ਉਰਦੂ - ਪੰਜਾਬੀ - ਹਿੰਦੀ
ਕੋਸ਼

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

Digitized by Panjab Digital Library / www.panjabdigilib.org

ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ-ਹਿੰਦੀ

ਕੋਸ਼

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

URDU-PUNJABI-HINDI DICTIONARY

ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ-ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼
ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

© ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ
ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ : 1968
ਸਾਲ : 1997
ਕਾਪੀਆਂ : 2000
ਕੀਮਤ : 147 ਰੁ- [illegible]

9719-ਕੰ. ਛ. ਉ. ਭਾ. ਕੋ-1325

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ : ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ
ਛਾਪਕ : ਤਰੁਨ ਆਰਟ ਪ੍ਰੈੱਸ, ਜਲੰਧਰ
ਰਾਹੀਂ : ਕੰਟਰੋਲਰ, ਛਪਾਈ ਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ, ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਦੇਸ਼ੀ ਬੋਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਿੱਗਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਉੱਪ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਕੋਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਸ਼ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੰਜਾਬੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛੇ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੋਠੋਹਾਰੀ, ਪੁਆਧੀ, ਜਟਕੀ, ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸ਼ਾਹਪੁਰੀ ਕਾਂਗੜੀ ਆਦਿ ਕੋਸ਼ ਵੀ ਛਪਵਾਏ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਹਰਦਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਉਰਦੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼, ਪੰਜਾਬੀ-ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼, ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ-ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਕੋਸ਼, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਨਾਕਰ, ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੋਸ਼ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕਈ ਕੋਸ਼ ਅਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲਘੂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ (ਮਿਡਲ ਸਟੈਂਡਰਡ), ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ (ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਟੈਂਡਰਡ)।

ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਛੋਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਨੁਵਾਦ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਾਠਕ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਵਾਦ ਜਿੰਨਾ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਫ਼ਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਦੋ-ਭਾਸ਼ੀ ਜਾਂ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਵਾਦਕ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਸਹੀ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉਰਦੂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਰਦੂ-ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੇਕ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਅੱਜ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਰਦੂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ-ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼ ਦੋ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਜਿਲਦ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਗੇ।

ਡਾ. ਮਦਨ ਲਾਲ ਹਸੀਜਾ,
ਡਾਇਰੈਕਟਰ,
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਕੋਸ਼ ਬਾਰੇ

ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਰਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੰਗਾਂ, ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਭੋਗਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਆਏ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੂਹਿਓਂ ਲੰਘ ਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿੱਥੇ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਤੇ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਤੇ ਪਿਆ ਉਥੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।

ਇਸਲਾਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਭੰਡਾਰ ਉਰਦੂ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਸ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਹੀ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਕਾਯਾਤ ਅਤੇ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਆਦਿ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਿਰੋਲ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਮੀਆਂ ਮੀਰ, ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ, ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ, ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਜਿਹੇ ਸੂਫ਼ੀ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਬੜੇ ਡੂੰਘੇ ਸਬੰਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸੂਫ਼ੀਆਨਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਆ ਗਏ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਬੋਲੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਰਦੂ ਨੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਸਮੇਂ ਕਿੱਸਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿੱਸੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਉਪਮਾਵਾਂ, ਅਲੰਕਾਰ, ਰੂਪਕ ਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਆਦਿ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਹੀ ਵਰਤੇ। ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਹਾਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜੋਕੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਨਰੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤਤਸਮ ਜਾਂ ਤਦਭਵ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਕਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਆਮ ਫ਼ਹਿਮ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਕੋਚ-ਭਰੀ ਮਾਰੂ ਰੁਚੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਰਦੂ-ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੋਂ ਟੁੱਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਪਾਠਕ ਉਰਦੂ-ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਉਰਦੂ-ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰੇ ਦਾ ਕੋਰਾ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਹੋਣਾ ਨਿਰਮੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਾਠਕ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਰਾਣਾ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸਾ ਪੁਸਤਕਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਅਣਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਪਿਆ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ-ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ

ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਮੇਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤ ਖੋਜੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕੋਸ਼ ਪਥ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਵੇਗਾ।

ਉਰਦੂ ਜ਼ਬਾਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ੀਰੀਨੀ, ਨਫ਼ਾਸਤ ਅਤੇ ਨਜ਼ਾਕਤ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਉਰਦੂ ਅਫ਼ਸਾਨਾ, ਉਰਦੂ ਗ਼ਜ਼ਲ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਨਜ਼ਮ ਅੱਜ ਤੀਕ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਅਧ ਪਚੱਧ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਸੇ ਖਿੱਚ ਕਰਕੇ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਚੋਣਵਾਂ ਸਾਹਿਤ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਿਪੀ ਅੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰਿਤ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਉਚਾਰਣ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਆਰੰਭੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਸਰਲ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਾਂ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰਿਤ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੁਗਮਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਬਹੁਭਾਸ਼ਾਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕੋਸ਼ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਏਕਤਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਰਦੂ-ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕੋਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਆਇਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਸੌਖੇ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤ੍ਰਿਨ ਭਾਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਦੋ ਭਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਨ ਭਾਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਲਥਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਣਗਾ।

ਕੋਸ਼ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ

ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੋਭਾਸ਼ੀ ਜਾਂ ਤ੍ਰੈ ਭਾਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਅਰਬੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਉਚਾਰਨ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਤੇ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲਿਪੀ ਅੰਤਰਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਪਣਾਉਣੇ ਪਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਰਦੂ ਵਰਣਮਾਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਧੁਨੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਤਕ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ 'ਜ਼' ਧੁਨੀ ਲਈ 'ਜ਼ੇ' (ز), 'ਜ਼ੇ' (ژ), 'ਜ਼ਾਲ' (ذ), 'ਜ਼ੁਆਦ' (ض) ਅਤੇ 'ਜ਼ੋਇ' (ظ) ਪੰਜ ਅੱਖਰ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸ' ਧੁਨੀ ਲਈ 'ਸੀਨ' (س), 'ਸੁਆਦ', (ص) ਅਤੇ ਸੇ (ث) ਤਿੰਨ ਅੱਖਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਤ', 'ਹ' ਅਤੇ 'ਕ' ਧੁਨੀਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 'ਤੇ' (ت), ਤੋਇ (ط), ਹੇ (ح), ਤੇ ਹੇ (ہ) ਅਤੇ ਕਾਫ਼ (ک) ਅਤੇ 'ਕਾਫ਼' (ق) ਦੋ ਦੋ ਅੱਖਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਅਤੇ 'ਹਮਜ਼ਾ' (ء) ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਭੇਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਤੇ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਉਣੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਮੁਖਬੰਧ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਇਕ ਚਾਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਰਦੂ-ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜੇ ਉਰਦੂ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੋਸ਼ਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਾਣਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰਨਾ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਤੁਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ

ਕੋਸ਼ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲਈ ਜਾਮਿ:ਅ-ਉਲ-ਲੁਗਾਤ, ਫ਼ੀਰੋਜ਼-ਉਲ-ਲੁਗਾਤ ਅਤੇ ਜਾਨ ਟੀ. ਪਲੈਟਸ ਦੀ ਉਰਦੂ-ਕਲਾਸੀਕਲ ਹਿੰਦੀ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਕ੍ਰਮ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਤਫ਼ਾ ਖਾਂ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਉਰਦੂ-ਹਿੰਦੀ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ 'ਹੇ' ਮੁਖ਼ਤਫ਼ੀ (مختفی ہ) ਲਈ (:) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਹਮਜ਼ਾ' (ء) ਲਈ (S) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਰਬੀ ਦੇ 'ਫ਼ਜ਼ੂਲ : (فضول) ਅਤੇ 'ਫਜ਼ੁਲ' (فضل') ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਚਾਰਨ ਸਮਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਫੁਜ਼ਲਾ (فضلہ) ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰਣ ਦੋਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਕਿਨ (ਹਲੰਤ) ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ (—) ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਅੱਖਰ ਦੂਜੇ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਦੂਜੇ ਅੱਖਰ ਦਾ ਦੁੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫ਼ਾਰਸੀ ਜਾਂ ਅਰਬੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ 'ਕਦ੍ਰ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਦ੍ਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ '-ਕ਼ਦਰ' (قدر) ਦਾ ਉਚਾਰਨ ' ਕ਼ਦ੍ਰ' ਨਾ ਹੋ ਕੇ ' ਕ਼ਦ-ਰ' ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਕਿਨ ਅੱਖਰ (—) ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਣ, ਵਿਆਕਰਣਕ ਰੂਪ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬੜੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਠੀਕ ਅਤੇ ਦਰੁਸਤ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸੱਜਣ, ਕੋਸ਼ਕਾਰ, ਖੋਜਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਾਡੀ ਇਸ ਤੁੱਛ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਗੇ।

-: TRANSLITERATION CHART :-

(URDU TO GURMUKHI & DEVNAGRI SCRIPTS)

Urdu	Gurmukhi	Devnagri
ا، ء	ਅ	अ
ب	ਬ	ब
پ	ਪ	प
ت	ਤ	त
ٹ	ਟ	ट
ث	:ਸ	:स
ج	ਜ	ज
چ	ਚ	च
ح	ਹ਼	ह़
خ	ਖ਼	ख़
د	ਦ	द
ڈ	ਡ	ड
ذ	·ਜ	ज
ر	ਰ	र
ڑ	ੜ	ड़
ز	ਜ਼	ज़
ژ	:ਜ	:ज़
س	ਸ	स
ش	ਸ਼	श
ص	:ਸ	:स
ض	:ਜ	:ज़
ط	ਤ਼	त़
ظ	·ਜ਼	ज़
ع	ਅ਼	अ़
غ	ਗ਼	ग़
ف	ਫ਼	फ़
ق	ਕ਼	क़
ک	ਕ	क
گ	ਗ	ग
ل	ਲ	ल
م	ਮ	म
ن	ਨ	न
و	ਵ	व
ہ	ਹ	ह
ء (ہمزہ)	ꣻ	ꣻ
ی	ਯ	य
ے	ਯ	य

Urdu	Gurmukhi	Devnagri
بھ	ਭ	भ
پھ	ਫ	फ
تھ	ਥ	थ
ٹھ	ਠ	ठ
جھ	ਝ	झ
چھ	ਛ	छ
دھ	ਧ	ध
ڈھ	ਢ	ढ
ڑھ	ੜ੍ਹ	ढ़
کھ	ਖ	ख
گھ	ਘ	घ
لھ	ਲ੍ਹ	ल्ह
مھ	ਮ੍ਹ	म्ह
نھ	ਨ੍ਹ	न्ह

Urdu	Gurmukhi	Devnagri
آ	ਆ	आ
اَ	ਅ	अ
اِ	ਇ	इ
اُ	ਉ	उ

(1) [illegible] — (ਬੰਦ:) (बन्द:)

(2) واؤ معدولہ جیسے خواہش [illegible] — (ਖੁਾਹਿਸ਼) (ख़्वाहिश)

(3) [illegible] — (ਖ਼ੁਰ) (ख़ुर)

(4) تشدید جیسے [illegible] — (ਚੱਕੀ) (चक्की)

[illegible]

Director LANGUAGES DEPTT. Pb.

ਸੰਕੇਤ ਸੂਚੀ

ਉਰ.	ਉਰਦੂ
ਅਖੌ.	ਅਖੌਤ
ਅਗੇ.	ਅਗੇਤਰ
ਅੰਗ.	ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ
ਅਰ.	ਅਰਬੀ
ਅਵ.	ਅਵਧੀ
ਇ.	ਇਸਤ੍ਰੀਲਿੰਗ
ਇਬ.	ਇਬਰਾਨੀ (ਹੀਬਰੂ)
ਸੰ.	ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ
ਹਿੰ.	ਹਿੰਦੀ
ਕ੍ਰਿ. ਅਕ.	ਕ੍ਰਿਆ ਅਕਰਮਕ
ਕ੍ਰਿ. ਸਕ.	ਕ੍ਰਿਆ ਸਕਰਮਕ
ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ.	ਕ੍ਰਿਆ ਸਮਾਸੀ
ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ.	ਕ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰੇਰਕ
ਕ੍ਰਿ. ਵਿ.	ਕ੍ਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ
ਤੁਰ.	ਤੁਰਕੀ
ਦੁਲਿ.	ਦੁਲਿੰਗ
ਪਛੇ.	ਪਛੇਤਰ
ਪੜ.	ਪੜਨਾਂਵ
ਪੁ.	ਪੁਲਿੰਗ
ਪੁਰਤ.	ਪੁਰਤਗਾਲੀ
ਫ਼ਾ.	ਫ਼ਾਰਸੀ
ਬ.ਵ.	ਬਹੁ ਵਚਨ
ਮੁਹਾ.	ਮੁਹਾਵਰਾ
ਯੂ.	ਯੂਨਾਨੀ

संकेत-सूची

अंग.	अंग्रेजी
अर.	अरबी
अव्य.	अव्यय
इब्र.	इब्रानी (हीब्रू)
उप.	उपसर्ग
उर्दू.	उर्दू
क्रि. अक.	क्रिया अकर्मक
क्रि. प्रे.	क्रिया प्रेरणार्थक
क्रि. वि.	क्रिया विशेषण
क्रि. सक.	क्रिया सकर्मक
क्रि. समा.	क्रिया समासी
तुर्क.	तुर्की
पु.	पुलिंग
पुर्त.	पुर्तगाली
प्रत्य.	प्रत्यय
फा.	फारसी
ब. व.	बहुवचन
मुहा.	मुहावरा
यू.	यूनानी
लोको.	लोकोक्ति
वाक्य.	वाक्यांश
सं.	संस्कृत
सर्व.	सर्वनाम
स्त्री.	स्त्रीलिंग
स्त्री. पु.	स्त्रीलिंग, पुल्लिंग
हिं.	हिन्दी

ا—[ਅਲਿਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਉਰਦੂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ।

[अलिफ़] अर० पु० उर्दू, फ़ारसी तथा अरबी वर्णमाला का पहला अक्षर ।

آ آ—[ਆ ਆ] ਇ. ਕੁਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[आ आ] स्त्री० मुर्गियों को बुलाने का शब्द ।

آب—[ਆਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ., ਪਾਣੀ, ਜਲ ; ਪਸੀਨਾ ; ਹੰਝੂ ; ਅਰਕ ; ਸ਼ਰਾਬ ; ਮੁਆਦ ; ਸ਼ੋਰਬਾ ; ਫਲਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਰਸ ; ਦਰਿਆ ; ਸਫ਼ਾਈ ; ਚਮਕ, ਦਮਕ ; ਧਾਰ ; ਤਾਜ਼ਗੀ ; ਕਾਟ ; ਵਿ. ਪਤਲਾ ।

[आब] फ़ा० पु०, पानी, जल ; पसीना ; आँसू ; अर्क ; मदिरा, शराब ; पीप, मवाद ; शोरबा ; फलों का प्राकृतिक रस ; दरिया । स्त्री० सफ़ाई ; चमक, दमक ; धार ; ताज़गी ; काट ; वि० पतला ।

آب آب—[ਆਬ ਆਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ।

[आब आब] फ़ा० वि० घुला हुआ ।

—آب آب کرنا [ਆਬ ਆਬ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ।

[आब आब करना] मुहा० लज्जित करना ।

—آب آب ہونا—[ਆਬ ਆਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ।

[आब आब होना] मुहा० पानी पानी होना, लज्जित होना ।

—آب آتش رنگ یا مزاج، آتش ناک یا آتشیں—[ਆਬੇ ਆਤਿਸ਼-ਰੰਗ ਯਾ ਮਿਜ਼ਾਜ, ਆਤਿਸ਼ ਨਾਕ ਯਾ ਆਤਿਸ਼ੀਂ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਰਖ਼ ਸ਼ਰਾਬ ; ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਹੰਝੂ ।

[आबे आतिश-रंग या मिज़ाज, आतिश-नाक या आतिशीं] फ़ा० अर० पु० लाल शराब, ख़ून के आँसू ।

—آب آ جانا—[ਆਬ ਆ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧਾਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ, ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਧਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ; ਚਮਕ ਆ ਜਾਣਾ ; ਸਫ਼ਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आब आ जाना] मुहा० धार चढ़ाना ; औज़ार या शस्त्र की धार तेज़ हो जाना, चमक आ जाना; स्वच्छ हो जाना ।

—آب آمد تیمم برخاست—[ਆਬ ਆਮਦ ਤਯੱਮੁਮ ਬਰ-ਖ਼ਾਸਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਅਸਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਨਕਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ।

[आब आमद तयम्मुम बर-ख़ास्त] फ़ा० लोको० असल के मिल जाने पर नकल की आवश्यकता ही नहीं रहती ।

آب آہن—[ਆਬੇ ਆਹਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੋਹੇ ਦੀ ਚਮਕ ।

[आबे आहन] फ़ा० स्त्री० लोहे की चमक ।

آب آہن تاب—[ਆਬੇ ਆਹਨ ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਪਾਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੱਤਾ ਲੋਹਾ ਬੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[आबे आहन ताब] फ़ा० पु० वह पानी जिस में गरम लोहा बुझाया गया हो ।

آب آئینہ—[ਆਬੇ ਆਈਨਹ:] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਦਰਪਨ ਦੀ ਚਮਕ ; ਸਫ਼ਾਈ ।

[आबे आईनः] फ़ा० स्त्री० शीशे का पानी, दर्पण की चमक ; सफ़ाई ।

—آب اترنا، آب اتر جانا—[ਆਬ ਉਤਰਨਾ, ਆਬ ਉਤਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕ ਨਾਂਹ ਰਹਿਣਾ, ਧਾਰ ਉਤਰ ਜਾਣਾ ; ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋਣਾ ।

[आब उतरना, आब उतर जाना] मुहा० चमक न रहना, धार उतर जाना ; बेइज़्ज़त होना ।

آب ارغوانی، آب احمر—[ਆਬੇ ਅਰ-ਗ਼ਵਾਨੀ, ਆਬੇ ਅਹ-ਮਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ, ਦਾਰੂ ।

[आबे अर्ग़वानी, आबे अह-मर] फ़ा० पु० शराब, मदिरा ।

—آب اڑنا—[ਆਬ ਉਡਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕ ਨਾਂਹ ਰਹਿਣਾ ।

[आब उड़ना] मुहा० चमक न रहना ।

—آب از سر گزشت—[ਆਬ ਅਜ਼ ਸਰ ਗੁਜ਼ਸ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਪਾਣੀ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ; ਬਹੁਤਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਪਤਾ ਦੇ ਵੇਲੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[आब अज़ सर गुज़-श्-त] फ़ा० लोको० सिर से पानी निकल गया ; अधिक रोने अथवा दुःख के समय बोलते हैं ।

آب استادہ — [ਆਬੇ ਇਸ-ਤਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ; ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਝੀਲ ।

[आबे इस-ताद:] फ़ा० पु० खड़ा पानी ; अफ़ग़ानिस्तान की एक झील ।

آب انگور — [ਆਬੇ ਅੰਗੂਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਗੂਰੀ ਸ਼ਰਾਬ, ਮਦਰਾ ।

[आबे अंगूर] फ़ा० पु० मदिरा, अंगूरी शराब ।

آب باراں — [ਆਬੇ ਬਾਰਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ; ਕਾਬੁਲ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਅਸਥਾਨ ।

[आबे बारां] फ़ा० पु० वर्षा का जल ; काबुल में एक सुन्दर स्थान ।

آب بازی — [ਆਬ ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ; ਤੈਰਨਾ ।

[आब बाज़ी] फ़ा० स्त्री० जल-क्रीड़ा ; तैरना ।

آب پاشی — [ਆਬ ਬਾਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਛੁਡਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ; ਪਾਣੀ ਜਬ ਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ।

[आब बाशी] फ़ा० स्त्री० बच्चे को दूध छुड़ाने से पूर्व या पहली बार पानी पिलाने की क्रिया ; पानी चखाने की रीति ।

آب بستہ — [ਆਬੇ ਬਸ-ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਯਖ਼ਨ, ਗੜੇ ; ਕੱਚ, ਸ਼ੀਸ਼ਾ ।

[आबे बस-ता] फ़ा० पु० हिम, बर्फ़, ओले ; काँच, शीशा ।

آب بقا — [ਆਬੇ ਬਕਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ.ਪੁ. ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਆਬੇ ਹਿਯਾਤ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[आबे बक़ा] फ़ा० अ० पु० अमृत; सुधा, पीयूष ; आबे हयात जिस के लिए प्रसिद्ध है कि जो इसे पी लेता है वह अमर हो जाता है ।

آب بگڑنا — [ਆਬ ਬਿਗੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿਣਾ ; ਮਧਮ ਹੋਣਾ ; ਧਾਰ ਖੁੰਢੀ ਹੋਣਾ ।

[आब बिगड़ना] मुहा० चमक खत्म होना; आभा का जाते रहना; मध्यम होना; धार कुण्ठित होना ।

آب بینی — [ਆਬੇ ਬੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੀਂਢ ।

[आबे बीनी] फ़ा० पु० सींढ ।

آب پاش — [ਆਬ ਪਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੁਹਾਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਸੱਕਾ, ਮਾਸ਼ਕੀ ।

[आब पाश] फ़ा० पु० फ़व्वारा जिस से पौधों को पानी देते हैं; भिश्ती, माशकी ।

آب پاشاں — [ਆਬ ਪਾਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਗੁਲਾਬ ਛਿੜਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ; ਈਰਾਨੀ ਹੋਲੀ ;

[आब पाशां] फ़ा० पु० ईरान का एक त्यौहार जिस में एक दूसरे पर गुलाब छिड़कते हैं ; ईरानी होली ।

آب پاشی — [ਆਬ ਪਾਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿੰਜਾਈ ; ਛਿੜਕਾਉ ; ਮਹਿਕਮਾ ਨਹਿਰ ।

[आब पाशी] फ़ा० स्त्री० सिंचाई ; छिड़काव ; सिंचाई विभाग

آب پیکاں — [ਆਬੇ ਪੈਕਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੀਰ ਦੀ ਨੋਕ ਦੀ ਧਾਰ ।

[आबे पैकां] फ़ा० स्त्री० तीर की धार की नोक ।

آب تلخ — [ਆਬੇ ਤਲਖ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੌੜਾ ਪਾਣੀ ; ਸ਼ਰਾਬ ਦਾਰੂ ।

[आबे-तलख़] फ़ा० पु० कड़ुवा पानी ; शराब ; मदिरा ।

آب تیشہ — [ਆਬੇ ਤੇਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੇਸ਼ੇ ਦੀ ਧਾਰ ਜਾਂ ਕਾਟ ।

[आबे तेशा] फ़ा० पु० तेशे की धार या काट ।

آب تیغ — [ਆਬੇ ਤੇਗ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਕਾਟ; ਤੇਜ਼ੀ ; ਚਮਕ ਜਾਂ ਸਫ਼ਾਈ ।

[आबे तेग़] फ़ा० स्त्री० तलवार की काट ; तेज़ी ; चमक या सफ़ाई ।

آب ٹپکانا — [ਆਬ ਟਪਕਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਗਿਰਾਉਣਾ ; ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰਨਾ ।

[आब टपकाना] मुहा० बूँद बूँद पानी टपकाना ; चमकाना ; दमकाना ।

آب جانا — [ਆਬ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ; ਧਾਰ ਖੁੰਢੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आब जाना] मुहा० चमक का जाते रहना ; धार कुण्ठित होना ।

آب جاری — [ਆਬੇ ਜਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ; ਨਦੀ ; ਦਰਿਆ ; ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਏ ਹੰਝੂ ।

[आबे जारी] फ़ा० पु० बहता हुआ पानी, नदी ; दरिया ; गालों पर आए आँसू ।

آب جو — [ਆਬ ਜੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਸ਼ਮਾ ; ਨਦੀ ; ਨਾਲਾ ।

[आब जू] फ़ा० स्त्री० चश्मा ; स्रोत ; नदी ; नाला ।

آب جو — [ਆਬੇ ਜੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ।

[आबे जू] फ़ा० पु० नदी का पानी ।

آب جوش — [ਆਬ ਜੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਯਖ਼ਨੀ ; ਸ਼ੋਰਬਾ ; ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਬਾਲੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ; ਮੁਨੱਕਾ ।

[आब जोश] फ़ा० पु० यख़नी ; शोरबा ; गर्म पानी में उबाली हुई वस्तु ; मुनक्का ।

آب جوئے —[ਆਬੇ ਜੂਏ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ।

[आबे जूए] फ़ा० पु० नदी का पानी ।

آب چڑھانا —[ਆਬ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ; ਲਿਸ਼ਕਾਉਣਾ ; ਧਾਰ ਤਿੱਖੀ ਕਰਨਾ ।

[आब चढ़ाना] मुहा० साफ़ करना ; चमकाना ; दमकाना ; धार तेज़ करना ।

آب چشم —[ਆਬੇ ਚਸ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੰਝੂ ; ਅਥਰੂ ।

[आबे चश्म] फ़ा० पु० आँसू ; अश्रु ।

آب حرام —[ਆਬੇ ਹਰਾਮ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ; ਧੋਖੇ ਦੇ ਹੰਝੂ; ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ ਅਥਰੂ ।

[आबे हराम] फ़ा० पु० शराब; मगर मच्छ के आँसू ; झूठे आँसू ।

آب حسرت —[ਆਬੇ ਹਸਰਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਧੱਰ, ਇੱਛਿਆ ।

[आबे हसरत] फ़ा० पु० अभिलाषा, इच्छा ; ईप्सा ; चाह ।

آب حیات —[ਆਬੇ ਹਯਾਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ੧. ਅੰਮ੍ਰਿਤ; ਇਕ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਚਸ਼ਮਾ ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚਸ਼ਮੇ ਬਾਬਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਵਾਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਖ਼ੁਆਜਾ ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਚਸ਼ਮੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਰਖਿਆ ਇ. ੨. ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ।

[आबे हयात] फ़ा० पु० १. एक पौराणिक चश्मा जिसके सम्बन्ध में कहा जाता है कि जो भी इस के पानी को पी लेता है वह अमर हो जाता है, इसके विषय में यह भी प्रसिद्ध है कि यह अन्ध सागर में स्थित है और ख़्वाजा ख़िज़र इसे पी कर अमर हुआ परन्तु ख़िज़र ने सिकन्दर को यह पानी नहीं पीने दिया ; स्त्री० २. मौलाना आज़ाद की एक पुस्तक का नाम ।

آب حیوان —[ਆਬੇ ਹੈਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਮ੍ਰਿਤ; ਆਬੇ ਹਯਾਤ ।

[आबे हैवाँ] फ़ा० अ० पु० अमृत ; सुधा ; पीयूष आबे हयात ।

آب خاص —[ਆਬੇ ਖ਼ਾਸ:] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਅਮੀਰਾਂ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ।

[आबे ख़ास:] फ़ा० पु० अमीरों धनियों अथवा बादशाहों के पीने का पानी ।

آب خانہ —[ਆਬ ਖ਼ਾਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰਖਦੇ ਹਨ ; ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੌਜ਼ ; ਪਖਾਨਾ ।

[आब ख़ाना] फ़ा० पु० वह स्थान जहाँ पीने का पानी रखा जाता है, पानी का हौज़ ; पाख़ाना, शौचालय ।

آب خضر —[ਆਬੇ ਖ਼ਿਜ਼ਰ] (ਖ਼ਿਜ਼-ਰ) ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਬੇ ਹਯਾਤ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ।

[आबे ख़िज़र] (ख़िज़-र) फ़ा० पु० आबे हयात, अमृत ।

آب خواست —[ਆਬ ਖ਼ਾਸਤ] (ਖ਼ਾਸ) ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਖੀਰਾ, ਕਕੜੀ, ਤਰ ।

[आब ख़्वास्त] (ख़ास) फ़ा० पु० खीरा, ककड़ी ।

آبخورہ —[ਆਬਖ਼ੋਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਸੋਰਾ ; ਕਟੋਰਾ ।

[आबख़ोर:] फ़ा० पु० सकोरा; कसोरा ।

آب خورے بھرنا —[ਆਬਖ਼ੋਰੇ ਭਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਖਣਾ ਸੁਖਣਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਦੁਧ, ਸ਼ਰਬਤ ਕਸੋਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰ ਕੇ ਪਿਲਾਉਣਾ, ਕਸੋਰੇ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਸ਼ਰਬਤ ਭਰਨਾ ।

[आब ख़ोरे भरना] मुहा० किसी बात की मनौती मानना और उसके पूरा होने पर दूध या शरबत सकोरों में भर कर दान करवाना; सकोरे में दूध या शरबत अथवा पानी भरना ।

آبدار —[ਆਬਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਪਾਣੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ਾਸ ਇਤਬਾਰੀ ਬੰਦਾ ; ਚਮਕੀਲਾ, ਸਾਫ਼, ਤਿਖੀ ਧਾਰ ਦਾ (ਹਥਿਆਰ), ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ।

[आबदार] फ़ा० पु० वि० पानी रखने वाला, धनी लोगों के यहाँ पानी पिलाने के लिये रखा हुआ विश्वस्त पात्र व्यक्ति; चमकीला, साफ़, तीखी धार का हथियार, ख़ूबसूरत ।

آبدار خانہ —[ਆਬਦਾਰ ਖ਼ਾਨਾ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਰਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[आबदार ख़ाना] फ़ा० पु० वह स्थान जहाँ पीने का पानी रखा जाता है ।

آبداری —[ਆਬਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਬਦਾਰ ਖ਼ਾਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ, ਚਮਕ, ਤ੍ਰਿਖਾਪਣ, ਤੇਜ਼ੀ, ਚਮਕ ਦਮਕ, ਖ਼ੂਬੀ, ਧਾਰ ।

[आबदारी] फ़ा० स्त्री० आबदार ख़ाने की सेवा या नौकरी, चमक, तीक्ष्णता, तेज़ी, चमक दमक, ख़ूबी, गुण, धार ।

آبداری دینا —[ਆਬਦਾਰੀ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕਾਉਣਾ, ਪਾਲਸ਼ ਕਰਨਾ, ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹਾਣਾ ।

[आबदारी देना] मुहा० चमकाना, पालिश करना, शस्त्र पर पानी चढ़ाना ।

—آبِ دُر—[ਆਬੇ ਦੁਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੋਤੀ ਦੀ ਚਮਕ ।

[आबे दुर] फा० स्त्री० मोती की चमक।

—آب دست—[ਆਬਦਸਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗਲ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਵਜ਼ੂ ।

[आबदस्त] फा० पु० शौच आदि से निवृत होने पर हाथ आदि धोने की क्रिया ।

—آب دندان—[ਆਬ ਦੰਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਖ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨਾਰ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁਆਦੀ ਮਿਠਿਆਈ, ਕਮਜ਼ੋਰ ।

[आब दंदां] फा० पु० एक प्रकार की नाख, एक प्रकार का अनार, एक प्रकार की स्वादु मिठाई, कमज़ोर, निर्बल ।

—آبِ دندان—[ਆਬੇ ਦੰਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਆਬ, ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ।

[आबे दंदां] फा० पु० दांतों की चमक ।

—آبِ دہن—[ਆਬੇ ਦਹਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਥੁੱਕ, ਥੁਲੀ ; ਕੁਲ੍ਹੀ ।

[आबे दहन] फा० पु० थूक, कुल्ली ।

—آب دیدہ—[ਆਬ ਦੀਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਣ ਹੱਕਾ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆਏ ਹੋਣ, ਜੋ ਚੀਜ਼ ਪਾਣੀ ਪੈਣ ਕਾਰਣ ਬੇਰੌਣਕ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ।

[आबदीदः] फा० पु० रोने के लिये तैयार, वह व्यक्ति जिसकी आंखों में आंसू आए हुए हों, जो चीज़ पानी पड़ने के कारण बेरौनक हो गई हो ।

—آبِ دیدہ—[ਆਬੇ ਦੀਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੰਝੂ,ਅਥੱਰੂ ।

[आबे दीदः] अश्रु, आंसू ।

—آب دینا—[ਆਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣ ਦੇਣਾ, ਚਮਕਾਉਣਾ, ਪਾਲਸ਼ ਕਰਨਾ, ਪਾਣ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਸਾਣ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ।

[आब देना] मुहा० चमकाना, आभा युक्त करना, पालिश करना, सान चढ़ाना ।

—آبِ رحمت—[ਆਬੇ ਰਹਿਮਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੀਂਹ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼, ਮੁਆਫ਼ੀ ।

[आबे रहमत] फा० अ० पु० वर्षा, बख्शिश, इनाम, पुरस्कार, माफ़ी ।

—آبِ رواں—[ਆਬੇ ਰਵਾਂ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਚਲਦਾ ਪਾਣੀ, ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕ ਮਲਮਲ ।

[आबे रवां] फा० पु० बहता पानी, बहता पानी ; एक प्रकार की बहुत बारीक मलमल ।

—آبِ زر—[ਆਬੇ ਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੋਨੇ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਜੋ ਮੁਲੰਮੇ, ਚਿਤ੍ਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਤੇ ਚਮੜੇ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

[आबे ज़र] फा० पु० स्वर्ण का पानी, सुनहरी पानी जो मुलम्मा, चित्रकारी और कागज़ तथा चमड़े आदि पर लिखने के काम आता है ।

—آبِ زلال—[ਆਬੇ ਜ਼ੁਲਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਠੰਡਾ ਮਿਠਾ ਪਾਣੀ, ਨਿੱਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ, ਨਮੇਤਰ ਪਾਣੀ ।

[आबे ज़ुलाल] फा. पु. ठंडा मीठा जल, निर्मल जल ।

—آبِ زمزم—[ਆਬੇ ਜ਼ਮ ਜ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਮੱਕਾ ਦਾ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਚਸ਼ਮਾ ਜੋ ਉਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਮਾਈਲ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜ ਤਕ ਖੂਹ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ।

[आबे ज़म ज़म] फा. अर. पु. मक्का का विशेष चश्मा जो हज़रत इस्माईल के लिये जारी हुआ था और आजकल कुएं के रूप में वर्तमान है ।

—آبِ زن—[ਆਬੇ-ਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਬਰਤਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁਆਈਆਂ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਗੀ ਗਲ੍ਹ ਤਕ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁਬਿਆ ਰਹੇ, ਟੱਬ ।

[आबे-ज़न] फा. पु. वह बर्तन जिस में औषधि मिश्रित पानी भरकर रोगी को पानी में बिठा देते हैं ताकि रोगी गले तक पानी में डूबा रहे ।

—آب زن کرنا—[ਆਬ ਜ਼ਨ ਕਰਨਾ] ਮੁਹ. ਦੁਆਈ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਉਣਾ ।

[आबज़न करना] मुहा. औषधि मिश्रित पानी में बिठाना ।

—آبشار—[ਆਬ-ਸ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਝਰਨਾ ।

[आबशार] फा. स्त्री. झरना, जल प्रपात ।

—آبِ شور—[ਆਬੇ-ਸ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ, ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਸਲੂਣਾ ਪਾਣੀ, ਸਮੁੰਦਰ, ਕਾਲਾ ਪਾਣੀ ।

[आबेशोर] फा. पु. समुद्र का पानी, खारा पानी, सागर, समुद्र, काला पानी ।

—آبِ شورہ—[ਆਬੇਸ਼ੋਰਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੋਰੇ ਵਿਚ ਠੰਢਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ।

[आबेशोरः] फा. पु. शोरे में ठंडा किया गया पानी ।

—آبکار—[ਆਬ-ਕਾਰ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਕਲੀਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਕਢਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਕਲਾਲ, ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ।

[आबकार] फा. पु. कलीर, शराब निकालने तथा बेचने वाला, कलाल, शराब का ठेकेदार ।

—آبکاری—[ਆਬ ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭੱਠੀ ਚੜ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਉਹ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਖਿੱਚੀ ਤੇ ਵੇਚੀ ਜਾਵੇ, ਕਲਾਲ ਖ਼ਾਨਾ, ਠੇਕਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਹਿਕਮਾ; ਕਲਾਲ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ।

[**आब-कारी**] फ़ा. स्त्री. वह कारख़ाना जहाँ शराब बनाई तथा बेची जाती है। कलाल ख़ाना, शराब की दुकान, मादक वस्तुओं के उत्पादन, वितरण, नियन्त्रण आदि से सम्बन्ध रखने वाला सरकारी विभाग; कलाल का पेशा।

—آب کش—[ਆਬ ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਵਾਲਾ, ਝੀਊਰ, ਮਾਸ਼ਕੀ।

[**आब-कश**] फ़ा. पु. पानी भरने वाला, धीवर, सक्का।

—آب کشی—[ਆਬਕਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ.ਇ. ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਮਾਸ਼ਕੀ ਦਾ ਕੰਮ, ਝੀਊਰ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ।

[**आबकशी**] फ़ा. स्त्री. पानी भरने की क्रिया, सक्के का काम, धीवर का पेशा।

—آبِ کوثر—[ਆਬੇ ਕੌਸਰ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਕੌਸਰ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਦਾ ਪਾਣੀ; ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਡ ਜੋ ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਿਚ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਕੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਹੋਣਗੇ।

[**आबेकौसर**] फ़ा. पु. कौसर के चश्मे का पानी, अमृत कुण्ड जो स्वर्ग में है उसके साकी हज़रत मुहम्मद साहिब होंगे।

—آبِ گریہ—[ਆਬੇ ਗਿਰਿਯ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੰਝੂ, ਅੱਥਰੂ।

[**आबे गिरिय:**] फ़ा. पु. अश्रु, आँसू।

—آبِ گوشت—[ਆਬੇ ਗੋਸ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੋਰਬਾ, ਤਰੀ, ਗੋਸ਼ਤ ਦਾ ਪਾਣੀ।

[**आबे गोश्त**] फ़ा. पु. शोरबा, गोश्त का पानी।

—آبگوں—[ਆਬਗੂੰ] ਫ਼ਾ., ਵਿ., ਪੁ. ਪਾਣੀ ਰੰਗਾ, ਅਸਮਾਨੀ, ਹਲਕਾ ਨੀਲਾ; ਅਸਮਾਨ; ਕੱਚ; ਬਰਫ਼; ਚਮਕੀਲੀ ਤਲਵਾਰ; ਖ਼ੁਆਰਜ਼ਮ ਦਾ ਇਕ ਦਰਿਆ; ਕਲਸ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੇਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

[**आब-गूँ**] फ़ा., वि., पु. पानी रंग का, आसमानी, हल्का नीला; आसमान; काँच; बर्फ़; चमकीली तलवार; ख़्वारज़्म का एक दरिया, कलश जिस में तेल मिला हो।

—آب گیر—[ਆਬ-ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੋਭਾ, ਛੱਪੜ, ਜੁਲਾਹੇ ਦਾ ਕੁੱਚ

[**आब-गीर**] फ़ा. पु. पोखर, जुलाहे का कूच।

—آبگینہ—[ਆਬ-ਗੀਨ:] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਕੱਚ, ਸ਼ੀਸ਼ਾ, ਬਿਲੌਰ।

[**आब-गीन:**] फ़ा. पु. काँच, शीशा, बिलौर।

—آبگینۂ فانوس—[ਆਬ-ਗੀਨਏ ਫ਼ਾਨੂਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਾਲਟੈਨ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ; ਚਿਮਨੀ।

[**आब-गीनए फ़ानूस**] फ़ा. पु. लालटैन की चिमनी।

—آبِ مروارید—[ਆਬੇ ਮਰਵਾਰੀਦ] ਫ਼ਾ.ਇ. ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ।

[**आबे मरवारीद**] फ़ा. स्त्री. मोतियों की चमक।

—آبِ منی—[ਆਬੇਮਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੀਰਜ, ਧਾਤ।

[**आबेमनी**] फ़ा. पु. वीर्य, धातु।

—آبِ ندامت—[ਆਬੇ ਨਦਾਮਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰਮ ਕਾਰਣ ਆਇਆ ਪਸੀਨਾ।

[**आबे नदामत**] फ़ा॰ अर॰ पु॰, लज्जा वश आया पसीना।

—آبنائے—[ਆਬ-ਨਾਏ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਹ ਤੰਗ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਦੋ ਵੱਡੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਜਿਵੇਂ ਆਬ ਨਾਇ ਬਾਸਫ਼ੋਰਸ; ਜਲਡਮਰੂ।

[**आब-नाए**] फ़ा॰ स्त्री॰ पानी का वह तंग भाग जो दो बड़े पानी के भाग को मिलाये जैसे आबनाए-बासफोर्स जलडमरू।

—آبِ نقرہ—[ਆਬੇਨੁਕਰ:] ਫ਼ਾ.ਅਰ.ਪੁ. ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ; ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਮੁੱਲੰਮਾ, ਗਿਲਟ ਜਾਂ ਕਲਈ ਜੋ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚਮੜੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਕੰਮ ਭੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਪਾਰਾ।

[**आबे नुक़र:**] फ़ा॰अर॰पु॰ चांदी का पानी; चांदी का मुलम्मा, गिलट अथवा क़लई जो काग़ज़ तथा चमड़े पर लिखने के काम भी आती है; पारा।

—آبِ نکشیدہ موزہ کشیدہ—[ਆਬ-ਨਦੀਦ: ਮੋਜ਼: ਕੁਸ਼ੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਫਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰਨਾ।

[**आब-नदीद: मोज़: कुशीद:**] फ़ा॰लोको॰ अनागत-भय से हाय हाय करना।

—آب نہ رہنا—[ਆਬ ਨ ਰਹਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਬੇਰੌਣਕ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਖੁੰਢਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਕਲਈ ਉਤਰ ਜਾਣਾ।

[**आब न रहना**] मुहा॰ चमक ना रहना, बेरौनक़ हो जाना; कुन्द हो जाना, कुण्ठित हो जाना; अपमानित हो जाना; क़लई उतर जाना।

—آبِ نَے—[ਆਬੇ ਨੈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਉਹ ਨਲੀ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੇ ਚਿਲਮ ਰਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

[**आबे नै**] फ़ा॰ स्त्री॰ हुक़्के की वह नली जिसके एक सिरे पर चिलम रहती है और दूसरा पानी में डूबा रहता है।

—آبِ نیساں—[ਆਬੇ ਨੈਸਾਂ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਨੈਸਾਂ ਸਤਵੇਂ ਰੂਮੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੀ ਮਹੀਨੇ ਫੱਗਣ ਚੇਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਬੇ ਨੈਸਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਕਤਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਪ ਵਿਚ ਮੋਤੀ, ਬਾਂਸ ਵਿਚ ਬੰਸਲੋਚਨ ਤੇ ਗਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਗੋਰੋਚਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

[आबे नैसां] फा० पु० सातवें रूमी मास का नाम जो फाल्गुन या चैत्र मास के निकट ही होता है, इस मास में होने वाली वर्षा को भी आबे नैसां कहते हैं। यह प्रसिद्ध है कि इस मास की वर्षा का कतरा सीप में मोती, बांस में वंशलोचन और गाय के सींगों में गोरोचन बनता है।

—آب و تاب—[ਆਬੋ ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਮਕ ਦਮਕ, ਸੁਹੱਪਣ, ਸ਼ਾਨ, ਠਾਠ।

[आबो ताब] फा० स्त्री० चमक दमक, सुन्दरता, शान, ठाठ।

—آب و دانہ—[ਆਬੋ ਦਾਣਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਣਾ ਪਾਣੀ, ਰਿਜ਼ਕ।

[आबो दाना] फा० स्त्री० दाना पानी, अन्न जल।

—آب و دانہ اُٹھنا—[ਆਬੋ ਦਾਣਾ ਉਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਣਾ ਪਾਣੀ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ, ਰਿਜ਼ਕ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ; ਸਫ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ; ਨੌਕਰੀ ਛੁਟ ਜਾਣੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

[आबो दाना उठना] मुहा० अन्न जल समाप्त हो जाना, यात्रा करना, नौकरी छूटने या मरने पर कहते हैं।

—آب و رنگ—[ਆਬੋ ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੌਣਕ, ਰੰਗ ਰੂਪ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਪਾਲਿਸ਼, ਖ਼ੁਸ਼ੀ।

[आबो रंग] फा० पु० शोभा, चमक, रंग रूप, सुन्दरता, पालिश, खुशी।

—آب و گل—[ਆਬੋ ਗਿਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਣੀ ਤੇ ਮਿੱਟੀ; ਖ਼ਮੀਰ।

[आबो गिल] फा० स्त्री० पानी तथा मिट्टी; खमीर।

—آب و نمک—[ਆਬੋ ਨਮਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੂਣ ਪਾਣੀ, ਸੁਆਦ।

[आबो नमक] फा० पु० नमक पानी, स्वाद।

—آب و ہوا—[ਆਬੋ ਹਵਾ] ਫ਼ਾ.ਇ. ਜਲ ਵਾਯੂ, ਪੌਣ, ਹਵਾ ਪਾਣੀ।

[आबो हवा] फा० स्त्री० हवा पानी, जलवायु।

—آب و ہوا راس آنا—[ਆਬੋ ਹਵਾ ਰਾਸ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਲ ਵਾਯੂ ਦਾ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਪਾਣੀ ਮਾਫ਼ਕ ਆਉਣਾ।

[आबो हवा रास आना] मुहा० जलवायु का अनुकूल बैठना।

—آبِ سندھ—[ਆਬੇ ਸਿੰਧ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿੰਧ ਦਰਿਆ।

[आबे सिन्ध] फा० पु० सिन्धु नदी।

—آبی—[ਆਬੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਜਲੀ, ਪਾਣੀ ਸਬੰਧੀ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਫਿੱਕਾ, ਬੇਸੁਆਦਾ; ਨਹਿਰੀ (ਜ਼ਮੀਨ); ਨੀਲਾ, ਹਲਕਾ ਨੀਲਾ (ਰੰਗ); ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੋਟੀ ਜੋ ਘਿਓ ਜਾਂ ਪਲੇਥਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਣੀ ਲਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[आबी] फा० वि० स्त्री० जलीय, पानी का; फीका, नीरस; नहरी (जमीन); नीला, हल्का नीला (रंग); एक प्रकार की रोटी जो घी तथा पलेथन के स्थान पानी लगा कर पकाई जाती है।

—آبی بُرج—[ਆਬੀ ਬੁਰਜ] ਪੁ. ਨਜੂਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਬੁਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਅਰਥਾਤ ਆਬੀ, ਬਾਦੀ, ਆਤਸ਼ੀ ਤੇ ਖ਼ਾਕੀ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਇਕ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਬੁਰਜ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਬੀ ਬੁਰਜਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰਜ ਸਰਤਾਨ, ਅਕਰਬ, ਹੂਤ, ਅਰਥਾਤ ਕਰਕ ਬ੍ਰਿਸ਼ਚਕ ਤੇ ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

[आबी बुर्ज] पु० दैवज्ञों के कथनानुसार आकाश के चार बुर्ज अर्थात् आबी, बादी, आतशी, खाकी हैं। इस प्रकार एक एक भाग में तीन तीन बुर्ज आते हैं जैसा कि आबी बुर्जों में बुर्ज सरतान, अकरब, हूत, अर्थात कर्क, वृश्चिक तथा मीन शामिल हैं।

—آبی حرف—[ਆਬੀ ਹਰਫ਼] ਪੁ. ਜਫ਼ਰ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਬਜਦ ਦੇ ਸਤ ਹਰਫ਼ ਜੀਮ, ਜ਼ੇ, ਕਾਫ਼, ਸੀਨ, ਕਾਫ਼, ਸੇ, ਜ਼ੁਏ ਨੂੰ ਆਬੀ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੇ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ।

[आबी हरफ़] पु० जफ़र के कायदे मुताबिक़ अबजद के सात वर्ण, जे, काफ़, सीन, काफ़, से, ज़ुए को आबी लक्षणों से युक्त माना है।

—آبی گھوڑا—[ਆਬੀ ਘੋੜਾ] ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰੀ ਘੋੜਾ, ਦਰਿਆਈ ਘੋੜਾ।

[आबी घोड़ा] पु० समुद्री घोड़ा, दरयाई घोड़ा।

—آبیار—[ਆਬਯਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿੰਜਣ ਵਾਲਾ।

[आब-यार] फा० पु० सींचने वाला।

—آبیاری—[ਆਬ-ਯਾਰੀ] ਫ਼ਾ.ਇ. ਸਿੰਜਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਿੰਜਾਈ।

[आब-यारी] फा० स्त्री० सींचने का भाव, सिंचाई।

—آبیانہ—[ਆਬਿਯਾਨਾ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਮਹਿਕਮਾ ਨਹਿਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਸੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ।

[आबियाना] फा० पु० वह रकम जो सिंचाई विभाग खेतों में पानी देने के बदले वसूल करता है, पानी का मामला।

—آبا—[ਆਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਬ ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ ; ਪਿਓ, ਦਾਦਾ, ਵਡਕੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ।

[आबा] अर० पु० अब का बहुवचन ; बाप, दादा, पूर्वज।

—آباد—[ਆਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਰਪੂਰ, ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਫਲਿਆ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਭਰਿਆ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ, ਰੌਣਕਦਾਰ।

[आबाद] फ़ा. वि. भरपूर, बसा हुआ, फला फूला हुआ, जोतने योग्य, खुशहाल, रौनकदार, (खेती अधीन)।

—آباد—[ਆਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪਿਛੇ; ਇਹ ਪਰੱਤਿਆ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਗਾ ਕੇ ਵਸਾਏ ਹੋਏ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਫ਼ੈਜ਼ਾਬਾਦ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਆਦਿ ਵਿਚ।

[आबाद] फ़ा० प्र० यह प्रत्यय शब्दों के अंत में लगा कर बसाए हुए के अर्थ देता है जैसे फ़ैज़ाबाद, इलाहाबाद आदि में।

—آبادان—[ਆਬਾਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਬਾਦ, ਖੂੰਬ ਵਸਦਾ, ਵਸਦਾ।

[आबादाँ] फ़ा० वि० आबाद, बसा हुआ।

—آبادانی—[ਆਬਾਦਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੂੰਬ ਵਸੋਂ, ਆਬਾਦੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ

[आबादानी] फ़ा० स्त्री० आबादी, खुशहाली ; रौनक।

—آبادکار—[ਆਬਾਦਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਿਲਾਂ ਜਾ ਕੇ ਆਬਾਦ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ; ਪਰਵਾਸਕਾਰ।

[आबादकार] फ़ा० पु० पहले जा कर आबाद होने वाला, भूमि को आबाद करने वाला।

—آبادکاری—[ਆਬਾਦਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਬਾਦਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ, ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[आबाद-कारी] फ़ा० स्त्री० पहले पहल आबाद करने का भाव, आबादकार का काम।

—آباد کرنا—[ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ] ਮੁਹ. ਰੌਣਕ ਦੇਣਾ, ਵਸਾਉਣਾ, ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ।

[आबाद करना] मु० सुशोभित करना, बसाना, खेती करना

—آبادی—[ਆਬਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਸੋਂ, ਬਸਤੀ, ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ, ਰੌਣਕ ; ਪਿੰਡ, ਉਜਾੜ ਦਾ ਉਲਟ।

[आबादी] पु० स्त्री० बस्ती, जन संख्या, चहल पहल, शोभा

—آبادیء دہ—[ਆਬਾਦਿਏ ਦਿਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਸੋਂ,

[आबादिये दिह] फ़ा. स्त्री. गाँव की जनसंख्या।

—آبان—[ਆਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨੀ ਕਲੈਂਡਰ ਦਾ ਅਠਵਾਂ ਮਹੀਨਾ, ਸੂਰਜੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਦਿਨ; ਲੋਹੇ ਦਾ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ।

[आबान] फ़ा. पु. ईरानी कैलेण्डर का आठवाँ महीना, सौर मास का दसवाँ दिन; लोहे का फ़रिश्ता।

—آباؤ الاجداد—[ਆਬਾਉ ਅਲ-ਜਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿਉ-ਦਾਦਾ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾ।

[आबाउ अल-दाद] अर० पु० बाप दादा, पिता पितामह, पूर्वज, बुज़ुर्ग।

—آبائی—[ਆਬਾਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਜੱਦੀ, ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦਾ, ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਦਾ ਜੱਦੀ।

[आबाई] अर. वि. बाप दादा के समय का, जद्दी, पुश्तैनी, पैतृक।

—آبائی وطن—[ਆਬਾਈ ਵਤਨ] ਅਰ.ਪੁ. ਪਿਤਰੀ ਭੂ, ਮਾਤਰ ਭੂਮੀ।

[आबाई वतन] अर. पु. पितृभूमि, मातृभूमि।

—آبائے علوی—[ਆਬਾਏ-ਉਲਵੀ] ਅਰ. ਪੁ. (ਬਹੁਵਚਨ) ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ (ਲੱਛਣਾਵ੍ਰਿਤੀ) ਨੌਂ ਅਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸਤ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ।

[आबाए उलवी] अर० पु० (बहुवचन) ऊँची पदवी के बुज़ुर्ग, (लक्षणार्थ) नौ आसमान तथा सात नक्षत्रों से भाव है।

—آبرو—[ਆਬਰੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇੱਜ਼ਤ ਸਾਖ, ਨੱਕ ਨਮੂਜ, ਸ਼ਰਮ; ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚਮਕ।

[आबरू] फ़ा. स्त्री. मान, इज़्ज़त ; विश्वास ; नाक, शर्म ; मुख की कान्ति।

—آبرو اتارنا—[ਆਬਰੂ ਉਤਾਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਪੱਤ ਲਾਹੁਣਾ।

[आबरू उतारना] मुहा. बे-इज़्ज़त करना, अपमानित करना

—آبرو بنانا—[ਆਬਰੂ-ਬਣਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਾਖ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਪਤ ਬਣਾਉਣਾ, ਹੈਸੀਅਤ ਬਣਾਉਣਾ।

[आबरू बनाना] मुहा. सम्मान पैदा करना, विश्वास लेना, इज़्ज़त बनाना, साख पैदा करना, हैसियत बनाना।

—آبرو پر پانی پھیر دینا—[ਆਬਰੂ ਪਰ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨਾ, ਪੱਤ ਲਾਹੁਣਾ।

[आबरू पर पानी फेर देना] मुहा० अपमानित तथा दुखी करना, अपमान करना।

—آبرو پر حرف آنا—[ਆਬਰੂ ਪਰ ਹਰਫ਼ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਧੱਬਾ ਲਗਣਾ, ਕਲੰਕ ਲਗਣਾ।

[आबरू पर हरफ़ आना] मुहा० सम्मान को चोट पहुंचना, इज़्ज़त को बट्टा लगना।

—آبرو جا کے نہیں آتی—[ਆਬਰੂ ਜਾਕੇ ਨਹੀਂ ਆਤੀ] ਅਖੌ. ਗੁਆਚੀ ਇੱਜ਼ਤ ਮੁੜ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਬਦਨਾਮੀ ਪਿੱਛੋਂ ਨੇਕਨਾਮ ਹੋਣਾ ਔਖਾ ਹੈ।

[आबरू जा के नहीं आती] लोको० बदनामी के बाद नेकनाम होना कठिन है।

—آبرو خاک میں ملا دینا—[ਆਬਰੂ ਖ਼ਾਕ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨਾ।

[आबरू ख़ाक में मिला देना] मुहा० अपमानित तथा तिरस्कृत करना।

—آبرو رکھنا—[ਆਬਰੂ ਰਖਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਤ ਰਖਣਾ,

[आबरू रखना] मुहा० इज़्ज़त रखना, सम्मानित होना।

—آبرو ریز—[ਆਬਰੂ ਰੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੱਤ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਤਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[आबरूरेज़] फ़ा० वि० अपमान करने वाला, बेइज़्ज़त करने वाला, सतीत्व भंग करने वाला।

—آبرو ریزی—[ਆਬਰੂ ਰੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਪੱਤ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[आबरू रेज़ी] फ़ा० स्त्री० अपमान, बेइज़्ज़ती।

—آبرو کے پیچھے پڑنا—[ਆਬਰੂ ਕੇ ਪੀਛੇ ਪੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣਾ।

[आबरू के पीछे पड़ना] मुहा० इज़्ज़त का दुश्मन।

—آبرو کھونا—[ਆਬਰੂ ਖੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤ ਗੁਆਉਣਾ।

[आबरू खोना] मुहा० इज़्ज़त गँवाना।

—آبرو میں بٹا لگانا—[ਆਬਰੂ ਮੇਂ ਬੱਟਾ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਤਬਾਰ ਤੇ ਸਾਖ ਗੁਆ ਦੇਣਾ, ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਧੱਬਾ ਲਾਉਣਾ।

[आबरू में बट्टा लगाना] मुहा० विश्वास तथा इज़्ज़त खो बैठना, इज़्ज़त को धब्बा लगाना।

—آبریز—[ਆਬਰੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਾਣੀ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਦੁਆਤ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਝਾਰੀ।

[आबरेज़] फ़ा० स्त्री० पानी के गिरने का स्थान, दवात में पानी डालने का छोटा चमचा।

—آبسال [ਆਬ-ਸਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਗ਼, ਬਗ਼ੀਚਾ।

[आब-साल] फ़ा० पु० बाग़ बग़ीचा।

—آبستہ—[ਆਬਿਸਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਰਭਵਤੀ, ਗਾਭਣ।

[आबिस्त] फ़ा० वि० गर्भवती, सगर्भा।

—آبستن—[ਆਬਿਸਤਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਰਭਵਤੀ, ਗਾਭਣ।

[आबिस्तन] फ़ा० वि० गर्भवती, सगर्भा।

—آبستنگی—[ਆਬਿਸ-ਤਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਗਾਭਣ, ਪੇਟ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[आबिस-तगी] फ़ा० स्त्री० गर्भ धारण करने की क्रिया, गर्भवती होने का भाव।

—آبستنی—[ਆਬਿਸ-ਤਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਗਾਭਣ।

[आबिस तनी] फ़ा० स्त्री० गर्भ धारण करना, गर्भवती होने का भाव।

—آبستہ—[ਆਬਿਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਰਭਵਤੀ, ਗਾਭਣ।

[आबिस-त:] फ़ा० वि० गर्भवती, सगर्भा।

—آبلہ—[ਆਬਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛਾਲਾ, ਫਫੋਲਾ, ਪਾਲਾ।

[आबल:] फ़ा० पु० छाला, फफोला।

—آبلہ پا—[ਆਬਲ: ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹੋਣ।

[आबल: पा] फ़ा० पु० वह पुरुष जिस के पाँव में छाले पड़ गये हों।

—آبلہ پائی—[ਆਬ-ਲ: ਪਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਲੇ ਪਏ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਥਕਾਵਟ, ਮਾਂਦਗੀ।

[आब-ल: पाई] फ़ा० स्त्री० पैरों में छाले पड़ने का भाव, थकावट, श्रम।

—آ بلا گلے پڑ—[ਆ ਬਲਾ ਗਲੇ ਪੜ] ਅਖੌ. ਸੰਦੇਹੀ ਬਲਾਏ ਦੁਖ ਚਿਰਾ ਲੱਦ ਜਾ। ਆਪ ਬਖੇੜਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[आ बला गले पड़] लो० लो० आ बैल मुझे मार, स्वयं झगड़ा मोल लेना।

—آبلۂ فرنگ—[ਆਬ-ਲਏ ਫਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਤਸ਼ਕ, ਗਰਮੀ।

[आब-लये फरंग] फ़ा० पु० उपदंश, आतशक।

—آبنوس—[ਆਬਨੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬ੍ਰਿਛ ਜਾਂ ਜੋ ਜਿਸ ਦੀ ਲਕੜੀ ਕਾਲੀ, ਭਾਰੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[आबनूस] अर० पु० एक प्रकार का पेड़ जिस की लकड़ी बहुत काली और भारी होती है।

—آبنوس کا کندا—[ਆਬਨੂਸ ਦਾ ਕੁੰਦ:] ਪੁ. ਆਬਨੂਸ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦਾ ਮੋਟਾ ਟੋਟਾ (ਲਕਸ਼ਣਾਵ੍ਰਿਤੀ) ਮੋਟਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਕਾਲਾ ਕਲੋਟਾ ਬੰਦਾ।

[आबनूस का कुंदा] पु० आबनूस की लकड़ी का मोटा टुकड़ा, (लक्षणार्थ) काला कलूटा पुरुष, मोटा तथा काला आदमी।

—آبنوسی—**[ਆਬ-ਨੂਸੀ]** ਵਿ. ਆਬਨੂਸ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਾਲਾ।

[आब-नूसी] वि० आबनूस का बना हुआ; काला।

—آبنوشی—**[ਆਬ-ਨੋਸ਼ੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[आब-नोशी] फ़ा. स्त्री. पानी पीने की क्रिया।

—آبو—**[ਆਬੂ]** ਪੁ. ਰਾਜਪੁਤਾਨੇ ਵਿਚ ਅਰਾਵਲੀ ਪਰਬਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ; ਰਾਜਪੁਤਾਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਕਸਬਾ ਜਿਥੇ ਜੈਨੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਪਰਸਿਧ ਮੰਦਰ ਹਨ।

[आबू] पु. राजपूताना में अरावली पर्वत की सबसे ऊँची चोटी, राजपूताना का एक प्रसिद्ध क़स्बा जहाँ जैनियों के दो प्रसिद्ध मन्दिर हैं।

—آپے سونٹے تیری باری کان چھوڑ کن‌پٹی ماری—
[ਆ ਵੇ ਸੋਂਟੇ ਤੇਰੀ ਵਾਰੀ ਕਾਨ ਛੋੜ ਕਾਨ-ਪਟੀ ਮਾਰੀ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਆਖਰੀ ਤਦਬੀਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

[आवे सोंटे तेरी बारी कान छोड़ कन-पटी मारी] किसी कार्य के निरन्तर करते समय फिर भी असफल रहने से अन्तिम यत्न करते समय कहा जाता है।

—آ بیل مجھے مار—**[ਆ ਬੈਲ ਮੁਝੇ ਮਾਰ]** ਅਖੌ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਦੁਪਹਿਰਾ ਸੱਦਣਾ, ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਪੈਣਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਪੈਣਾ, ਲੜਾਈ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ।

[आ बैल मुझे मार] लोको. स्वयं झगड़े में पड़ना, अपने आप मुसीबत में पड़ना, लड़ाई मोल लेना।

—آ بے لونڈے جا بے لونڈے کرنا—**[ਆ ਬੇ ਲੌਂਡੇ ਜਾ ਬੇ ਲੌਂਡੇ ਕਰਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਫਿਰਾਉਣਾ, ਚੱਕਰ ਲਗਵਾਉਣਾ, ਘੁਮਾਉਣਾ, ਇਧਰ ਉਧਰ ਨਚਾਉਣਾ; ਟੋਲਾ ਟੋਲੀ ਕਰਨਾ, ਵਕਤ ਕਟੀ ਕਰਨਾ।

[आ बे लौंडे जा बे लौंडे करना] मुहा. चक्कर लगवाना, घुमाना, इधर उधर भगाना; समय का बिताना।

—آپ—**[ਆਪ]** ਪੜ. ਤੁਸੀਂ, ਅਸੀਂ, ਉਹ, ਖੁਦ, ਰੱਬ ਦੀ ਜ਼ਾਤ, ਰੂਹ, ਆਤਮਾ; ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅੰਨਯ ਤੇ ਮਧੱਮ ਪੁਰਖ ਲਈ ਇੱਜ਼ਤ ਦਵੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪ।

[आप] सर्व० आप, तुम, हम, वे; ख़ुद, ख़ुदा की ज़ात, आत्मा, स्वयं; अन्य पुरुष और मध्यम पुरुष के लिए प्रयोग किया जाने वाला शब्द।

—آپ آپ کرنا—**[ਆਪ ਆਪ ਕਰਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਕਰਨਾ; ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ।

[आप आप करना] मुहा० ख़ुशामद करना, जी हज़ूरी करना; सम्मान करना।

—آپ اپنے پاؤں پر کلہاڑی مارنا—**[ਆਪ ਅਪਨੇ ਪਾਉਂ ਪਰ ਕੁਲਹਾੜੀ ਮਾਰਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਆਪ ਕਰਨਾ; ਬਿਪਤਾ ਸਹੇੜਨਾ।

[आप अपने पाँव पर कुल्हाड़ी मारना] मुहा० अपना नुकसान आप करना, विपत्ति मोल लेना।

—آپ اپنے حق میں کانٹے بونا—**[ਆਪ ਅਪਨੇ ਹਕ ਮੇਂ ਕਾਂਟੇ ਬੋਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਆਪ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਿਪਤਾ ਸਹੇੜਨਾ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਖ਼ਰਾਬੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

[आप अपने हक़ में कांटे बोना] मुहा० अपने आप को विपत्ति में डालना, अपने हाथों अपनी ख़राबी करना।

—آپ بھلے تو جگ بھلا—**[ਆਪ ਭਲੇ ਤੋ ਜਗ ਭਲਾ]** ਅਖੌ. ਜੇ ਆਪ ਚੰਗਾ ਹੋ ਦੂਜੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਆਪ ਨੇਕ ਹੋਵੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਨੇਕ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਭਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਰਗਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[आप भले तो जग भला] लोको० जो स्वयं अच्छा होता है उसे दूसरे भी अच्छे प्रतीत होते हैं।

—آپ بیتی—**[ਆਪ ਬੀਤੀ]** ਇ. ਹੱਡ-ਬੀਤੀ, ਆਪਣੀ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ।

[आप बीती] स्त्री० स्वपठित घटना, आत्म-कथा।

—آپ بیتی کہوں یا جگ بیتی—**[ਆਪ ਬੀਤੀ ਕਹੂੰ ਯਾ ਜਗ ਬੀਤੀ]** ਇ. ਅਖੌ. ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਵਾਂ ਜਾਂ ਜੱਗ ਬੀਤੀ, ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਆਖਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ।

[आप बीती कहूँ या जग बीती] लोको० कोई कथा कहते समय कहना कि अपनी कथा कहूँ या लोक कथा।

—آپ خوراکے آپ مراکے—**[ਆਪ ਖ਼ੁਰਾਕੇ ਆਪ ਮੁਰਾਕੇ]** ਇ. ਖੁਦ ਗਰਜ਼; ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਮੀਰਾਂ ਜਿਹਾ ਠਾਠ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ; ਫੋਕਾ ਘੋਰ।

[आप ख़ुराके आप मुराके] स्त्री० स्वार्थी; निर्धन अवस्था में शाही ठाठ से ही दिल बहलाने वाला।

—آپ ڈوبے تو جگ ڈوبا—[ਆਪ ਡੁਬੇ ਤੇ ਜਗ ਡੁਬਾ] ਅਖੌ. ਆਪ ਮੋਏ ਜਗ ਪਰਲੋ ।

[आप डूबे तो जग डूबा] लोकोक्ति आप मरे जग परलो ।

—آپ ڈوبے تو ڈوبے اور کو بھی لے ڈوبے—[ਆਪ ਡੁਬੇ ਤੇ ਡੁਬੇ ਔਰ ਕੋ ਭੀ ਲੇ ਡੂਬੇ] ਅਖੌ. ਆਪ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ ਤੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ।

[आप डूबे तो डूबे और को भी ले डूबे] अपनी फूटी एक आँख पड़ोसी की दो अर्थात् आप तो बरबाद हुए ही दूसरों को भी बरबाद करना ।

—آپ زندہ جہان زندہ آپ مردہ جہان مردہ—[ਆਪ ਜ਼ਿੰਦਃ ਜਹਾਨ ਜ਼ਿੰਦਃ ਆਪ ਮੁਰਦਃ ਜਹਾਨ ਮੁਰਦਃ] ਅਖੌ. ਜੀ ਨਾਲ ਜਹਾਨ ਹੈ ।

[आप ज़िन्दः जहान ज़िन्दः आप मुरदः जहान मुरदः] लोकोक्ति आप नहीं तो जग नहीं, आप मुए तो जग मुआ, का समानार्थक है ।

—آپس—[ਆਪਸ] ਵਿ. ਪਰਸਪਰ ।

[आपस] वि० परस्पर ।

—آپس داری—[ਆਪਸਦਾਰੀ] ਇ. ਮੇਲ ਜੋਲ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ, ਭ੍ਰਾਤਰੀਵਾਲਤਾ ।

[आपसदारी] स्त्री० मेल मिलाप, रिश्तादारी, संबन्ध ।

—آپس میں—[ਆਪਸ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪੋ ਵਿਚੀ ।

[आपस में] क्रि० वि० परस्पर, एक दूसरे से ।

—آپ سے آپ—[ਆਪ ਸੇ ਆਪ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ੁਦ ਬਖ਼ੁਦ, ਆਪਣੇ ਆਪ ।

[आप से आप] क्रि० वि० स्वयमेव, अपने आप, खुद-ब-खुद ।

—آپ سے اُبے ہونا—[ਆਪ ਸੇ ਅਬੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਤੋਂ ਕੰਗਾਲ ਬਣਨਾ; ਵਡੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਬਣਨਾ ।

[आप से अबे होना] मुहा० सम्मानित से कंगाल होना ।

—آپے سے باہر ہو جانا—[ਆਪੇ ਸੇ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹਦ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਣਾ ।

[आपे से बाहर होना] मुहा० अधिक क्रोध में आना, आपे से बाहिर होना ।

—آپ سے جانا—[ਆਪ ਸੇ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਸ ਬਿਨਾ ਦੁਖਾਏ ਜਾਣਾ; ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आप से जाना] मुहा० बिना नियन्त्रित चले जाना; बेसुध हो जाना ।

—آپ سے گزر جانا—[ਆਪ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਗ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ, ਘੁਮੰਡ ਕਰਨਾ, ਹੋਸ਼ ਹਵਾਸ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[आप से गुज़र जाना] मुहा० अभिमानी बन जाना, घमंड करना, सुध न रहना, मर जाना ।

—آپ فضیحت اور کو نصیحت—[ਆਪ ਫ਼ਜ਼ੀਹਤ ਔਰ ਕੋ ਨਸੀਹਤ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪ ਤਾਂ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[आप फ़ज़ीहत और को नसीहत] लोकोक्ति जब कोई आप तो बुरे काम करे किन्तु दूसरों को हटाए तो कहते हैं ।

—آپ کا—[ਆਪ ਕਾ] ਪੜ. ਤੁਹਾਡਾ, ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ, (ਮੱਧਮ ਤੇ ਅਨਯ ਪੁਰਖ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹਨ) ।

[आप का] (सर्व०) तुम्हारा, हज़ूर का (यह मध्यम तथा अन्य पुरुष दोनों के लिये बोला जाता है) ।

—آپ کا پاس ہے—[ਆਪ ਕਾ ਪਾਸ ਹੈ] ਆਪ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਹੈ ।

[आप का पास है] आप का लिहाज़ है ।

—آپ کاج مہا کاج—[ਆਪ ਕਾਜ ਮਹਾ ਕਾਜ] ਅਖੌ. ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹਥੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਆਪਣੇ ਹਥੀਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰੀਸ ਨਹੀਂ ।

[आप काज महा काज] लोकोक्ति अपना काम जैसा अपने हाथों किया जा सकता है वैसा और कोई नहीं कर सकता, अपने हाथों से किया गया काम ठीक होता है ।

—آپکو آسمان پر کھینچنا—[ਆਪ ਕੋ ਆਸਮਾਨ ਪਰ ਖੈਂਚਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਝਣਾ, ਘਮੰਡੀ ਹੋਣਾ, ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ।

[आप को आसमान पर खेंचना] मुहा० अपने आप को बड़ा समझना, घमण्डी होना, गर्व करना, अभिमान जताना ।

—آپکو دور کھینچنا—[ਆਪ ਕੋ ਦੂਰ ਖੈਂਚਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੂਜਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਖਿਚਣਾ ਕਰਨਾ, ਨਖ਼ਰਾ ਕਰਨਾ, ਘਮੰਡ ਕਰਨਾ ।

[आप को दूर खेंचना] मुहा० दूसरों से घृणा करना, नख़रा करना, घमंड करना ।

—آپکو شاخ زعفران جاننا – سمجھنا یا گننا— [ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਖ਼ੇ ਜ਼ਾਫ਼ਰਾਨ ਜਾਨਣਾ, ਸਮਝਣਾ ਜਾਂ ਗਿਨਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਝਣਾ ।

[आप को शाख़े ज़ाफ़रान जानना, समझना या गिनना] मुहा० अपने आप को बड़ा मानना ।

—آپ موئے تو جگ موا—[ਆਪ ਮੁਏ ਤੋਂ ਜਗ ਮੁਆ] ਅਖੋ. ਆਪ ਮਰੇ ਜਗ ਪਰਲੋ ।

[आप मुए तो जग मुआ] लोको० आप नहीं तो जग नहीं ।

—آپ میاں صوبیدار – گھر میں بیوی جھونکے بھاڑ— [ਆਪ ਮਿਯਾਂ ਸੂਬੇਦਾਰ, ਘਰ ਮੇਂ ਬੀਵੀ ਝੋਂਕੇ ਭਾੜ] ਅਖੋ: ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਅਮੀਰਾਨਾ ਠਾਠ ਰੱਖਣਾ ।

[आप मियां सूबेदार घर में बीबी झोंके भाड़] लोको० निर्धनता में भी शाही ठाठ रखना।

—آپ میاں ننگے باہر کھڑے درویش— [ਆਪ ਮਿਯਾਂ ਨੰਗੇ ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਦਰਵੇਸ਼] ਅਖੋ. ਮਿਯਾਂ ਜੀ ਤਾਂ ਆਪ ਭੁੱਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

[आप मियां नंगे बाहर खड़े दरवेश] लोको० जो स्वयं ही नंगा हो वह किसी की क्या सहायता कर सकता है ।

—آپ میں آنا—[ਆਪ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਸੰਭਲਣਾ, ਗ਼ਰੂਰ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤਜਣਾ ।

[आप में आना] मुहा० सुध में आना, सम्भलना, गर्व तथा अभिमान त्याग देना ।

—آپ میں نہ رہنا—[ਆਪ ਮੇਂ ਨਾ ਰਹਿਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਬੇਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ।

[आप में न रहना] मुहा० सुध में न रहना, बेसुध हो जाना; गर्व करना ।

—آپ ہارے بہو کو مارے—[ਆਪ ਹਾਰੇ ਬਹੂ ਕੋ ਮਾਰੇ] ਅਖੋ. ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਦੂਜਿਆਂ ਸਿਰ ਥਪਣਾ ।

[आप हारे बहू को मारे] लोको० दूसरों पर दोष मढ़ना ।

—آپ ہی آپ—[ਆਪ ਹੀ ਆਪ] ਪੜ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਆਪ; ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਣ ।

[आप ही आप] सर्व० क्रि० वि० अपने आप, स्वयं ही; बिना कारण ।

—آپ ہی آپ باتیں کرنا—[ਆਪ ਹੀ ਆਪ ਬਾਤੇਂ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਮਨ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ; ਫ਼ਿਕਰ ਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ, ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬੋਲਣਾ ।

[आप ही आप बातें करना] मुहा० अपने ही मन में बातें करना ; विपत्ति आदि की शोकावस्था में कुछ बुदबुदाना, आप मुहारे बोलना ।

—آپ ہی کی جوتیوں کا صدقہ ہے—[ਆਪ ਹੀ ਕੀ ਜੂਤਿਯੋਂ ਕਾ ਸਦਕਾ ਹੈ] ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ, ਆਪ ਦਾ ਤੁਫ਼ੈਲ ਹੈ ।

[आप की ही जूतियों का सदका है] यह सब आप की ही कृपा है ।

—آپ ہی مارے آپ ہی چلائے—[ਆਪ ਹੀ ਮਾਰੇ ਆਪ ਹੀ ਚਿੱਲਾਏ] ਆਪ ਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰੇ ਆਪ ਹੀ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰੇ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖ਼ੁਦ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਕੇ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਰੌਲਾ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[आप ही मारे आप ही चिल्लाये] आप ही अत्याचार और आप ही पुकार, जब कोई खुद ही नुकसान करके छुपाने के लिए शोर मचाए तब कहते हैं ।

—آپ ہیں—[ਆਪ ਹੈਂ] ਅਵ. ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਕ ਪਿਛੋਂ ਜਾਂ ਅਚਨਚੇਤ ਪਛਾਣਨ ਜਾਂ ਵੇਖਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[आप हैं] अव्य० किसी महोदय के संदेहानन्तर या अकस्मात् पहचानने या देखते समय इस शब्द का प्रयोग करते हैं ।

—آپا—[ਆਪਾ] ਤੁਰ. ਇ. ਪੁ. ਵੱਡੀ ਭੈਣ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ, ਖ਼ੁਦੀ ; ਹੋਸ਼-ਹਵਾਸ ।

[आपा] तु० स्त्री० पु० बड़ी बहन, दीदी; खुद; होश हवास ।

—آپا دھاپی—[ਆਪਾ ਧਾਪੀ] ਇ. ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਪੈ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[आपा धापी] स्त्री० अपनी अपनी पड़ जाने का भाव, अपनी अपनी धुन, अपनी अपनी चिन्ता, खींच तान, लाग डांट ।

—آپا سنبھالنا—[ਆਪਾ ਸੰਭਾਲਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਆਰਨਾ ।

[आपा सम्भालना] क्रि० सक० अपने आप को दरुस्त करना, अपने आप को संवारना ।

—آپے سے باہر ہو جانا—[ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਕਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ, ਹੱਦੋਂ ਵਧਣਾ; ਭਿੜਕਣਾ, ਪਸਰਨਾ; ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹਿਣਾ ।

[आपे से बाहर हो जाना] मुहा० अपने की सुध न होना, काबू से बाहर हो जाना; जोश में आ जाना; वश में न रहना ।

—آپس—[ਆਪਸ] ਸਰ. ਪਰਸਪਰ ।

[आपस] सर्व. परस्पर सम्बन्ध, नाता, मेल-जोल ।

—آپسداری—[ਆਪਸਦਾਰੀ] ਇ. ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ, ਬਰਾਦਰੀ; ਅਪਣਾਇਤ ।

[आपसदारी] स्त्री० मेल-जोल, रिश्तेदारी, बिरादरी, परस्पर का व्यवहार, भाईचारा ।

—آپس کا معاملہ—[ਆਪਸ ਦਾ ਮੁਆਮਲਾ] ਪੁ. ਅਪਣਾਇਤ ਦੀ ਗੱਲ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ, ਨਿੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ।

[आपस का मुआमला] पारस्परिक बातचीत, घर जैसी बात, निजी बात-चीत ।

—آ پھنسنا—[ਆ ਫਸਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आ फँसना] मुहा० धोखे में आना, फँस जाना, हिरासत में आ जाना, बन्दी बनना ।

—آتا—[ਆਤਾ] ਪੁ. ਕਰਤਾ ।

[आता] पु० दाता, कर्ता ।

—آتا جاتا—[ਆਤਾ ਜਾਤਾ] ਪੁ. ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਹੀ, ਪਾਂਧੀ; ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ।

[आता जाता] पु० आने जाने वाला, यात्री, मुसाफिर ।

—آتا نہ چھوڑے - جاتا نہ موڑے—[ਆਤਾ ਨਾ ਛੋੜੇ ਜਾਤਾ ਨਾ ਮੋੜੇ] ਅਖੌ. ਜੋ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ।

[आता न छोड़े जाता न मोड़े] लोको० जो वस्तु मिलती हो उसे छोड़ना नहीं चाहिए ।

—آتے بھلے نہ جاتے—[ਆਤੇ ਭਲੇ ਨਾ ਜਾਤੇ] ਅਖੌ. ਜਿਸ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਆਉਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਨਾ ਜਾਣਾ ।

[आते भले न जाते] लोको० जिस के आने जाने में हानि ही हानि हो, उस का न आना लाभदायिक न जाना हानिकारक ।

—آتش—[ਆਤਿਸ਼] ਇ. ਅੱਗ, ਅਗਨੀ; ਲਖਨਊ ਦੇ ਪਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਖ਼ਾਜਾ ਹੈਦਰਅਲੀ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ।

[आतिश] स्त्री० अग्नि, आग, अंगारा, गुस्सा, क्रोध, किसी प्रकार का जोश; लखनऊ के प्रसिद्ध कवि ख़्वाजा हैदरअली का उपनाम ।

—آتش آسماں—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਆਸਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਿਜਲੀ ।

[आतिशे आसमां] फ़ा० स्त्री० बिजली ।

—آتش اشتیاق—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਇਸ਼-ਤਿਯਾਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਅੱਗ, ਅਧਿਕ ਇੱਛਿਆ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਗਨੀ ।

[आतिशे इश्-तियाक़] फ़ा० स्त्री० शौक़ की आग, मनोऽभिलाषा का जोश, प्रेमाग्नि ।

—آتش افروز—[ਆਤਿਸ਼ ਅਫ਼ਰੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਫ਼ਸਾਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ।

[आतिश अफ़रोज़] फ़ा० वि० आग भड़काने वाला, शरारती, फ़साद की जड़ ।

—آتش افروزی—[ਆਤਿਸ਼ ਅਫ਼ਰੋਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[आतिश अफ़रोज़ी] फ़ा० स्त्री० आग भड़काना, शरारत करना ।

—آتش افسردہ—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਅਫ਼ਸੁਰਦਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਝੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ।

[आतिशे अफ़सुरदा] फ़ा० स्त्री० बुझी हुई आग ।

—آتش افگن—[ਆਤਿਸ਼ ਅਫ਼ਗਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲਾ, ਅੱਗ ਡੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ।

[आतिश अफ़गन] फ़ा० वि० आग फेंकने वाला ।

—آتش انداز—[ਆਤਿਸ਼ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲਾ, ਅੱਗ ਡੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ।

[आतिश अन्दाज़] फ़ा० वि० आग फेंकने वाला ।

—آتش انگیز—[ਆਤਿਸ਼ ਅੰਗੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਭੜਕਾਊ ।

[आतिश अंगेज़] फ़ा० वि० आग भड़काने वाला; भड़काने वाला; उत्तेजक ।

—آتش بار—[ਆਤਿਸ਼ ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਪੁ. ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੰਦੂਕ; ਚਕਮਾਕ।

[आतिश बार] फ़ा॰ वि॰ स्त्री॰ पु॰ आग बरसाने वाला, आग बबूला; एक प्रकार की बन्दूक; चकमाक।

—آتش باز—[ਆਤਿਸ਼ ਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਤਿਸ਼ ਬਾਜ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਅਸਤਬਾਜ਼।

[आतिश बाज़] फ़ा॰ पु॰ आतिश बाज़ी बनाने वाला, अस्तबाज़।

—آتش بازی—[ਆਤਿਸ਼ ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਵਾਈ; ਅਸਤਬਾਜ਼ੀ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਬਰੂਦ ਭਰਕੇ ਬਣਾਏ ਅਨਾਰ, ਪਟਾਖੇ, ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਆਦਿ।

[आतिश बाज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ हवाई, अस्तबाज़ी, आग के खेल, बारूद भर कर बनाए गए अनार, पटाखे, फुलझड़ियां आदि।

—آتش بیان—[ਆਤਿਸ਼ ਬਯਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ।

[आतिश बयान] फ़ा॰ वि॰ जोशीला बोलने वाला।

—آتش بے دود—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਬੇਦੂਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਬ, ਸੂਰਜ, ਗੁੱਸਾ, ਕਰੋਪ।

[आतिशे बेदूद] फ़ा॰ स्त्री॰ शराब, सूर्य, गुस्सा, क्रोध।

—آتش پا—[ਆਤਿਸ਼ ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਕਰਾਰ, ਤੇਜ਼ਰਫ਼ਤਾਰ।

[आतिश पा] फ़ा॰ वि॰ बेक़रार, तेज़रफ़्तार।

—آتش پارہ—[ਆਤਿਸ਼ ਪਾਰਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੰਗਿਆੜਾ; ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ, ਸੁੰਦਰ; ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[आतिश पार:] फ़ा॰ पु॰ अंगारा, अंगार; ख़ूबसूरत, सुन्दर; झगड़ालू।

—آتش پرست—[ਆਤਿਸ਼ ਪਰਸਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਗਨੀ ਪੂਜ, ਪਾਰਸੀ।

[आतिश परस्त] फ़ा॰ पु॰ अग्नि के उपासक, पारसी।

—آتش پرستی—[ਆਤਿਸ਼ ਪਰਸਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਗਨੀ ਪੂਜਾ, ਅੱਗ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਅੱਗ ਪੂਜਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ।

[आतिश परस्ती] फ़ा॰ स्त्री॰ अग्नि पूजा, आग की पूजा, आग के पूजन का भाव अथवा क्रिया।

—آتش پنہاں—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਪਿਨਹਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਗ ਜੋ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਰਗੜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਬੀ ਹੋਈ ਅੱਗ, ਦਿਲ ਦੀ ਜਲਣ, ਅਦੇਤ, ਵੈਰ।

[आतिशे पिन्हाँ] फ़ा॰ स्त्री॰ १. आग जो पत्थर में छिपी रहती है और रगड़ से पैदा होती है, दबी हुई आग, २. दिल की जलन, ३. अदावत, द्वेष, शत्रुता।

—آتش تر—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਬ।

[आतिशे तर] फ़ा॰ स्त्री॰ शराब।

—آتش خانہ—[ਆਤਿਸ਼ ਖ਼ਾਨਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਗਨੀ ਮੰਦਰ, ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਮੰਦਰ, ਅਗਨੀ ਉਪਾਸਨਾ ਅਸਥਲ।

[आतिश ख़ान:] फ़ा॰ पु॰ अग्नि मन्दिर, पारसियों का मन्दिर, अग्नि देवता का उपासना स्थान।

—آتش خو—[ਆਤਿਸ਼ ਖ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁਸੈਲਾ, ਤਿੱਖੇ ਸੁਭਾ ਦਾ, ਭੱਖਾ, ਗਰਮਮਿਜ਼ਾਜ ਵਾਲਾ।

[आतिश ख़ू] फ़ा॰ वि॰ क्रोधित, ग़ुस्सैला, तेज़ मिज़ाज का।

—آتش زبان—[ਆਤਿਸ਼ ਜ਼ੁਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੋਸ਼ੀਲਾ (ਵਕਤਾ) ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ।

[आतिश ज़ुबान] फ़ा॰ वि॰ जोशीला (वक्ता) अपनी बातों से लोगों को अपनी तरफ़ आकर्षित करने वाला।

—آتش زدگی—[ਆਤਿਸ਼ ਜ਼ਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[आतिश ज़दगी] फ़ा॰ स्त्री॰ आग लगना, अग्नि कांड।

—آتش زن—[ਆਤਿਸ਼ ਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁਕਨਸ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਲਪਤ ਪੰਛੀ; ਚਕਮਕ ਪੱਥਰ।

[आतिश ज़न] फ़ा॰ पु॰ क़ुक़नस नाम का एक कल्पित पंछी, चकमक पत्थर।

—آتش زنی—[ਆਤਿਸ਼ ਜ਼ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਗ ਲਗਾਉਣਾ।

[आतिश ज़नी] फ़ा॰ स्त्री॰ आग लगाना या जलाना।

—آتش سیال—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਸਯੱਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਅੱਗ ਜੋ ਤਰਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਵੇ; ਸ਼ਰਾਬ।

[आतिशे सय्याल] फ़ा॰ अ॰ स्त्री॰ शराब, आग जो द्रव रूप में हो।

—آتش فشاں—[ਆਤਿਸ਼ ਫ਼ਿਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੁਆਲਾ ਮੁਖੀ।

[आतिश फ़िशाँ] फ़ा॰ वि॰ ज्वाला मुखी।

—آتش فگن—[ਆਤਿਸ਼ ਫ਼ਿਗਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲਾ, ਅੱਗ ਫੈਂਕਣ ਵਾਲਾ।

[आतिश फ़िगन] फ़ा॰ वि॰ आग फेंकने वाला।

—آتش کا پرکالہ—[ਆਤਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਕਾਲਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗ ਦੀ ਨਾਲ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਫ਼ਿਤਨਾ, ਤੇਜ਼ ਤਬੀਅਤ, ਚਲਾਕ; ਚੁਲਬੁਲਾ, ਸਮਝਦਾਰ, ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ।

[आतिश का परकाला] फा॰ पु॰ आग का पुतला, (लक्षणार्थ) उपद्रव, शरारती, चालाक, धूर्त; समझदार; अति सुन्दर, चुलबुला।

—آتش کدہ—[ਆਤਿਸ਼ ਕਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਗਨੀ ਪੂਜਾਂ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਨ ਮੰਦਰ (ਲਛੰਣਾ ਬ੍ਰਿਤੀ), ਅਤੀ ਗਰਮ ਕਮਰਾ।

[आतिश कदः] फा॰ पु॰ अग्नि पूजकों का उपासना मन्दिर (लक्षणार्थ); बहुत गरम कमरा।

—آتش گیر—[ਆਤਿਸ਼ ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਚਿਮਟਾ; ਭੜਕੀਲਾ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਅੱਗ ਲਗ ਜਾਵੇ।

[आतिश गीर] फा॰ पु॰ वि॰ चिमटा; भड़कीला, जिसे जल्दी आग लग जाए।

—آتش مزاج—[ਆਤਿਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੇਜ਼ ਤਬੀਅਤ, ਤਿੱਖੇ ਸੁਭਾ ਦਾ, ਗੁਸੈਲਾ।

[आतिश मिज़ाज] फा॰ वि॰ तेज़ स्वभाव, क्रोधी, तीखे स्वभाव का।

—آتش موسی—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਮੂਸਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਅੱਗ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਕੋਹ ਤੂਰ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਨੂਰ ਸੀ।

[आतिशे मूसा] फा॰ अर॰ स्त्री॰ वह अग्नि जो हज़रत मूसा को कोहतूर पर दिखाई दी थी, वास्तव में वह आग न थी बल्कि ईश्वरीय नूर था।

—آتش ناک—[ਆਤਿਸ਼ ਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁਸੈਲਾ, ਤੇਜ਼ ਸੁਭਾ ਦਾ ਕਰੋਧੀ।

[आतिश नाक] वि॰ क्रोधी, तेज़ स्वभाव का, गुस्सैला।

—آتش نمرود—[ਆਤਿਸ਼ੇ ਨਮਰੂਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਚਿਤਾ ਜੋ ਨਮਰੂਦ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਗ ਬਾਗ਼ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

[आतिशे नमरूद] फा॰ अर॰ वि॰ वह चिता जो नमरूद ने हज़रत इब्राहीम के लिये तैयार करवाई थी, ईश्वरीय चमत्कार से यह आग बाग़ बन गई थी।

—آتشک—[ਆਤਸ਼ਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਰਮੀ ਰੋਗ, ਬਾਦ ਫ਼ਰੰਗ।

[आतशक] फा॰ स्त्री॰ उपदंश, गरमी का रोग, फिरंग

—آتشکیا—[ਆਤਸ਼ਕਿਯਾ] ਪੁ. ਆਤਸ਼ਕ ਦਾ ਰੋਗੀ, ਗਰਮੀ ਦਾ ਬੀਮਾਰ।

[आतशकिया] पु॰ उपदंश का रोगी, फिरंग का रोगी।

—آتشی—[ਆਤਿਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੋ ਅੱਗ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਤੱਤੇ ਸੁਭਾ ਦਾ, ਜਿੰਨ।

[आतिशी] फा॰ वि॰ पु॰ अग्नि जात, अग्निज, गर्म स्वभाव का; जिन्न।

—آتشی شیشہ—[ਆਤਿਸ਼ੀ ਸ਼ੀਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਨਤੋਦਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ, ਅਜਿਹਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੋ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪੈਣ ਨਾਲ ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

[आतिशी शीशा] फा॰ स्त्री॰ उन्नतोदर शीशा, ऐसा शीशा जिसमें सूरज की किरणें पड़ने से आग पैदा होती है, सूरज मुखी शीशा।

—آتشیں—[ਆਤਿਸ਼ੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਜਿਹਾ, ਅੱਗ ਦਾ, ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[आतिशीं] फा॰ वि॰ अग्नि जैसा, आग का, आग से संबंधित।

—آتما—[ਆਤਮਾ] ਇ. ਰੂਹ, ਦਿਲ, ਜੀਵ।

[आतमा] स्त्री॰ आत्मा, रूह, जीव।

—آتما ٹھنڈی ہونا—[ਆਤਮਾ ਠੰਡੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਰੂਹ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਾ।

[आतमा ठण्डी होना] मुहा॰ दिल खुश होना, हृदय आनन्दित होना।

—آتما مسوسنا—[ਆਤਮਾ ਮਸੋਸਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਸਧਿਦਾ, ਦੁਖ ਸਹਿਣਾ, ਮਜਬੂਰੀ ਸਬਰ ਕਰਨਾ; ਭੁਖ ਸਹਿ

[आतमा मसोसना] किसी का जुल्म सब सहना, मजबूरन सब्र करना; भूख सहना।

—آتما میں پڑے تو پرماتما کی سوجھے—[ਆਤਮਾ ਮੇਂ ਪੜੇ ਤੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਸੂਝੇ] ਅਖੌ. ਢਿੱਡ ਭਰੇ ਗੱਲਾਂ, ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਬੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

[आतमा में पड़े तो परमात्मा की सूझे] भूखे से पूजा नहीं होती, पेट भरे तो काम चले।

—آتو ، آتون—[ਆਤੂ, ਆਤੂਨ] ਤੁਰ. ਇ. ਉਸਤਾਨੀ, ਅਧਿਆਪਕਾ।

[आतू, आतून] पु० स्त्री० अध्यापिका, मास्टरनी ।

—آتی پاتی—**[ਆਤੀ ਪਾਤੀ]** ਇ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੱਤਾ ਤੋੜ ਕੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹੰਦੇ ਹਨ ।

[आती पाती] स्त्री० बच्चों का एक खेल जिस में पत्ता तोड़ कर साथियों को छूते हैं ।

—آٹا—**[ਆਟਾ]** ਪੁ. ਆਟਾ, ਬਰੀਕ ਪੀਸਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਨ ; ਚੂਰਾ ; ਪਾਊਡਰ ।

[आटा] पु० किसी अन्न का चूर्ण ; पिसान, चून, आटा ।

—آٹا گیلا ہونا—**[ਆਟਾ ਗੀਲਾ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਵਿਪਤਾ ਵਿਚ ਫਸਣਾ, ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਜਾਣਾ ।

[आटा गीला होना] मुहा० विपत्ति में फंसना, काम बिगड़ जाना ।

—آٹا نبڑا بھُجّا سٹکا—**[ਆਟਾ ਨਿਬੜਾ ਬੁਝਾ ਸਟਕਾ]** ਅਖੌ. ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਸਭ ਦੋਸਤੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਸੁਲਫ਼ੇ ਦੀ ਯਾਰ ਕਿਸ ਦੇ, ਦਮ ਲਗਾਇਆ ਖਿਸਕੇ ।

[आटा निबड़ा बुझा सटका] मुहा० निर्धनता के समय यारबाज़ी छूट जाते हैं, काम निकलने पर फिर कौन किसका, सुलफ़े यार किसके, दम लगाया खिसके ।

—آٹے دال کا بھاؤ کھلنا—**[ਆਟੇ ਦਾਲ ਦਾ ਭਾਉ ਖੁਲ੍ਹਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ; ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਫਸਣਾ, ਵਿਪਤਾ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ।

[आटे दाल का भाव खुलना] मुहा० दुःख तथा विपत्ति का पता लगना, दुःख में फंसना, विपत्ति में फंसना ।

—آٹے کی آپا—**[ਆਟੇ ਦੀ ਆਪਾ]** ਇ. ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਤੀਵੀਂ, ਸਿੱਧੀ ਪੱਧਰੀ ਇਸਤਰੀ ।

[आटे की आपा] स्त्री० भोली भाली औरत, गोबर गणेश, सीधी सादी औरत ।

—آٹے کی بِلّی—**[ਆਟੇ ਦੀ ਬਿੱਲੀ]** ਇ. ਡੌਂਕਾ ਡਰਾਵਾ ।

[आटे की बिल्ली] स्त्री० बाहरी डरावा ।

—آٹے میں نمک—**[ਆਟੇ ਮੇਂ ਨਮਕ]** ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ, ਨਗੂਣਾ ।

[आटे में नमक] पु० थोड़ा सा, मामूली ।

—آٹم پاٹم—**[ਆਟਮ ਪਾਟਮ]** ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਥਾਂ, ਉਪਰ ਥੱਲੇ ।

[आटम पाटम] क्रि० वि० हर स्थान पर, ऊपर नीचे ।

—آٹھ—**[ਆਠ]** ਵਿ. ਅੱਠ, ਚਾਰ ਦਾ ਦੁਗਣਾ ।

[आठ] वि० चार का दुगना, आठ ।

—آٹھ اٹھارہ اٹھائیس—**[ਆਠ ਅਠਾਰ: ਅਠਾਈਸ]** ਵਿ. ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਅਸ਼ੁਭ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁਭ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ।

[आठ, अठार:, अठाईस] वि० व्याकुल, हैरान, तितर-बितर, मनहूस, अशुभ ।

—آٹھ آٹھ آنسو رونا—**[ਆਠ ਆਠ ਆਂਸੂ ਰੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਜ਼ਾਰੋਜ਼ਾਰ ਰੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ, ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣਾ ।

[आठ, आठ आंसू रोना] मुहा० बहुत रोना, फूट फूट कर रोना ।

—آٹھ بار نو تیوہار—**[ਆਠ ਬਾਰ ਨੌ ਤਿਓਹਾਰ]** ਅਖੌ. ਮੌਜ ਤੇ ਮੇਲਾ ਮਾਣਨ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਖੌਤ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[आठ बार नौ त्योहार] लोको० खूब मौज मेला मनाते समय यह कहावत कही जाती है ।

—آٹھ پہر—**[ਆਠ ਪਹਿਰ]** ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ, ਹਰ ਵੇਲੇ, ਰਾਤ ਦਿਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ।

[आठ पहिर] क्रि० वि० हर वक्त, सदैव, हमेशा, अहर्निश ।

—آٹھ پہر مزاج سے باہر رہنا—**[ਆਠ ਪਹਿਰ ਮਿਜਾਜ ਸੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਹਰ ਵੇਲੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਲੜਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ।

[आठ पहिर मिज़ाज से बाहर रहना] मुहा० सदा ही क्रोध में रहना, सदा ही लड़ने को तैयार रहना ।

—آٹھ جلاہے نو حقے - اس پر بھی دھکم دھکے—**[ਆਠ ਜੁਲਾਹੇ ਨੌ ਹੁੱਕੇ, ਇਸ ਪਰ ਭੀ ਧੱਕਮ ਧੱਕੇ]** ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ ਤਦ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[आठ जुलाहे नौ हुक्के, इस पर भी धक्कम धक्के] लोको० जब आवश्यकता से अधिक सामान होने पर भी झगड़ा होता रहे तब कहते हैं ।

—آٹھواں—**[ਆਠਵਾਂ]** ਵਿ. ਪੁ. ਅਠਵਾਂ, ਅਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, $\frac{1}{8}$, (ਲਕਦਾ ਕ੍ਰਿਤੀ) ਹਮਲ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ।

[आठवां] आठ की संख्या का (लक्षणार्थ) गर्भ का आठवां महीना ।

—آٹھوں کا میلہ—[ਆਠੋਂ ਦਾ ਮੇਲਾ] ਹੋਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੇਂ ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਮੇਲਾ ।

[आठों का मेला] पु० होली के आठ दिन बाद हिन्दुओं का एक मेला ।

—آٹھوں گانٹھ کمیت—[ਆਠੋਂ ਗਾਂਠ ਕੁਮੈਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਉਹ ਕੁਮੈਤ (ਘੋੜਾ) ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਠੇ ਅੰਗ ਕਾਲੇ ਹੋਣ; ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਚੁਸਤ, ਚਲਾਕ, ਚਤਰ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਫ਼ਸਾਦੀ, ਬਦਮਾਸ਼ ।

[आठों गांठ कुमैत] पु० वि० वह कुम्मैत जिसके आठों अंग काले हों; होशियार, चुस्त, चालाक, अनुभवी, शरारती, बदमाश ।

—آثار—[ਆਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਸਰ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਿਸ਼ਾਨ, ਮੁਹਰਾਂ, ਚਿੰਨ੍ਹ, ਨੀਂਹ, ਬੁਨਿਆਦ ; ਕੰਧ ਦੀ ਚੌੜਾਈ, ਲੱਛਣ, ਚੇਤੇ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਲਾਮਤਾਂ ।

[आसार] पु० असर का बहुवचन ; लक्षण, चिन्ह ; नींव, बुनियाद, दीवार की चौड़ाई ।

—آثار بد—[ਆਸਾਰੇ ਬਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੈੜੇ ਸ਼ਗਨ, ਕੁਸ਼ਗਨ ।

[आसारे बद] अर० फा० पु० अपशकुन; बुरे शकुन ।

—آثار شریف—[ਆਸਾਰੇ ਸ਼ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਲੀਆਂ ਜਾਂ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਮਕਬਰੇ, ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ।

[आसारे शरीफ़] अर० पु० औलियों के मकबरे, दरवेश, साधुओं के मज़ार ।

—آثار صنادید—[ਆਸਾਰੇ ਸਨਾਦੀਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਡਿਆਂ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸ਼ਾਨੀਆਂ (ਇਮਾਰਤਾਂ ਆਦਿ), ਪੁਰਾਣੇ ਖੰਡਰ ।

[आसारे सनादीद] अर० पु० बुजुर्गों तथा प्राचीन नरेशों के चिह्न (इमारतें आदि), पुराने खण्डहर ।

—آثار قدیمہ—[ਆਸਾਰੇ ਕਦੀਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਪਰਾਚੀਨ ਸਮਾਰਕ, ਖੰਡਰ ਆਦਿ ।

[आसारे क़दीम:] पु० प्राचीन चिह्न, पुराने स्मारक ।

—آثار قیامت—[ਆਸਾਰੇ ਕਿਆਮਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ।

[आसारे क़ियामत] पु० प्रलय के चिह्न ।

—آثم—[ਆਸਿਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਗੁਨਾਹਗਾਰ, ਅਪਰਾਧੀ, ਕਸੂਰਵਾਰ, ਪਾਪੀ ।

[आसिम] पु० वि० अपराधी, गुनहगार, पापी ।

—آج—[ਆਜ] ਪੁ.ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੱਜ, ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ।

[आज] पु० क्रि० वि० वर्तमान समय में, जो दिन बीत रहा है उसमें; इस समय, अब, इन दिनों ।

—آج کا کام کل پر اٹھا رکھنا - ٹالنا - چھوڑنا - ڈالنا یا رکھنا—[ਆਜ ਦਾ ਕਾਮ ਕਲ ਪਰ ਉਠਾ ਰਖਨਾ, ਟਾਲਨਾ, ਛੋੜਨਾ ਡਾਲਨਾ ਯਾ ਰਖਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਸਤੀ ਕਰਨਾ, ਆਲਸ ਕਰਨਾ ।

[आज का काम कल पर उठा रखना, टालना, छोड़ना, डालना या रखना] मुहा० आलस्य करना, सुस्ती करना ।

—آج کدھر سے چاند نکلا—[ਆਜ ਕਿਧਰ ਸੇ ਚਾਂਦ ਨਿਕਲਾ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਂ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲੇ ਤਦ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[आज किधर से चांद निकला] लोको० जब कोई व्यक्ति बहुत देर बाद मिले तब कहते हैं ।

—آج کریگا کل پائیگا—[ਆਜ ਕਰੇਗਾ ਕਲ ਪਾਏਗਾ] ਅਖੌ. ਜੈਸਾ ਕਰੇਗਾ ਤੈਸਾ ਭਰੇਗਾ, ਜਿਹਾ ਬੀਜੇਗਾ ਤਿਹਾ ਵਢੇਗਾ ।

[आज करेगा कल पाएगा] लोको० जैसी करनी वैसी भरनी ।

—آج کس کا منہ دیکھا ہے—[ਆਜ ਕਿਸ ਕਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਭੈੜੇ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਪਰਭਾਵ, ਭੁੱਖਾ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[आज किस का मुंह देखा है] लोको० किसी प्रकार की दुर्गति या दुरवस्था के कारण हुई परेशानी के मौके पर इस का प्रयोग करते हैं ।

—آج کل—[ਆਜ ਕਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇ. ਅਜਕੱਲ, ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ, ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ, ਟਾਲ ਮਟੋਲ, ਹੀਲਾ ਬਹਾਨਾ ।

[आज कल] क्रि० वि० स्त्री० इन दिनों, इस समय, वर्तमान दिनों में, टाल मटोल, हीला बहाना ।

—آج موئے کل دوسرا دن—[ਆਜ ਮੂਏ ਕਲ ਦੂਸਰਾ ਦਿਨ] ਅਖੌ. ਦੁਨੀਆਂ ਆਣੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਆਯੂ ਬੀਤਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[आज मुए कल दूसरा दिन] लोको० यह दुनियां आवागमन है और आयु व्यतीत होती रहती है ।

—آجا - (آجی)—[ਆਜਾ, (ਆਜੀ)] ਤੁਰ. ਪੁ. (ਸ਼ਬਦਾਰਥ) ਪਿਤਾ, ਦਾਦਾ, ਨਾਨਾ, (ਪਰੀਭਾਸ਼ਕ) ਪੁਰਾਣਾ ਨੌਕਰ, ਬੁੱਢੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ।

[आजा (आजी)] तुर० पु० (अभिधेयार्थ) पिता, दादा, नाना, (पारिभाषिक) पुराना सेवक, बूढ़ी दासी ।

—آچار—[ਆਚਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਚਾਰ ।

[आचार] फा० पु० अचार ।

—آخ—[ਆਖ਼] ਵਿ. ਖਘ, ਖੰਘਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਖੰਗਾਰਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[आख़] स्त्री० खाँसने की आवाज़, खँखारने की आवाज़ ।

—آخ تھو—[ਆਖ਼ ਥੂ] ਵਿ. ਖੰਗਾਰ ਦੇ ਥੁੱਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਫਿਟਕਾਰ, ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਛੀ ਛੀ, ਥੂ ਥੂ ।

[आख़ थू] स्त्री० खंखार कर थूकने की आवाज़; इस शब्द का 'धिक्' अर्थ में भी प्रयोग होता है, छी छी, थू थू ।

—آختہ—[ਆਖ਼ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੱਸੀ, ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸਦੇ ਖ਼ਸਪੁ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ।

[आख़्त:] फा० वि० ख़सिया, बधिया, जिसके अण्डकोष निकाल दिये गए हों ।

—آخر—[ਆਖ਼ਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੰਤ; ਅੰਤ; ਪਿਛਲਾ, ਅੰਤਲਾ; ਅੰਤ ਵਿਚ ।

[आख़िर] अर० पु० वि० क्रि० वि० अंत; अन्त, परिणाम; अन्तिम पीछे का; अन्त में, अन्त को ।

—آخرالامر—[ਆਖ਼ਿਰੁਲ ਅਮਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ।

[आख़िरुल अमर] क्रि० वि० अन्ततः, अन्त में ।

—آخر بیں—[ਆਖ਼ਿਰ ਬੀਂ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਖ਼ੀਰ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ।

[आख़िर बीं] अर० फा० पु० अन्त पर दृष्टि रखने वाला ।

—آخر زماں—[ਆਖ਼ਿਰ ਜ਼ਮਾਂ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਖ਼ਰੀ ਸਮਾਂ, ਅੰਤਲਾ ਵੇਲਾ; ਅੰਤ ਦਾ ਵਕਤ; ਪਰਲੋ ਦਾ ਸਮਾਂ; ਬੁਢੇਪਾ ।

[आख़िर ज़मां] अर० फा० पु० अन्तिम समय, अन्तकाल; मृत्यु का समय; प्रलय काल; बुढ़ापा ।

—آخر فنا - آخر فنا—[ਆਖ਼ਿਰ ਫ਼ਨਾ, ਆਖ਼ਿਰ ਫ਼ਨਾ] ਅਖੌ. ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

[आख़िर फ़ना-आख़िर फ़ना] लोको० अन्त में हर एक वस्तु नष्ट हो जाएगी ।

—آخرت—[ਆਖ਼ਿਰਤ] ਅਰ ਇ. ਪਰਲੋਕ, ਅਗਲਾ ਜਹਾਨ ।

[आख़िरत] अर० स्त्री० परलोक ।

—آخرت سنوارنا - آخرت سلوارنا—[ਆਖ਼ਿਰਤ ਸੰਵਾਰਨਾ, ਆਖ਼ਿਰਤ ਸੁਧਾਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਅੰਗਾ ਸੁਆਰਨਾ ।

[आख़िरत संवारना - आख़िरत सुधारना] मुहा० शुभ कार्य करना ।

—آخری—[ਆਖ਼ਿਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੰਤਲਾ, ਅਖ਼ੀਰ ਦਾ, ਅਖ਼ੀਰਲਾ ।

[आख़िरी] फा० वि० अन्तिम, आख़ीर का ।

—آخری بہار—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਬਹਾਰ] ਇ. ਅਖ਼ੀਰ ਮੌਸਮ, ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੋਈ ਰੁਤ; ਉਮਰ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਹਿੱਸਾ ।

[आख़िरी बहार] स्त्री० अन्तिम मौसम, गत ऋतु; आयु का अन्तिम भाग ।

—آخری چہار شنبہ—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਚਹਾਰ ਸ਼ੰਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਫ਼ਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਬੁਧਵਾਰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਬੀਮਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਲਈ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲੈ ਗਏ ਸਨ । ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਸਮਝ ਕੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ।

[आख़िरी चहार शंब:] फा० पु० सफ़र मास का अन्तिम बुधवार, इस दिन हज़रत मुहम्मद साहिब स्वास्थ्य प्राप्त कर भ्रमण के लिए गए थे । मुसलमान इसे शुभ दिवस मान कर भ्रमण आदि करना शुभ समझते हैं ।

—آخری دم—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਦਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਤਲਾ ਵੇਲਾ, ਦਮ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮੌਤ ਆਉਣ ਦਾ ਵਕਤ ।

[आख़िरी दम] फा० पु० अन्तिम समय, प्राणान्त काल ।

—آخری دیدار—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਦੀਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਫੇਰ ਮਿਲਣਾ ਮੁਮਕਿਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[आख़िरी दीदार] फा० पु० अन्तिम दर्शन, मृत्यु के समय बीमार को देखने का भाव वह भेंट जिसके पश्चात् भेंट संभव न हो ।

—آخری سواری—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਸਵਾਰੀ] ਇ. ਜਨਾਜ਼ਾ, ਅਰਥੀ ।

[आख़िरी सवारी] स्त्री० जनाज़ा, अर्थी ।

—آخری صحبت—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਸੁਹਬਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਅੰਤਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ; ਆਖ਼ਰੀ ਗੱਲ ਬਾਤ; ਅੰਤਲਾ ਸਮਾਂ ।

[आख़िरी सुहबत] फा० अर० स्त्री० अन्तिम भेंट; अन्तिम बात चीत; अन्तकाल ।

—آخری وقت—[ਆਖ਼ਿਰੀ ਵਕ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤਲਾ ਸਮਾਂ, ਉਮਰ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਸਮਾਂ ।

[आख़िरी वक़्त] फा० अर० पु० अन्तिम समय, आयु का पिछला समय ।

—آخرین—[ਆਖ਼ਿਰੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ, ਅੰਤਲਾ।

[आख़िरीन] फ़ा० वि० अन्तिम।

—آخور—[ਆਖ਼ੂਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੁਰਲੀ, ਤਬੇਲਾ; ਨਕਾਰੀ ਚੀਜ਼।

[आख़ूर] फ़ा० स्त्री० नाँद; निकम्मी चीज़।

—آخور کی بھرتی—[ਆਖ਼ੂਰ ਕੀ ਭਰਤੀ] ਮੁਹਾ. ਨਕੰਮੀ ਤੇ ਖ਼ਰਾਬ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ।

[आख़ूर की भरती] मुहा० निकम्मी तथा ख़राब वस्तुओं का संग्रह।

—آخون—[ਆਖ਼ੂੰਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਸਤਾਦ, ਮਾਸਟਰ, ਅਧਿਆਪਕ।

[आख़ून] फ़ा० पु० अध्यापक, मास्टर।

—آخوند—[ਆਖ਼ੂੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਸਟਰ, ਉਸਤਾਦ, ਅਧਿਆਪਕ।

[आख़ून्द] फ़ा० पु० मास्टर, अध्यापक।

—آخون زادہ—[ਆਖ਼ੂਨ ਜ਼ਾਦਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੁਰੂ ਪੁਤਰ, ਮਾਸਟਰ ਦਾ ਪੁਤਰ।

[आख़ून ज़ाद:] फ़ा० पु० गुरु-पुत्र, अध्यापक का बेटा।

—آداب—[ਆਦਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਦਬ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਦਸਤੂਰ, ਕਾਇਦਾ, ਸਲੀਕਾ, ਤਮੀਜ਼, ਤਹਿਜ਼ੀਬ, ਅਖ਼ਲਾਕ, ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰ, ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਸ਼ਬਦ, Salutation.

[आदाब] अर० पु० 'अदब' का बहुवचन; दस्तूर, क़ायदा; शिष्टाचार, सभ्यता; प्रणाम; पत्र में सम्बोधन के बाद लिखे गए प्रेम या आदर-सूचक शब्द जैसे प्रणाम आदि।

—آداب بجا لانا—[ਆਦਾਬ ਬਜਾ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ; ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ; ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ।

[आदाब बजा लाना] मुहा० नम्र होकर प्रणाम करना; धन्यवाद करना, विदा होना।

—آداب شاہانہ، آداب شاہی—[ਆਦਾਬੇ ਸ਼ਾਹਾਨ:, ਆਦਾਬੇ ਸ਼ਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਜਾਂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ।

[आदाबे शाहाना:, आदाबे शाही] फ़ा० पु० बादशाहों को प्रणाम तथा उन से बात चीत करने का ढंग, दरबार का उपस्थिति-ढंग।

—آداب محفل—[ਆਦਾਬੇ ਮਹਿਫ਼ਿਲ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਭਾ ਵਿਚ ਗਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਠਣ ਬੈਠਣ ਦੇ ਨਿਯਮ।

[आदाबे महफ़िल] अर० फ़ा० पु० सभा में बैठने तथा बोलने का शिष्टाचार, सभा में बैठने की सभ्यता।

—آداب والقاب—[ਆਦਾਬੋ ਅਲਕ਼ਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਪਦਵੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਆ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਸ਼ਬਦ।

[आदाबो अलक़ाब] अर० पु० पत्र के आरम्भ में जिसे पत्र भेजा जाता है उसके पद अनुसार विशेषणात्मक वाक्य।

—آدر—[ਆਦਰ] ਪੁ. ਮਾਣ, ਇੱਜ਼ਤ, ਖ਼ਾਤਿਰਦਾਰੀ।

[आदर] पु० सम्मान, सत्कार, प्रतिष्ठा, इज़्ज़त।

—آدم—[ਆਦਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਮਨੁੱਖ, ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਸਲ ਚਲੀ ਹੈ।

[आदम] अर० पु० सबसे पहला मनुष्य, हज़रत आदम जो मनुष्य मात्र के आदि पुरुष माने जाते हैं।

—آدم بے سایہ—[ਆਦਮੇ ਬੇ ਸਾਯ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਆਖਦੇ ਹਨ ਆਪ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

[आदमे बे साय:] हज़रत मुहम्मद साहिब की ओर संकेत है, कहते हैं कि आपके शरीर की छाया न थी।

—آدم ثانی—[ਆਦਮੇ ਸਾਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਆਦਮ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[आदमे सानी] अर० फ़ा० पु० 'हज़रत नूह' जिन्हें दूसरा आदम कहा जाता है।

—آدم خاکی—[ਆਦਮੇ ਖ਼ਾਕੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ, ਆਦਮੀ, ਮਨੁੱਖ।

[आदमे ख़ाकी] फ़ा० पु० मिट्टी का पुतला, मनुष्य, आदमी।

—آدم خور—[ਆਦਮ ਖ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਖਸ਼।

[आदम ख़ोर] फ़ा० पु० मनुष्यों को खा जाने वाला राक्षस।

—آدم نہ آدم زاد—[ਆਦਮ ਨ: ਆਦਮ ਜ਼ਾਦ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਬੰਦਾ ਨਾ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਾਤ, ਸੁੰਞ ਮਸਾਣ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਸੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[आदम न: आदम ज़ाद] फ़ा० लोको० वह स्थान जहाँ कोई बस्ती न हो, निर्जन स्थान।

—آدمی—[ਆਦਮੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਨੁਖ, ਬੰਦਾ, ਪੁਰਖ, ਜਨ; ਨੌਕਰ; ਹਰਕਾਰਾ; ਖਸਮ, ਪਤੀ ।

[आदमी] फ़ा॰ पु॰ मनुष्य; नौकर; स्वामि, पति ।

—آدمی آدمی انتر کوئی ہیرا کوئی کنکر—[ਆਦਮੀ ਆਦਮੀ ਅੰਤਰ ਕੋਈ ਹੀਰਾ ਕੋਈ ਕੰਕਰ] ਅਖੌ. ਸਾਰੇ ਮਨੁਖ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਤੇ ਕੋਈ ਭਲਾ ।

[आदमी आदमी अन्तर कोई हीरा कोई कंकर] लोको॰ सब मनुष्य एक-से नहीं होते, कोई बुरा और कोई भला ।

—آدمی اناج دا کیڑا ہے—[ਆਦਮੀ ਅਨਾਜ ਦਾ ਕੀੜਾ ਹੈ] ਮੁਹਾ. ਮਨੁਖ ਅੰਨ ਦਾ ਕੀੜਾ ਹੈ, ਬੰਦਾ ਅੰਨ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ।

[आदमी अनाज का कीड़ा है] मुहा॰ मनुष्य अन्न खा कर ही जीता है ।

—آدمی بننا—[ਆਦਮੀ ਬਣਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਭ੍ਯ ਹੋਣਾ, ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨਾ, ਤਮੀਜ਼ ਸਿਖਣਾ, ਸ਼ਰਾਰਤ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹਿਣਾ ।

[आदमी बनना] मुहा॰ सभ्य होना भले बुरे का ज्ञान होना, शरारत से बच कर रहना ।

—آدمی پیٹ دا کتا ہے—[ਆਦਮੀ ਪੇਟ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਰਿਜ਼ਕ ਲਈ ਬੰਦਾ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ ਮਾਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ।

[आदमी पेट का कुत्ता है] लोको॰ वृत्ति के लिए मनुष्य सर्वत्र घूमता है ।

—آدمی سا کوئی پکھیرو نہیں—[ਆਦਮੀ ਸਾ ਕੋਈ ਪਖੇਰੂ ਨਹੀਂ] ਅਖੌ. ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਤੇ ਅਕਲ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਛੀ ਵੀ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ।

[आदमी सा कोई पखेरू नहीं] लोको॰ मनुष्य अपने विचारों तथा बुद्धि द्वारा इतनी दूर पहुंच जाता है कि पक्षी भी वहाँ तक नहीं पहुंच सकता, अर्थात मनुष्य बुद्धि द्वारा सब कुछ कर सकता है ।

—آدمی دا شیطان آدمی ہے—[ਆਦਮੀ ਦਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਦਮੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ।

[आदमी का शैतान आदमी है] लोको॰ मनुष्य को मनुष्य का संसर्ग ही बिगाड़ देता है ।

—آدمی کچھ کھا کر ہی سیکھدا ہے—[ਆਦਮੀ ਕੁਛ ਖਾ ਕਰ ਹੀ ਸਿਖਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਤਜਰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[आदमी कुछ खा कर ही सीखता है] लोको॰ मनुष्य को हानि उपरान्त ही अनुभव होता है, ठोकर खाने से ही ज्ञान होता है ।

—آدمی کیا جو آدمی کو نہ پہچانے—[ਆਦਮੀ ਕਯਾ ਜੋ ਆਦਮੀ ਕੋ ਨ: ਪਹਚਾਨੇ] ਅਖੌ. ਜੋ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦੀ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਉਹ ਆਦਮੀ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ।

[आदमी क्या जो आदमी को न: पहचाने] लोको॰ जो श्रेष्ठ और दुष्ट में विवेक न कर सके उसे मनुष्य थोड़ा ही कहा जा सकता है ।

—آدمی کی کسوٹی معاملہ ہے—[ਆਦਮੀ ਕੀ ਕਸੌਟੀ ਮੁਆਮਲ: ਹੈ] ਅਖੌ. ਵਾਹ ਪਿਆ ਜਾਣੀਏ ਜਾਂ ਰਾਹ ਪਿਆ ਜਾਣੀਏ, ਵਾਹ ਪੈਣ ਤੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ।

[आदमी की कसौटी मुआमल: है] लोको॰ व्यवहार से ही मनुष्य के स्वभाव का पता चलता है ।

—آدمی ہو یا جانور—[ਆਦਮੀ ਹੋ ਯਾ ਜਾਨਵਰ] ਅਖੌ. ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਜਾਂ ਬੇਤਮੀਜ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਬੰਦਾ ਹੈਂ ਜਾਂ ਢਗੋਰ ।

[आदमी हो या जानवर] लोको॰ किसी मूर्ख की मूर्खता और असभ्य की असभ्यता पर ऐसा बोलते हैं ।

—آدمیت—[ਆਦਮੀਅੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਾਨਵਤਾ, ਮਨੁਖਤਾ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ; ਅਕਲ, ਸ਼ਊਰ; ਮਿਲਨਸਾਰੀ, ਸਭਿਅਤਾ ।

[आदमीयत] अर॰ स्त्री॰ मनुष्यत्व, मानवता, इनसानीयत, शिष्टता, मिलनसारी, मनुष्यता, सभ्यता ।

—آدمیت آنا—[ਆਦਮੀਅੱਤ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਭਿਅਤਾ ਆਉਣਾ, ਅਕਲ ਆਉਣਾ ।

[आदमीयत आना] मुहा॰ शिष्ट होना, सभ्य बनना, अक़ल आना ।

—آدمیت اٹھ جانا—[ਆਦਮੀਅਤ ਉਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਸਭਿਅਤਾ, ਤਮੀਜ਼ ਨੇਕੀ ਆਦਿ ਦਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आदमीयत उठ जाना] मुहा॰ अच्छे गुणों का जाते रहना, सभ्यता का दूर होना ।

—آدمیت پکڑنا—[ਆਦਮੀਅੱਤ ਪਕੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਭਿਅ ਹੋਣਾ ।

[आदमीयत पकड़ना] मुहा॰ सभ्य होना ।

—آدمیت سے گزر جانا—[ਆਦਮੀਅੱਤ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਦੇਣਾ।

[आदमीयत से गुज़र जाना] मुहा॰ मनुष्यता छोड़ देना।

—آدھ—[ਆਧ] ਵਿ. ਅੱਧਾ, ਅਰਧ।

[आध] वि॰ अर्ध, आधा।

—آدھ پاؤ آٹا چوپال میں رسوئی—[ਆਧ ਪਾਊ ਆਟਾ, ਚੌਪਾਲ ਮੇਂ ਰਸੋਈ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਘਟ ਹੈਸੀਅਤ ਦਾ ਆਦਮੀ ਵਡਾ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਾਤ ਦੀ ਵੈਂਹ ਵਿਚਲੀ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ।

[आध पाव आटा, चौपाल में रसोई] लोको॰ जब कोई सामर्थ्य कम रखता हो और डींग बड़ी मारता हो तब बोलते हैं।

—آدھ سیر آٹے کے سر ہو جانا—[ਆਧ ਸੇਰ ਆਟੇ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਾਇਕ ਕੰਮ ਮਿਲ ਜਾਣਾ।

[आध सेर आटे के सिर हो जाना] मुहा॰ निर्वाह योग्य काम मिल जाना।

—آدھا—[ਆਧਾ] ਵਿ. ਅੱਧਾ, ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ।

[आधा] वि॰ आधा, दो बराबर भागों में से एक।

—آدھا تیتر آدھا بٹیر—[ਆਧਾ ਤੀਤਰ ਆਧਾ ਬਟੇਰ] ਅਖੌ. ਬੇ ਫ਼ਾਇਦਾ, ਬੇ ਢੰਗਾ, ਬੇ ਜੋੜ, ਬੇ ਮੇਲ।

[आधा तीतर आधा बटेर] लोको॰ बेढंगा, बेफ़ायदा, बेमेल, बेजोड़।

—آدھا رہ جانا—[ਆਧਾ ਰਹ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਟ ਜਾਣਾ, ਮਾੜਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आधा रह जाना] मुहा॰ घट जाना, दुर्बल हो जाना, कमज़ोर हो जाना।

—آدھا ساجھا—[ਆਧਾ ਸਾਝਾ] ਪੁ. ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੀਰੀ, ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ।

[आधा साझा] पु॰ आधे हिस्से की साझ।

—آدھا سیسی—[ਆਧਾ ਸੀਸੀ] ਇ. ਅੱਧੇ ਸਿਰ ਦਾ ਦਰਦ।

[आधा सीसी] स्त्री॰ आधे सिर की पीड़ा।

—آدھوں آدھ—[ਆਧੋਂ ਆਧ] ਪੁ. ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ, ਅੱਧੋ ਅੱਧ।

[आधों आध] पु॰ एक चीज़ के बराबर के दो टुकड़े।

—آدھمکنا—[ਆ ਧਮਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬੇ ਰੋਕ ਚਲੇ ਆਉਣਾ।

[आ धमकना] क्रि॰ समा॰ बिना रोक टोक के चले आना।

—آدھوڑی—[ਆਧੌੜੀ] ਇ. ਖੱਲੜੀ, ਕੱਚਾ ਚੰਮ, ਮਹਿੰ ਦੀ ਖੱਲ।

[आधौड़ी] स्त्री॰ कच्चा चाम, भैंस की खाल।

—آدھی—[ਆਧੀ] ਵਿ. ਅੱਧੀ।

[आधी] वि॰ आधी।

—آدھی بات—[ਆਧੀ ਬਾਤ] ਇ. ਅਧੂਰੀ ਗੱਲ।

[आधी बात] स्त्री॰ अधूरी बात।

—آدھی رات—[ਆਧੀ ਰਾਤ] ਇ. ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਰਾਤ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਦਾ ਵਕਤ।

[आधी रात] स्त्री॰ आधी रात, अर्ध रात्रि।

—آدھی رات اِدھر آدھی رات اُدھر—[ਆਧੀ ਰਾਤ ਇਧਰ ਆਧੀ ਰਾਤ ਉਧਰ] ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਰਾਤ ਦਾ ਵਕਤ, ਠੀਕ ਅੱਧੀ ਰਾਤ।

[आधी रात इधर आधी रात उधर] रात्रि का मध्य काल।

—آدھی کا ساجھی برابر کی چوٹ—[ਆਧੀ ਦਾ ਸਾਝੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਚੋਟ] ਅਖੌ. ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਰਖਦਾ ਹੈ।

[आधी का साझी बराबर की चोट] लोको॰ बराबर का शरीक पूरा हक रखता है।

—آدھے قاضی قدوہ آدھے بابا آدم—[ਆਧੇ ਕ਼ਾਜ਼ੀ ਕਿਦਵਾ: ਆਧੇ ਬਾਬਾ ਆਦਮ] ਅਖੌ. ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਜ਼ੀ ਕਿਦਵਾ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਬੱਚੇ ਜਣਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਕਿਦਵਾ ਦਾ ਅੱਧੋ ਅੱਧ ਹੈ। (ਲਖਸ਼ਣਾ ਬ੍ਰਿਤੀ) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਲਾਦ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤੇ ਪੋਤੇ ਪੋਤੀਆਂ ਵਾਲਾ।

[आधे क़ाज़ी किदवा: आधे बाबा आदम] लोको॰ कहा जाता है कि क़ाज़ी किदवा की पत्नी एक बार में कई बच्चे पैदा करती थी। इस कारण से कहा जाता है कि दुनिया की आबादी में आधे के हिस्सेदार क़ाज़ी किदवाह और आधे के बाबा आदम हैं (लक्ष्यार्थ) अधिक सन्तान वाला।

—آدینہ—[ਆਦੀਨਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੁਮਾ, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ।

[आदीन:] फ़ा॰ पु॰ शुक्रवार, जुमा।

—آ ٹپکنا—[ਆ ਟਪਕਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆ ਧਮਕਣਾ, ਆ ਬੈਠਣਾ।

[आ टपकना] मुहा० आ धमकना, आ बैठना।

—آڈمبر—[ਆਡੰਬਰ] ਸੰ. ਪੁ. ਝੂਠਾ ਦਿਖਾਵਾ, ਝੂਠੀ ਨੁਮਾਇਸ਼, ਢੌਂਗ।

[आडम्बर] पु० ऊपरी बनावट, ढोंग, झूठा दिखावा।

—آذر—[ਆਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗ; ਸੂਰਜੀ ਸਾਲ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਮਹੀਨਾ; ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦਾ ਪਿਤਾ।

[आज़र] पु० आग, सौर वर्ष का नवाँ महीना; हज़रत इब्राहीम का पिता।

—آذور—[ਆਜ਼ੂਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗ; ਪ੍ਰੇਮ; ਸੂਰਜੀ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਪੋਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

[आज़ूर] पु० अग्नि, आग; प्रेम; सौर वर्ष का एक महीना जो पौष के निकट आता है।

—آر—[ਆਰ] ਸੰ. ਇ. ਆਰ, ਲੋਹੇ ਦਾ ਇਕ ਨੋਕਦਾਰ ਸੰਦ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚਮਾਰ ਚਮੜੇ ਵਿਚ ਛਲੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚੌਂਮ ਸਿਉਣ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ; ਪਰਾਣੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੂਲ।

[आर] सं० स्त्री० लोहे की पतली कील जो छड़ी या पैने में लगी रहती है, अनी, पैनी, इसके साथ चमार सिलाई करते हैं, पशुओं को हाँकने की लाठी के सिरे पर लगा हुआ लोहे का कील।

—آر—[ਆਰ] ਫ਼ਾ. ਪਰੇ. ਸਮਾਸਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਕੇ ਭਾਵਵਾਚਕ ਸੰਗਿਆ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਫ਼ਤਾਰ, ਰਫ਼ਤਾਰ ਆਦਿ, ਕਰਤਾ ਵਾਚੀ ਸੰਗਿਆ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖ਼ਰੀਦਾਰ।

[आर] प्रत्य० शब्दों के पीछे लगकर भाववाचक संज्ञा बनाता है जैसे गुफ़्तार, रफ़्तार आदि; कर्ता वाचक संज्ञा का चिन्ह होता है जैसे ख़रीदार।

—آرا—[ਆਰਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਆਰੀ; ਕਰਵਤ, ਜੋ ਲਕੜੀ ਚੀਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

[आरा] पु० लकड़ी आदि चीरने का एक औज़ार, बड़ी आरी।

—آرا—[ਆਰਾਅ] ਪੁ. ਰਾਏ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਰਾਵਾਂ।

[आराअ] अर० पु० राय का बहु वचन, राएं।

—آراکش—[ਆਰਾਕਸ਼] ਪੁ. ਆਰਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਕਰਵਤ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[आराकश] पु० आरा चलाने वाला, करपत्र चलाने वाला।

—آراستگی—[ਆਰਾਸਤਗੀ] ਫ਼ਾ.ਇ. ਸਜਾਵਟ; ਸ਼ਿੰਗਾਰ; ਤਰਤੀਬ, ਸਲੀਕਾ।

[आरास्तगी] फ़ा० स्त्री० सजावट, सिंगार, तरतीब, सलीका।

—آراسته—[ਆਰਾਸਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠੀਕ ਠਾਕ, ਸਜਿਆ ਸਜਾਇਆ, ਤਿਆਰ, ਲੈਸ।

[आरास्तः] फ़ा० वि० सजा हुआ, संवारा हुआ, तैयार, लैस, सज्जित।

—آرام—[ਆਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਖ ਚੈਨ; ਸਿਹਤ, ਅਰਾਮ।

[आराम] फ़ा० पु० चैन, सुख, स्वास्थ्य, शिफ़ा।

—آرام پائی—[ਆਰਾਮ ਪਾਈ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ, ਮੁਲਾਇਮ; ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਤੇ ਚੌੜੇ ਪੰਜੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ।

[आराम पाई] स्त्री० एक प्रकार का सुन्दर जूता जिसकी एड़ी ऊँची और पंजा चौड़ा होता है।

—آرام پسند—[ਆਰਾਮ ਪਸੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਰਾਮ ਤਲਬ, ਸੁਖਿਆਰਾ, ਹੱਡ ਹਰਾਮ; ਸੁਸਤ।

[आराम पसंद] फ़ा० वि० काहिल, सुस्त, आराम तलब।

—آرام تلخ ہونا—[ਆਰਾਮ ਤਲਖ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਐਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਣਾ, ਸੁਖ ਭੰਗ ਹੋਣਾ।

[आराम तलख़ होना] मुहा० सुख में बाधा पड़ना।

—آرامِ جاں—[ਆਰਾਮੇ ਜਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਆਰਾ; ਦਿਲਦਾਰ, ਔਲਾਦ, ਸੰਤਾਨ।

[आरामेजाँ] फ़ा० पु० प्रिय, प्यारा; सन्तान, औलाद।

—آرام دان—[ਆਰਾਮ ਦਾਨ] ਪੁ. ਪਾਨਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ, ਡੱਬਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾਨ, ਪਾਨਦਾਨ, ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾਨ।

[आराम दान] पु० पानदान; सिंगारदान।

—آرامِ دل—[ਆਰਾਮੇ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਪਿਆਰਾ।

[आरामे दिल] फ़ा० पु० दिल को आराम देने वाला, प्रिय।

—آرام ده—[ਆਰਾਮ ਦਿਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[आराम दिह] फ़ा० पु० सुखदायक, आराम देने वाला।

—آرام رساں—[ਆਰਾਮ ਰਸਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਰਾਮ ਦਿਹ, ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[आराम रसां] फ़ा० वि० सुखदायक, आराम पहुँचाने वाला।

—آرام سے پاؤں پھیلانا—[ਆਰਾਮ ਸੇ ਪਾਉਂ ਫੈਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ ਫ਼ਿਕਰੀ ਨਾਲ ਵਕਤ ਕਟੀ ਕਰਨਾ, ਚੈਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ, ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਣਾ।

[आराम से पाओं फैलाना] मुहा० निश्चिन्त रहकर समय बिताना, सुख से जीवन व्यतीत करना, सुख की नींद सोना।

—آرام طلب—[ਆਰਾਮ ਤਲਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਢੌਂਗ ਹਰਾਮ, ਐਸ਼ ਰੌਂਖ, ਸੁਖਿਆਰਾ, ਆਰਾਮ ਪਸੰਦ।

[आराम तलब] फ़ा० वि० काहिल, सुस्त, आराम पसन्द।

—آرام کرسی—[ਆਰਾਮ ਕੁਰਸੀ] ਇ. ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ, ਢਾਸਣੇ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਆਦਮੀ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂ ਲੇਟ ਸਕਦਾ ਹੈ।

[आराम कुर्सी] स्त्री० एक प्रकार की लम्बी कुरसी, तकियेदार कुर्सी जिस पर आराम के साथ पांव फैला कर बैठ या लेट सकते हैं।

—آرام گاہ—[ਆਰਾਮ ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੌਣ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ।

[आराम गाह] फ़ा० स्त्री० विश्रामालय, आराम करने की जगह; सोने का कमरा, शयनागार।

—آرائش—[ਆਰਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸਜਾਵਟ; (ਸੰਕੇਤਕ ਤੌਰ) ਉਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ੀ ਬਾਗ਼ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਨ ਜੋ ਕੁਝ ਅਮੀਰ ਬਰਾਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[आराइश] फ़ा० स्त्री० सजावट, शरीर का शृंगार, (अथवार्थ) वह कागजी बाग जिसे कुछ अमीर लोग बरातों के साथ ले जाते हैं।

—آرپار—[ਆਰਪਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਰਪਾਰ।

[आरपार] क्रि० वि० एक सिरे या किनारे से दूसरे सिरे या किनारे तक।

—آرہ—[ਆਰਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਰਾ।

[आरह] फ़ा० पु० आरा।

—آرزو—[ਆਰਜ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੀਝ, ਇੱਛਾ, ਮੁਰਾਦ।

[आरज़ू] फ़ा० स्त्री० अभिलाषा, इच्छा, चाह, कामना।

—آرزو بر آنا۔آرزو پوری ہونا—[ਆਰਜ਼ੂ ਬਰ ਆਨਾ, ਆਰਜ਼ੂ ਪੂਰੀ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਛਾ ਪੂਰਨ ਹੋਣਾ, ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣਾ।

[आरज़ू बर आना, आरज़ू पूरी होना] मुहा० इच्छा पूर्ण होना, मुराद पूरी होना।

—آرزو خاک میں مل جانا—[ਆਰਜ਼ੂ ਖ਼ਾਕ ਮੇਂ ਮਿਲ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਦੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ।

[आरज़ू ख़ाक में मिल जाना] मुहा० इच्छा पूर्ण न होना।

—آرزو کا خون ہونا—[ਆਰਜ਼ੂ ਕਾ ਖ਼ੂਨ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ।

[आरज़ू का ख़ून होना] मुहा० इच्छा पूर्ण न होना।

—آرزو مند—[ਆਰਜ਼ੂਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਇੱਛਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਚਾਹਵਾਨ, ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ।

[आरज़ूमन्द] फ़ा० वि० पु० अभिलाषी, इच्छुक।

—آرزو نکلنا—[ਆਰਜ਼ੂ ਨਿਕਲਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣਾ।

[आरज़ू निकलना] मुहा० इच्छा पूर्ण होना।

—آرسی—[ਆਰਸੀ] ਇ. ਸ਼ੀਸ਼ਾ, ਦਰਪਨ, ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਅੰਗੂਠੇ ਵਿਚ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਜੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[आरसी] स्त्री० शीशा, दर्पण; एक गहना जो अंगूठे में पहना जाता है इस में शीशा जड़ा हुआ होता है।

—آرسی مصحف—[ਆਰਸੀ ਮੁਸਹਫ਼] ਪੁ. ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਤੇ ਕੁਰਾਨ; ਲਾੜੇ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਨਿਕਾਹ ਪਿਛੋਂ ਕੁਰਾਨ ਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

[आरसी मुसहफ़] पु० शीशा तथा कुरान, वर कन्या को निकाह उपरान्त कुरान तथा शीशा दिखाने की एक प्रथा जिससे वे एक दूसरे का मुख देख सकें।

—آرغ—[ਆਰੂਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡਕਾਰ।

[आरूग़] फ़ा० पु० डकार।

—آری—[ਆਰੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਆਰਾ।

[आरी] स्त्री० छोटा आरा।

—آرے—[ਆਰੇ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਹਾਂ।

[आरे] फ़ा० अव्य० हां।

—آڑے ہلے کرنا—[ਆੜੇ ਬਲੇ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟਾਲ ਮਟੋਲੇ ਕਰਨਾ, ਟਾਲਣਾ ।

[आड़े बले करना] मुहा॰ टाल मटोल करना, टालना ।

—آڑے چلنا—[ਆੜੇ ਚਲਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਉਠਾਉਣਾ, ਜਾਨ ਤੇ ਬਣਨਾ ।

[आड़े चलना] मुहा॰ दुःख उठाना, मुसीबत झेलना, जान पर बनना ।

—آڑ—[ਆੜ] ਵਿ. ਓਟ ; ਰੋਕ ; ਪਨਾਹ ; ਸ਼ਰਨ ; ਪੜਦਾ ; ਓਹਲਾ ; ਟੇਕ, ਸਹਾਰਾ ।

[आड़] स्त्री॰ ओट, रोक, रेखा, शरण, पनाह, आवरण, पर्दा ; आश्रय, टेक ।

—آڑ پکڑنا—[ਆੜ ਪਕੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ, ਓਟ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਕੁਝ ਲਾਣਾ, ਪਨਾਹ ਲੈਣਾ ।

[आड़ पकड़ना] मुहा॰ सहारा लेना, आसरा लेना, ओट में आना, शरण में आना ।

—آڑا—[ਆੜਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਿਰਛਾ, ਟੇਢਾ, ਵਿੰਗਾ, ਮਜ਼ਦਾਰ ; ਇਕ ਕਪੜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ।

[आड़ा] वि॰ पु॰ टेढ़ा, तिरछा ; एक प्रकार का धारीदार कपड़ा ।

—آڑا ترچھا ہونا—[ਆੜਾ ਤਿਰਛਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।

[आड़ा तिरछा होना] मुहा॰ क्रोध में आना, कुपित होना ।

—آڑا چوتال—[ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ:] ਪੁ. ਮਿਰਦੰਗ ਦੀ ਇਕ ਤਾਲ ।

[आड़ा चौताल:] पु॰ मृदंग की एक ताल ।

—آڑ بند—[ਆੜ ਬੰਦ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਲੰਗੋਟ, ਕਛੌਟਾ, ਲਾਂਗੜ ।

[आड़ बन्द] पु॰ एक प्रकार का लंगोट, लांगड़ ।

—آڑو—[ਆੜੂ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿਧ ਬ੍ਰਿਛ ਤੇ ਉਸਦਾ ਫਲ, ਸ਼ਫ਼ਤਾਲੂ ।

[आड़ू] पु॰ एक प्रसिद्ध वृक्ष तथा उस का फल, शफतालू ।

—آڑھت—[ਆੜ੍ਹਤ] ਵਿ. ਦੁਕਾਨ ਜਾਂ ਕੋਠੀ ਜਿਥੇ ਇਕ ਥਾਂ ਦੇ ਸੁਦਾਗਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਦੇ ਸੁਦਾਗਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਫੀਸ, ਦੁਲਾਲੀ ਆਦਿ ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਦਲਾਲੀ, ਕਮਿਸ਼ਨ, ਕਮਤੂਰੀ, ਏਜੰਸੀ ।

[आढ़त] स्त्री॰ वह स्थान जहां आढ़त का माल रहता हो ; किसी अन्य व्यापारी के माल की बिक्री करा देने का वह धन जो इस प्रकार की बिक्री करने के बदले में मिलता है । दलाली ।

—آڑھتی - آڑھتیا—[ਆੜ੍ਹਤੀ, ਆੜ੍ਹਤੀਆ] ਪੁ. ਆੜ੍ਹਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਮਿਸ਼ਨ, ਫੀਸ ਕਮਤੂਰੀ-ਦੁਲਾਲੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਸੁਦਾਗਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ; ਏਜੰਟ ।

[आढ़ती, आढ़तिया] पु॰ वह दुकानदार जो ग्राहकों या महाजनों को माल खरीद कर भेजता और उन का माल मंगा कर बेचता है, आढ़त करने वाला ।

—آڑی—[ਆੜੀ] ਵਿ. ਮਿਤਰ; ਹਮਾਇਤੀ, ਸਾਥੀ, ਤਰਫ਼ਦਾਰ ।

[आड़ी] स्त्री॰ मित्र, दोस्त, साथी, पक्षपाती ।

—آڑی—[ਆੜੀ] ਵਿ. ਤਿਰਛੀ, ਟੇਢੀ ।

[आड़ी] वि॰ टेढ़ी, तिरछी ।

—آڑے آنا—[ਆੜੇ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵੇਲੇ ਮਦਦ ਦੇਣਾ, ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ ।

[आड़े आना] मुहा॰ विपत्ति में काम आना, कठिनाई में सहायता देना, सहायता करना ।

—آڑے ہاتھوں لینا—[ਆੜੇ ਹਾਥੋਂ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਤਾੜਨਾ, ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ, ਡਾਂਟਣਾ, ਘਰੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣਾ, ਫਜੀਹਤੀ ਦੇਣਾ ।

[आड़े हाथों लेना] मुहा॰ लताड़ना, धिक्कारना; बुरा भला कहना, किसी को व्यंग्योक्ति द्वारा लज्जित करना ।

—آز—[ਆਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਾਲਚ, ਲੋਭ ।

[आज़] फ़ा॰ स्त्री॰ लालच; लोभ ।

—آزاد—[ਆਜ਼ਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸੁਤੰਤਰ, ਬਰੀ, ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਮਲੰਗ ।

[आज़ाद] फ़ा॰ वि॰ पु॰ स्वतन्त्र, मलंग ।

—آزادانہ—[ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖੁਲ੍ਹਮ ਖੁਲ੍ਹਾ, ਨਿਧੜਕ, ਬੇ ਰੋਕ ਟੋਕ ।

[आज़ादाना:] फ़ा॰ क्रि॰ पु॰ खुले तौर पर, निधड़क, बे रोक टोक ।

—آزاد دے—[ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਡਰ, ਨਿਧੜਕ, ਨਿਰਪੱਖ ।

[आज़ाद दी] फ़ा॰ वि॰ निर्भय, निडर ; निष्पक्ष ।

—آزاد طبع—[ਆਜ਼ਾਦ ਤਬਅ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਡਰ, ਨਿਧੜਕ, ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਗੱਲ ਆਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[आज़ाद तबअ] फ़ा० वि० निडर, निर्भय, निधड़क, साफ़ साफ़ कह देने वाला, स्पष्ट वक्ता।

—آزاد کا سونٹا—[ਆਜ਼ਾਦ ਦਾ ਸੋਂਟਾ] ਪੁ. ਮੂੰਹ ਫੱਟ, ਅੱਖੜ, ਬੇ ਲਿਹਾਜ਼, ਫ਼ੱਕੜ।

[आज़ाद का सोंटा] पु० मुँह फट, निधड़क, मनमौजी, फक्कड़।

—آزادگی—[ਆਜ਼ਾਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਖ਼ਲਾਸੀ।

[आज़ादगी] फ़ा० स्त्री० स्वतन्त्रता, आज़ादी, मुक्ति, छुटकारा।

—آزاد مشرب—[ਆਜ਼ਾਦ ਮਸ਼ਰਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਗੱਲ ਆਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਨਿਧੜਕ, ਨਿਡਰ।

[आज़ाद मशरब] फ़ा० स्त्री० निधड़क, निर्भय; साफ़ साफ़ कह देने वाला, स्पष्ट वक्ता।

—آزادہ—[ਆਜ਼ਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਜ਼ਾਦ।

[आज़ाद:] फ़ा० वि० आज़ाद।

—آزادی—[ਆਜ਼ਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਛੁਟਕਾਰਾ; ਛੁੱਟੀ,

[आज़ादी] फ़ा० स्त्री० स्वतन्त्रता, छुटकारा; छुट्टी; मुक्ति।

—آزار—[ਆਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਖ; ਰੋਗ, ਬੀਮਾਰੀ।

[आज़ार] फ़ा० पु० दुःख, रोग, बीमारी।

—آزاری—[ਆਜ਼ਾਰੀ] ਵਿ. ਰੋਗੀ, ਬੀਮਾਰ, ਦੁਖੀ।

[आज़ारी] वि० रोगी, बीमार, दुःखी।

—آزر—[ਆਜ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਚਾਚਾ ਜੋ ਇਕ ਬੁਤਘਾੜਾ ਸੀ ਹੁਣ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜ ਨੂੰ ਵੀ ਆਜ਼ਰ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[आज़र] अर० पु० हज़रत इब्राहीम का पिता अथवा चाचा जो एक मूर्ति-निर्माता था अब मूर्तिपूजक को भी आज़र कह देते हैं।

—آزردہ—[ਆਜ਼ੁਰਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁਖੀ, ਨਾਰਾਜ਼।

[आज़ुरद:] फ़ा० स्त्री० दुःखी, नाराज़।

—آزردہ خاطر—[ਆਜ਼ੁਰਦ: ਖ਼ਾਤਿਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁਖੀ, ਉਦਾਸ।

[आज़ुरद: ख़ातिर] फ़ा० वि० दुःखी, खिन्न, उदास।

—آزوقہ - آذوقہ—[ਆਜ਼ੂਕ:-ਆਜ਼ੂਕ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਗੁਜ਼ਾਰਾ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, [illegible]

[आज़ूक़:-आज़ूक़:] तुर० पु० निर्वाह, रोजगार; राशन।

—آزمانا—[ਆਜ਼ਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਾਂਚਣਾ, ਤਜਰਬਾ ਕਰਨਾ, ਪਰਖਣਾ, ਆਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕਰਨਾ।

[आज़माना] क्रि० सक० जाँचना, परखना, परीक्षा करना।

—آزمائش—[ਆਜ਼ਮਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰਖ, ਤਜਰਬਾ, ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ।

[आज़माइश] फ़ा० स्त्री० परख, परीक्षा, जाँच, पड़ताल।

—آزمودہ—[ਆਜ਼ਮੂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਜ਼ਮਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ।

[आज़मूद:] फ़ा० वि० परीक्षित, परखा हुआ।

—آزمودہ را آزمودن جہل است—[ਆਜ਼ਮੂਦ:ਰਾ ਆਜ਼ਮੂਦਨ ਜਹਲ ਅਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਅਜ਼ਮਾਏ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।

[आज़मूद:रा आज़मूदन जहल अस-त] फ़ा० लोको० परखे हुए को परखना मूर्खता है।

—آزمودہ کار—[ਆਜ਼ਮੂਦ:ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਜਾਣਕਾਰ; ਜਾਣੂ, ਹੰਢਿਆ ਹੋਇਆ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਸਿਆਣਾ।

[आज़मूद:कार] फ़ा० वि० परिचित, जानकार, हुशियार, मँजा हुआ।

—آس اولاد—[ਆਸ ਔਲਾਦ] ਇ. ਬਾਲ ਬੱਚੇ।

[आस औलाद] स्त्री० बाल बच्चे।

—آس مراد—[ਆਸ ਮੁਰਾਦ] ਪੁ. ਆਲ ਔਲਾਦ, ਮਾਲ ਦੌਲਤ।

[आस मुराद] पु० सन्तान, माल-दौलत।

—آس پاس—[ਆਸ ਪਾਸ] ਪੁ. ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ, ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ, ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ।

[आस पास] पु० इर्द गिर्द।

—آس پاس برسے دلی پڑی ترسے—[ਆਸ ਪਾਸ ਬਰਸੇ ਦਿੱਲੀ ਪੜੀ ਤਰਸੇ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਦੁਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਏ ਤਰਸਦੇ ਹੋਣ ਤਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[आस पास बरसे दिल्ली पड़ी तरसे] लोको० दूसरों को लाभ पहुँच रहा हो और अपने तरस रहे हों तब कहते हैं।

—آس—[ਆਸ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੱਕੀ; ਚੀਜ਼ਾ; ਤਾਸ਼ ਦਾ ਯੱਕਾ ।

[आस] फ़ा॰ स्त्री॰ चक्की; ताश का खेल; ताश का यक्का ।

—آسا—[ਆਸਾ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵਾਂਗੂੰ, ਵਤ ।

[आसा] फ़ा॰ अव्य॰ तरह, वत् ।

—آسا—[ਆਸਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਈਦਾ ਹੈ ।

[आसा] पु॰ एक राग का नाम जो प्रातः ही गाया जाता है ।

—آسان—[ਆਸਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੌਖਾ, ਸਹਿਜੇ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ।

[आसान] फ़ा॰ वि॰ सहज, सरल ।

—آسانی—[ਆਸਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੌਖ, ਸਹੂਲਤ ।

[आसानी] फ़ा॰ स्त्री॰ सहज से होने का भाव, सुगमता ।

—آسائش—[ਆਸਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਰਾਮ, ਸੁੱਖ, ਚੈਨ ।

[आसाइश] फ़ा॰ स्त्री॰ आराम, सुख, चैन ।

—آستانہ - آستان—[ਆਸ ਤਾਨ - ਆਸ-ਤਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਰਗਾਹ, ਡੇਉਢੀ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਚੋਖਟ ।

[आस-तान - आस-तानः] फ़ा॰ पु॰ दरगाह, ड्योढ़ी, दरवाज़ा, चौखट ।

—آستانہ بوس - آستان بوس—[ਆਸ-ਤਾਨ ਬੋਸ - ਆਸ-ਤਾਨਃ ਬੋਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੋਖਟ ਚੁੰਮਣ ਵਾਲਾ, ਨੌਕਰ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ।

[आस तान बोस - आस-तानः बोस] फ़ा॰ स्त्री॰ चौखट, चूमने वाला, नौकर, श्रद्धालु ।

—آستین—[ਆਸ-ਤੀਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੋਟ ਆਦਿ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਢਕਦਾ ਹੈ, ਬਾਂਹ ।

[आस-तीन] फ़ा॰ स्त्री॰ कोट आदि का वह हिस्सा जो बाँह को ढाँपता है, बाँह ।

—آستین چڑھانا—[ਆਸ-ਤੀਨ ਚੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਲੜਨ ਮਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ।

[आस-तीन चढ़ाना] मुहा॰ काम करने को तैयार होना, लड़ने मरने को तैयार होना ।

—آستین جھاڑنا—[ਆਸ-ਤੀਨ ਝਾੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਛੱਡਣਾ, ਕਢਣਾ; ਹੱਥ ਝਾੜ ਦੇਣਾ ।

[आस-तीन झाड़ना] मुहा॰ मुक्त करना, छोड़ना, हाथ झाड़ देना ।

—آستین کا سانپ—[ਆਸ-ਤੀਨ ਦਾ ਸਾਂਪ] ਪੁ. ਉਪਰੋਂ ਸੱਜਣ ਵਿਚੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਅਜਿਹਾ ਪੁਰਸ਼ ਜੋ ਆਪਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ ।

[आस-तीन का सांप] पु॰ ऊपर से मित्र भीतर से शत्रु, ऐसा व्यक्ति जो अपना होता हुआ भी धोखा दे ।

—آستین میں چھری رکھنا—[ਆਸ ਤੀਨ ਮੇਂ ਛੁਰੀ ਰਖਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ।

[आस-तीन में छुरी रखना] मुहा॰ शत्रु पर वार करने के लिये तैयार रहना ।

—آستین میں سانپ پالنا—[ਆਸ-ਤੀਨ ਮੇਂ ਸਾਂਪ ਪਾਲਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ।

[आस-तीन में सांप पालना] मुहा॰ शत्रु के साथ सुव्यवहार करना ।

—آستین پکڑنا—[ਆਸ-ਤੀਨ ਪਕੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਰ ਹੋਣਾ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨਾ, ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ।

[आस-तीन पकड़ना] मुहा॰ सिर होना, ज़बरदस्ती करना, मजबूर करना, ठहराना, लड़ाई झगड़ा करना ।

—آسرا—[ਆਸਰਾ] ਪੁ. ਸਹਾਰਾ, ਆਸ, ਭਰੋਸਾ ।

[आसरा] पु॰ सहारा, आश्रय, आशा, भरोसा ।

—آسرا دینا—[ਆਸਰਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਸ ਬਨ੍ਹਾਉਣਾ ।

[आसरा देना] मुहा॰ आशा दिलाना ।

—آسرا ڈھونڈنا—[ਆਸਰਾ ਢੂੰਡਣਾ] ਕ੍ਰਿ.ਸਮਾ. ਸਹਾਰਾ ਭਾਲਣਾ ।

[आसरा ढूंढना] क्रि॰ समा॰ सहारा देखना ।

—آسمان—[ਆਸ-ਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਸਮਾਨ, ਆਕਾਸ਼, ਗਗਨ, ਅੰਬਰ ।

[आस-मान] फ़ा॰ पु॰ आकाश, गगन ।

—آسمان پر اڑنا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਪਰ ਉਡਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਉਡੱਣਾ, ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ, ਗੱਪ ਮਾਰਨਾ ।

[आस-मान पर उड़ना] मुहा॰ बहुत ऊँचे उड़ना, गर्व करना, डींग मारना ।

—آسمان پر پہنچا دینا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਪਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇਣਾ, ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਣਾ ।

[आस-मान पर पहुँचा देना] मुहा॰ बहुत इज्जत देना, सम्मानित करना, प्रशंसा करना, बहुत खुशामद करना ।

—آسمان پر چڑھانا—[ਆਸਮਾਨ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇਣਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਕਰਨਾ ।

[आस-मान पर चढ़ाना] मुहा॰ इज़्ज़त देना, ख़ुशामद करना, प्रशंसा करना ।

—آسمان پر دماغ ہونا—[ਆਸਮਾਨ ਪਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਗ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ।

[आस-मान पर दिमाग़ होना] मुहा॰ अभिमानी होना, घमंडी होना ।

—آسمان پھٹنا—[ਆਸਮਾਨ ਫਟਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਬ ਦਾ ਕਹਿਰ ਟੁੱਟ ਪੈਣਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਆ ਪੈਣਾ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨਾ ।

[आस-मान फटना] मुहा॰ आपत्ति का अचानक आ पड़ना, कोई दुर्घटना होना ।

—آسمان ٹوٹنا - آسمان ٹوٹ پڑنا—[ਆਸਮਾਨ ਟੁੱਟਣਾ, ਆਸਮਾਨ ਟੁੱਟ ਪੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਲਕੁਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਵਿਪਤਾ ਆ ਪੈਣੀ ।

[आस-मान टूटना - आस-मान टूट पड़ना] मुहा॰ बिल्कुल तबाह हो जाना, विपदा आ पड़ना, वज्रपात होना ।

—آسمان جاہ—[ਆਸਮਾਨ ਜਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ ।

[आस-मान जाह] फ़ा॰ वि॰ उच्चपदाधिकारी ।

—آسمان دیکھنا—[ਆਸਮਾਨ ਦੇਖਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਸਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ ਵਲ ਤੱਕਣਾ ।

[आस-मान देखना] मुहा॰ निराशा की अवस्था में ऊपर की ओर देखना ।

—آسمان زمین ایک کر دینا—[ਆਸਮਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਹਲ-ਚਲ ਮਚਾ ਦੇਣਾ; ਰੌਲਾ ਮਚਾ ਦੇਣਾ, ਬਹੁਤ ਫ਼ਤੂਰ ਮਚਾ ਦੇਣਾ ।

[आस मान ज़मीन एक कर देना] मुहा॰ बहुत यत्न करना ; हलचल मचा देना ।

—آسمان زمین میں دھوم پڑنا—[ਆਸਮਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਮੇਂ ਧੂਮ ਪੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਹਰਤ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਪਰਸਿੱਧੀ ਹੋਣੀ ।

[आस-मान ज़मीन में धूम पड़ना] मुहा॰ अधिक प्रसिद्ध होना ।

—آسمان سر پر اٹھانا—[ਆਸਮਾਨ ਸਿਰ ਪਰ ਉਠਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ, ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣਾ, ਆਫ਼ਤ ਮਚਾਉਣਾ, ਝਗੜਾ ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਨਾ; ਅੱਤ ਚੁੱਕਣਾ ।

[आस-मान सिर पर उठाना] मुहा॰ ऊधम मचाना, शोर मचाना, झगड़ा खड़ा करना, उपद्रव मचाना ।

—آسمان سے آگ برسنا—[ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਆਗ ਬਰ-ਸਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਪੈਣਾ ।

[आस-मान से आग बर-सना] मुहा॰ अत्यधिक गर्मी पड़ना ।

—آسمان سے اترنا—[ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਉਤਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਆਸਮਾਨ ਤੋਂ ਉਤਰੀ ਹੈ ; ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਗਿਰਨਾ, ਮਰਤਬੇ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣਾ ।

[आस-मान से उतरना] मुहा॰ अति सुन्दर तथा अप्राप्य वस्तु के सम्बन्ध में कहा जाता है कि यह तो मानो आसमान से उतरी है; पदच्युत होना ।

—آسمان سے باتیں کرنا—[ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਬਾਤੇਂ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਹੰਕਾਰੀ ਹੋਣਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀਖ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ।

[आस-मान से बातें करना] मुहा॰ बहुत ऊँचा होना, गर्वयुक्त होना, शेख़ीख़ोर होना ।

—آسمان سے تارے اتار لانا—[ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਤਾਰੇ ਉਤਾਰ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[आस-मान से तारे उतार लाना] मुहा॰ कठिन तथा असम्भव कार्य करना ।

—آسمان سے ٹکر لینا—[ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਟੱਕਰ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ; ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣਾ; ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[आस-मान से टक्कर लेना] मुहा॰ बहुत ऊँचा होना; अपने से बलवान का मुक़ाबिला करना, शक्ति से बढ़कर काम करना ।

—آسمان سے گرا کھجور میں اٹکا—[ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਗਿਰਾ ਖਜੂਰ ਮੇਂ ਅਟਕਾ] ਅਖੌ. ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ।

[आस-मान से गिरा खजूर में अटका] लोको॰ एक कठिनाई से निकल कर दूसरी में फँसना ।

—آسماں کا تھوکا اپنے منہ پر آتا ہے—[ਆਸ-ਮਾਨ ਦਾ ਥੁੱਕਾ ਅਪਣੇ ਮੂੰਹ ਪਰ ਆਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖ਼ੁਦ ਬਦਨਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪ ਖ਼ੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[आस-मान का थूका अपने मुँह पर आता है] लोको॰ भले पुरुष की निन्दा करने वाला खुद बदनाम होता है, डींग मारने वाला स्वयँ दुखी होता है।

—آسماں کا رنگ بدلنا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਜਾਣਾ, ਪਰੀਵਰਤਨ ਆ ਜਾਣਾ।

[आस-मान का रंग बदल-ना] मुहा॰ इन्क़िलाब आ जाना, परिवर्तन आ जाना।

—آسماں کی باتیں—[ਆਸ-ਮਾਨ ਕੀ ਬਾਤੇਂ] ਇ. ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ।

[आस-मान की बातें] स्त्री॰ वे बातें जो समझ में न आएँ।

—آسماں کی خبر لانا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਕੀ ਖ਼ਬਰ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਉੱਡਣਾ।

[आस-मान की ख़बर लाना] मुहा॰ बहुत ऊँचे उड़ना।

—آسماں کی سوجھنا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਕੀ ਸੁਝਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੂਰ ਦੀ ਸੁੱਝਣਾ।

[आस-मान की सूझना] मुहा॰ दूर की सूझना।

—آسماں کی طرف دیکھنا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਦੇਖਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਸਰਤ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਤੱਕਣਾ।

[आस-मान की तरफ़ देखना] मुहा॰ हसरत भरी नज़र से ऊपर की ओर देखना।

—آسماں کے تارے توڑنا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਕੇ ਤਾਰੇ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਕਰਨਾ, ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ।

[आस-मान के तारे तोड़-ना] मुहा॰ कठिन या असम्भव काम करना, असम्भव को सम्भव करना।

—آسماں گیر—[ਆਸ-ਮਾਂ ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲਾ।

[आस-मां गीर] फ़ा॰ वि॰ आसमान को घेरने वाला।

—آسماں میں تھگلی لگانا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਮੇਂ ਥਿਗਲੀ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਟਾਕੀ ਲਾਉਣਾ, ਕਰੋੜਪਤੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੇਡਣਾ।

[आस-मान में थिगली लगाना] मुहा॰ आसमान को टाकी लगाना, चालाकी का काम करना, धोखेबाज़ी करना।

—آسماں ہلا دینا—[ਆਸ-ਮਾਨ ਹਿਲਾ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਉਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਕੰਬਾ ਦੇਣਾ।

[आस-मान हिला देना] मुहा॰ आह भर कर अत्यन्त शोक प्रकट करना।

—آسمانی—[ਆਸ-ਮਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਸਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਹਲਕੇ-ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ; ਅਸਮਾਨੋਂ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ; ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਅਚਨਚੇਤ।

[आस-मानी] फ़ा॰ वि॰ आकाशीय, आकाश से सम्बन्धित, हल्के-नीले रंग का; आसमान से उतरा हुआ; आसमान पर रहने वाला; आकस्मिक।

—آسمانی پلانا—[ਆਸ-ਮਾਨੀ ਪਿਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੰਗ ਪਿਲਾਉਣਾ, ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ੈ ਪਿਲਾਉਣਾ।

[आस-मानी पिलाना] मुहा॰ कोई मादक वस्तु भांग आदि पिलाना, विजया पान कराना।

—آسمانی رنگ—[ਆਸ-ਮਾਨੀ ਰੰਗ] ਪੁ. ਨੀਲਾ ਰੰਗ, ਹਲਕਾ-ਨੀਲਾ ਰੰਗ।

[आस-मानी रंग] पु॰ नीला रंग, हल्का नीला रंग।

—آسمانی زبان—[ਆਸ-ਮਾਨੀ ਜ਼ੁਬਾਨ] ਇ. ਦੇਵ-ਭਾਸ਼ਾ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਬੀ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ।

[आस-मानी ज़ुबान] स्त्री॰ देव भाषा, हिन्दुओं के मत अनुसार संस्कृत और मुसलमानों के मत अनुसार अरबी देव भाषा है।

—آسمانی کتاب—[ਆਸ-ਮਾਨੀ ਕਿਤਾਬ] ਇ. ਜ਼ਬੂਰ, ਇੰਜੀਲ, ਕੁਰਾਨ ਤੇ ਤੌਰੇਤ ਚੌਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ; ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਤੇ ਉਤਰੀ ਹੋਵੇ, ਇਲਹਾਮੀ ਪੁਸਤਕ।

[आस-मानी किताब] स्त्री॰ ज़बूर, इंजील, क़ुरान तथा तौरैत—इन चारों में से कोई एक; वह पुस्तक जो परमात्मा की ओर से किसी पैग़म्बर पर उतरी हो, इलहामी किताब।

—آسمانی گولہ—[ਆਸਮਾਨੀ ਗੋਲ਼:] ਪੁ. ਵਬਾ, ਕਾਲ, ਮਰੀ ਸੋਕਾ ਆਦਿ; ਵਿਪਤਾ, ਬੇਵਕਤ ਸਦਮਾ, ਰੱਬੀ ਕਹਿਰ।

[आसमानी गोल:] पु० महामारी, संक्रामक रोग, ईश्वरीय कोप, विपत्ति, बेवक्त सदमा।

—آسن—[ਆਸਨ] ਪੁ. ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਕੁਰਸੀ; ਬੈਠਣ ਦਾ ਢੰਗ; ਜੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਉੱਨ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਘਾਹ ਦੀ ਬੁਣੀ ਹੋਈ ਸਫ਼ ਜਿਸ ਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

[आसन] पु० बैठने का स्थान; बैठने का ढंग; योगयुक्त स्थिति, बैठक; वह चटाई आदि जिस पर बैठा जाए।

—آسن جمانا—[ਆਸਣ ਜਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ੀਨ ਕਸ ਕੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਬੈਠਣਾ, ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹਿਣ ਲਗ ਪੈਣਾ, ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਵਸ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ।

[आसन जमाना] मुहा० जीन कस कर घोड़े पर बैठना, किसी स्थान पर रिहायश करना, काबू करना, वश में लाना।

—آسنی—[ਆਸਣੀ] ਇ. ਘਾਹ ਦੀ ਬਣੀ ਛੋਟੀ ਸਫ਼, ਰੇਸ਼ਮੀ ਜਾਂ ਊਨੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ।

[आसनी] स्त्री० छोटा आसन, घास की छोटी चटाई, रेशमी अथवा ऊनी कपड़ा जिस पर बैठ कर पूजा की जाती है, फकीरों के बैठने का बिछौना।

—آسودگان—[ਆਸੂਦ-ਗਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਸੂਦ: ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਅਰਾਮ ਪਾਏ ਹੋਏ।

[आसूद-गाँ] फ़ा० पु० आसूदः का बहु वचन; जो आराम में हो।

—آسودگان خاک—[ਆਸੂਦ-ਗਾਨੇ ਖ਼ਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਰਦੇ।

[आसूदगाने खाक] फ़ा० पु० मुर्दे।

—آسودگان لحد—[ਆਸੂਦ-ਗਾਨੇ ਲਹਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਰਦੇ।

[आसूद-गाने लहद] फ़ा० पु० मुर्दे।

—آسودگی—[ਆਸੂਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ; ਦੌਲਤਮੰਦੀ; ਸੌਖ।

[आसूदगी] फ़ा० स्त्री० ऐश्वर्य, सम्पन्नता।

—آسودہ—[ਆਸੂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ।

[आसूद:] फ़ा० वि० सुखी, सम्पन्न।

—آسودہ حال—[ਆਸੂਦ: ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ, ਅਮੀਰ।

[आसूद: हाल] फ़ा० वि० सुखी, सम्पन्न।

—آسودہ حالی—[ਆਸੂਦ: ਹਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਦੌਲਤਮੰਦੀ।

[आसूद: हाली] फ़ा० स्त्री० सुख, सम्पन्नता, ऐश्वर्य, खुशहाली।

—آسودہ دل—[ਆਸੂਦ: ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ, ਬੇਫ਼ਿਕਰ।

[आसूद: दिल] फ़ा० वि० निश्चिन्त, बेफिक्र।

—آسودہ دلی—[ਆਸੂਦ: ਦਿਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ।

[आसूद: दिली] फ़ा० स्त्री० सम्पन्न होने का भाव, बेफिक्री निश्चिन्तता।

—آسیا—[ਆਸਿਯਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੱਕੀ।

[आसिया] फ़ा० स्त्री० चक्की।

—آسیب—[ਆਸੇਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦਾ ਅਸਰ; ਜਿੰਨ, ਦੇਵ ਜਾਂ ਪਰੀ ਦੀ ਛਾਇਆ।

[आसेब] फ़ा० पु० भूत प्रेत का असर; जिन, देव अथवा चुड़ैल की छाया।

—آسیب اُتارنا—[ਆਸੇਬ ਉਤਾਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੂਤ ਕੱਢਣਾ।

[आसेब उतारना] मुहा० भूत निकालना।

—آسیب زدہ—[ਆਸੇਬ ਜ਼ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਆਇਆ ਹੋਇਆ।

[आसेब ज़द:] फ़ा० वि० प्रेत-बाधा से पीड़ित।

—آسیب کا اثر—[ਆਸੇਬ ਦਾ ਅਸਰ] ਪੁ. ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਦਾ ਸਾਇਆ।

[आसेब का असर] पु० भूत प्रेत की छाया।

—آسیب کا خلل—[ਆਸੇਬ ਦਾ ਖ਼ਲਲ] ਪੁ. ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਦਾ ਸਾਇਆ।

[आसेब का खलल] पु० जिन्न भूत की छाया।

—آسیب کا دخل—[ਆਸੇਬ ਦਾ ਦਖ਼ਲ] ਪੁ. ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਦਾ ਸਾਇਆ।

[आसेब का दखल] पु० भूत प्रेत की छाया।

—آسیب کا سر پر کھیلنا—[ਆਸੇਬ ਦਾ ਸਿਰ ਪਰ ਖੇਲਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਿਸ ਤੀਵੀਂ ਜਾਂ ਮਰਦ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢੋਲ ਤੇ ਮੁਸੰਮੀ ਰਖ ਕੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖ਼ਬੀਸ ਰੂਹ ਬੀਮਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਖੇਡਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

[आसेब का सिर पर खेलना] मुहा० प्रेतबाधा से पीड़ित स्त्री या पुरुष के सामने फूल तथा सुगन्धि रख कर मन्त्र पढ़ा जाता है और वह प्रेतात्मा रोगी के सिर पर आ कर खेलने लगता है और वह सिर हिलाने लग जाता है।

—آسیبی—[ਆਸੇਬੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਭੂਤ ਜਾਂ ਚੁੜੇਲ ਸਵਾਰ ਹੋਵੇ।

[आसेबी] फ़ा० वि० जिसके सिर पर भूत सवार हो, प्रेत-बाधा से पीड़ित।

—آسیبی مکان—[ਆਸੇਬੀ ਮਕਾਨ] ਪੁ. ਉਹ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭੂਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ।

[आसेबी मकान] पु० वह मकान जिस में भूत रहते हों।

—آش—[ਆਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ੋਰਬਾ, ਰੋਟੀ।

[आश] फ़ा० स्त्री० शोरबा, वह खुराक जो इतनी पतली हो जिसे पिया जा सके।

—آش پلاؤ—[ਆਸ਼ ਪਲਾਉ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੁਲਾਉ ਜੋ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[आश पलाओ] फ़ा० एक प्रकार का पुलाव जो रोगियों को दिया जाता है।

—آش جو—[ਆਸ਼ੇ ਜੌਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੌਆਂ ਦਾ ਉਬਾਲਿਆ ਪਾਣੀ ਜੋ ਟਾਈਫ਼ਾਈਡ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[आशे जौ] फ़ा० पु० जौ का पका हुआ पानी जो टाईफ़ायड के रोगी को दिया जाता है।

—آش عاشورہ—[ਆਸ਼ੇ ਆਸ਼ੂਰ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਖਾਣਾ ਜੋ ਦਸਵੀਂ ਮੁਹੱਰਮ ਨੂੰ ਮਿਤਰਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਖਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[आशे 'आशूरः] फ़ा० अर० पु० वह भोजन जो मुहर्रम के दसवें दिन मित्रों और गरीबों को खिलाया जाता है।

—آشتی—[ਆਸ਼ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਲਾਹ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਇਤਫ਼ਾਕ, ਪਿਆਰ।

[आशती] फ़ा० स्त्री० सुलह, मेल मिलाप, एकदिली, मैत्री, प्यार।

—آشفتگی—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਹੈਰਾਨੀ।

[आशुफ़्तगी] फ़ा० स्त्री० व्याकुलता, हैरानी, परेशानी।

—آشفتہ—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁਖੀ, ਉਦਾਸ; ਆਸ਼ਕ, ਪਾਗਲ, ਆਵਾਰਾ, ਹੈਰਾਨ।

[आशुफ़्तः] फ़ा० वि० दुःखी, उदास; आशिक़, पागल, आवारा; हैरान।

—آشفتہ حال—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ: ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁੱਖੀ; ਖ਼ਰਾਬ; ਖ਼ਸਤਾ; ਆਸ਼ਕ।

[आशुफ़्तः हाल] फ़ा० वि० दुःखी; ख़राब, ख़स्ता; आशिक़।

—آشفتہ خاطر—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ: ਖ਼ਾਤਿਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁੱਖੀ; ਖ਼ਰਾਬ, ਖ਼ਸਤਾ; ਆਸ਼ਕ।

[आशुफ़्तः ख़ातिर] फ़ा० वि० दुःखी; ख़राब, ख़स्ता; आशिक़।

—آشفتہ دل—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ: ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁੱਖੀ; ਖ਼ਰਾਬ, ਖ਼ਸਤਾ।

[आशुफ़्तः दिल] फ़ा० वि० दुःखी; ख़राब, ख़स्ता।

—آشفتہ سر—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ: ਸਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਦਾਈ, ਪਾਗਲ, ਦੀਵਾਨਾ।

[आशुफ़्तः सर] फ़ा० वि० पागल, दीवाना, उन्मत्त।

—آشفتہ مو—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ: ਮੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਲ ਖਿਖਰੇ ਹੋਏ ਹੋਣ; ਉਦਾਸ, ਦੁਖੀ।

[आशुफ़्तः मू] फ़ा० वि० जिस के बाल बिखरे हुए हों, उदास, उदासीन, दुःखी।

—آشفتہ نوا—[ਆਸ਼ੁਫ਼ਤ: ਨਵਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਫ਼ਰਿਆਦ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਪਰਗਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

[आशुफ़्तः नवा] फ़ा० वि० जिस के आलाप से व्याकुलता प्रगट होती हो।

—آشکار—[ਆਸ਼-ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਰਗਟ, ਜ਼ਾਹਰ, ਪਰਤੱਖ, ਖੁੱਲ੍ਹਮਖੁੱਲ੍ਹਾ, ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼, ਜ਼ੈਲਾਨੀਆ।

[आश-कार] फ़ा० वि० क्रि० वि० प्रगट, ज़ाहिर, साफ़-साफ़, खुले तौर पर।

—آشکارا—[ਆਸ਼-ਕਾਰਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਰਗਟ; ਜ਼ਾਹਰ, ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ, ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼, ਐਲਾਨੀਆ।

[आश-कारा] फ़ा० वि० क्रि० वि० प्रगट, ज़ाहिर, साफ़ साफ़, खुले तौर पर।

—آشنا—[ਆਸ਼-ਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਕਫ਼, ਜਾਣੂ, ਦੋਸਤ, ਮਿਤ੍ਰ, ਕਿਸੇ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਅਜੋਗ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ।

[आश-ना] फ़ा० पु० परिचित, जानकार, दोस्त मित्र, किसी स्त्री से अनुचित सम्बन्ध रखने वाला।

—آشنا پرست—[ਆਸ਼ਨਾ ਪਰਸਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ।

[आशना परस्त] फ़ा॰ पु॰ दोस्ती का पक्षपात करने वाला ।

—آشنائی—[ਆਸ਼ਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਣ ਪਛਾਣ, ਪਿਆਰ, ਦੋਸਤੀ, ਚਾਹ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਿਲਾਪ; ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਅਜੋਗ ਸੰਬੰਧ, ਯਾਰੀ ।

[आशनाई] फ़ा॰ स्त्री॰ जान पहचान, स्नेह, प्यार, प्रेम, अभिलाषा, अनुचित प्रेम, यारी ।

—آشنائی کا جھوٹا—[ਆਸ਼ਨਾਈ ਦਾ ਝੂਠਾ] ਪੁ. ਝੂਠੀ ਦੋਸਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬੇ-ਵਫ਼ਾ ਦੋਸਤ ।

[आशनाई का झूठा] पु॰ झूठी मित्रता करने वाला, बेवफ़ा मित्र ।

—آشنائی کا سچا—[ਆਸ਼ਨਾਈ ਦਾ ਸੱਚਾ] ਪੁ. ਉਹ ਬੰਦਾ ਜੋ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਵੇ ।

[आशनाई का सच्चा] पु॰ मित्रता निभाने वाला ।

—آشنائی کرنا—[ਆਸ਼ਨਾਈ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋਸਤੀ ਕਰਨਾ ।

[आशनाई करना] मुहा॰ दोस्ती करना ।

—آشنائی ملا تا سبق—[ਆਸ਼ਨਾਈ ਏ ਮੁੱਲਾ ਤਾ ਸਬਕ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਮੁਲਫ਼ਈ ਯਾਰ ਕਿਸ ਦੇ, ਦਮ ਲਗਾਏ ਖਿਸਕੇ ।

[आशनाईए मुल्ला ता सबक़] फ़ा॰ लोको॰ जब निकाला काम चले अपने गाँव, मुलफ़ई यार किस के दम लगाया खिसके ।

—آشوب—[ਆਸ਼ੋਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬਾ, ਦੰਗਾ ਝਗੜਾ, ਫ਼ਸਾਦ, ਡਰ, ਖ਼ਲਲ, ਤਕਲੀਫ਼, ਆਫ਼ਤ ।

[आशोब] फ़ा॰ पु॰ शोर-शराबा, झगड़ा, फ़साद, डर, बलवा, तकलीफ़, आफ़त ।

—آشوب جان—[ਆਸ਼ੋਬੇ ਜਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਸ਼ੂਕ ।

[आशोबे जां] फ़ा॰ पु॰ माशूक़ ।

—آشوب چشم—[ਆਸ਼ੋਬੇ ਚਸ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਖ ਦੁਖਣ ਦਾ ਰੋਗ ।

[आशोबे चश्म] फ़ा॰ पु॰ आँख का दुखना ।

—آشوب روزگار - زمانہ - عالم—[ਆਸ਼ੋਬੇ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ-ਜ਼ਮਾਨਾ, ਆਲਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਮਸ਼ੂਕ ।

[आशोबे रोज़गार, ज़माना, आलम] फ़ा॰ पु॰ दुनिया में हलचल मचा देने वाला, माशूक़ ।

—آشوب محشر—[ਆਸ਼ੋਬੇ ਮਹਿਸ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ।

[आशोबे महशर] फ़ा॰ पु॰ क़ियामत का कोलाहल ।

—آشیاں—[ਆਸ਼ਿਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਹਲਣਾ ।

[आशियाँ] फ़ा॰ पु॰ नीड़, घोंसला ।

—آشیانہ—[ਆਸ਼ਿਯਾਨਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਹਲਣਾ ।

[आशियानः] फ़ा॰ पु॰ नीड़, घोंसला ।

—آصف جاہ—[ਆਸਿਫ਼ ਜਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੱਖਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਲਕਬ ਸੀ ।

[आसिफ़ जाह] फ़ा॰ पु॰ हैदराबाद दक्षिण के पहले निज़ाम की उपाधि थी ।

—آغا—[ਆਗ਼ਾ] ਤੁ. ਪੁ. ਆਕਾ, ਮਾਲਕ, ਵੱਡਾ ਭਾਈ ।

[आग़ा] तु॰ पु॰ आक़ा, मालिक, स्वामी, बड़ा भाई ।

—آغاز—[ਆਗ਼ਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੁਰੂ, ਆਰੰਭ, ਪਹਿਲ ।

[आग़ाज़] फ़ा॰ पु॰ आरम्भ, शुरू ।

—آغشتہ—[ਆਗ਼ਸ਼ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਿਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ।

[आग़श्तः] फ़ा॰ वि॰ लिथड़ा हुआ ।

—آغوش—[ਆਗ਼ੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਕੁੱਛੜ, ਗੋਦੀ, ਬਗਲ ।

[आग़ोश] फ़ा॰ पु॰ स्त्री॰ गोदी, बग़ल, कौली ।

—آغوش خالی ہونا—[ਆਗ਼ੋਸ਼ ਖ਼ਾਲੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ, ਗੋਦ ਸੁੰਨੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आग़ोश ख़ाली होना] मुहा॰ बच्चे का मर जाना, गोद सूनी हो जाना ।

—آغوش گرم کرنا—[ਆਗ਼ੋਸ਼ ਗਰਮ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਗਲ 'ਚ ਲੈਣਾ, ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ।

[आग़ोश गर्म करना] मुहा॰ बगल में लेना, गोद में लेना ।

—آغوش مادر—[ਆਗ਼ੋਸ਼ੇ ਮਾਦਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ

[आग़ोशे मादर] फ़ा॰ स्त्री॰ माँ की गोदी ।

—آغوش میں بیٹھنا—[ਆਗ਼ੋਸ਼ ਮੇਂ ਬੈਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੋਦੀ 'ਚ ਬੈਠਣਾ, ਬਗਲ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ।

[आग़ोश में बैठना] मुहा॰ गोदी में बैठना, बग़ल में बैठना ।

—آغوش میں دبانا—[ਆਗ਼ੋਸ਼ ਮੇਂ ਦਬਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਘੁਟਣਾ ।

[आग़ोश में दबाना] मुहा॰ गोदी में लेकर दबाना ।

—آفات—[ਆਫ਼ਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਆਫ਼ਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[आफ़ात] अर० पु० आफ़त का बहुवचन ।

—آفاتِ آسمانی یا سماوی—[ਆਫ਼ਾਤੇ ਆਸ-ਮਾਨੀ ਯਾ ਸਮਾਵੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਸਮਾਨੀ ਬਲਾਵਾਂ ।

[आफ़ाते आस-मानी या समावी] फ़ा० स्त्री० दैवी विपत्तियाँ ।

—آفاتِ ارضی—[ਆਫ਼ਾਤੇ ਅਰ-ਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ, ਬਲਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਪਤਾਵਾਂ ।

[आफ़ाते अर-ज़ी] फ़ा० स्त्री० भूमि से उत्पन्न होने वाली खराबियाँ, विपत्तियाँ अथवा आपदाएँ ।

—آفاق—[ਆਫ਼ਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਫ਼ਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਕਨਾਰੇ, ਦੁਨੀਆਂ, ਜਹਾਨ, ਜਗਤ, ਸੰਸਾਰ ।

[आफ़ाक़] अर० पु० 'उफ़ुक़' का बहुवचन, आसमान के किनारे, दुनिया, जहान, जगत, संसार ।

—آفاق گیر—[ਆਫ਼ਾਕ਼ ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਛਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।

[आफ़ाक़ गीर] फ़ा० वि० पु० दुनिया पर छा जाने वाला, बादशाह ।

—آفت—[ਆਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਲਾ, ਵਿਪਤਾ, ਦੁਖ ਤਕਲੀਫ਼, ਕਹਿਰ, ਗ਼ਜ਼ਬ; ਠਗ, ਲੋਸਰਬਾਜ਼, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਬਦਜ਼ਾਤ; ਮੁਸ਼ਕਲ, ਦੁਖ, ਕਾਲ; ਰੌਲਾ ਰਪਾ; ਗੜਬੜ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ; ਛੇਤੀ; ਘਬਰਾਹਟ ।

[आफ़त] अर० स्त्री० विपत्ति, दुःख, आपदा, कष्ट; अनिष्ट, दुर्भाग्य; ठग, चालाक; काल; शोरगुल; झगड़ा, दुश्मनी; जल्दी घबराहट ।

—آفت برپا کرنا—[ਆਫ਼ਤ ਬਰਪਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ, ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ਪਾਉਣਾ, ਰੋਣਾ-ਪਿਟਣਾ ।

[आफ़त बरपा कर-ना] मुहा० अन्याय करना, अत्याचार करना, रोना पीटना ।

—آفت پڑنا—[ਆਫ਼ਤ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਪਤਾ ਪੈਣੀ, ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਣੀ ।

[आफ़त पड़-ना] मुहा० दुःख आना, आपत्ति का आना ।

—آفت توڑنا—[ਆਫ਼ਤ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਜ਼ਬ ਢਾਉਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।

[आफ़त तोड़-ना] मुहा० आफ़त ढाना, गुस्से होना ।

—آفت ٹوٹنا—[ਆਫ਼ਤ ਟੁਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਪਤਾ ਪੈਣਾ ।

[आफ़त टूट-ना] मुहा० विपत्ति आ पड़ना, मुसीबत आना ।

—آفتِ جان—[ਆਫ਼ਤੇ ਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਦੁਲਿੰਗ, ਜਾਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ, ਮਹਬੂਬ ।

[आफ़ते जान] फ़ा० पु० स्त्री० प्राणों का वैरी, माशूक़ ।

—آفت جھیلنا—[ਆਫ਼ਤ ਝੀਲਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁੱਖ ਉਠਾਉਣਾ ।

[आफ़त झीलना] मुहा० दुःख उठाना ।

—آفت خیز—[ਆਫ਼ਤ ਖ਼ੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਆਫ਼ਤ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਪਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਆਫ਼ਤ ਦੇ ਉੱਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ।

[आफ़त ख़ेज़] फ़ा० वि० पु० विपत्ति खड़ी करने वाला; वह स्थान जहाँ विपत्ति पैदा होती है ।

—آفتِ دوں—[ਆਫ਼ਤੇ ਦੌਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਹਬੂਬ ।

[आफ़ते दौं] फ़ा० पु० माशूक़ ।

—آفت ڈھانا—[ਆਫ਼ਤ ਢਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਫ਼ਤ ਮਚਾਉਣਾ, ਵਿਆਮਤ ਖੜੀ ਕਰਨਾ ।

[आफ़त ढाना] मुहा० विपत्ति खड़ी करना, दुःख खड़ा करना ।

—آفت رسیدہ—[ਆਫ਼ਤ ਰਸੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿਪਤਾ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[आफ़त रसीदः] फ़ा० वि० विपद्ग्रस्त, विपत्ति का मारा हुआ ।

—آفتِ روزگار—[ਆਫ਼ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਪਤਾ ਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਮਹਬੂਬ ।

[आफ़ते रोज़गार] फ़ा० वि० पु० दुनिया को विपत्ति में डालने वाला, माशूक़ ।

—آفت زا—[ਆਫ਼ਤ ਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਪਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[आफ़त ज़ा] फ़ा० वि० पु० आफ़त पैदा करने वाला ।

—آفت زدہ—[ਆਫ਼ਤ ਜ਼ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁਖਿਆਰਾ ।

[आफ़त ज़दः] फ़ा० वि० दुःखी, विपद्ग्रस्त ।

—آفت سر پر لینا—[ਆਫ਼ਤ ਸਿਰ ਪਰ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਗੜੇ ਚ ਪੈਣਾ, ਝਗੜਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ।

[आफ़त सिर पर लेना] मुहा० झगड़े में पड़ना, झगड़ा मोल लेना ।

—آفت سہنا—[ਆਫ਼ਤ ਸਹਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਝੱਲਣਾ ।

[आफ़त सहना] मुहा० मुसीबत झेलना, कष्ट सहन करना ।

—آفت کا پرکالہ—[ਆਫ਼ਤ ਦਾ ਪਰਕਾਲਾ] ਪੁ. ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਪੁਤਲਾ, ਬਲਾ ਦਾ ਮੂਲ; ਫੁਰਤੀਲਾ ਮਸ਼ੂਕ।

[आफ़त का परकाला] पु० शरारत का पुतला; फुर्तीला माशूक।

—آفت کا ٹکڑا—[ਆਫ਼ਤ ਦਾ ਟੁਕੜਾ] ਪੁ. ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਪੁਤਲਾ; ਮਸ਼ੂਕ।

[आफ़त का टुकड़ा] पु० शरारत का पुतला; माशूक।

—آفت کا مارا—[ਆਫ਼ਤ ਦਾ ਮਾਰਾ] ਵਿ. ਦੁਖੀ।

[आफ़त का मारा] वि० आफ़तज़दा, दुखी।

—آفت کی پوٹ—[ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਪੋਟ] ਵਿ. ਸ਼ਰਾਰਤਣ, ਕਲੇ-ਕੁਟਣੀ।

[आफ़त की पोट] स्त्री० शरारत करने वाली स्त्री, कुटनी।

—آفت مچانا—[ਆਫ਼ਤ ਮਚਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨਾ।

[आफ़त मचाना] मुहा० शरारत करना।

—آفت ناگہانی—[ਆਫ਼ਤੇ ਨਾਗਹਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਚਨਚੇਤ ਆਈ ਮੁਸੀਬਤ।

[आफ़ते नागहानी] फ़ा० स्त्री० अचानक आई विपत्ति।

—آفتاب—[ਆਫ਼ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰਜ; ਧੁੱਪ; ਗੰਜਫ਼ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਤਾ; ਹੁਕਮ ਦਾ ਯੱਕਾ।

[आफ़ताब] फ़ा० पु० सूर्य; धूप; गँजीफ़े की छठी बाज़ी का पहला पत्ता; हुक्म (ताश का रंग) का इक्का।

—آفتاب آمد دلیل آفتاب—[ਆਫ਼ਤਾਬ ਆਮਦ ਦਲੀਲੇ ਆਫ਼ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਪਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

[आफ़ताब आमद दलीले आफ़ताब] फ़ा० लोकोक्ति प्रत्यक्ष के लिये प्रमाण की आवश्यकता नहीं, हाथ कंगन को आरसी क्या?

—آفتاب اقبال—[ਆਫ਼ਤਾਬੇ ਇਕ਼ਬਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸੂਰਜ।

[आफ़ताबे इक़बाल] फ़ा० अर० पु० भाग्य का सूरज।

—آفتاب ایک (سوا) نیزے پر آنا—[ਆਫ਼ਤਾਬ ਏਕ (ਸਵਾ) ਨੇਜ਼ੇ ਪਰ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਆਮਤ ਹੋਣਾ।

[आफ़ताब एक (सवा) नेज़े पर आना] मुहा० क़यामत (प्रलय) होना।

—آفتاب برآمد ہونا—[ਆਫ਼ਤਾਬ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣਾ; ਸਵੇਰ ਹੋਣਾ; ਗੰਜਫ਼ੇ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਆਫ਼ਤਾਬ ਦਾ ਦੂਜੇ ਪੱਤੇ ਨਾਲ ਫੈਂਕਿਆ ਜਾਣਾ।

[आफ़ताब बरामद होना] मुहा० सूर्य का उदय होना, प्रातः होना; गँजीफ़े के खेल में आफ़ताब का दूसरे पत्ते के साथ फेंका जाना।

—آفتاب بیں—[ਆਫ਼-ਤਾਬ-ਬੀਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੂਰਜ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਦੂਰਬੀਨ।

[आफ़-ताब-बीं] फ़ा० स्त्री० सूर्य के देखने की दूरबीन।

—آفتاب پرست—[ਆਫ਼-ਤਾਬ ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰਜਦਾ ਪੁਜਾਰੀ।

[आफ़-ताब परस-त] फ़ा० पु० सूर्य का उपासक।

—آفتاب ڈھلنا—[ਆਫ਼-ਤਾਬ ਢਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੂਰਜ ਦਾ ਦੁਪਹਿਰ ਪਿਛੋਂ ਪੱਛਮ ਵਲ ਜਾਣਾ, ਦਿਨ ਢਲਣਾ।

[आफ़-ताब ढल-ना] मुहा० सूर्य का मध्यान्ह काल के पश्चात् पश्चिम की ओर जाना, दिन का ढलना।

—آفتاب سر پر آنا—[ਆਫ਼-ਤਾਬ ਸਿਰ ਪਰ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਪਹਿਰ ਹੋਣਾ, ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਣਾ।

[आफ़-ताब सिर पर आना] मुहा० मध्यान्ह होना, दुपहर होना।

—آفتاب شام—[ਆਫ਼-ਤਾਬੇ ਸ਼ਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛਿਪਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੂਰਜ; ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਬੁਢਾ।

[आफ़-ताबे शाम] फ़ा० पु० संध्याकाल का सूर्य; मरणासन्न बूढ़ा।

—آفتاب عالمتاب [ਆਫ਼-ਤਾਬੇ ਆਲਮਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੂਰਜ।

[आफ़ताबे आलमताब] फ़ा० पु० संसार को प्रकाश देने वाला सूर्य।

—آفتاب غروب ہونا—[ਆਫ਼ਤਾਬ ਗ਼ਰੂਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੂਰਜ ਡੁਬਣਾ, ਸ਼ਾਮ ਹੋਣਾ, ਸੂਰਜ ਦਾ ਡੁਬੱਣਾ।

[आफ़-ताब ग़रूब होना] मुहा० सूर्य का छिपना, सायंकाल होना।

—آفتاب کا ایک نیزے یا سوا نیزے پر آنا—[ਆਫ਼ਤਾਬ ਦਾ ਏਕ ਨੇਜ਼ੇ ਯਾ ਸਵਾ ਨੇਜ਼ੇ ਪਰ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਆਮਤ ਆਉਣਾ; ਸਖ਼ਤ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ।

[आफ़-ताब का एक नेज़े या सवा नेज़े पर आना] मुहा० क़यामत का आना; घोर दुःख अथवा गरमी का प्रगट होना

—آفتاب کا مغرب سے نکلنا—[**ਆਫ਼-ਤਾਬ ਕਾ ਮਗ਼ਰਿਬ ਸੇ ਨਿਕਲ-ਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਦਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੋਣਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸੂਰਜ ਪਛੱਮ ਤੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਤੋਬਾ ਦਾ ਦਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਮਗ਼ਰਿਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇਗਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

[**आफ़-ताब का मग़रिब से निकल-ना**] मुहा॰ असंभव का संभव होना; मुसलमानों का विश्वास है कि कियामत के समय जब सूर्य पश्चिम से निकलता है तब किसी की तौबा को नहीं सुना जाता इस से पहले कैसा भी पश्चाताप कर सकते हैं।

—آفتاب کو چراغ (دیا) دکھانا—[**ਆਫ਼-ਤਾਬ ਕੋ ਚਿਰਾਗ਼ (ਦਿਆ) ਦਿਖਾਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਾ ਢੰਗ ਦੱਸਣਾ, ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੀਵਾ ਵਿਖਾਉਣਾ।

[**आफ़-ताब को चिराग़ (दिया) दिखाना**] मुहा॰ अनुभवी को काम का ढंग बताना, सूरज को दिया दिखाना।

—آفتاب لب بام—[**ਆਫ਼-ਤਾਬ ਲਬੇ ਬਾਮ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਡੁਬਦਾ ਸੂਰਜ; ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ।

[**आफ़-ताब लबे बाम**] फ़ा॰ पु॰ वि॰ डूबता सूर्य; मरणा-सन्न।

—آفتاب محشر—[**ਆਫ਼-ਤਾਬੇ ਮਹ਼ਸ਼ਰ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਸੂਰਜ; ਅਤਿ ਗਰਮ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਸੂਰਜ; ਮਸ਼ੂਕ।

[**आफ़-ताबे महशर**] फ़ा॰ पु॰ प्रलय काल का सूर्य; अति गरम तथा तेज सूर्य; माशूक।

—آفتابہ—[**ਆਫ਼-ਤਾਬ:**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੋਟਾ, ਮਸੀਤੀ ਲੋਟਾ, ਟੂਟੀਦਾਰ ਲੋਟਾ।

[**आफ़-ताब:**] फ़ा॰ पु॰ लोटा।

—آفتابی—[**ਆਫ਼-ਤਾਬੀ**] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਆਫ਼ਤਾਬ ਸੰਬੰਧੀ; ਗੋਲ; ਚਮਕਦਾਰ; ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਸੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਛੱਤਰ; ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ।

[**आफ़ ताबी**] फ़ा॰ वि॰ स्त्री॰ आफ़ताब सम्बन्धी; गोल; चमकदार; धूप में सुखाया हुआ; एक प्रकार की आतिश-बाज़ी; एक प्रकार का छत्र; सूर्यमुखी।

—آفتابی چہرہ—[**ਆਫ਼-ਤਾਬੀ ਚੇਹਰ:**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਫ਼ਤਾਬ ਵਰਗਾ ਗੋਲ ਚਿਹਰਾ।

[**आफ़-ताबी चेहर:**] फ़ा॰ पु॰ सूर्य जैसा गोल मुखड़ा।

—آفریدگار—[**ਆਫ਼ਰੀਦਗਾਰ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਚਨਹਾਰ, ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਰੱਬ।

[**आफ़रीदगार**] फ़ा॰ पु॰ सृष्टिकर्ता, रचयिता, परमात्मा, ईश्वर।

—آفریدہ—[**ਆਫ਼ਰੀਦ:**] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ।

[**आफ़रीद:**] फ़ा॰ पु॰ सृष्ट, उत्पन्न किया हुआ।

—آفریدی—[**ਆਫ਼ਰੀਦੀ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹਦ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

[**आफ़रीदी**] फ़ा॰ पु॰ पठानों की एक जाति जो पंजाब की सीमा पर रहती है।

—آفریں—[**ਆਫ਼ਰੀਂ**] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਵਾਹ ਵਾਹ, ਧੰਨ ਧੰਨ।

[**आफ़रीं**] फ़ा॰ अव्य॰ वाह वाह, शाबाश।

—آفریں باد بریں ہمت مردانہ تو—[**ਆਫ਼ਰੀਂ ਬਾਦ ਬਰੀਂ ਹਿੰਮਤੇ ਮਰਦਾਨ:ਏ ਤੋ**] ਫ਼ਾ. ਅਖੋ. ਤੇਰੀ ਮਰਦਾਨਾ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼।

[**आफ़रीं बाद बरीं हिम्मते मर-दान:ए तो**] फ़ा॰ लोको॰ धन्य है तुम्हारा पौरुष।

—آفرینش—[**ਆਫ਼ਰੀਨਿਸ਼**] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੈਦਾਇਸ਼, ਦੁਨੀਆਂ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ।

[**आफ़रीनिश**] फ़ा॰ स्त्री॰ पैदाइश, दुनिया, सृष्टि।

—آفندی—[**ਆਫ਼ੰਦੀ**] ਤੁਰ. ਪੁ. ਸਾਹਿਬ, ਹਜ਼ੂਰ, ਜਨਾਬ, ਆਕਾ।

[**आफ़न्दी**] तुर॰ पु॰ आक़ा, साहिब, हुज़ूर, श्रीमान।

—آقا—[**ਆਕ਼ਾ**] ਤੁ. ਪੁ. ਸਾਹਿਬ, ਮੀਆਂ, ਮਾਲਕ, ਹਾਕਮ, ਅਫ਼ਸਰ।

[**आक़ा**] फ़ा॰ पु॰ साहिब, मालिक, स्वामी; अधिकारी, हाकिम, अफ़सर।

—آقائے نامدار—[**ਆਕ਼ਾਏ ਨਾਮਦਾਰ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਰਦਾਰ।

[**आक़ाए नामदार**] फ़ा॰ पु॰ प्रसिद्ध सरदार।

—آقائے ولی نعمت—[**ਆਕ਼ਾਏ ਵਲੀ ਨਿਅ਼ਮਤ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰਕਾਰ, (ਨੌਕਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ)।

[**आक़ाए वली निअ़मत**] फ़ा॰ पु॰ सरकार, नौकर अपने स्वामी को कहते हैं।

—آک—[**ਆਕ**] ਪੁ. ਅੱਕ।

[**आक**] पु॰ आक।

—آگ کا توڑا—[ਅੱਗ ਦਾ ਤੋੜਾ] ਪੁ. ਅੱਗ ਦੀ ਕੁਲੜੀ।
[आग का तोड़ा] पु० आग की कुकड़ी।

—آگ کی پڑیا—[ਅੱਗ ਦੀ ਪੁੜੀਆ] ਇ. ਅੱਗ ਦੀ ਰੂੰ।
[आग की पुड़िया] स्त्री० आग की रुई।

—آگا—[ਆਗਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਭਰਾ।
[आगा] तुर० पु० बड़ा भाई।

—آکاس—[ਆਕਾਸ਼] ਪੁ. ...
[आकाश] पु० आसमान, व्योम।

—آکاس بیل—[ਆਕਾਸ਼ ਬੇਲ] ਇ. ਅਮਰ ਵੇਲ।
[आकाश बेल] स्त्री० अमर बेल।

—آکاس گنگا—[ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ] ਇ. ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ, ਆਕਾਸ਼ ਸਿੜ੍ਹੀ।
[आकाश गंगा] स्त्री० आकाश गंगा।

—آکھ—[ਆਖ] ਇ. ਥੈਲੀ, ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ।
[माँद] स्त्री० थैली, शेर के रहने की जगह, जंगली जानवरों के रहने का स्थान।

—آگ—[ਅੱਗ] ਇ. ਅੱਗ, ਅਗਨੀ, ਗਰਮੀ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ, ਤਪਸ਼, ਤੇਜ਼ੀ, ਕਾਮਵਸ਼, ਕਾਮਵਾਸਨਾ, ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਮਮਤਾ, ਪ੍ਰੇਮ, ਦੁੱਖ, ਬਿਪਤਾ, ਝਗੜਾ, ਤੇਜ਼ ਸੁਭਾ ਦਾ ਬੰਦਾ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਚਮਕ ਦਮਕ, ਦੀਪਤੀ।
[आग] स्त्री० अग्नि ; जलन, ताप, गरमी ; काम का वेग ; भूख प्यास का बढ़ना ; ममता, प्रेम ; दुःख, विपत्ति, झगड़ा; तेज स्वभाव का व्यक्ति; रौशनी; चमक दमक, दीप्ति।

—آگ اگلنا—[ਅੱਗ ਉਗਲਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗ ਕੱਢਣਾ, ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਤਕਰੀਰ ਕਰਨਾ।
[आग उगल-ना] मुहा० मुँह में से आग निकालना, जोशीला भाषण देना।

—آگ ببولا—[ਅੱਗ ਬਬੂਲਾ] ਵਿ. ਅੱਗ ਬਗੋਲਾ।
[आग बबूला] वि० आग बगोला।

—آگ بجھانا—[ਅੱਗ ਬੁਝਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝਗੜਾ ਮਿਟਾਉਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਠੰਡਾ ਕਰਨਾ; ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਮਿਟਾਉਣਾ, ਪਿਆਸ ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਉਣਾ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਨਾ; ਭੋਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ।
[आग बुझाना] मुहा० झगड़ा मिटाना ; क्रोध शान्त करना ; भूख प्यास मिटाना ; प्यास दूर करना, तृप्त करना; भोग की इच्छा पूरी करना।

—آگ بجھنا—[ਅੱਗ ਬੁਝਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਪਸ਼ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿਣਾ।
[आग बुझना] मुहा० तपन जाती रहना।

—آگ برسانا—[ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੇ ਵਰ੍ਹਾਉਣਾ; ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਚਲਾਉਣਾ।
[आग बर-साना] मुहा० निरन्तर गोले बरसाना; आतिश बाज़ी चलाना।

—آگ بگولا—[ਅੱਗ ਬਗੋਲਾ] ਵਿ. ਕਰੋਧਵਾਨ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ।
[आग बगोला] वि० क्रोधवान्, गुस्से से भरा हुआ।

—آگ بنا دینا—[ਅੱਗ ਬਣਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਦੁਆਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ।
[आग बना देना] मुहा० गुस्सा दिलाना, भड़काना।

—آگ بنانا—[ਅੱਗ ਬਣਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਸੁਲਗਾਉਣਾ।
[आग बनाना] मुहा० आग सुलगाना।

—آگ بن جانا—[ਅੱਗ ਬਣ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[आग बन जाना] मुहा० गुस्से से लाल पीला हो जाना।

—آگ بھبوکا بن جانا—[ਅੱਗ ਭਬੂਕਾ ਬਣ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[आग भभूका बन जाना] मुहा० गुस्से से लाल हो जाना।

—آگ بھری ہونا—[ਅੱਗ ਭਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਲਣ ਹੋਣਾ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੋਣਾ, ਕਰੋਧ ਸੁਭਾਅ ਹੋਣਾ, ਪੇਟ ਵਿਚ ਜਲਣ ਹੋਣਾ, ਭੋਗ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੋਣਾ।
[आग भरी होना] मुहा० जलन होना, शत्रुता होना, क्रोधी स्वभाव का होना, पेट में जलन होना, गरमी का रोग होना, भोग की लालसा होना।

—آگ بھڑکانا—[ਅੱਗ ਭੜਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਫ਼ਿਤਨਾ ਫ਼ਸਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ, ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਕਾਮ ਇੱਛਾ ਭੜਕਾਉਣਾ।
[आग भड़-काना] मुहा० हवा देकर आग को उत्तेजित करना, फ़िसाद खड़ा करना ; दूसरे में ईर्ष्या पैदा करना; प्रेमाग्नि को उत्तेजित करना।

—آگ بھڑکنا یا بھڑک اٹھنا—[ਆਗ ਭੜਕ-ਣਾ ਯਾ ਭੜਕ ਉਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਦਾ ਭੜਕ ਉੱਠਣਾ, ਲਾਟਾਂ ਉਠਣੀਆਂ; ਲੜਾਈ ਵੱਧਣਾ; ਸ਼ੌਕ ਵਧਣਾ; ਜਲਨ ਤੇ ਗਰਮੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ; ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਣਾ ।

[आग भड़क-ना या भड़क उठना] मुहा० आग का धधकना, बिगाड़ के बढ़ना; ईर्ष्या, द्वेष आदि बढ़ना; शौक बढ़ना; जलन और गरमी अधिक होना; प्रेम में व्याकुल होना ।

—آگ پانی کا بیر—[ਆਗ ਪਾਣੀ ਕਾ ਬੈਰ] ਪੁ. ਜਮਾਂਦਰੂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ।

[आग पानी का बैर] पु० जन्म से ही बैर ।

—آگ پر تیل ڈالنا یا ٹپکانا—[ਆਗ ਪਰ ਤੇਲ ਡਾਲ-ਣਾ ਯਾ ਟਪਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ।

[आग पर तेल डाल-ना या टपका-ना] मुहा० आग को और भड़काना, गुस्सा को बढ़ाना ।

—آگ پر لوٹنا—[ਆਗ ਪਰ ਲੋਟਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਤੇ ਲੇਟਣਾ, ਬੇਚੈਨ ਤੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਣਾ, ਤੜਫਣਾ, ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਜਲਣਾ ।

[आग पर लोटना] मुहा० अशान्त तथा व्याकुल होना, तड़पना; ईर्ष्या तथा क्रोध से जलना ।

—آگ پڑ جانا—[ਆਗ ਪੜ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਲਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਤਕਲੀਫ਼ ਵੱਧ ਜਾਣਾ; ਵੈਰ ਪੈਣਾ ।

[आग पड़ जाना] मुहा० जलन पैदा हो जाना; कष्ट का अधिक होना; शत्रुता का पैदा होना ।

—آگ پر دھرنا - آگ پر رکھنا—[ਆਗ ਪਰ ਧਰ-ਣਾ, ਆਗ ਪਰ ਰੱਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਮ ਕਰਨਾ ।

[आग पर धर-ना - आग पर रख-ना] मुहा० गर्म करना ।

—آگ برسنا—[ਆਗ ਬਰਸਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਪੈਣਾ; ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਣਾ ।

[आग बरसना] मुहा० तेज धूप पड़ना; महँगाई होना ।

—آگ پھانکنا—[ਆਗ ਫਾਂਕਣਾ] ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ; ਅਣਉਚਿਤ ਕਰਨਾ; ਈਰਖਾ ਕਰਨਾ ।

[आग फाँकना] मुहा० झूठ बोलना; अनुचित करना; ईर्ष्या करना ।

—آگ پھونکنا - آگ پھونک دینا—[ਆਗ ਫੂੰਕ-ਣਾ ਆਗ ਫੂੰਕ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਭੜਕਾਉਣਾ ।

[आग फूँक-ना - आग फूँक देना] मुहा० आग लगाना, भड़काना ।

—آگ پھیلانا—[ਆਗ ਫੈਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਸਾਦ ਖੜਾ ਕਰਨਾ, ਵੈਰ ਵਧਾਉਣਾ ।

[आग फैलाना] मुहा० फ़साद खड़ा करना, वैमनस्य बढ़ाना ।

—آگ تاپنا—[ਆਗ ਤਾਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮ. ਅੱਗ ਸੇਕਣਾ ।

[आग ताप-ना] क्रि० सम० आग से हाथ पाँव सेंकना ।

—آگ تلووں سے لگنا—[ਆਗ ਤਲਵੋਂ ਸੇ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ; ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਨਾ ।

[आग तलवों से लगना] मुहा० गुस्सा आना; ईर्ष्या की आग में सड़ना ।

—آگ ٹھنڈی کرنا—[ਆਗ ਠੰਡੀ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚ ਮੇਲ ਕਰਾਉਣਾ, ਲੜਾਈ ਮਿਟਾਉਣਾ ।

[आग ठण्डी कर-ना] मुहा० अग्नि शान्त करना, आग बुझाना; गुस्सा दूर करना, क्रोध शान्त करना; शत्रुओं का परस्पर मेल कराना; लड़ाई मिटाना ।

—آگ کا جاگ اٹھنا—[ਆਗ ਕਾ ਜਾਗ ਉੱਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਝੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਦਾ ਭੜਕ ਪੈਣਾ, ਸ਼ੌਕ ਵਧ ਜਾਣਾ, ਗਾਇਬ ਜਾਂ ਦਬੇ ਫ਼ਸਾਦ ਦਾ ਫੇਰ ਉੱਠ ਖੜਾ ਹੋਣਾ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਗ ਪੈਣਾ ।

[आग का जाग उठ-ना] मुहा० बुझी आग का भड़क उठना; प्रबल लालसा का बढ़ जाना; पुनः झगड़ा होना; बैर होना, शत्रुता बढ़ना ।

—آگ جگانا—[ਆਗ ਜਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਝੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਸ਼ੌਕ ਵਧਾਉਣਾ ।

[आग जगाना] मुहा० शान्त अग्नि को भड़काना; शौक बढ़ाना; प्रबल लालसा बढ़ाना ।

—آگ جھاڑنا—[ਆਗ ਝਾੜਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਤੋਂ ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਰਾਖ ਉਡਾ ਦੇਣਾ, ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਚਕਮਾਕ ਤੋਂ ਅੱਗ ਕੱਢਣਾ ।

[आग झाड़ना] मुहा० आग से फूँक मार कर राख उड़ा देना; पत्थर और चकमाक से आग निकालना ।

—آگ دبانا یا دابنا—[ਆਗ ਦਬਾਨਾ ਯਾ ਦਾਬ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਹ ਹੇਠ ਦੱਬ ਦੇਣਾ; ਝਗੜਾ ਫ਼ਸਾਦ ਮਿਟਾਉਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਕਰਨਾ।

[आग दबाना या दाब-ना] मुहा० अंगारों को राख में छिपा देना ; झगड़ा मिटाना ; क्रोध का दूर करना।

—آگ دکھانا—[ਆਗ ਦਿਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਮ ਕਰਨਾ, ਜਲਾਉਣਾ, ਅੱਗ ਲਾਉਣਾ, ਫਲੀਤਾ ਲਾਉਣਾ।

[आग दिखाना] मुहा० गर्म करना, जलाना, आग लगाना, फलीता देना।

—آگ دھونا—[ਆਗ ਧੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਨੂੰ ਝਾੜ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਅੰਗਿਆਰੇ ਦੀ ਰਾਖ ਝਾੜਨਾ।

[आग धोना] मुहा० अग्नि को झाड़ कर साफ़ करना, अंगारे की राख झाड़ना।

—آگ دینا—[ਆਗ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਲਾਉਣਾ, ਫਲੀਤਾ ਦਿਖਾਉਣਾ; ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨਾ, ਚਮਕਾਉਣਾ, ਰੌਣਕ ਦੇਣਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰਨਾ।

[आग देना] मुहा० जलाना, फलीते से आग लगाना ; प्रकाशित करना, चमकाना ; किसी चीज़ को आग पर भस्म करना।

—آگ روشن کرنا—[ਆਗ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅੱਗ ਬਾਲਣਾ।

[आग रौशन कर-ना] क्रि० समा० आग जलाना, अग्नि प्रज्वलित करना।

—آگ سرد ہونا—[ਆਗ ਸਰ-ਦ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਬੁਝਣਾ; ਸ਼ੌਕ ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਝਗੜਾ ਰੱਫ਼ਾ ਦੂਰ ਹੋਣਾ।

[आग सर्-द होना] मुहा० आग बुझना, अग्नि का शान्त होना ; कोई लालसा न रहना ; अर्थ का झगड़ा दूर होना।

—آگ سلگانا—[ਆਗ ਸੁਲ-ਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਜਲਾਉਣਾ, ਲਾਈ ਬੁਝਾਈ ਕਰਨਾ।

[आग सुल-गाना] मुहा० आग जलाना, अग्नि प्रज्वलित करना; भड़काना, निन्दा करके मन में क्रोध पैदा कर देना।

—آگ کھائے منہ جلے - اُدھار کھائے پیٹ—[ਆਗ ਖਾਏ ਮੂੰਹ ਜਲੇ - ਉਧਾਰ ਖਾਏ ਪੇਟ] ਅਖੌ. ਉਧਾਰ ਲੈ ਕੇ ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਹੈ।

[आग खाए मुँह जले - उधार खाए पेट] लोको० उधार बुरी बला है।

—آگ کے مول یا مولوں—[ਆਗ ਕੇ ਮੋਲ ਯਾ ਮੋਲੋਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ।

[आग के मोल या मोलों] क्रि० वि० बहुत महँगा।

—آگ لگا کے پانی کو دوڑنا—[ਆਗ ਲਗਾ ਕੇ ਪਾਨੀ ਕੋ ਦੌੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਐਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ, ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸਣਾ; ਮੱਕਾਰੀ ਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ।

[आग लगा के पानी को दौड़-ना] मुहा० अपने दोषों को छुपाना; दो व्यक्तियों को लड़ा कर आप ही सन्धि-कारक बनना; छल कपट से काम लेना।

—آگ لگانا—[ਆਗ ਲਗਾ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਲਾਉਣਾ, ਸਾੜਨਾ, ਫੂਕਣਾ; ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣਾ; ਸ਼ੌਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ; ਮਾਲ ਉਡਾਉਣਾ।

[आग लगा-ना] मुहा० जलाना, फूँकना; प्रेम जाल में फँसाना ; प्रबल अभिलाषा पैदा करना ; माल उड़ाना।

—آگ لگنا—[ਆਗ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਲ ਉੱਠਣਾ; ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਸ਼ੌਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਈਰਖਾ ਕਰਨਾ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਨਾ; ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ; ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਹੋਣਾ।

[आग लग-ना] मुहा० जल उठना ; प्रज्वलित होना; प्रेम उत्पन्न होना ; रुचि पैदा होना ; ईर्ष्या करना, शत्रुता करना ; महँगा होना ; क्रोध आना ; भूख का ज़ोरों पर लगना।

—آگ لگے پر کنواں کھودنا—[ਆਗ ਲਗੇ ਪਰ ਕੂੰਆਂ ਖੋਦ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਹੂਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਬੇਵਕਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੇਲੇ ਕੁੱਤੀ ਮੁਤਾਉਣਾ।

[आग लगे पर कूआँ खोद-ना] मुहा० बेहूदा काम करना, असमय पर काम करना, शिकार के समय कुतिया हगाना।

—آگ لینے آنا—[ਆਗ ਲੇਨੇ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਏ ਤੇਜ਼ੀ ਮੁੜ ਜਾਣਾ।

[आग लेने आना] मुहा० आ कर तुरन्त ही वापिस हो जाना।

—آگ میں آگ لگانا—[ਆਗ ਮੇਂ ਆਗ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੜੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣਾ, ਦੁਖੇ ਨੂੰ ਦੁਖਾਉਣਾ।

[आग में आग लगाना] मुहा० जले हुए को जलाना ; दुःखी को दुःखित करना, तप्त को तपाना।

—آگ میں پانی ڈالنا—[ਆਗ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਲੜਾਈ ਮਿਟਾਉਣਾ ।

[आग में पानी डाल-ना] मुहा॰ गुस्सा दूर करना, झगड़ा मिटाना ।

—آگ میں جھونک دینا—[ਆਗ ਮੇਂ ਝੋਂਕ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ, ਭਸਮ ਕਰਨਾ, ਫੂਕ ਦੇਣਾ ।

[आग में झोंक देना] मुहा॰ आग में फेंक देना, भस्म करना, फूँक देना ।

—آگ میں کود پڑنا—[ਆਗ ਮੇਂ ਕੂਦ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਖ਼ਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ, ਵਿਪਤਾ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ।

[आग में कूद पड़-ना] मुहा॰ प्राणों की परवाह न करना, विपत्ति में पड़ जाना, खतरा मोल लेना ।

—آگا—[ਆਗਾ] ਪੁ. ਸਾਹਮਣਾ, ਜਿਸਮ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ।

[आगा] पु॰ अगला हिस्सा, शरीर अथवा वस्त्र का अग्रिम भाग,

—آگا پیچھا—[ਆਗਾ ਪੀਛਾ] ਪੁ. ਕਪੜੇ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਆਦਮੀ ਦਾ ਮੁਹਰਲਾ ਤੇ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਹਰ ਕੰਮ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਅਖ਼ੀਰ ।

[आगा पीछा] पु॰ वस्त्र आदि का अगला-पिछला भाग मनुष्य का आगे पीछे का भाग, प्रत्येक कार्य का आरम्भ तथा अन्त ।

—آگا پیچھا دیکھنا یا سوچنا—[ਆਗਾ ਪੀਛਾ ਦੇਖ-ਨਾ ਯਾ ਸੋਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਤੀਜਾ ਸੋਚਣਾ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਅੰਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵਿਚਾਰਨਾ ।

[आगा पीछा देख-ना या सोच-ना] परिणाम जानना; विचार करना; आरम्भ तथा अन्त पर दृष्टि डालना ।

—آگا تاگا لینا—[ਆਗਾ ਤਾਗਾ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਨਸੋਈਆਂ ਲੈਣਾ ।

[आगा तागा लेना] मुहा॰ किसी बात को जानना, पता करना, मालूम करना ।

—آگاہ—[ਆਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਾਕਫ਼, ਜਾਣੂ ।

[आगाह] फ़ा॰ वि॰ परिचित, जानकार ।

—آگاہی—[ਆਗਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਕਫ਼ੀ, ਜਾਣਕਾਰੀ ।

[आगाही] फ़ा॰ स्त्री॰ परिचय, जानकारी ।

—آگے—[ਆਗੇ] ਅਵ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੂਬਰੂ, ਸਾਹਮਣੇ; ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ, ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ।

[आगे] अव्य॰ क्रि॰ वि॰ सामने, सम्मुख; प्राचीन काल में ।

—آگے آگرہ پیچھے لاہور—[ਆਗੇ ਆਗਰਹ ਪੀਛੇ ਲਾਹੌਰ] ਅਖੌ. ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ ਪੈਣ ਸਮੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[आगे आगरह पीछे लाहौर] लोको॰ गलत रास्ता अपनाते समय कहते हैं ।

—آگے آیت—[ਆਗੇ ਆਯਤ] ਅਵ. ਗੱਲ ਮੁੱਕੀ, ਬਸ ।

[आगे आयत] अव्य॰ बस, समाप्त, ख़तम् ।

—آگے پیچھے سب چل بسینگے—[ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਸਬ ਚਲ ਬਸੇਂਗੇ] ਅਖੌ. ਦੁਨੀਆਂ ਫ਼ਾਨੀ ਹੈ, ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ।

[आगे पीछे सब चल बसेंगे] लोको॰ संसार की नश्वरता प्रगट करने के लिये ऐसा कहा जाता है ।

—آگے خدا کا نام—[ਆਗੇ ਖ਼ੁਦਾ ਕਾ ਨਾਮ] ਅਵ. ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ।

[आगे ख़ुदा का नाम] अव्य॰ इस से आगे कुछ नहीं ।

—آگے دوڑ پیچھے چوڑ—[ਆਗੇ ਦੌੜ ਪੀਛੇ ਚੌੜ] ਅਖੌ. ਇਕ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਦੂਜਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਤੀਜਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[आगे दौड़ पीछे चौड़] लोको॰ पहले कार्य के समाप्त न होने पर दूसरा कोई शुरू कर दें तब ऐसा कहा जाता है ।

—آگے ڈال دینا—[ਆਗੇ ਡਾਲ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹਮਣੇ ਰਖ ਦੇਣਾ, ਰੂਬਰੂ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ।

[आगे डाल देना] मुहा॰ सम्मुख रख देना; सामने उपस्थित करना ।

—آگے قدم رکھنا—[ਆਗੇ ਕਦਮ ਰੱਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਾ ।

[आगे क़दम रख-ना] मुहा॰ बढ़ना, तरक्की करना, उन्नत होना ।

—آگے قسمت—[ਆਗੇ ਕ਼ਿਸ-ਮਤ] ਅਵ. ਨਿਰਾਸਤਾ ਵਿਚ ਰੱਬ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੂੰ ਜੋ ਹੋਵੇਗਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਮਿਲ ਰਹੇਗਾ ।

[आगे क़िस-मत] अव्य॰ निराशा में ईश्वराधीन अर्थात् भाग्य पर निर्भर होना मान कर मन को आश्वासन देने के लिये कहा जाता है ।

—آگے کا قدم پیچھے پڑنا—[ਆਗੇ ਕਾ ਕਦਮ ਪੀਛੇ ਪੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਬਰਾਹਟ ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ, ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਝਣਾ।

[आगे का क़दम पीछे पड़ना] मुहा० घबराहट तथा व्याकुलता के कारण कुछ न सूझना।

—آگے نکل جانا—[ਆਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਅੱਗੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਾ।

[आगे निकल जाना] क्रि० सक० बढ़ जाना; भागने में एक से आगे हो जाना।

—آگے نہ ہونا—[ਆਗੇ ਨਹ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋਣਾ।

[आगे नः होना] क्रि० सक० मुक़ाबिला न करना, सम्मुख न होना, अग्रसर न होना।

—آگے ہاتھ پیچھے پات—[ਆਗੇ ਹਾਥ ਪੀਛੇ ਪਾਤ] ਅਖੌ. ਬਹੁਤ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦਾ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਸਤਰ ਢੱਕਣ ਨੂੰ ਕਪੜਾ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅੱਗਾ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤੇ ਪਿੱਛਾ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕਣ ਵਾਲੇ ਮੌਕਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

[आगे हाथ पीछे पात] लोको० अति निर्धनता, बहुत ग़रीबी की दशा में कहा जाता है जब कि शरीर के आगे का भाग हाथ से और पीछे का भाग पत्तों से ढकने तक नौबत आ जाती है।

—آگے ہونا—[ਆਗੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਦਮ ਵਧਾਉਣਾ, ਅੱਗੇ ਚਲਣਾ; ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ, ਲੜਨੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ।

[आगे होना] मुहा० क़दम बढ़ाना, आगे चलना; मुक़ाबिला करना, लड़ने को तैयार होना; सम्मुख होना।

—آگے ہی—[ਆਗੇ ਹੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਅੱਗੇ ਹੀ।

[आगे ही] क्रि० वि० पूर्वमेव, पहले ही।

—آگے ہی سے—[ਆਗੇ ਹੀ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ।

[आगे ही से] क्रि० वि० पहले से ही।

—آل—[ਆਲ] ਇ. ਗੈਲਾ, ਸਿਆਲ ਦੇ ਪੱਤੇ, ਤੂੰਬ; ਲੰਮਾ ਖੀਰਾ; ਅੱਲ; ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਲਕੜੀ ਦਾ ਇਕ ਰੁੱਖ ਜਿਸ ਦੀ ਜੜ ਰੰਗਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

[आल] स्त्री० प्याज़, गट्ठा; गट्ठे के पत्ते, बूक; लम्बा खीरा; लाल रंग की लकड़ी का एक पेड़ जिसकी जड़ रंगने के काम आती है।

—آل—[ਆਲ] ਅਰ. ਇ. ਪੁਤ ਪੋਤਰੇ, ਔਲਾਦ।

[आल] अर० स्त्री० बाल-बच्चे, पुत्र पौत्र, सन्तान।

—آل اولاد—[ਆਲ ਔਲਾਦ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਟਾ ਬੇਟੀ, ਪੋਤਾ ਪੋਤੀ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲ ਬੱਚੇ; ਵੰਸ਼, ਨਸਲ।

[आल औलाद] अर० स्त्री० सन्तान, बाल बच्चे; वंश।

—آل تمغا—[ਆਲ ਤਮਗ਼ਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਸੁਰਖ਼ ਮੁਹਰ, ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਜਾਂ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਸਨਦ।

[आल तमग़ा] तुर० पु० लाल मोहर, राजाज्ञा, माफ़ी अथवा जागीर का प्रमाण पत्र।

—آل رسول—[ਆਲੇ ਰਸੂਲ] ਅਰ. ਇ. ਰਸੂਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹਜ਼ਰਤ ਫ਼ਾਤਮਾ ਦੀ ਔਲਾਦ।

[आले रसूल] अर० स्त्री० रसूल की पुत्री हज़रत फ़ातमा की सन्तान।

—آل عبا—[ਆਲੇ ਅਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਫ਼ਾਤਮਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਹਸਨ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਹੁਸੈਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਰਸੂਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਹੇਠ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

[आले अबा] अर० पु० हज़रत फ़ातमा, हज़रत अली, हज़रत हसन तथा हज़रत हुसैन इन सब को हज़रत रसूल ने अपनी चादर के नीचे इकट्ठा किया था।

—آلا—[ਆਲਾ] ਵਿ. ਅੱਲਾ, ਹਰਾ, ਕੱਚਾ।

[आला] वि० हरा, कच्चा।

—آلا دے نوالا—[ਆਲਾ ਦੇ ਨਵਾਲਾ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਮੀਨਾ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕਮੀਨਾਪਨ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫ਼ਕੀਰਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਖਾਣੇ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਕ ਹਕੀਮ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਦੇ ਆਲਣਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਡ ਅੱਡ ਖਾਣੇ ਰਖਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਤੇ ਖਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਬੰਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਫ਼ਕੀਰਨੀ ਹਰ ਮਹਲ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਤੇ ਨਵਾਲੇ ਵਿਚੋਂ ਬੁਰਕੀ ਲੈ ਕੇ ਖਾਂਦੀ ਸੋ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਈ ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਖੌਤ ਚਲ ਪਈ।

[आला दे नवाला] लोको० जब दुष्ट पुरुष उच्च पद प्राप्त कर लेने पर अपनी दुष्टता नहीं छोड़ता तब कहते हैं। एक सुन्दर फ़क़ीरनी का विवाह एक बादशाह से हो गया परन्तु वह अपने स्वभाव अनुसार भोजन आले में रख कर खाती थी, उस दिन से यह कहावत चल पड़ी।

—آلا بالا—[ਆਲਾ ਬਾਲਾ] ਪੁ. ਟਾਲ ਮਟੋਲ; ਬਹਾਨਾ; ਧੋਖਾ; ਸੁਸਤੀ ।

[आला बाला] पु० टाल मटोल; बहाना; धोखा; सुस्ती, आलस ।

—آلاپ—[ਆਲਾਪ] ਪੁ. ਤਾਨ, ਸੁਰ, ਬੋਲ ਚਾਲ ।

[आलाप] पु० तान, स्वर, बोलचाल ।

—آلات—[ਆਲਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਥਿਆਰ, ਸੰਦ, ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ, 'ਆਲਾ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ ।

[आलात] पु० शस्त्र, हथियार, साज़ सामान, 'आला' का बहुवचन ।

—آلاتِ حرب—[ਆਲਾਤੇ ਹਰ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੜਾਈ ਦੇ ਹਥਿਆਰ, ਸ਼ਸਤਰ ।

[आलाते हर-ब] अर० पु० लड़ाई के हथियार, शस्त्र ।

—آلاتِ کشاورزی—[ਆਲਾਤੇ ਕਸ਼ਾਵਰ-ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਸੰਦ

[आलाते कशावर-ज़ी] अर० फ़ा० पु० खेती बाड़ी के यन्त्र ।

—آلام—[ਆਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਲਮ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ।

[आलाम] अर० पु० 'अलम' का बहुवचन, कष्ट ।

—آلان—[ਆਲਾਨ] ਇ. ਹਾਥੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਸੰਗਲ, ਹਾਥੀ ਤੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰੱਸਾ ।

[आलान] स्त्री० हाथी के बाँधने का संगल; हाथी पर डालने का रस्सा ।

—آلایش—[ਆਲਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੈਲ ਕੁਚੈਲ, ਪੀਪ, ਮੈਲਾ ।

[आलायश] फ़ा० स्त्री० मैल, मल, पीप ।

—آ لپٹنا—[ਆ ਲਿਪਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਆ ਕੇ ਚਿਮੜ ਜਾਣਾ ।

[आ लिपट-ना] क्रि० समा० प्रेम से आलिंगन करना; चिमट जाना ।

—آلت—[ਆਲਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਥਿਆਰ, ਸੰਦ; ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਰੱਸੀ, ਲਿੰਗ ।

[आलत] अर० पु० शस्त्र, हथियार; जहाज़ की रस्सी लिंगेन्द्रिय, शिश्न ।

—آلتی پالتی—[ਆਲ-ਤੀ ਪਾਲ-ਤੀ] ਇ. ਚੌਂਪ ।

[आल-ती पाल-ती] स्त्री० बैठने की एक मुद्रा ।

—آلکس—[ਆਲ-ਕਸ] ਇ. ਸੁਸਤੀ ।

[आल-कस] स्त्री० आलस्य, सुस्ती ।

—آلکسی—[ਆਲ-ਕਸੀ] ਵਿ. ਆਲਸ, ਸੁਸਤੀ ।

[आल-कसी] स्त्री० आलस्य, सुस्ती ।

—آلکسیا—[ਆਲ-ਕਸੀਆ] ਪੁ. ਆਲਸੀ, ਸੁਸਤ ।

[आल-कसीया] पु० आलस्ययुक्त, सुस्त ।

—آلن—[ਆਲਣ] ਪੁ. ਵੇਸਣ, ਮਕੀ ਦਾ ਮੋਟਾ ਆਟਾ ਜਾਂ ਵੇਸਣ ਜੋ ਸਾਗ ਵਿਚ ਪਾਈਦਾ ਹੈ ।

[आलन] पु० मकई का आटा अथवा बेसन जो शाक आदि में डाला जाता है ।

—آلنا—[ਆਲਣਾ] ਪੁ. ਆਹਲਣਾ ।

[आलना] पु० नीड़, घोंसला ।

—آلنگ—[ਆਲੰਗ] ਇ. ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਜੋਸ਼, ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ; ਘੋੜੀ ਦਾ ਹੇਹਾ ।

[आलंग] स्त्री० जवानी का जोश, कामातुरता; घोड़ी का घोड़े को चाहना ।

—آلو—[ਆਲੂ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਰਕਾਰੀ ।

[आलू] पु० एक प्रसिद्ध तरकारी ।

—آلو بخارا—[ਆਲੂ ਬੁਖ਼ਾਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੇਵਾ ।

[आलू बुख़ारा] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध मेवा ।

—آلوچہ—[ਆਲੂਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੱਟਾ ਮੇਵਾ ਜੋ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਛੋਟਾ ਆਲੂਬੁਖ਼ਾਰਾ ਹੈ ।

[आलूच:] फ़ा० पु० आलूचा, एक प्रसिद्ध फल ।

—آلودگی—[ਆਲੂਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੰਦਗੀ; ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ।

[आलूदगी] फ़ा० पु० गंदगी ।

—آلودہ دامن—[ਆਲੂਦ: ਦਾਮਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁਨਾਹਗਾਰ ।

[आलूद: दामन] फ़ा० वि० पापी, दोषी, गुनाहगार ।

—آلہ—[ਆਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਦ, ਹਥਿਆਰ, ਸ਼ਸਤਰ; ਔਜ਼ਾਰ ।

[आल:] अर० पु० शस्त्र, हथियार; यन्त्र ।

—آلہ تناسل—[ਆਲ:ਏ ਤਨਾਸੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਿੰਗ, ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਕਾਮ ਇੰਦਰੀ ।

[आल:ए तनासुल] अर० पु० लिंग, पुरुष की लिंगेन्द्रिय ।

—آلۂ حرارت—[ਆਲ:ਏ ਹਰਾਰਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਰਮੀ ਦੇਖਣ ਦਾ ਜੰਤਰ।

[आलःए हरारत] अर० पु० गरमी देखने का यन्त्र।

—آلۂ کار—[ਆਲ:ਏ ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਥਠੋਕਾ, ਵਸੀਲਾ।

[आलःए कार] फ़ा० पु० वसीला।

—آلۂ مہلک—[ਆਲ:ਏ ਮੁਹਲਿਕ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜੰਤਰ, ਮਾਰਨਵਾਲਾ ਸ਼ਸਤਰ।

[आलःए मुहलिक] अर० फ़ा० पु० प्राणान्त कर देने वाला यन्त्र; भयानक शस्त्र।

—آلے بالے—[ਆਲੇ ਬਾਲੇ] ਪੁ. ਹੀਲੇ ਹਵਾਲੇ, ਬਹਾਨੇ, ਟਾਲੇ ਮਟੋਲੇ।

[आले बाले] पु० हीलेहवाले, बहाने, टालमटोले, आनाकानियाँ।

—آم—[ਆਮ] ਪੁ. ਅੰਬ।

[आम] पु० एक प्रसिद्ध वृक्ष तथा उसके फल का नाम।

—آم بوؤ آم کھاؤ - اِملی بوؤ اِملی کھاؤ—[ਆਮ ਬੋਓ ਆਮ ਖਾਓ, ਇਮਲੀ ਬੋਓ ਇਮਲੀ ਖਾਓ] ਅਖੌ. ਜੋ ਜੀਹੋ ਜਿਹੀ ਕਰੇ ਗੋ, ਜਿਹਾ ਕਰੋਂ ਗੇ ਤਿਹਾ ਭਰੋ ਗੇ।

[आम बोओ आम खाओ इमली बोओ इमली खाओ] लोको० जैसा करना वैसा भरना।

—آم پال دبانا یا ڈالنا—[ਆਮ ਪਾਲ ਦਬ-ਣਾ ਯਾ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਚੇ ਅੰਬਾਂ ਦਾ ਤੂੜੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਦਬ ਕੇ ਪਕਾਉਣਾ।

[आम पाल दब-ना या डाल-ना] मुहा० विशेष विधि से आमों को भूसा आदि में पकाने के लिये दबाना।

—آم کھانے سے کام یا پیڑ گننے سے—[ਆਮ ਖਾਣੇ ਸੇ ਕਾਮ ਯਾ ਪੇੜ ਗਿਨ-ਣੇ ਸੇ] ਅਖੌ. ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ।

[आम खाने से काम या पेड़ गिन-ने से] लोको० मतलब का काम करना चाहिये व्यर्थ बातों का क्या लाभ।

—آم کھائے پال کا - خربوزہ کھائے ڈال کا ، پانی پئے تال کا—[ਆਮ ਖਾਏ ਪਾਲ ਕਾ, ਖਰਬੂਜ਼: ਖਾਏ ਡਾਲ ਕਾ, ਪਾਨੀ ਪੀਏ ਤਾਲ ਕਾ] ਅਖੌ. ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਅਸੂਲ ਇਸ ਅਖੌਤ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਹਨ, ਕਿ ਅੰਬ ਤਾਂ ਪਾਲ ਦਾ ਪੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਰਬੂਜ਼ਾ ਡਾਲ ਤੇ ਪਾਣੀ ਤਲਾ ਦਾ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

[आम खाए पाल का, ख़रबूज़: खाए डाल का पानी पीए ताल का] लोको० समझदारी के सिद्धान्त इस कहावत में वर्णित हैं कि आम पाल का, ख़रबूज़ा डाल का और पानी तालाब का पीना चाहिये।

—آم کے آم گٹھلیوں کے دام—[ਆਮ ਕੇ ਆਮ ਗੁਠਲਿਯੋਂ ਕੇ ਦਾਮ] ਅਖੌ. ਅੰਬ ਖਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਠਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਦਾਮ ਖਰੇ ਕਰ ਲੈਣੇ, ਹਰ ਤਰਾਂ ਲਾਭ ਹੀ ਲਾਭ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਣੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਡਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[आम के आम गुठलियों के दाम] लोको० किसी कार्य में दुगुना फ़ायदा होना।

—آم میں بور آنا—[ਆਮ ਮੇਂ ਬੌਰ ਆਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅੰਬ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤ ਨੂੰ ਫਲ ਆਉਣਾ।

[आम में बौर आना] क्रि० सम्स० आम के वृक्ष को फल आना।

—آمن—[ਆਮਨ] ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਤਲਾ, ਲੰਮਾ ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਅੰਬ।

[आमन] स्त्री० एक प्रकार का पतला लम्बा तथा मीठा आम।

—آماج—[ਆਮਾਜ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਿਸ਼ਾਨਾ।

[आमाज] फ़ा० पु० लक्ष्य, निशाना।

—آماجگاہ—[ਆਮਾਜਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਥਾਂ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ।

[आमाजगाह] फ़ा० स्त्री० लक्ष्य-स्थान, निशाना।

—آمادگی—[ਆਮਾਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਿਆਰੀ, ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ।

[आमादगी] फ़ा० स्त्री० तैयारी, सहमत होने का भाव।

—آمادہ—[ਆਮਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਿਆਰ, ਰਾਜ਼ੀ।

[आमादः] फ़ा० वि० तैयार, रज़ामंद, सहमत, राज़ी।

—آمادۂ فساد—[ਆਮਾਦ:ਏ ਫ਼ਸਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਸਾਦ ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ।

[आमादःए फ़साद] फ़ा० वि० झगड़ा करने पर तुला हुआ, कलह करने को तैयार।

—آماس—[ਆਮਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੋਜਾ, ਸੋਜ।

[आमास] फ़ा० पु० शोथ, सूजन।

—آمد—[ਆਮਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਆਮਦਨੀ; (ਕਾਵਿ) ਆਵਰਦ ਦਾ ਉਲਟ।

[आमद] फ़ा० स्त्री० आने का भाव; आमदनी; कष्ट साध्य न होने का भाव।

—آمد آمد—[ਆਮਦ ਆਮਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ; ਛੇਤੀ ਆਉਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ।

[आमद आमद] फ़ा॰ स्त्री॰ आने की चर्चा; शीघ्र आने की ख़बर ।

—آمدن بہ ارادت رفتن بہ اجازت—[ਆਮਦਨ ਬਿ: ਇਰਾਦਤ ਰਫ਼-ਤਨ ਬਿ: ਇਜਾਜ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਆਉਣਾ ਆਪਣੇ ਵਸ ਜਾਣਾ ਪਰਾਏ ਵਸ ।

[आमदन बि:इरादत रफ़-तन बि: इजाज़त] फ़ा॰ लोको॰ आना स्वाधीन जाना पराधीन ।

—آمدم بر سر مطلب—[ਆਮਦਮ ਬਰ ਸਰੇ ਮ:ਤਲਬ] ਫ਼ਾ. ਵਾਕ. ਹੁਣ ਮੈਂ ਮਤਲਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

[आमदम बर सरे म:तलिब] फ़ा॰ वाक्य॰ अब मैं अपना उद्देश्य कहता हूँ ।

—آمدنی—[ਆਮ-ਦਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਮਦਨ ।

[आम-दनी] फ़ा॰ स्त्री॰ आय ।

—آمد و خرچ—[ਆਮਦੋ ਖ਼ਰ-ਚ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਮਦਨ ਤੇ ਖ਼ਰਚ ।

[आमदो ख़र-च] फ़ा॰ पु॰ आय व्यय ।

—آمد و رفت—[ਆਮਦੋ ਰਫ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ, ਆਵਾ ਜਾਈ; ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ।

[आमदो रफ़-त] फ़ा॰ स्त्री॰ यातायात, आना जाना; मेल मिलाप ।

—آمد و شد—[ਆਮਦੋਸ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ, ਆਵਾ-ਜਾਈ ।

[आमदोशुद] फ़ा॰ स्त्री॰ यातायात, आना जाना ।

آمر—[ਆਮਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਡਿਕਟੇਟਰ ।

[आमिर] अर॰ पु॰ आज्ञा देने वाला; डिक्टेटर ।

آمرزش—[ਆਮੁਰ-ਜ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼, ਮੁਆਫ਼ੀ ।

[आमुर-ज़िश] फ़ा॰ स्त्री॰ बख़शिश, माफ़ी ।

آمرزگار—[ਆਮੁਰ ਜ਼-ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ, ਰੱਬ ।

[आमुर ज़-गार] फ़ा॰ वि॰ पु॰ अपराध क्षमा करने वाला, क्षमाशील, ईश्वर ।

—آمرزگاری—[ਆਮੁਰ-ਜ਼-ਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ।

[आमुर-ज़-गारी] फ़ा॰ स्त्री॰ बख़शने का भाव ।

آملہ—[ਆਮਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਉਲਾ ।

[आमल:] फ़ा॰ पु॰ आँवला ।

آمنا سامنا—[ਆਮ-ਨਾ ਸਾਮ-ਨਾ] ਪੁ. ਮੁਕਾਬਲਾ, ਆਪੋ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[आम-ना साम-ना] पु॰ मुक़ाबिला, आपस में बुरा-भला कहने का भाव ।

آمنا صدقنا—[ਆਮੱਨਾ ਸੱਦੱਕਨਾ] ਅਰ. ਵਾਕ. ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ, ਅਸੀਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ; ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ ।

[आमन्ना सद्दक़ना] अर॰ वाक्य॰ हम ईमान लाए, हम ने प्रमाणित किया; सत्य है ।

آمنہ—[ਆਮਿਨ:] ਅਰ. ਇ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ।

[आमिन:] अर॰ स्त्री॰ हज़रत मुहम्मद साहिब की माता का नाम ।

آموختہ—[ਆਮੋਖ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸਬਕ ।

[आमोख़-त:] फ़ा॰ पु॰ पढ़ा हुआ पाठ ।

آموزگار—[ਆਮੋਜ਼-ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਸਟਰ, ਉਸਤਾਦ, ਅਧਿਆਪਕ

[आमोज़-गार] फ़ा॰ पु॰ मास्टर, अध्यापक, आचार्य ।

آمیزش—[ਆਮੇਜ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਿਲਾਵਟ; ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਇਕ ਕਾਇਦਾ ।

[आमेज़िश] फ़ा॰ स्त्री॰ मिलावट; गणित में एक क़ायदा ।

آمین—[ਆਮੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਅਜੇਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ।

[आमीन] अर॰ स्त्री॰ ऐसा ही हो ।

آن—[ਆਨ] ਅਰ. ਇ. ਵਕਤ, ਘੜੀ, ਪਲ ।

[आन] अर॰ स्त्री॰ वक़्त, घड़ी, पल ।

—آن کا مہمان—[ਆਨ ਕਾ ਮੇਹ-ਮਾਨ] ਪੁ. ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਦਾ ਪਰਾਹੁਣਾ, ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ।

[आन का मेह-मान] पु॰ जिस की मृत्यु शीघ्र होने को हो, मरणासन्न ।

—آن کی آن—[ਆਨ ਕੀ ਆਨ] ਇ. ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ।

[आन की आन] स्त्री॰ घड़ी की घड़ी ।

—آن کی آن میں—[ਆਨ ਕੀ ਆਨ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਲ ਵਿਚ, ਤੁਰੰਤ ਹੀ ।

[आन की आन में] क्रि॰ वि॰ पल भर में, तुरंत ही।

—آن لگنا—[ਆਣ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਣਾ ।

[आन लग-ना] मुहा॰ निकट आ जाना ।

—آن لینا—[ਆਣ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆ ਫੜਨਾ, ਆ ਦੱਬਣਾ ।

[आन लेना] मुहा॰ आ पकड़ना, आ दबाना ।

آن—[ਆਨ] ਇ. ਸ਼ਾਨ; ਅਦਾ; ਢੰਗ ।

[आन] स्त्री॰ शान; अदा; ढंग ।

—آن ادا—[ਆਨ ਅਦਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਾਜ਼-ਨਖ਼ਰਾ, ਢਬ; ਆਕੜ, ਹਠ, ਜ਼ਿੱਦ ।

[आन अदा] फ़ा॰ स्त्री॰ नाज़ नखरा, हाव-भाव; अकड़, हठ, ज़िद ।

—آن بان—[ਆਨ ਬਾਨ] ਇ. ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ।

[आन बान] स्त्री॰ ठाट बाट ।

—آن بان والا—[ਆਨ-ਬਾਨ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ਵਾਲਾ, ਬਾਂਕਾ ।

[आन-बान वाला] पु॰ शान शौकत वाला, बाँका ।

—آن توڑنا—[ਆਨ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੌਲ-ਕਰਾਰ ਤੋੜਨਾ, ਕਸਮ ਤੋੜਨਾ ।

[आन तोड़-ना] मुहा॰ प्रतिज्ञा भंग करना, वचन पर स्थिर न रहना।

—آن ماننا—[ਆਨ ਮਾਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਾਇਲ ਹੋਣਾ; ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ; ਮੰਨਣਾ, ਹਾਰ ਮੰਨਣਾ ।

[आन मान-ना] मुहा॰ कायल होना; बाध्य होना; मानना, हार मानना ।

—آن نکلنا—[ਆਨ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਸ਼ੂਕਾਂ ਵਾਲਾ ਨਖ਼ਰਾ ਹੋਣਾ ।

[आन निकल-ना] मुहा॰ माशूक़ों जैसा नखरा होना ।

آنا—[ਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਉਣਾ, ਪਹੁੰਚਣਾ ।

[आना] क्रि॰ अक॰ पधारना, पहुँचना ।

آناً فاناً—[ਆਨਨ ਫ਼ਾਨਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੱਚਨਚੇਤ, ਛੇਤੀ, ਇਕਦਮ ।

[आनन फ़ानन] अ॰ क्रि॰ वि॰ अकस्मात्, अचानक, तुरन्त ।

آنا کانی—[ਆਨਾ ਕਾਨੀ] ਇ. ਟਾਲ ਮਟੋਲ ।

[आना कानी] स्त्री॰ टाल मटोल ।

آنت—[ਆਂਤ] ਇ. ਆਂਦ, ਆਂਦਰ ।

[आँत] स्त्री॰ अंत्र, अंतड़ी ।

—آنت اترنا—[ਆਂਤ ਉਤਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਫੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਆਂਤ ਦਾ ਉਤਰਨਾ ।

[आँत उतर-ना] क्रि॰ समा॰ अण्डकोषों में आँत का उतरना ।

—آنت بھاری تو ماتھ بھاری—[ਆਂਤ ਭਾਰੀ ਤੋ ਮਾਥ ਭਾਰੀ] ਅਖੌ. ਪੇਟ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[आँत भारी तो माथ भारी] लोको॰ पेट की खराबी के कारण सिर दर्द होता है ।

—آنتوں کا بل کھلنا—[ਆਂਤੋਂ ਕਾ ਬਲ ਖੁਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫਾਕਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਖਾਣਾ ।

[आँतों का बल खुल-ना] मुहा॰ उपवास के बाद पेट भर कर खाना ।

—آنتوں کا قل ھو اللہ پڑھنا—[ਆਂਤੋਂ ਕਾ ਕੁਲਹੁਵੱਲਾਹ ਪੜ੍ਹਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਭੁਖ ਲਗਣਾ ।

[आँतों का क़ुलहुवल्लाह पढ़ना] मुहा॰ बहुत भूख लगना ।

—آنتیں گلے میں آنا—[ਆਂਤੇਂ ਗਲੇ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਰੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸਣਾ, ਔਕੜ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ।

[आँतें गले में आना] मुहा॰ बहुत मुसीबत में फँसना, विपद्ग्रस्त होना ।

—آنتیں منہ کو آنا—[ਆਂਤੇਂ ਮੂੰਹ ਕੋ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਹੋਣਾ, ਦਮ ਘੁਟਣਾ ।

[आँतें मुँह को आना] मुहा॰ नाक में दम होना, दम घुटना ।

آنٹ—[ਆਂਟ] ਇ. ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਕਸੌਟੀ ਤੇ ਖਿੱਚੀ ਲਕੀਰ; ਗੰਢ (ਉਂਗਲ ਦੀ); ਫੰਧਾ, ਪੇਚ (ਧੋਤੀ ਦਾ); ਅਣਬਣ, ਲਾਗ ਡਾਂਟ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ।

[आँट] स्त्री॰ सोने चाँदी की परख के लिये कसौटी पर खेंची लकीर; गाँठ (अंगुलि की); फंदा; पेच (धोती का); अनबन, दुश्मनी, बैर ।

—آنٹ سانٹ—[ਆਂਟ ਸਾਂਟ] ਇ. ਸਾਜ਼ਬਾਜ਼, ਨਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ; ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਦੋਸਤੀ, ਪ੍ਰੇਮ; ਝਗੜੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ।

[आँट साँट] स्त्री० गुप्त अभिसंधि, साजिश; मेल मिलाप, दोस्ती, प्रेम; झगड़े का फ़ैसला।

—آنٹ لگانا—[ਆਂਟ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਕਣਾ, ਬੰਦ ਕਰਨਾ; ਚਾਂਦੀ ਨੂੰ ਤਪਾ ਕੇ ਖੋਟਾ-ਖਰਾ ਮਲੂਮ ਕਰਨਾ; ਗੰਢ ਮਾਰਨਾ; ਝਗੜਾ ਪਾਉਣਾ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਨਾ।

[आँट लगाना] मुहा० रोकना, बन्द करना; चाँदी को तपा कर खोटा खरा मालूम करना; गाँठ देना; झगड़ा डालना, शत्रुता करना।

آنٹی—[ਆਂਟੀ] ਇ. ਲੱਛੀ, ਅੱਟੀ, ਗੁੱਛੀ; ਦਾਅ ਅੜਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ (ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ)।

[आँटी] स्त्री० लच्छा, आँटी, गुच्छी; दाँव अड़ाने का भाव (कुश्ती में)।

—آنٹی دینا یا لگانا—[ਆਂਟੀ ਦੇਣਾ ਯਾ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. (ਕੁਸ਼ਤੀ) ਦਾਅ ਅੜਾਉਣਾ, ਆਪਣੇ ਜੋੜ ਦੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਪਿੱਠ ਤੇ ਚੁਕ ਲੈਣਾ।

[आँटी देना या लगाना] मुहा० (कुश्ती) दाँव अड़ाना, अपने प्रतिद्वन्द्वी की गरदन में हाथ डाल कर पीठ पर उठा लेना।

آنچ—[ਆਂਚ] ਇ. ਸੇਕ; ਗਰਮੀ; ਪਿਆਰ, ਇਸ਼ਕ; ਜੋਸ਼, ਮਮਤਾ; ਨੁਕਸਾਨ, ਹਾਨੀ।

[आँच] स्त्री० ताप; गरमी; प्यार, प्रेम; जोश; ममत्व; हानि, नुक़सान।

—آنچ آنا—[ਆਂਚ ਆਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ; ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਣਾ।

[आँच आना] मुहा० नुक़सान होना; कष्ट पहुँचना।

آنچل—[ਆਂਚਲ] ਪੁ. ਪੱਲਾ, ਦੁਪੱਟੇ ਦਾ ਪੱਲੂ, ਘੁੰਡ।

[आँचल] पु० पल्ला, दुपट्टे का पल्ला; घूँघट।

—آنچل پلو—[ਆਂਚਲ ਪੱਲੂ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਪੱਟਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਤੇ ਚੌੜੇ ਪੱਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਗੋਟਾ ਲਗਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਮੁਕੈਸ਼ ਦੀ ਝਾਲਰ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਨਾਰਸੀ ਦੁਪੱਟਾ।

[आँचल पल्लू] पु० एक प्रकार का दुपट्टा जिस के किनारों पर चौड़ा गोटा तथा झालर आदि लगी होती है, एक प्रकार का बनारसी दुपट्टा।

—آنچل میں بات باندھنا—[ਆਂਚਲ ਮੇਂ ਬਾਤ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਯਾਦ ਰਖਣਾ, ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾ।

[आँचल में बात बाँध-ना] मुहा० याद रखना, पल्ले बाँधना

—آنچل میں گرہ دینا—[ਆਂਚਲ ਮੇਂ ਗਿਰਹ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਣਾ।

[आँचल में गिरह देना] मुहा० किसी बात को स्मरण रखना।

آنحضرت—[ਆਂ ਹਜ਼ਰਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ; ਪੈਗ਼ੰਬਰ।

[आँ हज़रत] फ़ा० पु० हज़रत मुहम्मद साहिब; पैग़म्बर।

آن دفتر را گاؤ خورد—[ਆਂ ਦਫ਼-ਤਰ ਰਾ ਗਾਓ ਖ਼ੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਉਹ ਦਫ਼ਤਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਕੰਮ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ; ਉਹ ਸਮੇਂ ਲਦ ਗਏ।

[आँ दफ़-तर रा गावो ख़ुर-द] फ़ा० लोको० वह दफ़्तर बरबाद हो गया, वह कार्य बिगड़ गया; वे दिन गए।

آندل جھپٹ—[ਆਂਧਲ ਝਪਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੰਧਾ ਧੁੰਦ; ਬੇਹੂਦਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ; ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ।

[आँधल झपट] क्रि० वि० अंधा धुन्ध; बेहूदा, व्यर्थ; बहुत जल्दी।

آندھی—[ਆਂਧੀ] ਇ. ਹਨੇਰੀ, ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਹਨੇਰੀ; ਵਿ., ਤੇਜ਼ ਚਲਣ ਵਾਲਾ, ਫੁਰਤੀਲਾ।

[आँधी] स्त्री० अंधेरी, धूलिपूर्ण प्रचण्ड वायु; वि०, आंधी के समान तेज चलने वाला, फुर्तीला।

—آندھی آئے بیٹھ جائے مینہ آئے بھاگ جائے—[ਆਂਧੀ ਆਏ ਬੈਠ ਜਾਏ ਮੀਂਹ ਆਏ ਭਾਗ ਜਾਏ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰੀ ਆਵੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਪਤਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਦੁਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਚਾਉ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

[आँधी आए बैठ जाए मेंह आए भाग जाए] लोको० जब अंधेरी आए तो मनुष्य को बैठ जाना चाहिये तथा वर्षा आने के समय किसी जगह छुप जाना चाहिये, मामूली विपत्ति हो तो सहन करना तथा विपदा आ पड़े तो बचने की कोशिश करनी चाहिये।

—آندھی کی طرح آنا—[ਆਂਧੀ ਕੀ ਤਰਹ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਉਣਾ; ਛੇਤੀ ਆਉਣਾ।

[आँधी की तरह आना] मुहा० पूर्ण वेग से आना; तुरन्त आना।

آندھی کے آم—**[ਆਂਧੀ ਦੇ ਅਮ]** ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਸਤੀ ਚੀਜ਼।

[आँधी के आम] पु० बहुत सस्ती चीज़।

آندھی ہونا—**[ਆਂਧੀ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ।

[आँधी होना] मुहा० बड़ी फुर्ती से कोई काम करना, काम करने में शीघ्रता करना।

آنڈی بانڈی ، آنڈے بانڈے—**[ਆਂਡੀ ਬਾਂਡੀ, ਆਂਡੇ ਬਾਂਡੇ]** ਇ. ਪੁ. ਸੈਰ, ਰਾਮਤ।

[आंडी बांडी, आंडे बांडे] स्त्री० पु० भ्रमण, पर्यटन।

آنڈی بانڈی یا آنڈے بانڈے کھانا—**[ਆਂਡੀ ਬਾਂਡੀ ਜਾਂ ਆਂਡੇ ਬਾਂਡੇ ਖਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਸੈਰ ਕਰਨਾ, ਫਿਰਨਾ।

[आंडी बांडी या आंडे बांडे खाना] मुहा० सैर करना, फिरना।

آں را کہ حساب پاک است از محاسبہ چہ باک—**[ਆਂ ਰਾ ਕਿ ਹਿਸਾਬ ਪਾਕ ਅਸ-ਤ ਅਜ਼ ਮੁਹਾਸਬਹ ਚਿ ਬਾਕ]** ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲੀਏ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ।

[आं रा कि हिसाब पाक अस-त अज़ मुहासबः चि: बाक] फ़ा० लोको० जिसका हिसाब ठीक है उसे निरीक्षक का डर नहीं।

آں سرور—**[ਆਂ ਸਰ-ਵਰ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ।

[आं सर्वर] फ़ा० पु० हज़रत मुहम्मद साहिब।

آنسو—**[ਆਂਸੂ]** ਪੁ. ਅਥਰੂ, ਹੰਝੂ।

[आंसू] पु० आँसू, अश्रु।

آنسو آنا—**[ਆਂਸੂ ਆਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਰੋ ਪੈਣਾ।

[आंसू आना] क्रि० समा० रो पड़ना।

آنسو ایک نہیں کلیجہ ٹوک ٹوک—**[ਆਂਸੂ ਏਕ ਨਹੀਂ ਕਲੇਜਾ ਟੂਕ ਟੂਕ]** ਅਖੌ. ਝੂਠਮੂਠ ਦਾ ਰੋਣਾ, ਬਣਾਉਟੀ ਰੋਣਾ।

[आंसू एक नहीं कलेजा टूक टूक] लोको० दिखावे का रोना, झूठमूठ का रोना।

آنسو بھر آنا ، آنسو بھر لانا—**[ਆਂਸੂ ਭਰ ਆਣਾ, ਆਂਸੂ ਭਰ ਲਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਲਿਆਉਣਾ।

[आंसू भर आना, आंसू भर लाना] मुहा० आँखों में अश्रु भर लाना।

آنسو پونچھنا—**[ਆਂਸੂ ਪੂੰਛ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ; ਬਹੁਤ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਦਲੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਦੇਣਾ; ਅੱਥਰੂ ਪੂੰਝਣਾ।

[आंसू पूंछ-ना] मुहा० दिलासा देना; अधिक चीज़ के बदले में थोड़ी चीज़ देना; आँसू पोंछना।

آنسو پھوٹ نکلنا—**[ਆਂਸੂ ਫੂਟ ਨਿਕਲ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਹੰਝੂ ਡਿਗਣਾ, ਅਥਰੂ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आंसू फूट निकल-ना] मुहा० आँसू गिरना, आँसुओं का जारी हो जाना।

آنسو پی جانا—**[ਆਂਸੂ ਪੀ ਜਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਸਬਰ ਕਰਨਾ, ਹੰਝੂ ਨਾ ਡਿਗਣ ਦੇਣਾ।

[आंसू पी जाना] मुहा० सबर करना, आँसू न गिरने देना।

آنسو ڈالنا—**[ਆਂਸੂ ਡਾਲ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਰੋਣਾ, ਹੰਝੂ ਕੇਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ।

[आंसू डाल-ना] मुहा० रोना, अश्रुपात करना, बहुत रोना।

آنسو ڈبڈبا آنا—**[ਆਂਸੂ ਡਬ-ਡਬਾ ਆਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਆਉਣਾ, ਗਲੇਡੂ ਭਰ ਆਉਣਾ।

[आंसू डब-डबा आना] मुहा० आँखों में आँसुओं का आ जाना, आँसू भर आना।

آنسو ڈھال—**[ਆਂਸੂ ਢਾਲ]** ਇ. ਹੰਝੂ ਵਗਣ ਦਾ ਰੋਗ; ਘੋੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਵਗਣ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ।

[आंसू ढाल] स्त्री० अश्रुपात; घोड़े की आँखों से आँसू टपकने की एक बीमारी।

آنسو نکل پڑنا—**[ਆਂਸੂ ਨਿਕਲ ਪੜ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਹੰਝੂ ਵਗ ਪੈਣਾ।

[आंसू निकल पड़-ना] मुहा० अपने आप आँसुओं का टपकना।

آنسوؤں سے منہ دھونا—**[ਆਂਸੂਓਂ ਸੇ ਮੂੰਹ ਧੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ, ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣਾ।

[आंसुओं से मुंह धोना] मुहा० बहुत रोना, फूट फूट कर रोना।

— آنسوؤں کی سیلی —[ਆਸੂਆਂ ਦੀ ਸੇਲ੍ਹੀ] ਇ. ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਧਾਰ।
[आँसुओं की सेली] स्त्री॰ अश्रुधारा।

آں قدح بشکست و آں ساقی نماند —[ਆਂ ਕਦਹ-ਏ ਬਿਸ਼-ਕਸ-ਤ-ਓ-ਆਂ ਸਾਕੀ ਨਮਾਂਦ] ਫ਼ਾ ਅਖੌ. ਉਹ ਜਾਮ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜਿਹੜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।
[आँ क़दह्-ए बिश-कस-त-व-आँ साक़ी नमांद] फ़ा॰ लोको॰ वे दिन गए जब घी के कुप्पे मिलते थे।

آنک —[ਆਂਕ] ਇ. ਅੰਕ, ਹਿੰਦਸਾ; ਪਰਖ, ਜਾਂਚ।
[आँक] स्त्री॰ अंक, हिंदसा; परख, जाँच।

آنکڑا —[ਆਂਕੜਾ] ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਹੁੱਕ; ਕਾਂਡ; ਅੰਕਸ; ਲੋਹੇ ਦੀ ਮੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀਖ ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਲ ਤੋੜਦੇ ਹਨ; ਹਿੰਦਸਾ।
[आँकड़ा] पु॰ लोहे का काँटा, हुक; बाँक; अँकुश; लोहे की शलाका जिससे फल तोड़ते हैं; अंक।

آنکس —[ਆਂਕਸ] ਪੁ. ਅੰਕਸ।
[आँकस] पु॰ अंकुश।

آنکنا —[ਆਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਾਂਚਣਾ, ਪੜਤਾਲਣਾ, ਪਰਖਣਾ; ਮਿੱਥਣਾ; ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਕਟੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ।
[आँक-ना] क्रि॰ सक॰ परखना, परीक्षा करना, जाँच पड़ताल करना; अंकित करना; विषैले जानवर के काटे का मन्त्र से इलाज करना।

آنکھ —[ਆਂਖ] ਇ. ਅੱਖ, ਨੇਤਰ; ਬੀਨਾਈ; ਇਸ਼ਾਰਾ, ਸੈਨਤ; ਅੰਦਾਜ਼ਾ; ਮੁਹੱਬਤ; ਆਸ਼ਾ।
[आँख] स्त्री॰ नेत्र, चक्षु; दृष्टि; इशारा, संकेत; अन्दाज़ा; प्रेम; आशा।

— آنکھ (آنکھیں) آشوب کر آنا —[ਆਂਖ (ਆਂਖੇਂ) ਆਸ਼ੋਬ ਕਰ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਣੀਆਂ ਆਉਣਾ।
[आँख (आँखें) आशोब कर आना] मुहा॰ आँखें दुखना।

— آنکھ آنا —[ਆਂਖ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਦੁਖਣੀ, ਅੱਖ ਆਉਣਾ।
[आँख आना] मुहा॰ आँख का दुखना, आँख आना।

— آنکھ اٹھا کر نہ دیکھنا —[ਆਂਖ ਉਠਾ ਕਰ ਨ: ਦੇਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ; ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ।
[आँख उठा कर न: देख-ना] मुहा॰ लज्जित होना; ध्यान तक न देना; नाराज़ होना।

— آنکھ اٹھنا —[ਆਂਖ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ।
[आँख उठ-ना] मुहा॰ दृष्टि-सम्मुख होना।

— آنکھ اچٹ جانا —[ਆਂਖ ਉਚਟ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੀਂਦਰ ਟੁੱਟਣਾ; ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਚੁੱਕ ਜਾਣਾ।
[आँख उचट जाना] मुहा॰ निद्रा भंग होना; निशाना चूक जाना।

— آنکھ اوٹ پہاڑ اوٹ —[ਆਂਖ ਓਟ ਪਹਾੜ ਓਟ] ਅਖੌ. ਅੱਖ ਓਹਲੇ ਪਹਾੜ ਓਹਲੇ।
[आँख ओट पहाड़ ओट] लोको॰ निगाह से परे की चीज़ निकट होते हुए भी दूर है।

— آنکھ اوجھل پہاڑ اوجھل —[ਆਂਖ ਓਝਲ ਪਹਾੜ ਓਝਲ] ਅਖੌ. ਜੋ ਚੀਜ਼ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੈ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਪਹਾੜ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਚੀਜ਼ ਅੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਹ ਜੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਦੂਰ ਹੈ।
[आँख ओझल पहाड़ ओझल] लोको॰ आँखों से परे की चीज़ बहुत दूर ही समझो, जो वस्तु सामने न हो वह यदि निकट भी हो तो भी दूर है।

— آنکھ اونچی نہ کرنا —[ਆਂਖ ਊਂਚੀ ਨ: ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਉੱਪਰ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ, ਅਦਬ ਕਰਨਾ; ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ; ਡਰਨਾ।
[आँख ऊँची न: कर-ना] मुहा॰ नज़र ऊपर न उठाना; मान करना; लज्जित होना, डरना।

— آنکھ ایک نہیں کجلوٹیاں نو نو —[ਆਂਖ ਏਕ ਨਹੀਂ ਕਜਲੋਟੀਆਂ ਨੌ ਨੌ] ਅਖੌ. ਬਦਸੂਰਤੀ ਵਿਚ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਫਰਮਾਉਣਾ।
[आँख एक नहीं कजलोटियाँ नौ नौ] लोको॰ कुरूपता में श्रृंगार करना।

— آنکھ بچا جانا —[ਆਂਖ ਬਚਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ।
[आँख बचा जाना] मुहा॰ बच कर निकल जाना।

— آنکھ بچانا —[ਆਂਖ ਬਚਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਨੂੰ ਚੋਟ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ; ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ।
[आँख बचाना] मुहा॰ आँख को चोट से बचाना; लज्जित होना।

—اَکھ بچی مال دوستوں کا—[ਅੱਖ ਬਚੀ ਮਾਲ ਦੋਸ-ਤੋਂ ਕਾ] ਅਖੌ. ਅੱਖ ਇਧਰ ਉਧਰ ਹੋਈ ਤੇ ਮਾਲ ਗ਼ਾਇਬ।
[आँख बची माल दोस-तों का] लोको० दृष्टि के इधर उधर होने से वस्तु गायब।

—اَکھ بدل جانا، اَکھ بدل لینا، اَکھ بدلنا—[ਅੱਖ ਬਦਲ ਜਾਣਾ, ਅੱਖ ਬਦਲ ਲੈਣਾ, ਅੱਖ ਬਦਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹਿਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਬੇਰੁਖ਼ੀ ਕਰਨਾ, ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਕਰਨਾ; ਬਚਨ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨਾ।
[आँख बदल जाना, आँख बदल लेना, आँख बदल-ना] मुहा० पहली बात न रहना, पहला व्यवहार न रहना; बेवफ़ाई करना, कृतघ्नता प्रगट करना; वचन पूरा न करना।

—اَکھ (اَکھیں) بند کرکے کوئی کم کرنا—[ਅੱਖ (ਅੱਖੇਂ) ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਧੜਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।
[आँख (आँखें) बन्द करके कोई काम कर-ना] मुहा० निधड़क काम करना; बेपरवाही से काम करना।

—اَکھ بند کر لینا—[ਅੱਖ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੌਂ ਜਾਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਨਾ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਨਾ; ਬੇ-ਧਿਆਨੀ ਕਰਨਾ; ਡਰ ਜਾਣਾ, ਦਬਾਅ ਥੱਲੇ ਆ ਜਾਣਾ।
[आँख बन्द कर लेना] मुहा० सो जाना; मर जाना, लापरवाही करना, ध्यान न देना; बेशर्मी करना; डर जाना, दबाव में आ जाना।

—اَکھ بند کرنے میں—[ਅੱਖ ਬੰਦ ਕਰ-ਣੇ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ।
[आँख बन्द करने में] क्रि० वि० अति शीघ्र।

—اَکھ بند ہو جانا—[ਅੱਖ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੌਂ ਜਾਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ।
[आँख बन्द हो जाना] मुहा० सो जाना; मर जाना।

—اَکھ بنوانا—[ਅੱਖ ਬਨ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਵਿਗੜੀ ਅੱਖ ਦਾ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਪੱਥਰ ਦੀ ਅੱਖ ਲਗਵਾਉਣਾ।
[आँख बन-वाना] क्रि० प्रे० बिगड़ी आँख का ऑपरेशन करवाना, पत्थर की आँख लगवाना।

—اَکھ بھبھوکا ہونا—[ਅੱਖ ਭਭੂਕਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਅੱਖ ਦਾ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[आँख भभूका होना] मुहा० गुस्से अथवा नशे से आँख का लाल हो जाना।

—اَکھ بہ جانا—[ਅੱਖ ਬਹ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[आँख बह जाना] मुहा० आँख का ख़राब हो जाना।

—اَکھ بھر کر دیکھنا—[ਅੱਖ ਭਰ ਕਰ ਦੇਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਜਮਾ ਕੇ ਵੇਖਣਾ, ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਘੂਰਨਾ।
[आँख भर कर देख-ना] मुहा० दृष्टि जमा कर देखना, ध्यान से देखना; घूरना।

—اَکھ بھوں ٹیڑھی کرنا—[ਅੱਖ ਭੌਂ ਟੇਢੀ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ; ਘਿਰਣਾ ਕਰਨਾ।
[आँख भौं टेढ़ी कर-ना] मुहा० नाराज़ होना; घृणा करना।

—اَکھ بیٹھ جانا—[ਅੱਖ ਬੈਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਕਾਰਣ ਅੱਖ ਦੇ ਡੇਲੇ ਦਾ ਅੰਦਰ ਧਸ ਜਾਣਾ।
[आँख बैठ जाना] मुहा० किसी रोग के कारण आँख की पुतली का भीतर को धँस जाना।

—اَکھ پر تنکا رکھنا—[ਅੱਖ ਪਰ ਤਿਨ-ਕਾ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਦੀ ਫੜਕਣ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਖ ਉੱਤੇ ਧਾਗਾ ਜਾਂ ਤਿਣਕਾ ਰਖ ਲੈਣਾ, ਟੋਟਕਾ ਕਰਨਾ।
[आँख पर तिन-का रख-ना] मुहा० आँख की फड़कन बन्द करने के लिये आँख पर धागा या तिनका रख लेना, टोटका करना।

—اَکھ (اَکھیں) پر چڑھنا—[ਅੱਖ (ਅੱਖੇਂ) ਪਰ ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ, ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਜਚਣਾ; ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ।
[आँख (आँखों) पर चढ़-ना] मुहा० पसन्द आना, दृष्टि में अच्छा लगना; नज़रों में समा जाना।

—اَکھ پڑنا—[ਅੱਖ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਗਾਹ ਪੈਣਾ, ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ; ਰੁਚੀ ਹੋਣਾ, ਲਾਲਚ ਹੋਣਾ; ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਪੈ ਜਾਣਾ; ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ, ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[आँख पड़-ना] मुहा० दृष्टिगोचर होना, देखा जाना; रुचि होना, लालच होना; अचानक दृष्टि पड़ना; पसन्द करना, आशिक हो जाना।

—آنکھ (آنکھیں) پھاڑ پھاڑ کر دیکھنا—**[ਅੱਖ (ਅੱਖਾਂ) ਪਾੜ ਪਾੜ ਕਰ ਦੇਖ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਗੌਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਅਚੰਭੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਪਿਆਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।

[आँख (आँखें) फाड़ फाड़ कर देख-ना] मुहा० पूर्ण ध्यान से देखना; आश्चर्य से देखना; प्रेम पूर्ण दृष्टि से देखना ।

—آنکھ پہچاننا—**[ਅੱਖ ਪਛਾਣ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਮਨ ਦੀ ਬੁਝ ਲੈਣਾ; ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[आँख पहचान-ना] मुहा० हृदय की बात समझ जाना; संकेत पर काम करना ।

—آنکھ (آنکھیں) پھڑکنا—**[ਅੱਖ (ਅੱਖਾਂ) ਫੜਕ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਪਪੋਟਿਆਂ ਦਾ ਹਰਕਤ ਕਰਨਾ, (ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੱਜੀ ਤੇ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਫਰਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੁਖ ਜਾਂ ਬਿਪਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ) ।

[आँख (आँखें) फड़क-ना] मुहा० आँखों के पपोटों का फड़कना, (लोगों का ख्याल है कि यदि पुरुष की दाईं और स्त्री की बाईं आँख फड़कने लगे तो किसी प्रिय से मिलन होता है और यदि इस से विपरीत हो तो कोई विपत्ति या दुःख आता है) ।

—آنکھ پھوٹنا—**[ਅੱਖ ਫੁੱਟ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਔਲਾਦ ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[आँख फूट-ना] मुहा० नज़र का जाते रहना; सन्तति नष्ट होना ।

—آنکھ پھوڑ ٹڈا—**[ਅੱਖ ਫੋੜ ਟਿੱਡਾ]** ਪੁ. ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਇਕ ਕੀੜਾ ਜਿਸ ਦੇ ਖੰਭ ਲਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਵਾਲਾ ਤੇ ਫ਼ਿਤਨਾ ਆਦਮੀ ।

[आँख फोड़ टिड्डा] पु० हरे रंग का एक कीड़ा जिस के पंख लाल होते हैं; बुरा तथा झगड़ालू मनुष्य ।

—آنکھ پھوڑنا—**[ਅੱਖ ਫੋੜ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ।

[आँख फोड़-ना] मुहा० अन्धा करना ।

—آنکھ پھیر لینا—**[ਅੱਖ ਫੇਰ ਲੈਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[आँख फेर लेना] मुहा० नाराज़ हो जाना; दुखी हो जाना; मर जाना ।

—آنکھ پھیلا کر دیکھنا—**[ਅੱਖ ਫੈਲਾ ਕਰ ਦੇਖ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਚੌਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।

[आँख फैला कर देख-ना] मुहा० चारों ओर ध्यान से देखना ।

—آنکھ پیدا کرنا—**[ਅੱਖ ਪੈਦਾ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਪਰਖਣ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ।

[आँख पैदा कर-ना] मुहा० देखने अथवा परखने की योग्यता पैदा करना ।

—آنکھ تاڑ جانا—**[ਅੱਖ ਤਾੜ ਜਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਮੱਥੇ ਦੀ ਤਿਊੜੀ ਭਾਂਪ ਜਾਣਾ ।

[आँख ताड़ जाना] मुहा० मस्तक पर की त्योरी जाँच लेना ।

—آنکھ تر ہونا—**[ਅੱਖ ਤਰ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਜਾਣਾ ।

[आँख तर होना] मुहा० नेत्रों में आँसू आ जाना ।

—آنکھ ٹھنڈی کرنا—**[ਅੱਖ ਠੰਡੀ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਾ; ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[आँख ठंडी कर-ना] मुहा० तसल्ली देना; हृदय प्रसन्न करना ।

—آنکھ ٹیڑھی کرنا—**[ਅੱਖ ਟੇਢੀ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਮੱਥੇ ਤਿਊੜੀਆਂ ਪਾਉਣਾ ।

[आँख टेढ़ी कर-ना] मुहा० माथे की त्योरी चढ़ाना ।

—آنکھ جا پڑنا—**[ਅੱਖ ਜਾ ਪੜ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਅਚਨਚੇਤ ਨਜ਼ਰ ਪੈ ਜਾਣਾ ।

[आँख जा पड़-ना] मुहा० अकस्मात् दृष्टि जा पड़ना ।

—آنکھ جانا—**[ਅੱਖ ਜਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅਚਨਚੇਤ ਨਜ਼ਰ ਜਾ ਪੈਣਾ ।

[आँख जाना] मुहा० अकस्मात् दृष्टि जा पड़ना ।

—آنکھ جھپکنا—**[ਅੱਖ ਝਪਕ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸੌਂ ਜਾਣਾ; ਦਬ ਜਾਣਾ, ਹਾਰ ਜਾਣਾ; ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ ।

[आँख झपक-ना] मुहा० थोड़ा सा सो जाना; दब जाना, हार जाना; लज्जित होना ।

—آنکھ (آنکھیں) جھکنا—**[ਅੱਖ (ਅੱਖਾਂ) ਝੁਕ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋਣਾ ।

[आँख (आँखें) झुक-ना] मुहा० लज्जावश आँखों का झुकना ।

—آنکھ (آنکھیں) چار ہونا—**[ਅੱਖ (ਅੱਖਾਂ) ਚਾਰ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਣਾ ।

[आँख (आँखें) चार होना] मुहा० प्रेम होना; भेंट होना

—آنکھ چرا کر دیکھنا—**[ਆਂਖ ਚੁਰਾ ਕਰ ਦੇਖ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ॰ ਕਣ-ਅੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।

[आँख चुरा कर देख-ना] मुहा॰ कटाक्ष से देखना; बचाव से देखना ।

—آنکھ چرانا یا چھپانا—**[ਆਂਖ ਚੁਰਾਨਾ ਯਾ ਛੁਪਾਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਮੂੰਹ ਲੁਕਾਉਣਾ, ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ ।

[आँख चुराना या छुपाना] मुहा॰ सामने न आना, मुँह छुपाना, शरमाना ।

—آنکھ دبنا—**[ਆਂਖ ਦਬ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਬਾ ਮੰਨਣਾ ।

[आँख दब-ना] मुहा॰ दबाव मानना ।

—آنکھ دکھانا—**[ਆਂਖ ਦਿਖਾਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਡਰਾਉਣਾ, ਧਮਕਾਉਣਾ, ਘੂਰਨਾ ।

[आँख दिखाना] मुहा॰ डाँटना-डपटना, धमकाना, घूरना ।

—آنکھ دوڑانا—**[ਆਂਖ ਦੌੜਾਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ, ਟੋਲਣਾ, ਇਧਰ ਉਧਰ ਵੇਖਣਾ; ਸਹਾਰਾ ਭਾਲਣਾ ।

[आँख दौड़ाना] मुहा॰ खोज करना, ढूँढना, इधर उधर देखना; आश्रय ढूँढना ।

—آنکھ دیکھنا—**[ਆਂਖ ਦੇਖ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ; ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਕਰਨਾ ।

[आँख देख-ना] मुहा॰ संगति में रहना; शिक्षा प्राप्त करना, शागिर्दी करना ।

—آنکھ ڈالنا—**[ਆਂਖ ਡਾਲ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਵੇਖਣਾ, ਨਿਗਾਹ ਕਰਨਾ; ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਹੋਣਾ; ਨਜ਼ਰ ਲਾਉਣਾ; ਝਾਤੀ ਮਾਰਨਾ ।

[आँख डाल-ना] मुहा॰ देखना, निगाह करना; शौक से देखना; किसी की ताक में होना; कुदृष्टि डालना; सरसरी नजर से देखना ।

—آنکھ ڈبڈبانا—**[ਆਂਖ ਡੁਬਡੁਬਾ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਲਿਆਉਣਾ ।

[आँख डबडबाना] मुहा॰ आँखों में आँसू भर जाना ।

—آنکھ رکھنا—**[ਆਂਖ ਰਖ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਆਸ ਰੱਖਣਾ; ਸਹਾਰਾ ਭਾਲਣਾ ।

[आँख रखना] मुहा॰ आशा रखना; आश्रय ढूँढना ।

—آنکھ روشن ہونا—**[ਆਂਖ ਰੌਸ਼ਨ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ; ਔਲਾਦ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ।

[आँख रौशन होना] मुहा॰ किसी के मिलने से प्रसन्न होना; सन्तान युक्त होना ।

—آنکھ سامنے کرنا—**[ਆਂਖ ਸਾਮਨੇ ਕਰ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਮਿਲਾਉਣਾ ।

[आँख सामने कर-ना] मुहा॰ नजर मिलाना ।

—آنکھ سامنے نہ ہونا—**[ਆਂਖ ਸਾਮਨੇ ਨ: ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਨਾ ਮਿਲਾ ਸਕਣਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ।

[आँख सामने न: होना] मुहा॰ आँख न मिला सकना, लज्जित होना ।

—آنکھ سے آنسو امڈ آنا یا امڈنا—**[ਆਂਖ ਸੇ ਆਂਸੂ ਉਮੰਡ ਆਣਾ ਯਾ ਉਮੰਡ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੰਝੂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਿਕਲਣਾ ।

[आँख से आँसू उमड आना या उमड-ना] मुहा॰ नेत्रों से आँसुओं की धारा बहना ।

—آنکھ سے آنکھ لڑنا—**[ਆਂਖ ਸੇ ਆਂਖ ਲੜਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਣਾ, ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ ।

[आँख से आँख लड़-ना] मुहा॰ आँखें मिलना, आशिक होना ।

—آنکھ سے آنکھ ملانا—**[ਆਂਖ ਸੇ ਆਂਖ ਮਿਲਾਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨਾ; ਬੇ-ਹਿਆਈ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ; ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ; ਮਿੱਤਰਤਾ ਕਰਨਾ ।

[आँख से आँख मिलाना] मुहा॰ बराबरी करना; निर्लज्जता से काम लेना; मुकाबिला करना; मित्रता करना ।

—آنکھ سے اوجھل ہونا—**[ਆਂਖ ਸੇ ਓਝਲ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਨਜ਼ਰੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋਣਾ ।

[आँख से ओझल होना] मुहा॰ सम्मुख न होना, दृष्टिगोचर न होना ।

—آنکھ سیدھی ہونا—**[ਆਂਖ ਸੀਧੀ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ।

[आँख सीधी होना] मुहा॰ कृपादृष्टि होना ।

—آنکھ سے دیکھ کر کام کرنا—**[ਆਂਖ ਸੇ ਦੇਖ ਕਰ ਕਾਮ ਕਰ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦੇਖ ਭਾਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[आँख से देख कर काम कर-ना] मुहा॰ देख भाल कर काम करना, विचार कर कार्य करना ।

—آنکھ سے سلام لینا—[ਅਾਂਖ ਸੇ ਸਲਾਮ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਲਾਮ ਦਾ ਉੱਤਰ ਬੋਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅੱਖ ਦੀ ਸੈਨਤ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਣਾ।

[**आंख से सलाम लेना**] मुहा० सलाम का प्रत्युत्तर संकेत से ही देना।

—آنکھ سے گرنا—[ਅਾਂਖ ਸੇ ਗਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ ਕਦਰ ਹੋਣਾ।

[**आंख से गिर-ना**] मुहा० अपमानित होना।

—آنکھ سے لہو آنا—[ਅਾਂਖ ਸੇ ਲਹੂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਣਾ।

[**आंख से लहू आना**] मुहा० अधिक रोना।

—آنکھ سینکنا—[ਅਾਂਖ ਸੇਂਕਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਮਟੱਕਾ ਕਰਨਾ।

[**आंख सेंकना**] मुहा० आँख मटक्का करना।

—آنکھ کا اندھا گانٹھ کا پورا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਅੰਧਾ ਗਾਂਠ ਕਾ ਪੂਰਾ] ਪੁ. ਮੂਰਖ ਮਾਲਦਾਰ ਤੇ ਖ਼ਰਚੀਲਾ।

[**आंख का अन्धा, गांठ का पूरा**] पु० मूर्ख धनवान तथा अपव्ययी।

—آنکھ کا پانی ڈھل جانا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਪਾਨੀ ਢਲ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ ਸ਼ਰਮ ਹੋਣਾ।

[**आंख का पानी ढल जाना**] मुहा० निर्लज्ज होना।

—آنکھ کا پردہ—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਪਰ-ਦਹ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦੀ ਝਿੱਲੀ; ਲੱਜਿਆ।

[**आंख का पर-दह**] आँख की झिल्ली; लज्जा।

—آنکھ کا تارا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ; ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਔਲਾਦ; ਮਹਿਬੂਬ।

[**आंख का तारा**] पु० आँख की पुतली; बहुत प्यारी सन्तान; प्रेम-पात्र।

—آنکھ کا تل—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਤਿਲ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ

[**आंख का तिल**] पु० आँख की पुतली।

—آنکھ کا جالا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਜਾਲਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਖ ਦੇ ਡੇਲੇ ਉਤੇ ਪੜਦਾ ਜਿਹਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[**आंख का जाला**] पु० नेत्रों का एक रोग जिसमें पुतली पर पर्दा सा आ जाता है।

—آنکھ کا حجاب—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਹਿਜਾਬ] ਪੁ. ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਪੜਦਾ; ਅੱਖ ਦੀ ਉੱਪਰ ਵਾਲੀ ਝਿੱਲੀ।

[**आंख का हिजाब**] पु० लज्जा का पर्दा; आँख की ऊपर की झिल्ली।

—آنکھ کا ڈھلکا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਢਲ-ਕਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਖ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਦਾ ਹੈ।

[**आंख का ढल-का**] पु० एक रोग जिस में नेत्रों से पानी बहता है।

—آنکھ کا غبار—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਗ਼ੁਬਾਰ] ਪੁ. ਧੁੰਦ।

[**आंख का ग़ुबार**] पु० धुन्ध।

—آنکھ کا کاجل چرانا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਕਾਜਲ ਚੁਰਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨਾ।

[**आंख का काजल चुराना**] मुहा० विलक्षण प्रकार का छल-कपट करना।

—آنکھ کا لحاظ—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਲਿਹਾਜ਼] ਪੁ. ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਰਮ ਜੋ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਅੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਮ।

[**आंख का लिहाज़**] पु० स्वभाविक लज्जा जो स्त्री को पुरुष से होती है; आँख की शर्म।

—آنکھ کا لہو کی بوٹی ہو جانا—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਲਹੂ ਕੀ ਬੋਟੀ ਹੋ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਦਾ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[**आंख का लहू की बोटी हो जाना**] मुहा० आँख का लाल हो जाना।

—آنکھ کا ناسور—[ਅਾਂਖ ਕਾ ਨਾਸੂਰ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਗਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖ਼ਮ।

[**आंख का नासूर**] पु० आँख का एक रोग जिस में घाव में से जल सा निकलता ही रहता है।

—آنکھ کھلنا—[ਅਾਂਖ ਖੁਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਗਣਾ; ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ।

[**आंख खुल-ना**] मुहा० जागना; हुशियार होना।

—آنکھ کی بدی بھوں کے آگے—[ਅਾਂਖ ਕੀ ਬਦੀ ਭੌਂ ਕੇ ਆਗੇ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਔਗੁਣ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਅੱਗੇ ਦੱਸਣਾ।

[**आंख की बदी भौं के आगे**] लोको० सुहृदय के अवगुणों को उसी के मित्र के आगे बखानना।

—آنکھ کی پتلی بنانا—[ਅਾਂਖ ਕੀ ਪੁਤਲੀ ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ।

[**आंख की पुतली बनाना**] मुहा० अतिशय प्रेम करना।

—آنکھ کی ٹھنڈک—[ਅਾਂਖ ਕੀ ਠੰਢਕ] ਇ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਚੀਜ਼।

[**आंख की ठंडक**] स्त्री० अतिशय प्रिय वस्तु।

—آنکھ کی حیا—[ਆਂਖ ਕੀ ਹਯਾ] ਇ. ਅੱਖ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ।
[आँख की हया] स्त्री॰ आँख की लिहाज़ ।

—آنکھ کا کیچڑ—[ਆਂਖ ਕਾ ਕੀਚੜ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦਾ ਚੀਪੜ, ਗਿੱਡ ।
[आँख का कीचड़] पु॰ आँखों का मल, कीचड़ ।

—آنکھ گاڑنا—[ਆਂਖ ਗਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਜਮਾਉਣਾ; ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।
[आँख गाड़-ना] मुहा॰ दृष्टि जमाना; ध्यान से देखना ।

—آنکھ لال کرنا—[ਆਂਖ ਲਾਲ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।
[आँख लाल कर-ना] मुहा॰ क्रोध भरी दृष्टि से देखना ।

—آنکھ لڑانا—[ਆਂਖ ਲੜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਮਿਲਾਉਣਾ; ਘੂਰਨਾ; ਤੱਕਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ; ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ।
[आँख लड़ाना] मुहा॰ आँख से आँख मिलाना; घूरना; देखना; प्रेमी होना; मुकाबला करना ।

—آنکھ لگانا—[ਆਂਖ ਲਗਾਨਾ]—ਮੁਹਾ. ਅਸ਼ਨਾਈ ਹੋਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ; ਸੌਣਾ; ਉਡੀਕਣਾ ।
[आँख लगाना]—मुहा॰ प्रेम होना; आशिक होना; सोना; प्रतीक्षा करना ।

—آنکھ لگ جانا یا لگنا—[ਆਂਖ ਲਗ ਜਾਨਾ ਯਾ ਲਗ-ਨਾ]—ਮੁਹਾ. ਨੀਂਦਰ ਆ ਜਾਣਾ, ਅਸ਼ਨਾਈ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਇਸ਼ਕ ਲੱਗ ਜਾਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ; ਉਡੀਕਣਾ ।
[आँख लग जाना या लग-ना] मुहा॰ नींद आ जाना; प्रेम हो जाना, इश्क़ लग जाना; आशिक होना; प्रतीक्षा करना ।

—آنکھ للچائی ہوئی پڑنا—[ਆਂਖ ਲਲ-ਚਾਈ ਹੁਈ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਲਾਲਚ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।
[आँख लल-चाई हुई पड़-ना] मुहा॰ बड़े प्रेम से देखना; लालसा पूर्ण दृष्टि से देखना ।

—آنکھ مارنا—[ਆਂਖ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਲਕ ਝਪਕਾਉਣਾ; ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ।
[आँख मार-ना] मुहा॰ पलक झपकाना; आँखों से संकेत करना ।

—آنکھ مچول یا مچولا—[ਆਂਖ ਮਿਚੋਲ ਯਾ ਮਿਚੋਲਾ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ, ਲੁਕਣ ਮੀਟੀ ।
[आँख मिचोल या मिचोला] पु॰ बच्चों का एक खेल, आँख-मिचौनी ।

—آنکھ مچولی—[ਆਂਖ ਮਿਚੋਲੀ] ਇ. ਲੁਕਣ ਮੀਟੀ ।
[आँख मिचोली] पु॰ आँख मिचौनी ।

—آنکھ ملنا—[ਆਂਖ ਮਿਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਮਿਲਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਚਾਰ ਹੋਣਾ ।
[आँख मिल-ना] मुहा॰ निगाह से निगाह मिलना, आँखें चार होना ।

—آنکھ مند جانا—[ਆਂਖ ਮੁੰਦ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ; ਸੌਂ ਜਾਣਾ ।
[आँख मुन्द जाना] मुहा॰ आँखें बन्द हो जाना; मृत्यु को प्राप्त होना; सो जाना ।

—آنکھ موند لینا—[ਆਂਖ ਮੂੰਦ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣਾ; ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਨਾ; ਸੌਂ ਜਾਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ; ਧਿਆਨ ਲਾਉਣਾ, ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣਾ ।
[आँख मूंद लेना] मुहा॰ नेत्र बन्द करना; कुछ भी ध्यान न देना; सो जाना; मर जाना; ध्यान लगाना, समाधि लगाना ।

—آنکھ میلی کرنا—[ਆਂਖ ਮੈਲੀ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਊੜੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।
[आँख मैली करना] मुहा॰ त्योरी चढ़ाना, क्रोध पूर्ण दृष्टि से देखना ।

—آنکھ میں بسنا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਬਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣਾ, ਮੋਹ ਲੈਣਾ; ਕਾਬੂ ਕਰ ਲੈਣਾ; ਮਹਿਬੂਬ ਬਣ ਜਾਣਾ ।
[आँख में बस-ना] मुहा॰ नैनों में समाना; मोह लेना; वश में कर लेना; प्रेम-पात्र हो जाना ।

—آنکھ میں پانی نہیں—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਨਹੀਂ] ਵਾ. ਵੀ. ਬੇਸ਼ਰਮ ਹੈ, ਬੇਹਿਆ ਹੈ; ਅੱਖ ਬੇਨੂਰ ਹੈ ।
[आँख में पानी नहीं] वाक्य॰ निर्लज्ज है, लज्जाहीन है; नेत्र निस्तेज है ।

—آنکھ میں جگہ کرنا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਜਗਾ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਅੱਖ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣਾ ।
[आँख में जगः करना] मुहा॰ प्रेम होना, नेत्रों में समाना, आँखों में बसना ।

—آنکھ میں چوب آنا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਚੋਬ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਵਿਚ ਚੋਭ ਆਉਣਾ ।
[आँख में चोब आना] मुहा॰ अचानक आँख में किसी डंगली आदि का लग जाना ।

—آنکھ میں شرم ہو تو جہاز سے بھاری ہے—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਸ਼ਰ-ਮ ਹੋ, ਤੋ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਸੇ ਭਾਰੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਸ਼ਰਮ ਹਿਯਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[आँख में शर-म हो तो जहाज़ से भारी है] लोको॰ लज्जाशील होने में सम्मान है।

—آنکھ میں کھبنا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਖੁਬ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਣਾ।

[आँख में खुब-ना] मुहा॰ आँखों को अच्छा लगना, मन को भा जाना।

—آنکھ میں کھٹکنا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਖਟਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਵਿਚ ਰੜਕਣਾ; ਬੁਰਾ ਲਗਣਾ।

[आँख में खटक-ना] मुहा॰ आँखों में चुभना; बुरा लगना।

—آنکھ میں موتی کوٹ کوٹ بھرے ہونا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਮੋਤੀ ਕੂਟ ਕੂਟ ਭਰੇ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਹੋਣਾ।

[आँख में मोती कूट कूट भरे होना] मुहा॰ नेत्रों का अति सुन्दर होना।

—آنکھ میں نیل کی سلائی پھیرنا—[ਆਂਖ ਮੇਂ ਨੀਲ ਕੀ ਸਲਾਈ ਫੇਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਣਾ।

[आँख में नील की सलाई फेरना] मुहा॰ अन्धा कर देना।

—آنکھ ناک سے درست ہے—[ਆਂਖ ਨਾਕ ਸੇ ਦੁਰੁਸ-ਤ ਹੈ] ਵਾ. ਸੰ. ਬੇਐਬ ਹੈ; ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੈ।

[आँख नाक से दुरुस्त है] वाक्य॰ निर्दोष है; स्वस्थ है।

—آنکھ نم کرنا—[ਆਂਖ ਨਮ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਲੈਣਾ।

[आँख नम कर-ना] मुहा॰ आँखों में आँसू भर लेना।

—آنکھ نہ اٹھانا—[ਆਂਖ ਨ: ਉਠਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ, ਸ਼ਰਮ ਕਰਨਾ, ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰਨਾ; ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿਣਾ।

[आँख न: उठाना] मुहा॰ लज्जावश ऊपर मुँह तक न उठाना, शरम करना, लिहाज़ करना; कार्य में व्यस्त रहना।

—آنکھ نہ پسیجنا—[ਆਂਖ ਨ: ਪਸੀਜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰਹਿਮ ਨਾ ਆਉਣਾ; ਹੰਝੂ ਨਾ ਨਿਕਲਣਾ।

[आँख न: पसीज-ना] मुहा॰ दया न करना; आँसू तक न निकलना।

—آنکھ نہ جھپکنا—[ਆਂਖ ਨ: ਝਪਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟਿਕਟਿਕੀ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਨੀਂਦਰ ਨਾ ਆਉਣਾ, ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਢੀਠ ਹੋਣਾ; ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨਾ; ਅਹਿਸਾਨ ਨਾ ਮੰਨਣਾ।

[आँख न: झपक-ना] मुहा॰ टिकटिकी बाँधना, शौक़ से देखते रहना; नींद का न आना, जागते रहना; ढीठ होना; बराबरी करना, उपकार न मानना।

—آنکھ نہ چھپنا—[ਆਂਖ ਨ: ਛੁਪਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਊੜੀ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਭਾਂਪ ਲੈਣਾ।

[आँख न: छुपना] मुहा॰ हाव भाव से ही आन्तरीय भावों को जान लेना।

—آنکھ نہ دیدہ کاڑھے کشیدہ—[ਆਂਖ ਨ: ਦੀਦਹ ਕਾੜ੍ਹੇ ਕਸ਼ੀਦਹ] ਅਖੌ. ਲਿਆਕਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਾਵੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ।

[आँख न: दीदह काढ़े कशीदह] मुहा॰ किसी कार्य करने में समर्थ न हो कर उस कार्य को करने की चेष्टा करना।

—آنکھ نہ ٹالنا—[ਆਂਖ ਨ: ਟਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਿਆਲ ਨ ਕਰਨਾ, ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ।

[आँख न: टाल-ना] मुहा॰ ख़्याल न करना, परवाह न करना।

—آنکھ نہ لگنا—[ਆਂਖ ਨ: ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਗਦਿਆਂ ਰਹਿਣਾ, ਨੀਂਦਰ ਨਾ ਆਉਣਾ।

[आँख न: लग-ना] मुहा॰ जागते रहना, निद्रा न आना।

—آنکھ نہ ملانا—[ਆਂਖ ਨ: ਮਿਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ।

[आँख न: मिलाना] मुहा॰ लज्जित होना।

—آنکھ نہ ناک بنو چاند سی—[ਆਂਖ ਨ: ਨਾਕ ਬੱਨੋ ਚਾਂਦ ਸੀ] ਅਖੌ. ਕਰੂਪ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[आँख न: नाक बन्नो चाँद सी] मुहा॰ कुरूप व्यक्ति के शृंगार करने की स्थिति में ऐसा कहते हैं।

—آنکھ نیچی ہونا—[ਆਂਖ ਨੀਚੀ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ, ਝੇਂਪਣਾ।

[आँख नीची होना] मुहा॰ शरमाना, झेंपना।

—آنکھ والا—[ਆਂਖ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ, ਪਾਰਖੂ।

[आँख वाला] पु॰ पहचानने वाला, परखने वाला।

—آنکھوں آنکھوں میں باتیں کرنا—[ਆਂਖੋਂ ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਬਾਤੇਂ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੈਨਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ।

[आँखों आँखों में बातें करना] मुहा० संकेत द्वारा बातें करना ।

—آنکھوں آنکھوں میں رات کٹنا—[ਅੱਖਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਕਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣਾ ।

[आँखों आँखों में रात कटना] मुहा० पूरी रात जागरण करना ।

—آنکھوں پر بٹھانا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਬਿਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ; ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ।

[आँखों पर बिठाना] मुहा० सम्मान करना ; बहुत प्यार करना ।

—آنکھوں پر بیٹھیئے—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਬੈਠੀਏ] ਵਾ. ਅੰ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਾਕ ।

[आँखों पर बैठिये] वाक्य० किसी के आने पर स्वागतार्थ प्रयुक्त किये जाने वाला पद ।

—آنکھوں پر پٹی باندھنا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਦਰਦ ਤੇ ਬੇਤਰਸ ਹੋਣਾ ।

[आँखों पर पट्टी बाँध-ना] मुहा० निर्दयी होना ।

—آنکھوں پر پردے پڑ جانا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਪਰ-ਦੇ ਪੜ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਝ ਨਾ ਸੁੱਝਣਾ, ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਗ਼ਾਫ਼ਲ ਹੋਣਾ, ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ; ਧੋਖਾ ਖਾ ਜਾਣਾ ।

[आँखों पर पर्दे पड़ जाना] मुहा० कुछ न सूझना, चकित तथा असावधान होना, अंधा हो जाना, धोखा खाना ।

—آنکھوں پر پلکوں کا بوجھ نہیں ہوتا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਪਲਕਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ] ਅਖੌ. ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ।

[आँखों पर पलकों का बोझ नहीं होता] लोको० जिस से प्रेम होता है वह बुरा नहीं लगता ।

—آنکھوں پر ٹھیکری رکھ لینا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਠੀਕਰੀ ਰਖ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਹਯਾ ਬਣਨਾ, ਬੇਲਿਹਾਜ਼ ਬਣ ਜਾਣਾ ।

[आँखों पर ठीकरी रख लेना] मुहा० निर्लज्ज बनना, बेलिहाज होना ।

—آنکھوں پر دیوار اٹھانا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਦੀਵਾਰ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਕਰ ਜਾਣਾ, ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ।

[आँखों पर दीवार उठाना] मुहा० मुकर जाना, जान बूझ कर इनकार करना ।

—آنکھوں پر قدم—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਕ਼ਦਮ] ਵਾ. ਅੰ. ਪਰਾਹੁਣੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਾਕ ।

[आँखों पर क़दम] वाक्य० अतिथि के स्वागत के लिए कहे जाने वाले सम्मान सूचक शब्द ।

—آنکھوں پر ہاتھ رکھ لینا—[ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਹਾਥ ਰਖ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝੇਂਪ ਜਾਣਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ।

[आँखों पर हाथ रख लेना] मुहा० शर्मिन्दा होना, लज्जित होना ।

—آنکھوں دیکھا جھوٹ پڑا سچے کانوں سنے دے—[ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਾ ਝੂਟ ਪੜਾ ਸੁਚੇ ਕਾਨੋਂ ਸੁਨ-ਨੇ ਦੇ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣੀ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[आँखों देखा झूट पड़ा सूचे कानों सुन-ने दे] लोको० जब किसी की आँखों देखी बात को झूठा और अपनी कानों सुनी को सत्य करने का यत्न किया जावे तब कहते हैं ।

—آنکھوں دیکھا مانا کانوں سنا نہ مانا—[ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਾ ਮਾਨਾ ਕਾਨੋਂ ਸੁਨਾ ਨ: ਮਾਨਾ] ਅਖੌ. ਚੰਗਾ ਹੈ ਕੁਝ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖੇ ਉਸ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰੇ, ਸੁਣੀ ਸੁਣਾਈ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ।

[आँखों देखा माना कानों सुना नः माना] लोको० आँखों देखी का ही विश्वास करना चाहिये, कानों सुनी का क्या भरोसा ।

—آنکھوں دیکھتے مکھی نہیں نگلی جاتی—[ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਤੇ ਮੱਖੀ ਨਹੀਂ ਨਿਗਲੀ ਜਾਤੀ] ਅਖੌ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ।

[आँखों देखते मक्खी नहीं निगली जाती] लोको० जान बूझ कर विपत्ति में नहीं पड़ा जा सकता ।

—آنکھوں دیکھی—[ਅੱਖਾਂ ਦੇਖੀ] ਵਿ. ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ; ਆਪਣੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਦੀ ।

[आँखों देखी] वि० सामने की; अपने समक्ष घटी ।

—آنکھوں سے—[ਅੱਖਾਂ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ।

[आँखों से] क्रि० वि० प्रफुल्लित हृदय से ।

—آنکھوں سے اتر جانا یا اترنا—[ਅੱਖਾਂ ਸੇ ਉਤਰ ਜਾਨਾ ਯਾ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਕਦਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आँखों से उतर जाना या उतरना] मुहा० सम्मान न रहना ।

—آنکھوں سے الوپ ہونا—[ਅੱਖਾਂ ਸੇ ਅਲੋਪ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਛੁਪ ਜਾਣਾ ।

[**आँखों से ग्रलोप होना**] मुहा० आँखों से परे हो जाना, लुप्त जाना।

—آنکھوں سے بجا لانا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਬਜਾ ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ।

[**आँखों से बजा लाना**] मुहा० खुशी खुशी आज्ञा-पालन करना।

—آنکھوں سے تلوے سہلانا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਤਲਵੇ ਸਹਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕਰਨਾ।

[**आँखों से तलवे सहलाना**] मुहा० अतिशय प्रेम प्रगट करना।

—آنکھوں سے خون بہانا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਖ਼ੂਨ ਬਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ।

[**आँखों से खून बहाना**] मुहा० बहुत रोना।

—آنکھوں سے دم نکلنا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਦਮ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਜਾਨ ਨਿਕਲਣਾ।

[**आँखों से दम निकल-ना**] मुहा० प्रतीक्षा में प्राण निकलना।

—آنکھوں سے کام کرنا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਕਾਮ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ; ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

[**आँखों से काम करना**] मुहा० बड़ी प्रसन्नता और दिलचस्पी से काम करना; बुद्धिमत्ता से काम करना।

—آنکھوں سے لگا کے رکھنا یا لگا رکھنا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਲਗਾ ਕੇ ਰਖ-ਣਾ ਯਾ ਲਗਾ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਰਖਣਾ।

[**आँखों से लगा कर रख-ना या लगा रख-ना**] मुहा० बहुत प्यार करना, लाड़ प्यार से रखना।

—آنکھوں سے لگانا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ।

[**आँखों से लगाना**] मुहा० सम्मान करना।

—آنکھوں سے معذور ہونا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਮਅਜ਼ੂਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣਾ।

[**आँखों से मअ़ज़ूर होना**] मुहा० अंधा होना।

—آنکھوں سے موہنی پیدا کرنا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਮੋਹਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ।

[**आँखों से मोहनी पैदा कर-ना**] मुहा० आँखों से प्रेम प्रगट करना।

—آنکھوں سے نیند اُڑ جانا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਨੀਂਦ ਉਡ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣਾ।

[**आँखों से नींद उड़ जाना**] मुहा० नींद न आना।

—آنکھوں سے ہاتھ دھو بیٹھنا یا دھونا—[ਅੱਖੋਂ ਸੇ ਹਾਥ ਧੋ ਬੈਠ-ਣਾ ਯਾ ਧੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[**आँखों से हाथ धो बैठ-ना या धोना**] मुहा० अंधा हो जाना।

—آنکھوں کا پانی ڈھل جانا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਪਾਣੀ ਢਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਗ਼ੈਰਤ ਤੇ ਬੇਹਿਆ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[**आँखों का पानी ढल जाना**] मुहा० निर्लज्ज, बेशर्म तथा अस्वाभिमानी हो जाना।

—آنکھوں کا تارا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ।

[**आँखों का तारा**] पु० अति प्रिय।

—آنکھوں کا تیل نکالنا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਤੇਲ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤਕ ਬਰੀਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ।

[**आँखों का तेल निकाल-ना**] मुहा० बहुत देर तक सूक्ष्म कार्य करते रहना।

—آنکھوں کا جاتے رہنا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਜਾਤੇ ਰਹਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[**आँखों का जाते रह-ना**] मुहा० अंधा हो जाना।

—آنکھوں کا چلنا پھرنا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਚਲਨਾ ਫਿਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਗਾਹ ਨਾ ਠਹਿਰਨਾ, ਇਧਰ ਉਧਰ ਵੇਖਣਾ; ਤਕਣਾ।

[**आँखों का च-लना फिर-ना**] मुहा० नज़र का स्थिर न रहना, इधर उधर देखना; ताकना।

—آنکھوں کا رونا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਰੋਨਾ] ਪੁ. ਨਿਗਾਹ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਫ਼ਸੋਸ।

[**आँखों का रोना**] पु० नज़र चले जाने का शोक।

—آنکھوں کا نور—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਨੂਰ] ਪੁ. ਨਜ਼ਰ; ਪੁੱਤਰ; ਔਲਾਦ।

[**आँखों का नूर**] पु० नेत्रों की ज्योति; पुत्र; संतति।

—آنکھوں کا نیل ڈھل جانا—[ਅੱਖੋਂ ਕਾ ਨੀਲ ਢਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਖੀਰੀਵਾਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਣਾ।

[**आँखों का नील ढल जाना**] मुहा० मृत्यु के समय नेत्रों में से अंतिम समय का पानी निकलना।

—آنکھوں کو چکا چوندی آنا—[ਅੱਖੋਂ ਕੋ ਚਕਾ ਚੌਂਦੀ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੌਸ਼ਨੀ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾ ਠਹਿਰਨਾ।

[**आँखों को चकाचौंधी आना**] मुहा० प्रकाश के सामने आँखों का न देख सकना।

—آنکھوں کو رو بیٹھنا—[ਆਂਖੋਂ ਕੋ ਰੋ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आँखों को रो बैठ-ना] मुहा॰ अन्धा हो जाना।

—آنکھوں کو فرش کرنا—[ਆਂਖੋਂ ਕੋ ਫ਼ਰ-ਸ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਛਾਉਣਾ।

[आँखों को फर-श कर-ना] मुहा॰ आँखें बिछाना।

—آنکھوں کی پتلیاں پتھرانا—[ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਪੁਤਲੀਆਂ ਪਥਰਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਬੇਨੂਰ ਤੇ ਬੇਹਿੱਸ ਹੋ ਜਾਣਾ (ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ); ਬਹੁਤ ਉਡੀਕਣਾ।

[आँखों की पुतलियाँ पथराना] मुहा॰ नेत्रों का निस्तेज हो जाना (प्रायः मृत्यु के समय ऐसा हो जाता है); बहुत प्रतीक्षा करना।

—آنکھوں کی راہ سے دل میں آنا—[ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਰਾਹ ਸੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਜਮਾ ਕੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰਨਾ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਣਾ।

[आँखों की राह से दिल में आना] मुहा॰ बहुत प्यारा लगना, नेत्रों और हृदय को अच्छा लगना।

—آنکھوں کی سوئیاں نکالنی رہ گئیں—[ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਸੂਈਆਂ ਨਿਕਾਲਨੀ ਰਹਿ ਗਈਂ] ਅਖੌ. ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਮੁਕ ਚੁਕਾ ਪਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

[आँखों की सूइयाँ निकालनी रह गईं] लोको॰ सारा काम समाप्त हो चुका थोड़ा ही बाकी है।

—آنکھوں کی سیاہی سفید ہونا—[ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਸਿਆਹੀ ਸਫ਼ੇਦ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰਹਿਮਦਿਲ ਆਦਮੀ ਦਾ ਬੇਦਰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮਰਨ-ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ।

[आँखों की सियाही सफ़ेद होना] मुहा॰ दयालु का निर्दयी होना; मरणासन्न होना।

—آنکھوں کی قسم—[ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਕ਼ਸਮ] ਵਾ. ਕ੍ਰਿ. ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ।

[आँखों की क़सम] वाक्य॰ स्त्रियों की ओर से सौगन्ध लेते समय प्रयुक्त शब्द।

—آنکھوں کے آگے آئے—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਆਏ] ਵਾ. ਇਹ ਇਕ ਬਦਅਸੀਸ ਹੈ, 'ਤੇਰੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਤੇਰੀ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ।'

[आँखों के आगे आए] वाक्य॰ यह एक दुराशीष है जिसका भाव यह है कि, 'तेरे जीवित होने पर ही तेरे स्वयं सम्बन्धियों की दुर्दशा हो।'

—آنکھوں کے آگے اندھیرا آ جانا—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਅੰਧੇਰਾ ਆ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਭੰਬੂਤਾਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗ ਜਾਣਾ।

[आँखों के आगे अंधेरा आ जाना] मुहा॰ आँखों का चौंधियाना।

آنکھوں کے آگے پھرنا—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਦਾ ਹੂ-ਬਹੂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਸਣਾ।

[आँखों के आगे फिर-ना] मुहा॰ किसी वास्तविक घटना का प्रत्यक्ष दिखाई पड़ना।

—آنکھوں کے آگے تارے چھٹکنا یا چھٹنا—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਤਾਰੇ ਛਟਕ-ਨਾ ਯਾ ਛੁਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਭੰਬੂ-ਤਾਰੇ ਨੱਚਣਾ।

[आँखों के आगे तारे छटक-ना या छूट-ना] मुहा॰ आँखों के आगे अन्धेरा सा आ जाना।

—آنکھوں کے آگے چاندنا ہو جانا—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਚਾਂਦਨਾ ਹੋ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਝ ਨਾ ਦਿਸਣਾ।

[आँखों के आगे चाँदना हो जाना] मुहा॰ कुछ भी दिखाई न देना।

—آنکھوں کے آگے ناک سوجھے کیا خاک—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਨਾਕ ਸੂਝੇ ਕਯਾ ਖ਼ਾਕ] ਅਖੌ. ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾ ਸਮੇਂ ਤਾਹਨੇ ਵਜੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਬ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਸੂਰ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

[आँखों के आगे नाक सूझे क्या ख़ाक] लोको॰ उलाहने के तौर पर कहा जाता है अर्थात् अपने तथा अपने मित्रों अथवा सम्बन्धियों के दोष दिखाई नहीं देते।

—آنکھوں کے اندھے نام شیخ روشن ، آنکھوں کے اندھے نام نین سکھ—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਅੰਧੇ ਨਾਮ ਸ਼ੇਖ਼ ਰੋਸ਼ਨ - ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਅੰਧੇ ਨਾਮ ਨੈਨ ਸੁਖ] ਅਖੌ. ਬੇਹੂਦਗੀ, ਗ਼ਲਤ ਤਾਰੀਫ਼।

[आँखों के अन्धे नाम शेख़ रोशन - आँखों के अन्धे नाम नयन सुख] मुहा॰ बेहूदगी, झूठी प्रशंसा।

—آنکھوں کے بل چلنا—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਬਲ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ।

[आँखों के बल चल-ना] मुहा॰ सभ्यता पूर्वक चलना।

—آنکھوں کے ڈورے—[ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਡੋਰੇ] ਪੁ. ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਲ ਲਾਲ ਰਗਾਂ।

[आँखों के डोरे] पु॰ आँखों की लाल लाल सी धारियाँ।

—آنکھوں کے ناخن لینا— [ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਨਾਖ਼ੁਨ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖਣ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

[आँखों के नाख़ून लेना] मुहा० देखने की योग्यता पैदा करना।

—آنکھوں میں آنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣਾ।

[आँखों में आना] मुहा० नज़रों में समाना।

—آنکھوں میں اندھیرا آ جانا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਅੰਧੇਰਾ ਆ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਆ ਜਾਣਾ।

[आँखों में अंधेरा आ जाना] मुहा० नेत्रों के आगे अंधेरा आ जाना।

—آنکھوں میں بچن ہونا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਬਚਨ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ।

[आँखों में वचन होना] मुहा० आँखों आँखों में वचन तथा इकरार होना।

—آنکھوں میں بسنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਬਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ, ਭਾ ਜਾਣਾ।

[आँखों में बस-ना] मुहा० पसन्द आना, मन को अच्छा लगना।

—آنکھوں میں بہار آنا، پھولنا یا چھانا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਬਹਾਰ ਆਨਾ, ਫੂਲਨਾ ਯਾ ਛਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

[आँखों में बहार आना, फूलना या छाना] मुहा० हृदय प्रसन्न होना।

—آنکھوں میں بھنگ گھٹنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਭੰਗ ਘੁਟਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੂਬ ਭੰਗ ਚੜ੍ਹਨਾ; ਬਹੁਤ ਨਸ਼ਾ ਹੋਣਾ।

[आँखों में भंग घुटना] मुहा० भाँग का विशेष प्रभाव होना; गहरा नशा होना।

—آنکھوں میں پالنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਪਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਨਾਜ਼-ਨਿਆਮਤ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ, ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ।

[आँखों में पाल-ना] मुहा० बड़े लाड-प्यार से पालन पोषण करना। कोई कष्ट न होने देना।

—آنکھوں میں پھرتے رہنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਫਿਰਤੇ ਰਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਆਉਣਾ।

[आँखों में फिरते रह-ना] मुहा० सदैव दृष्टि में रहना, हर समय याद आना।

—آنکھوں میں پھیکا لگنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਫੀਕਾ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਉਣਾ।

[आँखों में फीका लग-ना] मुहा० पसन्द न आना।

—آنکھوں میں پی جانا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਪੀ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਆਰ ਤੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਤੱਕਣਾ; ਚੁਪ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आँखों में पी जाना] मुहा० प्रेम भरी दृष्टि से देखना; चुप हो रहना।

—آنکھوں میں تکلے چبھونا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਤਕਲੇ ਚੁਭੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪ੍ਰਤੱਖ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ, ਰੂਬਰੂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ।

[आँखों में तकले चुभोना] मुहा० प्रत्यक्ष रूप से ज़ुल्म करना, सामने हानि पहुँचाना, बहुत दुःख देना।

—آنکھوں میں تلنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਤੁਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਜਚਣਾ।

[आँखों में तुल-ना] मुहा० नज़रों में जंचना।

—آنکھوں میں تیل لگانا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਤੇਲ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ।

[आँखों में तेल लगाना] मुहा० बहाना बनाना।

—آنکھوں میں ٹھنڈک پڑنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਠੰਡਕ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਰਾਵਤ ਆਉਣਾ; ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

[आँखों में ठण्डक पड़-ना] मुहा० आँखों में तरावट आना; हृदय प्रसन्न होना।

—آنکھوں میں جان آنا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਜਾਨ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਮਿਲਣਾ; ਮਰਨ-ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ।

[आँखों में जान आना] मुहा० आँखों में ताकत पैदा हो जाना, आँखों को आराम मिलना; मरणासन्न होना।

—آنکھوں میں جگہ دینا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਜਗਹ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ; ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ।

[आँखों में जगह देना] मुहा० बहुत प्यार करना; सम्मान करना।

—آنکھوں میں جہاں تاریک ہونا— [ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਜਹਾਂ ਤਾਰੀਕ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਤੀ ਗ਼ਮ ਵਿਚ ਦੁਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ; ਘਰਵਾਲੀ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ।

[आँखों में जहाँ तारीक होना] मुहा० शोक में दुःख प्रगट करना; किसी सहृदय का मर जाना; धर्मपत्नी का देहान्त हो जाना।

—آنکھوں میں چربی چھانا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਚਰ-ਬੀ ਛਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਗ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ, ਅਭਿਮਾਨ ਹੋਣਾ; ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ; ਨਜ਼ਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आँखों में चर-बी छाना] मुहा० घमण्ड होना, अभिमान होना; अपना बुरा भला न विचारना ; आँखों की ज्योति का कम हो जाना।

—آنکھوں میں چڑھنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਗਾ ਲਗਣਾ, ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ; ਇੱਜ਼ਤ ਪਾਉਣਾ।

[आँखों में चढ़-ना] मुहा० अच्छा लगना, पसन्द आना; सम्मान प्राप्त करना।

—آنکھوں میں چکاچوندھ ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਚਕਾਚੌਂਧ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਧਿਆਉਣਾ।

[आँखों में चकाचौंध होना] मुहा० आँखों का चौंधियाना।

—آنکھوں میں خار گزرنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਖ਼ਾਰ ਗੁਜ਼ਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮਲੂਮ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਖਟਕਣਾ; ਬਦਸੂਰਤ ਹੋਣਾ; ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣਾ।

[आँखों में खार गुजर-ना] मुहा० आँखों को बुरा मालूम होना, आँखों में खटकना; कुरूप होना; शत्रु होना।

—آنکھوں میں خار معلوم ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਖ਼ਾਰ ਮਾ'ਲੂਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮਾਲੂਮ ਹੋਣਾ; ਬਦਸੂਰਤ ਹੋਣਾ ; ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣਾ।

[आँखों में खार मा'-लूम होना] मुहा० आँखों को बुरा मालूम देना ; कुरूप होना ; शत्रु होना।

—آنکھوں میں خاک ڈالنا یا جھونکنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਖ਼ਾਕ ਡਾਲ-ਨਾ ਯਾ ਝੋਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ, ਛਲ ਕਰਨਾ; ਘਟੀਆ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਵੇਚਣਾ।

[आँखों में खाक डाल-ना या, झोंक-ना] मुहा० धोखा देना, छल करना ; किसी निकम्मी चीज को धोखे से बेचना।

—آنکھوں میں خون اترنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਖ਼ੂਨ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਉਤਰ ਆਉਣਾ, ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ।

[आँखों में खून उतर-ना] मुहा० बहुत क्रोध में आना, अत्यधिक गुस्सा आना।

—آنکھوں میں دم آ جانا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਦਮ ਆ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨ-ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ, ਮੌਤ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਣਾ।

[आँखों में दम आ जाना] मुहा० मरणासन्न होना, मृत्यु निकट आना।

—آنکھوں میں دنیا سیاہ، اندھیر یا تاریک ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਦੁਨ-ਯਾ ਸਿਯਾਹ, ਅੰਧੇਰ ਯਾ ਤਾਰੀਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੋਟ ਜਾਂ ਗ਼ਮ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁੱਝਣਾ।

[आँखों में दुनि-या सयाह, अन्धेर या तारीक होना] मुहा० चोट अथवा दुःख के कारण कुछ न सूझना।

—آنکھوں میں ڈر نہ ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਡਰ ਨ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਢੀਠ ਤੇ ਨਿਡਰ ਹੋਣਾ।

[आँखों में डर न: होना] मुहा० ढीठ तथा निडर होना।

—آنکھوں میں رات کاٹنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਰਾਤ ਕਾਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਗਰਾਤਾ ਕਟਣਾ।

[आँखों में रात काट-ना] मुहा० रात्रि को जागते रहना।

—آنکھوں میں رات کٹنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਰਾਤ ਕਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਚੈਨੀ ਕਾਰਣ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣਾ।

[आँखों में रात कट-ना] मुहा० किसी की प्रतीक्षा में या व्याकुलता वश रात्रि भर जागना।

—آنکھوں میں رائی لون—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਰਾਈ ਲੂਨ] ਅਖੌ. ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਾਕ।

[आँखों में राई लून] लोको० कुदृष्टि से बचाव के लिए स्त्रियों की ओर से प्रयुक्त वाक्य।

—آنکھوں میں رسیلاپن ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਰਸੀਲਾਪਨ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਹੋਣਾ।

[आँखों में रसीलापन होना] मुहा० नेत्रों का सुन्दर होना।

—آنکھوں میں رہنا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਰਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣਾ, ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ।

[आँखों में रह-ना] मुहा० आँखों में बसना, ध्यान में रहना।

—آنکھوں میں سبک ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਸਬੁਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ-ਇੱਜ਼ਤ ਹੋਣਾ।

[आँखों में सबुक होना] मुहा० अपमानित होना।

—آنکھوں میں سحر ہونا—[ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਸ:ਹਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਗਦੇ ਹੋਏ ਰਾਤ ਕੱਟਣਾ।

[आँखों में स:हर होना] मुहा० जागते हुए रात्रि बिताना।

—آنکھوں میں سرسوں پھولنا—[ਅਖੀਂ ਮੇਂ ਸਰ-ਸੋਂ ਫੂਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰ ਚੀਜ਼ ਚੰਗੀ ਮਲੂਮ ਹੋਣਾ; ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ।

[आँखों में सर-सों फूल-ना] मुहा० प्रत्येक वस्तु का अच्छा लगना; ख़ुश होना ।

—آنکھوں میں سفیدی چھانا—[ਅਖੀਂ ਮੇਂ ਸਫ਼ੇਦੀ ਛਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आँखों में सफ़ेदी छाना] मुहा० अन्धा हो जाना ।

—آنکھوں میں سماں بندھنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਸਮਾਂ ਬੰਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋਣਾ ।

[आँखों में समा बँध-ना] मुहा० किसी घटना का दृश्य सामने आना ।

—آنکھوں میں سوال و جواب ہونا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਸਵਾਲੋ ਜਵਾਬ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਣਾ ।

[आँखों में सवालो जवाब होना] मुहा० संकेतों में बात-चीत होना ।

—آنکھوں میں کھائے جاتا ہے—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਖਾਏ ਜਾਤਾ ਹੈ] ਵਾ. ਸੀ. ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘਾਇਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੋਹਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਡੇਲੇ ਕਢ ਕਢ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

[आँखों में खाए जाता है] वाक्य० सुन्दर नेत्रों द्वारा मोहित कर लेता है, नेत्रों की सुन्दरता आकर्षक है; क्रोध में आँखें निकाल निकाल डराता है ।

—آنکھوں میں کھب جانا یا کھبنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਖੁਬ ਜਾਨਾ ਯਾ ਖੁਬ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ।

[आँखों में खुब जाना या खुब-ना] मुहा० बहुत पसन्द आना, आँखों में समा जाना ।

—آنکھوں میں کھٹکنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਖਟਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਮਲੂਮ ਹੋਣਾ ।

[आँखों में खटक-ना] मुहा० बुरा मालूम होना ।

—آنکھوں میں گھر کرنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਘਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣਾ ।

[आँखों में घर कर-ना] मुहा० आँखों में बसना ।

—آنکھوں میں لہو اُترنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਲਹੂ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ।

[आँखों में लहू उतर-ना] मुहा० बहुत ग़ुस्सा आना, क्रोध में आँखें लाल हो जाना ।

—آنکھوں میں مرچیں بھرنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਮਿਰ-ਚੇਂ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੌਣ ਨਾ ਦੇਣਾ ।

[आँखों में मिर-चें भर-ना] मुहा० सोने न देना ।

—آنکھوں میں مروت نہ ہونا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਮੁਰੱਵਤ ਨ: ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਬੇ ਹਿਆ ਤੇ ਬੇ-ਦਰਦ ਹੋਣਾ ।

[आँखों में मुरव्वत न: होना] मुहा० आँखों में लिहाज़ न होना, बेशर्म और बेदर्द होना ।

—آنکھوں میں موہنی ہونا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਮੋਹਨੀ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਾਦੂ ਹੋਣਾ ।

[आँखों में मोहनी होना] मुहा० नेत्रों में मोहित करने की शक्ति होना, नेत्रों में जादू होना ।

—آنکھوں میں نون دینا یا جھونکنا—[ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਨੂਨ ਦੇਨਾ ਯਾ ਝੋਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ; ਦੁਖ ਦੇਣਾ; ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲੂਣ ਪਾਉਣਾ ।

[आँखों में नून देना या झोंक-ना] मुहा० अन्धा करना; दुःख देना; आँखों में नमक डालना ।

—آنکھوں والے آنکھیں بڑی نعمت ہیں—[ਆਖੋਂ ਵਾਲੋ ਆਖੇਂ ਬੜੀ ਨਿ'ਅ-ਮਤ ਹੈਂ] ਅਖੌ. ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅੱਖਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਦਾਤ ਹਨ ।

[आँखों वाले आँखें बड़ी नि'अ-मत हैं] लोको० नेत्रों की क़दर करनी चाहिए, आँखें परमात्मा की देन हैं ।

—آنکھوں ہی آنکھوں میں جواب دینا—[ਆਖੋਂ ਹੀ ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਜਵਾਬ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਦਰਸਾਉਣਾ ।

[आँखों ही आँखों में जवाब देना] मुहा० आँखों के इशारे से स्वीकृति तथा अस्वीकृति जताना ।

—آنکھیں آسمان سے لگی رہتی ہیں—[ਆਖੇਂ ਆਸਮਾਨ ਸੇ ਲਗੀ ਰਹਤੀ ਹੈਂ] ਵਾ. ਸੀ. ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਪਰ ਵਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ।

[आँखें आसमान से लगी रहती हैं] वाक्य० हर समय नज़रें ऊपर की ओर लगी रहती हैं ।

—آنکھیں اُلٹ جانا—[ਆਖੇਂ ਉਲਟ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਦਾ ਉਤਾਂਹ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ।

[आँखें उलट जाना] मुहा० मृत्यु के समय पुतलियों का ऊपर चढ़ जाना।

—آنکھیں اُمڈنا—[ਅੱਖੇਂ ਉਮੰਡ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗਲੇਡੂ ਭਰ ਆਉਣਾ।

[आँखें उमंड-ना] मुहा० आँसुओं से नेत्र भर आना।

—آنکھیں آنا—[ਅੱਖੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਣੀਆਂ ਆਉਣਾ।

[आँखें आना] मुहा० आँखों का दुखना।

—آنکھیں بچھانا—[ਅੱਖੇਂ ਬਿਛਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ।

[आँखें बिछाना] मुहा० बहुत सम्मान करना।

—آنکھیں بدلنا—[ਅੱਖੇਂ ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ-ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਤੇ ਬੇ-ਪਰਵਾਹੀ ਵਰਤਣਾ; ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣਾ।

[आँखें बदल-ना] मुहा० कोई लिहाज़ तथा परवाह न करना; मृत्यु का समय आना।

—آنکھیں بنانا—[ਅੱਖੇਂ ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਜਾਲਾ ਤੇ ਝਿੱਲੀ ਆਦਿ ਕੱਟਣਾ; ਜੋਤੀ ਹੀਣੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਦਾ ਡੇਲਾ ਪਾਉਣਾ।

[आँखें बनाना] मुहा० आँखों का जाला और झिल्ली आदि काटना; ज्योति-हीन आँख में पत्थर की आँख डालना।

—آنکھیں بند کرنا—[ਅੱਖੇਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ; ਸੌਂ ਜਾਣਾ।

[आँखें बन्द कर-ना] मुहा० मर जाना; सो जाना।

—آنکھیں بھبوکا یا لال بھبوکا ہونا—[ਅੱਖੇਂ ਭਭੂਕਾ ਯਾ ਲਾਲ ਭਭੂਕਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸੇ, ਦੁੱਖ, ਜਾਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੁਰਖ਼ ਹੋਣਾ; ਅਚਨਚੇਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ।

[आँखें भभूका या लाल भभूका होना] मुहा० आँखों का क्रोध, दुःख, या नशे के कारण बहुत लाल होना; एक दम गुस्से में आ जाना।

—آنکھیں بھر آنا—[ਅੱਖੇਂ ਭਰ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਜਾਣਾ, ਰੋਣਾ।

[आँखें भर आना] मुहा० आँखों में आँसू आ जाना, रोना।

—آنکھیں بھر کر دیکھنا—[ਅੱਖੇਂ ਭਰ ਕਰ ਦੇਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ।

[आँखें भर कर देख-ना] मुहा० ध्यान से देखना।

—آنکھیں بیٹھ جانا—[ਅੱਖੇਂ ਬੈਠ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਰਨ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਧਸ ਜਾਣਾ।

[आँखें बैठ जाना] मुहा० बहुत कमज़ोरी के कारण आँखों का अन्दर को धँस जाना।

—آنکھیں پانی ہو کر بہ جانا—[ਅੱਖੇਂ ਪਾਨੀ ਹੋ ਕਰ ਬਹਿ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ (ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣ)।

[आँखें पानी हो कर बह जाना] मुहा० बहुत रोना (यहाँ तक रोना कि आँखें ख़राब हो जाएँ)।

—آنکھیں پتھرا جانا—[ਅੱਖੇਂ ਪਥਰਾ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਕਿ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋਤ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਨਾ ਹਰਕਤ।

[आँखें पथरा जाना] मुहा० आँखों का इस प्रकार खुले रह जाना कि जिस से वे हिल जुल न सकें।

—آنکھیں پُر آب ہونا—[ਅੱਖੇਂ ਪੁਰ-ਆਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਜਾਣਾ।

[आँखें पुर-आब होना] मुहा० आँखों में आँसू भर आना।

—آنکھیں پونچھنا—[ਅੱਖੇਂ ਪੂੰਛ-ਨਾ ਪੋਂਛ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਾ; ਗਿਲਾ ਪੂੰਝਣਾ, ਹੰਝੂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨੇ।

[आँखें पूँछ-ना पोंछ-ना] मुहा० आश्वासन देना; गिला उतारना, आँसू पोंछना।

—آنکھیں پھاڑ (پھاڑ) کر دیکھنا—[ਅੱਖੇਂ ਫਾੜ (ਫਾੜ) ਕਰ ਦੇਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ, ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਹਸਰਤ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਘਬਰਾ ਕੇ ਵੇਖਣਾ।

[आँखें फाड़ (फाड़) कर देख-ना] मुहा० ध्यान से देखना; शौक से देखना; उत्सुकतापूर्ण दृष्टि से देखना; घबरा कर देखना।

—آنکھیں پھٹنا—[ਅੱਖੇਂ ਫਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਾ; ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਜਾਣਾ।

[आँखें फट-ना] मुहा० आँखों का खुला रह जाना; हैरान हो जाना, हक्का बक्का रह जाना।

—آنکھیں پھیر لینا—[ਅੱਖੇਂ ਫੇਰ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਊੜੀ ਬਦਲ ਲੈਣਾ; ਬੇ-ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ; ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਤੋਤਾ-ਚਸ਼ਮ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आँखें फेर लेना] मुहा० त्योरी बदल लेना; लिहाज़ न करना; नाराज़ हो जाना; तोता-चश्म हो जाना।

—آنکھیں ترسنا—[ਅੱਖਾਂ ਤਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇੱਛਿਆ ਹੋਣਾ ।

[आँखें तरस-ना] मुहा० देखने की बड़ी लालसा होना ।

—آنکھیں تلووں سے ملنا—[ਅੱਖਾਂ ਤਲਵੇਂ ਸੇ ਮਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ।

[आँखें तलवों से मल-ना] मुहा० खुशामद या प्यार करना ।

—آنکھیں ٹمٹمانا—[ਅੱਖਾਂ ਟਿਮ-ਟਿਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ।

[आँखें टिम-टिमाना] मुहा० थोड़ी थोड़ी आँखें खोलना ।

—آنکھیں جاتی رہنا—[ਅੱਖਾਂ ਜਾਤੀ ਰਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮਦਦਗਾਰ ਦਾ ਅਲਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[आँखें जाती रह-ना] मुहा० अन्धा हो जाना; सहायक का न रहना या उस का मृत्यु को प्राप्त हो जाना ।

—آنکھیں جھپکنا—[ਅੱਖਾਂ ਝਪਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ; ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣਾ ; ਸੌਣਾ ।

[आँखें झपक-ना] मुहा० आँखों का खोलना तथा बन्द करना ; निद्रा न आना; सोना ।

—آنکھیں چار کرنا—[ਅੱਖਾਂ ਚਾਰ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਿਲਾਉਣਾ ।

[आँखें चार कर-ना] मुहा० नजरें मिलाना ।

—آنکھیں چرنے گئی ہیں—[ਅੱਖਾਂ ਚਰ-ਨੇ ਗਈ ਹੈਂ] ਵਾ. ਸੰ. ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਧੱਕਾ ਆਦਿ ਲੱਗਣ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈਂ ?

[आँखें चर-ने गई हैं] वाक्य० किसी का अचानक धक्का आदि लगने पर दूसरे व्यक्ति की ओर से कहा जाता है अर्थात् क्या अन्धा है ?

—آنکھیں چڑھانا—[ਅੱਖਾਂ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਉੜੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ, ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ; ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਤੇ ਸੁਖਣਾ ਸੁਖ ਕੇ ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ।

[आँखें चढ़ाना] मुहा० त्यौरी चढ़ाना, क्रोध में आना, गुस्से होना; नेत्र रोगों से मुक्त होने के लिये किसी फ़कीर की मनौती मानने के उपलक्ष में सोने या चाँदी की आँखें भेंट करना ।

—آنکھیں چڑھنا—[ਅੱਖਾਂ ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨੀਂਦਰ ਦਾ ਖੁਮਾਰ ਹੋਣਾ ।

[आँखें चढ़-ना] मुहा० आँखों में नींद का खुमार आना ।

—آنکھیں چندھیا جانا یا چندھیانا—[ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਧਿਆ ਜਾਣਾ ਯਾ ਚੁੰਧਿਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੁੱਪ ਜਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आँखें चुंधिया जाना या चुंधियाना] मुहा० धूप अथवा रोशनी की तेजी के कारण नेत्रों का बन्द हो जाना ।

—آنکھیں چھت سے یا چھت کو لگ جانا—[ਅੱਖਾਂ ਛੱਤ ਸੇ ਯਾ ਛਤ ਕੋ ਲਗ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਤਾੜੇ ਲਗਣਾ ।

[आँखें छत से या छत को लग जाना] मुहा० आँखों का एक जगह स्थिर हो जाना ।

—آنکھیں دکھانا—[ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧਮਕਾਉਣਾ, ਡਰਾਉਣਾ ।

[आँखें दिखाना] मुहा० डाँटना डपटना, धमकाना ।

—آنکھیں ڈبڈبانا—[ਅੱਖਾਂ ਡਬ-ਡੁਬਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆਉਣਾ ।

[आँखें डब-डुबाना] मुहा० आँखों में आँसू आना ।

—آنکھیں ڈگر ڈگر کرنا—[ਅੱਖਾਂ ਡਗਰ ਡਗਰ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ।

[आँखें डगर डगर कर-ना] मुहा० निर्बल होना ।

—آنکھیں ڈھلنا—[ਅੱਖਾਂ ਢੁਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਦਾਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ।

[आँखें ढुल-ना] मुहा० प्रेम-भरी दृष्टि डालना ।

—آنکھیں رکھنا—[ਅੱਖਾਂ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਰਖਣਾ; ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹੋਣਾ ।

[आँखें रख-ना] मुहा० परख का ज्ञान होना; अनुभवी होना ।

—آنکھیں روشن کرنا—[ਅੱਖਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਹਣੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ; ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਸੁਜਾਖਿਆਂ ਹੋਣਾ ।

[आँखें रोशन कर-ना] मुहा० किसी प्रिय अथवा सुन्दर वस्तु के देखने से प्रसन्न होना ; नेत्रहीन का नेत्र युक्त होना ।

—آنکھیں زمین سے لگ جانا—[ਅੱਖਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸੇ ਲਗ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ; ਪਛਤਾਉਣਾ ।

[आँखें जमीन से लग जाना] मुहा० शरमाना पछताना ।

—آنکھیں سینا—[ਅੱਖੇਂ ਸੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ।

[आँखें सीना] मुहा० धोखा देना ।

—آنکھیں سینکنا—[ਅੱਖੇਂ ਸੇਂਕਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੂਪਵੰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ, ਚੋਰਾਂਤਕਾਣੀ ਕਰਨਾ ।

[आँखें सेंकना] मुहा० रूपवती स्त्रियों को देखना, प्रेम-भरी दृष्टि से देखना ।

—آنکھیں فرش راہ ہونا—[ਅੱਖੇਂ ਫ਼ਰਸ਼-ਏ ਰਾਹ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉਡੀਕ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਸਤਕਾਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ।

[आँखें फ़र्श-ए राह होना] मुहा० बड़ी प्रतीक्षा तथा लगन का प्रगट करना ; अत्यधिक सत्कार करना ।

—آنکھیں کڑوانا—[ਅੱਖੇਂ ਕੜ-ਵਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਣੀਆਂ ਆਉਣਾ; ਨੀਂਦਰ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਕੌੜੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਹੋਣਾ ।

[आँखें कड़-वाना] मुहा० आँखें दुखने आना ; नींद के कारण आँखों का तलमलाना ।

—آنکھیں کھل جانا—[ਅੱਖੇਂ ਖੁਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਅਸਲੀਅਤ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ; ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਅਕਲ ਆ ਜਾਣਾ ।

[आँखें खुल जाना] मुहा० हैरान हो जाना ; असलीयत खुल जाना ; अनुभव हो जाना ; होशियार हो जाना ; अक़ल आ जाना ।

—آنکھیں کہیں ہونا دل کہیں ہونا—[ਅੱਖੇਂ ਕਹੀਂ ਹੋਣਾ ਦਿਲ ਕਹੀਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਚਿੱਤੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੋਣਾ; ਨਜ਼ਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਹੋਣਾ ।

[आँखें कहीं होना दिल कहीं होना] मुहा० दो-दिली की अवस्था होना; दृष्टि कहीं और ध्यान कहीं और होना ।

—آنکھیں گرم کرنا—[ਅੱਖੇਂ ਗਰ-ਮ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ; ਨੀਂਦਰ ਆ ਜਾਣਾ ।

[आँखें गर्म कर-ना] मुहा० कुपित होना ; नींद आ जाना ।

—آنکھیں گڑ جانا—[ਅੱਖੇਂ ਗੜ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਲਗਾਤਾਰ ਤੱਕੀ ਜਾਣਾ, ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ।

[आँखें गड़ जाना] मुहा० किसी चीज़ को लगातार देखते रहना, टिकटिकी बाँध कर देखना ।

—آنکھیں گلابی ہونا—[ਅੱਖੇਂ ਗੁਲਾਬੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਹੋਣਾ; ਖੁਮਾਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣਾ; ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ ।

[आँखें गुलाबी होना] मुहा० आँखें लाल होना; नशे में चूर होना; प्यार होना ।

—آنکھیں لال کرنا—[ਅੱਖੇਂ ਲਾਲ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ; ਬਹੁਤ ਹੋਣਾ ।

[आँखें लाल कर-ना] मुहा० गुस्से होना ; बहुत होना ।

—آنکھیں لڑانا—[ਅੱਖੇਂ ਲੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ, ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨਾ; ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਛੂਹਣਾ ਜਾਂ ਚੁੰਮਣਾ; ਉਡੀਕਣਾ ।

[आँखें लड़ाना] मुहा० आशिक़ होना, प्यार करना ; आँखों से स्पर्श करना अथवा चूमना; प्रतीक्षा करना ।

—آنکھیں مانگنا—[ਅੱਖੇਂ ਮਾਂਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਚਾਹ ਕਰਨਾ ।

[आँखें माँग ना] मुहा० नेत्र-ज्योति का इच्छुक होना, आँखों की चाह करना ।

—آنکھیں مٹکانا—[ਅੱਖੇਂ ਮਟ-ਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਦੇਣਾ; ਨਖਰੇ ਕਰਨਾ; ਚਾਤੁਰ ਕਰਨਾ ।

[आँखें मट-काना] मुहा० आँखों को हरकत देना; नखरे करना ; चातुर करना ।

—آنکھیں ملنا—[ਅੱਖੇਂ ਮਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੌਂ ਕੇ ਉਠਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨੀਂਦਰ ਦਾ ਖੁਮਾਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਆਉਂਦੀ ਨੀਂਦਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਰਗੜਨਾ; ਸ਼ਰਧਾ, ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਅਧੀਨਤਾ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਰਗੜਨਾ ।

[आँखें मल-ना] मुहा० सो चुकने के बाद निद्रा का आलस्य दूर करने के लिये या आने वाली नींद को रोकने के लिये आँखों को रगड़ना ; श्रद्धा या प्यार अथवा अधीनता वश किसी चीज़ के साथ आँखें रगड़ना ।

—آنکھیں مندتے کیا دیر ہے—[ਅੱਖੇਂ ਮੁੰਦ-ਤੇ ਕਯਾ ਦੇਰ ਹੈ] ਵਾ. ਥੀ. ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ।

[आँखें मुन्द-ते क्या देर है] वाक्य० जीवन का क्या भरोसा है ।

—آنکھیں نکالنا—[ਅੱਖੇਂ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ; ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।

[आँखें निकाल-ना] मुहा० अन्धा करना ; क्रोध भरी नजर से देखना ।

—آنکھیں نکلوانا—[ਆਖੇਂ ਨਿਕਲ-ਵਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ।

[आँखें निकल-वाना] मुहा॰ अन्धा करवाना ।

—آنکھیں نیلی پیلی ہونا—[ਆਂਖੇਂ ਨੀਲੀ ਪੀਲੀ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ, ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਣਾ ।

[आँखें नीली पीली होना] मुहा॰ गुस्से होना, नाराज़गी का प्रगट होना ।

—آنکھیں ہونا—[ਆਂਖੇਂ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਆਣਾ ਹੋਣਾ; ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਣਾ ।

[आँखें होना] मुहा॰ चेतावनी होना; अन्तर्दृष्टि होना ।

آنگن—[ਆਂਗਨ] ਪੁ. ਵਿਹੜਾ, ਸਿਹਨ ।

[आँगन] पु॰ प्रांगण, आँगन ।

آنند—[ਆਨੰਦ] ਪੁ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ; ਖ਼ੁਸ਼, ਰਾਜ਼ੀ ।

[आनन्द] पु॰ वि॰ प्रसन्नता; ख़ुश, प्रसन्न ।

—آنند کرنا—[ਆਨੰਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਜ਼ੇ ਲੁੱਟਣਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਕਰਨਾ ।

[आनन्द कर-ना] मुहा॰ ऐश करना, मज़ा लूटना ।

—آنند کے تار بجانا—[ਆਨੰਦ ਕੇ ਤਾਰ ਬਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਐਸ਼ ਕਰਨਾ, ਮੌਜਾਂ ਕਰਨਾ ।

[आनन्द के तार बजाना] मुहा॰ ऐश करना, मज़े लूटना ।

—آنند منگل—[ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ] ਪੁ. ਮੌਜਾਂ, ਐਸ਼ਾਂ, ਸੁਖਚੈਨ ।

[आनन्द मंगल] पु॰ मौज, ऐश, सुखचैन ।

آنول—[ਆਂਵਲ] ਪੁ. ਜੰਮਣ ਸਮੇਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਖ਼ਾਰਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾੜੂਏ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਔਲ ।

[आँवल] पु॰ वह झिल्ली जिस में गर्भ का बच्चा लिपटा रहता है, खेड़ी ।

—آنول گٹا—[ਆਂਵਲ ਗੱਟਾ] ਪੁ. ਸੁੱਕੀ ਹਰੜ; ਦਰਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਆਉਲੇ ।

[आँवल गट्टा] पु॰ सूखी हरड़; वृक्ष पर सूखे आँवले ।

آنولا—[ਆਂਵਲਾ] ਪੁ. ਔਲਾ ।

[आँवला] पु॰ आँवला ।

—آنولا سار گندھک—[ਆਂਵਲਾਸਾਰ ਗੰਧਕ] ਇ. ਆਉਲੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਗੰਧਕ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਖ਼ਿਆਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[आँवलासार गन्धक] स्त्री॰ आँवले के रंग की गन्धक जिसे उत्तम समझा जाता है ।

—آنولے کا کھایا اور بڑے کا کہا بعد میں مزہ دیتا ہے—[ਆਂਵਲੇ ਕਾ ਖਾਯਾ ਔਰ ਬੜੇ ਕਾ ਕਹਾ ਬਾਅਦ ਮੇਂ ਮਜ਼ਾ ਦੇਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਨਾ ਚੰਗਾ ਲਗਣ ਵਾਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ।

[आँवले का खाया और बड़े का कहा बाद में मज़ा देता है] लोको॰ मन को अच्छा न लगने वाले उपदेश के लाभ का ज्ञान पीछे से होता है ।

آنوں—[ਆਉਂ] ਇ. ਮਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਆਂਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਲ ਨਾਲ ਖ਼ਾਰਜ ਹੋਇਆ ਚਿੱਟਾ ਚਿੱਟਾ ਲੇਸਦਾਰ ਮਾਦਾ, ਔਂ ।

[आँव] स्त्री॰ वह चिकना सफ़ेद लेसदार मल जो अन्न न पचने से उत्पन्न होता है, आँव ।

آنہ—[ਆਨਹ] ਪੁ. ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਪੁਰਾਣੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ।

[आनः] पु॰ रुपये का सोलहवाँ भाग, पुराने चार पैसे ।

آنی جانی—[ਆਨੀ ਜਾਨੀ] ਵਿ. ਫ਼ਾਨੀ, ਚਲਾਏਮਾਨ ।

[आनी जानी] वि॰ नश्वर, फ़ानी ।

آوا—[ਆਵਾ] ਪੁ. ਭੱਠਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਟਾਂ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[आवा] पु॰ वह भट्ठा जहाँ ईंटें पकती हैं ।

—آوا ہی بگڑا ہے—[ਆਵਾ ਹੀ ਬਿਗ-ੜਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਭੱਠਾ ਹੀ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਾਲਾਇਕ ਹਨ ।

[आवा ही बिग-ड़ा है] लोको॰ भट्ठा ही बैठा है, सारे ही नालायक हैं ।

—آوے کا آوا ہی (بگڑا) خراب ہے—[ਆਵੇ ਕਾ ਆਵਾ ਹੀ (ਬਿਗ-ੜਾ) ਖ਼ਰਾਬ ਹੈ] ਅਖੌ. ਸਾਰੇ ਹੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹਨ ।

[आवे का आवा ही (बिग-ड़ा) ख़राब है] लोको॰ सब के सब ख़राब हैं ।

آوا جائی—[ਆਵਾ-ਜਾਈ] ਇ. ਆਮਦੋਰਫ਼ਤ ।

[आवाजाई] स्त्री॰ यातायात ।

آوارگی—[ਆਵਾਰ-ਗੀ] ਇ. ਆਵਾਰਾਗਰਦੀ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ; ਖ਼ਰਾਬੀ ।

[आवार-गी] स्त्री॰ आवारागर्दी; परेशानी; ख़राबी ।

آوارہ—[ਆਵਾਰਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਮੰਤਵ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ, ਬਦਕਾਰ, ਬਦਚਲਣ ।

[आवारह] फ़ा॰ वि॰ इधर उधर भटकता फिरने वाला; भ्रष्ट-चरित्र, दुष्ट ।

—آوارہ گرد—[ਆਵਾਰਹ ਗਰ-ਦ] ਫ਼ਾ.ਵਿ. ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ ।

[आवारह गर-द] फ़ा॰ वि॰ आवारा घूमने वाला ।

—آوارہ گردی—[ਆਵਾਰਹ ਗਰ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[आवारह गर-दी] फ़ा॰ स्त्री॰ आवारा घूमने का भाव ।

—آوارہ مزاج—[ਆਵਾਰਹ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਵਾਰਾ ਤਬੀਅਤ, ਲਾ-ਪਰਵਾਹ ।

[आवारह मिज़ाज] फ़ा० वि० आवारा स्वभाव का; ला-परवाह ।

—آوارہ مزاجی—[ਆਵਾਰਹ ਮਿਜ਼ਾਜੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਾ-ਪਰਵਾਹੀ ।

[आवारह मिज़ाजी] फ़ा० स्त्री० ला-परवाही ।

—آوارہ وطن—[ਆਵਾਰਹ ਵਤਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਦੇਸੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ ।

[आवारह वतन] फ़ा० वि० परदेसी, मुसाफ़िर ।

—آوارہ وطنی—[ਆਵਾਰਹ ਵਤਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਤਨ ਛੁਟ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[आवारह वतनी] फ़ा० स्त्री० देश से निर्वासित होने का भाव ।

آواز—[ਆਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਧੁਨੀ, ਖੜਕਾ, ਆਹਟ, ਸ਼ਿਹਰਤ, ਢੰਢੋਰਾ ।

[आवाज़] फ़ा० स्त्री० ध्वनि, खटका, आहट, शोहरत, ढिंढोरा ।

—آواز آنا—[ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣਾ ।

[आवाज़ आना] मुहा० आवाज़ सुनाई देना ।

—آواز بدل جانا—[ਆਵਾਜ਼ ਬਦਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਣਾ ।

[आवाज़ बदल जाना] मुहा० रोग अथवा अन्य किसी कारण से स्वर में अन्तर आ जाना ।

—آوازِ بکا یا گریہ—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਬੁਕਾ ਯਾ ਗਿਰਿਯਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[आवाज़े बुका या गिरियः] फ़ा० स्त्री० रोने की आवाज़ ।

—آواز بگڑ جانا—[ਆਵਾਜ਼ ਵਿਗੜ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[आवाज़ बिगड़ जाना] मुहा० आवाज़ ख़राब हो जाना ।

—آواز بلند کرنا—[ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉੱਚਾ ਬੋਲਣਾ; ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ।

[आवाज़ बुलन्द करना] मुहा० ऊँचा बोलना; आवाज़ उठाना ।

—آواز بیٹھنا—[ਆਵਾਜ਼ ਬੈਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਲਾ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ।

[आवाज़ बैठना] मुहा० गला बैठ जाना ।

—آوازِ پا—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈੜਚਾਲ

[आवाज़े पा] फ़ा० पु० पैरों की आहट ।

—آواز پر گولی لگانا—[ਆਵਾਜ਼ ਪਰ ਗੋਲੀ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਉਣਾ

[आवाज़ पर गोली लगाना] मुहा० शब्दभेदी बाण मारना ।

—آواز پر لگا ہونا—[ਆਵਾਜ਼ ਪਰ ਲਗਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਬੋਲੀ ਪਛਾਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਣਾ ।

[आवाज़ पर लगा होना] मुहा० इशारे पर काम करना, आवाज़ या बोली पहचान कर काम करने का अभ्यासी होना ।

—آواز پھٹنا—[ਆਵਾਜ਼ ਫੁਟਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਭਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਆਵਾਜ਼ ਸਾਫ਼ ਨਾ ਨਿਕਲਣਾ ।

[आवाज़ का फूटना] मुहा० आवाज़ का भारी पड़ना, स्वर साफ़ न निकलना ।

—آوازِ جرس—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਜਰਸ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘੰਟੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਊਠਾਂ ਦੇ ਘੜਿਆਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[आवाज़े जरस] फ़ा० स्त्री० घंटे की आवाज़, क़ाफ़िले की घंटी की आवाज़, ऊँटों के घड़ियाल की आवाज़ ।

—آوازِ درا—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਦਰਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘੜਿਆਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਊਠ ਦੇ ਘੜਿਆਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[आवाज़े दरा] फ़ा० स्त्री० घंटे का शब्द, ऊँट के घड़ियाल की आवाज़ ।

—آواز دینا—[ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਕਾਰਨਾ, ਬੁਲਾਉਣਾ, ਹਾਕ ਮਾਰਨਾ ।

[आवाज़ देना] मुहा० पुकारना, बुलाना, आवाहन करना ।

—آوازِ سگاں کم نہ کند رزقِ گدا را—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਸਗਾਂ ਕਮ ਨ: ਕੁਨਦ ਰਿਜ਼ਕੇ ਗਦਾ ਰਾ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਭੌਂਕਣ ਨਾਲ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।

[आवाज़े सगाँ कम न: कुनद रिज़्क़े गदा रा] फ़ा० लोकोक्ति कुत्तों के भौंकने से भिखारियों की वृत्ति में कमी नहीं होती ।

—آوازِ صور—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਸੂਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਉਸ ਨਰਸਿੰਗੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਰਾਫ਼ੀਲ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵਜਾਉਣਗੇ ।

[आवाज़े सूर] फ़ा० अर० स्त्री० उस नरसिंगे की ध्वनि जिसे हज़रत इसराफ़ील क़ियामत के समय बजाएँगे ।

—آوازِ غیب—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਗ਼ੈਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਗ਼ੈਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[आवाज़े ग़ैब] फ़ा० अर० स्त्री० आकाशवाणी ।

—آواز کا پاٹ—[ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਪਾਟ] ਪੁ. ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਹਦ।

[आवाज़ का पाट] पुं॰ आवाज़ की पहुँच, स्वर की सीमा।

—آواز کرنا—[ਆਵਾਜ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਕ ਮਾਰਨਾ; ਫ਼ਕੀਰ ਦਾ ਮੰਗ ਮਾਰਨਾ।

[आवाज़ कर-ना] मुहा॰ आवाज़ मारना, फ़क़ीर का माँगने के लिये आवाज़ देना।

—آواز کھل جانا—[ਆਵਾਜ਼ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ।

[आवाज़ खुल जाना] मुहा॰ स्वर का साफ़ निकलना।

—آواز لڑنا—[ਆਵਾਜ਼ ਲੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਪੂਰੀ ਸੁਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ।

[आवाज़ लड़-ना] मुहा॰ स्वर का अन्तिम सीमा तक पहुँचना।

—آواز میں پتی لگ جانا—[ਆਵਾਜ਼ ਮੇਂ ਪੱਤੀ ਲੱਗ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਖੁਰਖੁਰਾਹਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आवाज़ में पत्ती लग जाना] मुहा॰ किसी कारण आवाज़ में खुरखुराहट पैदा हो जाना।

—آواز میں چھریاں (کٹاریاں) بھری ہونا—[ਆਵਾਜ਼ ਮੇਂ ਛੁਰੀਆਂ (ਕਟਾਰੀਆਂ) ਭਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅਤੀ ਕੁਰਖ਼ਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿ ਹੋਣਾ।

[आवाज़ में छुरियां (कटारियां) भरी होना] मुहा॰ आवाज़ का कटु या असह्य होना।

—آواز میں لوچ ہونا—[ਆਵਾਜ਼ ਮੇਂ ਲੋਚ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਰਮੀ ਤੇ ਖਿੱਚ ਹੋਣਾ।

[आवाज़ में लोच होना] मुहा॰ आवाज़ में मधुरता तथा आकर्षण होना।

—آواز میں نمک ہونا—[ਆਵਾਜ਼ ਮੇਂ ਨਮਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਦਰਦ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ।

[आवाज़ में नमक होना] मुहा॰ आवाज़ में करुणा प्रगट होना।

آوازہ—[ਆਵਾਜ਼ਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੁਹਰਤ, ਧੁੰਮ; ਤਾਹਨਾ, ਮਿਹਣਾ।

[आवाज़ह] फ़ा॰ पुं॰ प्रसिद्धि, ख्याति; उपालम्भ, उलाहना।

—آوازہ بلند ہونا—[ਆਵਾਜ਼ਹ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣਾ, ਧੁੰਮਾਂ ਪੈਣਾ।

[आवाज़ह बुलंद होना] मुहा॰ प्रसिद्ध होना, धूम पड़ना।

—آوازے پھینکنا یا آوازے سنانا یا آوازے کسنا—[ਆਵਾਜ਼ੇ ਫੈਂਕ-ਨਾ ਯਾ ਆਵਾਜ਼ੇ ਸੁਨਾਨਾ ਯਾ ਆਵਾਜ਼ੇ ਕਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਹਨੇ ਦੇਣਾ, ਛੇੜਨਾ।

[आवाज़े फेंक-ना या आवाज़े सुनाना या आवाज़े कस-ना] मुहा॰ व्यंग्य पूर्ण बात कहना, बोली मारना।

آواگون—[ਆਵਾਗਵਣ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵ ਦਾ ਮਰ ਕੇ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੀ ਜੂਨੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਨਾਸੁਖ।

[आवागवन] पुं॰ हिन्दु धर्म अनुसार बार बार मरने और जन्म लेने का भाव, आवागमन।

آورد—[ਆਵੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਦਤ ਵਿਰੁਧ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਉਚੇਚ ਨਾਲ ਕਿਵਤਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਜਤਨ।

[आवुर-द] फ़ा॰ स्त्री॰ स्वभाव विरुद्ध यत्न अथवा परिश्रम से बात पैदा करने का भाव; विशेष कविता बनाने का यत्न।

—آوردہ—[ਆਵੁਰਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਇਆ।

[आवुर-दह] फ़ा॰ वि॰ लाया हुआ।

آویزاں—[ਆਵੇਜ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਟਕਦਾ ਹੋਇਆ।

[आवेज़ाँ] फ़ा॰ वि॰ लटकता हुआ।

آویزہ—[ਆਵੇਜ਼ਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁੰਦਾ, ਵਾਲੀ।

[आवेज़ह] फ़ा॰ पुं॰ कान का एक गहना, बुन्दा।

آہ—[ਆਹ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਦੁਖ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਹਾਏ; ਇ. ਹਾਉਕਾ।

[आह] फ़ा॰ अव्य॰ दुःख अथवा क्लेश सूचक शब्द, हाय; स्त्री॰ ठण्डी साँस।

—آہ بھرنا—[ਆਹ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਉਕਾ ਲੈਣਾ।

[आह भर-ना] मुहा॰ दुःख के कारण ठण्डी साँस लेना।

—آہ پڑنا—[ਆਹ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਹਾਉਕੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਕੋਈ ਬਿਪਤਾ ਪੈਣਾ।

[आह पड़-ना] मुहा॰ किसी ग़रीब की बददुआ के कारण आपत्ति में फंस जाना।

—آہ رسا—[ਆਹੇ ਰਸਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਹ।

[आहे रसा] फ़ा॰ स्त्री॰ असर करने वाली आह।

—آہ کرنا—[ਆਹ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਉਕਾ ਭਰਨਾ।

[आह कर-ना] मुहा॰ आह भरना।

—آہ کھینچنا—[ਆਹ ਖੈਂਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਉਕਾ ਭਰਨਾ, ਕਰਾਹੁਣਾ, ਆਹ ਭਰਨਾ।

[आह खींच-ना] मुहा० ठण्डी साँस लेना, कराहना, आह भरना।

—آہ لینا گیا —[ਆਹ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁਖਾ ਕੇ ਬਦਅਸੀਸ ਲੈਣਾ, ਸਤਾਉਣਾ, ਦੁਖ ਦੇਣਾ।

[आह लेना] मुहा० किसी की बददुआ लेना, सताना, दुखी करना।

—آہِ نیم شب گیا —[ਆਹੇ ਨੀਮ ਸ਼ਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਰਿਆ ਹਉਕਾ।

[आहे नीम शब] फ़ा० स्त्री० आधी रात को भरी जाने वाली आह।

—آہِ نیم شبی گیا — [ਆਹੇ ਨੀਮ ਸ਼ਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਰਿਆ ਹਉਕਾ।

[आहे नीम शबी] फ़ा० स्त्री० आधी रात के वक़्त भरी जाने वाली आह।

—آہ و بکا گیا —[ਆਹੋ ਬੁਕਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਣ-ਪਿਟਣ, ਕੂਕ-ਰੌਲਾ।

[आहो बुका] फ़ा० स्त्री० रोना पीटना, चीख़ पुकार।

—آہ و زاری گیا —[ਆਹੋ ਜ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੂਕ ਰੌਲਾ, ਰੋਣ-ਪਿਟਣ।

[आहो ज़ारी] फ़ा० स्त्री० रोना पीटना, चीख़ पुकार।

—آہ و فغاں گیا —[ਆਹੋ ਫ਼ੁਗਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਣ ਪਿੱਟਣ, ਕੂਕ-ਰੌਲਾ।

[आहो फ़ुग़ाँ] फ़ा० स्त्री० चीख़ पुकार, रोना पीटना।

آہا —[ਆਹਾ] ਅਵ. ਆਹਾ! ਵਾਹ ਵਾਹ! ਕੀ ਕਹਿਣੇ!

[आहा] अव्य० वाह वाह! शाबाश! क्या कहने!

آہار —[ਆਹਾਰ] ਪੁ. ਭੋਜਨ।

[आहार] पु० भोजन।

آہا ہا —[ਆਹਾ ਹਾ] ਅਵ. ਵਾਹ ਵਾਹ! ਅਸ਼ਕੇ!

[आहा हा] अव्य० वाह वाह! क्या कहने!

آہا ہا ہا —[ਆ ਹਾ ਹਾ ਹਾ] ਅਵ. ਕਮਾਲ ਏ! ਕੀ ਕਹਿਣੇ!

[आ हा हा हा] अव्य० हर्ष सूचक अव्यय, कमाल है!

آہٹ —[ਆਹਟ] ਇ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਚੱਲਣ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਬਿੜਕ।

[आहट] स्त्री० किसी के चलने से होने वाला हल्का शब्द, पद-चाप।

—آہستگی —[ਆਹਿਸਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੌਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ

[आहिस-तगी] फ़ा० स्त्री० धीरे होने का भाव।

آہستہ —[ਆਹਿਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੌਲੀ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।

[आहिस-त:] फ़ा० क्रि० वि० शनैः शनैः, धीरे धीरे।

—آہستہ آہستہ —[ਆਹਿਸ-ਤ: ਆਹਿਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ, ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ, ਅਰਾਮ ਨਾਲ।

[आहिस-त: आहिस-त:] फ़ा० क्रि० वि० शनैः शनैः, धीरे धीरे, चुपके चुपके।

آہک —[ਆਹਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੂਨਾ, ਕਲੀ।

[आहक] फ़ा० पु० चूना, क़लई।

آہن —[ਆਹਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੋਹਾ, ਫ਼ੌਲਾਦ।

[आहन] फ़ा० पु० लोहा, फ़ौलाद।

—آہن ربا —[ਆਹਨ ਰੁਬਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੁੰਬਕ, ਮਿਕਨਾਤੀਸ।

[आहन रुबा] फ़ा० पु० चुम्बक, मिक़्नातीस।

آہنگ —[ਆਹੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਲਾਪ; ਆਵਾਜ਼; ਤਾਲ; ਇਰਾਦਾ।

[आहंग] फ़ा० पु० गाने का आलाप; आवाज़; ताल; इरादा।

آہنگر —[ਆਹਨ-ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੁਹਾਰ।

[आहन-गर] फ़ा० पु० लुहार।

—آہنگری —[ਆਹਨ-ਗਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਕਿੱਤਾ।

[आहन-गरी] फ़ा० स्त्री० लुहार का काम।

آہنی یا آہنیں —[ਆਹਨੀ ਜਾਂ ਆਹਨੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੋਹੇ ਦਾ, ਫ਼ੌਲਾਦੀ, ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ।

[आहनी या आहनीं] फ़ा० वि० लोहे का, फ़ौलादी, लौह निर्मित।

آہو —[ਆਹੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਰਨ, ਮਿਰਗ; ਐਬ, ਨੁਕਸ।

[आहू] फ़ा० पु० हरिण, मृग; ऐब, बुराई।

—آہو چشم —[ਆਹੂ ਚਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਮਾਸ਼ੂਕ; ਹਰਨਾਖੀ, ਮਿਰਗਨੈਣੀ।

[आहू चश-म] फ़ा० पु० वि० माशूक़; हरिणाक्षी, मृगनयनी।

—آہوئے حرم —[ਆਹੂਏ ਹਰ-ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੱਕਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ; ਮਾਸ਼ੂਕ।

[आहुए हर-म] फ़ा० पु० मक्का शरीफ़ की सीमा में रहने वाला हरिण जिस का शिकार करना मना है; माशूक़।

—آہوئے فلک —[ਆਹੂ ਏ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰਜ।

[आहू ए फ़लक] फ़ा० पु० सूर्य।

آؤ بھگت — [ਆਉ ਭਗਤ] ਇ. ਖਾਤਰ।

[आओ भगत] स्त्री० स्वागत।

آؤ پیر گھر کا بھی لے جاؤ — [ਆਉ ਪੀਰ ਘਰ ਕਾ ਭੀ ਲੇ ਜਾਉ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਨਫ਼ੇ ਦੀ ਆਸ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਓਂ ਵੀ ਗੁਆ ਬਹਿਣਾ, ਨਫ਼ੇ ਦੀ ਆਸ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ।

[आओ पीर घर का भी ले जाओ] लोको० किसी लाभ की आशा पर घर का भी गँवा बैठना, लाभ की आशा पर हानि उठाना।

آؤ جاؤ گھر تمہارا۔ کھانا مانگے دشمن ہمارا — [ਆਉ ਜਾਉ ਘਰ ਤੁਮ-ਹਾਰਾ-ਖਾਨਾ ਮਾਂਗੇ ਦੁਸ਼-ਮਨ ਹਮਾਰਾ] ਅਖੌ. ਘਰ ਬਾਰ ਤੇਰਾ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਈਂ।

[आओ जाओ घर तुम्हारा, खाना मांगे दुश्मन हमारा] लोको० ऊपरी स्वागत करने पर ऐसा कहा जाता है।

آؤ دیکھا نہ تاؤ — [ਆਉ ਦੇਖਾ ਨ: ਤਾਉ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟਪਟ।

[आओ देखा न: ताओ] क्रि० वि० झटपट।

آئی — [ਆਈ] ਇ. ਵਿ. ਮੌਤ; ਆਈ ਹੋਈ।

[आई] स्त्री० वि० मृत्यु; आई हुई।

آئی بلا سر سے ٹالنا — [ਆਈ ਬਲਾ ਸਰ ਸੇ ਟਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਈ ਮੁਸੀਬਤ ਸਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨਾ।

[आई बला सर से टाल-ना] मुहा० सिर पर से विपत्ति को दूर करना।

آئی تو روزی نہیں تو روزہ — [ਆਈ ਤੋ ਰੋਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤੋ ਰੋਜ਼ਹ] ਅਖੌ. ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੇ ਕੁਝ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਖਾ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫ਼ਾਕਾ ਹੀ ਸਹੀ।

[आई तो रोज़ी नहीं तो रोज़ह] लोको० आमदनी होने पर दिन सुख से बीतते हैं नहीं तो उपवास होना ही है।

آئی گئی ہو گئی — [ਆਈ ਗਈ ਹੋ ਗਈ] ਵਾ. ਬੰ. ਭੁਲ ਭੁਲਾ ਗਈ; ਗੁਆਚਿਆ ਹੋ ਗਈ।

[आई गई हो गई] वाक्य० भूल भुला गई; नष्ट हो गई।

آئی نہیں ٹلتی — [ਆਈ ਨਹੀਂ ਟਲ-ਤੀ] ਅਖੌ. ਮੌਤ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਟਾਲਦੀ।

[आई नहीं टल-ती] लोको० मृत्यु टल नहीं सकती।

آئی ہے جان کے ساتھ جائے گی جنازے کے ساتھ — [ਆਈ ਹੈ ਜਾਨ ਕੇ ਸਾਥ ਜਾਏਗੀ ਜਨਾਜ਼ੇ ਕੇ ਸਾਥ] ਅਖੌ. ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਈ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ।

[आई है जान के साथ जाएगी जनाज़े के साथ] लोको० बाल्यावस्था में पड़ी आदतें नहीं बदलतीं।

آئے بائے کہاٹ کے پائے — [ਆਏ ਬਾਏ ਖਾਟ ਕੇ ਪਾਏ] ਅਖੌ. ਵਾਹੀਆਤ ਤੇ ਬੇ ਅਰਥ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ।

[आए बाए खाट के पाए] लोको० व्यर्थ की बातें करना

آئے پیر بھاگے بیر — [ਆਏ ਪੀਰ ਭਾਗੇ ਬੀਰ] ਅਖੌ. ਬੁਰੇ ਲੋਕ ਨੇਕਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰ ਸਕਦੇ।

[आए पीर भागे बीर] लोको० दुष्ट मनुष्य भले के सामने नहीं फटक सकते।

آئے دن — [ਆਏ ਦਿਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਰੋਜ਼, ਹਮੇਸ਼, ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ।

[आए दिन] क्रि० वि० प्रतिदिन, हमेशा, हर रोज़।

آئے کی خوشی نہ گئے کا غم — [ਆਏ ਕੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨ: ਗਏ ਕਾ ਗ਼ਮ] ਅਖੌ. ਬੇ ਪਰਵਾਹੀ ਤੇ ਬੇਤੁਅੱਲਕੀ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[आए की ख़ुशी न: गए का ग़म] लोको० बे परवाही तथा विरक्ति भाव प्रगट करने का भाव।

آئی-ایس — [ਆਈ. ਐਸ.] ਅੰਗ. ਪੁ. ਇੰਡੀਅਨ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੈ। ਉਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਇਸਰਾਇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ (I.S.)।

[आई. ऐस.] अंग० पु० इंडियन सर्विस का संक्षेप। वह पदाधिकारी जिस की नियुक्ति वायसराय के हाथ से होती थी (I. S.)।

آئی-سی-ایس — [ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ.] ਅੰਗ. ਪੁ. ਇੰਡੀਅਨ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੈ (Indian Civil Service)।

[आई. सी. ऐस.] अंग० पु० इंडियन सिविल सर्विस का संक्षेप (I. C. S.)।

آئین — [ਆਈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਧਾਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ।

[आईन] अर० पु० विधान, संविधान।

آئین اخلاق — [ਆਈਨੇ ਅਖ਼-ਲਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਚਾਰ, ਮਰਯਾਦਾ।

[आईने अख़लाक़] अर० पु० आचार, मर्यादा।

آئین حکومت — [ਆਈਨੇ ਹੁਕੂਮਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਧਾਨ।

[आईने हुकूमत] अर० पु० शासन विधान।

—آئین دیوانی—[ਆਈਨੇ ਦੀਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਿਵਲ ਲਾ (Civil Law)।
[आईने दीवानी] फ़ा॰ पु॰ लेन देन के सम्बन्ध में कानून, दीवानी कानून, सिविल ला (Civil Law)।

—آئین فوجداری—[ਆਈਨੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ (Criminal Law)।
[आईने फ़ौजदारी] फ़ा॰ पु॰ फ़ौजदारी कानून।

—آئین مال—[ਆਈਨੇ ਮਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਨੂੰਨ ਮਾਲ।
[आईने माल] फ़ा॰ पु॰ राजस्व का कानून।

آئی بی فاتک سب کموں میں داخلہ—[ਆਈ ਬੀ ਆਕਿਲ: ਸਭ ਕਾਮੋਂ ਮੇਂ ਦਾਖ਼ਿਲ:] ਅਖੌ. ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ।
[आई बी आक़िल: सब कामों में दाख़िल:] लोको॰ प्रत्येक कार्य में हस्तक्षेप करने वाली स्त्री।

(آئینہ) آئینہ—[ਆਈਨ: (ਆਇਨ:)] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਦਰਪਨ, ਸ਼ੀਸ਼ਾ; ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਰੌਸ਼ਨ; ਸਪਸ਼ਟ, ਸਾਫ਼।
[आईन: (आइन:)] फ़ा॰ पु॰ वि॰ दर्पण, शीशा; दिखाने वाला; रौशन; स्पष्ट, साफ़।

—آئینہ اندھا ہو جانا—[ਆਈਨ: ਅੰਧਾ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਧੁੰਧਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[आईन: अन्धा हो जाना] मुहा॰ शीशे का धुंधला जाना।

—آئینہ باطن—[ਆਈਨ: ਬਾਤਿਨ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸਾਫ਼ ਮਨ ਵਾਲਾ।
[आईन: बातिन] फ़ा॰ अर॰ वि॰ शुद्ध हृदय का।

—آئینہ بنانا—[ਆਈਨ: ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ।
[आईन: बनाना] मुहा॰ हैरान कर देना।

—آئینہ بندی—[ਆਈਨ: ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[आईन: बन्दी] फ़ा॰ स्त्री॰ शीशे से मकान को सजाने का कार्य।

—آئینہ حلب یا حلبی—[ਆਈਨਏ ਹਲਬ ਯਾ ਹਲਬੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਲਬ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।
[आईनए हलब या हलबी] फ़ा॰ पु॰ हलब शहर का बना हुआ शीशा।

—آئینہ خانہ[ਆਈਨ: ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਹੋਣ; ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ।
[आईन: ख़ान:] फ़ा॰ पु॰ वह मकान जिस में शीशे हों; शीश महल।

—آئینہ دار—[ਆਈਨ: ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਨਾਈ।
[आईन: दार] फ़ा॰ पु॰ शीशा दिखाने वाला, शृंगार कराने वाला; नाई।

—آئینہ دکھانا—[ਆਈਨ: ਦਿਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਔਗੁਣ ਦਰਸਾਉਣਾ, ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨਾ।
[आईन: दिखाना] मुहा॰ दोष बताना; उपदेश करना।

—آئینہ رخ یا آئینہ رو—[ਆਈਨ: ਰੁਖ਼ ਯਾ ਆਈਨ: ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਮਸ਼ੂਕ, ਸੋਹਣਾ।
[आईन: रुख़ या आईन: रू] फ़ा॰ पु॰ वि॰ माशूक़, सुन्दर।

—آئینہ ساز یا آئینہ گر—[ਆਈਨ: ਸਾਜ਼ ਯਾ ਆਈਨ: ਗਰ] ਫ਼ਾ.ਵਿ.ਪੁ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
[आईन: साज़ या आईन: गर] फ़ा॰ वि॰ पु॰ दर्पण बनाने वाला, शीशे का काम करने वाला।

—آئینہ سامنے سے نہ ہٹنا—[ਆਈਨ: ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਸੇ ਨ: ਹਟਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰ ਵੇਲੇ ਬਣਾਉ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਵਿਚ ਲਗਿਆ ਰਹਿਣਾ।
[आईन: सामने से न: हटना] मुहा॰ हर वक़्त शृंगार करते रहना।

—آئینہ سکندری—[ਆਈਨਏ ਸਿਕੰਦਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਆਈਨਾ (ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਪਲੇਟ ਨੂੰ ਚਮਕਾ ਕੇ ਦਰਪਨ (ਆਈਨਾ) ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ)।
[आईनए सिकन्दरी] फ़ा॰ पु॰ लोहे का शीशा। (कहते हैं कि सब से पहले सिकन्दर ने लोहे की प्लेट को चमका कर दर्पण बनवाया था)।

—آئینہ سیما—[ਆਈਨ: ਸੀਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਜਿਹੇ ਮੱਥੇ ਵਾਲਾ; ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ; ਮਸ਼ੂਕ।
[आईन: सीमा] फ़ा॰ वि॰ पु॰ शीशे जैसे मस्तक वाला, सुन्दर; माशूक़।

—آئینہ کر دینا—[ਆਈਨ: ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕਾ ਦੇਣਾ; ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ।

[आईन: कर देना] मुहा० चमका देना; स्पष्ट कर देना; हैरान कर देना।

آئینہ ہو جانا یا ہونا—[ਆਈਨਾ: ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[आईन: हो जाना या होना] मुहा० स्पष्ट हो जाना।

آئینے میں بال آ جانا یا بال پڑ جانا—[ਆਈਨੇ ਮੇਂ ਬਾਲ ਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਬਾਲ ਪੜ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਟੁਟ ਜਾਣਾ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਤ੍ਰੇੜ ਆ ਜਾਣਾ।

[आईने में बाल आ जाना या बाल पड़ जाना] मुहा० शीशे का टूट जाना, शीशे में टूटने की रेखा पड़ना।

آئینے میں چاند دیکھنا—[ਆਈਨੇ ਮੇਂ ਚਾਂਦ ਦੇਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਹਬੂਬ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ।

[आईने में चांद देख-ना] मुहा० प्रेमिका को दर्पण में देखना।

آئینے میں منہ تو دیکھو—[ਆਈਨੇ ਮੇਂ ਮੂੰਹ ਤੋ ਦੇਖੋ] ਵਾ. ਬੋ. ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੇ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤਾਨ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਾਕ।

[आईने में मुंह तो देखो] वाक्य० अपने सामर्थ्य से बाहर हो कर कोई काम करे तो व्यंग्य से प्रयुक्त किया जाने वाला वाक्य।

آیا—[ਆਯਾ] ਇ. ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ, ਦਾਈ।

[आया] स्त्री० दूध पिलाने वाली स्त्री, धाय।

آیا گری—[ਆਯਾਗਰੀ] ਇ. ਦਾਈਆਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ।

[आयागरी] स्त्री० धाय का काम।

آیا بندہ آئی روزی گیا بندہ گئی روزی—[ਆਯਾ ਬੰਦਹ ਆਈ ਰੋਜ਼ੀ ਗਯਾ ਬੰਦਹ ਗਈ ਰੋਜ਼ੀ] ਅਖੌ. ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰਿਜ਼ਕ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[आया बन्दह आई रोजी गया बन्दह गई रोजी] लोको० मनुष्य के जीवन के साथ ही सब कुछ है मरने पर कुछ नहीं।

آیا گیا—[ਆਯਾ ਗਯਾ] ਪੁ. ਇ. ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਪਰਾਹੁਣਾ; ਭੁਲਿਆ ਚੁਕਿਆ।

[आया गया] पु० वि० आने जाने वाला, अतिथि; भूला चूका।

آیات—[ਆਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਆਯਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[आयात] अर० पु० 'आयत' का बहुवचन।

آیات متشابہات—[ਆਯਾਤੇ ਮੁਤਸ਼ਾਬਿਹਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਆਇਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਤਲਬ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਸੰਦੇਹ ਹੋਵੇ।

[आयाते मुतशाबिहात] अर० पु० कुरान की वे आयतें जिन का असल भावार्थ जानने में सन्देह हो।

آیت—[ਆਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਸ਼ਾਨੀ; ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਾਕ।

[आयत] अर० स्त्री० निशानी; कुरान शरीफ़ का पूरा वाक्य।

آیت مطلق—[ਆਯਤੇ ਮੁਤ-ਲਿਕ] ਅਰ. ਇ. ਪੂਰਨ ਵਿਸਰਾਮ-ਚਿੰਨ੍ਹ।

[आयते मुत-लिक़] अर० स्त्री० पूर्णविराम-चिन्ह।

آئندہ—[ਆਇੰਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਉਣ ਵਾਲਾ; ਅੱਗੇ ਲਈ, ਅੱਗੇ ਨੂੰ।

[आइन्दह] फ़ा० वि० क्रि० वि० आने वाला; भविष्य में, आगे को।

آئندہ اختیار بدست مختار—[ਆਇੰਦਹ ਇਖ਼ਤਿਯਾਰ ਬਦਸ-ਤੇ ਮੁਖ਼-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਆਖਣਾ ਸੀ ਸੋ ਆਖ ਦਿੱਤਾ, ਅਗੋਂ ਮੰਨਣਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਆਪ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ।

[आइन्दह इख़तियार बदस-ते मुख़-तार] फ़ा० लोको० किसी को शिक्षा देने के समय कह देते हैं कि हमारा फ़र्ज़ तो कहना ही था कह दिया, अब मानना न मानना आप का काम है।

آیوڈین—[ਆਇਓਡੀਨ] ਅੰਗ. ਪੁ. (Iodine) ਇਕ ਰਸਾਇਣੀ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਟਿੰਕਚਰ ਸੱਟਾਂ ਚੋਟਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[आइओडीन] अंग० पु० एक रसायनिक पदार्थ जिस का औषधियों में प्रयोग होता है, इस का टिंक्चर चोट आदि लगने पर लगाया जाता है।

آیہ—[ਆਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਰਾਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਾਕ, ਆਯਤ।

[आयह] अर० पु० कुरान का पूरा वाक्य, आयत।

آب—[ਅਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿਤਾ।

[अब] अर० पु० पिता।

اب—[ਅਬ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਸਮੇਂ, ਹੁਣ।

[अब] क्रि० वि० इस समय, इसी क्षण ।

—اب آب کرنا—[ਅਬ ਆਬ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਨਾ, ਢੀਲੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ, ਅੱਜ ਕਲ ਕਰਨਾ ।

[अब अब कर-ना] मुहा० टालमटोल करना, बहाना बाज़ी करना, आजकल करना ।

—اب تک—[ਅਬ ਤਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਣ ਤੀਕ ।

[अब तक] क्रि० वि० इस समय तक ।

—اب کے—[ਅਬ-ਕੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਵਾਰ, ਹੁਣ ।

[अब-के] क्रि० वि० इस बार, इस समय ।

—اب بھی—[ਅਬ ਭੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਣ ਵੀ ।

[अब भी] क्रि० वि० इस समय भी ।

—اب بھی میرا مُردہ تیرے زندے پر بھاری ہے—[ਅਬ ਭੀ ਮੇਰਾ ਮੁਰ-ਦਹ ਤੇਰੇ ਜ਼ਿੰਦੇ ਪਰ ਭਾਰੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਮੈਂ ਇਸ ਮਾੜੀ ਗੁਜ਼ਰੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਚਾੜ੍ਹੀ ਹਾਂ ।

[अब भी मेरा मुर-दह तेरे ज़िन्दे पर भारी है] लोको० मैं ऐसी दुरवस्था में भी तेरे से कम नहीं ।

—اب پچھتائے کیا ہوت جب چڑیاں چگ گئیں کھیت—[ਅਬ ਪਛ-ਤਾਏ ਕਯਾ ਹੋਤ ਜਬ ਚਿੜੀਆਂ ਚੁਗ ਗਈਂ ਖੇਤ] ਅਖੌ. ਮੌਕੇ ਦੇ ਖੁੰਝ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ।

[अब पछ-ताए क्या होत जब चिड़ियाँ चुग गईं खेत] लोको० समय बीत जाने पर पछतावा करना व्यर्थ है ।

—اب تب ہو رہی ہے—[ਅਬ ਤਬ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ] ਵਾ. ਬੀ. ਮਰਨ ਕੰਢੇ ਹਨ, ਘਿਰਨੂ ਵਲ ਗਿਆ ਹੈ ।

[अब तब हो रही है] वाक्य० मरणासन्न है, सांस टूट रहे हैं ।

اَبّا—[ਅੱਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਬੋ. ਪਿਤਾ; ਹੇ ਪਿਤਾ ।

[अब्बा] अर० पु० संबो० पिता; हे पिता ।

—ابّا جان - ابّا جانی - ابّا میاں—[ਅੱਬਾ ਜਾਨ, ਅੱਬਾ ਜਾਨੀ, ਅੱਬਾ ਮੀਆਂ] ਪੁ. ਪਿਆਰਾ ਪਿਤਾ ।

[अब्बा जान, अब्बा जानी, अब्बा मियाँ] पु० श्रद्धेय पिता ।

—ابّا جی—[ਅੱਬਾ ਜੀ] ਪੁ. ਪੂਜ ਪਿਤਾ ਜੀ ।

[अब्बा जी] पु० पूज्य पिता जी ।

اِبا—[ਇਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਨਕਾਰ ।

[इबा] अर० पु० इन्कार ।

اَبابیل—[ਅਬਾਬੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੰਛੀ ਜੋ ਟੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਸਲਾਰਾ (Swallow) ।

[अबाबील] अर० स्त्री० एक छोटा सा पक्षी जो सायं समय दलों में उड़ता है, सलारा (Swallow) ।

اِباحت—[ਇਬਾ-ਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਜਾਇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਆਗਿਆ ।

[इबा-हत] अर० स्त्री० उचित करने का भाव; आज्ञा ।

اُبال—[ਉਬਾਲ] ਪੁ. ਜੋਸ਼; ਵਲਵਲਾ; ਗੁੱਸਾ ।

[उबाल] पु० उफान; वलवला; गुस्सा ।

—اُبال آ جانا یا آنا—[ਉਬਾਲ ਆ ਜਾਨਾ ਯਾ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ।

[उबाल आ जाना या आना] मुहा० गुस्सा चढ़ जाना ।

—اُبال اُٹھنا—[ਉਬਾਲ ਉਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉਬਾਲ ਆਉਣਾ ।

[उबाल उठ-ना] मुहा० जोश आना ।

—اُبالی دال ملنا—[ਉਬਾਲੀ ਦਾਲ ਮਿਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਟੀਆ ਭੋਜਨ ਮਿਲਣਾ ।

[उबाली दाल मिल-ना] मुहा० घटिया भोजन मिलना ।

اُبالنا—[ਉਬਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜੋਸ਼ ਦੇਣਾ ।

[उबाल-ना] क्रि० सक० जोश देना ।

اِبتدا—[ਇਬਤਿਦਾ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ੁਰੂ, ਮੁਢ, ਅਨਾਦੀਕਾਲ ।

[इब-तिदा] अर० स्त्री० आरम्भ, आदि, अनादिकाल ।

—اِبتداً—[ਇਬ-ਤਿਦਾਅਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ।

[इब-तिदाअन] अर० क्रि० वि० पहले पहल, शुरू में ।

—اِبتدا کرنا—[ਇਬ-ਤਿਦਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਰੰਭ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ।

[इब-तिदा कर-ना] मुहा० आरम्भ करना, शुरू करना ।

—اِبتدائی—[ਇਬ-ਤਿਦਾਈ] ਅਰ. ਗੁ. ਵਿ. ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ, ਆਰੰਭਕ ।

[इब-तिदाई] अर० गुण० वि० आदि का, अनादि ।

—اِبتدائی تعلیم—[ਇਬ-ਤਿਦਾਈ ਤਅਲੀਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ।

[इब-तिदाई तअ-लीम] फ़ा० अर० स्त्री० प्रारम्भिक शिक्षा ।

ابتدائی رسوم—[ਇਬ-ਤਿਦਾਈ ਰਸੂਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਪਹਿਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹੱਕ; ਪਹਿਲਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ; ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰੀ ਦਾ ਹਕ; ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ, ਭੇਟਾ; ਫ਼ੀਸ-ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੱਕ ।

[इब-तिदाई रसूम] फ़ा० अर० स्त्री० पहला सरकारी हक; पहला पारिश्रमिक; ज़िम्मेदारी का हक ; भेंट ; उपहार, नज़राना; फ़ीस-कोर्ट का हक ।

ابتزال—[ਇਬ-ਤਿਜ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਟੀਆਪਨ ।

[इब-तिज़ाल] अर० पु० हलकापन ।

ابتر—[ਅਬ-ਤਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਛੋਟੀ ਹੋਈ ਪੂੰਛ ਵਾਲਾ, ਡੰਡੋਰਾ; ਇਕ ਜ਼ਿਹਾਰ (ਸਪਰਾਂਗ) ਦਾ ਨਾਂ ।

[अब-तर] अर० वि० स्त्री० कटी पूँछ वाला, लुण्डा; एक राक्षस का नाम ।

ابتر—[ਅਬ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਿੰਡਿਆ ਪੁੰਡਿਆ; ਬਦਚਲਣ, ਆਵਾਰਾ; ਵਧੇਰੇ ਖ਼ਰਾਬ ।

[अब-तर] फ़ा० वि० तितर बितर; भ्रष्टाचरण, आवारा; बहुत ख़राब ।

ابتر ہونا—[ਅਬ-ਤਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਗੜਨਾ, ਬਦਚਲਣ ਹੋਣਾ ।

[अब-तर होना] क्रि० अक० बिगड़ना, दुश्चरित्र होना ।

ابتری—[ਅਬ-ਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੜਬੜੀ, ਅਫ਼ਰਾ ਤਫ਼ਰੀ ।

[अब-तरी] फ़ा० स्त्री० गड़बड़, अफ़रा तफ़री ।

ابتلا—[ਇਬ-ਤਿਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਲਾ ਵਿਚ ਫ਼ਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इब-तिला] अर० पु० बला में फँसने का भाव ।

ابٹن یا اُبٹنا—[ਉਬ-ਟਨ ਯਾ ਉਬ-ਟਨਾ] ਪੁ. ਵਟਨਾ ।

[उब-टन या उब-टना] पु० बटना ।

ابجد—[ਅਬ-ਜਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੀਬਰੂ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖ਼ ਕਢਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਅਲਫ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕ, ਬੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੋ, ਜੀਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਿੰਨ, ਦਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚਾਰ ਹੈ ।

[अब-जद] अर० पु० हीब्रू वर्णमाला के पहले चार वर्णों का संग्रह, इन चार वर्णों की कीमतें निश्चित हैं जिन्हें तारीख़ निकालने के लिए प्रयोग में लाते हैं । अलिफ़ की कीमत एक, बे की कीमत दो, जीम की कीमत तीन, दाल की कीमत चार है ।

ابجد خواں—[ਅਬ-ਜਦ ਖ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਲਫ਼ ਬੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ; ਨਵਾਂ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ।

[अब-जद ख़्वाँ] फ़ा० पु० अलिफ़ बे पढ़ने वाला बालक; नौसिखिया ।

ابحار—[ਅਬ-ਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬਹਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਮੁੰਦਰ ।

[अब-हार] अर० पु० 'बह्र' का बहुवचन, समुद्र ।

ابخرہ—[ਅਬ-ਖ਼ਿਰਹ, ਅਬ-ਖ਼ਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਖ਼ਾਰ ਦਾ ਬਹੁ-ਵਚਨ, ਬੁਖ਼ਾਰਾਤ (ਪਰ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਅਬਖ਼ਰੇ' ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਹੈ) ।

[अब-ख़िरह, अब-ख़रह] अर० पु० 'बुख़ार' का बहुवचन, बुख़ारात (उर्दू में एक वचन का ही प्रयोग होता है और अबख़रे इसका बहुवचन है) ।

ابخل—[ਅਬ-ਖ਼ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਕਮੀਨ ਆਦਮੀ, ਮਹਾਂ ਸ਼ੂਮ ।

[अब-ख़ल] अर० पु० अति कृपण व्यक्ति, कंजूस ।

ابد—[ਅਬਦ] ਅਰ. ਇ. ਅਨਾਦੀ ਕਾਲ, ਵਕਤ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸਮਾਂ ।

[अबद] अर० स्त्री० अनादि काल, समय की सीमा से परे का समय ।

ابدالآباد تک—[ਅਬ-ਦੁੱਲ-ਆਬਾਦ ਤਕ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼, ਸਦਾ ।

[अब-दुल-आबाद तक] अर० क्रि० वि० हमेशा, सदा ।

ابدی—[ਅਬਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ

[अबदी] अर० वि० सदा रहने वाला ।

ابدال—[ਅਬ-ਦਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਔਲੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਖ਼ਾਸ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ।

[अब-दाल] अर० पु० वलियों का वह विशेष समूह जिस पर समस्त विश्व की स्थिरता निर्भर है ।

ابدالی—[ਅਬ-ਦਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੁਰੱਨੀ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਨਾਂ; ਦੁੱਰਾਨੀ ।

[अब-दाली] फ़ा० पु० अहमद शाह दुर्रानी के कबीले का नाम, दुर्रानी ।

ابدھوت—[ਅਬ-ਧੂਤ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਰੋਹ ਜੋ ਹੱਥ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਕਾਇਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

[अब-धूत] पु० हिन्दु फ़क़ीरों का एक मत जो ईश्वर के अतिरिक्त अन्य किसी को नहीं मानता और न ही किसी विशेष विधि से ईश्वर की पूजा करता है।

ابر—[ਅਬ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੱਦਲ।

[अब-र] फ़ा० पु० बादल।

—ابر امڈنا—[ਅਬ-ਰ ਉਮੰਡ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਘਿਰ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਠੱਠ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣਾ।

[अब-र उमंड-ना] मुहा० बादलों का घिरना, बादलों का उमड़ कर आना।

—ابر بہار—[ਅਬ-ਰੇ ਬਹਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹਾਰ ਦਾ ਬੱਦਲ।

[अब-रे बहार] फ़ा० पु० बहार का बादल।

—ابر بہمن—[ਅਬ-ਰੇ ਬਹ-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹਿਮਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬੱਦਲ (ਬਹਿਮਨ ਇਕ ਫ਼ਾਰਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਫੱਗਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)।

[अब रे बह-मन] फ़ा० पु० बहमन मास का बादल (बहमन एक फ़ारसी महीने का नाम है जो फाल्गुन के आस पास ही आता है।

—ابر تر—[ਅਬ-ਰੇ ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਰ੍ਹਾਊ ਬੱਦਲ।

[अब-रे तर] फ़ा० पु० वर्षा करने वाला बादल।

—ابر تصویر—[ਅਬ-ਰੇ ਤਸਵੀਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਬੱਦਲ ਦੀ ਸੂਰਤ।

[अब-रे तसवीर] फ़ा० अर० पु० काग़ज़ पर बना हुआ बादल का चित्र।

—ابر تنک—[ਅਬ-ਰੇ ਤੁਨਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾੜਾ ਜੇਹਾ ਬੱਦਲ।

[अब-रे तुनक] फ़ा० पु० हलका सा बादल।

—ابر چھا جانا—[ਅਬ-ਰ ਛਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਘਿਰ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਘਟਾ ਦਾ ਛਾਣਾ।

[अब-र छा जाना] मुहा० बादलों का आकाश पर घिर कर आना, घटाटोप होना।

—ابر دربار—[ਅਬ-ਰੇ ਦਰ-ਯਾ ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਵਰ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਘਟਾ।

[अब-रे दर-या बार] फ़ा० पु० अधिक वर्षा करने वाली घटा।

—ابر رحمت یا ابر کرم—[ਅਬ-ਰੇ ਰਹਿ-ਮਤ ਯਾ ਅਬ-ਰੇ ਕਰਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਬੱਦਲ।

[अब-रे रह्-मत या अब-रे करम] फ़ा० पु० अनुग्रह का बादल।

—ابر سیاہ یا سیاہ تاب—[ਅਬ-ਰੇ ਸਿਯਾਹ ਯਾ ਸਿਯਾਹ ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਲੀ ਘਟਾ।

[अब-रे सियाह् या सियाह् ताब] फ़ा० पु० काली घटा।

—ابر قبلہ—[ਅਬ-ਰੇ ਕ਼ਿਬ-ਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਛਮ ਵਲੋਂ ਉਠੀ ਘਟਾ।

[अब-रे क़िब-ल:] फ़ा० पु० पश्चिम की ओर से उठी हुई घटा।

—ابر کوهسار - کہسار یا کوهساری—[ਅਬ-ਰੇ ਕੋਹ-ਸਾਰ, ਕੁਹ-ਸਾਰ, ਕੋਹ-ਸਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਾੜ ਦਾ ਬੱਦਲ।

[अब-रे कोह्-सार, कुह्-सार, कोह्-सारी] फ़ा० पु० पहाड़ का बादल।

—ابر کھلنا—[ਅਬ-ਰ ਖੁਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸਮਾਨ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[अब-र-खुल-ना] मुहा० आकाश का निर्मल हो जाना।

—ابر گھرنا—[ਅਬਰ ਘਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਟਾ ਦਾ ਛਾਣਾ।

[अब-र घिर-ना] मुहा० घटा छा जाना।

—ابر مردہ—[ਅਬਰੇ ਮੁਰ-ਦਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਸਫ਼ੰਜ।

[अब-रे मुर-दह्] फ़ा० पु० स्पंज।

—ابر نیساں—[ਅਬ-ਰੇ ਨੈਸਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੈਸਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬੱਦਲ ਸੁਆਂਤ ਬੂੰਦ ਵਰ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੱਦਲ, ਨੈਸਾਂ ਰੂਮੀ ਕਲੰਡਰ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਫੱਗਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। (ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜੇ ਮੀਂਹ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਸਿੱਪ ਵਿਚ ਮੋਤੀ, ਕੇਲੇ ਵਿਚ ਕਪੂਰ ਤੇ ਨਾਗ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਵਿੱਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)।

[अब-रे नैसां] फ़ा पु० नैसां मास का बादल, स्वाति नक्षत्र वाले दिन का बादल, नैसां रूमी कैलैण्डर का सातवां महीना है, यह फाल्गुन के आस पास आता है। (कहते हैं कि इस महीने की वर्षा होने से सीप में मोती, केले में कपूर तथा नाग के मुँह में विष पैदा होता है)।

—ابرو باد—[ਅਬ-ਰੋ ਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੀਂਹ-ਨ੍ਹੇਰੀ।

[अब-रो बाद] फ़ा० पु० वर्षा और अंधेरी।

ابرائے ذمہ—[ਇਬ-ਰਾਏ ਜ਼ਿੰਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ।

[इब-राए ज़िम्म:] अर० पु० ज़िम्मेवारी से मुक्ति।

ابرائے نامہ—[ਇਬ-ਰਾਏ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਵੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਲਿਖਤ; ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਇਕਰਾਰ ।

[इब-राए नामः] अर० फ़ा० पु० दावा छोड़ने की लिखित; मुक्त करने का लिखित इकरार ।

ابرار—[ਅਬ-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭਲੇਮਾਣਸ ।

[अब-रार] अर० पु० 'बर' का बहुवचन, भलेमानस ।

ابراہیم—[ਇਬ-ਰਾਹੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ੨੫੦੦ ਈ. ਪੂ. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਨ ।

[इब-राहीम] अर० पु० हज़रत इब्राहीम, इन का समय २५०० ई० पू० माना जाता है, हज़रत मुहम्मद साहिब आप ही के वंशज थे ।

ابراہیم ادہم—[ਇਬ-ਰਾਹੀਮ ਅਦ-ਹਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇਬਰਾਹੀਮ ਜੋ ਬਲਖ਼ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਫ਼ਕੀਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ।

[इब-राहीम अद-हम] अर० पु० अधम का पुत्र इब्राहीम जो बलख़ का बादशाह था और बादशाही को ठुकरा कर फ़क़ीर बन गया था ।

ابرص—[ਅਬ-ਰ਼ਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਕੋੜ੍ਹਾ, ਫੁਲਬਹਿਰੀਆ ।

[अब-रस] अर० वि० कुष्ठ का रोगी, फुलवहरी का रोगी ।

ابرق (ابرک)—[ਅਬ-ਰਕ਼ (ਅਬ-ਰਕ)] ਅਰ. ਉਰ, ਪੁ. ਅਬਰਕ ।

[अब-रक़ (अब-रक)] अर० उर्दू, पु० अभ्रक ।

ابرن—[ਅਬ-ਰਨ] ਪੁ. ਟੂੰਮ, ਗਹਿਣਾ, ਜ਼ੇਵਰ; ਕੰਨ, ਸਿਰ, ਨੱਕ, ਮੱਥੇ, ਛਾਤੀ, ਬਾਹਾਂ, ਗਲ, ਹੱਥ, ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ, ਲੱਕ, ਪੈਰ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਗਹਿਣੇ ।

[अब-रन] पु० गहना, ज़ेवर, आभूषण; कान, सिर, नाक, माथा, छाती, बाँह, कण्ठ, हाथ, हाथ की उंगलियें, कटि, पैर और पैरों की उंगलियों में पहनने के बारह गहने ।

ابرو—[ਅਬ-ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਰਵੱਟਾ, ਭੌਂ ।

[अब-रू] फ़ा० स्त्री० भृकुटी, भौंह ।

ابرو پر میل نہ آنا—[ਅਬ-ਰੂ ਪਰ ਮੈਲ ਨ: ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰ ਦੁਖ ਸੁਖ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ।

[अब-रू पर मैल न: आना] मुहा० प्रत्येक दुःख सुख को हर्ष से सहन करना ।

ابرو میں بل آنا یا پڑنا—[ਅਬ-ਰੂ ਮੇਂ ਬਲ ਆਨਾ ਯਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਉੜੀ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਨਾ ।

[अब-रू में बल आना या पड़-ना] मुहा० त्योरी चढ़ना, गुस्सा चढ़ना ।

ابروئے پیوستہ—[ਅਬ-ਰੂਏ ਪੈਵਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਪੋ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਭਰਵੱਟੇ ।

[अब-रुए पैवस-त:] फ़ा० पु० आपस में जुड़ी हुई भौंहें ।

ابروئے فلک—[ਅਬ-ਰੂਏ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੂਜ ਦਾ ਚੰਨ ।

[अब-रुए फ़लक] फ़ा० पु० बालेन्दु ।

ابرہ—[ਅਬ-ਰਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੂਹਰੇ ਕਪੜੇ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਪਰਤ ।

[अब-रह] फ़ा० पु० दोहरे कपड़े की ऊपर वाली परत ।

ابرہہ—[ਅਬ-ਰਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਹਬਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਿਸ ਨੇ ੫੭੦ ਈ. ਵਿਚ ਮੱਕੇ ਉੱਤੇ ਹਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

[अब-रह:] अर० पु० हबश का एक बादशाह जिस ने ५७० ई० में मक्के पर हाथियों के साथ हमला किया था ।

ابری—[ਅਬ-ਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਿਕਨਾ ਤੇ ਫੁੱਲਦਾਰ ਕਾਗਜ਼ ਜੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[अब-री] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार का चिकना बूटीदार काग़ज़ जो किताबों की जिल्दों पर चढ़ाया जाता है ।

ابریشم—[ਅਬ-ਰੇਸ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੱਚਾ ਰੇਸ਼ਮ, ਰੇਸ਼ਮ ।

[अब-रेशम] फ़ा० पु० कच्चा रेशम, रेशम ।

ابریق—[ਇਬ-ਰੀਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਟਾ, ਸੁਰਾਹੀ, ਜੱਗ; ਚਮਕਦਾਰ ਤਲਵਾਰ ।

[इब-रीक़] अर० पु० लोटा, सुराही, पानी रखने का बूटीदार पात्र; चमकीली तलवार ।

ابسنا—[ਉਬਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭੁੱਸਣਾ, ਸੜਨਾ ।

[उब-सना] क्रि० अक० सड़ना, दुर्गन्धयुक्त होना ।

ابصار—[ਅਬ-ਸਾਰ] ਅਰ. ਇ. 'ਬ:ਸਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅੱਖਾਂ ।

[अब-सार] अर० स्त्री० 'ब:सर' का बहुवचन, आँखें ।

ابطاء—[ਇਬ-ਤ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਢਿੱਲ, ਦੇਰ ।

[इब-ताअ] अर० पु० ढील, देर ।

ابطال—[ਇਬ-ਤ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੂਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इब-ताल] अर० पु० झूठा करने का भाव ।

ابعاد ثلاثہ—[ਅਬ-ਆਦੇ ਸਲਾਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿੰਨ ਪਾਸੇ, ਲੰਬਾਈ, ਚੌੜਾਈ, ਮੋਟਾਈ ।

[अब-आदे सलासः] अर० पु० लम्बाई, चौड़ाई, मोटाई आदि तीन तरफ़।

ابکار—[ਅਬ-ਕਾਰ] ਅਰ. ਇ. 'ਬਿਕ-ਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕੁਆਰੀਆਂ।

[अब-कार] अर० स्त्री० 'बिक-र' का बहुवचन, कुँवारियाँ।

ابکائی—[ਉਬ-ਕਾਈ] ਇ. ਉਬੱਤ, ਕੈ।

[उब-काई] स्त्री० कै, वमन।

ابلا—[ਅਬਲਾ] ਇ. ਇਸਤਰੀ।

[अबला] स्त्री० स्त्री।

ابلاغ—[ਇਬ-ਲਾਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਭੇਜਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इब-लाग़] अर० पु० पहुँचाने का भाव; भेजने का भाव।

ابلق—[ਅਬ-ਲਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿਤਕਬਰਾ ਘੋੜਾ।

[अब-लक़] अर० पु० चित-कबरा घोड़ा।

ابلقا—[ਅਬ-ਲਕਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿਲੀਅਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਲੇ ਖੰਭਾਂ ਤੇ ਸਫ਼ੇਦ ਪੇਟ ਵਾਲਾ ਪੰਛੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦਾ ਹੈ।

[अब-लक़ा] अर० पु० एक पक्षी जिस के पंख काले और पेट सफ़ेद होता है और अति सुन्दर राग अलापता है।

ابلق ایام—[ਅਬ ਲ.ਕੇ ਅੱਯਾਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਨ ਰਾਤ।

[अब लक़े अय्याम] अर० फ़ा० पु० दिन रात।

ابلق چشم—[ਅਬ-ਲਕ ਚਸ਼-ਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ; ਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ।

[अब-लक़ चश-म] अर० फ़ा० वि० सुन्दर नेत्रों वाला; सफ़ेद तथा काली आँखों वाला।

ابلق لیل و نہار—[ਅਬ-ਲ.ਕੇ ਲੈਲੋ ਨਹਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਨ ਰਾਤ।

[अब-लक़े लैलो नहार] अर० फ़ा० पु० दिन रात।

ابلنا—[ਉਬਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ, ਜੋਸ਼ ਖਾਣਾ; ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ।

[उबल-ना] क्रि० अक० जोश खाना; आपे से बाहर होना।

ابل آنا—[ਉਬਲ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉਬਲਣਾ; ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਪੈਣਾ।

[उबल आना] मुहा० मन मोटा करना; आग पर चढ़े हुए तरल पदार्थ का फेन के साथ ऊपर उठना।

ابل پڑنا—[ਉਬਲ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ; ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ; ਹੋਛੇਪਨ ਕਾਰਨ ਭੇਤ ਨਾ ਲੁਕਾ ਸਕਣਾ।

[उबल पड़-ना] मुहा० बुरा भला कहना, बहुत गुस्से होना; ओछेपन के कारण भेद न छुपा सकना।

ابلہ—[ਅਬ-ਲਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਹਿਮਕ, ਮੂਰਖ।

[अब-लह] अर० पु० मूर्ख, मूढ़।

ابلہ فریب—[ਅਬ-ਲਹ ਫ਼ਰੇਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੱਕਾਰ, ਠੱਗ, ਚਾਲਬਾਜ਼।

[अब-लह फ़रेब] फ़ा० वि० मक्कार, दम्भी, छलिया।

ابلہی—[ਅਬ-ਲਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੂਰਖਤਾ।

[अब-लही] फ़ा० स्त्री० मूर्खता।

ابلیس—[ਇਬ-ਲੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੈਤਾਨ, ਖ਼ਬੀਸ, ਪਲੀਤ; ਮੱਕਾਰ, ਫ਼ਰੇਬੀ।

[इब-लीस] अर० पु० शैतान, दुष्ट आत्मा, मक्कार, छली, धोखा देने वाला।

ابلیس کا پیشاب—[ਇਬ-ਲੀਸ ਕਾ ਪੇਸ਼ਾਬ] ਪੁ. ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਬਦਮਾਸ਼।

[इब-लीस का पेशाब] पु० शैतान का बच्चा, बदमाश।

ابن—[ਇਬ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁੱਤਰ।

[इब-न] अर० पु० पुत्र।

ابن الرشد—[ਇਬ-ਨ ਰੁਸ਼-ਦ] ਸਪੇਨ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੇਖਕ ਜਿਸ ਨੇ ਅਰਸਤੂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਟੀਕੇ ਕੀਤੇ।

[इब-न रुश-द] अर० पु० स्पेन का मुसलमान लेखक जिस ने अरस्तू की पुस्तकों की टीकाएँ लिखी हैं।

ابن السبیل—[ਇਬ-ਨੁੱਸਬੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਾਫ਼ਰ, ਯਾਤਰੀ।

[इब-नुस्सबील] अर० पु० मुसाफ़िर, यात्री।

ابن الغرض—[ਇਬ-ਨੁਲ-ਗ਼ਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮਤਲਬੀ ਬੰਦਾ, ਖ਼ੁਦ ਗ਼ਰਜ਼ ਆਦਮੀ।

[इब-नुल-ग़रज़] अर० पु० स्वार्थी मनुष्य, ख़ुदग़र्ज़ आदमी।

ابن الوقت—[ਇਬ-ਨੁਲ-ਵਕ਼-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੌਕਾ ਪਰਸਤ, (Time Server); ਡਾ੦ ਨਜ਼ੀਰ ਕ੍ਰਿਤ ਇਕ ਉਰਦੂ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ।

[इब-नुल-वक़्-त] अर० पु० अवसरवादी, (Time Server); डा० नज़ीर कृत एक उर्दू पुस्तक का नाम।

ابنائے جہاں—[ਅਬ-ਨਾਏ ਜਹਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ, ਪ੍ਰਾਣੀ।

[अब-नाए जहाँ] फ़ा० पु० मनुष्य मात्र, प्राणी।

ابن مریم—[ਇਬ-ਨੇ ਮਰ-ਯਮ, ਮਰੀਯਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਅਮ ਦੇ ਪੁਤਰ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ।

[इब-ने मर-यम, मरीयम] अर० पु० हजरत मरीयम के पुत्र हजरत ईसा।

ابو—[ਅਬੂ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿਤਾ; ਮਾਲਕ।

[अबू] अर० पु० पिता; मालिक।

—ابوالبشر—[ਅਬੁਲ ਬਸ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਬਾ ਆਦਮ।

[अबुल-बशर] अर० पु० बाबा आदम।

—ابوالبشر ثانی—[ਅਬੁਲ-ਬਸ਼ਰ ਸਾਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ।

[अबुल-बशर सानी] हजरत नूह।

—ابوالحسن—[ਅਬੁਲ-ਹਸਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗਣਿਤ ਜੋਤਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਰਸਿੱਧੀ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਮਰ ਖ਼ਿਆਮ ਇਸੇ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ।

[अबुल-हसन] अर० पु० एक प्रसिद्ध मुसलमान विद्वान् का नाम है, जिस ने गणित ज्योतिष में बहुत प्रसिद्धि प्राप्त की थी, उमर ख़याम इनके शिष्यों में से थे।

—ابوالفضل—[ਅਬੁਲ-ਫ਼ਜ਼-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨੌ ਰਤਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਿਸ ਨੇ ਅਕਬਰਨਾਮਾ, ਆਈਨੇ ਅਕਬਰੀ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

[अबुल-फ़ज़-ल] अर० पु० अकबर के नव रत्नों में से एक जिस ने अकबर नामा, आईने अकबरी आदि पुस्तकें लिखी हैं।

—ابوبکر—[ਅਬੂ-ਬਕ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਜੋ ੬੩੨ ਈ. ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬੈਠੇ ਤੇ ੬੩੪ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

[अबू-बक-र] अर० पु० मुसलमानों के पहले खलीफ़ा जो ६३२ ईस्वी में तख़्त पर बैठे और जिन का ६३४ में देहान्त हो गया।

—ابوتراب—[ਅਬੂਤੁਰਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ।

[अबूतुराब] अर० पु० हजरत अली।

—ابو جہل—[ਅਬੂਜਹ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਰ ਇਬਨ ਹੇਸ਼ਾਮ ਦੀ ਕੁਨੀਅਤ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਚੇ ਸਨ ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਜੰਗ ਬਦਰ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ।

[अबूजह-ल] अर० पु० अमर इब्न हश्शाम की कुनीयत जो हजरत मुहम्मद साहिब के चाचे थे, परन्तु आपके पक्के विरोधी थे अन्ततः जंग बदर में मारे गये।

—ابو حنیفہ—[ਅਬੂ ਹਨੀਫ਼ਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁੰਨੀਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਇਮਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ, ਆਪ ਨੂੰ ਇਮਾਮੇ ਆਜ਼ਮ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[अबू हनीफ़ः] अर० पु० सुन्नियों के चार इमामों में से एक, आप को इमामे आज़म कहते हैं।

ابواب—[ਅਬ-ਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬਾਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਉਹ ਰੁਪਈਆ ਜੋ ਮਾਮਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਚੰਦੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[अब-वाब] अर० पु० 'बाब' का बहुवचन; दरवाज़े; वह रुपया जो मालगुज़ारी के साथ साथ सड़कों तथा स्कूलों आदि के लिये चन्दे के तौर पर ज़िमींदारों से वसूल किया जाता है।

—ابواب ملکی—[ਅਬ-ਵਾਬੇ ਮੁਲ-ਕੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਂਤਕ-ਮਾਮਲਗੁਜ਼ਾਰੀ।

[अब-वाबे मुल-की] अर० फ़ा० पु० प्रान्तीय माल-गुज़ारी।

ابھارنا—[ਉਭਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਕਸਾਉਣਾ; ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ; ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

[उभार-ना] क्रि० सक० उकसाना; ऊँचा करना; तैयार करना।

ابہام—[ਇਬ-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਗੂਠਾ; ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ; ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ।

[इब-हाम] अर० पु० अँगूठा; अस्पष्टता; एक अलंकार

ابہت—[ਉਬੱਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਨ, ਵਡਿਆਈ।

[उब्बहत] अर० स्त्री० शान, बड़ाई।

ابھرنا—[ਉਭਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਤਾਂਹ ਵਲ ਉਠੱਣਾ, ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁਬ ਕੇ ਉਪਰ ਆਉਣਾ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣਾ; ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ।

[उभर-ना] क्रि० अ० ऊँचा होना; ऊपर को उठना; पानी में डूब कर ऊपर आना; प्रकट होना; गर्व करना।

—ابھر کر چلنا—[ਉਭਰ ਕਰ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਕੜ ਕੇ ਤੁਰਨਾ, ਮਟਕ ਕੇ ਚਲਣਾ।

[उभर कर चल-ना] मुहा० ऐंठ कर चलना, मटक कर चलना।

ابھی—[ਅਭੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਣੇ, ਹਾਲਾਂ, ਅਜੇ।

[अभी] क्रि० वि० इसी दम, इसी समय, इसी वक्त।

—ابھی دلی دور ہے—[ਅਭੀ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਹੈ] ਅਖੌ. ਹਾਲੇ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੂਰ ਹੈ, ਅਜੇ ਸਫਲਤਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਦਿਰ ਹੈ।

[अभी दिल्ली दूर है] लोको० अभी लक्ष्य दूर है, अभी सफलता में देरी है।

—ابھی سے—[ਅਭੀ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਣੇ ਤੋਂ।

[अपनी से] क्रि० वि० अपनी समझ से, बाप से ही।

ابیات—[ਅਬ-ਯਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੈਂਤ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੈਂਤਾਂ, ਛਿਅਰ।

[अब-यात] अर० पु० बैत का बहुवचन, बैतें, पद।

(عبیر) ابیر—[ਅਬੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਬੀਰ, ਗੁਲਾਲ।

[अबीर] अर० पु० लाल रंग की बुकनी, गुलाल।

ابیض—[ਅਬ-ਯਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿੱਟਾ, ਸਫ਼ੈਦ।

[अब-याज़] अर० पु० श्वेत, सफेद।

—ابے—[ਅਬੇ] ਅਵ. ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਘਿਰਣਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ, ਉਏ।

[अबे] अव्य० आम तौर पर घृणा के रूप में प्रयुक्त किया जाने वाला शब्द, अरे।

—ابے تبے کرنا—[ਅਬੇ ਤਬੇ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸੱਭ ਸ਼ਬਦ ਬੁਲਾਉਣਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧ ਟੁੱਟਣ।

[अबे तबे कर-ना] मुहा० असभ्यता के शब्द कहना।

اپھار—[ਉਪਾੜ] ਪੁ. ਚਮੜੀ ਦੇ ਉੱਭਰ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਛਾਲਾ ਪੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[उपाड़] पु० चमड़ी के उभर जाने का भाव, फफोले पड़ जाने का भाव।

اپھاڑنا—[ਉਪਾੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਖੇੜਨਾ।

[उपाड़-ना] क्रि० सक० उखाड़ना।

اپاہج—[ਅਪਾਹਜ] ਵਿ. ਪੁ. ਅੰਗਹੀਣ, ਲੰਗੜਾ, ਲੂਲਾ; ਬੇਕਾਰ।

[अपाहज] वि० पु० अंगहीन, लूला, लंगड़ा; बेकार।

اپج—[ਉਪਜ] ਇ. ਨਵੀਂ ਗੱਲ, ਕਾਢ; ਪੈਦਾਵਾਰ।

[उपज] स्त्री० नई बात, नई सूझ; पैदावार।

—اپج کی لینا—[ਉਪਜ ਕੀ ਲੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਆਖਣਾ, ਕਾਢ ਕਢਣਾ; ਨਵੀਂ ਤਾਨ ਲਾਉਣਾ।

[उपज की लेना] मुहा० नई बात कहना, आविष्कार निकालना; नई तान लगाना।

اپجاؤ—[ਉਪ-ਜਾਊ] ਵਿ. ਜ਼ਰਖ਼ੇਜ਼।

[उप-जाऊ] वि० जिस में अच्छी उपज हो।

اپجنا—[ਉਪਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉੱਗਣਾ, ਨਿਕਲਣਾ, ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ।

[उपज-ना] क्रि० अक० उत्पन्न होना, पैदा होना, उगना; प्रगट होना।

اپدیش—[ਉਪ-ਦੇਸ਼] ਸੰ. ਪੁ. ਨਸੀਹਤ, ਨੇਕ ਸਲਾਹ, ਹਿਦਾਇਤ।

[उप-देश] सं० पु० शिक्षा, सीख, नसीहत।

اپدیشک—[ਉਪ-ਦੇਸ਼ਕ] ਸੰ. ਪੁ. ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਲੈਕਚਰਾਰ।

[उप-देशक] सं० पु० उपदेश करने वाला, वक्ता।

اپریل—[ਅਪ-ਰੈਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਲ ਦਾ ਚੌਥਾ ਮਹੀਨਾ, (April)।

[अप-रैल] अंग० पु० अंगरेज़ी साल का चौथा महीना, (April)।

اپسرا—[ਅਪ-ਸਰਾ] ਸੰ. ਇ. ਇੰਦਰ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਦੀ ਪਰੀ; ਪਹਾੜ, ਜੰਗਲ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਦੇਵੀ; ਸੁੰਦਰ ਇਸਤਰੀ, ਪਰੀ।

[अप-सरा] सं० स्त्री० इन्द्र की सभा में नाचने वाली देवांगना; वन, पहाड़ या समुद्र की देवी, परम रूपवती स्त्री, परी।

اپلا—[ਉਪ-ਲਾ] ਪੁ. ਪਾਥੀ, ਥਾਪੀ।

[उप-ला] पु० जलाने के लिए सुखाया हुआ गोबर, कंडा।

اپنا—[ਅਪ-ਣਾ] ਪੜ. ਪੁ. ਆਪਣਾ, ਅਪਣਾ, ਸਾਡਾ, ਨਿਜੀ, ਅਜ਼ੀਜ਼।

[अप-ना] सर्व० पु० निज का, दूसरे का नहीं, हमारा, निजी प्रिय मित्र या सम्बन्धी।

—اپنا آپا—[ਅਪ-ਣਾ ਆਪਾ] ਪੁ. ਆਪਣਾ ਮਨ।

[अप-ना आपा] पु० अपना मन।

—اپنا اپنا—[ਅਪ-ਣਾ ਅਪ-ਣਾ] ਪੜ. ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ, ਹਰੇਕ ਦਾ ਆਪਣਾ, ਨਿਜੀ।

[अप-ना अप-ना] सर्व० निज का, अपना, हर एक का अपना।

—اپنا اپنا، پرایا پرایا—[ਅਪ-ਣਾ ਅਪ-ਣਾ, ਪਰਾਇਆ ਪਰਾਇਆ] ਅਖੌ. ਗ਼ੈਰ ਗ਼ੈਰ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਹੈ; ਸਾਕ ਸੋਨਾ ਪ੍ਰੀਤ ਪਿੱਤਲ।

[अप-ना अप-ना, पराया पराया] लोको० दूसरा तो है ही दूसरा और अपना अपना है; अपना भला और दूसरा बुरा।

—اپنا اپنا کرنا اپنا اپنا بھرنا—[ਅਪ-ਨਾ ਅਪ-ਨਾ ਕਰ-ਨਾ ਅਪ-ਨਾ ਅਪ-ਨਾ ਭਰ-ਨਾ] ਅਖੌ. ਜੈਸਾ ਕਰੇਗਾ ਵੈਸਾ ਭਰੇਗਾ, ਜੈਸੀ ਕਰਨੀ ਵੈਸੀ ਭਰਨੀ।

[अप-ना अप-ना कर-ना अप-ना अप-ना भर-ना] लोको० जैसा करेगा वैसा भरेगा, जैसी करनी वैसी भरनी।

—اپنا الو سیدھا کرنا—[ਅਪ-ਨਾ ਉੱਲੂ ਸੀਧਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣਾ।

[अप-ना उल्लू सीधा कर-ना] मुहा० अपना मतलब सिद्ध करना।

—اپنا بالا اور پرایا ٹھینگرا—[ਅਪ-ਨਾ ਬਾਲਾ ਔਰ ਪਰਾਯਾ ਠੀਂਗਰਾ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਸਲਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[अपना बाला और पराया ठींगरा] लोको० अपनी चीज़ की हर एक स्तुति करता है।

—اپنا بنا لینا—[ਅਪ-ਨਾ ਬਨਾ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲੈਣਾ।

[अप-ना बना लेना] मुहा० अपने पक्ष का कर लेना।

—اپنا پوت پرایا ٹھینگر—[ਅਪ-ਨਾ ਪੂਤ ਪਰਾਯਾ ਠੀਂਗਰ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[अप-ना पूत पराया ठींगर] लोको० अपनी चीज़ बहुत प्यारी होती है।

—اپنا پیٹ تو کتا بھی پالتا ہے—[ਅਪ-ਨਾ ਪੇਟ ਤੋ ਕੁੱਤਾ ਭੀ ਪਾਲ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਆਪ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਦੇਣ ਤੇ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਖੌਤ।

[अप ना पेट तो कुत्ता भी पाल-ता है] लोको० स्वार्थ साधन तो प्रत्येक को ही सुलभ है परन्तु जो कोई परमार्थ की ओर बिल्कुल ही ध्यान न दे और अपना ही मतलब सिद्ध करने में जुटा रहने पर प्रयुक्त लोकोक्ति।

—اپنا پیٹ کاٹ کر—[ਅਪ-ਨਾ ਪੇਟ ਕਾਟ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿ ਕੇ, ਆਪ ਪੈਸਾ ਬਚਾ ਕੇ।

[अप-ना पेट काट कर] क्रि० वि० आप भूखे रह कर, आप पैसा बचा कर।

—اپنا پیسہ کھوٹا پرکھنے والے کا کیا دوش—[ਅਪ-ਨਾ ਪੈਸਾ ਖੋਟਾ ਪਰਖ-ਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾ ਕਯਾ ਦੋਸ਼] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਹੀ ਨਾਲਾਇਕ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ।

[अप-ना पैसा खोटा परख-ने वाले का क्या दोष] लोको० जब अपनी सन्तान ही अयोग्य हो तो दूसरे का क्या कसूर है।

—اپنا ٹھکانا کرنا—[ਅਪ-ਨਾ ਠਿਕਾਨਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਆਪ ਕਰਨਾ।

[अप-ना ठिकाना कर-ना] मुहा० अपने निर्वाह अथवा रहने का प्रबन्ध आप करना।

—اپنا جوہر دکھانا—[ਅਪ-ਨਾ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣਾ ਹੁਨਰ ਵਿਖਾਉਣਾ।

[अप-ना जौहर दिखाना] मुहा० अपनी कला दिखाना।

—اپنا رکھ پرایا چکھ—[ਅਪ-ਨਾ ਰਖ ਪਰਾਯਾ ਚਖ] ਅਖੌ. ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[अप-ना रख पराया चख] लोको० अपनी वस्तु को तो सम्भाल कर रखना परन्तु दूसरे की हज़म कर जाने का भाव।

—اپنا سا منہ لے کر رہ جانا—[ਅਪ-ਨਾ ਸਾ ਮੂੰਹ ਲੇ ਕਰ ਰਹ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਸੁੱਝ ਸਕਣਾ।

[अप-ना सा मुँह लेकर रह जाना] मुहा० लज्जित होना, किसी बात का जवाब न आना।

—اپنا سبھیتا کرنا—[ਅਪ-ਨਾ ਸੁਭੀਤਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ; ਆਪਣੇ ਲਈ ਆਰਾਮ ਦੀ ਸੂਰਤ ਕੱਢਣਾ।

[अप-ना सुभीता कर-ना] मुहा० अपनी चिन्ता करना; अपने लिये आराम की व्यवस्था करना।

—اپنا کام کرو—[ਅਪ-ਨਾ ਕਾਮ ਕਰੋ] ਵਾ. ਥੰ. ਜਾਓ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਫੜੋ (ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਵਕਤ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਛਡ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਵੇ)।

[अप-ना काम करो] वाक्य० अपना रास्ता पकड़ो, (जब कोई व्यक्ति अपने काम को छोड़ कर दूसरे के काम में हस्तक्षेप करे तब ऐसा कहते हैं)।

—اپنا کتا باندھو ہم بھیک سے باز آئے—[ਅਪ-ਨਾ ਕੁਤਾ ਬਾਂਧੋ ਹਮ ਭੀਕ ਸੇ ਬਾਜ਼ ਆਏ] ਅਖੌ. 'ਜੇ ਨਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਨਾ ਦੇਉ'।

[अप ना कुत्ता बांधो हम भीक से बाज़ आए] लोको० यदि कोई लाभ न पहुँचाना हो तो दुःख तो नहीं देना चाहिये।

— اپنا کیا پانا —[ਅਪ-ਨਾ ਕੀਤਾ ਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੇਹੀ ਕਰਨੀ ਤੇਹੀ ਭਰਨੀ।

[अप-ना किया पाना] मुहा० जैसी करनी वैसी भरनी।

— اپنا گھر بھرنا —[ਅਪ-ਨਾ ਘਰ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨਾ।

[अप-ना घर भर-ना] मुहा० किसी का माल अपने अधिकार में कर लेना।

— اپنا لال گنوا کے در در مانگیں بھیک —[ਅਪ-ਨਾ ਲਾਲ ਗੰਵਾ ਕੇ ਦਰ-ਦਰ ਮਾਂਗੇਂ ਭੀਖ] ਅਖੌ. ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਖੋ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਭਾਲਣਾ।

[अप-ना लाल गंवा के दर-दर मांगे भीख] लोको० अपना माल खो कर दूसरे का आसरा देखना।

— اپنا لہو پینا —[ਅਪ-ਨਾ ਲਹੂ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਖਾਣਾ।

[अप-ना लहू पीना] मुहा० गुस्सा खाना।

— اپنا مارے گا تو پھر چھاؤں میں بٹھائے گا —[ਅਪ-ਨਾ ਮਾਰੇਗਾ ਤੋ ਫਿਰ ਛਾਉਂ ਮੇਂ ਬਿਠਾਇਗਾ] ਅਖੌ. ਆਪਣਾ ਜੇ ਦੁਖ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਵੀ ਗੈਰ ਦੀ ਬਨਿਸਬਤ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿਮ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਏਗਾ।

[अप-ना मारेगा तो फिर छांव में बिठाएगा] लोको० अपना यदि दुःख भी देगा तो भी अन्य की अपेक्षा उसके हृदय में दया होगी।

— اپنا مال اپنی چھاتی تلے —[ਅਪ-ਨਾ ਮਾਲ ਅਪ-ਨੀ ਛਾਤੀ ਤਲੇ] ਅਖੌ. ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[अप-ना माल अप-नी छाती तले] लोको० अपना माल अपने ही अधिकार में होना चाहिए।

— اپنا مرن جگت کی ہنسی —[ਅਪ-ਨਾ ਮਰਨ ਜਗਤ ਕੀ ਹੰਸੀ] ਅਖੌ. ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਗੰਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ।

[अप-ना मरन जगत की हंसी] लोको० चिड़ियों की मौत गंवारों की हंसी।

— اپنانا —[ਅਪ-ਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਆਪਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ।

[अप-नाना] क्रि० स० अपना बनाना; अपने उपयोग में लाना।

— اپنا ہی رونا رونا —[ਅਪ-ਨਾ ਹੀ ਰੋਣਾ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਿਪਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਜਾਣਾ।

[अप-ना ही रोना रोना] मुहा० अपनी ही कठिनाइयाँ बताना, अपना ही राग अलापना।

— اپنائیت —[ਅਪ-ਨਾਇਤ] ਇਸ. ਆਪਣਾਪਣ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ।

[अप-नायत] स्त्री० अपनत्व, सम्बन्ध।

اپنشد —[ਉਪ ਨਿਸ਼ਦ] ਸੰ. ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਦਿ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ।

[उप-निषद्] सं० पु० हिन्दुओं की धार्मिक पुस्तकें जिन में आत्मा परमात्मा आदि का निरूपण है।

اپنی —[ਅਪ-ਨੀ] ਪੜ. ਆਪਣੀ।

[अप-नी] सर्व० निजी।

— اپنی اپنی بولی بولنا —[ਅਪ-ਨੀ ਅਪ-ਨੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰੇਕ ਦਾ ਆਪਣੀ ਜੁਦਾ ਰਾਇ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ।

[अप-नी अप-नी बोली बोल-ना] मुहा० अपनी अपनी सम्मति पृथक् रूप में रखना।

— اپنی اپنی پڑنا —[ਅਪ-ਨੀ ਅਪ-ਨੀ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਪੈਣਾ।

[अप-नी अप-नी पड़-ना] मुहा० आपा-धापी पड़ना।

— اپنی اپنی ڈفلی ، اپنا اپنا راگ —[ਅਪ-ਨੀ ਅਪ-ਨੀ ਡਫ਼-ਲੀ ਅਪ-ਨਾ ਅਪ-ਨਾ ਰਾਗ] ਅਖੌ. ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਰੁਚੀ ਤੇ ਸੁਭਾਵ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[अप-नी अप-नी डफ़-ली अप-ना अप-ना राग] लोको० एक साथ मिल कर कोई काम न करने की विधि।

— اپنی اپنی گور اپنی اپنی منزل —[ਅਪ-ਨੀ ਅਪ-ਨੀ ਗੋਰ ਅਪ-ਨੀ ਅਪ-ਨੀ ਮਨ-ਜ਼ਿਲ] ਅਖੌ. ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ।

[अप-नी अप-नी गोर अप-नी अप-नी मन-ज़िल] लोको० कोई किसी का साथी नहीं।

— اپنی بات اپنے ہاتھ ہے —[ਅਪ-ਨੀ ਬਾਤ ਅਪ-ਨੇ ਹਾਥ ਹੈ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੈ।

[अप-नी बात अप-ने हाथ है] लोको० अपनी इज़्ज़त अपने हाथ है।

— اپنی بات پر آ جانا —[ਅਪ-ਨੀ ਬਾਤ ਪਰ ਆ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੇ ਅੜ ਜਾਣਾ।

[अप-नी बात पर आ जाना] मुहा० अपनी बात पर अड़ जाना।

—اپنی ڈیڑھ اینٹ کی مسجد الگ بنانا—[ਅਪ-ਨੀ ਡੇਢ੍ਹ ਈਂਟ ਕੀ ਮਸ-ਜਿਦ ਅਲਗ ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾ ਮੰਨਣਾ।

[अप-नी डेढ़ ईंट की मस-जिद अलग बनाना] मुहा० किसी की राय न मानना।

—اپنی رادھا کو یاد کرو—[ਅਪ-ਨੀ ਰਾਧਾ ਕੋ ਯਾਦ ਕਰੋ] ਵਾ. ਸੰ. ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੋ।

[अप-नी राधा को याद करो] वाक्य० अपना काम करो।

—اپنی عقل اور پرائی دولت بہت بڑی معلوم ہوتی ہے—[ਅਪ-ਨੀ ਅ਼ਕ-ਲ ਔਰ ਪਰਾਈ ਦੌਲਤ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਮਾ'ਅਲੂਮ ਹੋਤੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਤੇ ਪਰਾਏ ਧਨ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

[अप-नी अ़क़ल और पराई दौलत बहुत बड़ी मा'लूम होती है] मुहा० लोग अपनी बुद्धि और पराए धन को बढ़ कर मानते हैं।

—اپنی غرض کو لوگ گدھے کو بھی باپ بناتے ہیں—[ਅਪ-ਨੀ ਗ਼ਰਜ਼ ਕੋ ਲੋਗ ਗਧੇ ਕੋ ਭੀ ਬਾਪ ਬਨਾਤੇ ਹੈਂ] ਅਖੌ. ਗ਼ਰਜ਼ ਕਾਰਣ ਨੀਚ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ਾਮਦਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[अप-नी ग़र्ज़ को लोग गधे को भी बाप बनाते हैं] लोको० स्वार्थ साधन के लिये नीच पुरुषों की भी खुशामद करनी पड़ती है।

—اپنی قسمت کو رونا—[ਅਪ-ਨੀ ਕ਼ਿਸ-ਮਤ ਕੋ ਰੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਾ।

[अप-नी क़िस-मत को रोना] मुहा० अपने ही कर्मों की शिकायत करना।

—اپنی کرنی پار اترنی—[ਅਪ-ਨੀ ਕਰ-ਨੀ ਪਾਰ ਉਤਰ-ਨੀ] ਅਖੌ. ਆਪਣੇ ਅਮਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

[अप-नी कर-नी पार उतर-नी] लोको० अपना किया ही काम आता है।

—اپنی حال میں مست ہونا—[ਅਪ-ਨੀ ਹਾਲ ਮੇਂ ਮਸ-ਤ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋਣਾ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹਿਣਾ।

[अप-नी हाल में मस-त होना] मुहा० अपने आप में ही मस्त रहना, कंगाली में भी मस्त रहना।

—اپنی گرہ سے کیا جاتا ہے—[ਅਪ-ਨੀ ਗਿਰਹ ਸੇ ਕ੍ਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ] ਵਾ. ਸੰ. ਆਪਣਾ ਕੀ ਹਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

[अप-नी गिरह से क्या जाता है] वाक्य० अपनी इस में क्या हानि है!

—اپنی گرہ کا—[ਅਪ-ਨੀ ਗਿਰਹ ਕਾ] ਵਾ.ਸੰ. ਆਪਣੇ ਪੱਲੇ ਦਾ।

[अप-नी गिरह का] वाक्य० अपने पल्ले का।

—اپنی گلی میں کتا بھی شیر ہے—[ਅਪ-ਨੀ ਗਲੀ ਮੇਂ ਕੁੱਤਾ ਭੀ ਸ਼ੇਰ ਹੈ] ਅਖੌ. ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਭੀ ਹੌਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[अप-नी गली में कुत्ता भी शेर है] लोको० अपने घर पर निर्बल को भी हौसला होता है।

—اپنی گوں گانٹھنا—[ਅਪ-ਨੀ ਗੋਂ ਗਾਂਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਪਲੂਸੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੱਢਣਾ।

[अप-नी गोंं गाँठ-ना] मुहा० चापलूसी से काम निकालना।

—اپنی گوں کا یار—[ਅਪ-ਨੀ ਗੌਂ ਕਾ ਯਾਰ] ਪੁ. ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਬੰਦਾ, ਮਤਲਬੀ।

[अप-नी गौं का यार] पु० अपने मतलब का आदमी, स्वार्थ-साधक।

—اپنی نیند سونا اپنی نیند جاگنا—[ਅਪ-ਨੀ ਨੀਂਦ ਸੋਨਾ ਅਪ-ਨੀ ਨੀਂਦ ਜਾਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਨਾ ਹੋਣਾ।

[अप-नी नींद सोना अप-नी नींद जाग-ना] मुहा० निश्चिन्तता से जीवन व्यतीत करना, पराधीन न होना।

اپنے—[ਅਪ-ਨੇ] ਪੜ. 'ਅਪਨਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ।

[अप-ने] सर्व० 'अपना का' बहुवचन, रिश्तेदार।

—اپنے آپ—[ਅਪ-ਨੇ ਆਪ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਆਪ, ਖ਼ੁਦ-ਬਖ਼ੁਦ।

[अप-ने आप] क्रि० वि० स्वयं, खुद बखुद।

—اپنے آپ کو—[ਅਪ-ਨੇ ਆਪ ਕੋ] ਪੜ. ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਨੂੰ।

[अप-ने आप को] सर्व० स्वयं को।

—اپنے اپنے حال میں مست ہیں—[ਅਪ-ਨੇ ਅਪ-ਨੇ ਹਾਲ ਮੇਂ ਮਸ-ਤ ਹੈਂ] ਵਾ. ਸੰ. ਜਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਉਸੇ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੈ।

[अप-ने अप-ने हाल में मस-त हैं] वाक्य० जो जिस हालत में है उसी में प्रसन्न है।

—اپنے اپنے گھر سب بادشاہ ہیں—[ਅਪ-ਨੇ ਅਪ-ਨੇ ਘਰ ਸਭ ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹ ਹੈਂ] ਕਾ. ਕ੍ਰੀ. ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਭੇ ਅਮੀਰ ਹਨ।

[अप-ने अप-ने घर सब बाद-शाह हैं] लोको॰ अपने अपने घर सभी साहूकार हैं।

—اپنے پاؤں پر آپ کلہاڑی مارنا—[ਅਪ-ਨੇ ਪਾਉਂ ਪਰ ਆਪ ਕੁਲਹਾ-ੜੀ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਆਪ ਕਰਨਾ।

[अप-ने पाँव पर आप कुल्हा-ड़ी मार-ना] मुहा॰ अपना नुकसान आप करना।

—اپنے تئیں—[ਅਪਨੇ ਤਈਂ] ਪੜ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ।

[अपने तईं] सर्व॰ अपने आप को।

—اپنے جامے سے باہر ہونا—[ਅਪ-ਨੇ ਜਾਮੇ ਸੇ ਬਾਹਰ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

[अप-ने जामे से बा-हर होना] मुहा॰ अति कुपित होना; अति प्रसन्न होना।

—اپنے حال میں نہ رہنا—[ਅਪ-ਨੇ ਹਾਲ ਮੇਂ ਨ: ਰਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[अप-ने हाल में न: रह-ना] मुहा॰ आपे से बाहर हो जाना।

—اپنے حق میں کانٹے بونا—[ਅਪ-ਨੇ ਹੱਕ ਮੇਂ ਕਾਂਟੇ ਬੋ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਲਈ ਖੂਹ ਪੁੱਟਣਾ।

[अप-ने हक़ में कांटे बो-ना] मुहा॰ अपने लिये कुआँ खोदना।

—اپنے دام کھوٹے پرکھنے والے کو کیا دوش—[ਅਪ-ਨੇ ਦਾਮ ਖੋਟੇ ਪਰਖ-ਨੇ ਵਾਲੇ ਕੋ ਕਯਾ ਦੋਸ਼] ਅਖੌ. ਆਪਣੇ ਐਬਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ, ਐਬ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਨਾ ਆਖੇ।

[अप-ने दाम खोटे परख-ने वाले को क्या दोष] लोको॰ अपनी त्रुटियों की ओर ध्यान दो, त्रुटियाँ निकालने वाले को बुरा भला न कहो।

—اپنے دنوں کو رونا—[ਅਪ-ਨੇ ਦਿਨੋਂ ਕੋ ਰੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਮੰਦਹਾਲੀ ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ, ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਐਸ਼ ਅਰਾਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਪਛਤਾਉਣਾ।

[अप-ने दिनों को रोना] मुहा॰ अपने बुरे दिनों का पश्चाताप करना, विपत्ति में सुख के दिन याद करना और पछताना।

—اپنے دہی کو کون کھٹا کہتا ہے—[ਅਪ-ਨੇ ਦਹੀ ਕੋ ਕੌਨ ਖੱਟਾ ਕਹ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਆਖਦਾ।

[अप-ने दही को कौन खट्टा कह-ता है] लोको॰ अपनी वस्तु को कोई भी बुरा नहीं कहता।

—اپنے ڈھائی چاول الگ پکانا—[ਅਪ-ਨੇ ਢਾਈ ਚਾਵਲ ਅਲਗ ਪਕਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਰੱਖਣਾ; ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਅਸਰ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਮਨ ਆਈ ਕਰਨਾ।

[अप-ने ढाई चावल अलग पकाना] मुहा॰ सब से पृथक ही राय देना; अपनी इच्छानुसार काम करना; किसी के समझाने का कोई प्रभाव न मानना; मन भाई करना।

—اپنے ڈھب کا—[ਅਪ-ਨੇ ਢਬ ਕਾ] ਵਿ. ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦਾ, ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ।

[अप-ने ढब का] वि॰ अपने मतलब का, अपनी पसन्द का।

—اپنے ساتھ لپیٹنا—[ਅਪ-ਨੇ ਸਾਥ ਲਪੇਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ।

[अप-ने साथ लपेट-ना] मुहा॰ अपने साथ शामिल करना।

—اپنے سائے سے وحشت ہونا—[ਅਪ-ਨੇ ਸਾਏ ਸੇ ਵਹ-ਸ਼ਤ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਵਹਿਮੀ ਹੋਣਾ।

[अप-ने साए से वह-शत होना] मुहा॰ बहुत डर डर कर शङ्कायुक्त होना।

—اپنے [illegible] کی خیر منانا—[ਅਪਨੇ [illegible] ਕੀ ਖ਼ੈਰ ਮਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣਾ, ਆਪਣੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

[अपने [illegible] की ख़ैर मना-ना] मुहा॰ अपना भला चाहना, अपने लाभ का ध्यान रखना।

—اپنے کام سے کام رکھنا—[ਅਪ-ਨੇ ਕਾਮ ਸੇ ਕਾਮ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਮਤਲਬ ਰੱਖਣਾ; ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ।

[अप-ने काम से काम रख-ना] मुहा॰ अपने काम से मतलब रखना; अपने काम में लगे रहना।

—اپنے کئے پر پچھتانا— [ਅਪ-ਣੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਪਛ-ਤਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਤਾਉਣਾ।

[अप-ने किये पर पछ-ताना] मुहा॰ कोई काम कर के पछताना।

—اپنے کئے کا کیا علاج— [ਅਪ-ਣੇ ਕਿਯੇ ਕਾ ਕਯਾ ਇਲਾਜ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗ਼ਲਤੀ ਦਾ ਆਪ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

[अप-ने किये का क्या इलाज] लोको॰ अपनी की हुई ग़लती का फल आप ही भुगतना पड़ता है।

—اپنے گریبان میں منہ ڈالنا— [ਅਪਣੇ ਗਿਰੇਬਾਨ ਮੇਂ ਮੂੰਹ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਐਬ ਵੇਖਣਾ।

[अप-ने गिरेबान में मुँह डाल-ना] मुहा॰ अपनी त्रुटियाँ देखना।

—اپنے منہ میاں مٹھو بننا— [ਅਪ-ਣੇ ਮੂੰਹ ਮਿਯਾਂ ਮਿੱਠੂ ਬਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਆਪ ਕਰਨਾ।

[अप-ने मुँह मियाँ मिट्ठू बन-ना] मुहा॰ अपनी प्रशंसा आप ही करना।

—اپنے نیناں مجھے دے تو گھوم پھر کے دیکھ— [ਅਪ-ਣੇ ਨੈਨਾ ਮੁਝੇ ਦੇ ਤੂ ਘੂਮ ਫਿਰ ਕੇ ਦੇਖ] ਅਖੌ. ਆਪਣੇ ਨੈਣ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਤੂੰ ਮਟਕਾਉਂਦੀ ਫਿਰ।

[अप-ने नैना मुझे दे तू घूम फिर के देख] लोको॰ अपने नयन मुझे दे तू मटकाती फिर।

—اپنے نین گنوا کے در در مانگی بھیک— [ਅਪ-ਣੇ ਨੈਨ ਗੰਵਾ ਕੇ ਦਰ ਦਰ ਮਾਂਗੀ ਭੀਖ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਗੁਆ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[अप-ने नैन गँवा के दर-ब-दर माँगी भीख] लोको॰ अपने हाथों सम्पत्ति लुटा कर पराधीन हो जाने का भाव।

—اپنے وقت کا حاتم— [ਅਪ-ਣੇ ਵਕ-ਤ ਕਾ ਹਾਤਿਮ] ਪੁ. ਬੜਾ ਸਖੀ, ਬੜਾ ਦਰਿਆ ਦਿਲ।

[अप-ने व़-क़्त का हातिम] पु॰ महान् दानी, अत्यन्त उदारचित्त।

—اپنے ہاتھوں— [ਅਪ-ਣੇ ਹਾਥੋਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ, ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ।

[अप-ने हाथों] क्रि॰ वि॰ अपने ही हाथों से, जान बूझ कर।

—اپنے ہاتھوں اپنی قبر کھودنا— [ਅਪ-ਣੇ ਹਾਥੋਂ ਅਪ-ਨੀ ਕਬ-ਰ ਖੋਦ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੰਡੇ ਬੀਜਣਾ।

[अप-ने हाथों अप-नी क़ब-र खोद-ना] मुहा॰ जान बूझ कर कष्ट में पड़ना।

—اپنے ہاتھ ہونا— [ਅਪ-ਣੇ ਹਾਥ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਹੋਣਾ।

[अप-ने हाथ होना] मुहा॰ अपने अधीन होना, अपने अधिकार में होना।

اپھارا— [ਅਫਾਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੇਟ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[अफारा] पु॰ एक रोग जिस में पेट फूल जाता है।

اپھرنا— [ਅਫਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਫਰਨਾ।

[अफर-ना] क्रि॰ अक॰ अफर जाना।

اپیل— [ਅਪੀਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਛੋਟੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਹਾਕਮ ਕੋਲ ਪਹਿਲੇ ਹਾਕਮ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਮਨਸੂਖ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਬਿਨੈ।

[अपील] अंग॰ पु॰ छोटे हाकिम के फ़ैसले से असंतुष्ट हो कर बड़े हाकिम से पहले हाकिम का फ़ैसला मनसूख़ करने की विनय।

—اپیل خارج ہونا— [ਅਪੀਲ ਖ਼ਾਰਿਜ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰਹਿਣਾ।

[अपील ख़ारिज होना] मुहा॰ अभियोग का फ़ैसला अपील करने पर भी ज्यों का त्यों रहना।

—اپیل خاص— [ਅਪੀਲ ਖ਼ਾ-ਸ] ਪੁ. ਪਰੀਵੀ-ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ।

[अपील ख़ा-स] पु॰ प्रिवी-कौंसिल में की गई अपील।

—اپیل داخل کرنا— [ਅਪੀਲ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉਤਲੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਪਾਸ ਮੁਕਦਮਾ ਲੈ ਜਾਣਾ।

[अपील दाख़िल कर-ना] मुहा॰ उच्च-अधिकारी के पास मुक़दमा ले जाना।

—اپیل سرسری— [ਅਪੀਲੇ ਸਰ-ਸਰੀ] ਪੁ. ਉਹ ਅਪੀਲ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕੋ ਗਵਾਹੀ ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

[अपीले सर-सरी] पु॰ वह अपील जिसका एक ही गवाही पर फ़ैसला हो जाए।

—اپیل متخالف— [ਅਪੀਲੇ ਮੁਤਖ਼ਾਲਿਫ਼] ਪੁ. ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ।

[अपील मुस्तरदिका] पु॰ एक दूसरे के विरुद्ध की गई अपील

—اپیل مسترد ہونا—[ਅਪੀਲ ਮੁਸ-ਤਰੱਦ-ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋਣਾ।

[अपील मुस-तरद होना] मुहा॰ अपील खारिज होना।

اتا—[ਅਤਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਪਿਤਾ।

[अता] तुर॰ पु॰ पिता।

—اتابک—[ਅਤਾਬੁਰ-ਕ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ; ਗ਼ਾਜ਼ੀ। ਮੁਸਤਫ਼ਾ ਕਮਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਪਾਧੀ।

[अतातुर-क] तुर॰ पु॰ तुर्कों के पिता; गाज़ी मुस्तफ़ा कमाल पाशा की उपाधि।

اتابک—[ਅਤਾਬਕ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਮਾਲਕ; ਉਸਤਾਦ; ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਉਪਾਧੀ।

[अताबक] तुर॰ पु॰ मालिक; उस्ताद; ईरान में बादशाहों तथा मन्त्रियों की उपाधि।

اتار—[ਉਤਾਰ] ਪੁ. ਉਤਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਢਲਾਣ; ਘਟ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ

[उतार] पु॰ उतरने का भाव; ढलान; घट जाने का भाव।

—اتار چڑھاؤ—[ਉਤਾਰ ਚੜ੍ਹਾਉ] ਪੁ. ਉੱਚ-ਨੀਚ; ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ; ਵੱਧ ਘੱਟ।

[उतार चढ़ाव] पु॰ ऊँच-नीच; ज्वारभाटा; घटती बढ़ती।

اتارن—[ਉਤਾਰਨ] ਵਿ. ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਲਾਹ ਛੱਡਿਆ ਕਪੜਾ।

[उतारन] स्त्री॰ पहन कर उतारी हुई पोशाक।

اتارنا—[ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਾਹੁਣਾ; ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੈ ਜਾਣਾ; ਨਕਲ ਕਰਨਾ, ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਡੇਗਣਾ, ਵਾਰਨਾ।

[उतार-ना] क्रि॰ सक॰ ऊँचे से नीचे को लाना; दरिया के पार ले जाना; नकल करना; ठहराना; गिराना; न्यौछावर करना।

اتالیق—[ਅਤਾਲੀਕ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਉਸਤਾਦ, ਸਰਪਰਸਤ, ਸਰ-ਪਰਸਤ।

[अतालीक] तुर॰ पु॰ उस्ताद, गुरु, सरपरस्त।

—اتالیقی—[ਅਤਾਲੀਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਸਤਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਰਪਰਸਤੀ।

[अतालीक़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ गुरु होने का भाव, सरपरस्ती।

اتائی—[ਅਤਾਈ] ਵਿ. ਜਿਸਨੇ ਕਿਸੇ ਕਲਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਬੇਉਸਤਾਦਾ।

[अताई] वि॰ जिस ने कोई शिक्षा विधि से न प्राप्त की हो, निगुरा।

اتباع—[ਅਤ-ਬਾ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰੋਕਾਰ, ਅਨੁਯਾਈ; ਮੁਰੀਦ, ਚੇਲੇ ਬਾਲਕੇ।

[अत-बाअ] अ॰ पु॰ अनुयायी, अनुगामी; शिष्य, शिष्यानुशिष्य।

اتباع—[ਇਤ-ਬਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਗਿਆ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪੈਰਵੀ।

[इत-बाअ] अर॰ पु॰ आज्ञा मानने का भाव, पैरवी।

—اتباع—[ਇੱਤਿਬਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इत्तिबाअ] अर॰ पु॰ पैरवी करने का भाव।

—اتحاد—[ਇੱਤਿਹਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਤਫ਼ਾਕ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਮਿੱਤਰਤਾ।

[इत्तिहाद] अर॰ पु॰ संगठन, मेल मिलाप, मित्रता।

اترا شحنہ مردک نام—[ਉਤ-ਰਾ ਸ਼ਹ-ਨਹ ਮਰ-ਦਕ ਨਾਮ] ਅਖੌ. ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

[उत-रा शह-नः मर-दक नाम] लोको॰ पदच्युत होने पर उतना सम्मान नहीं रहता।

اترانا—[ਇਤ-ਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਕੜ ਕਰਨਾ।

[इत-राना] क्रि॰ अक॰ अभिमान करना।

اترسوں—[ਅਤਰ-ਸੋਂ] ਅਵ. ਚੌਥੇ ਦਿਨ।

[अतर-सों] अव्य॰ चौथे दिन।

اترنا—[ਉਤਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਤਾਂਹ ਥੱਲੇ ਆਉਣਾ; ਪਹਿਨਣ ਓਢਣ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ; ਠਹਿਰਨਾ; ਨਾਜ਼ਲ ਹੋਣਾ; ਘਟਣਾ; ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣਾ; ਨਕਲ ਬਣ ਜਾਣਾ; ਅਵਤਾਰ ਹੋਣਾ; ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਦਾ ਉਖੜ ਜਾਣਾ।

[उतर-ना] क्रि॰ अक॰ ऊपर से नीचे को आना; पहनने ओढ़ने की चीज़ का अलग होना; ठहरना; अवतार लेना; घटना; दरिया से पार होना; नकल बन जाना; किसी अंग का उखड़ जाना।

—اتر آنا—[ਉਤਰ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ।

[उतर आना] मुहा॰ तैयार होना।

اترنگ—[ਉਤ-ਰੰਗ] ਪੁ. ਉਹ ਲਕੜੀ ਜੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਉਪਰ ਵਲ ਚੌਗਾਠ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[उत-रंग] पु॰ वह लकड़ी जो दरवाज़े में ऊपर की ओर चौखट के सामने लगाई जाती है।

اتصال—[ਇੱਤਿਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿਲਾਪ, ਮੇਲ, ਸੰਗਮ ।
[इत्तिसाल] अर० पु० मिलाप, मेल, संगम ।

اتفاق—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਲ ਜੋਲ, ਏਕਾ; ਪ੍ਰੇਮ ।
[इत्तिफ़ाक़] अर० पु० मेल मिलाप, एका ; प्रेम ।

—اتفاقاً—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਚਨਚੇਤ, ਅਚਾਨਕ ।
[इत्तिफ़ाक़न] अर० क्रि० वि० अचानक, अकस्मात् ।

—اتفاقات—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਟਨਾਵਾਂ ।
[इत्ति-फ़ाक़ात] अर० पु० घटनाएँ ।

—اتفاق حسنہ—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕੇ ਹੁਸਨਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕਾ, ਸ਼ੁਭ ਅਵਸਰ ।
[इत्ति-फ़ाक़े हसनः] अर० पु० मुबारिक मौक़ा, शुभ-अवसर ।

—اتفاق رائے—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕ ਰਾਏ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ।
[इत्तिफ़ाक़ राए] अर० पु० सर्व-सम्मति ।

—اتفاق کرنا—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਏਕਾ ਕਰਨਾ, ਇਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[इत्तिफ़ाक़ कर-ना] मुहा० एका करना, एक हो जाना ।

—اتفاقی—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਚਨਚੇਤੀ ।
[इत्तिफ़ाक़ी] अर० फ़ा० वि० आकस्मिक ।

—اتفاقی شگوفہ—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕੀ ਸ਼ਿਗੂਫ਼ਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਉਹ ਫੁੱਲ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਗਦਾ ਹੈ, ਖ਼ੁਦਰੌ ਫੁੱਲ ।
[इत्तिफ़ाक़ी शिगूफ़ः] अर० फ़ा० पु० वनस्पति विज्ञान में वह फूल जो अपने आप उपजता है, स्वयंभू पुष्प ।

—اتفاقی واقعہ—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕੀ ਵਾਕਿਆ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਚਨਚੇਤੀ ਘਟਨਾ ।
[इत्तिफ़ाक़ी वाक़िअः] अर० पु० आकस्मिक घटना ।

—اتفاقی ہنگامہ—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕੀ ਹੰਗਾਮਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਚਨਚੇਤੀ ਘਟਨਾ ।
[इत्तिफ़ाक़ी हंगामः] अर० फ़ा० पु० आकस्मिक घटना ।

—اتفاقیہ—[ਇੱਤਿਫ਼ਾਕੀਆ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਚਨਚੇਤੀ ।
[इत्तिफ़ाक़ीयः] अर० वि० आकस्मिक ।

اتقا—[ਇੱਤਕਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਰਸਾਈ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ।
[इत्तक़ा] अर० पु० धर्मभीरुता, परहेज़गारी ।

اتقیا—[ਅਤ-ਕ਼ਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਤਕ਼ੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਾਰਸੇ ।
[अत-क़िया] अर० पु० 'तक़ी' का बहुवचन, पारसे ।

اتکا—[ਇੱਤਿਕਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इत्तिका] अर० पु० भरोसा करने का भाव ।

اٹ گٹ—[ਅਟ-ਗਟ] ਵਿ. ਬੇਹਦ, ਢੇਰੋਂ ਵਧ ।
[अट-गट] वि० बे हद, असीम ।

اتکہ—[ਅਤਗਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਦਾਇਆ ਦਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ।
[अतगः] तुर० पु० धाय का पति ।

اتلاف—[ਇਤ-ਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਤਲਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਜ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[इत-लाफ़] अर० पु० नष्ट करने की क्रिया, बाधा करने की क्रिया ।

—اتم—[ਅੱਤਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਤਿ ਪੂਰਨ ।
[अतम] अर० वि० अति पूर्ण ।

اتمام—[ਇਤ-ਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪੂਰਨਤਾ ।
[इत-माम] अर० पु० पूरा करने का भाव, पूर्णता ।

—اتمام حجت—[ਇਤ-ਮਾਮੇ ਹੁੱਜਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਝਗੜਾ ਨਬੇੜਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਝਗੜਾ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इत-मामे हुज्जत] अर० पु० निर्णय करने का भाव, झगड़ा निबटाने का भाव, फ़ैसला करने का भाव ।

اتنا—[ਇਤ-ਨਾ] ਵਿ. ਇਸ ਜਿਤਨਾ, ਇੰਨਾ ।
[इत-ना] वि० इस जितना, इस परिमाण का ।

—اتنا سا منہ نکل آنا—[ਇਤ-ਨਾ ਸਾ ਮੂੰਹ ਨਿਕਲ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਿਹਰਾ ਉਤਰ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[इत-ना सा मुँह निकल आना] मुहा० मुख पर आभा न रहना, बहुत निर्बल हो जाना ।

—اتنے—[ਇਤ-ਨੇ] ਵਿ. ਇੰਨੇ ।
[इत-ने] वि० इस जितने ।

اُتنا—[ਉਤ-ਨਾ] ਵਿ. ਉਂਨਾ, ਉਸ ਜਿਤਨਾ ।
[उत-ना] वि० उस जितना, उस परिमाण का ।

—اُتنے—[ਉਤ-ਨੇ] ਵਿ. ਉਂਨੇ ।
[उत-ने] उस जितने ।

اتوار—[ਇਤ-ਵਾਰ] ਪੁ. ਐਤਵਾਰ, ਐਤ ।
[इत-वार] पु० रविवार, ऐतवार ।

اُتو—[ਉੱਤੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਯੰਤਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੇ ਵੇਲ-ਬੂਟੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਸੀਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਉੱਤੂ ਆਖਦੇ ਹਨ ।
[उत्तू] फ़ा० पु० वह यंत्र जिस से कपड़ों पर बेल-बूटे बनाते हैं, परन्तु अब कसीदे को ही उत्तू कहते हैं ।

—اُتّو ساز—[ਉੱਤੂ ਸਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਤੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਲ-ਬੂਟੇ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ।
[उत्तू साज़] फ़ा० वि० उत्तू करने वाला, बेल-बूटे निकालने वाला।
—اُتّو کرنا—[ਉੱਤੂ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਖੱਲ ਉਧੇੜ ਦੇਣਾ, ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੀਮਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ।
[उत्तू कर-ना] मुहा० मार मार कर चमड़ी उधेड़ देना. मार मार कर कीमा बना देना।
—اُتّو گر ، اُتّو کش—[ਉੱਤੂ-ਕਸ਼, ਉੱਤੂ-ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਤੂ ਸਾਜ਼।
[उत्तू कश, उत्तू गर] फ़ा० वि० उत्तू साज़।
اِتہاس—[ਇਤਿਹਾਸ] ਸੰ. ਪੁ. ਤਾਰੀਖ਼, ਇਤਹਾਸ।
[इतिहास] सं० पु० तवारीख़, इतिहास।
اِتہام—[ਇੱਤਿਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਲਜ਼ਾਮ ਥੋਪਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤੁਹਮਤ, ਦੋਸ਼।
[इत्तिहाम] अर० पु० इलज़ाम थोपने का भाव, लाञ्छन, दोष।
اتھاہ—[ਅਥਾਹ] ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਥਾਹ ਨਾ ਮਿਲੇ।
[अथाह] वि० जिस का थाह नहीं।
اتھک—[ਅਥਕ] ਵਿ. ਨਾ ਥੱਕਣ ਵਾਲਾ।
[अथक] वि० न थकने वाला।
اٹالا—[ਅਟਾਲਾ] ਪੁ. ਘਰੇਲੂ ਅਸਬਾਬ।
[अटाला] पु० घर की सामग्री।
اٹک—[ਅਟਕ] ਵਿ. ਰੋਕ, ਝਿਜਕ, ਅਟਕਾ।
[अटक] स्त्री० रोक, अड़चन, अटकाव।
اٹکانا—[ਅਟਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੋਕਣਾ; ਝਗੜਾ ਪਾਉਣਾ; ਉਲਝਾਉਣਾ; ਨੌਕਰ ਰਖਾ ਦੇਣਾ; ਲਟਕਾ ਦੇਣਾ
[अट-काना] क्रि० सक० रोकना; झगड़ा डालना; उलझाना; नौकर करा देना; लटका देना।
اٹکاؤ—[ਅਟ-ਕਾਉ] ਪੁ. ਰੋਕ; ਦੇਰ।
[अट-काओ] पु० रोक; देर।
اٹکل—[ਅਟ-ਕਲ] ਵਿ. ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਅਨੁਮਾਨ।
[अट-कल] स्त्री० अन्दाज़ा, अनुमान।
—اٹکل باز—[ਅਟ-ਕਲ ਬਾਜ਼] ਵਿ. ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[अट-कल बाज़] वि० अनुमान लगाने वाला।
—اٹکل پچّو—[ਅਟ-ਕਲ ਪੱਚੂ] ਕ੍ਰਿ.ਵਿ. ਵਿ. ਖ਼ਿਆਲੀ, ਕਿਆਸੀ, ਅੰਦਾਜ਼ਨ।
[अट-कल पच्चू] वि० क्रि० वि० केवल अटकल या अनुमान से सोचा या समझा हुआ, ख़्याली, अंट संट।
اٹکنا—[ਅਟ-ਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੁਕਣਾ, ਠਹਿਰਨਾ; ਫਸਣਾ; ਦਿਲ ਲੱਗਣਾ; ਨੌਕਰ ਹੋਣਾ; ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਤੋਤਲਾ ਹੋਣਾ।
[अट-कना] क्रि० अक० रुकना, ठहरना; फंसना; दिल लगना; नौकर होना; रुक रुक कर बात करना, तोतला होना
اٹکھیلی—[ਅਟ-ਖੇਲੀ] ਵਿ. ਮਸਤਾਨੀ ਚਾਲ; ਦਿਲ ਲਗੀ, ਮਜ਼ਾਕ, ਨਖ਼ਰਾ।
[अट-खेली] स्त्री० मस्तानी चाल; दिल लगी, मज़ाक, नाज़-नख़रा।
اٹکھیلیوں سے چلنا—[ਅਟ-ਖੇਲੀਆਂ ਸੇ ਚਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮਟਕ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ।
[अट-खेलियों से चल-ना] क्रि० समा० मटक से चलना।
اٹل—[ਅਟਲ] ਵਿ. ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਟਲਣ ਵਾਲਾ।
[अटल] वि० अपने स्थान से न टलने वाला।
اٹلس—[ਅਟ-ਲਸ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਐਟਲਸ।
[अट-लस] अंग० पु० नक्शों की किताब, ऐटलिस।
اٹم—[ਅਟਮ] ਪੁ. ਢੇਰ।
[अटम] पु० ढेर।
اُٹنگا—[ਉਟੰਗਾ] ਵਿ. ਉੱਚੇ ਰਹਿਆ ਹੋਇਆ; ਉੱਚਾ (ਕਪੜਾ)।
[उटंगा] वि० ऊँचा चढ़ा हुआ, ऊँचा (कपड़ा)।
اُٹنگن—[ਉਟੰਗਨ] ਪੁ. ਇਕ ਕੰਡਿਆਲਾ ਬਿਛ ਜਿਸ ਦੇ ਬੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਤੋਂ ਖਾਜ ਹੋਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
[उटंगन] पु० एक कंटीदार वृक्ष जिस के बीज औषध में प्रयुक्त किये जाते हैं, शरीर के साथ स्पर्श होने पर खुजली हो जाती है।
اٹوانی کھٹوانی—[ਅਟ-ਵਾਈ ਖਟ-ਵਾਈ] ਵਿ. ਖਾਟ ਖਟੋਲਾ ਅਸਬਾਬ ਸਮਾਨ।
[अट-वाई खट-वाई] स्त्री० खाट-खटोला, बरतन-वस्त्र।
—اٹوانی کھٹوانی لے کر پڑنا—[ਅਟ-ਵਾਈ ਖਟ-ਵਾਈ ਲੈ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖਟ-ਪੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਪੈਣਾ, ਸੋਗ ਜਾਂ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਵਿਚ ਮੰਜੇ ਤੇ ਚਾਦਰ ਲੈ ਕੇ ਪੈ ਜਾਣਾ; ਰੁਸਣਾ।
[अट-वाई खट-वाई ले कर पड़ना] मुहा० कोप भवन में जाना, शोकावस्था में सब से अलग एकान्त में पड़े रहना, अलग पलंग पर सो रहना।

اٹھا—[ਅੱਠਾ] ਪੁ. ਤਾਸ਼ ਦਾ ਉਹ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਤੇ ਅੱਠ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅੱਠੀ ।

[अट्ठा] पु० ताश का आठ निशान वाला पत्ता, अठ्ठी ।

اٹھا بیٹھی—[ਉਠਾ ਬੈਠੀ] ਇ. ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਉਠੱਣ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਉਠਕ ਬੈਠਕ; ਬੇਚੈਨੀ ।

[उट्ठा बैठी] स्त्री० जल्दी जल्दी उठने और बैठने का भाव; उठक बैठक ; बेचैनी ।

—اٹھا بیٹھی لا رکھنا—[ਉਠਾਂ ਬੈਠੀ ਲਗਾ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਠਣਾ ਬੈਠਣਾ ।

[उठा बैठी लगा रख-ना] मुहा० लगातार उठना बैठना ।

اٹھارہ—[ਅਠਾਰਹ] ਵਿ. ਅਠਾਰਾਂ, ੧੮ ।

[अठारह] वि० दस और आठ, १८।

اٹھاسی—[ਅਠਾਸੀ] ਵਿ. ਅਠ ਤੇ ਅੱਸੀ, ੮੮ ।

[अठासी] वि० आठ ऊपर अस्सी, ८८ ।

اٹھان—[ਉਠਾਨ] ਇ. ਉਭਾਰ; ਅਰੰਭ; ਜਵਾਨੀ ।

[उठान] स्त्री० उभार; आरम्भ; जवानी ।

اٹھانا—[ਉਠਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲੰਮੇ ਪਏ ਨੂੰ ਬਹਾਉਣਾ ਜਾਂ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨਾ; ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ; ਚੱਲਣਾ; ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ; ਕੱਢਣਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ; ਪੜ੍ਹਨਾ; ਬਣਾਉਣਾ; ਚੁਕਣਾ; ਜਗਾਉਣਾ; ਲੈ ਲੈਣਾ; ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ; ਮਿਟਾਉਣਾ; ਉਭਾਰਨਾ ।

[उठाना] क्रि० सक० लेटे हुए को बिठाना और बैठे हुए को खड़ा करना; ऊँचा करना; सँभालना ; साफ़ करना ; निकालना ; किसी चीज को किसी स्थान से हटाना; पढ़ना; बनाना; उठा लेना; जगाना; ले लेना; मुलतवी करना; मिटाना; उभारना ।

—اٹھا مارنا—[ਉਠਾ ਮਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ ਸਮਾ. ਪਟਕ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮਾਰਨਾ , ਕਿਸੇ ਤੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਡੰਡਾ ਆਦਿ ਮਾਰਨਾ ।

[उठा मारना] क्रि० समा० पटका के जमीन पर मारना, किसी पर प्रहार के रूप में डंडा आदि चलाना ।

—اٹھاؤ چولہا—[ਉਠਾਊ ਚੂਲ੍ਹਾ] ਪੁ. ਚੁੱਕਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ, ਚਾਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ; ਟੱਪਰੀਵਾਸ; ਆਵਾਰਾਗਰਦ ।

[उठाऊ चूल्हा] पु० उठाने का चूल्हा; खानाबदोश; आवारा गर्द ।

—اٹھائی گیر—[ਉਠਾਈਗੀਰ] ਪੁ. ਉਚੱਕਾ, ਠੱਗ, ਚੋਰ, ਜੇਬ-ਕਤਰਾ ।

[उठाईगीर] पु० उचक्का, ठग, जेब कतरा, गठ-कटा ।

اٹھاون—[ਅਠਾਵਨ] ਵਿ. ਅਠਵੰਜਾ, ੫੮ ।

[अठावन] वि० पचास और आठ, ५८ ।

اٹھلانا—[ਇਠ-ਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ.ਅਕ. ਮਟਕ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ।

[इठ-लाना] क्रि० अक० मटक कर चलना ।

اٹھلّو—[ਉਠੱਲੂ] ਵਿ.ਪੁ. ਅਟਿਕਵੀਂ ਤਬੀਅਤ ਦਾ, ਜਮ ਕੇ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[उठल्लू] वि० पु० अस्थिर स्वभाव का, जम कर काम न करने वाला ।

—اٹھ ملاری—[ਅਠ-ਮਲਾਰੀ] ਪੁ. ਅੱਠਾਂ ਫ਼ਾਇਰਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਸਤੌਲ ।

[अठ-मलारी] पु० आठ फायरों वाला पिस्तौल ।

اٹھنا—[ਉਠ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਖੜਾ ਹੋਣਾ; ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ; ਨਿਕਲਣਾ; ਉਗਣਾ ; ਚਲਣਾ ; ਜਾਣਾ ; ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ; ਮਿਟਣਾ ; ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਣਾ ; ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ; ਜਾਗਣਾ ; ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਹੋਣਾ ।

[उठ-ना] क्रि० अक० खड़ा होना ; ऊँचे होना ; निकलना ; अंकुरित होना ; चलना ; जाना ; सहन करना ; मिटना ; खर्च हो जाना ; तैयार होना ; जागना ; बरदाश्त होना ।

—اٹھ بیٹھنا—[ਉਠ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਗ ਉਠਣਾ; ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ; ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ।

[उठ बैठ-ना] मुहा० जाग उठना ; नीरोग होना ; बे होशी से होश में आना ।

—اٹھدا بیٹھدا—[ਉਠ-ਦਾ ਬੈਠ-ਦਾ] ਕ੍ਰਿ.ਵਿ. ਡਿਗਦਾ ਢਹਿੰਦਾ ।

[उठ-ता बैठ-ता] क्रि० वि० गिरता पड़ता ।

—اٹھدا جوبن—[ਉਠ-ਦਾ ਜੋਬਨ] ਪੁ. ਛਾਤੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ।

[उठ-ता जोबन] पु० छाती का उभार ।

—اٹھدی جوانی—[ਉਠ-ਦੀ ਜਵਾਨੀ] ਇ. ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਆਰੰਭ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ।

[उठ-ती जवानी] स्त्री० युवावस्था का आरम्भ, चढ़ती जवानी ।

—اٹھ جانا—[ਉਠ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ ; ਮਰ ਜਾਣਾ ; ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[उठ जाना] क्रि० समा० विदा होना; मर जाना, खर्च हो जाना

—اٹھک بیٹھک—[ਉਠ-ਕ ਬੈਠ-ਕ] ਇ. ਉਠਣ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਮਾਜ਼ ।

[उठ-क बैठ-क] स्त्री० उठने बैठने का भाव ; नमाज ।

—اٹھ کھڑا ہونا—[ਉਠ ਖੜਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਸਿਹਤ ਹਾਸਲ ਹੋਣੀ ।

[उठ खड़ा होना] मुहा० चलने के लिये तैयार होना; अच्छा हो जाना, स्वस्थ होना ।

اٹھنی—[ਅਠੱਨੀ] ਇ. ਧੇਲੀ, ਅਠਿਆਨੀ।

[अठन्नी] स्त्री॰ आठ आने का सिक्का, आधा रुपया।

اٹھواڑہ—[ਅਠ-ਵਾਰ:] ਪੁ. ਅੱਠਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਹਫ਼ਤਾ।

[अठ-वार:] पु॰ आठ दिन का समय, सप्ताह।

اٹھوانس—[ਅਠ-ਵਾਂਸ] ਵਿ. ਅਠ ਕੋਨਾ।

[अठ-वांस] वि॰ आठ कोना।

اٹھوانسا—[ਅਠ-ਵਾਂਸਾ] ਪੁ. ਅੱਠ-ਮਾਹਾ; ਅਠ ਕੋਨਾ।

[अठ-वांसा] पु॰ आठमासा; आठ कोना।

اٹی—[ਅੱਟੀ] ਇ. ਅੱਟੀ, ਸੂਤ ਦਾ ਲੱਛਾ; ਪੂਣੀ; ਪਗੜੀ।

[अट्टी] स्त्री॰ सूत का लच्छा; पूनी; पगड़ी।

—اٹیا—[ਅਟਿਆ] ਇ. ਅੱਟੀ; ਕੋਠੇ ਉਤਲਾ ਛੋਟਾ ਕਮਰਾ; ਪਗੜੀ।

[अटिया] स्त्री॰ अट्टी; छत पर की ऊपर का छोटा कमरा; पगड़ी।

اٹیرن—[ਅਟੇਰਨ] ਪੁ. ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਅੱਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਚੌਖਟਾ; ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਾਅ; ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ-ਸਿੱਧਾ ਚੱਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[अटेरन] पु॰ सूत की अट्टी बनाने वाला लकड़ी का एक यन्त्र; कुश्ती का एक दांव; घोड़े को उलटा सीधा चक्कर देने का भाव।

—اٹیرن پھیرنا—[ਅਟੇਰਨ ਫੇਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ-ਸਿੱਧਾ ਚੱਕਰ ਦੇਣਾ।

[अटेरन फेरना] मुहा॰ घोड़े को उलटा-सीधा चक्कर देना।

—اٹیرن کر دینا—[ਅਟੇਰਨ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਣਾ; ਚਕਰਾ ਦੇਣਾ; ਦਮ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇਣਾ।

[अटेरन कर देना] मुहा॰ बाँध देना; चकरा देना; साँस न लेने देना।

اٹیرنا—[ਅਟੇਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੱਤੇ ਹੋਏ ਸੂਤ ਨੂੰ ਅਟੇਰਨ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟ ਕੇ ਅੱਟੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ; ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸਿਖਾਣ ਲਈ ਚੱਕਰ ਦੇਣਾ।

[अटेरना] क्रि॰ सक॰ काते हुए सूत को अटेरन पर लपेट कर अट्टी बनाना; घोड़े को सिखाने के लिये चक्कर देना।

اثاث البیت—[ਅਸਾਸੁਲ-ਬੈਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਰਨੀਚਰ, ਘਰ ਦਾ ਸਾਜ਼ੋ ਸਾਮਾਨ।

[असासुल-बैत] अर॰ पु॰ फर्नीचर; घर की सामग्री।

اثاثہ—[ਅਸਾਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਮਾਲ, ਸਰਮਾਇਆ।

[असास:] अर॰ पु॰ जमा किया हुआ तथा जोड़ा हुआ धन, पूँजी।

اثبات—[ਇਸ-ਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस्बात] अर॰ पु॰ सिद्ध करने का भाव; प्रमाण देने का भाव।

—اثبات جرم—[ਇਸਬਾਤੇ ਜੁਰ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੁਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस्बाते जुर्म] जुर्म के साबित होने का भाव।

اثباتی—[ਇਸਬਾਤੀ] ਵਿ. ਇਸਬਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[इसबाती] वि॰ इसबात से सम्बंधित।

اثر—[ਅਸਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਸ਼ਾਨ; ਖੋਜ; ਤਾਸੀਰ; ਖਾਸੀਅਤ; ਨਤੀਜਾ; ਹਦੀਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਿਸਮ।

[असर] अर॰ पु॰ चिन्ह; खोज; प्रभाव; गुण; नतीजा; हदीस की एक किसम।

—اثر پذیر—[ਅਸਰ ਪਜ਼ੀਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਸਰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[असर पज़ीर] अर॰ फ़ा॰ वि॰ असर कबूल करने वाला।

—اثردار—[ਅਸਰਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਸਰ ਵਾਲਾ।

[असरदार] अर॰ फ़ा॰ वि॰ असर वाला।

—اثر طراز—[ਅਸਰ ਤਿਰਾਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ; ਲੇਖਕ।

[असर तिराज़] अर॰ फ़ा॰ वि॰ इतिहासकार; लेखक।

اثقال—[ਅਸ-ਕ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਿਕ਼-ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭਾਰ।

[अस-क़ाल] अर॰ पु॰ 'सिक़्-ल' का बहुवचन; भार।

اثمار—[ਅਸ-ਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਮਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਫਲ; ਮੇਵਾ।

[अस-मार] अर॰ पु॰ 'समर' का बहुवचन, फल; मेवा।

اثنا—[ਅਸ-ਨਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਿਨੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਵਕਤ; ਦੌਰਾਨ, ਅਰਸਾ।

[अस-ना] अर॰ पु॰ 'सिनी' का बहुवचन; वक़्त; दौरान अर्सा।

—اثنائے تجویز—[ਅਸ-ਨਾ-ਏ ਤਜਵੀਜ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ।

[असनाए तज-वीज़] क्रि॰ वि॰ अनुसंधान के दौरान में।

اِثنا—[ਇਸ-ਨਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੋ।

[इस-ना] अर॰ वि॰ दो।

—اِثنا عشر—[ਇਸ-ਨਾ ਅਸ਼ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਾਰਾਂ; ਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਇਮਾਮ।

[इस-ना अशर] अर॰ वि॰ बारह; शीयों के बारह इमाम।

—اِثنا عشری—[ਇਸ-ਨਾ ਅਸ਼ਰੀ] ਅਰ. ਪੁ.
—اِثنا عشریہ—[ਇਸ-ਨਾ ਅਸ਼ਰਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ.
} ਸ਼ੀਆ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਇਮਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

[इस-ना अशरी] अर॰ पु॰
[इस-ना अशरियः] अर॰ पु॰
} शीया जो बारह इमामों को मानते हैं।

اثنان—[ਇਜ਼ਨ-ਨਾਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੋ; ਦੂਸਰਾ।
[इस्-नान] अर० वि० दो; दूसरा।

اثیر—[ਅਸੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚਾ; ਈਸ਼ਰੀ;
ਅਰ. ਪੁ. ਅਸਮਾਨ; ਈਸ਼ਰੀ ਅਸਮਾਨ।
[असीर] अर० वि० ऊँचा; ईश्वरी;
अर० पु० आसमान; ईश्वरी आसमान।

اثیم—[ਅਸੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਪਰਾਧੀ; ਪਾਪੀ।
[असीम] अर० पु० अपराधी; पापी।

اجابت—[ਇਜਾਬਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਬੂਲੀਅਤ; ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਟੱਟੀ, ਪਖਾਨਾ।
[इजाबत] अर० पु० स्वीकृति; जवाब देने का भाव; पाखाना, टट्टी।

اجارہ—[ਇਜਾਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਠੇਕਾ; ਕਿਰਾਇਆ; ਇਖ਼ਤਿਆਰ; ਹੱਕ।
[इजारह] अर० पु० ठेका; किराया; अधिकार; हक़।

اجارہ دار—[ਇਜਾਰਹਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਠੇਕੇਦਾਰ; ਦਾਅਵੇਦਾਰ; ਹਾਕਮ; ਮਾਲਕ।
[इजारहदार] अर० फ़ा० पु० ठेकेदार; दावेदार; हाकिम; मालिक।

اجارہ داری—[ਇਜਾਰਹਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਠੇਕੇਦਾਰੀ; ਮਾਲਕੀਅਤ।
[इजारहदारी] अर० फ़ा० स्त्री० ठेकेदारी; स्वामित्व।

اجارے دینا—[ਇਜਾਰੇ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠੇਕੇ ਤੇ ਦੇਣਾ (ਜ਼ਮੀਨ ਆਦਿ)।
[इजारे देना] मुहा० ठेके पर देना (भूमि आदि)।

اجاڑ—[ਉਜਾੜ] ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ਰਾਬ; ਬਰਬਾਦ; ਗ਼ੈਰ-ਆਬਾਦ; ਬੀਆਬਾਨ।
[उजाड़] वि० पु० ख़राब; बरबाद; ग़ैर आबाद; निर्जन।

اجاڑنا—[ਉਜਾੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੀਰਾਨ ਕਰਨਾ, ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ।
[उजाड़-ना] क्रि० सक० नष्ट करना, तबाह करना।

اجازت—[ਇਜਾਜ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਗਿਆ; ਮਨਜ਼ੂਰੀ; ਛੁੱਟੀ।
[इजाज़त] अर० स्त्री० आज्ञा; स्वीकृति; छुट्टी।

اجازت طلب—[ਇਜਾਜ਼ਤ ਤਲਬ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ, ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।
[इजाज़त तलब] अर० फ़ा० वि० आज्ञा माँगने वाला; विनय-पत्र देने वाला।

اجازت نامہ—[ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਮਿਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਗਿਆ, ਆਗਿਆ-ਪੱਤਰ।
[इजाज़त नामः] फ़ा० पु० किसी काम के करने के लिये मिली सरकारी आज्ञा, आज्ञा-पत्र।

اجاغ—[ਉਜਾਗ਼] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੁੱਲ੍ਹਾ।
[उजाग़] तुर० पु० चूल्हा।

اجاق—[ਉਜਾਕ਼] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੁੱਲ੍ਹਾ।
[उजाक़] तुर० पु० चूल्हा।

اجاگر—[ਉਜਾਗਰ] ਵਿ. ਰੋਸ਼ਨ; ਉੱਘਾ, ਮਸ਼ਹੂਰ।
[उजागर] वि० प्रकाशित; प्रसिद्ध, विख्यात।

اجالا—[ਉਜਾਲਾ] ਪੁ. ਰੋਸ਼ਨੀ, ਉਜਿਆਲਾ।
[उजाला] पु० प्रकाश, रोशनी।

اجالنا—[ਉਜਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੈਲ ਉਤਾਰ ਕੇ ਚਮਕਾਉਣਾ; ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਨਿਖਾਰਨਾ।
[उजाल-ना] क्रि० सक० मैल उतार कर चमकाना; साफ़ करना; निखारना।

اجانب—[ਅਜਾਨਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਜਨਬੀ ਲੋਕ, ਗ਼ੈਰ ਲੋਕ, ਓਪਰੇ ਬੰਦੇ।
[अजानिब] अर० पु० अजनबी लोग, ग़ैर लोग, अपरिचित व्यक्ति।

اجتماع—[ਇਜ-ਤਿਮਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੀੜ, ਇਕੱਠ; (ਜੋਤਸ਼) ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਬੁਰਜ ਤੇ ਇਕੋ ਦਰਜੇ ਤੇ ਇਕੋ ਦਰਜਾ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इज-तिमाअ] अर० पु० भीड़, जमघट; (ज्योतिष) सूर्य चन्द्रमा का एक ही राशि, एक ही नक्षत्र अथवा एक ही दर्जा-अंश पर इकट्ठे होने का भाव।

اجتماع ضدین—[ਇਜ-ਤਿਮਾ-ਏ ਜ਼ਿੱਦੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इज-तिमा-ए ज़िद्दैन] अर० पु० दो विरोधी चीज़ों का एक स्थान पर इकट्ठे होने का भाव।

اجتماعی—[ਇਜ-ਤਿਮਾਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਇਕੱਠਾ; ਸਮੂਹੀ।
[इज-तिमाई] इकट्ठा; सामूहिक।

اجتماعی طور پر—[ਇਜ-ਤਿਮਾਈ ਤੌਰ ਪਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿਚ।
[इज-तिमाई तौर पर] क्रि० वि० सामूहिक रूप में

اجتماعی فلاح—[ਇਜ-ਤਿਮਾਈ ਫ਼ਲਾਹ] ਅਰ. ਇ. ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ; ਜਨ-ਕਲਿਆਣ।

[इज-तिमा-ई फ़लाह] अ० स्त्री० सामाजिक कल्याण, जन-कल्याण ।

—اجتماعی نظام—[ਇਜ-ਤਿਮਾ-ਈ ਨਿ-ਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ।

[इज-तिमा-ई नि-ज़ाम] अ० पु० समाजवादी व्यवस्था ।

—اجتماعی نظریہ—[ਇਜ-ਤਿਮਾ-ਈ ਨਜ਼ਰਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਾਜਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ।

[इजतिमा-ई नज़रिय:] अ० पु० सामाजिक दृष्टिकोण ।

اجتماعیت—[ਇਜ-ਤਿਮਾ-ਈਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਇਕੋ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज-तिमा-ईयत] अ० स्त्री० एक जगह इकट्ठे होने का भाव ।

—اجتماعیت پسند—[ਇਜ-ਤਿਮਾ-ਈਯਤ ਪਸੰਦ] ਅਰ.ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਮਾਜਿਕ ।

[इज-तिमा-ईयत पसन्द] अ० फ़ा० वि० सामाजिक ।

اجتناب—[ਇਜ-ਤਿਨਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਹੇਜ਼ ; ਘਿਰਣਾ ; ਅਲਹਿਦਗੀ ।

[इज-तिनाब] अ० पु० परहेज़; घृणा; अलहदगी ।

اجتہاد—[ਇਜ-ਤਿਹਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਜਤਨ ।

[इज-तिहाद] अ० पु० कोशिश, यत्न ।

اجداد—[ਅਜ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜੱਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵੱਡ-ਵਡੇਰੇ ।

[अज-दाद] अ० पु० 'जद्द' का बहुवचन, पितर ।

—اجداد پرستی—[ਅਜ-ਦਾਦ ਪਰਸ-ਤੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ.ਇ. ਵੱਡ-ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ।

[अज-दाद परस-ती] अ० फ़ा० स्त्री० पूर्वजोपासना ।

—اجدادی—[ਅਜ-ਦਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੱਦੀ ।

[अज-दादी] फ़ा० वि० पैतृक ।

اجڈ—[ਉਜਡ] ਪੁ. ਵਿ. ਮੂਰਖ; ਅਸਿਭ; ਜਾਹਲ; ਅੱਖੜ ।

[उजड] पु० वि० मूर्ख; धूर्त; अक्खड़; गँवार ।

اجر—[ਅਜ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇਕ ਕੰਮ ਦਾ ਬਦਲਾ; ਉਜਰਤ; ਇਨਾਮ ।

[अज-र] अ० पु० भले काम का बदला; उजरत; इनाम ।

—اجر جائز—[ਅਜ-ਰੇ ਜਾਇਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਫ਼ੀਸ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ।

[अज-रे जाइज़] अ० पु० क़ानूनी तौर पर उचित फ़ीस या पारिश्रमिक ।

اجراء—[ਇਜ-ਰਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज-राअ] अ० पु० जारी करने का भाव, चालू करने का भाव ।

—اجرائے سفینہ—[ਇਜ-ਰਾਏ ਸਫ਼ੀਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੰਮਣ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज-राए सफ़ीन:] अ० फ़ा० पु० सम्मन जारी करने का भाव ।

اجرام—[ਅਜ-ਰਾਮ] ਅਰ.ਪੁ. 'ਜਿਰਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਮਕਦੇ ਜਿਸਮ ।

[अज-राम] अ० पु० 'जिरम' का बहुवचन, बहुत से चमकदार देह ।

—اجرام سماوی—[ਅਜ-ਰਾਮੇ ਸਮਾਵੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਗੋਲੀ ਜਿਸਮ ਅਥਵਾ ਗ੍ਰਹਿ ਨਛੱਤਰ ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਆਦਿ ।

[अज-रामे समावी] अ० फ़ा० पु० खगोलीय जिस्म ग्रह नक्षत्र सूर्य चाँद आदि ।

—اجرام فلکی—[ਅਜ-ਰਾਮੇ ਫ਼ਲਕੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਗੋਲੀ ਜਿਸਮ ਅਥਵਾ ਨਛੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ, ਸੂਰਜ, ਚੰਨ ਆਦਿ ।

[अज-रामे फ़लकी] अ० फ़ा० पु० खगोलीय जिस्म अथवा नक्षत्र, ग्रह, सूर्य, चाँद आदि ।

اجرام—[ਇਜ-ਰਾਮ] ਅਰ ਪੁ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज-राम] अ० पु० पाप करने का भाव ।

اجرت—[ਉਜ-ਰਤ] ਅਰ ਇ. ਮਜ਼ੂਰੀ, ਮਿਹਨਤਾਨਾ ।

[उज-रत] अ० स्त्री० मज़दूरी, पारिश्रमिक ।

—اجرت خالص—[ਉਜ-ਰਤੇ ਖ਼ਾਲਿ-ਸ] ਅਰ. ਇ. ਨਕਦ ਮਜ਼ੂਰੀ ।

[उज-रते ख़ालि-स] अ० स्त्री० नक़द मज़दूरी ।

اجڑنا—[ਉੱਜੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ, ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ ।

[उजड़-ना] क्रि० अक० बरबाद होना, ध्वस्त होना ।

اجزا—[ਅਜ-ਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜੁਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਿੱਸੇ; ਅੰਗ ।

[अज-ज़ा] अ० पु० 'जुज़' का बहुवचन, भाग; अंश ।

—اجزائے ترکیبی—[ਅਜ-ਜ਼ਾਏ ਤਰ-ਕੀਬੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗ ।

[अज-ज़ाए तर-कीबी] अ० फ़ा० पु० किसी मिश्रित वस्तु के भिन्न भिन्न अंश ।

—اجزائے متناسبہ—[ਅਜ-ਜ਼ਾਏ ਮੁਤ-ਨਾਸਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੁਪਾਤੀ ਅੰਗ ।

[अज-ज़ाए मुत-नासब:] अर० पु० अनुपाती अंश।

اجزا خانہ—[ਅਜ-ਜ਼ਾ ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਤਾਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ।

[अज-ज़ा ख़ान:] फ़ा० पु० अत्तार की दुकान।

اجساد—[ਅਜ-ਸਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜਸਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਰੀਰ।

[अज-साद] अर० पु० 'जसद' का बहुवचन, शरीर।

اجگر—[ਅਜ-ਗਰ] ਸੰ. ਪੁ. ਅਜਗਰ।

[अज-गर] सं० पु० एक प्रकार का बहुत बड़ा और मोटा साँप।

اجل—[ਅਜੱਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ।

[अजल्ल] अर० वि० बहुत बड़ा।

اجل—[ਅਜਲ] ਅਰ. ਇ. ਮੌਤ।

[अजल] अर० स्त्री० मृत्यु।

اجل رسیدہ—[ਅਜਲ ਰਸੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਰਨ-ਕਿਨਾਰੇ; ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ।

[अजल रसीद:] फ़ा० वि० मरणासन्न; वयोवृद्ध।

اجل سر پر کھیلنا—[ਅਜਲ ਸਿਰ ਪਰ ਖੇਲਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਤ ਦਾ ਆ ਪੁੱਜਣਾ।

[अजल सिर पर खेलना] मुहा० मृत्यु का आ पहुँचना।

اجل طبعی—[ਅਜਲੇ ਤਬਾਈ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਭਾਵਕ ਮੌਤ; ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ।

[अजले तबाई] अर० फ़ा० स्त्री० स्वाभाविक मृत्यु, कुदरती मौत।

اجل غیر طبعی—[ਅਜਲੇ ਗ਼ੈਰ ਤਬਾਈ] ਅਰ.ਫ਼ਾ.ਇ. ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ।

[अजले ग़ैर तबाई] अर० फ़ा० स्त्री० आकस्मिक मृत्यु।

اجلاس—[ਇਜ-ਲਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਕਮ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[इज-लास] अर० पु० बिठाने की क्रिया; न्यायालय में न्यायार्थ अफ़सर के बैठने की क्रिया।

اجلاس کامل—[ਇਜ-ਲਾਸੇ ਕਾਮਿਲ] ਅਰ. ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਉਹ ਇਜ-ਲਾਸ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਭੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।

[इज-लासे कामिल] अर० फ़ा० पु० वह इजलास जिस में अदालत के सभी सदस्य सम्मिलित हों।

اجلاس واحد—[ਇਜ-ਲਾਸੇ ਵਾਹਿਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੱਜ ਦੇ ਕਚਹਿਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ।

[इज-लासे वाहिद] अर० फ़ा० पु० एक कमरे में एक ही जज के कचहरी करने का भाव या क्रिया।

اجلاف—[ਅਜ-ਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜਲਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਮੀਨੇ; ਨੀਚ, ਗੰਵਾਰ; ਉਜੱਡ।

[अज-लाफ़] अर० पु० 'जल्फ़' का बहुवचन, कमीने, नीच; गंवार; उजड्ड।

اجلال—[ਇਜ-ਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ।

[इज-लाल] अर० पु० शान शौकत।

اجلہ—[ਅਜਿਲ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜਲੀਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ।

[अजिल्ल:] अर० पु० 'जलील' का बहुवचन, बड़े आदमी।

اجماع—[ਇਜ-ਮਾਅ] ਅਰ.ਪੁ. ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਤਫ਼ਾਕ; ਭੀੜ, ਇਕੱਠ, ਜਮਘਟਾ।

[इज-मा:अ] अर० पु० जमा होने का भाव; सहमत होने का भाव; भीड़, इकट्ठ, जमघटा।

اجمال—[ਇਜ-ਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਖੇਪ।

[इज-माल] अर० पु० संक्षेप।

اجمالاً—[ਇਜ-ਮਾਲਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ।

[इज-मालन] अर० क्रि० वि० संक्षेपतः।

اجمالی—[ਇਜ-ਮਾਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਥੋੜੀ, ਸੰਖੇਪ।

[इज-माली] अर० वि० थोड़ी; संक्षेप।

اجمل—[ਅਜ-ਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ।

[अज-मल] अर० पु० अति सुन्दर।

اجناب—[ਅਜ-ਨਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜਨਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੂਛਾਂ, ਪੂਛਲਾਂ।

[अज-नाब] अर० पु० 'जनब' का बहुवचन, पूँछें, दुमें।

اجناد—[ਅਜ-ਨਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜੁੰਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਫ਼ੌਜਾਂ।

[अज-नाद] अर० पु० 'जुंद' का बहुवचन, सेनाएँ।

اجناس—[ਅਜ-ਨਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜਿਨਸ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਚੀਜ਼ਾਂ।

[अज-नास] अर० पु० 'जिन्स' का बहुवचन, वस्तुएँ।

اجنبی—[ਅਜ-ਨਬੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਵਾਕਫ਼; ਅਨਜਾਣ; ਗ਼ੈਰ; ਓਪਰਾ, ਪਰਦੇਸੀ।

[अज-नबी] अर० पु० अपरिचित; अनजान; ग़ैर, दूसरा; परदेसी

اجنبیت—[ਅਜ-ਨਬੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਓਪਰਾਪਨ; ਨਾਵਾਕਫ਼ੀ।

[अज-नबीयत] अर० पु० अपरिचित होने का भाव; नावाक़िफ़ी।

اجوائن—[ਅਜ-ਵਾਇਨ] ਇ. ਜਵੈਣ।

[अज-वाइन] स्त्री० अजवायन ।

اجورہ—[ਅਜੂਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਜਰਤ, ਮਜੂਰੀ, ਮਿਹਨਤਾਨਾ ।

[अजूरह] अर० पु० उजरत, मजदूरी, पारिश्रमिक ।

اجہل—[ਅਜ-ਹਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤਾ ਜਾਹਲ ।

[अज-हल] अर० वि० अत्यन्त मूर्ख ।

اجود—[ਅਜ-ਜਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ; ਬਹੁਤ ਉਮਦਾ ।

[अज-वद] अर० वि० सर्वोत्तम, अत्युत्तम ।

اجیر—[ਅਜੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ, ਤਨਖ਼ਾਹਦਾਰ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਗ਼ੁਲਾਮ ।

[अजीर] अर० वि० दैनिक मजदूरी पर काम करने वाला, वेतनिक, श्रमिक, दास ।

اجیرن—[ਅਜੀਰਨ] ਪੁ. ਵਿ. ਦੁੱਭਰ; ਕਠਮਚਾ ।

[अजीरन] पु० वि० दूभर; शुष्क ।

اچاٹ—[ਉਚਾਟ] ਵਿ. ਉਕਤਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਖਿਝਿਆ ਹੋਇਆ, ਬੇਜ਼ਾਰ ।

[उचाट] वि० उकताया हुआ, तंग आया हुआ, बेजार ।

اچانک—[ਅਚਾਨਕ] ਅਵ. ਜਕਾਜਕ ।

[अचानक] अव्य० अकस्मात् ।

اچٹنا—[ਉਚਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ ।

[उचट-ना] क्रि० अक० उचाट होना ।

اچکا—[ਉਚੱਕਾ] ਪੁ. ਉਠਾਈਗੀਰ, ਜੇਬ-ਕਤਰਾ ।

[उचक्का] पु० उठाईगीर, गठकटा ।

اچکاپن—[ਉਚੱਕਾਪਨ] ਪੁ. ਲੁੱਚਪੁਣਾ; ਬਦਮਾਸ਼ੀ ।

[उचक्कापन] पु० लुच्चापन, बदमाशी ।

اچکن—[ਅਚਕਨ] ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕੋਟ ।

[अचकन] स्त्री० एक प्रकार का लम्बा तथा तंग कोट ।

اچکنا—[ਉਚਕਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਛਲਣਾ ; ਉਭਰਨਾ ; ਲੈ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣਾ; ਉਪਰੋਂ ਹੀ ਉਪਰੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਚੁੱਕ ਲੈਣਾ ।

[उचकना] क्रि० अक० उछलना; उभरना; ले कर भाग जाना; ऊपर ही ऊपर से कोई चीज उठा लेना ।

اچنبا ، اچنبھا—[ਅਚੰਬਾ, ਅਚੰਭਾ] ਪੁ. ਹੈਰਾਨੀ ।

[अचंबा, अचंभा] पु० आश्चर्य ।

اچھا—[ਅਛਾ] ਵਿ. ਨੇਕ; ਚੰਗਾ, ਵਧੀਆ ; ਬਿਹਤਰ, ਠੀਕ ; ਤੰਦਰੁਸਤ; ਮੁਬਾਰਕ; ਲਾਹੇਵੰਦ ।

[अच्छा] वि० नेक चलन; बढ़िया; श्रेष्ठ; ठीक; स्वस्थ; मुबारिक; लाभदायक ।

اچھا خاصا—[ਅੱਛਾ ਖ਼ਾਸਾ] ਉਰਦੂ. ਵਿ. ਚੰਗਾ ਭਲਾ; ਠੀਕ-ਠਾਕ; ਤੰਦਰੁਸਤ ।

[अच्छा ख़ासा] उर्दू० वि० अच्छा भला; ठीक ठाक; स्वस्थ ।

اچھے اچھے—[ਅੱਛੇ ਅੱਛੇ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ; ਦੌਲਤਮੰਦ; ਪਤਵੰਤੇ; ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਲੋਕ; ਔਲੀਆ ।

[अच्छे अच्छे] वि० पु० बहुत अच्छे; धनवान; प्रतिष्ठित; सुन्दर लोग; औलिया ।

اچھے برے میں چار انگل کا فرق ہے—[ਅੱਛੇ ਬੁਰੇ ਮੇਂ ਚਾਰ ਉਂਗਲ ਕਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ] ਅਖੌ. ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭੈੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ।

[अच्छे बुरे में चार अंगल का फ़र्क़ है] लोको० अच्छा काम करने में बुरे काम करने की अपेक्षा कोई अधिक परिश्रम नहीं करना पड़ता ।

اچھالنا—[ਉਛਾਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਸੁੱਟਣਾ; ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨਾ ।

[उछाल-ना] क्रि० सक० ऊपर की ओर फेंकना ; किसी बात को बहुत फैलाना ।

اچھلنا—[ਉਛਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟੱਪਣਾ; ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤੜਫ਼ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ; ਉਭਰਨਾ; ਧੜਕਣਾ; ਘਮੰਡ ਕਰਨਾ ।

[उछल-ना] क्रि० अक० कूदना; तेजी से तड़प कर निकलना; उभरना; धड़कना; इतराना ।

اچھل پڑنا—[ਉਛਲ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ, ਮੁਹੱਬਤ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਖ਼ੌਫ਼ ਜਾਂ ਤਾਪ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਾਰਨ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਕੁੱਦਣਾ ।

[उछल पड़-ना] मुहा० बिना किसी आशय, प्रेम, खुशी, भय या ज्वर आदि की अधिकता से ऊपर को कूदना ।

اچھوت—[ਅਛੂਤ] ਉਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ।

[अछूत] उर्दू० वि० जिस को स्पर्श करना अच्छा न समझा जाता हो ।

اچھوتا—[ਅਛੂਤਾ] ਵਿ. ਨਵਾਂ; ਅਜੀਬ, ਅਨੋਖਾ (ਵਿਚਾਰ) ।

[अछूता] वि० नया; अद्भुत, अनोखा (विचार) ।

اچھوتی کوکھ—[ਅਛੂਤੀ ਕੋਖ] ਵਿ. ਉਹ ਔਰਤ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਾ ਮਰਿਆ ਹੋਵੇ ।

[अछूती कोख] स्त्री० वह स्त्री जिस का कोई बालक न मरा हो ।

اچھے دن ہونا—[ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ।
[अच्छे दिन होना] मुहा० भाग्यशाली होना ।

اح—[ਅੱਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੰਘਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[अह्ह] अर० पु० खाँसने की क्रिया ।

احادیث—[ਅਹਾਦੀਸ] ਅਰ. ਇ. 'ਹਦੀਸ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਦੀਸਾਂ ।
[अ-हादीस] अर० स्त्री० 'हदीस' का बहुवचन, हदीसें ।

احاطہ—[ਇਹਾਤਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਘੇਰਾ; ਹਾਤਾ ।
[इहातः] अर० पु० घेरा; हाता ।

احاطہ کرنا—[ਇਹਾਤਾ: ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਘੇਰਾ ਪਾਉਣਾ, ਘੇਰਨਾ ।
[इहातः कर-ना] क्रि० समा० घेरा डालना, घेरना ।

احبا—[ਅਹਿੱਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਬੀਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦੋਸਤ, ਮਿੱਤਰ ।
[अहिब्बा] अर० पु० 'हबीब' का बहुवचन, मित्र, दोस्त ।

احباب—[ਅਹਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਬੀਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦੋਸਤ, ਮਿੱਤਰ ।
[अह्बाब] अर० पु० 'हबीब' का बहुवचन, मित्र, दोस्त ।

احبار—[ਅਹ-ਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਬਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ; ਯਹੂਦੀ ਉਲਮਾ ।
[अह्-बार] अर० पु० 'हब्र' का बहुवचन, बुद्धिमान पुरुष; यहूदी विद्वान ।

احتباس—[ਇਹ-ਤਿਬਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੈਜ਼ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਗ ।
[एह्-तिबास] अर० पु० मासिक-धर्म न आने का रोग ।

احتجاج—[ਇਹ-ਤਿਜਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਸ, ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ, ਅੰਦੋਲਨ ।
[एह्-तिजाज] अर० पु० रोष, विरोध, आन्दोलन ।

احتجاجی یاد داشت—[ਇਹ-ਤਿਜਾਜੀ ਯਾਦ-ਦਾਸ਼-ਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿਰੋਧ-ਪੱਤਰ ।
[एह्-तिजाजी याद-दाश-त] अर० फ़ा० स्त्री० विरोध-पत्र ।

احتراز—[ਇਹ-ਤਿਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਹੇਜ਼, ਬਚਾ ।
[एह्-तिराज़] अर० पु० परहेज़, बचाव ।

احتراق—[ਇਹ-ਤਿਰਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੜਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੋ ਰਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪ ਜਾਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਸਖ਼ਤ ਗਰਮੀ ।
[एह्-तिराक़] अर० पु० जलने का भाव; किसी नक्षत्र के सूर्य के साथ एक ही राशि में होने के कारण उस की किरणों में छुप जाने की क्रिया; सख़्त गर्मी ।

احترام—[ਇਹ-ਤਿਰਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇੱਜ਼ਤ; ਆਉਭਗਤ ।
[एह्-तिराम] अर० पु० सम्मान; स्वागत ।

احترام نفس—[ਇਹ-ਤਿਰਾਮੇ ਨਫ਼-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ।
[एह्-तिरामे नफ़-स] अर० पु० आत्म-सम्मान ।

احتساب—[ਇਹ-ਤਿਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।
[एह्-तिसाब] अर० पु० हिसाब करने की क्रिया या भाव ।

احتشام—[ਇਹ-ਤਿਸ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਨ; ਦਬਦਬਾ; ਲਾਉ ਲਸ਼ਕਰ ।
[एह्-तिशाम] अर० पु० प्रतिष्ठा; दबदबा; नौकर चाकर ।

احتضار—[ਇਹ-ਤਿਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਣ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਹਾਲਤ; ਮੌਤ ਆਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ।
[एह्-तिज़ार] अर० पु० प्राण निकलने की हालत; मृत्यु आने का समय ।

احتضار علم—[ਇਹ-ਤਿਜ਼ਾਰੇ ਇਲ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਿਆਨ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[एह्तिज़ारे इल-म] अर० पु० ज्ञान के ताज़ा होने की क्रिया ।

احتظاظ—[ਇਹ-ਤਿਜ਼ਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਜ਼ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਮਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[एह्-तिज़ाज़] अर० पु० आनन्द लेने की क्रिया, मज़ा लूटने का भाव ।

احتقار—[ਇਹ-ਤਿਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[एह्-तिक़ार] अर० पु० घृणा करने का भाव ।

احتقاق—[ਇਹ-ਤਿਕਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[एह्-तिक़ाक़] अर० पु० किसी वस्तु पर अधिकार जताने का भाव ।

احتقان—[ਇਹ-ਤਿਕਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੀਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[एह्-तिक़ान] अर० पु० अनीमा करने का भाव; टीका लगाने का भाव ।

احتکار—[ਇਹ-ਤਿਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਜ਼ਖ਼ੀਰਾ ਅੰਦੋਜ਼ੀ ।

[एह-तिकार] अर० पु० अनाज को महँगा होने पर बेचने की भावना से संग्रह करने का भाव, जखीरा, जमाखोरी।

احتکاک—[ਇਹ-ਤਿਕਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਗੜਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਰਗੜ।

[एह-तिकाक] अर० पु० रगड़ने की क्रिया, रगड़।

احتلام—[ਇਹ-ਤਿਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਪਨਦੋਸ਼।

[एह-तिलाम] अर० पु० स्वप्नदोष।

احتمال—[ਇਹ-ਤਿਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੱਕ; ਡਰ; ਫ਼ਿਕਰ।

[एह-तिमाल] अर० पु० आशंका; डर; चिन्ता।

—احتمالاً—[ਇਹ-ਤਿਮਾਲਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸ਼ੱਕ ਵਜੋਂ।

[एह-तिमालन] अर० क्रि० वि० सन्देह के रूप में।

—احتمال قانونی—[ਇਹ-ਤਿਮਾਲੇ ਕਾਨੂਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਨੂੰਨੀ ਸ਼ੁਬਹ।

[एह-तिमाले क़ानूनी] अर० पु० क़ानूनी शंका।

احتمالی—[ਇਹ-ਤਿਮਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[एह-तिमाली] फ़ा० वि० सन्देह से सम्बंधित।

احتیاج—[ਇਹ-ਤਿਯਾਜ] ਅਰ. ਇ. ਲੋੜ, ਥੁੜ; ਗ਼ਰੀਬੀ।

[इह-तियाज] अर० स्त्री० जरूरत, आवश्यकता; निर्धनता।

—احتیاج بشری—[ਇਹ-ਤਿਯਾਜੇ ਬਸ਼ਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ।

[एह-तियाजे बशरी] अर० फ़ा० स्त्री० मनुष्य की मूल आवश्यकताएँ।

احتیاط—[ਇਹ-ਤਿਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਹੋਸ਼ਿਆਰੀ; ਬਚਾ; ਸੰਭਾਲ।

[इह-तियात] अर० स्त्री० सतर्कता; बचाव; संभाल।

—احتیاطاً—[ਇਹ-ਤਿਯਾਤਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਹਤਿਆਤ ਵਜੋਂ।

[इह-तियातन] अर० क्रि० वि० सावधानी के रूप में।

احجار—[ਅਹ-ਜਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਜਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੱਥਰ; 'ਹਿਜਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਘੋੜੀਆਂ।

[अह-जार] अर० पु० 'हजर' का बहुवचन, पत्थर; 'हिजर' का बहुवचन, घोड़ियाँ।

احد—[ਅਹਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਇਕ; ਇਕੱਲਾ;

[अहद] अर० वि० एक; अकेला।

—احدالطرفین—[ਅਹਦੁੱਤਰਫ਼ੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ।

[अहदुत्तरफ़ैन] अर० पु० दो पक्षों में से एक।

—احدالفریقین—[ਅਹਦੁਲ-ਫ਼ਰੀਕ਼ੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ।

[अहदुल-फ़रीक़ैन] अर० पु० दो पक्षों में से एक।

—احدالمتخاصمین—[ਅਹਦੁਲ-ਮੁਤ-ਖ਼ਾਸਮੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਧਿਰ।

[अहदुल-मुत-ख़ासिमैन] अर० पु० अभियोग करने वाले दो विरोधी पक्षों में से एक पक्ष।

احدی—[ਅਹਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਹਿਦ (ਖ਼ੁਦਾ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[अहदी] अर० वि० अहद (ख़ुदा) से सम्बन्धित।

احدیت—[ਅਹਦੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਏਕਤਾ।

[अहदीयत] अर० स्त्री० एकता।

احرار—[ਅਹ-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹੁੱਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੁਤੰਤਰ; ਸਾਊ।

[अह-रार] अर० पु० 'हुर' का बहुवचन, स्वतन्त्र; सौम्य।

احراز—[ਇਹ-ਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰਖਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[एह-राज़] अर० पु० रक्षा करने या संभाल कर रखने की क्रिया।

احراق—[ਇਹ-ਰਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[एह-राक़] अर० पु० आग लगाने की क्रिया।

احرام—[ਇਹ-ਰਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਾਨਾ-ਕਾਬਾ ਤਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਤਕ ਕੁਝ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਸਮਝ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[एह-राम] अर० पु० निश्चित स्थानों से ख़ाना-काबा तक की यात्रा करते समय तक कुछ उपयुक्त कार्यों को अपने लिये हराम समझ लेने का भाव।

—احرام باندھنا—[ਇਹ-ਰਾਮ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਾਨਾ-ਕਾਬਾ ਤਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਤਕ ਕੁਝ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਅਣ-ਸੀਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਢੱਕਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[एहराम बांध-ना] मुहा० निश्चित स्थानों पर से ख़ाना-काबा तक की यात्रा करते समय तक कुछ ठीक बातों को अपने लिये हराम समझते हुए बिना सिले कपड़ों से शरीर को ढाँपने की क्रिया।

احرامی—[ਇਹ-ਰਾਮੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੇ 'ਇਹਰਾਮ' ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇ. 'ਇਹਰਾਮ' ਦੀ ਚਾਦਰ।

[एह्‌-रामी] फ़ा० वि० जिस ने 'एह्‌राम' बांधा हो ।
स्त्री० 'एह्‌राम' की चादर ।

احزاب—[ਅਹ੍ਜ਼ਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਿਜ਼ਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਫ਼ੌਜਾਂ ।
[अह्‌ज़ाब] अर० पु० 'हिज़्ब' का बहुवचन, सेनाएँ ।

احزان—[ਅਹ੍-ਜ਼ਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹੁਜ਼ਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦੁਖ ; ਚਿੰਤਾਵਾਂ ।
[अह्‌ज़ान] अर०पु० 'हुज़्न' का बहुवचन, दुःख; चिन्ताएं ।

احساس—[ਇਹ੍-ਸਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इह्‌-सास] अर० पु० महसूस करने का भाव ।

—احساس کہتری—[ਇਹ੍-ਸਾਸੇ ਕਿਹ-ਤਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪ. ਹੀਨਤਾ ਭਾਵ ।
[एह्‌-सासे किह्‌-तरी] अर० फ़ा० पु० हीनता भाव ।

احسان—[ਇਹ੍-ਸਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇਕੀ, ਭਲਾ ਕੰਮ ; ਮਿਹਰ-ਬਾਨੀ ।
[एह्‌सान] अर० पु० नेकी, भला काम; कृपा ।

—احسانات—[ਇਹ੍-ਸਾਨਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਹ੍ਸਾਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨੇਕੀਆਂ, ਭਲਾਈਆਂ ; ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ।
[एह्‌-सानात] अर० पु० 'एह्‌सान' का बहुवचन, नेकियाँ, भलाइयाँ; कृपाएँ ।

—احسان اٹھانا—[ਇਹ੍-ਸਾਨ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਹਸਾਨਮੰਦ ਹੋਣਾ, ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ।
[एह्‌-सान उठाना] मुहा० कृतज्ञ होना, उपकार मानने वाला होना ।

—احسان رکھنا—[ਇਹ੍-ਸਾਨ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ।
[एह्‌-सान रख-ना] मुहा० कृतज्ञ होना ।

—احسان عظیم—[ਇਹ੍-ਸਾਨੇ 'ਅਜ਼ੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਹਾਨ ਉਪਕਾਰ ।
[एह्‌-साने 'अज़ीम] अर० पु० महान् उपकार ।

—احسان فراموش—[ਇਹ੍-ਸਾਨ ਫ਼ਰਾਮੋਸ਼] ਅਰ.ਫ਼ਾ. ਵਿ.ਪੁ. ਅਕਿਰਤਘਣ ।
[एह्‌-सान फ़रामोश] अर० फ़ा० वि० पु० कृतघ्न ।

—احسان فراموشی—[ਇਹ੍-ਸਾਨ ਫ਼ਰਾਮੋਸ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੀਤਾ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[एह्‌-सान फ़रामोशी] अर० फ़ा० स्त्री० किया न मानने का भाव ।

—احسان ماننا—[ਇਹ੍-ਸਾਨ ਮਾਨ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ।
[एह्‌-सान मान-ना] मुहा० उपकार मानना ।

—احسان مند—[ਇਹ੍-ਸਾਨਮੰਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਹਸਾਨ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਰਿਣੀ ।
[एह्‌-सानमन्द] अर० फ़ा० पु० एहसान या उपकार मानने वाला, ऋणी ।

—احسان مندی—[ਇਹ੍-ਸਾਨਮੰਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੀਤਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[एह्‌-सानमन्दी] अर० फ़ा० स्त्री० उपकार मानने का भाव ।

—احسان ناشناس—[ਇਹ੍-ਸਾਨ ਨਾ-ਸ਼ਨਾਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਹਸਾਨ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ; ਅਕਿਰਤਘਣ ।
[एह्‌-सान ना-शनास] अर० फ़ा० वि० एहसान न मानने वाला ; कृतघ्न ।

احسن—[ਅਹ੍-ਸਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਨੇਕ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ।
[अह्‌-सन] अर० वि० बहुत नेक, बहुत अच्छा ।

—احسن وجوہ—[ਅਹ੍ਸਨ ਵੁਜੂਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ।
[अह्‌-सन वुजूह] क्रि० वि० अच्छी तरह ।

احسنت—[ਅਹ੍-ਸਨਤ] ਅਰ. ਅਵ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ; ਵਾਹ ਵਾਹ ।
[अह्‌-सनत] अर० अव्य० वाहवाह ; शाबाश ।

—احسنت کہنا—[ਅਹ੍-ਸਨਤ ਕਹਿਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨਾ; ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਕਹਿਣਾ ।
[अह्‌-सनत कहना] मुहा० प्रशंसा करना ; शाबाश कहना ।

احشا—[ਅਹ੍-ਸ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਅਦੇ ਅਤੇ ਆਂਦਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ ।
[अह्‌-शा] अर० पु० जो कुछ मेदे और आन्तों में हो ।

احشام—[ਅਹ੍-ਸ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਸ਼ਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ ।
[अह्‌-शाम] अर० पु० 'हशम' का बहुवचन, नौकर-चाकर ।

احصا—[ਇਹ੍-ਸਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਿਣਤੀ ।
[एह्‌-साअ] अर० पु० गिनती ।

احصار—[ਇਹ੍-ਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘੇਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਘੇਰਾ ।
[एह्‌-सार] अर० पु० घेरने की क्रिया या भाव ; घेरा ।

احضار—[ਇਹ੍-ਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਹਾਜ਼ਰੀ ; ਤਲਬੀ ਦਾ ਹੁਕਮ-ਨਾਮਾ; ਸੰਮਨ ।

[इह्-ज़ार] अर० पु० उपस्थित करने या बुलाने का भाव; उपस्थिति ; तलबी का आज्ञापत्र, सम्मन

احضار بالجبر—[ਇਹ-ਜ਼ਾਰ ਬਿਲ-ਜਬ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[इह्-ज़ार बिल-जब-र] अर० पु० बलात् उपस्थित करने की क्रिया ।

احفاد—[ਅਹ-ਫ਼ਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਾਫ਼ਿਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੋਤਰੇ ਤੇ ਦੋਹਤਰੇ ।

[अह्-फ़ाद] अर० पु० 'हाफ़िद' का बहुवचन, पौत्र तथा दोहते ।

احقاق—[ਇਹ-ਕ਼ਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਸਚਾਈ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[इह्-क़ाक़] अर० पु० किसी बात की सचाई सिद्ध करने का भाव; किसी का हक़ क़ायम करने का भाव ; हक़ दिलाने की क्रिया ।

احقر—[ਅਹ-ਕ਼ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਨੀਚ, ਬਹੁਤੇ ਹਕੀਰ ।

[अह्-क़र] अर० वि० तुच्छ, अति क्षुद्र ।

احقر العباد—[ਅਹ-ਕ਼ਰੁਲ-ਇਬਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੀਚ, ਦਾਸਨ ਦਾਸ ।

[अह्-क़रुल-इबाद] अर० पु० सब पुरुषों में से बहुत तुच्छ, दासानुदास ।

احکام—[ਅਹ-ਕਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹੁਕਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ।

[अह्-काम] अर० पु० 'हुक्म' का बहुवचन, हुक्मनामे ।

احکامات—[ਅਹਕਾਮਾਤ] ਅਰ.ਪੁ. 'ਹੁਕਮ' ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अह्-कामात] अर० पु० 'हुक्म' के बहुवचन का बहुवचन ।

احکام درمیانی—[ਅਹ-ਕਾਮੇ ਦਰ-ਮਿਯਾਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਿਮਨੀ ਅਥਵਾ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹੁਕਮ ; ਅਖੀਰੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ।

[अह्-कामे दरमियानी] अर० फ़ा० पु० ज़िमनी अथवा बीच के हुक्म ; अन्तिम फ़ैसले से पहले के हुक्म ।

احکام مستزاد—[ਅਹ-ਕਾਮੇ ਮੁਸ-ਤਜ਼ਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਧੇਰੇ ਹੁਕਮ, ਗ਼ੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਕਮ, ਵਾਧੂ ਹੁਕਮ ।

[अह्-कामे मुस-तज़ाद] अर० पु० अनावश्यक आदेश ; व्यर्थ की आज्ञाएं ; अतिरिक्त हुक्म ।

احکام ناطق—[ਅਹ-ਕਾਮੇ ਨਾ-ਤ਼ਿਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਰੜੇ ਹੁਕਮ ।

[अह्-कामे नातिक़] अर० पु० कड़े हुक्म ।

احکم—[ਅਹ-ਕਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਮੁਹਕਮ, ਬਹੁਤ ਪੱਕਾ ।

[अह्-कम] अर० वि० बहुत मज़बूत, दृढ़, बहुत पक्का ।

احکم الحاکمین—[ਅਹ-ਕਮੁਲ-ਹਾਕਿਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਰਿਆਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਹਾਕਮ ਅਥਵਾ ਰੱਬ ।

[अह्-कमुल-हाकिमीन] अर० पु० सब हाकिमों से बढ़ कर बुद्धिमान् तथा शक्तिवान हाकिम अथवा ईश्वर ।

احلاف—[ਅਹ-ਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਲੀਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਦਦਗਾਰ, ਸਾਥੀ ।

[अह्-लाफ़] अर० पु० 'हलीफ़' का बहुवचन, सहायक, साथी ।

احمد—[ਅਹ-ਮਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ; ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਂ ।

[अह्-मद] अर० पु० जिस की बहुत सराहना की गई हो ; मुहम्मद साहिब का नाम ।

احمد کی پگڑی محمود کے سر—[ਅਹ-ਮਦ ਦੀ ਪਗੜੀ ਮਹ-ਮੂਦ ਦੇ ਸਿਰ] ਅਖੌ. ਇਕ ਦਾ ਹੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੱਕ-ਤਲਫ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[अह्-मद की पगड़ी मह्-मूद के सिर] लोको० एक का अधिकार दूसरे को दे देने का भाव, किसी के अधिकार को छीन लेने का भाव ।

احمد کی داڑھی بڑی ہے یا محمود کی—[ਅਹ-ਮਦ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਹ-ਮੂਦ ਦੀ] ਅਖੌ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਫ਼ਾਲਤੂ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[अह्-मद की दाढ़ी बड़ी है या मह्-मूद की] लोको० व्यर्थ की बातें और फ़ुज़ूल बहस करते समय कहते हैं ।

احمدی—[ਅਹ-ਮਦੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ, ਮਿਰਜ਼ਈ ; ਸੋਨੇ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਕਾ ਜੋ ਟੀਪੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚਾਲੂ ਹੋਇਆ ; ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

[अह्-मदी] अर० पु० क़ादियाँ के मिरज़ा ग़ुलाम अहमद के अनुयायी, मिरज़ई ; सोने का एक सिक्का जो टीपू के समय चालू हुआ था ; अहमद शाह का सिक्का जो उस ने देहली में जारी किया था ।

—احمدیہ—[ਅਹ-ਮਦਿਯਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਕਾਦੀਆਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਮਿਰਜ਼ਈ ।

[अह्-मदिय:] फ़ा॰ पु॰ वि॰ क़ादियानी मुसलमान, मिरज़ई ।

احمر—[ਅਹ-ਮਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਲ ।

[अह्-मर] अर॰ पु॰ बहुत ज़्यादा लाल ।

احمق—[ਅਹ-ਮਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਬੇ-ਅਕਲ ।

[अह्-मक़] अर॰ पु॰ मूर्ख, बेवक़ूफ़ ।

—احمق النوکی—[ਅਹ-ਮਕੁੱਲ-ਨੌਕੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼ ਦੀ ਔਲਾਦ ; ਬੇਵਕੂਫ਼ ।

[अह्-मक़ुल्‌-नौकी] अर॰ वि॰ मूर्ख की सन्तान ; बेवक़ूफ़ ।

—احمق الناس—[ਅਹ-ਮਕੁੱਨਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੂਰਖ, ਜਹਾਨ ਦਾ ਅਹਿਮਕ ।

[अह्-मक़ुन्नास] अर॰ पु॰ सब से अधिक मूर्ख ; दुनिया का मूर्ख ।

—احمقانہ—[ਅਹ-ਮਕ਼ਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ।

[अह्-मक़ान:] फ़ा॰ वि॰ मूर्खों वाला ।

احناف—[ਅਹ-ਨਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਨਫ਼ੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अह्-नाफ़] अर॰ पु॰ 'हनफ़ी' का बहुवचन ।

احوال—[ਅਹ-ਵਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਹਾਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਾਲਾਤ, ਹਾਲ ਹਵਾਲ ।

[अह्-वाल] अर॰ पु॰ 'हाल' का बहुवचन, हालात, हाल हवाल ।

—احوال پرسی—[ਅਹ-ਵਾਲ ਪੁਰ-ਸੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[अह्-वाल पुर-सी] अर॰ फ़ा॰ स्त्री॰ हाल-पूछने की क्रिया या भाव ।

احول—[ਅਹ-ਵਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਟੀਰਾ ।

[अह्-वल] अर॰ पु॰ भैंगा ।

احیاء—[ਇਹ-ਯਾਇ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁੜਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[एह्-याइ] अर॰ पु॰ पुनः जीवित करने का भाव ।

—احیاء العلوم—[ਇਹ-ਯਾਇ ਉਲ-ਉਲੂਮ] ਅਰ. ਇ. ਇਮਾਮ ਗ਼ਜ਼ਾਲੀ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਸਤਕ ।

[एह्-याइ उल-उलूम] अर॰ स्त्री॰ इमाम ग़ज़ाली की एक प्रसिद्ध पुस्तक ।

—احیاء الموات—[ਇਹ-ਯਾਇ ਉਲ-ਮਵਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੰਜਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵਾਹੁਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[एह्-याइ उल-मवात] अर॰ पु॰ बंजर भूमि को जोतने की क्रिया ।

احیاناً—[ਅਹ-ਯਾਨਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਚਨਚੇਤ ; ਕਦੇ ਕਦੇ ।

[अह्-यानन] अर॰ क्रि॰ वि॰ अचानक ; कभी कभी ।

اخ—[ਅਖ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਂ-ਜਾਇਆ ਭਰਾ ।

[अख़] अर॰ पु॰ सहोदर भ्राता ।

—اخوی—[ਅਖ਼-ਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਭਰਾ ਦਾ ।

[अख़-वी] अर॰ वि॰ भ्राता का ।

—اخی—[ਅਖ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਰਾ ਭਰਾ ।

[अख़ी] अर॰ पु॰ मेरा भाई ।

اخ—[ਅਖ਼] ਇ. ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਥੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[अख़] स्त्री॰ एक प्रकार की आवाज़ जो थूकने से पहले निकाली जाती है ।

—اخ تھو—[ਅਖ਼ ਥੂ] ਇ. ਹਾਖ਼ੂ ; ਖੰਘਾਰ ਦੇ ਥੁੱਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[अख़ थू] स्त्री॰ हख़ ; खंखार के थूकने की आवाज़ ।

—اخ تھو کھٹے ہیں—[ਅੱਖ ਥੂ ਖੱਟੇ ਹੈਂ] ਅਖੌ. ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਬਿਆਨ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[अख़ थू खट्टे हैं] लोको॰ कोई चीज़ न मिल सकने पर उस की बुराई बता कर मन को आश्वासन देने की क्रिया ।

اخاہ—[ਅੱਖ਼ਾਹ] ਅਰ. ਵਾਹ ਵਾਹ ; ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ।

[अख़्ख़ाह] अव्य॰ वाह-वाह ; बहुत अच्छा ।

اخبار—[ਅਖ਼-ਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਖ਼ਬਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਖ਼ਬਰਾਂ; ਉਹ ਪਰਚਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਊਜ਼ ਪੇਪਰ, ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ।

[अख़-बार] अर॰ पु॰ 'ख़बर' का बहुवचन, ख़बरें; वह पर्चा जिस में भिन्न भिन्न स्थानों की ख़बरें लिखी जाती हैं, संवाद पत्र, समाचार पत्र ।

—اخبارات—[ਅਖ਼-ਬਾਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਖ਼ਬਾਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ।

[अख़बारात] अर॰ पु॰ 'अख़बार' का बहुवचन, समाचार पत्र ।

—اخبار نویس—[ਅਖ਼-ਬਾਰ ਨਵੀਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ; ਐਡੀਟਰ ; ਪੱਤਰਕਾਰ ।

[अख़-बार नवीस] अर॰ फ़ा॰ वि॰ अख़बार लिखने वाला ; सम्पादक ; पत्रकार ।

—اخبار نویسی—[ਅਖ਼-ਬਾਰ ਨਵੀਸੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਐਡੀਟਰੀ ।
[अख़-बार नवीसी] अर० फ़ा० स्त्री० सम्पादकता ।

—اخباری—[ਅਖ਼-ਬਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ।
[अख़-बारी] अर० फ़ा० वि० अख़बार से सम्बंधित ।

اخت—[ਉਖ਼-ਤ] ਅਰ. ਇ. ਭੈਣ ।
[उख़-त] अर० स्त्री० बहन ।

اختتام—[ਇਖ਼-ਤਿਤਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤ, ਖ਼ਾਤਮਾ ।
[इख़-तिताम] अर० पु० अन्त, समाप्ति ।

—اختتامِ روئداد—[ਇਖ਼-ਤਿਤਾਮੇ ਰੂਏ ਦਾਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕ ਚੁਕ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इख़-तितामे रुए दाद] अर० फ़ा० पु० मुक़द्दमे के समाप्त होने का भाव ।

اختر—[ਅਖ਼-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਰਾ ; ਗ੍ਰਹਿ ।
[अख़-तर] नक्षत्र ; ग्रह ।

—اختر شمار—[ਅਖ਼-ਤਰ ਸ਼ੁਮਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਜੂਮੀ ।
[अख़-तर शुमार] फ़ा० वि० ग्रह विधाता ।

—اختر شماری—[ਅਖ਼-ਤਰ ਸ਼ੁਮਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਰੇ ਗਿਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਰਾਤ ਕਟਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
अख़-तर शुमारी] फ़ा० स्त्री० तारे गिनने का भाव ; व्याकुलता से रात काटने का भाव ।

—اختر شناس—[ਅਖ਼-ਤਰ ਸ਼ਨਾਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਜੂਮੀ ।
[अख़-तर शनास] फ़ा० वि० ग्रह-विधाता ।

—اختر شناسی—[ਅਖ਼-ਤਰ ਸ਼ਨਾਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਜੂਮ ।
[अख़्तर शनासी] फ़ा० स्त्री० ग्रह विज्ञान ।

اختراع—[ਇਖ਼-ਤਿਰਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਈਜਾਦ, ਕਾਢ ।
[इख़-तिराअ] अर० पु० ईजाद, आविष्कार ।

—اختراعی—[ਇਖ਼-ਤਰਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਨਾਉਟੀ ।
इख़-तराई] फ़ा० वि० गढ़ा हुआ, कृत्रिम ।

اختر بختر—[ਅਖ਼-ਤਰ ਬਖ਼-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਸਬਾਬ ।
[अख़-तर बख़-तर] फ़ा० पु० असबाब ।

—اخترا بخترا—[ਅਖ਼-ਤਰਾ ਬਖ਼-ਤਰਾ] ਪੁ. ਅਸਬਾਬ; ਡਾਂਗਾ-ਟੀਂਡਾ ।
[अख़-तरा बख़-तरा] पु० अस्त्र वस्त्र ; माल असबाब ।

اختصار—[ਇਖ਼-ਤਿਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ; ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[इख़-तिसार] अर० पु० संक्षेप या खुलासा करने की क्रिया ।

—اختصار نویس—[ਇਖ਼-ਤਿਸਾਰ ਨਵੀਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਰਟ-ਹੈਂਡ ਲਿਖਾਰੀ, ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫ਼ਰ ।
[इख़-तिसार नवीस] अर० फ़ा० पु० संकेत-लिपिक स्टैनोग्राफ़र ।

—اختصار نویسی—[ਇਖ਼-ਤਿਸਾਰ ਨਵੀਸੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਾਰਟ ਹੈਂਡ ।
[इख़-तिसार नवीसी — अर० फ़ा० स्त्री० संकेत लिपि ।

اختصاص—[ਇਖ਼-ਤਿਸਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ।
[इख़-तिसास] अर० पु० विशेषता ।

اختفا—[ਇਖ਼-ਤਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इख़-तिफ़ा] अर० पु० गुप्त रखने का भाव ।

اختلاج—[ਇਖ਼ ਤਿਲਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ ਦੇ ਧੜਕਣ ਜਾਂ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[इख़-तिलाज] अर० पु० दिल के धड़कने या बेचैन होने की क्रिया ।

—اختلاجِ قلب—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਜੇ ਕ਼ਲਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ; ਦਿਲ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਧੜਕਣ ।
[इख़-तिलाजे क़ल्ब] अर० पु० दिल की एक बीमारी ; दिल की तेज़ धड़कन ।

اختلاط—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਪਿਆਰ, ਦੋਸਤੀ ।
[इख़-तिलात] अर० पु० मेल मिलाप, प्यार, दोस्ती ।

اختلاف—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਰਾਏ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इख़-तिलाफ़] अर० पु० मतैक्य न होने का भाव ।

—اختلافات—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਫ਼ਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਖ਼ਤਿਲਾਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[इख़-तिलाफ़ात] 'इख़्तिलाफ़' का बहुवचन ।

—اختلافِ رائے—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਫ਼ੇ ਰਾਏ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਤ-ਭੇਦ ।
[इख़-तिलाफ़े राए] अर० पु० मत-भेद ।

اختلال—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਘਨ ; ਫ਼ਤੂਰ ।
[इख़-तिलाल] अर० पु० विघ्न ; फ़तूर ।

—اختلال حواس—[ਇਖ਼-ਤਿਲਾਲੇ ਹਵਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਬਰਾਹਟ; ਬਦਹਵਾਸੀ ।

[इख़-तिलाले हवास] अर० पु० घबराहट ; बदहवासी ।

اخته—[ਅਖ਼-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੱਸੀ ।

[अख़-ता:] फ़ा० वि० बधिया ।

اختیار—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਬੂ, ਵੱਸ ।

[इख़-तियार] अर० पु० अधिकार, काबू ।

—اختیارات—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਖ਼ਤਿਆਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[इख़तियारात] अर० पु० 'इख़्तियार' का बहुवचन ।

—اختیارات ابتدائی—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰਾਤੇ-ਇਬ-ਤਿਦਾਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ।

[इख़-तियाराते इब्तिदाई] अर० पु० आरम्भिक अधिकार ।

—اختیارات انفکاک رهن—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰਾਤੇ ਇਨ-ਫ਼ਿਕਾਕੇ ਰਹ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਹਿਨ ਤੋੜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ।

[इख़-तियाराते इन-फ़िकाके रह-न] अर० पु० रहन तोड़ने के अधिकार ।

—اختیارات سرسری—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰਾਤੇ ਸਰਸਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ।

[इख़तियाराते सरसरी] अर० फ़ा० पु० मुक़दमे का तुरंत निर्णय करने के अधिकार ।

—اختیار بدست مختار—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰ ਬਦਸ-ਤੇ ਮੁਖ਼-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਹਕੂਮਤ ਹਾਕਮ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ।

[इख़-तियार बदस-ते मुख़-तार] फ़ा० लोको० हुकूमत हाकिम के हाथ में है ।

—اختیار چلنا—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ੋਰ ਚੱਲਣਾ ।

[इख़-तियार चल-ना] मुहा० ज़ोर चलना ।

—اختیار حکومت—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰੇ ਹੁਕੂਮਤ] ਪੁ. ਰਾਜ-ਅਧਿਕਾਰ ।

[इख़तियारे हुकूमत] पु० राज्याधिकार ।

—اختیار خصوصی—[ਇਖ਼ਤਿਆਰੇ ਖ਼ੁਸੂਸੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ।

[इख़तियारे ख़ुसूसी] अर० पु० विशेषाधिकार ।

—اختیار میں ہونا—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰ ਮੇਂ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣਾ ।

[इख़-तियार में होना] मुहा० इच्छानुसार कार्य कर सकना ।

—اختیار نا منظوری—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰੇ ਨਾ ਮੰਜ਼ੂਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਉਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

[इख़तियारे ना मन्ज़ूरी] अर० फ़ा० पु० राज्यपाल या बादशाह के वे अधिकार जिन के द्वारा संसद या विधान-सभा के पास किये बिल को रद्द किया जाए ।

—اختیاری—[ਇਖ਼-ਤਿਆਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਦਾ ; ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਾਲਾ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ।

[इख़-तियारी] अर० वि० अपने बस का ; अपने अख़्तियार का जो लाज़मी नहीं ।

اخذ—[ਅਖ਼ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[अख़ज़] अर० पु० प्राप्त करने या लेने का भाव ; परिणाम निकालने का भाव ।

—اخذ بالجبر—[ਅਖ਼ਜ਼ ਬਿਲਜਬ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[अख़ज़ बिलजब-र] अर० पु० बल पूर्वक कोई वस्तु लेने की क्रिया ।

اخراج—[ਇਖ਼-ਰਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਿਕਾਸ ; ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਬੇ-ਦਖ਼ਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इख़राज] अर० पु० बाहर निकालने का भाव, निकास ; नगर से बाहर निकालने का भाव ; बेदख़ल करने का भाव ।

—اخراج مذهبی—[ਇਖ਼-ਰਾਜੇ ਮਜ਼-ਹਬੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਾਤ ਬਰਾਦਰੀ ਤੋਂ ਛੇਕ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इख़-राजे मज़-हबी] अर० फ़ा० पु० जात बिरादरी में से निकालने का भाव ।

اخراجات—[ਇਖ਼-ਰਾਜਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਖ਼ਰਚ' ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤੇ ਖ਼ਰਚ ।

[इख़-राजात] अर० पु० 'ख़र्ज' के बहुवचन का बहुवचन, बहुत से ख़र्चे ।

اخروٹ—[ਅਖ਼-ਰੋਟ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ, ਅਖ਼ਰੋਟ ।

[अख़-रोट] पु० एक प्रकार का फल, अख़रोट ।

اخروی—[ਉਖ਼-ਰਵੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਗਲੇ ਜਹਾਨ ਸਬੰਧੀ ।

[उख़-रवी] अर० फ़ा० वि० परलोक सम्बंधी ।

اخص—[ਅਖ਼ੱਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼; ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ।

[अख़-ख़स] अर० वि० विशेष ; बहुत बढ़िया ।

اخضر—[ਅਖ਼-ਜ਼ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ।

[अख़-ज़र] अर० वि० हरा भरा ।

اخفا—[ਇਖ਼-ਫ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इख़-फ़ाअ] अर० पु० गुप्त रखने या छुपाने का भाव ।

—إخفائے تولد—[ਇਖ਼-ਫ਼ਾਏ ਤਵੱਲੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਚੁਪ-ਚਪੀਤੇ ਦੱਬ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ।

[इख़-फ़ाए तवल्लुद] अर० पु० नाजायज़ बच्चे की लाश को चुप चाप दबा देने का भाव या क्रिया।

—إخفائے واردات—[ਇਖ਼-ਫ਼ਾਏ ਵਾਰਦਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।

[इख़-फ़ाए वारदात] अर० पु० किसी कसूर या घटना के छुपाने की क्रिया या भाव।

اخفش—[ਅਖ਼-ਫ਼ਸ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਚੁੰਨ੍ਹਾ।

[अख़-फ़श] अर० वि० पु० चुन्धा।

اخگر—[ਅਖ਼-ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਗਿਆਰਾ।

[अख़-गर] फ़ा० पु० अंगार।

إخلاص—[ਇਖ਼-ਲਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿਆਰ ; ਸ਼ਰਧਾ; ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਇਕ ਸੂਰਤ ਦਾ ਨਾਂ।

[इख़-लास] अर० पु० प्यार ; श्रद्धा ; कुरान की एक सूरत का नाम।

—إخلاص بڑھانا—[ਇਖ਼-ਲਾਸ-ਬੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਵਧਾਉਣਾ।

[इख़-लास बढ़ाना] मुहा० दो पक्षों में परस्पर प्यार बढ़ाना।

—إخلاص مند—[ਇਖ਼-ਲਾਸ ਮੰਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਰਧਾਲੂ ; ਸੱਚਾ ਮਿੱਤਰ।

[इख़-लास मन्द] अर० फ़ा० वि० श्रद्धालु ; सच्चा मित्र।

—إخلاص مندی—[ਇਖ਼-ਲਾਸ ਮੰਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੱਚੀ ਦੋਸਤੀ ; ਸ਼ਰਧਾ।

[इख़-लास मन्दी] अर० फ़ा० स्त्री० सच्ची मित्रता ; श्रद्धा।

اخلاط—[ਅਖ਼-ਲਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਖ਼ਿਲਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਿਕਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਖ਼ੂਨ, ਬਲਗ਼ਮ, ਸੌਦਾ ਤੇ ਪਿਤ ਚਾਰ ਖ਼ਿਲਤਾਂ ਹਨ।

[अख़-लात] अर० पु० 'ख़िलत' का बहुवचन, हिकमत के अनुसार रक्त, वात, पित्त, कफ़ जो मनुष्य शरीर में पाए जाते हैं।

—اخلاط اربعہ—[ਅਖ਼-ਲਾਤੇ ਅਰਬਾ-ਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਖ਼ਿਲਤਾਂ ਗਰਮੀ, ਸਰਦੀ ਆਦਿ।

[अख़-लाते अरबा-अ:] अर० पु० शरीर की चार ख़िलतें गर्मी, सर्दी आदि।

—اخلاط فاسدہ—[ਅਖ਼-ਲਾਤੇ ਫ਼ਾਸਿਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਗੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਖ਼ਿਲਤਾਂ।

[अख़-लाते फ़ासिद:] अर० पु० बिगड़ी हुई ख़िलतें।

اخلاق—[ਅਖ਼-ਲਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਖ਼ੁਲ-ਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਇਖ਼ਲਾਕ।

[अख़-लाक़] अर० पु० 'ख़ुल-क़' का बहुवचन, अच्छी आदत।

اخلاقی—[ਅਖ਼-ਲਾਕੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਇਖ਼ਲਾਕ ਸਬੰਧੀ।

[अख़-लाक़ी] अर० वि० नैतिक।

—اخلاقی ذمہ واری—[ਅਖ਼-ਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮ:ਵਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ।

[अख़-लाक़ी ज़िम:वारी] अर० फ़ा० स्त्री० नैतिक ज़िम्मेदारी।

—اخلاقی محاسن—[ਅਖ਼-ਲਾਕੀ ਮ:ਹਾਸਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਚਰਣ ਸਬੰਧੀ ਗੁਣ।

[अख़-लाक़ी म:हासिन] अर० पु० नैतिक गुण।

—اخلاقی معائب—[ਅਖ਼-ਲਾਕੀ ਮੁ:ਆਇਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਚਰਣ ਸਬੰਧੀ ਔਗੁਣ।

[अख़-लाक़ी मु:आइब] अर० पु० नैतिक दोष।

اخلاقیات—[ਅਖ਼-ਲਾਕਿਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਅਖ਼-ਲਾਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਇਖ਼ਲਾਕ ਵਿਗਿਆਨ ; ਇਖ਼ਲਾਕ ਦੇ ਅਸੂਲ।

[अख़-लाक़ियात] अर० स्त्री० अख़लाक़ का बहुवचन, नीति-विज्ञान, नैतिकता के सिद्धान्त।

اخلی—[ਅਖ਼-ਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਯਖ਼ਨੀ।

[अख़-नी] अर० स्त्री० यख़नी।

اخوات—[ਅਖ਼ਵਾਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਉਖ਼-ਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭੈਣਾਂ।

[अख़वात] अर० स्त्री० 'उख़्त' का बहुवचन, बहनें।

إخوان—[ਇਖ਼-ਵਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਖ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦੋਸਤ, ਮਿੱਤਰ।

[इख़-वान] अर० पु० 'अख़' का बहुवचन, भाई-बन्धु ; मित्र।

—إخوان الزماں—[ਇਖ਼-ਵਾਨੁੱਜ਼ਮਾਂ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਮਕਾਲੀ।

[इख़्वानुज़-ज़मां] अर० वि० समकालीन।

—إخوان الشیاطین—[ਇਖ਼-ਵਾਨੁਸ਼-ਸ਼ਯਾ:ਤੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕ।

[इख़-वानुश-शयातीन] अर० पु० शैतानों के भाई ; शरारती लोग।

—إخوان الصفا—[ਇਖ਼-ਵਾਨੁੱਸ-ਸਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਗੇ ਲੋਕ, ਭਲੇ ਲੋਕ।

[इख़-वानुस-सफ़ा] अर० पु० भले लोग, सज्जन पुरुष।

اخوت—[ਉਖ਼-ਵੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਭਾਈ ਚਾਰਾ; ਭਰਾਤਰੀ ਭਾਵ।

[उख़ु-व्वत] अर० स्त्री० बन्धुत्व, भ्रातृभाव।

اخیار—[ਅਖ਼-ਯਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਲੇ ਲੋਕ, ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼।

[अख़-यार] अर० पु० भले लोग, भले आदमी।

اَخیاف—[ਅਖ਼-ਯਾਫ਼]
اخیافی—[ਅਖ਼-ਯਾਫ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਇਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਵੱਖੋ ਵੱਖ।

[अख़याफ़]
[अख़याफ़ी] अर० पु० वे भाई बहन जिन की माता एक हो परन्तु पिता पृथक पृथक।

اخیر—[ਅਖ਼ੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤ।

[अख़ीर] अर० पु० अन्त।

اخیرا—[ਅਖ਼ੀਰਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੰਤ ਵਿਚ, ਅਖ਼ੀਰ ਨੂੰ।

[अख़ीरन] अर० क्रि० वि० अन्त में, अख़ीर को।

ادا—[ਅਦਾ] ਪੁ. ਨਿਬੇੜਨ ਜਾਂ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ; ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[अदा] पु० निबेड़ने अथवा चुकाने का भाव या क्रिया; भुगतान कर देने का भाव।

—ادا کنندہ—[ਅਦਾ ਕੁਨੰਦ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[अदा कुनंद:] अर० फ़ा० वि० अदा करने वाला।

—ادائگی—[ਅਦਾਇਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[अदाइगी] फ़ा० स्त्री० अदा करने का भाव।

—ادائگی فرض—[ਅਦਾਇਗੀ-ਏ ਫ਼ਰ-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਕਰਤਵ-ਪਾਲਣ।

[अदाइगी-ए फ़र्ज़] फ़ा० अर० स्त्री० कर्त्तव्य पालन।

ادا—[ਅਦਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੋਜ, ਨਖ਼ਰਾ; ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ; ਆਦਤ; ਇਸ਼ਾਰਾ।

[अदा] फ़ा० स्त्री० हावभाव, नख़रा; ढंग, तरीका; आदत; इशारा।

—ادا شناس—[ਅਦਾ ਸ਼ਨਾਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ।

[अदा शनास] फ़ा० वि० इशारे को समझने वाला।

—ادا شناسی—[ਅਦਾ ਸ਼ਨਾਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।

[अदा शनासी] फ़ा० स्त्री० संकेत समझने की क्रिया या भाव।

—ادا فہم—[ਅਦਾ ਫ਼ਹਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ।

[अदा फ़हम] फ़ा० वि० इशारे को समझने वाला।

—ادا کار—[ਅਦਾਕਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਐਕਟਰ ਜਾਂ ਐਕਟਰੈਸ।

[अदाकार] अर० फ़ा० पु० अभिनेता अथवा अभिनेत्री।

—ادا کاری—[ਅਦਾਕਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਐਕਟਿੰਗ।

[अदाकारी] अर० फ़ा० स्त्री० अभिनय।

—ادائے دلفریب [ਅਦਾਏ ਦਿਲ-ਫ਼ਰੇਬ]
—ادائے ہوشربا [ਅਦਾਏ ਹੋਸ਼-ਰੁਬਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਨਖ਼ਰਾ।

[अदाए दिल-फ़रेब]
[अदाए होश-रुबा] फ़ा० स्त्री० बहुत अधिक नख़रा।

ادات—[ਅਦਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਦ, ਹਥਿਆਰ; ਭਾਂਡਾ।

[अदात] अर० पु० औज़ार, हथियार; पात्र।

—ادات تشبیہ—[ਅਦਾਤੇ ਤਸ਼-ਬੀਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਸ਼ਬੀਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਵਾਂਙੂ; ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਿ।

[अदाते तश-बीह] अर० पु० उपमा वाचक शब्द जैसे तरह, भान्ति आदि।

ادارات—[ਇਦਾਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਦਾਰਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਇਦਾਰੇ।

[इदारात] अर० पु० 'इदारा' का बहुवचन, इदारे।

—ادارات دولتی—[ਇਦਾਰਾਤੇ ਦੌਲਤੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।

[इदाराते दौलती] अर० फ़ा० पु० सरकारी संस्थाएँ।

—ادارات قانونی—[ਇਦਾਰਾਤੇ ਕਾਨੂਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ।

[इदाराते कानूनी] अर० पु० किसी कानून के अधीन स्थापित सभाएँ।

ادارت—[ਇਦਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਵੇਖੋ ਇਦਾਰ:।

[इदारत] अर० स्त्री० देखो इदार:।

ادارہ—[ਇਦਾਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਡਿਸਿਪਲਨ; ਮਹਿਕਮਾ; ਦਫ਼ਤਰ।

[इदार:] अर० पु० अनुशासन; विभाग; दफ़तर।

—ادارۂ قلمی—[ਇਦਾਰਾਏ ਕਲਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਹਿਕਮਾ ਮਾਲ; ਸਿਵਲ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ।

[इदाराए कलमी] अर० फ़ा० पु० माल विभाग; सिविल-विभाग।

—ادارۂ نظامی—[ਇਦਾਰਾਏ ਨਿਜ਼ਾਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੌਜੀ ਮਹਿਕਮਾ।

[इदाराए निज़ामी] अर० फ़ा० पु० सेना-विभाग।

اداس—[ਉਦਾਸ] ਵਿ. ਮੁਰਝਾਇਆ ਹੋਇਆ; ਬੇਰੌਣਕ, ਦੁਖੀ; ਮਧਮ ਜਾਂ ਬੁਝੀ ਬੁਝੀ (ਲੋ)।

[उदास] वि० मुरझाया हुआ; बेरौनक; जिसका चित्त किसी पदार्थ से दुखी हो कर हट गया हो; मध्यम या बुझी बुझी (लौ)।

—اداسی—[ਉਦਾਸੀ] ਵਿ. ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਚਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

[अदासी] स्त्री॰ उदास होने की क्रिया ; साधुओं का एक सम्प्रदाय जो गुरु नानक साहिब जी के पुत्र श्री बाबा श्रीचंद जी महाराज का चलाया हुआ है।

ادام—[ਅਦਾਮ] ਅਰ. ਦਾ. ਸੰ. ਵਿਚ ਅਸੀਸ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ ਰਖੇ, ਹਮੇਸ਼ ਰਹੋ।

[अदाम] अर॰ वाक्य॰ एक आशीर्वाद जिसका अर्थ है सदैव रखे, हमेशा रहे।

—ادام الله—[ਅਦਾਮੱਲਾਹ] ਅਰ. ਦਾ. ਸੰ. ਵਿਚ ਅਸੀਸ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਰੱਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਇਮ ਰਖੇ।

[अदामल्लाह] अर॰ वाक्य॰ एक आशीर्वाद जिस का अर्थ है ईश्वर हमेशा कायम रखे।

اداسٹ—[ਉਦਾਹਟ] ਇ. ਬੈਂਗਣੀ ਰੰਗਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਊਦਾਪਨ।

[उदाहट] स्त्री॰ बैंगनी रंगा होने का भाव, ऊदापन।

ادائی—[ਅਦਾਈ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਦਾਇਗੀ, ਭੁਗਤਾਨ।

[अदाई] अर॰ फ़ा॰ स्त्री॰ अदायगी, भुगतान।

—ادائے شہادت—[ਅਦਾਏ ਸ਼ਹਾਦਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[अदाए शहादत] अर॰ पु॰ गवाही देने का काम।

—ادائے لگان—[ਅਦਾਏ ਲਗਾਨ] ਇ. ਮਾਮਲਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[अदाए लगान] स्त्री॰ मामला अदा करने की क्रिया

—ادائے مالگزاری—[ਅਦਾਏ ਮਾਲ-ਗੁਜ਼ਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[अदाए माल-गुज़ारी] अर॰ फ़ा॰ पु॰ मालगुज़ारी अदा करने का भाव।

ادب—[ਅਦਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਤਕਾਰ ; ਸਭਿਅਤਾ ; ਸਾਹਿੱਤ ; ਸ਼ਰਮ, ਲਾਜ।

[अदब] अर॰ पु॰ सत्कार ; सभ्यता ; साहित्य ; लज्जा, शर्म।

—ادبا—[ਉਦਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਦੀਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ।

[उदबा] अर॰ पु॰ 'अदीब' का बहुवचन, साहित्यकार।

—ادب آموز—[ਅਦਬ ਆਮੋਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਹਿੱਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੋਝਾ।

[अदब आमोज़] अर॰ फ़ा॰ पु॰ साहित्य की शिक्षा देने वाला लोधा।

—ادب العالیہ—[ਅਦ-ਬੁਲ ਆਲਿਯ:] ਅਰ.ਪੁ. ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਸਾਹਿੱਤ।

[अद-बुल आलिय:] अर॰ पु॰ उच्चकोटि का साहित्य।

—ادبی—[ਅਦਬੀ] ਵਿ. ਸਾਹਿਤਕ।

[अदबी] वि॰ साहित्यिक।

ادبار—[ਇਦ-ਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿੱਠ ਮੋੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਮਨਹੂਸੀ ; ਨਿਰਧਨਤਾ।

[इद-बार] अर॰ पु॰ पीठ मोड़ने का भाव ; मनहूसी ; निर्धनता।

ادخال—[ਇਦ-ਖ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इद-ख़ाल] अर॰ पु॰ प्रविष्ट करने, कराने अथवा रजिस्टर में अंकित कराने का भाव।

—ادخال شہادت—[ਇਦ-ਖ਼ਾਲੇ ਸ਼ਹਾਦਤ] ਅਰ ਪੁ. ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इद-ख़ाले शहादत] अर॰ पु॰ गवाह पेश करने का भाव।

ادرار—[ਇਦ-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਪੇਸ਼ਾਬ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[इद-रार] अर॰ पु॰ जारी होने का भाव ; पेशाब के खुल कर आने की क्रिया।

ادراک—[ਇਦ-ਰਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਝ।

[इद-राक] अर॰ पु॰ समझ।

ادرسا—[ਅਦ-ਰਸਾ] ਪੁ. ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਮਲਮਲ, ਬਰੀਕ ਸਫ਼ੇਦ ਸੂਤੀ ਕਪੜਾ; ਅੰਦਰਸਾ (ਮਠਿਆਈ)।

[अद-रसा] पु॰ एक प्रकार की बढ़िया मलमल, बारीक सफ़ेद तथा सूती कपड़ा; अंदरसा (मिठाई)।

ادرک—[ਅਦ-ਰਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਰੀ ਸੁੰਢ, ਅਦਰਕ।

[अद-रक] फ़ा॰ स्त्री॰ हरी सोंठ, अदरक।

—ادرکی—[ਅਦ-ਰਕੀ] ਇ. ਵਿਚ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਠਿਆਈ ; ਅਦਰਕ ਦਾ ਮੁਰੱਬਾ।

[अद-रकी] स्त्री॰ एक प्रकार की मिठाई ; अदरक का मुरब्बा।

ادریس—[ਇਦ-ਰੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਅਲੂਮ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦਾ ਉਪਨਾਮ

[इद-रीस] अर॰ पु॰ मअलूम पैग़म्बर का उपनाम।

ادعا—[ਇਦ-ਦਿਆ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਦਾਅਵਾ' ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ; ਹੱਕ ਜਿਤਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[इद-दिआ] अर॰ पु॰ 'दावा' करने की क्रिया, हक़ जताने की क्रिया।

اِدعائے مالکیت—[ਇਦਿ-ਆਏ ਮਾਲ-ਕੀਯਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੂਠੀ ਮਾਲਕੀ ਜਤਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इदि-आए माल-कीयत] अर॰ पु॰ व्यर्थ का स्वामित्व जताने का भाव ।

ادعیہ—[ਅਦ-ਇਯ:] ਅਰ. ਇ. 'ਦੁਆ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अद-इय:] अर॰ स्त्री॰ 'दुआ' का बहुवचन ।

ادعیۂ ماثورہ—[ਅਦ-ਇਯਏ ਮਾਸੂਰ:] ਅਰ. ਇ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ।

[अद-इयए मासूर:] अर॰ स्त्री॰ हज़रत मुहम्मद साहिब की बताई हुई दुआएँ ।

اِدغام—[ਇਦ-ਗ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸੰਧੀ ; ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ-ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इद-ग़ाम] अर॰ पु॰ एक ही प्रकार के दो अक्षरों की संधि; एक जैसी दो वस्तुओं का परस्पर मिल कर एक रूप हो जाने का भाव ।

ادق—[ਅਦੱਕ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਵਧੇਰੇ ਬਰੀਕ ; ਬਹੁਤਾ ਔਖਾ ।

[अदक़] अर॰ वि॰ अधिकतर बारीक ; अति दुष्कर ।

ادکچہ—[ਅਦਕ-ਚ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਵਿਛਾਉਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਚਾਦਰ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਗੋਟਾ ਲਗਾ ਹੋਵੇ ।

[अदक-च:] तुर॰ पु॰ बिछाने वाली वह चादर जिस के किनारे पर सफ़ेद गोटा लगा हो ।

ادگدرا—[ਅਦ-ਗਦ-ਰਾ] ਵਿ. ਅੱਧ ਪੱਕਾ ।

[अध-गद-रा] वि॰ अध पक्का ।

ادلا—[ਅਦ-ਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਲੱਤ ਦਾ ਬੇਸੂਦ ਮਾਸ ।

[अद-ला] अर॰ पु॰ पशुओं की टांग का बेसूद माँस ।

ادل بدل، ادلا بدلا—[ਅਦ-ਲ ਬਦ-ਲ, ਅਦ-ਲਾ ਬਦ-ਲਾ] ਪੁ. ਇਵਜ਼ਾਨਾ ; ਵਟਾਂਦਰਾ ।

[अ-दल बद-ल, अद-ला बद-ला] पु॰ उलट पुलट ; एक चीज़ लेने के लिये उस के बदल में दूसरी चीज़ देने का भाव ।

ادلی بدلی—[ਅਦਲੀ ਬਦਲੀ] ਇ. ਅਦਲਾ ਬਦਲਾ ।

[अदली बदली] स्त्री॰ अदला बदला ।

ادلے کا بدلہ—[ਅਦ-ਲੇ ਕਾ ਬਦ-ਲ:] ਪੁ. ਜਿਹੀ ਕਰਨੀ ਤਿਹੀ ਭਰਨੀ ।

[अद-ले का बद-ल:] पु॰ जैसे को तैसा ।

ادنیٰ—[ਅਦ-ਨਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਘਟੀਆ, ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ ।

[अद-ना] अर॰ वि॰ घटिया, कमीना, नीच ।

ادوات—[ਅਦਵਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਦਾਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਔਜ਼ਾਰ ।

[अदवात] अर॰ पु॰ 'अदात' का बहुवचन, औज़ार ।

ادوار—[ਅਦ-ਵਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਦੌਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਮੇਂ ।

[अद-वार] अर॰ पु॰ 'दौर' का बहुवचन, समय ।

ادوان—[ਅਦ-ਵਾਨ] ਇ. ਦੌਣ ।

[अद-वान] स्त्री॰ अदवायन ।

ادون—[ਅਦ-ਵਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਕਮੀਨਾ, ਬਹੁਤ ਨੀਚ ।

[अद-वन] अर॰ वि॰ बहुत कमीना, बहुत नीच ।

ادویات—[ਅਦ-ਵਿਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਦਵਾ' ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अद-वियात] अर॰ स्त्री॰ 'दवा' के बहुवचन का बहुवचन ।

ادویہ—[ਅਦ-ਵਿਯ:] ਅਰ. ਇ. 'ਦਵਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अद-विय:] अर॰ स्त्री॰ 'दवा' का बहुवचन ।

اُدھار—[ਉਧਾਰ] ਪੁ. ਕਰਜ਼ਾ ।

[उधार] पु॰ ऋण ।

اُدھار کھائے بیٹھنا—[ਉਧਾਰ ਖਾਏ ਬੈਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ, ਤੁਲੇ ਬੈਠਣਾ ।

[उधार खाये बैठना] मुहा॰ तैयार रहना, तुले बैठना ।

اُدھار کی کیا ماں مری بیٹھی ہے—[ਉਧਾਰ ਕੀ ਕਯਾ ਮਾਂ ਮਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਉਧਾਰ ਮਿਲਣਾ ਕੋਈ ਔਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ।

[उधार की क्या माँ मरी बैठी है] लोको॰ उधार मिलना कोई मुश्किल बात नहीं ।

اِدھر—[ਇਧਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਏਧਰ, ਇਸ ਤਰਫ਼ ।

[इधर] क्रि॰ वि॰ इस ओर, इस तरफ़ ।

اِدھر اُدھر—[ਇਧਰ ਉਧਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇ. ਇਧਰ-ਉਧਰ ।

[इधर उधर] क्रि॰ वि॰ स्त्री॰ इस ओर और उस ओर ।

اِدھر اُدھر کرنا—[ਇਧਰ ਉਧਰ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਤਰ-ਬਿਤਰ ਕਰਨਾ ; ਟਾਲਣਾ ।

[इधर उधर कर-ना] मुहा॰ विसर्जित करना ; टालना ।

اِدھر اُدھر ہونا—[ਇਧਰ ਉਧਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਿਸਕ ਜਾਣਾ; ਗੁਆਚ ਜਾਣਾ ।

[इधर उधर हो-ना] मुहा॰ खिसक जाना; गुम हो जाना ।

اِدھر قبلہ اُدھر قطب بی خدیجہ سوئے کدھر—[ਇਧਰ ਕ਼ਿਬ-ਲ: ਉਧਰ ਕ਼ੁਤ-ਬ ਬੀ ਖ਼ਦੀਜ: ਸੋਵੇ ਕਿਧਰ] ਅਖੌ. ਚੌਹੀਂ ਪਾਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਧਰ ਖੂਹ ਉਧਰ ਖਾਈ ।

[इधर निकल-ल: उधर नकल-ब की तदबीर; सोचें किधर] लोको० हर तरफ़ मुश्किल होने का भाव, इधर कुआँ उधर खाई।

اِدھر کُواں اُدھر کھائی—[ਇਧਰ ਖੂਹ ਉਧਰ ਖਾਈ] ਅਖੌ. ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इधर कुआँ उधर खाई] लोको० हर प्रकार से मुश्किल होने का भाव।

اِدھر کی اُدھر لگانا—[ਇਧਰ ਦੀ ਉਧਰ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਧਰ ਦੀਆਂ ਉਧਰ ਲਾਉਣਾ, ਚੁਗਲਖੋਰੀ ਕਰਨਾ।

[इधर की उधर लगाना] मुहा० इधर की उधर लगाना, चुगली करना।

اِدھر یا اُدھر ہونا—[ਇਧਰ ਜਾਂ ਉਧਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਹੋਣਾ।

[इधर या उधर होना] मुहा० एक तरफ़ फ़ैसला होना।

اُدھر—[ਉਧਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਧਰ, ਉਸ ਤਰਫ਼।

[उधर] क्रि० वि० उस ओर, उस तरफ़।

اُدھڑنا—[ਉਧੜਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੀਤਿਉਂ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣੀ।

[उधड़-ना] क्रि० अक० सिलाई खुल जाना।

اَدہم—[ਅਦ-ਹਮ] ਪੁ. ਮੁਸ਼ਕੀ; ਮੁਸ਼ਕੀ ਘੋੜਾ।

[अद-हम] वि० पु० मुश्की; मुश्की घोड़ा।

اُدھم—[ਉਧਮ] ਵਿ. ਪੁ. ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ, ਧੂੰਮ।

[ऊधम] पु० कोलाहल, शोर-शराबा।

اَدھ مُوا—[ਅਧ-ਮੁਆ] ਵਿ. ਅੱਧਮੋਇਆ; ਕਮਜ਼ੋਰ।

[अध-मुआ] वि० अधमरा, निर्बल।

اَدھنّا—[ਅਧੰਨਾ] ਪੁ. ਅਧਿਆਨੀ, ਟਕਾ।

[अधन्ना] पु० अधन्नी, टका।

اَدھ واڑ—[ਅਧ-ਵਾੜ] ਕ੍ਰਿ ਵਿ. ਵਿਚਾਲਿਓਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅੱਧ-ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

[अधब-बाड़] क्रि० वि० बीच में से, जहाँ से कोई चीज़ आधी आधी की गई हो।

اَدھورا—[ਅਧੂਰਾ] ਵਿ ਨਾ ਮੁਕੰਮਲ; ਨਾਕਸ।

[अधूरा] वि० अपूर्ण; खंडित।

اَدھوڑی—[ਅਧੋੜੀ] ਵਿ. ਮੋਟਾ ਕੱਚਾ ਚਮੜਾ, ਖੱਲੀ।

[अधौड़ी] स्त्री० मोटा कच्चा चमड़ा, चौधी।

اَدھوڑی تاننا—[ਅਧੋੜੀ ਤਾਣ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੰਨਾ ਖਾਣਾ ਕਿ ਪੇਟ ਪਾਟਣ ਲੱਗੇ।

[अधौड़ी तान-ना] मुहा० इतना खाना कि पेट फटने लगे।

اَدھیراج—[ਅਧੀਰਾਜ] ਪੁ. ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ।

[अधीराज] पु० राजाओं का राजा, महाराजा।

اَدھیڑ—[ਅਧੇੜ] ਵਿ. ਅਧਖੜ।

[अधेड़] वि० वह जो न वृद्ध हो और न ही युवक।

اُدھیڑ بُن—[ਉਧੇੜ ਬੁਣ] ਵਿ. ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ, ਮਨਸੂਬਾ।

[उधेड़बुन] स्त्री० सोचविचार, मनसूबा।

اُدھیڑنا—[ਉਧੇੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਾਂਕੇ ਤੋੜਨਾ; ਖੱਲ ਲਾਹੁਣਾ, ਮਾਰਨਾ।

[उधेड़-ना] क्रि० सक० टाँके तोड़ना; चमड़ी उतारना; मारना।

اَدھیلا—[ਅਧੇਲਾ] ਪੁ. ਧੇਲਾ।

[अधेला] पु० आधा पैसा।

اَدھیلی—[ਅਧੇਲੀ] ਵਿ. ਅਠਿਆਨੀ।

[अधेली] स्त्री० अठन्नी।

اَدھین—[ਅਧੀਨ] ਵਿ. ਮਤਹਿਤ; ਮੁਲਾਜ਼ਮ।

[अधीन] वि० अधीन; कर्मचारी।

اَدیان—[ਅਦ-ਯਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਦੀਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਧਰਮ; ਫ਼ਿਰਕੇ; ਧਾਰਮਕ ਰਸਮਾਂ।

[अद-यान] अर० पु० 'दीन' का बहुवचन, धर्म, सम्प्रदाय; धार्मिक रीतियें।

اَدیب—[ਅਦੀਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਲਿਖਾਰੀ; ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਉਸਤਾਦ।

[अदीब] अर० वि० भाषा विज्ञानी; साहित्याकार; गुरु।

اَدیم—[ਅਦੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੱਲੀ।

[अदीम] अर० पु० अधौड़ी।

اَڈّا—[ਅੱਡਾ] ਪੁ. ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ।

[अड्डा] पु० एकत्र होने का स्थान।

اَڈّا جمانا—[ਅੱਡਾ ਜਮਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਪ ਸ਼ੱਪ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੋਣਾ।

[अड्डा जमाना] मुहा० गपशप मारने के लिये किसी स्थान पर एकत्र होना।

اَڈّے دار—[ਅੱਡੇਦਾਰ] ਵਿ. ਅੱਡੇ ਦਾ ਮਾਲਕ; ਚੌਕੀਦਾਰ।

[अड्डेदार] वि० अड्डे का स्वामी; चौकीदार।

اَڈیٹر—[ਅਡੀਟਰ] ਪੁ. ਐਡੀਟਰ।

[अडीटर] पु० सम्पादक।

اَڈیٹوریل—[ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ] ਵਿ. ਐਡੀਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[एडीटोरीयल] वि० सम्पादकीय।

اَڈیشن—[ਅਡੀਸ਼ਨ] ਪੁ. ਐਡੀਸ਼ਨ।

[अडीशन] पु० संस्करण।

اَڈیشنل—[ਅਡੀਸ਼ਨਲ] ਵਿ. ਵਾਧੂ; ਜ਼ਾਇਦ।

[अज़ीशानत] वि० अधिक ; अपार ।

اذا—[ਇਜ਼ਾ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਦੋਂ ।

[इज़ा] अर० क्रि० वि० जब ।

اذان—[ਅਜ਼ਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ; ਬਾਂਗ ।

[अज़ान] अर० स्त्री० ऊँची आवाज़ ; बांग ।

ازبک—[ਉਜ਼-ਬਕ] ਤੁਰ. ਪੁ ਵਿ. ਤਾਤਾਰੀ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ; ਤੁਰਕ ; ਬੇਵਕੂਫ਼ ; ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ।

[उज़-बुक] तुर० पु० वि० तातारी तुर्कों के एक कबीले का नाम; तुर्क ; मूर्ख ; बहुत लम्बा ।

اذعان—[ਇਜ਼-ਆਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ; ਯਕੀਨ, ਭਰੋਸਾ ।

[इज़-आन] अर० पु० अधीनता ; यकीन, विश्वास ।

اذفر—[ਅਜ਼-ਫ਼ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਤੇਜ਼ ਬੂ ਵਾਲਾ ।

[अज़-फ़र] अर० वि० तेज गन्ध युक्त ।

اذکار—[ਅਜ਼-ਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਿਕਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ; ਜਪ ।

[अज़-कार] अर० पु० 'ज़िकर' का बहुवचन; वज़ीफ़े : जप ।

اذکار—[ਇਜ਼-ਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਮਾਲਾ ਫੇਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਹਦਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज़-कार] अर० पु० जिकर करने का भाव ; माला फेरने का भाव ; स्तुति करने का भाव ; हिदायत करने का भाव ।

اذکیا—[ਅਜ਼-ਕਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਕੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ।

[अज़-किया] अर० पु० 'ज़की' का बहुवचन, हुशियार तथा बुद्धिमान लोग ।

اذن—[ਇਜ਼-ਨ] ਅਰ. ਇ. ਆਗਿਆ, ਇਜਾਜ਼ਤ ।

[इज़-न] अर० स्त्री० आज्ञा, इजाज़त ।

اذنِ عام—[ਇਜ਼ਨੇ-ਆਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਮ ਆਗਿਆ, ਖੁਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ।

[इज़ने-आम] अर० पु० सब लोगों को आने की आम आज्ञा, खुली छुट्टी ।

اذن نامہ—[ਇਜ਼-ਨ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ ।

[इज़-न नाम:] अर० पु० वसीयत नामा ।

اذان—[ਅਜ਼ਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਸੁਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[अज़ान] अर० पु० कुरान शरीफ़ को सस्वर पढ़ने व सुनने की क्रिया ।

اذہان—[ਅਜ਼-ਹਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਿਹ-ਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਕਲ ; ਸਮਝ ।

[अज़-हान] अर० पु० 'ज़िह-न' का बहुवचन, बुद्धि, समझ ।

اذیت—[ਅਜ਼ੀਯਤ] ਅਰ ਇ. ਤਕਲੀਫ਼, ਦੁੱਖ, ਕਸ਼ਟ ।

[अज़ीयत] अर० स्त्री० तकलीफ़, दुःख, कष्ट ।

ار—[ਅਰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਜੇ ।

[अर] फ़ा० अव्य० यदि ।

اراب:—[ਅਰਾਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੇੜ੍ਹਾ ; ਛਕੜਾ ।

[अराब:] फ़ा० पु० रैलगाड़ी ; छकड़ा ।

ارادت—[ਇਰਾਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਰਧਾ ।

[इरादत] अर० स्त्री० श्रद्धा ।

ارادت مند—[ਇਰਾਦਤਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸ਼ਰਧਾਲੂ ।

[इरादतमन्द] फ़ा० वि० पु० श्रद्धालु ।

ارادت مندی—[ਇਰਾਦਤਮੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਧਾ ।

[इरादतमन्दी] फ़ा० स्त्री० श्रद्धा ।

ارادہ—[ਇਰਾਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਰਾਦਾ ।

[इराद:] अर० पु० मनसूबा ।

ارادتاً—[ਇਰਾਦਤਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਨਸੂਬਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ।

[इरादतन] अर० क्रि० वि० मनसूबा बाँध कर, इरादे के साथ ।

ارادہ باندھنا—[ਇਰਾਦ: ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ, ਇੱਛਿਆ ਕਰਨਾ, ਨੀਤ ਧਾਰਨਾ ।

[इराद: बांध-ना] : मुहा० इरादा करना, इच्छा करना, मनसूबा बनाना ।

ارادی—[ਇਰਾਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਖ਼ਤਿਆਰੀ, ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ।

[इरादी] अर० फ़ा०वि० जो अपने इख़्तियार में हो, ऐच्छिक।

اراذل—[ਅਰਾਜ਼ਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਰਜ਼ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਮੀਨੇ, ਕਮਜ਼ਾਤ, ਨੀਚ ।

[अराज़िल] अर० पु० 'अरज़ल' का बहुवचन, कमीने, नीच, दुष्ट ।

ارارُوٹ—[ਅਰਾਰੂਟ] (ਅੰਗ. Arrow root) ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਰੀ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[अरारूट] (अं. Arrow root) पु० एक प्रकार का खाद्य पदार्थ जो भारत में एक वृक्ष की जड़ से प्राप्त किया जाता है और बच्चों अथवा रोगियों को पानी या दूध के साथ दिया जाता है।

أراضی—[ਅਰਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. 'ਅਰਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭੋਇੰ ਖੇਤ।

[अराज़ी] अर० स्त्री० 'अर्ज़' का बहुवचन, ज़मीन; खेत।

—أراضی افتادہ—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਉਫ਼ਤਾਦ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ੈਰ-ਆਬਾਦ ਜ਼ਮੀਨ।

[अराज़ीए उफ़्ताद:] अर० फ़ा० स्त्री० ग़ैर-आबाद ज़मीन।

—أراضی بندوبستی—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਬੰਦੋਬਸਤੀ] ਅਰ ਫ਼ਾ ਇ. ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿਚ ਆਈ ਭੋਇੰ।

[अराज़ीए बन्दोबस्ती] अर० फ़ा० स्त्री० बन्दोबस्त में आई हुई ज़मीन।

—أراضی جلکر—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਜਲ-ਕਰ] ਇ. ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਰਸ਼ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

[अराज़ीए जल-कर] स्त्री० वह ज़मीन जिस में वर्षा का जल उस की सिंचाई के लिये जमा किया जाए।

—أراضی خالصہ—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਖ਼ਾਲਿਸ:] ਇ. ਨਿਰੋਲ ਸਰਕਾਰੀ ਭੋਇੰ।

[अराज़ीए ख़ालिस:] स्त्री० सरकारी ज़मीन जिस में किसी दूसरे का दख़ल न हो।

—أراضی دریا برآمد—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਦਰ-ਯਾ ਬਰ-ਆਮਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਰਿਆ ਕਾਰਣ ਬਣੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ।

[अराज़ीए दर-या बर-आमद] फ़ा० स्त्री० दरिया के कारण बनी हुई ज़मीन।

—أراضی دریا برد—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਦਰ-ਯਾ ਬੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਧਰਤੀ ਜੋ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਣ ਡੁੱਬ ਗਈ ਹੋਵੇ।

[अराज़ीए दर-या बुर-द] फ़ा० स्त्री० वह ज़मीन जो दरिया की बाढ़ के कारण डूब गई हो।

—أراضی سکنی—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਸਕਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਤੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[अराज़ीए सकनी] अर० फ़ा० स्त्री० वह ज़मीन जिस पर मकान बनाए जाते हैं।

—أراضی شاملات—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਸ਼ਾਮਿਲਾਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਭੋਇੰ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ।

[अराज़ीए शामिलात] अर० फ़ा० स्त्री० गाँव की साँझी ज़मीन, शामिलात।

—أراضی شاملتی—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਸ਼ਾਮਿ-ਲਾਤੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਭੋਇੰ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ।

[अराज़ीए शामि-लाती] अर० फ़ा० स्त्री० गाँव की साँझी ज़मीन, शामिलात।

—أراضی شور—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਸ਼ੋਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੱਲਰ ਭੋਇੰ।

[अराज़ीए शोर] अर० फ़ा० स्त्री० ऊसर भूमि।

—أراضی لا خراج—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਲਾ ਖ਼ਰਾਜ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਭੋਇੰ ਜਿਸ ਦਾ ਲਗਾਨ ਮੁਆਫ਼ ਹੋਵੇ।

[अराज़ीए ला ख़राज] अर० स्त्री० वह भूमि जिस का लगान मुआफ़ हो।

—أراضی معافی—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਮੁ'ਆਫ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਭੋਇੰ ਜਿਸ ਦਾ ਲਗਾਨ ਮੁਆਫ਼ ਹੋਵੇ।

[अराज़ीए मु'आफ़ी] अर० स्त्री० वह भूमि जिस का लगान मुआफ़ हो।

—أراضی منضبطہ—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਮੁਨ-ਜ਼ਬ-ਤ:] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਬਤ ਹੋਈ ਭੋਇੰ।

[अराज़ीए मुन-ज़ब-त:] अर० स्त्री० ज़ब्त हुई भूमि।

—أراضی نو تردد—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਨੌ ਤਰਦੁਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ।

[अराज़ीए नौ तरद्दुद] अर० फ़ा० स्त्री० जोती हुई नई ज़मीन

—أراضی وقف—[ਅਰਾਜ਼ੀਏ ਵ-ਕ-ਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਧਰਮ-ਅਰਥ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ।

[अराज़ीए व-क़-फ़] अर० स्त्री० वह भूमि जिस पर किसी का स्वामित्व न हो अपितु किसी धर्मार्थ संस्था के अधीन हो।

—أراضیات—[ਅਰਾ-ਜ਼ਿਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਮੀਨਾਂ; ਧਰਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ।

[अरा-ज़ियात] अर० स्त्री० ज़मीनें; भूमि विज्ञान।

أراكين—[ਅਰਾਕੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਰੁਕਨ' ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਥੰਮ੍ਹੇ ਥੰਮ੍ਹ; ਅਹਿਲਕਾਰ।

[अराकीन] अर० पु० 'रुक्न' के बहुवचन का बहुवचन, खम्भे, स्तम्भ; कर्मचारीगण।

أرب—[ਅਰ-ਬ] ਵਿ. ਸੌ ਕਰੋੜ।

[अर-ब] वि० सौ करोड़।

—ارب کھرب—[ਅਰ-ਬ ਖਰਬ] ਵਿ. ਬੇ-ਸ਼ੁਮਾਰ।

[अर-ब अर-ब] वि० बेशुमार ।

ارباب—[ਅਰ-ਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਰੱਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਾਲਕ, ਵਾਲੀ, ਮਿੱਤਰ, ਪਾਲਣਹਾਰ ।

[अर-बाब] अर० पु० 'रब' का बहुवचन, मालिक; वाली; मित्र ; पालक ।

—ارباب بصیرت—[ਅਰ-ਬਾਬੇ ਬਸੀਰਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ; ਸਿਆਣੇ, ਸਮਝਦਾਰ ।

[अरबाबे बसीरत] अर० वि० आँखों वाले ; सूझवान, समझदार ।

—ارباب سخن—[ਅਰ-ਬਾਬੇ ਸੁਖ਼ਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਵੀ ਜਨ ।

[अर-बाबे सुख़न] अर० फ़ा० पु० कविजन ।

—ارباب عدالت—[ਅਰ-ਬਾਬੇ ਅਦਾਲਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ।

[अर-बाबे अदालत] अर० पु० कचहरी के कर्मचारी ।

—ارباب عشرت—[ਅਰ-ਬਾਬੇ ਇਸ਼-ਰਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੰਗ-ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਮੌਜਾਂ ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ।

[अर-बाबे इश-रत] अर० पु० रंग-रलियाँ मनाने वाले लोग ; मौज उड़ाने वाले लोग ।

—ارباب نشاط—[ਅਰ-ਬਾਬੇ ਨਿਸ਼ਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੱਚਣ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ।

[अर-बाबे निशात] अर० पु० नाचने गाने वाले लोग ।

اربع—[ਅਰ-ਬਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਚਾਰ ।

[अर-बअ] अर० वि० चार ।

—اربعہ عناصر—[ਅਰ-ਬਅ: ਅਨਾਸਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਰ ਤੱਤ:- ਅੱਗ, ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ (ਪੰਜਵੇਂ ਤੱਤ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਭੌਤਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ) ।

[अर-बअः अनासिर] अर० पु० चार तत्वः- आग, मिट्टी, पानी, हवा (पाँचवें तत्व आकाश को पश्चिमीय भौतिक विज्ञानी नहीं मानते) ।

—اربعہ متناسبہ—[ਅਰ-ਬਅ: ਮੁਤਨਾਸਿਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਗਣਿਤ ਦਾ ਇਕ ਕਾਇਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੌਥੀ ਲੱਭਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ (Ratio and Proportion) ।

[अर-बअः मुतनासिबः] अर० पु० गणित का एक क़ायदा जिस में तीन संख्याओं का ज्ञान होने से चौथी अज्ञात संख्या का मालूम करना होता है (Ratio and Proportion) ।

اربعین—[ਅਰ-ਬਈਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਚਾਲੀ, ੪੦ ।

[अर-बईन] अर० वि० चालीस, ४० ।

ارتباط—[ਇਰ-ਤਿਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ।

[इर-तिबात] अर० पु० मेल-मिलाप ।

ارتحال—[ਇਰ-ਤਿਹਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੂਚ ।

[इर-तिहाल] अर० पु० कूच ।

ارتداد—[ਇਰ-ਤਿਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इर-तिदाद] अर० पु० धर्म से पतित हो जाने का भाव ।

ارتعاش—[ਇਰ-ਤਿਆਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕੰਬਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ;

[इर-तिआश] अर० पु० काँपने की क्रिया ।

ارتسام—[ਇਰ-ਤਿਸਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਕਰਨ ਜਾਂ ਅੰਕਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[इर-तिसाम] अर० पु० खोद कर लिखने की क्रिया ।

ارتفاع—[ਇਰ-ਤਿਫ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਚਾਈ (altitude) ।

[इर-तिफ़ाअ] अर० पु० ऊँचाई (altitude) ।

ارتفاعی—[ਇਰ-ਤਿਫ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਚਾਈ ਸਬੰਧੀ ।

[इर-तिफ़ाई] फ़ा० वि० ऊँचाई सम्बंधी ।

ارتقا—[ਇਰ-ਤਿਕਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਕਾਸ ।

[इर-तिक़ा] अर० पु० विकास ।

ارتکاب—[ਇਰ-ਤਿਕਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[इर-तिकाब] अर० पु० पाप करने की क्रिया या भाव ।

ارتکاب جرم—[ਇਰ-ਤਿਕਾਬੇ ਜੁਰ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इर-तिकाबे जुर-म] अर० पु० अपराध करने का भाव ।

ارتھ—[ਅਰ-ਥ] ਪੁ. ਮਤਲਬ ।

[अर-थ] पु० मतलब ।

ارتھی—[ਅਰ-ਥੀ] ਇ. ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਮੁਰਦਘਾਟ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[अर-थी] स्त्री० वह वस्तु जिस पर हिन्दू शव को रख कर या लिटा कर शमशान भूमि की ओर ले जाते हैं ।

ارث—[ਇਰ-ਸ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਰਸਾ ।

[इर-स] अर० स्त्री० विरसा ।

ارج—[ਅਰ-ਜ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਦਰ ; ਕੀਮਤ ; ਲਿਆਕਤ ; ਇੱਜ਼ਤ ; ਸ਼ਾਨ, ਮਾਨ ।

[अर-ज] फ़ा० स्त्री० आदर ; कीमत ; योग्यता; सम्मान, प्रतिष्ठा, शान ।

ارجمند—[ਅਰ-ਜਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ, ਪਤਵੰਤਾ ।

[अर-जमंद] फ़ा० वि० प्रतिष्ठित, मान्य ।

ارجاع—[ਇਰ-ਜਾ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਜੂਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।
[इर-जाअ] अर० पु० रुजूअ करने की क्रिया या भाव ।

ارجاع نالش—[ਇਰ-ਜਾ-ਏ ਨਾਲਿਸ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[इर-जाए नालिश] अर० फ़ा० पु० दावा दायर करने की क्रिया ।

ارجل—[ਅਰ-ਜਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਘੋੜਾ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਪੈਰ ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਪੈਰ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋਣ (ਇਹ ਮਨਹੂਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ।
[अर-जल] अर० पु० वह घोड़ा जिस का एक पाँव सफ़ेद और तीन पाँव और रंग के हों (यह मनहूस समझा जाता है) ।

ارحام—[ਅਰ-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਰਿਹਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੱਚੇਦਾਨੀਆਂ ।
[अर-हाम] अर० पु० 'रिह्म' का बहुवचन, बच्चेदानियाँ ।

ارحم—[ਅਰ-ਹਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਧੇਰੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰਹੀਮ, ਅਤੀ ਦਿਆਲੂ ।
[अर-हम] अर० पु० अधिक दया करने वाला, अत्यंत दयालु, अतिकृपालु ।

ارحم الراحمین—[ਅਰ-ਹਮੁੱਰਾ-ਹਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ-ਦਿਆਲੂ ਰੱਬ ।
[अर-हमुर्रा-हिमीन] अर० पु० सब से अधिक कृपालु-दयालु परमात्मा ।

ارد—[ਉਰ-ਦ] ਪੁ. ਉੜਦ, ਮਾਂਹ ।
[उर-द] पु० उड़द, माँह ।

اردا بیگنی—[ਉਰ-ਦਾ ਬੇਗ-ਨੀ] ਤੁਰ. ਇ. ਜ਼ਨਾਨਾ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸਪਾਹੀ ਔਰਤ ।
[उर-दा बेगनी] तुर० स्त्री० ज़नाना पुलिस की सिपाही औरत ।

اردبہشت ، اردیبہشت—[ਅਰ-ਦ ਬਿਹਿਸ਼-ਤ, ਉਰ-ਦ ਬਿਹਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਹੀਨਾ ।
[अर-द बिहिश्त, उर-द बिहिश्त] फ़ा० पु० ईरानी कैलण्डर का दूसरा महीना ।

ارد گرد—[ਇਰ-ਦ ਗਿਰ-ਦ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ।
[इर-द गिर-द] क्रि० वि० चहुँ ओर ।

اردلی—[ਅਰ-ਦਲੀ] ਪੁ. ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ; ਪਿਆਦਾ, ਸਪਾਹੀ ।
[अर-दली] पु० सेवा में उपस्थित रहने वाला व्यक्ति ; पियादा, सिपाही ।

اردلی بازار—[ਅਰਦਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ਾਰ ।
[अर-दली बाज़ार] पु० राजाओं तथा उच्चाधिकारियों के दौरे के समय उनके साथ रहने वाला बाज़ार ।

اردلی سارجنٹ—[ਅਰ-ਦਲੀ ਸਾਰਜੰਟ] ਪੁ. ਹੌਲਦਾਰ ; ਜਮਾਂਦਾਰ ; ਦਰੋਗਾ ।
[अर-दली सारजंट] पु० हवालदार ; जमादार ; दारोग़ा ।

اردو—[ਉਰ-ਦੂ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਬਜ਼ਾਰ ; ਲਸ਼ਕਰ ; ਫ਼ੌਜ ; ਫ਼ੌਜੀ ਕੈਂਪ ; ਫ਼ੌਜੀ ਬੋਲੀ ; ਉਰਦੂ ਜ਼ਬਾਨ ।
[उर-दू] तुर० पु० बाज़ार ; लश्कर ; फ़ौज ; सैनिक शिविर ; फ़ौजी बोली ; उर्दू भाषा ।

اردو بازار—[ਉਰ-ਦੂ ਬਾਜ਼ਾਰ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਸਦਰ-ਬਾਜ਼ਾਰ, ਛਾਉਣੀ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ।
[उर-दू बाज़ार] तुर० पु० सदर-बाज़ार, छावनी का बाज़ार ।

اردی—[ਉਰ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ ਉਰ-ਦ ਬਿਹਿਸ਼-ਤ ।
[उर-दी] फ़ा० पु० देखो उर-द बिहिश्त ।

اردی بہشت—[ਉਰ-ਦੀ ਬਿਹਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ; ਈਰਾਨੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਹੀਨਾ ; ਅੱਗ ।
[उर-दी बिहिश्त] फ़ा० पु० वह त्यौहार जो हर महीने के तीसरे दिन मनाया जाता है; ईरानी कैलण्डर का दूसरा महीना ; अग्नि ।

اراذل—[ਅਰ-ਜ਼ਾਲ] ਅਰ. ਵਿ. 'ਰਜ਼ੀਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਮੀਨੇ, ਨੀਚ ।
[अर-ज़ाल] अर० वि० 'रज़ील' का बहुवचन, कमीने, नीच ।

ارذل—[ਅਰ-ਜ਼ਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਕਮੀਨਾ ।
[अर-ज़ल] अर० वि० अत्यंत नीच ।

ارز—[ਅਰ-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੀਮਤ ; ਇੱਜ਼ਤ ।
[अर-ज़] फ़ा० पु० मूल्य ; सम्मान ।

ارز—[ਅਰੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਉਲ ।
[अरुज़] अर० पु० चावल ।

ارزاق—[ਅਰ-ਜ਼ਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਰਿਜ਼ਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਾਲ-ਦੌਲਤ।

[अर-ज़ाक] अर० पु० 'रिज़क' का बहुवचन, धन सम्पत्ति।

ارزاں—[ਅਰ-ਜ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਸਤਾ।

[अर-ज़ाँ] फ़ा० वि० सस्ता।

ارزاں بہ علت گراں بہ حکمت—[ਅਰ-ਜ਼ਾਂ ਬ-ਇੱਲਤ ਗਿਰਾਂ ਬ-ਹਿਕ-ਮਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਸਸਤਾ ਰੋਵੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਹਿੰਗਾ ਰੋਵੇ ਇਕੋ ਵਾਰ।

[अर-ज़ाँ ब-इल्लत गिराँ ब-हिक-मत] फ़ा० लोको० सस्ता रोए बार बार महँगा रोए एक बार।

ارزانی—[ਅਰ-ਜ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਸਤਾਪਣ।

[अर-ज़ानी] फ़ा० स्त्री० सस्तापन।

ازرق—[ਅਰ-ਜ਼ਕ] ਅਰ. ਵਿ. ਨੀਲਾ ; ਅਸਮਾਨੀ।

[अर-ज़क] अर० वि० नीला ; आसमानी।

ازرق چشم—[ਅਰ-ਜ਼ਕ ਚਸ਼-ਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਾਲਾ।

[अर-ज़क चश-म] अर० फ़ा० वि० नीली आँखों वाला।

ارزن—[ਅਰ-ਜ਼ਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਟੀਆ ਅਨਾਜ, ਚੀਨਾ।

[अर-ज़न] अर० फ़ा० पु० एक प्रकार का घटिया अनाज, चीना।

ارسال—[ਇਰ-ਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ; ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[इर-साल] अर० पु० भेजने की क्रिया अथवा भाव ; मामला जो सरकारी ख़ज़ाने में दाख़िल किया जाता है।

ارسطاطالیس—[ਅਰਿਸ-ਤਾ-ਤਾਲੀਸ] ਯੂ. ਪੁ. ਅਰਸਤੂ।

[अरिस-ता-तालीस] यू० पु० अरस्तू।

ارسطو—[ਅਰਿਸ-ਤੂ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਸਿੱਧ ਯੂਨਾਨੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਜੋ ਅਫ਼ਲਾਤੂਨ ਦਾ ਚੇਲਾ ਸੀ।
ਵਿ. ਸਿਆਣਾ ; ਨਿਪੁੰਨ।

[अरिस-तू] अर० पु० प्रसिद्ध यूनानी दार्शनिक जो अफ़लातून का शिष्य था।
वि० बुद्धिमान ; निपुण।

ارسلان—[ਅਰ-ਸਲਾਨ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਸ਼ੇਰ।

[अर-सलान] तुर० पु० शेर।

ارشاد—[ਇਰ-ਸ਼ਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਗਿਆ, ਹੁਕਮ।

[इर-शाद] अर० पु० आज्ञा, हुकम।

ارشاد بجا لانا—[ਇਰ-ਸ਼ਾਦ ਬਜਾ ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ।

[इर-शाद बजा लाना] मुहा० आज्ञा पालना।

ارشاد فرمانا—[ਇਰ-ਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰ-ਮਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁਕਮ ਕਰਨਾ।

[इर-शाद फ़र-माना] मुहा० आज्ञा करना।

ارشد—[ਅਰ-ਸ਼ਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ (ਨੇਕੀ ਦਾ ਰਾਹ) ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[अर शद] अर० वि० सीधे रास्ते (शुभ मार्ग) पर ले जाने वाला।

ارض—[ਅਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਧਰਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ।

[अर-ज़] अर० स्त्री० पृथ्वी, धरती।

ارض مقدس—[ਅਰ-ਜ਼ੇ ਮੁ-ਕੱਦਸ] ਅਰ. ਇ. ਪਵਿੱਤਰ ਭੂਮੀ ; ਫ਼ਿਲਿਸਤੀਨ।

[अर-ज़े मु-क़द्दस] अर० स्त्री० पवित्र भूमि ; फ़िलिस्तीन।

ارض و سما—[ਅਰ-ਜ਼ੋ ਸਮਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਕਾਸ਼।

[अर-ज़ो समा] अर० पु० पृथ्वी और आकाश।

ارضی—[ਅਰ-ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਿਰਥਵੀ ਸਬੰਧੀ।

[अर-ज़ी] अर० वि० पृथ्वी से सम्बंधित।

ارضیات—[ਅਰ-ਜ਼ੀਯਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਮਾਲੂਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਦਿਆ।

[अर-ज़ीयात] अर० पु० ज़मीन के अंदर के हालात जानने की विद्या।

ارغن ، ارغنوں—[ਅਰ-ਗ਼ਨ, ਅਰ-ਗ਼ਨੂੰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ।

[अर-ग़न, अर-ग़नूँ] अर० पु० एक प्रकार का बाजा।

ارغوان—[ਅਰ-ਗ਼ਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਸ਼ਨੀ ਉਨਾਬੀ ਰੰਗ ਦਾ ਇਕ ਫੁੱਲ ਜਾਂ ਫਲ ; ਉਨਾਬੀ ਰੰਗ।

[अर-ग़वान] फ़ा० पु० एक पौधा जिस के फूल और फल उनाबी रंग के होते हैं ; उनाबी रंग।

ارغوانی—[ਅਰ-ਗ਼ਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਨਾਬੀ ਰੰਗਾ।

[अर-ग़वानी] फ़ा० वि० उनाबी रंग का।

ارفع—[ਅਰ-ਫ਼ਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ।

[अर-फ़अ] अर० वि० बहुत ऊँचा।

ارقام—[ਅਰ-ਕ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਰਕ਼ਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅੰਕ, ਰਕਮਾਂ।

[अर-क़ाम] अर० पु० 'रक़म' का बहुवचन, अंक रक़में।

ارقام—[ਇਰ-ਕ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ।

[इर-क़ाम] अर० पु० लिखने का भाव अथवा क्रिया।

ارقان—[ਅਰ-ਕ਼ਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਯਰਕਾਨ, ਪੀਲੀਆ।

[अर-क़ान] अर० पु० यरक़ान, कामला रोग ।

ارکان—[ਅਰ-ਕਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਰੁਕਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਥੰਮ੍ਹ ।
[अर-कान] अर० पु० 'रुक्न' का बहुवचन, स्तम्भ ।

—ارکان دولت—[ਅਰ-ਕਾਨੇ ਦੌਲਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ, ਅਮੀਰ-ਵਜ਼ੀਰ ।
[अर-काने दौलत] अर० पु० राज्य के स्तम्भ, अमीर-वज़ीर ।

—ارکان سلطنت—[ਅਰ-ਕਾਨੇ ਸਲ-ਤਨਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ, ਅਮੀਰ-ਵਜ਼ੀਰ ।
[अर-काने सल-तनत] अर० पु० राज्य के स्तम्भ, अमीर-वज़ीर ।

ارگجا—[ਅਰ-ਗਜਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸੁਗੰਧ ਦਾ ਨਾਂ ।
[अर-गजा] पु० एक प्रसिद्ध मिश्रित सुगन्धि ।

ارگن—[ਅਰ-ਗਨ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ, ਅਰਗਨੂੰ ।
[अर-गन] अंग० पु० एक प्रकार का बाजा, अर्गनूँ ।

ارم—[ਇਰਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਬਾਗ਼ ਜੋ ਸ਼ੱਦਾਦ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ; ਬਹਿਸ਼ਤ ।
[इरम] अर० पु० स्वर्ग के उद्यान जैसा उद्यान जो शद्दाद ने बनाया था; बहिश्त ।

ارمان—[ਅਰ-ਮਾਨ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਹਸਰਤ, ਸੱਧਰ ।
[अर-मान] तुर० पु० उत्कंठा, अभिलाषा ।

—ارمان نکالنا—[ਅਰ-ਮਾਨ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਸਰਤਾਂ ਕੱਢਣਾ, ਸੱਧਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਾ ।
[अर-मान निकाल-ना] मुहा० लालसा पूरी करना, उत्कंठा पूरी करना ।

ارمغاں—[ਅਰ-ਮਗ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਗ਼ਾਤ, ਤੁਹਫ਼ਾ ।
[अर-मग़ाँ] फ़ा० पु० सौगात, उपहार ।

ارنا—[ਅਰ-ਨਾ] ਵਿ. ਜੰਗਲੀ ।
ਪੁ. ਜੰਗਲੀ ਝੋਟਾ ।
[अर-ना] वि० जंगली ।
पु० जंगली भैंसा ।

—ارنا بھینسا—[ਅਰ-ਨਾ ਭੈਂਸ-ਸਾ] ਪੁ. ਜੰਗਲੀ ਝੋਟਾ ।
[अर-ना भैंस-सा] पु० अरना भैंसा ।

ارنڈ—[ਅਰਿੰਡ] ਪੁ. ਰਿੰਡ ਦਾ ਬੂਟਾ ।
[अरिंड] पु० एक प्रकार का वृक्ष ।

—ارنڈ خربوزہ—[ਅਰਿੰਡ ਖ਼ਰ-ਬੂਜ਼ਃ] ਪੁ. ਪਪੀਤਾ ।
[अरिंड ख़र-बूज़ः] पु० पपीता ।

ارنی—[ਅਰਿੰਨੀ] ਇ. ਰਿੰਨ ।
[अरिण्णी] स्त्री० अरणिक ।

ارنی—[ਅਰਿਨੀ] ਅਰ. ਵਾ. ਮੈਂ. ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ (ਆਪਣੇ) ।
[अरिनी] अर० वाक्य० दर्शन दो (अपने) ।

—ارنی کہنا—[ਅਰਿਨੀ ਕਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਣਾ ।
[अरिनी कह-ना] मुहा० दीदार का चाहवान होना ।

—ارنی گو—[ਅਰਿਨੀ ਗੋ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. 'ਅਰਿਨੀ' ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ।
[अरिनी गो] अर० फ़ा० पु० 'अरिनी' कहने वाला अर्थात् हज़रत मूसा ।

—ارنی گوئے طور—[ਅਰਿਨੀ ਗੋਏ ਤੂਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ।
[अरिनी गोए तूर] अर० फ़ा० पु० हज़रत मूसा ।

ارواح—[ਅਰ-ਵਾਹ] ਅਰ. ਇ. 'ਰੂਹ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਰੂਹਾਂ ।
[अर-वाह] अर० स्त्री० 'रूह' का बहुवचन, आत्माएँ ।

اروپا—[ਅਰੂਪਾ] ਪੁ. ਯੂਰਪ ।
[अरूपा] पु० योरुप ।

اروڑا—[ਅਰੋੜਾ] ਪੁ. ਇਕ ਜਾਤ ।
[अरोड़ा] पु० एक जाति ।

ارول—[ਅਰ-ਵਲੀ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜੋ ਕੁਝ ਮੋਟਾ ਅਤੇ ਸਫ਼ੈਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
[अर वली] पु० एक प्रकार का कागज़ जो कुछ मोटा और सफ़ेद होता है ।

اروی—[ਅਰ-ਵੀ] ਇ. ਆਲੂ ਦੀ ਨਸਲ ਦੀ ਇਕ ਸਬਜ਼ੀ ।
[अर-वी] स्त्री० आलू की नस्ल की एक सब्ज़ी ।

ارہ—[ਅਰ-ਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਰਾ ।
[अर-र:] फ़ा० पु० आरा ।

ارہر—[ਅਰ-ਹਰ] ਇ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਦਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ।
[अर-हर] स्त्री० एक प्रसिद्ध दाल का नाम ।

ارے—[ਅਰੇ] ਅਵ. ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ, ਓਏ ।
[अरे] अव्य० निम्न वर्ग के मनुष्य को सम्बोधन करने में बोला जाने वाला शब्द, ए ।

—ارے ترے کرنا—[ਅਰੇ ਤਰੇ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਬੇ ਤਬੇ ਕਰਨਾ ।
[अरे तरे करना] मुहा० अबे तबे करना ।

اریب—[ਉਰੇਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਰੇਬ, ਟੇਢਾ ।
[उरेब] फ़ा० वि० आड़ा, तिरछा ।

—اریب کی باتیں—[ਉਰੇਬ ਦੀ ਬਾਤੇਂ] ਇ. ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਫਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ।
[उरेब की बातें] स्त्री० दूसरे को धोखा दे कर फँसाने की बातें ।

—اریب کی چال—[ਉਰੇਬ ਦੀ ਚਾਲ] ਇ. ਧੋਖੇ ਦਾ ਕੰਮ ।
[उरेब की चाल] स्त्री० धोखे का काम ।

اُڑیواں —[ਉੜੇਵਾਂ] ਵਿ. ਉਤੇਸ਼ (ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤਰੀਆਂ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹੈ)।
[उड़ेवां] वि॰ उद्देश (यह शब्द स्त्रियाँ बोलती हैं)।

اُڑان —[ਉੜਾਨ] ਵਿ. ਉਡਾਰੀ।
[उड़ान] स्त्री॰ उड़ने की क्रिया।

—کھلا اُڑان —[ਉੜਾਨ ਖੱਲਾ] ਪੁ. ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ।
[उड़ान खल्ला] पु॰ बालकों का एक खेल

—بتانا گھائی اُڑان —[ਉੜਾਨ ਘਾਈ ਬਤਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟਾਲਮ-ਟਾਲੀ ਕਰਨਾ।
[उड़ान घाई बताना] मुहा॰ पचेथाकी करना।

اُڑانا —[ਉੜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਡਾਉਣਾ।
[उड़ाना] क्रि॰ सक॰ 'उड़ना' का सकर्मक रूप।

اُڑبڑ —[ਅੜਬੜ] ਵਿ. ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ।
[अड़बड़] वि॰ ऊँचा नीचा।

اُڑتالیس —[ਅੜ-ਤਾਲੀਸ] ਵਿ. ਅਠਤਾਲੀ, ੪੮।
[अड़-तालीस] वि॰ चालीस और आठ, ४८।

اُڑتیس —[ਅੜ-ਤੀਸ] ਵਿ. ਅਠੱਤੀ, ੩੮।
[अड़-तीस] वि॰ तीस और आठ, ३८।

اُڑتی سی خبر —[ਉੜ-ਤੀ ਸੀ ਖ਼ਬਰ] ਵਿ. ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ ਗੱਲ, ਅਫ਼ਵਾਹ।
[उड़-ती सी ख़बर] स्त्री॰ सुनी सुनाई बात, अफ़वाह।

اُڑد —[ਉੜ-ਦ] ਪੁ. ਮਾਂਹ।
[उड़-द] पु॰ माष।

—اُڑد پر سفیدی —[ਉੜ-ਦ ਪਰ ਸਫ਼ੇਦੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਟੇ 'ਚ ਲੂਣ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ।
[उड़-द पर सफ़ेदी] क्रि॰ वि॰ अत्यल्प मात्रा में, बहुत कम।

—اُڑد کے آٹے کی طرح اینٹھنا —[ਉੜ-ਦ ਕੇ ਆਟੇ ਕੀ ਤਰਹ ਐਂਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਂਹ ਦੇ ਆਟੇ ਵਾਂਙੂ ਆਕੜਨਾ।
[उड़-द के आटे की तरह ऐंठ-ना] मुहा॰ माष के आटे की तरह अकड़ना।

اُڑ فاختہ —[ਉੜ ਫ਼ਾਖ਼-ਤਾ] ਵਿ. ਸਿੱਧਾ-ਪੱਧਰਾ, ਮੂਰਖ।
[उड़ फ़ाख़-ता] वि॰ सीधा सादा, मूर्ख।

اُڑسٹھ —[ਅੜ-ਸਠ] ਵਿ. ਅਠਾਹਠ, ੬੮।
[अड़-सठ] साठ और आठ, ६८।

اُڑنا —[ਉੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਅਕਾਸ਼ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਉੱਡਣਾ; ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਨਾ; ਨੋਚਿਆ ਜਾਣਾ; ਫੈਲਣਾ (ਅਫ਼ਵਾਹ ਆਦਿ); ਫਿੱਕਾ ਪੈਣਾ।
[उड़-ना] क्रि॰ सक॰ आसमान में जाना, उड़ना; बहुत तेज़ दौड़ना; नोचा जाना; फैलना (अफ़वाह आदि); फीका पड़ना।

—اُڑ جانا —[ਉੜ ਜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੌੜ ਜਾਣਾ; ਗ਼ਾਇਬ ਜਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਣਾ।
[उड़ जाना] क्रि॰ सक॰ दौड़ जाना; ग़ायब हो जाना; ख़र्च हो जाना; भाग जाना; मध्यम पड़ जाना।

—اُڑ ناگن —[ਉੜ-ਨਾਗਨ] ਵਿ. ਉਡਣੀ ਸੱਪਣੀ; ਗੁਸੈਲੀ ਔਰਤ, ਲੜਾਕੀ ਰੰਨ।
[उड़-नागन] स्त्री॰ सर्पिणी जो उड़ कर डसती है; गुस्से वाली औरत, झगड़ालू स्त्री।

اُڑن کھٹولا —[ਉੜਨ ਖਟੋਲਾ] ਪੁ. ਉੱਡਣ ਖਟੋਲਾ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼; ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦਾ ਤਖ਼ਤ; ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਡਣਾ ਤਖ਼ਤ।
[उड़न-खटोला] पु॰ हवा में चलने वाला खटोला, वर्तमान काल का हवाई जहाज़; परियों के सैर करने का उड़ने वाला तख़्त; परियों के बादशाह सुलेमान का तख़्त।

اڑوس پڑوس —[ਅੜੋਸ ਪੜੋਸ] ਪੁ. ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ, ਲਾਗਾ ਪਾਸ
[अड़ोस पड़ोस] पु॰ आस पास, पास पड़ोस।

اڑھائی —[ਅੜ੍ਹਾਈ] ਵਿ. ਢਾਈ।
[अढ़ाई] वि॰ दो और आधा।

—اڑھائی اینٹ کی مسجد الگ بنانا —[ਅੜ੍ਹਾਈ ਈਂਟ ਕੀ ਮਸ-ਜਿਦ ਅਲਗ ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਅਲਗ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ।
[अढ़ाई ईंट की मस्जिद अलग बनाना] मुहा॰ अपनी राय अलग प्रगट करना।

—اڑھائی چاول الگ گلانا [ਅੜ੍ਹਾਈ ਚਾਵਲ ਅਲਗ ਗਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਅਲਗ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ, ਅਲਹਿਦਾ ਰਾਏ ਰਖਣਾ।
[अढ़ाई चावल अलग गलाना] मुहा॰ अपनी सम्मति सब से अलग ही देना; पृथक राय देना।

—اڑھائی چلو لہو پینا —[ਅੜ੍ਹਾਈ ਚੁੱਲੂ ਲਹੂ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ; ਕਤਲ ਕਰਨਾ।

[अढ़ाई चुल्लू लहू पीना] मुहा० बहुत तंग करना, बहुत दुःख देना; कत्ल करना।

اڑھیا—[ਅੜ੍ਹੈਯਾ] ਪੁ. ਢਾਈ ਸੇਰ, ਛਨਿੱਚਰ ਦੀ ਢਾਈ ਸਾਲਾ ਦਸ਼ਾ।

[अढ़ैया] पु० अढ़ाई सेर का बट्टा; शनैश्चर की अढ़ाई वर्ष की दशा।

اڑیل—[ਅੜੀਅਲ] ਵਿ. ਅੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਿੱਦੀ।

[अड़ियल] वि० हठीला, ज़िद्दी।

از—[ਅਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪ੍ਰਤ. ਤੋਂ।

[अज़] फ़ा० प्रत्य० से।

—از بر—[ਅਜ਼ ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੇਤੇ, ਮੂੰਹ ਜ਼ਬਾਨੀ।

[अज़ बर] फ़ा० वि० ज़बानी, कण्ठस्थ।

—از برائے خدا—[ਅਜ਼ ਬਰਾਇ ਖ਼ੁਦਾ] ਫ਼ਾ. ਵਾ. ਰੱਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।

[अज़ बराए ख़ुदा] फ़ा० वाक्य० ईश्वर के लिए।

—از بس—[ਅਜ਼ ਬਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ।

[अज़ बस] फ़ा० वि० अधिक, अत्यधिक।

—از حد—[ਅਜ਼ ਹੱਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ, ਬੇਹੱਦ।

[अज़ हद] फ़ा० वि० बे हद, बहुत अधिक।

—از خود—[ਅਜ਼ ਖ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਆਪ, ਖ਼ੁਦ ਬਖ਼ੁਦ; ਜਾਣ ਕੇ; ਬਿਨਾ ਦੂਜੇ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਦੇ, ਇਕੱਲਿਆਂ।

[अज़ ख़ुद] फ़ा० क्रि० वि० स्वयं, आप से आप, जानकर; बिना दूसरे की सहायता के, अकेले।

—از خود رفتگی—[ਅਜ਼ ਖ਼ੁਦ ਰਫ਼ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਬੇਖ਼ੁਦੀ।

[अज़ ख़ुद रफ़्तगी] फ़ा० स्त्री० आपे से बाहिर होने की स्थिति, बेख़ुदी।

—از خود رفتہ—[ਅਜ਼ ਖ਼ੁਦ ਰਫ਼ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਖ਼ੁਦ ਦੀਵਾਨਾ, ਬਾਉਲਾ।

[अज़ ख़ुद रफ़्ता] फ़ा० वि० बेख़ुद; दीवाना, बावला।

—از خرس موئے بس است—[ਅਜ਼ ਖ਼ਿਰਸ ਮੂਏ ਬਸ ਅਸਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਭਜਦੇ ਚੋਰ ਦੀ ਲੰਗੋਟੀ ਹੀ ਸਹੀ।

[अज़ ख़िरस मूए बस अस्त] फ़ा० लोकोक्ति० भागते चोर की लंगोटी ही सही।

—از خوردان خطا و از بزرگان عطا—[ਅਜ਼ ਖ਼ੁਰਦਾਂ ਖ਼ਤਾ ਵ ਅਜ਼ ਬੁਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤਾ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਛੋਟਿਆਂ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਵੱਡੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[अज़ ख़ुर्दां ख़ता व अज़ बुज़ुर्गां अता] फ़ा० लोकोक्ति० छोटों की ग़लती बड़े माफ़ कर देते हैं।

—از دیدہ دور از دل دور—[ਅਜ਼ ਦੀਦਾ ਦੂਰ ਅਜ਼ ਦਿਲ ਦੂਰ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਅੱਖ ਉਹਲੇ ਪਹਾੜ ਉਹਲੇ।

[अज़ दीदः दूर अज़ दिल दूर] फ़ा० लोकोक्ति० आँखों से ओझल पहाड़ ओझल।

—از سر تا پا—[ਅਜ਼-ਸਰ-ਤਾ-ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਿਰੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੀਕ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤਕ, ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ।

[अज़-सर-ता-पा] फ़ा० क्रि० वि० सिर से पैरों तक, आदि से अन्त तक, सम्पूर्ण।

—از سر نو—[ਅਜ਼ ਸਰੇ ਨੌ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁੜ ਕੇ, ਫੇਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ।

[अज़ सरे नौ] फ़ा० क्रि० वि० आदि से, पुनः आरम्भ से।

—از غیب—[ਅਜ਼ਗ਼ੈਬੋਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗ਼ੈਬੋਂ, ਅਚਾਨਕ।

[अज़ ग़ैबा] फ़ा० वि० अचानक, अकस्मात्।

—از غیبی دھکا از غیبی گولا—[ਅਜ਼-ਗ਼ੈਬੀ ਧੱਕਾ ਅਜ਼-ਗ਼ੈਬੀ ਗੋਲਾ] ਪੁ. ਗ਼ੈਬੀ ਕਹਿਰ, ਇਕ ਦਮ ਆਣ ਪਈ ਬਿਪਤਾ ਜਾਂ ਮੁਸੀਬਤ।

[अज़-ग़ैबी धक्का अज़-ग़ैबी गोला] पु० ईश्वरीय प्रकोप, आसमान से आ पड़ने वाली आपत्ति या विपत्ति।

—از غیبیا—[ਅਜ਼ ਗ਼ੈਬੀਆ] ਪੁ. ਹਰਾਮੀ ਬੱਚਾ।

[अज़ ग़ैबिया] पु० हरामी बच्चा।

—از کار رفتہ—[ਅਜ਼-ਕਾਰ ਰਫ਼ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਕੰਮਾ, ਗਿਆ-ਗੁਜ਼ਰਿਆ, ਨਾਕਾਰਾ; ਨਾਮਰਦ।

[अज़-कार रफ़्ता] फ़ा० वि० निकम्मा, गयागुज़रा, नाकारा, नपुंसक।

—از ماست کہ بر ماست—[ਅਜ਼ ਮਾਸ-ਤ ਕਿ: ਬਰ ਮਾਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਅਸਾਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਿਆ।

[अज़ मास-त कि: बर मास-त] फ़ा० लोकोक्ति० हम ने अपने पैर आप कुल्हाड़ा मारा है।

ازار—[ਇਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. ਸਲਵਾਰ, ਪਜਾਮਾ ਆਦਿ।

[इज़ार] अर० स्त्री० पु० पाजामा, सलवार आदि।

—ازاربند—[ਇਜ਼ਾਰਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਾਲਾ ਜੋ ਪਜਾਮੇ ਸੁੱਥਣ ਆਦਿ ਦੇ ਨੇਫ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[इज़ारबन्द] फ़ा० पु० नाला जो पाजामे के नेफ़े में डाला जाता है ।

—ازار بند کا ڈھیلا—[ਇਜ਼ਾਰਬੰਦ ਦਾ ਢੀਲਾ] ਵਿ. ਆਚਰਨ-ਹੀਣ ।

[इज़ारबन्द का ढीला] वि० दुश्चरित्र ।

—ازار میں ڈال کر پہن لینا—[ਇਜ਼ਾਰ ਮੇਂ ਡਾਲ ਕਰ ਪਹਨ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਹਿਆਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਰਮ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਖਾ ਲੈਣਾ ।

[इज़ार में डाल कर पहन लेना] मुहा० निर्लज्ज होना, ढीठ बनना ।

ازالہ—[ਇਜ਼ਾਲਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज़ाल:] अर० पु० मिटाने अथवा दूर करने का भाव ।

—ازالۂ بکر—[ਇਜ਼ਾਲਾ: ਏ ਬਕਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁਆਰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[इज़ाल: ए बक्र] अर० पु० कुमारी का कौमार्य भंग करने की क्रिया ।

—ازالۂ حیثیت عرفی—[ਇਜ਼ਾਲਾ: ਏ ਹੈਸੀਯਤੇ-ਉਰਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਤਕ ਇਜ਼ਤ ।

[इज़ाल: ए हैसीयते उर्फ़ी] फ़ा० पु० हतक इज़्ज़त ।

ازدحام—[ਇਜ਼-ਦਿਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੀੜ, ਹਜੂਮ ।

[इज़-दिहाम] अर० पु० भीड़, हजूम ।

از در—[ਅਜ਼-ਦਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਬਿਲ, ਜੋਗ ।

[अज़-दर] फ़ा० वि० काबिल, योग्य ।

—ازدری—ਅਜ਼-ਦਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਬਲੀਅਤ, ਜੋਗਤਾ ।

[अज़-दरी] फ़ा० स्त्री० योग्यता, काबलियत ।

استقامت—[ਇਸ-ਤਿਕਾਮਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿੱਧਿਆਂ ਖੜਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ।

[इस-तिकामत] अर० स्त्री० सीधे खड़ा होने की क्रिया; दृढ़ता ।

—استقامت پذیر ہونا—[ਇਸ-ਤਿਕਾਮਤ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਠਹਿਰਨਾ ।

[इस-तिकामत पज़ीर होना] मुहा० निवास करना, ठहरना ।

ازدواج—[ਇਜ਼-ਦਿਵਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਆਹ, ਨਿਕਾਹ ।

[इज़-दिवाज] अर० पु० विवाह, शादी ।

—ازدواجِ ثانی—[ਇਜ਼-ਦਿਵਾਜੇ ਸਾਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ।

[इज़-दिवाजे सानी] अर० पु० दूसरा विवाह ।

ازدیاد—[ਇਜ਼-ਦਿਯਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਲਤਾ, ਬਹੁਤਾਤ ।

[इज़-दियाद] अर० पु० बाहुल्य, बहुतात ।

ازرق—[ਅਜ਼-ਰਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੀਲਾ, ਅਸਮਾਨੀ ।

[अज़-रक़] अर० पु० नीला, आसमानी ।

—ازرق چشم—[ਅਜ਼-ਰਕ ਚਸ਼-ਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਬਿੱਲਾ ।

[अज़-रक़ चश-म] अर० फ़ा० वि० नीली आँखों वाला; बिल्ली आँखों वाला ।

ازک تزک—[ਉਜ਼ਕ ਤੁਜ਼ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ, ਠਾਠਬਾਠ ।

[उज़क तुज़क] फ़ा० पु० शान शौकत, ठाठबाठ ।

ازکیا—[ਅਜ਼-ਕਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਕੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਾਰਸਾ ਆਦਮੀ ।

[अज़-किया] 'ज़की' का बहुवचन, भले आदमी ।

ازل—[ਅਜ਼ਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਦ, ਮੁੱਢ; ਉਹ ਕਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਨਹੀਂ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਦਿ ਕਾਲ, ਸਦੀਵ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[अज़ल] अर० स्त्री० आदि, आरम्भ; वह काल जिस का आदि नहीं, सृष्टि का आदि काल; सदैव रहने का भाव ।

ازلی—[ਅਜ਼ਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਨਾਦੀ; ਸਦੀਵੀ ।

[अज़ली] अर० वि० अनादि; सदैव रहने वाला ।

ازمان—[ਅਜ਼-ਮਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਮਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਮੇਂ, ਜ਼ਮਾਨੇ ।

[अज़-मान] अर० पु० 'ज़मन' का बहुवचन, समय, ज़माने ।

ازمنہ—[ਅਜ਼-ਮਿਨ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਮਾਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अज़-मिन:] अर० पु० 'ज़मान' का बहुवचन ।

ازواج—[ਅਜ਼-ਵਾਜ] ਅਰ. ਵਿ. 'ਜ਼ੌਜ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤੀਮਾਂ ।

[अज़-वाज] अर० वि० 'ज़ौज' का बहुवचन, बहुएँ ।

ازہار—[ਅਜ਼-ਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਹਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਲੀਆਂ; ਅਣਖਿੜੇ ਫੁੱਲ ।

[अज़-हार] अर० पु० 'ज़हर' का बहुवचन, कलियाँ, अनखिले फूल ।

ازہار—[ਇਜ਼-ਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਖਿੜਨਾ ।

[इज़-हार] अर० पु० दीपक जलाने का भाव; आग जलाने का भाव; फूल खिलने का भाव ।

ازہر — [ਅਜ਼-ਹਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਰੌਸ਼ਨ, ਅਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ।
[**अज़-हर**] अर० वि० अति प्रकाशमान, बहुत चमकने वाला।

اژدر — [ਅਜ਼-ਦਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਸੱਪ, ਅਜਗਰ।
[**अज़्-दर**] फ़ा० पु० बड़ा साँप, अजगर।

اژدر موسی — [ਅਜ਼-ਦਰੇ ਮੂਸਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਦਾ ਉਹ ਡੰਡਾ ਜੋ ਸਪੋਲੀਆ ਨੂੰ ਅਜਗਰ ਬਣ ਕੇ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਹੜਪ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
[**अज़्-दरे मूसा**] फ़ा० पु० हज़रत मूसा का वह डंडा जो अजगर बन कर काफ़िरों को हड़प कर जाता था।

اژدہا — [ਅਜ਼-ਦਹਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰਾਲ, ਅਜਗਰ।
[**अज़्-दहा**] फ़ा० पु० बहुत बड़ा साँप, अजगर।

اژدہائے فلک — [ਅਜ਼-ਦਹਾਏ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਨਛੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ।
[**अज़्-दहाए फ़लक**] फ़ा० अर० पु० एक नक्षत्र का नाम।

اژدہے کے منہ میں ہاتھ ڈالنا — [ਅਜ਼-ਦਹੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੇਂ ਹਾਥ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਪਤਾ ਵਿਚ ਫਸਣਾ।
[**अज़्-दहे के मुँह में हाथ डाल-ना**] मुहा० ख़तरनाक काम करना, जानबूझ कर विपत्ति मोल लेना।

اژدہے کے منہ میں ہونا — [ਅਜ਼-ਦਹੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੇਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਚ ਘਿਰ ਹੋਣਾ।
[**अज़्-दहे के मुँह में होना**] मुहा० मुश्किल में घिर होना।

اِس — [ਇਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਨੇੜੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ, ਇਹ।
[**इस**] सर्व० वि० नज़दीक की चीज़ की ओर संकेत करने का शब्द, यह।

اُس — [ਉਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੂਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਉਹ।
[**उस**] सर्व० वि० दूर की चीज़ को बतलाने का शब्द, वह।

اساتذہ — [ਅਸਾ-ਤਿਜ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਸ-ਤਾਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਉਸਤਾਦ।
[**असा-तिज़ह**] अर० पु० 'उस्ताद' का बहुवचन, उस्ताद।

اساتیر — [ਅਸਾਤੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਸ-ਤਾਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[**असातीर**] अर० पु० 'इस-तार' का बहुवचन।

اساطین — [ਅਸਾ-ਤੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸੁਤੂਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[**असातीन**] अर० पु० 'सुतून' का बहुवचन।

اساڑھ — [ਅਸਾੜ੍ਹ] ਪੁ. ਹਾੜ੍ਹ।
[**असाढ़**] पु० आषाढ़।

اساڑھی — [ਅਸਾੜ੍ਹੀ] ਵਿ. ਹਾੜ੍ਹੀ, ਰਬੀ (ਫ਼ਸਲ)।
[**असाढ़ी**] स्त्री० रबी, आषाढ़ी (फ़सल)।

اساس — [ਅਸਾਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਨੀਂਹ, ਬੁਨਿਆਦ।
[**असास**] अर० स्त्री० नींव, बुनियाद।

اساسی — [ਅਸਾਸੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਨਿਆਦੀ, ਅਸੂਲੀ।
[**असासी**] अर० वि० बुनियादी, असूली।

اساسی قاعدہ — [ਅਸਾਸੀ ਕ਼ਾਇ-ਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਇਦਾ।
[**असासी क़ाइ-दः**] अर० पु० बुनियादी क़ायदा।

اساطیر — [ਅਸਾ-ਤ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. 'ਉਸ-ਤੂਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ।
[**असा-त़ीर**] अर० स्त्री० 'उस-तूर' का बहुवचन, कथा-कहानियाँ।

اساطیر الاولین — [ਅਸਾ-ਤ਼ੀਰੁ-ਲ-ਅੱਵਲੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ।
[**असा-त़ीरु-ल-अव्वलीन**] अर० स्त्री० पूर्वजों के किस्से-कहानियाँ।

اساطین — [ਅਸਾ-ਤ਼ੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਸ-ਤ਼ੁਵਾਨ:' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥੰਮ੍ਹ।
[**असा-त़ीन**] अर० पु० 'उस-त़ुवानः' का बहुवचन, बहुत से स्तम्भ।

اسافل — [ਅਸਾ-ਫ਼ਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਸ-ਫ਼ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨੀਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਮੀਨੇ ਲੋਕ।
[**असा-फ़िल**] अर० पु० 'अस-फ़ल' का बहुवचन, अति कमीने लोग।

اسالیب — [ਅਸਾ-ਲੀਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਸ-ਲੂਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਰੀਕੇ।
[**असालीब**] अर० पु० 'उस-लूब' का बहुवचन, तरीक़े।

اسامی — [ਅਸਾਮੀ] ਅਰ. ਇ. 'ਇਸ-ਮ' ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਾਂ; ਲੋਕ; ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ; ਗਾਹਕ; ਨੌਕਰੀ-ਪੇਸ਼ਾ; ਅਹੁਦਾ; ਮਾਲਦਾਰ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ; ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ।
[**असामी**] अर० स्त्री०, 'इस-म' के बहुवचन का बहुवचन, नाम; लोग; काश्तकार; ग्राहक; नौकरी पेशा; पद; मालदार अमीर आदमी; साहूकार से कर्ज़ा लेने वाला।

اسامی باز — [ਅਸਾਮੀ ਬਾਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਧੋਖੇਬਾਜ਼; ਮਿੱਤਰ-ਧਰੋਹੀ; ਖ਼ੁਦਗ਼ਰਜ਼।
[**असामी बाज़**] अर० फ़ा० वि० धोखेबाज़; मित्र-द्रोही, स्वार्थी।

—اسامی بنانا—[ਅਸਾਮੀ ਬਨਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠਗਣਾ; ਬੁੱਧੂ ਬਨਾਉਣਾ ।

[असामी बनाना] मुहा० ठगना; मूर्ख बनाना ।

—اسامی پاہی—[ਅਸਾਮੀ ਪਾਹੀ]
—اسامی کاشت—[ਅਸਾਮੀ ਕਾਸ਼-ਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਵਾਹੀਕਾਰ ਜੋ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੇ ।

[असामी पाही]
[असामी काश-त] अर० फ़ा० पु० वह काश्तकार जो गाँव में न रहे ।

—اسامی شکمی—[ਅਸਾਮੀਏ-ਸ਼ਿਕ-ਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਵਾਹੀਕਾਰ ਜੋ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਵਾਹੀ ਕਰੇ ।

[असामीए-शिक-मी] अर० फ़ा० पु० वह काश्तकार जो ठेकेदार से भूमि ले कर कृषि करे ।

—اسامی غیر مستقل—[ਅਸਾਮੀ-ਏ-ਗ਼ੈਰ ਮੁਸ-ਤਕਿਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਉਹ ਸਾਮੀ ਜੋ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਹੀ ਨਾ ਕਰੇ ।

[असामी ए-ग़ैर मुस-तक़िल] अर० स्त्री० वह आसामी जो पक्के तौर पर कृषि न करे ।

—اسامی غیر موروثی—[ਅਸਾਮੀ ਏ ਗ਼ੈਰ ਮੌਰੂਸੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਉਹ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਜਾਂ ਵਾਹੀਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਹੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[असामी ए ग़ैर मौरूसी] अर० स्त्री० वह मुज़ारा अथवा काश्तकार जिसे काश्त का पक्का अधिकार प्राप्त न हो ।

—اسامی مستقل—[ਅਸਾਮੀ ਏ ਮੁਸ-ਤਕਿਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਉਹ ਸਾਮੀ ਜਾਂ ਵਾਹੀਕਾਰ ਜੋ ਦਖ਼ਲ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇ ।

[असामी ए मुस-तक़िल] अर० स्त्री० वह असामी अथवा काश्तकार जो दख़ल का हक़दार हो ।

—اسامی موروثی—[ਅਸਾਮੀ ਏ ਮੌਰੂਸੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਉਹ ਵਾਹੀਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਹੀ ਦਾ ਹੱਕ ਜੱਦੀ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ।

[असामी ए मौरूसी] अर० स्त्री० वह काश्तकार जिसे कृषि करने का पैतृक अधिकार मिला हो ।

—اسامی وار—[ਅਸਾਮੀ ਵਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ।

[असामी वार] क्रि० वि० आसामियों के नामों के क्रमानुसार ।

اسانید—[ਅਸਾ-ਨੀਦ] ਅਰ. ਵਿ. 'ਸਨਦ' ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[असा-नीद] अर० स्त्री० 'सनद' के बहुवचन का बहुवचन ।

اساول—[ਇਸਾਵਲ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਹਰਕਾਰਾ, ਕਾਸਿਦ ।

[इसावल] तुर० पु० हरकारा, संदेशहर ।

اسب—[ਅਸ-ਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜਾ ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੁਹਰਾ ।

[अस-ब] फ़ा० पु० घोड़ा; शतरंज का एक मोहरा ।

اسباب—[ਅਸ-ਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਬੱਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਾਰਨ, ਵਜ੍ਹਾ ; ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਵਸਤ-ਵਲੇਵਾ ।

[असबाब] अर० पु० 'सबब' का बहुवचन, कारण, सबब; आवश्यक सामग्री, सामान ।

—اسباب خانہ داری—[ਅਸ-ਬਾਬੇ ਖ਼ਾਨ:ਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਰੇਲੂ ਸਮਾਨ ।

[अस-बाबे ख़ान:दारी] अर० फ़ा० पु० घर का सामान

اسباط—[ਅਸ-ਬਾਤ] ਅਰ. ਵਿ. 'ਸਿਬਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੋਤਰੇ ਪੋਤਰੀਆਂ, ਦੋਹਤਰੇ ਦੋਹਤਰੀਆਂ ।

[अस-बात] अर० स्त्री० 'सिब्त' का बहुवचन, पौत्र तथा पौत्रियाँ, दौहित्र तथा दोहितियाँ ।

اسبغول—[ਇਸ-ਬਗ਼ੋਲ] ਪੁ. ਇਕ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਂ ।

[इस-बग़ोल] पु० एक दवा का नाम ।

اسپ—[ਅਸ-ਪ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜਾ ।

[अस-प] फ़ा० पु० घोड़ा ।

اسپک—[ਅਸ-ਪਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਘੋੜਾ, ਵਛੇਰਾ ।

[अस-पक] फ़ा० पु० छोटा घोड़ा, बछेड़ा ।

اسپا—[ਅਸ-ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘੋੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ।

[अस-पा] फ़ा० वि० घोड़े से संबंधित ।

اسپات—[ਅਸ-ਪਾਤ] ਪੁਰਤ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਧੀਆ ਲੋਹਾ, ਸਟੀਲ, ਫ਼ੌਲਾਦ ।

[अस-पात] पुर्त० पु० एक प्रकार का बढ़िया लोहा, स्टील, फ़ौलाद ।

اسپتال—[ਅਸ-ਪਤਾਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਹਸਪਤਾਲ, Hospital ।

[अस-पताल] अंग० पु० हस्पताल, Hospital ।

اسپرنٹو—[ਇਸ-ਪਰੰਟੋ] ਅੰਗ. ਵਿ. Esperanto ਇਕ ਬੋਲੀ ਜੋ ਡਾਕਟਰ ਜ਼ਮਨ ਹਾਫ਼ ਨੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੋਲੀ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ।

[इस-परन्टो] अंग० स्त्री० Esperanto एक भाषा जो डाक्टर ज़मन हाफ़ ने यूरोप की साँझी भाषा बनाई थी ।

اسپرنگ—[ਇਸ-ਪਰਿੰਗ] ਅੰਗ. ਵਿ. ਪੁ. ਲਚਕਦਾਰ ਕਮਾਨੀ, ਸਪਰਿੰਗ ।

[इस-परिंग] अंग० स्त्री० पु० लचकदार कमानी, स्प्रिंग ।

اسپغول—[ਇਸ-ਪਗ਼ੋਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਸਬਗੋਲ ।

[इस-पग़ोल] फ़ा० पु० इसबगोल ।

اسپنج!—[ਇਸ-ਪੰਜ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰੀ Sponge।
[इस-पंज] अंग० पु० स्पंज Sponge।

اسپند!—[ਇਸ-ਪੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਰਮਲ (ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਅਸਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧੁਖਾਉਂਦੇ ਹਨ)।
[इस-पन्द] फ़ा० पु० हरमल (इसे दृष्टिदोष निवारण के लिये सुलगाते हैं)।

اسپیچ!—[ਇਸ-ਪੀਚ] ਅੰਗ. ਇ. ਸਪੀਚ, ਲੈਕਚਰ Speech।
[इस-पीच] अंग० स्त्री० भाषण, लैक्चर Speech।

اسپیشل—[ਇਸ-ਪੈਸ਼ਲ] ਅੰਗ. ਵਿ. ਸਪੈਸ਼ਲ, ਖਾਸ Special।
[इस-पेशल] अंग० वि० विशेष, खास Special।

—اسپیشل ٹرین—[ਇਸ-ਪੈਸ਼ਲ ਟ੍ਰੇਨ] ਅੰਗ. ਇ. ਉਹ ਰੇਲ-ਗੱਡੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸ਼ਖਸ ਲਈ ਜਾਂ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ।
[इस-पेशल ट्रेन] अंग० स्त्री० वह रेलगाड़ी जो किसी विशेष व्यक्ति के लिये या विशेष अवसर पर चलाई जावे।

اسپیکر!—[ਇਸ-ਪੀਕਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਸਪੀਕਰ।
[इस-पीकर] अंग० पु० स्पीकर।

اسپین!—[ਇਸ-ਪੇਨ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਯੂਰਪ ਦਾ ਇਕ ਦੇਸ਼, ਸਪੇਨ।
[इस-पेन] अंग० पु० योरुप का एक देश, स्पेन।

اسپینیل!—[ਇਸ-ਪੈਨੀਅਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤਾ; ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ, ਚਾਪਲੂਸ।
[इस-पेनीयल] अंग० पु० वि० एक प्रकार का शिकारी कुत्ता; खुशामदी, चापलूस।

استا—[ਉਸ-ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਗਨੀ-ਪੂਜਾਂ ਦਾ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥ।
[उस-ता] फ़ा० स्त्री० अग्नि पूजकों का धर्म-ग्रन्थ।

استاد!—[ਇਸ-ਤਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੰਬੂ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਤੰਬੂ ਜਾਂ ਸ਼ਮਿਆਨੇ ਦੀ ਚੋਬ।
[इस-ताद] फ़ा० पु० खेमा खड़ा करने का भाव; खेमे की चोब।

—استادگی!—[ਇਸ-ਤਾਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਹਾਲਤ, ਵਿਸ਼ਰਾਮ।
[इस-तादगी] फ़ा० स्त्री० खड़े होने का भाव अथवा हालत; विश्राम।

—استادہ!—[ਇਸ-ਤਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੜਾ, ਸਥਿਰ, ਕਾਇਮ।
[इस-ताद:] फ़ा० वि० खड़ा, स्थिर, कायम।

استاد—[ਉਸ-ਤਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਮਾਸਟਰ, ਅਧਿਆਪਕ; ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ, ਕਲਾਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਮਾਹਰ।
[उस-ताद] फ़ा० पु० शिक्षा देने वाला, मास्टर, अध्यापक; शिल्पकार, कलाकार, किसी कला में निपुण।

—استادی—[ਉਸ-ਤਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੁਨਰਮੰਦੀ; ਚਲਾਕੀ, ਹਥਕੰਡਾ, ਹਥਫੇਰੀ।
[उस-तादी] फ़ा० स्त्री० कारीगरी; चालाकी, हथकंडा, हथफेरी।

—استانی—[ਉਸ-ਤਾਨੀ] ਇ. ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ, ਮਾਸਟਰਾਨੀ, ਉਸਤਾਦਨੀ।
[उस-तानी] स्त्री० पढ़ाने वाली स्त्री, अध्यापिका, उस्तादनी।

استبداد!—[ਇਸ-ਤਿਬ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ; ਜ਼ਿਦ, ਹਠਧਰਮੀ।
[इस-तिब-दाद] अर० पु० खुदमुख्तारी; जिद, हठधर्मी।

—استبدادی!—[ਇਸ-ਤਿਬ-ਦਾਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪਿਛਾਂ-ਖਿਚੂ, ਲਕੀਰ ਦਾ ਫ਼ਕੀਰ; ਜ਼ਿੱਦੀ।
[इस-तिब-दादी] अर० फ़ा० वि० पु० रूढ़िवादी, लकीर का फ़कीर; जिद्दी।

استبرق!—[ਇਸ-ਤਬ-ਰਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰਾਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਹਨ।
[इस-तब-रक़] अर० पु० एक तरह का रेशमी कपड़ा जिस में सुनहरी तारें चमकती हैं।

استثناء!—[ਇਸ-ਤਿਸ-ਨਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਖੇੜ, ਛੋਟ।
[इस-तिस-नाअ] अर० पु० पृथक् करने का भाव, पार्थक्य; छूट।

استحالہ!—[ਇਸ-ਤਿ-ਹਾਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸੂਰਤ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹਾਲਤ-ਬਦਲੀ; ਮੁਹਾਲ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इस-ति-हाल:] अर० पु० अवस्था बदल जाने का भाव, परिवर्तन; असम्भव होने का भाव।

استحسان!—[ਇਸ-ਤਿਹ-ਸਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਸੰਦਗੀ।
[इस-तिह-सान] अर० पु० भला समझने का भाव, पसन्दगी।

استحصال!—[ਇਸ-ਤਿਹ-ਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਇੱਛਿਆ; ਪ੍ਰਾਪਤੀ।
[इस-तिह-साल] अर० पु० प्राप्त करने की क्रिया, प्राप्ति की अभिलाषा; प्राप्ति।

—استحصال بالجبر—[ਇਸ-ਤਿਹ-ਸਾਲ ਬਿਲ-ਜਬ-ਰ] ਪੁ. ਜਬਰਦਸਤੀ ਸੈਂ ਲੈਣ ਜਾਂ ਖੋਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, (ਕਾਨੂੰਨ). (ਜਦੋਂ ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਦੇਣ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ)।

[इस-तिह्-साल बिल-जब-र] अर० पु० बलात् ले लेने या खसोटने का भाव; (कानून) जब चीज़ लेते समय लेने वाला मुद्दई के सम्मुख उपस्थित हो।

—استحصال بیجا—[इस-तिह्-साले बेजा] अर.फ़ा.पु. ज़ोरावर, धक्का; धक्केशाही, धक्केशाही।

[इस-तिह्-साले बेजा] अर० फ़ा० पु० ज़बरदस्ती, धक्का; धक्केबाज़ी, धक्काशाही।

—استحصال نا جائز—[इस-तिह्-साले-ना-जाइज़] फ़ा. अर. पु. नाजाइज़ ढंग नाल कोई चीज़ लै लैण दा भाव।

[इस-तिह्-साले ना-जायज़] फ़ा० अर० पु० अनुचित ढंग से कोई चीज़ ले लेने का भाव।

استحضار—[इस-तिह्-ज़ार] अर. पु. सद्दण दी क्रिया, हाज़री।

[इस-तिह्-ज़ार] अर० पु० बुलाने की क्रिया, हाज़री।

استحقار—[इस-तिह्-क़ार] अर. पु. घृणा, नफ़रत; बदनाम करन दा भाव।

[इस-तिह्-क़ार] अर० पु० घृणा, इकारत; बदनाम करने का भाव।

استحقاق—[इस-तिह्-क़ाक़] अर. पु. हॱक साबत करन दा भाव, हॱकदारी।

[इस-तिह्-क़ाक़] अर० पु० हक़ जताने का भाव, अधिकार।

—استحقاق امتناع—[इस-तिह्-क़ाक़े इमतिना-अ] अर. पु. रोकण दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े इमतिना-अ] अर० पु० रोकने का अधिकार।

—استحقاق ترکہ—[इस-तिह्-क़ाक़े तरका] अर. पु. विरसे दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े तर-का] अर० पु० विरासत का अधिकार।

—استحقاق تشخیص—[इस-तिह्-क़ाक़े तश-ख़ीस] अर. पु. ज़मींबंदी दी पड़ताल दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े तश-ख़ीस] अर० पु० जमाबन्दी की पड़ताल का हक़।

—استحقاق تشخیص جمع—[इस-तिह्-क़ाक़े तश-ख़ीसे जमा-अ] अर. पु. ज़मींबंदी दी जांच पड़ताल दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े तश-ख़ीसे जमा-अ] अर० पु० जमाबन्दी की जाँच पड़ताल का अधिकार।

—استحقاق حفاظت—[इस-तिह्-क़ाक़े हिफ़ा-ज़त] अर. पु. राखी दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े हिफ़ा-ज़त] अर० पु० रक्षा करने का अधिकार।

—استحقاق حفاظت خود اختیاری—[इस-तिह्-क़ाक़े हिफ़ा-ज़त ख़ुद-इख़-तियारी] अर. फ़ा. पु. आपणी जान जां माल दे बचाउ करदिआं होइआं दूसरे नूं नुकसान पहुंचाउण दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े हिफ़ा-ज़त ख़ुद-इख़-तियारी] अर० फ़ा० पु० अपने शरीर अथवा माल का संरक्षण करते हुए दूसरे को हानि पहुँचाने का अधिकार।

—استحقاق شفع—[इस-तिह्-क़ाक़े शुफ़-अ] अर. पु. हमसाई हॱक, हॱक शुफ़ा।

[इस-तिह्-क़ाक़े शुफ़-अ] अर० पु० प्रतिवेशी अधिकार, हक़ शुफ़ा।

—استحقاق شفع بر بنائے جارو خلیط—[इस-तिह्-क़ाक़े शुफ़-अ बर बिनाए जारो ख़लीत] अर. फ़ा. पु. हमसाएगी जां शरीकेदारी दी बिना ते ख़रीदारी दा हॱक।

[इस-तिह्-क़ाक़े शुफ़-अ बर बिनाए जारो ख़लीत] अर० फ़ा० पु० पड़ोस अथवा सम्बन्धी के तौर पर ख़रीद-दारी का हक़।

—استحقاق نالش—[इस-तिह्-क़ाक़े नालिश] अर. फ़ा. पु. नालिश करन दा हॱक जां अधिकार।

[इस-तिह्-क़ाक़े नालिश] अर० फ़ा० पु० नालिश करने का हक़ अथवा अधिकार।

—استحقاق عام—[इस-तिह्-क़ाक़े आम] अर. पु. साधारण अधिकार।

[इस तिह्-क़ाक़े आम] अर० पु० साधारण अधिकार।

استحکام—[इस-तिह्-काम] अर. पु. मज़बूती, पुख़्तगी, दृढ़ता।

[इस-तिह्-काम] अर० पु० दृढ़ता, मज़बूती, सख़्ती।

استحلاف—[इस-तिह्-लाफ़] अर. पु. हलफ़ देणा जां क़सम खाण दा भाव।

[इस-तिह्-लाफ़] अर० पु० सौगन्द खाने का भाव।

استحلال—[इस-तिह्-लाल] अर. पु. हलाल समझणा जां साबत करन दा भाव।

[इस-तिह्-लाल] अर० पु० हलाल समझने अथवा साबित करने का भाव।

استخارہ—[ਇਸ-ਤਿਖ਼ਾਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਜਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਤੌਫ਼ੀਕ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸ਼ਰਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਤਰੀਕੇ ਤੇ ਰੱਬੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिख़ारः] अर० पु० भला चाहने अथवा माँगने का भाव, ईश्वर से मंगल कामना करने का भाव; शरई परिभाषा में किसी काम के होने या न होने के सम्बन्ध में एक विशेष ढंग से संकेत चाहने का भाव।

استخبار—[ਇਸ-ਤਿਖ਼-ਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਜਾਨਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[इस-तिख़्-बार] अर० पु० पूछने की क्रिया, जानने की क्रिया।

استخدام—[ਇਸ-ਤਿਖ਼-ਦਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिख़्-दाम] अर० पु० सेवा लेने का भाव, नौकरी लेने का भाव।

استخراج—[ਇਸ-ਤਿਖ਼-ਰਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਖੇੜਾ, ਛਾਂਟੀ; ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिख़्-राज] अर० पु० पृथक् करने का भाव, अलग करने का भाव, छाँटने का भाव; गणित में बड़ी रकमों में से छोटी रकमों को घटाने का भाव।

استخفاف—[ਇਸ-ਤਿਖ਼-ਫ਼ਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹੌਲਾ ਜਾਂ ਘਟੀਆ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹਕਾਰਤ; ਹੇਠੀ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ।

[इस-तिख़्-फ़ाफ़] अर० पु० हल्का अथवा घटिया समझने का भाव, घृणा; अप्रतिष्ठा, अपमान, शर्मिंदगी।

استخلاص—[ਇਸ-ਤਿਖ਼-ਲਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਲਾਸੀ, ਛੁਟਕਾਰਾ, ਰਿਹਾਈ; ਸੁਤੰਤਰਤਾ; ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिख़्-लास] अर० पु० मुक्ति, छुटकारा, रिहाई, स्वतन्त्रता; मुक्त करने के लिए यत्न करने का भाव।

استخوان—[ਉਸ-ਤੁਖ਼ਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਡੀ, ਅਸਥੀ।

[उस-तुख़्वान] फ़ा० पु० हड्डी, अस्थि।

استخوان بند—[ਉਸ-ਤਖ਼ਾਨ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੱਕੜ ਦੀ ਫੱਟੀ ਜੋ ਟੁੱਟੀ ਹੱਡੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[उस-तख़्वान बन्द] फ़ा० पु० लकड़ी की पट्टी जो हड्डी टूट जाने पर बाँधी जाती है।

استخوان بندی—[ਉਸ-ਤਖ਼ਾਨ ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਟੁੱਟੀ ਹੱਡੀ ਤੇ ਫੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[उस-तख़्वान बन्दी] फ़ा० स्त्री० हड्डी टूटने पर पट्टी बाँधने की क्रिया।

استدامت—[ਇਸ-ਤਿਦਾਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਤੱਤਾ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिदामत] अर० स्त्री० नित्यता चाहने का भाव।

استدانت—[ਇਸ-ਤਿਦਾ-ਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਨਾਲਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिदा-नत] अर० स्त्री० ऋण की नालिश करने का भाव; ऋण लेने का भाव।

استدراج—[ਇਸ-ਤਿਦ-ਰਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਰਾਮਾਤ; ਚਮਤਕਾਰ।

[इस-तिद-राज] अर० पु० करामात; चमत्कार।

استدراک—[ਇਸ-ਤਿਦ-ਰਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਝਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਹਿ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਜਤਨ।

[इस-तिद-राक] अर० पु० समझने का यत्न करने का भाव, तह को पहुँचने का भाव या यत्न।

استدعا—[ਇਸ-ਤਿਦ-ਆ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਦਾਸ, ਨਿਵੇਦਨ, ਬੇਨਤੀ।

[इस-तिद्-आ] अर० स्त्री० विनय, प्रार्थना, निवेदन।

استدلال—[ਇਸ-ਤਿਦ-ਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਲੀਲ, ਦਲੀਲ-ਬਾਜ਼ੀ, ਸਬੂਤ, ਪਰਮਾਣ, ਤਰਕ।

[इस-तिद्-लाल] अर० पु० दलील, दलीलबाज़ी, सबूत, प्रमाण, तर्क।

استر—[ਅਸ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੂਹਰੇ ਜਾਂ ਰੂੰਦਾਰ ਕਪੜੇ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਤਹਿ; ਖੱਚਰ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ।

[अस-तर] फ़ा० पु० दोहरे अथवा रूईदार कपड़े के नीचे की तह; खच्चर के पेट से होने वाला बच्चा।

استرا—[ਉਸ-ਤਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ ਉਸ-ਤਰਹ।

[उस-तरः] फ़ा० पु० देखो उस-तरः।

استراحت—[ਇਸ-ਤਿਰਾ-ਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਰਾਮ, ਸੁਖ, ਚੈਨ, ਨੀਂਦਰ।

[इस-तिरा-हत] अर० स्त्री० आराम, सुख, शान्ति, नींद।

استراق—[ਇਸ-ਤਿਰਾ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਚੋਰੀ।

[इस-तिरा-क़] अर० पु० चोरी करने का भाव, चोरी।

استرجاع—[ਇਸ-ਤਿਰ-ਜਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੁਖ ਸਮੇਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिर-जा-अ] अर० पु० कष्ट के समय ईश्वर को स्मरण करने का भाव।

استرخا—[ਇਸ-ਤਿਰ-ਖ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਕੇ ਲਮਕ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इस-तिर-ख़ाअ] अर० पु० ढीला हो कर लटक जाने का भाव।

استرداد—[ਇਸ-ਤਿਰ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[इस-तिर-दाद] अर० पु० रद्द करने का भाव।

استرداد نیلام—[ਇਸ-ਤਿਰ-ਦਾਦੇ ਨੀਲਾਮ] ਪੁ. ਨੀਲਾਮੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इस-तिर-दादे नीलाम] पु० नीलामी को सरकारी तौर पर रद्द कर देने का भाव।

استرضا—[ਇਸ-ਤਿਰ-ਜ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ, ਮਰਜ਼ੀ।
[इस-तिर-ज़ा] अर० स्त्री० अनुमति, मर्ज़ी।

استرق—[ਇਸ-ਤਰਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਿਲਾਜੀਤ।
[इस-तरक़] अर० पु० शिलाजीत।

استرکاری—[ਅਸ-ਤਰ-ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਚੂਨੇ ਤੇ ਸੁਰਖੀ ਦੀ ਲਪਾਈ।
[अस-तर-कारी] फ़ा० स्त्री० ईंटों की दीवार पर चूने व सुर्ख़ी की लिपाई।

استرہ—[ਉਸ-ਤਰਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਲ ਮੁੰਨਣ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਧਾਰ ਵਾਲਾ ਸੰਦ।
[उस-तरः] फ़ा० पु० बाल मूँडने का तेज़ धार का औज़ार।

استسعاد—[ਇਸ-ਤਿਸ-ਆਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ।
[इस-तिस-आद] अर० पु० सौभाग्य।

استسقا—[ਇਸ-ਤਿਸ-ਕ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਤ੍ਰੇਹ ਬਹੁਤ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਜਲੰਧਰ।
[इस-तिस-क़ाअ] अर० पु० पानी माँगने का भाव, एक रोग जिस में रोगी को प्यास बहुत लगती है, जलोदर।

استشارہ—[ਇਸ-ਤਿਸ਼ਾਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਲਾਹ, ਮਸ਼ਵਰਾ।
[इस-तिशारः] अर० पु० सलाह, मंत्रणा।

استشمام—[ਇਸ-ਤਿਸ਼ਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁੰਘਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[इस-तिशाम] अर० पु० सूँघने की क्रिया।

استشہاد—[ਇਸ-ਤਿਸ਼-ਹਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਸ਼ਹਾਦਤ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸ਼ਹੀਦੀ।
[इस-तिश-हाद] अर० पु० गवाहों को बुलाने अथवा सबूत पेश करने का भाव; गवाही लाने या सुनने का भाव; शहीद होने का भाव, शहीदी।

استشہاد نامہ—[ਇਸ-ਤਿਸ਼-ਹਾਦ-ਨਾਮਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਨਦ, ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ।
[इस-तिश-हाद-नामः] अर० फ़ा० पु० सनद, प्रमाणपत्र।

استصلاح—[ਇਸ-ਤਿਸ-ਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਕਭਲਾਈ।
[इस-तिस-लाह] अर० पु० जनहित।

استصناع—[ਇਸ-ਤਿਸ-ਨਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਗਾਰ।
[इस-तिस-नाअ] अर० पु० बेगार।

استصواب—[ਇਸ-ਤਿਸ-ਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਰਾਇ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਮਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ।
[इस-तिस-वाब] अर० पु० राय या सम्मति लेने का भाव, मत-संग्रह।

استطاعت—[ਇਸ-ਤਿਤ਼ਾ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਹੈਸੀਅਤ, ਪਹੁੰਚ, ਸਮਰੱਥਾ।
[इस-तिता-अत] अर० स्त्री० शक्ति, सामर्थ्य, हैसीयत।

استعارہ—[ਇਸ-ਤਿਆਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਛੱਡ ਕੇ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਤਸ਼ਬੀਹ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ:—ਮੇਰਾ ਚੰਨ' ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਮੇਰਾ ਮਸ਼ੂਕ' ਲਿਆ ਜਾਵੇ।
[इस-तिआरः] अर० पु० शब्द का अपने असली अर्थ छोड़ कर नये अर्थ धारण कर लेने का भाव जबकि असली और नये अर्थों में उपमा का सम्बन्ध हो जैसे:—'मेरा चाँद' से भाव 'मेरा माशूक़' है।

استعارہ بالتصریح—[ਇਸ-ਤਿਆਰਹ ਬਿੱਤਸਰੀਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਜਿਹਾ ਰੂਪਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਪਮੇਯ ਲੁਪਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਪਮਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ 'ਮੇਰੇ ਚੰਦ' ਵਿਚ ਮਾਸ਼ੂਕ ਲੁਪਤ ਹੈ।
[इस्-तिआरः बित्तसरीह] अर० पु० ऐसा रूपक जिसमें उपमेय लुप्त हो और उपमान का वर्णन किया जाए जैसे 'मेरे चाँद' में माशूक़ लुप्त है।

استعارہ بالکنایہ—[ਇਸ-ਤਿਆਰਹ ਬਿਲ ਕਿਨਾਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਪਮਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਪਮੇਯ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜਿਵੇਂ :— 'ਰੁਖ਼ੇ ਰੋਸ਼ਨ' ਵਿਚ ਉਪਮੇਯ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਪਰ ਉਪਮਾਨ 'ਸੂਰਜ' ਨੂੰ ਲੁਪਤ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
[इस-तिआ-रः बिल किनायः] अर० पु० उपमान को छोड़ कर उपमेय का वर्णन जैसे :- 'रुख़े रोशन' में उपमेय का वर्णन है परन्तु उपमान 'सूर्य' को छोड़ रक्खा गया है।

استعانت—[ਇਸ-ਤਿਆਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਦਦ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इस-तिआ-नत] अर० स्त्री० मदद चाहने का भाव, सहायता माँगने का भाव।

استعجاب—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਜਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਚਰਜ, ਅਚੰਭਾ, ਵਿਸਮਾਦ।

[इस-तिअ्-जाब] अर॰ पु॰ आश्चर्य, हैरानी, अचम्भा।

استعداد—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਇ. ਤਿਆਰੀ, ਤਤਪਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਲਿਆਕਤ, ਯੋਗਤਾ।

[इस-तिअ्-दाद] अर॰ स्त्री॰ तैयारी, तत्पर होने का भाव, योग्यता, पात्रता।

استعفا—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਫ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਅਸਤੀਫ਼ਾ, ਤਿਆਗ-ਪੱਤਰ।

[इस-तिअ्-फ़ाअ] अर॰ पु॰ माफ़ी मांगने का भाव; त्याग-पत्र, इस्तीफ़ा।

استعلا—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਲਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਡਿਆਈ, ਉੱਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिअ्-लाअ] अर॰ पु॰ बड़े होने का भाव, उच्च होने का भाव।

استعمال—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਰਤੋਂ।

[इस-तिअ्-माल] अर॰ पु॰ प्रयोग, उपयोग।

استعمال بیجا—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਮਾਲੇ ਬੇਜਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਯੋਗ ਵਰਤੋਂ।

[इस-तिअ्-माले बेजा] अर॰ फ़ा॰ पु॰ अनुचित प्रयोग।

استعمال شدہ—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਮਾਲ ਸ਼ੁਦ:] }
استعمالی—[ਇਸ-ਤਿਅ-ਮਾਲੀ] } ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੁਰਾਣਾ, ਨਕਾਰਾ।

[इस-तिअ्-माल शुद:] }
[इस-तिअ्-माली] } अर॰ फ़ा॰ वि॰ प्रयुक्त, पुराना, नाकारा।

استغاثہ—[ਇਸ-ਤਿਗ਼ਾ-ਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਹਵਾ ਜਾਂ ਨਾਲਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिग़ा-स:] अर॰ पु॰ दावा या नालिश करने का भाव।

استغراب—[ਇਸ-ਤਿਗ਼-ਰਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਹੈਰਾਨੀ।

[इस-तिग़्-राब] अर॰ पु॰ सराहना करने का भाव; आश्चर्य।

استغراق—[ਇਸ-ਤਿਗ਼-ਰਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਿਸੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ ਡੁਬ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅੰਤਰਧਿਆਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਖੀਵਾਪਣ।

[इस-तिग़्-राक़] अर॰ पु॰ ग़र्क़ होने का भाव, किसी ख़याल में डूब जाने का भाव, निमग्नता; अन्तर्ध्यान होने का भाव।

استغفار—[ਇਸ-ਤਿਗ਼-ਫ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਿਮਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤੌਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिग़्-फ़ार] अर॰ पु॰ दया या क्षमा के लिये प्रार्थना करने का भाव, तौबा करने का भाव।

استغفر—[ਅਸ-ਤਗ਼-ਫ਼ਿਰ] ਅਰ. ਵਾ. ਮੈਂ ਖਿਮਾ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।

[अस-तग़्-फ़िर] वाक्य॰ मैं क्षमा चाहता हूँ।

استغفراللہ—[ਅਸ-ਤਗ਼-ਫ਼ਿਰੁੱਲਾਹ] ਅਰ. ਵਾ. ਮੈਂ ਈਸ਼ਵਰ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਰੱਬ ਬਚਾਏ।

[अस-तग़-फ़िरुल्लाह] अर॰ वाक्य॰ मैं ईश्वर से क्षमा मांगता हूँ, ईश्वर रक्षा करे।

استغنا—[ਇਸ-ਤਿਗ਼-ਨਾਅ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਪਰਵਾਹੀ, ਬੇਮੁਥਾਜੀ, ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ।

[इस-तिग़्-नाअ] अर॰ स्त्री॰ बेपरवाही, स्वावलंबन, बेफ़िक्री।

استفادہ—[ਇਸ-ਤਿਫ਼ਾ-ਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲਾਭ, ਫ਼ਾਇਦਾ, ਨਫ਼ਾ।

[इस-तिफ़ाद:] अर॰ पु॰ लाभ उठाने का भाव, लाभ, नफ़ा।

استفاضہ—[ਇਸ-ਤਿਫ਼ਾ-ਜ਼:] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. ਲਾਭ, ਫ਼ਾਇਦਾ, ਫ਼ੈਜ਼ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिफ़ा-ज़:] अर॰ स्त्री॰ लाभ, फ़ायदा, लाभ प्राप्त करने का भाव।

استفتا—[ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਤਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਤਵਾ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਯੋਗ ਅਯੋਗ ਦਾ ਨਿਰਣਾ; ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਤੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇ।

[इस-तिफ़्-ता] अर॰ पु॰ फ़तवा चाहने का भाव, मसला हल करवाने का भाव; योग्य-अयोग्य का निर्णय; वह लिखित जिस पर मसले का उत्तर मांगा जाए।

استفتاح—[ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਤਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਫ਼ਤਿਹ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिफ़्-ताह] अर॰ पु॰ सहायता मांगने का भाव; विजय पाने का भाव।

استفراغ—[ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਰਾਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕੈ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਕੈ, ਉਲਟੀ।

[इस-तिफ़्-राग़] अर॰ पु॰ कै करने का भाव, वमन, कै।

استفسار — [ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁੱਛ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ।

[इस-तिफ़्-सार] अर० पु० पूछने का भाव, प्रश्न ।

استفساری — [ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਸਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਖ਼ਿਆਲ; ਵਿ. ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ।

[इस-तिफ़्-सारी] फ़ा० स्त्री० तफ़्तीशी ख़्याल, वि. तफ़्तीश से सम्बन्धित ।

استفہام — [ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਝਣ ਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ । ਵਿ. ਸਵਾਲੀਆ ।

[इस-तिफ़्-हाम] अर० पु० समझने की इच्छा करने का भाव ; पूछ ताछ । वि. प्रश्न, सम्बन्धी ।

استفہامی — [ਇਸ-ਤਿਫ਼-ਹਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਵਾਲੀਆ ।

[इस-तिफ़्-हामी] फ़ा० वि० प्रश्न सम्बन्धी ।

استقالہ — [ਇਸ-ਤਿਕ਼ਾ-ਲਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੰਧੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-तिक़ा-ल:] अर० पु० किसी को सन्धि भंग करने के लिये प्रार्थना करने का भाव ।

استقبال — [ਇਸ-ਤਿਕ਼-ਬਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਵਾਗਤ, ਪੇਸ਼ਵਾਈ; ਭਵਿੱਖਤ ਕਾਲ, ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ।

[इस-तिक़्-बाल] अर० पु० स्वागत, अगवानी; भविष्यत् काल, आने वाला समय ।

استقرا — [ਇਸ-ਤਿਕ਼-ਰਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਲਾਸ਼, ਢੂੰਡ, ਭਾਲ; ਪੈਰਵੀ, ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-तिक़्-रा] अर० पु० तलाश, अन्वेषण, ढूंढ ; पैरवी, अनुसरण ।

استقرار — [ਇਸ-ਤਿਕ਼-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਸਥਿਰਤਾ ।

[इस तिक़्-रार] अर० पु० किसी बात का फ़ैसला हो जाने का भाव; स्थिरता ।

استقلال — [ਇਸ-ਤਿਕ਼-ਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ, ਕਾਇਮੀ, ਪਕਿਆਈ, ਪਾਏਦਾਰੀ; ਧੀਰਜ ।

[इस तिक़्-लाल] अर० पु० दृढ़ता, मज़बूती, पक्कापन, पायदारी; धैर्य ।

استکبار — [ਇਸ-ਤਿਕ-ਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਮੰਡ, ਹੰਕਾਰ, ਮਾਣ, ਫ਼ਖ਼ਰ ।

[इस-तिक-बार] अर० पु० गर्व, अभिमान, घमण्ड ।

استکشاف — [ਇਸ-ਤਿਕ-ਸ਼ਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਪਰਗਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਪ੍ਰਗਟਾ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ ।

[इस-तिक-शाफ़] अर० पु० किसी चीज़ के प्रगट कराने की इच्छा, प्रकटीकरण, स्पष्टता ।

استکمال — [ਇਸ-ਤਿਕ-ਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਿਪੁੰਨਤਾ, ਪੂਰਣਤਾ, ਕਮਾਲ ।

[इस-तिक-माल] अर० पु० पूर्ण करने का भाव, पूर्णता, कमाल, निपुणता ।

استلزام — [ਇਸ-ਤਿਲ-ਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਲੋੜ, ਜ਼ਰੂਰਤ ।

[इस-तिल-ज़ाम] अर० पु० ज़रूरी बनाने का भाव; विशेषता; ज़रूरत, आवश्यकता ।

استماع — [ਇਸ-ਤਿਮਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਣਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-तिमाअ] अर० पु० सुनने का भाव; संगीत सुनने का भाव ।

استمالت — [ਇਸ-ਤਿਮਾ-ਲਤ] ਅਰ ਇ. ਦਿਲਜੋਈ, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ ।

[इस-तिमा-लत] अर० स्त्री० दिलजोई, किसी को प्रसन्न और संतुष्ट करने का भाव ।

استمداد — [ਇਸ-ਤਿਮ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਇ. ਮੱਦਦ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸਹਾਰਾ ਢੂੰਡਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।

[इस-तिम-दाद] अर० स्त्री० सहायता चाहने का भाव; सहारा ढूँडने का भाव अथवा क्रिया ।

استمرار — [ਇਸ-ਤਿਮ-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਮੇਸ਼ਗੀ, ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-तिम-रार] अर०पु० स्थायी होने का भाव, स्थायित्व ।

استمراری — [ਇਸ-ਤਿਮ-ਰਾਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਸਦੀਵੀ, ਪੱਕਾ ।

[इस-तिम-रारी] अर० वि० सदा रहने वाला, स्थायी, पक्का ।

استمراری بندوبست — [ਇਸ-ਤਿਮ-ਰਾਰੀ ਬੰਦੋਬਸ-ਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਕਾ ਬੰਦੋਬਸਤ; ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਲਗਾਨ ਨਿਯਤ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-तिम-रारी बन्दोबस-त] अर० फ़ा० पु० पक्का बन्दोबस्त; भूमि की लगान की वह व्यवस्था जिस में कमी बेशी न हो सके ।

استمراری پٹہ — [ਇਸ-ਤਿਮ-ਰਾਰੀ ਪੱਟ:] ਪੁ. ਪੱਟਾ ਜੋ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।

[इस-तिम-रारी पट्ट:] पु० पट्टा जो सदा के लिये दिया जाय ।

استمزاج — [ਇਸ-ਤਿਮ-ਜ਼ਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਣਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-तिम-ज़ाज] अर० पु० हाल जानने का भाव; दिल की बातें पूछने का भाव ।

استناد—[ਇਸ-ਤਿਨਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਨਦ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिनाद] अर॰ पु॰ सनद लेने का भाव।

استنباط—[ਇਸ-ਤਿਨ-ਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-तिन-बात] अर॰ पु॰ परिणाम निकालने का भाव।

استنجا—[ਇਸ-ਤਿਨ-ਜਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਢੀਟੀ ਜਿਹ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਟਟਵਾਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[इस-तिन-जा] अर॰ पु॰ पानी से धोकर अपवित्रता दूर करना; मिट्टी के ढेले से इन्द्रिय को पोंछने की क्रिया।

استوا—[ਇਸ-ਤਿਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਰਾਬਰੀ; ਭੂ-ਮੱਧ-ਰੇਖਾ।

[इस-तिवा] अर॰ पु॰ बराबर होने का भाव, बराबरी; भूमध्यरेखा।

استوار—[ਉਸ-ਤਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਜ਼ਬੂਤ, ਪੱਕਾ, ਪਾਏਦਾਰ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ, ਤਕੜਾ।

[उस-तवार] फ़ा॰ वि॰ मज़बूत, पक्का, पायदार; दृढ़, तगड़ा।

استهان—[ਅਸ-ਥਾਨ] ਪੁ. ਥਾਂ, ਜਗ੍ਹਾ, ਮਕਾਨ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ।

[अस-थान] पु॰ स्थान, जगह, मकान; देवों के रहने का स्थान।

استهزا—[ਇਸ-ਤਿਹ-ਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਠੱਠਾ ਮਖ਼ੌਲ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਸ਼ਕਰੀ, ਦਿਲਲਗੀ।

[इस-तिह-ज़ा] अर॰ पु॰ ठट्ठा करने का भाव, हासपरिहास, मखौलबाज़ी।

استیصال—[ਇਸ-ਤੀ-ਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ।

[इस-ती-साल] अर॰ पु॰ जड़ से उखाड़ने का भाव; बरबादी।

استیعاب—[ਇਸ-ਤੀ-ਆਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਤਾਬ ਆਦਿ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅਖ਼ੀਰ ਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस-ती-आब] अर॰ पु॰ समस्त वस्तु लेने का भाव, किसी पुस्तक का आरम्भ से अन्त तक पढ़ने का भाव।

استیلا—[ਇਸ-ਤੀ-ਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧਿਕਾਰ, ਹਕੂਮਤ; ਗ਼ਲਬਾ।

[इस-ती-ला] अर॰ पु॰ अधिकार, हुकूमत; ग़लबा।

اسٹیشن—[ਇਸ-ਟੇਸ਼ਨ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਥਾਂ; ਅੱਡਾ, ਪੜਾਉ; ਰੇਲ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਟੇਸ਼ਨ station।

[इस-टेशन] अंग॰ पु॰ ठहरने का स्थान; अड्डा; पड़ाव; रेलगाड़ी के ठहरने की जगह, स्टेशन station।

اسحاق—[ਇਸ-ਹਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ।

[इस-हाक़] अर॰ पु॰ हज़रत इबराहीम का पुत्र जो हज़रत याक़ूब का पिता था।

اسد—[ਅਸਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੇਰ, ਸ਼ੀਂਹ; ਸਿੰਘ ਰਾਸ਼।

[असद] अर॰ पु॰ शेर, सिंह; सिंह राशि।

اسدالله—[ਅਸਦੁੱਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਸ਼ੇਰ; ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ।

[असदुल्ला] अर॰ पु॰ ख़ुदा का शेर; हज़रत अली की उपाधि।

اسرار—[ਅਸਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਿੱਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਗੁੱਝੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਭੇਤ, ਰਹੱਸ।

[असरार] अर॰ पु॰ 'सिर्र' का बहुवचन, गुप्त बातें, भेद, रहस्य।

اسراف—[ਇਸ-ਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਜ਼ੂਲਖ਼ਰਚੀ।

[इस-राफ़] अर॰ पु॰ फ़ज़ूल ख़र्ची।

اسرافیل—[ਇਸ-ਰਾ-ਫ਼ੀਲ] ਇਬ. ਪੁ. ਇਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਕ਼ਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨਰਸਿੰਙਾ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

[इस-रा-फ़ील] इब॰ पु॰ एक फ़रिश्ते का नाम जिस के ज़िम्मे प्रलय के दिन नरसिंगा बजाने का काम है।

اسرائیل—[ਇਸ-ਰਾ-ਈਲ] ਇਬ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ।

[इस-राईल] इब॰ पु॰ याक़ूब पैग़म्बर का एक नाम।

اسرائیلی—[ਇਸ-ਰਾਇਲੀ] ਇਬ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਕੁਲ ਜਾਂ ਉੱਮਤ, ਯਹੂਦੀ।

[इस-राईली] इब॰ पु॰ हज़रत याक़ूब की कुल या उनके अनुयायी, यहूदी।

اسطوخودوس—[ਉਸ-ਤੂ-ਖ਼ੁ-ਦੂਸ] ਯੂ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘਾਹ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫੁੱਲ ਦਵਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[उस-तू-ख़ु-दूस] यू॰ पु॰ एक प्रकार की बूटी जिस के फूल औषध के रूप में प्रयुक्त किये जाते हैं।

اسفل—[ਅਸ-ਫ਼ਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਧਲਾ, ਨੀਚ, ਕਮੀਨਾ।

[अस-फ़ल] अर॰ वि॰ नीच, कमीना, घटिया।

اسفل السافلین—[ਅਸ-ਫ਼ਲੁੱਸਾਫ਼-ਲੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਤਬਕ ਦਾ ਨਾਂ।

[अस-फ़लुस्साफ़-लीन] अर० पु० दोज़ख़ के सब से नीचे के भाग का नाम।

اسفنج—[ਅਸ-ਫ਼ੰਜ] ਅੰਗ ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਇਕ ਮਸਾਮਦਾਰ (ਰੇਸ਼ੇਦਾਰ) ਕੋਮਲ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਪਾਣੀ ਚੂਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

[अस-फ़ंज] अंग० पु० समुद्र से निकला हुआ एक छिद्रमय (रेशेदार) कोमल पदार्थ जो पानी चूस लेता है।

اسفندیار—[ਇਸ-ਫ਼ੰਦਿਯਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਜਾ ਗੁਸ਼ਤਾਸਪ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਬਲਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਕੈਂਹ ਦੀ ਹੈ।

[इस-फ़ंदियार] फ़ा० पु० राजा गश्तासप के पुत्र का नाम जो बहुत बलवान था और जिसके विषय में प्रसिद्ध था कि उस की देह कांसी की है।

اسقاط—[ਇਸ-ਕ਼ਾਤ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਗਰਭਪਾਤ।

[इस-क़ात़] अर० पु० गिरने का भाव; गर्भपात।

اسقاط حمل—[ਇਸ-ਕ਼ਾਤ਼ੇ ਹ਼ਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਰਭਪਾਤ।

[इस-क़ात़े ह़मल] अर० पु० गर्भपात।

اسقام—[ਅਸ-ਕ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸੁਕ਼ਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਐਬ, ਦੋਸ਼, ਬੁਰਾਈਆਂ।

[अस-क़ाम] अर० पु० 'सुक़म' का बहुवचन, ऐब, दोष, बुराइयाँ।

اسقف—[ਉਸ-ਕ਼ੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਟ-ਪਾਦਰੀ, ਮੁੱਖ ਪਾਦਰੀ।

[उस-क़ुफ़] अर० पु० लाट पादरी, मुख्य पादरी।

اسکانا—[ਉਸ-ਕਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਕਸਾਉਣਾ; ਭੜਕਾਉਣਾ; ਦੀਵੇ ਦੀ ਬੱਤੀ ਉੱਚੀ ਕਰਨਾ।

[उस-काना] क्रि० सक० उकसाना; भड़काना; दीपक की बत्ती ऊँची करना।

اسکندر—[ਇਸ-ਕੰਦ-ਦਰ] ਯੂਨਾ. ਪੁ. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਨਾਨੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਿਸ ਨੇ ਮਕਦੂਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਬਲਖ, ਬੁਖਾਰੇ ਤੇ ਈਰਾਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਬਾਬਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

[इस-कन-दर] यूना० पु० प्रसिद्ध यूनानी बादशाह जिसने मक़दूनिया से चल कर और बलख़ बुख़ारा ईरान से आगे बढ़ कर उत्तरी भारत का भी कुछ हिस्सा अपने अधीन कर लिया था और भारत से वापिसी पर बाबल पहुँच कर जिस का देहान्त हो गया था।

اسکندریہ—[ਇਸ-ਕੰਦ-ਰੀਯਹ:] ਪੁ. ਰੋਮਸਾਗਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਇਕ ਬੰਦਰਗਾਹ।

[इस-कंद-रीयः] पु० रोम सागर के तट पर मिस्र की एक बन्दरगाह।

اسکول—[ਇਸ-ਕੂਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਢੰਗ ਦੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ; ਸਕੂਲ।

[इस-कूल] अंग० पु० अंगरेज़ी ढंग की पाठशाला, स्कूल।

اسلاف—[ਅਸ-ਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਲਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਹਿਲੇ ਵਕਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ, ਵਡ ਵਡੇਰੇ।

[अस-लाफ़] अर० पु० 'सलफ़' का बहुवचन, पूर्वज, पुरखे।

اسلام—[ਇਸ-ਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦੀ ਦਾ ਨਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਮਤ।

[इस-लाम] अर० पु० ईश्वर पर ईमान लाने का भाव; दीन मुहम्मदी का नाम, मुसलमानों का मत या धर्म।

اسلام بول—[ਇਸ-ਲਾਮ-ਬੋਲ] ਪੁ. ਇਸਤੰਬੋਲ, ਕੁਸਤੁਨਤੁਨੀਆ।

[इस-लाम-बोल] पु० इस्तम्बोल, क़ुस्तुनतुनिया।

اسلحہ—[ਅਸ-ਲਿਹ਼ਹ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਲਾਹ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਜੰਗੀ ਹਥਿਆਰ, ਗੋਲਾ, ਬਾਰੂਦ ਆਦਿ ਸਾਮਾਨ।

[अस-लिह़ः] अर० पु० 'सलाह़' का बहुवचन, हथियार, शस्त्र, बारूद आदि सामग्री।

اسلحہ خانہ—[ਅਸ-ਲਿਹ਼ਹ: - ਖ਼ਾਨਹ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਮਕਾਨ ਜਿੱਥੇ ਜੰਗੀ ਸਾਮਾਨ ਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ।

[अस-लिह़ः-ख़ानः] अर० फ़ा० पु० वह मकान जहां युद्ध का सामान हथियार आदि रखे जाते हैं, शस्त्र घर।

اسلم—[ਅਸ-ਲਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ। ਵਿ. ਸੱਪ ਦਾ ਡੰਗਿਆ।

[अस-लम] अर० पु० बहुत ही सुरक्षित; साँप का डंसा हुआ।

اسلوب—[ਉਸ-ਲੂਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ, ਕਾਇਦਾ।

[उस-लूब] ढंग, तरीका, कायदा।

اسم—[ਇਸ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਂ; ਸੰਗਿਆ।

[इस-म] अर० पु० नाम; संज्ञा।

إسماء—[ਇਸ-ਮਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਇਸਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਂ ; ਇਕ ਸੁੰਦਰੀ ਜਿਸ ਤੇ 'ਸਾਅਦ' ਆਸ਼ਕ ਸੀ ।

[इस-माअ] अर० पु० स्त्री० 'इस्म' का बहुवचन, बहुत से नाम ; एक सुन्दरी जिस पर 'साअद' आशिक था ।

إسم اعظم—[ਇਸ-ਮੇ-ਆ.ਅ.ਜ਼ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਾਂ; ਮੂਲ ਮੰਤਰ ।

[इस-मे आ.अ.ज़म] अर० पु० ईश्वर के नामों में सब से बड़ा नाम; मूलमन्त्र ।

إسمعیل - إسماعیل—[ਇਸ-ਮਾ-ਈਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪੈਗੰਬਰ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੇ ਲੜਕੇ ਸਨ ।

इस-मा-ईल] अर० पु० एक पैगंबर का नाम जो हज़रत इबराहीम के लड़के थे ।

إسماعیلیه—[ਇਸ ਮਾ-ਈਲੀਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ ਜਿਸਦਾ ਬਾਨੀ ਹਸਨ ਬਿਨ ਸੱਬਾਹ ਸੀ ।

[इस-मा-ईलीय:] अर० पु० एक सम्प्रदाय जिस का प्रवर्तक हसन बिन सब्बाह था ।

إسماء الرجال—[ਇਸ-ਮਾਉਰ-ਰਿਜਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ।

[इस-माउर-रिजाल] अर० पु० लोगों के नाम ।

إسم بامسمی—[ਇਸ-ਮ ਬਾ-ਮੁਸੰਮਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਜੈਸਾ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਤਿਹੋ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਹੋਣ, ਜੈਸਾ ਨਾਂ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ।

[इस-म बा-मुसम्मा] अर० वि० जिस का जैसा नाम वैसे उस के गुण होना, गुणों के अनुसार नाम वाला ।

إسم نویسی—[ਇਸ-ਮ ਨਵੀਸੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਾਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ; ਗਵਾਹ ਦੀ ਫ਼ਹਿਰਸਤ ; ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ; ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰ ।

[इस-म नवीसी] अर० फ़ा० स्त्री० नाम लिखने की क्रिया; गवाहों की सूची ; रजिस्टर में अंकित करने का भाव ; नाम दर्ज करने का रजिस्टर ।

اسناد—[ਅਸ-ਨਾਦ] ਅਰ. ਇ. 'ਸਨਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ, ਸਰਟੀਫ਼ਿਕੇਟ, ਡਿਗਰੀਆਂ; ਦਲੀਲਾਂ ।

[अस-नाद] अर० स्त्री० 'सनद' का बहुवचन, प्रमाण-पत्र, सर्टिफ़िकेट, डिगरियाँ; दलीलें ।

إسناد—[ਇਸ-ਨਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਨਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-नाद] अर० पु० सनद पेश करने का भाव ।

اسوانسی—[ਅਸ-ਵਾਂ-ਸੀ] ਇ. ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਕ ਨਾਪ ।

[अस-वाँसी] स्त्री० ज़मीन का एक नाप ।

اسوج—[ਅਸੋਜ] ਪੁ. ਬਿਕਰਮੀ ਸਾਲ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਅੱਧ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਅੱਧ ਅਕਤੂਬਰ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[असोज] पु० विक्रम संवत् का छठा महीना ।

اسود—[ਅਸ-ਵਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਕਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ।

[अस-वद] अर० वि० काला, बहुत काले रंग का ।

اسود و احمر—[ਅਸ-ਵਦੋ ਅਹ-ਮਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਮ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ।

अस-वदो अह्-मर] अर० पु० श्याम-सागर और लाल सागर ।

اسوه—[ਉਸ-ਵ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰੋਕਾਰ ; ਨਮੂਨਾ ।

[उस-व:] पैरावा ; नमूना ।

إسهال—[ਇਸ-ਹਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਤਲਾ ਪਖਾਨਾ, ਦਸਤ ।

[इस-हाल] अर० पु० पतला पाख़ाना, दस्त ।

إسهام—[ਇਸ-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਹੂਰਤ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इस-हाम] अर० पु० तीरों के द्वारा मुहूर्त निकालने का भाव ।

اسهل—[ਅਸ-ਹਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ, ਸਹਿਲ ।

[अस-हल] अर० वि० अति सुगम, सहल ।

اسی—[ਅੱਸੀ] ਵਿ. ਵੀਹ ਘਟ ਸੌ ।

[अस्सी] वि० सत्तर और दस, ८० ।

إسی—[ਇਸੀ] ਪਤ. ਵਿ. 'ਇਸ ਹੀ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ।

[इसी] सर्व० वि० 'इस ही' का संक्षेप ।

اُسی—[ਉਸੀ] ਪਤ. ਵਿ. 'ਉਸ ਹੀ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ

[उसी] सर्व०वि० 'उस ही' का संक्षेप ।

اسیاف—[ਅਸ-ਯਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸੈਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਲਵਾਰਾਂ ; 'ਸੀਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਿਨਾਰੇ, ਕੰਢੇ ।

[अस-याफ़] अर० पु० 'सैफ़' का बहुवचन, तलवारें ; 'सीफ़' का बहुवचन, किनारे, तट ।

اسیر—[ਅਸੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੈਦੀ, ਬੰਦੀਵਾਨ ; ਪਾਬੰਦ ਆਦਮੀ ।

[असीर] अर० पु० क़ैदी, बंदी ; पाबन्द आदमी ।

اسیر سلطانی—[ਅਸੀਰੇ ਸੁਲ-ਤਾਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਕੈਦੀ ।

[असीरे सुल-तानी] अर० फ़ा० पु० शाही क़ैदी ।

اسیری—[ਅਸੀਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੈਦ, ਬੰਦੀਵਾਨੀ ।

[असीरी] अर० फ़ा० स्त्री० क़ैद, क़ैद होने की अवस्था ।

اسیس—[ਅਸੀਸ] ਇ. ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ, ਦੁਆਇ।
[असीस] स्त्री॰ आशीर्वाद, भले के लिये की गई प्रार्थना।

اسیسنا—[ਅਸੀਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਅਸੀਸ ਦੇਣਾ, ਦੁਆ ਦੇਣਾ।
[असीस-ना] क्रि॰ सक॰ आशीर्वाद देना, दुआ देना।

اشارات—[ਇਸ਼ਾ-ਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਸ਼ਾਰਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਇਸ਼ਾਰੇ, ਸੈਨਤਾਂ, ਰਮਜ਼ਾਂ; ਰੇਲਵੇ ਸਿਗਨਲ।
[इशा-रात] अर॰ पु॰ 'इशारा' का बहुवचन, संकेत, इशारे; रेलवे सिगनल।

اشاراتی زبان—[ਇਸ਼ਾ-ਰਾਤੀ ਜ਼ਬਾਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੈਂਕੇਤਿਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਮੂਕ ਭਾਸ਼ਾ।
[इशा-राती ज़बान] अर॰ फ़ा॰ स्त्री॰ सांकेतिक भाषा, मूक भाषा।

اشاعت—[ਇਸ਼ਾ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ; ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[इशा-अत] अर॰ स्त्री॰ प्रकाशित करने का भाव, प्रकाशन; प्रसिद्ध करना, फैलाना।

اشباع—[ਇਸ਼-ਬਾ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਰ ਸੰਕੇਤ, ਮਾਤਰਾਂ; ਜ਼ਬਰ, ਜ਼ੇਰ ਪੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਉਂ ਖਿਚਣਾ ਕਿ ਜ਼ਬਰ ਤੋਂ ਅਲਫ਼, ਜ਼ੇਰ ਤੋਂ 'ਯੇ' ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਤੋਂ 'ਵ' ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ; ਪਿੰਗਲ ਵਿਚ ਹਰਫ਼ ਦਖ਼ੀਲੀ, ਕਾਫ਼ੀਆ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤਾਸੀਸ ਦੇ 'ਅਲਫ਼' ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 'ਸੁਆਦ' ਦੀ 'ਜ਼ੇਰ' ਹਾਸਲ ਵਿਚ ਤੇ 'ਸਾਵਰ' ਦੇ 'ਵਾਉ' ਦੀ 'ਜ਼ਬਰ'।
[इश-बा-अ] अर॰ १ स्वर संकेत; ज़बर, ज़ेर, पेश को यों खींचना कि ज़बर से अलिफ़, ज़ेर से 'ये' और पेश से 'व' की ध्वनि उत्पन्न हो जाए; पिंगल में हर्फ़ दख़ीली; क़ाफ़िया परिभाषा में 'तासीस' के 'अलिफ़' की पिछली हरकत को कहते हैं जैसे 'स्वाद' की 'ज़ेर' 'हासिल' में और 'यावर' के 'वाओ' की 'ज़बर'।

اشباہ—[ਇਸ਼-ਬਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਵਰਗਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इश-बाह] अर॰ पु॰ किसी जैसा होने का भाव।

اشباہ—[ਅਸ਼-ਬਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਿਬਹ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਉਪਮਾਵਾਂ, ਤਸ਼ਬੀਹਾਂ, ਲਕੀਰਾਂ, ਰੇਖਾਵਾਂ; ਸ਼ਕਲਾਂ, ਸੂਰਤਾਂ।
[अश-बाह] अर॰ पु॰ 'शिबह' का बहुवचन, तसवीरें, उपमाएं; लकीरें, रेखाएं; शक्लें, सूरतें।

اشتباہ—[ਇਸ਼-ਤਿਬਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਦੇਹ, ਸ਼ੁਬ੍ਹਾ, ਸ਼ਕ, ਸ਼ੰਕਾ।
[इश-तिबाह] अर॰ पु॰ संदेह, शंका, शुबह, शक।

اشتداد—[ਇਸ਼-ਤਿਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੇਜ਼ੀ, ਸ਼ਿੱਦਤ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਵਧੀਕੀ; ਬਹੁਲਤਾ।
[इश-तिदाद] अर॰ पु॰ तेज़ी, ज़्यादती, अधिकता; बाहुल्य।

اشتر—[ਉਸ਼-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਊਠ; ਘੋੜਾ।
[उश-तर] फ़ा॰ पु॰ ऊंट; घोड़ा।

اشترا—[ਇਸ਼-ਤਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਰੀਦ; ਤਜਾਰਤ।
[इश-तर] अर॰ पु॰ खरीद; व्यापार।

اشتراک—[ਇਸ਼-ਤਿਰਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਂਝ, ਸ਼ਿਰਾਕਤ, ਭਿਆਲੀ।
[इश-तिराक] अर॰ पु॰ सांझ, शराकत।

اشتراک انقلابی—[ਇਸ਼-ਤਿਰਾਕੇ ਇਨ-ਕਿਲਾਬੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸਾਂਝ ਜਾਂ ਮੇਲ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਖ਼ਾਤਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਮਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।
[इश-तिराके इन-क़िलाबी] अर॰ फ़ा॰ पु॰ वह सांझ अथवा मेल जो देश के प्रबन्ध में अदला-बदली के लिये विभिन्न मतों अथवा सम्प्रदायों में उत्पन्न हो जाय।

اشتراکی [ਇਸ਼-ਤਿਰਾਕੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਮਾਜਵਾਦ ਸੰਬੰਧੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ।
[इश-तिराकी] अर॰ वि॰ समाजवाद सम्बन्धी, समाजवादी।

اشتراکیت—[ਇਸ਼-ਤਿਰਾ-ਕੀਅੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਸਾਮਵਾਦ, ਜਥੇਬੰਦੀ, ਸੰਘ, ਸੰਗਠਨ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਕੇ ਚਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ।
[इश-तिरा-कीयत] अर॰ स्त्री॰ भाईचारे अथवा समाज में सम्पत्ति का बराबर विभाजन करने की विधि, साम्यवाद; जत्थेबन्दी, संघ, संगठन, एक दूसरे के विरुद्ध हो कर चलने के स्थान पर मिल कर काम करने का भाव, समाजवाद।

اشتعال—[ਇਸ਼ ਤਿ-ਆਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੜਕਾਉ, ਜੋਸ਼, ਰੋਹ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इश-ति-आल] अर॰ पु॰ प्रज्वलित होना, भड़कना, उग्र रूप धारण करना।

اشتعال طبع [ਇਸ਼-ਤਿਆਲੇ ਤਬ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਬੀਅਤ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इश-तिआले तब-अ] अर॰ पु॰ तबीयत में जोश और गुस्से के आने का भाव।

اشتعالک—[ਇਸ਼-ਤਿ-ਆਲਕ] ਪੁ. ਗੁੱਸਾ ਜਾਂ ਜੋਸ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਭੜਕਾਉ, ਉਭਾਰ।
[इश-तिआलक] पु॰ गुस्सा अथवा जोश दिलाने का भाव, भड़काव।

اشتغال—[ਇਸ਼-ਤਿਗ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਰੁਝੇਵਾਂ, ਸ਼ੁਗਲ, ਕੰਮਕਾਰ।
[इश-तिग़ाल] अर॰ पु॰ किसी काम में संलग्न होने का भाव, काम धन्धा, व्यापार।

اشتقاق—[ਇਸ਼-ਤਿਕ਼ਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਿਰੁਕਤੀ ।

[इश-तिक़ाक़] अर० पु० एक शब्द से दूसरा शब्द बनाने का भाव, निरुक्ति ।

اشتمال—[ਇਸ਼-ਤਿਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इश-तिमाल] अर० पु० शामिल या शरीक होने का भाव; सम्मिलित होने का भाव ।

اشتمال اراضی—[ਇਸ਼-ਤਿਮਾਲੇ ਅਰਾ.ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਰੱਬੇ-ਬੰਦੀ, ਚਕਬੰਦੀ ।

[इश-तिमाले अरा.ज़ी] अर० स्त्री० मुरब्बाबन्दी, चकबन्दी ।

اشتہا—[ਇਸ਼-ਤਿਹਾ] ਅਰ. ਇ. ਭੁੱਖ; ਇੱਛਾ ।

[इश-तिहा] अर० स्त्री० भूख, क्षुधा; इच्छा ।

اشتہا افزا—[ਇਸ਼-ਤਿਹਾ ਅਫ਼-ਜ਼ਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੁੱਖ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਭੁੱਖ ਚਮਕਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[इश-तिहा-अफ़-ज़ा] अर० फ़ा० वि० भूख लगाने वाला, भूख बढ़ाने वाला ।

اشتہار—[ਇਸ਼-ਤਿਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ, ਉਹ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; ਨੋਟਸ, ਐਲਾਨ, ਸੂਚਨਾ ।

[इश-तिहार] अर० पु० विज्ञापन, वह छपा हुआ काग़ज़ जिसके द्वारा किसी चीज़ की प्रसिद्धि की जाए, सूचना ।

اشتہاری—[ਇਸ਼-ਤਿਹਾਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸੰਬੰਧੀ; ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ; ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[इश-तिहारी] अर० वि० पु० इश्तिहार सम्बन्धी ; वह दोषी जिस के सम्बन्ध में विज्ञापन निकाला गया हो ।

اشتہاری مجرم—[ਇਸ਼-ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜ-ਰਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਮੁਜਰਮ ਜਿਸ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ।

[इश-तिहारी मुज-रिम] अर० पु० वह दोषी जिसकी गिरफ़्तारी का विज्ञापन निकल चुका हो ।

اشتیاق—[ਇਸ਼-ਤਿਆਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੌਕ, ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ, ਸੱਧਰ, ਤਮੰਨਾ ।

[इश-तियाक़] अर० पु० शौक़, कामना, इच्छा, तीव्र अभिलाषा ।

اشٹمی—[ਅਸ਼ਟਮੀ] ਇ. ਹਰ ਪੱਖ ਦੀ ਅਠਵੀਂ ਥਿਤ ।

[अष्-टमी] स्त्री० हर पक्ष की आठवीं तिथि ।

اشجار—[ਅਸ਼ਜਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਜਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦਰੱਖ਼ਤ, ਰੁੱਖ ।

[अश-जार] अर० पु० 'शजर' का बहुवचन, वृक्ष, पेड़ ।

اشجع—[ਅਸ਼-ਜਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬਹਾਦੁਰ (ਆਦਮੀ); ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੱਪ ।

[अश-जअ] अर० वि० पु० बहुत बहादुर (मनुष्य); एक प्रकार का साँप ।

اشخاص—[ਅਸ਼-ਖ਼ਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਖ਼ਸ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ, ਬੰਦੇ, ਲੋਕ ।

[अश-ख़ा.स] अर० पु० 'शख़्स' का बहुवचन, लोग, मनुष्य ।

اشد—[ਅਸ਼ੱਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਨਿਹਾਇਤ ।

[अशद्] अर० वि० पु० बहुत सख़्त, बहुत ज़्यादा, अत्यधिक ।

اشدھ—[ਅਸ਼ੁੱਧ] ਸੰ. ਵਿ. ਅਪਵਿੱਤਰ, ਨਾਪਾਕ ; ਮਿਲਾਵਟੀ ।

[अशुद्ध] सं० वि० अपवित्र, नापाक; मिलावटी ।

اشر—[ਅਸ਼ੱਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸ਼ਰੀਰ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ।

[अशर्र] अर० वि० बहुत शरारती, अतीव ऊधम मचाने वाला ।

اشرار—ਅਸ਼-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਰੀਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕ ਜੋ ਪੁਆੜੇ ਹੀ ਜੜ ਬਣਨ ।

[अश-रार] अर० पु० 'शरीर' का बहुवचन, बुरे, शरारती लोग, दुष्ट व्यक्ति ।

اشراف—[ਅਸ਼ਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਰੀਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭਲੇਲੋਕ, ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ, ਸਰਦਾਰ, ਚੌਧਰੀ, ਸਾਊ ।

[अश-राफ़] अर० पु० 'शरीफ़' का बहुवचन, भद्र लोग; बड़े आदमी; सज्जन पुरुष ।

اشرافت—[ਅਸ਼-ਰਾਫ਼ਤ] ਇ. ਭਲਮਣਸਊ, ਭਲਮਾਣਸੀ ।

[अश-राफ़त] स्त्री० सज्जनता, भलमनसाहत ।

اشرافیہ—[ਅਸ਼-ਰਾਫ਼ੀ-ਯਾ:] ਅਰ. ਇ. ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ, ਨਵਾਬੀ ਰਾਜ, ਰਜਵਾੜਾ ਸ਼ਾਹੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਜਾਂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[अश-राफ़ी-या:] अर० स्त्री० अमीरों की हकूमत, नवाबी राज्य ; बादशाह अथवा राजे के वंश के लोग जिन्हें विशेष अधिकार मिले होते हैं ।

اشراق—[ਇਸ਼-ਰਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਰੌਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ, ਪਰਭਾਤ; ਉਹ ਚਾਰ ਰਕਾਤੀ ਨਮਾਜ਼ ਜੋ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਮਗਰੋਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਰੌਸ਼ਨਜ਼ਮੀਰੀ, ਹਿਕਮਤ ।

[इश-राक़] अर० पु० रोशन अथवा प्रकाशवान होने का भाव, चमकना, सूर्य का उदय होना; वह चार रकाती नमाज़, जो सूर्य चढ़ने के बाद पढ़ी जाती है; हिकमत ।

إشراقین—**[ਇਸ਼-ਰਾ-ਕ਼ੀ-ਯੀਨ]** ਅਰ. ਪੁ. ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਹ ਗਰੋਹ ਜੋ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਆਤਮਕ ਬਲ ਨਾਲ ਦੂਰ ਬੈਠਾ ਹੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

[इश-रा-क़ी-यीन] अर० पु० तपस्वियों का वह दल जो अपने शिष्यों को आत्मबल से दूर बैठे ही शिक्षा देता है ।

اشرف—**[ਅਸ਼-ਰਫ਼]** ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਭਲਾਮਾਣਸ, ਨੇਕਪਾਕ ।

[अश-रफ़] अर० वि० अति सौम्य, भलामानस, नेक ।

اشرف المخلوقات—**[ਅਸ਼-ਰਫ਼ੁਲਮਖ਼-ਲੂਕ਼ਾਤ]** ਅਰ. ਪੁ. ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ 'ਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ, ਮਨੁੱਖ, ਆਦਮੀ, ਇਨਸਾਨ ।

[अश-रफ़ुलमख़-लूक़ात] अर० पु० समस्त सृष्टि का सिरमौर, मनुष्य, आदमी ।

اشرفی—**[ਅਸ਼-ਰਫ਼ੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੋਨੇ ਦਾ ਸਿੱਕਾ, ਮੋਹਰ, ਪੌਂਡ ।

[अश-रफ़ी] फ़ा० स्त्री० सोने का सिक्का, स्वर्णमुद्रा, मोहर ।

اشعار — **[ਅਸ਼-ਆਰ]** ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਿਅਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ੈਅਰਾਂ, ਤੁਕਾਂ, ਕਵਿਤਾ ।

[अश-आर] अर० पु० 'शिअर' का बहुवचन, कविताओं के चरण, पद्य-समूह ।

اشعریہ—**[ਅਸ਼-ਅ਼-ਰੀਯ:]** ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਪਰਦਾ ।

[अश-अ़-रीय:] अर० पु० मुसलमान दार्शनिकों का एक सम्प्रदाय ।

اشغال—**[ਅਸ਼-ਗ਼ਾਲ]** ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਗ਼ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਰੁਝੇਵੇਂ ਕੰਮ, ਧੰਦੇ, ਵਿਹਾਰ ।

[अश-ग़ाल] अर० पु० 'शग़ल' का बहुवचन, काम धन्धे, व्यापार ।

اشغلہ—**[ਉਸ਼-ਗ਼ੂਲ:]** ਪੁ. ਝਿਗੜੇ ਜਾਂ ਫ਼ਸਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ।

[उश-ग़ूला] पु० झगड़े की बात ।

اشفاق—**[ਅਸ਼-ਫ਼ਾਕ਼]** ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਫ਼ਕ਼ਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ, ਕਿਰਪਾਵਾਂ, ਅਨਾਇਤਾਂ, ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ਾਂ ।

[अश-फ़ाक़] अर० पु० 'शफ़क़त' का बहुवचन, कृपाएँ, अनुग्रह ।

إشفاق—**[ਇਸ਼-ਫ਼ਾਕ਼]** ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਫ਼ਕ਼ਤ' ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਿਹਰ, ਰਹਿਮ, ਤਰਸ, ਦਰਦਮੰਦੀ, ਨਰਮੀ ।

[इश-फ़ाक़] अर० पु० कृपा, दया, मेहरबानी ।

اشقیاء—**[ਅਸ਼-ਕ਼ਿਯਾਅ]** ਅਰ. ਵਿ. 'ਸ਼ਕ਼ੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੰਗ-ਦਿਲ, ਪੱਥਰਦਿਲ, ਕਠੋਰ, ਬੇਰਹਿਮ, ਕਠੋਰ ਚਿਤ, ਜ਼ਾਲਮ; ਬਦਨਸੀਬ ।

[अश-क़ियाअ] अर० वि० 'शक़ी' का बहुवचन, पत्थर दिल, कठोर हृदय, बेरहम, निर्दयी; मन्द भाग्य ।

اشک—**[ਅਸ਼-ਕ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਸ਼ਰੂ, ਹੰਝੂ ।

[अश-क] फ़ा० पु० अश्रु, आँसू,

اشکال—**[ਅਸ਼-ਕਾਲ]** ਅਰ. ਇ. 'ਸ਼ਕਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ਕਲਾਂ, ਮੂਰਤਾਂ ।

[अश-काल] अर० स्त्री० 'शकल' का बहुवचन, शक्लें, सूरतें ।

إشکال—**[ਇਸ਼-ਕਾਲ]** ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਦਿੱਕਤ, ਕਠਨਤਾ ।

[इश-काल] अर० पु० कठिन होने का भाव, कठिनता, मुश्किल ।

اشک باری—**[ਅਸ਼-ਕ ਬਾਰੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੁਦਨ, ਰੋਣ-ਧੋਣ ।

[अश-क बारी] फ़ा० स्त्री० रुदन, रोना ।

اشک شوئی—**[ਅਸ਼-ਕ ਸ਼ੋਈ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਥਰੂ ਪੂੰਝਣੀ; ਝੂਠੀ ਢਾਰਸ, ਦਿਲਾਸਾ, ਤਸੱਲੀ ।

[अश-क शोई] फ़ा० स्त्री० आँसू पोंछने का भाव; झूठा दिलासा, ढारस, आश्वासन ।

اشلک—**[ਅਸ਼-ਲੁਕ]** ਤੁਰ: ਪੁ. ਤੁਹਮਤ; ਬੁਹਤਾਨ, ਦੋਸ਼, ਐਬ ।

[अश-लुक] तुर्क० पु० दोष, लाञ्छन; आरोप, ऐब ।

اشنان—**[ਅਸ਼-ਨਾਨ]** ਪੁ. ਨ੍ਹਾਉਣ ਗ਼ੁਸਲ ।

[अश-नान] पु० स्नान, नहाना ।

اشوک—**[ਅਸ਼ੋਕ]** ਪੁ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਜਾ ।

[अशोक] पु० भारत का एक प्रसिद्ध सम्राट ।

اشہاد—**[ਅਸ਼-ਹਾਦ]** ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ਾਹਿਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਗਵਾਹ, ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਸਾਖੀ ।

[अश-हाद] अर० पु० 'शाहिद' का बहुवचन, गवाह, मौके के गवाह, साक्षी ।

اشہب—**[ਅਸ਼-ਹਬ]** ਅਰ. ਪੁ. ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਘੋੜਾ ।

[अश-हब] अर० पु० सफ़ेद रंग का घोड़ा ।

اشیاء—**[ਅਸ਼-ਯਾ]** ਅਰ. ਇ. 'ਸ਼ੈ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ੈਆਂ, ਚੀਜ਼ਾਂ, ਵਸਤੂਆਂ ।

[अश-या] अर० स्त्री० 'शै' का बहुवचन वस्तुएँ, चीजें ।

إصابت—**[ਇ-ਸਾ-ਬਤ]** ਅਰ. ਇ. ਰਸਾਈ, ਪਹੁੰਚ; ਪਕਿਆਈ, ਮਜ਼ਬੂਤੀ ।

[इसालत] अर० स्त्री० पहुँचने की क्रिया या भाव, पहुँच, दृढ़ता, मज़बूती।

اصالت—[ਅਸਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਸਲਾ, ਨਸਲ; ਤੁਖ਼ਮ; ਖ਼ਾਸੀਅਤ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦਾ ਅਸਰ।

[असालत] अर० स्त्री० वंश, नस्ल; अंश, बीज; विशेषता, वंश का प्रभाव।

اصالتاً—[ਅਸਾਲਤਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪ, ਖ਼ੁਦ।

[असालतन] अर० क्रि० वि० स्वयं, आप।

اصح—[ਅਸੱਹ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸਹੀ, ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ।

[असह्ह] अर० वि० बहुत ठीक, ज़्यादा दुरुस्त।

اصحاب—[ਅਸਹਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣ, ਮਿੱਤਰ; ਭਲੇਲੋਕ, ਸਰਦਾਰ, ਚੌਧਰੀ।

[अस्हाब] अर० पु० 'साहिब' का बहुवचन, सज्जनगण; सत्पुरुष, सरदार, चौधरी।

اصحاب فیل—[ਅਸਹਾਬੇ ਫ਼ੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਥੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਹਾਥੀ ਸਵਾਰ ਫ਼ੌਜ; ਅਬਰਹਾ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਜਿਸਨੇ ਅਰਬ ਤੇ ੫੬੦ ਈ. ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

[अस्हाबे फ़ील] अर० पु० हाथियों वाले, हाथी सवार सेना; अबरहा की सेना जिसने अरब पर ५६० ई० में आक्रमण किया था।

اصحاب کہف—[ਅਸਹਾਬੇ-ਕਹ-ਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕੰਦਰਵਾਸੀ, ਦਕਿਆਨੂਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਤ ਆਦਮੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਜਾ ਲੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਅਜੇ ਤਕ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਨ (Seven Sleepers)।

[अस्हाबे कह्फ़] अर० पु० कन्दरा निवासी लोग, आदमी जो दक़्यानूस बादशाह के समय में उस के अत्याचार से तंग आ कर गुफाओं में जा छुपे थे और अभी तक सोए पड़े हैं।

—[ਇਸਦਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੇਜਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस्दार] अर० पु० भेजने का भाव, उतारने का भाव।

اصرار—[ਇਸਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਠ, ਜ਼ਿਦ; ਤਾਕੀਦ।

[इसरार] अर० पु० हठ, ज़िद; ताकीद।

[ਅਸਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਰਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਖ਼ਰਚ, ਖ਼ਰਚੇ

[अस्राफ़] अर० पु० 'सर्फ़' का बहुवचन, ख़र्चे।

اصراف—[ਇਸਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਖ਼ਰਚ।

[इस्राफ़] अर० पु० ख़र्च करने का भाव, ख़र्च।

اصطباغ—[ਇਸਤਿਬਾਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕਣ ਦੀ ਰਸਮ, ਬਪਤਿਸਮਾ; ਰੰਗਣ।

[इस्तिबाग़] अर० पु० ईसाई धर्म अपनाते समय सिर पर पानी छिड़कने की प्रथा, बपतिस्मा, रंगने की क्रिया।

اصطبل—[ਅਸਤਬਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਤਬੇਲਾ।

[अस्तबल] अर० पु० घुड़साला, अश्वशाला, तबेला।

اصطرلاب—[ਇਸਤੁਰਲਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਉਹ ਗੋਲਾ ਜਿਸ ਤੇ ਕੁਝ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਹਰਫ਼ ਉਕਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਆਦਿ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਚਾਲ ਆਦਿ ਮਲੂਮ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[इस्तुरलाब] पु० पीतल का वह गोला जिस पर अक्षर खुदे होते हैं तथा जिस की सहायता से सूर्य आदि ग्रहों की ऊँचाई तथा चाल आदि मालूम की जाती है।

اصطفا—[ਇਸਤਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਚੋਣ, ਚੁਣਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इस्तिफ़ा] अर० स्त्री० चुनाव, चुनने का भाव।

اصطلاح—[ਇਸਤਿਲਾਹ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਦੇ ਕੇ ਵਰਤਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।

[इस्तिलाह] अर० स्त्री० किसी शब्द का साधारण अर्थ से भिन्न अन्य विशिष्ट अर्थ में प्रयुक्त होने का भाव, परिभाषा।

اصطلاحی مناظرہ—[ਇਸਤਿਲਾਹੀ ਮੁਨਾਜ਼ਰਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਾਸਤਰਾਰਥ।

[इस्तिलाही मुनाज़रः] अर० पु० पारिभाषिक शास्त्रार्थ।

اصغر—[ਅਸਗ਼ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ, ਨਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ।

[अस्ग़र] अर० वि० बहुत छोटा, छोटी अवस्था का।

اصفار—[ਅਸਫ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਿਫ਼ਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਿਫ਼ਰਾਂ, ਬਿੰਦੀਆਂ।

[अस्फ़ार] अर० पु० 'सिफ़र' का बहुवचन, बिन्दु।

اصفر—[ਅਸਫ਼ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੀਲਾ, ਜ਼ਰਦ; ਕੇਸਰੀ।

[अस्फ़र] अर० वि० पीला; केसरी।

اصفہان—[ਇਸਫ਼ਹਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਸੁਰਮਾ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ।

[इस्फ़हान] फ़ा० पु० ईरान का एक नगर जहाँ का सुरमा और तलवार प्रसिद्ध है।

اصفیا—[ਅਸ-ਫ਼ਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਫ਼ੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕ, ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ।

[असफ़िया] अर० पु० 'सफ़ी' का बहुवचन, चुने हुए लोग, भद्र पुरुष ।

اصل—[ਅਸ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੜ੍ਹ, ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ, ਜਿਥੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਿਕਲੇ, ਮੁੱਢ; ਖ਼ੁਲਾਸਾ, ਨਚੋੜ; ਅਸਲੀਅਤ; ਮੂਲ, ਮੂਲਧਨ, ਅਸਲਜ਼ਰ ।

[असल] अर० पु० जड़, बुनियाद, नींव; जहाँ से कोई चीज़ निकले, आरम्भ; तत्व, सार, निचोड़, ख़ुलासा; असलियत, वास्तविकता; मूल, मूलधन ।

اصلاً - اصلا—[ਅਸ-ਲਾ ਅਸ-ਲਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਸਲ ਵਿਚ; ਹਰਗਿਜ਼; ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ; ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ, ਨਾਮ-ਮਾਤਰ ।

[असला असलन] अर० क्रि० वि० असल में, वास्तव में; हरगिज़; किसी तरह भी; थोड़ा सा, मामूली, नाम-मात्र ।

اصلاب—[ਅਸ-ਲਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਸੁਲਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ, ਕੁਲਾਂ ।

[असलाब] अर० पु० स्त्री० 'सुलब' का बहुवचन, पीढ़ियाँ, कुलें ।

اصلاح—[ਇਸ-ਲਾਹ] ਅਰ. ਇ. ਸੁਧਾਈ, ਸੋਧ, ਦਰੁਸਤੀ, ਤਰਮੀਮ, ਸੁਧਾਰ; ਹਜਾਮਤ, ਖ਼ਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਤਰਤੀਬ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸੰਵਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इसलाह] अर० स्त्री० दुरुस्ती, शोध, संशोधन, सुधार; क्षौर कर्म, हजामत, ख़त निकलवाने का भाव; तरतीब देने का भाव; सँवारने का भाव ।

اصلاح مذہبی—[ਇਸ-ਲਾਹੇ ਮਜ਼-ਹਬੀ] ਅਰ. ਇ. ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ।

[इसलाहे मज़हबी] अर० स्त्री० धार्मिक सुधार ।

اصل الاصول—[ਅਸ-ਲੁਲ ਉਸੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਸਲ ਜੜ੍ਹ, ਅਸਲ ਬੁਨਿਆਦ, ਮੂਲ ਆਧਾਰ ।

[असलुल उसूल] अर० पु० असल जड़, असल बुनियाद, मूलाधार ।

اصل السوس—[ਅਸਲ-ਉਲਸੂਸ] ਅਰ. ਇ. ਮਲੱਠੀ ।

[असल उलसूस] अर० स्त्री० मुलहठी ।

اصلوں—[ਅਸ-ਲੋਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਸਲੋਂ, ਬਿਲਕੁਲ, ਕਤਈ, ਉੱਕਾ, ਮੂਲੋਂ, ਮੁੱਢੋਂ ।

[असलों] क्रि० वि० बिलकुल, क़तई, मूलतः ।

اصلی—[ਅਸਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ, ਕੁਦਰਤੀ, ਮੁੱਢਲਾ, ਆਦਿ; ਠੀਕ; ਉਮਦਾ, ਸੁੱਚਾ; ਵਾਸਤਵਿਕ ।

[असली] अर० वि० मूल, प्रधान, आदि, पैदायशी; ठीक; बढ़िया; सच्चा, खरा, बिना मिलावट का, शुद्ध, वास्तविक ।

اصلیت—[ਅਸ-ਲੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਕੀਕਤ, ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ।

[असलीयत] अर० स्त्री० असल का भाव, वास्तविकता ।

اصم—[ਅਸੱਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੋਲਾ, ਨਾ ਸੁਣ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ।

[असम्म] अर० वि० बहरा, न सुन सकने वाला ।

اصمعی—[ਅਸ-ਮਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਬੂ ਸਈਦ ਅਬਦੁਲ ਮਲਿਕ ਇਬਨ ਕਰੀਬ ।

[असमई] अर० पु० प्रसिद्ध अरबी साहित्यकार अबू सईद अब्दुल मलिक इबन क़रीब ।

اصناف—[ਅਸ-ਨਾਫ਼] ਅਰ. ਇ. 'ਸਿਨਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਿਸਮਾਂ ।

[असनाफ़] अर० स्त्री० 'सिनफ़' का बहुवचन, किस्में ।

اصنام—[ਅਸ-ਨਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸਨਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁਤ; ਮਸ਼ੂਕ ।

[असनाम] अर० पु० 'सनम' का बहुवचन, पत्थर की प्रतिमाएँ; माशूक़ ।

اصوات—[ਅਸ-ਵਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਸੌਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਸ਼ੋਰ ।

[असवात] अर० पु० स्त्री० 'सौत' का बहुवचन, आवाज़ें, शोर ।

اصول—[ਉਸੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਸਲੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਾਇਦੇ, ਕਾਨੂੰਨ, ਨੇਮ, ਮਰਯਾਦਾ, ਸਿਧਾਂਤ ।

[उसूल] अर० पु० 'असली' का बहुवचन, क़ायदे, क़ानून, सिद्धान्त, मर्यादा ।

اصول ارتقاء—[ਉਸੂਲੇ ਇਰ-ਤਿਕਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ।

[उसूले इर-तिक़ाअ] अर० पु० विकासवादी सिद्धान्त ।

اصول کلام—[ਉਸੂਲੇ ਕਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਤਰਕਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਮੀਮਾਂਸਾ ।

[उसूले कलाम] अर० पु० धार्मिक सिद्धान्तों की तर्क-सिद्धी या मीमांसा ।

اصول موضوعہ—[ਉਸੂਲੇ ਮੌਜ਼ੂਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਯਤ ਮਰਯਾਦਾ, ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕਾਇਦਾ, ਨਿਯਤ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਨੇਮ ।

[उसूले मौज़ूअ] अर० पु० नियत मर्यादा, निश्चित किया क़ायदा, नियत सिद्धान्त या नियम ।

اصیل—[ਅਸੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਚੰਗੀ ਨਸਲ ਦਾ, ਅਸਲ ਨਸਲ ਦਾ, ਕੁਲੀਨ; ਸ਼ਰੀਫ਼, ਭਲਾਮਾਣਸ, ਨੇਕ ਸੁਭਾ, ਸੀਧਾ, ਸਾਊ ।

[असील] अर० वि० अच्छी नसल का, कुलीन, शरीफ़, सौम्य, भलामानस।

اضافت—[ਇਜ਼ਾਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਬੰਧ, ਤੁਅੱਲਕ, ਨਿਸਬਤ, ਲਗਾਉ; ਸੰਬੰਧਕਾਰਕ ਦੀ ਜ਼ੇਰ।

[इज़ाफ़त] अर० स्त्री० एक वस्तु का दूसरी वस्तु के साथ सम्बन्ध स्थापित करने का भाव; सम्बन्ध कारक की ज़ेर।

اضافہ—[ਇਜ਼ਾਫ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਧਾ, ਵਧਾਈ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ।

[इज़ाफ़ः] अर० पु० वृद्धि, अधिकता, ज़्यादती।

اضافی—[ਇਜ਼ਾ-ਫ਼ੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੰਬੰਧਕ, ਜੋ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[इज़ा-फ़ी] अर० वि० सम्बन्धक, जो असली नहीं है।

اضحیٰ—[ਅਜ਼-ਹਾ] ਅਰ. ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਅਪੂ. ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ :—"ਅਜ਼ਹਾ ਈਦਨ ਕਾਇਮਨ=ਸਵੇਰੇ ਈਦ ਖੜਾ ਹੋਇਆ।"

[अज़्-हा] अर० स्त्री० क्रि० अपू० बलिदान हुआ जैसे : "अज़हा ईदन काइमन=सुबह ईद खड़ा हुआ।"

اضحوکہ—[ਉਜ਼-ਹੂਕ:] ਅਰ. ਵਿ. ਹਾਸੋਹੀਣਾ।

[उज़्-हूकः] अर० वि० जिसे देख कर हँसी आए।

اضداد—[ਅਜ਼-ਦਾਦ] ਅਰ. ਇ. 'ਜ਼ਿਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵਸਤਾਂ।

[अज़्-दाद] अर० स्त्री० 'ज़िद' का बहुवचन, विरोधी वस्तुएँ।

اضطراب—[ਇਜ਼-ਤ਼ਿਰਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਬਰਾਹਟ, ਬੇਚੈਨੀ, ਕਾਹਲੀ, ਕਲਕਲ।

[इज़्-तिराब] अर० पु० घबराहट, विकलता, बेचैनी, व्याकुलता।

اضطرار—[ਇਜ਼-ਤ਼ਿਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਕਰਾਰੀ, ਬੇਅਖ਼ਤਿਆਰੀ।

[इज़्-तिरार] अर० पु० विकलता, बेकरारी, बेइख़्तियारी।

اضعاف—[ਅਜ਼-ਆਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਦੁਗਣਾ ਤਿਗਣਾ।

[अज़्-आफ़] अर० वि० दुगुना तिगुना।

اضعاف—[ਇਜ਼-ਆਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੂਣਾ ਤੀਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इज़्-आफ़] अर० पु० दुगुना तिगुना करने का भाव।

اضعف—[ਅਜ਼-ਅਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਬਹੁਤ ਨਿਰਬਲ।

[अज़्-अफ़] अर० वि० बहुत कमज़ोर, अति निर्बल।

اضغاث—[ਅਜ਼-ਗ਼ਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਕੜੀਆਂ ਤੇ ਬੂਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਠੇ, ਗੱਠੀਆਂ, ਪੰਡੀਆਂ, ਪੂਲੀਆਂ।

[अज़्-ग़ास] अर० पु० लकड़ियों और बूटियों के मुट्ठे, पूलियां।

اضغاث احلام—[ਅਜ਼-ਗ਼ਾਸੇ ਅਹ-ਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਖ਼ਾਬ ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਬੀਰ ਜਾਂ ਤਾਤਪਰਜ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[अज़्-ग़ासे अह्-लाम] अर० पु० वह स्वप्न जिस से शुभाशुभ फल की कोई संभावना न हो।

اضلاع—[ਅਜ਼-ਲਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਿਲਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ; ਪਸਲੀਆਂ, ਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁਜਾਂ।

[अज़्-लाअ] अर० पु० 'ज़िला' का बहुवचन, ज़िले; पसलियाँ, शक्लों की भुजाएँ।

اضلال—[ਇਜ਼-ਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਭੁਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इज़्-लाल] अर० पु० गुमराह करने का भाव।

اضمار—[ਇਜ਼-ਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ 'ਨਾਂਵ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਪੜਨਾਂਵ' ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इज़्मार] अर० पु० वाक्य में किसी संज्ञा के स्थान पर सर्वनाम लाने का भाव।

اضمحلال—[ਇਜ਼-ਮਿਹ-ਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਕੁਮਲਾਹਟ, ਨਿਢਾਲਤਾ; ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਸੁਸਤੀ।

[इज़्-मिह्-लाल] अर० पु० कुम्हलाए होने की अवस्था; कमज़ोरी, सुस्ती।

اطاعت—[ਇਤ਼ਾ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ, ਅਧੀਨਗੀ, ਫ਼ਰਮਾਂਬਰਦਾਰੀ, ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इता-अत] अर० स्त्री० अधीनता, ताबेदारी, हुक्म मानने का भाव, आज्ञा पालन।

اطاق—[ਉਤ਼ਾਕ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਕਮਰਾ, ਹੁਜਰਾ, ਕੋਠੜੀ।

[उताक़] तुर० पु० कमरा, कोठरी।

اطال—[ਅਤ਼ਾਲ] ਕ੍ਰਿ. ਭੂਤਕਾਲ ਲੰਮਾ ਹੋਇਆ।

[अताल] क्रि० भूतकाल० लम्बा हुआ।

اطال اللہ عمرہ—[ਅਤ਼ਾਲੱਲਾ ਹੋ ਉਮ-ਰਾਹੂ] ਅਰ. ਵਾਕ. ਰੱਬ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਕਰੇ, ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ।

[अतालल्ला हो उम-राहू] अर० वाक्य० ईश्वर उसकी उमर बड़ी करे, उसकी बड़ी उमर हो।

اطالیہ—[ਅਤ਼ਾਲਿਯ:] ਅਰ. ਇ. ਇਟਲੀ।

[अतालियः] अर० स्त्री० इटली।

اطبا—[ਅਤ਼ਿਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਤਬੀਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਕੀਮ, ਵੈਦ, ਡਾਕਟਰ।

[अतिब्बा] अर० पु० 'तबीब' का बहुवचन, हकीम, वैद्य, डाक्टर।

اطراء—[ਇਤ਼ਰਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਸਤਤ ਜਾਂ ਸਿਫ਼ਤ ਦਾ ਭਾਵ।

[इत्‌राक़] अर० पु० नक्श करने का भाव ।

اطراف—[ਅਤ੍‌-ਰਾਫ਼] ਅਰ. ਇ. 'ਤਰਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਾਸੇ ।

[अत्‌-राफ़] अर० स्त्री० 'तरफ़' का बहुवचन, दिशाएँ ।

اطریفل—[ਇਤ੍‌-ਰੀ-ਫ਼ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਤ੍ਰਿਫਲਾ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਜੂਨ ।

[इत्‌-री-फ़ल] अर० पु० त्रिफला, एक प्रकार का अवलेह ।

اطعمہ—[ਅਤ੍‌-ਇਮ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਤੁਆਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਖਾਣੇ, ਭੋਜਨ ।

[अत्‌-इम:] अर० पु० 'तुआम' का बहुवचन, भोजन, खाद्य पदार्थ ।

اطفاء—[ਇਤ੍‌-ਫ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਬੁਝਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इत्‌-फ़ाअ] अर० पु० अग्नि बुझाने की क्रिया, अग्नि शांत करने का भाव ।

اطفال—[ਅਤ੍‌-ਫ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਤਿਫ਼ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਲੜਕੇ, ਬੱਚੇ ।

[अत्‌-फ़ाल] अर० पु० 'तिफ़्ल' का बहुवचन, लड़के, बच्चे ।

اطلاع—[ਇੱ-ਤਿ-ਲਾਅ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਬਰ, ਸੂਚਨਾ, ਰਪਟ, ਰਿਪੋਰਟ, ਨੋਟਸ ।

[इत्ति-लाअ] अर० स्त्री० सूचना, ख़बर, रिपोर्ट, नोटिस ।

اطلاعنامہ—[ਇਤਿਲਾ-ਅ-ਨਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੰਮਨ, ਨੋਟਸ, ਪਰਵਾਨਾ, ਸੂਚਨਾਪੱਤਰ ।

[इत्तिला-अ-नाम:] फ़ा० पु० सूचना पत्र, नोटिस, सम्मन ।

اطلاق—[ਇਤ੍‌-ਲਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इत्‌-लाक़] अर० पु० लागू करने का भाव ।

اطلاق نویس—[ਇਤ੍‌-ਲਾਕ਼ ਨਵੀਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਖ਼ਰਚੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਫ਼ਸਰ ।

[इत्‌-लाक़ नवीस] अर० फ़ा० पु० सम्मन जारी करने और ख़र्च का हिसाब रखने वाला अफ़सर ।

اطلس—[ਅਤ੍‌-ਲਸ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਮਕੀਲਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ, ਸਾਟਨ ।

[अत्‌-लस] अर० स्त्री० एक प्रकार का चमकीला रेशमी कपड़ा, साटन ।

اطمینان—[ਇਤ੍‌-ਮੀਨਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ, ਤਸੱਲੀ, ਢਾਰਸ, ਦਿਲਜਮੀ, ਧੀਰਜ ।

[इत्‌-मीनान] अर० पु० सबर, संतोष, आश्वासन, तसल्ली, विश्वास, धैर्य ।

اطناب—[ਅਤ੍‌-ਨਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਤਨਾਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਣਾਵਾਂ, ਤੰਬੂ ਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ।

[अत्‌-नाब] अर० पु० स्त्री० 'तनाब' का बहुवचन, ख़ेमे की रस्सियाँ ।

اطناب—[ਇਤ੍‌-ਨਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इत्‌-नाब] अर० पु० बात को लम्बा करने का भाव ।

اطنہ—[ਅਤ੍‌-ਨ:] ਅਰ. ਪੁ. ਯੂਨਾਨ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਏਥਨਜ਼ ।

[अत्‌-न:] अर० पु० यूनान का नगर ऐथन्ज़ ।

اطوار—[ਅਤ੍‌-ਵਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਤੌਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ, ਢੰਗ, ਢੱਬ, ਆਚਾਰ ।

[अत्‌-वार] अर० पु० 'तौर' का बहुवचन, तरीक़े, ढंग, आचार ।

اطہار—[ਅਤ੍‌-ਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਪਾਕ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕ ।

[अत्‌-हार] अर० पु० बहुत पाक अथवा पवित्र लोग ।

اطہار—[ਇਤ੍‌-ਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ।

[इत्‌-हार] अर० पु० पवित्रता, शुद्धता ।

اطہر—[ਅਤ੍‌-ਹਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪਾਕ, ਅਤਿ ਪਵਿੱਤਰ ।

[अत्‌-हर] अर० वि० अति पवित्र; बहुत पाक ।

اطیب—[ਅਤ੍‌-ਯਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ; ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ।

[अत्‌-यब] अर० वि० अत्यन्त पवित्र; अति सुगन्धित ।

اظلال—[ਅਜ਼੍‌-ਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ਿੱਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਛਾਵਾਂ, ਪਰਛਾਵੇਂ ।

[अज़्‌-लाल] अर० पु० 'ज़िल्ल' का बहुवचन, साए; प्रतिबिम्ब ।

اظلم—[ਅਜ਼੍‌-ਲਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੜਾ ਜ਼ਾਲਿਮ, ਅਤਿਆਚਾਰੀ ।

[अज़्‌-लम] अर० वि० बड़ा ज़ालिम, अत्याचारी ।

اظہار—[ਇਜ਼੍‌-ਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪ੍ਰਗਟਾਉ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਬਿਆਨ, ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इज़्‌-हार] अर० पु० ज़ाहिर करने या प्रकट करने का भाव, बयान करने या व्याख्या करने का भाव, वक्तव्य, बयान, गवाही देने का भाव ।

اظہار حلفی—[ਇਜ਼੍‌-ਹਾਰੇ ਹਲ-ਫ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਸਮੀਆ ਗਵਾਹੀ ।

[इज़्‌-हारे हल-फ़ी] अर० पु० शपथ द्वारा दी गई गवाही ।

اظہار قانونی—[ਇਜ਼੍‌-ਹਾਰੇ ਕ਼ਾਨੂਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਗਵਾਹੀ ।

[इज़्हारे क़ानूनी] अर० पु० क़ानून अनुसार ठीक गवाही ।

اظہار نویس—[ਇਜ਼-ਹਾਰ ਨਵੀਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਹੱਰਰ ਜੋ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੋਟ ਕਰੇ ।

[इज़्हार नवीस] फ़ा० पु० मुहर्रिर जो ब्यान तथा गवाही नोट करता है ।

اظہر—[ਅਜ਼-ਹਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਖੂਬ ਪ੍ਰਗਟ, ਸਪਸ਼ਟ ।

[अज़्हर] अर० वि० बहुत प्रकट, स्पष्ट ।

اظہر من الشمس—[ਅਜ਼-ਹਰ-ਮਿਨੱਸ਼ਮਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਰੌਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ, ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ।

[अज़्हर-मिनश्शम्स] अर० वि० सूर्य से बढ़ कर प्रकाश-मान, बहुत स्पष्ट और प्रकट ।

اعادہ—[ਇਆਦਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਦੁਹਰਾਉਣ, ਮੋੜਣ ਜਾਂ ਫੇਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इआदः] अर० पु० दुहराव, बार बार कहने का भाव, आवृत्ति, पुनः पुनः कथन ।

اعاظم—[ਆਆਜ਼ਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਆਜ਼ਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ (ਆਦਮੀ) ।

[अआज़िम] अर० पु० 'आज़म' का बहुवचन, बहुत बड़े (आदमी) ।

اعانت—[ਇਆਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਹਾਇਤਾ, ਇਮਦਾਦ ; ਸਹਾਰਾ ।

[इआनत] अर० स्त्री० सहायता, सहयोग; सहारा ।

اعانت مجرمانہ—[ਇਆਨਤੇ ਮੁਜ-ਰਿਮਾਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੁਰਮ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ।

[इआनते मुज-रिमानः] अर० फ़ा० स्त्री० अपराध के लिये प्रेरणा या सहायता ।

اعانہ—[ਇਆਨ:] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਦਾ, ਉਗਰਾਹੀ ।

[इआनः] अर० पु० चन्दा, उगराही ।

اعتاق—[ਇਅ-ਤਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਗੋਲੇ ਜਾਂ ਗੋਲੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ-ताक़] अर० पु० स्वतन्त्र करने का भाव, दास या दासी को स्वतन्त्र कर देने का भाव ।

اعتبار—[ਇਅ-ਤਿਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਭਰੋਸਾ, ਯਕੀਨ, ਪਰਤੀਤ ।

[इअ-तिबार] अर० पु० विश्वास, भरोसा, यक़ीन ।

اعتدال—[ਇਅ-ਤਿਦਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਾ ਥੋੜਾ ਨਾ ਬਹੁਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ-तिदाल] अर० पु० बराबर होने का भाव, न अधिक न थोड़ा होने का भाव ।

اعتذار—[ਇਅ-ਤਿਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਜ਼ਰ, ਉਜ਼ਰਦਾਰੀ ।

[इअ-तिज़ार] अर० पु० आपत्ति, उज़्रदारी ।

اعتراض—[ਇਅ-ਤਿਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਤਰਾਜ਼, ਉਜ਼ਰ, ਨੁਕਤਾ-ਚੀਨੀ ।

[इअ-तिराज़] अर० पु० आपत्ति, उज़्र, नुक्ताचीनी ।

اعتراف—[ਇਅ-ਤਿਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮੰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਇਕਰਾਰ ।

[इअ-तिराफ़] अर० पु० मान लेने का भाव, स्वीकृति ।

اعتراف مہلک—[ਇਅ-ਤਿਰਾਫ਼ੇ ਮਹ-ਲਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਇਕਰਾਰ ।

[इअ-तिराफ़े मह-लिक] अर० पु० भयानक इक़रार ।

اعتصام—[ਇਅ-ਤਿ-ਸਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਪੱਲਾ ਮਾਰਨਾ ।

[इअ-तिसाम] अर० पु० अपने आप को पाप से बचाने का भाव; पंजा मारना ।

اعتقاد—[ਇਅ-ਤਿਕ਼ਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਯਕੀਨ, ਭਰੋਸਾ, ਨਿਸ਼ਚਾ ।

[इअ-तिक़ाद] अर० पु० विश्वास, निश्चय, भरोसा ।

اعتکاف—[ਇਅ-ਤਿਕਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕਾਂਤਵਾਸ, ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਕੋਠਾ ਨਸ਼ੀਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਇਕਾਂਤਸੇਵੀ ਜਾਂ ਵਿਰਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ-तिकाफ़] अर० पु० मस्जिद में एकांत में बैठने का भाव ; एकान्त सेवी या विरक्त होने का भाव, सांसारिक बंधनों से मुक्त होने का भाव ।

اعتلا—[ਇਅ-ਤਿਲਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਚਾਈ, ਬੁਲੰਦੀ ।

[इअ-तिलाअ] अर० पु० ऊँचाई, बुलन्दी ।

اعتماد—[ਇਅ-ਤਿਮਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਰੋਸਾ, ਯਕੀਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ।

[इअ-तिमाद] अर० पु० भरोसा, विश्वास, यक़ीन ।

اعتناء—[ਇਅ-ਤਿਨਾਅ] ਅਰ. ਇ. ਗ਼ਮਖ਼ਾਰੀ, ਹਮਦਰਦੀ, ਪਰਵਾਹ ।

[इअ-तिनाअ] अर० स्त्री० सहानुभूति, हमदर्दी, परवाह ।

اعجاز—[ਇਅ-ਜਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਰਾਮਾਤ, ਚਮਤਕਾਰ, ਕਰਿਸ਼ਮਾ ।

[इअ-जाज़] अर० पु० अद्भुत काम, चमत्कार, करिश्मा ।

اعجاز بیان—[ਇਅ-ਜਾਜ਼ੇ-ਬਯਾਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਾਦੂ ਬਿਆਨ ।

[इअ-जाज़े-बयान] अर० वि० जादू ब्यान ।

اعجازِ مسیحائی—[ਇਅ੍-ਜਾਜ਼ੇ ਮਸੀਹਾਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸੁਜਾਖਾ ਕਰਨਾ, ਮੁਰਦੇ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾਉਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

[इअ्-जाज़े मसीहाई] अर० पु० हज़रत ईसा की करामातें जिनमें बीमार को ठीक करना, अन्धे को ज्योति देना, मुर्दे में जान डालना आदि शामिल हैं ।

اعجوبہ—[ਉਅ੍ਜੂਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ, ਅਜੀਬ ਸ਼ੈ, ਕਰਿਸ਼ਮਾ, ਚਮਤਕਾਰ ।

[उअ्जूब:] अर० पु० विलक्षण वस्तु, अनोखी बात, चमत्कार, करिश्मा ।

اُڑا لے جانا—[ਉੜਾ ਲੇ ਜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਣਾ ।

[उड़ा ले जाना] क्रि० समा० उठा कर ले जाना ।

اعدا—[ਅਅ੍-ਦਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਦੂ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦੁਸ਼ਮਣ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ) ਵੈਰੀ, ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼, ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ।

[अअ्-दा] अर० पु० 'अदू' का बहुवचन, शत्रु, विरोधी लोग ।

اعداد—[ਅਅ੍-ਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਦਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅੰਕੜੇ, ਗਿਣਤੀ, ਸ਼ੁਮਾਰ (ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ), ਉਹ ਅੰਕੜੇ ਜਾਂ ਰਕਮਾਂ ਜੋ ਸਬੂਤ (ਪ੍ਰਮਾਣ) ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ।

[अअ्-दाद] अर० पु० 'अदद' का बहुवचन, अंक, गिनती, शुमार (अर्थशास्त्र), वे अङ्क या रक़में जो सबूत या प्रमाण के रूप में पेश की जाएँ ।

اعداد متباین—[ਅਅ੍-ਦਾਦੇ ਮੁਤ-ਬਾਇਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਅੰਕ ਜਾਂ ਹਿੰਦਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਕ ਜਾਂ ਹਿੰਦਸਾ ਪੂਰਾ ਤਕਸੀਮ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ।

[अअ्-दादे मुतबाइन] अर० पु० वे अंक या हिन्दसे जिन्हें कोई अंक या हिन्दसा पूरा विभाजित न कर सके ।

اعداد متداخل—[ਅਅ੍-ਦਾਦੇ ਮੁਤ-ਦਾਖ਼ਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਹਿੰਦਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿੰਦਸਾ ਪੂਰਾ ਤਕਸੀਮ ਕਰ ਸਕੇ ।

[अअ्-दादे मुत-दाख़िल] अर० पु० वे हिन्दसे जिन्हें कोई हिन्दसा पूरा विभाजित कर सके ।

اعداد متماثل—[ਅਅ੍-ਦਾਦੇ ਮੁਤ-ਮਾਸਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਅੰਕ ।

[अअ्-दादे मुत-मासिल] अर० पु० एक दूसरे के साथ मिलते जुलते अङ्क ।

اعداد متوافق—[ਅਅ੍-ਦਾਦੇ ਮੁਤ-ਵਾਫ਼ਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਹਿੰਦਸੇ (ਅੰਕ) ਜੋ ਦੂਜੇ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਤਕਸੀਮ ਕਰ (ਕੱਟ ਦੇ) ਸਕਣ ਜਿਵੇਂ ੮ ਤੇ ੨੦ ਨੂੰ ੨-੪ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਤਕਸੀਮ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

[अअ्-दादे मुत-वाफ़िक़] अर० पु० वे अंक जो दूसरे अङ्कों को पूरा-पूरा बाँट सकें जैसे ८ और २० को २ और ४ पूरा-पूरा बाँट सकते हैं ।

اعداد—[ਇਅ੍-ਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਕੜੇ ਗਿਣਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਗਿਣਤੀ, ਸ਼ੁਮਾਰ ।

[इअ्-दाद] अर० पु० आंकड़े गिनने का भाव, गिनती, शुमार ।

اعدل—[ਅਅ੍-ਦਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਮੁਨਸਫ਼, ਵੱਡਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ੀਲ ।

[अअ्-दल] अर० पु० बड़ा न्यायाधिकारी, बड़ा न्यायशील ।

اعراب—[ਇਅ੍-ਰਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ਰਾਮੀ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਜ਼ੇਰ, ਜ਼ਬਰ, ਪੇਸ਼, ਜਜ਼ਮ ਆਦਿ ਚਿੰਨ੍ਹ; ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ्-राब] अर० पु० विभक्ति चिन्ह, ज़ेर, ज़बर, पेश आदि चिन्ह; स्पष्ट करने का भाव ।

اعرابی—[ਅਅ੍-ਰਾਬੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਬ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਅਰਬ ਦਾ ਥਲਵਾਸੀ; ਬੱਦੂ, ਗਵਾਰ, ਉਜੱਡ ।

[अअ्-राबी] अर० पु० अरब का रहने वाला, बद्दू; गंवार, उजड्ड ।

اعراض—[ਅਅ੍-ਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਰਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अअ्-राज़] अर० पु० 'अर्ज़' का बहुवचन ।

اعراض—[ਇਅ੍-ਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ्-राज़] अर० पु० मुँह फेरने का भाव ।

اعراف—[ਅਅ੍-ਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਜ਼ਖ਼ ਤੇ ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦਾ ਥਾਂ; ਕੁਰਾਨ ਮਜੀਦ ਦੀ ਇਕ ਸੂਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ।

[अअ्-राफ़] अर० पु० दोज़ख़ और बहिश्त के बीच का स्थान; कुरान मजीद की एक सूरत का नाम ।

اعزاز—[ਇਅ੍-ਜ਼ਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇੱਜ਼ਤ, ਮਾਣ, ਸਨਮਾਨ, ਵਡਿਆਈ ।

[इअ्-ज़ाज़] अर० पु० इज़्ज़त, मान, सम्मान, बड़ाई ।

اعزہ—[ਇ-ਅਜ਼ਾ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਜ਼ੀਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਭਾਈ ਬੰਦ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸੰਬੰਧੀ, ਸਕੇ ਸਹੋਦਰ ।

[इ-अज़ा:] अर० पु० 'अज़ीज़' का बहुवचन, बुज़ुर्ग, सम्बन्धी, रिश्तेदार, सगे सहोदर ।

اعشیٰ—[ਅਅ੍-ਸ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਨ੍ਹਰਾਤੇ ਦਾ ਰੋਗੀ; ਅਰਬ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ, ਕੂਫ਼ਾ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ।

[अअ्-शा] अर० पु० रतौंधी का रोगी; अरब का एक कवि, कूफ़ा का एक कवि ।

اعصاب—[ਅਅ਼-ਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਸਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੱਠੇ ।

[अअ्‌-साब] अर० पु० 'असब' का बहुवचन, पट्ठे ।

اعضا—[ਅਅ਼-ਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਜ਼ਵ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਹੱਥ ਪੈਰ ਆਦਿ, ਜੋੜ ।

[अअ्‌-ज़ा] अर० पु० 'उज़्व' का बहुवचन, शरीर के अंग हाथ पैर आदि, जोड़ ।

اعضا شکنی—[ਅਅ਼-ਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕ-ਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਦਨ ਟੁਟਣਾ, ਜੋੜ ਜੋੜ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਣਾ, ਹੱਡ ਭੰਨਣੀ ।

[अअ्‌-ज़ा शिक-नी] अर० फ़ा० स्त्री० शरीर के प्रत्येक अंग में पीड़ा होना, टसक ।

اعضائے رئیسہ—[ਅਅ਼-ਜ਼ਾਏ ਰਈਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਰਦਾ, ਜਿਗਰ, ਦਿਲ, ਦਿਮਾਗ਼ ਆਦਿ ਸਰੀਰਕ ਅੰਗ ।

[अअ्‌-ज़ाए रईस:] अर० पु० गुर्दा, यकृत, हृदय, मस्तिष्क आदि शारीरिक अंग ।

اعطا—[ਇਅ਼-ਤ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਖ਼ਸ਼ਣਾ, ਦੇਣਾ, ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼, ਦਾਤ, ਦੇਣ ।

[इअ्‌-ता] अर० पु० बख़्शना, भेंट, देन, दान करने का भाव ।

اعظم—[ਅਅ਼-ਜ਼ਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਮਹਾਨ ।

[अअ्‌-ज़म] अर० वि० बहुत बड़ा, महान् ।

اعقاب—[ਅਅ਼-ਕ਼ਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਕ਼ਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਔਲਾਦ ਜੋ ਬਾਪ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਤੇ ਮਗਰ ਰਹੇ, ਵਾਰਸ, ਪਿਛਲੇ ।

[अअ्‌-क़ाब] अर० पु० 'अक़ब' का बहुवचन, सन्तान जो पिता के मर जाने पर बाक़ी रहे, उत्तराधिकारी, पिछले लोग ।

اعلا—[ਇਅ਼-ਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ, ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ्‌-ला] अर० पु० ऊँचा करना, ऊँचा करने का भाव ।

اعلام—[ਅਅ਼-ਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਲਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਝੰਡੇ ।

[अअ्‌-लाम] अर० पु० 'अलम' का बहुवचन, झण्डे, पताकाएँ ।

اعلام—[ਇਅ਼-ਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਤਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜਤਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਦੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इअ्‌-लाम] अर० पु० पता देने या बताने का भाव, जतलाने का भाव ।

اعلان—[ਇਅ਼-ਲਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਘੋਸ਼ਣਾ, ਸੂਚਨਾ, ਇਸ਼ਤਿਹਾ-ਰ ।

[इअ्‌-लान] अर० पु० घोषणा, सूचना, विज्ञापन ।

اعلم—[ਅਅ਼-ਲਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੜਾ ਗਿਆਨਵਾਨ, ਦਾਨਾ ।

[अअ्‌-लम] अर० वि० सर्वज्ञ, ज्ञानवान ।

اعلیٰ—[ਅਅ਼-ਲਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚਤਮ, ਬੜਾ ਵਧੀਆ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ (ਪੁਰਸ਼) ।

[अअ्‌-ला] अर० वि० बहुत ऊँचा, बहुत बढ़िया, श्रेष्ठ (व्यक्ति) ।

اعلیٰ علیین—[ਅਅ਼-ਲਾਂ ਅ਼ਿਲਈਯਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਚਾ ਬਹਿਸ਼ਤ ।

[अअ्‌-ला इल्लईयन] अर० पु० ऊँचा बहिश्त ।

اعم—[ਅਅ਼ੱਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਆਮ, ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਨ ।

[अअ़म्म] अर० वि० बहुत आम, बहुत साधारण ।

اعماق—[ਅਅ਼-ਮਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਮਕ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਗਹਿਰਾਈਆਂ, ਡੂੰਘਾਈਆਂ ।

[अअ्‌-माक़] अर० पु० 'उम्क़' का बहुवचन, गहराइयाँ ।

اعمال—[ਅਅ਼-ਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਮਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਮਲ, ਕੰਮ, ਕਰਮ, ਕਰਤੂਤਾਂ ।

[अअ्‌-माल] अर० पु० 'अमल' का बहुवचन, काम, कर्म, कर्तव्य ।

اعمال نامہ—[ਅਅ਼-ਮਾਲ-ਨਾਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਾਲਨਾਮਾ, ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਸਰਵਿਸ ਬੁਕ, ਲੇਖਾ ਪੱਤਰੀ ।

[अअ्‌-माल-नाम:] अर० पु० नौकरी के अच्छे बुरे कामों की पुस्तक, सर्विस बुक ।

اعمام—[ਅਅ਼-ਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅ਼ੱਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਚਾਚੇ ।

[अअ्‌-माम] अर० पु० 'अम्म' का बहुवचन, चाचे, चचे ।

اعمیٰ—[ਅਅ਼-ਮਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਨ੍ਹਾ, ਜਮਾਂਦਰੂ ਅੰਨ੍ਹਾ, ਸੂਰਦਾਸ, ਸੁਜਾਖਾ ਸਿੰਘ ।

[अअ्‌-मा] अर० पु० जन्म का अन्धा, सूरदास ।

اعنی—[ਅਅ਼-ਨੀ] ਅਰ. ਅਵਯ. ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ।

[अअ्‌-नी] अर० अव्य० मेरा अभिप्राय यह है ।

اعوان—[ਅਅ਼-ਵਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਔਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਦਦਗਾਰ, ਸਹਾਇਕ; ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤ ।

[अअ्‌-वान] अर० पु० 'औन' का बहुवचन, सहायक, हिमायती; राजपूतों की एक जाति ।

اعیان—[ਅਅ਼-ਯਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਐਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अअ्-यान] अर० पु० 'ऐन' का बहुवचन।

اغتشاش—[ਇਗ਼-ਤਿਸ਼ਾਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਟ, ਮਿਲਾਵਟ।

[इग़-तिशाश] अर० पु० खोट, मिलावट।

اغراض—[ਅਗ਼-ਰਾਜ਼] ਅਰ. ਇ. 'ਗ਼ਰਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਤਲਬ, ਮਨੋਰਥ, ਮਕਸਦ, ਨਿਯਤਾਂ, ਇਰਾਦੇ।

[अग़-राज़] अर० स्त्री० 'ग़रज़' का बहुवचन, मतलब, आशय, भाव, मनोरथ, इरादे।

اغذیہ—[ਅਗ਼ਜ਼ਿਯ:] ਅਰ. ਇ. 'ਗ਼ਿਜ਼ਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਖਾਣ ਪਦਾਰਥ, ਖ਼ੁਰਾਕਾਂ।

[अग़ज़िय:] अर० स्त्री० 'ग़िज़ा' का बहुवचन, भोजन, खाद्य पदार्थ।

اغراق—[ਇਗ਼-ਰਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਡੋਬਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਅਤਿਕਥਨੀ, ਮੁਬਾਲਗ਼ਾ, ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਆਖੀ ਹੋਈ ਗੱਲ।

[इग़-राक़] अर० पु० डुबोने का भाव; अत्युक्ति, बहुत बढ़ा चढ़ा कर कही हुई बात।

اغلاط—[ਅਗ਼-ਲਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਗ਼ਲਤੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਗ਼ਲਤੀਆਂ, ਭੁੱਲਾਂ, ਭੁੱਲਾਂ-ਚੁੱਕਾਂ, ਉਕਾਈਆਂ।

[अग़-लात] अर० पु० 'ग़लती' का बहुवचन, ग़लतियाँ, भूलें, त्रुटियाँ।

اغلاق—[ਇਗ਼-ਲਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦਰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ; ਔਖ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਗੁੰਝਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[इग़-लाक़] अर० पु० दरवाज़ा बन्द करना; जटिल बनाना, उलझन पैदा करने का भाव।

اغلام—[ਇਗ਼-ਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੌਂਡੇਬਾਜ਼ੀ, ਮੁੰਡੇਬਾਜ਼ੀ।

[इग़-लाम] अर० पु० बालक से भोग करने की क्रिया, लौंडेबाज़ी।

اغلامی—[ਇਗ਼-ਲਾਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁੰਡੇਬਾਜ਼, ਲੌਂਡੇਬਾਜ਼।

[इग़-लामी] अर० फ़ा० पु० बालक से भोग करने वाला, लौंडेबाज़।

اغلب—[ਅਗ਼-ਲਬ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਗ਼ਾਲਬਨ।

[अग़-लब] अर० क्रि० वि० संभवतः।

اغل بغل—[ਅਗ਼ਲ ਬਗ਼ਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਧਰ ਉਧਰ, ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ।

[अग़ल बग़ल] क्रि० वि० इधर उधर, आसपास।

اغلط—[ਅਗ਼-ਲਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਗ਼ਲਤ।

[अग़-लत] अर० वि० बहुत ग़लत।

اغماز—[ਇਗ਼-ਮਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇੱਜ਼ਤ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਖ਼ਰਾ, ਮਜ਼ਾਕ।

[इग़-माज़] अर० पु० सम्मान घटाने की क्रिया; गर्व करने का भाव, नाज़, नख़रा।

اغماض—[ਇਗ਼-ਮਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਚਸ਼ਮਪੋਸ਼ੀ, ਦਰਗੁਜ਼ਰੀ।

[इग़-माज़] अर० पु० ध्यान न देने का भाव, उपेक्षा।

اغنیاء—[ਅਗ਼-ਨਿਯਾਇ] ਅਰ. ਪੁੰ. 'ਗ਼ਨੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਧਨੀਲੋਕ, ਦੌਲਤਮੰਦ ਲੋਕ, ਸੇਠ ਲੋਕ।

[अग़-नियाइ] अर० पु० 'ग़नी' का बहुवचन, सेठ लोग, धनीजन्।

اغوا—[ਇਗ਼-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੱਢ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ, ਉਧਾਲਾ।

[इग़-वा] अर० पु० निकाल कर ले जाने का भाव, किसी स्त्री को बहका कर ले जाने का भाव।

اغیار—[ਅਗ਼-ਯਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਗ਼ੈਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਗ਼ੈਰ ਲੋਕ, ਓਪਰੇ, ਬਗਾਨੇ, ਨਾਵਾਕਫ਼; ਦੁਸ਼ਮਣ, ਵਿਰੋਧੀ।

[अग़-यार] अर० पु० 'ग़ैर' का बहुवचन, ग़ैर लोग, अपरिचित, बेगाने; शत्रु, विरोधी।

اف—[ਉਫ਼] ਅਰ. ਅਵ੍ਯ. ਗ਼ਮ, ਅਫ਼ਸੋਸ ਆਦਿ ਦੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਸ਼ਬਦ, ਹਾਏ।

[उफ़] अर० अव्य० दुःख या कष्ट सूचक अव्यय, हाय।

افادہ—[ਇਫ਼ਾਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲਾਭ, ਨਫ਼ਾ।

[इफ़ाद:] अर० पु० फ़ायदा पहुँचाने का भाव, लाभ, नफ़ा।

افادۂ عام—[ਇਫ਼ਾਦਏ ਆਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਲੋਕ ਲਾਭ, ਜਨ-ਕਲਿਆਣ।

[इफ़ादए आम] अर० पु० जन साधारण को लाभ पहुँचाने का काम, जन हित, जन-कल्याण।

افاضل—[ਅਫ਼ਾ-ਜ਼ਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਫ਼ਜ਼ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ।

[अफ़ा-ज़िल] अर० पु० 'अफ़ज़ल' का बहुवचन, बुज़ुर्ग आदमी।

افاضہ—[ਇਫ਼ਾ-ਜ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ।

[इफ़ा-ज़:] अर० पु० लाभ पहुँचाने का भाव या क्रिया।

افاغنہ—[ਅਫ਼ਾ-ਗ਼ਿਨ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ, ਪਠਾਣ।

[अफ़ा-ग़िन:] अर० पु० 'अफ़ग़ान' का बहुवचन, अफ़ग़ान, पठान।

افاقہ—[ਇਫ਼ਾ-ਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਆਰਾਮ, ਸਿਹਤ, ਮਰਜ਼ ਵਿਚ ਕਮੀ।
[इफ़ा-क:] अर० पु० आराम, स्वास्थ्य, रोग में कमी।

افتاء—[ਇਫ਼-ਤਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਤਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[इफ़-ताऽ] अर० पु० फ़तवा देने की क्रिया।

افتاد [ਉਫ਼-ਤਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੁੱਖ, ਮੁਸੀਬਤ, ਤਕਲੀਫ਼; ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਸੁਭਾ; ਘਟਨਾ; ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ, ਅਰੰਭ, ਪ੍ਰਾਰੰਭ।
[उफ़-ताद] फ़ा० स्त्री० दुःख, कष्ट, विपदा; प्रकृति, स्वभाव; घटना; बुनियाद, नींव, आरम्भ, प्रारम्भ।

افتادگی [ਉਫ਼-ਤਾਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ਰੀਬੀ, ਦੀਨਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ, ਮਸਕੀਨੀ।
[उफ़-तादगी] फ़ा० स्त्री० ग़रीबी, दीनता, नम्रता, सौम्यता।

افتادہ—[ਉਫ਼-ਤਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਕਾਰਾ, ਡਿੱਗਿਆ; ਅਣਵਾਹੀ, ਗ਼ੈਰ ਆਬਾਦ (ਜ਼ਮੀਨ)।
[उफ़-ताद:] फ़ा० वि० नाकारा, मक़्बूल; न जुती हुई (ज़मीन), ग़ैर आबाद अनुपजाऊ (ज़मीन)।

افتاں خیزاں—[ਉਫ਼-ਤਾਂ ਖ਼ੇਜ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਠਦੇ ਬਹਿੰਦੇ, ਡਿਗਦੇ ਢਹਿੰਦੇ, ਘਬਰਾਹਟ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ।
[उफ़-तां ख़ेज़ां] फ़ा० क्रि० वि० बहुत कठिनता से उठते बैठते हुए, गिरते पड़ते, बदहवासी की हालत में।

افتتاح—[ਇਫ਼-ਤਿਤਾ-ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਦਘਾਟਨ, ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਰੰਭਕ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪ੍ਰਾਰੰਭ; ਪਰਦਾ ਚੁਕਣ ਦੀ ਰਸਮ।
[इफ़-तिता-ह] अर० पु० उद्घाटन, आरम्भिक प्रथा, प्रारम्भ, आरम्भ; पर्दा उठाने की प्रथा।

افتتاحی—[ਇਫ਼-ਤਿਤਾ-ਹੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਦਘਾਟਨ ਸੰਬੰਧੀ, ਖੋਲ੍ਹਣ ਜਾਂ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਕ, ਅਰੰਭਕ।
[इफ़-तिता-ही] अर० फ़ा० वि० उद्घाटन सम्बन्धी, प्रारम्भिक, आरम्भिक।

افتتاحیہ—[ਇਫ਼-ਤਿਤਾ-ਹੀਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲੇਖ।
[इफ़-तिता-हीय:] अर० पु० सम्पादकीय, समाचार-पत्र का मुख्य लेख।

افتخار—[ਇਫ਼-ਤਿਖ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਖ਼ਰ, ਮਾਣ, ਹੰਕਾਰ; ਵਡਿਆਈ, ਘਮੰਡ, ਗ਼ਰੂਰ।
[इफ़-तिख़ार] अर० पु० मान, गर्व, इज़्ज़त; बड़ाई, घमंड।

افترا—[ਇਫ਼-ਤਿਰਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੂਠਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤੁਹਮਤ, ਝੂਠ।
[इफ़-तिराऽ] अर० पु० कलंक लगाने का भाव, लाञ्छन, झूठ।

افترا پرداز—[ਇਫ਼-ਤਿਰਾ ਪਰ-ਦਾਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[इफ़-तिरा पर-दाज़] अर० फ़ा० वि० लाञ्छन लगाने वाला।

افترا پردازی—[ਇਫ਼-ਤਿਰਾ ਪਰ-ਦਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[इफ़-तिरा पर-दाज़ी] अर० फ़ा० स्त्री० लाञ्छन लगाने का भाव।

افتراق—[ਇਫ਼-ਤਿਰਾ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਰਕ, ਜੁਦਾਈ, ਵਿਜੋਗ, ਵਿਛੋੜਾ।
[इफ़-तिरा-क़] अर० पु० वियोग, जुदाई, विरह।

افتیموں—[ਅਫ਼-ਤੀਮੂੰ] ਅਰ. ਇ. ਅਕਾਸ਼ ਵੇਲ, ਅਮਰ ਵੇਲ।
[अफ़-तीमूं] अर० स्त्री० आकाश बेल, अमर बेल।

افرا تفری—[ਅਫ਼ਰਾ-ਤਫ਼ਰੀ] ਇ. ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ, ਗੜਬੜੀ, ਖਲਬਲੀ, ਹਲਚਲ, ਉਥੱਲ ਪੁਥੱਲ।
[अफ़रा-तफ़री] स्त्री० गड़बड़ी, हलचल, उथल पुथल, भगदड़।

افراد—[ਅਫ਼-ਰਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਫ਼ਰਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਿਅਕਤੀ, ਬੰਦੇ।
[अफ़-राद] अर० पु० 'फ़र्द' का बहुवचन, व्यक्ति, मनुष्य।

افراسیاب [ਅਫ਼ਰਾ-ਸਿਯਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੂਰਾਨ ਦੇ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ।
[अफ़रा-सियाब] फ़ा० पु० तूरान के एक बहादुर बादशाह का नाम।

افراط—[ਇਫ਼-ਰਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਹੁਲਤਾ, ਫ਼ਰਾਵਾਨੀ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ।
[इफ़-रात] अर० स्त्री० अधिकता, बाहुल्य, ज़्यादती।

افراط و تفریط—[ਇਫ਼-ਰਾਤੋ ਤਫ਼-ਰੀਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਮੀ-ਬੇਸ਼ੀ, ਵਾਧਾ-ਘਾਟਾ।
[इफ़-रातो तफ़रीत] अर० स्त्री० कमीबेशी, न्यूनता तथा अधिकता।

افرنجیت—[ਅਫ਼ਰੰਜਿ-ਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ਰੰਗੀਪੁਣਾ।
[अफ़रंजि-यत] अर० स्त्री० फ़िरंगीपन।

افروختہ [ਅਫ਼-ਰੋਖ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਾੜਿਆ ਹੋਇਆ।
[अफ़-रोख़-त:] फ़ा० वि० जलाया हुआ।

افزائش—[ਅਫ਼-ਜ਼ਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਵਾਧਾ, ਤਰੱਕੀ, ਉੱਨਤੀ।
[अफ़-ज़ाइश] फ़ा० स्त्री० अधिकता, ज़्यादती, तरक़्क़ी, उन्नति।

افزوں—[ਅਫ਼ਜ਼ੂੰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਿਆਦਾ, ਬਹੁਤਾ, ਵਧ, ਬਾਹਲਾ; ਵਧ ਕੇ ।

[अफ़ज़ूँ] फ़ा॰वि॰ क्रि॰वि॰ अधिक, ज़्यादा, बहुत; बढ़कर ।

اِفساد—[ਇਫ਼-ਸਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।

[इफ़-साद] अर॰ पु॰ फ़साद करने का भाव या क्रिया ।

افساں—[ਅਫ਼ਸਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਾਣ, ਚਾਕੂ ਛੁਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਣ੍ਹ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਜੰਤਰ ।

[अफ़साँ] फ़ा॰ स्त्री॰ सान, चाकू, छुरी आदि तेज़ करने का यन्त्र ।

افسانہ—[ਅਫ਼-ਸਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਹਾਣੀ, ਕਿੱਸਾ, ਝੂਠੀ ਗੱਲ, ਗਲਪ ।

[अफ़-सान:] फ़ा॰ पु॰ क़िस्सा, कहानी, गल्प, झूठी बात ।

افسر—[ਅਫ਼-ਸਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਜ, ਮੁਕਟ, ਟੋਪੀ, ਕੁੱਲਾ ।

[अफ़-सर] फ़ा॰ पु॰ ताज, मुकुट, टोपी, कुल्ला ।

افسر—[ਅਫ਼-ਸਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਹਾਕਮ, ਸਰਦਾਰ ।

[अफ़-सर] अंग॰ पु॰ हाकिम, सरदार ।

افسردگی—[ਅਫ਼-ਸੁਰ-ਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁਰਝਾਹਟ, ਬੇਰੌਣਕੀ, ਉਦਾਸੀ ।

[अफ़-सुर-दगी] फ़ा॰ स्त्री॰ मुरझाहट, बेरौनक़ी, उदासी ।

افسردہ—[ਅਫ਼-ਸੁਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੁਰਝਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਕੁਮਲਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਉਦਾਸ, ਗ਼ਮਗੀਨ ।

[अफ़-सुर-द:] फ़ा॰ वि॰ मुरझाया हुआ, कुम्हलाया हुआ, शोकातुर, उदास ।

افسردہ خاطر—[ਅਫ਼-ਸੁਰ-ਦ: ਖ਼ਾ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਦਾਸ-ਚਿਤ, ਮੁਰਦਾਦਿਲ, ਅਫ਼ਸੋਸਿਆ ਹੋਇਆ ।

[अफ़-सुर-द: ख़ा-तिर] फ़ा॰ वि॰ खिन्न, उदास, खिन्न-चित ।

افسردہ دل—[ਅਫ਼-ਸੁਰ-ਦ: ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਦਾਸਚਿਤ, ਗ਼ਮਗੀਨ ।

[अफ़-सुर-द: दिल] फ़ा॰ वि॰ शोकातुर, ग़मगीन ।

افسنتین—[ਅਫ਼-ਸਨ-ਤੀਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਂ ।

[अफ़-सन-तीन] फ़ा॰ स्त्री॰ एक औषधि का नाम ।

افسوس—[ਅਫ਼-ਸੋਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ਮ, ਰੰਜ, ਉਦਾਸੀ ।

[अफ़-सोस] फ़ा॰ पु॰ दुःख, पछतावा, शोक, पश्चाताप, उदासी ।

افسوسناک—[ਅਫ਼-ਸੋਸਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੇਦਦਾਇਕ, ਗ਼ਮਦੇਹ ।

[अफ़-सोसनाक] फ़ा॰ वि॰ शोकमय, शोकयुक्त, शोक-पूर्ण ।

افسوں—[ਅਫ਼-ਸੂੰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਦੂ, ਟੂਣਾ, ਮੰਤਰਜੰਤਰ ।

[अफ़-सूँ] फ़ा॰ पु॰ जादू, टोना, यंत्र-मंत्र ।

اِفشا—[ਇਫ਼-ਸ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪਰਗਟਾਓ, ਭੇਤ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इफ़-शाऽ] अर॰ पु॰ खोलने का भाव; प्रगटाव, भेद खुल जाने का भाव ।

اِفشائے راز—[ਇਫ਼-ਸ਼ਾਏਰਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੇਤ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਣਾ, ਗੱਲ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इफ़-शाएराज़] फ़ा॰ पु॰ भेद का खुलना, बात के प्रगट होने का भाव ।

افشاں—[ਅਫ਼-ਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੋਟੇ ਜਾਂ ਮੁਕੈਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕ ਕਤਰੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਲਈ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਵਾਲਾਂ ਤੇ ਛਿੜਕਦੀਆਂ ਹਨ ।

[अफ़-शाँ] फ़ा॰ स्त्री॰ गोटे या मुकैश के बारीक टुकड़े जिसे स्त्रियाँ शृंगार के लिये मस्तक पर लगा लेती हैं और बालों पर छिड़कती हैं ।

افشانی کاغذ—[ਅਫ਼-ਸ਼ਾਨੀ ਕਾਗ਼ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਿਸ ਤੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋ ਛਿੜਕੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ।

[अफ़-शानी काग़ज़] फ़ा॰ पु॰ वह काग़ज़ जिस पर रंग या सुगन्धि छिड़की हुई हो ।

افشردہ—[ਅਫ਼-ਸ਼ੁਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਨਿਚੋੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਨੁਚ-ੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਸ਼ਰਬਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿੰਬੂ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਕੰਜਵੀ ।

[अफ़-शुर-द:] फ़ा॰ वि॰ पु॰ निचोड़ा हुआ, निचुड़ा हुआ; वह शरबत जिस में नींबू निचोड़ कर पीते हैं, शिकंजबीन ।

افصح—[ਅਫ਼-ਸਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਬਿਆਨ ।

[अफ़-सह] अर॰ पु॰ बहुत अच्छा बोलने वाला, सुवक्ता ।

افضال—[ਅਫ਼-ਜ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਫ਼ਜ਼ਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ਾਂ, ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ।

[अफ़-ज़ाल] अर॰ पु॰ 'फ़ज़्ल' का बहुवचन, कृपाएँ, मेहरबानियाँ ।

افضلیت—[ਅਫ਼-ਜ਼ਲੀ-ਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਚੰਗਿਆਈ, ਵਡਿੱਤਣ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ ।

[अफ़-ज़ली-यत] अर॰ स्त्री॰ बड़ाई, बड़प्पन, बुज़ुर्गी ।

اِفطار—[ਇਫ਼-ਤਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੁਸਲ-ਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਰਤ ਉਪਾਰਣਾ ।

[इफ़-तार] अर० पु० रोज़ा खोलने का भाव, मुसलमानों द्वारा रोज़ा खोलते समय कुछ खाने का भाव।

افطاری - [ਇਫ਼-ਤਾਰੀ] ਇ. ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ।

[इफ़-तारी] स्त्री० रोज़ा खोलने का भाव, रोज़ा खोलने की चीज़ें।

افعال—[ਅਫ਼-ਆਲ] ਅਰ ਪੁ. 'ਫ਼ਿਅਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕੰਮ, ਕਰਮ, ਅਮਲ, ਕਰਤੂਤਾਂ।

[अफ़-आल] अर० पु० 'फ़िअल' का बहुवचन, काम, कर्म, अमल, करतूतें।

افعی—[ਅਫ਼-ਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਲਾ ਨਾਗ, ਜ਼ਹਿਰੀ ਸੱਪ।

[अफ़-ई] अर० पु० काला नाग, विषैला साँप, नाग।

افغان—[ਅਫ਼-ਗ਼ਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵਸਨੀਕ, ਪਠਾਣ।

[अफ़-ग़ान] फ़ा० पु० अफ़ग़ानिस्तान का निवासी, पठान।

افغانستان—[ਅਫ਼-ਗ਼ਾਨਿਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਬੁਲ ਹੈ।

[अफ़-ग़ानिस-तान] फ़ा० पु० पठानों का देश जिसकी राजधानी काबुल है।

افق—[ਉਫ਼ੁ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਕੰਢਾ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਿਸਹੱਦਾ।

[उफ़ु-क़] अर० पु० आकाश का सिरा जो पृथ्वी के साथ लगा हुआ मालूम पड़ता है, क्षितिज।

افکار—[ਅਫ਼-ਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਫ਼ਿਕ-ਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਫ਼ਿਕਰ, ਸੋਚਾਂ।

[अफ़-कार] अर० पु० 'फ़िक-र' का बहुवचन, चिन्ताएँ, फ़िकरें।

افگار—[ਅਫ਼-ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਖ਼ਮੀ, ਫੱਟੜ, ਚਿੱਰ ਚਿੱਰ ਹੋਇਆ, ਚੂਰਾ ਚੂਰਾ ਹੋਇਆ, ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋਇਆ।

[अफ़-गार] फ़ा० वि० घत, घायल, टुकड़े टुकड़े किया हुआ, खण्ड खण्ड किया हुआ, चूर चूर किया हुआ।

افگندہ—[ਅਫ਼-ਗੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ; ਨਿਮਰ, ਦੀਨ।

[अफ़-गन्द:] फ़ा० वि० गिरा हुआ; नम्र, दीन।

افلاس—[ਇਫ਼-ਲਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਰੀਬੀ, ਤੰਗਦਸਤੀ, ਮੁਥਾਜੀ, ਥੁੜ੍ਹ।

[इफ़-लास] अर० पु० गरीबी, तंगदस्ती, कंगाली, अकिंचिनता।

افلاطون—[ਅਫ਼-ਲਾਤੂੰ] ਯੂਨਾ. ਪੁ. ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਤੇ ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਸ਼ਗਿਰਦ ਸੀ। ਇਹ ੪੨੦ ਈ. ਪੂ. ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ੭੭ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ।

[अफ़-लातूं] यूना० पु० यूनान के एक प्रसिद्ध दार्शनिक का नाम जो अरस्तू का गुरु और सुकरात का शिष्य था। यह ४२० ई० पूर्व में पैदा हुआ और ७७ वर्ष का होकर परलोक सिधारा। अध्यात्मवाद पर इस ने बहुत से लेख लिखे हैं।

افلاطون کا سالا—[ਅਫ਼-ਲਾਤੂੰ ਦਾ ਸਾਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੜਾ ਘਮੰਡੀ ਤੇ ਅੜੀਅਲ ਆਦਮੀ, ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਤੇ ਘਮੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[अफ़-लातूं का साला] वि० पु० बहुत घमंडी पुरुष, अपनी बुद्धि पर अभिमान करने वाला व्यक्ति।

افلاک—[ਅਫ਼-ਲਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਫ਼ਲਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਸਮਾਨ, ਅਕਾਸ਼।

[अफ़-लाक] अर० पु० 'फ़लक' का बहुवचन, आसमान, आकाश।

افواج—[ਅਫ਼-ਵਾਜ] ਅਰ. ਇ. 'ਫ਼ੌਜ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਫ਼ੌਜਾਂ, ਲਸ਼ਕਰ।

[अफ़-वाज] अर० स्त्री० 'फ़ौज' का बहुवचन, सेनाएँ, फ़ौजें।

افواہ—[ਅਫ਼-ਵਾਹ] ਅਰ. ਇ. ਉਡਦੀ ਖ਼ਬਰ, ਅਫ਼ਵਾਹ।

[अफ़-वाह] अर० स्त्री० उड़ती ख़बर, किंवदंती।

اُفّوہ—[ਉਫ਼ੱਹ] ਅਰ. ਤਅੱਜਬ, ਅਫ਼ਸੋਸ, ਦੁਖ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ।

[उफ़्फ़ुह] अव्य० आश्चर्य, अफ़सोस, दुःख अथवा शोक के समय बोला जाने वाला शब्द।

افہام—[ਅਫ਼-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਫ਼ਹਿਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਮਝਾਂ।

[अफ़-हाम] अर० पु० 'फ़हम' का बहुवचन, समझें।

اِفہام—[ਇਫ਼-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਸਮਝਾਉਣ ਬੁਝਾਉਣ, ਜਤਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इफ़-हाम] अर० पु० समझने की क्रिया, समझाने बुझाने का भाव, जताने का भाव।

افیم—[ਅਫ਼ੀਮ] ਇ. ਫ਼ੀਮ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਪੋਸਤ ਦੇ ਡੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਛ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਕਲੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ।

[अफ़ीम] स्त्री० अहिफेन, यह पोस्त के डोडे के दूध से बनती है।

افیمچی—[ਅਫ਼ੀਮ-ਚੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਅਫ਼ੀਮ ਖਾਣ ਦਾ ਆਦੀ, ਫ਼ੀਮੀ।

[अफ़ीम-ची] पु० वि० अफ़ीम खाने का आदी, अफ़ीमी ।

افیمن—[ਅਫ਼ੀਮਣ] ਇ. ਫ਼ੀਮ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ।

[अफ़ीमन] स्त्री० अफ़ीम खाने वाली स्त्री ।

افیمی—[ਅਫ਼ੀਮੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਅਫ਼ੀਮਚੀ, ਅਫ਼ੀਮ ਖਾਣ ਦਾ ਆਦੀ, ਫ਼ੀਮੀ ।

[अफ़ीमी] पु० वि० अफ़ीमची, अफ़ीम खाने का आदी ।

افیمی چڑا—[ਅਫ਼ੀਮੀ ਚਿੜਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਫ਼ੀਮ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ।

[अफ़ीमी चिड़ा] पु० बहुत अफ़ीम खाने वाला व्यक्ति ।

افیون—[ਅਫ਼-ਯੂਨ] ਅਰ. ਇ. ਅਫ਼ੀਮ, ਫ਼ੀਮ ।

[अफ़-यून] अर० स्त्री० अफ़ीम, अहिफेन ।

افیونچی—[ਅਫ਼-ਯੂਨ-ਚੀ] ਪੁ. ਅਫ਼ੀਮੀ, ਫ਼ੀਮੀ ।

[अफ़-यून-ची] पु० अफ़ीम खाने वाला व्यक्ति, अफ़ीमी ।

افیونی—[ਅਫ਼-ਯੂਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਫ਼ੀਮ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਜੋ ਅਫ਼ੀਮ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਵੇ ।

[अफ़-यूनी] फ़ा० पु० वह व्यक्ति जो अफ़ीम खाने का आदी हो ।

اقادیمہ—[ਅਕ਼ਾਦੀਮ:] ਯੂਨਾ. ਇ. ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਉੱਨਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ, ਅਕੈਡਮੀ ।

[अक़ादीम:] यूना० स्त्री० साहित्य का विकास करने की संस्था, अकादमी ।

اقارب—[ਅਕ਼ਾਰਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਕ, ਸੰਬੰਧੀ ।

[अक़ारिब] अर० पु० सम्बन्धी, रिश्तेदार ।

اقالہ—[ਇਕ਼ਾਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।

[इक़ाल:] अर० पु० किसी सौदे को रद्द करने का भाव या क्रिया ।

اقالیم—[ਅਕ਼ਾਲੀਮ] ਅਰ. ਇ. 'ਅਕ਼ਲੀਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਿਲਾਇਤਾਂ, ਦੇਸ਼, ਰਾਜ ।

[अक़ालीम] अर० स्त्री० 'अक़लीम' का बहुवचन, विलायतें, देश, राज्य ।

اقامت—[ਇਕ਼ਾਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਟਿਕਾਣਾ, ਕ਼ਿਆਮ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਡੇਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਠਹਿਰਾਉ ।

[इक़ामत] अर० स्त्री० स्थित होने का भाव, टिकने का भाव, ठिकाना, ठहराव, टिकाव ।

اقانیم—[ਅਕ਼ਾਨੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਉਕ਼ਨੂਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨੀਹਾਂ; ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਥੰਮ੍ਹ ; ਪਿਤਾ (ਰੱਬ), ਪੁੱਤਰ (ਈਸਾ) ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰੂਹ (ਜਿਬਰੀਲ) ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[अक़ानीम] अर० पु० 'उक़नूम' का बहुवचन, बुनियादें, नींवें; ईसाई धर्म के तीन स्तम्भ ; पिता (ईश्वर), पुत्र (ईसा) आत्मा (जिबरील) इन तिवर्ग को कहते हैं ।

اقانیم ثلاثہ—[ਅਕ਼ਾਨੀਮ ਸਲਾਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪਵਿੱਤਰ ਤ੍ਰਿਵਣੀ ।

[अक़ानीम सलास:] अर० पु० पवित्र त्रिवर्ग ।

اقبال—[ਇਕ਼-ਬਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ਼ਬਾਲ, ਪਰਤਾਪ, ਬਰਕਤ; ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਇਕਰਾਰ ।

[इक़-बाल] अर० पु० ऐश्वर्य, प्रताप, बरकत; अंगीकार करने का भाव, स्वीकृति देना, इकरार करना ।

اقبال دعویٰ—[ਇਕ਼-ਬਾਲੇ ਦ:ਅ-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इक़-बाले द:अ-वा] अर० पु० विरोधी की बात को सच्ची मान जाने का भाव ।

اقبال مند—[ਇਕ਼-ਬਾਲ-ਮੰਦ] ਵਿ. ਪੁ. ਭਾਗਵਾਨ, ਪ੍ਰਤਾਪਵਾਨ, ਪਰਤਾਪੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ ।

[इक़-बाल-मंद] वि० पु० भाग्यवान्, प्रतापवान, प्रतापी, भाग्यशाली ।

اقبالی—[ਇਕ਼-ਬਾਲੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ।

[इक़-बाली] वि० पु० स्वीकार करने वाला, मान लेने वाला ।

اقتباس—[ਇਕ਼-ਤਿਬਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੁਣਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਕਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਥਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਚੋਣ, ਟੂਕ ।

[इक़-तिबास] अर० पु० चुनाव करने का भाव, नक़ल करने का भाव, कथन अथवा लेखों में से किया हुआ चुनाव ।

اقتدا—[ਇਕ਼-ਤਿਦਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰਵੀ, ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इक़-तिदा] अर० पु० पैरवी, अनुयायी होने का भाव ।

اقتدار—[ਇਕ਼-ਤਿਦਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧਿਕਾਰ, ਅਖ਼ਤਿਆਰ, ਹਕੂਮਤ, ਤਾਕਤ, ਜ਼ੋਰ ।

[इक़-तिदार] अर० पु० अधिकार, राज्य, हुकूमत, ताकत, शक्ति ।

اقتدار جائز—[ਇਕ਼-ਤਿਦਾਰੇ ਜਾਇਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਜੋ ਕਨੂੰਨਨ ਠੀਕ ਹੋਵੇ, ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ।

[इक़-तिदारे जाइज़] अर० पु० अधिकार जो विधि अनुसार ठीक हो, उचित अधिकार ।

اقتران—[ਇਕ਼-ਤਿਰਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ, ਨੇੜਤਾ, ਕੁਰਬ ।

[इक़-तिराब] अर० पु० समीप होने का भाव, नज़दीकी, सामीप्य ।

اقتصاد—[ਇਕ-ਤਿਸਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਜਮ ਜਾਂ ਸੂਝ ਨਾਲ ਖ਼ਰਚ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਰਥਨੀਤੀ, ਸੰਜਮ ਵਿਗਿਆਨ ।

[इक़-तिसाद] अर० पु० कमख़र्ची अथवा मितव्ययता से चलने का भाव, अर्थनीति ।

اقتصادی—[ਇਕ-ਤਿਸਾਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਰਥਕ, ਅਰਥਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ।

[इक़-तिसादी] अर० वि० आर्थिक, अर्थनीति से सम्बंधित ।

اقتصادیات—[ਇਕ-ਤਿਸਾ-ਦੀ-ਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਥਨੀਤੀ, ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣ ਜਾਂ ਖਰਚਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਦੱਸੇ, ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ ।

[इक़-तिसा-दी-यात] अर० स्त्री० अर्थनीति, वह विज्ञान या विद्या जो देश की पैदावार को उपयोग में लाने का ढंग बताए, अर्थ-विज्ञान ।

اقتضا—[ਇਕ-ਤਿਜ਼ਾਅ]—ਅਰ. ਪੁ. ਇੱਛਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਇੱਛਾ, ਅਭਿਲਾਖਾ, ਮੰਗ, ਮੁਤਾਲਬਾ ।

[इक़-तिज़ाअ] अर० पु० इच्छा करने का भाव, इच्छा, अभिलाषा; मांग, मुतालबा ।

اقدام—[ਅਕ-ਦਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕ਼ਦਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[अक़-दाम] अर० पु० 'क़दम' का बहुवचन ।

اقدام خودکشی—[ਇਕ-ਦਾਮੇ ਖ਼ੁਦ-ਕੁਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਤਮਘਾਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਜਤਨ ।

[इक़-दामे ख़ुद-कुशी] फ़ा० पु० आत्मघात का मनसूबा या यत्न ।

اقدام قتل—[ਇਕ-ਦਾਮੇ ਕ਼ਤ-ਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਕਤਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ।

[इक़-दामे क़त-ल] फ़ा० पु० किसी को मार डालने का निश्चय; हत्या करने का संकल्प ।

اقدام قتل عمد—[ਇਕ-ਦਾਮੇ ਕ਼ਤ-ਲ ਅਮ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ।

[इक़-दामे क़त-ल अम-द] अर० पु० जान बूझ कर क़त्ल करने का यत्न ।

اقدس—[ਅਕ-ਦਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ, ਅਤਿ ਪਾਵਨ ।

[अक़-दस] अर० वि० अति पवित्र, अति पावन ।

اقدم—[ਅਕ-ਦਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ।

[अक़-दम] अर० वि० सब से पहले ।

اقدمیہ—[ਅਕ-ਦਮੀਯ:] ਅੰਗ. ਇ. ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਉੱਨਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ, ਅਕੈਡਮੀ ।

[अक़-दमीय:] अंग० स्त्री० साहित्य का विकास करने वाली संस्था, अकादमी ।

اقرار—[ਇਕ-ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਉਲਟ, ਕਰਾਰ, ਵਾਇਦਾ, ਬਚਨ, ਕੌਲ ਕਰਾਰ ; ਇਕਬਾਲ ।

[इक़-रार] अर० पु० इन्कार का उलट, प्रतिज्ञा, वादा, कोई काम करने की स्वीकृति या वचन, वचन; इक़बाल ।

اقرار صالح—[ਇਕ-ਰਾਰੇ-ਸਾਲਿ-ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੱਕਾ ਇਕਰਾਰ, ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ।

[इक़-रारे-सालि-ह] अर० पु० शपथ पूर्वक दिया गया बयान; पक्का इक़रार ।

اقرار نامہ—[ਇਕ-ਰਾਰ ਨਾਮ:] ਅਰ ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਇਕਰਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਰਜ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁਆਹਦੇ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ।

[इक़-रार नाम:] अर० फ़ा० पु० वह पत्र जिस पर किसी प्रकार का इक़रार और उस की शर्तें लिखी हों, प्रतिज्ञा-पत्र ।

اقراری—[ਇਕ-ਰਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਕਬਾਲੀ, ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ; ਇਕਰਾਰ ਸਬੰਧੀ ।

[इक़-रारी] अर० फ़ा० वि० इक़रार करने वाला, अपना अपराध आदि मान लेने वाला; इक़रार सम्बंधी ।

اقران—[ਅਕ-ਰਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕ਼ਰਨ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ੩੦, ੮੦, ੧੦੦ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਜ਼ਮਾਨੇ; ਮਿੱਤਰ, ਸਾਥੀ ।

[अक़-रान] अर० पु० 'क़रन' का बहुवचन, ३०, ८०, १०० वर्ष का समय, ज़माने ; मित्र, साथी ।

اقرب—[ਅਕ-ਰਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ।

[अक़-रब] अर० वि० बहुत निकट ।

اقربا—[ਅਕ-ਰਿਬਾ] ਅਰ ਪੁ. 'ਕ਼ਰੀਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭਾਈ-ਬੰਦ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਕਰੀਬੀ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ, ਆਪਣੇ ।

[अक़-रिबा] अर० पु० 'क़रीब' का बहुवचन, रिश्तेदार, सम्बंधी ।

اقساط [ਅਕ-ਸਾਤ]ਅਰ.ਇ. 'ਕ਼ਿਸਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਿਸ਼ਤਾਂ ।

[अक़-सात] अर० स्त्री 'क़िस्त' का बहुवचन, क़िस्तें ।

اقسام [ਅਕ-ਸਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਕ਼ਿਸਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਿਸਮਾਂ ।

[अक़-साम] अर० पु० 'क़िस्म' का बहुवचन, क़िस्में ।

اقصیٰ—[ਅ਼ਕ-ਸਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. 'ਅਦਨਾ' ਦਾ ਵਿਪਰੀਤ ਅਰਥ; ਦੂਰ ਦਾ; ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜਾਂ ਥਾਂ ।

[अ़क-सा] अर० वि० पु० 'अदना' का विपरीतार्थ; दूर का ; बहुत दूर का इलाक़ा या स्थान ।

اقطار—[ਅ਼ਕ-ਤ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕੁਤਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਉਹ ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀਆਂ ਹਨ ।

[अ़क-तार] अर० पु० 'क़ुतर' का बहुवचन, वे सीधी रेखाएँ जो केन्द्र में से गुज़रती हैं और चक्र को दो बराबर हिस्सों में बांटती हैं ।

اقطاع—[ਅ਼ਕ-ਤਾ-ਅ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਭੁੰਏਂ ਜਾਂ ਇਲਾਕਾ, ਜਗੀਰਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

[अ़क-ता-अ़] अर० पु० राज्य की ओर से मिली हुई भूमि या प्रदेश, जागीरें, भूमि के टुकड़े ।

اقل—[ਅ਼-ਕੱਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ, ਤੁੱਛ, ਲਘੂਤਮ, ਬਹੁਤ ਘਟ ।

[अ़-कल्ल] अर० वि० बहुत थोड़ा, तुच्छ, लघुतम, बहुत कम ।

اقلیت—[ਅ਼ਕਲੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਮੀ, ਥੋ ; ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ।

[अ़कलीयत] अर० स्त्री० कमी ; अल्पमत, अल्प संख्यक जाति ।

اقلیدس—[ਉ਼ਕ-ਲੀ-ਦਸ] ਯੂਨ. ਪੁ. ਕੁੰਜੀ, ਹਿਸਾਬ ਦੀ ਕੁੰਜੀ; ਮਿਸਰ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ-ਹਿਸਾਬ-ਦਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਜੁਮੈਟਰੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਉਕਲੀਦਸ' ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ।

[उ़क-ली-दस] यू० पु० कुन्जी, हिसाब की कुन्जी; मिस्र का प्रसिद्ध गणितज्ञ जिस के नाम पर उस की रेखा-गणित की पुस्तक 'उक़लीदस' प्रसिद्ध हुई ।

اقلیم—[ਇ਼ਕ-ਲੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਵਲਾਇਤ, ਮੁਲਕ, ਦੇਸ, ਰਾਜ, ਸਲਤਨਤ; ਖੰਡ, Clime ।

[इ़क-लीम] अर० स्त्री० विलायत, मुल्क, देश, राज्य, सलतनत; खण्ड, Clime ।

اقمار—[ਅ਼ਕ-ਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕਮਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੰਨ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਾਂ ਮਹਿਬੂਬ ।

[अ़क-मार] अर० पु० 'क़मर' का बहुवचन, बहुत से चाँद; बहुत से प्रियतम या माशूक़ ।

اقمر—[ਅ਼ਕ-ਮਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫ਼ੈਦ ।

[अ़क-मर] अर० वि० बहुत ज़्यादा सफ़ेद ।

اقمشہ—[ਅ਼ਕ-ਮਿਸ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕੁਮਾਸ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੂੰਜੀਆਂ, ਧਨ, ਰਾਸਾਂ; ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦੇ ਕਪੜੇ ।

[अ़क-मिश:] अर० पु० 'क़ुमाश' का बहुवचन, पूँजियाँ, धन राशियाँ, पशमीने के कपड़े ।

اقنوم—[ਉ਼ਕ-ਨੂਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਅਸਲ ਬੁਨਿਆਦ ; ਮਸੀਹੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਅਰਥਾਤ ਬਾਪ, ਬੇਟਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ (ਜਬਰਾਈਲ), ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ।

[उ़क-नूम] अर० पु० हर चीज़ की असल बुनियाद ; ईसाई धर्म में ख़ुदा का अंश अर्थात् पिता, पुत्र तथा पवित्रात्मा (जबराईल), तीनों में से हर एक ।

اقواء—[ਇ਼ਕ-ਵਾਉ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਫ਼ੀਏ ਦਾ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰਕਤ (ਜ਼ਬਰ, ਜ਼ੇਰ, ਪੇਸ਼) ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ :—ਗੁਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ ਦਿਲ ਨਾਲ ਤੇ ਬੁਲਬੁਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ ਖਿਲਖਿਲ ਨਾਲ ।

[इ़क-वाउ] अर० पु० क़ाफ़िए का एक दोष जिस में हरकत (ज़बर, ज़ेर, पेश) की समानता का ध्यान न रखा जाय जैसे :—गुल का क़ाफ़िया दिल के साथ और बुलबुल का क़ाफ़िया खिलखिल के साथ ।

اقوال—[ਅ਼ਕ-ਵਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕੌਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਚਨ, ਮਕੂਲੇ, ਨਸੀਹਤਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ ।

[अ़क-वाल] अर० पु० 'क़ौल' का बहुवचन, वचन, कथन, प्रवचन, उपदेश ।

اقوام—[ਅ਼ਕ-ਵਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕੌਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕੌਮਾਂ, ਫ਼ਿਰਕੇ, ਜਾਤਾਂ ।

[अ़क-वाम] अर० पु० 'क़ौम' का बहुवचन, जातियाँ, फ़िरक़े, क़ौमें ।

اک—[ਇਕ] ਵਿ. ਇਕ, 'ਏਕ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ।

[इक] वि० एक, 'एक' का संक्षेप ।

اک پیچا—[ਇਕ-ਪੇਚਾ] ਇ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੱਗ ; ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪੇਚ ਦੀ ਨਲੀ ਵਾਲਾ ਹੁੱਕਾ ।

[इक-पेचा] स्त्री० पु० एक प्रकार की पगड़ी ; केवल एक पेच की नली का हुक्का ।

اک جا—[ਇਕ-ਜਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ, ਇਕ ਥਾਂ, ਇੱਕਠੇ ।

[इक-जा] क्रि० वि० एक जगह, एक स्थान पर, इकट्ठे ।

اک چت—[ਇਕ-ਚਿਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਚਿੱਤ ਨਾਲ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ।

[इक-चित] क्रि० वि० एक मन से, ध्यान से ।

اک درا—[ਇਕ-ਦਰਾ] ਵਿ. ਇਕ ਦਰ ਵਾਲਾ (ਪੁਲ ਜਾਂ ਬੂਹਾ) ।

[इक-दरा] वि० एक दर वाला (पुल या दरवाज़ा) ।

اِک ڈال—[ਇਕ-ਡਾਲ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕੋ ਜੇਹਾ; ਉਹ ਛੁਰੀ, ਕਟਾਰ ਆਦਿ ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਤੇ ਦਸਤਾ ਇੱਕੋ ਲੋਹੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੋੜ-ਰਹਿਤ ਛੁਰੀ ਆਦਿ।

[इक-डाल] वि० पु० एक तरह की वह छुरी अथवा कटार जिस का दस्ता और फल एक ही लोहे के टुकड़े का बना हुआ हो, जोड़ रहित छुरी आदि।

اِک رُخی—[ਇਕ-ਰੁਖੀ] ਕਿ. ਵਿ. ਦੁਬਧਾ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਵਾਲੀ।

[इक-रुखी] स्त्री० वि० दुविधा में न पड़ने का भाव; एक ओर की।

اکا—[ਇੱਕਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਯੱਕਾ; ਬਾਂਹ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਤਵੀਤ; ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਖ ਕੇ ਜਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬੱਤੀਆ ਸ਼ਮਾਦਾਨ; ਤਾਸ਼ ਦਾ ਯੱਕਾ; ਪਹਿਰਾ-ਚੌਕੀ ਤੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ; ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਰਈਸਜ਼ਾਦੇ ਜੋ ਘਰ ਬੈਠੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਇੱਕਲਾ; ਬੇਨਜ਼ੀਰ, ਅਦੁੱਤੀ।

[इक्का] पु० वि० एक प्रकार की घोड़े से चलने वाली दुपहिया गाड़ी; बाज़ू पर बांधने का तावीज़; ज़मीन पर रख कर जलाया जाने वाला एक बत्ती वाला शमादान; ताश का एक निशान का पत्ता; पहरा-चौकी पर ड्यूटी लगाने वाला शाही ख़ज़ाने का अफ़सर; राज्यों के राजवंशज जो घर बैठे वेतन लेते हैं; अकेला; बेनज़ीर, अद्वितीय, अनुपम।

اکابر—[ਅਕਾਬਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਕਬਰ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕ।

[अकाबिर] अर० पु० 'अकबर' का बहुवचन, महान पुरुष, बज़ुर्ग लोग।

اکادشی—[ਅਕਾਦ-ਸ਼ੀ] ਇ. ਚੰਦ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਥਿਤ, ਇਕਾਦਸ਼ੀ।

[अकाद-शी] स्त्री० प्रत्येक पक्ष की ग्यारहवीं तिथि, एकादशी।

اکا دُکا—[ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਇੱਕ ਦੋ, ਇਕੱਲਾ-ਦੁਕੱਲਾ ਆਦਮੀ, ਕੋਈ ਕੋਈ, ਵਿਰਲਾ।

[इक्का दुक्का] वि० पु० अकेला दुकेला, कोई कोई, विरला।

اکاذیب—[ਅਕਾ-ਜ਼ੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

[अका-ज़ीब] अर० स्त्री० झूठी बातें।

اکارتھ—[ਅਕਾਰਥ] ਕਿ. ਵਿ. ਅਕਾਰਥ, ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਬੇਮਤਲਬ, ਬੇਕਾਰ ; ਬਰਬਾਦ।

[अकारथ] क्रि० वि० अकारथ, बेफ़ायदा, व्यर्थ, फ़ज़ूल, बेकार ; बरबाद।

اکاس—[ਅਕਾਸ਼] ਪੁ० ਅਕਾਸ਼, ਆਸਮਾਨ।

[अकाश] पु० आकाश, आसमान।

اکاسی—[ਇਕਾਸੀ] ਵਿ. ਅੱਸੀ+ਇਕ, ੮੧।

[इकासी] वि० अस्सी ऊपर एक, ८१।

اکال—[ਅਕਾਲ] ਪੁ. ਵਿ. ਕਾਲ, ਕਹਿਤ ; ਅਮਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਨਾ ਪੋਹੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[अकाल] पु० वि० अकाल, दुर्भिक्ष; अमर, जिस का अन्त न हो, जिसे मृत्यु न आए।

اکانوے—[ਇਕਾਨਵੇਂ] ਵਿ. ਨੱਬੇ+ਇਕ, ੯੧।

[इकानवे] वि० नब्बे और एक, ९१।

اکاون—[ਇਕਾਵਨ] ਵਿ. ਇਕਵੰਜਾ, ੫੧।

[इकावन] वि० पचास और एक, ५१।

اکائی—[ਇਕਾਈ] ਇ. ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ ; ਗਣਿਤ ਵਿਚ ੧ ਤੋਂ ੯ ਤਕ ਦੇ ਅੰਕ ਇਕਾਈ ਦਰਜੇ ਦੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਕਾਈ, ਯੂਨਿਟ।

[इकाई] स्त्री० अंकों की गिनती में पहला अंक या उस का स्थान ; गणित में १ से ९ तक के अंक इकाई दर्जे के शुमार होते हैं, इकाई, यूनिट।

اِکبار - اِکباری—[ਇਕ-ਬਾਰ, ਇਕ-ਬਾਰਗੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਵਾਰ, ਇੱਕੋ ਵਾਰ, ਇਕ ਦਮ।

[इक-बार, इक-बारगी] क्रि० वि० एक बार, एक ही बार, एक दम।

اکبر—[ਅਕ-ਬਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ; ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਗ਼ਲ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਤੀਜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਉਪਾਧੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਜਲਾਲੁੱਦੀਨ ਸੀ।

[अक-बर] अर० वि० पु० बहुत बड़ा ; भारत में मुग़ल राज्य का तीसरा बादशाह जो हुमायूं का पुत्र था। इस का पूरा नाम जलालुद्दीन था।

اکبری نورتن—[ਅਕ-ਬਰੀ ਨੌ-ਰਤਨ] ਪੁ. ਅਕਬਰ ਦੇ ਨੌਂ ਸਿਆਣੇ ਵਜ਼ੀਰ—੧. ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਬਦੁੱਲ ਰਹੀਮ ਖ਼ਾਨਖ਼ਾਨਾ, ੨. ਖ਼ਾਨੇ ਆਜ਼ਮ ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਕੋਕਲਤਾਸ਼ ਹਫ਼ਤਹਜ਼ਾਰੀ, ੩. ਅਬੁਲਫ਼ਤਹ ਗੀਲਾਨੀ, ੪. ਅਲਾਮਾ ਅਬੁਲਫ਼ੈਜ਼ ਫ਼ੈਜ਼ੀ, ੫. ਅਬੁਲਫ਼ਜ਼ਲ, ੬. ਹਕੀਮ ਹਮਾਮ, ੭. ਰਾਜਾ ਟੋਡਰਮਲ, ੮. ਰਾਜਾ ਬੀਰਬਲ, ੯. ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰੀ।

[अक-बरी नौ-रतन] पु० अकबर के नौ बुद्धिमान मंत्री—१. मिर्ज़ा अब्दुल रहीम ख़ानख़ाना, २. ख़ाने आज़म मिर्ज़ा अज़ीज़ कोकलताश हफ़्तहज़ारी, ३. अबुलफ़तह गीलानी, ४. अल्लामा अबुल फ़ैज़ फ़ैज़ी, ५. अबुल फ़ज़ल, ६. हकीम हमाम, ७. राजा टोडरमल, ८. राजा बीरबल, ९. राजा मान सिंह पंज हज़ारी।

اکتارا—[ਇਕ-ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਡੋਰੀਏ ਵਰਗਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰੀਕ ਕਪੜਾ; ਇਕੋ ਤਾਰ ਵਾਲਾ ਸਾਜ਼; ਇਕ ਤਾਰ ਦਾ ਡੋਰਾ ।

[इक-तारा] पु० डोरीए जैसा एक बहुत ही बारीक कपड़ा; एक ही तारा वाला एक साज़; एक तार का डोरा ।

اکتالا—[ਇਕ-ਤਾਲਾ] ਪੁ. ਤਬਲੇ ਦੀ ਇਕ ਗਤ ਦਾ ਨਾਂ ।

[इक-ताला] पु० तबले की एक गत का नाम ।

اکتالیس—[ਇਕ-ਤਾਲੀਸ] ਵਿ. ਇਕਤਾਲੀ, ੪੧ ।

[इक-तालीस] वि० चालीस और एक, ४१ ।

اکتساب—[ਇਕ-ਤਿਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਮਾਈ, ਜਤਨ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इक-तिसाब] अर० पु० कमाई, यत्न अथवा परिश्रम के कारण पैदा करने का भाव, कला अथवा व्यवसाय से कमाने का भाव ।

اکتشاف—[ਇਕ-ਤਿਸ਼ਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इक-तिशाफ़] अर० पु० खोलने का भाव, प्रगट करने का भाव ।

اکتفا—[ਇਕ-ਤਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਫ਼ਾਇਤ; ਸੰਤੋਖ ।

[इक-तिफ़ा] अर० पु० स्त्री० काफ़ी समझने का भाव, किफ़ायत; संतोष ।

اکتیس—[ਇਕੱ-ਤੀਸ] ਵਿ. ਇਕੱਤੀ, ੩੧ ।

[इक-तीस] वि० तीस और एक, ३१ ।

اکٹ—[ਅ-ਕਟ] ਵਿ. ਨਾ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਜੋਗ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਕਟਿਆਂ ਕੱਟੀ ਨਾ ਜਾਏ ਤੇ ਤੋੜਿਆਂ ਟੁੱਟੇ ਨਾ; ਜੋ ਰੱਦ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ (ਦਲੀਲ) ।

[अ-कट] वि० जो काटा न जा सके, कठोर वस्तु जिसे काटा न जा सके; वह दलील जो रद्द न की जा सके ।

اکٹھا—[ਇਕੱਠਾ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਥਾਂ ਜੁੜਿਆ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਇਕੱਤਰ, ਜਮ੍ਹਾਂ; ਇਕੋ ਥਾਂ, ਇਕ ਥਾਂ ਹੀ ।

[इकट्ठा] वि० क्रि० वि० एक स्थान पर जुड़ा हुआ या जोड़ा हुआ, एकत्र, जमा; एक ही स्थान पर ।

اکثر—[ਅਕ-ਸਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਾਹਲਾ, ਬਹੁਤਾ, ਬਾਹਲੇ, ਬਹੁਤੇ; ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ।

[अक-सर] अर० वि० क्रि० वि० बहुधा, अधिकतर; अधिकतर, विशेषतः, मुख्यतः ।

اکثریت—[ਅਕ-ਸਰੀ-ਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ; ਬਹੁਲਤਾ, ਬਹੁਤ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਉਹ ਫ਼ਿਰਕਾ ਜਾਂ ਕੌਮ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਾਹਲੀ ਹੋਵੇ ।

[अक-सरी-यत] अर० स्त्री० बहुसंख्या, बाहुल्य, अधिक संख्या में होने का भाव; बहु संख्यक जाति ।

اکرا—[ਅਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਨਾਜ ਜੋ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਖਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[अक-रा] पु० एक घटिया किस्म का अनाज जिसे जानवरों को डालते हैं ।

اکرام—[ਇਕ-ਰਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼, ਦਾਤ ਵਰਤਾਈ, ਇੱਜ਼ਤ, ਸਤਿਕਾਰ, ਸਨਮਾਨ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ ।

[इक-राम] अर० पु० कृपा करने का भाव, उपहार, भेंट, इनाम, सत्कार, सम्मान, बुज़ुर्गी ।

اکراہ—[ਇਕ-ਰਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਫ਼ਰਤ, ਘਿਰਣਾ, ਗਿਲਾਨੀ; ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਜਬਰ ।

[इक-राह] अर० पु० घृणा, नफ़रत, ग्लानि; ज़बरदस्ती, बलात्कार ।

اکرکرا—[ਅਕਰ-ਕਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਦਵਾਈ, ਇਕ ਬੂਟੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ।

[अकर-करा] पु० एक औषधि, एक औषध की जड़ ।

اکڑ—[ਅਕੜ] ਵਿ. ਆਕੜ, ਹੈਂਕੜ, ਤੇਂਘੜ, ਮਜ਼ਾਜ ।

[अकड़] स्त्री० ऐंठ, तनाव, गर्व, घमंड ।

اکڑ باز—[ਅਕੜ-ਬਾਜ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਆਕੜਬਾਜ਼, ਆਕੜਖ਼ਾਂ ।

[अकड़-बाज़] वि० पु० अकड़ रखने वाला, अकड़खान ।

اکڑفوں—[ਅਕੜ-ਫ਼ੂੰ] ਵਿ. ਪੁ. ਆਕੜਖ਼ਾਨ; ਆਕੜਬਾਜ਼ੀ ।

[अकड़-फ़ूं] वि० पु० अकड़बाज़; अकड़बाज़ी ।

اکڑنا—[ਅਕੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਕੜਨਾ, ਤਣਨਾ, ਸੀਨਾ ਉਭਾਰਨਾ, ਘਮੰਡ ਕਰਨਾ ।

[अकड़-ना] क्रि० अक० ऐंठना, तनना, इतराना, अभिमान या घमंड करना ।

اُکڑوں - اُکڑو—[ਉਕੜੂ, ਉਕੜੂੰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ।

[उकड़ूं, उकड़ू] क्रि० वि० तलवों के बल बैठने की मुद्रा में ।

اِک سار—[ਇਕ-ਸਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕਸਾਰ, ਪੱਧਰਾ, ਇਕ ਸਮ, ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਬਰਾਬਰ ।

[इक-सार] क्रि० वि० समान, सम, बराबर, एक ढंग का, एक तरह का ।

اُکسانا—[ਉਕ-ਸਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ, ਉਭਾਰਨਾ; ਭੜਕਾਉਣਾ; ਚਮਕਾਉਣਾ; ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ, ਖਿੱਚਣਾ (ਦੀਵਾ) ।

[उक-साना] क्रि० सक० ऊपर उठाना, उभारना, उत्तेजित करना; सिर चढ़ाना; सिरा बढ़ाना या सिरकाटना (दीपक की बत्ती का) ।

اِکسٹھ—[ਇਕ-ਸਠ] ਵਿ. ਇਕਾਹਠ, ੬੧ ।

[इक-सठ] वि० साठ और एक, ६१ ।

اُکسنا—[ਉਕਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉੱਭਰਨਾ, ਉਤੇ ਵੱਲ ਵਧਣਾ, ਨਿਕਲਣਾ ।

[उकस-ना] क्रि० अक० उभरना, ऊपर उठना, निकलना ।

اِکسیر—[ਇਕ-ਸੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਧਾਤ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਅਕਸੀਰ, ਕੀਮੀਆ; ਤੁਰਤ ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ।

[इक-सीर] अर० स्त्री० वह रस या धातु जो किसी धातु को सोना या चाँदी बना दे, रसायन, कीमिया; तुरन्त आराम देने वाली दवा ।

اِکسیر گر—[ਇਕ-ਸੀਰ-ਗਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੀਮੀਆਗਰ, ਕੀਮੀਆ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਰਸੈਣੀਆ ।

[इक-सीर-गर] अर० पु० कीमियागर, रसायन बनाने वाला, रसायन-वेत्ता ।

اِکفاء—[ਇਕ-ਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਫ਼ੀਏ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਵੀ ਜਾਂ ਕੈਦ ਦੇ ਹਰਫ਼ ਅਡਰੇ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ—ਬਹਿਰ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ । ਇਹ ਅਡਰੇ ਹਰਫ਼ ਇਕੋ ਉੱਚਾਰਣ ਅਸਥਾਨ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[इक-फ़ाः] अर० पु० काफ़ीए के दोषों में से एक दोष जिस के अनुसार रवी या कैद के वर्ण पृथक् हों जैसे—बहर तथा शहर का काफ़िया । ये पृथक वर्ण एक ही उच्चारण स्थान या निकटीय उच्चारण स्थान के होते हैं ।

اِک گونہ—[ਇਕ-ਗੂਨ:] ਵਿ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ; ਕਿਸੇ ਦਰਜੇ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ।

[इक-गून:] वि० एक प्रकार का; किसी मात्रा में, थोड़ा सा ।

اکل—[ਅਕਲ] ਵਿ. ਇਕ, ਕੱਲਾ ।

[अकल] वि० एक, अकेला ।

اکل—[ਅਕ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਾਣਾ, ਖੁਰਾਕ, ਗਿਜ਼ਾ ।

[अक-ल] अर० पु० खाना, आहार, ख़ुराक ।

اُکلانا—[ਉਕ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਕਤਾਣਾ, ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ, ਘਬਰਾਣਾ, ਜੀ ਕਾਹਲਾ ਪੈਣਾ, ਤੰਗ ਆਉਣਾ; ਜੀ ਕੱਚਾ ਹੋਣਾ, ਉਬਕਣਾ ।

[उक-लाना] क्रि० अक० उकताना, अशान्त होना, व्याकुल होना, घबराना, तंग आना, दिल उतावला होना; जी कच्चा होना, कै करने की स्थिति में होना ।

اِکلوتا—[ਇਕ-ਲੌਤਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕਲੌਤਾ, ਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ, ਇਕ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ।

[इक-लौता] वि० पु० इकलौता, एक ही पुत्र, अकेला पुत्र ।

اکل و شرب—[ਅਕ-ਲੋ ਸ਼ੁਰ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ, ਦਾਣਾ ਪਾਣੀ, ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ।

[अक-लो शुर्-ब] अर० पु० खाना पीना, दाना पानी, खाद्य सामग्री, खाने पीने की वस्तुएँ ।

اِکلیل—[ਇਕ-ਲੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਟੋਪੀ, ਕੁੱਲਾ, ਤਾਜ ।

[इक-लील] अर० पु० टोपी, कुल्ला, ताज ।

اِکلیل الملک—[ਇਕ-ਲੀ-ਲੁਲ-ਮਲਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਬੂਟੀ, ਬਹੁਫਲੀ ।

[इक-ली-लुल-मलिक] अर० पु० एक बूटी, बहुफली ।

اکمل—[ਅਕ-ਮਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਤੀ ਪੂਰਨ, ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਵਿਚ ਤਾਕ, ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ।

[अक-मल] अर० वि० अति पूर्ण, निपुण, अपने हुनर का उस्ताद ।

اِک منزلہ—[ਇਕ-ਮਨ-ਜ਼ਿਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕਮੰਜ਼ਲਾ, ਇਕ ਛੱਤਾ ਮਕਾਨ, ਜਿਸ ਮਕਾਨ ਤੇ ਚੁਬਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[इक-मन-ज़िला] वि० पु० एकमंज़िला, एक छत का मकान, जिस मकान पर चौबारा न हो ।

اکناف—[ਅਕ-ਨਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਕਨਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਰਫ਼ਾਂ, ਕਿਨਾਰੇ, ਪਾਸੇ ।

[अक-नाफ़] अर० पु० 'कनफ़' का बहुवचन, किनारे, पार्श्व भाग ।

اِکوتا—[ਇਕੋਤਾ] ਪੁ. ਚਮੜੀ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦਾਣੇ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਵਾਦ ਨਿਕਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਾਜ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚੰਬਲ ।

[इकोता] पु० चमड़ी का एक रोग जिसमें शरीर पर छोटे-छोटे दाने निकल आते हैं और उन में से मवाद निकलता रहता है और खुजली बहुत होती है, चम्बल ।

اِکونا—[ਇਕੌਨਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ; ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਅਨਾਜ, ਪੋਹਣ ।

[इकौना] वि० पु० एक एक करके चुना हुआ; स्वच्छ अनाज ।

اُکھاڑ—[ਉਖਾੜ] ਇ. ਉਖੇੜ, ਉਖੇੜਾ, ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਜਾੜਾ, ਬਰਬਾਦੀ ।

[उखाड़] स्त्री० उखेड़, जड़ से उखाड़े जाने का भाव, उजाड़, बरबादी ।

اکھاڑا—[ਅਖਾੜਾ] ਪੁ. ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਘੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ; ਨਾਚ ਰੰਗ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ; ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ।

[अखाड़ा] पु० पहलवानों के कुश्ती लड़ने का स्थान; नाच रंग करने का स्थान; साधुओं के रहने का स्थान ।

اکہتر—[ਇਕ-ਹੱਤਰ] ਵਿ. ਇਕ+ਸੱਤਰ, ੭੧ ।

[इकहत्तर] वि० एक ऊपर सत्तर, ७१ ।

اکہرا—[ਇਕ-ਹਰਾ] ਵਿ. ਦੋਹਰੇ ਦਾ ਉਲਟ, ਇਕ ਤਹਿ ਵਾਲਾ ।

[इक-हरा] वि० दोहरे का उलट, एक परत वाला ।

اکہرا بدن—[ਇਕ-ਹਰਾ ਬਦਨ] ਪੁ. ਉਹ ਬਦਨ ਜੋ ਕਦੇ ਮੋਟਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਰੀਰ ਦਾ ਛੀਟਕਾ ਜਾਂ ਪਤਲਾ ਆਦਮੀ ।

[इक-हरा बदन] पु० वह शरीर जो कभी मोटा न हो, शरीर का पतला व्यक्ति ।

اکھرنا—[ਅਖਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਣਾ, ਰੜਕਣਾ, ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਣਾ ।

[अखर-ना] क्रि० अक० अच्छा न लगना, दिल में चुभना, दुःखदायी होना ।

اکھڑ—[ਅੱਖੜ] ਵਿ. ਸਖ਼ਤ ਤਬੀਅਤ, ਉਜੱਡ, ਬੇਤਮੀਜ਼ ।

[अक्खड़] वि० कठोर स्वभाव का, उजड्ड, असभ्य ।

اکھڑ پن—[ਅੱਖੜ-ਪਨ]— ਪੁ. ਅੱਖੜਪੁਣਾ, ਅੜਬਪੁਣਾ, ਅੜੂਰਪੁਣਾ, ਅੜਬਾਈ, ਬੇਤਮੀਜ਼ੀ ।

[अक्खड़-पन] पु० अक्खड़पन, असभ्यता, अपनी बात पर अड़े रहने और किसी की न सुनने का भाव, बिगड़ैल या झगड़ालू होने का भाव ।

اکھڑنا—[ਉਖੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜੜ੍ਹੋਂ ਨਿਕਲਣਾ, ਅੰਗ ਦਾ ਜੋੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ; ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ; ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ (ਤਬੀਅਤ) ; ਭੌਰ ਨਿਕਲਣਾ ; ਸਿਲਸਿਲਾ ਟੁੱਟਣਾ (ਸਾਹ) ; ਇਕ ਥਾਂ ਨਾ ਟਹਿਰਨਾ (ਕਦਮ, ਤਾਲ) ।

[उखड़-ना] क्रि० अक० जड़ से निकलना, अंग का जोड़ में से निकल जाना ; उच्चाट होना ; दौड़ निकलना ; क्रम टूटना ; एकस्थ न रहना (कदम) ।

اکھل—[ਉਖਲ] ਪੁ ਵੱਡੀ ਉਖਲੀ, ਲਕੜੀ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਡੂੰਘਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੌਲ ਛੜੀਂਦਾ ਹੈ ; ਪੱਥਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਡੂੰਘਾ ; ਚੱਟੂ ।

[उखल] पु० बड़ी उखली, ऊखल ; पत्थर का बड़ा कूंडा ; चटू ।

اکھلی—[ਉੱਖਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਉੱਖਲ ।

[उक्खली] स्त्री० छोटा ऊखल ।

اکھوں مکھوں—[ਅੱਖੂ ਮੱਖੂ] ਇ. ਦੀਵੇ ਦੀ ਲਾਟ ਤੇ ਹੱਥ ਸੇਕ ਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਫੇਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।

[अक्खू मक्खू] स्त्री० दीये की लौ तक हाथ से आ कर बच्चे के मुंह पर फेरने का भाव या क्रिया ।

اکید—[ਅਕੀਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਮਜ਼ਬੂਤ ।

[अकीद] अर० वि० मज़बूत ।

اکیس—[ਇਕੀਸ] ਵਿ. ਇਕੀ, ੨੧ ।

[इक्कीस] वि० एक ऊपर बीस, २१ ।

اکیلا—[ਅਕੇਲਾ] ਵਿ. ਇਕੱਲਾ, ਕੱਲਾ ; ਇਕੋ, ਨਿਰਾ, ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ਾਲੀ ; ਇਕਲਾਪਾ ।

[अकेला] वि० जिस के साथ और कोई न हो, बिना संग साथ का ; एक ही, केवल, खाली; इकलापा ।

اکیلنا—[ਅਕੀਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਧੇੜਨਾ, ਛਿੱਲ ਲਾਹੁਣਾ, ਚਮੜੀ ਲਾਹੁਣਾ ; ਵੱਟੇ ਹੋਏ ਧਾਗੇ ਦਾ ਵਟ ਲਾਹੁਣਾ ।

[अकील-ना] क्रि० सक० उधेड़ना; छिलका उतारना, चमड़ी उतारना; बटे हुए धागे को उधेड़ना ।

اکیلی—[ਅਕੇ-ਲੀ] ਵਿ. ਇਕੱਲੀ, ਕੱਲੀ ।

[अके-ली] वि० 'अकेला' का स्त्री लिंग रूप ।

اکیلی جان—[ਅਕੇਲੀ ਜਾਨ] ਵਿ. ਇਕੱਲੀ ਜਾਨ, ਇਕਲਾਪਾ ਆਦਮੀ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਬੇਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[अकेली जान] स्त्री० अकेला व्यक्ति, अकेला मनुष्य, जिस का कोई संगी साथी न हो ।

اگارنا—[ਉਗਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖੂਹ ਦੀ ਗਾਰ ਕੱਢਣਾ, ਖੂਹ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ।

[उगार-ना] क्रि० सक० कुएं की गाद निकालना, कुआँ साफ करना ।

اگاڑی—[ਅਗਾ-ੜੀ] ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੱਗਾ, ਸਾਹਮਣਾ ਪਾਸਾ ; ਘੋੜੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੱਸੀ ; ਸਾਹਮਣੇ, ਹੁਜ਼ੂਰ ।

[अगा-ड़ी] स्त्री० क्रि० वि० आगे का भाग, सामने का भाग; घोड़े के अगले पांव में बांधी जाने वाली रस्सी; सामने, आगे ।

اگال—[ਉਗਾਲ] ਪੁ. ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਜਾਂ ਥੁੱਕੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ; ਪੀਕ; ਪਾਨ ਦਾ ਫੋਗ ।

[उगाल] पु० मुंह में से निकाली या थूकी हुई चीज़ ; पीक; पान का फोक ।

اگالدان—[ਉਗਾਲ-ਦਾਨ] ਪੁ. ਪਾਨ ਦੀ ਪੀਕ ਥੁੱਕਣ ਦਾ ਬਰਤਨ, ਪੀਕਦਾਨ ।

[उगाल-दान] पु० पान की पीक थूकने का पात्र, पीकदान ।

اگاہنا—[ਉਗਾਹ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ ਉਗਰਾਹੁਣਾ, ਵਸੂਲ ਕਰਨਾ, ਚੰਦਾ ਲੈਣਾ ।

[उगाह-ना] क्रि० सक० उगाही करना, वसूल करना, चन्दा लेना ।

اگٹنا—[ਅਗਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਸਾਨ ਜਤਾਉਣਾ; ਖਿਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਐਬ ਫੋਲਣਾ ਜਾਂ ਐਬ ਪਿੱਛਾ ਪੁਣਨਾ ।

[अगट-ना] क्रि० सक० एहसान जताना ; चिढ़ कर किसी के दोष जताना या त्रुटियाँ निकालना ।

اگد — [ਅਗਦ] ਪੁ. ਹਾਥੀਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[अगद] पु० हाथीवानों की परिभाषा में हाथी को आगे बढ़ाने तथा तेज़ चलाने पर बोला जाने वाला शब्द ।

اگر — [ਅਗਰ] ਕ੍ਰਿ. ਅਵ. ਜੇ, ਜੇਕਰ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ।

[अगर] फ़ा० अव्य० यदि, जो ।

اگر — [ਅਗਰ] ਵਿ. ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਲਕੜੀ ਜੋ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਊਦ ।

[अगर] स्त्री० काले रंग की लकड़ी जो आग में जल कर सुगन्धि देती है, ऊद ।

اگر بتّی — [ਅਗਰ-ਬੱਤੀ] ਵਿ. ਅਗਰ ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਆਦਿ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਬੱਤੀ ਜੋ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਈ ਵਾਸਤੇ ਜਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਧੂਪ ਦੀ ਬੱਤੀ ।

[अगर-बत्ती] स्त्री० अगर तथा चन्दन आदि सुगंधित वस्तुओं से बनाई बत्ती जो सुगन्धि फैलाने के लिये जलाई जाती है, धूप की बत्ती ।

اگرچہ — [ਅਗਰ-ਚਿ:] ਕ੍ਰਿ. ਅਵ. ਭਾਵੇਂ, ਅਗਰਚੇ ।

[अगर-चि:] फ़ा० अव्य० यद्यपि, यदि ऐसा हो ।

اگر دان — [ਅਗਰ-ਦਾਨ] ਪੁ. ਉਹ ਬਰਤਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅਗਰ ਬੱਤੀਆਂ ਜਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

[अगर-दान] पु० वह पात्र जिस में रख कर अगर बत्ती जलाई जाती है ।

اگر دھوں دھوں — [ਅਗੜ ਧੂੰ ਧੂੰ] ਵਿ. ਪੁ. ਧੌਂਸੇ ਜੇਹੀ ਅਵਾਜ਼; ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ, ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਭਾਰਾ ਤੇ ਬੇਅਕਲ ਬੰਦਾ ।

[अगड़ धूँ धूँ] वि० पु० धौंसे जैसी आवाज़; मोटा आदमी, शरीर का भारी तथा नाकारा पुरुष ।

اگرنا [ਉਗਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਖੂਹ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਗਾਰ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣਾ ।

[उगर-ना] क्रि० अक० कुएं का साफ़ हो जाना, कुएं में से गाद का निकल जाना ।

اگروال - اگروالا — [ਅੱਗਰ-ਵਾਲ, ਅੱਗਰ-ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਗੋਤ ; ਰਾਜੇ ਅਗਰ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ।

[अग्गरवाल, अग्गरवाला] पु० बनियों का एक गोत्र ; राजा अग्र की सन्तान ।

اگرئی — [ਅਗ-ਰਈ] ਪੁ. ਸੰਦਲੀ ਰੰਗ ਜੋ ਕੁਝ ਕਾਲੰਤਣ ਤੇ ਹੋਵੇ ; ਇਕ ਕੌਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ; ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪਲਟਣ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਦਾ ਰੰਗ ਅਗਰਈ ਸੀ ।

[अग-रई] पु० सन्दली रंग जिस में कुछ कालापन हो ; एक जाति विशेष ; मुग़ल बादशाहों की एक पलटन जिस की वर्दी अगरई रंग की होती थी ।

اگڑم بگڑم — [ਅਗ-ੜਮ ਬਗ-ੜਮ] ਪੁ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਬੇਮਤਲਬ ਗੱਲਾਂ ; ਮਿਲੀਆਂ-ਜੁਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ।

[अग-ड़म बग-ड़म] पु० व्यर्थ या फ़ालतू चीज़ें, फ़िज़ूल बातें ; मिली जुली चीज़ें ।

اگل پچھل — [ਅਗਲ ਪਿਛਲ] ਵਿ. ਅਗਾੜੀ ਪਛਾੜੀ, ਘੋੜੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈ ਕੇ ਦੂਰ ਹਟਵੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ।

[अगल पिछल] स्त्री० अगाड़ी पिछाड़ी, घोड़े के अगले तथा पिछले पैरों में फ़ासले पर बांधी जाने वाली रस्सी ।

اگلا — [ਅਗ-ਲਾ] ਵਿ. ਪਹਿਲਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ; ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ; ਅਗੋਂ ਜਾਂ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ; ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।

[अग-ला] वि० पहला, पहले का; पिछले समय का; सामने का ; आगे आने वाला ; आगे आगे जाने वाला ।

اگلا جنم — [ਅਗ-ਲਾ ਜਨਮ] ਪੁ. ਇਸ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਜਨਮ, ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਜੂਨ ।

[अग-ला जनम] पु० इस जन्म के बाद मिलने वाला जन्म, मृत्यु उपरान्त मिलने वाला जन्म ।

اگلنا — [ਉਗਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥੁੱਕਣਾ, ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਣਾ ; ਕਢਣਾ; ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ; ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ; ਮਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ, ਬਦਦਿਆਨਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਲ ਮੋੜਨਾ ।

[उगल-ना] क्रि० सक० मुँह में गये हुये वस्तु मुँह से बाहर थूकना ; निकालना; पैदा करना ; भेद खोलना ; माल वापिस करना, बददियानती से लिया माल वापिस करना ।

اگم — [ਅਗਮ] ਪੁ. ਅਕਲ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦਾ ਮੰਡਲ ; ਵਿ. ਖੁਫ਼ੀਆ, ਗੁਪਤ; ਅੰਦਰੂਨੀ ।

[अगम] पु० समझ से परे का मंडल ;
वि० ख़ुफ़िया, गुप्त; अन्दरूनी ।

اگم بدیا — [ਅਗਮ ਵਿੱਦਿਆ] ਇ. ਇਲਮ ਨਜੂਮ ।

[अगम विद्या] स्त्री० ज्योतिष विद्या ।

اگم شاستر — [ਅਗਮ ਸ਼ਾਸ-ਤਰ] ਸੰ. ਪੁ. ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਲਮ ਜੋਤਿਸ਼ ਜਾਂ ਇਲਮ ਕਾਨੂਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇ ।

[अगम शास-तर] सं० पु० वह शास्त्र जिस में इलम ज्यो० या इलम कानून का बयान हो ।

اگن — [ਅਗਨ] ਪੁ. ਇ. ਇਕ ਛੋਟੇ ਜੇਹੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਆਵਾਜ਼ ਪੰਛੀ ਦਾ ਨਾਂ ; ਅੱਗ, ਅਗਨੀ ।

[अगन] पु० स्त्री० एक छोटे से मधुर स्वर वाले पक्षी का नाम ; आग, अग्नि ।

—اگن باؤ—[ਅਗਨ ਬਾਉ] ਵਿ. ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਉਧੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੂੰ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਗਰਮੀ, ਆਤਸ਼ਕ ।
[अगन बाउ] स्त्री० घोड़ों का एक रोग जिस में उनकी चमड़ी उधड़ जाती है और लोम झड़ जाते हैं, गर्मी, आतशिक ।
—اگن بوٹ—[ਅਗਨ-ਬੋਟ] ਪੁ. ਸਟੀਮਰ, ਇੰਜਨ ਜਾਂ ਭਾਫ ਨਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ।
[अगन-बोट] पु० स्टीमर, भाप द्वारा चलने वाली किश्ती ।
—اگن چڑیا—[ਅਗਨ-ਚਿੜਿਯਾ] ਇ. ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਜਾਨਵਰ; ਅੱਗ ਦਾ ਕੀੜਾ ।
[अगन-चिड़िया] स्त्री० समुद्र का जानवर; आग का कीड़ा ।
اگنا—[ਉਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਨਿਕਲਣਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ; ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ, ਚੜ੍ਹਨਾ (ਸੂਰਜ) ।
[उग-ना] क्रि० अक० पैदा होना, निकलना, अंकुरित होना; प्रगट होना, चढ़ना (सूर्य) ।
اگنی—[ਅਗਨੀ] ਇ. ਅੱਗ ।
[अगनी] स्त्री० आग ।
اگوا—[ਅਗ-ਵਾ] ਪੁ. ਆਗੂ, ਸਰਦਾਰ, ਪੇਸ਼ਵਾ, ਮੁਖੀਆ, ਨੇਤਾ ।
[अग-वा] पु० आगू, नेता, सरदार, पेशवा, मुखिया ।
—اگوا کار—[ਅਗ-ਵਾਕਾਰ] ਪੁ. ਰਾਹਨੁਮਾ, ਰਹਿਨੁਮਾ, ਆਗੂ ।
[अग-वाकार] पु० पथप्रदर्शक, नेता, आगू ।
اگواڑ—[ਅਗ-ਵਾੜ] ਪੁ. ਮਕਾਨ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਮੱਥਾ ।
[अग-वाड़] पु० मकान का अगला भाग, माथा ।
اگوانی—[ਅਗ-ਵਾਣੀ] ਇ. ਜੰਞ ਦੀ ਪੇਸ਼ਵਾਈ ਜਾਂ ਸੁਆਗਤ, ਇਸਤਕਬਾਲ, ਰਹਿਨੁਮਾਈ, ਅਗਵਾਈ ।
[अग-वानी] स्त्री० बरात का स्वागत, आगे बढ़ कर मार्ग दिखाने की क्रिया या भाव, नेतृत्व, अगुआई ।
اگولا—[ਅਗੋਲਾ] ਪੁ. ਗੰਨੇ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਿਰੇ ਦਾ ਹਰੇ ਪਤਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਆਗ ।
[अगोला] पु० ऊख या गन्ने का अगला भाग, अगौरा ।
اگھاڑنا—[ਉਘਾੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਪੜਦਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ।
[उघाड़-ना] क्रि० सक० खोलना, गुप्त बात प्रकट करना ।
اگھاڑو—[ਉਘਾੜੂ] ਪੁ. ਉਘਾੜਨ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ।
[उघाड़ू] पु० उघाड़ने वाला, प्रगट होने का स्थान ।
اگھائی—[ਉਘਾਈ] ਇ. ਰੱਜ, ਤਸੱਲੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ।
[उघाई] स्त्री० तृप्ति, संतुष्टता, तुष्टि ।
اگھن—[ਅਘਨ] ਪੁ. ਫਸਲੀ ਸੰਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਮਹੀਨਾ; ਚੰਨ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਕਰੀਬਨ ਅੱਧ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਅੱਧ ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਜੰਗਲ; ਮੈਦਾਨ ।
[अघन] पु० फसली सन् का तीसरा महीना; चन्द्रमा का नौवाँ महीना जो लगभग आधे नवम्बर से आधे दिसम्बर तक होता है; जंगल; मैदान ।
اگھور پنتھ—[ਅਘੋਰ ਪੰਥ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਫਿਰਕਾ ਜੋ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ ।
[अघोर पंथ] पु० शिव का अनुयायी एक पंथ या सम्प्रदाय (इस सम्प्रदाय के लोग गन्दगी तथा खाद्य सामग्री में भेद नहीं रखते) ।
اگھوری—[ਅਘੋਰੀ] ਪੁ. ਅਘੋਰ ਪੰਥ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸ਼ਖਸ ।
[अघोरी] पु० अघोर पंथ का अनुयायी व्यक्ति ।
اگیاری—[ਅਗਿਆਰੀ] ਇ. ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਦਾ ਥਾਂ, ਹਵਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[अगियारी] स्त्री० आग जलाने का स्थान, हवन करने की क्रिया ।
اگیانا—[ਅਗਿਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧਾਤ ਦੇ ਬਰਤਨਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਤਪਾਉਣਾ ।
[अगियाना] क्रि० सक० धातु के पात्रों को पवित्र करने के लिये उन्हें आग में तपाना ।
اگیانی—[ਅਗਿਆਣੀ] ਵਿ. ਅਣਜਾਣ, ਅਬੋਧ, ਨਾਵਾਕਫ਼ ।
[अगयानी] वि० अनजान, अबोध, अपरिचित ।
ال—[ਅੱਲ] ਇ. ਕਿਸੇ ਟੱਬਰ ਜਾਂ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਕੁਲ, ਖਾਨਦਾਨ ।
[अल्ल] स्त्री० किसी परिवार अथवा व्यक्ति का किसी घटना या दोष के कारण लोगों में प्रसिद्ध हुआ नाम; कुल, खानदान ।
الا—[ਇੱਲਾ] ਅਵ ਅਰਥਾਤ, ਮਗਰ, ਪਰ, ਲੇਕਿਨ; ਬਗ਼ੈਰ ।
[इल्ला] अ० अव्य० मगर, परन्तु, लेकिन; बगैर ।
الا بلا—[ਅਲਾਬਲਾ] ਇ. ਬੁਰੀ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤੇ ਖਰਾਬ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਚੀਜ਼, ਮੁਸੀਬਤ, ਦੁਖ, ਦਰਦ, ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ।
[अलाबला] स्त्री० बुरी से बुरी और खराब से खराब चीज़, मुसीबत, दुःख, दर्द, भूत प्रेत ।
الاپ—[ਅਲਾਪ] ਪੁ. ਗੌਣ ਵਿਚ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ, ਤਾਨ, ਸੁਰ ।
[अलाप] पु० आलाप, तान, सुर ।
الاچا , الانچا—[ਇਲਾਚਾ, ਇਲਾਂਚਾ] ਪੁ. ਰੇਸ਼ਮੀ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਧਾਰੀਦਾਰ ਕਪੜਾ, ਲਾਚਾ ।
[इलाचा, इलांचा] पु० रेशमी अथवा सूती धारीदार कपड़ा ।

الائچی ، الاچی—[ਇਲਾਚੀ, ਇਲਾਇਚੀ] ਇ. ਇਕ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਲਾਚੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਲਾਚੀ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[इलाची, इलाइची] स्त्री० एक सदा बहार पौधा जिस के फल के बीज में सुगन्ध होती है। यह छोटी और बड़ी इलाइची दो प्रकार की होती है।

الاچی (الائچی) دانہ—[ਇਲਾਚੀ (ਇਲਾਇਚੀ) ਦਾਨਹ] ਪੁ. ਲਾਚੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਦਾਣੇ; ਲਾਚੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਤੇ ਖੰਡ ਚੜ੍ਹੀ ਮਠਿਆਈ ਦਾ ਨਾਂ।

[इलाची (इलाइची) दान:] पु० इलाइची के दाने; इलाइची के दानों पर खांड चढ़ाई मिठाई का नाम।

الار—[ਇਲਾਰ] ਪੁ. ਪਿਛਲਾ ਬੋਝ ਵਧੇਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਗੱਡੇ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ।

[उलार] पु० बोझ के कारण पीछे की ओर गाड़ी के झुक जाने की स्थिति।

الارنا—[ਇਲਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਉਣਾ; ਲਿਟਾਉਣਾ; ਪਾਸਾ ਬਦਲਣਾ; ਮੂੰਧਾ ਦੇਣਾ।

[उलार-ना] क्रि० सक० उठाई हुई चीज को नीचे रखने के लिये झुकाना; लिटाना; पहलू बदलना; मुंधा देना।

الاقارب کالعقارب—[ਅਲ ਅਕਾਰਿਬ ਕਲ ਅਕਾਰਿਬ] ਅਰ. ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਕਟ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[अल अकारिब कल अकारिब] अर० लोको० जब किसी निकट सम्बन्धी के द्वारा कोई हानि हो तब कहते हैं।

الا ماشاء اللہ—[ਇੱਲਾ ਮਾਸ਼ਾ ਅੱਲਾ] ਅਰ. ਅਵਯ. ਜੋ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭਾਵੇ, ਰੱਬ ਜੋ ਚਾਹੇ; ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ।

[इल्ला माशाअल्ला] अर० अव्य० जो ईश्वर को भावे, परमात्मा जो चाहे; न होने वाली बात।

الانتظار اشد من الموت—[ਅਲ ਇੰਤ-ਜ਼ਾਰ ਅਸ਼ੱਦ ਮਿਨਲ ਮੌਤ] ਅਰ. ਅਖੌ. ਉਡੀਕ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਤਕਲੀਫ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

[अल इन्तिज़ार अशद्दु मिनल मौत] अर० लोको० प्रतीक्षा का कष्ट सहन करते समय बोल देते हैं।

الامان—[ਅਲ-ਅਮਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਰਾਖੀ, ਪਨਾਹ, ਬਚਣ ਜਾਂ ਰਹਿਮ ਮੰਗਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ; ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ, ਰਖਿਆ, ਬਚਾਉ, ਅਮਨ ਚੈਨ; ਚੈਨ ਸੁਖ ਰਹੇ।

[अल-अमान] अर० स्त्री० अव्य० शरण में आने या शरण मांगने का शब्द; रक्षा, बचाव, सुख शान्ति; सुख शान्ति रहे।

الآن کما کان—[ਅਲ ਆਨ ਕਮਾ ਕਾਨ] ਅਰ. ਅਖੌ. ਹੁਣ ਤਕ ਵੈਸਾ ਹੀ ਹੈ, ਅਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ।

[अल आन कमा कान] अर० लोको० अब तक वैसा ही है, अभी तक पहले जैसा ही है।

النگنا—[ਉਲਾਂਘਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਘਣਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਤੇ ਪੈਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਲੰਘ ਜਾਣਾ; ਟਪਾਉਣਾ; ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ।

[उलांघना] क्रि० सक० किसी चीज पर से इस प्रकार गुज़रना कि उस के साथ पैर तक न लगे, लांघना; पहली बार घोड़े पर चढ़ना।

الاہنا—[ਉਲਾਹ-ਨਾ] ਪੁ. ਗਿਲਾ, ਉਲਾਂਭਾ, ਬੁਰਾਈ, ਬਦਨਾਮੀ।

[उलाह-ना] पु० उपालम्भ, उलाहना, बुराई, बदनामी।

الاؤ—[ਅਲਾਉ] ਪੁ. ਅੱਗ ਦਾ ਢੇਰ, ਟੋਏ ਵਿਚ ਭੁਖਾਈ ਹੋਈ ਅੱਗ; ਧੂਣਾ।

[अलाव] पु० आग का ढेर, गढ़े में सुलगाई हुई आग, धूनी।

الباب—[ਅਲ-ਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਲੁਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਕਲਾਂ।

[अल-बाब] अर० पु० 'लुब' का बहुवचन, बुद्धियाँ।

البتہ—[ਅਲ-ਬੱਤਹ] ਅਰ. ਅਵਯ. ਜ਼ਰੂਰ, ਬੇਸ਼ਕ, ਮਗਰ, ਲੇਕਿਨ, ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਚਿਤਰਣ।

[अल-बत्ता] अर० अव्य० ज़रूर, बेशक, मगर, लेकिन, हाँ, बहुत अच्छा।

البرز—[ਅਲ-ਬੁਰ-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਪਹਾੜ।

[अल-बुर-ज़] फ़ा० पु० ईरान का एक पहाड़।

البل—[ਅਲ-ਬਲ] ਪੁ. ਅਦਬ, ਗ਼ਰੂਰ, ਘਮੰਡ; ਫ਼ਰੇਬ, ਕਮੀ-ਬੇਸ਼ੀ; ਨਖ਼ਰੇ, ਨੁਕਸਾਨ।

[अल-बल] पु० अव्य० गर्व, अभिमान; फ़रेब, कमीबेशी; नख़रे, नुक़सान।

البیلا—[ਅਲ-ਬੇਲਾ] ਵਿ. ਬਾਂਕਾ, ਸੋਹਣਾ ਠਾਕਰ, ਛੈਲ ਛਬੀਲਾ, ਬੇਪਰਵਾਹ, ਅੱਖੜ, ਅਨੋਖਾ, ਨਿਰਾਲਾ।

[अल-बेला] वि० बांका, सीधो ठाकुर, छैल छबीला, बेपरवाह, अल्हड़, अनोखा, निराला।

الپ—[ਅਲਪ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਬਹਾਦਰ ; ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਦਮੀ।

[अलप] तुर० पु० बहादुर, मज़बूत आदमी।

الپاکا ، الپکا [ਅਲ-ਪਾਕਾ, ਅਲ-ਪਕਾ] ਅੰ. ਪੁ. ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ; ਕਾਲੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਟ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[अल-पाका, अल-पका] अं० पु० अफ्रीका का एक जानवर; काले अथवा अन्य रंगों का एक कपड़ा जिस के कोट बनते हैं और जिसे गर्मियों में पहना जाता है।

الپن —[ਅਲ-ਪੀਨ] ਇ. ਘੁੰਡੀ ਵਾਲੀ ਸੂਈ, ਪਿੰਨ ।
[अल-पीन] स्त्री० कागज आदि नत्थी करने की छोटी महीन कील, पिन ।

التباس—[ਇਲ-ਤਿਬਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕੋ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੂਰਤ ।
[इल-तिबास] अर० पु० समानाकृति के होने का भाव, मिलती जुलती शक्ल सूरत ।

التجا—[ਇਲ-ਤਿਜਾ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਨਤੀ, ਦਰਖ਼ਾਸਤ; ਮਿੰਨਤ, ਫ਼ਰਿਆਦ, ਤਰਲੇ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ।
[इल-तिजा] अर० स्त्री० विनय, प्रार्थना ; मिन्नत ; फरियाद, पुकार ; खुशामद ।

التزام—[ਇਲ-ਤਿਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इल-तिज़ाम] अर० पु० किसी चीज़ को निश्चित रूप में धार लेने का भाव, अवश्यंभावी होने का भाव ।

التفات—[ਇਲ-ਤਿਫ਼ਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਵੱਜੋ, ਧਿਆਨ, ਨਜ਼ਰ ; ਰੁਚੀ ।
[इल-तिफ़ात] अर० पु० ध्यान, कृपा, नज़र ; रुचि ।

التماس- [ਇਲ-ਤਿਮਾਸ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਜ਼, ਬੇਨਤੀ, ਨਿਵੇਦਨ ।
[इल-तिमास] अर० स्त्री० विनय, प्रार्थना, निवेदन ।

التمش— [ਅਲ-ਤਮਿਸ਼] ਤੁ. ਪੁ. ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਹਰੋਲ ; ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਮਸੁਦੀਨ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ।
[अल-तमिश] तु० पु० सेना का अगला भाग, हरावल, गुलामों वंश के एक बादशाह शमसुद्दीन की उपाधि ।

التمغا—[ਅਲ-ਤਮ-ਗ਼ਾ] ਤੁ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਾਲ ਮੁਹਰ ; ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ; ਮਾਫ਼ੀ ਜਾਂ ਜਗੀਰ ਦੀ ਸਨਦ ।
[अल-तम-ग़ा] तु० फ़ा० पु० लाल मोहर ; शाही आज्ञा ; माफ़ी अथवा जागीर का प्रमाण पत्र ।

الطی —[ਅਲ-ਲਤੀ] ਇ. ਹਾਥੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਾਵਤ ਰਕਾਬ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ।
[अल-लती] स्त्री० हाथी की गरदन पर बांधी हुई रस्सी जिसे महावत रकाब के रूप में प्रयोग में लाता है ।

التواء [ਇਲ-ਤਿਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੇਰ, ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੇਰ, ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इल-तिवा] अर० पु० विलम्ब, रोक, रुकावट, स्थगित होने का भाव ।

التہاب—[ਇਲ-ਤਿਹਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਂਬੜ, ਭਮਾਕਾ, ਅੱਗ ਦਾ ਇਕ ਦਮ ਬਲ ਜਾਂ ਮਚ ਉਠਣਾ ।
[इल-तिहाब] अर० पु० आग की भभकती ज्वाला, भभूका, आग का एक दम भड़क कर जलने का भाव ।

التیام—[ਇਲ-ਤਿਯਾਮ] ਅਰ.ਪੁ. ਆਪਸ ਦਾ ਮੇਲ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ; ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਾ ਭਰ ਜਾਣਾ, ਅੰਗੂਰ ।
[इल-तियाम] अर० पु० आपस का मेल, मेल मिलाप ; घाव के भर जाने का भाव, अंगूर ।

الٹ—[ਉਲ-ਟ] ਵਿ. ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ; ਵਿਰੁਧ, ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ, ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ; ਉਪਰਲਾ ਪਾਸਾ ਹੇਠ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਉਤੇ ਦਾ ਭਾਵ, ਪੁੱਠਾ ।
[उल-ट] वि० जो सीधा नहीं, जो अनुकूल नहीं ; विरुद्ध, प्रतिकूल, खिलाफ़ ; नीचे का भाग ऊपर और ऊपर का नीचे होने का भाव, औंधा ।

الٹا - [ਉਲ-ਟਾ] ਵਿ. ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ, ਪੁੱਠਾ ; ਵਿਰੁਧ, ਖ਼ਿਲਾਫ਼, ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ।
[उल-टा] वि० जो सीधा नहीं, औंधा ; विरुद्ध, खिलाफ़, प्रतिकूल ।

الٹا پلٹا—[ਉਲ-ਟਾ ਪੁਲ-ਟਾ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਲਟਾ ਪੁਲਟਾ, ਬੇਤਰਤੀਬਾ ; ਉਖੜ ਗੁਪੜ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ।
[उल-टा पुल-टा] वि० क्रि० वि० उलटा पुलटा, बेतरतीब ; अंडबंड अवस्था में ।

الٹا توا —[ਉਲ-ਟਾ ਤਵਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਕਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਕਾਲਾ ਕਲੋਟਾ ਬੰਦਾ ।
[उल-टा तवा] पु० बहुत ही काला आदमी, काला कलूटा आदमी ।

الٹا زمانہ—[ਉਲ-ਟਾ ਜ਼ਮਾਨਾ] ਪੁ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਵਾਜ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ; ਬੁਰਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ।
[उल-टा ज़माना] पु० वह समय जिसमें प्रथा के विरुद्ध बहुत सी बातें हों ; बुरा ज़माना ।

الٹا سبق—[ਉਲ-ਟਾ ਸਬਕ] ਪੁ. ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੱਲ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਗੁਮਰਾਹੀ ।
[उल-टा सबक़] पु० प्रतिकूल शिक्षा देने का भाव, कुशिक्षा ।

الٹوانسی —[ਉਲ-ਟ-ਵਾਂਸੀ] ਇ. ਆਪਣਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੂਜੇ ਤੇ ਥਪਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[उल-ट-वांसी] स्त्री० अपना दोष दूसरे पर थोपने का भाव ।

الٹی— [ਉਲ-ਟੀ] ਇ. ਉਲਟਾ ਦਾ ਇ. ਲਿੰਗ ।
[उल-टी] स्त्री० 'उलटा' का स्त्रीलिंग ।

الٹی راس کا—[ਉਲ-ਟੀ ਰਾਸ ਕਾ] ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਮੂਰਖ, ਅਗਿਆਨ।
[उल-टी रास का] वि॰ मूर्ख, शठ, बेवकूफ़।

الٹی ریت—[ਉਲ-ਟੀ ਰੀਤ] ਇ. ਉਲਟਾ ਰਵਾਜ।
[उल-टी रीत] स्त्री॰ उलटा रिवाज।

الٹی سمجھ—[ਉਲ-ਟੀ ਸਮਝ] ਇ. ਪੁੱਠੀ ਮੱਤ।
[उल-टी समझ] स्त्री॰ औंधी अकल।

الٹی سیدھی—[ਉਲ-ਟੀ ਸੀਧੀ] ਇ. ਬੁਰਾ ਭਲਾ, ਸਖ਼ਤ ਕਲਾਮੀ।
[उल-टी सीधी] स्त्री॰ बुरा भला, सख़्त कलामी।

الٹی سینکی—[ਉਲ-ਟੀ ਸੈਂਕੀ] ਇ. ਸੈਂਕੀ ਉਹ ਅਮਲ ਜੋ ਜਾਪ ਹੈ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦੀ ਨਮਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਜਾਪ ਦਾ ਅਸਰ ਉਲਟਾ ਆਪਣੇ ਤੇ ਪੈ ਜਾਣਾ।
[उल-टी सैंकी] स्त्री॰ सैंकी वह अमल या जाप है जो शत्रु-नाश के निमित्त किया जाए; ऐसे जाप का उल्टा प्रभाव अपने पर ही जाने का भाव।

الٹی کھوپری کا—[ਉਲ-ਟੀ ਖੋਪਰੀ ਕਾ] ਵਿ. ਉਲਟੀ ਸਮਝ ਵਾਲਾ, ਮੂਰਖ, ਬੇਵਕੂਫ਼।
[उल-टी खोपरी का] वि॰ उल्टी समझ वाला, बेवकूफ़ मूर्ख।

الٹی میٹم—[ਅਲ-ਟੀ ਮੇਟਮ] ਅੰ. ਪੁ. ਅੰਤਲੇ ਸ਼ਰਤਾਂ; ਚੈਲੰਜ।
[अल-टी मेटम] अं॰ पु॰ युद्ध की घोषणा, चैलिंज।

الٹے—[ਉਲ-ਟੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁੱਠੀ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ; ਸਗੋਂ; ਬਰਅਕਸ।
[उल-टे] क्रि॰ वि॰ विपरीत क्रम से, बल्कि; इस के विपरीत।

الجبرا—[ਅਲ-ਜਬ-ਰਾ] ਅੰ. ਪੁ. ਅਲਜਬਰਾ।
[अल-जब-रा] अंग॰ पु॰ बीजगणित।

الجوع—[ਅਲ-ਜੂ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੁੱਖ; ਭੁੱਖ ਦਾ ਰੋਗ, ਭੁੱਖ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਪੁਕਾਰ।
[अल-जू-अ] अर॰ पु॰ भूख, भूख का रोग, भूख के दुःख की पुकार।

الجھا—[ਉਲ-ਝਾ] ਪੁ. ਰੌਲ਼ਾ, ਅੜਿੱਕੀ।
[उल-झा] पु॰ उलझन, गुत्थी।

الجھانا—[ਉਲ-ਝਾਨਾ] ਕਿ. ਸਕ. ਉਲਝਾਉਣਾ, ਫਸਾਉਣਾ, ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ; ਪ੍ਰੇਮ ਫਾਹੀ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣਾ।
[उल-झाना] क्रि॰ सक॰ फँसाना, अटकाना; झगड़े में डालना; प्रेम-फांस में फँसाना।

الجھاؤ—[ਉਲ-ਝਾਉ] ਪੁ. ਉਲਝਾਈ, ਅੜਾਉਣੀ; ਰੌਲ਼ਾ ਵਿਚ ਫਸਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[उल-झाओ] पु॰ उलझने का भाव, उलझन; अटकाव।

الجھن—[ਉਲ-ਝਨ] ਇ. ਉਲਝਣ, ਰੌਲ਼ਾ, ਅੜਾਉਣੀ; ਫਸਣਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ, ਤਬਾਹੀ; ਫੰਦਾ, ਝਗੜਾ।
[उल-झन] स्त्री॰ उलझने की क्रिया या भाव, फँसाव, अटकाव; कठिनाई या अड़चन में पड़ना; झगड़े में फंसने का भाव।

الجھنا—[ਉਲ-ਝਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੜਨਾ, ਫਸਣਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਨਾ, ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।
[उल-झना] क्रि॰ अक॰ फँसना, अटकना, कठिनाई या अड़चन में पड़ना, झगड़े में फँसना।

الجھیڑا—[ਉਲ-ਝੇੜਾ] ਪੁ. ਉਲਝੇੜਾ, ਝਗੜਾ, ਝੰਜਟ, ਬਖੇੜਾ।
[उल-झेड़ा] पु॰ उलझाव, उलझन, झगड़ा, झंझट।

الچھنا—[ਉਲ-ਛਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬੁੱਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਣਾ ਜਾਂ ਵੱਟਣਾ।
[उल-छना] क्रि॰ सक॰ हाथों से पानी उछाल कर फेंकना।

الحاح—[ਅਲ-ਹਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਜੀ।
[अल-हाज] अर॰ पु॰ हाजी।

الحاح—[ਇਲ-ਹਾਹ] ਅਰ. ਇ. ਹਾੜ੍ਹ ਪੁਕਾਰ, ਗਿੜਗਿੜਾਉਣਾ, ਮਿੰਨਤਾਂ, ਤਰਲਾ।
[इल-हाह] अर॰ स्त्री॰ गिड़गिड़ाने का भाव, खुशामद, मिन्नत, विनय।

الحاد—[ਇਲ-ਹਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਤਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕੁਰਾਹ ਪੈਣਾ, ਮਨਮੁਖਤਾ, ਕੁਫ਼ਰ।
[इल-हाद] अर॰ पु॰ सीधे रास्ते से उलट जाने अथवा कतराने का भाव, धर्म से फिरना, धर्मविरोधपन।

الحاصل—[ਅਲ-ਹਾਸਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਖੀਰ, ਅੰਤ ਨੂੰ, ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ, ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਕਿ; ਪੁ. ਨਤੀਜਾ, ਅਖੀਰ, ਤਾਤਪਰਜ।
[अल-हासिल] अर॰ क्रि॰ वि॰ अन्ततः, अन्त में, वास्तव में बात यह है कि, तात्पर्य यह है कि; पु॰ सार, तात्पर्य, परिणाम।

الحال—[ਅਲ-ਹਾਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਣੇ, ਹੁਣੇ ਹੀ।
[अल-हाल] अर॰ क्रि॰ वि॰ अभी, इसी समय।

الحاق—[ਇਲ-ਹਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਜਾਂ ਰਲਣਾ।

[इल-हाक] अर० पु० शामिल होने या करने का भाव, साथ मिलने का भाव।

الحان—[ਅਲ-ਹਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਲਹਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਧੁਨਾਂ, ਬੋਲ।

[अल-हान] अर०पु० स्त्री० 'लहन' का बहुवचन, आवाजें, शब्द, बोल।

إلحان—[ਇਲ-ਹਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੁਰੀਲਾ ਗਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इल-हान] अर० पु० मधुर स्वर से अलापना, सुरीला गाने का भाव।

الحذر [ਅਲ-ਹਜ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਲ ਪੁਕਾਰ, ਹਾਲ ਪਾਹਰਿਆ, ਪਨਾਹ ; ਖ਼ੌਫ਼, ਡਰ ; ਪਰਹੇਜ਼।

[अल-हज़र] अर० पु० दुहाई, पुकार, पनाह; भय, डर; परहेज़।

الحفيظ—[ਅਲ-ਹਫ਼ੀਜ਼] ਅਰ. ਅਵਜ. ਅੱਲਾ ਬੇਲੀ, ਰੱਬ ਰਾਖਾ।

[अल-हफ़ीज़] अर० अव्य० ईश्वर रक्षक है, ईश्वर रक्षा करे।

الحق—[ਅਲ-ਹੱਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਠੀਕ ਹੈ, ਸਚ ਹੈ ; ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ਕ, ਨਿਸ਼ਸੰਦੇਹ ; ਵਿ. ਦਰੁਸਤ, ਸਹੀ।

[अल-हक़] अर० पु० हक़ है, सच है, क्रि० वि० बेशक, निस्संदेह ; वि० दुरुस्त, सही।

الحمد—[ਅਲ-ਹਮ-ਦ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਰਤ, ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ।

[अल-हम-द] अर० स्त्री० कुरान शरीफ़ की पहली सूरत, सूरत फ़ातिहा।

الحمد لله—[ਅਲ-ਹਮ-ਦੁ ਲਿੱਲਾਹਿ] ਅਰ. ਅਵਜ. ਸਭ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਅੱਲਾ ਵਾਸਤੇ ਹਨ, ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

[अल-हम-दु लिल्लाहि] अर० अव्य० सभी विशेषताएँ अल्ला के लिये हैं, ख़ुदा का शुक्र है, परमात्मा की कृपा है।

الحمراء—[ਅਲ-ਹਮ-ਰਾਂ] ਅਰ. ਇ. ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਇਕ ਅਰਬੀ ਇਮਾਰਤ।

[अल-हम-रा] अर० स्त्री० स्पेन में एक अरबी इमारत।

الخ—[ਅਲ-ਖ਼] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿ., ਅਵ. 'ਅਲਾ ਆਖ਼ਰਾ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਆਖ਼ਰ ਤਕ, ਤਮਾਮ, ਕੁਲ, ਸਭ ; ਇਤਿ, ਖ਼ਤਮ।

[अल-ख़] अर० क्रि० वि० वि०, अव्य० 'अला आख़रा' का संक्षेप, आख़िर तक, तमाम, सभी, कुल ; बस, इति।

الخلاق—[ਅਲ-ਖ਼ਲਿਕ਼] ਪੁ. ਹੁੰਦਾਰ ਦਾਮਨਦਾਰ।

[अल-ख़ालिक़] पु० हवे वाली वास्कट।

الخاموشی نیم رضا—[ਅਲ-ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਨੀਮ ਰਜ਼ਾ] ਅਖੌ. ਚੁਪ ਅਧੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਹੈ।

[अल-ख़ामोशी नीम रज़ा] लोको० ख़ामोशी आधी स्वीकृति है।

إلزام—[ਇਲ-ਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਲਜ਼ਾਮ, ਦੋਸ਼, ਤੁਹਮਤ।

[इल-ज़ाम] अर० पु० दोष, लांछन, कलङ्क।

السانا—[ਅਲ-ਸਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅਲਸਾਉਣਾ, ਉਂਘਲਾਉਣਾ।

[अल-साना] क्रि० अक० आलस्य में पड़ना, शिथिलता अनुभव करना।

الست—[ਅ-ਲਸ-ਤੁ (ਤ)] ਅਰ. ਅਵਜ. ਅਲਸਤ ਕਹਿਣ ਤੋਂ 'ਅਲਸ-ਤੁ ਬਿ ਰਬਿਕੁਮ' ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ?

[अ-लस-तु (त)] अर० अव्य० अलसत कहने से 'अलस-तु बि रब्बिकुम' की ओर संकेत है जिस का अर्थ है कि क्या मैं तुम्हारा ईश्वर नहीं ?

السلام عليكم—[ਅੱਸ-ਸਲਾਮੁ-ਅਲੈ-ਕੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤੇਰੇ ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ।

[अ-स्सलामु-अलै-कुम] अर० पु० मुसलमानों का परस्पर मिलते समय प्रयुक्त किया जाने वाला शब्द, अर्थात् तुम सकुशल रहो।

السنه—[ਅਲ-ਸਿਨਹ] ਅਰ.ਇ 'ਲਿਸਾਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਜ਼ਬਾਨਾਂ, ਬੋਲੀਆਂ।

[अल-सिनः] अर० पु० 'लिसान' का बहुवचन, भाषाएँ, बोलियाँ।

السی—[ਅਲ-ਸੀ] ਇ ਇਕ ਬੂਟਾ ਜਿਸ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲ੍ਹੂ ਵਿਚ ਪੀੜ ਕੇ ਤੇਲ ਕਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਫੁਲ ਕਾਸ਼ਨੀ ਰੰਗ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[अल-सी] स्त्री० एक पौधा जिस के बीजों में से तेल निकलता है। इस के फूल कासनी रंग के होते हैं।

السيٹ—[ਅਲ-ਸੇਟ] ਇ ਦਗ਼ਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਧੋਖਾ, ਡੰਡਾ, ਉਲਝਣ।

[अल-सेट] स्त्री० चकमा, धोखा, फेरा, उलझाव, लपेट।

السيٹيا—[ਅਲ-ਸੇਟੀਆ] ਪੁ. ਅਲਸੇਟ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ, ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼, ਫ਼ਰੇਬੀ।

[अल-सेटिया] पु० चकमा देने वाला व्यक्ति, धोखेबाज, छलिया।

إلصاق—[ਇਲ-ਸਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਚੇਪੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इल-साक़] अर० पु० जोड़ने अथवा चिपकाने का भाव।

الطاف—[ਅਲ-ਤ਼ਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਲੁਤ-ਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮੇਹਰਬਾਨੀਆਂ, ਕਿਰਪਾਵਾਂ, ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ਾਂ।

[अल-त़ाफ़] अर० पु० 'लुत्फ़' का बहुवचन, मेहरबानियाँ, कृपाएँ, बख़्शिशें।

الطاف نامہ—[ਅਲ-ਤ਼ਾਫ਼-ਨਾਮਹ] ਪੁ. ਕਿਰਪਾ ਪੱਤਰ।

[अल-त़ाफ़-नामः] पु० कृपा पत्र।

العبد—[ਅਲ-ਅਬ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਸ, ਸੇਵਕ; ਇ. ਦਸਖ਼ਤ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ।

[अल-अब-द] अर० पु० दास, सेवक; स्त्री० हस्ताक्षर, चिन्ह।

العطش—[ਅਲ-ਅ-ਤਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਸਖ਼ਤ ਪਿਆਸ।

[अल-अ-तश] अर० स्त्री० सख़्त प्यास।

العظمۃ للہ—[ਅਲ-ਅਜ਼ਮਤੁ-ਲਿੱਲਾਹੇ] ਅਰ. ਅਵਯ. ਵਡਿਆਈ ਅੱਲਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ।

[अल-अज़मतु-लिल्लाहे] अर० अव्य० बड़ाई अल्ला के वास्ते है।

الغاروں—[ਅਲ-ਗ਼ਾ-ਰੂੰ] ਤੁਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੜੀ ਕਸਰਤ ਨਾਲ; ਵਧੇਰੇ, ਬੇਹਦ; ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ।

[अल-ग़ा-रूँ] तु० क्रि० वि० अधिकांशतः, बहुत से; असीम; अति गहरा।

الغرض—[ਅਲ-ਗ਼ਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਅਵਯ. ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ, ਮੁੱਕਦੀ ਇਹ ਕਿ, ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ, ਸਾਰਅੰਸ਼ ਇਹ ਕਿ।

[अल-ग़र-ज़] अर० अव्य० अर्थ यह कि, गर्ज़ यह कि, मतलब यह कि, सारांश यह कि।

الغوزا—[ਅਲ-ਗ਼ੋ-ਜ਼ਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੰਸਰੀ, ਮੁਰਲੀ, ਜੋੜੀ।

[अल-ग़ो-ज़ा] पु० एक प्रकार की बाँसुरी, मुरली, जोड़ी।

الغیاث—[ਅਲ-ਗ਼ਿਯਾ-ਸ] ਅਰ. ਇ. ਪਨਾਹ, ਫ਼ਰਿਆਦ, ਦੁਹਾਈ, ਪੁਕਾਰ।

[अल-ग़ियास] अर० स्त्री० पनाह, फ़रियाद, दुहाई, पुकार।

الف—[ਅ-ਲਿਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਲਫ਼, ਅਰਬੀ ਲਿਪੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ।

[अ-लिफ़] अर० पु० अलफ़, अरबी लिपि का पहला वर्ण।

الف—[ਅਲ-ਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਹਜ਼ਾਰ, ਦਸ ਸੌ, 1000।

[अल-फ़] अर० वि० हज़ार, दस सौ, १०००।

الف—[ਇਲ-ਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਸਤੀ; ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ; ਆਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इल-फ़] अर० पु० दोस्ती; दोस्त, मित्र; आदी होने का भाव।

الفا—[ਅਲ-ਫ਼ਾ] ਇ. ਪੁ. ਅਲਫ਼ੀ, ਬਾਹਾਂ ਬਗੈਰ ਕੁੜਤਾ, ਕਫ਼ਨੀ, ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ।

[अल-फ़ा] स्त्री० पु० बाहुओं के बिना क़मीज़, कफ़नी, फ़क़ीर की पोशाक।

الفاظ—[ਅਲ-ਫ਼ਾ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਲਫ਼-ਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ਬਦ, ਬੋਲ, ਵਚਨ।

[अल-फ़ाज़] अर० पु० 'लफ़्ज़' का बहुवचन, शब्द, बात, वचन।

الف بے ، الف بے تے—[ਅਲਿਫ਼ ਬੇ, ਅਲਿਫ਼ ਬੇ ਤੇ] ਇ. ਉਰਦੂ ਲਿਪੀ, ਅਲਿਫ਼ ਤੋਂ ਯੇ ਤਕ ਸਭ ਹਰਫ਼।

[अलिफ़ बे, अलिफ़ बे ते] स्त्री० उर्दू लिपि, अलिफ़ से ये तक सभी वर्ण।

الفت—[ਉਲ-ਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਹੱਬਤ, ਪਿਆਰ, ਇਸ਼ਕ, ਦੋਸਤੀ।

[उल-फ़त] अर० स्त्री० प्रेम, प्यार, मुहब्बत, मित्रता।

الفتہ—[ਅਲਿਫ਼-ਤਃ] ਪੁ. ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਲਤ ਵਾਲਾ (ਆਦਮੀ); ਮੁਫ਼ਤ ਖੋਰਾ; ਬਦਚਲਨ, ਅਵਾਰਾ, ਲੁੱਚਾ; ਓਪਰਾ, ਬਿਗਾਨਾ।

[अलिफ़-तः] पु० परेशान; मुफ़्तख़ोरा; दुश्चलन, आवारा, बदमाश; अपरिचित, बेगाना।

الفراق—[ਅਲ-ਫ਼ਿਰਾ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਛੜਨ ਵੇਲੇ ਦਾ ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ।

[अल-फ़िराक़] अर० पु० बिछुड़ने के समय के दुःख सूचक शब्द।

الف مقصورہ—[ਅਲਿਫ਼ ਮਕ਼-ਸੂਰਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਅਲਿਫ਼ ਜਿਸ ਤੇ ਮੱਦ (آ—ਆ) ਨਾ ਹੋਵੇ।

[अलिफ़ मक़-सूरः] अर० पु० वह अलिफ़ जिस पर मद (آ—आ) न हो।

الف لیلہ—[ਅਲਿਫ਼ ਲੈਲ਼ਃ] ਅਰ. ਇ. ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਪਰਸਿਧ ਅਰਬੀ ਪੁਸਤਕ ਜਿਸ ਦੇ ਤਰਜਮੇ ਲਗਭਗ ਸਭ ਬੋਲੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

[अलिफ़ लैलः] अर० स्त्री० कहानियों की एक प्रसिद्ध अरबी पुस्तक जिस का लगभग प्रत्येक भाषा में अनुवाद हो चुका है।

الف ممدودہ—[ਅਲਿਫ਼ ਮਮ-ਦੂਦਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਅਲਿਫ਼ ਜਿਸ ਤੇ ਮੱਦ (آ—ਆ) ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਆਮਦ ਵਿਚ।

[अलिफ़ मम-दूदः] अर० पु० वह अलिफ़ जिस पर मद (آ—आ) हो और खेंच कर बोला जाय जैसे आमद।

الفی—[ਅਲ-ਫ਼ੀ] ਵਿ. ਬਾਹਵਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੁੜਤਾ, ਕਫ਼ਨੀ; ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ।
[अल-फ़ी] स्त्री० बाहुओं के बिना कुरता, कफ़नी; फ़कीर की पोशाक।

القا—[ਇਲ-ਕ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗੱਲ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੇ, ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ।
[इल-क़ा] अर० पु० वह बात जिसे ईश्वर किसी के दिल में बिठा दे, ईश्वरीय वाक्य।

القاب—[ਅਲ-ਕ਼ਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਲਕ਼ਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਉਪਾਧੀ, ਉਹ ਸਨਮਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[अल-क़ाब] अर० पु० 'लक़ब' का बहुवचन, वह सम्मान सूचक शब्द जो किसी के नाम के साथ जुड़ कर सम्बोधन के रूप में प्रयुक्त होता है।

القصہ [ਅਲ-ਕ਼ਿੱਸਾ:] ਅਰ. ਅਵਯ. ਗੱਲ ਕੀ, ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਕਿ, ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ।
[अल-क़िस्सः] अर० अव्य० बात यह है कि, तात्पर्य यह है कि, सारांश यह कि।

القط—[ਅਲ-ਕ਼ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਤਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਮੌਕੂਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਭਾਵ।
[अल-क़त] अर० पु० काटने का भाव; रद कर देने का भाव।

الکریم اذا وعد وفا [ਅਲ-ਕਰੀਮੁ ਇਜ਼ਾ ਵ-ਅਦ: ਵਫ਼ਾ] ਅਰ. ਅਖੌ. ਕਿਰਪਾਲੂ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਜਦੋਂ ਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[अल-करीमु-इज़ा व-अद: वफ़ा] अर० लोको० कृपासागर (भगवान्) जब प्रतिज्ञा करता है तो उसे पूरा करता है।

الکس—[ਅਲ-ਕਸ] ਵਿ. ਸੁਸਤੀ, ਦਲਿੱਦਰ, ਆਲਸ।
[अल-कस] स्त्री० सुस्ती, आलस्य, दरिद्रता।

الکسانا—[ਅਲ-ਕਸਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ.ਅਕ. ਅਲਸਾਉਣਾ, ਉਂਘਲਾਉਣਾ।
[अल-कसाना] क्रि० अक० अलसाना, ऊँघना।

الکسی—[ਅਲ-ਕਸੀ] ਵਿ. ਆਲਸੀ, ਸੁਸਤੀ, ਦਲਿੱਦਰ।
[अल-कसी] स्त्री० सुस्ती, दरिद्रता, आलस्य।

الکلی—[ਅਲ-ਕਲੀ] ਸੰ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਾਰ।
[अल-काली] अं० पु० एक प्रकार का क्षार।

الکن—[ਅਲ-ਕਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਹਕਲਾ, ਥਥਲਾ (ਆਦਮੀ)।
[अल-कन] अर० वि० पु० हकला कर या रुक रुक कर बोलने वाला व्यक्ति, हकला।

الکھ—[ਅਲਖ] ਪੁ. ਖ਼ੁਦਾ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਜੋ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ, ਗੁਪਤ, ਗੈਬ; ਜੋਗੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਭਿੱਛਿਆ ਮੰਗਣ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ।
[अलख] पु० परमेश्वर, परमात्मा, जो दिखाई न दे, अप्रत्यक्ष, अगोचर; योगियों का भिक्षा माँगने का या आपस में मिलने पर बोला जाने वाला शब्द।

الگ—[ਅਲਗ] ਵਿ. ਵਖ, ਵਖਰਾ, ਅਲਹਿਦਾ, ਜੁਦਾ; ਅਨੋਖਾ, ਨਿਰਾਲਾ; ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕੁਝ ਦੂਰ, ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ, ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਟਿਆ ਹੋਇਆ।
[अलग] वि० जुदा, पृथक्, भिन्न, अलहदा; अनोखा, निराला; क्रि०वि० कुछ दूर, फ़ासले पर, अपने स्थान से हटा हुआ।

الگ الگ—[ਅਲਗ ਅਲਗ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਖ ਵਖ, ਵਖਰਾ ਵਖਰਾ, ਦੂਰ ਦੂਰ, ਪਰੇ ਪਰੇ।
[अलग अलग] क्रि० वि० पृथक् पृथक्, अलहदा अलहदा, दूर दूर, परे परे।

الگ تھلگ [ਅਲਗ ਥਲਗ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਲੱਗ ਥਲੱਗ, ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ, ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ, ਦੂਰ, ਹਟ ਕੇ, ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ, ਬੇਲਾਗ।
[अलग थलग] क्रि० वि० जुदा जुदा, पृथक्, अलहदा अलहदा, हट कर, दूर, फ़ासले पर, बेलाग।

الگنی—[ਅਲਗ-ਨੀ] ਵਿ. ਕਪੜੇ ਟੰਗਣ ਜਾਂ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਸੀ, ਲਾਂ।
[अलग-नी] स्त्री० आड़ी रस्सी या बाँस जो कपड़े टाँगने के लिये घर में बाँधा जाता है, डारा।

الگوزہ—[ਅਲ-ਗੋਜ਼ਾ] ਪੁ. ਮੁਰਲੀ, ਬੰਸਰੀ।
[अलगोज़ः] पु० एक प्रकार की बाँसुरी, मुरली।

الل بچھیرا—[ਅਲਲ-ਬਛੇਰਾ] ਪੁ. ਵਛੇਰਾ ਜਿਸ ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।
[अलल-बछेरा] पु० बछेरा जिस पर सवारी न की गई हो।

اللہ—[ਅੱਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਲਾ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਰੱਬ।
[अल्लाह] अर० पु० अल्लाः, ईश्वर, परमात्मा, परमेश्वर।

اللہ اکبر—[ਅੱਲਾ ਹੋ ਅਕ-ਬਰ] ਅਰ. ਅਵਯ. ਖ਼ੁਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ।
[अल्लाहु हो अक-बर] अर० अव्य० ईश्वर बहुत महान् है।

اللہ اللہ—[ਅੱਲਾਹ ਅੱਲਾਹ] ਅਰ. ਅਵਯ. ਵਾਹ ਵਾਹ, ਵਿਸਮਕ ਸ਼ਬਦ।
[अल्लाह अल्लाह] अर० अव्य० वाह वाह, विस्मय बोधक शब्द।

اللہ اللہ خیر سلا—[ਅੱਲਾਹ ਅੱਲਾਹ ਖ਼ੈਰ ਸੱਲਾ] ਵਾਕ. ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਫ਼ੁਰਸਤ ਮਿਲ ਗਈ, ਸੁਖ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਅੱਲਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ।

[अल्लाह अल्लाह ख़ैर सल्ला] मुहा० फ़राग़त मिल गया, फ़ुरसत मिल गई, आराम से सम्पन्न हुआ, इस से आगे कुछ नहीं, अब अल्ला ही शेष रह गया।

اللہ اللہ کرکے — [ਅੱਲਾਹ ਅੱਲਾਹ ਕਰ-ਕੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ੁਦਾ ਖ਼ੁਦਾ ਕਰਕੇ, ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ।

[अल्लाह अल्लाह कर-के] क्रि० वि० ईश्वर का नाम ले लेकर, बड़ी कठिनाई से।

اللہ بخشے — [ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼-ਸ਼ੇ] ਅਵਯ. ਖ਼ੁਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ, ਕਿਸੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[अल्लाह बख़-शे] अव्य० ईश्वर उसे क्षमा करे, किसी मृत व्यक्ति का शोक मनाते समय कह देते हैं।

—اللہ بیلی — [ਅੱਲਾਹ ਬੇਲੀ] ਅਵਯ. ਰੱਬ ਰਾਖਾ, ਗੁਰੂ ਰਾਖਾ।

[अल्लाह बेली] अव्य० ईश्वर सहाई हो, ईश्वर रक्षक हो।

—اللہ توکلی — [ਅੱਲਾਹ ਤਵੱਕ-ਲੀ] ਅਵਯ. ਰੱਬ ਆਸਰੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹੈਤਾ ਬਗ਼ੈਰ।

[अल्लाह-तवक्क-ली] अव्य० ईश्वर के सहारे, किसी की सहायता के बिना।

—اللہ جانے — [ਅੱਲਾਹ ਜਾਣੇ] ਅਵ. ਰੱਬ ਜਾਣੇ, ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ।

[अल्लाह जाने] अव्य० ईश्वर जाने, मालूम नहीं।

—اللہ غنی — [ਅੱਲਾਹ ਹੋ ਗ਼ਨੀ] ਅਰ. ਅਵ. ਵਿਸਮਕ ਸ਼ਬਦ; ਰੱਬ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਦੇਵੇ।

[अल्लाहु ग़नी] अर० अव्य० विस्मय बोधक शब्द, ईश्वर बे परवाह है जिसे चाहे दे।

—اللہ کا بندہ [ਅੱਲਾਹ ਕਾ ਬੰਦ:] ਪੁ. ਨਚੀਜ਼ ਆਦਮੀ, ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਰਹਿਮਦਿਲ, ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਬਾਬਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਆਦਮੀ; ਬੇਵਕੂਫ਼।

[अल्लाह का बन्द:] पु० नाचीज़ आदमी, ईश्वर की प्रार्थना करने वाला; दयालु; भले पुरुष के सम्बन्ध में कहते हैं; मनुष्य; मूर्ख।

—اللہ کا کلام — [ਅੱਲਾਹ ਕਾ ਕਲਾਮ] ਪੁ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਕਲਾਮ ਅੱਲਾ।

[अल्लाह का कलाम] पु० क़ुरान शरीफ़, कलाम अल्ला।

—اللہ کا گھر — [ਅੱਲਾਹ ਕਾ ਘਰ] ਪੁ. ਕਾਬਾ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਮੱਕਾ ਸ਼ਰੀਫ਼।

[अल्लाह का घर] पु० काबा शरीफ़, मक्का शरीफ़।

—اللہ کا نور — [ਅੱਲਾਹ ਕਾ ਨੂਰ] ਪੁ. ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼; ਦਾੜ੍ਹੀ; ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਵਿਅਕਤੀ।

[अल्लाह का नूर] पु० ब्रह्म का प्रकाश; दाढ़ी; अति सुन्दर व्यक्ति।

—اللہ کرے — [ਅੱਲਾਹ ਕਰੇ] ਅਵ. ਰੱਬ ਕਰੇ, ਰੱਬ ਐਸਾ ਹੀ ਕਰੇ।

[अल्लाह करे] अव्य० परमात्मा करे, ईश्वर ऐसा ही करे।

—اللہ کی پناہ [ਅੱਲਾਹ ਕੀ ਪਨਾਹ] ਅਵ. ਰੱਬ ਰਾਖਾ, ਅੱਲਾ ਬੇਲੀ; ਐਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਤੋਂ ਰੱਬ ਬਚਾਏ, ਐਸੇ ਝੂਠੇ ਤੋਂ ਰੱਬ ਦੂਰ ਰੱਖੇ।

[अल्लाह की पनाह] अव्य० ईश्वर रक्षा करे, अल्लाबेली; ऐसे अत्याचारी से ईश्वर बचावे, ऐसे असत्यभाषी से ईश्वर दूर ही रखे।

—اللہ کی شان — [ਅੱਲਾਹ ਕੀ ਸ਼ਾਨ] ਵਾ. ਅੰ. ਜਦ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਜਾਂ ਮਰਤਬੇ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਜਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮਰਿਆਦਾ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਜਾਂ ਮਰਤਬਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[अल्लाह की शान] वाक्य० जब कोई अपनी शक्ति से बढ़ कर दावा करता है तब कहते हैं; जब कोई बात प्रथा के प्रतिकूल हो तब कहते हैं; जब कोई अपनी हैसियत अथवा मरतबे के विरुद्ध कोई बात सुनता है तब कहते हैं।

—اللہ لگتی — [ਅੱਲਾਹ ਲਗ-ਤੀ] ਇ. ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗੱਲ, ਸੱਚੀ ਬਾਤ।

[अल्लाह लग-ती] स्त्री० इन्साफ़ की बात, सच्ची बात।

—اللہ لوک — [ਅੱਲਾਹ ਲੋਕ] ਪੁ. ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਜਾਂ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਆਦਮੀ; ਨੇਕ ਬੰਦਾ; ਭਗਤ ਆਦਮੀ; ਤਵੱਕਲ ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ; ਬੇਆਜ਼ਾਰ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁਖ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[अल्लाह लोग] पु० भोला भाला या सीधा सादा आदमी; भला आदमी; भक्त आदमी; ईश्वर के भरोसे रहने वाला आदमी; किसी को दुःख न देने वाला।

—اللہ مارا — [ਅੱਲਾਹ ਮਾਰਾ] ਪੁ. ਅੱਲਾ ਮਾਰਿਆ, ਦਰਗਾਹੋਂ ਧੱਕਿਆ, ਮੁਸੀਬਤ ਮਾਰਿਆ; ਕੰਗਾਲ, ਗ਼ਰੀਬ, ਮੁਫ਼ਲਿਸ।

[अल्लाह मारा] पु० दैवी प्रकोप का पात्र, विपद्ग्रस्त; कंगाल, गरीब, निर्धन।

—اللہ میاں — [ਅੱਲਾਹ ਮਿਯਾਂ] ਪੁ. ਅੱਲਾ ਮੀਆਂ, ਰੱਬ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ।

[अल्लाह मियाँ] पु० परमात्मा, ईश्वर, परमेश्वर।

—اللہ میاں کی بھینس — [ਅੱਲਾਹ ਮਿਯਾਂ ਕੀ ਭੈਂਸ] ਇ. ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੀੜਾ; ਕਾਲਾ ਮੋਟਾ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ।

[अल्लाह मियाँ की भैंस] स्त्री॰ काले रंग का एक कीड़ा ; काला कलूटा और बहुत मोटा आदमी ।

اللہ میاں کی گائے—[ਅੱਲਾ ਮਿਯਾਂ ਕੀ ਗਾਏ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੋਲਾ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਆਦਮੀ ; ਨੇਕ ਬੰਦਾ ।

[अल्ला मियाँ की गाए] स्त्री॰ बहुत ही भोला और सीधा सादा आदमी, भला पुरुष ।

الّلے تلّلے—[ਅਲੱਲੇ ਤਲੱਲੇ] ਪੁ. ਵਿਅਰਥ ਖਰਚ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ, ਮੌਜ ਇਸ਼ਰਤ, ਅਨੰਦ ਮੇਲਾ ।

[अलल्ले तलल्ले] पु॰ व्यर्थ का खर्च, फ़ज़ूल का खर्च, सुख आनन्द, आनन्द उपभोग ।

الم—[ਅਲਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਮ, ਸੋਚ, ਫ਼ਿਕਰ, ਚਿੰਤਾ ।

[अलम] अर॰ पु॰ ग़म, शोक, चिन्ता, फ़िक्र ।

الماری—[ਅਲ-ਮਾਰੀ] ਵਿ. ਉਚਾ ਖੜਾ ਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਸੰਦੂਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ।

[अल-मारी] स्त्री॰ वह खड़ा सन्दूक जिस में किताबें आदि रखने के लिये खाने या दर बने होते हैं ।

الماس—[ਅਲ-ਮਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਜਵਾਹਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚਮਕੀਲਾ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ; ਹੀਰਾ, ਪੰਨਾ ।

[अल-मास] पु॰ एक बहुत कीमती जवाहर जो बहुत चमकदार तथा सफ़ेद होता है ; हीरा, पन्ना ।

الما غونچی—[ਅਲ-ਮਾ ਗ਼ੌਂਚੀ] ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ; ਖ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਨਕਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ।

[अल-मा ग़ौंची] पु॰ वह व्यक्ति जिस के आगे पीछे का पता न हो; ख़राब और निकम्मी चीज़ें ।

المانی ، المانوی—[ਅਲ-ਮਾਨੀ. ਅਲ-ਮਾਨਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਰਮਨੀ ਦਾ ।

[अल-मानी, अल-मानवी] अर॰ वि॰ जर्मनी का ।

المانیہ—[ਅਲ-ਮਾਨੀਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜਰਮਨੀ ।

[अल-मानीय:] अर॰ पु॰ जर्मनी ।

الميا—[ਉ-ਲੰਬਾ] ਪੁ. ਝਿਲਣੀ, ਗਡੂ ।

[उ-लम्बा] पु॰ झिल्ली, वह कठोरता जो घाव के इर्द-गिर्द होती है ।

المجسطی—[ਅਲ-ਮਿਜਸ-ਤੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਜੋ ਮਿਸਰ ਦੇ ਬਤਲਮੂਸ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਹੋਇਆ ।

[अल-मिजस-ती] अर॰ स्त्री॰ खगोल विज्ञान तथा गणित की पुस्तक जो मिस्र के बतलमूस ने लिखी थी और जिस का अरबी भाषा में अनुवाद हुआ ।

المختصر—[ਅਲ-ਮੁਖ਼-ਤ-ਸਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ, ਤਾਤਪਰ ਇਹ ਕਿ ।

[अल-मुख़-त-सर] अर॰ क्रि॰ वि॰ बात यह है कि, भाव यह है कि ; तात्पर्य यह है कि ।

المدد—[ਅਲ-ਮਦਦ] ਅਰ. ਅਵ. ਮਦਦ ਕਰ, ਸਹਾਰਾ ਦੇ, ਆਸਰਾ ਦੇ ।

[अल-मदद] अर॰ अव्य॰ सहायता करो, सहारा दो, आश्रय दें ।

المست—[ਅਲ-ਮਸ-ਤ] ਵਿ. ਮਸਤਾਨਾ, ਦੀਵਾਨਾ ।

[अल-मस-त] वि॰ मस्ताना, दीवाना ।

المضاعف—[ਅਲ-ਮੁ-ਜ਼ਾ-ਇਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਦੂਣਾ, ਦੋ ਗੁਣਾ ।

[अल-मु-ज़ा-इफ़] अर॰ वि॰ दोगुना, दुगना ।

المعی—[ਅਲ-ਮ-ਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ, ਬੜਾ ਅਕਲ-ਵੰਦ ।

[अल-म-ई] अर॰ वि॰ अत्यन्त बुद्धिमान्, बड़ा समझदार ।

الم غلم—[ਅੱਲਮ ਗ਼ੱਲਮ] ਪੁ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਵਾਧੂ ਬੇਮਤਲਬ ਗੱਲਾਂ ।

[अल्लम ग़ल्लम] पु॰ फ़ज़ूल चीज़ें, व्यर्थ की बातें ।

المنة للہ—[ਅਲ-ਮਿੰਨ-ਤੁ-ਲਿੱਲਾਹੇ] ਅਰ. ਅਵ. ਰਬ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਜਾਂ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨਾ ।

[अल-मिन्न-तु-लिल्लाहे] अर॰ अव्य॰ ईश्वर का धन्यवाद करना ।

الم نشرح—[ਅ-ਲਮ-ਨਸ਼-ਰ-ਹ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਇਕ ਸੂਰਤ ; ਇਸ ਸੂਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਆਇਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ; ਵਿ. ਮਸ਼ਹੂਰ, ਜ਼ਾਹਰ ।

[अ-लम-नश-र-हु] अर॰ स्त्री॰ कुरान शरीफ़ की एक सूरत, इस सूरत की पहली आयत के पहले के दो शब्द; वि॰ प्रसिद्ध, प्रकट ।

الموت—[ਅਲ-ਮੂਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਜ਼ਵੀਨ ਅਤੇ ਗੀਲਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇਕ ਕਿਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ।

[अल-मूत] अर॰ पु॰ कज़वीन तथा गीलान के मध्य में एक दुर्ग का नाम ।

الن—[ਉੱਲਨ] ਇ. ਉੱਲੂ ਦੀ ਮਦੀਨ ; ਬੇਵਕੂਫ਼ ਔਰਤ ।

[उल्लन] स्त्री॰ उल्लू की मादा ; मूर्ख स्त्री ।

الٹنا—[ਉਲੰਡ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਲੱਦਣਾ, ਮੂਧਿਆਉਣਾ ।

[उलण्ड-ना] क्रि॰ सक॰ औंधा करना, उलटा करना ।

الو—[ਉੱਲੂ] ਪੁ. ਇਕ ਮਨਹੂਸ ਪੰਛੀ ; ਬੇਵਕੂਫ਼ ਆਦਮੀ ।

[उल्लू] पु॰ एक मनहूस पक्षी ; मूर्ख व्यक्ति ।

—الو بنانا — [ਉੱਲੂ ਬਣਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਕਰਨਾ ।

[उल्लू बनाना] मुहा० परिहास करना ।

—الو کا پٹھا — [ਉੱਲੂ ਦਾ ਪੱਠਾ] ਪੁ. ਬੇਵਕੂਫ਼ ਆਦਮੀ, ਅਹਿਮਕ ; ਉੱਲੂ ਬਾਟਾ ।

[उल्लू का पट्ठा] पु० अति मूर्ख, बहुत बेवकूफ आदमी ; एक प्रकार की गाली ।

الوان — [ਅਲ-ਵਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੰਗ, ਕਿਸਮਾਂ ; ਪਸ਼ਮੀਨਾ ; ਊਨੀ ਚਾਦਰ ; ਕੱਚਾ ਮਾਸ ।

[अल-वान] अर० पु० रंग, किस्में; पशमीना; ऊनी चादर; कच्चा मांस ।

الوپ انجن [ਅਲੋਪ ਅੰਜਨ] ਪੁ. ਸੁਰਮਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ ਪਰ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪ ਵੇਖ ਸਕੇ ।

[अलोप-अंजन] पु० एक प्रकार का अंजन जिसे डालने से मनुष्य किसी को दिखाई न दे और स्वयं सब कुछ देख सके ।

الوداع — [ਅਲ-ਵਿਦਾ'ਅ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਦਾ, ਵਿਦੈਗੀ, ਰੁਖ਼ਸਤ, ਛੁੱਟੀ ।

[अल-विदा'अ] अर० स्त्री० अवकाश, छुट्टी, विदा, विदाई ।

الول کلول — [ਅਲੋਲ ਕਲੋਲ] ਪੁ. ਖੇਡ ਕੁੱਦ, ਨਾਚ ਨਖ਼ਰਾ ।

[अलोल कलोल] पु० खेल कूद, नाच नखरा ।

الونا — [ਅਲੂਣਾ] ਵਿ. ਅਲੂਣਾ, ਬੇਨਿਮਕ, ਫਿੱਕਾ ।

[अलूना] वि० जिस में नमक नहीं, बिना नमक का, फीका ।

الوند — [ਅਲ-ਵੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਮਦਾਨ (ਇਰਾਨ) ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪਹਾੜ ਦਾ ਨਾਂ ।

[अल-वन्द] फ़ा० पु० हमदान (ईरान) के निकट का एक पहाड़ ।

الوہیت — [ਉੱਲੂਹੀਅੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਦਾਈ, ਖ਼ੁਦਾਈਅਤ ।

[उलूहीय्यत] अर० स्त्री० खुदाई, ईश्वरत्व ।

اله — [ਇਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੂਜ, ਪੂਜਣਯੋਗ, ਇਸ਼ਟ ; ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਰੱਬ ।

[इलाह] अर० पु० पूज्य, उपास्य, इष्ट ; परमेश्वर, परमात्मा ।

الہا — [ਇਲਾਹਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਹੇ ਅੱਲਾ, ਹੇ ਰਾਮ ।

[इलाहा] अर० अव्य० हे ईश्वर, हे परमात्मा ।

اله العالمین — [ਇਲਾਹੁਲ 'ਆਲ-ਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਭ ਜਹਾਨਾਂ ਲਈ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ।

[इलाहुल् 'आल-मीन] अर० पु० समस्त लोकों के लिये पूज्य अथवा उपास्य ।

الہام — [ਇਲ-ਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗੱਲ ਜੋ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਏ ।

[इल-हाम] अर० पु० वह बात जो ईश्वर की ओर से हृदय में डाली जाय ।

الہڑ — [ਅਲ੍ਹੜ] ਵਿ. ਥੋੜੀ ਉਮਰ ਦਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸਮਝ ਦਾਸ, ਨਦਾਨ, ਬੇਪਰਵਾਹ ; ਅਣਜਾਣ, ਬੇਸਮਝ ।

[अल्हड़] वि० जिसे व्यवहार का ज्ञान या अनुभव न हो, नादान, बेपरवाह ; अनजान, बे समझ ।

الہنا — [ਉਲਾਹ-ਨਾ] ਪੁ. ਉਲਾਂਭਾ, ਗਿਲਾ, ਸ਼ਿਕਵਾ; ਤੁਹਮਤ ।

[उलह-ना] पु० उपालम्भ, गिला, शिकायत ; झूठा कलंक ।

الٰہی — [ਇਲਾਹੀ] ਅਰ. ਅਵ. ਮੇਰੇ ਖ਼ੁਦਾ, ਮੇਰੇ ਅੱਲਾ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਜੀ ।

[इलाही] अर० अव्य० मेरे ईश्वर, मेरे परमात्मा, मेरे अल्ला ।

الہیات — [ਇਲਾਹੀਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਧਿਆਤਮ ਵਿਦਿਆ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਬੰਧੀ ਗਿਆਨ ।

[इलाहीय्यात] अर० स्त्री० आध्यात्म विद्या, परमेश्वर सम्बन्धी ज्ञान ।

الٰہی توبہ — [ਇਲਾਹੀ ਤੋਬ:] ਅਰ. ਅਵ. ਅੱਲਾ ਮੇਰੀ ਤੋਬਾ, ਅਗੋਂ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਚਨ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰ ।

[इलाही तौब:] अर० अव्य० अल्ला मेरी तौबा, आगे को कोई अपराध न करने की प्रतिज्ञा ।

الیاس — [ਇਲ-ਯਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਜਲਾਂ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਕੀ ਵਿਚ ਭੁਲਿਆਂ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਸਦੇ ਹਨ ।

[इल-यास] अर० पु० एक पैगम्बर का नाम जो जल अथवा खुश्की में भटके हुओं को राह दिखाते हैं ।

الی الآن — [ਇਲੱਲ-ਆਨ] ਅਰ. ਕਿ. ਵਿ. ਹੁਣ ਤਕ, ਅਜੇ ਤੀਕ ।

[इलल-आन] अर० क्रि० वि० आज तक, अब तक ।

الیچنا — [ਉਲੀਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਕੁਲੰਜ ਕੇ ਕਢਣਾ, ਕੁਲੰਜਣਾ ।

[उलीच-ना] क्रि० सक० किसी स्थान से पानी उछाल कर निकालना, उलचना ।

الیل — [ਉਲੇਲ] ਪੁ. ਜੋਸ਼, ਉਬਾਲਾ, ਸ਼ੌਂਕ, ਸ਼ੋਖ਼ੀ, ਦਿਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ।

[उलेल] पु० जोश, उबाला, शौक, शोखी, दिल की उमंग ।

الیم — [ਅਲੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਦਰਦਨਾਕ ।

[अलीम] अर० वि० दर्दनाक ।

اُم—[ਉੱਮ] ਅਰ. ਇ. ਮਾਂ।

[उम्म] अर० स्त्री० माता।

اما—[ਅੱਮਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਪਰ, ਪ੍ਰੰਤੂ, ਮਗਰ, ਲੇਕਿਨ।

[अम्मा] अर० अव्य० पर, परन्तु, मगर, लेकिन।

اما بعد—[ਅੱਮਾ ਬਾਅ-ਦ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਗਰੋਂ, ਪਿਛੋਂ, ਫੇਰ, ਤਦ ਫੇਰ।

[अम्मा बाअ-द] अर० क्रि० वि० बाद में, उपरान्त, फिर, तदुपरान्त।

امارت—[ਇਮਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਦੌਲਤਮੰਦੀ, ਧਨਾਢਪਣ, ਹਕੂਮਤ, ਸਰਦਾਰੀ।

[इमारत] अर० स्त्री० धनाढ्यता, अमीरी, हकूमत, सरदारी।

امارہ—[ਅੱਮਾਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਬੁਰਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਾਲਮ, ਜ਼ਾਲਮ।

[अम्मार:] अर० पु० आज्ञा करने या देने वाला; बुरा हुकम देने वाला, जालिम, अत्याचारी।

اماکن—[ਅਮਾ-ਕਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਮਕਾਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤੇ ਮਕਾਨ, ਥਾਂ, ਥਾਵਾਂ।

[अमा-किन] अर० पु० 'मकान' का बहुवचन, बहुत से मकान, स्थान।

ام الامراض—[ਉੱਮੁਲ-ਅਮ-ਰਾਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ, ਵਿਅੰਗ ਭਾਵ ਨਾਲ ਖੰਘ, ਜ਼ੁਕਾਮ।

[उम्मुल-अम-राज़] अर० स्त्री० रोगों का घर, व्यंग्य भाव से खांसी, जुकाम।

ام الخبائث—[ਉੱਮੁਲ-ਖ਼ਬਾਇਸ] ਅਰ. ਇ. ਖਬਾਸਤਾਂ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਮਾਂ, ਵਿਅੰਗ ਭਾਵ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ।

[उम्मुल-ख़बाइस] अर० स्त्री० बुराइयों का घर, व्यंग्य में शराब।

ام الصبیان—[ਉੱਮੁੱਸਿਬਯਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਿਰਗੀ।

[उम्मुस्सिबियान] अर० स्त्री० बच्चों का मृगी नामक रोग।

ام العلوم—[ਉੱਮੁਲ-ਉਲੂਮ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਕਰਣ।

[उम्मुल-उलूम] अर० स्त्री० व्याकरण।

ام القری—[ਉੱਮੁਲ-ਕੁਰਾ] ਅਰ. ਇ. ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ।

[उम्मुल कुरा] अर० स्त्री० मक्का शहर।

ام الکتاب—[ਉੱਮੁਲ-ਕਿਤਾਬ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼; ਸੂਰਾ ਫ਼ਾਤਿਆ, ਅਲਹਮਦ।

[उम्मुल-किताब] अर० स्त्री० कुरान शरीफ़; सूरा फ़ातिहा, अलहमद।

ام الولد—[ਉੱਮੁਲ-ਵਲਦ] ਅਰ. ਇ. ਨੌਕਰਾਣੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨੁਤਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬੇਟੀ ਬੱਚੀ ਬੱਚਾ ਜਣਿਆ ਹੋਵੇ; ਐਸੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਜੋ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਖੁਦ-ਬਖੁਦ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

[उम्मुल-वलद] अर० स्त्री० वह दासी जिस ने अपने मालिक से सम्बंध जोड़ कर सन्तान उत्पन्न की हो; ऐसी दासी जो मालिक के मरने पर स्वयं आज़ाद हो जाती है और उत्तराधिकारियों को नहीं मिलती।

امالہ—[ਇਮਾਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰੇਰਣਾ; ਅਲਫ਼ ਨੂੰ 'ਯੇ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਕਤੇਬ।

[इमाल:] अर० पु० प्रेरणा; अलिफ़ को 'ये' बनाने का भाव, जैसे किताब से कतेब।

امام—[ਇਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੇਸ਼ਵਾ, ਰਹਿਬਰ, ਆਗੂ, ਲੀਡਰ; ਤਸਬੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਮਣਕਾ, ਸੁਮੇਰ।

[इमाम] अर० पु० पथप्रदर्शक, नेता, लीडर, अगुआ; माला का बड़ा मनका, सुमेर।

امام احمد حنبل—[ਇਮਾਮ ਅਹ-ਮਦ-ਹੰਬਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਹੁੰ ਇਮਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੌਥਾ, ਅਸਲ ਨਾਂ ਅਹਿਮਦ ਬਿਨ ਮੁਹੰਮਦ ਜੋਰਬੀ ਅਲ ਅੰਬਲ ੧੬੪ ਹਿਜਰੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਇਹ ਇਮਾਮ ਸ਼ਾਫ਼ੀ ਦੇ ਖਾਸ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ।

[इमाम अह-मद-हम्बल] अर० पु० चार इमामों में चौथा, असल नाम अहमद बिन मुहम्मद ज़ोरबी अल अम्बल १६४ हिजरी में पैदा हुए, यह इमाम शाफ़ी के विशेष शिष्यों में से थे।

امام اعظم—[ਇਮਾਮ-ਅਅ-ਜ਼ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਰ ਇਮਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ।

[इमाम-अअ-ज़म] अर० पु० चार इमामों में से पहला।

امام باڑہ—[ਇਮਾਮ ਬਾੜ:] ਉ. ਪੁ. ਖਾਨਗਾਹ; ਤਕੀਆ।

[इमाम बाड़:] उ० पु० ख़ानगाह, तकिया।

امامت—[ਇਮਾਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਪੇਸ਼ਵਾਈ, ਅਗਵਾਈ, ਰਾਹਨੁਮਾਈ, ਰਹਿਬਰੀ।

[इमामत] अर० स्त्री० अगुवाई, पथ प्रदर्शन, नेतृत्व, रहबरी।

امام رازی—[ਇਮਾਮ ਰਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਮਾਮ ਫ਼ਖ਼ਰੁੱਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਜ਼ਿਆਉੱਦੀਨ ਬਿਨ ਉਮਰ।

[इमाम राज़ी] अर० पु० इमाम फ़ख़रुद्दीन मुहम्मद बिन ज़ियाउद्दीन बिन उमर।

امام شافعی—[ਇਮਾਮ ਸ਼ਾਫ਼-ਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਹੁੰ ਇਮਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੀਜਾ।

[इमाम शाफ़-ई] अर० पु० चार इमामों में से तीसरा।

إمام ضامن—[ਇਮਾਮ ਜ਼ਾਮਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਠਵੇਂ ਇਮਾਮ, ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਬਿਨ ਮੂਸਾ ਅਲਕਾਜ਼ਮ ਸੀ। ਆਪ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਕੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਾਂ ਪਿਆ।

[इमाम ज़ामिन] अर० पु० आठवां इमाम, आपका नाम हज़रत अली बिन मूसा अलकाज़िम था। आप मनुष्य तो क्या पशुओं की भी ज़मानत कर लेते थे जिस से यह नाम पड़ा।

إمام غزالی—[ਇਮਾਮ ਗ਼ੱਜ਼ਾਲੀ] ਅਰ.ਪੁ. ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਕੁਨੀਅਤ ਅਬੂਹਾਮਦ ਅਤੇ ਉਪਾਧੀ ਹੁਜਤੁਲ ਇਸਲਾਮ ਜ਼ੈਨੁੱਦੀਨ ਹੈ। ੪੫੦ ਹਿਜਰੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਆਲਮ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਰਸ ਭਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਆਦਤੁਲ ਕੀਮੀਆ' ਦਾ ਉਲਥਾ ਹੈ।

[इमाम ग़ज़्ज़ाली] अर०पु० आप का नाम मुहम्मद कुनीयत अबू हामिद तथा उपाधि हुज्जतुल इस्लाम ज़ैनुद्दीन है, ४५० हिजरी में पैदा हुए बहुत बड़े आलम हुए हैं। पारस भाग इन की पुस्तक 'सआदतुल कीमीया' का अनुवाद है।

إمام مالک—[ਇਮਾਮ ਮਾਲਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਹੁੰ ਇਮਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਦੂਜੇ ਸਨ। ੯੫ ਹਿਜਰੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ।

[इमाम मालिक] अर० पु० चार इमामों में से आप दूसरे थे, ९५ हिजरी में पैदा हुए।

إمامیہ—[ਇਮਾਮੀਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੀਆ।

[इमामीय:] अर० पु० शीया।

امان—[ਅਮਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਪਨਾਹ, ਸ਼ਰਣ; ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ; ਆਰਾਮ, ਸੁਖ; ਖ਼ੈਰੀਅਤ।

[अमान] अर० स्त्री० पनाह, शरण; हिफ़ाज़त; आराम, सुख; कुशल।

اماں—[ਅੰਮਾਂ] ਇ. ਮਾਂ, ਮਾਤਾ।

[अम्मां] स्त्री० माँ, माता, जननी।

امانا—[ਅਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭਰ ਜਾਣਾ।

[अमाना] क्रि० अक० भर जाना।

امانت—[ਅਮਾਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼; ਈਮਾਨਦਾਰੀ; ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਨਾਂ।

[अमानत] अर० स्त्री० सौंपी गई चीज़; ईमानदारी; पद का नाम।

امانت دار—[ਅਮਾਨਤਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਮਾਨਤ ਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਅਮੀਨ।

[अमानतदार] फ़ा० पु० अमानत रखने वाला, अमीन।

امانت گزار—[ਅਮਾਨਤ ਗੁਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਜੋ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਰੱਖੇ।

[अमानत गुज़ार] अर० फ़ा० पु० वह व्यक्ति जो कोई चीज़ धरोहर के रूप में रखे।

امانت میں خیانت—[ਅਮਾਨਤ ਮੇਂ ਖ਼ਿਆਨਤ] ਇ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[अमानत में ख़ियानत] स्त्री० किसी की अमानत को दबा लेने का भाव।

امانت نامہ—[ਅਮਾਨਤ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਖੀ ਚੀਜ਼ ਅਮਾਨਤ ਰਖਣ ਦੀ ਲਿਖਤ।

[अमानत नाम:] अर० फ़ा० पु० धरोहर के रूप में रखी हुई चीज़ की लिखित।

امانت جاری—[ਅਮਾਨਤ ਜਾਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ।

[अमानत जारी] अर० स्त्री० इन्तकाल की मालगुज़ारी।

امانت خانی زردہ—[ਅਮਾਨਤ ਖ਼ਾਨੀ ਜ਼ਰ-ਦ:] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਾਣ ਦਾ ਤਮਾਕੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਮਾਨਤ ਖਾਂ ਨੇ ਰਵਾਜ ਦਿੱਤਾ।

[अमानत ख़ानी ज़र-द:] पु० एक प्रकार का खाने का तम्बाकू जिसे किसी अमानत ख़ाँ ने रिवाज में लाया।

امانی—[ਅਮਾਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਕੰਮ ਜੋ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂ ਬਣਵਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਠੇਕੇ ਜਾਂ ਇਜਾਰੇ ਦਾ ਉਲਟ; ਵਿ. ਬਗ਼ੈਰ ਠੇਕੇ ਦੇ।

[अमानी] अर० स्त्री० वह कार्य जो अपने तौर पर करवाया अथवा बनवाया जाए, ठेके का उलट; वि० बिना ठेके के।

اماوس—[ਅਮਾਉਸ] ਇ. ਪੱਖ ਦੀ ਪੰਦਰਵੀਂ ਤਿਥ, ਚੰਦ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ।

[अमाउस] स्त्री० अमावस, अमावस्या।

امبیا—[ਅੰਬਿਯਾ] ਇ. ਅੰਬੀ, ਕੱਚਾ ਅੰਬ।

[अंबिया] स्त्री० कच्चा आम, छोटा आम।

امپائر—[ਅੰਪਾਇਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੇਂਦ ਬੱਲੇ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਮੁਨਸਫ਼ ਜਾਂ ਪੰਚ।

[अम्पायर] अंग० पु० खेलों में विशेषतः गेंद बल्ले के खेल में नियत किया गया निर्णायक।

امت—[ਉੱਮਤ] ਅਰ.ਇ. ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ, ਅਨੁਯਾਈ ਲੋਕ।

[उम्मत] अर० स्त्री० किसी धर्म के अनुयायी लोग, अनुयायियों का दल।

إمتثال—[ਇਮ-ਤਿਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਤਾਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इम-तिसाल] अर० पु० पालन करने का भाव; आज्ञा मानने का भाव।

إمتثال امر—[ਇਮ-ਤਿਸਾਲੇ ਅਮਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ, ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इम-तिसाले अम्र] अर० पु० आज्ञा का पालन, आज्ञानुवर्तन ।

امتحان —[ਇਮ-ਤਿਹਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਮਤਿਹਾਨ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼, ਪਰਖ, ਜਾਂਚ, ਪੜਤਾਲ, ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ।

[इम-तिहान] अर० पु० परीक्षा, जाँच, परख, पड़ताल, जांच पड़ताल ।

امتداد —[ਇਮ-ਤਿਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁੱਦਤ, ਮਿਆਦ, ਮਨਿਆਦ ; ਲੰਬਾਈ ।

[इम-तिदाद] अर० पु० अवधि, समय, म्याद; लम्बाई ।

امتزاج —[ਇਮ-ਤਿਜ਼ਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਲ, ਮਿਲਾਪ, ਮਿਲਾਵਟ, ਰਲਾ ।

[इम-तिज़ाज] अर० पु० मेल, मिलाप ; मिलावट ।

امتزاج کیمیائی —[ਇਮ-ਤਿਜ਼ਾਜ ਕੀਮੀਯਾਈ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਸਾਇਣ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इम-तिज़ाज कीमीयाई] फ़ा० पु० रसायन शास्त्र अनुसार कुछ चीज़ों को मिला कर नई चीज़ पैदा करने का भाव ।

امتلا —[ਇਮ-ਤਿਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਹਜ਼ਮੀ, ਜੀ ਕੱਚਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਕੈ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ।

[इम-तिला] अर० पु० बदहज़मी, अपच, जी मतलाने का भाव, कै करने की अवस्था ।

امتناع —[ਇਮ-ਤਿਨਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਕ, ਮਨਾਹੀ, ਮਮਾਨਿਅਤ ।

[इम-तिनाअ] अर० पु० रोक, रुकावट, मनाही ।

امتنان —[ਇਮ-ਤਿਨਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਂ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इम-तिनान] अर० पु० एहसान या उपकार करने का भाव ।

امتی —[ਉੱਮਤੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਮਤ ਦੇ ਲੋਕ, ਫ਼ਿਰਕੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ।

[उम्मती] अर० पु० उम्मत के लोग, सम्प्रदाय के लोग ।

امتیاز —[ਇਮ-ਤਿਯਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਰਕ, ਤਮੀਜ਼, ਨਿਰਣਾ ; ਸਮਝ, ਸ਼ਊਰ; ਤਰਜੀਹ, ਪਰਧਾਨਤਾ ।

[इम-तियाज़] अर० पु० तमीज़, फ़र्क़, निर्णय ; समझ, विवेक; प्रधानता देने का भाव, विशेषता ।

امتیاز نامہ —[ਇਮ-ਤਿਯਾਜ਼ ਨਾਮਃ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਸੰਸ, ਲਾਈਸੈਂਸ ।

[इम-तियाज़ नामः] अर० फ़ा० पु० लाइसैंस, लायसैंस ।

امتیازی حقوق —[ਇਮ-ਤਿਯਾਜ਼ੀ ਹੁਕੂਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਿਆਇਤ ਜਾਂ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਮਨਸਬ (ਪਦਵੀ) ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਰਖਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ।

[इम-तियाज़ी हुक़ूक़] फ़ा० पु० वह रियायत या बख़्शिश जो किसी दल अथवा व्यक्ति को उस के पद और अधिकार के कारण प्राप्त हो और उसे दूसरों से विशिष्ट बना दे ।

امٹ —[ਅਮਿਟ] ਵਿ. ਨਾ ਮਿਟਣ ਵਾਲਾ, ਸਥਿਰ, ਸਥਾਈ, ਅਟਲ, ਅਚਲ ।

[अमिट] वि० न मिटने वाला, स्थिर, स्थायी, अटल, अचल ।

امثال —[ਅਮ-ਸਾਲ] ਅਰ. ਇ. 'ਮਿਸਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਖਾਣ, ਅਖੌਤਾਂ, ਕਹਾਵਤਾਂ ; ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਰਗਾ, ਮਾਨਿੰਦ, ਹਮ-ਸ਼ਕਲ ।

[अम-साल] अर० स्त्री० 'मिस्ल' का बहुवचन, कहावतें लोकोक्तियाँ; क्रि० वि० तरह का, जैसे, समानाकृति का ।

امثلہ —[ਅਮ-ਸਿਲਃ] ਅਰ. ਇ. 'ਮਿਸਾਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਸਾਲਾਂ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ, ਪਰਮਾਣ ।

[अम-सिलः] अर० स्त्री० 'मिसाल' का बहुवचन, उदाहरण, प्रमाण, दृष्टान्त ।

امجد —[ਅਮ-ਜਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਵਡ ਵਡੇਰਾ, ਜਠੇਰਾ ।

[अम-जद] अर० पु० बहुत बुज़ुर्ग, बड़ा, ज्येष्ठ ।

امچور —[ਅਮ-ਚੂਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਕੱਚੇ ਅੰਬ ਦੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਫਾੜੀਆਂ, ਕੱਚੇ ਅੰਬ ਦੀਆਂ ਸੁਕੀਆਂ ਫਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਹ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਸਫੂਫ ਜਾਂ ਚੂਰੀ; ਦੁਬਲਾ ਪਤਲਾ (ਆਦਮੀ), ਸੁਕੜ ਜੇਹਾ (ਬੰਦਾ) ।

[अम-चूर] पु० वि० कच्चे आम की सूखी फाड़ियाँ, कच्चे आम की सूखी फाड़ियों को पीस कर बनाया हुआ चूर्ण; दुबला पतला (आदमी), कमज़ोर ।

امداد —[ਇਮ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਇ. ਇਮਦਾਦ, ਮਦਦ, ਹਮਾਇਤ, ਸਹਾਇਤਾ ; ਸਹਾਰਾ ।

[इम-दाद] अर० स्त्री० सहायता, मदद, पक्ष; सहारा, आश्रय ।

امداد باہمی —[ਇਮ-ਦਾਦੇ ਬਾਹਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਕੁਝ ਜਮਾਤਾਂ ਜਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਵਰਤਨ ।

[इम-दादे बाहमी] अर० फ़ा० स्त्री० पारस्परिक सहायता, विशेष उद्देश्य से कुछ श्रेणियों अथवा सभाओं का परस्पर सहयोग ।

امداد قحط —[ਇਮ-ਦਾਦ ਕਹ-ਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਹਾਇਤਾ ਜੋ ਕਾਲ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ।

[इम-दाद क़हत] अर० स्त्री० वह सहायता जो अकाल पीड़ित लोगों को दी जाए ।

امدادی — [ਇਮ-ਦਾਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਇਮਦਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ; ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ।

[इम-दादी] अर० वि० सहायता संबन्धी; जिस की सहायता की गई हो ।

امر — [ਅਮਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ, ਫ਼ਰਮਾਨ, ਗੱਲ, ਕੰਮ ; ਮਾਮਲਾ, ਕਾਰਣ ।

[अम-र] अर० पु० हुक्म, आज्ञा, बात, काम ; मामला, कारण ।

امر — [ਅਮਰ] ਵਿ. ਅਮਰ, ਨਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ; ਪੁ. ਈਸ਼ਵਰ; ਦੇਵਤਾ ।

[अमर] वि० जो कभी न मरे, अनश्वर ; पु० ईश्वर; देवता ।

امراء — [ਉਮਰਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਮੀਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਮੀਰ ਲੋਕ, ਰਈਸ, ਮਾਲਦਾਰ, ਸੇਠ, ਪਤਵੰਤੇ ; ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ।

[उमराअ] अर० पु० 'अमीर' का बहुवचन, धनिक, रईस, सेठ, सरदार ; राज्य सभा के सदस्य ।

امراض — [ਅਮ-ਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਮਰਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ, ਦੁਖ, ਜ਼ਹਿਮਤਾਂ ।

[अम-राज़] अर० पु० 'मरज़' का बहुवचन, रोग, बीमारियाँ, दुःख ।

امر بیل — [ਅਮਰ ਵੇਲ] ਇ. ਨਿਰਾਧਾਰ ।

[अमर बेल] स्त्री० आकाश बेल ।

امرت — [ਅਮ੍ਰਿਤ, ਅਮ-ਰਿਤ, ਇਮ-ਰਿਤ, ਅਮਿਰ-ਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਉਲਟ, ਆਬਿਹਯਾਤ; ਸ਼ਰਬਤ; ਸ਼ਹਿਦ ; ਬਹੁਤ ਸਵਾਦੀ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼ ।

[अमृत, अम-रित, इम-रित, अमिर-त] सं० पु० सुधा, पीयूष; शरबत; शहद ; बहुत ही स्वादिष्ट वस्तु ।

امرت بانی — [ਅਮ-ਰਿਤ ਬਾਨੀ] ਸੰ. ਇ. ਮਿੱਠੇ ਬਚਨ, ਸੁੰਦਰ ਬਚਨ; ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ।

[अम-रित बानी] सं० स्त्री० मधुर वचन, मीठे बोल; ईश्वरीय वाणी ।

امر تنقیح طلب — [ਅਮਰ-ਤਨ-ਕ਼ੀਹ ਤਲਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗੱਲ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਵੇ ; ਉਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਜੋਗ ਗੱਲ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਗਮਤਾ ਲਈ ਨਿਯਤ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ।

[अमर तन-क़ीह तलब] अर० पु० वह समस्या जिस में किसी बात का विवरण आवश्यक हो; निर्णय के योग्य वह निर्णय जनक बात जो अदालत मुकदमे की कारवाई सुन कर आगे फ़ैसला देने की सुगमता के लिये नियत कर देती है ।

امرتی — [ਅਮ-ਰਿਤੀ] ਇ. ਇਕ ਮਠਿਆਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਜਲੇਬੀ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[अम-रिती] स्त्री० एक प्रकार की मिठाई जो जलेबी की तरह की होती है ।

امرد — [ਅਮ-ਰਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਭਰੂ, ਨੌਜਵਾਨ ।

[अम-रद] अर० पु० नवयुवक, नौजवान ।

امرس — [ਅਮ-ਰਸ] ਪੁ. ਅੰਬ ਦਾ ਰਸ, ਕੱਚੇ ਅੰਬ ਦਾ ਸ਼ੀਰਾ ।

[अम-रस] पु० आम का रस, कच्चे आम का सीरा ।

امر غیر منقولہ — [ਅਮ-ਰੇ ਗ਼ੈਰ ਮਨ-ਕ਼ੂਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗੱਲ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ।

[अम-रे ग़ैर मन-क़ूल:] अर० पु० वह बात या मामला जो मुकदमे की बहस से बाहर का हो ।

امر لوک — [ਅਮਰ ਲੋਕ] ਸੰ. ਪੁ. ਸੁਰਗ ।

[अमर लोक] सं० पु० स्वर्ग ।

امرود — [ਅਮ-ਰੂਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਲ ।

[अम-रूद] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध फल ।

امروز فردا — [ਇਮ-ਰੋਜ਼-ਫ਼ਰ-ਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਜਕਲ, ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ; ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ; ਛੇਤੀ ।

[इम-रोज़-फ़र-दा] फ़ा० पु० आजकल; टालमटोल ; क्रि० वि० सुबह शाम; शीघ्र ।

امر و نہی — [ਅਮ-ਰੋ ਨਹੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਮਨਾਹੀ, ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ।

[अम-रो-नही] अर० पु० आज्ञा और मनाही, करने अथवा न करने के काम ।

امریکہ — [ਅਮ-ਰੀਕ:] ਸੰ. ਪੁ. ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਜੋ ਕੁਲੰਬਸ ਨੇ ੧੪੯੨ ਈ. ਵਿਚ ਲੱਭੀ ਸੀ ।

[अम-रीक:] अं० पु० एक महाद्वीप जिसे कोलम्बस ने सन् १४९२ ईस्वी में मालूम किया ।

امریکن — [ਅਮ-ਰੀਕਨ] ਅੰ. ਵਿ. ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ; ਅਮਰੀਕਾ ਸੰਬੰਧੀ ।

[अम-रीकन] अं० वि० अमरीका का; अमरीका से सम्बंधित ।

امزجہ — [ਅਮ-ਜ਼ਿਜ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਮਿਜ਼ਾਜ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੁਭਾ ।

[अम-ज़िज:] अर० पु० 'मिज़ाज' का बहुवचन, स्वभाव ।

امس — [ਉਮਸ] ਇ. ਹੁੰਮਸ, ਸਖ਼ਤ ਗਰਮੀ ।

[उमस] स्त्री० वह गर्मी जो हवा न चलने पर होती है, सख़्त गर्मी ।

امساک — [ਇਮ-ਸਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੁਕਣ ਜਾਂ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਰੋਕ ; ਕਮੀ ; ਕੰਜੂਸੀ ; ਔੜ ; ਸੰਭੋਗ ਸਮੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਖ਼ਲਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੰਧੇਜ ।

[इम-साक] अर० पु० रुकने या ठहरने का भाव; देर; कमी, कंजूसी; वर्षा का न होने का भाव; वीर्य को स्खलित न होने देने का भाव, स्तम्भन ।

امسال—[ਇਮ-ਸਾਲ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਸਾਲ, ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਚ, ਐਤਕਾਂ ।

[इम-साल] फ़ा० क्रि० वि० इस वर्ष, इस साल में, इस बार ।

امشب—[ਇਮ-ਸ਼ਬ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਜ ਦੀ ਰਾਤ, ਇਸ ਰਾਤ ।

[इम-शब] फ़ा० क्रि० वि० आज की रात, इस रात ।

امصار—[ਅਮ-ਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਮਿਸਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬਾ, ਨਗਰ ।

[अम-सार] अर० पु० 'मिस्र' का बहुवचन, नगर, कस्बा, शहर ।

امعان—[ਇਮ-ਆਨ] ਅਰ. ਡੂੰਘੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਤੀਖਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ।

[इम-आन] अर० पैनी दृष्टि से देखने का भाव, गहरी दृष्टि ।

امعا کا امعا—[ਅਮ-ਕਾ ਧਮ-ਕਾ] ਪੁ. ਇਹ ਔਹ (ਵਿਅਕਤੀ), ਐਸਾ ਵੈਸਾ, ਐਰਾ ਗੈਰਾ ।

[अम-का दम-का] पु० यह वह (व्यक्ति), ऐसा वैसा, ऐरा गैरा ।

امکان—[ਇਮ-ਕਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਭਾਵਨਾ, ਤਾਕਤ, ਕੁਦਰਤ ।

[इम-कान] अर० पु० सम्भावना, शक्ति, सामर्थ्य ।

امل—[ਅਮਲ] ਪੁ. ਨਸ਼ਾ (ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਸਿਵਾ); ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਖਾਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[अमल] पु० नशा (शराब के अतिरिक्त); मादक द्रव्य के खाने का आदी होने का भाव ।

امل پانی—[ਅਮਲ ਪਾਣੀ] ਪੁ. ਨਸ਼ਾ ਪਾਣੀ, ਭੰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ।

[अमल-पानी] पु० नशा पानी, भांग शराब आदि ।

املا—[ਇਮ-ਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਲਿਪੀ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਠੀਕ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਇਬਾਰਤ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਲਿਖਤ, ਡਿਕਟੇਸ਼ਨ ।

[इम-ला] अर० पु० स्त्री० लिपि अनुसार शुद्ध लिखने की क्रिया; वह इबारत जो बच्चों को पुस्तक दिखाए बिना लिखाई जाती है, श्रुत लेख ।

املاک—[ਅਮ-ਲਾਕ] ਅਰ. ਇ. 'ਮਿਲਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਿਲਖ, ਜਾਇਦਾਦ, ਜ਼ਮੀਨ, ਜਾਗੀਰ ।

[अम-लाक] अर० स्त्री० 'मिल्क' का बहुवचन, जायदाद, सम्पत्ति, माल असबाब, जागीर ।

امل بید—[ਅਮਲ ਬੇਦ] ਪੁ. ਨਿੰਬੂ ਵਰਗਾ ਫਲ, ਲੰਮਾ ਨਿੰਬੂ ।

[अमल बेद] पु० नींबू जैसा फल, लम्बा नींबू ।

امل پتی—[ਅਮਲ ਪੱਤੀ] ਇ. ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਤ੍ਰੋਪਿਆਂ ਦੀ ਸੀਉਣ ਜਾਂ ਕਢਾਈ ਜੋ ਇਮਲੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਚੌੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[अमल पत्ती] स्त्री० चौड़े रूप में की जाने वाली कढ़ाई या सिलाई जो इमली के पत्ते जितनी चौड़ी होती है ।

املتاس—[ਅਮਲ-ਤਾਸ] ਪੁ. ਇਕ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਖਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਦਾ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਲਕਨ ।

[अमल-तास] पु० एक पीले रंग के फूलों वाला वृक्ष जिस में लम्बी लम्बी फलियाँ लगती हैं, जिस के भीतर का गूदा औषधियों में प्रयोग किया जाता है, अराफली ।

املنا—[ਅਮਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਖੱਟਾ ਹੋਣਾ; ਖੱਟਾ ਹੋਣਾ; ਢਿਡ ਵਿਚ ਕੁੜੱਲ ਪੈਣਾ ।

[अमल-ना] क्रि० अक० कुण्ठित होना; खट्टा होना; पेट के पट्ठों में खेंच होना ।

املی—[ਇਮ-ਲੀ] ਇ. ਇਕ ਵੱਡਾ ਬ੍ਰਿਛ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਖੱਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[इम-ली] स्त्री० एक बड़ा वृक्ष जिस का फल और पत्तियाँ खट्टी होती हैं ।

امم—[ਉਮਮ] ਅਰ. ਇ. 'ਉੱਮਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਉੱਮਤਾਂ ।

[उमम] अर० पु० 'उम्मत' का बहुवचन, उम्मतें ।

امن—[ਅਮ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਨਾਹ, ਹਫ਼ਾਜ਼ਤ, ਚੈਨ, ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਤਸੱਲੀ ।

[अम-न] अर० पु० पनाह, हिफ़ाज़त, चैन, सुख शान्ति, तसल्ली ।

امن چین—[ਅਮ-ਨ ਚੈਨ] ਪੁ. ਸੁਖ ਆਰਾਮ, ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਗੜਬੜ ਜਾਂ ਰੌਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ।

[अम-न चैन] पु० सुख आराम, सुख शान्ति, गड़बड़ से मुक्ति ।

امن و امان—[ਅਮ-ਨੋ ਅਮਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਰੱਖਿਆ, ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ, ਆਰਾਮ, ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ; ਵਿ. ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ, ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ।

[अम-नो अमान] अर० पु० सुरक्षा, बचाव, आराम, सुख, शान्ति ; वि० सुरक्षित ।

امنڈنا—[ਉਮੰਡ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜੋਸ਼ ਤੇ ਆਉਣਾ, ਭਰ ਆਉਣਾ, ਜੁੜ ਆਉਣਾ, ਘਟ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਚੜ੍ਹਨਾ, ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣਾ (ਦਰਿਆ) ।

[उमंड-ना] क्रि० अक० जोश पर आना, भर आना, घिर आना, जुड़ आना, चढ़ना, बाढ़ में आना ।

امنگ —[ਉਮੰਗ] ਇ. ਜੋਸ਼, ਵਲਵਲਾ, ਪ੍ਰੇਮ, ਚਾ, ਗੁਦਗੁਦਾਹਟ ।
[उमंग] स्त्री॰ जोश, उभार, तरंग, शौक, चाव, गुदगुदाहट ।

امبا —[ਅਮ-ਬਾ] ਪੁ. ਅੰਬ ।
[अम-बा] पु॰ आम ।

اموا —[ਅਮੋਆ] ਪੁ. ਅੰਬੂਆ, ਗੂੜ੍ਹਾ ਹਰਾ ਰੰਗ, ਅੰਬ ਵਰਗਾ ਰੰਗ । ਵਿ. ਅੰਬ ਜੇਹਾ ਹਰਾ ।
[अमोआ] पु॰ अंबुआ, गहरा हरा रंग, आम जैसा रंग । वि॰ आम जैसा हरा ।

اموات —[ਅਮ-ਵਾਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਮੌਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮੌਤਾਂ ।
[अम-वात] अर॰ स्त्री॰ 'मौत' का बहुवचन, मौतें ।

امواج —[ਅਮ-ਵਾਜ] ਅਰ. ਇ. 'ਮੌਜ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਲਹਿਰਾਂ, ਛੱਲਾਂ ।
[अम-वाज] अर॰ स्त्री॰ 'मौज' का बहुवचन, लहरें, तरंगें ।

اموال —[ਅਮ-ਵਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਮਾਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਾਲ ਦੌਲਤ, ਪੈਸਾ ।
[अम-वाल] अर॰ पु॰ 'माल' का बहुवचन, धन दौलत, रुपये पैसे ।

امور —[ਉਮੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਮਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ, ਹੁਕਮ, ਫ਼ਰਮਾਨ (ਬ. ਵ.) ; ਗੱਲਾਂ, ਮਾਮਲੇ ।
[उमूर] अर॰ पु॰ 'अम्र' का बहुवचन, बहुत से काम, आज्ञाएं, आदेश (ब॰ व॰); बातें, मामले ।

امور ملکی —[ਉਮੂਰੇ ਮੁਲ-ਕੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਲਕੀ ਮਾਮਲੇ ।
[उमूरे मुल-की] फ़ा॰ अर॰ पु॰ देशीय मामले ।

امونیا —[ਅਮੋਨੀਆ] ਅੰਗ. ਚੂਨੇ ਤੇ ਨੌਸ਼ਾਦਰ ਦਾ ਮੁਰੱਕਬ ।
[अमोनिया] अंग॰ चूने और नौशादर का मिश्रण ।

امہات —[ਉੱਮਹਾਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਉੱਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਾਵਾਂ ।
[उम्महात] अर॰ स्त्री॰ 'उम' का बहुवचन, माताएँ ।

امی —[ਉੱਮੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਨਪੜ੍ਹ ।
[उम्मी] अर॰ वि॰ अनपढ़ ।

امی جمی —[ਅਮੀ ਜਮੀ] ਇ. ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਸੰਤੋਖ, ਖੈਰ ਸੁਖ ਦੀ ਹਾਲਤ ।
[अमी जमी] स्त्री॰ तसल्ली, संतोष, कुशल क्षेम ।

امید —[ਉਮੇਦ ਉਮੀਦ ਉੱਮੇਦ ਉੱਮੀਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਸ, ਇੱਛਿਆ, ਖ਼ਾਹਿਸ਼; ਹਮਲ ।
[उमेद, उमीद, उम्मेद, उम्मीद] फ़ा॰ स्त्री॰ आशा, इच्छा, अभिलाषा; गर्भ ।

امید گاہ —[ਉਮੀਦਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਮੈਦ ਦੀ ਥਾਂ, ਜਿਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਤੇ ਉਮੈਦ ਹੋਵੇ ।
[उमीदगाह] फ़ा॰ स्त्री॰ उम्मीद का स्थान, जिस व्यक्ति से आशा हो ।

امیدوار —[ਉਮੀਦਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਆਸਵੰਦ; ਕਮਾਈ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ; ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਨਾਂ ਭੇਜਿਆ ਹੋਵੇ ।
[उम्मीदवार] फ़ा॰ पु॰ आशा या उम्मेद रखने वाला, काम सीखने या नौकरी पाने की आशा से अवैतनिक रूप से किसी स्थान पर काम करने वाला; परीक्षा के लिये नाम भेजने वाला व्यक्ति, किसी पद पर चुने जाने के लिये खड़ा होने वाला आदमी ।

امید و بیم —[ਉਮੀਦੋਬੀਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਸ਼ਾ ਅੰਦੇਸ਼ਾ, ਸ਼ੱਕ ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ।
[उम्मीदोबीम] फ़ा॰ स्त्री॰ आशा और भय, आशा और आशंका की अवस्था ।

امیر —[ਅਮੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਹਾਕਮ ; ਸਰਦਾਰ, ਦੌਲਤਮੰਦ, ਧਨਾਢ (ਆਦਮੀ) ; ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ; ਮੁਨਸ਼ੀ ਅਮੀਰ ਅਹਿਮਦ ਲਖਨਵੀ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ।
[अमीर]—अर॰ पु॰ आज्ञा करने वाला, हाकिम; सरदार, दौलतमन्द, धनाढ्य (आदमी); अफ़गानिस्तान के बादशाह की उपाधि; मुन्शी अमीर अहमद लखनवी का उपनाम ।

امیر الامراء —[ਅਮੀਰੁਲ-ਉਮਰਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰਈਸ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਧਨਾਢ ।
[अमीरुल-उमराह] अर॰ पु॰ बहुत बड़ा धनी, अति धनाढ्य ।

امیر البحر —[ਅਮੀਰੁਲਬਹ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ।
[अमीरुलबह-र] अर॰ पु॰ नौ सेना का कमांडर ।

امیر المومنین —[ਅਮੀਰੁਲ-ਮੋਮਿਨੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ; ਵਕਤ ਦਾ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ, ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਆਲ੍ਹਾ ਹਾਕਮ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।
[अमीरुल-मोमिनीन] अर॰ पु॰ मुसलमानों का सरदार; वक्त का ख़लीफ़ा, इस्लाम का आला हाकिम, मुसलमानों के धर्म का बादशाह ।

امیر زادہ —[ਅਮੀਰ ਜ਼ਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਮੀਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ।
[अमीर-ज़ाद:] फ़ा॰ पु॰ अमीर व्यक्ति का पुत्र ।

امیری —[ਅਮੀਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਦੌਲਤਮੰਦੀ, ਮਾਲਦਾਰੀ ।
[अमीरी] अर॰ स्त्री॰ दौलतमन्दी, धनाढ्यता ।

امیر خسرو —[ਅਮੀਰ ਖ਼ੁਸ-ਰੋ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਸੂਫ਼ੀ ਦਾ ਉਪਨਾਮ । ਇਹ ਸੁਲਤਾਨ ਬਲਬਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸੁਲਤਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਫ਼ੀਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਨਜ਼ਾਮੁੱਦੀਨ ਦੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ੇ ਸਨ । ੭੨੫ ਹਿਜਰੀ ਵਿਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ।

[अमीर ख़ुस-रो] अर० फ़ा० पु० देहली के प्रसिद्ध कवि तथा सूफ़ी का उपनाम । यह सुलतान बलबन के समय उस के राजकुमार सुलतान मुहम्मद के मित्र और साहित्यकार तथा हज़रत निज़ामुद्दीन के ख़लीफ़े थे, ७२५ हिजरी में आप का देहान्त हुआ ।

امین—[ਅਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਾਨਤਦਾਰ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ, ਬੈਂਕਰ, ਸਰਾਫ਼ ।

[अमीन] अर० पु० अमानतदार, ख़ज़ान्ची, बैंकर, सराफ़ ।

امین الملت—[ਅਮੀਨੁਲ-ਮਿਲੱਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਜ਼ੁਬ ਦਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ; ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ; ਅਮੀਨੁਲ ਦੌਲਾ ਸੁਲਤਾਨ ਮਹਿਮੂਦ ਗ਼ਜ਼ਨਵੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ।

[अमीनुल-मिल्लत] अर० पु० धर्म का अमानतदार; राज्य का दायाँ हाथ; अमीनुद्दौला, सुलतान ग़ज़नवी की उपाधि ।

امین سرکاری—[ਅਮੀਨੇ ਸਰ-ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਅਮਾਨਤ-ਦਾਰ ਜਾਂ ਔਹਦੇਦਾਰ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਚੁਣ ਲਵੇ ।

[अमीने सर-कारी] फ़ा० पु० वह अमानतदार या पदाधिकारी जो सरकार की ओर से जन साधारण के लिये नियुक्त हो या जनता स्वयं उसे चुन ले ।

ان—[ਅੰਨ] ਪੁ. ਦਾਣਾ ਦੁੱਕਾ ।

[अन्न]—पु० अनाज ।

ان پانی—[ਅੰਨ ਪਾਣੀ] ਪੁ. ਅੰਨ ਪਾਣੀ, ਦਾਣਾ ਪਾਣੀ, ਖਾਣ ਪੀਣ ।

[अन्न पानी] पु० अन्न जल, दाना पानी, खाना पीना ।

ان جل—[ਅੰਨ ਜਲ] ਪੁ. ਦਾਣਾ ਪਾਣੀ, ਖਾਣ ਪੀਣ ।

[अन्न जल] पु० दाना पानी, खान पीन ।

ان داتا—[ਅੰਨ ਦਾਤਾ] ਪੁ. ਰਾਜਾ, ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ, ਪਾਲਕ ।

[अन्न दाता] पु० पालक, पालने वाला, संरक्षक ।

ان کا کیڑا—[ਅੰਨ ਦਾ ਕੀੜਾ] ਪੁ. ਅੰਨ ਆਹਾਰੀ, ਮਨੁਖ ।

[अन्न का कीड़ा] पु० अन्न खाने वाला, मनुष्य ।

ان—[ਅਨ] ਅਗੇ. ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਅਭਾਵ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ, ਬਗ਼ੈਰ ।

[अन] उप० अभाव वाचक शब्द, बिना ।

ان بن—[ਅਨ-ਬਨ] ਇ. ਅਣਬਣ, ਵਿਗਾੜ, ਅਜੋੜ, ਨਰਾਜ਼ਗੀ ।

[अन-बन] स्त्री० बिगाड़, विरोध, खटपट, नाराज़गी ।

ان پڑھ—[ਅਨ-ਪੜ੍ਹ] ਵਿ. ਜੋ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਣਪੜ੍ਹ, ਬੇਵਕੂਫ਼ ।

[अन-पढ़] वि० जो पढ़ा लिखा न हो, अशिक्षित, मूर्ख ।

ان دیکھا—[ਅਨ-ਦੇਖਾ] ਵਿ. ਅਣ ਵੇਖਿਆ, ਗ਼ੈਬ, ਗੁੱਝਾ ।

[अन-देखा] वि० न देखा हुआ, ग़ायब, छुपा ।

ان سمجھ—[ਅਨ-ਸਮਝ] ਵਿ. ਬੇਸਮਝ, ਮਾਸੂਮ; ਬੇਵਕੂਫ਼ ।

[अन-समझ] वि० बे समझ, मासूम; मूर्ख ।

ان—[ਇਨ] ਪੜ० ਨੇੜੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ।

[इन] सर्व० समीप की वस्तु के लिये सांकेतिक शब्द ।

اُن—[ਉਨ] ਪੜ० ਦੂਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ; ਖ਼ਸਮ, ਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ।

[उन] सर्व० दूर की वस्तु के लिये सांकेतिक शब्द; औरतों द्वारा पति के लिये प्रयुक्त होने वाला शब्द ।

انا—[ਅੰਨਾ] ਤੁਰ. ਇ. ਦਾਈ, ਦੁੱਧਮਾਈ ।

[अन्ना] तुर० स्त्री० दाई, धाय ।

انا الحق—[ਅਨਲ-ਹੱਕ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਮੈਂ ਖ਼ੁਦਾ ਹਾਂ' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮਨਸੂਰ ਮਹਿਵੀਅਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਆਲਮਾਂ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇ ਨਾਲ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ।

[अनल-हक़] अर० पु० 'मैं ईश्वर हूँ', हज़रत मनसूर महवीयत की हालत में यह कलमा कह उठे थे । इस लिये वे विद्वानों के दोषारोपण वश सूली पर चढ़ा दिये गए थे ।

انابت—[ਇਨਾਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਪਛਤਾਵੇ ਨਾਲ ਰੱਬ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਜੋੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इनाबत] अर० स्त्री० पश्चाताप पूर्वक ईश्वर की ओर प्रवृत्त होने का भाव ।

انابیب—[ਅਨਾ-ਬੀਬ] ਅਰ. ਇ. 'ਅਨਬੂਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ । ਨੜ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਈਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਜਾਂ ਪੋਰੀਆਂ, ਨਾਲੀਆਂ, ਪਾਈਪ, ਵਾਟਰਵਰਕਸ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾਲਾਂ ।

[अना-बीब] अर० स्त्री० 'अनबूब' का बहुवचन, नरकट के डंठल, नालियाँ, पाइप, वाटरवर्क्स वाली नालियाँ, पानी के नल ।

انابیب شعری—[ਅਨਾਬੀਬੇ ਸ਼ਾਅਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਵਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਬਰੀਕ ਪੋਰੀਆਂ, ਰੋਮ ਜੋ ਮਸਾਮ ਜਾਂ ਦੀਵੇ ਦੀ ਬੱਤੀ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[अनाबीबे श-अरी] अर० स्त्री० बाल जैसे बारीक डंठल, छिद्र जोकि बत्ती अथवा मिसरी में होते हैं ।

اناپ شناپ—[ਅਨਾਪ-ਸ਼ਨਾਪ] ਪੁ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ, ਬੇ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦ, ਉਟ ਪਟਾਂਗ ਗੱਲਾਂ ।

[अनाप-शनाप] पु० फ़ज़ूल बातें, व्यर्थ की बातें, बिना सोच विचार के बोले जाने वाले शब्द, ऊटपटांग बातें ।

اناث—[ਇਨਾਸ] ਅਰ. ਇ. ਔਰਤਾਂ, ਤੀਵੀਆਂ ।

[इनास] अर० स्त्री० स्त्रियाँ, औरतें ।

اناج—[ਅਨਾਜ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਅੰਨਦਾਣਾ ।

[अनाज] हिं० पु० अन्न ।

اناج کا دشمن—[ਅਨਾਜ ਕਾ ਦੁਸ਼-ਮਨ] ਪੁ. ਬਹੁਤਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ; ਆਦਮੀ ਜੋ ਖਾਏ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ।

[अनाज का दुश-मन] पु० बहुत खाने वाला आदमी, वह व्यक्ति जो खाए बहुत ज्यादा और काम थोड़ा करे ।

اناجیل—[ਅਨਾ-ਜੀਲ] ਅਰ. ਇ. 'ਅੰਜੀਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅੰਜੀਲਾਂ ।

[अना-जील] अर० स्त्री० 'अंजील' का बहुवचन, अंजीलें ।

اناجیل اربعہ—[ਅਨਾਜੀਲੇ ਅਰ-ਬ:ਆ:] ਅਰ. ਇ. ਚਾਰ ਅੰਜੀਲਾਂ, ਮਤੀ, ਮਰਕਸ, ਲੂਕਾ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅੰਜੀਲਾਂ ।

[अनाजीले अर-ब:आ:] अर० स्त्री० चार अन्जीलें, मती, मरकस, लूका तथा यूहना की चार अन्जीलें ।

اناد—[ਅਨਾਦ] ਸੰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਢ ਨਹੀਂ ।

[अनाद] सं० वि० जिस का आदि नहीं ।

انادی—[ਅਨਾਦੀ] ਸੰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਿਸ ਦਾ ਆਦ ਜਾਂ ਮੁਢ ਨਹੀਂ ।

[अनादी] सं० वि० पु० जिस का आदि नहीं ।

انار—[ਅਨਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੂਟਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫਲ ।

[अनार] फ़ा० पु० एक विशेष फल तथा उस का पौधा ।

انارا—[ਅਨਾਰਾ] ਪੁ. ਲਾਲ ਅੱਖ ਵਾਲਾ ਕਬੂਤਰ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[अनारा] पु० लाल आंखों वाला कबूतर, देहली में इसे अनारी कहते हैं ।

انار دانہ—[ਅਨਾਰਦਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਾੜੀ ਖੱਟੇ ਅਨਾਰ ਦੇ ਬੀ ।

[अनारदान:] पहाड़ी खट्टे अनार का सुखाया हुआ दाना ।

انارکلی—[ਅਨਾਰਕਲੀ] ਇ. ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਲੜਕੀ ਨਾਦਰਾ ਬੇਗਮ ਨਾਮੀ ਦਾ ਉਪਨਾਮ; ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ।

[अनारकली] स्त्री० अकबर बादशाह की दासी के गर्भ से उत्पन्न कन्या नादिरा बेगम का उपनाम; लाहौर का एक प्रसिद्ध बाजार ।

اناڑی—[ਅਨਾੜੀ] ਪੁ. ਨਾਤਜਰਬਾਕਾਰ, ਬੁੱਦਾ, ਬੇਸਲੀਕਾ ।

[अनाड़ी] पु० अनुभव न रखने वाला, बेहुनर, अनभिज्ञ ।

اناسی—[ਉਨਾਸੀ] ਵਿ. ਸਤਰ+ਨੌਂ, ੭੯ ।

[उनासी] वि० सत्तर और नौ, ७९ ।

انام—[ਅਨਾਮ] ਅਰ.ਪੁ. ਮਖ਼ਲੂਕ, ਮਖ਼ਲੂਕ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਦੁਨੀਆਂ ।

[अनाम] अर० पु० प्रजा, जनता, सृष्टि, उत्पन्न वस्तुएं, दुनिया ।

انامل—[ਅਨਾ-ਮਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਉਂਗਲੀਆਂ, ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ, ਪੋਟੇ ।

[अना-मिल] अर० पु० बि० उंगली, उंगलियों के छोर, पोटे ।

انانیت—[ਅਨਾ-ਨੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਉਮੈ, ਖ਼ੁਦੀ, ਹੰਕਾਰ, ਘਮੰਡ ।

[अना-नीयत] अर० स्त्री० अहंभाव, अहंता, अहंकार, गर्व ।

انبار—[ਅੰਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਖੀਰਾ, ਢੇਰ, ਤੋਦਾ ।

[अंबार] फ़ा० पु० ढेर, राशि, भंडार ।

انباری—[ਅੰਬਾਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਹਾਥੀ ਦੀ ਕਾਠੀ, ਹੌਦਾ ।

[अंबारी] अर० स्त्री० हाथी की पीठ पर कसा जाने वाला हौदा ।

انبساط—[ਇਨ-ਬਿਸਾ:ਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ, ਹਰਖ ।

[इन-बिसा:त] अर० स्त्री० खुशी, प्रसन्नता, हर्ष ।

انبعاث—[ਇਨ-ਬਿ:ਆ:ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਠਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ; ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[इन-बि:आ:स] अर० पु० उठने का भाव या क्रिया, उत्थान ।

انبوہ—[ਅਨ-ਬੋਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੀੜ, ਇਕੱਠ, ਜੋੜ ; ਬਹੁਲਤਾ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਬਹੁਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[अन-बोह] फ़ा० पु० जन समूह, भीड़ ; बाहुल्य, अधिकता, आधिक्य ।

انبہ—[ਅੰਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਬ ।

[अंब:] फ़ा० पु० आम ।

انبیا—[ਅੰਬਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਬੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਵਤਾਰ, ਪਗੰਬਰ ।

[अंबिया] अर० पु० 'नबी' का बहुवचन, अवतार, पैगम्बर ।

انت—[ਅੰਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਅਖ਼ੀਰ, ਖ਼ਾਤਮਾ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੁਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਾ, ਕੰਢਾ; ਨਤੀਜਾ, ਸਿੱਟਾ ; ਨਾਸ਼, ਮੌਤ ।

[अन्त] सं० पु० आखीर, समाप्ति, वह स्थान जहां कोई वस्तु समाप्त होती हो, सिरा, छोर ; परिणाम; नाश, मृत्यु ।

انتالیس—[ਉਨ-ਤਾਲੀਸ] ਵਿ. ਉਨਤਾਲੀ, ਤੀਹ+ਨੌਂ, ੩੯ ।

[उन-तालीस] वि० तीस और नौ, ३९ ।

انتباہ—[ਇਨ-ਤਿਬਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਬਰਦਾਰੀ, ਚਿਤਾਉਣੀ, ਤਾੜਨਾ ; ਸੂਚਨਾ, ਇਤਲਾਹ ।

[इन-तिबाह] अर० पु० खबरदारी, चेतावनी, ताड़ना; सूचना, इत्तिलाह ।

انتخاب—[ਇਨ-ਤਿਖ਼ਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਸੰਦ, ਚੋਣ, ਛਾਂਟ ।

[इन-तिख़ाब] अर० पु० पसन्द, चुनाव, निर्वाचन ।

انتر—[ਅੰਤਰ] ਪੁ. ਫ਼ਰਕ, ਵਿਥ, ਫ਼ਾਸਲਾ ।

[अन्तर] पु० भेद, फ़रक, दो वस्तुओं के बीच का भेद या दूरी, फ़ासिला ।

انترا—[ਅੰਤਰਾ] ਪੁ. ਟੇਕ, ਅਸਥਾਈ ; ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਦੀ ਟੇਕ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੀ ਤੁਕ ।
[अन्तरा] पु० कड़ी, टेक ; किसी गीत के पहले पद अथवा टेक को छोड़ कर दूसरा पद या चरण ।

انتر بید - انتر بیدی—[ਅੰਤਰਬੇਦ ਅੰਤਰਬੇਦੀ] ਵਿ. ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਦੁਆਬਾ ।
[अन्तरवेद, अन्तरवेदी] स्त्री० दो नदियों के बीच की ज़मीन, दुआबा ।

انتر جامی—[ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ] ਵਿ. ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ।
[अन्तर जामी] वि० दिल की जानने वाला ।

—انتر دھیان—[ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ] ਪੁ. ਅੰਤਰਬਿਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ, ਲੀਨ ।
[अन्तर ध्यान] पु० इस प्रकार ध्यानमग्न होना कि किसी चीज़ का पता न रहे, समाधिस्थ व्यक्ति, तल्लीन व्यक्ति ।

انتر منتر—[ਅੰਤਰ ਮੰਤਰ] ਪੁ. ਜਾਦੂ, ਟੂਣਾ ।
[अन्तर मंतर] पु० जादू, टोना ।

انتڑی—[ਅੰਤੜੀ] ਇ. ਆਂਦਰ ।
[अन्तड़ी] स्त्री० आंत ।

اِنتزاع—[ਇਨ-ਤਿਜ਼ਾ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਖੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इन-तिज़ा-अ] अर० पु० उखड़ने का भाव ।

اِنتساب—[ਇਨ-ਤਿਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਗ, ਵਾਸਤਾ, ਸਬੰਧ ।
[इन-तिसाब] अर० पु० लगाव, वास्ता, सम्बन्ध ।

اِنتشار—[ਇਨ-ਤਿਸ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਬਰਾਹਟ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਵਿਆਕੁਲਤਾ, ਤਬੀਅਤ ਜਾਂ ਮਨ ਦਾ ਇਕ ਥਾਂ ਨਾ ਟਿਕ ਸਕਣ ਜਾਂ ਇਕ ਸਮਾਨ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इन-तिशार] अर० पु० घबराहट, परेशानी, व्याकुलता, मनोविकार ।

اِنتظار—[ਇਨ-ਤਿਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਹ ਵੇਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਡੀਕ ।
[इन-तिज़ार] अर० पु० राह तकने का भाव, प्रतीक्षा ।

اِنتظام—[ਇਨ-ਤਿਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੰਦੋਬਸਤ, ਪ੍ਰਬੰਧ ; ਤਰਤੀਬ, ਕਾਇਦਾ; ਨਿਯਮ ਬੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इन-तिज़ाम] अर० पु० प्रबन्ध, बन्दोबस्त ; ढंग, विधि; व्यवस्था, नियमबद्ध होने का भाव ।

اِنتفاع—[ਇਨ-ਤਿਫ਼ਾ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਨਾਫ਼ਾ, ਫ਼ਾਇਦਾ, ਲਾਭ; ਖੱਟੀ, ਆਮਦਨ, ਆਮਦਨੀ ।
[इन-तिफ़ा-अ] अर० पु० लाभ, मुनाफ़ा, फ़ायदा ; आय, आमदनी, कमाई ।

اِنتقاد—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੜਚੋਲ, ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ।
[इन-तिक़ाद] अर० पु० आलोचना, नुक्ताचीनी ।

اِنتقاض—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਤੋੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इन-तिक़ाज़] अर० पु० तोड़ने का भाव ।

—اِنتقاض شرط—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਜ਼ੇ ਸ਼ਰ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰਤ ਤੋੜਨ ਜਾਂ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इन-तिक़ाज़े शर-त] अर० पु० शर्त तोड़ने या टूटने का भाव ।

—اِنتقاض معاہدہ—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਜ਼ੇ ਮੁਆਹਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕਰਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ, ਵਚਨ ਭੰਗ ।
[इन-तिक़ाज़े मुआहद:] अर० पु० संधि भंग, वचन-भंग ।

اِنتقال—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਦਲੀ ; ਮੌਤ, ਮਰਨਾ, ਚਲਾਣਾ ।
[इन-तिक़ाल] अर० पु० एक स्थान से दूसरे स्थान पर बदल जाने का भाव, बदली ; मौत, देहान्त, स्वर्गवास ।

—اِنتقال اراضی—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲੇ ਅਰਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਾਸੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸ ਚਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਰਜਿਸਟਰ ਦਾਖ਼ਲ ਖ਼ਾਰਜ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾਜ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ।
[इन-तिक़ाले अराज़ी] अर० पु० भूमि के एक व्यक्ति के अधिकार से दूसरे के अधिकार में चले जाने का भाव; दाख़िल ख़ारिज रजिस्टर में इन्दराज की अदला बदली ।

—اِنتقال جائداد—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲੇ ਜਾਇਦਾਦ] ਅਰ.ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[इन-तिक़ाले जाइदाद] अर० फ़ा० पु० जायदाद का एक व्यक्ति से दूसरे के अधिकार में चले जाने का भाव ।

—اِنتقال ذہنی—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲੇ ਜ਼ਿਹ-ਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਨ-ਬਦਲੀ, ਚਿੱਤ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਹਟ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਚਿੱਤਵਿਕਾਰ, ਚਿੱਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ।
[इन-तिक़ाले ज़िह-नी] अर० पु० चित्त का एक ओर से हट कर दूसरी ओर लगने का भाव, मनो विकार, चित्त परिवर्तन ।

—اِنتقال رہن—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲੇ ਰਹ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਹਿਨ ਦਰ ਰਹਿਨ ।
[इन-तिक़ाले रह-न] अर० पु० गिरवी को आगे गिरवी करने का भाव ।

—اِنتقال بہی—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲੇ ਬਹੀ] ਇ. ਵਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦਰਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰ ਦਾਖ਼ਲ ਖ਼ਾਰਜ ।
[इन-तिक़ाले बही] स्त्री० वह बही जिस में जायदाद की बदली अंकित होती है, रजिस्टर दाख़िल ख़ारिज ।

اِنتقام—[ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਲਾ, ਭਾਜੀ ।
[इन-तिक़ाम] अर० पु० बदला, प्रत्यपकार ।

انت کال—[ਅੰਤਕਾਲ] ਪੁ. ਮਰਨ ਸਮਾਂ।

[अन्तकाल] पु० मृत्युकाल।

انتہا—[ਇਨ-ਤਿਹਾਂ] ਅਰ. ਇ. ਅਖ਼ੀਰ, ਹੱਦ, ਓੜਕ; ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਰਕਮਾਂ ਮੁਕਣ ਦਾ ਥਾਂ।

[इन-तिहाऽ] अर० स्त्री० आख़िर, अत्यन्तता, हद; गणित में रकमें समाप्त होने की जगह।

انتہائی—[ਇਨ-ਤਿਹਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਖ਼ੀਰੀ।

[इन-तिहाई] फ़ा. वि. अन्तिम।

انتیس—[ਉਨ-ਤੀਸ] ਵਿ. ਵੀਹ ਤੇ ਨੌ, ੨੯

[उन-तीस] वि० बीस और नौ, २९

انٹا—[ਅੰਟਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਗੋਲੀ, ਬੰਟਾ; ਫ਼ੀਮ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗੋਲੀ, ਮਾਵਾ; ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਖੇਡ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[अंटा] पु० खेलने की बड़ी गोली, बड़ी गोली; अफ़ीम की बड़ी गोली; अंग्रेज़ी खेल का नाम जो हाथी दांत की गोलियों से मेज़ पर खेला जाता है।

انٹا چت—[ਅੰਟਾ ਚਟ] ਵਿ. ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੂਰ।

[अण्टा चट] वि० नशे में चूर।

انٹا غفیل—[ਅੰਟਾ ਗ਼ਫ਼ੀਲ] ਵਿ. ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੂਰ।

[अण्टा ग़फ़ील] वि० नशे में चूर।

انٹا گھر—[ਅੰਟਾ ਘਰ] ਪੁ. ਉਹ ਮਕਾਨ ਜਿਥੇ ਅੰਟਾ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

[अण्टा घर] पु० वह मकान जहां अण्टा खेलते हैं।

انٹی—[ਅੰਟੀ] ਇ. ਸੂਤਰ ਜਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਦੀ ਅੱਟੀ; ਦੋ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ।

[अण्टी] स्त्री० सूत अथवा रेशम का लच्छा; दो उंगलियों के बीच की जगह।

انٹی باز—[ਅੰਟੀ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਬੰਦਾ, ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼, ਜੁਆਰੀਆ।

[अंटी बाज़] पु० धोखेबाज़, छलिया, धूर्तबाज़।

انٹی مار—[ਅੰਟੀਮਾਰ] ਪੁ. ਅੰਟੀ ਬਾਜ਼, ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼, ਠੱਗ।

[अण्टीमार] पु० अण्टी बाज़, दग़ा बाज़, ठग।

انثی—[ਉਨ-ਸਾ] ਅਰ. ਇ. ਮਦੀਨ, ਮਾਦਾ, ਇਸਤਰੀ।

[उन-सा] अर० स्त्री० स्त्री, औरत, मादा।

انجاح—[ਇਨ-ਜਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਤਲਬ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧੀ, ਕਾਮਯਾਬੀ।

[इन-जाह] अर० पु० स्वार्थ सिद्ध होने का भाव, मनोरथ-सिद्धि, कामयाबी।

انجام—[ਇਨ-ਜਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁੱਢ ਦਾ ਉਲਟ, ਅਖ਼ੀਰ, ਖ਼ਾਤਮਾ, ਅੰਤ, ਨਤੀਜਾ, ਸਿੱਟਾ; ਪੂਰਣਤਾ।

[इन-जाम] अर० पु० आरम्भ का उल्टा, आख़िर, ख़ातमा, अन्त, परिणाम, नतीजा; पूर्णता।

انجام کار—[ਇਨ-ਜਾਮ-ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਖ਼ਰ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਅਖ਼ੀਰ, ਅਖ਼ੀਰ ਨੂੰ, ਅੰਤ ਨੂੰ, ਓੜਕ।

[इन-जाम-कार] फ़ा० क्रि० वि० आख़िर, आख़िरकार, अन्त में, अन्ततः।

انجان—[ਅਨ-ਜਾਣ] ਵਿ. ਅਣਜਾਣ, ਨਦਾਨ, ਜੋ ਜਾਣਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਅਨਾੜੀ, ਨਾ ਤਜਰਬੇਕਾਰ।

[अन-जान] वि० जो जानकार नहीं, अनजान, ना तजुर्बेकार, अनाड़ी, नावाक़िफ़।

انجبار—[ਅੰਜਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਲਦੀ ਦੀਆਂ ਗੰਢੀਆਂ ਵਰਗੀ ਇਕ ਦਵਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਰਬਤ ਮਰੋੜਾਂ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[अंजबार] फ़ा० पु० हल्दी की गाँठों की सी एक दवा जिस का शर्बत पेचिश में गुणकारी होती है।

انجذاب—[ਇਨ-ਜਿਜ਼ਾਬ] ਪੁ. ਜਜ਼ਬ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-जिज़ाब] पु० जज़्ब होने का भाव।

انجر پنجر—[ਅਨ-ਜਰ ਪਨ-ਜਰ] ਪੁ. ਜੋੜ, ਹੱਡੀ ਪਸਲੀ।

[अन-जर-पन-जर] पु० अंग, जोड़, हड्डी पसली।

انجل—[ਉਨ-ਜਲ] ਪੁ. ਬੁੱਕ, ਦੂਨੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੱਥ।

[उन-जल] पु० अंजलि, दोने के आकार में मिले हुए दोनों हाथ।

انجم—[ਅਨ-ਜੁਮ] ਅਰ. 'ਨਜਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਾਰੇ, ਗ੍ਰਹਿ।

[अन-जुम] अर० पु० तारे, नक्षत्र, ग्रह, तारागण।

انجماد—[ਇਨ-ਜਿਮਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਮ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਮਾਊ।

[इन-जिमाद] अर० पु० जम जाने का भाव, जमाव।

انجمن—[ਅੰ-ਜੁਮਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਭਾ, ਮਹਿਫ਼ਲ, ਮਜਲਸ, ਪੰਚੈਤ, ਕਮੇਟੀ।

[अंजुमन] फ़ा० स्त्री० सभा, मजलिस, पंचायत, कमेटी, महफ़िल।

انجن—[ਅੰਜਨ] ਪੁ. ਸੁਰਮਾ, ਕੱਜਲ।

[अंजन] पु० सुरमा, काजल।

انجنا—[ਅੰਜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣਾ।

[अंज-ना] क्रि० सक० सुरमा डालना।

انجن ہاری—[ਅੰਜਨ-ਹਾਰੀ] ਇ. ਗੁਹ ਤਿੱਖੀ, ਗੁਹਾਂਜਣੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੱਖੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੁਮਿਆਰੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[अञ्जन-हारी] स्त्री० गुहांजनी, बिलनी; एक प्रकार की मक्खी।

انجیر—[ਅੰਜੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਜੀਰ, ਫਗਵਾੜੇ ਦਾ ਰੁੱਖ।
[अन्जीर] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध वृक्ष तथा उस का फल, अंजीर।

انجیل—[ਇੰਜੀਲ] ਯੂਨਾ. ਇ. ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਅੰਜੀਲ।
[इन्जील] यूना० स्त्री० ईसाइयों की धर्म पुस्तक, अंजील।

انچ—[ਇੰਚ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਫੁਟ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਮਿਣਤੀ ਦੀ ਇਕ ਇਕਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ੨.੯ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[इंच] अंग० पु० फुट का बारहवाँ भाग, माप की एक इकाई जिस में २·९ सैंटीमीटर होते हैं।

انچاس—[ਉਣ-ਚਾਸ] ਵਿ. ਚਾਲੀ+ਨੌ, ੪੯।
[उन-चास] वि० चालीस और नौ, ४९।

انچاؤ—[ਉਂਚਾਉ] ਪੁ. ਉਚਾਈ, ਬੁਲੰਦੀ।
[उंचाव] पु० ऊँचाई, बुलन्दी।

انچائی—[ਉਂਚਾਈ] ਇ. ਉਚਾਈ, ਉਚਿਆਈ।
[ऊंचाई] स्त्री० उच्चता, ऊँचाई।

انچر—[ਅੰਛਰ] ਪੁ. ਹਰਫ਼, ਅੱਖਰ; ਵਿਅੰਗ ਭਾਵ ਨਾਲ ਜਾਦੂ ਦੇ ਬੋਲ, ਮੰਤਰ।
[अंछर] पु० वर्ण, अक्षर; व्यंग्य भाव से जादू के बोल, मंत्र।

انحراف—[ਇਨ-ਹਿਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਫਿਰ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ, ਮੁਕਰ ਜਾਣਾ, ਵਾਇਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ।
[इन्-हिराफ़] अर० पु० फिर जाने का भाव, मुकर जाने का भाव, प्रतिज्ञा भंग करने का भाव, नाफ़रमानी, वचन भंग।

انحراف معاہدہ—[ਇਨ-ਹਿਰਾਫ਼ ਮੁਆਹਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਇਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ, ਵਚਨ ਭੰਗ।
[इन्-हिराफ़ मुआहद:] अर० पु० प्रतिज्ञा से फिर जाने का भाव, वचन भंग।

انحصار—[ਇਨ-ਹਿਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਿਰ ਜਾਣ ਜਾਂ ਘੇਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਿਰਭਰਤਾ।
[इन्-हिसार] अर० पु० घिर जाने अथवा घेरे जाने का भाव; निर्भर होने का भाव, निर्भरता।

انحطاط—[ਇਨ-ਹਿਤਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਟਣਾ, ਕਮੀ, ਘਟਾਉ, ਤਨੱਜ਼ਲ।
[इन्-हितात] अर० पु० घटना, कमी, अवनति।

انہارا - اندارا—[ਇਨ-ਦਾਰਾ, ਇਨ-ਹਾਰਾ] ਪੁ. ਡੂੰਘਾ ਤੇ ਪੱਕਾ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ।
[इन-दारा, इन-हारा] पु० गहरा तथा पक्का कुआँ जिस में बहुत पानी हो।

انداز—[ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਰਜ਼, ਤੌਰ; ਨਾਜ਼, ਨਖ਼ਰਾ; ਕਿਆਸ, ਅਟਕਲ; ਨਮੂਨਾ।
[अन्दाज़] फ़ा० पु० ढंग, तरीका; नाज़, नख़रा; अनुमान, अटकल; नमूना।

انداز پیٹی—[ਅੰਦਾਜ਼ ਪੀਟੀ] ਵਿ. ਇ. ਆਪਣੇ ਨਾਜ਼ ਨਖ਼ਰੇ ਤੇ ਘਮੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੀ (ਤੀਵੀਂ)।
[अंदाज़ पीटी] वि० स्त्री० अपने नाज़ नख़रे पर घमंड करने वाली (स्त्री०)।

اندازہ—[ਅੰਦਾਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਨੁਮਾਨ, ਕਿਆਸ, ਅਟਕਲ, ਤਖ਼ਮੀਨਾ।
[अंदाज़:] फ़ा० पु० अनुमान, अटकल, क़यास।

اندام—[ਅੰਦਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਦਨ, ਜੁੱਸਾ, ਸਰੀਰ; ਅੰਗ।
[अंदाम] फ़ा० पु० शरीर, देह, जिस्म; अंग।

اندام نہانی—[ਅੰਦਾਮ ਨਿਹਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਜਣਨ ਇੰਦਰੀ, ਸ਼ਰਮਗਾਹ, ਭਗ, ਯੋਨੀ।
[अंदाम निहानी] फ़ा० पु० स्त्री का गुप्त अंग, स्त्री की जननेंद्रिय, योनि, भग, वराङ्ग।

اندر—[ਅੰਦਰ] ਫ਼ਾ. ਅਵਯ. ਬਾਹਰ ਦਾ ਉਲਟ, ਭੀਤਰ, ਵਿਚਾਲੇ, ਦਰਮਿਆਨ।
[अन्दर] फ़ा० अव्य० अन्दर, बाहिर का उलट, भीतर, दरम्यान, बीच में।

اِندر—[ਇੰਦਰ] ਪੁ. ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਸੁਰਪਤੀ, ਮੀਂਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੇਵਤਾ।
[इन्दर] पु० देवताओं का राजा, इन्द्र, वर्षा का देवता।

اِندر کا اکھاڑا—[ਇੰਦਰ ਦਾ ਅਖਾੜਾ] ਪੁ. ਇੰਦਰ ਸਭਾ, ਮਹਿਫ਼ਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਵੇ, ਰਾਗ ਰੰਗ ਦੀ ਸਭਾ।
[इन्दर का अखाड़ा] पु० इन्द्र सभा, राग रंग की सभा, वह सभा जहाँ सुन्दरियाँ बैठी हों।

اندرائن—[ਇੰਦ-ਰਾਇਣ] ਇ. ਤੁੰਮਾ, ਕੌੜ ਤੁੰਮਾ, ਹੰਜਲ, Cucumis colocynthis.
[इंद-रायन] स्त्री० तुम्बा, इन्द्रवारुणी, कड़वा तूम्बा, Cucumis colocynthis.

اندر جال—[ਇੰਦਰ-ਜਾਲ] ਪੁ. ਜਾਦੂ ਦੀ ਖੇਡ, ਜਾਦੂਗਰੀ; ਫ਼ਰੇਬ, ਧੋਖਾ, ਛਲ; ਚਮਤਕਾਰ।
[इन्दर-जाल] पु० जादू का खेल, जादूगरी; छल, धोखा, फरेब; चमत्कार।

اندر جو—[ਇੰਦਰ ਜੌਂ] ਪੁ. ਕੁਟਜ (ਇੰਦ੍ਰ) ਬ੍ਰਿਛ ਦੇ ਬੀ, ਜੋ ਜੌਂ ਜੇਹਾ ਆਕਾਰ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

[इन्दर जौ] पु० जौ की शकल के दाने जो औषधियों में प्रयुक्त होते हैं ।

اندرسا—[ਅੰਦਰਸਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਜੋ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਟਿੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਘਿਉ ਵਿਚ ਤਲ ਕੇ ਬਣਦੀ ਹੈ ।

[अंदरसा] पु० एक प्रकार की मिठाई जो चावलों के आटे की टिकियों को घी में तल कर बनाई जाती है ।

اندر والا—[ਅੰਦਰ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਬੱਚਾ ਜੋ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ; ਜੀ, ਮਨ, ਦਿਲ, ਆਤਮਾ ।

[अन्दर वाला] पु० पेट का बच्चा ; हृदय, मन, दिल, आत्मा ।

اندرون—[ਅੰਦਰੂੰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਪੁ. ਅੰਦਰ, ਵਿਚ, ਦਰਮਿਆਨ, ਵਿਚਾਲੇ ; ਜ਼ਨਾਨਾ ਮਹਿਲ ।

[अन्दरूँ] फ़ा० अव्य० पु० अन्दर, भीतर, दरम्यान, बीच में; अन्तःपुर ।

اندری—[ਇੰਦਰੀ] ਇ. ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ; ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਹ ਅੰਗ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਬਦ-ਸਪਰਸ਼ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ; ਲਿੰਗ-ਇੰਦਰੇ, ਔਰਤ ਦਾ ਜਣਨ-ਅੰਗ ; ਵਿਸ਼ੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੰਭੋਗ ਸਾਧਨ ਅੰਗ ।

[इन्द्री] स्त्री० वह शक्ति जिस से बाहरी विषयों का ज्ञान होता है ; शरीर के सम्भोग साधन अंग ; लिंगेंद्रिय ।

اِندفاع—[ਇਨ-ਦਫ਼ਾ:ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੂਰ ਹੋਣਾ, ਦੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इन-दफ़ा:अ] अर० पु० दूर होना, दूर होने का भाव ।

اندک—[ਅੰਦਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘਟ, ਥੋੜ੍ਹਾ, ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ।

[अंदक] फ़ा० वि० कम, थोड़ा, जरा सा ।

اندلس—[ਅਨ-ਦਲੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਪੇਨ ਦੇਸ ।

[अन-दलुस] अर० पु० स्पेन देश ।

اِندمال—[ਇਨ-ਦਿਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਖ਼ਮ ਭਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इन-दिमाल] अर० पु० घाव भर जाने का भाव ।

اندوختہ—[ਅਨ-ਦੋਖ਼-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ (ਚੀਜ਼), ਬਚਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਦਾਰਥ ।

[अन-दोख़्तः] फ़ा० वि० पु० जमा की हुई (चीज़), बचा कर रखा हुआ पदार्थ ।

اندوہ—[ਅਨ-ਦੋਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੰਜ, ਗ਼ਮ, ਫ਼ਿਕਰ, ਅੰਦੇਸ਼ਾ, ਚਿੰਤਾ ।

[अन-दोह] फ़ा० पु० शोक, फ़िक्र, अन्देशा, चिन्ता ।

اندوہگیں—[ਅਨ-ਦੋਹ-ਗੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ, ਦੁਖੀ ।

[अन-दोह-गीं] फ़ा० वि० चिन्तातुर, फ़िक्रमन्द, दुःखी ।

اندوہ ناک—[ਅਨ-ਦੋਹ-ਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ, ਦੁਖੀ ।

[अन-दोह-नाक] फ़ा० वि० फ़िक्रमन्द, चिन्तातुर, दुःखी ।

اندھا—[ਅੰਧਾ] ਪੁ. ਨਬੀਨਾ, ਸੂਰਦਾਸ, ਸੁਜਾਖਾ ਜਿਹਾ, ਮਨਮੁਖ ; ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[अंधा] पु० सूरदास, अन्ध, नेत्रहीन, प्रज्ञाचक्षु ; सोच विचार कर काम न करने वाला ।

اندھا آئینہ—[ਅੰਧਾ ਆਈਨ:] ਪੁ. ਧੁੰਦਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ।

[अंधा आईनः] पु० धुन्धला शीशा ।

اندھا بھینسا—[ਅੰਧਾ ਭੈਂਸਾ] ਪੁ. ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਦੂਜਾ ਉਹਦੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਮੁੰਡੇ ਉਹਦੇ ਹੇਠੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਪਰਲਾ ਸਵਾਰ ਮੁੰਡਾ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਕਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਠੀਕ ਠੀਕ ਨਾਂ ਦਸ ਦੇਣ ਪੁਰ ਥੱਲੇ ਵਾਲਾ ਉਹਦੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[अंधा भैंसा] पु० बच्चों का एक खेल जिस में एक बालक की आँखें बन्द करके दूसरा लड़का पीठ पर सवार हो जाता है । शेष बालक क्रमशः उस के नीचे से होकर निकलते हैं । सवार लड़का नीचे से निकलने वाले बालक का नाम पूछता है ; जिसका नाम ठीक निकल जाए वह भैंसा बनता है और नाम बताने वाला उस पर सवार होता है ।

اندھا دھند—[ਅੰਧਾਧੁੰਦ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ, ਧੁੰਦ ਦੇ ਵਾਂ, ਬੇਸੋਚੇ ਸਮਝੇ, ਹਨੇਰਾ, ਹਨੇਰ, ਘੁਪ ਘੇਰ ।

[अन्धाधुन्ध] क्रि० वि० बिना सोचे समझे, तेज़ी से, बहुत वेग से ; अंधेरा, अंधेर, घुप अंधेरा ।

اندھا کنواں—[ਅੰਧਾ ਕੂੰਆਂ] ਪੁ. ਸੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਖੂਹ ।

[अंधा कूआँ] पु० सूखा हुआ तथा अंधेरा कुआँ ।

اندھا گھوڑا—[ਅੰਧਾ ਘੋੜਾ] ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੁੱਤੀ, ਜੋੜਾ, ਖੜਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[अन्धा घोड़ा] पु० फकीरों की परिभाषा में जूती, जूता, खड़ाऊँ आदि को कहते हैं ।

اندھڑ—[ਅੰਧੜ] ਪੁ. ਤੇਜ਼ ਝੱਖੜ ।

[अंधड़] पु० भयानक झञ्झावात ।

اندھکار—[ਅੰਧ-ਕਾਰ] ਪੁ. ਹਨੇਰਾ, ਹਨੇਰੀ ।

[अन्ध-कार] पु० अन्धेरा, अन्धेरी ।

اندھیارا—[ਅੰਧਿਆਰਾ] ਪੁ. ਹਨੇਰਾ, ਹਨੇਰ ਘੁਪ ।

[अंधियारा] पु० अन्धेरा, अन्धकार ।

اندھیاری—[ਅੰਧਿਆਰੀ] ਵਿ. ਹਨੇਰੀ, ਅਨ੍ਹੇਰੀ ।

[अंधियारी] स्त्री० अन्धेरी, आँधी ।

اندھیرا گھپ—[ਅੰਧੇਰਾ ਘੁਪ] ਪੁ. ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨੇਰਾ, ਹਨੇਰਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਦਿਸੇ ।

[अंधेरा घुप] पु० बहुत अन्धेरा, घना अन्धकार जिस में कुछ भी दिखाई न दे ।

اندھیر کھاتا—[ਅੰਧੇਰ ਖਾਤਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਲੁਟ ਘੁਟ, ਬੇਇੰਤਜ਼ਾਮੀ, ਗੜਬੜੀ ।

[अंधेर खाता] पु० अत्यन्त अन्याय, लूट खसोट ; बे इन्तज़ामी, गड़बड़ी ।

اندھیری—[ਅੰਧੇਰੀ] ਇ. ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ।

[अंधेरी] स्त्री० घोड़े की आँखों पर बांधी जाने वाली चमड़े की टोपियाँ ।

اندھی سرکار—[ਅੰਧੀ ਸਰ-ਕਾਰ] ਇ. ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮ ।

[अन्धी सर-कार] स्त्री० अन्यायी बादशाह, अत्याचारी हाकिम ।

اندھے کی لاٹھی—[ਅੰਧੇ ਕੀ ਲਾਠੀ] ਇ. ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੀ ਟੇਕ, ਕਈਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ ; ਬੁਢੇਪੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ; ਵਸੀਲਾ, ਸਹਾਇਕ ।

[अन्धे की लाठी] स्त्री० कई बच्चों में से शेष रहा एक ही पुत्र ; बुढ़ापे का सहारा ; सहायक, सहारा ।

اندھیر—[ਅੰਧੇਰ] ਪੁ. ਜ਼ੁਲਮ, ਸਿਤਮ ; ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਬੇਇੰਤਜ਼ਾਮੀ; ਦਗ਼ਾ, ਫ਼ਰੇਬ; ਬੇਈਮਾਨੀ, ਬਦਦਿਆਨਤੀ; ਹਨੇਰਾ, ਘੋਰ ਘੁਪ ।

[अंधेर] पु० अत्याचार, ज़ुल्म; बहुत अधिक गड़बड़ी, कुप्रबन्ध ; छल, धोखा ; बेईमानी, बद-दयानती; अंधेरा, अंधकार ।

اندھیری رات—[ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ] ਇ. ਕਾਲੀ ਰਾਤ, ਰਾਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੰਨ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ ।

[अंधेरी रात] स्त्री० काली रात, वह रात्रि जिस में चन्द्रमा न हो ।

اندھیری کوٹھڑی—[ਅੰਧੇਰੀ ਕੋਠੜੀ] ਇ. ਹਨੇਰਾ ਅੰਦਰ ; ਬੱਚੇਦਾਨੀ, ਗਰਭਾਸ਼ਾ ।

[अंधेरी कोठड़ी] स्त्री० घर का वह भाग जहाँ अंधेरा हो ; गर्भाशय, बच्चादानी ।

اندھیرے اجالے—[ਅੰਧੇਰੇ ਉਜਾਲੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਨੇਰੇ ਸਵੇਰੇ, ਵਕਤ ਬੇਵਕਤ, ਮੌਕਾ ਬੇਮੌਕਾ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ।

[अंधेरे उजाले] क्रि० वि० शाम सवेरे, किसी न किसी समय, मौका बे मौका, समय कुसमय ।

—اندھیرے گھر کا اجالا—[ਅੰਧੇਰੇ ਘਰ ਕਾ ਉਜਾਲਾ] ਪੁ. ਕੁਲ ਦੀਪ, ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ।

[अंधेरे घर का उजाला] पु० कुल दीप, इकलौता पुत्र ।

اندھیرے منہ—[ਅੰਧੇਰੇ ਮੂੰਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ, ਪੌ ਫੁਟਣ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ; ਬਹੁਤੇ ਸਵੇਰੇ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ, ਉਠਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ।

[अंधेरे मुंह] क्रि० वि० बड़े सवेरे, अरुणोदय के समय, उठते ही, उषाकाल में, तारों की छाया में ।

اندیشہ—[ਅੰਦੇਸ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਦੇਸ਼ਾ, ਹਿਰਾਸ, ਡਰ, ਫ਼ਿਕਰ, ਸ਼ੰਕਾ ।

[अंदेशः] फ़ा० पु० अन्देशा, डर, भय, शंका, संदेह ।

—اندیشہ ناک—[ਅੰਦੇਸ਼ਃ ਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ਤਰਨਾਕ, ਖ਼ੌਫ਼ਨਾਕ ।

[अंदेशः नाक] फ़ा० वि० भयानक, ख़ौफ़नाक ।

انڈا—[ਅੰਡਾ] ਪੁ. ਆਂਡਾ ।

[अंडा] पु० अण्डा ।

انڈلانا—[ਅੰਡਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਨਾ, ਨਖ਼ਰੇ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੋਖ਼ੀਆਂ ਦਸਣਾ ।

[अंडलाना] क्रि० अक० अठखेलियाँ करना, नखरे करना, इठलाना ।

—انڈے بچے—[ਅੰਡੇ ਬੱਚੇ] ਪੁ. ਲੜਕੇ ਬਾਲੇ, ਬਾਲ ਬੱਚਾ, ਆਲ ਔਲਾਦ ।

[अंडे बच्चे] पु० बाल गोपाल, बाल बच्चे, आल औलाद ।

انڈے کا شہزادہ—[ਅੰਡੇ ਕਾ ਸ਼ਹ-ਜ਼ਾਦਃ] ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਜੋ ਕਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ ; ਨਾਤਜਰਬਾਕਾਰ ਆਦਮੀ, ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ।

[अंडे का शह-ज़ादः] पु० वह व्यक्ति जो कभी घर से बाहर न निकला हो ; वह व्यक्ति जिसे कोई अनुभव न हो, भोला भाला ।

انڈیلنا—[ਉਨ-ਡੇਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡੋਲ੍ਹਣਾ, ਮੂਧਿਆਉਣਾ, ਇਕ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ, ਉਲੱਦਣਾ ।

[उन-डेल-ना] क्रि० सक० तरल पदार्थ को दूसरे बरतन में डालना, औंधा करना, उल्टाना ।

اِنزال—[ਇਨ-ਜ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੀਰਜ ਖ਼ਲਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵੀਰਜ ਪਾਤ ।

[इन-ज़ाल] अर० पु० वीर्य स्खलित होने का भाव, वीर्यपात ।

اِنجار—[ਇਨ-ਜਿਜ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਟ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਤ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इन-जिज़ार] अर० पु० हट जाने का भाव, वापिस हो जाने का भाव ।

اِنزوا—[ਇਨ-ਜ਼ਿਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕਾਂਤਸੇਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[इन-ज़िवा] अर० पु० एकान्त सेवी होने का भाव ।

اَنس—[ਅਨਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੇਵਕ ਦਾ ਨਾਂ।

[अनस] अर० पु० हजरत मुहम्मद साहिब का एक मित्र तथा सेवक।

اِنس—[ਇਨ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਨਸਾਨ, ਆਦਮੀ, ਮਨੁੱਖ।

[इन-स] अर० पु० इन्सान, आदमी, मनुष्य।

اُنس—[ਉਨ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਲਫ਼ਤ, ਮੁਹੱਬਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਸਨੇਹ।

[उन-स] अर० पु० प्रेम, प्यार, प्रीति, स्नेह।

اَنساب—[ਅਨ-ਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਸਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਸਲਾਂ; ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ, ਕੁਲਾਂ, ਬੰਸਾਵਲੀਆਂ।

[अन-साब] अर० पु० 'नसब' का बहुवचन, पीढ़ियाँ, कुलें, नस्लें, वंशावलियाँ।

اِنسان—[ਇਨ-ਸਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਨੁੱਖ, ਆਦਮੀ, ਬੰਦਾ।

[इन-सान] अर० पु० मनुष्य, आदमी, मानव।

اِنسانیت—[ਇਨ-ਸਾਨੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਨੁੱਖਤਾ, ਆਦਮੀਅਤ।

[इन-सानीयत] अर० स्त्री० मनुष्यत्व, मानवता।

اَنسب—[ਅਨ-ਸਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਸਬ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ, ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ, ਬਹੁਤ ਠੀਕ।

[अन-सब] अर० वि० मुनासिब, उचित, बहुत दुरुस्त, बहुत ठीक।

اُنسٹھ—[ਉਨ-ਸਠ] ਵਿ. ਪੰਜਾਹ ਉੱਤੇ ਨੌਂ, ੫੯।

[उन-सठ] वि० पचास और नौ, ५९।

اِنسداد—[ਇਨ-ਸਿਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ, ਰੋਕ, ਨਿਵਾਰਣ; ਬੰਦੋਬਸਤ, ਇੰਤਜ਼ਾਮ।

[इन-सिदाद] अर० पु० पेशबन्दी, रोक, निवारण; बन्दोबस्त, प्रबन्ध।

اِنس و جاں—[ਇਨ-ਸੋ ਜਾਂ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨ।

[इन-सो जाँ] अर० पु० इन्सान तथा जिन्न।

اِنشا—[ਇਨ-ਸ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਰਚਨਾ, ਲੇਖ ਰਚਨਾ, ਵਾਰਤਕ; ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ; ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ।

[इन-शा] अर० पु० हृदय में से कोई वस्तु उत्पन्न करने का भाव; रचना, लेख रचना, गद्य रचना; चिट्ठी पत्र; वह पुस्तक जिस में पत्रकारी के नियम तथा नमूने दिये हुए हों।

اِنشاء اللہ تعالےٰ—[ਇਨ-ਸ਼ਾ-ਅੱਲਾ ਤ-ਆਲਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਰਬ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ, ਜੇ।

[इन-शा-अल्ला त-आला] अर० अव्य० ईश्वर ने चाहा तो, अगर।

اِنشا پرداز—[ਇਨ-ਸ਼ਾ ਪਰ-ਦਾਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਨਸ਼ੀ, ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਗੱਦ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ।

[इन-शा पर-दाज़] अर० फ़ा० पु० मुन्शी, अलंकृत गद्य का लेखक।

اِنشا پردازی—[ਇਨ-ਸ਼ਾ ਪਰ-ਦਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਗੱਦ ਦਾ ਲੇਖਕ।

[इन-शा पर-दाज़ी] अर० फ़ा० स्त्री० अलंकृत गद्य का लेखक।

اِنشائیہ—[ਇਨ-ਸ਼ਾਈਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਵਾਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ।

[इन-शाईय:] अर० पु० वह वाक्य जिस में सच तथा झूठ दोनों की सम्भावना हो।

اِنشراح—[ਇਨ-ਸ਼ਿਰਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੁਲ੍ਹਣਾ, ਪਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਵਿਆਖਿਆ।

[इन-शिरा:ह] अर० पु० खुलना, प्रकाशमान होने का भाव; व्याख्या।

اَنصاب—[ਅਨ-ਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਸਬ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੁੱਤ।

[अन-साब] अर० पु० 'नासब' का बहुवचन, बुत।

اَنصار—[ਅਨ-ਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਾਸਿਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਦਦਗਾਰ, ਸਹਾਇਕ, ਹਿਮਾਇਤੀ; ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਦੀਨੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ।

[अन-सार] अर० पु० 'नासिर' का बहुवचन, मददगार, सहायक; सहायता करने वाले; हजरत मुहम्मद साहिब को मदीने में सहायता देने वाले व्यक्ति।

اَنصاری—[ਅਨ-ਸਾਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. 'ਅਨਸਾਰ' ਸਬੰਧੀ।

[अन-सारी] अर० वि० 'अन्सार' से सम्बंधित।

اِنصاف—[ਇਨ-ਸਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ; ਅਦਲ, ਨਿਆਂ।

[इन-साफ़] अर० पु० दो समान भागों में बाँटना; अदल, न्याय।

اِنصرام—[ਇਨ-ਸਿਰਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੰਦੋਬਸਤ, ਪਰਬੰਧ, ਇੰਤਜ਼ਾਮ।

[इन-सिराम] अर० पु० बन्दोबस्त, प्रबन्ध, इन्तिज़ाम।

اِنضباط—[ਇਨ-ਜ਼ਿਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਯਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜ਼ਾਬਤਾ।

[इन-ज़िबात] अर० पु० नियम-बद्ध होने का भाव, ज़ाब्ताबन्दी।

انضباط اوقات—[ਇਨ-ਜ਼ਿਬਾਤੇ ਔਕਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ।

[इन-ज़िबाते औक़ात] अर० पु० समय-विभाजन, टाईम टेबल।

انضمام—[ਇਨ-ਜ਼ਿਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੁੜਨਾ, ਮਿਲਣਾ, ਨਾਲ ਲਗਣਾ, ਨੱਥੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ,

[इन-ज़िमाम] अर० पु० जुड़ना, मिलना, संलग्न होने का भाव, नत्थी होने का भाव।

انطاکیہ—[ਅਨ-ਤਾ-ਕਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਏਸ਼ੀਆਈ ਕੋਚਕ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਸਲੋਕਸ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਨਗਰ ਸੀ।

[अन-ता-किय:] अर० पु० एशियाए कोचक में एक प्रसिद्ध नगर जो सलोकस वंश के राज्य-काल में राज नगर था।

انطباع—[ਇਨ-ਤਿਬਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਛਪਾਈ, ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਛਾਪਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-तिबाअ] अर० पु० छपाई, छापे जाने का भाव।

انطباق—[ਇਨ-ਤਿਬਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰਬਾਂਗ ਸਮਾਨਤਾ।

[इन-तिबाक़] अर० पु० सर्वांग समानता।

انطفا—[ਇਨ-ਤਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਗ ਬੁਝ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-तिफ़ा] अर० पु० अग्नि शान्त हो जाने का भाव।

انعام—[ਇਨ-ਆਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਨਾਮ, ਪੁਰਸਕਾਰ; ਬਖਸ਼ੀਸ਼, ਮੁਆਵਜ਼ਾ।

[इन-आम] अर० पु० इनाम, पुरस्कार; बख्शिश; मुआवजा।

انعام و اکرام—[ਇਨ-ਆਮੋ ਇਕ-ਰਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਨਾਮ ਇਕਰਾਮ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ।

[इन-आमो इक-राम] अर० पु० इनाम इकराम, पुरस्कार, बख्शिशें।

انعدام—[ਇਨ-ਇਦਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਿਟ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ, ਮਲੀਆਮੇਟ, ਸਰਬਨਾਸ਼।

[इन-इदाम] अर० पु० नाश होने या मिट जाने का भाव, तबाही, बरबादी, सर्वनाश, ध्वंस।

انعطاف—[ਇਨ-ਇਤਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ, ਵਾਪਸੀ, ਝੁਕਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-इताफ़] अर० पु० प्रत्यावर्तन, वापिसी; झुकने का भाव।

انعقاد—[ਇਨ-ਇਕਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਲਸੇ ਦੀ ਬੈਠਕ; ਜਲਸਾ ਜਮਣਾ।

[इन-इक़ाद] अर० पु० सभा का आयोजन, जलसा जमना।

انعکاس—[ਇਨ-ਇਕਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਕਸ, ਪਰਛਾਵਾਂ, ਪਰਛਾਈਂ।

[इन-इकास] अर० पु० अक्स, परछाईं, प्रतिबिम्ब।

انف—[ਅਨ-ਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਨੱਕ।

[अन-फ़] अर० पु० नाक।

انفار—[ਅਨ-ਫ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਫ਼ਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਲੋਕ।

[अन-फ़ार] अर० पु० 'नफ़र' का बहुवचन, लोग।

انفاس—[ਅਨ-ਫ਼ਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਫ਼ਸ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦਮ, ਸਾਹ।

[अन-फ़ास] अर० पु० 'नफ़स' का बहुवचन, सांस, श्वास।

انفحہ—[ਇਨ-ਫ਼ਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਿਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮਾਦਾ ਜੋ ਦਹੀਂ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[इन-फ़ह:] अर० पु० जानवरों के आमाशय में से निकला पीले रंग का मादा जो दही जमाने के लिए प्रयुक्त किया जाता है।

انفراد—[ਇਨ-ਫ਼ਿਰਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕੱਲਾਪਣ।

[इन-फ़िराद] अर० पु० अकेलापन।

انفرادی—[ਇਨ-ਫ਼ਿਰਾਦੀ] ਅਰ. ਇਸ. ਵਿ. ਹਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ, ਇਕ ਇਕ ਦਾ, ਇਕੱਲੇ ਦਾ।

[इन-फ़िरादी] अर० स्त्री० वि० व्यक्तिगत, एक एक का, अकेले का।

انفراغ—[ਇਨ-ਫ਼ਿਰਾਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਹਲ, ਫ਼ੁਰਸਤ, ਛੁਟਕਾਰਾ, ਛੁਟਕਾਰਾ; ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-फ़िराग़] अर० पु० फ़ुरसत, अवकाश, छुटकारा, मुक्ति; कार्य समाप्त होने का भाव।

انفس—[ਅਨ-ਫ਼ੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨਫ਼ਸ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ; ਰੂਹਾਂ, ਆਤਮਾਵਾਂ।

[अन-फ़ुस] अर० पु० 'नफ़्स' का बहुवचन, बहुत से आदमी, रूहें, आत्माएँ।

انفساخ—[ਇਨ-ਫ਼ਿਸਾਖ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-फ़िसाख़] अर० पु० टूट जाने का भाव।

انفساخ معاہدہ—[ਇਨ-ਫ਼ਿਸਾਖ਼ ਮੁਆਹਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਧੀ ਵਿਛੇਦ, ਸੰਧੀ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-फ़िसाख़ मुआहद:] अर० पु० संधि विच्छेद, संधि टूटने का भाव।

انفصال—[ਇਨ-ਫ਼ਿਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੁਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਣਾ, ਤੈ ਹੋਣਾ।

[इन-फ़िसाल] अर० पु० पृथक् होने का भाव; फ़ैसला होना, तै होना।

انفعال—[ਇਨ-ਫ਼ਿਆਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ।

[इन-फ़िआल] अर॰ पु॰ लज्जित होने का भाव, शर्मिन्दगी।

انفکاک—[ਇਨ-ਫ਼ਿਕਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੁਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਲਹਿਦਗੀ।

[इन-फ़िकाक] अर॰ पु॰ पृथक् होने का भाव, पृथक्ता।

[انفکاک رہن]—[ਇਨ-ਫ਼ਿਕਾਕ ਰਹਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੁਪਏ ਚੁਕਾ ਕੇ ਗਹਿਣ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-फ़िकाक रह्न] अर॰ पु॰ रुपया चुका कर रेहन की हुई जायदाद को वापिस लेने का भाव।

انقباض—[ਇਨ-ਕ਼ਿਬਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਕ, ਬੰਨ੍ਹ, ਕਬਜ਼।

[इन-क़िबाज़] अर॰ पु॰ रोक, बाँध, क़ब्ज़।

انقراض—[ਇਨ-ਕ਼ਿਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਿਯਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅੰਤ; ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੱਟ ਕੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-क़िराज़] अर॰ पु॰ काटे जाने का भाव; नियत समय का अन्त; किसी राज्य का कट कर अन्य राज्य में मिलने का भाव।

انقرہ—[ਅਨ-ਕ਼ਰਹ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਅੰਗੋਰਾ।

[अन-क़रः] तुर्क॰ पु॰ तुर्की की राजधानी, अंगोरा।

انقسام—[ਇਨ-ਕ਼ਿਸਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ।

[इन-क़िसाम] अर॰ पु॰ बाँटा जाना।

انقضا—[ਇਨ-ਕ਼ਿਜ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੀਤ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਣਾ; ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ।

[इन-क़िज़ाअ] अर॰ पु॰ बीत जाने का भाव; पूरा होने का भाव; फ़ैसला होने का भाव; टूट जाने का भाव।

انقلاب—[ਇਨ-ਕ਼ਿਲਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਲਟਾ, ਜੁਗ ਗਰਦੀ, ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ, ਹੇਠਲੀ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕ੍ਰਾਂਤੀ।

[इन-क़िलाब] अर॰ पु॰ ज़माने का उलट फेर, अदला बदली, बहुत बड़ा परिवर्तन, क्रान्ति।

انقیاد—[ਇਨ-ਕ਼ਿਯਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਰਮਾਂਬਰਦਾਰੀ, ਤਾਬਿਅ-ਦਾਰੀ, ਪਾਬੰਦੀ।

[इन-क़ियाद] अर॰ पु॰ आज्ञानुवर्तन, दासभाव, पाबन्दी।

انکار—[ਇਨ-ਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕਰਨਾ, ਨਾ ਮੰਨਣਾ, ਮੁਨਕਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-कार] अर॰ पु॰ अस्वीकृति, न मानने का भाव, मुकरने का भाव।

انکسار—[ਇਨ-ਕਿਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਮਰ ਭਾਵ, ਨਿਮਰਤਾ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਦੀਨਤਾ।

[इन-किसार] अर॰ पु॰ नम्र भाव, नम्रता, दीनता, ग़रीबी।

انکشاف—[ਇਨ-ਕਿਸ਼ਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਗਟਾਈ, ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ; ਭੇਤ ਖੁਲ੍ਹਣ ਜਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[इन-किशाफ़] अर॰ पु॰ प्रगट होने या करने का भाव, अभिव्यक्ति, रहस्योद्घाटन।

ان کوٹ—[ਅੰਨ-ਕੂਟ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[अन्न-कूट] पु॰ हिन्दुओं का एक त्यौहार जो दीवाली से दूसरे दिन होता है और जिस में कई प्रकार के खाद्य पदार्थ तैयार किये जाते हैं।

انکھڑیاں—[ਅੰਖੜੀਆਂ] ਇ. ਅੱਖਾਂ, ਦੀਦੇ, ਨੈਣ।

[अँखड़ियाँ] स्त्री॰ आँखें, नेत्र, नयन।

انکھوا—[ਅੰਖਵਾ] ਪੁ. ਅੰਕੁਰ, ਨੋਕ; ਆਟੇ ਦਾ ਗੁਲਗੁਲਾ ਜੋ ਘਿਓ ਵਿਚ ਤਲ ਕੇ ਤੇ ਚਾਸ਼ਣੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਖਾਈਦਾ ਹੈ; ਮਾਂਹ ਮੂੰਗੀ ਦੇ ਛਿੱਲੜ ਜੋ ਦਲਣ ਵੇਲੇ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[अँखवा] पु॰ अंकुर, नोक; आटे का गुलगुला जो घी में तल कर और चाशनी में डाल कर खाते हैं; उड़द और मूँगी का चूरा जो दलने के समय पृथक् हो जाता है।

انکھیارا—[ਅੰਖਿਆਰਾ] ਵਿ. ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ।

[अँखियारा] वि॰ आँखों वाला।

انکھیاں—[ਅੰਖੀਆਂ] ਇ. ਅਖੀਆਂ, ਅੱਖਾਂ, ਨੈਣ।

[अँखियाँ] स्त्री॰ आँखें, नेत्र, नयन।

انگ—[ਅੰਗ] ਪੁ. ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਭਾਗ, ਦੇਹ, ਤਨ, ਸਰੀਰ, ਬਦਨ; ਛਾਤੀ, ਸੀਨਾ।

[अंग] पु॰ शरीर का कोई भाग; तन, शरीर, देह, बदन; स्तन, कुच।

انگا—[ਅੰਗਾ] ਪੁ. ਜਾਮਾ, ਅੰਗਰਖਾ, ਚੋਲਾ।

[अंगा] पु॰ जामा, अंगरखा, चोगा।

انگارا—[ਅੰਗਾਰਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਅੰਗਿਆਰ, ਕੋਲਾ ਜਾਂ ਲੱਕੜ ਦਾ ਮਘਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਲਾਲ ਸੁਰਖ, ਲਾਲ ਸੁਰਖ।

[अंगारा] पु॰ वि॰ जलता हुआ कोयला, जलती हुई लकड़ी का टुकड़ा, बहुत लाल, लाल सुर्ख़।

انگبین—[ਅੰਗ-ਬੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਹਿਦ, ਮਧੁ।

[अंग-बीन] फ़ा॰ पु॰ शहद, मधु।

انگرکھا —[ਅੰਗ-ਰਖਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੰਮਾ ਚੋਗਾ ।
[अंग-रखा] पु० एक प्रकार का लम्बा चोगा ।

انگریز —[ਅੰਗ-ਰੇਜ਼] ਪੁ. ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ, ਫਰੰਗੀ, ਗੋਰਾ ।
[अंग-रेज़] पु० इङ्गलैण्ड का रहने वाला आदमी, गोरा, फिरंगी ।

انگریزی —[ਅੰਗ-ਰੇਜ਼ੀ] ਵਿ. ਇ. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ, ਵਲੈਤੀ, ਯੂਰਪੀ ; ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਇੰਗਲਿਸ਼ ।
[अंग-रेज़ी] वि० स्त्री० अंगरेज़ों का ; अंगरेज़ों से सम्बंधित, विलायती, योरोपियन; इङ्गलैण्ड देश अथवा अंगरेज़ों की भाषा, इङ्गलिश ।

انگڑانا —[ਅੰਗ-ੜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ.ਅਕ. ਅੰਗੜਾਈ ਲੈਣਾ, ਆਕੜਾਂ ਭੰਨਣਾ
[अंग-ड़ाना] क्रि० अक० अंगड़ाई लेना, शरीर का तानना ।

—انگڑائی— [ਅੰਗ-ੜਾਈ] ਇ. ਜਿਸਮ ਦਾ ਆਲਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤਣ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਆਕੜ ।
[अंग-ड़ाई] स्त्री० आलस्य से जम्हाई लेते हुए देह टूटने की क्रिया ।

انگڑ کھنگڑ —[ਅੰਗੜ ਖੰਗੜ] ਪੁ. ਪੁਰਾਣਾ ਅਸਬਾਬ, ਕਾਠ ਕਬਾੜ ।
[अंगड़ खंगड़] पु० पुराना असबाब, काठ कबाड़ ।

انگش بنگش —[ਅੰਗਸ਼ ਬੰਗਸ਼] ਪੁ. ਊਲਜਲੂਲ, ਬੇਹੂਦਾ ।
[अङ्गश बङ्गश] पु० ऊलजलूल, बेहूदा ।

انگشت —[ਅੰਗੁਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਂਗਲ, ਉਂਗਲੀ ।
[अंगुश-त] फ़ा० स्त्री० अंगुली, उंगली ।

—انگشتانہ— [ਅੰਗੁਸ਼-ਤਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਉਹ ਖੋਲ ਜੋ ਕਪੜਾ ਸੀਊਣ ਵੇਲੇ ਦਰਜ਼ੀ ਉਂਗਲ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ; ਹੱਡੀ ਜਾਂ ਸਿੰਗ ਦਾ ਬਣਿਆ ਛੱਲਾ ਜਿਸਨੂੰ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ ਅੰਗੂਠੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[अंगुश-तान:] फ़ा० पु० उंगली पर पहनने की लोहे या पीतल की एक टोपी जिसे दरज़ी सीते समय उंगली पर चढ़ा लेते हैं ; हड्डी अथवा सींग का छल्ला जिसे तीर-अंदाज़ अंगूठे पर चढ़ाते हैं ।

—انگشتری— [ਅੰਗੁਸ਼-ਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੰਗੂਠੀ, ਛਾਪ, ਮੁੰਦਰੀ ।
[अंगुश-तरी] फ़ा० स्त्री० अंगूठी, मुद्रिका, छाप ।

—انگشت شہادت— [ਅੰਗੁਸ਼-ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਸੱਜੇ ਹਥ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਉਂਗਲੀ, ਤਰਜਨੀ ।
[अंगुश-ते शहादत] फ़ा० अर० स्त्री० दाहें हाथ के अंगूठे के साथ की उंगली, तर्जनी ।

—انگشت نما— [ਅੰਗੁਸ਼-ਤ-ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਨਾਮ, ਭੈੜੂ ।
[अंगुश-त-नुमा] फ़ा० वि० किसी काम में विशेषतः बुरे काम में प्रसिद्ध, बदनाम ।

انگل —[ਅੰਗੁਲ-ਉਂਗਲ] ਪੁ. ਉਂਗਲੀ, ਉਂਗਲੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਜਿੰਨੀ ਮਿਣਤੀ ।
[अंगुल-उंगल] पु० अंगुली, अंगुली भर माप ।

انگلانا —[ਉਂਗਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਂਗਲੀ ਕਰਨਾ, ਚਿੜਾਉਣਾ, ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨਾ, ਉਕਸਾਣਾ ।
[उंगलाना] क्रि० सक० उंगली करना, खिझाना, चिढ़ाना, उकसाना ।

اِنگلس —[ਇੰਗਲਿਸ] ਇ. ਪਿਨਸ਼ਨ, ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ।
[इंगलिस] स्त्री० पेन्शन, वज़ीफ़ा ।

اِنگلستان —[ਇੰਗਲਿਸ-ਤਾਨ] ਪੁ. ਇੰਗਲੈਂਡ, ਵਲਾਇਤ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼, ਬਰਤਾਨੀਆ ।
[इंगलिस-तान] पु० इंगलैंड, विलायत, अंगरेज़ों का देश, बरतानिया ।

—اِنگلستان حاليہ— [ਇੰਗਲਿਸ-ਤਾਨੇ ਹਾਲਿਯ:] ਪੁ. ਵਰਤਮਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ।
[इंगलिस-ताने हालिय:] पु० वर्तमान इंगलैंड ।

اِنگلسی - اِنگلسیا —[ਇੰਗਲਿਸੀ - ਇੰਗਲਿਸਿਯਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਿਨਸ਼ਨੀਆ, ਸੁਭਾਅ ਵਜੋਂ ਸੁਸਤ, ਆਲਸੀ ।
[इंगलिसी - इंगलिसिया] पु० वि० पेन्शन पाने वाला, स्वभाव से आलसी, सुस्त ।

اِنگلش —[ਇੰਗ-ਲਿਸ਼] ਅੰਗ. ਵਿ. ਪੁ. ਇ. ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ ਦਾ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ; ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ; ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲੀ ।
[इंग-लिश] अंग० वि० पु० स्त्री० इंगलिस्तान का, अंग्रेज़ी; इंगलैंड का निवासी ; अंगरेज़ी भाषा ।

انگ لگو —[ਅੰਗ ਲੱਗੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੱਚਾ ਜੋ ਹਰ ਵਕਤ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ।
[अंग लग्गू] वि० पु० वह बच्चा जो हर समय माँ की गोद में रहे ।

اِنگلی —[ਉਂਗਲੀ-ਅੰਗੁਲੀ] ਇ. ਉਂਗਲ, ਉਂਗਲੀ ।
[उंगली-अंगुली] स्त्री० अंगुली, उंगल ।

اِنگلیٹ - اِنگلیٹھ —[ਅੰਗਲੇਟ-ਅੰਗਲੇਠ] ਇ. ਕਾਠੀ ਜੁੱਸਾ, ਡੀਲ ਡੌਲ, ਤੰਨ ਢਾਠ ।
[अंगलेट-अंगलेठ] स्त्री० डील डौल, लम्बाई-चौड़ाई शरीर की बनावट ।

اِنگلینڈ —[ਇੰਗ-ਲੈਂਡ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ, ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ, ਵਿਲਾਇਤ ।

[इंग-लैंड] अंग० पु० इंगलिस्तान, अंगरेज़ों का देश, विलायत।

ان گنا برس—[ਅਨ-ਗਿਣਾ ਬਰਸ] ਪੁ. ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਸਾਲ, (ਤੀਵੀਆਂ ਅੱਠ ਨੂੰ ਮਨਹੂਸ ਸਮਝ ਕੇ ਅੱਠ ਦੀ ਥਾਂ ਅਨਗਿਣਾ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ)।

[अन-गिना बरस] पु० बच्चे की आयु का आठवां वर्ष, (स्त्रियां आठ को मनहूस समझ कर आठ के स्थान पर अनगिना का प्रयोग करती हैं)।

ان گنا مہینہ—[ਅਨ-ਗਿਣਾ ਮਹੀਨਾ] ਪੁ. ਅੱਠਵਾਂ ਮਹੀਨਾ, (ਬੱਚਾ ਜੋ ਅਠਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਜਿਊਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ)।

[अन-गिना महीना] पु० आठवां महीना, (वह बच्चा जो आठवें महीने उत्पन्न होता है, प्रायः मर जाता है)।

انگنائی—[ਅੰਗਣਾਈ] ਇ. ਆਂਗਣ, ਵਿਹੜਾ।

[अंगनाई] स्त्री० आँगन, सेहन।

ان گنت—[ਅਣਗਿਣਤ] ਵਿ. ਅਗਣਿਤ, ਬੇਹਸਾਬ, ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ, ਬੇਅੰਤ।

[अनगिनत] वि० असंख्य, बे हिसाब, बे शुमार, अनन्त।

انگوٹھا—[ਅੰਗੂਠਾ] ਪੁ. ਹੱਥ ਜਾਂ ਪੈਰ ਦੇ ਪੰਜੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟੀ ਸ਼ਾਖ।

[अंगूठा] पु० हाथ या पैर की सब से मोटी उंगली।

انگوٹھی—[ਅੰਗੂਠੀ] ਇ. ਛਾਪ, ਮੁੰਦਰੀ।

[अंगूठी] स्त्री० मुद्रिका, छाप।

انگوچھا—[ਅੰਗੋਛਾ] ਪੁ. ਬਦਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ, ਤੌਲੀਆ; ਛੋਟੀ ਧੋਤੀ; ਰੁਮਾਲ।

[अंगोछा] पु० गीला शरीर पोंछने का छोटा कपड़ा, तौलिया; छोटी धोती; रूमाल।

انگور—[ਅੰਗੂਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਿੱਠਾ ਫਲ, ਦਾਖ।

[अंगूर] फ़ा० पु० एक प्रकार का प्रसिद्ध मीठा फल, द्राक्षा।

انگوری بیل—[ਅੰਗੂਰੀ ਵੇਲ] ਇ. ਕਪੜੇ ਤੇ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਵੇਲ ਜੋ ਅੰਗੂਰ ਦੀ ਵੇਲ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇ।

[अंगूरी बेल] स्त्री० अंगूरों की बेल जैसी कपड़े पर काढ़ी हुई बेल।

انگوری شراب—[ਅੰਗੂਰੀ ਸ਼ਰਾਬ] ਇ. ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਰਸ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ।

[अंगूरी शराब] स्त्री० अंगूरों के रस की शराब।

انگھڑ—[ਅਣ-ਘੜ] ਵਿ. ਅਣਘੜਤ, ਬੇਢੰਗਾ, ਬੇਡੌਲ।

[अन-घड़] वि० अनगढ़, बेडौल, भद्दा।

ان گھڑت بات—[ਅਣ-ਘੜਤ ਬਾਤ] ਇ. ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ।

[अन-घड़त बात] स्त्री० बेतुकी बात।

انگیا—[ਅੰਗੀਆ] ਇ. ਚੋਲੀ, ਛੋਟਾ ਕਪੜਾ, ਸੀਨਾਬੰਦ।

[अंगिया] स्त्री० चोली, छोटा कपड़ा, सीनाबन्द।

انگیا کا بنگلہ—[ਅੰਗੀਆ ਦਾ ਬੰਗਲਾ] ਪੁ. ਅੰਗੀਆ ਦੀ ਕਟੋਰੀ ਉੱਤੇ ਗੋਟੇ ਕਿਨਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫਾਂਕਾਂ।

[अंगिया का बंगला] पु० अंगिया की कटोरी पर गोटे किनारी की बनी हुई फांकें।

انگیا کا تُرّا—[ਅੰਗੀਆ ਦਾ ਤੁੱਰਾ] ਪੁ. ਵਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਤ ਦਾ ਉਹ ਡੋਰਾ ਜੋ ਅੰਗੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਕੰਠੀ ਵਿਚ ਗੋਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[अंगिया का तुर्रा] पु० बटे हुए सूत का वह डोरा जो अंगिया की पीठ पर कंठी में गोट के अन्दर होता है।

انگیا کا گھاٹ—[ਅੰਗੀਆ ਦਾ ਘਾਟ] ਪੁ. ਅੰਗੀ ਦਾ ਗਲਮਾ, ਅੰਗੀ ਦੀ ਕਤਰ ਵਿਉਂਤ।

[अंगिया का घाट] पु० अंगिया की कंठी, अंगिया की कतर ब्योंत।

انگیا کی چڑیا—[ਅੰਗੀਆ ਦੀ ਚਿੜ-ਯਾ] ਇ. ਸੀਉਣ ਜੋ ਅੰਗੀ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਕਟੋਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[अंगिया की चिड़-या] स्त्री० सीवन जो अंगिया की दोनों कटोरियों के बीच होती है।

انگیا کی دیواریں—[ਅੰਗੀਆ ਦੀ ਦੀਵਾਰੇਂ] ਇ. ਅੰਗੀ ਦੀਆਂ ਕਟੋਰੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ।

[अंगिया की दीवारें] स्त्री० अंगिया की कटोरियों के नीचे के भाग।

انگیا کی کٹوریاں—[ਅੰਗੀਆ ਦੀ ਕਟੋਰਿਯਾਂ] ਇ. ਅੰਗੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[अंगिया की कटोरियाँ] स्त्री० अंगिया के वे भाग जिन में स्तन छिपे रहते हैं।

انگیا کے پان—[ਅੰਗੀਆ ਦੇ ਪਾਨ] ਪੁ. ਅੰਗੀ ਦੀ ਕਟੋਰੀ ਦੇ ਕਪੜੇ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਨੂੰ 'ਪਾਨ' ਤੇ ਵੱਡੇ ਨੂੰ 'ਦੀਵਾਰ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[अंगिया के पान] पु० अंगिया की कटोरी के कपड़े के दो टुकड़े होते हैं, छोटे को 'पान' और बड़े को 'दीवार' कहते हैं।

انگیا کے پٹھے—[ਅੰਗੀਆ ਦੇ ਪੱਠੇ] ਪੁ. ਅੰਗੀ ਦੀ ਚੌੜੀ ਗੋਟ।

[अंगिया के पट्ठे] पु० अंगिया की चौड़ी गोट।

انگیٹھی—[ਅੰਗੀਠੀ] ਇ. ਅੰਗੀਠੀ, ਕੋਲੇ ਬਾਲਣ ਵਾਲਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ।
[अंगीठी] स्त्री० लोहे मिट्टी आदि का एक प्रकार का विशेष चूल्हा जिस में कोयले सुलगाते हैं, अंगीठी।

انگیزنا—[ਅੰਗੇਜ਼ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੁਕਣਾ, ਸਹਾਰਨਾ, ਸਹਿਣਾ, ਝਲਣਾ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਜ਼ੁੰਮੇ ਲੈਣਾ, ਸਿਰ ਧਰਨਾ।
[अंगेजना] क्रि० सक० उठाना, सहना, सम्हालना, बरदाश्त करना, सहन करना, जिम्मे लेना, सिर लेना।

انمل - انملا—[ਅਨ-ਮਿਲ, ਅਨ-ਮਿਲਾ] ਵਿ. ਜੋ ਮਿਲੇ ਨ, ਜੋ ਮਿਲ ਕੇ ਨ ਰਹੇ, ਜੋ ਠੀਕ ਨ ਬੈਠੇ, ਬੇ ਜੋੜ।
[अन-मिल, अन-मिला] वि० जो मिले न, जो मिल कर न रहे, जो ठीक न बैठे, बे जोड़।

انمنی - انمنا—[ਅਨ-ਮਨਾ, ਅਨ-ਮਨੀ] ਵਿ. ਬੀਮਾਰ, ਰੋਗੀ।
[अन-मना, अन-मनी] वि० बीमार, रोगी।

انمول—[ਅਨ-ਮੋਲ] ਵਿ. ਅਣਮੋਲ, ਬੇਹਦ ਕੀਮਤੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੰਮ ਦੀ (ਚੀਜ਼)।
[अन-मोल] वि० अमूल्य, बहुमूल्य, बहुत बढ़िया, बहुत ही काम की (चीज)।

انمیل—[ਅਨ-ਮੇਲ] ਵਿ. ਜੋ ਮੇਲ ਨਾ ਖਾਏ, ਬੇ ਜੋੜ, ਵਖਰਾ।
[अन-मेल] वि० जो मेल न खाए, बे जोड़, अनुपम।

انناس—[ਅਨੱਨਾਸ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿਧ ਫਲ। (Pine apple)
[अन्नास] पु० एक प्रसिद्ध फल। (Pine apple)

اننت—[ਅਨੰਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ, ਬੇਹੱਦ; ਬਾਂਹ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਨ੍ਹੂੰ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ਚੌਦਸ ਦੇ ਦਿਨ ਹਿੰਦੂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ।
[अनन्त] वि० पु० जिस का अन्त नहीं, असीम; बाँह का एक गहना, जिसे हिन्दू लोग भादों सुदी चौदस के दिन पहनते हैं।

اننت چودس—[ਅਨੰਤ ਚੌਦਸ] ਇ. ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ਚੌਦਸ ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਿੰਦੂ ਅਨੰਤ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ।
[अनन्त चौदस] स्त्री० भादों सुदी चतुर्दशी जिस दिन हिन्दू अनन्त पहनते हैं।

انند—[ਅਨੰਦ] ਵਿ. ਪੁ. ਖੁਸ਼, ਪਰਸੰਨ; ਖੁਸ਼ੀ, ਪਰਸੰਨਤਾ।
[अनन्द] वि० पु० ख़ुश, प्रसन्न; ख़ुशी, प्रसन्नता।

انند بدھاوا—[ਅਨੰਦ ਬਧਾਵਾ] ਪੁ. ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਗੀਤ, ਵਧਾਈ, ਮੁਬਾਰਕ।
[अनन्द बधावा] पु० ख़ुशी का गीत, बधाई, मुबारक।

انند منگل—[ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ] ਪੁ. ਖੁਸ਼ੀ, ਮੌਜ ਮੇਲਾ, ਐਸ਼ ਇਸ਼ਰਤ।
[अनन्द मंगल] पु० ख़ुशी मौज मेला, सुख सम्भोग।

انندی پرش—[ਅਨੰਦੀ ਪੁਰ-ਸ਼] ਪੁ. ਹਸਮੁਖ ਆਦਮੀ।
[अनन्दी पुर-ष] पु० हँसमुख आदमी।

انوار—[ਅਨ-ਵਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਨੂਰ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਨੂਰ, ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ, ਉਜਾਲੇ, ਪਰਕਾਸ਼, ਜੋਤਾਂ।
[अन-वार] अर० पु० 'नूर' का बहुवचन, नूर, प्रकाश, रोशनियाँ, उजाले, ज्योतियाँ।

انواسنا—[ਅਨ-ਵਾਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੋਰੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਖੰਘਾਲਣਾ।
[अन-वास-ना] क्रि० सक० कोरे पात्र को खंगालना।

انواع—[ਅਨ-ਵਾ.ਅ] ਅਰ. ਇ. 'ਨੌਅ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਕਿਸਮਾਂ, ਭਾਂਤਾਂ।
[अन-वा.अ] अर० स्त्री० 'नौअ' का बहुवचन, प्रकार, किस्में।

انوپ—[ਅਨੂਪ] ਵਿ. ਬੇਮਿਸਾਲ, ਅਦੁੱਤੀ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਨਹੀਂ।
[अनूप] वि० बेमिसाल, अद्वितीय, अनुपम, जिसकी कोई उपमा न हो।

انوپان—[ਅਨੁਪਾਨ] ਪੁ. ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਖਾਧੀ ਜਾਏ।
[अनुपान] पु० वह वस्तु जो औषध के साथ या पीछे खाई जाय।

انوٹ—[ਅਨ-ਵਟ] ਇ. ਇਕ ਘੁੰਘਰੀਆਂ ਜਾਂ ਬੋਰਾਂ ਵਾਲਾ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਅੰਗੂਠੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਨਾਜ਼, ਨਖ਼ਰਾ, ਨਜ਼ਾਕਤ, ਮਜ਼ਾਕ।
[अन-वट] स्त्री० एक प्रकार का झनकने वाला गहना जो अंगूठे पर पहना जाता है; नाज़, नख़रा, हावभाव, लचक।

انوٹھا—[ਅਨੂਠਾ] ਵਿ. ਅਨੋਖਾ, ਨਵਾਂ, ਨਿਰਾਲਾ, ਜਗੋਂ ਬਾਹਰਾ।
[अनूठा] वि० अनोखा, विचित्र, विलक्षण, अनुपम।

انوٹھی بات—[ਅਨੂਠੀ ਬਾਤ] ਇ. ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ।
[अनूठी बात] स्त्री० अनोखी बात।

انور—[ਅਨ-ਵਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਚਮਕੀਲਾ, ਬਹੁਤ ਰੌਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ।
[अन-वर] अर० वि० बहुत चमकीला, बहुत रौशन, प्रकाशवान्।

انوری—[ਅਨ-ਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਇਕ ਪਰਸਿਧ ਕਵੀ ਜੋ ਸਲਜੂਕ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਕਵੀ ਸੀ।
[अन-वरी] फ़ा० अर० पु० फ़ारसी का एक प्रसिद्ध कवि जो सलजूक वंश का राजकवि था।

انوکھا—[ਅਨੋਖਾ] ਵਿ. ਨਿਰਾਲਾ, ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ ਦਾ, ਅਜੀਬ, ਵਿਲੱਖਣ, ਅਦਭੁਤ।
[अनोखा] वि॰ निराला, विचित्र, विलक्षण, अजीब, अद्भुत।

اونہہ—[ਊਂਹ] ਅਵ. ਘਿਰਣਾ ਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ; ਕਰਾਹੁਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼।
[ऊँहूँ] अव्य॰ घृणा तथा बेपरवाही प्रकट करने के लिए प्रयुक्त होने वाला शब्द ; कराहने की आवाज़।

انہتر—[ਉਨ-ਹੱਤਰ] ਵਿ. ਸੱਠ ਉੱਤੇ ਨੌਂ ੬੯।
[उन-हत्तर] वि॰ साठ और नौ ६९।

انہدام—[ਇਨ-ਹਿਦਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ, ਸਤਿਆਨਾਸ, ਵਿਨਾਸ਼, ਢਹਾਈ।
[इन-हिदाम] अर॰ पु॰ तबाही, बरबादी, विनाश, ध्वंस, ढाने का भाव।

انہزام—[ਇਨ-ਹਿਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਰ, ਭਾਂਜ, ਸ਼ਿਕਸਤ।
[इन-हिज़ाम] अर॰ पु॰ हार, पराजय, शिकस्त।

انہماک—[ਇਨ-ਹਿਮਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਿਆਲ ਖੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲੀਨਤਾ, ਬਹੁਤ ਰੁਝੇਵੇਂ ਦੀ ਹਾਲਤ।
[इन-हिमाक] अर॰ पु॰ ध्यान-मग्नता, लीनता, अत्यधिक व्यस्तता।

ان ہونی—[ਅਨ-ਹੋਣੀ] ਇ. ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ, ਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਗੱਲ।
[अन-होनी] स्त्री॰ न होने वाली बात, असंभव बात।

انہوں—[ਉਨ-ਹੋਂ] ਪੜ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ।
[उन-हें] सर्व॰ उन को।

انہیں—[ਇਨ-ਹੇਂ] ਪੜ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ।
[इन-हें] सर्व॰ इन को।

انی—[ਅਨੀ] ਇ. ਅਣੀ, ਨੋਕ, ਨੁੱਕਰ।
[अनी] स्त्री॰ नोक, अग्रभाग, कोना।

انیس—[ਅਨੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਨਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਮੁਹੱਬਤੀ, ਸਨੇਹੀ, ਸੱਜਣ, ਮਿੱਤਰ, ਦੋਸਤ, ਹਮਦਰਦ ; ਲਖਨਊ ਦੇ ਪਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ, ਮੀਰ ਬਬਰ ਅਲੀ ਦਾ ਤਖ਼ੱਲਸ।
[अनीस] अर॰ पु॰ प्यारा, प्रेमी, स्नेही, सज्जन, मित्र, दोस्त, हमदर्द ; लखनऊ के प्रसिद्ध उर्दू कवि मीर बबर अली का उपनाम।

انیس—[ਉੱਨੀਸ] ਵਿ. ਦਸ ਉੱਤੇ ਨੌਂ, ੧੯।
[उन्नीस] वि॰ दस और नौ, १९।

انیس بیس—[ਉੱਨੀਸ ਬੀਸ] ਵਿ. ਉਨ੍ਹੀ ਵੀਹ ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ (ਫ਼ਰਕ), ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ (ਫ਼ਰਕ)।
[उन्नीस बीस] वि॰ मामूली (फ़र्क़), थोड़ा सा (अन्तर)।

انیسوں—[ਅਨੇਸੂੰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਂ।
[अनेसूँ] अर॰ पु॰ एक औषधि।

او—[ਓ] ਅਵ. ਇਕ ਸੰਬੋਧਨ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ, ਓ, ਓਏ।
[ओ] अव्य॰ एक संबोधन सूचक शब्द, अरे, रे।

اواخر—[ਅਵਾਖ਼ਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਆਖ਼ਿਰ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਅਖ਼ੀਰ, ਓੜਕ, ਅੰਤ।
[अवाख़िर] अर॰ पु॰ 'आख़िर' का बहुवचन, समाप्ति, परिणाम, अन्त।

اوارجہ - اوراجہ—[ਅਵਾ-ਰਿਜਃ, ਅਵਾਰਿਜਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ, ਵਹੀ।
[अवा-रिजः, अवारिजः] फ़ा॰ पु॰ रोज़नामचा, बही।

اوامر—[ਅਵਾ-ਮਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅਮਰ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਹੁਕਮ, ਫ਼ੁਰਮਾਨ।
[अवा-मिर] अर॰ पु॰ 'अमर' का बहुवचन, आज्ञाएँ, आदेश।

اوائل—[ਅਵਾ-ਇਲ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਅੱਵਲ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਮੁੱਢ, ਅਰੰਭ, ਸ਼ੁਰੂ ; ਬਿਸਮਿੱਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ; ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਦ।
[अवा-इल] अर॰ पु॰ 'अव्वल' का बहु वचन, आरम्भ, प्रारम्भ, शुरू ; बिस्मिल्लाह, श्री गणेश ; क़र्ज़े की मा'द।

اوائل عمر—[ਅਵਾ-ਇਲੇ ਉਮ-ਰ] ਅਰ. ਇ. ਬਚਪਣ, ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ।
[अवा-इले उम-र] अर॰ स्त्री॰ बचपन, बाल्यावस्था।

اوباش—[ਔਬਾਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਚਲਨ ਆਦਮੀ, ਅਵਾਰਾ, ਬਦਮਾਸ਼, ਸ਼ੁਹਦਾ, ਗੁੰਡਾ, ਲੁੱਚਾ।
[औबाश] अर॰ पु॰ दुश्चलन व्यक्ति, दुराचारी, बदमाश, आवारा, गुण्डा, लुच्चा।

اوباشی—[ਔਬਾਸ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਬਦਮਾਸ਼ੀ, ਬਦਚਲਣੀ, ਗੁੰਡਾਪਣ।
[औबाशी] अर॰ स्त्री॰ बदमाशी, बदचलनी, गुण्डापन।

آبزرویٹری—[ਔਬ-ਜ਼ਰ-ਵੇਟਰੀ] ਅੰਗ. ਇ. ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲ ਆਦਿ ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ।
[औब-ज़र-वेटरी] अंग॰ स्त्री॰ ग्रह अथवा सितारे देखने या उनकी गति को जाँचने की जगह, जन्तर-मन्तर।

اوجھی—[ਓਝੀ] ਇ. ਟੋਆ ਜੋ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਪਰ ਘਾਹ ਫੂਸ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ओभी] स्त्री० वह गढ़ा जो हाथी को पकड़ने के लिये जंगल में खोदा जाता है और ऊपर घास फूस डाल कर जिस को ढाँप दिया जाता है ।

اوپ—[ਓਪ] ਇ. ਚਮਕ, ਆਬ, ਆਬਤਾਬ ।

[ओप] स्त्री० चमक, आभा, दीप्ति ।

اوپچی—[ਓ-ਪਚੀ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਆਦਮੀ, ਬਾਂਕਾ ਸਿਪਾਹੀ, ਸਨੱਧ-ਬੱਧ ਆਦਮੀ ।

[ओपची] तुर० पु० हथियारबन्द आदमी, बाँका सिपाही, सन्नद्ध-बद्ध व्यक्ति ।

اوپر—[ਊਪਰ] ਅਵ. ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਉਲਟ, ਉਪਰ, ਉੱਤੇ ; ਬਾਹਰ ; ਬਾਦ, ਮਗਰੋਂ ; ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ; ਵਧ, ਵਧੇਰੇ ।

[ऊपर] अव्य० नीचे का उल्ट ; ऊँचे स्थान में, ऊँचाई पर ; बाहर ; उपरान्त, पश्चात ; इस से पूर्व ; अधिक, पर्याप्त ।

—اوپر اوپر—[ਊਪਰ ਊਪਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ, ਉੱਤੇ ਉੱਤੇ ; ਉਪਰੋਂ ਉਪਰੋਂ, ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ।

[ऊपर ऊपर] क्रि० वि० ऊँचाई पर, अलग ; बिना और किसी के बताये, चुपके से ।

—اوپر تلے—[ਊਪਰ ਤਲੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੇਠ ਉੱਤੇ ; ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੂਜਾ, ਲਗਾਤਾਰ ।

[ऊपर तले] क्रि० वि० नीचे ऊपर ; एक के बाद दूसरा, लगातार ।

—اوپر پڑی—[ਊਪਰ ਪੜੀ] ਇ. ਨਹੱਕਾ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਮੁਫ਼ਤ ਦੀ ਤੁਹਮਤ ; ਵਿਖਾਵੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਉਪਰਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ।

[ऊपर पड़ी] स्त्री० अनुचित दोष, व्यर्थ का कलङ्क ; दिखावे मात्र की बातें, ऊपर की बातें ।

—اوپر سے—[ਊਪਰ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਤੋਂ ; ਇਲਾਵਾ, ਤਨਖ਼ਾਹ ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ) ।

[ऊपर से] क्रि० वि० ऊँचाई से ; अलग से, वेतन के अतिरिक्त अन्य साधनों से (प्राप्त राशि) ।

—اوپر دا—[ਊਪਰ ਦਾ] ਵਿ. ਓਪਰਾ, ਬਿਗਾਨਾ, ਗ਼ੈਰ ; ਫ਼ਾਲਤੂ ; ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ।

[ऊपर का] वि० अपरिचित, बेगाना, ग़ैर ; फ़ालतू ; रिश्वत का ।

—اوپر والا—[ਊਪਰ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਪ੍ਰਭੂ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ; ਨਵਾਂ ਚੰਨ, (ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ) ।

[ऊपर वाला] पु० ईश्वर, परमात्मा ; नया चाँद, (स्त्रियों की भाषा में) ।

—اوپر والے—[ਊਪਰ ਵਾਲੇ] ਵਿ. ਪੁ. ਓਪਰੇ, ਗ਼ੈਰ, ਬੇ ਤੁੱਲਕ, ਹੋਰ ਲੋਕ ; ਕੋਠੇ ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ; ਅਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ।

[ऊपर वाले] वि० पु० अपरिचित, ग़ैर, असंबंधित, अन्य लोग ; छत पर रहने वाले ; गगन-मण्डल के निवासी ।

اوپری—[ਓਪਰੀ] ਵਿ. ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ; ਓਪਰੀ, ਬਾਹਰਲੀ ; ਉਤਲੀ ; ਨਾ ਠੀਕ ਬੈਠਣੀ ।

[ओपरी] वि० दिखावे मात्र की ; अपरिचित, दूसरी ; ऊपर की ; अनुपयुक्त ।

اوپلی—[ਊਪਲੀ] ਇ. ਗੋਹਾ ।

[ऊपली] स्त्री० सान ।

اوت—[ਊਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ, ਮੂਰਖ ।

[ऊत] वि० पु० बेवकूफ़, मूर्ख, मूढ़ ।

اوتاد—[ਔ-ਤਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਤਦ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਲੀਆਂ ਜਾਂ ਔਲਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਰਜਾ ।

[औ-ताद] अर० पु० 'वतद' का बहुवचन, वलियों का एक पद ।

اوتار—[ਅਵ-ਤਾਰ] ਪੁ. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਦੇ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ।

[अव-तार] पु० ईश्वर अथवा देवता का मनुष्यादि संसारी प्राणियों के शरीर में आने का भाव, अवतारी पुरुष ।

اوتر پاتر—[ਉਤਰ ਪਾਤਰ] ਵਿ. ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਨਿਖੇੜਿਆ ਹੋਇਆ ; ਵੇਚਿਆ ਹੋਇਆ ; ਤਾਰਿਆ ਜਾਂ ਚੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ।

[उतर पातर] वि० पृथक् किया हुआ, अलग किया हुआ ; बेचा हुआ ; उतारा हुआ अथवा चुकता किया हुआ ।

اوٹ—[ਓਟ] ਇ. ਪਰਦਾ, ਟੱਟੀ ; ਪਨਾਹ, ਸ਼ਰਨ ; ਹਮੈਤ, ਪੱਖ, ਸਹਾਰਾ ।

[ओट] स्त्री० पर्दा, टट्टी ; पनाह, शरण ; हिमायत, पक्ष, सहारा ।

اوٹ پٹانگ—[ਊਟਪਟਾਂਗ] ਵਿ. ਬੇਅਰਥ, ਬੇਹੂਦਾ, ਜੋ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ, ਬੇ ਤੁਕਾ, ਬੇ ਮਤਲਬ ।

[ऊटपटांग] वि० निरर्थक, व्यर्थ का, बेहूदा, बेतुका, बे मतलब ।

اوٹنا—[ਓਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਲਣਾ (ਕਪਾਹ) ।

[ओट-ना] क्रि० सक० बेलना (कपास) ।

اوٹنی—[ਓਟਣੀ] ਇ. ਵੇਲਣਾ, ਚਰਖੀ ।

[ओटनी] स्त्री० बेलना, चर्खी ।

اوج—[ਔਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਲੰਦੀ, ਉਚਾਈ, ਸਿਖਰ ; ਤਰੱਕੀ ; ਇਕਬਾਲ, ਮਰਤਬਾ ।

[औज] अर० पु० ऊँचाई, बुलंदी, शिखर ; उन्नति ; प्रतिष्ठा ; सब से ऊँचा पद ।

اوجاغ—[ਓਜਾਗ਼] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੁੱਲ੍ਹਾ ।

[ओजाग़] तुर्की॰ पु॰ चूल्हा ।

اوجڑ—[ਉਜੜ] ਪੁ. ਵਿ. ਉਜਾੜ; ਖੋਲਾਖੜਾ, ਤਬਾਹ, ਬਰਬਾਦ ।

[ऊजड़] पु॰ वि॰ उजाड़ : तबाह, बरबाद ।

اوج موج—[ਔਜ ਮੌਜ] ਇ. ਸ਼ਾਨਸ਼ੌਕਤ, ਐਸ਼ ਇਸ਼ਰਤ ।

[औज मौज] स्त्री॰ शान शौकत, भोग विलास, आनन्द सुख ।

اوجھ—[ਓਝ] ਪੁ. ਓਜਰੀ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਮਿਹਦਾ ; ਢਿੱਡ ।

[ओझ] पु॰ पशुओं का मेदा, ओझड़ी ; पेट ।

اوجھڑی—[ਓਝ-ੜੀ] ਇ. ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਮਿਹਦਾ, ਓਜਰੀ, ਪੇਟ ।

[ओझ-ड़ी] स्त्री॰ जानवरों के पेट की थैली, ओझड़ी, पेट ।

اوجھل—[ਓਝਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਓਹਲੇ, ਪੜਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਜੋ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ ।

[ओझल] क्रि॰ वि॰ परदे में, ओट में, जो नज़र न आए ।

اوجھنا—[ਓਝ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਲੱਦਣਾ, ਮੂਧਿਆਉਣਾ ।

[ओझ-ना] क्रि॰ सक॰ उलटाना, उण्डेलना ।

اوچھا—[ਓਛਾ] ਵਿ. ਹੋਛਾ, ਕਮੀਨਾ, ਥੋੜ੍ਹ ਦਿਲਾ ; ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ; ਛੋਟਾ ।

[ओछा] वि॰ तुच्छ, क्षुद्र, छिछोरा ; उपकार जताने वाला ; छिछला ।

اوچھن پوچھن—[ਓਛਨ ਪੋਛਨ] ਪੁ. ਜੂਠਾ ਖਾਣਾ, ਜੂਠਾ, ਸੀਤ ਪਰਸ਼ਾਦ ।

[ओछन पोछन] पु॰ खाने के पश्चात् बचा हुआ खाना, जूठन, उच्छिष्ट भोजन ।

اودا—[ਊਦਾ] ਵਿ. ਬੈਂਗਣੀ, ਬੈਂਗਣ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ।

[ऊदा] वि॰ बैंगनी, बैंगन के रंग का ।

اوداہٹ—[ਊਦਾਹਟ] ਇ. ਬੈਂਗਣੀ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ऊदाहट] स्त्री॰ बैंगन के रंग का होने का भाव ।

اودبلاؤ—[ਊਦਬਿਲਾਓ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਾਨਵਰ, ਦਰਿਆਈ ਬਿੱਲੀ, ਊਦ ਬਿੱਲਾ ; ਬੇਵਕੂਫ਼ ਆਦਮੀ ।

[ऊदबिलाओ] पु॰ नेवले की तरह का एक जन्तु जो जल और स्थल दोनों जगह रहता है, दरियाई बिल्ली, ऊदबिलाव; बेवकूफ़ आदमी ।

اودھ—[ਅਵਧ] ਪੁ. ਉੱਤਰ ਪਰਦੇਸ਼ (ਯੂ. ਪੀ.) ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਖਨਊ ਹੈ ; ਅਵਧ ; ਅਜੁਧਿਆ ।

[अवध] पु॰ उत्तर प्रदेश (यू॰ पी॰) के एक प्रदेश का नाम जिस की राजधानी लखनऊ है ; अवध ; अयोध्या ।

اودھم—[ਊਧਮ] ਪੁ. ਉਪਦ੍ਰਵ, ਹੰਗਾਮਾ, ਫ਼ਸਾਦ, ਉਧੱਰਮ ।

[ऊधम] पु॰ उपद्रव, उत्पात, हंगामा, फ़साद ।

اودھمی—[ਊਧਮੀ] ਵਿ. ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਫ਼ਸਾਦੀ, ਉਧੱਮੀ ।

[ऊधमी] वि॰ झगड़ालू, उपद्रवी, शरारती, उत्पाती ।

اودھو—[ਊਧੋ] ਸੰ. ਪੁ. ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸੱਚਾ ਭਗਤ ।

[ऊधो] सं॰ पु॰ श्री कृष्ण जी का एक सच्चा भक्त ।

اور—[ਔਰ] ਅਵ. ਵਿ. ਤੇ, ਅਤੇ, ਅਰ ; ਹੋਰ, ਵੱਧ ; ਉਲਟ ; ਨਵਾਂ, ਹੋਰ, ਗੈਰ, ਓਪਰਾ ।

[और] अव्य॰ वि॰ दो शब्दों या वाक्यों को जोड़ने वाला अव्यय, और, तथा ; फिर, आगे ; उलट ; दूसरा, नया, अन्य, ग़ैर ।

اور تو اور—[ਔਰ ਤੋ ਔਰ] ਅਵ. ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ।

[और तो और] अव्य॰ और तो एक तरफ़, और तो एक तरफ़ ।

اوراد—[ਔਰਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਿਰਦ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ, ਜਾਪ ।

[औराद] अर॰ पु॰ 'विर्द' का बहुवचन, वज़ीफ़े, जाप ।

اوراق—[ਔਰਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਰਕ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਰਕੇ, ਪਤਰੇ ।

[औराक़] अर॰ पु॰ 'वरक़' का बहुवचन; पृष्ठ, पन्ने ।

اورس چورس—[ਔਰਸ ਚੌਰਸ] ਵਿ. ਪਧਰਾ, ਇਕ ਸਾਰ ।

[ओरस चौरस] वि॰ समतल, समान ।

اورسا—[ਓਰਸਾ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਲਾਈ ।

[ओरसा] पु॰ एक प्रकार की सिलाई ।

اورنگ—[ਔਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਤਖ਼ਤ; ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਣ, ਰਾਜਗੱਦੀ ।

[औरंग] फ़ा॰ पु॰ शाही तख़्त, राज्य सिंहासन, राजगद्दी ।

اورنگ زیب—[ਔਰੰਗ-ਜ਼ੇਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰੌਣਕ ; ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੋ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬੈਠਾ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਉਪਾਧੀ 'ਆਲਮਗੀਰ' ਸੀ ।

[औरंग-ज़ेब] फ़ा॰ पु॰ तख़्त की शोभा, मुग़ल बादशाह जो शाहजहाँ के बाद तख़्त पर बैठा और जिस की उपाधि आलमगीर भी थी ।

اوڑا—[ਊੜਾ] ਪੁ. ਕਮੀ, ਤੋਟਾ, ਤੰਗੀ ; ਵਧਿਤ, ਕਾਲ ।

[ऊड़ा] पु० कमी, घाटा, तंगी ; कहत, अकाल ।

اوڑھنا—[ਔੜ੍ਹ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁ. ਪਹਿਨਣਾ, ਉਪਰ ਲੈਣਾ (ਕਪੜਾ) ; ਉਪਰ ਲੈਣ ਦਾ ਕਪੜਾ, ਦੁਪੱਟਾ, ਚਾਦਰ, ਚੁੰਨੀ ।

[ओढ़-ना] क्रि० सक० पु० पहनना, ऊपर लेना (कपड़ा) ; ऊपर लेने का कपड़ा, दुपट्टा, चादर ।

اوڑھنی—[ਔੜ੍ਹ-ਨੀ] ਇ. ਚੁੰਨੀ, ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਦੁਪੱਟਾ ।

[ओढ़-नी] स्त्री० चुनरी, लड़कियों का दुपट्टा ।

اوزار—[ਔਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਔਜ਼ਾਰ, ਹਥਿਆਰ, ਸੰਦ ।

[औज़ार] फ़ा० पु० कारीगरों के काम आने वाले यन्त्र, हथियार, औज़ार ।

اوزان—[ਔਜ਼ਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਜ਼ਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤੋਲਣ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ; ਵੱਟੇ ; ਤੋਲ ।

[औज़ान] अर० पु० 'वज़न' का बहुवचन, तोलने के पैमाने; बाट ; तोल ।

اوس—[ਓਸ] ਇ. ਤ੍ਰੇਲ, ਸ਼ਬਨਮ ।

[ओस] स्त्री० शबनम, ओस ।

اوس کے موتی—[ਓਸ ਦੇ ਮੋਤੀ] ਪੁ. ਛੇਤੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼, ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਚੀਜ਼ ।

[ओस के मोती] पु० शीघ्र ही विनाश को प्राप्त होने वाली वस्तु, नश्वर पदार्थ ।

اوس—[ਔਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੁਹਫ਼ਾ ; ਅਰਬ ਦਾ ਇਕ ਕਬੀਲਾ ।

[औस] अर० पु० तोहफ़ा ; अरब का एक कबीला ।

اوسان—[ਔਸਾਨ] ਪੁ. ਹਵਾਸ, ਹੋਸ਼ ਹਵਾਸ ।

[औसान] पु० होश हवास, सुधबुध ।

اوسر—[ਔਸਰ] ਇ. ਵਹਿੜੀ, ਝੋਟੀ ।

[औसर] स्त्री० जवान गाय या भैंस ।

اوسر—[ਊਸਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੰਜਰ (ਜ਼ਮੀਨ), ਕਲਰ, ਬੂਰ ।

[ऊसर] स्त्री० वि० बन्जर (ज़मीन), कल्लर, वह भूमि जिसमें रेह अधिक हो ।

اوسر—[ਅਵਸਰ] ਪੁ. ਸਮਾਂ, ਵਕਤ, ਮੌਕਾ ; ਰੁਤ, ਮੌਸਮ ।

[अवसर] पु० समय, वक्त, मौका ; ऋतु, मौसम ।

اوسرا—[ਓਸ-ਰਾ] ਪੁ. ਵਾਰੀ, ਨੰਬਰ, ਦੌਰ ।

[ओ-सरा] पु० बारी, नम्बर, दौर ।

اوسط—[ਔਸ-ਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਵਿਚਾਲੇ ਦਾ, ਦਰਮਿਆਨਾ ; ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਮੇਲ ; ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਇਕ ਕਾਇਦਾ, ਅਨੁਪਾਤ ।

[औस-त] अर० वि० स्त्री० बीच का, दरम्याना ; बीच का मेल ; गणित का एक कायदा, अनुपात ।

اوصاف—[ਔ਼ਸਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਸਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਿਫ਼ਤਾਂ, ਖੂਬੀਆਂ ; ਜੌਹਰ, ਹੁਨਰ, ਕਮਾਲ ; ਨੇਕੀਆਂ, ਭਲਾਈਆਂ ; ਚੰਗੇ ਗੁਣ ; ਲੱਛਣ ।

[औ़साफ़] अर० पु० 'वस्फ़' का बहुवचन, गुण, खूबियाँ ; जौहर, हुनर, कमाल; नेकियाँ, भलाइयाँ; सद्गुण; लक्षण ।

اوصیا—[ਔਸਿਆ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਸੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ।

[औ़सिया] अर० पु० 'वसी' का बहुवचन, वे लोग जिन्हें वसीयत की गई हो ।

اوضاع—[ਔਜ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਜ਼ਅ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਢੰਗ, ਤੌਰ, ਤਰੀਕੇ ; ਅੰਦਾਜ਼, ਬਨਾਵਟ, ਡੌਲ ।

[औ़ज़ाअ] अर० पु० 'वज़्अ' का बहुवचन, ढंग, तौर, तरीके ; अन्दाज़, बनावट, डौल ।

اوقات—[ਔਕਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਕਤ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਕਤ, ਸਮਾਂ ; ਹੈਸੀਅਤ, ਤੌਫ਼ੀਕ, ਪਹੁੰਚ ।

[औ़क़ात] अर० पु० 'वक़्त' का बहुवचन, वक्त, समय ; हैसियत, सामर्थ्य, शक्ति ।

اوقاف—[ਔਕਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਕਫ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ।

[औ़क़ाफ़] अर० पु० 'वक़्फ़' का बहुवचन । धार्मिक स्थान के निमित्त दान की हुई सम्पत्ति अथवा भूमि ।

اوک—[ਓਕ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਹਥ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਜੋੜਾ, ਚੂੰਜਲ, ਬੁੱਕ ।

[ओक] पु० हथेली को पात्र के समान बनाई मुद्रा, कर-संपुट, अंजलि ।

اوک چوک—[ਊਕ ਚੂਕ] ਇ. ਭੁੱਲ ਚੁਕ ।

[ऊक चूक] भूल चूक ।

اوکنا—[ਓਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੈ ਕਰਨਾ ; ਉਕਣਾ, ਖੁੰਝਣਾ, ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨਾ ।

[ओकना] क्रि० सक० कै करना ; चूक जाना, भूल जाना ग़लती कर बैठना ।

اوکھ—[ਊਖ] ਇ. ਇੱਖ, ਕਮਾਦ, ਗੰਨਾ ।

[ऊख] स्त्री० ईख, गन्ना ।

اوکھد—[ਔਖਦ] ਇ. ਦਵਾ, ਦਵਾਈ ।

[औखद] स्त्री० औषधि, दवा ।

اوکھلی—[ਊਖਲੀ, ਓਖਲੀ] ਇ. ਉਖਲੀ, ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਧਾਨ ਛੜਨ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਟੋਆ ।

[ऊखली, ओखली] स्त्री० ओखली, छोटा उखल, हावन दस्ता ।

اُوچے چوچے—[ਊਚੇ ਚੂਚੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਭੁੱਲੇ ਭਟਕੇ, ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ, ਕਦੇ ਕਦੇ ।

[ऊचे चूचे] क्रि॰ वि॰ भूले भटके, संयोग वश, कभी कभी ।

اُوگرا—[ਉਗਰਾ] ਪੁ. ਘਿਓ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਖਾਣਾ ।

[ओगरा] पु॰ घी के बिना बनाया हुआ भोजन ।

اَوگُن—[ਔਗੁਨ] ਪੁ. ਐਬ, ਦੋਸ਼, ਨੁਕਸ, ਖਾਮੀ; ਬੇਹੁਨਰੀ ; ਬਦੀ, ਬੁਰਾਈ ; ਅਸੱਭਤਾ ; ਦੁਖ, ਵਿਗਾੜ ।

[औगुन] पु॰ ऐब, दोष, त्रुटि, नुक्स, अवगुण ; कला-विहीनता ; बुराई, खोटाई ; असभ्यता ; दुःख, बिगाड़ ।

اَوگھٹ—[ਔਘਟ] ਵਿ. ਟੇਢਾ, ਵਿੰਗਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ, ਕਠਨ ।

[औघट] वि॰ विकट, दुर्गम, मुश्किल, कठिन ।

اَوگی ، اَونگی—[ਔਗੀ, ਔਂਗੀ] ਵਿ. ਲੰਮੀ ਚਾਬਕ, ਉਹ ਲੰਮੀ ਰੱਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਝੱਟਕਾ ਦੇ ਕੇ ਫਿਟਕਾਰਨ ਨਾਲ ਪਟਾਕੇ ਵਰਗੀ ਵਾਜ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ।

[औगी, औंगी] स्त्री॰ लम्बा चाबुक, वह लम्बी रस्सी जिसे झटका दे कर फिटकारने पर पटाके जैसी आवाज़ निकलती है ।

اَوگی—[ਔਗੀ] ਵਿ. ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਪੰਜਾ, ਕਢਿਆ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾ ।

[औगी] स्त्री॰ जूती का पन्जा जिस पर बेलबूटे काढ़े हुए हों ।

اَوّل—[ਅੱਵਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਹਿਲਾ, ਮੁਢਲਾ, ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ; ਵਧੀਆ, ਅੱਛਾ ; ਪੁ. ਮਹਿਲ, ਮੁੱਢ, ਅਰੰਭ ।

[अव्वल] अर॰ वि॰ पहला, प्रथम, आरम्भ का ; सर्वोत्तम, बढ़िया ; पु॰ महल, आरम्भ, प्रारम्भ ।

—اَوّل منزل—[ਅੱਵਲ ਮਨ-ਜ਼ਿਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ; ਕਬਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ।

[अव्वल मन-ज़िल] अर॰ स्त्री॰ पहला पड़ाव ; कब्र में पहली रात ।

اُول—[ਉਲ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਜ਼ਮਾਨਤੀ, ਜ਼ਾਮਨ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ।

[ओल] तुर्कि॰ पु॰ जमानती, जामन, जमानत में दिया हुआ आदमी ।

اُولا—[ਉਲਾ] ਪੁ. ਗੜਾ ; ਮਿਸਰੀ ਜਾਂ ਖੰਡ ਦਾ ਲਡੂ ; ਕੋਲਾ ਪੀਹ ਕੇ ਚਾਉਲਾਂ ਦੀ ਪਿੱਛ ਵਿਚ ਗੁੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਪੇੜਾ ਜਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਿਲਮ ਤੇ ਰਖ ਕੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ।

[ओला] पु॰ वर्षा के गिरते हुए जल का जमा हुआ गोला ; मिसरी का लड्डू ; कोयले को पीस कर और चावलों की पीच में गूँध कर बनाया हुआ लड्डू जिसे चिलम में रख कर पीते हैं ।

اُولا—[ਉਲਾ] ਪੁ. ਪੜਦਾ, ਓਹਲਾ, ਆੜ ; ਭੇਤ, ਰਾਜ਼ ।

[ओला] पु॰ ओट, आड़, पर्दा ; भेद, रहस्य ।

اَولاد—[ਔਲਾਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੰਤਾਨ, ਪੁਤਰ ਧੀਆਂ, ਲੜਕੇ ਬਾਲੇ ।

[औलाद] अर॰ स्त्री॰ सन्तान, सन्तति, बाल बच्चे ।

—اَولادِ اِناث—[ਔਲਾਦੇ ਇਨਾਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਧੀਆਂ, ਲੜਕੀਆਂ ।

[औलादे इनास] अर॰ स्त्री॰ बेटियाँ, पुत्रियाँ, कन्याएँ ।

—اَولادِ ذکور—[ਔਲਾਦੇ ਜ਼ੁਕੂਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁਤਰ, ਬੇਟੇ, ਮੁੰਡੇ ।

[औलादे ज़ुकूर] अर॰ स्त्री॰ पुत्र, लड़के, बालक ।

—اَولادِ صحیح النسب—[ਔਲਾਦੇ ਸਹੀਹੁੱਨਸਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਹਲਾਲ ਦੇ ਪੁਤਰ ਧੀਆਂ, ਸੁਪੁੱਤਰ ।

[औलादे सहीहुन्नसब] अर॰ स्त्री॰ हलाल के पुत्र पुत्रियां, सुपुत्र ।

اُولتی—[ਉਲਤੀ] ਵਿ. ਛੱਪਰ ਦਾ ਕੰਢਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਥਲੇ ਡਿਗਦਾ ਹੋਵੇ, ਖਪਰੈਲ ।

[ओलती] स्त्री॰ छप्पर का वह किनारा जहां से वर्षा का पानी नीचे गिरता है, खपरैल ।

اُولٹام—[ਉਲਟਾਮ] ਅੰਗ. ਵਿ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ।

[ओलटाम] अंग॰ स्त्री॰ पु॰ एक प्रकार की शराब ।

اُول جلول—[ਉਲ-ਜਲੂਲ] ਵਿ. ਬੇਹੂਦਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਬੇਢੰਗਾ, ਬੇ-ਢਬਾ ।

[ऊल-जलूल] वि॰ व्यर्थ, बेसिर पैर का, अंडबंड, बे ढब ।

اُولما—[ਉਲ-ਮਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਅੰਤੜੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਪਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਕੀਮਾ, ਖੱਲ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ; ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਖੱਲ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[ओल-मा] तुर्कि॰ पु॰ अंतड़ियों में भर कर पकाया हुआ कीमा, चमड़ी उतारने की क्रिया ; शरीर को गर्म पानी में डाल कर चमड़ी उतारने की क्रिया ।

اَولو—[ਔਲੂ] ਵਿ. ਨਵਾਂ ; ਅਜੀਬ, ਨਰਾਲਾ ।

[औलू] वि॰ नया ; अजीब, अनोखा ।

—اَولو اَولو—[ਔਲੂ ਔਲੂ] ਵਿ. ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ, ਉਘੜਿਆ ਉਘੜਿਆ ।

[औलू औलू] नया नया ; उखड़ा उखड़ा ।

اُولو—[ਉਲੂ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਜ਼ੂ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਵਾਲੇ ।

[उलू] अर॰ पु॰ 'ज़ू' का बहु वचन, वाले ।

اُولو الابصار—[ਉਲੁਲ-ਅਬ-ਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਝਦਾਰ ਲੋਕ, ਦਾਨੇ (ਆਦਮੀ) ।

[उलुल-अब-सार] अर॰ पु॰ समझदार लोग, बुद्धिमान (आदमी) ।

اولوالالباب—[ਉਲੁਲ- ਅਲ-ਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਕਲ ਸਿਆਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ, ਦਾਨੇ।

[उलुल-अल-बाब] अर० पु० सूझ बूझ वाले व्यक्ति, बुद्धिमान लोग।

اولوالامر—[ਉਲੁਲ ਅਮਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਲੋਕ।

[उलुल-अमर] अर० पु० अफ़सर आदमी, अधिकारी लोग।

اولوالعزم—[ਉਲੁਲ-ਅਜ਼-ਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਲਾ, ਡਟਿਆ ਹੋਇਆ।

[उलुल-अज़्-म] अर० वि० दृढ़ निश्चय वाला, डटा हुआ।

اولی اجنحہ—[ਉਲਿ-ਅਜ-ਨਿ-ਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਾਂ ਵਾਲੇ; ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ।

[उलि-अज-निह:] अर० पु० परों वाले; फ़रिश्ते।

اولیٰ—[ਉ-ਲਾ] ਅਰ. ਵਿ. 'ਅੱਵਲ' ਦਾ ਇ. ਲਿੰ. ਰੂਪ, ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼।

[उ-ला] अर० स्त्री० 'अव्वल' का स्त्रीलिंग रूप, पहली चीज़।

اولیٰ—[ਔ-ਲਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ।

[औ-ला] अर० वि० सर्वोत्तम, बहुत बढ़िया।

اولیا—[ਔਲਿਆ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਲੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ।

[औलिया] अर० पु० 'वली' का बहुवचन, महापुरुष, सन्त और महात्मा लोग।

اولیاء اللہ—[ਔਲਿਆਏ ਅੱਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਬ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸੰਤ, ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼।

[औलियाए अल्लाह] अर० पु० ईश्वर से निकटता रखने वाले लोग, साईं लोग, महापुरुष।

اولیائے دولت—[ਔਲਿਆ-ਏ-ਦੌਲਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ, ਰਈਸ ਸਰਦਾਰ, ਵਜ਼ੀਰ, ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਰੁਕਨ।

[औलिया-ए-दौलत] अर० पु० राज्य के मंत्री, मंत्रिमण्डल, रईस, सरदार, वज़ीर, साम्राज्य के प्रधान कार्यकर्ता अथवा स्तम्भ।

اولیائے مفلسین—[ਔਲਿਆ-ਏ-ਮੁਫ਼ਲਿਸੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੀਨਾ ਨਾਥ, ਦੀਨਾ ਬੰਧੂ; ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਗ਼ਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

[औलिया-ए-मुफ़लिसीन] अर० पु० दीनानाथ, दीनबंधु; वे लोग जो अनाथ बच्चों का पालन-पोषण अपने ज़िम्मे ले लेते हैं।

اولیائے ہند—[ਔਲਿਆ-ਏ-ਹਿੰਦ] ਪੁ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਲੀ, ਉਹ ਵਲੀ ਜੋ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ।

[औलिया-ए-हिन्द] पु० भारत के वली, वह वली जो भारत में सुप्रसिद्ध हैं।

اولیت—[ਅੱਵ-ਲੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਪਹਿਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪਹਿਲ, ਤਰਜੀਹ।

[अव्व-लीयत] अर० स्त्री० पहला होने का भाव; पहल, प्राथमिकता देने का भाव।

اولین—[ਅੱਵ-ਲੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪਹਿਲਾ, ਮੁਢਲਾ; ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ, ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਲੋਕ।

[अव्व-लीन] फ़ा० वि० पु० पहला, आरम्भ का; पुराने ज़माने के लोग, पुराने लोग।

اوم—[ਓਮ] ਸੰ. ਪੁ. ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ।

[ओम्] सं० पु० ईश्वर का एक नाम।

اون—[ਊਨ] ਇ. ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਵਾਲ, ਪਸ਼ਮ, ਉੱਨ।

[ऊन] स्त्री० भेड़ के रोएँ जिन से गरम कपड़े बनते हैं, पशम, ऊन।

اونا—[ਊਨਾ] ਵਿ. ਇ. ਪੂਰਾ ਨਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਊਣਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਪਤਲੀ ਤਲਵਾਰ।

[ऊना] वि० स्त्री० पूरा न भरा हुआ, कम भरा हुआ; एक प्रकार की छोटी और पतली तलवार।

اونٹ—[ਊਂਟ] ਪੁ. ਊਠ, ਉਠ।

[ऊंट] पु० उष्ट्र, शतुर।

اونٹ کٹارا—[ਊਂਟਕਟਾਰਾ] ਪੁ. ਕੰਡਿਆਲੀ ਝਾੜੀ ਦਾ ਨਾਂ।

[ऊंटकटारा] पु० कण्टीली झाड़ी का नाम।

اونٹ گاؤ—[ਊਂਟਗਾਉ] ਪੁ. ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਜਾਨਵਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਊਠ ਵਰਗੀ, ਪਿੰਡਾ ਚਿਤਰੇ ਵਰਗਾ, ਪੈਰ ਗਾਂ ਵਰਗੇ ਤੇ ਪੂਛ ਹਰਨ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰਾਫ਼ਾ।

[ऊंटगाओ] पु० अफ़्रीका का एक जानवर, जिस की गरदन ऊँट जैसी, शरीर चीते जैसा, पैर गाय जैसे और दुम हिरन जैसी होती है, ज़राफ़ा।

اونٹنا—[ਔਂਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਬਲਣਾ, ਉਬਾਲੇ ਖਾਣਾ।

[औंट-ना] क्रि० अक० उबलना, खौलना।

اونٹنی—[ਊਂਟਨੀ] ਇਸਤ੍ਰੀ ਊਠਣੀ, ਡਾਚੀ।

[ऊंटनी] स्त्री० ऊँट का स्त्रीलिंग, मादा ऊँट।

اونچا—[ਊਂਚਾ] ਵਿ. ਉੱਚਾ, ਬੁਲੰਦ; ਵੱਡਾ, ਮਹਾਨ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ; ਧਨਾਢ; ਲੰਮਾ।

[ऊँचा] वि० ऊपर को उठा हुआ, उन्नत; बड़ा, महान्, श्रेष्ठ; धनाढ्य; लम्बा।

—اونچا نیچا—[ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ] ਵਿ. ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ, ਜੋ ਪਧਰਾ ਨਹੀਂ ।
[ऊँचा नीचा] वि० ऊबड़ खाबड़, जो समतल न हो ।
—اونچ نیچ—[ਉੱਚ ਨੀਚ] ਪੁ. ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਥਾਂ ; ਭਲਾ ਬੁਰਾ, ਨਫ਼ਾ ਨੁਕਸਾਨ ।
[ऊँच नीच] पु० ऊबड़ खाबड़ स्थान ; भला बुरा ; हानि लाभ ।
—اونچی—[ਉੱਚੀ] ਵਿ. ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਉੱਠੀ ਹੋਈ, ਉੱਚੀ ।
[ऊँची] वि० ऊपर को उठी हुई, उन्नत ।
اونچی دوکان—[ਉੱਚੀ ਦੁਕਾਨ] ਵਿ. ਬਹੁਤੇ ਮਾਲ ਵਾਲੀ ਹੱਟੀ, ਵੱਡੀ ਦੁਕਾਨ ।
[ऊँची दुकान] स्त्री० वह दुकान जिस में माल बहुत हो, बड़ी दुकान ।
—اونچی دوکان پھیکا پکوان—[ਉੱਚੀ ਦੁਕਾਨ ਫਿੱਕਾ ਪਕਵਾਨ] ਅਖੌ. ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੁਕਾਨ ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਲ ਖ਼ਰਾਬ ਮਿਲੇ ।
[ऊँची दुकान फीका पक-वान] लोको० प्रसिद्ध दुकान जिस पर खराब माल मिले ।
اونچ - اونچھ—[ਉੱਚ, ਉੱਛ] ਇ. ਰੱਸੀ ਜੋ ਛੱਪਰ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿਚਿਆ ਜਾਂ ਤਣਿਆ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹਨ ।
[ऊंच, ऊंछ] स्त्री० वह रस्सी जो छप्पर को ऊपर की ओर खिंचे रहने के लिये बांधी जाती है ।
اوندھا—[ਉੱਧਾ] ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ, ਮੂਧਾ; ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਉਲਟੀ ਸਮਝ ਵਾਲਾ, ਮੂਰਖ ।
[औंधा] वि० जिस का मुंह नीचे की ओर हो, उलटा ; अपनी करने वाला, उलटी समझ वाला, मूर्ख ।
—اوندھی کھوپری—[ਉੱਧੀ ਖੋਪਰੀ] ਵਿ. ਉਲਟੀ ਮਤ ਵਾਲਾ, ਅੜਿਅਲ, ਮੂਰਖ ।
[औंधी खोपरी] वि० उलटी समझ वाला, मूर्ख, उजड्ड ।
—اوندھانا—[ਉੱਧਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਲਟਾਣਾ, ਮੂਧਾ ਕਰਨਾ, ਮੂਧਿਆਉਣਾ
[औंधाना] क्रि० सक० उलटा करना, औंधा करना ।
اونگنا—[ਓਂਗ-ਣਾ ਊਂਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗਰੀਸਣਾ, ਗੱਡੇ ਦੇ ਧੁਰੇ ਨੂੰ ਚੀਕਣਾ ਕਰਨਾ ।
[ओंग-ना ऊंग-ना] क्रि० सक० गाड़ी के पहिये के धुरे में चिकना लगाना जिस से कि पहिया आसानी से घूम सके ।
اونگھ—[ਉਂਘ] ਇ. ਉਂਘਲਾਹਟ, ਝੋਕ, ਨੀਂਦ ਦਾ ਹੁੱਲਾ ।
[ऊंघ] स्त्री० झोंक, झपकी, अर्द्ध-निद्रा ।
اونگھنا—[ਉਂਘ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਂਘਣਾ, ਉਂਘਲਾਉਣਾ, ਉਂਘ ਆਉਣਾ ।
[ऊंघ-ना] क्रि० अक० झपकी लेना, ऊंघ आना ।
اونی—[ਊਨੀ] ਵਿ. ਉੱਨ ਦਾ, ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦਾ, ਜੱਤ ਦਾ ।
[ऊनी] वि० ऊन का, पशमीने का, ऊन का बना हुआ ।
اونے پونے—[ਔਨੇ ਪੌਨੇ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਘਟ, ਜੋ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ; ਘਟ ਕੀਮਤ ਤੇ, ਘਾਟਾ ਪਾਕੇ, ਵਧ ਘਟ ਕੀਮਤ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ।
[औने पौने] वि० क्रि० वि० कम, जो पूरे न हों ; कुछ कम कीमत पर ; कमती बढ़ती पर ।
اوہ—[ਓਹ] ਅਵ. ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਹੈ, ਕੁਝ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ; ਦੁਖ ਪਰਗਟਾਊ ਸ਼ਬਦ ।
[ओह] अव्य० क्या परवाह है, कोई चिन्ता नहीं ; वेदना सूचक शब्द ।
اوہام—[ਔਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਵਹਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਹਿਮ, ਵਿਸਵਾਸ ।
[औहाम] अर० पु० 'वहम' का बहुवचन, भ्रम, वहम ।
اوہو—[ਓਹੋ] ਅਵ. ਓਹੋ, ਵਿਸਮਿਕ ਸ਼ਬਦ, ਪਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਊ ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਾਵਾ, ਵਾਹਵਾ ।
[ओहो] अव्य० विस्मय बोधक शब्द, आनन्द प्रकट करते समय प्रयोग में आने वाला शब्द, शाबाश, वाह वाह ।
اوہوت—[ਓ-ਹੋਤ] ਅਵ. ਓ ਮੀਆਂ, ਓ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆ ।
[ओ-होत] अव्य० ए मियाँ, ओ जाने वाले ।
اوئی—[ਉਈ] ਅਵ. ਵਿਸਮਿਕ ਸ਼ਬਦ, ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟਾਊ ਸ਼ਬਦ ।
[उई] अव्य० विस्मय बोधक शब्द, वेदना प्रकट करने का शब्द ।
اویر سویر—[ਅਵੇਰ ਸਵੇਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ, ਵਕਤ ਬੇਵਕਤ, ਅੱਗੋਂ ਪਿੱਛੇ, ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ।
[अबेर सबेर] क्रि० वि० समय कुसमय, वक्त बेवक्त, कभी कभार, किसी समय ।
اہا—[ਅਹਾ] ਅਵ. ਵਿਸਮਿਕ ਸ਼ਬਦ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਊ ਸ਼ਬਦ ।
[अहा] अव्य० विस्मय बोधक शब्द, प्रसन्नता प्रगट करने का शब्द ।
اہالی موالی—[ਅਹਾਲੀ ਮਵਾਲੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਯਾਰ ਦੋਸਤ, ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ, ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ; ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ ; ਬਾਲ ਬੱਚੇ ।
[अहाली मवाली] अर० पु० यार दोस्त, सज्जन मित्र, संगी साथी ; नौकर चाकर ; बाल बच्चे ।
اہانت—[ਇਹਾ-ਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਤਕ, ਤੌਹੀਨ ।
[इहा-नत] अर० स्त्री० अपमान, अनादर ।
—اہانت عدالت—[ਇਹਾਨਤੇ 'ਅਦਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤੌਹੀਨ, ਹਤਕ ਅਦਾਲਤ ।

[इहानते अदालत] अर० स्त्री० अदालत का अपमान, न्यायालय का अपमान ।

اہاہاہا ، اہاہا—[ਅਹਾਹਾ ਅਹਾਹਾਹਾ] ਅਵ. ਪੁ. ਵਿਸਮਿਕ ਸ਼ਬਦ ; ਪਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਊ ਸ਼ਬਦ ; ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ।

[अहाहा, अहाहाहा] अव्य० पु० विस्मय बोधक शब्द ; हर्ष सूचक शब्द ; खिलखिला कर हँसने का शब्द ।

اہتداء—[ਇਹ-ਤਿਦਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਦਾਇਤ ਕਰਨਾ, ਰਸਤੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[इह-तिदाऽ] अर० पु० हिदायत करना, मार्ग प्रदर्शन करने का भाव या क्रिया ।

اہتزاز—[ਇਹ-ਤਿਜ਼ਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਵਾ ਦਾ ਚਲਣਾ ; ਹਿਲਣਾ ; ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ।

[इह-तिज़ाज़] अर० पु० हवा का चलना ; हिल-जुल ; खुश होना ।

اہتمام—[ਇਹ-ਤਿਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇੰਤਜ਼ਾਮ, ਬੰਦੋਬਸਤ, ਪਰਬੰਧ ।

[इह-तिमाम] अर० पु० इन्तिज़ाम, व्यवस्था, प्रबन्ध ।

اہداء—[ਇਹ-ਦਾਅ] ਅਰ ਪੁ. ਤੁਹਫ਼ਾ, ਸੁਗਾਤ, ਡਾਲੀ ਆਦਿ ਭੇਜਣਾ ।

[इह-दाऽ] अर० पु० तोहफ़ा, सौग़ात, उपहार आदि भेजना ।

اہرا—[ਅਹ-ਰਾ] ਪੁ. ਗੋਹਿਆਂ ਜਾਂ ਲਕੜੀਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲਾ ਕੇ ਬਾਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤੰਦੂਰ ਤਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[अह-रा] पु० उपलों अथवा लकड़ियों का ढेर लगा कर जलाने का भाव, तन्दूर तपाने का भाव ।

اہرام—[ਅਹ-ਰਾਮ] ਅਰ ਪੁ. 'ਹਰਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮੁਨਾਰੇ ।

[अह-राम] अर० पु० 'हरम' का बहुवचन, मुनारे ।

اہرام مصری—[ਅਹ-ਰਾਮ ਮਿਸ਼ਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿਸਰ ਦੇ ਮੁਨਾਰੇ, ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਜਾਇਬਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

[अह-राम मिस्री] अर० पु० मिस्र के मुनारे जो दुनिया के अजूबों में शामिल हैं ।

اہرمن—[ਅਹ-ਰਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੇਵ, ਦੈਂਤ, ਰਾਖਸ਼ ; ਸ਼ੈਤਾਨ ।

[अह-रमन] फ़ा० पु० दनुज, दैत्य, दानव ; शैतान ।

اہرن—[ਅਹ-ਰਨ] ਪੁ. ਆਰਨ, ਅਹਿਰਨ ।

[अह-रन] पु० निहाई, अहरन ।

اہل—[ਅਹ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਹਿਬ, ਮਾਲਕ ; ਪਰਵਾਰ, ਟੱਬਰ ; ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ, ਲਾਇਕ ; ਸ਼ਰੀਫ਼, ਭਲੇ ਲੋਕ ।

[अह-ल] अर० पु० साहिब, मालिक ; परिवार, कुटुम्ब ; योग्य, लायक़ ; शरीफ़, भले लोग ।

—اہل اللہ—[ਅਹ-ਲੇ ਅੱਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਲਾ ਵਾਲੇ, ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਲੋਕ ।

[अह-ले-अल्लाह] अर० पु० ईश्वर निष्ठ व्यक्ति, धर्मात्मा लोग, साईं लोग ।

—اہل باطن—[ਅਹ-ਲੇ ਬਾਤਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਆਤਮ-ਗਿਆਨੀ ।

[अह-ले बातिन] अर० पु० वे लोग जिन का हृदय स्वच्छ है, आत्म ज्ञानी ।

—اہل بیت—[ਅਹ-ਲੇ ਬੈਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਰ ਵਾਲੇ ; ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਫ਼ਾਤਿਮਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਹਸਨ, ਹਜ਼ਰਤ ਹੁਸੈਨ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

[अह-ले बैत] अर० पु० घर वाले ; हज़रत मुहम्मद साहिब के निकट सम्बन्धी जिन में हज़रत फ़ातिमा, हज़रत हसन, हज़रत हुसैन और हज़रत अली शामिल हैं ।

—اہل تسنن—[ਅਹ-ਲੇ ਤਸੱਨੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁੰਨੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਲੋਕ ।

[अह-ले तसन्नुन] अर० पु० सुन्नी सम्प्रदाय के लोग ।

—اہل تشیع—[ਅਹ-ਲੇ ਤਸ਼-ਈਅ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਸ਼ੀਆ' ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਲੋਕ ।

[अह-ले तश-यी-अ] अर० पु० 'शीया' सम्प्रदाय के लोग ।

—اہل جوری—[ਅਹ-ਲੇ ਜੀਊਰੀ] ਪੁ. ਉਹ ਮੁਅਤਬਰ ਬੰਦੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਮਦਾਦ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

[अह-ले जीऊरी] पु० वह विश्वसनीय प्रतिष्ठित व्यक्ति जो अदालत को मुकदमे का फ़ैसला करने में सहायता देते हैं ।

—اہل حرفہ—[ਅਹ-ਲੇ ਹਿਰ-ਫ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਲੋਕ, ਕਾਰੀਗਰ, ਕਸਬੀ ਲੋਕ, ਹੁਨਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਦਸਤਕਾਰ ।

[अह-ले हिर-फ़ः] अर० पु० व्यवसायी लोग, कारीगर, पेशावर लोग ; कलाकार, दस्तकार ।

—اہل خانہ—[ਅਹ-ਲੇ ਖ਼ਾਨਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਰ ਵਾਲੇ, ਵਹੁਟੀ, ਇਸਤਰੀ ; ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ।

[अह-ले खानः] अर० फ़ा० पु० घर वाले ; पत्नी, स्त्री ; घर का मालिक ।

—اہل دل—[ਅਹ-ਲੇ ਦਿਲ] ਅਰ ਪੁ. ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੌਲ ਖਿੜਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਤਮ ਗਿਆਨੀ, ਅਨੁਭਵੀ ਲੋਕ, ਸੂਫ਼ੀ ।

[अह-ले दिल] अर० पु० वे लोग जिन का हृदय रूपी कमल खिल चुका हो, आत्म ज्ञानी, अनुभवी लोग, सूफ़ी ।

—اہل دنیا—[ਅਹ-ਲੇ ਦੁਨ-ਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬੰਦੇ ।
[अह्-ले दुन्-या] अर० पु० दुनिया के लोग ।

—اہل دول—[ਅਹ-ਲੇ ਦੁਵਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੌਲਤਮੰਦ ਲੋਕ, ਧਨਾਢ, ਮਾਲਦਾਰ, ਅਮੀਰ ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।
[अह्-ले दुवल] अर० पु० दौलतमन्द लोग, धनी लोग, धनाढ्य, अमीर ; बादशाह ।

—اہل رزم—[ਅਹ-ਲੇ ਰਜ਼-ਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਪਾਹੀ ਲੋਕ, ਫ਼ੌਜੀ ਸਿਪਾਹੀ ।
[अह्-ले रज़्-म] अर० फ़ा० पु० सिपाही लोग, फ़ौजी सिपाही ।

—اہل روزگار—[ਅਹ-ਲੇ ਰੋਜ਼-ਗਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ।
[अह्-ले रोज़्-गार] अर० फ़ा० पु० संसारी जीव ।

—اہل زبان—[ਅਹਲੇ-ਜ਼ੁਬਾਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਮਾਹਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਡਤ ; ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਕਵੀ ।
[अह्-ले ज़ुबान] अर० फ़ा० पु० अपनी भाषा की पूर्ण योग्यता रखने वाले व्यक्ति, भाषा पण्डित, भाषा-विद ; साहित्यकार, लेखक, कवि ।

—اہل سخن—[ਅਹ-ਲੇ ਸੁਖ਼ਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਇਰ, ਕਵੀ ।
[अहिले सुख़ुन] अर० फ़ा० पु० कवि, शायर ।

—اہل سیف—[ਅਹ-ਲੇ ਸੈਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਤਲਵਾਰ ਵਾਲੇ, ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਧਨੀ, ਖੜਗਧਾਰੀ ; ਫ਼ੌਜੀ ।
[अ-ले सैफ़] अर० पु० तलवार वाले, तलवार के धनी, खड्गधारी ; सैनिक ।

—اہل شرع—[ਅਹ-ਲੇ ਸ਼ਰ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁੱਲਾਂ, ਮੌਲਵੀ ; ਕਾਜ਼ੀ ਮੁਫ਼ਤੀ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਜਾਂ ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ।
[अह्-ले शर-अ] अर० पु० मुल्ला, मौलाने ; काजी मुफ़्ती ; शरअ अथवा इस्लाम के धार्मिक कानून के अनुसार चलने वाले ।

—اہل صنعت—[ਅਹ-ਲੇ ਸਨ-ਅਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਰੀਗਰ, ਹੁਨਰਮੰਦ, ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ, ਦਸਤਕਾਰ ।
[अह्-ले सन-अत] अर० पु० कारीगर, हुनरमन्द, शिल्पकार, दस्तकार ।

—اہل صورت—[ਅਹ-ਲੇ ਸੂਰਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਦਾ ਉਲਟ, ਨਾਸਤਕ, ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ, ਮਾਦਾਪ੍ਰਸਤ ।
[अह्-ले सूरत] अर० पु० अध्यात्मवादी का उलट, नास्तिक, पदार्थवादी, भौतिकतावादी ।

—اہل غرض—[ਅਹ-ਲੇ ਗ਼ਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਰਜ਼ਮੰਦ, ਮਤਲਬੀ ।
[अह्-ले ग़रज़] अर० पु० मतलबी, स्वार्थी ।

—اہل قلم—[ਅਹਲੇ ਕ਼ਲਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਿਖੇ ਪੜ੍ਹੇ ਆਦਮੀ, ਲੇਖਕ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ; ਮੁਨਸ਼ੀ, ਮੁਸੱਦੀ, ਕਲਰਕ, ਮੁਹੱਰਰ ; ਸਿਵਲੀਅਨ, ਅਸੈਨਿਕ ।
[अह्-ले क़लम] अर० फ़ा० पु० पढ़े लिखे आदमी, लेखक, साहित्यकार, लिपिक, क्लर्क, मुहर्रिर ; असैनिक व्यक्ति ।

—اہل کار—[ਅਹ-ਲੇ ਕਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਹਿਲਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ; ਮੁਨਸ਼ੀ, ਮੁਸੱਦੀ ।
[अह्-ले कार] अर० फ़ा० पु० कार्य-कर्ता ; काम धन्धा करने वाले कर्मचारी, कर्मचारी वर्ग ।

—اہل کتاب—[ਅਹ-ਲੇ ਕਿਤਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਤਰੀਆਂ ; ਕਿਸੇ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ।
[अह्-ले किताब] अर० पु० उन पैग़म्बरों के अनुयायी लोग जो कि दैवी पुस्तकों के लेखक माने जाते हैं ; वह जो किसी धर्म ग्रन्थ में प्रतिपादित धर्म का अनुयायी हो ।

—اہل مد—[ਅਹ-ਲੇ ਮੱਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ।
[अह्-ले मद] अर० पु० किसी एक विभाग के कर्मचारी ।

—اہل نظر—[ਅਹ-ਲੇ ਨਜ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਸਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ; ਜਾਂਚ ਪਰਖ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ; ਆਸ਼ਕ, ਹੁਸਨ ਪ੍ਰਸਤ ।
[अह्-ले नज़र] अर० पु० आँखों वाले, दृष्टि में प्रभाव रखने वाले ; परख कर सकने वाले ; आशिक़, प्रेमी, सौन्दर्य-उपासक ।

—اہل و عیال—[ਅਹ-ਲੋ ਇਯਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਲ ਬੱਚੇ, ਜ਼ਨਾਨੇ ਬੱਚੇ ।
[अह्-लो इयाल] अर० पु० बाल बच्चे, नन्हे मुन्ने ।

—اہل ہنر—[ਅਹ-ਲੇ ਹੁਨਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਲਾਕਾਰ, ਮਾਹਰ ਲੋਕ, ਦਸਤਕਾਰ ।
[अह्-ले हुनर] अर० फ़ा० पु० कलाकार, कला-कुशल, दस्तकार ।

اہلیت—[ਅਹ-ਲੀਯੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਯੋਗਤਾ, ਕਾਬਲੀਅਤ, ਲਿਆਕਤ ; ਸਮਝ, ਤਮੀਜ਼, ਸ਼ਊਰ ।
[अह्-लीयत] अर० स्त्री० योग्यता, काबलियत, विवेक-शीलता ; बूझ, समझ, सलीक़ा ।

اہلیہ—[ਅਹ-ਲੀਯ:] ਅਰ. ਇ. ਸੁਘੜਾਣੀ, ਵਹੁਟੀ, ਘਰਵਾਲੀ, ਇਸਤਰੀ ।
[अह्-लीय:] अर० स्त्री० पत्नी, जोरू, गृहणी, स्त्री ।

اہم—[ਅਹੱਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਜ਼ਰੂਰੀ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ।
[अहम्म] अर० वि० ज़रूरी, महत्वपूर्ण।

اُہوں—[ਉਂ-ਹੂੰ] ਅਵ. ਨਾਂਹ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ।
[ऊँ-हूँ] अव्य० इन्कार सूचक शब्द।

اہو ہو - اہو ہو ہو—[ਓਹੋ ਹੋ, ਓਹੋ ਹੋ ਹੋ] ਅਵ. ਵਿਸਮਿਅਕ ਸ਼ਬਦ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ।
[अहो हो, अहो हो हो] अव्य० विस्मयबोधक शब्द, प्रसन्नता सूचक शब्द।

اہیر—[ਅਹੀਰ] ਪੁ. ਗਵਾਲਾ, ਗੁੱਜਰ।
[अहीर] पु० ग्वाला, गूजर।

ائتلاف—[ਈਇਤਿਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਮੇਲ ਜੋਲ; ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ।
[ईइतिलाफ़] अर० पु० मेल मिलाप, मेल जोल; मुहब्बत, प्रेम।

ائمہ—[ਅਇੱਮ:] ਅਰ. ਪੁ. 'ਇਮਾਮ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਆਗੂ।
[अइम्म:] अर० पु० 'इमाम' का बहुवचन, नेता।

اے—[ਐ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਸੰਬੋਧਨਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ।
[ऐ] फ़ा० अव्य० संबोधन वाचक अव्यय।

ایار—[ਅੱਯਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੂਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਦੇਸੀ ਜੇਠ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[अय्यार] फ़ा० पु० रूमी जंत्री का एक मास जो देसी ज्येष्ठ मास के मुताबिक होता है।

اياغ—[ਅਯਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਆਲਾ।
[अयाग़] फ़ा० पु० प्याला।

ایال—[ਅਯਾਲ] ਇ. ਘੋੜੇ ਜਾਂ ਸ਼ੇਰ ਆਦਿ ਦੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲ, ਜਾਲੀ।
[अयाल] स्त्री० घोड़े या शेर आदि की गरदन के लम्बे बाल, अयाल।

ایام—[ਅੱਯਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਯੌਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦਿਨ, ਦਿਹਾੜੇ; ਸਮਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ, ਕਾਲ, ਵਕਤ, ਅਰਸਾ; ਹੈਜ਼ ਦੇ ਦਿਨ।
[अय्याम] अर० पु० 'यौम' का बहुवचन, दिन, दिवस; समय, ज़माना, काल, वक्त, अरसा; मासिक धर्म के दिन।

ایام اسود—[ਅੱਯਾਮੇ ਅਸ-ਵਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਨੇਰੇ ਦਿਨ, ਚੰਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ੨੭, ੨੮ ਤੇ ੨੯ ਵੀਂ ਤ੍ਰੀਕ।
[अय्यामे अस-वद] अर० पु० कृष्ण पक्ष के दिन, चाँद के महीने की २७, २८ तथा २९वीं तारीख़।

ایام البیض—[ਅਯਾਮੇ ਅਬ-ਯਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਨਣੇ ਦਿਨ, ਚੰਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ੧੩, ੧੪, ੧੫ਵੀਂ ਤ੍ਰੀਕ, ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਚੰਨ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।
[अय्यामे अब-यज़] अर० पु० चाँदनी के दिन, चाँद के महीने की १३, १४, १५वीं तिथि, वे रातें जिन में पूरा चन्द्रमा निकलता है।

ایبک—[ਐਬਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਸ਼ੂਕ, ਪ੍ਰੀਤਮ; ਦਾਸ, ਗ਼ੁਲਾਮ, ਗੋਲਾ; ਹਰਕਾਰਾ, ਚਿੱਠੀ ਰਸਾਨ।
[ऐबक] फ़ा० पु० माशूक़, प्रियतम; दास, गुलाम; हरकारा, संदेशा वाहक, पत्रवाहक।

ایتام—[ਐਤਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਯਤੀਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[ऐताम] अर० पु० 'यतीम' का बहुवचन।

ایتلاف—[ਈਤਿਲਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਲ ਜੋਲ, ਮੇਲ ਜੋਲ; ਮੁਹੱਬਤ, ਪ੍ਰੇਮ।
[ईतिलाफ़] अर० पु० मेल मिलाप, मेल जोल; मुहब्बत, प्रेम।

ایتھر—[ਈਥਰ] ਅੰ. ਪੁ. ਇਕ ਤਰਲ ਵਸਤੂ ਜੋ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਉਪਰਲੀ ਸਾਫ਼ ਹਵਾ; ਇਕ ਮਾਧਿਅਮ, ਜੋ ਦ੍ਰਵ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਬਿਜਲਾਣੂਆਂ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
[ईथर] अंग० पु० एक तरल पदार्थ जो औषधियों में काम आता है; ऊपर की स्वच्छ वायु; एक माध्यम जो द्रव नहीं और जो आकाश में विद्युत्-अणुओं की चाल को सम्भव बनाता है।

ایثار—[ਈਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਰਬਾਨੀ, ਤਿਆਗ।
[ईसार] अर० पु० कुरबानी, त्याग।

ایجاب—[ਈਜਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਵਾਨਗੀ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ।
[ईजाब] अर० पु० स्वीकृति, मनज़ूरी।

ایجاب و قبول—[ਈਜਾਬੋ ਕ਼ਬੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਪਰਵਾਨਗੀ।
[ईजाबो क़बूल] अर० पु० स्वीकृति और अनुमोदन।

ایجاد—[ਈਜਾਦ] ਅਰ. ਇ. ਕਾਢ।
[ईजाद] अर० स्त्री० आविष्कार।

ایجاز—[ਈਜਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਖੇਪ।
[ईजाज़] अर० पु० संक्षेप।

ایچ پیچ—[ਇਚ ਪੇਚ] ਪੁ. ਝਮੇਲਾ, ਚੱਕਰ, ਹੇਰ ਫੇਰ।
[एच-पेच] पु० हेर फेर।

ایذا—[ਈਜ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਤੰਗੀ, ਤਕਲੀਫ਼, ਦੁਖ, ਤਸੀਹਾ।
[ईज़ा] अर० स्त्री० तंगी, तकलीफ़, दुःख, कष्ट।

ایذا رسانی—[ਈਜ਼ਾ ਰਸਾਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਕਲੀਫ਼ ਜਾਂ ਤਸੀਹਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕੰਮ।

[ईज़ा रसानी] अर० फ़ा० स्त्री० कष्ट देने का भाव अथवा क्रिया।

ایرا—[ਏਰਾ] ਪੁ. ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਉਹ ਮੁਹਰਾ ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਾਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਲੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[एरा] पु० शतरंज की वह गोट जो शाह को मात से बचाने के लिये बीच में लाई जाती है।

ایرا پھیری—[ਏਰਾ ਫੇਰੀ] ਇ. ਹੇਰਾਫੇਰੀ ; ਚਲਾਕੀ, ਛਲ-ਬਲ।

[एरा फेरी] स्त्री० हेरा फेरी ; चालाकी, छलछिद्र।

ایراد—[ਈਰਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਤਰਾਜ਼, ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ।

[ईराद] अर० पु० एतराज़, आपत्ति।

ایرا غیرا—[ਐਰਾ ਗ਼ੈਰਾ] ਪੁ. ਫਲਾਣਾ ਢੀਂਗੜਾ, ਮਾਮੂਲੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦਾ ਆਦਮੀ।

[ऐरा ग़ैरा] पु० वह वह, अजनबी, मामूली हैसीयत का आदमी।

—ایرا غیرا نتھو خیرا—[ਐਰਾ ਗ਼ੈਰਾ ਨੱਥੂ ਖ਼ੈਰਾ] ਪੁ. ਮਾਮੂਲੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦੇ ਲੋਕ, ਹਰ ਕੋਈ।

[ऐरा ग़ैरा नत्थू ख़ैरा] पु० मामूली हैसीयत के लोग, हर कोई।

ایران—[ਈਰਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ਾਰਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ।

[ईरान] फ़ा० पु० फ़ारस देश।

—ایرانی—[ਈਰਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਇ. ਈਰਾਨ ਸਬੰਧੀ, ਈਰਾਨ ਦਾ ; ਈਰਾਨ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ; ਫ਼ਾਰਸੀ ਬੋਲੀ।

[ईरानी] फ़ा० वि० पु० स्त्री० ईरान से सम्बंधित, ईरान का ; ईरान का निवासी ; फ़ारसी भाषा।

ایراوتی—[ਐਰਾਵਤੀ] ਇ. ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਂ, ਬਰ੍ਹਮਾ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਦਰਿਆ।

[ऐरावती] स्त्री० रावी नदी का प्राचीन नाम, ब्रह्म देश की एक प्रसिद्ध नदी।

ایر پھیر—[ਏਰ ਫੇਰ] ਪੁ. ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਉਲਟ ਫੇਰ, ਹੇਰ ਫੇਰ ; ਇਨਕਲਾਬ, ਬੜਾ ਬਦਲੀ, ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ।

[एर फेर] पु० ज़माने का उलट फेर, समय का फेर, हेर फेर ; बहुत बड़ा परिवर्तन, क्रान्ति ; चालाकी।

ایرکھا—[ਈਰਖਾ] ਸਤ੍ਰੀ. ਸਾੜਾ, ਹਸਦ।

[ईरखा] स्त्री० डाह, जलन।

ایڑ—[ਏਡ਼] ਇ. ਘੋੜਸਵਾਰ ਦੇ ਪੈਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕਿੱਲ ਜੋ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੁੰਡਾ, ਖੋੜੀ, ਮਹਿਮੀਜ਼।

[एड़] स्त्री० लोहे की वह कील जो घुड़ सवारों की एड़ी पर लगी होती है, कांटा, एड़ी, महमीज़।

ایڑی—[ਏਡ਼ੀ] ਇ. ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਖੁਰੀ ; ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਰ ਦੀ ਅੱਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅੱਡੀ।

[एड़ी] स्त्री० पाँव का पिछला भाग, तलवे का टखने के नीचे का भाग ; जूती का पिछला भाग, पाष्णि।

ایزد—[ਈ-ਜ਼ਿਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ੁਦਾ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ।

[ई-ज़िद] फ़ा० पु० परमात्मा, परमेश्वर।

ایسا—[ਐਸਾ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ, ਇਸ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਇਸ ਵਰਗਾ, ਇਸ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ; ਇੰਜ, ਇਉਂ।

[ऐसा] वि० क्रि० वि० इस प्रकार का, इस शकल का ; इस तरह का, इस जैसा, इस नमूने का ; इस प्रकार।

—ایسا تیسا—[ਐਸਾ ਤੈਸਾ] ਵਿ. ਨਿਖੇਧ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ; ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਘਿਰਣਾ ਜੋਗ।

[ऐसा तैसा] वि० 'निषेध' का सूचक शब्द ; कमीना, नीच, घृणित।

—ایسا ویسا—[ਐਸਾ ਵੈਸਾ] ਵਿ. ਮਾਮੂਲੀ, ਸਾਧਾਰਣ, ਰਸਮੀ, ਬੇਹਕੀਕਤ ; ਬੁਰਾ ਭਲਾ ; ਵਾਹਯਾਤ, ਬੇਹੂਦਾ।

[ऐसा वैसा] वि० मामूली, साधारण, रस्मी, बेहक़ीक़त ; बुरा भला ; बेहूदा, वाहियात।

—ایسی—[ਐਸੀ] ਵਿ. ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਸ਼ਕਲ ਦੀ, ਵਰਗੀ, ਇਸ ਨਮੂਨੇ ਦੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ।

[ऐसी] वि० इस प्रकार की, इस आकार प्रकार की, इस जैसी, इस नमूने की, इस तरह की।

—ایسی تیسی—[ਐਸੀ ਤੈਸੀ] ਇ. ਨਿਖੇਧਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ, ਇਕ ਗਾਲ੍ਹ ਹੈ ਜੋ ਭਲੇ ਲੋਕ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

[ऐसी तैसी] स्त्री० धिक्कार वाचक शब्द, एक प्रकार की गाली जो सभ्य लोग देते हैं।

—ایسی ویسی—[ਐਸੀ ਵੈਸੀ] ਵਿ. ਮਾਮੂਲੀ, ਸਾਧਾਰਣ ; ਨਿੰਦਣ ਜੋਗ।

[ऐसी वैसी] वि० मामूली, साधारण; निन्दनीय।

ایشیا—[ਏਸ਼ੀਆ] ਪੁ. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

[एशिया] पु० सब से बड़ा महाद्वीप जिस में भारत भी शामिल है।

—ایشیائی—[ਏਸ਼ੀਆਈ] ਵਿ. ਪੁ. ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ, ਏਸ਼ੀਆ ਸਬੰਧੀ ; ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਵਸਨੀਕ।

[एशियाई] वि० पु० एशिया का, एशिया से सम्बंधित ; एशिया निवासी।

ایصال—[ਈ-ਸਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ; ਮੇਲ, ਜੋੜ, ਸੰਧੀ ; ਪਹੁੰਚ ; ਵਸੂਲੀ।

[ईसाल] अर० पु० पहुंचाना ; मेल, जोड़, संधि; पहुंच : वसूली ।

—ایصال ثواب—[ईसाले सवाब] अर. पु. 'सवाब' पहुंचाण दा भाव ।

[ईसाले सवाब] अर० पु० 'सवाब' पहुंचाने का भाव ।

—ایصال حرارت—[ईसाले हरारत] अर. वि. भौतिक विगिआन विच उह प्रक्रिआ जिस अनुसार हरारत तरल पदारथां विच इक थाउं तों दूजी थां पहुंचदी है ।

[ईसाले हरारत] अर० स्त्री० 'भौतिक विज्ञान में वह प्रक्रिया जिस के अनुसार हरारत तरल पदार्थों में एक स्थान से दूसरे स्थान पर पहुंचती है ।

—ایصال مالگزاری—[ईसाले माल-गुज़ारी] पु. माल गुज़ारी जां मामले दी वसूली ; ज़मीन दा टैक्स दाखल करन दा भाव ।

[ईसाले माल-गुज़ारी] पु० माल गुज़ारी अथवा मामले की वसूली ; ज़मीन का टैक्स दाखिल करने का भाव ।

ایضاً—[ऐज़न] अर. क्रि. वि. उसे तरह, जिवें उते है, इवें ही ।

[ऐज़न] अर० क्रि० वि० ऊपर की तरह, जिस प्रकार ऊपर है, इसी तरह ही ।

ایطاء—[ईताअ] अर. पु. पामाली, तेज़ मेल ; पिंगल अनुसार इक काफ़ीआ दोश जिस विच समानारथ प्रतेतर उत्ते काफ़ीए दी बुनिआद होवे जिवें मरदां औरतां दे काफ़ीए विच 'आं' प्रतेतर काफ़ीए दी बुनिआद है । इह 'आं' बहुवचन दी निशानी है । जे इस नूं हटा दिता जावे तां मरद अते औरत विच काफ़ीए दी सांझ मुक जांदी है । जे 'आं' प्रतेतर वखरे वखरे अरथां विच होवे तां 'ईताअ' नहीं रहिंदा जिवें जावां ते मरदां दा काफ़ीआ ठीक है किउं जे जावां दा 'आं' क्रिआ दा बोधक है ते मरदां दा 'आं' बहुवचन दा ।

[ई-ताअ] अर० पु० पामाली, रास्ता हामना; पिंगल अनुसार एक क़ाफ़िया दोष जिस में समानार्थ प्रत्यय पर क़ाफ़िए की बुनियाद हो जैसे—मर्दों, औरतों के क़ाफ़िए में 'ओं' प्रत्यय क़ाफ़िए की बुनियाद है, यह 'ओं' बहुवचन का चिन्ह है जो दोनों शब्दोंमें प्रयुक्त किया गया है। यदि इसे न लगाया जाय तो मर्द तथा औरत में क़ाफ़िए की समानता मिट जाती है ; परन्तु यदि कोई प्रत्यय पृथक पृथक अर्थ में हो तो 'ईताअ' नहीं रहता, जैसे पाठक तथा बालक का क़ाफ़िया ठीक है क्योंकि पाठक का 'क' कर्ता वाचक संज्ञा का बोधक है और बालक का 'क' लघुता वाचक संज्ञा का ।

—ایطائے جلی—[ईताए जली] अर. पु. जिस काफ़ीए दी दुहराई चंगी तरां सपशट होवे ।

[ईताए जली] अर० पु० जिस क़ाफ़िए में तुक का दोहराना भली भान्ति स्पष्ट हो ।

—ایطائے خفی—[ईताए ख़फ़ी] अर. पु. जिन्हां काफ़ीआं विच दुहराई दी छेती सूरत ना बणे जिवें ख़ुदी दा काफ़ीआ नेकी नाल, इस विच 'ी' काफ़ीए दी बुनिआद है जो भाववाची प्रतेतर है ।

[ईताए ख़फ़ी] अर० पु० जिन क़ाफ़ियों में दोहराने का तुरन्त पता न चले जैसे ख़ुदी का क़ाफ़िया नेकी के साथ, इस में 'ी' क़ाफ़िए की बुनियाद है जो भाववाचक प्रत्यय है ।

ایفاء—[ई-फ़ाअ] अर. पु. पूरा करन दा भाव, पालणा ।

[ई-फ़ाअ] अर० पु० पूरा करने का भाव, पालन करने का भाव ।

—ایفائے وعدہ—[ईफ़ाए वाअ-दा] अर. पु. वचन जां वादा पूरा करन दा भाव, वचन पालणा ।

[ईफ़ाए वाअ-दा] अर० पु० प्रतिज्ञा पूरी करने का भाव, प्रतिज्ञा पालन ।

—ایف اے—[ऐफ़. ए.] अंग्रे. पु. गिआरहवीं बारहवीं जमातां दे इमतिहानां जां इन्हां दी आख़री प्रीखिआ, इंटरमीडीएट ।

[एफ़० ए०] अंग्र० पु० ग्यारहवीं बारहवीं की कक्षाएं या या इन की अन्तिम परीक्षा, इण्टरमीडियेट ।

ایقان—[ईक़ान] अर. पु. यकीन होण दा भाव, यकीनी तौर ते जानण दा भाव ; ईसाई धरम दा इक ग्रंथ ।

[ईक़ान] अर० पु० विश्वास होने का भाव, विश्वस्त रूप में जानने का भाव ; ईसाई धर्म का एक ग्रंथ ।

ایک—[इक] वि. क्रि. वि. पु. इक, कुझ कोई, केवल ; मिलाप, इकेला ; इक दा हिंदसा ; एका ।

[एक] वि० क्रि० वि० पु० एक, कोई, अकेला, एक का अंक, एकता ।

—ایکا—[ऐका] पु. एकता, इतफ़ाक ; मेल मिलाप ।

[एका] पु० मेल, एकता ; मेल मिलाप ।

—ایکا ایکی—[ऐका ऐकी] क्रि. वि. इक दम, अचानक, अचानक ।

[एका एकी] क्रि० वि० एक दम, अचानक, अकस्मात् ।

—ایکانت—[ऐकांत] वि. इकांत, इकलापा ।

[एकान्त] स्त्री० एकान्त, अलहदगी ।

—ایک آدھ—[इक आध] वि. विरला, टावां ।

[एक आध] वि० कोई, विरला ।

—ایک ایک—[ਇਕ ਇਕ] ਕਿ. ਵਿ. ਵਿ. ਸਾਰੇ, ਸਭ ; ਇਕੱਲਾ ਇਕੱਲਾ, ਜਣਾ ਜਣਾ ਕਰਕੇ, ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ।

[एक एक] वि० क्रि० वि० सब, कुल ; अकेला अकेला, अकेले अकेले, बारी बारी ।

—ایک بارگی—[ਇਕ ਬਾਰਗੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕੋ ਵਾਰ, ਇਕ ਦਮ, ਅਚਨਚੇਤ ।

[एक बारगी] क्रि० वि० एक बार ही, एक दम, अचानक ।

—ایک پیٹ کے—[ਇਕ ਪੇਟ ਦੇ] ਵਿ. ਸਕੇ, ਇਕ ਮਾਂ ਜਾਏ ।

[एक पेट के] वि० सगे, सहोदर ।

—ایک ٹانگ—[ਇਕ ਟਾਂਗ] ਇ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ।

[एक टांग] स्त्री० किसी चीज़ की एक चौथाई ।

—ایک جان—[ਇਕ ਜਾਨ] ਪੁ. ਦਿਲੀ ਦੋਸਤ ।

[एक जान] पु० दिली दोस्त, सहृदय मित्र ।

—ایک جان دو قالب—[ਇਕ ਜਾਨ ਦੋ ਕ਼ਾਲਿਬ(ਕ਼ਾਲਬ)] ਅਖੌ. ਦੋ ਮਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[एक जान दो क़ालिब (क़ालब)] लोकोि० दो मित्रों में अत्यधिक प्रेम होने के सम्बन्ध में कहते हैं ।

—ایک دم—[ਇਕ ਦਮ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਦਮ, ਅਚਨਚੇਤ, ਫ਼ੌਰਨ ; ਲਗਾਤਾਰ ।

[एक दम] क्रि० वि० अचानक, अकस्मात्, तुरन्त ; लगातार ।

—ایک دو—[ਇਕ ਦੋ] ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹੇ ।

[एक दो] वि० थोड़े ।

—ایک راس—[ਇਕ ਰਾਸ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ, ਇਕ ਚੀਜ਼ ।

[एक रास] वि० पु० एक किस्म, एक चीज़ ।

—ایک زبان—[ਇਕ ਜ਼ੁਬਾਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਮਿਲ ਕੇ ।

[एक ज़ुबान] क्रि० वि० एक आवाज़ हो कर, मिल कर ।

—ایک عالم—[ਇਕ ਆਲਮ] ਪੁ. ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ, ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ ।

[एक आलम] पु० सारा जहान, कुल दुनिया ।

—ایک عمر—[ਇਕ ਉਮ-ਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁੱਦਤਾਂ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ।

[एक उम-र] क्रि० वि० बहुत देर तक, सारी उमर ।

—ایک قلم—[ਇਕ ਕ਼ਲਮ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਦਮ ; ਬਿਲਕੁਲ ; ਬਰਾਬਰ ।

[एक क़लम] क्रि० वि० एक दम ; बिल्कुल ; बराबर ।

—ایک مشت—[ਇਕ ਮੁਸ਼-ਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕੋ ਵਾਰ, ਇਕ ਮੁੱਠ, ਇਕਠੇ ।

[एक मुश-त] क्रि० वि० यकमुश्त, एक बार, इकट्ठे ।

—ایک منہ—[ਇਕ ਮੂੰਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ, ਮਿਲ ਕੇ ।

[एक मुँह] क्रि० वि० एक ज़ुबान हो कर, मतैक्य से, मिल कर ।

—ایک نظر—[ਇਕ ਨਜ਼ਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ, ਇਕ ਟੱਕ ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੀ, ਜ਼ਰਾ ਵੀ ।

[एक नज़र] क्रि० वि० एक दृष्टि से, एक टक ; थोड़ी देर ; थोड़ी भी, ज़रा भी ।

—ایک نہ ایک—[ਇਕ ਨ: ਇਕ] ਪੜ. ਵਿ. ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ।

[एक न: एक] सर्व० वि० कोई न कोई ।

—ایکھ—[ਈਖ] ਪੁ. ਕਮਾਦ, ਗੰਨਾ ।

[ईख] पु० गन्ना, ऊख ।

ایلچی—[ਏਲ-ਚੀ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਸਫ਼ੀਰ, ਰਾਜਦੂਤ ; ਸੁਨੇਹਾ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਹਰਕਾਰਾ ।

[एल-ची] तुर्की० पु० राजदूत, सफ़ीर ; दूत, हरकारा ।

—ایلچی گری—[ਏਲਚੀਗਰੀ] ਇ. ਸਫ਼ੀਰ ਪੁਣਾ, ਸਫ਼ਾਰਤ ।

[एलचीगरी] स्त्री० राजदूत का काम, एलची का काम, दौत्य कार्य ।

ایلو—[ਐ-ਲੋ] ਅਵ. ਵਿਸਮਿਅਕ ਸ਼ਬਦ ; ਹੈਰਾਨੀ ਸੂਚਕ ਜਾਂ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ।

[ऐ-लो] अव्य० विस्मयबोधक शब्द ; अपनी ओर ध्यान दिलाने का शब्द ।

ایلوا—[ਏਲ-ਵਾ, ਏਲੂਆ, ਏਲੁਵਾ] ਪੁ. ਮੁਸੱਬਰ, ਕਾਲਾ ਸੁਹਾਗਾ, ਕਵਾਰਗੰਦਲ ਦਾ ਸੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਰਸ ।

[एल-वा, एलूआ, एलुवा] पु० मुसब्बर, काला सुहागा, घी कुमार का सुखाया हुआ रस ।

ایلومونیم—[ਐਲੋ-ਮੋਨੀਅਮ] ਅੰਗ. ਇ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਾਤ ਜਿਸ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਸਿਲਵਰ ।

[ऐलो-मोनीयम] अंग० स्त्री० पु० एक प्रकार की धातु जिस के बर्तन बनते हैं, एल्यूम्यूनियम ।

ایما—[ਈ-ਮਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਸ਼ਾਰਾ, ਸੈਨਤ ; ਹੁਕਮ ; ਮਨਸ਼ਾ ।

[ई-मा] अर० पु० इशारा, संकेत ; हुक्म ; उद्देश्य ।

ایمان—[ਈਮਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਜ਼੍ਹਬ, ਧਰਮ ।

[ईमान] अर० पु० मज़हब, धर्म ।

—ایمان دار—[ਈਮਾਨ-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦਿਆਨਤਦਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਂਵਾਨ, ਸੱਚਾ ; ਧਰਮਾਤਮਾ ।

[ईमान-दार] अर० फ़ा० वि० पु० दयानतदार, लैन दैन अथवा व्यवहार में सच्चा ; धर्मात्मा ; सत्य और न्याय का पक्षपाती ।

ایمان داری—[ਈਮਾਨ-ਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ; ਸਚਿਆਈ ।

[ईमान-दारी] अर० फ़ा० स्त्री० दयानतदारी ; सच्चाई ।

ایمن—[ਐਮਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਧੇਰੇ ਮੁਬਾਰਕ ; ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ; 'ਕੋਹਤੂਰ' ਦੀ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ (ਵਾਦੀ) ।

[ऐमन] अर० वि० बहुत शुभ ; दाहिनी ओर का ; 'कोहतूर' की दाहिनी ओर की (वादी) ।

ایمن—[ਏ-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਖ਼ੌਫ਼, ਨਿਡਰ; ਆਜ਼ਾਦ, ਸੁਤੰਤਰ; ਸੁਰੱਖਿਅਤ ।

[ए-मन] फ़ा० वि० अभय, निडर ; आज़ाद, स्वतंत्र ; सुरक्षित ।

ایما—[ਐ-ਮਾ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਮਾਫ਼ੀ, ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਜਗੀਰ ।

[ऐ-मा:] तुर्की० पु० माफ़ी, माफ़ी की जागीर ।

ایں—[ਐਂ] ਅਵ. ਵਿਸਮਾਦ ਸੂਚਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾਵਾਚੀ ਜਾਂ ਤਾੜਨਾ-ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ।

[ऐं] अव्य० विस्मय, प्रसन्नता अथवा ताड़ना सूचक शब्द ।

ایں—[ਈਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਹ ।

[ईं] फ़ा० वि० यह ।

اینٹ—[ਈਂਟ] ਇ. ਕੱਚਾ ਜਾਂ ਪੱਕਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਚੌਰਸ ਲੰਮਾ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਿਣ ਕੇ ਕੰਧ ਉਸਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਟ ।

[ईंट] स्त्री० मिट्टी का चौकोर लंबा टुकड़ा जिसे जोड़ कर दीवार बनाई जाती है, ईंट ।

اینٹھ—[ਐਂਠ] ਇ. ਆਕੜ, ਗੁਮਾਨ, ਘੁਮੰਡ, ਮੈਂ, ਹੈਂਕੜ ।

[ऐंठ] स्त्री० अकड़, ऐंठन, अभिमान, घमंड, गर्व ।

اینٹھن—[ਐਂਠਨ] ਇ. ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ, ਕੜੱਲ ; ਨਾੜ ਤੇ ਨਾੜ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਹਾਲਤ, ਮਰੋੜਾ ।

[ऐंठन] स्त्री० पट्ठों का खिंचाव, तनाव ; नाड़ी के अकड़ जाने का भाव, मरोड़ ।

اینٹھنا—[ਐਂਠ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਆਕੜਨਾ, ਤਣਨਾ, ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ; ਚਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਲੈ ਲੈਣੀ, ਮਾਠਣਾ ; ਮਰੋੜਨਾ ।

[ऐंठ-ना] क्रि० अक० क्रि० सक० अकड़ना, तनना, खींचे जाना ; धोखे से किसी से कोई चीज़ ले लेना, हथियाना ; मरोड़ना ।

اینٹھے باز - اینٹھے خاں—[ਐਂਠੇ ਬਾਜ਼, ਐਂਠੇ ਖ਼ਾਂ] ਪੁ. ਆਕੜਬਾਜ਼, ਫ਼ੋਕੀ ਖਾਂ, ਫੜ੍ਹੀਬਾਜ਼ ।

[ऐंठे बाज़, ऐंठे ख़ाँ] पु० अकड़बाज़, घमंडी, अभिमानी ।

اینچ—[ਈਂਚ, ਏਂਚ, ਐਂਚ] ਇ. ਖਿੱਚ, ਤਣਾਉ ।

[ईंच, एंच, ऐंच] स्त्री० खिंचाव, तनाव ।

اینچن—[ਏਂ-ਚਨ] ਇ. ਖਿਚਾਖਿਚੀ, ਖਿੱਚੋਤਾਣੀ ।

[एं-चन] स्त्री० खेंचाखेंची, खेंचातानी ।

اینچنا—[ਏਂਚਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖਸੋਟਣਾ ; ਤਾਣਨਾ ; ਦੂਜੇ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲੈਣਾ ।

[एंचना] क्रि० सक० खेंचना ; तानना, दूसरे का क़र्ज़ अपने ज़िम्मे लेना ।

ایندھن—[ਈਂਧਨ] ਪੁ. ਬਾਲਣ ।

[ईंधन] पु० जलाने की लकड़ी ।

اینڈ—[ਐਂਡ] ਵਿ. ਨਿਕੰਮਾ, ਨਾਕਾਰਾ ; ਅਧੂਰਾ ।

[ऐण्ड] वि० निकम्मा, नाकारा ; अधूरा ।

اینڈا—[ਐਂਡਾ] ਪੁ. ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਅਨੁਮਾਨ ; ਪਤਾ ।

[ऐण्डा] पु० अनुमान, अन्दाज़ा ; पता ।

اینڈنا—[ਐਂਡਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਆਕੜਨਾ, ਘਮੰਡ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ; ਬਦਨ ਨੂੰ ਵਟੀਣ ਦੇਣਾ ।

[ऐंडना] क्रि० अक०, क्रि० सक० अकड़ना, घमंड करना ; अँगड़ाई लेना ।

ایں و آں—[ਈਂ-ਓ-ਆਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਹੁੱਜਤ, ਟਾਲ ਮਟੋਲ, ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ, ਬਹਿਸ, ਇਤਰਾਜ਼ ।

[ईं-ओ-आँ] फ़ा० वि० पु० यह वह, हुज्जत, इन्कार, टाल-मटोल ; बहस एतराज़ ।

ایوارا—[ਐਵਾੜਾ] ਪੁ. ਮਕਾਨ ਜੋ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਵੇਲੀ, ਵਾੜਾ ।

[ऐवारा] पु० मकान जो जंगल में पशुओं के लिये बनाते हैं, बाड़ा, पशुशाला ।

ایوان—[ਐਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਹੱਲ, ਪੈਲਸ ।

[ऐवान] फ़ा० पु० महल, प्रासाद ।

ایوان تجارت—[ਐਵਾਨੇ ਤਿਜਾਰਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਚੈਂਬਰ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ, ਵਪਾਰ ਮੰਡਲ ।

[ऐवाने तिजारत] फ़ा० अर० पु० चैम्बर आफ़ कामर्स, व्यापार मण्डल ।

ایوب—[ਅੱਯੂਬ] ਇਬ. ਪੁ. ਇਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਧੀਰਜਵਾਨ ਰਹੇ ।

[अय्यूब] अर० पु० एक पैग़म्बर जो आपद् काल में भी धैर्य युक्त रहे ।

ایہام—[ਈਹਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹਿਮ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਇਕ ਅਰਥ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਵੀ ਦੋ ਅਰਥ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਰਥ ਨੇੜੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਦੂਰ ਦਾ । ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਨੇੜੇ ਦਾ ਅਰਥ ਠੀਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਵੀ ਦਾ ਭਾਵ ਦੂਰ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[ईहाम] अर० पु० भ्रम में डालने का भाव ; एक अर्थालंकार जिस में कवि द्वयार्थक शब्दों का प्रयोग करता है जिन में एक अर्थ निकट का होता है और दूसरा दूर का । सरसरी नज़र से कुछ पढ़ने से ज्ञात होता है कि निकट का अर्थ ठीक है परन्तु कवि का भाव दूर के अर्थ से होता है ।

ب

ب—[ਬੇ] ਇ. ਅਰਬੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਰਨਮਾਲਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਖਰ, ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਅਸਥਾਨ ਬੁਲ੍ਹ ਹਨ ; ਅਬਜਦ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ (੨) ਹੈ ; ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅੱਖਰ ਕਦੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਸੌਂਹ ਤੇ ਕਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਵੱਯ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बे] स्त्री० फ़ारसी अथवा अरबी लिपि का दूसरा अक्षर या वर्ण । इस का उच्चारण स्थान ओष्ठ है ; अबजद के अनुसार इस की संख्या (२) है ; अरबी फ़ारसी शब्दों में यह अक्षर कभी साथ, कभी सौगंध के अर्थों में तथा कभी दो शब्दों को जोड़ने के लिए अव्यय के रूप में प्रयुक्त होता है ।

ب—[ਬੇ] ਅਰ. ਅਵ. ਨਾਲ, ਸੰਗ, ਤੋਂ ਆਦਿ ।

[बे] अर० अव्य० साथ, सहित, से आदि ।

—بالاتفاق—[ਬਿਲਇੱਤਿਫ਼ਾਕ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਿਲ ਕੇ, ਇਕ ਰਾਏ ਹੋ ਕੇ, ਇਕ ਰਾਏ ਨਾਲ, ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ।

[बिलइत्तिफ़ाक़] अर० क्रि० वि० इकट्ठे, एक आवाज़ से, एकमत से, सर्व सम्मति से ।

—بالاجمال—[ਬਿਲਇਜਮਾਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ।

[बिलइजमाल] अर० क्रि० वि० संक्षेप में, थोड़े शब्दों में ।

—بالارادہ—[ਬਿਲ ਇਰਾਦਾ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਾਣ ਕੇ, ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ।

[बिल इरादः] अर० क्रि० वि० इरादे के साथ, जान कर, जान बूझ कर ।

—بالبنان—[ਬਿਲਬਨਾਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੋਟਿਆਂ ਨਾਲ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਨਾਲ, ਚੂੰਢੀ ਨਾਲ ।

[बिलबनान] अर० क्रि० वि० पोरों से, उंगली के सिरों के साथ, चुटकी से ।

—بالتخصیص—[ਬਿਲਤਖ਼-ਸੀਸ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ।

[बिलतख़-सीस] अर० क्रि० वि० विशेषतया, विशेष रूप से ।

—بالتشریح—[ਬਿਲਤਸ਼-ਰੀਹ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ, ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ, ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਕੇ, ਸਮਝਾ ਕੇ ।

[बिलतश-रीह] अर० क्रि० वि० विवरण सहित, सविवरण, स्पष्टतया, स्पष्टरूपेण, समझा कर ।

—بالتفصیل—[ਬਿੱਤਫ਼-ਸੀਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ, ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ।

[बित्तफ़-सील] अर० क्रि० वि० विवरण सहित, खोल कर ।

—بالجبر—[ਬਿਲਜਬਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰੀਂ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ।

[बिलजबर] अर० क्रि० वि० ज़बरदस्ती, बलात् ।

—بالجملہ—[ਬਿਲਜੁਮਲਾ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ, ਕਿੱਸਾ ਕੋਤਾਹ ।

[बिलजुमल:] अर० क्रि० वि० संक्षेप में, सारांश यह कि ।

—بالخیر—[ਬਿਲਖ਼ੈਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ੈਰ ਨਾਲ, ਸੁੱਖ ਨਾਲ ।

[बिलख़ैर] अर० क्रि० वि० सकुशल, क्षेमतः ।

بالذات—[ਬਿੱਜ਼ਾਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ, ਸੁਭਾਵਿਕੀ ।

[बिज़्ज़ात] अर० क्रि० वि० स्वयं, अपने आप में, स्वभाविक रूप से ।

—بالضرور—[ਬਿਜ਼ਜ਼ਰੂਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਰੂਰੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਵੱਸ਼ ।

[बिज़्ज़रूर] अर० क्रि० वि० अवश्य, अवश्यमेव, निश्चित रूप से ।

—بالضرورت—[ਬਿਜ਼ਜ਼ਰੂਰਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਰਕੇ ; ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ।

[बिज़्ज़रूरत] अर० क्रि० वि० आवश्यकता वश, आवश्यकता होने से ; आवश्यकतानुसार ।

—بالعکس—[ਬਿਲਅਕ-ਸ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਲਟੇ, ਸਗੋਂ, ਉਲਟਾ ।

[बिलअक्-स] अर० क्रि० वि० उलटे, बल्कि, उलटा ।

—بالعموم—[ਬਿਲਉਮੂਮ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਕਸਰ ।

[बिल-उमूम] अर० क्रि० वि० आम तौर से, प्रायः ।

—بالفرض—[ਬਿਲਫ਼ਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫ਼ਰਜ਼ ਕਰੋ, ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤਾ, ਮੰਨਿਆਂ ਕਿ ।

[बिलफ़र्ज़] अर० क्रि० वि० फ़र्ज़ करो,माना कि, मान लो ।

—بالفعل—[ਬਿਲਫ਼ਿ-ਅਲ] ਅਰ.ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਵੇਲੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ ; ਹੁਣ ।

[बिलफ़ि-अल] अर० क्रि० वि० सच तो यह है ; ऐसी स्थिति में इस समय ; वास्तव में ; अब ।

—بالقصد—[ਬਿਲ-ਕ-ਸ-ਦ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਾਣ ਕੇ, ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ, ਮਿਥ ਕੇ ।

[बिल-क-स-द] अर० क्रि० वि० जान कर, जान बूझ कर, निश्चय कर के ।

—بالقوت—[ਬਿਲ-ਕੁੱਵਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਜ਼ੋਰੀਂ ; ਦਰ ਅਸਲ ।

[बिल-कुव्वत] अर० क्रि० वि० ज़ोर से, बल से ; वास्तव में ।

—بالقوه—[ਬਿਲਕੁੱਵ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ.
[बिलकुव्व:] अर० क्रि० वि० } —بالقوت

—بالكل—[ਬਿਲਕੁਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਲਕੁਲ, ਕਤਈ, ਉੱਕਾ, ਮੂਲੋਂ ।

[बिलकुल] अर० क्रि० वि० क़तई, पूरा पूरा, निरा, निपट ।

—بالكليه—[ਬਿਲਕੁਲਿਯ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਲਕੁਲ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ।

[बिलकुल्लिय:] अर० क्रि० वि० बिलकुल, सब मिला कर, कुल मिला कर ।

—بالمشافه— [ਬਿਲਮੁਸ਼ਾਫ਼:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੂੰਹ ਤੇ, ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਰੂਬਰੂ, ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ।

[बिलमुशाफ़:] अर० क्रि० वि० सामने, सम्मुख, उपस्थिति में कुल मिला कर ।

—بالمشاهده—[ਬਿਲ-ਮੁਸ਼ਾਹਦ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਮ੍ਹੋ ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਰੂਬਰੂ, ਪਰਤੱਖ, ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ।

[बिल मुशाहद:] अर० क्रि० वि० आमने सामने, सम्मुख, समक्ष, प्रत्यक्ष, आँखों देखते ।

—بالمقابل—[ਬਿਲ-ਮੁਕਾਬਿਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਮ੍ਹੋ ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਟਾਕਰੇ ਵਿਚ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਲ ।

[बिल मुकाबिल] अर० क्रि० वि० आमने सामने, सम्मुख, मुकाबले में, तुलना में ।

—بالمقابله— [ਬਿਲ-ਮੁਕਾਬਲ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਮ੍ਹੋ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ; ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ, ਟਾਕਰੇ ਤੇ ।

[बिल-मुकाबल:] अर० क्रि० वि० आमने सामने ; मुकाबले में, तुलना में ।

—بالمقطع - بالمقطعه — [ਬਿਲ-ਮੁਕ-ਤ-ਅ - ਬਿਲ-ਮੁਕ-ਤ-ਅ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਲਮੁਕਤਾ, ਕੜਚੀ ।

[बिल-मुक-त-अ - बिल-मुक-त-अ:] अर० क्रि० वि० अन्ततः, पक्के तौर पर ।

—بالمواجهه—[ਬਿਲ-ਮੁਵਾਜਹ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ, ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਰੂਬਰੂ ।

[बिल-मुवाजह:] अर० क्रि० वि० उपस्थिति में, सामने, समक्ष ।

—بالانفراد—[ਬਿਲ-ਇਨਫ਼ਿਰਾਦ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕੱਲਾ ਕੱਲਾ, ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ।

[बिल-इनफ़िराद] अर० क्रि० वि० अकेला अकेला, एक एक करके ।

—باليقين—[ਬਿਲ-ਯ-ਕੀਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਯਕੀਨ ਨਾਲ, ਜ਼ਰੂਰ, ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ।

[बिलय-क़ीन] अर० क्रि० वि० निश्चय के साथ, अवश्य, निश्चित रूप से ।

با—[ਬਾ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਪਾਸ, ਨਾਲ, ਸਾਥ, ਸੰਗ, ਸਹਿਤ, ਸਮੇਤ ।

[बा] फ़ा० अव्य० पास, साथ, संग, समेत, सहित ।

—باآبرو—[ਬਾ ਆਬ-ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ, ਪਤਵੰਤਾ ।

[बा आब-रू] फ़ा० वि० इज़्ज़तदार, सम्मानित (व्यक्ति)

—باآنكه—[ਬਾ-ਆਂਕਿ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਭਾਵੇਂ, ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਅਗਰਚਿ ।

[बा-आँकि] फ़ा० अव्य० यद्यपि, अगरचि, होते हुए भी ।

—بااثر—[ਬਾ-ਅ-ਸਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਅਸਰ ਵਾਲਾ, ਰਸੂਖ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ ; ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਾ ; ਕਾਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बाअसर] फ़ा० अर० वि० प्रभाव युक्त, प्रतिष्ठित, पहुँच वाला, रसूख वाला ; काट करने वाला ।

—باارده—[ਬਾ ਇਰਾਦ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲਾ ।

[बाइराद:] अर० फ़ा० वि० पक्के इरादे वाला ।

—بااخلاص—[ਬਾ ਇਖ-ਲਾ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ਲੂਸ ਵਾਲਾ, ਸੱਚੀ ਨੀਤ ਵਾਲਾ, ਮਿੱਤਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਮਿਲਾਪੜਾ ।

[बा इख़-लास] फ़ा० अर० वि० सच्चा, निष्कपट, सच्चे दिल से मित्रता निभाने वाला, मिलनसार ।

—با ادب—[ਬਾ ਅਦਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਦਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਭਰਿਆ ਵਰਤਾਉ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਤਮੀਜ਼ ਵਾਲਾ ; ਤਮੀਜ਼ ਨਾਲ, ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ, ਸਾਦਰ ।

[बा अदब] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० शिष्टाचार युक्त, सम्मान करने वाला, सुसभ्य ; सभ्यता से, शिष्ट ढंग से, सादर ।

—با ایمان—[ਬਾ ਈਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਈਮਾਨਦਾਰ, ਸੱਚਾ, ਦਿਆਨਤਦਾਰ, ਧਰਮੀ ।

[बा ईमान] फ़ा० अर० वि० ईमानदार, सच्चा, दयानतदार, धर्मी ।

—با برکات—[ਬਾ ਬਰ-ਕਾਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲਾ, ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ, ਮੁਬਾਰਕ ।

[बा बर-कात] फ़ा० अर० वि० बरकतों वाला, सौभाग्यशाली, मुबारक ।

—با تدبیر—[ਬਾ ਤਦ-ਬੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿਉਂਤੀ, ਨੀਤੀ ਨਿਪੁੰਨ, ਨੀਤੀਵਾਨ, ਜੁਗਤੀ ; ਹੁਸ਼ਿਆਰ ।

[बा तद-बीर] फ़ा० वि० प्रवीण, कुशल, नीतिवान्, युक्ति वाला, होशियार ।

—با اتفاق—[ਬਾ-ਇੱਤਿਫ਼ਾਕ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ, ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ, ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਮਿਲਕੇ, ਇਕ ਸਲਾਹ ਤੇ ਇਕ ਖ਼ਿਆਲ ਹੋ ਕੇ ।

[बा-इत्तिफ़ाक़] अर० क्रि० वि० इत्तिफ़ाक़ से, सम्मति से, सहमति से, मिल कर, सर्व सम्मति से ।

—با تمیز—[ਬਾ-ਤਮੀਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸ਼ਊਰਵਾਲਾ, ਸਮਝਦਾਰ, ਸਿਆਣਾ, ਸੱਭਯ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ, ਚੰਗੇ ਵਰਤਾਉ ਵਾਲਾ ।

[बा-तमीज़] फ़ा० अर० वि० विवेकशील, समझदार, बुद्धिमान, सभ्य, अच्छा बर्ताव रखने वाला, अच्छे बुरे की पहचान करने वाला, शिष्टाचारी ।

—با حیا—[ਬਾ-ਹਯਾ] ਵਿ. ਸ਼ਰਮ ਵਾਲਾ, ਲੱਜਾਸ਼ੀਲ, ਲਜਿਆਵਾਨ, ਸ਼ਰਮੀਲਾ ।

[बा-हया] वि० लज्जा युक्त, लज्जावान्, लज्जाशील, शर्मीला ।

—با خبر—[ਬਾਖ਼ਬਰ] ਵਿ. ਜਾਣਕਾਰ, ਜਾਣਦਾਰ, ਜਾਗੂ, ਸੁਚੇਤ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ।

[बाख़बर] वि० जानकार, सचेत, सतर्क, सावधान, होशियार ।

—با خدا—[ਬਾਖ਼ੁਦਾ] ਵਿ. ਆਸਤਕ, ਧਰਮੀ, ਸੱਚਾ, ਈਮਾਨਦਾਰ ।

[बा ख़ुदा] वि० आस्तिक, धर्मी, सच्चा, ईमानदार ।

—باسلیق—[ਬਾਸਲੀਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਬਾਂਹ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਗ ।

[बासलीक़] अर० स्त्री० बाँह की दरम्यानी रग ।

—با شعور—[ਬਾ-ਸ਼ੁਊਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸ਼ਊਰ ਵਾਲਾ, ਸਮਝਦਾਰ, ਦਾਨਾ, ਬੁੱਧੀਮਾਨ ।

[बाशुऊर] फ़ा० अर० वि० शऊर वाला, समझदार, दाना, बुद्धिमान ।

—با شوق—[ਬਾ-ਸ਼ੌਕ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸ਼ੌਕਵਾਨ, ਸ਼ੌਕੀ ।

[बाशौक़] फ़ा० अर० वि० शौक़ रखने वाला, शौक़ीन ।

—با ضابطہ—[ਬਾ-ਜ਼ਾਬਿ-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬਾਕਾਇਦਾ ; ਜ਼ਾਬਤੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ ਅਨੁਕੂਲ ।

[बा-ज़ाबितः] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० नियमित, व्यवस्थित, बाक़ायदा; क़ानूनी, विधि अनुसार, नियमानुकूल ।

—با اعتبار—[ਬਾ-ਇ'ਅ-ਤਿਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਤਾਬਕ, ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ, ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ ।

[बा-इ'अतिबार] फ़ा० अर० क्रि० वि० अनुसार, मुताबिक़, हेतु, कारण से ।

—با فراغت—[ਬਾਫ਼ਿਰਾ-ਗ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਜੇਵੇਂ, ਬਹੁਲਤਾ ਵਿਚ, ਵਾਫ਼ਰ ।

[बाफ़िराग़त] फ़ा० अर० क्रि० वि० बहुत सा, अत्यधिक, प्रचुर मात्रा में ।

—با قاعدہ—[ਬਾ-ਕ਼ਾ-ਇਦਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿਯਮਤ, ਤਰੀਕੇ ਦਾ, ਨਿਯਮਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮਪੂਰਬਕ, ਲਗਾਤਾਰ, ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ।

[बाक़ाइदः] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० नियमित, विधिपूर्वक, नियमानुसार, नियमतः, लगातार, सिलसिले वार ।

—با قرینہ—[ਬਾ-ਕ਼ਰੀਨਹ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਢੰਗ ਨਾਲ, ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ।

[बा-क़रीनः] फ़ा० क्रि०, वि० अच्छे ढंग से, सुन्दर क्रम से ।

—با مراد—[ਬਾਮੁਰਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਸਫਲ ।

[बामुराद] फ़ा० वि० जिस की इच्छा पूरी हो गई हो, सफल ।

—با مروت—[ਬਾਮੁਰੱਵਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਇਆਵਾਨ, ਮਿਹਰਬਾਨ ; ਲਿਹਾਜ਼ਦਾਰ ।

[बामुरव्वत] फ़ा० वि० दयावान्, कृपालु, लिहाज़दार ।

—بامزہ —[ਬਾਮਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਸੁਆਦੀ, ਲੱਜ਼ਤਦਾਰ ।

[बामज़ा] फ़ा॰ वि॰ मज़ेदार, स्वादु, स्वादिष्ट ।

—باوصف —[ਬਾਵਸਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਅਵ. ਬਾਵਜੂਦ, ਭਾਵੇਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ।

[बावस्फ़] फ़ा॰ अर॰ अव्य॰ ऐसा होने पर भी, तिस पर भी, यद्यपि ।

—باوضع —[ਬਾਵਜ਼ਅ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸੁਚੱਜਾ ; ਫ਼ੈਸ਼ਨੇਬਲ ।

[बावज़अ] फ़ा॰ अर॰ वि॰ शिष्ट ; फ़ैशनेबल ।

—باوفا —[ਬਾਵਫ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਵਫ਼ਾਦਾਰ ।

[बावफ़ा] फ़ा॰ अर॰ वि॰ वफ़ादार ।

باب —[ਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੂਹਾ, ਫਾਟਕ; ਕਾਂਡ, ਅਧਿਆਇ, ਭਾਗ, ਸੈਕ, ਖੰਡ (ਪੁਸਤਕ ਦਾ) ; ਵਿਸ਼ਾ, ਮਾਮਲਾ, ਖ਼ਿਆਲ ; ਖਾਤਾ (ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ) ; ਸਬੰਧ, ਵਾਸਤਾ ।

[बाब] अर॰ पु॰ द्वार, दरवाज़ा, फाटक ; काण्ड, भाग, परिच्छेद, अध्याय, सर्ग (पुस्तक का) ; विषय, अभिप्राय, आशय, हिसाब खाता ; सम्बन्ध, वास्ता ।

—باب یافت —[ਬਾਬਯਾਫ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸ਼ਰੇਣੀਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਮੱਦਾਂ, ਖਾਤੇਵਾਰ ਮੱਦਾਂ ; ਖਾਤੇਵਾਰ, ਮੱਦਵਾਰ ।

[बाबयाफ़्त] फ़ा॰ पु॰ क्रि॰ वि॰ श्रेणीवार की हुई मदें, खातेवार मदें ; खातेवार, मदवार ।

بابا —[ਬਾਬਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਪ, ਪਿਉ, ਪਿਤਾ ; ਦਾਦਾ ; ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ, ਸੰਨਿਆਸੀ, ਫ਼ਕੀਰ, ਸਾਈਂ ਲੋਕ ।

[बाबा] फ़ा॰ पु॰ जनक, बाप, पिता; दादा ; बूढ़ा आदमी ; सन्यासी, फ़कीर, साईं ।

—بابا جان —[ਬਾਬਾ ਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਆਰਾ ਪਿਤਾ ।

[बाबा जान] फ़ा॰ पु॰ प्यारा पिता ।

بابت —[ਬਾਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਵ. ਹਿਸਾਬ, ਲੇਖਾ, ਖਾਤਾ, ਮੱਦ ; ਵਾਸਤੇ, ਲਈ, ਸਬੰਧ ਵਿਚ ।

[बाबत] अर॰ स्त्री॰ अव्य॰ हिसाब, लेखा, खाता, मद ; लिये, वास्ते, सम्बन्ध में ।

—بابت وار —[ਬਾਬਤ-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖਾਤੇ ਵਾਰ, ਮੱਦਵਾਰ ।

[बाबत-वार] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ खाते वार, मदवार ।

—بابت واری —[ਬਾਬਤ-ਵਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖਾਤੇਵਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ।

[बाबत-वारी] फ़ा॰ स्त्री॰ खातेवार अंकित वस्तुएँ ।

—بابت یافت —[ਬਾਬਤ-ਯਾਫ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ਾਸ ਹਿਸਾਬ ਦੀ ਲੇਖੇ ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ, ਖਾਤਾ ।

[बाबत-याफ़्त] फ़ा॰ स्त्री॰ विशेष हिसाब या लेखा की मदें, खाता ।

بابر —[ਬਾਬਰ] ਪੁ. ਘਾਹ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਜਿਸ ਦੇ ਰੱਸੇ ਵੱਟੇ ਤੇ ਚੱਪਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ।

[बाबर] पु॰ एक प्रकार की घास जिस का रस्सा बटते हैं और जिस के चप्पल भी बनाए जाते हैं ; एक प्रकार की मिठाई ।

بابر —[ਬਾਬਰ] ਪੁ. ਜ਼ਹੀਰੁੱਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਬਰ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ।

[बाबर] पु॰ ज़हीरुद्दीन मुहम्मद बाबर जो भारत का पहला मुग़ल सम्राट था ।

بابل —[ਬਾਬਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਰਾਕ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ ਤੇ ਦਰਿਆ ਫ਼ੁਰਾਤ ਤੇ ਵਸਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੱਤ ਅਜੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਜਾਦੂ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ।

[बाबिल] अर॰ पु॰ इराक का एक नगर जो बड़े भारी राज्य की राजधानी था और दरिया फ़ुरात पर आबाद था । वहां के बाग़ दुनिया के सात अजूबों में से एक गिने जाते थे । यह शराब और जादू के लिए प्रसिद्ध था ।

بابن —[ਬਾਬਿਨ] ਅੰਗ. ਇ. ਬਰੀਕ ਫ਼ੀਤਾ ਜੋ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਕੋਟਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਡੋਰੀ ।

[बाबिन] अंग॰ स्त्री॰ बारीक फ़ीता जो सिपाहियों के कोटों पर लगाया जाता है, डोरी ।

بابو —[ਬਾਬੂ] ਪੁ. ਰਾਜਕੁਮਾਰ ; ਸਰਦਾਰ, ਭਾਈ ; ਵੱਡੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦਾ ਬੰਦਾ ; ਸਨਮਾਨਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ; ਮਾਲਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ; ਪਿਤਾ ; ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ; ਕਲਰਕ, ਮੁਨਸ਼ੀ ।

[बाबू] पु॰ राजकुमार ; सरदार, भद्रपुरुष ; कुलीन पुरुष ; सम्मानार्थ प्रयुक्त होने वाला शब्द ; मालिक का पुत्र ; पिता; बच्चों के लिये प्यार का शब्द ; क्लर्क, मुन्शी ।

—بابونہ —[ਬਾਬੂਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ ।

[बाबूनः] फ़ा॰ पु॰ एक बूटी जिसके फूलों का तेल जोड़ के दर्द के लिये लाभदायक होता है ।

بابی —[ਬਾਬੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਈਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਫ਼ਿਰਕਾ ਜੋ ਬਾਬੁੱਲਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ; ਚੁੰਮੀ ; ਚੁੰਘੀ, ਮੰਮਾ ।

[बाबी] फ़ा॰ पु॰ स्त्री॰ ईरान का एक धार्मिक सम्प्रदाय जो बाबुल्ला को अपना पैग़म्बर मानता है ; चुम्बन ; स्तन, पयोधर ।

باپ —[ਬਾਪ] ਪੁ. ਪਿਉ, ਪਿਤਾ ; ਵੱਡਾ, ਬਜ਼ੁਰਗ ।

[बाप] पु॰ पिता, जनक ; बड़ा, बुज़ुर्ग

—باپ دادا—[ਬਾਪ-ਦਾਦਾ] ਪੁ. ਵੱਡ-ਵਡੇਰੇ, ਪਿਉ ਦਾਦਾ।
[बाप-दादा] पु॰ पूर्वज, पिता पितामह।

بات—[ਬਾਤ] ਇ. ਗੱਲ, ਕਥਨ, ਬਚਨ, ਗੁਫ਼ਤਗੂ, ਵਾਰਤਾਲਾਪ; ਪਰਿਸਥਿਤੀ; ਸੁਨੇਹਾ; ਗੱਲ-ਬਾਤ, ਕਹਾਣੀ, ਮਾਮਲਾ, ਕੰਮ, ਮਤਲਬ; ਘਟਨਾ; ਸਫ਼ਾਈ; ਕਸੂਰ; ਕਾਰਨ; ਵਾਅਦਾ; ਸਾਖ; ਨਸੀਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ; ਨੁਕਤਾ, ਭੇਤ।
[बात] स्त्री॰ कहा हुआ सार्थक वाक्य, कथन, वचन, गुफ़्तगू, वार्तालाप; परिस्थिति; सन्देश; बातचीत; कहानी, मामला, काम, उद्देश्य; घटना; सफ़ाई; दोष; कारण; वादा; साख; नसीहत, शिक्षा; नुक्ता, भेद।

—بات چیت—[ਬਾਤ ਚੀਤ] ਇ. ਬੋਲਚਾਲ, ਗੁਫ਼ਤਗੂ, ਗੱਲ ਬਾਤ, ਵਾਰਤਾਲਾਪ।
[बातचीत] स्त्री॰ बोलचाल, सम्भाषण, वार्तालाप, बातचीत।

باتری—[ਬਾਤਰੀ] ਅੰਗ. ਇ. ਤੋਪਖ਼ਾਨਾ।
[बातरी] अंग॰ स्त्री॰ तोपख़ाना।

باتونی—[ਬਾਤੂਨੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਗਲਪੱਟੀ; ਗਾਲੜੀ, ਗੱਪੀ; ਬਕਵਾਸੀ।
[बातूनी] वि॰ पु॰ ज़्यादा बातें बनाने वाला, वाचाल; बतक्कड़, गप्पी; बकवासी।

باٹ—[ਬਾਟ] ਪੁ. ਵੱਟਾ।
[बाट] पु॰ बट्टा।

باٹ—[ਬਾਟ] ਪੁ. ਰਸਤਾ, ਰਾਹ, ਪਥ, ਡੰਡੀ, ਸੜਕ।
[बाट] पु॰ रास्ता, मार्ग, पथ, पगडंडी, सड़क।

باٹ پیمانہ—[ਬਾਟ ਪੈਮਾਨ:] ਪੁ. ਵਪਾਰ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜੰਤਰ।
[बाट पैमान:] पु॰ व्यापार के माल की जाँच पड़ताल करने का यन्त्र।

باٹی—[ਬਾਟੀ] ਇ. ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਖਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਅਹਾਤਾ, ਪਲਾਟ।
[बाटी] स्त्री॰ इमारत बनाने के लिए रखा ज़मीन का टुकड़ा, अहाता, प्लॉट।

باٹی—[ਬਾਟੀ] ਇ. ਕੋਲਿਆਂ ਤੇ ਸੇਕ ਕੇ ਪਕਾਈ ਹੋਈ ਰੋਟੀ, ਪੇੜੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਕੋਲਿਆਂ ਤੇ ਸੇਕੀ ਹੋਈ ਰੋਟੀ।
[बाटी] स्त्री॰ कोयलों पर सेंक कर पकाई हुई रोटी, पेड़े जैसी कोयलों पर सेंकी हुई रोटी।

باج—[ਬਾਜ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ਿਰਾਜ, ਮਹਿਸੂਲ, ਟੈਕਸ, ਕਰ, ਮਾਮਲਾ, ਮਾਲੀਆ।
[बाज] फ़ा॰ पु॰ ख़िराज, महसूल, कर, टैक्स, मामला, मालगुज़ारी।

—باج گزار—[ਬਾਜ-ਗੁਜ਼ਾਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ਿਰਾਜ ਭਰਨ ਵਾਲਾ, ਅਧੀਨ ਰਾਜਾ।
[बाज-गुज़ार] वि॰ पु॰ कर देने वाला, अधीन राजा।

—باج گزاری—[ਬਾਜ-ਗੁਜ਼ਾਰੀ] ਇ. ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਹਾਲਤ।
[बाज-गुज़ारी] स्त्री॰ कर देने की क्रिया अथवा स्थिति।

—باج گیر—[ਬਾਜ-ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ਿਰਾਜ ਲੈਣ ਵਾਲਾ; ਕਰ-ਗ੍ਰਾਹੀ ਰਾਜਾ।
[बाज-गीर] फ़ा॰ वि॰ पु॰ ख़िराज लेने वाला, कर वसूल करने वाला राजा।

باجا—[ਬਾਜਾ] ਪੁ. ਵਾਜਾ, ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੰਤਰ, ਸਾਜ਼।
[बाजा] पु॰ बाजा, वाद्य यन्त्र, साज़।

—باجا گاجا—[ਬਾਜਾ-ਗਾਜਾ] ਪੁ. ਵਾਜਾ ਗਾਜਾ, ਢੋਲ ਢਮੱਕਾ, ਧੂਮ ਧਾਮ।
[बाजागाजा] पु॰ अनेक प्रकार के बजते हुए या बजने वाले बाजों का समूह, ढोल ढमक्का, धूमधाम।

باجرا، باجرہ—[ਬਾਜਰਾ, ਬਾਜਰ:] ਪੁ. ਇਕ ਅਨਾਜ, ਬਾਜਰਾ; ਫੁਹਾਰ।
[बाजरा, बाजर:] पु॰ एक प्रकार का अनाज, बाजरा; फुहार।

باجری—[ਬਾਜਰੀ] ਇ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨਾਜ, ਬਾਜਰਾ।
[बाजरी] स्त्री॰ अन्न विशेष, बाजरा।

باجنا—[ਬਾਜਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵੱਜਣਾ (ਸਾਜ਼), ਅਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਣਾ, ਖੜਕਣਾ, ਠਹਿਕਣਾ; ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦੂਜੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣਾ; ਪਰਸਿੱਧੀ ਹੋਣਾ, ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਹੋਣਾ।
[बाजना] क्रि॰ अक॰ बजना (साज़ का) आवाज़ करना, शब्द करना, ठहकना; एक चीज़ का दूसरी चीज़ से टकराना; ख्याति होना, प्रसिद्धि होना।

باجنتر، باجنتری—[ਬਾਜੰਤਰ - ਬਾਜੰਤਰੀ] ਪੁ. ਵਾਜੇ ਵਾਲਾ, ਰਾਗੀ; ਉਹ ਟੈਕਸ ਜੋ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[बाजन्तर - बाजन्तरी] पु॰ बाजे वाला, गायक; वह कर जो गाने बजाने वालों से लिया जाता है।

باجی—[ਬਾਜੀ] ਤੁਰ. ਇ. ਭੈਣ, ਬੀਬੀ।
[बाजी] तुर्क॰ स्त्री॰ बहन, दीदी।

باجھ—[ਬਾਝ] ਇ. ਭਾਗ ਬਾਂਟ, ਹਿੱਸਾ, ਲਗਾਨ; ਜਿੰਨੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਰਕਮ; ਛਾਂਟ, ਵੰਡ; ਵੰਡ, ਤਕਸੀਮ।
[बाझ] स्त्री॰ मामला, चन्दा, लगान; हर एक के हिस्से आया लगान; छाँट, चुनाव; विभाजन, बाँट।

باچھ—[ਬਾਛ] ਇ. ਮੂੰਹ, ਵਰਾਛ।

[बाछ] स्त्री॰ मुख, मुख का प्रान्त भाग जहाँ दोनों होंठ जुड़ते हैं।

باچھا—[ਬਾਛਾ] ਪੁ. ਗਾਂ ਦਾ ਨਰ ਬੱਚਾ, ਵੱਛਾ।

[बाछा] पु॰ गाय का नर बच्चा, बछड़ा।

باختر—[ਬਾਖ਼-ਤਰ] ਪੁ. ਚੜ੍ਹਦਾ, ਪੂਰਬ; ਲਹਿੰਦਾ, ਪੱਛਮ; ਬਲਖ਼ ਦੇਸ਼।

[बाख़-तर] पु॰ पूर्व, प्राची; पच्छिम, पश्चिम; बलख़ प्रदेश।

باختہ—[ਬਾਖ਼-ਤ:] ਵਿ. ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਮਾਸਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ "ਹਵਾਸ ਬਾਖ਼ਤ:"।

[बाख़-त:] वि॰ हारा हुआ, इस का प्रयोग समासों में होता है जैसे 'हवास बाख़-त:'।

باخہ—[ਬਾਖ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੱਛੂ, ਕੱਛੂ ਕੁੰਮਾ।

[बाख़:] फ़ा॰ पु॰ कच्छप, कूर्म।

باد—[ਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਵਾ, ਵਾ, ਪੌਣ।

[बाद] फ़ा॰ स्त्री॰ वायु, हवा, पवन।

—باد پا—[ਬਾਦ-ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਵਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ ਚਲਣ ਵਾਲਾ (ਘੋੜਾ), ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ (ਘੋੜਾ)।

[बाद-पा] फ़ा॰ वि॰ वायु की तरह तेज़ चाल से चलने वाला (घोड़ा), शीघ्र-गति (घोड़ा)।

—باد پیما—[ਬਾਦ-ਪੈਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ; ਗੱਪੀ, ਝੱਖੀ, ਬਕਵਾਸੀ।

[बाद-पैमा] फ़ा॰ वि॰ तेज़ रफ़्तार; गप्पी, मिथ्यावादी, बकवासी।

—باد تند—[ਬਾਦੇਤੁੰਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੇਜ਼ ਹਵਾ, ਝੱਖੜ, ਹਨੇਰੀ, ਅੰਧੀ।

[बादेतुन्द] फ़ा॰ स्त्री॰ तेज़ हवा, झंझावात, अँधेरी, झक्कड़।

—باد رفتار—[ਬਾਦ-ਰਫ਼-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਵਾ ਵਰਗਾ ਤੇਜ਼, ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ।

[बाद-रफ़-तार] फ़ा॰ वि॰ वायु के समान तेज़ रफ़्तार, प्रबल वेग वाला।

—بادزن—[ਬਾਦ-ਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਖਾ।

[बाद-ज़न] फ़ा॰ पु॰ पंखा।

—باد سموم—[ਬਾਦੇ ਸਮੂਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹਵਾ ਜੋ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਹੈ।

[बादे समूम] फ़ा॰ स्त्री॰ अति उष्ण तथा विषैली वायु जो मरुस्थलों में चलती है।

—باد صبا—[ਬਾਦੇ ਸਬਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੜਕੇ ਦੀ ਹਵਾ, ਪੁਰਾ।

[बादे सबा] फ़ा॰ स्त्री॰ प्रातः काल की वायु, सवेरे की हवा।

—باد شرطہ—[ਬਾਦੇ ਸ਼ੁਰ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਫ਼ਕ ਹਵਾ, ਹਵਾ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ।

[बादे-शुर-त:] फ़ा॰ स्त्री॰ अनुकूल वायु, वह हवा जो जहाज़ को ठीक रास्ते पर ले जावे।

—باد کش—[ਬਾਦ-ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਖਾ; ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ; ਧੌਂਕਣੀ, ਖੱਲ।

[बाद-कश] फ़ा॰ पु॰ पंखा; रोशनदान; धौंकनी, खाल।

—باد گرد—[ਬਾਦ ਗਿਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਵਰੋਲਾ।

[बादगिर-द] फ़ा॰ पु॰ बगूला, बवंडर।

—باد مخالف—[ਬਾਦੇਮੁਖ਼ਾਲਿਫ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਾ ਮਾਫ਼ਕ ਹਵਾ, ਉਲਟੀ ਹਵਾ।

[बादेमुख़ालिफ़] फ़ा॰ स्त्री॰ प्रतिकूल वायु, उलटी हवा।

—باد مراد—[ਬਾਦੇਮੁਰਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਫ਼ਕ ਹਵਾ, ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਯੂ।

[बादेमुराद] फ़ा॰ स्त्री॰ मुआफ़िक हवा, अनुकूल वायु।

—باد موافق—[ਬਾਦੇਮੁਵਾਫ਼ਿਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਮਾਫ਼ਕ ਹਵਾ, ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਯੂ।

[बादेमुवाफ़िक़] फ़ा॰ अ॰ स्त्री॰ मुआफ़िक़ हवा, अनुकूल वायु।

—باد نما—[ਬਾਦਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਵਾ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਜੰਤਰ।

[बादनुमा] फ़ा॰ पु॰ वायु की दिशा बताने वाला यन्त्र।

باد—[ਬਾਦ] ਪੁ. ਮਿਲਾਵਟ, ਖੋਟ।

[बाद] पु॰ मिलावट, खोट।

بادار—[ਬਾਦਾਰ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਘਰ, ਮਹੱਲ, ਅਨਾਜ ਦਾ ਕੋਠਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇ।

[बादार] पु॰ महल, बड़ा घर, अनाज रखने का कमरा जिस की कुर्सी बहुत ऊँची होवे।

بادام—[ਬਾਦਾਮ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਫਲ ਤੇ ਉਹਦਾ ਬਿਰਛ, ਬਦਾਮ; ਮਸ਼ੂਕ ਦੀ ਅੱਖ।

[बादाम] पु॰ एक प्रसिद्ध वृक्ष तथा उसके फल जो मेवों में गिने जाते हैं, बादाम; प्रेयसी की आँख।

بادامہ—[ਬਾਦਾਮ:] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ, ਗੋਦੜੀ, ਟੋਟਾ ਟੋਟਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਾਕੀਆਂ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਕਪੜਾ ਜਿਸਨੂੰ ਫ਼ਕੀਰ ਉੱਪਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

[बादाम:] पु० एक प्रकार का रेशमी कपड़ा, फटे पुराने टुकड़ों को जोड़ कर बनाया हुआ कपड़ा जिसे फ़क़ीर ओढ़ते हैं ।

بادامی—[ਬਾਦਾਮੀ] ਵਿ. ਬਦਾਮੀ, ਬਦਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ; ਬਦਾਮ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ (ਅੱਖ) ।

[बादामी] वि० बादाम के से रंग का, बदामी ; बादाम की शक्ल की (आँख) ।

باد باختی—[ਬਾਦ-ਬਾਖ਼ਤੀ] ਇ. ਬਾਕੀ, ਘਟਾਉ, ਤਫ਼ਰੀਕ ।

[बाद-बा.ख़्ती] स्त्री० बाक़ी, घटाव, तफ़रीक़ ।

باد بان—[ਬਾਦ-ਬਾਨ] ਪੁ. ਬੇੜੀ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਪੜਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਵਾ ਭਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਹ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਪਾਲ ।

[बाद-बान] पु० किश्ती अथवा जहाज़ का पर्दा जिस में हवा भर जाने से वह चलता है, पाल ।

بادبانی—[ਬਾਦ-ਬਾਨੀ] ਵਿ. ਬਾਦਬਾਨ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਬਾਨ ਦਾ, ਬਾਦਬਾਨ ਸਬੰਧੀ ।

[बाद-बानी] वि० बादबान वाला, बादबान का, बादबान से सम्बंधित ।

باد خایہ—[ਬਾਦ-ਖ਼ਾਯਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫ਼ਲ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ; ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫ਼ੋਤੇ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅੰਡ-ਵਿਰਧੀ ।

[बाद-ख़ाय:] फ़ा० पु० वह व्यक्ति जिसके अण्डकोष उतर गये हों ; एक रोग जिस में अण्डकोष बढ़ जाते हैं, अण्ड-वृद्धि ।

باد خور—[ਬਾਦ-ਖ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਲ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[बाद-ख़ोर] फ़ा० पु० घोड़ों का एक रोग जिस में बाल झड़ जाते हैं ।

باد خورہ - باد خورا—[ਬਾਦ-ਖ਼ੋਰਾ - ਬਾਦ-ਖ਼ੋਰਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਰ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੋਲ ਉਤੇ ਸਿੱਕਰ ਜੇਹੇ ਜੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਲ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[बाद-ख़ोरा - बाद-ख़ोर:] फ़ा० पु० खोपड़ी का एक रोग जिस में खोपड़ी पर पपड़ी सी जम जाती है और बाल झड़ने लग जाते हैं ।

باد رنج—[ਬਾਦ-ਰੰਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਰੰਗੀ, ਸੰਤਰਾ ।

[बाद-रंज] अर० पु० नारंगी, संतरा ।

باد رنگ—[ਬਾਦ-ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਰੰਗੀ, ਸੰਤਰਾ, ਸੰਗਤਰਾ ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖੀਰਾ ਜਾਂ ਤਰ ।

[बाद-रंग] फ़ा० पु० नारंगी, संतरा, संगतरा ; एक प्रकार का खीरा अथवा ककड़ी ।

باد رنگین—[ਬਾਦ-ਰੰਗੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖੀਰਾ ।

[बाद-रंगीन] फ़ा० पु० एक प्रकार का बड़ा खीरा ।

باد ریس باد ریشہ—[ਬਾਦ-ਰੀਸ:, ਬਾਦ-ਰੀਸ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਕੜੀ ਜਾਂ ਚਮੜੇ ਦੀ ਗੋਲ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਤੱਕਲੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਚਮਰਖ, ਉਹ ਗੋਲ ਲਕੜੀ ਜੋ ਤੰਬੂ ਦੀ ਚੋਬ ਦੇ ਉਪਰ ਰਖਦੇ ਹਨ ।

[बाद-रीस:, बाद-रीश:] फ़ा० पु० लकड़ी या चमड़े की गोल चीज़ जो तकले पर चढ़ाई जाती है, फिरकी ; वह गोल लकड़ी जो ख़ेमे की चोब के ऊपर रखते हैं ।

باد ریز—[ਬਾਦ-ਰਿਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੱਤ ਨਾਲ ਲਟਕਾਇਆ ਲਕੜੀ ਦਾ ਪੱਖਾ, ਪੱਖਾ ; ਛੱਤ ਦਾ ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ ।

[बाद-रिज़:] फ़ा० पु० छत से लटकाया हुआ लकड़ी का पंखा, पंखा ; छत का रोशनदान ।

باد سنج—[ਬਾਦ ਸੰਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਿਜ਼ੂਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਹਵਾਈ ਕਿਲੇ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲਾ ; ਮਗ਼ਰੂਰ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਖ਼ੋਰਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਬਾਜ਼, ਆਕੜ ਖ਼ਾਂ ।

[बाद संज] फ़ा० वि० व्यर्थ की चिन्ता करने वाला, व्यर्थ की बातें बनाने वाला ; डींग मारने वाला, शेख़ी ख़ोरा, शेख़ीबाज़, गर्वीला ।

بادشاہ—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਰਾਜਾ, ਸਮਰਾਟ ; ਹਾਕਮ ; ਕਾਮਲ ਉਸਤਾਦ ; ਖ਼ੁਦ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ; ਬੇਪਰਵਾਹ, ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ; ਭੋਲਾ (ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ) ।

[बाद-शाह] फ़ा० पु० सम्राट, राजा, महाराज, राज्य का मालिक; हाकिम; उस्ताद; स्वतन्त्र ; बेपरवाह, भोला भाला ; भोला (व्यंग्य से) ।

—بادشاہانہ—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਵਰਗਾ, ਸ਼ਾਹੀ ।

[बाद-शाहान:] फ़ा० वि० बादशाहों जैसा, शाही ।

—بادشاہت—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਲਤਨਤ, ਹਕੂਮਤ, ਰਾਜ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ, ਰਾਜਧਾਨੀ ।

[बाद-शाहत] फ़ा० स्त्री० हुकूमत, शासन, राज्य, बादशाही; राजधानी ।

—بادشاہزادہ—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ, ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਰਾਜਪੁੱਤਰ, ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਕੰਵਰ ।

[बाद-शाह ज़ाद:] फ़ा० पु० शाहज़ादा, राजकुमार, राज-पुत्र, कुंवर, राजकुंवर ।

—بادشاہزادی—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹ-ਜ਼ਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ, ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ, ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ।

[बाद-शाह-ज़ादी] फ़ा० स्त्री० बादशाह की पुत्री, राज-कुमारी, शाहज़ादी ।

—بادشاہی—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੰਬੰਧੀ ; ਸਲਤਨਤ, ਹਕੂਮਤ, ਰਾਜ, ਰਾਜ ਕਾਜ ; ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ।

[बाद-शाही] फ़ा॰ वि॰ स्त्री॰ बादशाह का, बादशाह से सम्बन्धित, बादशाहों का सा ; बादशाह का राज्य, साम्राज्य, बादशाह का शासनकाल ; राज्यकार्य ; स्वाधीनता ।

—بادشاہی حق—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ ਹੱਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ, ਰਾਜ-ਅਧਿਕਾਰ ।

[बादशाही हक़] फ़ा॰ अर॰ पु॰ बादशाह का हिस्सा अथवा अधिकार, राज्याधिकार ।

—بادشاہی حکم—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ ਹੁਕ-ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਰਾਜ-ਘੋਸ਼ਣਾ ।

[बाद-शाही हुक्म] फ़ा॰ पु॰ शाही आदेश, राजाज्ञा ।

—بادشاہی خرچ—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਰ-ਚ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖ਼ਰਚ, ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਖ਼ਰਚ, ਅਮੀਰਾਨਾ ਖ਼ਰਚ ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚ, ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਖ਼ਰਚ ।

[बाद-शाही ख़र-च] फ़ा॰ पु॰ बादशाह का निजी व्यय, शाही ख़र्च ; अमीराना ख़र्च, फ़ज़ूल ख़र्ची, शक्ति से बढ़ कर किया जाने वाला ख़र्च ।

—بادشاہی سند—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ ਸਨਦ] ਇ. ਇਕ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਫ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਗੀਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ।

[बाद-शाही सनद] स्त्री॰ एक प्रतिज्ञा पत्र जिस में माफ़ी ज़मीन अथवा जायदाद का हुक्म हो ।

—بادشاہی گھرانہ—[ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ ਘਰਾਨ:] ਪੁ. ਰਾਜ ਘਰਾਣਾ, ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨ।

[बाद-शाही घरान:] पु॰ राजवंश, शाही ख़ानदान ।

—بادشہ—[ਬਾਦ-ਸ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਕ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।

[बाद-श:] फ़ा॰ पु॰ मालिक, बादशाह ।

بادِ فرنگ—[ਬਾਦੇਫ਼ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਤਸ਼ਕ, ਗਰਮੀ ।

[बादेफ़रंग] फ़ा॰ पु॰ आतशिक, उपदंश ।

باد فروش—[ਬਾਦ ਫ਼ਰੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ, ਚਾਪਲੂਸ, ਚਿਲੀਕੁੱਕੜ; ਗਲਾਧੜ, ਗੱਪੀ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਖ਼ੋਰਾ ; ਭੰਡ ।

[बाद-फ़रोश] फ़ा॰ पु॰ ख़ुशामदी, चापलूस, चाटुकार ; बातूनी, गप्पें हाँकने वाला, शेख़ी बाज़, भांड ।

بادل—[ਬਾਦਲ] ਪੁ. ਬੱਦਲ, ਘਟ, ਘਟਾ ।

[बादल] पु॰ मेघ, घन, घटा ।

بادلہ - بادلا—[ਬਾਦਲਾ - ਬਾਦਲ:] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਰਬਫ਼ਤ, ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਜੋ ਗੋਟਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

[बादला - बादल:] पु॰ एक प्रकार का रेशमी कपड़ा जिस में सोने चांदी की तारें बुनी जाती हैं, ज़रबफ़्त, सोने या चाँदी की तारें जो गोटा बनाने के काम आती हैं ।

بادلی—[ਬਾਦਲੀ] ਇ. ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ।

[बादली] स्त्री॰ रेशमी कपड़ा जिस के इर्द गिर्द सोने की तारों का काम किया हुआ हो ।

باد مہرہ—[ਬਾਦ ਮੁਹਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੱਪ ਦਾ ਮਣਕਾ, ਮੁਹਰਾ ਜੋ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗੇ ਥਾਂ ਤੇ ਰਖਣ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਚੂਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

[बाद मुहर:] फ़ा॰ पु॰ साँप की मणि ; एक प्रकार का पत्थर जो कि साँप के डंक वाली जगह पर लगाने से विष को चूस लेता है ।

بادنجان—[ਬਾਦਨ-ਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਤਾਊਂ, ਬੈਂਗਣ, ਬੈਂਗਨ ।

[बादन-जान] फ़ा॰ पु॰ बैंगन, भंटा ।

بادہ—[ਬਾਦ:] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ, ਮਦ, ਦਾਰੂ, ਲਾਲਪਰੀ ।

[बाद:] फ़ा॰ पु॰ शराब, मद्य, सुरा, मदिरा ।

—بادہ پرست—[ਬਾਦ: ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਆਦੀ, ਸ਼ਰਾਬੀ ।

[बाद: परस-त] फ़ा॰ पु॰ शराब पीने का आदी, शराबी ।

—بادہ کش—[ਬਾਦ: ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬੀ ।

[बाद: कश] फ़ा॰ पु॰ शराबी ।

—بادہ کشی—[ਬਾਦ: ਕਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बाद: कशी] फ़ा॰ स्त्री॰ शराब पीने का भाव ।

—بادہ گسار—[ਬਾਦ: ਗੁਸਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਆਦੀ, ਸ਼ਰਾਬੀ ।

[बाद: गुसार] फ़ा॰ पु॰ मदिरा पीने का आदी, शराबी ।

—بادھ—[ਬਾਧ] ਇ. ਡੋਰੀ, ਰੱਸੀ ।

[बाध] स्त्री॰ डोरी, रस्सी ।

بادھا—[ਬਾਧਾ] ਪੁ. ਵਾਧਾ, ਚੜ੍ਹਤੀ ; ਵਧੀਕੀ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ ; ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ, ਸਾਏ ਆਦਿ ਦੀ ਪਕੜ; ਦੁਖ, ਦਰਦ, ਬੀਮਾਰੀ ।

[बाधा] पु॰ वृद्धि, बढ़ौती ; अधिकता, ज़्यादती ; भूतप्रेत साया आदि की पकड़ ; दुःख, दर्द, बीमारी ।

باد ہوائی—[ਬਾਦ ਹਵਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਬੇਹੂਦਾ, ਆਵਾਰਾ ; ਵਾਹੀਯਾਤੀ, ਬੇਹੂਦਗੀ ।

[बाद हवाई] फ़ा० वि० स्त्री० बेहूदा, फ़ज़ूल, आवारा ; बेहूदगी ; वाचालता, बकवाद ।

بادی—[ਬਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਰੀਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ; ਰੀਹ ।

[बादी] फ़ा० वि० स्त्री० शरीर में वायु का विकार उत्पन्न करने या बढ़ाने वाला; शरीर में से वायु का प्रकोप ।

بادی—[ਬਾਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੋਢੀ, ਲਿਖਾਰੀ ।

[बादी] अर० वि० आरम्भ करने वाला, प्रवर्तक, संचालक; लेखक ।

—بادی الرأے—[ਬਾਦੀਉੱਰਾਇ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਰਸਰੀ ਰਾਏ, ਪਹਿਲੀ ਰਾਇ ।

[बादीउर्राइ] फ़ा० स्त्री० सरसरी राय, पहली राय ।

—بادی النظر میں—[ਬਾਦੀ ਉਨੱ-ਜ਼ਰ ਮੇਂ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ।

[बादी उन्नज़र में] अर० क्रि० वि० सरसरी दृष्टि से, देखते ही, पहली नज़र में ।

بادیاں—[ਬਾਦ-ਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੌਂਫ ।

[बाद-यां] फ़ा० पु० सौंफ़ ।

بادی چور—[ਬਾਦੀ ਚੋਰ] ਪੁ. ਪੱਕਾ ਚੋਰ, ਪੁਰਾਣਾ ਚੋਰ, ਆਦੀ ਚੋਰ ।

[बादी चोर] पु० पुराना चोर, पक्का चोर ।

1 بادیہ—[ਬਾਦਿਯ.] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਪਿਆਲਾ, ਵੱਡਾ ਕਟੋਰਾ, ਬਾਟਾ ; ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ; ਤਾਂਬੇ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪਿਆਲੇ ਵਰਗਾ ਬਰਤਨ ।

[बादियः] फ़ा० पु० एक बड़ा प्याला, बड़ा कटोरा; मिट्टी का प्याला ; ताँबे अथवा पीतल का एक बड़े प्याले के आकार का पात्र ।

2 بادیہ—[ਬਾਦਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬੀਆਬਾਨ, ਉਜਾੜ, ਜੰਗਲ ।

[बादियः] अर० पु० निर्जन स्थान, उजाड़, जंगल ।

—بادیہ پیما—[ਬਾਦਿਯ: ਪੈਮਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बादियः पैमा] अर० फ़ा० पु० जंगल में घूमने वाला, वन में भ्रमण करने वाला ।

—بادیہ گرد—[ਬਾਦਿਯ: ਗਰ-ਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बादियः गर-द] अर० फ़ा० वि० पु० जंगल में घूमने वाला ।

1 بار—[ਬਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ; ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ।

[बार] अर० वि० पु० नेकी करने वाला ; परमेश्वर का नाम

2 بار—[ਬਾਰ] ਪੁ. ਵਾਰੀ, ਪਾਰੀ ; ਮੌਕਾ, ਅਵਸਰ ; ਸਪਤਾਹ ਦਾ ਕੋਈ ਦਿਨ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੂਹਾ ।

[बार] पु० बारी, पारी ; मौक़ा, अवसर ; सप्ताह का कोई दिन, दरवाज़ा, किवाड़ ।

3 بار—[ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪਿਛੇ, ਸਥਾਨਵਾਚੀ ਪਿਛੇਤਰ ਜਿਵੇਂ

[बार] फ़ा० प्रत्य० स्थानवाचक प्रत्यय—जैसे

4 بار—[ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਜ਼ਨ, ਲੱਦ; ਭਾਰ, ਬੋਝਾ, ਫਲ, ਨਤੀਜਾ ; ਅਦਾਲਤ, ਕਚਹਿਰੀ ; ਗਰਭ ; ਪੈਦਾਵਾਰ, ਫ਼ਸਲ ।

[बार] फ़ा० पु० भार, बोझ, वज़न, लादने का माल ; फल, परिणाम ; अदालत, कचहरी ; गर्भ ; पैदावार, फ़सल ।

—بار بردار—[ਬਾਰ ਬਰਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਭਾਰ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਕੁਲੀ ; ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਤੇ ਬੋਝਾ ਢੋਇਆ ਜਾਏ ।

[बार बरदार] फ़ा० वि० पु० बोझा उठाने वाला ; कुली ; वह पशु जिस पर बोझा ढोते हैं ।

—بار برداری—[ਬਾਰ ਬਰ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਢੋਆ ਢੁਆਈ, ਭਾਰ ਢੋਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਭਾਰ ਢੋਣ ਦੇ ਸਾਧਨ-ਵਸੀਲੇ, ਘੋੜੇ, ਗੱਧੇ ਆਦਿ ; ਮਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਗੱਡਿਆਂ ਘੋੜਿਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਭਾੜਾ ; ਢੋਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਸਬਾਬ, ਸਾਮਾਨ, ਮਾਲ ਆਦਿ ।

[बार बर-दारी] फ़ा० स्त्री० बोझा उठाने के साधन—(घोड़ा, गधा, ऊंट आदि) ; बोझा ढोने का भाड़ा, मजदूरी, ढोया जाने वाला सामान ।

—بار تردید—[ਬਾਰੇਤਰ-ਦੀਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਜਵਾਬ ਦੇਹੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ।

[बारे तर-दीद] फ़ा० अर० पु० उत्तर देने की ज़िम्मेवारी, उत्तरदायित्व ।

—بار ثبوت—[ਬਾਰੇ-ਸੁਬੂਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇ-ਵਾਰੀ ।

[बारेसुबूत] फ़ा० पु० साबित करने की ज़िम्मेवारी ।

—بار خاطر—[ਬਾਰੇ ਖ਼ਾ-ਤਿਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਨ ਤੇ ਪਿਆ ਬੋਝ, ਮਨ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ, ਮਾਨਸਿਕ ਦੁੱਖ ।

[बारे ख़ा-तिर] फ़ा० पु० मन पर पड़ा बोझ, मन को कष्ट देने वाली बात, मानसिक दुःख ।

—بار رہن—[ਬਾਰੇ ਰਹ-ਨ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਰਹਿਨ ਰੱਖੀ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ।

[बारे रह्-न] फ़ा॰ अर॰ पु॰ रहन रखी हुई वस्तु पर ऋण का भार ।

—بار غم—[ਬਾਰੇ ਗ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ਮ ਦਾ ਬੋਝ, ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਭਾਰ ।

[बारे ग़म] फ़ा॰ पु॰ ग़म का बोझ, चिन्ता का भार ।

1 بارا—[ਬਾਰਾ] ਪੁ. ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ; ਗੀਤ ਜੋ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਚਰਸੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਉਲਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

[बारा] पु॰ सिंचाई के लिए कुएं से पानी निकालने का भाव ; गीत जो पानी निकालते समय गाया जाये ; वह मनुष्य जो चरसे में से पानी उलटाता है ।

2 بارا—[ਬਾਰਾ] ਪੁ. ਜੰਤਰੀ ਵਿਚੋਂ ਤਾਰ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

[बारा] पु॰ जन्तरी में से तार खींचने का काम ।

بارات—[ਬਾਰਾਤ] ਇ. ਬਰਾਤ, ਜੰਞ, ਜਨੇਤ ।

[बारात] स्त्री॰ बरात, बरयात्रा, जनेत ।

باراجوری—[ਬਾਰਾਜੋਰੀ] ਇ. ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧੀਂਗਾ ਮੁਸ਼ਤੀ, ਧੱਕਾ ਸ਼ਾਹੀ ।

[बाराजोरी] स्त्री॰ बलात्कार, ज़बरदस्ती, धींगा जोरी ।

بار الٰہ—[ਬਾਰ ਅਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਈਸ਼ਵਰ ।

[बार अलाह] अर॰ पु॰ परमेश्वर, परमात्मा ।

بار الٰہی—[ਬਾਰੇ ਇਲਾਹੀ] ਅਰ. ਅਵ. ਐ ਖ਼ੁਦਾ, ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੂੰ ਹੀ ।

[बारे इलाही] अर॰ अव्य॰ हे ईश्वर, हे परमात्मा, हे भगवान ।

باراں—[ਬਾਰਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੀਂਹ, ਬਾਰਸ਼, ਵਰਖਾ ; ਵਰਖਾਰੁੱਤ ; ਵਰ੍ਹਨ, ਵਰ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ।

[बारां] फ़ा॰ पु॰ वृष्टि मेंह, वर्षा ; वर्षा ऋतु ; बरसने वाला ।

—بارانی—[ਬਾਰਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਬਾਰਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ; ਬਰਾਨੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਬਾਰਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇ ।

[बारानी] फ़ा॰ वि॰ स्त्री॰ वर्षा पर निर्भर ; वह भूमि जिसकी की काश्त वर्षा पर निर्भर हो ।

باراہ—[ਬਾਰਾਹ] ਪੁ. ਸੂਰ, ਖ਼ੂਕ ।

[बाराह] पु॰ शूकर, सूअर ।

بار بار—[ਬਾਰ ਬਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਘੜੀ ਘੜੀ, ਮੁੜ ਮੁੜ, ਮੁੜ ਫਿਰ ਕੇ ।

[बार बार] क्रि॰ वि॰ पुनः पुनः, फिर फिर, बार बार ।

بار بٹائی—[ਬਾਰ ਬਟਾਈ] ਇ. ਵੱਢੀ ਹੋਈ ਫ਼ਸਲ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂ ਧੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੰਡਾਈ ।

[बार बटाई] स्त्री॰ काटी हुई फ़सल का बटों में विभाजन ।

بارتا—[ਬਾਰ-ਤਾ] ਇ. ਵਾਰਤਾ, ਗੁਫ਼ਤਗੂ, ਬਿਆਨ, ਕਥਨ; ਕਥਾ, ਕਹਾਣੀ ।

[बार-ता] स्त्री॰ बातचीत, बयान, कथन; कथा, कहानी ।

بارجات—[ਬਾਰ-ਜਾਤ] ਪੁ. ਇਕ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਰਵਾਜ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚਾਮਾਰੀ ਭਾ ਤੋਂ ਵਧ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बार-जात] पु॰ एक न्याय-विरुद्ध प्रथा जिस के अधीन चीज़ों को बाज़ारी भाव से मंहगा खरीदने के लिये विवश किया जाता है ।

بارجائے—[ਬਾਰ-ਜਾਏ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕੋਈ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ।

[बार-जाए] फ़ा॰ पु॰ वह भूमि जो कोई ज़मींदार अपने किसी सम्बन्धी को मुफ़्त में देता है ।

بارچہ—[ਬਾਰਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਚੋਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ; ਬਰਾਮਦਾ, ਡਿਓਢੀ ।

[बारच:] फ़ा॰ पु॰ दरवाज़ा, चोर दरवाज़ा ; बरामदा, ड्योढ़ी ।

بار خاص—[ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ਾਸ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਆਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ; ਦਰਬਾਰ ਖ਼ਾਸ ।

[बारे ख़ास] फ़ा॰ पु॰ आज्ञा विशेष, विशेष आदेश ; दरबार ख़ास ।

بار خانہ—[ਬਾਰਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਰ ਦਾ ਅਸਬਾਬ, ਮਾਲਮਤਾ ।

[बारख़ान:] फ़ा॰ पु॰ घर का सामान, गृह-सामग्री ।

بار خدایا—[ਬਾਰੇ ਖ਼ੁਦਾਯਾ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ।

[बारे ख़ुदाया] फ़ा॰ अव्य॰ हे ईश्वर ।

بار خدا—[ਬਾਰੇ ਖ਼ੁਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਮਾਤਮਾ, ਰੱਬ, ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ।

[बारे ख़ुदा] फ़ा॰ पु॰ परमात्मा, ईश्वर, महान् प्रभु ।

بارد—[ਬਾਰਿਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਰਦ, ਠੰਡਾ, ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ।

[बारिद] अर॰ वि॰ सर्द, ठण्डा, जमा हुआ ।

بار دار—[ਬਾਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫਲਦਾਰ ; ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ।

[बार-दार] फ़ा॰ वि॰ फलदार ; लदा हुआ ।

بار دانہ—[ਬਾਰ-ਦਾਨ:] ਪੁ. ਅਸਬਾਬ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਢੋਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ; ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ; ਸੌਦਾਗਰੀ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਖ਼ਾਲੀ ਬਕਸੇ ਜਾਂ ਥੈਲੇ ਆਦਿ, ਬਾਵਰਚੀ ਖ਼ਾਨੇ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ।

[बार-दान:] पु० असबाब रखने या बांधने का सामान, खाने पीने का सामान ; व्यापारिक सामग्री के खाली बरतन अथवा थैले आदि, रसोई की सामग्री ।

بارز—[ਬਾਰਿਜ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜ਼ਾਹਰ, ਪਰਗਟ, ਸਪੱਸ਼ਟ ; ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ ; (ਹਿਸਾਬ) ਕੁਲ ਜੋੜ, ਕੁਲ ਰਕਮ ।

[बारिज़] अर० वि० पु० प्रगट, स्पष्ट, प्रत्यक्ष; बाहर निकला हुआ ; (हिसाब) कुल जोड़, कुल राशि ।

بارش—[ਬਾਰਿਸ਼] ਇ. ਮੀਂਹ, ਵਰਖਾ, ਬਾਰਸ਼ ।

[बारिश] स्त्री० वर्षा, मेंह, बारिश ।

بارِ عام—[ਬਾਰੇ-ਆਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਦਰਬਾਰ ਆਮ ; ਆਮ ਇਜਾਜ਼ਤ ।

[बारे-आम] फ़ा० अर० पु० दरबार आम, आम इजाज़त, खुली आज्ञा ।

بارک اللہ—[ਬਾਰਕੱਲਾਹ] ਅਰ. ਅਵ. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇ ।

[बारकल्लाह] अर० अव्य० परमेश्वर बरकत दे ।

بارکش—[ਬਾਰ-ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਾਰ ਬਰਦਾਰ, ਜਿਸ ਤੇ ਭਾਰ ਲੱਦਿਆ ਜਾਂ ਢੋਇਆ ਜਾਵੇ ।

[बार-कश] फ़ा० पु० जिस पर भार लादा अथवा ढोया जाये ।

بارگاہ—[ਬਾਰ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਭਾ ਸਥਾਨ, ਦੀਵਾਨਖ਼ਾਨਾ, ਬੈਠਕ, ਕਚਹਿਰੀ, ਅਦਾਲਤ, ਦਰਬਾਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ।

[बार-गाह] फ़ा० स्त्री० सभा स्थान, दीवानख़ाना, डेरा, कचहिरी, अदालत, दरबार लगाने का स्थान ।

بارگی—[ਬਾਰ-ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਧੀਆ ਘੋੜਾ ।

[बार-गी] फ़ा० पु० बढ़िया घोड़ा ।

بارگی—[ਬਾਰ-ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਕਤ, ਦਫ਼ਾ, ਵਾਰ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਰਦੂ ਵਿਚ 'ਯਕ-ਬਾਰ' ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ।

[बार-गी] फ़ा० स्त्री० दफ़ा, बार, उर्दू में 'यक-बार' के साथ प्रयुक्त होता है ।

بارگیر—[ਬਾਰ-ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਲਾਦੂ (ਜਾਨਵਰ) ; ਸਾਈਸ ; ਉਹ ਸਵਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਘੋੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बार-गीर] फ़ा० वि० पु० लादू (पशु) ; साईस; वह सवार जिस का अपना घोड़ा न हो ।

—بارگیری—[ਬਾਰ-ਗੀਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ।

[बार-गीरी] फ़ा० स्त्री० घुड़-सवारी की नौकरी ।

باراندگی—[ਬਾਰਿੰਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੀਂਹ, ਵਰਖਾ, ਬਾਰਸ਼ ; ਬਾਰਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बारिन्दगी] फ़ा० स्त्री० वर्षा, बारिश, वृष्टि वर्षा होने का भाव ।

بارندہ—[ਬਾਰਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੋ ਵਰ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਵਰ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ।

[बारिन्द:] फ़ा० वि० पु० जो बरसे, बरसने वाला ।

بارو—[ਬਾਰੂ] ਪੁ. ਰੇਤ, ਬਾਲੂ ।

[बारू] पु० रेत, बालू ।

باروان—[ਬਾਰ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ।

[बार-वाँ] वि० बारह की संख्या का ।

باروت—[ਬਾਰੂਤ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਬਰੂਦ ।

[बारूत] पु० बारूद ।

بارود—[ਬਾਰੂਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਰੂਦ, ਦਾਰੂ ।

[बारूद] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध विस्फोटक पदार्थ, दारू ।

—بارود خانہ—[ਬਾਰੂਦ-ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿੱਥੇ ਬਾਰੂਦ ਜਾਂ ਬਰੂਦ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਰੂਦ ਘਰ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ।

[बारूद-ख़ान:] फ़ा० पु० गोला बारूद आदि बनाने अथवा रखने का स्थान, बारूद-घर मैगज़ीन ।

—بارود گولہ—[ਬਾਰੂਦ-ਗੋਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੋਲਾ ਬਰੂਦ ।

[बारूद-गोल:] फ़ा० पु० गोली बारूद ।

باروَر—[ਬਾਰ-ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫਲਣ ਵਾਲਾ, ਫਲਿਆ ਹੋਇਆ ; ਸਫਲ, ਕਾਮਯਾਬ ; ਔਲਾਦਵਾਲਾ ।

[बार-वर] फ़ा० वि० फलने वाला, फलीभूत ; सफल कामयाब ; सन्तान युक्त ।

1 بارہ—[ਬਾਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਕਤ, ਨੌਬਤ; ਵਾਰੀ, ਦਫ਼ਾ; ਲਿਹਾਜ਼, ਵਾਸਤਾ, ਸੰਬੰਧ ।

[बार:] फ़ा० पु० वक़्त, नौबत; बारी, दफ़ा; लिहाज़ ; वास्ता, सम्बन्ध ।

2 بارہ—[ਬਾਰ:] ਪੁ. ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਨਿਆਈਂ ।

[बार:] पु० गाँव के साथ लगती ज़मीन ।

3 بارہ—[ਬਾਰ:] ਵਿ. ਬਾਰਾਂ, ਦਸ+ਦੋ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ।

[बार:] वि० दस और दो की संख्या, बारह ।

—بارہ اِمام—[ਬਾਰ: ਇਮਾਮ] ਵਿ. ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਇਮਾਮ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ :—

੧. ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ; ੨. ਹਜ਼ਰਤ ਹਸਨ ; ੩. ਹਜ਼ਰਤ ਹੁਸੈਨ ; ੪. ਇਮਾਮ ਜ਼ੈਨ-ਉਲ-ਆਬਦੀਨ ; ੫. ਇਮਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਕਿਰ ; ੬. ਇਮਾਮ ਜਾਫ਼ਰ ਸਾਦਿਕ ; ੭. ਇਮਾਮ ਮੂਸਾ ਕਾਜ਼ਿਮ ; ੮. ਇਮਾਮ ਅਲੀ ਮੂਸਾ ਰਜ਼ਾ ; ੯. ਇਮਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਤਕੀ ; ੧੦. ਇਮਾਮ ਅਲੀ ਤਕੀ ; ੧੧. ਇਮਾਮ ਹਸਨ ਅਸਕਰੀ ; ੧੨. ਇਮਾਮ ਮਹਿਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜੇ (ਪਰਗਟ) ਹੋਣਾ ਹੈ ।

[बारः इमाम] वि० अरब० पु० शियों के बारह इमाम जो नीचे लिखे अनुसार हैं :—
१. हज़रत अली ; २. हज़रत हसन ; ३. हज़रत हुसैन ; ४. इमाम ज़ैनुल-आबदीन ; ५. इमाम मुहम्मद बाक़िर ; ६. इमाम जाफ़र सादिक़ ; ७. इमाम मूसा काज़िम ; ८. इमाम अली मूसा रज़ा ; ९. इमाम मुहम्मद नक़ी ; १०. इमाम अली नक़ी ; ११. इमाम हसन असकरी ; १२. इमाम महदी जिस ने अभी प्रगट होना है ।

—بارہ باٹ—[ਬਾਰਹ ਬਾਟ] ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਬਾਰਾਂ ਰਸਤੇ; ਆਪਸ ਦੀ ਫੁਟ, ਅਣਬਣ, ਨਰਾਜ਼ੀ ; ਅਫਰਾ ; ਖਿੰਡਿਆ ਪੁੰਡਿਆ ; ਵੱਖ ਵੱਖ ; ਹੈਰਾਨ ; ਬਰਬਾਦ ।

[बारः बाट] पु० क्रि० बारह रास्ते; आपस की फूट, अनबन; अफरा; विकीर्ण, बिखरा हुआ; अलग अलग; हैरान, बरबाद ।

—بارہ برج—[ਬਾਰਹ ਬੁਰਜ] ਪੁ. ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਲ ਚੱਕਰ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਵੰਡਾਂ, ਬਾਰਾਂ ਰਾਸਾਂ, ਬਾਰਾਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ।

[बारः बुर्ज] पु० सूर्य के गतिक्रम के बारह भाग, बारह राशियाँ ।

—بارہ پتھر—[ਬਾਰਹ ਪੱਥਰ] ਪੁ. ਛੌਣੀ ਦੀ ਹੱਦ ਜੋ ਚੌਫੇਰੇ ਬਾਰਾਂ ਪੱਥਰ ਲਾ ਕੇ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਛੌਣੀ ।

[बारः पत्थर] पु० छावनी की सीमा जो चारों ओर बारह पत्थर लगा कर निश्चित की जाती है, छावनी ।

—بارہ ٹوپی—[ਬਾਰਹ ਟੋਪੀ] ਇ. ਬਾਰਾਂ ਅਕਲਮੰਦ ਅਤੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਸਭਾ ; ਬਾਰਾਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਈਸਾਈ ਮਤ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ।

[बारः टोपी] स्त्री० बारह बुद्धिमानों की सभा ; बारह प्रकार की टोपियां जिन्हें कि विशेषतः ईसाई मत के बारह पंथों के मनुष्य पहनते हैं ।

—بارہ خانوادے—[ਬਾਰਹ ਖ਼ਾਨ-ਵਾਦੇ] ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਫ਼ਿਰਕੇ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਸੂਫ਼ੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਰਸਿੱਧ ਹਨ : ਕਾਦਰੀਆ-ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਗੀਲਾਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਨਕਸ਼ਬੰਦੀਆ—ਖ਼੍ਵਾਜਾ ਨਕਸ਼ਬੰਦ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਸਫ਼ਵੀਆ—ਸ਼ੇਖ ਸਫ਼ੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ; ਰਫ਼ੂਸੀਆ—ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਰਊਫ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਨੂਰੀਆ—ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਹਸਨ ਨੂਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਸ਼ਤਾਰੀਆ—ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਸ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ; ਯੂਸਫ਼ੀਆ—ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਯੂਸਫ਼ੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਅਨਸਾਰੀਆ—ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਨਸਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਜ਼ਾਹਦੀਆ—ਖ਼੍ਵਾਜਾ ਬਦਰੁੱਦੀਨ ਜ਼ਾਹਿਦ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਕਲੰਦਰੀਆ—ਮੁਹੰਮਦ ਕਲੰਦਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਖ਼ਿਜ਼ਰਵੀਆ—ਅਹਿਮਦ ਖ਼ਿਜ਼ਰਵੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ; ਹੁਸੈਨੀਆ—ਇਮਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ।

[बारः ख़ान-वादे] पु० मुसलमान फ़कीरों के बारह पंथ जो सूफ़ी महापुरुषों के नामों पर प्रसिद्ध हैं : क़ादरिया—शेख़ अब्दुल क़ादिर गीलानी के नाम पर ; नक्शबन्दीया—ख़्वाजा नक्शबन्द के नाम पर ; सफ़वीया—शेख़ सफ़ी के नाम पर ; रफ़ूसीया—शेख़ अब्दुल रऊफ़ के नाम पर ; नूरिया—शेख़ अब्दुल हसन नूरी के नाम पर ; शतारिया—शेख़ अब्दुल शतारी के नाम पर ; यूसफ़िया—शेख़ अहमद यूसफ़ी के नाम पर ; अनसारिया—अब्दुल्ला अनसारी के नाम पर ; ज़ाहिदीया—ख़्वाजा बदरुद्दीन ज़ाहिद के नाम पर ; कलन्दरीया—मुहम्मद कलन्दर के नाम पर ; ख़िज़रवीआ—अहमद ख़िज़रवी के नाम पर ; हुसैनीया—इमाम हुसैन के नाम पर ।

—بارہ دری—[ਬਾਰਹ ਦਰੀ] ਇ. ਬਾਰਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲਾ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਚਹੁੰ ਪਾਸੀਂ ਬਾਰਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ; ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਦਿਲਪਰਚਾਵੇ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਮਕਾਨ ।

[बारः दरी] स्त्री० वह मकान जिसके चारों ओर बारह दरवाज़े खुलते हों, गर्मियों में मनोरंजन के लिए उद्यान में बना हुआ मकान ।

—بارہ سنگا—[ਬਾਰਹ ਸਿੰਗਾ] ਪੁ. ਇਕ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹਿਰਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸਿੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[बारः सिंगा] पु० एक प्रकार का मृग जिसके सिर पर बहुत से सींग होते हैं ।

—بارہ ماسہ—[ਬਾਰਹ ਮਾਸ:] ਵਿ. ਪੁ. ਸਾਲ ਸਬੰਧੀ, ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ; ਬਾਰਾਂ ਮਾਹਾ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਕ ਛੰਦ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ; ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ।

[बारः मासः] वि० पु० वार्षिक, बारह महीने का ; एक प्रकार की कविता जो बारह महीनों के नाम पर बनाई जाती है ; बारह महीने ।

—بارہ ماسی—[ਬਾਰਹ ਮਾਸੀ] ਵਿ. ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਹਰਾ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਫਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ (ਰੁੱਖ), ਸਦਾ ਬਹਾਰ ।

[बारः मासी] वि० बारह महीने ही हरा रहने वाला अथवा फल देने वाला (वृक्ष), सदाबहार ।

—بارہ مہینے—[ਬਾਰਹ ਮਹੀਨੇ] ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ; ਸਾਰਾ ਸਾਲ ; ਹਮੇਸ਼ਾ, ਨਿਤ, ਸਦਾ ; ਉਮਰ ਭਰ ।

[बारः महीने] पु० क्रि० वि० वर्ष के बारह महीने, सम्पूर्ण वर्ष; सर्वदा, नित्य, हमेशा, आयु भर ।

—بارہ وفات [ਬਾਰਹ ਵਫ਼ਾਤ] ਪੁ. ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨ ।

[बारः वफ़ात] पु० मुहम्मद साहिब की बीमारी के बारह दिन ।

بارہ بالی—[ਬਾਰਹ ਬਾਲੀ] ਵਿ. ਆਲਸ, ਸੁੱਧ, ਧੰਦਾ ; ਕਾਮਲ, ਮਾਹਰ, ਕ਼ਾਬਿਲ ; ਨੇਕ, ਚੰਗਾ ; ਤਜਰਬਾਕਾਰ, ਮਸ਼ਹੂਰ ; ਬੇਨੁਕਸ, ਬੇਐਬ ।

[बार: बानी] वि० ख़ालिस, शुद्ध, खरा ; योग्य, लायक, निपुण ; नेक, स्वस्थ ; दृढ़; निर्दोष, त्रुटिहीन ।

بارہا [ਬਾਰ-ਹਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਈ ਵਾਰ, ਅਨੇਕਵਾਰ, ਵਾਰ ਵਾਰ ।

[बार-हा] फ़ा० क्रि० वि० कई बार, बहुत दफ़ा, बार बार ।

1 باری—[ਬਾਰੀ] ਇ. ਵੇਲ, ਵਕਤ, ਮੌਕਾ; ਪਹਿਰਾ, ਚੌਕੀ ।

[बारी] स्त्री० वक्त, मौका, अवसर; पहरा, चौकी ।

2 باری—[ਬਾਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਂ ।

[बारी] अर० वि० पु० पैदा करने वाला, सृष्टि रचयिता, परमेश्वर का एक नाम ।

—باری تعالےٰ—[ਬਾਰੀ ਤ'ਆਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ ,

[बारी त'आला] अर० पु० परमेश्वर, सृष्टिकर्ता ।

بار یاب—[ਬਾਰ-ਯਾਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[बार-याब] फ़ा० वि० जिसे हुजूरी में जाने की आज्ञा हो ।

—بار یابی—[ਬਾਰਯਾਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਅਗਿਆ ।

[बार-याबी] फ़ा० स्त्री० दरबार में उपस्थिति अथवा प्रवेश की आज्ञा ।

باری دار—[ਬਾਰੀਦਾਰ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਵਾਲੇ, ਚੌਕੀਦਾਰ, ਮੁਹਾਫ਼ਿਜ਼, ਰਾਖੇ ।

[बारीदार] पु० चौकीदार, संरक्षक ।

باریک—[ਬਾਰੀਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਹੀਨ, ਪਤਲਾ, ਨਾਜ਼ੁਕ, ਸੂਖਮ, ਗੂੜ੍ਹ ।

[बारीक] फ़ा० वि० महीन, पतला, बहुत छोटा, सूक्ष्म, गम्भीर, गूढ़ ।

—باریک بیں—[ਬਾਰੀਕ ਬੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੂਖਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ ।

[बारीक बीं] फ़ा० वि० सूक्ष्मदृष्टा ।

—باریک بینی—[ਬਾਰੀਕ ਬੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਾਰੀਕ ਬੀਨੀ, ਸੂਖਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ।

[बारीक बीनी] फ़ा० वि० सूक्ष्म दृष्टि, सूक्ष्म दर्शिता ।

باریکہ—[ਬਾਰੀਕ:] ਪੁ. ਬਰੀਕ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਕਲਮ ; ਹਾਸ਼ੀਆ, ਉਹ ਖ਼ਤ ਜੋ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[बारीक:] फ़ा० पु० बारीक बालों का बना हुआ कलम ; हाशिया, वह रेखा जो किताब के पन्नों के किनारे पर होती है ।

باریکی—[ਬਾਰੀਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਤਲਾਪਣ ; ਸੂਖਮਤਾ, ਲਤਾਫ਼ਤ, ਨਜ਼ਾਕਤ ; ਨੁਕਤਾ, ਸੂਖਮ ਗੱਲ ।

[बारीकी] फ़ा० स्त्री० बारीक अथवा पतले होने का भाव, पतलापन ; भाव, विचार आदि की सूक्ष्मता ; सूक्ष्म बात ।

باڑ—[ਬਾੜ] ਇ. ਵਾੜ, ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਚਾਉ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੰਡੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੋਕ ।

[बाड़] स्त्री० खेत अथवा पौधों की रक्षा आदि के लिये मार्ग में खड़ी की जाने वाली किसी प्रकार की रुकावट ।

باڑ—[ਬਾੜ] ਇ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਚਲਣਾ ।

[बाड़] स्त्री० बहुत सी बन्दूकों का एक साथ चलना ।

باڑا—[ਬਾੜਾ] ਪੁ. ਵਾੜ ਜਾਂ ਕੰਧ ਨਾਲ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਥਾਂ, ਵਾੜਾ ।

[बाड़ा] पु० चारों ओर से घिरा हुआ बड़ा मैदान ।

باڑھ—[ਬਾੜ੍ਹ] ਇ. ਇਕੋ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ; ਹੜ੍ਹ ।

[बाढ़] स्त्री० एक ही समय बहुत सी गोलियाँ बरसाना, बन्दूक या तोप का एक साथ छूटना; बाढ़ ।

باڑہ—[ਬਾੜ:] ਪੁ. ਵਾੜਾ, ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ, ਅਹਾਤਾ ; ਕਬਰਿਸਤਾਨ, ਖ਼ਾਨਗਾਹ, ਖ਼ਾਨਕਾਹ ; ਜੰਗਲ, ਮੈਦਾਨ, ਖੇਤ ; ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲਹਿਲਹਾਂਦੀ ਤੇ ਚੰਗੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ; ਦੰਗਲ, ਤਮਾਸ਼ਾਗਾਹ ।

[बाड़:] पु० चारदीवारी ; क़ब्रिस्तान; जंगल, मैदान, खेत, बस्ती के निकट लहलहाती बढ़िया फसल देने वाली ज़मीन ; दंगल, तमाशा देखने की जगह ।

باڑی—[ਬਾੜੀ] ਇ. ਬਗੀਚੀ ; ਕਪਾਹ ਦਾ ਪੌਦਾ ।

[बाड़ी] स्त्री० बग़ीची ; कपास का पौधा ।

باز—[ਬਾਜ਼] ਵਿ. ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ।

[बाज़] वि० खेलने वाला ।

باز—[ਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਜ, ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ ।

[बाज़] फ़ा० पु० एक शिकारी पक्षी ।

باز—[ਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫੇਰ, ਮੁੜ ।

[बाज़] फ़ा० क्रि० वि० पुनः, फिर ।

بازار—[ਬਾਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਜ਼ਾਰ, ਸੌਦੇ ਪੱਤੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਮੰਡੀ ।

[बाज़ार] फ़ा० पु० वह स्थान जहां तरह तरह की चीज़ों की दुकानें हों , मण्डी ।

—بازار بٹا—[ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੱਟਾ] ਪੁ. ਕਟੌਤੀ, ਕੋਟ, ਕਮਿਸ਼ਨ ।

[बाज़ारे बट्टा] पु० कटौती, कमिशन, सूद ।

بازاری—[ਬਾਜ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਬੰਧੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਸਾਧਾਰਣ, ਆਮ; ਫੱਕੜ ।

[बाज़ारी]— फ़ा० वि० बाज़ार का, बाज़ार सम्बन्धी ; साधारण, आम; फक्कड़ ।

بازاری گپ—[ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਗੱਪ] ਇ. ਅਫ਼ਵਾਹੀ, ਅਫ਼ਵਾਹ, ਅਫ਼-ਵਾਹ ।

[बाज़ारी गप्प] स्त्री० अफ़वाह, जनश्रुति, असत्य वार्ता ।

باز پرس—[ਬਾਜ਼ ਪੁਰ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ, ਤਹਿਕੀਕਾਤ, ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ।

[बाज़ पुर-स] फ़ा० स्त्री० पूछ ताछ, पूछ पड़ताल ।

باز پسیں—[ਬਾਜ਼ ਪਸੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਖ਼ਰੀ, ਅਖ਼ੀਰ ਦਾ ।

[बाज़ पसीं] फ़ा० वि० अन्तिम, आख़ीर का ।

باز خواست—[ਬਾਜ਼ ਖ਼ਾਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ, ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ, ਜਵਾਬਤਲਬ; ਮੁਤਾਲਬਾ, ਮੰਗ ।

[बाज़ ख़्वास-त] फ़ा० स्त्री० पूछताछ, पूछ पड़ताल, मुतालबा, मांग ।

باز خواہ—[ਬਾਜ਼ ਖ਼ਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੁਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਤਕੀ-ਕਾਤੀਆ, ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बाज़ ख़्वाह] फ़ा० पु० पूछताछ करने वाला ।

باز دعوےٰ—[ਬਾਜ਼ ਦਾ-ਅ-ਵਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਵ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦਸਤ-ਬਰਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बाज़ द-अ-वा] फ़ा० अर० पु० अभियोग से मुक्त होने का भाव ।

باز دہی—[ਬਾਜ਼ਦਿਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਪਸੀ ।

[बाज़दिही] फ़ा० स्त्री० वापिसी ।

بازرگان—[ਬਾਜ਼ਰ-ਗਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੌਦਾਗਰ, ਵਪਾਰੀ ।

[बाज़र-गान] फ़ा० पु० सौदागर, व्यापारी ।

بازرگانی—[ਬਾਜ਼ਰ-ਗਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਜਾਰਤ, ਵਪਾਰ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ।

[बाज़र-गानी] फ़ा० स्त्री० व्यापार, लेन देन ।

باز گشت—[ਬਾਜ਼ਗਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਪਸੀ, ਮੋੜਾ ।

[बाज़गश-त] फ़ा० स्त्री० वापिसी, लौटने का भाव, प्रत्यावर्तन ।

باز گشتہ—[ਬਾਜ਼ਗਸ਼-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਾਪਸ ਹੋਇਆ, ਮੁੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ।

[बाज़गश-ता:] फ़ा० वि० वापिस आया हुआ, लौटा हुआ ।

باز گوں—[ਬਾਜ਼-ਗੂੰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਿਰਪਰਨੇ, ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ, ਉਲਟਾ ।

[बाज़गूँ] फ़ा० वि० क्रि० वि० औंधा, सिर के बल, औंधे मुख, उलटा ।

باز گیر—[ਬਾਜ਼-ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ; ਬਾਜ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ।

[बाज़-गीर] फ़ा० पु० वि० इतिहासकार ; बाज़ पालने वाला ।

باز گیری—[ਬਾਜ਼-ਗੀਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਬਤੀ ; ਮਾਮਲਾ ।

[बाज़गीरी] फ़ा० स्त्री० ज़ब्ती, मामला ।

بازنامہ—[ਬਾਜ਼-ਨਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਵੇ ਤੋਂ ਦਸਤ ਬਰਦਾਰੀ ।

[बाज़-नाम:] फ़ा० पु० अर्ज़ी-दावा न देने का भाव ।

بازندہ—[ਬਾਜ਼ਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ, ਖਿਡਾਰੀ ; ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਬੂਤਰ ।

[बाज़िन्द:] फ़ा० वि० पु० खिलाड़ी, खेलने वाला; कलाबाज़ी लगाने वाला कबूतर ।

بازو—[ਬਾਜ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਥ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਬਾਂਹ ; ਕੂਹਣੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਡੌਲਾ ; ਪੰਛੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰ, ਤਰਫ਼, ਪਾਸਾ ।

[बाज़ू] फ़ा० पु० भुजा, बाँह ; भुजदण्ड ; पक्षी का एक पंख ; ओर, तरफ़ ।

بازو بند—[ਬਾਜ਼ੂ-ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡੌਲੇ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ, ਬਾਜ਼ੂ-ਬੰਦ, ਤਵੀਤ ।

[बाज़ू-बन्द] फ़ा० पु० बाँह का एक गहना, भुजबन्ध, तावीज़ ।

بازی—[ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੇਡ ; ਮੀਟੀ ; ਖੇਡ ਵਿਚ ਆਈ ਹਾਰ ; ਖੇਡ ਦੀ ਸ਼ਰਤ; ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ।

[बाज़ी] फ़ा० स्त्री० खेल ; बारी ; खेल में होने वाली हार; खेल की शर्त, कबूतर की कलाबाज़ी ।

باز یاب—[ਬਾਜ਼-ਯਾਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ (ਚੀਜ਼) ਮੁੜ ਕੇ ਮਿਲ ਜਾਏ, ਦੋਬਾਰਾ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बाज़-याब] फ़ा० वि० जिसे (चीज़) पुनः मिल जाए, पुनः प्राप्त करने वाला ।

باز یافت—[ਬਾਜ਼-ਯਾਫ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਵਾਪਸ ਮਿਲਿਆ ; ਚੋਰੀ ਗਿਆ ਮਾਲ ਜੋ ਮੁੜ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ।

[बाज़-याफ़-त] फ़ा० वि० स्त्री० वापिस मिला हुआ; चोरी हुआ माल जो फिर मिल जाए ।

باز یافتگی—[ਬਾਜ਼-ਯਾਫ਼-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਾਪਸੀ, ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ।

[बाज़-याफ़-तगी] फ़ा० स्त्री० वापिस लेने का भाव, वापसी लौटा कर लेने का भाव, पुनः प्राप्ति ।

بازیچہ—[ਬਾਜ਼ੀਚਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਖੇਡ, ਤਮਾਸ਼ਾ ; ਖਿਡਾਉਣਾ, ਖੇਡਣ ਦੀ ਚੀਜ਼; ਖੇਡਣ ਦੀ ਥਾਂ।

[बाज़ीचः] फ़ा० स्त्री० पु० खेल, तमाशा; खिलौना, खेलने की चीज़; क्रीड़ा स्थान।

بازی گاہ [ਬਾਜ਼ੀਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੇਡ ਜਾਂ ਕਰਤੱਬ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਅਖਾੜਾ।

[बाज़ीगाह] फ़ा० स्त्री० खेल अथवा तमाशा दिखाने की जगह, अखाड़ा।

بازیگر—[ਬਾਜ਼ੀਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਦਾਰੀ, ਨੱਟ, ਬਾਜ਼ੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਇਕ ਟੱਪਰੀਵਾਸ ਜਾਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬੰਦੇ ਬਾਜ਼ੀ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਮੰਗ ਪਿੰਨ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਕੌਮ ਦਾ ਆਦਮੀ।

[बाज़ीगर] फ़ा० पु० नट, मदारी, कसरत के खेल करने वाला, बाज़ी से खेलने वाला; एक खानाबदोश जाति जो बाज़ी का खेल दिखा कर ही निर्वाह करती है; इस जाति का पुरुष।

باس—[ਬਾਸ] ਵਿ. ਖੁਸ਼ਬੋ, ਚੰਗੀ ਵਾਸ਼ਨਾ, ਮਹਿਕ, ਸੁਗੰਧੀ।

[बास] स्त्री० सुगन्धि, महक, सुवास।

باس - باسا—[ਬਾਸ - ਬਾਸਾ] ਪੁ. ਵਾਸਾ, ਰਹੈਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਟਿਕਾਣਾ, ਨਿਵਾਸ।

[बास - बासा] पु० निवास, वास।

باستصواب—[ਬਇਸਤਸਵਾਬ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਲਾਹਾਂ ਨਾਲ, ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ।

[बइस्तिस्वाब] अर० क्रि० वि० सहमति से, सलाह से।

باستشفاع—[ਬ-ਇਸ-ਤਿਸ਼-ਫ਼ਾ-ਅ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਾਲ।

[ब-इस-तिश-फ़ा-अ] अर० क्रि० वि० सिफ़ारिश से।

باسٹھ—[ਬਾਸਠ] ਵਿ. ਬਾਸਠ, ਸੱਠ+ਦੋ ਦੀ ਗਿਣਤੀ।

[बासठ] वि० साठ और दो, बासठ।

باسط—[ਬਾਸਿਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਰਿਜ਼ਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਂ।

[बासित] अर० वि० पु० जीविका में वृद्धि करने वाला; परमेश्वर।

باسک - باسکی—[ਬਾਸਕ - ਬਾਸੁਕੀ] ਪੁ. ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਜਿਸਨੇ ਧਰਤੀ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

[बासक - बासुकी] पु० वासुकि, आठ नाग-राजाओं में दूसरा नागराज।

باسمتی—[ਬਾਸਮਤੀ] ਇ. ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਮਦਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਚਾਵਲ।

[बास-मती] स्त्री० एक प्रकार का धान, इस धान का चावल पकाने पर अच्छी सुगन्ध देता है।

باسن—[ਬਾਸਨ] ਪੁ. ਭਾਂਡਾ, ਬਰਤਨ।

[बासन] पु० बरतन, पात्र।

باسنا—[ਬਾਸ-ਨਾ] ਇ. ਵਾਸ਼ਨਾ, ਖੁਸ਼ਬੋ।

[बासना] स्त्री० महक, सुगन्धि।

1 باسی—[ਬਾਸੀ] ਵਿ. ਬਿਹਾ, ਪਹਿਆ, ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਆ ਹੋਇਆ।

[बासी] वि० देर का अथवा एक दिन पहले का बना हुआ, बासी।

2 باسی—[ਬਾਸੀ] ਪੁ. ਵਸਨੀਕ, ਵਾਸੀ।

[बासी] पु० निवासी।

باسی منہ—[ਬਾਸੀ ਮੂੰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿਰਣੇ, ਸੁੱਚੇ ਮੂੰਹ।

[बासी मुँ] क्रि० वि० निराहार।

باش—[ਬਾਸ਼] ਤੁਰ. ਪੁ. ਸਿਰ।

[बाश] तुर० पु० सिर।

باشندہ—[ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਸਨੀਕ, ਵਾਸੀ।

[बाशिन्दः] फ़ा० पु० निवासी, बासी।

باشہ—[ਬਾਸ਼ਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਾਜ਼ ਵਰਗਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ।

[बाशः] फ़ा० पु० बाज़ जैसा एक प्रकार का शिकारी पक्षी।

باشین—[ਬਾਸ਼ੀਨ] ਇ. 'ਬਾਸ਼ਾ' ਦੀ ਮਦੀਨ।

[बाशीन] स्त्री० 'बाशा' की मदीन।

باصر—[ਬਾਸਿਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਨਜ਼ਰ ਵਾਲਾ।

[बासिर] अर० वि० देखने वाला, निगाह वाला।

باصرہ—[ਬਾਸਿਰ:] ਅਰ. ਵਿ. ਵੇਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਨਜ਼ਰ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ।

[बासिरः] अर० वि० देखने की शक्ति, निगाह, नज़र।

باطل—[ਬਾਤਿਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਝੂਠਾ, ਅਸੱਤ, ਨਕਲੀ, ਖੋਟਾ; ਕੂੜਾ; ਬੇ ਬੁਨਿਆਦ, ਗ਼ਲਤ, ਨਿਰਾਰਥ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਰੱਦੀ।

[बातिल] अर० वि० झूठा, असत्य; नकली, खोटा; निराधार, निरर्थक, गलत; रद्दी।

باطل السحر—[ਬਾਤਿਲੁੱਸਿਹ-ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ।

[बातिलुस्सिह-र] अर० वि० जादू के प्रभाव को समाप्त करने वाला।

—باطل پرست—[ਬਾ'ਤਲ ਪਰਸ-ਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਫ਼ਰ, ਨਾਸਤਕ ।

[बा'तिल परस-त] अर० फ़ा० वि० काफ़िर, नास्तिक ।

—باطل پرستی—[ਬਾ'ਤਲ ਪਰਸ-ਤੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੁਫ਼ਰ ।

[बा'तिल परस-ती] अर० फ़ा० स्त्री० कुफ़्र ।

—باطلی—[ਬਾ'ਤਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ, ਬੇਹੂਦਗੀ; ਝੂਠਾ ਹੰਕਾਰ, ਵਿਖਾਵਾ, ਕਪਟ ।

[बा'तली] अर० स्त्री० बेवक़ूफ़ी, मूर्खता ; मिथ्याभिमान, दिखावा, कपट ।

باطن—[ਬਾ'ਤਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਿਰਦਾ, ਅੰਤਹਕਰਣ ; ਅੰਦਰਲਾ ਦਿਲ, ਮਨ ।

[बा'तिन] अर० पु० हृदय, अन्तःकरण; दिल, मन ।

—باطنی—[ਬਾ'ਤਨੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਅੰਦਰ ਦਾ, ਦਿਲ ਦਾ, ਅੰਦਰਲੀ ; ਲੁਕਵਾਂ, ਗੁੱਝਾ, ਭੇਤ ਦਾ ।

[बा'तिनी] फ़ा० अर० वि० अन्दर का, भीतरी, मानसिक; गुप्त, गुह्य, भेद वाला ।

باعث—[ਬਾ'ਇਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਰਣ, ਵਜ੍ਹਾ, ਸਬੱਬ ।

[बा'इस] अर० पु० कारण, हेतु, सबब ।

باغ—[ਬਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਮਨ, ਬਗੀਚਾ, ਫੁਲਵਾੜੀ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ।

[बाग़] फ़ा० पु० उपवन, उद्यान, फुलवाड़ी, बग़ीचा ।

باغات—[ਬਾਗ਼ਾਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਗ਼ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[बाग़ात] फ़ा० पु० 'बाग़' का बहुवचन ।

—باغاتی—[ਬਾਗ਼ਾਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਾਗ਼ ਸਬੰਧੀ, ਬਾਗ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ।

[बाग़ाती] फ़ा० वि० बाग़ सम्बन्धी, बाग़ों से सम्बन्धित ।

باغبان—[ਬਾਗ਼-ਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲੀ ।

[बाग़-बान] फ़ा० पु० माली ।

—باغبانی—[ਬਾਗ਼-ਬਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ।

[बाग़-बानी] फ़ा० स्त्री० माली का काम ।

—باغچہ—[ਬਾਗ਼ਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਬਾਗ਼, ਬਗੀਚਾ, ਬਗੀਚੀ ।

[बाग़-च:] फ़ा० पु० छोटा बाग़, बग़ीचा, वाटिका ।

—باغ رضوان—[ਬਾਗ਼ੇ ਰਿਜ਼-ਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹਿਸ਼ਤ, ਸਵਰਗ, ਜੰਨਤ ।

[बाग़े रिज़-वाँ] फ़ा० पु० बिहिश्त, स्वर्ग, जन्नत ।

—باغیچہ—[ਬਾਗ਼ੀਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਬਾਗ਼, ਬਗੀਚੀ, ਫੁਲਵਾੜੀ ।

[बाग़ीच:] फ़ा० पु० छोटा बाग़, वाटिका, फुलवाड़ी ।

—باغیچی—[ਬਾਗ਼ੀਚੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛੋਟਾ ਬਾਗ਼, ਬਗੀਚਾ, ਫੁਲਵਾੜੀ ।

[बाग़ीची] फ़ा० स्त्री० वाटिका, बग़ीची, फुलवाड़ी ।

—باغ باغ—[ਬਾਗ਼ ਬਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਪਰਸੰਨ, ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ ।

[बाग़ बाग़] फ़ा० क्रि० वि० ख़ुश, प्रसन्न, अति प्रसन्न ।

باغره - باغوره—[ਬਾਗ਼ਿਰ:-ਬਾਗ਼ਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਿਲਟੀ ।

[बाग़िर:-बाग़र:] फ़ा० पु० एक प्रकार की गिलटी ।

باغی—[ਬਾਗ਼ੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਰਕਸ਼, ਵਿਦਰੋਹੀ, ਆਕੀ ।

[बाग़ी] अर० वि० पु० बग़ावत करने वाला, सरकश, विद्रोही, अवज्ञाकारी ।

باف—[ਬਾਫ਼] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਵੇ 'ਉਣਨ ਵਾਲਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ—'ਪਾਰਚਾਬਾਫ਼' ।

[बाफ़] फ़ा० पु० शब्द के अन्त में आकर 'बुनने वाला' के अर्थ का बोधक है, जैसे—'पारचाबाफ़' ।

بافته—[ਬਾਫ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਉਣਿਆ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ—'ਜ਼ਰਬਾਫ਼ਤ:' (ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਉਣਿਆ ਹੋਇਆ), ਕਿਨਾਰੀ ਗੋਟੇ ਦਾ ਉਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕਪੜਾ, ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਪੜਾ ।

[बाफ़-त:] फ़ा० वि० पु० किनारी गोटे आदि से बुना हुआ कपड़ा ; बुना हुआ, जैसे 'ज़र बाफ़्त:' (सुनहरी तारों से बुना हुआ) ।

بافنده بافنده—[ਬਾਫ਼ੰਦ:, ਬਾਫ਼ਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੁਲਾਹਾ, ਪੇਂਜੀ, ਕਾਮਸੀ ।

[बाफ़ंद:, बाफ़िंद:] फ़ा० पु० जुलाहा, तंतुकार, वायक ।

باقر—[ਬਾ'ਕਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਗਿਆਨੀ, ਵਿਦਵਾਨ ; ਸਰਦਾਰ, ਰਈਸ; ਹਜ਼ਰਤ ਇਮਾਮ ਬਾਕ਼ਰ ਦਾ ਲਕਬ ।

[बा'क़िर] अर० वि० विद्वान, कोविद ; सरदार, रईस; हज़रत इमाम बाक़िर का लक़ब (उपाधि) ।

باقر خانی—[ਬਾ'ਕਰਖ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਖ਼ਸਤਾ ਰੋਟੀ ਜੋ ਮੈਦੇ ਵਿਚ ਮੱਖਣ ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਪਾ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[बा'क़िरख़ानी] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार की ख़ुरख़ुरी रोटी जो मैदे में मक्खन, दूध आदि डाल कर पकाई जाती है ।

باقله—[ਬਾ'ਕੱਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਬੂਟਾ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਮਟਰ ।

[बा'कल्ल:] अर० पु० एक पौधा जिस की फलियों से सब्ज़ी बनाते हैं, मटर ।

باقی—[ਬਾਕ਼ੀ] ਅ. ਵਿ. ਇ. ਪਿੱਛੇ ਰਿਹਾ (ਅੰਸ਼), ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਕਾਇਆ ।
[बाक़ी] अर० वि० स्त्री० अवशिष्ट, बचा हुआ (अंश), शेष ।

—باقی ایام—[ਬਾਕ਼ੀ ਅੱਯਾਮ] ਅ. ਪੁ. ਰਹਿੰਦਾ ਦਿਨ, ਰਹਿੰਦਾ ਸਮਾਂ, ਰਹਿੰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।
[बाक़ी अय्याम] अर० पु० बाकी दिन, अवशिष्ट समय, शेष जीवन ।

—باقیات—[ਬਾਕ਼ਿਯਾਤ] ਅ. ਇ. ਬਾਕ਼ੀ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਕਾਏ, ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਰਕਮਾਂ ।
[बाक़ियात] अर० स्त्री० बाक़ी का बहुवचन, बकाया रकमें, शेष राशियां ।

—باقیات الصالحات - باقیات صالحات—[ਬਾਕ਼ਿਯਾਤੁੱਸਾਲਿਹਾਤ - ਬਾਕ਼ਿਯਾਤੇ ਸਾਲਿਹਾਤ] ਅ. ਇ. ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ,
[बाक़ियातुस्सालिहात बाक़ियातेसालिहात]— अर० स्त्री० जनहित का काम ।

—باقیات حساب رواں—[ਬਾਕ਼ਿਯਾਤੇ ਹਿਸਾਬੇ ਰਵਾਂ]— ਅ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਲਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ।
[बाक़ियाते हिसाबे रवाँ] अर० फ़ा० स्त्री० चलते हिसाब का बकाया ।

—باقیات مشکوک الوصول—[ਬਾਕ਼ਿਯਾਤ ਮੁਸ਼-ਕੂਕੁਲ-ਵੁਸੂਲ] ਅ. ਇ. ਬਕਾਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਸੂਲ ਹੋਣਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇ ।
[बाक़ियात मुश-कूकुल-वुसूल] अर० स्त्री० बकाया, जिस का वसूल होना कठिन हो ।

—باقیدار—[ਬਾਕ਼ੀਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਵਲ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ।
[बाक़ीदार] फ़ा० पु० जिस व्यक्ति के जिम्मे हिसाब का बकाया रहता हो ।

—باقیداری—[ਬਾਕ਼ੀਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਕਾਇਆ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਬਾਕ਼ੀਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[बाक़ीदारी] फ़ा० स्त्री० बाकी रकम जिम्मे होने का भाव, बाक़ीदार होने का भाव ।

—باقی ساقی—[ਬਾਕ਼ੀ ਸਾਕ਼ੀ] ਇ. ਵਾਧਾ, ਬੇਸ਼ੀ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ ।
[बाक़ी साक़ी] स्त्री० वृद्धि, अधिकता, ज़्यादती ।

—باقی فرضی—[ਬਾਕ਼ੀ ਫ਼ਰ-ਜ਼ੀ] ਇ. ਨਾਮਮਾਤਰ ਬਕਾਇਆ, ਬਹੁਤ ਘਟ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ।
[बाक़ी फ़र-ज़ी] स्त्री० नाममात्र का बकाया, बहुत कम बचा हुआ ।

—باقی ماندگی—[ਬਾਕ਼ੀ ਮਾਂਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ।
[बाक़ी मांदगी] फ़ा० स्त्री० शेष रहने की अवस्था ।

—باقی ماندہ—[ਬਾਕ਼ੀਮਾਂਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਿੱਛੇ ਬਚਿਆ, ਰਹਿੰਦਾ-ਖੂੰਹਦਾ, ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ ।
[बाक़ीमांदः] फ़ा० वि० अवशिष्ट, शेष, बचा खुचा ।

باک—[ਬਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡਰ, ਭੈਅ, ਖ਼ਦਸ਼ਾ ।
[बाक] फ़ा० पु० डर, भय, आशंका ।

باکرہ—[ਬਾਕਿਰ:] ਅ. ਇ. ਕੰਵਾਰੀ, ਅਣਵਿਆਹੀ ਲੜਕੀ ।
[बाकिर:] अर० स्त्री० कुमारी, अविवाहिता लड़की ।

باکلا—[ਬਾਕਿਲਾ] ਅ. ਪੁ. ਇਕ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
[बाकिला] अर० पु० एक पौधा जिसकी फलियों की सब्जी बनती है ।

باکلی—[ਬਾਕਲੀ] ਇ. ਉਬਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਅਨਾਜ, ਬੱਕਲੀਆਂ, ਘੁੰਗਣੀਆਂ ।
[बाकली] स्त्री० उबाला हुआ अनाज, उबला हुआ अनाज ।

باکند—[ਬਾਕੰਦ] ਪੁ. ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਪੌਣ ਦੁਵੰਨੀ (⅛) ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵਾਹੀਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ।
[बाकंद] पु० फ़सल का लगभग ⅛ भाग जो ज़िमींदार कृषक को देता है ।

باکھ—[ਬਾਖ] ਪੁ. ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਥਣਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਹਵਾਨਾ, ਲੇਵਾ, ਲੇਵੜੀ ।
[बाख] पु० पशु के स्तनों वाला भाग जहां कि दूध जमा रहता है ।

باکھر—[ਬਾਖਰ] ਪੁ. ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਵਾੜਾ, ਹਾਤਾ, ਚਲਵਾੜ ; ਹਵੇਲੀ; ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਥੈਲਾ ; ਕਿਰਸਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਕਰੜੀ ਤਹਿ ਤੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘਾਸ ਫੂਸ ਪੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[बाखर] पु० पशुओं का बाड़ा, अहाता, बाड़ा, कोट ; हवेली; औज़ारों का थैला ; एक प्रकार का कृषि—औज़ार, हल अथवा बेल्चा जोकि ज़मीन के ऊपर के सख्त भाग को खोदने अथवा जंगली बूटियों को उखाड़ने के काम आता है ।

باکھڑی—[ਬਾਖੜੀ] ਇ. ਉਹ ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਜੋ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕੇ ਦੁਧ ਛਾਡੇ ।
[बाखड़ी] स्त्री० वह गाय या भैंस जो पांच महीने के बाद दूध देना बन्द करदे ।

باکھل—[ਬਾਖਲ] ਪੁ. باکھر
[बाखल] पु० باکھر

باکلی—[ਬਾਕਲੀ] ਇ.　　　باکلی

[बाकली] स्त्री०　　　باکلی

باگ—[ਬਾਗ] ਇ. ਵਾਗ, ਲਗਾਮ, ਡੋਰ ।

[बाग] स्त्री० लगाम, डोर, कविका ।

باگ ڈور—[ਬਾਗਡੋਰ] ਇ. ਲਗਾਮ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ, ਲਗਾਮ ।

[बागडोर] स्त्री० वह रस्सी जो घोड़े की लगाम में बाँधी जाती है, कविका ।

باگ گیر—[ਬਾਗ-ਗੀਰ] ਪੁ. ਲਗਾਮ ਪਕੜਨ ਵਾਲਾ, ਸਾਈਸ ।

[बाग-गीर] पु० लगाम पकड़ने वाला, साईस ।

باگا—[ਬਾਗਾ] ਪੁ. ਲਿਬਾਸ, ਪੁਸ਼ਾਕ, ਕੱਪੜੇ ; ਜੋੜਾ, ਲਾੜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ।

[बागा] पु० लिबास, पोशाक, वेश; दूल्हे की पोशाक ।

باگڑ—[ਬਾਗੜ] ਪੁ. ਕੰਡਿਆਂ ਜਾਂ ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਵਾੜ ; ਮਾਲਵੇ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਦਾ ਇਲਾਕਾ, ਬਾਗੜ, ਬਾਗੜੀਏ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ।

[बागर] पु० कँटीदार टहनियों की बाड़; 'मालवा' से दक्षिण की ओर का प्रदेश, राजपूतों का एक इलाका ।

باگڑی—[ਬਾਗੜੀ] ਪੁ. ਬਾਗੜੀਆ, ਬਾਗੜ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ।

[बागरी] पु० बागर का निवासी, बागड़ी ।

باگڑ—[ਬਾਗੜ] ਪੁ. ਹਰਨਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ।

[बागड़] पु० हिरनों का झुंड ।

باگم—[ਬਾਗਮ] ਪੁ. ਵਾਹਿਆ ਹੋਇਆ ਥਾਂ, ਬੀਜੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ।

[बागम] पु० वह भूमि जिस पर हल चलाया जा चुका हो, बोई हुई भूमि ।

باگھ، باگھا—[ਬਾਘ, ਬਾਘਾ] ਪੁ. ਸ਼ੇਰ ।

[बाघ, बाघा] पु० शेर ।

باگھنی—[ਬਾਘ-ਣੀ] ਇ. ਬਾਘ ਦੀ ਮਦੀਨ, ਸ਼ੇਰਨੀ ।

[बाघनी] स्त्री० बाघ की मादा, शेरनी ।

باگھن—[ਬਾਘਣ] ਇ. ਸ਼ੇਰਨੀ ।

[बाघन] स्त्री० शेरनी ।

باگھمبر—[ਬਾਘੰਬਰ] ਪੁ. ਬਾਘ, ਸ਼ੇਰ ।

[बाघम्बर] पु० बाघ, शेर ।

باگھی—[ਬਾਘੀ] ਇ. ਉਹ ਗੰਢ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਜਾਂ ਸੁਜ਼ਾਕ ਦੇ ਕਾਰਣ ਚੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[बाघी] स्त्री० वह गाँठ सी जो किसी घाव या सूजाक के कारण जंघा की संधि में पड़ जाती है ।

باگیسری—[ਬਾਗੇਸਰੀ] ਇ. ਇਕ ਰਾਗਣੀ ।

[बागेसरी] स्त्री० एक रागिनी ।

¹بال—[ਬਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ ।

[बाल] अर० पु० दिल ।

²بال—[ਬਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰ, ਪੰਖ, ਖੰਭ ।

[बाल] फ़ा० पु० पर, पक्ष, पंख ।

³بال—[ਬਾਲ] ਇ. ਬਾਲੜੀ, ਕੁੜੀ, ਬਾਲੀ ।

[बाल] स्त्री० बालिका, कन्या, बाला ।

بال بچہ، بال بچے—[ਬਾਲ ਬੱਚਾ, ਬਾਲ ਬੱਚੇ] ਇ. ਪੁ. ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੁੜੀਆਂ, ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ; ਪਰਵਾਰ ।

[बाल बच्चा, बाल बच्चे] स्त्री० पु० सन्तान, सन्तति; परिवार, कुटुम्ब ।

بال بدھ—[ਬਾਲ-ਬੁੱਧ] ਇ. ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਮਝ, ਭੋਲਾ-ਪਨ ।

[बालबुद्ध] स्त्री० बच्चों जैसी समझ, भोलापन ।

بال بودھ—[ਬਾਲਬੋਧ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਲ ਉਪਦੇਸ਼, ਕਾਇਦਾ ।

[बालबोध] पु० बच्चों के पढ़ने की क्रम से पहली पुस्तक, जिस से केवल अक्षर बोध और अक्षर मेल का ज्ञान होता है ।

بال پن—[ਬਾਲ-ਪਨ] ਪੁ. ਬਚਪਨ, ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ।

[बाल-पन] पु० बचपन, बाल्यावस्था ।

بال—[ਬਾਲ] ਪੁ. ਵਾਲ, ਰੋਮ ।

[बाल] पु० बाल, लोम और केश ।

بال برابر—[ਬਾਲ-ਬਰਾਬਰ] ਵਿ. ਵਾਲ ਜਿੰਨਾ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ।

[बाल-बराबर] वि० मामूली, थोड़ा सा ।

بال توڑ—[ਬਾਲ-ਤੋੜ] ਪੁ. ਫੋੜਾ ਜੋ ਜਿਸਮ ਦਾ ਵਾਲ ਟੁੱਟਣ ਜਾਂ ਪੁਟਿਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बाल-तोड़] पु० वह फोड़ा जो शरीर के किसी बाल के टूटने या तोड़े जाने के कारण हो जाता है ।

بال چر—[ਬਾਲ-ਚਰ] ਪੁ. ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਲ ਝੜਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ।

[बाल-चर] पु० एक रोग जिस में बाल झड़ने लग जाते हैं ।

—بال خورا—[ਬਾਲ-ਖ਼ੋਰਾ] ਪੁ. ਵਾਲ ਝੜਨ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ (ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ)।

[बाल-ख़ोरा] पु० बाल झड़ने का रोग (विशेषत: पशुओं का)।

[1]بالا—[ਬਾਲਾ] ਇ. ਬਾਲੜੀ, ਕੁੜੀ, ਕੰਨਿਆ, ਕੰਵਰ।

[बाला] स्त्री० बालिका, कन्या, कुमारी, लड़की।

—بالا پن—[ਬਾਲਾਪਨ] ਪੁ. ਬਚਪਨ, ਬਚਪਨ, ਬਾਲਅਵਸਥਾ।

[बालापन] पु० बचपन, बाल्यावस्था, बालपन।

[2]بالا—[ਬਾਲਾ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁ. ਉੱਚਾ ; ਉੱਪਰ ; ਸਰੀਰ, ਦੇਹ।

[बाला] वि० क्रि० वि० पु० ऊँचा ; ऊपर ; शरीर, देह।

—بالا بالا—[ਬਾਲਾ ਬਾਲਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉੱਪਰ ਹੀ ਉੱਪਰ ; ਲਾਂਭੇ ਲਾਂਭੇ; ਚੁਪ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ।

[बाला बाला] क्रि० वि० ऊपर ही ऊपर ; गुप्त रूप से ; चुप चाप।

—بالابر—[ਬਾਲਾਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਗਰਖੇ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਅਗੇ ਦੀ ਕਲੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੱਲੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਛੁਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅੰਗਰਖਾ।

[बालाबर] फ़ा० पु० अंगरखे का वह भाग जो आगे की कली से निकला हुआ और दामन के नीचे छिपा रहता है, एक प्रकार का अंगरखा।

—بالا بلند—[ਬਾਲਾ ਬੁਲੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ ; ਮਾਸ਼ੂਕ।

[बाला बुलन्द] फ़ा० पु० ऊँचे क़द वाला; माशूक़।

—بالابند—[ਬਾਲਾਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੱਗ ; ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਟ।

[बालाबन्द] फ़ा० पु० एक प्रकार की पगड़ी ; एक विशेष प्रकार का कोट।

—بالاپر—[ਬਾਲਾਪਰ] ਪੁ. بالا بر

[बालापर] पु० बाला बर

—بالا پوش—[ਬਾਲਾ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਲੰਘ ਪੋਸ਼ ; ਰਜਾਈ, ਲੇਫ਼।

[बाला पोश] फ़ा० पु० बिस्तरे की चादर, रजाई, लिहाफ़।

—بالاتر—[ਬਾਲਾਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਚੇਰਾ, ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ; ਵੱਡੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ।

[बालातर] फ़ा० वि० उच्चतर, बहुत ऊँचा; बड़े मर्तबे वाला।

—بالاخانہ—[ਬਾਲਾਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੁਬਾਰਾ, ਉਪਰਲਾ ਕਮਰਾ, ਕਮਰਾ ਜੋ ਛਤ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ।

[बालाख़ाना:] फ़ा० पु० चौबारा, ऊपर का कमरा, कमरा जो छत पर बनाया जाय।

—بالا دست—[ਬਾਲਾ ਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਵੱਡਾ, ਸਨਮਾਨਤ ; ਉੱਚ-ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ ; ਉਤਲਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਹਾਕਮ।

[बाला दस-त] फ़ा० वि० पु० बड़ा, प्रतिष्ठित ; उच्च-अधिकारी ; अफ़सर, हाकिम।

—بالا گشتی—[ਬਾਲਾ ਗਸ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਮੁਆਇਨਾ।

[बाला गश-ती] फ़ा० स्त्री० गश्त करने का काम, निरीक्षण।

—بالا نشین—[ਬਾਲਾਨਸ਼ੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਧਾਨ।

[बालानिशीन] फ़ा० पु० प्रधान।

—بالا و پست—[ਬਾਲਾ ਓ ਪਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉੱਚ ਨੀਚ ; ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ।

[बाला ओ पस-त] फ़ा० पु० ऊँच नीच ; धरती-आकाश।

—بالائی—[ਬਾਲਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਉਤਲਾ ; ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਲਾਈ।

[बालाई] फ़ा० वि० पु० ऊपर का ; दूध की मलाई।

—بالائی یافت—[ਬਾਲਾਈ ਯਾਫ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਨਖ਼ਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮਦਨੀ, ਕਮਿਸ਼ਨ, ਰਿਸ਼ਵਤ, ਵੱਢੀ ਆਦਿ।

[बालाई याफ़-त] फ़ा० स्त्री० वेतन से अलग आमदनी, अतिरिक्त आय, कमीशन, घूस आदि।

—بالٹی—[ਬਾਲਟੀ] ਪੁਰਤ. ਇ. ਬਾਲਟੀ, ਇਕ ਭਾਂਡਾ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਬਰਤਨ ਜੋ ਥੱਲਿਉਂ ਤੰਗ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[बाल-टी] पुर्त० स्त्री० पानी आदि भरने के लिये धातु की बनी हुई डोलची।

—بال چھتری—[ਬਾਲ ਛਤ-ਰੀ] ਇ. ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ ਪੱਗ ; ਸਿਰ ਤੇ ਛਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੁਸ਼ਾਕ।

[बाल छत-री] स्त्री० शाहज़ादी पगड़ी ; सिर पर छाया करने की पोशाक।

—بالچھڑ—[ਬਾਲ-ਛੜ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਘਾਹ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਪਮਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[बाल-छड़] पु० एक प्रकार की सुगन्धित घास जिस से अलकों को उपमा दी जाती है।

—بالش—[ਬਾਲਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰ੍ਹਾਣਾ, ਤਕੀਆ।

[बालिश] फ़ा० पु० सिरहाना, तकिया।

—بالشت—[ਬਾਲਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਿੱਠ, ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਫੈਲਾਉਣ ਨਾਲ ਅੰਗੂਠੇ ਤੋਂ ਚੀਚੀ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤਕ ਦੀ ਲੰਬਾਈ।

[बालिश-त] फ़ा० स्त्री० बित्ता, हाथ की उंगलियाँ पूरी फैलाने पर अंगूठे के सिरे से कनिष्ठा के सिरे तक की लम्बाई ।

—بالشتیہ—[ਬਾਲਿਸ਼ਤਿਯ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਿਠਮੁਠੀਆ, ਬੌਣਾ ।
[बालिश-तिय:] फ़ा० वि० वामन, बौना ।

بالشویک—[ਬਾਲਸ਼ਵੀਕ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਰੂਸ ਦੀ ਸਾਮਵਾਦੀ ਜਮਾਤ ; ਇਸ ਜਮਾਤ ਦਾ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ।
[बालशवीक] अंग० पु० रूस की साम्यवादी संस्था ; इस संस्था से सम्बन्धित व्यक्ति ।

بالغ—[ਬਾਲਿਗ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਵਾਨ, ਜਵਾਨ ਉਮਰ ਦਾ, ਗਭਰੂ, ਮੱਸ ਭਿੰਨਾ, ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮਰਦ ।
[बालिग़] अर० वि० पु० युवा, जवान, युवक, वयस्क, वयःप्राप्त (पुरुष) ।

—بالغ نظر—[ਬਾਲਿਗ਼ ਨ-ਜ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿਆਣਾ, ਤੱਤਵੇਤਾ, ਅਨੁਭਵੀ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਪੱਕੀ ਨਿਗਾਹ ਵਾਲਾ ।
[बालिग़-नज़र] अर० पु० समझदार, तत्ववेत्ता, अनुभवी, परिपक्व बुद्धि वाला, कुशाग्र बुद्धि ।

—بالغہ—[ਬਾਲਿਗ਼ਾ:] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਜਵਾਨ (ਲੜਕੀ), ਮੁਟਿਆਰ ।
[बालिग़ः] अर० वि० स्त्री० जवान (लड़की), युवती ।

—بالغہ بالسن—[ਬਾਲਿਗ਼ਾ: ਬਿਲਸਿਨ] ਅਰ. ਇ. ਉਮਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਾਲਿਗ਼ ਇਸਤਰੀ ।
[बालिग़ः बिलसिन] अर० स्त्री० आयु की दृष्टि से वयःप्राप्त स्त्री ।

—بالغہ بالعلامات—[ਬਾਲਿਗ਼ਾ: ਬਿਲ-ਇਲਾਮਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਾਲਗ਼ ਔਰਤ ।
[बालिग़ः बिल-इलामात] अर० स्त्री० चिन्हों की दृष्टि से वयःप्राप्त स्त्री ।

بالک—[ਬਾਲਕ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਬਾਲ, ਬੱਚਾ, ਛੋਟਾ ਲੜਕਾ, ਮੁੰਡਾ ।
[बालक] हिं० पु० बच्चा, छोटा लड़का, बाल, बालक ।

بالکا—[ਬਾਲਕਾ] ਸੰ. ਪੁ. ਚੇਲਾ, ਸ਼ਿਸ਼ ।
[बालका] सं० पु० शिष्य, चेला ।

بالک چور—[ਬਾਲਕ-ਚੋਰ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[बालक-चोर] पु० बच्चों की चोरी करने वाला ।

—بالک چوری—[ਬਾਲਕ-ਚੋਰੀ] ਇ. ਬੱਚੇ ਚੁਰਾਉਣ ਜਾਂ ਚੁਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ।
[बालक-चोरी] स्त्री० बच्चे चुराने का काम ।

بالگیر—[ਬਾਲ-ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਈਸ, ਘੋੜੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[बाल-गीर] फ़ा० पु० साईस, घोड़े की देखभाल करने वाला ।

بالم—[ਬਾਲਮ] ਪੁ. ਪਤੀ, ਖਾਵੰਦ, ਪ੍ਰੇਮੀ, ਆਸ਼ਕ ।
[बालम] पु० पति, स्वामी, प्रेमी, आशिक ।

بالمیک—[ਬਾਲ-ਮੀਕ] ਪੁ. ਇਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਮਾਇਣ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ।
[बाल-मीक] पु० एक प्रसिद्ध मुनि जो रामायण के रचयिता और आदि कवि थे ।

بالنگو—[ਬਾਲੰਗੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਦਵਾ ।
[बालंगू] फ़ा० पु० एक औषधि ।

بالو—[ਬਾਲੂ] ਪੁ. ਰੇਤ, ਰੇਤਾ ।
[बालू] पु० रेत, सिकता ।

بالو شاہی—[ਬਾਲੂਸ਼ਾਹੀ] ਇ. ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਠਿਆਈ ।
[बालूशाही] स्त्री० एक प्रसिद्ध मिठाई ।

1 بالی—[ਬਾਲੀ] ਸੰ. ਇ. ਛੋਟੀ ਲੜਕੀ, ਕੁੜੀ, ਕੰਨਿਆ, ਬੱਚੀ ।
[बाली] सं० स्त्री० छोटी लड़की, कन्या, बच्ची, बालिका ।

—بالی عمر—[ਬਾਲੀ ਉਮਰ] ਇ. ਬਚਪਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ।
[बाली उमर] स्त्री० बाल्यावस्था ।

2 بالی—[ਬਾਲੀ] ਇ. ਕੰਨ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ, ਬਾਲੀ ।
[बाली] स्त्री० कान का एक आभूषण, बाली ।

3 بالی—[ਬਾਲੀ] ਇ. ਜੌਂ ਜਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਡੰਡੀ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਸਿੱਟਾ ।
[बाली] स्त्री० जौ, गेहूँ आदि पौधों के डंठल का वह अगला भाग जिस पर दाने लगे होते हैं, खोशा ।

4 بالی—[ਬਾਲੀ] ਸੰ. ਪੁ. ਕਿਸ਼ਕਿੰਧਾ ਦਾ ਬਾਨਰ ਰਾਜਾ ਜੋ ਸੁਗਰੀਵ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਤੇ ਅੰਗਦ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ।
[बाली] सं० पु० किष्किन्धा का वानर राजा जो सुग्रीव का बड़ा भाई तथा अंगद का पिता था, यह श्री रामचन्द्र जी के हाथों मारा गया था ।

بالیدگی—[ਬਾਲੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਧਣ ਜਾਂ ਉੱਨਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵੱਧ ਕੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[बालीदगी] फ़ा० स्त्री० उगने का भाव, बढ़ने अथवा उन्नत होने का भाव, बढ़कर जवान होने का भाव ।

بالیدہ—[ਬਾਲੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ।
[बालीदः] फ़ा० वि० उगा हुआ, बढ़ा हुआ, उन्नत, ऊँचा हुआ हुआ ।

بالین—[ਬਾਲੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਰ੍ਹਾਣਾ, ਤਕੀਆ ।

[बालीन] फ़ा० पु० तकिया, सिरहाना ।

بام—[ਬਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੱਤ, ਮਕਾਨ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਅਟਾਰੀ ।

[बाम] फ़ा० पु० छत, मकान की ऊपर वाली मंज़िल, अटारी ।

بامداد ، بامدادان—[ਬਾਮ-ਦਾਦ, ਬਾਮ-ਦਾਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰ- ਭਾਤ, ਤੜਕਾ, ਸਵੇਰੀ ਵੇਲਾ ।

[बाम-दाद, बाम-दादाँ] फ़ा० पु० प्रभात, सवेरा, प्रातः काल ।

بامن—[ਬਾਮਣ] ਪੁ. ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ।

[बामन] पु० ब्राह्मण, द्विज ।

بامنی—[ਬਾਮਣੀ] ਇ. ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਔਰਤ, ਮਿਸਰਾਣੀ ।

[बामनी] स्त्री० ब्राह्मण की स्त्री, ब्राह्मणी ।

1بان—[ਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪਛੇ. ਇਹ ਪਛੇਤਰ 'ਵਾਲਾ' ਤੇ 'ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 'ਦਰਬਾਨ', 'ਬਾਗ਼ਬਾਨ' ਵਿਚ ।

[बान] फ़ा० पु० यह प्रत्यय 'वाला' और 'रखने वाला' के अर्थ का बोधक है जैसे 'दरबान', 'बाग़बान' में ।

2بان—[ਬਾਨ] ਸੰ. ਪੁ. ਬਾਣ, ਤੀਰ ।

[बान] सं० पु० बाण, तीर ।

3بان—[ਬਾਨ] ਇ. ਆਦਤ, ਸੁਭਾਉ ।

[बान] स्त्री० आदत, स्वभाव ।

4بان—[ਬਾਨ] ਪੁ. ਮੰਜਾ ਉਣਨ ਦੀ ਸਣ, ਮੁੰਜ, ਸੰਬਾੜ ਆਦਿ ਦੀ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਬਰੀਕ ਰੱਸੀ ।

[बान] पु० खाट बुनने की मूँज आदि की रस्सी, बाध ।

1بانا—[ਬਾਨਾ] ਪੁ. ਬਾਣਾ, ਵਸਤਰ, ਭੇਖ, ਭੇਸ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਨਾਂ ।

[बाना] पु० बाना, वस्त्र, वेश; एक प्रकार के शस्त्र का नाम ।

2بانا—[ਬਾਨਾ] ਪੁ. ਬਾਣਾ, ਪੇਟਾ, ਤਾਣੀ ਦੇ ਅਰਜ਼ ਰੁਖ ਵਗਿਆ ਹੋਇਆ ਧਾਗਾ ਜਾਂ ਸੂਤਰ, ਤਾਣੀ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਰੁਖ ਤਾਣਾ ਤੇ ਛੋਟੇ ਰੁਖ ਬਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[बाना] पु० कपड़े की बुनाई में भरा जाने वाला आड़ा सूत, बाना, पेटा ।

بانات—[ਬਾਨਾਤ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਊਨੀ ਕਪੜਾ ।

[बानात] स्त्री० एक प्रकार का ऊनी कपड़ा ।

بانبی - بانمبی—[ਬਾਂਬੀ-ਬਾਂਭੀ] ਇ. ਵਰਮੀ, ਸੱਪ ਦੀ ਖੁੱਡ ; ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਘਰ ।

[बाँबी-बाँभी] स्त्री० साँप का बिल, बाँबी, दीमक का घर ।

بانٹ—[ਬਾਂਟ] ਇ. ਵੰਡ, ਤਕਸੀਮ, ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ।

[बाँट] स्त्री० विभाजन, बाँटने की क्रिया या भाव ।

بانٹا—[ਬਾਂਟਾ] ਪੁ. ਵੰਡ, ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ ।

[बाँटा] पु० बाँट, हिस्सा, भाग ।

بانٹنا—[ਬਾਂਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੰਡਣਾ, ਤਕਸੀਮ ਕਰਨਾ, ਹਿੱਸੇ ਪਾਉਣੇ ।

[बाँट-ना] क्रि० सक० विभाजित करना, वितरण करना, किसी चीज के कई भाग करके अलग अलग रखना ।

بانجھ—[ਬਾਂਝ] ਵਿ. ਬਾਂਝ, ਸੰਢ, ਜਿਸ ਦੀ ਫਸਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बाँझ] वि० बंध्या, वह स्त्री जिस के सन्तान न होती हो ।

بانچنا—[ਬਾਂਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਾਚਣਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਉਠਾਉਣਾ, ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ, ਮੁਤਾਲਿਆ ਕਰਨਾ ।

[बाँच-ना] क्रि० सक० पढ़ना, अक्षर उठाना, स्वाध्याय करना, अध्ययन करना ।

باندا—[ਬਾਂਦਾ] ਪੁ. ਅਕਾਸ਼ ਵੇਲ, ਇਕ ਵੇਲ ਜੋ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਛ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ।

[बाँदा] पु० आकाश बेल, अमर बेल ।

باندھ—[ਬਾਂਧ] ਇ. ਬੰਨ੍ਹ, ਰੋਕ ; ਪਾਬੰਦੀ, ਕੈਦ; ਪੁਸ਼ਤਾ ।

[बाँध] स्त्री० बन्द, रोक; पाबन्दी, क़ैद; पुश्ता ।

باندھا—[ਬਾਂਧਾ] ਪੁ. ਬੰਨ੍ਹ, ਰੋਕ ।

[बाँधा] पु० रोक, पुश्ता, बंद ।

باندھنا—[ਬਾਂਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਰੋਕਣਾ ; ਕੈਦ ਕਰਨਾ, ਜਕੜਨਾ ।

[बाँध-ना] क्रि० सक० बाँधना; पकड़ कर बन्द या क़ैद करना ; जकड़ना, रोकना, सम्भालना ।

باندی—[ਬਾਂਦੀ] ਇ. ਟਹਿਲਣ, ਗੋਲੀ, ਸੇਵਕਾ, ਲੌਂਡੀ, ਦਾਸੀ ।

[बाँदी] स्त्री० लौंडी, दासी, परिचारिका, नौकरानी, सेविका ।

بانڈا—[ਬਾਂਡਾ] ਵਿ. ਡਿੰਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੂੰਛ ਕੱਟੀ ਹੋਵੇ; ਡਿੰਗੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ; ਕੁੱਬਾ ।

[बाँडा] वि० जिसकी पूँछ कटी हुई हो ; टेढ़ी टाँगों वाला ; कुबड़ा ।

بانڈی—[ਬਾਂਡੀ] ਇ. ਸੋਟੀ, ਡੰਡੀ, ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਇਕ ਕਪੜਾ, ਕੁੜਤੀ, ਚੋਲੀ ।

[बाँडी] स्त्री० सोटी, छड़ी ; एक प्रकार का वस्त्र जो स्त्रियाँ पहनती हैं, चोली ।

بانس—[ਬਾਂਸ] ਪੁ. ਬਾਂਸ, ਇਕ ਦਰਖ਼ਤ, ਵੰਝ ।
[बांस] पु० एक लम्बा सीधा गिरहदार वृक्ष, वंश ।

بانسواڑی—[ਬਾਂਸ ਵਾੜੀ] ਇ. ਬਾਂਸਾਂ ਦੀ ਝੰਗੀ ।
[बांसवाड़ी] स्त्री० बांसों का झुरमुट ।

بانسری—[ਬਾਂਸਰੀ] ਇ. ਵੰਝਲੀ, ਬੰਸਰੀ, ਮੁਰਲੀ, ਅਲਗੋਜ਼ਾ ।
[बांसरी] स्त्री० वंशी, बांसुरी, मुरली, अलगोज़ा ।

بانسا—[ਬਾਂਸਾ] ਪੁ. ਨੱਕ ਦੀ ਹੱਡੀ ; ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ; ਇਕ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚਿੱਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਖੰਘ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ।
[बांसा] पु० नाक की हड्डी ; रीढ़ की हड्डी ; एक बूटी जिस के फूल सफ़ेद होते हैं, यह खांसी के लिये गुणकारक होती है ।

بانسلی—[ਬਾਂਸਲੀ] ਇ. ਇਕ ਲੰਮ-ਸਲੰਮਾ ਤੰਗ ਮੂੰਹ ਦਾ ਬਟੂਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੁਪਏ ਪਾਕੇ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਥੈਲੀ ।
[बांसली] स्त्री० एक प्रकार की तंग मुंह की थैली जिस में रुपये डाल कर लोग कमर से बांध लेते हैं ।

بانسلی—[ਬਾਂਸਲੀ] ਇ. ਬਾਂਸਲੀ ।
[बांसली] स्त्री० बांसली ।

بانسی—[ਬਾਂਸੀ] ਵਿ. ਬਾਂਸ ਦਾ, ਵੰਝ ਸੰਬੰਧੀ ।
[बांसी] वि० बांस का, बाँस सम्बन्धी ।

بانک—[ਬਾਂਕ] ਪੁ. ਕਟਾਰ, ਖੰਜਰ ।
[बांक] पु० कटार, खंजर ।

بانکا—[ਬਾਂਕਾ] ਵਿ. ਟਿੰਗਾ, ਟੇਢਾ ; ਸਜਧਜ ਵਾਲਾ, ਛੈਲਛਬੀਲਾ ।
[बांका] वि० टेढ़ा, बांका, सुन्दर और बना-ठना, अलबेला ।

بانکپن—[ਬਾਂਕ-ਪਨ] ਪੁ. ਬਾਂਕਪਨ, ਟੇਢਾਪਨ ; ਸ਼ੁਕੀਨੀ ।
[बांक-पन] पु० बाँकापन, टेढ़ापन; शौकीनी ।

بانکی ادا—[ਬਾਂਕੀ ਅਦਾ] ਇ. ਮਟਕਣਾ, ਨਖ਼ਰਾ, ਅਠਖੇਲੀ, ਚਾਂਦੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ।
[बांकी-अदा] स्त्री० नाज़ नखरा, हाव भाव, अठखेली ।

بانکیا—[ਬਾਂਕਿਆ] ਪੁ. ਤਾਂਬੇ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਤੁਰੀ ਵਰਗਾ ਵਾਜਾ ਜੋ ਮਹੰਤਾਂ ਜਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਰਸਿੰਙਾ ।
[बांकिया] पु० तांबे या पीतल का एक प्रकार का बाजा, जिसे साधु लोगों के आगे आगे बजाते हैं, नरसिंहा ।

بانگ—[ਬਾਂਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਵਾਜ਼, ਸੱਦ ; ਅਜ਼ਾਨ ; ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਸੱਦਾ ; ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[बांग] फ़ा० स्त्री० आवाज़, पुकार ; नमाज़ की पुकार ; मुर्गे के बोलने का शब्द ।

بانگ جرس—[ਬਾਂਗੇ ਜਰਸ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਟੱਲੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[बांगे जरस] फ़ा० स्त्री० घंटी की आवाज़ ।

بانگ درا—[ਬਾਂਗੇਦਰਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਟੱਲੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ; ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਦੀਆਂ ਉਰਦੂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ।
[बांगेदरा] फ़ा० स्त्री० घंटी की आवाज़ ; डा० मुहम्मद इकबाल की उर्दू कविताओं का एक संग्रह ।

بانگا—[ਬਾਂਗਾ] ਪੁ. ਕਪਾਹ, ਅਣਵੇਲੀ ਰੂੰ ।
[बांगा] पु० कपास, वह रूई जो ओटी न गई हो ।

بانگر—[ਬਾਂਗਰ] ਪੁ. ਉੱਚੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਲਾਕਾ, ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਤੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ; ਰੋਹਤਕ ਅਤੇ ਕਰਨਾਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ।
[बांगर] पु० ऊंची ज़मीन वाला क्षेत्र, वह ज़मीन जहां पर नदी का पानी न चढ़े ; रोहतक और करनाल का इलाका ।

بانگرو—[ਬਾਂਗਰੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਾਂਗਰ ਦਾ, ਬਾਂਗਰ ਸੰਬੰਧੀ ; ਬਾਂਗਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ।
[बांगरू] वि० पु० बांगर का, बांगर सम्बन्धी ; बांगर का निवासी ।

بانگڑو—[ਬਾਂਗੜੂ] ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ, ਬੇਤਮੀਜ਼ ।
[बांगड़ू] वि० मूर्ख, बेवकूफ़, असभ्य ।

بانگی—[ਬਾਨ-ਗੀ] ਇ. ਨਮੂਨਾ ; ਚਾਸ਼ਨੀ ।
[बान-गी] स्त्री० नमूना; चाशनी ।

بانگی—[ਬਾਂਗੀ] ਪੁ. ਬਾਂਗ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[बांगी] पु० बांग देने वाला ।

بانو—[ਬਾਨੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਗਮ, ਮਹਾਰਾਣੀ, ਵਹੁਟੀ ।
[बानू] फ़ा० स्त्री० स्त्री, धर्मपत्नी, भार्या ।

بانوا—[ਬਾਨਵਾ] ਸੰ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਚਿੜੀ ।
[बानवा] सं० एक प्रकार की जल-चिड़िया ।

بانہہ—[ਬਾਂਹ] ਇ. ਬਾਂਹ, ਬਾਜ਼ੂ ; ਮਦਦਗਾਰ, ਮਦਦਗਾਰ ।
[बांह] स्त्री० बाँह, भुजा ; सहायक, मददगार ।

بانی[1]—[ਬਾਣੀ] ਇ. ਬਾਣੀ, ਸ਼ਬਦ, ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਵਿ ; ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ।
[बानी] स्त्री० वाणी, शब्द, धार्मिक काव्य ; काव्यरचना ।

بانی[2]—[ਬਾਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਮੋਢੀ ।
[बानी] अर० पु० बुनियाद रखने वाला, संस्थापक, संचालक ।

بانی کار—[ਬਾਨੀ ਕਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਧੂ, ਬਾਨੀ, ਮੋਢੀ ; ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ; ਤੇਜ਼ ਤਬੀਅਤ ਆਦਮੀ; ਫ਼ਸਾਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ।
[बानीकार] अर० फ़ा० पु० संचालक, प्रवर्तक, बानी ; बहुत चालाक, होशियार ; तीक्ष्ण स्वभाव का पुरुष ; फ़साद की जड़ ।

باؤ—[ਬਾਉ] ਇ. ਵਾ, ਹਵਾ।
[बाओ] स्त्री॰ वायु, हवा।

باوا—[ਬਾਵਾ] ਪੁ. ਪਿਤਾ।
[बावा] पु॰ पिता।

—باواکا—[ਬਾਵਾਕਾ] ਵਿ. ਮੌਰੂਸੀ, ਜੱਦੀ, ਦਾਦੇਲਾਹੀ; ਨਿੱਜੀ, ਆਪਣਾ।
[बावाका] वि॰ मौरूसी, पैतृक, बाप दादा के समय का; निजी, स्वकीय।

باوجود—[ਬਾਵਜੂਦ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਭਾਵੇਂ ਕਿ, ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਏ।
[बावजूद] फ़ा॰ अव्य॰ ऐसा होने पर भी, तिस पर भी।

—باوجودیکہ-باوجود—[ਬਾਵਜੂਦ, ਬਾਵਜੂਦਿ ਕਿ:] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਭਾਵੇਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ, ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ।
[बावजूद, बावजूदि कि:] फ़ा॰ अव्य॰ ऐसा होने पर भी, तिस पर भी।

باورا—[ਬਾਵਰਾ] ਵਿ. ਪਾਗਲ, ਬਾਊਲਾ, ਸੁਦਾਈ।
[बावरा] वि॰ पागल, बावला, सनकी।

باور—[ਬਾਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਯਕੀਨ, ਇਤਬਾਰ।
[बावर] फ़ा॰ पु॰ विश्वास, यकीन।

باورچن - باورچنی—[ਬਾਵਰ-ਚਨ - ਬਾਵਰ-ਚਨੀ] ਇ. ਬਾਵਰਚਣ, ਰਸੋਈ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।
[बावर-चन - बावर-चनी] स्त्री॰ भोजन पकाने वाली स्त्री, रसोई बनाने वाली स्त्री।

باورچی—[ਬਾਵਰ-ਚੀ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਰਸੋਈਆ, ਖਾਨਸਾਮਾ।
[बावर-ची] तुर॰ पु॰ रसोइया, भोजन बनाने वाला।

باورچی خانہ—[ਬਾਵਰ-ਚੀ ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਸੋਈ, ਕਿਚਨ।
[बावर-ची खान:] फ़ा॰ पु॰ पाकशाला, रसोई।

باؤلا—[ਬਾਉਲਾ] ਵਿ. ਪਾਗਲ, ਸੁਦਾਈ; ਖ਼ਬਤੀ।
[बाओला] वि॰ पागल, बावरा; सनकी।

باؤلی—[ਬਾਉਲੀ] ਇ. ਪੌੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਖੂਹ, ਬੌਲੀ।
[बाओली] स्त्री॰ वह बड़ा और चौड़ा कुआँ जिस में नीचे उतरने के लिये सीढ़ियाँ भी हों, बावड़ी।

باون—[ਬਾਵਨ] ਵਿ. ਪੰਜਾਹ ਅਤੇ ਦੋ, ਬਵੰਜਾ।
[बावन] वि॰ पचास और दो, ५२।

باون - باؤنا—[ਬਾਵਨ - ਬਾਉਨਾ] ਪੁ. ਬੌਣਾ, ਠਿੰਗਣਾ, ਗਿਠਮੁਠੀਆ।
[बावन, बाओना] पु॰ वामन, छोटे कद का, ठिगना।

باونی—[ਬਾਵਨੀ] ਇ. ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ।
[बावनी] स्त्री॰ बीज बोने का समय।

باؤ—[ਬਾਉ] ਇ. ਵਾ, ਹਵਾ, ਪੌਣ; ਪੱਦ, ਹਵਾ ਸਰਕ; ਵਾਦ, ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ, ਗੈਸ।
[बाओ] स्त्री॰ वायु, हवा, पवन; अपान वायु, पाद; दर्द, जोड़ों का दर्द, वायु का दर्द।

—باؤسول—[ਬਾਉਸੂਲ] ਪੁ. ਵਾਦ ਗੈਸ।
[बाओसूल] पु॰ वायु का दर्द।

—باؤگولہ—[ਬਾਉਗੋਲ:] ਪੁ. ਗੈਸ ਦਾ ਗੋਲਾ।
[बाओगोल:] पु॰ वायु का गोला।

—باؤبندی—[ਬਾਉਬੰਦੀ] ਇ. ਝੂਠਾ ਦਿਖਾਵਾ, ਗੱਪ, ਅਤਿ-ਕਥਨੀ; ਫ਼ਰੇਬ, ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ।
[बाओबन्दी] स्त्री॰ अत्युक्ति, अतिशयोक्ति, गपोड़; धोखा, छल, धोखे की बात।

باؤٹا—[ਬਾਉਟਾ] ਪੁ. ਝੰਡਾ, ਨਿਸ਼ਾਨ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗਹਿਣਾ; ਗੈਸ, ਪੁਰਖਵਾ।
[बाउटा] पु॰ पताका, झंडा; एक प्रकार का गहना; एक प्रकार का वायु का दर्द।

باؤلا—[ਬਾਉਲਾ] ਵਿ. ਬਾਉਲਾ, ਪਾਗਲ।
[बाउला] वि॰ बावला, पागल।

باہ—[ਬਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੈਥੁਨ-ਸ਼ਕਤੀ, ਕਾਮ-ਸ਼ਕਤੀ।
[बाह] अर॰ पु॰ मैथुन-शक्ति, सम्भोग शक्ति।

باہر—[ਬਾਹਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਾਹਰ, ਕਿਸੇ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ, ਯਾ ਜਾਂ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਜਾਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਅੰਦਰ ਦਾ ਉਲਟ; ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ।
[बाहर] क्रि॰ वि॰ सीमा के उस पार, अलग परे या आगे निकल कर, भीतर या अन्दर का उलटा; अधिकार या प्रभाव आदि से परे।

باہرا—[ਬਾਹਰਾ] ਪੁ. ਉਹ ਪੁਰਖ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਖੂਹ ਦੇ ਆਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਔਲੂ ਵਿਚ ਉਲੱਦਦਾ ਹੈ।
[बाहरा] पु॰ वह पुरुष जो चरसे के जल को उड़ेलता है।

باہر باہر—[ਬਾਹਰ ਬਾਹਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੂਰ ਦੂਰ, ਪਰੇ ਪਰੇ, ਹਟਵਾਂ ਹਟਵਾਂ, ਪਾਸੇ ਪਾਸੇ, ਅੰਦਰ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ।
[बाहर बाहर] क्रि॰ वि॰ दूर दूर, परे परे, हट कर, भीतर न जा कर।

باہر بھیتر [ਬਾਹਰ ਭੀਤਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ।
[बाहर भीतर] क्रि॰ वि॰ अंदर बाहर।

—باہر کا—[ਬਾਹਰ ਦਾ] ਵਿ. ਬਾਹਰਲਾ, ਓਪਰਾ, ਗ਼ੈਰ।
[बाहर का] वि॰ दूसरा, अपरिचित, ग़ैर, परदेसी।

—باہر والا—[ਬਾਹਰ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਚੂਹੜਾ, ਮਿਹਤਰ, ਹਲਾਲਖ਼ੋਰ, ਕੂੜਾ।
[बाहर वाला] पु॰ भंगी, मैला साफ़ करने वाला व्यक्ति।

باہری—[ਬਾਹਰੀ, ਬਾਹਿਰੀ] ਵਿ. ਬਾਹਰ ਦਾ।
[बाहरी, बाहिरी] वि॰ बाहर का।

باہک—[ਬਾਹਕ] ਪੁ. ਜਿਹੜਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕ ਢੋਏ, ਕੁਲੀ; ਘੋੜਾ; ਘੁੜਸਵਾਰ; ਕਹਾਰ।
[बाहक] पु॰ बोझ ढोने या खींचने वाला, कुली; घोड़ा; घुड़सवार; कहार।

باہم—[ਬਾਹਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਸ ਵਿਚ, ਮਿਲ ਕੇ, ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ।
[बाहम] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ आपस में, मिल कर।

باہمن—[ਬਾਹ-ਮਨ] ਪੁ. ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬ੍ਰਾਹਮਨ।
[बाह-मन] पु॰ ब्राह्मण, विप्र।

باہمنی—[ਬਾਹਮ-ਣੀ] ਇ. ਵਿ. ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ; ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੰਬੰਧੀ।
[बाहम-नी] स्त्री॰ वि॰ ब्राह्मणी; ब्राह्मण सम्बन्धी।

باہمہ—[ਬਾਹਮ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ, ਸਾਰਿਆਂ ਸਮੇਤ।
[बाहमः] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ सब के साथ, सभी के समेत।

باہن—[ਬਾਹਨ] ਪੁ. ਭਾਰ ਢੋਣ ਦਾ ਸਾਧਨ, ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਸਾਧਨ; ਵਾਹਿਆ ਹੋਇਆ ਖੇਤ।
[बाहन] पु॰ बोझ उठाने का साधन, सवारी; जुता हुआ खेत।

باہنا—[ਬਾਹਣਾ] ਕ੍ਰਿ.ਸਕ. ਫੈਲਾਉਣਾ, ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ, ਖੋਲ੍ਹਣਾ (ਮੂੰਹ); ਹਲ ਚਲਾਉਣਾ; ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ; ਕੰਘਾ ਕਰਨਾ।
[बाहना] क्रि॰ सक॰ फैलाना, चौड़ा करना, खोलना (मुख); हल चलाना, हल जोतना; परिश्रम करना; कंघी करना।

باہو—[ਬਾਹੂ] ਪੁ. ਬਾਂਹ, ਬਾਜ਼ੂ।
[बाहू] पु॰ बाँह, भुजा।

باید و شاید—[ਬਾਯਦੋ ਸ਼ਾਯਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੇਹਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਜੋਗ ਹੈ।
[बायदो शायद] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ जैसा चाहिये और जैसा उपयुक्त है।

بائیس—[ਬਾਈਸ] ਹਿੰ. ਵਿ. ਬਾਈ, ੨੨।
[बाईस] हिं॰ वि॰ बीस और दो, २२।

بایستہ—[ਬਾਯਿਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਰੂਰੀ, ਵਾਜਬ, ਠੀਕ, ਲਾਹੇਵੰਦ, ਲੋੜੀਂਦਾ।
[बायिस-तः] फ़ा॰ वि॰ ज़रूरी, आवश्यक वाजिब, उपयुक्त, उचित, वांछित।

بائیسکل—[ਬਾਈਸਿਕਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਇ. ਸਾਈਕਲ।
[बाईसिकल] अंग॰ पु॰ स्त्री॰ साईकल।

بائع—[ਬਾਇ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ।
[बाइ-अ] अर॰ पु॰ बेचने वाला।

بایاں—[ਬਾਯਾਂ] ਵਿ. ਖੱਬਾ, ਸੱਜੀ ਤਰਫ਼ ਦਾ।
[बायाँ] वि॰ दाहिना का उल्टा।

باﺋیں—[ਬਾਈਂ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖੂਹ, ਬਾਵਲੀ, ਬਾਉਲੀ।
[बाईं] स्त्री॰ एक प्रकार का बड़ा कुआँ, बावरी, बावली।

بایں—[ਬਈਂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਹਦੇ ਨਾਲ।
[बईं] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ इसके साथ।

—بایں ہمہ—[ਬਈਂ ਹਮ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।
[बईं हमः] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ इन सब बातों के होते हुए, इन सब बातों के बावजूद।

1 بائی—[ਬਾਈ] ਇ. ਹਵਾ, ਵਾਤ, ਰੋਗ, ਵਾਈ।
[बाई] स्त्री॰ हवा, वायु, वात व्याधि, पेट में वायु के कारण होने वाला दर्द।

2 بائی—[ਬਾਈ] ਇ. ਰਾਣੀ; ਬਹੂ, ਵਹੁਟੀ, ਘਰ ਵਾਲੀ, ਧਰਮ-ਪਤਨੀ, ਇਸਤਰੀ; ਭੈਣ; ਭੂਆ; ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।
[बाई] स्त्री॰ रानी; बहू, गृहिणी, धर्म पत्नी, स्त्री; बहिन; फूफी; गाने वाली स्त्री।

ببات—[ਬਿਬਾਦ] ਸੰ. ਪੁ. ਵਿਵਾਦ, ਝਗੜਾ, ਬਹਿਸ, ਬਖੇੜਾ।
[बिबाद] सं॰ पु॰ विवाद, झगड़ा, कहासुनी, वाक्युद्ध।

ببادی—[ਬਿਬਾਦੀ] ਪੁ. ਝਗੜਨ ਵਾਲਾ, ਝਗੜਾਲੂ, ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[बिबादी पु॰ झगड़ा करने वाला, झगड़ालू, विवादी।

بباعث—[ਬਬਾ-ਇਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇ ਕਾਰਣ, ਇਸ ਕਰਕੇ।
[बबा-इस] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ कारण से, हेतु से।

ببر—[ਬਬਰ] ਫ਼ਾ. ਤੁਰ. ਪੁ. ਸ਼ੇਰ, ਸ਼ਾਰਦੂਲ।
[बबर] फ़ा॰ तुर॰ पु॰ सिंह, शार्दूल।

ببر—[ਬਬਰ] ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦਾ ਹੈ।
[बबर] पु॰ वह व्यक्ति जो घोड़ों के बाल काटता है।

ببری—[ਬਬਰੀ] ਵਿ. ਜ਼ਿਟ, ਮੀਢੀ, ਜ਼ੁਲਫ਼, ਕਾਕਲੀ ; ਉਹ ਨੀਲੀ ਕਬੂਤਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਤੇ ਕਾਲੇ ਗੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[बबरी] स्त्री॰ लट, जुल्फ़, अलक ; नीले रंग की कबूतरी जिस के पंखों पर काले गोल निशान होते हैं।

ببوا—[ਬਬੂਆ, ਬਬੂਕਾ] ਪੁ. ਬਾਬੂ ਦਾ ਲਘੂਤਾਵਾਚੀ ; ਬੱਚਾ, ਲੜਕਾ ; ਖਿਡੌਣਾ।
[बबुआ, बबूका] पु॰ बाबू का लघुतावाचक ; बच्चा, लड़का, खिलौना।

ببول—[ਬਬੂਲ] ਪੁ. ਪਹਾੜੀ ਕਿੱਕਰ।
[बबूल] पु॰ पहाड़ी कीकर।

ببولا—[ਬਬੂਲਾ] ਪੁ. ਵਾਵਰੋਲਾ, ਬਗੋਲਾ।
[बबूला] पु॰ बवंडर, बगूला।

بچی—[ਬੱਚੀ] ਇ. ਚੁੰਮੀ, ਬੋਸਾ।
[बच्ची] स्त्री॰ चुंबन, प्यार।

بِبیک—[ਬਿਬੇਕ] ਸੰ. ਪੁ. ਵਿਚਾਰ, ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਦੀ ਤਮੀਜ਼, ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਕਤੀ।
[विवेक] सं॰ पु॰ विचार, भली बुरी बातें सोचने अथवा समझने की शक्ति या ज्ञान।

بِبیکی—[ਬਿਬੇਕੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਸੂਝਵਾਨ, ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਦੀ ਤਮੀਜ਼ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ।
[विवेकी] वि॰ पु॰ भले बुरे का ज्ञान रखने वाला, विवेकशील ; बुद्धिमान ज्ञानी, न्यायशील।

بپا—[ਬਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੜ੍ਹਾ, ਕਾਇਮ।
[बपा] फ़ा॰ वि॰ खड़ा, स्थित।

بپت—[ਬਿਪਤ] ਇ. ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ਼, ਮੁਸੀਬਤ, ਔਕੜ, ਆਫ਼ਤ।
[बिपत] स्त्री॰ दुःख, कष्ट, विपत्ति, विपदा, आपत्ति।

بپتا—[ਬਿਪਤਾ] ਇ. ਮੁਸੀਬਤ, ਤਕਲੀਫ਼, ਦੁੱਖ।
[बिपता] स्त्री॰ विपदा, आपत्ति, कष्ट।

بپتسمہ—[ਬਿਪ-ਤਿਸ-ਮਾ] ਯੂ. ਪੁ. ਈਸਾਈ ਮਤ ਦੀ ਪਾਹੁਲ।
[बिप-तिस-मा] यू॰ पु॰ ईसाई बनाने की रस्म।

بپوتی—[ਬਪੌਤੀ, ਬਪੌਤੀ] ਵਿ. ਇ. ਜੱਦੀ, ਜੱਦੀ, ਮੌਰੂਸੀ ; ਵਿਰਸਾ, ਵਰਾਸਤ, ਜਾਇਦਾਦ।
[बपौती, बपौती] वि॰ स्त्री॰ पैतृक, मौरूसी, बाप दादा के समय का ; पैतृक सम्पत्ति।

بفارا—[ਬਫ਼ਾਰਾ] ਪੁ. ਬੁਖ਼ਾਰਾਤ, ਭਾਪ ; ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾ।
[बफ़ारा] पु॰ वाष्प, भाप ; पसीना लाने की दवा।

بپھرنا—[ਬਿਫਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੋਹ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਨਾ ; ਫੁੰਕਾਰਨਾ, ਸ਼ੂਕਣਾ ; ਘੋੜੇ ਦਾ ਭੜਕਣਾ; ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ; ਬਾਗ਼ੀ ਹੋਣਾ, ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨਾ।
[बिफर-ना] क्रि॰ अक॰ भड़कना, ज़िद करना, हठ करना ; फुंकारे मारना ; घोड़े का भड़कना; उपद्रव करना ; विद्रोह करना, विद्रोही या बाग़ी होना।

بت—[ਬਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਲਕੀਰ ਜੋ ਫ਼ਹਿਰਸਤਾਂ ਵਿਚ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਾਨ, ਰੇਖਾ।
[बत] फ़ा॰ पु॰ वह रेखा जो सूचियों में पृथक नाम प्रकट करने के लिये या पृथक् हिसाब प्रकट करने के लिये खींची जाती है, निशान, रेखा।

بت—[ਬਿੱਤ] ਇ. ਧਨ, ਦੌਲਤ, ਜਾਇਦਾਦ; ਤੌਫ਼ੀਕ, ਸਮਰੱਥਾ ; ਵਸੀਲਾ, ਸਾਧਨ।
[वित्त] स्त्री॰ धन, दौलत, सम्पत्ति ; सामर्थ्य, बूता ; वसीला, साधन।

بت—[ਬੁਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੁਤਲਾ, ਮੂਰਤੀ, ਮੂਰਤ, ਤਸਵੀਰ, ਸ਼ਕਲ, ਸਰੂਪ, ਨਕਸ਼।
[बुत] फ़ा॰ पु॰ पुतला, मूर्ति, प्रतिमा, चित्र, आकार, शकल, आकृति।

بت پرست—[ਬੁਤ ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਤਪੂਜ, ਮੂਰਤੀ ਪੂਜ।
[बुत परस-त] फ़ा॰ पु॰ मूर्ति पूजक, पत्थर पूजक।

بت تراش—[ਬੁਤ ਤਰਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਤਘਾੜਾ, ਪੱਥਰਘਾੜਾ।
[बुत-तराश] फ़ा॰ पु॰ पत्थर गढ़ने वाला, मूर्ति बनाने वाला।

بت خانہ—[ਬੁਤਖ਼ਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਤਸ਼ਾਲਾ, ਮੂਰਤੀ ਮੰਦਰ ; ਮੂਰਤੀ ਉਪਾਸਨਾ ਮੰਦਰ, ਸ਼ਿਵਾਲਾ।
[बुतख़ाना] फ़ा॰ पु॰ मन्दिर, मूर्ति-गृह, वह स्थान जहाँ मूर्ति की पूजा होती है, शिवालय।

بتا—[ਬੁੱਤਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਝਾਂਸਾ, ਹੀਲਾ, ਬਹਾਨਾ ; ਮੁੱਕਾ, ਘਸੁੰਨ।
[बुत्ता] पु॰ धोखा, छल, कपट, हीला, बहाना ; मुक्का, घूँसा।

بتاشہ—[ਬਤਾਸ਼ਾ:] ਪੁ. ਖੰਡ ਦੀ ਚਾਸ਼ਣੀ ਟਪਕਾ ਕੇ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਠਿਆਈ, ਪਤਾਸਾ।
[बताशा] पु॰ चीनी की चाशनी टपका कर बनाई हुई एक प्रकार की मिठाई, पताशा।

بتام —[ਬੁਤਾਮ] ਪੁਰਤ. ਪੁ. ਬਟਨ, ਗੁਦਾਮ, ਬੀੜਾ।

[बुताम] पुर्त० पु० बटन।

بتأمل —[ਬਤਾਅੱਮੁਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸੋਚਕੇ, ਟਿਕਾ ਠਹਿਰ ਕੇ।

[बताअम्मुल] फ़ा० अर० क्रि० वि० सोच कर, कुछ ठहर कर।

بتانا —[ਬਿਤਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਿਤਾਉਣਾ, ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ, ਲੰਘਾਉਣਾ।

[बिताना] क्रि० सक० समय आदि व्यतीत करना, गुज़ारना।

بتدریج —[ਬਤਦਰੀਜ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਰਜੇਵਾਰ, ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।

[बतदरीज] फ़ा० अर० क्रि० वि० दर्जेवार, शनैः शनैः, धीरे धीरे।

بتر —[ਬਤਰ] ਪੁ. ਵੱਤਰ, ਜ਼ਿੰਨੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਾਰੇ ਬੀਜੀ ਜਾ ਸਕੇ।

[बतर] पु० सिंचित भूमि जिस को हल जोत कर बोया जा सके।

بتر —[ਬਤਰ, ਬੱਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਖ਼ਰਾਬ।

[बतर, बत्तर] फ़ा० वि० बहुत ख़राब।

بترا —[ਬੁਤਰਾ] ਵਿ. ਖੋਟਾ; ਖੁੰਢਾ।

[बुतरा] वि० खोटा; जो तेज न हो, कुन्द।

بتراضی طرفین —[ਬਤਰਾਜ਼ੀਏ ਤਰਫ਼ੈਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ।

[बतराज़ीए तरफ़ैन] अर० क्रि० वि० दोनों पक्षों की सहमति से।

بترانا —[ਬਿਤਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਤਿਆਰਨਾ, ਨਿੰਦਣਾ; ਰੱਦਣਾ; ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਾ।

[बितराना] क्रि० सक० निन्दा करना; रद्द करना; दोषारोपण करना, किसी पर दोष लगाना।

بتک —[ਬੁਤਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਬੁੱਤ।

[बुतक] फ़ा० पु० छोटा बुत।

بتکا —[ਬਤਕਾ] ਪੁ. ਨਰ ਬਤਕ, ਬਤਖ।

[बतका] पु० नर बतख़।

بتکڑ —[ਬਤੰਕੜ] ਪੁ. ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਛੋਟੀ ਜਿੰਨੀ ਗੱਲ, ਬਤੰਗੜ।

[बतक्कड़] पु० बढ़ा चढ़ा कर कही हुई छोटी सी बात, बतंगड़।

بتلانا —[ਬਤ-ਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੱਸਣਾ, ਕਹਿਣਾ, ਸਮਝਾਉਣਾ, ਖ਼ਬਰ ਦੇਣਾ, ਇਤਲਾਹ ਦੇਣਾ।

[बत-लाना] क्रि० सक० बताना, निर्देश करना, समझाना, कहना, ख़बर करना, सूचना देना।

بتمامہ —[ਬਤਮਾਮਿਹੀ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਲਕੁਲ, ਸੱਭੇ।

[बतमामिही] अर० क्रि० वि० बिलकुल, सभी।

بتنگڑ —[ਬਤੰਗੜ] ਪੁ. ਵਧਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲ।

[बतंगड़] पु० बढ़ा कर की गई बात।

بتورا —[ਬਿਤੌਰਾ] ਪੁ. ਸੁੱਕੀਆਂ ਪਾਥੀਆਂ ਦਾ ਢੇਰ, ਗੁਹੀਰਾ।

[बितौरा] पु० सूखे उपलों का ढेर।

بتورن —[ਬਤੌਰਨ] ਪੁ. ਗਾਹੁਣ ਮਗਰੋਂ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ, ਧੜ।

[बतौरन] पु० गाहने के बाद की अन्न राशि, अनाज का ढेर।

بتوری —[ਬਤੂਰੀ] ਇ. ਇਕ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਨਾਜ; ਪੱਥਰ ਜੇਹਾ ਪੀਲਾ ਰਤਨ।

[बतूरी] स्त्री० एक प्रकार का घटिया अनाज; पत्थरवत् सख़्त बरन।

بتول —[ਬਤੂਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਕੁਆਰੀ, ਸਤਵੰਤੀ; ਬੀਬੀ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਦਾ ਉਪਨਾਮ।

[बतूल] अर० वि० स्त्री० कंवारी, सतवंती; बीबी फ़ातिमा का उपनाम।

بتولا —[ਬਤੋਲਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ; ਹਾਸੇ ਦੀ ਗੱਲ।

[बतौला] पु० धोखा; हंसी की बात।

بتولن —[ਬਤੋਲਣ] ਇ. ਗੱਪੋੜ ਤੇ ਫਰੇਬਣ ਤੀਵੀਂ, ਖੇਹ।

[बतौलन] स्त्री० गप्पें हांकने वाली तथा छल करने वाली स्त्री, झांसा देने वाली स्त्री।

بتہ —[ਬਤਃ] ਪੁ. ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਕੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बतः] पु० ख़ारिज करना, घटाने या काटने का भाव।

بتھارنا —[ਬਿਥਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿਸਤਾਰਨਾ, ਪਸਾਰਨਾ, ਵਧਾਉਣਾ।

[बिथार-ना] क्रि० सक० विस्तार करना, बढ़ाना, पसारना।

بتھرانا —[ਬਿਥ-ਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿਸਤਾਰਨਾ, ਪਸਾਰਨਾ, ਖਿਲਾਰਨਾ, ਵਧਾਉਣਾ।

[बिथ-राना] क्रि० सक० विस्तार करना, पसारना, फैलाना, बिखेरना, बढ़ाना।

بتھرنا —[ਬਿਥਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੈਲਣਾ, ਖਿਲਰਨਾ; ਡੁੱਲ੍ਹਣਾ, ਰੁੜ੍ਹਨਾ।

[बिखर(-ना] क्रि० अक० फैलना, बिखरना ; गिरना ।

بتھوا—[ਬਥੂਆ, ਬਥ-ਆ] ਪੁ. ਬਾਥੂ ।

[बथुआ, बथ-आ] पु० एक छोटा पौधा जिस का साग खाते हैं, बाथू ।

بتھیا—[ਬਥਿਆ] ਵਿ. ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਗੋਹੇ ਦਾ ਢੇਰ, ਕੁਹੀਰਾ ।

[बथिया] स्त्री० सूखे उपलों का ढेर ।

بتی—[ਬੱਤੀ] ਵਿ. ਵੱਟੀ, ਪਲੀਤਾ ; ਮੋਮਬੱਤੀ ; ਅਗਰਬੱਤੀ ।

[बत्ती] स्त्री० रुई या सूत का बटा हुआ लम्बा लच्छा जो दीपक में रख कर जलाते हैं, फलीता; मोमबत्ती; अगरबत्ती ।

بتی—[ਬਿੱਤੀ] ਵਿ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ, ਦੌੜ ।

[बित्ती] स्त्री० बच्चों का एक खेल, दौड़ ।

بتی—[ਬੁੱਤੀ] ਵਿ. ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ; ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ।

[बुत्ती] स्त्री० निर्वाह करने का साधन; खाने पीने का सामान ।

بتیا—[ਬਤਿਆ] ਵਿ. ਹਰਾ ਅਤੇ ਕੱਚਾ ਫਲ ; ਲੰਮਾ ਵੈਂਗਣ ਜਾਂ ਵਤਾਊਂ ।

[बतिया] स्त्री० हरा तथा कच्चा फल ; लम्बा बैंगन ।

بتیت—[ਬਿਤੀਤ] ਵਿ. ਬੀਤਿਆ, ਗੁਜ਼ਰਿਆ, ਲੰਘਿਆ ਹੋਇਆ ।

[बितीत] वि० बीता हुआ, गत, व्यतीत ।

بتیتنا—[ਬਿਤੀਤਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੀਤ ਜਾਣਾ, ਗੁਜ਼ਰਨਾ, ਲੰਘਣਾ, ਹੋਣਾ, ਲੰਘ ਜਾਣਾ, ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣਾ ।

[बितीतना] क्रि० अक० बीत जाना, व्यतीत होना, गुजरना, होना, गुजर जाना ।

بتیس—[ਬੱਤੀਸ] ਵਿ. ਬੱਤੀ, ਤੀਹ+ਦੋ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ।

[बत्तीस] वि० तीस और दो, ३२ ।

بتیسا—[ਬਤੀਸਾ] ਪੁ. ਬੱਤੀ ਮਸਾਲੇ ਪਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਇਕ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਘੋੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਣ ਮਗਰੋਂ ਖਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बतीसा] पु० बत्तीस मसाले डाल कर बनाया हुआ एक पदार्थ जो स्त्रियों को या घोड़ियों को प्रसव के बाद खिलाया जाता है ।

بتیسی—[ਬਤੀਸੀ] ਵਿ. ਬੱਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਦੰਦੀੜ, ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੀੜ, ਦੰਦਰਾਲ ।

[बतीसी] स्त्री० बत्तीस चीजों का समूह ; बत्तीस दांतों का समूह, नीचे ऊपर की दंत पंक्ति ।

بٹ—[ਬਣ] ਪੁ. ਬੋਹੜ, ਬਰੋਟਾ ।

[बट] पु० बरगद का पेड़, बट वृक्ष ।

[2] بٹ—[ਬਟ] ਪੁ. ਵੱਟ, ਪਲੇਟ, ਭੌਲ, ਫ਼ਿਕਲ ।

[बट] पु० सिलवट, बल, सिकुड़न, शिकन ।

[3] بٹ—[ਬਟ] ਪੁ. ਵੱਟਾ, ਤੋਲ ।

[बट] पु० बट्टा, तोल ।

بٹ مار—[ਬਟ-ਮਾਰ] ਪੁ. ਰਾਹਮਾਰ, ਡਾਕੂ, ਰਕੈਤ, ਲੁਟੇਰਾ ।

[बट-मार] पु० मार्ग में लूट लेनेवाला, लुटेरा, डाकू, राहजन ।

[1] بٹا—[ਬੱਟਾ] ਪੁ. ਵਟਾਂਦਰਾ, ਕਟੌਤੀ; ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਸਾਲਾ ਰਗੜਨ ਵਾਲਾ ਪੱਥਰ, ਵੱਟਾ ।

[बट्टा] पु० अदलाबदला; कटौती, सिल पर नमक मिर्च पीसने का पत्थर, बट्टा ।

[2] بٹا—[ਬੱਟਾ] ਪੁ. ਤੋਲ ।

[बट्टा] पु० तोल ।

بٹا باز—[ਬੱਟਾ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਮਦਾਰੀ, ਬਾਜ਼ੀਗਰ; ਠੱਗ, ਮੱਕਾਰ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ।

[बट्टा बाज] पु० मदारी, बाजीगर, ठग, मक्कार, छलिया ।

بٹا ڈھال—[ਬੱਟਾ ਢਾਲ] ਵਿ, ਪੱਧਰਾ, ਬਰਾਬਰ, ਸਪਾਟ ।

[बट्टा ढाल] वि० समतल, बराबर, सपाट ।

بٹا سٹا—[ਬੱਟਾ ਸੱਟਾ] ਪੁ. ਮੰਜ਼ੋਸ਼; ਗੰਢ, ਸਾਜ਼ਸ਼, ਮਨਸੂਬਾ ।

[बट्टा सट्टा] पु० बदला; साजिश, मनसूबा, षड्यन्त्र ।

بٹاؤ—[ਬਟਾਊ] ਪੁ. ਵੰਡੀ, ਵੰਡ, ਤਕਸੀਮ, ਵੰਡਾਰਾ ।

[बटाव] पु० विभाजन, बाँट, भाग, तकसीम ।

بٹاؤ—[ਬਟਾਊ] ਪੁ. ਰਾਹੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ, ਪਾਂਧੀ ।

[बटाऊ] पु० यात्री, मुसाफिर, पथिक ।

بٹائی—[ਬਟਾਈ] ਵਿ. ਵੰਡਾਈ, ਹਿੱਸਾ, ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ।

[बटाई] स्त्री० बाँट, हिस्सा, पैदावार का हिस्सा ।

بٹائی دار—[ਬਟਾਈਦਾਰ] ਪੁ. ਮਾਲਕ ਪਾਸੋਂ ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੰਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੁਜ਼ਾਰਾ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ।

[बटाईदार] पु० भूमि मालिक से खेती का हिस्सा बंटाने वाला मुजारा, दूसरे की जमीन बटाई पर जोतने वाला ।

بٹلوہی - بٹلوئی—[ਬਟ-ਲੋਹੀ, ਬਟਲੋਹੀ] ਵਿ. ਬਟਲੋਹੀ ।

[बट-लोही, बटलोई] स्त्री० बटलोई ।

بٹن—[ਬਟਨ] ਅੰਗ. ਪੁ ਧਾਤ ਆਦਿ ਦੀ ਬਣੀ ਚਪਟੀ ਗੋਲ ਘੁੰਡੀ ਜੋ ਪਹਿਰਣ ਵਾਲੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬੀੜਾ, बटन ।

[बटन] अंग० पु० धातु आदि की बनी हुई चिपटी गोल घुण्डी जो पहनने के वस्त्रों में लगाई जाती है, गुताम, बटन।

¹بٹنا—[ਬਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ।

[बट-ना] क्रि० अक० विभक्त होना।

²بٹنا—[ਬਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੱਟਣਾ (ਰਸੀ), ਵਟ ਦੇਣਾ, ਵੱਟ ਚਾੜ੍ਹਨਾ।

[बट-ना] क्रि० सक० बाटना (रस्सी); बट देना, बल देना।

بٹنا—[ਬੁਟ-ਣਾ] ਪੁ. ਵਟਣਾ ਜੋ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਲਦੇ ਹਨ।

[बुटना] पु० उबटन जो विवाह के समय पर वर तथा कन्या को मलते हैं।

بٹنگ—[ਬਟੰਗ] ਪੁ. ਨਾਖ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫਲ।

[बटंग] पु० नाख जैसा एक फल।

بٹوا—[ਬਟੂਵਾ, ਬਟੂਆ] ਪੁ. ਨਕਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਚਮੜੇ ਦੀ ਕਈਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇਕ ਥੈਲੀ ਜੋ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਟੂਆ।

[बटुवा, बटुआ] पु० कई खानों वाली एक प्रकार की छोटी थैली जिस में रुपये पैसे आदि डालते हैं, बटुआ।

بٹوا—[ਬਿਟੂਵਾ, ਬਿਟੂਆ] ਪੁ. (ਲਘੂਤਾਵਾਚੀ) ਬੇਟਾ, ਪੁੱਤਰ, ਲੜਕਾ।

[बिटुवा, बिटुआ] पु० (लघुतावाचक) बेटा, पुत्र, लड़का।

بٹوار—[ਬਟ-ਵਾਰ] ਪੁ. ਟੈਕਸ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[बट-वार] पु० कर (टैक्स) इकट्ठा करने वाला।

بٹوارا—[ਬਟ-ਵਾਰਾ, ਬਟ-ਵਾਰਾ:] ਪੁ. ਵੰਡ, ਵੰਡਾਰਾ, ਵੰਡਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਹਿੱਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਹਿੱਸੇ ਵੰਡ।

[बट-वारा, बटवार:]—पु० अलग अलग भागों में बांटने की क्रिया या भाव, विभाजन, हिस्से करने का भाव, अंशतः विभाजन।

¹بٹوانا—[ਬਟਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਵੰਡਾਉਣਾ, ਵੰਡਵਾਉਣਾ।

[बटवाना] – क्रि० प्रे० बांटने का काम दूसरे से करवाना, बँटवाना।

²بٹوانا—[ਬਟ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ० ਪ੍ਰੇ० ਵਟਾਉਣਾ, ਵਟਵਾਉਣਾ, ਵਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹਵਾਉਣਾ।

[बट-वाना] क्रि० प्रे० बट देने का काम दूसरे से करवाना, मरोड़ी दिलवाना, बट चढ़वाना या चढ़वाना।

بٹوائی—[ਬਟ-ਵਾਈ] ਇਸ. ਵੰਡਾਈ, ਹਿੱਸੇ ਵੰਡਾਈ।

[बट-वाई] स्त्री० विभाजन, बटाई।

بٹورا—[ਬਿਟੋਰਾ] ਪੁ. ਸੁੱਕੇ ਗੋਹਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ, ਗੁਹੀਰਾ।

[बिटौरा] पु० सूखे उपलों का ढेर, बिटौरा।

بٹورن—[ਬਟੋਰਨ] ਇ. ਬਚੀਖੁਚੀ ਚੀਜ਼, ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ।

[बटोरन] स्त्री० शेष बची हुई चीज़, शेष।

بٹورنا—[ਬਟੋਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲੈਣਾ, ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਮਾਰਨਾ, ਮੁੰਨਣਾ।

[बटोर-ना] क्रि० सक० लेना, प्राप्त करना, छीनना, ठगना।

بٹوری—[ਬਿਟੌਰੀ] ਇ. ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਟੈਕਸ।

[बिटौरी] स्त्री० गांव के दुकानदार पर लगा हुआ कर।

بٹولن—[ਬਟੋਲਨ] ਪੁ. ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਿੱਸੇ ਪੱਤੀ ਕੁਝ ਦਾਣੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ।

[बटोलन] पु० फ़सल आने पर हिस्से मुताबिक कुछ अनाज इकट्ठा करने का काम।

بٹولا—[ਬਿਟੋਲਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖਿਲਾਰਨਾ, ਵਿਛਾਉਣਾ; ਛੱਟਾ ਦੇਣਾ, ਚੱਬਣਾ।

[बिटोला] क्रि० सक० बिखेरना, बिछाना; छींटा देना, चबाना।

بٹوہی - بٹوئی—[ਬਟੋਹੀ-ਬਟੋਈ] ਪੁ. ਰਾਹੀ, ਪੰਥੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ।

[बटोही-बटोई] पु० पथिक, मुसाफ़िर, यात्री।

بٹھالنا—[ਬਿਠਾਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਿਠਾਉਣਾ, ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ, ਥਾਂ ਦੇਣਾ, ਟਿਕਾਉਣਾ।

[बिठाल-ना] क्रि० सक० बिठाना, आबाद करना, जगह देना टिकाना।

بٹھک—[ਬਿਠਕ] ਪੁ. ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਘਰ।

[बिठक] पु० दीमक का घर।

بٹھانا—[ਬਿਠਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਿਠਾਉਣਾ, ਟਿਕਾਉਣਾ, ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣਾ, ਬੈਠ ਜਾਣ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ; ਠੋਕਣਾ, ਉੱਤੋਂ ਦਬਾਉਣਾ, ਸਿਰ ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਨਾ; ਠੰਢਾ ਕਰਨਾ, ਠੱਪ ਕਰਨਾ; ਮੇਲਣਾ; ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਾਉਣਾ, ਉਮੀਦਵਾਰੀ (ਚੋਣ) ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ।

[बिठाना] क्रि० सक० बिठाना, टिकाना, जगह देना, किसी को बैठने में प्रवृत्त करना; ठोकना, ऊपर से दबाना, सिर पर चोट लगाना, ठंडा करना, मद्धा करना; सुलाना; नाम वापिस करवाना, चुनाव में उम्मीदवारी से हटने के लिए प्रेरणा करना।

بٹی—[ਵੱਟੀ] ਇ. ਦੋ ਸੇਰ ਪੱਕਾ ਤੋਲ, ਛੋਟਾ ਗੋਲ ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਵੱਟਾ, ਵੱਟੀ।

[बट्टी] स्त्री० दो सेर का पक्का तोल, छोटा गोल पत्थर या बट्टा, बट्टी।

بٹئی—[ਬਟਈ] ਇ. ਕਲਾ ਬੱਤੂਨ ਉਣਨ ਦਾ ਕੰਮ।
[बटई] स्त्री० कलाबत्तून बुनने का काम।

بٹیا—[ਬਟਿਆ] ਇ. ਵੱਟੀ, ਦੋ ਸੇਰ ਦਾ ਵੱਟਾ, ਛੋਟਾ ਗੋਲ ਵੱਟਾ
[बटिया] स्त्री० दो सेर का बट्टा, छोटा गोल बट्टा, बट्टी।

بٹئیا—[ਬਟਈਆ] ਪੁ. ਰੱਸੀ, ਸੇਬ, ਮੁੰਜ ਆਦਿ ਵੱਟਣ ਵਾਲਾ; ਕਲਾਬੱਤੂਨ ਉਣਨ ਵਾਲਾ।
[बटईया] पु० सूत, ऊन, मूंज आदि बटने वाला; कलाबत्तून बुनने वाला।

بٹیا—[ਬਿਟਿਆ] ਇ. ਬੇਟੀ ਦਾ ਲਘੂਤਾਵਾਚਕ, ਲੜਕੀ, ਧੀ, ਪੁਤਰੀ, ਕਨਿਆ।
[बिटिया] स्त्री० बेटी का लघुतावाचक, लड़की, कन्या।

بٹیر—[ਬਟੇਰ] ਪੁ. ਬਟੇਰਾ, ਤਿੱਤਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੰਛੀ।
[बटेर] पु० बटेरा, तीतर की तरह का एक पक्षी।

بٹیر باز—[ਬਟੇਰ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਬਟੇਰੇ ਪਾਲਣ ਤੇ ਲੜਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[बटेर बाज़] पु० बटेर पालने तथा लड़ाने वाले।

بٹیرا—[ਬਟੇਰਾ] ਪੁ. ਤੱਕੜੀ ਤੇ ਵੱਟੇ।
[बटेरा] पु० तराज़ू और बाट।

بٹیری—[ਬਟੇਰੀ] ਇ. ਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਦਸਤਾਨਾ, ਜੋੜਾ ਆਦਿ ਦੇਣ ਦੀ ਰਸਮ।
[बटेरी] स्त्री० कन्या पक्ष की ओर से वर को दी जाने वाली भेंट।

بٹیس—[ਬਟੇਸ] ਪੁ. ਰਸਤਾ, ਰਾਹ, ਸੜਕ; ਪਹਿਆ, ਡੰਡੀ।
[बटेस] पु० रास्ता, मार्ग, सड़क, पथ, डंडी।

بجا—[ਬਜਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁਨਾਸਬ, ਠੀਕ, ਠੀਕ, ਦਰੁਸਤ; ਸਚ, ਹੱਕ।
[बजा] क्रि० वि० मुनासिब, योग्य, ठीक, दुरुस्त, सच, हक़।

بجا آوری—[ਬਜਾ ਆਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ, ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ।
[बजा आवरी] फ़ा० स्त्री० आज्ञा मानने का काम या भाव, आज्ञा मानना, आज्ञा पालन।

بجار—[ਬਿਜਾਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਸਾਂਢ; ਵਿਸ਼ਈ ਆਦਮੀ; ਜ਼ਬਰਦਸਤ, ਵੱਡਾਦਰ, ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ।
[बिजार] पु० वि० साँड; विषयी (कामुक) पुरुष; ज़बरदस्त, पूरे क़द का, मोटा ताज़ा।

بجال—[ਬਜਾਲ] ਪੁ. ਸੱਪ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ।
[बजाल] पु० साँप की एक जाति।

بجالا—[ਬਿਜਾਲਾ] ਵਿ. ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ।
[बिजाला] वि० बीजों से भरा हुआ।

بجان—[ਬਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਿਲੋਂ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਵੀ, ਸਿਰ ਵਾਰ ਕੇ ਵੀ, ਜਾਨ ਤੇ ਖੇਡ ਕੇ ਵੀ।
[बजान] क्रि० वि० दिल से, ख़ुशी से, जान देकर भी, जान पर खेल कर भी, सिर देकर भी।

بجانا—[ਬਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੰਨਣਾ, ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਨਿਭਾਉਣਾ।
[बजाना] क्रि० सक० मानना, अमल में लाना, निभाना।

بجانا—[ਬਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਜਾਉਣਾ, ਖੜਕਾਉਣਾ।
[बजाना] क्रि० सक० आवाज़ करने या और किसी प्रकार आवाज़ निकालना।

بجائے—[ਬਜਾਏ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇ ਥਾਂ, ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਬਦਲ ਵਿਚ।
[बजाए] फ़ा० क्रि० वि० स्थान पर, की जगह, बदले में।

بجائی—[ਬਿਜਾਈ] ਇ. ਬੀਜਣਾ, ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਕੁਵੇਲਾ।
[बिजाई] स्त्री० बीज बुनना, बिजाई।

بجبر—[ਬਜਬਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਬਰਨ, ਧੱਕੇ ਨਾਲ, ਮੱਲੋਮੱਲੀ, ਮਜਬੂਰ ਕਰਕੇ।
[बजबर] फ़ा० अर० क्रि० वि० ज़बरदस्ती, बलात्, धक्के से, मजबूर करके।

بجر—[ਬੱਜਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੱਥਰ; ਸਖ਼ਤ, ਪਥਰੀਲਾ, ਪੱਥਰ ਵਰਗਾ।
[बज्जर] पु० वि० पत्थर; सख़्त, बहुत कठोर, ख़ूब कड़ा।

بجرا—[ਬਜਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੇੜੀ।
[बजरा] पु० एक प्रकार की बेड़ी।

بجرنگ—[ਬਜਰੰਗ] ਪੁ. ਬੱਜਰ, ਪੱਥਰ; ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰੀਰ।
[बजरंग] पु० वज्र, पत्थर; कड़ा शरीर।

بجرنگی—[ਬਜਰੰਗੀ] ਵਿ. ਇ. ਬਜਰੰਗ ਵਰਗਾ, ਪੱਥਰ ਵਰਗੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ; ਗੁਲ ਮਧਾਣੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਸੰਧੂਰ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[बजरंगी] वि० स्त्री० कड़े शरीर का, वज्र जैसा कठोर; मंथानी जैसा निशान जो हिन्दू लोग सिन्दूर से माथे पर बनाते हैं।

بجری—[ਬਜਰੀ] ਇ० ਪੱਥਰੀ, ਕੰਕਰੀ।
[बजरी] पथरी, कंकर।

بجز—[ਬਜੁਜ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਿਵਾਏ, ਛੁੱਟ, ਜ਼ਿਆਦਾ, ਬਿਨਾ।
[बजुज़] फ़ा० क्रि० वि० सिवाय, अतिरिक्त, इलावा, बिना।

بجلدو—[ਬਜੁਲ-ਦੂ] ਤੁਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ।
[बजुल-दू] तु० क्रि० वि० बदले में।

بجلی—[ਬਿਜ-ਲੀ] ਇ. ਬਿਜਲੀ, ਚੰਚਲ ਦੀ ਚਮਕ।

[बिज-ली] स्त्री॰ विद्युत, तड़ित, बादल की चमक।

بجنا—[ਬਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵੱਜਣਾ; ਖੜਕਣਾ।

[बज-ना] क्रि. अक. ध्वनि उत्पन्न होना; आघात आदि के कारण शब्द होना।

بجنا—[ਬੁਜ-ਣਾ] ਪੁ. ਕਪੜਾ ਜੋ ਮਾਹਵਾਰੀ ਸਮੇਂ ਔਰਤਾਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੌਲਾ।

[बुज-ना] पु॰ वह कपड़ा जिसे मासिक धर्म में स्त्रियाँ उपयोग में लाती हैं, बुजना।

بجنتر—[ਬਜੰਤਰ] ਪੁ. ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[बजन्तर] पु॰ बजाने वाला।

بجنتری—[ਬਜੰਤਰੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਵਜਾਉਣ ਦਾ (ਸਾਜ)।

[बजन्तरी] पु॰ वि॰ बजाने वाला, बजाने का (साज)।

بجنسہٖ—[ਬਜਿਨ-ਸਿਹੀ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੂਬ ਹੂ, ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ; ਕੁਲ, ਸਭ ਦਾ ਸਭ।

[बजिन-सिही] अर॰ क्रि॰ वि॰ ज्यों का त्यों, वैसे का वैसा; कुल, सब का सब।

بجو—[ਬਿੱਜੂ] ਪੁ. ਇਕ ਜਾਨਵਰ ਜੋ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਰਦੇ ਕੱਢਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਬਿੱਲੀ।

[बिज्जू] पु॰ एक जानवर जो कब्रों में से मुर्दे निकाल कर खाता है, एक प्रकार की जंगली बिल्ली।

بجوڑا—[ਬਿਜੌਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਤੀਵੀਆਂ ਬਾਜੂਬੰਦ ਦੇ ਥਾਂ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ।

[बिजौरा] पु॰ एक प्रकार का गहना जिसे हिन्दू स्त्रियाँ बाजूबन्द के स्थान पर पहनती हैं।

بجورنا—[ਬਜੂਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖੂਬ ਮਾਰਨਾ; ਸੰਭੋਗ ਕਰਨਾ; ਮਲਣਾ, ਰਗੜਨਾ, ਦੱਬਣਾ।

[बजूर-ना] क्रि॰ सक॰ खूब पीटना; संभोग करना; मलना, रगड़ना, दबाना।

بجوگ—[ਬਿਜੋਗ] ਪੁ. ਅਸ਼ੁਭ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ; ਜੁਦਾਈ, ਵਿਛੋੜਾ; ਮੁਸੀਬਤ; ਹਰਜ ਮਰਜ।

[बियोग] पु॰ अशुभ नक्षत्रों का एक राशि में इकट्ठे होना; जुदाई, वियोग, विरह; मुसीबत, हानि।

بجھارت—[ਬੁਝਾਰਤ] ਇ. ਬੁੱਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ, ਭੇਤ ਵੱਧ ਦੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲ, ਮੁਹਾਵਰਾ।

[बुझारत] स्त्री॰ बूझने की बात, भेद भरी बातें; पहेली।

بجھانا—[ਬੁਝਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਮਝਾਉਣਾ, ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ, ਵਾਕਫ਼ ਕਰਾਉਣਾ।

[बुझाना] क्रि॰ सक॰ समझाना, ज्ञान देना, परिचित कराना।

بجھانا—[ਬੁਝਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਿਸਾਉਣਾ (ਦੀਵਾ); ਬੁਝਾਉਣਾ (ਅੱਗ), ਹਿਸਾਉਣਾ, ਠੰਡਾ ਕਰਨਾ

[बुझाना] क्रि॰ सक॰ गुल करना (दिया आदि); शान्त करना (अग्नि); ठंडा करना, शान्त करना।

بجھ بجھول—[ਬੁਝ-ਬੁਝੋਲ] ਪੁ. ਬੁਝਾਰਤ, ਅੜਾਉਣੀ।

[बुझ-बुझौल] पु॰ पहेली, घुमाव फिराव की बात।

بجہت—[ਬਜਿਹ-ਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਾਸਤੇ, ਕਾਰਣ, ਖ਼ਾਤਰ, ਲਈ।

[बजिह-त] अर॰ फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ कारण, हेतु, लिये, वास्ते।

بجھڑا—[ਬਿਝੜਾ] ਪੁ ਕਣਕ ਜੌਂ ਛੋਲੇ ਆਦਿ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਅਨਾਜ, ਮਿਲਵਾਂ; ਗੋਚਣੀ।

[बिझरा] पु॰ कई प्रकार का मिला हुआ अनाज, सतनजा; सम्मिलित धान्य।

بجھکنا—[ਬਿਝਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਰਨਾ, ਅਚਾਨਕ ਡਰ ਜਾਣਾ।

[बिझक-ना] क्रि॰ अक॰ त्रस्त होना, अचानक डर जाना।

بجھ گاہ—[ਬਿਝ-ਗਾਹ] ਪੁ ਡਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਬਾਹਵਾਂ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਦਮੀ ਵਰਗਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਜੋੜਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁੜਤਾ ਪਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਡਰਨਾ।

बिझ-गाह] पु॰ पक्षियों आदि को डराने के लिए लकड़ी का ढांचा सा, जो कि खेत में पुरुषाकार सा खड़ा कर दिया जाता है, बिजूका।

بجھیول—[ਬੁਝੇਵਲ] ਇ ਬੁੱਝਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बुझौवल] स्त्री॰ बूझने का भाव।

بجھیل—[ਬੁਝੇਲ] ਪੁ. ਭਾਰ ਢੋਣ ਵਾਲਾ ਜਾਨਵਰ, ਲੱਦੂ ਜਾਨਵਰ।

[बुझैल] पु॰ भार ढोने वाला जानवर, लादिया पशु।

بجے—[ਬਿਜੈ] ਇ. ਜੈ, ਫ਼ਤਹ, ਜਿੱਤ।

[बिजै] स्त्री॰ विजय, जय, जीत।

بجے دسمی—[ਬਿਜੈ ਦਸਮੀ] ਇ. ਵਿਜੈ ਦਸਮੀ, ਦੁਸਹਿਰਾ।

[बिजै दसमी] स्त्री॰ विजय दशमी, दशहरा।

بجیا—[ਬਿਜਿਯਾ] ਇ. ਭੰਗ, ਸੁੱਖਾ।

[बिजिया] स्त्री॰ भांग, विजया।

بجیلا—[ਬਿਜੀਲਾ] ਵਿ. ਵਿ. ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਝਾੜ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਫਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੀਜ ਬਹੁਤੇ ਹੋਣ।

[बिजेला] वि० स्त्री० वह जमीन जिस में अधिक फसल पैदा हो; वह फल जिस में बीज बहुत हों।

بچ — [ਬਚ] ਵਿ. ਇੱਕ ਬੂਟੀ ਦਾ ਨਾਂ, ਵੈਂਚ।

[बच] स्त्री० एक औषधि का नाम, वच।

بچہ — [ਬੱਚਾ] ਪੁ. ਬਾਲ, ਬਾਲਕ।

[बच्चा] पु० बाल, बालक।

بُچا — [ਬੁੱਚਾ] ਵਿ. ਛੋਟੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਲਾ, ਕੰਨਕਟਾ।

[बुच्चा] वि० छोटे कानों वाला, कनकटा।

بچار — [ਬਿਚਾਰ] ਪੁ. ਵਿਚਾਰ, ਖਿਆਲ, ਸੰਸਕਾਰ।

[बिचार] पु० विचार, भाव, संस्कार।

بچارا — [ਬਿਚਾਰਾ] ਵਿ. ਵਿਚਾਰਾ, ਦੀਨ, ਗਰੀਬ।

[बिचारा] वि० दीन, गरीब, बेचारा।

بچارنا [ਬਿਚਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੋਚਣਾ, ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ।

[बिचार-ना] क्रि० सक० विचार करना, ख्याल करना।

بچاری — [ਬਿਚਾਰੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਸੋਚਵਾਨ।

[बिचारी] वि० पु० विचारक, विचार करने वाला, विचारवान्।

بچا کھچا — [ਬਚਾ ਖੁਚਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ, ਰਹਿੰਦਾ ਖੂੰਹਦਾ; ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਹਦ।

[बचाखुचा] वि० पु० अवशिष्ट, बचा हुआ; बची खुची चीज।

بچالی — [ਬਿਚਾਲੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਾਹ, ਉਹ ਘਾਹ ਜੋ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[बिचाली] स्त्री० एक प्रकार की घास, वह घास जो घोड़ों के नीचे बिछाई जाती है।

بچاؤنا — [ਬਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਚਾਉਣਾ, ਪਿੱਛੇ ਪਾਉਣਾ, ਸੰਭਲਣਾ, ਪੱਲੇ ਪਾਉਣਾ; ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ; ਵਾਰ ਰੋਕਣਾ।

[बचाना] क्रि० सक० आपत्ति से रक्षा करना; कुछ अंश काम में आने या खर्च होने से रोक रखना; रोकना, पल्ले बांधना; रक्षा करना; सहायता करना; प्रहार रोकना।

بچاؤ ، بچاوا — [ਬਚਾਉ, ਬਚਾਵਾ] ਪੁ. ਸੰਭਾਲ, ਰਾਖੀ, ਰਖਿਆ, ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ।

[बचाव, बचावा] पु० सम्भाल, रक्षा, रखवाली, संरक्षण।

بچپن ، بچپنا — [ਬਚ-ਪਨ, ਬਚ-ਪਨਾ] ਪੁ. ਬਾਲਪਨ, ਬਾਲ ਉਮਰ, ਬਾਲਅਵਸਥਾ, ਅਣਭੋਲਪੁਣਾ।

[बच-पन, बच-पना] पु० बाल्यावस्था, लड़कपन, बालपन, भोलापन।

بچت — [ਬਚਤ] ਇ. ਬੱਚਤ; ਬਚਾਇਆ; ਲਾਭ।

[बचत] स्त्री० बचाने का भाव; बचा हुआ अंश; लाभ।

بچک — [ਬਿਚਕ] ਇ. ਖੌਫ਼, ਡਰ, ਭੈ; ਤ੍ਰਭਕ; ਮਾਯੂਸੀ, ਨਿਰਾਸਤਾ।

[बिचक] स्त्री० भय, डर; भड़क; निराशा, नैराश्य।

بچکنا — [ਬਿਚਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਰਨਾ, ਡਰ ਜਾਣਾ, ਹਟ ਜਾਣਾ, ਨਿਰਾਸ ਹੋਣਾ; ਮੋਚ ਆਉਣਾ।

[बिचक-ना] क्रि० अक० डरना, डर जाना; हट जाना; निराश होना; मोच आना।

بچگان — [ਬਚਗਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੱਚੇ, ਲੜਕੇ, ਬਾਲ, ਬਾਲਕ, ਬੱਚਾ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[बचगां] फा० पु० बच्चे, बालक, शिशु, बच्चा का बहुवचन।

بچگانہ — [ਬਚਗਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗਾ।

[बचगाना:] फा० वि० बच्चों का, बच्चों वाला, बच्चों जैसा।

بچگی — [ਬੱਚਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਚਪਨ, ਬਾਲਪਨ, ਅਣਭੋਲਪਣ, ਅਣਭੋਲਪੁਣਾ।

[बच्चगी] फा० स्त्री० बचपन, बाल्यावस्था, बालपन, अनजानपन।

بچل — [ਬਿਚਲ] ਪੁ. ਵਿ. ਵਿਚਕਾਰਲਾ, ਵਿਚਾਲੇ ਦਾ; ਵਿਚੋਲਾ।

[बिचल] पु० वि० बीच का, मध्य का; मध्यस्थ।

بچلنا — [ਬਿਚਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿਚਲਣਾ, ਵਿਗੜਨਾ; ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ; ਭੁੱਲਣਾ, ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨਾ; ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[बिचल-ना] क्रि० अक० बिगड़ना, विचलित होना; अपने स्थान से हट कर इधर उधर होना; भूलना, गलती करना; गुम हो जाना।

بچن — [ਬਚਨ] ਪੁ. ਬੋਲ, ਕੌਲ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਸਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ; ਬੋਲ, ਕਥਨ, ਬਿਆਨ।

[बचन] पु० वचन, वाणी, मनुष्य के मुँह से निकलने वाला सार्थक शब्द; प्रतिज्ञा, कथन, बयान।

بچنا — [ਬਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਾ, ਦੁਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਅਮਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ; ਅਲੱਗ ਰਹਿਣਾ; ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣਾ, ਬਕਾਇਆ ਰਹਿਣਾ।

[बच-ना] क्रि० अक० सुरक्षित होना, दुःख आदि से बचे रहना या दूर रहना; पृथक रहना; अवशिष्ट रहना, बकाया रहना।

بچوں — [ਬਚੂੰ] ਪੁ. ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ।

[बच्चा] पु० प्रेम से बच्चे को बुलाने तथा विरोधी को गुस्से में धमकाने का शब्द।

بچولیا—[ਵਿਚੋਲੀਆ] ਪੁ. ਵਿਚੋਲਾ, ਵਿਚੋਲੀਆ, ਸਾਲਸ।
[बिचोलिया] पु० मध्यस्थ, बीच में पड़ने वाला, सालस।

بچونگڑا—[ਬਚੂੰਗੜਾ] ਪੁ. ਬੱਚਾ, ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ।
[बचूंगड़ा] पु० बच्चा, छोटा बच्चा।

بچہ—[ਬੱਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਲ, ਬਾਲਕ, ਅਞਾਣਾ, ਨਿਆਣਾ; ਪੁੱਤਰ, ਜਾਂ ਪੁਤਰੀ, ਸੰਤਾਨ।
[बच्चः] फ़ा० पु० बाल, बालक, शिशु, छोटा बालक; पुत्र अथवा पुत्री, संतति।

—بازی بچہ—[ਬੱਚ: ਬਾਜ਼ੀ] ਇ. ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਲੌਂਡੇਬਾਜ਼ੀ, ਮੁੰਡੇਬਾਜ਼ੀ।
[बच्चः बाज़ी] स्त्री० बालक से व्यभिचार करने का भाव, लौंडेबाज़ी।

—دان بچہ - بچہ دانی—[ਬੱਚ: ਦਾਨ, ਬੱਚ:ਦਾਨੀ] ਇ. ਬੱਚੇਦਾਨੀ, ਧਰਨ, ਗਿਰਭ, ਗਰਭਾਸ਼ਾ।
[बच्चःदान, बच्चःदानी] स्त्री० गर्भाशय, गर्भ-कोष, कोख, बच्चेदानी।

—کش بچہ—[ਬੱਚ: ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਬੱਚੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ; ਉਹ ਔਰਤ ਜੋ ਬਹੁਤ ਬੱਚੇ ਜਣੇ।
[बच्चः कश] फ़ा० वि० स्त्री० बच्चे देने वाली; वह स्त्री जो अधिक बच्चे पैदा करे।

—کشی بچہ—[ਬੱਚ:-ਕੁਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੱਚੇ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਬਾਲਹੱਤਿਆ।
[बच्चः कुशी] फ़ा० स्त्री० बच्चे को मारने की क्रिया, बाल हत्या।

—مینا بچۂ—[ਬੱਚਏ ਮੀਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ।
[बच्चए मीना] फ़ा० पु० शराब।

بچی—[ਬੱਚੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਲੜਕੀ, ਬੱਚਿਆ, ਕੁੜੀ।
[बच्ची] स्त्री० छोटी लड़की, कन्या, बाला।

بچے کچے—[ਬੱਚੇ ਕੱਚੇ] ਪੁ. ਲੜਕੇ ਬਾਲੇ, ਬਾਲ ਬੱਚੇ, ਨਿੱਕੇ ਵੱਡੇ।
[बच्चे कच्चे] पु० बाल बच्चे, नन्हे मुन्ने, लड़के बाले।

بچھانا—[ਵਿਛਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਣਾ, ਬਿਸਤਰ ਜਾਂ ਕਪੜਾ ਆਦਿ ਪਸਾਰਨਾ, ਖਿਲਾਰਨਾ, ਵਿਛਾਉਣਾ।
[बिछाना] क्रि० सक० ज़मीन पर या पलंग आदि पर पूरी दूरी तक फैलाना (बिस्तर आदि), बिखेरना, बिखराना

بچھرا—[ਵਛਰਾ] ਪੁ. ਗਊ ਦਾ ਨਰ ਬੱਚਾ, ਵੱਛਾ
[बछरा] पु० गाय का नर बच्चा, बछड़ा।

بچھڑا—[ਵਛੜਾ] ਪੁ. ਵੱਛਾ, ਗਊ ਦਾ ਨਰ ਬੱਚਾ।
[बछड़ा] पु० गाय का नर बच्चा।

بچھڑانا—[ਵਿਛ-ੜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਵਿਛੜਾਉਣਾ।
[बिछ-ड़ाना] क्रि. प्रे. अलग करना।

بچھڑنا—[ਵਿਛੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਾਥ ਛੁੱਟਣਾ, ਵੱਖ ਹੋਣਾ, ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ, ਵਿਛੜਨਾ।
[बिछड़-ना] क्रि० अक० अलग या जुदा होना, साथ छोड़ना, दूर होना, वियुक्त होना।

بچھنا—[ਵਿਛ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਸਰਨਾ, ਫੈਲਣਾ, ਖਿੱਲਰਨਾ।
[बिछ-ना] क्रि० अक० ज़मीन पर फैलना, फैलना, बिखरना।

بچھناگ—[ਵਿਛ-ਨਾਗ] ਪੁ. ਇਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਂ।
[बिछ-नाग] पु० एक विषैली दवा का नाम।

بچھو ، بچھوا—[ਬਿੱਛੂ, ਬਿਛੂਆ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕੀੜਾ, ਅਠੂਹਾਂ।
[बिच्छू, बिछुआ] पु० एक प्रसिद्ध ज़हरीला जन्तु, बिच्छू, वृश्चिक।

بچھوڑنا—[ਵਿਛੋੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਜੁਦਾ ਕਰਨਾ, ਤੋੜਨਾ, ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰਨਾ, ਵਿਛੋੜਨਾ।
[बिछोड़-ना] क्रि० सक० अलग करना, जुदा करना, तोड़ना, दूर करना, आँखों से परे करना, वियुक्त करना।

بچھونا—[ਵਿਛੋਣਾ] ਪੁ. ਵਿਛਾਉਣਾ, ਬਿਸਤਰਾ।
[बिछौना] पु० बिछावन, बिस्तर।

بچھونی—[ਵਿਛੋਣੀ] ਇ. ਵਿਛੋਣਾ ਦਾ ਲਘੂਤਾ ਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ।
[बिछौनी] स्त्री. बिछौना का लघुतावाचक शब्द।

بچھی—[ਵਛੀ] ਇ. ਵੱਛੀ, ਗਊ ਦੀ ਬੱਚੀ।
[बछी] स्त्री० बछिया, गाय की बछड़ी।

بچھیا—[ਵਛਿਆ] ਗਊ ਦੀ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਜਾਂ ਮਦੀਨ ਬੱਚਾ, ਵੱਛੀ।
[बछिया] बछड़ी, गौ का मादा जाति का बच्चा।

بچھیرا—[ਵਛੇਰਾ] ਪੁ. ਘੋੜੀ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਵਛੇਰਾ।
[बछेरा] पु० घोड़ी का बच्चा, बछेड़ा।

بچھیری—[ਵਛੇਰੀ] ਇ. ਘੋੜੀ ਦੀ ਬੱਚੀ, ਵਛੇਰੀ।
[बछेरी] स्त्री० घोड़ी की बच्ची, बछेड़ी।

بحّاث—[ਬ੍ਹੱਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਝਗੜਾਲੂ ।

[बह्हास] अर० पु० विचार के लिए पक्ष या तर्क उपस्थित करने वाला, विवादी, झगड़ालू ।

بحار—[ਬਿਹਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬਹਿਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਮੁੰਦਰ ।

[बिहार] अर० पु० बह्र का बहुवचन, समुद्र ।

بحال—[ਬਹਾਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਮ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ।

[बहाल] अर० क्रि० वि० साधारण अवस्था में, पहली अवस्था में, पुनः स्थापित ।

—بحالی—[ਬਹਾਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਹਾਲਤ, ਮੁੜ ਸਥਾਪਨ ।

[बहाली] अर० स्त्री० पहली अवस्था में ही आने का भाव, पुनः स्थापन ।

بحث—[ਬਹਸ] ਅਰ. ਇ. ਬਹਿਸ, ਝਗੜਾ, ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ, ਚਰਚਾ, ਵਿਚਾਰ ।

[बह्स] अर० स्त्री० बहिस, वाद विवाद, तर्क वितर्क, विचार, चर्चा ।

—بحثی بحثا—[ਬਹਸਾ ਬਹਸੀ] ਇ. ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ, ਝਗੜਾ, ਵਾਦ ।

[बह्सा बह्सी] स्त्री० वाद विवाद, तर्क वितर्क, चर्चा ।

—بحثنا—[ਬਹਸਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਹਿਸਣਾ, ਝਗੜਨਾ, ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ, ਵਾਦ ਕਰਨਾ, ਤਰਕ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਕਰਨਾ ।

[बह्सना] क्रि० सक० बहिस करना, झगड़ना, चर्चा करना, विवाद करना, तर्क करना, प्रश्नोत्तर करना ।

بحدے—[ਬ-ਹੱਦੇ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਏਥੋਂ ਤੱਕ ।

[ब-हद्दे] फ़ा० क्रि० वि० इस सीमा तक, यहाँ तक ।

1 بحر—[ਬਹਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੰਦ ਮਾਤ੍ਰਾ, ਲੈ, ਤਾਲ ।

[बह्र] अर० पु० छन्द, मात्रा, लय, ताल ।

2 بحر—[ਬਹਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰ ।

[बह्र] अर० पु० समुद्र ।

—بحرالکاہل—[ਬਹਰੁਲ-ਕਾਹਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ।

[बह्रुल-काहिल] अर० पु० शान्त महासागर ।

—بحر اوقیانوس-بحر اوقیانوس بحر—[ਬਹਰ-ਓਕ਼ਿਯਾਨੋਸ] [ਬਹਰ-ਇ-ਓਕ਼ਿਯਾਨੋਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਐਂਧ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ।

[बह्र-ए औक़ियानोस, बह्र-ए ओक़-यानोस] अर० पु० अंध महासागर ।

—بحر ہند—[ਬਹਰ-ਇ ਹਿੰਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਲ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ।

[बह्र हिन्द] अर० पु० हिन्द महा सागर, भारत के दक्षिण में स्थित समुद्र ।

بحری—[ਬਹਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਮੁੰਦਰੀ, ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ, ਸਾਗਰੀ ।

[बह्री] अर० वि० समुद्री, समुद्र का, समुद्रीय ।

—بحرین—[ਬਹਰੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋ ਸਮੁੰਦਰ (ਰੋਮ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਫ਼ਾਰਸ ਸਾਗਰ) ।

[बह्रैन] अर० पु० दो समुद्र (भूमध्य सागर और फ़ारस की खाड़ी) ।

بحریہ—[ਬਹਰੀਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ, ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[बह्रीय:] अर० पु० जंगी जहाज़ों का विभाग, वह संस्था जिस में समुद्री जहाज़ों से संबन्धित ज्ञान या प्रशिक्षण दिया जाता है ।

بحور—[ਬੁਹੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬਹਰ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਛੰਦ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ।

[बुहूर] अर० पु० 'बह्र' का बहुवचन, छन्द मात्राएँ ।

بحران—[ਬੁਹਰਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਗੀ ਦਾ ਸੰਕਟਕਾਲ ।

[बुह्रान] अर० पु० रोगी का संकट काल ।

بحساب—[ਬਹਿਸਾਬ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਦਰ ਨਾਲ ।

[बहिसाब] अर० क्रि० वि० हिसाब से, दर से ।

بحساب سر شماری—[ਬ-ਹਿਸਾਬ-ਸਰ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੀਂ ਪਰਤੀ, ਸੀ ਸਿਰੀ ।

[ब-हिसाब-सर-शुमारी] अर० फ़ा० क्रि० वि० प्रत्येक व्यक्ति के हिसाब से, प्रति व्यक्ति ।

بحق—[ਬਹੱਕ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੱਕ ਵਿਚ ।

[बहक़] अर० क्रि० वि० पक्ष में ।

بحق مدعا علیہ—[ਬਹੱਕੇ ਮੁੱਦਆ-ਅਲੈਹ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁੱਦਾ ਅਲੈਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ, ਮੁੱਦਾ ਅਲੈਹ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ।

[बहक़े मुद्दआ-अलैहि] अर० क्रि० वि० मुद्दालेह के पक्ष में, प्रतिवादी के लाभ के लिये ।

بحکم—[ਬਹੁਕਮ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਆਗਿਆ ਵਿਚ, ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ।

[बहुक्म] क्रि० वि० हुक्म में, आज्ञा में, आज्ञा के साथ, आज्ञानुसार ।

بحل —[ਬਿ੍ਹਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਿਮਾ ਜੋਗ, ਮਾਫ਼ੀ ਜੋਗਾ।
[बिहिल] फ़ा० वि० क्षमा योग्य, क्षम्य।

بحرمت —[ਬ-ਹੁਰਮ-ਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਿਹਰ ਨਾਲ, ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ।
[ब-हुर्म-त] क्रि० वि० कृपया, अनुग्रह से।

بحیرہ —[ਬੁਹੈਰਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਪਸਾਗਰ, ਛੋਟਾ ਸਮੁੰਦਰ, ਸਾਗਰ, ਮਹਾਂਖਾੜੀ।
[बुहैरः] अर० पु० उपसागर, छोटा समुद्र, सागर, महाखाड़ी।

بحیرۂ احمر —[ਬੁਹੈਰਏ ਅਹ-ਮਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰ ਜੋ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਤੇ ਅਰਬ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ, ਲਾਲ ਸਾਗਰ।
[बुहैरए अह-मर] अर० पु० वह समुद्र जो अफ्रीका और अरब के मध्य में है, लाल सागर।

بحیرۂ خزر —[ਬੁਹੈਰਏ ਖ਼ਿਜ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੀਨ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਲ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰ।
[बुहैरए ख़िज़-र] अर० पु० चीन के पश्चिम की ओर एक समुद्र।

بخار —[ਬੁਖ਼ਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਾਪ, ਜ੍ਵਰ।
[बुख़ार] अर० पु० ताप, ज्वर।

بخارا —[ਬੁਖ਼ਾਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ, ਪੁਰਾਤਨ ਬੈਕਟਰੀਆ।
[बुख़ारा] फ़ा० पु० तुर्किस्तान के एक नगर का नाम, प्राचीन बैक्टरिया।

بخارات —[ਬੁਖ਼ਾਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਵਾੜ, ਭਾਫ਼।
[बुख़ारात] अर० पु० वाष्प, भाप।

1 بخاری —[ਬੁਖ਼ਾਰੀ] ਇ. ਅਲਹਿਦੀ ਕੋਠੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਣੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਖਾਰੀ; ਅੰਗੀਠੀ ਦੀ ਚਿਮਨੀ।
[बुख़ारी] स्त्री० बिना छत के कोठी जिसमें दाने आदि भरे जाते हैं, बखार; अंगीठी की चिमनी।

2 بخاری —[ਬੁਖ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬੁਖ਼ਾਰੇ ਦਾ, ਬੁਖ਼ਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀ; ਇਮਾਮ ਬੁਖ਼ਾਰੀ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਦੀਸਦਾਨ ਹੋ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ; ਹਦੀਸ ਦਾ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ।
[बुख़ारी] फ़ा० वि० पु० बुख़ारा निवासी, बुख़ारा सम्बन्धी; इमाम बुख़ारी जो एक प्रसिद्ध हदीसदान हुए हैं; हदीस का एक ग्रन्थ।

بخت —[ਬਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ; ਨਸੀਬ, ਭਾਗ, ਕਿਸਮਤ।
[बख़्-त] फ़ा० पु० हिस्सा, भाग; भाग्य, नसीब, किस्मत।

—بخت آزمائی —[ਬਖ਼-ਤ ਆਜ਼ਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈ।
[बख़्-त आज़माई] फ़ा० स्त्री० भाग्य परीक्षा।

—بخت آور —[ਬਖ਼-ਤ ਆਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਖ਼ਤਾਵਰ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਭਾਗਵਾਨ।
[बख़्-त आवर] फ़ा० वि० भाग्यवान, भाग्यशाली, सुभागा।

—بخت آوری —[ਬਖ਼-ਤ ਆਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਤਾਵਰੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬੀ, ਭਾਗਵਾਨੀ।
[बख़्-त आवरी] फ़ा० स्त्री० सौभाग्य, भाग्यशीलता, ख़ुश क़िस्मती।

—بخت خفتہ —[ਬਖ਼-ਤ ਖ਼ੁਫ਼-ਤਃ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਭਾਗਾ, ਬੇ-ਨਸੀਬ।
[बख़्-त ख़ुफ़-तः] फ़ा० वि० अभागा, बदनसीब।

—بختے خفتہ —[ਬਖ਼-ਤੇ ਖ਼ੁਫ਼-ਤਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੰਦੇ ਭਾਗ, ਬਦ ਕਿਸਮਤੀ, ਬੇਨਸੀਬੀ।
[बख़्-ते ख़ुफ़-तः] फ़ा० पु० दुर्भाग्य, बदनसीबी, मंदभाग्य।

—بخت ور —[ਬਖ਼-ਤ-ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਖ਼ਤਾਵਰ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤ, ਭਾਗਵਾਨ, ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ।
[बख़्-त-वर] फ़ा० वि० सुभागा, भाग्यवान, भाग्यशाली, सौभाग्यशाली, ख़ुश क़िस्मत।

—بختوں جلی —[ਬਖ਼-ਤੋਂ ਜਲੀ] ਵਿ. ਨਖੱਤੀ, ਬੇਕਿਸਮਤ; ਬੇ ਔਲਾਦ; ਬਾਂਝ; ਵਿਧਵਾ।
[बख़्-तों जली] वि० अभागिन, बद क़िस्मत औरत; निःसंतान स्त्री; बांझ स्त्री; विधवा।

بختوری —[ਬਖ਼-ਤ-ਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਤਾਵਰੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬੀ।
[बख़्-त-वरी] फ़ा० स्त्री० सौभाग्य, भाग्यशीलता।

بختیار —[ਬਖ਼-ਤ-ਯਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਖ਼ਤਾਵਰ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤ, ਭਾਗਵਾਨ, ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ।
[बख़्-त-यार] फ़ा० वि० भाग्यवान्, भाग्यशाली, सुभागा, ख़ुश क़िस्मत, सुप्रारब्धी।

بخت یاری —[ਬਖ਼-ਤ-ਯਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਤਾਵਰੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬੀ, ਭਾਗਵਾਨੀ।
[बख़्-त-यारी] फ़ा० स्त्री० सौभाग्य, सुभाग, भाग्यशीलता।

بختے —[ਬਖ਼-ਤੇ] ਪੁ. ਦਲੇ ਹੋਏ ਭੁੰਨੇ ਛੋਲੇ, ਭੁੰਨਿਆਂ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਲ।
[बख़्-ते] पु० दले हुए भुने चने, भुने हुए चनों की दाल।

بختی —[ਬੁਖ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਊਠਣੀ, ਸਾਂਢਣੀ।
[बुख़्-ती] स्त्री० तीव्र गति से चलने वाली ऊँटनी, सांडनी।

بخرا—[ਬਖ਼-ਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ, ਵੰਡ।

[बख़-रा] फ़ा० पु० हिस्सा, भाग, विभाग।

بخرہ—[ਬਖ਼-ਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ, ਵੰਡ।

[बख़-र:] फ़ा० पु० हिस्सा, भाग, विभाग।

بخری—[ਬਖ਼-ਰੀ] ਪੁ. ਹਿੱਸੇਦਾਰ, ਭਾਈਵਾਲ, ਸੀਰੀ, ਸਾਂਝੀ।

[बख़-री] पु० हिस्सेदार, साझीदार, भागीदार, बराबर का हिस्सा रखने वाला व्यक्ति।

بخش—[ਬਖ਼-ਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਸ਼, ਹਿੱਸਾ; ਭਾਗ।

[बख़-श] फ़ा० पु० अंश, हिस्सा; भाग्य।

بخشانا—[ਬਖ਼-ਸ਼ਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਿਵਾਉਣਾ, ਮਾਫ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣਾ।

[बख़-शाना] क्रि० सक० दिलाना, क्षमा दिलवाना।

بخشائش—[ਬਖ਼-ਸ਼ਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼, ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ; ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼।

[बख़-शाइश] फ़ा० स्त्री० दान, अपराध क्षमा करने का भाव, गुनाहों की माफ़ी; दान।

بخشش—[ਬਖ਼-ਸ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਣ, ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਦਾਨ, ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼, ਕਿਰਪਾ; ਇਨਾਮ; ਮਾਫ਼ੀ, ਖਿਮਾ।

[बख़-शिश] फ़ा० स्त्री० देन, देने का भाव; दी हुई वस्तु, बख़्शीश, दान; इनाम; माफ़ी, क्षमा।

بخشنا—[ਬਖ਼-ਸ਼ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਖ਼ਸ਼ਣਾ, ਦੇਣਾ; ਖਿਮਾ ਕਰਨਾ, ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ।

[बख़-शना] क्रि० सक० देना, प्रदान करना; क्षमा करना माफ़ करना।

بخشندگی—[ਬਖ਼-ਸ਼ਿੰਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ, ਦੇਣਾ; ਕਿਰਪਾ, ਮਿਹਰ; ਖਿਮਾ, ਉਦਾਰਤਾ।

[बख़-शिंदगी] फ़ा० स्त्री० बख़्श देने का भाव या क्रिया, देना; कृपा, अनुग्रह; क्षमा, उदारता।

بخشندہ—[ਬਖ਼-ਸ਼ਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ, ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦ, ਦਾਤਾ, ਦਾਤਾਰ।

[बख़-शिंद:] फ़ा० पु० बख़्शने वाला, दाता, उदार, दानशील।

بخشوانا—[ਬਖ਼-ਸ਼ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਬਖ਼ਸ਼ਵਾਉਣਾ, ਮਾਫ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣਾ; ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ, ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਭਾਰ ਲਾਹੁਣਾ ਜਾਂ ਲਹਾਉਣਾ।

[बख़-शवाना] क्रि० प्रे० क्षमा करवाना, क्षमा दिलवाना, क्षमा मांगना, प्रायश्चित करना या कराना।

بخشی—[ਬਖ਼-ਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ।

[बख़-शी] फ़ा० पु० सैनिकों को वेतन देने वाला कर्मचारी, वेतन का हिसाब रखने वाला कर्मचारी, ख़ज़ानची।

بخشی الممالک—[ਬਖ਼-ਸ਼ੀ ਉਲ-ਮਮਾਲਿਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਸੈਨਾਪਤਿ ਜਿਸਦੇ ਸਪੁਰਦ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[बख़-शीउलममालिक] फ़ा० अर० पु० सेनापति, जिसके ज़िम्मे वेतन बांटने का काम भी होता है।

بخشیان—[ਬਖ਼-ਸ਼ਿਯਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[बख़-शियान] फ़ा० पु० बख़्शी का बहुवचन।

بخشی خانہ—[ਬਖ਼-ਸ਼ੀਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵੰਡਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ।

[बख़-शीख़ान:] फ़ा० पु० सेना के वेतन बांटने का स्थान।

بخشی گری—[ਬਖ਼-ਸ਼ੀਗਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵੰਡਣ ਦਾ ਅਹੁਦਾ।

[बख़-शीगरी] फ़ा० स्त्री० सेना को वेतन बांटने का पद।

بخل—[ਬੁਖ਼-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੰਜੂਸੀ, ਸੂਮ ਪੁਣਾ।

[बुख़-ल] अर० पु० कंजूसी, कृपणता।

بخلاف—[ਬਖ਼ਿਲਾਫ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿਰੁਧ, ਉਲਟ, ਬਰਖ਼ਿਲਾਫ਼।

[बख़िलाफ़] क्रि० वि० विरुद्ध, उलट, विपरीत।

بخوبی—[ਬਖ਼ੂਬੀ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ।

[बख़ूबी] फ़ा० क्रि० वि० भली भांति, अच्छी तरह, पूरी तरह; बहुत ज़्यादा।

بخود—[ਬਖ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਨਾਲ, ਆਪ ਹੀ, ਆਪੇ, ਆਪ ਹੀ।

[बख़ुद] फ़ा० क्रि० वि० स्वयं, अपने आप, आप ही।

بخور—[ਬਖ਼ੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਦਨ ਊਦ ਆਦਿ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਿਸਨੂੰ ਜਲਾਇਆਂ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਧੂਪ।

[बख़ूर] अर० पु० चन्दन आदि कोई वस्तु जिसको जलाने से सुगन्धि उत्पन्न हो, धूप।

بخوشی—[ਬਖ਼ੁਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਕੇ; ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ।

[बख़ुशी] फ़ा० क्रि० वि० ख़ुशी से, प्रसन्न होकर; स्वेच्छा से।

بخیانا—[ਬਖ਼ਿਯਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਖ਼ੀਆ ਮਾਰਨਾ, ਸੀਉਣਾ, ਤਰੁਪਣਾ, ਤੋਪੇ ਲਾਉਣਾ।

[बखियाना] बखिया लगाना, सीवना, सीना ।

بخير—[ਬਖ਼ੈਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ੈਰ ਨਾਲ, ਸੁਖ ਨਾਲ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਰਾਜ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ।

[बख़ैर] अर० क्रि० वि० सकुशल, कुशलता से, राज़ी ख़ुशी ।

بخيل—[ਬਖ਼ੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਕੰਜੂਸ, ਸੂਮ ।

[बख़ील] अर० वि० पु० कंजूस, कृपण ।

—بخيلى—[ਬਖ਼ੀਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੰਜੂਸੀ, ਕੰਜੂਸਪੁਣਾ ।

[बख़ीली] फ़ा० स्त्री० कृपणता, कंजूसी ।

بخيه—[ਬਖ਼ੀ-ਯ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਰੀਕ ਤੋਪੇ ਦੀ ਸਿਲਾਈ ; ਦੂਹਰਾ ਟਾਂਕਾ, ਪੱਕਾ ਟਾਂਕਾ ।

[बख़ी-य:] फ़ा० पु० बारीक सिलाई; दुहरा टाँका, पक्का टाँका ।

بد—[ਬਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੈੜਾ, ਬੁਰਾ, ਖ਼ਰਾਬ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਵਿਚ ਬੁਰਾਈ ਹੋਵੇ ।

[बद] फ़ा० वि० दुष्ट, खोटा, बुरा, ख़राब, शरारती, बुराई करने वाला ।

—بد آموز—[ਬਦ-ਆਮੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸਨੇ ਬੁਰੀ ਤਾਲੀਮ ਪਾਈ ਹੋਵੇ, ਬੁਰੀ ਮਤ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[बद-आमोज़] फ़ा० वि० जिसने बुरी शिक्षा प्राप्त की हो, बुरी शिक्षा देने वाला ।

—بد اختر—[ਬਦ-ਅਖ਼-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਨਸੀਬ, ਨਖੱਤਾ, ਅਭਾਗਾ ।

[बद-अख़-तर] फ़ा० वि० बदनसीब, अभागा, भाग्यहीन ।

—بد اخلاق—[ਬਦ-ਅਖ਼-ਲਾ਼ਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲਾ, ਕੁਚਲਣ, ਕੁਚਾਲਾ ।

[बद-अख़-ला़क़] फ़ा० अर० वि० दुःस्वभाव, दुश्चलन, दुराचारी ।

—بد اخلاقى—[ਬਦ-ਅਖ਼-ਲਾ਼ਕੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬਦਅਮਲੀ, ਦੁਰਾਚਾਰ, ਕੁਚਲਣੀ ; ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਉ, ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ।

[बद-अख़ला़क़ी] फ़ा० अर० वि० दुराचरण, दुराचार, दुश्चलन ; दुर्व्यवहार, दुःशीलता ।

—بد اسلوب—[ਬਦਉਸਲੂਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਢੰਗਾ, ਅਸੱਭ, ਉਜੱਡ ।

[बदउसलूब] फ़ा० वि० असभ्य, सभ्यताहीन, अशिष्ट ।

—بد اصل—[ਬਦ ਅ਼ਸ-ਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਅਸਲ, ਕੁਲੱਛਣ ।

[बद अ़स-ल] अर० वि० अकुलीन, कुवंशज ।

—بد اصول—[ਬਦ ਉ਼ਸੂਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਅਸਲ ।

[बदउ़सूल] अर० वि० अकुलीन ।

—بد اصولى—[ਬਦ ਉ਼ਸੂਲੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬੁਨਿਆਦ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਘਟੀਆਪਨ, ਕੁਚੱਜਪੁਣਾ ।

[बद-उ़सूली] फ़ा० अर० वि० बुरी नसल का होने का भाव, अशिष्टता, असभ्यता ।

—بد اطوار—[ਬਦ-ਅ਼ਤ-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੇ ਚਾਲਚਲਨ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਵਾਲਾ ।

[बद-अ़त-वार] फ़ा० अर० वि० दुर्व्यवहार करने वाला ।

—بداعتقاد—[ਬਦ-ਇ਼ਅ-ਤਿ਼ਕਾਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਯਕੀਨਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਹੀਨ ।

[बद-इ़अ-ति़क़ाद] फ़ा० अर० वि० विश्वास रहित, विश्वास हीन ।

—بد اعتقادى—[ਬਦ-ਇ਼ਅ-ਤਿ਼ਕਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਅਕੀਦੇ ਦੇ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੇਇਤਬਾਰੀ ।

[बद-इ़अ-तिक़ादी] फ़ा० अर० स्त्री० विश्वास का अभाव, भरोसा न होने का भाव, अविश्वास, बेएतबारी ।

—بد اعمال—[ਬਦ-ਅ਼ਅ-ਮਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਚਲਨ, ਦੁਰਾਚਾਰੀ, ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बद-अ़अ-माल] फ़ा० अर० वि० दुराचारी, दुश्चलन, बुरा कर्म करने वाला ।

—بد اعمالى—[ਬਦ-ਅ਼ਅ-ਮਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਕੁਚਲਨੀ, ਦੁਰਾਚਾਰ ।

[बद-अ़अ-माली] फ़ा० अर० स्त्री० बुरे कर्म करने का भाव, दुश्चरित्र, दुराचार ।

—بد انتظامى—[ਬਦ-ਇੰਨ-ਤਿ਼ਜ਼ਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਕੁਪ੍ਰਬੰਧ, ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ, ਬੇਨਿਯਮੀ; ਗੜਬੜ, ਖ਼ਰਾਬੀ, ਹਨੇਰ ।

[बद इन-ति़ज़ामी] फ़ा० अर० स्त्री० कुशासन, कुप्रबन्ध, अनियमितता; गड़बड़, ख़राबी, अंधेर ।

—بد انديش—[ਬਦ-ਅੰਦੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰਾ ਚਿਤਵਣ ਵਾਲਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ, ਵਿਰੋਧੀ, ਵੈਰੀ, ਅਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ ।

[बद-अंदेश] फ़ा० वि० किसी का अनिष्ट सोचने वाला, शत्रु, वैरी, अशुभचिन्तक ।

—بد انديشى—[ਬਦ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਸ਼ੁਭਚਿੰਤਨ, ਬੁਰਾ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਵਿਰੋਧ ।

[बद-अंदेशी] फ़ा० स्त्री० अशुभचिन्तन, अनिष्ट सोचना; शत्रुता, विरोध ।

—بد اوسان—[ਬਦ-ਔਸਾਨ] ਵਿ. ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਬਦ-ਹਵਾਸ ।

[बद-औसान] वि० घबराया हुआ, बदहवास ।

—بد باطن—[ਬਦ-ਬਾਤ਼ਿਨ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਦਿਲ ਦਾ ਭੈੜਾ, ਕਪਟੀ, ਅੰਦਰ ਦਾ ਕਾਲਾ ।

[बद-बातिन] फ़ा० अर० वि० दिल में कपट रखने वाला, कपटी, मन का काला ।

—بد باطنی—[ਬਦ-ਬਾਤ਼ਿਨੀ] ਫ਼ਾ.ਅਰ.ਇ. ਵੈਰਭਾਵ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਖੋਰ ।

[बद-बातिनी] फ़ा० अर० स्त्री० वैरभाव, विरोध, कपट, शत्रुता ।

—بدبخت—[ਬਦ-ਬਖ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੰਦ ਭਾਗਾ, ਬਦਨਸੀਬ, ਅਭਾਗਾ; ਬੁਰਾ, ਭੈੜਾ ।

[बद-बख़्त] फ़ा० वि० भाग्यहीन, अभागा, बदकिस्मत; बुरा, दुष्ट ।

—بدبختی—[ਬਦ-ਬਖ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਦਨਸੀਬੀ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ; ਮੁਸੀਬਤ, ਬੁਰੇ ਦਿਨ ।

[बद-बख़्ती] फ़ा० स्त्री० दुर्भाग्य, बदनसीबी; आपत्ति, बुरे दिन ।

—بدبر—[ਬਦ-ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਬਾਤ਼ਨ, ਦਿਲ ਦਾ ਭੈੜਾ, ਦਿਲ ਦਾ ਮੈਲਾ ।

[बद-बर] फ़ा० वि० दुष्ट, मन का काला, दिल का बुरा ।

—بدبلا—[ਬਦ-ਬਲਾ] ਇ. ਬੁਰੀ ਬਲਾ; ਭੈੜੀ ਚੁੜੇਲ; ਫ਼ਿਸਾਦਣ ਫ਼ਸਾਦਣ, ਜ਼ਾਲਮ ।

[बद-बला] स्त्री० बड़ी भारी आपत्ति; बड़ी चुड़ैल; उत्पात खड़ा करने वाली, ज़ालिम ।

—بدبو—[ਬਦ-ਬੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਦਬੋ, ਮੁਸ਼ਕ, ਦੁਰਗੰਧ ।

[बद-बू] फ़ा० स्त्री० दुर्गन्ध, बुरी गन्ध, बुरी बास ।

—بدپرہیز—[ਬਦ-ਪਰ-ਹੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਨਾ ਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਕੁਪੱਥਾ ।

[बद-पर-हेज़] फ़ा० वि० जो खाने पीने आदि का संयम न रखता हो, अपथ्य करने वाला ।

—بدپرہیزی—[ਬਦ-ਪਰ-ਹੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੁਪੱਥ, ਸੰਜਮ ਨਾ ਰਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बद-पर-हेज़ी] फ़ा० स्त्री० अपथ्य, खाने पीने आदि का असंयम ।

—بدتر—[ਬਦ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਖ਼ਰਾਬ, ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ।

[बद-तर] फ़ा० वि० बहुत बुरा, अति निकृष्ट ।

بد جانور—[ਬਦ-ਜਾਨ-ਵਰ] ਪੁ. ਸੂਰ, ਖ਼ੂਕ ।

[बद-जान-वर] पु० शूकर, सूअर ।

—بد چالی—[ਬਦ-ਚਾਲੀ] ਇ. ਕੁਨੀਤੀ, ਕੁਰੀਤੀ ।

[बद-चाली] स्त्री० कुरीति, कुप्रथा ।

—بد چشم—[ਬਦ-ਚਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਨਜ਼ਰ, ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲਾ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਭਾਵੇ, ਈਰਖਾਲੂ ।

[बद-चश-म] फ़ा० वि० बदनज़र, बुरी नज़र वाला, जिस को दूसरे की अच्छी वस्तु न भाये, ईर्ष्यालु ।

—بد چلن—[ਬਦ-ਚਲਨ] ਵਿ ਬਦਮਾਸ਼, ਵਿਭਚਾਰੀ ।

[बद-चलन] वि० दुश्चरित्र, व्यभिचारी ।

—بد چلنی—[ਬਦ-ਚਲਨੀ] ਇ. ਬਦਮਾਸ਼ੀ, ਵਿਭਚਾਰ ।

[बद-चलनी] स्त्री० दुश्चरित्रता, व्यभिचार ।

—بد حال—[ਬਦ-ਹ਼ਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰੇ ਹਾਲ, ਤੰਗ ਦਸਤ, ਗ਼ਰੀਬ ।

[बद-हाल] फ़ा० वि० दुर्दशा ग्रस्त, जिस का हाथ तंग हो, गरीब, निर्धन ।

—بد حالی—[ਬਦ-ਹ਼ਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੈੜੀ ਦਸ਼ਾ, ਮੰਦ ਹਾਲੀ ।

[बद-हाली] फ़ा० स्त्री० दुरवस्था, बुरा हाल ।

—بدحواس—[ਬਦ-ਹ਼ਵਾਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਘਬਰਾਇਆ; ਬੇਸੁਰਤ, ਬੇਹੋਸ਼, ਹੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बद-हवास] फ़ा० अर० वि० उद्विग्न; बेसुध, बेहोश, जिसके होश ठिकाने न हों ।

—بد حواسی—[ਬਦ-ਹ਼ਵਾਸੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬੇਸੁਰਤੀ; ਘਬਰਾਹਟ, ਘਬਰਾਈ ।

[बद-हवासी] फ़ा० अर० स्त्री० बेहोशी; विकलता, उद्विग्नता ।

—بدخصلت—[ਬਦ-ਖ਼ਸ-ਲਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਭੈੜੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ ।

[बद-ख़स-लत] फ़ा० अर० वि० बुरे स्वभाव वाला ।

—بدخط—[ਬਦਖ਼-ਤ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸਦੀ ਲਿਖਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਸੁੰਦਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बदख़-त] फ़ा० अर० वि० बुरी लिखावट वाला, जिसकी लिखावट सुन्दर न हो ।

—بدخطی—[ਬਦ-ਖ਼ਤ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੈੜੀ ਲਿਖਾਈ, ਬੁਰਾ ਖ਼ਤ ।

[बद-ख़ती] फ़ा० स्त्री० निकम्मी लिखावट, बुरी लिखावट ।

بد خلق—[ਬਦ-ਖ਼ੁਲ-ਕ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜੋ ਵਰਤਾਉ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਖੜ, ਬੁਰੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ ।

[बद-ख़ुल-क़] फ़ा० अर० पु० जिस का व्यवहार अच्छा न हो, दुःशील, दुष्ट स्वभाव वाला ।

—بد خلقی—[ਬਦ-ਖ਼ੁਲ-ਕ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰਾ ਸੁਭਾ, ਕੁਚੱਜਾਪੁਣਾ, ਬਦਸਲੂਕੀ।

[बद-ख़ुल-क़ी] फ़ा० स्त्री० बुरा स्वभाव, अशिष्टता, दुर्व्यवहार।

—بد خو—[ਬਦ-ਖ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਖ਼ੋ, ਬਦਆਦਤ, ਬਦਸੁਭਾਅ।

[बद-ख़ू] फ़ा० वि० बदख़सलत, दुःस्वभाव, दुःशील।

—بد خوابی—[ਬਦ-ਖ਼੍ਵਾਬੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਰਾਉਣਾ ਸੁਫਨਾ; ਸੁਪਨ-ਦੋਸ਼; ਬੇਚੈਨੀ, ਕੂਰੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਹਾਲਤ।

[बद-ख़्वाबी] फ़ा० स्त्री० भयानक स्वप्न; स्वप्नदोष; बेचैनी, पूरी नींद न आने की अवस्था।

—بد خواه—[ਬਦ-ਖ਼੍ਵਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਕ, ਬੁਰਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਵੈਰੀ, ਵਿਰੋਧੀ।

[बद-ख़्वाह] फ़ा० वि० अशुभ चिंतक, बुरा चाहने वाला, शत्रु, विरोधी।

—بد خواہی—[ਬਦ-ਖ਼੍ਵਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਨ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਵੈਰ, ਅਦਾਵਤ।

[बद-ख़्वाही] फ़ा० स्त्री० अशुभ चिंतन, दुश्मनी, वैर, शत्रुता।

—بد خوئی—[ਬਦ-ਖ਼ੂਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰਾ ਸੁਭਾ, ਬਦਖ਼ਸਲਤੀ।

[बद-ख़ूई] फ़ा० स्त्री० बुरा स्वभाव, दुःशीलता।

—بد دعا—[ਬਦ-ਦੁ'ਆ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦ ਦੁਆ, ਬਦਅਸੀਸ, ਸਰਾਪ।

[बद-दुआ] फ़ा० स्त्री० शाप, श्राप, अभिशाप।

—بد دل—[ਬਦ-ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘਾਬਰਿਆ ਹੋਇਆ।

[बद-दिल] फ़ा० वि० घबराया हुआ।

—بد دماغ—[ਬਦ-ਦਿਮਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਦਮਾਗ਼, ਮਗ਼ਰੂਰ, ਹੰਕਾਰੀ, ਚਿੜਚਿੜੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ, ਬਦਮਿਜ਼ਾਜ।

[बद-दिमाग़] फ़ा० वि० चिड़चिड़े स्वभाव वाला, बद-मिज़ाज।

—بد دماغی—[ਬਦ-ਦਿਮਾਗ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਿੜਚਿੜਾ ਪਨ, ਬਦ-ਮਿਜ਼ਾਜੀ, ਹੰਕਾਰ।

[बद-दिमाग़ी] चिड़चिड़ापन, दुःशीलता, अहंकार।

—بد دیانت—[ਬਦ-ਦਿਯਾਨਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਈਮਾਨ।

[बद-दियानत] -फ़ा वि. बेईमान।

—بد دیانتی—[ਬਦ-ਦਿਯਾਨਤੀ] ਫ਼ਾ, ਵਿ, ਬੇਈਮਾਨੀ।

[बद-दियानती] फ़ा० स्त्री० बेईमानी।

—بد قول—[ਬਦ-ਕ਼ੌਲ] ਵਿ. ਬੇਵਿਗਾ, ਬੇਕੌਲ।

[बद-क़ौल] वि० बेढंगा, अपने क़ौल क़रार वाला।

—بد ذات—[ਬਦ-ਜ਼ਾਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਪਾਜੀ, ਕੁਲਸਲ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਲੁੱਚਾ।

[बद-ज़ात] फ़ा० अर० वि० कमीना, दुष्ट, पाजी, अकुलीन; शरारती, बदमाश।

—بد ذاتی—[ਬਦ-ਜ਼ਾਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਜ਼ਾਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਦਜ਼ਾਤਾਂ ਵਾਲੀ ਵਰਤੂਤ, ਕਮੀਨਗੀ, ਨੀਚਤਾ, ਪਾਜੀਪੁਣਾ; ਸ਼ਰਾਰਤ, ਲੁੱਚਪੁਣਾ।

[बद-ज़ाती] फ़ा० स्त्री० बदज़ात होने का भाव, कमीनों जैसे कर्म, कमीनगी, नीचता, दुष्टता; शरारत, बदमाशी।

—بد فہم—[ਬਦ-ਫ਼ਿਹ-ਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਵ; ਕਮਅਕਲ, ਮੂਰਖ, ਬੁੱਧੂ।

[बद-फ़िह्‌म] फ़ा० वि० कुबुद्धि, अल्पबुद्धि, मूढ़, मूर्ख।

—بد راہ—[ਬਦ-ਰਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਪੁੱਠਾ, ਕੁਰਾਹੀਆ।

[बद-राह] -फ़ा. वि. कुपथगामी, बुरे रास्ते पर चलने वाला, पथ-भ्रष्ट, कुमार्ग-गामी।

—بد رکاب—[ਬਦ-ਰਿਕਾਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. (ਉਹ ਘੋੜਾ) ਜਿਸਦੀ ਚਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਕੁਚਾਲਾ (ਘੋੜਾ)।

[बद-रिकाब] फ़ा० वि० (घोड़ा) जिसकी चाल ठीक नहीं या जो सवारी न करने दे, कुचाल वाला (घोड़ा)।

—بد رگ—[ਬਦ-ਰਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਲਸਲ, ਬਦਜ਼ਾਤ, ਕਮੀਨਾ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ।

[बद-रग] फ़ा० वि० कुवंशज, अकुलीन, कमीना, शरारती।

—بد رنگ—[ਬਦ-ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ਰਾਬ ਰੰਗ ਦਾ, ਮੱਧਮ ਰੰਗ ਦਾ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ; ਨਖਿੱਧ; (ਤਾਸ਼ ਵਿੱਚ) ਜੋ ਪੱਤਾ ਰੰਗ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बद-रंग] फ़ा० वि० पु० बुरे रंग का, फीके रंग का, विवर्ण; ख़राब; (ताश के खेल में) वह पत्ता जो रंग का न हो।

—بد رو—[ਬਦ-ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ, ਬਦਸ਼ਕਲਾ।

[बद-रू] फ़ा० वि० भद्दा, कुरूप।

—بد روش—[ਬਦ-ਰਵੀਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬੁਰੇ ਵਤੀਰੇ ਵਾਲਾ।

[बद-रवीश] फ़ा० वि० जिसका व्यवहार ठीक न हो, दुर्व्यवहार करने वाला।

—بد زبان—[ਬਦ-ਜ਼ਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਜ਼ੁਬਾਨ; ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਆਦੀ।

[बद-ज़ुबान] .फ़ा० वि० कुमुख, कटुभाषी, गाली-गलौज बकने वाला।

—بد زبانی—[ਬਦ-ਜ਼ੁਬਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ, ਕਾਮ੍ਰਪੁਣਾ।

[बद-ज़ुबानी] .फ़ा० स्त्री० गाली आदि निकालने का भाव या क्रिया, गाली-गलौज।

—بد زیب—[ਬਦ-ਜ਼ੇਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੈੜਾ, ਕੋਝਾ।

[बद-ज़ेब] .फ़ा० वि० भद्दा, बदनुमा।

—بد ساعت—[ਬਦ-ਸਾ'ਅਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਘੜੀ, ਮਾੜੀ ਰੁੱਤ।

[बद-सा'अत] .फ़ा० अर० स्त्री० अशुभ घड़ी, कुसमय।

—بد سرشت—[ਬਦ-ਸਰਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਦਖ਼ਸਲਤ, ਬਦ-ਜ਼ਾਤ, ਬਦਨੀਤ, ਭੈੜੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ।

[बद-सरिश्-त] .फ़ा० कि० वि० दुष्ट, बदज़ात, दुरात्मा, दुष्प्रकृति।

—بد سگال—[ਬਦ-ਸਿਗਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ, ਬਦਅੰਦੇਸ਼, ਬੁਰਾ ਮੰਗਣਵਾਲਾ।

[बद-सिगाल] .फ़ा० वि० अशुभचिन्तक, बुरा चाहने वाला, अहित चिन्तक।

—بد سلوکی—[ਬਦ-ਸਲੂਕੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ, ਵਰਤਾਉ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ, ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ, ਮਾੜਾ।

[बद-सुलूकी] .फ़ा० अर० स्त्री० बुरा सलूक, दुर्व्यवहार, गुस्ताख़ी, दुरुपचार।

—بد سلیقگی—[ਬਦ-ਸਲੀਕਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਢੰਗ, ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ, ਬੇਸ਼ਊਰੀ, ਅਸੱਭ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बद-सलीक़गी] .फ़ा० स्त्री० फूहड़पन, बेशऊरी, अशिष्टता, असभ्य होने का भाव, असभ्यता।

—بد سلیقہ—[ਬਦ-ਸਲੀਕ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ਊਰ, ਬਦਤਮੀਜ਼, ਕੁਢੰਗਾ।

[बद-सलीक़ः] .फ़ा० वि० बेशऊर, बदतमीज़, अशिष्ट।

—بد سیرت—[ਬਦ-ਸੀਰਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰੇ ਸੁਭਾ ਦਾ।

[बद-सीरत] .फ़ा० वि० दुष्ट स्वभाव वाला।

—بد شکل—[ਬਦ-ਸ਼ਕ-ਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਸੂਰਤ, ਕੁਰੂਪ, ਕੋਝਾ।

[बद-शक्-ल] .फ़ा० अर० वि० बदसूरत, कुरूप, भद्दी सूरत वाला।

—بد شکلی—[ਬਦ-ਸ਼ਕਲੀ] ਵਿ. ਬਦਸੂਰਤੀ, ਕੁਰੂਪਤਾ, ਕੋਝਾਪਣ।

[बद-शगूनी] स्त्री० बुरा शकुन, अपशकुन, कुसगुन।

—بد شگون—[ਬਦ-ਸ਼ਗੂਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਨਹੂਸ, ਨਹਿਸ਼।

[बद-शगून] .फ़ा० वि० मनहूस, अशुभ।

—بد شگونی—[ਬਦ-ਸ਼ਗੂਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਲੱਛਣੀ, ਬਦਸ਼ਗਨੀ, ਨਹਿਸ਼ਪੁਣਾ।

[बद-शगूनी] .फ़ा० स्त्री० दुःशकुन, अपशकुन, नहूसत।

—بد صورت—[ਬਦ-ਸੂਰਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਰੂਪ, ਕੋਝਾ, ਭੈੜੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ।

[बद-सूरत] .फ़ा० वि० कुरूप, असुन्दर, भद्दी शकल वाला।

—بد صورتی—[ਬਦ-ਸੂਰਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਰੂਪਤਾ, ਬਦਸੂਰਤੀ।

[बद-सूरती] फ़ा० स्त्री० कुरूपता, असुन्दरता।

—بد طینت—[ਬਦ-ਤੀਨਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੇ ਸੁਭਾ ਦਾ, ਬਦਖ਼ਸਲਤ, ਬਦਖ਼ੋ।

[बद-तीनत] .फ़ा० अर० वि० दुःस्वभाव, दुष्ट स्वभाव वाला, दुष्प्रकृति।

—بد طینتی—[ਬਦ-ਤੀਨਤੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਖ਼ਸਲਤੀ, ਬਦਨੀਅਤੀ, ਬਦਖ਼ੋਈ।

[बद-तीनती] .फ़ा० अर० स्त्री० स्वभाव की अधमता, प्रकृति की निकृष्टता, अन्तः कुटिलता।

—بد ظن—[ਬਦ-ਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸ਼ੱਕੀ, ਭਰਮੀ, ਬਦਗੁਮਾਨ।

[बद-ज़न] .फ़ा० अर० वि० शक करने वाला, सन्देह करने वाला, बदगुमान।

—بد عقیدہ—[ਬਦ-ਅ'ਕੀਦਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਮਾੜੇ ਅਕੀਦੇ ਵਾਲਾ, ਕੁਰਾਹੀਆ।

[बद-'अक़ीदः] .फ़ा० अर० वि० बुरे विश्वास वाला, कुमार्गी।

—بد عمل—[ਬਦ-ਅਮਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦੇ ਅਮਲ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ, ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕੁਕਰਮੀ, ਪਾਪੀ, ਗੁਨਾਹਗਾਰ।

[बद-'अमल] .फ़ा० अर० वि० जिसके कर्म ठीक न हों, बुरे काम करने वाला, दुष्कर्मी, पापी, अपराधी।

—بد عملی—[ਬਦ-ਅਮਲੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ, ਅਨ੍ਹੇਰ ਗਰਦੀ, ਬਦਅਮਨੀ।

[बद-'अमली] .फ़ा० अर० वि० राज्य का कुप्रबन्ध, अशान्ति, अराजकता।

—بد عہد—[ਬਦ-ਅਹ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਵਾਇਦੇ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਾ ਉਤਰਨ ਵਾਲਾ, ਬੇਵਫ਼ਾ, ਵਾਇਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼।

[बद-'अह्-द] .फ़ा० अर० वि० वचन पर पूरा न उतरने वाला, बेवफ़ा, जो वचन का पक्का न हो।

—بد عہدی—[ਬਦ-ਅਹ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਹਿਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ, ਬੇਵਫ਼ਾਈ ।

[बद-अह्-दी] फ़ा० स्त्री० वचन पूरा न करने का भाव, बेवफ़ाई ।

—بد فرجام—[ਬਦ-ਫ਼ਰ-ਜਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਅਖ਼ੀਰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਰਲੋਕ ਸੁਖ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बद-फ़र-जाम] फ़ा० वि० जिस का अन्त ठीक न हो, जिस का परलोक सुखमय न हो ।

—بد فعل—[ਬਦ-ਫ਼ਿਅ-ਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਕਾਰ, ਕੁਕਰਮੀ, ਦੁਰਾਚਾਰੀ ।

[बद-फ़िअ-ल] फ़ा० वि० बदकार, कुकर्मी, दुराचारी ।

—بد فعلی—[ਬਦ-ਫ਼ਿਅ-ਲੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਕੁਕਰਮ, ਕਾਲੀ ਕਰਤੂਤ, ਬਦਕਾਰੀ, ਬਦਮਾਸ਼ੀ ।

[बद-फ़िअ-ली] फ़ा० अर० स्त्री० कुकर्म, व्यभिचार, बदकारी, बदमाशी ।

—بد قطع—[ਬਦ-ਕ਼ਤ-ਅ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਸ਼ਕਲ, ਭੈੜਾ, ਕੋਝਾ ।

[बद-क़त-अ] फ़ा० अर० वि० बदशक्ल, कुरूप, भद्दा ।

—بد قمار—[ਬਦ-ਕ਼ਿਮਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਪੱਤੇਬਾਜ਼ ।

[बद-क़िमार] फ़ा० अर० वि० पत्तेबाज़ ।

—بد قماش—[ਬਦ-ਕ਼ੁਮਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਚਲਨ, ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲਾ ।

[बद-क़ुमाश] फ़ा० अर० वि० दुराचारी, बुरी आदतों वाला ।

—بد کار—[ਬਦ-ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿਭਚਾਰੀ, ਕੁਕਰਮੀ ।

[बद-कार] फ़ा० वि० व्यभिचारी, कुकर्मी ।

—بد کاری—[ਬਦ-ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿਭਚਾਰ, ਕੁਕਰਮ, ਬਦਮਾਸ਼ੀ ।

[बद-कारी] फ़ा० स्त्री० कुकर्म, व्यभिचार, बदमाशी ।

—بد کردار—[ਬਦ-ਕਿਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਲੀ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵਾਲਾ, ਕੁਕਰਮੀ, ਵਿਭਚਾਰੀ, ਬਦਮਾਸ਼ ।

[बद-किर-दार] फ़ा० वि० काली करतूतों वाला, कुकर्मी, व्यभिचारी, बदमाश ।

—بد کرداری—[ਬਦ-ਕਿਰ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਦਕਾਰੀ, ਵਿਭਚਾਰ ।

[बद-किर-दारी] फ़ा० स्त्री० कुकर्म, व्यभिचार ।

—بد گمان—[ਬਦ-ਗੁਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ੱਕੀ, ਬਦਜ਼ਨ ।

[बद-गुमान] फ़ा० वि० जिसको किसी पर विश्वास न हो, शक्की, संशयी ।

—بد گمانی—[ਬਦ-ਗੁਮਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਯਕੀਨੀ, ਬੇਭਰੋਸਗੀ, ਸ਼ੱਕ ।

[बद-गुमानी] फ़ा० स्त्री० अविश्वास, शक, सन्देह ।

—بد گو—[ਬਦ-ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਜ਼ਬਾਨ, ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਨਿੰਦਕ, ਬਦਖੋਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[बद-गो] दुर्भाषी, बुरी बात कहने वाला, निन्दक, बकवासी ।

—بد گوشت—[ਬਦ-ਗੋਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਵਾਧੂ ਮਾਸ ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बद-गोश्-त] फ़ा० पु० वह फ़ालतू मांस जो शरीर के किसी भी अंग में पैदा हो जाता है ।

—بد گوہر—[ਬਦ-ਗੌਹਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਅਸੂਲ, ਕੁਲੱਛਣ, ਕਮੀਨ, ਬਦਜ਼ਾਤ, ਬੁਰਾ ।

[बद-गौहर] फ़ा० वि० अकुलीन, कुवंशज, बुरे स्वभाव का, बदज़ात, बुरा ।

—بد گوئی—[ਬਦ-ਗੋਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਿੰਦਿਆ, ਬਦਖੋਈ, ਚੁਗਲੀ ।

[बद-गोई] फ़ा० स्त्री० निन्दा, चुगली, पिशुनता ।

—بد لحاظ—[ਬਦ-ਲਿਹਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਲਿਹਾਜ਼, ਅੱਖੜ, ਗੁਸਤਾਖ਼, ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਦੀਦ ।

[बद-लिहाज़] किसी प्रकार से भी लिहाज़ न रखने वाला, अक्खड़, गुस्ताख़, बेशरम, निर्लज्ज ।

—بد لحاظی—[ਬਦ-ਲਿਹਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬੇਲਿਹਾਜ਼ੀ, ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਬੇਹਯਾਈ, ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ।

[बद-लिहाज़ी] फ़ा० अर० स्त्री० लिहाज़ न रखने का भाव, बेशरमी, निर्लज्जता, गुस्ताख़ी ।

—بد لگام—[ਬਦ-ਲਗਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ (ਘੋੜਾ), ਜੋ ਲਗਾਮ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਨਾ ਚਲੇ (ਘੋੜਾ); ਮੂੰਹਫੱਟ, ਮੂੰਹ ਆਈ ਕਹਿਣੋਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ।

[बद-लगाम] फ़ा० वि० मुँह ज़ोर (घोड़ा) जो लगाम के इशारे पर न चले (घोड़ा); वह व्यक्ति जिसे भला बुरा मुँह से निकालते समय संकोच न हो, मुँह फट ।

—بد لگامی—[ਬਦ-ਲਗਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰੀ, ਬਦਜ਼ਬਾਨੀ, ਬਕਵਾਸ ।

[बद-लगामी] फ़ा० स्त्री० मुँह ज़ोरी, बदज़ुबानी, बकवास ।

—بد مزاج—[ਬਦ-ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕੌੜੇ, ਭੈੜੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ, ਸੜੀਅਲ, ਚਿੜਚਿੜਾ ।

[बद-मिज़ाज] फ़ा० अर० वि० दुःशील, बुरे स्वभाव वाला, गुस्सैल, चिड़चिड़ा।

—بد مزاجی—[ਬਦ-ਮਿਜ਼ਾਜੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਿੜਚਿੜਾਪਣ, ਕੌੜਾ ਸੁਭਾ।

[बद-मिज़ाजी] फ़ा० स्त्री० चिड़चिड़ापन, कटु स्वभाव।

—بد مزگی—[ਬਦ-ਮਜ਼ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸੁਆਦੀ; ਰੰਜਸ਼, ਝਗੜਾ, ਵਿਗਾੜ, ਵਿਰੋਧ।

[बद-मज़गी] फ़ा० स्त्री० किसी काम में मज़ा न आने का भाव; रंजिश, झगड़ा, बिगाड़, मन-मुटाव।

—بد مزہ—[ਬਦ-ਮਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸੁਆਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਸੁਆਦ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬਕਬਕਾ।

[बद-मज़ा] फ़ा० वि० कुस्वाद, जिसका स्वाद अच्छा न हो, स्वाद-रहित।

—بد مست—[ਬਦ-ਮਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮਸਤ, ਖੀਵਾ, ਮਖ਼-ਮੂਰ।

[बद-मस-त] फ़ा० वि० नशे में चूर, अति उन्मत्त, नशे में बावला।

—بد مستی—[ਬਦ-ਮਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮਸਤੀ।

[बद-मस-ती] फ़ा० स्त्री० उन्मत्तता।

—بد معاش—[ਬਦ-ਮ:ਆਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਲੁੱਚਾ, ਲਫ਼ੰਗਾ, ਬੁਰੇ ਚਲਨ ਵਾਲਾ, ਵਿਭਚਾਰੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ।

[बद-म:आश] फ़ा० अर० वि० दुराचारी, दुष्ट, दुश्चलन, व्यभिचारी, शरारती।

—بد معاشی—[ਬਦ-ਮ:ਆਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਲੁੱਚਪੁਣਾ, ਬਦ-ਚਲਨੀ, ਬਦਜ਼ਾਤੀ, ਸ਼ਰਾਰਤ।

[बद-म:आशी] फ़ा० अर० स्त्री० गुंडापन, दुराचार, लुच्चापन, शरारत।

—بد معاملگی—[ਬਦ-ਮੁ:ਆਮਲਗੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੇਈਮਾਨੀ, ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਕੇ ਨਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕੰਮ; ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ।

[बद-मु:आमलगी] फ़ा० अर० स्त्री० लेन देन के विषय में बेईमानी, ऋण वापिस देने में टालमटोल करने का भाव; अच्छे प्रबन्ध का अभाव।

—بد معاملہ—[ਬਦ-ਮੁ:ਆਮਲ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਈਮਾਨ, ਖੋਟਾ, ਚਲਾਕ ਜੋ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਖਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बद-मु:आमल:] फ़ा० अर० वि० बेईमान, दुष्ट, चालाक, जो लेन देन में खरा न हो।

—بد مہر—[ਬਦ-ਮਿਹ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਲਿਹਾਜ਼, ਕੌੜਾ, ਰੁੱਖਾ।

[बद-मिह-र] फ़ा० वि० बेलिहाज़, बेमुरव्वत, कोरा।

—بد مہری—[ਬਦ-ਮਿਹ-ਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੁੱਖਾਪਣ, ਕੌੜਾਪਣ, ਬੇਲਿਹਾਜ਼ੀ।

[बद-मिह-री] फ़ा० स्त्री० रूखापन, कोरापन, बेलिहाज़ी।

—بد نام—[ਬਦ-ਨਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਨਾਮ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ।

[बद-नाम] फ़ा० वि० कुख्यात, बे इज़्ज़त, निंदित।

—بد نامی—[ਬਦ-ਨਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਸ਼ੁਹਰਤ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਕਲੰਕ।

[बद-नामी] फ़ा० स्त्री० अपकीर्ति, लोकनिंदा, अपयश।

—بد نسل—[ਬਦ-ਨਸ-ਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਨਸਲ, ਕੁਨੱਸਲ, ਕੁਹੱਡ, ਬਦਜ਼ਾਤ, ਕਮੀਨਾ।

[बद-नस-ल] फ़ा० अर० वि० कुवंशज, अकुलीन, नीच, बदज़ात, कमीना।

—بد نصیب—[ਬਦ-ਨ:ਸੀਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦ ਕਿਸਮਤ, ਅਭਾਗਾ, ਮੰਦਭਾਗਾ, ਬਦਬਖ਼ਤ।

[बद-न:सीब] फ़ा० अर० वि० मन्दभाग्य, भाग्यहीन, बद किस्मत।

—بد نظر—[ਬਦ-ਨ:ਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਜਿਸਦੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਜਾਏ ਜਾਂ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਵੈਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਜਾਏ, ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ।

[बद-न:ज़र] फ़ा० अर० वि० कुदृष्टि से देखने वाला, जिसकी देखने से नज़र लग जावे, बैर भाव से देखने वाला।

—بد نفس—[ਬਦ-ਨਫ਼-ਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਜ਼ਾਤ, ਮਨ ਦਾ ਖੋਟਾ, ਲੁੱਚਾ।

[बद-नफ़-स] फ़ा० अर० वि० बदज़ात, मन का खोटा, दुष्प्रकृति, लुच्चा।

—بد نفسی—[ਬਦ-ਨਫ਼-ਸੀ] ਫ਼ਾ ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਜ਼ਾਤੀ, ਸ਼ਰਾਰਤ।

[बद-नफ़-सी] फ़ा० अर० स्त्री० नीचता, शरारत।

—بد نما—[ਬਦ-ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੋਝਾ, ਕੁਰੂਪ, ਭੈੜਾ, ਬਦ ਸ਼ਕਲ।

[बद-नुमा] फ़ा० वि० कुरूप, भद्दा, भोंडा, बदशक्ल।

—بد نہاد—[ਬਦ-ਨਿਹਾਦ] ਵਿ. ਬਦਨੀਯਤ, ਬਦਖਸਲਤ, ਬਦਖੋ, ਬਦਅਸਲ, ਨੀਚ।

[बद-निहाद] वि० बदनीयत, दुस्स्वभाव, बुरा, अकुलीन, नीच।

—بد نہادی—[ਬਦ-ਨਿਹਾਦੀ] ਵਿ. ਬਦਨੀਤੀ, ਬਦਅਸਲਤੀ, ਕਮੀਨਗੀ।

[बद-निहादी] स्त्री० बेईमानी, नीचता, बुरी भावना।

—بد نیت—[ਬਦ-ਨੀਯਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਨੀਤ, ਜਿਸ (ਸ਼ਖ਼ਸ) ਦੀ ਨੀਯਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ, ਬੁਰੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲਾ, ਬੇਈਮਾਨ ।

[बद-नीयत] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बद दयानत, जिसकी नीयत बुरी हो, नीचाशय, बेईमान ।

—بد نیتی—[ਬਦ-ਨੀਯਤੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਨਿਯਤ, ਬੁਰਾ ਇਰਾਦਾ, ਬੇਈਮਾਨੀ ।

[बद-नीयती] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ बुरी नियत, बुराशय, बेईमानी ।

—بد وضع—[ਬਦ-ਵਜ਼ਅ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਚਲਨ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ; ਭੈੜਾ, ਬਦਸੂਰਤ ।

[बद-वज़अ] फ़ा॰ अर॰ वि॰ चरित्रहीन, भ्रष्टाचारी; भद्दा, कुरूप ।

—بد هضمی—[ਬਦ-ਹਜ਼ਮੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਹਾਜ਼ਮੇ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ, ਅਜੀਰਣ ।

[बद-हज़्मी] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ अजीर्ण, अपच ।

—بد هیئت—[ਬਦ-ਹੈਅਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਦਸ਼ਕਲ, ਬਦਸੂਰਤ, ਕੋਝਾ ।

[बद-हैयत] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बदशकल, बदसूरत, असुन्दर ।

—بدایت—[ਬਦਾਯਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਰੰਭ, ਸ਼ੁਰੂ, ਮੁੱਢ ।

[बदायत] अर॰ स्त्री॰ आरम्भ, शुरू, आदि ।

—بدائع—[ਬਦਾਇਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦੀਇਅ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਅਜੂਬੇ ।

[बदाइअ] अर॰ पु॰ बदीइय का बहुवचन, अलौकिक वस्तुएं, विलक्षण चीज़ें ।

[1] بدر—[ਬਦ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੂਰਾ ਚੰਦਰਮਾ, ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦਾ ਚੰਨ ।

[बद-र] अर॰ पु॰ पूर्ण चन्द्रमा, पूर्णमासी का चन्द्रमा ।

[2] بدر—[ਬਦਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਾਹਰ ।

[बदर] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ बाहर ।

„ بدر رو—[ਬਦਰ-ਰੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਾਲੀ, ਗੰਦੀ ਨਾਲੀ ।

[बदर-रौ] फ़ा॰ स्त्री॰ गन्दा नाला, गन्दी नाली ।

بدرقہ—[ਬਦ-ਰਕ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਹਨੁਮਾ, ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਹੋਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[बद-रक़ा] फ़ा॰ पु॰ पथ प्रदर्शक, अगुआ, मार्ग बताने वाला ।

بدر نویس—[ਬਦਰ-ਨਵੀਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ, ਆਡਿਟਰ ।

[बदर-नवीस] फ़ा॰ पु॰ हिसाब किताब की जांच करने वाला, लेखा-परीक्षक ।

„ بدرو—[ਬਦ-ਰੌ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ਰਾਬ (ਘੋੜਾ) ।

[बद-रौ] फ़ा॰ वि॰ खराब (घोड़ा) ।

„ بدرہ—[ਬਦ-ਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਥੈਲੀ, ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਥੈਲੀ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦਿਰਮ ।

[बद-रः] अर॰ पु॰ रुपयों की थैली, एक हजार रुपयों की थैली, दस हज़ार दिरम ।

بدست—[ਬਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੱਥ ਵਿਚ, ਹੱਥੀਂ ।

[बदस-त] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ हाथ में, हाथों से ।

بدستور—[ਬਦਸ-ਤੂਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਸਤੂਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਵਾਜ ਮੁਤਾਬਕ, ਅੱਗੇ ਵਾਂਙੂ ।

[बदस-तूर] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ यथा अनुसार, रिवाज के मुताबिक, पहले की तरह ।

بدعت—[ਬਿਦ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪਰਵਿਰਤੀ, ਕੁਮਾਰਗ, ਕੁਰਾਹ; ਵਿਗਾੜ, ਟੰਟਾ, ਸ਼ਰਾਰਤ, ਲੜਾਈ, ਝਗੜਾ ।

[बिद-अत] अर॰ स्त्री॰ धर्म में नई प्रवृत्ति, कुमार्ग पर चलने का भाव; बिगाड़, बखेड़ा, शरारत, लड़ाई, झगड़ा ।

—بدعتی—[ਬਿਦ-ਅਤੀ] ਪੁ. ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕੁਰਾਹੀਆ; ਫ਼ਸਾਦੀ, ਝਗੜਾਲੂ, ਝਗੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ।

[बिद-अती] पु॰ धर्म में नई बात करने वाला, कुमार्ग गामी; झगड़ालू, फ़सादी, कलह-प्रिय ।

بدقت—[ਬਦਿ-ੱਕਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਔਖ ਨਾਲ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ।

[बदिक़्क़त] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ कठिनता से, मुश्किल से ।

بدل—[ਬਦਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਰਿਵਰਤਨ, ਬਦਲੀ, ਤਬਾਦਲਾ, ਵੱਟਾ, ਵੱਟਾ ਸੱਟਾ ।

[बदल] अर॰ पु॰ क्रि॰ वि॰ परिवर्तन, बदली, तबदीली, प्रतिकार, बदला, एवज़ ।

بدلا—[ਬਦ-ਲਾ] ਪੁ. ਬਦਲਾ, ਅਵਜ਼, ਇਨਾਮ, ਹਰਜਾ, ਤਾਵਾਨ; ਉਜਰਤ, ਮਿਹਨਤਾਨਾ, ਮਜ਼ੂਰੀ; ਸਜ਼ਾ ।

[बद-ला] पु॰ विनिमय, परस्पर लेने और देने का व्यवहार, इनाम, क्षतिपूर्ति, मुआवज़ा; उजरत, पारिश्रमिक, मजदूरी, सज़ा ।

بدلانا—[ਬਦ-ਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਦਲਣਾ, ਬਦਲਾਉਣਾ, ਵਟਾਉਣਾ, ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਚੀਜ਼ ਵਟਾਉਣਾ, ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨਾ ।

[बद-लाना] क्रि॰ सक॰ परिवर्तन करना, बदलने का काम कराना, किसी वस्तु से दूसरी वस्तु बदलना, तबादला करना, विनिमय करना।

بدلائی—[ਬਦ-ਲਾਈ] ਇ. ਬਦਲਾਈ, ਵਟਾਈ।
[बद-लाई] स्त्री॰ बदलने का भाव, विनिमय।

1 بدلنا—[ਬਦਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਦਲਣਾ, ਵਟਣਾ, ਤਬਦੀਲ ਹੋਣਾ; ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾ ਲਗਣਾ; ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[बदल-ना] क्रि॰ अक॰ परिवर्तित होना; बदल जाना; एक जगह से दूसरी जगह नियुक्त होना; और का और होना।

2 بدلنا—[ਬਦਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਟਾਉਣਾ, ਬਦਲ ਦੇਣਾ।
[बदल-ना] क्रि॰ सक॰ बदल देना, बदले में दे देना।

1 بدلی—[ਬਦ-ਲੀ] ਇ. ਬਦਲੀ, ਤਬਦੀਲੀ; ਹੇਰਫੇਰ, ਤਬਾਦਲਾ, ਅਦਲ ਬਦਲ।
[बद-ली] स्त्री॰ अदल बदल, तब्दीली; हेरफेर, तबादला, विनिमय।

بدلی—[ਬਦ-ਲੀ] ਇ. ਬੱਦਲ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਦਲ।
[बद-ली] स्त्री॰ बादल का एक टुकड़ा, छोटा सा बादल।

بدن—[ਬਦਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੇਹ, ਸਰੀਰ, ਤਨ, ਜਿਸਮ, ਤਨ।
[बदन] अर॰ पु॰ तन, शरीर, देह, काया, जिस्म।

بدنی—[ਬਦਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਸਰੀਰਕ, ਬਦਨ ਦਾ, ਬਦਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ।
[बदनी] अर॰ वि॰ शारीरिक, कायिक, दैहिक।

1 بدو—[ਬਦ-ਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮੁੱਢ, ਆਰੰਭ।
[बद-व] अर॰ पु॰ किसी चीज का आरम्भ, प्रारम्भ।

2 بدو—[ਬਦ-ਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੰਗਲ, ਬਿਆਬਾਨ।
[बद-व] अर॰ पु॰ जंगल, बियाबान।

1 بدو—[ਬੱਦੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਦਨਾਮ, ਬਦਨਾਮ ਆਦਮੀ।
[बद्दू] वि॰ पु॰ कुख्यात; बदनाम व्यक्ति।

2 بدو—[ਬੱਦੂ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੰਗਲੀ, ਇਕ ਟੱਪਰੀਵਾਸ ਜਾਤੀ।
[बद्दू] अर॰ वि॰ पु॰ जंगली; एक खानाबदोश जाति।

بدھو—[ਬੁੱਧੂ] ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਮੂਰਖ, ਘੱਟ ਅਕਲ।
[बुद्धू] वि॰ मूर्ख, बेवकूफ, बुद्धिहीन।

بدی—[ਬਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਰਾਈ, ਪਾਪ, ਖ਼ਰਾਬੀ, ਅਨਰਥ।
[बदी] फा॰ स्त्री॰ बुराई, पाप, खराबी, अनर्थ।

بدیع - بدیعہ—[ਬਦੀ-ਅ - ਬਦੀ-ਅ:] ਅਰ. ਵਿ. ਅਨੋਖਾ, ਅਜੀਬ, [illegible]।
[बदीअ, बदीअः] अर॰ वि॰ अनोखा, विचित्र, विलक्षण।

بدیں—[ਬਦੀਂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਵਿਚ, ਇਸ ਨੂੰ।
[बदीं] फा॰ क्रि॰ वि॰ इस में, इस को।

بدیہہ—[ਬਦੀਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਘਟਨਾ, ਬਗੈਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲ।
[बदीहः] अर॰ पु॰ आकस्मिक घटना, बिना सोचविचार के की हुई बात।

بدیہی—[ਬਦੀਹੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਰਤੱਖ, ਸਪਸ਼ਟ, ਪ੍ਰਗਟ।
[बदीही] अर॰ वि॰ स्पष्ट, प्रगट, प्रत्यक्ष।

بدیہیات—[ਬਦੀਹੀਯਾਤ] ਇ. ਪ੍ਰਗਟ ਗੱਲਾਂ।
[बदीहीयात] स्त्री॰ प्रकट बातें।

بدولت—[ਬਦੌਲਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ, ਸਦਕੇ, ਵਸੀਲੇ, ਕਰਕੇ।
[बदौलत] फा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ कृपा से, द्वारा, सहायता से, कारण से, सबब से।

بدوں—[ਬਦੂੰ] ਅਰ. ਅਵ. ਬਗੈਰ, ਬਿਨਾਂ; ਇਲਾਵਾ, ਛੁੱਟ।
[बदूं] बिना, बगैर; इलावा, अतिरिक्त।

بدوی—[ਬਦ-ਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਥਲ ਸੰਬੰਧੀ; ਥਲ ਵਾਸੀ, ਅਰਬ ਦੀ ਇਕ ਥਲ ਵਾਸੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਆਦਮੀ, ਬੱਦੂ।
[बद-वी] अर॰ वि॰ पु॰ थल सम्बन्धी; थल वासी, अरब की एक थल वासी जाति का व्यक्ति, बद्दू।

بدھ—[ਬੁਧ] ਸੰ. ਇ. ਪੁ. ਬੁੱਧੀ, ਅਕਲ, ਹੋਸ਼, ਸਮਝ; ਦਾਨਾਈ, ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ; ਬੁਧਮਤ ਦਾ ਬਾਨੀ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ।
[बुध] सं॰ स्त्री॰ पु॰ बुद्धि, अकल, सुध, समझ, बुद्धिमत्ता, हुशियारी; बुद्धमत के प्रवर्तक गौतम बुद्ध।

بدھائی—[ਬਧਾਈ] ਇ. ਵਧਾਈ, ਮੁਬਾਰਕ, ਵੰਸ਼ ਵਧਣ ਲਈ ਅਸੀਸ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ।
[बधाई] स्त्री॰ बधाई, मुबारिक, वंश-वृद्धि हित आशीर्वाद, खुशी के गीत।

بڈارنا—[ਬਿਡਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਲਾ ਵਤਨ ਕਰਨਾ, ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣਾ; ਖਦੇੜਨਾ, ਭਜਾਉਣਾ, ਦੂਰ ਕਰਨਾ; ਚੀਰਨਾ ਪਾੜਨਾ, ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ; ਬੇਤਰਤੀਬ ਕਰਨਾ, ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨਾ।
[बिडार-ना] क्रि॰ सक॰ निर्वासित करना, देश से निकालना, भगाना, दूर करना; चीरना फाड़ना, टुकड़े करना; बे तरतीब करना, खराब करना।

بڈھا—[ਬੁੱਢਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੁੱਢਾ, ਬਾਬਾ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ; ਬਿਰਧ, ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ।

[बुड्ढा] वि० पु० बुढ़ा, बाबा, बड़ी उमर का; वृद्ध, वृद्ध पुरुष।

—بڈھاپا—[ਬੁਢਾਪਾ] ਪੁ. ਬੁਢੇਪਾ, ਬੁੱਢਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਪਿਛਲੀ ਉਮਰ।

[बुढ़ापा] पु० जरा, बुड्ढे होने की अवस्था, वृद्धावस्था, पिछली आयु।

—بڈھا پھونس—[ਬੁੱਢਾ ਫੂੰਸ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ, ਬੁੱਢਾ ਢੂਠ।

[बुड्ढा फूंस] पु० बहुत बूढ़ा, बहुत वृद्ध।

—بڈھی سہاگن—[ਬੁਢਣ ਸੁਹਣੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਘਾਹ।

[बूढ़्ढा सुहागनी] स्त्री० एक प्रकार की सुगन्धित घास।

—بڈھی—[ਬੁੱਢੀ] ਵਿ. ਇ. ਬੁਢੜੀ, ਬੁੱਢੀ, (ਤੀਵੀਂ); ਮਾਈ।

[बुढ़्ढी] वि० स्त्री० बूढ़ी, वृद्धा; माई।

—بڈھیا—[ਬੁਢਿਆ] ਇ. ਬਹੁਤ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਤੀਵੀਂ, ਬੁੱਢੀ, ਬੁਢੜੀ; ਮਾਈ।

[बुढ़िया] स्त्री० बड़ी उमर की स्त्री, वृद्धा; माई।

بذاتہ—[ਬਜ਼ਾਤਿਹੀ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪੇ, ਆਪ ਹੀ, ਖ਼ੁਦ ਬਖ਼ੁਦ।

[बज़ातिही] अर० क्रि० वि० स्वयं, आप ही, अपने आप।

بذر—[ਬਜ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੀ, ਬੀਜ।

[बज़्-र] अर० पु० बीज, तुख़्म।

بذریعہ—[ਬ-ਜ਼ਰੀ-ਅ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਾਹੀਂ, ਵਸੀਲੇ।

[ब-ज़री-अ:] क्रि० वि० द्वारा, सहायता से।

بذل—[ਬਜ਼-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਨ ਸ਼ੀਲਤਾ, ਉਦਾਰਤਾ, ਸਖ਼ਾਵਤ।

[बज़्-ल] अर० पु० दानशीलता, फ़ैयाज़ी।

بذلہ—[ਬਿਜ਼-ਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਰੀ ਜੋ ਕੰਮ ਵੇਲੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[बिज़्-ल:] अर० पु० बदी जो काम करते समय पहनी जाती है।

بذلہ—[ਬਜ਼-ਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਠੱਠਾ ਮਖ਼ੌਲ, ਹਾਸਾਠੱਠਾ, ਲਤੀਫ਼ਾ, ਚੁਟਕਲਾ।

[बज़्-ल:] अर० पु० मनोरंजन, विनोद, हँसी, लतीफ़ा, चुटकला।

—بذلہ سنج—[ਬਜ਼-ਲ: ਸੰਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਟਕਲੇ ਬਾਜ਼, ਖ਼ੁਸ਼-ਤਬ੍ਹਾ, ਮੌਜੀ।

[बज़्-ल: संज] फ़ा० वि० विनोदशील, मसख़रा, चुटकले सुनाने वाला।

—بذلہ گو—[ਬਜ਼-ਲ: ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਚੁਟਕਲੇਬਾਜ਼, ਖ਼ੁਸ਼ਤਬ੍ਹਾ, ਮਸਖ਼ਰਾ, ਮੌਜੀ।

[बज़्-ल: गो] फ़ा० वि० पु० मसख़रा, विनोद शील, चुटकले सुनाने वाला, परिहासक।

1 بر—[ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਉੱਪਰ, ਉੱਤੇ।

[बर] फ़ा० अव्य० ऊपर, पर।

2 بر—[ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੀਨਾ, ਛਾਤੀ; ਫਲ; ਚੌੜਾਈ, ਅਰਜ਼।

[बर] फ़ा० पु० सीना, छाती; फल; चौड़ाई।

3 بر—[ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪਿਛੇ. ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਗ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਨਾਮਾਬਰ'।

[बर] फ़ा० प्र० शब्द के अन्त में लग कर 'ले जाने वाला' के अर्थ का बोधक शब्द जैसे 'नामाबर'।

4 بر—[ਬਰੱ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਤੀ, ਥਲ।

[बर्र] अर० पु० धरती, स्थल।

—بر اعظم—[ਬੱਰੇ-ਆ-ਜ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਹਾਂਦੀਪ।

[बर्रे-आ-ज़म] फ़ा० पु० महाद्वीप।

بر—[ਬਿਰੱ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਹਸਾਨ, ਭਲਾਈ; ਲੂੰਬੜ ਦਾ ਬੱਚਾ।

[बिर्र] अर० पु० उपकार, भलाई; लूमड़ी का बच्चा।

برآشفتہ—[ਬਰ-ਆਸ਼ੁਫ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਗੁੱਸੇ, ਨਾਰਾਜ਼।

[बर-आशुफ़-त:] फ़ा० क्रि० वि० क्रुद्ध, कुपित, नाराज़।

برآمد—[ਬਰ-ਆਮਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ (ਚੀਜ਼)।

[बर-आमद] फ़ा० वि० बाहर जाने वाली (वस्तु)।

برآمدہ—[ਬਰ-ਆਮਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਰਾਂਡਾ।

[बर-आमद:] फ़ा० पु० बरांडा।

برا—[ਬੁਰਾ] ਵਿ. ਭੈੜਾ, ਮੰਦਾ, ਨੀਚ, ਬਦਾਚਾਰੀ, ਪਾਪੀ।

[बुरा] वि० जो अच्छा या उत्तम न हो, ख़राब, निकृष्ट, नीच, अधम, पापी।

—برا بھلا—[ਬੁਰਾ ਭਲਾ] ਪੁ. ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ; ਨੇਕੀ ਬਦੀ; ਗਾਲ੍ਹ ਮੰਦਾ।

[बुरा भला] पु० अच्छा-बुरा; नेकी बदी; लानत मलामत, गाली गलौज।

—برا درجہ—[ਬੁਰਾ ਦਰ-ਜ:] ਪੁ. ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ, ਬੁਰਾ ਹਾਲ; ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਅਪਮਾਨ, ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ।

[बुरा दर-ज:] पु० बुरी अवस्था, बुरा हाल; अपमान, बेइज़्ज़ती; तबाही, बरबादी।

—برا کام—[ਬੁਰਾ ਕਾਮ] ਪੁ. ਨੀਤੀ ਵਿਰੁਧ ਕਿਰਿਆ, ਅਨੀਤੀ, ਨਖਿਧ ਕਰਮ, ਵਿਭਚਾਰ।

[बुरा काम] पु० नीति विरुद्ध क्रिया, अनीति, निषिद्ध कार्य, व्यभिचार।

—بُرا لکھا—[ਬੁਰਾ ਲਿਖਿਆ] ਪੁ. ਮੰਦੀ ਤਕਦੀਰ, ਮੰਦਾ ਲੇਖ, ਮੰਦੇ ਭਾਗ ।

[बुरा लिखना] पु० दुर्भाग्य, खोटी किस्मत, मन्द भाग्य ।

برابر—[ਬਰਾਬਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਰਾਬਰ, ਪੱਧਰਾ; ਤੁਲਵਾਂ, ਸਾਵਾਂ; ਲਗਾਤਾਰ, ਬਾਕਾਇਦਾ, ਬਿਲਕੁਲ, ਨਾਲ ਨਾਲ ।

[बराबर] फ़ा० वि० क्रि० वि० समान, समतल; एक सा, समतोल; निरन्तर, बक़ायदा, बिल्कुल, साथ साथ ।

—برابر برابر—[ਬਰਾਬਰ-ਬਰਾਬਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਾਲ ਨਾਲ, ਕੋਲ ਕੋਲ; ਅੱਧਾ ਅੱਧਾ, ਇੱਕੋ ਜਿੰਨਾ ।

[बराबर-बराबर] फ़ा० क्रि० वि० साथ साथ, पास पास; आधा आधा, समान ।

—برابر کا—[ਬਰਾਬਰ-ਦਾ] ਵਿ. ਆਪਣੇ ਜਿੰਨਾ; ਜੋੜ ਦਾ; ਹਮ ਉਮਰ, ਹਾਣੀ; ਨਜ਼ਦੀਕ, ਕੋਲ ਦਾ ।

[बराबर-का] वि० अपने जितना; जोड़ का, मुक़ाबले का; समवयस्क, समान आयु वाले; समीप का, निकट का ।

برابری—[ਬਰਾਬਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਰਾਬਰੀ, ਇੱਕ ਰੂਪਤਾ; ਸਾਵਾਂ-ਪਨ; ਪੱਧਰਾਈ; ਮੁਕਾਬਲਾ, ਸਾਹਮਣਾ; ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ।

[बराबरी] फ़ा० स्त्री० समता, एक रूपता; समतोल होने का भाव; समतलता; मुक़ाबला, सामना; गुस्ताख़ी ।

1 برات—[ਬਰਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਪਰਮਿਟ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ, ਆਗਿਆ-ਪੱਤਰ; ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮਿਲੇ, ਤਨਖ਼ਾਹ; ਸ਼ਾਬਾਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਚੌਧਵੀਂ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਕੀਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੀ ਵੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਹਿੱਸਾ, ਟੁਕੜਾ ।

[बरात] अर० स्त्री० आदेश पत्र, हुकमनामा, फ़रमान; वह लिखित जिसके द्वारा ख़ज़ाने से वेतन मिले, वेतन; शाबान मास की चौदहवीं रात जब मुसलमानों के विश्वास अनुसार प्रत्येक व्यक्ति की आयु का हिसाब और उसके रिज़क की बाँट होती है; भाग, टुकड़ा ।

2 برات—[ਬਰਾਤ] ਇ. ਜੰਞ, ਬਰੇਤ ।

[बरात] स्त्री० बारात, जनेत ।

—براتی—[ਬਰਾਤੀ] ਪੁ. ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ, ਜਾਂਞੀ ।

[बराती] पु० वर पक्ष की ओर से जाने वाले व्यक्ति, जनेती ।

براجنا—[ਬਿਰਾਜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੱਜਣਾ, ਸੋਭਣਾ, ਬਹਿਣਾ, ਬੈਠਣਾ ।

[बिराज-ना] क्रि० अक० सुशोभित होना, सजना, बैठना, आदर मान से सभा में आसीन होना ।

برادر—[ਬਰਾਦਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਾਈ, ਭਰਾ, ਭਾਈ ਬੰਦ ।

[बरादर] फ़ा० पु० भाई, भ्राता, बन्धु जन ।

—برادر اخیافی—[ਬਰਾਦਰੇ ਅਖ਼ਯਾਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਭਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਤੇ ਮਾਂ ਇਕ ਹੋਵੇ, ਮਾਂ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਭਾਈ ।

[बरादरे अख़याफ़ी] फ़ा० अर० पु० वे भाई जिनके पिता तो पृथक पृथक हों पर माँ एक हो, माँ के साथ आया हुआ भाई ।

—برادر اصلی—[ਬਰਾਦਰੇ ਅਸਲ-ਯਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਸਕਾ ਭਾਈ, ਸਕਾ ਭਰਾ ।

[बरादरे अस्ल-यानी] फ़ा० अर० पु० सहोदर, सगा भाई ।

—برادرانہ—[ਬਰਾਦਰਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਭਰਾਵਾਂ ਵਰਗਾ, ਭਾਈਆਂ ਵਾਲਾ, ਭਾਈ ਦਾ, ਭਾਈ ਸਬੰਧੀ, ਭਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ।

[बरादराना:] फ़ा० वि० क्रि० वि० भाइयों जैसा, भाई का, भाई की तरह, भ्राता सम्बन्धी, भाई से सम्बन्धित ।

—برادر حقیقی—[ਬਰਾਦਰੇ ਹ਼ਕ਼ੀਕ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਸਕਾ ਭਰਾ, ਸਕਾ ਭਾਈ ।

[बरादरे हक़ीक़ी] फ़ा० अर० पु० सहोदर, सगा भाई ।

—برادر رضاعی—[ਬਰਾਦਰੇ ਰਜ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਦੁੱਧ ਭਾਈ, ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਕਾ ।

[बरादरे रज़ाई] दूध भाई, वह बच्चा जिसने अन्य बच्चे के साथ उसकी माँ का दूध पिया हो, कोका ।

—برادر زادہ—[ਬਰਾਦਰ ਜ਼ਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਾਈ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਭਤੀਜਾ ।

[बरादर ज़ाद:] फ़ा० पु० भाई का पुत्र, भतीजा ।

—برادر نسبتی—[ਬਰਾਦਰੇ ਨਿਸ-ਬਤੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ੋਰੂ ਦਾ ਭਾਈ, ਸਾਲਾ; ਭਣਵਈਆ, ਜੀਜਾ ।

[बरादरे निस-बती] फ़ा० अर० पु० जोरू का भाई, साला; बहनोई, जीजा ।

—برادری—[ਬਰਾਦਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਾਈਚਾਰਾ, ਭਾਈਬੰਦੀ, ਬਰੋਕਾ ।

[बरादरी] फ़ा० पु० भाईचारा, भाईबंदी, भ्रातृवर्ग ।

برادہ—[ਬੁਰਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਕੜੀ ਜਾਂ ਧਾਤ ਦਾ ਬੂਰਾ, ਚੂਰਾ, ਪੂਰਾ ।

[बुरादः] फ़ा० पु० लकड़ी आदि चीरने पर निकलने वाला चूरा, चूर्ण ।

براز—[ਬਰਾਜ਼, ਬਿਰਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਖ਼ਾਨਾ, ਟੱਟੀ, ਵਿਸ਼ਟਾ ।

[बराज़, बिराज़] अर० पु० टट्टी, पाख़ाना, विष्ठा ।

برازیل—[ਬਰਾਜ਼ੀਲ] ਪੁ. ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਇਲਾਕਾ ।
[बराज़ील] पु० दक्षिणी अमरीका का एक इलाका ।

براعت الاستہلال—[ਬਰਾ:ਅਤੁਲ-ਇਸ-ਤਿਹ-ਲਾਲ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ।
[बरा:अतुल-इस-तिह्-लाल] अर० स्त्री० एक अलंकार का नाम ।

برافتادہ—[ਬਰ-ਉਫ਼-ਤਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਿਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਤਿਤ, ਘਟਿਆ ਹੋਇਆ ।
[बर-उफ़्-ताद:] फ़ा० वि० गिरा हुआ, पतित, घटा हुआ ।

برافروختہ—[ਬਰ-ਅਫ਼-ਰੋਖ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ, ਭੌਂਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਕ੍ਰੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ।
[बर-अफ़-रोख़्-त:] फ़ा० वि० जोश में आया हुआ, कुपित, क्रोध में भरा हुआ, आग बबूला ।

براق—[ਬੁਰਾ:ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਘੋੜਾ ਜਿਸ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਗਏ ਸਨ ।
[बुरा:क़] अर० पु० वह घोड़ा जिस पर हज़रत मुहम्मद साहिब सवार हो कर आकाश पर गए थे ।

براق—[ਬੱਰਾ:ਕ] ਅਰ. ਵਿ. ਚਮਕੀਲਾ, ਲਿਸ਼ਕਦਾ ; ਬਰਫ਼ ਵਰਗਾ ਸਫ਼ੈਦ ।
[बर्रा:क़] अर० वि० चमकदार, चमकीला, बरफ़ जैसा सफ़ेद ।

براقی—[ਬੱਰਾ:ਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਮਕ, ਲਿਸ਼ਕ ।
[बर्रा:क़ी] फ़ा० स्त्री० चमकीलापन, चमक ।

برآمدہ—[ਬਰਾਮਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਰਾਂਡਾ, ਛੱਜਾ ।
[बरामद:] फ़ा० पु० बरांडा, छज्जा ।

بران—[ਬੁੱਰਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਿੱਖਾ, ਤੇਜ਼, ਕੱਟਣਵਾਲਾ ।
[बुर्रां] फ़ा० वि० तीक्ष्ण, तेज़, काटने वाला ।

برانا—[ਬੱਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਰੜਾਉਣਾ, ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਬੁੜਬੁੜਾਉਣਾ ।
[बर्राना] क्रि० अक० व्यर्थ बकना, नींद अथवा बेहोशी में बकना, बुड़बुड़ाना ।

برانداختہ—[ਬਰ-ਅੰਦਾਖ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਟਕਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਪਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ।
[बर-अंदाख़्-त:] फ़ा० वि० फेंका हुआ, पटकाया हुआ, गिराया हुआ ।

برانڈہ - برانڈا—[ਬਰਾਂਡ:-ਬਰਾਂਡਾ] ਪੁ. ਬਰਾਂਡਾ, ਬਰਾਮਦਾ ।
[बरांड:-बरांडा] पु० बरामदा, छज्जा ।

برانی—[ਬਰਾਂਡੀ] ਇ. ਕੋਟ ਦੇ ਉਪੱਰ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਮੋਟਾ ਕੋਟ, ਫ਼ੌਜ ਜਾਂ ਪੁਲਸ ਦੇ ਸਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਗਰਮ ਕੋਟ ।
[बरांडी] स्त्री० कोट के ऊपर पहनने का मोटा कोट, फ़ौज अथवा पुलिस के सिपाहियों का बड़ा गरम कोट ।

برانگیختہ—[ਬਰ-ਅੰਗੇਖ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੜਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ।
[बर-अंगेख़्-त:] फ़ा० वि० क्रुद्ध, कुपित, क्रोध में भरा हुआ ।

براہمہ—[ਬਰਾਹਿਮ:] ਪੁ. ਬ੍ਰਹਿਮਣ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[बराहिम:] पु० ब्राह्मण का बहुवचन ।

براہین—[ਬਰਾਹੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. 'ਬੁਰਹਾਨ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦਲੀਲਾਂ ।
[बराहीन] अर० पु० स्त्री० 'बुरहान' का बहुवचन, दलीलें ।

برائی—[ਬੁਰਾਈ] ਇ. ਬਦੀ, ਐਬ ; ਖ਼ਰਾਬੀ, ਨੁਕਸ ; ਗਿਲਾ, ਚੁਗ਼ਲੀ ।
[बुराई] स्त्री० अवगुण, दुर्गुण ; खराबी, त्रुटि ; शिकायत, निन्दा ।

برائے—[ਬਰਾਏ] ਫ਼ਾ. ਅਬ. ਵਾਸਤੇ, ਖ਼ਾਤਰ, ਲਈ, ਕਰਕੇ, ਕਾਰਣ ।
[बराए] फ़ा० अव्य० वास्ते, लिये, ख़ातिर, कारण से, हेतु से ।

برائے خدا—[ਬਰਾਏ ਖ਼ੁਦਾ] ਫ਼ਾ. ਅਬ. ਰਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ।
[बराए ख़ुदा] फ़ा० अव्य० ईश्वर के लिए ।

برائے نام—[ਬਰਾਏ ਨਾਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਾਮਮਾਤਰ, ਮਾਮੂਲੀ ।
[बराए नाम] फ़ा० क्रि० वि० नाममात्र, मामूली ।

برایا—[ਬਰਾਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੀਵ ; ਲੋਕ ; ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ।
[बराया] अर० पु० जीव ; लोग ; बड़े आदमी ।

برباد—[ਬਰ-ਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਬਾਹ, ਉਜੜ ਪੁੱਜੜ ।
[बर-बाद] फ़ा० वि० तबाह, ध्वस्त ।

بربادی—[ਬਰ-ਬਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਬਾਹੀ, ਉਜਾੜ ।
[बर-बादी] फ़ा० स्त्री० तबाही, ध्वंसता, उजाड़ ।

بربر—[ਬੁਰ-ਬੁਰਾ] ਵਿ. ਭੁਰਭੁਰਾ, ਖ਼ਸਤਾ ।
[बुर-बुरा] वि० भुरभुरा, ख़स्ता ।

بربرانا—[ਬੁਰ-ਬੁਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਛਿੜਕਣਾ, ਭੁਰਕਣਾ, ਛੱਟਾ ਦੇਣਾ ।
[बुर-बुराना] क्रि० अक० छिड़कना, छिड़कना, छींटा देना ।

بربری—[ਬਰ-ਬਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੱਕਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰਨ ਤੇ ਬੱਕਰੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ; ਬਰਬਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੱਕਰੀ ; ਬਰਬਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ।

[बर-बरी] फ़ा० स्त्री० वि० सींगों के बिना वह छोटी बकरी जिसके सम्बन्ध में प्रसिद्ध है कि यह मृग तथा बकरी के मेल से पैदा होती है; बरबर देश की बकरी; बरबर देश की प्रत्येक वस्तु ।

بربط—[ਬਰ-ਬਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਸਾਜ਼, ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰੰਗੀ ।

[बर-बत] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार की सारंगी, एक प्रकार का वाद्य यन्त्र ।

برپا—[ਬਰ-ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੜਾ, ਕਾਇਮ, ਸਥਾਪਤ, ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ।

[बर-पा] फ़ा० वि० स्थित, कायम, उपस्थित, पैरों पर खड़ा हुआ ।

برت—[ਬਰ-ਤ] ਪੁ. ਵਰਤ, ਰੋਜ਼ਾ ।

[बर-त] पु० व्रत, उपवास ।

برتا—[ਬਿਰ-ਤ] ਇ. ਧੰਦਾ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ; ਕਮਾਈ, ਆਮਦਨ; ਮਾਲ, ਜਾਇਦਾਦ ; ਮਾਫ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ।

[बिर-त] स्त्री० धन्धा, गुजारा ; कमाई, आय ; माल, जायदाद; कर मुक्त भूमि ।

برتا—[ਬਿਰ-ਤਾ] ਪੁ. ਤਾਕਤ, ਬਲ, ਜ਼ੋਰ; ਭਰੋਸਾ, ਉਮੈਦ; ਹੌਸਲਾ, ਹਿੰਮਤ; ਲਿਆਕਤ, ਯੋਗਤਾ; ਗੁੰਜਾਇਸ਼; ਸਹਾਇਤਾ ।

[बिर-ता] पु० शक्ति, पराक्रम, बल; विश्वास, उम्मीद; हौसला, हिम्मत; योग्यता, लियाकत; गुंजाइश; सहायता ।

برتانا—[ਬਰ-ਤਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਰਤਾਉਣਾ, ਵੰਡਣਾ, ਦੇਣਾ ।

[बर-ताना] क्रि० सक० बाँटना, वितरण करना, देना ।

برتاؤ—[ਬਰ-ਤਾਓ] ਪੁ. ਵਰਤਾਓ, ਸਲੂਕ ।

[बर-ताओ] पु० व्यवहार, सलूक ।

برتر—[ਬਰ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਧੀਆ, ਬਿਹਤਰ, ਵਡੇਰਾ, ਉਚੇਰਾ ।

[बर-तर] फ़ा० वि० बढ़िया, उत्तम, श्रेष्ठ, ऊँचा ।

برتری—[ਬਰ-ਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਚਤਾ, ਵਧੀਆਪਨ, ਉੱਤਮਤਾ ।

[बर-तरी] फ़ा० वि० उच्चता, श्रेष्ठता, उत्तमता ।

برتش—[ਬਰ-ਤੁਸ਼] ਇ. ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਧਾਨ ਵੱਢ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਕਮਾਦ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[बर-तुश] स्त्री० वह भूमि जिस में से धान काट कर ईख लगा दिया गया हो ।

برتن—[ਬਰ-ਤਨ] ਪੁ. ਭਾਂਡਾ, ਪਾਤਰ

[बर-तन] पु० पात्र, भाजन ।

برتنا—[ਬਰਤ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ; ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਵਰਤਣਾ ਕਰਨਾ, ਪਰਖਣਾ ।

[बरत-ना] क्रि० सक० व्यवहार में लाना, काम में लाना; प्रयोग करना, परखना ।

برتھا—[ਬਿਰ-ਥਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਰਥਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ; ਬੇਵਜ੍ਹਾ, ਅਕਾਰਥ ।

[बिर-था] क्रि० वि० वृथा, व्यर्थ, अहेतु, अकारण ।

برتی—[ਬਰ-ਤੀ] ਪੁ. ਵਰਤ ਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਵਰਤ ਧਾਰੀ, ਰੋਜ਼ੇਦਾਰ ।

[बर-ती] पु० व्रत रखने वाला (मनुष्य), उपवास करने वाला, व्रतधारी ।

برج ، برج—[ਬ੍ਰਜ, ਬ੍ਰਿਜ] ਪੁ. ਆਗਰਾ ਅਤੇ ਮਥਰਾ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ।

[ब्रज, ब्रिज] पु० आगरे तथा मथुरा का इलाका ।

برج بھاشا—[ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਖਾ] ਇ. ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਖਾ, ਬ੍ਰਿਜ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਮਥਰਾ ਜਾਂ ਮਥਰਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ।

[ब्रज भाषा] स्त्री० ब्रज भाषा, ब्रज की बोली, मथुरा अथवा मथुरा के आस पास की बोली ।

برج—[ਬੁਰ-ਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਉੱਤਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਬੁਰਜ; ਰਾਸ, ਰਾਸ਼ੀ ।

[बुर-ज] अर० पु० मीनार का ऊपरी भाग, बुर्ज; बारह राशियों में से एक राशि ।

برجستہ—[ਬਰ-ਜਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਢੁਕਵਾਂ, ਫਬਦਾ, ਢਬਦਾ, ਠੀਕ ।

[बर-जस-त:] फ़ा० वि० क्रि० वि० उचित, मुनासिब, ठीक, उपयुक्त ।

برجنا—[ਬਰਜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਰਜਣਾ, ਰੋਕਣਾ, ਸਮਝਾਉਣਾ ।

[बरज-ना] क्रि० सक० रोकना, वर्जित या मना करना, समझाना ।

برجوگ—[ਬਰ-ਜੋਗ] ਇ. ਵਿਆਹੁਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਕੁੜੀ, ਮੁਟਿਆਰ ਕੁੜੀ ।

[बर-जोग] स्त्री० विवाह के योग्य कन्या, जवान कन्या ।

برجی—[ਬੁਰ-ਜੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਬੁਰਜ, ਛੋਟਾ ਮੁਨਾਰਾ ; ਹੱਦ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ।

[बुर-जी] स्त्री० छोटा बुर्ज, छोटा मुनारा; सीमा का चिन्ह ।

برجیس—[ਬਿਰ-ਜੀਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬ੍ਰਹਸਪਤ ।

[बिर-जीस] फ़ा० पु० बृहस्पति ।

برچھا—[ਬਰ-ਛਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਨੇਜ਼ਾ, ਛੋਟੀ ਬਰਛੀ ।

[बर-छा] फ़ा० पु० छोटा नेज़ा, बरछी ।

برچھ—[ਬ੍ਰਿੱਛ] ਪੁ. ਬ੍ਰਿਛ, ਰੁੱਖ, ਦਰਖ਼ਤ ।
[वृक्ष] पु० वृक्ष, तरु, दरख़्त ।

برچھا—[ਬਰ-ਛਾ] ਪੁ. ਬਰਛਾ, ਭਾਲਾ, ਨੇਜ਼ਾ ।
[बर-छा] पु० बड़ी बरछी, भाला, नेज़ा ।

برچھک—[ਬ੍ਰਿਛੱਕ, ਬਿਰ-ਛਿਕ] ਪੁ. ਅਠਵੀਂ ਰਾਸ, ਬ੍ਰਿਸ਼ਚਕ ।
[वृश्चक, बिर-छिक] पु० बारह राशियों में से आठवीं राशि, वृश्चिक ।

برچھی—[ਬਰ-ਛੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਬਰਛਾ, ਬਲਮ ।
[बर-छी] स्त्री० छोटा भाला, छोटा बरछा ।

برچھیت—[ਬਰ-ਛੈਤ] ਪੁ. ਭਾਲਾ ਬਰਦਾਰ, ਨੇਜ਼ਾ ਬਾਜ਼, ਬਰਛਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।
[बर-छैत] पु० भाला बर्दार, नेज़ाबाज़, बरछा चलाने वाला ।

برحق—[ਬਰ-ਹੱਕ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸੱਚ, ਠੀਕ, ਮੁਨਾਸਬ ; ਜਮਤੀ ਤੇ ਹੱਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਚਾਈ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ।
[बर-हक़] फ़ा० क्रि० वि० मुनासिब, उपयुक्त; सत्य तथा ठीक, उचित, न्याय के अनुसार ।

برخ - برخے—[ਬਰ-ਖ਼, ਬਰ-ਖ਼ੇ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਥੋੜੇ, ਕੁਝ ।
[बर-ख़, बर-ख़े] फ़ा० वि० थोड़े, कुछ ।

برخاست—[ਬਰ-ਖ਼ਾਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ਤਮ, ਸਮਾਪਤ; ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ, ਬਰਤਰਫ਼ ।
[बर-ख़ास-त] फ़ा० वि० ख़त्म, समाप्त; नौकरी से पृथक किया हुआ, पदच्युत ।

برخاستگی—[ਬਰ-ਖ਼ਾਸ-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੌਕੂਫ਼ੀ, ਬਰਤਰਫ਼ੀ, ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[बर-ख़ास-तगी] फ़ा० स्त्री० नौकरी से हटा देने का भाव, मौक़ूफ़ी, पदच्युत कर देने का भाव ।

برخلاف—[ਬਰ-ਖ਼ਿਲਾਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿਰੋਧੀ, ਉਲਟਾ ; ਵਿਰੁੱਧ, ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ।
[बर-ख़िलाफ़] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० विरोधी, उलटा ; विरुद्ध, प्रतिकूल, उलट ।

برخوردار—[ਬਰ-ਖ਼ੁਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਿਤਾਰੇ ਵਾਲਾ, ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ, ਅਸੂਦਾ, ਸਫਲ, ਖ਼ੁਸ਼, ਪਰਸੰਨ ; ਪੁੱਤਰ, ਬੇਟਾ ।
[बर-ख़ुर-दार] फ़ा० वि० पु० अच्छे नक्षत्र वाला, सौभाग्यशाली, ख़ुशहाल, प्रसन्न हृदय, आनन्द जियो; पुत्र, बेटा ।

— برخورداری—[ਬਰ-ਖ਼ੁਰ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਫਲਤਾ, ਪਰਸੰਨਤਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ।
[बर-ख़ुर-दारी] फ़ा० स्त्री० सफलता, प्रसन्नता, सम्पन्नता ।

برخیا—[ਬਰ-ਖ਼ਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਲੇਮਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ, ਆਸਫ਼ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ।
[बर-ख़िया] अर० पु० हज़रत सुलेमान का मन्त्री, आसफ़ के पिता का नाम ।

برد—[ਬਰ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਠੰਡ, ਠੰਢਕ, ਸਰਦੀ, ਸੀਤ ।
[बर-द] अर० पु० शीत, ठण्डक, सर्दी, जाड़ा ।

برد—[ਬੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਿੱਤ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[बुर-द] फ़ा० स्त्री० ले जाने का भाव, जीत कर ले जाने की क्रिया ।

¹بردار—[ਬਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪਿਛੇ. ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਕੇ 'ਚੁੱਕਣਵਾਲਾ' ਤੇ 'ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਅਲਮ ਬਰਦਾਰ' 'ਨਾਜ਼ ਬਰਦਾਰ' ਵਿਚ ।
[बर-दार] फ़ा० प्र० यह शब्दों के पीछे आकर 'उठाने वाला' के अर्थ देता है जैसे 'अलम बरदार', 'नाज़ बरदार' में ।

²بردار—[ਬਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੌੜਾ, ਅਰਜ਼ਦਾਰ ।
[बर-दार] फ़ा० वि० चौड़ा, अर्ज़ वाला ।

برداشت—[ਬਰ-ਦਾਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਹਿਣਸ਼ਕਤੀ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਹਾਰਾ, ਤਹੰਮਲ ।
[बर-दाश-त] फ़ा० स्त्री० सहनशक्ति, सहनशीलता, सहिष्णुता, तहम्मुल ।

بردبار—[ਬੁਰ-ਦ-ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ, ਧੀਰਜਵਾਨ ।
[बुर-द-बार] फ़ा० वि० सहनशील, धैर्यवान ।

— بردباری—[ਬੁਰ-ਦ-ਬਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਧੀਰਜ, ਤਹੰਮਲ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ।
[बुर-द-बारी] फ़ा० स्त्री० सहनशीलता, धैर्य, तहम्मुल, सहिष्णुता ।

بردہ—[ਬਰ-ਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ, ਗ਼ੁਲਾਮ, ਦਾਸ, ਬੰਦਾ ।
[बर-दः] फ़ा० पु० जंगी क़ैदी, ग़ुलाम, दास, सेवक ।

— بردہ فروش—[ਬਰ-ਦਃ-ਫ਼ਰੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ੁਲਾਮ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।
[बर-दः-फ़रोश] फ़ा० पु० दासों को बेचने वाला ।

— بردہ فروشی—[ਬਰ-ਦਃ-ਫ਼ਰੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਰਦਾ ਫ਼ਰੋਸ਼ ਦਾ ਕੰਮ, ਗ਼ੁਲਾਮ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

برنی—[ਬਰ-ਨੀ] ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਰਕੰਡਾ ਜਿਸ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ।
[बर-नी] स्त्री० एक प्रकार का सरकंडा जिसके गूदे से क़ाग़ज़ बनता है ।

برّا—[ਬਰ੍ਰ-ਰਾ] ਇ. ਰੇਤਲੀ ਤੇ ਪਥਰੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ।
[बर-रा] स्त्री० रेतीली तथा पथरीली भूमि।

برزباں—[ਬਰ-ਜ਼ੁਬਾਂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ, ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ।
[बर-ज़ुबाँ] फ़ा० क्रि० वि० ज़िह्वा पर, ज़बान पर चढ़ा हुआ।

برزخ—[ਬਰ-ਜ਼ਖ਼] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. ਮੌਤ ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ।
[बर-ज़ख़] अर० स्त्री० पु० मृत्यु से क़ियामत तक का समय।

برزن—[ਬਰਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਲੀ, ਕੂਚਾ।
[बरज़न] फ़ा० पु० गली, कूचा।

برس—[ਬਰਸ] ਪੁ. ਵਰ੍ਹਾ, ਸਾਲ।
[बरस] पु० वर्ष, साल।

برسا برس—[ਬਰਸਾਂ ਬਰਸ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਸਾਲ, ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ; ਸਾਰਾ ਵਰ੍ਹਾ, ਵਰ੍ਹਾ ਭਰ।
[बरसा बरस] क्रि० वि० हर साल, प्रत्येक वर्ष; वर्ष भर, साल भर।

برسات—[ਬਰ-ਸਾਤ] ਇ. ਬਰਸਾਤ, ਵਰਖਾ, ਮੀਂਹ।
[बर-सात] स्त्री० वर्षा काल, वर्षा, मेंह।

برساتی—[ਬਰ-ਸਾਤੀ] ਵਿ. ਬਰਸਾਤ ਦਾ, ਬਰਸਾਤ ਸਬੰਧੀ।
[बर-साती] वि० बरसात का, बरसात सम्बन्धी।

برسام—[ਬਰ-ਸਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਾਤੁਲਜੰਬ, ਪਲੂਰਸੀ, ਪਸਲੀਆਂ ਦੀ ਪੀੜ, ਛਾਤੀ ਦੀ ਸੁਜਨ।
[बर-साम] फ़ा० पु० उरःस्तोय, प्लूरिसी, सीने का दर्द, छाती की सूजन।

برسانا—[ਬਰ-ਸਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਰ੍ਹਾਉਣਾ, ਉੱਤੋਂ ਸੁੱਟਣਾ, ਛਿੱਟੇ ਪਾਉਣਾ।
[बर-साना] क्रि० सक० वर्षा करना, ऊपर फेंकना, वृष्टि करना।

برسنا—[ਬਰਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਰ੍ਹਨਾ, ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ, ਕਣੀਆਂ ਪੈਣਾ; ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਉੱਤੋਂ ਡਿਗਣਾ ਜਿਵੇਂ :—ਫੁੱਲ ਬਰਸਣਾ।
[बरस-ना] क्रि० अक० वर्षा होना, मेंह पड़ना, बूँदें गिरना; वर्षा के जल की तरह ऊपर से गिरना जैसे :— फूल बरसना।

برسوری—[ਬਰ-ਸੌਰੀ, ਬਰਸੌਰੀ] ਵਿ. ਇ. ਸਾਲਾਨਾ, ਛਿਮਾਹੀ; ਸਾਲਾਨਾ ਮਸੂਲ ਜਾਂ ਕਰਾਇਆ, ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨੀ।
[बर-सौरी, बर-सोरी] वि० स्त्री० वार्षिक, प्रतिवर्ष का; वार्षिक महसूल अथवा किराया, वार्षिक आय।

برسی—[ਬਰ-ਸੀ] ਇ. ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਿਮਿੱਤ ਉਸੇ ਤਿਥ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਰਾਧ ਜਿਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਜਿਸ ਤਿਥ ਨੂੰ ਉਹ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਬਰਸੀ।
[बर-सी] स्त्री० मृतक के निमित्त मृत्यु की तिथि पर किया जाने वाला प्रथम वार्षिक श्राद्ध, बरसी।

برسی—[ਬੁਰ-ਸੀ] ਇ. ਕੁਹਾੜੀ।
[बुर-सी] स्त्री० कुल्हाड़ी।

برش—[ਬੁੱਰਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਟ।
[बुरिश] फ़ा० स्त्री० काट।

برشتہ—[ਬਿਰਿਸ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ, ਤਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਭੁੰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ।
[बिरिश-त:] फ़ा० वि० भूना हुआ, तला हुआ, तील किया हुआ।

برش نما—[ਬੁਰਸ਼ ਨੁਮਾ] ਵਿ. ਬੁਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ।
[बुर-शनुमा] वि० बुरश के आकार का।

برص—[ਬਰ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਫੁਲਵਹਿਰੀ।
[बर-स] अर० पु० श्वेत कुष्ट।

برطرف—[ਬਰ-ਤਰਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਰਖ਼ਾਸਤ, ਮੌਕੂਫ਼; ਅਲਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ।
[बर-तरफ़] फ़ा० अर० क्रि० वि० जो नौकरी से हटा दिया गया हो, मौक़ूफ़, बरख़ास्त, पदच्युत।

برطرفی—[ਬਰ-ਤਰਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੌਕੂਫ਼ੀ, ਅਲਹਿਦਗੀ, ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀ।
[बर-तरफ़ी] फ़ा० स्त्री० मौक़ूफ़ी, बरख़ास्तगी, पद-च्युति।

برعکس—[ਬਰ-ਅਕ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਲਟ, ਵਿਰੁਧ।
[बर-अक-स] फ़ा० क्रि० वि० उलटा, विरुद्ध।

برف—[ਬਰ-ਫ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ, ਹਿਮ।
[बर-फ़] फ़ा० स्त्री० जमा हुआ पानी, हिम।

برفانی—[ਬਰ-ਫ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਰਫ਼ ਦਾ, ਬਰਫ਼ ਸੰਬੰਧੀ; ਸਰਦ।
[बर-फ़ानी] फ़ा० वि० बर्फ़ का, बर्फ़ सम्बन्धी; ठंडा, शीतल।

برفی—[ਬਰ-ਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਜੋ ਦੁੱਧ ਖੋਏ ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਦੀ ਹੈ।
[बर-फ़ी] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार की प्रसिद्ध मिठाई।

برفیا—[ਬਰ-ਫ਼ਿਯਾ] ਪੁ. ਬਰਫ਼ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ।

[बर-फ़िरोश] पु० बर्फ़ बेचने वाला।

برق—[ਬਰ-ਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਬਿਜਲੀ।

[बर्क़] अर० स्त्री० बिजली।

برقی—[ਬਰ-ਕ਼ੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਿਜਲੀ ਸੰਬੰਧੀ।

[बर-क़ी] अर० वि० बिजली सम्बन्धी।

برقی قوت—[ਬਰ-ਕ਼ੀ ਕ਼ੁੱਵਤ] ਇ. ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਕਤ।

[बर-क़ी क़ुव्वत] स्त्री० बिजली की शक्ति।

برقی لیمپ—[ਬਰ-ਕ਼ੀ ਲੈਂਪ] ਪੁ. ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲੈਂਪ।

[बर-क़ी लैम्प] पु० बिजली का लैम्प।

برقرار—[ਬਰ-ਕ਼ਰਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਾਇਮ, ਸਥਿਰ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ, ਸਾਬਤ, ਮੁਸਤਕਿਲ; ਮੌਜੂਦਾ, ਮੌਜੂਦ।

[बर-क़रार] फ़ा० क्रि० वि० कायम, स्थिर, दृढ़; साबित, स्थायी; मौजूद, उपस्थित।

برقع—[ਬੁਰ-ਕ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਰਕਾ, ਇਕ ਸੀਤਾ ਹੋਇਆ ਲੰਮਾ ਕਪੜਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਪਰਦੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਨੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਪਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ।

[बुर-क़ाअ] अर० पु० बुर्क़ा, मुसलमान स्त्रियों का सिर से पैर तक सर्वांग ढाँपने का पहरावा जिस में आँखों के स्थान पर जाली लगी रहती है।

برقنداز—[ਬਰ-ਕ਼ੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਪੁਲਸ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ; ਬੰਦੂਕਚੀ।

[बर-क़न्दाज़] फ़ा० पु० अदालत अथवा पुलिस का सिपाही, बन्दूक़ची।

برک—[ਬਰਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਊਨੀ ਕੱਪੜਾ ਜੋ ਊਠ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

[बरक] फ़ा० पु० एक प्रकार का ऊनी कपड़ा जो ऊँट के बालों से बनता है।

برکات—[ਬਰਕਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਰਕਤ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਰਤਾਪ, ਬਰਕਤਾਂ, ਨਿਹਮਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ, ਵਾਧੇ।

[बरकात] अर० स्त्री० बरकत का बहुवचन, प्रताप, बरकतें बहुत कृपाएँ, अभिवृद्धियाँ।

برکت—[ਬਰਕਤ, ਬਰ-ਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਪਰਤਾਪ, ਨਿਹਮਤ।

[बरकत, बर-कत] अर० स्त्री० प्रताप, नेमत, नियामत।

برکلا - برکلا—[ਬਿਰ-ਕੁਲਾ, ਬੁਰ-ਕਲਾ] ਪੁ. ਗੋਹੇ ਦੀਆਂ ਪੱਥ-ਲੀਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਜੋ ਹੋਲੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[बिर-कुला, बुर-कला] पु० उपलों की माला जो अहोई माता पर चढ़ाई जाती है।

برکنا—[ਬੁਰਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੁਰਕਣਾ, ਧੂੜਨਾ, ਛਿੜਕਣਾ, ਪਾਊਡਰ, ਖਿਲਾਰਨਾ।

[बुरकना] क्रि० सक० छिड़कना, डालना, बिखेरना, छितराना।

برکھ—[ਬ੍ਰਿਖ] ਸ. ਪੁ. ਬਾਰਾਂ ਰਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜੀ ਰਾਸ।

[बिख] सं० पु० बारह राशियों में से दूसरी राशि।

برکھا—[ਬਰ-ਖਾ] ਇ. ਵਰਖਾ, ਮੀਂਹ, ਬਾਰਸ਼, ਬਰਸਾਤ।

[बर-खा] स्त्री० वर्षा, मेह, बरसात, वृष्टि।

برکہ—[ਬਿਰ-ਕਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੋਲ, ਛੱਪੜ, ਤਲਾ।

[बिर-कः] अर० पु० हौज़, कुण्ड, तालाब।

برکی—[ਬੁਰ-ਕੀ] ਇ. ਰੋਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਚੂੰਢੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਚੂੰਢੀ।

[बुर-की] स्त्री० इतनी मात्रा में कोई चीज़ जो अंगूठे और तर्जनी के साथ उठाई जा सके, चुटकी।

برگ—[ਬਰ-ਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਤਰ, ਪੱਤਾ।

[बर-ग] फ़ा० पु० पत्र, पत्ता।

برگد—[ਬਰ-ਗਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੋਹੜ ਦਾ ਦਰਖ਼ਤ, ਬਰੋਟਾ।

[बर-गद] फ़ा० पु० बड़ वृक्ष, बरोटा।

برگزیدہ—[ਬਰ-ਗੁਜ਼ੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਣਵਾਂ, ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ; ਨਿਰੋਲਵਾਂ, ਸਿਰਕੱਢਵਾਂ, ਉੱਤਮ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ।

[बर-गुज़ीदः] फ़ा० वि० चुनवाँ, चुना हुआ; पुण्यात्मा, बड़ा भला, उत्तम, श्रेष्ठ।

برگشتگی—[ਬਰ-ਗਸ਼-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲੈਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਪਿੱਠ ਮੋੜ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बर-गश्तगी] फ़ा० स्त्री० मुँह फेर लेने की क्रिया, पीठ मोड़ लेने का भाव।

برگشتہ—[ਬਰ-ਗਸ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਲਟ, ਵਿਰੁਧ, ਗੁੱਸਿਆ ਹੋਇਆ; ਉਲਟ ਹੋਇਆ; ਪਰਤਿਆ ਹੋਇਆ।

[बर-गश्-तः] फ़ा० वि० फिरा हुआ, बदला हुआ, विरुद्ध, उलट, कुपित ; उलटा हुआ ; बदला हुआ।

برگشتہ بخت—[ਬਰ-ਗਸ਼-ਤ: ਬਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੰਦਭਾਗਾ, ਬਦਨਸੀਬ, ਕੰਗਾਲ।

[बर-गश्-तः बख़्-त] फ़ा० वि० अभागा, भाग्यहीन, कंगाल।

برلانا—[ਬਰ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ, ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨਾ।

[बर-लाना] क्रि० सक० पूरा करना, मुकम्मल करना, संपूर्ण करना ।

برما [ਬਰ-ਮਾ] ਪੁ. ਇਕ ਸੰਦ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਦੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੱਕੜਾਂ ਲੋਹੇ ਵਿਚ ਗੋਲ ਛੇਕ ਕੀਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਰਮਾ ।

[बर-मा] पु० लकड़ी आदि में गोल छेद करने का औज़ार, बरमा ।

برمانا—[ਬਰ-ਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਰਮੇ ਨਾਲ ਛੇਕ ਕਰਨਾ, ਛੇਕਣਾ ।

[बर माना] क्रि० सक० बरमे से छेद करना, छेदना ।

برمحل—[ਬਰ-ਮਾ-ਹਲ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੌਕੇ ਦਾ, ਢੁਕਵਾਂ, ਮੁਨਾਸਬ, ਮੌਕੇ ਤੇ, ਠੀਕ ਸਮੇਂ ।

[बर-म़हल] अर० फ़ा० वि० क्रि० वि० मौके का, उपयुक्त, मुनासिब, ठीक समय पर, मौके पर ।

برملا—[ਬਰ-ਮਲਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖੁਲ੍ਹਾ, ਪ੍ਰਗਟ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ।

[बर-मला] फ़ा० क्रि० वि० खुला, प्रगट, ज़ाहिर, खुले तौर पर ।

برموقع—[ਬਰ-ਮੌ-ਕ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੌਕੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ, ਫਬਦਾ, ਮੌਕੇ ਤੇ, ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ।

[बर-मौ-क़ा] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० उपयुक्त, ठीक, मौके का, मौके पर, ठीक समय पर ।

برمونہی—[ਬੁਰ-ਮੂੰਹੀਂ] ਵਿ. ਇ. ਬਦਸ਼ਕਲ, ਭੂਰੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲੀ, ਕਲਮੂੰਹੀ, ਕੁਰੂਪ, ਬਿੱਲੀ ।

[बुर-मुँही] वि० स्त्री० कुरूप, बदशकल, बुरे मुँह वाली, कलमुँही; बिल्ली ।

برن—[ਬਰ-ਣ, ਬਰਨ] ਪੁ. ਰੰਗ, ਰੂਪ, ਨਕਸ਼ਾ; ਜਾਤ, ਕੌਮ; ਅੱਖਰ, ਹਰਫ਼ ।

[बर-ण, बरन] पु० रंग, रूप, आकार; जाति, क़ौम; अक्षर; वर्ण ।

برن سنکر—[ਬਰਨਸੰਕਰ] ਪੁ. ਉਹ ਮਨੁਖ ਜਿਸ ਦਾ ਬਾਪ ਹੋਰ ਵਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਾਂ ਹੋਰ ਵਰਨ ਦੀ, ਦੋਗਲਾ ।

[बरनशंकर] पु० वह जिस का पिता किसी अन्य वर्ण का हो और माता किसी अन्य वर्ण की, दोगला ।

1 برنا—[ਬਰ-ਨਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰੁੱਖ ਦਾ ਨਾਂ ।

[बर-ना] पु० एक वृक्ष का नाम ।

2 برنا—[ਬਰ-ਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਵਾਨ, ਜਵਾਨ ਆਦਮੀ, ਗਭਰੂ ।

[बर-ना] फ़ा० पु० जवान, युवा, नवयुवक ।

برنائی—[ਬਰ-ਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਵਾਨੀ, ਤਰੁਣਾਪਾ ।

[बर-नाई] फ़ा० स्त्री० जवानी, यौवन ।

برنج—[ਬਿਰਿੰਜ, ਬਿਰੰਜ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਾਉਲ, ਛੜਕੇ ਤੋਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਦਾਣੇ ।

[बिरिंज, बिरंज] फ़ा० पु० चावल, अक्षत ।

برنجاری—[ਬਿਰਿੰਜਾਰੀ, ਬਿਰੰਜਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਾਉਲ, ਚੋਲ ।

[बिरिंजारी बिरंजारी] फ़ा० पु० चावल, अक्षत ।

برنج کابلی—[ਬਿਰੰਜ ਕਾਬਲੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਵਬਿੜੰਗ ।

[बिरंज काबुली] फ़ा० पु० वायवडिंग ।

برنج مشک—[ਬਿਰੰਜ ਮੁਸ਼-ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਦਵਾਈ ਦਾ ਨਾਂ ।

[बिरंज मुश-क] फ़ा० पु० एक औषधि का नाम ।

برنجی—[ਬਿਰਿੰਜੀ, ਬਿਰੰਜੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਘੜਿਆ ਇਕ ਛੋਟਾ ਕਿੱਲ, ਮੇਖ ।

[बिरिंजी, बिरंजी] फ़ा० स्त्री० पीतल या लोहे का बना एक छोटा कील, कील ।

برنگا—[ਬਰੰਗਾ] ਪੁ. ਸ਼ਤੀਰ, ਛੋਟਾ ਬਾਲਾ ।

[बरंगा] पु० लकड़ी का बड़ा और लम्बा लट्ठा, शहतीर ।

برنی—[ਬਰ-ਨੀ] ਇ. ਅੱਖ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਪਲਕਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ।

[बर-नी] स्त्री० आँख के निकट वह स्थान जहाँ पलकें निकलती हैं ।

برو—[ਬਰੂ] ਪੁ. ਬਰੂ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਆਫਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[बरू] पु० एक प्रकार की घास जिसे खा कर पशु अफरा जाता है ।

بروا—[ਬਿਰ-ਵਾ] ਪੁ. ਬੂਟਾ, ਛੋਟਾ ਰੁੱਖ ।

[बिर-वा] पु० बूटा, छोटा वृक्ष ।

بروت—[ਬਰੂਤ, ਬੁਰੂਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁੱਛਾਂ ।

[बरूत, बुरूत] फ़ा० स्त्री० मूँछें ।

بروٹ—[ਬਰ-ਵਟ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਿਲਟੀ ਜੋ ਪੇਟ ਵਿਚ ਹਵਾ ਬਹੁਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[बर-वट] स्त्री० एक प्रकार की गिलटी जो पेट में वायु के अधिक जमा होने के कारण बन जाती है ।

بروج—[ਬੁਰੂਜ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬੁਰਜ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਬੁਰਜ

[बुरूज] अर० पु० बुर्ज का बहु वचन, बुर्ज ।

برودت—[ਬੁਰੂਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਰਦੀ, ਠੰਢ, ਠੰਢਾਪਣ ।

[बुरूदत] अर० स्त्री० शीत, ठण्ड, ठण्डापन ।

بروقت—[ਬਰ-ਵਕ਼-ਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਕਤ ਤੇ, ਠੀਕ ਵਕਤ ਜਾਂ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਵੇਲੇ ਸਿਰ ।

[बर-वक़्-त] अर० क्रि० वि० समय पर, ठीक वक्त अथवा मौके पर, ठीक अवसर पर ।

برومند—[ਬਰੂਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫਲਦਾਰ, ਫਲਵਾਲਾ ।

[बरूमन्द] फ़ा० वि० फलदार, फल देने वाला ।

بروں—[ਬਿਰੂੰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਬਾਹਰ ।

[बिरूं] फ़ा० अव्य० बाहर ।

برہ—[ਬੱਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੇਲਾ, ਭੇਡੂ ।

[बर्रः] फ़ा० पु० भेड़ का बच्चा, भेड़ का नर बच्चा ।

—برۂ فلک—[ਬੱਰਏ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਖ ਰਾਸ਼ੀ ।

[बर्रए फ़लक] फ़ा० अर० पु० मेष राशि ।

برہان—[ਬੁਰ-ਹਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਦਲੀਲ, ਹੁੱਜਤ ।

[बुर-हान] अर० स्त्री० दलील, तर्क ।

برہم—[ਬਰ-ਹਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਲਟ ਪੁਲਟ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਬੇਤਰਤੀਬ ।

[बर-हम] फ़ा० वि० उलट पुलट, परेशान, बेतरतीब ।

برہم—[ਬ੍ਰਹ-ਮ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ ।

[ब्रह-म] सं० पु० परमेश्वर, परमात्मा ।

برہمن—[ਬ੍ਰਹ-ਮਨ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ ।

[ब्रह-मन] पु० हिन्दुओं के चार वर्णों में से पहला वर्ण या एक जाति जिस का कार्य पढ़ना पढ़ाना आदि है ।

برہمی—[ਬਰ-ਹਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੜਬੜ, ਗੜਬੜੀ, ਉਥਲਪੁਥਲ, ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बर-हमी] फ़ा० स्त्री० गड़बड़, गड़बड़ी, उथल पुथल, उलट-पुलट होने का भाव ।

برہن—[ਬਿਰਹਨ] ਇ. ਵਿਜੋਗਣ ।

[बिरहन] स्त्री० वियोगिनी ।

برہنگی—[ਬਰਹ-ਨਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੰਗ, ਨੰਗੇਜ ।

[बरह-नगी] स्त्री० नंगापन, नग्नता ।

برہنہ—[ਬਰਹ-ਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨੰਗਾ, ਨੰਗ ਧੜੰਗਾ ।

[बरह-नः] फ़ा० वि० नंगा, नग्न ।

برئی—[ਬਰਈ] ਪੁ. ਪਾਨ ਬੀਜਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।

[बरई] पु० पान बोने तथा बेचने वाला ।

1 بری—[ਬਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਰਿਹਾ, ਆਜ਼ਾਦ; ਬੇਕਸੂਰ, ਪਾਕ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ।

[बरी] अर० वि० मुक्त, आज़ाद; निरपराध, बेकसूर, निर्दोष ।

—بری الذمہ—[ਬਰੀਉੱਜ਼-ਜ਼ਿੱਮ:] ਅਰ. ਵਿ. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ।

[बरीयुज़्-ज़िम्मः] अर० वि० ज़िम्मेवारी से मुक्त ।

2 بری—[ਬਰੀ] ਇ. ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਹੁਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜਕੀ ਲਈ ਲੈਏ ਕੱਪੜੇ ਗਹਿਣੇ ਆਦਿ ।

[बरी] स्त्री० विवाह के समय वर पक्ष की ओर से वधू के लिये बनाये वस्त्र और आभूषण आदि ।

برّی—[ਬੱਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਧਰਤੀ ਸੰਬੰਧੀ, ਧਰਤੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦਾ ।

[बर्री] फ़ा. वि० भू-सम्बन्धी, ज़मीन या ख़ुश्की से सम्बन्धित, स्थल का ।

بری—[ਬਿਰੀ] ਇ. ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਹਿੱਕਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ।

[बिरी] स्त्री० हाथी को चलाने का शब्द ।

بریار—[ਬਰ-ਯਾਰ, ਬਰਿਯਾਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਮਜ਼ਬੂਤ, ਤਕੜਾ, ਤਾਕਤਵਰ; ਇਕ ਬੂਟਾ ।

[बर-यार, बरियार] वि० पु० दृढ़, मज़बूत, तगड़ा; एक बूटा ।

بریاں—[ਬਿਰਿਯਾਂ, ਬਿਰ-ਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ, ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ, ਤਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ।

[बिरियां, बिर-यां] फ़ा० वि० भुना हुआ, भूना हुआ, तला किया हुआ ।

—بریانی—[ਬਿਰ-ਯਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੁਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਸ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बिर-यानी] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार का पुलाव जिस में भूना हुआ मांस डाला जाता है ।

بریت—[ਬਰੀੱਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਛੁਟਕਾਰਾ, ਰਿਹਾਈ, ਖ਼ਲਾਸੀ ।

[बरीय्यत] अर० स्त्री० छुटकारा, मुक्ति, रिहाई ।

بریٹھا—[ਬਰੇਠਾ] ਪੁ. ਧੋਬੀ, ਛੀਂਬਾ, ਧੋਬਾ ।

[बरेठा] पु० धोबी, छींपा ।

برید—[ਬਰੀਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਨੇਹੀ, ਦੂਤ, ਹਲਕਾਰਾ, ਕਾਸਦੀਆ, ਡਾਕ ।

[बरीद] फ़ा० पु० दूत, संदेशहर, संदेशवाहक, डाक ।

برید فلک—[ਬਰੀਦੇ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਨ; ਸ਼ਨੀਚਰ

[बरीदे फ़लक] फ़ा० अर० पु० चन्द्रमा; शनैश्चर ।

بریدہ—[ਬੁਰੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੱਢਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[बुरीदः] फ़ा० वि० काटा हुआ, कुतरा हुआ ।

بریشم—[ਬਰੇਸ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਬਰੇਸ਼ਮ ।

[बरेशम] फ़ा० पु० कच्चा रेशम ।

[1] بریں—[ਬਰੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਚਾ ।

[बरीं] फ़ा० वि० ऊँचा ।

[2] بریں—[ਬਰੀਂ] ਅ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਤੇ ।

[बरीं] फ़ा० क्रि० वि० इस पर ।

بریّہ—[ਬਰੀੱਯ:] ਅ. ਇ. ਖ਼ਲਕਤ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਮਖ਼ਲੂਕ ।

[बरीय्य:] अ० स्त्री० सृष्टि, जगत्, दुनिया ।

[1] بڑ—[ਬੜ] ਪੁ. ਬੋੜ੍ਹ, ਬੋਹੜ, ਬਰੋਟਾ ।

[बड़] पु० वट, बरगद ।

[2] بڑ—[ਬੜ] ਇ. ਬਕ, ਬਕਵਾਸ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ, ਗੱਪ ।

[बड़] स्त्री० बकवास, भक, शेखी, गप्प ।

[1] بڑا—[ਬੜਾ] ਪੁ. ਵੜਾ, ਮਾਂਹ ਦੀ ਦਾਲ ਪੀਹ ਕੇ ਘਿਓ ਚ ਤਲੀ ਗੋਲ ਟਿੱਕੀ ਜੋ ਖਾਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[बड़ा] पु० उड़द की पीठी की गोल टिकिया जो तलकर खाई जाती है ।

[2] بڑا—[ਬੜਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਵੱਡਾ; ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ; ਵੱਡੇ ਕੱਦ ਦਾ ; ਬਹੁਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ; ਪਤਵੰਤਾ, ਅਮੀਰ ।

[बड़ा] वि० पु० अधिक विस्तार वाला; बड़ी अवस्था का; बड़ी आयु का ; बहुत, अधिक, अमीर, धनिक, श्रेष्ठ ।

— بڑا آدمی—[ਬੜਾ ਆਦ-ਮੀ] ਪੁ. ਧਨਾਢ, ਧਨੀ, ਅਮੀਰ; ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ; ਲੰਮੇ ਕੱਦ ਦਾ ਆਦਮੀ ।

[बड़ा आद-मी] पु० धनाढ्य पुरुष, धनी; बड़ी अवस्था का पुरुष, बड़ी आयु का पुरुष; लम्बे क़द का पुरुष ।

— بڑا آزار—[ਬੜਾ ਆਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਰੋਗ, ਤਪਦਿਕ ; ਲਾਇਲਾਜ ਮਰਜ਼ ; ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ, ਭਾਰੀ ਦੁੱਖ ।

[बड़ा आज़ार] पु० बड़ा रोग, क्षय रोग; असाध्य रोग; बड़ी भारी विपत्ति ।

— بڑا بڈھا—[ਬੜਾ ਬੁੱਢਾ] ਪੁ. ਬਜ਼ੁਰਗ, ਸਨਪਰਸਤ ; ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ, ਵਾਹਲੀ ਉਮਰ ਦਾ ।

[बड़ा बूढ़ा] पु० बुज़ुर्ग, वृद्ध; बड़ी अवस्था का पुरुष ।

— بڑا بول—[ਬੜਾ ਬੋਲ] ਪੁ. ਸ਼ੇਖ਼ੀ, ਗ਼ਰੂਰ, ਤਕੱਬਰ, ਅਭਿਮਾਨ ।

[बड़ा बोल] पु० शेखी, डींग, अभिमान, घमंड ।

— بڑاپا—[ਬੜਾਪਾ] ਪੁ. ਵੱਡਾਪਨ, ਵਡੱਪਣ ।

[बड़ापा] पु० बड़ाई, बड़प्पन ।

— بڑاپن—[ਬੜਾਪਨ] ਪੁ. ਵਡਾਪਣ, ਵਡੱਪਣ, ਵਡਿੱਤ ।

[बड़ापन] पु० बड़प्पन, बड़ाई ।

— بڑا روگ—[ਬੜਾ ਰੋਗ] ਪੁ. ਤਪਦਿਕ, ਕੋੜ੍ਹ ।

[बड़ा रोग] पु० क्षय रोग, राजयक्ष्मा, कुष्ठ, कोढ़ ।

— بڑا دن—[ਬੜਾ ਦਿਨ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਦਿਨ, ਦਸੰਬਰ ਦੀ ੨੫ ਤ੍ਰੀਕ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ।

[बड़ा दिन] पु० दिसंबर की २५ तारीख, उस दिन यसू मसीह पैदा हुए थे ।

— بڑا شخص—[ਬੜਾ ਸ਼ਖ਼-ਸ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਆਦਮੀ, ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਕਲੀਂ ਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸ, ਧਨਾਢ, ਅਮੀਰ, ਸੇਠ ।

[बड़ा शख़-स] पु० अति अनुभवी पुरुष, प्रखर बुद्धि वाला पुरुष, धनाढ्य, अमीर, सेठ ।

— بڑا صاحب—[ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ] ਪੁ. ਅਫ਼ਸਰ ਹਾਕਮ, ਆਲਾ ਅਫ਼ਸਰ ।

[बड़ा साहिब] पु० मुख्याधिकारी, अफ़सर आला ।

— بڑا کوئی—[ਬੜਾ ਕੋਈ] ਵਿ. ਚਾਲਾਕ, ਚਤਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਬਦਮਾਸ਼ ।

[बड़ा कोई] वि० चालाक, चतुर, हुशियार, शरारती, बदमाश ।

— بڑا گھر—[ਬੜਾ ਘਰ] ਪੁ. ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ਮਕਾਨ ; ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਾ; ਕੈਦਖ਼ਾਨਾ, ਜੇਲ੍ਹ ।

[बड़ा घर] पु० लम्बा चौड़ा मकान; अमीर घराना; क़ैद-ख़ाना, जेल, कारागार ।

— بڑا گھرانا—[ਬੜਾ ਘਰਾਣਾ] ਪੁ. ਉੱਚਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਅਮੀਰ ਟੱਬਰ, ਪਤਵੰਤਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ।

[बड़ा घराना] पु० ऊंचा ख़ानदान, सुवंश, धनाढ्य परिवार, प्रसिद्ध वंश ।

بڑائی—[ਬੜਾਈ] ਇ. ਵਡਿਆਈ, ਵਡੱਪਣ, ਵਡਿੱਤ ; ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਖੁਲ੍ਹਾ ਮੋਕਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਮੁਟਾਪਾ ; ਸਿਫ਼ਤ, ਗੁਣਵਾਦ, ਸਤਿਕਾਰ; ਸ਼ੇਖ਼ੀ, ਅਹੁਦਾ ।

[बड़ाई] स्त्री० बड़ा होने का भाव, बड़प्पन, श्रेष्ठता, प्रशंसा, तारीफ़; पद, मान ।

بڑبڑ—[ਬੜ-ਬੜ] ਇ. ਬਕਬਕ, ਬਕ ਝਕ ।

[बड़-बड़] स्त्री० बकवाद, व्यर्थ की बात, प्रलाप ।

بڑ بڑ—[ਬੁੜ-ਬੁੜ] ਇ. ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बुड़-बुड़] स्त्री० अस्पष्ट रूप से कुछ बोलने का भाव ।

بڑبڑانا ، بڑبڑانا—[ਬੜਬੜਾਨਾ, ਬੁੜ-ਬੁੜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੁੜਬੁੜਾਉਣਾ, ਬੜਬੜ ਕਰਨਾ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੁਝ ਬੋਲ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ।

[बड़बड़ाना, बुड़-बुड़ाना] क्रि० अक० बकवाद करना, धीरे धीरे अपने मन ही मन कुढ़ कर या क्रोध में आकर अस्पष्ट रूप में कुछ कहना, बड़-बड़ करना ।

بڑ بڑاہٹ—[ਬੜ-ਬੜਾਹਟ] ਵਿ. ਬੜਬੜ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[बड़-बड़ाहट] स्त्री० बड़बड़ करने का भाव ।

بڑ بڑیا—[ਬੜ-ਬੜਿਆ] ਵਿ. ਬਕਵਾਦੀ, ਬੜ ਬੜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[बड़-बड़िया] वि० बकवादी, बड़बड़ाने वाला ।

بڑبڑیتی—[ਬੜ-ਬੜੇਤੀ] ਵਿ. ਮਰੇ ਹੋਏ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਵਾਰਿਆ ਜੋ ਤੀਵੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ।
[बड़-बड़ेती] स्त्री० खुशी के अवसर पर स्त्रियों द्वारा की गई मृत बुजुर्गों की प्रार्थना ।

بڑ بولا—[ਬੜ-ਬੋਲਾ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਬਾਜ਼, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਖ਼ੋਰਾ; ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ।
[बड़-बोला] पु० बड़ा बोल बोलने वाला, डींग मारने वाला; बहुत बोलने वाला, बड़ बड़िया ।

بڑ بھاگا—[ਬੜ-ਭਾਗਾ] ਵਿ. ਵਡਭਾਗਾ, ਖ਼ੁਸ਼ ਕਿਸਮਤ ।
[बड़-भागा] वि० भाग्यवान्, भाग्यशाली ।

بڑبھاگی—[ਬੜ-ਭਾਗੀ] ਵਿ. ਵਡਭਾਗੀ ।
[बड़-भागी] वि० भाग्यशाली, भाग्यवान् ।

بڑپنا - بڑپن—[ਬੜ-ਪਨ, ਬੜ-ਪਨਾ] ਪੁ. ਵਡੱਪਣ, ਵਡਾਪਣ, ਵਡਿਆਈ ।
[बड़-प्पन, बड़-पना] पु० बड़ाई, श्रेष्ठता ।

بڑدندا—[ਬੜ-ਦੰਦਾ] ਵਿ. ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲਾ ।
[बड़-दन्ता] वि० बड़े बड़े दान्तों वाला ।

بڑکی - بڑک—[ਬੁੜਕ-ਬੁੜਕੀ] ਵਿ. ਚੁੱਭੀ, ਟੁੱਭੀ ।
[बुड़क-बुड़की] स्त्री० गोता, डुबकी ।

بڑ نکا—[ਬੜ ਨੱਕਾ] ਵਿ. ਵੱਡੇ ਨੱਕ ਵਾਲਾ ।
[बड़नक्का] वि० बड़ी नाक वाला ।

بڑنگا—[ਬੜੰਗਾ] ਪੁ. ਕੜੀ, ਬਾਲਾ; ਸ਼ਤੀਰ ।
[बड़ंगा] पु० शहतीर, लंबा बाला, शहतीर ।

بڑولی—[ਬੜੋਲੀ] ਵਿ. ਬੋਹੜ ਦਾ ਫਲ, ਬੋਹੜ ਦੀ ਗੋਲ੍ਹ ।
[बड़ोली] स्त्री० बरगद का फल ।

بڑھاپا—[ਬੁੜ੍ਹਾਪਾ] ਪੁ. ਬੁਢੇਪਾ, ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ।
[बुढ़ापा] पु० वृद्धावस्था, बुड्ढापन ।

بڑھانا—[ਬੜ੍ਹਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਧਾਉਣਾ, ਵੱਡਾ ਕਰਨਾ, ਲੰਮਾ ਕਰਨਾ, ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ; ਸੰਤਾਨ ਜਣਾਉਣਾ, ਤਰੱਕੀ ਦੇਣਾ ; ਬੁਝਾਉਣਾ (ਦੀਵਾ ਆਦਿ) ।
[बढ़ाना] क्रि० सक० वृद्धि करना, ऊँचा करना, उन्नत करना; सन्तान उत्पन्न करना, तरक्की देना, फैलाना ; बुझाना (दीपक आदि) ।

بڑھتی دولت—[ਬੜ੍ਹਤੀ ਦੌਲਤ] ਵਿ. ਵਧਦਾ ਧਨ, ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਸਰਮਾਇਆ, ਸਫਲਤਾ ।
[बढ़ती दौलत] स्त्री० बढ़ने वाली सम्पत्ति, सफलता ।

بڑھل—[ਬੜ੍ਹਲ] ਪੁ. ਇਕ ਦਰਖ਼ਤ ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਗੋਲ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
[बढ़ल] पु० एक वृक्ष जिस का फल गोल पीले रंग का होता है ।

بڑھنا—[ਬੜ੍ਹ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਧਣਾ, ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਾ, ਉੱਨਤ ਹੋਣਾ, ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਾ, ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣਾ ।
[बढ़-ना] क्रि० अक० विस्तार आदि में अधिक होना, उन्नत होना, तरक्की करना, प्रफुल्लित होना ।

بڑھئی—[ਬੜ੍ਹਈ] ਪੁ. ਤਖਾਣ, ਤਰਖਾਣ, ਮਿਸਤਰੀ, ਲਕੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕਾਰੀਗਰ ।
[बढ़ई] पु० लकड़ी का सामान बनाने वाला कारीगर, तरखान ।

بڑھیا—[ਬੁੜ੍ਹਿਆ] ਵਿ. ਬੁੱਢੀ, ਬੁੜ੍ਹੀ, ਬੁੱਢੀ ਤੀਵੀਂ, ਬਿਰਧਾ; ਮਾਈ; ਮਾਂ; ਅੱਕ ਦੇ ਡੋਡੇ ਦੀ ਰੂੰ ।
[बुढ़िया] स्त्री० बूढ़ी स्त्री, वृद्धा; माई; माता; आक के फल से निकलने वाली रूई ।

¹بڑی—[ਬੜੀ] ਵਿ. ਵੜੀ, ਦਾਲ ਆਦਿ ਪੀਹ ਕੇ ਬਣਾਈ ਟਿੱਕੀ ।
[बड़ी] स्त्री० उड़द या मूँग की दाल पीस कर बनाई हुई छोटी सी टिकिया ।

²بڑی—[ਬੜੀ] ਵਿ. ਵੱਡੀ ।
[बड़ी] वि० बड़ा का स्त्रीलिंग रूप ।

بڑی الائچی—[ਬੜੀ ਅਲਾਇਚੀ] ਵਿ. ਵੱਡੀ ਲਾਚੀ, ਮੋਟੀ ਲਾਚੀ, ਮਸਾਲੇ ਵਾਲੀ ਲਾਚੀ ।
[बड़ी इलाइची] स्त्री० गर्म मसाले में पड़ने वाली बड़े आकार की इलायची, बड़े दाने की इलायची जिसका छिलका हल्के कत्थई रंग का होता है ।

بڑی بات—[ਬੜੀ ਬਾਤ] ਵਿ. ਔਖੀ ਗੱਲ, ਉਮਦਾ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਗੱਲ; ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ।
[बड़ी बात] स्त्री० कठिन काम, बढ़िया तथा अच्छी बात श्लाघ्य कार्य ।

بڑی بہو—[ਬੜੀ ਬਹੂ] ਵਿ. ਵੱਡੇ ਪੁਤਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ।
[बड़ी बहू] स्त्री० बड़े पुत्र की बहू, बड़ी पुत्र-वधु ।

بڑی بی—[ਬੜੀ ਬੀ] ਵਿ. ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ।
[बड़ी बी] स्त्री० सम्मान के लिए बड़ी अवस्था की स्त्री को कहते हैं ।

—بزی روٹی—[ਬੜੀ ਰੋਟੀ] ਵਿ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ।

[बड़ी रोटी] स्त्री० (लक्ष्यार्थ) कुरानशरीफ़ ।

بز—[ਬੁਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਕਰਾ ।

[बुज़] फ़ा० पु० बकरा ।

—بز دل—[ਬੁਜ਼-ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਰਾਕਲ, ਡਰੂ, ਡਰਪੋਕ, ਕਾਇਰ ।

[बुज़-दिल] फ़ा० वि० भीरु, डरपोक, कायर ।

—بز دلی—[ਬੁਜ਼-ਦਿਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਇਰਤਾ, ਡਰੂਪੁਣਾ, ਬੇਹਿੰਮਤੀ, ਨਾਮਰਦੀ, ਡਰਪੋਕਪਨ ।

[बुज़-दिली] फ़ा० स्त्री० कायरता, भीरुता, साहसहीनता; हिम्मत का अभाव, डरपोक पन ।

بز—[ਬੱਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮਲਮਲ, ਬਰੀਕ ਕਿਲਨ ।

[बज़्ज़] अर० पु० मलमल, बारीक कपड़ा ।

بزاز—[ਬਜ਼ਾੱਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਪੜਾ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਬਜ਼ਾਜ਼, ਕਪੜਾ ਫ਼ਰੋਸ਼ ।

[बज़्ज़ाज़] अर० पु० कपड़ा बेचने वाला, वस्त्र-व्यवसायी ।

بزازی—[ਬਜ਼ਾਜ਼ੀ] ਇ. ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਬਜ਼ਾਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ।

[बज़्ज़ाज़ी] स्त्री० बहुत प्रकार के कपड़ों का समूह; बज़्ज़ाज़ का काम ।

بزاق—[ਬੁਜ਼ਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਥੁਕ, ਪੀਕ, ਰਾਲ ।

[बुज़ाक़] अर० पु० थूक, पीक, राल ।

بزرجمہر—[ਬੁਜ਼ੁਰ-ਜੁਮਿਹ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੌਸ਼ੀਰਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਜ਼ੀਰ ।

[बुज़ुर-जुमिह-र] फ़ा० पु० नौशीरवाँ का एक मन्त्री ।

بزر قطونا—[ਬਜ਼ਿਰ-ਕੁਤੂਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਸਬਗੋਲ ।

[बज़िर-क़ुतू-ना] फ़ा० पु० इसबगोल ।

بزرگ—[ਬੁਜ਼ੁਰਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਵੱਡਾ, ਬੁੱਢਾ, ਬਿਰਧ; ਪਤਵੰਤਾ; ਸਤਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤ; ਬਾਪਦਾਦਾ, ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾ; ਨੇਕ ਆਦਮੀ, ਪਵਿੱਤਰ ਹਸਤੀ, ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ।

[बुज़ुर्ग] फ़ा० वि० पु० बड़ा, वृद्ध, वयोवृद्ध प्रतिष्ठित; आदरणीय व्यक्ति, बाप दादा, पूर्वज; महात्मा, महापुरुष ।

—بزرگاں—[ਬੁਜ਼ੁਰ-ਗਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ, ਬਿਰਧ ਲੋਕ, ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ।

[बुज़ुर्ग-गाँ] फ़ा० पु० महान् पुरुष, वृद्ध पुरुष, बुद्धिमान पुरुष ।

—بزرگانہ—[ਬੁਜ਼ੁਰਗਾਨਹ]ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਲਾ; ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਂਗੂ ।

[बुज़ुर्गाना] फ़ा० क्रि० वि० बड़े पुरुषों वाला, बड़ों का; बड़ों की तरह ।

—بزرگوار—[ਬੁਜ਼ੁਰਗ-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਮਾਣਯੋਗ, ਵੱਡਾ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ, ਬਿਰਧ; ਅਕਲਮੰਦ, ਦਾਨਾ; ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਆਦਮੀ ।

[बुज़ुर्ग-वार] फ़ा० वि० पु० आदरणीय, बड़ा, बड़ी उमर का, वृद्ध बुद्धिमान, दाना; बड़ी उमर का व्यक्ति ।

—بزرگواری—[ਬੁਜ਼ੁਰਗ-ਵਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बुज़ुर्ग-वारी] फ़ा० स्त्री० बड़ी उमर का होने का भाव ।

—بزرگی—[ਬੁਜ਼ੁਰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੁਢੇਪਾ; ਵਡਿਆਈ, ਵਡੱਪਣ, ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बुज़ुर्गी] फ़ा० स्त्री० बड़ी आयु होने का भाव, बुढ़ापा; बड़ाई, बड़प्पन, सम्मान योग्य होने का भाव ।

بزغالہ—[ਬੁਜ਼-ਗ਼ਾਲਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੇਲਾ, ਪਠੋਰਾ, ਮੇਮਣਾ ।

[बुज़-ग़ाल:] फ़ा० पु० बकरी का बच्चा, लेला, मेमना ।

بزم—[ਬਜ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਭਾ, ਮਜਲਸ, ਮਹਿਫ਼ਲ ।

[बज़-म] फ़ा० स्त्री० सभा, गोष्ठी, महफ़िल ।

—بزم سخن—[ਬਜ਼-ਮੇ ਸੁਖ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਵੀ ਸਭਾ, ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ।

[बज़-मे सुख़न] फ़ा० स्त्री० कवि गोष्ठी, कवि-सम्मेलन ।

—بزم گاہ—[ਬਜ਼-ਮ ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਭਾ ਸਥਾਨ, ਸੰਮੇਲਨ ਸਥਾਨ, ਮਜਲਸ ਗਾਹ ।

[बज़-म गाह] फ़ा० स्त्री० सभा करने की जगह, सभा-स्थान, सम्मेलन-स्थान ।

—بزم ماتم—[ਬਜ਼-ਮੇ ਮਾਤਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁੜੇ ਬੰਦੇ, ਸਿਆਪਾ, ਕੁਹਾੜੀ ।

[बज़-मे मातम] फ़ा० स्त्री० शोक मनाने के लिए इकट्ठे हुए व्यक्ति, वह सभा जिसमें शोक मनाया जाय ।

بزن—[ਬਿਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਤਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ।

[बिज़न] फ़ा० पु० क़त्ल कर देने का आदेश ।

بزن—[ਬਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਹੀ ਹੋਈ ਪੈਲੀ ਨੂੰ ਪਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਲਟਕਾ ਸੰਦ, ਸੁਹਾਗਾ ।

[बज़न] फ़ा० पु० जुती धरती को समतल करने के लिए किसानों का एक औज़ार ।

بزور—[ਬਜ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਜ਼ੋਰੀਂ, ਜ਼ੋਰੋ ਜ਼ੋਰੀ ।

[बज़ोर] फ़ा० क्रि० वि० बलपूर्वक, ज़बरदस्ती, बलात् ।

بزہ—[ਬਜ਼ਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਪ, ਗੁਨਾਹ, ਦੋਸ਼ ।

[बज़:] फ़ा० पु० पाप, गुनाह, जुर्म ।

1 بس—[ਬਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਾਫ਼ੀ, ਬਤੇਰਾ, ਬਥੇਰਾ; ਬਹੁਤ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ।

[बस] फ़ा० वि० क्रि० वि० पर्याप्त, काफ़ी; बहुतेरा, बहुत ।

2 بس—[ਬਸ] ਪੁ. ਵੱਸ, ਅਖ਼ਤਿਆਰ, ਕਾਬੂ, ਕੰਟਰੋਲ ।

[बस] पु० वश, अधिकार, बल, ज़ोर ।

بس—[ਬਿਸ] ਪੁ. ਜ਼ਹਿਰ, ਵਿਹੁ ।

[बिस] पु० विष, गरल, ज़हर ।

بسا—[ਬਸਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ; ਬਹੁਤੇ ।

[बसा] फ़ा० वि० क्रि० वि० बहुत; पर्याप्त रूप में ।

بسا اوقات—[ਬਸਾ ਔਕਾਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ, ਅਕਸਰ, ਕਈ ਵਾਰ ।

[बसा औक़ात] फ़ा० क्रि० वि० बहुत बार, कई दफ़ा, अकसर, प्रायः ।

بساتی—[ਬਿਸਾਤੀ] ਪੁ. ਵੇਖੋ بساطی

[बिसाती] पु० देखो بساطی

بسار - بسارا—[ਬਿਸਾਰ, ਬਿਸਾਰਾ] ਪੁ. ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਬੀ ਜੋ ਫ਼ਸਲ ਪਕ ਜਾਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[बिसार, बिसारा] पु० उधार के रूप में लिया हुआ बीज जो फ़सल के पक जाने पर वापिस दिया जाता है ।

بسارنا—[ਬਿਸਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿਸਾਰਨਾ, ਭੁਲਾਉਣਾ, ਯਾਦ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ।

[बिसार-ना] क्रि० सक० विस्मृत करना, भुलाना, याद ना रखना ।

بساط—[ਬਿਸਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਿਸਤਰਾ, ਵਿਛਾਈ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਜਾਂ ਚੌਸਰ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ; ਸਰਮਾਇਆ, ਰਾਸ; ਹੈਸੀਅਤ; ਸਤ੍ਹਾ; ਮਨਿਆਰੀ ਦਾ ਕੰਮ; ਮਨਿਆਰੀ ਦਾ ਸੌਦਾ, ਮਨਿਆਰੀ ।

[बिसात] अर० स्त्री० बिस्तरा, बिछौना; शतरंज या चौसर आदि खेलने का कपड़ा; सरमाया, पूंजी; चौड़ाई; स्तर; मनियार का काम; मनियारी ।

بساطی—[ਬਿਸਾਤੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਣਜਾਰਾ, ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸੌਦੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਮਨਿਆਰ ।

[बिसाती] अर० पु० छोटी छोटी चीज़ें बेचने वाला, मनियारा ।

بساکھا—[ਬਿਸਾਖਾ] ਪੁ. ਇਕ ਨਛੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ।

[बिसाखा] पु० एक नक्षत्र, विशाखा ।

بسالت—[ਬਿਸਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਬੀਰਤਾ, ਦਲੇਰੀ, ਬਹਾਦਰੀ ।

[बिसालत] अर० स्त्री० वीरता, दलेरी, बहादुरी ।

بسان—[ਬਿਸਾਨ, ਬਸਾਨ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵਾਂਗੂੰ, ਵਰਗਾ, ਜੇਹਾ, ਜੈਸਾ ।

[बिसान, बसान] फ़ा० अव्य० भान्ति, जैसा, की तरह, नाईं ।

بسانا—[ਬਸਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਸਾਉਣਾ, ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣਾ, ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ; ਸੁਗੰਧਿਤ ਕਰਨਾ ।

[बसाना] क्रि० सक० रहने के लिये जगह देना, आबाद करना; सुगन्धित करना ।

بساند—[ਬਿਸਾਂਦ] ਇ. ਬੋ, ਸੜਾਂਦ ।

[बिसांद] स्त्री० बू, दुर्गंध ।

بساندا—[ਬਿਸਾਂਦਾ] ਵਿ. ਬਦਬੋਦਾਰ, ਤ੍ਰੁਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਬੋ ਵਾਲਾ ।

[बिसांदा] वि० बदबूदार, दुर्गन्धित, दुर्गन्ध युक्त ।

بساوری—[ਬਸਾਵਰੀ] ਇ. ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਲਗਾਨ ।

[बसावरी] स्त्री० ज़मीन का लगान ।

بساہا—[ਬਿਸਾਹਾ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਵੀਹ ਨਹੁਆਂ ਵਾਲਾ ਕੁੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੰਦ ਵਿਹੁਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[बिसाहा] हिं० पु० बीस नखों वाला वह कुत्ता, जिसके दाँत विषैले होते हैं ।

بسائط—[ਬਸਾਇਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬਸੀਤੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਗਨੀ, ਵਾਯੂ, ਜਲ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਆਦਿ ਤੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

[बसाइत] अर० पु० चार तत्व अर्थात् अग्नि, वायु, जल तथा पृथ्वी जिन से शरीर की रचना हुई है ।

بس بس—[ਬਸ-ਬਸ] ਅਵ. ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਹੈ; ਚੁੱਪ ਰਹੋ ।

[बस-बस] अव्य० बहुत है, रहने दो; चुप रहो ।

بست—[ਬਸ-ਤ] ਇ. ਵਸਤ, ਵਸਤੂ, ਚੀਜ਼ ।

[बस-त] स्त्री० चीज़, पदार्थ, वस्तु ।

بست—[ਬਿਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੀਹ, ੧੦+੧੦, ੨੦, ਵੀਹ ।

[बिस-त] फ़ा० वि० बीस, १०+१०, २०, बीस ।

بست—[ਬੁਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੁਲਵਾੜੀ ।

[बुस-त] फ़ा० पु० फुलवाड़ी ।

بستار—[ਬਿਸ-ਤਾਰ] ਪੁ. ਵਿਸਤਾਰ, ਖਿਲਾਰਾ, ਪਸਾਰਾ, ਚੁੜਿੱਤਣ ।

[बिस-तार] पु० विस्तार, फैलाव, पसारा, लम्बाई और चौड़ाई ।

بستاری—[ਬਿਸ-ਤਾਰੀ] ਇ. ਵਿਸਤਾਰੀ, ਪਸਾਰਾ, ਫੈਲਾਉ, ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बिस-तारी] स्त्री० फैलाव, विस्तार, विस्तरण ।

بستان —[ਬੁਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਗ਼, ਫੁਲਵਾੜੀ, ਬਗ਼ੀਚਾ ।
[बुस-तान] फ़ा० पु० उद्यान, बाग़, फुलवाड़ी, वाटिका ।

بستانی —[ਬੁਸ-ਤਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਸਤਾਨ ਦਾ, ਬਾਗ਼ ਦਾ, ਬਾਗ਼ ਸਬੰਧੀ ।
[बुस-तानी] फ़ा० वि० उद्यान का, बाग़ का, बाग़ सम्बन्धी ।

بستر —[ਬਸ-ਤਰ] ਪੁ. ਬਸਤਰ, ਕਪੜਾ, ਲੀੜਾ ।
[बस-तर] पु० कपड़ा, वस्त्र ।

بستر —[ਬਿਸ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਿਸਤਰਾ, ਵਿਛਾਉਣਾ, ਵਿਛਾਈ ।
[बिस-तर] फ़ा० पु० बिस्तरा, बिछावन, बिछौना ।

بسترہ - بسترا —[ਬਿਸ-ਤਰਾ - ਬਿਸ-ਤਰ:] ਪੁ. ਵਿਛਾਉਣਾ, ਵਿਛਾਈ, ਸੇਜ ।
[बिस-तर-बिस-तर:] पु० बिछावन, बिछौना, बिस्तर ।

بستق —[ਬਸ-ਤਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੌਕਰ, ਚਾਕਰ ।
[बस-ताक] अर० पु० नौकर, चाकर ।

بستک —[ਬਸ-ਤਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਖੋ بستق
[बस-तक] अर० पु० देखो بستق

بستنی —[ਬਸ-ਤਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਗ਼ਜ਼, ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ, ਛੋਟਾ ਬਸਤਾ ।
[बस-तनी] फ़ा० स्त्री० किताबें आदि के बाँधने का कपड़ा, छोटा बस्ता ।

بستہ —[ਬਸ-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ; ਬੰਦ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ; ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।
[बस-त:] फ़ा० वि० पु० बंधा हुआ, जमा हुआ; बन्द, ज़ब्त किया हुआ; वह कपड़ा जिसमें किताबें आदि बांधी जाती हैं ।

بستی —[ਬਸ-ਤੀ] ਇ. ਵਸਤੀ, ਆਬਾਦੀ, ਵੇਹੜੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਵੱਸਣ ਦੀ ਥਾਂ ।
[बस-ती] स्त्री० आबादी, आबाद घरों का समूह, बहुत से लोगों के इकट्ठे बसने का स्थान ।

بسد —[ਬਸੁੱਦ, ਬਸੁਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੂੰਗਾ, ਗੁਲੀਆਂ ।
[बुस्सुद, बुसुद] फ़ा० पु० मूँगा, प्रवाल ।

بسر —[ਬਸ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਿਰੇ, ਸਿਰੇ ਤੇ, ਅਖੀਰ, ਅੰਤ, ਸਿਰ ਵਿਚ ।
[बस-र] फ़ा० क्रि० वि० सिरे पर, अन्त तक, आख़ीर, अन्ततः, सिर में ।

بسرام —[ਬਿਸ-ਰਾਮ] ਪੁ. ਆਰਾਮ, ਚੈਨ, ਸੁਖ; ਟਿਕਾਣਾ, ਬਸੇਰਾ, ਮੁਕਾਮ, ਡੇਰਾ, ਉਤਾਰਾ ।
[बिस-राम] पु० विश्राम, आराम, चैन, सुख; ठिकाना, बसेरा, डेरा, पड़ाव ।

بسرانا —[ਬਿਸ-ਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੁੱਲਣਾ, ਭੁਲਾਉਣਾ, ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਵਿਸਾਰਨਾ ।
[बिस-राना] क्रि० सक० विस्मृत करना, विस्मरण करना, भूल जाना, बिसारना ।

بسرانت —[ਬਿਸ-ਰਾਂਤ] ਵਿ ਇ. ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸੁਖ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ; ਆਰਾਮ, ਟਿਕਾਉ, ਸੁਖ; ਉਹ ਘਾਟ ਜਿਸ ਤੇ ਪੌੜੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਣ ।
[बिस-रांत] वि० स्त्री० विश्राम करने वाला, विश्रान्त; सुख, आराम; वह घाट जिस पर सीढ़ियां बनी हुई हों ।

بسر کرنا —[ਬਸਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ, ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਨਾ ।
[बसर कर-ना] मुहा० गुज़ारना, गुज़ारा करना, निर्वाह करना ।

بسرنا —[ਬਿਸ-ਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿਸਰਨਾ, ਭੁੱਲਣਾ, ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਚੇਤੇ ਨਾ ਰਹਿਣਾ ।
[बिसर-ना] क्रि० सक० विस्मृत होना, भूल जाना, स्मरण न रहना, याद न रहना ।

بسر و چشم —[ਬਸਰੋ ਚਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ, ਸਿਰ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ।
[बसरो चश-म] फ़ा० क्रि० वि० सिर आँखों पर ।

بسط —[ਬਸ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਫੈਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਫੈਲਾਉ, ਪਸਾਰ ।
[बस-त] अर० पु० फैलाव, विस्तार, विस्तरण ।

بسکٹ —[ਬਿਸ-ਕੁਟ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਬਿਸਕੁਟ, ਟਕੌੜੀ ਜਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮੱਠੀ ।
[बिस-कुट] अंग० पु० एक प्रकार का अंग्रेज़ी पकवान, जो छोटी टिकिया के आकार का होता है ।

بسکھپرا —[ਬਿਸ-ਖਪਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਬੂਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ; ਗਿਰਗਿਟ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਜਾਨਵਰ ।
[बिस-खपरा] पु० एक प्रकार की बूटी; गिरगिट की जाति का एक विषैला जानवर ।

بسل —[ਬਸਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਾਜਰਾ; ਖੋਦੀ; ਲੋਹੇ ਦਾ ਖੋਦ ।
[बसल] फ़ा० स्त्री० बाजरा; खूदी; लोहे की टोपी ।

بسم اللہ —[ਬਿਸ-ਮਿੱਲਾਹ] ਅਰ. ਇ. ਅੱਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਪਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਰ ਕੰਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।
[बिस-मिल्लाह] अर० स्त्री० मुसलमानों द्वारा कोई कार्य आरम्भ करते समय प्रयुक्त किया जाने वाला एक अरबी वाक्य का पूर्वांश जिस का अर्थ है ईश्वर के नाम से ।

بسمل—[ਬਿਸ-ਮਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਿਸਮਿੱਲਾ, ਦਾ ਸੰਖੇਪ; ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ; ਜ਼ਖ਼ਮੀ, ਘਾਇਲ, ਫੱਟੜ; ਆਸ਼ਕ, ਪ੍ਰੇਮੀ।

[बिस-मिल] फ़ा० वि० बिस्मिल्लाह का संक्षेप; जिसका वध किया गया हो, बलिदान किया हुआ; आहत, घायल; आशिक, प्रेमी।

—گاہ بسمل—[ਬਿਸ-ਮਿਲਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਤਲਗਾਹ, ਜ਼ਬਹ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਝਟਕਾ ਘਰ, ਬੁੱਚੜਖਾਨਾ।

[बिस-मिलगाह] फ़ा० स्त्री० क़त्लगाह, ज़बह करने का स्थान, वधस्थल, बूचड़ख़ाना।

—بسملی—[ਬਿਸ-ਮਿਲੀ] ਵਿ. ਜ਼ਬ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਲੇਖੇ।

[बिस-मिली] वि० वध के लिए तैयार, बलि देने के लिए रखा गया, बलि देने के लिए तैयार किया गया।

بسمہ—[ਬਸ-ਮਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਸਮਾ, ਖ਼ਿਜ਼ਾਬ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਇਕ ਦਵਾ।

[बस-मः] फ़ा० पु० ख़िज़ाब, केशकल्प, बालों को काला करने की औषधि।

بسنا—[ਬਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵੱਸਣਾ, ਰਹਿਣਾ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਕਰਨਾ।

[बस-ना] क्रि० अक० रहना, रिहायश करना, निवास करना।

بسنا—[ਬੁਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੁਸਣਾ, ਬੋ ਛੱਡਣਾ।

[बुस-ना] क्रि० अक० बासी होना, बू देना।

بسنت—[ਬਸੰਤ] ਪੁ. ਬਹਾਰ, ਬਸੰਤ, ਵੈਸਾਖ, ਚੇਤਰ ਦੀ ਰੁੱਤ ਜਦੋਂ ਬਨਾਸਪਤੀ ਫੁੱਲਦੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੱਤਰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ।

[बसंत] पु० बसंत, चैत्र, वैशाख के महीने में आने वाली ऋतु, बहार का मौसिम।

—بسنت پنچمی—[ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ] ਇ. ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋ ਮੌਸਮ ਬਹਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

[बसंत पंचमी] स्त्री० एक त्यौहार जो बसंत ऋतु में आता है।

—بسنتی—[ਬਸੰਤੀ] ਵਿ. ਬਸੰਤ ਦਾ, ਬਸੰਤ ਸਬੰਧੀ; ਬਸੰਤ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ, ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ।

[बसन्ती] वि० बसन्त ऋतु का, बसन्त ऋतु से सम्बन्धित; सरसों के फूल जैसे रंग का, पीले रंग का।

بسنی—[ਬਸ-ਨੀ] ਇ. ਹਮਿਆਨੀ, ਥੈਲੀ।

[बस-नी] स्त्री० वह थैली जो रुपयों से भर भर कमर में बाँधी जाती है, हिमयानी।

بسنی—[ਬਿਸ-ਨੀ] ਵਿ. ਬਦਚਲਨ, ਲੁੱਚਾ; ਰੰਡੀ ਬਾਜ਼, ਅਯਾਸ਼; ਨਾਜ਼ਕ, ਬਾਂਕਾ।

[बिस-नी] वि० दुश्चलन, दुराचारी; वेश्यागामी, रंडीबाज़; आवारा; नाज़ुक, बाँका।

بسوا—[ਬਿਸ-ਵਾ] ਪੁ. ਵੀਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਵਿਘੇ ਦਾ ਵੀਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਪ।

[बिस-वा] पु० बीसवाँ भाग, एक बीघे का बीसवाँ भाग, भूमि का एक नाप।

بسواڑی—[ਬਸ-ਵਾੜੀ] ਪੁ. ਬਾਂਸਾਂ ਦਾ ਬਾਗ਼ ਜਾਂ ਜੰਗਲ, ਬਾਂਸਵਾੜੀ।

[बस-वारी] पु० बाँसों का बाग या जंगल।

بسواس—[ਬਿਸ-ਵਾਸ] ਪੁ. ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਭਰੋਸਾ, ਯਕੀਨ।

[बिस-वास] पु० विश्वास, भरोसा, यक़ीन।

—بسواسی—[ਬਿਸ-ਵਾਸੀ] ਵਿ. ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਭਰੋਸੇਵਾਨ।

[बिस-वासी] वि० विश्वासी, विश्वास करनेवाला।

بسوانسی—[ਬਿਸ-ਵਾਂਸੀ] ਇ. ਬਿਸਵੇ ਦਾ ਵੀਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਕ ਨਾਪ।

[बिस-वांसी] स्त्री० ज़मीन का एक नाप जो बिस्वे के बीसवें भाग के बराबर होता है।

بسورنا—[ਬਿਸੂਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੁਸਕਣਾ, ਡੁਸਕਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਬੁਲ੍ਹ ਟੇਰਨਾ।

[बिसूर-ना] क्रि० अक० सिसक सिसक कर रोना, सिसकियाँ लेना, मन से खेद करना, मुँह बिगाड़ना।

بسولا ، بسولا—[ਬਸੋਲਾ, ਬਸੂਲਾ] ਪੁ. ਤੇਸਾ, ਬਸੋਲਾ।

[बसोला, बसूला] पु० लकड़ी गढ़ने के लिए बढ़इयों का एक औज़ार।

بسولی - بسولی—[ਬਸੂਲੀ, ਬਸੋਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਤੇਸਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਰਖਾਣ ਛਿੱਲੇ ਘੜਦਾ ਹੈ, ਬਸੋਲੀ।

[बसूली - बसोली] स्त्री० बढ़ई का लकड़ी छीलने और गढ़ने का एक औज़ार, छोटा बसूला।

بسہری—[ਬਿਸਹ-ਰੀ] ਇ. ਸੱਪ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੋੜਾ ਜੋ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[बिसह-री] स्त्री० सर्प, साँप; एक प्रकार का फोड़ा जो हाथों की उंगलियों पर होता है।

بسے—[ਬਸੇ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤੇ, ਬਹੁਤ, ਕਾਫ਼ੀ; ਵਧੇਰੇ, ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ।

[बसे] वि० क्रि० वि० बहुत, पर्याप्त, काफ़ी; विशेषतया, अधिकांशतः।

*بسیار — [ਬਿਸ-ਯਾਰ] ਵਿ.ਕ੍ਰਿ.ਵਿ. ਬਹੁਤ, ਬਹੁਤੇ; ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ।
[बिस-यार] वि॰ क्रि॰ वि॰ बहुत, काफ़ी, पर्याप्त; अधिकतर अधिकांशतः ।

بسیاری — [ਬਿਸ-ਯਾਰੀ] ਇ. ਵਿ. ਬਹੁਤਾਤ, ਬਹੁਲਤਾ ।
[बिस-यारी] फ़ा॰ स्त्री॰ अधिकता, बहुलता ।

بسوت — [ਬਸੌਤ] ਪੁ. ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਧਰੀ, ਲੰਬੜ, ਨੰਬਰਦਾਰ ।
[बसोत] पु॰ गाँव का मुखिया, नम्बरदार ।

بسیرا — [ਬਸੇਰਾ] ਪੁ. ਬਸੇਰਾ, ਟਿਕਾਣਾ, ਠਿਕਾਣਾ, ਮਕਾਨ, ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ।
[बसेरा] पु॰ ठिकाना, मकान, ठहरने अथवा टिकने की जगह ।

بسیط — [ਬਸੀਤ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਚੌੜਾ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ; ਸਾਦਾ; ਅਣਮਿਲਿਆ, ਬੇਮਿਲਾਵਟ ।
[बसीत़] अर॰ वि॰ चौड़ा, खुला; सादा; बिना मिलावट के, विशुद्ध ।

بسیلا — [ਬਿਸੈਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਹੁਲਾ, ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਨਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚੰਦਰੀ ।
[बिसैला] वि॰ पु॰ विषयुक्त, विषैला, ज़हरीला; एक प्रकार की फिनसी जो किसी ज़हरीली चीज़ के असर से हाथ की उंगली पर हो जाती है ।

بسیندا — [ਬਸੇਂਧਾ] ਵਿ. ਬੁੱਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਦਬੋਦਾਰ ।
[बसैंधा] वि॰ दुर्गन्धयुक्त, बदबूदार ।

بشارت — [ਬੁਸ਼ਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ; ਰੱਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਇਲਹਾਮ, ਆਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ।
[बुशारत] अर॰ स्त्री॰ शुभसूचना, खुशखबरी, देववाणी, आकाश वाणी ।

بشاش — [ਬੱਸ਼ਾਸ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਪ੍ਰਸੰਨ, ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਵਾਲਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ।
[बश्शाश] अर॰ वि॰ खुश, प्रसन्न, सदा मुस्कराता रहने वाला ।

بشاشت — [ਬਸ਼ਾਸ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਖੇੜਾ ।
[बशाशत] अर॰ स्त्री॰ प्रसन्नता, खुशी, उल्लास ।

بشپ — [ਬਿਸ਼ਪ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਪਾਦਰੀ ।
[बिशप] अंग॰ पु॰ बड़ा पादरी ।

بشر — [ਬਸ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਦਮੀ, ਮਨੁੱਖ, ਪੁਰਸ਼, ਬੰਦਾ ।
[बशर] अर॰ पु॰ आदमी, मनुष्य, पुरुष, व्यक्ति ।

بشرطیکہ — [ਬਸ਼ਰ-ਤੇ ਕਿ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਯੋਜ. ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਕਿ, ਜੇ, ਜੇ ਕਰ ।
[बशर्-ते कि] फ़ा॰ अर॰ अव्य॰ शर्त यह है कि, यदि ।

بشرہ — [ਬਸ਼ਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਚਮੜੀ, ਖੱਲ, ਤੁਚਾ; ਚਿਹਰਾ, ਮੁਹਾਂਦਰਾ; ਮੂੰਹ; ਹੁਲੀਆ ।
[बशर:] अर॰ पु॰ चमड़ी, खाल, त्वचा; चेहरा, मुखाकृति; आनन; हुलिया, आकृति ।

بشری — [ਬਸ਼ਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਦਮੀ, ਮਨੁੱਖੀ ।
[बशरी] अर॰ वि॰ मनुष्य से सम्बन्धित, मानवी ।

بشریت — [ਬਸ਼ਰੀਅੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਦਮੀਅਤ, ਮਨੁੱਖਤਾ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ।
[बशरीय्यत] अर॰ स्त्री॰ मनुष्यत्व, मानवता, इनसानियत ।

بشن — [ਬਿਸ਼ਨ] ਪੁ. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ।
[बिशन] पु॰ विष्णु ।

بشیر — [ਬਸ਼ੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[बशीर] अर॰ पु॰ शुभ सूचना लाने अथवा देने वाला ।

بصارت — [ਬ਼ਸਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਜ਼ਰ, ਨਿਗ੍ਹਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ।
[बसारत] अर॰ स्त्री॰ नज़र, निगाह, दृष्टि ।

بصد — [ਬ਼ਸਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ, ਕਸਰਤ ਨਾਲ; ਸੈਂਕੜਿਆਂ (ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਜਤਨਾਂ) ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਬ-ਸਦ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਬ-ਸਦ ਮਿਹਨਤ ।
[ब-सद] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ बहुत, अधिक रूप में; सैकड़ों (प्रयत्नों) के साथ, जैसे ब-सद मेहनत, ब-सद कोशिश ।

بصر — [ਬ਼ਸਰ] ਅਰ. ਇ. ਨਜ਼ਰ, ਨਿਗ੍ਹਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ।
[बसर] अर॰ स्त्री॰ नज़र, निगाह, दृष्टि ।

*بصرہ — [ਬ਼ਸਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਰਾਕ ਅਰਬ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਖਜੂਰਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ ।
[बसर:] अर॰ पु॰ ईराक़ अरब का एक नगर जहाँ की खजूरें प्रसिद्ध हैं ।

بصل — [ਬ਼ਸਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੰਢਾ, ਪਿਆਜ਼
[बसल] अर॰ पु॰ पलाण्डु, प्याज़ ।

بصیر — [ਬ਼ਸੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਾਣੂ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ, ਬੁੱਧੀਵਾਨ ।
[बसीर] अर॰ वि॰ जानने वाला, द्रष्टा, बुद्धिमान ।

بصیرت — [ਬ਼ਸੀਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਜ਼ਰ, ਨਿਗਾਹ, ਗਿਆਨ-ਚਕਸ਼ੂ
[बसीरत] अर॰ स्त्री॰ नज़र, निगाह, दृष्टि, ज्ञान-चक्षु ।

بضاعت — [ਬਿ਼ਜ਼ਾਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਧਨ, ਪੂੰਜੀ, ਸਰਮਾਇਆ, ਮਾਲ, ਸੌਦਾ ।

[बिज़ाअत] अर० स्त्री० पूँजी, मूलधन, सरमाया, माल, सौदा ।

بط—[ਬ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੱਤਖ਼ ।

[बत] फ़ा० स्त्री० बत्तख़ ।

بطِ مے—[ਬ਼ਤੇ ਮੈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸੁਰਾਹੀ ।

[बते मै] फ़ा० स्त्री० शराब की सुराही ।

بطّال—[ਬੱਤ਼ਾਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਝੂਠਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਖ਼ੋਰਾ, ਗੱਪੀ, ਗਪੌੜੀ ।

[बत्ताल] अर० वि० बहुत झूठा, डींगें मारने वाला, गप्पें हाँकने वाला, गप्पी ।

بطالت—[ਬ਼ਤਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ, ਝੂਠ ।

[बतालत] अर० स्त्री० मूर्खता, झूठ ।

بطانہ—[ਬਿਤਾਨਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਸਤਰ, ਪੱਗ ਥੱਲੇ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਟੋਪੀ ਜਾਂ ਕੱਪੜਾ, ਕੇਸਕੀ, ਛੋਟੀ ਦਸਤਾਰ ।

[बितानः] अर० पु० अस्तर, पगड़ी के नीचे सिर पर रखने की टोपी या कपड़ा, छोटी पगड़ी ।

بطحاء—[ਬ਼ਤ-ਹਾਅ] ਅਰ ਪੁ. ਮੱਕਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ; ਖੁਲ੍ਹੀ ਧਰਤੀ ; ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਪਾਣੀ ਸਿੰਮੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੀ ਦਰਿਆ ਲੰਘ ਚੁਕਿਆ ਹੋਵੇ ।

[बत-हाअ] अर० पु० मक्का शरीफ़ ; खुली धरती; वह धरती जहाँ से पानी निकले या जहाँ से कभी नदी बहती रही हो ।

بطخ—[ਬੱਤਖ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੱਤਖ਼ ।

[बतख़] फ़ा० स्त्री० हंस की जाति का पानी में रहने वाला एक पक्षी ।

بطخی—[ਬੱਤਖ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਾਰੂ ਦੀ ਕੁੱਪੀ ।

[बतख़ी] फ़ा० स्त्री० एक कुप्पी जिस में बारूद रखा जाता है ।

بطل—[ਬ਼ਤ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਕਾਰ, ਬੇਅਸਰ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बत-ल] अर० पु० बेकार, प्रभावहीन या अनावश्यक बना देने का भाव ।

بطلان—[ਬੁਤ-ਲਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਝੂਠਾ ਕਰਨਾ, ਖੰਡਣਾ, ਬੇਅਸਰ ਕਰਨਾ ।

[बुत-लान] अर० स्त्री० झूठा करना, खण्डन करना, काटना ।

بطلیموس—[ਬ਼ਤ-ਲੀਮੂਸ] ਯੂਨਾ. ਪੁ. ਗਣਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ, ਟੋਲਮੀ ।

[बत-लीमूस] यूना० पु० गणित का प्रसिद्ध विद्वान्, टौलमी ।

بطن—[ਬ਼ਤ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਢਿੱਡ, ਪੇਟ ; ਅੰਦਰ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਭਾਗ ।

[बत-न] अर० पु० पेट, उदर ; किसी चीज़ का भीतरी भाग ।

بطناً بعد بطنٍ—[ਬ਼ਤ-ਨਨ ਬ਼ਅ-ਦ ਬੱਤ-ਨਿਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਸਲ-ਬ-ਨਸਲ, ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ, ਦਾਦੇਲਾਹੀ, ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ।

[बत-नन बअ-द बत-निन] अर० क्रि० वि० नस्ल-दर-नस्ल, पुश्त-दर-पुश्त, वंशानुगत ।

بطنی—[ਬ਼ਤ-ਨੀ] ਵਿ. ਪੇਟ ਦਾ, ਪੇਟ ਸੰਬੰਧੀ ।

[बत-नी] वि० पेट का, उदर से सम्बन्धित ।

بطون—[ਬੁਤੂਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ, ਮਨ, ਅੰਦਰਲਾ ।

[बुतून] अर० पु० दिल, हृदय, अन्तःकरण ।

بطیخ—[ਬਿੱਤੀਖ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਖਰਬੂਜ਼ਾ ।

[बित्तीख़] अर० पु० ख़रबूज़ा ।

بعث—[ਬ਼ਅ-ਸ, ਬ਼ਅਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਠਾਉਣ ਜਾਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਿਆਮਤ ।

[बअ-स, बअस] अर० पु० उठाने या भेजने का भाव; क़ियामत ।

بعثت—[ਬ਼ਅ-ਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बअ-सत] अर० स्त्री० पैग़म्बर को भेजने का भाव ।

بعث و نشر—[ਬ਼ਅ-ਸੋ ਨਸ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ।

[बअ-सो नश-र] अर० पु० प्रलय का दिन ।

بعد—[ਬ਼ਅ-ਦ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਗਰ, ਮਗਰੋਂ, ਪਿੱਛੇ, ਪਿੱਛੋਂ ।

[बअ-द] अर० क्रि० वि० उपरान्त, अनन्तर, पश्चात ।

بعد از—[ਬ਼ਅ-ਦ ਅਜ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਛੋਂ, ਮਗਰੋਂ ।

[बअ-द अज़] फ़ा० क्रि० वि० बाद में, उपरान्त, पश्चात् ।

بعد ازاں—[ਬ਼ਅ-ਦ ਅਜ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ, ਮਗਰੋਂ, ਫਿਰ ।

[बअ-द अज़ाँ] फ़ा० क्रि० वि० तदुपरान्त, तदनन्तर, तत्पश्चात् ।

بعد—[ਬੁਅ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਾਸਲਾ, ਵਿੱਥ, ਦੂਰੀ ।

[बुअ-द] अर० पु० फ़ासिला, अन्तर, दूरी ।

بعض—[ਬਾਅ-ਜ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਪੜ. ਪੁ. ਕਈ; ਕੁਝ ; ਕਈ ਆਦਮੀ, ਕੁਝ ਲੋਕ ।

[बाअ-ज़] अर० वि० सर्व० पु० कई, कुछ ; कई आदमी, कुछ लोग ।

بعضے—[ਬਾਅ-ਜ਼ੇ] ਫ਼ਾ. ਪੜ. ਵਿ. ਕੁਝ (ਆਦਮੀ), ਕਈ (ਲੋਕ) ।

[बाअ-ज़े] फ़ा० सर्व० वि० कुछ (आदमी), कई (लोग) ।

بعید—[ਬ-ਈਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੂਰ ।

[बईद] अर० वि० दूर ।

—بعید العقل—[ਬ-ਈਦੁਲ-ਅਕ-ਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਲ ਨਾ ਮੰਨੇ, ਅਕਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼, ਅਕਲੋਂ ਦੁਰਾਡਾ ।

[बईदुल-अक़-ल] अर० वि० जिसको अक़ल न माने, बुद्धि से परे, बुद्धि की पहुँच से दूर ।

بعینہٖ—[ਬ-ਐਨਿਹੀ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਲਕੁਲ ਓਹੀ, ਠੀਕ, ਐਨ, ਹੂਬਹੂ ।

[ब-ऐनिही] अर० क्रि० वि० बिलकुल वही, ठीक, सही तौर पर ।

بغال—[ਬਿਗ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਗ਼ਲ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਖੱਚਰ ।

[बिग़ाल] अर० पु० बग़ल का बहुवचन; खच्चर ।

بغاوت—[ਬਗ਼ਾਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਗ਼ਾਵਤ, ਉਪੱਦਰ, ਵਿਦਰੋਹ, ਸਰਕਸ਼ੀ, ਆਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बग़ावत] अर० स्त्री० विद्रोह, उपद्रव, सरकशी, अवज्ञा ।

بغتۃً—[ਬਗ਼ਤ-ਤਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਚਾਨਕ, ਅੱਚਨਚੇਤ ।

[बग़त-तन] अर० क्रि० वि० अचानक, अकस्मात् ।

بغچہ—[ਬੁਗ਼-ਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਚਕਾ, ਗਠੜੀ, ਗੰਢ, ਗੱਠੜੀ ।

[बुग़-च:] फ़ा० पु० गठरी, गाँठ, छोटी पोटली जो बग़ल में दबाई जा सके ।

بغچی—[ਬੁਗ਼-ਚੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਗਠੜੀ, ਗੰਢ, ਪੋਟਲੀ ।

[बुग़-ची] स्त्री० छोटी गठरी, छोटी पोटली ।

بغدا—[ਬੁਗ਼-ਦਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਗੰਡਾਸਾ, ਟੋਕਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੀਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

[बुग़-दा] तुर० पु० वह औज़ार जिस से क़ीमा बनाते हैं ।

بغداد—[ਬਗ਼-ਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਰਾਕ ਅਰਬ ਵਿਚ ਨੌਸ਼ੀਰਵਾਂ ਦਾ ਵਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਅੱਬਾਸੀਆ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ । ਇਥੇ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਰਸਿੱਧ ਸੀ ।

[बग़-दाद] फ़ा० पु० इराक़ अरब में नौशेरवाँ का बसाया हुआ नगर जो कि अब्बासिया वंश के ख़लीफ़ों की राजधानी थी । यहाँ का विश्व विद्यालय मुस्लिम काल में बहुत प्रसिद्ध था ।

—بغدی—[ਬਗ਼-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਊਠ ਜੋ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[बग़-दी] फ़ा० पु० एक प्रकार का ऊँट जो बहुत क़ीमती होता है ।

بغض—[ਬੁ-ਗ਼-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵੈਰ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਸ਼ਰੀਕਬਾਜ਼ੀ, ਖ਼ੁਣਸ, ਅਦਾਵਤ ।

[बुग़-ज़] अर० पु० वैर, शत्रुता, विरोध, द्वेष भाव, कीना ।

—بغض للّٰہی—[ਬੁਗ਼-ਜ਼ ਲਿੱਲਹੀ] ਪੁ. ਖ਼ੁਦਾ ਵਾਸਤੇ ਦਾ ਵੈਰ, ਨਾਹੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ।

[बुग़-ज़ लिल्लही] पु० व्यर्थ का बैर, अकारण शत्रुता ।

بغل—[ਬਗ਼ਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੱਛ, ਮੋਢੇ ਦੇ ਹੇਠ ਦਾ ਹਿੱਸਾ; ਵੱਖੀ (ਕੁੜਤੇ ਦੀ); ਪਾਸਾ ।

[बग़ल] फ़ा० स्त्री० कंधे के नीचे का गड्ढा, काँख; क़मीज़ की काँख; पार्श्व ।

—بغل گند—[ਬਗ਼ਲ ਗੰਦ] ਇ. ਬਗ਼ਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋ ਆਉਣ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ।

[बग़ल गन्द] स्त्री० बग़ल में से दुर्गन्ध आने का रोग ।

بغلانا—[ਬਗ਼-ਲਾ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਰਸਤਾ ਦੇਣਾ ।

[बग़-लाना] क्रि० अक० एक ओर हो जाना, रास्ता देना ।

بغلول—[ਬਗ਼-ਲੋਲ] ਪੁ. ਲੋਲ੍ਹਾ ਆਦਮੀ, ਬੁੱਧੂ ਆਦਮੀ, ਉੱਚੇ ਲੰਮੇ ਕੱਦ ਦਾ ਪਰ ਸਮਝ ਘਟ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[बग़-लोल] पु० मूर्ख आदमी, मूढ़ व्यक्ति, ऊँचे लम्बे क़द का मूर्ख व्यक्ति ।

بغلی—[ਬਗ਼-ਲੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਬਗ਼ਲ ਦਾ, ਬਗ਼ਲ ਸੰਬੰਧੀ ; ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਾ ; ਥੈਲੀ ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਅ ; ਮੁਗਦਰ ਫੇਰਨ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ।

[बग़-ली] फ़ा० वि० स्त्री० बग़ल का, बग़ल से सम्बन्धित ; एक ओर का ; वह थैली जो कंधे से लटकाई जाती है ; कुश्ती का एक दाँव ; मुगदर उठाने का एक ढंग ।

بغی—[ਬਗ਼ੀਂ'ਯ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਾਗ਼ੀ, ਆਕੀ ।

[बग़ीय्य] अर० वि० विद्रोही, सरकश ।

بغیا—[ਬਗ਼ੀਯਾ] ਇ. ਬਗ਼ੀਚਾ, ਬਗ਼ੀਚੀ ।

[बग़िया] स्त्री० बाग़ीची, वाटिका ।

بغیچہ—[ਬਗ਼ੀਚ:] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਬਾਗ਼, ਫੁਲਵਾੜੀ ।

[बग़ीच:] पु० छोटा बाग़, फुलवाड़ी ।

بغیر—[ਬਗ਼ੈਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਬਿਨਾ, ਛੁਟ ।

[बग़ैर] अर० फ़ा० अव्य० बिना, अतिरिक्त ।

بفا—[ਬਫ਼ਾ] ਪੁ. ਜਿੱਲਤ ਜੇਹੇ ਜੋ ਸਿਰ ਦੀ ਖਲ ਨਾਲੋਂ ਉੱਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਖੁਰਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਕਰੀ, ਕੱਫ, ਫਫਾ।

[बफ़ा] पु॰ वे सफ़ेद छिलके जो मनुष्य के सिर से झड़ते रहते हैं तथा जिन के कारण खुजली होती है, सिर की खुश्की, सिर में पड़ जाने वाली भूसी।

بقا—[ਬ਼ਕ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜੀਵਨ ; ਸਦੀਵੀ ਜੀਵਨ।

[बक़ा] अर॰ स्त्री॰ जीवित रहने का भाव ; जीवन, जिन्दगी ; अमरत्व, अनश्वरता।

بقال—[ਬੱਕ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. (ਅਸਲ ਅਰਥ) ਕੁੰਜੜਾ, ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ; ਪਰਚੂਨੀਆਂ, ਬਾਣੀਆ।

[बक़्क़ाल] अर॰ पु॰ (मूल अर्थ) सब्ज़ी बेचने वाला, कुंजड़ा ; परचूनिया, दुकानदार, बनिया।

بقالنی—[ਬ਼ਕ਼ਾਲ-ਣੀ] ਇ. ਬੱਕ਼ਾਲ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਬਣਿਆਣੀ।

[बक़्क़ाल-नी] स्त्री॰ बक़्क़ाल की स्त्री, बनिये की धर्म-पत्नी।

بقایا—[ਬ਼ਕ਼ਾਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. بقیہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਿੱਛੇ ਰਹੀ ਰਕਮ, ਕੁੱਝ ਰਹੀ ਰਕਮ, ਵਸੂਲ ਹੋਣ ਯੋਗ ਰਕਮ; ਵਰਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਚੀ ਚੀਜ਼, ਰਹਿੰਦ ਖੂਹੰਦ।

[बक़ाया] अर॰ पु॰ بقیہ का बहुवचन, बाक़ी रक़म, वसूली योग्य शेष रक़म ; प्रयोग के बाद बची हुई वस्तु, बची खुची चीज़।

بقچہ—[ਬ਼ੁਕ਼-ਚ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਬੁਚਕਾ, ਗੱਠੜੀ, ਗਠੜੀ।

[बुक़-चः] तुर॰ पु॰ गठड़ी, गाँठ, पोटली।

بقر—[ਬ਼ਕ਼ਰ] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. ਗਊ ; ਬਲਦ।

[बक़र] अर॰ स्त्री॰ पु॰ गाय ; बैल।

بقراط—[ਬ਼ੁਕ਼-ਰਾਤ] ਯੂਨਾ. ਪੁ. ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਚਕਿਤਸਕ ਦਾ ਨਾਂ, Hippocrates (੪੬੦—੩੫੯ ਜਾਂ ੩੭੭ ਈ. ਪੂ.)।

[बुक़-रात] यूना॰ पु॰ यूनान के एक प्रसिद्ध चिकित्सक का नाम, Hippocrates (४६०—३५९ या ३७७ ई॰ पू॰)।

بقرعید—[ਬ਼ਕ਼ਰ-ਈਦ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਈਦ, ਈਦੁਜ਼ਹਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਤਿਉਹਾਰ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

[बक़र ईद] अर॰ स्त्री॰ मुसलमानों का एक प्रसिद्ध त्यौहार जिसमें वे पशुओं की बलि देते हैं, बड़ी ईद।

بقعہ—[ਬ਼ੁਕ਼-ਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਮਕਾਨ, ਘਰ ; ਖ਼ਾਨਗਾਹ।

[बुक़-अः] अर॰ पु॰ स्थान, घर ; मुसलमान फ़क़ीरों के रहने का स्थान या मठ, ख़ानक़ाह।

بقلہ - بقل—[ਬ਼ਕ਼-ਲ, ਬ਼ਕ਼-ਲ:] ਅਰ. ਇ. ਤਰਕਾਰੀ, ਸਬਜ਼ੀ, ਭਾਜੀ, ਸਾਗ।

[बक़-ल, बक़-लः] अर॰ स्त्री॰ तरकारी, सब्ज़ी, शाक।

بقلت—[ਬ-ਕ਼ਿਲੱਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ।

[ब-क़िल्लत] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ बहुत थोड़ी मात्रा में।

بقلہ—[ਬ਼ਕ਼-ਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬੂਟੀ ; ਸਾਗ, ਸਬਜ਼ੀ, ਤਰਕਾਰੀ।

[बक़-लः] अर॰ पु॰ बूटी ; शाक, सब्ज़ी, तरकारी।

بقم—[ਬ਼ਕ਼ਮ] ਅਰ. ਇ. ਮਜੀਠ।

[बक़म] अर॰ स्त्री॰ मजीठ।

بقول—[ਬ਼ੁਕ਼ੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. بقلہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੂਟੇ, ਬੂਟੀਆਂ।

[बुक़ूल] अर॰ पु॰ بقلہ का बहुवचन, बूटे, बूटियां।

بقیہ—[ਬਕ਼ੀਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬਕਾਇਆ, ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼, ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ, ਬਚਿਆ ਬਚਾਇਆ, ਰਹਿੰਦ ਖੂਹੰਦ।

[बक़ीयः] अर॰ पु॰ बक़ाया, बाक़ी चीज़, बची खुची चीज़।

بکا—[ਬੁਕਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਣ, ਕੁਰਲਾਣ।

[बुका] अर॰ पु॰ रुदन, रोने अथवा क्रन्दन करने का भाव।

بکّا—[ਬੁੱਕਾ] ਪੁ. ਬੁੱਕ, ਮੁੱਠ, ਲੱਪ।

[बुक्का] पु॰ मुट्ठी, अंजलि।

بکارت—[ਬਕਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਕੰਵਾਰਪੁਣਾ।

[बकारत] अर॰ स्त्री॰ कुंवारापन।

بکاول—[ਬਕਾਵਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਾਂਗਰੀ, ਰਸੋਈਆ, ਬਾਵਰਚੀ, ਖ਼ਾਨਸਾਮਾਂ।

[बकावल] फ़ा॰ पु॰ रसोइया, बावरची, पाचक, भोजन बनाने वाला।

بکاولنی—[ਬਕਾਵਲ-ਣੀ] ਇ. ਲਾਂਗਰੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਬਵਰਚਣ।

[बकावल-नी] स्त्री॰ बावरची की पत्नी।

بکاولی—[ਬਕਾਵਲੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਫੁੱਲ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਲਬਕਾਵਲੀ।

[बकावली] स्त्री॰ एक प्रकार का श्वेत फूल जो आँखों के लिए लाभदायक होता है, गुलबकावली।

بکائن—[ਬਕਾਇਣ] ਇ. ਧ੍ਰੇਕ, ਡੇਕ।

[बकाइन] स्त्री॰ नीम की जाति का वृक्ष विशेष।

بکبکا—[ਬਕ-ਬਕਾ] ਵਿ. ਬੇਸੁਆਦਾ, ਬੇਮਜ਼ਾ, ਫਿੱਕਾ, ਬੇਲੱਜ਼ਤ।
[बक-बका] वि० स्वादरहित, नीरस, फीका।

بکتر—[ਬਕ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੰਜੋਅ, ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ।
[बक-तर] फ़ा० पु० कवच, ज़िरह।

بکتری—[ਬਕ-ਤਰੀ] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਸੰਜੋਅ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ; ਸੰਜੋਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[बक-तरी] फ़ा० पु० कवचधारी; कवच बनाने वाला।

بکٹ—[ਬਿਕਟ] ਵਿ. ਕਠਨ, ਮੁਸ਼ਕਲ, ਦੁਰਗਮ; ਬਦਸੂਰਤ, ਭੈੜਾ।
[बिकट] वि० कठिन, मुश्किल, दुर्गम; कुरूप, बदसूरत।

بکٹ پہاڑ—[ਬਿਕਟ ਪਹਾੜ] ਪੁ. ਸਵਾਇਆ, ਡਿਉਢਾ, ਢੌਂਚਾ ਆਦਿ ਦਾ ਪਹਾੜਾ।
[बिकट पहाड़] पु० सवाया, ड्योढ़े आदि का पहाड़ा।

بکر—[ਬਿਕ-ਰ] ਅਰ. ਇ. ਕੰਵਾਰਪਣਾ, ਕੁਆਰ।
[बिक-र] अर० स्त्री० कंवारपन, कौमार्य।

بکرا—[ਬਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਬਕਰੀ ਦਾ ਨਰ, ਛੇਲਾ।
[बक-रा] पु० बकरी का नर, अज, छाग।

بکری—[ਬਕ-ਰੀ] ਇ. ਬਕਰੇ ਦੀ ਮਦੀਨ।
[बक-री] स्त्री० बकरे की मदीन, अजा।

بکری—[ਬਿਕ-ਰੀ] ਇ. ਵਿਕਰੀ; ਮਾਲ ਵਿਕਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[बिक-री] स्त्री० बिक्री; माल बिकने की क्रिया।

بکس—[ਬਕ-ਸ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਸੰਦੂਕ, ਪੇਟੀ, ਡੱਬਾ, ਬਕਸਾ।
[बक-स] अंग० पु० सन्दूक, पेटी, डिब्बा।

بکسوا—[ਬਕ-ਸੂਆ] ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੁੰਡਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਅਟਕਾਉਣ ਜਾਂ ਅੜਾਉਣ ਲਈ ਕੁੰਡੀ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
[बक-सूआ] पु० लोहे का कांटा सा जिस के साथ किसी वस्तु को अटकाने के लिए कुण्डी सी लगी होती है।

بکسیلا—[ਬਕ-ਸੈਲਾ] ਵਿ. ਕਸੈਲਾ।
[बक-सैला] वि० कषाय।

بکلا ~ بکل—[ਬੱਕਲ, ਬਕਲਾ] ਪੁ. ਛਿੱਲੜ, ਛਿਲਕਾ।
[बक्कल, बकला] पु० छिलका, छाल।

بکم—[ਬੁਕ-ਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਗੁੰਗਾ, ਚੁੱਪ।
[बुक-म] अर० वि० गूंगा, मौन।

بکنا—[ਬਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਬਕਣਾ, ਊਟ ਪਟਾਂਗ ਬੋਲ ਬਕਣਾ।
[बक-ना] क्रि० सक० व्यर्थ बोलना, फ़िज़ूल बकवास करना, ऊटपटांग बात कहना।

بکنا—[ਬਿਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿਕਣਾ, ਮੁੱਲ ਪੈਣਾ; ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੋਣਾ।
[बिक-ना] क्रि० अक० बेचा जाना, मूल्य पड़ना; गुलाम होना।

بکنی—[ਬੁਕ-ਨੀ] ਇ. ਚੂਰਾ, ਬੁਰਾਦਾ, ਚੂਰਾ।
[बुक-नी] स्त्री० चूरा, बुरादा, चूर्ण।

بکواس—[ਬਕ-ਵਾਸ] ਇ. ਬਕਬਕ, ਬਕਣਾ, ਬਕੜਵਾਹ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਬੋਲਣਾ।
[बक-वास] स्त्री० बकबक, बकवाद, फ़िज़ूल बोलने का भाव, व्यर्थ की बातचीत।

بکواسی—[ਬਕ-ਵਾਸੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਕਵਾਦੀ, ਬਕਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਫੱਪੀ, ਗੱਪੀ, ਖੇਰ।
[बक-वासी] वि० पु० व्यर्थ बोलने वाला, बातूनी, गप्पी, बकवादी।

بکوانا—[ਵਿਕ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਵਿਕਰੀ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਸੌਦਾ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਵਿਕਵਾਉਣਾ।
[बिक-वाना] क्रि० प्रे० किसी से बिक्री कराना, सौदा करवाना, बेचने का काम दूसरे से करवाना।

بکوائی—[ਵਿਕ-ਵਾਈ] ਇ. ਵਿਕਵਾਈ, ਵਿਕਵਾਈ, ਵਿਕਵਾਉਣ ਦੀ ਉਜਰਤ, ਵੇਚਣ ਦੀ ਦਲਾਲੀ।
[बिक-वाई] स्त्री० बिकवाने की दलाली, बिक्री कराने की दलाली।

بکولی—[ਬਕੋਲੀ] ਇ. ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[बकोली] स्त्री० हरे रंग का कीड़ा जो धान की खेती को हानि पहुँचाता है।

بکھ—[ਬਿਖ] ਪੁ. ਵਿਖ, ਵਿਹੁ, ਜ਼ਹਿਰ।
[बिख] पु० विष, गरल, ज़हर।

بکھار—[ਬਖਾਰ] ਪੁ. ਅਨਾਜ ਦੀ ਕੋਠੀ ਜੋ ਅਕਸਰ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
[बखार] पु० अनाज रखने की कोठी जिस के ऊपर प्रायः छत नहीं होती।

بکھاری—[ਬੁਖਾਰੀ] ਇ. ਅਨਾਜ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜੋ ਅਕਸਰ ਉਪਰੋਂ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
[बुखारी] स्त्री० अनाज रखने की छोटी कोठी जिसके ऊपर प्रायः छत नहीं होती।

بکھان—[ਬਖਾਨ] ਸੰ. ਪੁ. ਵਿਆਖਿਆ, ਕਥਨ, ਹਾਲ, ਹਕੀਕਤ, ਵਿਰਤਾਂਤ, ਵਿਆਖਿਆ, ਜ਼ਿਕਰ।
[बखान] सं० पु० व्याख्यान, कथन, हाल, वृत्तांत, व्याख्या, ज़िक्र।

بکھانڑا—[ਬਖਾਣ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਹਿਣਾ, ਕਥਨ ਕਰਨਾ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ।

[बखान-ना] क्रि॰ सक॰ कहना, कथन करना, बारंबार कहना।

بکھرنا—[ਬਿਖਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਖਿਲਰਨਾ, ਖਿੰਡਣਾ, ਡੁਲ੍ਹਣਾ, (ਬੀਜ, ਬੀਣਾ)।

[बिखर-ना] क्रि॰ अक॰ बिखर जाना, फैलना (बीजों आदि का), गिर कर बेतरतीबी से फैलना।

بکھل—[ਬੱਖਲ] ਇ. ਮਕਾਨ, ਹਾਤਾ।

[बखल] स्त्री॰ मकान, अहाता, आश्रय।

بکھیرنا—[ਬਖੇਰ-ਨਾ ਬਿਖੇਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖਿਲਾਰਨਾ, ਖਿੰਡਾਉਣਾ, ਸੁੱਟਣਾ, ਛੱਟਾ ਦੇਣਾ।

[बखेर-ना, बिखेर-ना] क्रि॰ सक॰ बिखराना, छिटकाना, छितराना, डालना, फैलाना, छिड़कना।

بکھیڑا—[ਬਖੇੜਾ] ਪੁ. ਝਮੇਲਾ, ਜੰਜਾਲ, ਝੰਜਟ, ਝਗੜਾ, ਟੰਟਾ, ਰੌਲਾ; ਦੰਗਾ, ਫ਼ਸਾਦ; ਤਕਰਾਰ।

[बखेड़ा] पु॰ उलझन, जंजाल, झंझट, झगड़ा; दंगा, फ़साद; तकरार।

بکّی—[ਬੁੱਕੀ] ਇ. ਮੁੱਕੀ, ਘਸੁੰਨ, ਹੂਰਾ।

[बुक्की] स्त्री॰ मुक्का, घूँसा।

بکّی—[ਬੱਕੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਕਵਾਸੀ, ਬਹੁਤ ਬਕਣ ਵਾਲਾ।

[बक्की] वि॰ पु॰ बकवासी, बहुत बकने वाला।

بگّا—[ਬੁੱਗਾ] ਵਿ. ਭੋਲਾ, ਮਸੂਮ; ਮੂਰਖ, ਬੇਵਕੂਫ; ਮੋਟਾ।

[बुग्गा] वि॰ भोला भाला, सौम्य; मूर्ख, बेवकूफ; मोटा।

بگاڑ—[ਬਿਗਾੜ] ਪੁ. ਵਿਗਾੜ, ਖਰਾਬੀ, ਨੁਕਸ; ਅਣਬਣ, ਵਿਰੋਧ, ਮਤਭੇਦ।

[बिगाड़] पु॰ खराबी, दोष; अनबन, झगड़ा, मतभेद।

بگاڑنا—[ਬਿਗਾੜਨ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿਗਾੜਨਾ, ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ, ਕੁਰਸਤੇ ਪਾਉਣਾ, ਕੁਰਾਹੇ ਲਾਉਣਾ, ਭੈੜੀ ਵਾਦੀ ਪਾਉਣਾ।

[बिगाड़-ना] क्रि॰ सक॰ बुरी हालत करना, खराब करना, कुमार्ग पर चलाना, पथभ्रष्ट करना, कुव्यसन लगाना।

بگاڑو—[ਬਿਗਾੜੂ] ਵਿ. ਵਿਗਾੜੂ, ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ; ਉਜਾੜੂ, ਖਾਊ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਆਦਮੀ; ਵੈਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[बिगाड़ू] वि॰ बिगाड़ने वाला, खराब करने वाला, व्यर्थ खर्च करने वाला, अपव्ययी; शत्रुता करने वाला।

بگٹٹ—[ਬਗ-ਟੁਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਰਪਟ, ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ (ਘੋੜੇ ਦਾ ਭੱਜਣਾ)।

[बग टुट] क्रि॰ वि॰ सरपट, बेलगाम हो कर (घोड़े का भागना)।

بگڑنا—[ਵਿਗੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿਗੜਨਾ, ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ; ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਣਾ; ਅਣ ਬਣ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਮੱਤ ਭੇਦ ਹੋਣਾ; ਬੁਰੀ ਵਾਦੀ ਪੈਣਾ।

[बिगड़-ना] क्रि॰ अक॰ खराब होना; कुमार्ग गामी होना; अन बन होना, मत भेद होना; बुरी आदत का शिकार होना।

بگل—[ਬਿਗਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਬਿਗਲ, ਤੁਰਮ, ਤੂਤੀ।

[बिगल] अंग॰ पु॰ एक प्रकार की अंग्रेजी ढंग की तुरही जो सैनिकों को इकट्ठा करने के लिए बजाई जाती है, बिगुल, नरसिंघा।

بگلا—[ਬਗਲਾ] ਪੁ. ਬਗਲਾ, ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੰਛੀ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਡੱਡੂਆਂ, ਮੱਛੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

[बग-ला] पु॰ श्वेत रंग का एक प्रसिद्ध पक्षी जो मछलियों आदि का शिकार करता है, बक, बगुला।

بگلا بھگت—[ਬਗ-ਲਾ ਭਗਤ] ਪੁ. ਪਖੰਡੀ, ਮੀਸਣਾ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਢਮੀਆ, ਬਗਲਾਭਗਤੀ ਠੱਗ, ਅਡੰਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[बग-ला भगत] पु॰ पाखंडी, छलिया, आडम्बर करने वाला।

بگولا—[ਵਿਗੁਲਾ, ਵਿਕੋਲਾ] ਪੁ. ਵਾਵਰੋਲਾ, ਹਵਾ ਦਾ ਚੱਕਰ।

[बिगूला, बगोला] पु॰ एक ही स्थान पर चक्कर काटने वाली आँधी या हवा, बवंडर।

بگھار—[ਬਘਾਰ] ਪੁ. ਘਿਉ ਜਾਂ ਤੇਲ ਦਾ ਤੜਕਾ, ਛੌਂਕ।

[बघार] पु॰ घी आदि का तड़का, छौंक।

بگھن—[ਵਿਘਨ] ਪੁ. ਰੋਕ, ਵਿਘਨ, ਰੁਕਾਵਟ।

[विघन] पु॰ रोक, अड़चन, बाधा, विघ्न।

بگھی—[ਬੱਘੀ] ਇ. ਦੋ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲੀ ਘੋੜਾ ਗੱਡੀ।

[बग्घी] स्त्री॰ दो पहियों की घोड़ा गाड़ी।

بگھیلا—[ਬਘੇਲਾ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਸ਼ੇਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ੇਰ।

[बघेला] पु॰ छोटा शेर, युवा शेर।

1 بل—[ਬਿਲ] ਪੁ. ਖੁੱਡ, ਰੁੱਡ, ਮੋਰੀ, ਘੁੱਰਨਾ।

[बिल] पु॰ सुराख, छेद, विवर, साँप आदि जीव जन्तुओं के रहने की छोटी तंग जगह, बाँबी।

2 بل—[ਬਿਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਰਕਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਪਰਚਾ, ਬਿੱਲ, ਹੁੰਡੀ; ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

[बिल] अंग॰ पु॰ पावने के हिसाब का परचा, हुण्डी; कानून का मसौदा जो स्वीकृति के लिए विधान सभा में प्रस्तुत होता है।

1 بل—[ਬਲ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਬਲਕਿ, ਸਗੋਂ ।
[बल] फा० अव्य० अपितु, प्रत्युत, बल्कि ।

2 بل—[ਬਲ] ਪੁ. ਲਪੇਟ ; ਵਲ ; ਵੱਟ ; ਵਿੰਗ ।
[बल] पु० चक्कर ; सिलवट ; शिकन ; बंकता, टेढ़ापन ।

—بلدار—[ਬਲਦਾਰ] ਵਿ. ਪੇਚਦਾਰ, ਵਲਦਾਰ ; ਮੁੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਟੇਢਾ, ਵਿੰਗਾ ।
[बलदार] वि० पेचीदा, उलझनदार ; टेढ़ा मेढ़ा ।

بلا—[ਬਲਾ] ਅਰ. ਇ. ਬਿਪਤਾ, ਮੁਸੀਬਤ ।
[बला] अर० स्त्री० विपत्ति, आपदा, मुसीबत ।

بلا سے—[ਬਲਾ-ਸੇ] ਅਵ. ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਮਾਰਿਆ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ।
[बला-से] अव्य० कुछ परवाह नहीं, कोई चिन्ता नहीं ।

—بلا کا—[ਬਲਾ-ਕਾ] ਵਿ. ਗ਼ਜ਼ਬ ਦਾ, ਬੇਓੜਕਾ, ਬੇਹੱਦ ; ਸਖ਼ਤ ।
[बला-का] वि० गज़ब का, कमाल का, बेहद ; सख़्त ।

—بلا کش—[ਬਲਾ-ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਫ਼ਤਾਂ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਦੁੱਖ ਸਹਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਖ਼ਤ ਜਾਨ ।
[बलाकश] फ़ा वि० कष्ट सहन करने वाला, कष्ट सहिष्णु ।

—بلا گردان—[ਬਲਾ-ਗਰਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੂਜੇ ਦੀ ਬਲਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ; ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ।
[बलागर्दां] फ़ा० वि० दूसरे की आपत्ति मोल लेने वाला, कुर्बान होने वाला; आपद्ग्रस्त ।

بلا—[ਬਿਲਾ] ਅਰ. ਬਗ਼ੈਰ, ਬਿਨਾ ।
[बिला] अव्य० बिना, बग़ैर ।

—بلا تامل—[ਬਿਲਾ ਤਅੱਮੁਲ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ, ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ; ਤੁਰਤ, ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ, ਤਾਬੜ ਤੋੜ ।
[बिला तअम्मुल] अर० क्रि० वि० अंधाधुंध, बिना सोचे समझे ; तुरन्त, तत्काल, झटपट ।

—بلا تحاشا—[ਬਿਲਾ ਤਹਾਸ਼ਾ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ, ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ।
[बिला तहाशा] अर० क्रि० वि० सरपट, बेतहाशा ।

—بلا تردد—[ਬਿਲਾ ਤਰੱਦੁਦ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ; ਵਿ. ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਬਿਨਾ ਫ਼ਿਕਰ ; ਨਿਸਚਿੰਤ ; ਅਣਵਾਹੀ (ਜ਼ਮੀਨ) ।
[बिला तरद्दुद] अर० क्रि० वि० ; वि० बेफ़िक्र, निश्चिन्त ; बिना किसी श्रम के ; वह ज़मीन जिसे जोता न गया हो ।

—بلا تصنع—[ਬਿਲਾ ਤਸੱਨੁਅ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਬਨਾਵਟ ਦੇ, ਬਿਨਾ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ; ਸਹੀ ਸਹੀ, ਠੀਕ ਠੀਕ ।
[बिला तसन्नुअ] अर० क्रि० वि० बिना किसी बनावट के, बिना किसी दिखावे के ; ठीक ठीक, सही सही ।

—بلا تکلف—[ਬਿਲਾ ਤਕੱਲੁਫ਼] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਨਾ ਉਚੇਚ, ਬੇਝਿਜਕ, ਨਿਰਸੰਕੋਚ ।
[बिला तकल्लुफ़] अर० क्रि० वि० निस्संकोच, बिना झिझक के ।

—بلا توقف—[ਬਿਲਾ ਤਵੱਕੁਫ਼] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫ਼ੌਰਨ, ਤੁਰਤ, ਝਟਪਟ, ਛੇਤੀ ਨਾਲ ; ਬਗ਼ੈਰ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ।
[बिला तवक्कुफ़] अर० क्रि० वि० तुरन्त, तत्काल, झटपट, शीघ्रता से ; बिना सोचे समझे ।

—بلا ریب—[ਬਿਲਾ ਰੈਬ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬੇਸ਼ੁਬ੍ਹਾ, ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ, ਸ਼ੱਕ ਰਹਿਤ ।
[बिला-रैब] अर० क्रि० वि० निस्संदेह, निःशङ्क रूप से, ठीक ठीक ।

—بلا شرط—[ਬਿਲਾ ਸ਼ਰ-ਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸ਼ਰਤ ਬਗ਼ੈਰ, ਪਾਬੰਦੀ ਬਿਨਾ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰ ਦੇ ।
[बिला शर-त] अर० क्रि० वि० शर्त के बिना, बिना किसी बंधन के, बिना किसी इक़रार के ।

—بلا شک—[ਬਿਲਾ-ਸ਼ਕ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬੇਸ਼ੁਬ੍ਹਾ ।
[बिला-शक] अर० क्रि० वि० निस्संदेह, बेशक ।

—بلا ناغہ—[ਬਿਲਾ ਨਾਗ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੋਜ਼, ਨਿਤ, ਲਗਾਤਾਰ, ਰੋਜ਼ ਦੇ ਰੋਜ਼, ਦਿਨ ਪਰ ਦਿਨ ।
[बिला नाग़ा] फ़ा० क्रि० वि० रोज़, नित्य, लगातार, प्रतिदिन ।

—بلا واسطہ—[ਬਿਲਾ ਵਾਸਿਤਾ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਵਸੀਲੇ, ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਬਿਨਾ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਅਕਾਰਥ ; ਬੇ ਮਤਲਬ ਹੋ ਕੇ, ਬੇਗ਼ਰਜ਼ ਹੋ ਕੇ ।
[बिला वासितः] अर० क्रि० वि० बिना किसी साधन के, सीधे ; अकारण ; निस्स्वार्थ भाव से, बिना मतलब के ।

—بلا وجہ—[ਬਿਲਾ ਵਜਹ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਨਾ ਵਜ੍ਹਾ, ਅਕਾਰਣ, ਬੇਸਬੱਬ ; ਨਾਹੱਕ, ਖਾਹ ਮਖਾਹ ।
[बिला वजः] अर० क्रि० वि० अकारण, बिना किसी हेतु के ; बेजा, नाहक़ ।

بلا—[ਬੱਲਾ] ਪੁ. ਗੇਂਦ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਫੱਟੀ, ਬੈਟ ।
[बल्ला] पु० गेंद के साथ खेलने का लकड़ी का डंडा, बैट ।

1 بلا—[ਬਿੱਲਾ] ਪੁ. ਨਰ ਬਿੱਲੀ, ਬਿੱਲਾ ।
[बिल्ला] पु० नर बिल्ली, नर बिलाव ।

2 بلا—[ਬਿੱਲਾ] ਪੁ. ਨਿਸ਼ਾਨ, ਤਗ਼ਮਾ, ਤਮਗ਼ਾ ।
[बिल्ला] पु० निशान, तमग़ा, बैज ।

بلا بوقفا—[ਬਲਾ ਵੁਕ਼ੂਫ਼ਾ] ਵਿ. ਬੇਹੂਦਾ, ਆਮਕ਼ਮ, ਮੂਰਖ, ਉਜੱਡ ; ਬਦਸ਼ਕਲ, ਭੱਦਾ ।

[बला बोग़मा] पु० बेहूदा, असभ्य, मसखरा, बदसूरत; कुरूप, भद्दा।

بلپ — [ਬਿਲਾਪ] ਪੁ. ਵਿਰਲਾਪ, ਰੁਦਨ, ਮਾਤਮ।

[बिलाप] पु० विलाप, रोकर दुःख प्रकट करने का भाव, रुदन।

بلا چٹ — [ਬਲਾ ਚਟ] ਵਿ. ਅਲੱਮ ਗਲੱਮ ਖਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸਰਬ ਭੱਖੀ, ਪੇਟੂ, ਭੁੱਖੜ।

[बलाचट] वि० भक्ष्य-अभक्ष्य सब खा जाने वाला, सर्वभक्षी, पेटू।

بلاد — [ਬਲਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਲਦ: ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬੇ, ਦੇਸ਼; ਸੂਬੇ, ਪ੍ਰਾਂਤ।

[बलाद] अर० पु० बलद: का बहुवचन, नगर, कस्बे, शहर; देश, प्रान्त।

بلادت — [ਬਲਾਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਬੁੱਧ ਖੁੰਢਾ, ਕੁੰਦ ਜ਼ਿਹਨੀ।

[बलादत] अर० स्त्री० बुद्धि के कुण्ठित होने का भाव, मंद प्रतिभा, कुंद ज़िहनी।

بلاذر - بلاذُر — [ਬਲਾਜ਼ੁਰ, ਬਲਾਜ਼ੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਿਲਾਵਾਂ।

[बलाज़ुर, बलाज़ुर] अर० पु० भिलावाँ।

بلاس — [ਬਿਲਾਸ] ਪੁ. ਮੌਜ, ਅਨੰਦ ਭੋਗ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ।

[बिलास] पु० मनो विनोद, आनन्द मंगल, सुखोपभोग, भोग विलास, रंगरलियाँ।

بلاع — [ਬੱਲਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਹਲਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਪੇਟੂ।

[बल्लाअ] अर० पु० अधिक खाने वाला, पेटू।

بلاغ — [ਬਲਾਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ, ਪਹੁੰਚ।

[बलाग़] अर० पु० पहुँचाने का भाव, पहुंच।

بلاغت — [ਬਲਾਗ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਰਣਨਕਲਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ, ਮੌਕਾ ਸਿਰ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਅਲੰਕਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ।

[बलाग़त] अर० स्त्री० वर्णन कला की सम्पूर्णता, यथोचित कथन, अवसरोचित बात कहने या करने का भाव; अलंकार शास्त्र।

بلاق - بلاک — [ਬੁਲਾਕ, ਬੁਲਾਕ] ਤੁਰ. ਇ. ਪੁ. ਨੱਕ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।

[बुलाक़, बुलाक] तुर० स्त्री० पु० नाक का एक आभूषण।

بلانا — [ਬੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਅਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ, ਬੁਲਾਉਣਾ, ਹਾਕ ਮਾਰਨਾ, ਸੱਦਣਾ।

[बुलाना] क्रि० सक० दूर स्थित व्यक्ति को अपने पास आने के लिये कहना, आवाज़ देना, पुकारना।

بلاوا — [ਬੁਲਾਵਾ] ਪੁ. ਸੱਦਾ, ਸੱਦ, ਨਿਉਂਦਾ, ਨਿਉਂਤਾ, ਸੱਦਣ, ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ; ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਆਦਮੀ।

[बुलावा] पु० निमन्त्रण, आमन्त्रण, बुलाने की क्रिया या भाव; बुलाने के लिए भेजा जाने वाला व्यक्ति।

بلب — [ਬ-ਲਬ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਤੇ; ਕੰਢੇ ਤੇ।

[ब-लब] फ़ा० क्रि० वि० होंठों पर; किनारे पर।

بلبل — [ਬੁਲ-ਬੁਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਛੀ, ਬੁਲਬੁਲ।

[बुल-बुल] फ़ा० स्त्री० पु० एक प्रसिद्ध चिड़िया, गोबत्सक।

بلبلا — [ਬੁਲ-ਬੁਲਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਣਿਆ ਬਲੂਲਾ, ਬੁਲਬੁਲਾ।

[बुल-बुला] पु० पानी का बुदबुदा।

بلبلانا — [ਬਲ-ਬਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਊਠ ਦਾ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਰਿੰਗ ਕੱਢਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਪੀਲੇ ਹੋਣਾ।

[बल-बलाना] क्रि० अक० ऊंट का बोलना; क्रोध में लाल पीले होना।

بلبلانا — [ਬਿਲ-ਬਿਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੋਣਾ, ਵਿਲਕਣਾ, ਭੁੱਸ-ਕਣਾ, ਕੁਸਕਣਾ; ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ; ਇੱਛਾਵਾਨ ਹੋਣਾ।

[बिल-बिलाना] क्रि० अक० रोना, सिसकियाँ भरना; बेचैन होना; इच्छुक होना।

بلبلانا — [ਬੁਲ-ਬੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੁਲਬੁਲੇ ਛੱਡਣਾ, ਖ਼ਮੀਰ ਉੱਠਣਾ, ਖੱਟਾ ਹੋਣਾ।

[बुल-बुलाना] क्रि० अक० बुलबुले छोड़ना, बुदबुदाना, ख़मीर उठना, खट्टा होना।

بلٹی — [ਬਿਲ-ਟੀ] ਅੰਗ. ਇ. ਰੇਲ ਜਾਂ ਮੋਟਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰਸੀਦ, ਬਿਲਟੀ।

[बिल-टी] अंग० स्त्री० रेल अथवा मोटर द्वारा भेजे जाने वाले माल की रसीद।

بلد — [ਬਲਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬਾ।

[बलद] अर० पु० नगर, कस्बा, शहर।

بلدہ — [ਬਲਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬਾ, ਨਗਰ।

[बलद:] अर० पु० शहर, कस्बा, नगर।

بلدیہ — [ਬਲਦਿਯ:] ਅਰ. ਇ. ਨਗਰ ਸਭਾ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ।

[बलदिय:] अर० स्त्री० नगर पालिका, नगर सभा, म्यूनिसपल कमेटी।

بلسنا — [ਬਿਲਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਕ. ਸੁਖ ਪਾਉਣਾ; ਵਰਤਣਾ, ਕੰਮ ਕੱਢਣਾ।

[बिलस-ना] क्रि० अक० सक० सुख प्राप्त करना; उपयोग में लाना, काम निकालना।

بلشت - بلس—[ਬਿਲਸ, ਬਿਲਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਿੱਠ।

[बिलस, बिलिश्-त] फ़ा॰ स्त्री॰ अंगूठे और कनिष्ठिका को लम्बे बल फैलाने से जो फ़ासला होता है वह बिलिश्त कहलाता है, बित्ता।

بلغاء—[ਬੁਲਗ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਲੀਗ਼ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੱਲ ਜਾਂ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਖ਼ੁਸ਼ਬਿਆਨ।

[बुलग़ाअ] अर॰ पु॰ बलीग़ का बहुवचन, अवसरोचित बातचीत करने वाले, अलंकृत भाषा में बातचीत करने वाले।

بلغم—[ਬਲ-ਗ਼ਮ] ਅਰ. ਇ. ਕਫ਼, ਸੰਘਾਰ, ਬਲਗ਼ਮ।

[बल-ग़म] अर॰ स्त्री॰ कफ़, श्लेष्मा, खंखार।

—بلغمی—[ਬਲ-ਗ਼ਮੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਲਗ਼ਮ ਦਾ, ਬਲਗ਼ਮ ਸਬੰਧੀ, ਬਲਗ਼ਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[बल-ग़मी] फ़ा॰ वि॰ कफ़ युक्त, बलग़म वाला, बलग़म से सम्बन्धित।

بلقیس—[ਬਿਲ-ਕ਼ੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਹਿਰ ਸਬਾ ਦੀ ਮਲਕਾ ਜੋ ੯੫੦ ਈ. ਪੂ. ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਸੀ।

[बिल-क़ीस] अर॰ स्त्री॰ शहर सबा की मलिका जो ९५० ई॰ पू॰ में हज़रत सुलेमान के साथ ब्याही गई थी।

بلک—[ਬਿਲਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੁਹਫ਼ਾ, ਸੁਗਾਤ, ਡਾਲੀ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ।

[बिलक] फ़ा॰ पु॰ उपहार, नज़राना, सौग़ात, डाली, भेंट।

بلک—[ਬਿਲਿਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜਾਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫੜਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[बिलिक] फ़ा॰ पु॰ किसी चीज़ को हाथ अथवा अंगुलियों से पकड़ने का भाव।

بلک—[ਬਿਲ-ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗ, ਚੰਗਿਆੜ, ਚੰਗਿਆੜੀ, ਚੰਗਿਆੜਾ।

[बिल-क] फ़ा॰ पु॰ अग्नि, अंगार, अग्निशिखा, स्फुलिंग।

بلکانا—[ਬਿਲ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੁਆਉਣਾ, ਬੇਚੈਨ ਕਰਨਾ।

[बिल-काना] क्रि॰ सक॰ रुलाना; बेचैन करना।

بلکنا—[ਬਿਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਿਲਕਣਾ, ਰੋਣਾ, ਸੁਸਕਣਾ, ਡੁਸਕਣਾ।

[बिलक-ना] क्रि॰ अक॰ दुःख से तंग आ कर रोना, बिलखना, सिसकना।

بلکہ—[ਬਲ-ਕਿ] ਅਵ. ਸਗੋਂ, ਬਲਕਿ, ਬਲਕਿ।

[बल-कि] अव्य॰ अपितु, प्रत्युत।

بلّا—[ਬਿਲੱਲਾ] ਵਿ. ਮੂਰਖ, ਕਮਲਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼, ਕੁਚੱਜਾ, ਅਨਾੜੀ, ਬੁਰੇਥਾ।

[बिलल्ला] वि॰ मूर्ख, बेवक़ूफ़, बेहूदा, असभ्य, अनाड़ी, अशिष्ट।

بلم—[ਬਲਮ] ਪੁ. ਪਤੀ, ਖ਼ਸਮ, ਮਾਲਕ, ਕੰਤ, ਸ਼ੌਹ; ਪਿਆਰਾ, ਪ੍ਰੇਮੀ।

[बलम] पु॰ पति, स्वामी, कान्त, प्रेमी, प्रियतम।

بلم—[ਬੱਲਮ] ਵਿ. ਬਰਛਾ, ਬਰਛਾ, ਭਾਲਾ।

[बल्लम] स्त्री॰ भाला, बरछा, बरछी।

—بلم بردار—[ਬੱਲਮ-ਬਰਦਾਰ] ਵਿ. ਪ. ਨੇਜ਼ਾ ਬਰਦਾਰ, ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਆਦਮੀ।

[बल्लम-बार] वि॰ पु॰ भाला पकड़ने वाला, बरछा चलाने वाला।

بلما—[ਬਲ-ਮਾ] ਪੁ. ਮਾਲਕ, ਖ਼ਸਮ, ਪਤੀ।

[बल-मा] पु॰ पति, स्वामी, कान्त।

بلنا—[ਬਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਲਣਾ, ਜਲਣਾ, ਮਚਣਾ; ਚਮਕਣਾ, ਰੌਸ਼ਨ ਹੋਣਾ।

[बल-ना] क्रि॰ अक॰ जलना, प्रज्वलित होना, दहकना; प्रकाशित होना, रोशन होना।

بلند—[ਬੁਲੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਚਾ, ਮਹਾਨ; ਸ਼ਰੀਫ਼, ਲੰਮਾ।

[बुलंद] फ़ा॰ वि॰ ऊँचा, महान्; लम्बा।

—بلند آواز—[ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ, ਉੱਚੇ ਬੋਲ ਵਾਲਾ।

[बुलंद आवाज़] फ़ा॰ वि॰ ऊँची आवाज़ वाला, ऊँचे स्वर वाला।

—بلند پرواز—[ਬੁਲੰਦ ਪਰ-ਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉੱਚਾ ਉੱਡਣ ਵਾਲਾ; ਉੱਚੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਾਲਾ, ਉੱਚੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ।

[बुलंद पर-वाज़] फ़ा॰ वि॰ ऊँचा उड़ने वाला; ऊँचे विचारों वाला; ऊँची कल्पना वाला।

—بلند حوصلہ—[ਬੁਲੰਦ ਹੌਂ-ਸਲ਼:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਿੰਮਤ ਵਾਲਾ, ਉੱਚੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਾਲਾ; ਬਹਾਦਰ, ਦਲੇਰ; ਸਖੀ।

[बुलंद हौ-सल:] फ़ा॰ वि॰ साहसी, उत्साही, दिल रखने वाला; बहादुर, दलेर; उदार चित्त।

—بلند نظر—[ਬੁਲੰਦ ਨ-ਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਵੱਡੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਾਲਾ, ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[बुलंद न-ज़र] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बड़े हौसले वाला, अपनी शक्ति से बढ़ कर काम करने वाला।

—بلندی—[ਬੁਲੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਚਾਈ, ਉਚਿਆਈ, ਬਲੰਦੀ।

[बुलंदी] फ़ा॰ स्त्री॰ ऊँचाई, उच्चता, बलंदी।

بلکنا—[ਬਿਲੱਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਕ. ਕੁੱਦਣਾ, ਲਟਕਣਾ, ਉੱਛਲ ਕੇ ਫੜਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਨੂੰ ਉਛਲਣਾ, ਫੜਨਾ; ਜਾਂ ਫੋਲਣਾ।

[बिलंग-ना] क्रि० अक० सक० कूदना, लटकना, कूद कर पकड़ना; या खोदना।

بلکنی—[ਬਿੱਲਕ-ਣੀ, ਬਿਲੰਗ-ਣੀ] ਇ. ਟੰਗਣਾ, ਲਟਕਣ, ਕਪੜੇ ਆਦਿ ਟੰਗਣ ਵਾਲੀ ਡੋਰੀ।

[बिलंग-नी, बिलंग-नी] स्त्री० लटकन, कपड़े आदि लटकाने की डोरी।

بلنی—[ਬਲ-ਣੀ] ਇ. ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਲਕਾਂ ਝੜਦੀਆਂ ਹਨ।

[बल-नी] स्त्री० आंखों का एक रोग जिसमें पलकें झड़ने लगती हैं।

بلوہ - بلوا—[ਬਲ-ਵਹ - ਬਲ-ਵਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੁਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾਈ, ਹੰਗਾਮਾ, ਦੰਗਾ, ਫ਼ਸਾਦ।

[बल-वः - बल-वा] फ़ा० पु० बहुत से मनुष्यों की परस्पर लड़ाई, दंगा, फ़साद।

بلوائے عام—[ਬਲਵਾ ਏ ਆਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਮ ਫ਼ਸਾਦ, ਬਹੁਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ।

[बल-वा ए आम] फ़ा० पु० आम फ़साद, बहुत से लोगों की परस्पर लड़ाई।

بلوان—[ਬਲ-ਵਾਨ] ਵਿ. ਬਲਵਾਨ, ਤਗੜਾ, ਜ਼ੋਰ ਵਾਲਾ, ਤਾਕਤ-ਵਰ, ਬਲੀ।

[बल-वान] वि० ताकतवर, शक्तिशाली, बल शाली।

بلوٹا—[ਬਿਲੋਟਾ] ਪੁ. ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਬਲੂੰਗੜਾ, ਬਲੂੰਗੜਾ।

[बिलौटा] पु० बिल्ली का बच्चा।

بلور - بلوّر—[ਬੱਲੌਰ, ਬਿਲੂਰ, ਬਲੌਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਬਹੁਤ ਮੋਟੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

[बल्लौर, बिलूर, बलौर] अर० पु० एक प्रकार का शीशा जो बहुत मोटा होता है।

بلورنا—[ਬਿਲੂਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝਰੀਟ ਦੇਣਾ, ਝਰੀਟ ਮਾਰਨਾ।

[बिलूर-ना] क्रि० सक० खरोंच मारना, खरोंचना।

بلوری—[ਬਿਲੌਰੀ] ਵਿ. ਬਿਲੌਰ ਦਾ, ਬਿਲੌਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

[बिलौरी] वि० बिल्लौर का, बिल्लौर से संबन्धित।

بلوریں—[ਬਿਲੌਰੀਂ, ਬਿੱਲੂਰੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਲੌਰ ਦਾ, ਬਲੌਰ ਸੰਬੰਧੀ, ਬਲੌਰੀ।

[बिलौरीं, बिल्लूरीं] फ़ा० वि० बिल्लौर का, बिल्लौर संबन्धी, बिल्लौर जैसा।

بلوط—[ਬੱਲੂਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਰਖ਼ਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਸੁਪਾਰੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[बल्लूत] अर० पु० एक प्रकार का वृक्ष जिसको सीता सुपारी भी कहते हैं।

بلوغ—[ਬੁਲੂਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਗਭਰੂਪਣ, ਮੁਟਿਆਰਪਣ, ਜਵਾਨੀ, ਕਮਾਲ।

[बुलूग़] अर० पु० युवावस्था, जवानी, तरुणाई; वय तक पहुँचने का भाव।

بلوغت—[ਬੁਲੂਗ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਗਭਰੂਪਣ, ਮੁਟਿਆਰਪਣ, ਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ, ਜਵਾਨੀ, ਬਾਲਪਣ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਅਵਸਥਾ, ਵਿਆਹ ਜੋਗ ਉਮਰ।

[बुलूग़त] अर० स्त्री० युवावस्था, यौवन, युवावस्था को प्राप्त करने का भाव, विवाह योग्य अवस्था, तरुणाई।

بلوغیت—[ਬੁਲੂਗ਼ੀਯਤ] ਇ. ਗਭਰੂਪਣ ਜਾਂ ਮੁਟਿਆਰਪਣੇ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੁੰਡੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮਰ।

[बुलूग़ीयत] स्त्री० युवावस्था को प्राप्त होने का भाव, जीवन साथी प्राप्त होने की आयु, तरुणाई।

بلوں بلوں—[ਬਿਲੂੰ ਬਿਲੂੰ] ਇ. ਰੂੰ ਰੂੰ, ਰੀਂ ਰੀਂ।

[बिलूं बिलूं] स्त्री० रोने का भाव, रीं रीं।

بلونا—[ਬਿਲੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੱਥਣਾ, ਰਿੜਕਣਾ, ਹਿਲਾਉਣਾ।

[बिलोना] क्रि० सक० मथना, मन्थन करना, बिलोड़ना।

بلونت—[ਬਲ-ਵੰਤ] ਵਿ. ਬਲਵਾਨ, ਬਲਵਾਲਾ, ਬਲੀ, ਸ਼ਕਤੀ-ਵਾਨ।

[बल-वंत] वि० बलवान, बलशाली, शक्तिमान।

بلی—[ਬੱਲੀ] ਇ. ਵੰਝ, ਲੰਮਾ ਬਾਂਸ, ਡੰਗੀ, ਚੋਬ।

[बल्ली] स्त्री० लम्बा बाँस, चोब।

بلی—[ਬਿੱਲੀ] ਇ. ਬਿੱਲੀ, ਮਾਣੋ।

[बिल्ली] स्त्री० एक प्रसिद्ध जानवर, बिडाली, बिलारी।

بلے—[ਬਲੇ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਹਾਂ, ਆਹੋ, ਹਾਂ-ਜੀ।

[बले] फ़ा० अव्य० हाँ।

بلیات—[ਬਲੀਆਤ] ਅਰ. ਇ. بلیہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਲਾਵਾਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ।

[बलीयात] अर० स्त्री० بلیہ का बहुवचन, बलाएं, मुसीबतें, दैवी आपत्तियां।

بلید—[ਬਲੀਦ] ਵਿ. ਪੁ. ਭੋਲਾ, ਸਾਦਾ; ਮੂਰਖ, ਬੁੱਧੂ।

[बलीद] वि० पु० भोला, सीधा सादा; मूर्ख, बुद्धू।

بلیغ—[ਬਲੀਗ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਚੰਗਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ, ਖ਼ੁਸ਼ ਬਿਆਨ, ਸੁਵਕਤਾ।

[बलीग़] अर० वि० अच्छा बोलने वाला, सुवक्ता, सुभाषी।

بلیلہ—[ਬਲੇਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੇੜਾ।

[बलेल:] फ़ा० पु० बहेड़ा।

بلینڈا—[ਬਲੇਂਡਾ] ਪੁ. ਛੱਤ ਦੀ ਕੜੀ, ਛੱਪਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬਾਂਸ।

[बलेंडा] पु० छत की कड़ी, छप्पर का बड़ा बांस।

بلیہ—[ਬਲੀਯ:] ਅਰ. ਇ. ਬਲਾ।

[बलीय:] अर० स्त्री० बला।

[1]بم—[ਬਮ] ਇ. ਬੱਘੀ ਜਾਂ ਟਾਂਗੇ ਦਾ ਬਾਂਸ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੋੜਾ ਜੋਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[बम] स्त्री० बग्घी अथवा टांगे का वह बांस जिस के साथ घोड़ा जुता होता है।

[2]بم—[ਬਮ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਬੰਬ, ਫੱਟ ਕਰਕੇ ਉੱਡਣ ਜਾਂ ਧਮਾਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੋਲਾ।

[बम] अंग० पु० विस्फोटक पदार्थों का वह गोला जो गिरने पर बड़े वेग से फटता है।

بیمان—[ਬਿਮਾਨ] ਪੁ. ਬਬਾਨ, ਉੱਡਣ ਖਟੋਲਾ; ਗੁਬਾਰਾ; ਮਰੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਜੀ ਹੋਈ ਅਰਥੀ।

[बिमान] पु० विमान, उड़न खटोला; गुब्बारा; मरे हुए वृद्ध मनुष्य की अर्थी जो धूमधाम से निकाली जाती है।

بمبو—[ਬੰਬੂ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਬਾਂਸ, ਬੰਬ (ਟਾਂਗੇ ਆਦਿ ਦਾ); ਹੁੱਕਾ ਪੀਣ ਦੀ ਨਲਕੀ।

[बम्बू] अंग० पु० बांस, बम (टांगे आदि का); हुक्का पीने की नलकी।

بمجرد—[ਬ-ਮੁਜੱਰਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ.ਵਿ. ਫ਼ੌਰਨ, ਤੁਰਤ, ਝਟਪਟ।

[बमुजर्रद] फ़ा० अर० क्रि० वि० तुरन्त, तत्काल, झटपट।

بمع—[ਬਮ-ਅ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਮੇਤ, ਸਣੇ।

[बमअ:] फ़ा० क्रि० वि० सहित, समेत।

بمعنی—[ਬਮ-ਅਨੀ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ, ਅਰਥਾਤ, ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ; ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ।

[बमअनी] फ़ा० क्रि० वि० अर्थात्, भाव यह कि, मतलब यह कि; अर्थों में।

بمقتضائے—[ਬਮੁਕ਼-ਤਜ਼ਾਏ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ; ਇਸ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਮਜਬੂਰੀ ਤੋਂ, ਇਸ ਕਾਰਨ।

[बमुक़-तज़ाए] फ़ा० अर० क्रि० वि० आवश्यकता अनुसार; इस करके, इस कारण से, इस हेतु से।

بمنزلہ—[ਬਮਨ-ਜ਼ਿਲ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਥਾਂ ਤੇ, ਦਰਜੇ ਤੇ, ਬਜਾਏ।

[ब-मन-ज़िल:] फ़ा० क्रि० वि० स्थान पर, दर्जे पर, बजाय।

بموجب—[ਬਮੂਜਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੂਜਬ, ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਤਾਬਕ।

[बमूजब] फ़ा० अर० क्रि० वि० अनुसार, मुताबिक।

بن—[ਬਨ] ਪੁ. ਜੰਗਲ, ਬਾਰ, ਬਣ।

[बन] पु० जंगल, अरण्य, वन।

[1]بن—[ਬਿਨ] ਅਵ. ਬਿਨਾ, ਬਗ਼ੈਰ, ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ।

[बिन] अव्य० बिना, बग़ैर, न होने पर।

[2]بن—[ਬਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁੱਤਰ, ਪੁੱਤ।

[बिन] अर० पु० पुत्र, सुत।

[1]بن—[ਬੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਹਵੇ ਦੇ ਬੀ; ਕਾਫ਼ੀ (Coffee)

[बुन] अर० पु० कहवे के बीज; काफ़ी (Coffee)

[2]بن—[ਬੁਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੀਂਹ, ਬੁਨਿਆਦ, ਜੜ੍ਹ, ਮੁੱਢ; ਬੂਟਾ।

[बुन] फ़ा० स्त्री० बुनियाद, नींव, जड़, मूल, आरम्भ; पेड़।

بنا—[ਬੰਨਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜ, ਕੰਧਾਂ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਰਾਜਗੀਰ, ਉਸਾਰੀਆ।

[बन्ना] अर० पु० राज, राजगीर, दीवारों की चिनाई करने वाला व्यक्ति, थवई।

[1]بنا—[ਬਿਨਾ] ਅਵ. ਬਾਝੋਂ, ਬਗ਼ੈਰ, ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ।

[बिना] अव्य० बग़ैर, छोड़ कर, न होने पर।

[2]بنا—[ਬਿਨਾ] ਅਰ. ਇ. ਨੀਂਹ, ਬੁਨਿਆਦ; ਜੜ੍ਹ; ਕਾਰਨ; ਮੁੱਢ।

[बिना] अर० स्त्री० नींव, जड़; कारण, हेतु; मूल।

بنابریں—[ਬਿਨਾਬਰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ ਇਸ ਤੇ, ਇਸ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਸਬਬ।

[बिनाबर] फ़ा० अव्य० इस आधार पर, इस कारण से, इस हेतु से।

[1]بنات—[ਬਨਾਤ] ਅਰ. ਇ. بنت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਲੜਕੀਆਂ, ਕੁੜੀਆਂ, ਧੀਆਂ।

[बनात] अर० स्त्री० بنت का बहुवचन, कन्याएँ, लड़कियाँ, बेटियाँ।

[2]بنات—[ਬਨਾਤ] ਇ. ਇਕ ਊਨੀ ਕਪੜਾ, ਬਨਾਤ।

[बनात] स्त्री० एक प्रकार का ऊनी कपड़ा।

بنات النعش—[ਬਨਾਤੁੱਨ-ਅ-ਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਸਤ ਰਿਖੀ, ਸੱਤਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਝੁਮਕਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਲੰਘ ਪੀੜ੍ਹਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[बनातुन्न-अ़-श] अर० स्त्री० सात तारों का समूह, सप्तर्षि मंडल।

بناتی—[ਬਨਾਤੀ] ਵਿ. ਬਨਾਤ ਦਾ, ਬਨਾਤ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਨਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।
[बनाती] वि० बनात का, बनात का बना हुआ, बनात से सम्बन्धित।

بنا ٹھنا—[ਬਣਾ ਠਣਾ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਣਿਆ ਠਣਿਆ, ਸਜਿਆ ਫਬਿਆ, ਠੀਕ ਠਾਕ, ਦਰੁਸਤ, ਫਿਟਨ।
[बना ठना] वि० क्रि० वि० सजा हुआ, ठीक ठाक, दुरुस्त।

بنادر—[ਬਨਾਦਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. بندر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ।
[बनादिर] अर० पु० بندر का बहुवचन, बन्दरगाहें।

بنارس—[ਬਨਾਰਸ] ਪੁ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[बनारस] पु० उत्तर प्रदेश का प्रसिद्ध नगर जिसे 'काशी' भी कहते हैं। यह हिन्दुओं का एक प्रसिद्ध तीर्थ है।

—بنارسی—[ਬਨਾਰਸੀ] ਵਿ. ਬਨਾਰਸ ਦਾ, ਬਨਾਰਸ ਸਬੰਧੀ।
[बनारसी] वि० बनारस का, बनारस सम्बन्धी।

—بنارسی ٹھگ—[ਬਨਾਰਸੀ ਠਗ] ਪੁ. ਪੱਕਾ ਠੱਗ, ਵੱਡਾ ਠੱਗ।
[बनारसी ठग] पु० पक्का ठग, बड़ा ठग।

—بنارسی ساڑھی—[ਬਨਾਰਸੀ ਸਾੜ੍ਹੀ] ਇ. ਤਿੱਲੇ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੀ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸਾੜ੍ਹੀ।
[बनारसी साड़ी] स्त्री० तिल्ले और रेशम की बनारस की बनी हुई साड़ी।

بناسپتی—[ਬਨਾਸਪਤੀ] ਇ. ਵਿ. ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਗਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਵਸਤੂ; ਬਨਾਸਪਤੀ ਦਾ, ਬਨਾਸਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।
[बनास्पति] स्त्री० वि० जड़ी बूटी, वृक्ष पौधे आदि; वनस्पति का, वनस्पति से सम्बन्धित।

بنا گوش—[ਬੁਨਾਗੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਨਰਮ ਹਿੱਸਾ।
[बुनागोश] फ़ा० पु० कान का सब से नीचे का कोमल भाग, कर्ण लता।

بنام—[ਬਨਾਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇ ਨਾਂ, ਵਲ, ਅੱਗੇ, ਲੇਖੇ।
[बनाम] फ़ा० क्रि० वि० के नाम, ओर, आगे, प्रति।

بنان—[ਬਨਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰੇ, ਪੋਟੇ।
[बनान] फ़ा० पु० उँगलियों के अग्रभाग, पोटे।

بنانا—[ਬਨਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਣਾਉਣਾ, ਘੜਨਾ, ਠੀਕ ਕਰਨਾ, ਸਜਾਉਣਾ, ਰਚਾਉਣਾ; ਉਸਾਰਨਾ; ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ; ਹਾਸਾ ਉਡਾਣਾ; ਦੌਲਤ ਮੰਦ ਕਰਨਾ।
[बनाना] क्रि० सक० रचना, अस्तित्व में लाना, तैयार करना, सजाना; निर्माण करना; शिकार को साफ़ करना; मूर्ख बनाना; कोई विशेष पद अथवा शक्ति दे कर मालामाल करना।

بناوٹ—[ਬਨਾਵਟ] ਇ. ਬਣਾਵਟ, ਘਾੜਤ।
[बनावट] स्त्री० गढ़न, रचना, ढाँचा।

—بناوٹی—[ਬਨਾਵਟੀ] ਵਿ. ਬਣੌਟੀ, ਨਕਲੀ, ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ।
[बनावटी] वि० कृत्रिम, नकली, जो कुदरती न हो।

بناؤ—[ਬਨਾਓ] ਪੁ. ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸਜਾਵਟ, ਬਣਾਉ।
[बनाओ] पु० बनाव, सजावट, सिंगार।

—بناؤ سنگار—[ਬਨਾਓ ਸਿੰਗਾਰ] ਪੁ. ਸਜਾਵਟ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ।
[बनाओ सिंगार] पु० सजावट, शृंगार, बनाव सिंगार।

بنائے دعویٰ—[ਬਿਨਾਏ ਦਾਅਵਾ] ਅਰ. ਇ. ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਬਿਨਾ, ਇਸਤਗਾਸੇ ਜਾਂ ਨਾਲਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ।
[बिनाए दअ़-वा] अर० स्त्री० दावे का कारण, अभियोग का आधार।

بنت—[ਬਿਨ-ਤ] ਅਰ. ਇ. ਲੜਕੀ, ਧੀ, ਪੁੱਤਰੀ, ਬੇਟੀ।
[बिन-त] अर० स्त्री० लड़की, कन्या, पुत्री, बेटी।

—بنت العنب—[ਬਿਨ-ਤੁਲ ਇ'ਨਬ] ਅਰ. ਇ. ਅੰਗੂਰ ਦੀ ਧੀ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਰਾਬ, ਦਾਰੂ।
[बिन-तुल 'इनब] अर० स्त्री० अंगूर की बेटी अर्थात् शराब, मदिरा।

بنج—[ਬਨਜ] ਪੁ. ਵਣਜ, ਵਪਾਰ, ਸੌਦਾਗਰੀ।
[बनज] पु० वाणिज्य, व्यापार, सौदागरी।

بنجارا—[ਬਨ-ਜਾਰਾ] ਪੁ. ਵਣਜਾਰਾ, ਵਪਾਰੀ, ਸੌਦਾਗਰ।
[बन-जारा] पु० बनजारा, व्यापारी, सौदागर।

—بنجاری—[ਬਨ-ਜਾਰੀ] ਇ. ਵਣਜਾਰੇ ਦੀ ਪਤਨੀ; ਸੌਦਾਗਰੀ, ਤਜਾਰਤ।
[बन-जारी] स्त्री० बनजारे की पत्नी; सौदागरी, व्यापार।

بنجر—[ਬੰਜਰ] ਪੁ. ਅਣਵਾਹ ਭੋਂ, ਅਣਵਾਹੀ ਜ਼ਮੀਨ; ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ, ਜੰਗਲ।
[बंजर] पु० वह ज़मीन जो जुती न हो, परती भूमि; वह ज़मीन जो खेती के योग्य नहीं, जंगल, ऊसर।

—بنجر جدید—[ਬੰਜਰ ਜਦੀਦ] ਪੁ. ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਕੋਈ ਖੇਤੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਸਲਦਾਰ ਦਰਖ਼ਤ ਹੀ ਹੋਵੇ।

[बंजर जदीद] पु॰ वह जमीन जिसमें चार वर्ष से कोई खेती न हुई हो और न ही जिसमें कोई फलदार वृक्ष हो।

—بنجر خارج الجمع—[ਬੰਜਰ ਖ਼ਾਰਿਜੁਲ-ਜਮ-ਅ] ਪੁ. ਉਹ ਅਣ-ਵਾਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

[बंजर खारिजुल्-जम्-अ] पु॰ वह न जुती हुई जमीन जिस का लगान न लिया जाए।

—بنجر قدیم—[ਬੰਜਰ ਕ਼ਦੀਮ] ਪੁ. ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਨਵੇਂ ਬੰਦੋ-ਬਸਤ ਤਕ ਅਣਵਾਹੀ ਤੇ ਅਣਬੀਜੀ ਰਹੇ।

[बंजर क़दीम] पु॰ वह जमीन जो नए बन्दोबस्त तक जोती अथवा बोई न जाए।

بنجن—[ਬੰਜਿਨ] ਇ. ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ।

[बंजिन] स्त्री॰ बस्ती के निकट की सांझी जमीन, शामिलात।

¹بند—[ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਖੁਲ੍ਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਚਲਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बंद] फ़ा॰ वि॰ रुका हुआ, जो खुला न हो, जो चलता न हो।

²بند—[ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਗ ਜਾਂ ਜੋੜ; ਗੰਢ; ਬੰਧਨ; ਦਾਉ ਪੇਚ; ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਦ।

[बंद] फ़ा॰ पु॰ शरीर का अंग या जोड़; गाँठ; बन्धन; दाँव पेच; कविता का पद।

—بند بند—[ਬੰਦ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੋੜ ਜੋੜ, ਹਰ ਇਕ ਜੋੜ।

[बंद बंद] फ़ा॰ पु॰ हर एक अंग, एक एक अंग, हर एक हिस्सा।

بندا—[ਬੰਦਾ] ਪੁ. ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਵੇਲ; ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉੱਚਾ ਮਕਾਨ ਜੋ ਅਨਾਜ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[बंदा] पु॰ वृक्षों पर फैल जाने वाली एक बेल; जमीन से कुछ ऊंचा मकान जो अनाज रखने के लिए बनाते हैं।

بندا—[ਬੁੰਦਾ] ਪੁ. ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।

[बुंदा] पु॰ कान का एक गहना।

بندر—[ਬੰਦਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਾਟ, ਬੰਦਰਗਾਹ।

[बंदर] फ़ा॰ पु॰ घाट, बन्दरगाह।

—بندرگاہ—[ਬੰਦਰ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਤਟ।

[बंदर-गाह] फ़ा॰ पु॰ स्त्री॰ समुद्र के किनारे जहाजों के ठहरने का स्थान, घाट।

²بندر—[ਬੰਦਰ] ਪੁ. ਇਕ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ, ਬਾਂਦਰ, ਬੂਜ਼ਨਾ।

[बंदर] पु॰ कपि, मर्कट, वानर।

—بندر بانٹ—[ਬੰਦਰ ਬਾਂਟ] ਇ. ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਅਜੇਹੀ ਵੰਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਵਲਾ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਂਭ ਜਾਵੇ।

[बंदर बाँट] स्त्री॰ न्याय के नाम पर ऐसा बँटवारा जिस में वादी और प्रतिवादी दोनों को ही कुछ न मिले और बटवारा करने वाला सब कुछ आप संभाल ले।

—بندری—[ਬੰਦਰੀ] ਇ. ਬਾਂਦਰ ਦੀ ਮਦੀਨ, ਬਾਂਦਰੀ।

[बंदरी] स्त्री॰ बन्दर की मदीन।

بندش—[ਬੰਦਿਸ਼] ਫ਼ਾ.ਇ. ਬੱਝੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਰੁਕਾਵਟ; ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ; ਬਣਾਵਟ, ਬੰਦ, ਰਚਨਾ।

[बंदिश] फ़ा॰ स्त्री॰ बांधने की क्रिया या भाव, रुकावट; शब्दों का क्रम तथा न्यास; बनावट, रचना।

بندکی—[ਬੁੰਦ-ਕੀ] ਇ. ਬੂੰਦ, ਛਿੱਟਾ, ਤੁਪਕਾ, ਫੁਹਾਰ ਦੀ ਕਣੀ।

[बुंदकी] स्त्री॰ बूँद, कतरा, फुहार की बूँद।

بندگا—[ਬੰਦਗਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ੁਲਾਮ, ਗੋਲੇ, ਨੌਕਰ, ਦਾਸ।

[बंदगा] फ़ा॰ पु॰ गुलाम, दास, सेवक, नौकर।

بندگی—[ਬੰਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ੁਲਾਮੀ; ਭਗਤੀ, ਇਬਾਦਤ, ਉਪਾਸਨਾ; ਸਲਾਮ, ਨਮਸਕਾਰ, ਨਮਸਤੇ, ਬੰਦਨਾ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਆਦਿ।

[बंदगी] फ़ा॰ स्त्री॰ गुलामी; भक्ति, उपासना; प्रणाम, अभिवादन, नमस्कार।

بندگی بیچارگی—[ਬੰਦਗੀ ਬੇਚਾਰਗੀ] ਇ. ਅਖੌ. ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਂਬਰਦਾਰੀ, ਬੇਵਸੀ, ਲਾਚਾਰੀ; ਪਰਾਧੀਨ ਸੁਪਨੇ ਸੁਖ ਨਾਹੀਂ।

[बंदगी बेचारगी] स्त्री॰ लोको॰ चाकरी, नौकरी; आज्ञाकारी होने का भाव; विवशता; पराधीन सुपने सुख नाहीं।

بندلی—[ਬੰਦਲੀ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਾਉਲ ਜੋ ਰੁਹੇਲਖੰਡ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[बंदली] पु॰ एक प्रकार का चावल जो रुहेलखंड में होता है।

بندلی—[ਬਿੰਦਲੀ] ਇ. ਬਿੰਦੀ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜੇਹਾ ਗੋਲ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[बिंदली] स्त्री॰ शीशे का छोटा सा गोल टुकड़ा जिसे हिन्दू स्त्रियां बिन्दी के रूप में मस्तक पर लगाती हैं, बिंदी।

بندوبست—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇੰਤਜ਼ਾਮ, ਪਰਬੰਧ; ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ।

[बंदोबस-त] .फ़ा० पु० प्रबन्ध, इन्तिज़ाम; ज़मीन की सीमाबन्दी तथा मालगुज़ारी का निरीक्षण और पड़ताल ।

—بندوبست اسامی وار—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤ ਅਸਾਮੀਵਾਰ] ਪੁ. ਉਹ ਬੰਦੋਬਸਤ ਜੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ।

[बंदोबस-त असामीवार] पु० वह बन्दोबस्त जो असामियों के क्रमानुसार हो ।

—بندوبست استمراری—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤੇ ਇਸ-ਤਿਮ-ਰਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਕਾ ਬੰਦੋਬਸਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੱਗੀ ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ।

[बंदोबस-ते इस-तिम-रारी] .फ़ा० पु० पक्का बन्दोबस्त, एक बार लगी मालगुज़ारी को सदा के लिए पक्का कर देने का भाव ।

—بندوبست چند روزہ—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤੇ ਚੰਦ ਰੋਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਰਜ਼ੀ ਬੰਦੋਬਸਤ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ।

[बंदोबस-ते चन्द रोज़:] .फ़ा० पु० अस्थायी बन्दोबस्त ।

—بندوبست دہی—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤ ਦਿਹੀ] ਪੁ. ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤਸ਼ਖ਼ੀਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

[बंदोबस-त दिही] पु० मालगुज़ारी का निश्चय कर लेने का काम, ज़मीन की अवस्था तथा पैदावार का अनुमान लगाने का भाव ।

—بندوبست سرسری—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤ ਸਰ-ਸਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਾਂ ਆਰਜ਼ੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਜੋ ਕਨੂੰਨੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ।

[बंदोबस-त सर-सरी] .फ़ा० पु० अस्थायी बन्दोबस्त जो क़ानूनी बन्दोबस्त के होने तक किया जाए ।

—بندوبست قانونی—[ਬੰਦੋਬਸ-ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੰਦੋਬਸਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸ਼ਖ਼ੀਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਤੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਤ ਹਕੀਕਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ।

[बंदोबस-त क़ानूनी] .फ़ा० पु० बन्दोबस्त जिसमें जमा का निश्चय पहली बार किया जाए और हक़ीक़त के काग़ज़ पहली बार तैयार किए जाएं ।

بندوق—[ਬੰਦੂ-ਕ] ਅਰ. ਇ. ਬੰਦੂਕ, ਤੁਫ਼ੰਗ ।

[बंदू-क़] अर० स्त्री० बन्दूक़, तुफ़ंग जैसा प्रसिद्ध अस्त्र ।

—بندوقچی—[ਬੰਦੂ-ਕ-ਚੀ] ਪੁ. ਬੰਦੂਕਚੀ, ਬੰਦੂਕ ਵਾਲਾ; ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸਿਪਾਹੀ, ਬੰਦੂਕੀਆ ।

[बंदू-क़ची] पु० बंदूक़ रखने वाला ; बन्दूक़ चलाने वाला, सिपाही ।

بندہ—[ਬੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ੁਲਾਮ, ਦਾਸ, ਸੇਵਕ ।

[बंद:] .फ़ा० पु० ग़ुलाम, दास, सेवक ।

—بندہ پرور—[ਬੰਦ: ਪਰ-ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ਰੀਬ ਨਵਾਜ਼, ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ; ਆਦਰਵਾਚੀ ਸੰਬੋਧਨੀ ਸ਼ਬਦ ।

[बंद: पर-वर] .फ़ा० पु० दासों का पालक; सम्मान के रूप में संबोधन वाचक शब्द ।

—بندہ پروری—[ਬੰਦ: ਪਰ-ਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ਰੀਬ ਨਵਾਜ਼ੀ, ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ।

[बंद: पर-वरी] .फ़ा० स्त्री० सेवकों की पालना करने का भाव अथवा गुण ।

—بندۂ درگاہ—[ਬੰਦਏ ਦਰ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਨੌਕਰ; ਦਰਬਾਨ; ਆਗਿਆਕਾਰ ਸੇਵਕ, ਗ਼ੁਲਾਮ, ਦਾਸ ।

[बंदए दर-गाह] .फ़ा० पु० शाही नौकर; दरबान; आज्ञाकारी सेवक, दास, ग़ुलाम ।

—بندہ زادہ—[ਬੰਦ: ਜ਼ਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਸੇਵਕ ।

[बंद: ज़ाद:] फ़ा० पु० दास का पुत्र; मेरा लड़का, आप का सेवक ।

—بندہ نواز—[ਬੰਦ: ਨਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਕ, ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ, ਹਾਕਮ; ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਦਾਸ ਹਿਤਕਾਰੀ, ਗ਼ਰੀਬ ਨਵਾਜ਼, ਵੱਡਾ ਪਰਵਰ ।

[बंद: नवाज़] .फ़ा० पु० मालिक, मुख़्तियार, हाकिम; सेवकों की रक्षा करने वाला, सेवकों का हितचिन्तक, दासों का हितैषी, ग़रीब नवाज़, बड़ा परवर ।

—بندہا—[ਬੰਦਹਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੰਦੇ, ਗ਼ੁਲਾਮ, ਸੇਵਕ, ਨੌਕਰ ।

[बंदहा] .फ़ा० पु० ग़ुलाम, सेवक, नौकर ।

بندھان—[ਬੰਧਾਨ] ਪੁ. ਨਿਸ਼ਚਤ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ; ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਤਨਖ਼ਾਹ, ਤਲਬ, ਭਾੜਾ, ਕਿਰਤ ।

[बंधान] पु० निश्चित वज़ीफ़ा; भत्ता अथवा वेतन आदि ।

بندھک—[ਬੰਧਕ] ਪ. ਰਹਿਨ, ਗਿਰਵੀ; ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਗਿਰਵੀ ਰਖੀ ਜਾਵੇ; ਰਹਿਨ ਨਾਮਾ, ਤਮੱਸਕ ।

[बंधक] पु० रहन, गिरवी; वह चीज़ जो गिरवी रखी जाए; बन्धक पत्र, रेहन नामा ।

بندھن—[ਬੰਧਨ] ਪੁ. ਬੰਧਨ, ਕੈਦ; ਰੋਕ, ਅਟਕਾਉ, ਤਅੱਲੁਕ, ਵਾਸਤਾ; ਮੇਲ, ਸੰਬੰਧ, ਨਾਤਾ ।

[बंधन] पु० बाँधने की क्रिया या भाव; क़ैद, रुकावट; प्रतिबंध ; सम्बन्ध, वास्ता; मिलाप, नाता ।

بندھنا—[ਬੰਧ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੱਝਣਾ, ਬੰਧਣਾ, ਜਕੜੇ ਜਾਣਾ; ਫਸਣਾ; ਪਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ।

[बंध-ना] क्रि० अक० बन्ध जाना, फंसना; जकड़ना; बन्धन में पड़ना ।

بندھنا—[ਬਿੰਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ, ਪਰੋਇਆ ਜਾਣਾ।
[बिंध-ना] क्रि० अक० बिंधा जाना, पिरोया जाना।

بندھوانا—[ਬੰਧ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਬੰਨ੍ਹਾਉਣਾ, ਬੰਨ੍ਹਵਾਉਣਾ।
[बंध-वाना] क्रि० प्रे० बांधने का काम दूसरे से करवाना।

بندھوانا—[ਬਿੰਧ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਵਿੰਨ੍ਹਵਾਉਣਾ, ਵਿੰਨ੍ਹਾਉਣਾ।
[बिंध-वाना] क्रि० प्रे० बींधने का काम दूसरे से करवाना।

بندھوائی—[ਬੰਧ-ਵਾਈ] ਇ. ਬਨ੍ਹਵਾਈ, ਬਨ੍ਹਾਈ, ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਮਜੂਰੀ।
[बंध-वाई] स्त्री० बांधने का काम या मजदूरी।

بندھوائی—[ਬਿੰਧ-ਵਾਈ] ਇ. ਵਿਨ੍ਹਾਈ, ਵਿਨ੍ਹਵਾਈ, ਵਿੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰ ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ।
[बिंध-वाई] स्त्री० बिंधवाने का काम या मजदूरी।

1 بندی—[ਬੰਦੀ] ਇ. ਕੈਦ; ਪਾਬੰਦੀ, ਬੰਦਸ਼, ਮਨਾਹੀ, ਰੋਕ; ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[बंदी] स्त्री० क़ैद, कारावास; पाबन्दी, बंदिश, मनाही, रोक; बंद होने का भाव।

2 بندی—[ਬੰਦੀ] ਇ. ਨੌਕਰਾਣੀ, ਗੋਲੀ, ਸੇਵਕਾ।
[बंदी] स्त्री० दासी, नौकरानी, सेविका।

3 بندی—[ਬੰਦੀ] ਪੁ. ਬੰਦੀਵਾਨ, ਕੈਦੀ।
[बंदी] पु० क़ैदी, बंदीवान।

بندی خانہ—[ਬੰਦੀ ਖ਼ਾਨਾ] ਪੁ. ਕੈਦੀ ਖ਼ਾਨਾ, ਕੈਦ ਖ਼ਾਨਾ, ਜੇਲ੍ਹ।
[बंदी खाना] पु० क़ैद खाना, कारागार, जेल।

بندیوان—[ਬੰਦੀ ਵਾਨ] ਪੁ. ਕੈਦੀ; ਗ਼ੁਲਾਮ, ਦਾਸ।
[बंदी वान] पु० क़ैदी; ग़ुलाम, दास।

بندی—[ਬਿੰਦੀ] ਇ. ਨੁਕਤਾ, ਸਿਫਰ; ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਮੱਥੇ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।
[बिंदी] स्त्री० बिन्दु, शून्य; शून्य का चिन्ह; मस्तक का एक आभूषण।

بندیلا—[ਬੰਦੇਲਾ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮ।
[बन्देला] पु० हिन्दुओं की एक जाति।

بنڈا—[ਬਿੰਡਾ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਲੱਕੜੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਾ; ਘਾਹ ਦਾ ਗੱਠਾ।
[बिंडा] हिं० पु० लकड़ियों का गट्ठा, घास का पुलिंदा।

بنڈی—[ਬੰਡੀ] ਇ. ਬਗੈਰ ਬਾਹਵਾਂ ਦੇ ਛੋਟਾ ਕੋਟ, ਜਾਕਟ, ਫਤੂਹੀ, ਸਲੂਕਾ; ਤੀਵੀਆਂ ਦੀ ਕੁੜਤੇ ਹੇਠ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਬਨੈਣ; ਵਾਸਕਟ।
[बंडी] स्त्री० बिना आस्तीन के मिर्ज़ई, जाकेट, फतुही; स्त्रियों की कमीज़ के नीचे पहनी जाने वाली बनियाइन; वास्कट।

بنڈیری—[ਬੰਡੇਰੀ] ਇ. ਲੰਮੀ ਲੱਕੜੀ ਜਿਸਤੇ ਛੱਪਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।
[बंडेरी] स्त्री० लम्बी लकड़ी जिस पर छप्पर रखते हैं।

بنرا - بنڑا—[ਬਨ-ਰਾ, ਬਨ-ੜਾ] ਪੁ. ਵਰ, ਬੰਨਾ, ਲਾੜਾ, ਨੌਸ਼ਹ ਦੇਵ, ਨੌਸ਼ਾ।
[बन-रा, बन-ड़ा] पु० वर, वह जिस के साथ कन्या का विवाह होना हो, दूल्हा।

بنری - بنڑی—[ਬਨ-ਰੀ, ਬਨ-ੜੀ] ਇ. ਬੰਨੋ, ਵਹੁਟੀ, ਲਾੜੀ।
[बन-री, बन-ड़ी] स्त्री० वधू, वह कन्या जिस का विवाह होना हो, दुलहिन।

بنس—[ਬੰਸ] ਪੁ. ਵੰਸ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਕੁਲ, ਟੱਬਰ, ਪਰਵਾਰ; ਸੰਤਾਨ, ਔਲਾਦ, ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ।
[बंस] पु० वंश, कुल, खानदान; सन्तति, सन्तान।

بنسبت—[ਬਨਿਸ-ਬਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਟਾਕਰੇ ਤੇ, ਨਾਲੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ, ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ।
[बनिस-बत] फ़ा० अर० क्रि० वि० अपेक्षा, मुकाबले में।

بنسری—[ਬੰਸਰੀ] ਇ. ਵੰਝਲੀ, ਬਾਂਸਰੀ, ਬੰਸਰੀ, ਮੁਰਲੀ।
[बंसरी] स्त्री० मुरली, बंसी, बांसुरी।

بنس لوچن—[ਬੰਸ ਲੋਚਨ] ਪੁ. ਤਬਾਸ਼ੀਰ।
[बंस लोचन] पु० बंस कपूर।

بنسی—[ਬੰਸੀ] ਇ. ਵੰਝੀ, ਬੰਸਰੀ, ਮੁਰਲੀ।
[बंसी] स्त्री० बंसरी, बंसी, मुरली।

بنصر—[ਬਿਨ-ਸਰ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਚਾਲੀ ਤੇ ਚੀਚੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਉਂਗਲੀ।
[बिन-सर] अर० स्त्री० अनामिका उंगली।

بنفشہ—[ਬਨਫ਼-ਸ਼ਾ, ਬੁਨਫ਼-ਸ਼ਾ, ਬਨੁਫ਼-ਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਬੂਟੀ ਜੋ ਗਲੇ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਨਫ਼ਸ਼ਾ।
[बनुफ़-शा, बुनफ़-शा, बनुफ़-शा] फ़ा० पु० एक प्रकार की पहाड़ी बूटी जो गले की खराबी को दूर करने के लिये उपयोगी होती है।

1 بنگ—[ਬੰਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੰਗ, ਸੁੱਖਾ।
[बंग] फ़ा० स्त्री० भांग, विजया।

2 بنگ—[ਬੰਗ] ਇ. ਕਲਈ।
[बंग] स्त्री० कलई।

بنگا—[ਬੰਗਾ] ਪੁ. ਬਾਂਸ ਦਾ ਟੋਟਾ, ਡੰਡਾ ।

[बंगा] पु॰ बाँस का टुकड़ा, डण्डा ।

بنگال - بنگالہ—[ਬੰਗਾਲ, ਬੰਗਾਲ:] ਪੁ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਸੂਬਾ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਲਕੱਤਾ ਹੈ ।

[बंगाल, बंगाल:] पु॰ भारत का एक प्रसिद्ध प्रान्त जिसकी राजधानी कलकत्ता है ।

بنگالی—[ਬੰਗਾਲੀ] ਇ. ਪੁ. ਵਿ. ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਬੋਲੀ; ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ; ਬੰਗਾਲ ਦਾ, ਬੰਗਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ।

[बंगाली] स्त्री॰ पु॰ वि॰ बंगाल की भाषा; बंगाल का रहने वाला व्यक्ति ; बंगाल का, बंगाल से सम्बन्धित ।

بنگاہ—[ਬੁੰਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਗ੍ਹਾ, ਮਕਾਨ, ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ।

[बुंगाह] फ़ा॰ स्त्री॰ स्थान, मकान, सामान रखने की जगह ।

بنگلہ—[ਬੰਗਲ:] ਪੁ. ਪਾਨ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ (ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਪਾਨ); ਛੱਪਰ ਦਾ ਚੋਟੀਦਾਰ ਮਕਾਨ ; ਕੋਠੀ ।

[बंगल:] पु॰ पान की एक किस्म (बंगाल का पान) ; छप्पर का चोटीदार मकान; कोठी ।

1 بنگی—[ਬੰਗੀ] ਇ. ਘੂੰ ਘੂੰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਲਾਟੂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੰਗੀ ।

[बंगी] स्त्री॰ घूँ घूँ की आवाज़ देने वाला लट्टू जिस में छेद होता है ।

2 بنگی—[ਬੰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੰਗੀ, ਭੰਗ ਪੀਣ ਦਾ ਆਦੀ ।

[बंगी] फ़ा॰ पु॰ विजया पान करने वाला, भाँग पीने का आदी ।

بننا—[ਬਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਣਨਾ, ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਣਾ, ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ; ਦਰੁਸਤ ਹੋਣਾ ; ਉਸਰਨਾ ; ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ; ਸਜਣਾ, ਫਬਣਾ ।

[बन-ना] क्रि॰ अक॰ निर्मित होना, रचा जाना, तैयार होना, उत्पन्न होना; दुरुस्त होना; चिनाई होना; पूरा उतरना, पूर्ण होना; सिंगार करना, सजना ।

بُننا—[ਬੁਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਣਨਾ, ਕਪੜਾ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣਾ, ਬੁਣਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[बुन-ना] क्रि॰ सक॰ कपड़ा आदि बनाना, बुनाई का काम करना ।

بنوانا—[ਬਨ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਬਣਵਾਉਣਾ, ਬਣਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਉਣਾ ।

[बन-वाना] क्रि॰ प्रे॰ बनाने का काम किसी दूसरे से करवाना ।

بُنوانا—[ਬੁਨ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਬੁਣਵਾਉਣਾ, ਉਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੋਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ।

[बुन-वाना] क्रि॰ प्रे॰ बुनने का काम किसी दूसरे से करवाना ।

بنوائی—[ਬਨ ਵਾਈ] ਇ. ਬਣਾਈ, ਬਣਵਾਈ, ਬਣਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਮਜੂਰੀ ।

[बन-वाई] स्त्री॰ बनाई, कोई वस्तु बनवाने का काम अथवा मज़दूरी ।

بنولہ—[ਬਿਨੌਲਾ] ਪੁ. ਕਪਾਹ ਦਾ ਬੀਜ, ਵੜੇਵਾਂ, ਪੇਵਾ ।

[बिनौला] पु॰ कपास का बीज ।

بنی—[ਬਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁੱਤਰ, ਬੱਚੇ, ਬਾਲ, ਸੰਤਾਨ ।

[बनी] अर॰ पु॰ पुत्र, बच्चे, सन्तान, सन्तति ।

بنیا—[ਬਨਿਯਾ] ਪੁ. ਵੈਸ਼ ਜਾਤੀ ; ਇਸ ਜਾਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ; ਮੋਦੀ, ਹਟਵਾਣੀਆ, ਦੁਕਾਨਦਾਰ ।

[बनिया] पु॰ वैश्य जाति ; उस जाति का कोई व्यक्ति ; मोदी, दुकानदार, आटा दाल आदि बेचने वाला व्यक्ति ।

بنیاد—[ਬੁਨਯਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ; ਜੜ੍ਹ, ਮੂਲ ।

[बुनयाद] फ़ा॰ स्त्री॰ नींव; जड़, मूल ।

بنیان—[ਬੁਨ-ਯਾਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ ।

[बुन-यान] फ़ा॰ स्त्री॰ बुनियाद, नींव ।

بو—[ਬੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਸ਼ਨਾ, ਮਹਿਕ, ਬੋ, ਸੁਗੰਧ, ਗੰਧ ।

[बू] फ़ा॰ स्त्री॰ गन्ध, महक, दुर्गन्ध ।

بوباس—[ਬੂ-ਬਾਸ] ਇ. ਫੁਲ ਦੀ ਮਹਿਕ ; ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ।

[बू-बास] स्त्री॰ फूल की महक, सुगन्धि ।

بوا—[ਬੂਆ] ਇ. ਪਿਤਾ ਦੀ ਭੈਣ, ਭੂਆ, ਬੂਆ ।

[बूआ] स्त्री॰ पिता की बहन, फूफी ।

بوّاب—[ਬੱਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੌਕੀਦਾਰ, ਦਰਬਾਨ ।

[बव्वाब] अर॰ पु॰ चौकीदार, दरबान, द्वारपाल ।

بوار—[ਬੁਵਾਰ, ਬੁਆਰ] ਪੁ. ਬਿਜਾਈ, ਬਿਜਾਈ ਦੀ ਰੁਤ, ਬੀ ਬੀਜਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਰੁਤ ।

[बुवार, बुआर] पु॰ बीज बोने का काम, बीज बोने की ऋतु ।

بواسطہ—[ਬਵਾਸਿ-ਤ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇ ਕਾਰਣ, ਦੇ ਸਬੰਧ, ਦੇ ਰਾਹੀਂ ।

[बवासि-त:] क्रि॰ वि॰ हेतु से, साधन से, द्वारा ।

بواسیر—[ਬਵਾਸੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਦਾ ਵਿਚ ਮੌਹਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਵਿਚ ਜੇ ਖੂਨ ਆਵੇ ਤਾਂ ਖ਼ੂਨੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਦੀ ਬਵਾਸੀਰ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਮਹੋਕੀ ।

[बवासीर] अर० स्त्री० एक रोग, जिस में गुदेन्द्रिय में मस्से पैदा हो जाते हैं, अर्श रोग ।

بوالعجب—[बुल-अजब] पु. वि. अजीब आदमी; अनोखा, विचित्र, अद्भुत ।

[बुल-अजब] पु० वि० अजीब आदमी; अनोखा, विचित्र, विलक्षण ।

بوالفضول—[बुल-फ़ुज़ूल] अर. पु. वि. बकवासी आदमी, उह शख़स जो बैठा गल्लां बणाउंदा रहे ।

[बुल-फ़ुज़ूल] अर० पु० वि० बकवादी आदमी, वह व्यक्ति जो बैठा गप्पें हांकता रहे ।

بوالہوس—[बुल-हवस] अर. पु. वि. बहुत लालची आदमी; लोभी ।

[बुल-हवस] अर० पु० वि० बहुत लालची आदमी; लोभी ।

بوانا—[बुवाउणा] क्रि. प्रे. बिजाउणा, बीजण दा कंम दूजे तों बिजाई कराउणा ।

[बुवाना] क्रि० प्रे० बीज बोने का काम दूसरे से करवाना ।

بوائی—[बिवाई] वि. बिआई, मरदी भुरदी नाल पैरां पैरां दिआ पाटी त्वचा नूं कहंदे हन ।

[बिवाई] स्त्री० पैरों की उंगलियों के नीचे का चमड़ा फटने का प्रसिद्ध रोग जिसके कारण कष्ट होता है ।

بوبک—[बूबक] पु. वि. बुढ्ढा आदमी; अहिमक, बेवकूफ़ ।

[बूबक] पु० वि० वृद्ध पुरुष; मूर्ख, बेवकूफ़ ।

بوتا—[बूता] पु. बल, ताकत, ज़ोर; हैसीअत ।

[बूता] पु० बल, शक्ति, ज़ोर; सामर्थ्य ।

بوتا—[बोता] पु. ऊठ दा जवान बच्चा ।

[बोता] पु० ऊँट का जवान बच्चा ।

بوتات—[बुतात] पु. घर दे खरच दा हिसाब, घरेलू लेखा, बुतापत ।

[बुतात] पु० घर के खर्च का हिसाब, घर का लेखा ।

بوتاتی—[बुताती] फ़ा. वि. 'बुतात' संबंधी, घरेलू लेखे संबंधी ।

[बुताती] फ़ा० वि० 'बुतात' सम्बन्धी, घरेलू खर्चे से संबंधित ।

بوتام—[बोताम, बुताम] पु. बटन, बीड़ा, बुदाम ।

[बोताम, बुताम] पु० बटन, बुताम ।

بوتل—[बोतल] अंग. वि. बोतल, शीशी ।

[बोतल] अंग० स्त्री० लम्बी गरदन वाला कांच का एक प्रसिद्ध पात्र ।

بوتہ—[बुतः] फ़ा. पु. कुठाली; कुठी ।

[बूतः] फ़ा० पु० कुठाली; काढ़ी ।

بوتہ—[बोतः] फ़ा. पु. ऊठ दा नर बच्चा, टोडा ।

[बोतः] फ़ा० पु० ऊँट का नर बच्चा ।

بوتی—[बोती] वि. ऊठ दा जवान मदीन बच्चा, टोडी ।

[बोती] स्त्री० ऊँट का मदीन बच्चा ।

بوتیمار—[बूतीमार] अर. पु. बगला ।

[बूतीमार] अर० पु० बगुला ।

بوٹ—[बूट] अंग. पु. इक तरां दी अंगरेज़ी जुत्ती ।

[बूट] अंग० पु० एक प्रकार का अंगरेज़ी जूता ।

بوٹ—[बोट] अंग. वि. बेड़ी, किशती ।

[बोट] अंग० स्त्री० बेड़ी, किश्ती, नौका ।

بوٹا—[बूटा] पु. छोटा पौदा ; कंध जां कपड़े आदि ते कढिआ होइआ चित्तर ।

[बूटा] पु० छोटा वृक्ष, पौधा ; कपड़ों दीवारों आदि पर बनाए हुए फूलों आदि के चित्र ।

بوٹا—[बोटा] पु. वड्डी बोटी, मास दा वड्डा टुकड़ा ; लकड़ दी गोली, मुंढा ।

[बोटा] पु० बड़ी बोटी, मांस का बड़ा कटा हुआ टुकड़ा; लकड़ी का कुंदा ।

بوٹی—[बूटी] वि. छोटा पौदा जो दवाई दे कंम आउंदी है; टांका, बूटे, दी छाप जो कुझ कढ़ाई नाल लकड़ी जां कपड़े आदि ते कढी जांदी है ।

[बूटी] स्त्री० वनस्पति, जड़ी; भांग; वनस्पतियों तथा फूलों की वह बनावट जो लकड़ी अथवा कपड़े आदि पर की जाती है ।

بوٹی—[बोटी] वि. मास दा छोटा टुकड़ा ।

[बोटी] स्त्री० मांस का छोटा टुकड़ा ।

بوجہ—[बवजा-ह] क्रि. वि. कारण, वजा तों, सबब करके ।

[बवज-ह] क्रि० वि० कारण वश, वजह से, हेतु ।

بوجھ - بوجھا—[बोझ, बोझा] पु. भार, बोझ, वज़न; लद्द, लदा; पंड, जिन आदमी जां पशू दुआरा इक थां तों दूजी थां लै जाण जोगा भार ।

[बोझ, बोझा] पु० भार, भारीपन, वज़न; एक आदमी या पशु द्वारा एक जगह ले जाने योग्य भार ।

بوجھ—[बूझ] वि. समझ, वदिआ, गिआन ।

[बूझ] स्त्री० ज्ञान, समझ, बुद्धि ।

بوجھل —[ਬੋਝਲ] ਵਿ. ਭਾਰਾ, ਵਜ਼ਨੀ ।
[बोझल] वि० भारी, बोझ वाला, वज़नी ।

بوجھنا —[ਬੁਝ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਮਝਣਾ, ਤਾੜ ਜਾਣਾ, ਬੁੱਝਣਾ, ਬੁਝਾਰਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭ ਲੈਣਾ ।
[बूझ-ना] क्रि० सक० समझना, ताड़ जाना, पहेली का उत्तर जान लेना ।

بوچا —[ਬੂਚਾ] ਪੁ. ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਸੱਕ ਦਾ ਰੰਗਣ ਦਾ ਉਹ ਬੁਰਾਦਾ ਜੋ ਚੋੜੀ ਰੰਗਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[बूचा] पु० कीकर की छाल का वह बुरादा जो चमड़ा रंगने के पीछे बच जाता है ।

بوچھا —[ਬੂਚਾ] ਵਿ. ਕੰਨ ਕਟਿਆ, ਬੁੱਚਾ ।
[बूचा] वि० कनकटा ।

بوچڑ —[ਬੂਚੜ] ਸੰਗਿਆ ਪੁ. ਬੁੱਚੜ, ਕਸਾਈ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਬੇਰਹਿਮ ਆਦਮੀ ।
[बूचड़] अँग० पु० कसाई, पशुओं की हत्या करने वाला; निष्ठुर व्यक्ति ।

بوچھاڑ —[ਬੌਛਾੜ] ਇ. ਵਾਛੜ, ਛੱਟ, ਛਾਂਟਾ, ਛਾਂਟਾ, ਮੀਂਹ ਤੇ ਹਨੇਰੀ ਦਾ ਮੇਲ ।
[बौछाड़] स्त्री० हवा के झोंके से आनेवाली वर्षा, बौछार ।

بوچھاڑی —[ਬੌਛਾੜੀ] ਇ. ਉਹ ਸਾਏਬਾਨ ਜਾਂ ਛਾਪਰੀ ਜੋ ਵਾਛੜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[बौछाड़ी] स्त्री० वह छप्पर या जिसे वर्षा से बचाव के लिए मकान के आगे लगाते हैं ।

بود —[ਬੂਦ] ਫ਼ਾ ਇ. ਹੋਂਦ, ਮੌਜੂਦਗੀ, ਹਸਤੀ ।
[बूद] फ़ा० स्त्री० मौजूदगी, विद्यमानता, अस्तित्व ।

بودا —[ਬੋਦਾ] ਵਿ. ਕਮਜ਼ੋਰ, ਪੋਲਾ, ਘਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ।
[बोदा] वि० कमज़ोर, जो पक्का या गाढ़ा न हो, बहुत पुराना ।

بودار —[ਬੂਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੋਦਾਰ, ਸੜ੍ਹਾਂਦ ਵਾਲਾ ।
[बूदार] फ़ा० वि० दुर्गन्धयुक्त, सड़ाँध युक्त ।

بودلا —[ਬੋਦ-ਲਾ] ਵਿ. ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ, ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ, ਮੂਰਖ; ਅਹਿਮਕ, ਬੇਵਕੂਫ਼ ।
[बोद-ला] वि० सीधा सादा, भोला भाला; मूर्ख, बेवकूफ़ ।

بودن —[ਬੂਦਨ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਅਪੁ. ਹੋਣਾ, ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ।
[बूदन] फ़ा० क्रि० अक० होना, विद्यमान होना ।

بود و باش —[ਬੂਦੋਬਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਿਹਾਇਸ਼, ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਵਸੇਬਾ, ਵੱਸੋਂ ।
[बूदोबाश] फ़ा० स्त्री० रिहाइश, रहन सहन, बसने का भाव ।

بودھ —[ਬੋਧ] ਪੁ. ਗਿਆਨ, ਸਮਝ, ਜਾਣਕਾਰੀ ।
[बोध] पु० ज्ञान, जानकारी, समझ ।

بور —[ਬੂਰ] ਇ. ਬੂਰਾ, ਚੋਕਰ, ਛਾਣ ।
[बूर] स्त्री० भुकनी, चूरा, बूरा, चान ।

بورا —[ਬੂਰਾ] ਪੁ. ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਬੁਰਾਦਾ; ਬਰੀਕ ਪੀਠੀ ਹੋਈ ਖੰਡ ।
[बूरा] पु० लकड़ी आदि का बुरादा, भुकनी, चूर्ण; भूरे रंग की कच्ची खाँड ।

بورا —[ਬੋਰਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਗੂਣ, ਵੱਡੀ ਬੋਰੀ ।
[बोरा] पु० टाट का वह बड़ा थैला जिस में अनाज आदि भर कर रखते हैं, बड़ी बोरी ।

بورا —[ਬੌਰਾ] ਪੁ. ਪਾਗਲ, ਸੁਦਾਈ, ਕਮਲਾ ।
[बौरा] पु० पागल, बावला, विक्षिप्त आदमी ।

بورڈ —[ਬੋਰ-ਡ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਸਭਾ, ਕਮੇਟੀ, ਤਖ਼ਤਾ; ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ।
[बोर-ड] अं० पु० समिति, सभा, कमेटी; तख्ता; जहाज़ का तख़्ता ।

بورق —[ਬੋਰ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਦਵਾਈ ਦਾ ਨਾਂ, ਸੁਹਾਗਾ ।
[बोरक] अर० पु० एक औषधि का नाम, सुहागा ।

بورو —[ਬੋਰੂ] ਪੁ. ਕਿਲਕ, ਕਾਨੀ ਜਿਸਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ।
[बोरू] पु० नरकट जिसकी कलमें बनती हैं ।

بوری —[ਬੋਰੀ] ਇ. ਥੈਲੀ, ਗੂਣ ।
[बोरी] स्त्री० टाट का बना बड़ा थैला जिस में अनाज आदि भर कर बाहर भेजते हैं, छोटा बोरा ।

بوریا —[ਬੋਰਿਯਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਜੂਰ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਕੁੱਖੜੀ, ਚਟਾਈ ।
[बोरिया] फ़ा० पु० खजूर के पत्तों का बना साधारण बिछौना, चटाई ।

بوڑھا —[ਬੁੜ੍ਹਾ] ਵਿ. ਬੁੱਢਾ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ।
[बूढ़ा] वि० बुड्ढा, वृद्ध, बड़ी उमर का ।

بوڑھی —[ਬੁੜ੍ਹੀ] ਵਿ. ਇ. "ਬੁੜ੍ਹਾ" ਦਾ ਇ. ਲਿੰ. ਬੁੱਢੀ, ਬਿਰਧ; ਮਾਈ ।
[बूढ़ी] स्त्री० वि० 'बूढ़ा' का स्त्रीलिंग; वृद्ध (स्त्री) ।

بوز —[ਬੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਘੋੜਾ, ਬੋਜ਼ਾ ਘੋੜਾ ।
[बोज़] फ़ा० पु० श्वेत रंग का घोड़ा ।

بوزا —[ਬੂਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ, ਬੀਅਰ ।
[बूज़ा] फ़ा० पु० एक प्रकार की शराब, बियर ।

بوزنہ - بوزنہ - بوزینہ —[ਬੂਜ਼-ਨਹ:, ਬੋਜ਼-ਨਹ: ਬੋਜ਼ੀਨਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਂਦਰ, ਬੂਜ਼ਨਾ ।
[बूज़-नः, बोज़-नः, बोज़ीनः] फ़ा० पु० बन्दर, कपि, मर्कट ।

بوزہ - بوزہ —[ਬੂਜ਼:, ਬੋਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਾਉਲਾਂ, ਬਾਜਰੇ ਜਾਂ ਜੌਆਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਸ਼ਰਾਬ, ਬੀਅਰ ।
[बूज़ः, बोज़ः] फ़ा० पु० चावल, बाजरा अथवा जौ से बनाई हुई शराब, बियर ।

بوساطت —[ਬਵਸਾਤਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਾਹੀਂ, ਹੱਥੀਂ, ਦੇ ਵਸੀਲੇ, ਜ਼ਰੀਏ ।
[बवसातत] अर० क्रि० वि० द्वारा, ज़रिये से, साधन से ।

بوستان —[ਬੋਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੁਲਵਾੜੀ ।
[बोस-तान] फ़ा० पु० बाग़, बग़ीचा, फुलवारी ।

بوسہ —[ਬੋਸ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੁੰਮਾ, ਚੁੰਮੀ ।
[बोसः] फ़ा० पु० चुम्बन, चूमा ।

بوسیدگی —[ਬੋਸੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੋਖਾਪਣ; ਬੋਦਾਪਣ, ਬੋਥਾਪਣ ।
[बोसीदगी] फ़ा० स्त्री० फटा पुराना पन, थोथापन, गला सड़ापन ।

بوسیدہ —[ਬੋਸੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੋਦਾ, ਪੁਰਾਣਾ, ਖੋਦਾ, ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ, ਪਤਿਆ ਹੋਇਆ ।
[बोसीदः] फ़ा० वि० थोथा, पुराना, कमज़ोर, गला हुआ, सड़ा हुआ ।

بوسیلہ —[ਬਵਸੀਲ:] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇ ਵਸੀਲੇ, ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਦੇ ਹੱਥੀਂ, ਦੁਆਰਾ ।
[बवसीलः] अर० क्रि० वि० द्वारा, साधन से, सहायता से ।

بوش —[ਬੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੋਰ, ਹੰਕਾਰ, ਅਬਰ, ਗ਼ਿਲਾਫ਼ ।
[बोश] आवरण, गिलाफ़, खोल ।

—[ਬੋਸ਼-ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਦੋਹਰਾ ਸੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੇਫ ਤੋਸ਼ਕ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਦਾ ਜ਼ੀਨ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗਠੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਕਪੜਾ; ਗ਼ਿਲਾਫ਼ ।
[बोशबंद] फ़ा० पु० वह दोहरा सिला हुआ कपड़ा जिसमें लिहाफ़ या घोड़े का ज़ीन आदि बांधते हैं, गठड़ी बांधने का कपड़ा; गिलाफ़ ।

—[ਬੋਜ਼-ਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਮਾਸ ਅਤੇ ਆਟੇ ਆਦਿ ਦੀ ਬਣੀ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁਜ਼ਰਾ ਖਾਂ ਨੇ ਈਜਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ।
[बोज़-रा] फ़ा० पु० आटे तथा उबले हुए मांस से बनाया हुआ खाना जिसे सब से पहले बुज़रा ख़ां ने तैयार किया था ।

بوغما —[ਬੋਗ਼-ਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਵਿ. ਕੱਲ ਪੌਲ, ਮੁਆਹਾ ਘੋੜ, ਕਬੂਲ ਚੱਲਾ; ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਪਸੀਨਾ ਵਗਦਾ ਹੈ; ਭੂਤ, ਚੁੜੇਲ; ਬਦਸ਼ਕਲ, ਕੁਰੂਪ, ਭੈੜੀ ਔਰਤ ।
[बोग़-मा] फ़ा० पु० स्त्री० वि० कूड़ा-करकट, चीथड़े, गूदड़े; घोड़ों का एक रोग जिसमें उनके सारे शरीर से पसीना बहने लगता है; भूत, चुड़ैल; बद शकल, कुरूप, बुरी (स्त्री) ।

بوق —[ਬੂਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੁਰ੍ਹੀ, ਤੂਤੀ, ਬਿਗਲ, ਨਰਸਿੰਘਾ ।
[बूक़] फ़ा० पु० तुरही, बिगल, नरसिंहा ।

بوقت —[ਬਵਕ਼ਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਕਤ ਤੇ, ਵਕਤ ਨਾਲ, ਵੇਲੇ ਸਿਰ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ।
[बवक़्त] अर० क्रि० वि० वक्त पर, समय के साथ, समय पर ।

بوقلمون —[ਬੂਕ਼ਲਮੂਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਰੰਗ ਬਰੰਗਾ, ਬਹੁਰੰਗਾ, ਅਜੀਬ, ਅਦਭੁਤ, ਅਨੋਖਾ ।
[बूक़लमून] अर० वि० रंग रंग का, अद्भुत, अजीब, अनोखा ।

بوقلمونی —[ਬੂਕ਼ਲਮੂਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[बूक़लमूनी] फ़ा० स्त्री० रंग बिरंगा होने का भाव ।

بوک —[ਬੋਕ] ਪੁ. ਮਸਤ ਤੇ ਜਵਾਨ ਬਕਰਾ; ਬੁੱਢਾ ਬਕਰਾ ।
[बोक] पु० मस्त और जवान बकरा; बूढ़ा बकरा ।

بوکھلانا —[ਬੋਖਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਘਬਰਾਉਣਾ, ਕਾਹਲ ਪੈਣਾ ।
[बोखलाना] क्रि० अक० घबराना, विकल होना, बदहवास होना ।

بوگی —[ਬੋਗੀ] ਅੰਗ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਾਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਰੇਲ ਦਾ ਡੱਬਾ ।
[बोगी] अंग० स्त्री० एक प्रकार का रेल का डिब्बा जिसके अन्दर एक से ज़्यादा ख़ाने होते हैं ।

بول —[ਬੌਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਸ਼ਾਬ, ਮੂਤਰ ।
[बौल] अर० पु० मूत्र, पेशाब ।

بول —[ਬੋਲ] ਪੁ. ਬੋਲ, ਆਵਾਜ਼, ਵਿਰਾ, ਬਚਨ, ਕਥਨ, ਬਾਣੀ, ਕਥਨ; ਗੱਲਬਾਤ; ਰਾਗ; ਸ਼ਬਦ ।
[बोल] पु० आवाज़, वाणी, वचन, उक्ति, कथन; बातचीत; राग; शब्द ।

بول چال —[ਬੋਲ-ਚਾਲ] ਇ. ਗੱਲਬਾਤ, ਗੱਲਕਥ; ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ।
[बोल-चाल] स्त्री० बातचीत, वार्तालाप; लड़ाई-झगड़ा ।

بولنا—[ਬੋਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕੂਣਾ, ਕਹਿਣਾ, ਬੋਲਣਾ; ਗ੍ਰਾਹਕ ਦੇਣਾ, ਤਕਰੀਰ ਕਰਨਾ।
[बोल-ना] क्रि॰ सक॰ मुँह से शब्द उच्चारण करना, बात करना, कहना; भाषण देना।

بولی—[ਬੋਲੀ] ਇ. ਜ਼ਬਾਨ, ਭਾਸ਼ਾ; ਤਾਨ੍ਹਾ ਮਿਹਣਾ; ਨਲਾਮੀ ਸਮੇਂ ਕੀਮਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[बोली] स्त्री॰ भाषा, वाणी, सार्थक शब्द अथवा बात; ताना, व्यंग्य; नीलामी के समय क़ीमत सम्बन्धी आवाज़।

بولی ٹھولی—[ਬੋਲੀ ਠੋਲੀ] ਇ. ਤਾਹਨਾ, ਮਿਹਣਾ; ਟਿਚਕਰ।
[बोली ठोली] स्त्री॰ ताना, उपालम्भ, उलाहना; उपहास, व्यंग्य पूर्ण हास्य, कटाक्ष।

بوم—[ਬੂਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉੱਲੂ।
[बूम] फ़ा॰ पु॰ उल्लू।

بوند—[ਬੂੰਦ] ਇ. ਤੇਪਾ, ਕਣੀ, ਤੁਪਕਾ, ਤੁਬਕਾ, ਕਤਰਾ।
[बूंद] स्त्री॰ पानी या दूसरे किसी तरल पदार्थ का बहुत छोटा अंश, बिंदु, कतरा, सीकर, जलकण।

بوندا—[ਬੂੰਦਾ] ਪੁ. ਛੋਟੀ ਕਲੀ, ਕੱਚੀ ਕਲੀ; ਪੋਸਤ ਦਾ ਡੋਡਾ।
[बूंदा] पु॰ छोटी कली, कच्ची कली; पोस्त का डोडा।

بوندا باندی—[ਬੂੰਦਾ ਬਾਂਦੀ] ਇ. ਕਣਮਣ, ਕਿਣਮਣ, ਨਿੱਕੀ ਕਣੀਆਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਰਖਾ।
[बूंदा बांदी] स्त्री॰ हलकी हलकी बूँदों की थोड़ी वर्षा, अल्प वृष्टि।

بونگا—[ਬੋਂਗਾ] ਵਿ. ਬੇਮੌਕਾ ਜਾਂ ਅਣਢੁਕਵੀਂ ਗਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ।
[बौंगा] वि॰ अनवसर की बात करने वाला; मूर्ख, बेवक़ूफ़।

بونی—[ਬੋਨੀ] ਇ. ਬਿਜਾਈ, ਬਿਜਾਈ, ਬੀਜਣ ਦਾ ਮੌਸਮ।
[बोनी] स्त्री॰ बोआई, बीज बोने का मौसम।

بوہاسا—[ਬੁਹਾਸਾ] ਪੁ. ਆਤਸ਼ਕ ਦਾ ਬੀਮਾਰ।
[बुहासा] पु॰ आतशक का रोगी।

بوہرا—[ਬੋਹਰਾ] ਪੁ. ਮਹਾਜਨ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ।
[बोहरा] पु॰ महाजन, साहूकार।

بوہنی—[ਬੋਹ-ਣੀ] ਇ. ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਪਹਿਲ, ਪਹਿਲੀ ਵਿਕਰੀ।
[बोह-नी] स्त्री॰ बिक्री की पहल, पहली बिक्री।

بوئی—[ਬੂਈ] ਇ. ਹਊਆ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਨਾਂ; ਇਕ ਬੂਟੀ।
[बूई] स्त्री॰ हौआ, बच्चों को डराने का कल्पित नाम; एक बूटी।

بوئیا—[ਬੋਈਆ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਤੰਗ ਮੂੰਹ ਦੀ ਟੋਕਰੀ, ਛਿੱਕੂ, ਪੱਛੀ।
[बोईया] पु॰ बहुत छोटी तंग मुँह की टोकरी; छींका, सीका।

بویام—[ਬੋਯਾਮ] ਪੁ. ਮਰਤਬਾਨ, ਮਿਜਾਮ।
[बोयाम] पु॰ चीनी मिट्टी का एक बड़ा पात्र, मर्तबान, अमृतबान।

بہ—[ਬ:] ਫ਼ਾ. ਸਬੰਧਕ, ਨਾਲ, ਰਾਹੀਂ।
[ब:] फ़ा॰ अव्यय द्वारा, साधन से।

بہ—[ਬਿਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗਾ, ਉੱਤਮ, ਵਧੀਆ।
[बि:] फ़ा॰ वि॰ अच्छा, बढ़िया, उत्तम।

بہا—[ਬਹਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਾ, ਮੁੱਲ, ਕੀਮਤ, ਦਰ।
[बहा] फ़ा॰ पु॰ भाव, मूल्य, क़ीमत, दर।

بھابی—[ਭਾਬੀ] ਇ. ਭਾਬੀ, ਭਰਾ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਭਰਜਾਈ।
[भाबी] स्त्री॰ भावज, भाई की पत्नी, भौजाई।

بھاپ—[ਭਾਪ] ਇ. ਤੇਲ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ, ਭਾਫ, ਹਵਾੜ, ਤਰੇਲ।
[भाप] स्त्री॰ खौलते हुए जल से ऊपर उठने वाले सूक्ष्म जल कण, वाष्प, भाप, बुखार।

بھات—[ਭਾਤ] ਪੁ. ਰਿੱਝੇ ਹੋਏ ਚਾਵਲ।
[भात] पु॰ उबले हुए चावल।

بھاٹ—[ਭਾਟ] ਪੁ. ਸਿਫ਼ਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਭੱਟ।
[भाट] पु॰ प्रशंसा करने वाला व्यक्ति, चारण।

بھاٹا—[ਭਾਟਾ] ਪੁ. ਉਤਾਰ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਉਛਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੂੰ ਹਟਕ ਦੀ ਹਾਲਤ।
[भाटा] पु॰ पानी का उतार, समुद्र के जल के उतर जाने या पीछे हटने का भाव।

بھاجڑ—[ਭਾਜੜ] ਇ. ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਹੈਰਾਨੀ।
[भाजड़] स्त्री॰ घर का सामान; परेशानी, हैरानी।

بھاجی—[ਭਾਜੀ] ਹਿੱਸਾ, ਵੰਡ; ਰਿੱਝੀ ਹੋਈ ਸਬਜ਼ੀ।
[भाजी] स्त्री॰ हिस्सा, भाग, बाँट; पकाई हुई सब्जी, तरकारी।

بہادر—[ਬਹਾਦੁਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹਾਦਰ, ਦਲੇਰ, ਦਲੇਰੀ ਵਾਲਾ, ਜੇਰਵੰਦ।
[बहादुर] फ़ा॰ वि॰ दलेर, शूरवीर, साहसी, पराक्रमी।

بہادری—[ਬਹਾਦੁਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਹਾਦਰੀ, ਜੁਰਅਤ, ਦਲੇਰੀ, ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਕੰਮ, ਕਾਰਨਾਮਾ।

[बहादुरी] फ़ा॰ स्त्री॰ शूरवीरता, पराक्रम, वीरता, दलेरी का काम ।

بھادروں—[ਭਾਦੋਂ] ਪੁ. ਦੇਸੀ ਸੰਮਤ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਮਹੀਨਾ, ਭਾਦਰੋਂ ।

[भादों] पु॰ विक्रम संवत् का पाँचवाँ महीना, भाद्रपद ।

بہار—[ਬਹਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ; ਜਵਾਨੀ ; ਮੌਜ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਸੁਰਫ਼; ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ।

[बहार] फ़ा॰ स्त्री॰ वसन्त ऋतु ; युवावस्था, जवानी ; मौज, ख़ुशी, लहर, आनन्द ; ख़ुशहाली, रौनक, शोभा ।

بھار—[ਭਾਰ] ਪੁ. ਭਾਰ, ਬੋਝ, ਵੱਟ, ਵੱਟਾ, ਵਜ਼ਨ ।

[भार] पु॰ बोझ, वज़न, लदाव, वज़न ।

بہاراں—[ਬਹਾਰਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ, ਜੋਬਨ ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰੁੱਤ ।

[बहारें] फ़ा॰ स्त्री॰ वसन्त ऋतु, ऋतुराज ।

بھارت—[ਭਾਰਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ।

[भारत] सं॰ पु॰ हिन्दुस्थान, भारतवर्ष ।

بھارت ماتا—[ਭਾਰਤਮਾਤਾ] ਸੰ. ਇ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ।

[भारतमाता] सं॰ स्त्री॰ हिन्दुस्तानियों की जन्मभूमि भारतवर्ष ।

بہارن—[ਬੁਹਾਰਨ] ਪ. ਝਾੜਨ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ ।

[बुहारन] पु॰ झाड़न, वह कपड़ा जिससे चीज़ें झाड़ी या साफ़ की जाती हैं ।

بہارنا—[ਬੁਹਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਹੂੰਝਣਾ, ਝਾੜੂ ਦੇਣਾ ।

[बुहारना] क्रि॰ सक॰ झाड़ू देना, झाड़ू से जगह साफ़ करना, सफ़ाई करना ।

بہارو—[ਬੁਹਾਰੂ] ਇ. ਝਾੜੂ, ਬਹੁਕਰ, ਮਾਂਜਾ, ਬਰਵਾ, ਬੁਹਾਰਾ ।

[बुहारू] स्त्री॰ सोहनी, झाड़ू, बड़ी बुहारी, बढ़नी ।

بہاری—[ਬੁਹਾਰੀ] ਇ. ਬਹਾਰੀ, ਝਾੜੂ, ਬਹੁਕਰ, ਮੁੰਜੀ ।

[बुहारी] स्त्री॰ छोटा झाड़ू, सोहनी, बढ़नी ।

بہاری—[ਬਹਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹਾਰ ਦਾ, ਬਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ; ਰੁੱਤ ਦਾ, ਠੀਕ ਰੁੱਤ ਦਾ ।

[बहारी] फ़ा॰ वि॰ वसंत ऋतु का, वसंत से सम्बन्धित ; उपयुक्त ऋतु का ।

بھاری—[ਭਾਰੀ] ਵਿ. ਭਾਰਾ, ਵਜ਼ਨੀ; ਵੱਡਾ, ਮਹਾਨ ।

[भारी] वि॰ बोझल, वज़नी; बड़ा, महान् ।

1بھاڑ—[ਭਾੜ] ਪੁ. ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਉਜਰਤ ।

[भाड़] पु॰ वेश्या की उजरत ।

2بھاڑ—[ਭਾੜ] ਪੁ. ਭੱਠੀ, ਤੰਦੂਰ ।

[भाड़] पु॰ भट्ठी, तंदूर ।

بھاڑا—[ਭਾੜਾ] ਪੁ. ਕਰਾਇਆ, ਉਜਰਤ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵਰਤਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ, ਭਾੜਾ ।

[भाड़ा] पु॰ किराया, उजरत, किसी चीज़ का प्रयोग करने या किसी सवारी पर चढ़ने के बदले में दिया जाने वाला धन ।

بھاڑے دا ٹٹو—[ਭਾੜੇ ਦਾ ਟੱਟੂ] ਪੁ. ਇ. ਕਰਾਏ ਦਾ ਘੋੜਾ, ਲੱਦੂ ਘੋੜਾ ; (ਵਿਅੰਗ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ) ਵਗਾਰੀ, ਵਗਾਰ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ।

[भाड़े का टट्टू] पु॰ वि॰ किराये का घोड़ा; (व्यंग्यार्थ) बेगार में पकड़ा हुआ (आदमी) ।

بھاشا—[ਭਾਸ਼ਾ] ਸੰ. ਇ. ਭਾਖਾ, ਬੋਲੀ, ਜ਼ਬਾਨ, ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ।

[भाषा] सं॰ स्त्री॰ बोली, ज़बान, मित्र की बातचीत ।

بھاکھا—[ਭਾਖਾ] ਇ. ਭਾਸ਼ਾ ।

[भाखा] स्त्री॰ भाषा ।

بہاگ—[ਬਿਹਾਗ] ਪੁ. ਇਕ ਰਾਗਣੀ ਦਾ ਨਾਂ ; ਗੀਤ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ।

[बिहाग] पु॰ एक रागिनी ; गीत का एक भेद ।

بھاگ—[ਭਾਗ] ਪੁ. ਹਿੱਸਾ, ਟੁਕੜਾ, ਵੰਡ; ਕਿਸਮਤ, ਨਸੀਬ, ਤਕਦੀਰ, ਮੁਕੱਦਰ ।

[भाग] पु॰ हिस्सा, टुकड़ा ; भाग्य, किस्मत, तक़दीर ।

بھجا بھاگ—[ਭੱਜਾ ਭਾਗ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਭੱਜਦਾ ਭੱਜਦਾ, ਭਜਦਾ ਨਸਦਾ ।

[भागा भाग] क्रि॰ वि॰ भागता हुआ, दौड़ता हुआ ।

بھاگڑ—[ਭਾਗੜ] ਇ. ਘਬਰਾਹਟ, ਹਲਚਲ, ਹਲਚਲੀ ; ਭੱਜ ਦੌੜ; ਭਾਜੜ, ਭਾਜ, ਹਾਰ ।

[भागड़] स्त्री॰ घबराहट; भागदौड़, दौड़ धूप ; भगदड़, पराजय, हार ।

بھاگم بھاگ—[ਭਾਗਮ ਭਾਗ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਭੱਜਦਾ ਦੌੜਦਾ, ਭੱਜਦਾ ਭੱਜਦਾ, ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ।

[भागम भाग] क्रि॰ वि॰ भागता हुआ, दौड़ता हुआ ।

بھاگنا—[ਭਾਗਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭੱਜਣਾ, ਦੌੜਨਾ, ਨੱਸਣਾ ; ਨਿਕਲਣਾ, ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਕੰਮੋਂ ਕਤਰਾਉਣਾ, ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ; ਹਾਰ ਜਾਣਾ ।

[भाग-ना] क्रि॰ सक॰ दौड़ना, पलायन करना; कोई काम करने से डरना या बचना, निकल जाना, पीछा छुड़ाना; हार जाना ।

بھاگوان—[ਭਾਗਾਂ-ਵਾਲਾ] ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤ, ਕਰਮਾਂਵਾਲਾ, ਭਾਗਵਾਨ, (ਇਸਤ੍ਰੀਵਾਚੀ) ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਨਵਾਬਾਂ ।

[भाग-वान] वि० भाग्यवान, सौभाग्यशाली, क़िस्मत वाला; (अंग्यार्थ) अभागा, बदनसीब ।

بھال — **[ਭਾਲ]** ਇ. ਬਰਛੀ ਦਾ ਫਲ, ਅਣੀ ।

[भाल] स्त्री० बरछी की धार, बरछी की नोक ।

بھالا — **[ਭਾਲਾ]** ਪੁ. ਬਰਛਾ, ਨੇਜ਼ਾ ।

[भाला] पु० बरछा, नेज़ा ।

بھالو — **[ਭਾਲੂ]** ਪੁ. ਰਿੱਛ ।

[भालू] पु० रीछ ।

بھان — **[ਭਾਨ]** ਪੁ. ਸੂਰਜ ; ਕਿਰਨ ; ਚਾਨਣ; ਊਸ਼ਾ, ਲੌ, ਪਹੁ ; ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ, ਪਰਭਾਤ, ਤੜਕਾ, ਪੌਂਫੁਟਾਲਾ, ਸਵੇਰਾ ।

[भान] पु० सूर्य ; किरण ; प्रकाश ; उषा की लाली ; उषाकाल, प्रभात, सवेरा अरुणोदय, सूर्योदय ।

1بہانا — **[ਬਹਾਨਾ]** ਪੁ. ਪੱਜ, ਹੀਲਾ ।

[बहाना] पु० मिस, हीला ।

2بہانا — **[ਬਹਾਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਗਾਉਣਾ, ਰੋੜ੍ਹਨਾ, ਰੇਹੜਨਾ ।

[बहाना] क्रि० सक० प्रवाहित करना, पानी की धारा में डालना, धारा के रूप में गिराना ।

بھانپ — **[ਭਾਂਪ]** ਇ. ਤਾੜ, ਭੇਤ ਜਾਣ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[भांप] स्त्री० दूर से देख कर समझ जाने का भाव, ताड़ जाने का भाव ।

بھانپنا — **[ਭਾਂਪ-ਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਮਝ ਜਾਣਾ, ਤਾੜਨਾ, ਜਾਚ ਜਾਣਾ ।

[भांप-ना] क्रि० अक० दूर से देख कर समझ लेना, ताड़ जाना ।

بھانپو — **[ਭਾਂਪੂ]** ਵਿ. ਪੁ. ਭਾਂਪਣ ਵਾਲਾ, ਤਾੜਨ ਵਾਲਾ, ਨਿਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਦੂਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।

[भांपू] वि० पु० भांपने वाला, ताड़ जाने वाला, दूर से ही समझ जाने वाला ।

بھانت — **[ਭਾਂਤ]** ਇ. ਕਿਸਮ, ਵੰਨਗੀ, ਰੰਗ, ਪਰਕਾਰ ।

[भांत] स्त्री० भांति, प्रकार, क़िस्म ।

بھانجا — **[ਭਾਣ-ਜਾ]** ਪੁ. ਭਣੇਵਾਂ, ਭਣੇਆ, ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਭਾਣਜਾ ।

[भान-जा] पु० बहन का लड़का, बहन का पुत्र ।

بھانجی — **[ਭਾਣ-ਜੀ]** ਇ. ਭਣੇਵੀਂ, ਭਣੇਵੀ, ਭਾਣਜੀ ।

[भान-जी] स्त्री० बहन की लड़की, बहन की पुत्री ।

بھانجی — **[ਭਾਂਜੀ]** ਇ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਣਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੋਕ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਚੁਗਲੀ, ਰੋਕ, ਅੜ. ਅੜਕਾਉ, ਰੁਕਾਵਟ; ਬੁਰਾਈ, ਚੁਗਲੀ ।

[भांजी] स्त्री० किसी के बनते काम में बाधा डालने के लिये कही जाने वाली बात, बाधा, विघ्न, रुकावट; चुग़ली, बुराई ।

بھانجی خور — **[ਭਾਂਜੀ ਖ਼ੋਰ]** ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਚੁਗਲ ਖ਼ੋਰ, ਝਾਲੀਮਾਰ, ਕੁਟੱਣੀਮਾਰ ।

[भांजी ख़ोर] पु० किसी के बनते काम में बाधा डालने वाला, किसी काम में टांग अड़ाने वाला, निन्दक, चुग़लख़ोर ।

بھانڈ — **[ਭਾਂਡ]** ਪੁ. ਭੰਡ, ਨਕਲੀਆ, ਮਸਖ਼ਰਾ; ਜਿਸ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਗੱਲ ਨਾ ਪਚੇ; ਝੂਠੀ ਉਸਤਤ ਜਾਂ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[भांड] पु० विदूषक, मसख़रा ; जो बात न पचा सके; झूठी स्तुति या निन्दा करने वाला पुरुष ।

بھانڈا — **[ਭਾਂਡਾ]** ਪੁ. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਰਤਨ, ਮਟਕਾ, ਭੇਤ, ਗੁੱਝੀਗੱਲ ।

[भांडा] पु० मिट्टी का पात्र, मटका; भेद, रहस्य ।

بھان متی — **[ਭਾਨ-ਮਤੀ]** ਪੁ. ਮਦਾਰੀ; ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਫ਼ਰੇਬੀ ।

[भान-मती] पु० मदारी; धोखेबाज़, कपटी व्यक्ति ।

بہانہ — **[ਬਹਾਨ:]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਜ, ਉਜ਼ਰ, ਹੀਲਾ; ਝਾਂਸਾ, ਛਲ ।

[बहान:] फ़ा० पु० मिस, उज़र, हीला; झांसा, छल ।

—بہانہ جوئی — **[ਬਹਾਨ: ਜੋਈ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਹਾਨੇ ਲੱਭਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਹਾਨੇਸਾਜ਼ੀ ।

[बहान: जोइ] फ़ा० स्त्री० बहाना ढूंढने अथवा करने का भाव, बहानाबाज़ी ।

—بہانہ خور — **[ਬਹਾਨ: ਖ਼ੋਰ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹਾਨੇ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ, ਬਹਾਨੇਸਾਜ਼ ।

[बहान: ख़ोर] फ़ा० वि० पु० बहाना बनाने वाला, बहाना-साज़ ।

بھاوج — **[ਭਾਵਜ]** ਇ. ਭਰਜਾਈ, ਭਾਬੀ, ਭਾਈ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ।

[भावज] स्त्री० भाभी, भाई की पत्नी, भौजाई ।

بہائم — **[ਬਹਾਇਮ]** ਅਰ. ਪੁ. ਪਸ਼ੂ, ਚੌਪਾਏ, ਜਾਨਵਰ, ਡੰਗਰ, ਢੋਰ ।

[बहाइम] अर० पु० चौपाया, पशु, जानवर ।

بہائمی — **[ਬਹਾਇਮੀ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ; ਚੌਪਾਇਆਂ ਦਾ ।

[बहाइमी] फ़ा० वि० पशुओं का; चौपायों से सम्बन्धित ।

بھاؤ — **[ਭਾਉ]** ਪੁ. ਭਾ, ਰੇਟ, ਨਿਰਖ ; ਪ੍ਰੇਮ, ਉਲਫ਼ਤ, ਮੁਹੱਬਤ ।

[भाओ] पु० भाव, दर, निर्ख़; प्रेम, स्नेह ।

بہاؤ **[ਬਹਾਉ]** ਪੁ. ਰੋੜ੍ਹ, ਵੇਗ, ਵਹਿਣ, ਵਹਾ, ਵਹਾਉ; ਵਗਣ, ਵਗਾਉ, ਰਵਾਨੀ ।

[बहाओ] पु० बहने की क्रिया या भाव, प्रवाह; प्रवाह का वेग, रवानी ।

—بھاؤ تاؤ —[ਭਾਉ ਤਾਉ] ਪੁ. ਭਾ, ਨਿਰਖ, ਦਰ, ਕੀਮਤ; ਹਾਲਤ, ਹਾਲ ਚਾਲ, ਹਾਲ ਹਕੀਕਤ ।

[भाओ ताओ] पु० भाव, दर, निर्ख ; हालत, वृत्तान्त, हाल चाल ।

بھائی—[ਭਾਈ] ਪੁ. ਭਰਾ; ਸਾਥੀ, ਮਿੱਤਰ ।

[भाई] पु० भ्राता, सहोदर; साथी, मित्र ।

—بھائی بند—[ਭਾਈ ਬੰਦ] ਪੁ. ਭਰਾ ਭਾਈ, ਮਿੱਤਰ, ਸਰਬੰਧੀ, ਸਾਕਭਾਈ, ਗੋਤੀ, ਸ਼ਰੀਕ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ।

[भाई बंद] पु० सम्बन्धी, मित्र, सगोत्रज, एक ही वंश या गोत्र के लोग, कुल-कुटुंब के लोग, भाई चारे में से कोई एक ।

—بھائی بندی—[ਭਾਈ ਬੰਦੀ] ਇ. ਭਰਾ ਪੁਣਾ, ਭਾਈ ਚਾਰਾ, ਮਿੱਤਰਤਾਚਾਰੀ, ਭਰੱਪਣ, ਬਰਾਦਰੀ, ਸ਼ਰੀਕਾ ।

[भाई बंदी] स्त्री० भाई चारा, भ्रातृत्व, बन्धुत्व, बिरादरी, सगोत्रता ।

—بھائی چارا—[ਭਾਈਚਾਰਾ] ਪੁ. ਸ਼ਰੀਕਾ, ਬਰਾਦਰੀ; ਭਾਈਚਾਰਾ, ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਰਵਾਜ ਮੁਤਾਬਕ ਲੈਣ ਦੇਣ ।

[भाईचारा] पु० बिरादरी, बिरादरी अनुसार लेने देने का व्यवहार ।

بھبک—[ਭਬਕ] ਇ. ਭੜਕਾਰਾ, ਲਾਟ, ਭੁਹਲਾ, ਭਾਂਬੜ; ਤੇਜ਼ ਬੋ, ਸੜ੍ਹਾਂਦ, ਹੁਮਕਾਰ, ਹੁਮਕ; ਦਹਾੜ, ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਬੋਲ; ਜੋਸ਼ ਦਾ ਬੋਲ ।

[भभक] स्त्री० प्रज्वलित होने का भाव, भड़कने की क्रिया या भाव; तेज दुर्गन्ध; शेर के दहाड़ने का शब्द; ऊँचा शब्द ।

بھبکا—[ਭਬ ਕਾ] ਪੁ. ਅਰਕ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਂਡਾ, ਭਬਕਾ; ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਤੇਜ਼ ਬਦਬੂ ।

[भभ-का] पु० अरक खींचने का एक प्रकार का यन्त्र; क्रोध में आने का भाव; तेज दुर्गन्ध ।

بھبکنا—[ਭਬਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੱਗ ਦਾ ਮੱਚਣਾ, ਭੁਹਲਾ ਨਿਕਲਣਾ, ਭੜਕਣਾ, ਗਰਮ ਹੋਣਾ, ਤੇਜ਼ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ, ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਜ ਕਢਣਾ ।

[भबक-ना] क्रि० अक० आग का जलना, भड़कना, गरम होना, तेज होना; गुस्से में होना ।

بھبکی—[ਭਬ-ਕੀ] ਇ. ਦਾਬਾ, ਧਮਕੀ, ਘੁਰਕੀ, ਝੂਠਾ ਡਰਾਵਾ; ਜੋਸ਼ ਦਾ ਬੋਲ ।

[भबकी] स्त्री० झूठी धमकी, घुड़की, बन्दर घुड़की; क्रोध में बोले हुए शब्द ।

بھبوت —[ਭਬੂਤ] ਇ. ਉਹ ਸਵਾਹ ਜੋ ਬੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ ਬਦਨ ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਭੂਤੀ ।

[भभूत] स्त्री० वह भस्म जो शैव मस्तक और भुजाओं पर लगाते हैं, भभूत ।

بہبود—[ਬਿਹ-ਬੂਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਿਹਤਰੀ, ਭਲਾ, ਭਲਾਈ ਕਲਿਆਣ; ਫ਼ਾਇਦਾ, ਲਾਭ, ਲਾਹਾ ।

[बिह-बूद] फ़ा० स्त्री० भला, भलाई, अच्छाई, कल्याण; लाभ, वृद्धि ।

—بہبودی—[ਬਿਹ-ਬੂਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਿਹਤਰੀ, ਭਲਾਈ, ਕਲਿਆਣ ।

[बिह-बूदी] फ़ा० स्त्री० भलाई, अच्छाई, कल्याण ।

بھبوکا—[ਭਬੂਕਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਭੁਹਲਾ, ਭਾਂਬੜ; ਕਲਬਲਾਵ, ਬੇਪਰਵਾਹ ।

[भभूका] पु० वि० शोला, लपट; क्रुद्ध, कुपित ।

بھپارا—[ਭਪਾਰਾ] ਪੁ. ਕਾੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਦਵਾ; ਭਾਫ਼, ਭਫਾਰਾ; ਉਬਾਲ, ਧੂਣੀ; ਝੂਠ, ਢਕੋਂਸ ।

[भपारा] पु० काढ़ी हुई दवा; भाप, भाफ; उबाल, धूनी; झूठ, फरेब ।

بہت—[ਬਹੁਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਧ; ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੇਰਾ, ਚੋਖਾ ।

[बहुत] वि० पु० गिनती में अधिक, अनेक; ज़्यादा, पर्याप्त, काफ़ी ।

بھتہ—[ਭੱਤਾ] ਪੁ. ਤ੍ਰਿਖਲੇ ਹੋਏ ਚਾਵਲ; ਗੁਜ਼ਾਰਾ, ਸਫ਼ਰ ਖ਼ਰਚ; ਅਲਾਉਂਸ, ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਖ਼ਰਚ ।

[भत्ता] पु० उबले हुए चावल; निर्वाह के लिए दी गई रकम; अफ़सरों का सफ़र खर्च आदि ।

بہتان—[ਬੁਹ-ਤਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੁਹਮਤ, ਇਲਜ਼ਾਮ, ਦੋਸ਼ ।

[बुह-तान] अर० पु० दोष, कलंक, लांछन ।

بہتر—[ਬਹੱਤਰ] ਵਿ. ਸੱਤਰ + ਦੋ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ।

[बहत्तर] वि० सत्तर और दो की संख्या ।

—بہتر—[ਬਿਹ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗਾ, ਚੰਗੇਰਾ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਚੰਗਾ; ਲਾਭਦਾਇਕ; ਚੰਗਾ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ, ਖੂਬ ।

[बिह-तर] फ़ा० वि० किसी की तुलना में अच्छा, किसी की अपेक्षा अच्छा, लाभदायक; अच्छा, खूब ।

—بہتری—[ਬਿਹ-ਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੰਗਿਆਈ, ਭਲਾ, ਭਲਾਈ, ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ, ਕਲਿਆਣ, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ।

[बिह-तरी] फ़ा० स्त्री० भलाई, लाभ, कल्याण, ख़ुशहाली ।

—بہتریں - بہترین—[ਬਿਹ-ਤਰੀਂ - ਬਿਹ-ਤਰੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ, ਬਹੁਤ ਉਮਦਾ ।

[बिह-तरीं - बिह-तरीन] फ़ा० वि० बहुत ही बढ़िया, अत्युत्तम ।

بھتنا—[ਭੁਤ-ਨਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਭੂਤਨਾ, ਪ੍ਰੇਤ; ਮਗਰੋਂ ਨਾ ਲਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ; ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ ਤ੍ਰਿਬੜਿਆ ਬੰਦਾ ।

[भुत-ना] वि० पु० भूत, प्रेत; पीछे पड़ा रहने वाला व्यक्ति; मिट्टी आदि के साथ लिपटा व्यक्ति ।

بھتیجا—[ਭਤੀਜਾ] ਪੁ. ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਭਤਰੀਆ ।
[भतीजा] पु० भाई का लड़का, भाई का पुत्र ।

بھتیجی—[ਭਤੀਜੀ] ਇ. ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ ।
[भतीजी] स्त्री० भाई की लड़की ।

بھتیرا—[ਬਹੁਤੇਰਾ] ਵਿ. ਘਣੇਰਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ, ਕਾਫ਼ੀ, ਬਹੁਤ ।
[बहुतेरा] वि० बहुत सारा, काफ़ी, पर्याप्त ।

بھٹ—[ਭੱਟ] ਪੁ. ਖੋਹ, ਕੰਦਰ, ਗੁਫ਼ਾ, ਟੋਆ ; ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤ ; ਚੁਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੜੀ ਹੋਈ ਲਾਲ ਮਿੱਟੀ ।
[भट्ट] पु० खोह, कन्दरा, गुफा ; ब्राह्मणों की एक जाति, भाट ; चूल्हे की जली हुई लाल मिट्टी ।

بھٹا—[ਭੱਠਾ] ਪੁ. ਭੱਠਾ, ਆਵਾ, ਇੱਟਾਂ ਪਕਾਉਣ ਦੀ ਭੱਠੀ ; ਵੱਡਾ ਚੁਲ੍ਹਾ, ਤੰਦੂਰ ।
[भट्ठा] पु० भट्ठा, ईंटें आदि पकाने का पजावा ; बड़ा चूल्हा, तन्दूर ।

بھٹک—[ਭਟਕ] ਇ. ਭਟਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਭਟਕਣਾ, ਕੁਮਰਾਹੀ, ਅਵਾਰਗੀ ।
[भटक] स्त्री० भटकने का भाव, गुमराही, पथ भ्रष्टता ।

بھٹکنا—[ਭਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭਟਕਣਾ, ਰਾਹੋਂ ਭੁੱਲਣਾ, ਡਿਗਣਾ; ਉੱਕਣਾ, ਔਖਤ ਪੈਣਾ; ਭਰਮ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ।
[भटक-ना] क्रि० अक० कुछ ढूँढने के लिए इधर उधर घूमते फिरना ; रास्ता भूलना, पथ भ्रष्ट होना ; चूक जाना ; भ्रम में पड़ना ।

بھٹنا—[ਭਿਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਛੁਹਣਾ, ਨਾਲ ਲੱਗਣਾ ; ਟੱਕਰ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਖਾਣਾ ।
[भिट-ना] क्रि० अक० छू जाना, साथ लगना, सटना; भिड़ना ।

بھٹناگر—[ਭਟ-ਨਾਗਰ] ਪੁ. ਕਾਇਸਥਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗੋਤ ; ਇਸ ਗੋਤ ਦਾ ਆਦਮੀ ।
[भट-नागर] पु० कायस्थों का एक गोत्र ; इस गोत्र का व्यक्ति ।

بھٹنی—[ਭਿਟ-ਣੀ] ਇ. ਥਣ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬੱਚਾ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦਾ ਹੈ, ਚੂਚੀ, ਚੁੰਚੀ ।
[भिट-नी] स्त्री० स्तन का अग्रभाग जिसे मुख में ले कर बच्चा दूध पीता है, चूचुक, चूची ।

بھٹی—[ਭੱਠੀ] ਇ. ਭੱਠੀ, ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ; ਹਲਵਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਚੁਲ੍ਹਾ, ਭੜਭੂੰਜੇ ਦਾ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲਾ ਚੁਲ੍ਹਾ ।
[भट्टी] स्त्री० भट्ठी, आग जलाने के लिए ईंटों आदि का बना बड़ा चूल्हा, दाने आदि भूनने के लिए बनाया गया चूल्हा ।

بھٹیارا—[ਭਟਿਆਰਾ] ਪੁ. ਸਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਭਠਿਆਰਾ; ਭੱਠ ਝੋਕਣ ਵਾਲਾ, ਭੜਭੂੰਜਾ, ਮਹਿਰਾ, ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲਾ ।
[भटियारा] पु० सराय की देखरेख करने तथा मुसाफिरों का भोजन आदि बनाने वाला व्यक्ति; भड़भूँजा, दाने भूनने वाला, भट्ठी वाला ।

بھٹیار خانہ—[ਭਟਿਆਰ ਖ਼ਾਨਾ] ਪੁ. ਸਰਾਂ, ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਥਾਂ ; ਕਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਕਾਨ ; ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾ ਸਕੇ ।
[भटियार खाना] पु० सराय, धर्मशाला ; कमीने लोगों के रहने का स्थान, वह स्थान जहाँ हर कोई आ सके ।

بھٹیارن—[ਭਟਿਆਰਨ] ਇ. ਭਟਿਆਰੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ, ਭਟਿਆਰੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਭਠਿਆਰੀ ।
[भटियारन] स्त्री० भठियारे का काम करने वाली स्त्री, भठियारे की पत्नी, भठियारी ।

بھٹیاری—[ਭਟਿਆਰੀ] ਇ. ਭਠਿਆਰੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਭਠਿਆਰੀ, ਭੜਭੂੰਜੀ ।
[भटियारी] स्त्री० भठियारे की पत्नी, भड़भूँजी ।

بھٹھیارا—[ਭਠਿਆਰਾ] ਪੁ. ਭਠਿਆਰਾ, ਭੜਭੂੰਜਾ, ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲਾ ; ਤੰਦੂਰ ਵਾਲਾ ।
[भठियारा] पु० भड़भूँजा, दाने भूनने वाला ; तंदूर वाला, भट्ठी वाला ।

بھٹھیار خانہ—[ਭਠਿਆਰ ਖ਼ਾਨਾ] ਪੁ. ਭਠਿਆਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅੱਡਾ, ਭੱਠ, ਸਰਾਂ, ਹੋਟਲ, ਤੰਦੂਰ ।
[भठियारखाना] पु० भठियारे के काम करने का अड्डा, भट्ठी ; सराय, होटल, तन्दूर ।

بھٹھیارن—[ਭਠਿਆਰਨ] ਇ. ਭਠਿਆਰੇ ਦੀ ਇਸਤਰੀ, ਭੜਭੂੰਜੀ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਭੱਠੀ ਜਾਂ ਭੱਠ ਵਾਲੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ।
[भठियारन] स्त्री० भठियारे की पत्नी, भठियारिन, दाने भूनने का काम करने वाली स्त्री, भड़भूँजी, भट्ठी पर काम करने वाली स्त्री ।

بھج—[ਭੁਜ] ਇ. ਪੁ. ਬਾਂਹ; ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਦੀ ਇਕ ਬਾਹੀ ।
[भुज] स्त्री० पु० बाँह, बाहु; त्रिभुज की एक भुजा ।

بہجت—[ਬਹਜਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਸੁਹੱਪਣ ; ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਸੁਆਦ, ਮਜ਼ਾ ; ਆਸ ।
[बह-जत] अर० स्त्री० सौंदर्य, सुन्दरता ; खुशी, आनन्द, मज़ा ; ताज़गी ; आशा ।

بھجن—[ਭਜਨ] ਪੁ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਦਾ ਗੀਤ ।
[भजन] पु० परमेश्वर के गुणगान का गीत ।

بھجنا—[ਭਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ ਸਕ, ਮਾਲਾ ਫੇਰਨਾ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਸਿਮਰਨਾ ।
[भज-ना] क्रि० सक० माला फेरना, जप करना, ईश्वर का नाम स्मरण करना, याद करना ।

بھجنگ —[ਭੁਜੰਗ] ਪੁ. ਕਾਲਾ ਸੱਪ, ਨਾਗ; ਕਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[भुजंग] पु॰ काला नाग, साँप; काला आदमी ।

بھجنگا —[ਭੁਜੰਗਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੰਛੀ ਜੋ ਕੋਇਲ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ।

[भुजंगा] पु॰ कोयल जैसा काले रंग का एक पक्षी; काले रंग का व्यक्ति ।

بھجوانا —[ਭਿਜ-ਵਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਦੂਜੇ ਪਾਸੋਂ ਘਲਾਉਣਾ ।

[भिज-वाना] क्रि॰ प्रे॰ भेजने का काम दूसरे से करवाना ।

بھجیا —[ਭੁਜਿਆ] ਇ. ਭੁਰਜੀ, ਤਰਕਾਰੀ; ਭੁੰਨੇ ਹੋਏ ਚਾਉਲ ।

[भुजिया] स्त्री॰ बिना रसे के भुनी हुई तरकारी; भूने हुए चावल ।

بھچ —[ਭੁਚ] ਵਿ. ਪੁ. ਗਵਾਰ, ਜਾਂਗਲੀ; ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ, ਡੁੱਚਰ; ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਾਂ ਜੰਗਲੀ ਆਦਮੀ ।

[भुच] वि॰ पु॰ गँवार, जंगली; बहुत मोटा; जंगली आदमी, असभ्य आदमी ।

بھچک —[ਭਚਕ] ਵਿ. ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ।

[भचक] वि॰ डरा हुआ, भयभीत, भक्त ।

بھچکنا —[ਭਿਚ-ਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਬਣਾ, ਭੀੜ ਨਾਲ ਸੁੰਗੜਨਾ; ਝਿਜਕਣਾ, ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ; ਸਹਿਮਣਾ ।

[भिच-ना] क्रि॰ अक॰ दब जाना, भिंच जाना, संकुचित होना; झिझकना, शरमाना, लज्जित होना; सहम जाना ।

بھچڑ - بھچیڑ —[ਭਿਚੜ, ਭਿਚੇੜ] ਇ. ਤੰਗੀ, ਦਬੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਬੇਈਮਾਨੀ ।

[भिचड़, भिचेड़] स्त्री॰ तंगी, दबे होने का भाव; बेईमानी ।

بھدا —[ਭੱਦਾ] ਵਿ. ਬੇਢੰਗਾ, ਬੇਸੁਰਾ, ਕੁਢੱਬਾ; ਬਦਸੂਰਤ, ਬਦਸ਼ਕਲ; ਕੋਝਾ, ਕਰੂਪ ।

[भद्दा] वि॰ बेढंगा, बेढब; जो देखने में अच्छा न लगे, कुरूप, बद शक्ल, बदसूरत ।

بہدانہ —[ਬਿਹ-ਦਾਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੀਦਾਣਾ, ਬਿਹਦਾਣਾ, ਬੀਹ ਨਾਮ ਦੇ ਰੁਖ ਦੇ ਦਾਣੇ ਜੋ ਦਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਦਵਾਈ ।

[बिहदाना] फ़ा॰ पु॰ बिहीदाना, बिही नामक फल का बीज जो दवा के काम आता है ।

بھدرا —[ਭਦ-ਰਾ] ਪੁ. ਜੋਤਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਹੂਸ ਦਿਨ ਅਰਥਾਤ ਚੰਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਤਵੀਂ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਤਿਥ; ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ; ਘੋਨ ਮੋਨ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛ ਕਟਵਾਏ ਸਭ ਸਫ਼ਾਚਟ ਹੋਣ ।

[भद-रा] पु॰ फलित ज्योतिष के अनुसार अशुभ दिन अर्थात चन्द्रमा की दूसरी, सातवीं और बारहवीं तिथि; श्री कृष्ण जी की एक पत्नी का नाम; जिस के सिर दाढ़ी आदि की हजामत हुई हो ।

بھرکار —[ਭਰ-ਕਾਰ] ਇ. ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਮਾਦ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ।

[भर-कार] स्त्री॰ वह ज़मीन जो ईख लगाने के लिये तैयार की गई हो ।

بھر —[ਭਰ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ ਵਿ. ਪੂਰਾ, ਸਾਰਾ; ਜਿੰਨਾ, ਬਰਾਬਰ ।

[भर] वि॰ क्रि॰ वि॰ कुल, पूरा, सारा; जितना, बराबर ।

بہر —[ਬ-ਹਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਵਿਚ, ਹਰ ਨੂੰ ।

[ब-हर] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ प्रत्येक में, प्रत्येक को ।

بہر حال —[ਬਹਰ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ, ਹਰ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਵੇ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਖ਼ੈਰ ।

[बहर हाल] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ हर हाल में, हर स्थिति में, कुछ भी हो ।

بہر صورت —[ਬ-ਹਰ ਸੂਰਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੇਖੋ بہر حال

[ब-हर सूरत] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ देखो بہر حال

بہر طور —[ਬ-ਹਰ ਤੌਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ।

[ब-हर तौर] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ हर प्रकार से ।

بہر کیف —[ਬਹਰ ਕੈਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਮਕਨ ਹੋ ਸਕੇ ।

[बहर कैफ़] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ हर हालत में, हर अवस्था में, हर प्रकार से, जिस तरह भी सम्भव हो सके ।

بہرے - بہر —[ਬਹ-ਰ, ਬਹ-ਰੇ] ਫ਼ਾ. ਸੰਬੰਧਕ. ਵਾਸਤੇ, ਲਈ, ਖ਼ਾਤਰ, ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ।

[बह-र, बह-रे] फ़ा॰ अव्य॰ वास्ते, लिये, ख़ातिर ।

بہرا —[ਬਹ-ਰਾ] ਵਿ. ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ, ਜੋ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਬੋਲਾ ।

[बह-रा] वि॰ जिसे कान से न सुने या कम सुने, बधिर ।

بھرا —[ਭਰਾ] ਵਿ. ਭਰਨਾ ਦਾ ਭੂਤਕਾਲ, ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ; ਸੰਪੂਰਨ, ਆਬਾਦ; ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ ।

[भरा] वि॰ भरना का भूतकाल, भरा हुआ; वर्तमान, आबाद; मोटा ताज़ा ।

بھرا گھر —[ਭਰਾ ਘਰ] ਪੁ. ਆਬਾਦ ਜਾਂ ਵਸਦਾ ਘਰ, ਪੂਰਾ ਕੁਨਬਾ; ਮਾਲ ਘਰ; ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲਾ ਘਰ; ਅਸਬਾਬ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ।

[भरा घर] पु॰ आबाद घर, पूरा कुटुम्ब; सम्पन्न परिवार; धन और मनुष्यों से भरा हुआ घर ।

بھرا —[ਭੱਰਾ] ਪੁ. ਪੈਰਨ ਜਾਂ ਵਰਕਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਝੁੰਡ; ਝਾਂਸਾ, ਜ਼ੋਰ; ਇਕੋ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਉੱਡਣ ਦੀ ਵਾਜ ।

[भर्री] पु० भैरवा, कलकलाहट; कोलाहल; एक ही समय बहुत से पक्षियों के बहने की आवाज़ ।

بہرام —[ਬਹ-ਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੰਗਲ ਤਾਰਾ; ਫ਼ਾਰਸ ਦੇ ਕਈਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ।

[बह-राम] फ़ा० पु० मंगल तारा; फ़ारस के कई बादशाहों के नाम ।

بھرانا —[ਭਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖੁਰਾਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣਾ; ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਗਾ ਦੇਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਾਉਣਾ; ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਗੱਭਣ ਕਰਾਉਣਾ ।

[भराना] क्रि० सक० पक्षियों का बच्चों को आहार देना; किसी चीज़ को पूरा कराना; घोड़ी को गाभिन कराना ।

بھراؤ —[ਭਰਾਉ] ਪੁ. ਭਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਭਰਾਈ; ਭਰਤੀ ।

[भराओ] पु० भरने का भाव; भर्ती ।

بھرائی —[ਭਰਾਈ] ਭਰਨ, ਪੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਭਰਨ ਦੀ ਉਜਰਤ ।

[भराई] स्त्री० पूर करने या भरने का भाव; भरने की मज़दूरी ।

بھر بھرا —[ਭੁਰ-ਭੁਰਾ] ਵਿ. ਖ਼ਸਤਾ, ਜੋ ਭੁਰ ਭੁਰ ਪਏ; ਖ਼ੁਸ਼ਕ; ਕਰਾਰਾ; ਜੋ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਲਿਆਂ ਭੁਰਦਾ ਜਾਏ ।

[भुर-भुरा] वि० ख़स्ता; ख़ुश्क; करारा; ज़रा-सा आघात लगने पर चूर-चूर हो जाने वाला ।

بھر بھرانا —[ਭੁਰ-ਭੁਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭੁਰ ਭੁਰ ਪੈਣਾ, ਚੂਰਨੇ ਜਾਣਾ; ਬਿਖਰਨਾ, ਖਿੰਡਣਾ; ਜੋਸ਼, ਉਮੰਗ ਜਾਂ ਚਾਹ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਦਾ ਕੁਰਕੁਰਾਉਣਾ; ਹੌਸਲਾ ਕਰਨਾ ।

[भुर-भुराना] क्रि० अक० थोड़े से आघात से चूर्ण हो जाना; चूर्ण आदि का बिखरना; उमंग पैदा होना, दिल का गुदगुदाना; साहस करना ।

بھر بھراہٹ —[ਭਰ-ਭਰਾਹਟ] ਇ. ਸੋਜ, ਵਰਮ, ਸੋਜਸ਼ ।

[भर-भराहट] स्त्री० शोथ, वरम, सूजन ।

بھر بھراہٹ —[ਭੁਰ-ਭੁਰਾਹਟ] ਇ. ਖ਼ਸਤਾਪਨ, ਭੁਰਭੁਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[भुर-भुराहट] स्त्री० ख़स्तापन, भुरभुरापन ।

بھرپائی —[ਭਰ-ਪਾਈ] ਇ. ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦੀ ਰਸੀਦ, ਵਸੂਲੀ ।

[भर-पाई] स्त्री० पूरी रकम की रसीद, वसूली ।

بھرپور —[ਭਰ-ਪੂਰ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੂਰਾ, ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ, ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[भर-पूर] वि० क्रि० वि० जो पूरी तरह से भरा हुआ हो, परिपूर्ण ।

[1] بھرت —[ਭਰਤ] ਇ. ਕਈ ਧਾਤਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਧਾਤ, ਉਹ ਧਾਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿਸਤ, ਤਾਂਬਾ ਤੇ ਸਿੱਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[भरत] स्त्री० एक प्रकार की धातु जिसमें जिस्त, तांबा और सिक्का मिला होता है, कसकुट ।

[2] بھرت —[ਭਰਤ] ਪੁ. ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਰਾਣੀ ਕੈਕਈ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਸੀ; ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਰਾਜਾ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ।

[भरत] पु० कैकेयी के गर्भ से उत्पन्न राजा दशरथ के पुत्र; शकुन्तला के गर्भ से उत्पन्न दुष्यन्त के पुत्र ।

بھرتا —[ਭਰ-ਤਾ] ਪੁ. ਭੜਥਾ ।

[भुर-ता] पु० चोखा, भरता ।

بھرتری ہری —[ਭਰ-ਤਰੀਹਰੀ] ਸੰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਰਾਜਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਾਜਾ ਭਰਥਰੀ ।

[भर-तरीहरी] सं० पु० एक प्रसिद्ध राजा जो श्री गुरु गोरख नाथ के शिष्य हो गये थे ।

بھرت کھنڈ —[ਭਰ-ਤ-ਖੰਡ] ਪੁ. ਭਾਰਤਵਰਸ਼, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ।

[भर-त-खंड] पु० भारतवर्ष, हिन्दुस्तान ।

بھرتی —[ਭਰ-ਤੀ] ਇ. ਭਰਤੀ, ਭਰਾਉ, ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਨੌਕਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜ ਜਾਂ ਪੁਲਸ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸਿਰਫ਼ ਥਾਂ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਾਂ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਵਾਧੂ ਪਾਈ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ।

[भर-ती] स्त्री० भरे जाने का भाव, कमी को पूरा करने का भाव; सेना या पुलिस आदि में प्रविष्ट होने या लिये जाने का भाव; केवल स्थान पूर्ति के लिये रखी या भरी हुई व्यर्थ की चीज़ें या बातें ।

بھرتی کے شعر —[ਭਰ-ਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿ'-ਅ-ਰ] ਪੁ. ਜਿਸ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਗੁਣ ਜਾਂ ਖ਼ੂਬੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[भर-ती का शि'-अ-र] पु० जिस पद में कोई विशेषता न हो ।

بھرشٹ —[ਭ੍ਰਿਸ਼-ਟ] ਸੰ. ਵਿ. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਪਤਿਤ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ, ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਜ਼ਲੀਲ, ਖ਼ਰਾਬ; ਬੇਦੀਨ, ਗੰਦਾ ।

[भ्रश-ट] सं० वि० पतित, दूषित, दुराचारी, निंदनीय आचरण वाला ।

بھرکس —[ਭਰ-ਕਸ] ਪੁ. ਕਚੂਮਰ, ਮਿੱਝ ।

[भर-कस] पु० कचूमर ।

بھرم —[ਭਰਮ] ਪੁ. ਸਾਖ, ਇਤਬਾਰ; ਭੁਲੇਖਾ, ਸ਼ੱਕ, ਸੰਦੇਹ ।

[भरम] पु० साख, विश्वास; भ्रान्ति, संशय, सन्देह ।

بھرمار —[ਭਰ-ਮਾਰ] ਇ. ਬਹੁਲਤਾ, ਬਹੁਤਾਤ ।

[भर-मार] स्त्री० बाहुल्य, बहुतायत, अधिकता ।

بھرمانا —[ਭਰ-ਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧੋਖੇ ਲਾਉਣਾ, ਪੇਚ ਫੈਂਕਣਾ, ਫੁਸਲਾਉਣਾ, ਵਰਗਲਾਉਣਾ ।

[भर-माना] क्रि० सक० भ्रम में डालना, बहकाना, फुसलाना ।

بھرمنا —[ਭਰ-ਮਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫਿਰਨਾ, ਡਾਂਵਾਂਡੋਲ ਫਿਰਨਾ, ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾ; ਮੋਹਤ ਹੋਣਾ।

[भर-मना] क्रि० अक० भटकना, इधर उधर घूमना, भ्रमण करना; धोखे में आना; मोहित होना।

بھرنا —[ਭਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੂਰ ਕਰਨਾ, ਪੂਰਨਾ, ਥਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ; ਮੂੰਹੋਂ ਮੂੰਹ ਕਰਨਾ; ਸਮਾਉਣਾ; ਲਿਬੇੜਨਾ; ਲੇਖੇ ਦੇਖੇ ਕਰਨਾ; ਸਹਿਣਾ, ਝੱਲਣਾ, ਸਿਰ ਲੈਣਾ।

[भर-ना] क्रि० सक० पूर्ण करना, रिक्त स्थान को पूरा करने के लिये कोई वस्तु डालना; किनारों तक भर देना या भर जाना; मलिन करना, गन्दा करना; सहना, झेलना, भोगना।

بہروپ —[ਬਹੁ-ਰੂਪ] ਪੁ. ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਾਂਗ; ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ।

[बहु-रूप] पु० तरह तरह के वेश बदलने का भाव, स्वाँग; धोखा, छल, फ़रेब।

بہروپیا —[ਬਹੁ-ਰੂਪੀਆ] ਪੁ. ਕਈ ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਨਕਲੀਆ; ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਕਲੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤੀ; ਫ਼ਰੇਬੀ, ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼।

[बहु-रुपिया] पु० वह जो तरह तरह के रूप या वेश बना कर दिखाता हो और इसी से अपना निर्वाह करता हो, स्वाँगी; भारत के स्वाँगियों की एक जाति; धोखेबाज़, फ़रेबी।

بھروٹا —[ਭਰੋਟਾ] ਪੁ. ਘਾਹ ਲਕੜੀ ਆਦਿ ਦਾ ਗੱਠਾ, ਭਰੀ, ਛੋਟੀ ਭਰੀ।

[भरोटा] पु० घास या लकड़ी आदि का गट्ठा।

بھروسا - بھروسہ —[ਭਰੋਸਾ-ਭਰੋਸਾ:] ਪੁ. ਇਤਬਾਰ, ਯਕੀਨ, ਵਿਸਾਹ, ਸ਼ਰਧਾ, ਨਿਸਚਾ, ਨਿਹਚਾ; ਆਸ, ਉਮੈਦ।

[भरोसा-भरोसः] पु० विश्वास; श्रद्धा, निश्चय; आशा, उम्मीद।

بہرہ —[ਬਹਰ-ਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੱਸਾ, ਵੰਡ; ਕਿਸਮਤ, ਨਸੀਬ।

[बह्-रः] फ़ा० पु० हिस्सा, भाग; भाग्य, क़िस्मत।

بہرہ مند —[ਬਹਰ-ਹ: ਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ; ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

[बह्-रः मंद] फ़ा० वि० भाग्यशाली, भाग्यवान; लाभ प्राप्त करने वाला, जिसे कुछ प्राप्त हुआ हो।

بہرہ ور —[ਬਹਰ-ਹ: ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਫ਼ਾਇਦਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ।

[बह्-रः वर] फ़ा० वि० लाभ प्राप्त करने वाला, भाग्यशाली, उपकृत होने वाला।

بہری —[ਬਹ-ਰੀ] ਇ. ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ; ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਨ ਬੋਲੇ ਹੋਣ, ਬੋਲੀ।

[बह-री] स्त्री० एक शिकारी पक्षी; वह स्त्री जिसे कुछ न सुनता हो या कम सुनता हो।

بھڑ —[ਭੜ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਫਟਣ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਚਲਣ ਦੀ ਵਾਜ; ਹਵਾ ਸਰਨ ਦੀ ਉੱਚੀ ਵਾਜ, ਪੱਦ।

[भड़] पु० किसी विस्फोटक पदार्थ के फटने अथवा बन्दूक के चलने की आवाज़; पाद का शब्द।

بھڑ —[ਭਿੜ] ਇ. ਭਰਿੰਡ, ਡੇਮੂ, ਧਮੂੜੀ।

[भिड़] स्त्री० ततैया, बर्रे।

بھڑاس —[ਭੜਾਸ, ਭੁੜਾਸ] ਇ. ਗੁੱਸਾ, ਦਿਲ ਦਾ ਉਬਾਲ; ਹਵਾੜ, ਭਾਪ, ਗਰਮੀ ਜੋ ਤਪੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕਣ ਨਾਲ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

[भड़ास, भुड़ास] स्त्री० क्रोध, मन में छिपे हुए असन्तोष या क्रोध की वह अवस्था जब कि वह किसी उपयुक्त अवसर पर प्रकट किया जाता है; बुखार, भाप, वह गर्मी जो तपते हुए पानी छिड़कने पर भूमि के अन्दर से निकलती है।

بھڑانا —[ਭਿੜਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭਿੜਾਉਣਾ, ਟਕਰਾਉਣਾ; ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਉਣਾ।

[भिड़ाना] क्रि० सक० टकराना; पशुओं को लड़ाना।

بھڑبھونجا —[ਭੜ-ਭੂੰਜਾ] ਪੁ. ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਭਠਿਆਰਾ; ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਆਦਮੀ।

[भड़-भूंजा] पु० भाड़ में अन्न भूनने का काम करने वाला; काले रंग का आदमी।

بھڑک —[ਭੜਕ] ਇ. ਚਮਕ, ਸ਼ੋਖ਼ੀ; ਜ਼ਾਹਰਦਾਰੀ ਚਮਕ ਦਮਕ, ਦਿਖਾਵਾ।

[भड़क] स्त्री० भड़कने की क्रिया या भाव, शोख़ी, भड़कीलापन, ऊपरी चमक दमक।

بھڑکانا —[ਭੜ-ਕਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੜਕਾਉਣਾ; ਉਕਸਾਉਣਾ, ਜੋਸ਼ ਦਿਵਾਉਣਾ, ਉਤੇਜਨਾ, ਬਹਕਾਉਣਾ; ਚਮਕਾਉਣਾ।

[भड़-काना] क्रि० सक० प्रज्वलित करना, चमकाना, उकसाना, उत्तेजित करना, उभाड़ना; क्रोधित करना।

بھڑکاہٹ —[ਭੜ-ਕਾਹਟ] ਇ. ਭੜਕਣ ਜਾਂ ਭੜਕ ਉੱਠਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤੇਜ਼ੀ, ਜੋਸ਼।

[भड़-काहट] स्त्री० भड़कने की क्रिया या भाव, तेज़ी, जोश।

بھڑکنا —[ਭੜਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਲ ਉੱਠਣਾ; ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਮਚਣਾ, ਤਪਣਾ; ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ; ਤ੍ਰਭਕਣਾ; ਅਚਾਨਕ ਉਗ੍ਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ।

[भड़क-ना] क्रि० अक० बहुत शीघ्र प्रज्वलित होना; जोश में आना, उत्तेजित होना; क्रोधित होना; गरम होना; ऊपर को उठना; अचानक उग्र रूप धारण करना।

بھڑکدار—[ਭੜਕ-ਦਾਰ] ਵਿ. ਭੜਕੀਲਾ, ਚਮਕੀਲਾ, ਸ਼ੋਖ, ਚਮਕ ਦਮਕ ਵਾਲਾ ।

[भड़क-दार] वि० भड़कीला, चमकीला, शोख, जिसमें खूब चमक दमक हो ।

بھڑکیلا—[ਭੜਕੀਲਾ] ਵਿ. ਭੜਕੀਲਾ, ਭੜਕਦਾਰ, ਭੜਕ ਵਾਲਾ, ਚਮਕੀਲਾ, ਚਮਕ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੋਖ ।

[भड़-कीला] वि० तड़क भड़क या चमक दमक वाला, भड़कदार, चमकदार, चमकीला, शोख ।

بھڑنا—[ਭਿੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ ਹੱਥੋਂ ਹੋਣਾ, ਹਥ ਲੱਗਣਾ, ਮਿਲਣਾ, ਟਕਰਨਾ; ਟਕਰ ਲੈਣਾ, ਲੜਨਾ, ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਲੜਨਾ ।

[भिड़-ना] क्रि० अक० हाथ लगना, सटना; टक्कर खाना, टकराना, मिलना; मुकाबिले में आकर लड़ना ।

بھڑوا—[ਭੜ-ਵਾ] ਪੁ. ਜੋ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੇ, ਭੜੂਆ, ਦੱਲਾ ।

[भड़-वा] पु० वेश्याओं का दलाल, भड़ुआ, सपरदाई ।

بھڑوائی—[ਭੜ-ਵਾਈ] ਵਿ. ਭੜਵਾਪਣ, ਦਲਾਲੀ, ਦੱਲਪੁਣਾ, ਦੱਲਗੀ ।

[भड़-वाई] स्त्री० भड़ुआपन, दलाली, सपरदाई का काम ।

بھڑیری—[ਭੜੇਰੀ] ਵਿ. ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਹੇਠ ਉੱਪਰ ਰਖ ਕੇ ਬਣੀ ਪਾਲ, ਟੌਂਡ ।

[भड़ेरी] स्त्री० बरतनों को नीचे ऊपर रखकर लगाया गया ढेर सा, भण्डोली ।

بھس—[ਭੁਸ] ਪੁ. ਤੂੜੀ, ਤੂੜੀ ।

[भुस] पु० भूसा, भूसी ।

بھسکنا—[ਭਸਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ, ਸਕ. ਚਬਣਾ, ਖਾਣਾ; ਡਿਗਣਾ, ਗਿਰਨਾ ।

[भसक-ना] क्रि० अक० सक० चबाना, खाना, गिरना ।

بھسکو—[ਭਸਕੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਪੇਟੂ, ਢਿੱਡੂ, ਬਹੁਤਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਮਰਦ ।

[भसकू] वि० पु० पेटू, बहुत खाने वाला पुरुष ।

بھسم—[ਭਸਮ] ਵਿ. ਭਸਮ, ਸੁਆਹ ।

[भसम] स्त्री० राख, भभूत ।

بھسنڈی—[ਭੁਸੁੰਡੀ] ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਸਤ੍ਰ, ਛੋਟੀ ਬੰਦੂਕ ।

[भुसुण्डी] स्त्री० एक प्रकार का अस्त्र, छोटी बन्दूक ।

بہشت—[ਬਹਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹਿਸ਼ਤ, ਸੁਰਗ ।

[बहिश-त] फ़ा० पु० स्वर्ग, सुरलोक, अमर लोक ।

بہشتی—[ਬਹਿਸ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹਿਸ਼ਤ ਦਾ, ਬਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਸੁਰਗਵਾਸੀ; ਸੱਕਾ, ਮਾਸ਼ਕੀ ।

[बहिश-ती] फ़ा० वि० पु० स्वर्गीय, स्वर्ग सम्बन्धी; स्वर्गवासी; सक्का, भिश्ती ।

بھشٹا—[ਭਿਸ਼-ਟਾ] ਵਿ. ਵਿਸ਼ਟਾ, ਗੰਦ, ਗੂਹ ।

[भिश-टा] स्त्री० विष्ठा, मल, पाखाना ।

بھشٹل—[ਭਿਸ਼-ਟਲ] ਵਿ. ਵਿ. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਗੰਦਾ, ਅਪਵਿੱਤਰ, ਪਲੀਤ, ਗਲੀਜ਼; ਬਦਸ਼ਕਲ ।

[भिश-टल] स्त्री० वि० भ्रष्ट, अपवित्र, गंदा; कुरूप, बद-शकल ।

بھک—[ਭਕ] ਵਿ. ਬਰੂਦ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਦਮ ਫਟਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼; ਮਹੀਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਤਮਾਕੂ ।

[भक] स्त्री० विस्फोटक पदार्थ के एक दम फटने की आवाज; तम्बाकू का चूरा या बुरादा ।

بھکاری—[ਭਿਕਾਰੀ] ਪੁ. ਭਿਖਾਰੀ, ਮੰਗਤਾ ।

[भिकारी] पु० भिक्षुक, भिखमंगा, याचक ।

بہکانا—[ਬਹ-ਕਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨਾ; ਉਕਸਾਉਣਾ, ਚੁਕ ਦੇਣਾ, ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ; ਅੱਗੇ ਲਾਉਣਾ, ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਉਕਾਉਣਾ ਜਾਂ ਲਾਂਭੇ ਪਾ ਦੇਣਾ, ਭਰਮਾਉਣਾ ।

[बह-काना] क्रि० सक० गुमराह करना; बातों में फुसलाना, भरमाना, भटकाना; लक्ष्य भ्रष्ट करना, भुलावा देना ।

بہکاوا—[ਬਹ-ਕਾਵਾ] ਪੁ. ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਚੁੱਕ, ਪੱਟੀ, ਸਿਖਾਲਾ, ਸਿਖ ਸਿਖਾਈ ।

[बह-कावा] पु० गुमराह करने का भाव; उकसाने का भाव, फुसलाने का भाव, पट्टी पढ़ाने का भाव, सीख ।

بہکاوٹ—[ਬਹ-ਕਾਵਟ] ਵਿ. ਚੁੱਕ, ਚਾਂਭਾ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਵਰਗਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਸਿਖਸਿਖਾਈ ।

[बह-कावट] स्त्री० बहकाने की क्रिया या भाव, भुलावा, उकसाने का भाव, पट्टी पढ़ाने का भाव ।

بھکشا—[ਭਿਕ-ਸ਼ਾ] ਵਿ. ਭਿੱਖਿਆ, ਖੈਰ, ਦਾਨ, ਖ਼ੈਰਾਤ ।

[भिक-शा] स्त्री० भीख, भिक्षा, दान, खैरात ।

بھکشن—[ਭਕ-ਸ਼ਨ] ਪੁ. ਭੋਜਨ, ਖਾਣਾ, ਖਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਭੋਜਨ ।

[भक-शन] पु० खाना, भोजन करने का भाव, भोजन ।

بھکشو—[ਭਿਕ-ਸ਼ੂ] ਪੁ. ਜੋ ਦਾਨ ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੇ, ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ, ਮੰਗਤਾ; ਬੋਧੀ ਸਾਧੂ ਜਾਂ ਪਰਚਾਰਕ ।

[भिक-शू] पु० जो दान पर निर्वाह करे, भिक्षा माँगने वाला, भिखारी; बौद्ध संन्यासी, भिक्षु ।

بھک منگا—[ਭਿਕ-ਮੰਗਾ] ਪੁ. ਭਿਖਾਰੀ, ਮੰਗਤਾ, ਫ਼ਕੀਰ ।

[भिक-मंगा] पु० भिखारी, भिक्षुक, फकीर ।

بھٹکنا—[ਭਟਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰਾਹੋਂ ਉੱਕਣਾ, ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਣਾ; ਭਟਕਣਾ, ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ; ਤ੍ਰਿੱਬਕਣਾ, ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਮ ਕਮ ਕਰਨਾ, ਪਾਗਲਪਣ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[बहक-ना] क्रि॰ अक॰ रास्ता भूलना, पथ भ्रष्ट होना; भटकना, किसी के बहकावे में आ जाना; फिसलना; मद में चूर होकर व्यर्थ बोलना, पागलपन की स्थिति में हो जाना।

بھکنا—[ਭੁਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਜਾਣਾ, ਚੁਭਣਾ, ਖੁਭਣਾ।
[भुक-ना] क्रि॰ अक॰ बिंध जाना, चुभना।

بھکھ—[ਭਿੱਖ] ਇ. ਭਿੱਖਿਆ, ਖ਼ੈਰ, ਦਾਨ।
[भिक्ख] स्त्री॰ भिक्षा, भीख, दान।

بھکھاری—[ਭਿਖਾਰੀ] ਪੁ. ਭਿਖਮੰਗਾ, ਮੰਗਤਾ, ਭਿਖਾਰੀ।
[भिखारी] पु॰ याचक, भिखमंगा, भिक्षुक।

بھگ—[ਭਗ] ਇ. ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਜਣਨ ਇੰਦਰੀ।
[भग] स्त्री॰ स्त्री की जननेन्द्रिय, योनि।

بھگا—[ਭੁੱਗਾ] ਵਿ. ਭੋਲਾ, ਸਿੱਧਾ; ਬੇਵਕੂਫ਼; ਨਾ ਤਜਰਬੇਕਾਰ; ਚੂਰਾ, ਭੂਰਾ; ਚੂਰਨ, ਫੱਕੀ, ਤੂੰਬੀ।
[भुग्गा] वि॰ भोला, सीधा सादा; मूर्ख; अनुभवहीन; चूरा; भूसा; फाँकी जाने वाली कोई चीज, फंकी।

بھگانا—[ਭਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਨਸਾਉਣਾ, ਭਜਾਉਣਾ, ਦੁੜਾਉਣਾ; ਡਰਾ ਕੇ ਨਸਾਉਣਾ, ਉਧਾਲਣਾ, ਕੱਢ ਲੈ ਜਾਣਾ, ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ, (ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ); ਹਟਾਉਣਾ।
[भगाना] क्रि॰ सक॰ दौड़ाना, भगा कर ले जाना; डरा धमका कर भागने को विवश करना; किसी स्त्री, बच्चे आदि को बहका कर उनके घर के लोगों से दूर अपने साथ कहीं ले जाना; हटाना, खदेड़ना।

بھگت—[ਭਗਤ] ਪੁ. ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਉਪਾਸ਼ਕ, ਪੂਜਕ।
[भगत] पु॰ भक्त, श्रद्धालु, ईश्वरोपासक।

بھگتان—[ਭੁਗ-ਤਾਨ] ਪੁ. ਸਜ਼ਾ, ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਚੁਕਾਰਾ।
[भुग-तान] पु॰ सजा, दण्ड; ऋण चुकाने का भाव।

بھگتانا—[ਭੁਗ-ਤਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੁਖ ਦੇਣਾ; ਬੇਬਾਕ ਕਰਨਾ (ਹਿਸਾਬ); ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਤੋੜ ਲਾਉਣਾ, (ਕਾਰਜ); ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ (ਹੁਕਮ)।
[भुग-ताना] क्रि॰ सक॰ दुःख देना; बेबाक करना (हिसाब); पूरा करना (काम); पालन करना (आज्ञा)।

بھگتنا—[ਭੁਗ-ਤਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਕ. ਭੋਗਣਾ (ਕੈਦ); ਸਿਰੇ ਲੱਗਣਾ, ਮੁੱਕਣਾ; ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ, ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇਣਾ (ਪੇਸ਼ੀ)।
[भुग-तना] क्रि॰ अक॰ सक॰ भोगना (कैद); पेश होना, हाजरी देना (पेशी में); पूरा होना, समाप्त होना (काम)।

بھگتی—[ਭਗ-ਤੀ] ਇ. ਪੂਜਾ, ਤਪੱਸਿਆ, ਅਰਾਧਨਾ, ਬੰਦਗੀ।
[भग-ती] स्त्री॰ भक्ति, तपस्या, उपासना, बन्दगी।

بھگل—[ਭਗਲ] ਪੁ. ਵਿ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ, ਕਪਟ, ਬਣਾਵਟ, ਵਿਖਾਵਾ; ਦੁਰੰਗੀ; ਸੂਰਤ, ਸਾਂਗ, ਸ਼ਕਲ, ਭਗੌੜਾ, ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ।
[भगल] पु॰ वि॰ धोखा, फरेब, छल, कपट; बनावट, दिखावा; आडम्बर; स्वाँग, शक्ल सूरत; भगोड़ा, कायर, पराजित।

بھگندر—[ਭਗੰਦਰ] ਪੁ. ਗੁਦਾ ਦਾ ਫੋੜਾ।
[भगंदर] पु॰ एक प्रकार का फोड़ा जो गुदा के भीतरी भाग या उसके आस पास हो जाता है।

بھگواں—[ਭਗ-ਵਾਂ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਲ ਰੰਗ, ਗੇਰੂ।
[भग-वाँ] पु॰ एक प्रकार का मिट्टी रंग, गेरू।

بھگوان—[ਭਗ-ਵਾਨ] ਪੁ. ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਈਸ਼ਵਰ।
[भग-वान] पु॰ परमात्मा, ईश्वर।

بھگوانا—[ਭਿਗ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਭਿੱਜਵਾਉਣਾ, ਤਰ ਕਰਾਉਣਾ, ਗਿੱਲਾ ਕਰਾਉਣਾ।
[भिग-वाना] क्रि॰ प्रे॰ आर्द्र कराना, गीला कराना, तर कराना।

بھگوتی—[ਭਗ-ਵਤੀ] ਇ. ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ।
[भग-वती] स्त्री॰ दुर्गा देवी।

بھگوڑا—[ਭਗੌੜਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ; ਭਗੌੜਾ (ਆਦਮੀ); ਕਾਇਰ, ਡਰਪੋਕ।
[भगोड़ा] वि॰ पु॰ भागा हुआ; भागने वाला (व्यक्ति); कायर, डरपोक।

بھگونا—[ਭਿਗੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭਿਉਂਣਾ, ਗਿੱਲਾ ਕਰਨਾ, ਤਰ ਕਰਨਾ।
[भिगोना] क्रि॰ सक॰ गीला करना, पानी में डुबा देना, तर करना।

بھگون—[ਭਗ-ਵਨ] ਅਵ. ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ, ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜ।
[भग-वन] अव्य॰ आदर सूचक शब्द जो बड़ों को आदर पूर्वक सम्बोधन करने के लिए प्रयुक्त किया जाता है जैसे महाराज।

بھلا—[ਭਲਾ] ਵਿ. ਚੰਗਾ, ਨੇਕ, ਵਧੀਆ।
[भला] वि॰ अच्छा, नेक, उत्तम, श्रेष्ठ।

—بھلا چنگا—[ਭਲਾ ਚੰਗਾ] ਵਿ. ਠੀਕ ਭਲਾ, ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ, ਤੰਦਰੁਸਤ; ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ; ਚੋਖਾ ਆਮ।
[भला चंगा] वि॰ स्वस्थ, सकुशल, तंदुरुस्त; मोटा ताजा; अच्छा भला।

—بھلا مانس—[ਭਲਾ ਮਾਣਸ] ਪੁ. ਭਲਾ ਮਾਣਸ, ਸ਼ਰੀਫ਼ ਆਦਮੀ, ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ; (ਨਿੰਦਾਵਾਚੀ) ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਨਾਲਾਇਕ, ਚਲਾਕ, ਬਦਚਲਨ।
[भला मानस] पु॰ सज्जन पुरुष, शरीफ आदमी, भद्र पुरुष; (व्यंग्यार्थ) शरारती, दुष्ट, चालाक, दुराचारी।

بہلانا – [ਬਹਿ-ਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਰਚਾਉਣਾ, ਵਰਚਾਉਣਾ; ਭੁਲਾਉਣਾ ।

[बह-लाना] क्रि० सक० चित्त प्रसन्न करना; इधर उधर की बातें करके चिन्तित या दु:खी व्यक्ति का मन दूसरी ओर ले जाना; भुलावा देना, बहकाना ।

بھلانا —[ਭੁਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੁਲਾਉਣਾ, ਚੇਤੇ ਨਾ ਰੱਖਣਾ; ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ, ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨਾ, ਭਰਮਾਉਣਾ ।

[भुलाना] क्रि० सक० भुला देना, विस्मृत करना; भ्रम में डालना, पथभ्रष्ट करना, भुलावा देना ।

بھلاوا —[ਭਿਲਾਵਾਂ] ਪੁ. ਇਕ ਰੁੱਖ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਫਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧੋਬੀ ਕਪੜਿਆਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਦਵਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

[भिलावा] पु० एक पेड़ या उसका फल जिससे धोबी कपड़ों पर निशान लगाते हैं । यह औषध के काम भी आता है ।

بھلاوا —[ਭੁਲਾਵਾ] ਪੁ. ਭੁਲੇਖਾ, ਧੋਖਾ, ਫੇਬਾ, ਫ਼ਰੇਬ ।

[भुलावा] पु० भ्रम; धोखा, छल, कपट ।

بھلاواں —[ਭਿਲਾਵਾਂ] ਪੁ. ਵੇਖੋ بھلاوا

[भिलावाँ] पु० देखो بھلاوا

بھلاوٹ —[ਭੁਲਾਵਟ] ਇ. ਭੁੱਲ, ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਓਕਾਈ ।

[भुलावट] स्त्री० भूलने का भाव, भूल, चूक ।

بھلائی —[ਭਲਾਈ] ਇ. ਨੇਕੀ; ਚਿਹਤਰੀ, ਚੰਗਿਆਈ ।

[भलाई] स्त्री० उपकार, नेकी; कल्याण, हित ।

بھلمنساہٹ - بھلمنسائی — [ਭਲ-ਮਨ-ਸਾਹਟ, ਭਲ-ਮਨ ਸਾਈ] ਇ. ਭਲਮਾਣਸੀ, ਆਦਮੀਅਤ, ਸ਼ਰੀਫ਼ਾਨਾ ਵਰਤਾਉ ।

[भल-मन-साहट, भल-मन-साई] स्त्री० भलमनसी, सज्जनता, सद्व्यवहार ।

بہلنا —[ਬਹਿਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਿਲ ਲਗਾਕੇ ਨਾਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਪਰਚਣਾ ।

[बहल-ना] क्रि० अक० मन लग जाना, चित्त प्रसन्न होना, बहल जाना ।

بہلہ —[ਬਹਿ-ਲਹ:, ਬਿਹ-ਲਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਬਟੂਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੈਸਾ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਚਮੜੇ ਦਾ ਦਸਤਾਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬਾਜ਼ ਆਦਿ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[बह-लः, बिह-लः] फ़ा० पु० एक बड़ा बटुआ जिसमें शाहीद धन रखे जाते हैं; चमड़े का दस्ताना जिसे पहन कर शिकारी बाज़ आदि पक्षी को हाथ पर बिठाते हैं ।

بہلی —[ਬਹਿ-ਲੀ] ਇ. ਇਕ ਛੋਟੇ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਗੱਡਾ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਬਲਦ ਜੁੱਤੇ ਹਨ ।

[बह ली] स्त्री० छोटे पहियों वाला तांगा जिसे बैल खींचते हैं ।

بہم —[ਬਹਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕੱਠਿਆਂ, ਮਿਲ ਕੇ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਕੇ ।

[बहम] फ़ा० क्रि० वि० इकट्ठे, मिलकर, एक दूसरे के साथ हो कर ।

بھمبو —[ਭੰਬੋ] ਵਿ ਇ. ਮੋਟਲੀ, ਬਹੁਤ ਮੋਟੀ; ਬਹੁਤ ਮੋਟੀ ਤੀਵੀਂ ।

[भम्बो] वि० स्त्री० बहुत मोटी; बहुत मोटी स्त्री ।

بہمن —[ਬਹਿ-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਿਆਰ੍ਹਵਾਂ ਈਰਾਨੀ ਮਹੀਨਾ ।

[बह-मन] फ़ा० पु० ग्यारहवाँ ईरानी महीना ।

بہن —[ਬਹਿਣ] ਇ. ਭੈਣ, ਚਾਚੇ, ਤਾਏ, ਮਾਮੇ ਆਦਿ ਦੀ ਧੀ, ਭੂਆ ਦੀ ਧੀ ।

[बहन] स्त्री० भगिनी, चाचा, मामा, बुआ आदि की लड़की ।

بہنا —[ਬਹਿ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ ਅਕ. ਵਗਣਾ, ਵਹਿਣਾ, ਚਲਣਾ (ਪਾਣੀ, ਲਹੂ) ।

[बह-ना] क्रि० अक० तरल पदार्थ का नीचे की ओर जाना, प्रवाहित होना, चलना (पानी, रक्त आदि) ।

بھنانا —[ਭੁਨਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਭੁਨਾਉਣਾ, ਭੁੰਨਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣਾ ।

[भुनाना] क्रि० प्रे० भूनने का काम कराना ।

بھنائی - بھنوائی —[ਭੁਨਾਈ, ਭੁਨਵਾਈ] ਇ. ਭੁਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਭੁਨਾਉਣ ਦੀ ਉਜਰਤ ।

[भुनाई, भुनवाई] स्त्री० भुनाने का काम, भुनाने की मजदूरी ।

بھنبھوڑنا - بھنجھوڑنا —[ਭੰਭੋੜ-ਨਾ, ਭੰਝੋੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਿੰਸਕ ਪਸ਼ੂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਪਾੜਨਾ ।

[भंभोड़-ना, भंझोड़-ना] क्रि० सक० हिंसक जानवर का किसी को दाँतों से चीरना या फाड़ना ।

بھن بھن —[ਭਿਨ ਭਿਨ] ਇ. ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਉੱਡਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ।

[भिन भिन] स्त्री० मक्खियों के उड़ने की आवाज़ ।

بھنبھنا —[ਭਿਨ-ਭਿਨਾ] ਵਿ. ਗੁਣਗੁਣਾ, ਨੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ।

[भिन-भिना] वि० गुनगुना, नाक में बोलने वाला ।

بھنبھنانا —[ਭਿਨ-ਭਿਨਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭਿਣਕਣਾ, ਮੱਖੀਆਂ ਦਾ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਹਜੂਮ ਦੇ ਉੱਡਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ।

[भिन-भिनाना] क्रि० अक० भिनकना, मक्खियों का मक्खियों के समूह के उड़ने की आवाज़ ।

بھنبھناہٹ —[ਭਿਨ-ਭਿਨਾਹਟ] ਇ. ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਭਿਣਕਣ ਦੀ ਉੱਡਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਭਿਨ ਭਿਨ ।

[भिन-भिनाहट] स्त्री० मक्खियों के भिनभिनाने या उड़ने की आवाज़, भिन भिन ।

بھنبوا—[ਭੰਬੂਆ] ਪੁ. ਭੁੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫ਼ਕੀਰ; ਭੁੱਖੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਖਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ।

[भंभूआ] पु० भूख के कारण लूट मार करने वाला साधु; भूख से दुःखी हो कर किसी की चीज़ उठाकर खा जाने वाला व्यक्ति ।

بھنبیری، بھنبھیری—[ਭੰਬੀਰੀ, ਭੰਭੀਰੀ] ਇ. ਤਿਤਲੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਪਰਵਾਨਾ, ਡੰਬੀਰੀ; ਇਕ ਖਿਡਾਉਣਾ ਜੋ ਚੁਟਕੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

[भंभीरी, भंम्भीरी] स्त्री० तितली की किस्म का एक परवाना; फ़िरकी नाम का काठ का खिलौना जो चुटकी के साथ चलाए जाने पर खूब चक्कर काटता है ।

بھنڈ - بھنڈا—[ਭਿੰਡ, ਭਿੰਡਾ] ਪੁ. ਸੁੱਕਾ ਹੋਇਆ ਡਲਾ; ਚੀਮ, ਢੇਮ; ਬਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤਮਾਕੂ ।

[भिंड, भिंडा] पु० सूखा हुआ ढेला; मिट्टी, पत्थर आदि का टुकड़ा, ढेला; जला हुआ तम्बाकू ।

بھنڈا بردار—[ਭਿੰਡਾ ਬਰਦਾਰ] ਪੁ. ਹੁੱਕਾ ਪਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨੌਕਰ ।

[भिंडा बर-दार] पु० हुक्का पिलाने वाला नौकर ।

بھنڈار—[ਭੰਡਾਰ] ਪੁ. ਗੁਦਾਮ, ਜ਼ਖ਼ੀਰਾ, ਮੋਦੀ ਖਾਨਾ; ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ; ਲੰਗਰ; ਖੋਪਰੀ, ਸਿਰ; ਢਿੱਡ ।

[भंडार] पु० गोदाम, खाने पीने की चीज़ें रखने का स्थान, मोदी खाना; खज़ाना; लंगर; खोपड़ी, सिर; पेट, उदर ।

بھنڈاری—[ਭੰਡਾਰੀ] ਪੁ. ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ; ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਪਰਬੰਧਕ, ਗੁਦਾਮ ਦਾ ਰਖੇਲਾ, ਮੋਦੀ ।

[भंडारी] पु० भंडार का स्वामी ; भंडार का प्रबन्ध करने वाला अधिकारी, मोदी ।

بھنڈ پیرا—[ਭੁੰਡ ਪੈਰਾ] ਵਿ. ਮਨਹੂਸ, ਨਹਿਸ, ਬੁਰੇ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਪੁਠ ਪੈਰਾ ।

[भुंड पैरा] वि० मनहूस, जिसका आना अशुभ माना जाए, अशुभ चरण, अनिष्ट पाद ।

بھنڈ قدما—[ਭੁੰਡ ਕ਼ਦਮਾ] ਵਿ. ਮਨਹੂਸ, ਨਹਿਸ, ਪੁਠ ਪੈਰਾ ।

[भुंड क़दमा] वि० मनहूस, जिसका क़दम पड़ना अशुभ माना जाए, अनिष्ट पाद ।

بھنڈسال—[ਭਿੰਡਸਾਲ] ਇ. ਮੋਦੀਖ਼ਾਨਾ, ਗੁਦਾਮ, ਕੋਠਾ, ਜ਼ਖ਼ੀਰਾ ।

[भिंडसाल] स्त्री० मोदी खाना, गोदाम, अन्न का भंडार ।

بھنڈسالی—[ਭਿੰਡਸਾਲੀ] ਇ. ਪੁ. ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਅਨਾਜ; ਸਸਤਾ ਮਾਲ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕੋਠਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[भिंडसाली] स्त्री० पु० रखा हुआ अनाज ; सस्ता माल खरीद कर महँगे भाव बेचने के लिए गोदाम में जमा करने वाला व्यक्ति ।

بھنڈی—[ਭਿੰਡੀ] ਇ. ਇਕ ਸਬਜ਼ੀ, ਭਿੰਡੀ ਤੋਰੀ ।

[भिंडी] स्त्री० एक सब्ज़ी ।

بھنڈی خانہ—[ਭਿੰਡੀ ਖ਼ਾਨਾ] ਪੁ. ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਹੁੱਕਾ ਘਰ ।

[भिंडी ख़ाना] पु० वह मकान जहाँ हुक्के का सामान रखते हैं, हुक्का खाना ।

بھنڈیلا—[ਭੰਡੇਲਾ] ਪੁ. ਭੰਡ, ਨਕਲੀਆ; ਮਸਖ਼ਰਾ, ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ ।

[भंडेला] पु० भांड, नकलिया, विदूषक, मसखरा; जुगतबाज़, हुल्लड़बाज़ ।

بھنک—[ਭਿਣਕ] ਇ. ਭਿਣਕ, ਕਨਸੋ, ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਅਵਾਜ਼, ਉਡਦੀ ਖ਼ਬਰ ।

[भिनक] स्त्री० भिनक, धीमी आवाज़, उड़ती हुई खबर ।

بھنکنا—[ਭਿਣ-ਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭਿਣਕਣਾ, ਮੱਖੀਆਂ ਦਾ ਭਿੰਣਕਣਾ ਤੇ ਝੁਰਮਟ ਪਾਉਣਾ; ਸੁਸਤ ਹੋ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠਣਾ; ਮੈਲਾ ਕੁਚੈਲਾ ਰਹਿਣਾ ।

[भिन-कना] क्रि० अक० भिनभिनाना, किसी चीज़ पर मक्खियों के झुंड का बैठना ; आलसी बनना ; गन्दे रहना ।

بھنگ—[ਭੰਗ] ਇ. ਇਕ ਨਸ਼ੀਲੀ ਬੂਟੀ, ਭੰਗ, ਭੁੱਖ, ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ।

[भंग] स्त्री० एक नशीली बूटी, भांग, विजया ।

بھنگا—[ਭੁੰਗਾ] ਪੁ. ਇਕ ਛੋਟਾ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਅਕਸਰ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[भुंगा] पु० एक प्रकार का बरसाती कीड़ा ।

بھنگرا—[ਭੰਗਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੂਟੀ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।

[भंगरा] पु० एक प्रसिद्ध बूटी जो जल के किनारे होती है तथा औषधियों में काम आती है, जल भंगरा ।

بھنگڑ—[ਭੰਗੜ] ਪੁ. ਭੰਗ ਪੀਣ ਦਾ ਆਦੀ, ਭੰਗੜ ।

[भंगड़] पु० भांग पीने का आदि, विजया पान करने वाला, भंगड़ ।

بھنگڑا—[ਭੰਗੜਾ] ਪੁ. ਭੰਗਰਾ ।

[भंगड़ा] पु० भंगरा ।

بھنگن—[ਭੰਗਣ] ਇ. ਭੰਗੀ ਦੀ ਇਸਤਰੀ, ਮਿਹਤਰਾਣੀ ।

[भंगन] स्त्री० भंगी की स्त्री, मेहतरानी ।

بھنگی—[ਭੰਗੀ] ਪੁ. ਭੰਗ ਪੀਣ ਵਾਲਾ, ਭੰਗੇਲ; ਮਿਹਤਰ ।

[भंगी] पु० भांग पीने का आदि, भंगड़; भंगेड़ी; मैला या विष्ठा उठाने वाली एक जाति, मेहतर ।

بہنگی—[ਬਹੰਗੀ] ਇ. ਬਾਂਸ ਦੀ ਉਹ ਮੋਟੀ ਲਕੜੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਿਰਿਆਂ ਤੇ ਰੱਸੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਭਾਰ ਢੋਂਦੇ ਹਨ ।

[बहंगी] स्त्री० बांस की वह मोटी लकड़ी जिस के दोनों सिरों पर रस्सी बांध कर बोझ ढोते हैं ।

بھنگیرا—[ਭੰਗੇਰਾ] ਪੁ. ਘੋਟੀ ਹੋਈ ਭੰਗ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ।

[भंगेरा] पु० घुटी हुई भांग बेचने वाला व्यक्ति ।

بھنگیرن—[ਭੰਗੇਰਨ] ਇ. ਭੰਗ, ਸੁੱਖਾ ਆਦਿ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ।

[भंगेरन] स्त्री० भांग तथा सुक्खा आदि तैयार करके पिलाने वाली स्त्री ।

بھنور—[ਭੰਵਰ] ਪੁ. ਘੁੰਮਣਘੇਰ ।

[भंवर] पु० नदी के बहाव में वह स्थान जहाँ पानी चक्कर की तरह घूमता है, जलावर्त ।

بھنور جال—[ਭੰਵਰ ਜਾਲ] ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਝੰਜਟ ।

[भंवर जाल] पु० दुनिया के झंझट ।

بھنور کلی—[ਭੰਵਰ ਕਲੀ] ਇ. ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੜਾ ਜੋ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[भंवर कली] स्त्री० लोहे अथवा पीतल का कड़ा जो पशुओं के गले में डाल दिया जाता है ।

بہنوئی—[ਬਹਨੋਈ] ਪੁ. ਭੈਣ ਦਾ ਪਤੀ, ਭਣਵਈਆ, ਜੀਜਾ ।

[बहनोई] पु० बहिन का पति, जीजा ।

بوہنی—[ਬੋਹਣੀ] ਇ. ਪਹਿਲੀ ਵਿਕਰੀ, ਹੱਟੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨਕਦ ਵੇਚਿਆ ਸੌਦਾ ।

[बोहनी] स्त्री० पहली नकद बिक्री, दुकान आदि पर सब से पहले नकद दिया गया सौदा ।

بہیلی—[ਬਹੇਲੀ] ਇ. ਸਹੇਲੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੈਣ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ।

[बहेली] स्त्री० सखी, सहचरी, साथिन, जिसे बहन कह कर बुलाया जाए ।

بہو—[ਬਹੂ] ਇ. ਵਹੁਟੀ, ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ, ਨੱਸ ਵਿਆਹੀ ਤੀਵੀਂ, ਨੂੰਹ, ਲੁਗਾਈ ।

[बहू] स्त्री० वधू, वधूटी, नवविवाहिता स्त्री, गृहिणी, स्त्री ।

بھو - بھوا—[ਭੂ, ਭੂਆ] ਇ. ਬਾਪ ਦੀ ਭੈਣ, ਫੁੱਫੀ ।

[भू, भूआ] स्त्री० पिता की बहिन, फूफी ।

بھوانی—[ਭਵਾਨੀ] ਇ. ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਪਾਰਬਤੀ, ਸੀਤਲਾ ।

[भवानी] स्त्री० पार्वती, उमा, शिव पत्नी, शीतला, चेचक ।

بھوبل—[ਭੁਬਲ] ਇ. ਗਰਮ-ਗਰਮ, ਸੁਆਹ, ਤੱਤੀ ਰਾਖ ਜਾਂ ਰੇਤ, ਬਾਲੂ ।

[भूबल] स्त्री० गर्म गर्म राख या रेत, बालू ।

بھوپال—[ਭੂਪਾਲ] ਪੁ. ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰਸਿੱਧ ਰਿਆਸਤ ।

[भूपाल] पु० मध्य भारत का एक पुरानी प्रसिद्ध रियासत ।

بھوپالی—[ਭੂਪਾਲੀ] ਇ. ਵਿ. 'ਭੂਪਾਲ' ਦਾ, ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਰਾਗਣੀ ।

[भूपाली] स्त्री० वि० भूपाल से सम्बन्धित, एक रागिनी ।

بھوت—[ਭੂਤ] ਪੁ. ਭੂਤਨਾ, ਪ੍ਰੇਤ, ਜਿੰਨ; ਬਦਰੂਹ, ਭਵਿਸ਼, ਬੇਤਾਲ ।

[भूत] पु० प्रेत, पिशाच, जिन्न, दुष्टात्मा, दुष्ट, शैतान ।

بھوتنی—[ਭੂਤ-ਨੀ] ਇ. 'ਭੂਤ' ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ, ਜਿੰਨਣੀ ।

[भूत-नी] स्त्री० 'भूत' का स्त्री लिंग, पिशाचिनी ।

بھوج پتر—[ਭੋਜ ਪੱਤਰ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੋਜ ਨਾਮੀ ਦ੍ਰਖਤ ਦਾ ਪੱਤਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਆਦਿ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ।

[भोज पत्तर] पु० एक प्रकार का वृक्ष जिसकी छाल ग्रन्थ आदि लिखने के काम आती थी ।

بھوجن—[ਭੋਜਨ] ਪੁ. ਖਾਣਾ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਤਿਆਰ ਪਦਾਰਥ ।

[भोजन] पु० खाना, खाने की सामग्री, खाद्य पदार्थ ।

بھوچک - بھوچکا—[ਭੋਚਕ, ਭੋਚੱਕਾ] ਇ. ਹੈਰਾਨ, ਦੰਗ ।

[भौचक, भौचक्का] वि० हैरान, आश्चर्यचकित ।

بھوڈل—[ਭੋਡਲ] ਪੁ. ਅਬਰਕ, ਅਭਰਕ ।

[भोडल] पु० अभ्रक, अबरक ।

بھور—[ਭੋਰ] ਇ. ਪਰਭਾਤ, ਤੜਕਾ, ਸਵੇਰਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਪ੍ਰਭਾਤ-ਕਾਲ ।

[भोर] स्त्री० प्रभात, तड़का, सवेरा, सुबह, प्रातःकाल ।

بھورا - بھونرا—[ਭੌਰਾ, ਭੌਂਰਾ] ਪੁ. ਕਾਲਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

[भौरा, भौंरा] पु० काले रंग का एक पतंगा, भ्रमर ।

بھورا—[ਭੂਰਾ] ਇ. ਭੂਸਲਾ, ਖ਼ਾਕੀ, ਮਟਿਆਲਾ ।

[भूरा] वि० मटमैले रंग का, खाकी ।

بھورا—[ਭੋਰਾ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਟੁਕੜਾ, ਕਣ ।

[भोरा] पु० थोड़ा टुकड़ा, कल्पित अंश।

بھوڑ—[ਭੂੜ] ਇ. ਰੇਤਲੀ ਜ਼ਮੀਨ।

[भूड़] स्त्री० रेतीली ज़मीन।

بھوڑا—[ਭੜੋਲਾ] ਪੁ. [illegible]

[भड़ौड़ा] पु० बारात का भोजन, यह भोजन जो बरात की विदाई पर वधू के साथ भेजा जाता है।

بھوسی—[ਭੂਸੀ] ਇ. [illegible]

[भूसी] स्त्री० अनाज आदि का छिलका; चोकर, भूसा।

بھوشن—[ਭੂਸ਼ਣ] ਪੁ. ਗਹਿਣਾ।

[भूषण] पु० गहना, आभूषण।

بھوک—[ਭੁੱਖ] ਇ. [illegible]; ਲਾਲਚ, [illegible]।

[भूख] स्त्री० क्षुधा, भूख; लालच, तृष्णा।

بھوکا—[ਭੁੱਖਾ] ਵਿ. [illegible]; ਕੰਗਾਲ।

[भूखा] वि० भूखा, क्षुधित; इच्छुक; दरिद्र, निर्धन।

—بھوکا بنگالی—[ਭੁੱਖਾ ਬੰਗਾਲੀ] ਪੁ. [illegible], ਕੰਗਾਲ, [illegible]।

[भूखा बंगाली] पु० जिसके पास कुछ भी न हो, निर्धन, कंगाल।

بھوگ بلاس—[ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ] ਪੁ. [illegible]।

[भोग विलास] पु० सुख पूर्वक अच्छी अच्छी वस्तुओं के उपभोग करने का भाव, आमोद प्रमोद, सुख चैन।

بھوگنا—[ਭੋਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. [illegible]

[भोग-ना] क्रि० सक० उपभोग करना, मजे लूटना, प्रयोग करना; स्त्री-प्रसंग करना; सुख दुख आदि सहना, भुगतना; सहना, सहन करना; फल पाना, दण्ड प्राप्त करना।

بھوگی—[ਭੋਗੀ] ਵਿ. [illegible]

[भोगी] वि० इन्द्रियों का सुख चाहने वाला, भोगासक्त, व्यसनी, ऐयाश, विषयी।

بھول—[ਭੁੱਲ] ਇ. [illegible]

[भूल] स्त्री० भूलने की अवस्था या भाव; चूक; गलती; दोष, कसूर; भूल हो जाने का भाव, भुलावा।

—بھول چک—[ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ] ਇ. [illegible]

[भूलचूक] स्त्री० गलती, त्रुटि; कमी बेशी।

—بھولا بسرا—[ਭੁੱਲਾ ਵਿਸਰਾ] ਵਿ. [illegible]।

[भूला बिस-रा] वि० भूला हुआ, जिसका स्मरण न रहा हो, विस्मृत।

—بھولا بھٹکا—[ਭੁੱਲਾ ਭਟ-ਕਾ] ਵਿ. [illegible]।

[भूला भटका] वि० पथ भ्रष्ट, गुमराह, भूला हुआ।

—بھولا چکا—[ਭੁੱਲਾ ਚੁੱਕਾ] ਵਿ. [illegible]।

[भूला चूका] वि० भूला हुआ, जिसका स्मरण न रहा हो, विस्मृत।

—بھول بھلیاں—[ਭੁੱਲ ਭੁਲੱਈਆਂ] ਇ. [illegible]

[भूल भुलैया] स्त्री० वह घुमावदार और चक्करदार इमारत जहाँ चलता हुआ व्यक्ति मार्ग भूल जाय; वह काम अथवा बात जो दोबारा समझाने पर भी समझ में न आए।

—بھولے بھٹکے—[ਭੁੱਲੇ ਭਟ-ਕੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. [illegible]।

[भूले भटके] क्रि० वि० कभी कभी, रास्ता भूल कर, भूले चूके।

بھولا—[ਭੋਲਾ] ਵਿ. [illegible]।

[भोला] वि० सीधा सादा, सरल-हृदय, भले-बुरे की पहचान न रखने वाला।

—بھولا بھالا—[ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ] ਵਿ. [illegible]।

[भोला भाला] वि० सरल स्वभाव, सीधा सादा, निष्कपट।

—بھولا پن—[ਭੋਲਾਪਨ] ਪੁ. [illegible]।

[भोलापन] पु० सादगी, सरलता; अनजानपन, अनुभव-हीनता।

—بھولی—[ਭੋਲੀ] ਵਿ. ਇ. [illegible]।

[भोली] वि० स्त्री० सरल स्वभाव वाली, सीधी सादी; अनजान स्त्री।

بھولا ناتھ—[ਭੋਲਾ ਨਾਥ] ਪੁ. ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਨਾਂ।

[भोला नाथ] पु० महादेव जी का नाम।

بھولنا—[ਭੁੱਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭੁੱਲਣਾ; ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਯਾਦ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨਾ; ਉੱਕਣਾ, ਭਟਕਣਾ, ਔਝੜੇ ਪੈਣਾ; ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ ।

[भूल-ना] क्रि० सक० विस्मृत करना, याद न रहना, भूल जाना; गलती करना; चूक जाना; भटकना, पथ भ्रष्ट होना; धोखा खाना ।

بھوم—[ਭੂਮ] ਇ. ਭੌਂ, ਜ਼ਮੀਨ, ਧਰਤੀ; ਦੁਨੀਆ, ਸੰਸਾਰ; ਜਗ੍ਹਾ, ਥਾਂ, ਮੁਲਕ, ਵਤਨ, ਦੇਸ ।

[भूम] स्त्री० भूमि, ज़मीन, पृथिवी; दुनिया, जगत, संसार; स्थान, जगह, देश, स्वदेश ।

بھومیا—[ਭੂਮਿਯਾ] ਪੁ. ਭੂਮੀਆ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ; ਪੁਰਾਣਾ ਵਸਨੀਕ; ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਸੱਪ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਲ ਉੱਗ ਆਏ ਹੋਣ ।

[भूमिया] पु० भूमिपति, ज़िमींदार; पुराना निवासी; बड़ी उमर का साँप जिस के सिर पर बाल आ गए हों ।

بھوں—[ਭੌਂ] ਇ. ਭੌਂ, ਭਰਵੱਟਾ, ਅੱਖ ਅਤੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਥਾਂ ।

[भौं] स्त्री० आँख के ऊपर की हड्डी पर के बाल, भृकुटी, भौंह ।

بھون—[ਭਵਨ] ਪੁ. ਮਕਾਨ, ਜਗ੍ਹਾ, ਥਾਂ; ਘਰ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ; ਦੇਵੀ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ।

[भवन] पु० मकान, स्थान; घर, निवास स्थान; देवी का स्थान ।

بھونپو—[ਭੋਂਪੂ] ਪੁ. ਤੂਤੂ, ਤੁਰ੍ਹੀ, ਨਰਸਿੰਘਾ, ਤੂਤਣੀ; ਉੱਚੀ ਤੇ ਭੈੜੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[भोंपू] पु० फूँक कर बजाया जाने वाला एक प्रकार का बाजा, सुरही की तरह का बड़ा बाजा, नरसिंघा; भारी तथा ऊँची आवाज़ ।

بھونچال—[ਭੌਂਚਾਲ] ਪੁ. ਭੁਚਾਲ, ਝਟਕਾ, ਜ਼ਲਜ਼ਲਾ, ਭੁਚੰਪ ।

[भौंचाल] पु० भूचाल, भूकम्प ।

بھونچکا—[ਭੌਂਚੱਕਾ] ਵਿ. ਹੈਰਾਨ, ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਚਕ੍ਰਿਤ ।

[भौंचक्का] वि० हैरान, चकित, विस्मित ।

بھوندو—[ਭੌਂਦੂ] ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ; ਆਵਾਰਾ ।

[भौंदू] वि० मूर्ख, बेवकूफ; आवारा ।

بھونڈا—[ਭੂੰਡਾ] ਵਿ. ਬਦਸੂਰਤ, ਬਦਸ਼ਕਲ, ਬੇਢੰਗਾ, ਭੈੜਾ ।

[भूँडा] वि० बदसूरत, बदशक्ल, भद्दा ।

—بھونڈاپن—[ਭੂੰਡਾਪਨ] ਪੁ. ਬੇਤਮੀਜ਼ੀ, ਫੂਹੜਪਣ; ਬਦਸ਼ਕਲੀ, ਬਦਸੂਰਤੀ ।

[भूँडापन] पु० असभ्यता, फूहड़पन; कुरूपता, भद्दापन ।

—بھونڈا ٹھٹھہ—[ਭੂੰਡਾ ਠੱਠ:] ਪੁ. ਨਾ ਫਬਦੀ ਅਠਖੇਲੀ, ਨਾ ਜਚਦਾ ਮਖੌਲ ।

[भूँडा ठट्ठ:] पु० वह चोचला या मज़ाक़ जो शोभा न दे ।

بھونڈی—[ਭੂੰਡੀ] ਵਿ. ਭੂੰਡਾ ਦਾ ਇ. ਲਿੰਗ ।

[भूँडी] वि० भूँडा का स्त्री लिंग ।

—بھونڈی باتیں—[ਭੂੰਡੀ ਬਾਤੇਂ] ਇ. ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ।

[भूँडी बातें] स्त्री० असभ्यता की बातें ।

—بھونڈی صورت—[ਭੂੰਡੀ ਸੂਰਤ] ਇ. ਭੈੜੀ ਸ਼ਕਲ, ਭੈੜੀ ਸੂਰਤ, ਕੋਝੀ ਸ਼ਕਲ ।

[भूँडी सूरत] स्त्री० भद्दी शक्ल, भद्दी सूरत, बुरी आकृति ।

بھونرا—[ਭੌਂਰਾ] ਪੁ. ਕਾਲਾ ਭੂੰਡ ਜੋ ਫੁੱਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਦਾ ਆਸ਼ਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭੌਰਾ; ਭਰਿਅਮਲਾ ।

[भौंरा] पु० भँवरा, भ्रमर; तहखाना ।

بھونسنا—[ਭੌਂਸਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭੌਂਕਣਾ, ਬਕਣਾ ।

[भौंसना] क्रि० अक० भौंकना, बकना ।

بھونکانا—[ਭੌਂਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਸਕ. ਭੌਂਕਵਾਉਣਾ, ਬਕਵਾਉਣਾ; ਚਿੰਤ ਕਰਨਾ, ਸਤਾਉਣਾ ।

[भौंकाना] क्रि० प्रे० सक० भौंकना का प्रेरणार्थक रूप; सताना, दुःखी करना ।

بھونکنا—[ਭੌਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਬੋਲਣਾ, ਭਉਂ ਭਉਂ ਕਰਨਾ, ਭਉਂ ਭਉਂ ਕਰਨਾ; ਬਕਣਾ, ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਫਾਲਤੂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ।

[भौंक-ना] क्रि० अक० कुत्ते का बोलना, भौं-भौं करना, व्यर्थ बकना, बकवास करना ।

بھون کھانا—[ਭੁੰਨ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੁੰਨ ਖਾਣਾ; ਉਡਾਉਣਾ (ਧਨ) ।

[भून खाना] क्रि० सक० भून कर खाना; उड़ाना (धन-दौलत) ।

بھوننا—[ਭੁੰਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੁੰਨਣਾ; ਤਲਣਾ; ਸਾੜਨਾ; ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਸਤਾਉਣਾ; ਦਿਲ ਜਲਾਉਣਾ ।

[भून-ना] क्रि० सक० पकाना; तलना; जलाना; तंग करना, दुःख देना; दिल जलाना ।

بھئی—[ਭਈ] ਅਕ. 'ਭਾਈ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ।

[भई] अव्य० 'भाई' का संक्षेप ।

بہی—[ਬਹੀ] ਇ. ਵਹੀ, ਰਜਿਸਟਰ ਜਾਂ ਖਾਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ।

[बही] स्त्री० रजिस्टर अथवा पुस्तक विशेष जिस में हिसाब रखा जाय ।

—بہی خسرہ—[ਬਹੀ ਖ਼ਸ-ਰ:] ਇ. ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ, ਵਹੀਖਾਤਾ ।

[बही खस-र:] स्त्री० रोज़नामचा, पटवारियों का खाता ।

[illegible]—[ਬਿਹੀ] ਇ. ਸੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਫਲ ਜੋ ਕਾਬਲ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਹੀ।

[बिही] स्त्री० सेब के आकार का एक प्रकार का फल जो विशेषतः काबुल और कश्मीर में होता है।

[illegible]—[ਭੀ] ਅਵ੍ਯ. ਵੀ; ਜ਼ਰੂਰ; ਬਲਕਿ; ਤਕ।

[भी] अव्य० किसी के साथ या सिवा और; निश्चयपूर्वक या अवश्य; अधिक; तक।

[illegible]—[ਭੈਯਾ] ਪੁ. ਭਾਈ, ਭਰਾ ਕਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ।

[भैय्या] पु० भाई, भाई को सम्बोधन करने का शब्द।

—[illegible]—[ਭੈਯਾ ਚਾਰ:] ਪੁ. ਭਾਈਚਾਰਾ; ਬਰੀਕਾ; ਭਾਈ-ਚਾਰਾ।

[भैय्या चारः] पु० भाईचारा; भाई सम्बन्ध; ताल्लुकात।

—[illegible]—[ਭੈਯਾ ਦੂਜ] ਇ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜਿਸ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਠਿਆਈ ਘੱਲਦੀਆਂ ਹਨ।

[भैय्या दूज] स्त्री० हिन्दुओं का एक त्यौहार जिस पर भाई को बहन मिठाई भेजती है।

[illegible]—[ਭਯਾਨਕ] ਵਿ. ਡਰਾਉਣਾ; ਬੇਰੌਣਕ; ਸੁਨਸਾਨ, ਬੇ ਰੌਣਕ।

[भयानक] वि० भयंकर, डरावना; सुनसान, उजाड़।

[illegible]—[ਭੀਤ] ਇ. ਕੰਧ, ਪਰਦਾ।

[भीत] स्त्री० दीवार, परदा।

[illegible]—[ਭੀਤਰੀ ਮਾਰ] ਇ. ਚੋਟ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਹਰ ਨਾ ਪਵੇ, ਗੁੱਝੀ ਮਾਰ; ਦਿਲੀ ਸਦਮਾ, ਜਿਗਰੀ ਗ਼ਮ।

[भीतरी मार] स्त्री० वह आघात जिसका निशान बाहर न पड़े, गुप्तचोट; हार्दिक दुःख, मानसिक शोक।

[illegible]—[ਭੇਟ] ਇ. ਮੁਲਾਕਾਤ, ਮੇਲ; ਭੇਟਾ, ਚੜ੍ਹਾਵਾ।

[भेंट] स्त्री० मिलने का भाव, मुलाकात; उपहार, नज़राना।

—[illegible]—[ਭੇਟ ਬਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਮੰਦਰ ਦੀ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬਕਰਾ।

[भेट बक-रा] पु० बलि का बकरा, कुरबानी का बकरा।

[illegible]—[ਭੇਜਾ] ਪੁ. ਮਗ਼ਜ਼, ਗੁੱਦਾ।

[भेजा] पु० सिर के अन्दर का गूदा, मग़ज़।

[illegible]—[ਭੇਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ, ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਨੂੰ ਘੱਲਣਾ, ਭੇਜਣਾ, ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਰਵਾਨਾ ਕਰਨਾ।

[भेज-ना] क्रि० सक० किसी को कहीं जाने के लिये चलने में प्रवृत्त करना, एक स्थान से दूसरे स्थान के लिये रवाना करना, वस्तु आदि जाने का प्रबन्ध करना, प्रेषण करना।

[illegible] - [illegible]—[ਭੇਰ-ਣਾ, ਭੈੱਰਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਲਾਉਣਾ, ਘੋਲਣਾ, ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰਨਾ, ਕੁਚਲਣਾ।

[भेर-ना, भेंर-ना] क्रि० सकर्मक बहलाना; [भींचना] दो वस्तुओं के बीच में दबा कर दबा देना, कुचलना।

[illegible]—[ਭੇਦ] ਪੁ. ਭੇਤ, ਰਾਜ਼; ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੱਲ, ਅੰਦਰ ਦਾ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਲ; ਫ਼ਰਕ, ਭਿੰਨਤਾ, ਜੁਦਾਈ।

[भेद] पु० रहस्य, मर्म, दिल के भीतर छिपा हुआ हाल; भेद, फ़र्क, जुदाई।

—[illegible]—[ਭੇਦੀ] ਪੁ. ਭੇਤੀ, ਜਾਣਕਾਰ; ਸੂਹੀਆ।

[भेदी] पु० भेद या भीतरी रहस्य जानने वाला, जासूस, गुप्तचर।

[illegible]—[ਬਹੀਰ] ਇ. ਵਹੀਰ, ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਆਦਿ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ; ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ।

[बहीर] स्त्री० सेना के साथ साथ चलने वाले नौकर, चाकर, दुकानदार आदि, सेना की सामग्री; सेना के बाज़ार का कर्मचारी।

[illegible], [illegible]—[ਬਹੀਰ ਬੁੰਗਾ, ਬਹੀਰ ਵ ਬੁੰਗਾ] ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਂਡੇ ਅਤੇ ਤੰਬੂ ਆਦਿ।

[बहीर भुंगा, बहीर व भुंगा] पु० सेना के नौकर चाकर तथा तम्बू आदि।

[illegible]—[ਭੈਰੋਂ] ਪੁ. ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ; ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਰਾਗ; ਕਾਲਾ ਕਲੂਟਾ ਆਦਮੀ।

[भैरों] पु० शिवजी का अवतार, छः रागों में से पहला राग; काला आदमी।

[illegible]—[ਭੈਰਵੀ] ਇ. ਇਕ ਦੇਵੀ ਦਾ ਨਾਂ; ਭੈਰੋਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਰਾਗਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਸਵੇਰੇ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[भैरवी] स्त्री० एक देवी का नाम; भैरों की पाँच रागिनियों में से एक, प्रातः काल में गाई जाने वाली एक रागिनी।

[illegible]—[ਭੇਡ] ਇ. ਭੇਡ, ਚੌਪਾਇਆ; ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਆਦਮੀ।

[भेड़] स्त्री० बकरी की जाति का एक प्रसिद्ध चौपाया; गरीब अथवा सीधा सादा आदमी।

—[illegible]—[ਭੇਡ ਚਾਲ] ਇ. ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਬੇ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ।

[भेड़ चाल] स्त्री० देखा देखी काम करने का भाव, बिना विचारे दूसरों के अनुसार काम आदि करने का भाव अथवा क्रिया।

[illegible]—[ਭੀੜ] ਇ. ਇਕੋ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਇਕੱਠਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਜਮਘਟਾ, ਬਹੁਤ ਭੀੜ

[भीड़] स्त्री० एक स्थान पर एक ही समय में होने वाला बहुत से आदमियों का जमघट, जन समूह ।

—بھیڑ بھاڑ—[ਭੀੜ ਭਾੜ] ਇ. ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕ ਹੀ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕਠ, ਭੀੜ ਭੜੱਕਾ, ਬਹੁਤ ਹਜੂਮ ।

[भीड़ भाड़] स्त्री० एक ही स्थान तथा समय पर होने वाला बहुत से लोगों का जमाव, जनसमूह, भीड़ ।

—بھیڑ بھڑکا—[ਭੀੜ ਭੜੱਕਾ] ਪੁ. ਭੀੜ ਭਾੜ, ਬਹੁਤ ਭੀੜ ।

[भीड़ भड़क्का] पु० भीड़ भाड़, जमघट ।

بھیڑنا—[ਭੇੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੀੜਨਾ, ਆਪਣਾ ਜਾਂ ਲਗਾਉਣਾ, ਬੰਦ ਕਰਨਾ (ਬੂਹਾ ਤਖ਼ਤਾ ਆਦਿ) ।

[भेड़-ना] क्रि० सक० बन्द करना (द्वार आदि) ।

بھیڑیا—[ਭੇੜੀਆ] ਪੁ. ਬਘਿਆੜ ।

[भेड़िया] पु० कुत्ते की जाति का एक प्रसिद्ध जंगली हिंसक जंतु जो छोटे जानवरों को उठा ले जाता है, वृक ।

بھیس—[ਭੇਸ] ਪੁ. ਭੇਸ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਤੌਰ ਰੂਪ, ਲਿਬਾਸ; ਸਾਂਗ, ਸੁਆਂਗ, ਜ਼ਾਹਰਦਾਰੀ, ਵਿਖਾਵਾ ।

[भेस] पु० वस्त्र आदि पहनने का ढंग, पहनने के वस्त्र, पहरावा, लिबास, पोशाक, सांग, स्वांग, जाहिरदारी, दिखावा ।

بھیک—[ਭੀਖ] ਇ. ਭਿੱਖ, ਭਿਖਿਆ, ਖ਼ੈਰਾਇਤ; ਸਵਾਲ ।

[भीख] स्त्री० भिक्षा, भीख, दान; याचना

—بھیک دا ٹھیکرا—[ਭੀਖ ਦਾ ਠੀਕਰਾ] ਪੁ. ਭੀਖ ਦਾ ਠੀਕਰਾ, ਠੂਠਾ; ਕੌਲਾ ।

[भीख का ठीकरा] पु० भिक्षा माँगने का पात्र, याचक का पात्र, फकीर का प्याला ।

بھیگنا—[ਭੀਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭਿੱਜਣਾ, ਗਿੱਲਾ ਹੋਣਾ, ਤਰ ਹੋਣਾ ।

[भीग-ना] क्रि० अक० आर्द्र होना, गीला होना, तर होना ।

بھیل—[ਭੀਲ] ਪੁ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਆਦੀ ਵਾਸੀ ਜਾਤੀ ।

[भील] पु० भारत की एक आदिम जाति ।

بھیلی—[ਭੇਲੀ] ਇ. ਰੋੜੀ, ਗੁੜ ਦਾ ਗੋਲ ਡਲਾ ।

[भेली] स्त्री० गुड़ आदि की गोल बट्टी या पिंडी ।

بھیم—[ਭੀਮ] ਪੁ. ਪੰਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਨਾਮ, ਭੀਮਸੈਨ ।

[भीम] पु० पाँच पाण्डवों में से एक का नाम, भीमसेन ।

بھیمڑا—[ਭੇਮਿੜਾ] ਪੁ. ਵਿੰਗਾ ਤੜਿੰਗਾ ਮੂੰਹ ।

[भेमिड़ा] पु० टेढ़ा मेढ़ा मुँह ।

—بھیمڑا پساڑنا—[ਭੇਮਿੜਾ ਪਸਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿੱਕੀ ਬੱਚੇ ਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੋਣਾ ।

[भेमिड़ा पसार-ना] मुहा० छोटी बच्चे का बुरी तरह से मुँह बना बना कर रोना ।

بھیں—[ਭੇਂ] ਇ. ਭੇਡ ਦੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[भें] स्त्री० भेड़ के बोलने की आवाज़ ।

بھینٹ—[ਭੇਂਟ] ਇ. ਮੇਲ, ਮੁਲਾਕਾਤ; ਸੁਗਾਤ, ਡਾਲੀ, ਤੁਹਫ਼ਾ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ; ਕੁਰਬਾਨੀ, ਸਦਕਾ; ਰਿਸ਼ਵਤ ।

[भेंट] स्त्री० मेल, मुलाकात; उपहार, डाली, नजराना; बलिदान, कुर्बानी; रिशवत ।

بھینٹنا—[ਭੇਂਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੇਂਟਣਾ, ਮਿਲਣਾ, ਭੇਟਣਾ ।

[भेंट-ना] क्रि० अक० क्रि० सक० मिलना, मुलाकात करना, गले लगाना ।

بھینس—[ਭੈਂਸ] ਇ. ਮੈਂਹ, ਮੱਝ ।

[भैंस] स्त्री० एक चौपाये की मादा जो गाय से अधिक दूध देती है, महिषी ।

بھینسا—[ਭੈਂਸਾ] ਪੁ. ਭੈਂਸ ਦਾ ਨਰ, ਸੰਢਾ, ਝੋਟਾ ।

[भैंसा] पु० भैंस का नर, महिष ।

بھینی—[ਭੀਨੀ] ਇ. ਹਲਕੀ, ਧੀਮੀ, ਮਿੱਠੀ (ਸੁਗੰਧ) ।

[भीनी] वि० हलकी, धीमी, मीठी (सुगंधि) ।

بی—[ਬੀ] ਇ. "ਬੀਬੀ" ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਸੰਬੋਧਨ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਤੀਵੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਬੀਵੀ, ਬੇਗਮ, ਰਾਣੀ, ਮਲਕਾ; ਬੁੱਢੀ ਤੀਵੀਂ, ਮਾਈ ।

[बी] स्त्री० 'बीबी' का संक्षिप्त रूप, सम्बोधन वाचक शब्द जो स्त्रियों के लिए प्रयुक्त होता है; पत्नी, बेगम, मलका, रानी; वृद्धा, माई ।

بے—[ਬੇ] ਫ਼ਾ. ਅਗੇ. ਖ਼ਾਲੀ, ਬਿਨਾ, ਬਗ਼ੈਰ ।

[बे] फ़ा० उप० रहित, हीन, बिना, बगैर ।

—بے آب—[ਬੇ-ਆਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਗ਼ੈਰ ਪਾਣੀ ਦੇ; ਬਗ਼ੈਰ ਪਾਣ ਜਾਂ ਚਮਕ ਦੇ, ਬੇ ਰੌਣਕ, ਰੁੱਖਾ ।

[बे-आब] फ़ा० वि० बिना झलक; शोभा हीन, छवि रहित ।

—بے آبرو—[ਬੇ ਆਬਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਦਰ ਮਾਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बे आबरू] फ़ा० वि० अप्रतिष्ठित, जिसका आदर सत्कार न हो ।

—بے آبروئی—[बे आब-रूई] फ़ा. स्त्री. दे. बेइज़्ज़ती, अपमान, बेआबरूई।

[बे आब-रूई] फ़ा० स्त्री० बेइज़्ज़ती, अपमान, अप्रतिष्ठा।

—بے آرام—[बे आराम] वि. बेचैन।

[बे आराम] वि० बेचैन।

—بے آرامی—[बे आरामी] फ़ा. स्त्री. बेचैनी, उद्विग्न, आराम रहित अवस्था।

[बे आरामी] फ़ा० स्त्री० बेचैनी, तकलीफ़, कष्ट, अशान्ति।

—بے احتیاط—[बे एह्-तियात़] फ़ा. अर. वि. जो एह्तियात ना करे।

[बे एह्-तियात़] फ़ा० अर० वि० असावधान, सावधानी से काम न करने वाला।

—بے احتیاطی—[बे एह्-तियात़ी] फ़ा. स्त्री. एह्तियात ना करने का भाव, बेपरवाही, बेख़याली, असावधानी।

[बे एह्-तियात़ी] फ़ा० स्त्री० सावधानी न करने का भाव, असावधानी, सतर्क न रहने का भाव।

—بے اختیار—[बे इख़-तियार] फ़ा. अर. क्रि. वि. अचानक, बेबस होके, आप मुहारा।

[बे इख़-तियार] फ़ा० अर० क्रि० वि० विवश होकर, आप से आप, स्वतः और सहसा।

—بے اختیاری—[बे-इख़-तियारी] स्त्री. बस का ना चलना, बेबस होने का भाव।

[बे-इख़-तियारी] स्त्री० वश न चलने का भाव, वश में न होने का भाव।

—بے ادب—[बे अदब] फ़ा अर. वि. गुस्ताख़, शोख़, बेअदब, ढीठ।

[बे अदब] फ़ा० अर० वि० अशिष्ट, उद्दण्ड, जो बड़ों का आदर सम्मान न करे, असभ्य।

—بے اصل—[बेअस्-ल] फ़ा. अर. वि. बेबुनियाद, बेठिकाने; बेहक़ीक़त; जिस विच सच्चाई न होवे।

[बेअस्-ल] फ़ा० अर० वि० बे बुनियाद, निराधार; जो सही न हो; असत्य।

بے انتہا—[बे इन्तेहा:] फ़ा. वि. बेहद, बेशुमार।

[बे इंतेहा:] फ़ा० वि० बेहद, असीम, अपरिमित।

—بے اولاد—[बे औलाद] फ़ा. अर. वि. बे औलाद, जिस दे औलाद ना होवे, [illegible]।

[बे औलाद] फ़ा०अर० वि० निःसन्तान, निर्वंश, अनपत्य, सन्तति विहीन।

—بے ایمان—[बे ईमान] फ़ा. अर. वि. बेदीन, अधर्मी; बदद्यानत, बदनीयत; धोखा, झूठा।

[बे ईमान] फ़ा० अर० वि० जो ईमान या धर्म का विचार न करे, अधर्मी; छल कपट या और किसी प्रकार का अनाचार करने वाला; झूठा, खोटा।

—بے ایمانی—[बे ईमानी] स्त्री. बदनीयती, दग़ाबाज़ी; बेदीनी।

[बे ईमानी] स्त्री० कुनीति, दग़ाबाज़ी; बेदीनी।

—بے باق—[बे बाक़] अ. वि. चुकता या चुकाया (हिसाब), बराबर कीता होया, पूरी तरह अदा हो चुकिया (हिसाब)।

[बे बाक़] फ़ा० वि० चुकता किया या चुकाया हुआ, (ऋण, हिसाब आदि)।

—بے باقی—[बे बाक़ी] स्त्री. बेबाक होण दा भाव, हिसाब साफ़ होण दा भाव।

[बे बाक़ी] स्त्री० बेबाक होने का भाव, हिसाब साफ़ होने का भाव।

—بے باک—[बे बाक] फ़ा. वि. निडर, दलेर; दलेर, बहादुर; चालाक, मुँहज़ोर; बे अदब, शोख़, बेहया; आवारा, बेपरवाह।

[बे बाक] फ़ा० वि० निडर, निर्भय; बहादुर, वीर; स्वतन्त्र, स्वच्छन्द; निर्लज्ज, बेशर्म, बेहया; आवारा, लापरवाह।

—بے بال—[बे बाल] फ़ा. वि. बेपर, बेमददगार, बेसहारा, अनाथ; ग़रीब, दीन; कमज़ोर, [illegible], [illegible]।

[बे बाल] फ़ा० वि० असहाय, निराश्रित, बेसहारा, अनाथ; ग़रीब, दीन; कमज़ोर, दुर्बल शक्ति हीन।

—بے بال و پری—[बे बालो परी] स्त्री. चिड़िया दे बेबाली होण दा भाव, निराश्रय होण दा भाव; कमज़ोरी, नातवानी।

[बे बालो परी] स्त्री० अकेला और मित्र-रहित होने का भाव, निराश्रय होने का भाव; दुर्बलता, कमज़ोरी।

—بے بدل—[बे बदल] अ. फ़ा. वि. अनूठी, बेमिसाल।

[बे बदल] फ़ा० अर० वि० अद्वितीय, बेमिसाल।

—بے برگ—[बे बर्-ग] फ़ा. वि. बिना पत्तों के, बेपत्ता; मुफ़लिस, ग़रीब।

[बे बर्-ग] फ़ा० वि० बिना पत्तों के, पत्रहीन; निस्सहाय, निर्धन।

—بے بس—[बे बस] वि. बेबस, मजबूर, लाचार; बेक़ाबू, बेअख़्तियार।

[बे बस] वि० विवश, मजबूर, लाचार; बेक़ाबू, बे इख़्तियार।

—بے بسی—[बे बसी] स्त्री. बस ना चलने दा भाव, बेबस होण दा भाव।

[बेबसी] स्त्री० विवश होने का भाव, बेबस होने का भाव।

—بے بہا—[ਬੇ ਬਹਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੀਮਤੀ, ਅਮੋਲਕ, ਅਣਮੋਲ; ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦਾ।

[बे बहा] फ़ा० वि० कीमती, अनमोल, अमूल्य, बहु मूल्य।

—بے بہرہ—[ਬੇ ਬਹਰ-ਹ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਾਂਝਿਆ, ਮਾੜੀ, ਬਦਨਸੀਬ।

[बे बह्र-ह:] फ़ा० वि० वंचित, अभागा, बदनसीब।

—بے پایاں—[ਬੇ ਪਾਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਹੱਦ, ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ, ਅਪਾਰ।

[बे पायाँ] फ़ा० वि० बेहद, अपरिमित, असीम, अपार।

—بے پر—[ਬੇ ਪਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੋ ਉੱਡ ਨਾ ਸਕੇ, ਪੰਖਹੀਣ; ਅਨਾਥ, ਮੁਥਾਜ, ਗ਼ਰੀਬ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਬੇਸਹਾਰਾ, ਬੇਵਸ।

[बे पर] फ़ा० वि० जो उड़ न सके, पंखहीन; अनाथ, मुहताज, ग़रीब, निर्धन, कमज़ोर, बेसहारा, बेचारा।

—بے پردگی—[ਬੇ ਪਰ-ਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੇ ਪਰਦਗੀ।

[बे पर-दगी] फ़ा० स्त्री० परदा न होने का भाव, परदा हट जाने का भाव।

—بے پردہ—[ਬੇ ਪਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਬੇ ਪਰਦਾ, ਨੰਗਾ, ਜ਼ਾਹਰ, ਖੁਲ੍ਹਮਖੁਲ੍ਹਾ।

[बे पर-द:] फ़ा० वि० परदे से रहित, जिसके आगे कोई परदा या ओट न हो, नग्न, अनावृत, प्रगट।

—بے پروا—[ਬੇ ਪਰ-ਵਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਅਲਗਰਜ਼ੀ, ਬੇਧਿਆਨਾ; ਗ਼ਾਫ਼ਲ, ਆਲਸੀ।

[बे पर-वा] फ़ा० वि० लापरवाह, निश्चिन्त, बेफ़िक्र; असावधान, आलसी।

—بے پیر - بے پیرا—[ਬੇ ਪੀਰ, ਬੇ ਪੀਰਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਗੁਰਾ, ਬੇਮੁਰਸ਼ਦ; ਬੇਈਮਾਨ, ਬੇਮਜ਼ਹਬ, ਬੇਮਜ਼ਹਬਾ, ਬੇਯਕੀਨ; ਬੇਦਰਦ, ਬੇਰਹਿਮ; ਖ਼ੁਦਗ਼ਰਜ਼; ਬਦਜ਼ਾਤ, ਕਮੀਨ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ; ਜ਼ਿੱਦੀ; ਬੇਹੁਨਰ, ਬੇਕਮਾਲ।

[बे पीर, बे पीरा] फ़ा० वि० बिना उस्ताद का, जिसका कोई गुरु न हो; बेईमान, अधर्मी, अविश्वासी; बुरा, निर्दयी; स्वार्थी; नीच, शरारती; कपटी; बेहुनर, गुणहीन।

—بے تاب—[ਬੇ ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਤਾਕਤ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਨਿਤਾਣਾ; ਬੇਚੈਨ, ਅਸ਼ਾਂਤ, ਬੇਕਰਾਰ, ਅਧੀਰ।

[बे ताब] फ़ा० वि० शक्तिहीन, कमज़ोर, अशक्त; बेकल, बेचैन, अशान्त, अधीर।

—بے تابانہ—[ਬੇ ਤਾਬਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ, ਫ਼ੌਰਨ, ਕਾਹਲੀ ਪੈ ਕੇ, ਅਧੀਰ ਹੋ ਕੇ।

[बे ताबान:] फ़ा० क्रि० वि० तुरंत, तत्काल, अविलंब, अधीर होकर।

—بے تابی—[ਬੇ ਤਾਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਚੈਨੀ, ਘਬਰਾਹਟ, ਹਰਕਤੀ, ਕਾਹਲੀ, ਵਿਆਕੁਲਤਾ, ਛਟਪਟੀ, ਜਲਦੀ।

[बे ताबी] फ़ा० स्त्री० बेचैनी, घबराहट, अधीरता, व्याकुलता, शीघ्रता, जल्दी।

—بے تاثیر—[ਬੇ ਤਾਸੀਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਤਾਸੀਰ, ਬੇਅਸਰ, ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ।

[बे तासीर] फ़ा० अर० वि० बेअसर, निष्प्रभाव, प्रभावहीन।

—بے تحاشا—[ਬੇ ਤਹਾਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਚਾਨਕ, ਬੇਧਿਆਨ; ਨਿਡਰ, ਬੇਕਾਬੂ; ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼; ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ; ਬੇਸੋਚੇ।

[बे तहाशा] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० उन्मत्त, विवेक शून्य; निधड़क, निरंकुश; बहुत तेज; बहुत तेजी से; बिना सोचे समझे।

—بے تردد اراضی—[ਬੇ ਤਰੱਦੁਦ ਅਰਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤਕ ਵਾਹੀ ਬੀਜੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ।

[बे तरद्दुद अराज़ी] फ़ा० अर० स्त्री० वह धरती जो तीन वर्ष तक बोई या जोती न गई हो।

—بے تامل—[ਬੇ ਤ-ਅੱਮੁਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫ਼ੌਰਨ, ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ, ਝਟਪਟ, ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ, ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਝਟ ਪਟ।

[बे त-अम्मुल] फ़ा० अर० क्रि० वि० तुरन्त, तत्काल, उसी समय, अविलम्ब, शीघ्र ही, झट से।

—بے تقصیر—[ਬੇ ਤਕ-ਸੀਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿਰਦੋਸ਼, ਬੇਗੁਨਾਹ, ਬੇਕਸੂਰ, ਬੇਕਸੂਰ; ਨਹੱਕ, ਬੇਵਜ੍ਹਾ, ਅਕਾਰਨ।

[बे तक़-सीर] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० निर्दोष, बेक़सूर, निरपराध; व्यर्थ, बेजा, अकारण ही।

—بے تکلف—[ਬੇ ਤਕੱਲੁਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਨਾਵਟ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਕੁਦਰਤੀ; ਬੇਧੜਕ, ਖੁਲ੍ਹਾ, ਖੁਲ੍ਹ-ਦਿਲਾ, ਅਸਲੀ; ਖੁਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਉਚੇਚ।

[बे तकल्लुफ़] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० सीधा सादा, बिना बनावट के, अकृत्रिम; निधड़क, स्पष्ट, संकोच रहित; खुले तौर पर, निःसंकोच, स्वाभाविक रूप से।

—بے تکلفی—[ਬੇ ਤਕੱਲੁਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬਨਾਵਟ ਬਗ਼ੈਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਖੁਲ੍ਹਾ ਵਰਤਾਉ, ਖੁਲ੍ਹਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸੁਭਾ।

[बे तकल्लुफ़ी] फ़ा० अर० स्त्री० बनावट से रहित होने का भाव, खुला बर्ताव, खुला स्वभाव।

—بے تمیز—[ਬੇ ਤਮੀਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਅਦਬ, ਬੇਲਿਹਾਜ਼; ਜ਼ਾਹਲ, ਪਛਾਣ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[बे तमीज़] फ़ा० अर० वि० शिष्टाचार रहित, बेलिहाज़; बेहूदा, उजड्ड, जिसे तमीज़ या शऊर न हो।

—بے تمیزی—[ਬੇ ਤਮੀਜ਼ੀ] ਵਿ. ਬੇਅਦਬੀ, ਉਜੱਡਪੁਣਾ, ਅਸੱਭ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे तमीज़ी] स्त्री॰ बेअदबी, बेलिहाज़ी, असभ्यता।

—بے تھاہ—[ਬੇ ਥਾਹ] ਵਿ. ਅਥਾਹ, ਜਿਸ ਦੀ ਥਾਹ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ।

[बे थाह] वि॰ अथाह, बहुत गहरा।

—بے ٹھکانا—[ਬੇ ਠਿਕਾਣਾ] ਵਿ. ਜੋ ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬੇਠਿਕਾਣਾ, ਡਾਂਵਾਂਡੋਲ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਬੇ ਸਿਰ ਪੈਰ।

[बे ठिकाना] वि॰ जिसका ठिकाना न हो, बेघर, डाँवाँडोल, अनिश्चित, निराधार।

—بے ٹور—[ਬੇ ਠੌਰ] ਵਿ. ਬੇਮੌਕਾ, ਬੇਵਕਤ, ਬੇਹੂਦਾ, ਬੇਠਿਕਾਣਾ।

[बे ठौर] वि॰ बेमौका, अनुपयुक्त, बेहूदा, निराधार।

—بے ثبات—[ਬੇ ਸਬਾਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਚਲਾਇਮਾਨ, ਅਸਥਿਰ, ਨਾਸ਼ਵਾਨ, ਸਦਾ ਨਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[बे सबात] फ़ा॰ अर॰ वि॰ चलायमान, अस्थिर, नश्वर, सदा न रहने वाला।

—بے ثباتی—[ਬੇ ਸਬਾਤੀ] ਵਿ. ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸਥਿਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ।

[बे सबाती] स्त्री॰ स्थायी और स्थिर न होने का भाव, नश्वरता।

—بے جا—[ਬੇ ਜਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਮੌਕਾ, ਬੇਵਕਤ, ਬੇਥਾਂ; ਨਾਜਾਇਜ਼, ਨਾ ਉਚਿਤ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਨਾਮੁਨਾਸਬ; ਨਾਹੱਕ, ਅਕਾਰਨ।

[बे जा] फ़ा॰ वि॰ बेमौका, बेवक्त, कुसमय का; बेठौर, अनुचित, नामुनासिब, व्यर्थ का, नाजायज़; बेसबब, अकारण।

—بے جان—[ਬੇ ਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਰਜੀਵ, ਨਿਰਜਿੰਦ, ਮੁਰਦਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ, ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ, ਬੇਦਮ, ਨਿਢਾਲ।

[बे जान] फ़ा॰ वि॰ जिसमें जान न हो, निर्जीव, मुर्दा, मृतक; शक्तिहीन; बहुत दुर्बल या कमज़ोर।

—بے جگر—[ਬੇ ਜਿਗਰ] ਵਿ. ਬੇਪਰਵਾਹ, ਬਹਾਦਰ।

[बे जिगर] वि॰ बेपरवाह, बहादुर।

—بے جگری—[ਬੇ ਜਿਗਰੀ] ਵਿ. ਬੇਪਰਵਾਹੀ, ਬਹਾਦਰੀ, ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे जिगरी] स्त्री॰ बेपरवाही, बहादुरी, पूरी शक्ति लगाकर काम करने का भाव।

—بے جوڑ—[ਬੇ ਜੋੜ] ਵਿ. ਅਜੋੜ; ਅਜੋਗ, ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ, ਬੇਸੁਰਾ; ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बे जोड़] वि॰ जिस में जोड़ न हो; नामुनासिब, अनुचित, अनुपयुक्त; अद्वितीय।

—بے چارگی—[ਬੇ ਚਾਰਗੀ] ਵਿ. ਬੇਵਸੀ, ਲाचारੀ, ਗ਼ਰੀਬੀ।

[बे चारगी] स्त्री॰ बेबसी, दीनता, ग़रीबी।

—بے چارہ—[ਬੇ ਚਾਰਹ] ਵਿ. ਵਿਚਾਰਾ, ਬੇਵਸ, ਮਜਬੂਰ, ਪਰਵਸ; ਗ਼ਰੀਬ ਮਸਕੀਨ; ਬਦਨਸੀਬ, ਨਕਰਮਾ, ਬੇਸਹਾਰਾ, ਬਦਕਿਸਮਤ।

[बे चारः] वि॰ लाचार, विवश, मजबूर, पराधीन; ग़रीब, निर्धन, दीन; अभागा, बदनसीब, बदकिस्मत।

—بے چراغ—[ਬੇ ਚਿਰਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿ. ਦੀਵੇ ਬਗੈਰ, ਹਨੇਰਾ; ਵੀਰਾਨ, ਉਜਾੜ, ਬਰਬਾਦ; ਨਪੁੱਤਾ, ਬੇ ਔਲਾਦ।

[बे चिराग़] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ वि॰ दीपहीन, अन्धेरा; वीरान, सुनसान, बरबाद; निःसन्तान, सन्तान हीन।

—بے چوب—[ਬੇ ਚੋਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੋਟਾ ਤੰਬੂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੋਬ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ; (ਵਿਅੰਗ) ਆਸਮਾਨ, ਆਕਾਸ਼।

[बे चोब] फ़ा॰ वि॰ वह छोटा खेमा जिस में चोब नहीं लगाई जाती, स्तम्भ रहित तम्बू; (व्यंग्य) आकाश, नभ।

—بے چوں—[ਬੇ ਚੂੰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਦੁੱਤੀ, ਬੇਮਿਸਾਲ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ।

[बे चूँ] फ़ा॰ वि॰ अद्वितीय, बे मिसाल, अनुपम।

—بے چون و چرا—[ਬੇ ਚੂੰ ਚਿਰਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇ ਉਜ਼ਰ, ਬਿਨਾਂ ਉਜ਼ਰ, ਬੇ ਉਜ਼ਰ ਕੀਤੇ।

[बे चूनो चिरा] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ बिना किसी हुज्जत के, बिना किसी आपत्ति के, बिना किसी उज्र के।

—بے چین—[ਬੇ ਚੈਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿਆਕੁਲ, ਬੇਕਰਾਰ, ਬੇ ਆਰਾਮ, ਘਾਬਰਿਆ, ਕਲਪਦਿਆ।

[बे चैन] फ़ा॰ वि॰ व्याकुल, बेक़रार, जिसे चैन न मिलता हो, आतुर, आकुल।

—بے چینی—[ਬੇ ਚੈਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਆਰਾਮੀ, ਵਿਆਕੁਲਤਾ, ਕਾਹਲੀ।

[बे चैनी] फ़ा॰ स्त्री॰ आकुलता, व्याकुलता, आतुरता।

—بے حال—[ਬੇ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਵਾਲਾ; ਬੁਰੇ ਹਾਲ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਮਾੜਾ, ਬੀਮਾਰ, ਸਖ਼ਤ ਬੀਮਾਰ।

[बे हाल] फ़ा॰ अर॰ वि॰ जिसका हाल या दशा अच्छी न हो, कमज़ोर, दुबला, बीमार, सख़्त बीमार।

—بے حالی—[ਬੇ ਹਾਲੀ] ਵਿ. ਗ਼ਰੀਬੀ; ਕਮਜ਼ੋਰੀ; ਬੀਮਾਰੀ।

[बे हाली] स्त्री॰ ग़रीबी, दुर्बलता, बीमारी।

—بے حجاب—[ਬੇ ਹਿਜਾਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇ ਪਰਦਾ, ਬੇ ਸ਼ਰਮ, ਬੇ ਲਿਹਾਜ਼, ਬੇ ਤਕੱਲੁਫ਼; ਖੁਲ੍ਹੇ ਡੁਲ੍ਹੇ, ਖੁਲ੍ਹੇ ਖੁਲਾਸੇ।

[बे हिजाब] फ़ा॰ अर॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ बे पर्दा, बेशरम, निर्लज्ज, निस्संकोच; बिना झिझक के, बिना हिचकिचाहट के।

—بے حجابی—[ਬੇ ਹਿਜਾਬੀ] ਵਿ. ਬੇਪਰਦਗੀ, ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे हिजाबी] स्त्री॰ बे पर्दगी, पर्दा न होने का भाव।

—بے حد —[ਬੇ ਹੱਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਹੱਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ, ਬੇਅੰਦਾਜ਼, ਬੇਹਿਸਾਬ; ਨਿਹਾਇਤ, ਬਹੁਤ, ਬੇਅੰਤ।

[बे हद] फ़ा॰ अर॰ वि॰ जिसकी सीमा न हो, अपार, बे-हिसाब; अत्यंत, बहुत, अत्यधिक।

—بے حرمت —[ਬੇ ਹੁਰਮਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਜ਼ਲੀਲ, ਬੇਪੱਤਾ।

[बे हुरमत] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बे इज़्ज़त, तिरस्कृत, अपमानित।

—بے حرمتی —[ਬੇ ਹੁਰਮਤੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਅਪਮਾਨ, ਬੇਪੱਤੀ।

[बे हुरमती] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बेइज़्ज़ती, अपमान, निरादर।

—بے حساب —[ਬੇ ਹਿਸਾਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ, ਬੇਅੰਦਾਜ਼, ਬੇਹਿਸਾਬਾ, ਬੇਹਦ।

[बे हिसाब] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बेशुमार, जिसका ठीक और पूरा हिसाब न रखा जाय, असंख्य, बेहद।

—بے حس و حرکت —[ਬੇ ਹਿੱਸ ਹਰਕਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਨਿਢਾਲ, ਨਸੱਤਾ, ਢਿੱਲਾ, ਬੇਹਰਕਤ।

[बे हिस्सो-हरकत] फ़ा॰ अर॰ वि॰ शिथिल, अशक्त, निःशक्त, निश्चेष्ट, जड़वत्।

—بے حمیت —[ਬੇ ਹਮੀਅਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਨਿਲੱਜ, ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਗ਼ੈਰਤ।

[बे हमीयत] फ़ा॰ अर॰ वि॰ निर्लज्ज, बेशरम, बेग़ैरत।

—بے حواس —[ਬੇ ਹਵਾਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਬੌਂਦਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ; ਪਾਗਲ, ਸ਼ੁਦਾਈ।

[बे हवास] फ़ा॰ अर॰ वि॰ जो अपने होश में न हो, घबराया हुआ, उन्मत्त, पागल, दीवाना।

—بے حواسی —[ਬੇ ਹਵਾਸੀ] ਵਿ. ਪਾਗਲਪਨ, ਸ਼ੁਦਾ; ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਹ ਅਵਸਥਾ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बे हवासी] स्त्री॰ पागलपन, विक्षिप्तता; आपे से बाहर होने का भाव, वह स्थिति जब कोई आपे में न हो।

—بے حیا —[ਬੇ ਹਯਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਗ਼ੈਰਤ, ਨਿਲੱਜ; ਬੇਅਦਬ, ਗੁਸਤਾਖ਼, ਬੇਲਿਹਾਜ਼; ਬਦਕਾਰ, ਬਦਚਲਨ।

[बे हया] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बेशरम, अस्वाभिमानी, निर्लज्ज; अशालीन, अशिष्ट, बेमुरव्वत; बदकार, दुराचारी।

—بے حیائی —[ਬੇ ਹਯਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਬੇਗ਼ੈਰਤੀ, ਨਿਲੱਜਤਾ।

[बे हयाई] फ़ा॰ स्त्री॰ निर्लज्जता, अस्वाभिमान, बेशर्मी।

—بے خار —[ਬੇ ਖ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੰਡਿਆਂ ਬਗ਼ੈਰ।

[बे ख़ार] फ़ा॰ वि॰ काँटों के बिना।

—بے خانماں —[ਬੇ ਖ਼ਾਨ-ਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇ ਘਰ; ਦਰਬਦਰ; ਬੇਵਤਨ।

[बे ख़ान-माँ] फ़ा॰ वि॰ बे घर; निर्वासित; बे वतन।

—بے خبر —[ਬੇ ਖ਼ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਸੁੱਧ, ਬੇ ਹੋਸ਼; ਗ਼ਾਫ਼ਲ; ਬੇਪਰਵਾਹ; ਅਣਜਾਣ; ਨਾਵਾਕਫ਼, ਅਚਨਚੇਤ, ਅਚਾਨਕ, ਅਣਚਿੰਤੇ।

[बे ख़बर] फ़ा॰ अर॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ बेसुध, बेहोश; असावधान; बेपरवाह; अजान; नावाक़िफ़; अनजान; अचानक, अकस्मात्।

—بے خبری —[ਬੇ ਖ਼ਬਰੀ] ਵਿ. ਅਣਜਾਣ, ਬੇਖ਼ਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਚੇਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे ख़बरी] स्त्री॰ असावधानी, बेख़बर होने का भाव, असावधान होने का भाव।

—بے خطا —[ਬੇ ਖ਼ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਗੁਨਾਹ, ਬੇਕਸੂਰ।

[बे ख़ता] फ़ा॰ अर॰ वि॰ निर्दोष, बेक़सूर।

—بے خطر —[ਬੇ ਖ਼ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।

[बे ख़तर] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बिना भय के।

—بے خود —[ਬੇਖ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਪੇ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ, ਮਸਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸੁਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बे ख़ुद] फ़ा॰ वि॰ आत्म विस्मृत, अपने आप की भी जिसे सुध न हो, मस्त।

—بے خودی —[ਬੇ ਖ਼ੁਦੀ] ਵਿ. ਮਸਤੀ।

[बे ख़ुदी] स्त्री॰ मस्ती।

—بے خور و خواب —[ਬੇ-ਖ਼ੁਰੋ-ਖ਼੍ਵਾਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਾਣ ਤੇ ਸੌਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

[बे ख़ुरो-ख़्वाब] फ़ा॰ वि॰ खाने और सोने के बग़ैर।

—بے خوف —[ਬੇ ਖ਼ੌਫ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਡਰ, ਨਿਰਭੈ।

[बे ख़ौफ़] फ़ा॰ वि॰ निडर, निर्भय।

—بے خوفی —[ਬੇ ਖ਼ੌਫ਼ੀ] ਵਿ. ਨਿਡਰਤਾ, ਨਿਰਭੈਤਾ।

[बेख़ौफ़ी] स्त्री॰ निडरता, निर्भयपन।

—بیداد —[ਬੇਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ੁਲਮ, ਅਨਿਆਂ, ਜਬਰ, ਸਖ਼ਤੀ, ਅੱਤਿਆਚਾਰ।

[बेदाद] फ़ा॰ स्त्री॰ ज़ुल्म, अन्याय, सख़्ती, अनीति, अत्याचार।

—بے داد گر—[ਬੇ ਦਾਦਗਰ] ਵਿ. ਜੋ ਨਿਆਂ ਨਾ ਕਰੇ, ਅਨਿਆਈ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼।

[बे दादगर] वि० जो न्याय न करे, अन्यायी, बेइन्साफ़।

—بے دادگری—[ਬੇ ਦਾਦਗਰੀ] ਵਿ. ਅਨਿਆਂ, ਅਨਰਥ, ਜ਼ੁਲਮ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਵਸਥਾ।

[बे दादगरी] स्त्री० अन्याय, अनर्थ, ज़ुल्म, न्याय के विरुद्ध स्थिति।

—بے داغ—[ਬੇ ਦਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਾਗ਼ ਰਹਿਤ, ਬੇਲੂਣ।

[बे दाग़] फ़ा० वि० बिना दाग़ के, निष्कलंक।

—بے دال کا بودم—[ਬੇ ਦਾਲ ਕਾ ਬੂਦਮ] ਵਿ. ਉੱਲੂ, ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ, ਮੂਰਖ।

[बे दाल का बूदम] वि० उल्लू; बेवकूफ़, मूढ़, मूर्ख।

—بے دخل—[ਬੇ ਦਖ਼ਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਖੁਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

[बे दख़ल] फ़ा० अर० वि० जिस का दख़ल, क़ब्ज़ा या अधिकार हटा दिया गया हो, अधिकार च्युत।

—بے دخلی—[ਬੇ ਦਖ਼ਲੀ] ਵਿ. ਕਬਜ਼ਾ ਹਟ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਹਟ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ।

[बे दख़ली] स्त्री० क़ब्ज़ा हट जाने की स्थिति, क़ब्ज़ा या अधिकार न रहने या हट जाने की स्थिति।

—بے درد—[ਬੇ ਦਰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਰਹਿਮ, ਬੇਤਰਸ, ਕਠੋਰ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦੁਖ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੇ, (ਵਿਅੰਗ ਭਾਵ ਨਾਲ) ਮਸ਼ੂਕ।

[बे दर्द] फ़ा० वि० बेरहम, निर्दयी, पाषाण-हृदय, जो किसी की व्यथा अथवा कष्ट पर ध्यान न दे, (व्यंग्यार्थ) माशूक़।

—بے دردی—[ਬੇ ਦਰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਰਹਿਮੀ, ਬੇਤਰਸੀ, ਜ਼ੁਲਮ, ਸੰਗਦਿਲੀ, ਅਤਿਆਚਾਰ, ਪੱਥਰ ਦਿਲੀ, ਕਠੋਰਤਾ।

[बे दर्दी] फ़ा० स्त्री० बेरहमी, निर्दयता, ज़ुल्म, संगदिली, अत्याचार, पत्थर दिली, कठोरता।

—بے درنگ—[ਬੇ ਦਿਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇਰ ਲਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਤੁਰਤ, ਫ਼ੁਰਤ ਫ਼ੁਰਤ, ਝਟਪਟ।

[बे दिरंग] फ़ा० क्रि० वि० बिना विलंब के, तुरन्त, झट से, तत्काल।

—بے دریغ—[ਬੇ ਦਰੇਗ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿਰਸੰਕੋਚ, ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ, ਝਟ ਪਟ, ਤੁਰੰਤ।

[बे दरेग़] फ़ा० वि० क्रि० वि० निःसंकोच, बिना सोचे विचारे, तत्क्षण, तुरन्त ही।

—بے دریغی—[ਬੇ ਦਰੇਗ਼ੀ] ਵਿ. ਨਿਰਸੰਕੋਚਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਖ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे दरेग़ी] स्त्री० निःसंकोच होने का भाव, बिना सोचे समझे कोई काम करने का भाव; बिना किसी दुःख या शोक के कोई काम करने का भाव।

—بے دست و پا—[ਬੇ ਦਸਤ-ਓ ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਬੇ ਹਥ ਪੈਰ, ਲੂਲ੍ਹਾ ਲੰਗੜਾ, ਟੁੰਡਾ ਲੂਲ੍ਹਾ, ਅਪਾਹਜ; ਮਜਬੂਰ, ਲਾਚਾਰ, ਬੇਵਸ।

[बे दस्त-ओ पा] फ़ा० वि० बिना हाथ पाँव वाला, पंगु, लुन्जा, लूला-लंगड़ा; मजबूर, लाचार विवश।

—بے دستور—[ਬੇ ਦਸ-ਤੂਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਦਸਤੂਰ ਤੋਂ ਉਲਟ, ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਰੁਧ, ਬੇਕਾਇਦਾ, ਰਿਵਾਜ ਵਿਰੁਧ; ਬੇ ਅਸੂਲ, ਗ਼ੈਰ-ਮੁਨਾਸਬ, ਅਯੋਗ।

[बे दस्तूर] फ़ा० अर० वि० नियम विरुद्ध, मर्यादा विरुद्ध, बेक़ायदा, रिवाज विरुद्ध; बे उसूल, अनुचित, अयोग्य।

—بے دل—[ਬੇ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਉਦਾਸ, ਉਕਤਾਰ; ਵਿਰੱਕਤ; ਆਸ਼ਕ।

[बे दिल] फ़ा० वि० पु० उदास, उचाट; विरक्त; प्रेमी।

—بے دلی—[ਬੇ ਦਿਲੀ] ਵਿ. ਉਦਾਸੀ, ਗ਼ਮੀ, ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਜੀ ਉਕਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे दिली] स्त्री० उदासी, ग़मी, चिन्ता की स्थिति, जी उचाट होने का भाव।

—بے دم—[ਬੇ ਦਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਜਾਨ, ਮੁਰਦਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ, ਡਿੱਗਾ; ਹਮੇਂ ਨਿਰਬਲਿਆ; ਥਕਿਆ ਟੁਟਿਆ, ਹਾਰਿਆ ਹੁਟਿਆ, ਸੁਸਤ।

[बे दम] फ़ा० वि० निर्जीव, मृतक; कमज़ोर, निर्बल; मृतप्राय, थका हारा, थका मांदा, सुस्त।

—بے دماغ—[ਬੇ ਦਿਮਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਗ਼ੁਸੈਲ, ਚਿੜਚਿੜੇ ਸੁਭਾ ਦਾ, ਨਕਚੜ੍ਹਾ।

[बे दिमाग़] फ़ा० अर० वि० क्रोधी, मामूली बात पर चिढ़ जाने वाला, चिड़चिड़ा।

—بے دوش—[ਬੇ ਦੋਸ਼] ਵਿ. ਨਿਰਦੋਸ਼, ਬੇਦੋਸ਼, ਬੇਗੁਨਾਹ, ਬੇਕਸੂਰ; ਬੇ ਐਬ, ਬੇ ਨੁਕਸ।

[बे दोष] वि० निर्दोष, बेगुनाह, बे क़सूर; दोषरहित, त्रुटिरहित।

—بے دھڑک—[ਬੇ ਧੜਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇ ਡਰ, ਬੇਝਿਜਕ, ਬੇ ਖ਼ਿਜਕ।

[बे धड़क] क्रि० वि० निडर होकर, बिना किसी प्रकार के संकोच के, निःसंकोच।

—بے دید—[ਬੇ ਦੀਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਲਿਹਾਜ਼, ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਵਫ਼ਾ, ਸੰਗਦਿਲ, ਕਠੋਰਚਿਤ।

[बे दीद] फ़ा० वि० निर्लज्ज, बेहया, बेवफ़ा, संगदिल, कठोर चित्त।

—بے ڈول—[ਬੇ ਡੌਲ] ਵਿ. ਬੇਢੰਗਾ, ਭੈੜਾ, ਬਦਜ਼ੇਬ।
[बे डौल] वि॰ बेढंगा, भद्दा, अशोभनीय।

—بے ڈھب—[ਬੇ ਢਬ] ਵਿ. ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਕਸੂਤਾ; ਨਾ ਫਬਦਾ।
[बे ढब] वि॰ बेढंगा, भद्दा; अशोभनीय।

—بے ڈھنگا—[ਬੇ ਢੰਗਾ] ਵਿ. ਬੇਤਰਤੀਬਾ, ਬੇਢਬਾ, ਭੈੜਾ, ਕਰੂਪ।
[बे ढंगा] वि॰ बेक़ायदा, कुढब, भद्दा, कुरूप।

—بے ذوق—[ਬੇ ਜ਼ੌਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਸੁਆਦ, ਫਿੱਕਾ।
[बे ज़ौक़] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बेमज़ा, फीका।

—بے راہ—[ਬੇ ਰਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਰਾਹੀਆ, ਗੁਮਰਾਹ; ਬੇਮਰਯਾਦਾ, ਬੇਅਸੂਲਾ, ਕਾਇਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਵਾਲਾ; ਗ਼ਲਤ, ਭੈੜਾ; ਬਦਚਲਨ, ਕੁਕਰਮੀ; ਨਾਲਾਇਕ, ਅਜੋਗ।
[बे राह] फ़ा॰ वि॰ बुरे रास्ते जाने वाला, कुपथ गामी; मर्यादा के प्रतिकूल चलने वाला; नियम विरुद्ध चलने वाला; ग़लत, बेजा; दुराचारी; नालायक़, अयोग्य।

—بے راہ رو—[ਬੇ ਰਾਹ ਰੌ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ, ਕੁਰਾਹੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ।
[बे राह रौ] फ़ा॰ वि॰ ग़लत रास्ते पर चलने वाला, कुपथ गामी।

—بے ربط—[ਬੇ ਰਬ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਮਤਲਬ, ਨਿਰਅਰਥਕ; ਬੇਤੁਕਾ, ਬੇਵਾਸਤਾ, ਬੇਜੋੜ, ਬੇਸੰਬੰਧ; ਬੇਮੌਕਾ, ਬੇਮੇਲ।
[बे रब्त] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बेमतलब, निरर्थक, असंबद्ध, बेवास्ता, बेजोड़, असम्बन्धित; बेमौक़ा, बेमेल।

—بے ربطی—[ਬੇ ਰਬ-ਤੀ] ਇ. ਬੇਸੰਬੰਧ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[बे रब्ती] स्त्री॰ असंबद्ध होने का भाव, संबंधित न होने का भाव।

—بے رحم—[ਬੇ ਰਹ-ਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਨਿਰਦਈ, ਕਠੋਰ ਚਿਤ, ਬੇਤਰਸ।
[बे रहम] फ़ा॰ अर॰ वि॰ निर्दयी, कठोर चित्त, बेतरस।

—بے رحمی—[ਬੇ ਰਹ-ਮੀ] ਇ. ਸੰਗਦਿਲੀ, ਪੱਥਰਦਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਠੋਰਤਾ।
[बे रह-मी] स्त्री॰ संगदिली, पत्थर दिल होने का भाव, कठोरता।

—بے روح—[ਬੇ ਰੂਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁਰਦਿਆ, ਨਿਰਜਿੰਦਿਆ, ਉਦਾਸ, ਮਰਿਆ; ਬੇ ਧਿਆਨ।
[बे रूह] फ़ा॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ मरा हुआ, बिगड़ा हुआ; उदास, दुखी; बिना ध्यान के।

—بے رخی—[ਬੇ ਰੁਖ਼ੀ] ਇ. ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ; ਧਿਆਨ ਜਾਂ ਰੁਖ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[बे रुख़ी] स्त्री॰ नाराज़गी; ध्यान या रुख़ न होने का भाव।

—بے روپ—[ਬੇ ਰੂਪ] ਵਿ. ਬਦਸ਼ਕਲ, ਭੈੜਾ, ਬਦਰੰਗ; ਨਾਰਾਜ਼, ਖ਼ਰਾਬ; ਬੇਰੌਣਕ, ਬੇਨੂਰ, ਆਭਾ ਰਹਿਤ।
[बे रूप] वि॰ बदशक्ल, कुरूप, बदरंग; भद्दा, ख़राब; छविहीन, आभा रहित, कांति रहित।

—بیروزہ—[ਬੇ ਰੋਜ਼ਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਵਾ ਜੋ ਚੀਲ ਦੀ ਲਕੜੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਗੰਦਾ ਬਰੋਜ਼ਾ।
[बे रोज़ः] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार का मावा जो चीड़ की लकड़ी में से निकलता है, गंधा बरोज़ा।

—بے ریا—[ਬੇ ਰਿਆ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਿਖਾਵੇ ਬਗ਼ੈਰ, ਸਾਫ਼ ਦਿਲ; ਬਗ਼ੈਰ ਬਨਾਵਟ ਦੇ, ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼।
[बे रिया] फ़ा॰ वि॰ दिखावट रहित, शुद्ध हृदय; बिना बनावट के, साफ़ साफ़।

—بے ریش - بے ریشا—[ਬੇ ਰੀਸ਼, ਬੇਰੀਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਣ-ਦਾੜ੍ਹੀਆ; ਨਾਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਅਯਾਣ, ਬੇਸਮਝ, ਨਾਦਾਨ, ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ।
[बे रीश, बेरीशा] फ़ा॰ वि॰ जिसके अभी दाढ़ी न आई हो; अनजान, बेसमझ, नादान, मूर्ख, मूढ़।

—بے ریشہ—[ਬੇ ਰੇਸ਼:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੇਸ਼ੇ ਨਾ ਹੋਣ।
[बे रेशः] फ़ा॰ वि॰ रेशे के बग़ैर, जिस में रेशे न हों।

—بیزار—[ਬੇ ਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੰਗ, ਦੁਖੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਖ਼ਫ਼ਾ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇ।
[बे ज़ार] फ़ा॰ वि॰ अप्रसन्न, नाराज़, जिसका मन किसी बात से ख़फ़ा दुखी हो।

—بیزاری—[ਬੇ ਜ਼ਾਰੀ] ਇ. ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ; ਬੇਰੁਖ਼ੀ।
[बे ज़ारी] स्त्री॰ नाराज़गी; विमुखता।

—بے زبان—[ਬੇ ਜ਼ਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਨਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ, ਗੂੰਗਾ; ਖ਼ਾਮੋਸ਼, ਚੁੱਪ, ਚੁੱਪ ਗੜੁੱਪ; ਮਜ਼ਲੂਮ, ਮਜਬੂਰ; ਪਸ਼ੂ, ਜਾਨਵਰ।
[बे ज़बान] फ़ा॰ वि॰ पु॰ न बोलने वाला, गूँगा; ख़ामोश, मौन; चुपचाप; अत्याचार पीड़ित, मजबूर; पशु, जानवर।

—بے زر—[ਬੇ ਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਰਧਨ, ਗ਼ਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ।
[बे ज़र] फ़ा॰ वि॰ निर्धन, ग़रीब, कंगाल।

—بے زری—[ਬੇ ਜ਼ਰੀ] ਇ. ਨਿਰਧਨਤਾ, ਗ਼ਰੀਬੀ।
[बे ज़री] स्त्री॰ निर्धनता, ग़रीबी।

—بے زوال—[ਬੇ ਜ਼ਵਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ, ਸਥਿਰ, ਸਦੀਵੀ, ਕਾਇਮ, ਪਾਏਦਾਰ; ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।
[बे ज़वाल] फ़ा॰ अर॰ वि॰ जिसका पतन न हो सके, जिसे हानि न पहुँच सके, स्थिर, स्थायी, पक्का, शाश्वत, अनश्वर।

—بے ساختگی—[ਬੇ ਸਾਖ਼-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਾਦਗੀ, ਬਿਨਾ ਬਣਾਵਟ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बे साख़्तगी] फ़ा॰ स्त्री॰ सादगी, अकृत्रिमता ।

—بے ساختہ—[ਬੇ ਸਾਖ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਣਾਵਟ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਸਾਦਾ; ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ, ਆਪ ਤੋਂ ਆਪ, ਸੁਭਾਵਕ; ਸੁਭਾਵਕ, ਸੁਭਾਉਕੀ, ਸਹਿਜੇ ਹੀ, ਨਿਸੰਗ, ਨਿਰਸੰਕੋਚ, ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ।

[बे साख़्त:] फ़ा॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ बनावट से रहित, सादा; बिना किसी प्रयत्न के, अपने आप, आप से आप, स्वाभाविक रूप से, स्वतः, सहज ही; निःशङ्क रूप से, निःसंकोच, बिना सोचे समझे, बिना पहले विचार किए ।

—بے سامانی—[ਬੇ ਸਾਮਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ਰੀਬੀ, ਮੁਫ਼ਲਸੀ, ਕੰਗਾਲੀ ।

[बे सामानी] फ़ा॰ स्त्री॰ ग़रीबी, निर्धनता, कंगाली ।

—بے ستوں—[ਬੇ ਸਤੂੰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬੇਥੰਮ੍ਹਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਹਾੜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਹਾਦ ਨੇ ਚੀਰਿਆ ਸੀ ।

[बे सतूं] फ़ा॰ वि॰ पु॰ स्तंभ रहित; एक प्रसिद्ध पहाड़ जिसे फ़रहाद ने चीरा था ।

—بے سرا—[ਬੇ ਸੁਰਾ] ਵਿ. ਠੀਕ ਸੁਰ ਤੋਂ ਹਟਿਆ ਹੋਇਆ ।

[बे सुरा] वि॰ नियत स्वर से हटा हुआ ।

—بے سر و پا—[ਬੇ ਸਰੋਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇ ਸਿਰ ਪੈਰ; ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ; ਮੁਥਾਜ; ਬੇਮਤਲਬ, ਗ਼ਲਤ, ਝੂਠ; ਨਾ ਭਰੋਸੇ ਜੋਗ, ਬੇ ਯਕੀਨਾ ।

[बे सरोपा] फ़ा॰ वि॰ बिना सिर पैर का, हैरान परेशान, व्याकुल, घबराया हुआ; पराश्रित; व्यर्थ, ग़लत, झूठ; अविश्वसनीय, अविश्वस्त ।

—بے سلیقہ—[ਬੇ ਸਲੀਕ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕੁਚੱਜਾ, ਬੇਤਮੀਜ਼; ਬੇਸ਼ਊਰ, ਬੇ ਢੰਗਾ; ਫੂਹੜ ।

[बे सलीक़:] फ़ा॰ अर॰ वि॰ अशिष्ट, असभ्य, अजड्ड; बेसऊर, बेढंगा; फूहड़ ।

—بے شعور—[ਬੇ ਸ਼ਊਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਅਕਲ, ਬੇ ਸਮਝ, ਨਾਦਾਨ; ਬੇਤਮੀਜ਼ ।

[बे शऊर] फ़ा॰ अर॰ वि॰ निर्बुद्धि, बे समझ, नादान, बेतमीज़ ।

—بے شک—[ਬੇ-ਸ਼ਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿਸੰਗ, ਬੇਸ਼ੁਬਾ, ਬੇਸ਼ਕ; ਨਿਰਸੰਦੇਹ ।

[बे-शक] फ़ा॰ अर॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ निःशङ्क, शङ्का रहित; निस्संदेह ।

—بے شمار—[ਬੇ ਸ਼ੁਮਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇ ਅੰਤ, ਅਣਗਿਣਤ, ਬੇ ਹਿਸਾਬ, ਬੇ ਹਿਸਾਬ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ।

[बे शुमार] फ़ा॰ वि॰ बे अन्त, असंख्य, अनगिनत, बे हिसाब, अत्यधिक ।

—بے صبر یا بے صبرا—[ਬੇ ਸਬ-ਰ, ਬੇ ਸਬ-ਰਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਸੰਤੋਖ, ਬੇ ਸੰਤੋਖਾ; ਕਾਹਲਾ, ਬੇ ਹੌਸਲਾ; ਭੁੱਖਾ ।

[बे सब-र, बे सब-रा] फ़ा॰ अर॰ वि॰ संतोष हीन, असंतोषी; अधीर, बे हौसला; भूखा ।

—بے صبری—[ਬੇ ਸਬ-ਰੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਸੰਤੋਖ ਰਹਿਤ ਅਵਸਥਾ, ਕਾਹਲੀ, ਅਧੀਰਤਾ; ਭੁੱਖ; ਲਾਲਚ ।

[बे सब-री] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ असंतोष, संतोषाभाव, अधीरता; भूख; लालच ।

—بے صرفہ—[ਬੇ ਸਰ-ਫ਼:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਫ਼ਾਇਦਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਵਿਅਰਥ ।

[बे सर-फ़:] फ़ा॰ अर॰ वि॰ बे फ़ायदा, फ़जूल, व्यर्थ ।

—بے ضابطگی—[ਬੇ-ਜ਼ਾਬਿ-ਤਗੀ] ਇ. ਬੇਕਾਇਦਗੀ, ਅਨਿਯਮਤਾ ।

[बे-ज़ाबितगी] स्त्री॰ बेक़ायदगी, अनियमितता ।

—بے ضابطہ—[ਬੇ ਜ਼ਾਬਿ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ, ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ, ਬੇ ਕਾਇਦਾ ।

[बे ज़ाबित:] फ़ा॰ अर॰ वि॰ विधि के विरुद्ध, मर्यादा विरुद्ध, क़ानून के विरुद्ध, बे क़ायदा ।

—بے طرح—[ਬੇ ਤਰ-ਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇ. ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਰੁੱਧ ।

[बे तर-ह] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ वि॰ बुरी तरह; विचित्र प्रकार से; मर्यादा के विरुद्ध ।

—بے طریق—[ਬੇ ਤਰੀ-ਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ ।

[बे तरी-क़] फ़ा॰ अर॰ क्रि॰ वि॰ बिना किसी ढंग के, अनुचित रूप से ।

—بے عدیل—[ਬੇ ਅਦੀਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਅਦੁੱਤੀ, ਬੇਮਿਸਾਲ ।

[बे अदील] फ़ा॰ अर॰ वि॰ अद्वितीय, अनुपम ।

—بے عزت—[ਬੇ ਇੱਜ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਇੱਜ਼ਤ, ਸ਼ਰਮਸਾਰ, ਜ਼ਲੀਲ, ਬੇ ਆਬਰੂ, ਨਿਪੱਤਾ ।

[बे इज़्ज़त] फ़ा॰ अर॰ वि॰ अपमानित, लांछित, तिरस्कृत, निंदित, गर्हित ।

—بے عزتی—[ਬੇ ਇੱਜ਼ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਨਿਰਾਦਰ, ਬੇਪਤੀ, ਹਤਕ, ਤੌਹੀਨ, ਹੇਠੀ ।

[बे इज़्ज़ती] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ निरादर, अपमान, तिरस्कार, अनादर, निंदा ।

—بے عقل—[ਬੇ ਅਕ-ਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਮੂਰਖ, ਬੇਸਮਝ, ਬੇਸ਼ਊਰ, ਕਮਅਕਲ, ਨਾਦਾਨ, ਬੇਅਕਲ, ਮੂੜ੍ਹ ।

[बे अक़-ल] फ़ा० अर० वि० मूर्ख, ना समझ, बे शऊर, नादान, निर्बुद्धि, बेसमझ, मूढ़

—بے عقلی—[ਬੇ ਅਕ-ਲੀ] ਵਿ. ਮੂਰਖਤਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ, ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਅਭਾਵ।

[बे अक़-ली] स्त्री० मूर्खता, मूढ़ता, समझदारी का अभाव।

—بے عیب—[ਬੇ ਐਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਨਿਸ਼ਕਲੰਕ, ਬੇਦਾਗ਼, ਨਿਰਕਲੰਕ, ਪਾਕ, ਪਵਿੱਤਰ, ਸਾਫ਼; ਉੱਤਮ, ਖਰਾ, ਚੰਗਾ।

[बे ऐब] फ़ा० अर० वि० जिस में कोई खोट न हो, निष्कलंक, लाञ्छन रहित, पवित्र, साफ़; बढ़िया, उत्तम, अच्छा।

—بے غرض—[ਬੇ ਗ਼ਰਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਨਿਰਇੱਛਤ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ, ਨਿਰਸੁਆਰਥ, ਸੁਆਰਥ ਰਹਿਤ, ਬੇਤਅੱਲਕ, ਬੇਪਰਵਾਹ।

[बे ग़रज़] फ़ा० अर० वि० निरिच्छुक, निष्काम, निःस्वार्थ, जिसे कोई अभिलाषा न हो, बेलाग, बे परवाह।

—بے غل و غش—[ਬੇ ਗ਼ਿੱਲੋਗ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਨਾਂ ਖੋਟ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਮੈਲ ਦੇ।

[बे ग़िल्लोग़िश] फ़ा० अर० क्रि० वि० बिना खोट के, बिना मैल के।

—بے غم—[ਬੇ ਗ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ, ਨਚਿੰਤ, ਬੇ ਫ਼ਿਕਰ।

[बे ग़म] फ़ा० वि० निश्चिंत, चिन्ता रहित, बेफ़िकर।

—بے غیرت—[ਬੇ ਗ਼ੈਰਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਹਯਾ, ਨਿਲੱਜ;

[बे ग़ैरत] फ़ा० अर० वि० बेशरम, बेहया, निर्लज्ज।

—بے غیرتی—[ਬੇ ਗ਼ੈਰਤੀ] ਵਿ. ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਬੇਹਯਾਈ, ਨਿਰਲੱਜਤਾ।

[बे ग़ैरती] स्त्री० बेशरमी, बेहयाई, निर्लज्जता।

—بے فائدہ—[ਬੇ ਫ਼ਾਇਦਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਅਰਥ, ਅਕਾਰਥ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ; ਨਹੱਕ, ਬੇਵਜ੍ਹਾ, ਬੇਮਤਲਬ, ਬੇਲੋੜਾ।

[बे फ़ाइदः] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० व्यर्थ, बेकार, फ़ज़ूल; अनधिकार, अकारण, निष्प्रयोजन, बिना लाभ के।

—بے فکر—[ਬੇ ਫ਼ਿਕ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਪਰਵਾਹ, ਨਚਿੰਤ, ਸੁਤੰਤਰ, ਆਜ਼ਾਦ।

[बे फ़िक-र] फ़ा० अर० वि० बेपरवाह, निश्चिन्त, स्वतन्त्र, आज़ाद।

—بے فکری—[ਬੇ ਫ਼ਿਕ-ਰੀ] ਵਿ. ਨਿਸ਼ਚਿੰਤਤਾ, ਅਚਿੰਤ ਅਵਸਥਾ, ਫ਼ਿਕਰ ਰਹਿਤ ਅਵਸਥਾ।

[बे फ़िक-री] स्त्री० निश्चिंतता, निश्चिन्त अवस्था, चिन्ताहीन होने की स्थिति।

—بے فیض—[ਬੇ ਫ਼ੈਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ; ਕੰਜੂਸ।

[बे फ़ैज़] फ़ा० अर० वि० जिस से किसी को कोई लाभ न पहुंचे, कृपण, कंजूस।

—بے قابو—[ਬੇ ਕ਼ਾਬੂ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ; ਮਜਬੂਰ, ਬੇਵਸ, ਬੇ ਵੱਸਾ।

[बे क़ाबू] फ़ा० अर० वि० जो काबू में न आ सके; असमर्थ, अशक्त, विवश।

—بے قاعدگی—[ਬੇ ਕ਼ਾਇਦਗੀ] ਵਿ. ਅਨਿਯਮਤਤਾ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बे क़ाइदगी] स्त्री० अनियमितता, नियम के विपरीत होने का भाव।

—بے قاعدہ—[ਬੇ ਕ਼ਾਇਦਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਦਸਤੂਰਾ; ਬੇਨਿਯਮ, ਬੇਮਰਯਾਦ, ਬੇਤਰੀਕਾ, ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮ ਵਿਰੁੱਧ; ਬੇਜਾ, ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ, ਨਾ ਵਾਜਬ।

[बे क़ाइदः] फ़ा० अर० वि० बेज़ाबिता, नियम रहित, मर्यादा रहित, अनियमित, विधि विरुद्ध, नियम विरुद्ध; अनुचित, नामुनासिब, अनुपयुक्त।

—بے قدر—[ਬੇ ਕ਼ਦ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਜ਼ਲੀਲ; ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਿਕਦਰਾ।

[बे क़द-र] फ़ा० अर० वि० अपमानित, तिरस्कृत; सम्मान न करने वाला, आदर रहित।

—بے قدری—[ਬੇ-ਕ਼ਦ-ਰੀ] ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਨਿਰਾਦਰ; ਕਦਰ ਜਾਂ ਆਦਰ ਦਾ ਅਭਾਵ।

[बे-क़द-री] स्त्री० बेइज़्ज़ती, निरादर; मान या आदर का अभाव।

—بے قرار—[ਬੇ ਕ਼ਰਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਚੈਨ, ਬੇਤਾਬ, ਅਸ਼ਾਂਤ, ਬੇਸਬਰ; ਵਿਆਕੁਲ, ਅਧੀਰ।

[बे क़रार] फ़ा० अर० वि० बेचैन, व्याकुल, अशान्त, असन्तुष्ट; बे हौसला, अधीर।

—بے قراری—[ਬੇ ਕ਼ਰਾਰੀ] ਵਿ. ਅਧੀਰਤਾ, ਬੇ ਆਰਾਮੀ, ਬੇਚੈਨੀ।

[बे क़रारी] स्त्री० अधीरता, बेआरामी, बेचैनी।

—بے قصور—[ਬੇ ਕ਼ੁਸੂਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਗੁਨਾਹ, ਨਿਰ-ਅਪਰਾਧ, ਬੇਜੁਰਮ; ਨਿਰਦੋਸ਼।

[बे क़ुसूर] फ़ा० अर० वि० बेगुनाह, निरपराध, बेजुर्म; निर्दोष।

—بے قیاس—[ਬੇ ਕ਼ਿਆਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ਼ਿਆਸੋਂ ਬਾਹਰ; ਅਕਲ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ; ਬਹੁਤ, ਬੇਹਿਸਾਬ, ਲਾਇੰਤਹਾ, ਬੇਇੰਤਹਾ।

[बे क़ियास] फ़ा॰ अर॰ वि॰ अनुमान से बाहर; कल्पना से परे; बहुत, बेशुमार, असीम, अपरिमित ।

—بے قید—[ਬੇ ਕ਼ੈਦ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਸੁਤੰਤਰ, ਆਜ਼ਾਦ, ਖ਼ੁਦ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ; ਬੇ ਰੋਕ, ਬੇ ਬੰਧਨ ।

[बे क़ैद] फ़ा॰ अर॰ वि॰ स्वतन्त्र, आज़ाद, स्वाधीन, निरंकुश, बन्धनहीन ।

—بے کار—[ਬੇ ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਕੰਮਾ, ਨਕਾਰਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਹਲਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੀਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਖ਼ਾਲੀ; ਨਾਕਸ, ਖ਼ਰਾਬ ।

[बे कार] फ़ा॰ वि॰ निकम्मा, निठल्ला, बेरोज़गार, जिसके हाथ में आजीविका के लिए कोई धन्धा न हो, वृत्तिहीन; घटिया, ख़राब ।

—بے کاری—[ਬੇ ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ।

[बे कारी] फ़ा॰ स्त्री॰ बेरोज़गारी ।

—بے کراں—[ਬੇ-ਕਰਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਥਾਹ, ਬਹੁਤ, ਵਿਸ਼ਾਲ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ।

[बे-करां] फ़ा॰ वि॰ अपार, अत्यधिक, असीम, बहुत लम्बा चौड़ा ।

—بے کس—[ਬੇ ਕਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਾਥੀ ਰਹਿਤ, ਮਿੱਤਰ ਹੀਨ, ਬੇਸਹਾਰਾ, ਬੇਮਦਦਗਾਰ; ਮੁਥਾਜ; ਅਨਾਥ ।

[बे कस] फ़ा॰ वि॰ मित्र हीन, जिसका कोई साथी न हो, निस्सहाय, असहाय; निराश्रय, अनाथ ।

—بے کسی—[ਬੇ ਕਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਬਸੀ, ਬੇਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਲਾਚਾਰੀ, ਯਤੀਮੀ, ਅਨਾਥਪੁਣਾ ।

[बे कसी] फ़ा॰ स्त्री॰ असहाय होने का भाव, विवशता, लाचारी, अनाथ होने का भाव ।

—بے کل—[ਬੇ ਕਲ] ਵਿ. ਬੇਚੈਨ, ਬੇਕਰਾਰ, ਬੇਆਰਾਮ, ਬੇਤਾਬ, ਵਿਆਕੁਲ, ਅਸ਼ਾਂਤ, ਅਧੀਰ ।

[बे कल] वि॰ बेआराम, आतुर, बेचैन, व्याकुल, अशान्त अधीर ।

—بے کلی—[ਬੇ ਕਲੀ] ਵਿ. ਬੇਚੈਨੀ, ਬੇਕਰਾਰੀ, ਬੇਆਰਾਮੀ, ਵਿਆਕੁਲਤਾ, ਅਧੀਰਤਾ ।

[बे कली] स्त्री॰ बेचैनी, बेक़रारी, आकुलता, व्याकुलता, अधीरता ।

—بے کم و کاست—[ਬੇ ਕਮੋ ਕਾਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਗ਼ੈਰ ਘਾਟੇ ਵਾਧੇ ਦੇ, ਠੀਕ ਠੀਕ, ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ, ਸੱਚ ਸੱਚ ।

[बे कमो कास-त] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ बिना कमी बेशी के, ठीक ठीक, पूरा पूरा, सच सच ।

—بے گماں—[ਬੇ ਗੁਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਬੇਸ਼ਕ, ਨਿਰਸੰਦੇਹ ।

[बे गुमां] फ़ा॰ अव्य॰ निःसन्देह, बेशक ।

—بے گمانی—[ਬੇ ਗੁਮਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅਵਸਥਾ ।

[बे गुमानी] फ़ा॰ स्त्री॰ शक न होने का भाव, संदेह रहित अवस्था ।

—بے گھرا—[ਬੇ ਘਰਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਬੇਘਰ (ਆਦਮੀ), ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਬੇ ਠਿਕਾਣਾ, ਨਿਘਰਾ, ਫਿਰਦਿਆ ਪੁਰਜ਼ਿਆ ।

[बे घरा] पु॰ वि॰ बे घर (व्यक्ति), वह व्यक्ति जिसका कोई घर न हो; बेठिकाना, गृहहीन, उजड़ा हुआ ।

—بے لاگ—[ਬੇ ਲਾਗ] ਵਿ. ਬੇ ਤਅੱਲਕ; ਆਜ਼ਾਦ, ਸੁਤੰਤਰ; ਬੇਦਾਗ਼; ਨਿਰਲੇਪ ਖਰਾ; ਨਿਰਪੱਖ, ਬੇਤਅੱਸਬ ।

[बे लाग] वि॰ बे लगाव; आज़ाद, स्वतन्त्र बेदाग़; निर्लेप, शुद्ध; निष्पक्ष, द्वेष रहित ।

—بے لحاظ—[ਬੇ ਲਿਹਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜੋ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੇ, ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਹਯਾ, ਬੇਦੀਦ; ਬੇ ਅਦਬ ।

[बे लिहाज़] फ़ा॰ अर॰ वि॰ जो लिहाज़ न करे, बेशरम, लज्जाहीन, निर्लज्ज; बे अदब ।

—بے لحاظی—[ਬੇ ਲਿਹਾਜ਼ੀ] ਇ. ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਬੇਅਦਬੀ, ਨਿਰਾਦਰ ।

[बे लिहाज़ी] स्त्री॰ लिहाज़ न होने की अवस्था, अनादर, निरादर ।

—بے لطف—[ਬੇ ਲੁਤ-ਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਸੁਆਦਾ, ਬੇਮਜ਼ਾ, ਬੇ ਲੱਜ਼ਤ, ਬੇ ਰਾਹਿਤਾ ।

[बे लुत-फ़] फ़ा॰ अर॰ वि॰ निःस्वादु, बेज़ायक़ा, नीरस, बिना स्वाद का ।

—بے لطفی—[ਬੇ ਲੁਤ-ਫ਼ੀ] ਇ. ਬੇਸੁਆਦੀ, ਬਦਮਜ਼ਗੀ ।

[बे लुत-फ़ी] स्त्री॰ स्वाद-हीन होने का भाव, बदमज़गी ।

—بے لگام—[ਬੇ ਲਗਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਪਹੁਦਰਾ, ਆਪ ਦੇ ਮੂੰਹ; ਬੇਅਦਬ, ਢੀਠ, ਮੂੰਹਫਟ, ਬਦਜ਼ਬਾਨ, ਕਮੀਨ, ਬੇਕਾਬੂ, ਮੂੰਹ ਆਈ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।

[बे लगाम] फ़ा॰ वि॰ स्वच्छंद, निरंकुश । असभ्य, अशिष्ट, अशालीन, मुँहफट, बदज़बान, उद्दण्ड, बे क़ाबू । मुँह आई कह देने वाला ।

—بے لگاؤ—[ਬੇ ਲਗਾਉ] ਵਿ. ਬੇ ਮੇਲ; ਸੁਤੰਤਰ; ਨਿਰਸੰਬੰਧ, ਬੇਲਾਗ, ਅਛੋਹ, ਲਗ ਲਗਾ ਰਹਿਤ ।

[बे लगाओ] वि॰ बे जोड़; स्वतन्त्र; विरक्त, सम्बन्ध रहित, अछूता, बेलाग ।

—بے سلیقگی—[ਬੇ ਸਲੀਕਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਿਰਪਖਤਾ, ਕੁਚੱਜੀ, ਬੇਢੰਗੀ ।

[बे मायगी] फ़ा० स्त्री० निर्धनता, दरिद्रता, कंगाली ।

—بے مایہ—[ਬੇ ਮਾਯਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੰਗਾਲ, ਮੁਫ਼ਲਸ, ਗ਼ਰੀਬ, ਨਿਰਧਨ ।

[बे मायः] फ़ा० वि० कंगाल, दरिद्र, ग़रीब, निर्धन ।

—بے مثال—[ਬੇ ਮਿਸਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ, ਅਦੁੱਤੀ, ਲਾਸਾਨੀ, ਲਾਜਵਾਬ, ਅਨੁਪਮ ।

[बे मिसाल] फ़ा० अर० वि० जिस की मिसाल न हो, अद्वितीय, अतुल्य, लाजवाब, अनुपम ।

—بے محابا—[ਬੇ ਮੁਹਾਬਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇਧੜਕ, ਬੇਪਰਵਾਹ, ਅਣਸ਼ੰਕ, ਨਿਰਸੰਕੋਚ ।

[बे मुहाबा] फ़ा० अर० वि० क्रि० वि० निर्भय, निधड़क, निःशङ्क, निःसंकोच ।

—بے محل—[ਬੇ ਮਹੱਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇ ਮੌਕਾ; ਅਜੋਗ, ਬੇਜਾ, ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ।

[बे महल्ल] फ़ा० अर० वि० बे मौक़ा; अनुपयुक्त, बेजा, ना मुनासिब ।

—بے مروت—[ਬੇ ਮੁਰੱਵਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਤੋਤਾਚਸ਼ਮ, ਬੇਦੀਦ, ਕੋਰਾ; ਬੇਤਰਸ, ਕਠੋਰ ।

[बे मुरव्वत] फ़ा० अर० वि० लिहाज़ न करने वाला, तोता चश्म, बेलिहाज़, रूखा; निष्ठुर; कठोर चित्त ।

—بے مروتی—[ਬੇ ਮੁਰੱਵਤੀ] ਵਿ. ਬੇਲਿਹਾਜ਼ੀ, ਤੋਤਾ ਚਸ਼ਮੀ ।

[बे मुरव्वती] स्त्री० बेलिहाज़ी, तोताचश्मी ।

—بے مزگی—[ਬੇ ਮਜ਼ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਲੁਤਫ਼ੀ, ਬੇਸੁਆਦੀ ।

[बे मज़गी] फ़ा० स्त्री० आनन्दाभाव, नीरसता ।

—بے مزہ—[ਬੇ ਮਜ਼ਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸੁਆਦਾ, ਫਿੱਕਾ, ਬਕਬਕਾ, ਬੇਲੁਤਫ਼ਾ, ਬੇਮਜ਼ਾ, ਬੇਲਜ਼ਤਾ ।

[बे मज़ः] फ़ा० वि० स्वादरहित, फीका, निःस्वादु, बेलुत्फ़, आनन्द रहित, नीरस ।

—بے معنی—[ਬੇ ਮਾਅ-ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਬੇ ਅਰਥ, ਬੇਮਤਲਬ, ਬੇਹੂਦਾ, ਬੇ ਸਿਰ ਪੈਰ ਦਾ ।

[बे मअ्नी] फ़ा० अर० वि० फ़ज़ूल, व्यर्थ, बे मतलब, बेहूदा, निरर्थक ।

—بے مقدور—[ਬੇ ਮਕ-ਦੂਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਗ਼ਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ, ਬੇਹੈਸੀਅਤ ।

[बे मक़्दूर] फ़ा० अर० वि० निर्धन, कंगाल, सामर्थ्य-हीन ।

—بے ملت—[ਬੇ ਮਿੱਲਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਧਰਮ ਰਹਿਤ, ਬੇਮਜ਼ਹਬਾ ।

[बे मिन्नत] फ़ा० अर० वि० एहसान रहित, बेपरवाह ।

—بے منتا—[ਬੇ ਮਿੰਨਤਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ (ਆਦਮੀ); ਦੁਸਾਂਘੀ ਲੱਕੜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤ੍ਰੀਮਤ ਲੋਕ ਭੰਗ ਰਗੜਦੇ ਹਨ ।

[बे मिन्नता] वि० पु० किसी का उपकार न मानने वाला (व्यक्ति); द्विशाखीय लकड़ी जिस में साफ़ी बांध कर भांग छानी जाती है ।

—بے موجب—[ਬੇ ਮੂਜਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਕਾਰਣ, ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ; ਬੇ ਸਬੱਬ ।

[बे मूजब] फ़ा० अर० क्रि० वि० अकारण, बिना किसी हेतु के, बिला वजा ।

—بے موسم کا—[ਬੇ ਮੌਸਮ ਦਾ] ਵਿ. ਬੇ ਮੌਸਮਾ, ਕੁਰੁੱਤਾ, ਬੇ ਬਹਾਰਾ ।

[बे मौसिम का] वि० बिना मौसम के, जो ऋतु के अनुकूल न हो, असमय का ।

—بے موقع—[ਬੇ ਮੌਕਾਅ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਮੌਕਾ, ਬੇਮੌਸਮ, ਕੁਵੇਲੇ ਦਾ; ਨਾਵਾਜਬ, ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ, ਅਣਢੁਕਵਾਂ ।

[बे मौक़अ] फ़ा० अर० वि० बेमौक़ा, अवसर के प्रतिकूल, बेवक़्त; अनुचित, ना मुनासिब, अनुपयुक्त ।

—بے مہر—[ਬੇ ਮਿਹ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਮੁਹੱਬਤ, ਰੁੱਖਾ, ਬੇਮਿਹਰ ।

[बे मिह्‌र] फ़ा० वि० प्रेम से रहित, रूखा ।

—بے مہری—[ਬੇ ਮਿਹ-ਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਮੁਹੱਬਤੀ, ਰੁੱਖਾਪਨ, ਮੋਹ, ਮੁਹੱਬਤ ਰਹਿਤ ਅਵਸਥਾ ।

[बे मिह्‌री] फ़ा० स्त्री० रूखता, रूखापन, प्रेम के अभाव की अवस्था ।

—بے نام و نشان—[ਬੇ ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਪਤਾ, ਬੇਟਿਕਾਣਾ ।

[बे नामो निशान] फ़ा० वि० जिसका कोई पता न हो, बेठिकाना ।

—بے نصیب—[ਬੇ ਨਸੀਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਕਿਸਮਤ, ਬੇਭਾਗਾ, ਨਕਰਮਾ, ਬਦਬਖ਼ਤ, ਬਦਕਿਸਮਤ; ਨਾਲਾਇਕ ।

[बे नसीब] फ़ा० अर० वि० अभागा, भाग्यहीन, कर्म-हीन; मंदभाग्य, बदक़िस्मत; नालायक ।

—بے نصیبی—[ਬੇ ਨਸੀਬੀ] ਵਿ. ਦੁਰਭਾਗ, ਮੰਦਭਾਗ, ਬਦ-ਨਸੀਬੀ ।

[बे नसीबी] स्त्री० दुर्भाग्य, मंदभाग्य, बदनसीबी ।

—بے نظیر—[ਬੇ ਨਜ਼ੀਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਲਾਸਾਨੀ, ਅਦੁੱਤੀ, ਬੇਬਦਲ, ਬੇਮਿਸਾਲ, ਲਾਜਵਾਬ ।

[बे न-ज़ीर] फ़ा० अर० वि० अनुपम, अद्वितीय, जिस की समता कोई न कर सके, अप्रतिम, बेमिसाल, लाजवाब ।

—بے نقطہ—[ਬੇ ਨੁਕ-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਗ਼ੈਰ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ।

[बे नुक़-ता:] फ़ा० वि० बिना नुक़ते के ।

—بے نماز—[ਬੇ ਨਮਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਮਾਜ਼ ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ।

[बे नमाज़] फ़ा० वि० नमाज़ न पढ़ने वाला ।

—بے نمک—[ਬੇ ਨਮਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਲੂਣਾ, ਬੇਸੁਆਦ, ਫਿੱਕਾ, ਬੇਮਜ਼ਾ ।

[बे नमक] फ़ा० वि० जिस में नमक न हो, फीका, स्वाद-रहित ।

—بے ننگ و ناموس—[ਬੇ ਨੰਗੋਨਾਮੂਸ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਹਯਾ; ਨਿਲੱਜ; ਆਜ਼ਾਦ ।

[बे नंगोनामूस] फ़ा० अर० वि० बे शरम, बे हया; दुश्चरित्र; निर्लज्ज; आज़ाद ।

—بے نوا—[ਬੇ ਨਵਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸਾਮਾਨ, ਫ਼ਕੀਰ ।

[बे नवा] फ़ा० वि० जिस का कोई सामान न हो, फ़क़ीर ।

—بے نوائی—[ਬੇ ਨਵਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੰਗਾਲੀ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਤੰਗ-ਦਸਤੀ ।

[बे नवाई] फ़ा० स्त्री० कंगाली, निर्धनता, दरिद्रता ।

—بے نیاز—[ਬੇ ਨਿਆਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਪਰਵਾਹ, ਬੇਮੁਥਾਜ ।

[बे नियाज़] फ़ा० वि० बे परवाह, जो पर-आश्रित न हो ।

—بے نیازی—[ਬੇ ਨਿਆਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਪਰਵਾਹੀ, ਬੇਮੁਥਾਜੀ ।

[बे नियाज़ी] फ़ा० स्त्री० बे परवाही, बे मुहताजी ।

—بے وفا—[ਬੇ ਵਫ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬਚਨ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼, ਨਮਕਹਰਾਮ, ਬੇਵਫ਼ਾ; ਪਿਆਰ ਨਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ।

[बे वफ़ा] फ़ा० अर० वि० वचन पूरा न करने वाला, दग़ाबाज़, कृतघ्न, जिस में वफ़ा न हो; प्यार न निभाने वाला; विश्वासघाती ।

—بے وفائی—[ਬੇ ਵਫ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਚਨ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਾ ਉਤਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਤ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਦਗ਼ੇਬਾਜ਼ੀ; ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ, ਨਾਸ਼ੁਕਰਾਪਣ ।

[बे वफ़ाई] फ़ा० स्त्री० वचन पूरा न करने का भाव, सतीत्व न रखने का भाव; दग़ाबाज़ी; नमक हरामी, कृतघ्नता ।

—بے وقت—[ਬੇ ਵਕ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕੁਵੇਲੇ ਦਾ, ਕੁਵੇਲਾ, ਅਵੇਲ ਸਵੇਰ ।

[बे वक़्-त] फ़ा० अर० क्रि० अकाल, बे मौक़ा, कुसमय का ।

—بے وقر—[ਬੇ ਵਕ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਬੇਪੱਤਾ, ਬੇਕਦਰ, ਜ਼ਲੀਲ, ਖ਼ੁਆਰ; ਹੋਛਾ, ਨੀਚ ।

[बे वक़र] फ़ा० अर० वि० बे इज़्ज़त, अप्रतिष्ठित, बेक़दर, तिरस्कृत, ख़्वार; ओछा, नीच ।

—بے وقری—[ਬੇ ਵਕ਼ਰੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਬੇਕਦਰੀ; ਖ਼ੁਆਰੀ; ਹੋਛਾਪਣ ।

[बे वक़री] फ़ा० अर० स्त्री० बेइज़्ज़ती, अप्रतिष्ठा; अनादर; ओछापन ।

—بے وقوف—[ਬੇ ਵਕ਼ੂਫ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਮੂਰਖ, ਬੇਅਕਲ, ਅਗਿਆਨ, ਨਾਦਾਨ ।

[बे वक़ूफ़] फ़ा० अर० वि० मूर्ख, निर्बुद्धि, मूढ़, नादान ।

—بے وقوفی—[ਬੇ ਵਕ਼ੂਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਮੂਰਖਤਾ, ਨਾਦਾਨੀ, ਹਮਾਕਤ, ਨਾਸਮਝੀ, ਬੇਅਕਲੀ, ਜਹਾਲਤ ।

[बे वक़ूफ़ी] फ़ा० अर० स्त्री० मूर्खता, नादानी, मूढ़ता, नासमझी, बुद्धिहीनता, जहालत ।

—بے ہمت—[ਬੇ ਹਿੰਮਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਨਹੌਂਸਲਾ, ਨਕਾਰਾ, ਆਲਸੀ, ਆਲਸੀ, ਸੁਸਤ ।

[बे हिम्मत] फ़ा० अर० वि० जिस में साहस न हो, साहसहीन, नाकारा, आलसी, निकम्मा, सुस्त ।

—بے ہمتا—[ਬੇ ਹੰਮ-ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਮਿਸਾਲ, ਅਦੁੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बे हम-ता] फ़ा० वि० बेमिसाल, अद्वितीय, जिस के बराबर और कोई न हो, अनुपम ।

—بے ہنر ، بے ہنرا—[ਬੇ ਹੁਨਰ, ਬੇਹੁਨਰਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਨਾੜੀ, ਗੁਣਹੀਨ, ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਗੁਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[बे हुनर, बेहुनरा] फ़ा० वि० अनाड़ी, गुणहीन, जिस व्यक्ति में कोई गुण न हो ।

—بےہودگی—[ਬੇਹੂਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਾਦਾਨੀ, ਹਮਾਕਤ, ਨਾਲਾਇਕੀ, ਫੂਹੜਪਣ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ; ਕੁਚੱਜ ।

[बेहूदगी] फ़ा० स्त्री० नादानी, अशिष्टता, नालायक़ी, फूहड़पन, मूर्खता; असभ्यता ।

—بےہودہ—[ਬੇਹੂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਵਾਹਯਾਤ, ਅਗਿਆਨਤਾ, ਖ਼ਰਾਬ, ਨਿਕੰਮਾ, ਨਾਚੀਜ਼, ਨਾਮਾਕੂਲ, ਅਸੱਭ; ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ, ਬੇਅਰਥ ।

[बेहूद:] फ़ा० वि० फ़ज़ूल, बेकार, मूर्खता पूर्ण; लचर, निकम्मा; बेजा; मूढ़, असभ्य; व्यर्थ, निरर्थक ।

—بےہودہ گوئی—[ਬੇਹੂਦ: ਗੋਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਕਵਾਸ, ਬਕੜਵਾਹ, ਬਕਬਕ, ਝੱਖ ।

[बेहूद: गोई] फ़ा० स्त्री० बकवास, बकझक ।

—بے ہوش—[ਬੇ ਹੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਸੁਰਤ, ਬੇਖ਼ਬਰ; ਮਦਹੋਸ਼; ਗਾਫ਼ਲ ।

[बे होश] फ़ा० वि० बेसुध, बेख़बर; अपरिचित; मतवाला।

بیا—[ਬਇਆ] ਪੁ. ਚਿੜੀ ਵਰਗਾ ਇਕ ਪੰਛੀ ਜਿਸਦਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਬੜਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਬਿਜੜਾ।

[बया] पु० चिड़िया जैसा एक पक्षी जिसका नीड़ बनाने का ढंग बहुत प्रसिद्ध है।

بیابان—[ਬਯਾਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗਲ, ਉਜਾੜ, ਨਿਰਜਨ ਥਾਂ, ਬੀਆਬਾਨ, ਉਜਾੜ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਖੇਤੀ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਬੂਟਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[बयाबान] फ़ा० पु० जंगल, उजाड़, निर्जन स्थान, वह स्थान जहाँ पानी तथा वृक्ष न हो।

بیاج—[ਬਯਾਜ] ਪੁ. ਵਿਆਜ, ਸੂਦ।

[ब्याज] पु० ब्याज, सूद।

—بیاج پر بیاج—[ਬਯਾਜ ਪਰ ਬਯਾਜ] ਪੁ. ਵਿਆਜ ਪਰ ਵਿਆਜ, ਸੂਦ ਦਰ ਸੂਦ।

[ब्याज पर ब्याज] पु० ब्याज पर ब्याज, सूद दर सूद।

—بیاج خور—[ਬਯਾਜ-ਖ਼ੋਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਆਜ ਖ਼ੋਰ, ਸੂਦ ਖ਼ੋਰਾ, ਵਿਆਜਖ਼ੋਰੀਆ; ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਾਲ ਖਾਣ ਵਾਲਾ।

[ब्याज-खोर] वि० पु० ब्याजखोर, सूदखोर; अनुचित रूप से माल खाने वाला।

—بیاجو—[ਬਯਾਜੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਆਜ ਦਾ, ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ, ਸੂਦ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਮਾਲ, ਸੂਦੀ ਰੁਪਿਆ।

[ब्याजू] वि० पु० ब्याज का, ब्याज से सम्बन्धित, सूद पर दिया (माल), सूद का रुपया।

—بیادھ—[ਬਯਾਧ] ਇ. ਪੁ. ਬਿਆਧੀ, ਰੋਗ, ਬੀਮਾਰੀ, ਦੁੱਖ; ਫ਼ਿਤਨਾ, ਫ਼ਸਾਦ, ਝਗੜਾ, ਉਪੱਦਰ।

[ब्याध] स्त्री० पु० व्याधि, रोग, बीमारी, दुःख; कलह, फ़साद, झगड़ा, उपद्रव।

—بیاض—[ਬਯਾਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਨੋਟ ਬੁਕ, ਪਾਕਟ ਬੁਕ, ਯਾਦ ਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਕਾਪੀ; ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਅਰ ਲਿਖੇ ਜਾਣ; ਸਫ਼ੈਦੀ, ਚਿੱਟਾਪਣ, ਉਜਲਾਪਣ।

[बयाज़] अर० स्त्री० नोट बुक, टीप पुस्तक, वह पुस्तक जिस में कोई बात स्मरण रखने के लिए लिखी जाए; वह पुस्तक जिसमें शिअर लिखे जाते हैं; सफ़ेदी, श्वेतता, उजलापन।

—بیاکل—[ਬਯਾਕੁਲ] ਵਿ. ਵਿਆਕੁਲ, ਬੇਚੈਨ, ਬੇਕਰਾਰ।

[व्याकुल] वि० व्याकुल, बेचैन, आकुल।

بیان—[ਬਯਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਸ਼ਣ, ਤਕਰੀਰ; ਉਪਦੇਸ਼, ਕਥਾ; ਵਰਨਣ, ਜ਼ਿਕਰ; ਗਵਾਹੀ, ਸ਼ਹਾਦਤ।

[बयान] अर० पु० भाषण, तक़रीर; उपदेश, व्याख्या, कथा; वचन, कथन; गवाही, साक्षी।

—بیان امر واقعی—[ਬਯਾਨੇ ਅਮ-ਰੇ ਵਾਕ਼ਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਠੀਕ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ।

[बयाने अम-रे वाक़ई] अर० पु० किसी ठीक बात को प्रकट करने के लिए कही गई बात।

—بیان تائیدی—[ਬਯਾਨ ਤਾਈਦੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਵਾਹੀ।

[बयान ताईदी] अर० पु० किसी के समर्थन में दी गई साक्षी।

—بیان واقعہ—[ਬਯਾਨ ਵਾਕ਼ਿਆ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਬੂਤ ਵਾਲਾ, ਸੂਰਤ ਹਾਲ, ਹਕੀਕਤ ਹਾਲ।

[बयान वाक़िआ] अर० पु० अभियोग सम्बन्धी प्रमाण, वास्तविक वृत्तान्त, सत्य कथन।

—بیان ضمنی—[ਬਯਾਨ ਜ਼ਿਮ-ਨੀ] ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇ।

[बयान ज़िमनी] अर० पु० प्रासंगिक बयान।

بیاہ—[ਬਿਯਾਹ] ਪੁ. ਵਿਆਹ, ਸ਼ਾਦੀ, ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ, ਨਕਾਹ।

[बियाह] पु० विवाह, शादी, आनन्द कारज, निकाह।

بیاہا—[ਬਿਯਾਹਾ] ਵਿ. ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ, ਵਰਿਆ।

[बियाहा] वि० जिसका विवाह हो चुका हो, विवाहित।

بیاہتا—[ਬਿਯਾਹਤਾ] ਵਿ. ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ; ਜੋ ਮਰਯਾਦਾ ਪੂਰਵਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੋਵੇ।

[बियाहता] वि० ब्याही हुई, विवाहिता, जो मर्यादानुसार किसी की पत्नी बन चुकी हो।

بیاہنا—[ਬਿਯਾਹਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿਆਹੁਣਾ, ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨਾ, ਫੇਰੇ ਲੈਣਾ।

[बियाहना] क्रि० सक० विवाह करना, शादी करना, पाणिग्रहण करना।

بیائی—[ਬਯਾਈ] ਇ. ਦਾਣੇ ਜੋ ਤੋਲੇ ਨੂੰ ਉਜਰਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[बयाई] स्त्री० वह अनाज जो अनाज तौलने वाले को उजरत के रूप में दिया जाता है।

بی بی—[ਬੀ ਬੀ] ਇ. ਬੀਵੀ, ਵਹੁ, ਭੈਣ, ਵਹੁਟੀ, ਘਰਵਾਲੀ; ਵੱਡੀ ਮਾਈ, ਸੱਸ, ਮਾਂ; ਭੈਣ, ਧੀ; ਵੱਡੀ ਨਨਾਣ।

[बी बी] स्त्री० भार्या, पत्नी, स्त्री, जोरू, घरवाली; बूढ़ी माई; सास, माँ; बहिन, लड़की; बड़ी ननद।

بیوپار—[ਬੇਪਾਰ] ਪੁ. ਵਪਾਰ, ਤਜਾਰਤ, ਸੌਦਾਗਰੀ, ਵਣਜ, ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫ਼ਰੋਖ਼ਤ।

[बेपार] पु० व्यापार, तिजारत, सौदागरी, वाणिज्य, क्रय-विक्रय।

—بیپاری—[ਬੇਪਾਰੀ] ਪੁ. ਵਪਾਰੀ, ਬਿਉਪਾਰੀ, ਸੌਦਾਗਰ, ਮਾਲ ਏਥੋਂ ਦਾ ਉਥੋਂ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦਾ ਇਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਵਣਜਾਰਾ।
[बेपारी] पु० व्यवसाय करने वाला, व्यवसायी, व्यापार करने वाला, सौदागर, व्यापारी, माल इधर उधर से ला कर बेचने वाला, बनजारा।

بیت—[ਬੈਤ] ਅਰ. ਇ. ਘਰ, ਮਕਾਨ, ਹਵੇਲੀ, ਮਹੱਲ।
[बैत] अर० स्त्री० घर, मकान, हवेली, महल।

—بیت اللہ—[ਬੈਤੁੱਲਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਾਨਾ-ਕਾਬਾ, ਮੱਕਾ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਅੱਲਾ ਦਾ ਘਰ, ਮਸੀਤ।
[बैतुल्लाह] अर० पु० ख़ानाकाबा, मक्का शरीफ़; मुसलमानों का तीर्थ स्थान, मस्जिद।

—بیت الأمراء—[ਬੈਤੁਲ-ਉਮਰਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਮੰਤ ਸਭਾ, ਅਮੀਰ ਸਭਾ (House of Lord)।
[बैतुल-उमराह] अर० पु० सामन्त सभा, धनिकों की सभा (House of Lords)।

—بیت الحرام—[ਬੈਤੁਲ-ਹਰਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਾਨਾ-ਕਾਬਾ, ਮੱਕਾ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਮੱਕੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਉਹ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਕਈ ਜਾਇਜ਼ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੇ ਵਰਜਿਤ (ਹਰਾਮ) ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੱਤਿਆ ਜਿਹੇ ਕਤਲ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਹਰਾਮ ਹੈ।
[बैतुल-हराम] अर० पु० ख़ानाकाबा, मक्का शरीफ़, मुसलमानों का एक तीर्थ स्थान जो अरब देश में है; मक्का शरीफ़ का वह घेरा जहाँ कुछ धर्मानुकूल (जायज़) बातों को अपने लिए धर्म-विरुद्ध (हराम) मान लिया जाता है, वह कहाता जहाँ हत्या, आखेट तथा पकड़ धकड़ निषिद्ध हैं।

—بیت الحزن—[ਬੈਤੁਲ-ਹੁਜ਼-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਘਰ।
[बैतुल-हुज़-न] अर० पु० आपत्तियों का घर।

—بیت الخلا—[ਬੈਤੁਲ-ਖ਼ਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਖ਼ਾਨਾ, ਟੱਟੀ।
[बैतुल-ख़ला] अर० पु० शौचालय, टट्टी।

—بیت السقر—[ਬੈਤੁੱਸਕਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਜ਼ਖ਼, ਨਰਕ।
[बैतुस्सकर] अर० पु० दोज़ख़, नरक।

—بیت الصنم—[ਬੈਤੁੱਸਨਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਤਖ਼ਾਨਾ, ਸ਼ਿਵਾਲਾ; ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਘਰ।
[बैतुस्सनम] अर० पु० बुतख़ाना, शिवालय; प्रियतम का घर।

—بیت العتیق—[ਬੈਤੁਲ-ਅਤੀਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਰਾਣਾ ਮਕਾਨ, ਕਦੀਮ ਘਰ; (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਵ ਲਈ) ਮੱਕਾ ਜਿਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ ਨੇ ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ।
[बैतुल-अतीक़] अर० पु० पुराना मकान, प्राचीन घर; (व्यंग्यार्थ) मक्का जिसे हज़रत आदम ने ईश्वराराधन के लिए चुना था।

—بیت العروس—[ਬੈਤੁਲ-ਅਰੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਕਮਰਾ; ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਬਾ।
[बैतुल-अरूस] अर० पु० वधू का कमरा; ख़ाना काबा।

—بیت العلوم—[ਬੈਤੁਲ-ਉਲੂਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਾ।
[बैतुल-उलूम] अर० पु० कालिज, यूनिवर्सिटी, विश्वविद्यालय।

—بیت العوام—[ਬੈਤੁਲ-ਅਵਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਕਸਭਾ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[बैतुल-अवाम] अर० पु० लोकसभा, वह स्थान जहां जनता के प्रतिनिधि कानून बनाते हैं।

—بیت الغزل—[ਬੈਤੁਲ-ਗ਼ਜ਼ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਰੂਹ, ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਜਾਨ, ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸ਼ਿਅਰ।
[बैतुल-ग़ज़ल] अर० पु० ग़ज़ल की आत्मा, ग़ज़ल की जान, ग़ज़ल का सब से सुन्दर शेअर।

—بیت اللحم—[ਬੈਤੁੱਲ-ਲਹ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਉਹ ਪਿੰਡ ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋਏ।
[बैतुल्लह-म] अर० पु० फ़िलस्तीन में वह गांव जहां हज़रत ईसा उत्पन्न हुए।

—بیت المال—[ਬੈਤੁਲ-ਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਲਖ਼ਾਨਾ, ਮਾਲਘਰ, ਗੁਦਾਮ, ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ, ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਫ਼ੰਡ; ਉਹ ਮਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਮਾਲਕ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਮਾਲ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋ ਸਕੇ।
[बैतुल-माल] अर० पु० मालख़ाना, भण्डार, गोदाम, सरकारी ख़ज़ाना, शाही ख़ज़ाना, दान फ़ण्ड; वह वस्तु जिसका कोई विशेष अधिकारी न हो, जिसमें साधारण जनता का हिस्सा हो और जिस से हर एक की आवश्यकता पूरी हो सके।

—بیت المقدس—[ਬੈਤੁਲ-ਮੁਕੱਦਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਕ ਘਰ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ; (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਵ ਲਈ) ਖ਼ਾਨਾ-ਕਾਬਾ, ਮਸਜਿਦ ਅਕਸਾ।
[बैतुल-मुक़द्दस] अर० पु० पाक घर, पवित्र स्थान; (व्यंग्यार्थ) ख़ाना काबा, मस्जिद अक़्सा।

بیت—[ਬੈਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਿਅਰ, ਬੈਂਤ, ਦੋਹਰਾ।
[बैत] अर० पु० शिअर, बैत, दोहा।

بیت بازی—[ਬੈਤ ਬਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਬੈਂਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ।

[बैत बाज़ी] अर॰ स्त्री॰ बैत पढ़ने का मुकाबला, पढ़े हुए शिअर के अन्तिम अक्षर से प्रारम्भ होने वाले शिअर पढ़ कर किया जाने वाला मुकाबला।

بیتنا—[ਬੀਤ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੀਤਣਾ, ਵਾਕਿਆ ਹੋਣਾ, ਘਟਣਾ, ਵਰਤਣਾ, ਗੁਜ਼ਰਨਾ; ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਾ, ਮੁਕਣਾ, ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ, ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁਕਣਾ।

[बीत-ना] क्रि॰ अक॰ व्यतीत होना, गुज़रना, घटित होना, घटना; ख़तम होना, समाप्त होना, सम्पूर्ण होना, सम्पूर्ण हो चुकना।

بیتی—[ਬੀਤੀ] ਵਿ. ਇ. ਗੁਜ਼ਰੀ ਹੋਈ, ਵਰਤੀ ਹੋਈ; ਸਿਰ ਬੀਤੀ; ਵਿਥਿਆ।

[बीती] वि॰ स्त्री॰ व्यतीत हुई हुई, गुज़री हुई; अपने साथ घटित घटना, आप बीती; वृत्तांत।

بیٹ—[ਬੀਟ] ਇ. ਵਿੱਠ, ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਗੂੰਹ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੂਣ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੰਧਕ ਮਿਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[बीट] स्त्री॰ चिड़ियों आदि का मल या विष्ठा; एक प्रकार का नमक जिसमें गन्धक मिली होती है।

بیٹا—[ਬੇਟਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੁੱਤਰ, ਲੜਕਾ; ਅਜ਼ੀਜ਼, ਪਿਆਰਾ।

[बेटा] पु॰ वि॰ पुत्र, लड़का; प्रिय, प्रियवर।

بیٹھک—[ਬੈਠਕ] ਇ. ਬੈਠਕ ਖਾਨਾ; ਬੈਠਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਭਾਵ ਜਾਂ ਅਵਸਥਾ, ਆਸਣ; ਬੈਠਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਢੰਗ, ਬੈਠਕੀ; ਜਲਸਾ, ਇਕੱਤਰਤਾ, ਮੀਟਿੰਗ; ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ; ਜਿੰਨਾਂ ਪਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰਾਤ।

[बैठक] स्त्री॰ बैठने का स्थान, वह स्थान जहां बहुत से लोग बैठते हों; बैठने का काम, भाव या अवस्था; बैठने का ढंग; सभापति आदि का एक बार का अधिवेशन; एक कसरत जो बार बार कुछ विशेष प्रकार से उठ बैठ कर की जाती है; भूत प्रेतों अथवा परियों का आवाहन।

بیٹھن—[ਬੇਠਨ] ਪੁ. ਬਸਤਾ, ਉਹ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਪਾਰੀ ਕਪੜਾ ਜਾਂ ਗੰਢਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰਖਦੇ ਹਨ; ਚਾਦਰ ਜੋ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਸੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[बेठन] पु॰ बस्ता, वह कपड़ा जिसमें पुस्तकें, बहियां, थान आदि बांधे जाते हैं; चादर जो इस्तरी करने के लिए बिछाते हैं।

بیٹھنا—[ਬੈਠ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੈਠਣਾ, ਬਹਿਣਾ, ਆਸਣ ਜਮਾਉਣਾ, ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰਨਾ, ਧਰਨਾ ਮਾਰਨਾ; ਲਾਗਤ ਆਉਣਾ; ਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣਾ; ਕੰਮ ਵਿਗੜਨਾ।

[बैठ-ना] क्रि॰ अक॰ स्थित होना, आसन जमाना, आसीन होना, चौकड़ी लगाना, धरना देना; लागत आना; गद्दी पर बैठना; काम बिगड़ना।

بیٹھواں—[ਬੈਠ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ, ਚਪਟਾ।

[बैठ-वां] वि॰ पु॰ बैठा हुआ, चपटा।

بیٹی—[ਬੇਟੀ] ਇ. ਬੇਟੀ, ਧੀ, ਲੜਕੀ, ਜਾਈ; ਬੇਟੀ ਜੇਹੀ ਅਜ਼ੀਜ਼, ਭਤੀਜੀ ਭਾਣਜੀ ਆਦਿ; ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਬਹੂ।

[बेटी] स्त्री॰ पुत्री, कन्या, सुता, लड़की; बेटी जैसी प्यारी, भतीजी, भानजी आदि; पुत्रवधु।

بیج—[ਬੀਜ] ਪੁ. ਬੀ, ਤੁਖ਼ਮ; ਅਸਲ, ਬੁਨਿਆਦ; ਨੁਤਫ਼ਾ, ਵੀਰਜ, ਬਿੰਦ।

[बीज] पु॰ वृक्ष आदि के अंकुर का आधार; असल, बुनियाद; अंश, वीर्य, मनी।

بیج ناس—[ਬੀਜ ਨਾਸ] ਪੁ. ਪੂਰੀ ਤਬਾਹੀ, ਬੀ ਨਾਸ, ਜੜੋਂਈ ਅਣਹੋਂਦ, ਮੂਲਨਾਸ।

[बीजनाश] पु॰ सर्वनाश, मूलनाश, मूलोन्मूलन, पूरी तबाही।

1 بیجنا—[ਬੀਜ-ਣਾ] ਪੁ. ਪੱਖਾ।

[बीज-ना] पु॰ पंखा।

2 بیجنا—[ਬੀਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬੀਜਣਾ, ਬੀ ਪਾਉਣਾ, ਬੋਣਾ।

[बीज-ना] क्रि॰ सक॰ बोना, अंकुर लगाना, बीज डालना।

بیجو باورا—[ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਗਵਈਆ।

[बैजू बावरा] पु॰ एक प्रसिद्ध गायक।

بیجھڑ - بیجھڑا—[ਬੇਝੜ, ਬੇਝੜਾ] ਪੁ. ਕਣਕ ਛੋਲੇ ਜਾਂ ਜੌਂ ਛੋਲੇ ਰਲੇ ਹੋਏ, ਬੇਰੜਾ, ਮਟਰ ਮਿਲੇ ਜੌਂ; ਮੋਟਾ ਅਨਾਜ।

[बेझड़, बेझड़ा] पु॰ गेहूँ, जौ, चना, मटर आदि में से दो या तीन मिले हुए अन्न; मोटा अन्न।

بی جی—[ਬੀ ਜੀ] ਇ. ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ; ਖੁਸਰਾ, ਜ਼ਨਾਨਾ ਆਦਮੀ, ਨਪੁੰਸਕ; ਔਰਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਜਾਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ।

[बी जी] स्त्री॰ बीबी जी का संक्षिप्त रूप, ज़नाना पुरुष, नपुंसक, क्लीव, हीजड़ा; स्त्रियों जैसी चेष्टाएं करने वाला मनुष्य।

بیچ—[ਬੀਚ] ਅਵ. ਵਿੱਚ, ਅੰਦਰ, ਭੀਤਰ, ਵਿਚਾਲੇ।

[बीच] अव्य॰ अन्दर, में, भीतर, मध्य में।

بیچ کا—[ਬੀਚ ਕਾ] ਵਿ. ਵਿਚਲਾ, ਵਿਚਾਲਲਾ, ਗੱਭਲਾ, ਦਰਮਿਆਨਾ, ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਮੇਲ ਦਾ।

[बीच का] वि॰ मध्य का, भीतर का, दरमियाना, मध्यम कोटि का।

—بیچ میدان—[ਬੀਚ ਮੈਦਾਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ, ਮੌਕੇ ਤੇ; ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ, ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ।
[बीच मैदान] क्रि॰ वि॰ मैदान में, मौक़े पर; खुल्लम खुल्ला, डंके की चोट से।

—بیچا بیچ—[ਬੀਚਾ ਬੀਚ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚ, ਠੀਕ ਵਿਚ ਹੀ, ਐਨ ਵਿਚਾਲੇ, ਵਿਚਾਲਿਉਂ।
[बीचा बीच] क्रि॰ वि॰ ठीक मध्य में, भीतर ही भीतर, बिलकुल मध्य में, बीच में से, बीचों बीच।

—بیچ بچاؤ—[ਬੀਚ ਬਚਾਉ] ਪੁ. ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭਾਵ।
[बीच बचाओ] पु॰ दो व्यक्तियों के झगड़े को निपटाने की क्रिया या भाव।

—بیچوں بیچ—[ਬੀਚੋਂ ਬੀਚ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚ, ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ, ਵਿਚਾਲਿਉਂ ਹੀ।
[बीचों बीच] क्रि॰ वि॰ बीच बीच में, मध्य में से।

بیچک—[ਬੀਚਕ] ਪੁ. ਖ਼ਰੀਦੇ ਜਾਂ ਵੇਚੇ ਹੋਏ ਮਾਲ ਦੀ ਫ਼ਰਦ, ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਜ਼ਨ, ਨਿਰਖ, ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁਲ ਜੋੜ ਦਰਜ ਹੋਵੇ।
[बीचक] पु॰ बीजक, सूची, तालिका, वह सूची जिसमें बेचे हुए माल की मात्रा, दर, कीमत तथा कुल जोड़ दर्ज हो।

بیچنا—[ਬੇਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸ. ਵੇਚਣਾ, ਮੁੱਲੀਂ ਦੇਣਾ; ਸੌਦੇ ਵਿਚ ਦੇਣਾ।
[बेच-ना] क्रि॰ सक॰ विक्रय करना, मूल्य लेकर किसी को कुछ देना; सौदे में देना।

بیچو—[ਬੇਚੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ।
[बेचू] वि॰ पु॰ बेचने वाला, विक्रेता।

بیخ—[ਬੇਖ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੜ੍ਹ, ਮੂਲ; ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ।
[बेख़] फ़ा॰ स्त्री॰ जड़, मूल; बुनियाद, नींव।

—بیخ کنی—[ਬੇਖ਼-ਕਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੜ੍ਹ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਬਾਹੀ, ਉਜਾੜਾ, ਸਤਿਆਨਾਸ, ਮਲੀਆਮੇਟ।
[बेख़-कनी] फ़ा॰ स्त्री॰ मूलोन्मूलन, तबाही, बरबादी, सर्वनाश।

بید—[ਬੇਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਦਰਖ਼ਤ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਚਕਦਾਰ ਸੋਟੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।
[बेद] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार का पेड़ जिसकी टहनियों से लचकदार छड़ियां बनती हैं।

—بید مجنوں—[ਬੇਦ ਮਜ-ਨੂੰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਰਖ਼ਤ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਝੁਕੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
[बेद मज-नूं] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार का वृक्ष जिसकी शाखाएं नीचे को झुकी रहती हैं।

—بید مشک—[ਬੇ ਦਮੁਸ਼-ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਰਖ਼ਤ ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਅਰਕ ਦਵਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[बेदमुश-क] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार का वृक्ष जिस के पत्तों का अर्क औषध के रूप में पीया जाता है।

بید—[ਬੇਦ] ਪੁ. ਵੇਦ।
[बेद] पु॰ वेद।

بید—[ਬੈਦ] ਪੁ. ਵੈਦ, ਹਕੀਮ।
[बैद] पु॰ वैद्य, हकीम।

بیدار—[ਬੇਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਜਾਗਦਾ, ਚੌਕਸ, ਸਾਵਧਾਨ।
[बेदार] फ़ा॰ वि॰ होशियार, जागरूक, चौकस, सावधान।

—بیدار بخت—[ਬੇਦਾਰ ਬਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਇਕਬਾਲਮੰਦ, ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ।
[बेदार बख़-त] फ़ा॰ वि॰ पु॰ सौभाग्यवान्, प्रतापी, भाग्यशाली।

—بیدار دل—[ਬੇਦਾਰ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਰੌਸ਼ਨ ਤਬ੍ਹਾ, ਦਿੱਬ ਆਤਮਾ।
[बेदार दिल] फ़ा॰ वि॰ पु॰ होशियार, जाग्रतात्मा, दिव्यात्मा।

—بیدار مغز—[ਬੇਦਾਰ ਮਗ਼-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਅਕਲਮੰਦ, ਸਮਝਦਾਰ, ਬੁੱਧੀਵਾਨ।
[बेदार मग़-ज़] फ़ा॰ वि॰ पु॰ होशियार, अक्लमंद, समझदार; बुद्धिमान्।

—بیداری—[ਬੇਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਗ੍ਰਿਤ, ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਜਾਗਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[बेदारी] फ़ा॰ स्त्री॰ जागृति, होशियारी, जागने का भाव।

بیدانت—[ਬੇਦਾਂਤ] ਪੁ. ਉੱਤਰ ਮੀਮਾਂਸਾ, ਵੇਦਾਂਤ।
[बेदांत] पु॰ उत्तर मीमांसा, वेदान्त।

—بیدانتی—[ਬੇਦਾਂਤੀ] ਪੁ. ਵੇਦਾਂਤੀ।
[बेदांती] पु॰ वेदान्ती।

بیدن - بیدنا—[ਬੇਦਨ, ਬੇਦਨਾ] ਇ. ਦਰਦ, ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ਼, ਪੀੜ, ਪੀੜਾ, ਵੇਦਨ।
[बेदन, बेदना] स्त्री॰ दरद, दुःख, तकलीफ़, कष्ट, पीड़ा, वेदना।

بیدھا—[ਬੇਧਾ] ਵਿ. ਜਿਸ ਤੇ ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇ; ਆਫ਼ਤ ਮਾਰਿਆ; ਪਾਗਲ।

[बेधा] वि॰ जिस पर जादू का प्रभाव हो; विपद्ग्रस्त; पागल।

بیر—[ਬੀਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਵੀਰ, ਬਹਾਦਰ, ਦਲੇਰ, ਸੂਰਮਾ; ਭਰਾ, ਭਾਈ; ਭੂਤ।

[बीर] वि॰ पु॰ वीर, बहादुर, दलेर, शूरवीर; भाई, भ्राता; भूत।

بیئر—[ਬੀਅਰ] ਅੰਗ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜੋ ਜਵਾਂ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ।

[बीयर] अंग स्त्री॰ एक प्रकार की शराब जो जौ की बनती है।

بیر—[ਬੇਰ] ਪੁ. ਬੇਰੀ ਦਾ ਫਲ।

[बेर] पु॰ बेरी का फल।

بیر—[ਵੈਰ] ਪੁ. ਵੈਰ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਅਦਾਵਤ, ਕੀਨਾ, ਖੁਣਸ; ਜ਼ਿਦ, ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਤ।

[बैर] पु॰ बैर, दुश्मनी, शत्रुता, वैमनस्य, द्वेष; हठ, विरोध।

بیرا—[ਬੈਰਾ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਬਹਿਰਾ, ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨੌਕਰ।

[बैरा] अंग॰ पु॰ होटल आदि में भोजन करवाने वाला सेवक।

بیراگ—[ਬੈਰਾਗ] ਪੁ. ਵੈਰਾਗ, ਉਦਾਸੀ, ਉਦਾਸੀਨਤਾ, ਤਿਆਗ, ਵਿਰਕਤ ਭਾਵਨਾ; ਫ਼ਕੀਰੀ, ਜੋਗ।

[बैराग] वैराग्य, उदासीनता, निरासक्ति, त्याग, विरक्ति; फ़कीरी, संन्यास।

بیراگا—[ਬੈਰਾਗਾ] ਪੁ. ਉਹ ਛੋਟੀ ਜੇਹੀ ਵਿੰਗੀ ਲਕੜੀ ਜਿਸ ਤੇ ਵੈਰਾਗੀ ਫ਼ਕੀਰ ਟੇਕ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਬੈਰਾਗਣ।

[बैरागा] पु॰ वह छोटी सी टेढ़ी लकड़ी जिस के सहारे वैरागी टेक लगा कर बैठते हैं।

بیراگن—[ਬੈਰਾਗਣ] ਇ. ਵੈਰਾਗਵਾਨ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਜੋਗਣ, ਫ਼ਕੀਰਨੀ; ਇਕ ਵਿੰਗੀ ਲਕੜੀ ਜਿਸ ਤੇ ਆਸਰਾ ਲਾ ਕੇ ਵੈਰਾਗੀ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

[बैरागन] स्त्री॰ वैरागिनी, जोगिन, साधुनी; एक प्रकार की टेढ़ी लकड़ी जिस पर कोहनी रख कर वैरागी महात्मा ध्यान करते हैं।

بیراگی—[ਬੈਰਾਗੀ] ਪੁ. ਵਿਰੱਕਤ, ਜੋਗੀ, ਤਿਆਗੀ, ਸੰਸਾਰ ਤਿਆਗੀ।

[बैरागी] पु॰ वैरागी, विरक्त, योगी, त्यागी, संसार का त्याग कर देने वाला व्यक्ति।

بیر بہوٹی—[ਬੀਰ ਬਹੁਟੀ] ਇ. ਇਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਬਰਖਾ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੀਰ ਵਹੁਟੀ।

[बीर बहूटी] स्त्री॰ एक प्रकार का लाल रंग का कीड़ा जो प्रायः वर्षा ऋतु में होता है, इन्द्र वधू।

بیرق—[ਬੈਰਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੰਡੀ।

[बैरक़] अर॰ पु॰ झंडी।

بیرن—[ਬੀਰਨ] ਪੁ. ਭਾਈ, ਭਰਾ, ਵੀਰਨ, ਬਰਾਦਰ।

[बीरन] पु॰ भाई, भ्राता, भैया, बन्धु।

بیرن—[ਬੈਰਨ] ਇ. ਵੈਰੀ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਔਰਤ, ਵੈਰਨ, ਵੈਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ।

[बैरन] स्त्री॰ द्वेष रखने वाली स्त्री, शत्रुता रखने वाली स्त्री, बैर करने वाली स्त्री।

بیرنگ—[ਬੇਰੰਗ] ਵਿ. ਪੁ. ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਜਾਂ ਪਾਰਸਲ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਟਿਕਟ ਨਾ ਲਾਇਆ ਹੋਵੇ; ਬਿਨਾਂ ਟਿਕਟ ਜਾਂ ਘਟ ਮੁਲ ਦੇ ਟਿਕਟਾਂ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਜਾਂ ਪਾਰਸਲ।

[बेरंग] वि॰ पु॰ वह पत्र या पार्सल जिस पर भेजने वाले ने पूरे पैसों के टिकट न लगाये हों; बिना टिकट या कम पैसों के टिकटों वाला पत्र या पार्सल।

بیروں—[ਬੈਰੂੰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ ਬਾਹਰ, ਅੰਦਰ ਦਾ ਉਲਟ।

[बेरूँ] फ़ा॰ अव्य॰ बाहिर, अन्दर का उलट।

بیروں جات—[ਬੈਰੂੰ ਜਾਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਹਰਲਾ ਇਲਾਕਾ, ਦਿਹਾਤ, ਪਿੰਡ, ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਾ।

[बेरूँ जात] फ़ा॰ पु॰ बाहरी इलाका, देहात, गाँव, देहाती इलाका।

بیری—[ਬੇਰੀ] ਇ. ਇਕ ਕੰਡੇਦਾਰ ਦਰਖ਼ਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਰ ਲਗਦੇ ਹਨ।

[बेरी] स्त्री॰ एक प्रसिद्ध कंटीला वृक्ष जिसके फलों को बेर कहते हैं।

بیری—[ਵੈਰੀ] ਪੁ. ਵੈਰੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ, ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼।

[बैरी] पु॰ बैरी, शत्रु, दुश्मन।

بیڑا—[ਬੇੜਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਬੇੜੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਅਥਵਾ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ।

[बेड़ा] पु॰ बड़ी बेड़ी, बहुत सी नावों अथवा जहाजों का समूह।

بیڑا—[ਬੀੜਾ] ਪੁ. ਗਲੌਰੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਪਾਨ।

[बीड़ा] पु॰ गिलौरी लगया हुआ पान।

بیڑوی—[ਬੇੜਵੀਂ] ਇ. ਵੇੜ੍ਹਵੀਂ, ਪੀਠੀ ਪਾਕੇ ਪਕਾਈ ਹੋਈ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂੜੀ।

[बेड़वी] स्त्री॰ पीठी डाल कर बनाई हुई एक प्रकार की पूरी।

بیڑی —[ਬੀੜੀ] ਇ. ਪਾਨ ਦੀ ਗਲੌਰੀ, ਛੋਟਾ ਬੀੜਾ; ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੇਸੀ ਸਿਗਰਟ ਜੋ ਤਮਾਕੂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[बीड़ी] स्त्री॰ पान की गलौरी, बीड़ा; पत्ते में लपेटा हुआ सुरती का चूर जो चुरट आदि की तरह सुलगा कर पिया जाता है।

بیڑی —[ਬੇੜੀ] ਇ. ਬੇੜੀ, ਲੋਹੇ ਦੀ ਜ਼ੰਜੀਰ ਜੋ ਮੁਜਰਮਾਂ ਤੇ ਹਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਚਮੜੇ ਦਾ ਡੋਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਸੰਸਾਰੀ ਬੰਧਨ, ਪਰਵਾਰ ਇਸਤਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸੰਸਾਰਕ ਸੰਬੰਧ।

[बेड़ी] स्त्री॰ लोहे की जंजीर जो अपराधियों या हाथियों के पैरों में डालते हैं; चमड़े का डोल जिस से खेतों को पानी देते हैं; सांसारिक सम्बन्ध, परिवार स्त्री, तथा बच्चे आदि।

بیس —[ਬੈਸ] ਪੁ. ਬੈਸ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਵਰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਪਾਰ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।

[बैस] पु॰ वैश्य, हिन्दुओं के चार वर्णों में से तीसरा वर्ण जिस का काम कृषि, और वाणिज्य है।

بیس —[ਬੀਸ] ਵਿ. ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉੱਨੀ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਵਧ ਹੋਵੇ, ੨੦।

[बीस] वि॰ जो गिनती में उन्नीस से एक अधिक हो, २०।

بیس بسوے —[ਬੀਸ ਬਿਸ-ਵੇ] ਕਿ. ਵਿ. ਇਕ ਵਿਘਾ; ਕੁਲ, ਸਭ; ਜ਼ਰੂਰ, ਯਕੀਨਨ, ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ।

[बीस बिस-वे] पु॰ क्रि॰ वि॰ एक बीघा; कुल, तमाम, सब; ज़रूर, अवश्य, निश्चय ही।

بیساکھ —[ਵੈਸਾਖ] ਪੁ. ਵਿਸਾਖ, ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ ਦਾ ਇਕ ਮਹੀਨਾ।

[बैसाख] पु॰ वैशाख, विक्रमी संवत् का एक महीना।

بیساکھی —[ਵੈਸਾਖੀ] ਇ. ਵਸਾਖੀ, ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸਾਖ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[बैसाखी] स्त्री॰ वैशाख की संक्रांति, एक त्यौहार जो वैशाख की प्रथम तिथि को मनाया जाता है।

بیسر —[ਬੇਸਰ] ਇ. ਛੋਟੀ ਨੱਥ, ਨੱਕ ਵਿਚ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਛੋਟੀ ਨੱਥ।

[बेसर] स्त्री॰ छोटी नथ, नाक में पहनने का एक गहना।

بیسن —[ਵੇਸਨ] ਪੁ. ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਲ ਦਾ ਆਟਾ, ਵੇਸਣ।

[बेसन] पु॰ चनों की दाल का आटा।

بیسنی روٹی —[ਵੇਸਨੀ ਰੋਟੀ] ਇ. ਵੇਸਣ ਪਾ ਕੇ ਪਕਾਈ ਰੋਟੀ, ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ, ਛੋਲਿਆਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਘਿਉ ਤੇ ਮਸਾਲੇ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ।

[बेसनी रोटी] स्त्री॰ बेसन वाली रोटी, बेसन, घी और मसाला डाल कर पकाई रोटी।

بیسوا —[ਵੇਸਵਾ] ਇ॰ ਵੇਸਵਾ, ਰੰਡੀ, ਕੰਜਰੀ।

[बेसवा] स्त्री॰ वेश्या, रंडी, कंजरी।

بیش —[ਬੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਿਆਦਾ, ਬਾਹਲਾ, ਵਧ, ਵਧੇਰਾ।

[बेश] फ़ा॰ वि॰ ज़्यादा, अधिक, बहुत, बहुतेरा।

بیش از بیش —[ਬੇਸ਼ ਅਜ਼ ਬੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ।

[बेश अज़ बेश] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ अधिकाधिक, ज़्यादा से ज़्यादा।

بیش باد —[ਬੇਸ਼-ਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਰੱਬ ਬਹੁਤਾ ਦੇਵੇ, ਬਹੁਤਾ ਹੋਵੇ।

[बेश-बाद] फ़ा॰ अव्य॰ ईश्वर बहुत दे, वृद्धि हो।

بیش بہا —[ਬੇਸ਼-ਬਹਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੀਮਤੀ, ਬਹੁਮੁੱਲਾ, ਵਧੀਆ।

[बेश-बहा] फ़ा॰ वि॰ कीमती बहुमूल्य, बढ़िया।

بیش تر —[ਬੇਸ਼-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ, ਕਈ ਵਾਰ।

[बेश-तर] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ अक्सर, प्रायः, अधिकतर, कई बार।

بیش قیمت —[ਬੇਸ਼ ਕ਼ੀਮਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੀਮਤੀ, ਬਹੁਮੁੱਲਾ, ਵਡ ਮੁੱਲਾ, ਨਫ਼ੀਸ, ਉਮਦਾ।

[बेश क़ीमत] फ़ा॰ वि॰ कीमती, बहुमूल्य, मूल्यवान्, बढ़िया, उत्तम।

بیشہ —[ਬੇਸ਼ਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਣ, ਜੰਗਲ, ਬੀਆਬਾਨ।

[बेशः] फ़ा॰ पु॰ वन, जंगल, निर्जन स्थान।

بیشی —[ਬੇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਹੁਤਾਤ, ਵਾਧਾ, ਵਧਾਈ; ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਵਧੀਕੀ।

[बेशी] फ़ा॰ स्त्री॰ बढ़ोती, वृद्धि, बढ़ती; ज़्यादती, अनुचित व्यवहार।

بیضا —[ਬੈਜ਼ਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਨ, ਰੌਸ਼ਨ; ਸਫ਼ੈਦ, ਚਿੱਟਾ।

[बैज़ा] अर॰ वि॰ प्रकाशवान्, रौशन; श्वेत, सफ़ेद।

بیضوی —[ਬੈਜ਼-ਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਂਡੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ, ਅੰਡਾਕਾਰ।

[बैज़-वी] अण्डे जैसा, अण्डे के आकार का, अण्डाकार।

بیضہ —[ਬੈਜ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਂਡਾ; ਪਤਾਲੂ, ਫੋਤਾ।

[बैज़ः] अर॰ पु॰ अण्डा; अण्डकोष, फ़ोता।

بیطار—[ਬੈ-ਤਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਲੋਤਰੀ, ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਡਾਕਟਰ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਡਾਕਟਰ।

[बै-तार] अर० पु० अश्व-चिकित्सक, घोड़ों का डाक्टर, पशुओं का डाक्टर।

بیع—[ਬੈ-ਅ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਕਰੀ, ਫ਼ਰੋਖ਼ਤ, ਫ਼ਰੋਖ਼ਤਗੀ।

[बै-अ] अर० स्त्री० बिक्री, फ़रोख़्त, बेचने का भाव।

—بیعانہ—[ਬੈ-ਆਨਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੇਸ਼ਗੀ, ਬਿਆਨਾ, ਸਾਈ, ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਮੁਜਰੇ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[बै-आनः] अर० फ़ा० पु० पेशगी, बयाना, वह धन जो मूल्य तय हो जाने पर ख़रीदार बेचने वाले को इस लिए देता है कि बात पक्की हो जाय।

—بیع و شراء—[ਬੈ-ਅ-ਓ-ਸ਼ਿਰਾਅ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਰੀਦ-ਫ਼ਰੋਖ਼ਤ, ਖ਼ਰੀਦਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बै-अ-ओ-शिराअ] अर० स्त्री० क्रय विक्रय, ख़रीदने और बेचने का भाव।

—بیع بالمرابحہ—[ਬੈ-ਅ-ਬਿਲ-ਮੁਰਾਬਿਹ] ਅਰ. ਇ. ਨਫ਼ੇ ਵਾਲੀ ਵਿਕਰੀ।

[बै-अ-बिल-मुराबिहः] अर० स्त्री० मुनाफ़े वाली बिक्री।

—بیع بالوفا—[ਬੈ-ਅ-ਬਿਲ-ਵਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਸੌਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਮਿਆਦ ਤੇ ਰੁਪਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਤੇ ਚੀਜ਼ ਆਈ ਗਈ ਹੋ ਜਾਵੇ; ਸ਼ਰਤੀ ਰਹਿਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਜਾਂ ਬੈ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[बै-अ-बिल-वफ़ा] अर० स्त्री० वह सौदा जिस में नियत अवधि पर रुपया न मिलने से चीज़ आई गई हो जाय; विधि लिखित रहन की अवधि पूरी हो जाने पर बै के पूरा हो जाने का भाव।

—بیع سلطانی—[ਬੈ-ਅ-ਸੁਲ-ਤਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੈ।

[बै-अ-सुल-तानी] फ़ा० अर० पु० बादशाह की आज्ञा से हुई बै।

—بیع شرطی—[ਬੈ-ਅ ਸ਼ਰ-ਤੀ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਕਰੀ।

[बै-अ शर-ती] अर० स्त्री० वह बिक्री जो किसी शर्त के पूरा होने पर निर्भर हो।

—بیع قطعی—[ਬੈ-ਅ ਕਤ-ਈ] ਅਰ. ਇ. ਪੱਕੀ ਵਿਕਰੀ।

[बै-अ क़त-ई] अर० स्त्री० पक्की बिक्री।

—بیع ناقص—[ਬੈ-ਅ ਨਾਕ਼ਿਸ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਬੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹਕ਼ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਟਕਿਆ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਰਹੇ।

[बै-अ नाक़िस] अर० स्त्री० वह बै जो पूरी न हो और जिसके अधिकार का फ़ैसला अटका हुआ या स्थगित रहे।

—بیع نامہ—[ਬੈ-ਅ ਨਾਮਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼।

[बै-अ नामः] फ़ा० अर० पु० किसी वस्तु की बिक्री का प्रमाणपत्र।

—بیع نمائشی—[ਬੈ-ਅ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਬੈ।

[बै-अ नुमाइशी] फ़ा० अर० स्त्री० दिखावे की और काल्पनिक बै।

بیعت—[ਬੈ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ; ਅਨੁਸਾਰੀ, ਪੈਰੋਕਾਰ, ਮੁਰੀਦ ਜਾਂ ਚੇਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[बै-अत] अर० स्त्री० अधीन अथवा आज्ञापालक होने का प्रण; अनुचर, मतानुयायी या शिष्य बनने का भाव।

بیکا—[ਬੀਕਾ] ਇ. ਵਿੰਗਾ।

[बीका] वि० टेढ़ा।

بیکنٹھ—[ਬੈਕੁੰਠ] ਪੁ. ਬਿਕੁੰਠ, ਸੁਰਗ, ਬਹਿਸ਼ਤ, ਜੰਨਤ;

[बैकुंठ] पु० विष्णुलोक, स्वर्ग, अमरलोक, सुरलोक।

—بیکنٹھ باشی—[ਬੈਕੁੰਠ-ਬਾਸੀ] ਪੁ. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ; ਸੁਰਗ-ਵਾਸੀ, ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਾਲ ਵਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰਲੋਕਵਾਸੀ।

[बैकुंठ-बासी] पु० विष्णु भगवान्; स्वर्गीय, मरा हुआ, मृत, परलोक गत।

بیگ—[ਬੇਗ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਅਮੀਰ, ਸਰਦਾਰ; ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖ਼ਿਤਾਬ।

[बेग] तुर० पु० अमीर, सरदार; मुग़लों की एक उपाधि।

بیگ—[ਬੇਗ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਥੈਲਾ, ਬੋਰੀ।

[बैग] अंग० पु० थैला, बोरी।

بیگار—[ਬੇਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ; ਬੇ ਦਿਲੀ ਦਾ ਕੰਮ।

[बेगार] फ़ा० स्त्री० वह काम जो किसी से बिना वेतन बल-पूर्वक लिया जाए; मन न लगा कर किया गया काम।

—بیگاری—[ਬੇਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਗਾਰੀ, ਵਗਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਬੇਦਿਲੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[बेगारी] फ़ा० पु० बेगार का काम करने वाला; पूरा मन लगा कर काम न करने वाला।

بیگانگی—[ਬੇਗਾਨਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਓਪਰਾਪਨ, ਪਰਾਇਆਪਣ।

[बेगानगी] फ़ा० स्त्री० बेगानापन, परायापन।

بیگانہ—[ਬੇਗਾਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਿਗਾਨਾ, ਪਰਾਇਆ, ਓਪਰਾ, ਗ਼ੈਰ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ; ਅਣਜਾਣ, ਨਾਵਾਕਫ਼ ।

[बेगान:] फ़ा॰ वि॰ जो अपना न हो, ग़ैर, पराया; अनजान, अपरिचित ।

بیگانہ خو—[ਬੇਗਾਨਾ: ਖ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬੇਰਸ, ਰੁੱਖਾ, ਨਿਰਮੋਹ, ਨਮੋਹਾ ।

[बेगान: ख़ू] फ़ा॰ वि॰ जिसके हृदय में स्नेह न हो, रूखा, स्नेहहीन, निर्मोही, रूक्ष ।

بیگانہ وار—[ਬੇਗਾਨਾ:ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਗ਼ੈਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਓਪਰਿਆਂ ਵਾਂਙੂ, ਪਰਾਇਆਂ ਜੇਹਾ ।

[बेगान:वार] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ ग़ैरों की तरह, अपरिचितों जैसा, परायों की तरह ।

بیگم—[ਬੇਗਮ] ਤੁਰ. ਇ. ਬੇਗਮ, ਮਲਕਾ, ਮਹਾਰਾਣੀ, ਰਾਣੀ, ਘਰਵਾਲੀ ।

[बेगम] तुर॰ स्त्री॰ बेगम, महारानी, पटरानी, राजा की रानी, गृहिणी ।

بیگمی—[ਬੇਗਮੀ] ਪੁ. ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਾਨ ।

[बेगमी] पु॰ चावलों की एक बढ़िया किस्म ; एक प्रकार का पान ।

بیگھہ—[ਬੀਘਾ:] ਪੁ. ਵਿੱਘਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਇਕ ਪੈਮਾਇਸ਼, ਕੱਚਾ ਘੁਮਾਂ ।

[बीघ:] पु॰ खेत नापने का एक वर्ग माप जो बीस बिस्वे का होता है ।

بیل—[ਬੈਲ] ਪੁ. ਬਲਦ, ਢੱਗਾ; ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ; ਭੋਲਾ ਜਾਂ ਸਿੱਧਾ ਆਦਮੀ ।

[बैल] पु॰ वृषभ, गो जाति का वह नर चौपाया जो हलों और गाड़ियों में जोता जाता है; मूर्ख, मूढ़; सीधा सादा आदमी ।

بیل—[ਬੇਲ] ਇ. ਵੇਲ, ਵੱਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਂ ਦਰਖ਼ਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੂਟਾ ਜਿਵੇਂ ਕੱਦੂ, ਤੋਰੀ ਆਦਿ ਦਾ; ਵੇਲ ਵਰਗਾ ਬੂਟਾ ਜੋ ਕਪੜੇ ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਪੜੇ ਦੀ ਕੰਨੀ ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਵੇਲ ਬੂਟਾ ।

[बेल] स्त्री॰ बल्ली, लता; कपड़े आदि पर बनाए हुए लता की शकल के फूल पत्ते, कपड़े के किनारे पर की जाने वाली लता की शकल की कढ़ाई ।

—بیل بوٹا—[ਬੇਲ ਬੂਟਾ] ਪੁ. ਵੇਲ ਬੂਟਾ, ਚਿਤਰਕਾਰੀ, ਨਕਸ਼ ਨਗਾਰ ।

[बेल बूटा] पु॰ लता के फूल पत्तों जैसी चित्रकारी या कढ़ाई ।

بیلا—[ਬੇਲਾ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਕਟੋਰਾ; ਸਾਰੰਗੀ ਵਰਗਾ ਵਾਜਾ; ਦਰਿਆ ਕੰਢੇ ਦਾ ਜੰਗਲ ।

[बेला] पु॰ कटोरा, प्याला; सारंगी की तरह का एक प्रकार का बाजा; वह जंगल जो नदी के किनारे स्थित हो ।

بیلچہ—[ਬੇਲ-ਚਾ] ਪੁ. ਪਹੌੜੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ ।

[बेल-च:] पु॰ एक प्रकार की छोटी कुदाल ।

بیلدار—[ਬੇਲ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਪਹੌੜੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ।

[बेल-दार] पु॰ वह मज़दूर जो फावड़ा चलाने या ज़मीन खोदने का काम करता हो ।

بیلک—[ਬੇਲਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੀਰ ਦੀ ਨੋਕ, ਅਣੀ ।

[बेलक] फ़ा॰ स्त्री॰ तीर की नोक, अनी ।

بیلن—[ਬੇਲਨ] ਪੁ. ਵੇਲਣਾ, ਬੇਲਣਾ ।

[बेलन] पु॰ रोटी, पूरी आदि बेलने का एक प्रसिद्ध उपकरण, बेलना ।

بیلنا—[ਬੇਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁ. ਵੇਲਣੇ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਪਤਲਾ ਤੇ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ; ਕਪਾਹ ਵਿਚੋਂ ਵੜੇਵੇਂ ਵਖਰੇ ਕਰਨਾ, ਕਪਾਹ ਵੇਲਣ ਦਾ ਜੰਤਰ, ਵੇਲਣਾ ।

[बेल-ना] क्रि॰ सक॰ पु॰ बेलन से रोटी का आकार बड़ा करना; कपास में से बिनौले अलग करना; कपास ओटने की चर्खी, ओटनी ।

بیلہ—[ਬੇਲ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਾ ਜੰਗਲ; ਚਰਾਂਦ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਖੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਫੁਲ ਜਿਸ ਤੋਂ ਫੁਲੇਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[बेल:] तुर॰ पु॰ नदी के किनारे का जंगल; चरागाह; एक प्रकार का सफ़ेद सुगन्धित फूल जिस से फुलेल बनाते हैं ।

بیم—[ਬੀਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੌਫ਼, ਡਰ, ਖ਼ਤਰਾ, ਅੰਦੇਸ਼ਾ ।

[बीम] फ़ा॰ पु॰ भय, डर, खतरा, अंदेशा ।

بیمار—[ਬੀਮਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਰੋਗੀ, ਮਰੀਜ਼ ।

[बीमार] फ़ा॰ वि॰ पु॰ रोगी, रुग्ण ।

بیمار پرسی—[ਬੀਮਾਰ ਪੁਰ-ਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੀਮਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਰਤ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[बीमार पुर-सी] फ़ा॰ स्त्री॰ रोगी का हाल पूछने का भाव ।

—بیمار خانہ—[ਬੀਮਾਰ ਖ਼ਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਸਪਤਾਲ, ਬੀਮਾਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਦੀ ਥਾਂ, ਸ਼ਫ਼ਾ ਖ਼ਾਨਾ ।

[बीमार ख़ान:] फ़ा॰ पु॰ अस्पताल, रोगियों के रहने अथवा उन की चिकित्सा का स्थान, रुग्णालय ।

—بیمار داری—[ਬੀਮਾਰਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੀਮਾਰ ਜਾਂ ਰੋਗੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ।

[बीमारदारी] फ़ा॰ स्त्री॰ रोगी की सेवा ।

بیماری —[ਬੀਮਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਗ, ਦੁਖ, ਮਾਂਦਗੀ; ਆਦਤ, ਇੱਲਤ, ਲਤ, ਠਰਕ।

[बीमारी] फ़ा॰ स्त्री॰ रोग, व्याधि, दुःख; बुरी आदत, दुर्व्यसन, लत, व्यसन।

بیمہ —[ਬੀਮਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੀਮਾ, ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਤ ਹਾਨੀ ਹੋਣ ਤੇ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ।

[बीमः] फ़ा॰ पु॰ किसी प्रकार की सम्भावित हानि होने पर कुछ रक़म देने की ज़िम्मेदारी, जो कुछ निश्चित धन किश्तों में लेकर उसके बदले में ली जाती है।

بین —[ਬੀਨ] ਇ. ਤੂੰਬੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਵਜਾਇਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸਾਜ਼।

[बीन] स्त्री॰ सपेरों द्वारा बजाई जाने वाली तूमड़ी जो तूँबी की बनी होती है।

1 بین —[ਬੈਨ] ਪੁ. ਵੈਣ, ਅਲਾਹੁਣੀ।

[बैन] पु॰ विलाप, ऊँचे ऊँचे रोने की क्रिया या भाव।

2 بین [ਬੈਨ] ਅਰ. ਅਵ. ਵਿਚਕਾਰ।

[बैन] अर॰ अव्य॰ बीच।

بین السطور —[ਬੈਨੁੱਸ-ਸੁਤੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਦਾ ਫ਼ਾਸਲਾ, ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਲਾ।

[बैनुस्सुतूर] अर॰ पु॰ पंक्तियों के बीच का फ़ासला या अन्तर।

بین بین —[ਬੈਨ ਬੈਨ] ਅਰ. ਅਵ. ਵਿਚ ਵਿਚ।

[बैन बैन] अर॰ अव्य॰ बीच बीच।

بیّن —[ਬੈਯਿਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਪ੍ਰਤੱਖ, ਜ਼ਾਹਰ, ਸਾਫ਼, ਪਰਗਟ, ਸਪੱਸ਼ਟ।

[बैयिन] अर॰ वि॰ प्रत्यक्ष, ज़ाहिर, साफ़, प्रगट, स्पष्ट।

1 بینا —[ਬੀਨਾ] ਪੁ. ਝੂਮਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਮੱਥੇ ਤੇ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[बीना] पु॰ झूमर की किस्म का एक गहना जो मस्तक पर पहना जाता है।

2 بینا —[ਬੀਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ; ਦਾਨਾ, ਅਕਲਮੰਦ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਬੁਧਵਾਨ।

[बीना] फ़ा॰ वि॰ देखने वाला, द्रष्टा; बुद्धिमान, समझदार, चतुर, विवेकी।

بینائی —[ਬੀਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਜ਼ਰ, ਨਿਗਾਹ, ਅੱਖ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ; ਦਾਨਾਈ, ਸੂਝ, ਗਿਆਨ।

[बीनाई] फ़ा॰ स्त्री॰ नज़र, दृष्टि, आँख की ज्योति; बुद्धिमत्ता, सूझ, ज्ञान।

بینگنی —[ਬੈਂਗਨੀ] ਵਿ. ਬੈਂਗਣ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ, ਊਦਾ, ਸਿਆਹੀ ਮਾਇਲ ਸੁਰਖ਼।

[बैंगनी] वि॰ बैंगन के रंग का, ऊदा, लाली लिए हुए नीले रंग का।

بیندھنا —[ਬੀਂਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿੰਨ੍ਹਣਾ, ਛੇਕ ਕਰਨਾ; ਤਾਹਨੇ ਦੇਣਾ।

[बींधना] क्रि॰ सक॰ बेधना, विद्ध करना, छेदना; ताने देना।

بینڈ —[ਬੀਂਡ] ਇ. ਲੜੀਆਂ ਜਾਂ ਸਰਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਠਾ।

[बींड] स्त्री॰ सरकंडों का मुट्ठा।

بینڈا —[ਬੈਂਡਾ, ਵੇਂਡਾ, ਬੀਂਡਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਿਰਛਾ, ਵਿੰਗਾ, ਟੇਢਾ; ਸਖ਼ਤ, ਮੁਸ਼ਕਲ; ਬੇਢਬ; ਅਸਭਯ, ਉਜੱਡ, ਅੱਖੜ; ਇਕ ਕੀੜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਬਰਖਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਟੀਂ ਟੀਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਿੰਡਾ।

[बेंडा, बैंडा, बींडा] वि॰ पु॰ तिरछा, टेढ़ा, आड़ा; सख्त, कठिन, मुश्किल; बेढब; असभ्य, उजड्ड, अक्खड़; एक कीड़े का नाम जो वर्षा ऋतु में टीं टीं का शब्द करता है।

بینڈی —[ਬੀਂਡੀ] ਇ. ਬੀਂਡਾ ਦਾ ਇ. ਲਿੰ.; ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜੂੜਾ, ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਸੁਤਲੀ ਆਦਿ ਦੀ ਗੁੱਛੀ।

[बींडी] स्त्री॰ बींडा का स्त्री लिंग; बालों या सुतली आदि का गुच्छा।

بینڈیا —[ਬੀਂਡਿਆ] ਪੁ. ਉਹ ਤੀਜਾ ਜਾਂ ਪੰਜਵਾਂ ਬਲਦ ਜੋ ਜੋੜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

[बींडिया] पु॰ वह तीसरा या पाँचवां बैल जो जोड़ी के आगे सहायता के तौर पर जोता जाता है।

بینش —[ਬੀਨਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖਣੀ, ਨਜ਼ਰ; ਦਾਨਾਈ।

[बीनिश] फ़ा॰ स्त्री॰ नज़र, दृष्टि; बुद्धिमत्ता।

بینگن —[ਬੈਂਗਨ] ਪੁ. ਊਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਇਕ ਸਬਜ਼ੀ, ਬਤਾਊਂ, ਭੱਟਾ।

[बैंगन] पु॰ ऊदे रंग की एक सब्ज़ी, बैंगन, भंटा।

بیننا —[ਬੀਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੁਗਣਾ, ਚੁਣਨਾ, ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਛਾਂਟਣਾ।

[बीन-ना] क्रि॰ सक॰ चुनना, छाँटना, छाँट कर अलग करना।

بینندہ —[ਬੀਨਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ; ਦਰਸ਼ਕ।

[बीनिंदः] फ़ा॰ वि॰ पु॰ देखने वाला, द्रष्टा; बुद्धिमान व्यक्ति।

بینہ —[ਬੈਯਨ:] ਅਰ. ਇ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ।

[बैयनः] अर॰ स्त्री॰ स्पष्ट तर्क।

بینی—[ਬੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੱਕ ।

[बीनी] फ़ा० स्त्री० नाक ।

—بینی پاک—[ਬੀਨੀ ਪਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੱਕ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੁਮਾਲ ।

[बीनी पाक] फ़ा० पु० नाक साफ़ करने का रूमाल ।

—بینی کوہ—[ਬੀਨੀਏ ਕੋਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਜਾਂ ਟੀਸੀ ।

[बीनीए कोह] फ़ा० पु० पहाड़ की चोटी, पर्वत शिखा ।

بیوپار—[ਬਿਉਪਾਰ] ਪੁ. ਵਪਾਰ, ਤਜਾਰਤ, ਸੌਦਾਗਰੀ, ਵਣਜ ।

[बिओपार] पु० व्यापार, सौदागरी, वाणिज्य ।

—بیوپاری—[ਬਿਉਪਾਰੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਵਪਾਰੀ, ਸੌਦਾਗਰ, ਵਣਜਾਰਾ ।

[बिओपारी] वि० पु० व्यापारी, सौदागर, बनजारा ।

بیوتات—[ਬੁਯੂਤਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. 'ਬੈਤ' ਦੇ ਬ. ਵ. ਦਾ ਬ. ਵ., ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘਰ ; ਸ਼ਾਹੀ ਮਹੱਲ ; ਘਰ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ।

[बुयूतात] अर० पु० 'बैत' के बहु० व० का बहु० व०, बहुत से घर ; शाही महल, राजप्रासाद ; घर का खर्च ।

بیوگ—[ਬਿਜੋਗ] ਸੰ. ਪੁ. ਵਿਜੋਗ, ਵਿਛੋੜਾ, ਜੁਦਾਈ, ਫ਼ਰਾਕ ।

[वियोग] सं० पु० वियोग, विरह, बिछोड़ा, जुदाई ।

بیوگی—[ਬੇਵਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੰਡੇਪਾ, ਵਿਧਵਾ-ਪਨ ।

[बेवगी] फ़ा० स्त्री० रँडापा, विधवा-पन, वैधव्य ।

بیوہ—[ਬੇਵਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਰੰਡੀ, ਵਿਧਵਾ, ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[बेवः] फ़ा० वि० स्त्री० रांड, विधवा, वह स्त्री जिसका पति मर गया हो ।

—بیوہ قابض—[ਬੇਵਹ ਕਾਬਿਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਵਿਧਵਾ ਤੀਵੀਂ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਖਦੀ ਹੋਵੇ ।

[बेवः क़ाबिज़] फ़ा० अर० स्त्री० वह विधवा स्त्री जो अपने पति की सम्पत्ति पर अधिकार रखती हो ।

بیوہار—[ਬਿਉਹਾਰ] ਪੁ. ਵਿਹਾਰ ; ਵਪਾਰ, ਤਜਾਰਤ, ਵਣਜ, ਲੈਣ ਦੇਣ; ਕੰਮ ਕਾਜ, ਪੇਸ਼ਾ ।

[बियोहार] पु० व्यवहार ; व्यापार, सौदागरी, वाणिज्य, रुपये-पैसे आदि के लेने देने का काम, महाजनी; काम काज, व्यवसाय ।

بیوی—[ਬੀਵੀ] ਇ. ਪਤਨੀ, ਘਰਵਾਲੀ, ਧਰਮਪਤਨੀ, ਵਹੁਟੀ ।

[बीवी] स्त्री० पत्नी, घरवाली, धर्मपत्नी, गृहिणी ।

پ

پ—[ਪੇ] ਪੁ. ਫ਼ਾਰਸੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅੱਖਰ ।

[पे] पु० फ़ारसी अथवा उर्दू वर्ण माला का तीसरा अक्षर ।

پا—[ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਰ, ਚਰਨ, ਕਦਮ ।

[पा] फ़ा० पु० पाँव, चरण, क़दम ।

—پا افروز—[ਪਾ ਅਫ਼-ਰੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੁੱਤੀ ।

[पा अफ़-रोज़] फ़ा० स्त्री० जूता ।

—پا افشار—[ਪਾ ਅਫ਼-ਸ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੜਾਵਾਂ, ਖੜਾਂ; ਜੁੱਤੀ ।

[पा अफ़-शार] फ़ा० स्त्री० खड़ाऊँ, पादुका; जूता ।

—پا انداز—[ਪਾ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਟਾਟ ਜਿਸ ਤੇ ਪੈਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ।

[पा अंदाज़] फ़ा० पु० दरवाज़े के आगे रखा हुआ टाट जिस पर पाँव साफ़ करके अन्दर जाते हैं ।

—پا بجولاں—[ਪਾ-ਬਜੌਲਾਂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਪਈ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ।

[पा-बजौलां] फ़ा० क्रि० वि० पाँवों में बेड़ी पड़ी होने की स्थिति में ।

—پا بدست دیگرے دست بدست دیگرے—[ਪਾ ਬਦਸਤ-ਤੇ ਦੀਗਰੇ ਦਸਤ-ਤ ਬਦਸਤ-ਤੇ ਦੀਗਰੇ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੈਰ ਇਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤੇ ਹੱਥ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ; ਘਸੀਟਦੇ ਘਸੀਟਦੇ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ ।

[पा बदस्त-ते दीगरे दस्त-त बदस्त-ते दीगरे] फ़ा० लोको० क्रि० वि० पाँव एक के हाथ में तथा हाथ दूसरे के हाथ में; घसीटते घसीटते, ज़बरदस्ती से ।

—پا بر رکاب—[ਪਾ ਬਰਿਕਾਬ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਿਕਾਬ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖੀ ਚਲਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ।

[पा बरिकाब] फ़ा० क्रि० वि० रिकाब में पाँव रखे चलने को तैयार ।

—پا بزنجیر—[ਪਾ-ਬਜ਼ੰਜੀਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਪਾ ਕੇ, ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਲ ਪਏ ਹੋਏ, ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਪਈ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ।

[पा बज़ंजीर] फ़ा० क्रि० वि० पैरों में बेड़ी डाल कर, पैरों में ज़ंजीर होने की स्थिति में ।

—پا بگل—[ਪਾ ਬਗਿਲ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਪੈਰ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ।

[पा बगिल] फ़ा० क्रि० वि० कीचड़ में पाँव होने की अवस्था में ।

—پا بند—[ਪਾ ਬੰਦ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਗਿਰਫ਼ਤਾਰ, ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ; ਕੈਦੀ; ਨੌਕਰ, ਦਾਸ।

[पा बंद] .फ़ा॰ वि॰ पु॰ गिरफ़्तार, बंधा हुआ; क़ैदी; नौकर, दास, अस्वाधीन।

—پا بند کرنا—[ਪਾ ਬੰਦ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਕੜਨਾ, ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਰੋਕਣਾ; ਨੌਕਰ ਬਣਾਉਣਾ; ਗ਼ੁਲਾਮ ਜਾਂ ਕੈਦੀ ਬਣਾਉਣਾ।

[पा बन्द कर-ना] क्रि॰ सक॰ जकड़ना, बाँधना; रोकना; नौकर बनाना, दास या क़ैदी बनाना।

—پا بندی—[ਪਾ ਬੰਦੀ] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੰਦਸ਼, ਮਨਾਹੀ; ਕੈਦ; ਗਰਿਫ਼ਤਾਰੀ; ਗ਼ੁਲਾਮੀ, ਬੰਧਨ।

[पा बंदी] .फ़ा॰ स्त्री॰ पाबन्द होने का भाव, प्रतिबन्ध; क़ैद; गिरिफ़्तारी; गुलामी, बन्धन।

—پا بوس—[ਪਾ ਬੋਸ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਰ ਚੁੰਮਣ ਵਾਲਾ।

[पा बोस] .फ़ा॰ पु॰ पाँव चूमने वाला।

—پا بوسی—[ਪਾ ਬੋਸੀ] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੈਰ ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ।

[पा बोसी] .फ़ा॰ स्त्री॰ पाँव चूमने का भाव, चरण स्पर्श; पूज्य एवं आदरणीय व्यक्तियों से भेंट।

—پا در ہوا—[ਪਾ ਦਰ ਹਵਾ] .ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੇ ਬੁਨਿਆਦ, ਨਿਰਮੂਲ।

[पा दर हवा] .फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ बे बुनियाद, निराधार, निर्मूल।

—پا در رکاب—[ਪਾ ਦਰ ਰਿਕਾਬ] .ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਕਾਬ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਚਲਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ।

[पा दर रिकाब] .फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ रिकाब में पाँव रखे हुए चलने को तैयार।

—پا پیادہ—[ਪਾ ਪਿਆਦ:] .ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੈਦਲ।

[पा पियाद:] .फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ पैदल।

—پا پاخ—[ਪਾ ਪਾਖ਼] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਲੇ ਦੁੰਬੇ ਦੀ ਖੱਲ ਦੀ ਲੰਮੀ ਟੋਪੀ।

[पा पाख़] .फ़ा॰ स्त्री॰ काले दुम्बे की खाल की लम्बी टोपी।

پاپڑ—[ਪਾਪੜ] ਪੁ. ਮਾਂਹ, ਮੂੰਗੀ ਆਦਿ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਚਪਾਤੀ ਜਿਹੀ ਜੋ ਤੇਲ ਜਾਂ ਘਿਉ ਵਿਚ ਤਲ ਕੇ ਜਾਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[पापड़] पु॰ उरद या मूँग के आटे की एक प्रकार की पतली मसालेदार चपाती भी जो तल कर या भून कर खाई जाती है।

پاپڑ بیلنا—[ਪਾਪੜ ਵੇਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗੀ ਤੁਰਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ; ਦੁਖ ਉਠਾਉਣਾ।

[पापड़ बेल-ना] मुहा॰ तंगी के साथ गुज़ारा करना; दुःख उठाना।

پاپن—[ਪਾਪਨ] ਇ. ਪਾਪਣ, ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਤੀਵੀਂ।

[पापन] स्त्री॰ पाप करने वाली स्त्री, गुनाहगार स्त्री।

پاپوش—[ਪਾਪੋਸ਼] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੁੱਤੀ।

[पापोश] .फ़ा॰ स्त्री॰ जूता।

—پاپوش پر مارنا—[ਪਾਪੋਸ਼ ਪਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਮਾਰਨਾ, ਜ਼ਰਾ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ।

[पापोश पर मार-ना] मुहा॰ जूती पर मारना, ज़रा भी परवाह न करना।

—پاپوش کی نوک سے—[ਪਾਪੋਸ਼ ਕੀ ਨੋਕ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੁੱਤੀ ਤੇ, ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ।

[पापोश की नोक से] क्रि॰ वि॰ बला से, कुछ भी परवाह नहीं।

—پاپوش کے برابر نہ سمجھنا—[ਪਾਪੋਸ਼ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਸਮਝ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਰਾ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ।

[पापोश के बराबर न समझ-ना] मुहा॰ ज़रा भी परवाह न करना।

پاپی—[ਪਾਪੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਗੁਨਾਹਗਾਰ; ਬੇਰਹਿਮ।

[पापी] पु॰ वि॰ पाप करने वाला, गुनाहगार; निर्दयी।

—پاپی کنواں—[ਪਾਪੀ ਕੂਆਂ] ਪੁ. ਉਹ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ।

[पापी कुआं] पु॰ वह कुआं जिस में प्रति वर्ष कोई न कोई व्यक्ति डूब जाता हो।

پاتاب—[ਪਾਤਾਬ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਤਾਵਾ, ਤਲਾ।

[पाताब:] .फ़ा॰ पु॰ पातावा, जूते के भीतर का तला।

پاتا کوری—[ਪਾਤਾ ਕੋਰੀ] ਪੁ. ਅੰਤਾਰ।

[पता कोरी] पु॰ अनार।

پاتر—[ਪਾਤਰ] ਸੰ. ਇ. ਪੁ. ਭਾਂਡਾ।

[पातर] सं॰ स्त्री॰ पु॰ पात्र।

پاتر—[ਪਾਤੁਰ] ਇ. ਕੰਜਰੀ; ਰੰਡੀ, ਬੇਸਵਾ।

[पातुर] स्त्री॰ नटी, वेश्या, रंडी।

پات کھابڑا—[ਪਾਤ ਖਾਬੜਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪੱਤੇ ਦੇ ਖੜਕਣ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ; ਡਰਪੋਕ ਆਦਮੀ, ਕਮਦਿਲ ਬੰਦਾ।

[पात थापरा] वि० पु० पत्तों की आवाज़ से डर जाने वाला; कायर व्यक्ति, डरपोक आदमी।

پاتھنا—[ਪਾਥ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥੱਪਣਾ, ਪੱਥਣਾ।

[पाथ-ना] क्रि० सक० गोबर या गीली मिट्टी आदि को पीट या दबा कर ईंट उपले आदि के विशेष आकार में लाना, गढ़ना, बनाना।

1 پاٹ—[ਪਾਟ] ਪੁ. ਚੌੜਾਈ; ਚੱਕੀ ਦਾ ਪੁੜ; ਪਟੜਾ।

[पाट] पु० चौड़ाई; चक्की के ऊपर या नीचे के दो पत्थरों में से एक; पटरा।

2 پاٹ—[ਪਾਟ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਪਖਾਨਾ ਫਿਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬਰਤਨ।

[पाट] अंग० पु० पाखाना फिरने के लिए प्रयोग में लाया जाने वाला एक पात्र।

پاٹنا—[ਪਾਟਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਢਕਣਾ; ਛੱਤ ਪਾਉਣਾ; ਲੁਕਾਉਣਾ; ਢੇਰ ਕਰਨਾ; ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰਨਾ; ਭਰਨਾ; ਮਿੱਟੀ ਵਿਛਾਉਣਾ।

[पाटना] क्रि० सक० ढकना; पाटन या छत बनाना; छिपाना; ढेर करना; मालामाल करना; भरना; मिट्टी बिछाना।

پاٹھ—[ਪਾਠ] ਸੰ. ਪੁ. ਸਬਕ; ਜਾਪ; ਪੂਜਾ।

[पाठ] सं० पु० सबक; जाप; पूजा।

پاٹھ شالا—[ਪਾਠ-ਸ਼ਾਲਾ] ਸੰ. ਇ. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਮਦਰਸਾ; ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਸਕੂਲ; ਵਿਦਿਆਲਾ, ਸਕੂਲ।

[पाठ-शाला] सं० स्त्री० संस्कृत पढ़ाने का स्कूल; हिन्दी का स्कूल; विद्यालय, स्कूल।

پاٹھا—[ਪਾਠਾ] ਪੁ. ਪੱਠਾ; ਜਵਾਨ; ਪਹਿਲਵਾਨ; ਹਾਥੀ ਦਾ ਨਰ ਬੱਚਾ।

[पाठा] पु० पट्ठा, जवान, तरुण; पहलवान, कुश्ती बाज़; हाथी का नर बच्चा।

پاٹھک—[ਪਾਠਕ] ਸੰ. ਪੁ. ਉਸਤਾਦ; ਉਪਦੇਸ਼ਕ; ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ।

[पाठक] सं० पु० अध्यापक; उपदेशक; ब्राह्मणों की एक शाखा; पढ़ने वाला।

پاجامہ—[ਪਾਜਾਮਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਜਾਮਾ, ਤੰਬੀ; ਸਲਵਾਰ; ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ।

[पाजामः] फ़ा० पु० कमर से एड़ी तक का एक पहनावा, पायजामा; शलवार; मूर्ख, बेवकूफ़।

پا جانا—[ਪਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾੜ ਜਾਣਾ।

[पा जाना] मुहा० ताड़ जाना।

پاجی—[ਪਾਜੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੁੱਚਾ, ਕਮੀਨਾ; ਪਾਮਰ; ਲਫ਼ੰਗਾ ਆਦਮੀ।

[पाजी] फ़ा० वि० लुच्चा, कमीना; पामर; बदमाश आदमी।

پاجی پرست—[ਪਾਜੀ ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ।

[पाजी परस-त] फ़ा० पु० बदमाशों का साथी।

پاجی پن—[ਪਾਜੀ ਪਨ] ਪੁ. ਲੁੱਚਪੁਣਾ।

[पाजी पन] पु० पाजी होने का भाव, दुष्टता।

پاجی مزاج—[ਪਾਜੀ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਹੋਛਾ।

[पाजी मिज़ाज] फ़ा० वि० कमीना, दुष्ट।

پاچھنا—[ਪਾਛ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੱਛ ਲਾਉਣਾ।

[पाछ-ना] क्रि० सक० पाछ लगाना।

پاچھی—[ਪਾਛੀ] ਇ. ਦੁਲੱਤੀ।

[पाछी] स्त्री० दुलत्ती।

پاخانہ—[ਪਾਖ਼ਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੱਟੀ, ਜਿਹੜਾਖਾਨਾ; ਮੈਲਾ, ਵਿਸ਼ਟਾ।

[पाख़ानः] फ़ा० पु० टट्टी, शौचालय; पुरीष, विष्ठा।

پاداش—[ਪਾਦਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਦਲਾ, ਨਤੀਜਾ; ਸਜ਼ਾ।

[पादाश] फ़ा० पु० बदला, नतीजा; दण्ड, सज़ा।

پادری—[ਪਾਦਰੀ] ਪੁ. ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ ਜੋ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

[पादरी] पु० पुर्तगाली ईसाइयों का धर्म-पुरोहित जो धर्म प्रचार करता है, धर्म प्रचारक।

پادشاہ—[ਪਾਦ-ਸ਼ਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸੁਲਤਾਨ, ਸਮਰਾਟ।

[पाद-शाह] फ़ा० पु० बादशाह, सुलतान, सम्राट।

پادشاہ سلامت—[ਪਾਦ-ਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇ।

[पाद-शाह सलामत] फ़ा० अव्य० बादशाह जीता रहे।

پادشاہ زادہ—[ਪਾਦ-ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਾਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ।

[पाद-शाह ज़ादः] फ़ा० पु० कुँवर, राजकुमार, शाहज़ादा।

پادشاہی—[ਪਾਦ-ਸ਼ਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਾਜ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ।

[पाद-शाही] फ़ा० स्त्री० राज्य, बादशाही।

پادنا—[ਪਾਦ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੱਦਣਾ, ਪੱਦ ਮਾਰਨਾ।

[पाद-ना] क्रि० सक० पाद मारना, अपान वायु छोड़ना।

1 پار—[ਪਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਰ ਸਾਲ ਨੂੰ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ।

[पार] फ़ा० क्रि० वि० गत वर्ष, पिछले साल।

*پار—[ਪਾਰ] ਪੁ. ਪਰਲਾ ਕੰਢਾ।
[पार] पु० सामने का तट, दूसरी ओर का किनारा।

—پار اُتارنا—[ਪਾਰ ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਣਾ; ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਉਣਾ, ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ।
[पार उतार-ना] मुहा० पार करना; बेड़ा पार लगाना; मार डालना।

—پار اُترنا—[ਪਾਰ ਉਤ-ਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਰ ਲੰਘਣਾ, ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨਾ; ਪਾਸ ਹੋਣਾ; ਸਫਲ ਹੋਣਾ।
[पार उतर-ना] मुहा० पार होना, दरिया पार करना; पास होना; सफल होना।

—پار کرنا—[ਪਾਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਰ ਉਤਾਰਨਾ, ਇਕ ਕੰਢਿਉਂ ਦੂਜੇ ਕੰਢੇ ਲੈ ਜਾਣਾ; ਸਫਲ ਹੋਣਾ।
[पार कर-ना] मुहा० पार उतारना, एक किनारे से दूसरे किनारे पर ले जाना; सफल होना।

—پار لگانا—[ਪਾਰ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲਾਉਣਾ; ਮੁਕਤੀ ਦੇਣਾ।
[पार लगाना] मुहा० बेड़ा पार लगाना; मुक्ति देना।

پارا—[ਪਾਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਧਾਤ ਜੋ ਚਿੱਟੀ ਤੇ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦ੍ਰਵ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
[पारा] पु० एक प्रकार की धातु जो सफ़ेद और बोझल होती है और साधारणतः द्रव रूप में रहती है।

—پارا پلانا—[ਪਾਰਾ ਪਿਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਵਜ਼ਨੀ ਕਰਨਾ।
[पारा पिलाना] मुहा० भारी करना, वज़नदार बनाना।

پارار—[ਪਾਰਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿਛਲਾ ਤੀਜਾ ਸਾਲ।
[पारार] फ़ा० क्रि० वि० गत वर्ष से पिछला वर्ष।

پاربتی—[ਪਾਰ-ਬਤੀ] ਸੰ. ਇ. ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।
[पार-बती] सं० स्त्री० महादेव जी की धर्म पत्नी।

پارٹ—[ਪਾਰ-ਟ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਭਾਗ, ਹਿੱਸਾ।
[पार-ट] अंग० पु० भाग, हिस्सा।

پارٹی—[ਪਾਰ-ਟੀ] ਅੰਗ. ਇ. ਜੱਥਾ, ਕਮੇਟੀ, ਟੋਲੀ।
[पार-टी] अंग० स्त्री० जत्था, श्रेणी, मण्डली।

پارچہ—[ਪਾਰ-ਚਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਪੜਾ, ਲੀੜਾ, ਪੋਸ਼ਾਕ, ਵਸਤ੍ਰ; ਟੁਕੜਾ; ਫਾੜੀ; ਘਾਟ, ਪਨ ਘਟ।
[पार-चः] फ़ा० पु० कपड़ा, वस्त्र, पोशाक; कपड़े का टुकड़ा; फाँक; घाट, पनघट।

پارس—[ਪਾਰਸ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੱਥਰ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਸੋਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਕਸੀਰ।
[पारस] पु० एक प्रकार का पत्थर जिस के विषय में यह प्रसिद्ध है कि इसके स्पर्श मात्र से लोहा सोना हो जाता है; स्पर्श-मणि।

پارس—[ਪਾਰ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦੇਸ਼, ਈਰਾਨ ਦਾ ਦੱਖਣੀ ਭਾਗ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜਨਗਰ ਸ਼ੀਰਾਜ਼ ਹੈ; ਫ਼ਾਰਸ।
[पार-स] फ़ा० पु० ईरान देश, ईरान का दक्षिणी भाग जिसका राज नगर शीराज़ है, फ़ारस देश।

پارسا—[ਪਾਰ-ਸਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਸੰਜਮ ਵਾਲਾ, ਦਰਵੇਸ਼, ਨੇਕ ਬੰਦਾ, ਧਰਮੀ; ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ; ਨੇਕ।
[पार-सा] फ़ा० पु० वि० धर्मात्मा व्यक्ति, साधु पुरुष, ईश्वर भक्त; दुष्कर्मों आदि से बचने वाला, सदाचारी; धर्मनिष्ठ।

پارسال—[ਪਾਰ-ਸਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਾਰ ਸਾਲ, ਪਿਛਲਾ ਵਰ੍ਹਾ।
[पार-साल] फ़ा० पु० क्रि० वि० पिछला साल, गत वर्ष।

پارسائی—[ਪਾਰ-ਸਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੇਕੀ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ।
[पार-साई] फ़ा० स्त्री० नेकी, संयम, परहेज़गारी।

پارسل—[ਪਾਰ-ਸਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਜਾਂ ਗੰਢ ਜੋ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਡਾਕ ਜਾਂ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਕਿਤੇ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
—[पार-सल] अंग० पु० किसी चीज़ की पोटली या गठरी जो विशेष करके रेल, डाक आदि से कहीं भेजी जाती है।

پارسناتھ—[ਪਾਰਸਨਾਥ] ਪੁ. ਜੈਨੀਆਂ ਦਾ ਤੇਈਵਾਂ ਤੀਰਥੰਕਰ।
[पारसनाथ] पु० जैनियों के तेईसवें तीर्थंकर।

پارسی—[ਪਾਰਸੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਇਕ ਪਾਰਸੀ ਅਗਨੀ ਪੂਜ ਜਾਤੀ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਕਾਠਿਆਵਾੜ ਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਹੈ; ਫ਼ਾਰਸੀ ਬੋਲੀ।
[पारसी] फ़ा० पु० स्त्री० बम्बई और गुजरात में बसने वाली एक पारसी अग्नि पूजक जाति; फ़ारसी बोली।

پارک—[ਪਾਰ-ਕ] ਅੰਗ. ਇ. ਪਾਰਕ, ਬਗ਼ੀਚਾ, ਪਲਾਟ।
[पार-क] अंग० स्त्री० पार्क, बग़ीचा, प्लाट।

پارکھی—[ਪਾਰ-ਖੀ] ਪੁ. ਪਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਪਾਰਖੂ।
[पार-खी] पु० परखने वाला, परीक्षक।

پارلیمنٹ—[ਪਾਰ-ਲੀਮੈਂਟ] ਅੰਗ. ਇ. Parliament, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਸੰਸਦ।
[पार-लीमेंट] अंग० स्त्री० Parliament, पार्लमेंट, संसद।

پارنا—[ਪਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨਾ, ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ; ਕੱਜਲ ਉਤਾਰਨਾ।
[पार-ना] क्रि० सक० जमा करना, इकट्ठा करना; काजल इकट्ठा करना।

پارہ—[ਪਾਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੁਕੜਾ।

[पार:] फ़ा० पु० टुकड़ा।

—پارہ پارہ کرنا—[ਪਾਰ: ਪਾਰ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਰਜ਼ੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਕਰਨਾ, ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ।

[पार: पार: कर-ना] मुहा० खण्ड खण्ड करना, टुकड़े टुकड़े करना।

پارہ دوز—[ਪਾਰ: ਦੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੁਕੜੇ ਸੀਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਟਾਕੀਆਂ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ, ਦਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮੋਚੀ।

[पार: दोज़] फ़ा० पु० टुकड़े गांठने वाला व्यक्ति, फटे पुराने कपड़े या चमड़े के टुकड़े जोड़ने वाला दर्ज़ी या मोची।

پارینہ—[ਪਾਰੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ।

[पारीन:] फ़ा० वि० पुराना।

پارے کی دیوار—[ਪਾਰੇ ਕੀ ਦੀਵਾਰ] ਇ. ਗਾਰੇ ਜਾਂ ਚੂਨੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਕੰਧ।

[पारे की दीवार] स्त्री० बिना चूने अथवा गारे के उठाई हुई दीवार।

پاڑ—[ਪਾੜ] ਇ. ਮੰਜ਼੍ਹ; ਪੈੜ; ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਫੱਟਾ।

[पाड़] स्त्री० मचान; इमारत में दीवार के सामने खड़ा किया हुआ वह ढांचा जिस पर बैठकर राज मज़दूर काम करते हैं; फांसी का तख़्ता।

پاڑھا—[ਪਾੜ੍ਹਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਿਰਨ, ਚੀਤਲ।

[पाढ़ा] पु० एक प्रकार का हिरन, चित्रमृग।

—پازیب—[ਪਾਜ਼ੇਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ; ਪਜ਼ੇਬ, ਪਾਇਲ।

[पाज़ेब] फ़ा० स्त्री० पैरों का एक गहना, मंजीर, पायल।

پاژند—[ਪਾਜ਼ੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਜ਼ੰਦ ਦਾ ਟੀਕਾ।

[पाज़ंद] फ़ा० पु० पारसियों का धर्म ग्रन्थ; ज़ंद की टीका।

¹پاس—[ਪਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਿਰ; ਪਹਿਰਾ, ਚੌਕੀ; ਖ਼ਿਆਲ; ਲਿਹਾਜ਼।

[पास] फ़ा० पु० पहर, तीन घंटे का समय; पहरा, चौकी; लिहाज़, मान।

²پاس—[ਪਾਸ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਵਿ. ਆਗਿਆ ਪੱਤਰ, ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਮਾ, ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਰਵਾਨਾ, ਰਾਹਦਾਰੀ ਦਾ ਟਿਕਟ; ਸਫਲ, ਕਾਮਯਾਬ।

[पास] अंग० पु० वि० आज्ञा पत्र, मंजूरी की चिट्ठी, राहदारी का टिकट; सफल, कृतार्थ।

—پاس کرنا—[ਪਾਸ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨਾ, ਸਫਲ ਕਰਨਾ; ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ; ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ; ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਾ; ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ; ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰਨਾ, ਖ਼ਿਆਲ ਰਖਣਾ; ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਨਾ, ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨਾ; ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ; ਛੱਡਣਾ, ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੇਣਾ।

[पास कर-ना] क्रि० सक० सफल करना, कामयाब करना; स्वीकार करना; पसन्द करना; तरक्की करना; कामयाब होना; लिहाज़ करना, ख़याल रखना; देख भाल करना, रखवाली करना; आज्ञा देना; छोड़ना, जाने देना।

³پاس—[ਪਾਸ] ਅਵ. ਲਾਗੇ, ਨੇੜੇ, ਕੋਲ; ਕਾਬੂ ਵਿਚ।

[पास] अव्य० नज़दीक, समीप, निकट; कब्ज़े में।

—پاس بیٹھنا—[ਪਾਸ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੰਗਤ ਕਰਨਾ; ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ।

[पास बैठ-ना] मुहा० संगति करना; शिक्षा प्राप्त करना।

—پاس پاس—[ਪਾਸ ਪਾਸ] ਅਵ. ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ, ਆਸ ਪਾਸ, ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ।

[पास पास] अव्य० समीप समीप, आस पास, नज़दीक, निकट।

—پاس پڑوس—[ਪਾਸ ਪੜੋਸ] ਪੁ. ਆਸ ਪਾਸ, ਪੜੋਸ, ਗੁਆਂਢ।

[पास पड़ोस] पु० आस पास, पड़ोस।

پاسا—[ਪਾਸਾ] ਪੁ. ਹੱਡੀ ਜਾਂ ਲਕੜੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਉਹ ਚੌਰਸ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੌਸਰ ਆਦਿ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਸੁਟ ਕੇ ਜੂਆ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼।

[पासा] पु० हड्डी अथवा लकड़ी का बना वह चौरस टुकड़ा जिस पर बिंदियां लगी होती हैं तथा जिसे चौसर आदि के खेल में फेंक कर जूआ खेलते हैं; तरफ़, दिशा, पक्ष।

—پاسا اُلٹا پڑنا—[ਪਾਸਾ ਉਲ-ਟਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਜਾਣਾ; ਮਤਲਬ ਪਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣਾ।

[पासा उल-टा पड़-ना] मुहा० बाज़ी हार जाना; स्वार्थ सिद्ध न होना।

—پاسا پڑنا—[ਪਾਸਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਉ ਲਗਣਾ; ਜਿੱਤ ਹੋਣਾ, ਸਫਲ ਹੋਣਾ; ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਹੋਣਾ।

[पासा पड़-ना] मुहा० दाँव लगना; जीत होना, सफल होना; स्वेच्छानुसार काम होना।

—پاسا پلٹنا یا اُلٹنا—[ਪਾਸਾ ਪਲਟ-ਨਾ ਯਾ ਉਲਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਉ ਫਿਰਨਾ, ਹਾਰ ਹੋਣਾ; ਹਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਜਿੱਤ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਗਰੀਬ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਰਤਣਾ ਜਾਂ ਹੋਣਾ।

[पासा पलट-ना या उलट-ना] मुहा० दांव का उलट पड़ना, हार होना; हार होते होते जीत होना; निर्धन से धनी होना; जो कुछ हो रहा हो, उसे उलटा करना ।

—پاسا پھینکنا—**[ਪਾਸਾ ਫੈਂਕ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ।

[पासा फेंक-ना] मुहा० भाग्य की परीक्षा करना ।

پاسبان—**[ਪਾਸ-ਬਾਨ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਖਵਾਲਾ, ਪਹਿਰੇਦਾਰ, ਚੌਕੀਦਾਰ, ਰਾਖਾ ।

[पास-बान] फ़ा० पु० रखवाला, पहरेदार, चौकीदार, रक्षक ।

پاسبانی **[ਪਾਸ-ਬਾਨੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਖਵਾਲੀ, ਦੇਖਭਾਲ, ਪਹਿਰਾ, ਚੌਕੀਦਾਰੀ, ਦਰਬਾਨੀ ।

[पास-बानी] फ़ा० स्त्री० रखवाली, देख भाल, पहरेदारी, चौकीदारी, द्वारपाल का काम ।

پاستان—**[ਪਾਸ-ਤਾਨ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ ।

[पास-तान] फ़ा० वि० पुराना ।

پاسخ—**[ਪਾ ਸੁਖ਼]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਵਾਬ, ਉੱਤਰ ।

[पा सुख़] फ़ा० पु० जवाब, उत्तर ।

پاسداری—**[ਪਾਸ-ਦਾਰੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਖਵਾਲੀ, ਦੇਖ ਭਾਲ, ਨਿਗਾਹਬਾਨੀ, ਲਿਹਾਜ਼ ।

[पास-दारी] फ़ा० स्त्री० रखवाली, देख भाल, निगाहबानी, लिहाज ।

پاسنا—**[ਪਾਸ-ਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੁੱਧ ਲਾਹੁਣਾ ।

[पास-ना] क्रि० सक० दूध उतारना ।

پاسنگ—**[ਪਾਸੰਗ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਸੰਗ, ਤਕੜੀ ਦੇ ਪਲੜਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਬੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਭਾਰ ਤਕੜੀ ਦੀ ਡੰਡੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਲੜੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਸਕੂ ।

[पासंग] फ़ा० पु० तराजू की डंडी को बराबर रखने के लिए उठे हुए पलड़े पर रखा हुआ बोझ, पसंघा ।

پاسی—**[ਪਾਸੀ]** ਇ. ਪੁ. ਜਾਲੀ, ਘਾਹ ਫੂਸ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਰੱਸੀ ਦੀ ਜਾਲੀ, ਫੰਧਾ, ਗੰਢ; ਚੌਕੀਦਾਰ; ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਦਾ ਨਾਂ, ਚਿੜੀਮਾਰ ।

[पासी] स्त्री० पु० जाली, घास फूस बांधने के लिये रस्सी की बनी हुई जाली, फन्दा, गांठ; चौकीदार; एक जाति विशेष, चिड़ियामार ।

پاشا—**[ਪਾਸ਼ਾ]** ਤੁਰ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸਰਦਾਰ, ਹਾਕਮ ।

[पाशा] तुर्क० पु० बादशाह, सरदार, हाकिम ।

پاش پاش—**[ਪਾਸ਼ ਪਾਸ਼]** ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੂਰ ਚੂਰ, ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ, ਪੁਰਜ਼ੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ।

[पाश पाश] फ़ा० क्रि० वि० चूर चूर, टुकड़े टुकड़े, खण्ड खण्ड ।

—پاش پاش کرنا—**[ਪਾਸ਼ ਪਾਸ਼ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਪੁਰਜ਼ਾ ਪੁਰਜ਼ਾ ਕਰਨਾ, ਚਿਕਨਾ ਚੂਰ ਕਰਨਾ ।

[पाश पाश कर-ना] मुहा० खण्ड खण्ड करना, चकनाचूर करना ।

پاشنہ—**[ਪਾਸ਼ਨ:]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਡੀ; ਘੋੜੇ ਦੀ ਇਕ ਚਾਲ ।

[पाशन:] फ़ा० पु० एड़ी; घोड़े की एक गति ।

—پاشنہ کوب جانا—**[ਪਾਸ਼ਨ: ਕੋਬ ਜਾਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜੇ ਜਾਣਾ ।

[पाशन: कोब जाना] क्रि० समा० पीछे पीछे दौड़े जाना ।

پاشویہ—**[ਪਾਸ਼ੋਯ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਰ ਧੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[पाशोय:] फ़ा० पु० पैर धोने की क्रिया ।

1پاک—**[ਪਾਕ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਾਫ਼, ਨਿਰਮਲ; ਬੇਗੁਨਾਹ, ਬੇਲਾਗ; ਸਤੀ; ਹਲਾਲ, ਪਵਿੱਤਰ, ਸ਼ੁੱਧ; ਨੇਕ, ਭਲਾ, ਪਾਰਸਾ; ਬੇਹਦ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ; ਬੇਬਾਕ, ਮਲੰਗ; ਪਾਕਿਸਤਾਨ ।

[पाक] फ़ा० वि० पु० स्वच्छ, निर्मल; निर्दोष, बेलगाव; मुक्त; हलाल; पवित्र, शुद्ध; नेक भला, सदाचारी; बेहद, बहुत ज़्यादा; बेबाक, मलंग; पाकिस्तान ।

—پاکباز—**[ਪਾਕਬਾਜ਼]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ, ਈਮਾਨਦਾਰ ਖਿਡਾਰੀ; ਸੱਚਾ ਆਸ਼ਕ; ਸਾਫ਼ ਦਿਲ, ਸੱਚਾ, ਬੇਲਾਗ; ਭੰਗ ਛਾਨਣ ਦਾ ਕਪੜਾ ।

[पाकबाज़] फ़ा० वि० पु० सफ़ाई से खेलने वाला, सच्चा खिलाड़ी; सच्चा प्रेमी; साफ़ दिल, सच्चा, बेलगाव; भांग छानने का कपड़ा ।

—پاکدامن—**[ਪਾਕ ਦਾਮਨ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਪੁ. ਸਤਵੰਤੀ ਨਾਰ; ਭਲਾ ਮਾਣਸ ।

[पाक दामन] फ़ा० वि० स्त्री० पु० सती स्त्री; भलामानस ।

—پاک رہ بیباک رہ—**[ਪਾਕ ਰਹ ਬੇਬਾਕ ਰਹ]** ਅਖੌ. ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

[पाक रह बेबाक रह] लोको० निर्दोष को भय किस का ?

—پاک زادہ—**[ਪਾਕ ਜ਼ਾਦ:]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧੋਬੀ ।

[पाक ज़ाद:] फ़ा० पु० धोबी ।

—پاک صاف—**[ਪਾਕ: ਸਾਫ਼]** ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੇਲਾਗ, ਭਲਾ; ਅਛੋਹ, ਸੁਥਰਾ ।

[पाक: साफ़] फ़ा० अर० वि० बेलगाव; भला; अछूता, साफ़ ।

—پاک محبت—**[ਪਾਕ ਮੁਹੱਬਤ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਰਹਿਤ ਪਿਆਰ ।

[पाक मुहब्बत] फ़ा० स्त्री० काम वासना रहित प्रेम ।

—پاک مغز—**[ਪਾਕ ਮਗ਼ਜ਼]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਲੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।

[पाक मग़ज़] फ़ा० वि० भली राय देने वाला ।

²پاک—**[ਪਾਕ]** ਪੁ. ਚਾਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਪਕਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾ; ਹਲਵਾ ਜਾਂ ਮਾਜੂਨ ਜਿਵੇਂ ਗਾਜਰ ਪਾਕ, ਸੁਪਾਰੀ ਪਾਕ ਆਦਿ ।

[पाक] पु० चाशनी में मिला कर बनाया हुआ औषध; हलवा या माजून जैसे गाजर पाक, सुपारी पाक आदि ।

پاکٹ—**[ਪਾਕਟ]** ਅੰਗ. ਇ. ਜੇਬ, ਖੀਸਾ ।

[पाकट] अंग० स्त्री० जेब, खीसा ।

—پاکٹ بک—**[ਪਾਕਟ ਬੁਕ]** ਅੰਗ. ਇ. (Pocket Book) ਜੇਬੀ ਕਾਪੀ, ਜੇਬ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਨੋਟ ਬੁਕ ।

[पाकट बुक] अंग० स्त्री० (Pocket Book) जेबी कापी, जेब में रखने की नोट बुक ।

پاکستان—**[ਪਾਕਿਸ-ਤਾਨ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਨਵਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ, ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

[पाकिस-तान] फ़ा० पु० भारत के कुछ अंशों को अलग करके बनाया हुआ नया मुसलमानी राज्य जिस में पश्चिमी पंजाब, सिंध और पूर्वी बंगाल आदि प्रान्त शामिल हैं ।

پاکوب—**[ਪਾਕੋਬ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨੱਚਣ ਵਾਲਾ ।

[पाकोब] फ़ा० वि० नाचने वाला ।

پاکھر—**[ਪਾਖਰ]** ਇ. ਲੋਹੇ ਦੀ ਝੁੱਲ ਜੋ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਹਾਥੀ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਤਰਪਾਲ; ਇਕ ਦਰਖ਼ਤ ਦਾ ਨਾਂ ।

[पाखर] स्त्री० युद्ध में हाथी घोड़े पर डाली जाने वाली लोहे की झूल; तिरपाल; एक वृक्ष का नाम ।

پاکی—**[ਪਾਕੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਫ਼ਾਈ; ਟੱਟੀ ਜਾਣੇ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਮੁੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[पाकी] फ़ा० स्त्री० सफ़ाई; शौच से निवृत्ते पर हाथ धोने की क्रिया; शरीर के गुप्त अंगों के बाल मूंडने का भाव ।

پاکیزگی—**[ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਫ਼ਾਈ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ।

[पाकीज़गी] फ़ा० स्त्री० सफ़ाई, पवित्रता ।

پاکیزہ—**[ਪਾਕੀਜ਼ਃ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ੁੱਧ, ਪਵਿੱਤਰ, ਸਾਫ਼, ਸੁਥਰਾ ।

[पाकीज़ः] फ़ा० वि० शुद्ध, पवित्र, साफ़, स्वच्छ ।

—پاکیزہ صورت—**[ਪਾਕੀਜ਼ਃ ਸੂਰਤ]** ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ, ਸੋਹਣਾ ।

[पाकीज़ः सूरत] फ़ा० अर० वि० ख़ूबसूरत, सुन्दर ।

پاگ—**[ਪਾਗ]** ਇ. ਪੁ. ਪੱਗ, ਲੁੰਗੀ, ਦਸਤਾਰ; ਪੈਰ; ਪਗ ।

[पाग] स्त्री० पु० पगड़ी, लुंगी, दस्तार; पाँव, पैर ।

—پاگ جوڑنا—**[ਪਾਗ ਜੋੜ-ਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੈਰ ਜੋੜਨਾ, ਝੂਲੇ ਵਿਚ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਝੂਲੇ ਦੀ ਰੱਸੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਉਲਝਾਉਣਾ ।

[पाग जोड़-ना] क्रि० समा० पाँव जोड़ना, झूले के सामने सामने बैठ कर विशेष ढंग से झूले की रस्सी में पाँव उलझाना ।

پاگر—**[ਪਾਗਰ]** ਇ. ਜੁਗਾਲੀ ।

[पागर] स्त्री० जुगाली ।

پاگرانا—**[ਪਾਗਰਾਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜੁਗਾਲੀ ਕਰਨਾ; ਮਾਲ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨਾ ।

[पागराना] क्रि० सक० जुगाली करना; माल हजम करना ।

پاگل—**[ਪਾਗਲ]** ਪੁ. ਵਿ. ਸ਼ੁਦਾਈ, ਦੀਵਾਨਾ, ਕਮਲਾ, ਝੱਲਾ; ਅਹਿਮਕ ।

[पागल] पु० वि० सौदाई, दीवाना, बावला, विक्षिप्त; मूर्ख ।

—پاگل پن—**[ਪਾਗਲ ਪਨ]** ਪੁ. ਸ਼ੁਦਾ, ਝੱਲ, ਕਮਲ ।

[पागल पन] पु० बावलापन, उन्माद, विक्षिप्तता ।

—پاگل خانہ—**[ਪਾਗਲ ਖ਼ਾਨਃ]** ਪੁ. ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਜਿੱਥੇ ਪਾਗਲ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[पागल ख़ानः] पु० वह अस्पताल जहाँ पागल रखे जाते हैं ।

پاگنا—**[ਪਾਗ-ਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸ਼ੀਰਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਚੋਗ ਚਾੜ੍ਹਨਾ, ਪਾਗਣਾ ।

[पाग-ना] क्रि० सक० शीरे अथवा चाशनी में कोई चीज़ पकाना अथवा लपेटना ।

پال—**[ਪਾਲ]** ਪੁ. ਛੋਟਾ ਤੰਬੂ ; ਪਤਵਾਰ, ਬਾਦਬਾਨ ; ਪੁਸ਼ਤਾ, ਬੰਨ੍ਹ ; ਮਸਨੂਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਪੱਤਿਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਢਕਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ।

[पाल] पु० छोटा तम्बू ; पतवार, बादबान ; पुश्ता, बाँध ; कृत्रिम रूप से गरमी पहुँचा कर फलों को पकाने के लिए पत्तों आदि से ढकने की विधि ।

پالا—**[ਪਾਲਾ]** ਪੁ. ਸੀਤ, ਠੰਢ ; ਕੋਹਰਾ ; ਪਾਸਾ ; ਵਾਹ ; ਦੰਗਲ ।

[पाला] पु० शीत, ठंड; कुहरा ; वास्ता ; संपर्क ; दंगल ।

—پالا پڑنا—**[ਪਾਲਾ ਪੜ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਵਾਹ ਪੈਣਾ ।

[पाला पड़-ना] मुहा० वास्ता पड़ना ।

پالا پوسا—**[ਪਾਲਾ ਪੋਸਾ]** ਵਿ. ਪਾਲਿਆ ਪੋਸਿਆ ।

[पाला पोसा] वि० पालन पोषण किया हुआ ।

پالان—**[ਪਾਲਾਨ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਗੁੱਦਗੁਦਾ ਕਪੜਾ ਜੋ ਖੋਤੇ ਜਾਂ ਊਠ ਦੀ ਪਿੱਠ ਨੂੰ ਭਿੱਜੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਲਾਣ ।

[पालान] फ़ा॰ पु॰ ऊँट या गधे की पीठ पर रखा जाने वाला गुदगुदा कपड़ा जिस पर जीन रखी जाती है ।

پالکی—**[ਪਾਲ-ਥੀ]** ਇ. ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਵਿਧਿਆ ।

[पाल-थी] स्त्री॰ पालथी, पलथी, बैठने की एक मुद्रा ।

پالکی مار کر بیٹھنا—**[ਪਾਲ-ਥੀ ਮਾਰ ਕਰ ਬੈਠ-ਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣਾ, ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬਹਿਣਾ ।

[पाल-थी मार कर बैठ-ना] क्रि॰ समा॰ पालथी मार कर बैठना, चौकड़ी मार कर बैठना ।

پالٹ—**[ਪਾਲਟ]** ਇ. ਪਟਾ ਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਤੇ ਚੋਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[पालट] स्त्री॰ पटेबाज़ी में पाँव पर चोट मारने का भाव ।

پالش—**[ਪਾਲਿਸ਼]** ਅੰਗ. ਇ. (Polish) ਰੋਗਨ, ਪਾਲਸ਼; ਚਮਕਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[पालिश] अंग॰ स्त्री॰ (Polish) चिकनाई और चमक, ओप, रोगन; वह मसाला या क्रिया जिस से किसी चीज़ पर खूब चमक आती है ।

پالک—**[ਪਾਲਕ]** ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਾਗ ।

[पालक] स्त्री॰ एक प्रकार का साग ।

پالکڑی—**[ਪਾਲਕ-ੜੀ]** ਇ. ਲਕੜੀ ਦਾ ਉਹ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਪਲੰਘ ਦੇ ਸਿਰ੍ਹਾਣੇ ਪਾਵਿਆਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਇਸ ਲਈ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਲੰਘ ਢਾਲੂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

[पालक-ड़ी] स्त्री॰ लकड़ी का वह टुकड़ा जो पलंग के सिरहाने की तरफ़ पायों के नीचे इस लिए रखा जाता है ताकि पलंग ढालवां न हो जाय ।

پالکی—**[ਪਾਲ-ਕੀ]** ਇ. ਡੋਲੀ, ਪੀਨਸ ।

[पाल-की] स्त्री॰ पीनस ।

پالکی نشین—**[ਪਾਲ-ਕੀ ਨਿਸ਼ੀਨ]** ਵਿ. ਪੁ. ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ; ਅਮੀਰ, ਹਾਕਮ ।

[पाल-की निशीन] वि॰ पु॰ पालकी में बैठने वाला; अमीर, हाकिम ।

پالاگن—**[ਪਾ-ਲਗਨ]** ਸੰ. ਇ. ਪੈਰੀਂ ਪੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਮਸਕਾਰ, ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਾ ।

[पा-लगन] सं॰ स्त्री॰ पाँव पकड़ने का भाव, प्रणाम, नमस्कार ।

پالنا—**[ਪਾਲ-ਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਇ. ਪੁ. ਪਾਲਣਾ, ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ; ਪੋਸ਼ਣ, ਪਰਵਰਿਸ਼; ਪੰਘੂੜਾ, ਝੂਲਾ ।

[पाल-ना] क्रि॰ सक॰ स्त्री॰ पु॰ पालन करना, परवरिश करना ; पालन पोषण, परवरिश; झूला, हिंडोला ।

پالودہ—**[ਪਾਲੂਦ:]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ਲੂਦਾ ।

[पालूद:] फ़ा॰ पु॰ फ़ालूदा ।

پالہنگ—**[ਪਾ-ਲਹੰਗ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਗ ਡੋਰ, ਉਹ ਰੱਸਾ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੀ ਲਗਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀਦਾ ਹੈ ।

[पालहंग] फ़ा॰ स्त्री॰ बाग डोर, वह रस्सी जो घोड़े की लगाम से बाँधी जाती है ।

پالی—**[ਪਾਲੀ]** ਇ. ਮਗਧ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ; ਰਪਟੀ; ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਲੜਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ।

[पाली] स्त्री॰ मगध देश की एक प्राकृत भाषा; डकना; पक्षियों को लड़ाने का स्थान ।

پالیز—**[ਪਾਲੇਜ਼]** ਫ਼ਾ ਪੁ. ਖਰਬੂਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੇਤ, ਕਮਾਦ ।

[पालेज़] फ़ा॰ पु॰ खरबूज़ों का खेत ।

پام—**[ਪਾਮ]** ਇ. ਰੇਸ਼ਮ ਜਾਂ ਸੂਤ ਦਾ ਗੋਟਾ; ਗੋਟੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰੀ ।

[पाम] स्त्री॰ रेशम अथवा सूत का गोटा; गोटे की किनारी ।

پامال—**[ਪਾਮਾਲ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਿਧਿਆ ਹੋਇਆ, ਕੁਚਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਬਰਬਾਦ ।

[पामाल] फ़ा॰ वि॰ पैरों से रौंदा हुआ या कुचला हुआ, पद-दलित; बरबाद ।

پامالی—**[ਪਾਮਾਲੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ, ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਮਿੱਧਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[पामाली] फ़ा॰ स्त्री॰ तबाही, बरबादी, पैरों के नीचे रौंदने का भाव ।

پامرد—**[ਪਾਮਰ-ਦ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ; ਉਤਸ਼ਾਹੀ ।

[पामर-द] फ़ा॰ वि॰ दृढ़; उत्साही ।

پامردی—**[ਪਾਮਰ-ਦੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ; ਉਤਸ਼ਾਹ; ਬਹਾਦਰੀ; ਤਾਕਤ, ਜ਼ੋਰ ।

[पामर-दी] फ़ा॰ स्त्री॰ दृढ़ता; उत्साह; बहादुरी, ताक़त, ज़ोर ।

پاموز—**[ਪਾਮੋਜ਼]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਬੂਤਰ, ਮੁਰਗਾ ਆਦਿ ਪੰਛੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਨੂੰ ਖੰਭਾਂ ਨੇ ਮੋਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਕ ਰਖਿਆ ਹੋਵੇ ।

[पामोज़] फ़ा॰ पु॰ कबूतर, मुर्गा आदि पक्षी जिस की टांगों को भी छोटे छोटे पंखों ने ढक रखा हो ।

پان—**[ਪਾਨ]** ਪੁ. ਤੰਬੋਲ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੂਨਾ ਕੱਥਾ ਆਦਿ ਲਾਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ; ਤਾਸ਼ ਦਾ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਾਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪਾਣ, ਲੇਈ, ਕਲਫ਼, ਮਾਂਡੀ; ਲੰਗੋਟ ਉਪਰ ਲਪੇਟਣ ਦਾ ਚਮੜਾ ।

[पान] पु॰ ताम्बूल, एक प्रसिद्ध बेल का पत्ता जिस पर कत्था, चूना आदि लगा कर और उस का बीड़ा बना कर खाया जाता है; ताश का पत्ता जिस पर पान की तस्वीर बनी हुई होती है; कपड़े या सूत पर लगाया जाने वाला कलफ़, मांडी; लंगोट पर बांधने का चमड़ा ।

—پان پتّا—[ਪਾਨ ਪੱਤਾ] ਪੁ. ਸੌਦਾ ਸੂਤ; ਪਾਨ, ਤੰਬੋਲ; ਨਾਗਰ, ਵੇਲ ਦਾ ਪੱਤਰ।

[पान पत्ता] पु० सौदा सुलुफ़; पान; ताम्बूल; नागर बेल का पत्ता।

—پان پھول—[ਪਾਨ ਫੁਲ] ਪੁ. ਬੁਰਿਆਈ ਭਲਿਆਈ; ਚੰਗਾ ਮਾੜਾ ਨਤੀਜਾ; ਕੋਮਲ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ।

[पान-फूल] पु० बुराई भलाई; अच्छा बुरा परिणाम; बहुत कोमल शरीर वाले बालक।

—پان چبانا—[ਪਾਨ ਚੱਬ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣਾ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

[पान चबा-ना] मुहा० बेकार रहना; फ़जूल काम करना।

—پاندان—[ਪਾਨਦਾਨ] ਪੁ. ਪਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਜਾਂ ਪਟਾਰੀ।

[पानदान] पु० पान रखने का डिब्बा या पटारी।

—پان دینا—[ਪਾਨ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ; ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਆਓਭਗਤ ਕਰਨਾ; ਵਿਦਾ ਕਰਨਾ; ਮੰਗਣਾ ਕਰਨਾ।

[पान देना] मुहा० प्यार करना; इज़्ज़त करना, स्वागत करना; विदा करना; मँगनी करना।

—پان کھلانا—[ਪਾਨ ਖਿਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੰਗਣੀ ਕਰਨਾ।

[पान खिलाना] मुहा० मंगनी करना।

—پان کھلائی—[ਪਾਨ ਖਿਲਾਈ] ਇ. ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਭਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਨ ਖਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ; ਪਾਨ ਖਵਾਉਣ ਦਾ ਨੇਗ।

[पान खिलाई] स्त्री० विवाह के समय भावजों को पान खिलाने का अधिकार; पान खिलाने का नेग।

پانا—[ਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ; ਖਾਣਾ; ਪਤਾ ਲਗਾਣਾ, ਖੋਜ ਮਿਲਣਾ, ਪਤਾ ਮਿਲਣਾ; ਵਸੂਲ ਕਰਨਾ; ਹੱਥ ਆਉਣਾ; ਪਛਾਣਨਾ, ਤਾੜਨਾ, ਭਾਂਪ ਜਾਣਾ; ਫ਼ਾਇਦਾ ਲੈਣਾ; ਭੋਗਣਾ, ਸਹਿਣਾ, ਭੁਗਤਣਾ।

[पाना] क्रि० सक० प्राप्त करना; खाना; पता लगना, खोज मिलना, पता मिलना; वसूल करना; हाथ में आना; पहचानना, ताड़ना, भांप जाना; फ़ायदा लेना; भोगना, सहना, भुगतना।

پانت—[ਪਾਂਤ] ਇ. ਪੰਗਤ, [illegible], ਕਤਾਰ, ਲਾਈਨ।

[पाँत] स्त्री० पाँति, पंक्ति, कतार, लाईन।

پانجنا—[ਪਾਂਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਾਂਜਣਾ, ਟਾਂਕਾ ਲਾਉਣਾ।

[पाँज-ना] क्रि० सक० जोड़ना, टाँका लगाना।

پانچ—[ਪਾਂਚ] ਵਿ. ਪੰਜ; [illegible]।

[पाँच] वि० चार और एक; [illegible]।

—پانچواں—[ਪਾਂਚ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਪੰਜਵਾਂ।

[पाँच-वाँ] वि० पाँच की गिनती का।

—پانچوں انگلیاں برابر نہیں ہوتیں—[ਪਾਂਚੋਂ ਉਂਗਲਿਯਾਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀਂ] ਅਖੌ. ਪੰਜੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

[पाँचों उंगलियाँ बराबर नहीं होतीं] लोको० सभी व्यक्ति एक जैसे नहीं होते।

—پانچوں انگلیاں پانچوں چراغ—[ਪਾਂਚੋਂ ਉਂਗਲਿਯਾਂ, ਪਾਂਚੋਂ ਚਿਰਾਗ਼] ਅਖੌ. ਬਹੁਤ ਲਾਇਕ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਹੀਰਾ ਹੈ।

[पाँचों उंगलियाँ, पाँचों चिराग़] लोको० बहुत योग्य आदमी है, हीरा है।

—پانچوں انگلیاں گھی میں ہونا—[ਪਾਂਚੋਂ ਉਂਗਲਿਯਾਂ ਘੀ ਮੇਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੰਜੇ ਘਿਓ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਬੜੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਮੌਜਾਂ ਕਰਨਾ।

[पाँचों उंगलियाँ घी में होना] मुहा० सुख आराम में होना, मज़े में होना, मौज करना।

—پانچوں سواروں میں نام لکھوانا—[ਪਾਂਚੋਂ ਸਵਾਰੋਂ ਮੇਂ ਨਾਮ ਲਿਖ ਵਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਯੋਗ ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਨਾ।

[पाँचों सवारों में नाम लिख-वाना] मुहा० अनुचित रूप से बड़ों में अपनी भी गिनती करना।

—پانچوں عیب شرعی—[ਪਾਂਚੋਂ ਐਬ ਸ਼ਰ-ਈ] ਪੁ. ਵਿ. ਚੋਰੀ, ਜ਼ਨਾਕਾਰੀ, ਝੂਠ, ਜੂਆ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ, ਜੋ ਸ਼ਰਈ ਐਬ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਸਾਰੇ ਐਬਾਂ ਵਾਲਾ, ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਕਾਰ, ਮੁਕੰਮਲ ਐਬੀ।

[पाँचों ऐब शर-ई] पु० वि० पाँच शरई ऐब चोरी, भोग-विलास, झूठ, जुआ तथा शराब; इन सभी ऐबों वाला, पूरा पूरा बदकार, पूरा पूरा दुर्व्यसनी।

پانڈ—[ਪਾਂਡ] ਇ. ਪੰਡ, ਬੋਰੀ, ਥੈਲਾ।

[पाँड] स्त्री० गठड़ी, बोरी, थैला।

پانڈا—[ਪਾਂਡਾ] ਪੁ. ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ ਜੋ ਕਨੌਜ, ਬਨਾਰਸ ਅਤੇ ਮਥੁਰਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

[पांडा] पु० किसी तीर्थ अथवा मन्दिर में लोगों को देव दर्शन कराने वाला व्यक्ति, पुजारी; ब्राह्मणों का एक सम्प्रदाय जो कन्नौज, बनारस तथा मथुरा आदि में रहता है।

¹پانڈو—[ਪਾਂਡੋ] ਵਿ. ਉਹ ਭੋਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੇਤ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ, ਬਾਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ।

[पांडो] स्त्री० वह ज़मीन जिस में रेत और मिट्टी मिली हो; बरानी ज़मीन।

²پانڈو—[ਪਾਂਡੋ] ਪੁ. ਰਾਜਾ ਪਾਂਡੂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਪੁੱਤਰ ਯੁਧਿਸ਼ਟਰ, ਭੀਮ, ਅਰਜਨ, ਨਕੁਲ, ਸਹਿਦੇਵ, ਪੰਜੇ ਭਰਾ ਪਾਂਡੋ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[पांडो] पु० पाण्डव, राजा पांडु के पाँचों पुत्र—युधिष्ठिर, भीम, अर्जुन, नकुल, सहदेव ।

پانزدہ—[ਪਾਂਜ਼-ਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੰਦਰ੍ਹਾਂ ।

[पांज़-दह] फ़ा० वि० पन्द्रह ।

پانزدہم—[ਪਾਂਜ਼-ਦਹੁਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੰਦਰ੍ਹਵਾਂ ।

[पांज़-दहुम] फ़ा० वि० पन्द्रहवाँ ।

پانسا—[ਪਾਂਸਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : پاسا

[पांसा] पु० देखो : پاسا

پانسو—[ਪਾਂਸੂ] ਪੁ. ਪਸਲੀ, ਪਿੰਜਰ, ਢਾਂਚਾ ।

[पांसू] पु० पसली, पिंजर, ढाँचा ।

پانسو—[ਪਾਨ-ਸੌ] ਵਿ. ਪੰਜ ਸੌ ।

[पान-सौ] वि० पांच सौ ।

پانصد—[ਪਾਨ-ਸਦ] ਵਿ. ਪੰਜ ਸੌ ।

[पान-सद] वि० पांच सौ ।

پانصدی—[ਪਾਨ-ਸਦੀ] ਪੁ. ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਕ ਅਹੁਦਾ ।

[पान-सदी] पु० मुग़लों के समय का एक पद ।

پاؤں—[ਪਾਉਂ] ਪੁ. ਪੈਰ ।

[पाउँ] पु० पांव, पैर ।

پانہ—[ਪਾਨ:] ਪੁ. ਫਾਨਾ ।

[पान:] पु० लकड़ी का वह टुकड़ा जिसे लकड़ी फाड़ते समय दरार में रखा जाता है ।

پانی—[ਪਾਣੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਜਲ, ਨੀਰ; ਮੀਂਹ; ਮੁੜ੍ਹਕਾ, ਮੁੜ੍ਹਕਾ; ਧਾਤ, ਮਣੀ; ਸ਼ਰਾਬ; ਸ਼ਰਮ, ਹਯਾ; ਹੰਝੂ; ਮੈਲ; ਨਮੀ; ਫਿੱਕਾ, ਅਲੂਣਾ ।

[पानी] पु० वि० जल, नीर; मेंह; पसीना, स्वेद; वीर्य, मनी; शराब; शरम, लज्जा; अश्रु; मैल, नमी; फीका, नीरस ।

—پانی آنا—[ਪਾਣੀ ਆਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨਾ; ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਪਾਣੀ ਵਗਣਾ ।

[पानी आना] मुहा० वर्षा होना; मोतिया बिन्द नामक रोग हो जाना; पानी बहना ।

—پانی اتارنا—[ਪਾਣੀ ਉਤਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣੀ ਵਾਰਨਾ ।

[पानी उतार-ना] मुहा० पानी वारना ।

—پانی اترنا—[ਪਾਣੀ ਉਤਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨਾ; ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[पानी उतर-ना] मुहा० वर्षा होना; मोतिया बिन्द नामक रोग हो जाना ।

—پانی باندھنا—[ਪਾਣੀ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਕ ਲਾਉਣਾ, ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹਣਾ; ਤਲਾ ਪੁੱਟਣਾ; ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਨਾ, ਵਿੱਤੋਂ ਬਾਹਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[पानी बांध-ना] मुहा० रोक लगाना, बाँध बाँधना; तालाब खोदना; असम्भव कार्य करने का प्रयत्न करना, सामर्थ्य से बाहिर का काम करना ।

—پانی برسنا—[ਪਾਣੀ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨਾ ।

[पानी बरस-ना] मुहा० वर्षा का होना ।

—پانی بہانا—[ਪਾਣੀ ਬਹਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਰਨ ਮਗਰੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਡੋਲ੍ਹਣਾ; ਰੋਣਾ ।

[पानी बहाना] मुहा० किसी के मरने पर दरवाज़े पर पानी गिराना; रोना ।

—پانی بھرنا—[ਪਾਣੀ ਭਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੋਣਾ, ਤਾਬੇਦਾਰੀ ਕਰਨਾ ।

[पानी भर-ना] मुहा० ग़ुलाम होना, दास होना ।

—پانی پانی کرنا—[ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨਾ; ਪਤਲਾ ਕਰਨਾ; ਪਿਘਲਾਉਣਾ; ਮੁੜ੍ਹਕੋ ਮੁੜ੍ਹਕੀ ਕਰਨਾ ।

[पानी पानी कर-ना] मुहा० लज्जित करना, शर्मिन्दा करना; पतला करना; पिघलाना; पसीने पसीने करना ।

—پانی پانی ہونا—[ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ; ਮੁੜ੍ਹਕੋ ਮੁੜ੍ਹਕੀ ਹੋਣਾ; ਪਤਲਾ ਹੋਣਾ, ਪਿਘਲਣਾ; ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਵਰ੍ਹਨਾ ।

[पानी पानी होना] मुहा० लज्जित होना; पसीने पसीने होना; पतला होना; पिघलना; बहुत अधिक पानी बरसना ।

—پانی پر بنیاد ہونا—[ਪਾਣੀ ਪਰ ਬੁਨਿਆਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੱਚਾ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ; ਸਥਾਈ ਨਾ ਹੋਣਾ ।

[पानी पर बुनियाद होना] मुहा० कमज़ोर तथा कच्चा होना; स्थायी न होना ।

—پانی پڑنا—[ਪਾਣੀ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨਾ, ਵਰਖਾ ਹੋਣਾ; ਫੋੜੇ ਆਦਿ ਦਾ ਪੱਕ ਜਾਣਾ ।

[पानी पड़-ना] मुहा० मेंह बरसना, वर्षा होना; फोड़े फिन्सी का पक जाना ।

—پانی پھر جانا - یا پھرنا—[ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਫਿਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਰੌਣਕ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ।

[पानी फिर जाना या फिर-ना] मुहा० नष्ट हो जाना; चमक आ जाना ।

—پانی پھونکنا—[ਪਾਣੀ ਫੂਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣੀ ਤੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨਾ; ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਕੁਰਲੀ ਕਰਨਾ ।

[पानी फूंक-ना] मुहा० पानी पर मन्त्र पढ़ना; मुँह में पानी भर कर कुल्ली करना ।

—پانی پھیر دینا—[ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਕੀਤੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ; ਕੰਮ ਵਿਗਾੜ ਦੇਣਾ।
[पानी फेर देना] मुहा॰ कृत परिश्रम का फल व्यर्थ कर देना; उपकार भूल जाना; काम बिगाड़ देना।

—پانی پی پی کر دعا دینا—[ਪਾਣੀ ਪੀ ਪੀ ਕਰ ਦੁਆ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰ ਦਮ ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦੁਆ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ।
[पानी पी पी कर दुआ देना] मुहा॰ सदा आशीर्वाद देते रहना, सदैव आशीर्वचन कहते रहना।

—پانی پی پی کر کوسنا—[ਪਾਣੀ ਪੀ ਪੀ ਕਰ ਕੋਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਣਾ।
[पानी पी पी कर कोस-ना] मुहा॰ बहुत बुरा भला कहना।

—پانی پی کر ذات پوچھنا—[ਪਾਣੀ ਪੀ ਕਰ ਜ਼ਾਤ ਪੁਛ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਮੌਕਾ ਤੇ ਬੇ ਵਕਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।
[पानी पी कर जात पूछ-ना] मुहा॰ बे मौक़ा अथवा अनवसर की बात करना।

—پانی پینا—[ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ; ਪਾਣੀ ਸਿੰਚਣਾ।
[पानी पीना] मुहा॰ जलपान करना; पानी चूसना।

—پانی توڑنا—[ਪਾਣੀ ਤੋੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣੀ ਤੋੜ ਲੈਣਾ, ਕੱਸ ਜਾਂ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣਾ।
[पानी तोड़-ना] मुहा॰ किसी बाँध अथवा नहर से पानी छोड़ना।

—پانی چرانا—[ਪਾਣੀ ਚੁਰਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਰਿਸ ਜਾਣਾ; ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਖੇਤ ਤੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣਾ; ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣਾ।
[पानी चुराना] मुहा॰ घाव में पानी रिसना; किसी के खेत का पानी अपने खेत में ले जाना; गर्भवती होना।

—پانی چوانا—[ਪਾਣੀ ਚੁਵਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਗਿਰਾਉਣਾ; ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ।
[पानी चुवाना] मुहा॰ बूँद बूँद पानी टपकाना; मरते समय पानी की बूँदें मुँह में डालना।

—پانی چھاجوں برسنا—[ਪਾਣੀ ਛਾਜੋਂ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ।
[पानी छाजों बरस-ना] मुहा॰ बहुत वर्षा होना।

—پانی دکھانا—[ਪਾਣੀ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਡੰਗਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣਾ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣਾ।
[पानी दिखाना] मुहा॰ पशु को पानी पिलाना या पानी के निकट ले जाना।

—پانی دینا—[ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿੰਜਣਾ।
[पानी देना] मुहा॰ सींचना।

—پانی سر سے اونچا ہونا یا گزرنا—[ਪਾਣੀ ਸਿਰ ਸੇ ਊਂਚਾ ਹੋਣਾ ਯਾ ਗੁਜ਼ਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਗੱਲ ਵਧ ਜਾਣਾ; ਬਹੁਤ ਬਿਪਤਾ ਪੈਣਾ।
[पानी सिर से ऊँचा होना या गुज़र-ना] मुहा॰ किसी बात की हद हो जाना; बात बढ़ जाना; बहुत विपत्ति में पड़ना।

—پانی سے پتلا—[ਪਾਣੀ ਸੇ ਪਤ-ਲਾ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪਤਲਾ; ਬੇ ਇੱਜ਼ਤ; ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ।
[पानी से पतला] वि॰ बहुत पतला; अपमानित, बे इज़्ज़त; अति सुगम; कमज़ोर, निर्बल।

—پانی سے پہلے پل باندھنا—[ਪਾਣੀ ਸੇ ਪਹ-ਲੇ ਪੁਲ ਬਾਂਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਤਕਲੀਫ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਉਪਾ ਸੋਚਣਾ।
[पानी से पह-ले पुल बाँध-ना] मुहा॰ मरने से पहले यत्न करना; कष्ट आने से पूर्व ही उसका उपाय सोचना।

—پانی کا بتاشا یا بلبلا—[ਪਾਣੀ ਕਾ ਬਤਾਸ਼ਾ ਯਾ ਬੁਲ-ਬੁਲਾ] ਪੁ. ਛੇਤੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈ।
[पानी का बताशा या बुल-बुला] पु॰ शीघ्र ही ख़तम हो जाने वाली वस्तु।

—پانی کر دینا—[ਪਾਣੀ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੌਖਾ ਕਰ ਦੇਣਾ।
[पानी कर देना] मुहा॰ सरल कर देना।

—پانی کے مول—[ਪਾਣੀ ਕੇ ਮੋਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਸਤਾ, ਮੁਫ਼ਤ।
[पानी के मोल] क्रि॰ वि॰ सस्ता, मुफ़्त।

—پانی مرنا—[ਪਾਣੀ ਮਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣੀ ਦਾ ਰਿਸ ਜਾਣਾ; ਐਬ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ; ਨੀਚ ਹੋਣਾ; ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ।
[पानी मर-ना] मुहा॰ पानी का रिस जाना; दोष का पता लग जाना; नीच होना; शर्मिन्दा होना।

—پانی میں آگ لگانا—[ਪਾਣੀ ਮੇਂ ਆਗ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁਗ਼ਲੀ ਕਰਨਾ; ਦੋ ਭਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਕਰਾ ਦੇਣਾ; ਝਗੜਾ ਖੜਾ ਕਰਨਾ; ਗੱਲ ਛੇੜੀ ਕਰਨਾ; ਅਣਹੋਣੀ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਉਣਾ।
[पानी में आग लगाना] मुहा॰ निन्दा करना; दो भले मानसों में झगड़ा खड़ा करना; फ़साद खड़ा करना; उकसाना, अनहोनी करके दिखाना।

—پانی نکلنا—[ਪਾਣੀ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਣ ਲੱਥਣਾ, ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਘਾਟਾ ਹੋਣਾ।
[पानी निकल-ना] मुहा॰ वीर्यपात होना, स्वप्नदोष होना।

—پانی نہ مانگنا—[ਪਾਣੀ ਨ: ਮੰਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝਟ ਪਟ ਮਰ ਜਾਣਾ।

[पानी न: मांग-ना] मुहा० तत्काल मर जाना।

—پانی ہارنا—[ਪਾਣੀ ਹਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਖਾੜਿਉਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ; ਹਾਰ ਜਾਣਾ; ਹਾਰ ਮੰਨਣਾ; ਜੀ ਛਡਣਾ, ਹਿੰਮਤ ਹਾਰਨਾ।

[पानी हार-ना] मुहा० अखाड़े से बाहिर निकल जाना; हार जाना; हार मानना; हिम्मत हारना, साहस छोड़ना।

—پانی ہو جانا—[ਪਾਣੀ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਪਸੀਨਾ ਪਸੀਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਔਖੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਪੰਘਰ ਜਾਣਾ।

[पानी हो जाना] मुहा० शर्म से पसीने पसीने हो जाना; कठिन कार्य का सुगम हो जाना; पिघल जाना।

پاورق—[ਪਾ ਵਰ:ਕ] .ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਥੱਲੇ ਲਿਖਿਆ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ।

[पा वरक] .फ़ा० अर० पु० हाशिये के नीचे लिखा अगले पृष्ठ का पहला अक्षर।

پاہ—[ਪਾਹ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਪੱਥਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਟਕੜੀ ਤੇ ਲੌਂਗਾਂ ਨਾਲ ਘਸਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਲੇਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[पाह] स्त्री० एक प्रकार का पत्थर जिसे फिटकरी और लौंगों के साथ रगड़ कर नेत्रों के लिए लेप तैयार करते हैं।

پاہی—[ਪਾਹੀ] ਪੁ. ਉਹ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਜੋ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਵਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

[पाही] पु० वह असामी जो उस गांव में न रहे जिस में वह खेती करता हो।

—پاہی کاشت—[ਪਾਹੀ ਕਾਸ਼-ਤ] ਇ. ਅਜੇਹੀ ਕਾਸ਼ਤ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਆਦਮੀ ਕਰੇ।

[पाही काश-त] स्त्री० ऐसी काश्त जिसे दूसरे गांव का आदमी करे।

پائین—[ਪਾਈਨ] ਇ. ਇਕ ਸੂਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ।

[पाईन] स्त्री० एक सूत का चौथा हिस्सा।

پایندہ—[ਪਾਇੰਦ:] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠਹਿਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਥਾਈ।

[पायंद:] .फ़ा० वि० स्थिर रहने वाला, स्थाई।

پاؤ—[ਪਾਉ] ਪੁ. ਪਾ; ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ।

[पाओ] पु० पाव; चौथा हिस्सा।

—پاؤ آنہ—[ਪਾਉ ਆਨ:] ਪੁ. ਇਕ ਪੈਸਾ।

[पाओ आन:] पु० एक पैसा।

—پاؤ روٹی—[ਪਾਉ ਰੋਟੀ] ਇ. ਡਬਲ ਰੋਟੀ।

[पाओ रोटी] स्त्री० डबल रोटी।

—پاؤ سیر چاول چوبارے رسوئی—[ਪਾਉ ਸੇਰ ਚਾਵਲ ਚੌਬਾਰੇ ਰਸੋਈ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰੇ ਤਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[पाओ सेर चावल चौबारे रसोई] लोको० जब छोटी हैसियत का व्यक्ति डींगें मारे तब कहते हैं।

پاولا—[ਪਾਉਲਾ] ਪੁ. ਪਾਉਲੀ, ਚੁਆਨੀ।

[पाओला] पु० रुपये का चौथा भाग, चवन्नी।

پاولی—[ਪਾਉਲੀ] ਇ. ਚੁਆਨੀ, ਪੌਲੀ।

[पाओली] स्त्री० चवन्नी।

پاؤں—[ਪਾਉਂ] ਪੁ. ਪੈਰ, ਚਰਨ।

[पाओं] पु० पैर, पग, चरण।

—پاؤں اتر جانا—[ਪਾਉਂ ਉਤਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਨੂੰ ਮੋਚ ਆ ਜਾਣਾ।

[पाओं उतर जाना] मुहा० पांव को मोच आ जाना।

—پاؤں اٹھا کے چلنا—[ਪਾਉਂ ਉਠਾਕੇ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੇਜ਼ ਚਲਣਾ।

[पाओं उठा के चल-ना] मुहा० तेज़ चलना।

—پاؤں اچھالنا—[ਪਾਉਂ ਉਛਾਲਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਦਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਖਾਣਾ।

[पाओं उछालना] मुहा० कूदना, उछलना, कलाबाज़ी खाना।

—پاؤں اٹھ جانا—[ਪਾਉਂ ਉਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਜੜ ਪੈਣਾ; ਪੈਰ ਉੱਖੜ ਜਾਣਾ।

[पाओं उठ जाना] मुहा० भगदड़ पड़ जाना; पैर उखड़ जाना।

—پاؤں اڑانا—[ਪਾਉਂ ਅੜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਫਸਾਉਣਾ, ਪੈਰ ਅੜਾਉਣਾ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣਾ।

[पाओं अड़ाना] मुहा० पैर फँसाना, पैर अड़ाना; फ़ज़ूल दख़ल देना।

پاؤں اکھاڑنا—[ਪਾਉਂ ਉਖਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਜਾ ਦੇਣਾ।

[पाओं उखाड़-ना] मुहा० धोखा देना, भगा देना।

—پاؤں اکھڑ جانا—[ਪਾਉਂ ਉਖੜ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੱਜ ਜਾਣਾ, ਹਾਰ ਜਾਣਾ।

[पाओं उखड़ जाना] मुहा० दौड़ जाना, हार जाना।

—پاؤں الٹا پڑنا—[ਪਾਉਂ ਉਲ-ਟਾ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਨਾ ਚਾਹੁਣਾ, ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਡਰਨਾ।

[पाओं उल-टा पड़-ना] मुहा० आगे बढ़ने को दिल न करना, आगे जाते हुए डरना।

—پاؤں باہر نکالنا—[ਪਾਉਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ; ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ; ਆਵਾਰਾ ਹੋਣਾ; ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ।

[**पाओं बाहर निकाल-ना**] मुहा॰ हैसियत से अधिक खर्च करना; गर्व करना; आवारा होना; घर से बाहर जाना ।

—پاؤں پھسلنا—[ਪਾਉਂ ਫਿਸਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਫਿਸਲਣਾ, ਪੈਰ ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ ।

[**पाओं फिसल-ना**] मुहा॰ पैर फिसलना, पाँव फिसल जाना ।

—پاؤں بڑھانا—[ਪਾਉਂ ਬੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿੱਖਾ ਤੁਰਨਾ, ਕਦਮ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ; ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਚਲਣਾ; ਅੱਗੇ ਚਲਣਾ ।

[**पाओं बढ़ाना**] मुहा॰ द्रुत गति से चलना, कदम तेज करना; जल्दी जल्दी चलना; आगे चलना ।

—پاؤں بھاری ہونا—[ਪਾਉਂ ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣਾ ।

पाओं भारी होना] मुहा॰ स्त्री का गर्भवती होना ।

—پاؤں بھر جانا—[ਪਾਉਂ ਭਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਸੌਂ ਜਾਣਾ ।

[**पाओं भर जाना**] मुहा॰ पैर सो जाना ।

—پاؤں پاؤں چلنا—[ਪਾਉਂ ਪਾਉਂ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਦਲ ਚਲਣਾ; ਬੱਚੇ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਤੁਰਨਾ ।

[**पाओं पाओं चल-ना**] मुहा॰ पैदल चलना; बच्चे का बिना आश्रय के चलना ।

—پاؤں پر پاؤں رکھنا—[ਪਾਉਂ ਪਰ ਪਾਉਂ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਾ, ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਤੁਰਨਾ ।

[**पाओं पर पाओं रख-ना**] मुहा॰ पैरवी करना, अनुसरण करना ।

—پاؤں پر سر رکھنا—[ਪਾਉਂ ਪਰ ਸਿਰ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਾ ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਪੈਰੀਂ ਢਹਿ ਪੈਣਾ ।

[**पाओं पर सिर रख-ना**] मुहा॰ पैरों में पड़ना; खुशामद करना, पाँव पर गिरना ।

—پاؤں پر سنیچر سوار ہونا—[ਪਾਉਂ ਪਰ ਸਨੀਚਰ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰੇ ਮਾਰੇ ਫਿਰਨਾ; ਪੈਰ ਵਿਚ ਚੱਕਰ ਹੋਣਾ ।

[**पाओं पर सनीचर सवार होना**] मुहा॰ मारे मारे फिरना; पैर में चक्कर होना ।

—پاؤں پر گرنا—[ਪਾਉਂ ਪਰ ਗਿਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਾ ।

[**पाओं पर गिर-ना**] मुहा॰ पैरों में पड़ना ।

—پاؤں پڑنا—[ਪਾਉਂ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਾ ।

[**पाओं पड़-ना**] मुहा॰ पैरों में पड़ना ।

—پاؤں پسارنا—[ਪਾਉਂ ਪਸਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਫੈਲਾਉਣਾ; ਅੜ ਬੈਠਣਾ, ਜ਼ਿਦ ਕਰਨਾ, ਅੜੀ ਕਰਨਾ ।

[**पाओं पसार-ना**] मुहा॰ पैर फैलाना; अड़ बैठना, जिद करना, हठ करना ।

—پاؤں پکڑنا—[ਪਾਉਂ ਪਕੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਫੜਨਾ, ਮਿੰਨਤ ਕਰਨਾ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ ।

[**पाओं पकड़-ना**] मुहा॰ पैर पकड़ना, मिन्नत करना, क्षमा याचना करना ।

—پاؤں پوجنا—[ਪਾਉਂ ਪੂਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਪੂਜਣਾ; ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ।

[**पाओं पूज-ना**] मुहा॰ पैर पूजना; बहुत इज्जत करना ।

—پاؤں پھٹنا—[ਪਾਉਂ ਫਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਤੇ ਬਿਆਈ ਫੁੱਟਣਾ ।

[**पाओं फट-ना**] मुहा॰ पैर पर बिवाई पड़ना ।

—پاؤں پھسلنا—[ਪਾਉਂ ਫਿਸਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਾਲਚ ਆਉਣਾ; ਅਜੇਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਨਾ; ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ।

[**पाओं फिसल-ना**] मुहा॰ लालच आना; अनुचित कार्य करने को मन करना; व्यभिचार की इच्छा करना ।

پاؤں پھنسنا—[ਪਾਉਂ ਫਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਪੈਰ ਫਸ ਜਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਮੁਆਮਲੇ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਣਾ ।

[**पाओं फँस-ना**] मुहा॰ किसी चीज में पैर फँस जाना; किसी मुआमले में फँस जाना ।

—پاؤں پھولنا—[ਪਾਉਂ ਫੁੱਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਫੁੱਲਣਾ; ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸੋਜ ਆ ਜਾਣਾ; ਥੱਕ ਜਾਣਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[**पाओं फूल-ना**] मुहा॰ पैर फूलना; पैरों में शोथ आ जाना; थक जाना; निर्बल हो जाना ।

—پاؤں پھونک پھونک کر رکھنا—[ਪਾਉਂ ਫੂੰਕ ਫੂੰਕ ਕਰ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਚ ਬਚ ਕੇ ਪੈਰ ਧਰਨਾ ।

[**पाओं फूंक फूंक कर रख-ना**] मुहा॰ बच बच कर पैर रखना ।

—پاؤں پھیرنے جانا—[ਪਾਉਂ ਫੇਰ-ਨੇ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਣਨੀ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਜਾਣਾ ।

[**पाओं फेर-ने जाना**] मुहा॰ प्रसव अथवा विवाह के बाद स्त्री का अपने पीहर कुछ दिन के लिये अतिथि के रूप में जाना ।

—پاؤں پھیلا کر سونا—[ਪਾਉਂ ਫੈਲਾ ਕਰ ਸੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਕੇ ਸੌਣਾ, ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋਣਾ, ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ।

[पाओं फैला कर सोना] मुहा॰ पैर पसार कर सोना, निश्चिंत होना, बे फ़िकरी का जीवन व्यतीत करना ।

—پاؤں پیٹ پیٹ کر مرنا—[ਪਾਉਂ ਪੀਟ ਪੀਟ ਕਰ ਮਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਡੀਆਂ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਮਰਨਾ, ਅਤੀ ਦੁੱਖ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਮਰਨਾ ।

[पाओं पीट पीट कर मर-ना] मुहा॰ एड़ियाँ रगड़ रगड़ कर मरना, अति दुःख और विपत्ति में मरना ।

—پاؤں پیٹنا—[ਪਾਉਂ ਪੀਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਜਾਨ ਨਿਕਲਣਾ ।

[पाओं पीट-ना] मुहा॰ बड़ी मुश्किल से जान निकलना ।

—پاؤں پیچھے ہٹنا—[ਪਾਉਂ ਪੀਛੇ ਹਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੱਜਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਲ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਪੈਣਾ ।

[पाओं पीछे हट-ना] मुहा॰ भागने की स्थिति होना, निरन्तर गति में अन्तर आना ।

—پاؤں تلے کی زمین سرک جانا یا نکل جانا—[ਪਾਉਂ ਤਲੇ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕ ਜਾਣਾ ਯਾ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ; ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਠਠੰਬਰ ਜਾਣਾ; ਬਹੁਤ ਡਰ ਜਾਣਾ ।

[पाओं तले की ज़मीन सरक जाना या निकल जाना] मुहा॰ पाँव के नीचे की मिट्टी निकल जाना; चकित रह जाना, स्तब्ध होना; बहुत डर जाना ।

—پاؤں تلے کی مٹی نکل جانا—[ਪਾਉਂ ਤਲੇ ਕੀ ਮਿੱਟੀ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ।

[पाओं तले की मिट्टी निकल जाना] मुहा॰ पाँव तले की ज़मीन सरक जाना ।

—پاؤں تلے ملنا—[ਪਾਉਂ ਤਲੇ ਮਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਚਲਣਾ, ਮਿਧਣਾ; ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨਾ ।

[पाओं तले मल-ना] मुहा॰ रौंदना, पाँव से मलना; बहुत नुक़सान करना ।

—پاؤں توڑ کر بیٹھنا—[ਪਾਉਂ ਤੋੜ ਕਰ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਣਾ, ਦੇਰੀ ਤਾਈਂ ਬਹਿਣਾ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕਰ ਥੱਕ ਜਾਣਾ, ਸੁਸਤ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ।

[पाओं तोड़ कर बैठ-ना] मुहा॰ निराश हो कर बैठना, हतोत्साह होना, यत्न कर कर के थक जाना, सुस्त हो जाना, यत्न करना छोड़ देना ।

—پاؤں توڑنا—[ਪਾਉਂ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ; ਬਹੁਤ ਨੱਠ ਭੱਜ ਕਰਨਾ, ਅਕਾਰਥ ਫੇਰੇ ਮਾਰਨਾ ।

[पाओं तोड़-ना] मुहा॰ व्यर्थ आना जाना; बहुत दौड़ धूप करना, व्यर्थ चक्कर काटना ।

—پاؤں تھر تھرانا—[ਪਾਉਂ ਥਰ-ਥਰਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਕੰਬਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਡਰਨਾ ।

[पाओं थर-थराना] मुहा॰ पाँव काँपना; किसी काम को करते हुए डरना ।

—پاؤں ٹکانا—[ਪਾਉਂ ਟਿਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠਹਿਰਨਾ, ਦਮ ਲੈਣਾ; ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ; ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ; ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ।

[पाओं टिकाना] मुहा॰ ठहरना, दम लेना; पैर जमाना; क़ब्ज़ा करना; ठिकाना बनाना ।

—پاؤں جمانا—[ਪਾਉਂ ਜਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ; ਦਖ਼ਲ ਦੇਣਾ; ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ; ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ; ਸਹਾਰਾ ਪਾਉਣਾ, ਸਹਾਰਾ ਭਾਲਣਾ ।

[पाओं जमाना] मुहा॰ क़ब्ज़ा करना, दख़ल देना; क़ायम होना; हिम्मत करना; सहारा प्राप्त करना ।

—پاؤں جھنانا—[ਪਾਉਂ ਝੰਨਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੈਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[पाओं झन्नाना] क्रि॰ समा॰ पैर सुन्न हो जाना ।

—پاؤں چاپی کرنا—[ਪਾਉਂ ਚੱਪੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਨਾ, ਮੁੱਠੀਆਂ ਭਰਨਾ ।

[पाओं चप्पी कर-ना] मुहा॰ टाँगें दबाना, मुट्ठियाँ भरना ।

—پاؤں چومنا—[ਪਾਉਂ ਚੂਮ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਚੁੰਮਣਾ, ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ।

[पाओं चूम-ना] मुहा॰ सम्मान करना, इज़्ज़त करना ।

—پاؤں چھلنی ہونا—[ਪਾਉਂ ਛਲ-ਨੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਛਾਲੇ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈ ਜਾਣਾ ।

[पाओं छल-नी होना] मुहा॰ पाँवों में काँटे आदि लगने से निशान पड़ जाना ।

—پاؤں چھوٹنا—[ਪਾਉਂ ਛੂਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਪੜੇ ਆਉਣੇ, ਮਾਹਵਾਰੀ ਆਉਣਾ; ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ, ਵਾਸਤਾ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ।

[पाओं छूट-ना] मुहा॰ मासिक धर्म आना; आज़ाद होना; वास्ता न रहना; पाबन्दी न रहना; आवारा होना ।

—پاؤں چھوڑنا—[ਪਾਉਂ ਛੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਹਵਾਰੀ ਵਗਾਉਣਾ ।

[पाओं छोड़-ना] मुहा॰ ऋतु का ख़ून बहाना ।

—پاؤں دابنا—[ਪਾਉਂ ਦਾਬ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਰਨ ਦਬਾਉਣਾ, ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਨਾ, ਪੈਰ ਘੁੱਟਣਾ ।

[पाओं दाब-ना] क्रि॰ समा॰ चरण दबाना, मुट्ठियाँ भरना, पैर दबाना ।

—پاؤں درمیان سے نکال لینا—[ਪਾਉਂ ਦਰ-ਮਿਯਾਨ ਸੇ ਨਿਕਾਲ ਲੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੰਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣਾ, ਵਾਸਤਾ ਨਾ ਰਖਣਾ ।

[पाओं कट-पियाल से निकाल लेना] मुहा० सम्बन्ध तोड़ लेना, वास्ता न रखना ।

—پاؤں دوڑی—[ਪਾਉਂ ਦੌੜੀ] ਇ. ਜਤਨ, ਕੋਸ਼ਸ਼, ਮਿਹਨਤ ।
[पाओं दौड़ी] स्त्री० यत्न, कोशिश, मेहनत ।

—پاؤں دھو دھو کر پینا—[ਪਾਉਂ ਧੋ ਧੋ ਕਰ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ।
[पाओं धो धो कर पीना] मुहा० बहुत सम्मान करना ।

—پاؤں کی بیڑی—[ਪਾਉਂ ਦੀ ਬੇੜੀ] ਇ. ਇਸਤਰੀ, ਜ਼ੋਰੂ, ਘਰਵਾਲੀ; ਬਾਲ ਬੱਚੇ; ਪ੍ਰੇਮ ।
[पाओं की बेड़ी] स्त्री० स्त्री, धर्म पत्नी, गृहिणी; बाल बच्चे; प्रेम ।

—پاؤں کی جوتی—[ਪਾਉਂ ਦੀ ਜੁੱਤੀ] ਇ. ਵਿ. ਇਸਤਰੀ, ਜ਼ੋਰੂ, ਘਰਵਾਲੀ; ਗ਼ੁਲਾਮ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ; ਨਾਲਾਇਕ; ਕਮੀਨਾ ।
[पाओं की जूती] स्त्री० वि० स्त्री, धर्म पत्नी, गृहिणी; गुलाम; खुशामदी; नालायक; कमीना ।

—پاؤں کی جوتی سر کو لگنا—[ਪਾਉਂ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਸਿਰ ਕੋ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਮੀਨੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ।
[पाओं की जूती सिर को लग-ना] मुहा० कमीने आदमी का सिर चढ़ जाना ।

—پاؤں گاڑنا—[ਪਾਉਂ ਗਾੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ।
[पाओं गाड़-ना] मुहा० पाँव जमाना ।

—پاؤں گور میں لٹکائے بیٹھنا—[ਪਾਉਂ ਗੋਰ ਮੇਂ ਲਟ-ਕਾਏ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਤ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣਾ ।
[पाओं गोर में लट-काए बैठ-ना] मुहा० मरणासन्न होना, मृत्यु के निकट होना ।

—پاؤں گھسنا—[ਪਾਉਂ ਘਿਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਘਸਾਉਣਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਵਾਜਾਈ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਥੱਕ ਜਾਣਾ ।
[पाओं घिस-ना] मुहा० पाँव घिसना, अधिक चलने फिरने के कारण थक जाना ।

—پاؤں لڑکھڑانا—[ਪਾਉਂ ਲੜਖੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰ ਥਿੜ-ਕਣਾ ।
[पाओं लड़खड़ाना] मुहा० पाँव थरकना ।

—پاؤں لگانا—[ਪਾਉਂ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠੋਕਰ ਮਾਰਨਾ; ਪੈਰ ਛੁਹਾਉਣਾ ।
[पाओं लगाना] मुहा० ठोकर मारना, पैर का स्पर्श कराना ।

—پاؤں مرید—[ਪਾਉਂ ਮੁਰੀਦ] ਪੁ. ਗ਼ੁਲਾਮ, ਦਾਸ ।
[पाओं मुरीद] पु० गुलाम, दास ।

—پاؤں میں بیڑی پڑنا—[ਪਾਉਂ ਮੇਂ ਬੇੜੀ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਆਹ ਹੋਣਾ, ਮੰਗਣੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[पाओं में बेड़ी पड़-ना] मुहा० विवाह होना, मंगनी हो जाना ।

—پاؤں میں سر دینا—[ਪਾਉਂ ਮੇਂ ਸਿਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖਣਾ, ਮਿੰਨਤ ਕਰਨਾ ।
[पाओं में सिर देना] मुहा० पाँव पर सिर रखना, मिन्नत करना ।

—پاؤں میں مہندی لگی ہونا—[ਪਾਉਂ ਮੇਂ ਮਹਿੰਦੀ ਲਗੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ।
[पाओं में महिन्दी लगी होना] मुहा० इनकार करना, बहाना बनाना ।

پاؤنا—[ਪਾਉਣਾ] ਪੁ. ਪਰਾਹੁਣਾ; ਜੁਆਈ ।
[पावना] पु० अतिथि; जामाता ।

پاؤنی—[ਪਾਉਣੀ] ਇ. ਪਾਂਧੀ; ਪਰਾਹੁਣਾ; ਜੁਆਈ ਦੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਾ ਗੀਤ ।
[पावनी] स्त्री० पथिक; अतिथि; जामाता की विदायगी का गीत ।

پائی—[ਪਾਈ] ਇ. ਆਨੇ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ; ਇਕ ਤੋਲ-ਮਾਪ ।
[पाई] स्त्री० एक आने का बारहवाँ हिस्सा; अनाज का एक माप ।

پائے—[ਪਾਏ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਰ ਚਰਨ ।
[पाए] फ़ा० पु० पैर, चरण ।

—پائے بند—[ਪਾਏ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : پابند
[पाए बंद] फ़ा० पु० देखो : پابند

—پائے تاب—[ਪਾਏ ਤਾਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : پاتاب
[पाए ताब:] फ़ा० पु० देखो : پاتاب

—پائے تخت—[ਪਾਏ ਤਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ, ਰਾਜ-ਨਗਰ ।
[पाए तख़-त] फ़ा० पु० राजधानी, राज नगर ।

—پائے تراب—[ਪਾਏ ਤੁਰਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਥਾਂ ਬਦਲੀ ।
[पाए तुराब] फ़ा० पु० स्थान परिवर्तन ।

—پائے جامہ—[ਪਾਏ ਜਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : پاجامہ
[पाए जाम:] फ़ा० पु० देखो : پاجامہ

—پائدار—[ਪਾਏਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੱਕਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ; ਸਥਿਰ, ਸਥਾਈ ।
[पाएदार] फ़ा० वि० पक्का, दृढ़, स्थिर, स्थायी ।

—پائے رفتن نہ جائے ماندن—[ਪਾਏ ਰਫ਼-ਤਨ ਨ: ਜਾਏ ਮਾਨ-ਦਨ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਠਹਿਰਨ ਦੀ, ਮਜਬੂਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ।
[पाए रफ़-तन न: जाए मान-दन] फ़ा० लोको० न जाने की ताक़त और न ठहरने की ताक़त, मजबूरी की हालत ।

—پائے زیب—[ਪਾਏ ਜ਼ੇਬ] ਇ. ਦੇਖੋ : پازیب
[पाए ज़ेब] स्त्री॰ देखो : پازیب

—پائے کشت—[ਪਾਏ ਕਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੇਖੋ : پامی کشت
[पाए काश-त] फ़ा॰ पु॰ देखो : پامی کشت

—پائے گاہ—[ਪਾਏ ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਦਵੀ; ਤਬੇਲਾ; ਕਚਹਿਰੀ।
[पाएगाह] .फ़ा॰ स्त्री॰ पदवी; तबेला; कचहरी।

—پائے گدا لنگ نیست ملک خدا تنگ نیست—
[ਪਾਏ ਗਦਾ ਲੰਗ ਨੇਸ-ਤ ਮੁਲ-ਕੇ ਖ਼ੁਦਾ ਤੰਗ ਨੇਸ-ਤ]
ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਹੱਥ ਵਿਚ ਭਿਖਿਆ ਕਾਸਾ ਤੇ ਪੇਟ ਦਾ ਕੀ ਸਾਂਸਾ ? ਹੱਥ ਠੂਠਾ ਦੇਸ ਸੌਖਲਾ।
[पाए गदा लंग नेस-त मुल-के ख़ुदा तंग नेस-त] .फ़ा॰ लोको॰ माँगने वाले को आजीविका की चिंता कैसी ? माँगने वाले के लिए सारी दुनिया पड़ी है।

پائے مال—[ਪਾਏ ਮਾਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ : پامال
[पाएमाल] फ़ा॰ वि॰ देखो : پامال

—پائے مالی—[ਪਾਏ ਮਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ : پامالی
[पाएमाली] फ़ा॰ स्त्री॰ देखो : پامالی

—پائے موز—[ਪਾਏ ਮੋਜ਼] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੇਖੋ : پاموز
[पाए मोज़] फ़ा॰ पु॰ देखो : پاموز

پائیں باغ—[ਪਾਈਂ ਬਾਗ਼] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਲੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਾਲਾ ਬਾਗ਼, ਮਕਾਨ ਵਿਚਲਾ ਬਾਗ਼, ਕੋਠੀ ਅੰਦਰ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਗ਼।
[पाईं बाग़] .फ़ा॰ पु॰ किले के नीचे का बाग़, मकान के भीतर वाला बाग़, कोठी में लगाया हुआ बाग़।

پائینت—[ਪਾਇੰਤ] ਇ. ਪੈਂਦ, ਪੁਆਂਦ।
[पाइंत] स्त्री॰ पायँता, पैंताना।

پائینتی—[ਪਾਇੰਤੀ] ਇ. ਪੈਂਦ।
[पाइंती] स्त्री॰ पायँता।

پائینچہ—[ਪਾਇੰਚ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਜਾਮੇ ਆਦਿ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਟੰਗ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੌਂਚਾ।
[पाइंच:] .फ़ा॰ पु॰ पाजामे का वह एक भाग जिस में एक टाँग रहती है, पायँचा।

—پائینچہ بھاری کرنا—[ਪਾਇੰਚ: ਭਾਰੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲਣਾ।
[पाइंच: भारी कर-ना] मुहा॰ घर से बाहिर न निकलना।

پایاب—[ਪਾਯਾਬ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਟ ਡੂੰਘਾ ਪਾਣੀ।
[पायाब] .फ़ा॰ पु॰ कम गहरा पानी।

پایاں—[ਪਾਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਖੀਰ, ਅੰਤ।
[पायाँ] .फ़ा॰ पु॰ आख़ीर, अन्त।

—پایاں کار—[ਪਾਯਾਂ ਕਾਰ] .ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਖੀਰ ਕਾਰ, ਅੰਤ, ਅੰਤ ਵਿਚ।
[पायाँ कार] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ आख़िर कार, अन्ततः, अंत में।

پایک—[ਪਾਯਕ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਏਲਚੀ, ਹਰਕਾਰਾ।
[पायक] फ़ा॰ पु॰ दूत, हरकारा।

پایل—[ਪਾਯਿਲ ਪਾਯਲ] ਇ. ਪੁ. ਪਜ਼ੇਬ; ਉਹ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਦੇ ਜੰਮਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣ; ਤੇਜ਼ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਹਥਣੀ ਜਾਂ ਹਾਥੀ।
[पायिल पायल] स्त्री॰ पु॰ पाज़ेब नाम का पैर का गहना; वह बच्चा जिस के जन्म के समय पहले पैर बाहिर निकले हों; बहुत तेज़ चलने वाली हथनी या हाथी।

پایہ—[ਪਾਯ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੌੜੀ; ਦਰਜਾ, ਪਦਵੀ; ਚੌਪਾਏ ਦਾ ਪੈਰ।
[पाय:] फ़ा॰ पु॰ सीढ़ी; दरजा, पद; चौपाए का पाँव।

—پایہ تخت—[ਪਾਯ: ਤਖ਼-ਤ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ।
[पाय: तख़-त] फ़ा॰ पु॰ राजधानी।

—پایہ ثبوت کو پہنچنا—[ਪਾਯਏ ਸਬੂਤ ਕੋ ਪਹੁੰਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ, ਸਿੱਧ ਹੋਣਾ।
[पायए सबूत को पहुँच-ना] मुहा॰ साबित होना, सिद्ध होना।

پبلشر—[ਪਬ-ਲਿਸ਼ਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. (Publisher) ਪਰਕਾਸ਼ਕ।
[पब-लिशर] अंग॰ पु॰ (Publisher) प्रकाशक।

پبلک—[ਪਬ-ਲਿਕ] ਅੰਗ. ਪੁ. (Public) ਜਨਤਾ, ਆਮ ਲੋਕ।
[पब-लिक] अंग॰ पु॰ (Public) जनता, जन-साधारण।

پپڑا—[ਪਪ-ੜਾ] ਪੁ. ਉੱਪਰਲਾ ਛਿਲਕਾ, ਛਿੱਲ, ਪਿਪੜੀ।
[पप-ड़ा] पु॰ ऊपर का छिलका, खुरण्ड, पपड़ी।

پپڑا جانا—[ਪਪ-ੜਾ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉਪਰੋਂ ਸੁੱਕ ਜਾਣਾ, ਖਰੀਂਢ ਬਣ ਜਾਣਾ।
[पप-ड़ा जाना] क्रि॰ अक॰ ऊपर से सूख जाना, खुरण्ड बन जाना।

پپڑی—[ਪਪ-ੜੀ] ਇ. ਪਿਪੜੀ, ਖਰੀਂਢ।
[पप-ड़ी] स्त्री॰ ऊपर का छिलका, खुरण्ड।

پپڑیا کتھا—[ਪਪੜਿਆ ਕੱਥਾ] ਪੁ. ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਹਲਕਾ ਕੱਥਾ।
[पपड़िया कत्था] पु॰ सफ़ेद तथा हल्का कत्था।

پپڑیلا—[ਪਪ-ੜੇਲਾ] ਪੁ. ਪਿਪੜੀ ਵਾਲਾ।
[पप-ड़ेला] पु॰ पपड़ी वाला।

پپلی—[ਪਿਪ-ਲੀ] ਇ. ਮਘ।

[पिप-ली] स्त्री॰ मघ, पिप्पली ।

پپلی—[ਪਪ-ਲੀ] ਵਿ. ਪਲਕ ।

[पप-नी] स्त्री॰ पलक ।

پپیٹا—[ਪਪੋਟਾ] ਪੁ. ਪਲਕ, ਉਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਖ ਦਾ ਡੇਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

[पपोटा] पु॰ आँख के ऊपर की खाल, दृगंचल ।

پپیٹن—[ਪਪੋਟਨ] ਇ. ਇਕ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[पपोटन] स्त्री॰ एक पौधा जिस के पत्ते औषधि के रूप में प्रयुक्त होते हैं ।

پپولنا—[ਪਪੋਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜੁਗਾਲਣਾ, ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਫਿਰਾਉਂਦਾ, ਬਿਨਾਂ ਦੰਦ ਲਾਏ ਰਸ ਚੂਸਣਾ ।

[पपोल-ना] क्रि॰ सक॰ जुगालना, किसी चीज़ को मुँह में फिराना, बिना दान्तों के रस चूसना ।

پپیہا—[ਪਪੀਹਾ] ਪੁ. ਬੰਬੀਹਾ; ਅੰਬ ਦੀ ਪੀਪਣੀ; ਇਕ ਬਿਛ ਦਾ ਫਲ; ਬਰੀਕ ਤੇਜ਼ ਆਵਾਜ਼ ।

[पपैया] पु॰ पपीहा; आम की गुठली की बनाई हुई सीटी सी; एक वृक्ष का फल; बारीक तेज़ आवाज़ ।

پپیانا—[ਪਿਪ-ਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੀਪਦਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਫੋੜੇ ਫਿਨਸੀ ਆਦਿ ਦਾ ਭਰ ਜਾਣਾ ।

[पिप-याना] क्रि॰ अक॰ पीपदार हो जाना; फोड़े फिन्सी आदि का भर जाना ।

پپیہا—[ਪਪੀਹਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪੰਛੀ ਜੋ 'ਪੀ ਪੀ' ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੰਗ, ਚਾਤ੍ਰਿਕ, ਬੰਬੀਹਾ ।

[पपीहा] पु॰ 'पी पी' की आवाज़ में बोलने वाला एक पक्षी, सारंग, चातक ।

1 پت—[ਪਤ] ਇ. ਇੱਜ਼ਤ, ਲਾਜ ।

[पत] स्त्री॰ इज़्ज़त, प्रतिष्ठा ।

2 پت—[ਪਤ] ਇ. 'ਪੱਤਾ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਿਵੇਂ 'ਪਤਝੜ' ਵਿਚ ।

[पत] स्त्री॰ 'पत्ता' का संक्षेप जैसे 'पतझड़' में ।

3 پت—[ਪਤ] ਇ. ਚਾਸ਼ਨੀ, ਕਵਾਮ, ਗਾੜ੍ਹੀ ।

[पत] स्त्री॰ चाशनी, शीरा, क़िवाम ।

پت جھڑ—[ਪਤਝੜ] ਇ. ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਝੜਨ ਦੀ ਰੁੱਤ ਜਿਵੇਂ ।

[पतझड़] स्त्री॰ वह मौसम जिस में वृक्षों के पत्ते झड़ते हैं, शिशिर ।

پت—[ਪਿਤ] ਸੰ. ਇ. ਪਿੱਤ, ਸਫ਼ਰਾ, ਗਰਮੀ, ਪਿੱਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪੀਲਾ ਕੌੜਾ ਪਾਣੀ ।

[पित] सं॰ स्त्री॰ पित्त, सफ़्रा, गरमी, पित्ते के अन्दर का पीला कड़ुआ जल ।

پتا—[ਪਿਤਾ] ਪੁ. ਪਿਉ, ਬਾਪ ।

[पिता] पु॰ जनक, बाप ।

پتا—[ਪੱਤਾ] ਪੁ. ਪੱਤਰ; ਪੰਨਾ, ਵਰਕਾ; ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਮੋਟਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜੋ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[पत्ता] पु॰ पात; पन्ना, वरक़; मोटे काग़ज़ का चौकोर टुकड़ा जो ताश खेलने के काम आता है; कान का एक गहना जो बालियों में लटकाया जाता है ।

—پتا توڑ کر بھاگنا—[ਪੱਤਾ ਤੋੜ ਕਰ ਭਾਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਭੱਜਣਾ ।

[पत्ता तोड़ कर भाग-ना] मुहा॰ बहुत तेज़ दौड़ना ।

—پتا کھڑکا بندہ سرکا—[ਪੱਤਾ ਖੜ-ਕਾ ਬੰਦਾ: ਸਰ-ਕਾ] ਅਖੌ. ਬਹੁਤ ਪੱਤੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਸਹਿਮੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[पत्ता खड़-का बंदा: सर-का] लोको॰ बहुत भूले व्यक्ति के लिए प्रयुक्त होता है ।

—پتا کھڑکنا—[ਪੱਤਾ ਖੜਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੱਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਣਾ; ਡਰ ਹੋਣਾ ।

[पत्ता खड़क-ना] क्रि॰ अक॰ पत्ते की आवाज़ होना; डर होना ।

—پتا لگنا—[ਪੱਤਾ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਲਗਣਾ ।

[पत्ता लग-ना] मुहा॰ फलों में दाग़ लगना ।

—پتا نہ ہلنا—[ਪੱਤਾ ਨਾ ਹਿਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਵਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ।

[पत्ता न हिल-ना] मुहा॰ हवा बिलकुल बन्द होना ।

—پتا ہو جانا—[ਪੱਤਾ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਤਰਾ ਵਾਚ ਜਾਣਾ ।

[पत्ता हो जाना] मुहा॰ भाग जाना ।

پتا—[ਪਤਾ] ਪੁ. ਨਿਸ਼ਾਨ, ਖੋਜ; ਟਿਕਾਣਾ; ਹੁਲੀਆ; ਸਿਰਨਾਵਾਂ ।

[पता] पु॰ निशान, खोज, ठिकाना; हुलिया; पतावता ।

—پتا لگانا—[ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੁਰਾ ਲੱਭਣਾ, ਖੋਜ ਕੱਢਣਾ, ਭਾਲਣਾ ।

[पता लगाना] मुहा॰ ढूँढना, खोज निकालना, तलाश करना ।

پتا—[ਪਿੱਤਾ] ਪੁ. ਜਿਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਉਹ ਪੋਟਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿੱਤ ਅਥਵਾ ਸਫ਼ਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਹੌਸਲਾ, ਦਿਲ ਗੁਰਦਾ; ਗੁੱਸਾ, ਤੇਜ਼ੀ, ਜੋਸ਼, ਗਰਮੀ; ਜੋਬਨ, ਹਵਸ; ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ।

[पित्ता] पु॰ जिगर के भीतर वह थैली जिस में पित्त या सफ़्रा रहता है; हिम्मत, साहस; ग़ुस्सा, तेज़ी, जोश, गरमी; यौवन, हवस; कामवासना ।

—پتا مارنا—[ਪਿੱਤਾ ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਰੋਕਣਾ; ਦਿਲ ਤੇ ਪੱਥਰ ਰਖਣਾ; ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ; ਦਿਲ ਲਾ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ।

[पित्ता मार-ना] मुहा० गुस्सा रोकना; मन पर काबू पाना; हिम्मत करना; मन लगाकर परिश्रम करना ।

—پتّا مرنا—[ਪਿੱਤਾ ਮਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਮੱਠਾ ਹੋਣਾ, ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਜੋਸ਼ ਠੰਢਾ ਹੋਣਾ ।

[पित्ता मर-ना] मुहा० गुस्सा ठंडा होना; हिम्मत न रहना; जोश ठंडा होना ।

پتال—[ਪਤਾਲ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : پاتال

[पताल] पु० देखो : پاتال

—پتال جنتر—[ਪਤਾਲ ਜੰਤਰ] ਸੰ. ਪੁ. ਅੱਗ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਜੰਤਰ ।

[पताल जंतर] सं० पु० आग पर रख कर किसी वस्तु का तेल निकालने का यंत्र ।

پتاور—[ਪਤਾਵਰ] ਪੁ. ਛੱਪਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਫੂਸ ।

[पतावर] पु० छप्पर बाँधने का फूस ।

پتائی—[ਪੁਤਾਈ] ਇ. ਪਲਸਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਜੂਰੀ, ਪੋਤਣ ਦੀ ਮਜੂਰੀ ।

[पुताई] स्त्री० पलस्तर करने की मजदूरी, पोतने का काम करने की उजरत ।

پتر—[ਪੁੱਤਰ] ਸੰ. ਪੁ. ਬੇਟਾ, ਪੁੱਤ ।

[पुत्तर] सं० पु० बेटा, पुत्र ।

پتر—[ਪੱਤਰ] ਪੁ. ਵਰਕਾ; ਪੱਤਾ; ਚਿੱਠੀ ।

[पत्तर] पु० वरका; पत्ता; चिट्ठी ।

پترا—[ਪੱਤਰਾ] ਸੰ. ਪੁ. ਜੰਤਰੀ; ਵਰਕਾ, ਪੰਨਾ; ਧਾਤ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ।

[पत्तरा] सं० पु० जन्तरी; वरका, पन्ना; धातु का टुकड़ा ।

پتری—[ਪੁੱਤਰੀ] ਇ. ਲੜਕੀ, ਬੇਟੀ, ਧੀ ।

[पुत्तरी] स्त्री० लड़की, बेटी, पुत्री ।

پتری—[ਪੱਤਰੀ] ਇ. ਚਿੱਠੀ; ਜਨਮ-ਪਤਰੀ, ਕੁੰਡਲੀ; ਧਾਤ ਦੀ ਚਾਦਰ ਦੀ ਕਾਤਰ, ਪੱਤੀ; ਜੰਤਰੀ ।

[पत्तरी] स्त्री० चिट्ठी; जन्म पत्री, कुण्डली; धातु की चादर की पत्ती; जन्तरी ।

پتریا—[ਪਤਰਿਆ, ਪਤੁਰਿਆ] ਇ. ਰੰਡੀ, ਕੰਜਰੀ, ਵੇਸਵਾ ।

[पतरिया, पतुरिया] स्त्री० रंडी, कंजरी, वेश्या ।

پترے کھولنا—[ਪਤਰੇ ਖੋਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣਾ, ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ।

[पत्तरे खोल-ना] मुहा० भेद खोलना, भांडा फोड़ना ।

پتل—[ਪੱਤਲ] ਇ. ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਥਾਲੀ, ਪੱਤਰਾਵਲ ।

[पत्तल] स्त्री० पत्तों को जोड़ कर बनाई थाली जिस पर रख कर खाना खाते हैं ।

پتلا—[ਪਤ-ਲਾ] ਵਿ. ਬਰੀਕ, ਮਹੀਨ; ਹਲਕਾ; ਦੁਬਲਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ; ਨਰਮ, ਮੁਲਾਇਮ; ਨਾਜ਼ਕ ।

[पत-ला] वि० बारीक, महीन; हलका; दुबला, कमज़ोर; कोमल, मुलायम; नाज़ुक ।

—پتلا حال کرنا—[ਪਤ-ਲਾ ਹਾਲ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ; ਬੇਹਾਲ ਕਰਨਾ, ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਮਾਰਨਾ ।

[पत-ला हाल कर-ना] मुहा० तंग करना, दुःख देना; बेहाल करना, तबाह करना; बहुत मारना ।

—پتلا حال ہونا—[ਪਤ-ਲਾ ਹਾਲ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਣਾ; ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ; ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣਾ; ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ, ਦੁਬਲਾ ਪਤਲਾ ਹੋਣਾ; ਕੰਗਾਲ ਹੋਣਾ; ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋਣਾ ।

[पत-ला हाल होना] मुहा० बुरा हाल होना; मरणासन्न होना; बहुत बीमार होना; बहुत कमज़ोर होना, दुबला पतला होना; गरीब होना; अपमानित होना ।

پتلا—[ਪੁਤ-ਲਾ] ਪੁ. ਮੂਰਤ, ਮੂਰਤੀ; ਸਰੀਰ ਦਾ ਢਾਂਚਾ; ਮੁੰਨਾ ।

[पुत-ला] पु० चित्र, मूर्ति; शरीर का ढाँचा; गुड्डा ।

پتلانا—[ਪਿਤ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕਸਿਆਉਣਾ, ਕਸ ਉੱਤਰਨਾ ।

[पित-लाना] क्रि० अक० कसैला हो जाना, भोजन में धातु का विषैला प्रभाव होना ।

پتلون—[ਪਤ-ਲੂਨ] ਅੰਗ. ਇ. ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਢੰਗ ਦਾ ਪਜਾਮਾ ।

[पत-लून] अंग० स्त्री० अंगरेज़ी ढंग का पाजामा ।

پتلی—[ਪੁਤ-ਲੀ] ਇ. ਗੁੱਡੀ, ਕਾਠ ਦੀ ਮੂਰਤੀ, ਮੂਰਤ; ਤਾਰ ਜਾਂ ਡੋਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕਾਠ ਦੀ ਗੁੱਡੀ; ਕਾਕੀ, ਅੱਖ ਦੀ ਧੀਰੀ; ਘੋੜੇ ਦੇ ਤਲੇ ਦਾ ਉਭਾਰ; ਮਸ਼ੀਨ, ਕਲ; ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ।

[पुत-ली] स्त्री० गुड़िया, काठ की मूर्ति, तस्वीर; तार अथवा डोर के सहारे नाचने वाली काठ की गुड़िया; कनीनिका, आँख के अंदर का काला दाग; घोड़े के तले का उभार; मशीन, कल; सुन्दर स्त्री ।

—پتلیاں پھر جانا—[ਪੁਤ-ਲਿਆਂ ਫਿਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਫਿਰ ਜਾਣਾ, ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਪਹੁੰਚਣਾ ।

[पुत-लियां फिर जाना] मुहा० आँखें फिर जाना, मृत्यु का समय आ जाना ।

—پتلیاں نچانا—[ਪੁਤ-ਲਿਆਂ ਨਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੁਤਲੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਕਰਨਾ; ਅੱਖਾਂ ਮਟਕਾਉਣਾ ।

[पुत-लियां नचाना] क्रि० समा० पुतलियों का खेल करना; आँखें मटकाना ।

—پتلیوں کا تماشا—[ਪੁਤ-ਲਿਆਂ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ] ਪੁ. ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ।

[पुत-लियों का तमाशा] पु० गुड़ियों का खेल ।

پتمبر—[ਪਿਤੰਬਰ] ਪੁ. ਪੀਲਾ ਕਪੜਾ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਧੋਤੀ ।

[पितम्बर] पु० पीला कपड़ा, रेशमी धोती।

¹پتنا—[ਪਤ-ਣਾ] ਪੁ. ਭਗ ਦਾ ਮੂੰਹ, ਜਨਾਨੀ ਦੁਆਰ।
[पत-ना] पु० भग का मुख, योनिद्वार।

پتنا—[ਪੁਤ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਫ਼ੈਦੀ ਫਿਰਨਾ।
[पुत-ना] क्रि० अक० सफ़ेदी होना।

¹پتنگ—[ਪਤੰਗ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਪਤੰਗੀ, ਗੁੱਡੀ, ਕਨਕੌਆ।
[पतंग] पु० बड़ी पतंगी, गुड्डी, कनकौआ।

²پتنگ—[ਪਤੰਗ] ਪੁ. ਪਤੰਗਾ, ਪਰਵਾਨਾ, ਭਮੱਕੜ, ਭੰਬਟ।
[पतंग] पु० पतंगा, परवाना, शलभ, फतिंगा।

—پتنگ چھوری—[ਪਤੰਗ ਛੂਰੀ] ਵਿ. ਲਾਈ ਲੁਤਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ।
[पतंग छुरी] स्त्री० झगड़ा करा देने वाली स्त्री।

—پتنگ دا دینا—[ਪਤੰਗ ਦਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਗੁੱਡੀ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਲਾਹ ਦੇਣਾ।
[पतंग दा देना] मुहा० चढ़ी हुई गुड्डी को नीचे गिरा देना।

—پتنگ کٹ جانا—[ਪਤੰਗ ਕਟ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਡੀ ਕਟੀ ਜਾਣਾ; ਪੱਤਾ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ; ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ।
[पतंग कट जाना] मुहा० गुड्डी कट जाना; पत्ता कट जाना; निकाल दिया जाना।

پتنگا—[ਪਤੰਗਾ] ਪੁ. ਭੰਬਟ; ਚੰਗਿਆੜੀ।
[पतंगा] पु० शलभ; अंगार, चिनगारी।

—پتنگے لگنا—[ਪਤੰਗੇ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਿਰਚਾਂ ਲੱਗਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ।
[पतंगे लग-ना] मुहा० मिर्चें लगना; क्रुद्ध होना, बहुत नाराज़ होना।

پتوار—[ਪਤ-ਵਾਰ] ਇ. ਬੇੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਲ ਦਾ ਤਿੰਨ ਨੁੱਕਰਾ ਅੰਗ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਘੁਮਾਈਦਾ ਹੈ।
[पत-वार] स्त्री० नाव का वह पिछला तिकोना अंग या उपकरण जिससे वह इधर उधर घुमाई जाती है।

پتواس—[ਪਤ-ਵਾਸ] ਇ. ਘੋਂਸਲਾ, ਪੰਛੀ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ।
[पत-वास] स्त्री० अड्डा, पक्षियों के बैठने की जगह।

پتوں والی—[ਪਤੌਂ ਵਾਲੀ] ਇ. ਮੂਲੀ।
[पत्तों वाली] स्त्री० मूली।

¹پتوہ—[ਪਤੋਹ] ਇ. ਬਹੂ, ਨੂੰਹ।
[पतोह] स्त्री० पुत्रवधू, बहू।

پتھر—[ਪੱਥਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਵੱਟਾ; ਚੱਕੀ; ਭਾਰੀ; ਮੁਸ਼ਕਲ; ਬੇਰਹਿਮ; ਦੇਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ।
[पत्थर] पु० वि० ..., शिला, खरल; चक्की; भारी; मुश्किल; निर्दयी; देर से हज़म होने वाला।

—پتھر برسنا—[ਪੱਥਰ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਥਰ ਪੈਣਾ; ਗੜੇ ਪੈਣਾ।
[पत्थर बरस-ना] मुहा० पत्थर पड़ना; ओले पड़ना।

—پتھر بن جانا—[ਪੱਥਰ ਬਣ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਗੂੰਗਾ ਬਣ ਜਾਣਾ; ਕਠੋਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬੇਰਹਿਮ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ।
[पत्थर बन जाना] मुहा० चुप हो जाना; मूक हो जाना; कठोर चित्त हो जाना, निर्दयी हो जाना; भारी होना।

—پتھر پانی ہونا—[ਪੱਥਰ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆਉਣਾ।
[पत्थर पानी होना] मुहा० अत्याचारी को दया आना।

—پتھر پڑنا—[ਪੱਥਰ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਥਰ ਵਰ੍ਹਨਾ; ਗੜੇ ਪੈਣਾ; ਤਬਾਹੀ ਹੋਣਾ; ਕਾਲ ਪੈਣਾ।
[पत्थर पड़-ना] मुहा० पत्थर बरसना; ओले पड़ना; तबाही होना; अकाल पड़ना।

—پتھر پسیجنا—[ਪੱਥਰ ਪਸੀਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਾਲਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆਉਣਾ।
[पत्थर पसीज-ना] मुहा० निर्दयी व्यक्ति को दया आना।

—پتھر پھوڑ—[ਪੱਥਰ ਫੋੜ] ਪੁ. ਪੱਥਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ, ਰੋੜੀ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲਾ।
[पत्थर फोड़] पु० पत्थर तोड़ने वाला, कंकड़ कूटने वाला।

—پتھر تلے سے ہاتھ نکلنا—[ਪੱਥਰ ਤਲੇ ਸੇ ਹਾਥ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ, ਬਿਪਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁੱਟਣਾ।
[पत्थर तले से हाथ निकल-ना] मुहा० छुटकारा पाना, विपत्ति से छूटना।

—پتھر چٹا—[ਪੱਥਰ ਚੱਟਾ] ਪੁ. ਮੱਖੀਚੂਸ; ਕੰਜੂਸ; ਸੱਪ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ; ਮੱਛੀ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ; ਘਾਹ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ।
[पत्थर चट्टा] पु० मक्खीचूस; कृपण व्यक्ति; एक प्रकार का सांप; एक प्रकार की मछली; एक प्रकार की घास।

—پتھر چٹانا—[ਪੱਥਰ ਚਟਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਥਰ ਉੱਤੇ ਰਗੜਨਾ; ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ।
[पत्थर चटाना] मुहा० पत्थर पर रगड़ना; तेज़ करना।

—پتھر چلنا—[ਪੱਥਰ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਣਾ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨਾ।
[पत्थर चल-ना] मुहा० पत्थरों की वर्षा होना, एक दूसरे को पत्थर मारना।

—پتھر چھاتی پر دھرنا—[ਪੱਥਰ ਛਾਤੀ ਪਰ ਧਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਬਰ ਕਰਨਾ, ਧੀਰਜ ਧਰਨਾ।

[पत्थर छाती पर धर-ना] मुहा० सबर करना, सहन करना ।

—پتھر ٹھونا—[ਪੱਥਰ ਢੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਔਖਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ; ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[पत्थर ढोना] मुहा० सख्त काम करना; व्यर्थ कार्य करना ।

—پتھر سا پھینک مارنا—[ਪੱਥਰ ਸਾ ਫੈਂਕ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਕੂਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ, ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ।

[पत्थर सा फेंक मार-ना] मुहा० रूखा उत्तर देना, गुस्ताख़ी से पेश आना ।

—پتھر سے سر پھوڑنا—[ਪੱਥਰ ਸੇ ਸਿਰ ਫੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਮਤਲਬ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[पत्थर से सिर फोड़-ना] मुहा० व्यर्थ प्रयत्न करना ।

—پتھر سے سر مارنا—[ਪੱਥਰ ਸੇ ਸਿਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਮਤਲਬ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[पत्थर से सिर मार-ना] मुहा० व्यर्थ प्रयत्न करना ।

—پتھر کا چھاپا—[ਪੱਥਰ ਕਾ ਛਾਪਾ] ਪੁ. ਪੱਥਰ ਉੱਤੇ ਹਰਫ਼ ਜਮਾ ਕੇ ਛਾਪਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਲਿਥੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ।

[पत्थर का छापा] पु० पत्थर पर अक्षर जमा कर छापने का काम, लिथोग्राफ़ी ।

—پتھر کا جگر—[ਪੱਥਰ ਕਾ ਜਿਗਰ] ਪੁ. ਸਖ਼ਤ ਕਲੇਜਾ; ਬੇਰਹਿਮ ਆਦਮੀ ।

[पत्थर का जिगर] पु० कठोर हृदय; निर्दयी व्यक्ति ।

—پتھر کا دل—[ਪੱਥਰ ਕਾ ਦਿਲ] ਪੁ. ਕਠੋਰ ਦਿਲ, ਸਖ਼ਤ ਦਿਲ; ਬੇਰਹਿਮ ਆਦਮੀ ।

[पत्थर का दिल] पु० कठोर चित्त, कठोर हृदय; निर्दयी व्यक्ति ।

—پتھر کلا—[ਪੱਥਰ ਕਲਾ] ਪੁ. ਤੋੜੇਦਾਰ ਬੰਦੂਕ ।

[पत्थर कला] पु० तोड़ेदार बन्दूक ।

—پتھر کو جونک لگانا—[ਪੱਥਰ ਕੋ ਜੋਂਕ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਕਰਨਾ; ਕੰਜੂਸ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸਾ ਲੈਣਾ; ਨਿਰਦਈ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੋਹਤ ਕਰਨਾ ।

[पत्थर को जोंक लगाना] मुहा० असम्भव कार्य करना; कृपण से पैसा लेना; निर्दयी व्यक्ति को मोहित करना ।

—پتھر کی لکیر—[ਪੱਥਰ ਕੀ ਲਕੀਰ] ਇ. ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ।

[पत्थर की लकीर] स्त्री० न भूलने वाली बात ।

—پتھر لڑھکانا—[ਪੱਥਰ ਲੁੜ੍ਹਕਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਥਰ ਰੋੜ੍ਹਨਾ; ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ।

[पत्थर लुढ़काना] मुहा० पत्थर गिराना; किसी के नाश अथवा अन्त का सामान पैदा करने की इच्छा करना ।

—پتھر مارنا—[ਪੱਥਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੰਗਸਾਰ ਕਰਨਾ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਲੱਕ ਤੀਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਗੱਡ ਕੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[पत्थर मार-ना] मुहा० पथराव करके मार देना, यह एक प्रकार का दण्ड है जिसमें दोषी को कमर तक ज़मीन में गाड़कर पत्थर मार मार कर मार दिया जाता है ।

—پتھر نچوڑنا—[ਪੱਥਰ ਨਚੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[पत्थर नचोड़-ना] मुहा० असम्भव कार्य करना, अनहोनी बात करना ।

—پتھر ہونا—[ਪੱਥਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਖ਼ਤ ਹੋਣਾ; ਭਾਰਾ ਹੋਣਾ; ਜੰਮ ਜਾਣਾ; ਚਲ ਫਿਰ ਨਾ ਸਕਣਾ; ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣਾ; ਨਿਕੰਮਾ ਹੋਣਾ; ਬੁੱਤ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਚੁੱਪ ਹੋਣਾ ।

[पत्थर होना] मुहा० कठोर होना; भारी होना; जम जाना; चल फिर न सकना; अन्धा होना; निकम्मा होना; बुत हो जाना; ख़ामोश होना ।

—پتھرا جانا—[ਪਥਰਾ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੱਥਰ ਵਰਗਾ ਬਣ ਜਾਣਾ; (ਅੱਖਾਂ ਦੀ) ਜੋਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿਣਾ ।

[पथरा जाना] क्रि० अक० पत्थर जैसा बन जाना; (आँखों की) ज्योति जाती रहना ।

پتھرانا—[ਪਥਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੱਥਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ।

[पथराना] क्रि० अक० पत्थर बन जाना ।

پتھرا دینا—[ਪਥਰਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਥਰ ਵਰਗਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ।

[पथरा देना] मुहा० पत्थर जैसा बना देना ।

پتھراؤ—[ਪਥਰਾਉ] ਪੁ. ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ, ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ, ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ।

[पथराओ] पु० पत्थरों की वर्षा, पत्थरों की मार, पथराव ।

پتھروٹا—[ਪਥਰੌਟਾ] ਪੁ. ਪੱਥਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਵੱਟਾ; ਕੂੰਡੀ; ਸਿਲ ।

[पथरौटा] पु० पत्थर का टुकड़ा, बट्टा; कूँडी; शिलाखण्ड ।

پتھری—[ਪਥਰੀ, ਪੱਥਰੀ] ਇ. ਰੋੜੀ; ਗੁਰਦੇ ਜਾਂ ਮਸਾਨੇ ਦਾ ਪੱਥਰ; ਬਜਰੀ; ਉਸਤਰਾ ਆਦਿ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਰੋੜੀ ।

[पथरी, पत्थरी] स्त्री० छोटा पत्थर; गुर्दे अथवा मूत्राशय का पत्थर; बजरी; उस्तरे की धार तेज़ करने का पत्थर ।

پتھریلا—[ਪਥਰੀਲਾ] ਵਿ. ਪੱਥਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੱਥਰ ਦਾ ।

[पथरीला] वि० पत्थर का बना हुआ, पत्थर का ।

پتھنا—[ਪਥ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥਾਪਣਾ, ਪਾਥੀ ਬਣਾਉਣਾ ।

[पथ-ना] क्रि० सक० पाथना, उपले बनाना ।

پتھیر—[ਪਥੇਰ] ਇ. ਇੱਟਾਂ ਥੱਪਣ ਦੀ ਥਾਂ ।

[पथेर] स्त्री० ईंटें पाथने का स्थान ।

پکھیرا—[ਪਖੇਰਾ] ਪੁ. ਇੰਡਾਂ ਧੋਖਣ ਵਾਲਾ।
[पखेरा] पु० ईंटें पाथने वाला।

[1] پتی—[ਪੱਤੀ] ਇ. ਪੰਖੜੀ, ਛੋਟਾ ਪੱਤਾ; ਭੰਗ; ਚਾਹ।
[पत्ती] स्त्री० पंखुड़ी, छोटा पत्ता; भांग; चाय।

[2] پتی—[ਪੱਤੀ] ਇ. ਚੱਤਰੀ; ਟੁਕੜਾ।
[पत्ती] स्त्री० पत्तरी, टुकड़ा।

[3] پتی—[ਪੱਤੀ] ਇ. ਸਾਂਝ, ਹਿੱਸਾ।
[पत्ती] स्त्री० साझे का अंश, हिस्सा।

پتی دار—[ਪੱਤੀ ਦਾਰ] ਪੁ. ਹਿੱਸੇਦਾਰ, ਭਿਆਲ।
[पत्ती दार] पु० हिस्सेदार, साझीदार।

پتی—[ਪਿੱਤੀ] ਇ. ਪਿੱਤ ਦਾ ਵਿਗਾੜ, ਰਕਤਪਿੱਤੀ।
[पित्ती] स्त्री० पित्त का विगाड़, रक्तपित्त रोग।

پتی—[ਪਤੀ] ਪੁ. ਖ਼ਾਵੰਦ, ਖਸਮ, ਸੁਆਮੀ, ਮਾਲਕ।
[पती] पु० कन्त, भर्ता, स्वामी, मालिक।

پتیاناں—[ਪਤਿਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਇਤਬਾਰ ਕਰਨਾ, ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ; ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ।
[पतियाना] क्रि० सक० विश्वास करना, भरोसा करना; ध्यान देना।

پتے کی سناناں—[ਪਤੇ ਦੀ ਸੁਣਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠੀਕ ਗੱਲ ਆਖਣਾ; ਦੂਰ ਦੀ ਕਹਿਣਾ; ਭੇਦ ਦੱਸਣਾ; ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣਾ; ਚੁਭਵੀਂ ਗੱਲ ਆਖਣਾ।
[पते की सुनाना] मुहा० तत्त्व की बात कहना, दूर की कहना; दोष बताना; भेद खोलना; चुभती हुई बात कहना।

پتیل—[ਪਤੀਲ] ਵਿ. ਬਾਰੀਕ, ਪਤਲਾ, ਜੋ ਸੰਘਣਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਰਲਾ।
[पतील] वि० पतला, बारीक, जो घना न हो, बिरला।

پتیلا—[ਪਤੀਲਾ] ਪੁ. ਧਾਤ ਦੀ ਹਾਂਡੀ; ਦੇਗਚੀ, ਦੇਗ।
[पतीला] पु० दाल चावल आदि पकाने का चौड़े मुंह का पात्र, देगची, देग।

پتیلی—[ਪਤੀਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪਤੀਲਾ, ਦੇਗਚੀ, ਧਾਤ ਦੀ ਹਾਂਡੀ।
[पतीली] स्त्री० छोटा पतीला, देगची, धातु की हांडी।

پٹ—[ਪਟ] ਪੁ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਿਵਾੜ; ਘੁੰਡ; ਉਲਟਾ, ਪੁੱਠਾ; ਝਟ ਪਟ।
[पट] पु० वि० क्रि० वि० किवाड़; घूंघट; उलटा, औंधा; झटपट।

پٹ-جھی دے گواہ—[ਪਟ-ਝੀ ਦੇ ਗਵਾਹ] ਪੁ. ਭੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਭੋਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਜੋ ਲੰਬਰਦਾਰ, ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਆਦਿ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[पट-झी के गवाह] पु० ज़मीन के किसी विशेष मुकदमे में ज़मीन के निकटवर्ती गवाह जो नम्बरदार, ज़ैलदार आदि होते हैं।

پٹ رانی—[ਪਟ-ਰਾਣੀ] ਇ. ਮਹਾਰਾਣੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਾਣੀ।
[पट-रानी] स्त्री० महारानी, सम्राज्ञी, प्रथम विवाहिता रानी।

پٹا—[ਪਟਾ] ਪੁ. ਗਤਕੇ ਦਾ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖੇਲ।
[पटा] पु० गतके का एक प्रकार का खेल।

پٹاباز—[ਪਟਾਬਾਜ਼] ਪੁ. ਪਟੇ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ, ਪਟੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਗੱਤਕਾ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ।
[पटाबाज़] पु० पट्टे का खिलाड़ी, गतका खेलने वाला।

پٹا—[ਪੱਟਾ] ਪੁ. ਪਟਾ, ਠੇਕੇਨਾਮਾ; ਸਿਰ ਦੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲ (ਪੱਟੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵਚਨ ਰੂਪ); ਫੱਟਾ; ਚਪੜਾਸ।
[पट्टा] पु० किसी सम्पत्ति अथवा ज़मीन का वह अधिकार-पत्र जो मालिक की ओर से असामी या ठेकेदार को मिलता है; सिर के लम्बे बाल (पट्टे का एक वचन रूप); तख़्ता; चपरास।

پٹا اتارنا—[ਪੱਟਾ ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਪੜਾਸ ਖੋਹ ਲੈਣਾ; ਪੇਟੀ ਲਾਹ ਲੈਣਾ; ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ; ਸੁਤੰਤਰ ਕਰ ਦੇਣਾ।
[पट्टा उतार-ना] क्रि० समा० चपरास वापिस ले लेना; पेटी उतार लेना; नौकरी से अलग करना; स्वतन्त्र कर देना।

پٹا پھیر—[ਪੱਟਾਫੇਰ] ਪੁ. ਲਾੜੇ ਲਾੜੀ ਦਾ ਪਟਕਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ।
[पट्टाफेर] पु० वर और कन्या का पटका बदलने की विवाह की एक प्रथा।

پٹا تڑاناں—[ਪੱਟਾ ਤੁੜਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਮੁਖ ਹੋਣਾ; ਉਂਵਕਾ ਜਾਣਾ; ਆਵਾਰਾ ਹੋਣਾ, ਰੱਸਾ ਤੁੜਾਉਣਾ।
[पट्टा तुड़ाना] मुहा० तंग होना; उकता जाना; आवारा होना; रस्सा तोड़ना।

پٹا پٹ—[ਪਟਾਪਟ] ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫਲਾਂ ਜਾਂ ਬੂੰਦਾਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਟਪ ਟਪ; ਲਗਾਤਾਰ।
[पटापट] स्त्री० क्रि० वि० बूंदों अथवा फलों के निरन्तर गिरने का शब्द; लगातार, निरन्तर।

پٹا پٹی—[ਪਟਾਪਟੀ] ਇ. ਇਕ ਧਾਰੀਦਾਰ ਕਪੜਾ।
[पटापटी] स्त्री० एक धारीदार कपड़ा।

پٹا پٹی دا پردہ—[ਪਟਾਪਟੀ ਦਾ ਪਰ-ਦਾ:] ਪੁ. ਉਹ ਪਰਦਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਕਢੇ ਹੋਏ ਹੋਣ, ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਦਾ ਪਰਦਾ।
[पटापटी का पर-दः] पु० वह पर्दा जिस पर भांति-भांति के फूल-पत्ते काढ़े हुए हों, गुलकारी का पर्दा।

پٹا پٹی کی گوٹ—[ਪਟਾ ਪਟੀ ਕੀ ਗੋਟ] ਇ. ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਫੁਲ ਪੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਸ਼ੀਆ ।

[पटा पटी की गोट] स्त्री० रंग बिरंगी फूल पत्तियों से काढ़ा हुआ हाशिया ।

پٹاپر—[ਪਟਾਪਰ] ਪੁ. ਕਮ ਕਰੀ ਜਾਂ ਦਾ ਪਰਸਿੱਧ ਫਲ ।

[पटापर] पु० एक प्रसिद्ध फल, रसभरी ।

پٹا پڑنا—[ਪਟਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਲਤਾ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਹੋਣਾ, ਰੌਣਕਾਂ ਹੋਣਾ ।

[पटा पड़-ना] मुहा० बहुलता से होना, अधिकता में होना, बहुत होना ।

پٹاخا—[ਪਟਾਖਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਟਾਕਾ ; ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਟੋਪੀ ; ਚੰਚਲ, ਚੁਲਬੁਲਾ ; ਸਲੋਨਾ ।

[पटाखा] पु० वि० पटाका ; बन्दूक की टोपी ; चंचल, चुलबुला ; सलोना ।

پٹاخ سے بولنا—[ਪਟਾਖ ਸੇ ਬੋਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਟੱਕ ਦੇ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਦੇਣਾ, ਤੁਰਤ ਬੋਲ ਪੈਣਾ ।

[पटाख से बोल-ना] क्रि० समा० झट उत्तर दे देना, तुरन्त बोल उठना ।

پٹارا—[ਪਿਟਾਰਾ] ਪੁ. ਪਟਾਰਾ, ਬੈਂਤ ਜਾਂ ਬਾਂਸ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਢੱਕਣਦਾਰ ਟੋਕਰਾ ।

[पिटारा] पु० बड़ी पिटारी, बैंत अथवा बांस का बना हुआ ढक्कनदार सन्दूकचा ।

پٹاری—[ਪਿਟਾਰੀ] ਇ. ਪਟਾਰੀ, ਬੈਂਤ ਜਾਂ ਬਾਂਸ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਢੱਕਣਦਾਰ ਟੋਕਰੀ, ਫਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਟੋਕਰੀ, ਸੱਪ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਢੱਕਣ ਵਾਲੀ ਟੋਕਰੀ, ਛੋਟਾ ਪਟਾਰਾ ।

[पिटारी] स्त्री० छोटा पिटारा, बैंत अथवा बांस की बनी हुई ढक्कनदार सन्दूकची, मेवा रखने की टोकरी, सांप के रखने की ढक्कनदार टोकरी ।

پٹاری کا خرچ—[ਪਿਟਾਰੀ ਕਾ ਖ਼ਰ-ਚ] ਪੁ. ਪਾਨਦਾਨ ਦਾ ਖ਼ਰਚ; ਖਰਚੀ; ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਦੀ ਫ਼ੀਸ ।

[पिटारी का ख़र-च] पु० पानदान का ख़र्च; ख़र्ची; हराम-कारी की फ़ीस ।

پٹاس—[ਪੁਟਾਸ਼] ਅੰਗ. ਪੁ. ਇਕ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ।

[पुटाश] अंग० पु० एक विस्फोटक पदार्थ ।

پٹاک—[ਪਟਾਕ] ਪੁ. ਪਟ ਪਟ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[पटाक] पु० पट पट गिरने की आवाज़ ।

پٹاکا—[ਪਟਾਕਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : پٹاخا

[पटाका] पु० देखो : پٹاخا

پٹانا—[ਪਟਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਸੂਲ ਕਰਨਾ, ਦਿਵਾਉਣਾ; ਪਾਣੀ ਲਾਉਣਾ; ਛਤਵਾਉਣਾ; ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ ।

[पटाना] क्रि० सक० वसूल करना, दिलवाना; सिंचाई करना; छत डलवाना, छप्पर डलवाना; सौदा करना ।

پٹاؤ—[ਪਟਾਉ] ਪੁ. ਛੱਤ; ਤਖ਼ਤਾ; ਸਿੰਜਾਈ ।

[पटाओ] पु० छत; तख़्ता; सिंचाई ।

پٹ پٹ—[ਪਟ-ਪਟ] ਇ. ਲਗਾਤਾਰ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਤੜ ਤੜ ।

[पट-पट] स्त्री० निरन्तर गिरने की आवाज़, तड़ तड़ ।

پٹ پٹانا—[ਪਟ-ਪਟਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਛਤਾਉਣਾ ।

[पट-पटाना] क्रि० अक० पछताना ।

پٹپڑ—[ਪਟ ਪੜ] ਪੁ. ਨਦੀ ਦੇ ਆਸੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਹਟਣ ਤੇ ਵਾਹੀ ਜੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੱਪੜ ।

[पट-पड़] पु० नदी के आसपास की वह ज़मीन जो प्रायः पानी में डूब जाती है और पानी के सूख जाने पर कृषि योग्य हो जाती है, पटपर ।

پٹ پڑنا—[ਪਟ ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੂਧਾ ਪੈਣਾ, ਉਲਟਾ ਪੈਣਾ ।

[पट पड़-ना] क्रि० समा० औंधा होना, औंधे पड़ना ।

پٹخارنا—[ਪਟ-ਖ਼ਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮਾਰਨਾ; ਫਿਟਕਾਰਨਾ, ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ ।

[पट-ख़ार-ना] क्रि० सक० मारना; फिटकारना, बुरा भला कहना ।

پٹخنا—[ਪਟ-ਖ਼-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਟਕਣਾ, ਪਟਕਾ ਕੇ ਮਾਰਨਾ; ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਘਟਾਉਣਾ ।

[पट-ख़-ना] क्रि० सक० पटकना, पटका कर मारना, पछाड़ना; सख़्त काम करना ।

پٹخنی—[ਪਟ-ਖ਼-ਨੀ] ਇ. ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਟਕਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲੋਟਣੀ ਪੈਣੀ ।

[पट-ख़-नी] स्त्री० कुश्ती में ज़मीन पर पटका कर मारने का भाव, पटके जाने का भाव ।

پٹخنیاں کھانا—[ਪਟ-ਖ਼ਨਿਯਾਂ ਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੋਟ ਪੋਟ-ਣੀਆਂ ਖਾਣਾ ।

[पट-ख़नियां खाना] मुहा० लोट पोट होना ।

پٹڑا—[ਪਟ-ੜਾ] ਪੁ. ਪਟੜਾ, ਫੱਟਾ; ਧੋਬੀ ਦਾ ਮੁੜ੍ਹਾ; ਧੋਬੀਆਂ ਦਾ ਫੱਟਾ; ਸੁਹਾਗਾ ।

[पट-ड़ा] पु० पटरा, तख़्ता; चौकी; धोबियों का कपड़े धोने का तख़्ता अथवा पाट; लकड़ी का एक तख़्ता जिससे किसान खेतों के ढेले तोड़ते हैं, सुहागा ।

پٹڑی—[ਪਟ-ੜੀ] ਇ. ਫੱਟੀ; ਵੱਟ, ਬੰਨਾ; ਪਤਰੀ; ਖਪਤੈਲ ਦਾ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨਲੀਆਂ ਜਮਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[पट-ड़ी] स्त्री० तख्ती, छोटा तख्ता; मेंड़, किनारा; पचर; नलियाँ जमाने का चौका कपड़ा।

—پٹڑی جمانا—[ਪਟ-ੜੀ ਜਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੌਂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣਾ; ਘੋੜੇ ਤੇ ਜਮ ਕੇ ਬੈਠਣਾ।

[पट-ड़ी जमाना] मुहा० आलती पालती लगाना; घोड़े पर जम कर बैठना।

پٹس—[ਪਿੱਟਸ] ਇ. ਪਿੱਟਣਾ, ਰੋਣਾ ਪਿੱਟਣਾ, ਮਾਤਮ।

[पिट्स] स्त्री० दुःख या शोक से छाती पीटना, रोना पीटना, मातम।

پٹکا—[ਪਟ-ਕਾ] ਪੁ. ਪੇਟੀ, ਕਮਰ ਕਸਾ; ਦੁਪਟਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕੰਧ ਵਿਚ ਚੂਨੇ ਦੀ ਪੱਟੀ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਦੀ ਚਿਣਾਈ ਵਿਚ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਪੱਟੀ।

[पट-का] पु० कमर से बाँधने का दुपट्टा, कमरबंद; मिट्टी की दीवार में चूने की पट्टी या पत्थर की चुनाई में ईंटों की पट्टी।

—پٹکا باندھنا—[ਪਟ-ਕਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੁਹਾ. ਕਮਰ-ਕਸਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ; ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ।

[पट-का बांध-ना] क्रि० समा० मुहा० कमरबंद बाँधना; कटिबद्ध होना, तैयार होना।

—پٹکا پکڑنا—[ਪਟ-ਕਾ ਪਕੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੱਲਾ ਫੜਨਾ; ਰੋਕਣਾ।

[पट-का पकड़-ना] क्रि० सक० पल्ला पकड़ना, रोकना।

پٹکار—[ਪਟ-ਕਾਰ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਾਬਕ ਜਾਂ ਰੱਸੀ।

[पट-कार] स्त्री० एक प्रकार का चाबुक या रस्सी।

پٹکنا—[ਪਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਟਕਣਾ, ਪਟਕਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ।

[पटक-ना] क्रि० सक० पटकनी देना, ज़ोर से झोंका देते हुए नीचे की ओर गिराना।

پٹم ہونا—[ਪਟਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੌਪਟ ਹੋਣਾ; ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣਾ।

[पटम होना] मुहा० चौपट होना; अंधा होना।

پٹنا—[ਪਿਟ-ਣਾ] ਪੁ. ਮਾਰ, ਕੁੱਟ; ਮਾਤਮ; ਬਿਪਤਾ; ਗ਼ਮ, ਦੁਖੜਾ।

[पिट-ना] पु० मार खाने का भाव, पिटाई; मातम; विपत्ति; शोक, दुःख।

پٹنا—[ਪਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਸੂਲ ਹੋਣਾ, ਹੱਥ ਲਗਣਾ; ਸੌਦਾ ਬਣਨਾ; ਛੱਤਿਆ ਜਾਣਾ, ਭਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਹੋਣਾ।

[पट-ना] क्रि० अक० वसूल होना, हाथ लगना; सौदा बनना; छत डाली जाना, भरना; बहुत होना।

پٹو—[ਪਟੂ] ਪੁ. ਲੋਈ, ਮੋਟਾ ਊਨੀ ਕੰਬਲ।

[पट्टू] पु० लोई, मोटा ऊनी कम्बल।

پٹوا—[ਪਟ-ਵਾ] ਪੁ. ਬਟੂਏ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਡੋਰੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[पट-वा] पु० बटुए और गहने आदि में डोरे डालने वाला।

پٹواری—[ਪਟ-ਵਾਰੀ] ਪੁ. ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਰਕਬੇ, ਪੈਦਾਵਾਰ, ਮਾਮਲਾ ਆਦਿ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਹਿਲਕਾਰ।

[पट-वारी] पु० वह कर्मचारी जो गाँव की भूमि, उसकी उपज तथा लगान आदि का हिसाब किताब रखता है।

پٹوانا—[ਪਟ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਵਸੂਲ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਸੌਦਾ ਕਰਾਉਣਾ, ਦਿਵਾਉਣਾ; ਛੱਤ ਪਵਾਉਣਾ; ਸਿੰਜਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਭਰਵਾਉਣਾ, ਭਰਾਈ ਕਰਾਉਣਾ।

[पट-वाना] क्रि० प्रे० वसूल करवाना; सौदा कराना, लेन देन कराना; छत डलवाना; सिंचाई करवाना; पुर कराना, भराना।

پٹوانا—[ਪਿਟ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਮਾਰ ਪਵਾਉਣਾ; ਮਾਤਮ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਸਿਆਪਾ ਕਰਵਾਉਣਾ।

[पिट-वाना] क्रि० प्रे० पिटाई कराना; मातम करवाना, स्यापा करवाना।

پٹوتن—[ਪਟੋਤਨ] ਇ. ਛੱਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੱਟੇ।

[पटोतन] स्त्री० छत पर डाले जाने वाले तख्ते।

پٹولا—[ਪਟੋਲਾ] ਪੁ. ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਕੀੜਾ।

[पटोला] पु० रेशम का कीड़ा।

پٹہ—[ਪਟਾ:] ਪੁ. ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਲਗਾਨ ਜਾਂ ਠੇਕੇ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ; ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਠੇਕੇਦਾਰੀ; ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਚਪਰਾਸ।

[पटः] पु० पट्टा, वह लिखित जिस द्वारा सम्पत्ति अथवा भूमि लगान या ठेके पर दी जाय; वह दस्तावेज़ जो काश्तकार ज़िमींदार को ठेका सम्बन्धी लिख कर देता है; ठेकेदारी; दस्तावेज़; चपरास।

—پٹہ خانگی—[ਪਟਾ: ਖ਼ਾਨ-ਗੀ] ਪੁ. ਨਿਜੀ ਪਟਾ।

[पटः खान-गी] पु० निजी पट्टा।

—پٹہ دار—[ਪਟਾ: ਦਾਰ] ਪੁ. ਪਟਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ।

[पटः दार] पु० पट्टा लेने वाला।

—پٹہ میعادی—[ਪਟਾ: ਮੀ'ਆਦੀ] ਪੁ. ਉਹ ਪਟਾ ਜੋ ਇਕ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

[पटः मी'आदी] पु० वह पट्टा जो एक सीमित समय के लिये दिया जावे।

پٹھ —[ਪੁਠ] ਇ. ਪਾਹ; ਪੁੱਠਾ, ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਪੂੰਛ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਪਿੱਠ ਤੇ ਪੂੰਛ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ।

[पुठ] स्त्री० चारानी, पुट्ठा, जानवर की दुम के ऊपर का हिस्सा, पीठ और पूँछ का मध्य भाग ।

پٹھ —[ਪੱਠ] ਇ. ਫੋਲੀ, ਪਠੋਰੀ, ਛੁਟੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਬਕਰੀ; ਜੁਆਨ; ਮੁਟਿਆਰ ਕੁੜੀ ।

[पट्ठ] स्त्री० नौजवान बकरी, छोटी उमर की बकरी; जूवा; सुन्दरी, युवती ।

پٹھا —[ਪੁੱਠਾ] ਪੁ. ਅਕ. ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਚਿੱਤੜ; ਚਿੱਤੜਾਂ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਭਾਗ; ਪ੍ਰਤੀ, ਇਕ, ਫ਼ੀ, ਜਿਵੇਂ : "੨੦)ਰੁਪਏ ਪੁੱਠਾ ਬਕਰੀ ਫ਼ਰੋਖ਼ਤ ਹੋਈ ਹੈ ।"

[पुट्ठा] पु० अक्० जानवर का चूतड़, चूतड़ों का ऊपर का भाग; प्रति, एक, जैसे :—"(१०) रुपये पुट्ठा बकरी बिकी हुई है ।

پٹھا —[ਪੱਠਾ] ਪੁ. ਪੱਠਾ; ਪਹਿਲਵਾਨ; ਗਭਰੂ, ਗਭਰੇਟ, ਜਵਾਨ; ਬੱਚਾ; ਤਿਣਕਾ; ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਜਿਲਦ ਦਾ ਗੱਤਾ ਜਾਂ ਮੋਟਾ ਕਾਗਜ਼, ਚੌੜੀ ਚੂੜੀ ਜੋ ਬਰੀਕ ਚੂੜੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਗੋਟਾ ਪੱਠਾ; ਸਾਟਨ ਆਦਿ ਦੀ ਚੌੜੀ ਗੋਟ ਜੋ ਦੁਪੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਲੁੰਗੀਆਂ ਆਦਿ ਤੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[पट्ठा] पु० माँस पेशियों को एक दूसरी से और हड्डियों से जुड़ी रखने वाली मोटी नस; पहलवान; वह बच्चा जिस में यौवन का आगमन हो चुका हो, युवा,युवक; तिनका; पुस्तक के दोनों ओर का मोटा कागज़ या गत्ता जो सुरक्षा के लिए लगाते हैं; चौड़ी चूड़ी जो बारीक चूड़ियों के मध्य में पहनी जाती है; एक तरह का मोटा गोटा; साटन आदि की चौड़ी गोट जो दुपट्टों तथा लुंगियों आदि पर लगाई जाती है ।

پٹھان —[ਪਠਾਣ] ਪੁ. ਇ. ਅਫ਼ਗਾਨ, ਪਖ਼ਤੂਨ; ਬਹਾਦੁਰ; ਸਿਪਾਹੀ; ਲੜਾਕਾ ।

[पठान] पु० वि० अफ़गान, खान, सीमा प्रान्त की एक प्रसिद्ध जाति; बहादुर; सिपाही; लड़ाका ।

پٹھاں دا پُت ٹے وَلی ٹے بھوت —[ਪਠਾਣ ਦਾ ਪੁਤ ਕਾਹੇ ਵਲੀ ਕਾਹੇ ਭੂਤ] ਅਖੌ. ਪਠਾਣ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਕਦੇ ਉਹ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਕਹਿਰਵਾਨ ।

[पठान का पूत, घाहे वली घाहे भूत] लोको० पठान की दोस्ती पर विश्वास नहीं करना चाहिये । कभी वह मित्र होता है तो कभी शत्रु ।

پٹھو —[ਪਿੱਠੂ] ਪੁ. ਪਿੱਠ ਲੱਗੂ, ਹਥ ਠੋਕਾ, ਪੱਕੀ ਯੂਦ, ਪਿੱਠ ਤੇ ਲੱਦਣ ਵਾਲਾ ਪਟਾਰਾ ।

[पिट्ठू] पु० अनुगामी, पिछलग्गू, अनुसरण करने वाला; पीठ पर लादा जाने वाला पिटारा ।

پٹھ وال —[ਪੁਠ-ਵਾਲ] ਪੁ. ਸਾਥੀ, ਪਿੱਠੂ; ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਦਦ, ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਚੋਰ ਦਾ ਸਾਥੀ ।

[पुठ-वाल] पु० साथी, सहायक, पिठ्ठू; सेंध लगाने वाले की सहायता करने वाला; चोर का साथी ।

پٹھوری —[ਪਠੋਰੀ] ਇ. ਪੱਠ, ਨੌਜਵਾਨ ਬਕਰੀ ।

[पठोरी] स्त्री० पठोर, जवान बकरी ।

پٹھیا —[ਪਠਿਆ] ਇ. ਬਕਰੀ, ਗਾਂ, ਮਹਿੰ ਆਦਿ ਦਾ ਜਵਾਨ ਬੱਚਾ, ਪੱਠ, ਪਠੋਰੀ; ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ।

[पठिया] स्त्री० बकरी, भैंस, गाय आदि का जवान बच्चा, पठोर; जवान लड़की ।

پٹھے تے ہتھ نہ رکھنے دینا —[ਪੱਠੇ ਧਰ ਹਾਥ ਨ: ਰਖਨੇ-ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੇੜੇ ਨਾ ਢੁੱਕਣ ਦੇਣਾ; (ਘੋੜੇ ਦਾ ਸਵਾਰ ਨੂੰ) ਸਵਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ।

[पट्ठे पर हाथ न: रखने देना] मुहा० पास न फटकने देना; (घोड़े का सवार को) सवारी न करने देना ।

پٹی —[ਪੱਟੀ] ਇ. ਫੱਟੀ;ਹਿੱਸਾ, ਪੱਤੀ; ਤਖ਼ਤੀ; ਮੱਥੇ ਤੇ ਮੋਮ ਆਦਿ ਨਾਲ ਜਮਾਏ ਵਾਲ; ਸਬਕ; ਬੁਰਾਈ; ਲੰਗੋਟ; ਹਾਸ਼ੀਆ; ਪਗੜੀ; ਤਰਫ਼ ।

[पट्टी] स्त्री० कपड़े की धज्जी; हिस्सा, भाग; तख्ती; मस्तक पर मोम आदि से जमाए बाल; पाठ, सबक; बुराई; लंगोट; हाशिया, गोट; पगड़ी; ओर, तरफ़ ।

پٹی باندھنا —[ਪੱਟੀ ਬਾਂਹ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜ਼ਖ਼ਮ ਜਾਂ ਅੱਖ ਆਦਿ ਤੇ ਕਪੜੇ ਦੀ ਲੀਰ ਲਪੇਟਣਾ ।

[पट्टी बाँध-ना] क्रि० समा० घाव अथवा आँख आदि पर कपड़े की धज्जी लपेटना ।

پٹی پڑھانا —[ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਖਲਾਉਣਾ, ਵਰਗਲਾਉਣਾ ।

[पट्टी पढ़ाना] मुहा० बहकाना, फुसलाना, भ्रम में डालना ।

پٹی دار —[ਪੱਟੀਦਾਰ] ਪੁ. ਹਿੱਸੇਦਾਰ, ਸਾਂਝੀ, ਪੱਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ।

[पट्टीदार] पु० हिस्सेदार, साँझीदार, भागीदार ।

پٹی داری نا مکمل —[ਪੱਟੀਦਾਰੀ ਨਾ ਮੁਕੰਮਲ] ਇ. ਉਹ ਪੱਟੀ-ਦਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੋਂ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੁਝ ਸਾਂਝੀ ।

[पट्टीदारी ना मुकम्मल] स्त्री० वह पट्टीदारी जिस में कुछ ज़मीन बँटी हुई हो और कुछ साझी हो ।

پٹی دینا —[ਪੱਟੀ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ।

[ਪਟੀ ਦੇਣਾ] मुहा॰ पट्टी पढ़ाना, बहकाना।

پٹے—[ਪਟੇ] ਪੁ. ਜ਼ੁਲਫ਼ਾਂ, ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਸਿਰ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਕੰਨਾਂ ਤਕ ਲੀਮਕਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ।

[पट्टे] पु॰ सिर के बाल जिन्हें पुरुष सिर के दोनों ओर कानों तक लटकाए रखते हैं।

پٹیا—[ਪਟਿਆ] ਇ. ਪੱਟੀ, ਪੱਥਰ ਦੀ ਸਿਲ; ਚਟਾਨ।

[पटिया] स्त्री॰ शिला खण्ड, पत्थर की सिल; चट्टान।

پٹیت—[ਪਟੇਤ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਟੇ ਵਾਲਾ, ਗਲਕਾ ਵਾਲਾ; ਮੂਰਖ; ਲਾਲ ਕਾਲਾ, ਪੀਲਾ, ਨੀਲਾ ਕਬੂਤਰ ਜਿਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਗਿੱਟੀ ਪਾਈ ਹੋਵੇ।

[पटैत] पु॰ वि॰ पट्टे वाला, गलका वाला; मूर्ख; लाल, काला, पीला, नीला कबूतर जिस के कण्ठ में सफ़ेद धारी होती है।

پٹیر—[ਪਟੇਰ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਾਹ; ਬਾਂਸ ਦਾ ਕਾਗਜ਼।

[पटेर] पु॰ एक प्रकार की घास; बाँस का कागज़।

پٹیل—[ਪਟੇਲ] ਪੁ. ਪਟੇ ਵਾਲ; ਪਿੰਡ ਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਜਾਂ ਚੌਧਰੀ; ਮਰਹਟਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਉਪਾਧੀ।

[पटेल] पु॰ पटेलाः; गाँव का नम्बरदार या चौधरी; मरहटों की एक उपाधि।

پٹیلا—[ਪਟੇਲਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਾਹ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ; ਸੁਹਾਗਾ, ਮੇਲਾ, ਸੁਹਾਗਾ; ਸਿਲ; ਚਟਾਨ।

[पटेला] पु॰ एक प्रकार की घास जिसकी चटाइयाँ बनती हैं; बेला; खेत में फेरने का तख़्ता; सुहागा; सिल; चट्टान।

پٹیلنا—[ਪਟੇਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਿੱਤਣਾ, ਕਮਾਉਣਾ; ਡੇਗਣਾ; ਕੁਟ ਦੇਣਾ, ਹਰਾਉਣਾ।

[पटेल-ना] क्रि॰ सक॰ बाज़ी लेना, जीतना; कमाना; पीटना; भगा देना, हराना।

پڈنگ—[ਪੁਡੀਨ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਪੁਡੀਨ, ਲਕੜੀ ਦੀਆਂ ਦਰਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਰਨ ਦਾ ਮਸਾਲਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਲਵਾ, (Pudding)।

[पुडीन] अंग पु॰ लकड़ी के छिद्रों में भरा जाने वाला मसाला; एक प्रकार का हलवा (Pudding)।

پجاری—[ਪੁਜਾਰੀ] ਪੁ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬੁੱਤ ਪੂਜ, ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ।

[पुजारी] पु॰ पूजा करने वाला, बुत परस्त, मूर्ति पूजक।

پجانا—[ਪੁਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭਰਨਾ।

[पुजाना] क्रि॰ सक॰ पूरा करना।

پجاوا—[ਪਜਾਵਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਵਾ।

[पजावा] फ़ा॰ पु॰ ईंटें या मिट्टी के बरतन पकाने का भट्ठा।

پجنا—[ਪੁਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੂਜਿਆ ਜਾਣਾ।

[पुज ना] क्रि॰ अक॰ पूजा जाना।

پجوانا—[ਪੁਜ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣਾ।

[पुज-वाना] क्रि॰ प्रे॰ पूजा करवाना।

پجوڑا—[ਪਜੌੜਾ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪਾਜੀ, ਬਹੁਤ ਕਮੀਨਾ।

[पजौड़ा] वि॰ बहुत पाजी, बहुत कमीना।

پجوڑی—[ਪਜੌੜੀ] ਵਿ. ਪਾਜੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।

[पजौड़ी] स्त्री॰ पाजी स्त्री।

پچ—[ਪਚ] ਵਿ. ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ; ਹੱਠ, ਜ਼ਿਦ; ਜਤਨ।

[पच] स्त्री॰ पक्षपात; हठ, ज़िद; प्रयत्न।

پچ مرنا—[ਪਚ-ਮਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਸ ਪਿਸ ਮਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ।

[पच-मर-ना] मुहा॰ अत्यधिक परिश्रम कर के थक जाना, बहुत मेहनत करना।

پچ پھلا راݨی—[ਪਚਫੁਲਾ ਰਾਣੀ] ਇ. ਨਾਜ਼ਕ ਇਸਤ੍ਰੀ; ਮਸੂਕ ਤੇ ਘਮੰਡੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।

[पचफूला रानी] स्त्री॰ कोमल स्त्री; कोमलता पर घमंड करने वाली स्त्री।

پچ رنگا—[ਪਚ-ਰੰਗਾ] ਵਿ. ਪੰਜ ਰੰਗਾਂ ਦਾ।

[पच-रंगा] वि॰ पाँच रंगों का।

پچ میل—[ਪਚਮੇਲ] ਵਿ. ਮਿਲਿਆ ਜੁਲਿਆ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ; ਪੰਜ ਭਾਂਤ ਦਾ, ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ।

[पचमेल] वि॰ मिला जुला, हर किस्म का; पाँच प्रकार का, पाँच तरह का।

پچارا—[ਪੁਚਾਰਾ] ਪੁ. ਕੂਚੀ, ਬੁਰਸ਼; ਹਲਕਾ ਕੋਟ, ਸਫ਼ੈਦੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪਤਲੀ ਤਹਿ।

[पुचारा] पु॰ पोतने की कूची, ब्रश; हलकी सफ़ेदी, सफ़ेदी आदि की पतली तह।

پچاس—[ਪਚਾਸ] ਵਿ. ਪੰਜਾਹ।

[पचास] वि॰ पच्चीस का दूना।

پچاسا—[ਪਚਾਸਾ] ਪੁ. ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਜਿੰਨਾ ਭਾਰ; ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਭਰ ਦਾ ਭਾਰ ਤੋਲਣ ਦਾ ਕੰਡਾ; ਪੰਜਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ; ਪੰਜਾਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ।

[पचासा] पु॰ पचास रुपये का तौल; पचास रुपये तक का तौल तोलने का काँटा; पचास की संख्या; पचास की रकम।

پچاسوں—[ਪਚਾਸੇਂ] ਵਿ. ਪੰਜਾਹ ਦੇ ਪੰਜਾਹ।

[पचासों] वि॰ पचास के पचास।

پچاسی—[ਪਚਾਸੀ] ਵਿ. ਪੰਜ ਉੱਤੇ ਅੱਸੀ, ੮੫।
[पचासी] वि० पांच ऊपर अस्सी, ८५।

پچاݨا—[ਪਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਚਾਉਣਾ, ਹਜ਼ਮ ਕਰਨਾ; ਮਾਲ ਮਾਰਨਾ।
[पचाना] क्रि० सक० हज़म करना; माल मार कर खा जाना।

پچانوے—[ਪਚਾਨਵੇਂ] ਵਿ. ਨੱਬੇ ਅਤੇ ਪੰਜ, ੯੫।
[पचानवे] वि० पांच ऊपर नब्बे, ९५।

پچاؤ—[ਪਚਾਉ] ਪੁ. ਪਾਚਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਹਾਜ਼ਮੇ ਦੀ ਤਾਕਤ।
[पचाओ] पु० पाचन शक्ति, हाज़में की ताकत।

پچ پچ—[ਪਚ-ਪਚ] ਇ. ਚਿੱਕੜ ਜਾਂ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[पच-पच] स्त्री० कीचड़ अथवा दलदल में चलने की आवाज़।

پچ پچا—[ਪਿਚ-ਪਿਚਾ] ਵਿ. ਅਧ ਰਿੱਝਾ ਖਾਣਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਸੁਕਿਆ ਹੋਵੇ।
[पिच-पिचा] वि० अधकच्चा खाना जिस का पानी सूखा न हो।

پچپن—[ਪਚਪਨ] ਵਿ. ਪਚਵੰਜਾ, ੫੫।
[पचपन] वि० पाँच ऊपर पच्चास, ५५।

پچتانا—[ਪਚ-ਤਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਛਤਾਉਣਾ।
[पच-ताना] क्रि० सक० पछताना।

پچتاوا—[ਪਚਤਾਵਾ] ਪੁ. ਪਛਤਾਵਾ।
[पचतावा] पु० पछतावा।

پچر—[ਪੱਚਰ] ਇ. ਰੋਕ, ਅਟਕਾ।
[पच्चर] स्त्री० रोक, अटकाव।

پچر اڑانا—[ਪੱਚਰ ਅੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਕ ਪਾਉਣਾ, ਫ਼ਾਨਾ ਠੋਕਣਾ।
[पच्चर अड़ाना] मुहा० रुकावट डालना, अड़चन डालना।

پچر ٹھوکنا—[ਪੱਚਰ ਠੋਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਕ ਪਾਉਣਾ, ਫ਼ਾਨਾ ਠੋਕਣਾ।
[पच्चर ठोंक-ना] मुहा० रुकावट डालना, अड़चन डालना।

پچر مارنا—[ਪੱਚਰ ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਨੀ ਮਾਰਨਾ; ਚੁਗ਼ਲੀ ਕਰਨਾ।
[पच्चर मार-ना] मुहा० विघ्न डालना; निन्दा करना, चुगली करना।

پچک—[ਪਚਕ] ਇ. ਕੁਕੜੀ ਦੇ ਅੰਡੇ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਭਾਗ।
[पचक] स्त्री० मुर्गी के अण्डे का निचला भाग।

پچکار—[ਪੁਚ-ਕਾਰ] ਇ. ਦਿਲਾਸਾ, ਪਿਆਰ।
[पुच-कार] स्त्री० दुलार, प्यार।

پچکارنا—[ਪੁਚ-ਕਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੁਮਕਾਰਨਾ, ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ, ਥਪਕਣਾ।
[पुच-कार-ना] क्रि० सक० चुमकारना, प्यार करना, दुलारना, थपकना।

پچکاری—[ਪੁਚ-ਕਾਰੀ] ਇ. ਦਿਲਾਸਾ, ਚੁਮਕਾਰੀ, ਪਿਆਰ।
[पुच-कारी] स्त्री० दुलार, चुमकार, प्यार।

پچکاری—[ਪਿਚ-ਕਾਰੀ] ਇ. ਪਚਕਾਰੀ, ਰੰਗ ਛਿੜਕਣ ਦਾ ਇਕ ਔਜ਼ਾਰ; ਪਾਨ ਦੀ ਪੀਕ।
[पिच-कारी] स्त्री० पिचकारी, रंग छिड़कने का एक उपकरण; पान की पीक।

پچکانا—[ਪੁਚ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਬਾਉਣਾ, ਘੁੱਟਣਾ।
[पुच-काना] क्रि० सक० दबाना, भींचना।

پچکلیاں—[ਪਚਕਲਿਆਂ] ਪੁ. ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਦਾ ਮੱਥਾ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਲਾਲ ਜਾਂ ਕਾਲਾ ਹੋਵੇ।
[पचकलियां] पु० वह जानवर जिसके मस्तक और चारों पैरों का रंग सफ़ेद और सारा शरीर लाल अथवा काला हो।

پچکنا—[ਪਿਚਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੁੰਗੜਨਾ, ਸੁਕੜਨਾ, ਪਿਚਕ ਜਾਣਾ।
[पिचक-ना] क्रि० अक० भिंचना, सिकुड़ना, पिचक जाना।

پچلڑی—[ਪਚ-ਲੜੀ] ਇ. ਪੰਜ ਲੜੀਆਂ ਜਾਂ ਪੰਜ ਡੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪਰੋਏ ਹੋਏ ਮੋਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।
[पच-लड़ी] स्त्री० पांच लड़ियों का या पांच डोरियों में पिरोये हुए मोतियों या सोने के मनकों का एक गहना।

پچلونا—[ਪਚ-ਲੋਣਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੰਜਾਂ ਲੂਣਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਚੂਰਣ; ਪੰਜਾਂ ਸੁਆਦਾਂ ਦਾ।
[पच-लोना] पु० वि० पांचों नमक मिला कर बनाया हुआ चूर्ण; पांचों स्वादों वाला।

پچنا—[ਪਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹਜ਼ਮ ਹੋਣਾ।
[पच-ना] क्रि० अक० हज़म होना।

پچوترا—[ਪਚੋਤਰਾ] ਪੁ. ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ਰਕਮ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾਨ ਵਿਚ ਵਧ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੰਬੜਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[पचोतरा] पु० पांच प्रतिशत रकम जो आम तौर पर लगान में अधिक ली जाती है और नम्बरदार को दी जाती है।

پچونی—[ਪਚੌਣੀ] ਇ. ਮਿਹਦਾ।
[पचौनी] स्त्री० आमाशय।

پچھاڑ—[ਪਛਾੜ] ਇ. ਲੱਤ ਪੇਚਣੀ, ਲੰਗੜੀ।

[पछाड़] स्त्री० कुश्ती में ज़मीन पर दे मारने की क्रिया, पटकनी, पीठ के बल ज़मीन पर गिरने का भाव।

پچھاڑنا—[ਪਛਾੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੌਂਟਣੀ ਖੁਆਉਣਾ, ਚਿੱਤ ਕਰਨਾ; ਮਾਤ ਕਰਨਾ, ਹਰਾਉਣਾ; ਮੁੰਦਣਾ, ਡੇਗਣਾ।

[पछाड़-ना] क्रि० सक० कुश्ती में ज़मीन पर दे मारना, चित करना; मात करना, पराजित करना, हराना; गिरा देना।

پچھاڑی—[ਪਛਾੜੀ, ਪਿਛਾੜੀ] ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੈਂਖੜ; ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ; ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ, ਪਿੱਛੇ।

[पछाड़ी, पिछाड़ी] स्त्री० क्रि० वि० घोड़े के पिछले पैर में बांधने की रस्सी; अनुपस्थिति, गैरहाज़िरी; पीठ पीछे, पीछे।

پچھاڑیں کھانا—[ਪਛਾੜੇਂ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਲੱਤਾ ਖਾਣਾ; ਪਟਕਣੀ ਖਾਣਾ।

[पछाड़ें खाना] मुहा० दुलत्तियां खाना; पटकनी खाना।

پچھاوا—[ਪਿਛਾਵਾ] ਪੁ. ਅੰਗੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

[पिछावा] पु० अंगिया का वह भाग जो पीठ के पीछे रहता है।

پچھٹا—[ਪਛੱਟਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੰਜ ਹੱਥ ਦਾ ਜਵਾਨ; ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ, ਜਥੇਦਾਰ।

[पछत्ता] पु० वि० पांच हाथ लम्बा जवान; लम्बा चौड़ा, विशालकाय।

—پچھتانا—[ਪਛ-ਤਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੱਛੋਤਾਉਣਾ, ਪਛਤਾਉਣਾ।

[पछ-ताना] क्रि० अक० पश्चाताप करना, प्रायश्चित करना।

پچھتاوا—[ਪਛ-ਤਾਵਾ] ਪੁ. ਪਛੋਤਾਵਾ, ਪਛਤਾਵਾ, ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ।

[पछ-तावा] पु० पछताने का भाव या क्रिया, प्रायश्चित, पश्चाताप।

پچھتر—[ਪਛੱਤਰ] ਵਿ. ਪੰਜੱਤਰ, ਪੰਜ ਉੱਤੇ ਸੱਤਰ, ੭੫।

[पछत्तर] वि० पचहत्तर, पांच ऊपर सत्तर, ७५।

پچھڑنا—[ਪਛੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਿੱਤ ਹੋਣਾ; ਮਾਤ ਹੋਣਾ, ਹਾਰ ਜਾਣਾ; ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ।

[पछड़-ना] क्रि० अक० चित होना; पराजित होना, हार जाना; पीछे रह जाना।

پچھلا—[ਪਿਛ-ਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਿੱਛੇ ਦਾ, ਅਖੀਰਲਾ; ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸਬਕ।

[पिछ-ला] वि० पु० पीछे का, आख़ीर का; पहले पढ़ा हुआ पाठ।

—پچھلا پہر—[ਪਿਛ-ਲਾ ਪਹਰ] ਪੁ. ਰਾਤ ਜਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ।

[पिछ-ला पहर] पु० रात अथवा दिन का अन्तिम चौथा हिस्सा।

پچھل پائی—[ਪਿਛਲ-ਪਾਈ] ਇ. ਚੁੜੇਲ।

[पिछल-पाई] स्त्री० चुड़ैल।

پچھلی—[ਪਿਛ-ਲੀ] ਵਿ. ਅਖੀਰਲੀ, ਆਖ਼ਰੀ, ਪਿੱਛੇ ਦੀ।

[पिछ-ली] वि० अन्तिम, आख़री, बाद की।

—پچھلی ٹکیا—[ਪਿਛ-ਲੀ ਟਿਕਿਆ] ਇ. ਆਖ਼ਰੀ ਰੋਟੀ, ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਕਾਈ ਹੋਈ ਰੋਟੀ।

[पिछ-ली टिकिया] स्त्री० आख़री रोटी, सारी रोटियों के बाद में पकाई हुई रोटी।

—پچھلی رات—[ਪਿਛ-ਲੀ ਰਾਤ] ਇ. ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦਾ ਸਮਾਂ।

[पिछ-ली रात[स्त्री० आधी रात के बाद का समय।

—پچھلے پاؤں پھرنا—[ਪਿਛ-ਲੇ ਪਾਉਂ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਛੇਤੀ ਮੁੜ ਆਉਣਾ।

[पिछ-ले पाओं फिर-ना] मुहा० तुरन्त वापिस होना।

پچھم—[ਪਛੰਮ] ਇ. ਪੱਛਮ, ਉਹ ਪਾਸਾ ਜਿਸ ਵਲ ਸੂਰਜ ਛਿਪਦਾ ਹੈ, ਛਿਪਦਾ ਪਾਸਾ, ਲਹਿੰਦਾ।

[पच्छम] स्त्री० सूर्य के अस्त होने की दिशा, पश्चिम दिशा, पच्छम।

پچھمی—[ਪਛੰਮੀ] ਵਿ. ਪੱਛਮ ਸੰਬੰਧੀ, ਪੱਛਮ ਦਾ, ਲਹਿੰਦੇ ਦਾ।

[पच्छमी] वि० पश्चिम से सम्बन्धित, पश्चिम का, पश्चिमी।

پچھنا—[ਪਛ-ਨਾ] ਪੁ. ਪੱਛਣਾ, ਉਸਤਰਾ, ਨਸ਼ਤਰ।

[पछ-ना] पु० घाव लगाने का उपकरण, उस्तरा, नश्तर।

—پچھنے دینا—[ਪਛ-ਨੇ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਸ਼ਤਰ ਲਾਕੇ ਗੰਦਾ ਖ਼ੂਨ ਕੱਢਣਾ, ਫ਼ਸਦ ਖੋਲ੍ਹਣਾ; ਟੀਕਾ ਲਾਉਣਾ; ਮਿਹਣੇ ਦੇਣਾ।

[पछ-ने देना] मुहा० नश्तर लगा कर गन्दा ख़ून निकालना, फ़स्द खोलना; टीका लगाना; उपालम्भ देना।

—پچھنے لگانا—[ਪਛ-ਨੇ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਰੀਰ ਦਾ ਗੰਦਾ ਖ਼ੂਨ ਕੱਢਣਾ, ਫ਼ਸਦ ਖੋਲ੍ਹਣਾ; ਖ਼ੂਨੀ ਸਿੰਗੀਆਂ ਲਾਉਣਾ; ਮਿਹਣੇ ਦੇਣਾ।

[पछ-ने लगाना] मुहा० शरीर का दूषित रक्त निकालना, ख़ूनी सिंगियां लगाना; उपालम्भ देना।

پچھوا—[ਪਛ-ਵਾ] ਇ. ਪੱਛੋਂ; ਅੰਗੀ ਦੀ ਪਿੱਠ।

[पछ-वा] स्त्री० पश्चिम की हवा; अंगिया की पीठ।

پچھواڑہ—[ਪਿਛ-ਵਾੜ:] ਪੁ. ਮਕਾਨ ਦੀ ਪਿੱਠ।

[पिछ-वाड़:] पु० मकान का पिछला हिस्सा।

پچھوانا—[ਪੁਛ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ।

[पुछ-वाना] क्रि० प्रे० किसी दूसरे से पूछने का काम करवाना।

پچھوائی—[ਪਛ-ਵਾਈ] ਇ. ਪੱਛੋਂ।

[पछ-वाई] स्त्री० पश्चिम की हवा।

پچھوڑا—[ਪਿਛੌੜਾ] ਪੁ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

[पिछौरा] पु० वह कपड़ा जिसे कभी कमर से बांधते हैं और कभी सिर पर डाल लेते हैं।

پچھوڑن—[ਪਛੋੜਨ] ਇ. ਉਹ ਕੂੜਾ ਜੋ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

[पछोड़न] स्त्री० वह कूड़ा करकट जो अनाज को साफ़ करने के बाद निकलता है।

پچھوڑنا—[ਪਛੋੜਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛੱਜ ਨਾਲ ਦਾਣੇ ਆਦਿ ਛਟਣਾ।

[पछोड़ना] क्रि० सक० छाज आदि से अन्न आदि को फटकना।

پچی—[ਪੱਚੀ] ਇ. ਵਿ. ਜੋੜ, ਪਿਊਂਦ; ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ; ਪੱਕਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ।

[पच्ची] स्त्री० वि० पैवंद, चिपका हुआ, पक्का, दृढ़।

پچی کاری—[ਪੱਚੀਕਾਰੀ] ਇ. ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਜੜਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਪੱਥਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਚੂਨੇ ਕੱਚ ਦਾ ਕੰਮ।

[पच्चीकारी] स्त्री० पत्थर में पत्थर जड़ने का काम, पत्थर लगाने का काम, ईंट और चूने का काम।

پچی کرنا—[ਪਚੀ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੋੜਨਾ, ਮੇਲਣਾ, ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ, ਜੜ ਦੇਣਾ।

[पच्ची कर-ना] क्रि० समा० जोड़ना, मिलाना, एक करना, जड़ देना।

پچیس—[ਪੱਚੀਸ] ਵਿ. ਪੱਚੀ, ਪੰਝੀ, ੨੫।

[पच्चीस] वि० पांच ऊपर बीस, पचीस, २५।

پچیسواں—[ਪੱਚੀਸ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਪੱਚੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪੱਚੀਵਾਂ।

[पच्चीस-वाँ] वि० पच्चीस की संख्या पूरी करने वाला, पचीसवां।

پچیسی—[ਪੱਚੀਸੀ] ਇ. ਇਕ ਖੇਡ ਜੋ ਸੱਤ ਕੌਡੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚੌਪੜ।

[पच्चीसी] स्त्री० एक खेल जो सात कौड़ियों से खेला जाता है, चौसर।

پخ—[ਪਖ] ਇ. ਰੋਕ ਟੋਕ; ਅਟਕਾਉ; ਝਗੜਾ; ਖ਼ਰਾਬੀ; ਬਕ ਬਕ।

[पख] स्त्री० रोक थाम; अटकाव; झगड़ा; ख़राबी; बक बक।

پخ پھیلانا—[ਪਖ ਫੈਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਝਗੜਾ ਪਾਉਣਾ, ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਨਾ।

[पख फैलाना] क्रि० समा० झगड़ा डालना, फ़साद करना।

پخ لگانا—[ਪਖ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਕ ਲਾਉਣਾ; ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ; ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ।

[पख लगाना] मुहा० रोक लगाना; झगड़ा करना; बकवास करना।

پخ مچانا—[ਪਖ ਮਚਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ, ਸ਼ੋਰ ਕਰਨਾ; ਬੇਹੂਦਾ ਬਕਣਾ।

[पख मचाना] मुहा० कोलाहल करना, शोर करना। बेहूदा बकना।

پخ نکالنا—[ਪਖ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ; ਅਟ-ਕਾਉ ਪਾਉਣਾ, ਹੁੱਜਤ ਕਰਨਾ।

[पख निकाल-ना] मुहा० विघ्न डालना, अटकाव डालना, हुज्जत करना।

پکھال—[ਪਖਾਲ] ਇ. ਚੰਮ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਜੋ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਤੇ ਲੱਦਦੇ ਹਨ; ਧੌਂਕਣੀ।

[पखाल] स्त्री० वह मशक जो भैंसे आदि पशु पर पानी आदि से भर कर लादी जाती है; धौंकनी।

پکھال پیٹیا—[ਪਖਾਲ ਪੇਟਿਆ] ਵਿ. ਪੁ. ਮਸ਼ਕ ਜਿਹਾ, ਮੋਟੇ ਪੇਟ ਵਾਲਾ

[पखाल पेटिया] वि० पु० बहुत खाने वाला, बड़े पेट वाला।

پختن—[ਪੁਖ਼-ਤਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਕਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਪਕਾਈ।

[पुख़-तन] फ़ा० स्त्री० पकने का काम, पकाई।

پختریاں—[ਪੁਖ਼-ਤਰਿਯਾਂ] ਇ. ਰੋਟੀਆਂ, ਚਪਾਤੀਆਂ।

[पुख़-तरियाँ] स्त्री० रोटियाँ, चपातियाँ।

پختگی—[ਪੁਖ਼-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਕਿਆਈ, ਮਜ਼ਬੂਤੀ।

[पुख़-तगी] फ़ा० स्त्री० दृढ़ता, मज़बूती।

پختہ—[ਪੁਖ਼-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੱਕਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ; ਸਥਾਈ, ਪਾਏਦਾਰ; ਤਜਰਬੇ ਕਾਰ।

[पुख़-तः] फ़ा० वि० दृढ़, मज़बूत; स्थायी, पायेदार; अनुभवी।

پختہ کار—[ਪੁਖ਼-ਤਹ ਕਾਰ] ਫ਼ਾ ਵਿ. ਤਜਰਬੇ ਕਾਰ, ਵਾਕਫ਼-ਕਾਰ।

[पुख़्ता-कार] फ़ा॰ वि॰ अनुभवी, परिचित।

پجلا—[ਪਜ-ਲਾ] ਵਿ ਪੁ. ਨੀਚ, ਕਮੀਨਾ; ਡੂਹਣ।
[पज-ला] वि॰ पु॰ नीच कमीना; फूहड़।

پدا—[ਪਿੱਦਾ] ਪੁ. ਇ. ਵਿ. ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੰਛੀ, ਕੁਦਕੀ; ਹਕੀਰ, ਘਟੀਆ।
[पिद्दा] पु॰ स्त्री॰ वि॰ एक छोटा सा पंछी, फुदकी; तुच्छ, घटिया।

پدانا—[ਪਦਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੱਦ ਕੱਢਣੇ, ਚੀਂ ਬੁਲਾਉਣਾ।
[पदाना] क्रि॰ सक॰ थकाना, हराना।

پدر—[ਪਿਦਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਤਾ, ਪਿਤ੍ਰਿ, ਬਾਪੂ।
[पिदर] फ़ा॰ पु॰ पिता, जनक, बाप।

پدرم سلطان بود—[ਪਿਦਰਮ ਸੁਲ-ਤਾਨ ਬੂਦ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।
[पिदरम सुल-तान बूद] फ़ा॰ लोको॰ यह उस समय कहते हैं, जब कोई व्यक्ति अपने बाप दादा के सम्बन्ध में डींग मारे।

پدرود—[ਪਦਰੂਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿਦਾਇਗੀ, ਰੁਖ਼ਸਤ; ਵਿਦਾਇਗੀ ਸਮੇਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਾਕ, ਰੱਬ ਬੇਲੀ।
[पदरूद] फ़ा॰ पु॰ विदाई, रुख़सत; विदाई के समय बोला जाने वाला वाक्य, ईश्वर रक्षक हो।

پدری—[ਪਿਦਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਿਤ੍ਰੀ ਦਾ, ਮੌਰੂਸੀ।
[पिदरी] फ़ा॰ वि॰ पिता का, पैतृक।

پدم—[ਪਦਮ] ਸੰ.ਪੁ. ਓਹ ਚੱਕਰਦਾਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਕੌਲ; ਹਾਥੀ ਦੀ ਖੱਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਸੌ ਨੀਲ ਦਾ ਇਕ ਪਦਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੌ ਨੀਲ ਦੀ ਰਕਮ, ੧੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦੦।
[पद्म] सं॰ पु॰ चक्र जैसा विशेष चिन्ह जो मनुष्य की उंगलियों पर होता है; कमल, पद्म; हाथी की खाल के निशान; सौ नील का एक पद्म होता है, सौ नील की राशि, १०००००००००००००००।

پدمنی—[ਪਦ-ਮਣੀ] ਸੰ. ਇ. ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤਰੀ; ਕੋਕ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਇਸਤਰੀ; ਜਲਮਾਨਸ ਦੀ ਇਸਤਰੀ; ਮੇਵਾੜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਜਿਸ ਤੇ ਅਲਾਉਦੀਨ ਖ਼ਿਲਜੀ ਆਸ਼ਕ ਹੋਇਆ ਸੀ।
[पद्-मनी] सं॰ स्त्री॰ अति सुन्दर स्त्री; कोकशास्त्र के अनुसार स्त्रियों की चार जातियों में से सर्वश्रेष्ठ स्त्री; जल मानस की स्त्री; मेवाड़ के राजा भीम सेन की पटरानी का नाम जिस पर अलाउद्दीन खिलजी अनुरक्त हुआ था।

پدنا—[ਪਦ-ਣਾ] ਪੁ. ਪੱਦ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ; ਨਾ ਮਰਦ।
[पद-ना] पु॰ पादने वाला; नपुंसक।

پدو—[ਪੱਦੂ] ਪੁ. ਪੱਦ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ; ਨਾਮਰਦ, ਨਪੁੰਸਕ।
[पद्दू] पु॰ पादने वाला; नामर्द, नपुंसक।

پدوڑا—[ਪਦੌੜਾ] ਪੁ. ਪੱਦ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ; ਨਾ ਮਰਦ, ਨਪੁੰਸਕ।
[पदौड़ा] पु॰ पादने वाला; नामर्द, नपुंसक।

پدھارنا—[ਪਧਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਉਣਾ; ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ, ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ; ਬਿਰਾਜਣਾ, ਬਹਿਣਾ।
[पधार-ना] क्रि॰ अक॰ आना, विदा होना, चले जाना; विराजना, बैठना।

پدھان—[ਪਧਾਨ] ਪੁ. ਪਰਧਾਨ, ਚੌਧਰੀ।
[पधान] पु॰ प्रधान, चौधरी।

پدید—[ਪਦੀਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਗਟ, ਜ਼ਾਹਰ।
[पदीद] फ़ा॰ वि॰ प्रगट, जाहिर।

پدیدار—[ਪਦੀਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਗਟ, ਜ਼ਾਹਰ।
[पदीदार] फ़ा॰ वि॰ प्रगट, जाहिर।

پڈا—[ਪਡਾ] ਪੁ. ਖੇਤ ਦੀ ਹੱਦ।
[पडा] पु॰ खेत की सीमा।

پذیرا—[ਪਜ਼ੀਰਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਵਾਨ, ਮਨਜ਼ੂਰ।
[पज़ीरा] फ़ा॰ वि॰ स्वीकृत, मंज़ूर।

پذیرائی—[ਪਜ਼ੀਰਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰਵਾਨਗੀ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ।
[पज़ीराई] फ़ा॰ स्त्री॰ स्वीकृति, मंज़ूरी।

¹پر—[ਪਰ] ਅਵ. ਪਰੰਤੂ, ਲੇਕਨ, ਉੱਪਰ, ਉੱਤੇ।
[पर] अव्य॰ परन्तु, लेकिन; ऊपर।

²پر—[ਪਰ] ਪੁ. ਖੰਭ, ਪਰ।
[पर] पु॰ पंख, पर।

—پر باندھنا—[ਪਰ ਬਾਂਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ; ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ।
[पर बाँध-ना] मुहा॰ अधीन करना; विवश करना; कमज़ोर करना।

—پر پرزوں سے درست ہونا—[ਪਰ ਪੁਰ-ਜ਼ੋਂ ਸੇ ਦਰੁ-ਸਤ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਣਾ; ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਬਾਲਗ਼ ਹੋਣਾ।
[पर पुर-ज़ों से दुरुस-त होना] मुहा॰ होश सम्भालना; हुशियार होना; वयस्क होना।

—پر ٹوٹنا—[ਪਰ ਟੂਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ; ਜ਼ੋਰ ਘਟਣਾ।

[पर टूट-ना] मुहा० सहारा देने वाले का मर जाना; निर्बल होना ।

—پر جلنا—[ਪਰ ਜਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਜ਼ੋਰ ਘਟਣਾ; ਡਰਨਾ; ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕਣਾ ।

[पर जल-ना] मुहा० बल न रहना; ज़ोर घटना; डरना; पहुँच न सकना ।

—پر جمنا—[ਪਰ ਜਮ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੌਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਹੰਕਾਰ ਹੋਣਾ, ਮਾਣ ਹੋਣਾ ।

[पर जम-ना] मुहा० गर्व पैदा होना, अहंकार होना, अभिमान होना ।

—پر جھاڑنا—[ਪਰ ਝਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉੱਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ, ਉੱਡਣਾ ; ਪੁਰਾਣੇ ਖੰਭਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਖੰਭ ਕੱਢਣਾ ।

[पर झाड़-ना] मुहा० उड़ने का इरादा करना; उड़ना; पुराने पंखों की जगह नए पंख निकालना ।

—پر دار—[ਪਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਉੱਡਣ ਵਾਲਾ; ਪੰਛੀ ।

[पर-दार] फ़ा० वि० पु० उड़ने वाला; पक्षी ।

—پر قینچ کرنا—[ਪਰ ਕੈਂਚ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਰ ਕਤਰਨਾ, ਬੇ ਪਰ ਕਰਨਾ; ਬੇਵੱਸ ਕਰਨਾ ।

[पर क़ैंच कर-ना] क्रि० समा० पंख कतरना, बे पर करना; विवश करना ।

—پر کا قلم—[ਪਰ ਕਾ ਕਲਮ] ਪੁ. ਕਲਮ, ਲੇਖਣੀ ਜੋ ਖੰਭ ਤੋਂ ਬਣਾਈਦੇ ਹਨ ।

[पर का क़लम] पु० क़लम, लेखनी जो पंख से बनाई जाती है ।

—پر کا کوا بنا دینا—[ਪਰ ਕਾ ਕੱਵਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਬਣਾ ਦੇਣਾ, ਗੱਲ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ।

[पर का कव्वा बना देना] मुहा० बात का बतंगड़ बना देना, हद से ज़्यादा अत्युक्ति करना ।

—پر لینا—[ਪਰ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰ ਕਤਰਨਾ, ਖੰਭ ਕੱਪਣਾ ।

[पर लेना] मुहा० पंख कतरना, पंख काटना ।

—پر مارنا—[ਪਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉੱਡਣਾ, ਫੜਫੜਾਉਣਾ; ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[पर मार-ना] मुहा० उड़ना, फड़फड़ाना; यत्न करना ।

—پرو بال نکالنا—[ਪਰੋ ਬਾਲ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਣਾ; ਜੋਬਨ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਜੋਬਨ ਫੁੱਟਣਾ ।

[परो बाल निकाल-ना] मुहा० होश सम्भालना; जोबन आना, यौवन फूटना ।

پران—[ਪਰਾਣ] ਸੰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਣ, ਜਾਨ, ਰੂਹ; ਜਾਨੀ, ਦਿਲਬਰ ।

[पराण] सं० पु० प्राण, जान, आत्मा; प्रियतम, प्रेमी ।

—پران پتی—[ਪਰਾਨ ਪਤੀ] ਪੁ. ਪਤੀ, ਮਾਲਕ ।

[पराण पती] पु० प्राणपति, पति ।

—پران تجنا—[ਪਰਾਨ ਤਜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ, ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਣਾ ।

[प्राण तज-ना] मुहा० मर जाना, जान दे देना ।

—پران چھوٹنا—[ਪਰਾਨ ਛੁਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨਾ, ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰਨਾ ।

[पराण छूट-ना] मुहा० मरना, स्वर्ग सिधारना ।

پران لینا—[ਪਰਾਨ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਲੈਣਾ, ਮਾਰਨਾ, ਕਤਲ ਕਰਨਾ; ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ ।

[पराण लेना] मुहा० जान लेना, मारना, वध करना; दुःखी करना ।

پرانا—[ਪੁਰਾਨਾ] ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ, ਪਰਾਚੀਨ, ਪੁਰਾਤਨ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ।

[पुराना] वि० पुरातन, प्राचीन, पिछले समय का ।

پرانا پڑنا—[ਪੁਰਾਨਾ ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਹੰਢ ਜਾਣਾ; ਬੁੱਢਾ ਹੋਣਾ ।

[पुराना पड़-ना] क्रि० समा० रद्दी हो जाना, जर्जर होना; बूढ़ा होना ।

—پرانا خرانٹ—[ਪੁਰਾਨਾ ਖ਼ੁਰਾਂਟ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ; ਬੁੱਢਾ ਖੋਚ ।

[पुराना खुरांट] वि० बहुत पुराना; अनुभवी, तजरबेकार ।

—پرانا دھرانا—[ਪੁਰਾਨਾ ਧਰਾਨਾ] ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ ਧਰਾਣਾ, ਨਾ ਵਰਤਣ ਜੋਗ, ਪਾਟਾ ਪੁਰਾਣਾ ।

[पुराना धराना] वि० फटा पुराना, जो प्रयोग के योग्य न रहा हो, अनुपयोगी ।

—پرانا گھاگ—[ਪੁਰਾਨਾ ਘਾਗ] ਪੁ. ਪੁਰਾਣਾ ਘੁੱਗ, ਪੁਰਾਣਾ ਖੁਰਾਂਟ ।

[पुराना घाग] पु० अनुभवी व्यक्ति, पुराना खुर्राट ।

پرانی—[ਪਰਾਨੀ] ਸੰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਣੀ, ਜੀਵ, ਆਦਮੀ, ਪੁਰਸ਼, ਮਨੁੱਖ ।

[परानी] सं० पु० प्राणी, जीव, आदमी, पुरुष, मनुष्य ।

پرانی—[ਪੁਰਾਨੀ] ਵਿ. ਪੁਰਾਣੀ, ਬੇਹੀ ।

[पुरानी] वि० पुरातन, जर्जर ।

—پرانی کھوپری—[ਪੁਰਾਨੀ ਖੋਪਰੀ] ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ ਆਦਮੀ, ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ।

[पुरानी खोपरी] स्त्री० पुराना आदमी, बूढ़ा आदमी ।

پرانے—[ਪੁਰਾਨੇ] ਪੁ. 'ਪੁਰਾਨਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[पुराने] पु० 'पुराना' का बहुवचन ।

—پرانے لوک—[ਪੁਰਾਨੇ ਲੋਕ] ਪੁ. ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਬੰਦੇ, ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕੀ ।

[पुराने लोग] पु॰ प्राचीन समय के लोग, पुराने आदमी, प्राचीन युग के व्यक्ति ।

—پرانے مردے اکھیڑنا—[ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਰ-ਦੇ ਉਖੇੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨਾ, ਪਿਛਲੇ ਝਗੜੇ ਛੇੜਨਾ ।

[पुराने मुर-दे उखेड़-ना] मुहा॰ पुरानी शिकायतें करना, पिछले झगड़े छेड़ना ।

پراچہ—[ਪਰਾਚਿਹ:] ਪੁ. ਬਜਾਜ, ਸੀਤੇ ਹੋਏ ਕਪੜੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ; ਇਕ ਜਾਤੀ ਜੋ ਟੋਪੀਆਂ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

[पराचह:] पु॰ बजाज, सिले सिलाए कपड़े बेचने वाला; एक जाति जो टोपियाँ बेचने का काम करती है ।

پرائی—[ਪਰਾਈ] ਵਿ. ਦੂਸਰੇ ਦੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ, ਬਿਗਾਨੀ ।

[पराई] वि॰ दूसरे की, किसी अन्य की, बेगानी ।

—پرائی کوٹھی کا ٹیڑھا منہ—[ਪਰਾਈ ਕੋਠੀ ਦਾ ਟੇਢਾ ਮੂੰ] ਅਖੌ. ਦੂਜੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

[पराई कोठी का टेढ़ा मुँ] लोको॰ दूसरे पर भरोसा नहीं करना चाहिए ।

پرائے—[ਪਰਾਏ] ਵਿ. 'ਪਰਾਇਆ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ ।

[पराये] वि॰ 'पराया' का बहुवचन ।

—پرایہ مردے آزاد کرنا—[ਪਰਾਏ ਸਰ-ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਮਾਲ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ।

[पराये सर-दे आज़ाद कर-ना] मुहा॰ दूसरों का माल खुले दिल से प्रयोग में लाना ।

—پرائے گھر کا ہونا—[ਪਰਾਏ ਘਰ ਦਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹਿਆ ਜਾਣਾ ।

[पराये घर का होना] मुहा॰ कन्या का विवाह हो जाना ।

—پرائے مال پر لال دیدے—[ਪਰਾਏ ਮਾਲ ਪਰ ਲਾਲ ਦੀਦੇ] ਅਖੌ. ਪਰਾਈ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਲਾਲਚ ਕਰਨਾ ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ।

[पराये माल पर लाल दीदे] लोको॰ पराई चीज़ की लालसा करना व्यर्थ है ।

—پرائے مال پر یا حسین—[ਪਰਾਏ ਮਾਲ ਪਰ ਯਾ ਹੁਸੈਨ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਿਗਾਨੀ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[पराये माल पर या हुसैन] लोको॰ जब कोई दूसरे के माल पर शेख़ी मारे तब कहते हैं ।

پرایا—[ਪਰਾਯਾ] ਵਿ. ਦੂਜੇ ਦਾ, ਹੋਰ ਦਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ; ਬੇਗਾਨਾ, ਓਪਰਾ ।

[पराया] वि॰ दूसरे का, ग़ैर का, किसी अन्य का; बेगाना, अपरिचित ।

پر—[ਪੁਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[पुर] फ़ा॰ वि॰ भरा हुआ ।

—پر پیچ—[ਪੁਰ ਪੇਚ] ਵਿ. ਪੇਚਦਾਰ, ਟੇਢਾ ਮੇਢਾ ।

[पुर पेच] वि॰ पेचदार, टेढ़ा मेढ़ा ।

—پر شور—[ਪੁਰ ਸ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਸਖ਼ਤ ਸੁਭਾ ਦਾ ।

[पुर शोर] फ़ा॰ वि॰ शोर डालने वाला; कठोर स्वभाव का ।

—پرکار—[ਪੁਰ ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ ।

[पुर कार] फ़ा॰ वि॰ हुशियार ।

—پرکاری—[ਪੁਰ ਕਾਰੀ] ਵਿ. ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ।

[पुर कारी] स्त्री॰ हुशियारी ।

پرا—[ਪੁਰਾ] ਪੁ. ਮਹੱਲਾ, ਵੱਸੋਂ ।

[पुरा] पु॰ मुहल्ला, बस्ती ।

پرا—[ਪਰਾ] ਪੁ. ਕਤਾਰ, ਪੰਗਤ, ਟੋਲੀ ।

[परा] पु॰ पंक्ति, कतार, टोली ।

—پرا باندھنا—[ਪਰਾ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਬਰਾਬਰ ਬਰਾਬਰ ਖੜੇ ਹੋਣਾ ।

[परा बाँध-ना] क्रि॰ समा॰ कतार बाँधना, बराबर बराबर खड़े होना ।

—پرا جمانا—[ਪਰਾ ਜਮਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵੇਖੋ : پرا باندھنا

[परा जमाना] क्रि॰ समा॰ देखो : پرا باندھنا

پرات—[ਪਰਾਤ] ਇ. ਥਾਲ, ਪਰਾਤ, ਤਰਾਮੀ ।

[परात] स्त्री॰ थाल, परात, थाली के आकार का बड़ा पात्र ।

پراٹھا—[ਪਰਾਠਾ] ਪੁ. ਪਰੌਂਠਾ ।

[पराठा] पु॰ परौंठा ।

پراچین—[ਪਰਾਚੀਨ] ਸੰ. ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ, ਪੁਰਾਤਨ ।

[पराचीन] सं॰ वि॰ पुराना, पुरातन ।

پرادھین—[ਪਰਾਧੀਨ] ਸੰ. ਵਿ. ਪਰਾਏ ਵਸ, ਪਰਵਸ ।

[पराधीन] सं॰ वि॰ परतन्त्र, परवश ।

—پرادھین سپنے سکھ ناہیں—[ਪਰਾਧੀਨ ਸੁਪ-ਨੈ ਸੁਖ ਨਾਹੀਂ] ਅਖੌ. ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਥੱਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ।

[पराधीन सुप-ने सुख नाहीं] लोको॰ पराधीन मनुष्य को कभी सुख नहीं मिलता ।

پرارتھنا—[ਪਰਾਰ-ਥਨਾ] ਇ. ਅਰਦਾਸ, ਬੇਨਤੀ, ਦੁਆ ।

[परार-थना] स्त्री॰ विनय, प्रार्थना, विनती ।

پراسچت—[ਪਰਾਸ-ਚਿਤ] ਪੁ. ਪਛਤਾਵਾ, ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ।

[परास-चित] पु॰ पछतावा, प्रायश्चित ।

پراکرت—[ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ] ਸੰ. ਇ. ਪਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਗੜਿਆ ਰੂਪ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[प्राकृत] सं० स्त्री० एक प्रकार की भाषा जो संस्कृत से बिगड़ी हुई है या इस से पहले की समझी जाती है।

پراگندگی—[ਪਰਾਗੰਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੈਰਾਨੀ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਫ਼ਿਕਰ।

[परागंदगी] फ़ा० स्त्री० हैरानी, परेशानी, फ़िक्र।

پراگندہ—[ਪਰਾਗੰਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੈਰਾਨ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ।

[परागंदः] फ़ा० वि० हैरान, परेशान, चिन्तित।

پرال—[ਪਰਾਲ] ਇ. ਪੱਤੀ ; ਫੂਸ, ਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਾਲੀ, ਪਰਾਲੀ।

[पराल] स्त्री० पत्ती; फूस, धानों का डंठल।

—پرالبد—[ਪਰਾਲਬ-ਦ] ਇ. ਕਿਸਮਤ, ਭਾਗ।

[परालब-द] स्त्री० प्रारब्ध, भाग्य।

پران—[ਪੁਰਾਨ] ਸੰ. ਪੁ. ਪੁਰਾਣ ; ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸੇ ਤੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ।

[पुरान] सं० पु० पुराण, हिन्दुओं के धर्म ग्रन्थ जिन में वेदों के सिद्धांत विस्तृत रूप में वर्णित हैं, इन की संख्या अठारह है।

پرب—[ਪਰ-ਬ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਰਬ; ਅਧਿਆਇ, ਕਾਂਡ; ਮੇਲਾ; ਭੀੜ ਭਾੜ।

[पर-ब] सं० पु० पर्व; अध्याय, काण्ड; मेला; भीड़-भड़क्का।

پربال—[ਪਰ-ਬਾਲ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਲਕਾਂ ਝੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਪੋਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਲ ਉੱਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਾਲ।

[पर-बाल] पु० नेत्रों की एक बीमारी जिस में पलकों के बाल झड़ जाते हैं और पपोटों में बाल उग आते हैं, परबाल।

پربت—[ਪਰ-ਬਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਹਾੜ, ਪਰਬਤ।

[पर-बत] सं० पु० पर्वत, पहाड़।

پربندھ—[ਪ੍ਰਬੰਧ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਰਬੰਧ, ਬੰਦੋਬਸਤ, ਇੰਤਜ਼ਾਮ।

[प्रबंध] सं० पु० प्रबंध, बन्दोबस्त, इन्तज़ाम।

پربھو—[ਪ੍ਰਭੂ] ਸੰ. ਪੁ. ਸੁਆਮੀ, ਮਾਲਕ ; ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ।

[प्रभु] सं० पु० स्वामी, मालिक; ईश्वर, परमात्मा।

پربین—[ਪ੍ਰਬੀਨ, ਪਰ-ਬੀਨ] ਵਿ. ਮਾਹਰ, ਨਿਪੁੰਨ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ।

[प्रबीन, पर-बीन] वि० माहिर, निपुण, चतुर।

پرپنچ—[ਪਰ-ਪੰਚ] ਪੁ. ਪਖੰਡ; ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ।

[पर-पंच] पु० पाखण्ड; धोखा, छल।

پرت—[ਪਰ-ਤ] ਪੁ. ਛਿਲਕਾ; ਤਹਿ; ਨਕਲ।

[पर-त] पु० छिलका ; तह; नक़ल।

پرتال—[ਪਰ-ਤਾਲ] ਇ. ਪੜਤਾਲ, ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ; ਦੇਖਭਾਲ, ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ।

[पर-ताल] स्त्री० पड़ताल, जाँच पड़ताल; देखभाल; छानबीन।

پرتگال—[ਪੁਰਤ-ਗਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮ ਕੋਣ ਵਿਚ ਆਬਾਦ ਇਕ ਦੇਸ਼।

[पुर्त-गाल] फ़ा० पु० योरुप के दक्षिण पश्चिम के कोण में स्थित एक देश।

پرتگیز—[ਪੁਰਤ-ਗੇਜ਼] ਪੁ. ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਵਸਨੀਕ।

[पुर्त-गेज़] पु० पुर्त्तगाल का निवासी।

پرتل—[ਪਰ-ਤਲ] ਪੁ. ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਉਹ ਬੋਝਾ ਆਦਿ ਜੋ ਇਕ ਘੋੜੇ ਜਾਂ ਬਲਦ ਉੱਤੇ ਲੱਦਿਆ ਜਾਵੇ।

[पर-तल] पु० सामान का वह बोरा आदि जो एक घोड़े अथवा बैल पर लादा जाये, परतल।

—پرتل دا ٹٹو—[ਪਰ-ਤਲ ਦਾ ਟੱਟੂ] ਪੁ. ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਟੱਟੂ, ਭਾੜੂ ਟੱਟੂ ; ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਾਂਡੀ ਆਦਿ।

[पर-तल का टट्टू] पु० लदा हुआ टट्टू; मज़दूर आदमी।

پرتلا—[ਪਰ-ਤਲਾ] ਪੁ. ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਪੇਟੀ, ਪਟਾ।

[पर-तला] पु० तलवार की पेटी, परतला।

پرتو—[ਪਰ-ਤੌ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਛਾਵਾਂ, ਪਰਤੀਬਿੰਬ, ਅਕਸ; ਨੂਰ, ਜੋਤੀ, ਕਿਰਨ।

[पर-तौ] फ़ा० पु० परछाईं, प्रतिबिम्ब, अक्स, नूर, ज्योति, किरण।

پرتوا—[ਪਰ-ਤਵਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਛਾਵਾਂ, ਪਰਤੀਬਿੰਬ, ਅਕਸ, ਛਾਂ; ਨੂਰ, ਰੋਸ਼ਨੀ।

[पर-तवा] फ़ा० पु० परछाईं, प्रतिबिम्ब, अक्स, छाया ; नूर, प्रकाश।

پرتھوی—[ਪ੍ਰਿਥਵੀ] ਸੰ. ਇ. ਧਰਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ ; ਦੁਨੀਆਂ, ਜਗਤ।

[पृथवी] सं० स्त्री० पृथ्वी, ज़मीन; दुनिया, जगत्।

پرتیت—[ਪ੍ਰਤੀਤ, ਪਰ-ਤੀਤ] ਸੰ. ਇ. ਇਤਬਾਰ, ਭਰੋਸਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ।

[प्रतीत, पर-तीत] सं० स्त्री० विश्वास, भरोसा, प्रतीति।

پرجا—[ਪਰ-ਜਾ] ਸੰ. ਇ. ਰਯੱਤ, ਜਨਤਾ।

[पर-जा] सं० स्त्री० प्रजा, जनता।

پرجا پت—[ਪਰ-ਜਾਪਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਰਾਜਾ; ਬ੍ਰਹਮਾ, ਪਰਜਾਪਤੀ; ਸੂਰਜ ; ਘੁਮਾਰ।

[पर-जापत] सं० पु० राजा; ब्रह्मा, प्रजापति; सूर्य; कुम्हार।

پرچا پتّی—[ਪਰਚਾ-ਪਤੀ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : پرچا پت

[पर-चापत्ती] पु० देखो : پرچا پت

پرچہ پت—[ਪਰ-ਚੇਤ] ਪੁ. ਸੰਪਤੀ ਕਰ, ਪਰੋਪਰਟੀ ਟੈਕਸ, Property Tax।

[पर-चेत] पु० सम्पत्ति कर, सम्पदा कर, Property Tax।

پرچک—[ਪਿਰਿਚ] ਇ. ਪਿਰਚ, ਛੋਟੀ ਰਿਕਾਬੀ।

[पिरिच] स्त्री० प्लेट, छोटी रिकाबी।

پرچا—[ਪਰਚਾ] ਫ਼ਿ. ਪੁ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਚਿਟ; ਪਰੀਖਿਆ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ; ਪਰਖ, ਪੜਤਾਲ; ਸਬੂਤ, ਪ੍ਰਮਾਣ।

[परचा] फ़ि० पु० कागज़ का टुकड़ा, चिट; परीक्षा-प्रश्न पत्र; परख, पड़ताल; सबूत, प्रमाण।

پرچا دینا—[ਪਰ-ਚਾ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ; ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ।

[पर-चा देना] क्रि० सक० साबित करना, प्रमाण देना।

پرچا لینا—[ਪਰ-ਚਾ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ; ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ; ਸਬੂਤ ਲੈਣਾ।

[पर-चा लेना] मुहा० आज़माना; पड़ताल करना; सबूत लेना।

—پرچا منگنا—[ਪਰ-ਚਾ ਮੰਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਬੂਤ ਮੰਗਣਾ।

[पर-चा माँग-ना] मुहा० प्रमाण माँगना।

پرچار—[ਪਰ-ਚਾਰ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਰਚਾਰ, ਉਪਦੇਸ਼।

[पर-चार] सं० पु० प्रचार, उपदेश।

پرچارک—[ਪਰ-ਚਾਰਕ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਉਪਦੇਸ਼ਕ।

[पर-चारक] सं० पु० प्रचार करने वाला, प्रचारक।

پرچانا—[ਪਰ-ਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ; ਬਹਿਲਾਉਣਾ; ਮੋਹਣਾ; ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨਾ।

[पर-चाना] क्रि० सक० राज़ी करना; बहलाना; मोहित करना; काबू करना, वश में करना।

پرچخ—[ਪਰ-ਚਖ] ਪੁ. ਪੁਰਜ਼ਾ, ਟੁਕੜਾ।

[पर-चख] पु० खण्ड, टुकड़ा।

—پرچخ اڈاؤنا—[ਪਰ-ਚਖ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਰਜ਼ੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਕਰਨਾ।

[पर-चख उड़ाना] मुहा० खण्ड खण्ड करना।

پرچم—[ਪਰ ਚਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝੰਡਾ, ਫਰੇਰਾ; ਕਲਗ਼ੀ।

[पर-चम] फ़ा० पु० झंडा, ध्वजा; कलगी।

پرچنا—[ਪਰ-ਚਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਾ, ਬਹਿਲਣਾ।

[पर-चना] क्रि० अक० मनोरंजन होना, बहलना।

پرچول—[ਪਰ-ਚੋਲ] ਇ. ਪੜਚੋਲ, ਸਮਾਲੋਚਨਾ, ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ।

[परचोल] स्त्री० आलोचना, समालोचना, टीका टिप्पणी।

پرچون—[ਪਰ-ਚੂਨ] ਪੁ. ਆਟਾ, ਦਾਲ, ਲੂਣ, ਮਿਰਚ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ਾਂ।

[पर-चून] पु० आटा, दाल, नमक, मिर्च आदि वस्तुएँ।

پرچونیا—[ਪਰ-ਚੂਨਿਆ] ਪੁ. ਆਟਾ, ਦਾਲ, ਲੂਣ, ਤੇਲ, ਆਦਿ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਪਰਚੂਨ ਫ਼ਰੋਸ਼।

[पर-चुनिया] पु० आटा, दाल, नमक, तेल आदि बेचने वाला, किराना फ़िरोश।

پرچہ—[ਪਰ-ਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਚਿਟ, ਪਰਚੀ, ਕਾਗ਼ਜ਼; ਇਮਤਿਹਾਨੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼; ਅਖ਼ਬਾਰ; ਰਸਾਲਾ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ।

[पर-च:] फ़ा० पु० कागज़ का टुकड़ा; चिट, रुक्का, पत्र, परीक्षा का प्रश्न पत्र; अख़बार; रिसाला, पत्रिका।

—پرچہ چاک کرنا—[ਪਰ-ਚ: ਚਾਕ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁੱਢਲੀ ਰਪੋਟ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ।

[पर-च: चाक करना] मुहा० प्रारम्भिक रिपोर्ट का लिखा जाना।

—پرچہ لگنا—[ਪਰ-ਚ: ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ, ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਣਾ।

[पर-च: लग-ना] मुहा० ख़बर मिलना, समाचार मिलना।

—پرچہ نویس—[ਪਰ-ਚ: ਨਵੀਸ] ਪੁ. ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ; ਮੁਹੀਆ, ਮੁਖ਼ਬਰ; ਜਸੂਸ, ਭੇਤੀ।

[पर-च: नवीस] पु० अख़बारी नुमाइंदा; गुप्तचर, मुख़बिर; जासूस, भेदिया।

—پرچہ نویسی—[ਪਰ-ਚ: ਨਵੀਸੀ] ਇ. ਪਰਚਾ ਨਵੀਸ ਦਾ ਕੰਮ; ਮੁਖ਼ਬਰੀ, ਜਸੂਸੀ; ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਜ।

[पर-च: नवीसी] स्त्री० पर्चा नवीस का काम; मुख़बिरी, जासूसी; इतिहास लिखने का काम।

پرچھا—[ਪਰ-ਛਾ] ਪੁ. ਜੁਲਾਹਿਆਂ ਦੀ ਸੂਤ ਲਪੇਟਣ ਦੀ ਨਲੀ, ਫਿਰਕੀ; ਭੀੜ-ਭੜੱਕਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਲੜਾਈ, ਰੋਲਾ; ਝਗੜਾ, ਟੰਟਾ।

[पर-छा] पु० जुलाहों की सूत लपेटने की नली, फिरकी; भीड़ का कम होना; लड़ाई, बड़ा दंगा; झगड़ा, बखेड़ा।

پرچھاواں—[ਪਰ-ਛਾਵਾਂ] ਪੁ. ਪਰਛਾਵਾਂ, ਪਰਤੀਬਿੰਬ।

[पर-छावाँ] पु० परछाईं, प्रतिबिम्ब।

پرچھائیں—[ਪਰ-ਛਾਈਂ] ਇ. ਪਰਛਾਵਾਂ, ਛਾਂ, ਅਕਸ।

[पर-छाईं] स्त्री० परछाईं, छाया, अक्स।

پرچھائیں تے بھاگنا—[ਪਰ-ਛਾਈਂ ਤੇ ਭਾਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਿਰਣਾ ਕਰਨਾ; ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ, ਨੇੜੇ ਨਾ ਢੁੱਕਣਾ।

[पर-छाईं से भाग-ना] मुहा० घृणा करना; दूर रहना, निकट न जाना।

پرچھتی—[ਪਰ-ਛੱਤੀ] ਇ. ਪੜਛੱਤੀ; ਟਾਂਡ; ਛੋਟਾ ਛੱਪਰ।
[पर-छत्ती] स्त्री० परछत्ती; टांड; छोटा छप्पर।

پرچھی—[ਪਰ-ਛੀ] ਇ. ਉਹ ਥੈਲੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਸਾਮਾਨ ਪਾ ਕੇ ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉੱਤੇ ਰਖਦੇ ਹਨ।
[पर-छी] स्त्री० वह थैली जिसके दोनों ओर सामान डाल कर सवारी की पीठ पर रखते हैं।

پرچی—[ਪਰ-ਚੀ] ਇ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਚਿੱਟ; ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੋਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੋਟ ਪਰਚੀ, ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ।
[पर-ची] स्त्री० कागज़ का टुकड़ा, चिट; वह कागज़ जिस पर चुनाव के समय वोट दर्ज की जाती है, वोट पर्ची, बैलट पेपर।

پرخاش—[ਪਰ-ਖ਼ਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੜਾਈ, ਝਗੜਾ, ਫ਼ਸਾਦ।
[पर-ख़ाश] फ़ा० स्त्री० लड़ाई, झगड़ा, फ़साद।

—پرخاش جو—[ਪਰ-ਖ਼ਾਸ਼ ਜੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਹ ਜੋ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ।
[पर-ख़ाश जू] फ़ा० वि० वह जो झगड़ा करने को तैयार हो।

پرخچے—[ਪਰ-ਖ਼ਚੇ] ਪੁ. 'ਪਰਖ਼ਚਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਟੁਕੜੇ, ਪੁਰਜ਼ੇ।
[पर-ख़चे] पु० 'परख़चा' का बहुवचन, टुकड़े, खण्ड।

—پرخچے اڑانا—[ਪਰ-ਖ਼ਚੇ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਰਜ਼ੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਕਰਨਾ, ਤੂੰਬੇ ਉਡਾਉਣਾ।
[पर-ख़चे उड़ाना] मुहा० टुकड़े टुकड़े करना, धज्जियां उड़ाना।

—پرخچے اڑنا—[ਪਰ-ਖ਼ਚੇ ਉਡ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੂੰਬੇ ਉੱਡਣਾ, ਪੁਰਜ਼ਾ ਪੁਰਜ਼ਾ ਹੋਣਾ।
[पर-ख़चे उड़-ना] मुहा० धज्जियां उड़ना, टुकड़े टुकड़े होना।

پرد—[ਪਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਤ, ਤਹਿ।
[पर-द] फ़ा० पु० परत, तह।

پرد—[ਪੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੁਲ।
[पुर-द] फ़ा० पु० पुल।

پرداخت—[ਪਰ-ਦਾਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ; ਮਦਦ; ਦੇਖਭਾਲ, ਨਿਗਰਾਨੀ, ਸਜਾਵਟ।
[पर-दाख़-त] फ़ा० स्त्री० पालन पोषण; मदद; देखभाल, निगरानी; सजावट।

پردادا—[ਪਰ-ਦਾਦਾ] ਪੁ. ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਾਦਾ, ਦਾਦੇ ਦਾ ਪਿਉ, ਪੜਦਾਦਾ।
[पर-दादा] पु० पिता का दादा, पितामह का पिता, प्रपितामह।

پردادی—[ਪਰ-ਦਾਦੀ] ਇ. ਪਿਉ ਦੀ ਦਾਦੀ, ਪੜਦਾਦੇ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਪੜਦਾਦੀ।
[पर-दादी] स्त्री० पिता की दादी, परदादे की स्त्री, परदादी।

پرداز—[ਪਰ-ਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਜਾਵਟ; ਚਮਕ; ਕਸ਼ੀਦਾਕਾਰੀ; ਨੱਕਾਸ਼ੀ; ਰੁਝੇਵਾਂ, ਮਸ਼ਗੂਲੀ; ਅਰੰਭ।
[पर-दाज़] फ़ा० स्त्री० सजावट, चमक, शोभा; कशीदाकारी; नक़्क़ाशी; संलग्नता, व्यस्तता; आरम्भ।

—پرداز ڈالنا—[ਪਰ-ਦਾਜ਼ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਮਕਾਉਣਾ; ਕਸ਼ੀਦਾ ਕਢਣਾ; ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣਾ; ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ, ਪਹਿਲ ਕਰਨਾ।
[पर-दाज़ डाल-ना] मुहा० चमकाना; कशीदा काढ़ना; तस्वीर बनाना; शुरू करना, पहल करना।

پردہ—[ਪਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆੜ, ਓਟ; ਘੁੰਡ, ਬੁਰਕਾ; ਚਿਕ, ਓਟਾ; ਰਾਗ, ਅਲਾਪ; ਵਾਜੇ ਦਾ ਸੁਰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ਾ; ਅੱਖ, ਕੰਨ ਆਦਿ ਦੀ ਝਿੱਲੀ ਜਾਂ ਪਰਤ; ਐਬ।
[पर-द:] फ़ा० पु० आड़, ओट; घूँघट, नक़ाब; चिक़, दरपट; राग, आलाप; बाजे का स्वर बताने वाला पुर्ज़ा; आँख, कान आदि की झिल्ली या परत, दोष।

پردہ پوش—[ਪਰ-ਦ:ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪਰਦੇ ਕੱਜਣ ਵਾਲਾ (ਵਿਅਕਤੀ)।
[पर-द:पोश] फ़ा० वि० पु० परदा डालने वाला (व्यक्ति)।

پردہ پوشی—[ਪਰ-ਦ: ਪੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰਦਾ ਕੱਜਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[पर-द:पोशी] फ़ा० स्त्री० परदा डालने की क्रिया।

—پردہ دار—[ਪਰ-ਦ: ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੇਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਮਹਿਰਮ, ਭੇਤੀ।
[पर-द: दार] फ़ा० पु० भेद रखने वाला, भेदिया, राज़दार।

—پردہ داری—[ਪਰ-ਦ: ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੇਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਦਾ ਪੋਸ਼ੀ।
[पर-द: दारी] फ़ा० स्त्री० भेद रखने का भाव, पर्दापोशी।

—پردہ در—[ਪਰ-ਦ: ਦਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ, ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣ ਵਾਲਾ; ਮੁਖ਼ਬਰ।
[पर-द: दर] फ़ा० वि० भेद खोलने वाला, भांडा फोड़ने वाला; मुख़बिर।

—پردہ دری—[ਪਰ-ਦ: ਦਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁਖ਼ਬਰੀ, ਜਸੂਸੀ।
[पर-द:दरी] फ़ा० स्त्री० मुख़बिरी, जासूसी।

—پردۂ غیب—[ਪਰ-ਦਏ ਗ਼ੈਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ੈਬ ਦਾ ਪਰਦਾ, ਗ਼ੈਬ।

[पर-दए ग़ैब] फ़ा० अर० पु० अदृश्य लोक का परदा, अदृश्य लोक।

پردہ فاش کرنا—**[ਪਰ-ਦਃ ਫ਼ਾਸ਼ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣਾ।
[पर-दः फ़ाश कर-ना] मुहा० भेद खोलना, भाँडा फोड़ना।

پردہ نشین—**[ਪਰ-ਦਃ ਨਿਸ਼ੀਨ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ, ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ।
[पर-दः निशीन] फ़ा० वि० परदे में बैठने वाली, बुरक़ा पहनने वाली।

پردھان—**[ਪਰ-ਧਾਨ]** ਪੁ. ਪਰਧਾਨ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ।
[पर-धान] पु० प्रधान, प्रेज़ीडेंट।

پردے—**[ਪਰ-ਦੇ]** ਪੁ. 'ਪਰਦਾ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ।
[पर-दे] पु० 'परदा' का बहुवचन।

پردے بٹھانا—**[ਪਰ-ਦੇ ਬਿਠਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣਾ, ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ।
[पर-दे बिठाना] मुहा० घर से बाहिर न जाने देना, घर से बाहिर आना जाना बन्द करना।

پردے کی بی بی—**[ਪਰ-ਦੇ ਕੀ ਬੀਬੀ]** ਇ. ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।
[पर-दे की बीबी] स्त्री० परदे में रहने वाली स्त्री।

پردے میں نقبہ لگانا—**[ਪਰ-ਦੇ ਮੇਂ ਨਕ-ਬਃ ਲਗਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨਾ।
[पर-दे में नक़-बः लगाना] मुहा० परदे में दुराचार करना।

پردے میں سوراخ کرنا—**[ਪਰ-ਦੇ ਮੇਂ ਸੁਰਾਖ਼ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨਾ।
[पर-दे में सूराख़ कर-ना] मुहा० परदे में दुराचार करना।

پردے میں شکار کھیلنا—**[ਪਰ-ਦੇ ਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਲ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਪਰਦਾਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤ ਦਾ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕਰਨਾ।
[पर-दे में शिकार खेल-ना] मुहा० परदे वाली स्त्री का व्यभिचार करना।

پردے میں گرہ لگانا—**[ਪਰ-ਦੇ ਮੇਂ ਗਿਰਹ ਲਗਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਪਰਦਾ ਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤ ਦਾ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕਰਨਾ।
[पर-देमें गिरह लगाना] मुहा० परदे वाली स्त्री का व्यभिचार करना।

پردیس—**[ਪਰ-ਦੇਸ]** ਪੁ. ਪਰਾਇਆ ਦੇਸ਼, ਦੂਜਾ ਮੁਲਕ।
[पर-देस] पु० विदेश, दूसरा देश।

پردیس جانا—**[ਪਰ-ਦੇਸ ਜਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਸਫ਼ਰ ਕਰਨਾ।
[पर-देस जाना] मुहा० यात्रा करना।

پردیس چھانا—**[ਪਰ-ਦੇਸ ਛਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦੂਜੇ ਦੇਸ ਜਾ ਰਹਿਣਾ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵਸਣਾ।
[पर-देस छाना] मुहा० दूसरे देश में जाकर रहना, विदेश में रहने लगना।

پردیسن—**[ਪਰ-ਦੇਸਨ]** ਇ. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਔਰਤ।
[पर-देसन] स्त्री० विदेशी स्त्री।

پردیسی—**[ਪਰ-ਦੇਸੀ]** ਵਿ. ਪੁ. ਪਰਦੇਸ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਪਰਾਏ ਮੁਲਕ ਦਾ; ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ।
[पर-देसी] वि० पु० विदेशी, दूसरे देश का; मुसाफ़िर।

پرزہ—**[ਪੁਰ-ਜ਼ਃ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੰਡ, ਟੁਕੜਾ; ਪਰਚਾ; ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਚੰਗੜ; ਧੱਜੀ, ਚੀਥੜਾ; ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ।
[पुर-ज़ः] फ़ा० पु० खण्ड, टुकड़ा; पर्ची; कागज़ का टुकड़ा; कतरन; धज्जी, चीथड़ा; मशीन का कोई अंग।

پرزے اڑانا—**[ਪੁਰ-ਜ਼ੇ ਉਡਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ, ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਣਾ, ਖੰਡ ਖੰਡ ਕਰਨਾ, ਕੀਮਾ ਕਰਨਾ; ਬੋਟੀਆਂ ਕਟਣਾ; ਬਹੁਤ ਮਾਰਨਾ।
[पुर-ज़े उड़ाना] मुहा० टुकड़े टुकड़े करना, खण्ड खण्ड करना; क़ीमा करना; बोटियां काटना; बहुत पीटना।

پرزے پرزے کرنا—**[ਪੁਰ-ਜ਼ੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ, ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨਾ।
[पुर-ज़े पुर-ज़े कर-ना] मुहा० टुकड़े टुकड़े करना, टूक टूक करना।

پرزے پرزے ہونا—**[ਪੁਰ-ਜ਼ੇ ਪੁਰ-ਜ਼ੇ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਖੰਡਰ ਖੰਡਰ ਹੋਣਾ, ਪੁਰਜ਼ੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਉਡਣਾ, ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋਣਾ; ਮਾਰ ਪੈਣੀ।
[पुर-ज़े पुर-ज़े होना] खण्ड खण्ड होना, टुकड़े टुकड़े होना, टूक टूक होना; मार पड़ना।

پرس—**[ਪੁਰ-ਸ]** ਪੁ. ਹਿ. ਆਦਮੀ, ਮਨੁੱਖ।
[पुर-स] पु० हि० पुरुष, मनुष्य।

پرساد—**[ਪਰ-ਸਾਦ]** ਸੰ. ਪੁ. ਪਰਸਾਦ, ਕ੍ਰਿਪਾ, ਤੁਹਫ਼ਾ; ਚੜ੍ਹਾਵਾ; ਨਤੀਜਾ, ਸਿੱਟਾ; ਫ਼ਾਇਦਾ, ਲਾਭ।
[पर-साद] सं० पु० प्रसाद, मेहरबानी, तोहफ़ा; चढ़ावा; नतीजा, परिणाम; फ़ायदा, लाभ।

پرسال—**[ਪਰ-ਸਾਲ]** ਪੁ. ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ।
[पर-साल] पु० पिछला वर्ष।

پرساں—**[ਪੁਰ-ਸਾਂ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ; ਮਦਦਗਾਰ।
[पुर-सां] फ़ा० वि० हाल पूछने वाला; सहायक।

پرسان حال—[ਪੁਰ-ਸਾਨੇ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ, ਖ਼ਬਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ; ਸਹਾਇਕ; ਪ੍ਰੇਮੀ।
[**पुर-साने हाल**] फ़ा० पु० हाल पूछने वाला, खबर लेने वाला; सहायक; प्रेमी।

پرست [ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗ ਕੇ 'ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖ਼ੁਦਾ-ਪਰਸਤ।
[**परस-त**] फ़ा० वि० शब्दों के पीछे लग कर 'पूजा करने वाला' के अर्थ देता है जैसे ख़ुदा परस्त।

پرستار—[ਪਰਸ-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੁਜਾਰੀ; ਦਾਸ, ਸੇਵਕ।
[**परस-तार**] फ़ा० पु० पुजारी; दास, सेवक।

پرستاری—[ਪਰਸ-ਤਾਰੀ] ਵਿ. ਪੂਜਾ; ਸੇਵਾ।
[**परस-तारी**] स्त्री० पूजा; सेवा।

پرستان—[ਪਰਿਸ-ਤਾਨ ਪਰਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਪਰੀਆਂ ਦਾ ਅਖਾੜਾ।
[**परिस-तान परस-तान**] फ़ा० पु० अप्सराओं के रहने का स्थान, परियों का अखाड़ा।

پرستان کا عالم—[ਪਰਸ-ਤਾਨ ਕਾ ਆਲਮ] ਪੁ. ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਜਹੀ ਹਾਲਤ।
[**परस-तान का आलम**] पु० परियों के देश जैसी हालत।

پرستش - [ਪਰਸ-ਤਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੂਜਾ, ਭਗਤੀ, ਬੰਦਗੀ, ਉਪਾਸਨਾ।
[**परस-तिश**] फ़ा० स्त्री० पूजा, भक्ति, बन्दगी, उपासना।

پرستش گاہ—[ਪਰਸ-ਤਿਸ਼-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਪਾਸਨਾ-ਮੰਦਰ, ਪੂਜਾ-ਅਸਥਾਨ।
[**परस-तिश-गाह**] फ़ा० स्त्री० उपासना-मन्दिर, पूजा-स्थान।

پرسرام—[ਪਰਸਰਾਮ] ਸੰ. ਪੁ. ਚੌਵੀ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਵਤਾਰ ਜਿਸਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਪਰਸ਼ੁਰਾਮ ਸੀ।
[**परसराम**] सं० पु० चौबीस अवतारों में से एक अवतार जिसका वास्तविक नाम परशुराम था।

پرسش—[ਪੁਰ-ਸਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ।
[**पुर-सिश**] फ़ा० स्त्री० पूछ ताछ।

پرسن—[ਪ੍ਰਸੰਨ] ਸੰ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਮਗਨ, ਅਨੰਦ।
[**प्रसन्न**] सं० वि० खुश, मग्न, आनन्दित।

پرسوں—[ਪਰ-ਸੋਂ] ਪੁ. ਕਲ ਤੋਂ ਪਿਛਲਾ ਜਾਂ ਅਗਲਾ ਦਿਨ।
[**पर-सों**] पु० कल से एक दिन आगे और बीते हुए कल से एक दिन पहले वाला दिन।

پرسیاوشاں—[ਪਰ-ਸਿਯਾਵੁਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੂਟੀ, ਖੁਹਬੂਟੀ।
[**पर-सियावुशां**] फ़ा० पु० एक प्रकार की बूटी, हंसराज।

پرش—[ਪੁਰਖ] ਸੰ. ਪੁ. ਆਦਮੀ, ਪੁਰਖ; ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ; ਸੁਆਮੀ, ਖ਼ਸਮ।
[**पुरुष**] सं० पु० आदमी, पुरुष; ईश्वर; परमात्मा; स्वामी, पति।

پرشاد—[ਪਰ-ਸ਼ਾਦ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : پرساد
[**पर-शाद**] पु० देखो : پرساد

پرکار—[ਪਰ-ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਇਰਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸੰਦ।
[**पर-कार**] फ़ा० पु० दायरा (चक्र) बनाने का एक उपकरण।

پرکاش—[ਪ੍ਰਕਾਸ਼] ਸੰ. ਪੁ. ਚਾਨਣ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਨੂਰ।
[**प्रकाश**] सं० पु० ज्योति, रोशनी, नूर।

پرکالا—[ਪਰ-ਕਾਲਾ] ਪੁ. ਪੌੜੀ; ਚੁਗਾਠ, ਮੁਹਾਠ।
[**पर-काला**] पु० सीढ़ी; चौखट, दहलीज।

پرکالہ—[ਪਰ-ਕਾਲਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੁਕੜਾ; ਚੰਗਿਆੜੀ; ਦਰਪਨ, ਸ਼ੀਸ਼ਾ।
[**पर-काल:**] फ़ा० पु० टुकड़ा; चिनगारी; दर्पण, शीशा।

پرکرما—[ਪਰ-ਕੰਮਾ] ਸੰ. ਇ. ਪਰਕਰਮਾ; ਸਦਕਾ।
[**पर-कम्मा**] सं० स्त्री० परिक्रमा; सदका।

پرکھ—[ਪੁਰਖ] ਪੁ. ਪੁਰਸ਼।
[**पुरुष**] पु० पुरुष।

پرکھ—[ਪਰਖ] ਇ. ਪਛਾਣ, ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ, ਕਸੌਟੀ।
[**परख**] स्त्री० पहचान, शनाख़्त, कसौटी।

پرکھا—[ਪੁਰਖਾ] ਪੁ. ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ, ਬਾਪ ਦਾਦਾ; ਭਲੇ ਲੋਕ।
[**पुर-खा**] पु० पूर्वज, बाप दादा; भले लोक।

پرکھانا—[ਪਰ-ਖਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਪਰਖ ਕਰਵਾਉਣਾ।
[**पर-खाना**] क्रि० प्रे० परख करवाना।

پرکھنا—[ਪਰਖ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਰਖਣਾ, ਜਾਂਚਣਾ, ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ।
[**परख-ना**] क्रि० सक० परख करना, जाँचना, पड़ताल करना।

پرکھیا—[ਪਰਖਿਯਾ] ਪੁ. ਪਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਸਰਾਫ਼।
[**परखिया**] पु० पारखू, सर्राफ़।

پرگنہ—[ਪਰ-ਗਨਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਲਾਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਤਅੱਲੁਕਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਇਕ ਜ਼ਿਲੇਦਾਰ ਅਫ਼ਸਰ ਹੋਵੇ, ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਉਪ ਮੰਡਲ।
[**पर-गन:**] फ़ा० पु० इलाका, ज़िला, वह सीमित प्रदेश जिस पर एक ज़िलादार अधिकारी हो, उपमण्डल।

پرگنہ دار—[ਪਰ-ਗਨਹ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਿਲੇਦਾਰ, ਪਰਗਨੇ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ।

[पर-गना:दार] फ़ा० पु० ज़िलादार, परगने का अधिकारी, तहसीलदार अधिकारी।

پرگری—[ਪਰ-ਗੀਰੀ] ਇ. ਤੀਰ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਨੋਕ, ਤੀਰ ਦਾ ਫਲ, ਅਣੀ।

[पर-गीरी] स्त्री० तीर पर लगाने की लोहे की नोक, तीर का फल, अनी।

پرلا—[ਪਰ-ਲਾ] ਵਿ. ਪਰੇ ਵਾਲਾ, ਉਧਰਲਾ; ਦੂਸਰਾ, ਅਗਲਾ।

[पर-ला] वि० दूसरी ओर का, उधर का; दूसरा, अगला।

پرلو—[ਪਰ-ਲੋ] ਇ. ਪਰਲੋ, ਕਿਆਮਤ; ਮੌਤ, ਅੰਤ।

[पर-लो] स्त्री० प्रलय, क़यामत; मृत्यु, अन्त।

پرلوک—[ਪਰ-ਲੋਕ] ਸੰ. ਪੁ. ਦੂਜਾ ਜਹਾਨ, ਅਗਲਾ ਜਹਾਨ (ਸੁਰਗ ਆਦਿ)।

[पर-लोक] सं० पु० अगला जहान, अगली दुनिया (स्वर्ग आदि)।

پرماتما—[ਪਰ-ਮਾਤਮਾ] ਸੰ. ਪੁ. ਰੱਬ, ਈਸ਼ਵਰ, ਬ੍ਰਹਮ।

[पर-मात्मा] सं० पु० परमेश्वर, ईश्वर, ब्रह्म।

پرمل—[ਪਰ-ਮਲ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਚਾਵਲ; ਖ਼ਾਸ ਤਰਕੀਬ ਨਾਲ ਭੁੰਨੇ ਹੋਏ ਜਵਾਰ, ਮੱਕੀ ਅਥਵਾ ਕਣਕ ਆਦਿ ਦੇ ਦਾਣੇ ਜੋ ਕੁਰਕੁਰੇ ਤੇ ਖਸਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[पर-मल] पु० एक प्रकार के सुगन्धित चावल; ज्वार अथवा गेहूँ के दाने जो मुरमुरे होते हैं।

پرملو—[ਪਰ-ਮਿਲੂ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਾਚ।

[पर-मिलू] पु० एक प्रकार का नृत्य।

پرمیو—[ਪਰ-ਮੇਉ] ਪੁ. ਸੁਜ਼ਾਕ।

[पर-मेउ] पु० सुज़ाक।

پرن—[ਪਰ-ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸੱਤ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ।

[पर-न] फ़ा० पु० पास पास रहने वाले सात नक्षत्रों का समूह।

پرن—[ਪਰਨ] ਇ. ਤਬਲੇ ਦੀ ਗਤ।

[परन] स्त्री० तबले की गत।

پرنالا—[ਪਰ-ਨਾਲਾ] ਪੁ. ਪਰਨਾਲਾ, ਮੋਰੀ, ਨਾਲੀ, ਪਰਨਾਲਾ।

[पर-नाला] पु० पनाला, मोरी, नाला, नाबदान।

پرنالی—[ਪਰ-ਨਾਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪਰਨਾਲਾ; ਚੰਗੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਕਾਰਣ ਕਮਰੋਕ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਮਾਸ ਉਭਰਨ ਕਰਕੇ ਹੱਡੀ ਤੇ ਜੋ ਟੋਇਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਨਾਲੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[पर-नाली] स्त्री० छोटा पनाला; अच्छे स्वास्थ्य के कारण रीढ़ की हड्डी के दोनों ओर मांस उभरने से हड्डी पर जो गढ़ा सा रह जाता है, उसे परनाली कहते हैं।

پرنام—[ਪਰ-ਨਾਮ] ਸੰ. ਪੁ. ਡੰਡੌਤ, ਨਿਮਸਕਾਰ।

[पर-नाम] सं० पु० दण्डौत, नमस्कार।

پرنانا—[ਪਰ-ਨਾਨਾ] ਪੁ. ਮਾਂ ਦਾ ਦਾਦਾ, ਨਾਨੇ ਦਾ ਪਿਤਾ, ਪੜਨਾਨਾ।

[पर-नाना] पु० माता का दादा, नाना का पिता।

پرنانی—[ਪਰ-ਨਾਨੀ] ਇ. ਮਾਂ ਦੀ ਦਾਦੀ, ਪੜਨਾਨੀ।

[पर-नानी] स्त्री० माता की दादी।

پرند—[ਪਰੰਦ, ਪਰਿੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੰਛੀ, ਪਖੇਰੂ।

[परंद, परिंद] फ़ा० पु० पक्षी, खग।

پرندہ—[ਪਰੰਦ: ਪਰਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੰਛੀ, ਪਖੇਰੂ।

[परंद: परिंद:] फ़ा० पु० पक्षी, खग।

پرندہ پر نہیں مار سکتا—[ਪਰਿੰਦ: ਪਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕ-ਤਾ] ਵਾ. ਸੰ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ।

[परिंद: पर नहीं मार सक-ता] वाक्य० किसी को जाने की आज्ञा नहीं।

پرنیاں—[ਪਰਨਿਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੂਟੇਦਾਰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ।

[परनियाँ] फ़ा० पु० एक प्रकार का बूटेदार रेशमी कपड़ा।

پروا—[ਪੁਰ-ਵਾ] ਇ. ਪੁਰਾ, ਪੂਰਬ ਦੀ ਹਵਾ।

[पुर-वा] स्त्री० पुरवैया, पूर्व की वायु।

پروا—[ਪਰ-ਵਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇੱਛਿਆ, ਚਾਹਨਾ; ਫ਼ਿਕਰ, ਅੰਦੇਸ਼ਾ; ਲੋੜ, ਜ਼ਰੂਰਤ; ਆਰਾਮ।

[पर-वा] फ़ा० पु० इच्छा, चाहना; फ़िक्र, आशंका; आवश्यकता, ज़रूरत; आराम।

پروار—[ਪਰ-ਵਾਰ] ਪੁ. ਟੱਬਰ, ਵੰਸ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਕੁਟੰਬ।

[पर-वार] पु० कुल, वंश, परिवार, कुटुम्ब।

پرواز—[ਪਰ-ਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਡਾਰੀ।

[पर-वाज़] फ़ा० स्त्री० उड़ान।

پروان—[ਪਰ-ਵਾਨ] ਵਿ. ਪੁ. ਸਫਲ; ਪੂਰਾ; ਬਾਲਗ਼; ਫਲ, ਸਿੱਟਾ।

[पर-वान] वि० पु० सफल; पूरा; बालग़; फल, परिणाम।

پروان چڑھنا—[ਪਰ-ਵਾਨ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ; ਬਾਲਗ਼ ਹੋਣਾ; ਸਫਲ ਹੋਣਾ।

[पर-वान चढ़-ना] मुहा० पूरा होना; बालिग़ होना; सफल होना।

پروانجات—[ਪਰ-ਵਾਨ ਜਾਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. 'ਪਰਵਾਨਾ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ।

[पर-वान जात] फ़ा० पु० 'परवाना' का बहुवचन।

پروانگی—[ਪਰ-ਵਾਨਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਪਰਵਾਨਗੀ ।
[पर-वानगी] फ़ा० स्त्री० मंज़ूरी, स्वीकृति ।

1 پروانہ—[ਪਰਵਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਤੰਗਾ, ਭੰਬਟ, ਭਮੱਕੜ; ਆਸ਼ਕ, ਬਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[परवान:] फ़ा० पु० पतंग, शलभ, फतिंगा; प्रेमी, कुरबानी देने वाला ।

2 پروانہ—[ਪਰਵਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ, ਆਗਿਆ-ਪੱਤਰ ।
[परवान:] फ़ा० पु० हुक्म नामा, आज्ञा-पत्र ।

—پروانہ راہداری—[ਪਰਵਾਨ: ਰਾਹ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਆਗਿਆ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਜਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।
[परवान: राह-दारी] फ़ा० पु० वह आज्ञा पत्र जिसके अनुसार एक देश से दूसरे देश में या एक स्थान से दूसरे स्थान पर यात्रा की जा सकती है या कोई वस्तु ले जाई जा सकती है ।

—پروانۂ طلا—[ਪਰ-ਵਾਨਏ ਤਿਲਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਉਹ ਸਨਦ ਜੋ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸੋਨੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
[पर-वानए तिला] फ़ा० पु० किसी को दी गई वह सनद जो अच्छी सेवाओं के बदले स्वर्ण पर लिखी होती है या वह स्वयं स्वर्ण की बनी होती है ।

پروائی—[ਪੁਰ-ਵਾਈ] ਇ. ਪੁਰਾ, ਪੂਰਬ ਵਲੋਂ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਹਵਾ ।
[पुर-वाई] स्त्री० पुरवैया, पूर्व की ओर से चलने वाली हवा ।

پروتا—[ਪਰੋਤਾ] ਪੁ. ਪੜ ਪੋਤਰਾ, ਪੋਤੇ ਦਾ ਬੇਟਾ; ਆਟਾ, ਗੁੜ, ਹਲਦੀ, ਪਾਨ ਆਦਿ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸ਼ੁਭ ਲਗਨ ਤੇ ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[परोता] पु० प्रपौत्र, पौत्र का पुत्र; आटा, गुड़, हल्दी पान आदि जो कि शुभ लग्न पर नेगियों को दिया जाता है ।

پرور—[ਪਰ-ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪਛੇ. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗ ਕੇ 'ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ—ਅਦਲ-ਪਰ-ਵਰ ।
[पर-वर] फ़ा० प्रत्य० शब्दों के पीछे लग कर 'पालने वाला' के अर्थ देता है जैसे—अदल-पर-वर ।

پروردگار—[ਪਰ-ਵਰ-ਦਗਾਰ, ਪਰ-ਵਰ-ਦਿਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ, ਪਾਲਣ ਹਾਰ ।
[पर-वर-दगार, पर-वर-दिगार] फ़ा० पु० पालन करने वाला, ईश्वर, पालनहार ।

پرورده—[ਪਰ-ਵਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ।
[पर-वर-द:] फ़ा० पु० पला हुआ, पाला हुआ ।

پرورش—[ਪਰ-ਵਰਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਲਣਾ; ਕ੍ਰਿਪਾ ।
[पर-वरिश] फ़ा० स्त्री० पालन; कृपा ।

پروسا [ਪਰੋਸਾ] ਪੁ. ਭਾਜੀ, ਖ਼ੁਰਾਕ, ਖਾਣਾ ।
[परोसा] पु० भाजी, ख़ुराक, खाना ।

پروسنا—[ਪਰੋਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਰਾਹੁਣਿਆਂ ਅੱਗੇ ਖਾਣਾ ਰੱਖਣਾ, ਪਰੋਸਣਾ ।
[परोस-ना] क्रि० सक० अतिथि के आगे भोजन रखना, परोसना ।

پرونا—[ਪਰੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛੇਕ ਕਰਨਾ, ਖੁਭੋਣਾ, ਵਿੰਨ੍ਹਣਾ ।
[परोना] क्रि० सक० छेद करना, घुसेड़ना, बींधना ।

پروہت—[ਪੁਰੋਹਿਤ, ਪ੍ਰੋਹਿਤ, ਪਿਰੋਹਿਤ, ਪਰੋਹਿਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਰੀਤੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਡਤ ।
[पुरोहित, प्रोहित, पिरोहित, परोहित] सं० पु० यजमान के यहाँ यज्ञ आदि कर्म कराने वाला पंडित ।

پرویز—[ਪਰ-ਵੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੌਸ਼ੀਰਵਾਂ ਦੇ ਪੋਤੇ ਖ਼ੁਸਰੋ ਦੂਜੇ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਜੋ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਪਤੀ ਸੀ (੫੯੦—੬੨੮ ਈ.) ।
[पर-वेज़] फ़ा० पु० नौशेरवाँ के पोते ख़ुसरो द्वितीय की उपाधि जो शीरीं का पति था (५९० — ६२८ ई०) ।

پروین—[ਪਰ-ਵੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੱਤਾਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਝੁਮਕਾ ।
[पर-वीन] फ़ा० पु० पास पास रहने वाले सात नक्षत्रों का झुंड ।

پره—[ਪਰ:] ਪੁ. ਕਤਾਰ, ਪੰਗਤ, ਸਫ਼; ਚੱਕੀ ਦਾ ਪੁੜ ।
[पर:] पु० कतार, पंक्ति, लाइन; चक्की का पाट ।

پرہیز—[ਪਰ-ਹੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਾਣ ਪੀਣ ਆਦਿ ਦਾ ਸੰਜਮ, ਰੋਕ; ਪਰਹੇਜ਼ ।
[पर-हेज़] फ़ा० पु० खाने पीने आदि का संयम, रोगी के खान-पान का बचाव; बचाव ।

—پرہیزگار—[ਪਰ-ਹੇਜ਼-ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਾ; ਕੁਚੱਜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਲਾ; ਭਲਾ ਆਦਮੀ, ਪਾਰਸਾ ਆਦਮੀ ।
[पर-हेज़-गार] फ़ा० पु० ईश्वर से डरने वाला; कुमार्ग से बचने वाला; भला पुरुष, सदाचारी ।

پرہیزگاری—[ਪਰ-ਹੇਜ਼-ਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[पर-हेज़गारी] फ़ा० स्त्री० परहेज़गार होने का भाव ।

پری—[ਪਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਡਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ; ਬੜੀ ਸੁੰਦਰ, ਅਪੱਛਰਾ ।

[परी] फ़ा० स्त्री० उड़ने वाली स्त्री; अति सुन्दर स्त्री, अप्सरा।

—پری بند—[ਪਰੀ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਗਹਿਣਾ, ਬਾਜੂ ਬੰਦ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਉ; ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।

[परी बंद] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध गहना, बाज़ूबन्द; कुश्ती का एक दाव; बच्चों के पाँव का एक गहना।

—پری پیکر—[ਪਰੀ ਪੈਕਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪਰੀ ਜੇਹੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ, ਸੁੰਦਰ, ਮਾਸ਼ੂਕ।

[परी पैकर] फ़ा० वि० पु० परी जैसे शरीर वाला, सुन्दर, माशूक़।

—پری خواں—[ਪਰੀ ਖ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੂਤ ਦਬਾਊ, ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦਾ ਸਾਇਆ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਿਆਣਾ।

[परी ख़्वाँ] फ़ा० पु० भूत प्रेत उतारने वाला, भूत प्रेत का प्रभाव दूर करने वाला, सयाना।

—پری رو—[ਪਰੀ ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ; ਮਾਸ਼ੂਕ।

[परी रू] फ़ा० वि० बहुत सुन्दर, माशूक़।

—پری زاد—[ਪਰੀ ਜ਼ਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰੀ ਦੀ ਔਲਾਦ, ਪਰੀ ਦਾ ਜਣਿਆ ਹੋਇਆ।

[परी ज़ाद] फ़ा० पु० अप्सरा की सन्तान, परी की औलाद।

—پری کا سایہ—[ਪਰੀ ਦਾ ਸਾਯਹ] ਪੁ. ਪਰੀ ਦਾ ਅਸਰ।

[परी का सायः] पु० परी की छाया।

—پری وش—[ਪਰੀ-ਵਸ਼] ਫ਼ਾ ਵਿ. ਪਰੀ ਜੇਹਾ, ਬੜੀ ਸੁੰਦਰ।

[परी-वश] फ़ा० वि० जिस की आकृति परी के समान सुन्दर हो, अति सुन्दर।

—پریوں کا اتارا—[ਪਰਿਯੋਂ ਕਾ ਉਤਾਰਾ] ਪੁ. ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਪਰੀਖ਼ਾਨਾ।

[परियों का उतारा] पु० परियों के उतरने का स्थान या भाव, परीख़ाना।

—پریوں کا اکھاڑا—[ਪਰਿਯੋਂ ਕਾ ਅਖਾੜਾ] ਪੁ. ਪਰੀਖ਼ਾਨਾ; ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸਭਾ।

[परियों का अखाड़ा] पु० परीख़ाना; सुन्दरियों की सभा।

[1] پری—[ਪੁਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[पुरी] फ़ा० स्त्री० भर जाने का भाव।

[2] پری—[ਪੁਰੀ] ਇ. ਸ਼ਹਿਰ, ਨਗਰ।

[पुरी] स्त्री० नगर, शहर।

پرے—[ਪਰੇ] ਪੁ. 'ਪਰਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਡੰਡ, ਝੁੰਡ, ਕਤਾਰਾਂ, ਪੰਗਤਾਂ।

[परे] पु० 'परा' का बहुवचन; टोलियाँ, झुण्ड, कतारें, पंक्तियाँ।

—پرے کے پرے—[ਪਰੇ ਕੇ ਪਰੇ] ਪੁ. ਡੰਡ ਦੇ ਡੰਡ, ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ।

[परे के परे] पु० गिरोह के गिरोह, झुण्ड के झुण्ड।

پرے—[ਪਰੇ] ਅਵ. ਦੂਰ ਵਿਚ ਉੱਤੇ, ਦੂਜੇ ਕੰਢੇ, ਉਸ ਪਾਸੇ।

[परे] अव्य० दूर, फ़ासले पर, दूसरे किनारे, उस ओर।

—پرے پرے—[ਪਰੇ ਪਰੇ] ਅਵ. ਦੂਰ ਦੂਰ, ਅਲਗ ਅਲਗ।

[परे परे] अव्य० दूर दूर, अलग अलग।

پریت—[ਪਰੇਤ] ਪੁ. ਭੂਤ, ਜਿੰਨ, ਮੁਰਦੇ ਦੀ ਰੂਹ।

[परेत] पु० भूत, जिन, मुर्दे की जीवात्मा।

پریت—[ਪ੍ਰੀਤ] ਇ. ਪਿਆਰ, ਪ੍ਰੇਮ, ਮੁਹੱਬਤ।

[प्रीत] स्त्री० प्रेम, प्यार, मुहब्बत।

—پریت لگانا—[ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਲਗਣਾ, ਇਸ਼ਕ ਕਰਨਾ, ਨਿਹੁੰ ਲਾਉਣਾ।

[प्रीत लगाना] क्रि० सभा० प्रेम करना, इश्क़ करना, प्यार करना।

—پریت نہ جانے جات کجات—[ਪ੍ਰੀਤ ਨਾ ਜਾਣੇ ਜਾਤ ਕੁਜਾਤ] ਅਖੌ. ਨਿਹੁੰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

[प्रीत न: जाने जात कुजात] लोको० प्रेम अथवा प्यार में जात पांत का कोई भेदभाव नहीं होता।

پریلا—[ਪਰੇਲਾ] ਪੁ. ਅਟੇਰਨ; ਚਰਖੀ।

[परेला] पु० अटेरन; चर्ख़ी।

پریتم—[ਪ੍ਰੀਤਮ] ਸੰ. ਪੁ. ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪਿਆਰਾ, ਆਸ਼ਕ, ਮਾਸ਼ੂਕ; ਸੁਆਮੀ।

[प्रीतम] सं० पु० प्रियतम, प्रेमी, आशिक़, माशूक़, पति।

پریشان—[ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਪਰੀਸ਼ਾਨ, ਪਿਰੇਸ਼ਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੈਰਾਨ, ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ।

[परेशान, परीशान, पिरेशान] फ़ा० वि० हैरान, चकित।

—پریشان حال—[ਪਰੀਸ਼ਾਨ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਵਾਲਾ, ਖ਼ਸਤਾਹਾਲ; ਗ਼ਰੀਬ।

[परीशान हाल] फ़ा० वि० बुरे हाल वाला, ख़स्ताहाल, ग़रीब।

—پریشان حالی—[ਪਰੀਸ਼ਾਨ ਹਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ, ਖ਼ਸਤਾਹਾਲੀ; ਗ਼ਰੀਬੀ।

[परीशान हाली] फ़ा० स्त्री० दुर्दशा ग्रस्त होने की अवस्था, ख़स्ताहाली, ग़रीबी।

—پریشان خاطر—[ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਖ਼ਾਤਿਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਦਾਸ, ਦੁਖੀ ।
[परीशान ख़ातिर] फ़ा० पु० उदास, दुखी ।

—پریشان دل—[ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਦਾਸ, ਦੁਖੀ ।
[परीशान दिल] फ़ा० वि० उदास, दुःखी ।

—پریشان دلی—[ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਦਿਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ; ਉਦਾਸੀ; ਤਕਲੀਫ਼ ।
[परीशान दिली] फ़ा० स्त्री० उद्विग्नता; उदासी; कष्ट ।

پریشانی—[ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘਬਰਾਹਟ, ਹੈਰਾਨੀ; ਦੁਖ, ਵਿਪਤਾ ।
[परीशानी] फ़ा० स्त्री० घबराहट, उद्विग्नता; दुःख, विपत्ति ।

پریگ—[ਪਰੇਗ] ਇ. ਬਰੀਕ ਮੇਖ ।
[परेग] स्त्री० बारीक कील ।

پریم—[ਪ੍ਰੇਮ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਿਆਰ, ਲਾਡ, ਇਸ਼ਕ, ਪ੍ਰੀਤ ।
[प्रेम] सं० पु० लाड, प्यार, अनुराग, प्रीति ।

پریمی—[ਪ੍ਰੇਮੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਆਸ਼ਕ, ਯਾਰ ।
[प्रेमी] पु० वि० प्रेम करने वाला, आशिक, यार ।

پڑا—[ਪੁੜਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਪੁੜੀ, ਪੋਟਲੀ; ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਢੋਲਕ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਚਮੜਾ ।
[पुड़ा] पु० बड़ी पुड़िया, पोटली; तबला या ढोलक आदि पर चढ़ाने का चमड़ा ।

پڑا پڑ—[ਪੜਾ ਪੜ] ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤਾੜਾਤਾੜ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਲਗਾਤਾਰ ।
[पड़ा पड़] स्त्री० क्रि० वि० लगातार जूतियां पड़ने की आवाज; निरंतर ।

پڑاکا—[ਪਟਾਕਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ, ਪਟਾਕਾ; ਪਟਾਕੇ ਚਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[पड़ाका] पु० एक प्रकार की आतिशबाजी, पटाखा; पटाखे आदि के चलने की आवाज ।

پڑاؤ—[ਪੜਾਓ] ਪੁ. ਚੌਕੀ; ਸਟੇਸ਼ਨ; ਸਰਾਂ; ਮੁਕਾਮ, ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ।
[पड़ाओ] पु० चौकी; स्टेशन; सराय; चट्टी, ठहरने की जगह ।

پڑاؤ ڈالنا—[ਪੜਾਉ ਡਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਡੇਰਾ ਲਾਉਣਾ; ਠਹਿ ਪੈਣਾ, ਟਿਕ ਜਾਣਾ, ਅੜਕ ਜਾਣਾ; ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ।
[पड़ाओ डाल-ना] क्रि० समा० डेरा डालना; विश्राम करना, ठहर जाना, अटक जाना; जाने का इरादा न करना ।

—پڑاؤ مارنا—[ਪੜਾਉ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਡਾਕਾ ਮਾਰਨਾ, ਧਾੜਾ ਮਾਰਨਾ ।
[पड़ाओ मार-ना] मुहा० डाका मारना, लूट मार करना ।

پڑ پڑ—[ਪੜਪੜ] ਇ. ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਕਣੀਆਂ ਪੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਲਗਾਤਾਰ ਪੈਂਦਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[पड़पड़] स्त्री० घोड़े की टापों की आवाज; बूंदों के गिरने की आवाज; लगातार पादने की आवाज ।

پڑ پڑانا—[ਪੜ-ਪੜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ; ਚਿੜਚਿੜਾਉਣਾ; ਜੀਭ ਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਲਗਣਾ ।
[पड़-पड़ाना] क्रि० अक० बहुत गप्पें मारना; चिड़चिड़ाना; जीभ पर मिर्चें लगना ।

پڑت—[ਪੜਤ] ਇ. ਔਸਤ; ਲਾਗਤ; ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਭਾਅ; ਜੋੜ ।
[पड़त] स्त्री० औसत; लागत; बाजार का भाव; जोड़ ।

—پڑت پھیلانا—[ਪੜਤ ਫੈਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਔਸਤ ਕੱਢਣਾ, ਲਾਗਤ ਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣਾ ।
[पड़त फैलाना] क्रि० सम० औसत निकालना, लागत आदि का हिसाब लगाना ।

پڑتا—[ਪੜਤਾ] ਪੁ. ਦਰ; ਲਗਾਨ; ਹਿੱਸਾ, ਪੱਤੀ ।
[पड़ता] पु० दर; लगान; हिस्सा, पत्ती ।

پڑتال—[ਪੜ-ਤਾਲ] ਇ. ਜਾਂਚ, ਦੇਖਭਾਲ, ਪੜਤਾਲ ।
[पड़-ताल] स्त्री० जाँच, देखभाल, पड़ताल ।

—پڑتال پینا—[ਪੜ-ਤਾਲ ਪੈਣ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਰਾਬਰ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਣਾ, ਇਕੋ ਜਿੰਨੀ ਮਾਰ ਪੈਣਾ ।
[पड़-ताल पड़-ना] मुहा० बराबर जूतियाँ पड़ना, बराबर पिटाई होना ।

پڑتی—[ਪੜ-ਤੀ] ਇ. ਬੰਜਰ ਧਰਤੀ ।
[पड़-ती] स्त्री० बंजर जमीन ।

پڑچونیا—[ਪੜਚੂਨਿਯਾ] ਪੁ. ਪਰਚੂਨੀਆ ।
[पड़चूनिया] पु० परचूनिया ।

پڑنا—[ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੈਣਾ, ਹੋਣਾ (ਵਾਰਤਾ); ਵਰ੍ਹਨਾ (ਮੀਂਹ); ਲੇਟਣਾ; ਆਉਣਾ (ਮੁਸੀਬਤ) ।
[पड़-ना] क्रि० अक० होना (वार्ता); बरसना (मेंह); सोना; आना (मुसीबत) ।

پڑوا—[ਪੜ-ਵਾ] ਇ. ਪੁ. ਹਰ ਪੱਖ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਥ, ਏਕਮ ।
[पड़-वा] स्त्री० पु० हर एक पक्ष की पहली तिथि,प्रतिपदा ।

پڑوس—[ਪੜੋਸ] ਇ. ਗੁਆਂਢ ।
[पड़ोस] स्त्री० किसी के घर से पास के घर, प्रतिवेश ।

پڑوسن—[ਪੜੋਸਨ] ਇ. ਗੁਆਂਢਣ ।

[पड़ोसन] स्त्री० पड़ोसिन।

پڑوسی—[ਪੜੋਸੀ] ਪੁ. ਗੁਆਂਢੀ।

[पड़ोसी] पु० प्रतिवेशी।

پڑھا گنا—[ਪੜ੍ਹਾ ਗੁਣਾ] ਵਿ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ।

[पढ़ा गुना] वि० पढ़ा लिखा।

—پڑھا لکھا—[ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਖਾ] ਵਿ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ।

[पढ़ा लिखा] वि० जो पढ़ना लिखना जानता हो, शिक्षा प्राप्त।

—پڑھا دینا—[ਪੜ੍ਹਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾ ਦੇਣਾ, ਸਿਖਾ ਦੇਣਾ, ਉਕਸਾ ਦੇਣਾ।

[पढ़ा देना] मुहा० पट्टी पढ़ा देना, सीख देना, उकसा देना।

پڑھانا—[ਪੜ੍ਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਸਬਕ ਦੇਣਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ।

[पढ़ाना] क्रि० सक० पढ़ना सिखाना, सबक देना, शिक्षा देना।

پڑھائی—[ਪੜ੍ਹਾਈ] ਇ. ਪੜ੍ਹਾਈ, ਵਿਦਿਆ, ਤਾਲੀਮ; ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਮੇਹਨਤਾਨਾ।

[पढ़ाई] स्त्री० पढ़ने का भाव या क्रिया, शिक्षा, विद्या; पढ़ाने का वेतन।

پڑھ پتھر—[ਪੜ੍ਹ ਪੱਥਰ] ਪੁ. ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਮੂਰਖ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[पढ़ पत्थर] पु० पढ़ लिख कर मूर्ख बना रहने वाला।

پڑھنا—[ਪੜ੍ਹ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਿਖਣਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ; ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ; ਜਾਦੂ ਫੂਕਣਾ।

[पढ़-ना] क्रि० सक० सीखना, शिक्षा प्राप्त करना; स्वाध्याय करना; मंत्र फूँकना।

—پڑھنت—[ਪੜ੍ਹੰਤ] ਇ. ਜਾਦੂ, ਟੂਣਾ, ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ, ਤਵੀਤ।

[पढ़ंत] स्त्री० जादू, टोना, जंतर मंतर, तावीज।

—پڑھے فارسی بیچے تیل یہ دیکھو قدرت کے کھیل—[ਪੜ੍ਹੇ ਫ਼ਾਰ-ਸੀ ਵੇਚੇ ਤੇਲ, ਇਹ ਦੇਖੋ ਕੁਦ-ਰਤ ਕੇ ਖੇਲ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋ ਕੇ ਕਮੀਨੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[पढ़े फ़ार-सी बेचे तेल, यिह देखो क़ुद-रत के खेल] लोको० जब कोई सज्जन हो कर कमीने काम करे तब कहते हैं।

—پڑھے نہ لکھے نام محمد فاضل—[ਪੜ੍ਹੇ ਨ: ਲਿਖੇ ਨਾਮ ਮੁ-ਹੱਮਦ ਫ਼ਾ-ਜ਼ਿਲ] ਅਖੌ. ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੜਾ ਆਲਮ ਫ਼ਾਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਕਰੇ ਤਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[पढ़े न: लिखे नाम मु-हम्मद फ़ा-ज़िल] लोको० जब किसी को कुछ आता जाता तो न हो परन्तु पंडित होने की डींग मारे तब कहते हैं।

پڑیا—[ਪੁੜਿਯਾ ਪੁੜ-ਯਾ] ਇ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਆਦਿ ਵਿਚ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼, ਪੁੜੀ।

[पुड़िया, पुड़-या] स्त्री० कागज़ आदि में लपेटी हुई कोई वस्तु, छोटा पुड़ा।

پژاوہ—[ਪਜ਼ਾਵ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਵਾ, ਭੱਠਾ।

[पज़ावः] फ़ा० पु० आवाँ, भट्ठा।

پژمردگی—[ਪਜ਼-ਮੁਰ-ਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਦਾਸੀ, ਕੁਮਲਾਹਟ।

[पज़-मुर-दगी] फ़ा० स्त्री० उदासीनता, खिन्नता, मुरझाने का भाव।

پژمردہ—[ਪਜ਼-ਮੁਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਕੁਮਲਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਮੁਰਝਾਇਆ ਹੋਇਆ; ਉਦਾਸ, ਉਚਾਟ।

[पज़-मुर-द:] फ़ा० पु० वि० कुम्हलाया हुआ, मुरझाया हुआ; उदास, खिन्न।

—پژمردہ خاطر—[ਪਜ਼-ਮੁਰ-ਦ: ਖ਼ਾ-ਤਿਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗ਼ਮਗੀਨ, ਉਦਾਸ।

[पज़-मुर-द: ख़ा-तिर] फ़ा० वि० खिन्न, उदास।

پس—[ਪਸ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਅਵ. ਪਿੱਛੇ; ਇਸ ਲਈ, ਸੋ, ਪਰੰਤੂ, ਫੇਰ।

[पस] फ़ा० अ० अव्य० पीछे; इस लिए, सो, परन्तु, पुनः।

—پس انداز—[ਪਸ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਚਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਬਾਕੀ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਘਟ ਖਰਚੀਲਾ।

[पस अंदाज़] फ़ा० वि० बचाया हुआ, बाकी, जमा किया हुआ, जोड़ा हुआ; मितव्ययी।

—پس اندازی—[ਪਸ ਅੰਦਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।

[पस अंदाज़ी] फ़ा० स्त्री० जमा करने की क्रिया या भाव।

—پسپا—[ਪਸਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਪਿੱਛੇ ਹਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਹਾਰਿਆ ਜਾਂ ਹਰਾਇਆ ਹੋਇਆ।

[पसपा] फ़ा० वि० पीछे हटाया हुआ, पीछे हटा हुआ, हारा या हराया हुआ।

—پس خوردہ—[ਪਸ ਖ਼ੁਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਖਾਣਾ, ਜੂਠ, ਜੂਠਨ।

[पस ख़ुर-दः] फ़ा० वि० बचा हुआ खाना, उच्छिष्ट भोजन, जूठन।

—پس غیبت—[ਪਸ ਗ਼ੈਬਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ, ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ।

[पस ग़ीबत] फ़ा० क्रि० वि० पीठ पीछे, अनुपस्थिति में।

—پس ماندہ—[ਪਸ ਮਾਂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪਿੱਛੇ ਰਿਹਾ ਹੋਇਆ; ਵਾਰਸ; ਬਕਾਇਆ, ਦੌਲਤ ।
[पस मांद:] फ़ा० वि० पु० पीछे रहा हुआ; उत्तराधिकारी; बकाया, दौलत ।

—پس منظر—[ਪਸ ਮਨ-ਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਛੋਕੜ ।
[पस मन-ज़र] फ़ा० पु० पृष्ठभूमि ।

—پس و پیش—[ਪਸੋ ਪੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ; ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ; ਉੱਚ ਨੀਚ ; ਦੁਬਿਧਾ ; ਹੀਲਾ ਬਹਾਨਾ ।
[पसो पेश] फ़ा० पु० आगा पीछा ; भला बुरा ; ऊँच नीच; दुविधा ; हीला बहाना ।

پسارا—[ਪਸਾਰਾ] ਪੁ. ਫੈਲਾ, ਖਿਲਾਰ ।
[पसारा] पु० फैलाव, प्रसार ।

پسارنا—[ਪਸਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੈਲਾਉਣਾ, ਖਿਲਾਰਨਾ; ਲੰਮਾ ਕਰਨਾ ।
[पसार-ना] क्रि० सक० फैलाना, छितराना; लम्बा करना ।

—پسائی—[ਪਿਸਾਈ] ਇ. ਪੀਹਣ ਦੀ ਮਜੂਰੀ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।
[पिसाई] स्त्री० पीसने की मज़दूरी या क्रिया ।

پست—[ਪਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੋਟਾ ; ਨੀਵਾਂ; ਨੀਚ; ਕਮੀਨਾ ।
[पस-त] फ़ा० वि० छोटा; नीचा; नीच; कमीना ।

—پست خیال—[ਪਸ-ਤ ਖ਼ਯਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘਟੀਆ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਾਲਾ; ਮੰਦ ਬੁੱਧ ।
[पस-त ख़याल] फ़ा० वि० घटिया विचारों वाला; मंद-बुद्धि ।

—پست خیالی—[ਪਸ-ਤ ਖ਼ਯਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘਟੀਆ ਖ਼ਿਆਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[पस-त ख़याली] फ़ा० स्त्री० घटिया विचारों वाला होने का भाव ।

—پست قامت—[ਪਸ-ਤ ਕ਼ਾਮਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠਿੰਗਣਾ, ਬੌਣਾ ।
[पस-त क़ामत] फ़ा० वि० वामन, बौना ।

—پست قد—[ਪਸ-ਤ ਕ਼ਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠਿੰਗਣਾ, ਬੌਣਾ ।
[पस-त क़द] फ़ा० वि० वामन, बौना ।

—پست کرنا—[ਪਸ-ਤ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਾਰ ਦੇਣਾ ।
[पस-त कर-ना] क्रि० सक० हार देना ।

—پست ہمت—[ਪਸ-ਤ ਹਿੰਮਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਇਰ, ਬੁਜ਼ਦਿਲ, ਡਰਾਕਲ ।
[पस-त हिम्मत] फ़ा० वि० कायर, बुज़दिल, डरपोक ।

—پست ہونا—[ਪਸ-ਤ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹਾਰਨਾ, ਹਾਰ ਖਾਣਾ ।
[पस-त होना] क्रि० अक० हारना, पराजित होना ।

پستان—[ਪਿਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਥਣ, ਕੁਚ, ਮੰਮਾ ।
[पिस-तान] फ़ा० स्त्री० स्तन, कुच, पयोधर ।

پستک—[ਪੁਸ-ਤਕ] ਸੰ. ਇ. ਕਿਤਾਬ ।
[पुस-तक] सं० स्त्री० किताब ।

پستول—[ਪਿਸ-ਤੌਲ] ਅੰਗ. ਇ. (Pistol) ਰੀਵਾਲਵਰ, ਪਸਤੌਲ ।
[पिस-तौल] अंग० स्त्री० (Pistol) रिवाल्वर, तमंचा ।

پستہ—[ਪਿਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਵਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ; ਛੋਟਾ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ।
[पिस-त:] फ़ा० पु० एक प्रकार का मेवा; एक प्रकार का छोटे क़द का कुत्ता; छोटा और सुन्दर कुत्ता ।

پستئی—[ਪਿਸ-ਤਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਿਸਤੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ, ਪਿਸਤੇ ਵਰਗਾ ।
[पिस-तई] फ़ा० वि० पिस्ते के रंग का, पिस्ते जैसा ।

پستی—[ਪਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਮੀਨਗੀ; ਨਿਘਾਰ ।
[पस-ती] फ़ा० स्त्री० नीचता; निचाई, गहराई ।

—پسر—[ਪਿਸਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੁੱਤਰ ।
[पिसर] फ़ा० पु० पुत्र ।

—پسر خواندہ—[ਪਿਸਰ ਖ਼੍ਵਾਂਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੋਦੀ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ, ਮੁਤਬੰਨਾ ।
[पिसर ख़्वांद:] फ़ा० पु० गोद लिया हुआ लड़का, दत्तक पुत्र ।

—پسرزادہ—[ਪਿਸਰ ਜ਼ਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੋਤਾ, ਪੋਤਰਾ ।
[पिसर ज़ाद:] फ़ा० पु० पौत्र, पोता ।

—پسر صحیح النسب—[ਪਿਸਰੇ ਸ.ਹੀ.ਹੁੱਨਸਬ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਹਲਾਲ ਬੇਟਾ, ਹਰਾਮੀ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਪਰੀਤ ਸ਼ਬਦ ।
[पिसरे स.ही.हुन्नसब] फ़ा० अर० पु० हलाल का बेटा, हरामी पुत्र का विपरीतार्थक शब्द ।

پسرنا—[ਪਸਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੈਲਣਾ, ਟੰਗਾਂ ਪਸਾਰ ਦੇਣਾ ।
[पसर-ना] क्रि० अक० फैलना, टाँगें फैला देना ।

پسر ہٹا—[ਪਸਰ ਹੱਟਾ] ਪੁ. ਪੰਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ; ਪੰਸਾਰੀ ਦਾ ਸੌਦਾ; ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਮਾਨ
[पसर हट्टा] पु० पनसारियों का बाज़ार; पनसारियों का सौदा; बहुत ज़्यादा सामान ।

پسلی—[ਪਸ-ਲੀ] ਇ. ਵੱਖੀ ਦੀ ਹੱਡੀ, ਸੀਨੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ।
[पस-ली] स्त्री० बगल की हड्डी, सीने की हड्डी ।

پسلی پھڑکنا—[ਪਸ-ਲੀ ਫੜਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੋਸ਼ ਆਉਣਾ; ਮੁਕਣਾ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ।

[पस-ली फड़क-ना] मुहा० याद आना; सूचना मिल जाना।

پسلی کا آزار—[ਪਸ-ਲੀ ਦਾ ਆਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਪਸਲੀ ਦਾ ਦਰਦ, ਪਸਲੀ ਦਾ ਰੋਗ।

[पस-ली का आज़ार] पु० पसली का दर्द, पसली का रोग।

پسنا—[ਪਿਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਪੀਸਿਆ ਜਾਣਾ, ਕੁਚਲਿਆ ਜਾਣਾ; ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[पिस-ना] क्रि० अक० पीसा जाना, दला जाना, कुचला जाना; तबाह हो जाना।

پسند—[ਪਸੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਸੰਦ; ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈ।

[पसंद] फ़ा० स्त्री० अच्छा लगने की वृत्ति, अभिरुचि; अच्छी लगने वाली वस्तु।

پسندا—[ਪਸੰਦਾ] ਪੁ. ਕਬਾਬ ਦੀ ਟਿੱਕੀ।

[पसंदा] पु० कबाब की टिकिया।

پسندرہ—[ਪਿਸੰਦਰ: ਪੁਸੰਦਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਰਾਮੀ ਬੱਚਾ।

[पिसंदर: पुसंदर:] फ़ा० पु० हराम का बच्चा।

پسندیدگی—[ਪਸੰਦੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਰਜ਼ੀ, ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।

[पसंदीदगी] फ़ा० स्त्री० मरज़ी, पसन्द करने की क्रिया या भाव।

پسندیدہ—[ਪਸੰਦੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ।

[पसंदीद:] फ़ा० वि० पसन्द किया हुआ, इच्छानुसार चुना हुआ।

پسندیدہ کار—[ਪਸੰਦੀਦ: ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[पसंदीद: कार] फ़ा० वि० अच्छे तथा उत्तम कार्य करने वाला।

پسنگا—[ਪਸੰਗਾ] ਪੁ. 'ਪਾਸੰਗ' ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ ਹੈ।

[पसंगा] पु० 'पासंग' का रूपान्तर है।

پسنگھا—[ਪਸੰਘਾ] ਪੁ. 'ਪਾਸੰਘ' ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ ਹੈ।

[पसंघा] पु० 'पासंघ' का रूपान्तर है।

پسنہارا—[ਪਿਸਨ-ਹਾਰਾ] ਪੁ. ਆਟਾ ਪੀਹਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ।

[पिसन-हारा] पु० आटा पीसने वाला मनुष्य।

پسنہاری—[ਪਿਸਨ-ਹਾਰੀ] ਵਿ. ਆਟਾ ਪੀਹਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ।

[पिसन-हारी] स्त्री० आटा पीसने वाली स्त्री।

پسو—[ਪਿੱਸੂ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕੀੜਾ।

[पिस्सू] पु० एक विषैला कीड़ा।

پسوانا—[ਪਿਸ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇਰ. ਪਿਹਾਉਣਾ।

[पिस-वाना] क्रि० प्रे० पिसाना।

پسوائی—[ਪਿਸ-ਵਾਈ] ਵਿ. ਪੀਹਣ ਦੀ ਮਜ਼ੂਰੀ, ਪਿਹਾਈ।

[पिस-वाई] स्त्री० पीसने की मज़दूरी, पिसाई।

پسوج—[ਪਸੂਜ] ਵਿ. ਪਹਿਲੀ ਸਿਲਾਈ ਜਿਸ ਤੇ ਬਰੀਕ ਸਿਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[पसूज] स्त्री० पहली सिलाई जिस पर बारीक सिलाई करते हैं।

پسوجنا—[ਪਸੂਜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੀਉਣਾ, ਕੱਚਾ ਕਰਨਾ।

[पसूज-ना] क्रि० सक० सीना, कच्चा करना।

پسہی—[ਪਸ-ਹੀ] ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੋਟਾ ਚਾਉਲ।

[पस-ही] स्त्री० एक प्रकार का मोटा चावल।

پسیجنا—[ਪਸੀਜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ; ਨਰਮ ਹੋਣਾ; ਰਸਣਾ।

[पसीज-ना] क्रि० अक० पसीना आना; नरम होना; रसना।

پسین—[ਪਸੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਖ਼ਰੀ, ਪਿਛਲਾ, ਪਰਾਚੀਨ, ਪੁਰਾਤਨ, ਪੁਰਾਣਾ।

[पसीन] फ़ा० वि० अन्तिम, पिछला, प्राचीन, पुरातन, पुराना।

پسینا—[ਪਸੀਨਾ] ਪੁ. ਮੁੜ੍ਹਕਾ।

[पसीना] पु० स्वेद।

پسینا چھوٹنا—[ਪਸੀਨਾ ਛੂਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਆਉਣਾ।

[पसीना छूट-ना] क्रि० समा० पसीना आना।

پسینا ہرا ہونا—[ਪਸੀਨਾ ਹਰਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਸੁੱਕਣਾ।

[पसीना हरा होना] मुहा० पसीना सूखना।

پسینوں میں ڈوبنا—[ਪਸੀਨੋਂ ਮੇਂ ਡੂਬ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ।

[पसीनों में डूब-ना] मुहा० बहुत पसीना आना।

پسینوں میں نہانا—[ਪਸੀਨੋਂ ਮੇਂ ਨਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ।

[पसीनों में नहाना] मुहा० बहुत पसीना आना।

پسینے پسینے ہونا—[ਪਸੀਨੇ ਪਸੀਨੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੱਜਤ ਹੋਣਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ।

[पसीने पसीने होना] मुहा० लज्जित होना, शर्मिंदा होना।

پسیو—[ਪਸੇਊ] ਪੁ. ਭਾਫ਼; ਪਸੀਨਾ, ਪਰਸਿਉ।

[पसेवो] पु० भाप; पसीना, स्वेद।

پشاچ—[ਪਿਸ਼ਾਚ] ਸੰ. ਪੁ. ਕੱਚਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਖਸ਼, ਪਸ਼ਾਚ।
[पिशाच] सं० पुं० कच्चा माँस खाने वाला, राक्षस, पिशाच।

پشت—[ਪੁਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੰਡ, ਪਿੱਠ; ਪੀੜ੍ਹੀ।
[पुश-त] फ़ा० स्त्री० पृष्ठ, पीठ; वंश।

—پشت در پشت—[ਪੁਸ਼-ਤ ਦ: ਪੁਸ਼-ਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ।
[पुश-त द: पुश-त] क्रि० वि० वंश परम्परा से।

—پشت پناہ—[ਪੁਸ਼-ਤ ਪਨਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਹਾਇਕ, ਹਮਾਇਤੀ, ਮਦਦਗਾਰ; ਸਾਥੀ।
[पुश-त पनाह] फ़ा० स्त्री० सहायता करने वाला, आश्रय-दाता, रक्षक, साथी।

—پشت خار—[ਪੁਸ਼-ਤ ਖ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਰਖਰਾ।
[पुश-त खार] फ़ा० पु० खरखरा।

—پشت دکھانا—[ਪੁਸ਼-ਤ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਠ ਵਿਖਾਉਣਾ, ਭੱਜ ਜਾਣਾ।
[पुश-त दिखाना] मुहा० पीठ दिखाना, भाग जाना।

پشتارہ—[ਪੁਸ਼-ਤਾਰ:] ਪੁ. ਜਿਤਨਾ ਬੋਝਾ ਕੇ ਪਿੱਠ ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਬੁਗਚਾ, ਗੱਠੜ, ਮਠਾਰਾ।
[पुश-तार:] पु० इतना बोझ जो पीठ पर उठाया जा सके, पोट, गट्ठर।

پشتک—[ਪੁਸ਼-ਤਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੁਲੱਤੀ।
[पुश-तक] फ़ा० स्त्री० घोड़े की दुलत्ती।

پشتو—[ਪਸ਼-ਤੋ] ਇ. ਕਾਬੁਲੀ ਬੋਲੀ, ਪਸ਼ਤੋ।
[पश-तो] स्त्री० काबुली बोली, काबुली भाषा।

پشتولیا—[ਪਸ਼-ਤੋਲਿਆ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਕਪੜਾ।
[पश-तोलिया] पु० एक प्रकार का बारीक कपड़ा।

پشتہ—[ਪੁਸ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੰਨ੍ਹ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰ; ਉਹ ਚਮੜਾ ਜਾਂ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ ਦੇ ਪੰਨੇ ਜੋੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੁੱਠਾ।
[पुश-त:] फ़ा० पु० दीवार की तरह बनाया हुआ ढालवाँ टीला; किताब की जिल्द के पीछे का चमड़ा, पुट्ठा।

—پشتہ بندی—[ਪੁਸ਼ਤ: ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ; ਕੰਧ ਜਾਂ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ।
[पुश्त: बंदी] फ़ा० स्त्री० बाँध बाँधने का काम; दीवार अथवा तट को मजबूत करने का काम।

پشتی—[ਪੁਸ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਹਾਇਤਾ, ਮਦਦ, ਪੈਰਵੀ, ਤਾਈਦ; ਪਾਲਣਾ-ਪੋਸਣਾ, ਪਰਵਰਸ਼।
[पुश-ती] फ़ा० स्त्री० सहायता, मदद, पैरवी, समर्थन; पालन-पोषण, परवरिश।

—پشتی بان—[ਪੁਸ਼-ਤੀ ਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਉਹ ਲੱਕੜੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਵਲ ਕਿਵਾੜ, ਤਖ਼ਤੇ, ਕਿਸ਼ਤੀ, ਜਹਾਜ਼ ਆਦਿ ਵਿਚ ਪਕਿਆਈ ਲਈ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[पुश-ती बान] फ़ा० पु० सहारा देने वाला; वह लकड़ी जो पीछे की ओर मजबूती के लिए किवाड़, किश्ती अथवा जहाज आदि में लगाई जाती है।

پشتینی—[ਪੁਸ਼-ਤੈਨੀ] ਵਿ. ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ, ਮੌਰੂਸੀ, ਪੁਰਾਤਨ।
[पुश-तइनी] वि० खानदानी, मौरूसी, पुरातन, पुराना।

پشٹی—[ਪੁਸ਼-ਟੀ] ਸੰ. ਇ. ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਪਕਿਆਈ।
[पुश-टी] सं० स्त्री० दृढ़ता, मजबूती।

پشم—[ਪਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਨ, ਰੂੰਆਂ; ਧੁੰਨੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਵਾਲ।
[पश-म] फ़ा० स्त्री० ऊन, बढ़िया मुलायम ऊन; पेडू के नीचे के बाल।

—پشم کندہ نہ ہونا—[ਪਸ਼-ਮ ਕੰਦ: ਨ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਹੋਣਾ।
[पश म कंद: न: होना] मुहा० बाल भी बाँका न होना।

—پشم نہ سمجھنا—[ਪਸ਼-ਮ ਨ: ਸਮਝ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਝ ਨਾ ਸਮਝਣਾ।
[पश-म न: समझ-ना] मुहा० कुछ न समझना।

پشمینہ—[ਪਸ਼-ਮੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਧੀਆ ਉੱਨ, ਵਧੀਆ ਉੱਨ ਦਾ ਕਪੜਾ।
[पश-मीन:] फ़ा० पु० बढ़िया ऊन, बढ़िया ऊनी कपड़ा।

پشو—[ਪਸ਼ੂ] ਸੰ. ਪੁ. ਵਿ. ਡੰਗਰ, ਢੋਰ; ਬੇਅਕਲ, ਮੂਰਖ।
[पशु] सं० पु० वि० पशु, चौपाया, मूर्ख, बेवकूफ।

پشواز—[ਪਿਸ਼-ਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੱਚਣ ਵੇਲੇ ਦਾ ਲਿਬਾਸ।
[पिश-वाज] फ़ा० पु० एक प्रकार का घाघरा जो प्रायः नाचते समय पहना जाता है।

پشہ—[ਪੱਸ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੱਛਰ।
[पश्श:] फ़ा० पु० मच्छर।

پشیمان—[ਪਸ਼ੇਮਾਨ, ਪਸ਼ੀਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ, ਪਛ-ਤਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[पशेमान, पशीमान] फ़ा० वि० शर्मिन्दा, पछताने वाला।

پشیمانی—[ਪਸ਼ੇਮਾਨੀ, ਪਸ਼ੀਮਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੱਜਿਆ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ।
[पशेमानी, पशीमानी] फ़ा० स्त्री० लज्जा, शर्म।

پطرس—[ਪ'ਤ-ਰਸ] ਲਾਤ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚੇਲਾ।

[पाख-दास] ला.ना० पु० हजरत ईसा का एक प्रसिद्ध शिष्य ।

پھک—[ਪੁਕ] ਕਾ. ਇ. ਫੂਕ ।

[फुक] का० स्त्री० फूँक ।

پھکّ—[ਪੁਕੂ] ਕਾ. ਇ. ਫੂਕ ।

[फुकू] का० स्त्री० फूँक ।

پکّا—[ਪੱਕਾ] ਵਿ. ਪੁਖਤਾ, ਪਕਾਇਆ ਹੋਇਆ; ਘਿਉ ਤੇਲ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਤਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਨਿਪੁੰਨ, ਮਾਹਿਰ, ਨਿਡਰ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਸ਼ਟਾਮ, ਟਿਕਟ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ; ਸਥਾਈ, ਮੁਸਤਕਿਲ; ਉਬਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਪੁਰਾਣਾ; ਮੌਰੂਸੀ, ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ (ਦੋਸਤ); ਅਟਲ (ਇਰਾਦਾ); ਠੀਕ, ਸੱਚਾ (ਵਾਇਦਾ) ।

[पक्का] वि० पकाया हुआ, पका हुआ, घी तेल आदि में तला हुआ; निपुण, माहिर; निडर; रजिस्टर्ड स्टाम्प, टिकट लगा हुआ; स्थायी, पक्का; उबला हुआ, पुराना; मौरूसी; सहृदय (मित्र); अटल (निश्चय); ठीक, सच्चा (वादा) ।

—پکّا پکایا—[ਪਕਾ ਪਕਾਇਆ] ਵਿ. ਠੀਕ, ਮੁਕੰਮਲ

[पक्का पकाया] वि० ठीक, मुकम्मल ।

—پکّا پھوڑا—[ਪੱਕਾ ਫੋੜਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੀਪ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਫੋੜਾ; ਦੁਖੀਆ; ਰੋਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ।

[पक्का फोड़ा] पु० वि० पीप का भरा फोड़ा; दुखिया; रोने को तैयार ।

—پکّا پھوڑا ٹھیس لگی اور پھوٹا—[ਪੱਕਾ ਫੋੜਾ ਠੇਸ ਲਗੀ ਔਰ ਫੂਟਾ] ਅਖੋ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੁਖੀ ਪੁਛਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਦੱਸਣ ਲਗ ਪਵੇ ਉਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[पक्का फोड़ा ठेस लगी और फूटा] लोको० जब कोई दुखी मनुष्य पूछते ही अपना दुःख सुनाने लगे तब कहते हैं ।

—پکّا پیسا—[ਪੱਕਾ ਪੈਸਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਬੰਦਾ, ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ।

[पक्का पैसा] पु० बहुत चतुर मनुष्य, बहुत बुद्धिमान् व्यक्ति ।

—پکّا چٹھا—[ਪੱਕਾ ਚਿੱਠਾ] ਪੁ. ਪੱਕਾ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ; ਪੱਕੀ ਵਹੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ; ਆਮਦਨੀ ਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ।

[पक्का चिट्ठा] पु० पक्का रोज़नामचा; पक्की बही; आमदनी और खर्चे का हिसाब ।

—پکّا کرنا—[ਪੱਕਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰਟਣਾ, ਘੋਟਣਾ; ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ।

[पक्का कर-ना] मुहा० कण्ठस्थ करना, ज़बानी याद करना; तैयार करना ।

—پکّا ہونا—[ਪੱਕਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਆਮਲਾ ਤੈ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[पक्का होना] मुहा० मामला तै हो जाना ।

پکار—[ਪੁਕਾਰ] ਇ. ਦਾਵਾ, ਨਾਲਸ਼, ਇਸਤਗਾਸਾ; ਫਰਿਆਦ, ਚੀਕ ਪੁਕਾਰ; ਬੁਲਾਵਾ; ਢੰਡੋਰਾ; ਮੁਨਾਦੀ, ਖਬਰ, ਐਲਾਨ ।

[पुकार] स्त्री० दावा, नालिश, वाद; चीख पुकार, फरियाद, बुलावा; ढिंढोरा, मुनादी, खबर, घोषणा ।

—پکار اٹھنا—[ਪੁਕਾਰ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ ।

[पुकार उठ-ना] मुहा० आवाज़ देना ।

—پکار کے—[ਪੁਕਾਰ ਕੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖੁਲ੍ਹਮ ਖੁਲ੍ਹਾ, ਐਲਾਨੀਆ, ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ, ਚੀਕ ਕੇ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਕੇ ।

[पुकार के] क्रि० वि० खुले रूप में, डंके की चोट से, चीख कर, घोषणा करते हुए ।

پکارن—[ਪੁਕਾਰ-ਨ] ਇ. ਪੁਕਾਰ, ਬੁਲਾਵਾ ।

[पुकार-न] स्त्री० पुकार, बुलावा ।

پکارنا—[ਪੁਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੁਲਾਉਣਾ, ਖਬਰ ਕਰਨਾ; ਯਾਦ ਕਰਨਾ ।

[पुकार-ना] क्रि० सक० ऊँची आवाज़ में बुलाना, खबर करना; याद करना ।

پکاؤ—[ਪਕਾਊ] ਵਿ. ਪੱਕਣ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਪੱਕਣ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਵੇ ।

[पकाऊ] वि० पकने वाला, जो पकने ही वाला हो ।

پکائی—[ਪਕਾਈ] ਇ. ਪਕਾਉਣ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਜਾਂ ਭਾੜ, ਪਕਵਾਈ ।

[पकाई] स्त्री० पकाने की मज़दूरी, पकवाई ।

پکپن—[ਪਕ-ਪਨ] ਪੁ. ਸਿਆਣਪ ।

[पक-पन] पु० बुद्धिमत्ता ।

پکڑ—[ਪਕੜ] ਇ. ਪਕੜ; ਕਬਜ਼ਾ; ਦਾਉ; ਗਰਿਫ਼ਤ; ਵਿਗਾਰ ।

[पकड़] स्त्री० पकड़ने की क्रिया; कब्ज़ा; दाँव; गिरिफ्त; बेगार ।

—پکڑ بلانا—[ਪਕੜ ਬੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ ।

[पकड़ बुलाना] क्रि० समा० गिरिफ्तार कर लेना, बलात् बुलवा लेना ।

—پکڑ بندی—[ਪਕੜ ਬੰਦੀ] ਇ. ਇਤਰਾਜ਼; ਸਬੂਤ; ਗਵਾਹੀ ।

[पकड़ बंदी] स्त्री० आपत्ति; प्रमाण; गवाही ।

—پکڑ دھکڑ—[ਪਕੜ ਧਕੜ] ਇ. ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ, ਫੜੋਫੜੀ ।

[पकड़ धकड़] स्त्री० गिरिफ्तारी, पकड़ने की क्रिया अथवा भाव ।

پکڑانا—[ਪਕ-ੜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਫੜਾਉਣਾ, ਫੜਵਾਉਣਾ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਾਉਣਾ ।

[पक-ड़ाना] क्रि० प्रे० पकड़वाना, गिरिफ़्तार कराना ।

پکڑنا—[ਪਕੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੜਨਾ, ਥਾਮ੍ਹਣਾ; ਲੈਣਾ; ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ, ਫਾਹੁਣਾ, ਕੈਦ ਕਰਨਾ; ਰੋਕਣਾ, ਅਟਕਣਾ, ਟੋਕਣਾ; ਟੋਹਣਾ, ਵੇਖਣਾ ।

[पकड़-ना] क्रि० सक० पकड़ना, थामना; लेना; गिरिफ्तार करना, फाँसना, कैद करना, निकालना; ढूँढना, खोज करना; टोकना, रोकना ।

پکڑوانا—**[ਪਕੜ-ਵਾਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਫੜਵਾਉਣਾ, ਫੜਾਉਣਾ ।

[पकड़-वाना] क्रि० प्रे० पकड़वाना, गिरिफ्तार करवाना ।

پکشی—**[ਪਕ-ਸ਼ੀ]** ਸੰ. ਪੁ. ਪੰਛੀ; ਮਦਦਗਾਰ, ਹਮਾਇਤੀ ।

[पक्ष-ी] सं० पु० पखेरू; सहायक, मददगार ।

پکنا—**[ਪਕ-ਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੱਕਣਾ; ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਠੀਕ ਹੋਣਾ; ਜੋਗ ਹੋਣਾ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹੋਣਾ; ਬਾਲਗ ਹੋਣਾ; ਪੀਪ ਪੈਣਾ; ਪੁੱਗਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ (ਨਰਦ ਦਾ) ।

[पक-ना] क्रि० अ० पक कर तैयार होना; तैयार होना; ठीक होना; योग्य होना, अनुभवी होना; बालिग होना; पीप पड़ना; चौसर में गोटों का चलकर सफलता प्राप्त करना ।

پکوان—**[ਪਕ-ਵਾਨ]** ਸੰ. ਪੁ. ਤਲੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼, ਪੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਖਾਣਾ, ਪੂਰੀ, ਕਚੋਰੀ, ਮਠਿਆਈ ਆਦਿ ।

[पक-वान] सं० पु० तली हुई चीज, पका हुआ खाना, पूरी, कचौरी, मिठाई आदि ।

پکوانا—**[ਪਕ-ਵਾਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਪਕਵਾਉਣਾ, ਰਸੋਈ ਤਿਆਰ ਕਰਾਉਣਾ, ਰਿੰਨ੍ਹਾਉਣਾ ।

[पक-वाना] क्रि० प्रे० पकाने का काम करवाना, रसोई तैयार करवाना, खाना बनवाना ।

پکوائی—**[ਪਕ-ਵਾਈ]** ਇ. ਪਕਵਾਉਣ ਦੀ ਮਜੂਰੀ ਜਾਂ ਕੰਮ ।

[पक-वाई] स्त्री० पकाने की मजदूरी अथवा कार्य ।

پکوڑا—**[ਪਕੌੜਾ]** ਪੁ. ਵਿ. ਗੁਲਗੁਲਾ, ਵੱਡੀ ਪਕੌੜੀ; ਫੁਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਗੋਲ ਮੋਲ ।

[पकौड़ा] पु० वि० बड़ी पकौड़ी; फूला हुआ, गोल मोल ।

پکوڑی—**[ਪਕੌੜੀ]** ਇ. ਛੋਟਾ ਪਕੌੜਾ ।

[पकौड़ी] स्त्री० छोटा पकौड़ा ।

پکوڑے تلنا—**[ਪਕੌੜੇ ਤਲ-ਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਕਰਕੇ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿਣਾ, ਤੁਕ ਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ।

[पकौड़े तल-ना] मुहा० बहुत घटिया किस्म की कविता लिखना, केवल तुकबंदी करना ।

پکھ—**[ਪਖ]** ਸੰ. ਪੁ. ਪਖ; ਪੰਦਰਵਾੜਾ ।

[पक्ष] सं० पु० पक्ष; पंद्रह दिन का समय ।

پکھال—**[ਪਖਾਲ]** ਇ. ਮਸ਼ਕ ਜੋ ਬਲਦ ਜਾਂ ਊਠ ਤੇ ਲੱਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[पखाल] स्त्री० वह मशक जो बैल अथवा ऊँट पर लादी जाती है ।

پکھال پیٹیا—**[ਪਖਾਲ ਪੇਟਿਆ]** ਪੁ. ਵੱਡੇ ਢਿੱਡ ਵਾਲਾ, ਢਿੱਡਲ ।

[पखाल पेटिया] पु० बड़े पेट वाला, पेटू ।

پکھاوج—**[ਪਖਾਵਜ]** ਪੁ. ਮਰਦੰਗ, ਤਬਲਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਗ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਰ ।

[पखावज] पु० मृदंग, तबला; एक प्रकार का राग; एक प्रकार का स्वर ।

پکھاوجی—**[ਪਖਾਵਜੀ]** ਪੁ. ਮਰਦੰਗ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਤਬਲਚੀ ।

[पखावजी] पु० मृदंग बजाने वाला, तबला बजाने वाला, तबलची ।

پکھراج—**[ਪੁਖ-ਰਾਜ]** ਪੁ. ਨੌਂ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਰਤਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਇਕ ਰਤਨ ।

[पुख-राज] पु० नौ प्रकार के रत्नों में से पीले रंग का एक रत्न ।

پکھروٹا—**[ਪਖ-ਰੋਟਾ]** ਪੁ. ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦਾ ਵਰਕ; ਉਹ ਪਾਨ ਜਿਸ ਉਤੇ ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਵਰਕ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਵੇ ।

[पख-रौटा] पु० चाँदी सोने का वर्क; चाँदी अथवा सोने के वर्क में लपेटा हुआ पान का बीड़ा ।

پکھوا—**[ਪਖ-ਵਾ]** ਪੁ. ਬਾਂਹ; ਵੱਖੀ ।

[पख-वा] पु० बाँह, बगल ।

پکھیرو—**[ਪਖੇਰੂ]** ਪੁ. ਪੰਛੀ ।

[पखेरू] पु० पक्षी ।

پکی—**[ਪੱਕੀ]** ਇ. ਵਿ. 'ਪੱਕਾ' ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ।

[पक्की] स्त्री० वि० 'पक्का' का स्त्री लिंग रूप ।

پکے گولر کوے کو نیند کیسے آئے—**[ਪੱਕੇ ਗੂਲਰ ਕੱਵੇ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਕੈਸੇ ਆਵੇ ?]** ਅਖੌ. ਡੂਮਣੀ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜੰਮਦਾ ।

[पक्के गूलर कव्वे को नींद कैसे आए ?] लोको० बिल्ली के सिरहाने दूध कैसे जमे ?

پگ—**[ਪਗ]** ਸੰ. ਪੁ. ਪੈਰ, ਕਦਮ ।

[पग] सं० पु० पैर, चरण ।

پگانا—**[ਪੁਗਾਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ।

[पुगाना] क्रि० सक० पूरा करना ।

پگاہ—**[ਪਗਾਹ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਵੇਰਾ, ਤੜਕਾ ।

[पगाह] फ़ा० स्त्री० सवेरा, प्रातःकाल ।

پگ ڈنڈی—**[ਪਗਡੰਡੀ]** ਇ. ਰਾਹ, ਡੰਡੀ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਾਹ ।

[पगडंडी] स्त्री० पथ, मार्ग, डगर ।

پگڑی—**[ਪਗ-ੜੀ]** ਇ. ਪੱਗ, ਦਸਤਾਰ; ਇੱਜ਼ਤ; ਆਦਮੀ, ਬੰਦਾ; ਦੁਕਾਨ ਆਦਿ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਨਵੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ।

[पग-ड़ी] स्त्री॰ पाग, उष्णीष; इज्जत; मनुष्य, आदमी; दुकान आदि किराये पर लेते समय नए किरायेदार की ओर से किराये के अतिरिक्त दी जाने वाली रकम।

—پگڑی اُتارنا—[ਪਗ-ੜੀ ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨਾ, ਪੱਗ ਲਾਹੁਣਾ; ਠੱਗਣਾ।

[पग-ड़ी उतार-ना] मुहा॰ अपमान करना, बेइज्जती करना; ठगना।

—پگڑی اُترنا—[ਪਗ-ੜੀ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਗ ਲਹਿਣਾ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋਣਾ।

[पग-ड़ी उतर-ना] मुहा॰ अपमानित होना, बेइज्जत होना।

—پگڑی اٹکنا—[ਪਗ-ੜੀ ਅਟਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟਾਕਰਾ ਹੋਣਾ, ਆਮੁਣਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਣਾ।

[पग-ड़ी अटक-ना] मुहा॰ मुकाबला होना, आमना सामना होना।

—پگڑی اُچھالنا—[ਪਗ-ੜੀ ਉਛਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਲਾਹੁਣਾ; ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਣਾ।

[पग-ड़ी उछाल-ना] मुहा॰ अपमान करना; उपहास करना।

—پگڑی اُچھلنا—[ਪਗ-ੜੀ ਉਛਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੋਣਾ, ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਣਾ।

[पग-ड़ी उछल-ना] मुहा॰ अपमानित होना, उपहास होना।

—پگڑی باندھنا—[ਪਗ-ੜੀ ਬੰਨ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਦੇਣਾ, ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ ਕਰਨਾ; ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ ਥਾਪਣਾ; ਵਾਰਸ ਬਣਾਉਣਾ; ਚੌਧਰੀ ਬਣਾਉਣਾ।

[पग-ड़ी बांध-ना] मुहा॰ सम्मानित करना, उच्च अधिकार देना; स्थानापन्न नियुक्त करना; उत्तराधिकारी बनाना; चौधरी बनाना।

—پگڑی بدلنا—[ਪਗ-ੜੀ ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਈ ਬਣਾਉਣਾ, ਦੋਸਤ ਬਣਾਉਣਾ।

[पग-ड़ी बदल-ना] मुहा॰ भाई बनाना, मित्र बनाना।

—پگڑی رکھنا—[ਪਗ-ੜੀ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰਹਿਮ ਤੱਕਣਾ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ; ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਪੱਗ ਰੱਖਣਾ।

[पगड़ी रख-ना] मुहा॰ रहम रखना; खुशामद करना; पाँव पर पगड़ी रखना।

—پگڑی میں دھول رکھنا—[ਪਗ-ੜੀ ਮੇਂ ਧੂਲ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ; ਪੱਗ ਲਾਹੁਣਾ।

[पग-ड़ी में धूल रख-ना] मुहा॰ बदनाम करना; पगड़ी उतारना।

پگلا—[ਪਗ-ਲਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਾਗਲ, ਸੁਦਾਈ।

[पग-ला] पु॰ वि॰ पागल, बावला।

پگھلانا—[ਪਿਘ-ਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੰਘਰਾਉਣਾ; ਗਾਲਣਾ; ਨਰਮ ਕਰਨਾ।

[पिघ-लाना] क्रि॰ सक॰ द्रवित करना; गलाना; दया से आर्द्र करना।

پگھلنا—[ਪਿਘਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੰਘਰਨਾ; ਗਲਣਾ; ਨਰਮ ਹੋਣਾ।

[पिघल-ना] क्रि॰ अक॰ पिघलना; गलना; द्रवीभूत होना।

پگھلانا—[ਪਿਘ-ਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੰਘਰਾਉਣਾ; ਨਰਮ ਕਰਨਾ, ਗਾਲਣਾ।

[पिघ-लाना] क्रि॰ सक॰ किसी वस्तु को गरमी पहुँचा कर पानी के रूप में लाना; दया से आर्द्र करना; गलाना।

پگھلنا—[ਪਿਘਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੰਘਰਨਾ; ਗਲਣਾ; ਨਰਮ ਹੋਣਾ।

[पिघल-ना] क्रि॰ अक॰ गरम हो कर पानी की तरह पतला होना; गलना; द्रवीभूत होना।

پگیا—[ਪਗਿਯਾ] ਇ. ਨਿੱਕੀ ਪੱਗ।

[पगिया] स्त्री॰ छोटी पगड़ी।

پل—[ਪਲ] ਪੁ. ਚੱਵ੍ਹੀ ਸਕਿੰਟਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਮਾਂ।

[पल] पु॰ चौबीस सेकेंड के बराबर का समय।

—پل بھر میں—[ਪਲ ਭਰ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟਪਟ, ਛੇਤੀ।

[पल भर में] क्रि॰ वि॰ झटपट, तुरन्त।

پل—[ਪੁਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਰਸਤਾ, ਪੁਲ।

[पुल] फ़ा॰ पु॰ नदी पार करने के लिए बनाया हुआ रास्ता, सेतु।

—پل باندھنا—[ਪੁਲ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਤਿਕਥਨੀ ਕਰਨਾ; ਗੱਪਾਂ ਛੱਡਣਾ, ਬਹੁਤ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ।

[पुल बांध-ना] मुहा॰ अत्युक्ति सहित कहना; गप्पें मारना, बहुत झूठ बोलना।

—پل صراط—[ਪੁਲੇ ਸਿਰਾਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਉੱਪਰ ਬਣਿਆ ਪੁਲ ਜੋ ਵਾਲੋਂ ਨਿੱਕਾ ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹੈ। ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਸੌਖੇ ਹੀ ਇਸ ਉੱਤੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਅਪਰਾਧੀ ਕਟ ਕਟ ਕੇ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪੈਣਗੇ।

[पुले सिरात] फ़ा॰ अर॰ पु॰ मुसलमानी विश्वास अनुसार दोज़ख के ऊपर का वह पुल जो बाल से ज़्यादा बारीक और तलवार से ज़्यादा तेज़ है। भले पुरुष बड़ी सुगमता से उसे पार करके निकल जाएँगे और पापी जन दोज़ख में गिर पड़ेंगे।

[1]پلّا—[ਪੱਲਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੱਕੜੀ ਦਾ ਪਲੜਾ; ਫਲ (ਕੈਂਚੀ ਦਾ); ਭਿੱਤ; ਕਿਵਾੜ।

[पल्ला] फ़ा॰ पु॰ तराज़ू का पलड़ा; कैंची के दो भागों में से एक भाग; भित्ति; किवाड़ ।

[2]پلہ—[ਪੱਲਾ] ਪੁ. ਪੱਲੂ, ਆਂਚਲ, ਲੜ ।

[पल्ला] पु॰ आंचल, दामन, छोर ।

—پلہ بھاری ہونا—[ਪੱਲਾ ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਖ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ; ਵਜ਼ਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ।

[पल्ला भारी होना] मुहा॰ पक्ष मज़बूत होना; भार ज़्यादा होना ।

—پلہ پاک ہو جانا—[ਪੱਲਾ ਪਾਕ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਿਸਾਬ ਬੇਬਾਕ ਹੋਣਾ, ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕਰਜ਼ਾ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ ।

[पल्ला पाक हो जाना] मुहा॰ हिसाब बेबाक होना, फ़ैसला हो जाना, ऋण चुकता हो जाना ।

—پلہ چھڑانا—[ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ; ਵੱਖ ਹੋਣਾ, ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ।

[पल्ला छुड़ाना] मुहा॰ पीछा छुड़ाना; अलग होना, कोई संबंध न रखना ।

—پلہ لینا—[ਪੱਲਾ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹ ਢੱਕਣਾ; ਪੱਲਾ ਫੜਨਾ ।

[पल्ला लेना] मुहा॰ मुँह ढकना; पल्ला पकड़ना ।

پلہ—[ਪਿੱਲਾ] ਪੁ. ਕਤੂਰਾ; ਤੁਖ਼ਮ; ਬੱਚਾ ।

[पिल्ला] पु॰ कुतिया का बच्चा; तुख़्म; बच्चा ।

پلہ—[ਪਲਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਪਲੀ ।

[पला] पु॰ बड़ी पली ।

[1]پلاس—[ਪਲਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਣ ਦਾ ਮੋਟਾ ਕਪੜਾ, ਟਾਟ ।

[पलास] फ़ा॰ पु॰ सन का मोटा कपड़ा, टाट ।

[2]پلاس—[ਪਲਾਸ] ਪੁ. ਢੱਕ ਦਾ ਬਿੱਛ ।

[पलास] पु॰ ढाक का वृक्ष ।

—پلاس پاپڑا—[ਪਲਾਸ ਪਾਪੜਾ] ਪੁ. ਢੱਕ ਦਾ ਬੀ ਜੋ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[पलास पापड़ा] पु॰ ढाक का बीज जो औषधियों में प्रयुक्त होता है ।

پلاسنا—[ਪਲਾਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੱਟਣਾ, ਤਰਾਸ਼ਣਾ; ਠੀਕ ਕਰਨਾ ।

[पलास-ना] क्रि॰ सक॰ काटना, छीलना; ठीक करना ।

پلانا—[ਪਿਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਿਆਉਣਾ ।

[पिलाना] क्रि॰ सक॰ पान कराना ।

پلاؤ—[ਪੁਲਾਓ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੌਲਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੁਲਾ ।

[पुलाओ] फ़ा॰ पु॰ भुने हुए चावल जो कई प्रकार से बनाए जाते हैं, पुलाव ।

پلائی—[ਪਿਲਾਈ] ਵਿ. ਦੁੱਧ ਪਿਆਈ, ਅੰਨਾ ।

[पिलाई] स्त्री॰ दूध पिलाने वाली दाई, धाय ।

پل پڑنا—[ਪਿਲ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈਣਾ, ਜੁੱਟ ਜਾਣਾ ।

[पिल पड़-ना] मुहा॰ टूट कर पड़ना, जुट जाना ।

پلپلا—[ਪਿਲ-ਪਿਲਾ] ਵਿ. ਜੋ ਸਖ਼ਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪੋਲਾ, ਨਰਮ ।

[पिल-पिला] वि॰ पिचपिचा, गुदगुदा, नरम ।

پلپلا—[ਪੁਲ-ਪੁਲਾ] ਵਿ. ਅੰਦਰੋਂ ਖ਼ਾਲੀ, ਖੋਖਲਾ, ਪੋਲਾ ।

[पुल-पुला] वि॰ अन्दर से खाली, खोखला, पोपला ।

پلپلانا—[ਪੁਲ-ਪੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੋਪਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਖਾਣਾ ।

[पुल-पुलाना] क्रि॰ सक॰ दांतों से काटे या चबाए बिना रस चूसना ।

پلپلاہٹ—[ਪਿਲ-ਪਿਲਾਹਟ] ਵਿ. ਪਿਲਪਲਾਪਣ, ਨਰਮੀ ।

[पिल-पिलाहट] स्त्री॰ पिलपिलापन, नरमी ।

پلتھی—[ਪਲ-ਥੀ] ਵਿ. ਚਿੱਤੜਾਂ ਭਾਰ ਟੰਗਾਂ ਉੱਪਰ ਥੱਲੇ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਢੰਗ, ਚੌਂਕੜੀ ।

[पल-थी] स्त्री॰ चूतड़ों के बल टाँगें ऊपर नीचे करके बैठने का तरीका, आलथी-पालथी ।

پلٹا—[ਪਲ-ਟਾ] ਪੁ. ਬਦਲਾ; ਪਰਤਣੀ; ਰੋਟੀ ਉਥੱਲਣ ਦਾ ਖੁਰਚਣਾ; ਚੱਕਰ ।

[पल-टा] पु॰ बदला; रोटी आदि पलटने का उपकरण, खुरचनी; चक्कर ।

پلٹی—[ਪਲ-ਟੀ] ਵਿ. ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ; ਚੱਕਰ ।

[पल-टी] स्त्री॰ कलाबाज़ी; चक्कर ।

—پلٹیاں کھانا—[ਪਲ-ਟਿਆਂ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੱਕਰ ਖਾਣਾ, ਉਲਟ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣਾ ।

[पल-टियाँ खाना] क्रि॰ सक॰ चक्कर खाना, कलाबाज़ियाँ खाना ।

پلٹس—[ਪੁਲ-ਟਸ ਪੁਲ-ਟਿਸ] ਅੰਗ. ਇ. (Poultice) ਲੁੱਪਰੀ ।

[पुल-टस पुल-टिस] अंग॰ स्त्री॰ (Poultice) हलवे की तरह पकाई हुई अलसी आदि जो घाव पर उसे पकाने, फोड़ने के लिए बांधते हैं ।

پلٹن—[ਪਲ-ਟਨ] ਅੰਗ. ਇ. (Platoon) ਪਲਟਣ, ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਇਕ ਦਸਤਾ ।

[पल-टन] अंग॰ स्त्री॰ (Platoon) सेना का एक विभाग, पैदल फ़ौज का एक दस्ता ।

پلٹنا—[ਪਲਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਕ. ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ; ਉਲਟਣਾ; ਬਦਲਣਾ ।

[पलट-ना] क्रि॰ अक॰ सक॰ वापिस होना; उलटना; बदलना ।

پلچنا—[ਪਿਲ-ਚਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਿਲਚਣਾ, ਜੁੱਟਣਾ, ਰੱਝਣਾ ।
[पिलच-ना] क्रि॰ अक॰ पिल पड़ना, जुट जाना, चिपक जाना ।

پلڑا—[ਪਲ-ੜਾ] ਪੁ. ਤਕੜੀ ਦਾ ਛਾਬਾ, ਪਲੜਾ; ਗੋਤ; (ਟੋਪੀ ਦਾ ਪਲੜਾ) ।
[पल-ड़ा] पु॰ तराज़ू का पल्ला, पलड़ा; गोत; (टोपी का पल्ला) ।

پلستر—[ਪਲਸ-ਤਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. (Plaster) ਕੰਧ ਆਦਿ ਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਆਦਿ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੇਪ ।
[पलस-तर] अंग॰ पु॰ (Plaster) दीवार आदि पर सीमेंट आदि से किया जाने वाला लेप ।

پلک—[ਪਲਕ] ਇ. ਅੱਖ ਦਾ ਪਪੋਟਾ; ਝਿਮਣੀ; ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ।
[पलक] स्त्री॰ आँख का पपोटा; बरौनी; आँख झपकने मात्र का समय ।

—پلک جھپکنا—[ਪਲਕ ਝਪਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਲਕ ਮਾਰਨਾ; ਅੱਖ ਝਪਕਣਾ; ਅੱਖ ਲੱਗਣਾ; ਨੀਂਦ ਆਉਣਾ ।
[पलक झपक-ना] क्रि॰ समा॰ पलक मारना; आँख झपकना; आँख लगना; नींद आना ।

—پلک دریا—[ਪਲਕ ਦਰ-ਯਾ] ਪੁ. ਦਾਤਾ, ਸਖੀ, ਦਰਿਆ ਦਿਲ ।
[पलक दर-या] पु॰ दाता, दानशील, उदार चित्त ।

—پلک مارنا—[ਪਲਕ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖ ਝਪਕਣਾ; ਅੱਖ ਨਾਲ ਸੈਨਤ ਕਰਨਾ ।
[पलक मार-ना] मुहा॰ आँख झपकना; आँख से इशारा करना ।

—پلک نواز—[ਪਲਕ ਨਵਾਜ਼] ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਦਲੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਪਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[पलक नवाज़] वि॰ थोड़े से कर्तव्य पालन के बदले बहुत कुछ देने वाला, पल भर में मालामाल कर देने वाला ।

—پلک نہ پسیجنا—[ਪਲਕ ਨ: ਪਸੀਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਰਸ ਨਾ ਆਉਣਾ; ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਰੋਣਾ ।
[पलक न: पसीज-ना] मुहा॰ तरस न आना; बिल्कुल न रोना ।

—پلکوں سے زمین جھاڑنا—[ਪਲਕੋਂ ਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਝਾੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਆਓ ਭਗਤ ਕਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਦੱਸਣਾ ।
[पलकों से ज़मीन झाड़-ना] मुहा॰ बहुत सेवा करना; अति श्रद्धा प्रगट करना ।

—پلکوں سے نمک چننا—[ਪਲਕੋਂ ਸੇ ਨਮਕ ਚੁਨ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।
[पलकों से नमक चुन-ना] मुहा॰ अति कठिन कार्य करना ।

—پلکیں کترنا—[ਪਲਕੇਂ ਕਤਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੋਹਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਕਤਰ ਦੇਣਾ ।
[पलकें कतर-ना] मुहा॰ सुन्दर बच्चों को कुदृष्टि से बचाने के लिए उनकी पलकें कतर कर छोटी करना ।

پلّا—[ਪਿਲ-ਲਾ] ਪੁ. ਦੋ ਰੰਗਾ ਕਬੂਤਰ ।
[पिल-ला] पु॰ दो रंगा कबूतर ।

پلنا—[ਪਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਾਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ।
[पल-ना] क्रि॰ अक॰ पाला जाना, पालन पोषण किया जाना ।

[1]پلنا—[ਪਿਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੀੜਿਆ ਜਾਣਾ ।
[पिल-ना] क्रि॰ अक॰ पेरा जाना ।

[2]پلنا—[ਪਿਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਿਲ ਪੈਣਾ ।
[पिल-ना] क्रि॰ अक॰ पिल पड़ना ।

پلندا [ਪੁਲੰਦਾ] ਪੁ. ਬੰਡਲ, ਪੈਕਟ, ਗੱਠਾ ।
[पुलंदा] पु॰ बंडल, पैकट, गठरी ।

[1]پلنگ—[ਪਲੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਿੱਤਾ, ਚਿਤੇਰਾ ।
[पलंग] फ़ा॰ पु॰ चीता, बाघ ।

[2]پلنگ—[ਪਲੰਗ] ਪੁ. ਚਾਰਪਾਈ, ਮੰਜਾ ।
[पलंग] पु॰ चारपाई, शय्या ।

—پلنگ پوش—[ਪਲੰਗ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਲੰਘ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਵਿਛਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚਾਦਰ ।
[पलंग पोश] फ़ा॰ पु॰ पलंग तथा बिस्तर पर बिछाने की चादर ।

—پلنگ تین چور—[ਪਲੰਗ ਤੀਨ ਚੋਰ] ਪੁ. ਸਤ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਝੁਮਕਾ, ਸਤ ਰਿਸ਼ੀ ।
[पलंग तीन चोर] पु॰ आकाश पर के सात नक्षत्र, सप्तर्षि ।

—پلنگڑی—[ਪਲੰਗ-ੜੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪਲੰਘ, ਮੰਜੀ ।
[पलंग-ड़ी] स्त्री॰ छोटा पलंग, छोटी चारपाई ।

—پلنگ کو لات مار کر کھڑا ہونا—[ਪਲੰਗ ਕੋ ਲਾਤ ਮਾਰ ਕਰ ਖੜਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਵ ਜਨਮਾ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ; ਸਖ਼ਤ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਉੱਠਣਾ ।
[पलंग को लात मार कर खड़ा होना] मुहा॰ प्रसवावस्था से सकुशल उठना; भयानक बीमारी से उठना ।

پلو—[ਪੱਲੂ] ਪੁ. ਪੱਲਾ ।
[पल्लू] पु॰ पल्ला ।

پلوانا—[ਪਿਲਵਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਤੇਲ ਕਢਾਉਣਾ, ਰਸ ਕਢਾਉਣਾ; ਰਿੜਕਵਾਉਣਾ; ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪਿਆਉਣਾ ।

[पिलवाना] क्रि० प्रे० तेल निकलवाना; पेरवाना; मन्थन करवाना; पिलाने का काम दूसरे से कराना।

پلوٹھا - پلونٹھا—[ਪਲੇਠਾ, ਪਲੇਂਠਾ] ਪੁ. ਪਲੇਠੀ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਪਹਿਲ ਪਲੇਠਾ।

[पलौठा, पलौंठा] पु० पहला बच्चा, पहलौठा।

پلوٹھی - پلونٹھی—[ਪਲੇਠੀ, ਪਲੇਂਠੀ] ਇ. ਪਲੇਠੀ ਦੀ ਲੜਕੀ, ਪਹਿਲ ਪਲੇਠੀ।

[पलौठी, पलौंठी] स्त्री० पहली बच्ची, पहलौठी।

پلہ—[ਪੱਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਕੜੀ ਦਾ ਪਲੜਾ; ਪੌੜੀ ਦਾ ਡੰਡਾ; ਦਰਜਾ, ਪਦ।

[पल्ल:] फ़ा० पु० तराजू का पलड़ा; सीढ़ी का डण्डा; स्थान, पद।

پلہنڈا—[ਪਲਿੰਡਾ] ਪੁ. ਘੜਵੰਜੀ, ਘੜੌਂਚੀ।

[पल्हिंडा] पु० पानी का घड़ा रखने की तिपाई, घड़ौंची।

پلہنڈی—[ਪਲਿੰਡੀ] ਇ. ਘੜਵੰਜੀ।

[पल्हिंडी] स्त्री० घड़ौंची।

پلہٹی - پلٹی—[ਪਿਲਹਟੀ, ਪਿਲਟੀ] ਇ. ਤਿੱਲੀ।

[पिल्हई, पिलई] स्त्री० तिल्ली।

پلی—[ਪਲੀ] ਇ. ਤੇਲ ਜਾਂ ਘਿਉ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਕੜਛੀ।

[पली] स्त्री० तेल अथवा घी निकालने का लोहे आदि का छोटा उपकरण।

پلی پلی جوڑنا—[ਪਲੀ ਪਲੀ ਜੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ।

[पली पली जोड़-ना] मुहा० बूँद बूँद इकट्ठी करना।

پلی—[ਪੁਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪੁਲ।

[पुली] स्त्री० छोटा पुल।

پلہ—[ਪੱਲ:] ਪੁ. ਦਾਮਨ, ਲੜ, ਪੱਲਾ।

[पल्ल:] पु० दामन, आँचल, पल्ला।

پلے باندھنا—[ਪੱਲੇ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ।

[पल्ले बाँध-ना] मुहा० विवाह कर देना; याद रखना।

پلے پڑنا—[ਪੱਲੇ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਲੇ ਪੈਣਾ; ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਣਾ; ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲਣਾ।

[पल्ले पड़-ना] मुहा० मिलना; जिम्मे होना; हिस्से में मिलना।

پلے سے باندھنا—[ਪੱਲੇ ਸੇ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਆਹ ਦੇਣਾ।

[पल्ले से बाँध-ना] मुहा० विवाह कर देना।

پلے ہونا—[ਪੱਲੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਸੇ ਪਾਸ ਹੋਣਾ।

[पल्ले होना] मुहा० धन पास होना।

پلیت—[ਪਲੀਤ] ਇ. ਗੰਦਾ, ਪਲੀਤ।

[पलीत] वि० गंदा, अपवित्र।

پلیتہ—[ਪਲੀਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੱਤੀ, ਤੋੜਾ, ਫ਼ਲੀਤਾ।

[पलीत:] फ़ा० पु० बत्ती, तोड़ा, फ़लीता।

پلیتہ چاٹ جانا—[ਪਲੀਤ: ਚਾਟ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਿਉ ਜਾਂ ਤੇਲ ਆਦਿ ਦਾ ਦੇਗਚੀ ਜਾਂ ਕੜਾਹੀ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਲ ਉਠਣਾ; ਤੋਪ ਦਾ ਬੱਤੀ ਦੇਣ ਤੇ ਨਾ ਚਲਣਾ।

[पलीत: चाट जाना] मुहा० आग के तेज होने के कारण पात्र में घी अथवा तेल का जल उठना; तोप का बत्ती देने पर न चलना।

پلیتہ دینا—[ਪਲੀਤ: ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੱਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣਾ, ਤੋੜਾ ਲਾਉਣਾ, ਅੱਗ ਦੇਣਾ।

[पलीत: देना] मुहा० बत्ती को आग लगाना, आग देना, आग दिखाना।

پلیتھن—[ਪਲੇਥਨ] ਪੁ. ਪੂੜਾ, ਪਲੇਥਣ।

[पलेथन] पु० परथन, पलोथन।

پلیتھن نکالنا—[ਪਲੇਥਨ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਚੂਮਰ ਕੱਢਣਾ, ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅਧਮੋਇਆ ਕਰਨਾ।

[पलेथन निकाल-ना] मुहा० कचूमर निकालना, मार मार कर अधमुआ करना।

پلید—[ਪਲੀਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਪਲੀਤ, ਗੰਦਾ; ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ।

[पलीद] फ़ा० पु० वि० गंदा, अपवित्र; भूत प्रेत।

پلے دار—[ਪੱਲੇਦਾਰ] ਪੁ. ਕੁਲੀ, ਪਾਂਡੀ।

[पल्लेदार] पु० कुली, भारवाहक।

پمپ—[ਪੰਪ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਨਲਕਾ; ਪਿਚਕਾਰੀ।

[पम्प] अंग० पु० नल; पिचकारी।

پمن گیہوں—[ਪੰਮਨ ਗੇਹੂੰ] ਪੁ. ਪੰਮਣ ਕਣਕ।

[पम्मन गेहूँ] पु० एक प्रकार का गेहूँ।

پن - [ਪੁਨ, ਪੁੰਨ] ਸੰ. ਪੁ. ਪੁੰਨ, ਦਾਨ; ਚੰਗਾ ਕੰਮ।

[पुन, पुन्न] सं० पु० पुण्य, दान; धर्म कृत्य।

پن - پنا—[ਪਨ, ਪਨਾ] ਪਿਛੇ. ਭਾਵ ਵਾਚੀ ਪਿਛੇਤਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲੜਕਪਨ, ਬੱਚਪਨਾ।

[पन, पना] प्रत्य० भाव वाचक संज्ञा बनाने के लिए शब्द के पीछे लगने वाला प्रत्यय जैसे लड़कपन, बचपना।

پن—[ਪਨ] ਪੁ. ਪਾਣੀ; 'ਪਾਨ' ਜਾਂ 'ਪਾਂਚ' ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਸਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ—ਪਨਘਟ ; ਪਨਵਾੜੀ; ਪਨਸੇਰਾ।

[पन] पु० पानी, 'पान' अथवा 'पाँच' का संक्षिप्त रूप जो समासों में प्रयुक्त होता है जैसे—पनघट, पनवाड़ी; पनसेरा।

—پن بھتا—[ਪਨਭੱਤਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਬਲੇ ਚਾਉਲ।

[पनभत्ता] पु॰ पानी में उबले हुए चावल।

—پن کال—[ਪਨਕਾਲ] ਪੁ. ਮੀਂਹ ਕਰਕੇ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[पनकाल] पु॰ अधिक वर्षा के कारण खेती के नष्ट होने का भाव।

—پن کپڑا—[ਪਨ-ਕਪੜਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਿਜਿਆ ਕਪੜਾ।

[पन-कपड़ा] पु॰ पानी में भीगा हुआ कपड़ा।

—پن بٹا—[ਪਨ ਬੱਟਾ] ਪੁ. ਪਾਨਦਾਨ।

[पन बट्टा] पु॰ पानदान।

—پن کٹی—[ਪਨ ਕੱਟੀ] ਇ. ਕੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਨ, ਚੂਰਾ, ਮਸਾਲੇ ਪਾ ਕੇ ਖਰਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਨ।

[पन कुट्टी] स्त्री॰ कुटा हुआ पान; चूरा, मसालों के साथ खरल किया हुआ पान।

پنا—[ਪੰਨਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰਤਨ; ਅੰਬ ਜਾਂ ਇਮਲੀ ਦੀ ਖਟਾਈ ਵਿਚ ਮਿੱਠਾ ਪਾ ਕੇ ਗਾੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸ਼ਰਬਤ, ਵਰਕਾ, ਦੋ ਸਫ਼ੇ; ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਉਪਰ ਵਾਲਾ ਚਮੜਾ।

[पन्ना] पु॰ एक रत्न; आम अथवा इमली की खटाई में मीठा डाल कर गाढ़ा किया हुआ शरबत; वरका, दो पृष्ठ; जूती के ऊपर का चमड़ा।

پنا—[ਪਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਨਾਹ, ਚੌੜਾਈ, ਅਰਜ਼, ਬਰ।

[पना] फ़ा॰ वि॰ पनाह, चौड़ाई, अर्ज़।

پناہ—[ਪਨਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਨ, ਆਸਰਾ।

[पनाह] फ़ा॰ स्त्री॰ शरण, आश्रय।

—پناہ بخدا—[ਪਨਾਹ-ਬਖ਼ੁਦਾ] ਅਵ. ਰੱਬ ਬਚਾਵੇ।

[पनाह-बख़ुदा] अव्य॰ ईश्वर बचावे।

—پناہ گاہ—[ਪਨਾਹਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਸਰਾ ਅਸਥਾਨ, ਸ਼ਰਨ; ਅਮਨ ਦੀ ਥਾਂ।

[पनाहगाह] फ़ा॰ स्त्री॰ आश्रय-स्थान, शरण; अमन का स्थान।

—پناہ گیر—[ਪਨਾਹਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ, ਸ਼ਰਨਾਗਤ।

[पनाहगीर] फ़ा॰ पु॰ शरणार्थी, शरणागत।

پنبہ—[ਪੰਬ:, ਪੁੰਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੂੰਬਾ, ਰੂੰ ਦਾ ਗੋਹੜਾ, ਕਪਾਹ।

[पंबः, पुंबः] फ़ा॰ पु॰ रूई, तूल, कपास।

—پنبہ بگوش—[ਪੁੰਬ: ਬਗੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਗ਼ਾਫ਼ਲ; ਬੋਲਾ।

[पुंबः बगोश] फ़ा॰ वि॰ पु॰ लापरवाह; बहरा।

—پنبہ دانہ—[ਪੁੰਬ: ਦਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੜੇਵਾਂ।

[पुंबः दानः] फ़ा॰ पु॰ बिनौला।

—پنبہ دوز—[ਪੁੰਬ: ਦੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੀਂਦ ਕਾਉਂਣ ਵਾਲਾ।

[पुंबः दोज़] फ़ा॰ पु॰ गांठने वाला।

—پنبہ دہن—[ਪੁੰਬ: ਦਹਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਪ, ਮੋਨ।

[पुंबः दहन] फ़ा॰ वि॰ मूक, मौन।

پنبئی—[ਪੁੰਬਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਰੂੰ ਦਾ ਕਪੜਾ, ਸੂਤੀ ਕਪੜਾ; ਰੂੰਰੰਗ, ਸੂਤੀ।

[पुंबई] फ़ा॰ स्त्री॰ वि॰ रूई का कपड़ा, सूती कपड़ा; रूई दार, सूती।

—پنبئی راوٹی—[ਪੁੰਬਈ ਰਾਵਟੀ] ਇ. ਰੂੰ ਦਾ ਤੰਬੂ।

[पुंबई रावटी] स्त्री॰ रूई का खेमा।

پنپنا—[ਪਨਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣਾ, ਫਲਣਾ ਫੁਲਣਾ।

[पनप-ना] क्रि॰ अक॰ प्रफुल्लित होना, फलना फूलना।

پنتھ—[ਪੰਥ] ਪੁ. ਸੰਪਰਦਾਇ, ਫ਼ਿਰਕਾ; ਦੀਨ, ਧਰਮ; ਰਾਹ।

[पंथ] पु॰ सम्प्रदाय, फ़िरक़ा; मत, धर्म; मार्ग।

پنتھی—[ਪੰਥੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੰਥ ਵਾਲਾ; ਧਰਮੀ, ਇਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ।

[पंथी] पु॰ वि॰ पंथ वाला; धर्मी; एक ही सम्प्रदाय का।

—پنتھی پورنا—[ਪੰਥੀ ਪੂਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁਪ ਮਾਰ ਕੇ ਬਹਿਣਾ, ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬਹਿਣਾ।

[पंथी पूर-ना] मुहा॰ चुप होकर बैठना, चौकड़ी मार कर बैठना।

پنج—[ਪੰਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਪੰਜ, ੫।

[पंज] फ़ा॰ वि॰ चार और एक की संख्या, पाँच, ५।

—پنج آیات—[ਪੰਜ ਆਯਾਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸੂਰਤਾਂ ਜੋ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

[पंज आयात] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ क़ुरान की पाँच सूरतें जो फ़ातिहा में पढ़ते हैं।

—پنج تن—[ਪੰਜ ਤਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੰਜ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਫ਼ਾਤਿਮਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਇਮਾਮ ਹਸਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਮਾਮ ਹੁਸੈਨ।

[पंज तन] फ़ा॰ पु॰ पाँच पवित्र आत्माएँ जैसे—मुहम्मद साहिब, हज़रत अली, हज़रत फ़ातिमा, हज़रत इमाम-हसन तथा हज़रत इमाम हुसैन।

—پنج روزہ—[ਪੰਜ ਰੋਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ।

[पंज रोज़ः] फ़ा॰ वि॰ थोड़े दिनों का।

—پنج شاخہ—[ਪੰਜ ਸ਼ਾਖ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਪੰਜਾ; ਪੰਜ ਬੱਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਫ਼ਾਨੂਸ।

[पंज शाख़:] फ़ा० पु० लोहे का पंजा ; पाँच बत्तियों वाला फ़ानूस ।

—پنج شنبہ—[ਪੰਜ ਸ਼ੰਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੀਰਵਾਰ ।
[पंज शंब:] फ़ा० पु० बृहस्पतिवार ।

—پنج عیب—[ਪੰਜ ਐਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੰਜਾਂ ਐਬਾਂ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ ।
[पंज ऐब] फ़ा० पु० वह घोड़ा जिस में पाँच दुर्गुण हों ।

—پنج عیب شرعی—[ਪੰਜ ਐਬ ਸ਼ਰ-ਈ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਉਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੋਰੀ, ਹਰਾਮਕਾਰੀ, ਸ਼ਰਾਬਖ਼ੋਰੀ, ਜੂਆ ਅਤੇ ਝੂਠ ਇਹ ਪੰਜੇ ਐਬ ਹੋਣ; ਲੁੱਚਾ, ਗੁੰਡਾ ।
[पंज ऐब शर-ई] फ़ा० पु० वि० वह व्यक्ति जिसमें चोरी, हरामकारी, शराबख़ोरी, जुआ और झूठ ये पाँचों ऐब हों; लुच्चा, गुण्डा ।

—پنج گوشہ—[ਪੰਜ ਗੋਸ਼:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੰਜਾਂ ਖੂੰਜਿਆਂ ਵਾਲਾ ।
[पंज गोश:] फ़ा० वि० पाँच कोनों वाला ।

—پنج نوبت—[ਪੰਜ ਨੌਬਤ] ਇ. ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਪੰਜ ਵਕਤ; ਪੰਜ ਵਾਜੇ ਅਰਥਾਤ ਢੋਲ, ਦਮਾਮਾ, ਤਾਸਾ, ਨਫ਼ੀਰੀ, ਧੌਂਸਾ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਜਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜ ਨੌਬਤਾਂ ।
[पंज नौबत] स्त्री० नमाज़ के पाँच समय; पाँच बाजे अर्थात ढोल, दमामा, तासा, नफ़ीरी, धौंसा; बादशाहों के दरवाज़े पर हर रोज़ बजने वाली पाँच नौबतें ।

پنجاب—[ਪੰਜਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਾਂਤ ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਣ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ।
[पंजाब] फ़ा० पु० पाँच नदियों का प्रान्त, भारत के उत्तर में स्थित एक प्रान्त जिसके अब दो टुकड़े हो चुके हैं ।

پنجاہ—[ਪੰਜਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੌ ਦਾ ਅੱਧ, ਪੰਜਾਹ, ੫੦ ।
[पंजाह] फ़ा० वि० सौ का आधा, पचास, ५० ।

پنجر—[ਪਿੰਜਰ] ਪੁ. ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ, ਕਰੰਗ ।
[पिंजर] पु० हड्डियों का ढाँचा, कंकाल ।

پنجرہ—[ਪਿੰਜਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ, ਤੀਲੀਆਂ, ਫੱਟੀਆਂ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਦਾ ਬਣਿਆਂ ਘਰ ।
[पिंजर:] फ़ा० पु० पक्षियों के रखने के लिए लोहे की तारों, तीलियों अथवा कपड़े का बना हुआ घर ।

—پنجری—[ਪਿੰਜਰੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪਿੰਜਰਾ ।
[पिंजरी] स्त्री० छोटा पिंजरा ।

پنجڑی—[ਪੰਜੜੀ] ਇ. ਚੌਪੜ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਕੌਡਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤ ਪੈਣ ਨੂੰ ਪੰਜੜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ।
[पंजड़ी] स्त्री० चौसर के खेल में पाँच कौड़ियों के चित पड़ने को पंजड़ी कहते हैं ।

پنجم—[ਪੰਜਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੰਜਵਾਂ ।
[पंजुम] फ़ा० वि० पाँचवां ।

پنجنا—[ਪੰਜ-ਣਾ, ਪਿੰਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਾਂਜਣਾ, ਟਾਂਕਾ ਲਾਉਣਾ ।
[पंज-ना, पिंज-ना] क्रि० सक० टाँका लगाना, जोड़ लगाना ।

پنجوانا—[ਪਿੰਜ-ਵਾਣਾ, ਪੰਜ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਪਾਂਜ ਲਗਵਾਉਣਾ, ਟਾਂਕਾ ਲਗਵਾਉਣਾ ।
[पिंज-वाना, पंज-वाना] क्रि० प्रे० जोड़ लगवाना, टाँका लगवाना ।

پنجوں کے بل چلنا—[ਪੰਜੋਂ ਦੇ ਬਲ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੈਰ ਨਾ ਰਖਣਾ, ਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ।
[पंजों के बल चल-ना] मुहा० धरती पर पैर न रखना; गर्व करना ।

پنجہ—[ਪੰਜ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ, ਹੱਥ ਜਾਂ ਪੈਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਉਂਗਲੀਆਂ; ਹੱਥ, ਲੱਪ; ਦੰਦੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੰਘੀ ਜਾਂ ਠੀਕਰਾ; ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਪੰਜੇ ਜੋ ਬਾਂਸ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[पंज:] फ़ा० पु० हाथ की अंगुलियों का समूह, हाथ या पाँव की पाँचों अंगुलियाँ; अञ्जलि ; पाख़ाना साफ़ करने की कङ्घी या ठीकरी; चाँदी के बने हुए पंजे जो बाँस में लगे होते हैं और उन्हें ताज़ियों के साथ रखा जाता है ।

—پنجۂ آفتاب—[ਪੰਜਏ ਆਫ਼ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ।
[पंजए आफ़-ताब] फ़ा० पु० सूर्य की रश्मियाँ ।

—پنجہ پھیرنا—[ਪੰਜ: ਫੇਰ-ਣਾ] ਮੁ. ਜਿੱਤ ਲੈਣਾ ।
[पंज: फेर-ना] मुहा० जीत लेना ।

—پنجۂ خورشید—[ਪੰਜਏ ਖ਼ੁਰ-ਸ਼ੀਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ।
[पंजए ख़ुर-शीद] फ़ा० पु० सूर्य की रश्मियाँ ।

—پنجہ کرنا—[ਪੰਜ: ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੰਜਾ ਫੜਨਾ, ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ।
[पंज: कर-ना] मुहा० पंजा पकड़ना, ज़ोर आज़माना ।

—پنجہ کش—[ਪੰਜ: ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪੰਜਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਪੰਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਨਵਰ ।
[पंज: कश] फ़ा० वि० पु० पंजा लगाने वाला; पंजों से शिकार करने वाला जानवर ।

—پنجہ مارنا—[ਪੰਜ: ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝਪੱਟਾ ਮਾਰਨਾ ।
[पंज: मार-ना] मुहा० झपट्टा मारना ।

—پنجۂ مریم—[ਪੰਜਏ ਮਰ-ਯਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੂਟੀ ।
[पंजए मर-यम] फ़ा० अर० पु० एक प्रकार की बूटी ।

پنجی—[ਪੰਜੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : پنجی شاخہ
[पंजी] फ़ा० स्त्री० देखो : پنجی شاخہ

—پنجے جمانا—[ਪੰਜੇ ਜਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ, ਜੰਮ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ।
[पंजे जमाना] मुहा० अधिकार करना, जम कर बैठ जाना ।

—پنجے گاڑنا—[ਪੰਜੇ ਗਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : پنجے جمانا
[पंजे गाड़-ना] मुहा० देखो : پنجے جمانا

—پنجے جھاڑ کر پیچھے پڑنا—[ਪੰਜੇ ਝਾੜ ਕਰ ਪੀਛੇ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਹਿੜੇ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਨਾ; ਖਹਿੜਾ ਨਾ ਛੱਡਣਾ ।
[पंजे झाड़ कर पीछे पड़-ना] मुहा० बुरी तरह पीछे पड़ जाना, बहुत तंग करना; पीछा न छोड़ना ।

—پنجے جھاڑ کر لپٹنا—[ਪੰਜੇ ਝਾੜ ਕਰ ਲਿਪਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਛੇ ਪੈਣਾ, ਖਹਿੜਾ ਨਾ ਛੱਡਣਾ ।
[पंजे झाड़ कर लिपट-ना] मुहा० पीछे पड़ना, पीछा न छोड़ना ।

پنجیری—[ਪੰਜੀਰੀ] ਇ. ਸੁੱਕਾ ਹਲਵਾ ।
[पंजीरी] स्त्री० सूखा हलवा ।

1 پنچ—[ਪੰਚ] ਵਿ. 'ਪੰਜ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ।
[पंच] वि० 'पाँच' का संक्षिप्त रूप ।

—پنچ لڑی—[ਪੰਚਲੜੀ] ਇ. ਪੰਜ ਲੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ।
[पंचलड़ी] स्त्री० पाँच लड़ियों वाला एक गहना ।

2 پنچ—[ਪੰਚ] ਪੁ. ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਾਲਸ, ਚੌਧਰੀ ।
[पंच] पु० पंचायत करने वाला, मध्यस्थ, चौधरी ।

—پنچ سلطانی—[ਪੰਚੇ ਸੁਲ-ਤਾਨੀ] ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤਾ ਸਾਲਸ ।
[पंचे सुल-तानी] पु० बादशाह की ओर से निश्चित किया हुआ मध्यस्थ ।

—پنچ فیصلہ—[ਪੰਚ ਫ਼ੈਸਲ:] ਪੁ. ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ।
[पंच फ़ैसल:] पु० पंचों का किया हुआ निर्णय, बिरादरी का निर्णय ।

پنچایت—[ਪੰਚਾਇਤ] ਇ. ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਸਭਾ; ਸਾਲਸੀ ਬੋਰਡ ।
[पंचायत] स्त्री० पंचों की सभा; मध्यस्थ मण्डल ।

—پنچایت جوڑنا—[ਪੰਚਾਇਤ ਜੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ; ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਕਰਨਾ ।
[पंचायत जोड़-ना] मुहा० पंचों को बुलाना; बिरादरी को भोजन कराना ।

—پنچایت خانگی—[ਪੰਚਾਇਤੇ ਖ਼ਾਨ-ਗੀ] ਇ. ਘਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।
[पंचायते ख़ान-गी] स्त्री० घर की पंचायत जिसमें अपने झगड़ों को अपने आप निपटा लिया जाता है ।

—پنچایت سرکاری—[ਪੰਚਾਇਤ ਸਰ-ਕਾਰੀ] ਇ. ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ।
[पंचायत सर-कारी] स्त्री० सरकार की ओर से नियुक्त की हुई पंचायत ।

—پنچایت نامہ—[ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਮ:] ਪੁ. ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ।
[पंचायत नाम:] पु० पंचों का किया हुआ निर्णय, पंचायत का लिखा हुआ फ़ैसला ।

پنچایتی—[ਪੰਚਾਇਤੀ] ਵਿ. ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਬੰਧੀ; ਸਾਂਝਾ; ਹਰਾਮੀ ।
[पंचायती] वि० पंचायत का, पंचायत संबंधी; साझा; हरामी ।

—پنچایتی سالا—[ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਾਲਾ] ਪੁ. ਸਭ ਦਾ ਸਾਲਾ, ਜਗਤ ਸਾਲਾ (ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਜਾਂ ਹਾਸਾ) ।
[पंचायती साला] पु० सब का साला, जगत साला (एक प्रकार की गाली अथवा मज़ाक़) ।

پنچکی—[ਪਨ-ਚੱਕੀ] ਇ. ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ ।
[पन चक्की] स्त्री० पानी से चलने वाली चक्की ।

پنجم—[ਪੰਜਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੰਜਵਾਂ ।
[पंजुम] फ़ा० वि० पाँचवाँ ।

پنچم—[ਪੰਚਮ] ਪੁ. ਸੱਤਾਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੁਰ ।
[पंचम] पु० सात स्वरों में से एक स्वर ।

پنچمی—[ਪੰਚਮੀ] ਸੰ. ਇ. ਚੰਨ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਤਿਥ ।
[पंचमी] सं० स्त्री० चाँद की पाँचवीं तिथि ।

پنچوں کا پیالہ—[ਪੰਚੋਂ ਕਾ ਪਯਾਲ:] ਪੁ. ਹੁੱਕਾ, ਕਲੀ ।
[पंचों का पयाल:] पु० हुक्क़ा, कली ।

—پنچوں کا کہا سر آنکھوں مگر پرنالہ وہیں رہیگا—
[ਪੰਚੋਂ ਕਾ ਕਹਾ ਸਿਰ ਆਂਖੋਂ ਪਰ ਮਗਰ ਪਰਨਾਲਾ ਵਹੀਂ ਰਹੇਗਾ] ਅਖੌ. ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਬਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾ ਛੱਡੇ ।
[पंचों का कहा सिर आँखों पर मगर परनाला वहीं रहेगा] लोको० हठी पुरुष के हठ न छोड़ने पर कहते हैं ।

پنچھالا —[ਪਨ-ਛਾਲਾ] ਪੁ. ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੂ ।
[पन-छाला] पु० पीछे लगने वाला ।

پنچھی —[ਪੰਛੀ] ਪੁ. ਪਖੇਰੂ, ਪਰਿੰਦਾ; ਸੈਲਾਨੀ ਆਦਮੀ ।
[पंछी] पु० खग, पक्षी; सैलानी मनुष्य ।

پند —[ਪੰਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਖਿਆ, ਉਪਦੇਸ਼, ਨਸੀਹਤ ।
[पंद] फ़ा० स्त्री० शिक्षा, उपदेश, नसीहत ।

پندار —[ਪਿੰਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਭਿਮਾਨ, ਗ਼ਰੂਰ; ਧਿਆਨ, ਖ਼ਿਆਲ; ਰਾਏ ।
[पिंदार] फ़ा० पु० अभिमान, घमण्ड; ध्यान, ख़याल, राय ।

پندرہ —[ਪੰਦਰਹ] ਵਿ. ਪੰਜ ਤੇ ਦਸ, ਪੰਦ੍ਹਾ, ੧੫ ।
[पंद्रह] वि० पाँच और दस, पंद्रह, १५ ।

پنڈ —[ਪਿੰਡ] ਪੁ. ਆਟੇ ਦਾ ਪੇੜਾ ਜੋ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[पिंड] पु० पितरों के निमित्त बनाया हुआ आटे का पेड़ा ।

پنڈ پڑنا —[ਪਿੰਡ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਗਣਾ, ਸਪੁਰਦ ਹੋਣਾ; ਵਾਹ ਪੈਣਾ; ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ।
[पिंड पड़-ना] मुहा० जिम्मे लगना, सुपुर्द होना; वास्ता पड़ना; हिस्से में आना ।

پنڈ چھٹنا —[ਪਿੰਡ ਛੁਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਉਂ ਛੁਟਕਾਰਾ, ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ।
[पिंड छूट-ना] मुहा० जिम्मेदारी से मुक्त होना, पीछा छूटना ।

پنڈ روگ —[ਪਿੰਡ ਰੋਗ] ਪੁ. ਜਿਸਮਾਨੀ ਬੀਮਾਰੀ; ਕੋਹੜ; ਤਿੱਬੀ ਰੋਗ ।
[पिंड रोग] पु० शारीरिक रोग; कुष्ठ; क्षय रोग ।

پنڈا —[ਪਿੰਡਾ] ਪੁ. ਗੋਲਾ, ਮੁਗਦਰ; ਸਰੀਰ; ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਜਣਨ ਇੰਦਰੀ, ਭਗ ।
[पिंडा] पु० गोला, मुद्गर; शरीर; स्त्री की जननेन्द्रिय, भग ।

پنڈا ڈھیلا ہونا —[ਪਿੰਡਾ ਢੀਲਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਲਕਾ ਜੇਹਾ ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ।
[पिंडा फीका होना] मुहा० हलका सा बुखार होना ।

پنڈا —[ਪੰਡਾ] ਪੁ. ਪਾਂਡਾ, ਪੁਜਾਰੀ; ਪ੍ਰੋਹਤ ।
[पंडा] पु० पांडा, पुजारी; तीर्थ; पुरोहित ।

پنڈال —[ਪੰਡਾਲ] ਪੁ. ਸ਼ਾਮਿਆਨਾ, ਚਾਨਣੀ, ਸ਼ਾਮਿਆਨੇ ਥੱਲੇ ਲੱਗੀ ਸਭਾ ।
[पंडाल] पु० शामियाना, चंदोवा, ख़ेमे के नीचे लगी सभा ।

پنڈالو —[ਪਿੰਡਾਲੂ] ਪੁ. ਕਚਾਲੂ ਵਰਗੀ ਇਕ ਤਰਕਾਰੀ ।
[पिंडालू] पु० कचालू जैसी एक तरकारी ।

پن ڈبا —[ਪਨਡੁੱਬਾ] ਪੁ. ਮੁਰਗ਼ਾਬੀ; ਟੋਭਾ ।
[पनडुब्बा] पु० मुरगाबी; गोता खोर ।

پنڈت —[ਪੰਡਤ, ਪੰਡਿਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਬਰਾਹਮਣ; ਪਾਂਧਾ; ਜੋਤਸ਼ੀ; ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਉਪਾਧੀ; ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਆਦਮੀ ।
[पंडत, पंडित] सं० पु० ब्राह्मण, उपाध्याय; ज्योतिषी; कश्मीरी हिंदुओं की एक उपाधि; बहुत पढ़ा लिखा आदमी ।

پنڈتانی —[ਪੰਡ-ਤਾਣੀ] ਇ. ਪੰਡਤ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ, ਬਰਾਹਮਣ ਔਰਤ, ਉਸਤਾਨੀ ।
[पंड-तानी] स्त्री० पण्डित की घरवाली, ब्राह्मणी; अध्यापिका ।

پنڈتائی —[ਪੰਡ-ਤਾਈ] ਇ. ਪੰਡਤ ਦਾ ਕੰਮ, ਵਿਦਤਾ, ਵਿਦਵਤਾ ।
[पंड-ताई] स्त्री० पण्डित का काम; पाण्डित्य; विद्वता ।

پنڈک —[ਪਿੰਡੁਕ, ਪੰਡੁਕ] ਸੰ ਪੁ. ਘੁੱਗੀ ।
[पिंडुक, पंडुक] सं पु० पंडुक नामक पक्षी, फ़ाख़ता ।

پنڈلی —[ਪਿੰਡ-ਲੀ] ਇ. ਪਿੰਜਣੀ, ਪਿੰਨੀ ।
[पिंड-ली] स्त्री० घुटने और टखने के बीच का हिस्सा ।

پنڈول —[ਪਿੰਡੋਲ] ਇ. ਇਕ ਪਲਸਤਰ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਮਿੱਟੀ ਜੋ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਫੇਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
[पिंडोल] स्त्री० दीवारों पर पोती जाने वाली एक प्रकार की मिट्टी ।

پنڈی —[ਪਿੰਡੀ] ਇ. ਪੇੜਾ; ਝਟਕਾ ਘਰ, ਕਸਾਈਆਂ ਅਸਥਾਨ; ਪਰਮਾਤਮਾ; ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ।
[पिंडी] स्त्री० पेड़ा; पशुओं का वध करने का स्थान; बलि-दान गृह; परमात्मा; शिवलिंग ।

پنسار ہٹا —[ਪਨ-ਸਾਰ ਹੱਟਾ] ਪੁ. ਪਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ।
[पन-सार हट्टा] पु० पंसारियों का बाज़ार ।

پنساری —[ਪਨ-ਸਾਰੀ] ਪੁ. ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ; ਲੂਣ ਮਿਰਚ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਪਸਾਰੀ ।
[पन-सारी] पु० देसी औषधियाँ बेचने वाला; नमक मिर्च बेचने वाला, पंसारी ।

پنسال پنسالہ —[ਪਨ-ਸਾਲ, ਪਨ-ਸਾਲ:] ਇ. ਪਾਣੀ ਮਿਣਨ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ; ਛਬੀਲ, ਪਿਆਊ ।
[पन-साल, पन-साल:] स्त्री० पानी मापने का पैमाना; प्याऊ, पौसरा ।

پنسوئی —[ਪਨ-ਸੋਈ] ਇ. ਛੋਟੀ ਕਿਸ਼ਤੀ, ਡੂੰਗਾ ।
[पन-सोई] स्त्री० छोटी किश्ती, छोटी नौका ।

پنسیری —[ਪਨ-ਸੇਰੀ] ਵਿ. ਪੰਜ ਸੇਰ ਦਾ ਵੱਟਾ; ਉਹ ਰੇੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੇਰ ਭਾਰ ਪਵੇ ।

[पन-सेरी] स्त्री० पाँच सेर का बाट; वह देगची जिस में पाँच सेर खाना पके ।

پنکھ—[ਪੰਖ] ਪੁ. ਖੰਭ, ਪਰ ।
[पंख] पु० पक्ष, पर ।

پنکھ پسارنا—[ਪੰਖ ਪਸਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਥ ਫੈਲਾਉਣਾ; ਲਾਲਚ ਕਰਨਾ ।
[पंख पसार-ना] मुहा० हाथ फैलाना, लालच करना ।

پنکھا—[ਪੰਖਾ] ਪੁ. ਪੱਖਾ ।
[पंखा] पु० बिजना, बेना ।

پنکھے لگ جانا—[ਪੰਖੇ ਲਗ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਦੇ ਧੜਕਣ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[पंखे लग जाना] मुहा० दिल के धड़कने का रोग लग जाना ।

پنکھڑی—[ਪੰਖ-ੜੀ] ਇ. ਫੁੱਲ ਦੀ ਪੱਤੀ ।
[पंख-ड़ी] स्त्री० फूल की पत्ती ।

پنکھیا—[ਪੰਖਿਆ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪੱਖਾ, ਪੱਖੀ ।
[पंखिया] स्त्री० छोटा पंखा, पंखी ।

1 پنکی—[ਪਿਨ-ਕੀ] ਇ. ਅਫੀਮ ਖਾਕੇ ਨਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਪੀਨਕ ।
[पिन-की] स्त्री० अफीम खाने से हुई नशे की स्थिति, पीनक ।

2 پنکی—[ਪਿਨ-ਕੀ] ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਨਕ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ।
[पिन-की] पु० वह मनुष्य जो पीनक में हो ।

پنگا—[ਪੰਗਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਲੰਗੜਾ, ਲਿੰਗੜੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਲੂਲਾ ।
[पंगा] वि० पु० लंगड़ा, टेढ़ी टाँगों वाला, पंगु ।

پنگل—[ਪਿੰਗਲ] ਪੁ. ਛੰਦ ਵਿਦਿਆ, ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਸ਼ੀ ਛੰਦ ਵੇਤਾ; ਪਤਾਲ ਦਾ ਇਕ ਨਾਗ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।
[पिंगल] पु० छन्दः शास्त्र; छन्दः शास्त्र के प्रणेता; पाताल का एक नाग राजा ।

پنگورا—[ਪਿੰਗੂੜਾ] ਪੁ. ਪੰਘੂੜਾ, ਝੂਲਾ, ਹਿੰਡੋਲਾ ।
[पिंगूरा] पु० झूला, हिंडोला, पालना ।

پنگھٹ—[ਪਨ-ਘਟ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਘਾਟ ।
[पन-घट] पु० पानी भरने का स्थान, घाट ।

پننا—[ਪਿਨ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਿੰਞਣਾ, ਧੁਣਖਣਾ ।
[पिन-ना] क्रि० सक० रूई को साफ करना या धुनना ।

پننا—[ਪੁਨ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇਣਾ; ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ।
[पुन-ना] क्रि० सक० गालियाँ देना; अपमान करना ।

پنوار—[ਪਨ-ਵਾੜ:] ਪੁ. ਕਿੱਸਾ, ਕਹਾਣੀ, ਜਗ ਬੀਤੀ ਜਾਂ ਆਪ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ।
[पन-वाड़:] पु० किस्सा, कहानी, जगबीती अथवा आपबीती सुनाने का काम ।

پنواڑی—[ਪਨ-ਵਾੜੀ] ਪੁ. ਪਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।
[पन-वाड़ी] पु० पान बेचने वाला ।

پنوانا—[ਪਿਨ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਪਿੰਞਵਾਉਣਾ, ਰੂੰ ਪਿੰਞਵਾਉਣਾ ।
[पिन-वाना] क्रि० प्रे० धुनवाना, रूई साफ करवाना ।

پنوانا—[ਪੁਨ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੁਆਉਣਾ ।
[पुन-वाना] क्रि० प्रे० गालियाँ दिलवाना ।

پنہاں—[ਪਿਨ-ਹਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਲੁਪਤ, ਗੁਪਤ ।
[पिन-हाँ] फ़ा० वि० छुपा हुआ, लुप्त, गुप्त ।

پنہانا—[ਪਿਨ-ਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ.ਸਕ. ਪਹਿਨਾਉਣਾ; ਕਪੜਾ ਪੁਆਉਣਾ ।
[पिन-हाना] क्रि० सक० पहनाना, कपड़ा पहनाना ।

پنہانا—[ਪਨ-ਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੁੱਧ ਚੋਣ ਵਾਸਤੇ ਥਣ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਥਣ ਨਹਾਉਣਾ ।
[पन-हाना] क्रि० सक० दूध दुहने के समय थन साफ करना, थनों को नर्म करना ।

پنہی—[ਪਨ-ਹੀ] ਇ. ਜੁੱਤੀ ।
[पन-ही] स्त्री० जूती ।

پنہیارا—[ਪਨ੍ਹਿਆਰਾ] ਪੁ. ਕਹਾਰ, ਮਹਿਰਾ, ਝੀਊਰ, ਮੱਛਾ, ਭਹਿਸ਼ਤੀ ।
[पन्हियारा] पु० पानी भरने वाला धीवर, कहार, मच्छा, भिश्ती ।

پنہیاری—[ਪਨਹਿਆਰੀ, ਪਨ੍ਹਆਰੀ, ਪਨ-ਹਾਰੀ] ਇ. ਝੀਊਰੀ, ਕਹਾਰਨ, ਮਹਿਰੀ ।
[पनहियारी, पन्हियारी, पन-हारी] स्त्री० कहारिन, धीवरी ।

پنی—[ਪੰਨੀ] ਇ. ਪੱਤਾ; ਜਿਲਤ ਦੇ ਵਰਕ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੰਮਾ ਘਾਹ ।
[पन्नी] स्त्री० पन्ना; जिल्द के वरक; एक प्रकार की लम्बी घास ।

پنی—[ਪਿੰਨੀ] ਇ. ਚਾਉਲਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਤੇ ਗੁੜ ਦਾ ਲੱਡੂ ।
[पिन्नी] स्त्री० चावलों के आटे तथा गुड़ का लड्डू ।

پنیا—[ਪਨਿਆ] ਵਿ. ਪਾਣੀ ਦਾ; ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਫਿੱਕਾ, ਬੇ ਸੁਆਦਾ ।
[पनिया] वि० पानी का; पानी में रहने वाला; स्वादहीन ।

پنیالا—[ਪਨਿਆਲਾ] ਪੁ. ਇ. ਇਕ ਮੇਵੇ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਉਨਾਬੀ ਰੰਗ ਦਾ ਤੇ ਜਾਮਣ ਜਿੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਾਣੀ ਵਰਗੇ ਸੁਆਦ ਵਾਲਾ ।

[पनियाला] पु० वि० एक मेवे का नाम जो उन्नाबी रंग का और जामुन जितना बड़ा होता है; पानी जैसे स्वाद वाला।

پنیالنا—[ਪਨਿਆਲਣਾ, ਪਣ-ਯਾਲਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤਰ ਕਰਨਾ, ਭਿਉਣਾ; ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਤਰ ਕਰਨਾ; ਸਿੰਜਣਾ।

[पनियाना, पन-याना] क्रि० सक० तर करना, भिगोना; पानी से तर करना; सींचना।

پن‌سائی—[ਪੁਨ-ਸਾਈ] ਇ. ਨੇਕੀ ਦਾ ਫਲ, ਭਲਮਣਸਾਈ ਦਾ ਸਿੱਟਾ।

[पुन-साई] स्त्री० नेकी का फल, भलमनसाहत का परिणाम।

—پنیر—[ਪਨੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਫਾੜ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਪਦਾਰਥ।

[पनीर] फ़ा० पु० दूध को फाड़ कर बनाया गया एक पदार्थ।

—پنیر جمانا—[ਪਨੀਰ ਜਮਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੀਂਹ ਰੱਖਣਾ, ਜੜ੍ਹ ਜਮਾਉਣਾ।

[पनीर जमाना] मुहा० नींव डालना, जड़ जमाना।

—پنیر چٹانا—[ਪਨੀਰ ਚਟਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੰਢਣਾ, ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਵਸ ਕਰਨਾ।

[पनीर चटाना] मुहा० गांठना, काबू करना, वश में करना।

—پنیر مایہ—[ਪਨੀਰ ਮਾਯ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਦੁੱਧ; ਜਾਗ ਨਾਲ ਫਟਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੁੱਧ।

[पनीर मायः] फ़ा० पु० पशुओं के बच्चों के पेट में जमा हुआ दूध; जाग के साथ फाड़ा हुआ दूध।

پنیری—[ਪਨੀਰੀ] ਇ. ਪੌਦ।

[पनीरी] स्त्री० पौद।

—پنیری جمانا—[ਪਨੀਰੀ ਜਮਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੀਂਹ ਰੱਖਣਾ।

[पनीरी जमाना] मुहा० नींव रखना।

پنیلا—[ਪਨੀਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੀੜਾ।

[पनीला] वि० पु० पानी का; एक प्रकार का कीड़ा।

¹پو—[ਪੌ] ਇ. ਸਵੇਰਾ, ਤੜਕਾ, ਪੌ ਫੁਟਾਲਾ।

[पौ] स्त्री० सवेरा, प्रातःकाल, उषःकाल।

²پو—[ਪੌ] ਇ. ਚੌਪੜ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਇਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੌ।

[पौ] स्त्री० चौसर के खेल में एक के अर्थों में प्रयुक्त होता है, पासे की चाल।

³پو—[ਪੌ] ਇ. ਛਬੀਲ, ਪਿਆਊ।

[पौ] स्त्री० प्याऊ, पौसरा।

پو بارہ—[ਪੌ ਬਾਰ:] ਇ. ਪਾਸੇ ਦਾ ਇਕ ਦਾਉ; ਜਿੱਤ।

[पौ बारः] स्त्री० चौसर का एक दाव; जीत।

—پو بارہ ہونا—[ਪੌ ਬਾਰ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਿੱਤ ਹੋਣਾ; ਪੰਜੇ ਘਿਉ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਨਸੀਬ ਚਮਕਣਾ।

[पौ बारः होना] मुहा० जीत होना; पांचों उँगलियाँ घी में होना; भाग्योदय होना।

پو پھٹنا—[ਪੌ ਫਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੜਕਾ ਹੋਣਾ।

[पौ फटना] मुहा० सवेरा होना।

پوا—[ਪਉਆ, ਪੌਆ] ਪੁ. ਚੌਥਾਈ, ਪਾਈਆ, ਪਾ; ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪਊਆ।

[पव्वा, पौआ] पु० चौथाई, चतुर्थ भाग, पाव; शराब की चौथे हिस्से की बोतल।

پوآ—[ਪੂਆ] ਪੁ ਪੂੜਾ।

[पूआ] पु० पूड़ा।

پوا—[ਪੌਂਆ] ਪੁ. ਸਪੋਲੀਆ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਾਹ।

[पौआ] पु० सांप का बच्चा; एक प्रकार की घास।

پواج—[ਪਵਾਜ] ਪੁ. 'ਪਾਜੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਕਮੀਨੇ ਲੋਕ।

[पवाज] पु० 'पाजी' का बहुवचन; कमीने लोग।

پوال—[ਪੁਆਲ] ਇ ਪਰਾਲੀ, ਸੁੱਕਾ ਘਾਹ ਫੂਸ।

[पुआल] स्त्री० सूखा घास फूस।

پوائی—[ਪਵਾਈ] ਇ. ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਇਕ ਪੈਰ; ਬੇੜੀ, ਜ਼ੰਜੀਰ, ਸੰਗਲ।

[पवाई] स्त्री० जूती का एक पैर; बेड़ी, ज़ंजीर।

پوپلا—[ਪੋਪਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਿਲਪਿਲਾ, ਖੋਖਲਾ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਦੇ ਦੰਦ ਝੜ ਗਏ ਹੋਣ।

[पोपला] वि० पु० पिलपिला, खोखला; वह व्यक्ति जिस के दांत गिर गए हों।

—پوپلے سے ہڈی نہیں چبتی—[ਪੋਪਲੇ ਸੇ ਹੱਡੀ ਨਹੀਂ ਚਬ-ਤੀ] ਅਖੌ. ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

[पोपले से हड्डी नहीं चब-ती] लोको० निर्बल से कठिन काम नहीं हो सकता।

پوپنی—[ਪੋਪ-ਨੀ] ਇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਾਜਾ, ਪੀਪਨੀ।

[पोप-नी] स्त्री० मुँह से बजाने वाला एक प्रकार का बाजा, पीपनी।

پوت—[ਪੋਤ] ਇ. ਕੱਚ ਦਾ ਮਣਕਾ; ਸੁਭਾਉ; ਨੰਬਰ, ਵਾਰੀ।

[पोत] स्त्री० कांच का मनका; स्वभाव; नम्बर, बारी।

پوت—[ਪੂਤ] ਪੁ. ਪੁੱਤਰ, ਬੇਟਾ।

[पूत] पु० पुत्र, बेटा।

—پوت کپاتے کمیتے منہ کالے کرکے—[ਪੂਤ ਕਪਾਤੇ ਕੁਮਿਤੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਕਰਿਕੇ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਖ਼ਿਆਲੀ ਉਲਾਦ ਪਲੀਏ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[पुत बेगाने चूमिये मुँह राली मारिये] लोको॰ जब दूसरे की संतान का पालन करने पर उस से कोई वफ़ा न हो तब कहते हैं।

—پوت کے پاؤں پالنے میں دیکھے جاتے ہیں—[ਪੁੱਤ ਦੇ ਪਾਊਂ ਪਾਲ-ਨੇ ਮੇਂ ਦੇਖੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ] ਅਖੌ. ਬੱਚੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਬੁਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[पूत के पाँवों पाल-ने में देखे जाते हैं] लोको॰ बच्चे के अच्छा या बुरा होने के चिन्ह बचपन में ही मालूम हो जाते हैं।

[1]پوتا—[ਪੋਤਾ] ਪੁ. ਬੇਟੇ ਦਾ ਬੇਟਾ; ਪੋਤਰਾ।

[पोता] पु॰ पुत्र का पुत्र; पौत्र।

[2]پوتا—[ਪੋਤਾ] ਪੁ. ਕੂਚੀ, ਪੋਚਾ।

[पोता] पु॰ कूची, पोतने का कपड़ा।

پوتڑا—[ਪੋਤ-ੜਾ] ਪੁ. ਬੱਚੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਹੇਠ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਪੋਤੜਾ।

[पोत-ड़ा] पु॰ बच्चे के नीचे बिछाने का वस्त्र, गंदतरा।

—پوتڑوں کے رئیس—[ਪੋਤ-ੜੋਂ ਕੇ ਰਈਸ] ਪੁ. ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਅਮੀਰ।

[पोत-ड़ों के रईस] पु॰ ख़ानदानी धनी।

[1]پوتنا—[ਪੋਤ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੂਚੀ ਫੇਰਨਾ, ਪੋਚਾ ਫੇਰਨਾ।

[पोत-ना] क्रि॰ सक॰ कूची फेरना, पोता फेरना।

[2]پوتنا—[ਪੋਤ-ਨਾ] ਪੁ. ਕੂਚੀ; ਪੋਚਾ।

[पोत-ना] पु॰ कूची; पोता।

پوتھی—[ਪੋਥੀ] ਇ. ਪੁਸਤਕ, ਕਿਤਾਬ; ਲਸਣ ਦੀ ਗੰਢੀ।

[पोथी] स्त्री॰ पुस्तक, किताब; लहसुन की गाँठ।

پوتیا—[ਪੋਤਿਯਾ] ਇ. ਤਮਾਕੂ ਦੀ ਉਹ ਥੈਲੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਪੱਗ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਹਨ।

[पोतिया] स्त्री॰ तमाकू की वह थैली जिसे गाँव के लोग पगड़ी में रखते हैं।

پوتی—[ਪੋਤੀ] ਇ. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬੇਟੀ, ਪੋਤਰੀ।

[पोती] स्त्री॰ पुत्र की कन्या, पौत्री।

پوٹ—[ਪੋਟ] ਇ. ਪੋਟਲੀ, ਗੱਠੜੀ; ਦੋ ਵਰਕਿਆਂ ਵਿਚਲੀ ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਂ; ਮੁਰਦੇ ਉੱਪਰ ਲਪੇਟਣ ਦੀ ਚਾਦਰ।

[पोट] स्त्री॰ पोटली, गठरी; दो पन्नों के बीच की खाली जगह; शव पर लपेटने की चादर।

—پوٹ کی چادر—[ਪੋਟ ਕੀ ਚਾਦਰ] ਇ. ਕੱਫ਼ਣ ਦੇ ਉੱਪਰਲੀ ਚਾਦਰ।

[पोट की चादर] स्त्री॰ कफ़न के ऊपर की चादर।

[1]پوٹا—[ਪੋਟਾ] ਪੁ. ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਮਿਹਦਾ; ਹੈਸੀਅਤ, ਤਾਕਤ; ਬੋਟ।

[पोटा] पु॰ जानवरों का मेदा; सामर्थ्य, शक्ति; चिड़िया का बच्चा।

—پوٹا تر ہونا—[ਪੋਟਾ ਤਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ; ਮਾਲਦਾਰ ਹੋਣਾ, ਪੈਸੇ ਪੱਲੇ ਹੋਣਾ।

[पोटा तर होना] मुहा॰ संतुष्ट होना; मालदार होना, धनी होना।

پوٹلی—[ਪੋਟ-ਲੀ] ਇ. ਥੈਲੀ, ਗੰਢ।

[पोट-ली] स्त्री॰ थैली, गठरी।

پوجا—[ਪੂਜਾ] ਇ. ਉਪਾਸਨਾ, ਬੰਦਗੀ, ਪੂਜਨ, ਪਰਸਤਸ਼; ਸੇਵਾ, ਟਹਿਲ; ਭੇਟਾ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ।

[पूजा] स्त्री॰ उपासना, बन्दगी, पूजन, अर्चन; सेवा, टहल; भेंट, नज़राना।

—پوجا پاٹ—[ਪੂਜਾ ਪਾਟ] ਇ. ਭਜਨ, ਬੰਦਗੀ।

[पूजा पाठ] स्त्री॰ भजन, बन्दगी।

پوچ—[ਪੋਚ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਹੂਦਾ, ਪਾਜੀ, ਨੀਚ; ਬਕਵਾਸੀ।

[पोच] फ़ा॰ वि॰ बेहूदा, पाजी, नीच; बकवादी।

پوچھ—[ਪੁਛ] ਇ. ਪੁੱਛ, ਭਾਲ; ਕਦਰ; ਇੱਜ਼ਤ।

[पूछ] स्त्री॰ पूछने का भाव, खोज; ज़रूरत; आदर।

—پوچھ گچھ—[ਪੁਛ ਗੱਛ] ਇ. ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ, ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ; ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਣ, ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ।

[पूछ गच्छ] स्त्री॰ पूछ ताछ, पूछ पाछ; सत्कार, आदर, सम्मान।

—پوچھا پاچھی—[ਪੂਛਾ ਪਾਛੀ] ਇ. ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ।

[पूछा पाछी] स्त्री॰ पूछ ताछ।

پوچھن—[ਪੋਛਨ] ਇ. ਝਾੜਨ।

[पोछन] स्त्री॰ झाड़न।

[1]پوچھنا—[ਪੂਛ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁੱਛਣਾ, ਮਲੂਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ, ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਾ।

[पूछ-ना] क्रि॰ सक॰ पूछना, मालूम करना, प्रश्न करना, उत्तर माँगना।

—پوچھے زمین کی تو کہے آسمان کی—[ਪੂਛੇ ਜ਼ਮੀਨ ਕੀ ਤੋ ਕਹੇ ਆਸ-ਮਾਨ ਕੀ] ਅਖੌ. ਸਵਾਲ ਕੁਝ ਜਵਾਬ ਕੁਝ।

[पूछो ज़मीन की तो कहे आस-मान की] लोको॰ प्रश्न कुछ उत्तर कुछ।

[2]پوچھنا—[ਪੋਛ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੂੰਝਣਾ।

[पोछ-ना] क्रि॰ सक॰ पोंछना।

پود—[ਪੋਦ] ਇ. ਪਨੀਰੀ; ਨਸਲ; ਵੰਸ਼।

[पौद] स्त्री॰ पनीरी; नसल, वंश।

پوٹا—[ਪੋਟਾ] ਪੁ. ਨਵਾਂ ਬੂਟਾ; ਬੋਂਬਾ; ਬੁਲ ਬੁਲ ਦੀ ਪੇਟੀ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਡੋਰੀ ਜੋ ਬੁਲਬੁਲ ਦੀ ਪੇਟੀ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ।
[पोटा] पु० नया पौधा; कच्चा; बुलबुल की पेटी, रेशमी या सूती डोरी जो बुलबुल की पेटी में बाँधते हैं।

پوت دار—[ਪੋਤ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਹਿਸੂਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ।
[पोत-दार] फ़ा० पु० महसूल लेने वाला कर्मचारी, खज़ानची।

¹پودنا—[ਪੂਦਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਪਿੱਦਾ, ਠਿੰਗਣਾ, ਖੋਟਾ, ਹੋਛਾ।
[पूदना] फ़ा० पु० वि० बौना, ठिंगना, घटिया, नीच।

—سا پودنا—[ਪੂਦਨਾ ਜਿਹਾ] ਵਿ. ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ; ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ।
[पूदना सा] वि० थोड़ा सा; छोटा सा।

²پودنا—[ਪੂਦਨਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੂਦੀਨਾ।
[पूदना] फ़ा० पु० पुदीना।

پودینہ—[ਪੋਦੀਨਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਦੀ ਚਟਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਪੂਦਨਾ।
[पोदीनः] फ़ा० पु० एक प्रकार की तेज़ खुशबूदार बूटी जिसकी चटनी बनती है, पुदीना।

پوڈر—[ਪੋਡਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਧੂੜਾ, ਚੂਰਨ।
[पौडर] अंग० पु० बुकनी, चूर्ण, पाउडर।

پور—[ਪੋਰ] ਇ. ਉਂਗਲੀ ਦਾ ਸਿਰਾ, ਉਂਗਲੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੰਢਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੱਸਾ।
[पोर] स्त्री० उँगली का नोक, उँगली की दो गाँठों के बीच का हिस्सा।

—پور پور—[ਪੋਰ ਪੋਰ] ਇ. ਉਂਗਲੀ ਦੀ ਹਰ ਗੰਢ।
[पोर पोर] स्त्री० उँगली की प्रत्येक गांठ।

¹پور—[ਪੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਸੋਂ, ਬਸਤੀ; ਪਿੰਡ; ਮਹੱਲਾ।
[पूर] फ़ा० पु० आबादी, बस्ती; गाँव; मुहल्ला।

²پور—[ਪੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੁੱਤਰ, ਬੇਟਾ।
[पूर] फ़ा० पु० पुत्र, बेटा।

پورا—[ਪੋਰਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਗੋਲ ਲਕੜ ਦਾ ਗੋਲ ਟੁਕੜਾ; ਗੋਲ ਮੋਲ।
[पोरा] पु० वि० गोल लकड़ी का गोल टुकड़ा; गोल मोल।

پورا—[ਪੂਰਾ] ਵਿ. ਮੁਕੰਮਲ; ਕਾਮਲ; ਚਲਦਾ ਪੁਰਜ਼ਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ; ਠੀਕ; ਕੁਲ, ਸਭ, ਸਾਰਾ; ਪੱਕਾ; ਕਾਫ਼ੀ।
[पूरा] वि० पूर्ण; कामिल; चलता-पुर्ज़ा, होशियार; ठीक; कुल, सब, सारा; पक्का; काफ़ी।

—پورا اترنا—[ਪੂਰਾ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ।
[पूरा उतर-ना] मुहा० परीक्षा में पास होना।

—پورا پالنا—[ਪੂਰਾ ਪਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ; ਅਖ਼ੀਰ ਤਕ ਸਾਥ ਦੇਣਾ।
[पूरा पाल-ना] मुहा० समाप्त करना; अन्त तक साथ देना।

پورب—[ਪੂਰਬ] ਪੁ. ਸੂਰਜ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ, ਚੜ੍ਹਦਾ।
[पूरब] पु० वह दिशा जिस में सूर्य उदय होता है, पूर्व।

پوربی—[ਪੂਰ-ਬੀ] ਇ. ਵਿ. ਪੂਰਬ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ; ਪੂਰਬ ਦਾ ਵਸਨੀਕ; ਪੂਰਬ ਦਾ।
[पूर-बी] स्त्री० वि० पूरब की बोली, पूर्वी देश की भाषा; पूरब देश का निवासी; पूरब का।

—پوربی تمباکو—[ਪੂਰ-ਬੀ ਤਮ-ਬਾ:ਕੂ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਤਮਾਕੂ।
[पूर-बी तम-बा:कू] पु० एक प्रकार का तम्बाकू।

—پوربیا—[ਪੂਰ-ਬਿਆ] ਪੁ. ਪੂਰਬ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।
[पूर-बिया] पु० पूरब देश का निवासी।

پورن—[ਪੂਰਨ] ਸੰ. ਵਿ. ਪੂਰਾ; ਮੁਕੰਮਲ।
[पूरन] सं० वि० पूरा, मुकम्मल।

—پورن سوراج—[ਪੂਰਨ ਸੁਰਾਜ] ਸੰ. ਪੁ. ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ।
[पूरन स्वराज्य] सं० पु० पूरी पूरी स्वतन्त्रता।

پورنماشی—[ਪੂਰਨ-ਮਾਸ਼ੀ] ਸੰ. ਇ. ਪੂਰਨਮਾ, ਪੁੰਨਿਆਂ।
[पूरन-माशी] सं० स्त्री० पूर्णिमा, पूर्णमासी।

پوروا—[ਪੂਰ-ਵਾ] ਇ. ਵਿ. ਪੂਰਬ ਦਾ; ਪੂਰਬ ਦੀ ਹਵਾ, ਪੁਰਾ।
[पूर-वा] वि० स्त्री० पूर्व का; पूर्व की वायु, पुरवाई।

پوری—[ਪੋਰੀ] ਇ. ਗੰਨੇ ਜਾਂ ਬਾਂਸ ਆਦਿ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਦੋ ਗੰਢਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[पोरी] स्त्री० ईख या बाँस आदि का वह हिस्सा जो दो गांठों के बीच होता है।

پوری—[ਪੂਰੀ] ਇ. ਘਿਉ ਵਿਚ ਤਲੀ ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ ਰੋਟੀ।
[पूरी] स्त्री० घी में तली हुई पतली सी रोटी।

پوری—[ਪੂਰੀ] ਵਿ. ਸਾਰੀ, ਪੂਰਨ।
[पूरी] वि० सारी, मुकम्मल।

—پوری نہ پڑنا—[ਪੂਰੀ ਨਾ: ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣਾ।
[पूरी न: पड़-ना] मुहा० निर्वाह न हो सकना।

—پورے دنوں سے ہونا—[ਪੂਰੇ ਦਿਨਾਂ ਸੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਗਰਭ ਹੋਣਾ।

[पूरे दिनों से होना] मुहा० नौ महीनों का गर्भ होना ।

پوڑا—[ਪੂੜਾ] ਪੁ. ਘਿਓ ਤੇ ਮੈਦੇ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਘਿਓ ਵਿਚ ਤਲੀ ਹੋਈ ਟਿੱਕੀ, ਪੂੜਾ ।

[पूड़ा] पु० एक प्रकार की पूरी जो आटे को गुड़ या खांड की चाशनी में गूंथ कर घी में पका ली जाती है, पूआ ।

پوز—[ਪੂਜ਼, ਪੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਮੂੰਹ, ਥੂਥੀ ।

[पूज़, पोज़] फ़ा० पु० घोड़े का मुंह, थूथन ।

پوز مال—[ਪੂਜ਼ਮਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਸਣ ਦੀ ਰੱਸੀ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਕਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

[पूज़माल] फ़ा० पु० बालों अथवा सन की रस्सी जिसे घोड़े के मुंह में डाल कर कस देते हैं और घोड़े को वश में करते हैं ।

پوزی—[ਪੂਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਮੂੰਹਬੰਧ, ਮੁਹਰੀ ।

[पूज़ी] फ़ा० स्त्री० घोड़े आदि पशुओं के मुंह पर बांधने की रस्सी, मुहरा ।

پوچش—[ਪੋਚਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਿੜਗਿੜਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਿੰਨਤ ।

[पोचिश] फ़ा० स्त्री० गिड़गिड़ाने का भाव, मिन्नत ।

پوس—[ਪੂਸ] ਪੁ ਪੋਹ (ਮਹੀਨਾ) ।

[पूस] पु० पौष (मास) ।

پوست—[ਪੋਸਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਮੜੀ, ਖੱਲ, ਛਿਲਕਾ; ਖ਼ਸਖ਼ਸ ਦਾ ਡੋਡਾ ।

[पोस्त] फ़ा० पु० चमड़ी, खाल, छिलका; खसखस का डोडा ।

پوست اتارنا—[ਪੋਸਤ ਉਤਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮ. ਖੱਲ ਲਾਹੁਣਾ ।

[पोस्त उतारना] क्रि० समा० खाल उतारना ।

پوست کندہ—[ਪੋਸਤ ਕੰਦਹ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖੁਲ੍ਹਮ ਖੁਲ੍ਹਾ, ਬੇ ਲਾਗ ਖਰੀ ਖਰੀ ।

[पोस्त कंदः] फ़ा० क्रि० वि० खुल्लम खुल्ला, बे लाग, खरी खरी ।

پوست کھچنا—[ਪੋਸਤ ਖਿੱਚਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮ. ਖੱਲ ਲਾਹੁਣਾ ।

[पोस्त खींचना] क्रि० समा० खाल उतारना ।

پوستی—[ਪੋਸਤੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਖਸਖਸ ਦੇ ਡੋਡੇ ਘੋਲ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਪੀਵੇ; ਆਲਸੀ ।

[पोस्ती] फ़ा० पु० वह व्यक्ति जो नशे के लिए पोस्त के डोडे घोल कर पीता हो; आलसी ।

پوستین—[ਪੋਸਤੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੱਲ ਦਾ ਕੋਟ ।

[पोस्तीन] फ़ा० पु० खाल का कोट ।

پوسنا—[ਪੋਸਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਾਲਣਾ ।

[पोसना] क्रि० सक० पालना ।

پوسیرا—[ਪੰਸੇਰਾ] ਪੁ. ਪਾਈਆ, ਪਊਆ ।

[पौसेरा] पु० पाव, पौआ ।

پوسیری—[ਪੰਸੇਰੀ] ਇ. ਚਾਰ ਛਟਾਂਕ ਦਾ ਤੋਲ, ਸੇਰ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵੱਟਾ, ਪਊਆ ।

[पौसेरी] स्त्री० चार छटांक का तौल, सेर के चौथाई भाग का बाट, पौआ ।

پوش—[ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. 'ਪੇਸ਼ ਸ਼ੌ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੈ । ਜਿਹ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅੱਗੋਂ ਹਟ ਜਾਓ ।

[पोश] फ़ा० पु० 'पेश शौ' का संक्षेप है । आगे से हटाने का संकेत, आगे से हट जाओ ।

پوشاک—[ਪੋਸ਼ਾਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਪੜੇ; ਪਹਿਰਾਵਾ ।

[पोशाक] फ़ा० स्त्री० कपड़े; पहनावा ।

پوشاک بدلنا—[ਪੋਸ਼ਾਕ ਬਦਲਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਪੜੇ ਲਾਹੁਣਾ ।

[पोशाक बढ़ाना] मुहा० कपड़े उतारना ।

پوشاکی—[ਪੋਸ਼ਾਕੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਪੋਸ਼ਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋਵੇ, ਉਮਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ।

[पोशाकी] पु० वि० वह कपड़ा जो पोशाक बनाने के योग्य हो, बढ़िया पहनावा ।

پوش پوش—[ਪੋਸ਼ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਹਟੋ ਹਟੋ, ਬਚੋ ਬਚੋ, ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਓ ।

[पोश पोश] फ़ा० अव्य० हटो हटो, बचो बचो, एक ओर हो जाओ ।

پوشش—[ਪੋਸ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਹਿਰਾਵਾ, ਲਿਬਾਸ, ਪੁਸ਼ਾਕ; ਪਲੰਘ ਦਾ ਗ਼ਿਲਾਫ਼ ।

[पोशिश] फ़ा० स्त्री० पहरावा, लिबास, पोशाक; पलंग का गिलाफ़ ।

پوشیدگی—[ਪੋਸ਼ੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਓਹਲਾ, ਇਕਾਂਤ, ਪਰਦਾਦਾਰੀ ।

[पोशीदगी] फ़ा० स्त्री० ओट, एकांत, परदे में रहने का भाव ।

پوشیدہ—[ਪੋਸ਼ੀਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁਪਤ, ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ।

[पोशीदः] फ़ा० वि० गुप्त, छिपा हुआ ।

پوکھر—[ਪੋਖਰ] ਪੁ. ਤਲਾ, ਛੱਪੜ; ਪਖਾਵਜ ਦੀ ਇਕ ਚੋਟ ।

[पोखर] पु० सरोवर; तालाब; पखावज की एक चोट ।

1 پول—[ਪੋਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਪੋਲੈਂਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ।

[पोल] अंग० पु० पोलैंड का निवासी ।

2 پول—[ਪੋਲ] ਪੁ. ਪੋਲਾਪਨ, ਖੋਖਲਾਪਨ ।

[पोल] पु० पोलापन, खोखलापन ।

3 پول—[ਪੋਲ] ਪੁ. ਕਬੱਡੀਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[पोत] पु० कसाइयों की परिभाषा में मांस को कहते हैं।

پول—[ਪੋਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਕਦੀ, ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ।
[पोल] फ़ा० पु० नकदी, रुपये पैसे।

—پول سفید—[ਪੋਲੇ ਸਫ਼ੇਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੁਪਿਆ।
[पोले सफ़ेद] फ़ा० पु० रुपया।

—پول سیاه—[ਪੋਲੇ ਸਿਯਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਸਾ।
[पोले सियाह] फ़ा० पु० पैसा।

پولا—[ਪੋਲਾ] ਵਿ. ਖੋਖਲਾ, ਨਰਮ, ਹਲਕਾ।
[पोला] वि० खोखला, नरम, हल्का।

پولا—[ਪੂਲਾ] ਪੁ. ਘਾਹ ਫੂਸ ਦਾ ਗੱਠਾ, ਮੁੱਠਾ, ਪੂਲਾ
[पूला] पु० घास फूस का गट्ठा, मुट्ठा, पूला

پولاد—[ਪੋਲਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੌਲਾਦ, ਇਸਪਾਤ।
[पोलाद] फ़ा० पु० फ़ौलाद, इस्पात।

پولک—[ਪੋਲਕ] ਪੁ. ਤੀਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਫਲ; ਘਾਹ ਦਾ ਪੂਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਲੰਮੇ ਬਾਂਸ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[पोलक] पु० तीर का छोटा फल; घास का पूला जिसे एक लम्बे बांस के सिरे पर बांध कर हाथी को डराते हैं।

پولیس—[ਪੋਲੀਸ] ਅੰਗ. ਇ. ਥਾਣਾ, ਕੁਤਵਾਲੀ; ਥਾਣੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ।
[पोलीस] अंग० स्त्री० थाना, कोतवाली; थाने के कर्मचारी।

—پولیس تعزیری—[ਪੋਲੀਸੇ ਤਾਜ਼ੀਰੀ] ਇ. ਉਹ ਵਾਧੂ ਪੁਲਸ ਜੋ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਫ਼ਸਾਦ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[पोलीसे ताज़ीरी] स्त्री० वह फ़ालतू पुलिस जो किसी स्थान पर झगड़ा हो जाने के समय नियत की जाती है और इस का सारा खर्च वहां के निवासियों से लिया जाता है।

پولی—[ਪੂਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪੂਲਾ।
[पूली] स्त्री० छोटा पूला।

پولی—[ਪੋਲੀ] ਇ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਡੇਹਲੀਜ਼।
[पोली] स्त्री० दरवाज़ा, दहलीज़।

پون—[ਪੌਣ] ਵਿ. ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ, ਪੌਣਾ, ¾।
[पौन] वि० तीन चौथाई, पौना, ¾।

پون—[ਪਵਨ] ਇ. ਹਵਾ, ਪੌਣ, ਸਮੀਰ।
[पवन] स्त्री० हवा, वायु, समीर।

—پون بٹھانا—[ਪਵਨ ਬਿਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਚਮੋੜਨਾ।
[पवन बिठाना] मुहा० भूत प्रेत चिमटाना।

—پون چلانا—[ਪਵਨ ਚਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਦੂ ਕਰਨਾ, ਜਿੰਨ ਚਮੋੜਨਾ।
[पवन चलाना] मुहा० जादू करना, प्रेत चिमटाना।

—پون کا پوت—[ਪਵਨ ਕਾ ਪੂਤ] ਪੁ. ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ, ਮਹਾਵੀਰ ਜੀ; ਨਾਗ, ਸੱਪ।
[पवन का पूत] पु० हनुमान जी, महावीर जी; नाग, सर्प।

پونا—[ਪੌਣਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ, ਪੌਣਾ, ¾; ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਦਾ ਪਹਾੜਾ; ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਚਾਵਲ, ਟੋਟਾ ਚਾਵਲ, ਕਣੀ; ਕੜਛੀ।
[पौना] वि० पु० चार भागों में से तीन भाग, तीन चौथाई, ¾; तीन चौथाई का पहाड़ा; टूटे हुए चावल, कनी, कलछी।

پونا—[ਪੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਕਾਉਣਾ, ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ; ਪਰੋਣਾ; ਪਾਉਣਾ।
[पोना] क्रि० सक० पकाना, रोटी तैयार करना; पिरोना; प्रविष्ट करना।

—پون ٹوٹی—[ਪੌਨ ਟੂਟੀ] ਇ. Town Duty, ਚੁੰਗੀ, ਕਰ।
[पौन टूटी] स्त्री० Town Duty, चुंगी, कर।

پونجی—[ਪੂੰਜੀ] ਇ. ਸਰਮਾਇਆ, ਮਾਲ, ਰਾਸ, ਧਨ।
[पूंजी] स्त्री० सम्पत्ति, माल, राशि, धन।

پونچا—[ਪੌਂਚਾ] ਵਿ. ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਦਾ ਪਹਾੜਾ।
[पौंचा] वि० साढ़े पांच का पहाड़ा।

پونچھ—[ਪੂੰਛ] ਇ. ਦੁੰਬ, ਪੂਛ, ਦੁੰਮ ਕਲਾ।
[पूंछ] स्त्री० लांगूल, दुम, पुच्छ।

پونچھن—[ਪੋਂਛਨ] ਇ. ਪੂੰਝਣ, ਝਾੜਨ।
[पोंछन] स्त्री० पोंछन, झाड़न।

پونچھنا—[ਪੂੰਛ-ਣਾ, ਪੋਂਛ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੂੰਝਣਾ, ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਝਾੜਨਾ।
[पूंछ-ना, पोंछ-ना] क्रि० सक० पोंछना, साफ़ करना, झाड़ना।

پونڈا—[ਪੌਂਡਾ] ਪੁ. ਮੋਟਾ ਗੰਨਾ, ਪੋਨਾ।
[पौंडा] पु० मोटा गन्ना, ईख की एक किस्म।

—پون سلائی—[ਪੂਣ-ਸਲਾਈ] ਇ. ਪੂਣੀਆਂ ਵੱਟਣ ਦੀ ਸਲਾਈ।
[पून-सलाई] स्त्री० पूनियाँ बनाने की सलाई।

پونکنا—[ਪੌਂਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਸਤ ਆਉਣੇ।
[पौंकना] क्रि० अक० दस्त आना।

پونگا—[ਪੋਂਗਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੋਲਾ ਬਾਂਸ, ਬਾਂਸ ਦੀ ਖ਼ਾਲੀ ਪੋਰੀ; ਪੋਰਾਂ ਦੀ ਨਲੀ, ਖ਼ਾਲੀ, ਖੋਖਲਾ।
[पोंगा] पु० वि० खोखला बाँस, बाँस की खाली पोरी; बांस की नली, खाली, खोखला।

پونگی—[ਪੋਂਗੀ] ਇ. ਬੀਨ ।
[पोंगी] स्त्री० बीन ।

—پونگی پھل—[ਪੂੰਗੀ ਫਲ] ਇ. ਸੁਪਾਰੀ, ਛਾਲੀਆ ।
[पूंगी फल] स्त्री० सुपारी, छालिया ।

پونم—[ਪੂਨੋ] ਇ. ਪੁੰਨਿਆ, ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ।
[पूनो] स्त्री० पूर्णिमा, पूर्णमासी ।

پونی—[ਪੂਨੀ] ਇ. ਰੂੰ ਦੀ ਵੱਟੀ ਜੋ ਕੱਤਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪੂਣੀ ।
[पूनी] स्त्री० रूई की बत्ती जो कातने के काम आती है, पूनी ।

پوہ—[ਪੋਹ] ਪੁ. ਮੱਘਰ ਅਤੇ ਮਾਘ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਮਹੀਨਾ ।
[पोह] पु० पौष मास ।

پویا—[ਪੋਈਆ] ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਇਕ ਚਾਲ ।
[पोईया] पु० घोड़े की एक चाल ।

پے—[ਪੈ] ਅਵ. ਪਰ, ਪਰੰਤੂ, ਲੇਕਿਨ ।
[पै] अव्य० पर, परन्तु, लेकिन ।

پھاپا کٹنی—[ਫਾਪਾ ਕੁਟ-ਨੀ] ਇ. ਫੇਂਫਾ ਕੁੱਟਣੀ, ਫਾਫਾਂ, ਚਲਾਕ ਤੀਵੀਂ ।
[फापा कुट-नी] स्त्री० स्त्रियों को बहका कर पर पुरुष से मिलाने वाली स्त्री, कुटनी, चालाक स्त्री ।

پھاٹ—[ਫਾਟ] ਇ. ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵੰਡ ।
[फाट] स्त्री० हिस्सेदारों में लगान का विभाजन ।

پھاٹک—[ਫਾਟਕ] ਪੁ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ; ਕਾਂਜੀ ਹੌਸ ।
[फाटक] पु० दरवाज़ा, किवाड़, आवारा पशुओं के रखने का मकान ।

—پھاٹک بندی—[ਫਾਟਕ ਬੰਦੀ] ਇ. ਨਜ਼ਰਬੰਦ, ਕੈਦ ਖਾਨਾ, ਬੰਦੀ ਖਾਨਾ ।
[फाटक बंदी] स्त्री० नज़रबंद, कैदखाना, बन्दी गृह ।

—پھاٹک دار—[ਫਾਟਕ ਦਾਰ] ਪੁ. ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦਰਬਾਨ ।
[फाटक दार] पु० दरवाज़े पर पहरा देने वाला, दरबान ।

پھوار—[ਫੁਹਾਰ] ਇ. ਫੁਹਾਰ ।
[फुहार] स्त्री० फुहार ।

پہاڑ—[ਪਹਾੜ] ਪੁ. ਪਰਬਤ ।
[पहाड़] पु० पर्वत ।

—پہاڑ ٹوٹنا—[ਪਹਾੜ ਟੁਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਰੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਪੈਣਾ ।
[पहाड़ टूटना] मुहा० बड़ी भारी विपत्ति आ पड़ना ।

—پہاڑ کا دامن—[ਪਹਾੜ ਕਾ ਦਾਮਨ] ਪੁ. ਪਹਾੜ ਦੀ ਤਲ-ਹਿਟੀ ।
[पहाड़ का दामन] पु० पहाड़ की तलहटी ।

—پہاڑ کی ڈانگ—[ਪਹਾੜ ਕੀ ਡਾਂਗ] ਪੁ. ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਲੜੀ, ਪਰਬਤ ਮਾਲਾ ।
[पहाड़ की डांग] पु० पहाड़ों का सिलसिला, पर्वतमाला ।

—پہاڑ کی گھاٹی—[ਪਹਾੜ ਕੀ ਘਾਟੀ] ਇ. ਪਹਾੜ ਦਾ ਦੱਰਾ ।
[पहाड़ की घाटी] स्त्री० दो पहाड़ों के बीच का तंग मार्ग ।

—پہاڑ گزرنا—[ਪਹਾੜ ਗੁਜ਼ਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਲੱਗਣਾ ।
[पहाड़ गुज़र-ना] मुहा० बुरा लगना ।

پہاڑا—[ਪਹਾੜਾ] ਪੁ. ਗੁਣਾ ਦੇ ਗੁਰ, ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁਣਾ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਜੋ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ ਪਹਾੜੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ।
[पहाड़ा] पु० गुणा करने के गुर, अंकों के गुणनफलों की क्रमागत सूची जो बच्चों को कण्ठस्थ करवाई जाती है ।

[1]پہاڑوا—[ਪਹਾੜ-ਵਾ] ਇ. ਉਹ ਹਵਾ ਜੋ ਪਹਾੜ ਵੱਲੋਂ ਵਗੇ; ਉੱਤਰੀ ਪੌਣ ।
[पहाड़-वा] स्त्री० वह हवा जो पहाड़ों की ओर से आती है ।

[2]پہاڑوا—[ਪਹਾੜ-ਵਾ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ।
[पहाड़-वा] पु० बच्चों का एक खेल ।

[3]پہاڑوا—[ਪਹਾੜ-ਵਾ] ਵਿ. ਇ. ਪਹਾੜ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ, ਪਹਾੜੀ; ਪਹਾੜ ਦੀ ਬੋਲੀ ।
[पहाड़-वा] वि० स्त्री० ऊपर दिशा का, पहाड़ का, उत्तरीय; पहाड़ी भाषा ।

پہاڑ والی—[ਪਹਾੜ ਵਾਲੀ] ਇ. ਮਾਤਾ, ਸੀਤਲਾ ਦੇਵੀ, ਚੇਚਕ ।
[पहाड़ वाली] स्त्री० माता, शीतला देवी, चेचक ।

پہاڑی—[ਪਹਾੜੀ] ਇ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਪਹਾੜ; ਟੇਕਰੀ; ਪਹਾੜ ਵਾਸੀ, ਪਹਾੜੀਆ; ਪਹਾੜੀ ਬੋਲੀ; ਇਕ ਰਾਗਣੀ ।
[पहाड़ी] स्त्री० पु० छोटा पहाड़; टोकरी, पहाड़ का रहने वाला; पहाड़ी भाषा; एक रागिनी ।

—پہاڑی کوا—[ਪਹਾੜੀ ਕੌਂਆ] ਪੁ. ਪਹਾੜੀ ਕਾਂ, ਡੋਡ ਕਾਂ ।
[पहाड़ी कव्वा] पु० पहाड़ी काग, पहाड़ी कौवा ।

—پہاڑتلے سہمت کس کے بہاٹ کھایا اور کھسکے—
[ਪਹਾੜਤਿਲੇ ਮੀਤ ਕਿਸਕੇ ਭਾੜ ਖਾਯਾ ਔਰ ਖਿਸ-ਕੇ] ਅਖੌ. ਇਹ ਅਖੌਤ ਉਦੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਤੋੜਕ ਵਰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਖਿਸਕ ਹੀ ਜਾਵੇ; ਮਤਲਬੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[पहाड़िये भोल किसके आत आया और किस-के]
लोको॰ उस समय कहते हैं जब कोई व्यक्ति भोजन करते ही जाने लगे, स्वार्थी व्यक्ति के संबंध में ऐसा कहा जाता है।

پھاڑ—[ਫਾੜ] ਪੁ. ਤੇੜ, ਦਰਾੜ।
[फाड़] पु॰ सिगाफ़, दरार।

پھاڑ کھانا—[ਫਾੜ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟੋਕ ਖਾਣਾ, ਪਾੜ ਖਾਣਾ।
[फाड़ खाना] क्रि॰ समा॰ काट खाना, चीर डालना।

پھاڑ کھانے کو دوڑنا—[ਫਾੜ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਦੌੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੋਕਣ ਨੂੰ ਪੈਣਾ, ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ।
[फाड़ खाने को दौड़-ना] मुहा॰ काटने को दौड़ना, अत्यधिक क्रोध से बोलना।

پھاڑ کھاؤ—[ਫਾੜ ਖਾਊ] ਵਿ. ਪਾੜ ਖਾਣ ਵਾਲਾ; ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ।
[फाड़ खाऊ] वि॰ काट खाने वाला; गुस्से वाला।

پھاڑنا—[ਫਾੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੀਰਨਾ, ਪਾੜਨਾ; ਟੋਕਣਾ; ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਜੁਦਾ ਕਰਨਾ।
[फाड़-ना] क्रि॰ सक॰ चीरना, फाड़ना; काटना; खोलना; अलग करना।

پھاگ—[ਫਾਗ] ਪੁ. ਫੱਗਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ਾ, ਹੋਲੀ; ਫੱਗਣ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਗੀਤ।
[फाग] पु॰ फाल्गुन के महीने में होने वाला रंग रंग, होली; फाल्गुन मास का गीत।

پھاگ کھیلنا—[ਫਾਗ ਖੇਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੋਲੀ ਖੇਲ੍ਹਣਾ, ਖੇਲ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਨਾ, ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣਾ।
[फाग खेल-ना] मुहा॰ होली खेलना, खेल तमाशा करना, खुशियाँ मनाना।

پھاگن—[ਫਾਗਣ] ਪੁ. ਫੱਗਣ, ਇਕ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਂ।
[फागन] पु॰ फाल्गुन, एक महीने का नाम।

پھال—[ਫਾਲ] ਪੁ. ਫਾਲਾ, ਹਲ ਦਾ ਫਾਲ; ਸੁਪਾਰੀ।
[फाल] पु॰ लोहे की लम्बी नुकीली छड़ जो हल की लकड़ी के नीचे लगाई जाती है, कुसी; सुपारी।

پھالا—[ਫਾਲਾ] ਪੁ. ਹਲ ਦਾ ਫਾਲ।
[फाला] पु॰ हल का फाल।

پھالسا—[ਫਾਲਸਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਖੱਟਾ-ਮਿੱਠਾ ਫਲ ਜੋ ਝਾੜੀ ਦੇ ਬੇਰ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[फालसा] फ़ा॰ पु॰ एक खट-मीठा फल जो झाड़ी के बेर के बराबर होता है।

پھالی—[ਫਾਲੀ] ਇ. ਫਾਲ।
[फाली] स्त्री॰ फाल।

پھان—[ਫਾਨ] ਪੁ. ਫੰਦਾ।
[फान] पु॰ फन्दा।

پھانا—[ਫਾਨਾ] ਪੁ. ਕਲਬੂਤ, ਲਕੜੀ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਆਦਿ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਲਕੜੀ ਚੀਰਨ ਵੇਲੇ ਲਕੜੀ ਦੀ ਦਰਾੜ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[फाना] पु॰ कलबूत, लकड़ी या लोहे आदि का टुकड़ा जो लकड़ी चीरते समय दरार में लगाया जाता है, पच्चर।

پھانٹ—[ਫਾਂਟ] ਪੁ. ਪਿੰਡ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ।
[फांट] पु॰ गांव का अफ़सर।

پھاند—[ਫਾਂਦ] ਇ. ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਤੰਦੀ ਦਾ ਫੰਦਾ, ਕੁੜਿੱਕੀ, ਜਾਲ; ਛਾਲ।
[फांद] स्त्री॰ बालों या तांत का फन्दा, जाल; छलांग।

پھاند لگانا—[ਫਾਂਦ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਲ ਵਿਛਾਉਣਾ, ਕੁੜਿੱਕੀ ਲਾਉਣਾ; ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ; ਕੁਦਣਾ; ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ।
[फांद लगाना] मुहा॰ जाल बिछाना, फन्दा लगाना; धोखा देना; कूदना; छलांग लगाना।

پھاند مارنا—[ਫਾਂਦ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਲ ਸੁਟਣਾ, ਕੁੜਿੱਕੀ ਲਾਉਣਾ; ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ; ਕੁੱਦਣਾ; ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ।
[फांद मार-ना] मुहा॰ जाल फैंकना, फन्दा लगाना; धोखा देना; कूदना; छलांग मारना।

پھاندنا—[ਫਾਂਦ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕੁੱਦਣਾ, ਟੱਪ ਜਾਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਕੇ ਟੱਪਣਾ।
[फांद-ना] क्रि॰ अक॰ कूदना, फलांघ जाना, छलांग मार कर लांघना।

پھانس—[ਫਾਂਸ] ਇ. ਬਾਂਸ ਆਦਿ ਦੀ ਪਤਲੀ ਤੀਲੀ ਜਿਹੀ; ਰੜਕ; ਡਰ, ਤੌਖਲਾ।
[फांस] स्त्री॰ बांस आदि की पतली तीली; किरिच; मन में चुभने वाली बात; भय, खटका।

پھانس جانا—[ਫਾਂਸ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫਸਾ ਲਿਆਉਣਾ, ਫੜ ਲਿਆਉਣਾ।
[फांस जाना] क्रि॰ अक॰ फँसा जाना, पकड़ा जाना।

پھانس لگنا—[ਫਾਂਸ ਲਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਿਲਤ ਚੁਭਣਾ।
[फांस लग-ना] क्रि॰ समा॰ किरिच चुभना।

پھانس مار دینا—[ਫਾਂਸ ਮਾਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫਾਨੀ ਮਾਰ ਦੇਣਾ।
[फांस मार देना] मुहा॰ किसी के काम में विघ्न डालना।

پھانسنا—[ਫਾਂਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫਸਾਉਣਾ; ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਫੜ ਲੈਣਾ; ਫੰਦੇ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣਾ, ਧੋਖਾ ਕਰਨਾ; ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੋਲ ਸੁੱਟਣਾ।
[फांस-ना] क्रि॰ सक॰ फंसाना; घेरे में लाना, पकड़ लेना, फन्दे में फंसाना; धोखा करना; कुएं में डोल फेंकना।

پھانسی—[ਫਾਂਸੀ] ਇ. ਗਲ ਵਿਚ ਫੰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਡੰਡ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ; ਉਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਫਾਹਾ ।

[**फाँसी**] स्त्री० मृत्यु दण्ड जो गले में फन्दा डाल कर दिया जाता है, इस रीति से दिया जाने वाला प्राणदण्ड ।

—پھانسی کھڑی ہونا—[**ਫਾਂਸੀ ਖੜੀ ਹੋਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ; ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣਾ ।

[**फाँसी खड़ी होना**] मुहा० फाँसी का सामान तैयार होना; फाँसी का समय आना ।

—پھانسی کی ٹکٹکی—[**ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਟਿਕ-ਟਿਕੀ**] ਇ. ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ।

[**फाँसी की टिक-टिकी**] स्त्री० फाँसी का तख्ता ।

پھانک—[ਫਾਂਕ] ਇ. ਫਲ ਆਦਿ ਦਾ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਟੁਕੜਾ, ਫਾੜੀ ।

[**फाँक**] स्त्री० फल आदि का चाकू से कटा हुआ टुकड़ा, खंड ।

پھانکنا—[ਫਾਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹੱਥੀ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਣਾ ।

[**फाँक-ना**] क्रि० सक० फंकी के रूप में किसी चीज़ को मुँह में डालना ।

پھاوڑا—[ਫਾਉੜਾ] ਪੁ. ਕਹੀ, ਬੇਲਚਾ ।

[**फावड़ा**] पु० फावड़ा, बेलचा ।

—پھاوڑا بجانا—[**ਫਾਉੜਾ ਵਜਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਢਾਉਣਾ, ਖੁਦਾਈ ਕਰਨਾ ।

[**फावड़ा बजाना**] मुहा० गिराना, खुदाई करना ।

پھاوڑی—[ਫਾਉੜੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਫਾਉੜਾ ।

[**फावड़ी**] स्त्री० छोटा फावड़ा ।

—پھاوڑے کے نام تل صفا نہیں جانڑے—[**ਫਾਉੜੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤਿਲ ਸਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣ-ਦੇ**] ਅਖੌ. ਕਾਲਾ ਅੱਖਰ ਭੈਂਸ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ।

[**फावड़े के नाम तिल सफ़ा नहीं जान-ते**] लोको० काला अक्षर भैंस बराबर है ।

پھاہا—[ਫਾਹਾ] ਪੁ. ਗੋਲ ਕਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕਪੜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਰਹਮ ਰੱਖ ਕੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਤਰ ਕੀਤਾ ਰੂੰ ।

[**फाहा**] पु० गोल कतरा हुआ कपड़े का टुकड़ा जिस पर मरहम रख कर लगाते हैं, दवाई आदि में भिगोया रूई का टुकड़ा, फाहा ।

پھاہا—[ਫਾਹਾ] ਪੁ. ਫੰਧਾ ।

[**फाहा**] पु० फाहा ।

پھب—[ਫਬ] ਇ. ਰੌਣਕ, ਛਬ ।

[**फब**] स्त्री० सुन्दरता, छवि ।

پھبڑا—[ਫਬ-ੜਾ] ਵਿ. ਸੁਹਣਾ ਲੱਗਦਾ, ਜਚਦਾ, ਫਬਦਾ ।

[**फब-ता**] वि० शोभनीय, शोभा देने वाला, सुन्दर ।

پھبتی—[ਫਬ-ਤੀ] ਇ. ਅਜੇਹੀ ਗਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਠੀਕ ਢੁਕਦੀ ਹੋਵੇ, ਫਬਦੀ ।

[**फब-ती**] स्त्री० वह बात जो किसी पर ठीक फबती हो, उपयुक्त बात ।

—پھبتی اڑانا—[**ਫਬ-ਤੀ ਉਡਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਤੇ ਠੀਕ ਢੁਕੇ ।

[**फब-ती उड़ाना**] मुहा० मज़ाक उड़ाना, किसी को ऐसी बात कहना जो उस पर बिलकुल ठीक बैठे ।

—پھبتی سوجھنا—[**ਫਬ-ਤੀ ਸੁਝ-ਣਾ**] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਠੀਕ ਫਬਦੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ।

[**फब-ती सूझ-ना**] क्रि० समा० ठीक फबती हुई बात का ध्यान में आना ।

پھبن—[ਫਬਨ] ਇ. ਸਜਾਵਟ ।

[**फबन**] स्त्री० सजावट ।

پھبنا—[ਫਬ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੁਹਣਾ ਲੱਗਣਾ, ਜੱਚਣਾ; ਠੀਕ ਹੋਣਾ ।

[**फब-ना**] क्रि० अक० सुन्दर या भला जान पड़ना, सजना; ठीक होना ।

پھپھا—[ਫੁੱਫਾ] ਪੁ. ਭੂਆ ਦਾ ਘਰ ਵਾਲਾ, ਫੁੱਫੜ ।

[**फूफा**] पु० फूफी का पति, फूफा ।

پھپھٹ—[ਫੱਫਟ] ਪੁ. ਹਠ, ਜ਼ਿਦ; ਛਲ, ਧੋਖਾ; ਝਗੜਾ; ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ।

[**फप्पट**] पु० हठ, ज़िद; छल, धोखा; झगड़ा; शोर ।

—پھپھٹ باز—[**ਫੱਫਟ-ਬਾਜ਼**] ਪੁ. ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼ ।

[**फप्पट-बाज़**] पु० धोखे बाज़ ।

—پھپھٹ بازی—[**ਫੱਫਟ-ਬਾਜ਼ੀ**] ਇ. ਧੋਖਾ, ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼ੀ ।

[**फप्पट-बाज़ी**] स्त्री० धोखा, धोखे बाज़ी ।

پھپڑ دلالے—[**ਫੱਫੜ ਦਲਾਲੇ**] ਪੁ. ਝੂਠੀ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ।

[**फप्पड़ दलाले**] पु० झूठी ख़ुशामद ।

پھپڑے—[ਫਪ-ੜੇ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : پھپڑ دلالے

[**फप-ड़े**] पु० देखो : پھپڑ دلالے

پھپھس—[ਫੱਫਸ] ਵਿ. ਫੁਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਅੰਦਰੋਂ ਪੋਲਾ ।

[**फप्फस**] वि० फूला हुआ, भीतर से खोखला ।

پھپسا—[ਫਪ-ਸਾ] ਵਿ. ਫੁਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੋਲਾ; ਫਿੱਕਾ, ਬੇਸੁਆਦਾ ।

[**फप-सा**] वि० फूला हुआ, खोखला; फीका, नीरस ।

پھپکا—[ਫਪ-ਕਾ] ਪੁ. ਛਾਲਾ ।

[**फप-का**] पु० फफोला ।

پھپکار—[ਫੁਪ-ਕਾਰ] ਵਿ. ਫੁੰਕਾਰਾ, ਸੱਪ ਵਾਂਗੂ ਫੁੰਕਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਇੰਜਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[फुप-कार] स्त्री० फुँकार, सांप की तरह फुँकारे मारने की आवाज; इन्जिन की आवाज।
پھپکارنا—[ਫੁਪ-ਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੁੰਕਾਰਨਾ, ਫੁੰਕਾਰੇ ਮਾਰਨਾ।
[फुप-कार-ना] क्रि० सक० फुँकारना, फुँकारा मारना।
پپولا—[ਫਪੋਲਾ] ਪੁ. ਫਫੋਲਾ।
[फपोला] पु० फफोला।
پھپھولا—[ਫਫੋਲਾ] ਪੁ. ਛਾਲਾ।
[फफोला] पु० छाला।
پھپھولے پھوٹنا—[ਫਫੋਲੇ ਫੂਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਛਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਣਾ; ਦਿਲ ਠੰਢਾ ਹੋਣਾ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕੱਢੀ ਜਾਣੀ।
[फफोले फूट-ना] क्रि० समा० फफोलों में से पानी निकलना; दिल ठंडा होना; दुश्मनी निकालना।
پھپھولے والی—[ਫਫੋਲੇ ਵਾਲੀ] ਵਿ. ਸੀਤਲਾ ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਸਤ ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ।
[फफोले वाली] स्त्री० शीतला माता की सात बहनों में से एक।
پھپھوندنا—[ਫਫੂੰਦਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉੱਲੀ ਲੱਗਣਾ।
[फफूंदना] क्रि० अक० फफूँदी लगना।
پھپھوندی—[ਫਫੂੰਦੀ] ਵਿ. ਉੱਲੀ।
[फफूंदी] स्त्री० फुफदी।
پھپھی—[ਫੁਫੀ] ਵਿ. ਪਿਉ ਦੀ ਭੈਣ, ਭੂਆ।
[फुफी] स्त्री० पिता की बहन, फूफी।
پھپھیا ساس—[ਫੁਪਿਆ (ਫੁਪ-ਯਾ) ਸਾਸ] ਵਿ. ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਭੈਣ, ਫੁਫੇਸ।
[फुपिया (फुप-या) सास] स्त्री० ससुर की बहन, पति या पत्नी की फूफी।
پھپھیا سسر—[ਫੁਪਿਆ (ਫੁਪ-ਯਾ) ਸੁਸਰ] ਪੁ. ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪਤੀ।
फुपिया (फुप-या) सुसर] पु० ससुर की बहन का पति।
پھپھیرا—[ਫੁਪੇਰਾ] ਪੁ. ਭੂਆ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਭੂਆ ਦਾ ਪੁੱਤ।
[फुपेरा] पु० फूफी का पुत्र, बूआ का पुत्र।
پھپھیری—[ਫੁਪੇਰੀ] ਵਿ. ਭੂਆ ਦੀ ਧੀ।
[फुपेरी] स्त्री० बूआ की पुत्री।
پھٹ—[ਫਿਟ] ਅਵ. ਫਿਟਕਾਰ, ਦੁਰਕਾਰ।
[फिट] अव्य० फिटकार, दुत्कार।
پھٹ پھٹ—[ਫਿਟ-ਫਿਟ] ਵਿ. ਥੂ ਥੂ, ਦੁਰ ਦੁਰ।
[फिट-फिट] स्त्री० थू थू, दुर दुर।
پھٹ پینا—[ਫਿਟ ਪੈਣ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਹੋਣਾ।
[फिट पड़-ना] मुहा० बहुत मोटा होना।
پھٹ پھٹ—[ਫਟ-ਫਟ] ਵਿ. ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਢਿੱਲੀ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[फट-फट] स्त्री० चलते समय ढीली पड़ी वाली जूती का शब्द।
پھٹک—[ਫਟਕ] ਪੁ. ਕੱਚਾ ਹੀਰਾ; ਕੱਚ; ਜਾਲ; ਪਿੰਜਰਾ।
[फटक] पु० कच्चा हीरा; काँच; जाल; पिंजरा।
پھٹکار—[ਫਿਟ-ਕਾਰ] ਵਿ. ਲਾਹਨਤ; ਦੁਰਸੀਸ।
[फिट-कार] स्त्री० लानत; दुराशीष।
پھٹکار برسنا—[ਫਿਟ-ਕਾਰ ਬਰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲਾਹਨਤ ਵਰ੍ਹਨਾ, ਬੇ ਰੌਣਕੀ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੋਣਾ।
[फिट-कार बर-सना] मुहा० लानत बरसना, मुख का निस्तेज होना।
پھٹکار لگنا—[ਫਿਟ-ਕਾਰ ਲਗ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਲਾਹਨਤ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣਾ; ਦੁਰਸੀਸ ਲੱਗਣਾ।
[फिट-कार लग-ना] क्रि० समा० लानत का प्रभाव पड़ना; दुराशीष लगना।
پھٹکار—[ਫਟਕਾਰ] ਵਿ. ਲਾਹਨਤ।
[फटकार] स्त्री० लानत।
پھٹکار—[ਫਟਕਾਰ] ਵਿ. ਕੋਰੜਾ, ਚਾਬਕ, ਕੋਰੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[फटकार] स्त्री० कोड़ा, चाबुक; कोड़े की आवाज।
پھٹکارنا—[ਫਿਟ-ਕਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਉਣਾ।
[फिट-कारना] क्रि० सक० फिटकार देना।
پھٹکارنا—[ਫਟਕਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਾਬੁਕ ਮਾਰਨਾ; ਦੁਰਕਾਰਨਾ; ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਤੇ ਮਾਰਨਾ; ਵਸੂਲ ਕਰਨਾ; ਝਟਕਣਾ, ਝਾੜਨਾ।
[फटकारना] क्रि० अक० चाबुक लगाना; दुतकारना; कपड़े को पत्थर पर मारना; वसूल करना; झटकना; झाड़ना।
پھٹکا نہ کھانا—[ਫਟ-ਕਾ ਨਾ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝਟ ਪਟ ਮਰ ਜਾਣਾ।
[फट-का न खाना] मुहा० तुरंत मर जाना।
پھٹکڑی—[ਫਟ-ਕੜੀ] ਵਿ. ਇਕ ਲੂਣ ਵਰਗੀ ਚਿੱਟੀ ਦਵਾ ਜੋ ਪੀਹ ਕੇ ਫੋੜੇ ਫਿਨਸੀ ਆਦਿ ਤੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[फट-कड़ी] स्त्री० एक नमक जैसा खनिज पदार्थ जो भस्म करके फोड़े फुंसी आदि पर लगाया जाता है।
[1] پھٹکل—[ਫੁਟ-ਕਲ] ਵਿ. ਫੁਟਕਲ, ਫੁਟਕਾਰੀ।

[फुट-कल] स्त्री० दुअन्नी, चुअन्नी आदि छोटे सिक्के, रेजगारी।

²پھٹکل—[ਫੁਟ-ਕਲ] ਵਿ. ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦਾ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ।

[फुट-कल] वि० भिन्न भिन्न किस्म का, कई प्रकार का।

پھٹکن—[ਫਟ-ਕਣ] ਵਿ. ਅੰਨ ਦਾ ਛਿਲਕਾ, ਤੂੜੀ ਆਦਿ।

[फट-कन] स्त्री० अनाज का छिलका, भूसा आदि।

¹پھٹکنا—[ਫਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛੱਟਣਾ, ਛੱਜ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ।

[फटक-ना] क्रि० सक० सूप द्वारा अन्न आदि को हिला कर साफ करना, फटकना।

²پھٹکنا—[ਫਟ-ਕਣਾ] ਪੁ. ਗੁਲੇਲ ਦਾ ਫੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੋਲਾ ਰੱਖ ਕੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[फट-कना] पु० गुलेल का फीता जिस में गुल्ला रख कर चलाते हैं।

پھٹکی—[ਫਟ-ਕੀ] ਵਿ. ਫੰਦਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪਟਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਿੜੀ ਮਾਰ ਚਿੜੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ।

[फट-की] स्त्री० फंदेदार पिटारी जिस में चिड़ीमार चिड़ियों को पकड़ कर लाते हैं।

پھٹکی—[ਫੁਟ-ਕੀ] ਵਿ. ਲਹੂ ਪੀਪ ਆਦਿ ਦਾ ਥੱਕਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਚਿੜੀ।

[फुट-की] स्त्री० खून पीप आदि का थक्का; एक प्रकार की छोटी चिड़िया।

پھٹنا—[ਫਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਾਟਣਾ; ਟੁਕੜੇ ਹੋਣਾ; ਤਿੜਕਣਾ; ਫਿੱਟਣਾ।

[फट-ना] क्रि० अक० विदीर्ण होना; टुकड़े होना; दरार पड़ना; किसी पदार्थ में विकार आ जाना।

پھٹے منہ—[ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ] ਅਵ. ਹੈ ਥੂ! ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ!

[फिट्टे से मुँह] अव्यय० धिक! थू थू!

پھٹیل—[ਫੁ ਟੈਲ] ਵਿ. ਇਕੱਲਾ; ਜੋੜੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ।

[फुटैल] वि० अकेला; जोड़े में से एक।

پھچا پھچ—[ਫਚਾ ਫਚ] ਵਿ. ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵੇਲੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[फचा फच] स्त्री० कीचड़ या दल दल में चलने की आवाज।

پہچان—[ਪਛ-ਾਣ] ਵਿ. ਪਛਾਣ, ਜਾਣ ਪਛਾਣ, ਵਾਕਫ਼ੀ; ਸਮਝ; ਅਲਾਮਤ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ।

[पह-चान] स्त्री० जानकारी, जान पहचान, परिचय; समझ; चिन्ह, निशानी।

پہچاننا—[ਪਛ-ਾਣ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਛਾਣਨਾ, ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਨਾ; ਸਮਝਣਾ।

[पह-चान-ना] क्रि० सक० पहचान करना, शनाख्त करना; समझना।

پھدکنا—[ਫੁਦਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਉੱਛਲਣਾ, ਕੁੱਦਣਾ; ਟੱਪਣਾ।

[फुदक-ना] क्रि० अक० उछलना, कूदना; फांदना।

پھدکی—[ਫੁਦਕੀ] ਵਿ. ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚਿੜੀ ਜੋ ਟੱਪਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

[फुदकी] स्त्री० एक छोटी सी चिड़िया जो फुदकती ही रहती है।

پھڈا—[ਫਿੱਡਾ] ਵਿ ਪੁ. ਫਪਟਾ; ਉਹ ਜੁੱਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਡੀ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੰਗੇ ਵਿੰਗੇ ਪੈਰ ਰੱਖੇ।

[फिड्डा] वि० पु० चपटा; वह जूती जिस की एड़ी बैठी हुई हो; वह व्यक्ति जो चलते समय टेढ़े मेढ़े पैर रखे।

پہنڈا—[ਪੁਹੰਡਾ] ਪੁ. ਕੰਧ ਜਾਂ ਖੂਹ ਦੇ ਉਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਡਾਬ ਜਿੱਥੇ ਚੜ੍ਹਨ ਉਤਰਨ ਸਮੇਂ ਪੈਰ ਧਰਨ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

[पुहंडा] पु० दीवार अथवा कुएं के छोटे छोटे ताक जिन पर चढ़ते उतरते समय पैर रखने के लिए सहारा मिलता है।

پھر—[ਫੁਰ] ਪੁ. ਉੱਡਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[फुर] पु० उड़ने की आवाज।

پھر سے اڑ جانا—[ਫੁਰ ਸੇ ਉਡ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਝਟ ਉੱਡ ਜਾਣਾ।

[फुर से उड़ जाना] क्रि० समा० तुरन्त उड़ जाना।

پھر—[ਫਿਰ] ਅਵ. ਹੋਰ, ਦੋਬਾਰਾ, ਮੁੜ ਕੇ, ਤਦੋਂ।

[फिर] अव्यय० पुनः, दोबारा, दूसरी बार, तब।

پھر پھر—[ਫਿਰ ਫਿਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਾਰ ਬਾਰ, ਵਾਰ ਵਾਰ, ਮੁੜ ਮੁੜ।

[फिर फिर] क्रि० वि० बार बार, पुनः पुनः।

پھر پھر سے—[ਫਿਰ ਫਿਰ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਾਰ ਬਾਰ।

[फिर फिर से] क्रि० वि० बार बार।

پہر—[ਪਹਰ ਪਹ-ਰ] ਪੁ. ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ, ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ; ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ।

[पहर पह-र] पु० दिन का चौथाई भाग, रात और दिन का आठवां भाग; तीन घंटे का समय, प्रहर।

پہر بجانا—[ਪਹਰ ਬਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕ ਪਹਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਨੌਬਤ ਦਾ ਵੱਜਣਾ।

[पहरबजाना] मुहा० एक पहर के बाद नौबत का बजना।

پہرا—[ਪਹ-ਰਾ] ਪੁ. ਚੌਕੀ; ਦੇਖਭਾਲ; ਗਾਰਦ।

[पह-रा] पु० चौकी; देखभाल; गारद।

پہرے دار—[ਪਹ-ਰੇਦਾਰ] ਪੁ. ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਸੰਤਰੀ, ਚੌਕੀਦਾਰ, ਦਰਬਾਨ, ਰਖਵਾਲਾ।

[पह-रेदार] पु० पहरा देने वाला, संतरी, चौकीदार, दरबान, रखवाला।

پھرّاٹا—[ਫਰੱਾਟਾ] ਪੁ. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਡਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਤੇਜ਼ੀ, ਜਲਦੀ।
[फर्राटा] पु० तेज़ी से उड़ने की आवाज़; तेज़ी, जल्दी।

—بھرنا پھرّاٹا—[ਫੱਰਾਟਾ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਦੌੜਨਾ; ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣਾ; ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਪੜ੍ਹਨਾ।
[फर्राटा भर-ना] मुहा० फुर्ती के साथ दौड़ना; तेज़ी से उड़ाना; जल्दी जल्दी पढ़ना।

پھرّاس—[ਫੱਰਾਸ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਰਖ਼ਤ।
[फरास] पु० एक प्रकार का वृक्ष।

پھرانا—[ਫਰ-ਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹਿਲਣਾ; ਉੱਡਣਾ; ਲਹਿਰਾਉਣਾ; ਲਹਿਲਹਾਉਣਾ।
[फर-राना] क्रि० अक० हिलना; उड़ना; लहराना; लह-लहाना।

پھرانا—[ਫਿਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਘੁਮਾਉਣਾ, ਸੈਰ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਮੋੜਨਾ; ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ; ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ।
[फिराना] क्रि० सक० गश्त करवाना; घुमाना, भ्रमण करवाना; मोड़ना; वापिस करना; नाराज़ करना।

پھراؤ—[ਫਿਰਾਊ] ਵਿ. ਪੁ. ਘੁੰਮਣ ਵਾਲਾ; ਉਹ ਮਾਲ ਜਿਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਮੋੜਵਾਂ ਸੌਦਾ।
[फिराऊ] वि० पु० घूमने वाला; वह माल जो वापिस किया जा सके, वह सौदा जो लौटाया जा सके।

پہراوا—[ਪਹ-ਰਾਵਾ] ਪੁ. ਵੇਸ, ਪਹਿਨਾਵਾ, ਕਪੜੇ, ਪੁਸ਼ਾਕ, ਲਿਬਾਸ।
[पह-रावा] पु० वेश भूषा, पहनावा, वस्त्र, पोशाक, लिबास।

پہراونی—[ਪਹ-ਰਾਵਣੀ ਪਹਿਰਾਉਣੀ] ਇ. ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੁਸ਼ਾਕ; ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ।
[पह-रावनी पहिरावनी] स्त्री० विवाह के समय भाई-चारे की स्त्रियों को पहनाई जाने वाली पोशाक; पोशाक पहनाने वाली स्त्री।

پھرائی—[ਫਿਰਾਈ] ਇ. ਵਾਪਸੀ, ਮੋੜਨ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ, ਮੋੜਨ ਦੀ ਚੱਟੀ।
[फिराई] स्त्री० वापिसी, वापिस करने का दण्ड, वापिस करने की क्षतिपूर्ति।

پھر پھرانا—[ਫੁਰ-ਫੁਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹਿਲਣਾ ਜੁਲਣਾ, ਉੱਡਣਾ, ਹਰਕਤ ਕਰਨਾ।
[फुर-फुराना] क्रि० अक० हिलना; डुलना, उड़ना, चेष्टा करना।

پھر پھری—[ਫੁਰ-ਫੁਰੀ] ਇ. ਕੰਬਣੀ, ਕਾਂਬਾ, ਥਰਥਰਾਹਟ।
[फुर-फुरी] स्त्री० कम्प, कम्पन, थरथराहट।

پھر پھند—[ਫਰ ਫੰਦ] ਪੁ. ਦਾਉ, ਪੇਚ; ਝਗੜਾ, ਬਖੇੜਾ; ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ।
[फर फंद] पु० दांव, पेंच; झगड़ा, बखेड़ा; फ़रेब, छल।

پھر پھندی—[ਫਰ-ਫੰਦੀ] ਵਿ. ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਮੱਕਾਰ।
[फर फंदी] वि० धोखा करने वाला, चालबाज़, मक्कार।

پھر پھندیا—[ਫਰ-ਫੈਂਦਾ] ਪੁ. ਕੌੜ ਤੂੰਬਾ, ਇੰਦਰਾਇਣ, ਤੂੰਬਾ।
[फर-फेंदा] पु० एक प्रकार का सुन्दर कड़वा फल, इंद्रायन।

پھرت—[ਫਿਰਤ] ਇ. ਹਰਕਤ।
[फिरत] स्त्री० हरकत।

پھرتا—[ਫਿਰ-ਤਾ] ਪੁ. ਵੱਟਾ, ਦਲਾਲੀ, ਕਮਿਸ਼ਨ।
[फिर-ता] पु० बट्टा, दलाली, कमिशन।

پھرتی—[ਫੁਰ-ਤੀ] ਇ. ਚਲਾਕੀ, ਚੁਸਤੀ, ਤੇਜ਼ੀ।
[फुर-ती] स्त्री० चालाकी, चुस्ती, तेज़ी।

پھرتیلا—[ਫੁਰ-ਤੀਲਾ] ਵਿ. ਚੁਸਤ, ਚਲਾਕ; ਤੇਜ਼; ਚੁਲਬੁਲਾ।
[फुर-तीला] वि० चुस्त, चालाक; तेज़; चुलबुला।

پھر جانا—[ਫਿਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਲ ਜਾਣਾ, ਕਹਿ ਕੇ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣਾ; ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ; ਬਾਗ਼ੀ ਹੋਣਾ।
[फिर जाना] मुहा० बदल जाना, कहकर मुकर जाना; बीच में से निकल जाना; बाग़ी होना।

پھرچا—[ਫਰ-ਚਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਨਿਰਣਾ, ਫ਼ੈਸਲਾ; ਨਿਰਮਲ, ਖਰਾ।
[फर-चा] पु० वि० निर्णय, फ़ैसला; निर्मल, खरा।

پھرچھا—[ਫਰ-ਛਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਨਿਰਣਾ, ਫ਼ੈਸਲਾ; ਸਾਫ਼, ਨਿਰਮਲ। ਖਰਾ।
[फर-छा] पु० वि० निर्णय, फ़ैसला; साफ़, खरा।

پھرسا—[ਫਰਸਾ] ਪੁ. ਕਹੀ; ਤੇਸਾ; ਕੁਹਾੜਾ।
[फरसा] पु० फावड़ा; परशु, कुदाल।

پھرکی—[ਫਿਰ-ਕੀ] ਇ. ਰੀਲ; ਚਰਖੀ।
[फिर-की] स्त्री० धागा लपेटने की रील; चरखी।

پھرنا—[ਫਿਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟਹਿਲਣਾ, ਸੈਰ ਕਰਨਾ, ਘੁੰਮਣਾ।
[फिर-ना] क्रि० अक० टहलना, भ्रमण करना, घूमना।

پھری—[ਫਰੀ] ਇ. ਢਾਲ; ਰੋਕ, ਬਚਾਉ; ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ।
[फरी] स्त्री० ढाल; रोक, बचाव; रक्षा।

پھریرا—[ਫਰੇਰਾ] ਪੁ. ਝੰਡਾ; ਝੰਡੇ ਦਾ ਕਪੜਾ ਜੋ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

[फरेरा] पु० झंडा; झंडे का कपड़ा जो हवा में लहराता है।

پھریرا—[ਫਰੇਰਾ] ਵਿ. ਅਧ ਸੁਕ, ਲਗਭਗ ਸੁੱਕਾ।

[फरेरा] वि० आधा सूखा, लगभग सूखा।

پھریری—[ਫੁਰੇਰੀ] ਇ. ਝੁਰਝੁਰੀ, ਕਾਂਬਾ; ਜੋਸ਼; ਉਮੰਗ, ਲਹਿਰ।

[फुरेरी] स्त्री० झुरझुरी, कंपकंपी; जोश; उमंग, लहर।

پھریری لینا—[ਫੁਰੇਰੀ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ; ਉਮੰਗ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ।

[फुरेरी लेना] मुहा० जोश में आना; उमंग पैदा होना।

پھریری—[ਫੁਰੇਰੀ] ਇ. ਰੂੰ ਦਾ ਫੰਬਾ।

[फुरेरी] स्त्री० रुई का फाहा।

پھڑ—[ਫੜ] ਇ. ਜੂਆ ਖੇਡਣ ਦਾ ਅੱਡਾ; ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਚਦੇ ਹਨ; ਗੱਡੀ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ; ਚੌਂਤਰਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਤੋਪ ਰੱਖ ਕੇ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[फड़] स्त्री० जुआ खेलने का अड्डा; वह जगह जहाँ सामान रख कर बेचते हैं; गाड़ी का धम; वह चबूतरा या सिरा जिस पर तोप रख कर चलाई जाती है।

پھڑ باز—[ਫੜ-ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਜੂਆਰੀਆ।

[फड़-बाज़] पु० जुआरी।

پھڑ بازی—[ਫੜ-ਬਾਜ਼ੀ] ਇ. ਜੂਆ, ਜੂਏਬਾਜ਼ੀ।

[फड़-बाज़ी] स्त्री० जुआ, जुआबाज़ी।

پھڑ پھڑانا—[ਫੜ-ਫੜਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੜਕਣਾ, ਫੜਫੜਾਉਣਾ, ਤੜਫਣਾ, ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋਣਾ, ਖੰਭ ਫੜਫੜਾਉਣਾ।

[फड़-फड़ाना] क्रि० अक० फड़कना, (पंखों आदि से) फड़ फड़ का शब्द करना, तड़पना, लोट पोट होना, पंख फड़फड़ाना।

پھڑک—[ਫੜਕ] ਇ. ਬੇਕਰਾਰੀ, ਤੜਫ, ਫੜਕਣ।

[फड़क] स्त्री० बेकरारी, तड़प, फड़कन।

پھڑک جانا—[ਫੜਕ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੜਫ ਜਾਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[फड़क जाना] मुहा० तड़प जाना; आशिक हो जाना।

پھڑکانا—[ਫੜ-ਕਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਬੇਚੈਨ ਤੇ ਬੇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ, ਤੜਫਾਉਣਾ।

[फड़-काना] क्रि० प्रे० बेचैन तथा बेकरार करना, तड़पाना।

پھڑکن—[ਫੜ-ਕਣ] ਇ. 'ਫੜਕ'।

[फड़-कन] स्त्री० 'फड़क'।

پھڑکنا—[ਫੜਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ, ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ, ਤੜਫਣਾ; ਤੜਪਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ।

[फड़कना] क्रि० सक० बेचैन होना, बेकरार होना, तड़पना; तरसना; आशिक होना।

پھڑکن کی اولاد—[ਫੜ-ਕਣ ਦੀ ਔਲਾਦ] ਇ. ਲਾਡ ਅਤੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪਾਲੀ ਸੰਤਾਨ, ਮੰਨਤ ਮੰਗ ਕੇ ਲਈ ਹੋਈ ਔਲਾਦ।

[फड़-कन की औलाद] स्त्री० लाड़-चाव से पाली हुई संतान, मन्नत मांग कर प्राप्त की हुई संतान।

پھڑکی—[ਫੜ-ਕੀ] ਇ. ਮੋਟਾ ਪਰਦਾ, ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਕੰਧ।

[फड़-की] स्त्री० मोटा परदा, बीच की हद।

پھڑوانا—[ਫੜ-ਵਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. پھڑنا ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕ੍ਰਿਆ, ਫੜਵਾਉਣਾ।

[फड़-वाना] क्रि० प्रे० پھڑنا का प्रेरक रूप।

پھڑی—[ਫੜੀ] ਇ. ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ।

[फड़ी] स्त्री० पत्थरों का ढेर।

پھڑیا—[ਫੜੀਆ] ਪੁ. ਫੜੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦਲਾਲ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮਕਾਨ ਤੇ ਜੂਆ ਖੇਡਿਆ ਜਾਵੇ।

[फड़िया] पु० चबूतरे आदि पर माल रख कर बेचने वाला; झांसा देने वाला; छलिया, जुए के अड्डे का स्वामी।

پھڑیا—[ਫੁੜੀਆ] ਇ. ਛੋਟਾ ਫੋੜਾ, ਫਿਨਸੀ।

[फुड़िया] स्त्री० छोटा फोड़ा, फुंसी।

پھس—[ਫੁਸ] ਇ. ਫੁਸਕੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਹਲਕੇ ਪੱਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[फुस] स्त्री० बहुत धीमी आवाज़, हलके पाद की आवाज़।

پھساکو—[ਫਸਾਕੂ] ਪੁ. ਖ਼ਰਾਬ ਤੰਬਾਕੂ।

[फसाकू] पु० ख़राब तम्बाकू।

پھساؤ—[ਫਸਾਉ] ਪੁ. ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ, ਪਕੜ।

[फसाव] पु० गिरफ़्तारी, पकड़।

پھس پھس—[ਫਿਸ-ਫਿਸ] ਇ. ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[फिस-फिस] स्त्री० बिल्ली को बुलाने का शब्द।

پھس پھس—[ਫੁਸਫੁਸ] ਇ. ਹਲਕੀ ਆਵਾਜ਼, ਕਾਨਾਫੂਸੀ, ਫੁਸਫੁਸਾਹਟ; ਨਰਮਾਈ।

[फुस फुस] स्त्री० हलकी आवाज़, कानाफूसी; फुसफुसाहट, नरमाई।

پھس پھسانا—[ਫੁਸ-ਫੁਸਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕਾਨਾਫੂਸੀ ਕਰਨਾ; ਚੁਗ਼ਲੀ ਕਰਨਾ; ਘੁਸਰ ਮੁਸਰ ਕਰਨਾ।

[फुस-फुसाना] क्रि० अक० कानाफूसी करना; चुग़ली करना; फुसफुसाना।

پھسڈی—[ਫਿਸੱਡੀ] ਵਿ. ਡਾਢੀ, ਪਿਛਲਾ, ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਘਟੀਆ, ਨਖੱਟੂ।

[फिसड्डी] वि० जो काम में सब से पीछे रहे, पिछला, हारा हुआ; घटिया, निकम्मा।

پھسر پھسر—[ਫੁਸਰ ਫੁਸਰ] ਇ. ਕਾਨਾਫੂਸੀ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[फुसर फुसर] स्त्री॰ कानाफूसी, धीरे धीरे बातें करने का भाव।

پھسکڑا—[ਫੁਸ-ਕੜਾ] ਪੁ. ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਚਿੱਤੜ ਰੱਖ ਕੇ ਚਪ ਮਾਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਹਾਲਤ।

[फुस-कड़ा] पु॰ ज़मीन पर पलथी मार कर बैठने की स्थिति।

پھسکنا—[ਫਸਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫਟਣਾ; ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਫਸਣਾ, ਧਸਣਾ।

[फसक-ना] क्रि॰ अक॰ फटना; कीचड़ में फंसना, धंसना।

پھسکی—[ਫੁਸ-ਕੀ] ਇ. ਪੱਦ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਨਿਕਲੇ, ਫੁਸੀ।

[फुस-की] स्त्री॰ बिना आवाज़ के निकलने वाली अपानवायु।

پھسلانا—[ਫੁਸ-ਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਵਰਗ-ਲਾਉਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ, ਝਾਂਸਾ ਦੇਣਾ, ਮੋਹਤ ਕਰਨਾ।

[फुस-लाना] क्रि॰ सक॰ मीठी बातों में बहकाना, धोखा देना, झांसा देना, मोहित करना।

پھسلاوا—[ਫੁਸ-ਲਾਵਾ] ਪੁ. ਵਰਗਲਾਵਾ, ਧੋਖਾ, ਵਰਗਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[फुस-लावा] पु॰ बहकावा, धोखा, बहकाने की क्रिया।

پھسلن—[ਫਿਸ-ਲਣ] ਇ. ਤਿਲਕਣ।

[फिस-लन] स्त्री॰ फिसलने की क्रिया।

پھسلنا—[ਫਿਸਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿਲਕਣਾ।

[फिसल-ना] क्रि॰ अक॰ रपटना।

پھسینڈا—[ਫੁਸੈਂਡਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਮੁਸ਼ਕ, ਮੁਸ਼ਕਿਆ ਹੋਇਆ; ਅਸੱਭ, ਫੂਹੜ।

[फुसैंडा] वि॰ पु॰ मुर्दार, दुर्गन्धयुक्त; असभ्य, फूहड़।

پھسینڈی—[ਫੁਸੈਂਡੀ] ਵਿ. ਇ. ਮੁਸ਼ਕ, ਮੁਸ਼ਕੀ ਹੋਈ; ਫੂਹੜ ਤੀਵੀਂ, ਬੇਸ਼ਲੀ।

[फुसैंडी] वि॰ स्त्री॰ मुर्दार, दुर्गन्धयुक्त; फूहड़ स्त्री, असभ्य स्त्री।

پھش—[ਫਿਸ਼] ਅਵ. ਛੀ, ਧਤ।

[फिश] अव्य॰ छी, धिक।

پھک—[ਫਕ] ਪੁ. ਝਟ, ਤੁਰੰਤ।

[फक] पु॰ झट, तुरन्त।

پھکارنا—[ਫਿਕਾਰ-ਣਾ, ਫਕਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉਧੇੜਨਾ, ਉਲਟਣਾ, ਖਿਲਾਰਨਾ।

[फिकार-ना, फकार-ना] क्रि॰ सक॰ उखाड़ना, उलटना, बिखेरना।

پھکڑ—[ਫੱਕੜ] ਪੁ. ਗੰਦ, ਬਕਵਾਸ।

[फक्कड़] पु॰ गन्द, बकवास।

پھکڑ باز—[ਫੱਕੜ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਬਕਵਾਸੀ, ਗੰਦ ਬਕਣ ਵਾਲਾ।

[फक्कड़ बाज़] पु॰ बकवादी, गन्दी बातें करने वाला।

پھکڑی—[ਫਕ-ੜੀ] ਇ. ਬਦ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਅਸੱਭਤਾ।

[फक-ड़ी] स्त्री॰ दुर्व्यवहार से पेश आने का भाव; असभ्यता।

¹پھکنا—[ਫੁਕ-ਣਾ] ਪੁ. ਪਸ਼ਾਬ ਦੀ ਥੈਲੀ, ਮਸਾਨਾ।

[फुक-ना] पु॰ पेशाब की थैली, मूत्राशय।

²پھکنا—[ਫੁਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਝੁਲਸਿਆ ਜਾਣਾ, ਸੜ ਜਾਣਾ, ਫੂਕਿਆ ਜਾਣਾ, ਮਚ ਜਾਣਾ।

[फुक-ना] क्रि॰ अक॰ झुलसा जाना, जल जाना, फूँके जाना, भस्म होना।

پھکنی—[ਫੁਕ-ਣੀ] ਇ. ਫੂਕਣੀ; ਮਸਾਨਾ।

[फुक-नी] स्त्री॰ धौंकनी; मूत्राशय।

پھکنی—[ਫਕ-ਣੀ] ਇ. ਫੱਕੀ।

[फक-नी] स्त्री॰ फंकी।

پھکوانا—[ਫਿਕ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਸੁਟਵਾਉਣਾ।

[फिक-वाना] क्रि॰ प्रे॰ फेंकवाना।

پھکوانا—[ਫੁਕ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਫੁਕਵਾਉਣਾ।

[फुक-वाना] क्रि॰ प्रे॰ फुंकवाना।

پھکوڑیا—[ਫਕੌੜਿਆ] ਪੁ. ਫੱਕੜ ਬਾਜ਼।

[फकौड़िया] पु॰ फक्कड़ बाज़।

پھکوڑیات—[ਫਕੌੜਿਆਤ] ਇ. ਫਕੌੜਪੁਣਾ।

[फकौड़ियात] स्त्री॰ फक्कड़पन।

پھکیت—[ਫਿਕੈਤ] ਪੁ. ਪਟੇਬਾਜ਼, ਗਤਕੇਬਾਜ਼।

[फिकैत] पु॰ पटेबाज़, गतका चलाने वाला।

پھکیتی—[ਫਿਕੈਤੀ] ਇ. ਪਟੇਬਾਜ਼ੀ, ਗਤਕੇਬਾਜ਼ੀ।

[फिकैती] स्त्री॰ पटेबाज़ी, गतकाबाज़ी।

پھگوا—[ਫਗ-ਵਾ] ਪੁ. ਇ. ਹੋਲੀ, ਫੱਗ; ਹੋਲੀ ਦਾ ਗੀਤ; ਉਹ ਇਨਾਮ ਜੋ ਹੋਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

[फग-वा] पु॰ स्त्री॰ होली, फाग; होली का गीत; वह इनाम जो होली के शुभ अवसर पर दिया जाये।

پہل—[ਪਹਲ ਪਹਿਲ] ਇ. ਮੁੱਢ, ਸ਼ੁਰੂ; ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ਕੰਮ।

[पहल पहिल] स्त्री॰ आरम्भ, शुरू करने का कार्य।

پھل—[ਫਲ] ਪੁ. ਮੇਵਾ; ਨਤੀਜਾ, ਸਿੱਟਾ; ਲਾਭ, ਫ਼ਾਇਦਾ; ਅਸਰ, ਜ਼ੋਰ; ਬਦਲਾ, ਮੇਵਾ ਫਲ; ਜੋਤਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਫਲ।

[फल] पु० मेवा; नतीजा, परिणाम; नस्ल, औलाद; धार, नोक; बदला, बदले में दी हुई चीज़; भाग करने के सवाल का जवाब, विभाजनफल।

—پھل آنا—[ਫਲ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੇਵਾ ਲੱਗਣਾ।

[फल आना] मुहा० मेवा लगना।

—پھل پانا—[ਫਲ ਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਫ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ; ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤਣਾ।

[फल पाना] मुहा० लाभ प्राप्त करना; नतीजा भुगतना।

—پھل پھلاری—[ਫਲ ਫਲਾਰੀ] ਵਿ. ਤਰਕਾਰੀਆਂ; ਮੇਵੇ, ਫਲ-[illegible]।

[फल फलारी] स्त्री० तरकारियाँ; मेवे, फल फूल।

—پھل تاڑ—[ਫਲ-ਤਾੜ] ਪੁ. ਤਾੜ ਦੇ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਫਲ; ਤਾੜ ਦਾ ਬ੍ਰਿਛ।

[फल-ताड़] पु० ताड़ के वृक्ष का फल; ताड़ का वृक्ष।

—پھلدار—[ਫਲ-ਦਾਰ] ਵਿ. ਫਲਾਂ ਵਾਲਾ।

[फल-दार] वि० फलों वाला।

—پھل لگنا—[ਫਲ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫਲਦਾਰ ਹੋਣਾ; ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣਾ।

[फल लग-ना] मुहा० फलदार होना; गर्भवती होना।

—پھل ملنا—[ਫਲ ਮਿਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਫ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ।

[फल मिल-ना] मुहा० लाभ प्राप्त होना।

پہلا—[ਪਹਿ-ਲਾ] ਵਿ. ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ, ਮੁੱਢਲਾ, ਅੱਵਲ ਨੰਬਰ ਦਾ; ਪ੍ਰਾਚੀਨ; ਉਮਦਾ; ਵੱਡਾ, ਪਲੇਠਾ।

[पह-ला] वि० शुरू का, आदि का, पहले नम्बर का; प्राचीन; बढ़िया; बड़ा, पहलौठा।

—پہلا پھل—[ਪਹਿ-ਲਾ ਫਲ] ਪੁ. ਉਹ ਮੇਵਾ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਉਤਰੇ; ਪਲੇਠੀ ਦਾ ਬੱਚਾ।

[पह-ला फल] पु० वह फल जो सब से पहले उतरे; पहला बच्चा।

پھلا—[ਫੁੱਲਾ] ਪੁ. ਮੱਕੀ ਦੀ ਖਿੱਲ।

[फुल्ला] पु० मक्की की खील।

—پھلا پھولا—[ਫਲਾ ਫੁਲਾ] ਵਿ. ਭਾਗਵਾਨ; ਔਲਾਦ ਵਾਲਾ; ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ; ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ, ਆਬਾਦ।

[फला फूला] वि० भाग्यवान्; औलाद वाला; भरा हुआ; हरा भरा; आबाद।

پھلاسرا—[ਫੁਲਾਸਰਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਛਲ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ, ਚਾਪਲੂਸੀ।

[फुलासरा] पु० धोखा, छल; ख़ुशामद, चापलूसी।

پھلانا—[ਫੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸ. ਫੁਲਾਉਣਾ, ਫੂਕ ਭਰਨਾ; ਮੋਟਾ ਕਰਨਾ; ਮਗ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ।

[फुलाना] क्रि० सक० फूँक भरना; मोटा करना; गर्व बढ़ाना।

پھلانگ—[ਫਲਾਂਗ] ਇ. ਛਾਲ; ਡਿੰਘ।

[फलांग] स्त्री० छलांग; छलांग में तै की जाने वाली दूरी।

پھلانگنا—[ਫਲਾਂਘਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ; ਟੱਪ ਜਾਣਾ।

[फलांगना] क्रि० अक० छलांग लगाना; लांघ जाना।

پھلاہی—[ਫਲਾਹੀ] ਇ. ਕਿੱਕਰ ਵਰਗਾ ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਜਿਸ ਦੀ ਦਾਤਣ ਬਹੁਤ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[फलाही] स्त्री० कीकर जैसा परन्तु उस से छोटा एक वृक्ष जिस की दातौन बहुत अच्छी होती है।

پھلپھلا—[ਫੁਲ-ਫੁਲਾ] ਵਿ. ਫੁਸਫੁਸਾ; ਢਿੱਲਾ; ਮੁਲਾਇਮ, ਨਰਮ; ਮੋਟਾ, ਫੁਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਹੋਛਾ, ਕਮੀਨਾ।

[फुल-फुला] वि० फुसफुसा; ढीला; मुलायम, नरम; मोटा, फूला हुआ; ओछा, कमीना।

—پھلت جیوتش—[ਫਲਤ ਜੋਤਿਸ਼] ਪੁ. ਜੋਤਸ਼ ਦਾ ਉਹ ਅੰਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਮਾੜਾ ਫਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[फलत ज्योतिष] पु० ज्योतिष शास्त्र का वह भाग जिस में ग्रहों के योग से फलाफल बतलाया जाता है।

پھلٹی—[ਫੁਲੱਟੀ] ਇ. ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਹੱਟੀ, ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ।

[फुलट्टी] स्त्री० फूलों की हट्टी, फूलों का बाज़ार।

پھلجھڑی—[ਫੁਲ-ਝੜੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਇਆਂ ਫੁੱਲ ਜਿਹੇ ਝੜਦੇ ਹਨ; ਚੁਗ਼ਲਖ਼ੋਰ ਤੀਵੀਂ।

[फुल-झड़ी] स्त्री० एक प्रकार की आतिशबाज़ी जिसे आग लगाने पर फूल से झड़ते हैं; चुग़ली करने वाली स्त्री।

پھلرواسا—[ਫੁਲਰ-ਵਾਸਾ] ਵਿ. ਫੁੱਲ ਜੇਹਾ, ਮਲੂਕ।

[फुलर-वासा] वि० फूल जैसा, सुकुमार।

پھلسار—[ਫਲ-ਸਾਰ] ਪੁ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਫਾਟਕ; ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।

[फल-सार] पु० दरवाज़ा, फाटक; नगर का भाग।

پھلسرا—[ਫੁਲ-ਸਿਰਾ] ਪੁ. ਉਹ ਕਬੂਤਰ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰ ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਸਰੀਰ ਇਕੋ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋਵੇ।

[फुल-सिरा] पु० वह कबूतर जिस का सिर सफ़ेद और शरीर एक ही रंग का हो।

پھلکا—[ਫੁਲ-ਕਾ] ਪੁ. ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਰੋਟੀ, ਹਲਕੀ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਚਪਾਤੀ; ਗੋਲ ਗੱਪਾ।

[फुल-का] पु० फूली हुई रोटी, हलकी फूली हुई चपाती; गोल गप्पा।

پھلکا—[ਫਲ-ਕਾ] ਪੁ. ਛਾਲਾ, ਫਫੋਲਾ।

[फल-का] पु० झलका, फफोला।

پھلکاری—[ਫੁਲ-ਕਾਰੀ] ਵਿ. ਵੇਲ ਬੂਟੇ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ; ਉਹ ਕਾਪੜ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਸੀਦੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[फुल-कारी] स्त्री० बेल बूटे काढ़ने का काम; एक प्रकार का कपड़ा जिस पर बेल बूटे कढ़े होते हैं।

پھلنا—[ਫਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫਲ ਲੱਗਣਾ, ਮੇਵਾ ਲੱਗਣਾ; ਪੱਕਣਾ; ਮਾਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਰੋਗ ਕਰਕੇ ਫੁਨਸੀਆਂ ਤੇ ਛਾਲੇ ਬਹੁਤ ਉਠਣਾ, ਔਲਾਦ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ; ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ; ਪਰਫੁਲਤ ਹੋਣਾ।

[फल-ना] क्रि० अक० फल लगना, फल से युक्त होना; पकना; शरीर के किसी भाग पर छोटे छोटे दाने निकलना; औलाद वाला होना; भाग्यशाली होना; प्रफुल्लित होना।

پھلنا پھولنا—[ਫਲ-ਣਾ ਫੁਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣਾ; ਵੰਸ਼ ਵਧਣਾ।

[फल-ना फूल-ना] मुहा० प्रफुल्लित होना; वंश-वृद्धि होना।

پھلنگ—[ਫੁਲੰਗ] ਇ ਬਿਰਛ ਦੀ ਚੋਟੀ, ਟਹਿਣੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਿਰਾ।

[फुलंग] स्त्री० वृक्ष की चोटी, शाखा का अंतिम भाग।

پہلو—[ਪਹ-ਲੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਖ; ਪਾਸਾ; ਵੱਖੀ; ਰੁਖ; ਕੋਣਾ।

[पह-लू] फ़ा० पु० पक्ष; पाँजर; बगल; रुख; कोना।

پہلو بچانا—[ਪਹ-ਲੂ ਬਚਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਸਾ ਵੱਟਣਾ, ਬਚਾਉ ਕਰਨਾ।

[पह-लू बचाना] मुहा० किनारा करना, बचाव करना।

پہلو بسانا—[ਪਹ-ਲੂ ਬਸਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁਆਂਢ ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ; ਬਗਲ ਵਿਚ ਲੇਟਣਾ, ਬਗਲ ਗਰਮ ਕਰਨਾ, ਜੱਫੀ ਪਾਉਣਾ, ਕੋਲ ਬੈਠਣਾ।

[पह-लू बसाना] मुहा० पड़ोस आबाद करना; बगल में लेटना, बगल गरम करना, आलिंगन करना; निकट बैठना।

پہلو تہی کرنا—[ਪਹ-ਲੂ ਤਹੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਚਾਉਣਾ; ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ; ਟਾਲਣਾ; ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ।

[पह-लू तही कर-ना] मुहा० बचाना; ध्यान न देना; टालना; दूर रहना।

پہلودار—[ਪਹ-ਲੂਦਾਰ] ਵਿ. ਸਿਰਹਾਣੇ ਵਾਲਾ; ਸਹਾਰੇ ਵਾਲੀ (ਕੁਰਸੀ)।

[पह-लूदार] वि० सिरहाने वाला; सहारे वाली (कुरसी)।

پہلو دبانا—[ਪਹ-ਲੂ ਦਬਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ, ਭਾਰ ਪਾਉਣਾ; ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਹੱਲਾ ਕਰਨਾ।

[पहलू दबाना] मुहा० ज़ोर देना, बोझ डालना; एक ओर से हल्ला करना।

پہلو گرم کرنا—[ਪਹ-ਲੂ ਗਰ-ਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਜਾਂ ਲੈਣਾ, ਬਗਲ ਗਰਮ ਕਰਨਾ, ਨਾਲ ਸੌਣਾ।

[पह-लू गर-म कर-ना] मुहा० आलिंगन में आना, बगल गरम करना; साथ सोना या आलिंगन करना।

پہلو میں بیٹھنا—[ਪਹ-ਲੂ ਮੇਂ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਗਲ ਵਿਚ ਬਹਿਣਾ, ਪਾਸ ਬਹਿਣਾ।

[पह-लू में बैठ-ना] मुहा० बगल में बैठना, पास बैठना।

پہلو نکالنا—[ਪਹ-ਲੂ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਢੰਗ ਬਣਨਾ, ਸਬੱਬ ਬਣਨਾ।

[पह-लू निकल-ना] मुहा० ढंग बनना, उपाय बनना।

پھلواری—[ਫੁਲ-ਵਾਰੀ] ਵਿ. ਫੁਲਵਾੜੀ, ਬਗੀਚੀ।

[फुल-वारी] स्त्री० फुलवाड़ी, बागीची।

پھلواڑی—[ਫੁਲ-ਵਾੜੀ] ਵਿ. ਬਗੀਚੀ; ਬਾਲ ਬੱਚੇ, ਆਲ ਔਲਾਦ।

[फुलवाड़ी] स्त्री० बागीची; बाल बच्चे, औलाद।

پہلوان—[ਪਹ-ਲਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਲਵਾਨ, ਮੱਲ; ਤਕੜਾ ਆਦਮੀ।

[पह-लवान] फ़ा० पु० कुश्ती बाज़, मल्ल; बलवान आदमी।

پہلوانی—[ਪਹ-ਲਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਲਵਾਨੀ; ਮੱਲ ਦਾ ਕੰਮ, ਕਸਰਤ।

[पह-लवानी] फ़ा० स्त्री० पहलवान होने का भाव; पहल-वान का काम; व्यायाम।

پہلوٹا—[ਪਹਲੌਟਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਲੇਠੀ ਦਾ, ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ।

[पहलोटा] वि० पु० पहला बच्चा, पहलौठा।

پہلوٹھا [ਪਹਲੌਠਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਲੇਠੀ ਦਾ; ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ।

[पहलोठा] वि० पु० पहलौठा; पहला बच्चा।

پہلونٹا—[ਪਹਿਲੌਂਟਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਲੇਠੀ ਦਾ, ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ।

[पहिलौंटा] वि० पु० पहलौठा, पहला बच्चा।

پہلونٹھا—[ਪਹਿਲੌਂਠਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਲੇਠੀ ਦਾ, ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ।

[पहिलौंठा] वि० पु० पहलौठा, पहला बच्चा

پہلوٹھی—[ਪਹਿਲੌਠੀ] ਵਿ. ਇ. ਪਹਿਲੀ ਬੱਚੀ, ਪਲੇਠੀ।

[पहिलौठी] वि० स्त्री० पहली बच्ची, पहलौठी।

پہلونٹی—[ਪਹਿਲੌਂਟੀ] ਵਿ. ਪਹਿਲੀ ਬੱਚੀ, ਪਲੇਠੀ।

[पहिलौंटी] स्त्री० पहली बच्ची, पहलौठी।

پہلونٹھی—[ਪਹਿਲੌਂਠੀ] ਵਿ. ਇ. ਪਹਿਲੀ ਬੱਚੀ, ਪਲੇਠੀ।

[पहिलौंठी] वि० स्त्री० पहली बच्ची, पहलौठी।

پھلوری—[ਫੁਲੌਰੀ] ਵਿ. ਪਕੌੜੀ।

[फुलौरी] स्त्री० पकौड़ी।

پھلی—[ਫਲੀ] ਵਿ. ਕੁਦਰਤੀ ਛਿਲਕੇ ਸਮੇਤ ਬੀ।

[फली] स्त्री० कुदरती छिलके समेत बीज।

پہلی—[ਪਹ-ਲੀ] ਵਿ. 'ਪਹਿਲਾ' ਦਾ ਇ. ਲਿੰ. ਰੂਪ।

[पह-ली] वि० 'पहला' का स्त्रीलिंग रूप।

— پہلی بسم اللہ ہی غلط ہے —[ਪਹਿਲੀ ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ] ਅਖੌ. ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।
[पह-ली बिसमिल्लाह ही ग़लत है] लोको० आरम्भ ही अच्छा नहीं हुआ।

پہلے —[ਪਹਿਲੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ, ਮੁੱਢ ਵਿਚ, ਪਹਿਲਾਂ।
[पह-ले] क्रि० वि० आरम्भ में, आदि में, प्रथमतः।

— پہلے پہل —[ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ।
[पह-ले पह-ल] क्रि० वि० प्रथमतः, आरम्भ में।

— پہلے گھر میں تو پیچھے مسجد میں —[ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਮੇਂ ਤੋ ਪੀਛੇ ਮਸਜਿਦ ਮੇਂ] ਅਖੌ. ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
[पह-ले घर में तो पीछे मसजिद में] लोको० भूखे भजन न होत गोपाला।

— پہلے مارے سو میری —[ਪਹਿਲੇ ਮਾਰੇ ਸੋ ਮੀਰੀ] ਅਖੌ. ਪਹਿਲਾ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਤੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
[पह-ले मारे सो मीरी] लोको० जो पहले वार करे वही अच्छा रहता है।

پھلیل —[ਫੁਲੇਲ] ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਤੇਲ।
[फुलेल] पु० सुगन्धित तेल।

پھلیندا —[ਫਲੇਂਦਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਜਾਮਣ, ਫੇ ਜਾਮਣ।
[फलेंदा] पु० बड़ी जामुन, फलेन्दा।

پھن —[ਫਨ] ਪੁ. ਫਣ, ਫਣਸੀ।
[फन] पु० साँप का फैला हुआ सिर जो खड़े होने की स्थिति में दिखाई पड़ता है, फण।

— پھن مارنا —[ਫਨ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ, ਡਸਣਾ; ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ।
[फन मार-ना] मुहा० काट खाना, डँसना; बहुत यत्न करना।

پہن —[ਪਹਿਨ, ਪਹਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਚੌੜਾ; ਅਰਜ਼, ਚੌੜਾਈ।
[पह-न, पहन] फ़ा० वि० पु० खुला; चौड़ाई, अर्ज़।

پہنا —[ਪਹਿਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੌੜਾ।
[पह-ना] फ़ा० वि० चौड़ा।

پہنانا —[ਪਹਿਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਹਿਨਾਉਣਾ।
[पह-नाना] क्रि० सक० पहराना।

پہناوا —[ਪਹਿਨਾਵਾ ਪਹਿ-ਨਾਵਾ] ਪੁ. ਪਹਿਰਾਵਾ, ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਢੰਗ ਜਾਂ ਰਵਾਜ, ਫ਼ੈਸ਼ਨ।
[पहनावा पह-नावा[पु० पहरावा, ओढ़ने अथवा पहनने का रिवाज, फ़ैशन।

پہنائی —[ਪਹਿਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੌੜਾਈ।
[पह-नाई] फ़ा० स्त्री० चौड़ाई।

پھنپھنانا —[ਫਨ-ਫਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਗ਼ੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਨਾ; ਸੱਪ ਦਾ ਫੁੰਕਾਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ੂਕਾਰੇ ਮਾਰਨਾ।
[फन-फनाना] क्रि० अक० क्रोध में आना; साँप का फुंकारे मारना।

پہنچ —[ਪਹੁੰਚ] ਇ. ਰਸਾਈ; ਰਸੀਦ; ਇਤਲਾਹ।
[पहुँच] स्त्री० रसाई; रसीद, प्राप्ति-सूचना।

پہنچا —[ਪਹੁੰਚਾ] ਪੁ. ਪੌਂਚਾ, ਵੀਣੀ।
[पहुँचा] पु० गट्टा, कलाई।

پہنچانا —[ਪਹੁੰਚਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਦੇਣਾ; ਭੇਜਣਾ।
[पहुँचाना] क्रि० प्रे० कोई चीज किसी के पास ले जाकर देना, भेजना।

پہنچنا —[ਪਹੁੰਚ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੱਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾਣਾ, ਪੁੱਜਣਾ; ਇਕ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ; ਮਿਲਣਾ, ਵਸੂਲ ਹੋਣਾ; ਸਮਝ ਹੋਣਾ; ਪੱਕੀ ਹੋਣਾ; ਅਸਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[पहुँच-ना] क्रि० अक० चल कर किसी स्थान पर जाना, पहुँचना; एक अवस्था से दूसरी अवस्था प्राप्त करना; मिलना, प्राप्त होना; समझने में समर्थ होना; सिद्ध बनना; प्रभाव पड़ना।

پہنچی —[ਪਹੁੰਚੀ] ਇ. ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਵੀਣੀ ਤੇ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[पहुँची] स्त्री० स्त्रियों का एक गहना जो कलाई पर पहना जाता है।

پھند —[ਫੰਦ] ਪੁ. ਮਕਰ, ਫ਼ਰੇਬ।
[फंद] पु० छल, फ़रेब।

پھندا —[ਫੰਦਾ] ਪੁ. ਕਮੰਦ; ਜਾਲ; ਧੋਖਾ; ਕਾਬੂ; ਕੈਦ।
[फंदा] पु० कमंद; जाल; धोखा; बंधन; क़ैद।

— پھندا کٹنا —[ਫੰਦਾ ਕਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਪਤਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ; ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਣਾ।
[फंदा कट-ना] मुहा० विपत्ति में से निकलना; बंधन से छुटकारा पाना।

— پھندے میں پڑنا یا پھنسنا —[ਫੰਦੇ ਮੇਂ ਪੜ-ਨਾ ਯਾ ਫੰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਫਸਣਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।
[फंदे में पड़-ना या फंस-ना] मुहा० विपत्ति में फंसना; किसी के काबू में आना।

— پھندے میں پھنسانا —[ਫੰਦੇ ਮੇਂ ਫੰਸਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣਾ; ਵੱਸ ਕਰਨਾ।
[फंदे में फंसाना] मुहा० जाल में फँसाना; वश में करना।

پھندنا—[ਫੁੰਦ-ਣਾ] ਪੁ. ਤੁਰਕੀ ਟੋਪੀ ਦੇ ਸੰਬਲ ਤੇ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਫੁੰਮਣ, ਧਾਗੇ ਜਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਆਦਿ ਦਾ ਫੁਲ ਜਾਂ ਗੁੱਛਾ ਜੋ ਮਾਲਾ ਜਾਂ ਟੋਪੀ ਆਦਿ ਤੇ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[फुंद-ना] पु॰ तुर्की टोपी पर लगा गुच्छा सा जो सजावट के लिए लगाया जाता है, झब्बा, फूल के आकार की गांठ जो टोपी आदि पर सजावट के लिए लगाई जाती है।

—[ਫੰਦੈਤ] ਪੁ. ਹਾਥੀ, ਬਟੇਰਾ, ਕਬੂਤਰ ਆਦਿ ਜਾਨਵਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[फंदैत] पु॰ हाथी, बटेर, कबूतर आदि जानवर जो अपनी आवाज़ के साथ अपने साथियों को जाल में फंसाते हैं।

پھنسانا—[ਫੰਸਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫਸਾਉਣਾ, ਉਲਝਾਉਣਾ; ਅਟਕਾਉਣਾ; ਪਕੜਾਉਣਾ; ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ।

[फंसाना] क्रि॰ सक॰ अटकाना, उलझाना; पकड़वाना; धोखे में ले आना।

پھنسنا—[ਫੰਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫਸਣਾ; ਉਲਝਣਾ; ਅਟਕਣਾ; ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ; ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਧਸ ਜਾਣਾ; ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[फंस-ना] क्रि॰ अक॰ बंधन में पड़ना; उलझना; अटकना; पकड़े जाना; कीचड़ में धंस जाना; दूसरे के वश में हो जाना।

پھنسی—[ਫੁੰਸੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਫੋੜਾ, ਫਿਨਸੀ।

[फुंसी] स्त्री॰ छोटा फोड़ा, छोटी फुड़िया।

پھنکا—[ਫੰਕਾ] ਪੁ. ਫੱਕਾ।

[फंका] पु॰ किसी चीज़ की उतनी मात्रा जितनी एक बार मुंह में फांकी जा सके।

پھنکار—[ਫੁੰਕਾਰ] ਇ. ਫੁਕਾਰਾ, ਫੁੰਕਾਰਾ, ਸੱਪ ਦੀ ਫੂਕ।

[फुंकार] स्त्री॰ फुफकार, फूत्कार, सांप की फूंक।

پھنکنا—[ਫੁੰਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੂਕਿਆ ਜਾਣਾ, ਝੁਲਸਿਆ ਜਾਣਾ।

[फुकना] क्रि॰ अक॰ जलना, झुलसे जाना।

پھنکنی—[ਫੁੰਕਣੀ] ਇ. ਫੂਕਣੀ।

[फुंकनी] स्त्री॰ बांस अथवा पीतल आदि की नली जिस में मुंह की हवा भर कर आग को दहकाने के लिए उस पर छोड़ते हैं।

پھنکوانا—[ਫੁੰਕ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇਰ. ਫੁਕਵਾਉਣਾ; ਸੜਵਾਉਣਾ।

[फुंक-वाना] क्रि॰ प्रे॰ फूंकने का काम दूसरे से करवाना; जलवाना।

پھنکوانا—[ਫਿੰਕ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇਰ. ਸੁਟਵਾਉਣਾ।

[फिंक-वाना] क्रि॰ प्रे॰ फेंकवाना।

پھنکی—[ਫੰਕੀ] ਇ. ਫੱਕੀ।

[फंकी] स्त्री॰ छोटा फंका।

پھنگا—[ਫੰਗਾ] ਪੁ. ਪਤੰਗਾ, ਭੰਬਟ, ਪਰਵਾਨਾ।

[फंगा] पु॰ पतंगा, शलभ, परवाना।

پھننگ—[ਫੁਨੰਗ] ਇ. ਬਿਰਛ ਜਾਂ ਟਹਿਣੀ ਦਾ ਸਿਰਾ।

[फुनंग] स्त्री॰ वृक्ष अथवा शाखा का अगला भाग।

پہننا—[ਪਹਿ-ਨਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁ. ਪਹਿਨਣਾ, ਸਰੀਰ ਤੇ ਪਾਉਣਾ (ਕਪੜਾ); ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਕਪੜੇ, ਬਸਤਰ।

[पहन-ना] क्रि॰ सक॰ पुं॰ परिधान करना, शरीर पर कपड़ा डालना, शरीर पर धारण करना (कपड़ा आदि); पहनने के कपड़े, वस्त्र आदि।

پھنی—[ਫਨੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਇ. ਫਨ ਵਾਲਾ, ਫਨੀਅਰ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੱਪ; ਗੋਟਾ ਆਦਿ ਬੁਣਨ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ।

[फनी] वि॰ पु॰ स्त्री॰ फन वाला, फणधर, एक प्रकार का सांप; गोटा आदि का बुनने का एक औज़ार।

پھنی—[ਫੁੰਨੀ] ਇ. ਫੁੰਦਣਾ।

[फुंनी] स्त्री॰ फुंदना।

پھنیا—[ਫੁਨਿਯਾ] ਇ. ਫੁੰਦਣਾ।

[फुनिया] स्त्री॰ फुंदना।

پھو—[ਫੂ] ਇ. ਫੂਕ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[फू] स्त्री॰ फूंक मारने की आवाज़।

پھوا پھو—[ਫੂਆ ਫੂ] ਪੁ. ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬਾਂਹੀਆਂ ਪਾਕੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਘੁਮੇਟਣੀਆਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[फूआ फू] पु॰ लड़कियों का एक खेल जिसमें वे पांव और हाथ मिला कर घेरे में चक्करियां लेती हैं।

پھوار—[ਫੁਹਾਰ, ਫੁਆਰ] ਇ. ਫੁਹਾਰ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਲੀਦਾਰ ਬਰੀਕ ਕਪੜਾ।

[फुआर, फुहार] स्त्री॰ फुहार; एक प्रकार का जालीदार बारीक कपड़ा।

پھوارا—[ਫੁਹਾਰਾ] ਪੁ. ਫੁਹਾਰਾ।

[फुआरा] पु॰ फुहारा।

—[ਫੂਪਾ] ਪੁ. ਫੁੱਫੜ।

[फूपा] पु॰ फूफा।

—[ਫੂਫਾ] ਪੁ. ਫੁੱਫੜ।

[फूफा] पु॰ बूआ का पति।

—[ਫੂਫਸ] ਇ. ਫੁਫੇਸ।

[फूफस] स्त्री॰ पति अथवा पत्नी की फूफी।

پھوٹ—[ਫੁਟ] ਇ. ਫੁੱਟ, ਵਿਗਾੜ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਰਬੂਜ਼ਾ, ਫੁਟੀ।

[फूट] स्त्री॰ एकता न होने का भाव, बिगाड़, एक प्रकार का खरबूजा, खरबुजा।

— پھوٹ بہنا—[ਫੁੱਟ ਬਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋ ਪੈਣਾ, ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣਾ; ਫੋੜੇ ਚੋਂ ਪਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ।

[फूट बह-ना] मुहा० रो पड़ना; भेद प्रकट कर देना; फोड़े की पीब जारी होना।

— پھوٹ پھوٹ کر رونا—[ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕਰ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਰੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ।

[फूट फूट कर रोना] मुहा० ज़ार ज़ार रोना, बहुत रोना।

— پھوٹ نکلنا—[ਫੁੱਟ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਰੀਰ ਤੇ ਫਿੰਸੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ; ਫੋੜੇ ਦਾ ਪਕ ਕੇ ਫੁੱਟ ਜਾਣਾ।

[फूट निकल-ना] मुहा० शरीर पर फुंसियाँ हो जाना; ज़ोर कर निकल जाना; फोड़े का पक कर फूट जाना।

پھوٹا—[ਫੁੱਟਾ] ਵਿ. ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ।

[फूटा] वि० टूटा हुआ।

پھوٹک—[ਫੁਟਕ] ਵਿ. ਚੂਰਾ, ਭੋਰਾ, ਚੂਰਾ ਚੂਰਾ ਹੋਈ ਹੋਈ ਚੀਜ਼।

[फूटक] स्त्री० चूरा, चूर्ण, चूर चूर हुई कोई वस्तु।

پھوٹن—[ਫੁਟਨ] ਵਿ. ਨਾਚਾਕੀ; ਨਾਇਤਫ਼ਾਕੀ; ਹੱਡ ਭੱਜਣੀ।

[फूटन] स्त्री० वैमनस्य; वैर विरोध; ज्वर होने से पहले प्रत्येक अंग के टूटने का भाव।

پھوٹنا—[ਫੁੱਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੁਟਣਾ, ਟੁੱਟਣਾ।

[फूट-ना] क्रि० अक० टुकड़े होना, टूटना।

پھوٹی—[ਫੁੱਟੀ] ਵਿ. ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ, ਫੁੱਟੀ ਹੋਈ।

[फूटी] वि० टूटी हुई, फूटी हुई।

— پھوٹی آنکھ کا دیدہ—[ਫੁੱਟੀ ਆਂਖ ਕਾ ਦੀਦਹ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਮੰਨਿਆਂ ਚਾਹਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸੁਖ ਸੁਖ ਕੇ ਲੀਤਿਆਂ ਬੱਚਾ।

[फूटी आंख का दीदः] पु० मनौतियों द्वारा मना कर पैदा हुआ बच्चा।

— پھوٹی نظروں نہ بھانا—[ਫੁੱਟੀ ਨਜ਼ਰ-ਓਂ ਨਹ ਭਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਬਿਲਕੁਲ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਉਣਾ।

[फूटी नज़र-ओं न: भाना] मुहा० ज़रा भी अच्छा न लगना, बिलकुल पसन्द न आना।

— پھوٹے منہ سے—[ਫੁੱਟੇ ਮੂੰਹ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸੜੇ ਮੂੰਹੋਂ।

[फूटे मुँह से] क्रि०-वि० बुरे मुँह से।

پھوڑا—[ਫੋੜਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਫਿਨਸੀ, ਫੋੜਾ।

[फोड़ा] पु० बड़ी फुंसी, फोड़ा।

پھوڑنا—[ਫੋੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੰਨਣਾ, ਤੋੜਨਾ।

[फोड़-ना] क्रि० सक० टुकड़े टुकड़े करना, तोड़ना।

پھوس—[ਫੂਸ] ਪੁ. ਲੰਮਾ ਘਾਹ; ਛੇਤੀ ਸੜ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਲਕਾ ਤਮਾਕੂ।

[फूस] पु० एक प्रकार की लम्बी घास जिस के छप्पर बनाते हैं; पुरानी घास; शीघ्र ही जल जाने वाला हल्का तम्बाकू।

پھوسڑا—[ਫੂਸੜਾ] ਪੁ. ਰੇਸ਼ਮ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਆਦਿ ਦਾ ਧਾਗਾ।

[फूसड़ा] पु० रेशम अथवा कपड़े आदि का रेशा।

پھوسی—[ਫੂਸੀ] ਵਿ. ਫੂਸ, ਤੂੜੀ; ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ।

[फूसी] स्त्री० फूस, भूसा; कूड़ा करकट।

پھوک—[ਫੋਕ] ਪੁ. ਫੋਗ, ਫੋਕਟ, ਰਹਿੰਦ।

[फोक] पु० निःसार पदार्थ, सीठी।

پھوکا—[ਫੋਕਾ] ਵਿ. ਖ਼ਾਲੀ, ਬੇਰਸ, ਥੋਥਾ; ਹਲਕਾ।

[फोका] वि० खाली, निःसार, थोथा; हलका।

پھوکٹ—[ਫੋਕਟ] ਵਿ. ਪੁ. ਮੁਫ਼ਤ ਦੀ ਚੀਜ਼; ਨਿਕੰਮਾ ਜਾਂ ਨਾਕਾਬਿਲ ਆਦਮੀ।

[फोकट] स्त्री० पु० मुफ़्त की चीज़; निकम्मा या अयोग्य व्यक्ति।

پھوکل—[ਫੋਕਲ] ਵਿ. ਫੋਕਾ, ਥੋਥਾ, ਖ਼ਾਲੀ।

[फोकल] वि० नीरस, थोथा, खाली।

پھوکلا—[ਫੋਕਲਾ] ਵਿ. ਫੋਕਲ, ਫੋਕਾ, ਖ਼ਾਲੀ, ਥੋਥਾ।

[फोकला] वि० सीठा, नीरस, खाली, थोथा।

پھول—[ਫੁੱਲ] ਪੁ. ਵਿ. ਪੁਸ਼ਪ, ਫੁੱਲ; ਚੰਗਿਆੜੀ; ਮੁਰਦੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ; ਕਪੜੇ ਤੇ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ; ਕਾਂਸੀ; ਹੈਜ਼ ਦੇ ਕਪੜੇ; ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਰਸਮ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੰਡੂ; ਸੁਕੇ ਹੋਏ ਸਾਗ ਦੇ ਪੱਤੇ; ਕਿਸੇ ਪਤਲੀ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕੇ ਸੁਕਾਏ ਵਰਕ; ਹੌਲਾ, ਹਲਕਾ, ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ।

[फूल] पु० वि० कुसुम, पुष्प; स्फुलिंग; बत्ती जो रात जलाने पर बन जाती है; फूल के आकार के बेल बूटे; एक प्रकार की मिश्रित धातु; मासिक धर्म में निकलने वाला स्राव; हिन्दुओं का तीसरा और मुसलमानों के फ़ातिहा की रसम; श्वेत कुष्ठ; सूखे साग के पत्ते; किसी पतली चीज़ को जमा कर सुखाए हुए वरक़; हलका, कम वज़न का।

— پھول آنا—[ਫੁੱਲ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਮਾਹਵਾਰੀ ਆਉਣਾ।

[फूल आना] मुहा० मासिक धर्म जारी होना।

پھول اٹھنا—[ਫੁੱਲ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਤਮ ਦੂਰ ਹੋਣਾ, ਤੀਜਾ ਜਾਂ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁਕਣਾ।

[फूल उठ-ना] मुहा० मातम दूर होना, तीसरा अथवा फ़ातिहा की रस्म पूरी हो चुकना।

— پھول پان کی کتھی—[ਫੁੱਲ ਪਾਨ ਕੀ ਕਥੀ] ਵਿ. ਮੁਲਾਇਮ ਚੀਜ਼ੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖੇਲ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[फूल पान की गद्दी] स्त्री॰ गेंद के खेल का पहला चोर जिस पर चढ़ा नहीं जाता अपितु उस की आँखें बाँध दी जाती हैं।

—پھول پتی—[ਫੁਲ ਪੱਤੀ] ਇ. ਵੇਲ ਬੂਟਾ।

[फूल पत्ती] स्त्री॰ बेल बूटा।

—پھول پڑنا—[ਫੁਲ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤੰਗਾ ਪੈਣਾ, ਚੰਗਿਆੜਾ ਪੈਣਾ।

[फूल पड़-ना] मुहा॰ पतंगा पड़ना, चिनगारी गिरना।

—پھول جھڑنا—[ਫੁਲ ਝੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਹਣਾ ਗਲ ਬੋਲਣਾ; ਦੀਵੇ ਜਾਂ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਚੰਗਿਆੜੇ ਡਿੱਗਣਾ।

[फूल झड़-ना] मुहा॰ बड़ी ही सुगमता से भली भान्ति बोलना; दीपक अथवा आतिश बाज़ी से चिनगारियां गिरना।

—پھول چننا—[ਫੁਲ ਚੁਣ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸਤੀਆਂ ਚੁੱਗਣਾ।

[फूल चुन-ना] मुहा॰ अस्थिचयन करना।

—پھول کا ہنسنا—[ਫੁਲ ਦਾ ਹੱਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੁਲ ਦਾ ਖਿੜਨਾ।

[फूल का हंस-ना] मुहा॰ फूल का खिलना।

—پھول کترنا—[ਫੁਲ ਕਤਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਨੋਖਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

[फूल कतर-ना] मुहा॰ विलक्षण कार्य करना।

—پھول گوبھی—[ਫੁਲ ਗੋਭੀ] ਇ. ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ।

[फूल गोभी] स्त्री॰ एक प्रकार की गोभी जिस के फूल की सब्ज़ी बनती है।

—پھول نہیں پنکھڑی سہی—[ਫੁਲ ਨਹੀਂ ਪੰਖੜੀ ਸਹੀ] ਅਖੌ. ਜੋ ਮਿਲ ਜਾਏ ਓਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਭੱਜੇ ਚੋਰ ਦੀ ਲੰਗੋਟੀ ਹੀ ਸਹੀ।

[फूल नहीं पंखड़ी सही] लोको॰ जो मिल जावे वही भला, भागते चोर की लंगोटी सही।

—پھول والوں کی سیر—[ਫੁਲ ਵਾਲੋਂ ਦੀ ਸੈਰ] ਇ. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੇਲਾ ਜੋ ਖ਼੍ਵਾਜਾ ਬਖ਼ਤਿਆਰ ਕਾਕੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੇ ਲਗਦਾ ਹੈ।

[फूल वालों की सैर] स्त्री॰ दिल्ली का प्रसिद्ध वार्षिक मेला जो बरसात के मौसम में ख़्वाजा बख़्त्यार काकी के मकबरे पर लगता है।

—پھولوں کی چادر—[ਫੁਲੋਂ ਦੀ ਚਾਦਰ] ਇ. ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਲੜੀਆਂ ਜੋ ਚਾਦਰ ਵਾਂਗ ਗੁੰਦ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਗਾਹਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[फूलों की चादर] स्त्री॰ फूलों की वे लड़ियां जिन्हें चादर के रूप में गूँथ कर बुज़ुर्गों के समाधि स्थानों पर चढ़ाते हैं।

—پھولوں کی چھڑی—[ਫੁਲੋਂ ਦੀ ਛੜੀ] ਇ. ਉਹ ਸੋਟੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਚੌਥੀ (ਵਿਆਹ ਦੀ ਇੱਕ ਰਸਮ) ਖੇਡਣ ਲਈ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਮਾਸ਼ੂਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰ।

[फूलों की छड़ी] स्त्री॰ वह लकड़ी जिस में फूलों के हार चौथी (विवाह की एक रस्म) खेलने के लिये लगा देते हैं; प्रियतमाओं के हाथ की मार।

—پھولوں کی سیج—[ਫੁਲੋਂ ਦੀ ਸੇਜ] ਇ. ਉਹ ਪਲੰਘ ਜੋ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਜਾਵੇ।

[फूलों की सेज] स्त्री॰ वह पलंग जो फूलों से सजाया जावे।

—پھول ہونا—[ਫੁਲ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ; ਅਸਤੀਆਂ ਦਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ।

[फूल होना] मुहा॰ शव के फूल चुने जाना, अस्थिचयन होना।

پھولا—[ਫੋਲਾ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਖ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟਾ ਦਾਗ਼ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[फोला] पु॰ आँख की एक बीमारी जिस में आँख के काले भाग पर एक सफ़ेद धब्बा पैदा हो जाता है।

پھولام—[ਫੁਲਾਮ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[फुलाम] पु॰ एक प्रकार का रेशमी कपड़ा जिस में भाँति भाँति के फूल बने होते हैं।

پھولنا—[ਫੁਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੁਜੱਣਾ; ਹਵਾ ਭਰ ਜਾਣਾ, ਆਫਰਨਾ; ਖਿੜਨਾ; ਮੋਟਾ ਹੋਣਾ; ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

[फूल-ना] क्रि॰ अक॰ शोथ आना; हवा भर जाना, अफरना; खिलना; मोटा होना; ख़ुश होना।

—پھولا پھولا پھرنا—[ਫੂਲਾ ਫੂਲਾ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਫਿਰਨਾ।

[फूला फूला फिर-ना] मुहा॰ ख़ुशी ख़ुशी फिरना।

—پھولا نہ سمانا—[ਫੂਲਾ ਨ: ਸਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

[फूला न: समाना] मुहा॰ बहुत ख़ुश होना।

—پھول بیٹھنا—[ਫੁਲ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਰੁੱਸ ਜਾਣਾ।

[फूल बैठ-ना] मुहा॰ नाराज़ हो जाना; रूठ जाना।

—پھول پھول کر بیٹھنا—[ਫੁਲ ਫੁਲ ਕਰ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿਣਾ।

[फूल फूल कर बैठ-ना] मुहा॰ बहुत प्रसन्न हो कर बैठना।

—پھول جانا—[ਫੁਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁੱਜ ਜਾਣਾ, ਵਰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮੋਟਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਫੁਲ ਜਾਣਾ; ਮਗ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[फूल जाना] मुहा॰ शोथ आ जाना, वरम हो जाना; मोटा हो जाना; गर्वीला हो जाना।

—پھولنا پھلنا—[ਫੁਲ-ਨਾ ਫਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੌਲਤਮੰਦ ਹੋਣਾ; ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਪੁੱਜਣਾ।

[फूल-ना फल-ना] मुहा० मनुष्य का सम्पत्तिशाली होना; वांछित फल तक पहुँचना ।

پھونس—[ਫੂੰਸ] ਪੁ. ਫੂਸ ।

[फूंस] पु० फूस ।

پھونک—[ਫੂੰਕ] ਇ. ਫੂਕ; ਸਾਹ ।

[फूंक] स्त्री० होठों को मिला कर मुख के मध्य भाग से जोर के साथ निकाली हुई हवा; सांस ।

—پھونک پھونک کر پیر رکھنا—[ਫੂੰਕ ਫੂੰਕ ਕਰ ਪੈਰ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਚ ਬਚ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਡਰ ਡਰ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[फूंक फूंक कर पांवों रख-ना] मुहा० बच बच कर काम करना, डरते डरते काम करना ।

—پھونک مارنا—[ਫੂੰਕ ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਝਾਉਣਾ, ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਬੁਝਾਉਣਾ; ਜਾਦੂ ਕਰਨਾ; ਜਲਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ ।

[फूंक मार-ना] मुहा० बुझाना ; फूंक मार कर बुझाना; जादू करना; जलाना , सुलगाना ।

—پھونک نکل جانا—[ਫੂੰਕ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਮ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[फूंक निकल जाना] मुहा० दम निकल जाना, मर जाना ।

پھونکنا—[ਫੂੰਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੂਕਣਾ, ਸਾੜਨਾ, ਭਸਮ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਦਮ ਕਰਨਾ, ਫੂਕ ਭੜਕਾਉਣਾ; (ਬੀਨ) ਵਜਾਉਣਾ; (ਸੰਖ) ਵਜਾਉਣਾ; ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਫੂਕ ਮਾਰਨਾ ।

[फूंक-ना] क्रि० सक० फूंक कर प्रज्वलित करना, जलाना, भस्म करना; फूंक मारना, आग भड़काना; (कान) भरना; (शंख) बजाना; मंत्र पढ़ कर फूंक मारना ।

—پھونکی چھری—[ਫੂੰਕੀ ਛੁਰੀ] ਇ. ਉਹ ਛੁਰੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[फूंकी छुरी] स्त्री० वह छुरी जिस पर मन्त्र पढ़ा गया हो ।

پھوہا—[ਫੂੰਹਾ] ਪੁ. ਫੰਬਾ, ਫਹਿਆ, ਫੋਆ ।

[फोहा] पु० रूई का गाला, फाया, फाहा ।

پھوہار—[ਫੁਹਾਰ] ਇ. ਫੁਹਾਰ, ਬੂੰਦਾ ਬਾਂਦੀ, ਫੁਆਰ ।

[फोहार] स्त्री० फुहार, बूंदा बांदी, झींसी ।

پھوہڑ—[ਫੂਹੜ] ਵਿ. ਬੇਤਮੀਜ਼, ਘਾਮੜ, ਬੇਵਕੂਫ਼ (ਅਕਸਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ।

[फूहड़] वि० गंवार, असभ्य, बेवकूफ (प्रायः स्त्रियों को कहते हैं) ।

پھوہی—[ਫੂਹੀ] ਇ. ਬੂੰਦ, ਫੂਹੀ; ਕਤਰਾ ।

[फूई] स्त्री० बूंद, झींसी; कतरा ।

پھوہیاں—[ਫੂਹਿਆਂ] ਇ. ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਣੀਆਂ, ਕਿਣ ਮਿਣ ।

[फूइयां] स्त्री० छोटी छोटी बूंदें, फुहार ।

—پھوہیاں پھوہیاں—[ਫੂਹਿਆਂ ਫੂਹਿਆਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਤਰਾ ਕਤਰਾ, ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ।

[फूइयां फूइयां] क्रि० वि० कतरा कतरा, बूंद बूंद ।

—پھوہیاں پھوہیاں تالاب بھر جاتا ہے—[ਫੂਹਿਆਂ ਫੂਹਿਆਂ ਤਾਲਾਬ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[फूइयां फूइयां तालाब भर जाता है] लोको० थोड़ा थोड़ा करते बहुत हो जाता है ।

پھویا—[ਫੋਇਆ] ਪੁ. ਫੰਬਾ, ਫਹਿਆ, ਫੂੰਬਾ, ਫੰਬਾ ।

[फोया] पु० रूई का गाला, फोहा, फाया, फाहा ।

پھوار—[ਫੁਹਾਰ] ਇ. ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ, ਕਿਣਮਿਣ ।

[फुहार] स्त्री० बूंदा बांदी, झींसी ।

پھہیا—[ਪਹਿਯਾ] ਪੁ. ਪਹੀਆ, ਚੱਕਰ, ਚੱਕਾ; ਚਰਖੀ ।

[पहिया] पु० लोहे अथवा लकड़ी आदि का चक्कर, चक्र, चक्कर; चर्खी ।

پھیا—[ਫਯਾ] ਪੁ. ਦੋ ਪੈਸੇ ਫੀ ਰੁਪਿਆ ਟੈਕਸ ਜੋ ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[फया] पु० भाव माना प्रति रुपया कर जो पटवारी को देने के लिए लगान के साथ लगाया जाता है ।

پھیپھڑا—[ਫੇਫ-ੜਾ] ਪੁ. ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅੰਗ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਫੜਾ ।

[फेफ-ड़ा] पु० शरीर के भीतर छाती की हड्डियों के नीचे का वह अवयव जिस की क्रिया से जीव सांस लेता है, फुप्फुस ।

پھینٹ—[ਫੇਟ, ਫੇਂਟ] ਇ. ਪੇਟੀ, ਕਮਰਬੰਦ ।

[फेंट, फैंट] स्त्री० पेटी, कमरबंद ।

پھینٹا-پھیٹا—[ਫੇਟਾ, ਫੇਂਟਾ] ਪੁ. ਸਿਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਛੋਟਾ ਦੁਪੱਟਾ ।

[फेटा, फेंटा] पु० सिर पर बांधने का छोटा दुपट्टा ।

پھینٹنا - پھیٹنا—[ਫੇਟ-ਣਾ ਫੇਂਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮਿਲਾਉਣਾ, ਮਿਲਾਵੇ ਲਿਖ ਲਾਲ ਕਰਨਾ ।

[फेंट-ना फेंट-ना] क्रि० सक० मिलाना, द्रव्य पदार्थ में कुछ डाल कर अच्छी तरह मिलाने के लिए घुमा-घुमा कर मिलाना ।

پھیر—[ਫੇਰ] ਪੁ. ਚੱਕਰ, ਮੋੜ; ਤਬਦੀਲੀ ।

[फेर] पु० चक्कर, मोड़; परिवर्तन ।

—پھیر بدل—[ਫੇਰ ਬਦਲ] ਪੁ. ਅਦਲ ਬਦਲ; ਇਵਜ਼ਾਨਾ ।

[फेर बदल] पु० अदल बदल; मुआवजा ।

پھیر بندھنا—[ਫੇਰ ਬੰਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੱਕਰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।

[फेर बंध-ना] मुहा० चक्कर बंधना ।

—پھیر پڑنا—[ਫੇਰ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੱਕਰ ਪੈਣਾ; ਫ਼ਰਕ ਪੈਣਾ; ਫ਼ਾਰ ਬੰਧ ਜਾਣਾ।

[फेर पड़-ना] मुहा० चक्कर पड़ना; फ़र्क़ पड़ना; लकीर बँध जाना।

پھیر پھار—[ਫੇਰ ਫਾਰ] ਇ. ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ, ਉਲਟ ਪੁਲਟ।

[फेर फार] स्त्री० हेर फेर, उलट पुलट।

پھیر میں آنا—[ਫੇਰ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸਣਾ।

[फेर में आना] मुहा० चक्कर में आना, विपत्ति में पड़ना।

پھیرا—[ਫੇਰਾ] ਪੁ. ਗਸ਼ਤ, ਦੌਰਾ, ਚੱਕਰ; ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਲਾੜੇ ਤੇ ਲਾੜੀ ਦਾ ਅੱਗ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਲਾਇਆ ਚੱਕਰ।

[फेरा] पु० गश्त, दौरा, चक्कर; हिन्दुओं के विवाह में वर वधु का अग्नि के गिर्द लगाया चक्र।

پھیرنا—[ਫੇਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੁਮਾਉਣਾ, ਚੱਕਰ ਦੇਣਾ; ਮੋੜਨਾ;ਰੁਖ ਪਲਟਣਾ; ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜਨਾ; ਜਪਣਾ (ਮਾਲਾ); ਦੁਹਰਾਉਣਾ।

[फेर-ना] क्रि० सक० घुमाना, चक्कर देना; वापिस करना; रुख बदलना, घोड़े को आगे पीछे चक्कर लगवाना; जपना (माला); दोहराना।

پھیری—[ਫੇਰੀ] ਇ. ਫੇਰਾ, ਚੱਕਰ, ਗਸ਼ਤ; ਪਿੱਠ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਫੇਰਾ ਜਾਂ ਕੰਮ; ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[फेरी] स्त्री० फेरा, चक्कर, गश्त; पीठ पर रख कर माल बेचने वाले का फेरा या काम; नगर में जलूस की शक्ल में घूमने की क्रिया।

—پھیری والا—[ਫੇਰੀ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਕੇ ਸੌਦਾ ਵੇਚੇ, ਬਸਾਤੀ, ਬਣਜਾਰਾ; ਉਹ ਫ਼ਕੀਰ ਜੋ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਫੇਰੀ ਲਾਵੇ।

[फेरी वाला] पु० वह आदमी जो गलियों में फिर कर सौदा बेचे, बिसाती, बनजारा; वह फ़क़ीर जो कई दिन तक फेरी लगावे।

پھیکا—[ਫੋਕਾ] ਵਿ. ਅਲੂਣਾ, ਬੇਸੁਆਦਾ; ਹਲਕਾ, ਮੱਧਮ; ਉਦਾਸ; ਰੁੱਖਾ।

[फीका] वि० अलौना, निस्वाद; हलका, मध्यम; उदास; रूखा।

پھیکا پھکا ہونا [ਫੋਕਾ ਫਿੱਕਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੋਣਾ।

[फीका फिका होना]मुहा० हलका सा बुख़ार होना।

پھیلانا—[ਫੈਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਸਾਰਨਾ; ਵਿਛਾਉਣਾ; ਲੰਮਿਆਂ ਕਰਨਾ, ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ; ਖੋਲ੍ਹਣਾ; ਵਧਾਉਣਾ; ਵੰਡਣਾ, ਹਿੱਸੇ ਕਰਨਾ; ਖਿੰਡਾਉਣਾ; ਹਿਸਾਬ ਕਰਨਾ।

[फैलाना] क्रि० सक० पसारना; बिछाना; विस्तृत करना, लम्बा करना; खोलना; बढ़ाना; बाँटना, हिस्से करना; बिखराना; हिसाब करना।

پھیلاوٹ—[ਫੈਲਾਵਟ] ਇ. ਵਿਸਥਾਰ, ਚੁੜਾਈ; ਲੰਮਾਈ; ਮਸ਼ਹੂਰੀ, ਪਰਸਿੱਧੀ; ਵੰਡ; ਹਿਸਾਬ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ।

[फैलावट] स्त्री० विस्तार, चौड़ाई; लम्बाई; प्रसिद्धि, मशहूरी; विभाजन; हिसाब की जांच पड़ताल।

پھیلاؤ—[ਫੈਲਾਉ] ਪੁ. ਫੈਲਾ, ਪਸਾਰਾ, ਖਿਲਾਰਾ।

[फैलाओ] पु० प्रसार, पसार, पसारा।

—پھیل پھیل کر سونا—[ਫੈਲ ਫੈਲ ਕਰ ਸੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੌਣਾ।

[फैल फैल कर सोना] मुहा० बड़े आराम से सोना।

پھیلنا—[ਫੈਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਿਛਣਾ, ਪਸਰਨਾ; ਚੌੜਾ ਹੋਣਾ; ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣਾ; ਖਿਲਰਨਾ; ਵਧਣਾ; ਜ਼ਿਦ ਕਰਨਾ; ਮੋਟਾ ਹੋਣਾ, ਹੱਦੋਂ ਵਧਣਾ।

[फैल-ना] क्रि० अक० बिछना, पसरना; चौड़ा होना; प्रसिद्ध होना; बिखरना; बढ़ना; हठ करना; मोटा होना; सीमा का उल्लंघन करना।

پہیلی—[ਪਹੇਲੀ] ਇ. ਬੁਝਾਰਤ।

[पहेली] स्त्री० मुश्किल।

پھین—[ਫੇਨ] ਸੰ. ਪੁ. ਝੱਗ।

[फेन] सं० पु० झाग।

پھینٹی—[ਫੈਂਟੀ] ਇ. ਸੂਤ ਦੀ ਅੱਟੀ।

[फेंटी] स्त्री० सूत की आंटी।

پھینچنا—[ਫੀਂਚ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਿਨਾਂ ਸਾਬਣ ਦੇ ਕਪੜਾ ਧੋਣਾ, ਖਚੋਲਣਾ।

[फींच-ना] क्रि० सक० बिना साबुन के कपड़ा धोना, प्रक्षालन।

پھینکنا—[ਫੇਂਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੁੱਟਣਾ, ਮੁੱਟਣਾ; ਉਛਾਲਣਾ; ਗੁਆ ਦੇਣਾ।

[फेंक-ना] क्रि० सक० गिरा देना, पटकना; उछालना; खोना।

پھینی—[ਫੈਣੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕ ਸੇਵੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਫੈਣੀ।

[फैनी] स्त्री० एक प्रकार की बहुत बारीक सेवैंयां जिन्हें दूध में उबाल कर खाते हैं, फैनी।

پھیہا—[ਫੇਹਾ] ਪੁ. ਫੋਹਾ; ਮੁਰਗੀ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੇਟ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਂਡੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

[फेहा] पु० फोया; मुरगी की एक बीमारी जिसमें पेट के नीचे वरम हो जाता है और वह अंडे नहीं देती।

پی—[ਪੀ] ਪੁ. ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪਿਆਰਾ; ਖਸਮ ।
[पी] पु० प्रियतम, प्यारा; पति ।

پے—[ਪੈ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. پَے ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ, ਕਦਮ, ਪੈਰ; ਨਿਸ਼ਾਨ, ਚਿੰਨ੍ਹ, ਪੈਰ ਖੁਰਾ; ਪੱਠਾ, ਰੇਸ਼ਾ ।
[प] फ़ा० पु० پَے का लघु रूप, कदम, पैर; निशान, चिन्ह, पांव का निशान; पीछा; पट्ठा, स्नायु ।

پئے—[ਪਏ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵਾਸਤੇ, ਲਈ ।
[पए] फ़ा० अव्य० वास्ते, लिये ।

پیا—[ਪਿਆ] ਪੁ. ਪੀ, ਖਸਮ ।
[पिया] पु० स्वामी, पति ।

—پیا جنہے چاہے اوہو سہاگن—[ਪਿਆ ਜਿਸੇ ਚਾਹੇ ਵਹੀ ਸੁਹਾਗਣ] ਅਖੌ. ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਓਹੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਜੋ ਖਸਮ ਦੇ ਮਨ ਭਾਵੇ ।
[पिया जिसे चाहे वही सुहागन] लोको० प्यार से ही व्यक्ति का सम्मान होता है, सोई नार सुलक्खनी जो पिया मन भाय ।

پہیّا—[ਪਹੀਆ] ਪੁ. ਪਹੀਆ, ਚੱਕਾ, ਚੱਕਰ ।
[पहिया] पु० पहिया, चक्का, चक्कर ।

پہیّہ—[ਪਹੀਆ:] ਪੁ. ਪਹੀਆ, ਚੱਕਾ, ਚੱਕਰ ।
[पहिया:] पु० पहिया, चक्का, चक्कर ।

پیا بانسا—[ਪਿਆ ਬਾਂਸਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਾਂਸ; ਇਕ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ।
[पिया बांसा] पु० एक प्रकार का बांस; एक बूटी जिस में से लाल रंग निकालते हैं ।

پیادہ—[ਪਿਆਦਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਦਲ; ਸ਼ਾਹੀ ਹਲਕਾਰਾ; ਕਚਹਿਰੀ ਦਾ ਚਪੜਾਸੀ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੋਹਰਾ ।
[पियादः] फ़ा० पु० पदाति; शाही हरकारा; कचहरी का चपरासी; शतरंज की एक गोट ।

—پیادہ پا—[ਪਿਆਦਾ: ਪਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੈਦਲ ।
[पियादः पा] क्रि० वि० पैदल ।

—پیادہ محصّل—[ਪਿਆਦਾ: ਮੁਹੱਸਿਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਚਪੜਾਸੀ ਜੋ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾ ਪੂਰਾ ਦੇਣ ਤਕ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਰਚ ਤੇ ਰਹੇ; ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ ਮਾਲੀਆ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[पियादः मुहस्सिल] फ़ा० अ० पु० वह चपरासी जो ऋण देने वाले के घर पर उसके ऋण देने तक उसके खर्च पर रहे; वह सिपाही जो लगान वसूल करने के लिए नियुक्त किया जाता है ।

پیار—[ਪਿਆਰ] ਪੁ. ਪ੍ਰੀਤ, ਇਸ਼ਕ, ਨਿਹੁੰ, ਮੁਹੱਬਤ; ਲਾਡ; ਬੰਦੇ ਦੀ ਚੁੰਮੀ; ਮੇਲ ਜੋਲ ।
[प्यार] पु० प्रीति, प्रेम, स्नेह, मुहब्बत; लाड; बच्चों का बोसा; मेल जोल ।

—پیار نکلنا—[ਪਿਆਰ ਨਿਕਲਨ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਸਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ।
[प्यार निकाल-ना] मुहा० अभिलाषा पूरी करना ।

پیارا—[ਪਿਆਰਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਲਾਡਲਾ, ਮਿੱਤਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਤਰ; ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ; ਹਤੈਸ਼ੀ, ਹਿਤੂ; ਸੋਹਣਾ, ਖੂਬਸੂਰਤ ।
[प्यारा] वि० पु० लाडला, मित्र, प्रेमपात्र; संबंधी; हितैषी, हितचिन्तक; सुन्दर, खूबसूरत ।

پیاری—[ਪਿਆਰੀ] ਵਿ. ਇ. ਲਾਡਲੀ; ਖੂਬਸੂਰਤ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਤਰ ਇਸਤਰੀ ।
[प्यारी] वि० स्त्री० लाडली; सुन्दरी, प्रेमपात्र स्त्री, प्रियतमा ।

—پیاریاں پیاریاں گلاں—[ਪਿਆਰੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ] ਇ. ਮਿੱਠੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਭੋਲੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ।
[प्यारी प्यारी बातें] स्त्री० मीठी मीठी बातें, भोली भाली बातें ।

پیاز—[ਪਿਆਜ਼] ਇ. ਗੰਢਾ, ਲੀਕ ।
[पियाज़] स्त्री० उत्कट गंध वाला एक प्रसिद्ध कंद जो तरकारी, मसाले और दवा के काम आता है, प्याज ।

پیازی—[ਪਿਆਜ਼ੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਿਆਜ਼ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ, ਹਲਕਾ ਗੁਲਾਬੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਾਲ ।
[पियाज़ी] वि० पु० प्याज के रंग का, हलका गुलाबी; एक प्रकार का बहुमूल्य सुन्दर लाल ।

پیاس—[ਪਿਆਸ, ਪਿਆਸ] ਇ. ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਚਾਹਨਾ; ਤ੍ਰੇਹ, ਤ੍ਰੇਹ, ਤ੍ਰਿਖਾ; ਚਾਹ ।
[प्यास, पियास] स्त्री० पानी पीने की चाहना, पिपासा, तृषा; अभिलाषा, चाह ।

—پیاس بجھانا—[ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਹ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ।
[प्यास बुझाना] मुहा० चाहना पूरी करना ।

پیاسا—[ਪਿਆਸਾ, ਪਿਆਸਾ] ਵਿ. ਤਿਹਾਇਆ, ਪਿਆਸਾ, ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤ ।
[प्यासा, पियासा] वि० तृषित, प्यासा, पिपासार्त ।

پیالک—[ਪਯਾਲਕ] ਪੁ. ਘਾਹ ਦੀ ਪਰਾਲੀ, ਪਰਾਲ ।
[पयाल] पु० पुआल, पुआल ।

پیالہ—[ਪਿਆਲਾ, ਪ੍ਯਾਲਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਟੋਰਾ, ਕਾਸਾ, ਛੰਨਾ; ਚਿਲਮ ।
[पियालः, प्यालः] फ़ा० पु० कटोरा, जाम, कासा; तीसरे दिन का कालिदा ।

—پیالہ بھرنا—[ਪਿਆਲਾ: ਭਰੋ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉਮਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰਨਾ, ਮੌਤ ਪੁੱਗਣਾ ।

[पियाला: भर-ना] मुहा० अन्त समय आना, दिन पूरे होना।

—پیالہ بہنا—[ਪਿਆਲਾ: ਬਹਿ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਣਾ।
[पियाला: बह-ना] मुहा० गर्भपात होना।

—پیالہ پینا—[ਪਿਆਲਾ: ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ; ਮੁਰੀਦ ਹੋਣਾ।
[पियाला: पीना] मुहा० शराब पीना; शिष्य बनना।

پیالی—[ਪਿਆਲੀ, ਪਯਾਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪਿਆਲਾ।
[पियाली, पयाली] स्त्री० छोटा प्याला।

پیام—[ਪਯਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਨੇਹਾ, ਸੰਦੇਸ਼ਾ।
[पयाम] फ़ा० पु० संदेसा, संदेश।

—پیام سلام—[ਪਯਾਮ ਸਲਾਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਬਾਨੀ ਗੱਲ ਬਾਤ।
[पयाम सलाम] फ़ा० अर० पु० ज़बानी बात चीत।

پیامبر—[ਪਯਾਮਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਏਲਚੀ, ਕਾਸਦ।
[पयामबर] फ़ा० पु० सन्देश वाहक, एलची, दूत।

پیامی—[ਪਯਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।
[पयामी] फ़ा० पु० सन्देसा ले जाने वाला।

پیاؤ—[ਪਿਆਊ] ਪੁ. ਛਬੀਲ।
[पियाओ] पु० पौसला।

پیپ—[ਪੀਪ] ਇ. ਰਾਧ, ਪਾਕ।
[पीप] स्त्री० पीब, मवाद।

پیپا—[ਪੀਪਾ] ਪੁ. ਲਕੜੀ ਜਾਂ ਟੀਨ ਦਾ ਢੋਲ ਜੇਹਾ ਬਰਤਨ।
[पीपा] पु० लोहे या काठ का बड़ा पात्र जो ढोल के आकार का होता है।

[1] پیپل—[ਪੀਪਲ] ਪੁ. ਇਕ ਰੁੱਖ, ਪਿੱਪਲ।
[पीपल] पु० वृक्ष विशेष, अश्वत्थ।

[2] پیپل—[ਪੀਪਲ] ਇ. ਮਘ ਨਾਂ ਦੀ ਦਵਾ।
[पीपल] स्त्री० मघा नाम की औषधि।

پیپلا—[ਪੀਪ-ਲਾ] ਪੁ. ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ।
[पीप-ला] पु० तलवार की नोक।

پیپلا مور—[ਪੀਪ-ਲਾ ਮੂਰ] ਇ. ਪਿਪਲਾ ਮੂਲ।
[पीप-ला मूर] स्त्री० पीपला मूल।

پیپلا مول—[ਪੀਪ-ਲਾ ਮੂਲ] ਇ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਦਵਾ।
[पीप-ला मूल] स्त्री० एक प्रसिद्ध औषधि।

پیپلا موڈھ—[ਪੀਪਲਾ ਮੂੜ੍ਹ] ਇ. ਪਿਪਲਾ ਮੂਲ।
[पीपला मूढ़] स्त्री० पीपला मूल।

پیپلی—[ਪੀਪ-ਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਪਿੱਪਲ।
[पीप-ली] स्त्री० छोटा पीपल।

[1] پیت—[ਪੀਤ] ਵਿ. ਪੀਲਾ।
[पीत] वि० पीला।

[2] پیت—[ਪੀਤ] ਇ. ਪ੍ਰੀਤ, ਪਿਆਰ, ਪ੍ਰੇਮ।
[पीत] स्त्री० प्रीति, प्यार, प्रेम।

—پیت نہ جانے ذات کجات—[ਪੀਤ ਨ: ਜਾਣੈ ਜਾਤ ਕੁਜਾਤ] ਅਖੌ. ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।
[पीत न: जाने जात कुजात] लोको० प्रेम में जाति पाँति का ध्यान नहीं रखा जाता।

پیتابہ—[ਪੈਤਾਬਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੁੱਤੇ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਤਲਾ, ਪਤਾਵਾ।
[पैताबा] फ़ा० पु० जूते के अंदर का तला, पाताबा।

پیتامبر—[ਪੀਤਾਂਬਰ] ਪੁ. ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜਾ।
[पीताम्बर] पु० पीले रंग का रेशमी कपड़ा।

پیترا—[ਪੈਂਤਰਾ] ਪੁ. ਗਤਕੇ ਦੇ ਦਾਉ ਵੇਲੇ ਖੇਡਣ ਵੇਲੇ ਕਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਰ ਧਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਪੈਂਤੜਾ।
[पैंतरा] पु० गतके का दाव खेलते समय कायदे अनुसार पाँव रखने की क्रिया, पैंतरा।

—پیترا بدلنا—[ਪੈਂਤਰਾ ਬਦਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਤਕੇ ਜਾਂ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਰ ਰੱਖਣਾ।
[पैंतरा बदल-ना] मुहा० गतके या कुश्ती में विशेष ढंग से पैर रखना।

پیتم—[ਪੀਤਮ] ਪੁ. ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪਿਆਰਾ।
[पीतम] पु० प्रियतम, प्यारा।

پیتمبر—[ਪੀਤੰਬਰ] ਪੁ. ਪੀਤਾਂਬਰ।
[पीताम्बर] पु० पीताम्बर।

پیٹ—[ਪੇਟ] ਪੁ. ਢਿੱਡ; ਰਿਹਮ, ਬੱਚੇਦਾਨੀ; ਮਿਹਦਾ; ਹਮਲ; ਅਹਾਰ; ਸਮਾਈ, ਗੁੰਜਾਇਸ਼; ਹੌਸਲਾ; ਚੱਕਰ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਲੋਭ।
[पेट] पु० उदर; गर्भाशय, बच्चादानी; मेदा; गर्भ; आहार; समाई, गुंजायश; हौसला; दायरे का भीतरी भाग; लालच।

—پیٹ باندھنا—[ਪੇਟ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੁੱਖ ਰੋਕਣਾ।
[पेट बाँध-ना] मुहा० भूख रोकना।

—پیٹ بجانا—[ਪੇਟ ਵਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ, ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ।
[पेट बजाना] मुहा० खुशियाँ मनाना, प्रसन्न होना।

—پیٹ بڑھنا—[ਪੇਟ ਵਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਲੋਧਰ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋਣਾ; ਭੁੱਖ ਵਧਣਾ।
[पेट बढ़-ना] मुहा० जलोदर का रोग होना; भूख बढ़ना।

—پیٹ بولنا—[ਪੇਟ ਬੋਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੀਰ ਕਾਰਣ ਪੇਟ ਵਿਚ ਅਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ।

[पेट बोल-ना] मुहा॰ वायु के कारण पेट में आवाज़ पैदा होना ।

—پیٹ بھاری ہونا—[ਪੇਟ ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ; ਹਮਲ ਹੋਣਾ ।

[पेट भारी होना] मुहा॰ अजीर्ण होना; गर्भ होना ।

—پیٹ بھرا—[ਪੇਟ ਭਰਾ] ਵਿ. ਰੱਜਿਆ ਹੋਇਆ; ਮਾਲਦਾਰ; ਬੇ ਪਰਵਾਹ ।

[पेट भरा] वि॰ तृप्त; मालदार; बे परवाह ।

—پیٹ بھر جانا—[ਪੇਟ ਭਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਜ ਜਾਣਾ ।

[पेट भर जाना] मुहा॰ तृप्त हो जाना ।

—پیٹ بھر کر—[ਪੇਟ ਭਰ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੱਜ ਕੇ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ।

[पेट भर कर] क्रि॰ वि॰ तृप्त होकर, भली भाँति ।

—پیٹ بھرنا—[ਪੇਟ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਜਣਾ; ਉਕਤਾ ਜਾਣਾ, ਮਨ ਰੱਜ ਜਾਣਾ ।

[पेट भर-ना] मुहा॰ तृप्त होना; उकता जाना, मन का तृप्त हो जाना ।

—پیٹ پالنا—[ਪੇਟ ਪਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕਮਾ ਕੇ ਖਾਣਾ, ਪੇਟ ਭਰਨਾ ।

[पेट पाल-ना] मुहा॰ बड़ी कठिनाई से कमा कर खाना, पेट भरना ।

—پیٹ پانی ہونا—[ਪੇਟ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਸਤ ਆਉਣੇ ।

[पेट पानी होना] मुहा॰ दस्त आना ।

—پیٹ پکڑ کر بھاگنا—[ਪੇਟ ਪਕ-ੜ ਕਰ ਭਾਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ ਦਿਲ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ।

[पेट पक-ड़ कर भाग-ना] मुहा॰ बे दिल हो कर भागना ।

—پیٹ پکڑے پھرنا—[ਪੇਟ ਪਕ-ੜੇ ਫਿਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਣਾ ।

[पेट पक-ड़े फिर-ना] मुहा॰ घबराया होना ।

—پیٹ پونچھن - پیٹ کھرچن—[ਪੇਟ ਪੂੰਝਣ, ਪੇਟ ਖੁਰਚਣ] ਪੁ. ਪੇਟ ਘਰੋੜੀ ਦਾ ਬੱਚਾ ।

[पेट पोंछन, पेट खुरचन] पु॰ अन्तिम बच्चा ।

—پیٹ پھٹنا—[ਪੇਟ ਫਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇ ਸਬਰ ਹੋਣਾ; ਬਹੁਤ ਹੱਸਣਾ; ਈਰਖਾ ਕਰਨਾ ।

[पेट फट-ना] मुहा॰ बे सब्र होना; बहुत हँसना; ईर्ष्या करना ।

—پیٹ پھلانا—[ਪੇਟ ਫੁਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣਾ; ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ।

[पेट फुलाना] मुहा॰ गर्भवती होना; खाना खाने के लिए तैयार होना ।

—پیٹ پھولنا—[ਪੇਟ-ਫੂਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣਾ; ਬੇਤਾਬ ਹੋਣਾ ।

[पेट फूल-ना] मुहा॰ गर्भवती होना; बेताब होना ।

—پیٹ پیٹنا—[ਪੇਟ ਪੀਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੇਟ ਵਜਾਉਣਾ, ਭੁੱਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣਾ, ਬੇਕਰਾਰੀ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ।

[पेट पीट-ना] मुहा॰ पेट बजाना; भूख के कारण शोर मचाना, बेक़रारी प्रगट करना ।

—پیٹ پیٹھ سے لگنا—[ਪੇਟ ਪੀਠ ਸੇ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ, ਮਾੜਾ ਹੋਣਾ, ਮੂਹ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚਣਾ ।

[पेट पीठ से लग-ना] मुहा॰ बहुत कमज़ोर होना, दुर्बल होना, मृत्यु का निकट होना ।

—پیٹ ٹھنڈا رہنا—[ਪੇਟ ਠੰਡਾ ਰਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਔਲਾਦ ਦਾ ਸੁਖੀ ਰਹਿਣਾ ।

[पेट ठंडा रह-ना] मुहा॰ सन्तान का सुखी रहना ।

—پیٹ جاری ہونا—[ਪੇਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਸਤ ਆਉਣੇ ।

[पेट जारी होना] मुहा॰ दस्त आना ।

—پیٹ چھوٹنا—[ਪੇਟ ਛੁਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁਲਾਬ ਲੱਗਣਾ ।

[पेट छूट-ना] मुहा॰ जुलाब लगना ।

—پیٹ چپاتی ہو جانا—[ਪੇਟ ਚਪਾਤੀ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੇਟ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਪੇਟ ਦਾ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ।

[पेट चपाती हो जाना] मुहा॰ पेट बहुत नरम हो जाना; भूख से पेट का दब जाना ।

پیٹ چوری—[ਪੇਟ ਚੋਰੀ] ਇ. ਉਹ ਗਰਭ ਵਤੀ ਇਸਤਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪੇਟ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਵੇ ।

[पेट चोरी] स्त्री॰ वह गर्भवती स्त्री जिसका पेट भली भाँति न पहचाना जा सके ।

—پیٹ دکھانا—[ਪੇਟ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰੀਬੀ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ; ਢਿੱਡ ਮਲਵਾਉਣਾ; ਦਾਈ ਨੂੰ ਢਿੱਡ ਵਿਖਾਉਣਾ ।

[पेट दिखाना] मुहा॰ ग़रीबी की शिकायत करना; पेट मलवाना; दाई को पेट दिखाना ।

—پیٹ ڈالنا—[ਪੇਟ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਮਲ ਗਿਰਾਉਣਾ ।

[पेट डाल-ना] मुहा॰ गर्भ पात कराना ।

—پیٹ رکھانا—[ਪੇਟ ਰਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਮਲਾ ਕਰਨਾ; ਹਾਮਲਾ ਹੋਣਾ ।

[पेट रखाना] मुहा० गर्भवती करना, सगर्भा होना।

—پیٹ سے ہونا—[ਪੇਟ ਸੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣਾ।

[पेट से होना] मुहा० गर्भवती होना।

—پیٹ کا بچہ—[ਪੇਟ ਦਾ ਬੱਚਾ] ਪੁ. ਗਰਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜੋ ਅਜੇ ਤਕ ਜੰਮਿਆ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

[पेट का बच्चा] पु० गर्भ के अन्दर का बच्चा जो अभी तक पैदा न हुआ हो।

—پیٹ کا پانی نہ ہلنا—[ਪੇਟ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨ: ਹਿਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਵਾਰੀ ਵਿਚ ਹਚਕੋਲਾ ਨਾ ਲੱਗਣਾ।

[पेट का पानी न: हिल-ना] मुहा० सवारी में हिचकोला न लगना।

—پیٹ کا پردہ—[ਪੇਟ ਦਾ ਪਰ-ਦਾ] ਪੁ. ਆਂਦਰਾਂ ਦੀ ਝਿੱਲੀ।

[पेट का पर-दा] पु० आँतों की झिल्ली।

—پیٹ کاٹنا—[ਪੇਟ ਕਾਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੱਟ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ, ਘੱਟ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ।

[पेट काट-ना] मुहा० कम खर्च करना, कम खा कर निर्वाह करना।

—پیٹ کا دھندا—[ਪੇਟ ਦਾ ਧੰਦਾ] ਪੁ. ਮਜ਼ੂਰੀ, ਰੋਟੀ ਦਾ ਧੰਦਾ।

[पेट का धंधा] पु० मजदूरी, आजीविका।

—پیٹ کا کتا—[ਪੇਟ ਦਾ ਕੁੱਤਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਲਾਲਚੀ ਬੰਦਾ।

[पेट का कुत्ता] पु० बहुत लालची आदमी।

—پیٹ کا گڑ گڑانا—[ਪੇਟ ਦਾ ਗੁੜ-ਗੁੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰ ਨਾਲ ਪੇਟ ਦਾ ਬੋਲਣਾ।

[पेट का गुड़-गुड़ाना] मुहा० भय के कारण पेट का बोलना।

—پیٹ کا ہلکا—[ਪੇਟ ਦਾ ਹਲ-ਕਾ] ਪੁ. ਉਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੱਲ ਨਾ ਪਚੇ; ਹੋਛਾ।

[पेट का हल-का] पु० वह व्यक्ति जिस को कोई बात हज़म न हो; ओछा।

—پیٹ کی آگ (آنچ)—[ਪੇਟ ਦੀ ਆਗ (ਆਂਚ)] ਇ. ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਮਮਤਾ; ਔਲਾਦ, ਬਾਲ ਬੱਚੇ; ਭੁੱਖ।

[पेट की आग (आँच)] स्त्री० माँ का प्यार, ममता; सन्तान, बाल बच्चे; भूख।

—پیٹ کی بات—[ਪੇਟ ਦੀ ਬਾਤ] ਇ. ਗੁੱਝੀ ਗੱਲ।

[पेट की बात] स्त्री० गुप्त वार्ता।

—پیٹ کے بال—[ਪੇਟ ਦੇ ਬਾਲ] ਪੁ. ਉਹ ਵਾਲ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਗਰਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

[पेट के बाल] पु० वे बाल जो बच्चे के सिर पर अथवा शरीर पर गर्भ में ही निकल आते हैं।

—پیٹ کے لئے دوڑنا—[ਪੇਟ ਕੇ ਲਿਯੇ ਦੌੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰਨਾ।

[पेट के लिये दौड़-ना] मुहा० रोज़गार की खोज में फिरना।

—پیٹ گرنا—[ਪੇਟ ਗਿਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਮਲ ਡਿਗ ਜਾਣਾ।

[पेट गिर-ना] मुहा० गर्भ गिर जाना।

—پیٹ لگ جانا—[ਪੇਟ ਲਗ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੁੱਖ ਕਾਰਣ ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਧਸ ਜਾਣਾ।

[पेट लग जाना] मुहा० भूख के कारण पेट का भीतर को धँस जाना।

—پیٹ مارنا—[ਪੇਟ ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਾਣ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰਨਾ; ਭੁੱਖ ਤੋਂ ਘਟ ਖਾਣਾ।

[पेट मार-ना] मुहा० खाने में कमी करना; भूख से कम खाना।

—پیٹ میں آنت نہ منہ میں دانت—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਆਂਤ ਨ: ਮੂੰਹ ਮੇਂ ਦਾਂਤ] ਅਖੌ. ਬੁੱਢਾ ਹੂ, ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ।

[पेट में आंत न: मुँह में दांत] लोकोक्ति० बहुत बूढ़ा, वयोवृद्ध।

—پیٹ میں بیٹھنا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ।

[पेट में बैठ-ना] मुहा० स्वार्थ के लिये किसी को मित्र बनाना।

—پیٹ میں چوہوں کا قلا بازیاں کھانا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਚੂਹੋਂ ਕਾ ਕਲਾ ਬਾਜ਼ਿਯਾਂ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਣਾ।

[पेट में चूहों का कला बाज़ियां खाना] मुहा० बहुत भूख लगी होना।

—پیٹ میں چوہے چھوٹنا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਚੂਹੇ ਛੂਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਣਾ।

[पेट में चूहे छूट-ना] मुहा० बहुत भूख लगी होना।

—پیٹ میں چوہے دوڑنا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਚੂਹੇ ਦੌੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਣਾ।

[पेट में चूहे दौड़-ना] मुहा० बहुत भूख लगी होना।

—پیٹ میں داڑھی ہونا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਆਣੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਆਣਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ।

[पेट में दाढ़ी होना] मुहा० छोटी अवस्था में बुद्धिमत्ता की बातें करना।

—پیٹ میں سے پاؤں نکالنا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਸੇ ਪਾਉਂ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ; ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਲਗਣਾ, ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।

[पेट में से पाँवों निकाल-ना] मुहा० नए नए गुण ग्रहण करना; कुमार्ग पर चलने लगना, दुराचार में प्रवृत्त होना।

—پیٹ میں کھلبلیاں دوڑنا—[ਪੇਟ ਮੇਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦੌੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੁੱਖ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ।

[पेट में चींटियाँ दौड़-ना] मुहा० भय लगना, भूख के कारण व्याकुल होना।

—پیٹ والی—[ਪੇਟ ਵਾਲੀ] ਵਿ. ਗਰਭਵਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਹਾਮਲਾ [illegible]।

[पेट वाली] स्त्री० गर्भवती स्त्री, सगर्भा स्त्री।

—پیٹ ہے یا بے ایمان کی قبر—[ਪੇਟ ਹੈ ਯਾ ਬੇਈਮਾਨ ਕੀ ਕ਼ਬ-ਰ] ਅਖੌ. ਇਹ ਅਖਾਣ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਢਿੱਡ ਵਾਲੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[पेट है या बेईमान की क़ब-र] लोको० यह वाक्य बहुत बड़े पेट वाले के विषय में बोला जाता है।

—پیٹ ہے یا حضرت خواجہ خضر کی زنبیل—[ਪੇਟ ਹੈ ਯਾ ਹਜ਼ਰ-ਤ ਖ਼੍ਵਾਜਾ ਖ਼ਿਜ਼-ਰ ਕੀ ਜ਼ੰਬੀਲ] ਅਖੌ. ਜੋ ਆਦਮੀ ਕਿੰਨਾ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾ ਜਾਵੇ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[पेट है या हज़-रत ख़्वाजा ख़िज़-र की ज़ंबील] लोको० उस व्यक्ति के संबंध में कहा जाता है जो सर्वभक्षी हो।

پیٹا—[ਪੇਟਾ] ਪੁ. ਢਿੱਡ; ਗੁਲਾਈ, ਘੇਰਾ।

[पेटा] पु० पेट; गोलाई, घेरा।

پیٹل—[ਪੇਟਲ] ਵਿ. ਵੱਡੇ ਢਿੱਡ ਵਾਲਾ, ਢਿੱਡਲ।

[पेटल] वि० बड़े पेट वाला, तुन्दिल।

پیٹنا—[ਪੀਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੁੱਟਣਾ, ਮਾਰਨਾ; ਪਿੱਟਣਾ, ਰੋਣਾ, ਸੋਗ ਕਰਨਾ।

[पीट-ना] क्रि० सक० पिटाई करना; रोना पीटना, शोक करना, मातम करना।

پیٹو—[ਪੀਟੂ] ਵਿ. ਸੋਗ ਵਕਤ ਸਮੇਂ ਛਾਤੀ ਤੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਧੜਾ ਧੜ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲਾ।

[पीटू] वि० शोक के समय छाती तथा सिर को धड़ाधड़ पीटने वाला।

پیٹو—[ਪੇਟੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਖਾਊ।

[पेटू] वि० पु० बहुत खाने वाला, खाऊ।

پیٹھ—[ਪੀਠ] ਇ. ਪਿੱਠ, ਕੰਡ, ਪੁਸ਼ਤ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ।

[पीठ] स्त्री० पीठ, पृष्ठ, पुश्त; किसी चीज़ का ऊपर का भाग।

—پیٹھ پر ہاتھ پھیرنا—[ਪੀਠ ਪਰ ਹਾਥ ਫੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣਾ; ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ।

[पीठ पर हाथ फेर-ना] मुहा० शाबाश देना, प्यार करना।

—پیٹھ پھیرنا—[ਪੀਠ ਫੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਠ ਮਰੋੜਨਾ, ਚਲੇ ਜਾਣਾ; ਜੰਗ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ।

[पीठ फेर-ना] मुहा० पीठ मोड़ना, चले जाना; लड़ाई से भागना।

—پیٹھ پیچھے—[ਪੀਠ ਪੀਛੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕੰਡ ਪਿਛੇ, ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ।

[पीठ पीछे] क्रि० वि० अनुपस्थिति में, ग़ैर हाज़िरी में।

—پیٹھ توڑنا—[ਪੀਠ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ।

[पीठ तोड़-ना] मुहा० निराश करना।

—پیٹھ ٹھوکنا—[ਪੀਠ ਠੋਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣਾ; ਥਾਪੀ ਦੇਣਾ।

[पीठ ठोक-ना] मुहा० शाबाश देना; शह देना।

—پیٹھ ٹھونکنا—[ਪੀਠ ਠੋਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣਾ।

[पीठ ठोंक-ना] मुहा० शाबाश देना।

—پیٹھ چارپائی سے لگ جانا—[ਪੀਠ ਚਾਰ-ਪਾਈ ਸੇ ਲਗ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਰੋਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਉਠਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[पीठ चार-पाई से लग जाना] मुहा० बीमारी के कारण रोगी का अत्यन्त निर्बल हो जाना और चारपाई से उठ न सकना।

—پیٹھ دکھانا—[ਪੀਠ ਦਿਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਭਜ ਜਾਣਾ, ਕੰਡ ਵਿਖਾਉਣਾ।

[पीठ दिखाना] मुहा० लड़ाई से भाग जाना, पराजित होना।

—پیٹھ دینا—[ਪੀਠ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹ ਮੋੜਨਾ; ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ।

[पीठ देना] मुहा० मुख मोड़ना; मैदान छोड़ कर भाग जाना।

—پیٹھ کا کچا—[ਪੀਠ ਕਾ ਕੱਚਾ] ਵਿ. ਉਹ (ਜਾਨਵਰ) ਜਿਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।

[पीठ का कच्चा] वि० वह (जानवर) जिसकी पीठ सवारी करने के कारण घायल हो जाए।

—پیٹھ لگنا—[ਪੀਠ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਢਹਿ ਜਾਣਾ।

[पीठ लग-ना] मुहा० पीठ में ज़ख़्म हो जाना; कुश्ती में चित हो जाना।

—پیٹھ نہ لگنا—[ਪੀਠ ਨ: ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੜਫਣਾ, ਬੇਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ।

[पीठ न: लग-ना] मुहा० तड़पना, व्याकुल होना।

پینٹھ—[ਪੈਂਠ] ਇ. ਦਾਖ਼ਲਾ, ਪਰਵੇਸ਼; ਪਹੁੰਚ; ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜੋ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਲਗਦਾ ਹੈ; ਗੁੰਮ ਹੋਈ ਹੁੰਡੀ ਦੀ ਨਕਲ; ਨਕਲ।

[पैंठ] स्त्री॰ पैठने की क्रिया या भाव, प्रवेश; पहुँच; वह बाज़ार जो आठवें दिन निश्चित स्थानों पर लगता है; खोई गई हुण्डी की नकल; नकल।

پیٹھا—[ਪੇਠਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਗੋਲ ਤਰਬੂਜ਼ ਜਿਹਾ ਕੱਦੂ ਜਿਸ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤੇ ਮੁਰੱਬਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੇਠਾ ਕੱਦੂ।

[पेठा] पु॰ एक गोल सा फल जिसकी मिठाई और मुरब्बा बनाते हैं; सफ़ेद कुम्हड़ा।

پیٹھی—[ਪੀਠੀ] ਇ. ਮਾਂਹ ਮੂੰਗੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪੀਠੀ ਹੋਈ ਦਾਲ।

[पीठी] स्त्री॰ उड़द मूँग आदि की रगड़ी हुई दाल।

پیٹی—[ਪੇਟੀ] ਇ. ਪਟਕਾ, ਕਮਰ ਬੰਦ; ਨਕਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੰਦੂਕੜੀ; ਵੱਡਾ ਟਰੰਕ; ਉਹ ਡੋਰ ਜੋ ਬੁਲਬੁਲ ਜਾਂ ਬਟੇਰੇ ਆਦਿ ਦੇ ਲੱਕ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਨੇਫ਼ੇ ਦਾ ਅਸਤਰ; ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪਰਸੂਤਾ ਦੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[पेटी] स्त्री॰ पटका, कमर बंद; नकदी रखने का संदूकचा; बड़ा ट्रंक; वह डोरा जो बुलबुल अथवा बटेर आदि की कमर में बाँधते हैं; नेफ़े का अस्तर; वह कपड़ा जो बच्चा पैदा होने के समय प्रसूता की कमर से बाँधा जाता है।

—پیٹی اُترنا—[ਪੇਟੀ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਨੌਕਰੀਉਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ।

[पेटी उतर-ना] मुहा॰ सिपाही का पदच्युत हो जाना।

—پیٹی باندھنا—[ਪੇਟੀ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਕਮਰ ਕੱਸਾ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[पेटी बाँध-ना] मुहा॰ सिपाही का कटिबद्ध हो कर तैयार हो जाना।

پیٹیا—[ਪੇਟਿਆ] ਪੁ. ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਰਸਦ; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਸਦ ਪਾਣੀ; ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ।

[पेटिया] पु॰ एक व्यक्ति की अन्न की खुराक; दैनिक राशन; मासिक वेतन या वृत्ति।

پیجامہ—[ਪੈਜਾਮਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਜਾਮਾ।

[पैजामः] फ़ा॰ पु॰ पायजामा।

پیچ - پیچھ—[ਪੀਚ, ਪੀਛ] ਇ. ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਚਾਉਲਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਪਿੱਛ।

[पीच, पीछ] स्त्री॰ उबले हुए चावलों का पानी, माँड।

—پیچ پی ہزار نعمت کھائی—[ਪੀਚ ਪੀ ਹਜ਼ਾਰ ਨਿਅ-ਮਤ ਖਾਈ] ਅਖੌ. ਖਾਣ ਪੀਣ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਉਸੇ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾ ਲਿਆ।

[पीच पी हज़ार निअ-मत खाई] लोको॰ खाने पीने को जो कुछ मिल गया उसी को अच्छा पदार्थ समझ कर खा लिया।

پیچ—[ਪੇਚ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਲ, ਲਪੇਟ; ਚੂੜੀ; ਚੱਕਰ, ਫੇਰ; ਟੇਢ; ਮਰੋੜ; ਗੰਢ; ਮੁਸ਼ਕਲ; ਧੋਖਾ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਉ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਚੂੜੀਦਾਰ ਮੇਖ; ਪੱਗ ਦਾ ਲਪੇਟ; ਪਤੰਗਾਂ ਦਾ ਪੇਚਾ; ਸੱਪ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ।

[पेच] फ़ा॰ पु॰ बल, लपेट; चूड़ी; चक्कर, फेर; टेढ़ापन; पेचिश; गांठ; कठिनाई; धोखा; कुश्ती का एक दांव; चक्करदार चूड़ियों वाली एक प्रकार की कील; पगड़ी की लपेट; कनकौवों का परस्पर गुत्थम गुत्था होना; सांप की कुण्डली।

—پیچ اُٹھنا—[ਪੇਚ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਮਰੋੜ ਉੱਠਣਾ।

[पेच उठ-ना] मुहा॰ पेट में मरोड़ उठना।

—پیچ پڑنا—[ਪੇਚ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉਲਝੇਵਾਂ ਪੈਣਾ, ਪੇਚਾ ਪੈਣਾ।

[पेच पड़-ना] मुहा॰ उलझन पड़ना; कठिनाई पेश आना।

—پیچ چلنا—[ਪੇਚ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[पेच चल-ना] मुहा॰ धोखे के साथ सफल होना।

—پیچ چھٹنا—[ਪੇਚ ਛੁਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਦਾ ਅਲਗ ਅਲਗ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[पेच छुट-ना] मुहा॰ कनकौओं की डोरों का पृथक पृथक हो जाना।

—پیچدار—[ਪੇਚ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਲਦਾਰ; ਕੁੰਡਲ ਦਾਰ; ਪੇਚੀਦਾ; ਔਖਾ।

[पेच-दार] फ़ा॰ वि॰ बलदार; पेचीदा; चक्करदार; कठिन।

—پیچ در پیچ—[ਪੇਚ ਦਰ ਪੇਚ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੇਚੀਦਾ।

[पेच दर पेच] फ़ा॰ वि॰ उलझा हुआ, पेचीदा।

—پیچ کھلنا—[ਪੇਚ ਖੁਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੰਝਲ ਹਲ ਹੋਣਾ; ਵਲ ਦੂਰ ਹੋਣਾ; ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੂਰ ਹੋਣਾ; ਭੇਤ ਖੁਲ੍ਹਣਾ।

[पेच खुल-ना] मुहा॰ समस्या हल होना; चक्कर समाप्त होना; कठिनाई दूर होना; भेद खुलना।

—پیچ لڑانا—[ਪੇਚ ਲੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤੰਗ ਲੜਾਉਣਾ, ਇਕ ਪਤੰਗ ਦੀ ਡੋਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਪਤੰਗ ਦੀ ਡੋਰ ਵਿਚ ਉਲਝਾਉਣਾ।

[पेच लड़ाना] मुहा॰ पतंग लड़ाना, एक पतंग की डोर को दूसरे पतंग की डोर में उलझाना।

—پیچ میں آنا—[ਪੇਚ ਮੇਂ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਪਤਾ ਵਿੱਚ ਫੱਸਣਾ; ਫੇਰ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਫੱਸਣਾ, ਜਾਲ ਵਿਚ ਫੱਸਣਾ।

[पेच में आना] मुहा॰ विपत्ति में फँसना; फेर में आना, धोखे में फँसना, जाल में फँसना।

—پیچ و تاب—[ਪੇਚੋ ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੇਚੈਨੀ, ਬੇਚੈਨੀ; ਫ਼ਿਕਰ, ਫ਼ਿਕਰ।

[पेचो ताब] फ़ा० पुं० बेक़रारी, बेचैनी; चिन्ता, फ़िक्र।

—[ਪੇਚੋ ਤਾਬ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਿਪਟਣਾ, ਗ਼ਮ ਖਾਣਾ; ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਜਲਣਾ; ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ।

[पेचो ताब खाना] मुहा० लिपटना, ग़म खाना; ईर्ष्या से जलना; बेक़रार होना।

پیچ و خم—[ਪੇਚੋ ਖ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਲ, ਫੇਰ।

[पेचो ख़म] फ़ा० पुं० ख़म, चक्कर।

پیچاں—[ਪੇਚਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਲਦਾਰ; ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ।

[पेचाँ] फ़ा० वि० बलदार; हैरान-परेशान।

پیچش—[ਪੇਚਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਰੋੜ, ਮਰੋੜਾ।

[पेचिश] फ़ा० स्त्री० मरोड़, मरोड़ा।

پیچک—[ਪੇਚਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਸੂਤ ਦੀ ਟੀਲ; ਪੇਚਦਾਰ ਨਾਲੀ ਦਾ ਪਸਤੌਲ।

[पेचक] फ़ा० स्त्री० लपेटे हुए सूत की रील; पेचदार नाली का पिस्तौल।

پیچکش—[ਪੇਚ-ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੇਚ ਖੋਲ੍ਹਣ ਜਾਂ ਕਸਣ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ, ਪੇਚਕਸ।

[पेच-कश] फ़ा० पुं० पेच खोलने या कसने का एक औज़ार, पेचकश।

پیچو—[ਪੀਚੂ] ਪੁ. ਕਰੀਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫਲ, ਪੇਂਝੂ।

[पीचू] पुं० करील का पक्का फल।

پیچواں—[ਪੇਚ-ਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੱਕਾ।

[पेच-वाँ] फ़ा० पुं० एक प्रकार का हुक्का।

پیچھا—[ਪੀਛਾ] ਪੁ. ਪਿਛਾ; ਪਿੱਠ; ਪੈਰਵੀ।

[पीछा] पुं० पीछे का भाग; पीठ; पैरवी।

—پیچھا بھاری ہونا—[ਪੀਛਾ ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਛੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਹੋਣਾ; ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ।

[पीछा भारी होना] मुहा० पीछे से सहायता मिलने का प्रबन्ध होना, पीछे से मुश्किल पेश आना।

—پیچھا پکڑنا—[ਪੀਛਾ ਪਕੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਦੇਣਾ; ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ।

[पीछा पकड़-ना] मुहा० दुःख देना; हर समय साथ रहना।

—پیچھا چھڑانا—[ਪੀਛਾ ਛੁਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ, ਜਾਨ ਛੁਡਾਉਣਾ, ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ।

[पीछा छुड़ाना] मुहा० छुटकारा पाना, जान बचाना, पल्ला छुड़ाना।

—پیچھا کرنا—[ਪੀਛਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ, ਮਗਰ ਪੈਣਾ।

[पीछा कर-ना] मुहा० पीछे पीछे भागना या जाना, पीछे पड़ना।

—پیچھا نہ چھوڑنا—[ਪੀਛਾ ਨ: ਛੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਛਾ ਨਾ ਛੱਡਣਾ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ, ਖਹਿੜਾ ਨਾ ਛੱਡਣਾ।

[पीछा न: छोड़-ना] मुहा० पीछे पड़े रहना, साथ ही साथ रहना, पिंड न छोड़ना।

پیچھے—[ਪੀਛੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਛੇ; ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ; ਮਗਰੋਂ।

[पीछे] क्रि० वि० पीठ की ओर; अनुपस्थिति में; बाद में।

—پیچھے پڑنا—[ਪੀਛੇ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਨਾ।

[पीछे पड़-ना] मुहा० शत्रुता करना।

—پیچھے پیچھے—[ਪੀਛੇ ਪੀਛੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ,

[पीछे पीछे] क्रि० वि० पिछली ओर, साथ साथ।

—پیچھے ڈالنا—[ਪੀਛੇ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਚਾ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ।

[पीछे डाल-ना] मुहा० थोड़ा-थोड़ा बचा कर जमा करना।

—پیچھے سے—[ਪੀਛੇ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਛੋਂ; ਪਿਠ ਪਿੱਛੋਂ; ਫਿਰ ਪਿੱਛੋਂ।

[पीछे से] क्रि० वि० पीछे की तरफ से; पीठ पीछे; बाद में।

پیچیدگی—[ਪੇਚੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਪੇਟ, ਉਲਝਾਅ, ਉਲਝਣ।

[पेचीदगी] फ़ा० स्त्री० चक्कर, उलझन, उलझाव।

پیچیدہ—[ਪੇਚੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ; ਔਖਾ, ਕਠਿਨ।

[पेचीद:] फ़ा० वि० उलझा हुआ, उलझन वाला; जटिल, कठिन।

پیخال—[ਪੇਖ਼ਾਲ, ਪੇਖ਼ਾਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿੱਠ, ਵਿਸ਼ਟਾ।

[पेख़ाल, पेख़ाल] फ़ा० स्त्री० बीट, पक्षी की बीट।

پیخانہ—[ਪੈਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੱਟੀ; ਪਖ਼ਾਨਾ।

[पैख़ान:] फ़ा० पुं० टट्टी, पाख़ाना।

پیدا—[ਪੈਦਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਗਟ, ਜ਼ਾਹਿਰ; ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ; ਆਮਦਨ, ਕਮਾਈ।

[पैदा] फ़ा० वि० स्त्री० प्रकट, ज़ाहिर; जन्मा हुआ; आमदनी, कमाई।

پیداوار—[ਪੈਦਾਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਮਦਨੀ; ਉਪਜ, ਫ਼ਸਲ, ਖੇਤੀ।

[पैदावार] फ़ा० स्त्री० आमदनी; उपज, फ़सल, खेती।

—پیداوار خود رو—[ਪੈਦਾਵਾਰੇ ਖ਼ੁਦ ਰੌ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਪੇ ਉੱਗੀ ਪੈਦਾਵਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਬੀਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਗੀ ਪੈਦਾਵਾਰ।

[पैदावारे ख़ुद रौ] फ़ा० स्त्री० स्वोद्भव उपज, स्वतः उगी हुई फ़सल, बिना बोए होने वाली उपज।

—پیداواری—[ਪੈਦਾਵਾਰੀ] ਵਿ. ਪੈਦਾਵਾਰ, ਪੈਦਾਇਸ਼; ਉਪਜ; ਆਮਦਨ।

[पैदावारी] स्त्री० पैदावार, पैदाइश; उपज; आमदनी।

پیدائش—[ਪੈਦਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਨਮ।

[पैदाइश] फ़ा० स्त्री० जन्म।

پیدائشی—[ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਨਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਅਸਲੀ, ਕੁਦਰਤੀ।

[पैदाइशी] फ़ा० वि० जन्म से संबंधित; असली, क़ुदरती।

پے در پے—[ਪੈ ਦਰ ਪੈ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲਗਾਤਾਰ।

[पै दर पै] फ़ा० क्रि० वि० लगातार, निरन्तर।

پیدل—[ਪੈਦਲ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਿਆਦਾ, ਪੈਦਲ।

[पैदल] पु० वि० प्यादा, पैदल।

پیر—[ਪੈਰ] ਪੁ. ਕਦਮ, ਚਰਨ; ਖੁਰਾ, ਖੋਜ, ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਪੈਰ; ਅੰਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਖਲਵਾੜਾ, ਸਾਫ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਢੇਰ; ਪੇਚਸ਼ (ਰੋਗ)।

[पैर] पु० चरण, पाँव; पदचिन्ह, जूती का पैर; अन्न साफ़ करने की जगह, खलिहान, साफ़ न किये गये अन्न का ढेर; पेट जारी रहने का रोग।

—پیروں پڑنا—[ਪੈਰੀਂ ਪੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਾ, ਪੈਰਾਂ ਉਤੇ ਸਿਰ ਧਰਨਾ; ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਨਾ।

[पैरों पड़ना] मुहा० नत मस्तक होना, पाँवों पर सिर रखना; मिन्नतें करना।

—پیروں میں سر دینا—[ਪੈਰੀਂ ਮੇਂ ਸਿਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਨਾ।

[पैरों में सिर देना] मुहा० मिन्नतें करना।

—پیروں میں مہندی لگی ہونا—[ਪੈਰੀਂ ਮੇਂ ਮੇਂਹਦੀ ਲਗੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਬਹਾਨੇ ਕਰਨਾ।

[पैरों में मेंहदी लगी होना] मुहा० व्यर्थ बहाने करना।

پیر—[ਪੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬੁੱਢਾ; ਗੁਰੂ, ਮੁਰਸ਼ਦ, ਵਲੀ; ਗੁਰੂ ਘੰਟਾਲ; ਸੋਮਵਾਰ।

[पीर] फ़ा० वि० पु० वृद्ध; गुरु, मुर्शिद, वली; गुरु घंटाल; सोमवार।

—پیراں نمی پرند و مریداں می پرانند—[ਪੀਰਾਂ ਨਮੀ ਪਰੰਦ-ਓ-ਮੁਰੀਦਾਂ ਮੀ ਪਰਾਨੰਦ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦੀ ਝੂਠੀ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਵਲੀ ਔਲੀਆ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

[पीरां नमी परंद-ओ-मुरीदां मी परानंद] फ़ा० लोको० मुरीदों की झूठी ख़ुशामद पीरों को वली औलिया बना देती है।

—پیرزادہ—[ਪੀਰ ਜ਼ਾਦਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੀਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।

[पीर ज़ाद:] फ़ा० पु० पीर का पुत्र, गुरु का पुत्र।

—پیر شو بیاموز—[ਪੀਰ ਸ਼ੌ ਬਿਯਾਮੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਬੁੱਢੇ ਹੋਣ ਤਕ ਵਿਦਿਆ ਸਿੱਖਦਾ ਰਹਿ।

[पीर शो बियामोज़] फ़ा० लोको० बुढ़ापे तक विद्या ग्रहण करो।

—پیر فرتوت—[ਪੀਰੇ ਫ਼ਰ-ਤੂਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁੱਢਾ ਠੇਰਾ, ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਫ਼।

[पीरे फ़र-तूत] फ़ा० पु० बहुत बूढ़ा, अति वृद्ध।

—پیر مغاں—[ਪੀਰੇ ਮੁਗ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਗਨੀ ਪੂਜਕ ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਆਗੂ।

[पीरे मुग़ां] फ़ा० पु० अग्नि पूजक पारसियों का धार्मिक नेता।

—پیر نا بالغ—[ਪੀਰੇ ਨਾ ਬਾਲਿਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੇਸਮਝ ਬੁੱਢਾ।

[पीरे ना बालिग़] फ़ा० पु० मूर्ख बुड्ढा।

پیرا—[ਪੀਰਾ] ਵਿ. ਪੀਲਾ, ਜ਼ਰਦ।

[पीरा] वि० पीला, पीत।

پیراستہ—[ਪੈਰਾਸ-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ, ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੋਇਆ।

[पैरास-ता:] फ़ा० वि० सजा हुआ, सँवारा हुआ।

پیراک—[ਪੈਰਾਕ] ਪੁ. ਤੈਰਾਕ, ਤਾਰੂ।

[पैराक] पु० तैराक, तैरने वाला।

—پیراک ہی ڈوبتا ہے—[ਪੈਰਾਕ ਹੀ ਡੂਬ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਤਾਰੂ ਹੀ ਡੁੱਬਦੇ ਹਨ।

[पैराक ही डूब-ता है] लोको० तैराक ही डूबते हैं।

پیراکی—[ਪੈਰਾਕੀ] ਇ. ਤਰਨ ਦਾ ਫ਼ਨ।

[पैराकी] स्त्री० तैरने की कला।

پیرامن—[ਪੈਰਾਮਨ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ, ਇਰਦ ਗਿਰਦ।

[पैरामन] फ़ा० क्रि० वि० इर्द गिर्द, आसपास।

پیرامون—[ਪੈਰਾਮੂੰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ।

[पैरामूं] फ़ा० क्रि० वि० इर्द गिर्द।

پیرانہ—[ਪੀਰਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁੱਢਿਆਂ ਵਰਗਾ।

[पीराना:] फ़ा० वि० बूढ़ों जैसा।

—پیرانہ سالی—[ਪੀਰਾਨਾ: ਸਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਢੇਪਾ, ਪਕੇਰੀ ਉਮਰ, ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ।

[पीराना: साली] फ़ा० स्त्री० बुढ़ापा, वृद्धत्व, वृद्धावस्था।

—پیرانہ سری—[ਪੀਰਾਨਾ: ਸਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੁਢੇਪਾ, ਪਕੇਰੀ ਉਮਰ, ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ।

[पीरान: सरी] .फ़ा० स्त्री० बुढ़ापा, वृद्धत्व, वृद्धावस्था ।

پیراہن—[ਪੈਰਾਹਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁੜਤਾ; ਕਪੜੇ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਲਿਬਾਸ ।

[पैराहन] .फ़ा० पु० कुर्ता; कपड़े, पहनावा, लिबास ।

پیراؤ—[ਪੈਰਾਊ] ਪੁ. ਤਾਰੂ ਪਾਣੀ, ਤਰਨ ਜੋਗਾ ਪਾਣੀ; ਡੋਬੂ ਪਾਣੀ ।

[पैराऊ] पु० तैरने योग्य पानी; डुबा देने वाला पानी ।

پیراکی—[ਪੈਰਾਕੀ] ਇ. ਤਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਜਾਂ ਢੰਗ; ਤਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮਜੂਰੀ; ਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ।

[पैराकी] स्त्री० तैरने का ढंग या तरीका; तैरना सिखाने की मजदूरी; तैरने का स्थान ।

پیرائی—[ਪੀਰਾਈ] ਪੁ. ਕਵਾਲੀ, ਕਵਾਲ ।

[पीराई] पु० क़व्वालगी, क़व्वाली ।

پیرایہ—[ਪੈਰਾਯਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸਜਾਵਟ, ਗਹਿਣਾ; ਤਰਜ਼, ਢੰਗ ।

[पैराया:] .फ़ा० पु० सजावट, सुसज्जा, शोभा; ढंग, तरीका ।

پیر کیڑا—[ਪੈਰ ਕੀੜਾ] ਪੁ. ਮੱਖੀ ਜਿੰਨਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਲਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਚਿੰਮੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

[पैर कीड़ा] पु० मक्खी जैसा कीड़ा जो पानी में पैदा होता है तथा सिल्ली के नीचे चिमटा रहता है ।

پیرنا—[ਪੈਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਰਨਾ ।

[पैर-ना] क्रि० अक० तैरना ।

پیرو—[ਪੈਰੋ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਨੁਗਾਮੀ, ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ; ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[पैरौ] .फ़ा० पु० अनुयायी, अनुगामी; पैरवी करने वाला ।

1 پیرو—[ਪੀਰੂ, ਪੇਰੂ] ਪੁਰਤ. ਪੁ. (Peru) ਸ਼ੀਲ ਮੁਰਗਾ ।

[पीरू, पेरू] पुर्त० पु० (Peru) एक विशेष प्रकार का बड़ा मुर्गा ।

2 پیرو—[ਪੀਰੂ] ਪੁ. ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੇਵਾ ।

[पीरू] पु० सोमवार को उत्पन्न होने वाला बालक ; एक प्रकार का मेवा ।

پیروز—[ਪੀਰੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ੁਭ, ਸਫਲ; ਜੇਤੂ ।

[पीरोज़] .फ़ा० वि० शुभ; सफल; विजेता ।

پیروکار—[ਪੈਰੋਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਦਈ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[पैरोकार] .फ़ा० पु० फ़ौजदारी मुक़दमों में मुद्दई की ओर से पैरवी करने वाला व्यक्ति ।

پیروکار سرکاری—[ਪੈਰੋਕਾਰੇ ਸਰ-ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ।

[पैरोकारे सर-कारी] .फ़ा० पु० सरकार की ओर से फ़ौजदारी मुक़दमों की पैरवी पर कार्रवाई की निगरानी करने वाला कर्मचारी ।

پیروی—[ਪੈਰਵੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ।

[पैरवी] .फ़ा० स्त्री० अनुगमन; प्रयत्न ।

پیرہن—[ਪੈਰ-ਹਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : پیراہن

[पैर-हन] .फ़ा० पु० देखो : پیراہن

پیری—[ਪੈਰੀ] ਇ. ਉਹ ਦਾਣੇ ਜੋ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ, ਤੂੜੀ ਤੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ; ਪਲੇਰ ।

[पैरी] स्त्री० वे दाने जो अनाज साफ़ करते समय बाकी रहें, भूसे तथा अनाज का ढेर; पलोर ।

پیری—[ਪੀਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੱਕੀ ਉਮਰ, ਬੁਢੇਪਾ; ਕਰਾਮਾਤ ।

[पीरी] .फ़ा० स्त्री० वृद्धावस्था, बुढ़ापा; चमत्कार ।

پیڑ—[ਪੈੜ] ਇ. ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਪੈੜ ।

[पैड़] स्त्री० पाँव का निशान, पद चिन्ह ।

پیڑ—[ਪੇੜ] ਪੁ. ਬਿਰਛ, ਦਰਖ਼ਤ, ਬੂਟਾ, ਪੌਦਾ ।

[पेड़] पु० वृक्ष, तरु, बूटा, पौधा ।

پیڑ—[ਪੀੜ] ਇ. ਦਰਦ, ਤਕਲੀਫ਼; ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਕਲੀਫ਼ ।

[पीड़] स्त्री० दर्द, पीड़ा; प्रसव-पीड़ा ।

پیڑا—[ਪੇੜਾ] ਪੁ. ਗੁੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਆਟੇ ਦਾ ਗੋਲਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਜੋ ਖੋਏ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[पेड़ा] पु० गूँथे हुए आटे का गोला; एक प्रकार की मिठाई जो खोए से तैयार होती है ।

پیڑو—[ਪੇੜੂ] ਪੁ. ਨਾਭੀ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਪੇਡੂ ।

[पेड़ू] पु० नाभि से नीचे का भाग, पेड़ू ।

پیڑو کی آنچ—[ਪੇੜੂ ਕੀ ਆਂਚ] ਇ. ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਕਾਮਵਾਸ਼ਨਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੇਮ ।

[पेड़ू की आँच] स्त्री० स्त्री का काम वासना अधीन प्रेम ।

پیڑھا—[ਪੀੜ੍ਹਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ।

[पीढ़ा] पु० काठ, पत्थर या धातु का वह चौकी जैसा आसन जो प्रायः भोजन करते समय बैठने के काम आता है, पीठ ।

پیڑھی—[ਪੀੜ੍ਹੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਚੌਕੀ ਜੋ ਵਾਣ ਜਾਂ ਬੈਂਤ ਆਦਿ ਨਾਲ ਬੁਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੀੜ੍ਹੀ, ਛੋਟਾ ਪੀੜ੍ਹਾ; ਕੁਰਸੀ, ਪੁਸ਼ਤ ।

[पीढ़ी] स्त्री० छोटी चौकी जो बान अथवा बेंत आदि से बुनी जाती है, छोटा पीढ़ा, छोटी सी खटोली; कुरसी, पुश्त ।

—پیڑھی در پیڑھی—[ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁਸ਼ਤ ਦਰ ਪੁਸ਼ਤ, ਪੀੜ੍ਹੀਓਂ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਜੱਦੀ ਤੌਰ ਤੇ।

[पीढ़ी दर पीढ़ी] क्रि० वि० वंश परम्परा से, पूर्वजों से, पैतृक रूप से।

پیڑھی—[ਪੈੜੀ] ਇ. ਪੌੜੀ, ਸੀੜ੍ਹੀ।

[पैड़ी] स्त्री० सोपान, सीढ़ी।

پیڑیں لگنا—[ਪੀੜਾਂ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਰਦ ਹੋਣਾ, ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦਰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ।

[पीड़ें लग-ना] मुहा० दर्द होना, प्रसव की पीड़ा होना।

پیزار—[ਪੈਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੁੱਤੀ, ਪੁਰਾਣੀ ਜੁੱਤੀ, ਛਿੱਤਰ।

[पैज़ार] फ़ा० स्त्री० जूती, पुरानी जूती, टूटा जूता।

—پیزار پر مارنا—[ਪੈਜ਼ਾਰ ਪਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਮਾਰਨਾ।

[पैज़ार पर मार-ना] मुहा० परवाह न करना, जूती पर मारना।

—پیزار دکھانا—[ਪੈਜ਼ਾਰ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ।

[पैज़ार दिखाना] मुहा० परवाह न करना।

پیزار سے—[ਪੈਜ਼ਾਰ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ; ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਹੈ?

[पैज़ार से] क्रि० वि० जूती से; क्या परवाह है?

پیسا—[ਪੈਸਾ] ਪੁ. ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੌਵਾਂ ਹਿੱਸਾ; ਧਨ, ਦੌਲਤ।

[पैसा] पु० रुपये का सौवाँ भाग; धन, दौलत।

—پیسا اڑانا—[ਪੈਸਾ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੁਪਿਆ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚੀ ਕਰਨਾ।

[पैसा उड़ाना] मुहा० रुपया बरबाद करना, फ़ज़ूल ख़र्ची करना।

—پیسا ڈبونا—[ਪੈਸਾ ਡਬੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ।

[पैसा डबोना] मुहा० पैसा बरबाद करना।

—پیسا کھوٹا ہو جانا—[ਪੈਸਾ ਖੋਟਾ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਔਲਾਦ ਦਾ ਬਦ ਚਲਨ ਤੇ ਆਵਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[पैसा खोटा हो जाना] मुहा० सन्तान का दुश्चलन तथा आवारा हो जाना।

پیس ڈالنا—[ਪੀਸ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਕੁਚਲ ਦੇਣਾ।

[पीस डाल-ना] मुहा० खण्ड खण्ड कर देना, कुचल देना।

پیسنا—[ਪੀਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੂਰਾ ਚੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਪੀਹਣਾ, ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ, ਜੀ ਤੋੜ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

[पीस-ना] क्रि० सक० चूरा चूरा करना, पीसना, बरबाद करना; मन लगा कर काम करना।

پیسنی—[ਪੀਸ-ਣੀ] ਇ. ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ; ਬਿਪਤਾ।

[पीस-नी] स्त्री० सख़्त परिश्रम; विपत्ति।

پیسے—[ਪੈਸੇ] ਪੁ. 'ਪੈਸਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[पैसे] पु० 'पैसा' का बहुवचन।

—پیسے کا میت—[ਪੈਸੇ ਦਾ ਮੀਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਲਾਲਚੀ, ਲੋਭੀ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤ।

[पैसे का मीत] वि० पु० लालची, लोभी, पैसे का पूत।

—پیسے والا—[ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਅਮੀਰ, ਮਾਲਦਾਰ, ਧਨੀ।

[पैसे वाला] वि० पु० अमीर, मालदार, धनिक।

[1] پیش—[ਪੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਔਂਕੜ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ (ُ) ਹੈ, ਪੇਸ਼।

[पेश] फ़ा० पु० वह चिन्ह जो किसी वर्ण के ऊपर ह्रस्व उकार के उच्चारण के लिये प्रयोग में आता है, इसका रूप (ُ) है, पेश।

[2] پیش—[ਪੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੰਗਲਸੂਤਰ ਦਾ ਅੰਗਾ ਤਸਬੀ ਦਾ ਉਹ ਦਾਣਾ ਜੋ ਸਭ ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਮੇਰੂ।

[पेश] फ़ा० पु० अंगरखे का अगला भाग; माला का वह मनका जो सब मनकों के ऊपर आता है, सुमेरु।

[3] پیش—[ਪੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਅੱਗੇ, ਸਾਹਮਣੇ; ਪਹਿਲਾਂ।

[पेश] फ़ा० अव्यय आगे, सामने; पहले।

—پیش آنا—[ਪੇਸ਼ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ; ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ।

[पेश आना] मुहा० आगे आना; सामने आना।

—پیش از مرگ واویلا—[ਪੇਸ਼ ਅਜ਼ ਮਰ-ਗ ਵਾਵੇਲਾ] ਫ਼ਾ. ਅੱਖੌ. ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਾਉਣ, ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਜਾ ਫੜ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

[पेश अज़ मर-ग वावेला] फ़ा० लोको० मृत्यु से पूर्व ही हाहाकार मचाने, बीमारी से पूर्व ही खाट बिछा लेने और कष्ट से पूर्व ही रोना शुरू कर देने के समय कहते हैं।

—پیش بند—[ਪੇਸ਼ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਚਮੜਾ ਜੋ ਨਗਾਰ ਆਦਿ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੀ ਪੇਟੀ ਤੇ ਜੋੜ ਵਿਚਕਾਰ ਗਰਦਨ ਝੁਕੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ।

[पेश बन्द] फ़ा० पु० वह चमड़ा या तनाव आदि जो घोड़े की मोहरी और तंग के बीच में गरदन झुकी रहने के लिए बाँधते हैं।

—پیش بندی—[ਪੇਸ਼ ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਗਾਊਂ ਬੰਦੋਬਸਤ, ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ।

[पेश बंदी] फ़ा० स्त्री० अगाऊ बन्दोबस्त, दूरदर्शिता।

—پیش بینی—[ਪੇਸ਼ ਬੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਆਣਪ, ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ।
[पेश बीनी] फ़ा॰ स्त्री॰ बुद्धिमत्ता, दूरदर्शिता ।

—پیش پا افتادہ—[ਪੇਸ਼ ਪਾ ਉਫ਼-ਤਾਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ; ਬਿਲਕੁਲ ਮਾਮੂਲੀ ।
[पेश पा उफ़्-ताद:] फ़ा॰ वि॰ पैरों में पड़ा हुआ; बहुत मामूली ।

—پیش جانا—[ਪੇਸ਼ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਾਹ ਚੱਲਣਾ ।
[पेश जाना] मुहा॰ वश चलना ।

—پیش چلنا—[ਪੇਸ਼ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਸ ਚਲਣਾ ।
[पेश चल-ना] मुहा॰ वश चलना ।

—پیش خدمت—[ਪੇਸ਼ ਖ਼ਿਦ-ਮਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੌਕਰ, ਚਾਕਰ ।
[पेश ख़िद-मत] फ़ा॰ पु॰ नौकर, चाकर ।

—پیش خیمہ—[ਪੇਸ਼ ਖ਼ੇਮ: (ਖ਼ੀਮ:)] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਤੰਬੂ ਜੋ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਹਰਕਾਰਾ; ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਅਗਲੀ ਟੁਕੜੀ ।
[पेश ख़ेम: (ख़ीम:)] फ़ा॰ पु॰ वह ख़ेमा जो बड़े आदमियों के लिए उनके पहुँचने के पूर्व ही आगे जाकर गाड़ दिया जाता है; हरकारा; सेना का अगला भाग ।

—پیش دست—[ਪੇਸ਼ ਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਨਾਇਬ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ; ਪੇਸ਼ਗੀ; ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[पेश दस-त] फ़ा॰ पु॰ वि॰ नायब, पेशकार; पेशगी; पहल करने वाला ।

—پیش دستی—[ਪੇਸ਼ ਦਸ-ਤੀ] ਇ. ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ; ਪਹਿਲ ।
[पेश दस-ती] स्त्री॰ पेशकारी; पहल ।

—پیش رفت—[ਪੇਸ਼ ਰਫ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਬੂ, ਵਸ ।
[पेश रफ़-त] फ़ा॰ पु॰ क़ाबू, वश ।

—پیش رو—[ਪੇਸ਼ ਰੌ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ।
[पेश रौ] आगे आगे चलने वाला ।

—پیش قبض—[ਪੇਸ਼ ਕ਼ਬ-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਛੁਰਾ, ਖੰਜਰ ।
[पेश क़ब-ज़] फ़ा॰ अर॰ पु॰ छुरा, ख़ंजर ।

—پیش قدمی—[ਪੇਸ਼ ਕ਼ਦਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਹਿਲ; ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।
[पेश क़दमी] फ़ा॰ स्त्री॰ पहल; आगे बढ़ने की क्रिया ।

—پیش نظر—[ਪੇਸ਼ੇ ਨਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ।
[पेशे नज़र] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ नज़रों के सामने ।

—پیش نماز—[ਪੇਸ਼ ਨਮਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਮਾਮ ।
[पेश नमाज़] फ़ा॰ पु॰ इमाम ।

—پیش نہاد—[ਪੇਸ਼ ਨਿਹਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇੱਛਿਆ, ਇਰਾਦਾ; ਕਾਮਨਾ, ਮਕਸਦ ।
[पेश निहाद] फ़ा॰ पु॰ क्रि॰ वि॰ इच्छा, इरादा; कामना, मकसद ।

پیشاب—[ਪੇਸ਼ਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੂਤਰ, ਮੂਤ, ਪਿਸ਼ਾਬ ।
[पेशाब] फ़ा॰ पु॰ मूत्र, मूत ।

—پیشاب بند ہونا—[ਪੇਸ਼ਾਬ ਬੰਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰਨਾ ।
[पेशाब बंद होना] मुहा॰ किसी से बहुत डरना ।

—پیشاب خطا ہونا—[ਪੇਸ਼ਾਬ ਖ਼ਤਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰਦਿਆਂ ਮੂਤ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ।
[पेशाब ख़ता होना] मुहा॰ भय के मारे पेशाब निकल जाना ।

—پیشاب کی راہ بہانا—[ਪੇਸ਼ਾਬ ਦੀ ਰਾਹ ਬਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਿਚ ਉਡਾਉਣਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚੀ ਕਰਨਾ ।
[पेशाब की राह बहाना] मुहा॰ खाने पीने में उड़ाना, फ़ज़ूल ख़र्ची करना ।

—پیشاب نہ کرنا—[ਪੇਸ਼ਾਬ ਨ: ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਲਕੁਲ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ ।
[पेशाब न: कर-ना] मुहा॰ बिल्कुल परवाह न करना ।

پیشانی—[ਪੇਸ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੱਥਾ ।
[पेशानी] फ़ा॰ स्त्री॰ मस्तक ।

پیشتر—[ਪੇਸ਼-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਰਾ ਹੋਰ ਪਹਿਲੇ ।
[पेश-तर] फ़ा॰ वि॰ ज़रा और पहले ।

پیشکار—[ਪੇਸ਼-ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਹਾਕਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ।
[पेश-कार] फ़ा॰ पु॰ किसी हाकिम की पेशी में काम करने वाला, नायब ।

پیشکش—[ਪੇਸ਼-ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੇਟ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ, ਤੁਹਫ਼ਾ; ਤਜਵੀਜ਼, ਮਤਾ, ਬੇਨਤੀ ।
[पेश-कश] फ़ा॰ स्त्री॰ भेंट, नज़राना, उपहार; प्रस्ताव, तजवीज़, प्रार्थना ।

پیشگاہ—[ਪੇਸ਼-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਫ਼ਰਸ਼ ਜੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਅੱਗੇ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਦਰਬਾਰ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।
[पेश-गाह] फ़ा॰ स्त्री॰ वह फ़र्श जो बादशाह के तख़्त के आगे बिछाया जाता है; दरबार; बादशाह ।

پیشگی—[ਪੇਸ਼ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਾਈ, ਬਿਆਨਾ, ਪੇਸ਼ਗੀ ।
[पेशगी] फ़ा॰ स्त्री॰ अगाऊ, बैआना, अग्रिम धन ।

پیشوا—[ਪੇਸ਼-ਵਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਖੀਆ, ਆਗੂ; ਮਰਹਟਿਆ ਦਾ ਮੁਖੀਆ; ਸਤ ਮਰਹਟੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠੇ।

[पेश-वा] फ़ा॰ पु॰ अगुआ, नेता; मरहटों का मुखिया; महाराष्ट्र साम्राज्य के प्रधान मंत्रियों की उपाधि, महाराष्ट्र के सात प्रधान मंत्रियों में से कोई एक जो शिवाजी के बाद क्रमशः गद्दी पर बैठे।

پیشواز—[ਪੇਸ਼-ਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਾਚੀ ਦਾ ਘੱਗਰਾ, ਪਿਸ਼ਵਾਜ਼।

[पेश-वाज़] फ़ा॰ स्त्री॰ एक प्रकार का घाघरा जो प्रायः नर्तकियाँ नाचते के समय पहनती हैं, पिशवाज़।

پیشوائی—[ਪੇਸ਼-ਵਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਅਗਵਾਈ।

[पेश-वाई] फ़ा॰ स्त्री॰ किसी माननीय पुरुष का आगे आ कर स्वागत करने का भाव, अगवानी।

پیشہ—[ਪੇਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿੱਤਾ, ਕੰਮ, ਧੰਦਾ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ; ਹੁਨਰ, ਕਲਾ।

[पेशः] फ़ा॰ पु॰ व्यवसाय, काम, कार्य, रोज़गार। हुनर, कला।

—**پیشہ ور**—[ਪੇਸ਼ਾ:ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵਿਵਸਾਈ।

[पेशःवर] फ़ा॰ पु॰ किसी प्रकार का व्यवसाय करने वाला, व्यवसायी।

پیشی—[ਪੇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਹਜ਼ੂਰੀ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ।

[पेशी] फ़ा॰ स्त्री॰ सामने होने की क्रिया या भाव, हुज़ूरी; मुक़द्दमे की तारीख़; मुक़द्दमे की सुनवाई।

—**پیشی کا محرر**—[ਪੇਸ਼ੀ ਕਾ ਮੁਹੱਰਿਰ] ਪੁ. ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ।

[पेशी का मुहर्रिर] पु॰ वह कर्मचारी जो मुक़द्दमे की मिसलें पेश करे, पेशकार।

—**پیشی کا منشی**—[ਪੇਸ਼ੀ ਕਾ ਮੁਨ-ਸ਼ੀ] ਪੁ. ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ।

[पेशी का मुन-शी] पु॰ वह कर्मचारी जो मुक़द्दमों की मिसलें पेश करे, पेशकार।

پیشیں - پیشین—[ਪੇਸ਼ੀਂ, ਪੇਸ਼ੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਹਿਲਾ, ਪੁਰਾਣਾ।

[पेशीं, पेशीन] फ़ा॰ वि॰ पहला, पुराना।

—**پیشین گو**—[ਪੇਸ਼ੀਨ-ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਜੋਤਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਜੋਤਸ਼ੀ।

[पेशीन-गो] फ़ा॰ वि॰ पु॰ किसी आने वाली घटना को ज्योतिष द्वारा बताने वाला, भविष्य वक्ता, ज्योतिषी।

—**پیشین گوئی**—[ਪੇਸ਼ੀਨ-ਗੋਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ, ਕਿਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਜੋਤਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

[पेशीन-गोई] फ़ा॰ स्त्री॰ भविष्य वाणी, भविष्य में होने वाली घटना का ज्योतिष के आधार पर पता देने की क्रिया।

پیغار—[ਪੈਗ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਿਹਣਾ, ਤਾਹਨਾ।

[पैग़ार] फ़ा॰ पु॰ व्यंग्य, ताना।

پیغارہ—[ਪੈਗ਼ਾਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੋਲੀ, ਤਾਹਨਾ, ਮੇਹਣਾ।

[पैग़ारः] फ़ा॰ पु॰ ताना, व्यंग्य, कटाक्ष।

پیغام—[ਪੈਗ਼ਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਨੇਹਾ, ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਮੰਗਣੀ ਆਦਿ ਲਈ ਕੀਤੀ ਬਿਨੈ।

[पैग़ाम] फ़ा॰ पु॰ सन्देश, विवाह अथवा मंगनी आदि के लिए की गई विनय।

—**پیغام ڈالنا**—[ਪੈਗ਼ਾਮ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਮੰਗਣੀ ਆਦਿ ਲਈ ਬਿਨੈ ਕਰਨਾ।

[पैग़ाम डाल-ना] मुहा॰ विवाह अथवा मंगनी आदि के लिये विनय करना।

—**پیغام سلام**—[ਪੈਗ਼ਾਮ ਸਲਾਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਗੱਲ ਬਾਤ, ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ।

[पैग़ाम सलाम] फ़ा॰ अर॰ पु॰ बातचीत, सवाल जवाब।

پیغمبر—[ਪੈਗ਼ੰਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਬੀ ਪੈਗ਼ਾਮ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਰਸੂਲ, ਨਬੀ, ਏਲਚੀ।

[पैग़म्बर] फ़ा॰ पु॰ ईश्वर का संदेश लेकर आने वाला, नबी, रसूल, ईश दूत।

پیغمبری—[ਪੈਗ਼ੰਬਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦਾ ਕੰਮ, ਨਬੀ ਦਾ ਕੰਮ, ਨਬੱਵਤ, ਰਸਾਲਤ।

[पैग़ंबरी] फ़ा॰ स्त्री॰ पैग़म्बर का काम, ईश्वरीय संदेश पहुँचाने की सेवा।

پیک—[ਪੀਕ] ਇ. ਪਾਨ ਦੀ ਰੰਗਦਾਰ ਥੁੱਕ।

[पीक] स्त्री॰ पान का रंगदार थूक।

پیک—[ਪੈਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਲਕਾਰਾ।

[पैक] फ़ा॰ पु॰ हरकारा।

پیکار—[ਪੈਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੜਾਈ, ਜੰਗ।

[पैकार] फ़ा॰ पु॰ लड़ाई, युद्ध।

پیکان—[ਪੈਕਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੇਜ਼ੇ ਦੀ ਨੋਕ, ਅਣੀ।

[पैकान] फ़ा॰ पु॰ नेज़े की नोक, तीर का फल, अनी।

پیکدان—[ਪੀਕਦਾਨ] ਪੁ. ਉਗਾਲਦਾਨ, ਉਹ ਭਾਂਡਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਨ ਦੀ ਪੀਕ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[पीकदान] पु॰ वह पात्र जिस में पान की पीक थूकते हैं।

پیکر—[ਪੈਕਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰੀਰ, ਆਕਾਰ, ਸੂਰਤ, ਮੂਰਤੀ ।
[पैकर] फ़ा० पु० शरीर, आकार, सूरत, मूर्ति ।

پیکڑا—[ਪੈਕੜਾ] ਪੁ. ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੇੜੀ; ਤੀਵੀਂਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ।
[पैकड़ा] पु० क़ैदियों के पाँव की बेड़ी; स्त्रियों का एक चाँदी का गहना जिसे वे पैरों में पहनती हैं ।

پیکڑی—[ਪੈਕੜੀ] ਇ. ਬੇੜੀ; ਤੀਵੀਂਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ।
[पैकड़ी] स्त्री० पाँव की बेड़ी; स्त्रियों के पैरों का चाँदी का एक गहना ।

[1] پیکھنا- [ਪੇਖ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਖਣਾ ।
[पेख-ना] क्रि० सक० देखना ।

[2] پیکھنا -[ਪੇਖ-ਣਾ] ਪੁ. ਪੁਤਲੀਆਂ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ; ਤਮਾਸ਼ਾ; ਕਠ-ਪੁਤਲੀ; ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਚਤੁਰਾਈ ਜਾਂ ਮਕਰ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਕੰਮ ।
[पेख-ना] पु० पुतलियों का तमाशा; तमाशा; कठपुतली; स्त्रियों की चतुराई या चालाकी; व्यर्थ कार्य ।

پیل—[ਪੇਲ] ਇ. ਧੱਕਾ ।
[पेल] स्त्री० धक्का ।

پیل—[ਪੀਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਾਥੀ; ਫ਼ੀਲਾ ।
[पील] फ़ा० पु० हाथी; फ़ील ।

[1] پیلا—[ਪੀਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਕੇਸਰੀ, ਜ਼ਰਦ, ਭੂਸਲਾ, ਖੋਟਾ; ਖ਼ਾਸ ਰੰਗ ਦਾ ਨਾਂ ।
[पीला] वि० पु० हल्दी अथवा सोने जैसे रंग का, केसरी, जर्द; रंग विशेष का नाम ।

[2] پیلا—[ਪੀਲਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੁਹਰਾ, ਫ਼ੀਲਾ ।
[पीला] फ़ा० पु० शतरंज की एक गोट, पील ।

پیلبان—[ਪੀਲ-ਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਾਥੀਵਾਨ, ਫ਼ੀਲਬਾਨ, ਮਹਾਵਤ ।
[पील-बान] फ़ा० पु० महावत, फ़ीलवान, हाथीवान ।

پیلپا—[ਪੀਲ-ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਜ ਪੈਣ ਨਾਲ ਪੈਰ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪੈਰ ਵਰਗੇ ਮੋਟੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫ਼ੀਲਪਾ ।
[पील-पा] फ़ा० पु० एक रोग जिसमें पाँव शोथ के कारण मोटे हो जाते हैं, फ़ीलपा ।

پیلپایہ—[ਪੀਲ-ਪਾਯ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਚੂਨੇ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ।
[पील-पाय:] फ़ा० पु० पत्थर या चूने का स्तम्भ ।

پیلنا—[ਪੀੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੀੜਨਾ, ਤੇਲ ਕੱਢਣਾ ।
[पेल-ना] क्रि० सक० पेरना, तेल निकालना ।

پیلنا—[ਪੇਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧੱਕਣਾ, ਘੁਸੇੜਨਾ ।
[पेल-ना] क्रि० सक० धकेलना, घुसेड़ना ।

پیلو—[ਪੀਲੂ] ਪੁ. ਵਣ ਦਾ ਬੂਟਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫਲ; ਇਕ ਰਾਗਣੀ; ਫ਼ੀਲ ਮੁਹਰਾ ।
[पीलू] पु० एक वृक्ष विशेष और उसका फल; एक रागिनी; फ़ील मुहरा ।

پیلہ—[ਪੀਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਕੀੜਾ, ਕੋਇਆ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੁਹਰਾ, ਫ਼ੀਲਾ ।
[पील:] फ़ा० पु० रेशम का कीड़ा, रेशम का कोया; शतरंज की एक गोट, पील ।

پیمان—[ਪੈਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਤਿੱਗਿਆ, ਵਾਇਦਾ; ਵਚਨ, ਕੌਲ; ਕਸਮ ਖਾ ਕੇ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ।
[पैमान] फ़ा० पु० प्रतिज्ञा, वादा; वचन, क़ौल; सौगंध खा कर कही हुई बात ।

پیمانہ—[ਪੈਮਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਆਲਾ, ਪਿਆਲਾ; ਨਾਪਣ ਦਾ ਭਾਂਡਾ; ਪੈਮਾਨਾ, ਤਕੜੀ; ਗਜ਼ ।
[पैमान:] फ़ा० पु० प्याला; मापने का औज़ार या साधन, मानदण्ड; पलड़ा, तराज़ू; गज़ ।

پیمائش—[ਪੈਮਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਾਪ, ਮਾਪ, ਮਿਣਤੀ ।
[पैमाइश] फ़ा० स्त्री० नाप, माप, परिमाण ।

پیمبر—[ਪਯੰਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੈਗ਼ੰਬਰ, ਨਬੀ, ਰਸੂਲ ।
[पयंबर] फ़ा० पु० पैग़म्बर, नबी, रसूल ।

پیمک—[ਪੇਮਕ, ਪੈਮਕ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੋਟਾ; ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਨਾਰੀ ।
[पेमक, पैमक] स्त्री० एक प्रकार का सुनहरी गोटा, सुनहरी लैस ।

پیں—[ਪੀਂ] ਇ. ਵਾਜੇ ਜਾਂ ਨਫ਼ੀਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਬਾਰੀਕ ਆਵਾਜ਼ ।
[पीं] स्त्री० बाजे अथवा नफ़ीरी की आवाज़; बारीक आवाज़ ।

پینا—[ਪੈਨਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤੇਜ਼, ਨੋਕਦਾਰ, ਅੰਕੁਸ਼ ।
[पैना] वि० पु० तेज़, नोकदार; अंकुश ।

پینا—[ਪੀਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੁਟ ਭਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਦ੍ਰਵ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਗਲੇ ਲਾਹੁਣਾ; ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ; ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਣਾ; ਸੋਖਣਾ, ਚੂਸਣਾ, ਸਹਿਣਾ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ।
[पीना] क्रि० सक० पान करना, किसी तरल पदार्थ को गले के नीचे उतारना; शराब पीना; हुक्के का कश लगाना; चूसना; सुखाना; सहन करना ।

—پی جانا—[ਪੀ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁੱਪ ਹੋ ਰਹਿਣਾ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਣਾ ।
[पी जाना] मुहा० चुप हो रहना, सहन कर लेना ।

پیں بولنا—[ਪੀਂ ਬੋਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗ ਆ ਜਾਣਾ; ਹਾਰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ।

[पीं बोल-ना] मुहा० तंग आ जाना; हार मान लेना।

پینتالیس—[ਪੈਂਤਾਲੀਸ] ਵਿ. ਪੈਂਤਾਲੀ, ਪੰਜਤਾਲੀ, ੪੫।

[पैंतालीस] वि० पाँच ऊपर चालीस, ४५।

پینتیس—[ਪੈਂਤੀਸ] ਵਿ. ਪੈਂਤੀ, ਪੈਂਤੀ, ੩੫।

[पैंतीस] वि० पाँच ऊपर तीस, ३५।

پینٹھ—[ਪੈਂਠ] ਇ. ਮੰਡੀ; ਅੱਠਵੇਂ ਦਿਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ; ਹੱਟੀ।

[पैंठ] स्त्री० मंडी; आठवें दिन का बाजार; दुकान।

پینجن—[ਪੈਂਜਣ, ਪੈਂਜਨ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਗਹਿਣਾ।

[पैंजन, पैंजन] पु० एक प्रकार का पाँव का गहना।

پینجنی—[ਪੈਂਜਣੀ, ਪੈਂਜਨੀ] ਇ. ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕੜੀ, ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਝਾਂਜਰ; ਪੈਂਜਣੀ।

[पैंजनी, पैंजनी] स्त्री० कबूतर के पैरों की कड़ी, कबूतर की झाँझर; पैंजनी।

پیندا—[ਪੈਂਦਾ, ਪੈਂਦਾ] ਪੁ. ਭਾਂਡੇ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਥੱਲਾ, ਪੇਂਦਾ।

[पेंदा, पेंदा] पु० पात्र का नीचे का भाग, किसी गहरी वस्तु का तला, पेंदा, पेंदी।

—پیندے دا ہولا—[ਪੈਂਦੇ ਦਾ ਹਲ-ਕਾ] ਵਿ. ਗੱਲ ਦਾ ਕੱਚਾ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਪੱਕੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[पेंदे का हल-का] वि० बात का कच्चा, जो किसी बात पर स्थिर न रहे।

پیندی—[ਪੈਂਦੀ] ਇ. ਗਾਜਰ ਜਾਂ ਮੂਲੀ ਆਦਿ ਦੀ ਜੜ੍ਹ।

[पेंदी] स्त्री० गाजर अथवा मूली आदि की जड़।

پینڈ—[ਪੈਂਡ, ਪੈਂਡ] ਪੁ. ਰਸਤਾ, ਪਗਡੰਡੀ।

[पैंड, पैंड] पु० रास्ता, पगडंडी।

پینی—[ਪੀਂਡੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੱਡੂ ਜੋ ਮੇਵੇ, ਘਿਉ ਤੇ ਖੰਡ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[पींडी] स्त्री० एक प्रकार का लड्डू जो मेवे, घी और खांड को मिला कर तैयार किया जाता है।

پینس—[ਪੀਨਸ] ਇ. ਪਾਲਕੀ; ਨੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਰੋਗ।

[पीनस] स्त्री० पालकी; नाक का एक रोग।

پینسٹھ—[ਪੈਂਸਠ] ਵਿ. ਪੈਂਹਠ, ੬੫।

[पैंसठ] वि० पाँच ऊपर साठ, ६५।

پینک—[ਪੀਨਕ] ਇ. ਅਫ਼ੀਮ ਜਾਂ ਪੋਸਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਊਂਘ ਦਾ ਭਾਵ।

[पीनक] स्त्री० अफ़ीम अथवा पोस्त के नशे में ऊँघने का भाव।

پینگ—[ਪੀਂਗ] ਇ. ਪੀਂਘ, ਝੂਲਾ।

[पींग] स्त्री० हिंडोला, झूला।

پیوستہ—[ਪੈਵਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਮੇਲ, ਮਿਲਾਪ।

[पैवस-ता] फ़ा० वि० स्त्री० मिला हुआ, जुड़ा हुआ; जोड़, मिलाप।

پیوستہ—[ਪੈਵਸਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਹਮੇਸ਼ਾ, ਲਗਾਤਾਰ।

[पैवस-त:] फ़ा० वि० क्रि० वि० मिला हुआ; हमेशा, लगातार।

پیوسی—[ਪਿਉਸੀ] ਇ. ਗਊ ਜਾਂ ਮੱਝ ਦਾ ਸੂਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤਕ ਦਾ ਦੁੱਧ, ਬਹੁਲੀ।

[पिउसी] स्त्री० गाय या भैंस का बियाने के सात दिन बाद तक का दूध, पेउसी।

پیوند—[ਪੈਵੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੋੜ, ਟਾਕੀ; ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ; ਰੁੱਖ ਜਾਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਕਲਮ।

[पैवंद] फ़ा० पु० जोड़, थिगली; रिश्तेदारी; वृक्ष या पौधों की कलम।

پیوندی—[ਪੈਵੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਿਉਂਦ ਵਾਲਾ; ਦੋਗਲਾ।

[पैवंदी] फ़ा० वि० पैवंद लगा कर तैयार किया हुआ; दोगला।

—پیوندی مچھاں—[ਪੈਵੰਦੀ ਮੁੱਛਾਂ] ਇ. ਉਹ ਕੁੰਡਲਦਾਰ ਮੁੱਛਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਂਕੇ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਮੇੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

[पैवंदी मूंछें] स्त्री० वे कुण्डलदार मूँछें जिन्हें बाँके लोग प्राय: गालों से चिपका लेते हैं।

پیہ—[ਪੀਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਰਬੀ।

[पीह] फ़ा० स्त्री० चर्बी।

پیہر—[ਪੀਹਰ] ਪੁ. ਪੇਕੇ, ਮਾਪੇ।

[पीहर] पु० पिता का घर, मायका।

پیہم—[ਪੈਹਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲਗਾਤਾਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ।

[पैहम] फ़ा० क्रि० वि० लगातार, निरंतर।

پیہو—[ਪੀਹੂ] ਪੁ. ਪਿੱਸੂ।

[पीहू] पु० पिस्सू।

ت

ت—[ਤੇ] ਅਰ. ਇ. ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅੱਖਰ, ਅਬਜਦ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ੪੦੦ ਅੰਕ ਬਣਦੇ ਹਨ।

[ते] अर० स्त्री० उर्दू फ़ारसी वर्णमाला का चौथा तथा अरबी वर्णमाला का तीसरा वर्ण, अब्जद के हिसाब से इस के ४०० अंक बनते हैं।

تا—[ਤਾ] ਪੁ. ਤਾਅ, ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦੀ ਤਹਿ

[ता] पु० कागज़ की परत, कागज़ का तख़्ता।

تا—[ਤਾ[ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਤਕ, ਤਾਈਂ, ਜਦ ਤਕ।

[ता] फ़ा० अव्य० तक, तलक, जब तक।

—تا بہ حیات—[ਤਾ-ਬ:-ਹਯਾਤ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਜੀਊਂਦੇ ਜੀ, ਉਮਰ ਭਰ।

[ता-ब:-हयात] फ़ा० अव्य० जीते जी, जीवन भर, आयु पर्यन्त।

—تا بہ زیست—[ਤਾ-ਬ:-ਜ਼ੀਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਜੀਊਂਦੇ ਜੀ, ਉਮਰ ਭਰ।

[ता-ब:-ज़ीस-त] फ़ा० अव्य० जीवन भर, आयु पर्यन्त।

—تا بہ کجا—[ਤਾ-ਬ:-ਕੁਜਾ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਕਿਥੇ ਤਕ; ਕਿੱਥੇ ਤਕ; ਕਦੋਂ ਤਕ, ਕਦ ਤਾਈਂ।

[ता-ब:-कुजा] फ़ा० अव्य० कहाँ तक, किस जगह तक; कब तक।

—تا بکے—[ਤਾ-ਬ:-ਕੈ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਕਦੋਂ ਤਕ, ਕਦ ਤਾਈਂ।

[ता-ब:-कै] फ़ा० अव्य० कब तक, कब तलक।

—تا بہ مقدور—[ਤਾ-ਬ:-ਮਕ਼-ਦੂਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਥੇ ਤਕ ਵਸ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਹੈਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ।

[ता-ब:-मक़-दूर] फ़ा० क्रि० वि० जहाँ तक वश चलता है, शक्ति अनुसार।

—تا چند—[ਤਾ ਚੰਦ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਕਦ ਤਕ।

[ता चंद] फ़ा० अव्य० कब तक।

—تا حال—[ਤਾ-ਹਾਲ[ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਣ ਤਕ।

[ता-हाल] फ़ा० क्रि० वि० अब तक।

—تاکہ—[ਤਾਕਿ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਤਾਂ ਜੋ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ।

[ताकि] फ़ा० अव्य० ताकि, इसलिए कि।

—تا ہم—[ਤਾ-ਹਮ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਤਾਂ ਵੀ, ਤਾਂ ਭੀ, ਤਦ ਭੀ।

[ता-हम] फ़ा० अव्य० तो भी, तब भी।

تاب—[ਤਾਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਸ਼ਨੀ, ਨੂਰ, ਚਮਕ; ਗਰਮੀ; ਪੇਚ; ਤਾਕਤ; ਸਬਰ; ਤਕਲੀਫ਼; ਮਰੋੜ; ਟੇਢਾਪਣ, ਵਿੰਗਾਪਣ।

[ताब] फ़ा० स्त्री० प्रकाश, नूर, चमक; गरमी; पेंच; ताकत; सब्र; तकलीफ़; कष्ट; मरोड़; टेढ़ा होने का भाव।

—تاب نہ لانا—[ਤਾਬ ਨ: ਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ; ਘਾਬਰ ਜਾਣਾ।

[ताब न: लाना] क्रि० समा० सहन न कर सकना; घबरा जाना।

—تاب و تواں—[ਤਾਬੋ ਤੁਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਜਾਲ, ਤਾਕਤ, ਸਬਰ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ।

[ताबो तुवाँ] फ़ा० स्त्री० शक्ति, ताकत, संतोष, सहनशीलता।

—تاب و طاقت—[ਤਾਬੋ ਤ਼ਾਕ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਮਜਾਲ, ਤਾਕਤ, ਸਬਰ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ।

[ताबो त़ाक़त] फ़ा० अर० स्त्री० शक्ति, सामर्थ्य, ताकत, संतोष, सहनशीलता।

تاباں—[ਤਾਬਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਮਕਦਾਰ, ਰੌਸ਼ਨ; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ, ਪੇਚੀਦਾ, ਟੇਢਾ।

[ताबाँ] फ़ा० वि० चमकदार, रोशन, प्रकाशमान्; बलदार, पेचीदा, टेढ़ा।

تابداں—[ਤਾਬ-ਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ, ਮੋਘਾ, ਝਰੋਖਾ।

[ताब-दाँ] फ़ा० पु० रोशनदान, मोखा, झरोखा।

تابڑ توڑ—[ਤਾਬੜ ਤੋੜ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟਪਟ, ਫ਼ੌਰਨ; ਉੱਪਰ ਥੱਲੇ; ਬਾਰ ਬਾਰ; ਲਗਾਤਾਰ।

[ताबड़ तोड़] क्रि० वि० झटपट, तुरन्त, फ़ौरन्, ऊपर तले; बार बार; निरन्तर।

تابش—[ਤਾਬਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਰਮੀ, ਤਪਸ਼; ਚਮਕ, ਰੋਸ਼ਨੀ।

[ताबिश] फ़ा० स्त्री० गरमी, ताप; चमक, रोशनी, प्रकाश।

تابستان—[ਤਾਬਿਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਰਮੀ, ਹੁਨਾਲ।

[ताबिस-तान] फ़ा० स्त्री० गरमी, ग्रीष्म ऋतु।

تابع—[ਤਾਬਿ਼ਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਮਾਤਹਿਤ, ਫ਼ਰਮਾਂਬਰਦਾਰ, ਨੌਕਰ।

[ताबि़अ] अर० वि० मातहत, आज्ञाकारी सेवक, नौकर।

تابعدار—[ਤਾਬਿ਼ਅ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਨੌਕਰ, ਮਾਤਹਿਤ, ਅਧੀਨ।

[ताबि़अ-दार[फ़ा० वि० पु० नौकर, मातहत, अधीन।

تابعداری—[ਤਾਬਿ਼ਅ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੌਕਰੀ, ਫ਼ਰਮਾਂਬਰਦਾਰੀ, ਅਧੀਨਤਾ, ਮਾਤਹਿਤੀ।

[ताबि़अ-दारी] फ़ा० स्त्री० नौकरी, आज्ञापालन, अधीनता, मातहती।

تابع مرضی مالک—[ਤਾਬਿ਼ਅ ਮਰਜ਼ੀ ਏ ਮਾਲਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਜੋ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ, ਆਪ ਕੁਝ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ।

[ताबि:अ मर्-ज़ी ए मालिक] अर० पु० वह काश्तकार जो मालिक के अधीन हो और स्वयं कुछ न कर सकता हो।

تابعی—[ਤਾਬਿ:ਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇ।

[ताबि:ई] अर० पु० वह व्यक्ति जिसने रसूल के साथियों को देखा हो।

تابعین—[ਤਾਬਿ:ਈਨ] ਅਰ. ਪੁ. 'تابع' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ, ਅਧੀਨ ਲੋਕ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਉਹ ਗਿਰੋਹ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਜਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵੇਰ ਰਸੂਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇ।

[ताबि:ईन] अर० पु० 'تابع' का बहुवचन है, अधीन लोग; मुसलमानों का वह गिरोह जिसने एक अथवा एक से अधिक बार रसूल के साथियों को देखा हो।

تابندہ—[ਤਾਬਿੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਮਕਦਾਰ, ਰੌਸ਼ਨ।

[ताबिंद:] फ़ा० वि० चमकदार रोशन।

تابوت—[ਤਾਬੂਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਥੀ, ਜਨਾਜ਼ਾ, ਲਾਸ਼; ਉਹ ਸੰਦੂਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਰਦਾ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ताबूत] अर० पु० अरथी, जनाज़ा, शव; वह सन्दूक जिस में शव रखा जाता है।

تابہ—[ਤਾਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਵਾ।

[ताब:] फ़ा० पु० तवा।

تاپ—[ਤਾਪ] ਪੁ. ਬੁਖਾਰ, ਤਪ।

[ताप] पु० बुख़ार, ज्वर।

تاپ تلی—[ਤਾਪ ਤਿੱਲੀ] ਪੁ. ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਰਨ ਤਿੱਲੀ ਦਾ ਵਧ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਚੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਤਾਪ।

[ताप तिल्ली] पु० निर्बलता के कारण तिल्ली का बढ़ जाना, इस कारण से यदि ज्वर रहे तो ताप तिल्ली कहते हैं।

تاپنا—[ਤਾਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੇਕਣਾ, ਗਰਮੀ ਪਹੁੰਚਾਣਾ।

[ताप-ना] क्रि० सक० सेंकना, गरमी पहुँचाना।

تات—[ਤਾਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਪਿਤ੍ਰ, ਪਿਤਾ।

[तात] सं० पु० जनक, पिता।

تاتا—[ਤਾਤਾ] ਵਿ. ਗਰਮ, ਤੱਤਾ, ਗਰਮਾ ਗਰਮ।

[ताता] वि० गर्म, तप्ता, गर्मागर्म।

تاثر—[ਤਅੱਸੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਸਰ ਕਬੂਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तअस्सुर] अर० पु० प्रभावित होने का भाव, प्रभाव में आने का भाव।

تاثیر—[ਤਾਸੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਸ਼ਾਨ; ਨਤੀਜਾ, ਫਲ; ਅਸਰ, ਅਮਲ, ਗੁਣ, ਖਾਸੀਅਤ।

[तासीर] अर० स्त्री० निशान; परिणाम, फल; प्रभाव, असर, गुण, विशेषता।

تاثیر قانون—[ਤਾਸੀਰੇ ਕਾਨੂੰਨ] ਅਰ. ਇ. ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਅਸਰ।

[तासीरे कानून] अर० स्त्री० कानून का परिणाम या प्रभाव।

تاج—[ਤਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕਟ; ਕਲਗੀ; ਮਕਾਨ ਦਾ ਛੱਜਾ; ਗੰਜੀਫ਼ੇ ਦਾ ਇਕ ਰੰਗ।

[ताज] अर० पु० मुकुट; कलगी; मकान का छज्जा; गंजफ़े का एक रंग।

تاجپوشی—[ਤਾਜ-ਪੋਸ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਜ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਗੱਦੀ ਉਪਰ ਬਹਿਣ ਦੀ ਰਸਮ।

[ताज-पोशी] अर० फ़ा० स्त्री० ताज पहनने का भाव; राज-तिलक के अवसर पर राजमुकुट धारण करने की क्रिया या रसम।

تاج خروس—[ਤਾਜੇ ਖ਼ਰੂਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਰਗੇ ਦੀ ਕਲਗੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਰਖ਼ ਫੁੱਲ।

[ताजे ख़रूस] अर० फ़ा० पु० मुर्गे की कलगी; एक प्रकार का लाल रंग का फूल।

تاجدار—[ਤਾਜ-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਤਾਜ ਵਾਲਾ।

[ताज-दार] अर० फ़ा० पु० बादशाह, मुकुटधारी।

تاج رکھنا—[ਤਾਜ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਨਾ, ਤਾਜ ਪਹਿਨਣਾ।

[ताज-रख-ना] मुहा० बादशाह बनना, मुकुट धारण करना।

تاجور—[ਤਾਜ-ਵਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਕਟਧਾਰੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ।

[ताज-वर] अर० फ़ा० पु० मुकुटधारी, बादशाह।

تاجر—[ਤਾਜਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਉਪਾਰੀ, ਸੁਦਾਗਰ।

[ताजिर] अर० पु० व्यापारी, सौदागर।

تاجو—[ਤਾਜੂ] ਵਿ. ਭਾਈ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਬੇਰਹਿਮ ਤੀਵੀਂ।

[ताजू] स्त्री० भाई के साथ दुर्व्यवहार करने वाली स्त्री, निर्दयी औरत।

تاخت—[ਤਾਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੁੱਟ; ਹਮਲਾ, ਧਾਵਾ; ਤਬਾਹੀ।

[ताख़-त] फ़ा० स्त्री० लूट; आक्रमण, हल्ला, धावा; तबाही।

تاخت و تاراج کرنا—[ਤਾਖ਼-ਤੋ ਤਾਰਾਜ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ, ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ, ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਨਾ, ਮਾਰ ਧਾੜ ਕਰਨਾ।

[ताख़-तो ताराज कर-ना] क्रि० समा० बरबाद करना, तबाह करना, लूट खसोट करना, मारधाड़ करना।

تاخر—[ਤਅੱਖ਼ੁਰ ਤਅੱਖ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਢਿੱਲ, ਦੇਰ, ਪਿੱਛੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तअख़्ख़ुर तअख़्ख़र] अर० पु० ढील, विलम्ब, काम को पीछे डालने का भाव ।

تاخیر—[ਤਾਖ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਦੇਰ, ਢਿੱਲ, ਚਿਰਕਾ ।

[ताख़ीर] अर० स्त्री० देर, ढील, विलम्ब ।

تادیب—[ਤਾਦੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਅਦਬ ਸਿਖਾਉਣਾ; ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ।

[तादीब] अर० स्त्री० आदर करने की शिक्षा देना, अदब सिखाना; सज़ा देना ।

تالمی—[ਤਅੱਲਮੀ] ਅਰ. ਇ. ਦੁੱਖ ਉਠਾਉਣਾ, ਤਕਲੀਫ਼ ਸਹਿਣਾ ।

[तअल्लमी] अर० स्त्री० दुःख उठाना, कष्ट उठाना ।

تار[1]—[ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਧੁੰਦਲਾ, ਕਾਲਾ ।

[तार] फ़ा० वि० अँधेरा, काला ।

تار[2]—[ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧਾਗਾ; ਕਿਸੇ ਧਾਤ ਦਾ ਲੰਮਾ ਤੇ ਗੋਲ ਡੋਰਾ; ਤਾਣਾ, ਸਿਲਸਿਲਾ, ਲੜੀ; ਸਾਰੰਗੀ ਦੀ ਤੰਦ; ਉਹ ਖ਼ਬਰ ਜੋ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਆਵੇ ।

[तार] फ़ा० पु० धागा; किसी धातु का लम्बा तथा गोल डोरा; तानाबाना; सिलसिला, क्रम; किताब आदि चीज़; वह सूचना जो तार द्वारा आए ।

تار باندھنا—[ਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾਂਤਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ।

[तार बांध-ना] क्रि० समा० तांता बांधना, सिलसिला कायम करना ।

تار برقی—[ਤਾਰ ਬਰ-ਕ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਖ਼ਬਰ ਜੋ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਆਵੇ, ਤਾਰ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ।

[तार बर-क़ी] फ़ा० स्त्री० वह ख़बर जो तार द्वारा आए, तार, टैलिग्राम ।

تار تار کرنا—[ਤਾਰ ਤਾਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਰਜ਼ਾ ਪੁਰਜ਼ਾ ਕਰਨਾ, ਲੀਰ ਲੀਰ ਕਰਨਾ, ਧਾਗਾ ਧਾਗਾ ਅੱਡ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਪਾੜਨਾ ।

[तार तार कर-ना] मुहा० पुरज़ा पुरज़ा करना, ख़स्ता ख़स्ता करना, धागा धागा अलग अलग करना, फाड़ना ।

تار تور—[ਤਾਰ ਤੋਰ] ਪੁ. ਕਸੀਦੇ ਦਾ ਕੰਮ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਤਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ।

[तार तोड़] पु० कसीदे का काम, जिसमें सितारे का काम ।

تار ٹوٹنا—[ਤਾਰ ਟੁੱਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੱਟ ਜਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦਾ ਰੁਕ ਜਾਣਾ, ਚਲ ਰਹੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਣਾ ।

[तार टूट-ना] क्रि० समा० सिलसिला कट जाना, क्रम भङ्ग होना; किसी काम का होते होते रुक जाना ।

تار دبکنا—[ਤਾਰ ਦਬਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਗੋਟਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ ।

[तार दबक-ना] क्रि० समा० तारों को कूट कर गोटा बनाने के लिये चौड़ा करना ।

تار دیکھنا—[ਤਾਰ ਦੇਖ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਪੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ।

[तार देख-ना] क्रि० समा० चाशनी के पक जाने का अनुमान लगाना ।

تار کش—[ਤਾਰ ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਅਥਵਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰੀਗਰ ।

[तार कश] फ़ा० पु० धातु के तार खींचने या बनाने वाला कारीगर ।

تار کشی—[ਤਾਰ ਕਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਰ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ਾ ।

[तार कशी] फ़ा० स्त्री० तार खींचने का काम अथवा व्यवसाय ।

تار گھر—[ਤਾਰ ਘਰ] ਪੁ. ਤਾਰਾਂ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ਼ ਆਫ਼ਿਸ ।

[तार घर] पु० वह जगह जहाँ से तार द्वारा ख़बर भेजी जाती है, टैलीग्राफ़ आफ़िस ।

تار نکالنا—[ਤਾਰ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤਾ ਲੈਣਾ; ਬਾਰੀਕ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਸੇਵੀਆਂ ਵੱਟਣਾ ।

[तार निकाल-ना] मुहा० पता निकालना; बारीक तथा लम्बी सेवैयाँ बनाना ।

تارا—[ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਸਤਾਰਾ, ਨਛੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ; ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ; ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨੀਵੀਂ ਜਾਂ ਦੂਰ ਫ਼ਾਸਲੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ।

[तारा] पु० सितारा, नक्षत्र, ग्रह; आँख की पुतली; बहुत ऊँची या नीची अथवा दूर फ़ासिले की चीज़ जो छोटी सी दिखाई पड़ती है; आँखों के सामने आघात के चकराने के कारण दिखाई देने वाला एक सूक्ष्म अंश ।

تارا ٹوٹنا—[ਤਾਰਾ ਟੁੱਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾਰਾ ਡਿੱਗਣਾ ।

[तारा टूट-ना] क्रि० समा० उल्कापात होना ।

تارا ڈوبنا—[ਤਾਰਾ ਡੁੱਬ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਰਾ ਡੁੱਬਣਾ, ਮਨਹੂਸ ਦਿਨ ਆਉਣੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ।

[तारा डूब-ना] मुहा० किसी ग्रह का अस्त होना जिस से माङ्गलिक कार्य नहीं किये जाते ।

تارا منڈل—[ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ] ਪੁ. ਤਾਰਾ ਚੱਕਰ, ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੰਡਲ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ।

[**तारा मंडल**] पु० तारागण, तारों का मंडल; एक प्रकार की आतिशबाज़ी ।

تارا ہو جانا—[**ਤਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਅਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲਗ ਜਾਣਾ; ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ ।

[**तारा हो जाना**] मुहा० बहुत ऊँचा हो जाना, आकाश से लग जाना; बहुत गहरे चले जाना ।

تاراج—[**ਤਾਰਾਜ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੁੱਟ, ਬਰਬਾਦੀ ।

[**ताराज**] फ़ा० पु० लूट, बरबादी ।

تارپین—[**ਤਾਰਪੀਨ**] ਅੰਗ. ਪੁ. ਚੀੜਾ ਬਰੋਜ਼ਾ (Turpentine) ।

[**तारपीन**] अंग० पु० गंधा बिरोजा (Turpentine) ।

تارپین کا تیل—[**ਤਾਰਪੀਨ ਦਾ ਤੇਲ**] ਪੁ. ਤਾਰਪੀਨ ਦਾ ਤੇਲ, ਚੀੜੇ ਬਰੋਜ਼ੇ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇਲ ।

[**तारपीन का तेल**] पु० गंधे बिरोजे से निकाला हुआ तेल ।

تارک—[**ਤਾਰਕ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਂਗ, ਸਿਰ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਟੋਪੀ, ਲੋਹੇ ਦਾ ਖੋਦ ।

[**तारक**] फ़ा० पु० मांग, सिर का ऊपरी भाग; एक प्रकार की टोपी, लोहे का खोद ।

تارک—[**ਤਾਰਿਕ**] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿਆਗੀ, ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ।

[**तारिक**] अर० पु० त्यागी, छोड़ने वाला ।

تارک الدنیا—[**ਤਾਰਿਕੁੱਦੁਨ-ਯਾ**] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਨਿਆਸੀ, ਤਿਆਗੀ, ਵੈਰਾਗੀ, ਅਵਧੂਤ ।

[**तारिकुद्दुन-या**] अर० पु० संन्यासी, त्यागी, विरक्त, अवधूत ।

تارک الصلوات—[**ਤਾਰਿਕੁੱਸਲਵਾਤ**] ਅਰ. ਪੁ. ਨਮਾਜ਼ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ, ਬੇਨਮਾਜ਼ਾ ।

[**तारिकुस्सलवात**] अर० पु० नमाज़ छोड़ देने वाला, बेनमाज़ा ।

تارکول—[**ਤਾਰਕੋਲ**] ਅੰਗ. ਪੁ. ਲੁਕ (Tarcoal) ।

[**तारकोल**] अंग पु० अलकतरा (Tarcoal) ।

تار و پود—[**ਤਾਰੋਪੌਦ**] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ, ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ।

[**तारोपोद**] फ़ा० पु० ताना बाना ।

تارے—[**ਤਾਰੇ**] ਪੁ. تارا ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[**तारे**] पु० تارا का बहुवचन ।

تارے توڑنا—[**ਤਾਰੇ ਤੋੜ-ਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਕਰਨਾ; ਚਲਾਕੀ ਕਰਨਾ ।

[**तारे तोड़-ना**] मुहा० असम्भव कार्य करना; चालाकी करना ।

تارے چھٹکنا—[**ਤਾਰੇ ਛਟਕ-ਣਾ**] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ ਤੇ ਚਮਕਣਾ ।

[**तारे छटक-ना**] क्रि० समा० आकाश निर्मल होने के कारण तारों का खूब चमकना ।

تارے دکھائی دینا—[**ਤਾਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਰੇ ਤਾਰੇ ਨਚਣਾ ।

[**तारे दिखाई देना**] मुहा० आंखों के आगे मस्तिष्क चकराने के कारण घूमती हुई किसी चीज़ का सूक्ष्म कण दिखाई देना ।

تارے دیکھنا—[**ਤਾਰੇ ਦੇਖ-ਣਾ**] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਇਕ ਰਸਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੱਚਾ ਨੂੰ ਛੱਟੀ ਦੇ ਦਿਨ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੱਚਾ ਨੂੰ ਜਿੰਨ ਪਰੀ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ।

[**तारे देख-ना**] क्रि० समा० एक प्रथा जिस में प्रसूता को छठी के दिन तारे दिखाए जाते हैं । कहते हैं कि इस प्रकार करने से प्रसूता को भूत, प्रेत का भय नहीं रहता ।

تارے گننا—[**ਤਾਰੇ ਗਿਨ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗ ਕੇ ਕੱਟਣਾ, ਬੇਚੈਨੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਕੱਟਣਾ ।

[**तारे गिन-ना**] मुहा० सारी रात जाग कर काटना, बेकरारी में रात्रि बिताना ।

تاریخ—[**ਤਾਰੀਖ਼**] ਅਰ. ਇ. ਤ੍ਰਿੱਥ, ਮਿਤੀ; ਇਤਿਹਾਸ; ਸ਼ਿਅਰ ਵਿਚ ਉਹ ਪਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸੰਨ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

[**तारीख़**] अर० स्त्री० तिथि, मिति, दिनांक; इतिहास; पद्य में वे पद जिन की संख्या जमा करने पर किसी घटना का सन् निकल आता है ।

تاریخ ادخال—[**ਤਾਰੀਖ਼ੇ ਇਦ-ਖ਼ਾ-ਲ**] ਅਰ. ਇ. ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ।

[**तारीख़े इदख़ाल**] अर० स्त्री० मुकदमा दायर करने की तिथि ।

تاریخ ٹھہرنا—[**ਤਾਰੀਖ਼ ਠਹਿਰ-ਣਾ**] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੰਗਣੇ, ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ੁਭ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋਣਾ ।

[**तारीख़ ठहर-ना**] क्रि० समा० मंगनी, विवाह या किसी अन्य शुभ दिन की तिथि निश्चित होना ।

تاریخ چسپانی—[**ਤਾਰੀਖ਼ ਚਸ-ਪਾਨੀ**] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਬੋਰਡ ਤੇ ਚਸਪਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕੰਮ ।

[**तारीख़ चस-पानी**] अर० फ़ा० स्त्री० मुकदमों की पेशी की तारीख़ों का क्रमशः बोर्ड पर चिपकाने का भाव अथवा कार्य ।

تاریخ ظہور بنائے دعویٰ—[**ਤਾਰੀਖ਼ੇ ਜ਼ਹੂਰੇ ਬਿਨਾਏ ਦਾਅਵਾ**] ਅਰ. ਇ. ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ।

[तारीखे *अहूदे क़िमाए मुक़द्दमा] अर० स्त्री० मुक़द्दमा करने की विधि।

تاریخ کہنا—[ਤਾਰੀਖ਼ ਕਹਿ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਮ ਵਿਚ ਅਬਜਦ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਉਂ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਸੰਨ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਵੇ।

[तारीख़ कह-ना] क्रि० समा० किसी घटना को पद्य में अब्जद के हिसाब से इस प्रकार प्रकट करना कि इसके द्वारा घटना के होने का सन् मालूम हो जाए।

تاریک—[ਤਾਰੀਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਲਾ, ਅੰਨ੍ਹੇਰਾ।

[तारीक] फ़ा० वि० काला, अँधियारा।

تاریکی—[ਤਾਰੀਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੰਨ੍ਹੇਰਾ, ਸਿਆਹੀ।

[तारीकी] फ़ा० स्त्री० अँधेरा, कालिमा।

تاڑ—[ਤਾੜ] ਪੁ. ਖਜੂਰ ਵਰਗਾ ਇਕ ਲੰਮਾ ਬਿਰਛ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਤਾੜੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

[ताड़] पु० खजूर जैसा एक लम्बा वृक्ष जिस में से ताड़ी निकलती है।

تاڑنا—[ਤਾੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭਾਂਪਣਾ, ਤਾੜ ਲਾਉਣਾ; ਡਾਂਟਣਾ, ਦਬਕਾਉਣਾ।

[ताड़-ना] क्रि० सक० भाँपना, जानना, समझना; डाँटना, डपटना।

تاڑو—[ਤਾੜੂ] ਪੁ. ਤਾੜਨ ਵਾਲਾ।

[ताड़ू] पु० भाँप जाने वाला।

تاڑی—[ਤਾੜੀ] ਇ. ਤਾੜ ਦਾ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਰਸ ਜਿਸ ਦੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਨਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕਟਾਰ ਦਾ ਮੁੱਠਾ।

[ताड़ी] स्त्री० ताड़ का दूध या रस जिस के पीने से नशा हो जाता है; कटार का दस्ता।

تاز—[ਤਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਲਾ, ਦੌੜ।

[ताज़] फ़ा० पु० हमला, आक्रमण; दौड़।

تازگی—[ਤਾਜ਼ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਰਾ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਵੇਂਪਣ।

[ताज़गी] फ़ा० स्त्री० हरा भरा होने का भाव; नयापन, ताज़ापन।

تازہ—[ਤਾਜ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਵਾਂ, ਹਰਾ ਭਰਾ; ਡਾਲ ਤੋਂ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ; ਮੋਟਾ; ਤੰਦਰੁਸਤ; ਗਰਮਾਗਰਮ।

[ताज़ः] फ़ा० वि० नया, हरा भरा; डाली से टूटा हुआ; मोटा; स्वस्थ; गरमा गरम।

—بتازہ تازہ—[ਤਾਜ਼ਃ ਬਤਾਜ਼ਃ] ਵਿ. ਗਰਮਾ ਗਰਮ, ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ।

[ताज़ः बताज़ः] वि० ताज़ा ताज़ा, नया नया।

—دم تازہ—[ਤਾਜ਼ਃ ਦਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਸਤ, ਨਵਾਂ, ਥਕੇਵਾਂ ਲੱਥਿਆ, ਤਿਆਰ।

[ताज़ः दम] फ़ा० वि० चुस्त, नया, अनथका, तैयार।

—کار تازہ—[ਤਾਜ਼ਃ ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਿਖਾਂਦਰੂ, ਤਾਜ਼ਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[ताज़ः कार] फ़ा० वि० नौसिखिया, ताज़ा काम करने वाला, नया नया काम करने वाला।

—وارد تازہ—[ਤਾਜ਼ਃ ਵਾਰਿਦ] ਫ਼ਾ. ਅ. ਵਿ. ਨਵਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ; ਪਰਾਹੁਣਾ।

[ताज़ः वारिद] फ़ा० अर० वि० नवागत, नया आने वाला; अतिथि।

—ولایت تازہ—[ਤਾਜ਼ਃ ਵਿਲਾਯਤ] ਫ਼ਾ. ਅ. ਵਿ. ਪਰਦੇਸੀ, ਵਿਲਾਇਤੀ, ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ ਦਾ; ਈਰਾਨੀ ਜਾਂ ਕਾਬੁਲੀ ਜੋ ਨਵਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

[ताज़ः विलायत] फ़ा० अर० वि० परदेसी, विदेशी, विलायती, नया नया आने वाला, दूसरे देश का; ईरानी या काबुली जो नया नया भारत में आया हो।

تازی—[ਤਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਵਿ. ਅਰਬੀ; ਉਹ ਅੱਖਰ ਜੋ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਅਰਬੀ ਘੋੜਾ; ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤਾ; ਅਰਬੀ ਬੋਲੀ।

[ताज़ी] फ़ा० वि० पु० स्त्री० अरबी; वह वर्ण जो फ़ारसी का न हो; अरबी घोड़ा; शिकारी कुत्ता; अरबी भाषा।

—خانہ تازی—[ਤਾਜ਼ੀ ਖ਼ਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁੱਤੇ ਖ਼ਾਨਾ।

[ताज़ी ख़ानः] फ़ा० पु० कुत्ते ख़ाना।

—تازی مارا ترکی کانپیا—[ਤਾਜ਼ੀ ਮਾਰਾ ਤੁਰ-ਕੀ ਕੰਬਿਆ] ਅਖੌ. ਇਕ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੰਬ ਹੋ ਗਈ।

[ताज़ी मारा तुर-की काँपा] लोको० एक को दण्ड मिला दूसरा चौकन्ना हो गया।

تازیانہ—[ਤਾਜ਼ਿਯਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੋਰੜਾ, ਬੇਂਤਰਾ, ਚਾਬੁਕ, ਛਾਂਟਾ।

[ताज़ियानः] फ़ा० पु० कोड़ा, कशा, चाबुक, प्रतोद।

تازیانہ ہونا—[ਤਾਜ਼ਿਯਾਨਃ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਬੁਕ ਪੈਣੇ, ਕੋਰੜੇ ਵੱਜਣੇ।

[ताज़ियानः होना] मुहा० कोड़े पड़ना, चाबुक पड़ना।

تاس—[ਤਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਥਾਲ, ਤਸਲਾ।

[तास] फ़ा० पु० थाल, तसला।

تاسف—[ਤਅੱਸੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਫ਼ਸੋਸ, ਪਛਤਾਵਾ।

[तअस्सुफ़] अर० पु० अफ़सोस, पश्चात्ताप।

تاسہ—[ਤਾਸਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਸ਼ਾ, ਡੱਫ।

[तासः] फ़ा० पु० ताशा, डफ।

تاسیس—[ਤਾਸੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਪਿੰਗਲ ਦੀ ਪਰੀਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਹ ਅਲਫ਼ ਸਾਕਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਤੇ ਰਵੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਮੁਤਹੱਰਕ ਹਰਫ਼ ਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ 'ਆਦਰ' ਅਤੇ 'ਬਾਦਰ' ਦਾ ਅਲਫ਼।

[ताक़ीब] अर० स्त्री० पीछा करने की क्रिया; पिंगल की परिभाषा में वह अलिफ़ साकिन जिस के और रवी के बीच एक सस्वर वर्ण आ गया हो जैसे :—'साबर' तथा 'नावर' का अलिफ़।

1تاش—[ਤਾਸ਼] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਦਾ ਤਾਣਾ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਅਤੇ ਬਾਣਾ ਬਾਦਲੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਦਲਾ, ਜ਼ਰਬਫ਼ਤ; ਗੰਜਫ਼ੇ ਜਿਹੀ ਇਕ ਖੇਡ; ਕਾਗ਼ਜ਼ੀ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਡਹੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ताश] पु० एक प्रकार का ज़री का कपड़ा जिस का ताना रेशम का और बाना बादले का होता है, बादला; ज़रबफ़्त; गंजफ़े जैसा एक खेल; काग़ज़ पत्तों की गड्डी जिस से खेला जाता है।

2تاش—[ਤਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ; ਸਾਥੀ, ਮਿੱਤਰ।

[ताश] फ़ा० पु० मालिक, स्वामी; साथी, मित्र।

تاشا—[ਤਾਸ਼ਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਡੱਫ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਢੋਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[ताशा] पु० एक प्रकार की डफ़ जिसे गले में डाल कर ढोल के साथ बजाते हैं।

تاشہ—[ਤਾਸ਼ਹ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੱਫ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਢੋਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[ताशः] पु० एक प्रकार की डफ़ जिसे गले में डाल कर ढोल के साथ बजाते हैं।

تافتاں—[ਤਾਫ਼ਤਾਂ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੋਟੇ ਕੰਢਿਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮੁਲਾਇਮ ਖ਼ਮੀਰੀ ਰੋਟੀ, ਪਰੌਂਠਾ।

[ताफ़्तां] स्त्री० एक प्रकार की मोटे किनारों की अति कोमल ख़मीरी रोटी, परौंठा।

تافتہ—[ਤਾਫ਼-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਮਕੀਲਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ, ਧੁਪਛਾਂ; ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਚਮਕੀਲਾ ਘੋੜਾ ਜਾਂ ਕਬੂਤਰ।

[ताफ़्-तः] फ़ा० पु० एक प्रकार का चमकदार रेशमी कपड़ा धूपछाँ, रेशमी कपड़ा; सफ़ेद रंग का चमकदार घोड़ा या कबूतर।

تاقی—[ਤਾਕ਼ੀ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਇ. ਉਹ ਘੋੜਾ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਇਕ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ; ਐਬਦਾਰ, ਮਨਹੂਸ; ਟੋਪੀ।

[ताक़ी] तुर० पु० वि० स्त्री० वह घोड़ा जिस की दोनों आँखें एक रंग की न हों; दोष पूर्ण, मनहूस; टोपी।

1تاک—[ਤਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਅੰਗੂਰ ਦੀ ਵੇਲ।

[ताक] फ़ा० पु० स्त्री० अंगूर की बेल।

2تاک—[ਤਾਕ] ਇ. ਤਕੱਣੀ, ਨਿਗਾਹ, ਤਾਕਣੀ; ਘਾਤ; ਉਡੀਕ; ਨਿਸ਼ਤ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ।

[ताक] स्त्री० दृष्टि, निगाह, निगह; घात; प्रतीक्षा, निशस्त, निशाना।

—تاک باندھنا—[ਤਾਕ ਬਾਂਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟਿਕਟਿਕੀ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਲਗਾਤਾਰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ।

[ताक बांध-ना] क्रि० समा० टिकटिकी बाँधना, निरन्तर देखते रहना।

—تاک جھانک—[ਤਾਕ ਝਾਂਕ] ਇ. ਦੇਖ ਭਾਲ, ਖੁਰਾ ਖੋਜੀ।

[ताक झांक] स्त्री० देखरेख, देखभाल, टकटकी लगा कर देखने का भाव।

—تاک رکھنا—[ਤਾਕ ਰਖ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾੜ ਰੱਖਣਾ।

[ताक रख-ना] क्रि० समा० घात में रहना।

—تاک کر مارنا—[ਤਾਕ ਕਰ ਮਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਨਿਸ਼ਤ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਉਣਾ।

[ताक कर मार-ना] क्रि० समा० निशस्त बाँध कर निशाना लगाना।

—تاک لگانا—[ਤਾਕ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਘਾਤ ਲਾਉਣਾ, ਤਾੜ ਲਾਉਣਾ; ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਉਡੀਕਣਾ।

[ताक लगाना] क्रि० समा० घात लगाना, नज़र रखना; तलाश में रहना, प्रतीक्षा में रहना।

—تاک میں رہنا—[ਤਾਕ ਮੇਂ ਰਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਮੌਕਾ ਭਾਲਣਾ।

[ताक में रह-ना] क्रि० समा० प्रतीक्षा में रहना, तलाश में रहना, अवसर देखना।

—تاکنا—[ਤਾਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੱਕਣਾ।

[ताक-ना] क्रि० सक० देखना, दृष्टि डालना।

تاکید—[ਤਾਕੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਿੱਦ, ਹਠ; ਤਕਰਾਰ, ਤਕਾਜ਼ਾ; ਕੋਈ ਗੱਲ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪੁਸ਼ਟੀ।

[ताकीद] अर० स्त्री० ज़िद, हठ; तकरार, तकाज़ा, तगादा; किसी बात को बार बार कहने का भाव, पुष्टि।

—تاکیداً—[ਤਾਕੀਦਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ।

[ताकीदन] अर० क्रि० वि० बड़े ज़ोर से।

—تاکیدی حکم—[ਤਾਕੀਦੀ ਹੁਕ-ਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਕਮ, ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮ।

[ताकीदी हुक-म] अर० फ़ा० पु० आवश्यक आदेश, सख़्त हुकम।

تاگا—[ਤਾਗਾ] ਪੁ. ਧਾਗਾ, ਡੋਰਾ, ਸੂਤ।

[तागा] पु० धागा, डोरा, सूत।

تکڑی - تاکڑی—[ਤਾਕੜੀ, ਤਕੜੀ] ਇ. ਤਾਣੀ ਦਾ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਡੋਰਾ; ਸੰਗਲੀ ਵਰਗਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ।

[तागड़ी, तगड़ी] स्त्री॰ धागे का बना हुआ डोरा; जंजीर जैसा एक गहना जिसे कमर में बांधते हैं।

تاگنا—[ਤਾਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧਾਗਾ ਪਾਉਣਾ; ਸੀਣਾ ਪਰੋਣਾ; ਕੱਚੀ ਸਿਲਾਈ ਕਰਨਾ।

[ताग-ना] क्रि॰ सक॰ धागा डालना; सीना पिरोना; कच्ची सिलाई करना।

1 تال—[ਤਾਲ] ਪੁ. ਤਲਾ; ਐਨਕ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

[ताल] पु॰ तालाब; ऐनक का शीशा।

2 تال—[ਤਾਲ] ਇ. ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਕਟੋਰੀਆਂ ਜੋ ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਢੋਲਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[ताल] स्त्री॰ पीतल की दो छोटी कटोरियाँ जो तबले या ढोलकी के साथ बजाते हैं।

3 تال—[ਤਾਲ] ਇ. ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[ताल] स्त्री॰ राग के स्वर को ठीक करने के लिए हाथ पर हाथ मारने की क्रिया।

—تال دینا—[ਤਾਲ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾੜੀ ਵਜਾਉਣਾ।

[ताल देना] क्रि॰ समा॰ ताल के स्वर को संतुलित करने के लिए ताली बजाना।

—تال سے بے تال ہونا—[ਤਾਲ ਸੇ ਬੇ ਤਾਲ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸੁਰ ਤਾਲ ਤੋਂ ਉੱਖੜ ਜਾਣਾ।

[ताल से बे ताल होना] क्रि॰ समा॰ स्वर या तान से उखड़ जाना।

تال میل—[ਤਾਲ ਮੇਲ] ਪੁ. ਮੇਲ ਜੋਲ।

[ताल मेल] पु॰ मेल जोल।

—تال میل کھانا—[ਤਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸੰਜੋਗ ਹੋਣਾ; ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ।

[ताल मेल खाना] क्रि॰ समा॰ संयोग होना; अनुकूल होना।

تالا—[ਤਾਲਾ] ਪੁ. ਜੰਦਰਾ, ਜੰਦਰਾ, ਕੁਲਫ਼।

[ताला] पु॰ कुफ़्ल, कुंजी के बिना न खुलने वाली बन्द।

—تالا پڑنا—[ਤਾਲਾ ਪਿੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਦਰ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਲਗ ਜਾਣਾ।

[ताला पिड़-ना] क्रि॰ समा॰ दरवाज़े को ताला लग जाना।

—تالا توڑنا—[ਤਾਲਾ ਤੋੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੰਦਰਾ ਤੋੜਨਾ।

[ताला तोड़-ना] क्रि॰ समा॰ कुफ़्ल तोड़ना।

—تالا کنجی—[ਤਾਲਾ ਕੁੰਜੀ] ਪੁ. ਜੰਦਾ ਕੁੰਜੀ; ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ।

[ताला कुंजी] पु॰ कुफ़्ल और कुन्जी; बच्चों का एक खेल।

تالاب—[ਤਾਲਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਲ, ਤਲਾ।

[तालाब] फ़ा॰ पु॰ ताल, सर।

تعلّق—[ਤ-ਅੱਲੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ।

[त-अल्लुक़] अर॰ पु॰ प्रेम, प्यार, मुहब्बत।

تألّم—[ਤ-ਅਲੱਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੁਖ, ਤਕਲੀਫ਼।

[त-अल्लम] अर॰ पु॰ दुःख, कष्ट।

تال مکھانا—[ਤਾਲਮਖਾਨਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਾਰਕ ਬੀ।

[तालमखाना] पु॰ एक प्रकार का पौष्टिक बीज।

تالو—[ਤਾਲੂ] ਪੁ. ਮੂੰਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਛੱਤ; ਘੋੜੇ ਦਾ ਇਕ ਐਬ।

[तालू] पु॰ मुख के भीतर का ऊपरी भाग; घोड़े का एक दोष।

—تالو سے زبان نہ لگنا—[ਤਾਲੂ ਸੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨ: ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁਪ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਬਕੀ ਜਾਣਾ।

[तालू से ज़ुबान न: लग-ना] मुहा॰ चुप न रहना, बकवाद करते रहना।

—تالو لٹکنا—[ਤਾਲੂ ਲਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੂੰਹ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਤਾਲੂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਥੱਲੇ ਆ ਜਾਣਾ।

[तालू लटक-ना] क्रि॰ समा॰ मुँह की बीमारी के कारण तालु का अपने स्थान से कुछ नीचे आ जाना।

تالی—[ਤਾਲੀ] ਇ. ਕੁੰਜੀ; ਤਾੜੀ।

[ताली] स्त्री॰ कुंजी; करतल-ध्वनि।

—تالی ایک ہاتھ سے نہیں بجتی—[ਤਾਲੀ ਏਕ ਹਾਥ ਸੇ ਨਹੀਂ ਬਜ-ਤੀ] ਅਖੌ. ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਤਰਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

[ताली एक हाथ से नहीं बज-ती] लोको॰ प्यार या लड़ाई दोनों पक्षों की ओर से होती है, एक ओर से नहीं हो सकती।

—تالی بجانا—[ਤਾਲੀ ਬਜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾੜੀ ਮਾਰਨਾ, ਹੱਥ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਣਾ।

[ताली बजाना] क्रि॰ समा॰ करतल-ध्वनि करना, हाथ पर हाथ मार कर आवाज़ निकालना।

—تالی بجنا—[ਤਾਲੀ ਬਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਣਾ।

[ताली बज-ना] मुहा॰ बदनामी होना।

—تالی دونوں ہاتھوں سے بجتی ہے—[ਤਾਲੀ ਦੋਨੋਂ ਹਾਥੋਂ ਸੇ ਬਜ-ਤੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[ताली दोनों हाथों से बज-ती है] लोको० लड़ाई अथवा प्रेम दोनों ओर से होता है।

تالیاں —[ਤਾਲਿਆਂ] ਇ. تالی ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[तालियां] स्त्री० تالی का बहुवचन।

—تالیاں بجانا—[ਤਾਲਿਆਂ ਵਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਣਾ।

[तालियां बजाना] क्रि० समा० तालियाँ पीटना, खुशियाँ मनाना; किसी का उपहास करना।

—تالیف—[ਤਾਲੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿਚੀਂ ਮਿਲਾਉਣ ਜਾਂ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਛਾਂਟ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣਾ; ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

[तालीफ़] अर० स्त्री० दो चीज़ों को परस्पर मिलाने अथवा जमा करने की क्रिया; विभिन्न पुस्तकों के विषय छांट कर नये सिरे से तरतीब देना; मित्रता पैदा करना।

—تالیف قلوب—[ਤਾਲੀਫ਼ੇ ਕੁਲੂਬ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਦਿਲਜੋਈ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[तालीफ़े क़ुलूब] अर० स्त्री० दूसरे के हृदय को अपनी ओर आकृष्ट करने का भाव, किसी के मन में प्रेम उत्पन्न करने का भाव।

تام—[ਤਾਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਾਰਾ, ਪੂਰਾ।

[ताम्म] अर० वि० समस्त, सम्पूर्ण।

تام جان—[ਤਾਮ ਜਾਨ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਲਕੀ, ਤਾਮਝਾਮ।

[ताम जान] पु० एक प्रकार की पालकी, तामझाम।

تام جھام—[ਤਾਮਝਾਮ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਲਕੀ।

[तामझाम] पु० एक प्रकार की पालकी।

تام چینی—[ਤਾਮਚੀਨੀ] ਪੁ. ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂਬਾ।

[तामचीनी] पु० मीनाकारी किया हुआ तांबा।

تام دان—[ਤਾਮਦਾਨ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਲਕੀ, ਤਾਮਝਾਮ।

[तामदान] पु० एक प्रकार की पालकी, तामझाम।

تامرس—[ਤਾਮਰਸ] ਪੁ. ਤਾਂਬਾ; ਸੋਨਾ; ਕੰਵਲ।

[तामरस] पु० तांबा; सोना; कमल।

تامڑا—[ਤਾਮੜਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਯਾਕੂਤ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ; ਕੱਦੂ ਦੀ ਖੋਪਰੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼; ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ।

[तामड़ा] पु० वि० याकूत की किस्म का एक घटिया किस्म का कीमती पत्थर; कद्दू की खोपड़ी; एक प्रकार का काग़ज़; तांबे के रंग का।

تامس—[ਤਾਮਸ] ਪੁ. ਰੋਹ, ਗੁੱਸਾ।

[तामस] पु० क्रोध, गुस्सा।

تامسی—[ਤਾਮਸੀ] ਵਿ. ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ, ਗੁਸੈਲਾ।

[तामसी] वि० क्रोधी, गुस्सैल।

تامل—[ਤਅੱਮੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ।

[तअम्मुल] अर० पु० सोच विचार।

تامل—[ਤਾਮਿਲ] ਵਿ. ਦੱਖਣ ਦੀ ਇਕ ਬੋਲੀ।

[तामिल] स्त्री० दक्षिण की एक भाषा।

تاملوٹ—[ਤਾਮ-ਲੋਟ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦਾ ਟੀਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ, ਆਬਖ਼ੋਰਾ।

[ताम-लोट] पु० पानी पीने का टीन का पात्र, आबख़ोरा।

تامیسری—[ਤਾਮੇਸਰੀ] ਵਿ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ; ਤਾਂਬਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ; ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ; ਤਾਂਬੇ ਦਾ।

[तामेसरी] वि० एक प्रकार का रंग; तांबा मिला हुआ सोना चांदी; तांबे के रंग का; तांबे की।

[1]تان—[ਤਾਨ] ਇ. ਅਲਾਪ; ਸੁਰ; ਗਤ, ਤਾਲ; ਪਲੰਘ, ਪਾਲਕੀ; ਗੱਡੀ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੀਖ; ਇਕ ਦਰਖ਼ਤ।

[तान] स्त्री० आलाप; स्वर; गत, ताल; पलंग, पालकी; गाड़ी आदि की लोहे की सलाख; एक वृक्ष।

—تان اڑانا—[ਤਾਨ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਾਉਣਾ, ਅਲਾਪਣਾ।

[तान उड़ाना] मुहा० गाना, आलाप करना।

—تان توڑنا—[ਤਾਨ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੀਤ ਦਾ ਅੰਤ ਤੇ ਆਕੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ।

[तान तोड़-ना] मुहा० गीत का अन्त पर आ कर समाप्त करना।

[2]تان—[ਤਾਨ] ਪੁ. 'طعنه' ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ।

[तान] पु० 'طعنه' का रूपांतर।

—تان ترُنج—[ਤਾਨ ਤਰੁੰਜ] ਪੁ. ਤਾਨਾ, ਮਿਹਣਾ।

[तान तरुंज] पु० ताना, आक्षेप पूर्ण वाक्य।

[1]تانا—[ਤਾਨਾ] ਪੁ. 'طعنه' ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ।

[ताना] पु० 'طعنه' का रूपांतर।

[2]تانا—[ਤਾਣਾ] ਪੁ. ਉਹ ਲੰਮਾ ਤਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੁਲਾਹਿਆਂ ਨੇ ਬੁਣਨ ਲਈ ਲੰਬੀਆਂ ਤਾੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਣਾ, ਤਾਣੀ।

[ताना] पु० वह लम्बा तार जिसे जुलाहों ने बुनने के लिए लम्बाई के बल रखा होता है, ताना।

—تانا بانا—[ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ] ਪੁ. ਤਾਣਾ ਤੇ ਪੇਟਾ; ਬਿਨਾਂ ਮਤਲਬ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ताना बाना] पु० ताना और भरनी; बिना मतलब आने जाने का भाव।

—تانا بانا کرنا—[ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਾੜੂ ਜਿਹੇ ਮਾਰਨਾ, ਐਵੇਂ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣਾ।

[ताला बाला कर-ना] मुहा० व्यर्थ फेरे लगाना, व्यर्थ चक्कर लगाना ।

تاپنا—[ਤਾਪਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤਪਾਉਣਾ, ਤੱਤਾ ਕਰਨਾ; ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ।

[तापना] क्रि० सक० तपाना, गरम करना; आजमाना ।

تانبا—[ਤਾਂਬਾ] ਪੁ. ਇਕ ਧਾਤ; ਗੋਸ਼ਤ ਦੀ ਬੋਟੀ ਜੋ ਬਾਜ਼ ਆਦਿ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[तांबा] पु० एक धातु; मांस की बोटी जो बाज आदि शिकारी पक्षियों को खिलाते हैं ।

تانب چورہ—[ਤਾਂਬਚੂਰ] ਪੁ. ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਚੂਰਾ, ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਬੁਰਾਦਾ ।

[तांबचूर] पु० तांबे का चूरा, तांबे का बुरादा ।

تانت—[ਤਾਂਤ] ਇ. ਤੰਦ; ਸਾਰੰਗੀ ਆਦਿ ਦਾ ਤਾਰ ।

[तांत] स्त्री० भेड़ बकरी आदि की नसों से बनाई हुई रस्सी; सारंगी आदि का तार ।

تانت باجی راگ پایا—[ਤਾਂਤ ਬਾਜੀ ਰਾਗ ਪਾਯਾ] ਅਖੌ. ਗੱਲ ਬਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਮਤਲਬ ਸਮਝ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[तांत बाजी राग पाया] लोको० बात चीत से ही मतलब समझ लेने के अवसर पर कहते हैं ।

تانتا—[ਤਾਂਤਾ] ਪੁ. ਕਤਾਰ, ਲਾਈਨ; ਕੰਠ; ਨਸਲ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ ।

[तांता] पु० कतार, लाईन, पंक्ति; जमघट; कुल, वंश ।

تانتڑی—[ਤਾਂਤੜੀ] ਇ. ਤੰਦੜੀ, ਪਤਲਾ ਤੰਦ ।

[तांतड़ी] स्त्री० बारीक तंतु, पतली तांत ।

تانترا—[ਤਾਂਤਰਾ] ਪੁ. ਅੰਤ ਉਤਰਨ ਦਾ ਰੋਗ ।

[तांतरा] पु० आंत उतरने का रोग ।

تانتی—[ਤਾਂਤੀ] ਇ. ਪੁ. ਸਿਲਸਿਲਾ, ਕਤਾਰ; ਔਲਾਦ, ਬਾਲ ਬੱਚੇ; ਜੁਲਾਹਾ ।

[तांती] स्त्री० पु० सिलसिला, कतार; संतान, बाल बच्चे; जुलाहा ।

تانسنا—[ਤਾਂਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧਮਕਾਉਣਾ, ਡਾਂਟਣਾ; ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨਾ, ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਣਾ ।

[तांस-ना] क्रि० सक० धमकाना, डांटना; दुर्व्यवहार करना, बुरा भला कहना ।

تان سین—[ਤਾਨ ਸੈਨ] ਪੁ. ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਵਈਆ ।

[तान सेन] पु० अकबर के समय का एक प्रसिद्ध गायक ।

تان کے—[ਤਾਨ ਕੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖਿੱਚ ਕੇ ।

[तान के] क्रि० वि० खेंच कर ।

تانگا - تانگہ—[ਤਾਂਗਾ, ਤਾਂਗਾ:] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘੋੜਾ ਗੱਡੀ ।

[तांगा, तांग:] पु० एक प्रकार की घोड़ा गाड़ी ।

تاننا—[ਤਾਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੈਲਾਉਣਾ, ਵਧਾਉਣਾ; ਕੱਸਣਾ, ਜਕੜਨਾ ।

[तान-ना] क्रि० सक० फैलाना, बढ़ाना; कसना, जकड़ना ।

تانیث—[ਤਾਨੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਇਸਤਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ।

[तानीस] अर० स्त्री० स्त्री होने का भाव; स्त्रीलिंग ।

تاوا—[ਤਾਵਾ] ਪੁ. ਚੱਕਰ; ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਮਕਾਨ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तावा] पु० चक्कर; कबूतरों का मकान के इर्द गिर्द घूमने का भाव ।

تاوان—[ਤਾਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੁਰਮਾਨਾ, ਡੰਨ; ਬਦਲਾ ।

[तावान] फ़ा० पु० जुरमाना, दण्ड; बदला ।

تاول—[ਤਾਵਲ] ਇ. اتاول ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ ।

[तावल] स्त्री० اتاول का रूपान्तर ।

تاولا—[ਤਾਵਲਾ] ਵਿ. ਉਤਾਵਲਾ, ਬੇਸਬਰਾ ।

[तावला] वि० उतावला, बे सब्र ।

تاولا سو باولا—[ਤਾਵਲਾ ਸੋ ਬਾਵਲਾ] ਅਖੌ. ਕਾਹਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[तावला सो बावला] लोको० जल्दी करने वाला पागल होता है ।

تاویل—[ਤਾਵੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਵੇਰਵਾ; ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਫਲ ਦੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तावील] अर० स्त्री० विवरण, व्याख्या; स्वप्न के शुभाशुभ फल बताने का भाव ।

تائب—[ਤਾਇਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[ताइब] अर० पु० तौबा करने वाला, पापों का प्रायश्चित करने वाला ।

تاؤ—[ਤਾਊ] ਪੁ. ਤਾਇਆ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ।

[ताऊ] पु० ताया, पिता का बड़ा भाई ।

تاؤ—[ਤਾਉ] ਪੁ. ਗਰਮੀ; ਅੱਗ ਵਿਚ ਤਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਗੁੱਸਾ; ਬਲ, ਤਾਕਤ; ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਤਾਅ ।

[ताओ] पु० गरमी, आग में तपाने का भाव; गुस्सा; शक्ति, ताकत; कागज की परत ।

تاؤ آنا—[ਤਾਉ ਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕਿਸੇ ਧਾਤ ਦਾ ਤਪਾਉਣ ਤੇ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਜੋਸ਼ ਚੜ੍ਹਨਾ; ਚਾਸ਼ਨੀ ਪੱਕਣ ਤੇ ਆਉਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ ।

[ताओ आना] क्रि० अक० किसी धातु का तपाने पर लाल हो जाना; जोश आना; चाशनी का पकने पर आना; गुस्सा आना ।

تاؤ پیچ—[ਤਾਉ ਪੇਚ] ਪੁ. ਪੇਚ ਤਾਬ, ਗੁੱਸਾ ।

[ताओ पेच] पु० पेच ताब, गुस्सा ।

—تاؤ دینا—[ਤਾਉ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤਪਾਉਣਾ, ਗਰਮ ਕਰਨਾ; ਮਰੋੜਨਾ; ਵਲ ਦੇਣਾ ।

[ताओ देना] क्रि॰ सक॰ तपाना, गरम करना; मरोड़ना, बल देना ।

—تاؤ کھانا—[ਤਾਉ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਜੋਸ਼ ਖਾਣਾ; ਆਕੜਨਾ; ਪਿਘਲਣਾ, ਕੁਸ਼ਤੇ ਦਾ ਸੇਕ ਖਾ ਜਾਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਖਾਣਾ ।

[ताओ खाना] क्रि॰ सक॰ लाल हो जाना, जोश खाना; अकड़ना; पिघलना, रसायनिक पदार्थ अथवा भस्म को सेंक पहुँचना; गुस्सा खाना ।

تاؤ بند—[ਤਾਉ ਬੰਦ] ਪੁ. ਅਜਿਹੀ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਤਾਉ ਦੇਣ ਤੇ ਵੀ ਖੋਟ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[ताओ बंद] पु॰ ऐसी बूटी जिस के प्रभाव से चांदी या सोने को तपाने पर भी मिलावट प्रगट न हो ।

—تاؤ بھاؤ—[ਤਾਉ ਭਾਉ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ., ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ, ਹਲਕਾ ।

[ताओ भाओ] क्रि॰ वि॰, वि॰ थोड़ा सा, मामूली ।

تائی—[ਤਾਈ] ਇ. ਤایا ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ।

[ताई] स्त्री॰ تایا का स्त्रीलिंग ।

تاڑ—[ਤਾੜ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ।

[ताड़] फ़ा॰ पु॰ काग़ज़ का तख़्ता ।

تائے تعریف—[ਤਾਏ ਤਅ-ਰੀਫ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੂਰੀ ਖ਼ਿਲਅਤ; ਇਕ ਸਰੋਪਾ ।

[ताऐ तअ-रीफ़] फ़ा॰ पु॰ पूरी ख़िलअत; एक ख़िलअत ।

تائید—[ਤਾਈਦ] ਅਰ. ਇ. ਮਦਦ, ਸਹਾਇਤਾ; ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ; ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ।

[ताईद] अर॰ स्त्री॰ मदद, सहायता; पक्षपात; पुष्टि ।

—تائید کرنا—[ਤਾਈਦ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਸਹਾਰਾ ਦੇਣਾ, ਸਾਥ ਦੇਣਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ; ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਨਾ ।

[ताईद कर-ना] क्रि॰ समा॰ मदद करना, सहारा देना, साथ देना, सहायता करना; समर्थन करना, पुष्टि करना ।

—تائید کلام—[ਤਾਈਦੇ ਕਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ।

[ताईदे कलाम] अर॰ पु॰ बात का समर्थन ।

—تائیدی شہادت—[ਤਾਈਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰੇ ।

[ताईदी शहादत] अर॰ स्त्री॰ वह गवाही जो किसी के कथन का समर्थन करे ।

تایا—[ਤਾਇਆ] ਪੁ. ਪਿਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ, ਤਾਇਆ ।

[ताया] पु॰ पिता का बड़ा भाई, ताऊ ।

تایس—[ਤਾਇਸ] ਇ. ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਤੀਵੀਂ; ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਤਾਈ ।

[तायस] स्त्री॰ ससुर के बड़े भाई की पत्नी; घर वाली की ताई ।

تایسرا—[ਤਾਇਸ-ਰਾ] ਪੁ. ਸਹੁਰੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ।

[तायस-रा] पु॰ ससुर का बड़ा भाई ।

تب[1]—[ਤਬ] ਅਵ. ਫੇਰ, ਤਦੋਂ, ਉਸ ਵੇਲੇ, ਇਸ ਪਿਛੋਂ ।

[तब] अव्य॰ फिर, उस वक़्त, उस समय, इस के बाद ।

—تب بھی—[ਤਬ ਭੀ] ਅਵ. ਫੇਰ ਵੀ ।

[तब भी] अव्य॰ फिर भी ।

—تب تک—[ਤਬ ਤਕ] ਅਵ. ਉਦੋਂ ਤਕ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ।

[तब तक] अव्य॰ उस वक़्त तक, उस समय तक ।

—تب تو—[ਤਬ ਤੋ] ਅਵ. ਫੇਰ ਤਾਂ, ਤਦੋਂ ਤਾਂ ।

[तब तो] अव्य॰ फिर तो, तब फिर ।

تب[2]—[ਤਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਪ, ਬੁਖ਼ਾਰ ।

[तब] फ़ा॰ स्त्री॰ ज्वर, बुख़ार ।

تبادل—[ਤਬਾਦੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਪੋ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ।

[तबादुल] अर॰ पु॰ परस्पर तबदीली ।

تبادلہ—[ਤਬਾਦਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਤਬਦੀਲੀ, ਆਪੋ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ।

[तबादल:] अर॰ पु॰ तबदीली, परस्पर तबदीली ।

—تبادلۂ خیالات—[ਤਬਾਦਲਏ ਖ਼ਯਾਲਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ।

[तबादलए ख़यालात] अर॰ पु॰ विचार विनिमय ।

تبار—[ਤਬਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਟੱਬਰ, ਕੁਟੰਬ ।

[तबार] अर॰ पु॰ परिवार, कुटुम्ब ।

تبارہ—[ਤਿਬਾਰ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤੀਜੀ ਵਾਰ ।

[तिबार:] क्रि॰ वि॰ तीसरी बार ।

تباسی—[ਤਿਬਾਸੀ] ਵਿ. ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬਾਸੀ ।

[तिबासी] वि॰ तीन दिन की बासी ।

تباشیر—[ਤਬਾਸ਼ੀਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੰਸ ਲੋਚਨ, ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ।

[तबाशीर] फ़ा॰ स्त्री॰ बंस लोचन; प्रातः काल की रोशनी ।

تباغض—[ਤਬਾਗ਼ੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਪੋ ਵਿਚ ਵੈਰ ਰਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तबाग़ुज़] अर॰ पु॰ आपस में बैर रखने का भाव ।

تباکھیر—[ਤਬਾਖੀਰ] ਇ. ਬੰਸ ਲੋਚਨ ।

[तबाखीर] स्त्री॰ बंस लोचन ।

تباہ—[ਤਬਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਰਬਾਦ, ਵੀਰਾਨ, ਖ਼ਰਾਬ ।

[तबाह] फ़ा॰ वि॰ बरबाद, वीरान, ख़राब ।

—تباہ حال—[ਤਬਾਹ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਰਾ ਹਾਲ ।

[तबाह हाल] फ़ा० पु० बुरा हाल ।

—تباہ ہونا—[ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ, ਖੁਸ਼ਿਆ ਜਾਣਾ, ਡੁੱਬਣਾ ।

[तबाह होना] क्रि० समा० बरबाद होना, लुट जाना, डूबना ।

تباہی—[ਤਬਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਰਬਾਦੀ, ਖ਼ਰਾਬੀ; ਆਫ਼ਤ, ਮੁਸੀਬਤ ।

[तबाही] फ़ा० स्त्री० बरबादी, ख़राबी; आपत्ति, मुसीबत ।

—تباہی آنا—[ਤਬਾਹੀ ਆਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਫ਼ਤ ਆਉਣਾ, ਬਰਬਾਦੀ ਹੋਣਾ ।

[तबाही आना] क्रि० अक० मुसीबत आना; बरबादी होना ।

—تباہی کا مارا—[ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮਾਰਾ] ਵਿ. ਦੁਖੀ, ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ।

[तबाही का मारा] वि० दुखी, आपद्ग्रस्त ।

تباین—[ਤਬਾਯੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਅੰਤਰ, ਫ਼ਰਕ ।

[तबायुन] अर० पु० पृथक् होने का भाव, पार्थक्य; भेद, अन्तर ।

تبحر—[ਤਬੱਹੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਦਵਤਾ, ਪਰਬੀਨਤਾ ।

[तबह्हुर] अर० पु० विद्वत्ता, प्रवीणता ।

تبخال—[ਤਬ-ਖ਼ਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਛਾਲਾ ਜੋ ਬੁਖ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਠਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਪੜੀ ।

[तब-ख़ाल] फ़ा० पु० वह फफोला जो बुख़ार के बाद होंठों पर निकल आता है, पपड़ी ।

تبخالہ—[ਤਬ-ਖ਼ਾਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਛਾਲਾ ਜੋ ਬੁਖ਼ਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੋਠਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਪੜੀ ।

[तब-ख़ाल:] फ़ा० पु० वह छोटा फफोला जो बुख़ार के बाद होंठों पर निकल आता है, पपड़ी ।

تبختر—[ਤਬਖ਼-ਤੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਜ਼ ਨਖ਼ਰਾ ।

[तबख़-तुर] अर० पु० नाज़ नख़रा ।

تبخیر—[ਤਬ-ਖ਼ੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਪ, ਵਾਸ਼ਪ; ਉਹ ਬੁਖ਼ਾਰਾਤ ਜੋ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ।

[तब-ख़ीर] अर० पु० भाप, वाष्प; वे बुख़ारात जो भोजन करने के पश्चात् मस्तिष्क में चढ़ जाते हैं ।

تبدل—[ਤਬੱਦੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तबद्दुल] अर० पु० बदलने का भाव ।

تبدیل—[ਤਬ-ਦੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तब-दील] अर० स्त्री० बदलने का भाव ।

—تبدیل آب و ہوا—[ਤਬ-ਦੀਲੇ ਆਬੋ ਹਵਾ] ਅਰ. ਇ. ਆਬੋ ਹਵਾ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तब-दीले आबो हवा] अर० स्त्री० जलवायु के बदलने का भाव ।

—تبدیل مکان—[ਤਬ-ਦੀਲੇ ਮਕਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਮਕਾਨ ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तब-दीले मकान] अर० स्त्री० मकान बदलने का भाव ।

—تبدیل ناجائز—[ਤਬ-ਦੀਲੇ ਨਾਜਾਇਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜਾਅਲ ਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तब-दीले नाजाइज़] अर० स्त्री० दस्तावेज़ आदि में जाल साज़ी के साथ कुछ तब्दीली कर देने का भाव ।

—تبدیل ہونا—[ਤਬ-ਦੀਲ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬਦਲੀ ਹੋਣਾ, ਬਦਲਣਾ ।

[तब-दील होना] क्रि० समा० बदली होना, बदलना ।

—تبدیل ہیئت کرنا—[ਤਬ-ਦੀਲੇ ਹੈਯਤ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਭੇਸ ਬਦਲਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰੂਪ ਬਦਲਣਾ ।

[तब-दीले हैयत कर-ना] क्रि० समा० भेस बदलना, धोखा देने के लिये रूप बदलना ।

—تبدیلی—[ਤਬ-ਦੀਲੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਦਲੀ, ਨੌਕਰ ਦੇ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तब-दीली] अर० फ़ा० स्त्री० बदली, नौकर के एक स्थान से दूसरे स्थान पर बदले जाने की क्रिया ।

تبذیر—[ਤਬ-ਜ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚੀ ।

[तब-ज़ीर] अर० स्त्री० फ़ज़ूल ख़र्ची ।

تبر—[ਤਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁਹਾੜੀ, ਕੁਹਾੜਾ ।

[तबर] फ़ा० पु० कुल्हाड़ी, कुल्हाड़ा ।

تبرا—[ਤਬੱਰਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਫ਼ਰਤ, ਘਿਰਣਾ; ਲਾਅਨਤ ।

[तबर्रा] अर० पु० घृणा, नफ़रत; लानत ।

—تبرا بھیجنا—[ਤਬੱਰਾ ਭੇਜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਲਾਅਨਤ ਭੇਜਣਾ ।

[तबर्रा भेज-ना] क्रि० समा० लानत भेजना ।

تبرائی—[ਤਬੱਰਾਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਉਹ ਸੰਪਰਦਾਇ ਜੋ ਅਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਿੰਨ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ, ਅਬੂਬਕਰ, ਉਮਰ ਤੇ ਉਸਮਾਨ ਤੇ ਲਾਅਨਤ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ।

[तबर्राई] अर० पु० शीआ लोगों का वह सम्प्रदाय जो अली के सिवा अन्य तीन ख़लीफ़ों, अबूबकर, उमर तथा उसमान पर लानत भेजता है ।

تبرج—[ਤਬੱਰੁਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਜਾਵਟ ਕਰਨਾ, ਬਣਾਉ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਨਾ ।

[तबर्रुज] अर० पु० सजावट करना, बनावसिंगार करना ।

تبرع—[ਤਬੱਰੁਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ।
[तबर्रुअ] अर० पु० प्रदान करने का भाव, बख़्शिश ।

تبرک—[ਤਬੱਰੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਕਤ, ਪਰਸ਼ਾਦ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਬਰਕਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
[तबर्रुक] अर० पु० बरकत, प्रसाद, थोड़ी सी वस्तु जो प्रसाद के रूप में दी जाती है ।

تبرکاً—[ਤਬੱਰੁਕਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਰਕਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ।
[तबर्रुकन] अर० क्रि० वि० बरकत के रूप में ।

تبرکات—[ਤਬੱਰੁਕਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਕਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਬਰਕਤਾਂ ।
[तबर्रुकात] अर० पु० बरकत की चीज़ें, बरकतें ।

تبرکاً و تیمناً—[ਤਬੱਰੁਕਨ ਵ ਤੱਯਮੁਨਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁਬਾਰਕ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਣ ਕੇ, ਬਰਕਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ
[तबर्रुकन व तय्यमुनन] अर० क्रि० वि० मुबारिक तथा पवित्र जान कर, बरकत के रूप में ।

تبرید—[ਤਬ-ਰੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਸਰਦਾਈ, ਠੰਢਿਆਈ ।
[तब-रीद] अर० स्त्री० एक प्रकार का ठंडा पेय पदार्थ, ठंडाई ।

تبسم—[ਤਬੱਸੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਕਾਨ, ਮੁਸਕਰਾਹਟ ।
[तबस्सुम] अर० पु० मुस्कान, मुस्कराहट ।

تبصرہ—[ਤਬ-ਸਿਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਆਲੋਚਨਾ ।
[तब-सिर:] अर० पु० आलोचना ।

تبع—[ਤਬਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰਵੀ; ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[तबअ] अर० पु० पैरवी; पैरवी करने वाला ।

تبع تابعین—[ਤਬਅ ਤਾਬਿਈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਬਈਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ।
[तबअ ताबिईन] अर० पु० मुसलमानों में वे लोग जिन्होंने ताबईन का समय देखा है ।

تبعیت—[ਤਬ-ਈਯੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਪੈਰਵੀ, ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਨੁਸਰਣ ।
[तब-ईय्यत] अर० स्त्री० पैरवी, पीछे चलने का भाव, अनुसरण ।

تبغیض—[ਤਬ-ਗ਼ੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तब-ग़ीज़] अर० स्त्री० दुश्मनी पैदा करने का भाव ।

تبلق—[ਤਬ-ਲਕ] ਇ. ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੱਠਾ ।
[तबलक़] स्त्री० कागज़ों का मुट्ठा ।

تبلی—[ਤਬ-ਲੀ] ਇ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਿਆਂ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਪੜੇ, ਗਹਿਣੇ ਆਦਿ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੋਸ਼ਾਖ਼ਾਨਾ; ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਦੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਬਕਸਾ; ਪਰਦਾ ।
[तब-ली] स्त्री० वह स्थान जहाँ राजाओं या अमीरों के कपड़े, गहने आदि पड़े रहते हैं, तोशाख़ाना ; कारतूस रखने का बक्स, परदा ।

تبلی—[ਤਿਬ-ਲੀ] ਇ. ਡੋਰ ਜਿਸਨੂੰ ਕਈ ਧਾਗੇ ਵਟ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[तिब-ली] स्त्री० वह डोर जिसे कई धागे मिला कर बनाया जाता है ।

تبلیغ—[ਤਬ-ਲੀਗ਼] ਅਰ. ਇ. ਧਰਮ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ।
[तब-लीग़] अर० स्त्री० धर्म का प्रचार ।

تبنی—[ਤਬੱਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਤਬੰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तबन्नी] अर० स्त्री० मुतबन्ना बनाने का भाव ।

تبنیت—[ਤਬੱਨੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਤਬੰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तबन्नीयत] अर० स्त्री० मुतबन्ना बनाने का भाव ।

تبہ—[ਤਬ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. "تباہ" ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਰੂਪ ।
[तब:] फ़ा० वि० "تباہ" का संक्षिप्त रूप ।

تبیین—[ਤਬ-ਯੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तब-यीन] अर० स्त्री० बयान करने का भाव ।

تپ—[ਤਪ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਪ, ਬੁਖ਼ਾਰ ।
[तप] फ़ा० स्त्री० ज्वर, बुख़ार ।

تپ اترنا—[ਤਪ ਉਤਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬੁਖ਼ਾਰ ਮੱਠਾ ਹੋਣਾ, ਬੁਖ਼ਾਰ ਦਾ ਘਟਣਾ, ਬੁਖ਼ਾਰ ਲਥ ਜਾਣਾ ।
[तप उतरना] क्रि० समा० बुख़ार हलका होना, बुख़ार का कम होना, ज्वर उतर जाना ।

تپ چڑھنا—[ਤਪ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ।
[तप चढ़-ना] क्रि० समा० ज्वर होना, बुख़ार होना ।

تپخالہ—[ਤਪ-ਖ਼ਾਲ:] ਪੁ. ਵੇਖੋ: تبخالہ
[तप-ख़ाल:] पु० देखो: تبخالہ

تپ دق—[ਤਪ ਦਿਕ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਖਈ ਰੋਗ, ਬਰੀਕ ਤਾਪ ।
[तपदिक़] फ़ा० अर० पु० क्षय रोग, राज यक्ष्मा ।

تپ لرزہ—[ਤਪੇ ਲਰ-ਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਂਬੇ ਦਾ ਤਾਪ ।
[तपे लर-ज़:] फ़ा० स्त्री० वह ज्वर जिस में शरीर कांपने लगे, शीत ज्वर ।

تپ کا موت جانا—[ਤਪ ਦਾ ਮੂਤ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਪ ਉਤਰਨ ਪਿਛੋਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫੁਨਸੀਆਂ ਨਿਕਲ ਆਉਣਾ ।
[तप का मूत जाना] मुहा० ज्वर उतरने के बाद होंठों पर फुंसियाँ निकल आना ।

تپ نوبت—[ਤਪੇ ਨੌਬਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਰੀ ਦਾ ਬੁਖ਼ਾਰ ।
[तपे नौबत] फ़ा॰ स्त्री॰ बारी से आने वाला ज्वर ।

تپاس—[ਤਪਾਸ] ਇ. ਧੁੱਪ, ਮਿਹਨਤ ।
[तपास] स्त्री॰ धूप, परिश्रम ।

تپاک—[ਤਪਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੇਕਰਾਰੀ; ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ; ਇਸ਼ਕ, ਪਿਆਰ ।
[तपाक] फ़ा॰ पु॰ उत्सुकता; गरमजोशी; इश्क, प्रेम ।

تپاں—[ਤਪਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੜਫਦਾ ਹੋਇਆ; ਤੱਤਾ, ਗਰਮ ।
[तपां] फ़ा॰ वि॰ तड़पता हुआ; उष्ण, गरम ।

تپانا—[ਤਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੱਤਾ ਕਰਨਾ, ਤਪਾਉਣਾ ।
[तपाना] क्रि॰ सक॰ गरम करना, तप्त करना ।

تپانا—[ਤੁਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਦਫ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਲੁਕਵਾਉਣਾ; ਦਬਵਾਉਣਾ ।
[तुपाना] क्रि॰ प्रे॰ दफ़न करवाना; छुपवाना; दबवाना ।

تپانچہ—[ਤਪਾਂਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਮਾਚਾ ।
[तपांचः] फ़ा॰ पु॰ तमाँचा ।

تپائی—[ਤਿਪਾਈ] ਇ. ਤਿੰਨ ਪਾਵਿਆਂ ਦੀ ਚੌਂਕੀ; ਛੋਟੀ ਮੇਜ਼ ।
[तपाई] स्त्री॰ तीन पायों की चौकी; छोटी मेज़ ।

تپچانا—[ਤਪ-ਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਪੜੇ ਦੀ ਨੋਕ ਨਾਲ ਨੋਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸੀਉਣਾ ।
[तप-चाना] क्रि॰ सक॰ कपड़े की नोक के साथ नोक मिला कर सीना ।

تپڑ—[ਤੱਪੜ] ਇ. ਟਾਟ ਦੀ ਗੱਦੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਾਣੀਏ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ।
[तप्पड़] स्त्री॰ टाट की गद्दी जिस पर बनिये बैठते हैं ।

تپسی—[ਤਪੱਸੀ] ਪੁ. ਤਪੱਸਵੀ ।
[तपस्सी] पु॰ तपस्वी ।

تپسیا—[ਤਪੱਸ-ਯਾ] ਇ. ਤੱਪ ।
[तपस्स-या] स्त्री॰ तप ।

تپش—[ਤਪਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਰਮੀ, ਤਪਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਬੇਕਰਾਰੀ ।
[तपिश] फ़ा॰ स्त्री॰ गरमी, तपने की क्रिया; बेकरारी ।

تپشیا—[ਤਪਸ਼-ਯਾ] ਇ. ਵੇਖੋ : تپسیا ।
[तपश्श-या] स्त्री॰ देखो : تپسیا ।

تپک—[ਤਪਕ] ਇ. ਜਲਣ, ਟੀਸ ।
[तपक] स्त्री॰ जलन, टीस ।

تپک—[ਤੁਪਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛੋਟੀ ਤੋਪ ।
[तुपक] फ़ा॰ स्त्री॰ छोटी तोप ।

تپکنا—[ਤਪਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜਲਣ ਹੋਣਾ, ਟੀਸ ਹੋਣਾ ।
[तपक-ना] क्रि॰ अक॰ जलन होना, टीस होना ।

تپن—[ਤਪਨ] ਸੰ. ਇ. ਜਲਣ ।
[तपन] सं॰ स्त्री॰ जलन ।

تپنا—[ਤਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਗਰਮ ਹੋਣਾ, ਜਲਣਾ ।
[तप-ना] क्रि॰ अक॰ गरम होना, जलना ।

تپنچہ—[ਤਪੰਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਸਤੌਲ ।
[तपंचः] फ़ा॰ पु॰ पिस्तौल ।

تپوبن—[ਤਪੋਬਨ] ਪੁ. ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਜੰਗਲ; ਹਰਦੁਆਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਤੀਰਥ ਦਾ ਨਾਂ ।
[तपोवन] पु॰ तप करने का वन; हरिद्वार के निकट एक तीर्थ ।

تپی—[ਤਪੀ] ਪੁ. ਤਪੱਸਵੀ ।
[तपी] पु॰ तपस्वी ।

تپیدہ—[ਤਪੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ; ਤੜਫਿਆ ਹੋਇਆ ।
[तपीदः] फ़ा॰ वि॰ गरम किया हुआ; उत्तप्त ।

تت—[ਤਤ] ਪੁ. ਸਤ; ਖ਼ੁਲਾਸਾ, ਉਨਸਰ ।
[तत] पु॰ सार वस्तु, सारांश; मूल तत्त्व जो पांच हैं, पृथ्वी, जल, तेज, वायु, आकाश ।

تتا—[ਤੱਤਾ] ਵਿ. ਗਰਮ, ਜਲਦਾ ਹੋਇਆ; ਤੇਜ਼ ਤਬੀਅਤ ।
[तत्ता] वि॰ गरम, जलता हुआ; गर्म स्वभाव वाला ।

تتا توا—[ਤੱਤਾ ਤਵਾ] ਪੁ. ਕ੍ਰੋਧੀ; ਲੜਾਕਾ, ਝਗੜਾਲੂ, ਫ਼ਸਾਦੀ ।
[तत्ता तवा] पु॰ क्रोधी; कलहप्रिय, झगड़ालू, उपद्रवी ।

تتا ہونا—[ਤੱਤਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਮ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।
[तत्ता होना] मुहा॰ गरम होना; गुस्से होना ।

تتبع—[ਤਤੱਬੁ:ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰਵੀ, ਨਕਲ ।
[ततब्बु:अ] अर॰ पु॰ पैरवी, नकल ।

تتر بتر—[ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ, ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ, ਖਿੰਡੇ ਪੁੰਡੇ ।
[तित्तर बित्तर] क्रि॰ वि॰ अलग अलग, पृथक् पृथक्, अव्यवस्थित हो कर ।

تتری—[ਤਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਤਾਰੀ ।
[ततरी] फ़ा॰ पु॰ तातारी ।

تتری—[ਤਤ-ਰੀ] ਇ. ਵਿ. ਅਤੀ ਬਦਸੂਰਤ ਤੀਵੀਂ; ਨਖ਼ਰੀ; ਤੇਜ਼ ਤਬੀਅਤ (ਇਸਤਰੀ); ਬਦਨਸੀਬ (ਇਸਤਰੀ); ਅਭਾਗਣ ।
[तत-री] स्त्री॰ वि॰ अति कुरूप स्त्री; नाज़ नखरे करने वाली औरत; कटु स्वभाव वाली (स्त्री); भाग्यहीन (स्त्री), अभागिन ।

تتڑی—[ਤਤ-ੜੀ] ਇ. ਵਿ. ਅਤੀ ਕੰਜੂਸ ਤੀਵੀਂ; ਨਖਰੋ; ਤੇਜ਼ ਤਬੀਅਤ (ਇਸਤਰੀ); ਬੇਨਸੀਬ (ਇਸਤਰੀ); ਅਭਾਗਣ ।

[तत-ड़ी] स्त्री० वि० अति कंजूस स्त्री; नाज़ नखरे करने वाली औरत; कटु स्वभाव वाली (स्त्री); भाग्यहीन (स्त्री); अभागिन ।

تتق—[ਤੁਤ਼ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੜਦਾ, ਤੰਬੂ ।

[तुतुक़] फ़ा० पु० परदा, तम्बू ।

تتلانا—[ਤੁਤ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਥਥਲਾਉਣਾ, ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ।

[तुत-लाना] क्रि० अक० हकलाना, रुक रुक कर बात करना ।

تتلی—[ਤਿਤਲੀ] ਇ. ਤਿਤਲੀ, ਭੰਬੀਰੀ ।

[तितली] स्त्री० एक उड़ने वाला पतिंगा जो फूलों पर मंडराता है, भंभीरी ।

تتلی—[ਤੁਤ-ਲੀ] ਇ. ਵਿ. ਥਥਲਾ ਕੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ, ਥਥਲੀ ।

[तुत-ली] स्त्री० वि० रुक रुक कर बात करने वाली स्त्री, हकलाने वाली स्त्री ।

تتمبا—[ਤਿਤਿਮਬਾ] ਪੁ. ਝਗੜਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ ।

[तितिमबा] पु० झगड़ा, मुश्किल ।

تتمہ—[ਤਤਿੱਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੁਸੂਚੀ, ਅੰਤਕਾ, ਜ਼ਮੀਮਾ ।

[ततिम्म:] अर० पु० अनुसूचि, परिशिष्ट, अनुपूरक ।

تتمۂ بیانِ تحریری—[ਤਤਿੱਮਏ ਬਯਾਨੇ ਤਹ਼ਰੀਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਅੰਤਕਾ ।

[ततिम्मए बयाने तहरीरी] अर० पु० लिखित बयान का परिशिष्ट ।

تتمۂ وصیت نامہ—[ਤਤਿੱਮਏ ਵਸੀਯਤ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਸੀਅਤ ਨਾਮੇ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

[ततिम्मए वसीयत नाम:] अर० फ़ा० पु० वसीयत नामे का दस्तावेज़ जिस में इस के अर्थों की स्पष्टता, संशोधन या वृद्धि की जाए ।

تتمے—[ਤਤਿੱਮੇ] ਪੁ. ਝਗੜੇ ।

[ततिम्मे] पु० झगड़े ।

تتنا—[ਤਿਤ-ਨਾ] ਵਿ. ਉਤਨਾ, ਓਨਾ ।

[तित-ना] वि० उतना ।

تتو تھمبو—[ਤਤੂੰ ਥੰਬੂ] ਇ. ਟੋਕਥਾਮ, ਦਮ ਦਿਲਾਸਾ ।

[ततू थम्बू] स्त्री० रोकथाम, दम दिलासा ।

تتھ—[ਤਿਥ] ਇ. ਚੰਦਰਮਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼; ਦਿਨ, ਮਿਤੀ ।

[तिथ] स्त्री० चान्द्रमास के अलग अलग दिन; दिन, मिति ।

تتہرا—[ਤਤਹ-ਰਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ, ਗਾਗਰ ।

[ततह्-रा] पु० पानी गरम करने का पात्र, गागर ।

تتہری—[ਤਤਹ-ਰੀ] ਇ. ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ।

[ततह्-री] स्त्री० पानी गरम करने का पात्र ।

تتہڑا—[ਤਤਹ-ੜਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ, ਗਾਗਰ ।

[ततह्-ड़ा] पु० पानी गरम करने का पात्र, गागर ।

تتہڑی—[ਤਤਹ-ੜੀ] ਇ. ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ।

[ततह्-ड़ी] स्त्री० पानी गरम करने का पात्र ।

تتیڑا—[ਤਤੇ-ੜਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ, ਗਾਗਰ ।

[तते-ड़ा] पु० पानी गरम करने का पात्र, गागर ।

تتیڑی—[ਤਤੇੜੀ] ਇ. ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ।

[ततेड़ी] स्त्री० पानी गरम करने का पात्र ।

تتئی—[ਤੁਤਈ] ਇ. ਛੋਟਾ ਲੋਟਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ।

[तुतई] स्त्री० छोटा सा लोटा जिस के साथ बच्चे पानी पीते हैं ।

تتیا—[ਤਤੀਂਯਾ] ਪੁ. ਦੰਦਈਆ, ਡੂੰਭ, ਡੇਹਮੂੰ, ਕਾਬਲੀ ਭਰਿੰਡ ।

[ततीय्या] पु० एक प्रकार की डंक मारने वाली मक्खी, भिड़, बर्रें, हड्डा ।

تتیا مرچ—[ਤਤੀਂਯਾ ਮਿਰ-ਚ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮਿਰਚ ਜੋ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[ततीय्या मिर-च] स्त्री० एक प्रकार की छोटी मिर्च जो पीले रंग की होती है परन्तु बहुत तेज़ होती है ।

تٹ—[ਤਟ] ਪੁ. ਕੰਢਾ, ਸਾਹਲ ।

[तट] पु० तीर, किनारा, कूल ।

تثلیث—[ਤਸ-ਲੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਂ ਅਥਵਾ ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਜਬਰਾਈਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ; ਜੋਤਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਸਰੇ ਘਰ ਦੇ ਤਾਰੇ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ।

[तस-लीस] अर० स्त्री० तीन भागों में बांटने की क्रिया; ईसाई धर्म अनुसार ईश्वरैक्य की तीन शाखाएं अथवा पिता, पुत्र तथा जबराईल फ़रिश्ता; ज्योतिष अनुसार तीसरे घर के ग्रह का पहले घर को देखना ।

تثنیہ—[ਤਸਨਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋ ਵਚਨ ।

[तस्निय:] अर० पु० द्विवचन ।

تج—[ਤਜ] ਪੁ. ਦਾਲਚੀਨੀ ਦਾ ਬ੍ਰਿਛ, ਦਾਲਚੀਨੀ ।

[तज] पु० दारचीनी का वृक्ष, दारचीनी ।

تجار—[ਤੁੱਜਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. تاجر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੁਦਾਗਰ ਲੋਕ ।

[तुज्जार] अर० पु० تاجر का बहुवचन, सौदागर लोग ।

تجارب—[ਤਜਾਰਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. تجربہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[तजारिब] अर० पु० تجربہ का बहुवचन ।

تجارت—[ਤਿਜਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਣਜ, ਵਿਉਪਾਰ, ਸੁਦਾਗਰੀ ।
[तिजारत] अर० स्त्री० वाणिज्य, व्यापार, सौदागरी ।

تجارتی—[ਤਿਜਾਰਤੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਿਉਪਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ।
[तिजारती] अर० वि० व्यापारिक ।

تجارتی مال—[ਤਿਜਾਰਤੀ ਮਾਲ] ਪੁ. ਸੁਦਾਗਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ।
[तिजारती माल] पु० सौदागरी का माल ।

تجاری—[ਤਿਜਾਰੀ] ਇ. ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਬੁਖ਼ਾਰ ।
[तिजारी] स्त्री० तीसरे दिन का बुखार ।

تجاوز—[ਤਜਾਵੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਲੰਘਣਾ, ਹੱਦ ਟੱਪਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तजावुज़] अर० पु० गुज़रना, सीमा से निकल जाने का भाव ।

تجاہل—[ਤਜਾਹੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तजाहुल] अर० पु० जान बूझ कर अनजान बनने का भाव ।

تجاہل عارفانہ—[ਤਜਾਹੁਲੇ ਆਰਿਫ਼ਾਨਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਕ ਅਰਥ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਪਰਗਟਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[तजाहुले आरिफ़ानः] अर० पु० जान बूझ कर अनजान बनने का भाव; एक अर्थालंकार जिस के अनुसार किसी चीज़ को जानते हुए भी उस से अज्ञानता प्रगट की जाती है ।

تجدد—[ਤਜੱਦੁਦ] ਅਰ. ਇ. ਕਾਢ, ਈਜਾਦ; ਨਵੀਨਤਾ, ਨਵਾਂਪਣ ।
[तजद्दुद] अर० स्त्री० आविष्कार, ईजाद; नवीनता, नयापन ।

تجدید—[ਤਜ-ਦੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਨਵੀਨਤਾ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तज-दीद] अर० स्त्री० नवीनता का भाव, नये रूप में फिर से बनाने का भाव ।

تجدید بنائے دعویٰ—[ਤਜ-ਦੀਦੇ ਬਿਨਾਏ ਦਾਅਵਾ] ਅਰ. ਇ. ਬਿਨਾਏ ਦਾਅਵਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तज-दीदे बिनाए दा-अ-वा] अर० स्त्री० बिनाए दावा को नये रूप में पेश करने का भाव ।

تجربہ—[ਤਜ-ਰਿਬਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਖ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼, ਪਰੀਖਿਆ; ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਅਮਲ, ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼; ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ।
[तज-रिबः] अर० पु० परख, जाँच, आज़माइश, परीक्षा; वैज्ञानिक प्रयोग, विज्ञान के सिद्धान्तों की आज़माइश; परिचय, जानकारी ।

تجربہ کار—[ਤਜਰਿਬ: ਕਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਬੀਨ, ਮਾਹਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ।
[तजरिबः कार] अर० फ़ा० वि० प्रवीण, अनुभवी, हुशियार ।

تجربہ کاری—[ਤਜਰਿਬ: ਕਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਕਫ਼ੀ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼, ਪਰਬੀਨਤਾ ।
[तजरिबः कारी] अर० फ़ा० स्त्री० अनुभव, आज़माइश, प्रवीणता ।

تجرد—[ਤਜੱਰੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੜਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਣ ਵਿਆਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸੰਸਾਰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਕਾਂਤ ।
[तजर्रुद] अर० पु० ब्रह्मचर्य, अविवाहित होने का भाव; संसार त्यागने का भाव; एकान्त वास ।

تجرید—[ਤਜ-ਰੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਛੜਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਅਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਕੱਲ; ਨੰਗੇਜ; ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ।
[तज-रीद] अर० स्त्री० अविवाहित होने का भाव; अलग होने का भाव; एकान्त; नग्नता; एक अलंकार ।

تجزی—[ਤਜੱਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तजज़्ज़ी] अर० स्त्री० विश्लेषण, खण्ड खण्ड करने का भाव ।

تجزیہ—[ਤਜ ਜ਼ਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तज-ज़ियः] अर० पु० विश्लेषण, खण्ड खण्ड करने का भाव ।

تجسس—[ਤਜੱਸੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਲ, ਤਲਾਸ਼, ਖੋਜ ।
[तजस्सुस] अर० पु० खोज, तलाश ।

تجلا—[ਤਜੱਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੂਰ, ਰੌਸ਼ਨੀ, ਜੋਤੀ, ਜਲਵਾ, ਚਮਕ ।
[तजल्ला] अर० पु० प्रकाश, रोशनी, ज्योति, जलवा, चमक ।

تجلی—[ਤਜੱਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਜਲਵਾ, ਰੌਸ਼ਨੀ, ਜੋਤੀ, ਚਮਕ; ਉਹ ਰੌਸ਼ਨੀ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਤੂਰ ਪਰਬਤ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ।
[तजल्ली] अर० स्त्री० जलवा, रोशनी, ज्योति, चमक; वह ईश्वरीय प्रकाश जो हज़रत मूसा को तूर पर्वत पर दिखाई दिया था ।

تجمل—[ਤਜੱਮੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਧੂਮ ਧਾਮ, ਸ਼ੋਭਾ, ਠਾਠ ਬਾਠ ।
[तजम्मुल] अर० पु० धूम धाम, शोभा, शान शौकत, ठाटबाट ।

تجنا—[ਤਜਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛੱਡਣਾ, ਤਿਆਗਣਾ।

[तज-ना] क्रि० सक० छोड़ना, त्यागना।

تجنیس—[ਤਜ-ਨੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੇ ਇਕੋ ਰੂਪ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਹੋਣ, ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ ਅਲੰਕਾਰ।

[तज-नीस] अर० स्त्री० एक अलंकार जिस में एक ही रूप के दो शब्द प्रयुक्त हों परन्तु उन के अर्थ पृथक् पृथक् हों, अनुप्रासालंकार।

تجوید—[ਤਜ-ਵੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰਖ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[तज-वीद] अर० स्त्री० वर्णों को उन के उच्चारण स्थान का ध्यान रख कर पढ़ने की क्रिया।

تجویز—[ਤਜ-ਵੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਨਿਯੋਜਨਾ, ਯੋਜਨਾ, ਵਿਉਂਤ; ਸਲਾਹ, ਸੁਝਾਉ, ਰਾਏ, ਸਕੀਮ।

[तज-वीज़] अर० स्त्री० योजना, आयोजन, व्योंत; सम्मति, सुझाव, राय, स्कीम।

—تجویز آخر—[ਤਜ-ਵੀਜ਼ੇ ਆਖ਼ਿਰ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਿਸਲ ਦੇ ਵਾਕਿਆਤ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तज-वीज़े आख़िर] अर० स्त्री० मुक़दमे का मिसल के तथ्यों के अनुसार निर्णय होने का भाव।

—تجویز روبکاری—[ਤਜ-ਵੀਜ਼ੇ ਰੂਬਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਿਸਲ ਦੇ ਵਾਕਿਆਤ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तज-वीज़े रूबकारी] फ़ा० अर० स्त्री० मुक़दमे के तथ्यों के अनुसार फ़ैसला होने का भाव।

—تجویز اخیر—[ਤਜ-ਵੀਜ਼ੇ ਅਖ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ, ਮੁੜ ਨਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਜ਼ਰ ਸਾਨੀ, ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ।

[तज-वीज़े अख़ीर] अर० स्त्री० फ़ैसले की पड़ताल, जाँचने के विचार से किसी देखी हुई चीज़ को फिर से देखने का भाव, पुनर्विचार।

—تجویز ثانی—[ਤਜ-ਵੀਜ਼ੇ ਸਾਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ, ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ।

[तज-वीज़े सानी] अर० स्त्री० फ़ैसले की पड़ताल, अभियोग अथवा दावे आदि पर पुनर्विचार।

—تجویز قطعی—[ਤਜਵੀਜ਼ੇ ਕ਼ਿਤਅ-ਈ] ਅਰ. ਇ. ਪੱਕਾ ਫ਼ੈਸਲਾ।

[तजवीज़े क़िता-ई] अर० स्त्री० पक्का फ़ैसला।

—تجویز یک طرفہ—[ਤਜਵੀਜ਼ੇ ਯਕ ਤ਼ਰਫ਼ਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਤਰਫ਼ਾ ਫ਼ੈਸਲਾ।

[तजवीज़े यक तरफ़ः] अर० फ़ा० स्त्री० एक तरफ़ा फ़ैसला।

تجھ—[ਤੁਝ] ਪੜ. 'ਤੂੰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ, ਤੋਂ, ਪਰ, ਕੋ ਤਕ ਆਦਿ ਪਰਸਰਗ ਲਗ ਜਾਣ ਨਾਲ 'ਤੂੰ' ਨੂੰ 'ਤੁਝ' ਨਾਲ ਬਦਲ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

[तुझ] सर्व० 'तू' शब्द के साथ में, से, पर, को, तक आदि विभक्तियाँ लग जाने से 'तू' को 'तुझ' में बदल दिया जाता है।

تجھ مجھ—[ਤੁਝ ਮੁਝ] ਪੜ. ਹਰੇਕ, ਆਪਣਾ ਬੇਗਾਨਾ, ਆਪਣਾ ਪਰਾਇਆ।

[तुझ मुझ] सर्व० हर एक; अपना बेगाना, अपना पराया।

تجھے—[ਤੁਝੇ] ਪੜ. ਤੈਨੂੰ।

[तुझे] सर्व० तुझ को।

تجہیز—[ਤਜ-ਹੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਕਫ਼ਨਾਉਣਾ, ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[तज-हीज़] अर० स्त्री० लाश को कफ़न आदि पहनाने और उसे दफ़नाने के लिए सामग्री एकत्र करने का भाव।

—تجہیز و تکفین—[ਤਜ-ਹੀਜ਼ੋ ਤਕ-ਫ਼ੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਕਫ਼ਨਾਉਣ, ਦਫ਼ਨਾਉਣ, ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ।

[तज-हीज़ो तक-फ़ीन] अर० स्त्री० कफ़न और अन्त्येष्टि क्रिया की व्यवस्था।

تجہیل—[ਤਜ-ਹੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਵਕੂਫ਼ ਜਾਂ ਉੱਲੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।

[तज-हील] अर० स्त्री० मूर्ख बनाने की क्रिया या भाव।

تچانا—[ਤਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੇਕ ਉੱਤੇ ਸੇਕਣਾ, ਪਿਘਲਾਉਣਾ, ਗਰਮ ਕਰਨਾ।

[तचाना] क्रि० सक० आँच पर सेंकना, पिघलाना, गर्म करना।

تخارج—[ਤ਼ਖ਼ਾਰੁਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਝ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੋ ਦਾ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਮਾਲ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਕੀ ਮਾਲ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तख़ारुज] अर० पु० कुछ वारिसों में से एक या दो का विरसे के माल में से कुछ हिस्सा लेकर शेष माल का अधिकार छोड़ देने का भाव।

تحاشی—[ਤ਼ਹਾਸ਼ਾ, ਤ਼ਹਾਸ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਡਰ, ਪਰਵਾਹ, ਭੈ।

[तहाशा, तहाशी] अर० स्त्री० डर, परवाह, भय।

تحالف—[ਤ਼ਹਾਲੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ।

[तहालुफ़] अर० पु० दोनों पक्षों द्वारा शपथ लेने का भाव या क्रिया।

تحائف—[ਤ਼ਹਾਇਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. تحفہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਜ਼ਰਾਨੇ, ਸੁਗਾਤਾਂ।

[त़ाइफ़] अर० पु० تحفہ का बहुवचन, नज़राने, सौगातें ।

تحت—[ਤ਼ਹ-ਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁ. ਥੱਲੇ, ਅਧੀਨ, ਹੇਠ; ਕਬਜ਼ਾ; ਇਖ਼ਤਿਆਰ ।

[त़ह्-त] अर० क्रि० वि० पु० तले, नीचे, अधीन; कब्ज़ा; इख़्तियार ।

تحت الثریٰ—[ਤਹ-ਤੁੱਸਰਾ] ਅਰ. ਇ. ਪਤਾਲ ।

[तह्-तुस्सरा] अर० स्त्री० पाताल ।

تحت اللفظ—[ਤ਼ਹ-ਤੁੱਲਫ਼-ਜ਼ ਜਾਂ ਤਹਤੁੱਲਫ਼-ਜ਼] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ; ਬਿਨ ਗਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਬਿਨਾਂ ਲਿਖਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਬਿਨਾਂ ਗਾ ਕੇ ਜਾਂ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ (ਪੜ੍ਹਨਾ) ।

[त़ह्-तुल्लफ़्-ज़, त़ह्तुल्लफ़्-ज़] अर० क्रि० वि० एक एक शब्द करके; बिना गाए पढ़ने की स्थिति, बिना लय के पढ़ने की क्रिया या हालत, बिना गाए या सरल ढंग से (पढ़ना) ।

تحتانی—[ਤ਼ਹ-ਤਾਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਹੇਠ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਵਾਲੀ; ਉਹ ਅੱਖਰ ਜਿਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਨੁਕਤੇ ਹੋਣ ਜਿਵੇਂ ی ، پ ।

[त़ह्-तानी] अर० वि० नीचे वाला अथवा वाली; वह वर्ण जिसके नीचे नुक़्ते हों जैसे ی ، پ ।

تحت لفظی—[ਤ਼ਹਤ ਲਫ਼-ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇ. ਬਿਨਾਂ ਗਾ ਕੇ (ਪੜ੍ਹਨਾ); ਬਿਨਾਂ ਲਿਖਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ।

[त़ह्त लफ़्-ज़ी] अर० फ़ा० क्रि० वि० स्त्री० बिना गाए (पढ़ना); बिना लय के पढ़ने की अवस्था ।

تحت و تصرف میں لانا—[ਤ਼ਹ-ਤੋ ਤ਼ਸੱਰੁਫ਼ ਮੇਂ ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਕੰਮ ਵਿਚ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ।

[त़ह्-तो त़सर्रुफ़ में लाना] क्रि० समा० अधिकार में लाना, काम में अथवा प्रयोग में लाना ।

تحجر—[ਤ਼ਹੱਜੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੱਥਰ ਵਾਂਗੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਖ਼ਤੀ, ਕਰੜਾਪਣ ।

[त़हज्जुर] अर० पु० पत्थर की तरह सख़्त होने का भाव, सख़्ती, कड़ापन ।

تحدیث—[ਤ਼ਹ-ਦੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[त़ह्-दीस] अर० स्त्री० बात करने की क्रिया या भाव ।

تحدی—[ਤ਼ਹੱਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਲੜਾਈ, ਲਲਕਾਰ ।

[त़हद्दी] अर० स्त्री० लड़ाई, ललकार ।

تحدید—[ਤ਼ਹ-ਦੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਹੱਦ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਹੱਦ ਬੰਦੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਸੀਮਾ ਬੰਦੀ ।

[त़ह्-दीद] अर० स्त्री० सीमा बाँधने की क्रिया, हदबंदी तेज़ करने की क्रिया या भाव, सीमा बन्दी ।

تحذیر—[ਤ਼ਹ-ਜ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[त़ह्-ज़ीर] अर० स्त्री० डराने का भाव ।

تحری—[ਤ਼ਹੱਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[त़हर्री] अर० स्त्री० क़िबला की ओर मुँह करने का भाव ।

تحریر—[ਤ਼ਹ-ਰੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਲਿਖਤ, ਲਿਖਤ; ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਚਿੱਠੀ; ਮਜ਼ਮੂਨ; ਲਿਖਣ ਢੰਗ; ਗੋਟੇ ਆਦਿ ਦੀ ਮਗ਼ਜ਼ੀ ਜੋ ਸੰਜਾਫ਼ ਦੇ ਥੱਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਅਕਲੀਦਸ ਦੀ ਜੁਮੈਟਰੀ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ।

[त़ह्-रीर] अर० स्त्री० लिखावट, लेख; दस्तावेज़; पत्र; विषयवस्तु; लिखने का ढंग; गोटे आदि की मग़ज़ी जो संजाफ़ के नीचे लगाते हैं; अक़्लीदस की रेखागणित की एक पुस्तक ।

تحریر اجارتی—[ਤ਼ਹ-ਰੀਰੇ ਇਜਾਰਤੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਭਾਵ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਕਿ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਆਸਾਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ ।

[त़ह्-रीरे इजारती] अर० फ़ा० स्त्री० ऋण लेने वाले तथा देने वाले के बीच इस भाव का इक़रार नामा कि साहूकार अपना दावा मुलतवी रख कर आसामी को उस की राय के अनुसार कार्य व्यवहार चालू रखने की आज्ञा दे ।

تحریر ظہری—[ਤ਼ਹ-ਰੀਰੇ ਜ਼ਹ-ਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਲਿਖਤ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

[त़ह्-रीरे ज़ह्-री] अर० स्त्री० वह लिखित जो किसी काग़ज़ की पीठ पर लिख देते हैं ।

تحریص—[ਤ਼ਹ-ਰੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਲਾਲਚ, ਲੋਭ, ਭੜਕਾਹਟ ।

[त़ह्-रीस] अर० स्त्री० लालच, लोभ, बहकावा ।

تحریف—[ਤ਼ਹ-ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਅੱਖਰ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਜਾ ਰਖਣਾ, ਪਾਠ ਬਦਲੀ ।

[त़ह्-रीफ़] अर० स्त्री० एक वर्ण के स्थान पर दूसरा रखना, पाठ परिवर्तन ।

تحریک—[ਤ਼ਹ-ਰੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਲਹਿਰ; ਭੜਕਾਉਣਾ ਝਕਝੋਰਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਉਕਸਾਉਣ, ਹਰਕਤ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[त़ह्-रीक] अर० स्त्री० आन्दोलन, लहर; बहकावा, झुलावा देने की क्रिया, भड़काने का भाव, हिलाने डुलाने का भाव, चेष्टा ।

تحریم—[ਤ਼ਹ-ਰੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਪਰਤਿਸ਼ਠਾ, ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ; ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਨੀਯਤ ਬੰਨ੍ਹਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਹੱਥ ਚੁਕ ਕੇ 'ਅੱਲਾ ਹੋ ਅਕਬਰ' ਕਹਿਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[त़ह्-रीम] अर० स्त्री० प्रतिष्ठा, सम्मान करना; नमाज़ की नियत बाँधते समय पहली बार हाथ उठा कर 'अल्ला हो अकबर' कहने की क्रिया या भाव ।

تحسر—[ਤਾੱਹੱਸੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਸਰਤ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਫ਼ਸੋਸ, ਗ਼ਮ ।

[त.हस्सुर] अर० पु० हसरत प्रगट करने का भाव, अफ़सोस, ग़म ।

تحس نحس—[ਤ.ਹ-ਸ ਨ.ਹ-ਸ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ।

[त.ह-स न.ह-स] क्रि० वि० तबाह बरबाद ।

تحسین—[ਤ.ਹ-ਸੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਤਾਰੀਫ਼, ਉਸਤਤ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਸਰਾਹੁਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[त.ह-सीन] अर० स्त्री० तारीफ़, स्तुति, प्रशंसा, शाबाश, सराहने की क्रिया ।

تحصیل—[ਤ.ਹ-ਸੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਪਰਾਪਤੀ, ਵਸੂਲੀ, ਉਗਰਾਹੀ; ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਆਮਦਨੀ; ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਕਚਿਹਰੀ; ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਉਪ ਭਾਗ ।

[त.ह-सील] अर० स्त्री० प्राप्ति, उगराही, वसूली; लगान की आमदनी; तहसीलदार का दफ़्तर या कचहरी; ज़िले का उप भाग ।

—تحصیل حاصل—[ਤ.ਹ-ਸੀਲੇ ਹਾਸਿਲ] ਅਰ. ਇ. ਮੌਜੂਦ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਭਾਲ; ਬੇਅਰਥ ਗੱਲ, ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਨੱਠ ਭੱਜ ।

[त.ह-सीले हासिल] अर० स्त्री० मौजूद वस्तु की तलाश; व्यर्थ बात; निष्फल दौड़ धूप ।

—تحصیلدار—[ਤ.ਹ-ਸੀਲ-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਸੀਲਦਾਰ, ਮੁਹੱਸਲ, ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਮਹਿਸੂਲ ਵਸੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ।

[त.ह-सील-दार] अर० फ़ा० पु० राजस्व अधिकारी, वह अफ़सर जो ज़मींदारों से सरकारी मालगुज़ारी तथा कर वसूल करता है, तहसील का मुख्याधिकारी ।

—تحصیلداری—[ਤ.ਹ-ਸੀਲ-ਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਅਹੁਦਾ ।

[त.ह-सील-दारी] अर० फ़ा० स्त्री० तहसीलदार का कार्य अथवा पद ।

—تحصیل کرنا—[ਤ.ਹ-ਸੀਲ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਵਸੂਲ ਕਰਨਾ, ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ, ਕਮਾਉਣਾ ।

[त.ह-सील कर-ना] क्रि० समा० वसूल करना, उगाहना, एकत्रित करना, कमाना ।

تحفجات—[ਤੁ.ਹ-ਫ਼ਜਾਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. تحفہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੁਗਾਤ ।

[तु.ह-फ़जात] अर० फ़ा० पु० تحفہ का बहुवचन, उपहार ।

تحفظ—[ਤ.ਹੱਫ਼ੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਬਚਾਉ, ਸੰਭਾਲ, ਰੱਖਿਆ ।

[त.हफ़्फ़ुज़] अर० पु० बचाव, सम्भाल, रक्षा ।

تحفگی—[ਤੁ.ਹ-ਫ਼ਗੀ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੂਬੀ, ਅਛਾਈ ।

[तु.ह-फ़गी] अर० स्त्री० ख़ूबी, अच्छाई ।

تحفہ—[ਤੁ.ਹ-ਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਸੁਗਾਤ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ, ਭੇਟਾ; ਨਫ਼ੀਸ, ਵਧੀਆ ।

[तु.ह-फ़ा] अर० पु० वि० उपहार, नज़राना, भेंट; उत्तम, बढ़िया ।

تحقیر—[ਤ.ਹ-ਕੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਇਜ਼ਤੀ, ਹੇਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਾਨ ਹਾਨੀ ।

[त.ह-क़ीर] अर० स्त्री० अनादर, अपमान, तिरस्कार ।

—تحقیر عدالت—[ਤ.ਹ-ਕੀਰੇ ਅਦਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਨ ਹਾਨੀ ।

[त.ह-क़ीरे अदालत] अर० स्त्री० अदालत का अपमान, अदालत की बेइज़्ज़ती ।

تحقیق—[ਤ.ਹ-ਕੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਖੋਜ, ਭਾਲ, ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ, ਜਾਂਚ, ਪੜਤਾਲ, ਪੱਕੀ ਗਲ, ਤਜਰਬਾ ।

[त.हक़ीक़] अर० स्त्री० खोज, अनुसन्धान, पूछ ताछ, जाँच, पड़ताल, पक्की बात, तजरबा ।

—تحقیقات—[ਤ.ਹ-ਕੀਕਾਤ] ਅਰ. ਇ. تحقیق ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ।

[त.ह-क़ीक़ात] अर० स्त्री० تحقیق का बहुवचन, तफ़्तीश ।

—تحقیقات موقع—[ਤ.ਹ-ਕੀਕਾਤੇ ਮੌਕਾ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਜੋ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

[त.हक़ीक़ाते मौक़ा] अर० स्त्री० वह तफ़्तीश जो मौक़े पर की जाए ।

—تحقیق کرنا—[ਤ.ਹ-ਕੀਕ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨਾ, ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ, ਖੋਜ ਕਰਨਾ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[त.ह-क़ीक़ कर-ना] क्रि० सक० पूछ ताछ करना, जाँच पड़ताल करना, खोज करना, तफ़्तीश करना ।

تحکم—[ਤ.ਹੱਕੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਤੇ ਧੱਕੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਜ਼ੋਰਾਵਰੀ ।

[त.हक्कुम] अर० पु० ज़बरदस्ती की हुकूमत, ज़बरदस्ती, ज़ोरावरी ।

—تحکم جتانا—[ਤ.ਹੱਕੁਮ ਜਤਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੋਕਾ ਰੋਅਬ ਦੱਸਣਾ ।

[त.हक्कुम जताना] क्रि० सक० व्यर्थ रोब जताना ।

تحلیل—[ਤ.ਹ-ਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਘੁਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹਜ਼ਮ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[त.ह-लील] अर० स्त्री० घुलने के भाव, पाचना, हज़म होने का भाव ।

—تحلیل کرنا—[ਤ਼ਹ-ਲੀਲ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ.ਸਮਾ. ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਘੋਲ ਦੇਣਾ; ਪਚਾਉਣਾ, ਹਜ਼ਮ ਕਰਨਾ ।

[त़ह-लील कर-ना] क्रि० समा० हल करना, घुलाना; पचाना, हजम करना ।

تحمل—[ਤ਼ਹੱਮੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਦਾਸ਼ਤ, ਸਬਰ, ਸਹਿਣ ਸ਼ੀਲਤਾ ।

[त़हम्मुल] अर० पु० बरदाश्त, सब्र, सहनशीलता ।

تحمید—[ਤ਼ਹ-ਮੀਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਸਤਤੀ, ਉਸਤਤ, ਵਡਿਆਈ ।

[त़ह-मीद] अर० पु० स्तुति, प्रशंसा, बड़ाई ।

تحمیق—[ਤ਼ਹ-ਮੀਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਅਹਿਮਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[त़हमीक़] अर० स्त्री० मूर्ख बनाने की क्रिया ।

تحویل—[ਤ਼ਹ-ਵੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਸਪੁਰਦਗੀ, ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਅਮਾਨਤ; ਕਿਸੇ ਨਛੱਤਰ ਦਾ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਇਕ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਹੋਰ ਰਕਮ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਰੁਪਏ ਆਨੇ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਪੈਸਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੁਪਏ ਆਨੇ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣਾ ।

[त़ह-वील] अर० स्त्री० सुपुर्दगी, सौंपने का भाव; अमानत, धरोहर; ज्योतिष में सूर्य या चद्रमा का एक राशि से दूसरी राशि में जाना; एक रकम को उसी मूल्य की अन्य रकम में बदलने का भाव जैसे रुपये आने की पाई या पाईयों के पैसे रुपये आने आदि बनाना ।

—تحویل امانتی—[ਤ਼ਹ-ਵੀਲੇ ਅਮਾਨਤੀ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਅਮਾਨਤ ਦਾ ਇਸ ਇਕਰਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸ ਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਕਿ ਕੰਮ ਸਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ।

[तह-वीले अमानती] अर० स्त्री० किसी अमानत का इस इकरार पर किसी दूसरे के पास रखा जाना कि काम चल जाने के बाद वापिस कर दी जाएगी ।

—تحویلدار—[ਤ਼ਹ-ਵੀਲ-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਪਾਸ ਧਰੋਹਰ ਰੱਖੀ ਜਾਏ ।

[तह-वील-दार] अर० फ़ा० पु० कोशाध्यक्ष, ख़ज़ांची; वह व्यक्ति जिस के पास धरोहर रखी जाए ।

تحیات—[ਤ਼ਹੀੱਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. تحیت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਲਾਮ ।

[त़हीय्यात] अर० स्त्री० تحیت का बहुवचन, सलाम ।

تحیت—[ਤ਼ਹੀੱਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਲਾਮ, ਦੁਆ, ਅਸੀਸ, ਬਰਕਤ ।

[त़हीय्यत] अर० स्त्री० सलाम, वन्दना, असीस, बरकत ।

تحیہ—[ਤ਼ਹੀਯ:] ਅਰ. ਇ. ਸਲਾਮ, ਦੁਆ, ਅਸੀਸ, ਬਰਕਤ ।

[त़हीय:] अर० स्त्री० सलाम, वन्दना, आशीर्वाद, बरकत ।

تحیر—[ਤ਼ਹੀੱਯੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੈਰਾਨੀ, ਅਚੰਭਾ ।

[त़हीय्युर] अर० पु० हैरानी, आश्चर्य ।

تخالف—[ਤਖ਼ਾਲੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਪੋ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਤਾ ।

[तख़ालुफ़] अर० पु० आपस में विरोध ।

تخت—[ਤਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੱਦੀ, ਸਿੰਘਾਸਨ, ਤਖ਼ਤ ਪੋਸ਼, ਚੌਕੀ ।

[तख़-त] फ़ा० पु० गद्दी, सिंहासन, तख़्त पोश, चौकी ।

—تخت بخت—[ਤਖ਼-ਤ ਬਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਜ ਭਾਗ, ਸੁਹਾਗ ਭਾਗ ।

[तख़-त बख़-त] फ़ा० पु० राज पाट, राज योग ।

—تخت پر بیٹھنا—[ਤਖ਼-ਤ ਪਰ ਬੈਠ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬਹਿਣਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਨਾ, ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣਾ ।

[तख़-त पर बैठ-ना] क्रि० समा० राज सिंहासन पर बैठना, बादशाह बनना ।

—تخت پوش—[ਤਖ਼-ਤ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ, ਲੱਕੜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਚੌਕੀ ।

[तख़-त पोश] फ़ा० पु० लकड़ी का तख़्त, लकड़ी की बड़ी चौकी ।

—تخت چڑھنا—[ਤਖ਼-ਤ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਰਪਾਈ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਸੌਣਾ, ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ।

[तख़-त चढ़-ना] मुहा० चारपाई पर चढ़ना, सोना, आराम करना ।

—تخت چھوڑنا—[ਤਖ਼-ਤ ਛੋੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਰਾਜ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਤ ਮਾਰਨਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਤਿਆਗਣਾ ।

[तख़-त छोड़-ना] क्रि० समा० राज पाट को लात मारना, सिंहासन छोड़ना ।

—تخت رواں—[ਤਖ਼-ਤੇ ਰਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਜਿਸ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਾਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਰੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ; ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸਜਾਵਟ ਜੋ ਬਰਾਤਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਲੰਮੇ ਡੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪਾਲਕੀ ।

[तख़-ते रवां] फ़ा० पु० वह तख़्त जिस पर बादशाह सवार होकर निकलते हैं; वह तख़्त जिस पर शादी के समय नाच करते हुए सवारी निकाली जाती है; काग़ज़ों की सजावट जो बारातों के आगे होती है; लम्बे डंडों वाली पालकी ।

—تخت سلیمان - تخت سلیمانی—[ਤਖ਼-ਤੇ ਸੁਲੈਮਾਨ, ਤਖ਼-ਤੇ ਸੁਲੈਮਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇਬ. ਪੁ. ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੈਮਾਨ ਬੈਠ ਕੇ ਉਡਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਤਖ਼ਤੇ ਸੁਲੈਮਾਨ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ ।

[तख़-ते सुलैमान, तख़-ते सुलैमानी] फ़ा० ह्रीन० पु० वह तख़्त जिस पर हज़रत सुलेमान बैठ कर उड़ा करते थे; काश्मीर के निकट एक पहाड़ जिस के संबन्ध में लोगों का ख़याल है कि यहां तख़्ते सुलैमान ठहरा था ।

—تخت طاؤس—[ਤਖ਼-ਤੇ ਤ਼ਾਊਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਜੋ ਛੇ ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ੧੭੩੯ ਇ. ਵਿਚ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ।

[तख़-ते ताऊस] फ़ा० पु० शाहजहान का तख़्त जो छः करोड़ की लागत से तैयार हुआ था और उसे १७३९ ई० में नादिर शाह लूट कर ले गया था ।

—تخت کا تختہ ہونا—[ਤਖ਼-ਤ ਦਾ ਤਖ਼-ਤਃ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਖੁਸ ਜਾਣਾ ।

[तख़-त का तख़-तः होना] मुहा० बादशाही का जाता रहना, प्रभुत्व नष्ट हो जाना ।

—تخت کی رات—[ਤਖ਼-ਤ ਦੀ ਰਾਤ] ਇ. ਸੁਹਾਗ ਰਾਤ, ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ।

[तख़-त की रात] स्त्री० सुहाग रात, विवाह की पहली रात्रि ।

—تخت گاہ—[ਤਖ਼-ਤ ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਾਜਧਾਨੀ ।

[तख़-त गाह] फ़ा० स्त्री० राजधानी ।

—تخت نشینی—[ਤਖ਼-ਤ ਨਿਸ਼ੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तख़-त निशीनी] फ़ा० स्त्री० राज सिंहासन पर बैठने का भाव ।

تختہ—[ਤਖ਼-ਤਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੱਟਾ, ਫੱਟਾ; ਫੱਟੀ, ਤਖ਼ਤੀ; ਚੌਂਕੀ, ਤਪਾਈ; ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਨਵ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਫੱਟਾ; ਤਾਬੂਤ, ਅਰਥੀ; ਬੋਰਡ; ਕਿਆਰੀ, ਬਾਗ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੱਧਰਾ ਟੁਕੜਾ; ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਤਾ ।

[तख़-तः] फ़ा० पु० पटरा, तख़्ता; तख़्ती, पाटी; चौकी, तिपाई; मुर्दे को नहलाने का तख़्ता; ताबूत, अर्थी; बोर्ड, सूचना आदि लगाने का लकड़ी का तख़्ता; क्यारी, बाग़ का टुकड़ा; ज़मीन का समतल टुकड़ा; काग़ज़ की परत ।

—تختہ الٹنا—[ਤਖ਼-ਤਃ ਉਲਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੇਠਲੀ ਉੱਤੇ ਕਰਨਾ, ਤਰਥੱਲੀ ਮਚਾਉਣਾ, ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣਾ, ਰਾਜ ਪਲਟਣਾ ।

[तख़-तः उलट-ना] मुहा० उथल पुथल करना, तहलका मचाना, क्रांति लाना, राज्य परिवर्तन करना ।

—تختہ بندی—[ਤਖ਼-ਤਃ ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਿਆਰੀ ਬੰਦੀ ।

[तख़-तः बंदी] फ़ा० स्त्री० क्यारियों का बनाना ।

—تختہ پل—[ਤਖ਼-ਤਏ ਪੁਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਪੁਲ ਜੋ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਖੰਦਕ ਉੱਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿਲੇ ਵਾਲੇ ਚਾਹੁਣ ਖਿੱਚ ਲੈਣ ਤੇ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ।

[तख़-तए पुल] फ़ा० पु० वह पुल जो किले की खन्दक पर बनाते हैं ताकि उसे जब चाहें किले वाले अपनी ओर खींच लें और रास्ता बन्द कर दें ।

—تختۂ تابوت—[ਤਖ਼-ਤਏ ਤਾਬੂਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਰਥੀ, ਜਨਾਜ਼ਾ ਜੋ ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[तख़-तए ताबूत] फ़ा० पु० अर्थी, जनाज़ा जो सन्दूक के रूप में शव को ले जाने के लिए बनाते हैं ।

—تختۂ تعلیم—[ਤਖ਼-ਤਏ ਤਅ-ਲੀਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਖ਼ਤੀ, ਫੱਟੀ ।

[तख़-तए तअ-लीम] फ़ा० पु० तख़्ती, पट्टी ।

—تختۂ مشق—[ਤਖ਼-ਤਏ ਮਸ਼-ਕ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਖ਼ਤੀ, ਫੱਟੀ ।

[तख़-तए मश-क़] फ़ा० पु० तख़्ती, पट्टी ।

—تختۂ نرد—[ਤਖ਼-ਤਏ ਨਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਉਹ ਚੌਰਸ ਫੱਟੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨਰਦਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ।

[तख़-तए नर-द] फ़ा० पु० लकड़ी की वह चौरस तख़्ती जिस पर गोटें रख कर खेलते हैं ।

—تختہ ہو جانا—[ਤਖ਼-ਤਃ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਕੜ ਜਾਣਾ ।

[तख़-तः हो जाना] मुहा० अकड़ जाना ।

—تختی—[ਤਖ਼-ਤੀ] ਇ. ਫੱਟੀ; ਤਾਂਬੇ, ਚਾਂਦੀ ਆਦਿ ਦਾ ਚੌਰਸ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪਾਈਦਾ ਹੈ ।

[तख़-ती] स्त्री० काठ की पटिया जिस पर लड़के लिखने का अभ्यास करते हैं; तांबे, चांदी आदि का चौरस टुकड़ा जिसे बच्चों के गले में नज़र से बचाने के लिए डालते हैं ।

تخدیع—[ਤਖ਼-ਦੀ-ਅ] ਅਰ. ਇ. ਧੋਖਾ, ਛਲ ।

[तख़-दी-अ] अर० स्त्री० धोखा, छल ।

تخرجہ—[ਤਖ਼-ਰਿਜ਼ਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ, ਸਤਰ ਜਾਂ ਫ਼ਿਕਰੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਘਟਾ ਕੇ ਤਾਰੀਖ਼ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तख़-रिजः] अर० पु० किसी वर्ण, शब्द अथवा वाक्य के आंकड़े घटा कर तारीख़ निकालने की क्रिया ।

تخریب—[ਤਖ਼-ਰੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਵੈਰਾਨੀ, ਤਬਾਹੀ, ਖ਼ਰਾਬੀ, ਬਰਬਾਦੀ ।

[तख़-रीब] अर० स्त्री० वीरानी, तबाही, ख़राबी, बरबादी ।

تخریج—[ਤਖ਼-ਰੀਜ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तख़-रीज] अर० स्त्री० ख़ारिज करने की क्रिया ।

تخصیص—[ਤਖ਼-ਸੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈ ।

[तख़-सीस] अर० स्त्री० विशेषता ।

تخطئہ—[ਤਖ਼-ਤਿ-ਅਃ] ਅਰ. ਇ. ਗ਼ਲਤੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।

[तख़-तिय:] अर० स्त्री० ग़लती पकड़ने का भाव या क्रिया ।

تخفیف—[ਤਖ਼-ਫ਼ੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਕਮੀ, ਘਾਟ; ਹਲਕਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तख़-फ़ीफ़] अर० स्त्री० कमी, घटाव; हलकापन ।

تخفیف جمع—[ਤਖ਼-ਫ਼ੀਫ਼ੇ ਜਮ-ਅ] ਅਰ. ਇ. ਲਗਾਨ ਦੀ ਕਮੀ ।

[तख़-फ़ीफ़े जम-अ] अर० स्त्री० लगान की कमी ।

تخفیف لگان—[ਤਖ਼-ਫ਼ੀਫ਼ੇ ਲਗਾਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਗਾਨ ਵਿਚ ਕਮੀ ।

[तख़-फ़ीफ़े लगान] अर० फ़ा० स्त्री० लगान में कमी ।

تخفیف کرنا—[ਤਖ਼-ਫ਼ੀਫ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਮੀ ਕਰਨਾ, ਘਟਾਉਣਾ, ਹਲਕਾ ਕਰਨਾ ।

[तख़-फ़ीफ़ कर-ना] क्रि० सक० कमी करना, घटाना, हलका करना ।

تخفیف میں آنا—[ਤਖ਼-ਫ਼ੀਫ਼ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬੱਚਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ।

[तख़-फ़ीफ़ में आना] क्रि० सक० बचत में आ जाना ।

تخلخل—[ਤਖ਼ਲ-ਖ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਖਲਾ ਪਣ ।

[तख़ल-ख़ुल] अर० पु० खोखला पन ।

تخلص—[ਤਖ਼ੱਲੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਵੀਸ਼ਰ ਲੋਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।

[तख़ल्लुस] अर० पु० कवियों का वह उपनाम जो वे अपनी कविताओं में लिखते हैं ।

تخلف—[ਤਖ਼ੱਲੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਅਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ ।

[तख़ल्लुफ़] अर० पु० वादा ख़िलाफ़ी ।

تخلل—[ਤਖ਼ੱਲੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਝਗੜਾ, ਫ਼ਸਾਦ, ਖ਼ਲਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[तख़ल्लुल] अर० पु० झगड़ा, फ़साद, ख़लल पैदा करने की क्रिया या भाव ।

تخلل آسودگی عام خلائق—[ਤਖ਼ੱਲੁਲੇ ਆਸੂਦਗੀਏ ਆਮ ਖ਼ਲਾਇਕ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਆਰਾਮ ਵਿਚ ਖ਼ਲਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तख़ल्लुले आसूदगीए आम ख़लाइक़] अर० फ़ा० पु० साधारण जनता के आराम में ख़लल डालने का भाव ।

تخلیط—[ਤਖ਼-ਲੀਤ] ਅਰ. ਇ. ਝੂਠ ਮੂਠ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तख़-लीत] अर० स्त्री० झूठ की मिलावट करने का भाव ।

تخلیل—[ਤਖ਼-ਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਵਜ਼ੂ ਸਮੇਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਉਂਗਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तख़-लील] अर० स्त्री० वुज़ू के समय दाढ़ी में उंगलियाँ फेरने का भाव ।

تخلیہ—[ਤਖ਼-ਲਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕਾਂਤ, ਅਲਹਿਦਗੀ, ਇਕੱਲ ।

[तख़-लिय:] अर० पु० एकान्त, अलहदगी, निर्जन स्थान ।

تخم—[ਤੁਖ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੀ; ਨੁਤਫ਼ਾ; ਔਲਾਦ; ਆਂਡਾ; ਗੁਠਲੀ ।

[तुख़-म] फ़ा० पु० बीज; वीर्य; सन्तान; अंडा; गुठली ।

تخم بالنگو—[ਤੁਖ਼-ਮ ਬਾਲੰਗੂ] ਪੁ. ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਬੀ ।

[तुख़-म बालंगू] पु० तुलसी के बीज ।

تخم تاثیر صحبت کا اثر—[ਤੁਖ਼-ਮੇ ਤਾਸੀਰ ਸੁਹ-ਬਤ ਕਾ ਅਸਰ] ਅਖੌ. ਨਸਲ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ।

[तुख़-मे तासीर सुह-बत का असर] लोको० वीर्य तथा संगति का प्रभाव हुए बिना नहीं रहता ।

تخم حرام—[ਤੁਖ਼-ਮੇ ਹਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਰਾਮੀ, ਹਰਾਮ ਜ਼ਾਦਾ ।

[तुख़-मे हराम] फ़ा० पु० हरामी, हरामज़ादा ।

تخم ریحان—[ਤੁਖ਼-ਮੇ ਰੈਹਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਰੂਏ ਦੇ ਬੀ, ਨਿਆਜ਼ਬੋ ਦੇ ਬੀਜ, ਕਾਲੀ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਬੀ ।

[तुख़-मे रैहान] फ़ा० पु० मरुवे के बीज, नाज़बू के बीज, काली तुलसी के बीज ।

تخم ریزی—[ਤੁਖ਼-ਮ ਰੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੀ ਪਾਉਣਾ, ਬਿਜਾਈ ।

[तुख़-म रेज़ी] फ़ा० स्त्री० बीज डालना, बोआई ।

تخم کتان—[ਤੁਖ਼-ਮੇ ਕਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਲਸੀ ਦਾ ਬੀ, ਸਣ ਦਾ ਬੀ ।

[तुख़-मे कतान] फ़ा० पु० अलसी का बीज, सन का बीज ।

تخمہ—[ਤੁਖ਼ਮ:, ਤੁਖ਼-ਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਦਹਜ਼ਮੀ, ਹੈਜ਼ਾ, ਅਜੀਰਨ ।

[तुख़्म:, तुख़-म:] फ़ा० पु० बदहज़मी, हैज़ा, अजीर्ण ।

تخمہ نکلنا—[ਤੁਖ਼-ਮ: ਨਿਕਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਫਿਣਸੀਆਂ ਜਾਂ ਮੋਹਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ।

[तुख़-म: निकल-ना] मुहा० कबूतर के शरीर पर फुंसियाँ अथवा मस्से निकलना ।

تخمینہ—[ਤਖ਼-ਮੀਨ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਅਨੁਮਾਨ ।

[तख़-मीन:] अर० पु० अन्दाज़ा, अनुमान ।

تخمیناً—[ਤਖ਼-ਮੀਨਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ, ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ।

[तख़-मीनन] अर० क्रि० वि० अनुमान से, अनुमानतः, अन्दाज़े के तौर पर ।

تخویف—[ਤਖ਼-ਵੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਡਰ, ਭੈ, ਧੌਂਸ, ਧਮਕੀ ।

[तख़-वीफ़] अर० स्त्री० भय, डर, त्रास, धमकी ।

—تخویف مجرمانہ—[ਤਖ਼-ਵੀਫ਼ੇ ਮੁਜ-ਰਿਮਾਨਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਜਾਇਜ਼ ਧਮਕੀ ।

[तख़-वीफ़े मुज-रिमानः] अर० फ़ा० स्त्री० अनुचित धमकी ।

تخیل—[ਤਖ਼-ਈਲ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਿਆਲ ।

[तख़-ईल] अर० स्त्री० ख़याल ।

تخیّل—[ਤਖ਼ੱਯੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਚਾਰ ਉਡਾਰੀ, ਖ਼ਿਆਲ ਉਡਾਰੀ, ਖ਼ਿਆਲ ।

[तख़य्युल] अर० पु० विचार की उड़ान, कल्पना की उड़ान, विचार ।

تدابیر—[ਤਦਾਬੀਰ] ਅਰ. ਇ. تدبیر ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ ।

[तदाबीर] अर० स्त्री० تدبیر का बहु वचन ।

تداخل—[ਤਦਾਖ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तदाख़ुल] अर० पु० एक दूसरे में दाख़िल होने का भाव ।

تدارک—[ਤਦਾਰੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੰਦੋਬਸਤ, ਪਰਬੰਧ; ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ, ਰੋਕਥਾਮ, ਰੋਕ; ਇਲਾਜ ।

[तदारुक] अर० पु० बन्दोबस्त, प्रबन्ध; पेशबन्दी, रोकथाम; उपचार, इलाज ।

—تدارک باقیات—[ਤਦਾਰੁਕੇ ਬਾਕ਼ਿਯਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਕੀ ਬਚੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ।

[तदारुके बाक़ियात] अर० पु० अवशिष्ट वस्तुओं का प्रबन्ध ।

—تدارک خفیف—[ਤਦਾਰੁਕੇ ਖ਼ਫ਼ੀਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਘਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तदारुके ख़फ़ीफ़] अर० पु० हलका दण्ड देने का भाव ।

تدبّر—[ਤਦੱਬੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ, ਨੀਤੀ, ਚਾਲ ।

[तदब्बुर] अर० पु० दूरदर्शिता, नीति, चाल ।

تدبیر—[ਤਦ-ਬੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਸਕੀਮ, ਜੋਜਨਾ; ਇਲਾਜ, ਉਪਾ, ਜੁਗਤ, ਵਿਉਂਤ, ਤਜਵੀਜ਼, ਬੰਦੋਬਸਤ ।

[तद-बीर] अर० स्त्री० स्कीम, योजना; इलाज, उपाय, युक्ति, तरकीब, तजवीज़, प्रबन्ध ।

—تدبیر منزل—[ਤਦ-ਬੀਰੇ ਮਨ-ਜ਼ਿਲ] ਅਰ. ਇ. ਘਰੇਲੂ ਇੰਤਜ਼ਾਮ; ਸਮਾਜ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕੇਵਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਘਰ ਨਾਲ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ, ਪੁੱਤਰ, ਨੌਕਰ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਤੇ ਕਰਤਵ ਦਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[तद-बीरे मन-ज़िल] अर० स्त्री० घरेलू प्रबन्ध; समाज शास्त्र का वह भाग जो कि केवल व्यक्ति के घर से ही सम्बन्धित होता है । इस में पिता, माता, पुत्र तथा नौकर के कर्तव्य अंकित होते हैं ।

تدرو—[ਤਦਰ-ਵ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਰਗ਼ੇ ਵਰਗਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਪੰਛੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[तदर-व] फ़ा० पु० एक प्रकार का मुर्ग़े जैसा ख़ूबसूरत पक्षी जिसके सिर के बाल बहुत सुन्दर होते हैं ।

تدریج—[ਤਦ-ਰੀਜ] ਅਰ. ਇ. ਕ੍ਰਮ ।

[तद-रीज] अर० स्त्री० क्रम ।

تدریس—[ਤਦ-ਰੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਪਾਠਣ, ਤਾਲੀਮ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਵਿਦਿਆ ।

[तद-रीस] अर० स्त्री० पाठन, अध्यापन, शिक्षा, पढ़ाई, विद्या ।

تدفین—[ਤਦ-ਫ਼ੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਦੱਬਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[तद-फ़ीन] अर० स्त्री० ज़मीन में दबाने की क्रिया, क़ब्र में दफ़नाने की क्रिया ।

تدقیق—[ਤਦ-ਕ਼ੀਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ, ਛਾਣ ਬੀਣ, ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ।

[तद-क़ीक़] अर० स्त्री० जाँच पड़ताल, छानबीन, गहरी खोज ।

تدویر—[ਤਦ-ਵੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਗੋਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[तद-वीर] अर० स्त्री० गोल होने की क्रिया ।

تدوین—[ਤਦ-ਵੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਉਗਰਾਹੀ; ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[तद-वीन] अर० स्त्री० एकत्र करने की क्रिया या भाव, उगराही; जमा करने की क्रिया ।

تدھارا—[ਤ੍ਰਿਧਾਰਾ] ਪੁ. ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ; ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤਿੰਨ ਦਰਿਆ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣ ।

[त्रिधारा] पु० तीन धाराओं का मिलन; वह स्थान जहाँ तीन नदियाँ मिलती हैं ।

تدیّن—[ਤਦੱਯੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਮ ਕਰਮ, ਦੀਨਦਾਰੀ ।

[तदय्युन] अर० पु० धर्म कर्म, दीनदारी ।

تذبذب—[ਤਜ਼ਬ-ਜ਼ੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੁਬਧਾ, ਦੋ-ਚਿੱਤੀ ।

[तज़बज़ुब] अर० पु० दुविधा, असमंजस ।

تذرو—[ਤਜ਼ਰ-ਵ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਚਾਲ ਵਾਲਾ ਜੰਗਲੀ ਪੰਛੀ ।

[तज़र-व] फ़ा० पु० एक बहुत सुन्दर चाल वाला जंगली पक्षी ।

تذکار—[ਤਜ਼ਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਿਆਨ।
[तज़कार] अर० पु० बयान।

تذکرہ—[ਤਜ਼ਕਿਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਕਰ, ਵਰਣਨ, ਚਰਚਾ, ਵਾਰਤਾ; ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਣ।
[तज़किरः] अर० पु० ज़िक्र, वर्णन, चर्चा, विवरण; वह पुस्तक जिस में कवियों की सूचियाँ तथा उनके जीवन वृत्त अंकित हों।

تذکیر—[ਤਜ਼ਕੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਮਰਦੀ, ਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪੁਲਿੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तज़कीर] अर० स्त्री० पुरुषत्व, पुरुष होने का भाव, व्याकरण में पुल्लिंग; नर होने का भाव।

تذلل—[ਤਜ਼ੱਲੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿੱਲਤ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ।
[तज़ल्लुल] अर० पु० अपने आप को तुच्छ समझने का भाव अथवा क्रिया।

تذلیل—[ਤਜ਼ਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਲੀਲ ਜਾਂ ਰੁਸਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[तज़लील] अर० स्त्री० अपमानित करने का भाव, ज़लील अथवा बदनाम करने का भाव।

تر—[ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਿੱਲਾ, ਭਿੱਜਿਆ ਹੋਇਆ; ਤਾਜ਼ਾ; ਨਵਾਂ; ਹਰਾ ਭਰਾ; ਰਸਦਾਰ; ਨਰਮ, ਸ਼ਪੋਲੇ; ਚਿਕਣਾ; ਚਰਬੀਦਾਰ; ਲਿਬੜਿਆ ਹੋਇਆ।
[तर] फ़ा० वि० गीला, भीगा हुआ, आर्द्र; ताज़ा; नया; हरा भरा; रस युक्त; नरम; बढ़ा हुआ, अधिक; चिकना; चरबीदार; लथपथ।

تر بتر—[ਤਰ-ਬਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਰਾਬੋਰ, ਲੱਥ।
[तर-बतर] फ़ा० वि० आर्द्र, लथपथ, भीगा हुआ।

تر و تازہ—[ਤਰੋ ਤਾਜ਼ਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਹ ਫਲ ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਉਤਰਿਆ ਹੋਵੇ; ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ; ਨਵਾਂ, ਨਵਾਂ।
[तरो ताज़ः] फ़ा० वि० वह फल जो अभी अभी उतरा हो; हरा भरा, नया, आभायुक्त।

تُر—[ਤੁਰ] ਪੁ. ਉਹ ਲੱਕੜੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜੁਲਾਹੇ ਬੁਣ ਕੇ ਕਪੜਾ ਲਪੇਟਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਵੇਲਣਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਗੋਟਾ ਕਿਨਾਰੀ ਬੁਣ ਕੇ ਲਪੇਟਦੇ ਹਨ।
[तुर] पु० वह लकड़ी जिस पर जुलाहे कपड़ा बुन कर लपेटते हैं; एक प्रकार का बेलन जिस पर गोटा किनारी बुन कर लपेटते हैं।

تراب—[ਤੁਰਾਬ] ਅਰ. ਇ. ਮਿੱਟੀ।
[तुराब] अर० स्त्री० मिट्टी।

تراجم—[ਤਰਾਜੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ترجمہ ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ; ਅਜਕਲ ਦੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਤਰਾਜੁਮ 'ਜੀਵਨੀਆਂ' ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।
[तराजुम] अर० पु० ترجمہ का बहु वचन; आधुनिक फ़ारसी में तराजुम 'जीवनियों' को कहते हैं।

ترارا—[ਤਰਾਰਾ] ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਛੜੱਪਾ; ਫੁਰਤੀ; ਗੱਪ; ਨਸ਼ਾ, ਸਰੂਰ, ਤਰੰਗ।
[तरारा] पु० घोड़े की छलाँग; फुर्ती; गप्प; नशा, मद, तरंग।

ترارا بھرنا—[ਤਰਾਰਾ ਭਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਰਪਟ ਜਾਣਾ, ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਨਾ।
[तरारा भर-ना] क्रि० समा० सरपट जाना, छलाँगें मारना।

ترازو—[ਤਰਾਜ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੱਕੜੀ; ਤੁਲਾ ਰਾਸ਼ੀ।
[तराज़ू] फ़ा० स्त्री० तोलने का यन्त्र, तुला; तुला राशि।

ترازو ہو جانا—[ਤਰਾਜ਼ੂ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਜਿੱਤ ਨਾ ਪਾ ਸਕੇ।
[तराज़ू हो जाना] मुहा० दो सेनाओं का संख्या में इस प्रकार बराबर हो जाना कि दोनों में से कोई भी एक दूसरे पर विजय प्राप्त न कर सके।

ترासی—[ਤਿਰਾਸੀ] ਵਿ. ਤਰਿਆਸੀ, ਤਿੰਨ ਤੇ ਅੱਸੀ, ੮੩।
[तिरासी] वि० तीन ऊपर अस्सी, ८३।

تراش—[ਤਰਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘਾੜਤ, ਕਤਰ ਬਿਓਂਤ, ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ; ਢੰਗ ਢੰਗ, ਘਾੜਤ।
[तराश] फ़ा० स्त्री० काटने का ढंग, कतर ब्योंत, काट छाँट; बनावट, रचना।

تراش خراش—[ਤਰਾਸ਼ ਖ਼ਰਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘਾੜਤ, ਬਣਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਬਣਾਵਟ।
[तराश ख़राश] फ़ा० स्त्री० गढ़ने का ढंग, बनाव सिंगार, बनावट।

تراشنا—[ਤਰਾਸ਼-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛਿੱਲਣਾ, ਘੜਨਾ, ਕੱਟਣਾ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਲਾਹੁਣਾ; ਮੁੰਨਣਾ, ਹਜਾਮਤ ਬਣਾਉਣਾ।
[तराश-ना] क्रि० सक० छीलना, गढ़ना, काटना, दाढ़ी उतारना; मूँड़ना, हजामत बनाना।

تراضی—[ਤਰਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तराज़ी] अर० स्त्री० राज़ी होने का भाव।

تراضی طرفین—[ਤਰਾਜ਼ੀ ਏ ਤ਼ਰਫ਼ੈਨ] ਅਰ. ਇ. ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾਮਾ।
[तराज़ी ए तरफ़ैन] अर० स्त्री० दोनों पक्षों का परस्पर राज़ी नामा।

تراکم—[ਤਰਾਕੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਢੇਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਢੇਰ।

[तराकुम] अर० पु० इकट्ठे होने का भाव, ढेर लगने की क्रिया; ढेर, राशि।

تراکیب—[ਤਰਾਕੀਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ترکیب ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[तराकीब] अर० पु० स्त्री० ترکیب का बहुवचन।

ترانوے—[ਤਿਰਾਨ-ਵੇ] ਵਿ. ਤਰਿਆਨਵੇ, ਤਿੰਨ ਤੇ ਨੱਵੇ, ਤਰਾਨਵੇਂ, ੯੩।

[तिरान-वे] वि० तीन ऊपर नब्बे, ९३।

ترانہ—[ਤਰਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਗ, ਗੀਤ, ਅਲਾਪ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗਾਇਨ।

[तरानः] फ़ा० पु० राग, गीत, आलाप; एक प्रकार का गाना।

تراوش—[ਤਰਾਵਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਟਪਕਣਾ, ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ, ਚੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[तराविश[फ़ा० स्त्री० टपकने की क्रिया, चूने की क्रिया।

تراویح—[ਤਰਾਵੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਤਰਾਵੀਆਂ, ਉਹ ਵੀਹ ਰਿਕਤਾਂ ਜੋ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸ਼ਾ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪਿਛੋਂ ਵਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[तरावीह] अर० स्त्री० वे बीस रिकतें जो रमज़ान के महीने इशा की नमाज़ के बाद वतरों से पूर्व पढ़ी जाती हैं।

تراہا—[ਤਿਰਾਹਾ] ਪੁ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤਿੰਨ ਰਾਹ ਫਟਦੇ ਹੋਣ, ਤ੍ਰਾਹਾ।

[तिराहा] पु० वह स्थान जहां से तीन रास्ते अलग अलग होते हों।

تراہی—[ਤਿਰਾਹੀ, ਤਰਾਹੀ] ਵਿ. ਤਰਾਹ ਨਗਰ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ [illegible]।

[तिराही, तराही] स्त्री० तराह नगर की बनी हुई तलवार या कटार।

ترائی—[ਤਰਾਈ[ਇ. ਪਹਾੜ ਦੀ ਤਲਹਿਟੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਕਛਾਰ।

[तराई] स्त्री० पहाड़ की तलहटी की ज़मीन, कछार।

ترب—[ਤੁਰ-ਬ ਤੁਰੁ-ਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੂਲੀ।

[तुर-ब तुरु-ब] फ़ा० स्त्री० मूली।

ترباچک—[ਤਿਰਬਾਚਕ] ਪੁ. ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਇਕਰਾਰ, ਤਲਾਕ।

[तिरबाचक] पु० तीन बार तसदीक़ किया हुआ इक़रार, तलाक़।

تربت—[ਤੁਰ-ਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਬਰ।

[तुर-बत] अर० स्त्री० क़ब्र।

تربوز—[ਤਰ-ਬੂਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੰਦੁਆਣਾ, ਮਤੀਰਾ।

[तर-बूज़] फ़ा० पु० कलींदा, मतीरा।

تربہ—[ਤੁਰ-ਬਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਬਰਿਸਤਾਨ।

[तुर-बः] अर० पु० क़ब्रिस्तान।

تربتر ہونا—[ਤਿਰ-ਬਿਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ।

[तिर-बिर होना] मुहा० नाराज़ होना, गुस्से होना।

تربیت—[ਤਰ-ਬਿਯਤ]ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਵਰਿਸ਼; ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ, ਸਿਖਲਾਈ, ਸੱਭਤਾ ਸਬੰਧੀ ਸਿਖਿਆ।

[तर-बियत] अर० पु० पालन पोषण; शिक्षा, प्रशिक्षण, सिखलाई, सभ्यता तथा शिष्टाचार की शिक्षा।

ترپال—[ਤਿਰਪਾਲ] ਅੰਗ. ਪੁ. (Tarpaulin) ਮੋਮ ਜਾਮਾ ਵਰਗਾ ਟਾਟ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰਾਲ਼ ਚੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[तिरपाल] अंग० पु० (Tarpaulin) मोम जामे जैसा टाट जिस पर राल चढ़ाई हुई होती है। वर्षा से बचाव के लिए इसे सामान पर डाल देते हैं।

ترپائی—[ਤਰਪਾਈ] ਇ. ਕਸੀਦੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਸਿਊਣ।

[तरपाई] स्त्री० बख़िए के ऊपर की सीवन।

ترپن—[ਤਿਰ-ਪਨ] ਵਿ. ਤਰਵੰਜਾ, ੫੩।

[तिर-पन] वि० तीन ऊपर पचास, ५३।

ترپن—[ਤੁਰ-ਪਨ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਲਾਈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਕਪੜੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਕੋਰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[तुर-पन] स्त्री० एक प्रकार की सिलाई जो प्रायः कपड़े के किनारे पर कोर दबाने के लिये की जाती है।

ترپنا—[ਤੁਰ-ਪਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਬਾ ਕਰ ਸੀਉਣਾ, ਕਪੜੇ ਦੇ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਕੇ ਸੀਉਣਾ।

[तुर-पना] क्रि० सक० दबाकर सीना, कपड़े के किनारों को उलट कर सीना।

ترپولیا—[ਤਿਰ-ਪੋਲਿਆ] ਪੁ. ਤਰੈਦਰਾ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਇਕੋ ਪਾਸੇ ਤਿੰਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹੋਣ।

[तिर-पौलिया] पु० तिदरा, वह स्थान जहाँ एक ही ओर तीन दरवाज़े हों।

ترپھلا—[ਤਿਰ-ਫਲਾ, ਤਰਿਫਲਾ] ਪੁ. ਹਰੜ, ਬਹੇੜਾ, ਆਂਵਲਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਫਲਾ ਆਖਦੇ ਹਨ; ਤਿੰਨ ਫਲਾਂ ਵਾਲਾ ਚਾਕੂ।

[तिर-फला, तरिफला] पु० हर्रे, बहेड़ा, आंवला इन तीन दवाइयों का मेल, त्रिफला; तीन फलों वाला चाकू।

ترت—[ਤੁਰਤ] ਅਵ. ਝਟਪਟ, ਛੇਤੀ।

[तुरत] अव्य० झटपट, तुरन्त।

ترت پھرت—[ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਛੇਤੀ, ਝਟਪਟ; ਫੁਰਤੀ, ਚਲਾਕੀ।

[तुरत फुरत] क्रि॰ वि॰ स्त्री॰ तुरन्त, झट पट ; फुर्ती, चालाकी ।

ترترا—[ਤੁਰ-ਤੁਰਾ] ਵਿ. ਚੁਲਬੁਲਾ, ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ; ਚਲਾਕ; ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[तुर-तुरा] वि॰ चुस्त, चुलबुला; चालाक; जल्दी जल्दी बातें करने वाला ।

تر تراتا—[ਤਰ-ਤਰਾਤਾ] ਵਿ. ਘਿਉ ਵਿਚ ਤਰ ।

[तर-तराता] वि॰ घी में तर किया हुआ, चिकना ।

ترتراہٹ—[ਤਰ-ਤਰਾਹਟ] ਇ. ਚਿਲਕਾਹਟ, ਚਿਰਚਰਾਹਟ ।

[तर-तराहट] स्त्री॰ तड़तड़ाहट, चटचटाहट ।

تر تریا—[ਤੁਰ-ਤੁਰਿਆ] ਵਿ. ਚੁਲਬੁਲਾ ।

[तुर-तुरिया] वि॰ चुलबुला, चंचल ।

ترتیب—[ਤਰ-ਤੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਕ੍ਰਮ ।

[तर-तीब] अर॰ स्त्री॰ क्रम ।

ترتیب تہجی—[ਤਰ-ਤੀਬੇ ਤਹੱਜੀ] ਅਰ. ਇ. ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ।

[तर-तीबे तहज्जी] अर॰ स्त्री॰ वर्णमाला का क्रम ।

ترتیب وار—[ਤਰ-ਤੀਬ ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ।

[तर-तीब वार] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ क्रमशः ।

ترتیل—[ਤਰ-ਤੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तर-तील] अर॰ स्त्री॰ क़ुरान को गा कर पढ़ने का भाव ।

ترجمان—[ਤਰ-ਜੁਮਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੁਵਾਦਕ, ਉਲਥਾਕਾਰ; ਦੂਜੇ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ।

[तर-जुमान] अर॰ पु॰ अनुवादक, उल्थाकार; दूसरे के भावों को प्रगट करने वाला ।

ترجمہ—[ਤਰ-ਜਮਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੁਵਾਦ, ਉਲਥਾ ।

[तर-जमः] अर॰ पु॰ अनुवाद, उल्था ।

ترجیح—[ਤਰ-ਜੀ:ਹ] ਅਰ. ਇ. ਪਹਿਲ, ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ, ਚੰਗੇਰਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तर-जी:ह] अर॰ स्त्री॰ प्राथमिकता, प्रधानता, अधिक अच्छा समझने का भाव ।

ترجیع—[ਤਰ-ਜੀ:ਅ] ਅਰ. ਇ. ਮੋੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तर-जी:अ] अर॰ स्त्री॰ मोड़ने का भाव ।

ترجیع بند—[ਤਰ-ਜੀ:ਅ ਬੰਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿੰਗਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਵੀ ਦਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦ ਰਚਣਾ ਜੋ ਬਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕੋ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀਏ ਵਿਚ ਵਖਰੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਹਰ ਬੰਦ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਬੈਂਤ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ।

[तर-जी:अ बंद] अर॰ फ़ा॰ पु॰ पिंगल की परिभाषा में कवि का कुछ ऐसे पद्य बनाना जो छन्द में एक ही हों और तुक में विभिन्न हों, परन्तु प्रत्येक पद्य के अन्त में एक बैत बार बार आती हो ।

ترچھا—[ਤਿਰ-ਛਾ, ਤਿਰਛਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਟੇਢਾ, ਬਾਂਕਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਕਸਰ ਅਸਤਰ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तिर-छा, तिरछा] वि॰ पु॰ टेढ़ा, बाँका; एक प्रकार का रेशमी कपड़ा जिस का प्रायः अस्तर लगाया जाता है ।

ترچھی—[ਤਿਰ-ਛੀ] ਵਿ. ترچھا ਦਾ ਇ. ਲਿੰ. ਰੂਪ, ਟੇਢੀ, ਬਾਂਕੀ ।

[तिर-छी] वि॰ ترچھا का स्त्रीलिंग रूप, टेढ़ी, बाँकी ।

ترحم—[ਤਰ-ਹੱਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਹਿਮ, ਦਇਆ, ਤਰਸ ।

[तर-ह्हुम] अर॰ पु॰ रहम, दया, तरस ।

ترخنا—[ਤਰਖ-ਨਾ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿੜਕਣਾ, ਪਾਟਣਾ ।

[तरख़-ना] अर॰ क्रि॰ अक॰ तिड़कना, फटना ।

ترخیم—[ਤਰ-ਖ਼ੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂਸ਼ ਲੋਪ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तर-ख़ीम] अर॰ स्त्री॰ किसी शब्द के अन्त में कोई वर्ण या शब्दांश लोप कर देने की क्रिया ।

تردد—[ਤਰੱਦਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਵਾਜਾਈ; ਸੋਚ, ਫ਼ਿਕਰ ।

[तरद्दुद] अर॰ पु॰ आवागमन; चिन्ता, फ़िक्र ।

تردد نا جائز—[ਤਰੱਦੁਦੇ ਨਾ ਜਾਇਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਤੀ ।

[तरद्दुदे ना जाइज़] अर॰ फ़ा॰ पु॰ कानून विरुद्ध खेती ।

تردید—[ਤਰ-ਦੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तर-दीद] अर॰ स्त्री॰ रद्द करने की क्रिया ।

ترس—[ਤਰ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡਰ, ਭੌ ।

[तर-स] फ़ा॰ पु॰ डर, भय ।

ترس—[ਤਰ-ਸ, ਤਰਸ] ਪੁ. ਰਹਿਮ, ਦਇਆ; ਰੱਬ ਦਾ ਭੈ ।

[तर-स, तरस] पु॰ रहम, दया; ईश्वर का भय ।

ترسا—[ਤਰ-ਸਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਸਾਈ ।

[तर-सा] फ़ा॰ पु॰ ईसाई ।

ترساں—[ਤਰ-ਸਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਰਪੋਕ, ਡਰਨ ਵਾਲਾ, ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[तर-साँ] फ़ा॰ वि॰ डरता हुआ, भयभीत, डरा हुआ ।

ترسانا—[ਤਰ-ਸਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਲਚਾਉਣਾ, ਇੱਛਿਆ ਤੋਂ ਘਟ ਦੇਣਾ ।

[तर-साना] क्रि॰ सक॰ ललचाना, इच्छा से कम देना ।

—ترسا ترسا کر دینا—[ਤਰ-ਸਾ ਤਰ-ਸਾ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਿੱਲਾ ਤੌਂ ਘਰ ਦੇਣਾ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੇਣਾ।
[तर-सा तर-सा कर देना] क्रि॰ सका॰ तरसा से कम देना; थोड़ा थोड़ा देना।

—ترسا ترسا کر مارنا—[ਤਰ-ਸਾ ਤਰ-ਸਾ ਕਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਦੇ ਜਾਨ ਕਢਣਾ।
[तर-सा तर-सा कर मार-ना] मुहा॰ बहुत दुखी कर के प्राण निकालना।

ترسنا—[ਤਰਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਇੱਛਿਆਵਾਨ ਹੋਣਾ, ਚਾਹੁਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਮੈਦ ਰਖਣਾ ਜੋ ਹੱਥ ਨਾ ਆ ਸਕੇ, ਮੁਥਾਜ ਹੋਣਾ।
[तरस-ना] क्रि॰ अका॰ इच्छुक होना, चाहना, किसी पदार्थ के अभाव का दुख सहना, मुहताज होना।

ترسیل—[ਤਰ-ਸੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।
[तर-सील] अर॰ स्त्री॰ भेजने की क्रिया।

ترش—[ਤੁਰ-ਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੱਟਾ।
[तुर-श] फ़ा॰ वि॰ खट्टा।

—ترش رو—[ਤੁਰ-ਸ਼ ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਾਖ਼ੁਸ਼, ਨਾਰਾਜ਼; ਚਿੜਚਿੜੇ ਮੂੰਹ ਦਾ, ਬਦ ਦਿਮਾਗ਼।
[तुर-श रू] फ़ा॰ वि॰ अप्रसन्न, नाराज़; चिड़चिड़े स्वभाव वाला, बददिमाग़।

ترشح—[ਤਰਸ਼ੁੱਹ] ਅਰ. ਇ. ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ।
[तरश्शुह] अर॰ स्त्री॰ बूँदाबाँदी।

—ترشح ہونا—[ਤਰੱਸ਼ੁਹ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟਪਕਣਾ; ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ।
[तरश्शुह होना] क्रि॰ समा॰ टपकना; प्रगट होना।

ترشنا—[ਤਰਸ਼-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਰਾਸ਼ਿਆ ਜਾਣਾ।
[तरश-ना] क्रि॰ अक॰ तराशा जाना।

ترشی—[ਤੁਰ-ਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖਟਿਆਈ।
[तुर-शी] फ़ा॰ स्त्री॰ खटाई।

ترشیح—[ਤਰ-ਸ਼ੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਕੋਈ 'ਨਾਂ' ਬਣ ਜਾਵੇ।
[तर-शीह] अर॰ स्त्री॰ एक अलंकार जिसके अनुसार पद्य के क्रमशः प्रत्येक चरण के पहले अक्षर को जोड़ने से कोई 'नाम' बन जाए।

ترصد—[ਤਰੱਸੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਸ, ਉਮੈਦ, ਨੀਝ।
[तरस्सुद] अर॰ पु॰ आशा, उम्मीद, टकटकी लगाने का भाव।

ترصیع—[ਤਰ-ਸੀਅ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਹਾਂ ਮਿਸਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਤੋਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[तर-सीअ] अर॰ स्त्री॰ एक अलंकार जिसके अनुसार दोनों पंक्तियों के सभी शब्द क्रमशः तोल में एक दूसरे के बराबर होते हैं।

ترغیب—[ਤਰ-ਗ਼ੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਉਤੇਜਨਾ, ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਕਹਿ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਬਹਿਕਾਵਾ।
[तर-ग़ीब] अर॰ स्त्री॰ उत्तेजना, उकसाने की क्रिया; कह सुन कर अपने अनुकूल करने की क्रिया, बहकावा।

ترفان—[ਤਰ-ਫ਼ਾਨ] ਪੁ. ਇਕ ਤਿਕੋਨੀ ਲੰਮੀ ਰੇਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨਲੀ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[तर-फ़ान] पु॰ एक तिकोनी लम्बी रेती जिस से बन्दूक की नाली अन्दर से साफ़ की जाती है।

ترفع—[ਤਰੱਫ਼ੁਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਰੂਰ।
[तरफ़्फ़ुअ] अर॰ पु॰ गर्व, शकर।

ترفہ—[ਤਰੱਫ਼ੁਹ, ਤਰਫ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਐਸ਼, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ।
[तरफ़्फ़ुह, तरफ़ह] अर॰ पु॰ सम्पन्नता, ख़ुशहाली।

ترقانا—[ਤਰ-ਕ਼ਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੋੜਨਾ, ਤਿੜਕਾਉਣਾ।
[तर-क़ाना] क्रि॰ सक॰ तोड़ना, दरार डालना।

ترقنا—[ਤਰਕ਼-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿੜਕਣਾ।
[तरक़-ना] क्रि॰ अक॰ दरार आना।

ترقّی—[ਤਰੱਕ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਉੱਨਤੀ।
[तरक़्क़ी] अर॰ स्त्री॰ वृद्धि, बढ़ती, उन्नति।

—ترقّی حیثیت—[ਤਰੱਕ਼ੀਏ ਹੈਸੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तरक़्क़ीए हैसीयत] अर॰ स्त्री॰ माली हालत की तरक़्क़ी, हालत अच्छी होने का भाव।

ترقیم—[ਤਰ-ਕ਼ੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਲਿਖਤ, ਲਿਖਤ।
[तर-क़ीम] अर॰ स्त्री॰ लिखित, लिखित।

ترک—[ਤੁਰ-ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਯਾਫ਼ਸ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਚਲੀ ਹੈ; ਤਾਤਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ; ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਤਰ; ਸਿਪਾਹੀ; ਮੁਸਲਮਾਨ।
[तुर-क] फ़ा॰ पु॰ हज़रत नूह का पुत्र याफ़स जिस से तुर्कों की नसल चली; तातारी मुसलमान; प्रेमपात्र; सिपाही; मुसलमान।

—ترک تاز—[ਤੁਰ-ਕ ਤਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਲਾ, ਧਾਵਾ, ਲੁੱਟਮਾਰ।
[तुर-क ताज़] फ़ा॰ पु॰ हल्ला, धावा, लूटमार।

—ترکانہ—[ਤੁਰ-ਕਾਨਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੁਰਕਾਂ ਵਰਗਾ, ਤੁਰਕਾਂ ਜਿਹਾ।
[तुर-कानः] फ़ा॰ वि॰ तुर्कों जैसा।

—ترکن—[ਤੁਰ-ਕਨ] ਇ. ਤੁਰਕ ਦੀ ਤੀਵੀਂ, ਤੁਰਕ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇਸਤਰੀ; ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਜ਼ੋਰੂ; ਮੁਸਲਮਾਨੀ ।

[तुर-कन] स्त्री॰ तुर्क की स्त्री॰ तुर्क जाति की स्त्री; सिपाही की पत्नी; मुसलमान स्त्री ।

—ترکلی—[ਤੁਰ-ਕਲੀ] ਇ. ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ।

[तुर-कली] स्त्री॰ शाही महलों में पहरा देने वाली स्त्री ।

—ترکی—[ਤੁਰ-ਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਵਿ. ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ; ਤੁਰਕੀ ਨਸਲ ਦਾ ਘੋੜਾ; ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵਸਨੀਕ; ਰੋਮ ਜਾਂ ਟਰਕੀ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ।

[तुर-की] फ़ा॰ स्त्री॰ पु॰ वि॰ तुर्कों की भाषा; तुर्की नस्ल का घोड़ा; तुर्किस्तान का निवासी; रोम अथवा टर्की का निवासी ।

—ترکی به ترکی جواب دینا—[ਤੁਰ-ਕੀ-ਬ:-ਤੁਰ-ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੁਰਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ; ਸਖ਼ਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ; ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਆਖੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ।

[तुर-की-ब:-तुर-की जवाब देना] मुहा॰ तुरन्त उत्तर देना; सख़्त जवाब देना; जैसा कोई कहे वैसा उत्तर देना ।

—ترکی تمام ہونا—[ਤੁਰ-ਕੀ ਤਮਾਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਮੰਡ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਕਿਰਕਰੀ ਹੋਣਾ ।

[तुर-की तमाम होना] मुहा॰ अभिमान का जाते रहना, शेख़ी किरकिरी होना ।

—ترک—[ਤਰ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿਆਗ, ਛੱਡਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तर-क] अर॰ पु॰ त्याग, छोड़ने का भाव ।

—ترک ادب—[ਤਰ-ਕੇ ਅਦਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਅਦਬੀ, ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ।

[तर-के अदब] अर॰ पु॰ बेअदबी, गुस्ताख़ी ।

—ترک سلطنت—[ਤਰ-ਕੇ ਸਲ-ਤ:-ਨਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜ-ਤਿਆਗ ।

[तर-के सल-त:-नत] अर॰ पु॰ राज्य त्याग ।

—ترک وطن—[ਤਰ-ਕੇ ਵ,ਤਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਵਾਸ, ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[तर-के व,तन] अर॰ पु॰ अपना देश छोड़ देने की क्रिया या भाव, विदेशवास ।

ترکاری—[ਤਰ-ਕਾਰੀ] ਇ. ਸਬਜ਼ੀ, ਭਾਜੀ; ਮਾਸ; ਮੇਵੇ, ਫਲ ।

[तर-कारी] स्त्री॰ सब्ज़ी, भाजी; मांस; मेवे, फल ।

ترکٹا—[ਤਿਰ-ਕੁਟਾ] ਪੁ. ਮਘਾਂ, ਮਿਰਚਾਂ ਤੇ ਸੁੰਢ ਦਾ ਸਮੂਹ ।

[तिर-कुटा] पु॰ पीपल, मिर्च और सोंठ की बुकनी ।

ترکش - ترکش—[ਤਿਰ-ਕਸ਼, ਤਰ-ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੀਰਦਾਨ, ਤੀਰਾਂ ਦਾ ਥੈਲਾ ।

[तिर-कश, तर-कश] फ़ा॰ पु॰ तीर रखने का थैला, तूणीर ।

ترکمان—[ਤੁਰਕ-ਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮ ।

[तुरक-मान] फ़ा॰ पु॰ तुर्कों की एक जाति ।

ترکم ترکا—[ਤਰ-ਕਮ ਤਰ-ਕਾ] ਇ. ਮਟਕਣ ।

[तर-कम तर-का] स्त्री॰ मटकन ।

ترکہ—[ਤਰ-ਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਰਾਸਤ, ਵਿਰਸਾ, ਪਰਲੋਕ ਵਾਸੀ ਪੁਰਖ਼ੀ ਦੀ ਛੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ।

[तर-क:] अर॰ पु॰ विरासत, तरका, वह जायदाद जो किसी मरे हुए आदमी के वारिस को मिले ।

—ترکۂ پدری—[ਤਰ-ਕਏ ਪਿਦ-ਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਰਲੋਕਵਾਸੀ ਪਿਉ ਦੀ ਛੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਪਿਤਰੀ ਵਿਰਸਾ ।

[तर-कए पिद-री] अर॰ फ़ा॰ पु॰ परलोक वासी पिता की छोड़ी हुई सम्पत्ति, पैतृक सम्पत्ति ।

ترکیب—[ਤਰ-ਕੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਢੰਗ; ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ; ਬਣਾਉਟ; ਤਰਕੀਬ; ਇਲਾਜ; (ਵਿਆਕਰਨ) ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

[तर-कीब] अर॰ स्त्री॰ ढंग; मिश्रित करने का ढंग; बनावट; तदबीर; उपचार; (व्याकरण) विश्लेषण ।

—ترکیب بند—[ਤਰ-ਕੀਬ ਬੰਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਜ਼ਮ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਟੀਪ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਜੋ ਹਰ ਬੰਦ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲੇ ਜਾਂ ਵਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤਰਜੀਅ ਬੰਦ ਵਿਚ ਟੀਪ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਉਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तर-कीब बंद] अर॰ फ़ा॰ पु॰ नज़्म की एक क़िस्म, जिसमें कई बन्द होते हैं, हर बंद अलग-अलग रदीफ़ क़ाफ़िए में होता है और हर बन्द के अन्त में एक नया टीप का शेअर लाते हैं जो भिन्न अलग रदीफ़ क़ाफ़िए का होता है, परन्तु 'तर-जीअ बंद' में बार बार आने वाला टीप का शेअर एक ही रहता है ।

—ترکیب دینا—[ਤਰ-ਕੀਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਲਾਉਣਾ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣਾ ।

[तर-कीब देना] मुहा॰ मिलाना, कुशलता से साथ मिलाना ।

—ترکیب سے چلنا—[ਤਰ-ਕੀਬ ਸੇ ਚਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਣਾ, ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ।

[तर-कीब से चल-ना] क्रि॰ समा॰ ढंग से चलना, संयम से गुज़ारा करना ।

ترم—[ਤੁਰਮ] ਪੁ. ਤੁਰੀ, ਬਿਗਲ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ ।

[तुरम] पु॰ तुरही, बिगुल; एक प्रकार का बाजा ।

ترمٹی—[ਤੁਰ-ਮਟੀ] ਇ. ਬਾਜ਼ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਰੇ ਆਦਿ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਪੰਛੀ ।

[तुर-मती] स्त्री० बाज़ अथवा शिकरे आदि की किस्म का एक पक्षी ।

ترمرا—[ਤਿਰਮਿਰਾ] ਪੁ. ਚਿਕਨਾਈ ਦਾ ਧੱਬਾ ਜੋ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਸ਼ੋਰਬੇ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤ੍ਰੇਮੂ ਤਾਰਾ ।

[तिरमिरा] पु० चिकनाई का धब्बा सा जो पानी या शोरबे के ऊपर आ जाता है; वह तारा सा जो मस्तिष्क के चकराने के कारण नेत्रों के आगे उड़ता हुआ दिखाई पड़ता है ।

ترمیم—[ਤਰ-ਮੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਦਰੁਸਤੀ ।

[तर-मीम] अर० स्त्री० संशोधन, दुरुस्ती ।

ترنج—[ਤੁਰੰਜ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਕੋਤਰਾ, ਖ਼ਸਖ਼ਾਨ; ਕਸੀਦਾ ਕੱਢ ਕੇ ਕਢਾਇਆ ਫੁਲ ਪਲ ਪੱਤਾ ਜੋ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਆਦਿ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਢਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[तुरंज] फ़ा० पु० चकोतरा नीबू, बिजौरा नीबू ; वह बेल बूटा जो दुशाले आदि के कोनों पर कढ़ा होता है ।

ترنجبین—[ਤੁਰੰਜਬੀਨ, ਤੁਰੰਜੁਬੀਨ, ਤਰੰਜੁਬੀਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ੱਕਰ ਜੋ ਊਂਠ ਕਟਾਰੇ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤ੍ਰੇਲ ਵਾਂਙੂ ਡਿਗ ਕੇ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[तुरंजबीन, तुरंजुबीन, तरंजुबीन] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार की कुदरती शक्कर जो ऊँट कटारे के पौधों पर जम जाती है ।

ترنگ—[ਤਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੀਰ ਦੇ ਚਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਲਹਿਰ, ਮੌਜ, ਉਮੰਗ ।

[तरंग] फ़ा० स्त्री० तीर के चलने की आवाज़; साज बजाते समय तार की आवाज़; लहर, मौज, उमंग ।

ترنگ—[ਤੁਰੰਗ] ਸੰ. ਪੁ. ਘੋੜਾ ।

[तुरंग] सं० पु० घोड़ा ।

ترنم—[ਤਰੱਨੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਗ, ਗੀਤ ।

[तरन्नुम] अर० पु० राग, गीत ।

تروٹ—[ਤਰ-ਵਟ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਗ, ਤਰਾਨਾ ।

[तर-वट] स्त्री० एक प्रकार का राग, तराना ।

تروبر—[ਤਰ-ਵਰ] ਪੁ. ਪੇੜ, ਬ੍ਰਿਛ ।

[तर-वर] पु० पेड़, वृक्ष ।

ترویج—[ਤਰ-ਵੀਜ] ਅਰ. ਇ. ਰਿਵਾਜ ਦੇਣ ਅਥਵਾ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तर-वीज] अर० स्त्री० प्रथा चालू करने का भाव, रिवाज जारी करने का भाव ।

تره—[ਤਰ:, ਤੱਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਗ, ਤਰਕਾਰੀ ।

[तर:, तर्र:] फ़ा० पु० साग, तरकारी ।

ترہی—[ਤੁਰ-ਹੀ] ਇ. ਬਿਗਲ, ਤੁਰਮ, ਨਫ਼ੀਰੀ ।

[तुर-ही] स्त्री० बिगुल, तुरम, नफ़ीरी ।

ترئی—[ਤੁਰਈ] ਇ. ਇਕ ਤਰਕਾਰੀ ।

[तुरई] स्त्री० एक तरकारी ।

تری—[ਤੁਰੀ] ਇ. ਬਿਗਲ, ਤੁਰਮ, ਨਫ਼ੀਰੀ ।

[तुरी] स्त्री० बिगुल, तुरम, नफ़ीरी ।

تری—[ਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਦੀ; ਸਮੁੰਦਰ ।

[तरी] फ़ा० स्त्री० नदी, समुद्र ।

تری [ਤਿਰੀ] ਪੜ. تیری ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ।

[तिरी] सर्व० تیری का संक्षिप्त रूप ।

تریا—[ਤ੍ਰਿਆ] ਇ. ਤੀਵੀਂ, ਇਸਤਰੀ, ਨਾਰੀ ।

[त्रिया] स्त्री० औरत, स्त्री, नारी ।

تریا چلتر—[ਤ੍ਰਿਆ ਚਲਿੱਤਰ] ਪੁ. ਤੀਵੀਆਂ ਦੀ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ।

[त्रिया चित्तर] पु० स्त्रियों की चालबाज़ी ।

تریا راج—[ਤ੍ਰਿਆ ਰਾਜ] ਪੁ. ਇਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ, ਜ਼ਨਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ।

[त्रिया राज] पु० स्त्रियों का ज़ोर अथवा राज्य ।

تریا ہٹ—[ਤ੍ਰਿਆ ਹਟ] ਇ. ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਹਠ, ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ।

[त्रिया हठ] स्त्री० स्त्री हठ, औरत की ज़िद ।

تری بری—[ਤਿਰੀ ਬਿਰੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖੰਡ ਖੰਡ, ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ।

[तिरी बिरी] क्रि० वि० पृथक् पृथक्, अलग अलग ।

تریاق—[ਤਿਰ-ਯਾਕ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਹਿਰ ਮੁਹਰਾ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਜੋ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਸੱਪ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

[तिर-याक़] फ़ा० पु० ज़हर मोहरा, एक प्रकार का काला पत्थर जो शरीर में से सर्प के विष को खींच लेता है ।

تریاک—[ਤਿਰ-ਯਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਹਿਰ ਮੁਹਰਾ; ਅਫ਼ੀਮ ।

[तिर-याक] फ़ा० पु० ज़हर मोहरा; अफ़ीम ।

تریتا—[ਤਰੇਤਾ] ਸੰ. ਪੁ. ਹਿੰਦੂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜਾ ਜੁਗ, ਤਰੇਤਾ ।

[तरेता] सं० पु० हिन्दू विश्वास अनुसार दूसरा युग, त्रेता युग ।

تریڑا—[ਤਰੇੜਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦੀ ਧਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸੁਟੱਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਧਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗੇ ।

[तरेड़ा] पु० पानी की धारा बाँध कर फेंकने की क्रिया, पानी की धारा जो ऊँचे स्थान से गिरे ।

تریز—[ਤਰੇਜ਼, ਤਿਰੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੁੜਤੇ ਦੀ ਚੌੜੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਕਲੀ ਜੋ ਬਗਲਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[तरेज़, तिरेज़] फ़ा० स्त्री० कमीज़ की नीचे मुँह की कली जो बगल के नीचे डाली जाती है ।

ترپل—[ਤਰ-ਪਲ] ਇ. ਮਸਤ ਹਥਣੀ ।

[तर-पल] स्त्री० मस्त हथिनी ।

تریند - ترینده—[ਤਰੇਂਦ, ਤਰੇਂਦਾ] ਪੁ. ਜੋਕ ਜੋ ਛੋਟੀ ਮੱਛੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ ਕੰਡੇ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

[तरेंद, तरेंदा] पु० जोंक जो छोटी मछली के शिकार के लिये काँटे में लगा देते हैं ।

تڑ—[ਤੜ] ਪੁ. ਥੱਪੜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[तड़] पु० थप्पड़ की आवाज़ ।

تڑا تڑی—[ਤੜਾ ਤੜੀ] ਇ. ਛੇਤੀ, ਜਲਦੀ; ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ।

[तड़ा तड़ी] स्त्री० शीघ्रता, जल्दी; मौतों की भरमार ।

تڑا پڑ—[ਤੜਾ ਪੜ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲਗਾਤਾਰ, ਫ਼ੌਰਨ, ਤੁਰੰਤ ।

[तड़ा पड़] क्रि० वि० लगातार, फ़ौरन, तुरन्त ।

تڑاخ—[ਤੜਾਖ਼] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਤ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਚਟਾਕ; ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[तड़ाख़] पु० किसी सख़्त चीज़ के टूटने की आवाज़; जूते लगने की आवाज़ ।

—تڑاخ پڑاخ—[ਤੜਾਖ਼ ਪੜਾਖ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤੜਾਕ ਤੜਾਕ, ਤੜਾਤੜ ।

[तड़ाख़ पड़ाख़] क्रि० वि० तड़ाक तड़ाक, तड़ातड़ ।

—تڑاخ تڑاخ—[ਤੜਾਖ਼ ਤੜਾਖ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤੜਾਤੜ, ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ, ਲਗਾਤਾਰ ।

[तड़ाख़ तड़ाख़] क्रि० वि० तड़ातड़, जल्दी जल्दी, लगातार, निरन्तर ।

تڑاخا—[ਤੜਾਖ਼ਾ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਚਟਾਕਾ, ਕੜਾਕਾ; ਚੁੰਮੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਘਾਟ, ਕਾਲ ।

[तड़ाख़ा] पु० किसी चीज़ के टूटने की आवाज़; कड़ाका; चुम्बन की आवाज़; कमी, दुर्भिक्ष ।

—تڑاخا بول-نا—[ਤੜਾਖ਼ਾ ਬੋਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੁੱਖੇ ਮਰਨਾ ।

[तड़ाख़ा बोल-ना] मुहा० भूखों मरना ।

—تڑاخا کھانا—[ਤੜਾਖ਼ਾ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਮੀ ਹੋਣਾ; ਤੋਟਿਆ ਜਾਣਾ ।

[तड़ाख़ा खाना] मुहा० कमी होना; तोड़ा जाना ।

—تڑاخے کا—[ਤੜਾਖ਼ੇ ਦਾ] ਵਿ. ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਸੁਆਦੀ; ਭੜਕੀਲਾ, ਚਮਕੀਲਾ; ਜ਼ੋਰ ਦਾ ।

[तड़ाख़े का] वि० मज़ेदार, स्वादिष्ट; भड़कीला, चमकीला; ज़ोर का ।

تڑانا—[ਤੁੜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੁੜਾਉਣਾ, ਛੁਡਾਉਣਾ; ਰੁਪਿਆ ਭੁਨਾਉਣਾ; ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰਾਉਣਾ ।

[तुड़ाना] क्रि० सक० तुड़वा डालना, अलग कराना, छुड़ाना; रुपये या नोट आदि की रेज़गारी लेना; कीमत में कमी कराना ।

تڑائی—[ਤੁੜਾਈ] ਇ. ਤੋੜਨ ਦੀ ਮਜੂਰੀ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ, ਰੁਪਏ ਤੁੜਾਉਣ ਦਾ ਵੱਟਾ ।

[तुड़ाई] स्त्री० तोड़ने की क्रिया अथवा मज़दूरी, रुपये तुड़ाने का बट्टा ।

تڑپ—[ਤੜਪ] ਇ. ਬੇਕਰਾਰੀ, ਫੜਕ, ਤਪਸ਼, ਗਰਮੀ, ਤਿਲ-ਮਿਲਾਹਟ ।

[तड़प] स्त्री० बेक़रारी, फड़कन, ताप, गरमी, तिलमिलाहट ।

—تڑپانا—[ਤੜਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੜਫਾਉਣਾ; ਭੜਕਾਉਣਾ; ਤਰਸਾਉਣਾ, ਬੇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ।

[तड़पाना] क्रि० सक० व्याकुल करना; भड़काना; तरसाना, बेक़रार करना ।

—تڑپڑ—[ਤੜਪੜ] ਇ. ਤਿੜ ਫਿੜ ।

[तड़पड़] स्त्री० तिड़फिड़ ।

—تڑ پڑاہٹ—[ਤੜ-ਪੜਾਹਟ] ਇ. ਤੜਫ ।

[तड़-पड़ाहट] स्त्री० तड़प ।

—تڑ پڑی—[ਤੜ-ਪੜੀ] ਇ. ਬੇਚੈਨੀ, ਵਿਆਕੁਲਤਾ ।

[तड़-पड़ी] स्त्री० बेचैनी, व्याकुलता ।

—تڑ پن—[ਤੜ-ਪਨ] ਇ. ਤੜਫ ।

[तड़-पन] स्त्री० तड़प ।

تڑپنا—[ਤੜਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੜਫਣਾ, ਫੜਕਣਾ, ਉਛਲਣਾ ਕੁੱਦਣਾ, ਤੜਫਣਾ, ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ ।

[तड़प-ना] क्रि० अक० भड़कना, फड़कना, उछलना कूदना, हाथ पाँव दे दे मारना, दुःखी होना ।

تڑ تڑ—[ਤੜ ਤੜ] ਇ. ਬੰਦੂਕ ਜਾਂ ਪਟਾਖਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[तड़तड़] स्त्री० बन्दूक अथवा पटाख़ों की आवाज़ ।

تڑخنا—[ਤੜਖ਼-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿੜਕਣਾ ।

[तड़ख़-ना] क्रि० अक० तिड़कना ।

تڑکنا—[ਤੜਾਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿੜਕਣਾ ।

[तड़क-ना] क्रि० अक० तिड़कना ।

تڑکا—[ਤੜ-ਕਾ] ਪੁ. ਸਵੇਰਾ, ਤੜਕਾ ।

[तड़-का] पु० सवेरा, प्रातःकाल ।

—تڑکا ہونا—[ਤੜ-ਕਾ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਵੇਰਾ ਹੋਣਾ; ਦਿਮਾਗੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭੰਬੂ ਤਾਰੇ ਨੱਚਣੇ; ਬਹੁਤ ਮਾਰ ਖਾਣਾ; ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕੁਝ ਨ ਰਹਿਣਾ ।

[तड़-का होना] क्रि० समा० सवेरा होना; दिमाग़ी चोट के कारण नेत्रों के आगे अंधेरा सा छा जाना; बहुत मार खाना; सफ़ाया हो जाना, कुछ न रहना ।

تڑی—[ਤੜੀ] ਇ. ਮਾਰ; ਧੋਖਾ; ਹੁਕਮਨ, ਘਮੰਡ ।

[तड़ी] स्त्री० मार, चोट; धोखा; नुकसान, हानि ।

تڑپانا—[ਤੜ-ਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪਰ ਕੁਤਰੇ ਪੰਛੀ ਦਾ ਉੱਡ ਜਾਣਾ ।

[तड़-पाना] क्रि० अक० पर कटे पक्षी का उड़ जाना ।

تڑیڑا—[ਤੜੇੜਾ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : تریڑا

[तड़ेड़ा] पु० देखो : تریڑا

تزک—[ਤੁਜ਼ੁਕ] ਤੁਰ. ਇ. ਧੂਮ ਧਾਮ, ਠਾਠ; ਇੰਤਜ਼ਾਮ; ਤਰਤੀਬ; ਸ਼ਾਹੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ।

[तुज़ुक] तुर्की० स्त्री० धूमधाम, ठाठ; इन्तिज़ाम; तरतीब; शाही रोज़नामचा ।

تزکیہ—[ਤਜ਼-ਕਿਯਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁੱਧੀ ਜਾਂ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[तज़-किया:] अर० पु० शुद्धि अथवा सफ़ाई करने की क्रिया अथवा भाव ।

تزلزل—[ਤਜ਼ਲ-ਜ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੰਪ, ਕਾਂਬਾ; ਭੁਚਾਲ ਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਹਿਲਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਹਲ ਚਲ, ਗੜ ਬੜ ।

[तज़ल-ज़ुल] अर० पु० कम्प, कम्पन; भूँचाल आने की क्रिया; हिलने की क्रिया; हलचल, गड़ बड़ ।

تزلزل بیاناتی—[ਤਜ਼ਲ-ਜ਼ੁਲੇ ਬਯਾਨਾਤੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਉਕਾਈਆਂ ਖਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तज़ल-ज़ुले बयानाती] अर० फ़ा० पु० बयान देते समय त्रुटियां होने का भाव ।

تزویج—[ਤਜ਼-ਵੀਜ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਹ, ਸ਼ਾਦੀ, ਨਕਾਹ ।

[तज़-वीज] अर० स्त्री० विवाह, शादी, निकाह ।

تزویج بذریعہ ازدواج قانونی—[ਤਜ਼-ਵੀਜ ਬ-ਜ਼ਰੀ-ਅ:ਏ ਇਜ਼-ਦਵਾਜੇ ਕ਼ਾਨੂੰਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ, ਲਾੜਾ ਲਾੜੀ ਦੋਵੇਂ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮੁਕੇ ਨੇ ਅਮੁਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ । ਇਹੀ ਇੰਦਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ।

[तज़-वीज ब-ज़री-अ:ए इज़-दवाजे क़ानूनी] अर० स्त्री० योरुप में विवाह का एक ढंग, वर और कन्या गिरजा में जाकर रजिस्टर में अपना अपना नाम लिखवाते हैं कि अमुक ने अमुक से शादी की । यही लिखित पत्र के विवाह को उचित तथा क़ानूनी बना देती है ।

تزویر—[ਤਜ਼-ਵੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਛਲ, ਮਕਰ, ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ ।

[तज़-वीर] अर० स्त्री० छल, कपट, धोखा, फ़रेब ।

تزئین—[ਤਜ਼-ਈਨ] ਅਰ. ਇ. ਸਜਾਵਟ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ।

[तज़-ईन] अर० स्त्री० सजावट, सिंगार ।

[1] تس—[ਤਿਸ] ਇ. ਤੇਹ, ਤਿਹਾ, ਪਿਆਸ ।

[तिस] स्त्री० पानी पीने की इच्छा, तृषा, प्यास ।

[2] تس—[ਤਿਸ] ਪੜ. ਇਸ ।

[तिस] सर्व० इस ।

تس پر—[ਤਿਸ ਪਰ] ਕ੍ਰਿ ਵਿ. ਤਦੋਂ, ਇਸ ਤੇ ।

[तिस पर] क्रि० वि० तब, इस पर ।

تس—[ਤੁਸ] ਪੁ. ਛਿਲਕਾ, ਤੂਸ ।

[तुस] पु० छिलका, भूस ।

تسالا—[ਤਿਸਾਲਾ] ਵਿ. ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ, ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ।

[तिसाला] वि० त्रिवार्षिक, तीन साला ।

تسامح—[ਤਸਾਮੁ-ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਪੋ ਵਿਚ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਬਿਆਨ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ; ਦੋ ਅਰਥ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ; ਗ਼ਲਤੀ ।

[तसामु-ह] अर० पु० एक दूसरे पर कृपा करने का भाव; बयान की अस्पष्टता; द्व्यर्थक वार्ता; ग़लती ।

تساہل—[ਤਸਾਹੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਢਿੱਲ, ਸੁਸਤੀ; ਸੌਖਾ ਸਮਝਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तसाहुल] अर० पु० आलस्य, सुस्ती; सुगम समझ कर छोड़ देने का भाव ।

تسبیح—[ਤਸ-ਬੀ-ਹ] ਅਰ. ਇ. ਮਾਲਾ; ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਿਮਰਣ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪੌਦਾ ।

[तस-बी-ह] अर० स्त्री० माला; परमात्मा को याद करने का भाव, ईश्वर स्मरण; एक प्रकार का पौधा ।

تسبیح پھیرنا—[ਤਸ-ਬੀ-ਹ ਫੇਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮ. ਮਾਲਾ ਜਪਣਾ, ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ।

[तस-बी-ह फेर-ना] क्रि० सका० माला फेरना, ईश्वर का नाम लेना ।

تسبیح خواں—[ਤਸ-ਬੀ-ਹ ਖ਼੍ਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਾ ਫੇਰਨ ਵਾਲਾ ।

[तस-बी-ह ख़्वां] फ़ा० पु० माला फेरने वाला ।

تسخیر—[ਤਸ-ਖ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ; ਜਿੱਤਣਾ; ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ; ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਵਸ ਵਿਚ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਲ ਖਿੱਚਣਾ; ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ ਦਾ ਕੰਮ ।

[तस-ख़ीर] अर० स्त्री० अधीन करना; जीतना; क़ाबू में करना; भूत प्रेत को वश में करना; किसी के दिल को अपनी ओर आकर्षित करना; जादू मंतर अथवा टोने टोटके का काम ।

تسطیر—[ਤਸ-ਤ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਲਿਖਣਾ, ਸਤਰ ਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ।

[तस-तीर] अर० स्त्री० लिखना, पंक्तियों में लिखने का भाव ।

تسکین—[ਤਸ-ਕੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਂਤੀ, ਤਸੱਲੀ, ਦਿਲਾਸਾ, ਢਾਰਸ ।
[तस-कीन] अर० स्त्री० शांति, तसल्ली, आश्वासन, दिलासा, ढारस ।

تسلا—[ਤਸੱਲਾ] ਪੁ. ਤਸੱਲੀ ।
[तसल्ला] पु० तसल्ली ।

تسلا—[ਤਸ-ਲਾ] ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦੀ ਦੇਗਚੀ, ਪਰਾਤ ।
[तस-ला] पु० एक प्रकार का लोहे का बड़ा पात्र, परात ।

تسلسل—[ਤਸਲ-ਸੁਲ] ਪੁ. ਸਿਲਸਿਲਾ, ਲੜੀ, ਜ਼ੰਜੀਰ ।
[तसल-सुल] पु० सिलसिला, लड़ी, शृंखला ।

تسلط—[ਤਸੱਲੁ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧਿਕਾਰ, ਕਬਜ਼ਾ; ਹਕੂਮਤ, ਦਬਦਬਾ ।
[तसल्लु-त] अर० पु० अधिकार, कब्ज़ा; हुकूमत, दबदबा ।

تسلی—[ਤਸੱਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਢਾਰਸ, ਤਸਕੀਨ, ਦਿਲਾਸਾ, ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ ।
[तसल्ली] अर० स्त्री० ढारस, आश्वासन, सांत्वना, सब्र, सन्तोष ।

تسلیم—[ਤਸ-ਲੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਮੰਨਣਾ, ਤਾਬੇਦਾਰੀ ।
[तस-लीम] अर० स्त्री० सलाम करने या सुपुर्द करने का भाव; किसी बात को स्वीकार करने का भाव; आज्ञा मानने का भाव, आज्ञा पालन ।

تسلیم کرنا—[ਤਸ-ਲੀਮ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੰਨਣਾ, ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ; ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ, ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ ।
[तस-लीम कर-ना] क्रि० समा० मानना, स्वीकार करना; प्रणाम करना, बड़ों को अभिवादन करना ।

تسلیمات—[ਤਸ-ਲੀਮਾਤ] ਅਰ. ਇ. تسلیم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬੰਦਗੀ, ਸਲਾਮ ।
[तस-लीमात] अर० स्त्री० تسلیم का बहुवचन, प्रणाम, सलाम ।

تسمہ—[ਤਸ-ਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਮੜੇ ਦਾ ਲੰਮਾ ਫ਼ੀਤਾ ।
[तस-मः] फ़ा० पु० चमड़े का लम्बा फीता ।

تسمہ کھینچنا—[ਤਸ-ਮਾ ਖਿੱਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਲ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨਾ, ਫਾਂਸੀ ਦੇਣਾ ।
[तस-मः खैंच-ना] मुहा० एक विशेष ढंग के साथ गला घोंट कर मारना, फांसी देना ।

تسمہ لگا نہ رکھنا—[ਤਸ-ਮਾ ਲਗਾ ਨਾ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਉੱਕਾ ਹੀ ਸਬੰਧ ਨਾ ਰਖਣਾ ।
[तस-मः लगा नः रख-ना] मुहा० बिलकुल खतम कर देना; बिल्कुल ही संबन्ध न रखना ।

تسمیہ—[ਤਸ-ਮਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਮਕਰਣ ਸੰਸਕਾਰ ।
[तस-मियः] अर० पु० नाम करण संस्कार ।

تسمیہ خوانی—[ਤਸ-ਮਿਯਾ ਖ਼੍ਵਾਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ।
[तस-मियः ख़्वानी] अर० फ़ा० स्त्री० बिस्मिल्लाह कह कर मुसलमान बच्चों को पढ़ाई शुरू कराने की रसम ।

تسنن—[ਤਸੰਨੁਨ] ਅਰ ਪੁ. ਸੁੰਨੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तसन्नुन] अर० पु० सुन्नी हो जाने का भाव ।

تسنیم—[ਤਸ-ਨੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਇਕ ਨਹਿਰ ।
[तस-नीम] अर० स्त्री० स्वर्ग की एक नहर ।

تسو—[ਤੱਸੂ, ਤਸੂ] ਪੁ. 1½ ਇੰਚ, ਗਜ਼ ਦਾ ਚੌਵੀਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ।
[तस्सू, तसू] पु० 1½ इंच, गज का चौबीसवां हिस्सा ।

تسوید—[ਤਸ-ਵੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਲਿਖਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[तस-वीद] अर० स्त्री० लिखने की क्रिया ।

تسہیل—[ਤਸ-ਹੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਸੌਖ, ਆਸਾਨੀ ।
[तस-हील] अर० स्त्री० सुगमता, सरलता ।

تشابہ—[ਤਸ਼ਾਬੁਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਾਨਤਾ ।
[तशाबुह] अर० पु० समानता ।

تشبیب—[ਤਸ਼-ਬੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਕਸੀਦੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ।
[तश-बीब] अर० स्त्री० कसीदे की भूमिका ।

تشبیہ—[ਤਸ਼-ਬੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਉਪਮਾ ।
[तश-बीह] अर० स्त्री० उपमा ।

تشت—[ਤਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਸਲਾ, ਪਰਾਤ, ਥਾਲ ।
[तश-त] फ़ा० पु० तसला, परात, थाल ।

تشت از بام ہونا—[ਤਸ਼-ਤ ਅਜ਼ ਬਾਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਂਡਾ ਫੁੱਟਣਾ, ਭੇਤ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ।
[तश-त अज़ बाम होना] मुहा० बात सब में फैलना, भेद खुल जाना ।

تشت چوکی—[ਤਸ਼-ਤ ਚੌਕੀ] ਇ. ਉਹ ਚੌਕੀ ਤੇ ਉਹ ਤਸ਼ਤਰੀ ਜੋ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਜੱਚਾ ਘਰ ਜਾਂ ਪਾਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਮੋਡ ।
[तश-त चौकी] स्त्री० वह चौकी और वह तश्तरी जो अमीरों के प्रसूति-गृह अथवा पाखाने में रखी जाती है, कमोड ।

تشتت—[ਤਸ਼ੱਤੁਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿਤਰ ਬਿਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ ।
[तशत्तुत] अर० पु० तितर बितर होने का भाव; परेशानी, अशांति ।

تشتری—[ਤਸ਼-ਤਰੀ] ਵਿ. ਛੋਟੀ ਰਕਾਬੀ ।
[तश-तरी] स्त्री० छोटी रिकाबी ।

تشخص—[ਤਸ਼ੱਖ਼ੁਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਖੋਜ, ਪੜਤਾਲ, ਤਸ਼ਖ਼ੀਸ, ਪਛਾਣ ।
[तशख़्ख़ुस] अर० स्त्री० जांच, पड़ताल, रोग का निदान, पहचान ।

تشخیص—[ਤਸ਼-ਖ਼ੀਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਾਂਚ, ਪੜਤਾਲ, ਰੋਗ ਪਛਾਣ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तश-ख़ीस] अर० स्त्री० जांच, पड़ताल, रोग निदान ।

—تشخیص جمع بندی—[ਤਸ਼-ਖ਼ੀਸੇ ਜਮ-ਅ ਬੰਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇਕ ਨਕਸ਼ਾ ਜੋ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ, ਤਅੱਲੁਕੇਦਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[तश-ख़ीसे जम-अ बंदी] अर० फ़ा० स्त्री० वार्षिक बन्दोबस्त का एक नक्शा जो ज़िमींदारों, ताल्लुकेदारों के भूमि के लगान के सम्बन्ध में तैयार किया जाता है ।

—تشخیص عام—[ਤਸ਼-ਖ਼ੀਸੇ ਆਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਕੱਚਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਅਨੁਮਾਨ ।
[तश-ख़ीसे आम] अर० स्त्री० कच्चा अंदाज़ा, अनुमान ।

تشدد—[ਤਸ਼ੱਦੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਖ਼ਤੀ, ਕਰੜਾਈ (ਵਿਹਾਰ ਆਦਿ ਦੀ); ਜਬਰ, ਜ਼ੁਲਮ ।
[तशद्दुद] अर० पु० सख़्ती, कड़ाई (व्यवहार आदि की); अत्याचार, ज़ुल्म ।

تشدید—[ਤਸ਼-ਦੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ੱਦ (ّ) ।
[तश-दीद] अर० स्त्री० एक चिन्ह (ّ) जो अरबी फ़ारसी लिपि में किसी वर्ण के ऊपर लग कर उस के द्वित्व को सूचित करता है ।

تشرع—[ਤਸ਼ੱਰੁਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ।
[तशर्रुअ] अर० पु० शरअ की पाबंदी ।

تشریح—[ਤਸ਼-ਰੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਬਿਆਨ, ਵਿਸਥਾਰ, ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਫ਼ਸੀਰ; ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨ, ਅਨਾਟਮੀ ।
[तश-रीह] अर० स्त्री० विस्तार सहित वर्णन, विस्तार, खोल कर बयान करने का भाव, व्याख्या ; शरीर-विज्ञान, शरीर-शास्त्र ।

تشریف—[ਤਸ਼-ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਮਾਣ, ਵਡਿਆਈ, ਇੱਜ਼ਤ; ਖ਼ਿਲਅਤ; ਸ਼ੁਭ-ਆਗਮਨ ।
[तश-रीफ़] अर० स्त्री० प्रतिष्ठा, सम्मान, इज़्ज़त; ख़िलअत; शुभागमन ।

—تشریف ارزانی فرمانا—[ਤਸ਼-ਰੀਫ਼ ਅਰ-ਜ਼ਾਨੀ ਫ਼ਰ-ਮਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਬਖ਼ਸ਼ਣਾ, ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਘਰ ਆਉਣਾ ।
[तश-रीफ़ अर-ज़ानी फ़र-माना] मुहा० किसी अमीर या बड़े आदमी का घर आना ।

—تشریف رکھنا—[ਤਸ਼-ਰੀਫ਼ ਰਖ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਬੈਠਣਾ; ਠਹਿਰਨਾ ।
[तश-रीफ़ रख-ना] क्रि० समा० बैठना; ठहरना ।

—تشریف لے جانا—[ਤਸ਼-ਰੀਫ਼ ਲੈ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[तश-रीफ़ ले जाना] मुहा० विदा हो जाना ।

تشفی—[ਤਸ਼ੱਫ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਤਸੱਲੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਆਰਾਮ; ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ।
[तशफ़्फ़ी] अर० स्त्री० तसल्ली, शान्ति, ढारस; रोग-मुक्ति ।

تشکیک—[ਤਸ਼-ਕੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तश-कीक] अर० स्त्री० सन्देह में डालने का भाव ।

تشنج—[ਤਸ਼ੱਨੁਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੜਵੱਲ, ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तशन्नुज] अर० पु० ऐंठन, शारीरिक अंगों के खिंच जाने का भाव, अकड़न ।

تشنگی—[ਤਿਸ਼-ਨਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤ੍ਰੇਹ, ਤਿਹ, ਪਿਆਸ ।
[तिश-नगी] फ़ा० स्त्री० तृषा, प्यास ।

تشنہ—[ਤਿਸ਼-ਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਿਹਾਇਆ, ਪਿਆਸਾ ।
[तिश-न:] फ़ा० वि० तृषित, प्यासा ।

—تشنہ خون—[ਤਿਸ਼-ਨਏ ਖ਼ੂਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ।
[तिश-नए ख़ून] फ़ा० वि० ख़ून का प्यासा ।

—تشنہ لب—[ਤਿਸ਼-ਨ: ਲਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਤਿਹਾਇਆ ।
[तिश-न: लब] फ़ा० वि० बहुत प्यासा ।

تشنیع—[ਤਸ਼-ਨੀਅ] ਅਰ. ਇ. ਤਾਨ੍ਹਾ, ਮਿਹਣਾ; ਲਾਹਨਤ ਮਲਾਮਤ ।
[तश-नीअ] अर० स्त्री० ताना, उपालम्भ; बुरा भला कहने का भाव ।

تشویش—[ਤਸ਼-ਵੀਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਕੁਲਤਾ, ਘਬਰਾਹਟ, ਸੋਚ, ਫ਼ਿਕਰ, ਚਿੰਤਾ ।
[तश-वीश] अर० स्त्री० व्याकुलता, घबराहट, सोच, फ़िक्र, चिन्ता ।

تشویق—[ਤਸ਼-ਵੀਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ੌਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਕਸਾਹਟ ।
[तश-वीक़] अर० स्त्री० शौक़ पैदा करने का भाव, उकसाहट ।

تشہیر—[ਤਸ਼-ਹੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਨਾਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਭਾਵ।

[तश-हीर] अर० स्त्री० मशहूर करने का भाव, ढिंढोरा पीटने का भाव; किसी को बुरी तरह से जनता में बदनाम करने का भाव।

تشیع—[ਤਸ਼ੈਯੁ:ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तशय्यु:अ] अर० पु० शीआ होने का भाव।

تصادم—[ਤ:ਸਾਦੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਟੱਕਰ, ਧੱਕਾ; ਝਗੜਾ।

[त:सादुम] अर० पु० टक्कर, धक्का; झगड़ा।

تصانیف—[ਤ:ਸਾਨੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. تصنیف ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਲਿਖਤਾਂ, ਰਚਨਾਵਾਂ, ਰਚੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ।

[त:सानीफ़] अर० स्त्री० تصنیف का बहुवचन, लिखितें, रचनाएँ, रचित पुस्तकें।

تصاویر—[ਤ:ਸਾਵੀਰ] ਅਰ. ਇ. تصویر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਮੂਰਤਾਂ।

[त:सावीर] अर० स्त्री० تصویر का बहुवचन, तस्वीरें, चित्र।

تصحیح—[ਤ:ਸ-ਹੀ:ਹ] ਅਰ. ਇ. ਸੋਧ, ਦਰੁਸਤੀ, ਸ਼ੁੱਧੀ, ਗ਼ਲਤੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[त:स-ही:ह] अर० स्त्री० संशोधन, दुरुस्ती, शुद्धि, ग़लती दूर करने का भाव।

[1]تصدق—[ਤ:ਸੱਦੁ:ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਦਕੇ ਦਾ ਭਾਵ; ਕੁਰਬਾਨੀ।

[त:सद्दु:क़] अर० पु० न्योछावर करने का भाव, सदके होने का भाव; बलिदान।

[2]تصدق—[ਤ:ਸੱਦੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਰਪਾ, ਮਿਹਰ।

[त:सद्दु:क़] अर० पु० कृपा, अनुकम्पा।

تصدیع—[ਤ:ਸਦੀ:ਅ] ਅਰ. ਇ. ਸਿਰਦਰਦੀ; ਦੁੱਖ, ਕਸ਼ਟ, ਤਕਲੀਫ਼, ਪੀੜ।

[त:सदी:अ] अर० स्त्री० सिर दर्दी; दुःख, कष्ट, तकलीफ़, पीड़ा।

—تصدیعہ—[ਤ:ਸ-ਦੀ:ਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਕਸ਼ਟ, ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ਼।

[त:स-दी:अ:] अर० पु० कष्ट, दुःख, पीड़ा।

تصدیق—[ਤ:ਸ-ਦੀ:ਕ] ਅਰ. ਇ. ਸਬੂਤ, ਗਵਾਹੀ, ਪਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[त:स-दीक़] अर० स्त्री० सबूत, प्रमाण, प्रमाणित करने का भाव।

—تصدیق کرنا—[ਤ:ਸ-ਦੀ:ਕ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ।

[त:स-दीक़ कर-ना] क्रि० समा० प्रमाणित करना।

تصرف—[ਤ:ਸੱਰੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧਿਕਾਰ, ਕਬਜ਼ਾ; ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ, ਰੱਦੋਬਦਲ।

[त:सर्रुफ़] अर० पु० अधिकार, क़ब्ज़ा; अदल बदल, परिवर्तन।

—تصرف بیجا—[ਤ:ਸੱਰੁਫ਼ੇ ਬੇ ਜਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ।

[त:सर्रुफ़े बे जा] अर० फ़ा० पु० अनुचित अधिकार।

—تصرف بیجائے مجرمانہ—[ਤ:ਸੱਰੁਫ਼ੇ ਬੇ ਜਾਏ ਮੁਜ-ਰਿਮਾਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਜੋ ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਜੁਰਮ ਹੈ।

[त:सर्रुफ़े बे जाए मुज-रिमान:] अर० फ़ा० पु० अनुचित अधिकार जो एक प्रकार का अपराध है।

تصریح—[ਤ:ਸ-ਰੀ:ਹ] ਅਰ. ਇ. ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਵਿਸਥਾਰ, ਵਿਆਖਿਆ।

[त:स-री:ह] अर० स्त्री० स्पष्टता, विस्तार, व्याख्या।

تصریف—[ਤ:ਸ-ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਕਰਣ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪ, ਗਰਦਾਨ।

[त:स-रीफ़] अर० स्त्री० व्याकरण में भिन्न भिन्न कारकों या लकारों के अनुसार किसी शब्द के भिन्न भिन्न रूप, शब्दों का रूप साधन, गरदान।

تصغیر—[ਤ:ਸ-ਗ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਛੋਟਿਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲਘੁਤਾ ਵਾਚੀ ਸੰਗਿਆ।

[त:स-ग़ीर] अर० स्त्री० छोटा करने का भाव, लघुतावाची संज्ञा।

تصفیہ—[ਤ:ਸ-ਫ਼ਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੁੱਧੀ, ਸਫ਼ਾਈ; ਫ਼ੈਸਲਾ, ਸੁਲ੍ਹਾ, ਆਪਸ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਸਮਝੌਤਾ।

[त:स-फ़िय:] अर० पु० शुद्धि, सफ़ाई; फ़ैसला, संधि, आपस के झगड़े का निपटारा, समझौता।

—تصفیۂ حساب—[ਤ:ਸਫ਼ਿਯਏ ਹਿਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੇਖੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

[त:सफ़ियए हिसाब] अर० पु० हिसाब का निपटारा।

—تصفیہ نامہ—[ਤ:ਸ-ਫ਼ਿਯ: ਨਾਮ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼।

[त:स-फ़िय: नाम:] अर० फ़ा० पु० फ़ैसले का लिखित पत्र।

تصنع—[ਤ:ਸਨੁ:ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਨਾਵਟ; ਬਣਾਉ ਸ਼ਿੰਗਾਰ; ਦਿਖਾਵਾ; ਜ਼ਾਹਿਰ ਦਾਰੀ; ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ।

[त:सन्नु:अ] अर० पु० बनावट; बनाव सिंगार; दिखावा; ज़ाहिरदारी; धोखा, फ़रेब।

تصنیف—[ਤਸ-ਨੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ, ਰਚਨਾ।

[तस-नीफ़] अर० स्त्री० पुस्तक लिखने का भाव, लिखी हुई पुस्तक, रचना।

تصوّر—[ਤਸੱਵੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਿਆਨ, ਖ਼ਿਆਲ, ਕਲਪਨਾ, ਸੂਝ; ਸਮਾਧੀ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਦਾ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तसव्वुर] अर० पु० ध्यान, ख़याल, कल्पना, सूझ; समाधि; किसी वस्तु के रूप का निश्चय के बिना ही ध्यान में आने का भाव।

تصوّف—[ਤਸੱਵੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸੂਫ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੂਫ਼ੀ ਧਰਮ, ਰਹੱਸਵਾਦ।

[तसव्वुफ़] अर० पु० सूफ़ी होने का भाव, सूफ़ीवाद, रहस्यवाद।

تصویر—[ਤਸ-ਵੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਮੂਰਤ, ਚਿੱਤਰ, ਫ਼ੋਟੋ; ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਕਲ।

[तस-वीर] अर० स्त्री० मूर्ति, चित्र, फ़ोटो; अति सुन्दर आकृति।

—تصویر بن جانا—[ਤਸ-ਵੀਰ ਬਨ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬੁੱਤ ਬਣ ਜਾਣਾ।

[तस-वीर बन जाना] मुहा० सुन्न हो जाना, बुत बन जाना।

—تصویر کھینچنا—[ਤਸ-ਵੀਰ ਖੈਂਚ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣਾ।

[तस-वीर खैंच-ना] क्रि० समा० चित्र बनाना, नक़्शा खींचना।

تضاد—[ਤਜ਼ਾੱਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਰੋਧਤਾ; ਇਕ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਪਰੀਤਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[तज़ाद] अर० पु० विरोध; एक अलंकार जिस के अनुसार विपरीतार्थक शब्द एक ही स्थान पर लाये जाते हैं।

تضحیک—[ਤਜ਼-ਹੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਅਪਮਾਨ।

[तज़-हीक] अर० स्त्री० मज़ाक़ उड़ाने का भाव; बेइज़्ज़ती, अपमान।

تضرّع—[ਤਜ਼ੱਰੁਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਿੜਗਿੜਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਮਿੰਨਤ, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ।

[तज़र्रुअ] अर० पु० गिड़गिड़ाने की क्रिया अथवा भाव, मिन्नत, ख़ुशामद।

تضمین—[ਤਜ਼-ਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਾਮਿਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਨਾਹ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਜਾਂ ਮਿਸਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तज़-मीन] अर० पु० किसी को ज़ामिन बनाने का भाव; किसी को शरण में लेने का भाव, किसी के शेर अथवा पद्यांश को अपनी कविता में प्रयुक्त करने का भाव।

تضییع—[ਤਜ਼ੀਅ] ਅਰ. ਇ. ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तज़ीअ] अर० स्त्री० व्यर्थ खोने का भाव; नष्ट होने का भाव।

—تضییع اوقات—[ਤਜ਼ੀਏ ਔਕਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਮਾਂ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਕਤ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।

[तज़ीए औक़ात] अर० स्त्री० समय नष्ट करने का भाव, समय गवाँने की क्रिया अथवा भाव।

تطابق—[ਤਤਾਬੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਮਾਨਤਾ, ਬਰਾਬਰੀ।

[ततबुक़] अर० पु० मुताबिक़ होने का भाव, मिलता जुलता होने का भाव, समानता, सदृशता।

تطاول—[ਤਤਾਵੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ੁਲਮ, ਅਤਿਆਚਾਰ।

[ततावुल] अर० पु० ज़ुल्म, अत्याचार।

تطبیق—[ਤਤ-ਬੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖ ਕੇ ਮੇਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तत-बीक़] अर० स्त्री० चीज़ों को सामने रख कर मुताबिक़ करने का भाव।

تطویل—[ਤਤ-ਵੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[तत-वील] अर० स्त्री० लम्बा करने का भाव।

تطہیر—[ਤਤ-ਹੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ।

[तत-हीर] अर० स्त्री० पवित्रता, शुद्धता।

تظلّم—[ਤਜ਼ੱਲੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਫ਼ਰਿਆਦ।

[तज़ल्लुम] अर० पु० अत्याचार के विरुद्ध शिकायत करने का भाव, दुहाई।

تعارض—[ਤਆਰੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਝਗੜਾ।

[तआरुज़] अर० पु० झगड़ा।

تعارف—[ਤਆਰੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਕਫ਼ੀ, ਜਾਣ ਪਛਾਣ।

[तआरुफ़] अर० पु० परिचय, जान पहचान।

تعاقب—[ਤਆਕੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿੱਛਾ, ਪੈਰਵੀ।

[तआक़ुब] अर० पु० पीछा करने का भाव, पैरवी।

تعال—[ਤਆਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚਾ।

[तआल] अर० वि० ऊँचा।

—تعال تعال—[ਤਆਲ ਤਆਲ] ਅਰ. ਅਵ. ਆ ਜਾ, ਆ ਜਾ।

[त'आला त'आला] अर० अव्य० वा वा, वा वा।

—تعالی اللہ—[ਤ'ਆਲੱਲਾਹ] ਅਰ. ਅਵ. ਹੈਂ! ਵਾਹ ਵਾਹ!

[त'आलल्लाह] अर० अव्य० है! वाह वाह!

تعاون—[ਤ'ਆਵੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿਲਵਰਤਣ, ਸਹਾਇਤਾ, ਸਹਿਯੋਗ।

[त'आवुन] अर० पु० पारस्परिक सहयोग, एक दूसरे को सहायता करने का भाव, सहयोग।

تعب—[ਤ'ਅਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੁਖ, ਤਕਲੀਫ਼, ਕਸ਼ਟ।

[त'अब] अर० पु० दुःख, तकलीफ़, कष्ट।

تعبد—[ਤ'ਅੱਬੁਦ] ਅਰ ਪੁ. ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अब्बुद] अर० पु० बंदगी, उपासना।

تعبیر—[ਤ'ਅ-ਬੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਵਰਣਨ; ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अ-बीर] अर० स्त्री० वर्णन; स्वप्न का कारण बताने का भाव।

تعبیہ—[ਤ'ਅ-ਬਿਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪੱਚੀਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अ-बियः] अर० पु० छिपाने की क्रिया; लड़ाई के लिए तैयार होने का भाव; पच्चीकारी करने का भाव।

تعجب—[ਤ'ਅੱਜੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਚੰਭਾ, ਅਸਚਰਜ, ਹੈਰਾਨੀ।

[त'अज्जुब] अर० पु० आश्चर्य, विस्मय, हैरानी।

تعجیل—[ਤ'ਅ-ਜੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਛੇਤੀ, ਸ਼ਤਾਬੀ, ਜਲਦੀ।

[त'अ-जील] अर० स्त्री० शीघ्रता, फुरती, जल्दी।

تعداد—[ਤ'ਅ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਇ. ਗਿਣਤੀ, ਸੰਖਿਆ।

[त'अ-दाद] अर० स्त्री० गिनती, संख्या।

تعدد—[ਤ'ਅੱਦੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤਾਤ।

[त'अद्दुद] अर० पु० आधिक्य, बहुतायत।

—تعدد ازدواج—[ਤ'ਅੱਦੁਦੇ ਇਜ਼-ਦਿਵਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ।

[त'अद्दुदे इज़-दिवाज] अर० पु० बहुत से विवाह करने का भाव अथवा क्रिया।

تعدی—[ਤ'ਅੱਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਅਤਿਆਚਾਰ, ਜ਼ੁਲਮ; ਸਕਰਮਕ ਕ੍ਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अद्दी] अर० स्त्री० अत्याचार, ज़ुल्म; सकर्मक क्रिया बनाने का भाव।

تعدیل—[ਤ'ਅ-ਦੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਇਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अ-दील] अर० स्त्री० बराबर करने का भाव, एक स्तर पर लाने का भाव।

—تعدیل ارکان—[ਤ'ਅ-ਦੀਲੇ ਅਰ-ਕਾਨ] ਅਰ. ਇ. (ਇਸ.) ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਰੁਕਨਾਂ ਦਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਠੀਕ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अ-दीले अर-कान] अर० स्त्री० (इस्ला) नमाज़ के रुकनों को शनैः शनैः ठीक ठीक अदा करने का भाव।

تعدیہ—[ਤ'ਅ-ਦਿਯਹ] ਅਰ ਪੁ. ਅਕਰਮਕ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਸਕਰਮਕ ਬਣਾਉਣਾ।

[त'अ-दियः] अर० पु० अकर्मक क्रिया को सकर्मक बनाना।

تعرض—[ਤ'ਅੱਰੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਰੁਕਾਵਟ।

[त'अर्रुज़] अर० पु० एतराज़ करने का भाव, रुकावट।

تعریب—[ਤ'ਅ-ਰੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[त'अ-रीब] अर० स्त्री० किसी अन्य भाषा के शब्द को अरबी रूप देने का भाव।

تعریض—[ਤ'ਅ-ਰੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਇਤਰਾਜ਼।

[त'अ-रीज़] अर० स्त्री० एतराज़।

تعریف—[ਤ'ਅ-ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਪਰੀਚਾ, ਪਛਾਣ; ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ; ਵਿਆਖਿਆ, ਤਸ਼ਰੀਹ; ਸ਼ਲਾਘਾ, ਉਸਤਤ।

[त'अ-रीफ़] अर० स्त्री० परिचय, पहचान; परिभाषा; व्याख्या, तशरीह; श्लाघा, प्रशंसा, स्तुति।

—تعریف المجہول بالمجہول—[ਤ'ਅ-ਰੀਫ਼ੁਲ-ਮਜ-ਹੂਲ-ਬਿਲ-ਮਜ-ਹੂਲ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਵੇ।

[त'अ-रीफ़ुल-मज-हूल-बिल-मज-हूल] अर० स्त्री० किसी अज्ञात बातों का इस प्रकार वर्णन करना जिससे उस की कुछ भी समझ न पड़े।

تعزیت—[ਤ'ਅ-ਜ਼ਿਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਾਤਮ, ਮਾਤਮ ਪੁਰਸੀ।

[त'अ-ज़ियत] अर० स्त्री० मातम पुरसी करने का भाव, मृत व्यक्ति के सम्बन्धियों को सान्त्वना देने की क्रिया।

تعزیر—[ਤ'ਅ-ਜ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਸਜ਼ਾ, ਡੰਡ।

[त'अ-ज़ीर] अर० स्त्री० सज़ा, दण्ड।

—تعزیرات ہند—[ਤ'ਅ-ਜ਼ੀਰਾਤੇ ਹਿੰਦ] ਅਰ. ਇ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, Indian Penal Code।

[त'अ-ज़ीराते हिंद] अर० स्त्री० भारतीय दण्ड संहिता, Indian Penal Code।

تعزیل—[ਤ'ਅ-ਜ਼ੀਲ] ਅਰ ਇ. ਮੌਕੂਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ।

[त'अ-ज़ील] अर० स्त्री० नौकरी से अलग करने का भाव या क्रिया।

تعزیہ—[ਤ:ਅ-ਜ਼ਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਤਮ ਪੁਰਸੀ; ਰਹੋ, ਹਜ਼ਰਤ ਇਮਾਮ ਹਸਨ ਤੇ ਇਮਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦਿਆਂ ਮਕਬਰਿਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਜੋ ਮੁਹੱਰਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਅਤੇ ਬਾਂਸ ਆਦਿ ਦੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਜ਼ੀਆ।

[त:अ-ज़िय:] अर० पु० मातम पुरसी; हज़रत इमाम हसन तथा इमाम हुसैन के मक़बरों की नक़ल जो बांस तथा कागज़ों के साथ यादगार के रूप में तैयार की जाती है और जिसका जुलूस मुहर्रम के दिनों में वहता है, ताज़िया।

—تعزیہ اُٹھانا—[ਤ:ਅ-ਜ਼ਿਯ: ਉਠਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਾਜ਼ੀਏ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਬਾੜੇ ਜਾਂ ਤਾਜ਼ੀਆ ਖ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਗਸ਼ਤ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਦਫ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਣਾ।

[त:अ-ज़िय: उठाना] क्रि० सका० ताज़िये को ताज़िया ख़ाने से गश्त करवाने या दफ़नाने के लिए ले जाना।

—تعزیہ ٹھنڈا ہونا—[ਤ:ਅ-ਜ਼ਿਯ: ਠੰਡਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਜ਼ੀਏ ਦਾ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮਰਨਾ; ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲਣਾ।

[त:अ-ज़िय: ठंडा होना] मुहा० ताज़िये का दफ़नाया जाना; किसी प्रसिद्ध व्यक्ति की मृत्यु हो जाना; दिवाला निकलना।

—تعزیہ دار—[ਤ:ਅ-ਜ਼ਿਯ: ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਤਾਜ਼ੀਆ ਕੱਢੇ; ਸੋਗਵਾਰ, ਮਾਤਮੀ।

[त:अ-ज़िय: दार] अर० फ़ा० पु० वि० वह व्यक्ति जो ताज़िया निकाले; शोकग्रस्त, शोकाकुल।

—تعزیہ داری—[ਤ:ਅ-ਜ਼ਿਯ: ਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਜ਼ੀਆ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਤਾਜ਼ੀਆ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਸੋਗਦਾਰੀ।

[त:अ-ज़िय: दारी] अर० फ़ा० स्त्री० ताज़िया बनाने या निकालने की क्रिया; मातम करने का भाव।

تعشق—[ਤ:ਅੱਸ਼ੁ:ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਸ਼ਕ ਬਾਜ਼ੀ; ਚਾਹ, ਪਿਆਰ; ਸ਼ੌਕ, ਇੱਛਾ।

[त:अश्शुक़] अर० पु० प्रेम करने का भाव; कामना, प्रेम; रुचि, लालसा।

تعصب—[ਤ:ਅੱਸੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੱਟੜਤਾ, ਕੱਟੜ ਧਰਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ।

[त:अ:स्सुब] अर० पु० कट्टरता, धार्मिक पक्षपात, पक्षपात।

—تعصب داری—[ਤ:ਅੱਸੁਬਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੱਟੜਤਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ।

[त:अ:स्सुबदारी] अर० फ़ा० स्त्री० कट्टरता, व्यर्थ का पक्षपात।

تعطل—[ਤ:ਅੱਤੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[त:अत्तुल] अर० पु० बेकार बना देने का भाव, कुछ समय के लिये दण्ड रूप में नौकरी से हटा देने की क्रिया।

تعطیل—[ਤ:ਅ-ਤੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਛੁੱਟੀ।

[त:अ-तील] अर० स्त्री० अवकाश, छुट्टी।

تعظیم—[ਤ:ਅ-ਜ਼ੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਇੱਜ਼ਤ, ਸਨਮਾਨ, ਸਤਿਕਾਰ।

[त:अ-ज़ीम] अर० स्त्री० इज़्ज़त, सम्मान, सत्कार।

—تعظیم دینا—[ਤ:ਅ-ਜ਼ੀਮ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮਾਣ ਦੇਣਾ; ਸਲਾਮੀ ਦੇਣਾ।

[त:अ-ज़ीम देना] क्रि० सका० सम्मान देना; सलामी देना।

—تعظیم کرنا—[ਤ:ਅ-ਜ਼ੀਮ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਜਾਂ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ; ਸਲਾਮੀ ਦੇਣਾ।

[त:अ-ज़ीम कर-ना] क्रि० सका० आदर या सम्मान करना; सलामी देना।

تعفن—[ਤ:ਅੱਫ਼ੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੜ੍ਹਾਂਦ, ਬਦਬੂ।

[त:अफ़्फ़ुन] अर० पु० दुर्गन्ध, बदबू।

تعقیب—[ਤ:ਅ-ਕੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਲਈ ਬੈਠਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[त:अ-क़ीब] अर० स्त्री० नमाज़ पढ़ने के पश्चात् वज़ीफ़े के लिए बैठने की क्रिया; आगे पीछे चलने का भाव।

تعقید—[ਤ:ਅ-ਕੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਗੁੰਝਲ, ਉਲਝਣ।

[त:अ-क़ीद] अर० स्त्री० गुत्थी, उलझन।

تعلق—[ਤ:ਅੱਲੁ:ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਬੰਧ, ਰਿਸ਼ਤਾ; ਵਾਹ।

[त:अल्लुक़] अर० पु० सम्बन्ध, रिश्ता; वास्ता।

—تعلقہ—[ਤ:ਅੱਲੁ:ਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ; ਜਾਇਦਾਦ, ਜਗੀਰ, ਮਲਕੀਅਤ।

[त:अल्लुक़:] अर० पु० ज़िला; जायदाद, जागीर, बहुत से इलाके की ज़मींदारी।

—تعلقہ داری—[ਤ:ਅੱਲੁ:ਕ:ਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰੀ ਜਾਂ ਜਗੀਰਦਾਰੀ।

[त:अल्लुक़:दारी] अर० फ़ा० स्त्री० तअल्लुक़ेदारी, जागीरदारी।

تعلم—[ਤ:ਅੱਲੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਲਮ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[त:अल्लुम] अर० पु० विद्या प्राप्त करने का भाव, विद्यार्थी होने का भाव।

تعلی—[ਤ:ਅੱਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ੇਖ਼ੀ, ਡੀਂਗ, ਗੱਪ, ਗਪੌੜ।

[त:अल्ली] अर० स्त्री० शेख़ी, डींग, गप्प, गपोड़ा।

—تعلی کی لینا—[ਤ:ਅੱਲੀ ਕੀ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਪ ਛੱਡਣਾ।

[त'अल्ली की लेना] मुहा॰ गप्प हाँकना, डींग मारना, बढ़कर की बातचीत करना ।

تعلیق—[ਤਅ-ਲੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਲਟਕਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸਬੰਧਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[त'अ-लीक़] अर॰ स्त्री॰ लटकाने या मिलाने का भाव; सम्बन्धित करने का भाव ।

تعلیقہ—[ਤਅ-ਲੀਕ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਦੀ ਕੁਰਕੀ; ਕੁਰਕ ਹੋਏ ਮਾਲ ਦੀ ਲਿਸਟ ।

[त'अ-लीक़ः] अर॰ पु॰ माल असबाब की कुर्की; कुर्क हुए माल की सूची ।

تعلیل—[ਤਅ-ਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਕਾਰਣ ਦੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ; (ਵਿਆਕਰਣ) ਅੱਖਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ।

[त'अ-लील] अर॰ स्त्री॰ कारण बतलाने का भाव; (व्याकरण में) स्वरों का रूप परिवर्तन ।

تعلیم—[ਤਅ-ਲੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਸਿਖਿਆ, ਵਿਦਿਆ ।

[त'अ-लीम] अर॰ स्त्री॰ शिक्षा, विद्या ।

—تعلیم پانا—[ਤਅ-ਲੀਮ ਪਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸਿਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ।

[त'अ-लीम पाना] क्रि॰ समा॰ शिक्षा प्राप्त करना, शिक्षा लेना ।

تعمق—[ਤਅਮੁੱਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੌਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤਹਿ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[त'अम्मुक़] अर॰ पु॰ ध्यान देने अथवा गहराई तक पहुँचने की क्रिया ।

تعمیل—[ਤਅ-ਮੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਾਲਣਾ (ਹੁਕਮ ਦੀ) ।

[त'अ-मील] अर॰ स्त्री॰ आदेश मानने का भाव, पालन (आज्ञा का) ।

—تعمیل معاہدہ—[ਤਅ-ਮੀਲੇ ਮੁਆਹਦਾ] ਅਰ. ਇ. ਇਕਰਾਰ ਦੀ ਪਰਿਪਾਲਣਾ ।

[त'अ-मीले मुआहदः] अर॰ स्त्री॰ प्रतिज्ञा का परिपालन ।

تعمیم—[ਤਅ-ਮੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਆਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[त'अ-मीम] अर॰ स्त्री॰ आम करने का भाव ।

تعمیہ—[ਤਅ-ਮੀਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ ।

[त'अ-मियः] अर॰ पु॰ छिपाने की क्रिया; गोरख धन्धा ।

تعویذ—[ਤਅ-ਵੀਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਤਵੀਤ; ਕਬਰ ਦਾ ਪੱਥਰ ।

[त'अ-वीज़] अर॰ पु॰ धातु का चौकोर संपुट जिसमें कोई मन्त्र लिखकर बंद किया होता है, और जिसे तागे में डाल कर गले में पहनते हैं, जन्तर; कबर का पत्थर ।

—تعویذ چاٹنا—[ਤਅ-ਵੀਜ਼ ਚਾਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਚੇਤੰਨਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਵੀਤ ਲਿਖੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਨੂੰ ਜੀਭ ਨਾਲ ਚੱਟਣਾ ।

[त'अ-वीज़ चाट-ना] क्रि॰ समा॰ मस्तिष्क की शक्ति को बढ़ाने के लिये जन्तर लिखित कागज़ को जीभ से चाटना ।

—تعویذ و طومار—[ਤਅ-ਵੀਜ਼ੋ-ਤੂਮਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੰਡਾ ਤਵੀਤ, ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ ।

[त'अ-वीज़ो-तूमार] अर॰ फ़ा॰ पु॰ जंतर-मंतर, जादू टोना ।

—تعویذی گلوری—[ਤਅ-ਵੀਜ਼ੀ ਗਿਲੌਰੀ] ਇ. ਪਾਨ ਦਾ ਚੌਰਸ ਬੀੜਾ ।

[त'अ-वीज़ी गिलौरी] स्त्री॰ पान का चौरस बीड़ा ।

تعویق—[ਤਅ-ਵੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਢਿੱਲ, ਦੇਰ ।

[त'अ-वीक़] अर॰ स्त्री॰ विलम्ब, देर ।

تعہد—[ਤਅੱਹੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ, ਅਹਿਦ ਨਾਮਾ ।

[त'अह्हुद] अर॰ पु॰ प्रतिज्ञा पत्र, इकरार नामा ।

—تعہد دار—[ਤਅੱਹੁਦ-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਪਟੇਦਾਰ ।

[त'अह्हुद-दार] अर॰ फ़ा॰ पु॰ इकरार नामा रखने वाला, पट्टेदार ।

تعیش—[ਤਐੱਯੁਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ, ਮੌਜ ਮੇਲਾ ।

[त'ऐयुश] अर॰ पु॰ आनन्द मंगल, मौज मेला ।

تعین—[ਤਐੱਯੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਯੁਕਤੀ ।

[त'ऐयुन] अर॰ पु॰ नियुक्ति ।

—تعینات—[ਤਐਯੁਨਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. تعین ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਤਅੱਈਨਾਤੀਆਂ, ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ।

[त'ऐयुनात] अर॰ पु॰ تعین का बहुवचन, नियुक्तियाँ ।

—تعیناتی—[ਤਐਯੁਨਾਤੀ] ਇ. ਨਿਯੁਕਤੀ, ਤਅੱਈਨਾਤੀ ।

[त'ऐयुनाती] स्त्री॰ नियुक्ति, नौकरी आदि पर लगाने की क्रिया ।

—تعین دعویٰ—[ਤਐੱਯੁਨੇ ਦਅ-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਵੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ।

[त'ऐयुने द'अ-वा] अर॰ पु॰ दावे की नियुक्ति ।

تغار—[ਤਗ਼ਾਰ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਕੂੰਡਾ, ਉਹ ਟੋਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਾਰਾ ਜਾਂ ਚੂਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

[तग़ार] तुर्कि॰ पु॰ मिट्टी का कूंडा, वह घड़ा जो गारा अथवा चूना भिगोने के लिये बनाते हैं।

تغاری—[ਤਗ਼ਾਰੀ] ਤੁਰ. ਇ. ਕੂੰਡਾ, ਤਗ਼ਾਰੀ, ਕੜਾਹੀ, ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਉਹ ਭਾਂਡਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਮੀਰ ਕੀਤਾ ਚੂਨਾ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[तग़ारी] तुर्कि॰ स्त्री॰ कूंडा, कड़ाही, मिट्टी अथवा लोहे का वह बड़ा पात्र जिस में खमीर किया चूना आदि रखा जाता है।

تغافل—[ਤਗ਼ਾਫ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਪਰਵਾਹੀ, ਅਣਗਹਿਲੀ।

[तग़ाफ़ुल] अर॰ पु॰ ग़फ़लत, उपेक्षा, ध्यान न देने का भाव।

—تغافل شعار—[ਤਗ਼ਾਫ਼ੁਲ ਸ਼ਿਆਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਗ਼ਾਫ਼ਲ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[तग़ाफ़ुल शिआर] अर॰ वि॰ ग़ाफ़िल, ध्यान न देने वाला।

تغایر—[ਤਗ਼ਾਯੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਭਿੰਨਤਾ।

[तग़ायुर] अर॰ पु॰ विभिन्नता।

تغذیہ—[ਤਗ਼ਜ਼ਿਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਿਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तग़ज़ियः] अर॰ पु॰ ग़िज़ा अथवा खाद्यवस्तु देने का भाव।

تغزل—[ਤਗ਼ੱਜ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਗ਼ਜ਼ਲ ਗੋਈ।

[तग़ज़्ज़ुल] अर॰ पु॰ ग़ज़ल लिखने का भाव, ग़ज़ल गोई।

تغلب—[ਤਗ਼ੱਲੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਲਬਾ, ਦਬਦਬਾ; ਗ਼ਬਨ।

[तग़ल्लुब] अर॰ पु॰ ग़लबा, क़ब्ज़ा, ग़बन।

تغلیط—[ਤਗ਼ਲੀਤ] ਅਰ. ਇ. ਗ਼ਲਤੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तग़लीत] अर॰ स्त्री॰ ग़लती में डालने का भाव।

تغما - تمغا—[ਤਗ਼ਮਾ, ਤਮਗ਼ਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਤਗ਼ਮਾ, ਮੈਡਲ; ਮੁਹਰ।

[तग़मा तमग़ः] तुर्कि॰ पु॰ तमग़ा, पदक, मैडल; मोहर।

تغمہ—[ਤਗ਼ਮਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਤਗ਼ਮਾ, ਮੈਡਲ; ਮੁਹਰ

[तग़मः] तुर्कि॰ पु॰ तमग़ा, मैडल, पदक, मोहर।

—تغمہ بٹھانا—[ਤਗ਼ਮਾ ਬਿਠਾਲਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿੱਕਾ ਬਿਠਾਉਣਾ, ਰੋਹਬ ਬਿਠਾਉਣਾ।

[तग़मः बिठाना] मुहा॰ सिक्का बिठाना, रोब जमाना।

تغیر—[ਤਗ਼ੱਯੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਬਦੀਲੀ, ਵਟਾਂਦਰੀ, ਪਰਿਵਰਤਨ।

[तग़य्युर] अर॰ पु॰ तब्दीली, बहुत बड़ा परिवर्तन।

—تغیرات ہر سالہ—[ਤਗ਼ੱਯੁਰਾਤੇ ਹਰ ਸਾਲਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਕੀਆਂ ਅਲਗ ਤਬਦੀਲੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲ ਖ਼ਾਰਜ ਆਦਿ) ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[तग़य्युराते हर सालः] अर॰ फ़ा॰ पु॰ एक पुस्तक जो तहसीलदारों के पास रहती है और उस में प्रति वर्ष की अदल बदल (जैसे कि नम्बरों का दाखिल खारिज आदि) दर्ज की जाती है।

تغییر—[ਤਗ਼ਈਰ] ਅਰ. ਇ. ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਬਦੀਲੀ।

[तग़-ईर] अर॰ स्त्री॰ बदलने का भाव, परिवर्तन।

تف—[ਤਫ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਾਪ, ਧੂਆਂ; ਗਰਮੀ।

[तफ़] फ़ा॰ पु॰ भाफ, धुआं; गरमी।

تف—[ਤੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਅਵ. ਥੁੱਕ; ਲਾਨਤ।

[तुफ़] अर॰ पु॰ स्त्री॰ अव्य॰ थूक; छिः, धिक्कार, लानत।

تفاخر—[ਤਫ਼ਾਖ਼ੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਖ਼ਰ ਜਤਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ।

[तफ़ाख़ुर] अर॰ पु॰ अभिमान जताने का भाव, डींग मारने का भाव, शेखी मारने का भाव।

تفاریق—[ਤਫ਼ਾਰੀਕ] ਅਰ. ਇ. تفریق ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਜੁਦਾਈਆਂ; ਫ਼ਰਕ; ਕਿਸ਼ਤਾਂ।

[तफ़ारीक़] अर॰ स्त्री॰ تفریق का बहुवचन, जुदाइयाँ; अन्तर; किस्तें।

تفاسیر—[ਤਫ਼ਾਸੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਤਫ਼ਸੀਰਾਂ, ਟੀਕੇ।

[तफ़ासीर] अर॰ स्त्री॰ टीकाएँ विशेषतः क़ुरान की।

تفاصیل—[ਤਫ਼ਾਸੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ।

[तफ़ासील] अर॰ पु॰ ब्योरे, विवरण।

تفاوت—[ਤਫ਼ਾਵੁਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤਰ, ਫ਼ਰਕ; ਜੁਦਾਈ।

[तफ़ावुत] अर॰ पु॰ अन्तर, भेद; जुदाई।

تفاول—[ਤਫ਼ਾਵੁਲ] ਅਰ ਪੁ. ਸ਼ਗਨ ਵਿਚਾਰ।

[तफ़ावुल] अर॰ पु॰ शकुन विचार।

تفتہ—[ਤਫ਼ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਲਿਆ ਭੁਜਿਆ, ਤਪਿਆ ਹੋਇਆ।

[तफ़्तः] फ़ा॰ वि॰ जला भुना, जला हुआ, झुलसा हुआ।

—تفتہ جگر—[ਤਫ਼ਤਾ ਜਿਗਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ ਦੁੱਖੇ ਕਲੇਜੇ ਵਾਲਾ, ਆਸ਼ਿਕ।

[तफ़्तः जिगर] फ़ा॰ वि॰ दिल जला, आशिक़।

تفتیش—[ਤਫ਼ਤੀਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਖੋਜ, ਛਾਣਬੀਣ, ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ।

[तफ़्तीश] अर॰ स्त्री॰ अनुसंधान, छानबीन, जांच पड़ताल।

تفحص—[ਤਫ਼ੱਹੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਖੋਜ, ਛਾਣਬੀਣ।

[तफ़ह्हुस] अर॰ पु॰ अन्वेषण, खोज, छानबीन।

تفرج—[ਤਫ਼ੱਰੁਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੈਰ, ਸੈਲ।

[तफ़र्रुज] अर॰ पु॰ सैर, पर्यटन, भ्रमण।

تفرد—[ਤਫ਼ੱਰੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕਾਂਤ, ਇਕੱਲ।
[तफ़र्रुद] अर० पु० एकांत, अकेला पन।

تفرس—[ਤਫ਼-ਰੁੱਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿਆਣਪ; ਤਾੜ ਜਾਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਭਾਂਪ ਜਾਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਕਿਆਫ਼ਾ ਸ਼ਨਾਸੀ।
[तफ़-र्रुसः] अर० पु० बुद्धिमत्ता; ताड़ जाने की क्रिया, भाँप जाने की क्रिया; चेहरा देख कर ही सब कुछ जान जाने की क्रिया।

تفرقہ—[ਤਫ਼-ਰਿ-ਕ਼ਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤਰ, ਫ਼ਰਕ, ਫੁੱਟ; ਅਣਹਿਲਣੀ।
[तफ़-रिक़ः] अर० पु० अन्तर, फ़र्क़, फूट; पृथकता, जुदाई।

تفرقہ ڈالنا—[ਤਫ਼-ਰਿ-ਕ਼ਾ: ਡਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਫ਼ਰਕ ਪਾਉਣਾ, ਫੁੱਟ ਪਾਉਣਾ, ਅਣਬਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
[तफ़-रिक़ः डाल-ना] क्रि० समा० फ़र्क़ डालना, फूट डालना, अनबन पैदा करना।

تفرنج—[ਤਫ਼ੱਰੰਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਰੰਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तफ़र्रंज] अर० पु० फ़िरंगी होने का भाव।

تفریح—[ਤਫ਼-ਰੀ-ਹ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ; ਆਰਾਮ; ਦਿਲ ਲਗੀ; ਹੱਸੀ; ਹਵਾਖੋਰੀ, ਸੈਲ; ਤਾਜ਼ਗੀ; (ਸਕੂਲ) ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ, ਰੀਸੈਸ।
[तफ़-रीह] अर० स्त्री० ख़ुशी; आराम; दिल्लगी; हँसी; हवाखोरी, सैर; ताज़गी; (स्कूल) मध्यावकाश, रीसैस।

تفریحاً—[ਤਫ਼-ਰੀ-ਹਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੱਸੀ ਮਜ਼ਾਕ, ਦਿਲ ਲਗੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ।
[तफ़-रीहन] अर० क्रि० वि० हँसी में, दिल्लगी के तौर पर।

تفریح طبع—[ਤਫ਼-ਰੀ-ਹੇ ਤਬ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ ਪਰਚਾਵਾ, ਹੱਸੀ, ਠੱਠਾ।
[तफ़-रीहे तब-अ] अर० पु० मन बहलाव, मनोरंजन, हँसी, ठट्ठा।

تفریس—[ਤਫ਼-ਰੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਫ਼ਾਰਸੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ।
[तफ़-रीस] अर० स्त्री० किसी अन्य भाषा के शब्द को फ़ारसी रूप दे देने की क्रिया या भाव।

تفریط—[ਤਫ਼-ਰੀ-ਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਮੀ, ਘਾਟਾ।
[तफ़-रीत] अर० स्त्री० कमी, घाटा।

تفریق—[ਤਫ਼-ਰੀ-ਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ਰਕ ਕਰਨਾ; (ਗਣਿਤ ਵਿਚ) ਘਟਾਉਣਾ; ਅੰਤਰ।
[तफ़-रीक़] अर० स्त्री० फ़र्क़ करना; (गणित में) घटाने की क्रिया, व्यवकलन; अन्तर।

تفریق نامہ—[ਤਫ਼-ਰੀ-ਕ਼ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹੋਣ; ਉਹ ਇਕਰਾਰ-ਨਾਮਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।
[तफ़-रीक़ नामः] अर० फ़ा० पु० वह लिखित जिस में प्रत्येक पक्ष के भाग अंकित होते हैं; वह इकरार नामा जो उन भागों का निर्णय कर दे जिन का भिन्न भिन्न व्यक्तियों ने दावा किया हो।

تفسیدہ—[ਤਫ਼-ਸੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਤੱਤਾ; ਜਲਿਆ ਹੋਇਆ।
[तफ़-सीदः] फ़ा० वि० बहुत गरम; जला हुआ, दग्ध।

تفسیر—[ਤਫ਼-ਸੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਟੀਕਾ (ਕੁਰਾਨ ਦਾ)।
[तफ़-सीर] अर० स्त्री० टीका (कुरान की)।

تفصیل—[ਤਫ਼-ਸੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਸਥਾਰ, ਵਿਆਖਿਆ; ਵਿਆਖਿਆ ਸੂਚੀ, ਫ਼ਰਦ; ਵੇਰਵਾ।
[तफ़-सील] अर० स्त्री० विस्तार, व्याख्या; सूची; ब्योरा, विवरण।

تفضیل—[ਤਫ਼-ਜ਼ੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਅਧਿਕ ਜਾਂ ਵਡੇਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तफ़-ज़ील] अर० स्त्री० श्रेष्ठ मानने अथवा बड़ा समझने का भाव।

تفضیل بعض—[ਤਫ਼-ਜ਼ੀਲੇ ਬ-ਅ-ਜ਼] ਅਰ. ਇ. (ਵਿਆਕਰਣ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਉੱਤਰ ਅਵਸਥਾ।
[तफ़-ज़ीले ब-अ-ज़] अर० स्त्री० (व्याकरण में) विशेषण की उत्तरावस्था।

تفضیل کل—[ਤਫ਼-ਜ਼ੀਲੇ ਕੁਲ] ਅਰ. ਇ. (ਵਿਆਕਰਣ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਉੱਤਮ ਅਵਸਥਾ।
[तफ़-ज़ीले कुल] अर० स्त्री० (व्याकरण में) विशेषण की उत्तमावस्था।

تفضیل نفسی—[ਤਫ਼-ਜ਼ੀਲੇ ਨਫ਼-ਸੀ] ਅਰ. ਇ. (ਵਿਆਕਰਣ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਮੂਲ ਅਵਸਥਾ।
[तफ़-ज़ीले नफ़-सी] अर० स्त्री० (व्याकरण में) विशेषण की मूलावस्था।

تفضل—[ਤਫ਼ੱਜ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਕਿਰਪਾ।
[तफ़ज़्ज़ुल] अर० पु० अनुग्रह, कृपा।

تفقہ—[ਤਫ਼ੱਕ਼ੁਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਿਕਾ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਦਾ ਗਿਆਨ।
[तफ़क़्क़ुह] अर० पु० फ़िक़्हा (मुसलमानों का धर्म शास्त्र) का ज्ञान।

تفکر—[ਤਫ਼ੱਕੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ, ਚਿੰਤਾ, ਫ਼ਿਕਰ।
[तफ़क्कुर] अर० पु० सोच विचार, चिन्ता, फ़िक्र।

تفکہ—[ਤਫ਼ੱਕੁਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੇਵਾ ਖਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸੁਆਦ; ਹੈਰਾਨੀ; ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ; ਤੋਬਾ ।
[तफ़क्कुह] अर० पु० मेवा खाने का भाव; मज़ा, स्वाद; हैरानी; लज्जा; तौबा ।

تفنگ—[ਤੁਫ਼ੰਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੋਪ, ਬੰਦੂਕ; ਖੋਖਾ ਨੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਆਟੇ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੀਰ ਪਾਕੇ ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[तुफ़ंग] फ़ा० स्त्री० बन्दूक, तोप; एक प्रकार का खोखला नड़ जिस में मिट्टी अथवा आटे की गोलियाँ या छोटा सा तीर डाल कर और फिर फूँक मार कर उसे ज़ोर से चलाते हैं ।

تفنن—[ਤਫ਼ੱਨੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਚੁਹਲ, ਦਿਲਲਗੀ; ਮਜ਼ਾਕ ।
[तफ़न्नुन] अर० पु० भिन्न भिन्न रंग के होने का भाव; ठट्ठा, दिल्लगी, मनोरंजन ।

تفنن طبع—[ਤਫ਼ੱਨੁਨੇ ਤ਼ਬ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲਲਗੀ, ਚੁਹਲ, ਮਜ਼ਾਕ ।
[तफ़न्नुने तब-अ] अर० पु० दिल्लगी, ठट्ठा, मनोविनोद ।

تفوق—[ਤਫ਼ੱਵੁਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਧਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਡਿਆਈ, ਪਹਿਲ ।
[तफ़व्वुक़] अर० पु० प्रधानता देने का भाव, औरों से अच्छा मानने का भाव, बड़ाई, प्राथमिकता ।

تفویض—[ਤਫ਼-ਵੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਸਪੁਰਦਗੀ, ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तफ़-वीज़] अर० स्त्री० सुपुर्दगी, सौंपने का भाव ।

تفہم—[ਤਫ਼ੱਹੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਝ, ਸੂਝ ।
[तफ़ह्हुम] अर० पु० समझ, सूझ ।

تفہیم—[ਤਫ਼-ਹੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[तफ़-हीम] अर० स्त्री० समझाने की क्रिया ।

تقابل—[ਤ਼ਕ਼ਾਬੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕਾਬਲਾ, ਟਾਕਰਾ ।
[तक़ाबुल] अर० पु० मुक़ाबिला, सामना ।

تقارب—[ਤ਼ਕ਼ਾਰੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿੰਗਲ ਦੀ ਇਕ ਬਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ।
[तक़ारुब] अर० पु० पिंगल के एक छन्द का नाम ।

تقاریب—[ਤ਼ਕ਼ਾਰੀਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. تقریب ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਉਤਸਵ ।
[तक़ारीब] अर० पु० स्त्री० تقریب का बहुवचन, उत्सव ।

تقاریر—[ਤ਼ਕ਼ਾਰੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. تقریر ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਵਿਆਖਿਆਨ, ਭਾਸ਼ਣ ।
[तक़ारीर] अर० पु० स्त्री० تقریر का बहुवचन, व्याख्यान, भाषण ।

تقاضا—[ਤ਼ਕ਼ਾਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਗਾਦਾ; ਮੰਗ; ਤਾਕੀਦ, ਚੇਤਾਵਨੀ; ਕਨੂੰਨ ਵਿਚ ਦਾਵੇ ਦੀ ਮੰਗ ।
[तक़ाज़ा] अर० पु० मुतालबा; माँग; ताकीद, चेतावनी; क़ानून में दावे की माँग ।

تقاضائے سن—[ਤ਼ਕ਼ਾਜ਼ਾਏ ਸਿੰਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਮਰ ਕਾਰਣ ।
[तक़ाज़ाए सिन्न] अर० क्रि० वि० अवस्था के अनुसार, आयु के कारण ।

تقاضائے عمر—[ਤ਼ਕ਼ਾਜ਼ਾਏ ਉਮ-ਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਮਰ ਕਾਰਣ ।
[तक़ाज़ाए उम-र] अर० क्रि० वि० अवस्था के अनुसार, आयु के कारण ।

تقاضائے وقت—[ਤ਼ਕ਼ਾਜ਼ਾਏ ਵਕ਼-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ; ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ।
[तक़ाज़ाए वक़-त] अर० पु० क्रि० वि० समय की माँग; अवस्थानुसार ।

تقاطر—[ਤ਼ਕ਼ਾਤੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਣਮਿਣ, ਬੂੰਦਾ ਬਾਂਦੀ, ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਟਪਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਫੁਹਾਰ ।
[तक़ातुर] अर० पु० झींसी, बूँदाबाँदी, टुपका टुपका टपकने का भाव, फुहार ।

تقاطع—[ਤ਼ਕ਼ਾਤੁਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तक़ातुअ] अर० पु० एक दूसरे से कटे हुए होने का भाव ।

تقاوی—[ਤ਼ਕ਼ਾਵੀ] ਅਰ. ਇ. ਤਕਾਵੀ, ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਸਾਣਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਬੀ, ਬਲਦ ਆਦਿ ਖਰੀਦਣ ਹਿਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[तक़ावी] अर० स्त्री० वह धन जो किसानों को खेती के लिये बीज, बैल आदि खरीदने के लिए सहायता के तौर पर कर्ज़ के रूप में दिया जाता है ।

تقاویم—[ਤ਼ਕ਼ਾਵੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. تقویم ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਜੰਤਰੀਆਂ, ਕੁੰਡਲੀਆਂ, ਪਤਰੇ ।
[तक़ावीम] अर० पु० स्त्री० تقویم का बहुवचन, ज्योतिषियों के पंचांग, जन्तरियाँ ।

تقبیل—[ਤ਼ਕ਼-ਬੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।
[तक़-बील] अर० स्त्री० चूमने का भाव अथवा क्रिया ।

تقدس—[ਤ਼ਕ਼ੱਦੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ।
[तक़द्दुस] अर० पु० पवित्र होने का भाव, पवित्रता ।

تقدم—[ਤ਼ਕ਼ੱਦੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[तक़द्दुम] अर० पु० आगे बढ़ने की क्रिया ।

تقدیر—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਭਾਗ, ਕਰਮ, ਕਿਸਮਤ, ਨਸੀਬ, ਲੇਖ ।
[तक़-दीर] अर० स्त्री० भाग्य, प्रारब्ध, क़िस्मत, नसीब, दैव ।

—تقدیر آزمانا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਅਜ਼-ਮਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ, ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।
[तक़-दीर आज़-माना] क्रि० समा० भाग्य परखना, क़िस्मत आज़माना, भाग्य के भरोसे पर काम करना ।

—تقدیر الٹنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਉਲਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਉਲਟਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਨਸੀਬ ਫਿਰਨਾ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਆ ਜਾਣਾ, ਭਾਗ ਵਿਗੜਨਾ ।
[तक़-दीर उलट-ना] मुहा० भाग्य विपरीत होना, भाग्य फिर जाना, बद क़िस्मती आ जाना, दुर्भाग्य ग्रस्त होना ।

—تقدیر بگڑنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਵਿਗੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸਮਤ ਵਿਗੜਨਾ, ਨਸੀਬ ਫਿਰਨਾ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਆ ਜਾਣਾ ।
[तक़-दीर बिगड़-ना] मुहा० भाग्य फिर जाना, नसीब फिरना, बद क़िस्मती आ जाना ।

—تقدیر پلٹنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਪਲਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਉਲਟਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਨਸੀਬ ਫਿਰਨਾ, ਕਿਸਮਤ ਵਿਗੜਨਾ ।
[तक़-दीर पलट-ना] मुहा० भाग्य विपरीत होना, भाग्य फिर जाना, बद क़िस्मती आ जाना ।

—تقدیر پھرنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਫਿਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸਮਤ ਉਲਟਣਾ, ਭਾਗ ਬਦਲਣਾ, ਨਸੀਬ ਫਿਰਨਾ, ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆ ਜਾਣਾ ।
[तक़-दीर फिर-ना] क्रि० समा० भाग्य उलटना, भाग्य बदलना, भाग्योदय होना, अच्छे दिन आना ।

—تقدیر پھوٹ جانا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਫੁੱਟ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸਮਤ ਵਿਗੜ ਜਾਣਾ, ਨਸੀਬ ਵਿਗੜਨਾ; ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਣਾ ।
[तक़-दीर फूट जाना] मुहा० भाग्य बिगड़ जाना, बुरे दिन आना; बुरी जगह विवाह होना ।

—تقدیر جاگنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਜਾਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ, ਭਾਗ ਜਾਗਣਾ ।
[तक़-दीर जाग-ना] क्रि० समा० अच्छे दिन आना, भाग्य उदय होना ।

—تقدیر چمکنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਚਮਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ, ਇਕਬਾਲ ਹੋਣਾ ।
[तक़-दीर चमक-ना] क्रि० समा० अच्छे दिन आना, भाग्य उदय होना ।

—تقدیر کا بدا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕਾ ਬਦਾ] ਪੁ. ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ।
[तक़-दीर का बदा] पु० भाग्य का लिखा ।

—تقدیر کا بل—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕਾ ਬਲ] ਪੁ. ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੇਰ ।
[तक़-दीर का बल] पु० भाग्य का फेर ।

—تقدیر کا پلٹا کھانا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕਾ ਪਲ-ਟਾ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ, ਨਸੀਬ ਬਦਲਣਾ ।
[तक़-दीर का पल-टा खाना] मुहा० बुरे दिन आना, नसीब बदलना ।

—تقدیر کا سو جانا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕਾ ਸੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦ-ਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ ।
[तक़-दीर का सो जाना] मुहा० बद क़िस्मती के दिन शुरू होना, बुरे दिन आना ।

—تقدیر کا لکھا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕਾ ਲਿਖਾ] ਪੁ. ਭਾਗ, ਕਰਮ, ਲੇਖ, ਬਿਧਿ ਮਾਤਾ ਦੇ ਲੇਖ ।
[तक़-दीर का लिखा] पु० भाग्य, दैव, प्रारब्ध, भाग्य का लिखा, मस्तक का लिखा ।

—تقدیر کا ہیٹا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕਾ ਹੇਠਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਬੇਨਸੀਬ, ਅਭਾਗਾ ।
[तक़-दीर का हेटा] पु० वि० बदनसीब, अभागा ।

—تقدیر کے آگے تدبیر نہیں چلتی—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਕੇ ਆਗੇ ਤਦ-ਬੀਰ ਨਹੀਂ ਚਲ-ਤੀ] ਅਖੌ. ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
[तक़-दीर के आगे तद-बीर नहीं चल-ती] लोको० जो कुछ होना होता है, हो कर रहता है, कर्म गति टारे न टरे ।

—تقدیر لڑنا—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰ ਲੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਮੁਆਫ਼ਕ ਹੋਣਾ, ਭਾਗ ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ ।
[तक़-दीर लड़-ना] मुहा० भाग्य का अनुकूल होना अथवा अच्छा होना ।

—تقدیری—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਵਿ. ਕਿਸਮਤ ਸਬੰਧੀ ।
[तक़-दीरी] अर० स्त्री० वि० भाग्य सम्बन्धी ।

—تقدیری امر—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਰੀ ਅਮ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੋਣੀ, ਕੁਦਰਤੀ, ਭਾਵੀ ।
[तक़-दीरी अम-र] अर० पु० होनहार, होने वाली बात, भवितव्यता ।

تقدیس—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਪਵਿੱਤਰਤਾ ।
[तक़-दीस] अर० स्त्री० पवित्रता ।

تقدیم—[ਤ਼ਕ਼-ਦੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਪਹਿਲ; ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[तक़-दीम] अर० स्त्री० पहल; पेश करने की क्रिया ।

—تقرب—[ਤ਼ਕ਼ੱਰੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇੜ।
[तक़र्रुब] अर० पु० सामीप्य।

—تقرر—[ਤ਼ਕ਼ੱਰੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਯੁਕਤੀ।
[तक़र्रुर] अर० पु० नियुक्ति।

—تقریب—[ਤ਼ਕ਼-ਰੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਉਤਸਵ; ਰਸਮ, ਰੀਤਿ; ਨੇੜ।
[तक़-रीब] अर० स्त्री० उत्सव, रसम, रीति; सामीप्य।

—تقریبا—[ਤ਼ਕ਼-ਰੀਬਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲਗਭਗ।
[तक़-रीबन] अर० क्रि० वि० लगभग।

—تقریر—[ਤ਼ਕ਼-ਰੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਖਿਆਨ, ਭਾਸ਼ਨ।
[तक़-रीर] अर० स्त्री० व्याख्यान, भाषण।

—تقریری—[ਤ਼ਕ਼-ਰੀਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਬਾਨੀ।
[तक़-रीरी] अर० फ़ा० वि० ज़बानी।

—تقریظ—[ਤ਼ਕ਼-ਰੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਆਲੋਚਨਾ, ਸਮਾਲੋਚਨਾ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਉਪਮਾ।
[तक़-रीज़] अर० स्त्री० आलोचना, समालोचना, अपने साथी की प्रशंसा।

—تقسیم—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਵੰਡ; ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਇਕ ਕਾਇਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਨਾਲ ਵੰਡਦੇ ਹਨ।
[तक़-सीम] अर० स्त्री० बाँटने की क्रिया या भाव, बँटाई; गणित का वह कायदा जिस में कोई संख्या कई भागों में बाँटी जाये।

—تقسیم دیہات خالصہ—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਮੇ ਦਿਹਾਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਾਜ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ।
[तक़-सीमे दिहाते ख़ालिसः] अर० फ़ा० स्त्री० राज्य को कर देने वाले गाँवों की बाँट।

—تقسیم مکمل—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਮੇ ਮੁਕੰਮਲ] ਅਰ. ਇ. ਸੰਪੂਰਨ ਵੰਡ।
[तक़-सीमे मुकम्मल] अर० स्त्री० सम्पूर्ण विभाजन।

—تقسیم نامہ—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਮ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।
[तक़-सीम नामः] अर० फ़ा० पु० वह लिखित जिस में सम्पत्ति के विभाजन का विवरण दिया हुआ हो।

—تقسیم ہونا—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਮ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ, ਵਿਭਾਜਤ ਹੋਣਾ।
[तक़-सीम होना] क्रि० अक० बाँटा जाना, विभक्त होना।

—تقصیر—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਕਮੀ; ਕਸੂਰ; ਜੁਰਮ, ਗੁਨਾਹ।
[तक़-सीर] अर० स्त्री० कमी; क़सूर; अपराध, गुनाह।

—تقصیر وار—[ਤ਼ਕ਼-ਸੀਰ ਵਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਸੂਰਵਾਰ, ਗੁਨਾਹਗਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ।
[तक़-सीर वार] अर० फ़ा० वि० अपराधी, गुनाहगार, दोषी।

—تقطیر—[ਤ਼ਕ਼-ਤ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਟਪਕਾਉਣ ਜਾਂ ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तक़-तीर] अर० स्त्री० बूँद बूँद टपकाने अथवा टपकने का भाव।

—تقطیع—[ਤ਼ਕ਼-ਤ਼ੀਅ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਸਾਈਜ਼; ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪਿੰਗਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸ਼ਿਅਰ ਦੇ ਸਾਕਨ ਅਤੇ ਮੁਤਹੱਰਕ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦਾ ਅਰਕਾਨ ਦੇ ਸਾਕਨਾਂ ਮੁਤਹੱਰਕਾਂ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ।
[तक़-तीअ] अर० स्त्री० किताब का साइज़; टुकड़े टुकड़े होने का भाव; पिंगल की परिभाषा में शेअर के हलंत तथा सस्वर वर्णों की अर्कान के हलंत तथा सस्वर वर्णों से तुलना।

—تقلید—[ਤ਼ਕ਼-ਲੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਨਕਲ, ਪੈਰਵੀ।
[तक़-लीद] अर० स्त्री० नकल, पैरवी।

—تقلیل—[ਤ਼ਕ਼-ਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[तक़-लील] अर० स्त्री० कम करने की क्रिया।

—تقوا—[ਤ਼ਕ਼-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ; ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ।
[तक़-वा] अर० पु० परहेज़गारी, ईश्वर का भय।

—تقویت—[ਤ਼ਕ਼-ਵੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਤਾਕਤ, ਜ਼ੋਰ, ਬਲ; ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸਹਾਰਾ, ਤਸੱਲੀ।
[तक़-वीयत] अर० स्त्री० ताक़त, ज़ोर, बल; पुष्टि, सहारा, सान्त्वना।

—تقویم—[ਤ਼ਕ਼-ਵੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਜੰਤਰੀ, ਪਤਰਾ।
[तक़-वीम] अर० स्त्री० जन्तरी, ज्योतिषियों का पञ्चांग।

—تقویم پارینہ—[ਤ਼ਕ਼ਵੀਮੇ ਪਾਰੀਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁਰਾਣੀ ਜੰਤਰੀ; ਨਕਾਰੀ ਚੀਜ਼; ਬੁੱਢੀ ਰੰਨ।
[तक़वीमे पारीनः] अर० फ़ा० स्त्री० पुरानी जन्तरी; बेकार वस्तु; बूढ़ी स्त्री।

—تقی—[ਤ਼ਕ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਾ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ; ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਇਮਾਮ।
[तक़ी] अर० पु० ईश्वर से डरने वाला, परहेज़गार; शीआ मुसलमानों का नवाँ इमाम।

—تقیہ—[ਤ਼ਕ਼ੀਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬੋਂ ਡਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ, ਡਰ।
[तक़ीयः] अर० पु० ईश्वर से डरने का भाव, परहेज़गारी, भय।

تنبیہ—[ਤੰਬੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਚੌਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਤਾਕੀਦ; ਧਮਕੀ ।

[तम्बीह] अर० स्त्री० चौकस करने का भाव; ताकीद, चेतावनी; धमकी ।

¹تک—[ਤਕ] ਇ. ਵੱਡੀ ਤਕੜੀ ।

[तक] स्त्री० बड़ा तराजू ।

²تک—[ਤਕ] ਅਵ. ਤੀਕ, ਤਾਈਂ ।

[तक] अव्य० तलक, पर्यन्त ।

تک—[ਤੁਕ] ਪੁ. ਕਾਫ਼ੀਆ, ਸ਼ਿਅਰ ਵਿਚ ਅੰਤਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ।

[तुक] पु० अन्त्यानुप्रास, शेअर में अन्तिम अक्षरों का मेल ।

تک بندی—[ਤੁਕ-ਬੰਦੀ] ਇ. ਤੁਕ ਨਾਲ ਤੁਕ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तुक-बंदी] स्त्री० तुक के साथ तुक मिलाने का भाव या क्रिया ।

تکا—[ਤਿੱਕਾ] ਪੁ. ਮਾਸ ਦਾ ਲੋਥੜਾ, ਬੋਟੀ, ਲੋਥੜਾ ।

[तिक्का] पु० मांस का टुकड़ा, बोटी, लोथड़ा ।

تکا بوٹی کرنا—[ਤਿੱਕਾ ਬੋਟੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ ।

[तिक्का बोटी कर-ना] मुहा० टुकड़े टुकड़े करना ।

تکا—[ਤੁੱਕਾ] ਪੁ. ਬਾਣ ।

[तुक्का] पु० बाण ।

تکا فضیحتی—[ਤੁੱਕਾ ਫ਼ਜ਼ੀਹਤੀ] ਇ. ਤੂੰ ਤੂੰ, ਮੈਂ ਮੈਂ, ਝਗੜਾ, ਤਕਰਾਰ ।

[तुक्का फ़ज़ीहती] स्त्री० तू तू, मैं मैं, झगड़ा, विवाद ।

تکالیف—[ਤਕਾਲੀਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. تکلیف ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਸ਼ਟ ।

[तकालीफ़] अर० पु० स्त्री० تکلیف का बहुवचन, कष्ट ।

تکان—[ਤਕਾਨ] ਇ. ਥਕਾਵਟ, ਸੁਸਤੀ ।

[तकान] स्त्री० थकावट, थकान, सुस्ती ।

تکبر—[ਤਕੱਬੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਮੰਡ, ਗ਼ਰੂਰ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ।

[तकब्बुर] अर० पु० घमंड, गर्व, अभिमान ।

تکبیر—[ਤਕ-ਬੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਅੱਲਾਹੁ ਅਕਬਰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[तक-बीर] अर० स्त्री० अल्लाहु अकबर कहने की क्रिया या भाव ।

تکبیر اولیٰ—[ਤਕ-ਬੀਰੇ ਊਲਾ] ਅਰ. ਇ. ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਕਬੀਰ, ਇਮਾਮ ਦੇ ਅੱਲਾਹੁ ਅਕਬਰ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तक-बीरे ऊला] अर० स्त्री० नमाज़ की पहली तकबीर, इमाम के अल्लाहु अकबर कहने में पहली बार शामिल होने का भाव ।

تک تک—[ਟਿਕ ਟਿਕ] ਇ. ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਣ ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ।

[टिक टिक] स्त्री० बैलों को हांकने और चलाने की आवाज़ ।

تکدر—[ਤਕੱਦੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ; ਗੰਦਲਾ ਜਾਂ ਮੈਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਮੈਲਾਪਣ, ਗੰਦ; ਦਿਲ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ।

[तकद्दुर] अर० पु० परेशानी, मैला अथवा गदला होने का भाव; गंदापन, मैलापन; दिल की परेशानी ।

تکدمہ—[ਤਕਦਿਮਾ] ਪੁ. تقدمہ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ; ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तकदिमः] पु० تقدمہ का रूपांतर; वह रुपया जो कारीगरों को पेशगी दिया जाता है ।

تکذیب—[ਤਕ-ਜ਼ੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਝੁਠਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तक-ज़ीब] अर० स्त्री० झुठलाने की क्रिया, झूठ बोलने का दोष लगाने का भाव ।

تکرار—[ਤਕ-ਰਾਰ] ਅਰ. ਇ. ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਵਾਦ, ਬਹਿਸ, ਹੁੱਜਤ; ਕਿਸੇ ਕਾਫ਼ੀਏ, ਮਿਸਰੇ ਜਾਂ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तक-रार] अर० स्त्री० किसी बात को बार बार कहने की क्रिया, विवाद, वाद-विवाद, हुज्जत; किसी अन्त्यानुप्रास, मिसरे या मजमून को बार बार लाने का भाव ।

تکریم—[ਤਕ-ਰੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਸਤਿਕਾਰ, ਸਨਮਾਨ, ਆਉ ਭਗਤ ।

[तक-रीम] अर० स्त्री० प्रतिष्ठा, सम्मान, स्वागत ।

تکڑا—[ਤਕ-ੜਾ] ਵਿ. ਤਗੜਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ, ਬਲਵਾਨ, ਤਾਕਤਵਰ, ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ, ਚੁਸਤ ਚਲਾਕ ।

[तक-ड़ा] वि० सबल, पुष्ट, बलवान, ताकतवर, मोटा ताज़ा, चुस्त चालाक ।

تکڑا—[ਤਿਕੜਾ] ਪੁ. ਮੁਸੱਲਸ, ਤਿੰਨ ਚਰਣਾਂ ਦਾ ਪਦ, ਤਿੰਨ ਮਿਸਰਿਆਂ ਦਾ ਛੰਦ ।

[तिकड़ा] पु० मुसल्लस, तीन चरणों का पवांरा, वह कविता जिसकी एक कड़ी में तीन मिसरे हों ।

تکڑی—[ਤਕ-ੜੀ] ਇ. ਤਕੜੀ, ਛੋਟਾ ਤਰਾਜ਼ੂ ।

[तक-ड़ी] स्त्री० तुला, छोटा तराज़ू ।

تکس—[ਤੁਕੱਸ] ਪੁ. ਉਹ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤਿਕੋਣ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪੁੜੀ ਜਿਹੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

[तुक्कस] पु० वह पत्ता जिस में पान रख कर शंक्वाकार की पुड़िया सी बांध देते हैं ।

تکس—[ਤੱਕਸ਼] ਪੁ. ਤਰਕਸ਼, ਤੀਰਦਾਨ ।
[तक्कश] पु० तरकश, तुणीर ।

تکفل—[ਤਕੱਫ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਾਮਨੀ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਜ਼ਮਾਨਤ ।
[तकफ़्फ़ुल] अर० पु० ज़मानत, ज़िम्मेदारी, प्रतिभूति ।

تکفیر—[ਤਕ-ਫ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ।
[तक-फ़ीर] अर० स्त्री० किसी को काफ़िर कहने अथवा ठहराने का भाव ।

تکفیل—[ਤਕ-ਫ਼ੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तक-फ़ील] अर० स्त्री० ज़मानत देने का भाव ।

تکفین—[ਤਕ-ਫ਼ੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਕਫ਼ਨ ਪਹਿਨਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तक-फ़ीन] अर० स्त्री० कफ़न पहनाने का भाव ।

تکل—[ਤੁੱਕਲ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਤੰਗ ।
[तुक्कल] स्त्री० एक प्रकार की पतंग ।

تکلا—[ਤਕ-ਲਾ] ਪੁ. ਚਰਖੇ ਦੀ ਉਹ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸਲਾਖ ਜਿਸ ਉਤੇ ਕੱਤਣ ਸਮੇਂ ਗਲੋਟਾ ਬਣਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[तक-ला] पु० चरखे की वह लोहे की सलाख जिस पर कताई करते समय कुकड़ी बनती जाती है ।

تکلے کے سے بل نکلنا—[ਤਕਲੇ ਦੇ ਸੇ ਬਲ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਡੰਡ ਮਿਲਣਾ ।
[तकले के से बल निकल-ना] मुहा० सीधा हो जाना; पूरा पूरा दण्ड मिलना ।

تکلا—[ਤਿੱਕਲਾ] ਪੁ. ਪਤੰਗ ਦੀ ਉਹ ਡੋਰ ਜੋ ਹੱਥ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਅਤੇ ਚੀਚੀ ਉਤੇ ਲਪੇਟ ਕੇ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ।
[तिक्कला] पु० पतंग की वह डोर जो हाथ के अंगूठे और छोटी उँगली पर लपेट कर इकट्ठी करते हैं ।

تکلف—[ਤਕੱਲੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਉਚੇਚਾ ਕੰਮ; ਸ਼ਰਮ, ਸੰਕੋਚ; ਪਰਾਇਆਪਣ ।
[तकल्लुफ़] अर० पु० केवल दिखावे के लिए कष्ट उठा कर किया गया कोई काम; शर्म, संकोच; परायापन ।

تکلف کا کھانا—[ਤਕੱਲੁਫ਼ ਦਾ ਖਾਣਾ] ਪੁ. ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਸੁਆਦੀ ਖਾਣਾ ।
[तकल्लुफ़ का खाना] पु० बहुमूल्य तथा स्वादिष्ट भोजन ।

تکلف کرنا—[ਤਕੱਲੁਫ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਜਾਉਣਾ; ਠਾਠ ਵਿਖਾਉਣਾ; ਸ਼ਰਮ ਕਰਨਾ, ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ।
[तकल्लुफ़ कर-ना] मुहा० सुसज्जित करना; ठाठ बाट दिखाना; शर्म करना, संकोच करना ।

تکلم—[ਤਕੱਲੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तकल्लुम] अर० पु० बात करने का भाव ।

تکلیف—[ਤਕ-ਲੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਦੁੱਖ, ਪੀੜ, ਕਸ਼ਟ; ਤੰਗੀ, ਔਖ ਨਿਰਧਨਤਾ ।
[तक-लीफ़] अर० स्त्री० दुःख, पीड़ा, कष्ट; रंज; तंगी, ग़रीबी, दरिद्रता ।

تکلیف کرنا—[ਤਕ-ਲੀਫ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਿਆਉਣਾ ।
[तक-लीफ़ कर-ना] मुहा० तशरीफ़ लाना, पदार्पण करना ।

تکملہ—[ਤਕ-ਮਿਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤਕਾ ।
[तक-मिल:] अर० पु० परिशिष्ट ।

تکمہ—[ਤੁਕਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੁੰਡੀ, ਗੁਦਾਮ, ਬਟਨ ।
[तुकम:] फ़ा० पु० घुंडी, गुताम, बटन ।

تکمیل—[ਤਕ-ਮੀਲ] ਇ. ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तक-मील] स्त्री० पूरा करने का भाव ।

تکمیل تمسک—[ਤਕ-ਮੀਲੇ ਤਮੱਸੁਕ] ਅਰ. ਇ. ਤਮੱਸੁਕ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[तक-मीले तमस्सुक] अर० स्त्री० तमस्सुक की शर्तों के पूरा होने का भाव ।

تکمیل رہن—[ਤਕਮੀਲੇ ਰਹ-ਨ] ਅਰ. ਇ. ਗਹਿਣੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ।
[तकमीले रह-न] अर० स्त्री० रहन की अवधि के पूर्ण होने का भाव ।

تکنا—[ਤਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਖਣਾ, ਘੂਰਨਾ, ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।
[तक-ना] क्रि० सक० देखना, घूरना, बुरी नज़र से देखना ।

تکوا—[ਤਕ-ਵਾ] ਪੁ. ਤੱਕਲਾ ।
[तक-वा] पु० तकला ।

تک و دو—[ਤਕੋ-ਦੌ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੱਠ ਭੱਜ, ਉੱਦਮ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ।
[तको-दौ] फ़ा० स्त्री० दौड़ धूप, यत्न, कोशिश ।

تکونا—[ਤਿਕੋਣਾ] ਵਿ. ਤਿੰਨ ਨੁੱਕਰਾ, ਤ੍ਰਿਕੋਣਾ ।
[तिकोना] वि० तीन कोनों वाला, त्रिभुजाकार ।

تکوین—[ਤਕ-ਵੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ ।
[तक-वीन] अर० स्त्री० पैदा करने का भाव या क्रिया ।

تکھارنا—[ਤਿਖਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ; ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਰਨਾ; ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਲ ਚਲਾਉਣਾ ।
[तिखार-ना] क्रि० सक० युक्ति दे कर साबित करना; अच्छी प्रकार पूछ ताछ करना; किसी काम को तीन बार करना; तीन बार हल चलाना ।

تکھڑی—[ਤਖੜੀ] ਇ. ਤੱਕੜੀ, ਤੱਕੜੀ ਦੇ ਛਾਬੇ ।
[तखड़ी] स्त्री० तराज़ू, तराज़ू के पलड़े ।

تکھڑی—[ਤਖੜੀ] ਇ. ਤੱਕੜੀ, ਤਕੜੀ ਦੇ ਛਾਬੇ।
[तखड़ी] स्त्री० तराज़ू, तराज़ू के पलड़े।

تکھونٹا—[ਤਿਖੂੰਟਾ] ਵਿ. ਤਿਕੂੰਜਾ।
[तिखूँटा] वि० तिकोना।

تکھُونٹا—[ਤਿਖੁੰਟਾ] ਵਿ. ਤਿਕੂੰਜਾ।
[तिखूँटा] वि० तिकोना।

تکی لگانا—[ਤੱਕੀ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੂਰਨਾ।
[तक्की लगाना] मुहा० घूरना।

تکیلی—[ਤਕੀਲੀ] ਵਿ. ਛੋਟਾ ਤਕੀਆ, ਛੋਟਾ ਸਰ੍ਹਾਣਾ।
[तकीली] स्त्री० छोटा तकिया, छोटा सिरहाना।

تکے لگانا—[ਤਿੱਕੇ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਬਾਬ ਭੁੰਨਣਾ; ਛੇੜਨਾ; ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
[तिक्के लगाना] मुहा० कबाब बनाना; छेड़ना; ईर्ष्या पैदा करना।

تکیہ—[ਤਕ-ਯਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ; ਸਰ੍ਹਾਣਾ; ਆਸਰਾ, ਸਹਾਰਾ; ਫ਼ਕੀਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ; ਕਬਰਸਤਾਨ।
[तक-यः] फ़ा० पु० आराम करने का स्थान; सिरहाना; टेक, सहारा; फ़कीर के रहने का स्थान; क़ब्रिस्तान।

تکیہ دار—[ਤਕ-ਯਹ: ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ਕੀਰ।
[तक-यः दार] फ़ा० पु० क़ब्रिस्तान में रहने वाला फ़कीर।

تکیہ کرنا—[ਤਕ-ਯਹ: ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ।
[तक-यः कर-ना] क्रि० सक० भरोसा करना, विश्वास करना।

تکیہ کلام—[ਤਕ-ਯਹ: ਕਲਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਦੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।
[तक-यः कलाम] फ़ा० पु० वह शब्द या वाक्यांश जो कुछ लोगों के मुँह से बातचीत करते समय प्रायः अपने आप निकल जाता है।

تکیہ لگانا—[ਤਕ-ਯਹ: ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਆਸਰਾ ਲਾਉਣਾ
[तक-यः लगाना] क्रि० समा० टेक लगाना।

تگ و پو—[ਤਗੋ ਪੋ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੱਠ ਭੱਜ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।
[तगो पो] फ़ा० स्त्री० दौड़ धूप।

تگ و تاز—[ਤਗੋ ਤਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੱਠ ਭੱਜ।
[तगो ताज़] फ़ा० स्त्री० दौड़ धूप।

تگ و دو—[ਤਗੋ ਦੋ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੱਠ ਭੱਜ।
[तगो दौ] फ़ा० स्त्री० दौड़ धूप।

تگا—[ਤਿੱਗਾ] ਵਿ. ਟੇਢਾ, ਕੁੱਬਾ।
[तिग्गा] वि० टेढ़ा, कुबड़ा।

تگاور—[ਤਗਾਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਘੋੜਾ।
[तगावर] फ़ा० पु० तेज़ दौड़ने वाला घोड़ा।

تگدمہ—[ਤਗਾਦਿਮ:, ਤਗ-ਦਮ:] ਪੁ. ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।
[तगादिमः, तग-दमः] पु० वह रुपया जो कारीगरों को पेशगी दिया जाता है।

تگڑا—[ਤਿਗੱੜਾ] ਪੁ. ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲ; ਤਿੰਨ ਪਤੰਗਾਂ ਦਾ ਪੇਚਾ।
[तिगड्डा] पु० तीन वस्तुओं या व्यक्तियों का मेल; तीन पतंगों के आपस में उलझने का भाव।

تگڈم—[ਤਿਗੱਡਮ] ਪੁ. ਤਿੰਨ ਪਤੰਗਾਂ ਦਾ ਪੇਚਾ, ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲ।
[तिगड्डम] पु० तीन पतंगों के आपस में उलझने का भाव, तीन वस्तुओं या तीन व्यक्तियों का मेल।

تگرگ—[ਤਗਰ-ਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੜਾ।
[तगर-ग] फ़ा० पु० ओला।

تگڑی—[ਤਗ-ੜੀ] ਇ. ਪਟਕਾ, ਕਮਰਕਸਾ।
[तग-ड़ी] स्त्री० पटका, कमरबंद।

تگنا—[ਤਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੀਤਾ ਜਾਣਾ।
[तग-ना] क्रि० अक० सिया जाना।

تگنا—[ਤਿਗ-ਣਾ, ਤਿਗੁਣਾ] ਵਿ. ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ।
[तिग-ना, तिगुना] वि० तीन गुना।

تگی—[ਤਿੱਗੀ] ਇ. ਤਾਸ਼ ਦੀ ਤਿੱਕੀ; ਕੁੱਬਾ ਹੋਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[तिग्गी] स्त्री० ताश की तिक्की; थोड़ा झुक कर किसी के ऊपर चढ़ने का भाव।

تگیانا—[ਤਗਿਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤਗਾ ਪਾਉਣਾ, ਨਗੰਦਣਾ।
[तगियाना] क्रि० सक० धागा डालना, दूर दूर पर बखिया लगाना।

تل—[ਤਲ] ਪੁ. ਥੱਲਾ, ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ।
[तल] पु० पेंदा, नीचे का भाग।

تلپٹ—[ਤਲ-ਪਟ] ਵਿ. ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਹੋਇਆ; ਖੋਇਆ ਹੋਇਆ।
[तल-पट] वि० उलट पुलट हुआ हुआ; खोया हुआ।

تلچھٹ—[ਤਲ-ਛਟ] ਇ. ਗਾਦ, ਪਾਣੀ ਤੇਲ ਆਦਿ ਦੇ ਥੱਲੇ ਬੈਠੀ ਮੈਲ।
[तल-छट] स्त्री० गाद, द्रव पदार्थ के नीचे जमी हुई मैल।

1 تل—[ਤਿਲ] ਪੁ. ਇਕ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਕਾਲਾ ਦਾਗ਼ ਜੋ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਕੱਜਲ ਦੀ ਬਿੰਦੀ।

[तिल] पु० एक बहुत छोटा दाग जो शरीर पर होता है; काजल की बिंदिया।

2 تل—[ਤਿਲ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਠਾ ਤੇਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[तिल] पु० एक प्रकार के बीज जिन में से मीठा तेल निकाला जाता है।

—تل برابر—[ਤਿਲ ਬਰਾਬਰ] ਵਿ. ਰਤਾ ਕੁ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ।

[तिल बराबर] वि० रत्ती भर, थोड़ा सा।

—تل بندھنا—[ਤਿਲ ਬੱਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦਾ ਆਤਸ਼ੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਤਿਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਬਣਕੇ ਪੈਣਾ।

[तिल बँध-ना] क्रि० सक० सूर्य की किरण का आतशी शीशे में से निकल कर किसी वस्तु पर तिल के आकार का बन कर पड़ना।

—تل بھر لہو پیار بھر محبت—[ਤਿਲ ਭਰ ਲਹੂ ਪ੍ਯਾਰ ਭਰ ਮੁਹੱਬਤ] ਅਖੌ. ਸਭ ਕੋਈ ਅਪਣਾ ਪੀਤ ਪਿੰਜਲ।

[तिल भर लहू प्यार भर मुहब्बत] लोको० अपना अपना पराया पराया।

—تل بگا—[ਤਿਲ ਬੁੱਗਾ] ਪੁ. ਕੁਲੇਂਹ, ਤਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖੰਡ ਤੇ ਖੋਆ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੱਟੇ ਹੋਏ ਲੱਡੂ, ਬੁੱਗਾ।

[तिल बुग्गा] पु० तिलों को कूट कर और उनमें खोया तथा खांड मिला कर बनाए हुए लड्डू, बुग्गा।

—تل چابنا—[ਤਿਲ ਚਾਬ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾੜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਾਲੇ ਤਿਲ ਚਬਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾੜਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਾੜੀ ਦੇ ਆਖੇ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਇਸ ਰਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਲ ਚੱਬਣਾ।

[तिल चाब-ना] मुहा० मुसलमान स्त्रियों में एक प्रथा है कि वे वर को विदा करते समय लाड़ी के हाथ से काले तिल खिलवाती हैं ताकि वर सारी उमर लाड़ी के कहने में रहे, इस प्रथा के अनुसार तिल चबाना।

—تل چاولی ڈاڑھی—[ਤਿਲ ਚਾਵਲੀ ਦਾੜ੍ਹੀ] ਇਸ. ਅੱਧੀ ਕਾਲੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ।

[तिल चावली दाढ़ी] स्त्री० आधी काली और आधी सफ़ेद दाढ़ी।

—تل چٹا—[ਤਿਲ ਚੱਟਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੀਂਡਾ।

[तिल चट्टा] पु० एक प्रकार का झींगुर।

—تل چوری—[ਤਿਲ ਚੂਰੀ] ਇਸ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਿਆਈ।

[तिल चूरी] स्त्री० एक प्रकार की मिठाई।

—تل دھرنے کی جگہ نہ ہونا—[ਤਿਲ ਧਰ-ਨੇ ਦੀ ਜਗਹ ਨਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਲਕੁਲ ਥਾਂ ਨਾ ਹੋਣਾ।

[तिल धर-ने की जगह न: होना] मुहा० बिल्कुल जगह न होना।

—تل شکری—[ਤਿਲ ਸ਼ਕਰੀ] ਇਸ. ਤਿਲ ਤੇ ਸ਼ੱਕਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਮਿਠਾਈ, ਗੱਚਕ।

[तिल शकरी] स्त्री० तिल और शक्कर मिला कर बनाई हुई मिठाई, गजक।

—تل کی اوجھل پہاڑ ہونا—[ਤਿਲ ਦੀ ਓਝਲ ਪਹਾੜ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉਪਰੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅੰਦਰੋਂ ਸੌਖਾ ਹੋਣਾ।

[तिल की ओझल पहाड़ होना] मुहा० ऊपर से कठिन प्रतीत होना परन्तु वास्तव में सरल होना।

تلانا—[ਤੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇਰ. ਤੁਲਾਉਣਾ, ਤੋਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ।

[तुलाना] क्रि० प्रेर० तुलवाना, तोलने का काम करवाना।

—تلا ہونا—[ਤੁਲਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ

[तुला होना] मुहा० तैयार होना।

—تلائی—[ਤੁਲਾਈ] ਇਸ. ਤੋਲਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਧੜਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਮਜ਼ੂਰੀ।

[तुलाई] स्त्री० तोलने का काम अथवा मज़दूरी।

—تل بیٹھنا—[ਤੁਲ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਸਮੇਂ ਤਰੱਕੜੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਤੁਲਾ ਦਾਨ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[तुल बैठ-ना] मुहा० वर्ष गांठ के समय तराजू में बैठ कर तुला दान करना; किसी बात के लिये तैयार हो जाना।

تلوانا—[ਤੁਲਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇਰ. ਤੁਲਵਾਉਣਾ।

[तुलवाना] क्रि० प्रेर० तोलने का काम किसी से कराना।

تلا—[ਤਲਾ] ਪੁ. ਥੱਲਾ; ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ।

[तला] पु० नीचे का भाग, पेंदा; जूते के नीचे का भाग।

—تلا دینا—[ਤਲਾ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤੌੜੀ ਜਾਂ ਪਤੀਲੀ ਦੇ ਹੇਠ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੇਕ ਦੇ ਅਸਰੋਂ ਬਚੀ ਰਹੇ।

[तला देना] क्रि० समा० हांडी अथवा पतीली के नीचे गीली मिट्टी का लेप करना ताकि आंच का प्रभाव न पड़े।

تلا—[ਤਿੱਲਾ] ਪੁ. ਗੋਟਾ ਕਨਾਰੀ ਆਦਿ, ਤਿੱਲਾ।

[तिल्ला] पु० गोटा किनारी आदि, कलाबत्तू।

—تلے دانی - تلہ دانی—[ਤਿਲਾ ਦਾਨੀ, ਤਿਲੇ ਦਾਨੀ] ਇਸ. ਸੀਊਣ ਪਰੋਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਥੈਲੀ।

[तिला दानी, तिले दानी] स्त्री० सीने पिरोने का सामान रखने की छोटी थैली।

تلا—[ਤੁਲਾ] ਪੁ. ਤੱਕੜੀ; ਬਾਰਾਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਤਵੀਂ ਰਾਸ਼ੀ।
[तुला] पु० तराजू; बारह राशियों में से सातवीं राशि।
تلا دان—[ਤੁਲਾਦਾਨ] ਪੁ. ਤੋਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾਨ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖ਼ੈਰਾਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਤੋਲ ਕੇ ਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
[तुलादान] पु० तोल के बराबर दान, एक प्रकार का दान जिस में सोना आदि तथा अन्य बहुमूल्य वस्तुएं अपने बराबर तोल कर दान देते हैं।
تلازم—[ਤਲਾਜ਼ੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਵਸ਼ਕਤਾ, ਲੋੜ, ਜ਼ਰੂਰਤ।
[तलाज़ुम] अर० पु० आवश्यकता, ज़रूरत।
تلاش—[ਤਲਾਸ਼] ਤੁਰ. ਇ. ਭਾਲ, ਖੋਜ।
[तलाश] तुर्क० स्त्री० ढूंढ, खोज।
تلاش معاش—[ਤਲਾਸ਼ੇ ਮ:ਆਸ਼] ਤੁਰ. ਅਰ. ਇ. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ, ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ।
[तलाशे म:आश] तुर्क० अर० स्त्री० रोज़गार ढूंढने की क्रिया, नौकरी की तलाश।
تلاشی—[ਤਲਾਸ਼ੀ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਢੂੰਡਣ ਵਾਲਾ।
[तलाशी] तुर्क० पु० तलाश करने वाला, ढूंढने वाला।
تلاطم—[ਤਲਾਤੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੱਲਾਂ ਜਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[तलातुम] अर० पु० तरंगित होने का भाव।
تلافی—[ਤਲਾਫ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਘਾਟੀ ਪੂਰਤੀ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ।
[तलाफ़ी] अर० स्त्री० क्षति पूर्ति, कमी की पूर्ति।
تلافی مافات—[ਤਲਾਫ਼ੀਏ-ਮਾਫ਼ਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਜੋ ਕੁਝ ਖੋਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ।
[तलाफ़ीए-माफ़ात] अर० स्त्री० जो कुछ खोया गया हो उस की क्षति पूर्ति।
تلامذہ—[ਤਲਾਮਿਜ਼ਹ:] ਅਰ. ਪੁ. تلمیذ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸ਼ਾਗਿਰਦ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ।
[तलामिज़:] अर० पु० تلمیذ का बहुवचन, शिष्य, विद्यार्थी।
تلاملی—[ਤਲਾ ਮਲੀ] ਇ. ਘਬਰਾਹਟ, ਬੇਚੈਨੀ, ਕਾਹਲੀ, ਛੇਤੀ।
[तला मली] स्त्री० घबराहट, बेचैनी, शीघ्रता, जल्दी।
تلامیذ—[ਤਲਾ-ਮੀਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. تلمیذ ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਸ਼ਾਗਿਰਦ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ।
[तला-मीज़] अर० पु० تلمیذ का बहु वचन, शिष्य, विद्यार्थी।
تلانا—[ਤਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇਰ. ਤਲਾਉਣਾ।
[तलाना] क्रि० प्रेर० तलवाना।

تلاوا—[ਤਲਾਵਾ, ਤਿਲਾਵਾ] ਪੁ. ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਉਹ ਦਸਤਾ ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਛਾਉਣੀ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਗਸ਼ਤ ਕਰੇ।
[तलावा, तिलावा] पु० सेना का वह भाग जो रात को छावनी या शहर की रक्षा के लिये गश्त लगाये।
تلاوا—[ਤੁਲਾਵਾ] ਪੁ. ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਹ ਲੱਕੜੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰਥ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਤੁਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
[तुलावा] पु० गाड़ी की वह लकड़ी जिस पर रथ का सारा बोझ तुला रहता है।
تلاوت—[ਤਿਲਾਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਪਾਠ, ਪਾਠ।
[तिलावत] अर० स्त्री० कुरान शरीफ़ का पाठ, पाठ।
تلائی—[ਤਿਲਾਈ] ਇ. ਕੜਾਹੀ; ਮਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਕੁੱਪੀ ਰਾਹੀਂ ਤੇਲ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तिलाई] स्त्री० कड़ाही; मशाल को कुप्पी से तेल पिलाने की क्रिया।
تلبیس—[ਤਲ-ਬੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ, ਦਗ਼ਾ।
[तल-बीस] अर० स्त्री० धोखा, फ़रेब, छल, दग़ा।
تلبیس سکہ—[ਤਲ-ਬੀਸੇ ਸਿੱਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿੱਕਾ ਬਦਲ ਕੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तल-बीसे सिक्क:] अर० पु० सिक्का बदल कर चलाने का भाव।
تلبیس لباس—[ਤਲ-ਬੀਸੇ ਲਿਬਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[तल-बीसे लिबास] अर० पु० भेस बदलने का भाव।
تلچھنا—[ਤਲਛ-ਨਾ, ਤਿਲਛ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੜਫਣਾ, ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ।
[तलछ-ना, तिलछ-ना] क्रि० अक० तड़पना, बेचैन होना।
تلخ—[ਤਲ-ਖ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੌੜਾ।
[तल-ख़] फ़ा० वि० कड़वा।
تلخاب—[ਤਲ-ਖ਼ਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੌੜਾ ਪਾਣੀ।
[तल-ख़ाब] फ़ा० पु० कड़वा पानी।
تلخابہ—[ਤਲ-ਖ਼ਾਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੌੜਾ ਪਾਣੀ।
[तल-ख़ाब:] फ़ा० पु० कड़वा पानी।
تلخی—[ਤਲ-ਖ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੌੜਾਪਣ, ਕੁੜੱਤਣ, ਕੜਵਾਪਣ।
[तल-ख़ी] फ़ा० स्त्री० कड़ुता, कड़वापन।
تلخیص—[ਤਲ-ਖ਼ੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[तल-ख़ीस] अर० स्त्री० खुलासा करने का भाव, संक्षेप करने का भाव।
تلطف—[ਤਲੱਤੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਆਦ, ਝੂਠਾ ਸੁਆਦ।

[तला-उ-ख़ुश] अर० पु० आनन्द, झूठा आनन्द ।

تلر—[ਤੱਲਰ] ਪੁ. ਢਿੱਡ, ਪੇਟ; ਕੱਖਲਾ ।

[तल्लड़] पु० पेट, उदर; कल्ला ।

تلڑا—[ਤਿ-ਲੜਾ] ਪੁ. ਤਿੰਨ ਲੜੀਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ।

[ति-लड़ा] पु० तीन लड़ियों का हार ।

تلڑی—[ਤਿ-ਲੜੀ] ਇ. ਤਿੰਨ ਲੜੀਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ।

[ति-लड़ी] स्त्री० तीन लड़ियों का हार ।

1 تلسی—[ਤੁਲਸੀ] ਪੁ. ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ, ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ।

[तुलसी] पु० हिन्दी का एक प्रसिद्ध कवि, गोस्वामी तुलसी दास ।

2 تلسی—[ਤੁਲ-ਸੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ।

[तुल-सी] स्त्री० एक पौधा जिसे हिन्दू लोग पूजते हैं; गले में पहनने का एक आभूषण ।

تلطف—[ਤਲੱ-ਤੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਕਿਰਪਾ, ਬਖ਼ਸ਼, ਲਹਿਆ ।

[तल-त्-तुफ़] अर० पु० कृपा, अनुग्रह, अनुकम्पा, दया ।

تلف—[ਤਲਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਬਰਬਾਦ, ਨਸ਼ਟ, ਜ਼ਾਇਆ ।

[तलफ़] अर० वि० बरबाद, नष्ट, विनष्ट ।

تلفظ—[ਤਲੱਫ਼ੁ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਉਚਾਰਣ ।

[तलफ़्फ़ुज़] अर० पु० उच्चारण ।

تلقین—[ਤਲ-ਕੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਪਦੇਸ਼ ।

[तल-क़ीन] अर० स्त्री० समझाने का भाव, उपदेश ।

تلک—[ਤਲਕ] ਅਵ. ਤਕ, ਤਾਈਂ ।

[तलक] अव्य० तक, पर्यन्त ।

تلک—[ਤਿਲਕ] ਪੁ. ਟਿੱਕਾ, ਰਾਜ ਤਿਲਕ; ਚੰਦਨ, ਕੇਸਰ ਆਦਿ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਜੋ ਮਸਤਕ ਜਾਂ ਬਾਂਹਾਂ ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨਾ ਪੁਸ਼ਾਕ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਤੀਵੀਆਂ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਸਨ; ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਮੱਥੇ ਤੇ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਲਾ ਕੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तिलक] पु० टीका, राज तिलक; चन्दन, केसर आदि से मस्तक, बाहु आदि पर लगाया जाने वाला साम्प्रदायिक चिन्ह; एक प्रकार की पोशाक जो पुराने समय में स्त्रियाँ पहनती थीं; माथे का एक गहना; वह रुपया जो रिश्ता पक्का करने के उद्देश्य से भावी वर के मस्तक पर टीका लगा कर ससुराल की ओर से उसे दिया जाता है ।

—تلک دھاری—[ਤਿਲਕ-ਧਾਰੀ] ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੱਥੇ ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਵੇ ।

[तिलक-धारी] पु० वह पुरुष जो हर रोज़ माथे पर तिलक लगाए ।

—تلک کرنا—[ਤਿਲਕ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣਾ; ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨਾ; ਵਿਦਾ ਕਰਨਾ ।

[तिलक कर-ना] क्रि० समा० राज्य सिंहासन पर बैठना; विवाह करना; विदा करना ।

تلمذ—[ਤਲੱਮੁ-ਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तलम्मुज़] अर० स्त्री० शिष्य होने का भाव ।

تلملانا—[ਤਲ-ਮਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ, ਤੜਫਣਾ, ਘਬਰਾਉਣਾ ।

[तल-मलाना] क्रि० अक० व्याकुल होना, तड़पना, घबराना ।

تلمیح—[ਤਲ-ਮੀ-ਹ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਕਿੱਸੇ ਆਦਿ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तल-मीह] अर० स्त्री० काव्य रचना में किसी पुरानी कहानी आदि की ओर इशारा करने का भाव ।

تلمیذ—[ਤਲ-ਮੀ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਗਿਰਦ, ਚੇਲਾ ।

[तल-मीज़] अर० पु० शिष्य, चेला ।

تلنا—[ਤਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੜਾਹੀ ਵਿਚ ਘਿਉ ਜਾਂ ਤੇਲ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਪਕਾਉਣਾ, ਤਲਣਾ ।

[तल-ना] क्रि० सक० कड़ाही में घी या तेल गर्म करके कुछ पकाना, तलना ।

تلوانا—[ਤਲ-ਵਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ ਪ੍ਰੇਰ. ਤਲਵਾਉਣਾ, ਤਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ ।

[तल-वाना] क्रि० प्रेर० तलवाना, तलने का काम किसी दूसरे से करवाना ।

تلنگی—[ਤਿਲੰਗ] ਇ. ਇਕ ਰਾਗਣੀ ।

[तिलंग] स्त्री० एक रागिनी ।

تلنگا—[ਤਿਲੰਗਾ] ਪੁ. ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ; ਫ਼ੌਜੀ ਸਿਪਾਹੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਤੰਗ ।

[तिलंगा] पु० तिलंगाना का रहने वाला व्यक्ति; फ़ौजी सिपाही; एक प्रकार की पतंग ।

تلنگنی—[ਤਿਲੰਗਿਨੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਠਿਆਈ ।

[तिलंगिनी] स्त्री० एक प्रकार की मिठाई ।

تلوا—[ਤਿਲ-ਵਾ] ਪੁ. ਤਿਲਾਂ ਦੇ ਲੱਡੂ ।

[तिल-वा] पु० तिल के लड्डू ।

تلوا—[ਤਲ-ਵਾ] ਪੁ. ਪੈਰ ਦਾ ਤਲਾ, ਪਾਤਲੀ ।

[तल-वा] पु॰ पाओं की तली, तलवा ।

—تلوا کھجلانا—[ਤਲ-ਵਾ ਖੁਜ-ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਫ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ, ਜੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦਾ ਸੂਚਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तल-वा खुज-लाना] मुहा॰ यात्रा की आशंका होना, कहते हैं यदि पाओं की तली में खुजली हो तो यात्रा करनी पड़ जाती है ।

—تلوا نہ ٹکنا—[ਤਲ-ਵਾ ਨਹ ਟਿਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕ ਥਾਂ ਜਮ ਕੇ ਨਾ ਬੈਠਣਾ ।

[तल-वा न: टिक-ना] मुहा॰ एक स्थान पर जम कर न बैठना ।

—تلووں سے آنکھیں ملنا—[ਤਲ-ਵੇਂ ਸੇ ਆਂਖੇਂ ਮਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਨਿੰਮਰਤਾ ਵਿਖਾਉਣਾ ।

[तल-वों से आंख मल-ना] मुहा॰ अत्यधिक नम्रता प्रकट करना ।

—تلووں سے ملنا—[ਤਲ-ਵੋਂ ਸੇ ਮਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਮਿੱਧਣਾ, ਰੌਂਦਣਾ, ਪੀਹਣਾ, ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣਾ ।

[तल-वों से मल-ना] मुहा॰ पैरों के नीचे मसलना, रौंदना, कुचलना, मिट्टी में मिलाना ।

—تلوے چاٹنا—[ਤਲ-ਵੇ ਚਾਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ ।

[तल-वे चाट-ना] मुहा॰ बहुत चापलूसी करना ।

—تلوے چھلنی ہو جانا—[ਤਲ-ਵੇ ਛਲ-ਨੀ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨੱਠ ਭੱਜ ਕਰਨਾ ।

[तल-वे छल-नी हो जाना] मुहा॰ किसी काम के लिए बहुत दौड़ धूप करना ।

—تلوے دھو دھو کر پینا—[ਤਲਵੇ ਧੋ ਧੋ ਕਰ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਅਧੀਨਤਾ ਵਿਖਾਉਣਾ, ਬਹੁਤ ਮਾਨ ਕਰਨਾ ।

[तल-वे धो धो कर पीना] मुहा॰ दास्य भाव प्रकट करना, बहुत सम्मान करना ।

—تلوے سہلانا—[ਤਲ-ਵੇ ਸਹ-ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ; ਫੁਸਲਾਉਣਾ ।

[तल-वे सह-लाना] मुहा॰ चापलूसी करना; फुसलाना ।

—تلوے کھجانا—[ਤਲ-ਵੇ ਖੁਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਉਤਾਵਲਾ ਹੋਣਾ; ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਜ ਹੋਣਾ ।

[तल-वे खुजाना] मुहा॰ यात्रा के लिये उतावला होना; पांओं में खुजली होना ।

—تلوے کھجلانا—[ਤਲ-ਵੇ ਖੁਜ-ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਉਤਾਵਲਾ ਹੋਣਾ; ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਜ ਹੋਣੀ ।

[तल-वे खुज-लाना] मुहा॰ यात्रा के लिए उतावला होना; पांओं में खुजली होना ।

تلوار—[ਤਲ-ਵਾਰ] ਇ. ਕਿਰਪਾਨ, ਤੇਗ਼, ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ।

[तल-वार] स्त्री॰ कृपाण, असि, खड्ग ।

—تلوار باندھنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।

[तल-वार बांध-ना] क्रि॰ समा॰ तलवार को कमर से बांधना ।

—تلوار برسنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਬਰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲਗਾਤਾਰ ਤਲਵਾਰ ਚਲਣਾ ।

[तल-वार बरस-ना] मुहा॰ निरन्तर तलवार चलना ।

—تلوار بند—[ਤਲ-ਵਾਰ ਬੰਦ] ਵਿ. ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਲਵਾਰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖੇ ।

[तल-वार बंद] वि॰ वह व्यक्ति जो हर समय तलवार बांधे रहे ।

—تلوار پر ہاتھ رکھنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਪਰ ਹਾਥ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਕਸਮ ਖਾਣਾ ।

[तल-वार पर हाथ रख-ना] मुहा॰ तलवार की सौगन्ध खाना ।

—تلوار چلنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਾਈ ਹੋਣਾ ।

[तल-वार चल-ना] मुहा॰ युद्ध होना ।

—تلوار زیب کمر کرنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਜ਼ੇਬੇ ਕਮਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੱਕ ਨਾਲ ਤਲਵਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।

[तल-वार ज़ेबे कमर कर-ना] मुहा॰ कमर से तलवार बांधना ।

—تلوار سونتنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਸੂੰਤ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਲਵਾਰ ਧੂਹਣਾ, ਕਤਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ ।

[तल-वार सूंत-ना] क्रि॰ समा॰ तलवार खींचना, हत्या करने का निश्चय करना ।

—تلوار کا ابر—[ਤਲ-ਵਾਰ ਕਾ ਅਬ-ਰ] ਪੁ. ਉਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੋ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਫਲ ਉੱਤੇ ਬੱਦਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ।

[तल-वार का अब-र] पु॰ वह चिन्ह जो तलवार की धार पर बादल की तरह दिखाई दे ।

—تلوار کا چھالا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਕਾ ਛਾਲਾ] ਪੁ. ਉਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੋ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਫਲ ਉੱਤੇ ਛਾਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ।

[तल-वार का छाला] पु॰ वह चिन्ह जो तलवार की धार पर फफोले की तरह दिखाई दे ।

—تلوار کا کھیت—[ਤਲ-ਵਾਰ ਕਾ ਖੇਤ] ਪੁ. ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ, ਰਣਭੂਮੀ ।

[तल-वार का खेत] पु॰ युद्धभूमि, रणभूमि ।

—تلوار کا گھاٹ—[ਤਲ-ਵਾਰ ਕਾ ਘਾਟ] ਪੁ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤਲਵਾਰ ਵਿਚ ਵਿੰਗਾ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[तल-वार का घाव] पु० वह … वार में खम … पकना आरम्भ होता है ।

—تلوار کا … زبان کا گھاؤ نہیں بھرتا—
[ਤਲ-ਵਾਰ ਦਾ ਘਾਉ … ਨ ਦਾ ਘਾਉ ਨਹੀਂ ਭਰ-ਤਾ] ਅਖੌ. ਕਿ. … ੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[तल-वार का घाव भर जाता है ज़ुबान का घाव नहीं भर-ता] लोको० किसी निकट सम्बन्धी अथवा मित्र के कटु वचन बोलने पर ऐसा कहते हैं ।

—تلوار کھینچنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਖੈਂਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਲਵਾਰ ਧੂਹਣਾ, ਕਤਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ।

[तल-वार खैंच-ना] मुहा० तलवार का म्यान से निकालना, हत्या करने के लिये तैयार होना ।

—تلوار کی آنچ—[ਤਲ-ਵਾਰ ਕੀ ਆਂਚ] ਇ. ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ, ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ।

[तल-वार की आँच] स्त्री० तलवार का सामना, तलवार की चोट का मुकाबला ।

—تلوار مارے ایک بار احسان مارے بار بار—
[ਤਲ-ਵਾਰ ਮਾਰੇ ਏਕ ਬਾਰ ਇਹਸਾਨ ਮਾਰੇ ਬਾਰ ਬਾਰ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਹਸਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ, ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[तल-वार मारे एक बार एहसान मारे बार बार] लोको० किसी का उपकार कभी नहीं भूलता, तलवार की मार तो एक बार ही होती है ।

—تلوار میان میں کرنا—[ਤਲ-ਵਾਰ ਮਿਆਨ ਮੇਂ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖ ਲੈਣਾ, ਕਤਲ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਟਲ ਜਾਣਾ ।

[तल-वार मियान में कर-ना] कि० समा० तलवार को म्यान में रख लेना, क़त्ल करने का निश्चय त्याग देना ।

تلواں—[ਤੁਲ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਵਜ਼ਨੀ, ਭਾਰੀ; ਕੀਮਤੀ ।

[तुल-वाँ] वि० वज़नी, भारी; कीमती ।

تلوانسا—[ਤਿਲ-ਵਾਂਸਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. (ਦੀਵੇ ਨੂੰ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਖਣਾ ਕਿ ਤੇਲ ਬੱਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹੇ ।

[तिल-वांसा] कि० वि० (दीपक को) इस प्रकार रखना कि तेल बत्ती के समीप रहे ।

تلوریا—[ਤਲ-ਵਰਿਯਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ, ਬਹਾਦੁਰ, ਸੂਰਮਾ ।

[तल-वरिया] वि० पु० तलवार चलाने वाला, शस्त्रधारी, बहादुर, शूरवीर ।

تلون—[ਤਲੱਵੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੰਗ ਵਟਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਇੱਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तलव्वुन] अर० पु० रंग बदलने की क्रिया; एक सी स्थिति में न रहने का भाव ।

—تلون مزاج—[ਤਲੱਵੁਨ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਅਰ. ਵਿ. ਚੁਲਬੁਲਾ ਕਚ੍ਹੀਆ, ਘੜੀ ਵਿਚ ਤੋਲਾ ਘੜੀ ਵਿਚ ਮਾਸ਼ਾ ।

[तलव्वुन मिज़ाज] अर० वि० अस्थिरचित्त, जिस का मन किसी बात पर न जमे ।

تلونڈا—[ਤਿਲੌਂਡਾ] ਪੁ. ਤੇਲ ਵਲ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦੀਵਾ ।

[तिलौंडा] पु० तेल की ओर झुका हुआ दीपक ।

تلئین—[ਤਲ਼ਈਨ] ਅਰ. ਇ. ਨਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਰਮੀ; ਜੁਲਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਤਬੀਅਤ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तलईन] अर० स्त्री० नरम करने का भाव; नरमी; रेचन से पहले तबीयत को नरम करने की क्रिया ।

تلی—[ਤਿਲੀ] ਵਿ. ਤਿਲ ।

[तिली] स्त्री० तिल ।

تلی—[ਤਿੱਲੀ] ਇ. ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਜਿਸ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਪੇਟ ਵਡਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲੂਥ ਲੂਥ ।

[तिल्ली] स्त्री० पेट के भीतरी भाग का वह छोटा अवयव जो पसलियों के नीचे बाईं ओर होता है, प्लीहा, इस अंग के सूजने का रोग ।

تلی—[ਤੁਲੀ] ਇ. ਜੁਲਾਹੇ ਦੀ ਕੂਚੀ ।

[तुली] स्त्री० जुलाहे की कूची ।

تلے—[ਤਲੇ] ਅਵ. ਥੱਲੇ, ਨੀਚੇ, ਅਧੀਨ ।

[तले] अव्य० नीचे, अधीन ।

—تلے اوپر—[ਤਲੇ ਊਪਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉੱਪਰ ਥੱਲੇ; ਹੇਠ ਉੱਪਰ; ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ।

[तले ऊपर] कि० वि० ऊपर नीचे; नीचे ऊपर; एक के बाद दूसरा ।

—تلے کا سانس تلے اوپر کا اوپر رہنا—[ਤਲੇ ਕਾ ਸਾਂਸ ਤਲੇ ਊਪਰ ਕਾ ਊਪਰ ਰਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਮ ਘੁਟ ਜਾਣਾ, ਚੋਟ ਪੈਣਾ ।

[तले का सांस तले ऊपर का ऊपर रह-ना] मुहा० हक्का बक्का रह जाना, चकित रह जाना ।

—تلے کی زمین اوپر ہونا—[ਤਲੇ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਊਪਰ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਇਨਕਲਾਬ ਆਉਣਾ ।

[तले की ज़मीन ऊपर होना] मुहा० बहुत बड़ा परिवर्तन होना ।

تلیا—[ਤਲੈਯਾ] ਇ. ਛੋਟਾ ਤਲਾ ।

[तलैय्या] स्त्री० छोटा तालाब ।

تلہٹی—[ਤਲੇਟੀ] ਇ. ਥੱਲਾ, ਪੈਂਦਾ; ਪਹਾੜ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਪੱਧਰੀ; ਪੱਕਾ ਫ਼ਰਸ਼; ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਕੱਫ਼ਣ ਦੇ ਉਸ ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[तलेटी] स्त्री॰ तला, पेंदा; पहाड़ की तराई, तलहटी; पक्का फ़र्श; हिन्दू लोग मुर्दे के कफ़न के उस कपड़े को कहते हैं जो उस के नीचे बिछाया जाता है।

تلیئر—[ਤਿਲਿਅਰ] ਪੁ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੰਛੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਸ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[तिलियर] पु॰ एक छोटा सा पक्षी जिस का मांस बहुत स्वादु होता है।

تم—[ਤੁਮ] ਪੜ. ਤੁਸੀਂ, ਆਪ।

[तुम] सर्व॰ 'तू' का बहुवचन, आप।

تماثل—[ਤਮਾਸੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਮਾਨਤਾ, ਬਰਾਬਰੀ।

[तमासुल] अर॰ पु॰ समानता, सदृशता।

تماچہ—[ਤਮਾਚਾ] ਪੁ. ਥੱਪੜ, ਚਪੇੜ।

[तमाचः] पु॰ थप्पड़, चपत।

تماخو—[ਤਮਾਖੂ] ਪੁ. ਤਮਾਕੂ।

[तमाखू] पु॰ तम्बाकू।

تمادی—[ਤਮਾਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਢਿੱਲ, ਦੇਰ, ਲਮਕਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ; ਮਿਆਦ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तमादी] अर॰ स्त्री॰ ढील, देर, विलम्ब करने की क्रिया या भाव; अवधि के गुज़र जाने का भाव।

—تمادی ایام—[ਤਮਾਦੀਏ ਔਯਾਮ] ਅਰ. ਇ. ਮਿਆਦ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तमादीए अय्याम] अर॰ स्त्री॰ अवधि के निकल जाने का भाव।

تمارض—[ਤਮਾਰੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਣ ਕੇ ਬੀਮਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ, ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ।

[तमारुज़] अर॰ पु॰ जान बूझ कर बीमार पड़ने की क्रिया अथवा भाव, बीमारी का बहाना।

تمازت—[ਤਮਾਜ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਧੁੱਪ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ।

[तमाज़त] अर॰ स्त्री॰ धूप की गरमी, बहुत गर्मी।

تماشا—[ਤਮਾਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ, ਸੈਰ; ਅਨੰਦ, ਕੌਤਕ; ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ; ਬਾਜ਼ੀਗਰਾਂ ਜਾਂ ਮਦਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਖੇਡ; ਨਾਟਕ ਆਦਿ ਦਾ ਖੇਡ; ਅਨੋਖਾਪਣ, ਅਜੂਬਾਪਣ; ਹਾਸਾ, ਠੱਠਾ, ਮਜ਼ਾਕ; ਨਕਲੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ।

[तमाशा] फ़ा॰ पु॰ सैर, विहार; आनन्द, कौतुक, क्रीड़ा, खेल; बाज़ीगरों अथवा मदारियों आदि का खेल; नाटक आदि का खेल; अनोखापन, विचित्रता; हँसी, ठट्ठा, मज़ाक; बहुरूपियों की नकल।

—تماشا بیں—[ਤਮਾਸ਼ਾ ਬੀਂ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ; ਰੰਡੀ ਬਾਜ਼, ਬਦਕਾਰ।

[तमाशा बीं] अर॰ फ़ा॰ वि॰ पु॰ तमाशा देखने वाला; वेश्यागामी, दुराचारी।

—تماشا خانم—[ਤਮਾਸ਼ਾ ਖ਼ਾਨਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਸਖ਼ਰੀ ਤੀਵੀਂ; ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਿਲ ਕਸ਼ ਹੋਵੇ।

[तमाशा ख़ानम] फ़ा॰ स्त्री॰ हँसने हँसाने वाली औरत; ऐसी स्त्री जिस की बातें मनोरंजक हों।

—تماشا کرنا—[ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਕਲ ਕਰਨਾ; ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਣਾ, ਉੱਲੂ ਬਣਾਉਣਾ।

[तमाशा कर-ना] मुहा॰ स्वांग भरना; उपहास करना, उल्लू बनाना।

—تماشا گاہ—[ਤਮਾਸ਼ਾ ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

[तमाशा गाह] फ़ा॰ स्त्री॰ वह स्थान जहाँ कोई तमाशा होता हो, रंगस्थल।

—تماشائی—[ਤਮਾਸ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ।

[तमाशाई] फ़ा॰ वि॰ तमाशा देखने वाला।

تماش بیں—[ਤਮਾਸ਼-ਬੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਰੰਡੀ ਬਾਜ਼, ਬਦਮਾਸ਼, ਵਿਭਚਾਰੀ।

[तमाश-बीं] फ़ा॰ वि॰ पु॰ वेश्यागामी, बदमाश, व्यभिचारी।

تماش بینی—[ਤਮਾਸ਼-ਬੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੰਡੀ ਬਾਜ਼ੀ, ਵਿਭਚਾਰ।

[तमाश-बीनी] फ़ा॰ स्त्री॰ वेश्यागमन, व्यभिचार।

تماکو—[ਤਮਾਕੂ] ਪੁ. ਤਮਾਖੂ; ਜ਼ਰਦਾ।

[तमाकू] पु॰ तम्बाकू, ज़रदा।

تمام—[ਤਮਾਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੂਰਨ, ਸਾਰਾ, ਕੁਲ; ਖ਼ਤਮ।

[तमाम] अर॰ वि॰ पूर्ण, सम्पूर्ण, कुल; समाप्त।

—تمام کرنا—[ਤਮਾਮ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅੰਤ ਕਰਨਾ, ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ, ਮੁਕਾਉਣਾ, ਬਾਕੀ ਨਾ ਰੱਖਣਾ।

[तमाम कर-ना] क्रि॰ समा॰ अंत करना, समाप्त करना, ख़तम करना, बाकी न रखना।

—تمام و کمال—[ਤਮਾਮੋ ਕਮਾਲ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ, ਕੁਲ; ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ।

[तमामो कमाल] वि॰ क्रि॰ वि॰ सारे का सारा, सम्पूर्ण; हर प्रकार से, पूरी तरह; खोल कर।

—تمام ہونا—[ਤਮਾਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ, ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ; ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਬੁਝਣਾ, ਠੰਡਾ ਹੋਣਾ।

[तमाम होना] मुहा० पूरा होना, समाप्त होना; मर जाना; खर्च हो जाना; बुझना, ठंडा होना ।

تمامی—[ਤਮਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ।

[तमामी] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार का रेशमी कपड़ा ।

تمباکو—[ਤਮ-ਬਾਕੂ] ਪੁ. ਤਮਾਖੂ, ਤਮਾਕੂ, ਤਰਦਾ ।

[तम-बाकू] पु० तमाखू, तमाकू, ज़रदा ।

تمت—[ਤੱਮਤ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਭੂਤ ਕਾਲ. ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ, ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ ।

[तम्मत] अर० क्रि० भूत काल० सम्पूर्ण हुआ, समाप्त हुआ ।

تمت بالخیر—[ਤੱਮਤ ਬਿਲ-ਖ਼ੈਰ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਭੂਤ ਕਾਲ. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ।

[तम्मत बिल-ख़ैर] अर० क्रि० भूत काल० भली भाँति सम्पूर्ण हुआ ।

تمتع—[ਤਮੱਤ੍ਹਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਫ਼ਾ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਫਲ ਪਾਉਣਾ, ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तमत्तुअ] अर० पु० लाभ प्राप्ति, फल प्राप्ति, लाभ उठाने का भाव ।

تمتمانا—[ਤਮ-ਤਮਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਧੁੱਪ ਦੀ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਤਾਪ ਕਾਰਣ ਮੂੰਹ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਚਮਕਣਾ; ਗਰਮ ਹੋਣਾ ।

[तम-तमाना] क्रि० अक० धूप की गर्मी या ताप के कारण मुँह लाल हो जाना; चमकना; गर्म होना ।

تمتماہٹ—[ਤਮ-ਤਮਾਹਟ] ਇ. ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਲਾਲੀ; ਚਮਕ; ਗਰਮੀ ।

[तम-तमाहट] स्त्री० चेहरे की लाली; चमक; गर्मी ।

تمثال—[ਤਿਮ-ਸਾਲ] ਅਰ. ਇ. ਮੂਰਤੀ, ਬੁੱਤ; ਸ਼ਾਹੀ ਹੁਕਮ ।

[तिम-साल] अर० स्त्री० मूर्ति, प्रतिमा; राजादेश ।

تمثیل—[ਤਮ-ਸੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਮਿਸਾਲ, ਨਜ਼ੀਰ; ਡਰਾਮਾ, ਨਾਟਕ ।

[तम-सील] अर० स्त्री० मिसाल, उदाहरण; ड्रामा, नाटक ।

تمدد—[ਤਮੱਦੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਿਚਾ, ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तमद्दुद] अर० पु० खिंचाव, लम्बा करने का भाव ।

تمدن—[ਤਮੱਦੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਆਚਾਰ ਵਿਹਾਰ, ਸਭਿਅਤਾ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ; ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ, ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ ।

[तमद्दुन] अर० पु० किसी देश की वेश-भूषा, रहन सहन का ढंग और वहाँ के आचार व्यवहार, सभ्यता, संस्कृति; मिल कर रहने का ढंग, नागरिकता ।

تمر—[ਤਮ-ਰ] ਅਰ. ਇ. ਖਜੂਰ ।

[तम-र] अर० स्त्री० खजूर ।

تمر ہندی—[ਤਮ-ਰ ਹਿੰਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਇਮਲੀ ।

[तम-र हिंदी] अर० स्त्री० इमली ।

تمرد—[ਤਮੱਰੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ, ਢੀਠਤਾ; ਆਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਗ਼ਾਵਤ; ਹੰਕਾਰ, ਘਮੰਡ; ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ।

[तमर्रुद] अर० पु० गुस्ताख़ी, ढिठाई; विद्रोह, बग़ावत; अहंकार, घमंड; अवज्ञा ।

تمرد شعاری—[ਤਮੱਰੁਦ ਸ਼ਿ-ਆਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਸਰਕਸ਼ੀ, ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ।

[तमर्रुद शि-आरी] अर० स्त्री० अवज्ञा, धृष्टता ।

تمسخر—[ਤਮਸ-ਖ਼ੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਠੱਠਾ, ਮਖ਼ੌਲ, ਹਾਸਾ ।

[तमस-ख़ुर] अर० पु० ठट्ठा, परिहास, हँसी ।

تمسک—[ਤਮੱਸੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਨ; ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਰਿਣ ਪੱਤਰ ।

[तमस्सुक] अर० पु० प्रण; दस्तावेज़; ऋण पत्र, कर्ज़-नामा ।

تمسک متعلقہ دعویٰ—[ਤਮੱਸੁਕੇ ਮਤਾ-ਲ੍ਲਿਕੇ ਦਾ-ਅ-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਤਮੱਸੁਕ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੋਵੇ ।

[तमस्सुके मुता-ल्लिके दा-अ-वा] अर० पु० वह तमस्सुक जिस पर दावा आधारित हो ।

تمغا—[ਤਮ-ਗ਼ਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੁੰਗੀ; ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਹਰ; ਸ਼ਾਹੀ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ; ਮੈਡਲ, ਤਗ਼ਮਾ; ਸਿੱਕਾ ।

[तम-ग़ा] तुर्की० पु० चुंगी; सरकारी मोहर; शाही हुकमनामा; मैडल, पदक; सिक्का ।

تمغا بٹھانا—[ਤਮ-ਗ਼ਾ ਬਿਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿੱਕਾ ਬਿਠਾਉਣਾ, ਰੁਅਬ ਬਿਠਾਉਣਾ ।

[तम-ग़ा बिठाना] मुहा० सिक्का बिठाना, धाक जमाना ।

تمکنت—[ਤਮ-ਕਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਰੁਅਬਦਾਬ, ਠਾਠ ਬਾਠ, ਦਬਦਬਾ; ਗ਼ਰੂਰ, ਘਮੰਡ, ਤੜਕ ਭੜਕ ।

[तम-कनत] अर० स्त्री० रोबदाब, ठाठ बाठ, दबदबा; अभिमान, घमंड, तड़क भड़क ।

تملق—[ਤਮੱਲੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਪਲੂਸੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ।

[तमल्लुक़] अर० पु० चापलूसी, ख़ुशामद ।

تملیک—[ਤਮ-ਲੀਕ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਣਾ ।

[तम-लीक] अर० स्त्री० किसी को किसी वस्तु का मालिक बनाना ।

تملیک نامہ—[ਤਮ-ਲੀਕ ਨਾਮਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਗ਼ਜ਼, ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹਰ ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕਦੇ ਨ ਮੁਕਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[तम-लीक नामा:] अर० फ़ा० पु० किसी को किसी वस्तु का मालिक बनाने की लिखित, वसीयतनामा के अतिरिक्त प्रत्येक ऐसी लिखित जिस के द्वारा किसी को चल अथवा अचल सम्पत्ति का स्वामी बनाया जाय।

تمن—[ਤੁਮਨ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ; ਰਸਾਲਾ; ਪਲਟਨ; ਇਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਜੋ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[तुमन] तुर्की० पु० दस हज़ार; रिसाला; पलटन; एक स्वर्ण-मुद्रा जो साढ़े चार रुपये की होती है।

—تمندار—[ਤੁਮਨਦਾਰ] ਤੁਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਸਾਲਦਾਰ।

[तुमनदार] तुर्की० फ़ा० पु० रिसालदार।

تمنا—[ਤਮੰਨਾ] ਅਰ. ਇ. ਇੱਛਾ, ਚਾਹ; ਸ਼ੌਕ।

[तमन्ना] अर० स्त्री० इच्छा, कामना; शौक़।

تمنچہ—[ਤਮੰਚਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਬੰਦੂਕ, ਪਸਤੌਲ।

[तमंचा] फ़ा० पु० एक प्रकार की छोटी बन्दूक, पिस्तौल।

تموج—[ਤਮੱਵੁਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਠਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹਿਲੋਰ।

[तमव्वुज] अर० पु० लहरें उठने का भाव, हिल्लोल।

تموز—[ਤਮੂਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਸ਼ਾਮੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਂ; ਅਤਿਅੰਤ ਗਰਮੀ।

[तमूज़] अर० पु० एक शामी महीने का नाम; अत्यधिक गर्मी।

تمول—[ਤਮੱਵੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੌਲਤਮੰਦੀ, ਮਾਲਦਾਰੀ।

[तमव्वुल] अर० पु० सम्पन्नता, धनाढ्यता।

تمہارا—[ਤੁਮ-ਹਾਰਾ] ਸਰ. ਤੁਹਾਡਾ, ਆਪਦਾ।

[तुम-हारा] सर्व० तुम्हारा, आपका।

تمہید—[ਤਮ-ਹੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਭੂਮਿਕਾ, ਉਥਾਨਕਾ, ਮੁਖਬੰਧ।

[तम-हीद] अर० स्त्री० भूमिका, प्रस्तावना, आमुख।

—تمہید اٹھانا—[ਤਮ-ਹੀਦ ਉਠਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਆਰੰਭ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।

[तम-हीद उठाना] क्रि० समा० प्रारम्भ करना, आरम्भ करना।

تمیز—[ਤਮੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ; ਸਲੀਕਾ, ਤਹਿਜ਼ੀਬ; ਬੁੱਧ, ਅਕਲ।

[तमीज़] अर० स्त्री० भले बुरे का अन्तर समझने की क्रिया अथवा भाव; सभ्यता, शिष्टता; बुद्धि, मेधा।

—تمیزدار—[ਤਮੀਜ਼-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਿਆਣਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਸੁਘੜ।

[तमीज़-दार] अर० फ़ा० वि० पु० बुद्धिमान, चतुर, सुजान।

تن—[ਤਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿੰਡਾ, ਸਰੀਰ, ਦੇਹ।

[तन] फ़ा० पु० काया, शरीर, देह।

—تن آسانی—[ਤਨ ਆਸਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਲਸ, ਸੁਸਤੀ, ਅਰਾਮ ਤਲਬੀ।

[तन आसानी] फ़ा० स्त्री० आलस्य, सुस्ती, आराम तलबी।

—تناور—[ਤਨਾਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰਾਵਰ, ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ, ਹਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ।

[तनावर] फ़ा० पु० वि० दीर्घ काय, मोटा ताज़ा, हृष्ट पुष्ट।

—تن پرور—[ਤਨ ਪਰ-ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਤਲਬੀ; ਆਰਾਮ ਤਲਬ।

[तन पर-वर] फ़ा० पु० स्वार्थी; आराम तलब।

—تن تنہا—[ਤਨ ਤਨ-ਹਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇੱਕਲਾ।

[तन तन-हा] फ़ा० वि० अकेला।

—تندرست—[ਤਨ-ਦੁਰੁਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਲਾ ਚੰਗਾ, ਅਰੋਗੀ।

[तन-दुरुस-त] फ़ा० वि० स्वस्थ, नीरोग।

—تندرستی—[ਤਨ-ਦੁਰੁਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਵਾਸਥ, ਸਿਹਤ, ਅਰੋਗਤਾ।

[तन-दुरुस-ती] फ़ा० स्त्री० स्वस्थता, नीरोगिता, आरोग्य।

—تندرستی ہزار نعمت ہے—[ਤਨ-ਦੁਰੁਸ-ਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਨਿਆਮਤ ਹੈ] ਅਖੌ. ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਰੱਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਾਤ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਰਾਜ਼ੀ ਬਾਜ਼ੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

[तन-दुरुस-ती हज़ार नि-अमत है] लोको० स्वस्थता ईश्वर का सब से उत्तम वरदान है, मनुष्य स्वस्थ रहे तो ईश्वर की अपार कृपा समझनी चाहिये।

—تن دوست—[ਤਨ-ਦੋਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਰਾਮ ਤਲਬ, ਹੱਡ ਹਰਾਮ।

[तन-दोस-त] फ़ा० पु० आराम तलब, काम चोर।

—تن دہ—[ਤਨ-ਦਿਹ] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਮਿਹਨਤੀ, ਉੱਦਮੀ।

[तन-दिह] फ़ा० पु० परिश्रमी, पुरुषार्थी।

—تندہی—[ਤਨ-ਦਿਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਿਹਨਤ, ਕੋਸ਼ਸ਼, ਉੱਦਮ, ਹਿੰਮਤ।

[तन-दिही] फ़ा० स्त्री० परिश्रम, प्रयत्न, उद्यम, पुरुषार्थ।

—تن ڈھانکنا—[ਤਨ ਢਾਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮਾਮੂਲੀ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਣਾ।

[तन-ढांक-ना] क्रि० समा० साधारण कपड़े पहनना।

—تن زیب—[ਤਨ-ਜ਼ੇਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਪੜਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਕਟ ਜੋ ਅੰਗਰਖੇ ਦੇ ਹੇਠ ਪਹਿਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[तन-ज़ेब] फ़ा० पु० एक प्रकार का कपड़ा; एक प्रकार की जाकट जिसे अंगरखे के नीचे पहनते हैं।

تن سکھی تو من سکھی—[ਤਨ ਸੁਖੀ ਤੇ ਮਨ ਸੁਖੀ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਅਕਲ ਵੀ ਟਿਕਾਣੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

[तन सुखी तो मन सुखी] लोको० जब खाने को मिले तो बुद्धि भी ठिकाने रहती है ।

تن من—[ਤਨ ਮਨ] ਪੁ. ਰੂਹ ਤੇ ਕਲਬੂਤ, ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ।

[तन मन] पु० आत्मा तथा काया, जीवात्मा और शरीर ।

تن من وارنا—[ਤਨ ਮਨ ਵਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨਾ ।

[तन मन वार-ना] मुहा० सब कुछ न्योछावर करना ।

تن—[ਤੁਨ] ਪੁ. ਤੁਣ, ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਬਿੱਛ ।

[तुन] पु० एक प्रसिद्ध वृक्ष ।

تناتنی—[ਤਨਾਤਨੀ] ਇ. ਅਣਬਣ, ਖਿਚਾਈ ।

[तनातनी] स्त्री० अनबन, खिंचाव ।

تناریری—[ਤਨਾਰੀਰੀ] ਇ. ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਗਵੱਈਏ ਗਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਸਮੇਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ; ਝਗੜਾ; ਅਨਾੜੀ ਦਾ ਗਾਣਾ ।

[तनारीरी] स्त्री० वे शब्द जिन को गायक गाना सीखते समय प्रयोग करते हैं; झगड़ा; अनाड़ी का गाना ।

تنازع—[ਤਨਾਜ਼ੁਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਝਗੜਾ, ਟੰਟਾ ।

[तनाज़ुअ] अर० पु० झगड़ा, कलह ।

تناسب—[ਤਨਾਸੁਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਸਪਰ ਸਮਾਨਤਾ, ਅਨੁਪਾਤ ।

[तनासुब] अर० पु० परस्पर समानता, अनुपात ।

تناسب اعضا—[ਤਨਾਸੁਬੇ ਆਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਠੀਕ ਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਣਾ, ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸੁਡੌਲਤਾ ।

[तनासुबे आज़ा] अर० पु० सब अंगों का अपनी अपनी जगह पर ठीक प्रकार से होना, अंगों की सुडौलता ।

تناسخ—[ਤਨਾਸੁਖ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਵਾਗਵਣ ।

[तनासुख] अर० पु० आवागमन ।

تناسل—[ਤਨਾਸੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਣਨਾ, ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਨਸਲ ਵਧਾਉਣਾ ।

[तनासुल] अर० पु० जन्म देना, सन्तान की उत्पत्ति करना, बच्चे पैदा करना ।

تنافر—[ਤਨਾਫ਼ੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਪੋ ਵਿਚ ਘਿਰਣਾ ਕਰਨਾ; (ਅਲੰਕਾਰ) ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ ਆਮ ਬੋਲ-ਚਾਲੀਆਂ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋਵੇ ।

[तनाफ़ुर] अर० पु० परस्पर घृणा करना; (अलंकार) भाषा में ऐसे शब्द प्रयुक्त करना जिनका उच्चारण जन साधारण के लिए कठिन हो ।

تناقض—[ਤਨਾਕੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਪਰੀਤਕਥਨ, ਵਿਰੋਧ ਭਾਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਰਗਟਾ, ਵਿਰੋਧਤਾ; ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣਾ; ਇਕ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तनाक़ुज़] अर० पु० विपरीत कथन, विरोधी विचारों की अभिव्यक्ति, विपरीतता; एक दूसरे के उलट होना; एक सम्पत्ति पर एक दूसरे के विरुद्ध अभियोग चलाने का भाव ।

تناول—[ਤਨਾਵੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਣ ਕਰਨਾ, ਭੋਜਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਖਾਣਾ ।

[तनावुल] अर० पु० जलपान करना, खाना खाना, भोजन करने का भाव ।

تناو—[ਤਣਾਉ] ਪੁ. ਖਿੱਚ, ਅਣਬਣ ।

[तनाओ] पु० खिंचाव, अनबन ।

تنبا—[ਤੰਬਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਰਾਰੇਦਾਰ ਪਜਾਮਾ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਢਿੱਲਾ ਪਜਾਮਾ ।

[तंबा] फ़ा० पु० गरारेदार पायजामा, एक प्रकार का ढीला पायजामा ।

تنبو—[ਤੰਬੂ] ਪੁ. ਖੇਮਾ, ਡੇਰਾ, ਸ਼ਾਮਿਆਨਾ ।

[तंबू] पु० खेमा, डेरा, शामियाना ।

تنبور—[ਤੰਬੂਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ, ਤੰਬੂਰਾ ।

[तंबूर] फ़ा० पु० एक प्रकार का बाजा, तम्बूरा ।

تنبورہ—[ਤੰਬੂਰਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ ।

[तंबूरः] फ़ा० पु० एक प्रकार का बाजा ।

تنبورچی—[ਤੰਬੂਰਚੀ] ਪੁ. ਤੰਬੂਰ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[तंबूरची] पु० तंबूर बजाने वाला ।

تنبول—[ਤੰਬੂਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਨ; ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਉਂਦੇ ਵਜੋਂ ਸਾਕ ਅੰਗ ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

[तंबूल] फ़ा० पु० पान; विवाह आदि की एक रीति जिस में निमन्त्रण आदि के उपलक्ष में सम्बन्धी यथासामर्थ्य धन देते हैं ।

تنبولن—[ਤੰਬੋਲਣ] ਇ. ਪਨਵਾੜਨ, ਪਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ।

[तंबोलन] स्त्री० तमोलिन, पान बेचने वाली स्त्री ।

تنبولی—[ਤੰਬੋਲੀ] ਪੁ. ਪਨਵਾੜੀ, ਪਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।

[तंबोली] पु० पनवाड़ी, पान बेचने वाला ।

تنبول آنا—[ਤੰਬੋਲ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਗਾਮ ਦੇ ਚੁਭਣ ਕਾਰਣ ਘੋੜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲਹੂ ਨਿਕਲਣਾ ।

[तंबोल आना] मुहा० लगाम के चुभने से घोड़े के मुँह से रक्त निकलना ।

تنبیہ—[ਤੰਬੀਹ] ਅਰ ਪੁ. ਧਮਕੀ, ਚੇਤਾਵਨੀ ।

[तम्बीह] अर० पु० धमकी, चेतावनी ।

تنبیانا—[ਤੰਬਿਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਾਂਬੇ ਰੰਗਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਕਸੈਲਾ ਜਾਣਾ; ਗੋਟੇ ਦਾ ਜੰਗਾਲਿਆ ਜਾਣਾ।

[तंबियाना] क्रि० अक० तांबे के रंग जैसा हो जाना; कसैला होना; जंग आदि लगने से गोटा किनारी का रंग तांबे की तरह हो जाना।

تنبیلا—[ਤੰਬੇਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ; ਕਣਕ ਵੰਨਾ; ਲਾਲ ਕਣਕ।

[तंबेला] वि० पु० तांबे के रंग जैसा; गन्दुमी; लाल गेहूँ।

تنبیہ—[ਤੰਬੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਚਿਤਾਵਨੀ; ਧਮਕੀ; ਤਾੜਨਾ; ਸਜ਼ਾ।

[तंबीह] अर० स्त्री० चेतावनी; धमकी; आग्रह; दण्ड।

تن تن—[ਤੁਨ ਤੁਨ] ਇ. ਤਿਰਕ ਤਿਰਕ, ਘਮੰਡ ਗੁਸਤਾਖ਼।

[तुन तुन] स्त्री० क्रोध में भली बुरी बातें करने का भाव, क्रोध और अभिमान का भाव।

تنت—[ਤੰਤ] ਪੁ. ਤੰਦ; ਸਾਜ਼ ਦੀ ਤਾਰ।

[तंत] पु० तांत; किसी वाद्य यन्त्र का तार।

تنت کار—[ਤੰਤਕਾਰ] ਪੁ. ਗਵਈਆ।

[तंतकार] पु० गायक।

تنتا تنتری—[ਤੰਤਾ ਤੰਤੜੀ] ਇ. ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਰੁੱਸ ਕੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[तंता तोड़ी] स्त्री० किसी का किसी से रुष्ट हो कर पृथक् होने की इच्छा करने का भाव।

تنتر—[ਤੰਤਰ] ਪੁ. ਇਕ ਸ਼ਾਸਤਰ; ਮੰਤਰ, ਜਾਦੂ, ਟੂਣਾ।

[तंतर] पु० एक शास्त्र; मन्त्र, जादू, टोना।

تنتری—[ਤੰਤਰੀ] ਪੁ. ਕੱਵਾਲ, ਗਵੱਈਆ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ।

[तंतरी] पु० क़व्वाल, गायक; एक प्रकार का तारों वाला बाजा।

تن تن—[ਤੁਨ ਤੁਨ] ਇ. ਸਤਾਰ ਤੇ ਤੰਬੂਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[तुन तुन] स्त्री० सितार तथा तम्बूरे आदि की आवाज़।

تنتناہٹ—[ਤਨ-ਤਨਾਹਟ] ਇ. ਚਰਮ, ਸੋਜ; ਜਲਨ, ਦਰਦ।

[तन-तनाहट] स्त्री० सूजन, शोथ; जलन, पीड़ा।

تنتنہ—[ਤਨ-ਤਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧੂਮਧਾਮ; ਦਬਦਬਾ; ਹਕੂਮਤ; ਗੁੱਸਾ।

[तन-तन:] फ़ा० पु० बड़प्पन की धाक; दबदबा; हकूमत; क्रोध।

تنتنی—[ਤੁਨ-ਤੁਨੀ] ਇ. ਤੁਣ ਤੁਣੀ, ਛੋਟੀ ਸਤਾਰ, ਦੋ ਤਾਰਾ।

[तुन-तुनी] स्त्री० छोटी सितार, दो तारा।

تنٹا—[ਟੰਟਾ] ਪੁ. ਟੰਟਾ, ਝਗੜਾ।

[टंटा] पु० प्रपंच, झगड़ा।

تنخواہ—[ਤਨ-ਖ਼੍ਵਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਲਬ, ਵੇਤਨ।

[तनख्वाह] फ़ा० पु० तनख़ाह, वेतन।

تنخواہ دار—[ਤਨ-ਖ਼੍ਵਾਹਦਾਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ; ਨੌਕਰ।

[तन-ख्वाहदार] वि० पु० वेतन पाने वाला; सेवक, नौकर।

تند—[ਤੁੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੇਜ਼, ਤਿੱਖਾ; ਗੁੱਸੇਖੋਰ; ਗੁਸੈਲਾ; ਸਖ਼ਤ; ਕੌੜਾ।

[तुंद] फ़ा० वि० तेज़, तीव्र; उग्र; क्रोधी; प्रचण्ड; कड़वा, कटु।

تند خو—[ਤੁੰਦ-ਖ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਿੜਚੜਾ, ਗੁਸੈਲ।

[तुंद-ख़ू] फ़ा० वि० चिड़चिड़ा, क्रोधी।

تند رفتار—[ਤੁੰਦ-ਰਫ਼-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੀਘਰਗਾਮੀ।

[तुंद-रफ़्तार] फ़ा० वि० शीघ्र गति वाला, शीघ्र गामी।

تند مزاج—[ਤੁੰਦ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਗੁਸੈਲ, ਚਿੜਚੜੇ ਸੁਭਾ ਦਾ, ਤੁੰਦਖ਼ੂ।

[तुंद मिज़ाज] फ़ा० अर० वि० क्रोधी, चिड़चिड़े स्वभाव का, कटु प्रकृति वाला।

تندور - تنور—[ਤੰਦੂਰ-ਤਨੂਰ] ਪੁ. ਰੋਟੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਭੱਠੀ, ਤੰਦੂਰ।

[तंदूर-तनूर] पु० रोटियाँ पकाने की भट्ठी, तन्दूर।

تندی—[ਤੁੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੇਜ਼ੀ; ਸਖ਼ਤੀ; ਗੁੱਸਾ।

[तुंदी] फ़ा० स्त्री० तीव्रता; कठोरता; क्रोध।

تندیل—[ਤੁੰਦੈਲ] ਵਿ. ਪੁ. ਵੱਡੇ ਪੇਟ ਵਾਲਾ, ਵੱਡੀ ਤੋਂਦ ਵਾਲਾ, ਗੋਗੜੀ।

[तुंदैल] वि० पु० बड़े पेट वाला, बड़ी तोंद वाला, तोंदल।

تنزل—[ਤਨੱਜ਼ੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਾਟਾ, ਕਮੀ, ਚੰਗੀਆਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਭਾਵ।

[तनज़्ज़ुल] अर० पु० हानि, कमी, अपकर्ष, पतन।

تنزیل—[ਤਨ-ਜ਼ੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. ਨਾਜ਼ਲ ਕਰਨਾ, ਉਤਾਰਨਾ; ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼।

[तन-ज़ील] अर० स्त्री० पु० गिराना, उतारना; कुरान शरीफ़।

تنزیہ—[ਤਨ-ਜ਼ੀਹ, ਤਨ-ਜ਼ਿਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨਾ, ਪਾਕ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੁੱਧੀ।

[तन-ज़ीह, तन-ज़िह:] अर० पु० पवित्र करना, शुद्ध करना, निर्मलता।

تنسیخ—[ਤਨ-ਸੀਖ਼] ਅਰ. ਇ. ਮਨਸੂਖ਼ ਕਰਨਾ, ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

[तन-सीख़] अर० स्त्री० मनसूख़ करना, रद्द करना।

تنسیخ تبنیت—[ਤਨ-ਸੀਖ਼ੇ ਤਬੱਨੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਤਬੰਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਮਨਸੂਖ਼ ਕਰਨਾ।

[तन-सीख़े तबन्नीयत] अर० स्त्री० किसी के बच्चे को गोद लेने की बात को रद्द करना, दत्तक पुत्र बनाने की बात रद्द करना।

تنصیف—[ਤਨ-ਸੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੀਂ ਕਰਨਾ, ਦੋ ਟੋਟ ਕਰਨਾ, ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ।
[तन-सीफ़] अर० स्त्री० आधा आधा काटना, दो टुकड़े करना, दो समान भागों में बांटना।

تنظیم—[ਤਨ-ਜ਼ੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਣਾ; ਮੋਤੀ ਪਰੋਣਾ; ਪਰਬੰਧ ਕਰਨਾ; ਬਾਕਾਇਦਾ ਪਰਬੰਧ।
[तन-ज़ीम] अर० स्त्री० कविता लिखना; मोती पिरोना; प्रबन्ध करना; उत्तम प्रबन्ध।

تنعم—[ਤਨ-ਅੱ-ਉਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਠਾਠ ਨਿਆਮਤ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ।
[तन-अ-उम] अर० पु० अमीरों का सा जीवन व्यतीत करना।

تنغص—[ਤਨੱਗ਼ੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਬੀਅਤ ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ।
[तनग़्गुस] अर० पु० मन का दुखी होना।

تنفر—[ਤਨੱਫ਼ੁਰ] ਅਰ ਪੁ. ਘਿਰਣਾ; ਉਪਰਾਮਤਾ।
[तनफ़्फ़ुर] अर० पु० घृणा; वैराग्य, अवसन्नता।

تنفس—[ਤਨੱਫ਼ੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[तनफ़्फ़ुस] अर० पु० श्वास लेने की क्रिया, श्वासोच्छ्वास।

تنقیح—[ਤਨ-ਕ਼ੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਸੇ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਪਾਕ ਕਰਨਾ, ਖ਼ਾਲਸ ਕਰਨਾ; ਫ਼ੈਸਲਾ, ਸਫ਼ਾਈ।
[तन-क़ीह] अर० स्त्री० किसी वस्तु को दुर्गुणों से साफ़ करना, शुद्ध करना; निर्णय, सफ़ाई।

تنقیح امور تصفیہ طلب—[ਤਨ-ਕ਼ੀਹੇ ਉਮੂਰੇ ਤਾਸਫ਼ਿਯਹ: ਤਲਬ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ੈਸਲਾ ਮੰਗਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ।
[त-नक़ीहे उमूरे तासफ़ियः तलब] अर० स्त्री० निर्णय योग्य बातों की सफ़ाई।

تنقید—[ਤਨ-ਕ਼ੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਪਰਖ, ਪੜਚੋਲ।
[तन-क़ीद] अर० स्त्री० परख, आलोचना, समालोचना।

تنقیص—[ਤਨ-ਕ਼ੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਘਟਾਉਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ; ਕਮੀ; ਇਤਰਾਜ਼।
[तन-क़ीस] अर० स्त्री० घटाना, कम करना; हानि; कमी; एतराज़।

تنقیہ—[ਤਨ-ਕ਼ਿਯਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜੁਲਾਬ ਲੈਣਾ; ਫ਼ੈਸਲਾ, ਸਫ਼ਾਈ।
[तन-क़ियः] अर० पु० रेचन लेना; निर्णय, सफ़ाई।

تنک—[ਤੁਨੁਕ, ਤੁਨਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਮਜ਼ੋਰ, ਨਾਜ਼ੁਕ, ਮਹੀਨ, ਪਤਲਾ; ਥੋੜਾ; ਘਟ।
[तुनुक, तुनक] फ़ा० वि० निर्बल, कोमल, मृदु, पतला; थोड़ा, कम।

تنک مزاج—[ਤੁਨੁਕ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰੋਧੀ, ਚਿੜਚਿੜਾ।
[तुनुक मिज़ाज] फ़ा० अर० वि० क्रोधी, चिड़चिड़े स्वभाव का।

تنکا—[ਤਿਨ-ਕਾ] ਪੁ ਡੱਕਾ, ਤੀਲਾ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼।
[तिन-का] पु० घास का पत्ता, तृण; थोड़ी सी वस्तु।

تنکے چننا—[ਤਿਨਕੇ ਚੁਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋਣਾ; ਪਾਗਲ ਹੋਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ।
[तिनके चुन-ना] मुहा० नशे में पागल होना; पागल होना; अनुरक्त होना।

تنکے چنوانا—[ਤਿਨ-ਕੇ ਚੁਨ-ਵਾਨਾ] ਮੁਹਾ. [illegible] ਬਣਾਉਣਾ।
[तिन-के चुन-वाना] मुहा० पागल बनाना।

تنکے کا سہارا—[ਤਿਨ-ਕੇ ਕਾ ਸਹਾਰਾ] ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਦਦ; ਮਾਮੂਲੀ ਢਾਰਸ।
[तिन-के का सहारा] पु० थोड़ी सी सहायता; किञ्चित आश्वासन।

تنکی—[ਤੁਨ-ਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਤਲੀ ਤੇ ਖਸਤਾ ਰੋਟੀ।
[तुन-की] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार की पतली और खस्ता रोटी।

تنکیر—[ਤਨ-ਕੀਰ] ਅਰ ਇ. ਕਿਸਮ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਾਉਣਾ; ਅਣਜਾਣ ਬਣਾਉਣਾ।
[तन-कीर] अर० स्त्री० जाति वाचक संज्ञा बनाना; अनजान बनाना।

تنگ—[ਤੁੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਥੈਲਾ, ਗੂਣ।
[तुंग] फ़ा० पु० थैला, अनाज आदि रखने का बोरा।

[1] **تنگ**—[ਤੰਗ] ਫ਼ਾ ਵਿ. ਭੀੜਾ, ਸੌੜਾ, ਸੁਕੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਚੁਸਤ, ਕਸਿਆ ਹੋਇਆ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਘੱਟ; ਦੁਖੀ; ਔਖਾ।
[तंग] फ़ा० वि० संकीर्ण, संकुचित, सिकुड़ा हुआ; चुस्त, कसा हुआ; थोड़ा कम; दुखी; दुष्कर।

[2] **تنگ**—[ਤੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਪੇਟੀ, ਘੋੜੇ, ਬਲਦ, ਗਧੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕੱਸਣ ਦੀ ਪੇਟੀ।
[तंग] फ़ा० पु० घोड़े, बैल, गधे आदि को कसने की पेटी।

تنگ آنا—[ਤੰਗ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ, ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ।
[तंग आना] मुहा० विवश होना, दुखी होना।

تنگ ترش ہونا—[ਤੰਗ ਤੁਰ-ਸ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ; ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ।

[तंग तुर-श होना] मुहा० क्रुद्ध होना, दुखी होना ।

—تنگ چشم—[ਤੰਗ ਚਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ; ਕੰਜੂਸ; ਨੀਚ ।

[तंग चश-म] फ़ा० वि० कमीना; कंजूस; नीच ।

—تنگ حال—[ਤੰਗ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਮੁਥਾਜ, ਗ਼ਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ; ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ।

[तंग हाल] फ़ा० अर० वि० दुर्दशाग्रस्त, निर्धन, अकिंचन, मरणासन्न ।

—تنگ حوصلہ—[ਤੰਗ ਹੌਸਲ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਹੋਛਾ ।

[तंग हौसलः] फ़ा० अर० वि० नीच, ओछा ।

—تنگ دست—[ਤੰਗ ਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੁਥਾਜ, ਗ਼ਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ ।

[तंग दस-त] फ़ा० वि० निर्धन, ग़रीब, कंगाल ।

—تنگ دستی—[ਤੰਗ ਦਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੰਗਾਲੀ, ਮੁਥਾਜੀ, ਗ਼ਰੀਬੀ ।

[तंग दस-ती] फ़ा० स्त्री० दरिद्रता, निर्धनता, ग़रीबी ।

—تنگ دل—[ਤੰਗ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੰਜੂਸ; ਹੋਛਾ ।

[तंग दिल] फ़ा० वि० कृपण; ओछा ।

—تنگ دہن—[ਤੰਗ ਦਹਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੋਟੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ, ਕਲੀ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ ।

[तंग दहन] फ़ा० वि० छोटे मुख वाला, कलिका मुख ।

—تنگ طلبی کرنا—[ਤੰਗ ਤਲਬੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਾਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ।

[तंग तलबी कर-ना] मुहा० किसी वस्तु के लिए बुरी तरह तक़ाज़ा करना ।

—تنگ کرنا—[ਤੰਗ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ, ਦੁਖ ਦੇਣਾ ।

[तंग कर-ना] मुहा० दुखी करना, कष्ट पहुँचाना ।

تنگی—[ਤੰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੀੜਾ ਪਣ; ਘਾਟ; ਗ਼ਰੀਬੀ; ਸਖ਼ਤੀ ।

[तंगी] फ़ा० स्त्री० संकीर्णता; न्यूनता, कमी; निर्धनता; मुसीबत ।

تننا—[ਤਨ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਣਨਾ, ਸਿੱਧਾ ਹੋਕੇ ਬਹਿਣਾ; ਫੈਲਣਾ; ਆਕੜਨਾ; ਖੜਾ ਹੋਣਾ ।

[तन-ना] क्रि० अक० खिंचना, सीधा हो कर बैठना; फैलना; अकड़ना; तन कर खड़े होना ।

تنور—[ਤਨੂੰਰ] ਪੁ. ਤੰਦੂਰ ।

[तन्नूर] पु० तन्दूर ।

تنوع—[ਤਨੱਵੱਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੰਗ ਬਰੰਗਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तनव्वुअ] अर० पु० रंग बिरंगा होने का भाव ।

تنو مند—[ਤਨੋ ਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੱਟਾ ਕੱਟਾ, ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ; ਬਲਵਾਨ, ਤਕੜਾ ।

[तनो मंद] फ़ा० वि० हृष्ट पुष्ट, मोटा ताज़ा; शक्तिशाली, बलवान ।

—تنو مندی—[ਤਨੋ ਮੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਕੜਾਈ; ਮੁਟਾਪਾ ।

[तनो मंदी] फ़ा० स्त्री० बलिष्ठता; मोटापा ।

تنویر—[ਤਨ-ਵੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਜੋਤੀ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਨੂਰ ।

[तन-वीर] अर० स्त्री० ज्योति, रोशनी, प्रकाश ।

تنوین—[ਤਨ-ਵੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਅਨੁਨਾਸਿਕ ਬਣਾਉਣਾ, 'ਨ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ।

[तन-वीन] अर० स्त्री० अनुनासिक बनाना, 'न' की ध्वनि उत्पन्न करना ।

تنہ—[ਤਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਰਖ਼ਤ ਦਾ ਤਣਾ, ਬਿਰਛ ਦਾ ਉਹ ਥੱਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਥੇ ਤਕ ਟਾਹਣੀ ਨਾ ਨਿਕਲੀ ਹੋਵੇ ।

[तनः] फ़ा० पु० वृक्ष का धड़, वृक्ष के नीचे का वह भाग जहाँ कोई शाखा न हो ।

تنہا—[ਤਨ-ਹਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕੱਲਾ; ਅਲੱਗ; ਕੇਵਲ ।

[तन-हा] फ़ा० वि० क्रि० वि० अकेला; अलग, पृथक्; केवल ।

—تنہا خوری—[ਤਨ-ਹਾ ਖ਼ੋਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੱਲ ਪੇਟੀ; ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀ ।

[तन-हा ख़ोरी] फ़ा० स्त्री० अकेले खाने की क्रिया या भाव; स्वार्थपरायणता ।

—تنہائی—[ਤਨ-ਹਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕੱਲਾਪਣ, ਇਕੱਲ; ਜੁਦਾਈ ।

[तन-हाई] फ़ा० स्त्री० एकाकीपन, एकान्त, अकेला पन; वियोग ।

تنی—[ਤਣੀ] ਇ. ਤਣੀ, ਡੋਰੀ ।

[तनी] स्त्री० डोरी, किसी वस्तु को बाँधने या कसने की डोरी ।

—تنی میں گانٹھ دینا—[ਤਣੀ ਮੇਂ ਗਾਂਠ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੰਗਣਾ ਕਰਨਾ; ਮਨ ਨੂੰ ਗੰਢ ਦੇਣਾ; ਚੇਤੇ ਰਖਣਾ ।

[तनी में गांठ देना] मुहा० सगाई करना; आंचल को गांठ देना; याद रखना ।

تنی—[ਤਿੰਨੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਉਲ ।

[तिन्नी] स्त्री० एक प्रकार के चावल ।

تنیا—[ਤਨਿਆ] ਪੁ. ਲੰਗੋਟੀ, ਕਪੀਨ ।

[तनिया] पु० लंगोटी, कौपीन ।

تو—[ਤੋਂ] ਅਵ. ਤਦ, ਤਦੋਂ, ਫੇਰ; ਬਸ, ਮੁਕਦੀ ਗਲ ।

[तो] अव्यय० तब, उस समय, फिर; बस, अस्तु ।

—تو بھی—[ਤੋ ਭੀ] ਅਵ. ਫਿਰ ਵੀ, ਤਦ ਵੀ, ਤਾਂ ਵੀ ।

[तो भी] अव्य० तथापि, फिर भी, तब भी ।

—تو سہی—[ਤੋ ਸਹੀ] ਅਵ. ਜ਼ਰੂਰ; ਬੇਸ਼ੱਕ; ਵੇਖ ਤਾਂ ।

[तो सही] अव्य० अवश्य; निस्सन्देह; देखो तो ।

تُو—[ਤੂੰ] ਪੜ. ਤੂੰ ।

[तू] सर्व० तू ।

—تو بھی رانی میں بھی رانی، کون بھرے پنگھٹ پر پانی—[ਤੂੰ ਭੀ ਰਾਣੀ ਮੈਂ ਭੀ ਰਾਣੀ ਕੌਣ ਭਰੇ ਪਨ-ਘਟ ਪਰ ਪਾਣੀ] ਅਖੌ. ਨਾਈਆਂ ਦੀ ਜੰਞੇ ਵਿਚ ਸੱਭੇ ਰਾਊ ।

[तू भी रानी मैं भी रानी, कौन भरे पन-घट पर पानी] लोको० जब उत्तम और नीच को समानता का अधिकार हो तो काम कैसे चले ।

—تو تو میں میں—[ਤੂ ਤੂ ਮੈਂ ਮੈਂ] ਇ. ਗਾਲ੍ਹ ਦੁੱਪੜ ; ਝਗੜਾ, ਟੰਟਾ ।

[तू तू मैं मैं] स्त्री० गाली गलौज; झगड़ा, कलह ।

—تو ڈال ڈال تو میں پات پات—[ਤੂ ਡਾਲ ਡਾਲ ਤੇ ਮੈਂ ਪਾਤ ਪਾਤ] ਅਖੌ. ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸਿਆਣਾ ਹਾਂ ।

[तू डाल डाल तो मैं पात पात] लोको० मैं तुझ से भी अधिक बुद्धिमान हूँ ।

توا—[ਤਵਾ] ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦਾ ਗੋਲ ਬਰਤਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਠੀਕਰੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਮਾਕੂ ਦੇ ਉਪਰ ਰਖ ਕੇ ਚਿਲਮ ਭਰਦੇ ਹਨ ।

[तवा] पु० लोहे का वह गोल बरतन जिस पर रोटी पकाते हैं; ठीकरी का वह टुकड़ा जिसे तम्बाकू पर रख कर चिलम भरते हैं ।

توے کی بوند—[ਤਵੇ ਦੀ ਬੂੰਦ] ਇ. ਲੋੜ ਤੋਂ ਘਟ ਚੀਜ਼; ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਸ਼ੈ ।

[तवे की बूंद] स्त्री० आवश्यकता से कम वस्तु; नश्वर वस्तु ।

تواب—[ਤੱਵਾਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਤੋਬਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ; ਰੱਬ ।

[तव्वाब] अर० वि० पु० तौबा स्वीकार करने वाला; ईश्वर ।

توابع—[ਤਵਾਬਿਅ] ਅਰ. ਪੁ. تابع ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਪੈਰੋਕਾਰ, ਨੌਕਰ, ਸੇਵਕ ।

[तवाबिअ] अर० पु० تابع का बहुवचन, अनुयायी, अनुचर, सेवक ।

تواتر—[ਤਵਾਤੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਗਾਤਾਰ, ਲਗਾਤਾਰ, ਬਰਾਬਰ ।

[तवातुर] अर० पु० निरन्तर, लगातार, बराबर ।

توارد—[ਤਵਾਰੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਥਾਂ ਉਤਰਨਾ; ਦੋ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਮਜ਼ਮੂਨ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।

[तवारुद] अर० पु० एक स्थान पर उतरना; दो कवियों का एक ही विषय पर कविता लिखना ।

تواریخ—[ਤਵਾਰੀਖ਼] ਅਰ. ਇ. تاریخ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਦਿਨ; ਇਤਿਹਾਸ; ਕਿੱਸੇ, ਕਹਾਣੀਆਂ ।

[तवारीख़] अर० स्त्री० تاریخ का बहुवचन, महीने का दिन; इतिहास; किस्से, कहानियाँ ।

توازن—[ਤਵਾਜ਼ੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਾਬਰ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਸਾਂਵਾਂਪਣ ।

[तवाज़ुन] अर० पु० समान वज़न का होना, समतोल ।

تواضع—[ਤਵਾਜ਼ੁਅ] ਅਰ. ਇ. ਆਜਜ਼ੀ; ਆਉ ਭਗਤ; ਭੇਂਟ ।

[तवाज़ुअ] अर० स्त्री० नम्रता; स्वागत; भेंट ।

—تواضع سمر قندی—[ਤਵਾਜ਼ੁਏ ਸਮਰ-ਕੰਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਝੂਠੀ ਆਦਰ, ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਆਉ ਭਗਤ ।

[तवाज़ुए समर-कंदी] अर० फ़ा० स्त्री० झूठा आदर, दिखावे का सम्मान ।

—تواضع کرنا—[ਤਵਾਜ਼ੁਅ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਆਜਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ।

[तवाज़ुअ कर-ना] क्रि० सक० नम्रता से पेश आना, अच्छी तरह पेश आना ।

توأم—[ਤਵ-ਅਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੌੜੇ ।

[तव-अम] अर० पु० यमज, जुड़वाँ बच्चे ।

توان—[ਤੁਵਾਂ, ਤਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਕਤ, ਜ਼ੋਰ ।

[तुवां, तवां] फ़ा० स्त्री० शक्ति, बल ।

—توانا—[ਤੁਵਾਨਾ, ਤਵਾਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰਾਵਰ, ਤਾਕਤਵਰ; ਹੱਟਾ ਕੱਟਾ ।

[तुवाना, तवाना] फ़ा० वि० शक्तिशाली, बलवान, बलिष्ठ; हृष्ट पुष्ट ।

—توانائی—[ਤੁਵਾਨਾਈ, ਤਵਾਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਾਕਤ, ਜ਼ੋਰ, ਬਲ ।

[तुवानाई, तवानाई] फ़ा० स्त्री० ताकत, ज़ोर, शक्ति, बल ।

—توانگر—[ਤਵਾਂਗਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ, ਬਲਵਾਨ; ਮਾਲਦਾਰ ।

[तवांगर] फ़ा० वि० शक्तिशाली, बलवान; धनवान् ।

—توانگری—[ਤਵਾਂਗਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਲਦਾਰੀ, ਅਮੀਰੀ ।

[तवांगरी] फ़ा० स्त्री० सम्पन्नता, समृद्धि ।

توبرا ، توبڑہ ، توبڑا—[ਤੋਬ-ਰਾ, ਤੋਬ-ਰ:, ਤੋਬ-ੜਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਦਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਥੈਲੀ ਜੋ ਚੰਮ ਦਾ ਥੈਲਾ; ਮੂੰਹ ।

[तोब-रा, तोब-र:, तोब-ड़ा] फ़ा० पु० घोड़े को दाना खिलाने का टाट या चमड़े का थैला; मुँह ।

1توبہ—[ਤੋਬ:] ਅਰ. ਇ. ਤੋਬਾ; ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪਛਤਾਵਾ ।

[तौबः] अर० स्त्री० तौबा; पाप न करने का निश्चय; पश्चात्ताप ।

²توبہ—[ਤੌਬਾ:] ਅਵ. ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ।

[तौबः] अव्य० ईश्वर न करे ।

—توبہ توبہ—[ਤੌਬਾ: ਤੌਬਾ:] ਅਰ. ਅਵ. ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ, ਘਿਰਣਾ ਪਰਗਟਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[तौबः तौबः] अर० अव्य० तौबा तौबा, घृणा प्रकट करते समय कहते हैं ।

—توبہ توڑنا—[ਤੌਬਾ: ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੌਂਹ ਭੰਨਣਾ, ਤੋਬਾ ਤੋੜਨਾ; ਬੋਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਣਾ ।

[तौबः तोड़-ना] मुहा० सौगन्ध तोड़ना, प्रतिज्ञा से फिरना; वचन से फिरना ।

—توبہ کرانا—[ਤੌਬਾ: ਕਰਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਰ ਮਨਵਾਉਣਾ, ਘਬਰਾ ਦੇਣਾ ।

[तौबः कराना] मुहा० हार मनवाना, घबरा देना ।

—توبہ کرنا—[ਤੌਬਾ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਉਣਾ ।

[तौबः कर-ना] मुहा० पाप न करने का निश्चय करना ।

توبیخ—[ਤੌਬੀਖ਼] ਅਰ. ਇ. ਝਿੜਕ, ਡਾਂਟ; ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तौबीख़] अर० स्त्री० झिड़कने का भाव, डांट; बुरा भला कहने का भाव ।

توپ—[ਤੋਪ] ਤੁਰ. ਇ. ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਇਕ ਹਥਿਆਰ; ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ ।

[तोप] तुर्की० स्त्री० गोला फेंकने का एक यन्त्र; बहुत मोटा मनुष्य ।

—توپچی—[ਤੋਪ-ਚੀ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਗੋਲਾ ਅੰਦਾਜ਼, ਤੋਪ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਖਲਾਸੀ ।

[तोप-ची] तुर्की० पु० गोला फेंकने वाला व्यक्ति, तोप चलाने वाला आदमी, खलासी ।

—توپخانہ—[ਤੋਪ-ਖ਼ਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੋਪਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ।

[तोप-ख़ानः] फ़ा० पु० तोपें रखने का स्थान ।

—توپ کے منہ اڑانا—[ਤੋਪ ਦੇ ਮੂੰ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੋਪ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਗੋਲਾ ਚਲਾ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬੰਦੇ ਦੇ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋਕੇ ਉੱਡ ਜਾਣ ।

[तोप के मुँह उड़ाना] मुहा० तोप के आगे खड़ा करके गोला चला देना ताकि आदमी के टुकड़े टुकड़े होकर उड़ जायें ।

توپنا—[ਤੋਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਗੱਡਣਾ, ਦੱਬਣਾ ।

[तोप-ना] क्रि० सक० धरती में गाड़ना, दबाना ।

توت—[ਤੂਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਿਰਛ ਤੇ ਉਸਦਾ ਫਲ, ਸ਼ਤੂਤ ।

[तूत] अर० पु० एक प्रसिद्ध वृक्ष और उसका फल, शहतूत ।

توتا—[ਤੋਤਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਛੀ; ਤੋੜੇਦਾਰ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਘੋੜਾ ।

[तोता] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध पक्षी; तोड़ेदार बन्दूक का घोड़ा ।

—توتا پالنا—[ਤੋਤਾ ਪਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਲਾਜ ਨਾ ਕਰਕੇ ਬੀਮਾਰੀ ਵਧਾਉਣਾ ।

[तोता पाल-ना] मुहा० चिकित्सा न करके रोग बढ़ाना ।

—توتا چشم—[ਤੋਤਾ ਚਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੇਖੋ : طوطا چشم

[तोता चश-म] फ़ा० वि० देखो : طوطا چشم

توتلا—[ਤੋਤ-ਲਾ] ਵਿ. ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਤੋਤਲਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ, ਥਥਲਾ ।

[तोत-ला] वि० तुतला कर बोलने वाला, अस्पष्ट बोलने वाला ।

توتی—[ਤੂਤੀ] ਇ. ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚਿੜੀ ਜੋ ਤੂਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਹਿਤੂਤ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ।

[तूती] स्त्री० एक छोटी सी गाने वाली चिड़िया जो शहतूतों के मौसम में प्रायः दिखाई देती है और शहतूत खाती है ।

توثیق—[ਤੌਸੀਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਪੱਕਿਆਈ; ਪੁਸ਼ਟੀ, ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ।

[तौसीक़] अर० स्त्री० दृढ़ता, मज़बूती; पुष्टि, समर्थन ।

توجہ—[ਤਵੱਜੁਹ] ਅਰ. ਇ. ਧਿਆਨ, ਖ਼ਿਆਲ; ਮਿਹਰਬਾਨੀ ।

[तवज्जुह] अर० स्त्री० ध्यान, ख़्याल; अनुग्रह ।

—توجہ باطنی—[ਤਵੱਜੁਹੇ ਬਾ-ਤਨ] ਅਰ. ਇ. ਦਿਲੀ ਤਵੱਜੋ ।

[तवज्जुहे बा-तिन] अर० स्त्री० हृदय से किया गया ध्यान ।

توجیہہ—[ਤੌਜੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਦਲੀਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ, ਕਾਰਣ ਦੱਸਣਾ; ਹੁਲੀਆ ।

[तौजीह] अर० स्त्री० हेतु प्रकट करना, कारण बताना; हुलिया ।

—توجیہہ نویس—[ਤੌਜੀਹ ਨਵੀਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੁਲੀਆ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ।

[तौजीह नवीस] अर० फ़ा० पु० हुलिया लिखने वाला ।

توحش—[ਤਵੱਹੁਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹਿਸ਼ੀ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਘਬਰਾਹਟ; ਖ਼ਿਝ ।

[तवह्हुश] अर० पु० वहशी बनने का भाव; घबराहट; दुःख ।

توضیح—[ਤੌਜ਼ੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਗੱਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥਾਵਣ ।

[तौहीद] अर० स्त्री० ईश्वर को एक समझने का भाव, अद्वैतवाद ।

تودہ—[तूदः] फ़ा. पु. मिट्टी दा ढेर जिस उत्ते निशाने बाज़ी दी मशक कीती जावे, ढेर ।

[तूदः] फ़ा० पु० मिट्टी का ढेर जिस पर निशाने बाज़ी का अभ्यास किया जाता है, ढेर ।

تور—[तूवर] पु. इक परकार दा अनाज जिस दी दाल पकाई जांदी है, अरहर; उह रस्सी जो डोले दे आले दुआले परदे उँहल तों रोकण लई बंन्ही जांदी है ।

[तुवर] पु० एक प्रकार का अनाज जिसकी दाल बनाते हैं, अरहर; वह रस्सी जो पालकी के चारों ओर बांधी जाती है ताकि पर्दा न उड़े ।

تورات—[तौरात] अर. इ. यहूदीआं दा धरम ग्रंथ, तौरेत ।

[तौरात] अर० स्त्री० यहूदियों का धर्म ग्रन्थ, तौरेत ।

تورع—[तवर्रुअ] अर. पु. परहेज़गारी, पारसाई, संजम ।

[तवर्रुअ] अर० पु० परहेज़गारी, सदाचार, संयम ।

تورہ—[तोरः] तुर. पु. तरीका, क़ानून, नियम, चंगेज़ ख़ां दी जारी कीती तरह ।

[तोरः] तुर्की० पु० प्रथा, नियम, क़ानून, वह नियम जो चंगेज़ ख़ां ने प्रचलित किये थे ।

تورہ بندی—[तोरः बंदी] इ. शादी तों पहिलां भिंन भिंन किसम दे पकवान भेजण दा उत्सव ।

[तोरः बंदी] स्त्री० विवाह से पूर्व भिन्न भिन्न प्रकार के पकवान भेजने का उत्सव ।

تورہ پوش—[तोरः पोश] पु. खाणे दे थाल नूं ढकण वाला कपड़ा ।

[तोरः पोश] पु० भोजन के थाल को ढँकने का कपड़ा ।

تورہ پوٹی—[तोरः पोटी] इ. शेखी ख़ोर तीवीं ।

[तोरः पोटी] स्त्री० शेख़ीख़ोर स्त्री ।

تورہ جتانا—[तोरः जताणा] मुहा. नख़रा करना, घमंड करना, शेखी मारना ।

[तोरः जताना] मुहा० नाज़ नख़रे करना, घमण्ड करना, शेख़ी बघारना ।

توری—[तोरी] इ. इक किसम दी तरकारी ।

[तोरी] स्त्री० एक प्रकार की सब्ज़ी ।

توریا—[तोरिआ] पु. सरहों दी किसम दा इक पौदा ।

[तोरिया] पु० सरसों जैसा एक पौधा ।

توریت—[तौरेत] इब. इ. यहूदीआं दा धरम ग्रंथ, तौरात ।

[तौरेत] इब० स्त्री० यहूदियों का धर्म ग्रन्थ, तौरात ।

تورے والی—[तोरे वाली] इ. नख़रे वाली तीवीं, शेखी खोर तीवीं; शरह दी पाबंद औरत ।

[तोरे वाली] स्त्री० नाज़ नख़रे वाली स्त्री, शेख़ी बघारने वाली स्त्री; धार्मिक नियमों के अनुसार चलने वाली स्त्री ।

توڑ—[तोड़] पु. टुट्ट भज्ज; सिंजाई; दही दा पाणी; जवाबी हमला; गोली जां गोला तोड़न दी शक्ति; उह फ़ासला जो गोली जां गोला तै करे; इलाज; किसे चीज़ दे मुल्ल दा फ़ैसला; रौला रौला ।

[तोड़] पु० टूट फूट; सिंचाई; बाढ़; दही का पानी; प्रत्युत्तर; गोली अथवा गोला तोड़ने की शक्ति; वह अन्तर जो तीर अथवा गोला तै करे; इलाज; किसी वस्तु के मूल्य का निर्णय; कोलाहल ।

توڑ پھوڑ—[तोड़ फोड़] इ. टुट्ट भज्ज; ख़राबी, साज़िश; विगाड़ ।

[तोड़ फोड़] स्त्री० टूट फूट; ख़राबी, षड्यन्त्र; बहकाने या भगा ले जाने का भाव ।

توڑا—[तोड़ा] पु. चारा; घाट, थुड़, कमी; रस्सी दा टुकड़ा; हल दी फाड़; बंदूक दा पलीता; गल विच पहिनण दा इक गहिणा; थैली, हज़ार रुपये दी थैली ।

[तोड़ा] पु० चारा, भूसा; कमी, घाटा; रस्सी का टुकड़ा; हल की फाड़; बन्दूक का फ़लीता; गले का एक भूषण; थैली, हज़ार रुपये की थैली ।

توڑا مروڑی—[तोड़ा मरोड़ी] इ. तोड़न मरोड़न दा भाव, खींचा धाही ।

[तोड़ा मरोड़ी] स्त्री० तोड़ने मरोड़ने का भाव, हाथा पाई ।

توڑے دار بندوق—[तोड़ेदार बंदूक] इ. उह बंदूक जो पलीते नाल चलाई जावे ।

[तोड़ेदार बंदूक] स्त्री० वह बन्दूक जो फ़लीते से चलाई जाय ।

توڑنا—[तोड़-णा] क्रि. सक. टुकड़े करना, चीरना, भंनणा; चूर चूर करना; जुदा करना; हल जोतना; सेन्ह लाउणा; कुआरापन भंनणा; घटाउणा; पाणी देणा, नहिर तों पाणी कढ्ढणा; मनसूख करना; डिगाउणा; दूर करना; दोसती ना रखणा; हटाउणा, मौकूफ़ करना; जित्तणा, तुड़ाउणा; आपणे वल कर लैणा; समझौता करना; रुपए दी भान देणा; मुकर जाणा; उपेक्षणा, अलग करना; कमज़ोर करना; दिल विच शक पैदा करना; हिम्मत घटाउणा; शादी मारना ।

[तोड़-ना] क्रि० सक० टुकड़े करना, चीरना; चूर चूर करना; पृथक करना; हल जोतना; सेंध लगाना; कौमार्य भंग करना; कम करना, घटाना; पानी काटना, नहर से पानी निकालना; मनसूख करना; गिराना; दूर करना; मित्रता न रखना; नौकरी से हटाना, पदच्युत करना;

जीतना; कुचलना; मिला लेना, अपने पक्ष में कर लेना; भ्रष्टाचार करना; रुपये की रेज़गारी देना; मुफ्त और बिना परिश्रम मिल जाना; उखाड़ना, अलग करना; दुर्बल करना; दिल में भेद भाव पैदा करना; उत्साह कम करना; गिरा डालना।

توڑی—[ਤੋੜੀ] ਇ. ਤਾਰੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ।

[तोड़ी] स्त्री० राई, सरसों।

توڑی—[ਤੂੜੀ] ਇ. ਕਣਕ ਜਾਂ ਜੌਂ ਆਦਿ ਦਾ ਭੂਸ, ਚਾਰਾ।

[तूड़ी] स्त्री० गेहूँ अथवा जौ आदि का भूसा, चारा।

تزوک—[ਤੁਜ਼ੁਕ] ਤੁਰ. ਇ. ਇੰਤਜ਼ਾਮ, ਪ੍ਰਬੰਧ; ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਤਰਤੀਬ; ਸ਼ਾਹੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ; ਧੂਮਧਾਮ, ਠਾਠ ਬਾਠ।

[तुज़ुक] तुर्की० स्त्री० प्रबन्ध, व्यवस्था; सैन्य सज्जा; शाही रोज़नामचा; धूमधाम, ठाठ बाठ।

توزیع—[ਤੌਜ਼ੀ.ਅ] ਅਰ. ਇ. ਖਿਲੇਰਨਾ; ਵੰਡਣਾ; ਲਗਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਂ ਹਿਸਾਬ ਵਿਖਾਉਣਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਬਾਕੀ ਹੈ।

[तौज़ी.अ] अर० स्त्री० बिखेरना; बाँटना; लगान देने वाले के नाम हिसाब दिखाना कि उसके नाम कितनी रक़म बाक़ी है।

توزیع محال—[ਤੌਜ਼ੀ-ਏ ਮਹਾਲ] ਅਰ. ਇ. ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰਕਮ, ਉਗਰਾਹੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦਰਜ ਹੋਵੇ।

[तौज़ी-ए-महाल] अर० स्त्री० प्रत्येक मास का हिसाब जिस में हर मालिक की रक़म, उगराही और बाक़ी दर्ज हो।

توس—[ਤੋਸ] ਪੁ. ਡਬਲ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਤਲਾ ਟੁਕੜਾ, ਟੋਸਟ।

[तोस] पु० डबल रोटी का पतला टुकड़ा, टोस्ट।

توس دان—[ਤੋਸ-ਦਾਨ] ਪੁ. ਤੋਸ਼ਦਾਨ।

[तोस-दान] पु० तोशादान।

توسط—[ਤਵੱਸੁ.ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾ ਘੱਟ ਨਾ ਵੱਧ; ਸਾਧਨ, ਆਸਰਾ; ਵਸੀਲਾ।

[तवस्सु.त] अर० पु० न कम न अधिक; साधन, आश्रय; वसीला।

توسل—[ਤਵੱਸੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ; ਵਸੀਲਾ, ਮਾਧਿਅਮ; ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼।

[तवस्सुल] अर० पु० किसी को बीच में डालना; वसीला, माध्यम; सिफ़ारिश।

توسن—[ਤੋਸਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜਾ।

[तौसन] फ़ा० पु० घोड़ा।

توسیع—[ਤੌਸੀ.ਅ] ਅਰ. ਇ. ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[तौसी.अ] अर० स्त्री० चौड़ा करने का भाव, विशाल करने का भाव।

توشدان—[ਤੋਸ਼-ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਬਰਤਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਆਦਿ ਰੱਖਦੇ ਹਨ; ਚਮੜੇ ਦੀ ਥੈਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਕਾਰਤੂਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

[तोश-दान] फ़ा० पु० वह बरतन जिसमें यात्रा के समय भोजन आदि रखते हैं; चमड़े की थैली जिसमें सिपाही कारतूस रखते हैं।

توشک—[ਤੋਸ਼ਕ] ਤੁਰ. ਇ. ਪਲੰਘ ਤੇ ਵਿਛਾਉਣ ਦਾ ਰੂੰ ਦਾਰ ਗਦੇਲਾ।

[तोशक] तुर्की० स्त्री० पलंग पर बिछाने का रुई दार गद्दा।

توشک خانہ—[ਤੋਸ਼ਕ ਖ਼ਾਨਾ] ਤੁਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਓੜ੍ਹਣ, ਪਹਿਨਣ ਤੇ ਵਿਛਾਉਣ ਦੇ ਕਪੜੇ ਰਖੇ ਜਾਣ, ਭੰਡਾਰਾ।

[तोशक ख़ाना] तुर्की० फ़ा० पु० वह मकान जिसमें ओढ़ने, पहनने तथा बिछाने के कपड़े रखे जाएँ, भण्डार।

توشہ—[ਤੋਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਉਹ ਖਾਣਾ ਜੋ ਯਾਤਰੂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਚੀਜ਼; ਉਹ ਖਾਣਾ ਜੋ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁਰਦਾ ਦੱਬਣ ਪਿੱਛੋਂ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਕਿਸੇ ਵਲੀ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦਾ ਖਾਣਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਰਸਤੇ ਦਾ ਖ਼ਰਚ।

[तोशा] फ़ा० पु० यात्रा का सामान, वह खाना जो यात्री अपने साथ ले जाएं, खाने पीने की चीज़; वह खाना जो शव के साथ ले जाते हैं और शव दबाने के पश्चात भिखारियों को दे देते हैं; किसी पूर्वज या वली की फ़ातिहा का खाना जो मृत्यु-दिवस पर खिलाते हैं; रास्ते का खर्च।

توشۂ عاقبت—[ਤੋਸ਼ਏ ਆਕਿਬਤ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਨੇਕ ਕੰਮ, ਭਲੇ ਕੰਮ; ਉਹ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਾ ਜੋ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਰ ਜਾਵੇ।

[तोशए आक़िबत] फ़ा० अर० पु० शुभ कार्य, भले काम; वह छोटा बच्चा जो माता पिता के सामने मर जाए।

توشیح—[ਤੌਸ਼ੀ.ਹ] ਅਰ. ਇ. ਸਜਾਉਣਾ; ਅਲੰਕਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਿਸਰਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਮਿਸਰਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਲੈਣ ਨਾਲ ਆਸਰਾ ਦਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[तौशी.ह] अर० स्त्री० सजाना; अलंकार शास्त्र का एक शब्दालंकार जिस में शेरों का पहला पहला वर्ण या पदांशों के आरम्भ का एक एक शब्द लेने से आश्रय दाता का नाम बन जाता है।

توصیف—[ਤੌ.ਸੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਸਲਾਹੁਣਾ, ਤਾਰੀਫ਼, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ, ਉਸਤਤ।

[तौ.सीफ़] अर० स्त्री० सराहना, प्रशंसा, श्लाघा, स्तुति।

توضیح—[ਤੌਜ਼ੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਖਿਆ; ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ; ਸਪਸ਼ਟਤਾ; (ਕਾਨੂੰਨ) ਮਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।

[तौज़ीह] अर० स्त्री० व्याख्या; विस्तृत रूप से वर्णन करना; स्पष्टता; (क़ानून) मालगुज़ारी।

توطن—[ਤਵੱਤੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਤਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਸ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[तवत्तुन] अर० पु० स्वदेश बनाने का भाव, बस जाने का भाव।

توطئه—[ਤੌਤਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ; ਤਿਆਰ ਵਿਚ ਉੱਠੀ ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਮੁੜ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਦੋਸ਼, ਇਲਜ਼ਾਮ, ਤੁਹਮਤ।

[तौतिअः] अर० पु० विषय की भूमिका; पद्य में उसी क़ाफ़िए के पुनः बांधने का भाव; दोष, आरोप, कलंक।

توغل—[ਤਵੱਗ਼ੁਲ] ਅਰ ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ; ਪੂਰਨ ਅਭਿਆਸ।

[तवग़्ग़ुल] अर० पु० किसी काम में बहुत लगे रहना; पूर्ण अभ्यास।

توفیر—[ਤੌਫ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਅਧਿਕਤਾ, ਬਹੁਲਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਾਧਰੀ; ਬੱਚਤ, ਨਫ਼ਾ; ਉਪਰਲੀ ਆਮਦਨ; ਮਿਹਨਤਾਨਾ।

[तौफ़ीर] अर० स्त्री० अधिकता, बहुलता, बाहुल्य; बचत; लाभ; ऊपर की आय; पारिश्रमिक।

توفیق—[ਤੌਫ਼ੀਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਹੈਸੀਅਤ; ਹਦਾਇਤ; ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਆਫ਼ਕ ਹੋਣਾ; ਹਿੰਮਤ, ਤਾਕਤ, ਹੌਸਲਾ।

[तौफ़ीक़] अर० स्त्री० हैसियत; मार्गदर्शन; ईश्वर की कृपा से परिस्थितियों का अनुकूल होना; उत्साह, शक्ति, साहस।

توقع—[ਤਵੱਕ਼ੁਅ] ਅਰ. ਇ. ਆਸ, ਉਮੀਦ; ਭਰੋਸਾ।

[तवक़्क़ुअ] अर० स्त्री० आशा, उम्मीद; भरोसा।

توقف—[ਤਵੱਕ਼ੁਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੇਰ, ਢਿੱਲ; ਅਟਕਾ।

[तवक़्क़ुफ़] अर पु० विलम्ब, ढील; अटकाव।

توقیر—[ਤੌਕ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਇੱਜ਼ਤ, ਮਾਨ, ਆਦਰ।

[तौक़ीर] अर० स्त्री० सत्कार, मान, आदर।

توقیع—[ਤੌਕ਼ੀਅ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਹੀ ਦਸਤਖ਼ਤ; ਸ਼ਾਹੀ ਮੁਹਰ ਲਾਕੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨਾ; ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ।

[तौक़ीअ] अर० स्त्री० शाही हस्ताक्षर; शाही मोहर लगा कर हस्ताक्षर करना; राजाज्ञा।

توکل—[ਤਵੱਕੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ।

[तवक्कुल] अर० पु० ईश्वर पर भरोसा करना, अपने काम को दूसरे पर छोड़ देना।

توکھ—[ਤੋਖ] ਇ. ਉਹ ਥੰਮ੍ਹ ਜੋ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਮਿਲਣ ਅਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਗੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[तोख] स्त्री० वह स्तम्भ जो तीन गांवों की सीमा के मिलने के स्थान पर गाड़ा जाता है।

تول—[ਤੋਲ] ਪੁ. ਵਜ਼ਨ, ਭਾਰ; ਜਾਂਚ; ਅਨੁਮਾਨ; ਨਿਸ਼ਚਤ ਵਜ਼ਨ।

[तोल] पु० वज़न, भार; जांच; अनुमान; निश्चित तौल।

تولہ ، تولا—[ਤੋਲਾ, ਤੋਲ:] ਪੁ. ਬਾਰਾਂ ਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਵਜ਼ਨ, ਤੋਲਾ।

[तोला, तोलः] पु० बारह माशे का वज़न, तोला।

تولا بھر کی آرسی نائی بولے فارسی—[ਤੋਲਾ ਭਰ ਦੀ ਆਰ-ਸੀ ਨਾਈ ਬੋਲੇ ਫ਼ਾਰ-ਸੀ] ਅਖੌ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਹਸਾਨ ਦੱਸਣ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

[तोला भर की आर-सी नाई बोले फ़ार-सी] लोको० थोड़ा सा सद्व्यवहार करने पर बहुत अधिक उपकार बताने के समय ऐसा कहते हैं।

تولا ماشہ—[ਤੋਲਾ ਮਾਸ਼ਾ] ਪੁ. ਜੋ ਕਦੇ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦਾ ਰਹੇ; ਉਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਭਾ ਇਕ ਗੱਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦਾ।

[तोला माशा] पु० जो कभी कैसे और कभी कैसे बदलता रहे; वह मनुष्य जिसका स्वभाव एक ही स्थिति में न रहे।

تولا—[ਤੌਲਾ] ਪੁ. ਚੌੜੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਮੱਟੀ।

[तौला] पु० चौड़े मुँह का मटका।

تولا—[ਤਵੱਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇਹ, ਪਿਆਰ; ਉਮੀਦ, ਆਸ।

[तवल्ला] अर० पु० स्नेह, प्यार; उम्मीद, आशा।

تولائی—[ਤਵੱਲਾਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿਆਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ; ਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਉਹ ਸੰਪਰਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਿਆਂ ਤਿੰਨ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਤੱਬਰਾ ਨਾ ਤੋਲੇ।

[तवल्लाई] अर० पु० प्रेम रखने वाला; शीओं का वह सम्प्रदाय जो पहले तीन ख़लीफ़ों पर तबर्रा न तोले।

تولد—[ਤਵੱਲੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਨਮ, ਪੈਦਾਇਸ਼।

[तवल्लुद] अर० पु० जन्म, उत्पत्ति।

تولنا—[ਤੋਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਜ਼ਨ ਕਰਨਾ; ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ, ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਰਨਾ; ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਜਾਂਚਣਾ; ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕਰਨਾ; ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣਾ।

[तोल-ना] क्रि० सक० वज़न करना; परखना; जांचना, परीक्षा लेना; खड्ग हाथ में ले कर जांचना; प्यार की परीक्षा करना; बात को अच्छी तरह समझना।

تولوان—[ਤੋਲ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਭਾਰੀ; ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਤਿੱਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ (ਕਪੜਾ)।

[तोल-वां] वि० भारी; जिस पर तिल्ले का काम हुआ हो (कपड़ा)।

تولہ—[ਤੋਲ:] ਪੁ. ਬਾਰਾਂ ਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਵਜ਼ਨ।

[तोलः] पु० बारह माशे का वज़न।

تولیا—[ਤੌਲਿਆ] ਪੁ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੱਥ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੌਲੀਆ।

[तौलिया] पु० वह अंगौछा जिससे स्नान करके हाथ और शरीर साफ करते हैं, तौलिया ।

تولیت—[ਤੌਲਿਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਲੀ ਜਾਂ ਹਾਕਿਮ ਬਣਾਉਣਾ ।

[तौलियत] अर० स्त्री० वली अथवा हाकिम बनाना ।

تولیت نامہ—[ਤੌਲਿਅਤ ਨਾਮਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ।

[तौलियत नामा] अर० फ़ा० पु० वली बनाने का कागज़ ।

تولید—[ਤੌਲੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਜਨਮ ਦੇਣਾ ।

[तौलीद] अर० स्त्री० पैदा करना, जन्म देना ।

تومار—[ਤੂਮਾਰ] ਪੁ. ਉਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਜੋ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

[तूमार] पु० वे पत्र जो इकट्ठे करके बच्चों के पढ़ने के लिए एक दूसरे के साथ चिपका देते हैं ।

تومڑی—[ਤੁਮ-ੜੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਤੂੰਬਾ; ਤਿੱਪੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ; ਘੜਿਆਲ ਦੀ ਬੂਥੀ; ਰਸੌਲੀ ।

[तूम-ड़ी] स्त्री० छोटा तूम्बा; कमण्डल; एक प्रकार की आतिशबाजी; घड़ियाल की थूथनी; रसौली ।

تومنا—[ਤੁਮ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੂੰਆਂ ਰੂੰਆਂ ਅਲਗ ਕਰਨਾ; ਤੂੰਮਣਾ; ਮਸਲਣਾ ਦਸਣਾ; ਭੰਡਾ ਫੈਲਣਾ ।

[तूम-ना] क्रि० सक० रूई के गोले के रेशों को अलग अलग करना; रुई अलगाना; हाथों से मलना; पोल खोलना ।

تومنا سوت—[ਤੁਮ-ਣਾ ਸੂਤ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬਰੀਕ ਤੇ ਉਮਦਾ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਤ ਜੋ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤੂੰਮ ਕੇ ਵੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तूम-ना सूत] पु० बहुत बारीक और उत्तम प्रकार का काता हुआ सूत जो उंगलियों से तूम कर काता जाता है ।

تونا—[ਤੂਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂ ਜਾਣਾ ।

[तूना] क्रि० अक० निश्चित समय से पूर्व ही ब्याने का भाव ।

تونبا—[ਤੂੰਬਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੱਦੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਕੇ ਤਿੱਪੀ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੜਵਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[तूंबा] पु० एक प्रकार का कद्दू जिसको अन्दर से खाली करके एक प्रकार का जलपात्र बना लेते हैं ।

تونبی—[ਤੂੰਬੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਤੂੰਬਾ, ਤੂੰਬੜੀ; ਸਪੇਰਿਆਂ ਦੀ ਬੀਨ ।

[तूंबी] स्त्री० छोटा तूम्बा; सपेरों की बीन ।

تونبی ہاتھ میں لینا—[ਤੂੰਬੀ ਹਾਥ ਮੇਂ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਕੀਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ।

[तूंबी हाथ में लेना] मुहा० साधु बन जाना ।

توند—[ਤੋਂਦ] ਇ. ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਪੇਟ, ਮੋਟਾ ਪੇਟ ।

[तोंद] स्त्री० बढ़ा हुआ पेट, मोटा पेट ।

توندل—[ਤੋਂਦਲ] ਵਿ. ਵੱਡੇ ਪੇਟ ਵਾਲਾ ।

[तोंदल] वि० बड़े पेट वाला ।

تونس—[ਤੌਂਸ] ਇ. ਉਹ ਪਿਆਸ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਬੁਝੇ ।

[तौंस] स्त्री० वह प्यास जो किसी प्रकार शान्त न हो ।

تونسنا—[ਤੌਂਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਣ ਪਿਆਸ ਦਾ ਵਧ ਜਾਣਾ ।

[तौंस-ना] क्रि० अक० सूर्य की गरमी के कारण प्यास का बढ़ जाना ।

توہم—[ਤਵੱਹੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹਿਮ, ਝੂਠਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸ਼ੱਕ ।

[तवह्हुम] अर० पु० वहम, झूठी शंका, भ्रम ।

توہین—[ਤੌਹੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਹਤਕ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਅਪਮਾਨ, ਮਾਨ-ਹਾਨੀ ।

[तौहीन] अर० स्त्री० निरादर, तिरस्कार, अपमान, मान हानि ।

توہین عدالت—[ਤੌਹੀਨੇ ਅਦਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਤਕ ਅਦਾਲਤ, ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਹਾਕਮ ਦੀ ਹਤਕ ਕਰਨਾ ।

[तौहीने अदालत] अर० स्त्री० न्यायालय का अपमान, अदालत के अफ़सर का निरादर ।

تونی - توئی—[ਤੋਈ, ਤੂਈ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਪੜੇ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਵੇਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਅਕਸਰ ਦੁਪੱਟੇ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾਈਆਂ ਆਦਿ ਤੇ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਗ਼ਜ਼ੀ ।

[तोई, तूई] स्त्री० एक प्रकार की कपड़े पर बनी हुई बेल जिसे स्त्रियाँ प्रायः दुपट्टे और रजाइयों आदि पर लगाती हैं, मग़ज़ी ।

تہ—[ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਥੱਲਾ; ਤਲਾ; ਥਾਹ; ਲਪੇਟ; ਭੇਤ; ਰਹਸ ।

[तह] फ़ा० स्त्री० निचला हिस्सा; पेंदा; थाह; लपेट; भेद; रहस्य ।

تہ بازاری—[ਤਹ ਬਾਜ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਜ਼ਾਰ ਦਾ ਆਮ ਮਸੂਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਸੂਲ ।

[तह बाज़ारी] फ़ा० स्त्री० बाज़ार का आम महसूल, भूमि कर ।

تہ بہ تہ—[ਤਹ-ਬ-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਤਹਿ ਵਿਚ, ਇਕ ਦੇ ਥੱਲੇ ਇਕ, ਤਹਿ ਤਹਿ ਵਿਚ; ਪੇਚ ਦਰ ਪੇਚ ।

[तह-ब-तह] फ़ा० क्रि० वि० प्रत्येक तह में; एक के नीचे एक, तह तह में; पेच दर पेच ।

تہ بند—[ਤਹ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਹਿਮਤ, ਲੁੰਗੀ, ਧੋਤੀ ।

[तह बंद] फ़ा० पु० तहमत, लुंगी, धोती ।

تہ پوشی—[ਤਹ ਪੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਸਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਹੇਠ ਨੰਗ ਢਕਣ ਲਈ ਲਪੇਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੇਟੀ ਕੋਟ ।

[तह पोशी] फ़ा० स्त्री० वह वस्त्र जो साड़ी के नीचे नंगेपन ढाँपने के लिये लपेटा जाता है, पेटीकोट ।

—ته پوش—[ਤਹ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਗ ਥੱਲੇ ਦਾ ਕਪੜਾ, ਪਗੜੀ।
[तह पोश] फ़ा॰ पु॰ पगड़ी के नीचे का कपड़ा, पगड़ी।

—ته توڑنا—[ਤਹ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਢ ਦੇਣਾ।
[तह तोड़-ना] मुहा॰ समाप्त कर देना; कुँएँ का पानी निकाल देना।

—ته تیغ کرنا—[ਤਹ ਤੇਗ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਤਲ ਕਰਨਾ।
[तह तेग़ कर-ना] मुहा॰ वध करना।

—ته خانه—[ਤਹ ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੋਰਾ।
[तह ख़ान:] फ़ा॰ पु॰ तल गृह।

—ته درز—[ਤਹ ਦਰ-ਜ਼] ਪੁ. ਨਵਾਂ ਕਾਪੜ; ਉਹ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਦੀ ਤਹਿ ਨਾ ਟੁੱਟੀ ਹੋਵੇ; ਅਣਵਰਤਿਆ ਕਪੜਾ।
[तह दर-ज़] पु॰ नया वस्त्र; वह कपड़ा जिस की तह न टूटी हो; वह कपड़ा जो प्रयोग में न लाया गया हो।

—ته دیگی—[ਤਹ ਦੇਗੀ] ਇ. ਖੁਰਚਣ।
[तह देगी] स्त्री॰ खुरचन।

—ته رو—[ਤਹ-ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਠੀ ਥੱਲੇ ਦੀ ਗੱਦੀ, ਤਾਹਰੂ।
[तह-रू] फ़ा॰ पु॰ ज़ीन के नीचे की गद्दी।

—ته کرنا—[ਤਹ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਪੇਟਣਾ; ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ; ਛੱਡਣਾ।
[तह कर-ना] क्रि॰ सक॰ लपेटना; फ़ैसला करना; छोड़ना।

—ته کو پہنچنا—[ਤਹ ਕੋ ਪਹੁੰਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ, ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਜਾਣ ਲੈਣਾ।
[तह को पहुँच-ना] मुहा॰ किसी बात का तथ्य जानना, वास्तविकता जानना।

—ته کی بات—[ਤਹ ਕੀ ਬਾਤ] ਇ. ਡੂੰਘੀ ਗੱਲ, ਅਸਲ ਗੱਲ।
[तह की बात] स्त्री॰ गम्भीर बात, असल बात।

—ته نشین—[ਤਹ ਨਿਸ਼ੀਨ] ਵਿ. ਹੇਠ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ, ਥੱਲੇ ਬੈਠਿਆ।
[तह निशीन] वि॰ नीचे बैठा हुआ, तलछट।

—ته و بالا—[ਤਹੋ ਬਾਲਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੇਠ ਉੱਪਰ, ਉਲਟ ਪੁਲਟ।
[तहो बाला] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ नीचे ऊपर, उलट पुलट।

تھاپ—[ਥਾਪ] ਇ. ਥੱਪੜ, ਤਮਾਚਾ; ਤਬਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।
[थाप] स्त्री॰ थप्पड़, तमाचा; तबले की आवाज़ जो दोनों हाथों की पूरी उंगलियों के मारने से निकलती है।

—تھاپ مارنا—[ਥਾਪ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਮਾਚਾ ਮਾਰਨਾ; ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪੱਟਾਂ ਤੇ ਥਾਪੀ ਦੇਣਾ; ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣਾ; ਗੋਹੇ ਦਾ ਥੋਬਾ ਕੰਧ ਤੇ ਮਾਰਕੇ ਕੰਧ ਦੀ ਮਰੰਮਤ ਕਰਨਾ।
[थाप मार-ना] मुहा॰ तमाचा लगाना; पहलवानों का जंघा पर थाप लगाना; तबला बजाना; गोबर को दीवार पर थोप कर उस की मुरम्मत करना।

تھاپا—[ਥਾਪਾ] ਪੁ. ਹੱਥ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ।
[थापा] पु॰ हाथ का पूरा निशान।

تھاپنا—[ਥਾਪ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥੱਪਣਾ, ਥੱਪਣਾ, ਘੜਨਾ; ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਅਸਥਾਪਨ ਕਰਨਾ।
[थाप-ना] क्रि॰ सक॰ स्थापित करना, थापना, जमा कर बैठाना या जमा कर लगाना, हाथ या साँचे से पीट अथवा दबा कर कोई चीज़ बनाना; मूर्ति का स्थापन करना।

—تھاپی—[ਥਾਪੀ] ਇ. ਥਪਕੀ; ਤਮਾਚਾ; ਕੁਮ੍ਹਾਰ ਦਾ ਸੰਦ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਭਾਂਡੇ ਥਪਦਾ ਹੈ; ਚੂਨਾ ਕੁੱਟਣ ਦਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਸੰਦ।
[थापी] स्त्री॰ थपकी; तमाचा; कुम्हार का एक औज़ार जिस से वह बरतन थापता है; चूना कूटने का लकड़ी का एक उपकरण।

تھاک—[ਥਾਕ] ਪੁ. ਇ. ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਪੱਕੀ ਬੁਰਜੀ।
[थाक] पु॰ स्त्री॰ गाँव की सीमा का पक्का निशान।

—تھاک بست—[ਥਾਕ ਬਸ-ਤ] ਪੁ. ਇ. ਹੱਦ ਬੰਦੀ।
[थाक बस-त] पु॰ स्त्री॰ हद बन्दी।

تھال—[ਥਾਲ] ਪੁ. ਪਿੱਤਲ ਜਾਂ ਕਾਂਸੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਥਾਲੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ਤਰੀ, ਵੱਡੀ ਰਕੇਬੀ।
[थाल] पु॰ पीतल या काँसे की बड़ी थाली या तश्तरी, बड़ी रिकाबी।

تھالا—[ਥਾਲ੍ਹਾ] ਪੁ. ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਟੋਆ; ਉਹ ਟੋਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਖ਼ਤ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ; ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰ ਜੋ ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[थाला] पु॰ किसी पेड़ या पौधे के चारों ओर का वह घेरेदार गड्ढा जिस में उसे सींचने के लिये पानी डाला जाता है; वह गढ़ा जिस में वृक्ष रोपते हैं; मिट्टी का वह ढेर जो वृक्ष के चारों ओर लगाते हैं।

تھالی—[ਥਾਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਥਾਲ, ਛੋਟੀ ਰਕਾਬੀ।
[थाली] स्त्री॰ छोटा थाल, छोटी रिकाबी।

—تھالی بجانا—[ਥਾਲੀ ਬਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗੇ ਅੱਗੇ ਥਾਲੀ ਵਜਾ ਵਜਾ ਕੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨਾ।
[थाली बजाना] मुहा॰ साँप के काटे के आगे थाली बजा कर मंत्र पढ़ना।

—تھالی بھرنا—[ਥਾਲੀ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਹੋਣਾ, ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਹੋਣਾ ।

[थाली भर-ना] मुहा० बहुत भीड़ होना, भारी जनसमूह होना ।

—تھالی جوڑ—[ਥਾਲੀ ਜੋੜ] ਪੁ. ਕਟੋਰਾ ਸਮੇਤ ਥਾਲੀ ਦੇ ।

[थाली जोड़] पु० कटोरा सहित थाली के ।

—تھالی کا بینگن—[ਥਾਲੀ ਦਾ ਬੈਂਗਣ] ਪੁ. ਉਹ ਬੰਦਾ ਜੋ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਹਰੇਕ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਢਾਹੀ ਬਦਲ ਲਗ ਜਾਵੇ ।

[थाली का बैंगन] पु० वह पुरुष जो लाभ और हानि देख कर कभी इस पक्ष में और कभी दूसरे पक्ष में हो जाए ।

تھامنا—[ਥਾਮ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੋਕਣਾ, ਅਟਕਾਉਣਾ; ਫੜਨਾ; ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣਾ; ਸੰਭਾਲਣਾ; ਮਦਦ ਕਰਨਾ ।

[थाम-ना] क्रि० सक० रोकना, अटकाना; पकड़ना; सहारा देना; संभालना; मदद करना ।

تھاں—[ਤਹਾਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਥੇ, ਉਸ ਥਾਂ ।

[तहाँ] क्रि० वि० वहाँ, उस जगह ।

تھان—[ਥਾਨ] ਪੁ. ਥਾਂ, ਅਸਥਾਨ, ਜਗ੍ਹਾ; ਘੋੜਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਤਬੇਲਾ; ਉਹ ਘਾਹ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਦਰਗਾਹ, ਤਕੀਆ; ਕਪੜੇ ਗੋਟੇ ਆਦਿ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਾਤਰਾ ।

[थान] पु० जगह, स्थान; घोड़ों या चौपायों के बांधने का स्थान, तबेला; घास जिसे चौपायों के नीचे बिछाते हैं; दरगाह तकिया; कुछ निश्चित लम्बाई का कपड़ा, गोटे आदि का पूरा टुकड़ा ।

—تھان کا ٹرا—[ਥਾਨ ਦਾ ਟੱਰਾ] ਪੁ. ਥਾਨ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ; ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ; ਗਲੀ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ।

[थान का टर्रा] पु० थान पर शरारत करने वाला घोड़ा; अपने घर पर शेर होने वाला आदमी; गली का कुत्ता ।

—تھان کا سچا—[ਥਾਨ ਦਾ ਸੱਚਾ] ਪੁ. ਗਰੀਬ ਘੋੜਾ ਜੋ ਛੁੱਟ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੇ ।

[थान का सच्चा] पु० ग़रीब घोड़ा जो छूट कर घर आ जाए ।

—تھان میں آنا—[ਥਾਨ ਮੇਂ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਲਿਟਣਾ ।

[थान में आना] मुहा० घोड़े का मिट्टी में लोटना ।

تھانا—[ਤਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤਹਿ ਕਰਨਾ ।

[तहाना] क्रि० सक० तह करना ।

تھانگ—[ਥਾਂਗ] ਇ. ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਘਰ; ਪਤਾ; ਭੇਤ; ਸੁਰਾਗ; ਭੇਤ ।

[थांग] स्त्री० चोरों या डाकुओं का छिप कर रहने का स्थान; पता; खोज; षड्यंत्र; भेद ।

—تھانگ دار—[ਥਾਂਗ ਦਾਰ] ਵਿ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਵੇਚਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਵੇ ।

[थांगदार] स्त्री० वह आदमी जो चोरी का माल ले कर चुप-चाप बेचने का आदी हो ।

—تھانگ لگانا—[ਥਾਂਗ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ, ਭੇਤ ਕੱਢਣਾ ।

[थांग लगाना] मुहा० पता लगाना, सुराग निकालना ।

—تھانگی—[ਥਾਂਗੀ] ਵਿ. ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ; ਸੂਹੀਆ, ਮੁਖ਼ਬਰ ।

[थांगी] स्त्री० पता लगाने वाला, चोरों को खबर देने वाला; चोरों का माल लेने वाला; जासूस, मुख़बिर ।

تھانہ—[ਥਾਨਾ] ਪੁ. ਠਾਣਾ, ਪੁਲਸ ਦੀ ਚੌਂਕੀ, ਕੋਤਵਾਲੀ; ਬਾਂਸਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ।

[थाना] पु० पुलिस की चौकी, कोतवाली; बांसों का ढेर ।

—تھانہ بٹھانا—[ਥਾਨਾ ਬਿਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹਿਰਾ ਬਹਾਲਣਾ, ਚੌਂਕੀ ਬਹਾਉਣਾ ।

[थाना बिठाना] मुहा० पहरा बिठाना, चौकी बिठाना ।

—تھانیدار—[ਥਾਣੇਦਾਰ] ਪੁ. ਥਾਣੇ ਦਾ ਮੁੱਖ-ਅਫ਼ਸਰ, ਪੁਲਸ ਦਾ ਸਬ-ਇਨਸਪੈਕਟਰ, ਛੋਟਾ ਕੋਤਵਾਲ ।

[थानेदार] पु० पुलिस के थाने का मुख्य अधिकारी, सब-इन्स्पैक्टर, छोटा कोतवाल ।

—تھانیداری—[ਥਾਣੇਦਾਰੀ] ਇ. ਥਾਣੇ ਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਸਬ ਇਨਸਪੈਕਟਰੀ ।

[थानेदारी] स्त्री० थानेदार का पद, सब-इन्स्पैक्टरी ।

تھاہ—[ਥਾਹ] ਇ. ਦਰਿਆ, ਸਮੁੰਦਰ, ਖੂਹ ਆਦਿ ਦੀ ਤਹਿ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ; ਡੂੰਘ; ਪਤਾ; ਭੇਤ, ਟਿਕਾਣਾ; ਅੰਤ ।

[थाह] स्त्री० दरिया, समुद्र, कुएँ आदि की तह की ज़मीन; गहराई; गहराई का पता; ठिकाना; अन्त ।

—تھاہ پانا—[ਥਾਹ ਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਰਿਆ ਆਦਿ ਦੀ ਡੂੰਘਿਆਈ ਮਲੂਮ ਕਰਨਾ, ਤਹਿ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਾ, ਬਰੀਕੀ ਨੂੰ ਤਾੜ ਜਾਣਾ ।

[थाह पाना] मुहा० दरिया आदि की गहराई मालूम करना, तह तक पहुँचना, बारीकी को ताड़ जाना ।

تہائی—[ਤਿਹਾਈ] ਵਿ. ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ।

[तिहाई] स्त्री० तीसरा भाग ।

تہوج—[ਤਹੱਵੁਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੈਨਾ ।

[तहव्वुज] अर० पु० फ़ौज ।

تھپنا—[ਥੁਪ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਥੁੱਪਿਆ ਜਾਣਾ; ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਣਾ; ਸਿਰੇ ਪੈਣਾ ।

[थुप-ना] क्रि० सक० थोपा जाना; माथे मढ़ा जाना जिम्मे लगना ।

تھپڑ—[ਥੱਪੜ] ਪੁ. ਲੱਫੜ, ਤਮਾਚਾ, ਚੰਡ; ਹਵਾ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਲੇ ਦਾ ਧੱਕਾ ।

[थप्पड़] पु० थपेड़ा, तमाचा, चपत; तेज हवा का धक्का ।

تھپڑی—[ਥਪ-ੜੀ] ਇ. ਤਾੜੀ, ਤਾਲੀ ।

[थप-ड़ी] स्त्री० ताली, थपोड़ी ।

تھپکنا—[ਥਪਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਥਾਪੀ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੌਂ ਜਾਵੇ; ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸੱਟ ਲਾਉਣਾ ।

[थपक-ना] क्रि० सक० बच्चे को प्यार से सुलाने अथवा आराम पहुँचाने के लिए थपकी देना; किसी चीज पर धीरे धीरे हथेली से आघात करना ।

تھپکی—[ਥਪ-ਕੀ] ਇ. ਤਾੜੀ; ਥਾਪੀ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਸੱਟ ਮਾਰਨਾ; ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਡਿੱਗ ਜਾ ਪਵੇ ।

[थप-की] स्त्री० ताली; थापी; किसी के माथे पर हथेली से आघात करना; दुश्मन के हथियार पर इस प्रकार हाथ मारना कि हथियार दूर जा पड़े ।

تھپک تھپک کر رکھنا—[ਥਪਕ ਥਪਕ ਕਰ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਲੋਸ ਪਲੋਸ ਕੇ ਰੱਖਣਾ; ਰੋਕ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ।

[थपक थपक कर रख-ना] मुहा० प्यार से रखना; रोक रोक कर रखना ।

تھپیڑا—[ਥਪੇੜ] ਪੁ. ਥਪੇੜ, ਲੱਫੜ, ਥੱਪੜ; ਹਵਾ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਲਾ; ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਝੜਪ; ਆਟੇ ਦਾ ਪੇੜਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ।

[थपेड़] पु० थप्पड़, थपेड़ा, चपत; हवा का तेज झोंका; लहरों की झड़प; आटे का पेड़ा फैलाने का बरतन ।

تہتر—[ਤਿਹੱਤਰ] ਵਿ. ਤਿੰਨ ਉੱਤੇ ਸੱਤਰ, ੭੩ ।

[तिहत्तर] वि० तीन ऊपर सत्तर, ७३ ।

تہتر کے بیجوں کو پہنچنا—[ਤਿਹੱਤਰ ਦੇ ਬੀਜੇਂ ਕੋ ਪਹੁੰਚ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਤਿਆਨਾਸ ਹੋਣਾ, ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ, ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ; ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਕਬਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ।

[तिहत्तर के बीजों को पहुंच-ना] मुहा० सत्यानास होना, बरबाद होना, तबाह होना; भगवान् की कब्र को पहुँचना ।

تہتک—[ਤਹੱਤੁਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ।

[तहत्तुक] अर० पु० अपमान करने का भाव, बेइज्जती ।

تھتکار—[ਥੁਤ-ਕਾਰ] ਇ. ਥੂ ਥੂ; ਲਾਹਨਤ; ਫਿਟਕਾਰ ।

[थुत-कार] स्त्री० थू थू; लानत; धिक्कार ।

تھتکارنا—[ਥੁਤ-ਕਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥੂ ਥੂ ਕਰਨਾ, ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਉਣਾ, ਫਿਟਕਾਰ ਕਰਨਾ; ਝੂਠੀ ਕਸਮ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਥੂ ਥੂ ਕਰਨਾ ।

[थुत-कार-ना] क्रि० सक० थू थू करना, घृणा प्रगट करना; झूठी कसम या गलती के बाद थू थू करना ।

تھتکاری—[ਥੁਤ-ਕਾਰੀ] ਇ. ਲੱਗਣ, ਚੋੜੀ; ਚੁੜੇਲ, ਡਾਇਣ; ਕਿਰਲੀ; ਜੂਠੀ ।

[थुत-कारी] स्त्री० मंगला, चेड़ी; चुड़ैल, डायन; छिपकली; जूठी ।

تھتھانا—[ਥੁਥਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੂੰਹ ਸੁਜਾਉਣਾ, ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[थुथाना] क्रि० सक० मुँह बिगाड़ना, नाराज होना ।

تہجد—[ਤਹੱਜੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਜਗਰਾਤਾ; ਉਹ ਨਮਾਜ਼ ਜੋ ਰਬ ਦੇ ਭਗਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਤਹੱਜੁਦ ਦਾ ਵਕਤ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਰਾਤ ਤਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੈ ।

[तहज्जुद] अर० पु० स्त्री० जागरण; वह नमाज जो ईश्वर भक्त मुसलमान आधी रात के समय पढ़ते हैं । तहज्जुद का समय आधी रात से ले कर आखीर रात तक निश्चित है ।

تہجی—[ਤਹੱਜੀ] ਅਰ. ਇ. ਹਿੱਜੇ ਕਰਨਾ, ਹਿੱਜਿਆਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ।

[तहज्जी] अर० स्त्री० हिज्जे करना, किसी शब्द के अक्षरों को मात्रा सहित कहना ।

تہدید—[ਤਹ-ਦੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਧਮਕੀ, ਘੁਰਕੀ, ਝਾੜ, ਡਰ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तह-दीद] अर० स्त्री० धमकी, घुड़की, डांट, भय देने का भाव ।

تہدیدات—[ਤਹ-ਦੀਦਾਤ] ਅਰ. ਇ. تہدید ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[तह-दीदात] अर० स्त्री० تہدید का बहुवचन ।

تحفہ—[ਤਹ-ਦਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਭੇਟਾ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਫ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[तह-दिय:] अर० पु० नजराना पेश करना, भेंट समर्पित करना, तोहफ़ा पेश करना ।

تہذیب—[ਤਹ-ਜ਼ੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਚੰਗਾ ਆਚਰਣ; ਸਿਆਣਪ; ਸਭਿਅਤਾ; ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ।

[तह-ज़ीब] अर० स्त्री० सभ्यता; शुभाचरण; योग्यता; सभ्यता; संस्कृति ।

تہذیب یافتہ—[ਤਹ-ਜ਼ੀਬ ਯਾਫ਼-ਤ:] ਅਰ.ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ; ਸਭਿਅ ।

[तह-ज़ीब याफ़-त:] अर० फ़ा० वि० पढ़ा लिखा; सभ्य ।

تہرا—[ਤਿਹ-ਰਾ] ਵਿ. ਤਿੰਨਾਂ ਤਹਿਆਂ ਵਾਲਾ; ਤਿੱਗੁਣਾ ।

[तिह-रा] वि० तीन परत किया हुआ; तिगुना ।

تہرانا—[ਤਿਹ-ਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਆਖਣਾ ।

[तिह-राना] क्रि० सक० तीसरी बार कहना ।

تھرانا—[ਥੱਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕੰਬਣਾ; ਡਰਨਾ ।

[थर्राना] क्रि० अक० डर से कांपना; डरना ।

تھر تھرانا—[ਥਰ-ਥਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕੰਬਣਾ; ਡਰਨਾ ।

[थर-थराना] क्रि० अक० कांपना; डरना ।

تھرتھراہٹ تھر—[ਥਰ-ਥਰਾਹਟ] ਇ. ਕਾਂਬਾ ।
[थर-थराहट] स्त्री० कंपकंपी ।

تھر تھری—[ਥਰ-ਥਰੀ] ਇ. ਕਾਂਬਾ ।
[थर-थरी] स्त्री० कंपकंपी ।

تھرکنا—[ਥਿਰਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੰਗ ਮਟਕਾ ਕੇ ਨੱਚਣਾ ।
[थिरक-ना] क्रि० अक० अंग मटका कर नाचना ।

تہری—[ਤਹ-ਰੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭੋਜਨ ਜੋ ਚਾਉਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਸ ਪਾਕੇ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਲਦੀ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।
[तह-री] स्त्री० एक प्रसिद्ध भोजन जो चावलों में मांस डाल कर पकाया जाता है और उसे हल्दी का रंग देते हैं ।

تہریج—[ਤਹ-ਰੀਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ।
[तह-रीज़] अर० स्त्री० मालगुज़ारी सम्बन्धी एक काग़ज़ ।

تھڑا—[ਥੜਾ] ਪੁ. ਚੌਂਤਰਾ ।
[थड़ा] पु० चबूतरा ।

تھڑ دلا—[ਥੁੜ-ਦਿਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤੰਗ ਦਿਲ, ਕੰਜੂਸ; ਘਟ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲਾ, ਡਰਾਕਲ ।
[थुड़-दिला] वि० पु० तंगदिल, कंजूस; कायर, डरपोक ।

تھڑنا—[ਥੁੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਘਟ ਹੋਣਾ, ਥੋੜਾ ਹੋਣਾ ।
[थुड़-ना] क्रि० अक० कम होना, घटना ।

تھڑی—[ਥੁੜੀ] ਇ. ਅਰ. ਘਾਟਾ, ਕਮੀ, ਥੋੜ; ਲਾਹਨਤ, ਧਿਤਕਾਰ ।
[थुड़ी] स्त्री० अव्य० घाटा, कमी, अभाव; लानत, धिक्कार ।

تھکا—[ਥੱਕਾ] ਪੁ. ਕਲੇਜਾ, ਕੋਈ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼; ਡਲਾ; ਪਿਘਲੀ ਹੋਈ ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨਾ; ਦਹੀਂ ਦੀ ਫੁੱਟੀ; ਢੇਰ ।
[थक्का] पु० गाढ़ी चीज़ की जमी हुई मोटी तह, कोई जमी हुई वस्तु; डेला; पिघली हुई चांदी अथवा सोना; जमा हुआ दही; ढेर ।

—تھک تھک—[ਥਕ ਥਕ] ਵਿ. ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਇਕੱਠਾ; ਬਹੁਤ ਤਰ, ਗਿੱਲਾ ।
[थक थक] वि० जमा हुआ; जुड़ा हुआ; इकट्ठा; अधिक गीला, आर्द्र ।

تھکا فضیحتی—[ਥੁੱਕਾ ਫ਼ਜ਼ੀਹਤੀ] ਇ. ਜਾਬੂ ਤੂੰਪਣ; ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ; ਝਗੜਾ ਫ਼ਸਾਦ ।
[थुक्का फ़ज़ीहती] स्त्री० गाली गलौज; अपमान; झगड़ा फ़साद ।

تھک تھکانا—[ਥੁਕ-ਥੁਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭੈੜੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭੈੜੇ ਰੋਗ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈਣ ਤੇ ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਥੂ ਥੂ ਕਰਨਾ ।
[थुक-थुकाना] क्रि० सक० बुरी नज़र से बचने अथवा किसी कुरोग का नाम लेने पर स्त्रियों का थू थू करना ।

تھکم تھکا—[ਥੁੱਕਮ ਥੁੱਕਾ] ਇ. ਜਾਬੂ ਤੂੰਪਣ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ।
[थुक्कम थुक्का] स्त्री० गाली गलौज, लड़ाई झगड़ा ।

تھکنا—[ਥਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਥੱਕਣਾ, ਮਾਂਦਾ ਹੋਣਾ, ਥੱਕਿਆ ਟੁਟਿਆ ਹੋਣਾ, ਸੁਸਤ ਹੋਣਾ, ਥਕ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ।
[थक-ना] क्रि० अक० श्रांत होना, शिथिल होना, आलसी होना, थका हारा होना ।

—تھکا اونٹ سرائے کو دیکھتا ہے—[ਥਕਾ ਊਂਟ ਸਰਾਏ ਕੋ ਦੇਖ-ਤਾ ਹੈ] ਵਾਕ. ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਸਹਾਰਾ ਭਾਲਦਾ ਹੈ ।
[थका ऊंट सराय को देख-ता है] वाक्य० विवश मनुष्य आश्रय चाहता है ।

—تھکا بیل—[ਥਕਾ ਬੈਲ] ਪੁ. ਸੁਸਤ ਆਦਮੀ, ਕੰਮ ਚੋਰ, ਬਹਾਨੇ ਬਾਜ਼ ।
[थका बैल] पु० आलसी पुरुष, काम चोर, बहाने बाज़ ।

—تھکا ماندہ—[ਥਕਾ ਮਾਂਦ:] ਵਿ. ਥੱਕਿਆ ਹਾਰਿਆ, ਥੱਕਿਆ ਟੁਟਿਆ ।
[थका मांद:] वि० थका हारा, थका टूटा ।

—تھکانا—[ਥਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥਕਾਉਣਾ, ਹਰਾਉਣਾ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਾਉਣਾ, ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਲੈਣਾ, ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ ।
[थकाना] क्रि० सक० थका देना, हराना, कठोर परिश्रम करवाना, बहुत काम लेना, दुखी करना ।

—تھکاوٹ—[ਥਕਾਵਟ] ਇ. ਥਕਾਨ ।
[थकावट] स्त्री० थकान ।

—تھک کر چور ہونا—[ਥਕ ਕਰ ਚੂਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਥਕ ਜਾਣਾ, ਜੋੜ ਜੋੜ ਦੁਖਣਾ ।
[थक कर चूर होना] मुहा० बहुत थक जाना, जोड़ जोड़ में दर्द होना ।

—تھکن—[ਥਕਨ] ਇ. ਥਕਾਵਟ, ਥਕੇਵਾਂ ।
[थकन] स्त्री० थकावट, थकान ।

تھکیل—[ਥੁਕੇਲ] ਇ. ਥਿਰਕਣ ਜੋਗ ਇਸਤਰੀ ।
[थुकेल] स्त्री० घृणित स्त्री ।

تھل—[ਥਲ] ਪੁ. ਥਾਂ, ਜਗ੍ਹਾ; ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ; ਰੇਤਲੀ ਧਰਤੀ; ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ।
[थल] पु० स्थान, जगह; सूखी धरती; रेतीली भूमि; शेर के रहने का स्थान ।

—تھل بیڑا—[ਥਲ ਬੇੜਾ] ਪੁ. ਬੇੜੀ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਥਾਂ; ਪਤਾ; ਟਿਕਾਣਾ ।
[थल बेड़ा] पु० नाव अथवा जहाज़ के ठहरने का स्थान; पता; ठिकाना ।

—تھل بیڑا لگنا—[ਥਲ ਬੇੜਾ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟਿਕਾਣੇ ਲਗਣਾ, ਬੇੜੇ ਦਾ ਬੰਨੇ ਲਗਣਾ ।

[थल बेड़ा लग-ना] मुहा० ठिकाने लगना, बेड़े का किनारे लगना ।

تھل تھل—[ਥਲ ਥਲ] ਵਿ. ਢਿੱਲਾ, ਪਿਲਪਿਲਾ, ਪੋਲਾ, ਨਰਮ ।

[थल थल] वि० ढीला, पिलपिला, नर्म, जो सख्त न हो ।

تھلتھلانا—[ਥਲ-ਥਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੁਟਾਪੇ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਥਲਥਲ ਕਰਨਾ ।

[थल-थलाना] क्रि० अक० मोटाई के कारण शरीर के मांस का थलकना ।

تہلکہ—[ਤਹ-ਲੁਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਖਲਬਲੀ; ਤਬਾਹੀ; ਆਫ਼ਤ, ਬਲਾ ।

[तह-लुक:] अर० पु० खलबली; तबाही; आफ़त, बला ।

تھلی—[ਥਲੀ] ਇ. ਮਾਰੂ ਥਲ ਦੀ ਭੁੰ ।

[थली] स्त्री० मरुस्थल की भूमि ।

تھلیا—[ਥਲਿਆ] ਇ. ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਥਾਲੀ ।

[थलिया] स्त्री० मिट्टी की थाली ।

تھلیاں پڑنا، تھلیاں رکھنا—[ਥਲਿਆਂ ਪੜ-ਨਾ, ਥਲਿਆਂ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੰਦ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦਾ ਫੁੱਲ ਜਾਣਾ ।

[थलियां पड़-ना, थलियां रख-ना] मुहा० दांत निकलने से पहले बच्चे के मसूड़ों का फूल जाना ।

تہلیل—[ਤਹ-ਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਲਾ ਇੱਲਾ ਇੱਲਿੱਲਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तह-लील] अर० स्त्री० ला इल्ला इल्लिल्लाह कहने का भाव ।

تھم—[ਥਮ] ਪੁ. ਥੰਮ੍ਹਾ, ਥੰਮ੍ਹ; ਕੇਲੇ ਦੀ ਗੇਲ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

[थम] पु० खम्भा, स्तम्भ; केले के वृक्ष का तना; एक प्रकार की मिठाई जो हिन्दू स्त्रियां मन्दिरों पर भेंट चढ़ाती हैं ।

تھمانا—[ਥਮਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੁਕਵਾਉਣਾ ।

[थमाना] क्रि० सक० रुकवाना ।

تہمت—[ਤੁਹ-ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਇਲਜ਼ਾਮ, ਤੁਹਮਤ, ਊਜ ।

[तुह-मत] अर० स्त्री० आरोप, दूषण, झूठा कलंक ।

تہمت کا گھر—[ਤੁਹ-ਮਤ ਦਾ ਘਰ] ਪੁ. ਤੁਹਮਤ ਦੀ ਥਾਂ, ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਘਰ ।

[तुह-मत का घर] पु० तोहमत का स्थान, बदनामी का घर ।

تہمتی—[ਤੁਹ-ਮਤੀ] ਪੁ. ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਊਜ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[तुह-मती] पु० आरोप लगाने वाला, झूठा कलंक लगाने वाला ।

تہمتن—[ਤਹਮ-ਤਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੁਸਤਮ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੀ ਅੱਲ ।

[तहम-तन] फ़ा० पु० रुस्तम पहलवान की उपाधि ।

تہمد—[ਤਹ-ਮਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਹਿਮਤ, ਤੇੜ ।

[तह-मद] फ़ा० पु० तहमत, तहबंद ।

تھمنا—[ਥਮ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੁਕਣਾ, ਠਹਿਰਨਾ; ਸਬਰ ਕਰਨਾ, ਧੀਰਜ ਕਰਨਾ ।

[थम-ना] क्रि० अक० रुकना, ठहरना; सब्र करना, धैर्य रखना ।

تھنی—[ਥਣੀ] ਇ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ ।

[थनी] स्त्री० घोड़े का एक रोग ।

تہنیت—[ਤਹ-ਨਿਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ, ਵਧਾਈ ।

[तह-नियत] अर० स्त्री० मुबारकबाद, बधाई ।

تھنیلا—[ਥਨੇਲਾ] ਪੁ. ਛਾਤੀਆਂ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਫੋੜਾ ।

[थनेला] पु० स्त्रियों के स्तन पर होने वाला फोड़ा ।

تھو—[ਥੂ] ਇ. ਥੁੱਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਲਾਹਨਤ, ਧਿਰਕਾਰ ।

[थू] स्त्री० थूकने की आवाज़; लानत, धिक्कार ।

تھو تھو—[ਥੂ ਥੂ] ਇ. ਅਵ. ਬਾਰ ਬਾਰ ਥੁੱਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਲਾਹਨਤ; ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ।

[थू थू] स्त्री० अव्य० बार बार थूकने की आवाज़; लानत; ईश्वर न करे ।

تھو تھو تھڈا—[ਥੂ ਥੂ ਥੁੱਡਾ] ਇ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਖੇਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਹਾਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਠਹਿਰ ਜਾਓ ।

[थू थू थुड्डा] स्त्री० जब कोई साथी किसी खेल अथवा शर्त में हारने लगता है तो किसी बात पर आपत्ति प्रकट करने के लिए ऐसा कहता है अर्थात् अभी ठहर जाइए ।

تھو تھو کرنا—[ਥੂ ਥੂ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧਿਰਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਲਾਹਨਤ ਭੇਜਣਾ ।

[थू थू कर-ना] क्रि० सक० घृणा करना, लानत भेजना ।

تھو تھو ہونا—[ਥੂ ਥੂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਨਾਮੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[थू थू होना] मुहा० बदनामी हो जाना ।

تہوار—[ਤੇਹ-ਵਾਰ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : 'تیوہار' ।

[तेह-वार] पु० देखो : 'تیوہار' ।

تھوپنا—[ਥੋਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਢੇਰੀ ਲਾਉਣਾ, ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ; ਲਿੰਬਣਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਨਾ ।

[थोप-ना] क्रि० सक० ढेरी लगाना, इकट्ठा करना; लीपना; किसी के माथे मढ़ना ।

تھوترا—[ਥੋਤਰਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਕੁਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੂੰਹ, ਖਰਾਬ, ਨਿਕੰਮਾ ।

[थोथरा] पु॰ वि॰ कुतरा हुआ अन्न; खराब, निकम्मा ।

تھوتھا—[ਥੋਥਾ] ਵਿ. ਖਾਲੀ, ਅੰਦਰੋਂ ਪੋਲਾ; ਬੇਕਾਰ, ਨਿਰਰਥਕ ।

[थोथा] वि॰ खाली, खोखला; व्यर्थ, बेकार ।

—تھوتھا چنا باجے گھنا—[ਥੋਥਾ ਚਨਾ ਬਾਜੇ ਘਨਾ] ਅਖੌ. ਹੋਛਾ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ।

[थोथा चना बाजे घना] लोको॰ ओछा मनुष्य अधिक शेखी बघारता है ।

—تھوتھلا—[ਥੋਥਲਾ] ਵਿ. ਖੁੰਢਾ ।

[थोथला] वि॰ कुंद ।

—تھوتھی بات—[ਥੋਥੀ ਬਾਤ] ਵਿ. ਨਿਰਾਰਥਕ ਗੱਲ, ਫੋਕੀ ਗੱਲ ।

[थोथी बात] स्त्री॰ निरर्थक बात, व्यर्थ की बात ।

—تھوتھے تیروں سے اڑانا—[ਥੋਥੇ ਤੀਰੋਂ ਸੇ ਉਡਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖੁੰਢੀ ਛੁਰੀ ਨਾਲ ਹਲਾਲ ਕਰਨਾ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਹਣਾ ।

[थोथे तीरों से उड़ाना] मुहा॰ अत्यन्त क्रूरता से वध करना, बुरी तरह से हत्या करना ।

تہور—[ਤਹੱਵੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹਾਦਰੀ, ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਜੋ ਅਕਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿ ਕੇ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ :—ਕਿਸੇ ਜਲਦੀ ਗੱਡੀ ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਡਿੱਗੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ।

[तहव्वुर] अर॰ पु॰ वीरता, ऐसी वीरता जो सोच विचार कर न की जाए जैसे :—गाड़ी से गिरे किसी स्त्री के बच्चे को बचाने के लिए स्वयं छलांग लगा देना ।

تھوڑا—[ਥੋੜਾ] ਵਿ. ਘੱਟ, ਕਮ ।

[थोड़ा] वि॰ कम, तनिक ।

—تھوڑا تھوڑا ہونا—[ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ।

[थोड़ा थोड़ा होना] मुहा॰ लज्जित होना ।

—تھوڑا ہی—[ਥੋੜਾ ਹੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ।

[थोड़ा ही] क्रि॰ वि॰ बिल्कुल नहीं, सर्वथा नहीं ।

تھوک—[ਥੋਕ] ਪੁ. ਵਿ. ਢੇਰ; ਹਿੱਸਾ, ਪੱਤੀ; ਜੱਥਾ; ਕੁਲ ਜੋੜ; ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਸਰਹੱਦਾਂ ਮਿਲਣ; ਅੰਦਾਜ਼ਾ; ਪਟਾ, ਸਨਦ; ਇਕ ਮੁਠਾ, ਸਮੁੱਚਾ ।

[थोक] पु॰ वि॰ ढेर; भाग, हिस्सा; जत्था; कुल जोड़; कई सीमाएं मिलने का स्थान; अनुमान; पट्टा, प्रमाण-पत्र; एकमुश्त, समूचा ।

—تھوکا—[ਥੋਕਾ] ਪੁ. ਬੁਰਜੀ ।

[थोका] पु॰ बुर्जी ।

—تھوک بست—[ਥੋਕ ਬਸਤ] ਇ. ਹੱਦ ਬੰਦੀ, ਮਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਹੱਦ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।

[थोक बस्त] स्त्री॰ हद बन्दी, नाप कर सीमा निश्चित करना ।

—تھوک بندی—[ਥੋਕ ਬੰਦੀ] ਇ. ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਕਰਨ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[थोक बंदी] स्त्री॰ वह इकरार नामा जो ग्राम का समान विभाजन करने पर लिखा जाता है ।

—تھوک دار—[ਥੋਕਦਾਰ] ਪੁ. ਇਕੱਠਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਥੋਕ ਫਰੋਸ਼ ।

[थोकदार] पु॰ थोक माल बेचने वाला, थोक फ़रोश ।

—تھوک فروش—[ਥੋਕ ਫਰੋਸ਼] ਪੁ. ਇਕੱਠਾ ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਥੋਕ ਮਾਲ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ।

[थोक फ़रोश] पु॰ थोक माल बेचने वाला, थोक माल का व्यापारी ।

تھوک—[ਥੁਕ] ਪੁ. ਥੁੱਕ, ਲਾਲ੍ਹ ।

[थूक] पु॰ खखार, लार ।

—تھوک دینا—[ਥੁਕ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਘਿਰਣਾ ਕਰਕੇ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ।

[थूक देना] मुहा॰ छोड़ देना, घृणा के कारण त्याग देना ।

—تھوک کر چاٹنا—[ਥੁਕ ਕਰ ਚਾਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਝ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਣਾ; ਕਹਿ ਕੇ ਫਿਰ ਜਾਣਾ ।

[थूक कर चाट-ना] मुहा॰ कुछ दे कर वापिस ले लेना; अपनी बात से फिर जाना ।

—تھوک لگا کر چھوڑنا—[ਥੁਕ ਲਗਾਕਰ ਛੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਕੇ ਛੱਡਣਾ ।

[थूक लगाकर छोड़-ना] मुहा॰ बेइज्जत करके छोड़ना ।

—تھوک لگا کر رکھنا—[ਥੁਕ ਲਗਾ ਕਰ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ; ਜੋੜ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ।

[थूक लगा कर रख-ना] मुहा॰ बड़े ध्यान से रखना; जोड़ जोड़ कर रखना ।

—تھوک لگانا—[ਥੁਕ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰਾ ਦੇਣਾ, ਹਰਾਉਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ।

[थूक लगाना] मुहा॰ हरा देना, हराना, हानि पहुंचाना ।

تھوکنا—[ਥੁਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਥੁੱਕਣਾ, ਖੰਘਾਰ ਸੁੱਟਣਾ ।

[थूक-ना] क्रि॰ सक॰ खखार या लार का मुंह से थूक बाहर फैंकना, थूकना ।

تھونی—[ਥੂਣੀ] ਇ. ਥੰਮ, ਥੰਮ੍ਹਾ; ਥੰਮ੍ਹੀ ।

[थूनी] स्त्री॰ स्तम्भ, खंभा; थाम ।

تھوہر—[ਥੂਹਰ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਵੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ।

[थूहर] पु॰ एक प्रकार का कांटों वाला विषैला पौधा जिस में से दूध भी निकलता है ।

تھئی تھئی—[ਥਈ ਥਈ] ਇ. ਤਾਲ, ਤਾੜੀ, ਨੱਚਣ ਗਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[थई थई] स्त्री० ताल, ताली, नाचने गाने की आवाज़ ।

تہی—[ਤਹੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ਾਲੀ, ਸੱਖਣਾ ।

[तही] फ़ा० वि० ख़ाली, रिक्त ।

تہوّر—[ਤਹੌੱਵੁਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਤਾਵਲਾ, ਮੁਸਕਾ; ਗਰਜ਼ ਉੱਠਣਾ ।

[तहै-व्वुर] अर० पु० उतावला, जोश आना; भूल करना ।

تھیلا—[ਥੈਲਾ] ਪੁ. ਕੁਥੈਲਾ; ਕੂਲ; ਵੱਡੀ ਥੈਲੀ ।

[थैला] पु० झोला; गोनी; बड़ी थैली ।

تھیلا کرنا—[ਥੈਲਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਡੀ ਪਸਲੀ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ।

[थैला कर-ना] मुहा० हड्डी पसली तोड़ कर रख देना ।

تھیلی—[ਥੈਲੀ] ਇ. ਗੁਥਲੀ, ਤੋੜਾ, ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗੰਢ ।

[थैली] स्त्री० छोटा थैला, तोड़ा, हज़ार रुपये की गांठ ।

تھیوا—[ਥੇਵਾ] ਪੁ. ਨਗੀਨਾ ਜੋ ਅੰਗੂਠੀ ਵਿਚ ਜੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਗ ।

[थेवा] पु० नगीना जो अँगूठी में लगाया जाता है, नग ।

تہیّہ—[ਤਹੀੱਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿਆਰੀ, ਕਮਰ ਕੱਸਾ, ਤਿਆਰਾ ।

[तहीय्य:] अर० पु० तैयारी, तत्परता, कटिबद्धता ।

تئی—[ਤਈ] ਇ. ਚੌੜੀ ਕੜਾਹੀ; ਜਲੇਬੀਆਂ ਤਲਣ ਦੀ ਚੌੜੀ ਕੜਾਹੀ, ਤਵੀ ।

[तई] स्त्री० चौड़ी कड़ाही; जलेबियाँ तलने की चौड़ी कड़ाही, तवी ।

تئیں—[ਤਈਂ] ਅਵ. ਨੂੰ, ਲਈ ।

[तईं] अव्य० को, वास्ते ।

تیا—[ਤੀਆ] ਪੁ. ਗੰਜਫ਼ੇ ਦਾ ਉਹ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਿੱਕੀ; ਚੌਪੜ ਦਾ ਦਾਅ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਾਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[तीया] पु० गंजफ़े का वह पत्ता, जिस पर तीन निशान होते हैं, तिक्की; चौपड़ का एक दाँव ।

—تیا پانچا کرنا—[ਤੀਆ ਪਾਂਚਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕਰਨਾ; ਵੇਚ ਦੇਣਾ ।

[तीया पाँचा कर-ना] मुहा० किसी वस्तु को विभाजित करना; बेच देना ।

تیار—[ਤੈੱਯਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਲੈਸ, ਤਿਆਰ, ਦਰੁਸਤ; ਮੌਜੂਦ; ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ; ਕਮਿਆ ਕਸਾਇਆ; ਪੂਰਾ, ਮੁਕੰਮਲ ।

[तैय्यार] अर० वि० तैयार, तत्पर; दुरुस्त, मौजूद; हृष्ट-पुष्ट; कटिबद्ध, पूरा, मुकम्मल ।

—تیار کرنا—[ਤੈੱਯਾਰ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਲੈਸ ਕਰਨਾ; ਠੀਕ ਠਾਕ ਕਰਨਾ; ਮੌਜੂਦ ਕਰਨਾ; ਪਕਾਉਣਾ; ਸਿਖਾਉਣਾ; ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨਾ; ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ; ਕੱਸਣਾ ।

[तैय्यार कर-ना] क्रि० समा० तैयार करना; ठीक ठाक करना; प्रस्तुत करना, पकाना; सिखाना, हृष्ट पुष्ट करना; पूरा करना, कसना ।

—تیار ہونا—[ਤੈੱਯਾਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੈਸ ਹੋਣਾ; ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣਾ; ਫਲ ਪੱਕਣਾ; ਮਕਾਨ ਆਦਿ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[तैय्यार होना] मुहा० तत्पर होना; मोटा ताज़ा होना; पक जाना; मकान आदि का बन कर मुकम्मल हो जाना ।

—تیاری—[ਤੈੱਯਾਰੀ] ਇ. ਤਿਆਰੀ, ਕਮਰ ਕੱਸਾ; ਸ਼ਾਨ, ਠਾਠ; ਮੁਟਾਪਾ; ਕਿਸੇ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਲਈ ਪਰਬੰਧ ਆਦਿ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ।

[तैय्यारी] स्त्री० तैयारी, तत्परता; शान, ठाठ; शरीर की स्थूलता; किसी बड़े काम के लिए प्रबन्ध आदि; के रूप में पहले से होने वाले काम ।

—تیاری کا رنگ روغن—[ਤੈੱਯਾਰੀ ਕਾ ਰੰਗ ਰੋਗ਼ਨ] ਪੁ. ਵਾਰਨਸ਼ ਜੋ ਰੰਗ ਜੋ ਗੱਡੀ ਆਦਿ ਦੇ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तैय्यारी का रंग रौग़न] पु० वार्निश या रंग जो गाड़ी आदि के ठीक या मुकम्मल हो जाने पर चमक के लिए किया जाता है ।

تیپچی—[ਤੇਪ-ਚੀ] ਇ. ਕੱਚੀ ਸੀਉਣ, ਵੱਡੀ ਸਲਾਈ ।

[तेप-ची] स्त्री० कच्ची सीवन, बड़ी सिलाई ।

—تیپچی کا نکاح—[ਤੇਪ-ਚੀ ਦਾ ਨਿਕਾ:ਹ] ਪੁ. ਕੱਚਾ ਨਿਕਾਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਝਟ ਪਟ ਤਲਾਕ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆ ਜਾਵੇ ।

[तेप-ची का निका:ह] पु० कच्चा निकाह जिस में झटपट तलाक़ की नौबत आ जाए ।

تینتالیس - تینتالیس—[ਤੈਤਾਲੀਸ - ਤੈਂਤਾਲੀਸ] ਵਿ. ਤਰਤਾਲੀ, ੪੩ ।

[तैतालीस - तैंतालीस] वि० तीन ऊपर चालीस, ४३ ।

تیتر—[ਤੀਤਰ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੰਛੀ, ਤਿੱਤਰ ।

[तीतर] पु० एक प्रसिद्ध पक्षी, अर्द्ध पारावत ।

—تیتر کے منہ لچھمی—[ਤੀਤਰ ਦੇ ਮੂੰ ਲੱਛਮੀ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਹਿਮਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਲਾਇਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[तीतर के मुहँ लक्ष्मी] लोको० जब किसी मूर्ख व्यक्ति को किसी ऐसे काम पर नियुक्त किया जाये जिसके वह योग्य न हो तब ऐसा कहते हैं ।

تیتری—[ਤੀਤਰੀ] ਇ. ਮਦੀਨ ਤਿੱਤਰ, ਤਿਤਲੀ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਭੰਬੀਰੀ, ਤਿਤਲੀ ।

[तीतरी] स्त्री० तीतर का स्त्रीलिंग तीतरी, एक प्रकार की भंभीरी, तितली ।

تی تی—[ਤੀ ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੁਰਗੀ ਜਾਂ ਮੁਰਗੇ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ती ती] फ़ा० स्त्री० मुर्गी या मुर्गे को बुलाने की आवाज़ ।

تینتیس - تینتیس—[ਤੇਤੀਸ - ਤੇਂਤੀਸ] ਵਿ. ਤੇਤੀ, ੩੩ ।

[तैतीस - तैंतीस] वि० तीन ऊपर तीस, ३३ ।

تیج—[ਤੇਜ] ਪੁ. ਜਲਾਲ, ਰੁਅਬ; ਚਮਕ ਦਮਕ; ਬਹਾਦਰੀ, ਤਾਕਤ; ਜੋਸ਼, ਕ੍ਰੋਧ; ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਜੋਤ ।

[तेज] पु० दीप्ति, कांति, प्रभाव; चमक दमक; पराक्रम, बल; क्रोध, जोश; सूर्य का प्रकाश, सूर्य की ज्योति ।

تیج—[ਤੀਜ] ਇ. ਤੀਜੀ ਤਿਥ; ਤੀਆਂ ।

[तीज] स्त्री० तृतीया तिथि; तीज का त्योहार ।

تیج تہوار—[ਤੀਜ ਤਿਹ-ਵਾਰ] ਪੁ. ਤਿਥ ਤਿਹਾਰ; ਈਦ, ਬਕਰ ਈਦ ।

[तीज तेह-वार] पु० तिथि त्यौहार; ईद, बकरईद ।

تیجا—[ਤੀਜਾ] ਪੁ. ਕਾਤਿਹੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਦਿਨ, ਕੁੱਲ ਖ਼ਤਮ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ।

[तीजा] पु० फ़ातिहा का तीसरा दिन, भस्थि-चय का दिन ।

تیج پات—[ਤੇਜ ਪਾਤ] ਪੁ. ਇਕ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੇਲ ਵਿਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਤੇਜ ਪੱਤਰ ।

[तेज पात] पु० एक पेड़ का पत्ता जो तेल में लाल रंग पैदा करने के लिए डाला जाता है, तेज पत्र ।

تیر—[ਤੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਣੀ, ਬਾਣ ।

[तीर] फ़ा० पु० बाण, शर ।

تیر انداز—[ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਤੀਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਧਨੁਖ-ਧਾਰੀ ।

[तीर अंदाज़] फ़ा० वि० पु० तीर चलाने वाला, धनुर्धारी ।

تیر اندازی—[ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੀਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।

[तीर अंदाज़ी] फ़ा० स्त्री० तीर चलाने का काम ।

تیر بہدف—[ਤੀਰ ਬ-ਹਦਫ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠੀਕ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਅਚੂਕ; ਛੇਤੀ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ (ਦਵਾ) ।

[तीर ब-हदफ़] फ़ा० वि० ठीक निशाने पर लगने वाला, अचूक; शीघ्र असर करने वाली (दवा) ।

تیر چلانا—[ਤੀਰ ਚਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਈ ਮਾਰਕਾ ਮਾਰਨਾ ।

[तीर चलाना] मुहा० कोई अद्भुत कार्य कर दिखाना ।

تیر حکمی—[ਤੀਰੇ ਹੁਕ-ਮੀ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਅਚੂਕ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਾਲਾ ਤੀਰ, ਸਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਤੀਰ ।

[तीरे हुक-मी] फ़ा० अर० पु० अचूक निशाने वाला तीर, ठीक निशाने पर लगने वाला तीर ।

تیر سا لگنا—[ਤੀਰ ਸਾ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਮਲੂਮ ਹੋਣਾ, ਤੀਰ ਵਾਂਗੂ ਚੁਭਣਾ ।

[तीर सा लग-ना] मुहा० बहुत बुरा मालूम होना, तीर की तरह चुभना ।

تیر کوے تیر—[ਤੀਰ ਕੌਵੇ ਤੀਰ] ਵਾਕ. ਕਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਤੀਵੀਂਆਂ ਇਹ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਤੀਰ ਤੀਰ ।

[तीर कव्वे तीर] वाक्य० कौवे को उड़ाने के लिए स्त्रियाँ ऐसा कहती हैं, तीर तीर ।

تیر نکھوں میں بیٹھنا—[ਤੀਰ ਨਖ-ਨੋਂ ਮੇਂ ਬੈਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ ।

[तीर नख-नों में बैठना] मुहा० नाक में दम करना, बहुत दुखी करना ।

تیراک—[ਤੈਰਾਕ] ਪੁ. ਤਾਰੂ, ਤਰਨ ਵਾਲਾ ।

[तैराक] पु० तैरने में कुशल, बहुत अच्छी तरह तैरने वाला ।

تیراک ہی ڈوبتا ہے—[ਤੈਰਾਕ ਹੀ ਡੂਬ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

[तैराक ही डूब-ता है] लोको० किसी कार्य में माहिर ही गलती करता है ।

تیراکی—[ਤੈਰਾਕੀ] ਇ. ਤਰਨ ਦੀ ਵਿਦਿਆ; ਤਾਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तैराकी] स्त्री० तैरने की विद्या; तैराक होने का भाव ।

تیرتھ—[ਤੀਰਥ] ਪੁ. ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੀਰਥ ।

[तीरथ] पु० वह पवित्र स्थान जहाँ धार्मिक व्यक्ति स्नान आदि के लिये जाते हैं, तीर्थ ।

تیرج—[ਤੀਰਜ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤੀਜੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਹਰ ਅਸਾਮੀ ਤੇ ਕੁਲ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੈਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तीरज] पु० एक प्रकार का नक़्शा जिस के तीसरे ख़ाने में प्रत्येक असामी और समस्त खेतों की गिनती तथा चौथे ख़ाने में इन खेतों का क्षेत्रफल, गांव की पैमाइश के लिहाज से लिखा जाता है ।

تیرگی—[ਤੀਰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਨੇਰਾ, ਧੁੰਦਲਾਪਨ, ਧੁੰਦਲਾਹਟ ।

[तीरगी] फ़ा० स्त्री० अन्धकार, धुन्धलापन, धुंधलाहट ।

تیرنا—[ਤੈਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਰਨਾ ।

[तैर-ना] क्रि० अकर्म० तरना, तैरना ।

تیرہ—[ਤੀਰਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਾਲਾ, ਹਨੇਰਾ, ਧੁੰਦਲਾ ।

[तीर:] फ़ा० वि० काला, अँधियारा, धुंधला ।

تیرہ—[ਤੇਰਹ] ਵਿ. ਤੇਰਾਂ, ੧੩ ।

[तेरह] वि० तीन ऊपर दस, १३ ।

—تیرہ تیزی—[ਤੇਰਹ ਤੇਜ਼ੀ] ਪੁ. ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਸੂਲ ਕਰੀਮ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਿਨ ਅਸ਼ੁਭ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[तेरह तेज़ी] पु० सफ़र के महीने के पहले तेरह दिन जिन में रसूल करीम बहुत बीमार हो गए थे, इसी कारण से ये दिन अशुभ समझे जाते हैं ।

تیرھواں—[ਤੇਰਹ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਤੇਰ੍ਹਵੇਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ।

[तेरह-वाँ] वि० तेरह की गिनती वाला ।

—تیرھویں—[ਤੇਰਹਵੀਂ] ਵਿ, ਇ. ਤੇਰ੍ਹਵੇਂ ਨੰਬਰ ਦੀ; ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਰ੍ਹਵੇਂ ਦਿਨ ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਸੋਗ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇਰ੍ਹਾ ।

[तेरहवीं] वि० स्त्री० जो क्रम से तेरह के स्थान पर हो; किसी मनुष्य के मृत्यु के दिन से तेरहवीं तिथि जिस दिन हिन्दू लोग पिण्डदान, ब्राह्मण भोजनादि करके मृतक सम्बन्धी शोक से मुक्त होते हैं, तेरही ।

—تیرھویں صدی—[ਤੇਰਹ-ਵੀਂ ਸਦੀ] ਇ. ਹਿਜਰੀ ਸੰਨ ਦੀ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁਭ ਖ਼ਿਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तेरह-वीं सदी] स्त्री० हिजरी सन् की तेरहवीं सदी का समय जिसे अशुभ माना जाता है ।

تیز—[ਤੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤਿੱਖਾ, ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਵਾਲਾ; ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਤਿੱਖਾ; ਫੁਰਤੀਲਾ; ਤੀਖਣ, ਤਿੱਖਾ; ਮਹਿੰਗਾ; ਤੱਤਾ, ਗਰਮ; ਕਰੋਧਵਾਨ, ਗੁਸੈਲਾ; ਛੇਤੀ, ਜਲਦੀ ।

[तेज़] फ़ा० वि० क्रि० वि० तीखा, पैनी धार वाला; चलने में शीघ्रगामी; फुर्तीला; तीक्ष्ण, तीखा; महँगा; गरम; क्रोधी, गुस्सैल; शीघ्र, जल्दी ।

—تیز پرواز—[ਤੇਜ਼ ਪਰ-ਵਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਡਣ ਵਾਲਾ ।

[तेज़ पर-वाज़] फ़ा० वि० तेज़ी के साथ उड़ने वाला ।

—تیز دستی—[ਤੇਜ਼ ਦਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਹੱਥ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तेज़ दस-ती] फ़ा० स्त्री० चालाकी से काम लेने का भाव; जल्दी जल्दी हाथ चलाने का भाव ।

—تیز رفتار—[ਤੇਜ਼ ਰਫ਼-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੇਤੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ, ਤਿੱਖਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ।

[तेज़ रफ़्-तार] फ़ा० वि० जल्दी चलने वाला, शीघ्रगामी ।

—تیز کرنا—[ਤੇਜ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਣਾ; ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ, ਗੁੱਸੇ ਕਰਨਾ ।

[तेज़ कर-ना] मुहा० ताकत बढ़ाना; नाराज़ करना, गुस्से करना ।

—تیز مزاج—[ਤੇਜ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਗੁਸੈਲ, ਗੁੱਸੇ ਖੋਰ ।

[तेज़ मिज़ाज] फ़ा० अर० वि० क्रोधी, उग्र स्वभाव वाला ।

تیزاب—[ਤੇਜ਼ਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਿਜ਼ਾਬ, ਖੱਟਾ ।

[तेज़ाब] फ़ा० पु० एक रासायनिक पानी जो नमक, शोरा आदि चीज़ों से बनता है, अम्ल ।

تیس—[ਤੀਸ] ਵਿ. ਤੀਹ, ਦਸ ਉੱਪਰ ਵੀਹ, ੩੦ ।

[तीस] वि० दस ऊपर बीस, ३० ।

—تیسوں دن - تیس دن—[ਤੀਸ ਦਿਨ, ਤੀਸੋਂ ਦਿਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ, ਸਾਰੇ ਦਿਨ ।

[तीस दिन, तीसों दिन] क्रि० वि० हमेशा, सर्वदा, सब दिन ।

تیس مار خاں—[ਤੀਸ ਮਾਰ ਖ਼ਾਂ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਬਹਾਦੁਰ ਆਦਮੀ ।

[तीस मार ख़ाँ] पु० बहुत बहादुर आदमी ।

—تیس مار خاں بنے پھرنا—[ਤੀਸ ਮਾਰ ਖ਼ਾਂ ਬਣੇ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਆਕੜ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ।

[तीस मार ख़ाँ बने फिर-ना] मुहा० बड़ी ही अकड़फूँ में रहना ।

تیسا—[ਤੈਸਾ] ਵਿ. ਉਜਿਹਾ, ਉਸ ਵਰਗਾ ।

[तैसा] वि० वैसा, उस जैसा ।

تیسرا—[ਤੀਸ-ਰਾ] ਵਿ. ਤੀਜਾ; ਓਪਰਾ ।

[तीस-रा] वि० तृतीय; ग़ैर ।

—تیسرا آنکھوں میں ٹھیکرا—[ਤੀਸ-ਰਾ ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਠੀਕ-ਰਾ] ਅਖੌ. ਤੀਜਾ ਠੀਕਰਾ ਘਰ ਭੰਨਦਾ ।

[तीस-रा आँखों में ठीक-रा] लोको० तीसरे आदमी के साथ मिलने से काम के बिगड़ने का भय रहता है ।

1 تیسی—[ਤੀਸੀ] ਇ. ਅਲਸੀ ।

[तीसी] स्त्री० अलसी ।

2 تیسی—[ਤੀਸੀ] ਵਿ. ਇ. ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ; ਤੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ।

[तीसी] वि० स्त्री० तीस साल की; तीस साल का समूह ।

تیشہ—[ਤੇਸ਼ਾ:] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਬਸੋਲਾ, ਤੇਸਾ ।

[तेशा:] फ़ा० पु० बसूला, बढ़ई का एक औज़ार ।

تیغ—[ਤੇਗ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਲਵਾਰ, ਖੜਗ, ਕਿਰਪਾਨ ।

[तेग़] फ़ा० स्त्री० तलवार, खड्ग, कृपाण ।

—تیغ دو دم—[ਤੇਗ਼ੇ ਦੋ ਦਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੋਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ, ਖੰਡਾ, ਖੜਗ ।

[तेग़े दो दम] फ़ा० स्त्री० दोधारी तलवार, खाँडा, खड्ग ।

تیغ فلک—[ਤੇਗ਼ੇ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ।

[तेग़े फ़लक] फ़ा॰ स्त्री॰ मंगल ग्रह ।

—تیغ کوہ—[ਤੇਗ਼ੇ ਕੋਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਹਾੜ ਦੀ ਟੀਸੀ ।

[तेग़े कोह] फ़ा॰ स्त्री॰ गिरि-शृंग ।

—تیغ و کفن باندھ کے جانا—[ਤੇਗ਼ੋ ਕਫ਼ਨ ਬਾਂਧ ਕੇ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਨ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ।

[तेग़ो कफ़न बांध के जाना] मुहा॰ लड़ने मरने के लिए तैयार हो कर जाना ।

—تیغ ہندی—[ਤੇਗ਼ੇ ਹਿੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਪਿਛਲਿਆਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ।

[तेग़े हिंदी] फ़ा॰ स्त्री॰ भारत की बनी हुई तलवार जो पुरातन काल में अत्युत्तम समझी जाती थी ।

تیغا—[ਤੇਗ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟੀ ਚੌੜੀ ਤਲਵਾਰ; ਖੰਡਾ; ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਟ ਜਾਂ ਪੱਥਰ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਉ ।

[तेग़ा] फ़ा॰ पु॰ छोटी चौड़ी तलवार; खांडा; द्वार बन्द करने की ईंट या पत्थर; कुश्ती का एक दाँव ।

—تیغا کرنا—[ਤੇਗ਼ਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਚਿਣ ਦੇਣਾ, ਕਿਸੇ ਮੋਰੀ ਜਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇੱਟ ਪੱਥਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ।

[तेग़ा कर-ना] मुहा॰ बन्द कर देना, चिन देना, किसी छेद अथवा दरवाज़े को ईंट पत्थर आदि से बन्द कर देना ।

تیقن—[ਤਯੱਕੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਰੋਸਾ, ਨਿਸ਼ਚਾ, ਯਕੀਨ, ਇਤਬਾਰ ।

[तयक़्क़ुन] अर॰ पु॰ भरोसा, निश्चय, विश्वास, एतबार ।

تیکھا—[ਤੀਖਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਿੱਖਾ, ਤੇਜ਼, ਨੋਕਦਾਰ, ਧਾਰ ਵਾਲਾ; ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਵਾਲਾ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਲੀ; ਕੌੜਾ; ਗੁਸੈਲ; ਔਖਾ, ਵਧੀਆ; ਸਜੀਲਾ; ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ, ਚਲਾਕ; ਬਾਂਕਾ; ਗਭਰੂ, ਜੋਬਨਮੱਤਾ; ਸੁਹਣਾ ਜੁਆਨ; ਮਸ਼ੂਕ ।

[तीखा] वि॰ पु॰ तीक्ष्ण, तेज़, नोकदार, धार वाला; दिल में उतर जाने वाला, प्रभाव शाली; कटु; क्रोधी; अच्छा; बढ़िया; सजीला; तेज़ तरार, चालाक; बाँका; नवयुवक, यौवनोन्मत्त व्यक्ति; अत्यन्त सुन्दर नव-युवक; माशूक़ ।

تیل—[ਤੇਲ] ਪੁ. ਤੇਲ, ਬੀਜਾਂ ਜਾਂ ਬੂਟੀਆਂ ਆਦਿ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਚਿਕਨਾ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ, ਰੋਗ਼ਨ ।

[तेल] पु॰ तेल, बीजों अथवा वनस्पतियों से निकाला जाने वाला एक चिकना तरल पदार्थ, रोग़न ।

—تیل پانی کا گلاس—[ਤੇਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ] ਪੁ. ਉਹ ਗਲਾਸ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਉਪਰ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਕੰਵਲ ।

[तेल पानी का गलास] पु॰ वह गलास जिस में नीचे पानी और ऊपर तेल भर कर प्रकाश किया जाता है; कमल ।

—تیل پھل—[ਤੇਲ ਫਲ] ਪੁ. ਉਹ ਨਾਰੀਅਲ ਤੇ ਤੇਲ ਆਦਿ ਜੋ ਲਾੜੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾੜੀ ਲਈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[तेल फल] पु॰ वह नारियल और तेल आदि जो वर पक्ष की ओर से दुल्हन के लिए विवाह से कुछ दिन पहले भेजा जाता है ।

—تیل توا کالا—[ਤੇਲ ਤਵਾ ਕਾਲਾ] ਵਿ. ਤਵੇ ਜਿਹਾ ਕਾਲਾ; ਤੇਲ ਵਿਚ ਤਲਿਆ ਹੋਇਆ ।

[तेल तवा काला] वि॰ तवे जैसा काला; तेल में तला हुआ ।

—تیل جل چکنا—[ਤੇਲ ਜਲ ਚੁਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੇਲ ਮੁਕ ਜਾਣਾ; ਸਤ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਸਾਹ ਸਤ ਮੁਕ ਜਾਣਾ ।

[तेल जल चुक-ना] मुहा॰ तेल समाप्त हो जाना; शक्ति नष्ट हो जाना, ताक़त ख़त्म होना ।

—تیل چڑھانا—[ਤੇਲ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਾੜੇ ਅਤੇ ਲਾੜੀ ਦੇ ਸਿਰ, ਮੋਢਾਂ, ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਤੇਲ ਤੇ ਹਲਦੀ ਮਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[तेल चढ़ाना] मुहा॰ हिन्दुओं में विवाह से पहले की एक प्रथा जिस में दुल्हा, दुल्हन के सिर, कांधे, हाथों तथा पाओं पर तेल और हल्दी मली जाती है ।

—تیل دیکھو تیل کی دھار دیکھو—[ਤੇਲ ਦੇਖੋ ਤੇਲ ਦੀ ਧਾਰ ਦੇਖੋ] ਅਖੌ. ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਛੇਤੀ ਨਾ ਕਰੋ, ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ ।

[तेल देखो तेल की धार देखो] लोको॰ सोच विचार कर कार्य आरम्भ करो, शीघ्रता न करो और स्थिति पर विचार करो ।

—تیل لگانا—[ਤੇਲ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੇਲ ਲਾਉਣਾ, ਤੇਲ ਮਲਣਾ ।

[तेल लगाना] मुहा॰ तेल लगाना, तेल मलना ।

—تیل میں ہاتھ ڈالنا—[ਤੇਲ ਮੇਂ ਹਾਥ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਰੜੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ।

[तेल में हाथ डाल-ना] मुहा॰ कठोर परीक्षा में पड़ना ।

—تیل نکالنا—[ਤੇਲ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੁਹਾ. ਤੇਲ ਕੱਢਣਾ, ਪੀੜਨਾ; ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਕੰਮ ਲੈਣਾ, ਮੁੜ੍ਹਕੋ ਮੁੜ੍ਹਕੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ।

[तेल निकाल-ना] क्रि॰ सक॰ मुहा॰ तेल निकालना अथवा निचोड़ना, पेरना; बहुत कठोर काम लेना, पसीना पसीना कर देना ।

—تیلڑی—[ਤੇਲ-ੜੀ] ਇ. ਤੇਲ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ।

[तेल-ड़ी] स्त्री॰ तेल का बरतन ।

—تیلن—[ਤੇਲਣ] ਇ. ਤੇਲੀ ਜਾਤ ਦੀ ਇਸਤਰੀ, ਤੇਲੀ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ।

[तेलन] स्त्री॰ तेली जाति की स्त्री, तेली की पत्नी ।

—تیلیا—[ਤੇਲੀਆ] ਵਿ. ਤੇਲ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ, ਚੀਕਣਾ ।

[तेलिया] वि० तेल के रंग का, चिकना ।

—تیلیا بھیس کرنا—[ਤੇਲੀਆ ਭੇਸ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮੈਲੇ ਕੁਚੈਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਣਾ ।

[तेलिया भेस कर-ना] मुहा० बहुत मैले कुचैले कपड़े पहनना ।

—تیلیا سرنگ—[ਤੇਲੀਆ ਸੁਰੰਗ] ਪੁ. ਕਾਲੀ ਭਾ ਮਾਰਦਾ ਲਾਲੀ ਰੰਗਾ ਘੋੜਾ ।

[तेलिया सुरंग] पु० लाल रंग का घोड़ा जिस में थोड़ी थोड़ी कालिमा भी हो ।

—تیلیا کتھا—[ਤੇਲੀਆ ਕੱਥਾ] ਪੁ. ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੱਥਾ ।

[तेलिया कत्था] पु० अन्दर से कुछ काले रंग का कत्था ।

—تیلیا کمیت—[ਤੇਲੀਆ ਕੁਮੈਤ] ਪੁ. ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ ।

[तेलिया कुमैत] पु० काले रंग और काले बालों वाला घोड़ा ।

تیلی—[ਤੇਲੀ] ਪੁ. ਇਕ ਜਾਤ ਜਿਸ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਤੇਲ ਕੱਢਣਾ ਹੈ; ਇਸ ਜਾਤ ਦਾ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ; ਅਤੀ ਮੈਲੇ ਕੁਚੈਲੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[तेली] पु० एक जाति विशेष जो सरसों आदि पेर कर तेल निकालने का व्यवसाय करती है; इस जाति का व्यक्ति; अति मैले कुचैले कपड़ों वाला व्यक्ति ।

—تیلی تنبولی—[ਤੇਲੀ ਤੰਬੋਲੀ] ਪੁ. ਤੇਲ ਅਤੇ ਪਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ; ਕਮੀਨਾ ਆਦਮੀ, ਨੀਚ ।

[तेली तंबोली] पु० तेल और पान बेचने वाला; पतित व्यक्ति, नीच आदमी ।

—تیلی خصم کیا اور پھر بھی روکھا کھایا—[ਤੇਲੀ ਖ਼ਸਮ ਕੀਆ ਔਰ ਫਿਰ ਭੀ ਰੂਖਾ ਖਾਯਾ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਰੂੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਤਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

[तेली खसम किया और फिर भी रूखा खाया] लोको० जब मर्यादा के विरुद्ध काम करने पर भी आशा पूर्ण न हो, तब ऐसा कहा जाता है ।

—تیلی راجا—[ਤੇਲੀ ਰਾਜਾ] ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਪਰਦਾਇ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਮੈਲੇ ਕੁਚੈਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਰਖੇ ।

[तेली राजा] पु० साधुओं का एक सम्प्रदाय; वह मनुष्य जो मैले कुचैले कपड़े पहन कर रखे ।

—تیلی کا بیل—[ਤੇਲੀ ਦਾ ਬੈਲ] ਪੁ. ਕੋਹਲੂ ਦਾ ਬਲਦ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਰਾਤ ਦਿਨ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹੇ ।

[तेली का बैल] पु० कोल्हू का बैल, वह मनुष्य जो रात दिन परिश्रम के चक्कर में फँसा रहे ।

—تیلی کا کولھو ہونا—[ਤੇਲੀ ਦਾ ਕੋਹਲੂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣਾ, ਕੁੱਪੇ ਵਾਂਙੂੰ ਫੁਲਿਆ ਹੋਣਾ ।

[तेली का कोल्हू होना] मुहा० बहुत मोटा ताजा होना, बहुत फूला होना ।

—تیلی کے بیل کو گھر ہی کوس پچاس—[ਤੇਲੀ ਕੇ ਬੈਲ ਕੋ ਘਰ ਹੀ ਕੋਸ ਪਚਾਸ] ਅਖੌ. ਗਰੀਬ ਤੇ ਅਹਿਮਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ।

[तेली के बैल को घर ही कोस पचास] लोको० निर्धन और मूर्ख व्यक्ति को घर का परिश्रम ही बहुत होता है ।

تیلی—[ਤੀਲੀ] ਇਸ. ਸੀਂਖ, ਸਲਾਈ; ਪਿੰਜਰੇ ਦੀ ਤਾਰ ।

[तीली] स्त्री० सींक, सलाई, पिंजरे की तार ।

تیمار—[ਤੀਮਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੀਮਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਦਵਾਦਾਰੂ ।

[तीमार] फ़ा० पु० रोगी की देखभाल, दवादारू ।

—تیمار داری—[ਤੀਮਾਰ ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇਸ. ਬੀਮਾਰ ਦੀ ਟਹਿਲ, ਰੋਗੀ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ, ਦਵਾ ਦਾਰੂ ।

[तीमार दारी] फ़ा० स्त्री० बीमार की सेवा शुश्रूषा, रोगी की देख भाल, दवा दारू ।

تیمم—[ਤਯੱਮੁਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵਜ਼ੂ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋਵੇਂ ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਕੁਹਣੀਆਂ ਆਦਿ ਤੇ ਫੇਰਨਾ; ਰੇਤ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਵਜ਼ੂ ਕਰਨਾ ।

[तयम्मुम] अर० पु० पानी न मिलने की अवस्था में वुज़ू की बजाय दोनों हथेलियाँ और उंगलियाँ खोल कर मुख और कोहनियों आदि पर फेरना; रेत अथवा मिट्टी के साथ वुज़ू करना ।

تیمن—[ਤਯੱਮੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਰਕਤ ।

[तयम्मुन] अर० पु० बरकत वाला होने का भाव, बरकत ।

تین—[ਤੀਨ] ਵਿ. ਦੋ ਉੱਤੇ ਇਕ, ਤਿੰਨ, ੩ ।

[तीन] वि० दो ऊपर एक, तीन, ३ ।

—تین پانچ کرنا—[ਤੀਨ ਪਾਂਚ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ।

[तीन पाँच कर-ना] मुहा० झगड़ा करना ।

—تین پیڑ بکائن کے میاں باغبان—[ਤੀਨ ਪੇੜ ਬਕਾਇਨ ਕੇ ਮਿਯਾਂ ਬਾਗ਼-ਬਾਨ] ਅਖੌ. ਥੋੜ੍ਹੀ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[तीन पेड़ बकाइन के मियाँ बाग़-बान] लोको० थोड़ी वस्तु पर बहुत शेखी बताने वाले के विषय में ऐसा कहते हैं ।

—تین تیرہ کرنا—[ਤੀਨ ਤੇਰਹ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ ਕਰਨਾ ।

[तीन तेरह कर-ना] मुहा० तितर बितर करना ।

تیہترا—[ਤੇਂਹਤਰਾ] ਪੁ. ਤੇਲੜ, ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਜੋ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ ।

[तेंतरा] पु० वह लड़का जो तीन लड़कियों के पश्चात् पैदा हुआ है ।

—تیہتری—[ਤੇਂਹਤਰੀ] ਇ. ਉਹ ਕੁੜੀ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜੰਮੀ ਹੋਵੇ, ਤੇਲੜ ਕੁੜੀ ।

[तेंतरी] स्त्री० वह लड़की जो तीन लड़कों के पश्चात् उत्पन्न हुई हो ।

—تین حرف بھیجنا—[ਤੀਨ ਹਰਫ਼ ਭੇਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਾਹਨਤ ਭੇਜਣਾ ।

[तीन हर्फ़ भेज-ना] मुहा० धिक्कारना, बुरा भला कहना ।

—تین کانے—[ਤੀਨ ਕਾਣੇ] ਪੁ. ਤਿੰਨ ਕਾਣੇ, ਚੌਪੜ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਦਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਾਣੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਦਾਉ ਹੈ ।

[तीन काने] पु० चौपड़ के खेल में तीन ओर के एक एक दानों को मिला कर तीन दाने बनते हैं, यह सब से घटिया दाँव होता है ।

—تین میں نہ تیرہ میں—[ਤੀਨ ਮੇਂ ਨ ਤੇਰਹ ਮੇਂ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तीन में न तेरह में] लोको० किसी गिनती में न होने का भाव ।

تیہد—[ਤੇਂਦ] ਪੁ. ਇਕ ਜੰਗਲੀ ਬ੍ਰਿਛ ਦੀ ਲਕੜੀ ।

[तेंद] पु० एक जंगली वृक्ष की लकड़ी ।

تیہدو—[ਤੇਂਦੂ] ਪੁ. ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਫੁੱਲ ਤੇ ਫਲ ।

[तेंदू] पु० एक वृक्ष का फूल और फल ।

تیہدوا—[ਤੇਂਦ-ਵਾ, ਤੇਂਦੂਆ] ਪੁ. ਬਾਘ, ਬਘੇਲਾ ।

[तेंद-वा, तेंदुआ] पु० बाघ, व्याघ्र ।

تینوں—[ਤੀਨੋਂ] ਵਿ. ਤਿੰਨੇ, ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ।

[तीनों] वि० तीनों, तीनों के तीनों ।

تیور—[ਤੇਵਰ] ਪੁ. ਨਜ਼ਰ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਤੱਕ ।

[तेवर] पु० नज़र, दृष्टि ।

—تیور آنا—[ਤੇਵਰ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਆਉਣਾ ।

[तेवर आना] मुहा० आँखों के आगे अन्धेरा छाना ।

—تیور بدل جانا—[ਤੇਵਰ ਬਦਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਲੈਣਾ, ਬੇਲਿਹਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[तेवर बदल जाना] मुहा० आँखें फेर लेना, बेलिहाज़ हो जाना ।

—تیور میلے ہونا—[ਤੇਵਰ ਮੈਲੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਕ੍ਰੋਧ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ।

[तेवर मैले होना] मुहा० आँखों से क्रोध प्रकट होना ।

—تیورانا—[ਤਿਊਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਕਰਾਉਣਾ, ਗਸ਼ੀ ਪੈਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਸੱਟ ਕਾਰਣ ਹਨੇਰਾ ਆ ਜਾਣਾ, ਡਗਮਗਾਉਣਾ ।

[तिओराना] क्रि० अक० चकराना, मूर्च्छा आना, किसी चोट के कारण सिर में चक्कर आना, डगमगाना ।

تیورس—[ਤਿਊਰਸ] ਪੁ. ਅਗਲਾ ਜਾਂ ਪਿਛਲਾ, ਤੀਜਾ ਸਾਲ ।

[तिओरस] पु० आगामी अथवा बीता हुआ तीसरा वर्ष ।

تیوری—[ਤਿਊੜੀ] ਇ. ਮੱਥੇ ਦਾ ਵਲ, ਤਿਊੜੀ ।

[तेओरी] स्त्री० मस्तक पर पड़ा बल, त्योरी ।

—تیوری بدلنا—[ਤਿਊੜੀ ਬਦਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।

[तेओरी बदल-ना] मुहा० नाराज़ होना, गुस्से होना ।

—تیوری چڑھانا—[ਤਿਊੜੀ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[तेओरी चढ़ाना] मुहा० गुस्से होना ।

—تیوری چڑھنا—[ਤਿਊੜੀ ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਿਊੜੀ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਵਲ ਪੈਣਾ ।

[तेओरी चढ़-ना] तेवर चढ़ना, माथे पर बल पड़ना ।

—تیوری میں بل پڑنا—[ਤਿਊੜੀ ਮੇਂ ਬਲ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੱਥੇ ਤੇ ਵਲ ਪੈਣਾ ।

[तेओरी में बल पड़-ना] मुहा० माथे पर बल पड़ना ।

—تیوری میں بل ڈالنا—[ਤਿਊੜੀ ਮੇਂ ਬਲ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[तेओरी में बल डाल-ना] मुहा० नाराज़ होना ।

تیوہار—[ਤਿਉਹਾਰ] ਪੁ. ਉਤਸਵ, ਤਿਉਹਾਰ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦਿਨ, ਪੁਰਬ ।

[तेओहार] पु० उत्सव, त्यौहार, ख़ुशी का दिन; पर्व ।

—تیوہاری—[ਤਿਉਹਾਰੀ] ਇ. ਵਿ. ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਇਨਾਮ; ਤਿਉਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ।

[तेओहारी] स्त्री० वि० त्यौहार का पुरस्कार; त्यौहार सम्बन्धी ।

تیہ - تیہا—[ਤੇਹ, ਤੇਹਾ] ਪੁ. ਤੇਜ਼ੀ; ਗਰਮੀ; ਗੁੱਸਾ; ਕਟ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[तेह, तेहा] पु० तेज़ी; गर्मी; क्रोध; कट जाने का भाव ।

تیہو—[ਤੇਹੂ] ਸੰ. ਪੁ. ਤਿੱਤਰ ਵਰਗਾ ਇਕ ਪੰਛੀ, ਲਵਾ ।

[तेहू] संज्ञा पु० तीतर की जाति का एक पक्षी, लवा ।

تیئیس - تئیس—[ਤਿਈਸ, ਤੇਈਸ] ਵਿ. ਤੇਈ, ਵੀਹ ਉੱਪਰ ਤਿੰਨ, ੨੩ ।

[तिईस, तेईस] वि० तीन ऊपर बीस, तेईस, २३ ।

ٹ

ٹ—[ਟੇ] ਇ. ਉਰਦੂ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਅੱਖਰ ।

[टे] स्त्री॰ उर्दू वर्णमाला का पाँचवाँ अक्षर ।

ٹابر—[ਟਾਬਰ] ਪੁ. ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ, ਟੱਬਰ, ਕੁਟੰਬ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ ।

[टाबर] पु॰ छोटी सी चीज़; छोटा सा घर, परिवार, कुटुम्ब, वंश ।

ٹاپ—[ਟਾਪ] ਇ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਸੁੰਮ; ਘੋੜੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੈਰ ਦੀ ਧਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[टाप] स्त्री॰ घोड़े का सुम, घोड़े के अगले पैरों के ज़मीन पर पड़ने की आवाज़ जो चलते समय होती है ।

—ٹاپ دار—[ਟਾਪ ਦਾਰ] ਵਿ. ਮੋਟੇ ਸਿਰ ਦਾ, ਅੱਗੋਂ ਚੌੜਾ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਲਾ ।

[टाप दार] वि॰ मोटे सिर वाला, आगे से चौड़ा और पीछे से पतला ।

ٹاپا—[ਟਾਪਾ] ਪੁ. ਮੁਰਗੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਖਾਂਚਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਸ਼ਤੀ ਜਾਂ ਬੇੜੀ ।

[टापा] पु॰ मुर्गियों को बन्द करने का खाँचा; एक प्रकार की नाव अथवा बेड़ी ।

ٹاپا ٹوئی کرنا—[ਟਾਪਾ ਟੋਈ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੋਲਣਾ, ਫੋਲਣਾ, ਲੱਭਣਾ; ਚੋਰ ਮਕਾਨ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਾ ।

[टापा टोई कर-ना] मुहा॰ ढूंढना, टटोलना, तलाश करना; टपकती छत आदि की मुरम्मत करना ।

ٹاپڑی—[ਟਾਪ-ੜੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜਾ ।

[टाप-ड़ी] स्त्री॰ एक प्रकार का रेशमी कपड़ा ।

ٹاپنا—[ਟਾਪ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਅਗਲੇ ਪੈਰ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮਾਰਨਾ; ਉੱਦਮ ਕਰਨਾ, ਭਾਲਣਾ, ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ, ਉਡੀਕਣਾ, ਅਵਾਰਾ ਫਿਰਨਾ; ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ; ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ; ਟੱਪਣਾ ।

[टाप-ना] क्रि॰ अक॰ घोड़े का अगले पैर को पृथ्वी पर मारना; पुरुषार्थ करना; ढूंढना; चकित होना; प्रतीक्षा करना; आवारा फिरना; व्याकुल होना; शोक करना; कूदना ।

ٹاپو—[ਟਾਪੂ] ਪੁ. ਟਾਪ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਉਹ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ ਦੇ ਚੌਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ, ਜਜ਼ੀਰਾ ।

[टापू] पु॰ द्वीप, वह स्थल जिसके चारों ओर पानी हो ।

ٹاٹ—[ਟਾਟ] ਪੁ. ਬੋਰੀ, ਤੱਪੜ; ਸਣ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੱਪੜਾ; ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਗੱਦੀ; ਚੱਠਣ, ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਛਿਲਕ ।

[टाट] पु॰ बोरी, सन का बना हुआ बिछावन, सन का बना हुआ कपड़ा; साहूकार के बैठने की गद्दी; चने के ऊपर का छिलका ।

—ٹاٹ الٹنا—[ਟਾਟ ਉਲਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਵਾਲਾ ਕੱਢਣਾ ।

[टाट उलट-ना] मुहा॰ दिवाला निकालना ।

—ٹاٹ باف—[ਟਾਟ ਬਾਫ਼] ਪੁ. ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੱਟਣ ਵਾਲਾ, ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਜੁੱਤੀ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ।

[टाट बाफ़] पु॰ जूते पर चांदी के तार टाँकने वाला, जूती पर तिल्ले की कढ़ाई करने वाला ।

—ٹاٹ بافی جوتا—[ਟਾਟ ਬਾਫ਼ੀ ਜੁੱਤਾ] ਪੁ. ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਜੁੱਤੀ, ਤਿੱਲੇ ਨਾਲ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਜੁੱਤੀ ।

[टाट बाफ़ी जूता] पु॰ वह जूता जिस पर चांदी या तिल्ले के तार टाँके हुए हों, वह जूता जिस पर कला कढ़ाई काम हो ।

—ٹاٹ کا لنگوٹا نواب سے یاری—[ਟਾਟ ਦਾ ਲੰਗੋਟਾ ਨਵਾਬ ਸੇ ਯਾਰੀ] ਅਖੌ. ਗ਼ਰੀਬੀ ਵਿਚ ਅਮੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ।

[टाट का लंगोटा नवाब से यारी] लोको॰ निर्धनता में धनियों से मेल ।

—ٹاٹ کی انگیا مونج کی تنی—[ਟਾਟ ਕੀ ਅੰਗਿਆ ਮੂੰਜ ਕੀ ਤਨੀ] ਅਖੌ. ਅਤੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਤੇ ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ ਪਰਗਟਾਉ ।

[टाट की अँगिया मूँज की तनी] लोको॰ अत्यधिक निर्धनता और ग़रीबी का प्रकटीकरण ।

—ٹاٹ میں مونج کا بخیہ—[ਟਾਟ ਮੇਂ ਮੂੰਜ ਕਾ ਬਖ਼ਿਯਾ] ਅਖੌ. ਜੈਸੀ ਚੀਜ਼ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਉਸ ਲਈ ਜਤਨ ।

[टाट में मूंज का बख़िया] लोको॰ जैसी वस्तु वैसा ही उसके लिए प्रयत्न ।

ٹارا—[ਟਾਰਾ] ਪੁ. ਤਾਕਤਵਰ ਕਬੂਤਰ ਜੋ ਚਿਰ ਤਕ ਉੱਡੇ ।

[टारा] पु॰ शक्तिशाली कबूतर जो देर तक उड़े ।

ٹارا ٹوک—[ਟਾਰਾ ਟੋਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਜ਼ਨ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ।

[टारा टोक] क्रि॰ वि॰ वज़न में बिल्कुल ठीक ।

¹ٹال—[ਟਾਲ] ਸੰਗ. ਇ. ਲਕੜੀਆਂ ਜਾਂ ਘਾਹ ਆਦਿ ਦਾ ਢੇਰ, ਲਕੜੀਆਂ ਜਾਂ ਤੂੜੀ ਆਦਿ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ।

[टाल] संज्ञा॰ स्त्री॰ लकड़ी अथवा घास आदि का ढेर; लकड़ी अथवा भूसे आदि की दुकान ।

²ٹال—[ਟਾਲ] ਪੁ. ਟੱਲ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੰਟੀ ਜੋ ਗਾਂ, ਹਾਥੀ ਆਦਿ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈਦੇ ਹਨ ।

[टाल] पु॰ एक प्रकार की घंटी जो गाय, हाथी आदि के गले में बाँधते हैं ।

³ٹال—[ਟਾਲ] ਇ. ਟਾਲਮਟੋਲ ।

[टाल] स्त्री॰ टालमटोल, बहाना ।

—ٹال آنا—[ਟਾਲ ਆਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘਰ ਦੇ ਮੂਲ ਤੋਂ ਦੇਰ ਆਉਣਾ; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਮ ਦਲਾਸੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਆਉਣਾ ।

[टाल जाना] क्रि० समा० व्यापारिक मूल्य में बेच डालना; किसी को आश्वासन आदि देकर चलता कर जाना ।

—ٹال مٹول—[ਟਾਲ ਮਟੋਲ] ਇ. ਟਾਲਾ, ਬਹਾਨਾ, ਹੀਲਾ ਹਵਾਲਾ ।

[टाल मटोल] स्त्री० केवल टालने के लिए किया जाने वाला बहाना ।

—ٹالا بالا بتانا—[ਟਾਲਾ ਬਾਲਾ ਬਤਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਕਰਨਾ ।

[टाला बाला बताना] मुहा० टाल मटोल करना ।

ٹالنا—[ਟਾਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਾਲਣਾ, ਖੂੰਜੇ ਲਗਾਉਣਾ; ਹਟਾਉਣਾ, ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ; ਖਿਸਕਾਉਣਾ; ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ।

[टाल-ना] क्रि० सक० टरकाना, धता बताना; हटाना, दूर करना; बहकाना; बहाना करके पीछा छुड़ाना ।

ٹالی—[ਟਾਲੀ] ਇ. ਟੱਲੀ, ਉਹ ਘੰਟੀ ਜੋ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਘੰਟਿਆਲੀ, ਘੁੰਗਰੀ (ਟਲਾਲੀ) ।

[टाली] स्त्री० वह छोटी घण्टी जो जानवरों के गले में बाँधी जाती है; घण्टी, घण्टी (टलाली) ।

—ٹاٹ—[ਟਾਟ] ਇ. ਖੋਪਰੀ, ਟਿੰਡ ।

[टाँट] स्त्री० खोपड़ी, चन्दिया ।

—ٹاٹ کے بال اڑانا—[ਟਾਟ ਦੇ ਬਾਲ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਧੌਲਾਂ ਨਾਲ ਖੋਪਰੀ ਦੇ ਵਾਲ ਉਡਾ ਦੇਣਾ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਮਾਰਨਾ ।

[टाँट के बाल उड़ाना] मुहा० जूतों या थपेड़ों से खोपड़ी के बाल उड़ा देना, जूते मारना ।

—ٹاٹ گنجی ہونا—[ਟਾਟ ਗੰਜੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟਿੰਡ ਗੰਜੀ ਹੋਣਾ, ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ; ਬੋਝ ਚੁੱਕਦੇ ਚੁੱਕਦੇ ਜਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਖਾਂਦੇ ਸਿਰ ਗੰਜਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਕਬੂਲ ਖ਼ਰਚੀ ਨਾਲ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[टाँट गंजी होना] मुहा० सिर गंजा होना, सिर पर बाल न रहना; बोझ ढोते ढोते या जूते खाते खाते सिर गंजा हो जाना; फ़िज़ूल खर्ची के कारण निर्धन हो जाना ।

ٹانٹا - ٹانٹھا—[ਟਾਂਟਾ, ਟਾਂਠਾ] ਵਿ. ਹੱਟਾ ਕੱਟਾ, ਮੁਸ਼ਟੰਡਾ ।

[टाँटा, टाँठा] वि० हृष्ट पुष्ट, मोटा ताज़ा ।

ٹانچ—[ਟਾਂਚ] ਵਿ. ਪੁ. ਔਖੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ, ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾ; ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ; ਝਗੜਾ, ਤਕਰਾਰ; ਟੇਢਾ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ, ਖੁਠ ਪਾ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ ।

[टाँच] वि० पु० कटु स्वभाव वाला, नाक चढ़ा; स्वार्थ सिद्धि के लिए धोखा देने वाला; शरारती; झगड़ा, विवाद; टेढ़ा चलने का भाव, कुटिलता; शत्रुता ।

ٹانچنا—[ਟਾਂਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੌਜਾਂ ਮਾਣਨਾ; ਮਟਕ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ।

[टाँच-ना] क्रि० अक० आनन्द मनाना; मटक मटक कर चलना ।

ٹانڈ - ٹانڈ—[ਟਾਂਡ, ਟਾਂਣ] ਇ. ਮਨ੍ਹਾ; ਉਹ ਦੋ ਡੰਡਿਆਂ ਤੇ ਮਚਾਨ ਵਰਗਾ ਸਮਾਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੜਛੱਤੀ ।

[टाँड, टाँड] स्त्री० मचान; लकड़ी के खम्भों पर बनाई हुई वह पाटन जिस पर चीज़ें रखते हैं, परछत्ती ।

ٹانڈا—[ਟਾਂਡਾ] ਪੁ. ਕਾਫ਼ਲਾ; ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ; ਵਣਜਾਰੇ ਦਾ ਅਸਬਾਬ, ਵੱਖਰ; ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ; ਕੁਟੰਬ; ਵਸਤ ਲੱਦਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[टाँडा] पु० काफ़िला; यात्रियों अथवा व्यापारियों का दल; व्यापारी का माल; घर का सामान; कुटुम्ब; वस्तु लादने का भाव ।

ٹانک—[ਟਾਂਕ] ਇ. ਟੰਕ, ਚੌਵੀ ਰੱਤੀਆਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ।

[टाँक] स्त्री० टंक, चौबीस रत्ती का भार ।

—ٹانک رکھنا—[ਟਾਂਕ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਖ ਰੱਖਣਾ, ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਣਾ ।

[टाँक रख-ना] मुहा० स्मरणार्थ लिख रखना, नोट कर लेना ।

ٹانکا—[ਟਾਂਕਾ] ਪੁ. ਸੀਉਣ; ਉਹ ਖੂਹ ਜਾਂ ਤਲਾਉ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

[टाँका] पु० सिलाई; वह कुआँ अथवा तालाब जहाँ वर्षा का जल पीने के लिए एकत्रित किया जाता है ।

—ٹانکا بھرنا—[ਟਾਂਕਾ ਭਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਿਉਣਾ; ਕਲਮ ਨੂੰ ਟਾਂਕੇ ਲਾਉਣਾ; ਮੌਕਾ ਪਾਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ।

[टाँका भर-ना] क्रि० समा० सिलाई करना; कलम को टाँके लगाना; समय पा कर किसी की सिफ़ारिश करना ।

—ٹانکا ٹوٹنا—[ਟਾਂਕਾ ਟੁਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਉਣ ਉਧੜਨਾ; ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੀ ਸੀਉਣ ਦਾ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ; ਕੁਆਰਪਣ ਭੰਗ ਹੋਣਾ ।

[टाँका टूट-ना] मुहा० सिलाई उधड़ना; घाव की सीवन का टूट जाना; कौमार्य भंग होना ।

—ٹانکا لگانا—[ਟਾਂਕਾ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜ਼ਖ਼ਮ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਦਾ ਸਿਉਣਾ ।

[टाँका लगाना] क्रि० समा० ज़ख्म अथवा कपड़े को सीना ।

—ٹانکا مارنا—[ਟਾਂਕਾ ਮਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਿਉਣਾ, ਸਰੂਪਣਾ ।

[टाँका मार-ना] क्रि० समा० सीना, टाँका भरना ।

ٹانکنا—[ਟਾਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਿਉਣਾ; ਇਕ ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਟਾਂਕਾ ਭਰਨਾ, ਜੋੜਨਾ; ਨੱਥੀ ਕਰਨਾ; ਟੰਗਣਾ ।

[टाँक-ना] क्रि० सक० सीना; एक कपड़े को दूसरे कपड़े के साथ जोड़कर टाँका भरना, जोड़ना; नत्थी करना, साथ जोड़ना; लटकाना ।

ٹانکی—[ਟਾਂਕੀ] ਇ. ਛੈਣੀ; ਖਰਬੂਜ਼ੇ, ਤਰਬੂਜ਼ ਆਦਿ ਦੀ ਫਾੜੀ; ਛੇਕ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੋੜਾ; ਟਾਂਕੀ, ਟੈਂਕੀ ।

[टाँकी] स्त्री॰ छेनी; खरबूजे या तरबूज आदि की फाँक; छेद; एक प्रकार का फोड़ा; हौज, जल कुंड, टैंकी ।

—ٹانکی چلنا—[ਟਾਂਕੀ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛੈਣੀ ਖੜਕਣਾ; ਸ਼ਿਲਾ ਚੀਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਹੋਣਾ ।

[टाँकी चल-ना] मुहा॰ छेनी चलाने का काम चालू होना; पत्थर अथवा शिला चीरने का काम आरम्भ होना ।

—ٹانکی لانا—[ਟਾਂਕੀ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਰਬੂਜ਼ੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਵੇਖਣਾ; [illegible] ਕਰਨਾ ।

[टाँकी लगाना] मुहा॰ खरबूजे आदि को चीर कर देखना; छेद करना ।

ٹانکے—[ਟਾਂਕੇ] ਪੁ. ਟਾਂਕਾ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[टाँके] पु॰ टाँका का बहुवचन ।

—ٹانکے اُدھیڑنا—[ਟਾਂਕੇ ਉਧੇੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕਾ. ਮੁਹਾ. ਸਿਉਣ ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਸਿਲਾਈ ਉਧੇੜਨਾ; ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣਾ, ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ।

[टाँके उधेड़-ना] क्रि॰ सका॰ मुहा॰ सीवन खोलना, सिलाई उधेड़ना; भंडा फोड़ना, भेद खोलना ।

—ٹانکے ٹُٹنا—[ਟਾਂਕੇ ਟੁਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕਾ. ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮ ਦੀ ਸਿਲਾਈ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ; ਸੀਤੇ ਕਪੜੇ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[टाँके टूट-ना] क्रि॰ सका॰ कपड़े अथवा घाव की सिलाई का खुल जाना; सिले कपड़े का पुराना होना ।

—ٹانکے دینا - ٹانکے لانا—[ਟਾਂਕੇ ਦੇਣਾ, ਟਾਂਕੇ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕਾ. ਜ਼ਖਮ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਆਦਿ ਦਾ ਸਿਉਣਾ ।

[टाँके देना, टाँके लगाना] क्रि॰ सका॰ घाव अथवा कपड़े आदि का सीना ।

—ٹانکے ڈھلے ہو جانا یا ہونا—[ਟਾਂਕੇ ਢੀਲੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਾਬਰ ਜਾਣਾ; ਇਰਾਦੇ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਸੁਸਤੀ ਆਉਣਾ ।

[टाँके ढीले हो जाना या होना] मुहा॰ घबरा जाना; विचारों में कमज़ोरी अथवा सुस्ती आना ।

—ٹانکے مارنا—[ਟਾਂਕੇ ਮਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕਾ. ਮੋਟੀ ਮੋਟੀ ਸਿਲਾਈ ਕਰਨਾ, ਨਗੰਦਣਾ ।

[टाँके मार-ना] क्रि॰ सका॰ मोटी मोटी सिलाई करना, टप्पा मारना ।

ٹانگ—[ਟਾਂਗ] ਇ. ਟੰਗ, ਲੱਤ; ਪੈਰੀ; (ਦਲਾਲ-ਪਰੀਭਾਸ਼ਾ) ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ।

[टाँग] स्त्री॰ जाँघ से ले कर एड़ी तक का भाग, लात; पैरी; (दलाल-परिभाषा में) चौथा हिस्सा ।

—ٹانگ اڑانا—[ਟਾਂਗ ਅੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੰਗ ਅੜਾਉਣਾ, ਐਵੇਂ ਐਵੇਂ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣਾ ।

[टाँग अड़ाना] मुहा॰ विघ्न डालना, व्यर्थ किसी काम में दख़ल देना ।

—ٹانگ برابر—[ਟਾਂਗ ਬਰਾਬਰ] ਵਿ. ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ।

[टाँग बराबर] वि॰ छोटा सा ।

—ٹانگ پسار کے سونا—[ਟਾਂਗ ਪਸਾਰ ਕੇ ਸੌਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਕੇ ਸੌਣਾ, ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਣਾ ।

[टाँग पसार के सोना] मुहा॰ निश्चिन्त हो कर सोना, बेफ़िक्री की नींद सोना ।

—ٹانگ تلے سے نکالنا—[ਟਾਂਗ ਤਲੇ ਸੇ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੱਤ ਥੱਲਿਉਂ ਕੱਢਣਾ, ਹਾਰ ਮੰਨਵਾਉਣਾ ।

[टाँग तले से निकाल-ना] मुहा॰ नीचा दिखाना, हार मनवाना, किसी को अधीन करना ।

—ٹانگ توڑنا—[ਟਾਂਗ ਤੋੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਕੰਮਾ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ; ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[टाँग तोड़-ना] मुहा॰ बिल्कुल व्यर्थ बनाना, किसी काम का न रहने देना; किसी भाषा का अल्प ज्ञान होने पर उसके तत्त्वों पर वाद विवाद करने की कोशिश करना ।

—ٹانگ دینا—[ਟਾਂਗ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕਾ. ਟੰਗ ਦੇਣਾ, ਲਟਕਾ ਦੇਣਾ; ਫਾਹੇ ਲਾ ਦੇਣਾ ।

[टाँग देना] क्रि॰ सका॰ टाँगना, लटका देना; फाँसी पर चढ़ाना ।

—ٹانگ سے ٹانگ باندھ کر بٹھانا—[ਟਾਂਗ ਸੇ ਟਾਂਗ ਬਾਂਧ ਕਰ ਬਿਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਲੋਂ ਖਿਸਕਣ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਪਾਸ ਬਹਾਉਣਾ ।

[टाँग से टाँग बाँध कर बिठाना] मुहा॰ अपने से दूर न जाने देना, पास बिठाए रखना ।

—ٹانگ لینا—[ਟਾਂਗ ਲੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੰਗ ਫੜਨਾ, ਫੜਨ ਨੂੰ ਪੈਣਾ; ਪਿੱਛੇ ਪੈਣਾ ।

[टाँग लेना] मुहा॰ टाँग पकड़ना, पकड़ने को दौड़ना; पीछे पड़ना ।

ٹانگن—[ਟਾਂਗਨ] ਪੁ. ਪਹਾੜੀ ਟੱਟੂ ।

[टाँगन] पु॰ पहाड़ी टट्टू ।

ٹانگنا—[ਟਾਂਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੰਗਣਾ, ਲਟਕਾਉਣਾ; ਫਾਂਸੀ ਦੇਣਾ ।

[टाँग-ना] क्रि॰ सक॰ अटकाना, लटकाना; फाँसी पर चढ़ाना ।

ٹانگیں—[ਟਾਂਗੇਂ] ਇ. ٹانگ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[टाँगें] स्त्री॰ ٹانگ का बहुवचन ।

—ٹانگیں توڑنا—[ਟਾਂਗੇਂ ਤੋੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਨਸਾਉਣਾ ।

[टाँगें तोड़-ना] मुहा॰ बहुत दौड़ाना ।

—ٹانگیں رہ جانا—[ਟਾਂਗਾਂ ਰਹ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਥੱਕ ਜਾਣਾ, ਲੱਤਾਂ ਦਾ ਸੁੰਨ ਜਾਣਾ; ਗਠੀਏ ਰੋਗ ਦੇ ਕਾਰਣ ਲੱਤਾਂ ਦਾ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[टाँगें रह जाना] मुहा० थक जाना; टाँगों का सुन्न जाना; गठिया रोग के कारण टाँगों का अशक्त हो जाना।

ٹائر—[ਟਾਇਰ] ਅੰਗ. ਪੁ. Tyre, ਟੈਰ, ਮੋਟਰ, ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਟਾਂਗੇ ਦੇ ਪਹੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਬੜ।

[टायर] अंग पु० Tyre, मोटर, साइकल, अथवा ताँगों के पहियों पर चढ़ाया जाने वाला रबड़।

ٹائی—[ਟਾਈ] ਅੰਗ. ਇ. Tie, ਉਹ ਫੀਤਾ ਜਾਂ ਪਟੀ ਜੋ ਸੂਟ ਨਾਲ ਗਲ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਨਕਟਾਈ।

[टाई] अंग० स्त्री० Tie, वह पट्टी जो सूट के साथ गले में फ़ैशन के लिए बाँधी जाती है।

ٹائیں ٹائیں—[ਟਾਏਂ ਟਾਏਂ] ਇ. ਟੀਂ ਟੀਂ, ਤੋਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਬਕਵਾਸ, ਚੀਂ ਚੀਂ।

[टाएँ टाएँ] स्त्री० टें टें, तोते की आवाज़; बकवास, चीं चीं।

ٹاپر—[ਟਾਪਰ] ਪੁ. ਟੋਕ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੱਟੂ।

[टापर] पु० टार, छोटा सा टट्टू।

ٹب—[ਟਬ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਕੁੰਡ, ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਲਕੜੀ ਦੀ ਚੌੜੀ ਬਾਲਟੀ ਜਿਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[टब] अंग० पु० कठाल, लोहे अथवा लकड़ी की एक प्रकार की चौड़ी बालटी जिस में बैठ कर स्नान किया जाता है।

ٹبر—[ਟੱਬਰ] ਪੁ. ਪਰਵਾਰ, ਕੁਟੰਬ, ਕਬੀਲਾ।

[टब्बर] पु० परिवार, कुटुम्ब, कबीला।

ٹپ—[ਟਪ] ਇ. ਡੱਬੀ ਆਦੀ ਦਾ ਢਾਪਾ ਜੋ ਧੁੱਪ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਸਮੇਂ ਤਾਣ ਲਈਦਾ ਹੈ; ਟਿਪ ਟਿਪ ਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਉੱਛਲ ਕੁੱਦ।

[टप] स्त्री० बग्घी आदि का छाता जो धूप या वर्षा में तान लिया जाता है; पानी टपकाने की आवाज़; उछल कूद।

ٹپا ٹپ—[ਟਪਾ ਟਪ] ਇ. ਬੂੰਦਾਂ ਡਿਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਤ੍ਰਿਪ-ਤ੍ਰਿਪ; ਟਪਕਾ, ਫਲਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਡਿਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[टपा टप] स्त्री० वर्षा की बूँदें गिरने की आवाज़, टिपटिप; फलों के लगातार गिरने की आवाज़।

ٹپ ٹپ—[ਟਪ ਟਪ] ਇ. ਅੱਥਰੂ ਡਿਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਤ੍ਰਿਪ ਤ੍ਰਿਪ, ਟਿਪ ਟਿਪ।

[टप टप] स्त्री० आँसू टपकने की आवाज़, टिप टिप।

ٹپا—[ਟੱਪਾ] ਪੁ. ਫ਼ਾਸਲਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗੀਤ; (ਟੱਪਣਾ) ਡਾਕਖ਼ਾਨਾ; ਉੱਛਲ ਕੁੱਦ; ਪਰਗਣੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਉਪ ਪਰਗਣਾ; ਮੋਟੀ ਸਿਊਣ, ਤੋਪਾ; ਪਾਲਕੀ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਡਾਕ ਜਾਂ ਚੌਕੀ; ਬਾਦਬਾਨ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੇੜਾ।

[टप्पा] पु० अन्तर; एक प्रकार का गीत; (नदिया) डाकख़ाना; उछल कूद; किसी देश अथवा प्रान्त के परगने से छोटा हिस्सा, उप परगना; मोटी सीवन, सिलाई का लम्बा टाँका; पालकी ले जाने वालों की डाक अथवा चौकी; बादबान द्वारा चलाया जाने वाला बेड़ा।

—ٹپا بھرنا (ڈالنا - مارنا)—[ਟੱਪਾ ਭਰ-ਨਾ (ਡਾਲ-ਨਾ, ਮਾਰ-ਨਾ)] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤੋਪਾ ਭਰਨਾ, ਸਿਊਣਾ।

[टप्पा भर-ना (डाल-ना, मार-ना)] क्रि० समा० सिलाई करना, लम्बे लम्बे टाँके लगाना।

—ٹپا کھانا—[ਟੱਪਾ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਗੋਲੀ ਦਾ ਟਕਰਾ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਣਾ; ਉਛਲਣਾ; ਕੁੱਦਣਾ।

[टप्पा खाना] क्रि० समा० गोली का टकरा कर मुड़ना; उछलना; कूदना।

ٹپانا—[ਟਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਪਾਉਣਾ, ਕੁਦਾਉਣਾ।

[टपाना] क्रि० सक० उछलवाना, छलाँगें लगवाना।

ٹپ ٹپانا—[ਟਪ-ਟਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟਪਕਣਾ, ਚੋਣਾ, ਟਪ ਟਪ ਕਰ ਕੇ ਡਿੱਗਣਾ।

[टप-टपाना] क्रि० अक० टपकना, टिप टिप कर के गिरना।

ٹپس—[ਟਿੱਪਸ] ਇ. ਸਹਾਰਾ, ਵਸੀਲਾ; ਦਾਵਾ; ਨੀਂਹ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਜੇਹਾ ਸੰਬੰਧ; ਤੱਕਣੀ; ਪਹੁੰਚ।

[टिप्पस] स्त्री० आश्रय, आधार; दावा; नींव; थोड़ा सा सम्बन्ध; ताक झाँक; पहुँच।

ٹپک—[ਟਪਕ] ਇ. ਦਰਦ, ਚੀਸ; ਟਪਕਾ, ਤ੍ਰਿਪ ਤ੍ਰਿਪ ਡਿਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[टपक] स्त्री० दर्द, टीस; टपका, टपक कर गिरने की आवाज़।

—ٹپک پڑنا—[ਟਪਕ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਡਿਗ ਜਾਣਾ; ਫੋੜੇ ਦਾ ਫੁਟ ਜਾਣਾ; ਮਾਹਵਾਰੀ ਆਉਣਾ; ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਕਾਬੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣਾ; (ਅਸ਼ਲੀਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ) ਵੀਰਜ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[टपक पड़-ना] मुहा० गिर जाना; फोड़े का फूटना; मासिक धर्म आना; प्रकट हो जाना; संयम न हो सकना; (अश्लील) वीर्य का निकल जाना।

ٹپک نویس—[ਟਪਕ ਨਵੀਸ] ਪੁ. ਗ਼ਲਤ ਰਪੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[टपक नवीस] पु० झूठी रिपोर्ट देने वाला।

ٹپکا—[ਟਪ-ਕਾ] ਪੁ. ਪੱਕੇ ਅੰਬਾਂ ਦਾ ਆਪੇ ਦਰਖ਼ਤ ਤੋਂ ਡਿਗ ਪੈਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਧੱਬਾ, ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਰੰਗ।

[टप-का] पु० पके आमों का अपने आप वृक्ष से गिर पड़ने का भाव; धब्बा, उंगली के साथ लगाया हुआ रंग।

—ٹپکا ٹپکی—[ਟਪ-ਕਾ ਟਪ-ਕੀ] ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੂੰਦਾ ਬਾਂਦੀ, ਫੁਹਾਰ; ਫਲਾਂ ਦਾ ਡਿਗਣਾ, ਗਾਹਕ ਤੇ ਗਾਹਕ ਪੈਣਾ, ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮਰਨਾ; ਥੋੜੀ ਥੋੜੀ; ਥਕੇ ਥਕੇ।

[टप-का टप-की] स्त्री० क्रि० वि० बूँदा बाँदी, फीसी; फलों का गिरना; ग्राहक पर ग्राहक पड़ना; एक के पीछे दूसरे का मरना; कोई कोई; कभी कभी ।

—ٹپکا پڑنا—[ਟਪ-ਕਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਛੁਪਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣਾ; ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਝੁਕਣਾ; ਬਹੁਤ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣਾ; ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਕਾਰਣ ਬੇ-ਬਸ ਹੋਣਾ ।

[टप-का पड़-ना] मुहा० किसी वस्तु के बाहुल्य होने के कारण उसका छिपाव न हो सकना; प्रकट हो जाना; झुकाव होना; अत्यधिक रुचि रखना; काम के वश में होना ।

—ٹپکا لگنا [ਟਪ-ਕਾ ਲਗ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਡਿਗਣਾ; ਮੇਵਿਆਂ ਦਾ ਪਕ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਡਿਗਣਾ ।

[टप-का लग-ना] क्रि० समा० बूँद-बूँद गिरना; आमों का पक कर अपने आप पृथ्वी पर गिरना ।

ٹپکانا—[ਟਪ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਡੇਗਣਾ; ਅਰਕ ਕੱਢਣਾ; ਨਚੋੜਨਾ ।

[टप-काना] क्रि० सक० बूँद-बूँद गिराना; अर्क निकालना; निचोड़ना ।

ٹپکنا—[ਟਪਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਕਿਰਨਾ, ਰਿਸਣਾ; ਨੁੱਚੜਨਾ; ਪੱਕੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਡਿਗਣਾ; ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ; ਕਿਸੇ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ; ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਡਿਗਣਾ; ਚੀਸ ਉਠਣਾ, ਜ਼ਖਮ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਣਾ; ਫੋੜੇ ਦਾ ਪੱਕ ਕੇ ਫਟਣਾ; ਵੀਰਜ ਖ਼ਲਾਸ ਹੋਣਾ ।

[टपक-ना] क्रि० सक० बूँद-बूँद गिरना, रिसना; निचुड़ना; पक्के फलों का अपने आप गिरना; प्रकट होना; किसी की ओर आकृष्ट होना; युद्ध में घायल हो कर गिरना; पीड़ा अनुभव करना, घाव में दर्द होना; फोड़े का फूट कर बहना; वीर्य का निकलना ।

ٹپکی—[ਟਪ-ਕੀ] ਵਿ. ਫੁਰਤੀ, ਸ਼ਰਾਰਤ, ਚਲਾਕੀ ।

[टप-की] स्त्री० फुरती, शरारत, चालाकी ।

—ٹپکی پڑنا—[ਟਪ-ਕੀ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੋਣਾ; (ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ) ਆਵਾਰਾ ਹੋਣਾ, ਬਦ ਚਲਣ ਹੋਣਾ ।

[टप-की पड़-ना] मुहा० शरारती होना; (स्त्री का) आवारा होना, चरित्रहीन होना ।

ٹپنا—[ਟਪ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕੁੱਦਣਾ, ਟੱਪਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ; ਪਸ਼ੂ ਨਾਲ ਲਗਣਾ; ਭੋਗ ਲਈ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ।

[टप-ना] क्रि० अक० उछलना, कूदना, फाँदना; किसी वस्तु के साथ लगना; कामतृप्ति के लिए मिलाप करना ।

ٹپے ٹوئی—[ਟੱਪੇ ਟੋਈ] ਵਿ. ਟੋਲ, ਖੋਜ, ਤਲਾਸ਼ ।

[टप्पे टोई] स्त्री० खोज, ढूँढ़, तलाश ।

ٹٹا—[ਟੱਟਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਟੱਟੀ; ਕਨਾਤ; ਪਰਦਾ ।

[टट्टा] पु० बड़ी टट्टी; कनात; परदा ।

ٹٹ پونجیا—[ਟਟ-ਪੂੰਜੀਆ] ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੂੰਜੀ ਵਾਲਾ, ਦੀਵਾਲੀਆ ।

[टट-पूँजिया] पु० थोड़ी पूँजी वाला; दिवालिया ।

ٹٹر—[ਟੱਟਰ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਟੱਟੀ; ਕਨਾਤ; ਦਰਵਾਜ਼ਾ ।

[टट्टर] पु० बड़ी टट्टी; कनात; द्वार ।

ٹٹروں ٹوں—[ਟੁਟ-ਰੂ ਟੂੰ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਬੂਤਰ ਜਾਂ ਘੁੱਗੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਇੱਕਲ ਵੱਕਲਾ ।

[टुट-रूँ टूँ] स्त्री० क्रि० वि० कबूतर अथवा फ़ाख़्ता की आवाज़; बिल्कुल अकेला ।

ٹٹری—[ਟਟ-ਰੀ] ਵਿ. ਟੋਟਣ, ਸਿਰ, ਖੋਪੜੀ ।

[टट-री] स्त्री० चाँदिया, सिर, खोपड़ी ।

—ٹٹری گنجی ہونا—[ਟਟ-ਰੀ ਗੰਜੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਰ ਗੰਜਾ ਹੋਣਾ; ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈਣੀ ।

[टट-री गंजी होना] मुहा० सिर गंजा होना; जूतों की मार पड़ना ।

ٹٹکارنا—[ਟਿਟ-ਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡੰਗਰ ਨੂੰ ਟਿਟਕਾਰੀ ਨਾਲ ਹੱਕਣਾ ।

[टिट-कार-ना] क्रि० सक० पशु को टिक-टिक की आवाज़ से हाँकना ।

ٹٹکاری—[ਟਿਟ-ਕਾਰੀ] ਵਿ. ਟਿਚਕਾਰੀ, ਟਚ ਟਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂ ਹੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[टिट-कारी] स्त्री० टिक-टिक की आवाज़ जिस से पशु हाँके जाते हैं ।

—ٹٹکاری پر لگنا—[ਟਿਟ-ਕਾਰੀ ਪਰ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੀਟੀ ਤੇ ਚਲਿਆ ਆਉਣਾ, ਗਿਝ ਜਾਣਾ ।

[टिट-कारी पर लग-ना] मुहा० इशारे पर चले आना, सीटी या आवाज़ पर चले आना ।

ٹٹو—[ਟੱਟੂ] ਪੁ. ਟੋਰ, ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦਾ ਘੋੜਾ ।

[टट्टू] पु० टार, छोटे कद का घोड़ा ।

—ٹٹو بھڑکنا—[ਟੱਟੂ ਭੜਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਰਕਸ਼ੀ ਕਰਨਾ; ਕਾਮ-ਵਸ ਹੋਣਾ ।

[टट्टू भड़क-ना] मुहा० सरकशी करना; कामातुर होना ।

—ٹٹو پار ہونا—[ਟੱਟੂ ਪਾਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ, ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਹੋਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[टट्टू पार होना] मुहा० काम पूरा होना, बेड़ा पार होना; मर जाना ।

—ٹٹو سے—[ਟੱਟੂ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੁੱਤੀ ਤੇ ।

[टट्टू से] क्रि० वि० बला से, जूती से ।

—ٹٹو کو کوڑا اور تازی کو اِشارہ — [ਟੱਟੂ ਨੂੰ ਕੋੜਾ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ:] ਅਖੌ. ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝਦਾਰ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[टट्टू को कोड़ा और ताज़ी को इशारा:] लोको० मूर्ख को पीट कर समझाना पड़ता है परन्तु बुद्धिमान् के लिए इशारा ही काफ़ी होता है।

ٹٹوانی—[ਟਟ-ਵਾਨੀ] ਇ. ਦੇਖ. ਟੱਟੂ ਦੀ ਮਦੀਨ, ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੀ ਘੋੜੀ।

[टट-वानी] स्त्री० टट्टू का स्त्रीलिंग, छोटे क़द की घोड़ी।

ٹٹول—[ਟਟੋਲ] ਇ. ਭਾਲ, ਟੋਲ।

[टटोल] स्त्री० खोज, तलाश।

ٹٹولنا—[ਟਟੋਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੋਹਣਾ; ਟੋਲਣਾ; ਜਾਂਚਣਾ।

[टटोल-ना] क्रि० सक० उंगलियों से छूकर पता लगाना; अन्धेरे में हाथ से ढूंढना, तलाश करना; जाँचना।

ٹٹی [ਟੱਟੀ] ਇ. ਇਕ. ਬਾਂਸ ਜਾਂ ਕਾਨਿਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹਲਕਾ; ਓਟ, ਪੜਦਾ; ਪਾਖਾਨਾ; ਪਾਲਕੀ; ਲਕੜੀ ਦੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ ਦੀ ਦਿਵਾਰ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਵੇਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਦੀ ਆੜ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰਖਦੇ ਹਨ।

[टट्टी] स्त्री० चिक, बांस या सरकण्डों की बना हुआ हलका और छोटा टट्टर; ओट, पर्दा; पाखाना; पालकी; लकड़ी की फट्टियों का वह पर्दा या दीवार जिस पर अंगूर की बेल चढ़ाई जाती है; आखेट खेलने की आड़ जो शिकारी अपने पास रखते हैं।

—ٹٹی جانا—[ਟੱਟੀ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੰਗਲ ਜਾਣਾ, ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ, ਪਾਖਾਨੇ ਜਾਣਾ।

[टट्टी] क्रि० समा० शौचादि के लिए जाना, पाखाने जाना।

—ٹٹی کا آئینہ—[ਟੱਟੀ ਦਾ ਆਈਨਾ:] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪਤਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

[टट्टी का आईना:] पु० एक प्रकार का पतला शीशा।

—ٹٹی کی آڑ یا اوٹ یا اوجھل شکار کھیلنا—[ਟੱਟੀ ਦੀ ਆੜ ਯਾ ਓਟ ਯਾ ਓਝਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛੁਪ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਲੁਕ ਕੇ ਐਬ ਕਰਨਾ।

[टट्टी की आड़ या ओट या ओझल शिकार खेल-ना] मुहा० छिप कर काम करना, छिप कर कुकर्म करना।

—ٹٹی لگانا—[ਟੱਟੀ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਿਕ ਤਾਣਨਾ; ਭੀੜ ਕਰਨਾ; ਓਟ ਕਰਨਾ, ਕਨਾਤ ਖੜੀ ਕਰਨਾ।

[टट्टी लगाना] क्रि० समा० चिक तानना; भीड़ करना; ओट करना; कनात खड़ी करना।

—ٹٹی میں چھید کرنا—[ਟੱਟੀ ਮੇਂ ਛੇਦ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੁਲ੍ਹ ਖੇਲ੍ਹਣਾ, ਬਦਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[टट्टी में छेद कर-ना] मुहा० खुल खेलना, खुले रूप में व्यभिचारी तथा कुकर्मी हो जाना।

ٹٹیا—[ਟਟਿਆ] ਇ. ਟੱਟੀ ਦਾ ਲਘੁਤਾ ਵਾਚੀ, ਛੋਟੀ ਟੱਟੀ; ਟਿੰਡ, ਖੋਪੜੀ।

[टटिया] स्त्री० टट्टी का लघुता वाची शब्द, छोटी टट्टी; चांदिया, खोपड़ी।

ٹٹیری—[ਟਟੀਰੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਪੰਛੀ; ਇਕ ਖਿਡੌਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਨਾਲ ਟਟੀਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਚਿੰਡਾ (ਲਕੜ ਦਾ)।

[टटीरी] स्त्री० एक प्रसिद्ध पक्षी; एक खिलौना जिसके घुमाने से टटीरी की सी आवाज़ निकलती है।

ٹچا—[ਟੁੱਚਾ] ਵਿ. ਤੁੱਛ, ਹੋਛਾ; ਲੁੱਚਾ, ਗੁੰਡਾ, ਕਮੀਨਾ।

[टुच्चा] वि० नीच, ओछा; लुच्चा, गुण्डा, कमीना।

ٹخ ٹخ—[ਟਿਖ ਟਿਖ] ਇ. ਟਿਕ ਟਿਕ, ਘੋੜੇ ਜਾਂ ਗਧੇ ਨੂੰ ਹੱਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[टिख टिख] स्त्री० टिक-टिक, घोड़े अथवा गधे को हाँकने की आवाज़।

ٹخنہ—[ਟਖ-ਨ:] ਪੁ. ਗਿਟਾ।

[टख-न:] पु० गिट्टा।

ٹڈا—[ਟਿੱਡਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਟਿੱਡੀ; ਦੁਬਲਾ ਪਤਲਾ ਆਦਮੀ।

[टिड्डा] पु० बड़ी टिड्डी; दुबला पतला आदमी।

ٹڈی—[ਟਿੱਡੀ] ਇ. ਆਹਣ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਰਾਂ ਵਾਲਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਖੇਤੀ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

[टिड्डी] स्त्री० एक प्रकार का परों वाला कीड़ा जो खेती को प्रायः नष्ट कर देता है।

—ٹڈی دل—[ਟਿੱਡੀ ਦਲ] ਪੁ. ਆਹਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਹੜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਦਲ ਵਾਂਗੂੰ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਭੀੜ ਭਾੜ।

[टिड्डी दल] पु० टिड्डियों का बहुत बड़ा समूह जो बादल की तरह खेतों पर छा जाता है; भीड़ भाड़।

—ٹر—[ਟਰ] ਇ. ਡੱਡੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਬਕਵਾਸ; ਜ਼ਿੱਦ; ਟਰ੍ਹ. ਈਦ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਤਿਉਹਾਰ; ਗੱਪ।

[टर] स्त्री० मेंढक की आवाज़; बकवाद; हठ; ईद के पश्चात् आने वाला त्यौहार; गप्प।

—ٹر ٹر—[ਟਰ ਟਰ] ਇ. ਡੱਡੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਬਕਬਕ, ਬਕਵਾਸ।

[टर टर] स्त्री० मेंढक की आवाज़; बक बक, झक झक, व्यर्थ की बातें।

ٹرا—[ਟੱਰਾ] ਵਿ. ਅੱਖੜ, ਅਵੈੜਾ; ਬਕਵਾਸੀ, ਸ਼ੇਖੀ ਖੋਰਾ।

[टर्रा] वि० अविनीत भाव से कठोर उत्तर देने वाला, अक्खड़, उजड्ड; बकवाद करने वाला, डींग मारने वाला।

ٹرا—[ਟੱਰਾ] ਪੁ. ਦਾਣਾ, ਗੋਲੀ, ਬਰੂਦ ਦਾ ਦਾਣਾ; ਬਾਜਰੇ, ਮੋਠ ਜੁਆਰ ਆਦਿ ਦਾ ਦਾਣਾ।
[टर्रा] पु० दाना, गोली, बारूद का दाना; बाजरे, मोठ ज्वार आदि का दाना।

ٹرا پن—[ਟੱਰਾ ਪਨ] ਪੁ. ਅੱਖੜ ਪੁਣਾ, ਅਵੈੜਾਪਣ।
[टर्रा पन] पु० अक्खड़पन, उद्दंडता।

ٹرانا—[ਟੱਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੱਡੂ ਦਾ ਬੋਲਣਾ; ਬਕ ਬਕ ਕਰਨਾ; ਸ਼ੋਰ ਕਰਨਾ; ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨਾ।
[टर्राना] क्रि० अक० मेंढक का बोलना; बक बक करना; शोर मचाना; शरारत करना।

ٹر بنگا - ٹر بنگا—[ਟਿਰ-ਬੰਗਾ, ਟਰਬੰਗਾ, ਟਿੜ-ਬੰਗਾ, ਟੜਬੰਗਾ] ਵਿ. ਟੇਢਾ, ਵਿੰਗਾ।
[टिर-बंगा, टरबंगा, टिड़-बंगा, टड़बंगा] वि० टेढ़ा, तिरछा।

ٹرپھس—[ਟਿਰ ਫਿਸ] ਇ. ਸ਼ਰਾਰਤ; ਚੂੰ ਚਿਰਾ।
[टिर फिस] स्त्री० शरारत; चूँ चिरा।

ٹر ٹرانا—[ਟਰ-ਟਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟਰ ਟਰ ਕਰਨਾ, ਬਕਣਾ।
[टर-टराना] क्रि० अक० टर टर करना, बकना।

ٹر خانا—[ਟਰ-ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਰਕਾਉਣਾ, ਟਾਲਣਾ।
[टर-खाना] क्रि० सक० टरकाना, टालना।

ٹرخل—[ਟਰ-ਖਲ] ਇ. ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ, ਵਿਭਚਾਰਨ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਅਸੱਭ ਤੇ ਮੂਰਖ ਤੀਵੀਂ।
[टर-खल] स्त्री० कुलटा स्त्री, व्यभिचारिणी स्त्री, असभ्य तथा मूर्ख स्त्री।

ٹرخو—[ਟਰ-ਖੋ] ਵਿ. ਬੁੱਢੀ; ਬੁੱਢਾ; ਨਾਸ਼ਵਾਨ।
[टर-खो] वि० बूढ़ी; बुड्ढा; नाशवान।

ٹرکانا—[ਟਰ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਰਕਾਉਣਾ, ਟਾਲਣਾ।
[टर-काना] क्रि० सक० बहाना करके चलता करना, टालना।

ٹرنک—[ਟਰੰਕ] ਅੰਗ. ਪੁ. ਲੋਹੇ ਆਦਿ ਦਾ ਹਲਕਾ ਸੰਦੂਕ, ਬਕਸਾ।
[टरंक] अंग० पु० लोहे आदि का हलका सन्दूक, बक्सा।

ٹررو—[ਟਰੂ] ਪੁ. ਟਰ ਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਡੱਡੂ; ਇਕ ਖਿਡੌਣਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਝਿੱਲੀ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਫਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[टरू] पु० टर टर करने वाला; मेंढक; एक खिलौना जिस पर झिल्ली लगा कर फिराते हैं।

ٹر جانا—[ਟਿਰ-ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲੇ ਕਬੂਤਰ ਦਾ ਉੱਡ ਜਾਣਾ।
[टिर-जाना] क्रि० अक० पंखबद्ध कबूतर का उड़ जाना।

ٹریر—[ਟਰੇਰ] ਇ. ਤਰੇੜ।
[दरेर] स्त्री० दरार।

ٹسر—[ਟਸਰ] ਪੁ. ਕੱਚਾ ਰੇਸ਼ਮ; ਟਸਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਕਪੜਾ।
[टसर] पु० कच्चा रेशम; टसर का बना हुआ कपड़ा।

ٹسر ٹسر رونا—[ਟੁਸਰ ਟੁਸਰ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣਾ।
[टुसर टुसर रोना] मुहा० फूट फूट कर रोना।

ٹسر مسر—[ਟਸਰ ਮਸਰ] ਇ. ਢਿੱਲ ਮੱਠ।
[टसर मसर] स्त्री० ढील, टालमटोल, विलम्ब।

ٹس سے مس نہ ہونا—[ਟਸ ਸੇ ਮਸ ਨ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਹਿਲਣਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਣਾ।
[टस से मस न: होना] मुहा० बिल्कुल न हिलना, जिस पर कुछ भी असर न होना।

ٹسک—[ਟਸਕ] ਇ. ਚੀਸ, ਦਰਦ, ਪੀੜ।
[टसक] स्त्री० टीस, दर्द, पीड़ा।

ٹسکا—[ਟਸ-ਕਾ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਖੰਘ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੁਰ ਖੁਰ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇ।
[टस-का] पु० बच्चों की ऐसी खांसी जिसमें खुर खुर की सी आवाज निकले।

ٹسکنا—[ਟਸਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹਿਲਣਾ ਜੁਲਣਾ; ਸਰਕਣਾ; ਗਲਣਾ; ਪਿਘਲਣਾ; ਚਸਕਾ ਚਲਣਾ; ਅਸਰ ਕਬੂਲਣਾ।
[टसक-ना] क्रि० अक० हिलना; डोलना; सरकना; गलना; पिघलना; टीस उठना; प्रभावित होना।

ٹسکنا—[ਟੁਸ-ਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੁਸਕਣਾ, ਰੋਣਾ।
[टुस-कना] क्रि० अक० सिसकना; रोना।

ٹسن—[ਟਸਨ] ਇ. ਸ਼ਰਾਰਤ, ਤਕਰਾਰ, ਝਗੜਾ; ਬੇਈਮਾਨੀ।
[टसन] स्त्री० शरारत, कलह, झगड़ा; बेईमानी।

ٹسوے بہانا—[ਟਸ-ਵੇ ਬਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਣਾ, ਹੰਝੂ ਕੇਰਨਾ।
[टस-वे बहाना] मुहा० रोना, आंसू बहाना।

ٹک—[ਟਕ] ਇ. ਨਜ਼ਰ, ਟਿਕ ਟਿਕੀ; ਖ਼ਾਸੀਅਤ; ਮਿਜ਼ਾਜ।
[टक] स्त्री० नजर, टिक टिकी, विशेषता; स्वभाव।

ٹک—[ਟਿਕ] ਅੰਗ. ਇ. Tick, ਘੜੀ ਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼।
[टिक] अंग० स्त्री० Tick, घड़ी की या वैसी ही कोई आवाज।

ٹک—[ਟੁਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਰਾ, ਰਤਾ, ਰਤਾ ਕੁ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਲਈ।
[टुक] क्रि० वि० मामूली, तनिक, थोड़ा सा, थोड़े समय के लिए।

ٹکا—[ਟਕਾ] ਪੁ. ਪੁਰਾਣੇ ਦੋ ਪੈਸੇ; ਅਧੰਨੀ।

[टका] पु० पुराने दो पैसे, अधन्नी।

— ٹکا پاس نہیں —[ਟਕਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ] ਵਾਕ. ਪੈਸਾ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ; ਗ਼ਰੀਬ ਤੇ ਕੰਗਾਲ ਹੈ।

[टका पास नहीं] वाक्य० पैसा पास नहीं; निर्धन तथा कंगाल है।

— ٹکا سا جواب دینا —[ਟਕਾ ਸਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ, ਸਾਫ਼ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣਾ।

[टका सा जवाब देना] मुहा० कोरा जवाब देना, साफ़ इनकार कर देना।

ٹکا سا دم - ٹکسی جان —[ਟਕਾ ਸਾ ਦਮ, ਟਕਾ ਸੀ ਜਾਨ] ਪੁ. ਇ. ਕੱਲਮ ਕੱਲਾ, ਛੜਾ ਛੜਾਂਗ, ਕੱਲਾ ਦਮ, ਨਾ ਪੇਖਾ ਨਾ ਕਾਮ।

[टका सा दम, टका सी जान] पु० स्त्री० अकेला दम, अकेली जान।

— ٹکے گز کی چال چلنا —[ਟਕੇ ਗਜ਼ ਦੀ ਚਾਲ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਰਫ਼ੇ ਤੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ।

[टके गज़ की चाल चल-ना] मुहा० मितव्ययिता से निर्वाह करना।

— ٹکے کھلنا —[ਟਕੇ ਖਿਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਗੁੜਗੁੜਾਉਣਾ।

[टके खिल-ना] मुहा० हुक्के का गुड़गुड़ाना।

ٹکانا —[ਟਿਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਹਾਰਾ ਦੇਣਾ, ਅਟਕਾਉਣਾ; ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਸਰਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੇਣਾ; ਮਾਰਨਾ, ਲਾਉਣਾ।

[टिकाना] क्रि० सक० सहारा देना, ठहराना; घर या सराय में स्थान देना; मारना, लगाना।

ٹکاؤ —[ਟਿਕਾਊ] ਵਿ. ਟਿਕਣ ਵਾਲਾ, ਚਿਰ ਕਾਲ ਤਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[टिकाऊ] वि० टिकने वाला, चिरस्थायी।

ٹکاؤ —[ਟਿਕਾਉ] ਪੁ. ਟਿਕਾ, ਠਹਿਰਾਉ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਕਰਾਰ।

[टिकाओ] पु० टिकाव, ठहराव, शान्ति, स्थिरता।

ٹکٹ —[ਟਿਕਟ] ਅੰਗ. ਪੁ. Ticket, ਪਰਚਾ, ਪਾਸ; ਆਗਿਆ ਪੱਤਰ, ਪਰਵਾਨਾ; ਚਪੜਾਸ; ਪੱਕੇ ਧਾਗਿਆਂ ਦਾ ਪੱਤਾ, ਰੀਲ; ਚਿੱਠੀ; ਚੰਦਾ; ਇਸ਼ਟਾਮ, ਡਾਕਖ਼ਾਨੇ ਦੇ ਮਹਿਸੂਲ ਦਾ ਇਸ਼ਟਾਮ; ਟੈਕਸ, ਲਗਾਨ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ; ਚੁੰਗੀ; ਰੇਲ ਦਾ ਟਿਕਟ।

[टिकट] अंग्रे० पु० Ticket, पर्चा, पास; आज्ञा पत्र, परवाना; चपरास; पक्के तागों का पत्ता, रील, चिट्ठी, चन्दा; स्टाम्प, डाकख़ाने का शुल्क-पत्र; कर, लगान, नज़राना; चुंगी; रेल का टिकट।

ٹکٹکی —[ਟਿਕ-ਟਿਕੀ] ਇ. ਇਕ ਟਕ ਦੇਖਣਾ, ਲਗਾਤਾਰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਉਹ ਤਖ਼ਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

[टिक-टिकी] स्त्री० एकटक हो कर देखते रहना, लगातार देखते रहना; वह तख़्ता जिस के साथ अपराधियों को बांध कर उन्हें कोड़े लगाए जाते हैं।

— ٹکٹکی باندھنا —[ਟਿਕ-ਟਿਕੀ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਗਾਤਾਰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ।

[टिक-टिकी बांध-ना] मुहा० निरन्तर देखते रहना।

— ٹکٹکی سے باندھنا —[ਟਿਕ-ਟਿਕੀ ਸੇ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੱਟੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨਾ।

[टिक-टिकी से बांध-ना] मुहा० तख़्ते के साथ बांध कर कोड़े लगाना।

ٹکٹھی —[ਟਿਕਠੀ] ਇ. ਤਿੰਨ ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਉਹ ਚੌਖਟਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

[टिकठी] स्त्री० तीन लकड़ियों का वह चौखटा जिसके साथ अपराधी को बांध कर उसे कोड़े लगाए जाते हैं।

ٹکر —[ਟੱਕਰ] ਇ. ਭੇੜ, ਧੱਕਾ, ਠੋਕਰ, ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਠੋਕਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵ; ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਭਿੜ ਜਾਣਾ; ਮੁਕਾਬਲਾ, ਬਰਾਬਰੀ; ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਹੋਣਾ।

[टक्कर] स्त्री० टकराव, धक्का, ठोकर, सिर के साथ चोट मारने की क्रिया अथवा भाव; दो वस्तुओं का आपस में भिड़ना; मुकाबला, सामना; दो मनुष्यों का शक्ति में समान होना।

— ٹکر کھانا —[ਟੱਕਰ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਭਿੜ ਜਾਣਾ, ਟਕਰਾਉਣਾ; ਆਪੋ ਵਿਚੀਂ ਭਿੜ ਜਾਣਾ; ਠੇਡਾ ਖਾਣਾ; ਭਿੜਨਾ; ਲੜਨਾ; ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਹੋਣਾ।

[टक्कर खाना] क्रि० समा० लड़ना, टकराना; आपस में भिड़ जाना; चोट खाना; भिड़ना; लड़ना; मुक़ाबले का होना।

— ٹکر لڑنا —[ਟੱਕਰ ਲੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਰ ਲੜਾਉਣਾ, ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਭਿੜਾਉਣਾ।

[टक्कर लड़-ना] मुहा० सिर भिड़ाना, माथे से माथा टकराना।

— ٹکر مارنا —[ਟੱਕਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਿਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਮਾਰਨਾ; ਸਿਰ ਪਟਕਣਾ; ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ; ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ; ਐਵੇਂ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ; ਸਿਰ ਨਾਲ ਲੜਨਾ।

[टक्कर मार-ना] क्रि० समा० सिर से सिर टकराना, सिर पटकना; दिखावे की नमाज़ पढ़ना; प्रयत्न करना; व्यर्थ प्रयत्न करना; सिर से सिर भिड़ा कर लड़ना।

ٹکرانا —[ਟਕ-ਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟੱਕਰ ਖਾਣਾ; ਲੜ ਜਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਿਰ ਮਾਰਨਾ; ਟੱਕਰ ਲਾਉਣਾ।

[टक-राना] क्रि० अक० टक्कर खाना; लड़ना; किसी वस्तु के साथ सिर पटकना; टक्कर लगाना।

ٹکر—[ਟੁਕਰ] ਪੁ. ਮੋਟੀ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਰੋਟੀ, ਰੁੱਖੀ।
[टुकड़] पु० मोटी और सख्त रोटी, सूखी रोटी।

—ٹکر گدا—[ਟੁਕਰ ਗਦਾ] ਪੁ. ਭਿਖਾਰੀ।
[टुकड़ गदा] पु० भिखारी।

ٹکڑا—[ਟੁਕ-ੜਾ] ਪੁ. ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ; ਖਰਚਾ, ਪੁਰਜ਼ਾ; ਰੋਟੀ ਦੀ ਬੁਰਕੀ; ਰਿਜ਼ਕ।
[टुक-ड़ा] पु० हिस्सा, भाग; खर्चा, पुरज़ा; रोटी का कुछ भाग अथवा ग्रास; अन्न।

—ٹکڑا دینا—[ਟੁਕ-ੜਾ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫ਼ਕੀਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੇਣਾ; ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣਾ।
[टुक-ड़ा देना] क्रि० समा० किसी भिखारी आदि को रोटी का एक टुकड़ा देना; अन्न देना।

—ٹکڑا سا توڑ کر جواب دینا—[ਟੁਕ-ੜਾ ਸਾ ਤੋੜ ਕਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ।
[टुक-ड़ा सा तोड़ कर जवाब देना] मुहा० कोरा जवाब देना।

—ٹکڑا سا جواب دینا—[ਟੁਕ-ੜਾ ਸਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟਕਾ ਜੇਹਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ, ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ।
[टुक-ड़ा सा जवाब देना] मुहा० टका सा जवाब देना, साफ़ इन्कार कर देना।

—ٹکڑا مانگنا—[ਟੁਕ-ੜਾ ਮਾਂਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੰਗਤਾ ਬਣਨੀ, ਭੀਖ ਮੰਗਣਾ।
[टुक-ड़ा मांग-ना] मुहा० भिक्षा मांगना, भीख मांगना।

ٹکر ٹکر—[ਟੁਕਰ ਟੁਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ।
[टुकड़ टुकड़] क्रि० वि० आश्चर्य सहित, विस्मित सा हो कर।

—ٹکر ٹکر دیدم دم نہ کشیدم—[ਟੁਕਰ ਟੁਕਰ ਦੀਦਮ ਦਮ ਨਾ: ਕਸ਼ੀਦਮ] ਅਖੌ. ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਕਢਣਾ।
[टुकड़ टुकड़ दीदम दम न: कशीदम] लोको० चकित हो कर देखते रहना और मुँह से कोई शब्द न कहना।

—ٹکر ٹکر دیکھنا—[ਟੁਕਰ ਟੁਕਰ ਵੇਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਸਧਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ; ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ।
[टुकड़ टुकड़ देख-ना] मुहा० उत्सुकता तथा प्यार से देखना; आश्चर्य चकित हो कर देखना।

ٹکڑوں پر پڑنا—[ਟੁਕੜੋਂ ਪਰ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਾਈ ਰੋਟੀ ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ, ਰੋਟੀਆਂ ਭੰਨਣਾ।
[टुकड़ों पर पड़-ना] मुहा० दूसरों के अन्न पर निर्वाह करना, दूसरों के सहारे पर रहना।

ٹکڑی—[ਟੁਕ-ੜੀ] ਇ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਜਾਂ ਚਰਪਟ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਠਠ; ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ; ਜਥਾ, ਗਰੋਹ; ਕਪੜੇ ਦਾ ਥਾਨ; ਪੂਰਨ-ਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਮੇਲਾ।
[टुक-ड़ी] स्त्री० शीशे अथवा रुपयों का टुकड़ा; कबूतरों का समूह; पक्षियों का समूह; जत्था, समूह; कपड़े का थान; पूर्णमासी का मेला।

ٹکڑے—[ਟੁਕ-ੜੇ] ਪੁ. ٹکڑا ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ।
[टुक-ड़े] पु० ٹکڑا का बहु वचन।

—ٹکڑے اڑانا—[ਟੁਕ-ੜੇ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੁੱਕੇ ਉਡਾਉਣਾ; ਖੱਲ ਉਧੇੜਨਾ।
[टुक-ड़े उड़ाना] मुहा० परखचे उड़ाना; खाल उधेड़ना।

—ٹکڑے پکانا—[ਟੁਕ-ੜੇ ਪਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸੁੱਕੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਘੇਉ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕਰ ਘਿਉ ਵਿਚ ਰਿੰਨ੍ਹਣਾ।
[टुक-ड़े पकाना] क्रि० समा० सूखी रोटी को तोड़ कर खांड या शक्कर घी में मिला कर पकाना।

—ٹکڑے توڑنا—[ਟੁਕ-ੜੇ ਤੋੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਟੀਆਂ ਭੰਨਣਾ, ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਭੰਨਣਾ।
[टुक-ड़े तोड़-ना] मुहा० किसी के अन्न पर पलना, मुफ़्त की रोटियां खाना।

—ٹکڑے کرنا—[ਟੁਕ-ੜੇ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟੋਟੇ ਕਰਨਾ, ਤੋੜਨਾ, ਵੰਡਣਾ, ਟੁਕਣਾ, ਕੀਮਾ ਕਰਨਾ।
[टुक-ड़े कर-ना] क्रि० समा० टुकड़े करना, तोड़ना, काटना, खण्ड खण्ड करना, क़ीमा करना।

ٹکسال—[ਟਕ-ਸਾਲ] ਇ. ਜਿੱਥੇ ਧਾਤ ਦੀ ਢਾਲ, ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ।
[टक-साल] स्त्री० सिक्कों की ढलाई का स्थान, रुपये पैसे बनाने का विभाग।

—ٹکسال باہر—[ਟਕ-ਸਾਲ ਬਾਹਰ] ਵਿ. ਉਹ ਰੁਪਈਆ ਪੈਸਾ ਜੋ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਸਟੈਂਡਰਡ ਤੋਂ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ।
[टक-साल बाहर] वि० वह सिक्का जो टकसाल में न बनाया गया हो, खोटा सिक्का; अप्रमाणिक।

—ٹکسال چڑھنا—[ਟਕ-ਸਾਲ ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੋਟਾ ਖਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਕਲਾ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ।
[टक-साल चढ़-ना] मुहा० खोटे खरे का परीक्षण होना; किसी कला का उस्ताद माना जाना।

—ٹکسال کا کھوٹا—[ਟਕ-ਸਾਲ ਦਾ ਖੋਟਾ] ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ।
[टक-साल का खोटा] वि० कमीना, नीच।

ٹکسالی[1]—[ਟਕ-ਸਾਲੀ] ਪੁ. ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਕਰਿੰਦਾ।

[टक-साली] पु॰ टकसाल का दारोगा ।

ٹکسالی—[ਟਕ-ਸਾਲੀ] ਵਿ. ਖਰਾ; ਅਸਲੀ; ਠੀਕ, ਪਰਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਮਣੋਂਨੀਤ ।

[टक-साली] वि॰ खरा; शुद्ध; ठीक, परखा हुआ, प्रामाणिक ।

ٹکسالی بات—[ਟਕ-ਸਾਲੀ ਗੱਲ] ਇ. ਖਰੀ ਗੱਲ, ਪੱਕੀ ਤੇ ਸਚੀ ਤੁਲੀ ਗੱਲ ।

[टक-साली बात] स्त्री॰ खरी अथवा सच्ची बात, पक्की तथा निश्चित बात ।

ٹکسالی بولی—[ਟਕ-ਸਾਲੀ ਬੋਲੀ] ਇ. ਭਾਸ਼ਾ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਨੀ ਪਰਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਬੋਲੀ ।

[टक-साली बोली] स्त्री॰ विद्वानों एवं भाषा शास्त्रियों द्वारा स्वीकार की गई प्रामाणिक भाषा ।

ٹکلی—[ਟਿਕ-ਲੀ] ਇ. ਬਿੰਦੀ; ਸਤਾਰਾ; ਟਿੱਕੀ, ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰੋਟੀ; ਧਾਤ ਦਾ ਛੋਟਾ ਗੋਲ ਟੁਕੜਾ ।

[टिक-ली] स्त्री॰ बिन्दु; माथे का एक आभूषण; छोटी टिकिया, छोटी सी रोटी; किसी धातु का गोल छोटा सा टुकड़ा ।

ٹکنا—[ਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਟਾਂਕਿਆ ਜਾਣਾ; ਰੇਤੀ ਦੇ ਦੰਦੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣੇ ।

[टक-ना] क्रि॰ अक॰ सिला जाना, टाँका जाना; रेती के दान्त बनाए जाना ।

ٹکنا—[ਟਿਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠਹਿਰਨਾ; ਥੱਲੇ ਬੈਠਣਾ ।

[टिक-ना] क्रि॰ अक॰ ठहरना; नीचे बैठना ।

ٹکوا—[ਟਕੂਆ] ਪੁ. ਚਾਰਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਸੰਦ, ਗੰਡਾਸਾ ।

[टकुआ] पु॰ चारा काटने का औज़ार, गंडासा ।

ٹکورا—[ਟਕੋਰਾ] ਪੁ. ਡੰਕਾ; ਧੌਂਸੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[टकोरा] पु॰ टकोर; नगाड़े पर पड़ने वाली चोट का शब्द ।

ٹکورنا—[ਟਕੋਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਕੋਰ ਕਰਨਾ, ਪੋਟਲੀ ਨਾਲ ਸੇਕ ਦੇਣਾ, ਸੇਕਣਾ ।

[टकोर-ना] क्रि॰ सक॰ टकोर करना, दवा की गरम पोटली से किसी अंग को सेंकना ।

ٹکہائی - ٹکھائی—[ਟਕ-ਹਾਈ, ਟਕ-ਖਾਈ] ਇ. ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੀ ਵੇਸਵਾ ।

[टक-हाई, टक-खाई] स्त्री॰ निम्न श्रेणी की वेश्या, टकाही ।

ٹکی—[ਟਿੱਕੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਰੋਟੀ, ਗੋਲੀ; ਥੇਗੀ ਆਕਾਸ਼ੀ, ਗੁਲਾਬ; ਅਸਰ, ਰਸੂਖ ।

[टिक्की] स्त्री॰ छोटी रोटी, छोटा टिक्कड़; गोली आदि, सिफ़ारिश; असर, रसूख ।

ٹکی لگانا—[ਟਿੱਕੀ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣਾ ਜਾਂ ਤੰਦੂਰ ਵਿਚ ਲਾਉਣਾ; ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਧੋਖਾ ਕਮਾਉਣਾ; ਕਿਸੇ ਸਬੰਧ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ।

[टिक्की लगाना] क्रि॰ सक॰ रोटी पकाना या तन्दूर में लगाना; अपना काम करते रहना; धोखा कमाना; किसी सम्बन्ध के कारण कुछ प्राप्त करना ।

ٹکی لگنا—[ਟਿੱਕੀ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਨਚਾਹਿਆ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣਾ; ਸਫਲ ਹੋਣਾ ।

[टिक्की लग-ना] मुहा॰ काम होना; सफल होना ।

ٹکیا—[ਟਿਕਿਆ] ਇ. ਟਿੱਕੀ, ਗੋਲੀ; ਤਮਾਕੂ ਦੀ ਗੋਲ ਛੋਟੀ ਰੋਟੀ ਆਦਿ; ਮੇਵਾ ।

[टिकिया] स्त्री॰ टिक्की, छोटा टिक्कड़; तम्बाकू की बनाई हुई गोल तह; मावा ।

ٹکیس—[ਟਕੀਸ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਜੋ ਕਮਾਈ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[टकीस] पु॰ एक प्रकार का मामूली कर जो कमाई पर लगाया जाता है ।

ٹگھلانا—[ਟਿਘ-ਲਾਣਾ, ਟਘ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗਲਾਉਣਾ, ਪਿਘਲਾਉਣਾ ।

[टिघ-लाना, टघ-लाना] क्रि॰ सक॰ गलाना, पिघलाना ।

ٹگھلنا—[ਟਿਘਲ-ਣਾ, ਟਘਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਗਲਣਾ, ਪਿਘਲਣਾ ।

[टिघल-ना, टघल-ना] क्रि॰ अक॰ गलना, पिघलना ।

ٹل جانا—[ਟਲ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਰਕ ਜਾਣਾ, ਹਟ ਜਾਣਾ, ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[टल जाना] क्रि॰ अक॰ सरक जाना, हट जाना, लुप्त हो जाना ।

ٹلا—[ਟੱਲਾ] ਪੁ. ਹੁੱਜ, ਧੱਕਾ, ਚੋਟ ।

[टल्ला] पु॰ ठोकर, धक्का, चोट ।

ٹلے نویسی - ٹلا نویسی—[ਟੱਲਾ ਨਵੀਸੀ, ਟੱਲੇ ਨਵੀਸੀ] ਇ. ਧੱਕੇ ਖਾਣਾ; ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲੈਣਾ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਤੇ ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ; ਆਵਾਰਗੀ, ਬੇਕਾਰੀ ।

[टल्ला नवीसी, टल्ले नवीसी] स्त्री॰ धक्के खाना; अनुचित लेना; व्यर्थ कार्य करना; आवारगी, बेकारी ।

ٹلانا—[ਟਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਖੋ : ٹالنا ।

[टलाना] क्रि॰ सक॰ देखो : ٹالنا ।

ٹلٹلانا—[ਟਲ-ਟਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਸਤ ਆਉਣਾ; ਪੇਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣਾ, ਚੂੰ ਹੋਣਾ ।

[टल-टलाना] क्रि॰ अक॰ दस्त आना; अपानवायु के सरने का शब्द पैदा होना, चूँ होना ।

ٹلکنا—[ਟਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ ।

[टुलक-ना] क्रि० अक० धीरे धीरे चलना ।

ٹلم—[ਟਿੱਲਮ] ਵਿ. ਪੁ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਬੇਮਤਲਬ; ਬੇਕਾਰ ਬੰਦਾ ।

[टिल्लम] वि० पु० फ़जूल, व्यर्थ; बेकार मनुष्य ।

ٹلنا—[ਟਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਟਣਾ, ਸਰਕਣਾ; ਅਲਗ ਹੋਣਾ; ਅਲੋਪ ਹੋਣਾ; ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਚਲਾ ਜਾਣਾ; ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ; ਲੰਘਣਾ; ਮਰਨਾ ।

[टल-ना] क्रि० अक० अपने स्थान से हटना, सरकना; पृथक होना; लुप्त होना; बहाना करके चले जाना; धीरे धीरे चले जाना; गुज़रना; मरना ।

ٹلوا—[ਟਿਲੂਆ] ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ, ਚਾਪਲੂਸ ।

[टिलुआ] वि० खुशामदी, चापलूस ।

ٹلی للی—[ਟਿਲੀ ਲਿਲੀ] ਵਿ. ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਉਂਗਲੀ ਹਿਲਾ ਕੇ ਚਿੜਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

[टिली लिली] स्त्री० मध्य की उंगली हिला कर चिढ़ाने की आवाज़ ।

ٹما—[ਟਿੰਮਾ] ਵਿ. ਠਿੰਗਣਾ ।

[टिम्मा] वि० बौना ।

ٹماک - ٹماخ—[ਟਮਾਕ, ਟਮਾਕ] ਵਿ. ਆਕੜ ਫਾਕੜ, ਝਾੜ; ਬਣਾਉ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ।

[टमाक, टमाक] स्त्री० अकड़ टकड़, सजावट; बनाव सिंगार ।

ٹنڈم—[ਟਮ-ਟਮ] ਅੰਗ. ਇ. Tandem, ਟਾਂਗਾ, ਦੋ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਜਿਸ ਤੇ ਸਾਏਬਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

[टम-टम] अंग० स्त्री० Tandem, टम टम, दो पहियों वाली खुली गाड़ी ।

ٹمٹمانا—[ਟਿਮ-ਟਿਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੱਧਮ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇਣਾ; ਦੀਵੇ ਦਾ ਬੁੱਝਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ।

[टिम-टिमाना] क्रि० अक० थोड़ा प्रकाश देना; दीपक का बुझने पर हो हो कर फिर जल उठना ।

ٹمٹماہٹ—[ਟਿਮ-ਟਿਮਾਹਟ] ਇ. ਹਲਕੀ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਝਿਲਮਿਲਾਹਟ ।

[टिम-टिमाहट] स्त्री० धुंधला प्रकाश, झिलमिलाहट ।

1 ٹن—[ਟਨ] ਇ. ਘੰਟੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਤ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਹੰਕਾਰ; ਘਮੰਡ; ਬੀਤੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ।

[टन] स्त्री० घण्टे या किसी और धातु के बरतन की आवाज़; टंकार; अभिमान; बीती हुई बात का ध्यान ।

ٹن ٹن—[ਟਨ-ਟਨ] ਇ. ਧਾਤ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਜਾਂ ਘੰਟੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[टन-टन] स्त्री० धातु के बरतन अथवा घण्टे की आवाज़ ।

2 ٹن—[ਟਨ] ਅੰਗ. ਪੁ. Ton, ਅਠਾਈ ਮਣ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ।

[टन] अंग० पु० Ton, अठाईस मन का वज़न ।

ٹن—[ਟਿਨ] ਅੰਗ ਪੁ. Tin, ਟੀਨ, ਕਨਸਤਰ ।

[टिन] अंग० पु० Tin, टीन, कनस्तर ।

ٹنا—[ਟੁੱਨਾ] ਪੁ. ਉਹ ਲਕੜੀ ਜਿਸ ਤੇ ਫਲ ਲਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਡਾਲੀ, ਟਹਿਣੀ ।

[टुन्ना] पु० वह लकड़ी जिस पर फल लगा हुआ होता है, डाली, टहनी ।

ٹنٹا—[ਟੰਟਾ] ਪੁ. ਝਗੜਾ ਰਗੜਾ, ਬਖੇੜਾ ।

[टंटा] पु० लड़ाई, झगड़ा, व्यर्थ का झंझट ।

ٹنڈا—[ਟੁੰਡਾ] ਵਿ. ਟੁੰਡਾ, ਲੂਲਾ ।

[टुंडा] वि० लूला, लुंजा ।

ٹنٹنانا—[ਟਨ-ਟਨਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੰਟਾ ਵਜਾਉਣਾ, ਟਨ ਟਨ ਕਰਨਾ ।

[टन-टनाना] क्रि० सक० घण्टा बजाना, टन टन करना ।

ٹنچ—[ਟੁੰਚ] ਵਿ. ਘਟੀਆ, ਘਟੀਆਲ; ਰੁੜ੍ਹਾਕੂ, ਕਮੀਨਾ ।

[टुंच] वि० घटिया, उपयुक्त स्तर से गिरा हुआ; तुच्छ, ओछा ।

ٹنچ بھڑانا یا لڑانا—[ਟੁੰਚ ਭਿੜਾਣਾ ਯਾ ਲੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਰਮਾਏ ਨਾਲ ਬੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਿੱਤਣਾ ।

[टुंच भिड़ाना या लड़ाना] मुहा० थोड़ी सी सम्पत्ति से बड़ा भारी कार्य करना, धीरे धीरे जीतना ।

ٹنچ—[ਟੰਨ-ਚ] ਵਿ. ਤਿਆਰ; ਕੰਜੂਸ; ਪੱਥਰ ਦਿਲ ।

[टन-च] वि० तैयार; कृपण, कंजूस; पाषाणहृदय, कठोर ।

ٹنڈ—[ਟਿੰਡ] ਪੁ. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਜੋ ਹਲਟ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ।

[टिंड] पु० रहट में बांधने की मिट्टी की हंडिया ।

ٹنڈ—[ਟੁੰਡ] ਪੁ. ਵੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੱਥ ਜਾਂ ਟਹਿਣੀ ।

[टुंड] पु० कटा हुआ हाथ या टहनी ।

ٹنڈا—[ਟੁੰਡਾ] ਵਿ. ਵੱਢੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ, ਲੁੰਜਾ ।

[टुंडा] वि० जिसका हाथ कटा हुआ हो, लुन्जा ।

ٹنڈا—[ਟਿੰਡਾ] ਪੁ. ਟੀਂਡਾ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੋਲ ਤਰਕਾਰੀ; (ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ) ਮੋਟਾ ਤੇ ਠੀਂਗਣਾ ਆਦਮੀ ।

[टिंडा] पु० एक प्रकार की गोल तरकारी; (व्यंग्यार्थ) मोटा तथा बौना मनुष्य ।

ٹنگوار—[ਟੰਗਵਾਰ] ਇ. ਉਹ ਲਕੜੀਆਂ, ਜੋ ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਗੱਡ ਦੇ ਹੇਠ ਚਾਦਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਨ ।

[टंगवार] स्त्री० वे लकड़ियां जो मकान की दीवारों में चादर बांधने के लिए लगाई जाती हैं ।

ٹنڈی—[ਟੁੰਡੀ] ਵਿ. ਧੁੰਨੀ; ਬਾਂਹ; ਟੁੰਡੇ ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ।

[टुंडी] स्त्री० नाभि; भुजा; कटे हुए हाथ वाली स्त्री ।

—ٹنٹھیل باندھنا یا کسنا—[ਟੁੰਡਿਆਂ ਬੰਧ-ਣਾ ਯਾ ਕਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣਾ।

[टुंडियाँ बांध-ना या कस-ना] मुहा० मुश्कें कसना।

ٹنٹیل—[ਟੰਡੈਲ, ਟੰਡੇਲ] ਪੁ. ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਦਰੋਗਾ; ਕੁਲੀਆਂ ਦਾ [illegible]

[टंडेल, टंडैल] पु० खलासियों का दरोगा; कुलियों का अफसर।

ٹنک—[ਟਨਕ] ਵਿ. ਟਨਕ, ਦੂਰਲ ਟਣਟਣਾਹਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਟਣ ਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਠਿਕ, ਸਲੋਟੀ, ਤੇਜ਼।

[टनक] स्त्री० टनटनाने की आवाज़; टन टन की आवाज़; तन्दुरुस्त, चौकस, चोखा।

ٹنکار—[ਟਨ-ਕਾਰ] ਇ. ਟੁਣਕਾਰ, ਤੀਰ ਜਾਂ ਗੁਲੇਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[टन-कार] स्त्री० टंकार, धनुष अथवा गुलेल की आवाज़।

ٹنکارنا—[ਟਨ-ਕਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਜਾਉਣਾ, ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਵਜਾ ਕੇ ਟੁੱਟਿਆ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਵੇਖਣਾ।

[टन-कार-ना] क्रि० सक० बजाना, चीनी अथवा मिट्टी के बर्तन को बजा कर टूटा हुआ अथवा ठीक जांचना।

ٹنگ—[ਟੰਗ] ਇ. ਲੱਤ।

[टंग] स्त्री० लात।

ٹنگار—[ਟੰਗਾਰ] ਇ. ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਖਾਣਾ; ਠੂੰਗਣਾ; ਫਲ ਤੋੜਨਾ।

[टुंगार] स्त्री० थोड़ा थोड़ा खाना; ठूंग मारना; फल तोड़ना।

ٹنگڑی—[ਟੰਗ-ੜੀ] ਇ. ٹنگ ਟੰਗ ਦਾ ਲਘੂਤਾ ਵਾਚੀ।

[टंग-ड़ी] स्त्री० ٹنگ टांग का लघुता वाची।

—ٹنگڑی پر اُڑانا—[ਟੰਗ-ੜੀ ਧਰ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੰਗ ਫੜਾ ਕੇ ਡੇਗਣਾ।

[टंग-ड़ी पर उड़ाना] मुहा० टांग फंसा कर गिराना।

ٹنگنا—[ਟੰਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ ਪੁ. ਟੰਗਿਆ ਜਾਣਾ; ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ; ਉਹ ਟੰਗਣਾ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਪੜੇ ਟੰਗੀਦੇ ਹਨ।

[टंग-ना] क्रि० सक० पु० किसी पदार्थ को दूसरे पर लटकाना; फांसी पर टांगा जाना; वह खूंटी जिस के साथ कपड़े लटकाए जाते हैं।

ٹنہایا—[ਟੁਨ-ਹਾਯਾ] ਪੁ. ਜਾਦੂਗਰ, ਟੂਣੇਹਾਰਾ।

[टुन-हाया] पु० जादूगर, टूने इत्यादि जानने वाला।

ٹوپ—[ਟੋਪ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਟੋਪੀ, ਟੋਪਾ, ਲੋਹੇ ਦੀ ਟੋਪੀ ਜੋ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ; ਛਾਪ; ਅੰਗੂਠੀ।

[टोप] पु० बड़ी टोपी, टोपा, लोहे की टोपी जो युद्ध के समय पहनी जाती है; शिलाफ़ का कपड़ा; अंगूठी।

ٹوپا—[ਟੋਪਾ] ਪੁ. ਕਨਟੋਪ, ਰੂੰ ਵਾਲੀ ਟੋਪੀ; ਦਾਣੇ ਮਾਪਣ ਦਾ ਇਕ ਪੈਮਾਨਾ।

[टोपा] पु० कनटोप, रूई वाली टोपी; दाने आदि मापने का पैमाना।

—ٹوپا بھرنا—[ਟੋਪਾ ਭਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੋਪਾ ਭਰਨਾ, ਸੀਉਣਾ, ਟਾਂਕਾ ਲਾਉਣਾ।

[टोपा भर-ना] मुहा० सीवन करना, सीना, टांका भरना।

ٹوپی—[ਟੋਪੀ] ਇ. ਕੁਲਾਹ, ਟੋਪੀ, ਤਾਜ, ਉਹ ਥੈਲੀ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਹਸ਼ਫ਼ਾ, ਸੁਪਾਰੀ; ਫੁੱਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਾ ਗ਼ਲਾਫ਼।

[टोपी] स्त्री० सिर का पहरावा, टोपी, ताज; वह थैली जो शिकारी पशु के मुंह पर चढ़ा देते हैं; लिंग का अग्रभाग; फल के ऊपर का खोल।

—ٹوپی اُچھالنا—[ਟੋਪੀ ਉਛਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਨਚਣਾ ਟਪਣਾ; ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨਾ, ਪੱਗ ਲਾਹੁਣਾ।

[टोपी उछाल-ना] मुहा० प्रसन्नता से नाचना कूदना; अपमान करना, पगड़ी उतारना।

—ٹوپی بدل بھائی—[ਟੋਪੀ ਬਦਲ ਭਾਈ] ਪੁ. ਪੱਗ ਵਟ ਭਰਾ।

[टोपी बदल भाई] पु० वे भाई जिन्होंने आपस में पगड़ी बदल ली हो।

—ٹوپی بدلنا—[ਟੋਪੀ ਬਦਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਗ ਵਟਾਉਣਾ।

[टोपी बदल-ना] मुहा० पगड़ी बदलना।

—ٹوپی دار بندوق—[ਟੋਪੀ ਦਾਰ ਬੰਦੂ-ਕ] ਇ. ਉਹ ਬੰਦੂਕ ਜੋ ਪਟਾਖੇ ਨਾਲ ਚੱਲੇ।

[टोपी दार बन्दू-क] स्त्री० वह बन्दूक जो पटाखे से चले।

—ٹوپی دینا—[ਟੋਪੀ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਾਉਣਾ।

[टोपी देना] क्रि० सक० टोपी पहनाना।

—ٹوپی والا—[ਟੋਪੀ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼, ਫ਼ਰੰਗੀ।

[टोपी वाला] पु० अंग्रेज़, फ़िरंगी।

ٹوٹ—[ਟੂਟ] ਇ. ਟੁੱਟ, ਤ੍ਰੁੱਟ, ਟੁਟ ਭੱਜ; ਘਟਿਆ ਛੱਡਿਆ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[टूट] स्त्री० टूट कर अलग हुआ अंश, खण्ड; मूल से छूटा हुआ कोई वाक्य जो पुस्तक के किनारे हाशिये पर लिख दिया जाए।

—ٹوٹ پڑنا—[ਟੁਟ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੁੱਟ ਪੈਣਾ, ਟੁਟ ਜਾਣਾ; ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ, ਧਾਵਾ ਬੋਲਣਾ; ਡਿਗ ਪੈਣਾ।

[टूट पड़-ना] मुहा० संलग्न हो जाना, जुट जाना; आक्रमण करना, धावा बोलना; गिर पड़ना।

—ٹوٹ پھوٹ کر ملنا—[ਟੂਟ ਫੂਟ ਕਰ ਮਿਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਿਲ ਜਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਣਾ, ਜੁੜਾ ਜੁੜਾ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਣਾ।

[टूट फूट कर मिल-ना] क्रि० समा० एक जान होकर मिलना, चूर चूर होकर मिलना।

—ٹوٹ جانا—[ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ, ਫੁੱਟ ਜਾਣਾ; ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਰਣ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਘਟ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਘਾਟਾ ਆ ਜਾਣਾ; ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[टूट जाना] क्रि० समा० टूट फूट जाना; पृथक् हो जाना; रोग के कारण दुर्बल हो जाना; कुएँ में पानी कम होना; घाटा पड़ जाना; शत्रु बनना।

—ٹوٹ کر برسنا—[ਟੁੱਟ ਕਰ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੇਜ਼ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨਾ, ਮੋਹਲੇ ਧਾਰ ਵੱਸਣਾ।

[टूट कर बरस-ना] मुहा० तीव्र वर्षा होना, मूसलाधार वर्षा होना।

—ٹوٹ کر گرنا—[ਟੁੱਟ ਕਰ ਗਿਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਹੁੰਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਣਾ, ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ।

[टूट कर गिर-ना] मुहा० चारों ओर से घेर लेना, सामूहिक रूप में आक्रमण करना।

ٹوٹا—[ਟੂਟਾ] ਵਿ. ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ; ਅਸਤਾ; ਘਸਿਆ ਹੋਇਆ; ਕੰਗਲਾ।

[टूटा] वि० टूटा हुआ; जीर्ण शीर्ण; श्रान्त; निर्धन।

—ٹوٹا پھوٹا—[ਟੂਟਾ ਫੂਟਾ] ਵਿ. ਟੁੱਟਿਆ ਭੱਜਿਆ।

[टूटा फूटा] वि० टूटा फूटा।

ٹوٹا—[ਟੋਟਾ] ਪੁ. ਬਾਂਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਬੱਤੀ ਦੀ ਮੋਮ ਦਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਟੁਕੜਾ; ਘਸਾਟਾ, ਕਮੀ, ਤੋੜਾ; ਹਰਜਾਨਾ; ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ।

[टोटा] पु० बांस का टुकड़ा; मोमबत्ती का जल कर बचा हुआ टुकड़ा; घाटा, हानि, कमी, हर्जाना; एक प्रकार की आतिश बाज़ी।

—ٹوٹا اٹھانا—[ਟੋਟਾ ਉਠਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਘਸਾਟਾ ਉਠਾਉਣਾ; ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ।

[टोटा उठाना] क्रि० समा० हानि सहना, नुकसान उठाना।

—ٹوٹا سہنا—[ਟੋਟਾ ਸਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਘਸਾਟਾ ਉਠਾਉਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ।

[टोटा सह-ना] क्रि० समा० हानि सहन करना, नुकसान उठाना।

—ٹوٹا بھرنا—[ਟੋਟਾ ਭਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਹਰਜਾਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ; ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੇਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ।

[टोटा भर-ना] क्रि० समा० घाटा पूरा करना, जुर्माना देना, हानि पूरी करना।

—ٹوٹا دینا—[ਟੋਟਾ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ।

[टोटा देना] क्रि० समा० हानि को पूरा करना।

—ٹوٹا پڑنا—[ਟੋਟਾ ਪੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ, ਘਾਟਾ ਪੈਣਾ, ਕਮੀ ਆਉਣਾ।

[टोटा पड़-ना] क्रि० समा० हानि होना, घाटा पड़ना, कमी आना।

ٹوٹرو—[ਟੱਟਰੂ] ਪੁ. ਘੁੱਗੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਪੰਛੀ; ਤੋਪ ਦਾ ਫੋਕ।

[टोटरू] पु० फाख़ता की किस्म का एक पक्षी; तोप का फोक।

—ٹوٹرو سا—[ਟੱਟਰੂ ਸਾ] ਵਿ. ਇਕੱਲਾ।

[टोटरू सा] वि० अकेला, एकाकी।

—ٹوٹرو سا دم—[ਟੱਟਰੂ ਸਾ ਦਮ] ਪੁ. ਦਮ ਦਾ ਦਮ, ਕਲਮ ਕੱਲਾ।

[टोटरू सा दम] पु० बिल्कुल अकेला, एकाकी।

ٹوٹکا—[ਟੋਟ-ਕਾ] ਪੁ. ਜਾਦੂ, ਟੂਣਾ।

[टोट-का] पु० जादू, टोना।

—ٹوٹکا کرنا—[ਟੋਟ-ਕਾ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਾਦੂ ਕਰਨਾ, ਟੂਣਾ ਕਰਨਾ।

[टोट-का कर-ना] क्रि० समा० जादू करना, टोना करना।

ٹوٹکا کرنے آنا—[ਟੋਟ-ਕਾ ਕਰ-ਨੇ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੜ੍ਹੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਉਣਾ।

[टोट-का कर-ने आना] मुहा० खड़े खड़े आना।

—ٹوٹکے ہائی—[ਟੋਟ-ਕੇ ਹਾਈ] ਵਿ. ਟੂਣੇ ਹਾਰੀ, ਜਾਦੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।

[टोट-के हाई] स्त्री० वह स्त्री जो जादू टोना करती फिरे।

ٹوٹن—[ਟੂਟਨ] ਵਿ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹਿੱਸਾ, ਚੂਰਾ; ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮਤਨ ਵਿਚੋਂ ਰਹਿ ਗਈ ਇਬਾਰਤ ਜੋ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[टूटन] स्त्री० किसी वस्तु का टूटा हुआ भाग, चूरा; किताब के मूलपाठ में से रही इबारत जो हाशिये पर लिखी जाती है।

ٹوٹن—[ਟੋਟਨ:] ਪੁ. ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਚੁੰਝ।

[टोटन:] पु० लड़ने वाले मुर्गे की चोंच।

ٹوٹنا—[ਟੂਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟੁੱਟਣਾ, ਟੁਕੜੇ ਹੋਣਾ; ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈਣਾ; ਡਿੱਗਣਾ; ਝੁਕਣਾ; ਅਲਗ ਹੋਣਾ; ਘਟਣਾ; ਫੁੱਟਣਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ; ਥਕਣਾ; ਜੋੜ ਟੁੱਟਣਾ; ਫਲ ਉਤਰਨਾ; ਮੌਤ ਆਉਣਾ; ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨਾ; ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ।

[टूट-ना] क्रि० अक० खंडित होना, टुकड़े होना; सामूहिक रूप से आक्रमण करना; गिरना; झुकना; पृथक् होना; कम होना; फूटना; दुर्बल होना; थकना; अंग भंग होना; फल उतरना; मृत्यु होना; कोई घटना घटित होना; नष्ट होना।

—ٹوٹی بانہ گلے پڑنا—[ਟੁੱਟੀ ਬਾਂਹ ਗਲੇ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੂਜੇ ਦਾ ਬੋਝ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣਾ, ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲੈਣਾ।

[टूटी बांह गले पड़-ना] मुहा० दूसरे का बोझ अपने ऊपर लेना, किसी निर्धन का खर्च अपने ऊपर लेना।

ٹوڈی—[ਟੋਡੀ] ਅੰਗ. ਵਿ. ਪੁ. Toady, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ, ਝੋਲੀ ਚੁਕ।

[टोडी] अंग० वि० पु० Toady, चाटुकार, खुशामदी, मिथ्या प्रशंसा करने वाला।

—ٹوڈی بچہ—[ਟੋਡੀ ਬੱਚ:] ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ, ਝੋਲੀ ਚੁਕ।

[टोडी बच्च:] पु० चाटुकार, व्यर्थ प्रशंसा करने वाला।

ٹوڑا—[ਟੂਡਾ] ਵਿ. ਛੋਟੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ; ਠਿੰਗਣਾ, ਬੌਣਾ।

[टूडा] वि० कुरूप; छोटे कद वाला, बौना।

ٹوڑا—[ਟੋੜਾ] ਪੁ. ਲੱਕੜ ਦਾ ਟੋਟਾ ਜੋ ਛੱਜੇ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[टोड़ा] पु० लकड़ी का वह टुकड़ा जो छज्जे में लगाया जाता है।

ٹوڑی—[ਟੋਡੀ] ਇ. ਇਕ ਰਾਗਣੀ ਦਾ ਨਾਂ।

[टोड़ी] स्त्री० एक रागिनी का नाम।

ٹوسا—[ਟੂਸਾ] ਪੁ. ਡੋਡਾ, ਅੱਕ ਦਾ ਫੁੱਲ; ਫੁਮਣਾ।

[टूसा] पु० डोडा, आक का फूल; रेशा, फुमका।

ٹوک—[ਟੂਕ] ਪੁ. ਟੁਕੜਾ।

[टूक] पु० टुकड़ा।

ٹوک—[ਟੋਕ] ਇ. ਰੋਕ, ਅੜਚਣ, ਇਤਰਾਜ਼।

[टोक] स्त्री० अड़चन, आपत्ति, एतराज़।

—ٹوک ٹاک—[ਟੋਕ ਟਾਕ] ਇ. ਰੋਕ ਟੋਕ; ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ।

[टोक टाक] स्त्री० रोक टोक; देख भाल।

ٹوکرا—[ਟੋਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਖਾਰਾ, ਬਾਂਸ ਜਾਂ ਸ਼ਤੂਤ ਆਦਿ ਦਾ ਬਣਿਆ ਟੋਕਰਾ ਵੱਡਾ ਛਾਬਾ।

[टोक-रा] पु० खारा, बांस अथवा पतली टहनियों का बना बड़ा छाबा।

ٹوکری—[ਟੋਕ-ਰੀ] ਇ. ਖਾਰੀ, ਛੋਟਾ ਟੋਕਰਾ।

[टोक-री] स्त्री० छोटा खारा, छोटा टोकरा।

—ٹوکری ڈھونا—[ਟੋਕ-ਰੀ ਢੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨਾ।

[टोक-री ढोना] मुहा० कुली का काम करना, मजदूरी करना।

ٹوکم ٹاک—[ਟੋਕਮ ਟਾਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਾ ਵੱਧ ਨਾ ਘਟ।

[टोकम टाक] क्रि० वि० न कम न अधिक।

ٹوکم ٹاکا—[ਟੋਕਮ ਟਾਕਾ] ਪੁ. ਟੋਕਾ ਟਾਕੀ, ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗੱਲ।

[टोकम टाका] पु० टोकने की क्रिया अथवा भाव, लड़ाई झगड़े की बात।

¹ٹوکنا—[ਟੋਕ-ਣਾ] ਪੁ. ਗਾਗਰ।

[टोक-ना] पु० गागर।

²ٹوکنا—[ਟੋਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੋਕਣਾ, ਰੋਕਣਾ; ਪੁੱਛਣਾ; ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ; ਈਰਖਾ ਕਰਨਾ।

[टोक-ना] क्रि० सक० टोक देना, रोकना; पूछना; आपत्ति करना; ईर्ष्या करना।

ٹوکی—[ਟੂਕੀ] ਇ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਜਾਕਟ ਦੇ ਉੱਪਰ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[टूकी] स्त्री० वह कपड़ा जो जाकेट के ऊपर लगाया जाता है।

ٹول—[ਟੂਲ] ਅੰਗ. ਇ. Twill, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਦੀ ਬੁਣਤੀ ਖੇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

[टूल] अंग० स्त्री० Twill, एक प्रकार का कपड़ा जिस की बुनती खेस की तरह होती है और प्राय: इसकी कमीज़ें बनती हैं।

ٹول—[ਟੋਲ] ਪੁ. ਟੋਲਾ, ਧੱਕਾ, ਮਲੀ; ਟੋਲਾ; ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ।

[टोल] पु० चोट, धक्का; मंडली; समुदाय; छोटा सा गाँव।

ٹولا—[ਟੋਲਾ] ਪੁ. ਮਹੱਲਾ, ਕੂਚਾ; ਰੋੜਾ; ਕੌਡਾ।

[टोला] पु० महल्ला, कूचा, गली; रोड़ा; कौड़ा।

ٹولی—[ਟੋਲੀ] ਇ. ਟੋਲੀ, ਮੰਡਲੀ; ਪੱਥਰ ਦੀ ਸਿਲ।

[टोली] स्त्री० समूह, मण्डली; पत्थर की शिला।

ٹوم—[ਟੂਮ] ਇ. ਗਹਿਣਾ, ਜ਼ੇਵਰ; ਸੁੰਦਰ ਇਸਤਰੀ; ਮਾਲਦਾਰ ਤੀਵੀਂ; ਚਲਾਕ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਆਦਮੀ; ਕਸਬੀ ਜ਼ਨਾਨੀ; ਕੰਜਰੀ।

[टूम] स्त्री० गहना, आभूषण; सुन्दर स्त्री; धनवान स्त्री; चालाक तथा चतुर मनुष्य, चलता पुरजा; व्यभिचार के द्वारा अपनी जीविका चलाने वाली स्त्री।

—ٹوم ٹام—[ਟੂਮ ਟਾਮ] ਇ. ਟੂਮ ਟਾਕੀ, ਗਹਿਣਾ ਗੱਟਾ, ਛੋਟਾ ਮੋਟਾ ਜ਼ੇਵਰ।

[टूम टाम] स्त्री० गहने कपड़े, छोटा मोटा जेवर।

—ٹوم چھلا—[ਟੂਮ ਛੱਲਾ] ਪੁ. ਟੂੰਮ ਟਾਕੀ, ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗਹਿਣਾ।

[टूम छल्ला] पु० छोटा मोटा गहना, घटिया किस्म का जेवर।

ٹوں—[ਟੂੰ] ਇ. ਹਵਾ ਸਰਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[टूं] स्त्री० अपानवायु के सरने की आवाज़।

ٹونا—[ਟੋਨਾ, ਟੋਣਾ] ਪੁ. ਟੂਣਾ, ਜਾਦੂ, ਮੰਤਰ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗੀਤ।

[टोना, टौना] पु० टोना, जादू, मन्त्र; एक प्रकार का गीत ।

ٹونٹ—[ਟੋਂਟ] ਵਿ. ਚੁੰਝ ।

[टोंट] स्त्री० चोंच ।

ٹونٹی—[ਟੋਂਟੀ] ਵਿ. ਟੂਟੀ, ਪਰਨਾਲਾ; ਲੋਟੇ ਆਦਿ ਦੀ ਨਾਲੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ।

[टोंटी] स्त्री० टूँटी, परनाला; कमण्डलु आदि की वह नाली जिस में से पानी गिरता है ।

ٹونڈی—[ਟੂੰਡੀ, ਟੋਂਡੀ] ਵਿ. ਧੁੰਨ, ਨਾਭੀ; ਗਾਜਰ ਮੂਲੀ ਆਦਿ ਦਾ ਨਰਮ ।

[टूँडी, टोंडी] स्त्री० ढुंडी, नाभि; गाजर मूली आदि के बीच का सख्त भाग ।

ٹونگنا—[ਟੂੰਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠੂੰਗਣਾ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਖਾਣਾ, ਦਾਣਾ ਦਾਣਾ ਚੁਗਣਾ ।

[टूंग-ना] क्रि० सक० ठोंगना, थोड़ा थोड़ा खाना, दाना दाना चुगना ।

ٹوہ—[ਟੋਹ] ਵਿ. ਟੋਲ, ਭਾਲ, ਖੋਜ, ਤਲਾਸ਼ ।

[टोह] स्त्री० ढूँढ, देखभाल, खोज, तलाश ।

—ٹوہ رکھنا—[ਟੋਹ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧਿਆਨ ਰਖਣਾ, ਖ਼ਬਰ ਰਖਣਾ ।

[टोह रख-ना] मुहा० ध्यान रखना, खबर रखना ।

—ٹوہ لگانا—[ਟੋਹ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੋਜ ਕਢਣਾ, ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ।

[टोह लगाना] मुहा० खोज निकालना, पता लगाना ।

—ٹوہ میں رہنا—[ਟੋਹ ਮੇਂ ਰਹਿ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ।

[टोह में रह-ना] मुहा० खोज में रहना ।

—ٹوہا ٹوہی—[ਟੋਹਾ ਟੋਹੀ] ਵਿ. ਟੋਹਾ ਟਾਹੀ, ਦੇਖ ਭਾਲ ।

[टोहा टोही] स्त्री० देखभाल, छानबीन, खोज ।

ٹوہنا—[ਟੋਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੋਹਣਾ, ਟੋਲਣਾ, ਵੇਖਣਾ ।

[टोह-ना] क्रि० सक० टटोलना, ढूँढ़ना, देखना ।

ٹوہیا—[ਟੋਹਿਆ] ਪੁ. ਟੋਲਣ ਵਾਲਾ, ਭਾਲਣ ਵਾਲਾ; ਮੁਖ਼ਬਰ ।

[टोहिया] पु० खोजने वाला, तलाश करने वाला; छिपकर खबर पहुँचाने वाला, भेदिया ।

ٹوئی—[ਟੋਈ] ਵਿ. ਕਾਨੇ ਦੀ ਪੋਰੀ, ਕਲਮ ।

[टोई] स्त्री० सरकंडे आदि की पोर, कलम ।

ٹویاں—[ਟੁਇਆਂ] ਪੁ. ਤੋਤਾ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਤੋਤਾ ।

[टुइयाँ] पु० तोता; एक प्रकार का तोता ।

ٹھا—[ਠਾ] ਵਿ. ਥਾਂ, ਮਕਾਨ; ਮੱਧਮ ਆਵਾਜ਼; ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਮੇਲ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਵਜਾਉਣਾ ।

[ठा] स्त्री० स्थान, मकान; धीमी आवाज़; मध्यम स्वर में गाना बजाना ।

ٹھاٹھ - ٹھاٹ—[ਠਾਟ, ਠਾਠ] ਪੁ. ਬਾਂਸ ਦਾ ਢੱਚਾ, ਢਾਂਚਾ; ਫ਼ੈਸ਼ਨ; ਢਬ; ਸਜਾਵਟ; ਠਾਠ ਬਾਠ; ਜਲੂਸ; ਪੈਂਤੜਾ; ਧਨ ਦੌਲਤ; ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਫੜਾਉਣਾ; ਸਤਾਰ ਦੀ ਕੀਲੀ ਠੀਕ ਕਰਨਾ; ਮੁਰਗੇ ਦਾ ਮੁਰਗੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼; ਬਹੁਲਤਾ; ਸਾਜ਼ ਸਾਮਾਨ; ਦਿਖਾਵਾ; ਧੂਮ-ਧਾਮ; ਆਰਾਮ ਚੈਨ ।

[ठाट, ठाठ] पु० बाँस का चौखटा, ढाँचा; फ़ैशन; ढब; सजावट; ठाठ बाठ; जलूस; पैंतरा; धन सम्पत्ति; कबूतरों का खुशी में पर फड़फड़ाना; सितार की खूंटी ठीक करना; मुर्गों का दूसरे मुर्गों से लड़ने के लिए आगे बढ़ने का ढंग; आधिक्य, बाहुल्य; साज सामान; विशेष प्रदर्शन; धूम-धाम; आराम चैन ।

—ٹھاٹ باندھنا—[ਠਾਟ ਬਾਂਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਉਣਾ; ਪਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੈਂਤੜੇ ਤੇ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ।

[ठाट बाँध-ना] क्रि० समा० चिह्न बनाना, पटेबाजों का पैंतरे पर खड़ा होना ।

—ٹھاٹ بدلنا—[ਠਾਟ ਬਦਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਂਤੜਾ ਬਦਲਣਾ ।

[ठाट बदल-ना] मुहा० पैंतरा बदलना ।

—ٹھاٹ مارنا—[ਠਾਟ ਮਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਨਾ ।

[ठाट मार-ना] क्रि० समा० ठाठें मारना ।

ٹھاٹر—[ਠਾਟਰ] ਪੁ. ਜਾਲੀ, ਝਾਂਫਲੀ, ਟੱਟੀ; ਕਬੂਤਰਾਂ ਤੇ ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਾਲੀ, ਕਬੂਤਰ ਖ਼ਾਨਾ; ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਲੀ ਜੋ ਅਕਸਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦਿਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[ठाटर] पु० जाली, टट्टर, टट्टी; कबूतरों और मुर्गियों के रहने की जाली, कबूतर-खाना; रोशनी करने के लिए बनाई जाने वाली जाली जो प्रायः मंगल दिवसों अथवा दीवाली आदि के अवसर पर बनाई जाती है ।

ٹھاڈا - ٹھاڑا—[ਠਾਡਾ, ਠਾੜ੍ਹਾ] ਵਿ. ਖੜਿਆ, ਕਾਇਮ; ਬਲਵਾਨ; ਹੱਟਾ ਕੱਟਾ ।

[ठाडा, ठाढ़ा] वि० खड़ा, क़ायम; शक्तिशाली; हृष्ट पुष्ट, हट्टा कट्टा ।

ٹھاری—[ਠਾਰੀ] ਵਿ. ਲਕੜੀ, ਉਹ ਲਕੜੀ ਜੋ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ।

[ठारी] स्त्री० लकड़ी, वह लकड़ी जो फेंकने वाले लड़ाई में एक दूसरे के सिर पर मारते हैं ।

ٹھاکر—[ਠਾਕੁਰ] ਪੁ. ਦੇਵਤਾ, ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ; ਸੁਆਮੀ; ਪਤਵੰਤਾ; ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ; ਰਾਜਪੂਤ; ਨਾਈ; ਭਗਵਾਨ ।

[ठाकुर] पु० देवता, देवता की मूर्ति; स्वामी; पूज्य व्यक्ति; भूमिपति; राजपूत क्षत्रिय; नाई; भगवान ।

—ٹھاکر دوارہ—[ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰਾ] ਪੁ. ਮੰਦਰ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਠਾਕੁਰ ਜੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ ।

[ठाकुर दुवारा] पु० मन्दिर, देवालय ।

—ٹھاکر سیوا—[ਠਾਕੁਰ ਸੇਵਾ] ਇ. ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ; ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਮੰਦਰ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਹੋਵੇ ।

[ठाकुर सेवा] स्त्री० देवोपासना; वह जागीर अथवा भूमि जो मन्दिर आदि के लिए अलग कर दी गई हो ।

ٹھال—[ਠਾਲ] ਇ. ਬੇਕਾਰੀ; ਫ਼ੁਰਸਤ ।

[ठाल] स्त्री० बेकारी; अवकाश ।

ٹھالا—[ਠਾਲਾ] ਵਿ. ਖ਼ਾਲੀ, ਬੇਕਾਰ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਿਕੰਮਾ ।

[ठाला] वि० खाली, बेकार, जिसका कोई काम धन्धा न हो, निठल्ला ।

ٹھالی—[ਠਾਲੀ] ਵਿ. ਖ਼ਾਲੀ, ਬੇਕਾਰ ।

[ठाली] वि० खाली, बेकार ।

—ٹھالی بنیا تولے بٹ—[ਠਾਲੀ ਬਨਿਯਾ ਤੋਲੇ ਬਾਟ] ਅਖੌ. ਵੇਹਲੀ ਜੱਟੀ ਊੱਨ ਵੇਲੇ ।

[ठाली बनिया तोले बाट] लोको० बेकारी में व्यर्थ काम करना ।

ٹھاں—[ਠਾਂ] ਪੁ. ਠਾਹ, ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठाँ] पु० ठाँयँ, बन्दूक की आवाज़ ।

—ٹھاں ٹھاں ہونا—[ਠਾਂ ਠਾਂ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਠਾਹ ਠਾਹ ਹੋਣਾ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਚਲਣਾ ।

[ठाँ ठाँ होना] क्रि० समा० ठाँयँ ठाँयँ होना, बन्दूकें चलना ।

ٹھاننا—[ਠਾਨ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠਾਣ ਲੈਣਾ, ਪਕੜਨਾ, ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ ।

[ठान-ना] क्रि० सक० ठान लेना, दृढ़ निश्चय करना ।

ٹھاؤں—[ਠਾਉਂ] ਪੁ. ਥਾਂ, ਥਾਈਂ, ਜਗ੍ਹਾ ।

[ठाँव] पु० ठौर, स्थान, जगह ।

ٹھائیں ٹھائیں—[ਠਾਏਂ ਠਾਏਂ] ਇ. ਠਾਹ ਠਾਹ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਚਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठाएं ठाएं] स्त्री० ठांयं ठांयं, बन्दूकों के चलने की आवाज़ ।

—ٹھائیں ٹھائیں کرنا—[ਠਾਏਂ ਠਾਏਂ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਕਰਾਰ ਕਰਨਾ, ਝਗੜਨਾ ।

[ठाएं ठाएं कर-ना] मुहा० विवाद करना, झगड़ना ।

ٹھپا—[ਠੱਪਾ] ਪੁ. ਛਾਪ, ਮੁਹਰ; ਸਾਂਚਾ; ਚੌੜਾ ਗੋਟਾ, ਲੈਸ ।

[ठप्पा] पु० छाप, मोहर; साँचा; चौड़ा गोटा, लैस ।

—ٹھپا لانا—[ਠੱਪਾ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅੰਕਿਤ ਕਰਨਾ, ਛਾਪ ਲਾਉਣਾ, ਮੁਹਰ ਲਾਉਣਾ

[ठप्पा लगाना] क्रि० समा० अंकित करना, मोहर लगाना ।

ٹھٹ—[ਠਟ] ਪੁ. ਭੀੜ ।

[ठट] पु० भीड़, समूह ।

—ٹھٹ دے ٹھٹ—[ਠਟ ਦੇ ਠਟ] ਪੁ. ਟੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ, ਜੁੱਟ ਦੇ ਜੁੱਟ ।

[ठट के ठट] पु० समूह के समूह, दल के दल ।

ٹھٹری - ٹھٹھری—[ਠਟ-ਰੀ, ਠਠ-ਰੀ] ਇ. ਬਾਂਸ ਦੀ ਟੋਕਰੀ, ਪਿੰਜਰਾ ।

[ठट-री, ठठ-री] स्त्री० बांस की टट्टी अथवा ढांचा ।

ٹھٹک—[ਠਿਟਕ] ਇ. ਸੰਕੋਚ, ਝਿਜਕ ।

[ठिटक] स्त्री० संकोच, झिझक ।

ٹھٹکنا—[ਠਿਟਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੁਕਣਾ, ਠਠੰਬਰਨਾ ।

[ठिटक-ना] क्रि० अक० रुकना, ठहरना, चलते चलते आश्चर्य अथवा भय से रुक जाना ।

ٹھٹھا—[ਠੱਠਾ] ਪੁ. ਮਖੌਲ; ਮੈਲਾ ਹਾਸਾ ।

[ठट्ठा] पु० हँसी; अत्यधिक हास्य कार्य ।

—ٹھٹھا اڈانا—[ਠੱਠਾ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣਾ, ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨਾ ।

[ठट्ठा उड़ाना] मुहा० हँसी उड़ाना, उपहास करना ।

—ٹھٹھا لانا—[ਠੱਟਾ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਕਰਨਾ, ਛੇੜਨਾ, ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ।

[ठट्ठा लगाना] मुहा० हँसी उड़ाना, छेड़ना, उपहास करना ।

—ٹھٹھا مارنا—[ਠੱਠਾ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣਾ, ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ।

[ठट्ठा मार-ना] मुहा० हँसी उड़ाना, उपहास करना ।

ٹھٹھرنا—[ਠਿਠਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠੰਢ ਨਾਲ ਆਕੜਨਾ; ਠੰਢ ਨਾਲ ਸੁਕੜ ਜਾਣਾ; ਸੁੰਗੜਨਾ; ਕੰਬਣਾ ।

[ठिठर-ना] क्रि० अक० सर्दी से अकड़ जाना; सर्दी से मुरझा जाना; सिकुड़ना; काँपना ।

ٹھٹھول—[ਠਠੋਲ] ਪੁ. ਮਖੌਲੀਆ ਆਦਮੀ; ਮਖੌਲ ।

[ठठोल] पु० हँसोड़ व्यक्ति, दिल्लगी बाज़ आदमी; हँसी मज़ाक ।

—ٹھٹھے بازی—[ਠੱਠੇ ਬਾਜ਼ੀ] ਇ. ਮਖੌਲ ਬਾਜ਼ੀ, ਠੱਠਾ ।

[ठट्ठे बाज़ी] स्त्री० हँसी मज़ाक, दिल्लगी ।

ٹھٹھے وچ اڈانا—[ਠੱਠੇ ਮੇਂ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਕਰਨਾ, ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨਾ ।

[ठट्ठे में उड़ाना] मुहा० हँसी करना, दिल्लगी करना ।

ٹھٹھیرا - ٹھٹیرا—[ਠਟੇਰਾ, ਠਠੇਰਾ] ਪੁ. ਕਸੇਰਾ, ਠਠਿਆਰਾ; ਠੁਆਰ ਬਾਜ਼ਰੇ ਦੀ ਡੰਡੀ ।

[ठटेरा, ठठेरा] पु० पीतल, ताम्बे तथा काँसी आदि के बर्तन बनाने और बेचने वाला, कसेरा; ज्वार, बाजरे का डंठल ।

—ٹھٹھرے ٹھٹھرے بدلائی—[ਠਠੇਰੇ ਠਠੇਰੇ ਬਦ-ਲਾਈ] ਅਖੌ. ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ।

[ठठेरे ठठेरे बद-लाई] लोको॰ बराबर की टक्कर ।

ٹھڈا—[ਠੱਡਾ] ਪੁ. ਪਤੰਗ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਮੋਟੀ ਤੀਲੀ; ਕਮਰੋੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ।

[ठड्डा] पु॰ पतंग की मध्य वाली मोटी तीली; रीढ़ की हड्डी, पीठ की हड्डी ।

—ٹھڈا ٹوٹی—[ਠੱਡਾ ਟੁੱਟੀ] ਵਿ. ਕੁੱਬੀ ।

[ठड्डा टूटी] स्त्री॰ वह स्त्री जिसकी कमर झुक गई हो ।

ٹھڈی—[ਠੁੱਡੀ] ਇ. ਠੋਡੀ; ਦੋੜਾ, ਉਹ ਦਾਣਾ ਜੋ ਖਿੜ ਨਾ ਸਕਿਆ ਹੋਵੇ ।

[ठुड्डी] स्त्री॰ ठोड़ी; भुने हुए अनाज का वह दाना जो खिला न हो ।

ٹھر—[ਠਿਰ] ਇ. ਠੰਢ, ਪਾਲਾ, ਠਾਰ ।

[ठिर] स्त्री॰ शीत, ठण्ड, सर्दी ।

ٹھرا—[ਠੱਰਾ, ਠਰ੍ਹਾ] ਪੁ. ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ, ਘਟੀਆ ਸ਼ਰਾਬ; ਪੰਜੀਆਂ ਦੇ ਥੰਭ; ਕੱਚੀ ਇੱਟ, ਖ਼ਰਾਬ ਇੱਟ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਜੁੱਤੀ ।

[ठर्रा, ठर्रा] पु॰ देसी शराब, घटिया शराब; बनियों के नेंद; कच्ची ईंट, खराब ईंट; एक प्रकार की देहाती जूती ।

ٹھس—[ਠਸ] ਵਿ. ਠੋਸ, ਠਿੱਕਰ; ਭਾਰੀ, ਕਮਲੀ; ਸੁਸਤ, ਇਕ ਥਾਂ ਬੈਠਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਖੋਟਾ (ਰੁਪਿਆ); ਜ਼ਿੱਦੀ, ਅੜੀਅਲ ।

[ठस] वि॰ ठोस; भारी, बोझिल; एक स्थान पर बैठा रहने वाला; वह रुपया जिसमें झंकार न हो; जिद्दी, हठी, अड़ियल ।

—ٹھس پن—[ਠਸ ਪਨ] ਪੁ. ਢੀਠਾ ਪਨ; ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜਮ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ठस पन] पु॰ भद्दापन; एक स्थान पर जम जाने का भाव ।

ٹھسا—[ਠੱਸਾ] ਪੁ. ਗ਼ਰੂਰ, ਧੂਮਧਾਮ; ਠਾਠ; ਨਖ਼ਰਾ ।

[ठस्सा] पु॰ अभिमान; धूमधाम; ठाठ; नखरा ।

ٹھسا ٹھس—[ਠਸਾ ਠਸ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਕਾਨਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ।

[ठसा ठस] क्रि॰ वि॰ खचा खच भरा हुआ होने की स्थिति ।

ٹھسک—[ਠੁਸਕ] ਇ. ਠਸਕ, ਠਾਠ ਬਾਠ; ਨਾਜ਼ ਨਖ਼ਰਾ, ਮਟਕ, ਚਟਕ ਮਟਕ; ਖੰਘ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठुसक] स्त्री॰ ठाठ बाठ; नाज नखरा, चटक मटक, ठसक मसक; खांसी की आवाज ।

ٹھسکا—[ਠਸ-ਕਾ] ਪੁ. ਖੰਘਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठस-का] पु॰ खाँसने की आवाज ।

ٹھسکنا [ਠਸਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਠੋਕਰ ਨਾਲ ਤੇੜ ਜਿਹੀ ਪੈ ਜਾਣਾ ।

[ठसक-ना] क्रि॰ अक॰ मिट्टी के बर्तन में ठेस लगने से दरार सी पड़ जाना ।

ٹھسکنا—[ਠੁਸਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੁਸਕਣਾ, ਰੋਣਾ ।

[ठुसक-ना] क्रि॰ अक॰ सिसकना, रोना ।

ٹھسکی—[ਠੁਸ-ਕੀ] ਇ. ਫੁਸਕੀ, ਹਵਾ ਸਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठुस-की] स्त्री॰ फुसकी, अपान वायु के सरने की आवाज ।

ٹھسنا—[ਠੁਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੁੰਨਿਆ ਜਾਣਾ, ਠੋਸਿਆ ਜਾਣਾ ।

[ठुस-ना] क्रि॰ अक॰ ठूँसा जाना, किसी वस्तु का दूसरी वस्तु में कठिनाई से घुसेड़ा जाना ।

ٹھسوانا—[ਠੁਸ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਘੁਸੜਵਾਉਣਾ, ਤੁਨਵਾਉਣਾ, ਭਰਵਾਉਣਾ ।

[ठुस-वाना] क्रि॰ प्रे॰ घुसवाना, ठुँसाना, कस कर भरवाना ।

ٹھسی—[ਠੁੱਸੀ] ਇ. ਗਲ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੜੀਆਂ ਤੇ ਘੁੰਘਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[ठुस्सी] स्त्री॰ गले का एक गहना जिसमें कड़ियाँ और घुंघरू होते हैं ।

ٹھکانا—[ਠਿਕਾਣਾ] ਪੁ. ਟਿਕਾਣਾ, ਘਰ; ਪਤਾ; ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ; ਭਰੋਸਾ; ਮੌਕਾ ।

[ठिकाना] पु॰ जगह, स्थान; पता; सम्बन्धी; भरोसा; अवसर ।

—ٹھکانا کرنا—[ਠਿਕਾਣਾ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਿਕਾਣਾ ਕਰਨਾ, ਠਹਿਰਨਾ; ਮੌਕਾ ਲੱਭਣਾ; ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ; ਬੰਦੋ ਬਸਤ ਕਰਨਾ ।

[ठिकाना कर-ना] क्रि॰ सक॰ ठिकाना करना, ठहरना; अवसर ढूंढना; विवाह करना; प्रबन्ध करना ।

—ٹھکانا لگانا—[ਠਿਕਾਣਾ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ, ਖੋਜ ਕੱਢਣਾ ।

[ठिकाना लगाना] मुहा॰ पता लगाना, खोज निकालना ।

—ٹھکانے چکانا—[ਠਿਕਾਣੇ ਚੁਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਮਰਨ ਉੱਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਕੰਮੀਆਂ ਕਮੀਣਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੁਪਿਆ ਵੰਡਣਾ ।

[ठिकाने चुकाना] मुहा॰ किसी वयोवृद्ध व्यक्ति के मरने पर सेवकों, अनुचरों और निर्धनों में धन का बांटना ।

—ٹھکانے کا آدمی—[ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਆਦਮੀ] ਪੁ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਆਦਮੀ, ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ, ਭਲਾ ਮਾਣਸ ।

[ठिकाने का आदमी] पु॰ चतुर मनुष्य, बुद्धिमान् व्यक्ति, सज्जन पुरुष ।

—ٹھکانے کی بات—[ਠਿਕਾਣੇ ਦੀ ਬਾਤ] ਵਿ. ਪਤੇ ਦੀ ਗੱਲ, ਠੀਕ ਗੱਲ ।

[ठिकाने की बात] स्त्री॰ पते की बात, उचित अथवा ठीक बात

—ٹھکانے پہنچانا - [ਠਿਕਾਣੇ ਪਹੁੰਚਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣਾ; ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਦੇਣਾ।

[ठिकाने लगाना] मुहा॰ मार डालना; खर्च कर देना।

—ٹھکانے لگنا - [ਠਿਕਾਣੇ ਲਗਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੰਮ ਆਉਣਾ, ਅਕਾਰਥ ਨਾ ਜਾਣਾ; ਮਰਨਾ, ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ।

[ठिकाने लग-ना] मुहा॰ काम आना, व्यर्थ न जाना; मरना; मारा जाना।

ٹھک ٹھک—[ਠਕ ਠਕ] ਇ. ਬਕ ਬਕ, ਝਕ ਝਕ; ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ।

[ठक ठक] स्त्री॰ बक बक, कलह क्लेश, लड़ाई झगड़ा।

ٹھکرا - [ਠਿਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਠੀਕਰਾ।

[ठिक-रा] पु॰ ठीकरा।

ٹھکرانا—[ਠੁਕਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠੋਕਰ ਮਾਰਨਾ, ਲਤਾੜਨਾ।

[ठुकराना] क्रि॰ सक॰ ठोकर मारना, पैरों तले रौंदना।

ٹھکرانی—[ਠਕੁਰਾਣੀ] ਇ. ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਧੀ ਜਾਂ ਘਰ ਵਾਲੀ; ਰਾਧਾ ਜਾਂ ਸੀਤਾ ਆਦਿ ਦੀ ਮੂਰਤੀ; ਮਾਲਕ।

[ठकुरानी] स्त्री॰ ठाकुर की लड़की अथवा पत्नी; राधा अथवा सीता आदि की मूर्ति; मालिक।

ٹھکرائی—[ਠਕੁਰਾਈ] ਇ. ਸਰਦਾਰੀ; ਰਾਜ; ਅਮੀਰੀ।

[ठकुराई] स्त्री॰ सरदारी; आधिपत्य, प्रभुत्व; अमीरी।

ٹھکری—[ਠਿਕ-ਰੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਠੀਕਰਾ।

[ठिक-री] स्त्री॰ छोटा ठीकरा।

ٹھکنا—[ਠੁਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠੋਕਿਆ ਜਾਣਾ; ਅੰਦਰ ਖੁਭਣਾ; ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ; ਪਕੜਨਾ; ਹਾਰ ਖਾਣਾ; ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ; ਕੈਦ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ।

[ठुक-ना] क्रि॰ अक॰ ठोका जाना; अन्दर घुसना, पिटना; पकड़ना; हार खाना; हानि उठाना; क़ैद खाने में जाना।

ٹھگ—[ਠਗ] ਪੁ. ਠੱਗਣ ਵਾਲਾ; ਧੋਖਾ ਬਾਜ਼, ਚੋਰ, ਮੱਕਾਰ, ਠੱਗ; ਧਾੜ ਮਾਰ; ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[ठग] पु॰ ठगने वाला; कपटी, चोर, धूर्त, प्रवंचक; मित्र-घाती; कृतघ्न।

—ٹھگ لینا—[ਠਗ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਠਗ ਲੈਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਲੈ ਲੈਣਾ।

[ठग लेना] क्रि॰ समा॰ कपट करना, छलना, धोखा देकर ले लेना।

ٹھگائی—[ਠਗਾਈ] ਇ. ਧੋਖਾ; ਠੱਗੀ, ਠਗਾਈ।

[ठगाई] स्त्री॰ धोखा; ठगी, छल, कपट।

ٹھگنا—[ਠਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠਗਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ; ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ਰੀਦ ਲੈਣਾ; ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ।

[ठग-ना] क्रि॰ सक॰ छल करना, धोखा देना; किसी वस्तु को कम पैसों में खरीद लेना; चोरी करना।

ٹھگنی—[ਠਗ-ਣੀ, ਠਗਿਣੀ] ਇ. ਠੱਗ ਦੀ ਇਸਤਰੀ; ਠੱਗਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ; ਕੁਟਣੀ, ਫੱਫੇ।

[ठग-नी, ठगिनी] स्त्री॰ ठग की स्त्री; ठगने वाली स्त्री; कुटनी, बहकाने वाली स्त्री।

ٹھگوانا—[ਠਗ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਧੋਖਾ ਦੁਆਉਣਾ, ਘਟ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਵਸਤੂ ਵਧ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦੇਣਾ।

[ठग-वाना] क्रि॰ प्रे॰ छलाना, कम पैसों की वस्तु अधिक मूल्य में दिलवा देना।

ٹھگی—[ਠਗੀ] ਇ. ਠੱਗ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ; ਇਕ ਮਹਿਕਮਾਂ ਜੋ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਰੋਕ ਥਾਮ ਕਰਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਸੀ।

[ठगी] स्त्री॰ ठग का काम; एक विभाग जो ठगों की रोक थाम करता तथा उन्हें पकड़ता था।

ٹھل—[ਟਹਲ] ਇ. ਟਹਿਲ, ਸੇਵਾ; ਕੰਮ ਕਾਰ; ਗੁਲਾਮੀ।

[टहल] स्त्री॰ सेवा, शुश्रूषा; काम काज; दासता।

ٹہل جانا—[ਟਹਲ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਮਰ ਜਾਣਾ।

[टहल जाना] क्रि॰ अक॰ चले जाना, मर जाना।

ٹہلانا—[ਟਹ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੇਰਨਾ, ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰਨਾ; ਟਾਲਣਾ; ਫੇਰਨਾ; ਹਟਾਉਣਾ, ਕੱਢਣਾ।

[टह-लाना] क्रि॰ सक॰ फिराना, घोड़े को फिराना; टालना; चलता करना; नौकरी से हटा देना।

ٹہلنا—[ਟਹਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟਹਿਲਣਾ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫਿਰਨਾ; ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸੈਰ ਕਰਨਾ; ਅਲਗ ਹੋਣਾ; ਮਰਨਾ, ਹਵਾ ਖਾਣਾ।

[टहल-ना] क्रि॰ अक॰ घूमना फिरना, पैदल क़दमी करना, धीरे धीरे सैर करना; पृथक् होना; मरना; हवा खाना।

ٹہلنی—[ਟਹਲ-ਣੀ] ਇ. ਨੌਕਰਾਣੀ, ਚੇਲੀ, ਦਾਸੀ, ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ

[टहल-नी] स्त्री॰ नौकरानी, दासी, सेविका, घर का काम करने वाली स्त्री।

ٹہلوا—[ਟਹਲਵਾ, ਟਹ-ਲੂਆ] ਪੁ. ਟਹਿਲੂਆ, ਚਾਕਰ, ਸੇਵਕ।

[टहलवा, टह-लुआ] पु॰ नौकर, अनुचर, सेवक।

ٹھلیا—[ਠਿਲਿਯਾ] ਇ. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਘੜਾ।

[ठिलिया] स्त्री॰ मिट्टी का छोटा घड़ा।

ٹھمری—[ਠੁਮ-ਰੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜੇਹਾ ਗੀਤ; ਦੋ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਗੀਤ; ਗੱਪ, ਝੂਠੀ ਅਫ਼ਵਾਹ।

[ठुम-री] स्त्री० एक प्रकार का छोटा गीत; दो बोल का गीत; उड़ती ख़बर, झूठी बात ।

—ٹھمری اڑانا—[ਠੁਮ-ਰੀ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ; ਗੱਪ ਉਡਾਉਣਾ ।

[ठुम-री उड़ाना] मुहा० गीत गाना; झूठी बात उड़ाना ।

ٹھمک—[ਠੁਮਕ] ਵਿ. ਮਟਕ ਵਾਲੀ ਚਾਲ; ਨੱਚਣ ਦੀ ਚਾਲ ।

[ठुमक] स्त्री० मटक कर चलने की चाल; नृत्य के समय की चाल ।

—ٹھمک ٹھمک کر—[ਠੁਮਕ ਠੁਮਕ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਟਕ ਮਟਕ ਕੇ ।

[ठुमक ठुमक कर] क्रि० वि० मटक मटक कर ।

—ٹھمک چال—[ਠੁਮਕ ਚਾਲ] ਇ. ਮਟਕ ਦੀ ਚਾਲ, ਨਖ਼ਰੇ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ।

[ठुमक चाल] स्त्री० ठसक भरी चाल, ठुमकी ।

ٹھمکا—[ਠੁਮ-ਕਾ] ਵਿ. ਛੋਟਾ, ਛੋਟੇ ਕਦ ਦਾ, ਠਿੰਗਣਾ ।

[ठुम-का] वि० छोटा, छोटे क़द का, ठिगना, नाटा ।

ٹھمکنا—[ਠੁਮਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਨਾਜ਼ ਨਖ਼ਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ, ਮਟਕ ਦੀ ਚਾਲ ਚਲਣਾ ।

[ठुमक-ना] क्रि० अक० नाज़ नख़रे से चलना, ठसक भरी चाल चलना ।

ٹھمکی—[ਠੁਮ-ਕੀ] ਇ. ਝਟਕਾ, ਪਤੰਗ ਦੀ ਡੋਰ ਨੂੰ ਹਵਾ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹਲਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਠੁਣਕਾ ।

[ठुम-की] स्त्री० झटका, पतंग की डोरी को वायु में स्थिर रखने के लिए उसे हाथ से खींच कर हिलाने की क्रिया ।

ٹھنا—[ਟਹ-ਣਾ] ਪੁ. ਟਹਿਣਾ, ਵੱਡੀ ਟਹਿਣੀ ।

[टह-ना] पु० वृक्ष की मोटी और बड़ी शाखा ।

ٹھناکا—[ਠਨਾਕਾ] ਪੁ. ਟੁਣਕ ਕੇ ਵੱਜਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठनाका] पु० टंकार के साथ बजने की आवाज़ ।

ٹھنٹھ—[ਠੁੰਠ] ਪੁ. ਸੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦਰਖ਼ਤ; ਟੁੰਡ ।

[ठूंठ] पु० सूखा हुआ पेड़; ठूंठ ।

ٹھن ٹھن—[ਠਨ ਠਨ] ਇ. ਟਨ ਟਨ, ਘੜੀ, ਘੜਿਆਲ ਜਾਂ ਘੰਟੀ ਆਦਿ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठन ठन] स्त्री० टन टन, घड़ी, घड़ियाल अथवा घंटी आदि की आवाज़ ।

—ٹھن ٹھن گوپال—[ਠਨ ਠਨ ਗੋਪਾਲ] ਪੁ. ਵਿ. ਨਿਰਧਨ ਮਨੁੱਖ; ਮੂਰਖ ਆਦਮੀ, ਖ਼ਾਲੀ; ਤੁੱਛ ।

[ठन ठन गोपाल] पु० वि० निर्धन मनुष्य; मूर्ख व्यक्ति; ख़ाली; तुच्छ ।

ٹھنٹھنانا—[ਠਨ-ਠਨਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਘੰਟੀ ਵਜਾਉਣਾ; ਟਨ ਟਨ ਕਰਨਾ; ਵਜਣਾ ।

[ठन-ठनाना] क्रि० सक० क्रि० अक० घण्टी बजाना; टन टन करना; बजना ।

ٹھنڈ—[ਠੰਢ] ਪੁ. ਠੰਢ, ਸਰਦੀ, ਸੀਤ ।

[ठंड] पु० ठण्डक, सर्दी, शीत ।

ٹھنڈا—[ਠੰਡਾ] ਵਿ. ਠੰਢਾ, ਸਰਦ, ਸੀਤਲ; ਚੁਪ; ਨਾਮਰਦ; ਸੁਸਤ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਰਹਿਮ ਦਿਲ, ਪਿਆਰ ਰਹਿਤ; ਪੱਥਰ ਦਿਲ ।

[ठंडा] वि० ठंडा, सर्द, शीतल; मूक, शांत; नपुंसक; सुस्त, आलसी; सहन करने वाला; दयालु; प्रेम से रहित; पत्थर दिल ।

—ٹھنڈا پڑنا—[ਠੰਡਾ ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਠੰਢਾ ਹੋਣਾ; ਸੁਸਤ ਤੇ ਬੇਰੌਣਕ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਧੀਮਾ ਪੈਣਾ ।

[ठंडा पड़-ना] क्रि० समा० ठण्डा होना, सुस्त तथा आभा रहित होना; क्रोध का शान्त होना ।

—ٹھنڈا رکھنا—[ਠੰਡਾ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ ਰੱਖਣਾ; ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣੀ ।

[ठंडा रख-ना] मुहा० प्रसन्न रखना; आराम से रखना; किसी प्रकार का कष्ट न होने देना ।

—ٹھنڈا سانس—[ਠੰਡਾ ਸਾਸ] ਪੁ. ਠੰਢੀ ਆਹ, ਠੰਢਾ ਹਉਕਾ ।

[ठंडा सांस] पु० ठण्डी आह, सर्द आह ।

—ٹھنڈا لوہا گرم لوہے کو کاٹتا ہے—[ਠੰਡਾ ਲੋਹਾ ਗਰ-ਮ ਲੋਹੇ ਕੋ ਕਾਟ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਧੀਮੇ ਮਿਜ਼ਾਜ ਵਾਲਾ ਤੇਜ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਤੇ ਗ਼ਾਲਬ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[ठंडा लोहा गर-म लोहे को काट-ता है] लोको० धीमे तथा शान्त स्वभाव का व्यक्ति तीक्ष्ण स्वभाव वाले से अधिक प्रभाव शाली होता है ।

—ٹھنڈا ملمع—[ਠੰਡਾ ਮੁਲੱਮਾ] ਪੁ. ਉਹ ਮੁਲੱਮਾ ਜੋ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[ठंडा मुलम्मा] पु० वह मुलम्मा जो बिजली से किया जाता है ।

—ٹھنڈا ہونا—[ਠੰਡਾ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠੰਢਾ ਹੋਣਾ, ਸੀਤ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਧੀਮਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ; ਬੁਝ ਜਾਣਾ; ਮੁਰਝਾ ਜਾਣਾ; ਡੁੱਬ ਜਾਣਾ; ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋਣਾ; ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ ਜਾਂ ਦਫ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ; ਮੰਦਾ ਹੋਣਾ ।

[ठंडा होना] क्रि० अक० ठंडा होना, शीतल होना; क्रोध का धीमा पड़ना; मरना; बुझ जाना; मुरझा जाना; डूब जाना; प्रसन्न होना; किसी पवित्र वस्तु का टूटना अथवा दबाया जाना; मन्दा होना ।

ٹھنڈائی—[ਠੰਡਾਈ] ਇ. ਠੰਢਿਆਈ, ਸਰਦਾਈ, ਭੰਗ ।

[ठंडाई] स्त्री० ठण्डाई, ठण्डाई, पिसी हुई भांग ।

ٹھنڈک—[ਠੰਡਕ] ਇ. ਠੰਢ, ਸਰਦੀ; ਖੁਸ਼ੀ; ਆਰਾਮ, ਤਸੱਲੀ ।
[ठंडक] स्त्री॰ सर्दी, शीत; प्रसन्नता; आराम, संतोष, तृप्ति ।

ٹھنڈک پڑنا—[ਠੰਡਕ ਪੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠੰਢ ਪੈਣਾ; ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਹੋਣਾ; ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਗੁਸਾਏ ਦਾ ਘਟ ਜਾਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਉਤਰ ਜਾਣਾ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਮੁਕ ਜਾਣਾ; ਤਸੱਲੀ ਹੋਣਾ; ਆਰਾਮ ਆਉਣਾ; ਸਬਰ ਆਉਣਾ ।
[ठंडक पड़-ना] क्रि॰ अक॰ सर्दी पड़ना; मन को शांति मिलना; आशा पूर्ण होना; कलह समाप्त होना; क्रोध शान्त होना; शत्रुता का समाप्त होना; संतोष होना; आराम होना; सब्र आना ।

[1] ٹھنڈی—[ਠੰਡੀ] ਇ. ਮਾਤਾ, ਚੇਚਕ, ਸੀਤਲਾ ।
[ठंडी] स्त्री॰ माता, चेचक, शीतला ।

[2] ٹھنڈی—[ਠੰਡੀ] ਵਿ. ਠੰਢੀ, ਠੰਢਾ ਦਾ ਇ. ਲਿੰ. ਸੀਤਲ (ਵਸਤੂ) ।
[ठंडी] वि॰ ठण्डी, ठण्डा का स्त्री लिंग, शीतल (वस्तु) ।

ٹھنڈی اگ—[ਠੰਡੀ ਅਗ] ਇ. ਬਰਫ਼ ।
[ठंडी आग] स्त्री॰ बर्फ़ ।

ٹھنڈی ڈھلنا—[ਠੰਡੀ ਢਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੀਤਲਾ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕ ਜਾਣਾ, ਮਾਤਾ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਘਟ ਜਾਣਾ ।
[ठंडी ढल-ना] मुहा॰ शीतला का कोप दूर होना, चेचक का ज़ोर घट जाना ।

ٹھنڈی مار—[ਠੰਡੀ ਮਾਰ] ਇ. ਮਿੱਠੀ ਮਾਰ, ਗੁੱਝੀ ਸਜ਼ਾ ।
[ठंडी मार] स्त्री॰ मीठी मार, गुप्त दण्ड, छिपी सज़ा ।

ٹھنڈے—[ਠੰਡੇ] ਵਿ. ٹھنڈا ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[ठंडे] वि॰ ٹھنڈا का बहुवचन ।

ٹھنڈے پہرے—[ਠੰਡੇ ਪਹ-ਰੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਵੇਰ, ਤੜਕੇ ।
[ठंडे पह-रे] क्रि॰ वि॰ प्रातः काल, सवेरे ।

ٹھنڈے ٹھنڈے—[ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ, ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ।
[ठंडे ठंडे] क्रि॰ वि॰ सवेरे सवेरे, प्रातःकाल से पूर्व ।

ٹھنڈے ٹھنڈے گھر جانا—[ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ ਘਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਘਰ ਜਾਣਾ; ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪੁੱਜਣਾ ।
[ठंडे ठंडे घर जाना] मुहा॰ खुशी खुशी घर जाना; सुरक्षित पहुँचना ।

ٹھنڈے ساہ بھرنا—[ਠੰਡੇ ਸਾਹ ਭਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਉਕੇ ਭਰਨਾ ।
[ठंडे साँस भर-ना] मुहा॰ आहें भरना ।

ٹھنکار—[ਠਨ-ਕਾਰ] ਇ. ਠਨ ਠਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[ठन-कार] स्त्री॰ ठन ठन की आवाज़ ।

ٹھنکانا—[ਠਨ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਣਕਾਉਣਾ ।
[ठन-काना] क्रि॰ सक॰ ठनठनाना ।

ٹھنکنا—[ਠਨਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟਣਕਣਾ ।
[ठनक-ना] क्रि॰ अक॰ ठन ठन की आवाज़ होना ।

ٹھنکنا—[ਠਿਨ-ਕਣਾ, ਠੁਨੁਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੁਸਕਣਾ, ਉਂ ਉਂ ਕਰਨਾ ।
[ठिन-कना, ठुनुक-ना] क्रि॰ अक॰ सिसकना, ऊं ऊं करना ।

ٹھنگنا—[ਠਿੰਗ-ਣਾ] ਵਿ. ਛੋਟਾ, ਠਿੱਗਣਾ, ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦਾ ।
[ठिंग-ना] वि॰ बौना, वामन, छोटे कद का ।

ٹھونگیر—[ਠੁੰਗੀਰ] ਇ. ਠੁੰਗਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਠੁੰਗ ।
[ठुँगीर] स्त्री॰ ठूँगने का भाव; ठुंगल ।

ٹھونگیرنا—[ਠੁੰਗੀਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠੁੰਗਣਾ; ਦਾਣਾ ਦਾਣਾ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ ।
[ठुँगीर-ना] क्रि॰ सक॰ ठुंगना; दाना दाना कर के खाना ।

ٹھننا—[ਠਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠਣ ਜਾਣਾ, ਠਹਿਰ ਜਾਣਾ; ਜਮਣਾ; ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[ठन-ना] क्रि॰ अक॰ ठन जाना, ठहर जाना; जमना; दृढ़ निश्चय होना ।

ٹھہنی—[ਟਹ-ਣੀ] ਇ. ਟਹਿਣੀ, ਸ਼ਾਖ, ਡਾਲੀ; ਕਲਮ ।
[टह-नी] स्त्री॰ शाखा, शाख, डाली; कलम ।

ٹھہنی ہلانا—[ਟਹ-ਣੀ ਹਿਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਤਸ਼ਕ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਉੱਤੋਂ ਮਖੀਆਂ ਉਡਾਉਣਾ ।
[टह-नी हिलाना] मुहा॰ उपदंश के घाव पर से मक्खियाँ उड़ाना ।

ٹھوٹ—[ਠੋਟ] ਵਿ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਨਾੜੀ ।
[ठोट] वि॰ मूर्ख, अनाड़ी ।

ٹھور—[ਠੌਰ] ਇ. ਥਾਂ, ਮੌਕਾ; ਟਿਕਾਣਾ ।
[ठौर] स्त्री॰ स्थान; अवसर; ठिकाना, पता ।

ٹھوڑی—[ਠੋੜੀ] ਇ. ਠੋਡੀ ।
[ठोड़ी] स्त्री॰ ठुड्डी ।

ٹھوڑی تے ہتھ رکھ کے بیٹھنا—[ਠੋੜੀ ਪਰ ਹਾਥ ਰਖ ਕਰ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠੋਡੀ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰ ਕੇ ਬਹਿਣਾ; ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੋਣਾ ।
[ठोड़ी पर हाथ रख कर बैठ-ना] मुहा॰ चिन्तित हो कर बैठना; विचार मग्न होना ।

ٹھوڑی پکڑنا یا ٹھوڑی وچ ہتھ دینا—[ਠੋੜੀ ਪਕੜ-ਣਾ ਯਾ ਠੋੜੀ ਮੇਂ ਹਾਥ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ; ਮਿੰਨਤ ਸਮਾਜਤ ਕਰਨਾ; ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਕਰਨਾ ।

[ठोड़ी पकड़-ना या ठोड़ी में हाथ देना] मुहा॰ अनुचित प्रशंसा करना; मिन्नत समाजत करना, अनुनय विनय करना; गुस्सा कम करना ।

—ٹھوڑی تارا—[ਠੋਡੀ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਉਹ ਤਿਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀ ਦੀ ਠੋਡੀ ਵਿਚ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉੱਕਰ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।

[ठोड़ी तारा] पु॰ वह तिल जो किसी सुन्दर स्त्री की ठोड़ी पर जन्म से हो अथवा बनाया गया हो ।

ٹھوس—[ਠੋਸ] ਵਿ. ਠੋਸ; ਭਾਰੀ; ਸਖ਼ਤ; ਠੁੱਸ ਮਗ਼ਜ਼ ਵਾਲਾ, ਮੂੜ੍ਹ ਮਗ਼ਜ਼ ਵਾਲਾ ।

[ठोस] वि॰ जो पोला या खोखला न हो; भारी; दृढ़, मज़बूत; मंद बुद्धि, जड़ बुद्धि ।

ٹھوسا—[ਠੋਸਾ] ਪੁ. ਅਕੜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੱਥ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ।

[ठोसा] पु॰ अकड़ाया हुआ हाथ का अंगूठा ।

ٹھوک بجا کے—[ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕੇ ।

[ठोक बजा के] क्रि॰ वि॰ अच्छी तरह देख भाल कर, सोच समझ कर ।

ٹھوکر—[ਠੋਕਰ] ਇ. ਅਜੇਹੀ ਚੋਟ ਜੋ ਪੈਰ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚਲੇ ਕਿਸੇ ਰੋੜੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਪੈਰ ਦੀ ਨੋਕ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪੈਰ ਦੀ ਠੁੱਡ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਲਾਈ ਜਾਵੇ; ਅਜੇਹਾ ਪੱਥਰ ਜੋ ਸੜਕ ਵਿਚ ਉਭਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਰੋੜਾ; ਧੱਕਾ ।

[ठोकर] स्त्री॰ ऐसी चोट जो मार्ग में पड़े हुए किसी पत्थर आदि से टकराने पर लगे या जान बूझ कर पैर की नोक से किया जाने वाला आघात; ऐसा पत्थर जो सड़क पर ऊपर को उठा हुआ हो, रोड़ा; धक्का ।

—ٹھوکر پر ٹھوکر اٹھانا—[ਠੋਕਰ ਪਰ ਠੋਕਰ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ।

[ठोकर पर ठोकर उठाना] मुहा॰ हानि पर हानि उठाना ।

—ٹھوکر کھانا—[ਠੋਕਰ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਲਤੀ ਖਾਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ, ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ, ਚੁਕੇਣਾ ।

[ठोकर खाना] मुहा॰ गलती खाना, हानि उठाना, धोखा खाना, चूकना ।

—ٹھوکر کھاوے بدھ پاوے—[ਠੋਕਰ ਖਾਵੇ ਬੁਧ ਪਾਵੇ] ਅਖੌ. ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾ ਕੇ ਅਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।

[ठोकर खावे बुध पावे] लोको॰ हानि उठा कर ही अक़ल आती है ।

—ٹھوکر لگانا—[ਠੋਕਰ ਲਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠੁੱਡ ਮਾਰਨਾ, ਠੋਕਰ ਮਾਰਨਾ ।

[ठोकर लगाना] क्रि॰ सक॰ लात मारना, ठोकर मारना ।

—ٹھوکر لینا—[ਠੋਕਰ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਠੋਕਰ ਖਾ ਜਾਣਾ, ਘੋੜੇ ਦਾ ਨਹੁੰ ਲੈਣਾ; ਉਲਝ ਉਲਝ ਕੇ ਡਿਗਣਾ ।

[ठोकर लेना] क्रि॰ सक॰ घोड़े का ठोकर खाना; उलझ उलझ कर गिरना ।

—ٹھوکروں پر پڑنا—[ਠੋਕਰੇਂ ਪਰ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਤੇ ਰਹਿਣਾ, ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ।

[ठोकरों पर पड़-ना] मुहा॰ किसी की सेवा शुश्रूषा में रहना, नौकरी करना ।

—ٹھوکریں کھاتے پھرنا—[ਠੋਕਰੇਂ ਖਾਤੇ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰਿਆ ਮਾਰਿਆ ਫਿਰਨਾ, ਧੱਕੇ ਧੋੜੇ ਫਿਰਨਾ ।

[ठोकरें खाते फिर-ना] मुहा॰ मारा मारा फिरना, धक्के खाते फिरना ।

ٹھوکنا—[ਠੋਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠੋਕਣਾ, ਅੰਦਰ ਧਸਾਉਣਾ, ਗੱਡਣਾ; ਕੁੱਟਣਾ, ਮਾਰਨਾ, ਲੱਤੀਂ ਮੁੱਕੀਂ ਮਾਰਨਾ ।

[ठोक-ना] क्रि॰ सक॰ ठोंकना, गाड़ना; कूटना, मारना, पीटना, लात घुस्से से मारना ।

ٹھوکے دینا—[ਠੋਕੇ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰਨਾ, ਝੰਜੋੜਨਾ ।

[ठोके देना] मुहा॰ सावधान करना, झंझोड़ना ।

ٹھولا—[ਠੋਲਾ] ਪੁ. ਠੋਲਾ, ਉਂਗਲੀ ਦੇ ਜੋੜ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪਾਸਾ; ਠੂਠਾ, ਪੰਛੀ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ।

[ठोला] पु॰ उंगली के जोड़ का पिछला भाग; पक्षी के पिंजरे में रखने का प्याला ।

ٹھونٹھ—[ਠੋਂਠ] ਪੁ. ਰੁੰਡ, ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਟਹਿਣੀਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਬਿਰਛ ਦਾ ਤਣਾ ।

[ठोंठ] पु॰ पत्तों तथा शाखाओं के बिना वृक्ष का तना ।

ٹھونٹھا—[ਠੂੰਠਾ] ਪੁ. ਡੰਡਾ; ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨੜੀ ।

[ठूंठा] पु॰ डण्डा; हुक्के की सीधी नली ।

ٹھوں ٹھاں—[ਠੂੰ ਠਾਂ] ਪੁ. ਖਊਂ ਖਊਂ, ਬਾਰ ਬਾਰ ਖੰਘਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठूं ठां] पु॰ बार बार खांसने की आवाज़ ।

ٹھونس ٹھانس—[ਠੋਂਸ ਠਾਂਸ] ਇ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਵਸਤੂ ਵਿਚ ਦੱਬ ਕੇ ਭਰਨਾ ।

[ठोंस ठांस] स्त्री॰ किसी वस्तु का किसी वस्तु में दबा कर भरना ।

ٹھونسنا—[ਠੋਂਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੱਬ ਕੇ ਭਰਨਾ; ਘੁਸੇੜਨਾ; ਨਿਗਲਣਾ, ਦੱਬ ਕੇ ਖਾਣਾ ।

[ठोंस-ना] क्रि॰ सक॰ ठूंसना, ज़ोर से भरना; घुसेड़ना, घुसाना; निगलना, दबा कर खाना ।

ٹھونگ— [ਠੋਂਗ] ਇ. ਠੁੰਗ, ਠੁੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ठोंग] स्त्री॰ चोंच, चोंच मारने का भाव ।

ٹھینگا—[ਠੇਂਗਾ] ਪੁ. ਠੁੱਗਾ, ਚੁੰਝ ਦੀ ਮਾਰ।

[ठेंगा] पु० ठूँग, चंचु-प्रहार।

ਠਹਾਕਾ—[ਠਹਾਕਾ] ਪੁ. ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਹਾਸਾ, ਖਿੱਲੀ।

[ठहाका] पु० ठहाका, ज़ोर की हँसी, अट्टहास।

ਠਹਿਰਾਉਣਾ—[ਠਹ-ਰਾਨਾ, ਠੈਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੋਕਣਾ, ਠਹਿਰਾਉਣਾ; ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ; ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ, ਜਮਾਉਣਾ; ਟਿਕਾਉਣਾ, ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨਾ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ।

[ठह-राना, ठैराना] क्रि० सक० रोकना, थामना; ठानना, करार करना; स्थापित करना, जमाना; टिकाना, मकान में उतारना, नियत करना।

ٹھیس—[ਠੇਸ] ਇ. ਠੋਕਰ, ਧੱਕਾ, ਚੋਟ।

[ठेस] स्त्री० ठोकर, धक्का, चोट।

—ٹھیس لگنا—[ਠੇਸ ਲਗ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਧੱਕਾ ਲਗਣਾ, ਠੋਕਰ ਲਗਣਾ, ਚੋਟ ਲਗਣਾ।

[ठेस लग-ना] क्रि० समा० धक्का लगना, ठोकर लगना, चोट लगना।

ٹھیک—[ਠੀਕ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਹੀ, ਦਰੁਸਤ, ਉਚਿਤ; ਦੁਰਸਤ; ਹੂਬਹੂ, ਓਹੋ ਜੇਹਾ; ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ; ਇੱਛਿਆ ਅਨੁਸਾਰ; ਪੱਕਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ; ਮੁਨਾਸਬ, ਯੋਗ; ਐਨ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਬਾਕਾਇਦਾ।

[ठीक] वि० क्रि० वि० यथार्थ, प्रामाणिक, सही, दुरुस्त; चुस्त; हूबहू, वैसा ही; पूरा पूरा; इच्छानुसार; पक्का निश्चित; उपयुक्त, उचित; नियत समय पर, बाकायदा।

—ٹھیک آنا—[ਠੀਕ ਆਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਫ਼ਿੱਟ ਆਉਣਾ, ਪੂਰਾ ਆਉਣਾ; ਐਨ ਮੌਕੇ ਤੇ ਆਉਣਾ, ਵਕਤ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ।

[ठीक आना] क्रि० समा० सही आना, पूरा आना; ठीक समय पर पहुँचना।

—ٹھیک بنانا—[ਠੀਕ ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਮਝਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ; ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਾ; ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ, ਮਾਰਨਾ; ਤੰਗ ਕਰਨਾ।

[ठीक बनाना] मुहा० किसी काम के योग्य बनाना, दुरुस्त करना; मुरम्मत करना; सज़ा देना, मारना; तंग करना।

—ٹھیک ٹھاک—[ਠੀਕ ਠਾਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ; ਲੈਸ, ਤਿਆਰ।

[ठीक ठाक] क्रि० वि० हर प्रकार से ठीक; अच्छी तरह दुरुस्त या तैयार।

—ٹھیک ٹھیک—[ਠੀਕ ਠੀਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ; ਐਨ ਐਨ;

[redacted]

[ठीक ठीक] क्रि० वि० सच सच, पूरा पूरा; लगभग।

ٹھیک—[ਠੇਕ] ਇ. ਟੇਕ; ਤਾੜ, ਤਲਾ, ਪੇਂਦਾ; ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਅੱਡੀ; ਲਕੜੀ ਜਾਂ ਅੰਨ ਦਾ ਢੇਰ; ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਕੜੀ ਦੇ ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗਮਲੇ ਦੇ ਛੇਕ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[ठेक] स्त्री० टेक, चाँड़; बाढ़; तल, पेंदा; जूते की एड़ी; लकड़ी अथवा अनाज का ढेर; वह वस्तु जिस से लकड़ी के या फूलों के गमलों के छेद बन्द किए जाते हैं।

ٹھیکا - ٹھیکہ—[ਠੇਕਾ, ਠੇਕ:] ਪੁ. ਸਹਾਰਾ, ਆਰਾਮ; ਪੜਾ; ਬੈਠਕ; ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਢੋਲਕੀ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਤਰਜ਼।

[ठेका, ठेक:] पु० टेक; सहारा, आराम; इजारा, पड़ाव; ठहरने का स्थान, बैठक; तबला या ढोलकी बजाने का एक विशेष ढंग।

ٹھیکا بجانا—[ਠੇਕਾ ਬਜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਢੋਲਕੀ ਜਾਂ ਤਬਲਾ ਇਉਂ ਵਜਾਉਣਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲੇ।

[ठेका बजाना] क्रि० समा० गाने वालों के साथ ढोलक या तबला इस प्रकार बजाना ताकि उन को आवाज़ को सहारा मिले।

—ٹھیکا ہوندا—[ਠੇਕਾ ਹੁੰਦਾ] ਕ੍ਰਿ. ਉਹ ਭੇਟਾ ਜੋ ਠੇਕਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[ठेका भेंट] स्त्री० वह भेंट जो ठेका लेते समय दी जाती है।

—ٹھیکا لینا—[ਠੇਕਾ ਲੈਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਉਪਜਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਲਿਆ, ਠੇਕਾ ਲੈਣਾ।

[ठेका लेना] क्रि० समा० किसी निश्चित समय के लिए किसी वस्तु के उपभोग अथवा उसके उपजाने का अधिकार लेना।

—ٹھیکا مستاجری—[ਠੇਕਾ ਮੁਸ-ਤਾਜਰੀ] ਪੁ. ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਠੇਕਾ।

[ठेका मुस-ताजरी] पु० किराये पर लिया हुआ ठेका।

ٹھیکرا—[ਠੀਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਠੀਕਰ, ਠੀਕਰਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ।

[ठीक-रा] पु० ठीकरा, ठिकरा, मिट्टी के बरतन का टुकड़ा।

—ٹھیکرا بھنّنا—[ਠੀਕ-ਰਾ ਭੰਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣਾ।

[ठीक-रा फोड़-ना] मुहा० कलंक लगाना, दूषण लगाना।

ٹھیکری—[ਠੀਕ-ਰੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਠੀਕਰ; ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤਵਾ; ਭਗ ਦਾ ਪੇਡਾ, ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਧੁੰਨੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਦੀ ਥਾਂ।

[ठीक-री] स्त्री० छोटा ठीकरा; मिट्टी का तवा; भग का माथा, स्त्री की नाभि के नीचे का भाग।

—ٹھیکری ہونا—[ਠੀਕ-ਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਕਦਰੀ ਨਾਲ ਖ਼ਰਚ ਹੋਣਾ।

[ठीक-री होना] मुहा० निस्संकोच रूप से व्यय होना।

ٹھیکی—[ਠੇਕੀ] ਇ. ਟੇਕ, ਸਹਾਰਾ; ਬੋਝਾ ਲਾਹ ਕੇ ਦਮ ਲੈਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ; ਅੰਨ ਦੀ ਬੋਰੀ।

[ठेकी] स्त्री० टेक, सहारा; बोझ उतार कर विश्राम करने की क्रिया; अनाज की बोरी।

ٹھیکے دار - [ਠੇਕੇਦਾਰ] ਪੁ. ਠੇਕਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[ठेकेदार] पु० वह मनुष्य जिसने ठेका लिया हो ।

ٹھیلا—[ਠੇਲਾ] ਪੁ. ਧੱਕਾ; ਰੇੜ੍ਹੀ ।

[ठेला] पु० धक्का; रेढ़ी ।

ٹھیلنا—[ਠੇਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧੱਕਣਾ; ਠੇਲਾ ਮਾਰਨਾ ।

[ठेल-ना] क्रि० सक० धकेलना; ढकेल कर आगे बढ़ाना ।

ٹھینٹھی—[ਠੇਂਠੀ] ਇ. ਕੰਨ ਦੇ ਮੈਲ ਦੀ ਗੋਲੀ, ਕੰਨ ਵਿਚ ਜਮੀ ਹੋਈ ਮੈਲ ।

[ठेंठी] स्त्री० कानों के मैल की गोली, कानों में जमा हुआ मैल ।

ٹھیں ٹھیں—[ਠੇਂ ਠੇਂ] ਇ. ਹੀਂ ਹੀਂ, ਹੱਸਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ठें ठें] स्त्री० हीं हीं, हँसने की आवाज़ ।

ٹھینٹی—[ਠੇਂਟੀ] ਇ. ਕੰਨ ਦੀ ਮੈਲ, ਕੰਨ ਦੀ ਮੈਲ ਦੀ ਗੋਲੀ ।

[ठेंटी] स्त्री० कानों का मैल, कानों के मैल की गोली ।

ٹھینگا—[ਠੇਂਗਾ] ਪੁ. ਅੰਗੂਠਾ; ਡੰਡਾ, ਲਾਠੀ; ਪੁਰਸ਼ ਇੰਦਰੀ ।

[ठेंगा] पु० अंगूठा; डण्डा, लाठी; पुरुष की गुप्तेन्द्रिय, लिंग ।

ٹھینگا باجنا—[ਠੇਂਗਾ ਬਾਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖੌਲ ਉਡਣਾ; ਰੁਸਵਾਈ ਹੋਣਾ, ਮਿੱਟੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣਾ, ਮਿੱਟੀ ਪਲੀਤ ਹੋਣਾ ।

[ठेंगा बाज-ना] मुहा० मखौल उड़ना; बदनामी होना, हँसी उड़ना, दुर्दशा होना ।

ٹھینگے سے—[ਠੇਂਗੇ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੁੱਤੀ ਤੋਂ; ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ।

[ठेंगे से] क्रि० वि० बला से; कोई परवाह नहीं ।

ٹیبا—[ਟੀਬਾ] ਪੁ. ਟਿੱਬਾ ।

[टीबा] पु० टीला ।

ٹیپ—[ਟੀਪ] ਇ. ਵਿ. ਦਾਬ; ਤਮੱਸਕ, ਜ਼ਮਾਨਤ; ਉੱਚਾ ਸੁਰ; ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ; ਮੁਸਦਸ (ਛਿੱਕੜੀ) ਦਾ ਤੀਜਾ ਬੈਂਤ; ਬੰਦ ਦਾ ਮਿਸਰਾ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ; ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਦਸਤਾ; ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੀਵੀਆਂ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ; ਗੰਜਫ਼ੇ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਦੇ ਇਕ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਦੋ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਚੂਨੇ ਦੀ ਕਲਮ ਪਤਲੀ; ਟੀਪ, ਸੀਮਿੰਟ ਨਾਲ ਵਰਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ; ਚੋਟੀ ਦਾ, ਵਧੀਆ ।

[टीप] स्त्री० वि० दबाव; प्रतिज्ञा पत्र, जमानत; ऊंचा सुर; याद रखने के लिए कुछ लिख लेना; छः छः मिसरों वाली कविता (मुसद्दस) का तीसरा बैत; बंद की मिसरा का शेयर; सेना का दस्ता; स्त्रियों के माथे का एक गहना; गंजफ़े के खेल में साथी के एक पत्ते को दो पत्तों से मारने की क्रिया; जन्म पत्रिका; ईंट या पत्थरों के जोड़ में मसाला भरने का काम; उत्तम, श्रेष्ठ ।

ٹیپ ٹاپ—[ਟੀਪ ਟਾਪ] ਇ. ਸਜਾਵਟ, ਚਟਕ ਮਟਕ, ਭੜਕੀਲਾ ਠਾਠ ਬਾਠ ।

[टीप टाप] स्त्री० सजावट, चटक मटक, तड़क भड़क ।

ٹیپنا—[ਟੀਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਬਾਉਣਾ; ਲਿਖ ਲੈਣਾ; ਚੇਤੇ ਕਰ ਲੈਣਾ; ਦੋ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਪੱਤਾ ਮਾਰ ਲੈਣਾ; ਟੀਪ ਕਰਨਾ ।

[टीप-ना] क्रि० सक० दबाना; लिख लेना; स्मरण कर लेना; दो पत्तों से एक पत्ता मार देना; टीप करना ।

ٹیر—[ਟੇਰ] ਇ. ਹਾਕ, ਪੁਕਾਰ, ਆਵਾਜ਼ ।

[टेर] स्त्री० हांक, पुकार, आवाज़ ।

ٹیرنا—[ਟੇਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬੁਲਾਉਣਾ, ਹਾਕ ਮਾਰਨਾ; ਬਿਤਾਉਣਾ, ਕੱਟਣਾ ।

[टेर-ना] क्रि० सक० बुलाना, पुकारना, आवाज़ देना; बिताना, व्यतीत करना ।

ٹیروا—[ਟੀਰਵਾ] ਪੁ. ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਉਹ ਨਲੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚਿਲਮ ਰਖਦੇ ਹਨ; ਫੁਹਾਰਾ; ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਨਲੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ।

[टीरवा] पु० हुक्के की वह नली जिस पर चिलम रखते हैं; फुव्वारा; हुक्के की नली का पानी ।

ٹیڑھ—[ਟੇਢ] ਇ. ਵਿੰਗ, ਟੇਢ, ਖ਼ਮ; ਆਕੜ, ਮਰੋੜ; ਸ਼ਰਾਰਤ ।

[टेढ़] स्त्री० टेढ़ापन, वक्रता; अकड़, ऐंठन; नटखटता ।

ٹیڑھا—[ਟੇਢਾ] ਵਿ. ਟੇਢਾ, ਵਿੰਗਾ, ਤਿਰਛਾ, ਮੁੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਵਿਰੁੱਧ, ਉਲਟ; ਔਖਾ; ਨਾਰਾਜ਼, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ।

[टेढ़ा] वि० वक्र, कुटिल, तिरछा, मुड़ा हुआ, झुका हुआ; विरुद्ध, प्रतिकूल; उद्दण्ड, कठिन; क्रोधी, उपद्रवी ।

ٹیڑھا بانکا—[ਟੇਢਾ ਬਾਂਕਾ] ਵਿ. ਛੈਲ ਛਬੀਲਾ ।

[टेढ़ा बांका] वि० छैल छबीला ।

ٹیڑھا پن—[ਟੇਢਾ ਪਨ] ਪੁ. ਵਿੰਗ, ਟੇਢ ।

[टेढ़ा पन] पु० तिरछापन, वक्रता ।

ٹیڑھی آنکھ سے دیکھنا—[ਟੇਢੀ ਆਂਖ ਸੇ ਦੇਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ।

[टेढ़ी आंख से देख-ना] मुहा० शत्रुता भरी आंखों से देखना ।

ٹیڑھی آنکھیں کرنا—[ਟੇਢੀ ਆਂਖੇਂ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[टेढ़ी आंखें कर-ना] मुहा० क्रुद्ध होना ।

ٹیڑھی سنانا—[ਟੇਢੀ ਸੁਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਣਾ ।

[टेढ़ी सुनाना] मुहा० बुरा भला कहना ।

ٹیڑھی کھیر—[ਟੇਢੀ ਖੀਰ] ਇ. ਔਖਾ ਕੰਮ ।

[टेढ़ी खीर] स्त्री० मुश्किल काम ।

ٹیس—[ਟੀਸ] ਇ. ਪੀੜ, ਚੀਸ, ਵਿਤਾਰ ਦੀ ਸਿਲਾਈ ਜਾਂ ਕਸੀਦਾ ।

[टीस] स्त्री० रह रह कर होने वाली पीड़ा, कसक; सितार की सिलाई अथवा कसिदा ।

—ٹیس اٹھنا - [ਟੀਸ ਉਠ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੀਸ ਪੈਣਾ, ਪੀੜ ਹੋਣਾ ।

[टीस उठ-ना] क्रि० अक० कसक उठना, पीड़ा का अनुभव होना ।

—ٹیس مارنا—[ਟੀਸ ਮਾਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚੀਸ ਮਾਰਨਾ, ਦਰਦ ਕਰਨਾ, ਤੜਫਣਾ ।

[टीस मार-ना] क्रि० समा० दर्द करना, पीड़ा का अनुभव होना, कसक उठना ।

—ٹیسنا—[ਟੀਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਰਦ ਕਰਨਾ, ਦੁਖਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪੀੜ ਹੋਣਾ ।

[टीस-ना] क्रि० अक० दर्द करना, घाव आदि के कारण पीड़ा का अनुभव करना ।

ٹیسو—[ਟੇਸੂ] ਪੁ. ਕੇਸੂ; ਇਕ ਖੇਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਇਕ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ।

[टेसू] पु० पलाश, ढाक; एक खेल (उत्सव) जिस में बच्चे नवरात्रों में एक पुतले का सिर बना कर गाते हुए घूमते हैं ।

ٹیک—[ਟੇਕ] ਇ. ਥੰਮ੍ਹਾ, ਥੰਮ; ਸਹਾਰਾ; ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ; ਜ਼ਿੱਦ; ਮੇਲ ਕਰਾਰ; ਮੰਤਰਾ, ਗੀਤ ਦਾ ਉਹ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਬਾਰਬਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਟੀਪ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ।

[टेक] स्त्री० थूनी, चाँड़, स्तम्भ; सहारा; दृढ़ निश्चय, संकल्प; मान, आदर; प्रतिज्ञा; अन्तरा, गीत का वह टुकड़ा जो बार बार गाया जाए, टीप का शेअर ।

ٹیکا—[ਟੀਕਾ] ਪੁ. ਤਿਲਕ, ਟਿੱਕਾ; ਯੁਵ; ਟਿੱਕਾ ਜੋ ਮੱਥੇ ਤੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ; ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਰਸਮ; ਲੇਪ, ਟੀਕਾ; ਧੱਬਾ; ਰਾਜ ਤਿਲਕ ।

[टीका] पु० तिलक, चन्दन या सिन्दूर आदि का मस्तक पर लगा निशान; युवराज; स्त्रियों के माथे का एक आभूषण; एक रीति जो हिन्दुओं में सगाई अथवा विवाह पर होती है; दवाई का टीका; धब्बा; राज्य तिलक ।

ٹیکر - ٹیکرا—[ਟੇਕਰ, ਟੇਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਢੇਰ; ਟਿੱਬਾ, ਟਿੱਲਾ; ਪਹਾੜ ਦੀ ਢਲੂ ਸਤਹ ।

[टेकर, टेक-रा] पु० ढेर; टीबा, टीला; पहाड़ का ढलवाँ स्तर ।

ٹیکری—[ਟੇਕ-ਰੀ] ਇ. ਖਰਾਬ ਭੋਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਖੇਤ ।

[टेक-री] स्त्री० खराब भूमि का छोटा खेत ।

ٹیکسی—[ਟੈਕ-ਸੀ] ਅੰਗ. ਇ. Taxy, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ।

[टैक-सी] अंग० स्त्री० Taxy, किराए की मोटर कार ।

ٹیکن—[ਟੇਕਨ] ਇ. ਸਹਾਰਾ, ਟੇਕ ।

[टेकन] स्त्री० सहारा, टेक, आधार ।

ٹیکنا—[ਟੇਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਿਕਾਉਣਾ, ਰੱਖਣਾ; ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ; ਦਾਉ ਤੇ ਲਾਉਣਾ ।

[टेक-ना] क्रि० सक० टिकाना, रखना; सहारा लेना; दाँव पर लगाना ।

ٹیلا—[ਟੀਲਾ] ਪੁ. ਟਿੱਬਾ ।

[टीला] पु० भीटा, मिट्टी का ढेर ।

ٹیم—[ਟੇਮ] ਪੁ. ਇ. ਬੱਤੀ ਦਾ ਗੁਲ, ਦੀਵੇ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਸੜ ਕੇ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[टेम] पु० स्त्री० दीप शिखा, दीपक की बत्ती का वह भाग जो जल कर काला हो जाता है ।

ٹیمی—[ਟੀਮੀ] ਇ. ਚੰਗਿਆੜੀ ।

[टीमी] स्त्री० चिनगारी ।

ٹین—[ਟੀਨ] ਪੁ. ਇਕ ਚਿੱਟੀ ਨਰਮ ਧਾਤ, ਕਲੀ; ਜਿਸਤ; ਲੋਹੇ ਦੀ ਪਤਲੀ ਚਾਦਰ, ਟੀਨ ।

[टीन] पु० एक सफ़ेद कोमल धातु, कली; जिस्त; लोहे की पतली चादर, टीन ।

ٹیں—[ਟੈਂ] ਇ. ਤੋਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[टैं] स्त्री० तोते की आवाज़ ।

—ٹیں ٹیں—[ਟੈਂ ਟੈਂ] ਇ. ਤੋਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਬੇਹੂਦਾ ਬੋਲ ।

[टैं टैं] स्त्री० तोते की आवाज़; व्यर्थ की बात ।

—ٹیں ٹیں کرنا—[ਟੈਂ ਟੈਂ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟੈਂ ਟੈਂ ਕਰਨਾ; ਤੋਤੇ ਵਾਂਙੂ ਬੋਲਣਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਬੋਲਣਾ ।

[टैं टैं कर-ना] क्रि० समा० टैं टैं करना; तोते की भाँति बोलना, व्यर्थ बोलना ।

—ٹیں ہونا—[ਟੈਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੈਂ ਬੋਲ ਜਾਣਾ, ਤੋਤੇ ਵਾਂਙੂ ਮਰਨਾ; ਘੁਰਘੁਰਾਉਣਾ, ਮਰਨਾ ।

[टैं होना] मुहा० तोते की भाँति मरना; घुरघुराना, मरना ।

ٹینٹ—[ਟੀਂਟ, ਟੇਂਟ] ਪੁ. ਕਰੀਰ ਦਾ ਫਲ, ਡੇਲਾ; ਅੱਖ ਦਾ ਡੇਲਾ; ਕਪਾਹ ਦਾ ਡੋਡਾ, ਟੀਂਡਾ ।

[टींट, टेंट] पु० करील का फल; आँख का कोया; कपास का डोडा ।

ٹینٹوا—[ਟੇਂਟ-ਵਾ, ਟੇਂਟੂਆ] ਪੁ. ਘੰਡੀ ।

[टेंट-वा, टेंटुआ] पु० गला, कण्ठ ।

—ٹینٹوا دبانا—[ਟੇਂਟ-ਵਾ ਦਬਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੰਡੀ ਦਬਾਉਣਾ, ਗਲ ਘੁੱਟਣਾ ।

[टेंट-वा दबाना] मुहा० गला दबाना, गला घोटना ।

ٹینٹی—[ਟੇਂਟੀ] ਇ. ਕਰੀਰ ਦਾ ਡੇਲਾ ।

[टेंटी] स्त्री० करील का फल ।

ٹینی—[ਟੇਨੀ] ਅੰਗ. ਪੁ. Tiny, ਛੋਟੇ ਕਦ ਦੀਆਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲ, ਏਵਾਲੀ ਮੁਰਗੀ; ਬੌਣਾ ।

[टेनी] अंग पु० Tiny, छोटे कद की मुर्गियों की नस्ल; बौना, नाटा आदमी ।

ٹیوا – [ਟੇਵਾ] ਪੁ. ਜਨਮ ਪਤਰੀ; ਆਦਤ ।

[टेवा] पु० जन्म पत्रिका; आदत ।

ٹیوکی—[ਟਿਊਕੀ] ਇ. ਛੱਪਰ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ, ਟੇਕ ।

[टिओकी] स्त्री० छप्पर का स्तम्भ, टेक ।

ٹیہلا – [ਟੇਹ-ਲਾ] ਪੁ. ਵਿਆਹ ਦੀ ਹਰੇਕ ਰਸਮ; ਉਤਸਵ, ਤਿਉਹਾਰ; ਰੇਲ, ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਨਿਓਂਦਾ ।

[टेह-ला] पु० विवाह की प्रत्येक रस्म ; उत्सव, त्यौहार; विवाह के शुभ अवसर का नेग ।

—ٹیہلا پھیرنا یا پھیلانا—[ਟੇਹ-ਲਾ ਫੇਰ-ਨਾ ਯਾ ਫੈਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵਿਆਹ ਰਚਾਉਣਾ ।

[टेहला फेर-ना या फैलाना] क्रि० समा० विवाह रचाना, शादी करना ।

ਥ

ث—[ਸੇ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਚੌਥਾ ਤੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਅੱਖਰ, ਅਬਜਦ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜ ਸੌ ਹੈ ।

[से] अर० स्त्री० अरबी वर्ण माला का चौथा, फ़ारसी का पाँचवाँ और उर्दू का छठा वर्ण, अब्जद के अनुसार इस की कीमत पाँच सौ है ।

ثابت—[ਸਾਬਿਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਪੂਰਾ, ਸਾਰਾ; ਕਾਇਮ, ਸਥਿਰ, ਸਬੂਤ; ਮੰਨੀ ਹੋਈ, ਸਿੱਧ; ਉਹ ਤਾਰਾ ਜੋ ਘੁੰਮਦਾ ਨਹੀਂ, ਨਛੱਤਰ ।

[साबित] अर० वि० पु० पूरा, सारा; स्थिर, स्थायी हुए ; प्रमाणित, सिद्ध ; वह तारा जो घूमता नहीं, ध्रुव तारा ।

—ثابت قدم—[ਸਾਬਿਤ ਕ਼ਦਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਡਟ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਗੱਲ ਤੇ ਪੱਕਿਆਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[साबित क़दम] अर० वि० डट कर काम करने वाला, प्रतिज्ञा पर दृढ़ रहने वाला, दृढ़ निश्चय होकर काम करने वाला ।

—ثابت قدمی—[ਸਾਬਿਤ ਕ਼ਦਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ।

[साबित कदमी] अर० फ़ा० स्त्री० दृढ़ता ।

ثاقب—[ਸਾਕ਼ਿਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਚਮਕਣ ਵਾਲਾ, ਰੌਸ਼ਨ, ਚਮਕੀਲਾ ।

[साक़िब] अर० वि० चमकने वाला, प्रकाशमान, चमकीला ।

ثالث—[ਸਾਲਿਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਤੀਜਾ, ਤੀਜਾ ਬੰਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਪੰਚ ।

[सालिस] अर० वि० पु० तीसरा, मध्यस्थ, तीसरा व्यक्ति जो किसी बात का निर्णय करने के लिए बुलाया जाए, पंच ।

—ثالث بالخیر—[ਸਾਲਿਸ ਬਿਲ-ਖ਼ੈਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਪੰਚ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੱਖ ਨਾ ਕਰੇ ।

[सालिस बिल-ख़ैर] अर० पु० वह पंच जो किसी का पक्षपात न करे ।

—ثالث حصری—[ਸਾਲਿਸੇ ਹ਼ਸ-ਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਪੰਚ ਜਿਸ ਉਤੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ।

[सालिसे हस-री] अर० फ़ा० पु० वह मध्यस्थ जिस पर दोनों पक्षों ने अपना निर्णय छोड़ दिया हो ।

—ثالث نامہ—[ਸਾਲਿਸ ਨਾਮਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੰਚ ਮੰਨਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ।

[सालिस नामः] अर० फ़ा० पु० वह पत्र जिस में दोनों पक्ष किसी एक या दो व्यक्तियों को अपना निर्णायक मानने की प्रतिज्ञा करें ।

ثالثی – [ਸਾਲਿਸੀ] ਇ. ਪੰਚਾਇਤ; ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਸੁਲਾਹ ।

[सालिसी] स्त्री० पंचायत; दो पक्षों में समझौता कराने का काम ।

ثامن—[ਸਾਮਿਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਅੱਠਵਾਂ ।

[सामिन] अर० वि० आठवाँ ।

ثانی —[ਸਾਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੂਜਾ; ਬਰਾਬਰ ਦਾ; ਨਜ਼ੀਰ, ਟਾਕਰੇ ਦਾ ।

[सानी] अर० वि० दूसरा; जोड़ का; मिसाल, मुक़ाबले का ।

—ثانی الحال—[ਸਾਨੀ ਉਲ-ਹ਼ਾਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੂਜਾ; ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ, ਫੇਰ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ।

[सानी उल-हाल] अर० वि० क्रि० वि० दूसरा; दूसरी बात यह है कि, फिर; उसके पश्चात् ।

ثانیاً—[ਸਾਨਿਯਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ ਅਵ. ਦੂਸਰੇ, ਦੁਬਾਰਾ; ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ।

[सानियन] अर० क्रि० वि० अव्य० पुनः; दुबारा; दूसरी बात यह है कि ।

ثانیہ—[ਸਾਨਿਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਲ, ਸਕਿੰਟ ।

[सानियः] अर० पु० पल, सेकेंड ।

ثبات—[ਸਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਥਿਰਤਾ, ਸਥਿਰਤਾ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ।
[सबात] अर॰ पु॰ स्थायित्व, स्थिरता, दृढ़ता ।

ثبات رائے—[ਸਬਾਤੇ ਰਾਇ] ਅਰ. ਪੁ. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਮਤ, ਪੱਕੀ ਰਾਇ ।
[सबाते राये] अर॰ पु॰ दृढ़ मत, निश्चित अथवा स्थिर राये ।

ثبت—[ਸਬ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਿਖਣਾ, ਮੁਹਰ ਲਾਉਣਾ; ਠੱਪਾ ।
[सब-त] अर॰ पु॰ लिखना, मोहर लगाना; ठप्पा ।

ثبت کرنا—[ਸਬ-ਤ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਲਿਖਣਾ, ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਸਹੀ ਪਾਉਣਾ, ਮੁਹਰ ਲਾਉਣਾ ।
[सब-त कर-ना] क्रि॰ समा॰ लिखना, हस्ताक्षर करना, मोहर लगाना ।

ثبوت—[ਸਬੂਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਲੀਲ, ਸਿੱਧੀ; ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[सुबूत] अर॰ पु॰ प्रमाण, सिद्धि; किसी साक्षी द्वारा किसी मत अथवा बात को सिद्ध करने की क्रिया ।

ثبوت استحقاق—[ਸਬੂਤੇ ਇਸਤਿਹ਼ਕ਼ਾਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ।
[सुबूते इस्तिह़क़ाक़] अर॰ पु॰ अधिकारी होने का प्रमाण ।

ثبوت تردیدی—[ਸਬੂਤੇ ਤਰ-ਦੀਦੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਸਬੂਤ ਜੋ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।
[सुबूते तर-दीदी] अर॰ पु॰ वह प्रमाण जो दूसरे के मत का खण्डन करने के लिए दिया जाए ।

ثبوت ضمنی—[ਸਬੂਤੇ-ਜ਼ਿਮ-ਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੌਣ ਸਬੂਤ, ਉਹ ਸਬੂਤ ਜੋ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।
[सुबूते-ज़िम-नी] अर॰ पु॰ गौण प्रमाण, वह प्रमाण जो प्रत्यक्ष रूप में न दिया गया हो ।

ثبوت قانونی—[ਸਬੂਤੇ ਕ਼ਾਨੂਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ, ਗਵਾਹੀ ।
[सुबूते क़ानूनी] अर॰ पु॰ विधान के अनुसार प्रमाण, साक्ष्य ।

ثبوت لسانی—[ਸਬੂਤੇ ਲਿਸਾਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ।
[सुबूते लिसानी] अर॰ पु॰ मौखिक प्रमाण ।

ثبوت مثل—[ਸਬੂਤੇ ਮਿਸ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਸਬੂਤ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਸਲ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।
[सुबूते मिस-ल] अर॰ पु॰ वह प्रमाण जो अभियोग की मिसल से दिया जावे ।

ثروت—[ਸਰ-ਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਦੌਲਤ; ਅਧਿਕਾਰ; ਹਕੂਮਤ ।
[सर-वत] अर॰ स्त्री॰ सम्पत्ति; अधिकार; हुकूमत ।

ثریٰ—[ਸਰਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਤੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ।
[सरा] अर॰ पु॰ धरती के नीचे की मिट्टी ।

ثریا—[ਸੁਰੱਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਤ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਝੁਮਕਾ, ਸਪਤ ਰਿਸ਼ੀ ।
[सुरैया] अर॰ पु॰ सात तारों का एक मण्डल, सप्तर्षि ।

ثریا جاہ—[ਸੁਰੱਯਾ ਜਾਹ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ।
[सुरैया जाह] अर॰ वि॰ ऊँचे स्तर अथवा पद वाला (मनुष्य) ।

ثعلب مصری—[ਸਾ'ਅ-ਲਬ ਮਿਸ-ਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਦਵਾਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਕੀਮ ਧਾਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।
[सा'अ-लब मिस-री] अर॰ स्त्री॰ एक औषधि जिसे वैद्य लोग वीर्य की पुष्टि के लिए प्रयोग में लाते हैं ।

ثقات—[ਸਿਕ਼ਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ثقہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਇਤਬਾਰ ਕਰਨ ਜੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ।
[सिक़ात] अर॰ पु॰ ثقہ का बहुवचन, विश्वस्त मनुष्य, विश्वसनीय व्यक्ति ।

ثقالت—[ਸਕ਼ਾਲਤ, ਸਿਕ਼ਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਭਾਰ, ਬੋਝ, ਵਜ਼ਨ; ਗਿਰਾਨੀ ।
[सक़ालत, सिक़ालत] अर॰ स्त्री॰ भार, बोझ, वज़न; गुरुत्व ।

ثقاہت—[ਸਿਕ਼ਾਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਭਰੋਸੇ ਜੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ।
[सिक़ाहत] अर॰ स्त्री॰ विश्वास पात्र होने की क्रिया, विश्वसनीय होने की क्रिया ।

ثقل—[ਸਿਕ਼-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੋਝ, ਭਾਰ, ਵਜ਼ਨ ।
[सिक़-ल] अर॰ पु॰ बोझ, भार, वज़न ।

ثقلین—[ਸਕ਼ਲੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਵੇਂ ਜਹਾਨ; ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਜਿੰਨ ।
[सक़लैन] अर॰ पु॰ दोनों लोक, लोक परलोक; मनुष्य और भूत प्रेत ।

ثقہ—[ਸਿਕ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਤਬਾਰ ਕਰਨ ਜੋਗ ਬੰਦਾ, ਸ਼ਰੀਫ਼, ਪਤਵੰਤਾ ।
[सिक़ह] अर॰ पु॰ विश्वसनीय व्यक्ति, सज्जन पुरुष, प्रतिष्ठित व्यक्ति ।

ثقہ بدمعاش—[ਸਿਕ਼ਹ ਬਦ-ਮ'ਆਸ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਪਰ ਹੋਵੇ ਬਦਮਾਸ਼, ਸ਼ਕਲ ਮੋਮਨਾਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀ; ਗੁੰਡਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ।
[सिक़ह बद-म'आश] अर॰ फ़ा॰ पु॰ वह व्यक्ति जो देखने में सज्जन प्रतीत हो परन्तु हो दुष्ट, साधुवेश में पाखण्डी; कुटिल, नीच ।

ثقیل—[ਸਕ਼ੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਭਾਰੀ, ਵਜ਼ਨੀ, ਬੋਝਲ; ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ।

[सक़ील] अर॰ वि॰ भारी, बोझल, बजनी; देर से पचने वाला ।

ثلاثی [ਸੁਲਾਸੀ, ਸਿਲਾਸੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਤਿੰਨ ਹਰਫ਼ੀ ।

[सुलासी, सिलासी] अर॰ वि॰ तीन वर्णों का पद ।

ثلث—[ਸੁਲ-ਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ, ਇਕ ਤਿਹਾਈ, ⅓ ।

[सुल-स] अर॰ वि॰ तीसरा भाग, एक तिहाई, ⅓ ।

ثم—[ਸੁੱਮਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਫੇਰ, ਮੁੜ ।

[सुम्मा] अर॰ अव्य॰ फिर, पुनः, पीछे ।

—ثم باللہ—[ਸੁੱਮਾ ਬਿੱਲਾਹਿ] ਅਰ. ਅਵ. ਫੇਰ ਰਬ ਦੀ ਸੌਂਹ ।

[सुम्मा बिल्लाहि] अर॰ अव्य॰ पुनः ईश्वर की सौगंद ।

ثمار—[ਸਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ثمر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਫਲ ।

[समार] अर॰ पु॰ ثمر का बहुवचन, फल ।

ثمانیہ—[ਸਮਾਨਿਯਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਅੱਠ; ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਰਥੇ ਜਿਤੇ ਦੋਂਹ ਸੱਤ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਅੱਠਵੀਂ ਨਾ ਮਲੂਮ ਰਕਮ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[समानियः] अर॰ वि॰ आठ; अनुपात की वह विधि जिस के द्वारा सात ज्ञात राशियों के अनुपात के द्वारा आठवीं अज्ञात राशि का पता लगाया जा सकता है ।

ثمر - ثمرہ—[ਸਮਰ, ਸਮਰਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਫਲ, ਮੇਵਾ; ਪੈਦਾਵਾਰ; ਸਿੱਟਾ; ਔਲਾਦ; ਭਾਗ; ਬਦਲ ।

[समर, समरः] अर॰ पु॰ फल, मेवा; उपज; परिणाम; सन्तान; वैभव; बदल ।

ثمن—[ਸੁਮੁਨ, ਸੁਮ-ਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, $\frac{1}{8}$ ।

[सुमुन, सुम-न] अर॰ वि॰ आठवाँ भाग, $\frac{1}{8}$ ।

ثمن—[ਸਮਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੀਮਤ, ਮੁੱਲ ।

[समन] अर॰ पु॰ मूल्य, क़ीमत ।

ثمین—[ਸਮੀਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਕੀਮਤੀ, ਬਹੁ ਮੁੱਲਾ ।

[समीन] अर॰ वि॰ बहुमूल्य, मूल्यवान्, क़ीमती ।

ثنا—[ਸਨਾ] ਅਰ. ਇ. ਉਸਤਤ ।

[सना] अर॰ स्त्री॰ स्तुति ।

—ثنا گو—[ਸਨਾਗੋ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

[सनागर] अर॰ फ़ा॰ पु॰ स्तुति करने वाला ।

ثواب—[ਸਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਗਾ ਬਦਲਾ, ਪੁੰਨ; ਭਲਾਈ, ਨੇਕੀ ।

[सवाब] अर॰ पु॰ शुभ कृत्य का फल, पुण्य; भलाई, प्रत्युपकार ।

—ثواب کمانا—[ਸਵਾਬ ਕਮਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੁੰਨ ਖਟਣਾ ।

[सवाब कमाना] क्रि॰ समा॰ उपकार करना, पुण्य कर्म करना ।

ثوابت—[ਸਵਾਬਿਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲੇ ਤਾਰੇ, ਨਛੱਤਰ ।

[सवाबित] अर॰ पु॰ न घूमने वाले तारे, नक्षत्र ।

ثور—[ਸੌਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਲਦ; ਬਿਰਖ ਰਾਸ਼ੀ ।

[सौर] अर॰ पु॰ बैल; वृष राशि ।

ثیبہ—[ਸੈਯਿਬਾ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਹੀ ਔਰਤ ।

[सैयिबः] अर॰ स्त्री॰ विवाहिता स्त्री ।

ج

ج—[ਜੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਅੱਖਰ, ਅਬਜਦ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਦਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

[जीम] अर॰ स्त्री॰ अरबी वर्णमाला का पाँचवाँ, फ़ारसी का छठा तथा उर्दू का सातवाँ अक्षर, अब्जद के अनुसार यह अक्षर तीन की संख्या का बोधक है ।

جا—[ਜਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਥਾਂ, ਮਕਾਨ, ਟਿਕਾਣਾ,

[जा] फ़ा॰ स्त्री॰ स्थान, जगह, ठिकाना ।

—جا بجا—[ਜਾ ਬਜਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਮੌਕੇ ਤੇ ।

[जा बजा] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ हर जगह, प्रत्येक स्थान पर ।

—جا بیجا—[ਜਾ ਬੇਜਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਥਾਂ-ਕੁਥਾਂ ।

[जा बेजा] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ उचित अनुचित स्थान पर ।

—جا ضرور—[ਜਾ ਜ਼ਰੂਰ (ਜ਼ਰੂਰ)] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਟੱਟੀ, ਪਖਾਨਾ ।

[जा ज़रूर (ज़रूर)] फ़ा॰ अर॰ पु॰ टट्टी, शौचालय ।

—جا نشین—[ਜਾ ਨਿਸ਼ੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਟਿੱਕਾ; ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ; ਉਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ।

[जा निशीन] फ़ा॰ वि॰ युवराज; स्थानापन्न; उत्तराधिकारी ।

—جا نشینی—[ਜਾ ਨਿਸ਼ੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ, ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮੀ ।

[जा निशीनी] फ़ा॰ स्त्री॰ उत्तराधिकार, स्थानापन्नता ।

—جا نماز [ਜਾ ਨਮਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁਸੱਲਾ, ਉਹ ਫੂਹੜੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[जा नमाज़] फ़ा॰ स्त्री॰ मुसल्ला, वह चटाई जिस पर नमाज़ पढ़ी जाती है ।

جابر—[ਜਾਬਿਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਾਲਮ, ਧੱਕੜ ।

[जाबिर] अर॰ वि॰ पु॰ अत्याचार करने वाला, ज़ालिम, अत्याचारी ।

جالب—[ਜਾਪ] ਪੁ. ਕੈਂਬਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਸੰਦੂਕ ਦੀ ਝਿੱਥਲੀ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਖਾਣ; ਜੱਪ ।

[जाब] पुं० पशु के मुँह पर बाँधने का छींका; एक प्रकार की घास; जप।

جات—[ਜਾਤ] ਇ. ਜਾਤੀ।

[जात] स्त्री० जाति।

—جات برادری—[ਜਾਤ ਬਰਾਦਰੀ] ਇ. ਕੌਮ; ਭਾਈਚਾਰਾ।

[जात बरादरी] स्त्री० जाति; भाईचारा।

جاترا—[ਜਾਤਰਾ] ਇ. ਤੀਰਥ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਸਫ਼ਰ; ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਰੱਥ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਕਰਕੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣਾ।

[जातरा] स्त्री० तीर्थ को जाना, यात्रा; देवता की मूर्ति को रथ में बिठा कर जलूस निकालना।

جاتری—[ਜਾਤਰੀ] ਪੁ. ਯਾਤਰੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ।

[जातरी] पुं० यात्री, पथिक।

جاٹ—[ਜਾਟ] ਪੁ. ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤੀ; ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਜਾਟ।

[जाट] पुं० भारत वर्ष की एक प्रसिद्ध हिन्दू जाति; हरियाणा निवासी जाट।

جاٹھ—[ਜਾਠ] ਪੁ. ਕੋਹਲੂ ਜਾਂ ਗੰਨੇ ਪੀੜਨ ਦੇ ਵੇਲਣੇ ਦਾ ਧੁਰਾ, ਲੱਠ।

[जाठ] पुं० कोल्हू या गन्ने पेरने की मशीन की धुरी, धुरा, लट्ठ।

جاجت—[ਜਾਜਤ] ਇ. ਜੀਭ ਦੀ ਪੱਟੀ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[जाजत] स्त्री० जीभ की पट्टी जो बालकों को पढ़ाई सिखाई जाती है।

جاجم—[ਜਾਜਿਮ] ਤੁਰ. ਇ. ਛਾਪਿਆ ਹੋਇਆ ਫ਼ਰਸ਼, ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵੇਲ ਬੂਟੇ ਛਾਪ ਕੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[जाजिम] तुर्कं० स्त्री० चित्रित फ़र्श, एक प्रकार का कपड़ा जिस पर बेल बूटे छाप कर फ़र्श बनाते हैं।

جادو—[ਜਾਦਵ] ਪੁ. ਯਾਦਵ ਵੰਸ਼ੀ।

[जादव] पुं० यदुवंशी, यादव वंशी।

—جادو بنسی—[ਜਾਦਵ ਬੰਸੀ] ਪੁ. ਯਾਦਵ ਵੰਸੀ, ਯਾਦਵ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਬੰਦਾ।

[जादव बंसी] पुं० यादव वंशी, यदु वंश का कोई व्यक्ति।

جادو—[ਜਾਦੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੂਣਾ, ਮੰਤਰ।

[जादू] फ़ा० पुं० टोना, मन्त्र।

—جادو کا پتلا—[ਜਾਦੂ ਦਾ ਪੁਤਲਾ] ਪੁ. ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਉਹ ਮੂਰਤ ਜੋ ਜਾਦੂਗਰ ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਮਾਸ਼ੂਕ ਜੋ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੂਣੇ ਹਾਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

[जादू का पुत-ला] पुं० मनुष्य या पशु का वह रूप जो जादूगर जादू करने के लिए बनाता है; वह प्रेमिका जो प्रेमियों को अपनी मोहक नज़रों से जीत लेती है।

—جادوگر—[ਜਾਦੂਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਦੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਟੂਣੇ ਹਾਰਾ।

[जादूगर] फ़ा० पुं० जादू करने वाला, टोना करने वाला।

—جادوگرنی—[ਜਾਦੂ ਗਰ-ਨੀ] ਇ. ਟੂਣੇ ਹਾਰੀ।

[जादू गर-नी] स्त्री० जादूगर का स्त्रीलिंग।

—جادوگری—[ਜਾਦੂਗਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਦੂ ਦਾ ਕੰਮ, ਟੂਣਾ।

[जादूगरी] फ़ा० स्त्री० जादू का काम, टोना।

—جادو وہ جو سر چڑھ کر بولے—[ਜਾਦੂ ਓਹ ਜੋ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲੇ] ਅਖੌ. ਉਹ ਜੁਗਤੀ ਚੰਗੀ ਜੋ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕੇ।

[जादू वोह जो सिर चढ़ कर बोले] लोको० वह युक्ति अच्छी है जिससे काम निकल सके।

جادہ—[ਜਾਦਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਡੰਡੀ, ਪੈਹਾ।

[जादः] फ़ा० स्त्री० पगडंडी, पैदल चलने का रास्ता।

جاذب—[ਜਾਜ਼ਿਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ, ਚੂਸਣ ਵਾਲਾ; ਸਿਆਹੀ ਚੂਸ, ਬਲਾਟਿੰਗ ਪੇਪਰ, ਸੋਖਤਾ।

[जाज़िब] अर० वि० पुं० चूसने वाला; स्याही चूस, शोषक।

جاذبہ—[ਜਾਜ਼ਿਬਹ] ਅਰ. ਇ. ਆਕਰਸ਼ਣ ਸ਼ਕਤੀ; ਚੂਸਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ।

[जाज़िबः] अर० स्त्री० आकर्षण शक्ति; चूसने वाली ताकत।

¹جار—[ਜਾਰ] ਪੁ. ਆਸ਼ਨਾ, ਯਾਰ, ਜਾਨੀ, ਦਿਲਦਾਰ।

[जार] पुं० आशना, यार, अवैध प्रेमी, उप पति।

²جار—[ਜਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਆਂਢੀ; ਹਿਮਾਇਤੀ, ਅਰਬੀ ਵਿਆਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ 'ਜ਼ੇਰ' ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[जार] अर० पुं० पड़ौसी; सहायक, अरबी व्याकरण के अनुसार 'ज़ेर' देने वाला।

—جار ملاصق—[ਜਾਰੇ ਮੁਲਾਸਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਕ ਸ਼ੁਫ਼ਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਪੜੋਸੀ।

[जारे मुल-सिक़] अर० पुं० हक़ शुफ़ा की हुई जायदाद के बिलकुल पास के घर या जायदाद का मालिक पड़ौसी।

جاروب—[ਜਾਰੂਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਝਾੜੂ, ਬੁਹਾਰਾ, ਬੋਹਕਰ।

[जारूब] फ़ा० स्त्री० झाड़ू, बुहारी।

—جاروب کش—[ਜਾਰੂਬ ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝਾੜੂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਮਿਹਤਰ।

[जारूब कश] फ़ा० पुं० झाड़ू देने वाला, मेहतर।

جاری—[ਜਾਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਚਲਦਾ ਹੋਇਆ, ਵਗਦਾ।
[जारी] अर० वि० चलता हुआ, बहता हुआ।

جاریہ—[ਜਾਰਿਯਾ] ਅਰ. ਇ. ਲੌਂਡੀ, ਦਾਸੀ।
[जारिया] अर० स्त्री० लौंडी, दासी।

جاڑا—[ਜਾੜਾ] ਪੁ. ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ, ਸਿਆਲ।
[जाड़ा] पु० सर्दी, जाड़े की ऋतु।

—جاڑا چڑھنا—[ਜਾੜਾ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਾਂਬਾ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਠੰਢ ਲਗਣਾ।
[जाड़ा चढ़-ना] मुहा० सर्दी लगना, ठंड लगना।

جازم—[ਜਾਜ਼ਮ] ਇ. ਦੇਖੋ: جا جم
[जाज़म] स्त्री० देखो: جا جم

جازم—[ਜਾਜ਼ਿਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਹਲੰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[जाज़िम] अर० वि० हलन्त करने वाला।

جاسوس—[ਜਾਸੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਸੂਸ, ਮੁਖ਼ਬਰ।
[जासूस] अर० पु० भेदिया, मुख़बिर।

جاسوسی—[ਜਾਸੂਸੀ] ਇ. ਜਾਸੂਸੀ, ਮੁਖ਼ਬਰੀ।
[जासूसी] स्त्री० जासूसी का काम, मुख़बिरी।

جاکڑ بہی—[ਜਾਕੜ ਵਹੀ] ਇ. ਉਹ ਵਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਤੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ।
[जाकड़ बही] स्त्री० वह बही खाता जिसमें शर्ती बिक्री की याददाश्त लिखी जाती है।

جاکھن—[ਜਾਖਣ] ਇ. ਚੱਕ; ਉਹ ਲੱਕੜੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
[जाखन] स्त्री० चाक; वह लकड़ी जिस पर कुएँ की ईंटों की चिनाई की जाती है।

جاگ—[ਜਾਗ] ਇ. ਜਾਗਣਾ, ਉਨੀਂਦਰਾ।
[जाग] स्त्री० जागने की क्रिया, जागरण।

—جاگ اٹھنا—[ਜਾਗ ਉਠ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਾਗ ਪੈਣਾ, ਨੀਂਦ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ।
[जाग उठ-ना] क्रि० समा० जाग पड़ना, नींद खुल जाना।

—جاگتے کی کٹیا سوتے کا کٹوا—[ਜਾਗਦੇ ਦੀ ਕਟਿਆ ਸੁੱਤੇ ਦਾ ਕਟ-ੜਾ] ਅਖੌ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ।
[जागते की कटिया सोते का कट-ड़ा] लोको० जो सावधान है वह लाभ उठाएगा और जो आलसी है उसको हानि होगी।

جاگر—[ਜਾਗਰ] ਵਿ. ਜਾਗਣ ਵਾਲਾ।
[जागर] वि० जागने वाला।

جاگنا—[ਜਾਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜਾਗਣਾ, ਨੀਂਦੋਂ ਉਠਣਾ।
[जाग-ना] क्रि० अक० सो कर उठना, निद्रा-मुक्त होना।

جاگہ—[ਜਾਗਹ:] ਇ. ਜਗ੍ਹਾ, ਥਾਂ।
[जागः] स्त्री० जगह, स्थान।

جاگی—[ਜਾਗੀ] ਇ. ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਤੋੜਾ।
[जागी] स्त्री० बन्दूक का पलीता।

جاگیر—[ਜਾਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਗੀਰ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਜੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਜਾਂ ਨਵਾਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਗਨਾ, ਤਅੱਲੁਕਾ।
[जागीर] फ़ा० स्त्री० जागीर, वह भूमि का टुकड़ा अथवा गाँव जो राजा या नवाब अपने कृपा पात्र को देता है, परगना।

—جاگیر اہتمام—[ਜਾਗੀਰੇ ਇਹ-ਤਿਮਾਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਜਗੀਰ ਜੋ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
[जागीरे इह-तिमाम] फ़ा० अर० स्त्री० वह जागीर जो सेना के निर्वाह के लिए दी जाए।

—جاگیردار—[ਜਾਗੀਰਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਿਸਵੇਦਾਰ, ਤਅੱਲੁਕੇਦਾਰ।
[जागीरदार] फ़ा० पु० बिस्वेदार, ताल्लुकेदार।

جال—[ਜਾਲ] ਪੁ. ਫੰਦਾ, ਧੋਖਾ; ਜਾਦੂ।
[जाल] पु० फन्दा, धोखा; जादू।

—جال بچھانا—[ਜਾਲ ਵਿਛਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਫੰਦਾ ਸੁੱਟਣਾ, ਜਾਲ ਲਾਉਣਾ।
[जाल बिछाना] क्रि० समा० फन्दा फेंकना, जाल लगाना।

—جال پھیلانا—[ਜਾਲ ਫੈਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਫੰਦਾ ਲਾਉਣਾ।
[जाल फैलाना] क्रि० समा० जाल बिछाना।

—جال پھینکنا—[ਜਾਲ ਫੈਂਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਉਪਾ ਕਰਨਾ।
[जाल फेंक-ना] मुहा० जाल फेंकना, फँसाने का यत्न करना।

—جال تاننا—[ਜਾਲ ਤਾਣ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਧੋਖੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ।
[जाल तान-ना] मुहा० किसी को फँसाने के लिए धोखे से काम करना।

—جال دار—[ਜਾਲ ਦਾਰ] ਵਿ. ਫੰਦੇਦਾਰ; ਜਾਲੀ ਦਾ।
[जाल दार] वि० फन्देदार; जाली का।

—جال ڈالنا—[ਜਾਲ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ।
[जाल-डाल-ना] मुहा० धोखे में फँसाने का यत्न करना।

—جال کرچ—[ਜਾਲ ਕਿਰ-ਚ] ਇ. ਪੇਟੀ ਤੇ ਤਲਵਾਰ।
[जाल किर-च] स्त्री० पेटी और तलवार।

—جال میں پھنسنا—[ਜਾਲ ਮੇਂ ਫੰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ।

[जाल में फँस-ना] मुहा० धोखे में आ जाना ।

جالا—[ਜਾਲਾ] ਪੁ. ਜਾਲੀ; ਉਹ ਚਿੱਟੀ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਰਗੀ ਝਿੱਲੀ ਜੋ ਮਕੜੀ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਚੀਪਦਾਰ ਮਾਦਾ ਕੱਢ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਤਾਰਾਂ ਜੋ ਮਕੜੀ ਤਣਦੀ ਹੈ; ਇਕ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਖ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[जाला] पु० जाली; वह सफ़ेद काग़ज़ जैसा जाल जो मकड़ी अपने मुख से चिपचिपा पदार्थ निकाल कर बनाती है; आँख का एक रोग ।

جالی—[ਜਾਲੀ] ਇ. ਖਾਨੇਦਾਰ ਕਪੜਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਛੇਕਾਂ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼; ਉਹ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖ਼ਾਨੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਜਾਲਾ ਜੋ ਅੰਬੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਠਲੀ ਪੱਕ ਪਿਛੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਮੂੰਹ ਜਾਂ ਛਾਤੀਆਂ ਢਕਣ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਮੋਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ ਜਾਂ ਨਕਾਬ; ਝਿੱਲੀ; ਝਿੱਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਲਿਪਟਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਰ ।

[जाली] स्त्री० जालीदार वस्त्र या छिद्रों वाली कोई चीज़; वह काढ़ा हुआ वस्त्र जिस में बहुत से खाने हों; कच्चे आम के अन्दर का तंतु; मुख या स्तन ढाँपने का बारीक जालीदार वस्त्र या नक़ाब; आवा; झिल्ली जिसमें बच्चा लिपटा होता है, जेर ।

—جالی لوٹ—[ਜਾਲੀ ਲੋਟ] ਪੁ. ਬਾਬਨਟ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਕਪੜਾ ।

[जाली लोट] पु० बाबनट, एक प्रकार का बारीक वस्त्र ।

جالیا—[ਜਾਲਿਯਾ] ਪੁ. ਜਾਲਸਾਜ਼, ਠੱਗੀ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ।

[जालिया] पु० जालसाज़, दम्भी, छलिया ।

جا لینا—[ਜਾ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਫੜ ਲੈਣਾ, ਜਾ ਲੈਣਾ ।

[जा लेना] क्रि० समा० जा पकड़ना, जा लेना ।

جالینوس—[ਜਾਲੀਨੂਸ] ਯੂ. ਪੁ. ਯੂਨਾਨ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਕੀਮ ਜੋ ਹਕੀਮੀ ਵਿਚ ਸਭ ਯੂਨਾਨੀ ਹਕੀਮਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸਿਆਣਾ ਸੀ, Galen.

[जालीनूस] यू० पु० यूनान का एक विख्यात हकीम जो चिकित्सा में सभी यूनानी हकीमों में सर्वश्रेष्ठ था, Galen.

جام—[ਜਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿਆਲਾ; ਮੰਗਤਾ ਜਾਮੀ ਦਾ ਵਤਨ; ਜਾਮ ਨਗਰ ।

[जाम] फ़ा० पु० प्याला; मौलाना जामी का गाँव; जाम नगर ।

—جام جم—[ਜਾਮੇ ਜਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਮਸ਼ੈਦ ਦਾ ਪਿਆਲਾ, ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ।

[जामे जम] फ़ा० पु० जमशेद का प्याला, कहा जाता है कि इसमें सारी सृष्टि दिखाई देती थी ।

—جام جمشید—[ਜਾਮੇ ਜਮ-ਸ਼ੇਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ: جام جم

[जामे जम-शेद] फ़ा० पु० देखो: جام جم

—جام جہاں نما—[ਜਾਮੇ ਜਹਾਂ ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਮੇ ਜਮਸ਼ੈਦ; ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਿਆਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ।

[जामे-जहाँ नुमा] फ़ा० पु० जामे जमशेद; वह प्याला जिस में सारी दुनिया दिखाई देती थी, वह गलोब जैसा प्याला जिस में दुनिया के शहरों का नक्शा बना हुआ था; प्रकाश स्तम्भ, आलोक स्तम्भ ।

—جام چڑھانا—[ਜਾਮ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ ।

[जाम-चढ़ाना] क्रि० समा० प्याला पीना, शराब पीना ।

—جام چلنا—[ਜਾਮ ਚਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਣਾ ।

[जाम चल-ना] क्रि० समा० शराब का दौर चलना ।

—جام صحت پینا—[ਜਾਮੇ ਸਿਹਤ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਸਮੇਂ ਮਨਾਏ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ ।

[जामे सिहत पीना] मुहा० किसी बड़े आदमी के रोग-मुक्त होने पर मनाए गए उत्सव में शराब का प्याला पीना ।

—جام لبریز ہونا—[ਜਾਮ ਲਬ-ਰੇਜ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਤ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ ।

[जाम लब-रेज़ होना] मुहा० मृत्यु के निकट होना ।

جام—[ਜਾਮ] ਪੁ. ਪਹਿਰ ।

[जाम] पु० पहर ।

جامد—[ਜਾਮਿਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ; ਪੱਥਰ; (ਵਿਆਕਰਣ) ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਸਕੇ ।

[जामिद] अर० वि० पु० जमा हुआ, पत्थर; व्याकरण के अनुसार वह शब्द जो न किसी से बने और न ही उससे आगे और कोई शब्द बने ।

جامدانی—[ਜਾਮ-ਦਾਨੀ] ਇ. ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਪੇਟੀ; ਚਮੜੇ ਦਾ ਸੰਦੂਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕਪੜੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੁੱਲਦਾਰ ਕਪੜਾ ।

[जाम-दानी] स्त्री० कपड़ों की पेटी; चमड़े का सन्दूक जिस में पहनने वाले कपड़े रखे जाते हैं; एक प्रकार का फूलदार कपड़ा ।

جامع—[ਜਾਮਿਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਘੇਰਨ ਵਾਲਾ; ਵਿਸ਼ਾਲ ।

[जामि-अ] अर० वि० जमा करने वाला; घेरने वाला; विशाल ।

جامع مسجد—[ਜਾਮਿਅ ਮਸ-ਜਿਦ] ਅਰ. ਇ. ਜੁੰਮਾ ਮਸਜਿਦ, ਉਹ ਵਡੀ ਮਸੀਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੁੰਮੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[जामि-अ मस-जिद] अर० स्त्री० जुमा मस्जिद, किसी नगर की वह बड़ी मस्जिद जिसमें मुसलमान इकट्ठे हो कर शुक्रवार को नमाज़ पढ़ते हैं।

جامعہ—[ਜਾਮਿ-ਅ:] ਅਰ. ਇ. ਵਿ. ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ; ਸਭ, ਸਾਰੇ।

[जामि-अ:] अर० स्त्री० वि० विश्वविद्यालय; समस्त, सभी।

جامعیت—[ਜਾਮਿ-ਈਯਤ] ਅਰ. ਇ. 'ਜਾਮਿਅ' ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[जामि-ईयत] अर० स्त्री० 'जामिआ' होने का भाव।

جامن—[ਜਾਮਨ] ਇ. ਜੈਮੂ, ਜਾਮਣੂ; ਜਾਗ ਜੋ ਦੁਧ ਨੂੰ ਲਾਈਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇ।

[जामन] स्त्री० जामुन का फल; दूध को जमाने के लिये लगाया जाने वाला जामन।

جامہ—[ਜਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਪੜਾ, ਪੁਸ਼ਾਕ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚੋਗ਼ਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰੀ ਲੋਕ ਪਹਿਨਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

[जाम:] फ़ा० पु० वस्त्र, पोशाक, एक प्रकार का चोग़ा जिसे दरबारी पहनते थे।

جامہ وار—[ਜਾਮ:ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫੁਲਦਾਰ ਛੀਂਟ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫੁਲਦਾਰ ਚਾਦਰ; ਚੋਵੀਦਾਰ; ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ।

[जाम: वार] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार की फूलदार छींट; ऊन की फूलदार चादर; चौकीदार; वस्त्र पहनने वाला कर्मचारी।

جامہ زیب—[ਜਾਮ: ਜ਼ੇਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਪੜਾ ਫਬ ਜਾਵੇ।

[जाम: ज़ेब] फ़ा० वि० पु० वह व्यक्ति जिसे हर लिबास फबे।

جامے سے باہر ہونا—[ਜਾਮੇ ਸੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਕ੍ਰੋਧੇ ਹੋਣਾ, ਕਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ।

[जामे से बाहर होना] मुहा० बहुत क्रोध करना, कपड़ों से बाहर होना।

جامے میں پھولا نہ سمانا—[ਜਾਮੇ ਮੇਂ ਫੂਲਾ ਨ: ਸਮਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

[जामे में फूला न: समाना] मुहा० बहुत प्रसन्न होना।

جان—[ਜਾਨ] ਇ. ਪਛਾਣ, ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ, ਜਾਣਕਾਰੀ; ਜਾਣਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕ੍ਰਿਆ।

[जान] स्त्री० पहचान, परिचय, जानकारी; जानने की प्रेरणार्थक क्रिया।

جان بوجھ کر—[ਜਾਣ ਬੁਝ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਾਣ ਕੇ, ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ, ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ।

[जान बूझ कर] क्रि० वि० जान कर, जान बूझ कर, जानते हुए।

جان پہچان—[ਜਾਨ ਪਹਿ-ਚਾਨ] ਇ. ਜਾਣ ਪਛਾਣ, ਵਾਕਫ਼ੀ, ਮੁਲਾਕਾਤ।

[जान पह-चान] स्त्री० जानकारी, परिचय, मुलाक़ात।

جان نہ پہچان بڑی خالہ سلام-یا-جان نہ پہچان میں تیرا مہمان—[ਜਾਨ ਨ: ਪਹਿ-ਚਾਨ ਬੜੀ ਖ਼ਾਲ: ਸਲਾਮ-ਯਾ-ਜਾਨ ਨ: ਪਹਿ-ਚਾਨ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਮੇਹ-ਮਾਨ] ਅਖੌ. ਜਾਣ ਨ ਸੰਬੰਧ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਕਫ਼ੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹਾ ਤਅੱਲੁਕ ਦੱਸਣਾ, ਮੰਨੀ ਨਾ ਬੁਲਾਈ ਮੈਂ ਲਾੜੇ ਦੀ ਤਾਈ।

[जान न: पह-चान बड़ी खाल: सलाम-या-जान न: पह-चान मैं तेरा मेह-मान] लोको० परिचय तो साधारण हो किन्तु बातें ऐसी करना जिससे जान पड़े कि सम्बन्ध बड़ा गहरा है।

جان—[ਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਤਮਾ, ਰੂਹ, ਦਮ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ; ਜ਼ੋਰ, ਹਿੰਮਤ; ਪਿਆਰਾ, ਜਾਨੀ; ਕਲੇਜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ।

[जान] फ़ा० स्त्री० आत्मा, प्राण, जीवन; शक्ति, हिम्मत; प्रियतम, प्रेम पात्र; दिल का टुकड़ा, आँखों का तारा।

جان آ جانا یا آنا—[ਜਾਨ ਆ ਜਾਨਾ ਯਾ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਕਤ ਆ ਜਾਣਾ, ਰੌਣਕ ਆਉਣਾ।

[जान आ जाना या आना] मुहा० शक्ति आ जाना; रौनक़ आना।

جانباز—[ਜਾਂਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹਾਦਰ, ਜਾਨ ਤੇ ਖੇਡ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਪ੍ਰੇਮੀ।

[जांबाज़] फ़ा० वि० वीर, जान पर खेल जाने वाला, प्रेमी।

جانبازی—[ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਨ ਤੇ ਖੇਡ ਜਾਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਬਹਾਦਰੀ।

[जांबाज़ी] फ़ा० स्त्री० जान पर खेल जाने की क्रिया, वीरता, बहादुरी।

جانبازی کرنا—[ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਾਨ ਤੇ ਖੇਲ ਜਾਣਾ।

[जांबाज़ी कर-ना] क्रि० समा० जान पर खेल जाना।

جان بچی لاکھوں پائے—[ਜਾਨ ਬਚੀ ਲਾਖੋਂ ਪਾਏ] ਅਖੌ. ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਹੈ।

[जान बची लाखों पाए] लोको० जीते रहना ही सब से बड़ी दौलत है।

جان بحق تسلیم ہونا—[ਜਾਨ ਬ-ਹ-ਕ ਤਸ-ਲੀਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ।

[जान ब हक़ तस-लीम होना] मुहा० मर जाना।

—جان بخشی—[ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੁਆਫ਼ੀ, ਛੁਟਕਾਰਾ ।
[जान बख़्शी] फ़ा॰ स्त्री॰ जीवन छोड़ देने का भाव, क्षमादान, छुटकारा ।

—جاں بر ہونا—[ਜਾਂ ਬਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਚ ਜਾਣਾ ।
[जाँ बर होना] मुहा॰ बच जाना ।

—جاں بلب—[ਜਾਂ-ਬ-ਲਬ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ।
[जाँ-ब-लब] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ मरणासन्न, मौत के किनारे ।

—جان پر بننا—[ਜਾਨ ਪਰ ਬਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ।
[जान पर बन-ना] मुहा॰ प्राण संकट में होना ।

—جان پر کھیلنا—[ਜਾਨ ਪਰ ਖੇਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ।
[जान पर खेल-ना] मुहा॰ प्राण संकट में डालना ।

—جان پر نوبت آنا—[ਜਾਨ ਪਰ ਨੌਬਤ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੱਡੀ ਆਫ਼ਤ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ।
[जान पर नौबत आना] मुहा॰ घोर संकट में पड़ना ।

—جان پڑنا—[ਜਾਨ ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਰੂਹ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ; ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ; ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ।
[जान पड़-ना] क्रि॰ समा॰ किसी वस्तु में जीवन आ जाना; प्रसन्न होना; ताज़ा होना ।

—جان تصدق کرنا—[ਜਾਨ ਤਸੱਦੁਕ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਾਨ ਵਾਰਨਾ ।
[जान तसद्दुक़ कर-ना] क्रि॰ समा॰ प्राण न्योछावर करना ।

—جان توڑ کر—[ਜਾਨ ਤੋੜ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ, ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ।
[जान तोड़ कर] क्रि॰ वि॰ बड़ी मेहनत से, पूरी तनदेही से ।

—جان جوکھوں—[ਜਾਨ ਜੋਖੋਂ] ਇ. ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਖ਼ਤਰਾ ।
[जान जोखों] स्त्री॰ जानी और माली ख़तरा ।

—جان چرانا—[ਜਾਨ ਚੁਰਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਚੁਰਾਉਣਾ, ਬਚਣਾ ।
[जान चुराना] मुहा॰ जी चुराना, बचना ।

—جان چھڑکنا—[ਜਾਨ ਛਿੜਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਵਾਰਨਾ, ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ ।
[जान छिड़क-ना] मुहा॰ जान वारना, प्राण न्योछावर करना; आशिक़ होना, आसक्त होना ।

—جاندار—[ਜਾਨਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਜਿਊਂਦਾ; ਤਾਜ਼ਾ, ਤਕੜਾ ।
[जानदार] फ़ा॰ वि॰ सप्राण, सजीव, जीवित; शक्तिशाली, बलवान् ।

—جان دوبھر ہونا—[ਜਾਨ ਦੂਭਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋਣਾ; ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ, ਜਾਨ ਮੁਸੀਬਤ 'ਚ ਫਸੀ ਹੋਣਾ ।
[जान दूभर होना] मुहा॰ जीना मुश्किल होना; दुखी होना, प्राण संकट में होना ।

—جان دینا—[ਜਾਨ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨਾ; ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨਾ; ਜੀਉਂਦਾ ਕਰਨਾ ।
[जान देना] मुहा॰ मरना; प्राणों की बलि देना; जीवित करना ।

—جان سی نکلنے لگنا—[ਜਾਨ ਸੀ ਨਿਕਲ-ਨੇ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਟੁੱਟਣਾ, ਵੱਡੀ ਕਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚਣਾ ।
[जान सी निकल-ने लग-ना] मुहा॰ प्राणान्तक कष्ट होना, बहुत कष्ट पाना ।

—جان سے جانا - جان سے گزرنا—[ਜਾਨ ਸੇ ਜਾਨਾ, ਜਾਨ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ ।
[जान से जाना, जान से गुज़र-ना] मुहा॰ मर जाना ।

—جان سے مارنا—[ਜਾਨ ਸੇ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰ ਮੁਕਾਣਾ, ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਜਾਨੋਂ ਮੁਕਾ ਦੇਣਾ ।
[जान से मार-ना] मुहा॰ मार डालना, क़त्ल कर देना, प्राण हर लेना ।

—جان سے ہاتھ دھو بیٹھنا—[ਜਾਨ ਸੇ ਹਾਥ ਧੋ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬਹਿਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬੇ ਆਸ ਹੋਣਾ, ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ।
[जान से हाथ धो बैठ-ना] मुहा॰ प्राणों से हाथ धो बैठना, जीने की आशा न रहना, मरने के लिए तैयार होना ।

—جان فرسا—[ਜਾਨ ਫ਼ਰ-ਸਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਖ਼ੌਫ਼ਨਾਕ ।
[जान फ़र-सा] फ़ा॰ वि॰ जीवन घटाने वाला, ख़ौफ़नाक ।

—جاں فشانی کرنا—[ਜਾਂ ਫ਼ਿਸ਼ਾਨੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਛਿੜਕਣਾ, ਜੀਵਨ ਵਾਰਨਾ; ਜਾਨ ਤੋੜ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ।
[जाँ फ़िशानी कर-ना] मुहा॰ प्राण न्योछावर करना, ज़िन्दगी वारना; कड़ा परिश्रम करना ।

—جان کا بیری - یا گاہک یا لیوا—[ਜਾਨ ਕਾ ਵੈਰੀ ਯਾ ਗਾਹਕ ਯਾ ਲੇਵਾ] ਵਿ. ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਪੱਕਾ ਵੈਰੀ ।
[जान का बैरी या ग्राहक या लेवा] वि॰ जानी दुश्मन, पक्का शत्रु ।

—جان لینا—[ਜਾਨ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਾਣ ਲੈਣਾ, ਮਾਲੂਮ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਪਛਾਣ ਲੈਣਾ ।

[जान लेना] क्रि० सका० जान लेना, मालूम कर लेना।

—جان من—[ਜਾਨੇ ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ।

[जाने मन] फ़ा० पु० मेरी जान, मेरे प्यारे।

—جان میں جان آنا—[ਜਾਨ ਮੇਂ ਜਾਨ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਤਰਾ ਟਲ ਜਾਣ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋਣਾ।

[जान में जान आना] मुहा० संकट दूर हो जाने पर निश्चिन्त होना।

—جان نثار—[ਜਾਨ ਨਿਸਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਾਨ ਬਾਜ਼।

[जान निसार] फ़ा० पु० प्राणों की बलि देने वाला, प्राणों पर खेल जाने वाला, जानबाज़।

—جان نثاری—[ਜਾਨ ਨਿਸਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[जान निसारी] फ़ा० स्त्री० जान वारने का भाव, प्राण न्योछावर करने का भाव।

—جان نکلنا—[ਜਾਨ ਨਿਕਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਮ ਨਿਕਲਣਾ, ਮਰਨਾ, ਪ੍ਰਾਣ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋਣੇ।

[जान निकल-ना] मुहा० दम निकलना, मरना, प्राण सूखना।

—جانور—[ਜਾਨ-ਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਨੌਰ, ਡੰਗਰ, ਪਸ਼ੂ, ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ; ਕੀੜਾ ਮਕੌੜਾ; ਖੋਤਾ; ਅਹਿਮਕ।

[जान-वर] फ़ा० पु० हैवान, चौपाया, पशु, पशु पंछी; कीड़ा-मकोड़ा; घोड़ा; मूर्ख।

—جان هار—[ਜਾਨ ਹਾਰ] ਵਿ. ਜਾਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ; ਬੜਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ; ਬੜਾ ਬਹਾਦੁਰ ਤੇ ਸਿਆਣਾ।

[जान हार] वि० प्राण देने के कटिबद्ध; बहुत शरारती; शूरवीर और समझदार।

—جان هلکان کرنا—[ਜਾਨ ਹਲ-ਕਾਨ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗ ਕਰਨਾ; ਦੁਖ ਦੇਣਾ; ਹਲਾਕ ਕਰਨਾ।

[जान हल-कान कर-ना] मुहा० तंग करना; दुःख देना; मार देना।

—جان هے تو جهان هے—[ਜਾਨ ਹੈ ਤੇ ਜਹਾਨ ਹੈ] ਅਖੌ. ਜੀ ਜਾਨ ਜਹਾਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ ਮੁਆਫ਼ਕ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ।

[जान है तो जहान है] लोको० जिन्दगी है तो सब कुछ है, संसार का आनन्द जीते जी ही है।

جانا—[ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜਾਣਾ, ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਤੁਰ ਜਾਣਾ; ਮੁੱਕਣਾ; ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ; ਪਹੁੰਚਣਾ; ਦੂਰ ਹੋਣਾ; ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ।

[जाना] क्रि० अक० गमन करना, चले जाना, कूच करना; मरना; अलग होना; पहुँचना; दूर होना; बरबाद होना।

—جا بهڑنا—[ਜਾ ਭਿੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹਮਣੇ ਤੇ ਆਉਣਾ, ਟਾਕਰਾ ਕਰਨਾ; ਟੱਕਰ ਖਾਣਾ; ਸਾਹਮਣੇ ਦਾ ਹੋਣਾ।

[जा भिड़-ना] मुहा० सामना करना, सामना करने के लिये आना; टकराना; मुकाबले का होना।

—جاتا رهنا—[ਜਾਤਾ ਰਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਣਾ; ਖੋਇਆ ਜਾਣਾ।

[जाता रह-ना] मुहा० गर्भपात होना; गुम हो जाना; खो जाना।

—جانے دینا—[ਜਾਣੇ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਾਣ ਦੇਣਾ, ਨਾ ਰੋਕਣਾ; ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ।

[जाने देना] क्रि० सका० न रोकना; क्षमा करना।

—جائے لاکھ رہے ساکھ—[ਜਾਏ ਲਾਖ ਰਹੇ ਸਾਖ] ਅਖੌ. ਭਾਵੇਂ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਾਖ ਬਣੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

[जाए लाख रहे साख] लोको० चाहे लाखों की हानि हो जाए किन्तु साख बनी रहनी चाहिए।

جانان—[ਜਾਨਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪ੍ਰੇਮੀ, ਪਿਆਰਾ, ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਤਰ, ਮਾਸ਼ੂਕ।

[जानां] फ़ा० पु० प्रेमी, प्रियतम, प्रेमिका, प्रेम-पात्र, माशूक़।

جانب—[ਜਾਨਿਬ] ਅਰ. ਇ. ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼, ਰੁਖ਼।

[जानिब] अर० स्त्री० दिशा, ओर, तरफ़।

—جانب دار—[ਜਾਨਿਬ-ਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਰਫ਼ਦਾਰ, ਹਮਾਇਤੀ, ਪੱਖੀ ਦਾ।

[जानिब-दार] अर० फ़ा० पु० तरफ़दार, पक्षपाती, पक्ष करने वाला।

—جانب داری—[ਜਾਨਿਬ ਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ, ਹਿਮਾਇਤ, ਪੱਖਪਾਤ।

[जानिब दारी] अर० फ़ा० स्त्री० तरफ़दारी, हिमायत, पक्षपात।

—جانبداری کرنا—[ਜਾਨਿਬ-ਦਾਰੀ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਿਮਾ-ਇਤ ਕਰਨਾ, ਪੱਖ ਲੈਣਾ।

[जानिब-दारी कर-ना] क्रि० सका० हिमायत करना, पक्ष-पात करना।

جانبين—[ਜਾਨਿ ਬੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਵੇਂ, ਧਿਰਾਂ।

[जानि बैन] अर० पु० दोनों पक्ष।

جانچ—[ਜਾਂਚ] ਇ. ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ, ਮਿਣਤੀ, ਅਟਕਲ, ਪੜਤਾਲ, ਪਰਖ।

[जांच] स्त्री० जाँच पड़ताल, अनुमान, अटकल, पड़ताल, परख।

جانچنا—[ਜਾਂਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਰਖਣਾ, ਤੋਲਣਾ, ਅਜ਼ਮਾਣਾ, ਮਲੂਮ ਕਰਨਾ।

[जांच-ना] क्रि॰ सक॰ परखना, तौलना, ताड़ना, मालूम करना।

جانگل—[ਜਾਂਗਲ] ਪੁ. ਮੱਛੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਪੰਛੀ; ਤਿੱਤਰ।

[जांगल] पु॰ मछलियां खाने वाला एक पक्षी; तीतर।

جانگلو—[ਜਾਂਗਲੂ] ਪੁ. ਪੇਂਡੂ, ਉਜੱਡ, ਅਹਿਮਕ।

[जांगलू] पु॰ देहाती, गंवार, मूर्ख।

جانگلی—[ਜਾਂਗਲੀ] ਵਿ. ਜੰਗਲੀ; ਜਾਂਗਲੂ, ਪੇਂਡੂ; ਗੰਵਾਰ।

[जांगली] वि॰ जंगली; ग्रामीण, देहाती; पशु।

جانگھ—[ਜਾਂਘ] ਇ. ਪੱਟ।

[जांघ] स्त्री॰ जंघा।

جانگھیا—[ਜਾਂਘੀਆ] ਪੁ. ਲੰਗੋਟ, ਕੱਛਾ, ਕੁਆਲੀ।

[जांघिया] पु॰ लंगोट, कछना, सुथना।

جاننا—[ਜਾਣ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਾਣਨਾ, ਵਾਕਫ਼ ਹੋਣਾ; ਪਛਾਣਨਾ; ਮੰਨਣਾ।

[जान-ना] क्रि॰ सक॰ जानना, परिचित होना; पहचानना; मानना।

جانا بوجھا—[ਜਾਣਾ ਬੁੱਝਾ] ਵਿ. ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ੀ ਹੋਵੇ।

[जाना बूझा] वि॰ भली-भांति परिचित।

جانی—[ਜਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ; ਪਿਆਰਾ; ਪ੍ਰੇਮੀ, ਮਾਸ਼ੂਕ।

[जानी] फ़ा॰ वि॰ पु॰ जान से संबंधित; प्यारा; प्रेमी, माशूक।

جانی دشمن—[ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਕਾ ਦੁਸ਼ਮਣ।

[जानी दुश-मन] फ़ा॰ पु॰ पक्का शत्रु।

جانی دوست—[ਜਾਨੀ ਦੋਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲੀ ਮਿੱਤਰ, ਪਿਆਰਾ ਮਿੱਤਰ।

[जानी दोस-त] फ़ा॰ पु॰ घनिष्ठ मित्र, प्रिय मित्र।

جاوتری—[ਜਾਵਤ੍ਰੀ, ਜਾਵਿਤ੍ਰੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਵਾਈ ਜੋ ਬੜੀ ਗਰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[जावत्री, जावित्री] स्त्री॰ एक प्रसिद्ध औषध जो बहुत गर्म होती है।

جاویداں ، جاوداں—[ਜਾਵੀਦਾਂ, ਜਾਵਿਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[जावीदां, जाविदां] फ़ा॰ वि॰ सदा रहने वाला।

جاودانی - جاویدانی—[ਜਾਵਿਦਾਨੀ, ਜਾਵੀਦਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[जाविदानी, जावीदानी] फ़ा॰ वि॰ सदा रहने वाला।

جاوید—[ਜਾਵੀਦ, ਜਾਵੇਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[जावीद, जावेद] फ़ा॰ वि॰ सदा रहने वाला।

جاہ—[ਜਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੁਤਬਾ, ਪਦਵੀ, ਸ਼ਾਨ।

[जाह] फ़ा॰ पु॰ रुतबा, पदवी, शान।

جاہ و جلال—[ਜਾਹੋ ਜਲਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਰੁਅਬ ਦਾਬ, ਠਾਠ ਬਾਠ।

[जाहो जलाल] फ़ा॰ अर॰ पु॰ रोब-दाब, ठाठ बाठ।

جاہ و حشم—[ਜਾਹੋ ਹਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਠਾਠ ਬਾਠ; ਲਾਉ ਲਸ਼ਕਰ।

[जाहो हश-म] फ़ा॰ अर॰ पु॰ ठाठ-बाट, तड़क भड़क; लाव-लश्कर।

جاہ و منزلت—[ਜਾਹੋ ਮਨ-ਜ਼ਿਲਤ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਦਵੀ ਜਾਂ ਮਰਤਬਾ।

[जाहो मन-ज़िलत] अर॰ फ़ा॰ पु॰ पदवी या प्रतिष्ठा।

جاہ و منصب—[ਜਾਹੋ ਮਨ-ਸਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਦਵੀ ਤੇ ਰੁਤਬਾ।

[जाहो मन-सब] अर॰ पु॰ पदवी तथा रुतबा।

جاہل—[ਜਾਹਿਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਮੂਰਖ, ਅਨਪੜ੍ਹ।

[जाहिल] अर॰ वि॰ पु॰ मूर्ख, अनपढ़, निरक्षर।

جائداد—[ਜਾਇਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਿਲਖ, ਜਾਇਦਾਦ, ਮਲਕੀਅਤ, ਜਾਗੀਰ।

[जाइदाद] फ़ा॰ स्त्री॰ संपदा, भूसम्पत्ति, जागीर।

جائداد آبائی—[ਜਾਇਦਾਦੇ ਆਬਾਈ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦੀ ਜਗੀਰ, ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ।

[जाइदादे आबाई] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ पैतृक सम्पत्ति, जद्दी जायदाद।

جائداد غیر منقولہ—[ਜਾਇਦਾਦੇ ਗ਼ੈਰ ਮਨ-ਕੂਲ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜ਼ਮੀਨ, ਮਕਾਨ, ਖੇਤੀ ਆਦਿ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

[जाइदादे ग़ैर मन-क़ूल:] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ अचल सम्पत्ति, भूमि, मकान खेती आदि संपदा जिसे एक स्थान से दूसरे स्थान पर नहीं ले जाया जा सकता।

جائداد مکفولہ—[ਜਾਇਦਾਦੇ ਮਕ-ਫ਼ੂਲ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

[जाइदादे मक-फ़ूल:] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ रहन रखी हुई सम्पत्ति।

جائداد منقولہ—[ਜਾਇਦਾਦੇ ਮਨ-ਕੂਲ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਉਹ ਮਿਲਖ ਜੋ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲੈ ਜਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਟੂੰਮਾਂ, ਰੁਪਏ, ਘੋੜਾ ਗੱਡੀ ਆਦਿ।

[जाइदादे मन-क़ूल:] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ चल सम्पत्ति, वह सम्पत्ति जो एक स्थान से दूसरे स्थान पर ले जाई जा सके जैसे गहने, रुपये, घोड़ा गाड़ी आदि।

جائز—[ਜਾਇਜ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਰਵਾ, ਠੀਕ, ਮੁਨਾਸਿਬ, ਸਹੀ; ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਜੋਗ; ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜੋਗ, ਮੰਨਣ ਜੋਗ।

[जाइज़] अर० वि० उचित, ठीक; उपयुक्त, सही; कानून के अनुसार, यथा; मानने योग्य।

جائز رکھنا—[ਜਾਇਜ਼ ਰਖ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੰਨਣਾ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ, ਠੀਕ ਹਲਾਲ ਸਮਝਣਾ।

[जाइज़ रख-ना] क्रि० समा० मानना, स्वीकार करना, ठीक मानना।

جائز ولی—[ਜਾਇਜ਼ ਵਲੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਯਤੀਮਾਂ ਦਾ ਰਾਖਾ।

[जाइज़ वली] अर० पु० अनाथों का रक्षक।

جائزہ—[ਜਾਇਜ਼ਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੜਤਾਲ, ਜਾਂਚ; ਹਾਜ਼ਰੀ, ਗਿਣਤੀ।

[जाइज़ः] अर० पु० पड़ताल, जाँच, छानबीन; हाज़िरी, गिनती।

جائزہ دینا—[ਜਾਇਜ਼ਃ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦੇਣਾ, ਚਾਰਜ ਦੇਣਾ।

[जाइज़ः देना] क्रि० समा० हिसाब-किताब देना, चार्ज देना।

جائزہ لینا—[ਜਾਇਜ਼ਃ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ, ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ।

[जाइज़ः लेना] क्रि० समा० पड़ताल करना, अनुमान लगाना।

جائفل—[ਜਾਇਫਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੈਫਲ, ਲੌਂਗਾਂ ਦਾ ਫਲ।

[जाइफल] अर० पु० जायफल, लौंगों का फल।

جائی—[ਜਾਈ] ਇ. ਪੁਤਰੀ, ਬੇਟੀ।

[जाई] स्त्री० पुत्री, बेटी।

جائسی—[ਜਾਇਸੀ] ਪੁ. ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪਰਸਿੱਧ ਮਹਾਕਾਵਿ 'ਪਦਮਾਵਤ' ਦਾ ਕਰਤਾ ਮਲਿਕ ਮੁਹੰਮਦ ਜਾਇਸੀ।

[जैसी] पु० हिन्दी के प्रसिद्ध महाकाव्य 'पद्मावत' के रचयिता मलिक मुहम्मद जायसी।

جائے—[ਜਾਏ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਥਾਂ, ਜਗ੍ਹਾ।

[जाए] फ़ा० स्त्री० स्थान, जगह।

جائے استاد خالی است—[ਜਾਏ ਉਸ-ਤਾਦ ਖ਼ਾਲੀ ਅਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਉਸਤਾਦ ਉਸਤਾਦ ਹੀ ਹੈ।

[जाए उस-ताद ख़ाली अस-त] फ़ा० लोको० गुरु गुरु ही रहता है।

جائے تنگ است و مردماں بسیار—[ਜਾਏ ਤੰਗ ਅਸ-ਤ-ਵ-ਮਰ-ਦੁਮਾਂ ਬਿਸ-ਯਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਤੰਗ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[जाए तंग अस-त-व-मर-दुमां बिस-यार] फ़ा० लोको० जब बहुत से व्यक्ति तंग स्थान पर एकत्रित हों तब ऐसा कहते हैं।

جائے ضرور—[ਜਾਏ ਜ਼ਰੂਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਟੱਟੀ, ਪਾਖਾਨਾ।

[जाए ज़रूर] फ़ा० स्त्री० टट्टी, शौचालय।

جائے ماجرا—[ਜਾਏ ਮਾਜਰਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਜਾਏ ਵਕੂਆ, ਜੁਰਮ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ।

[जाए माजरा] फ़ा० अर० स्त्री० वह स्थान जहाँ अपराध हुआ हो।

جائے پھل—[ਜਾਇਫਲ] ਪੁ. ਜੈਫਲ, ਲੌਂਗ ਦੇ ਪੌਦੇ ਦਾ ਫਲ।

[जाइफल] पु० जायफल, लौंग के पौधे का फल।

جایا—[ਜਾਯਾ] ਪੁ. ਜਾਇਆ, ਪੁਤਰ।

[जाया] पु० बेटा, पुत्र।

جب—[ਜਬ] ਅਵ. ਜਿਸ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ, ਜਬ।

[जब] अव्य० जिस समय, जब।

جب تلک - جب تک—[ਜਬ ਤਕ, ਜਬ ਤਲੱਕ] ਅਵ. ਜਦੋਂ ਤਕ, ਜਦ ਤੀਕ।

[जब तक, जब तलक] अव्य० जिस समय तक।

جب تک سانس تب تک آس—[ਜਬ ਤਕ ਸਾਂਸ ਤਬ ਤਕ ਆਸ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਦਮ ਤਕ ਜੀਉਣ ਦੀ ਆਸ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

[जब तक साँस तब तक आस] लोको० जब तक दम है जीने की आशा बनी रहती है।

جبھی - جب ہی—[ਜਭੀ, ਜਬ-ਹੀ] ਅਵ. ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ।

[जभी, जब-ही] अव्य० उसी समय, उसी वक्त।

جبار—[ਜੱਬਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਾਬਰ, (ਰਬ) ਜਾਬਰ।

[जब्बार] अर० वि० पु० शक्तिशाली (ईश्वर)।

جبر—[ਜਬ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਖ਼ਤੀ, ਜ਼ੁਲਮ, ਬੇਰਹਿਮੀ।

[जब-र] अर० पु० कठोरता, अत्याचार, निर्दयता।

جبراً—[ਜਬ-ਰਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧਿੰਗੋ ਜ਼ੋਰੀ।

[जब-रन] अर० क्रि० वि० ज़बरदस्ती, बलपूर्वक।

جبراً و قہراً—[ਜਬ-ਰਨ-ਵ-ਕ਼ਹ-ਰਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਜਬੂਰੀ ਹਾਲ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ।

[जब-रन-व-क़ह-रन] अर० क्रि० वि० विवशता से, बलपूर्वक, ज़बरदस्ती।

جبر کرنا—[ਜਬ-ਰ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਖ਼ਤੀ ਕਰਨਾ, ਦਬਾਉਣਾ।

[जब-र कर-ना] क्रि० समा० सख़्ती करना, दबाना।

جبرِ مجرمانہ—[ਜਬ-ਰੇ ਮੁਜ-ਰਿਮਾਨਃ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਜਿਹਾ ਜਬਰ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇ।

[जब-रे मुज-रिमानः] अर० फ़ा० पु० वह अत्याचार जो अपराध हो।

—جبر نقصان—[ਜਬ-ਰ ਨੁਕ-ਸਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਾਵਾਨ, ਹਾਨੀ ਪੂਰਤੀ।

[जब-र नुक-सान] अर० पु० तावान, हानि-पूर्ति।

—جبر و تعدّی—[ਜਬ-ਰੋ ਤ-ਅੱਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਜ਼ੁਲਮ ਸਿਤਮ, ਅਤਿਆਚਾਰ।

[जब-रो त-अद्दी] अर० स्त्री० ज़ुल्म, सितम, अत्याचार।

—جبر و مقابلہ—[ਜਬ-ਰੋ ਮੁ-ਕਾਬਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਲਜਬਰਾ, ਬੀਜ ਗਣਿਤ।

[जब-रो मुक़ाबल:] अर० पु० अलजबरा, बीजगणित।

جبرائیل - جبرئیل - جبریل—[ਜਬ-ਰਾਈਲ, ਜਬ-ਰੀਲ, ਜਿਬ-ਰੀਲ] ਇਬ. ਪੁ. ਜਬਰਾਈਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ।

[जब-राईल, जब-रील, जिब-रील] अर० पु० जबरईल फ़रिश्ता।

جبروت—[ਜਬਰੂਤ, ਜਬ-ਰੂਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਡੱਪਣ; ਗ਼ਰੂਰ; ਰੱਬੀ ਸ਼ਾਨ।

[जबरूत, जब-रूत] अर० स्त्री० बड़प्पन; अभिमान; ईश्वरीय गौरव।

جبڑا—[ਜਬ-ੜਾ] ਪੁ. ਜਬਾੜ੍ਹਾ।

[जब-ड़ा] पु० जबड़ा, कल्ला।

—جبڑا توڑ—[ਜਬ-ੜਾ ਤੋੜ] ਵਿ. ਮੂੰਹ ਤੋੜ, ਮੂੰਹ ਭੰਨ।

[जब-ड़ा तोड़] वि० जबड़ा तोड़ने वाला, मुँह-तोड़।

جبل [ਜਬਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਹਾੜ।

[जबल] अर० पु० पर्वत।

جبلت—[ਜਿਬਿੱਲਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੁਭਾ, ਖ਼ੋ।

[जिबिल्लत] अर० स्त्री० स्वभाव, प्रकृति।

جبلی—[ਜਿਬਿੱਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੁਭਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ, ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ।

[जिबिल्ली] अर० वि० स्वाभाविक; प्राकृतिक, जन्मजात।

جبن—[ਜੁਬ-ਨ, ਜੁਬੁਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ, ਕਾਇਰਤਾ।

[जुब-न, जुबुन] अर० पु० बुज़दिली, कायरता।

جبّن—[ਜੁਬਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਨੀਰ।

[जुब्न] अर० पु० पनीर।

جبہ—[ਜੁੱਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਚੋਗ਼ਾ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਲੰਮਾ ਕੋਟ।

[जुब्ब:] अर० पु० चोग़ा, एक प्रकार का लम्बा कोट।

جبہہ—[ਜਬ-ਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਮੱਥਾ।

[जब-ह:] अर० पु० माथा।

—جبہہ سا—[ਜਬ-ਹ: ਸਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੱਥਾ ਰਗੜਨ ਵਾਲਾ।

[जब-ह: सा] अर० फ़ा० वि० मिन्नतें करने वाला, माथा रगड़ने वाला।

—جبہہ سائی—[ਜਬ-ਹ: ਸਾਈ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨੱਕ ਰਗੜਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਮੱਥਾ ਘਸਾਈ।

[जब-ह: साई] अर० फ़ा० स्त्री० नाक रगड़ने की क्रिया, माथा-घिसाई, अनुनय-विनय।

جبیں—[ਜਬੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੱਥਾ।

[जबीं] फ़ा० स्त्री० माथा।

جپنا—[ਜਪ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮਾਲਾ ਫੇਰਨਾ, ਰਟਣਾ, ਜਾਪ ਕਰਨਾ।

[जप-ना] क्रि० सक० माला फेरना, रटना, जाप करना।

جپی تپی—[ਜਪੀ ਤਪੀ] ਪੁ. ਜਪ ਤਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਭਗਤ, ਤਪਾ।

[जपी तपी] पु० जप तप करने वाला, भक्त, तपस्वी।

جتسار - جتا ساری—[ਜਤਾਸਾਰੀ, ਜਤ-ਸਾਰੀ] ਇ. ਉਹ ਗੀਤ ਜੋ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਚੱਕੀ ਪੀਂਹਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[जतासारी, जत-सारी] स्त्री० वह गीत जो स्त्रियाँ चक्की पीसते समय गाती हैं।

جتلانا - جتانا—[ਜਤਾਣਾ, ਜਤ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੱਸਣਾ; ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣਾ; ਯਾਦ ਕਰਾਉਣਾ।

[जताना, जत-लाना] क्रि० सक० बताना; सावधान करना; याद कराना।

جتانا—[ਜਿਤਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਿਤਾਉਣਾ, ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਾਉਣਾ।

[जिताना] क्रि० सक० विजय दिलाना, सफल बनाना।

جتانا—[ਜੁਤਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਹਲ ਜੁਤਵਾਉਣਾ।

[जुताना] क्रि० प्रे० हल जुतवाना।

جتاؤ—[ਜੁਤਾਊ] ਵਿ. ਵਾਹੀ ਜੋਗਾ; ਜੋਤਣ ਲਾਇਕ।

[जुताऊ] वि० खेती के योग्य; जोतने के योग्य।

جتائی—[ਜੁਤਾਈ] ਇ. ਵਾਹੀ।

[जुताई] स्त्री० हल जोतने की क्रिया।

جتن—[ਜਤਨ] ਪੁ. ਉੱਦਮ, ਉਪਾ, ਹੀਲਾ।

[जतन] पु० उद्यम, यत्न, उपाय।

جتنا—[ਜਿਤ-ਨਾ] ਵਿ. ਜਿੰਨਾ।

[जित ना] वि० जिस क़दर।

—جتنے منہ اتنی ہی باتیں—[ਜਿਤ-ਨੇ ਮੂੰ ਉਤ-ਨੀ ਹੀ ਬਾਤੇਂ] ਅਖੌ. ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਉਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

[जित-ने मुँह उत-नी ही बातें] लोको० प्रत्येक मनुष्य के विचार भिन्न होते हैं।

جتنا—[ਜੁਤ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹਲ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਜੁਤਣਾ; ਲਗਣਾ; ਲੜਨਾ, ਭਿੜਨਾ; ਟਹਿਲ ਕਰਨਾ; ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ।

[जुत-ना] क्रि० अक० हल या गाड़ी में जुतना; लगना; लड़ना, भिड़ना; सेवा करना; मेहनत करना।

جتنی—[ਜਤ-ਣੀ] ਵਿ. ਇ. ਜਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਮਿਹਨਤੀ; ਚਰਖੇ ਦੀ ਤੜਾਗੀ, ਉਹ ਰੱਸੀ ਜੋ ਚਰਖੇ ਦੇ ਫਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਮਾਲ੍ਹ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ।

[जत-नी] वि० स्त्री० यत्न करने वाला, परिश्रमी; वह रस्सी या डोरी जो चरखे की पंखड़ियों के किनारों पर माल के टिकाने के लिए बाँधी जाती है।

جتھا—[ਜੱਥਾ] ਪੁ. ਮੰਡਲੀ, ਟੋਲੀ, ਜੱਥਾ, ਸੰਗਠਨ।

[जत्था] पु० मण्डली, टोली, समूह, संगठन।

—جتھا بنھنا—[ਜੱਥਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੱਥਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਇਕੱਠ ਕਰਨਾ।

[जत्था बाँध-ना] क्रि० समा० टोली बनाना, इकट्ठे होना, संगठित होना।

جتی—[ਜਤੀ] ਪੁ. ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ, ਅਣਵਿਆਹਿਆ; ਆਪਣੀ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜੀ ਇਸਤਰੀ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ; ਸੰਨਿਆਸੀ; ਸੰਤ, ਜਤੀ ਸਤੀ; ਜੋਗੀ।

[जती] पु० ब्रह्मचारी, अविवाहित व्यक्ति; अपनी पत्नी के अतिरिक्त और किसी के पास न जाने वाला व्यक्ति; सन्यासी, सन्त, यति, योगी।

—جتی ستی—[ਜਤੀ ਸਤੀ] ਪੁ. ਜਤ ਸਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਤਿਆਗੀ, ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ।

[जती सती] पु० यति, त्यागी व्यक्ति, ब्रह्मचारी।

جٹ—[ਜਟ] ਪੁ. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੱਟ।

[जट] पु० पंजाब का जाट।

جٹ—[ਜੁਟ] ਪੁ. ਜੋੜਾ, ਜੋੜੀ, ਜੋੜੀਦਾਰ।

[जुट] पु० जोड़ का व्यक्ति, साथी।

—جٹا ماسی - جٹا مانسی—[ਜਟਾ ਮਾਸੀ, ਜਟਾ ਮਾਂਸੀ] ਇ. ਸੁੰਬਲ, ਬਾਲਛੜ।

[जटा मासी, जटा मांसी] स्त्री० सुम्बल, बालछड़।

جٹنا—[ਜੁਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜੁੜਨਾ, ਚਿੰਬੜਨਾ, ਮਿਲਣਾ; ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ।

[जुट-ना] क्रि० अक० चिपकना, मिलना, लिपटना; योग करना।

جٹواڑا—[ਜਟ-ਵਾੜਾ] ਪੁ. ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ; ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮਹੱਲਾ; ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ।

[जट-वारा] पु० जाटों के रहने का स्थान; जाटों का मुहल्ला अथवा इलाका।

جٹھانی—[ਜਿਠਾਣੀ] ਇ. ਜੇਠ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਜਿਠਾਣੀ।

[जिठानी] स्त्री० जेठ की पत्नी।

جٹی—[ਜੱਟੀ] ਇ. ਜੱਟ ਦੀ ਵਹੁਟੀ।

[जट्टी] स्त्री० जाटनी; जाट की पत्नी।

جٹی—[ਜੁੱਟੀ] ਇ. ਗੁੱਟੀ, ਸੁੱਕੇ ਤਮਾਕੂ ਦੀ ਪੂਲੀ; ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਥਦੀ; ਉੱਪਰ ਥੱਲੇ ਰੱਖੇ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਤਹਿ।

[जुट्टी] स्त्री० सूखे तम्बाकू की गड्डी; रोटियों की परत; ऊपर नीचे, रुपयों या पैसों की परत।

جثہ—[ਜੁਸਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਠੀ, ਜਿਸਮ, ਸਰੀਰ।

[जुस्सः] अर० पु० काठी, शरीर।

جچا—[ਜੱਚਾ] ਇ. ਪਰਸੂਤਾ।

[जच्चा] स्त्री० प्रसूता, बच्चे को जन्म देने वाली स्त्री।

جچنا—[ਜਚ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠੀਕ ਲੱਗਣਾ, ਜੱਚ ਜਾਣਾ।

[जच-ना] क्रि० अक० ठीक लगना, जँचना।

جحیم—[ਜ਼ਹੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਜ਼ਖ।

[जहीम] अर० पु० दोज़ख, नरक।

جد—[ਜੱਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਾਦਾ, ਪਿਉ ਦਾ ਪਿਉ, ਬਾਬਾ।

[जद्द] अर० पु० दादा, पिता का पिता, पितामह।

جد—[ਜਿੱਦ] ਅਰ. ਇ. ਉੱਦਮ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼;

[जिद्द] अर० स्त्री० प्रयत्न, कोशिश।

جدا—[ਜੁਦਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਲੱਗ; ਅਲੈਹਦਾ, ਵੱਖ।

[जुदा] फ़ा० वि० क्रि० वि० पृथक; अलग, भिन्न।

—جدا جدا—[ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ, ਅਲੈਹਦਾ ਅਲੈਹਦਾ।

[जुदा जुदा] फ़ा० क्रि० वि० अलग अलग, पृथक-पृथक।

—جداگانہ—[ਜੁਦਾ ਗਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਲੱਗ, ਵੱਖ।

[जुदा गानः] फ़ा० वि० पृथक, अलग।

جدائی—[ਜੁਦਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਲਹਿਦਗੀ, ਜੁਦਾਈ, ਵਿਛੋੜਾ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[जुदाई] फ़ा० स्त्री० पृथकता, वियोग, अलग होने का भाव।

جدت—[ਜਿੱਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਵੀਨਤਾ।

[जिद्दत] अर० स्त्री० नवीनता।

جدل—[ਜਦਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੜਾਈ, ਜੰਗ, ਯੁੱਧ।

[जदल] अर० पु० लड़ाई, जंग, युद्ध।

جدوار—[ਜਦ-ਵਾਰ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਰਬਿਸੀ, ਹਲਦੀ ਦੀ ਗੰਢੀ ਵਰਗੀ ਇਕ ਦਵਾ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

[जद-वार] अर० स्त्री० निर्विषी, हल्दी की गांठ जैसी एक औषधि जो विष के प्रभाव को दूर कर देती है।

—جدوار خطائی—[ਜਦ-ਵਾਰ ਖ਼ਤਾਈ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਨਿਰਬਿਸੀ।

[जद-वार ख़ताई] अर० पु० फ़ा० स्त्री० तुर्किस्तान के प्रदेश की निर्विषी नामक औषधि।

جدول—[ਜਦ-ਵਲ] ਅਰ. ਇ. ਨਹਿਰ, ਨਾਲੀ; ਪੱਟੀ, ਹਾਸ਼ੀਆ, ਲਕੀਰ ।
[जद-वल] अर० स्त्री० नहर, नाली; पट्टी, हाशिया; लकीर ।
¹جدہ—[ਜੱਦ:] ਅਰ. ਇ. ਦਾਦੀ; ਨਾਨੀ ।
[जद्द:] अर० स्त्री० दादी; नानी ।
²جدہ—[ਜੱਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਬ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ।
[जद्द:] अर० पु० अरब का एक प्रसिद्ध नगर ।
جدھ—[ਜੁਧ] ਪੁ. ਯੁਧ, ਲੜਾਈ ।
[जुध] पु० युद्ध, लड़ाई ।
جدھر—[ਜਿਧਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਸ ਪਾਸੇ, ਜਿਧਰ, ਜਿੱਥੇ ।
[जिधर] क्रि० वि० जिस ओर, जिधर, जहां ।
جدھر تدھر—[ਜਿਧਰ ਤਿਧਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਸ ਪਾਸੇ, ਜਿਧਰ ਕਿਧਰ, ਜਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ।
[जिधर तिधर] क्रि० वि० जिस ओर, जिधर-किधर, जहां-तहां ।
جدی—[ਜਦੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਕਰ ਰਾਸ਼ੀ; ਉੱਤਰੀ ਧਰੁ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਤਾਰਾ ।
[जदी] अर० पु० मकर राशि; उत्तरी ध्रुव के समीप एक तारा ।
جدی—[ਜੱਦੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਦਾਦੇ ਲਾਹੀ, ਪਿਤ੍ਰ ਦਾਦੇ ਦੀ ।
[जद्दी] अर० वि० पैतृक ।
جدید—[ਜਦੀਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਨਵੀਨ ।
[जदीद] अर० वि० नवीन ।
جذام—[ਜੁਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੋੜ੍ਹ ।
[जुज़ाम] अर० पु० कोढ़ ।
جذامی—[ਜੁਜ਼ਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੋੜ੍ਹੀ ।
[जुज़ामी] फ़ा० पु० कोढ़ी ।
جذب—[ਜਜ਼ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੂਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[जज़्ब] अर० पु० चूसने का भाव ।
جذبات—[ਜਜ਼ਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. جذبہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਭਾਵ ।
[जज़्बात] अर० पु० جذبہ का बहुवचन, भावनाएं, भाव ।
جذبات دلی—[ਜਜ਼ਬਾਤੇ ਦਿਲੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲੀ ਭਾਵ, ਹਾਵ ਭਾਵ ।
[जज़्बाते दिली] अर० फ़ा० पु० हार्दिक भाव, हाव भाव ।
جذبات طبعی—[ਜਜ਼ਬਾਤੇ ਤਬ-ਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਦਰਤੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਜਜ਼ਬੇ ।
[जज़्बाते तब-ई] अर० पु० भौतिक भावनाएं, प्राकृतिक भावनाएँ ।

جذبہ—[ਜਜ਼-ਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਵ, ਭਾਵਨਾ, ਵਲਵਲਾ; ਰੌ ।
[जज़-ब:] अर० पु० भाव, भावना; आवेग; झोंक ।
جذر—[ਜਿਜ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਸਲ, ਜੜ, ਮੂਲ; (ਹਿਸਾਬ) ਵਰਗ ਮੂਲ ।
[जिज़-र] अर० पु० असल, जड़, मूल; (गणित) वर्गमूल ।
جذر اصم—[ਜਿਜ਼-ਰੇ ਅਸੱਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੋ ਵਰਗ ਮੂਲ ਸਹੀ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ √੫, √੨, √੩ ਆਦਿ ।
[जिज़-रे असम्म] अर० पु० वो वर्ग मूल सही अंकों में न हो जैसे √५, √२, √३ आदि ।
جر—[ਜੱਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਿੱਚ, ਕਸ਼ਿਸ਼; (ਵਿਆਕਰਣ) ਜ਼ੇਰ ।
[जर्र] अर० पु० खिंचाव, आकर्षण; (व्याकरण) ज़ेर ।
جر ثقیل—[ਜੱਰੇ ਸਕੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਰੀ ਬੋਝ, ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਚੁਕਣ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਯੰਤ੍ਰ-ਵਿਦਿਆ ।
[जर्रे सक़ील] अर० पु० भारी बोझ, अधिक भार उठाने का विज्ञान, मिकैनिक्स ।
جراب—[ਜੁੱਰਾਬ] ਅਰ. ਇ. ਮੌਜਾ, ਜੁਰਾਬ ।
[जुर्राब] अर० स्त्री० मोज़ा, जुराब ।
¹جرأت—[ਜੁਰ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਾਹਸ, ਦਲੇਰੀ, ਹੌਸਲਾ ।
[जुर-अत] अर० स्त्री० जुर्रत, साहस, दिलेरी, बहादुरी ।
²جرأت—[ਜੁਰ-ਅਤ] ਪੁ. ਉਰਦੂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਮੀਆਂ ਕਲੰਦਰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਾ ਉਪ-ਨਾਮ ।
[जुर-अत] पु० उर्दू के प्रसिद्ध कवि मियां कलन्दर बख़्श का उपनाम ।
جراثیم—[ਜਰਾਸੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. جرثومہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕੀਟਾਣੂ, ਰੋਗਾਣੂ ।
[जरासीम] अर० पु० جرثومہ का बहुवचन, कीटाणु, रोगाणु ।
جراح—[ਜੱਰਾਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਰਾਹ, ਚੀਰ ਫਾੜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਰਜਨ; ਨਸ਼ਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ, ਚੀਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[जर्राह] अर० पु० चीर फाड़ करने वाला, नाड़ी छेदने वाला, चीरा देने वाला, शल्य-चिकित्सक, सर्जन ।
جراحت—[ਜਰਾਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਖ਼ਮ, ਘਾ; ਫੱਟ ।
[जराहत] अर० स्त्री० घाव, ज़ख़्म ।
جراحی—[ਜੱਰਾਹੀ] ਅਰ. ਇ. ਜੱਰਾਹ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ, ਚੀਰ ਫਾੜ, ਜੱਰਾਹੀ, ਨਸ਼ਤਰ ਲਾ ਕੇ ਫੋੜਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ।
[जर्राही] अर० स्त्री० जर्राह का पेशा, चीर फाड़, सर्जरी, नश्तर लगा कर नाड़ी खोलने का पेशा ।
جرار—[ਜੱਰਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ (ਲਸ਼ਕਰ); ਬਹਾਦਰ, ਸੂਰਮਾ ।

[जरीर] अर० वि० बहुत बड़ी (सेना); बहादुर, शूरवीर ।

جرائد—[ਜਰਾਇਦ] ਅਰ. ਪੁ. جریدہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ।

[जराइद] अर० पु० جریدہ का बहु वचन, बहुत से समाचार पत्र ।

جرائم—[ਜਰਾਇਮ] ਅਰ. ਪੁ. جرم ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਜੁਰਮ, ਅਪਰਾਧ, ਗੁਨਾਹ ।

[जराइम] अर० पु० جرم का बहुवचन, जुर्म, अपराध, दोष ।

—جرائم خلاف وضع فطری—[ਜਰਾਇਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ-ਵ-ਜ਼ਏ ਫ਼ਿਤ੍ਰ-ਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੋਂ ਹਟ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ; ਗ਼ੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਭੋਗ ਅਪਰਾਧ ।

[जराइम खिलाफ़े व-ज़-ए फ़ित्-र-री] अर० पु० स्त्री संगत को छोड़ कर और प्रकार के लैंगिक अपराध, अप्राकृतिक मैथुन अपराध ।

—جرائم مقابلۂ سرکار—[ਜਰਾਇਮੇ ਮੁਕ਼ਾਬ-ਲਏ ਸਰ-ਕਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ, ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਬਰਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ।

[जराइमे मुक़ाब-लए सर-कार] अर० फ़ा० पु० बादशाह के विरुद्ध युद्ध, फ़ौजी शक्ति द्वारा सरकार को घबराने के अपराध ।

جرح—[ਜਰ-ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਖ਼ਮ, ਘਾਉ, (ਕਨੂੰਨ) ਉਜ਼ਰ, ਇਤਰਾਜ਼ ।

[जर-ह] अर० पु० घाव; (क़ानून) आपत्ति, एतराज़ ।

—جرح کرنا—[ਜਰ-ਹ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ, ਪੁਛਣਾ, ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਕਰਨਾ ।

[जर-ह कर-ना] क्रि० समा० आपत्ति करना, पूछना, टीका टिप्पणी करना ।

—جرح کے سوالات—[ਜਰ-ਹ ਦੇ ਸਵਾਲਾਤ] ਪੁ. ਉਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਕੀਲ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ।

[जर-ह के सवालात] पु० वे प्रश्न जो वकील गवाह से पूछता है ।

جرس—[ਜਰਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਘੰਟਾ, ਘੜਿਆਲ, ਟੱਲੀ ।

[जरस] अर० पु० घण्टा, घड़ियाल, घंटी ।

جرعہ—[ਜੁਰ-ਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਘੁੱਟ, ਦੁਆ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ੁਰਾਕ ।

[जुर-अः] अर० पु० घूंट, दवा की एक ख़ुराक ।

جرگہ—[ਜਰ-ਗਾ:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਗਿਰੋਹ, ਟੋਲੀ, ਟੋਲਾ, ਜੱਥਾ ।

[जर-गः] तुर० पु० गिरोह, टोली, समूह, जत्था ।

جرم—[ਜਿਰ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਧੜ, ਜਿਸਮ; ਤਾਰਾ ।

[जिर-म] अर० पु० शरीर, धड़; तारा ।

جرم—[ਜੁਰ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਪ, ਅਪਰਾਧ, ਕਸੂਰ, ਦੋਸ਼ ।

[जुर-म] अर० पु० पाप, अपराध, क़सूर, दोष ।

—جرم قابل دست اندازی—[ਜੁਰ-ਮ ਕ਼ਾਬਿਲੇ ਦਸ-ਤ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਦਾ ਅਹਿਲਕਾਰ ਮੁਜਰਮ ਨੂੰ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰੰਟਾਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

[जुर-म क़ाबिले दस-त-अंदाज़ी] अर० फ़ा० पु० ऐसा अपराध जिसमें पुलिस का कर्मचारी अपराधी को क़ानूनी तौर पर बिना वारंट पकड़ सकता है ।

—جرم قابل ضمانت—[ਜੁਰ-ਮ ਕ਼ਾ-ਬਿਲੇ-ਜ਼ਮਾਨਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋ ਸਕੇ ।

[जुर-म क़ाबिले ज़मानत] अर० पु० ऐसा अपराध जिस में ज़मानत हो सके ।

—جرم کا اقدام—[ਜੁਰ-ਮ ਦਾ ਇਕ਼-ਦਾਮ] ਪੁ. ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[जुर-म का इक़-दाम] पु० अपराध करने का प्रयत्न करना ।

—جرم واجب القتل—[ਜੁਰ-ਮ ਵਾਜਿਬੁਲ-ਕ਼ਤ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਜਰਮ ਦਾ ਕ਼ਤਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

[जुर-म वाजिबुल-क़त-ल] अर० पु० जिसके अनुसार अपराधी का वध किया जाना आवश्यक है ।

جرمانہ—[ਜੁਰ-ਮਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡੰਨ, ਤਾਵਾਨ, ਡੰਡ ।

[जुर-मानः] फ़ा० पु० दण्ड, अर्थ-दण्ड, धन-दण्ड ।

جرہ—[ਜੁੱਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਰ, ਬਾਜ਼ ।

[जुर्रः] फ़ा० पु० नर, बाज ।

جری—[ਜਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੂਰਮਾ, ਬਹਾਦੁਰ, ਸੂਰਾ ।

[जरी] अर० वि० शूरवीर, बहादुर, वीर ।

جریان—[ਜਰਯਾਨ, ਜਿਰ-ਯਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹਿਣ, ਵੇਗ, ਰਵਾਨੀ; ਧਾਤ ਦੁਰਬਲ ਦਾ ਰੋਗ, ਪ੍ਰਮੇਹ, ਧਾਤ ਪੈਣਾ ।

[जरयान, जिर-यान] अर० पु० बहाव; वेग, प्रवाह; मूत्र-शुक्र, प्रमेह ।

جریب¹—[ਜਰੀਬ] ਇ. ਲਾਠੀ, ਡੰਡਾ ।

[जरीब] स्त्री० लाठी, डंडा ।

جریب²—[ਜਰੀਬ] ਅਰ. ਇ. ਸੰਗਲੀ, ਜੰਜ਼ੀਰ, ਧਰਤੀ ਮਿਣਨ ਦੀ ਸੰਗਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਟਵਾਰੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।

[जरीब] अर० स्त्री० साँकल, जंजीर, भूमि मापने की जंजीर जिस का प्रयोग पटवारी करते हैं ।

—جریب ڈالنا—[ਜਰੀਬ ਡਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਰ ਮਪੀਣਾ, ਖੇਤ ਦੀ ਪੈਮਾਇਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[जरीब डाल-ना] क्रि॰ सका॰ भूमि को मापना, खेत नापना।

جریب کش—[ਜਰੀਬ ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਪੈਮਾਇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[जरीब कश] फ़ा॰ पु॰ भूमि नापने वाला, पैमाइश करने वाला।

[1]جریدہ—[ਜਰੀਦ:] ਅਰ. ਵਿ. ਇਕੱਲਾ।
[जरीद:] अर॰ वि॰ अकेला।

[2]جریدہ—[ਜਰੀਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਰਜਿਸਟਰ; ਅਖ਼ਬਾਰ।
[जरीद:] अर॰ पु॰ रजिस्टर; समाचार पत्र।

جڑ—[ਜੜ] ਇ. ਮੂਲ; ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ।
[जड़] स्त्री॰ मूल; बुनियाद, नींव।

جڑ اکھیڑنا—[ਜੜ ਉਖੇੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਮੁਹਾ. ਜੜ ਪੁੱਟਣਾ, ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨਾ।
[जड़ उखेड़-ना] क्रि॰ सका॰ मुहा॰ मूलोन्मूलन करना, नष्ट करना।

جڑ پکڑنا—[ਜੜ ਪਕੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੜ੍ਹ ਫੜਨਾ; ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ।
[जड़ पकड़-ना] क्रि॰ सका॰ जड़ जमना; मज़बूत होना, पक्का होना।

جڑاور - جڑاول—[ਜੜਾਵਰ, ਜੜਾਵਲ] ਇ. ਸਰਦੀ ਦੇ ਕਪੜੇ, ਗਰਮ ਕਪੜੇ।
[जड़ावर, जड़ावल] स्त्री॰ सर्दी के कपड़े, गर्म कपड़े।

جڑاؤ—[ਜੜਾਊ] ਵਿ. ਜੜਤ, ਹੀਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆ।
[जड़ाऊ] वि॰ जड़ित, हीरे मोतियों से जड़ा हुआ।

جڑائی—[ਜੜਾਈ] ਇ. ਜੜਾਉਣ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ; ਜੜਨ ਦਾ ਕੰਮ।
[जड़ाई] स्त्री॰ जड़ाने की मज़दूरी; जड़ने का काम।

جڑنا—[ਜੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਬਿਠਾਉਣਾ; ਜੋੜਨਾ; ਮਾਰਨਾ।
[जड़-ना] क्रि॰ सक॰ एक चीज़ को दूसरी चीज़ में इस तरह बैठाना कि वह जल्दी उखड़ या निकल न सके; जोड़ना; मारना।

جڑنا—[ਜੁੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮਿਲਣਾ, ਨਾਲ ਚਿਪਕ ਜਾਣਾ; ਨਾਲ ਲਗਣਾ; ਜੁੜਨਾ; ਭੋਗ ਕਰਨਾ; ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ, ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ; ਪਰਾਪਤ ਹੋਣਾ; ਘੋੜੇ ਬਲਦ ਆਦਿ ਦਾ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਜੁਤਣਾ।
[जुड़-ना] क्रि॰ अक॰ मिलना, साथ चिपक जाना; साथ लगना; जुटना, संभोग करना, मैथुन करना; इकट्ठा होना; प्राप्त होना; घोड़े अथवा बैल आदि का गाड़ी के आगे जुतना।

جڑواں—[ਜੁੜ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਪੁ. ਜੋੜੇ।
[जुड़-वाँ] वि॰ पु॰ दो बच्चे जो एक ही माता के गर्भ से इकट्ठे उत्पन्न हों, यमल।

جڑی—[ਜੜੀ] ਇ. ਬੂਟੀ।
[जड़ी] स्त्री॰ बूटी।

جڑی بوٹی—[ਜੜੀ ਬੂਟੀ] ਇ. ਦਵਾਦਾਰੂ, ਉਹ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੱਤੇ ਆਦਿ ਜੋ ਦਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[जड़ी बूटी] स्त्री॰ औषधि, वह जड़ अथवा पत्ते जो औषधि के रूप में प्रयुक्त होते हैं।

جڑیا—[ਜੜ੍ਹਿਆ] ਪੁ. ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜੜਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜੜੀਆ; ਮਿਤਰ, ਯਾਰ, ਯਰਾਨਾ।
[जड़िया] पु॰ गहनों में जड़ाई का काम करने वाला; मित्र, दोस्त, सगा, यार।

جڑیلا - جڑیلی—[ਜੜੀਲਾ, ਜੜੀਲੀ] ਪੁ. ਉਹ ਮੂਲੀ ਜਾਂ ਸ਼ਲਗਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਣ ਕਰੜਾਈ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ।
[जड़ीला, जड़ीली] पु॰ स्त्री॰ वह मूली अथवा शलगम जिस में जड़ें निकलने के कारण सख़्ती आ गई हो।

جز—[ਜੁਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਬਿਨਾਂ, ਛੁਟ, ਸਿਵਾਏ।
[जुज़] फ़ा॰ अव्य॰ बिना, अतिरिक्त, सिवाय।

جز—[ਜੁਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਖੋ: جزو
[जुज़] अर॰ पु॰ देखो: جزو

جز بندی—[ਜੁਜ਼ ਬੰਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਜੁਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਿਲਦ ਵਾਸਤੇ ਡੋਰ ਨਾਲ ਸੀਉਣਾ।
[जुज़ बंदी] अर॰ फ़ा॰ स्त्री॰ पुस्तक की वह सिलाई जिस में प्रत्येक खण्ड को जिल्द बाँधने के लिए अलग अलग सिया जाता है।

جزدان—[ਜੁਜ਼-ਦਾਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਸਤਾ।
[जुज़-दान] अर॰ फ़ा॰ पु॰ बस्ता।

جزرس—[ਜੁਜ਼-ਰਸ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘਟ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕੰਜੂਸ; ਸਮਝਦਾਰ, ਸਿਆਣਾ।
[जुज़-रस] अर॰ फ़ा॰ वि॰ कम ख़र्च करने वाला, कंजूस; बुद्धिमान, अक़्लमंद।

جزرسی—[ਜੁਜ਼-ਰਸੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੰਜਮ, ਕੰਜੂਸੀ।
[जुज़-रसी] अर॰ फ़ा॰ स्त्री॰ संयम, कृपणता।

جزو کل—[ਜੁਜ਼ੋਕੁਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ, ਸਭ, ਪੂਰਾ।
[जुज़ोकुल] अर॰ वि॰ सब का सब, समूचा, पूरा।

جزا—[ਜਜ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਬਦਲਾ, ਫਲ।
[जज़ा] अर॰ स्त्री॰ बदला, फल।

جزاک اللہ—[ਜਜ਼ਾਕੱਲਾਹ] ਅਰ. ਅਵ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਰੱਬ ਤੈਨੂੰ ਨੇਕੀ ਦੇਵੇ, ਧੰਨ ਧੰਨ।

[जज़ाकल्लाह] अर० अव्य० शाबाश, ईश्वर तुम्हें इसका शुभ फल दे, बहुत अच्छे ।

جزائر—[ਜਜ਼ਾਇਰ] ਅਰ. ਪੁ. جزیرہ ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ, ਟਾਪੂ, ਦੀਪ ।

[जज़ाइर] अर० पु० जज़ीरः का बहुवचन, टापू, द्वीप ।

جزبز—[ਜਿਜ਼-ਬਿਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੰਗ, ਦੁਖੀ; ਨਾਰਾਜ਼ ।

[जिज़-बिज़] फ़ा० वि० तंग, दुखी; अप्रसन्न, रुष्ट ।

—جزبز ہونا—[ਜਿਜ਼ ਬਿਜ਼ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਿੜ ਹੋਣਾ, ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ, ਤੰਗ ਹੋਣਾ ।

[जिज़ बिज़ होना] क्रि० समा० खिन्न होना, तंग होना, दुखी होना ।

جزر—[ਜਜ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਟਾ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਤਾਰ ।

[जज़-र] अर० पु० भाटा, समुद्र के पानी का उतार ।

—جزر و مد—[ਜਜ਼-ਰੋ ਮੱਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ, ਚੰਦ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕਾਰਨ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਤਾਰ ਚੜ੍ਹਾ ।

[जज़-रो मद्द] अर० पु० ज्वार भाटा, चन्द्रमा के आकर्षण के कारण समुद्र में पानी का उतार-चढ़ाव ।

[1]جزع—[ਜਜ਼-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੌਡੀ ।

[जज़-अ] अर० पु० कौड़ी ।

[2]جزع—[ਜਜ਼ਅ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਚੈਨੀ, ਘਬਰਾਹਟ ।

[जज़अ] अर० स्त्री० बेचैनी, घबराहट ।

—جزع فزع—[ਜਜ਼ਅ ਫ਼ਜ਼ਅ] ਅਰ. ਇ. ਰੋਣਾ ਪਿੱਟਣਾ, ਸਿਆਪਾ ।

[जज़अ फ़ज़अ] अर० स्त्री० रोना पीटना, स्यापा ।

جزم—[ਜਜ਼-ਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਪੱਕਾ; ਹਰਫ਼ ਨੂੰ ਸਾਕਿਨ ਕਰਨ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਿਵੇਂ (ْ); ਹਰਫ਼ ਨੂੰ ਹਲੰਤ ਜਾਂ ਸਾਕਿਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[जज़-म] अर० वि० पु० पक्का, दृढ़; अक्षर को हलन्त करने का चिह्न (ْ); अक्षर को हलन्त करने का भाव ।

جزو—[ਜੁਜ਼-ਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਟੁਕੜਾ, ਅੰਗ, ਭਾਗ, ਹਿੱਸਾ; ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਫ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਅਠਾਂ ਵਰਕਿਆਂ ਦੀ ਜੈਲੀ ।

[जुज़-व] अर० पु० टुकड़ा, अंग, भाग, हिस्सा; सोलह पृष्ठों या आठ पन्नों की गड्डी ।

—جزو بدن ہونا—[ਜੁਜ਼-ਵੇ ਬਦਨ ਹੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਖ਼ੁਰਾਕ ਦਾ ਲੱਗਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਕੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਮਿਲਣਾ ।

[जुज़-वे बदन होना] क्रि० समा० ख़ुराक लगना, किसी वस्तु का बिल्कुल हज़म होकर ख़ून में मिलना ।

—جزو لاینجزی—[ਜੁਜ਼-ਵੇ ਲਾ ਯਤਜੱਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਿਹੜਾ ਅੰਗ ਜੋ ਵੱਖ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਭਾਗ ।

[जुज़-वे ला यतजज़्ज़ा] अर० पु० ऐसा अंग जो पृथक् न किया जा सके, अटूट अंग ।

—جزو لاینفک—[ਜੁਜ਼-ਵੇ ਲਾ ਯੁਨ-ਫ਼ੱਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਿਹੜਾ ਭਾਗ ਵੱਖ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅੰਗ ਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ।

[जुज़-वे ला युन-फ़क्क] अर० पु० ऐसा भाग जो पृथक् न किया जा सके, पृथक् न होने वाला भाग ।

جزوی - جزئی—[ਜੁਜ਼-ਵੀ, ਜੁਜ਼-ਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ, ਮਾਮੂਲੀ ।

[जुज़-वी, जुज़-ई] अर० वि० थोड़ा सा, मामूली ।

جزئیات - جزویات—[ਜੁਜ਼ਵਿਯਾਤ, ਜੁਜ਼ੀਯਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਅੰਗ ।

[जुज़-वियात, जुज़ीय्यात] अर० पु० छोटी छोटी बातें, छोटे छोटे अंग ।

جزیرہ—[ਜਜ਼ੀਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਟਾਪੂ, ਦੀਪ ।

[जज़ीरः] अर० पु० टापू, द्वीप ।

جزیرہ نما—[ਜਜ਼ੀਰਹ ਨੁਮਾ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੀਪਾਕਾਰ, ਉਹ ਦੀਪ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ ।

[जज़ीरः नुमा] अर० फ़ा० पु० प्रायद्वीप, वह द्वीप जिसके एक ओर स्थल और तीन ओर जल हो ।

جزیہ—[ਜਿਜ਼-ਯਹ ਜਜ਼-ਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਇਕ ਟੈਕਸ ।

[जिज़-यः जज़-यः] अर० पु० मुसलमानों के ज़माने का एक कर ।

جس—[ਜਸ] ਪੁ. ਇੱਜ਼ਤ, ਨਾਮਣਾ, ਸ਼ੋਭਾ, ਨੇਕੀ ।

[जस] पु० यश, कीर्ति, शोभा, नेकी ।

—جس لینا—[ਜਸ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਸ ਖੱਟਣਾ, ਨਾਮਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ।

[जस लेना] क्रि० समा० यश कमाना, नाम पैदा करना ।

جس—[ਜਿਸ] ਪੜ. 'ਜੋ' ਦਾ ਵਿਭਕਤੀ ਲਗਾਣ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਰੂਪ, ਜੋ, ਜਿਹੜਾ ।

[जिस] सर्व० 'जो' का विभक्ति लगने से बनने वाला रूप, जो, जो कोई ।

—جس ڈالی پر بیٹھیں اسی کو جڑ کاٹیں—
—جس برتن میں کھائیں اسی میں چھید کریں—
[ਜਿਸ ਥਰ-ਤਨ ਮੇਂ ਖਾਏਂ ਉਸੀ ਮੇਂ ਛੇਦ ਕਰੇਂ, ਜਿਸ ਡਾਲੀ ਪਰ ਬੈਠੇਂ ਉਸੀ ਕੀ ਜੜ ਕਾਟੇਂ] ਅਖੌ. ਲੂਣ ਹਰਾਮੀ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[जिस बर-तन में खाएं उसी में छेद करें, जिस डाली पर बैठें उसी की जड़ काटें] लोको० कृतघ्न व्यक्ति के विषय में ऐसा कहा जाता है ।

جس کا کام اسی کو ساجھے اور کرے تو ٹھینگا باجے—[ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਮ ਉਸੀ ਕੋ ਸਾਜੇ ਔਰ ਕਰੇ ਤੋ ਠੇਂਗਾ ਬਾਜੇ] ਅਖੌ. ਜਿਸ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹੀ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕੰਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

[जिस का काम उसी को साजे और करे तो ठेंगा बाजे] लोको० जो काम जिसका है वही उसे पूरा कर सकता है। यदि कोई और उस काम को करने का प्रयत्न करेगा तो वह ठीक नहीं कर पायगा।

جس کی لاٹھی اس کی بھینس—[ਜਿਸ ਕੀ ਲਾਠੀ ਉਸੀ ਕੀ ਭੈਂਸ] ਅਖੌ. ਜਬਰਦਸਤ ਦਾ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਡਾਂਗ ਦਾ ਸਤੀਂ ਚੀਰੀਂ ਸੋ।

[जिस की लाठी उसी की भैंस] लोको० बलवान व्यक्ति का प्रत्येक वस्तु पर अधिकार होता है।

جس ہانڈی میں کھائیں اسی میں چھید کریں—[ਜਿਸ ਹਾਂਡੀ ਮੇਂ ਖਾਏਂ ਉਸੀ ਮੇਂ ਛੇਦ ਕਰੇਂ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਈਏ ਉਸੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਈਏ ਤਾਂ ਕਹੀਦਾ ਹੈ।

[जिस हाँडी में खाएँ उसी में छेद करें] लोको० जब जिस से काम उठाया जाए उसी को हानि पहुँचाने का प्रयत्न किया जाए तब ऐसा कहते हैं।

جسارت—[ਜਸਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਾਹਸ, ਹੌਸਲਾ; ਦਲੇਰੀ।

[जसारत] अर० स्त्री० साहस, उत्साह; दिलेरी।

جسامت—[ਜਸਾਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਡੀਲ ਡੌਲ, ਮੁਟਾਪਾ; ਹੁਜਮ।

[जसामत] अर० स्त्री० डील डौल, स्थूलता; हुजुम।

1 جست—[ਜਸ-ਤ, ਜਿਸ-ਤ] ਪੁ. ਇਕ ਧਾਤ ਦਾ ਨਾਂ, ਜਿਸਤ।

[जस-त, जिस-त] पु० एक धातु का नाम, जिस्त।

2 جست—[ਜਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛਾਲ, ਚੌਂਕੜੀ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਛਾਲ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[जस-त] फ़ा० स्त्री० छलांग चौकड़ी या कुलांच भरने की क्रिया।

جستجو—[ਜੁਸ-ਤਜੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਾਲ, ਢੂੰਡ ਭਾਲ, ਤਲਾਸ਼।

[जुस-तजू] फ़ा० स्त्री० खोज, गवेषणा, तलाश।

جسد—[ਜਸਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰੀਰ।

[जसद] अर० पु० शरीर।

جسم—[ਜਿਸ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰੀਰ।

[जिस-म] अर० पु० शरीर।

جسمانی—[ਜਿਸ-ਮਾਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਰੀਰਕ।

[जिस-मानी] अर० वि० शारीरिक।

جسمی—[ਜਿਸ-ਮੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਰੀਰ-ਸੰਬੰਧੀ

[जिस-मी] अर० वि० शरीर-सम्बन्धी।

جسولنی—[ਜਸੋਲਨੀ] ਇ. ਚੋਬਦਾਰਨੀ।

[जसोलनी] स्त्री० चोबदारनी।

جسیم—[ਜਸੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਮੋਟਾ, ਹੱਟਾ ਕੱਟਾ।

[जसीम] अर० वि० मोटा, हृष्ट पुष्ट।

جشن—[ਜਸ਼-ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਲਸਾ, ਉਤਸਵ।

[जश-न] फ़ा० पु० जलसा, उत्सव।

جعد—[ਜ'ਅ-ਦ] ਅਰ. ਇ. ਲਟ, ਜਿਟ; ਮੀਂਢੀ, ਚੋਟੀ, ਜੂੜਾ।

[ज'अ-द] अर० स्त्री० अलक, लट, मेंढ़ी, चोटी, जूड़ा।

جعفر—[ਜ'ਅ-ਫ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਮਾਮ ਜਾਫ਼ਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਫ਼ਰ ਸਾਦਿਕ ਆਖਦੇ ਹਨ।

[ज'अ-फ़र] अर० पु० इमाम जाफ़र, जिन को जाफ़र सादिक़ कहते हैं।

جعفر طیار—[ਜ'ਅ-ਫ਼ਰੇ ਤੱਯਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਨਾਂ।

[ज'अ-फ़रे तय्यार] अर० पु० हज़रत मुहम्मद साहिब के चाचा का नाम।

جعفری—[ਜ'ਅ-ਫ਼ਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਵਿ. ਖਰਾ ਸੋਨਾ; ਜਾਫ਼ਰ ਦਾ; ਪੀਲਾ।

[ज'अ-फ़री] अर० स्त्री० वि० शुद्ध स्वर्ण; जाफ़र का; खरा सोना; पीला।

جعل—[ਜ'ਅ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਣਾਉਟ, ਧੋਖਾ, ਝੂਠ।

[ज'अ-ल] अर० पु० बनावट, धोखा, झूठ।

جعل ساز—[ਜ'ਅ-ਲ ਸਾਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧੋਖੇਬਾਜ਼; ਛਲੀਆ।

[ज'अ-ल साज़] अर० फ़ा० पु० धोखे बाज़, कपटी आदमी, छली व्यक्ति।

جعل سازی—[ਜ'ਅ-ਲ ਸਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ।

[ज'अ-ल साज़ी] अर० फ़ा० स्त्री० धोखा, कपट, छल।

جعلی—[ਜ'ਅ-ਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਨਕਲੀ, ਬਣਾਉਟੀ।

[ज'अ-ली] अर० वि० नकली, बनावटी, कृत्रिम।

جعلی دستاویز—[ਜ'ਅ-ਲੀ ਦਸ-ਤਾਵੇਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਣਾਉਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਨਕਲੀ ਤਹਿਰੀਰ।

[ज'अ-ली दस-तावेज़] अर० फ़ा० स्त्री० बनावटी दस्तावेज़, नकली तहरीर।

جغرات—[ਜੁਗ਼-ਰਾਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਹੀਂ।

[जुग़ रात] फ़ा० पु० दही।

جغرافی—[ਜੁਗ਼-ਰਾਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੁਗ਼ਰਾਫ਼ੀਆ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ।

[जुग़-राफ़ी] फ़ा० पु० भूगोल-वेत्ता।

جغرافیائی—[ਜੁਗ਼ਰਾਫ਼ਿਆਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੂਗੋਲਕ ।
[जुग़राफ़ियाई] फ़ा॰ वि॰ भौगोलिक ।

جغرافیہ—[ਜੁਗ਼ਰਾਫ਼ੀਆ] ਯੂਨਾ. ਪੁ. (Geography) ਭੂਗੋਲ ।
[जुग़राफ़ियः] यूना॰ पु॰ (Geography) भूगोल ।

جفا—[ਜਫ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ੁਲਮ, ਸਖ਼ਤੀ ।
[जफ़ा] फ़ा॰ स्त्री॰ जुल्म, अत्याचार, कठोरता ।

جفا کرنا—[ਜਫ਼ਾ ਕਰਨਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ੁਲਮ, ਸਖ਼ਤੀ ।
[जफ़ा करना] फ़ा॰ स्त्री॰ जुल्म, अत्याचार ।

جفا کش—[ਜਫ਼ਾ ਕਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਖ਼ਤੀ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਾਨ-ਮਾਰੂ ।
[जफ़ा कश] फ़ा॰ वि॰ सख़्ती झेलने वाला, कष्ट सहिष्णु, कड़ा परिश्रम करने वाला, कर्मशूर ।

جفت—[ਜੁਫ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੋੜਾ, ਜਿਸਤ ।
[जुफ़्त] फ़ा॰ पु॰ जोड़ा, समसंख्या ।

جفتہ—[ਜੁਫ਼ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੇਢ; ਮਲਵਟ; ਤ੍ਰੇੜ; ਦਰਜ; ਦਾਗ਼, ਧੱਬਾ ।
[जुफ़्तः] फ़ा॰ पु॰ टेढ़ापन; बल; दरार; दरज; दाग़, धब्बा ।

جفتے پڑنا—[ਜੁਫ਼ਤੇ ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸ਼ਿਕਨ ਪੈਣਾ, ਮਲਵਟਾਂ ਪੈਣਾ; ਧੋਤੇ ਹੋਏ ਕਪੜਿਆਂ ਦਾ ਤਾਰ ਤਾਰ ਹੋਣਾ ।
[जुफ़्ते पड़-ना] क्रि॰ समा॰ शिकन पड़ना; धुले हुए कपड़ों का तार तार होना ।

جفتی—[ਜੁਫ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਰ ਮਦੀਨ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਣਾ, ਨਰ ਨੂੰ ਮਦੀਨ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ ।
[जुफ़्ती] फ़ा॰ स्त्री॰ नर और मादा का आपस में मिलना, नर मादा का आपस में संसर्ग करना ।

جفتی کھانا—[ਜੁਫ਼-ਤੀ ਖਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਗੱਭਣਿਆਂ ਜਾਣਾ, ਮਿਲਣਾ (ਪਸ਼ੂ ਦਾ) ।
[जुफ़्ती खाना] क्रि॰ समा॰ पशुओं का संभोग करना, पशुओं आदि का मैथुन ।

جفر—[ਜਫ਼-ਰ, ਜਫ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੋਤਿਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਇਲਮ ।
[जफ़-र, जफ़र] अर॰ पु॰ ज्योतिष की तरह की एक विद्या ।

جق جق—[ਜਿ,ਕ ਜਿ,ਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਮਤਲਬ ਸ਼ੋਰ ।
[जिक़ जिक़] फ़ा॰ स्त्री॰ व्यर्थ का कोलाहल ।

جکڑ بند—[ਜਕੜ ਬੰਦ] ਪੁ. ਗੰਠੀਆ, ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ।
[जकड़ बंद] पु॰ गठिया रोग, जोड़ों का दर्द ।

جکڑ جانا—[ਜਕੜ ਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਆਕੜਨਾ; ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ।
[जकड़ जाना] क्रि॰ अक॰ अकड़ना; कस कर बाँधा जाना ।

جکڑنا—[ਜਕੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।
[जकड़-ना] क्रि॰ सक॰ कस कर बाँधना ।

جگ—[ਜਗ] ਪੁ. ਸੰਸਾਰ, ਦੁਨੀਆਂ; ਜਗਤ, ਜਹਾਨ, ਯੱਗ, ਹਵਨ, ਪੂਜਾ; ਸ਼ਾਹੀ ਜਸ਼ਨ ।
[जग] पु॰ संसार, विश्व, जगत, दुनिया; यज्ञ, हवन, पूजा; शाही जश्न ।

جگ جیتنا—[ਜਗ ਜੀਤ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕਰਨਾ ।
[जग जीत-ना] क्रि॰ समा॰ संसार को जीतना ।

جگ ہنسائی—[ਜਗ ਹੰਸਾਈ] ਇ. ਰੁਸਵਾਈ, ਬਦਨਾਮੀ; ਮਖ਼ੌਲ ।
[जग हंसाई] स्त्री॰ लोक-हँसाई, बदनामी; मख़ौल, उपहास ।

جگ—[ਜੁਗ] ਪੁ. ਯੁਗ, ਕਾਲ; ਪੀੜ੍ਹੀ, ਪੁਸ਼ਤ ।
[जुग] पु॰ युग, काल; पीढ़ी, पुश्त ।

جگ جگ—[ਜੁਗ ਜੁਗ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਤਕ, ਹਮੇਸ਼ਾ ।
[जुग जुग] क्रि॰ वि॰ युग युग तक, सदा ।

جگ ٹوٹنا—[ਜੁਗ ਟੁਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਜਾਣਾ; ਦੋ ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮਰਦ ਤੀਵੀਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣਾ, ਜੁਦਾਈ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਜੋੜੀ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ ।
[जुग टूट-ना] मुहा॰ मण्डली में फूट पड़ना; दो मित्रों में विरोध हो जाना; पति-पत्नी में से एक की मृत्यु हो जाना, वियोग हो जाना, जोड़ी टूट जाना ।

جگادری—[ਜੁਗਾਦਰੀ] ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ, ਪੁਰਾਣਾ ਪੁਰਾਣਾ, ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਜਨੌਰ.
[जुगादरी] वि॰ पुराना, पुराना पुराना, पुराना और हृष्ट पुष्ट व्यक्ति या जानवर ।

جگادری ٹڈا—[ਜੁਗਾਦਰੀ ਟਿੱਡਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਟਿੱਡਾ, ਲੰਮੀਟੰਗਾ ਟਿੱਡਾ ।
[जुगादरी टिड्डा] पु॰ बहुत बड़ा टिड्डा, लम्बी टांगों वाला टिड्डा ।

جگالی—[ਜੁਗਾਲੀ] ਇ. ਉਗਾਲੀ ।
[जुगाली] स्त्री॰ पागुर ।

جگاڑ—[ਜੁਗਾੜ] ਪੁ. ਧੋਤੇ ਹੋਏ ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਗੰਢ, ਧੋਤੇ ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਜੋੜੇ ।
[जुगाड़] पु॰ धुले कपड़ों की गाँठ, धुले कपड़े अथवा जोड़े ।

جگانا—[ਜਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਗਾਉਣਾ, ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਉਠਾਉਣਾ; ਸਚੇਤ ਕਰਨਾ, ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ; ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰਨਾ; ਉਕਸਾਉਣਾ; ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ।

[जगाना] क्रि॰ सक॰ प्रबोधना, नींद से उठाना; सचेत करना, सावधान करना; उकसाना; जलाना (दीपक) ।

جگت—**[ਜਗਤ]** ਪੁ ਇ. ਜਗ, ਦੁਨੀਆਂ, ਸੰਸਾਰ; ਖੂਹ ਦੀ ਮੌਣ ।

[जगत] पु॰ स्त्री॰ विश्व, दुनिया, संसार; कुएं के चारों ओर बनी हुई गोल मेंड़ ।

جگت اُستاد—**[ਜਗਤ ਉਸ-ਤਾਦ]** ਪੁ. ਗੁਰੂ ਘੰਟਾਲ, ਜਗਤ ਪੀਰ ।

[जगत उस-ताद] पु॰ गुरु घंटाल, जगत-पीर ।

جگت سالا—**[ਜਗਤ ਸਾਲਾ]** ਪੁ. ਜਗਤ ਦਾ ਸਾਲਾ, ਸਭ ਦਾ ਸਾਲਾ, ਕੰਜਰੀ ਦਾ ਭਰਾ, ਕਮੀਨੇ ਕੀ ਫਿਟ ਆਦਮੀ ।

[जगत साला] पु॰ जगत का साला, सब का साला, वेश्या का भाई, नीचतम व्यक्ति ।

جگت سیٹھ—**[ਜਗਤ ਸੇਠ]** ਪੁ ਵੱਡਾ ਧਨਾਢ, ਬੜਾ ਮਾਲਦਾਰ ।

[जगत सेठ] पु॰ प्रसिद्ध सेठ, अत्यधिक धनी ।

جگت—**[ਜੁਗਤ]** ਇ. ਜੁਗਤੀ, ਤਰਕੀਬ; ਹੁੱਜਤ; ਟਿੱਚਰ ।

[जुगत] स्त्री॰ युक्ति, विधि; हुज्जत, आपत्ति; व्यंग्योक्ति ।

جگت باز—**[ਜੁਗਤ ਬਾਜ਼]** ਪੁ. ਮਖੌਲੀ, ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜੁਗਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[जुगत बाज़] पु॰ व्यंग्य विनोद भरी बातें करने वाला, छेड़ करने वाला, जोड़ तोड़ लगाने वाला ।

جگت بازی—**[ਜੁਗਤ ਬਾਜ਼ੀ]** ਇ. ਟਿੱਚਰ ਬਾਜ਼ੀ, ਜੁਗਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[जुगत बाज़ी] स्त्री॰ छेड़खानी, व्यंग्य-विनोद भरी बातें करने का भाव ।

جگت رنگ—**[ਜੁਗਤ ਰੰਗ]** ਪੁ. ਜੁਗਤੀ, ਟਿੱਚਰ ਬਾਜ਼, ਜੁਗਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[जुगत रंग] पु॰ जुगत से काम लेने वाला, छेड़खानी करने वाला, जोड़-तोड़ लगाने वाला ।

جگت لڑانا—**[ਜੁਗਤ ਲੜਾਉਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੋੜ ਤੋੜ ਮੇਲਣਾ, ਜੁਗਤ ਬਣਾਉਣਾ, ਤਰਕੀਬ ਲੜਾਉਣਾ ।

[जुगत लड़ाना] क्रि॰ समा॰ जोड़-तोड़ करना, उपाय निकालना, युक्ति करना ।

جگت ملانا—**[ਜੁਗਤ ਮਿਲਾਉਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ।

[जुगत मिलाना] मुहा॰ अपने मतलब पर लाना ।

جگتی - جگتیا—**[ਜੁਗਤੀ, ਜੁਗਤੀਆ]** ਵਿ. ਪੁ. ਜੁਗਤ ਬਾਜ਼; ਚਤਰ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ; ਮਿਲਾਪੀ ।

[जुगती, जुगतिया] वि॰ पु॰ युक्तिवान; चतुर; शरारती; मिलनसार ।

جگجگا—**[ਜਗ-ਜਗਾ]** ਪੁ. ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਪੱਤਰਾ, ਪੰਨੀ ।

[जग-जगा] पु॰ पीतल का वर्क़, पन्नी ।

جگجگانا—**[ਜਗ-ਜਗਾਉਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਝਮਕਣਾ, ਟਿਮਟਿਮਾਉਣਾ ।

[जग-जगाना] क्रि॰ अक॰ जगमगाना, झलकना, टिमटिमाना ।

جگجگی—**[ਜਿਗ-ਜਿਗੀ]** ਇ. ਮਿੰਨਤ ਖੁਸ਼ਾਮਦ, ਤਰਲਾ ਮਿੰਨਤ ।

[जिग-जिगी] स्त्री॰ मिन्नत खुशामद, अनुनय विनय ।

جگر—**[ਜਿਗਰ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਲੇਜਾ, ਕਲੇਜੀ; ਮਨ, ਜੀ ।

[जिगर] फ़ा॰ पु॰ कलेजा, कलेजी; मन, जी ।

جگر بند—**[ਜਿਗਰ ਬੰਦ]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲ; ਤਿੱਲੀ, ਫੇਫੜੇ ਤੇ ਕਲੇਜੇ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਪੁੱਤਰ ।

[जिगर बंद] फ़ा॰ पु॰ हृदय; तिल्ली, फेफड़े और कलेजे का समूह; पुत्र ।

جگر جگر ہے - دگر دگر ہے—**[ਜਿਗਰ ਜਿਗਰ ਹੈ, ਦਿਗਰ ਦਿਗਰ ਹੈ]** ਅਖੌ. ਗ਼ੈਰ ਗ਼ੈਰ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਹੈ ।

[जिगर जिगर है, दिगर दिगर है] लोको॰ अपना अपना है, पराया पराया है ।

جگر گوشہ—**[ਜਿਗਰ ਗੋਸ਼:]** ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿਗਰ ਦਾ ਟੋਟਾ, ਪੁੱਤਰ ।

[जिगर गोशः] फ़ा॰ पु॰ हृदय का टुकड़ा, पुत्र ।

جگرا—**[ਜਿਗ-ਰਾ]** ਪੁ. ਹਿੰਮਤ, ਹੌਂਸਲਾ ।

[जिग-रा] पु॰ हिम्मत, साहस ।

جگر جگر کرنا—**[ਜਗਰ ਜਗਰ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਚਮਕਣਾ, ਜਗਮਗਾਉਣਾ ।

[जगर जगर कर-ना] मुहा॰ चमकना, जगमगाना ।

جگری—**[ਜਿਗ-ਰੀ]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਿਲਰੂਨੀ, ਅੰਦਰ ਦਾ, ਗੂੜ੍ਹਾ; ਦਿਲੀ, ਸੱਚਾ ।

[जिग-री] फ़ा॰ वि॰ भीतरी, अन्तरंग; हार्दिक, सच्चा ।

جگل—**[ਜੁਗਲ]** ਪੁ. ਜੋੜਾ ।

[जुगल] पु॰ जोड़ा, युगल ।

جگمگ—**[ਜਗ-ਮਗ]** ਇ. ਰੌਸ਼ਨੀ, ਚੁੰਧਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ।

[जग-मग] स्त्री॰ प्रकाश, चुँधिया देने वाला प्रकाश ।

جگمگ جگمگ کرنا—**[ਜਗ-ਮਗ ਜਗ-ਮਗ ਕਰ-ਨਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਨਾ, ਖੂਬ ਚਮਕਣਾ ।

[जग-मग जग-मग कर-ना] क्रि॰ समा॰ जगमगाना, खूब चमकना ।

جگمگانا—**[ਜਗ-ਮਗਾਉਣਾ]** ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਨਾ, ਖੂਬ ਚਮਕਣਾ ।

[जग-मगाना] क्रि॰ सक॰ जगमग जगमग करना, खूब चमकना ।

جگمگاہٹ—[ਜਗ-ਮਗਾਹਟ] ਇ. ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਚਮਕਾਹਟ, ਰੋਸ਼ਨੀ; ਰੌਣਕ ।
[जग-मगाहट] स्त्री० जगमगाने की क्रिया, चमक, प्रकाश; रौनक ।

جگنو—[ਜੁਗ-ਨੂ] ਪੁ. ਟਟਹਿਰਾ, ਟਟਿਆਣਾ, ਪਟਬੀਜਣਾ ।
[जुग-नू] पु० खद्योत, पटबीजना ।

جگنی—[ਜੁਗ-ਨੀ] ਇ. ਇਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ; ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ।
[जुग-नी] स्त्री० स्त्रियों के गले का एक आभूषण; एक विशेष प्रकार का पंजाबी गीत ।

جگہ—[ਜਗ੍ਹਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਥਾਂ, ਟਿਕਾਣਾ; ਵਿਹਲ; ਨੌਕਰੀ ।
[जगह] फ़ा० स्त्री० स्थान, ठिकाना; रिक्तस्थान; नौकरी ।

جگہ جگہ—[ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਥਾਂ, ਥਾਂ ਥਾਂ ।
[जगह जगह] क्रि० वि० प्रत्येक स्थान पर, स्थान स्थान पर ।

جگہ چھوڑنا—[ਜਗ੍ਹਾ ਛੋੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਥਾਂ ਛੱਡਣਾ, ਹਟਣਾ, ਸਰਕਣਾ, ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣਾ ।
[जगह छोड़-ना] क्रि० समा० स्थान त्यागना, स्थान छोड़ना, हटना, सरकना, नौकरी छोड़ना ।

جگہر—[ਜਗ-ਹਰ] ਇ. ਸਭ. ਉਨੀਂਦਰਾ ।
[जग-हर] स्त्री० जागरण, उन्निद्र ।

جگی جگی—[ਜਿਗੀ ਜਿਗੀ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਹਾਇ ਹਾਇ ।
[जिगी जिगी] फ़ा० अव्य० हाय हाय ।

جل—[ਜਲ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ।
[जल] पुं० पानी ।

جل ترنگ—[ਜਲ ਤਰੰਗ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਹਿਰ; ਪਿਆਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਵਜਾਉਣ ਨੂੰ ਜਲ ਤਰੰਗ ਆਖਦੇ ਹਨ ।
[जल तरंग] पु० जल की लहर या तरंग; जल से भरी हुई प्यालियों पर आघात करके बजाया जाने वाला बाजा ।

جل توری—[ਜਲ ਤੋਰੀ] ਇ. ਮੱਛੀ ।
[जल तोरी] स्त्री० मछली ।

جل تھل—[ਜਲ ਥਲ] ਪੁ. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਤਰੀ ।
[जल थल] पु० जल और पृथ्वी ।

جل تھل ایک ہونا—[ਜਲ ਥਲ ਇਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ ।
[जल थल एक होना] मुहा० भारी वर्षा होना ।

جل جوگنی—[ਜਲ ਜੋਗਣੀ] ਇ. ਜੋਕ; ਇੱਲ; ਬਦਮਿਜ਼ਾਜ ਆਦਮੀ ।
[जल जोगनी] स्त्री० जोंक; चील; बदमिज़ाज व्यक्ति ।

جل کاگ—[ਜਲ ਕਾਗ] ਪੁ. ਜਲ ਕਾਂ ।
[जल काग] पु० जल कौआ ।

جل ککڑ—[ਜਲ ਕੁੱਕੜ] ਪੁ. ਮੁਰਗਾਬੀ, ਮੁਰਗਾਈ ।
[जल कुक्कड़] पु० मुर्गाबी, जल कुक्कुट ।

جل—[ਜੱਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਮਹਾਨ, ਵੱਡਾ, ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ।
[जल्ल] अर० वि० महान्, बड़ा, शान वाला ।

جل جلالہ—[ਜੱਲ ਜਲਾਲਹੂ] ਅਰ. ਅਵ. ਉਸ (ਰੱਬ) ਦੀ ਵਡੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ; ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ।
[जल्ल जलालुहू] अर० अव्य० ईश्वर की लीला अपार है; ईश्वर महान् है ।

جل—[ਜੁਲ] ਪੁ. ਛਲ, ਧੋਖਾ, ਫਰੇਬ ।
[जुल] पु० छल, कपट, फ़रेब ।

جل باز—[ਜੁਲ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼, ਛਲੀਆ ।
[जुल बाज़] पु० धोखे बाज़, छलिया ।

جل—[ਜੱਲ, ਜੁਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝੁੱਲ ।
[जुल्ल, जुल] फ़ा० पु० झूल ।

جلا—[ਜਿਲਾ] ਪੁ. ਚਮਕ ।
[जिला] पु० चमक ।

جلا دینا—[ਜਿਲਾ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚਮਕਾਉਣਾ ।
[जिला देना] क्रि० सक० चमकाना ।

جلا گر—[ਜਿਲਾਗਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਕਲੀਗਰ ।
[जिलाकार] अर० फ़ा० पु० सिकलीगर ।

جلاب—[ਜੁੱਲਾਬ, ਜੁਲਾਬ] ਪੁ. ਦਸਤ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾ ।
[जुल्लाब, जुलाब] पु० दस्त लाने वाली दवा ।

جلا بھنا—[ਜਲਾ ਭੁਨਾ] ਵਿ. ਸੜਿਆ ਭੁੱਜਿਆ, ਗੁੱਸੇ ।
[जला भुना] वि० जला भुना, क्रुद्ध ।

جلاپا—[ਜਲਾਪਾ] ਪੁ. ਈਰਖਾ ।
[जलापा] पु० ईर्ष्या ।

جلا تن—[ਜਲਾ ਤਨ] ਪੁ. ਖਿਝੂ ਬੰਦਾ, ਸੜਿਆ ਬਲਿਆ ।
[जला तन] पु० कुढ़ने वाला, जला-भुना ।

جلا جل—[ਜਲਾ ਜਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਝਾਂਜਰ ।
[जला जिल] अर० पु० झांजर ।

جلاد—[ਜੱਲਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੱਲ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਾ; ਗਲ ਵੱਢਣ ਵਾਲਾ; ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ; ਜ਼ਾਲਿਮ ।
[जल्लाद] अर० पु० चमड़ी उतारने वाला; गला काटने वाला; कोड़े लगाने वाला; अत्याचारी ।

جلاد فلک—[ਜੱਲਾਦੇ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੰਗਲ ਸਤਾਰਾ ।
[जल्लादे फ़लक] फ़ा० पु० मंगल नक्षत्र ।

جلادی—[ਜੱਲਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੱਲਾਦ ਦਾ ਕੰਮ; ਜ਼ੁਲਮ ।
[जल्लादी] फ़ा० स्त्री० जल्लाद का काम; अत्याचार ।

1 جلال —[ਜਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਾਨ; ਰੱਬੀ ਸ਼ਾਨ ।
[जलाल] अर० पु० शान; ईश्वरीय शान ।

2 جلال —[ਜਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਰਦੂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਸੱਯਦ ਜ਼ਾਮਿਨ ਅਲੀ ਦਾ ਤਖ਼ੱਲਸ ।
[जलाल] अर० पु० उर्दू के प्रसिद्ध कवि सय्यद ज़ामिन अली का उपनाम ।

جلالت —[ਜਲਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਨ, ਰੱਬੀ ਸ਼ਾਨ ।
[जलालत] अर० स्त्री० शान, ईश्वरीय शान

جلالی —[ਜਲਾਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਲਾਲੁੱਦੀਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਫ਼ਕੀਰ; ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਕਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹਸਤੀ; 'ਜਲਾਲੀ' ਕਲੰਡਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ।
[जलाली] अर० वि० जलालुद्दीन की परम्परा का फ़कीर; ईश्वर का प्रभावकारी रूप; 'जलाली' साल का महीना ।

جلا میری —[ਜੱਲਾ ਮੀਰੀ] ਪੁ. ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ।
[जल्ला मीरी] पु० लड़कों का एक खेल ।

جلانا —[ਜਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਾੜਨਾ, ਫੂਕਣਾ, ਅੱਗ ਲਾਉਣਾ; ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਸਾੜਨਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ ।
[जलाना] क्रि० सक० दग्ध करना, प्रज्वलित करना, आग लगाना, ईर्ष्या उत्पन्न करना, भड़काना ।

جلانا —[ਜਿਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜੀਉਂਦਾ ਕਰਨਾ ।
[जिलाना] क्रि० सक० जीवित करना ।

جلا وطن —[ਜਲਾ ਵ.ਤਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੇਸੋਂ ਕੱਢਿਆ ।
[जला व.तन] अर० वि० देश से निर्वासित ।

جلا وطنی —[ਜਲਾ ਵ.ਤਨੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ।
[जला व.तनी] अर० फ़ा० स्त्री० देश-निकाला, निर्वासन ।

جلب —[ਜਲ-ਬ, ਜਲਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[जल-ब, जलब] अर० पु० खींचने का भाव ।

جلب منفعت —[ਜਲ-ਬੇ ਮਨ-ਫ਼ਅਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ।
[जल-बे मन-फ़.अत] अर० पु० लाभ प्राप्त करने का भाव ।

جلباب —[ਜਿਲ-ਬਾਬ] ਅਰ. ਇ. ਚਾਦਰ ।
[जिल-बाब] अर० स्त्री० चादर ।

جلد —[ਜਿਲ-ਦ] ਅਰ. ਇ. ਚਮੜੀ; ਕਿਤਾਬਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗੱਤਾ ।
[जिल-द] अर० स्त्री० त्वचा; पुस्तक के ऊपर चढ़ाया गया गत्ता ।

جلد ساز —[ਜਿਲ-ਦ ਸਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿਲਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ।
[जिल-द साज़] फ़ा० पु० पुस्तकों की जिल्दें बाँधने वाला ।

جلد گر —[ਜਿਲ-ਦ ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿਲਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ।
[जिल-द गर] फ़ा० पु० पुस्तकों की जिल्दें बाँधने वाला ।

جلد —[ਜਲ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਛੇਤੀ, ਝਟ ਪਟ ।
[जल-द] फ़ा० क्रि० वि० शीघ्र, जल्दी, झटपट ।

جلد باز —[ਜਲ-ਦ ਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[जल-द बाज़] फ़ा० वि० पु० शीघ्रता करने वाला ।

جلدو —[ਜਲ-ਦੂ, ਜੁਲ-ਦੂ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਇਨਾਮ ।
[जल-दू, जुल-दू] तुर्क० पु० इनाम ।

جلدی —[ਜਿਲ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਮੜੀ ਸਬੰਧੀ ।
[जिल-दी] फ़ा० वि० त्वचा-सम्बन्धी ।

جلدی —[ਜਲ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛੇਤੀ ।
[जल-दी] फ़ा० स्त्री० शीघ्रता ।

جلدی کام شیطان کا —[ਜਲ-ਦੀ ਕਾਮ ਸ਼ੈ.ਤਾਨ ਕਾ] ਅਖੌ. ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[जल-दी काम शै.तान का] लोको० शीघ्रता करने से काम बिगड़ जाता है ।

جلسہ —[ਜਲ-ਸਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੈਠਕ, ਇਜਲਾਸ, ਸਭਾ, ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ।
[जल-सः] अर० पु० बैठक, अधिवेशन, सभा, गाने बजाने का समारोह ।

جلق —[ਜਲ-ਕ਼, ਜਲ.ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਥਰਸੀ, ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੀਰਜ ਪਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਹਸਤ ਮੈਥੁਨ ।
[जल-क़, जलक़] अर० पु० हस्त क्रिया, हस्त मैथुन ।

جلق لگانا —[ਜਲ-ਕ਼, ਜਲ.ਕ਼ ਲਗਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹੱਥਰਸੀ ਕਰਨਾ ।
[जल-क़, जलक़ लगाना] क्रि० सक० हस्त मैथुन करना ।

جلقی —[ਜਲ-ਕ਼ੀ, ਜਲ.ਕ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਥਰਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[जल-क़ी, जलक़ी] अर० पु० हस्त मैथुन करने वाला ।

جلن —[ਜਲਨ] ਇ. ਜਲਣ ਦੀ ਹਾਲਤ; ਈਰਖਾ ।
[जलन] स्त्री० जलने की स्थिति; ईर्ष्या ।

جلنا —[ਜਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸੜਨਾ, ਭੁਜਣਾ, ਝੁਲਸਣਾ; ਕੁਮਲਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਤਪ ਜਾਣਾ; ਈਰਖਾ ਕਰਨਾ; ਜਲਣ ਹੋਣਾ ।
[जल-ना] क्रि० अक० दग्ध होना, जलना, झुलसना; मुरझाना, जल जाना; ईर्ष्या करना; जलन होना ।

جل ککڑ یا ککڑا یا ککڑی —[ਜਲ ਕੁੱਕੜ ਜਾਂ ਕੁਕੜਾ ਜਾਂ ਕੁਕੜੀ] ਪੁ. ਇ. ਚਿੜਚਿੜੇ ਸੁਭਾਉ ਦਾ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ ।
[जल कुक्कड़ या कुकड़ा या कुकड़ी] पु० स्त्री० चिड़चिड़े स्वभाव का नर या नारी ।

جل مرنا—[ਜਲ ਮਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਈਰਖਾ ਕਾਰਨ ਸੜ ਬਲ ਕੇ ਕੋਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[जल-मर-ना] मुहा० ईर्ष्या से जल कर राख हो जाना।

جلندھر - جالندھر—[ਜਲੰਧਰ, ਜਲੰਧਰ] ਪੁ. ਇਸਤਸਕਾ, ਜਲੋਦਰ, ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪੈ ਜਾਣ ਦਾ ਰੋਗ।

[जलंधर, जलंधर] पु० जलोदर रोग, पेट में पानी भर जाने का रोग।

جلو—[ਜਿਲੌ, ਜਲੌ] ਤੁਰ. ਇ. ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[जिलौ जलौ] तुर्क० स्त्री० साथ के साथ होने का भाव।

جلو خانہ—[ਜਿਲੌ ਖ਼ਾਨਾ:] ਤੁਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਹੜਾ, ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਜੋ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ।

[जिलौ ख़ानः] तुर्क० फ़ा० पु० आंगन, वह मैदान जो शाही दरवाज़े के सामने हो।

جلو دار—[ਜਿਲੌਦਾਰ] ਤੁਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਸਾਹਿਬ, ਹਾਜ਼ਰ ਬਾਸ਼।

[जिलौदार] तुर्क० फ़ा० पु० पार्श्ववर्ती, साथ रहने वाला।

جلو ریز—[ਜਲੌ ਰੇਜ਼] ਤੁਰ. ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇ. ਤੇਜ਼, ਸਰਪਟ; ਛੇਤੀ।

[जलौ रेज़] तुर्क० फ़ा० क्रि० वि० स्त्री० तेज़, सरपट; शीघ्रता।

جلوت—[ਜਲ-ਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਮ ਥਾਂ; ਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[जल-वत] अर० स्त्री० आम जगह; जनता में प्रकट होने या करने का भाव।

جلوس—[ਜੁਲੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੈਠਕ; ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਰਾਜ ਗੱਦੀ; ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ; ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ।

[जुलूस] अर० पु० बैठक; राज्य सिंहासन पर बैठने का भाव, राज्य सिंहासन; धनवानों और राजाओं की सवारी; किसी विशेष अवसर पर बहुत से लोगों का इकट्ठे हो कर बाज़ारों आदि में से गुज़रना।

جلوسی—[ਜੁਲੂਸੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਲੂਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

[जुलूसी] अर० वि० जलूस से सम्बन्धित।

جلوہ—[ਜਲ-ਵਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਝਲਕੀ, ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਦੀ ਝਲਕ।

[जल-वः] अर० पु० झलक, ईश्वरीय ज्योति की झलक।

جلوہ گر—[ਜਲ-ਵਾ: ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝਲਕੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[जल-वः गर] फ़ा० पु० झलक दिखाने वाला।

جلی—[ਜਲੀ] ਵਿ. ਸਪੱਸ਼ਟ।

[जली] वि० स्पष्ट।

جلیبا—[ਜਲੇਬਾ] ਪੁ. ਸ਼ਹਿਤੂਤ; ਸਲੇਬ।

[जलेबा] पु० शहतूत; सलेब।

جلیبی—[ਜਲੇਬੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਠਾਈ।

[जलेबी] स्त्री० एक प्रकार की मिठाई।

جلے پاؤں کی بلی—[ਜਲੇ ਪਾਉਂ ਦੀ ਬਿੱਲੀ] ਇ. ਆਵਾਰਾ (ਆਦਮੀ)।

[जले पाओं की बिल्ली] स्त्री० आवारा (व्यक्ति)।

جلے پر نمک چھڑکنا—[ਜਲੇ ਪਰ ਨਮਕ ਛਿੜਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ।

[जले पर नमक छिड़क-ना] मुहा० दुखी को और दुखी करना।

جلے پھپھولے پھوڑنا—[ਜਲੇ ਫਫੋਲੇ ਫੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨਾ, ਜਲੀ ਕਟੀ ਕਹਿਣਾ।

[जले फफोले फोड़-ना] मुहा० बदला लेना; रोष प्रकट करना, जली कटी सुनाना।

جلے تن—[ਜਲੇ ਤਨ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : جلا تن

[जले तन] पु० देखो : جلا تن

جلہری—[ਜਲੇਰੀ, ਜਿਲੇਰੀ] ਇ. ਲੋਹਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੰਡ।

[जलेरी, जिलेरी] स्त्री० लोहारों का कुंड।

جلیس—[ਜਲੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਾਹਿਬ।

[जलीस] अर० पु० मुसाहिब, पार्श्ववर्ती।

جلی کٹی کہنا—[ਜਲੀ ਕਟੀ ਕਹਿ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਣਾ।

[जली कटी कह-ना] मुहा० बुरा भला कहना।

جلیل—[ਜਲੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਵੱਡਾ; ਰੱਬ ਦੀ ਇਕ ਸਿਫ਼ਤ।

[जलील] अर० वि० बड़ा; ईश्वर की एक उपाधि।

جلیل القدر—[ਜਲੀਲੁਲ ਕ਼ਦ-ਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਵੱਡੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ।

[जलीलुल क़द-र] अर० वि० ऊंचे मरतबे वाला।

جم—[ਜਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਮਸ਼ੈਦ; ਸਿਕੰਦਰ, ਸੁਲੇਮਾਨ।

[जम] फ़ा० पु० जमशैद; सिकन्दर; सुलेमान।

جم جاہ—[ਜਮ ਜਾਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਜਮਸ਼ੈਦ ਵਰਗੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ।

[जम जाह] फ़ा० अर० पु० जमशैद जैसे मरतबे वाला।

جمادات—[ਜਮਾਦਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੜ੍ਹ ਚੀਜ਼ਾਂ।

[जमादात] अर० पु० जड़ वस्तुएँ।

جمادی الآخر - جمادی—[ਜੁਮਾਦੀ, ਜਮਾਦੀ ਉਲ-ਆਖ਼ਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : جمادی الاخری

[जुमादी, जमादी उल-आख़िर] अर० पु० देखो : جمادی الاخری

جمادی الاخریٰ—[ਜੁਮਾਦਿਲ ਉਖ਼-ਰਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੇਵਾਂ ਹਿਜਰੀ ਮਹੀਨਾ ।
[जुमादिल उख़-रा] अर० पु० छठा हिजरी महीना ।

جمادی الاولیٰ—[ਜੁਮਾਦਿਲ-ਊਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੰਜਵਾਂ ਹਿਜਰੀ ਮਹੀਨਾ ।
[जुमादिल-ऊला] अर० पु० पाँचवाँ हिजरी महीना ।

جمار—[ਜਿਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋੜੇ ।
[जिमार] अर० पु० कंकड़ ।

جماع—[ਜਿ-ਮਾ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਭੋਗ ।
[जिमा-अ] अर० पु० संभोग ।

جماعت—[ਜਮਾ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਟੋਲਾ ।
[जमा-अत] अर० स्त्री० श्रेणी; कक्षा ।

جماعت کرامات—[ਜਮਾ-ਅਤ ਕਰਾਮਾਤ] ਅਖੌ. ਇਤਫ਼ਾਕ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ ।
[जमा-अत करामात] लोको० संगठन में शक्ति है ।

جمال—[ਜਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ।
[जमाल] अर० पु० सुन्दरता ।

جمال گوٹا—[ਜਮਾਲ ਗੋਟਾ] ਪੁ. ਜਮਾਲ ਗੋਟਾ, ਇਕ ਦਸਤ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾ ।
[जमाल गोटा] पु० एक पौधा जिसके बीज अत्यन्त रेचक होते हैं, एक दस्त लाने वाली दवा ।

جمالی—[ਜਮਾਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ਰਬੂਜ਼ਾ ।
[जमाली] अर० वि० पु० ईश्वर की कृपा का चमत्कार; एक प्रकार का खरबूजा ।

جمانا—[ਜਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਠੰਢਾ ਕਰਕੇ ਜਮਾ ਦੇਣਾ; ਰਖਣਾ, ਧਰਨਾ ।
[जमाना] क्रि० सक० ठंडा करके जमा देना; रखना, धरना ।

جمائی—[ਜਮਾਈ] ਇ. ਉਬਾਸੀ ।
[जमाई] स्त्री० जम्हाई ।

جماؤ—[ਜਮਾਉ] ਪੁ. ਜਮਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[जमाओ] पु० जमने का भाव ।

جمدھر—[ਜਮ-ਧਰ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਛੁਰੀ; ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਦਾਮੀ ਕਾਗ਼ਜ਼ ।
[जम-धर] पु० एक प्रकार की छुरी; एक प्रकार का बादामी कागज़ ।

جمشید—[ਜਮ-ਸ਼ੈਦ, ਜਮ-ਸ਼ੀਦ, ਜਮਸ਼ੇਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦੇ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ।
[जम-शैद, जमशीद, जमशेद] फ़ा० पु० ईरान के एक बादशाह का नाम ।

جمع—[ਜਮ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. (ਹਿਸਾਬ) ਜੋੜ; ਕੁਲ ਜੋੜ; ਪੂੰਜੀ, ਧਨ ।
[जम-अ] अर० पु० (गणित) जोड़; कुल जोड़; पूँजी, धन ।

جمع کرنا—[ਜਮ-ਅ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ, ਜੋੜ ਕਰਨਾ; ਅਮਾਨਤ ਰਖਣਾ; ਸਪੁਰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੇਣਾ; ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਵਸੂਲ ਲਿਖਣਾ ।
[जम-अ कर-ना] क्रि० सक० एकत्रित करना, एकत्र करना, जोड़ करना; धरोहर रखना; सुपर्दगी में देना; हिसाब में वसूल लिखना ।

جمع و خرچ—[ਜਮ-ਅ-ਵ ਖ਼ਰ-ਚ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਮਦਨੀ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚ ।
[जम-अ-व ख़र-च] अर० फ़ा० पु० जमा खर्च, आय और व्यय ।

جمعبندی—[ਜਮ-ਅਬੰਦੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਗਾਨ ਆਦਿ ਦਾ ਹਿਸਾਬ; ਭੋਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ; ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ।
[जम-अबंदी] अर० फ़ा० स्त्री० लगान आदि का हिसाब; भूमि की उपज; सरकारी मालगुज़ारी ।

جمعدار—[ਜਮ-ਅਦਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਮਾਇਤ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਮਾਦਾਰ, ਦਰੋਗ਼ਾ, ਹੌਲਦਾਰ ।
[जम-अदार] अर० फ़ा० पु० जमाअत का अफ़सर, जमादार, दारोगा, हवालदार ।

جمعداری—[ਜਮ-ਅਦਾਰੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਮਾਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਦਰੋਗ਼ੇ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ।
[जम-अदारी] अर० फ़ा० स्त्री० जमादार का पद, दारोगे का पद ।

جمعرات—[ਜੁਮ-ਅਰਾਤ] ਇ. ਵੀਰਵਾਰ ।
[जुम-अरात] स्त्री० गुरुवार, बृहस्पतिवार ।

جمعراتی—[ਜੁਮ-ਅਰਾਤੀ] ਇ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਜੇਬ ਖ਼ਰਚ ਜੋ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਬਨਾਉਟੀ ਸੱਯਦ ।
[जुम-अराती] स्त्री० पु० मुस्लिम लड़कों को गुरुवार के दिन मिलने वाला जेब खर्च; बनावटी सय्यद ।

جمعراتی سید—[ਜੁਮ-ਅਰਾਤੀ ਸੱਯਦ] ਪੁ. ਬਨਾਉਟੀ ਸੱਯਦ ।
[जुम-अराती सय्यद] पु० बनावटी सय्यद ।

جمعہ—[ਜੁਮ-ਆ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ।
[जुम-आः] अर० पु० शुक्रवार ।

جمعہ جمعہ آٹھ دن کی پیدائش—[ਜੁਮ-ਆ ਜੁਮ-ਆ ਆਠ ਦਿਨ ਕੀ ਪੈਦਾਇਸ਼] ਅਖੌ. ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚਲਾਕੀ ਜਾਂ ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਕਰੇ ।

[जुम-अ: जुम-अ: आठ दिन की पैदाइश] लोको० उस समय कहा जाता है जब कोई छोटी आयु का व्यक्ति चालाकी या धूर्तता करे ।

—جمعہ کو نکاح ھفتہ کو طلاق—[ਜੁਮ-ਆ: ਕੋ ਨਿਕਾਹ ਹਫ਼-ਤ: ਕੋ ਤਲਾਕ] ਅਖੌ. ਉਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਦੋ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

[जुम-अ: को निकाह हफ़्त: को तलाक़] लोको० उस समय कहा जाता है जब बहुत शीघ्र ही दो निकटवर्ती सम्बन्धियों में लड़ाई झगड़ा हो जाय ।

جمعیت—[ਜਮ-ਈਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਇਕੱਠ; ਤਸੱਲੀ ।

[जम-ईयत] अर० स्त्री० समूह, समुदाय; तसल्ली ।

—جمعیت خاطر—[ਜਮ-ਈਅਤੇ ਖ਼ਾ-ਤਰ] ਅਰ. ਇ. ਤਸੱਲੀ, ਦਿਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ।

[जम-ई-अत ते ख़ातिर] अर० स्त्री० तसल्ली, दिल की तसल्ली ।

جم غفیر—[ਜੱਮੇ ਗ਼ਫ਼ੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ, ਬਹੁਤ ਭੀੜ ।

[जम्मे ग़फ़ीर] अर० पु० बहुत बड़ा जनसमूह, भारी भीड़ ।

جمگھٹ - جمگھٹا—[ਜਮ-ਘਟ, ਜਮਘਟਾ] ਪੁ. ਭੀੜ, ਭੀੜ ਭੜੱਕਾ ।

[जम-घट, जम-घटा] पु० भीड़, जन समूह ।

جمل—[ਜਮਲ, ਜਮ-ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਊਠ, ਊਠ ਬੋਤਾ ।

[जमल जम-ल] अर० पु० ऊँट, उष्ट्र, नर ऊँट ।

1 جمل—[ਜੁਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. جملہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[जुमल] अर० पु० جملہ का बहुवचन ।

2 جمل—[ਜੁਮਲ, ਜੁਮੱਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਬਜਦ ਦੇ ਅੱਖਰਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ।

[जुमल, जुम्मल] अर० पु० 'अबजद' के अक्षरों का हिसाब ।

جملگی—[ਜੁਮ-ਲਗੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਭ, ਸਾਰੇ, ਸਮੂਹ ।

[जुम-लगी] अर० फ़ा० स्त्री० सबका, समग्रता, समूह ।

جملہ—[ਜੁਮ-ਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਫ਼ਿਕਰਾ, ਵਾਕ; ਸਭ, ਸਾਰੇ

[जुम-ल:] अर० पु० वि० वाक्य; सब, सब के सब ।

1 جمنا—[ਜਮ-ਨਾ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਰਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਿੱਲੀ, ਮਥਰਾ, ਆਗਰਾ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਬਾਦ ਹਨ ।

[जम-ना] स्त्री० एक प्रसिद्ध नदी जिसके किनारे दिल्ली, मथुरा, आगरा आदि नगर बसे हुए हैं, यमुना नदी ।

2 جمنا—[ਜਮ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜੰਮਣਾ, ਜਮ ਜਾਣਾ; ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ, ਠਹਿਰਨਾ, ਉੱਗਣਾ; ਚਿਪਕਣਾ, ਕਸਾਂ ਹੋਣਾ; ਪੱਕਾ ਹੋਣਾ; ਰੁਕਣਾ, ਅੜਨਾ ।

[जम-ना] क्रि० अक० पतली चीज़ का ठोस या गाढ़ा होना, जम जाना; कायम होना, ठहरना, उगना; चिपकना; पक्का होना; रुकना; अड़ना ।

جموٹ—[ਜਮੋਟ, ਜਮੂਅਟ, ਜਮੂਵਟ] ਇ. ਖੂਹ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ, ਖੂਹ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰਸਮ ।

[जमोट, जमुवट, जमूवट] स्त्री० कुएँ की नींव; कुएँ की नींव रखने की रस्म ।

جموڑا—[ਜਮੋੜਾ] ਪੁ. ਜਿਰਨੀ; ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[जमोड़ा] पु० जिरनी; एक बीमारी जो बच्चों को हो जाती है ।

جموگدار—[ਜਮੋਗ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਕੁਰਕੀ ਦਾ ਪਿਆਦਾ ।

[जमोग-दार] पु० कुर्की लेकर आने वाला प्यादा ।

جمہور—[ਜੁਮ-ਹੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਨਤਾ, ਆਮ ਲੋਕ, ਸਭ ਲੋਕ, ਪਬਲਕ ।

[जुम-हूर] अर० पु० जनता, सर्वसाधारण, जनसाधारण, सामान्यजन ।

جمہوری سلطنت—[ਜੁਮ-ਹੂਰੀ ਸਲ-ਤਨਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਕ ਤੰਤਰ ਰਾਜ, ਲੋਕ ਰਾਜ ।

[जुम-हूरी सल-तनत] अर० पु० प्रजातन्त्र राज्य, लोक राज्य ।

جمیع - [ਜਮੀ-ਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਭ, ਸਾਰੇ, ਸਮੂਹ ।

[जमीअ] अर० वि० सब, सारे, समस्त ।

جمیل—[ਜਮੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੁੰਦਰ, ਸੁਹਣਾ ।

[जमील] अर० वि० सुन्दर, रूपवान् ।

جمیلہ—[ਜਮੀਲ:] ਅਰ. ਇ. ਵਿ. ਸੁੰਦਰ (ਇਸਤਰੀ); ਸੁਹਣੀ ਤ੍ਰੀਮਤ ।

[जमील:] अर० वि० स्त्री० सुन्दर, (स्त्री) ; रूपवती स्त्री ।

جن - [ਜਿਨ] ਅਰ. جن ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਜਿੰਨ ।

[जिन] अर० جن का बहुवचन ।

جن—[ਜਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੂਤ, ਪਰੇਤ ।

[जिन्न] अर० पु० भूत, प्रेत ।

—جن اُتارنا [ਜਿੰਨ ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਭੂਤ ਲਾਹੁਣਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਡਾ ਕਰਨਾ ।

[जिन्न उतार-ना] क्रि० समा० किसी के सिर से भूत उतारना; किसी का क्रोध शान्त करना ।

—جن اُترنا—[ਜਿੰਨ ਉਤਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਭੂਤ ਦਾ ਸਾਇਆ ਦੂਰ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ।

[जिन्न उतर-ना] क्रि० समा० भूत की छाया का प्रभाव दूर होना; क्रोध शांत होना ।

—جن چڑھنا—[ਜਿੱਨ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ, ਜ਼ਿਦ ਚੜ੍ਹਨਾ ।
[जिन्न चढ़-ना] मुहा॰ क्रोध आना, भूत सवार होना, ज़िद चढ़ना ।

جنا - جننا—[ਜੱਣਾ, ਜਣ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਣਨਾ, ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਬੱਚਾ ਜੰਮਣਾ ।
[जन्ना, जनना] क्रि॰ सक॰ जनना, उत्पन्न करना, बच्चा पैदा करना ।

جناب—[ਜਨਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਹਲੀਜ਼, ਡਿਉਢੀ, ਦਰਗਾਹ; ਹਜ਼ੂਰ, ਜੀ, ਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ।
[जनाब] अर॰ पु॰ देहली, चौखट, ड्योढ़ी, दरगाह; श्रीमान्, महोदय; जी, जी साहिब; आप ।

—جناب اقدس—[ਜਨਾਬੇ ਅਕ਼-ਦਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ, ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ, ਆਪ ਜੀ ।
[जनाबे अक़-दस] अर॰ पु॰ श्रीमान्, बड़ी सरकार, आप ।

—جناب عالی—[ਜਨਾਬੇ ਆਲੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ, ਆਪ ਜੀ, ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ।
[जनाबे आली] अर॰ पु॰ श्रीमान्, हुज़ूर, बड़ी सरकार ।

جنابت—[ਜਨਾਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਗੰਦ, ਨਾਪਾਕੀ, ਪਲੀਤੀ ।
[जनाबत] अर॰ स्त्री॰ गंदगी, अपवित्रता, मलीनता ।

جنات—[ਜਿੰਨਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. جن ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਭੂਤ ਪਰੇਤ ।
[जिन्नात] अर॰ पु॰ جن का बहुवचन, भूत प्रेत ।

جنازہ—[ਜਨਾਜ਼ਾ:, ਜਿਨਾਜ਼ਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਥੀ, ਮਿੱਟੀ ।
[जनाज़ः जिनाज़ः] अर॰ पु॰ अर्थी, मैयत ।

—جنازہ رواں—[ਜਿਨਾਜ਼ਾ: ਰਵਾਂ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜਾ ।
[जिनाज़ः रवां] अर॰ फ़ा॰ पु॰ घोड़ा ।

جنانا - جنوانا—[ਜਣਾਉਣਾ, ਜਣ-ਵਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਜਣਾਉਣਾ, ਦਾਈ ਦਾ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦੇਣਾ ।
[जनाना, जन-वाना] क्रि॰ प्रे॰ जनने में मदद करना, दाई का प्रसूता को प्रसव में सहायता देना ।

جنائی—[ਜਣਾਈ] ਇ. ਦਾਈ; ਜਣਾਉਣ ਦੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ।
[जनाई] स्त्री॰ दाई; जनाने की मजदूरी ।

جنباں—[ਜੁੰਬਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਿੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।
[जुंबां] फ़ा॰ वि॰ हिलने वाला; हिलाने वाला ।

جنبش—[ਜੁੰਬਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਤੀ, ਹਰਕਤ; ਹਿੱਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[जुंबिश] फ़ा॰ स्त्री॰ गति, हरकत; हिलने का भाव ।

—جنبش دینا—[ਜੁੰਬਿਸ਼ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਿਲਾਉਣਾ, ਝੰਜੋੜਨਾ ।
[जुंबिश देना] क्रि॰ सक॰ हिलाना; झंझोड़ना ।

جنبہ—[ਜਨਿਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ, ਹਿਮਾਇਤ, ਰਿਆਇਤ ।
[जनिब:] अर॰ पु॰ तरफ़दारी, पक्षपात, रियायत ।

جنت—[ਜੰਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਾਗ਼, ਬਹਿਸ਼ਤ, ਸੁਰਗ ।
[जन्नत] अर॰ स्त्री॰ उपवन, बिहिश्त, स्वर्ग ।

—جنت نصیب کرے—[ਜੰਨਤ ਨਸੀਬ ਕਰੇ] ਅਵ. ਰੱਬ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਕਰੇ ।
[जन्नत नसीब करे] अव्य॰ ईश्वर स्वर्ग में जगह दे ।

جنتر—[ਜੰਤਰ] ਪੁ. ਜੰਤਰ, ਕਲ, ਮਸ਼ੀਨ; ਬੀਨ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਜਾ; ਟੋਟਕਾ, ਮੰਤਰ, ਤਵੀਤ; ਇਕ ਭਾਂਡਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਤਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[जंतर] पु॰ यंत्र, कल, मशीन; बीन, एक प्रकार का बाजा, टोटका, तावीज़; एक बरतन जिस के द्वारा रोग़न और अर्क़ निकाला जाता है ।

—جنتر منتر—[ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਛਲ; ਜਾਦੂਗਰੀ; ਜੋਤਸ਼-ਸ਼ਾਲਾ ।
[जंतर मंतर] पु॰ धोखा, छल, कपट; जादूगरी, जादू टोना; वेधशाला ।

جنتری—[ਜੰਤਰੀ] ਇ. ਪੁ. ਸੁਨਿਆਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕ ਤਾਰਾਂ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ; ਪਤਰਾ, ਪਤਰੀ; ਜਾਦੂਗਰ ।
[जंतरी] स्त्री॰ पु॰ सोनार का तार महीन करने का एक यन्त्र; पंचांग, तिथि पत्र; जादूगर ।

جنتی—[ਜੰਤੀ] ਇ. ਮਾਂ; ਤਾਰ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਜੰਤਰ; ਜੰਤਰੀ ।
[जंती] स्त्री॰ माता, मां; तार खींचने का यन्त्र; जंतरी ।

جنتی—[ਜੰਨਤੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਸੁਰਗ-ਵਾਸੀ; ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼, ਰਹਿਮਦਿਲ ਬੰਦਾ; ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਆਦਮੀ ।
[जन्नती] अर॰ पु॰ स्वर्ग में रहने वाला; स्वर्गवासी; भला व्यक्ति, दयावान व्यक्ति; भोला भाला व्यक्ति ।

جنجال—[ਜੰਜਾਲ] ਪੁ. ਬਖੇੜਾ, ਰੁਝੇਵਾਂ; ਬਲਾ, ਆਫ਼ਤ; ਮੁਸ਼ਕਲ ।
[जंजाल] पु॰ झंझट, बखेड़ा, व्यस्तता; बला, आपत्ति; कठिनाई ।

—جنجال میں پڑنا یا پھنسنا—[ਜੰਜਾਲ ਮੇਂ ਪੜ-ਨਾ ਯਾ ਫੰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਲਜੱਗੜ ਵਿਚ ਪੈਣਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸਣਾ, ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ।
[जंजाल में पड़-ना या फँसना] मुहा॰ संकट में फँसना, कष्ट में पड़ना, मुसीबत में फँसना ।

جنجالی—[ਜੰਜਾਲੀ] ਪੁ. ਝਗੜਾਲੂ, ਝੇੜਾ ਛੇੜਨ ਵਾਲਾ ।
[जंजाली] पु॰ उपद्रवी, झगड़ालू ।

جندا - جندرا —[ਜੰਦਾ, ਜੰਦਰਾ] ਪੁ. ਕਿਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੰਤਰ, ਜੰਦਾ; ਤਾਲਾ, ਕੁਲਫ਼ ।
[जंदा, जंदरा] पु० क्यारियों की मेंड़ें बनाने वाला यंत्र; ताला, कुफ़्ल ।

—جندرے ڈھیلے ہونا—[ਜੰਦਰੇ ਢੀਲੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੂਲ ਢਿਲਕਣਾ, ਸੁਸਤ ਹੋਣਾ ।
[जंदरे ढीले होना] मुहा० चूलें ढीली होना, सुस्त होना ।

جندڑی—[ਜਿੰਦੜੀ] ਇ. ਜਾਨ, ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਾਨ, ਰੂਹ, ਆਤਮਾ ।
[जिंदड़ी] स्त्री० जान, छोटी सी जान, जीव, आत्मा ।

جنڈ —[ਜੰਡ] ਪੁ. ਇਕ ਜੰਗਲੀ ਬ੍ਰਿਛ, ਜੰਡ ।
[जंड] पु० एक जंगली वृक्ष का नाम ।

جنس—[ਜਿਨ-ਸ] ਅਰ. ਇ. ਸੌਦਾ; ਜ਼ਾਤ, ਕਿਸਮ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਅੰਨ; ਗਹਿਣਾ, ਮਾਣਕ ਮੋਤੀ; ਲਿੰਗ ਭੇਦ, ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਤੇ ਪੁਲਿੰਗ ।
[जिन-स] अर० स्त्री० सौदा; जाति, प्रकार, क़िस्म, श्रेणी; अनाज; गहना; मणि-मोती; लिंग भेद, स्त्रीलिंग और पुलिंग ।

—جنس خانہ—[ਜਿਨ-ਸ ਖ਼ਾਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੁਦਾਮ ।
[जिन-स ख़ान:] अर० फ़ा० पु० गोदाम ।

—جنس وار—[ਜਿਨ-ਸ ਵਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁ. ਕਿਸਮਵਾਰ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਰ; ਵੇਰਵਾ-ਕ੍ਰਮ-ਅਨੁਸਾਰ; ਉਹ ਨਕਸ਼ਾ ਜੋ ਪਟਵਾਰੀ ਜਿਨਸਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਫ਼ਿਸਲ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਤਸੀਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ।
[जिन-स वार] क्रि० वि० पु० क़िस्म वार, श्रेणी-अनुसार; विवरण क्रमानुसार; वह नक़्शा जो पटवारी लोग हर फ़सल के पश्चात् तहसील में दाख़िल करते हैं ।

جنسیت—[ਜਿਨ-ਸੀਅੱਤ] ਅਰ. ਇ. جنس ਦਾ ਭਾਵ ਵਾਚਕ ਰੂਪ ।
[जिन-सीयत] अर० स्त्री० جنس का भाववाचक रूप ।

جنگ —[ਜੰਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੜਾਈ, ਯੁੱਧ, ਰਣ ।
[जंग] फ़ा० स्त्री० युद्ध, लड़ाई, रण ।

—جنگ آزمودہ—[ਜੰਗ ਆਜ਼-ਮੂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੂਰਮਾ, ਬਹਾਦਰ ।
[जंग आज़-मूद:] फ़ा० वि० शूरवीर, योद्धा ।

—جنگا مشتی—[ਜੰਗਾ ਮੁਸ਼-ਤੀ] ਇ. ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ, ਧੀਂਗਾ ਮੁਸ਼ਤੀ ।
[जंगा मुश-ती] स्त्री० मार-पीट, धींगा मुश्ती ।

—جنگ آور—[ਜੰਗ ਆਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੜਾਕਾ, ਯੋਧਾ ।
[जंग आवर] फ़ा० वि० लड़ाका, योद्धा ।

—جنگجو—[ਜੰਗ-ਜੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੜਾਕਾ, ਸੂਰਮਾ ।
[जंग-जू] फ़ा० वि० लड़ाका, वीर ।

—جنگ زرگری—[ਜੰਗੇ ਜ਼ਰ-ਗਰੀ] ਇ. ਝੂਠੀ ਮੂਠੀ ਲੜਾਈ; ਅਜਿਹੀ ਲੜਾਈ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
[जंगे ज़र-गरी] स्त्री० बनावटी लड़ाई; ऐसी लड़ाई जो शत्रु को धोखा देने के लिए की जाती है ।

—جنگ و جدل—[ਜੰਗੋ ਜਦਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ।
[जंगो जदल] अर० पु० लड़ाई, युद्ध ।

جلک —[ਜੁੱਗ] ਪੁ. ਜੱਥਾ, ਮੁੱਠਾ, ਗੱਠੜ; ਇਕ ਜਿਲਦ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੋਣ ।
[जुंग] पु० गड्डी, मुट्ठा, बड़ी गठरी; एक जिल्द जिस में कई पुस्तकें हों ।

جنگل—[ਜੰਗਲ] ਪੁ. ਬਣ, ਬੀਆਬਾਨ; ਵੀਰਾਨ ਥਾਂ; ਚਰਾਂਦ, ਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਾਹ ।
[जंगल] पु० वन, बीहड़; उजाड़ स्थान; चरागाह; राजाओं का शिकार खेलने का स्थल ।

—جنگل میں منگل ہونا—[ਜੰਗਲ ਮੇਂ ਮੰਗਲ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੀਰਾਨ ਜਾਂ ਉਜਾੜ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ ਜਾਂ ਰੌਣਕਾਂ ਹੋਣਾ, ਉਜਾੜ ਪੁਜਾੜ ਵਿਚ ਐਸ਼ ਇਸ਼ਰਤ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਹੋਣਾ ।
[जंगल में मंगल होना] मुहा० निर्जन या उजाड़ स्थान में आबादी या चहल पहल होना, निर्जन स्थान में सुख आराम का सामान होना ।

جنگلا—[ਜੰਗਲਾ] ਪੁ. ਸੰਘਣਾ ਜੰਗਲ; ਵੀਰਾਨ ਜਗ੍ਹਾ, ਉਜਾੜ ਬੀਆਬਾਨ; ਕਟਹਿਰਾ, ਜਾਲੀ, ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਲਕੜੀ ਦੀ ਵਾੜ, ਉਹ ਲਕੜੀ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਵਾੜ ਜੋ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਦੁਪੱਟੇ ਆਦਿ ਉਤੇ ਗੋਟਾ ਕਿਨਾਰੀ ਦਾ ਹਾਸ਼ੀਆ, ਰੰਗ ਬਰੰਗ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਵੇਲ ਬੂਟੇ; ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਂ ।
[जंगला] पु० सघन वन; निर्जन स्थान, उजाड़; कटहरा, जाली, लोहे या लकड़ी की बाड़; लकड़ी या लोहे का घेरा जो आंगन के चारों ओर बना होता है; दुपट्टे आदि पर गोटा किनारी की गोट; भिन्न भिन्न रंगों के बेल बूटे; एक राग का नाम ।

جنگلی—[ਜੰਗਲੀ] ਵਿ. ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ, ਜੰਗਲ ਸਬੰਧੀ; ਆਪੇ ਉੱਗਣ ਵਾਲਾ ਪੌਦਾ; ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ।
[जंगली] वि० जंगल में मिलने या होने वाला, जंगल सम्बंधी; बिना बोए या उगने वाला पौधा; जंगल में रहने वाला ।

—جنگلی سور—[ਜੰਗਲੀ ਸੂਅਰ] ਪੁ. ਜੰਗਲੀ ਸੂਰ, ਮੋਟਾ ਤੇ ਬੇਡੌਲ ਆਦਮੀ ।
[जंगली सूअर] पु० जंगली सूअर, मोटा और बेडौल व्यक्ति ।

جنگی—[ਜੰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੜਾਕਾ, ਕ੍ਰਧੀਲ; ਫ਼ੌਜੀ, ਸੈਨਕ; ਭਾਰੀ; ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ।

[जंगी] फ़ा॰ वि॰ लड़ाका, लड़ाई से संबंध रखने वाला, फौजी, सैनिक; भारी; विशाल ।

—جنگی بیڑا—[ਜੰਗੀ ਬੇੜਾ] ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ, ਜਲ ਸੈਨਾ ।

[जंगी बेड़ा] पु॰ समुद्री बेड़ा, जल सेना ।

—جنگی جہاز—[ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਲੜਾਈ ਦਾ ਜਹਾਜ਼, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਹਾਜ਼ ।

[जंगी जहाज़] फ़ा॰ अर॰ पु॰ लड़ाई का जहाज़; बहुत बड़ा जहाज़ ।

—جنگی فوج—[ਜੰਗੀ ਫ਼ੌਜ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਲੜਾਈ ਦੀ ਸੈਨਾ; ਫ਼ੌਜ ।

[जंगी फौज] फ़ा॰ अर॰ स्त्री॰ सेना; बड़ी सेना ।

—جنگی لاٹ—[ਜੰਗੀ ਲਾਟ] ਪੁ. ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਜੰਗੀ ਲਾਟ ।

[जंगी लाट] पु॰ सेना नायक, सेनापति ।

جنم—[ਜਨਮ] ਪੁ. ਪੈਦਾਇਸ਼; ਜੀਵਨ ।

[जनम] पु॰ जन्म; जीवन ।

—جنم اشٹمی—[ਜਨਮ ਅਸ਼ਟ-ਮੀ] ਇ. ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਪੱਖ ਦੀ ਅਠਵੀਂ ਤਿਥ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ ।

[जनम अष्टमी] स्त्री॰ भादों के कृष्ण पक्ष की अष्टमी जबकि श्री कृष्ण जी ने जनम लिया था ।

—جنم انھا—[ਜਨਮ ਅੰਧਾ] ਪੁ. ਜਮਾਂਦਰੂ ਅੰਨ੍ਹਾ, ਮਾਦਰ ਜ਼ਾਦ ਅੰਨ੍ਹਾ ।

[जनम अंधा] पु॰ जन्म से अन्धा, जन्मान्ध ।

—جنم بگاڑنا—[ਜਨਮ ਵਿਗਾੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕੁਰਾਹ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ; ਆਦਤ ਵਿਗਾੜਨਾ; ਧਰਮ ਵਿਗਾੜਨਾ, ਈਮਾਨ ਵਿਗਾੜਨਾ ।

[जनम बिगाड़-ना] क्रि॰ सका॰ पापों में जीवन व्यतीत करना; आदत बिगाड़ना, धर्म बिगाड़ना, ईमान बिगाड़ना ।

—جنم بگڑنا—[ਜਨਮ ਵਿਗੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਸਾ. ਜੀਵਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ; ਚੰਗੀ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਈਮਾਨ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣਾ ।

[जनम बिगड़-ना] क्रि॰ अका॰ जीवन बरबाद होना; बिगड़ा हो जाना, धर्म बिगड़ना ।

—جنم بھر—[ਜਨਮ ਭਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਮਰ ਭਰ ।

[जनम भर] क्रि॰ वि॰ आयु भर ।

جنم بھوم - جنم استھان—[ਜਨਮ ਭੂਮ, ਜਨਮ ਅਸ-ਥਾਨ] ਪੁ. ਮਾਤਰ ਭੂਮੀ, ਜੰਮਣ-ਭੋਂ ।

[जनम भूम, जनम स्थान] पु॰ मातृ भूमि, जन्म-भूमि ।

—جنم پتری—[ਜਨਮ ਪਤ-ਰੀ] ਇ. ਟੇਵਾ, ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ।

[जनम पत-री] स्त्री॰ टेवा, जन्म-पत्री ।

—جنم پٹا—[ਜਨਮ ਪਟਾ] ਪੁ. ਉਮਰ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ,

[जनम पटा] आयु भर का प्रतिज्ञा पत्र ।

جنم جلا—[ਜਨਮ ਜਲਾ] ਵਿ. ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਬਦਨਸੀਬ ।

[जनम जला] वि॰ जन्म से अभागा ।

—جنم جنم—[ਜਨਮ ਜਨਮ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਮੇਸ਼, ਨਿਤ, ਸਦਾ ।

[जनम जनम] क्रि॰ वि॰ हमेशा, नित्य, सदा ।

—جنم دن—[ਜਨਮ ਦਿਨ] ਪੁ. ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ, ਪੈਦਾਇਸ਼ ਦਾ ਦਿਨ, ਜਨਮ ਉਤਸਵ ।

[जनम दिन] पु॰ वर्ष-गांठ का दिन, जन्म-दिन, जन्मोत्सव ।

—جنم ڈبونا—[ਜਨਮ ਡਬੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ।

[जनम डबोना] मुहा॰ धर्म भ्रष्ट करना ।

—جنم روگی—[ਜਨਮ ਰੋਗੀ] ਵਿ. ਜਨਮ ਦਾ ਰੋਗੀ, ਸਦਾ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ।

[जनम रोगी] वि॰ जन्म का रोगी, सदा रोगी रहने वाला ।

—جنم کنڈلی—[ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ] ਇ. ਟੇਵਾ, ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ ।

[जनम कुण्डली] स्त्री॰ टेवा, जन्म पत्रिका ।

—جنم کے اندھے نام نین سکھ—[ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਧੇ ਨਾਮ ਨੈਨ ਸੁਖ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[जनम के अन्धे नाम नैन सुख] लोको॰ किसी व्यक्ति का नाम उस के व्यक्तिगत गुणों के विपरीत होने की स्थिति में ऐसा कहा जाता है ।

—جنم لینا—[ਜਨਮ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕਾ. ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਜੰਮਣਾ ।

[जनम लेना] क्रि॰ सका॰ उत्पन्न होना, जन्म लेना ।

—جنم میں تھوکنا—[ਜਨਮ ਮੇਂ ਥੂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਉੱਤੇ ਲਾਹਨਤ ਭੇਜਣਾ ।

[जनम में थूक-ना] मुहा॰ बहुत दोष लगाना, किसी के व्यक्तित्व पर दोष लगाना ।

جواسا - جنواسا—[ਜੰਵਾਸਾ, ਜਵਾਸਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕੰਡਿਆਲਾ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਊਠ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ।

[जवांसा, जवासा] पु॰ एक कांटेदार पौधा जिसे प्रायः ऊँट खाते हैं ।

جوائی - جنوائی—[ਜੰਵਾਈ, ਜਵਾਈ] ਪੁ. ਜੁਆਈ, ਦਾਮਾਦ ।

[जंवाई, जवाई] पु॰ जामाता, दामाद ।

جنوب—[ਜਨੂਬ] ਅਰ ਪੁ. ਦੱਖਣ ।

[जनूब] अर० पु० दक्षिण।

جنون - جنوں—[ਜੁਨੂਨ, ਜੁਨੂੰ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੱਲ, ਕਮਲ, ਸੁਦਾਅ।

[जनून, जुनू] अर० पु० पागलपन, दीवानगी, उन्माद।

—جنوں اچھلنا—[ਜੁਨੂੰ ਉਛਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਜਾਣੀ, ਪਾਗਲਪਣ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹੋਣਾ।

[जुनूं उछल-ना] मुहा० पागलपन सवार होना। पागलपन का चढ़ना।

—جنوں چڑھنا—[ਜੁਨੂੰ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਗਲ ਹੋਣਾ, ਝੱਲ ਚੜ੍ਹਨਾ।

[जुनूं चढ़-ना] मुहा० पागल होना, उन्मादी होना।

جنونی—[ਜੁਨੂਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਾਗਲ, ਝੱਲਾ।

[जुनूनी] अर० वि० पागल, दीवाना।

جنہیں—[ਜਿਨ-ਹੇਂ] ਪੜ. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ।

[जिन-हें] सर्व० जिनको।

جنی—[ਜਿੰਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੂਤ ਚਿੰਬੜਿਆ, ਸਿਆਣਾ।

[जिन्नी] अर० पु० भूत प्रेत उतारने वाला, ओझा।

جنید—[ਜੁਨੈਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਮਹਾਨ ਸੂਫ਼ੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਬਗ਼ਦਾਦ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

[जुनैद] अर० पु० एक बड़े सूफ़ी का नाम जो बग़दाद का निवासी था।

جنین—[ਜਨੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਰਭ; ਜੋ ਬੱਚਾ ਅਜੇ ਮਾਂਵਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

[जनीन] अर० पु० वह बच्चा जो अभी माँ के पेट में हो।

جنیو—[ਜਨੇਊ] ਪੁ. ਜੰਞੂ।

[जनेऊ] पु० यज्ञोपवीत।

—جنیو کا ہاتھ—[ਜਨੇਊ ਕਾ ਹਾਥ] ਪੁ. ਪਟੇ ਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਉਹ ਚੋਟ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ ਤਿਰਛੀ ਵਾਂਗ ਪਵੇ।

[जनेऊ का हाथ] पु० पटे बाज़ी की वह चोट जो प्रतिरोधी की छाती पर टेढ़ी पड़े।

جو—[ਜੱਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਲਾੜ, ਅਕਾਸ਼, ਖ਼ਲਾ।

[जव्व] अर० पु० पृथ्वी और आकाश के बीच की जगह, अन्तरिक्ष, खला।

[1] جو—[ਜੋ] ਪੜ. ਇਕ ਸੰਬੰਧ ਵਾਚਕ ਪੜਨਾਂਵ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਥਤ ਨਾਂ ਜਾਂ ਪੜਨਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[जो] सर्व० एक सम्बंध वाचक सर्वनाम जिस के द्वारा कथित संज्ञा और सर्वनाम के वर्णन करते करते और कुछ वर्णन करना होता है।

[2] جو—[ਜੋ] ਅਵ. ਜੇ, ਜੇਕਰ।

[जो] अव्य० अगर, यदि।

جو جو—[ਜੋ ਜੋ] ਪੜ. ਹਰੇਕ, ਹਰ ਕੋਈ।

[जो जो] सर्व० प्रत्येक, हर कोई।

جو کہ—[ਜੋ ਕਿ] ਅਵ. ਕਿਉਂਕਿ, ਚਾਹੇ।

[जो कि] अव्य० क्योंकि, चाहे।

[1] جو—[ਜੌਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੌਂ ਦਾ ਪੌਦਾ ਅਤੇ ਬੀ; ਛੇ ਰਾਈਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੋਲ।

[जौ] फ़ा० पु० जौ का पौधा तथा बीज; छः राई के बराबर तोल।

—جو فروش گندم نما—[ਜੌਂ ਫ਼ਰੋਸ਼ ਗੰਦੁਮ ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼।

[जौ फ़रोश गंदुम नुमा] फ़ा० लो० धोखे बाज़।

جو کوب—[ਜੌਂ ਕੋਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਰੜਿਆ, ਮੋਟਾ ਮੋਟਾ ਕੁਟਿਆ ਹੋਇਆ।

[जौ कोब] फ़ा० वि० दरदरा कुटा हुआ, मोटा कुटा हुआ।

جوا—[ਜਵਾ] ਪੁ. ਲੱਸਣ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਹਿੱਸਾ।

[जवा] पु० लहसुन की गांठ का हरेक दाना।

[1] جوا—[ਜੂਆ] ਪੁ. ਗੱਡੇ ਆਦਿ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗੀ ਉਹ ਲੱਕੜ ਜੋ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੂਲਾ, ਪੰਜਾਲੀ।

[जुआ] पु० बैल गाड़ी आदि के आगे जड़ी हुई वह लकड़ी जो बैलों के कन्धों पर रहती है, जुआ, जुआठी।

[2] جوا—[ਜੂਆ] ਪੁ. ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਖੇਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ, ਜੂਆ।

[जुआ] पु० रुपये पैसे की बाज़ी लगा कर खेला जाने वाला खेल, द्यूत।

جوا چور—[ਜੂਆ ਚੋਰ] ਪੁ. ਉਹ ਜੁਆਰੀ ਜੋ ਆਪਣਾ ਦਾਉ ਜਿੱਤ ਕੇ ਖਿਸਕ ਜਾਵੇ।

[जुआ चोर] पु० वह जुआरी जो अपना दाव जीत कर चलता बने।

جوا ڈال دینا—[ਜੂਆ ਡਾਲ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਥੱਕ ਜਾਣਾ; ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਦੇਣਾ।

[जुआ डाल देना] मुहा० थक जाना; हिम्मत हार देना।

جوا کھیلنا—[ਜੂਆ ਖੇਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੂਆ ਖੇਡਣਾ, ਦਾਉ ਲਾਉਣਾ, ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣਾ।

[जुआ खेल-ना] क्रि० समा० द्यूत खेलना, दाँव लगाना, बाज़ी लगाना।

جواب—[ਜਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਤਰ; ਨਤੀਜਾ; ਤਰਦੀਦ; ਬਦਲਾ; ਇਨਕਾਰ; ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਚੀਜ਼।

[जवाब] अर० पु० उत्तर; उदाहरण; खण्डन; बदला; इंकार; मुकाबले की वस्तु ।

جواب الجواب—[ਜਵਾਬੁਲ ਜਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਵਾਬ ਦਾ ਜਵਾਬ ।

[जवाबुल जवाब] अर० पु० उत्तर का उत्तर ।

جواب با صواب—[ਜਵਾਬ ਬਾ-ਸਵਾਬ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਠੀਕ ਉੱਤਰ, ਮੁਨਾਸਬ ਜਵਾਬ ।

[जवाब बा-सवाब] अर० फ़ा० पु० ठीक उत्तर, उचित जवाब ।

جواب پانا—[ਜਵਾਬ ਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਕੂਫ਼ ਹੋਣਾ; ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਹੋਣਾ ।

[जवाब पाना] मुहा० नौकरी से हटाया जाना; जवाब मिलना ।

جواب پڑھنا—[ਜਵਾਬ ਪੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਸੀਏ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਿਸਰਾ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ।

[जवाब पढ़-ना] मुहा० मरसिया का पहला चरण दोहराना ।

جواب ترکی بہ ترکی—[ਜਵਾਬ ਤੁਰ-ਕੀ-ਬ:-ਤੁਰਕੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿਹਾ ਆਖਣਾ ਤਿਹਾ ਸੁਣਨਾ ।

[जवाब तुर-की-ब:-तुरकी] फ़ा० पु० जैसा कहना वैसा सुनना ।

جواب تک نہ دینا—[ਜਵਾਬ ਤਕ ਨ: ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[जवाब तक न: देना] मुहा० बात न करना, रुष्ट होना ।

جواب جاہلاں باشد خموشی—[ਜਵਾਬੇ ਜਾਹਿਲਾਂ ਬਾਸ਼ਦ ਖ਼ਮੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਮੂਰਖ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ।

[जवाबे जाहिलाँ बाशद ख़मोशी] फ़ा० लोको० मूर्ख की बात का उत्तर न देना ही अच्छा है ।

جواب دعویٰ—[ਜਵਾਬ ਦਾਅ-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਦੱਈ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ।

[जवाब दाअ-वा] अर० पु० अभियुक्त का लिखित उत्तर ।

جواب دہ—[ਜਵਾਬ ਦਿਹ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਜ਼ਾਮਨ ।

[जवाब दिह:] अर० फ़ा० वि० उत्तरदायी, ज़ामिन ।

جواب دہی—[ਜਵਾਬ ਦਿਹੀ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਜ਼ਾਮਨੀ ।

[जवाब दिही:] अर० फ़ा० स्त्री० उत्तरदायित्व, ज़िम्मेदारी ।

جواب دے دینا—[ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉੱਕਾ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਛੱਡ ਦੇਣਾ; ਮੌਕੂਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ।

[जवाब दे देना] मुहा० सर्वथा अस्वीकार कर देना, छोड़ देना; हटा देना (नौकरी से) ।

جواب دینا—[ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ; ਤਰਦੀਦ ਕਰਨਾ, ਗੱਲ ਕੱਟਣਾ, ਨਾ ਮੰਨਣਾ, ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ; ਮੌਕੂਫ਼ ਕਰਨਾ; ਛੱਡਣਾ; ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ।

[जवाब देना] क्रि० सक० उत्तर देना; खण्डन करना, बात रद्द करना, न मानना, इन्कार करना; हटा देना (नौकरी से); छोड़ना; धृष्टता पूर्वक बात करना ।

جواب سوال—[ਜਵਾਬ - ਸਵਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ, ਝਗੜਾ, ਤਕਰਾਰ ।

[जवाब - सवाल] अर० पु० वाद-विवाद, झगड़ा, तकरार ।

جواب شافی - [ਜਵਾਬੇ ਸ਼ਾਫ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੂਰਾ ਉੱਤਰ, ਤਸੱਲੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਜਵਾਬ ।

[जवाबे शाफ़ी] अर० पु० पूरा उत्तर, सन्तोष-जनक उत्तर ।

جواب صاف—[ਜਵਾਬੇ ਸਾਫ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ, ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ।

[जवाबे साफ़] अर० फ़ा० पु० कोरा जवाब, साफ़ इंकार ।

جواب طلب—[ਜਵਾਬ ਤਲਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਉਹ ਖ਼ਤ-ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇ ।

[जवाब तलब] अर० वि० वह पत्र आदि जिस का उत्तर जाना आवश्यक हो ।

جواب طلب کرنا—[ਜਵਾਬ ਤਲਬ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨਾ, ਵਜ੍ਹਾ ਦਰਿਆਫ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਣਾ ।

[जवाब तलब कर-ना] क्रि० सक० पूछ पड़ताल करना, पूछ ताछ करना, कारण पूछना ।

جواب قطعی—[ਜਵਾਬੇ ਕ਼ਤ-ਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ, ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ।

[जवाबे क़त-ई] अर० पु० कोरा जवाब, साफ़ इन्कार ।

جواب ملنا—[ਜਵਾਬ ਮਿਲਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : جواب پانا

[जवाब मिलना] मुहा० देखो : جواب پانا

جواب ہونا—[ਜਵਾਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਨਕਾਰ ਹੋਣਾ; ਮੌਕੂਫ਼ ਹੋਣਾ; ਜੋੜ ਹੋਣਾ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ।

[जवाब होना] मुहा० इन्कार होना; हटना (नौकरी से); जोड़ होना, बराबर का होना ।

[1] جوابی—[ਜਵਾ-ਬੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਵਾਬ ਵਿਚ, ਬਦਲੇ ਵਿਚ ।

[जवाबी] अर० वि० जवाब में, बदले में ।

[2] جوابی[ਜਵਾਬੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਮਰਸੀਆ ਪੜ੍ਹਣ ਸਮੇਂ ਮਰਸੀਏ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਿਸਰਾ ਹਰੇਕ ਬੰਦ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੜ੍ਹੇ; ਮੁੱਦਾਅਲੈ (ਮੁਦੱਈਲਾ); ਵਿਰੋਧੀ ।

[जवाबी] अर० पु० वह व्यक्ति जो मरसिया (किसी की मृत्यु से सम्बन्धित शोक सूचक कविता) पढ़ते समय मरसिया का पहला चरण प्रत्येक पद के बाद दुहराए; अभियुक्त; विरोधी ।

جواد—[ਜੱਵਾਦ, ਜਵਾਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਖੀ, ਦਾਤਾ, ਰੱਬ ।
[जव्वाद, जवाद] अर० वि० पु० उदार, दाता, ईश्वर ।

جوار—[ਜੁਵਾਰ, ਜਿਵਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਆਂਢ, ਪੜੋਸ ।
[जुवार, जिवार] अर० पु० प्रतिवेश, पड़ोस ।

جوار¹—[ਜੁਆਰ] ਹਿ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਅਨਾਜ, ਚਰੀ ।
[जुआर] स्त्री० एक प्रकार का अनाज, ज्वार ।

جوار²—[ਜੁਆਰ] ਹਿ. ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਉਤਾਰ ।
[जुआर] स्त्री० समुद्र का उतार, ज्वार ।

جوار بھاٹا—[ਜੁਆਰ ਭਾਟਾ] ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾ, ਜੁਆਰ ਭਾਟਾ ।
[जुआर भाटा] पु० समुद्र का उतार चढ़ाव, ज्वार भाटा ।

جوارح—[ਜਵਾ-ਰਿਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ, ਪੈਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ।
[जवा-रिह] अर० पु० मनुष्य और शिकारी जानवरों के हाथ, पाँव और दूसरे अंग ।

جوارش—[ਜਵਾਰਿਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਸੁਆਦੀ ਮਜੂਨ ।
[जवारिश] अर० स्त्री० स्वादिष्ट माजून ।

جواری—[ਜੁਆਰੀ] ਪੁ. ਜੂਆ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ, ਜੁਆਰੀਆ ।
[जुआरी] पु० जुआ खेलने वाला, जुआरी ।

جواری ڈھنڈاری—[ਜੁਆਰੀ ਢੰਡਾਰੀ] ਪੁ. ਲੁੱਚਾ, ਸ਼ੁਹਦਾ, ਬਦਮਾਸ਼ ।
[जुआरी ढंडारी] पु० लुच्चा, दुष्ट, दुराचारी ।

جواری—[ਜਵਾਰੀ, ਜੁਵਾਰੀ] ਇ. ਸਿਤਾਰ ਦੀ ਘੋੜੀ ।
[जवारी, जुवारी] स्त्री० सितार की घोड़ी ।

جواز—[ਜਵਾਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਪਾਸਪੋਰਟ ।
[जवाज़] अर० पु० वैध या उचित होने का भाव; पासपोर्ट ।

جواسیس—[ਜਵਾਸੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. جاسوس ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[जवासीस] अर० पु० جاسوس का बहुवचन ।

جوالا¹—[ਜਵਾਲਾ] ਪੁ. ਜੌਆਂ ਰਲੀ ਕਣਕ ।
[जवाला] पु० वह गेहूँ जिसमें जौ मिले हुए हों ।

جوالا²—[ਜੁਆਲਾ] ਸੰ. ਪੁ. ਅੱਗ; ਲਾਟ, ਭਾਂਬੜ ।
[ज्वाला] सं० पु० अग्नि; अग्नि शिखा; लपट ।

جوالا مکھی—[ਜੁਆਲਾ ਮੁਖੀ] ਪੁ. ਇ. ਉਹ ਪਹਾੜ ਜਿਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗੜਾ ਵਿਚ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦਾ ਮੰਦਰ; ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਨਾਂ ।
[ज्वाला मुखी] पु० स्त्री० वह पर्वत जिस में से आग की लपटें निकलती हों; जिला कांगड़ा में देवी दुर्गा जी का मन्दिर; दुर्गा देवी का नाम ।

جوالہ—[ਜੱਵਾਲ:] ਅਰ. ਵਿ. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲੀ; ਇਹ ਸ਼ਬਦ (طبع) ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[जव्वाल:] अर० वि० तेज़ी के साथ घूमने वाली; इस शब्द का प्रयोग (طبع) के साथ होता है ।

جوامع—[ਜਵਾਮਿ:ਅ] ਅਰ. ਪੁ. جامعہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ।
[जवामि:अ] अर० पु० جامعہ का बहुवचन, विश्व-विद्यालय ।

جوان—[ਜਵਾਨ, ਜੁਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਗਭਰੂ, ਬਾਲਗ਼; ਛੋਕਰਾ, ਮੁੰਡਾ; ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ।
[जवान, जुवान] फ़ा० वि० पु० युवक; वयस्क; लड़का, कुमार; वीर सिपाही ।

جوان بخت—[ਜਵਾਂ ਬਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਭਾਗਵਾਨ, ਤੈਮੂਰੀ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਯੁਵਰਾਜ ।
[जवाँ बख़-त] फ़ा० वि० पु० भाग्यशाली; तैमूर वंश के अन्तिम बादशाह का युवराज ।

جوان سال—[ਜਵਾਂ ਸਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗਭਰੂ, ਉਠਦੀ ਉਮਰ ਦਾ, ਗਭਰੇਟਾ ।
[जवाँ साल] फ़ा० वि० नवयुवक, उभरती जवानी का, तरुण ।

جوان سالی—[ਜਵਾਂ-ਸਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਭਰੂ ਪਨ, ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ।
[जवाँ साली] फ़ा० स्त्री० यौवन, जवानी की अवस्था ।

جوان صالح—[ਜਵਾਨੇ ਸਾਲਿਹ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਨੇਕ ਚਲਨ ਜੁਆਨ ।
[जवाने सालिह] फ़ा० अर० पु० सच्चरित्र युवक ।

جوان مرد—[ਜਵਾਂ ਮਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਖੀ, ਬਹਾਦੁਰ, ਸੂਰਮਾ ।
[जवाँ मर-द] फ़ा० वि० दानी, वीर, शूरवीर ।

جوان مردی—[ਜਵਾਂ ਮਰ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੂਰਮਗਤੀ, ਸਖਾਵਤ ।
[जवाँ मर-दी] फ़ा० स्त्री० शूरवीरता, दानशीलता ।

جوانا مرگ - جوان مرگ—[ਜਵਾਂ ਮਰ-ਗ, ਜਵਾਨਾ ਮਰ-ਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੁੱਢਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ।
[जवाँ मर-ग, जवाना मर-ग] फ़ा० वि० युवावस्था में ही मर जाने वाला, जवानी की मौत मरने वाला ।

جوانب—[ਜਵਾਨਿਬ] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. جانب ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਤਰਫ਼ਾਂ ।

[जवानिब] अर० स्त्री० पु० جانب का बहुवचन, दिशाएँ ।

جوانی—[ਜਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੋਬਨ, ਜਵਾਨੂ ਪਨ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ।

[जवानी] फ़ा० स्त्री० यौवन, युवावस्था, उमड़ती जवानी ।

—جوانی اُٹھنا—[ਜਵਾਨੀ ਉਠ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ।

[जवानी उठ-ना] क्रि० अक० यौवन का प्रारम्भ होना ।

—جوانی چڑھنا—[ਜਵਾਨੀ ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਹੋਣਾ ।

[जवानी चढ़-ना] मुहा० यौवन का शिखर पर पहुँचना ।

—جوانی دیوانی ہے—[ਜਵਾਨੀ ਦੀਵਾਨੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਗਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ।

[जवानी दीवानी है] लोको० यौवन में मनुष्य अन्धा होता है और पागल की भान्ति भले और बुरे में भेद नहीं कर सकता ।

—جوانی ڈھلنا—[ਜਵਾਨੀ ਢਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੋਬਨ ਦਾ ਢਲ ਜਾਣਾ, ਬੁਢੇਪਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ।

[जवानी ढल-ना] मुहा० यौवन का ढलना, बुढ़ापे का आरम्भ होना ।

—جوانی کا عالم—[ਜਵਾਨੀ ਦਾ ’ਆਲਮ] ਪੁ. ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ।

[जवानी का ’आलम] पु० यौवन के दिन ।

—جوانی کی اُمنگ—[ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮੰਗ] ਇ. ਮਸਤ ਜੁਆਨੀ, ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਤਰੰਗ; ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਵਲਵਲਾ ।

[जवानी की उमंग] स्त्री० जवानी का जोश, यौवन की तरंग; यौवन का आवेग ।

—جوانی کی نیند—[ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਨੀਂਦ] ਇ. ਗਹਿਰੀ ਨੀਂਦ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।

[जवानी की नींद] स्त्री० अगाध निद्रा जो प्रायः युवावस्था में आती है ।

جواہر—[ਜਵਾਹਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. جوہر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[जवाहिर] अर० पु० جوہر का बहुवचन ।

—جواہرات—[ਜਵਾਹਿਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. جوہر ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[जवाहिरात] अर० पु० جوہر के बहुवचन का बहुवचन ।

—جواہر خانہ—[ਜਵਾਹਿਰ ਖ਼ਾਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਮਕਾਨ ਜਿਥੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੋਸ਼ਾ ਖ਼ਾਨਾ ।

[जवाहिर ख़ान:] अर० फ़ा० पु० वह शाही मकान जहां राजाओं महाराजाओं के हीरे-जवाहरात रखे जाते हैं, तोशा खाना ।

—جواہر نگار—[ਜਵਾਹਿਰ ਨਿਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੜਾਊ; ਖ਼ੁਸ਼ ਨਵੀਸ ।

[जवाहिर निगार] फ़ा० वि० जड़ाऊ; सुलेख लिखने वाला ।

جواہڑ—[ਜਵਾਹੜ] ਇ. ਛੋਟੀ ਛੱਪੜ ।

[जवाहड़] स्त्री० छोटी तर्ई ।

جوبن—[ਜੋਬਨ] ਪੁ. ਜੁਆਨੀ; ਸੁਹੱਪਣ; ਬਹਾਰ, ਰੌਣਕ, ਸ਼ਹਿਰ, ਮੇਲ; ਛਾਤੀ, ਚੂਚੀ; ਹਰਿਆਵਲ, ਸਬਜ਼ਾ ।

[जोबन] पु० यौवन; सौन्दर्य; बहार, चहल पहल; लहर, तरंग; छाती, चूची; हरियावल ।

—جوبن اُبھرنا—[ਜੋਬਨ ਉਭਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਛਾਤੀਆਂ ਉਠਣਾ ।

[जोबन उभर-ना] क्रि० अक० चूचियों का उभरना, छातियों का गदराना ।

—جوبن پر آنا—[ਜੋਬਨ ਪਰ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਖਰਨਾ, ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਫਲਣਾ ਫੁਲਣਾ ।

[जोबन पर आना] मुहा० निखरना, यौवन में आना, फलना-फूलना ।

—جوبن پھٹ پڑنا—[ਜੋਬਨ ਫਟ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਜ਼ਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ।

[जोबन फट पड़-ना] मुहा० गजब की जवानी चढ़ना ।

—جوبن ڈھلنا—[ਜੋਬਨ ਢਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਢੇਪਾ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ।

[जोबन ढल-ना] मुहा० बुढ़ापे का प्रारम्भ होना ।

—جوبن کا—[ਜੋਬਨ ਕਾ] ਵਿ. ਰੌਣਕ ਵਾਲਾ, ਜੋਬਨ ਦਾ; ਸੁਆਦਲਾ ।

[जोबन का] वि० रौनक वाला, गजब का; मज़ेदार ।

—جوبن کی ماتی—[ਜੋਬਨ ਦੀ ਮਾਤੀ] ਵਿ. ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਭਰੀ ਹੋਈ ਤ੍ਰੀਮਤ, ਜਵਾਨੀ-ਮੱਤੀ ।

[जोबन की माती] वि० जोबन-मदमाती, यौवन की मस्ती से भरपूर स्त्री ।

—جوبن نکالنا—[ਜੋਬਨ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੋਬਨ ਤੇ ਆਉਣਾ, ਬਹਾਰ ਤੇ ਆਉਣਾ, ਜੁਆਨ ਹੋਣਾ ।

[जोबन निकाल-ना] मुहा० रौनक पर आना, बहार पर आना, जवान होना ।

جوت—[ਜੋਤ] ਇ. ਰੋਸ਼ਨੀ, ਜੋਤੀ; ਚਮਕ, ਰੌਣਕ; ਲਾਟ; ਦੀਵਾ; ਪਰ; ਰੂਹ, ਆਤਮਾ ।

[जोत] स्त्री० प्रकाश, ज्योति; चमक, कान्ति; लपट; दीपक; धन; रूह, आत्मा ।

—جوت جگانا - جوت جگانا - جوت بتی کرنا—[ਜੋਤ ਬੱਤੀ ਕਰ-ਨਾ, ਜੋਤ ਜਗਾਉਣਾ, ਜੋਤ ਜਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਦਾ ਘਿਉ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ।

[जोत बत्ती कर-ना, जोत जगाना, जोत जगाना] मुहा० किसी स्याने द्वारा घी का दिया जला कर अपने देवता को आमन्त्रित करना।

جوت—[ਜੋਤ] ਇ. ਖੇਤੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ; ਵਾਹੀ ਹੋਈ ਭੋਂ; ਲਗਾਨ ਜੋ ਵਾਹਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲ ਦਾ ਤਸਮਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੂਲਾ ਬੱਧਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਸਾਮਾਨ; ਤਕੜੀ ਦੀ ਡੋਰੀ ਜੋ ਪਲੜਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

[जोत] स्त्री० खेती, कृषि; जोती गई भूमि; लगान जो खेतिहर देता हो; बैलों के गले का तस्मा जिस से जुआ बंधा रहता है; दुकान का सामान; तराजू की डोरी जो पलड़ों के साथ बंधी रहती है।

—جوت جمع—[ਜੋਤ ਜਮ-ਆ] ਇ. ਫਲ, ਲਗਾਨ।

[जोत जम-आ] स्त्री० मालगुज़ारी, लगान।

جوت—[ਜੂਤ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਜੁੱਤੀ।

[जूत] पु० बड़ी जूती।

جوتا—[ਜੋਤਾ] ਪੁ. ਮੁਜ਼ਾਰਾ, ਵਾਹਿਕ, ਹਾਲੀ, ਜੱਟ; ਨਾਲ ਜੋਤ ਵਾਲਾ।

[जोता] पु० कृषक, खेतिहर, हल चलाने वाला, जाट; साथ जोने वाला।

جوتا—[ਜੋਤਾ] ਪੁ. ਬਲਦਾਂ ਦਾ ਤਸਮਾ।

[जोता] पु० बैलों का तस्मा।

جوتا—[ਜੁੱਤਾ] ਪੁ. ਜੁੱਤੀ; ਭਾਰੀ ਇਹਸਾਨ, ਸਲੂਕ; ਘਾਟਾ।

[जूता] पु० भारी कृतज्ञता अथवा उपकार; व्यवहार; घाटा।

—جوتا اُٹھانا—[ਜੁੱਤਾ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁੱਤੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ, ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ; ਜੁੱਤੀ ਚੁੱਕਣਾ, ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨਾ।

[जूता उठाना] मुहा० जूती लेकर सामना करना, जूती मारने का विचार करना; चापलूसी करना।

—جوتا اُچھلنا—[ਜੁੱਤਾ ਉਛਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨਾ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਹੋਣਾ।

[जूता उछल-ना] मुहा० जूतों से लड़ना, लड़ाई झगड़ा होना।

—جوتا برسنا—[ਜੁੱਤਾ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੂਬ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਣਾ।

[जूता बरस-ना] मुहा० ज़ोर जूते पड़ना।

—جوتا چلنا—[ਜੁੱਤਾ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁੱਤੀਆਂ ਚਲਣਾ, ਲੜਾਈ ਹੋਣਾ।

[जूता चल-ना] मुहा० जूते चलना, लड़ाई होना।

—جوتا چھپانا—[ਜੁੱਤਾ ਛੁਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਲੀਆਂ ਲਾੜੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਲੁਕ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[जूता छुपाना] क्रि० समा० विवाह की एक रीति जिसमें सालियां वर का जूता छिपा लेती हैं।

—جوتا لگنا—[ਜੁੱਤਾ ਲਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜੁੱਤੀ ਪੈਣਾ; ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ; ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ; ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢਣਾ।

[जूता लग-ना] क्रि० अक० जूते पड़ना; हानि होना; लज्जित होना; जूते का पैरों को काटना।

—جوتا مارنا—[ਜੁੱਤਾ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ; ਇਹਸਾਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨਾ।

[जूता मार-ना] मुहा० बुरा भला कहना; उपकार करके लज्जित करना।

جوتاؤ—[ਜੁਤਾਊ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਜੋਗ (ਭੋਂ), ਜੋਤਣ ਲਾਇਕ।

[जुताऊ] वि० कृषि योग्य (भूमि), जोतने योग्य।

جوتش—[ਜੋਤਸ਼, ਜੋਤਿਸ਼] ਪੁ. ਨਜੂਮ।

[जोतश, जोतिश] पु० ज्योतिष।

جوتشی—[ਜੋਤਸ਼ੀ] ਪੁ. ਨਜੂਮੀ।

[जोतशी] पु० ज्योतिषी।

جوتنا—[ਜੋਤ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜੋੜਨਾ; ਹਲ ਚਲਾਉਣਾ।

[जोत-ना] क्रि० सक० जोड़ना, हल चलाना।

جوتے—[ਜੂਤੇ] ਪੁ. جوتا ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ।

[जूते] पु० جوتا का बहुवचन, बहुत से जूते।

—جوتے کا یار—[ਜੁਤੇ ਕਾ ਯਾਰ] ਪੁ. ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਯਾਰ, ਜੁੱਤੀ ਖਾਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ।

[जूते का यार] पु० जूती का यार, जूते से काम करने वाला, बिना भय दिखाए काम न करने वाला व्यक्ति।

جوتی—[ਜੂਤੀ] ਇ. ਜੁੱਤੀ।

[जूती] स्त्री० जूता।

—جوتی پر جوتی چڑھنا—[ਜੁੱਤੀ ਪਰ ਜੁੱਤੀ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਫ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ।

[जूती पर जूती चढ़-ना] मुहा० सफ़र पेश आना।

—جوتی کی نوک پر مارنا - جوتی پر مارنا—[ਜੁੱਤੀ ਪਰ ਮਾਰ-ਨਾ, ਜੁੱਤੀ ਕੀ ਨੋਕ ਪਰ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਠੁਕਰਾਉਣਾ, ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਘਿਰਣਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ।

[जूती पर मार-ना, जूती की नोक पर मार-ना] मुहा० ठुकराना, परवाह न करना, घृणा प्रकट करना।

—جوتی بہانا—[ਜੁੱਤੀ ਪਹ-ਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜੁੱਤੀ ਮੂੰਹ ਤੇ ਦੇਣਾ।

[जूती चाट-चाटना] क्रि० समा० जूते खरीद कर देना।

—جوتی پیزار—[ਜੁੱਤੀ ਪੈਜ਼ਾਰ] ਇ. ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ।
[जूती पैज़ार] स्त्री० मार-पीट।

—جوتی چلنا—[ਜੁੱਤੀ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਾਈ ਹੋਣਾ।
[जूती चल-ना] मुहा० लड़ाई होना।

—جوتی خور، جوتی خورا—[ਜੁੱਤੀ ਖ਼ੋਰ, ਜੁੱਤੀ ਖ਼ੋਰਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੋਵੇ।
[जूती खोर, जूती खोरा] वि० पु० ऐसा मनुष्य जिसे जूतियां खाने की आदत हो।

—جوتی سے، جوتی کی نوک سے—[ਜੁੱਤੀ ਸੇ, ਜੁੱਤੀ ਕੀ ਨੋਕ ਸੇ] ਅਵ. ਛਿੱਤਰ ਤੇ, ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ।
[जूती से, जूती की नोक से] अव्य० जूती पर, कोई परवाह नहीं।

—جوتی کاری—[ਜੁੱਤੀ ਕਾਰੀ] ਇ. ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ।
[जूती कारी] स्त्री० मार-पीट।

—جوتی کے برابر نہ سمجھنا—[ਜੁੱਤੀ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਸਮਝ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ।
[जूती के बराबर न समझ-ना] मुहा० परवाह न करना।

—جوتی کے تلے سے ناک کاٹ لینا—[ਜੁੱਤੀ ਕੇ ਤਲੇ ਸੇ ਨਾਕ ਕਾਟ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨਾ।
[जूती के तले से नाक काट लेना] मुहा० बहुत अपमान करना।

جوتیاں—[ਜੁੱਤੀਆਂ] ਇ. جوتی ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[जूतियां] स्त्री० جوتی का बहुवचन।

—جوتیاں اٹھانا یا سیدھی کرنا—[ਜੁੱਤੀਆਂ ਉਠਾ-ਣਾ ਯਾ ਸੀਧੀ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ।
[जूतियां उठा-ना या सीधी कर-ना] मुहा० सेवा करना।

—جوتیاں بغل میں دبانا یا مارنا—[ਜੁੱਤੀਆਂ ਬਗ਼ਲ ਮੇਂ ਦਬਾਣਾ ਯਾ ਮਾਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ।
[जूतियां बग़ल में दबाना या मार-ना] मुहा० चुपके कर निकल जाना।

—جوتیاں چٹخاتے پھرنا—[ਜੁੱਤੀਆਂ ਚਟਖਾਤੇ ਫਿਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਾਕ ਛਾਣਦੇ ਫਿਰਨਾ, ਆਵਾਰਾ ਗਰਦੀ ਕਰਨਾ।
[जूतियां चटकाते फिर-ना] मुहा० ख़ाक छानते फिरना, आवारा गर्दी करना।

—جوتیاں کھانا—[ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛਿੱਤਰ ਖਾਣਾ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟ ਖਾਣਾ।
[जूतियां खाना] मुहा० जूतियों से पिटना, जूते खाना।

—جوتیاں گانٹھنا—[ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਨੀਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।
[जूतियां गांठ-ना] मुहा० बहुत नीच कार्य करना।

—جوتیاں مارنا—[ਜੁੱਤੀਆਂ ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛਿੱਤਰ ਮਾਰਨਾ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨੀ।
[जूतियां मार-ना] मुहा० जूतों से मारना, जूतों से मुरम्मत करना।

—جوتیوں سمیت آنکھوں میں بیٹھنا—[ਜੁੱਤੀਓਂ ਸਮੇਤ ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਢਿਠਾਈ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ।
[जूतियों समेत आंखों में बैठ-ना] मुहा० बहुत ढिठाई से किसी सच्ची बात से इंकार करना।

—جوتیوں کا صدقہ—[ਜੁੱਤੀਓਂ ਕਾ ਸਦਕ-ਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. (ਆਪ ਦੇ) ਤੁਫ਼ੈਲ ਨਾਲ।
[जूतियों का सदक़-ा] क्रि० वि० (आप की) कृपा से।

—جوتیوں میں دال بٹنا—[ਜੁੱਤੀਓਂ ਮੇਂ ਦਾਲ ਬਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਸ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈਣਾ, ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਹੋਣਾ।
[जूतियों में दाल बट-ना] मुहा० आपस में फूट पड़ना, मार-पीट होना।

جوٹ—[ਜੋਟ] ਪੁ. ਜੋੜ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਾਥ; ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਜੋ ਹਲ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[जोट] पु० जोड़, मुकाबले का; दो बैलों की जोड़ी जो हल में जोती जाती है।

جوٹھا—[ਜੂਠਾ] ਵਿ. ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੂਠਾ।
[जूठा] वि० उच्छिष्ट।

جوٹی یا جوٹیا—[ਜੋਟੀ ਯਾ ਜੋਟੀਆ] ਪੁ. ਸਾਥੀ, ਜੋੜ।
[जोटी या जोटिया] पु० साथी, जोड़।

جو جو—[ਜੂ ਜੂ] ਇ. [illegible]।
[जू जू] स्त्री० हौआ।

جود—[ਜੂਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼, ਸਖ਼ਾਵਤ।
[जूद] अर० पु० दानशीलता, सख़ावत।

جودت—[ਜੌਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਤੇਜ਼ੀ, ਚਲਾਕੀ, ਫੁਰਤੀ; ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਮਝ ਲੈਣ ਦਾ ਗੁਣ, ਤਿੱਖਾਪਣ।
[जौदत] अर० स्त्री० तेज़ी, चालाकी, फुर्ती, कुशाग्र बुद्धि होने का भाव, ज़हानत।

جودھا—[ਜੋਧਾ] ਪੁ. ਸੂਰਮਾ, ਜੋਧਾ।
[जोधा] पु० शूरवीर, योद्धा।

جور—[ਜੌਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ੁਲਮ, ਅੱਤਿਆਚਾਰ।
[जौर] अर० पु० ज़ुल्म, अत्याचार।

جورو—[ਜੋਰੂ] ਇ. ਤੀਵੀਂ, ਰੰਨ, ਘਰ ਵਾਲੀ।
[जोरू] स्त्री० धर्म पत्नी, पत्नी, भार्या।

—جورو کا بھائی—[ਜੋਰੂ ਦਾ ਭਾਈ] ਪੁ. ਸਾਲਾ।

[जोरू का भाई] पु॰ साला ।

—جوڑو دا مرید—[ਜੋਰੂ ਦਾ ਮੁਰੀਦ] ਪੁ. ਰੰਨ ਮੁਰੀਦ, ਰੰਨ ਦਾ ਗੋਲਾ ।

[जोरू का मुरीद] पु॰ पत्नी का सेवक, औरत का गुलाम ।

جوڑ—[ਜੋੜ] ਪੁ. ਜੋਟ; ਸਾਥੀ; ਗੰਢ; ਸੰਜੋਗ, ਲਗਾਅ; ਟੋਟਲ, ਧੋਖਾ, ਛਲ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਝਿੱਲੀ; ਮਲਾਪ, ਮਲਾਵਟ; ਕਹਾਣੀ ਕਿੱਸਾ; ਸੀਊਂਣ, ਟਾਂਕਾ; ਅੰਗ; ਮਰਸੀਆ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ।

[जोड़] पु॰ स्त्री॰ साथी; गांठ; संयोग, लगाव; योग, टोटल, धोखा, छल; एक प्रकार की झिल्ली; मेल, मिलावट, बनावटी, कहानी; सीवन, टांका; अंग; मरसिया (शोक-सूचक कविता) पढ़ने वालों की पंक्ति ।

—جوڑ بٹھانا—[ਜੋੜ ਬਿਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁਗ ਬਿਠਾਉਣਾ, ਜੋੜ ਮਿਲਾਉਣਾ ।

[जोड़ बिठाना] मुहा॰ युक्ति बिठाना, जोड़ मिलाना ।

—جوڑ بند—[ਜੋੜ ਬੰਦ] ਪੁ. ਅੰਗ, ਜੋੜ ।

[जोड़ बंद] पु॰ अंग, जोड़ ।

—جوڑ دار—[ਜੋੜ ਦਾਰ] ਵਿ. ਜੋੜ ਵਾਲਾ ।

[जोड़ दार] वि॰ जोड़ वाला ।

جوڑ توڑ—[ਜੋੜ ਤੋੜ] ਪੁ. ਸਾਜ਼ ਬਾਜ਼, ਤਰਕੀਬ; ਤਦਬੀਰ ।

[जोड़ तोड़] पु॰ साज़ बाज़; तरकीब, उपाय; युक्ति, ढंग ।

—جوڑ توڑ کرنا—[ਜੋੜ ਤੋੜ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਜ਼ ਬਾਜ਼ ਕਰਨਾ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[जोड़ तोड़ कर-ना] मुहा॰ साज़ बाज़ करना, साज़िश करना ।

جوڑ جوڑ—[ਜੋੜ ਜੋੜ] ਪੁ. ਬੰਦ ਬੰਦ, ਅੰਗ ਅੰਗ ।

[जोड़ जोड़] पु॰ हर अंग, अंग अंग ।

جوڑ چلنا—[ਜੋੜ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਲ ਚਲਣਾ; ਤਦਬੀਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ।

[जोड़ चल-ना] मुहा॰ चाल चलना; युक्ति का सफल होना ।

جوڑا—[ਜੋੜਾ] ਪੁ. ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਬਰਾਬਰ ਵਾਲਾ, ਜੋੜੀ-ਦਾਰ; ਰੰਨ ਖ਼ਸਮ, ਨਰ ਮਦੀਨ; ਪੂਰੀ ਪੁਸ਼ਾਕ; ਜੁੱਤੀ ।

[जोड़ा] पु॰ दो वस्तुओं का समूह; बराबर का, जोड़ीदार; पति पत्नी, स्त्री-पुरुष, पूरी पोशाक; जूती ।

—جوڑا اتارنا—[ਜੋੜਾ ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਪੜੇ ਉਤਾਰਨਾ ।

[जोड़ा उतारना] मुहा॰ कपड़े उतारना ।

—جوڑا بنانا—[ਜੋੜਾ ਬਣਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖੋਟੀ ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਖੋਟਾ ਸੋਨਾ ਬਣਾਉਣਾ; ਪੂਰੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ; ਜੁੱਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ।

[जोड़ा बनाना] मुहा॰ खोटी चान्दी अथवा खोटा सोना बनाना; पूरी पोशाक तैयार करना; जूतियां तैयार करना ।

جوڑا—[ਜੂੜਾ] ਪੁ. ਜੂੜਾ, ਚੋਂਡਾ, ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਉਹ ਗੰਢ ਜੋ ਤੀਵੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਮੁੰਜ ਦੀ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਰੱਸੀ; ਬੁਲ ਬੁਲ ਦੀ ਕਲਗੀ ਜਾਂ ਚੋਟੀ ।

[जूड़ा] पु॰ जूड़ा, जूट, बालों की वह गांठ जो स्त्रियां इकट्ठा करके सिर के पीछे दे लेती हैं; मूंज की रस्सी; बुलबुल की कलगी या चोटी ।

—جوڑا باندھنا—[ਜੂੜਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਸਿਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਲੈਣਾ ।

[जूड़ा बांध-ना] क्रि॰ समा॰ बालों को इकट्ठा करके सिर के पीछे बाँध लेना ।

—جوڑا کھولنا—[ਜੂੜਾ ਖੋਲ੍ਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜੂੜਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ।

[जूड़ा खोल-ना] क्रि॰ समा॰ बंधे हुए बालों को खोलना ।

جوڑنا—[ਜੋੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮਿਲਾਉਣਾ; ਗੰਢਣਾ; ਪੇਵੰਦ ਕਰਨਾ; ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ; ਜੋੜ (ਟੋਟਲ) ਲਾਉਣਾ; ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ, ਹਿੱਸੇ ਪਾਉਣਾ; ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣਾ, ਗਿਣਨਾ; ਬਣਾਉਣਾ, ਰਚਣਾ; ਜੋਤਣਾ; ਗੰਢ ਦੇਣਾ, ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਪਰੋਣਾ; ਲਾਉਣਾ (ਤੁਹਮਤ) ।

[जोड़-ना] क्रि॰ सक॰ मिलाना; गांठना, जोड़ लगाना; इकट्ठा करना; जोड़ देना; बना बना कर रखना, जमा करना, हिसाब लगाना, गिनना; बनाना, रचना; जोतना; गांठ देना, बांधना, शामिल करना; पिरोना; लगाना (दोष) ।

جوڑواں—[ਜੋੜਵਾਂ] ਪੁ. ਜੋੜੇ ।

[जोड़वां] पु॰ यमल ।

جوڑی—[ਜੋੜੀ] ਇ. ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਮੁਗਦਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ, ਰਥ, ਗੱਡੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜੋੜ ਲਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬਲਦ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ।

[जोड़ी] स्त्री॰ दो चीजों का समूह; मुगदर का जोड़ा; रथ, गाड़ी आदि में जोते जाने वाले बैल या घोड़े आदि ।

—جوڑی دار—[ਜੋੜੀਦਾਰ] ਪੁ. ਸਾਥੀ, ਸੰਗੀ ।

[जोड़ीदार] पु॰ साथी, संगी ।

جوڑی والا—[ਜੋੜੀ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਕੰਜਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਚ ਆਦਿ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[जोड़ी वाला] पु॰ वेश्याओं के नाच आदि में तबला बजाने वाला ।

جوز—[ਜੋਜ਼] ਪੁ. ਜੈਫਲ; ਅਖਰੋਟ; ਨਾਰੀਅਲ ।

[जोज़] पु॰ जायफल; अखरोट; नारियल ।

جوزا—[ਜੋਜ਼ਾ] ਪੁ. ਮਿਥੁਨ ਰਾਸ ।

[जोज़ा] पु॰ मिथुन राशि ।

جوش—[ਜੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਬਾਲ; ਉਬਲਾਹਟ, ਗੁੱਸਾ ਉਠਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਵਲਵਲਾ, ਜਜ਼ਬਾ, ਜੋਸ਼; ਗਰਮੀ, ਤੇਜ਼ੀ; ਬਹੁਲਤਾ, ਜ਼ੋਰ; ਮਸਤੀ, ਕਾਮ ਚੇਸ਼ਟਾ; ਗੁੱਸਾ, ਤੇਜ਼, ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ, ਜ਼ੋਰ, ਜਵਾਨੀ; ਜਲਵਾ ।

[जोश] फ़ा० पु० उफान; खदबदाहट, खौलने का भाव; भावावेश, लहर, मौज; ताप, गर्मी; आधिक्य, बहुलता; शक्ति; मस्ती, काम चेष्टा; क्रोध, और उत्साह, शौक; चाव; भावना।

—جوش آنا—[ਜੋਸ਼ ਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ ਸਮਾ. ਉਬਾਲ ਆਉਣਾ; ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ; ਲਹਿਰ ਉੱਠਣਾ; ਵਲਵਲਾ ਉੱਠਣਾ।

[जोश आना] क्रि० स० उबाल आना, क्रोध आना; लहर उठना; भावावेश होना।

—جوش جوانی—[ਜੋਸ਼ੇ ਜਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਵਲਵਲਾ, ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਵੇਗ, ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ।

[जोशे जवानी] फ़ा० पु० यौवन की उमंग, यौवन के आवेग, यौवन का आवेश।

—جوش و خروش—[ਜੋਸ਼ੋ ਖ਼ਰੋਸ਼] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰ, ਧੂਮਧਾਮ; ਉਤਸ਼ਾਹ, ਉਮੰਗ; ਗੁੱਸਾ, ਤੈਸ਼।

[जोशो ख़रोश] फ़ा० पु० शोर शोर, धूम-धाम; उत्साह, उमंग; आवेश, जोश।

—جوش خون—[ਜੋਸ਼ੇ ਖ਼ੂਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਮਤਾ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਆਰ; ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮੋਹ; ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ।

[जोशे ख़ून] फ़ा० पु० ममता, माता पिता का प्रेम; भाइयों का प्यार; ख़ून की अधिकता।

—جوش دہن—[ਜੋਸ਼ੇ ਦਹ-ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਜਾਣਾ।

[जोशे दह्-न] फ़ा० पु० मुँह में छाले पड़ जाना।

—جوش دینا—[ਜੋਸ਼ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉਬਾਲਣਾ, ਖੌਲਾਉਣਾ।

[जोश देना] मुहा० उबालना, खौलाना।

—جوش کھانا یا مارنا—[ਜੋਸ਼ ਖਾਣਾ ਯਾ ਮਾਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉਬਲਣਾ, ਖੌਲਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।

[जोश खाना या मार-ना] मुहा० उबलना, खौलना; गुस्से में आना।

—جوش میں آنا—[ਜੋਸ਼ ਮੇਂ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉਬਲਣਾ; ਲਹਿਰਾਉਣਾ; ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।

[जोश में आना] मुहा० उबलना; लहराना; क्रोध में आना।

—جوش میں لانا—[ਜੋਸ਼ ਮੇਂ ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ; ਛੇੜਨਾ, ਉਭਾਰਨਾ।

[जोश में लाना] मुहा० क्रोध दिलाना, भड़काना; छेड़ना, उभारना।

—جوشاندہ—[ਜੋਸ਼ਾਂਦਹ] ਫ਼ਾ ਪੁ ਕਾੜ੍ਹਾ, ਕੁਆਥ।

[जोशांद:] फ़ा० पु० काढ़ा, क्वाथ।

جوشش—[ਜੋਸ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੋਸ਼।

[जोशिश] फ़ा० स्त्री० जोश।

جوشن—[ਜੌਸ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੰਜੋਅ, ਜ਼ਿਰਾ।

[जौशन] फ़ा० पु० कवच, ज़िरह।

جوع—[ਜੂ-ਅ] ਅਰ. ਇ. ਭੁੱਖ।

[जू-अ] अर० स्त्री० भूख।

—جوع الارض—[ਜੂ-ਉਲ-ਅਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਰਾਜ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ।

[जू-उल-अर-ज़] अर० स्त्री० राज्य विस्तार की लालसा।

—جوع البقر—[ਜੂ-ਉਲ-ਬ-ਕਰ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਬਹੁਤੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

[जू-उल-बक़र] अर० स्त्री० एक रोग जिस में भूख अधिक लगती है।

—جوع الکلب—[ਜੂ-ਉਲ-ਕਲ-ਬ] ਅਰ. ਇ. ਬਹੁਤ ਖਾਣ ਦਾ ਰੋਗ।

[जू-उल-कल-ब] अर० स्त्री० बहुत खाने का रोग।

جوف—[ਜੌਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਖੁਲਾਅ, ਖ਼ਲਾ; ਪੇਟ, ਢਿੱਡ।

[जौफ़] अर० पु० शून्य, आकाश; पेट, उदर।

جوق یا جوخ—[ਜੌ.ਕ-ਯਾ-ਜੂ.ਕ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਜੱਥਾ, ਟੋਲੀ।

[जौक़-या-जूक़] तुर्० पु० जत्था, दल।

—جوق جوق یا جوق جوق یا جوق در جوق یا جوخ در جوخ—[ਜੌ.ਕ ਜੌ.ਕ ਯਾ ਜੂ.ਕ ਜੂ.ਕ, ਜੌ.ਕ ਦਰ ਜੌ.ਕ ਯਾ ਜੂ.ਕ ਦਰ ਜੂ.ਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਟੋਲੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲ, ਟੋਲੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ।

[जौक़ जौक़ या जूक़ जूक़ जौक़ दर जौक़ या जूक़ दर जूक़] क्रि० वि० दल के दल, जत्थे के जत्थे।

جوکھ—[ਜੋਖ] ਇ. ਜੋਖਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਭਾਵ; ਤੋਲ, ਵਜ਼ਨ।

[जोख] स्त्री० तौल, वज़न, तौलने की क्रिया या भाव।

جوکھنا—[ਜੋਖਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੋਲਣਾ, ਵਜ਼ਨ ਕਰਨਾ; ਜਾਂਚਣਾ।

[जोख-ना] क्रि० सक० तौलना, वज़न करना; जाँचना।

جوکھوں - جوکھم—[ਜੋਖੋਂ, ਜੋਖਮ] ਇ. ਖ਼ਤਰਾ, ਡਰ, ਭੈ; ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਕਦੀ ਆਦਿ; ਬੀਮਾ; ਨੁਕਸਾਨ, ਘਾਟਾ; ਆਫ਼ਤ, ਮੁਸੀਬਤ।

[जोखों जोखम] स्त्री० आशंका, डर, भय; बहुमूल्य वस्तुएं तथा पैसा आदि; बीमा; हानि, घाटा; आपत्ति, मुसीबत।

—جوکھوں اٹھانا—[ਜੋਖੋਂ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਘਾਟਾ ਪਾਉਣਾ।

[जोखों उठाना] मुहा० हानि सहन करना; घाटा उठाना।

—جوکھوں کا کام—[ਜੋਖੋਂ ਕਾ ਕਾਮ] ਪੁ. ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ।

[जोखों का काम] पु० ख़तरे का काम।

—جوکھوں میں پڑنا—[ਜੋਖੋਂ ਮੇਂ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈਣਾ, ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਆਫ਼ਤ ਵਿਚ ਪੈਣਾ।
[**जोखों में पड़-ना**] मुहा० ख़तरे का काम करना, विपत्ति में फँसना।

1جوگا—[**ਜੋਗਾ**] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲਾਇਕ, ਯੋਗ; ਠੀਕ, ਮੁਤਾਬਕ।
[**जोगा**] वि० क्रि० वि० लायक, योग्य; ठीक, अनुकूल।

2جوگا—[**ਜੋਗਾ**] ਪੁ. ਗੁੱਦਾ ਜਾਂ ਫੋਗ ਜੋ ਅਫ਼ੀਮ ਨੂੰ ਘੋਲਣ ਮਗਰੋਂ ਬਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
[**जोगा**] पु० गूदा या फोक जो अफ़ीम घोलने के बाद बच जाता है।

جوگن—[**ਜੋਗਣ, ਜੋਗਿਣੀ**] ਇ. ਜੋਗੀ ਦਾ ਇ. ਲਿੰ.; ਜੋਗੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ; ਫ਼ਕੀਰਨੀ, ਸਾਧਣੀ।
[**जोगन, जोगिनी**] स्त्री० जोगी का स्त्री लिंग रूप; योगी की पत्नी, साधु स्त्री, साधुनी।

جوگنی—[**ਜੋਗਣੀ, ਜੋਗਣ**] ਇ. ਭੂਤਨੀ, ਚੁੜੇਲ; ਜੰਗ ਦੀ ਦੇਵੀ।
[**जोगनी, जोगिन**] स्त्री० पिशाचिनी, चुड़ैल, युद्ध की देवी।

جوگی—[**ਜੋਗੀ**] ਪੁ. ਜੋਗੀ, ਸੰਨਿਆਸੀ, ਸੰਤ, ਭਗਤ, ਨਾਥ; ਟੂਣੇਹਾਰ।
[**जोगी**] पु० योगी, सन्यासी, सन्त, भक्त, नाथ; टोना करने वाला।

—جوگی کس کے میت—[**ਜੋਗੀ ਕਿਸ ਦੇ ਮੀਤ**] ਅਖੌ. ਫ਼ਕੀਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
[**जोगी किस के मीत**] लोको० जोगी किसी के मीत नहीं होते।

جوگیا—[**ਜੋਗੀਆ**] ਪੁ. ਵਿ. ਗੇਰੂਆ ਰੰਗ; ਇਕ ਰਾਗਣੀ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਬੂਤਰ।
[**जोगिया**] पु० वि० भगवा रंग, एक रागिनी एक प्रकार का कबूतर।

1جولان—[**ਜੋਲਾਨ, ਜੁਲਾਨ**] ਫ਼ਾ. ਬੇੜੀ, ਜ਼ੰਜੀਰ, ਉਹ ਸੰਗਲ ਜੋ ਮੁਜਰਮ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[**जौलान, जुलान**] फ़ा० बेड़ी, शृंखला, वह ज़ंजीर जो अपराधी के पैरों में डाली जाती है।

2جولان—[**ਜੋਲਾਨ**] ਅਰ. ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੌੜ, ਫੁਰਤੀ।
[**जौलान**] अर० पु० घोड़े की दौड़, घोड़े को धावा देने की क्रिया।

جولانی—[**ਜੋਲਾਨੀ**] ਅਰ. ਇ. ਚੁਸਤੀ; ਤਬੀਅਤ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ; ਉਮੰਗ, ਵਲਵਲਾ।
[**जौलानी**] अर० स्त्री० तेज़ी, स्वभाव की तेज़ी; उमंग, आवेग।

1جوں—[**ਜੂੰ**] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵਾਂਗ, ਵਾਂਗਰ, ਵਰਗਾ।
[**ज्यूँ**] फ़ा० अव्य० ज्यों, जैसे, भाँति।

جوں توں—[**ਜੂੰ ਤੂੰ**] ਅਵ. ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ।
[**ज्यूँ त्यूँ**] अव्य० जैसे हो सके, किसी न किसी प्रकार।

—جوں توں کرکے—[**ਜੂੰ ਤੂੰ ਕਰ ਕੇ**] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ; ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ।
[**ज्यूँ त्यूँ कर के**] क्रि० वि० किसी न किसी प्रकार, किसी रीति से; बड़ी कठिनता से।

جوں جوں—[**ਜੂੰ ਜੂੰ**] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ; ਜਿੱਥੋਂ ਤੀਕ, ਜਦੋਂ ਤੀਕ।
[**ज्यूँ ज्यूँ**] क्रि० वि० ज्यों ज्यों, जहाँ तक, जब तक।

جوں کا توں - جوں کے توں—[**ਜੂੰ ਕਾ ਤੂੰ, ਜੂੰ ਕੀ ਤੂੰ**] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਸਾਰਾ, ਪੂਰਾ, ਮੁਕੰਮਲ।
[**ज्यूँ का त्यूँ, ज्यूँ की त्यूँ**] क्रि० वि० वैसे का वैसा, बिल्कुल, उसी तरह, सारा, समस्त, पूर्ण।

2جوں—[**ਜੂੰ**] ਇ. ਇਕ ਕੀੜਾ ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਗੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[**जूँ**] स्त्री० एक प्रकार का कीड़ा जो शरीर के गन्दा रहने के कारण सिर के बालों अथवा कपड़ों में पैदा हो जाता है।

—جوں کی چال—[**ਜੂੰ ਕੀ ਚਾਲ**] ਇ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੱਠੀ ਤੋਰ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਸਤ ਚਾਲ।
[**जूँ की चाल**] स्त्री० बहुत धीमी गति, अत्यधिक सुस्त चाल।

—جوں مونہا—[**ਜੂੰ ਮੂੰਹਾ**] ਵਿ. ਪਖੰਡੀ, ਮੀਸਣਾ।
[**जूँ मुहा**] वि० पाखण्डी, दम्भी।

—جوئیں (جونیں) دیکھنا—[**ਜੂਏਂ ਦੇਖ-ਨਾ**] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੂੰਆਂ ਕੱਢਣਾ।
[**जुएँ देख-ना**] क्रि० सक० सिर के बालों अथवा कपड़ों में से जूएँ चुनना।

—جوئیں (جونیں) مارنا—[**ਜੂਏਂ ਮਾਰਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰਨਾ; ਦੇਰ ਲਾਉਣਾ; ਨਹੂਸਤ ਫੈਲਾਉਣਾ।
[**जुएँ मार-ना**] मुहा० व्यर्थ समय खोना; देर लगाना, नहूसत फैलाना।

جون—[**ਜੂਨ**] ਇ. ਜੂਨੀ; ਜਨਮ, ਜੀਵਨ; ਜ਼ਮਾਨਾ।
[**जून**] स्त्री० योनि; जन्म, जीवन; ज़माना।

—جون بدلنا یا پلٹنا—[**ਜੂਨ ਬਦਲ-ਨਾ ਯਾ ਪਲਟ-ਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਚੋਲਾ ਵਟਾਉਣਾ, ਇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ।

[जून बदल-ना या पलट-ना] मुहा० शरीर बदलना, एक शरीर से दूसरे शरीर में जाना।

جون پوری کرنا—[ਜੂਨ ਪੂਰੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਣਾ।

[जून पूरी कर-ना] मुहा० दिन पूरे करना, जैसे-तैसे जीवन बिताना।

جونا—[ਜੂਣਾ] ਪੁ. ਘਾਹ ਜਾਂ ਕਾਹੀ ਦੀ ਰੱਸੀ ਜੋ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਘਾਹ ਦੀ ਰੱਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੱਕੜੀਆਂ ਜਾਂ ਘਾਹ ਆਦਿ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਮੁੰਜੀ।

[जूना] पु० घास की रस्सी जो बर्तन साफ़ करने के काम आती है; घास की रस्सी जिस से लकड़ियां या घास बांधते हैं, जबसन।

جونپور کا قاضی—[ਜੌਨਪੁਰ ਦਾ ਕਾਜ਼ੀ] ਪੁ. ਮੂਰਖ, ਬੇਵਕੂਫ਼।

[जौनपुर का क़ाज़ी] पु० मूर्ख, बेवक़ूफ़।

جونڈی—[ਜੌਂਡੀ] ਇ. ਕਣਕ ਜਾਂ ਜੌਂ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ।

[जौंडी] स्त्री० गेहूं अथवा जौ की एक बीमारी।

جونسا—[ਜੌਨ-ਸਾ] ਪੜ. ਕੋਈ, ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ।

[जौन-सा] सर्व० कोई, जो कोई, जो व्यक्ति।

جونک—[ਜੋਂਕ] ਇ. ਜੋਕ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਹ ਕੀੜਾ ਜੋ ਗੰਦਾ ਖੂਨ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[जोंक] स्त्री० पानी का वह कीड़ा जो दूषित रक्त निकालने के लिए शरीर पर लगाया जाता है।

جونک ہو کے لپٹنا یا چمٹنا—[ਜੋਂਕ ਹੋਕੇ ਲਿਪਟ-ਨਾ ਜਾਂ ਚਿਮਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੋਕ ਵਾਂਗੂ ਚੰਬੜਨਾ, ਇਉਂ ਚੰਬੜਨਾ ਕਿ ਫਿਰ ਛੁਟਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

[जोंक होके लिपट-ना या चिमट-ना] मुहा० जोंक की भाँति चिपटना; ऐसे चिपटना कि फिर छूटना कठिन हो जाए।

جونی—[ਜੋਨੀ] ਇ. ਤੱਕੜੀ ਦੀ ਰੱਸੀ; ਜੂਨ, ਜਨਮ।

[जोनी] स्त्री० तराज़ू की रस्सी; योनि, जन्म।

¹جوہر—[ਜੌਹਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਗ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ; ਸਾਰ, ਸੱਤ; ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇ; ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਫ਼ੌਲਾਦ ਦੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਗੁਣ, ਖੂਬੀ; ਹੁਨਰ, ਕਮਾਲ, ਲਿਆਕਤ; ਕਰਤੂਤ।

[जौहर] अर० पु० नग, कीमती पत्थर; सार, निचोड़; वह वस्तु जो अपने आप में स्थिर हो; तलवार अथवा फ़ौलाद के वे निशान जिनसे उनकी उत्तमता का पता चलता है; विशेषता, गुण, श्रेष्ठता; हुनर, कमाल, योग्यता; करतूत।

²جوہر—[ਜੌਹਰ] ਹਿੰ. ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸਮ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਚਿਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਰਦ ਤਲਵਾਰਾਂ ਧੂਹ ਕੇ ਮੈਦਾਨੇ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੜ ਮਰਦੇ ਸਨ।

[जौहर] हिं० प्राण त्यागने अथवा जान दे देने की क्रिया; राजपूतों की एक रीति जिसमें उनके युद्ध में घिर जाने पर उनकी स्त्रियाँ चिताओं में जल कर सती हो जाती थीं और पुरुष युद्ध क्षेत्र में लड़ कर मर जाते थे।

جوہر دکھانا—[ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁਨਰ ਵਿਖਾਉਣਾ, ਲਿਆਕਤ ਜਾਂ ਗੁਣ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ।

[जौहर दिखाना] मुहा० कला प्रदर्शन करना, योग्यता अथवा गुण प्रकट करना।

جوہر فرد—[ਜੌਹਰ ਫ਼ਰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜੌਹਰ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਮੋਤੀ।

[जौहर फ़र्द] फ़ा० पु० अपनी किस्म का सब से उत्तम जौहर, अप्रतिम मोती।

جوہر کرنا—[ਜੌਹਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਤਮ ਘਾਤ ਕਰਨਾ, ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨਾ।

[जौहर कर-ना] मुहा० आत्मघात करना, आत्महत्या करना।

جوہر کھلنا یا کھل جانا—[ਜੌਹਰ ਖੁਲ-ਨਾ ਜਾਂ ਖੁਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁਣ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਖੂਬੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਅਸਲੀ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ, ਭੇਤ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ।

[जौहर खुल-ना या खुल जाना] मुहा० गुण प्रकट हो जाना, विशेषता प्रकट होना; भेद खुलना, पोल खुलना।

جوہری—[ਜੌਹਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ; ਪਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਪਾਰਖੂ; ਗੁਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ।

[जौहरी] अर० पु० मणि-माणिक्य बेचने वाला; परखने वाला, पारखी; गुण को समझने वाला।

جوہڑ—[ਜੌਹੜ] ਪੁ. ਛੱਪੜ।

[जोहड़] पु० ताल।

جوہنا—[ਜੋਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਾਹ ਵੇਖਣਾ, ਉਡੀਕਣਾ; ਤਲਾਸ਼ਣਾ, ਢੂੰਡਣਾ; ਜਾਂਚਣਾ।

[जोह-ना] क्रि० सक० बाट देखना; प्रतीक्षा करना; खोजना, जाँचना।

جوہی - جوئی—[ਜੂਹੀ, ਜੂਈ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਚੰਬੇਲੀ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[जूही, जुई] स्त्री० एक प्रकार की जंगली चमेली; एक प्रकार की आतिशबाज़ी जिसमें से फूल निकलते हैं; एक प्रकार का कीड़ा जो खेत की फ़सल को लग जाता है।

جوئبار—[ਜੂਏਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਦੀ, ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ।

[जूएबार] फ़ा० पु० नदी, नदियों का इलाका।

جوئندہ—[ਜੋਇੰਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਢੂੰਡਣ ਵਾਲਾ, ਭਾਲਣ ਵਾਲਾ; ਖੋਜੀ।

[जोयन्दः] फ़ा० पु० ढूँढने वाला, खोजने वाला, खोज करने वाला।

جو - جوئے—[ਜੂਏ (ਜੋਏ) ਜੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਦੀ, ਨਹਿਰ।

[जूए (जोए) जू] फ़ा० स्त्री० नदी, नहर।

—جوئے شیر—[ਜੂਏ ਸ਼ੀਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਨਹਿਰ ਜੋ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਫ਼ਰਹਾਦ ਨੇ ਪਹਾੜ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਸੀ।

[जूए शीर] फ़ा० स्त्री० वह नहर जो शीरीं की आज्ञा से फ़रहाद ने पर्वत से काटकर निकाली थी।

جوئے خانہ—[ਜੂਏ ਖ਼ਾਨ:] ਪੁ. ਜੂਆ ਖਾਨਾ, ਜੂਏ ਦਾ ਅੱਡਾ ਜਾਂ ਮਕਾਨ।

[जूए ख़ान:] पु० जूआ खेलने का स्थान, जूआ खेलने का अड्डा।

جویا - جویاں—[ਜੋਯਾ, ਜੋਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[जोयाः, जोयाँ] फ़ा० पु० वि० ढूँढने वाला, तलाश करने वाला।

جویں—[ਜਵੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੌਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ।

[जवीं] फ़ा० वि० जौ का बना हुआ।

جھابا—[ਝਾਬਾ] ਪੁ. ਘਿਉ ਜਾਂ ਤੇਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਡੱਬਾ, ਕੁੱਪਾ; (ਪੂਰਬ ਵਿਚ) ਝਾੜ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਫ਼ਾਨੂਸ; ਟੋਕਰਾ।

[झाबा] पु० घी अथवा तेल रखने का चमड़े का डिब्बा, कुप्पा; (पूर्व में) झाड़, शीशे का फ़ानूस; टोकरा।

جھابر - جھابڑ—[ਝਾਬਰ, ਝਾਬੜ] ਇ. ਚਿੱਕੜ, ਚਿੱਕੜ; ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੀ ਥਾਂ।

[झाबर, झाबड़] स्त्री० कीचड़, दलदल; वह भूमि जहाँ दलदल हो।

جھاپا—[ਝਾਪਾ] ਪੁ. ਭੀੜਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਕੋਠੜੀ।

[झापा] पु० तंग द्वार की कोठरी।

جہات—[ਜਿਹਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. جہت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਤਰਫ਼ਾਂ, ਪਾਸੇ।

[जिहात] अर० पु० स्त्री० جہت का बहुवचन; तरफ़ें, दिशाएँ।

جہاد—[ਜਿਹਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਮ ਯੁੱਧ।

[जिहाद] अर० पु० धर्मयुद्ध।

—جہاد اصغر—[ਜਿਹਾਦੇ ਅਸ:-ਗ਼ਰ] ਪੁ. ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ।

[जिहादे अस-ग़र] पु० सूफ़ियों की भाषा में काफ़िरों से लड़ाई।

—جہاد اکبر—[ਜਿਹਾਦੇ ਅਕ-ਬਰ] ਪੁ. ਮਨ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਮਨ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[जिहादे अक-बर] पु० मन की इच्छाओं के दमन का भाव, मन मारने का भाव।

جھارا—[ਝਾਰਾ] ਪੁ. ਪਤਲੀ ਛਾਣੀ ਹੋਈ ਭੰਗ; ਉਹ ਛੱਜ ਜਾਂ ਛਾਣਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਣਕ ਆਦਿ ਛਾਣ ਕੇ ਰੋੜ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[झारा] पु० पतली छानी हुई भांग; वह छाज अथवा छलना जिस में गेहूँ आदि छान कर कंकर पृथक किए जाते हैं।

جھاری—[ਝਾਰੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰਾਹੀ ਜਿਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਟੂਟੀ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[झारी] स्त्री० एक प्रकार की सुराही जिसकी नली लम्बी होती है और इसमें टूटी भी लगा देते हैं।

جھاڑ—[ਝਾੜ] ਪੁ. ਝਾੜੀ, ਘਣੀ ਝਾੜੀ, ਕੱਚ ਜਾਂ ਬਲੌਰ ਦਾ ਫ਼ਾਨੂਸ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ; ਪੰਜ ਲਾਟਾਂ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ਾਲ; ਤਾਰ, ਲੜੀ, ਕਤਾਰ, ਸਿਲਸਿਲਾ।

[झाड़] पु० झाड़ी, झंखाड़; कांच या बिलौर का फ़ानूस; एक प्रकार की आतिशबाज़ी; पांच शिखाओं वाली मशाल; तार, क़तार, सिलसिला।

—جھاڑ باندھنا—[ਝਾੜ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉੱਤੋਂ ਥੱਲੀ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਣਾ, ਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ।

[झाड़ बांध-ना] मुहा० निरन्तर कुछ कहे जाना, तार बंधना।

—جھاڑ بسانا—[ਝਾੜ ਬਸਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਾਈ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ, ਝਗੜਾ ਸਹੇੜਨਾ।

[झाड़ बसाना] मुहा० लड़ाई मोल लेना, झगड़ा ख़रीदना।

—جھاڑ پہاڑ—[ਝਾੜ ਪਹਾੜ] ਪੁ. ਝਾੜ ਦਾ ਪਹਾੜ, ਰਾਈ ਦਾ ਪਹਾੜ, ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ।

[झाड़ पहाड़] पु० बात का बतंगड़, राई का पहाड़, बहस से बाहर का विषय।

—جھاڑ جھنکاڑ—[ਝਾੜ ਝੰ-ਕਾੜ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਣਾ ਤੇ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੂਟਾ; ਬਹੁਤੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਵਾਲਾ ਦਰਖ਼ਤ; ਬਿਕਮਤਾ ਲਿਖਤ; ਝਾੜ ਦਾ ਕੰਡਾ।

[झाड़ झंकाड़] पु० बहुत ही घना और कांटों वाला पौधा; बहुत टहनियों वाला पेड़; जल्दी से लिखा हुआ अस्पष्ट लेख; झाड़ का कांटा।

—جھاڑ سے چھوٹا پہاڑ میں اٹکا—[ਝਾੜ ਸੇ ਛੂਟਾ ਪਹਾੜ ਮੇਂ ਅਟਕਾ] ਅਖੌ. ਇਕ ਮੁਸੀਬਤੋਂ ਛੁੱਟਿਆ ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ।

[झाड़ से छूटा पहाड़ में अटका] लोको॰ आकाश से गिरा खजूर में अटका।

—جھاڑ کا ازار بند—[ਝਾੜ ਦਾ ਇਜ਼ਾਰ ਬੰਦ] ਪੁ. ਇਕ ਪਕਵਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੁੰਮਣ ਲਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[झाड़ का इज़ार बंद] पु॰ एक प्रकार का नाड़ा जिस के साथ बहुत से फुँदने लगे होते हैं।

—جھاڑ جھنکاڑ—[ਝਾੜ ਝੰਡ] ਪੁ. ਜੰਗਲ, ਵੀਰਾਨਾ, ਉਜਾੜ।

[झाड़ झंड] पु॰ जंगल, निर्जन स्थान, उजाड़।

—جھاڑ ہو کر لپٹنا—[ਝਾੜ ਹੋ ਕਰ ਲਿਪਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਿੱਚ ਵਾਂਗੂੰ ਚੰਬੜ ਜਾਣਾ, ਜੋਕ ਵਾਂਗ ਚੰਬੜ ਜਾਣਾ।

[झाड़ हो कर लिपट-ना] मुहा॰ झाड़ी की तरह लिपटना, जोंक की तरह चिपट जाना।

جھاڑا—[ਝਾੜਾ] ਪੁ. ਤਲਾਸ਼ੀ, ਢੂੰਡ, ਭਾਲ; ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ, ਗੰਦਗੀ; (ਗੰਵਾਰ) ਟੱਟੀ, ਪਖਾਨਾ; ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੰਤਰ ਫੂਕਣ ਦਾ ਕਾਰ, ਟੂਣਾ ਟੋਣਾ।

[झाड़ा] पु॰ तलाशी, ढूँढ, खोज, कूड़ा करकट; (गंवार) टट्टी, मन्त्र पढ़ कर फूँक का भाव, झाड़ फूँक।

—جھاڑ پھونکی یا جھاڑ پھونک—[ਝਾੜ ਫੂਕੀ ਯਾ ਝਾੜ ਫੂਕ] ਇ. ਦਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਫੂਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੰਤਰ, ਜਾਦੂ।

[झाड़ फूंकी या झाड़ फूंक] स्त्री॰ मन्त्र पढ़ना अर्थात् कुछ पढ़ कर झाड़ फूँक करना, मन्त्र, जादू।

جھاڑ پونچھ—[ਝਾੜ ਪੂੰਝ] ਇ. ਸਫ਼ਾਈ, ਝਾੜ ਪੂੰਝ।

[झाड़ पोंछ] स्त्री॰ सफ़ाई, झाड़ पोंछ।

1 جھاڑن—[ਝਾੜਨ] ਪੁ. ਝਾੜਨ ਦਾ ਕਪੜਾ, ਤੌਲੀਆ।

[झाड़न] पु॰ झाड़ने वाला कपड़ा, तौलिया।

2 جھاڑن—[ਝਾੜਨ] ਇ. ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ, ਗੰਦਗੀ; ਕੁਝ ਘਟ; ਖੋਟੇ ਸਿੱਕੇ; ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਝਾੜਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ।

[झाड़न] स्त्री॰ कूड़ा करकट; रेजगारी, खोटे सिक्के; वह वस्तु जो झाड़ने पर निकले।

—جھاڑن پونچھن—[ਝਾੜਨ ਪੂੰਛਨ, ਝਾੜਨ ਪੋਂਛਨ] ਇ. ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਝਾੜਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ; ਉਹ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਆਖਰੀ ਬੱਚਾ।

[झाड़न पूंछन, झाड़न पोंछन] स्त्री॰ वह वस्तु जो झाड़ने से निकले; वह बच्चा जिस के बाद कोई सन्तान न हो, अन्तिम सन्तान।

جھاڑنا—[ਝਾੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਬੁਹਾਰੀ ਦੇਣਾ; ਪੂੰਝਣਾ, ਛੰਡਣਾ, ਛੱਟਣਾ; ਦਰਖ਼ਤ ਨਾਲੋਂ ਫਲ ਉਤਾਰਨਾ ਜਾਂ ਤੋੜਨਾ; ਮੰਤਰ ਫੂਕਣਾ; ਚਕਮਕ ਪੱਥਰ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ; ਖੰਭ ਉਤਾਰਨਾ; ਡੰਗ ਝਾੜ ਕਰਨਾ; ਠੀਕ ਕਰਨਾ।

[झाड़-ना] क्रि॰ सक॰ साफ़ करना, झाड़ू देना; पोंछना; झटकना, फटकना; वृक्ष से फल उतारना या तोड़ना; मंत्र फूंकना; चकमक पत्थर में से आग निकालना; पंख गिराना; डाँट डपट करना; ठीक करना।

—جھاڑنا جھٹکنا—[ਝਾੜ-ਨਾ, ਝਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮ. ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਬੁਹਾਰੀ ਦੇਣਾ; ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਖੋਹ ਲੈਣਾ।

[झाड़-ना, झटक-ना] क्रि॰ समा॰ धूल-मिट्टी साफ़ करना, झाड़ू देना; जो कुछ किसी से मिल सके छीन लेना।

جھاڑو—[ਝਾੜੂ] ਪੁ. ਬੁਹਾਰੀ, ਬਹੁਕਰ।

[झाड़ू] पु॰ बुहारी, बढ़नी।

—جھاڑو پھرنا—[ਝਾੜੂ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਰਬਾਦੀ ਹੋਣਾ, ਕੁਝ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[झाड़ू फिर-ना] मुहा॰ बरबाद होना, कुछ न रहना, नष्ट होना।

—جھاڑو پھیر دینا یا پھیرنا—[ਝਾੜੂ ਫੇਰ ਦੇਣਾ ਯਾ ਫੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨਾ, ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਨਾ ਛੱਡਣਾ; ਉਜਾੜਨਾ, ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ, ਲੁੱਟ ਲੈਣਾ।

[झाड़ू फेर देना या फेर-ना] मुहा॰ सफ़ाया करना, बाक़ी कुछ न छोड़ना; उजाड़ना, नष्ट करना, लूट लेना।

—جھاڑو تارا—[ਝਾੜੂ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਦੁਮਦਾਰ ਤਾਰਾ, ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ।

[झाड़ू तारा] पु॰ दुमदार तारा, पुच्छल तारा।

جھاڑی—[ਝਾੜੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਕੰਡੇਦਾਰ ਬੂਟਾ।

[झाड़ी] स्त्री॰ छोटा कांटेदार पौधा।

—جھاڑی بوٹی (بونٹی) کا بیر—[ਝਾੜੀ ਬੂਟੀ (ਬੂੰਟੀ) ਦਾ ਬੇਰ] ਪੁ. ਮਲ੍ਹੇ ਦਾ ਬੇਰ।

[झाड़ी बूटी (बूंटी) का बेर] पु॰ झड़ बेरी का बेर।

جہاز—[ਜਹਾਜ਼] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਬੇੜੀ, ਸਟੀਮਰ।

[जहाज़] पु॰ बड़ी नाव, स्टीमर।

—جہاز کا جہاز—[ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਜਹਾਜ਼] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ; ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਚੌੜਾ।

[जहाज़ का जहाज़] वि॰ बहुत बड़ा, बहुत ही विशाल।

—جہاز کا کوا—[ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕੌਂਆ] ਪੁ. ਉਹ ਕਾਂ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਉਡਦਾ ਰਹੇ; ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਮਿਲੇ।

[जहाज़ का कौआ] पु॰ वह कौआ जो जहाज़ के साथ रहे किन्तु समुद्र में बैठने की जगह न मिलने के कारण उसी के चारों ओर उड़ता रहे; वह व्यक्ति जिसे एक स्थान को छोड़ कर और कहीं ठौर न मिले।

1 جہازی—[ਜਹਾਜ਼ੀ] ਪੁ. ਖ਼ਲਾਸੀ, ਮਲਾਹ, ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਰ ।

[जहाज़ी] पु० खलासी, मल्लाह, जहाज़ चलाने वाला; जहाज़ का सवार ।

2 جہازی—[ਜਹਾਜ਼ੀ] ਪੁ. ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ।

[जहाज़ी] पु० जहाज़ से सम्बन्धित; जहाज़ का ।

جہازی ڈاکو—[ਜਹਾਜ਼ੀ ਡਾਕੂ] ਪੁ. ਉਹ ਡਾਕੂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਦਾ ਹੈ ।

[जहाज़ी डाकू] पु० वह डाकू जो अपनी नाव या जहाज़ पर आ कर यात्रियों का जहाज़ लूट लेता है ।

جہازی کتا—[ਜਹਾਜ਼ੀ ਕੁੱਤਾ] ਪੁ. ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤਾ, ਤਾਜ਼ੀ ਕੁੱਤਾ ।

[जहाज़ी कुत्ता] पु० शिकारी कुत्ता, ताज़ी कुत्ता ।

جھاگ—[ਝਾਗ] ਇ. ਝੱਗ, ਫੇਨ ।

[झाग] स्त्री० गाज, फेन ।

جھاگ لانا—[ਝਾਗ ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੱਗ ਸਿੱਟਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਮੂੰਹੋਂ ਝੱਗ ਕੱਢਣਾ ।

[झाग लाना] क्रि० सक० फेन लाना, क्रोध के कारण मुँह से झाग उगलना ।

جھال—[ਝਾਲ] ਇ. ਤੇਜ਼ੀ; ਟਾਂਕਾ, ਧਾਤ ਦਾ ਜੋੜ; ਚੌੜਾ ਤੇ ਚੌੜਾ ਟੋਕਰਾ; ਲਹਿਰ, ਤਰੰਗ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਬਾਰਸ਼ ।

[झाल] स्त्री० तेज़ी; टांका, धातु का जोड़; बड़ा और चौड़ा टोकरा; लहर, तरंग; थोड़ी सी वर्षा ।

جھالا—[ਝਾਲਾ] ਪੁ. ਝੜੀ ਦਾ ਮੀਂਹ ਜੋ ਕਿਤੇ ਵੱਸੇ ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਵੱਸੇ; ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਲੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ।

[झाला] पु० वह ज़ोरदार वर्षा जो किसी भाग में बरसे और किसी में न बरसे; मोतियों की कुछ लड़ियों से बना हुआ स्त्रियों के कानों का आभूषण ।

جہالت—[ਜਹਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਗਿਆਨਤਾ, ਮੂਰਖਤਾ, ਉਜੱਡਪੁਣਾ ।

[जहालत] अर० स्त्री० अज्ञानता, मूर्खता, उजड्डपन ।

جھالر—[ਝਾਲਰ] ਇ. ਪੱਲਾ, ਦੁਪੱਟਾ; ਫੁੰਮਣ; ਕਿਨਾਰਾ, ਹਾਸ਼ੀਆ; ਰੇਸ਼ਮ ਜਾਂ ਮਕੈਸ਼ ਦੀ ਉਹ ਤਾਰ ਜੋ ਗੋਟੀ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲਾਈ ਦੇ-ਹਨ ।

[झालर] स्त्री० पल्ला, आंचल; फुँदने; किनारा, हाशिया, रेशमी अथवा मक़ैशी तार की गद्दी अथवा फूल के चारों ओर लगाते हैं ।

جھالردار—[ਝਾਲਰਦਾਰ] ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਝਾਲਰ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਝਾਲਰ ਵਾਲਾ ।

[झालरदार] वि० जिसे झालर लगी हो, झालर वाला ।

جھالرا—[ਝਾਲ-ਰਾ] ਪੁ. ਪੱਕੀ ਬਾਵਲੀ, ਪੱਕਾ ਖੂਹ, ਚਸ਼ਮਾ ।

[झाल-रा] पु० पक्की बावली, पक्का कुआं, झरना ।

جھالنا—[ਝਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟਾਂਕਾ ਲਾਉਣਾ, ਕਸੀਦੇ ਵਿਚ ਮਸਾਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਾਉਣਾ; ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਜਾਂ ਸ਼ੋਰੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਲਾਕੇ ਠੰਢਾ ਕਰਨਾ ।

[झाल-ना] क्रि० सक० टांका लगाना, मसाले से गहने में जोड़ लगाना; पानी को बर्फ़ या शोरे आदि में लगाकर ठण्डा करना ।

جھام—[ਝਾਮ] ਪੁ. ਖੂਹ ਆਦਿ ਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਜੰਤਰ ।

[झाम] पु० गहराई से मिट्टी खोद कर लाने का यंत्र ।

جھامر—[ਝਾਮਰ] ਪੁ. ਸੂਈਆਂ, ਤਕਲੇ ਆਦਿ ਦੀ ਨੋਕ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੱਥਰੀ, ਸਿੱਲ੍ਹ ।

[झामर] पु० सुई, टेकुआ आदि की नोक को तेज़ करने की सिल्ली, पत्थरी ।

1 جہاں، جہان—[ਜਹਾਂ, ਜਹਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ, ਜੱਗ, ਸੰਸਾਰ ।

[जहां, जहान] फ़ा० पु० दुनिया, जग, संसार ।

جہاں پناہ—[ਜਹਾਂ ਪਨਾਹ] ਪੁ. ਉਹ ਹਾਕਮ ਜਿਸਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਹੋਵੇ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।

[जहां पनाह] पु० वह शासक जिसकी शरण में सारा संसार हो, बादशाह ।

جہاں دیدہ—[ਜਹਾਂ ਦੀਦ:] ਪੁ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਫਿਰਿਆ ਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ, ਤਜਰਬਾ ਕਾਰ, ਉੱਚਿਆਂ ਨੀਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੋਇਆ, ਘਰਾਟ ।

[जहां दीद:] पु० वि० बहुत घूमा-फिरा व्यक्ति, अनुभवी, जीवन के उतार चढ़ावों में से गुज़रा हुआ, घुराट ।

جہاں دیدہ بسیار گوید دروغ—[ਜਹਾਂ ਦੀਦ: ਬਿਸ-ਯਾਰ ਗੋਯਦ ਦਰੋਗ਼] ਅਖੌ. ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਬਹੁਤ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ।

[जहां दीद: बिस-यार गोयद दरोग़] लो०उ० अनुभवी बहुत झूठ बोलता है ।

جہاں گرد—[ਜਹਾਂ ਗਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਯਾਤਰੀ ।

[जहां गर-द] फ़ा० पु० यात्रा करने वाला, यात्री ।

جہاں گیر—[ਜਹਾਂਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ; ਅਕਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂਰਉੱਦੀਨ ਦਾ ਲਕਬ ।

[जहांगीर] फ़ा० वि० पु० विश्व को जीतने वाला; अकबर के पुत्र नूरुद्दीन की उपाधि ।

—جہاں گیری—[ਜਹਾਂਗੀਰੀ] ਫਾ. ਵਿ. ਇ. ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਿੱਤ; ਹੱਥ ਦਾ ਇੱਕ ਜੜਾਊ ਜ਼ੇਵਰ; ਲਾਖ ਜਾਂ ਕੱਚ ਦੀ ਚੂੜੀ ਜੋ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਈਜਾਦ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ।

[जहांगीरी] फा॰ स्त्री॰ वि॰ विश्व-विजय, विजय; हाथ की लाख या कांच की चूड़ी जिसका आविष्कार जहांगीर ने किया था; जहांगीर से सम्बन्धित ।

²جہاں—[ਜਹਾਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿੱਥੇ, ਜਿਸ ਥਾਂਏਂ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ, ਜਿਸ ਘੜੀ ।

[जहां] क्रि॰ वि॰ जहां, जिस स्थान पर, जिस समय, जिस घड़ी ।

—جہاں تک—[ਜਹਾਂ ਤਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਦੋਂ ਤਕ, ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ।

[जहां तक] क्रि॰ वि॰ जब तक, जहां तक ।

—جہاں تہاں—[ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਧਰ ਉਧਰ, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਭ ਪਾਸੇ ।

[जहां तहां] क्रि॰ वि॰ इधर उधर, हर जगह, सब ओर ।

—جہاں دیکھے توا پرات - وہیں گائے ساری رات—
[ਜਹਾਂ ਦੇਖੇ ਤਵਾ ਪਰਾਤ, ਵਹੀਂ ਗਾਏ ਸਾਰੀ ਰਾਤ] ਅਖੌ. ਜਿੱਥੇ ਤਕੀਏ ਤਵਾ ਪਰਾਤ, ਉਥੇ ਗਾਈਏ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ।

[जहां देखे तवा परात, वहीं गाए सारी रात] लोको॰ स्वार्थी वहीं ठहर जाते हैं जहां उन्हें स्वार्थ सिद्धि का अवसर मिलता है ।

—جہاں کہیں—[ਜਹਾਂ ਕਹੀਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿੱਥੇ, ਜਿਸ ਥਾਂਏਂ, ਜਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ।

[जहां कहीं] क्रि॰ वि॰ जहां, जिस जगह पर, जिस स्थान पर ।

—جہاں کی تہاں—[ਜਹਾਂ ਕੀ ਤਹਾਂ] ਵਾਕ. ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਜਿੱਥੇ, ਜਾਂ ਉਥਾਂ; ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉਖੜ ਦੂਜੀ ਥਾਂਏਂ; ਉਸੇ ਥਾਂਏਂ, ਉਥੇ ਹੀ ।

[जहां की तहां] वाक्य॰ कहीं को कहीं; अपने स्थान से उखड़ कर दूसरे स्थान पर; उसी स्थान पर, वहीं ।

جھانپ—[ਝਾਂਪ] ਪੁ. ਬਾਂਸ ਦਾ ਬਣਿਆ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਢੱਕਣ; ਬਾਂਸ ਦਾ ਟੋਕਰਾ; ਬੱਘੀ ਦਾ ਟਪ; ਪਰਦਾ, ਘੁੰਡ; ਛੇਕਲ ਕੌਡੀ, ਕਾਣੀ ਕੌਡੀ ।

[झांप] पु॰ बांस का बना हुआ एक बड़ा ढकना; बांस का टोकरा; बग्घी का टप; पर्दा, घूंघट; ऊपर से टूटी हुई कौड़ी ।

جھانپنا—[ਝਾਂਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਢੱਕਣਾ, ਲੁਕਾਉਣਾ; ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ, ਉਹਲੇ ਕਰਨਾ ।

[झांप-ना] क्रि॰ सक॰ आवरण करना, ढांपना, छिपाना, ओट में करना ।

جھانپو—[ਝਾਂਪੋ] ਇ. ਇਕ ਚਿੜੀ ਜੋ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਪੂਛ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਂਹ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਕਾਮ ਆਤੁਰ ਤੀਵੀਂ, ਛਿਨਾਲ ।

[झांपो] स्त्री॰ एक चिड़िया जो प्रायः दुम कंपाती और नीचे करती रहती है; कामातुर स्त्री, छिनाल ।

جھانجھ - جھانجھ—[ਝਾਂਜ, ਝਾਂਝ] ਇ. ਗੁੱਸਾ, ਕਰੋਧ; ਤੇਜ਼ੀ, ਬੇਸਬਰੀ, ਕਾਹਲੀ; ਕੈਂਸੀਆਂ ਜਾਂ ਛੈਣੇ; ਇੱਛਾ, ਖ਼ਾਹਿਸ਼, ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ; ਪੈਰ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ, ਝਾਂਜਰ ।

[झांज, झांझ] स्त्री॰ गुस्सा, क्रोध; तेजी, बेसबरी, जल्दी; एक प्रकार का बाजा; इच्छा, काम वासना; पांव का एक जेवर, पैंजनी ।

—جھانجھ یا جھانجھ لانا—[ਝਾਂਜ ਯਾ ਝਾਂਝ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ, ਬਖੇੜਾ ਛੇੜਨਾ ।

[झांज या झांझ लाना] मुहा॰ झगड़ा करना, बखेड़ा छेड़ना ।

جھانجن - جھانجھن—[ਝਾਂਜਨ, ਝਾਂਝਨ] ਇ. ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ, ਝਾਂਜਰ ।

[झांजन, झांझन] स्त्री॰ पैरों का एक गहना, पैंजनी ।

جھانسا—[ਝਾਂਸਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ ।

[झांसा] पु॰ धोखा, फरेब, छल ।

—جھانسا بتانا یا دینا—[ਝਾਂਸਾ ਬਤਾਨਾ ਯਾ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛਲ ਕਰਨਾ, ਫ਼ਰੇਬ ਕਰਨਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ।

[झांसा बताना या देना] क्रि॰ सक॰ छल करना, फरेब करना, धोखा देना ।

جھانسیا—[ਝਾਂਸੀਯਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਛਲੀਆ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਠੱਗ ।

[झांसिया] वि॰ पु॰ धोखेबाज, कपटी, छलिया, ठग ।

جھانسے میں آنا—[ਝਾਂਸੇ ਮੇਂ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ, ਛਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਠਗਿਆ ਜਾਣਾ ।

[झांसे में आना] मुहा॰ धोखा खाना, छला जाना, ठगा जाना ।

جھانک—[ਝਾਂਕ] ਇ. ਚੋਰ ਨਜ਼ਰ, ਚੋਰ ਝਾਤੀ ।

[झांक] स्त्री॰ चोर की भांति देखना, चोर नजर ।

جھانکڑ—[ਝਾਂਕੜ] ਪੁ. ਵਿ. ਝਾੜੀ; ਲਿੱਸਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ।

[झांकड़] पु॰ वि॰ झाड़ी; दुर्बल, निर्बल ।

جھانکنا—[ਝਾਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲੁਕ ਕੇ ਵੇਖਣਾ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਜਾਂ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਮੂੰਹ ਬਾਹਰ ਕਰਕੇ ਵੇਖਣਾ ।

[झांक-ना] क्रि॰ सक॰ छिप कर देखना, दरवाजे अथवा खिड़की में से मुंह बाहर निकाल कर देखना ।

جھانکی—[ਝਾਂਕੀ] ਇ. ਨਜ਼ਾਰਾ, ਦਰਿਸ਼; ਸਾਂਗ, ਤਮਾਸ਼ਾ; ਝਰੋਖਾ, ਖਿੜਕੀ ।

[झांकी] स्त्री० नज़ारा, दृश्य; स्वांग, तमाशा; झरोखा, खिड़की।

جھانوں—[ਝਾਵਾਂ] ਪੁ. ਖੁਰਦਰੀ ਇੱਟ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਆਦਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਗੜ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੈਲ ਲਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[झांवां] पु० खुरदरी ईंट अथवा पत्थर आदि जिसे रगड़ कर पैरों अथवा शरीर की मैल उतारी जाती है।

جھانولی—[ਝਾਂਵਲੀ] ਇ. ਅੱਖ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ, ਅੱਖ ਦੀ ਸੈਨਤ; ਨਖ਼ਰਾ, ਅਦਾ; ਛਲ, ਧੋਖਾ, ਝਾਂਸਾ।

[झांवली] स्त्री० आंख का इशारा, आंख का संकेत; नखरा, अदा; छल, कपट, धोखा, झांसा।

جھاؤ—[ਝਾਊ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜੋ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

[झाऊ] पु० एक प्रकार का पौधा जो नदी के तट पर होता है, इसकी टोकरियां बनती हैं।

جھائی—[ਝਾਈ] ਇ. ਛਾਈ, ਦਾਗ਼, ਧੱਬਾ ਜੋ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

[झाई] स्त्री० छाईं, दाग़, धब्बा जो मुँह पर पड़ जाता है।

جھائیں—[ਝਾਈਂ] ਇ. ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ, ਅਕਸ, ਪਰਛਾਵਾਂ; ਚਿਹਰੇ ਉੱਤਲਾ ਧੱਬਾ ਜੋ ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ ਕਰ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਝਾਈ; ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਦਾਗ਼; ਉਹ ਦਾਗ਼ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਹਿ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[झाईं] स्त्री० प्रतिबिम्ब, अक्स, परछाईं; मुँह पर पड़ा हुआ धब्बा जो रक्त विकार के कारण हो जाता है, मुँह का दाग़; वे धब्बे जो पानी उतर जाने के कारण शीशे पर पड़ जाते हैं।

جھائیں جھائیں—[ਝਾਈਂ ਝਾਈਂ] ਇ. ਕਾਂ ਕਾਂ, ਬਕ ਬਕ।

[झाईं झाईं] स्त्री० कांय-कांय, झक-झक।

جھائیں جھپا—[ਝਾਈਂ ਝੱਪਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਝਾਂਸਾ; ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਣ ਲੁਕ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[झाईं झप्पा] पु० धोखा, कपट, छल; दिखाई दे कर छिप जाने का भाव।

جھائیں مائیں—[ਝਾਈਂ ਮਾਈਂ] ਇ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ਜੋ ਉਹ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

[झाईं माईं] स्त्री० बच्चों का एक खेल जो वे एक घेरे में खेलते हैं।

جھبا—[ਝੱਬਾ] ਪੁ. ਫੁੰਮਣ; ਗੁੱਛਾ।

[झब्बा] पु० फुँदना, गुच्छा।

جھبرا—[ਝੱਬਰਾ] ਪੁ. ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੁੱਤਾ।

[झबरा] पु० लम्बे लम्बे बालों वाला कुत्ता।

جھبیا—[ਝਬਿਆ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗਹਿਣਾ।

[झबिया] स्त्री० एक प्रकार का गहना।

جھپ—[ਝਪ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟਪਟ, ਛੇਤੀ, ਜਲਦੀ, ਫ਼ੌਰਨ।

[झप] क्रि० वि० झट पट, शीघ्रता से, जल्दी, फ़ौरन।

جھپ جھپ—[ਝਪ ਝਪ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟ ਪਟ, ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ, ਫ਼ੌਰਨ।

[झप झप] क्रि० वि० झट पट, शीघ्रता से, फ़ौरन।

جھپ کھانا—[ਝਪ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤੰਗ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਲਾਰ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣਾ।

[झप खाना] मुहा० पतंग का एक ओर गोता खा कर गिर पड़ना।

جھپاک جھپاک—[ਝਪਾਕ ਝਪਾਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ, ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ, ਝਟ ਪਟ।

[झपाक झपाक] क्रि० वि० जल्दी जल्दी, शीघ्रता पूर्वक, झट पट।

جھپاک سے—[ਝਪਾਕ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ, ਝਟਪਟ।

[झपाक से] क्रि० वि० शीघ्रता से, झटपट।

جھپاکا—[ਝਪਾਕਾ] ਪੁ. ਜਲਦੀ, ਛੇਤੀ, ਝਟ ਪਟ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[झपाका] पु० जल्दी, झट पट, शीघ्रता से कार्य करने का भाव।

جھپان—[ਝੱਪਾਨ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਕੀ।

[झप्पान] पु० एक प्रकार की पालकी।

جھپانا—[ਝੱਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪਤੰਗ ਦਾ ਗੋਤਾ ਖਾਣਾ।

[झप्पाना] क्रि० पतंग का गोता खाना।

جھپانا—[ਝਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣਾ, ਉੱਘਣਾ, ਸੌਣਾ।

[झपाना] क्रि० अक० आंखें मूंदना, ऊंघना, सोना।

جھپانی—[ਝੱਪਾਨੀ] ਪੁ. ਪਾਲਕੀ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ, ਕਹਾਰ।

[झप्पानी] पु० पालकी उठाने वाला, कहार।

جھپٹ—[ਝਪਟ] ਇ. ਛਾਲ, ਚਪੇੜਾ; ਸੱਟ, ਮਾਰ।

[झपट] स्त्री० छलांग, झपट्टा; चोट, मार।

جھپٹ لینا—[ਝਪਟ ਲੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਛੁੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਖੋਹ ਲੈਣਾ।

[झपट लेना] क्रि० समा० झपट कर कोई वस्तु छीन लेना।

جھپٹ میں آنا—[ਝਪਟ ਮੇਂ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧੱਕਾ ਲੱਗਣਾ; ਦੌੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ, ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਮੋਟਰ ਆਦਿ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ; ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।

[झपट में आना] मुहा० धक्का लगना; दौड़ते हुए किसी मनुष्य, पशु अथवा मोटर आदि से टकराना; भूत प्रेतादि की पकड़ में आना।

جھپٹا—[ਝਪੱਟਾ] ਪੁ. ਸ਼ੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦਾ ਅਸਰ, ਸਾਇਆ, ਪਕੜ; ਇੱਲ ਜਾਂ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਝੁੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਝਟ ਪਟ ਖੋਹ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕੰਮ; ਹਮਲਾ।

[झपट्टा] पु० भूत प्रेत का प्रभाव, छाया, पकड़; चील अथवा सिंह के झपट कर कोई वस्तु छीन ले जाने का भाव या काम; हमला।

جھپٹا مارنا—[ਝਪੱਟਾ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੰਜਾ ਮਾਰਨਾ, ਝੁੱਟ ਮਾਰਨਾ, ਇੱਲ ਦਾ ਝਟਪਟ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਖੋਹ ਲੈ ਜਾਣਾ।

[झपट्टा मार-ना] मुहा० पंजा मारना, झपटना, चील का सहसा झपट कर कोई वस्तु छीन ले जाना।

جھپک—[ਝਪਕ] ਇ. ਹਯਾ, ਸ਼ਰਮ; ਪਲਕਾਂ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹਣ ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਅਮਲ।

[झपक] स्त्री० लज्जा, शर्म; पलकों का खुलना और बन्द होना।

جھپکنا—[ਝਪਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਅਕ. ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ; ਡਰਨਾ।

[झपक-ना] क्रि० सक० अक० आँखों का बन्द होना; लज्जित होना; डरना।

جھپکی—[ਝਪ-ਕੀ] ਇ. ਨੀਂਦਰ, ਊਂਘ; ਝਲਕ।

[झप-की] स्त्री० नींद, ऊँघ; झलक।

جھپیٹ—[ਝਪੇਟ] ਇ. ਝਪਟ; ਮਾਰ।

[झपेट] स्त्री० झपट; मार।

جہت—[ਜਿਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼, ਵਲ; ਵਜ੍ਹਾ, ਕਾਰਣ, ਸਬੱਬ।

[जिहत] अर० स्त्री० दिशा, तरफ़, ओर; हेतु, कारण, सबब।

جھٹ—[ਝਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫ਼ੌਰਨ।

[झट] क्रि० वि० फ़ौरन।

جھٹ پٹ—[ਝਟ ਪਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ, ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ, ਫ਼ੌਰਨ।

[झट पट] क्रि० वि० बहुत जल्दी, शीघ्रता से, फ़ौरन।

جھٹال دینا—[ਝੁਟਾਲ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝੁਠਲਾਉਣਾ, ਝੂਠਾ ਕਰਨਾ; ਜੂਠਾ ਕਰਨਾ, ਜੁਠਾਉਣਾ।

[झुटाल देना] मुहा० झुठलाना, झूठा करना; जूठा करना, जुठलाना।

جھٹالنا—[ਝੁਟਾਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੂਠਾ ਕਰਨਾ, ਝੁਠਲਾਉਣਾ, ਜੂਠਾ ਕਰਨਾ, ਜੁਠਾਲਣਾ।

[झुटाल-ना] क्रि० सक० झूठा करना, झुठलाना; जूठा करना, जुठालना।

جھٹانا—[ਝੁਟਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੂਠਾ ਕਰਨਾ, ਝੂਠਾ ਬਣਾਉਣਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਜਾਂ ਕਥਨ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ; ਗ਼ਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ, ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ।

[झुटाना] क्रि० सक० झूठा करना, झूठा बनाना; किसी की बात अथवा कथन को असत्य प्रमाणित करना; असत्य सिद्ध करना, खण्डन करना।

جھٹ پٹا—[ਝੁਟ ਪੁਟਾ] ਪੁ. ਸੰਝ, ਦਿਨ ਛੁਪਣ ਦਾ ਵੇਲਾ, ਆਥਣ।

[झुट पुटा] पु० सन्ध्या, सूर्यास्त का समय, सायंकाल।

جھٹک—[ਝਟਕ] ਇ. ਹੁਲਾਰਾ, ਹਿਚਕੋਲਾ।

[झटक] स्त्री० झटका, हिचकोला।

جھٹکا—[ਝਟ-ਕਾ] ਪੁ. ਧੱਕਾ; ਸਦਮਾ; ਟੱਕਰ; ਮੁਸੀਬਤ, ਆਫ਼ਤ; ਬਕਰੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ; ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ; ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਬਕਰੇ ਆਦਿ ਦਾ ਮਾਸ।

[झट-का] पु० धक्का; सदमा; टक्कर; आपत्ति, विपत्ति; बकरे आदि को तलवार के एक ही वार से मारने का काम; एक ही वार से मारे हुए बकरे आदि का मांस।

جھٹکا اٹھانا—[ਝਟ-ਕਾ ਉਠਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੁਸੀਬਤ ਸਹਿਣਾ, ਸਦਮਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ; ਘਾਟਾ ਪਾਉਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ।

[झट-का उठाना] क्रि० सक० विपत्ति सहना, सदमा सहना; घाटा उठाना, हानि सहन करना।

جھٹکا کھانا—[ਝਟ-ਕਾ ਖਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੁਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਉਠਾਨਾ; ਘਾਟਾ ਪਾਉਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ।

[झट-का खाना] क्रि० सक० विपत्ति सहन करना; घाटा सहना, हानि सहन करना।

جھٹکنا—[ਝਟਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝਾੜਨਾ; ਧੱਕਾ ਦੇਣਾ; ਖੋਹਣਾ, ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਨਾ।

[झटक-ना] क्रि० सक० झाड़ना; धक्का देना; छीनना, झपटना।

جھٹلانا—[ਝੁਟ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ, ਝੁਠਿਆਉਣਾ।

[झुट-लाना] क्रि० सक० झूठा प्रमाणित करना, झुठलाना।

جھجر—[ਝੱਜਰ] ਪੁ. ਝਾਰੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੁਰਾਹੀ, ਝੱਜਰੀ।

[झज्झर] पु० मिट्टी की सुराही, झज्झर।

جھجک - جھجھک [ਝਿਜਕ, ਝਿਜਕ] ਇ. ਸ਼ਰਮ, ਹਯਾ, ਲੱਜਾ; ਡਰ, ਤੌਖਲਾ; ਵਹਿਮ, ਅੰਦੇਸ਼ਾ।

[झिझक, झिझक] स्त्री० शर्म, लाज, लज्जा; संकोच, भय, आशंका; भ्रम, अंदेशा।

جھجکنا - جھجھکنا —[ਝਿਜਕ-ਣਾ, ਝਿਝਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਰਨਾ, ਝਹਿਮਣਾ, ਵਹਿਮ ਕਰਨਾ।
[झिजक-ना, झिझक-ना] क्रि० अक० डरना, सहमना, वहम करना।

جہد —[ਜਹ-ਦ, ਜਿਹਦ] ਅਰ. ਇ. ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਯਤਨ।
[जह-द, जिहद] अर० स्त्री० कोशिश, यत्न।

جھُڈو —[ਝੁੱਡੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੇਵਕੂਫ਼, ਮੂਰਖ, ਅਹਿਮਕ; ਜ਼ਨਮੁਰੀਦ, ਰੰਨ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਆਦਮੀ, ਰੰਨ ਮੁਰੀਦ।
[झुड्डू] वि० पु० निर्बुद्धि, मूर्ख, बेअक़ल; स्त्री सेवक, पत्नी का गुलाम।

جھر —[ਝਰ] ਇ. ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਫਟਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼।
[झर] स्त्री० कपड़े अथवा कागज़ के सहसा फट जाने से उत्पन्न हुई आवाज़।

جھر جھرا —[ਝਿਰ-ਝਿਰਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਤਲਾ ਤੇ ਝਿੰਝਾ ਕਪੜਾ।
[झिर-झिरा] वि० पु० पतला तथा झीना कपड़ा।

جھر جھری —[ਝੁਰਝੁਰੀ] ਇ. ਕਾਂਬਾ, ਕੰਬਣੀ।
[झुरझुरी] स्त्री० कंपन, कँपकँपी।

جھر جُٹ —[ਝੁਰ-ਜੁਟ] ਵਿ. ਕੁਮਲਾਇਆ ਹੋਇਆ।
[झुर-झुट] वि० मुरझाया हुआ।

جھرمٹ —[ਝੁਰਮੁਟ] ਪੁ. ਭੀੜ, ਇਕੱਠ; ਟੋਲਾ; ਚਾਦਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੀਕ ਕੱਜ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[झुरमुट] पु० भीड़, समूह; मण्डली; चादर आदि से शरीर को सिर से पाँव तक ढाँप लेने की क्रिया।

جھرمٹ مارنا —[ਝੁਰ-ਮਟ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘੇਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜਾਣਾ; ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ; ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਚਾਦਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਲੁਕਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।
[झुर-मट मार-ना] मुहा० घेरा बाँध कर जाना; इकट्ठे होकर जाना; कपड़े अथवा चादर से मुँह को ढाँप लेने की क्रिया।

جھرنا —[ਝਰਨਾ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦੀ ਚਾਦਰ, ਆਬਸ਼ਾਰ; ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਛਾਨਣੀ।
[झर-ना] पु० निर्झर, जलप्रपात; पानी छानने वाली छलनी।

جھرنا —[ਝਿਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੋਣਾ, ਰਿਸਣਾ, ਸਿੰਮਣਾ; ਵਗਣਾ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ।
[झिरना] क्रि० अक० चूना, रसना, टपकना, बहना, जारी होना।

جھرنا —[ਝੁਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੁਰਝਾਉਣਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ, ਲਿੱਸਾ ਹੋਣਾ, ਬੀਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੀਲਾ ਤੇ ਮਾੜਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[झुर-ना] क्रि० अक० मुरझाना, दुर्बल होना, दुबला होना रोग के कारण पीला और निर्बल हो जाना।

جھروکا - جھروکھا —[ਝਰੋਕਾ, ਝਰੋਖਾ] ਪੁ. ਛੋਟੀ ਖਿੜਕੀ, ਰੋਸ਼ਨ ਦਾਨ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।
[झरोका, झरोखा] पु० छोटी खिड़की, रोशन दान, वह स्थान जहाँ बैठ कर दृश्य देखा जाए।

جھری —[ਝਿਰੀ] ਇ. ਦਰਜ਼, ਦਰਾੜ; ਉਹ ਟੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਕਿਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ।
[झिरी] स्त्री० दर्ज़, दरार; वह गढ़ा जिस में इधर उधर से गिर कर पानी जमा हो जाए।

جھری —[ਝੁੱਰੀ] ਇ. ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਬੁਢੇਪੇ ਕਾਰਨ ਪਿਆ ਵਟ, ਝੁਰੜੀ।
[झुर्री] स्त्री० मुँह पर, बुढ़ापे के कारण पड़ी सिकुड़न, झुरी।

جھڑ —[ਝੜ] ਇ. ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਂਹ, ਝੜੀ; ਜੰਦਰੇ ਦੀ ਜੜ।
[झड़] स्त्री० निरन्तर वर्षा, झड़ी; ताले का भीतरी का खटका।

جھڑ بدلی —[ਝੜ ਬਦਲੀ] ਇ. ਬਹੁਤ ਮੀਂਹ ਵਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੱਦਲੀ; ਸਾਵਣ ਦੀ ਬਦਲੀ।
[झड़ बदली] स्त्री० बहुत बरसने वाली बदली; सावन की बदली।

جھڑ بیری —[ਝੜ ਬੇਰੀ] ਇ. ਜੰਗਲੀ ਬੇਰਾਂ ਵਾਲੀ ਝਾੜੀ, ਮਲ੍ਹਾ।
[झड़ बेरी] स्त्री० जंगली बेरों की झाड़ी, झड़बेरी।

جھڑ بیری کا کانٹا —[ਝੜ ਬੇਰੀ ਦਾ ਕੰਡਾ] ਪੁ. ਲੜਾਕਾ ਤੇ ਗਲ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ।
[झड़ बेरी का काँटा] पु० झगड़ालू व्यक्ति।

جھڑا جھڑ —[ਝੜਾਝੜ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਧੜਾ ਧੜ, ਲਗਾਤਾਰ, ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ।
[झड़ाझड़] क्रि० वि० धड़ाधड़, लगातार, निरन्तर।

جھڑاکا —[ਝੜਾਕਾ] ਪੁ. ਝਪਟ, ਝੜਪ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਲੜਾਈ; ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਮੀਂਹ, ਝੜੀ।
[झड़ाका] पु० झपट, झड़प, थोड़ी सी लड़ाई; ज़ोर की वर्षा, झड़ी।

جھڑپ —[ਝੜਪ] ਇ. ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਲੜਾਈ, ਝਪਟ; ਤੇਜ਼ੀ, ਜੋਸ਼, ਗਰਮੀ, ਗੁੱਸਾ, ਤੈਸ਼; ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ, ਲੋ।
[झड़प] स्त्री० थोड़ी सी लड़ाई, झपट; तेज़ी, जोश, गर्मी, गुस्सा, क्रोध; अग्नि शिखा, लौ।

جھڑپانا —[ਝੜ-ਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੋ ਧਿਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਰਾਉਣਾ, ਲੜਾਉਣਾ।

[झड़-वाना] क्रि० सक० दो पक्षियों, पशुओं अथवा मनुष्यों की लड़ाई कराना, लड़ाना।

جھڑجھڑانا —[ਝੜ-ਝੜਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਲੂਣਨਾ, ਹਿਲਾਉਣਾ; ਚਮਕਾਉਣਾ।

[झड़-झड़ाना] क्रि० सक० झंझोड़ना, हिलाना; चमकाना।

جھڑکنا —[ਝਿੜਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝਿੜਕੀ ਦੇਣਾ, ਘੂਰਨਾ, ਘੁਰਕਣਾ; ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਆਖਣਾ, ਡਾਂਟਣਾ।

[झिड़क-ना] क्रि० सक० झिड़की देना, फटकारना; बुरा भला कहना, डांटना।

جھڑکی —[ਝਿੜਕੀ] ਇ. ਫਿਟਕਾਰ, ਧਮਕੀ, ਘੁਰਕੀ, ਡਾਂਟ ਡਪਟ।

[झिड़की] स्त्री० झिड़क कर कही हुई बात, धमकी, फटकार, डांट डपट।

جھڑن —[ਝੜਨ] ਇ. ਘੁਰਚਣ; ਝਾੜਨ ਪੂੰਝਣ ਮਗਰੋਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਕੂੜਾ, ਨਫ਼ਾ, ਫ਼ਾਇਦਾ, ਲਾਭ।

[झड़न] स्त्री० खुरचन; झाड़ने-पोंछने के बाद इकट्ठा किया हुआ कूड़ा; नफ़ा, फायदा, लाभ।

جھڑنا —[ਝੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਿਗਣਾ, ਗਿਰਨਾ; ਬਚਣਾ, ਬਚ ਰਹਿਣਾ; ਕੂੜਾ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ, ਖ਼ਲਾਸ ਹੋਣਾ, ਫੂਕਣਾ; ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਫੂਕਿਆ ਜਾਣਾ।

[झड़-ना] क्रि० अक० गिरना, नीचे गिरना; बचना, बच रहना; कूड़ा साफ़ होना; वीर्यपात होना; फूंकना; मन्त्र फूंकना।

جھڑوانا —[ਝੜ-ਵਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਡਿਗਵਾਉਣਾ, ਉਤਰਵਾਉਣਾ, ਲੁਹਾਉਣਾ, ਦਰਖ਼ਤ ਨਾਲੋਂ ਫਲ ਲੁਹਾਉਣਾ; ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਦਮ ਕਰਾਉਣਾ; ਖ਼ਲਾਸ ਕਰਾਉਣਾ, ਛੁਟਾਉਣਾ; ਬਚਵਾ-ਉਣਾ, ਨਫ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣਾ।

[झड़-वाना] क्रि० प्रे० गिरवाना, वृक्ष पर से फल गिरवाना; कूड़ा करकट साफ़ कराना; फुंकवाना; वीर्यपात करवाना; बचवाना; लाभ दिलवाना।

جھڑوس —[ਝੜੂਸ] ਪੁ. ਬੁੱਢਾ ਠੇਰਾ; ਮੱਖੀਚੂਸ; ਭੜੂਆ।

[झड़ूस] पु० बूढ़ा; निर्लज्ज; भड़ुआ।

جھڑی —[ਝੜੀ] ਇ. ਉਹ ਮੀਂਹ ਜੋ ਗੱਜਣ ਤੇ ਕੜਕਣ ਬਿਨਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਸਦਾ ਰਹੇ।

[झड़ी] स्त्री० वह वर्षा जो बिजली की कड़क और बादल की गर्ज के बिना निरन्तर बरसती रहे।

جھک —[ਝਕ] ਇ. ਧੁੰਦ, ਪਾਗਲਪਣ, ਖ਼ਬਤ; ਬਕਬਕ; ਦੰਦਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਅੰਨ ਆਦਿ ਦੀ ਬੋ।

[झक] स्त्री० सनक; धुन; खब्त, बकबक; दांतों में रुके अन्न की सी दुर्गन्ध।

جھک جھوری —[ਝਕ ਝੋਰੀ] ਇ. ਖੋਹ ਖਿੰਜ; ਹੱਥਾ ਪਾਈ; ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ; ਸ਼ਰਾਰਤ।

[झक झोरी] स्त्री० छीना झपटी; हाथा पाई; हँसी-ठट्ठा; शरारत

جھک مارنا —[ਝਕ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਹੂਦਾ ਬਕਣਾ, ਬਕ ਮਾਰਨਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ।

[झक मार-ना] मुहा० व्यर्थ बोलना, बक मारना, निरर्थक बातें करना, व्यर्थ बकना।

جھکا جھک —[ਝਕਾ ਝਕ] ਵਿ. ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ, ਚਮਕਦਾਰ, ਸਾਫ਼, ਉੱਜਲ।

[झका झक] वि० चमकता हुआ, चमकदार, साफ़, उज्ज्वल।

جھکانا —[ਝਿਕਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਤਾਉਣਾ; ਹੈਰਾਨ ਕਰਨਾ; ਖਿਝਾਉਣਾ।

[झिकाना] क्रि० सक० सताना; हैरान करना; खिझाना।

جھکانا —[ਝੁਕਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਨਿਵਾਉਣਾ, ਨੀਵਾਂ ਕਰਨਾ, ਨਿਵਾਉਣਾ; ਟੇਢਾ ਕਰਨਾ।

[झुकाना] क्रि० सक० निवाना, नवाना, नीचा करना; टेढ़ा करना।

جھکاؤ —[ਝੁਕਾਉ] ਪੁ. ਵਿੰਗ, ਟੇਢ; ਰੁਖ਼; ਖ਼ਿਆਲ, ਰੁਜਹਾਨ।

[झुकाओ] पु० टेढ़ा पन, टेढ़; झुकाव; ध्यान, प्रवृत्ति।

جھکائی —[ਝੁਕਾਈ] ਇ. ਧੋਖਾ।

[झुकाई] स्त्री० धोखा।

جھک کر سلام کرنا —[ਝੁਕ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਸਤਕਾਰ ਨਾਲ ਗਰਦਨ ਝੁਕਾ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ; ਚੋਭ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ; ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਉਸਤਾਦ ਮੰਨਣਾ।

[झुक कर सलाम कर-ना] मुहा० सत्कारपूर्वक गर्दन झुकाकर नमस्कार करना; व्यङ्ग्य से नमस्ते करना; शरारत से उस्ताद मानना।

جھک کر ملنا —[ਝੁਕ ਕੇ ਮਿਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ, ਆਜਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ।

[झुक कर मिल-ना] मुहा० बड़ी नम्रता से मिलना, विनय से पेश आना।

جھکڑ —[ਝੱਖੜ] ਪੁ. ਤੂਫ਼ਾਨ, ਸਖ਼ਤ ਹਵਾ, ਹਨੇਰੀ, ਝੱਖੜ।

[झक्कड़] पु० तूफ़ान, अंधड़, तेज़ हवा, आंधी।

جھکنا —[ਝੁਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਨਿਵਣਾ, ਨਿਉਣਾ, ਨੀਵਾਂ ਹੋਣਾ; ਟੇਢਾ ਹੋਣਾ; ਆਜਜ਼ ਹੋਣਾ; (ਨੀਂਦ ਨਾਲ) ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮਿਚਣਾ, ਨਿਮਰ ਹੋਣਾ; ਡਿਗਣਾ, ਪੈਣਾ; ਸਤਕਾਰ ਕਰਨਾ।

[झुक-ना] क्रि० अक० नमित होना, झुक जाना, नीचा होना, टेढ़ा होना, नम्र होना; (नींद से) आँखों का नीचा होना; गिरना, पड़ना; सत्कार करना।

جھلملن —[ਝਿਲਮਿਲ] ਵਿ. ਝਲ ਝਲ, ਚਮ ਚਮ; ਝਗੜਾ; ਚਮ-ਕਦਾ।

[झकोरन] स्त्री० झक झक, बक बक; झगड़ा, बखेड़ा।

جھکور—[ਝਕੋਰ] ਇ. ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ; ਨੁਕਸਾਨ, ਘਾਟਾ; ਆਫ਼ਤ, ਮੁਸੀਬਤ, ਆਫ਼ਤ।

[झकोर] स्त्री० हवा का झोंका; हानि, घाटा; आपत्ति, मुसीबत, विपत्ति।

جھکورا—[ਝਕੋਰਾ] ਪੁ. ਤਿੱਖੀ ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ; ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਲਹਿਰ।

[झकोरा] पु० हवा का तेज झोंका; पानी की तेज लहर।

جھکولا—[ਝਕੋਲਾ] ਪੁ. ਲਹਿਰ, ਤਰੰਗ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਉਣਾ; ਗੋਤਾ, ਚੁੱਭੀ; ਸਦਮਾ।

[झकोला] पु० लहर, तरंग, पानी का ज़ोर से आना; गोता, डुबकी; सदमा।

جھکولنا—[ਝਕੋਲਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹੰਗਾਲਣਾ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਹੱਥ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਘਚੋਲਣਾ; ਚੁੱਭੀ ਲਾਉਣਾ।

[झकोलना] क्रि० सक० पानी को खँगालना, पानी में किसी चीज़ अथवा हाथ को डाल कर हिलाना; डुबकी लगाना।

جھکولے کھانا—[ਝਕੋਲੇ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁੱਭੀਆਂ ਲਾਉਣਾ, ਗੋਤੇ ਖਾਣਾ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਡੁੱਬਣਾ ਕਦੇ ਉਭਰਨਾ; ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣਾ।

[झकोले खाना] मुहा० डुबकियाँ लगाना, गोते खाना, पानी में कभी डूबना कभी उभरना; ठोकरें खाना।

جھکی—[ਝਿੱਕੀ, ਝੱਕੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਬਕਵਾਸੀ, ਗੱਪੀ, ਬਕ ਬਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਜ਼ਿੱਦੀ, ਹੱਠੀ, ਹੁੰਨਰੀ।

[झिक्की, झक्की] पु० वि० बकवासी, गप्पी, व्यर्थ बोलने वाला; ज़िद्दी, हठी, हुज्जती।

جھگڑا—[ਝਗ-ੜਾ] ਪੁ. ਕਲੇਸ਼, ਰੌਲਾ, ਫ਼ਸਾਦ; ਤਕਰਾਰ; ਬਖੇੜਾ, ਝਮੇਲਾ, ਟੰਟਾ।

[झग-ड़ा] पु० कलेश, कलह; तकरार, विवाद; झमेला, टंटा।

جھگڑا پاک ہونا یا چکنا—[ਝਗ-ੜਾ ਪਾਕ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਚੁਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਸਾਦ ਦੂਰ ਹੋਣਾ, ਟੰਟਾ ਮੁਕਣਾ; ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ।

[झग-ड़ा पाक होना या चुक-ना] मुहा० झगड़ा दूर होना, लड़ाई समाप्त होना; निर्णय होना; मर जाना।

جھگڑا چکانا—[ਝਗ-ੜਾ ਚੁਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣਾ; ਟੰਟਾ ਮੁਕਾਉਣਾ; ਕਰਜ਼ਾ ਸਿਰੋਂ ਲਾਹੁਣਾ; ਮਾਰ ਛੱਡਣਾ, ਸੰਸਾਰ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣਾ।

[झग-ड़ा चुकाना] मुहा० निर्णय कर लेना; झगड़ा समाप्त करना; ऋण चुकाना; मार डालना, सांसारिक सम्बन्ध तोड़ देना।

جھگڑالو—[ਝਗ-ੜਾਲੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਲੜਾਕਾ, ਫ਼ਸਾਦੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਹੱਲੜੀ।

[झग-ड़ालू] वि० पु० झगड़ा करने वाला, फ़सादी, शरारती, उद्दण्ड।

جھگڑنا—[ਝਗੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਲੜਨਾ, ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਨਾ, ਦੰਗਾ ਕਰਨਾ; ਬਹਿਸ ਕਰਨੀ।

[झगड़-ना] क्रि० अक० लड़ना, झगड़ा करना, दंगा करना; बहस करना।

جہل—[ਜਹ-ਲ] ਇ. ਮੂਰਖਤਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ, ਨਾਦਾਨੀ, ਅੰਞਾਣਪੁਣਾ, ਜਹਾਲਤ; ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲਾ ਹੱਠ।

[जह-ल] स्त्री० मूर्खता, बे अक्ली, नादानी, अनजान पन, मूढ़ता; मूर्खों जैसा हठ।

جہل مرکب—[ਜਹ-ਲੇ ਮੁਰੱਕਬ] ਇ. ਮੂਰਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਲਮ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[जह-ले मुरक्कब] स्त्री० मूर्ख होते हुए भी अपने आप को बड़ा विद्वान समझने का भाव।

جھل—[ਝਲ] ਇ. ਗੁੱਸਾ, ਤੈਸ਼, ਅਣਖ।

[झल] स्त्री० गुस्सा, क्रोध, आवेश।

جھل ہاری—[ਝਲ ਹਾਰੀ] ਵਿ. ਗੁਸੈਲ, ਕਰੋਧਣ; ਭੈੜੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲੀ; ਛਿਨਾਲ, ਕਾਮ ਆਤੁਰ।

[झल हारी] वि० गुसैल, क्रोधी; बुरे स्वभाव वाली; छिनाल, कामातुर।

جھلا—[ਜੁਹਲਾ] ਪੁ. جاہل ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[जुहला] पु० جاہل का बहुवचन।

جھلا—[ਝੱਲਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਵੱਡਾ ਟੋਕਰਾ, ਛਾਬਾ; ਗੁਸੈਲਾ, ਬਦਮਜ਼ਾਜ।

[झल्ला] पु० वि० बड़ा टोकरा, खाँचा; क्रोधी, बुरे स्वभाव वाला।

جھلا بور—[ਝਲਾ ਬੋਰ] ਵਿ. ਚਮਕਣ ਦਮਕਣ ਵਾਲਾ, ਭੜਕੀਲਾ, ਚਮਕੀਲਾ, ਚਮਕਦਾਰ।

[झला बोर] वि० चमकने वाला, भड़कीला, चमकीला, चमकदार।

جھلا جھل—[ਝਲਾ ਝਲ] ਇ. ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ, ਜਗਮਗ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਚਾਨਣ।

[झला झल] स्त्री० चान्दी अथवा स्वर्ण की चमक, जगमग, ज्योति, प्रकाश।

جھلانا—[ਝੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੰਘੂੜੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਝੂਟੇ ਦੇਣਾ, ਝੂਟੇ ਦੇਣਾ; ਟਾਲਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲਮਕਾਈ ਰੱਖਣਾ; ਝੂਠੀ ਆਸ ਦਿਵਾਉਣਾ।

[झुलाना] क्रि० सक० झूले में बिठा कर हिलाना, झुलाना; टालना; किसी काम को स्थगित किये चले जाना; झूठी आशा दिलाना।

جھلانا—[ਝੱਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ, ਸੜਨਾ, ਤਲਖ਼ ਹੋਣਾ।

[झल्लाना] क्रि० अक० गुस्से होना, क्रोध करना, जलना, जलन होना ।

جھلجھلانا —[ਝਲ-ਝਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜਲਣਾ, ਸੜਨਾ, ਦੇਰ ਤਕ ਸਦਮੇ ਦਾ ਅਸਰ ਰਹਿਣਾ; ਚਮਕਣਾ ਦਮਕਣਾ; ਝਲਣ ਝਲਣ ਕਰਨਾ ।

[झल-झलाना] क्रि० अक० जलना, सदमे का देर तक प्रभाव रहना; चमकना-दमकना; झलन झलन करना ।

جھلجھلاہٹ —[ਝਲ-ਝਲਾਹਟ] ਇ. ਚਮਕ; ਉਹ ਜਲਨ ਜੋ ਫੱਟ ਉੱਤੇ ਲੂਣ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜੀਭ ਤੇ ਮਿਰਚ ਆਦਿ ਲਗਣ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[झल-झलाहट] स्त्री० चमक; जलन जो घाव पर नमक छिड़कने या जीभ को मिर्च आदि की तेजी से अनुभव होती है ।

جھلڑ —[ਝਿੱਲੜ] ਪੁ. ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ।

[झिल्लड़] पु० पक्षियों का झुंड ।

جھلسا —[ਝੁਲ-ਸਾ] ਪੁ. ਸੇਕ, ਲਾਟ ।

[झुल-सा] पु० अग्नि, लाट ।

جھلسنا —[ਝੁਲਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਾੜਨਾ, ਫੂਕਣਾ; ਕੁਝ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ; ਵਿਆਹੁਣਾ; ਘਰੋਂ ਕੱਢਣਾ ।

[झुलस-ना] क्रि० सक० जलाना, फूंकना; कुछ ले दे कर राजी करना; ब्याहना; घर से निकालना ।

جھلک —[ਝਲਕ] ਇ. ਰੋਸ਼ਨੀ, ਚਮਕ ਦਮਕ, ਨੂਰ; ਰੌਣਕ; ਝਲਕੀ, ਜਲਵਾ, ਅਕਸ, ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ।

[झलक] स्त्री० प्रकाश, चमक-दमक, तेज; रौनक; झलकी, जलवा, अक्स, प्रतिबिम्ब ।

جھلکا —[ਝਲ-ਕਾ] ਪੁ. ਰੋਸ਼ਨੀ, ਨੂਰ, ਜਲਵਾ, ਝਲਕ; ਅਕਸ, ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ।

[झल-का] पु० रोशनी, प्रकाश, ज्योति, झलक; अक्स, प्रतिबिम्ब ।

جھلکنا —[ਝਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਦਮਕਣਾ, ਝਿਲਮਿਲਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਓਟ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਚਮਕਣਾ ।

[झलक-ना] क्रि० अक० चमकना, दमकना, झिलमिलाना, किसी ओट में से चमकना ।

جھلکی —[ਝਲ-ਕੀ] ਇ. ਝਲਕ, ਮਾਮੂਲੀ ਝਲਕ ।

[झल-की] स्त्री० झलक, साधारण झलक ।

جھلم —[ਝਲਮ, ਝਿਲਮ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿਰਾ ਬਕਤਰ (ਸੰਜੋਅ) ਵਰਗੀ ਨਕਾਬ ਜਾਂ ਪਰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਸੂਰਮੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ।

[झलम, झिलम] स्त्री० एक प्रकार का कवच और उस की तरह की नकाब जिसे योद्धा लोग युद्ध के समय मुंह पर डाल लेते हैं ।

جھلمل —[ਝਿਲਮਿਲ] ਇ. ਜਗ ਮਗ, ਜਗਮਗਾਹਟ; ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਚਮਕ; ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਟਿਮਟਿਮਾਹਟ ।

[झिलमिल] स्त्री० जग मग, जगमगाहट; पानी में दीपकों की चमक; तारों की टिमटिमाहट ।

جھلمل جھلمل کرنا —[ਝਿਲ-ਮਿਲ ਝਿਲ-ਮਿਲ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਜਗਮਗਾਉਣਾ, ਝਿਲਮਿਲਾਉਣਾ ।

[झिल-मिल झिल-मिल कर-ना] क्रि० सक० चमकाना, जगमगाना, झिलमिलाना ।

جھلملی —[ਝਿਲ-ਮਿਲੀ] ਇ. ਚਿਕ, ਚਿਲਮਨ; ਜਾਲੀਦਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਜਾਂ ਬਾਰੀ; ਕੰਨ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ; ਮੱਧਮ ਮੱਧਮ ਚਾਨਣਾ ।

[झिल-मिली] स्त्री० चिक, चिलमन; जालीदार दरवाजा या खिड़की; कान का एक भूषण; धीमा धीमा प्रकाश ।

جھلنا —[ਝਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੱਲਣਾ, ਹਵਾ ਕਰਨਾ; ਪੱਖਾ ਹਿਲਾਉਣਾ; ਪਲੜ ਵਿਚ ਠੇਕਾ ਕਰਨਾ; ਮੱਖੀਆਂ ਉਡਾਉਣਾ ।

[झल-ना] क्रि० सक० पंखा करना, हवा करना; पंखा हिलाना; वर्ष में ठप्पा करना; मक्खियाँ उड़ाना ।

جھلنگا —[ਝਿਲੰਗਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਮੰਜੀ; ਉਹ ਮੰਜਾ ਜੋ ਬਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਖੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਢਿੱਲਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ।

[झिलंगा] पु० वि० टूटी हुई चारपाई; वह खाट जो बुना का बुना चारपाई से निकाल लिया जाए; ढीला, निर्बल ।

جھلوانا —[ਝਲ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਝੁਲਵਾਉਣਾ, ਪੱਖਾ ਕਰਾਉਣਾ; ਮੱਖੀਆਂ ਉਡਵਾਉਣਾ ।

[झल-वाना] क्रि० प्रे० झुलवाना, पंखा कराना; मक्खियाँ उड़वाना ।

جھلّی —[ਝੱਲੀ] ਇ. ਕ੍ਰੋਧੀ ਤੀਵੀਂ; ਟੋਕਰੀ ।

[झल्ली] स्त्री० क्रोधी स्त्री; टोकरी ।

جھلّی —[ਝਿੱਲੀ] ਇ. ਪਤਲੇ ਮਾਸ ਦਾ ਜਾਲਾ, ਜਿੱਲ੍ਹਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਰੀਕ ਪਰਦਾ ।

[झिल्ली] स्त्री० पतले मांस का जाला, झिल्ली, आँखों का बहुत बारीक जाला ।

جھما جھم —[ਝਮਾ ਝਮ] ਇ. ਮੀਂਹ ਦੇ ਵੱਸਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਗੋਟਾ ਕਿਨਾਰੀ ਦੀ ਚਮਕ; ਛਮਾ ਛਮ; ਨੱਚਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[झमा झम] स्त्री० वर्षा होने का शब्द; गोटा किनारी की चमक-दमक; छमा छम; नाचने की आवाज ।

جھم جھمانا —[ਝਮ-ਝਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਦਮਕਣਾ, ਰੌਸ਼ਨ ਹੋਣਾ, ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਮਾਰਨਾ ।

[झम-झमाना] क्रि० अक० चमकना, दमकना, प्रकाशित होना, झलक मारना ।

جھمک —[ਝਮਕ] ਇ. ਚਮਕ, ਝਲਕ, ਦਮਕ ।

[झमक] स्त्री० चमक, झलक, दमक ।

جھمکا—[ਝਮੱਕਾ] ਪੁ. ਭੀੜ, ਇਕੱਠ, ਜਮਘਟਾ ।

[झमक्का] पु० भीड़, समूह, जमघटा ।

جھمکا—[ਝੁਮ-ਕਾ] ਪੁ. ਗੁੱਛਾ; ਸਪਤ ਰਿਸ਼ੀ; ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ, ਝੁਮਕਾ ।

[झुम-का] पु० गुच्छा; सप्तर्षि; कानों का एक भूषण, झुमका ।

جھمکڑا—[ਝਮਕ-ੜਾ] ਪੁ. ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਕਤ, ਰੋਹਬ-ਦਾਬ; ਚਮਕ-ਦਮਕ; ਰੌਣਕ; ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਜਲਵਾ ।

[झमक-ड़ा] पु० शान-शौकत, रोब-दाब; चमक-दमक; रौनक; सुन्दरता, जलवा ।

جھموڑا—[ਝਮੂਰਾ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪਸ਼ੂ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਭੂਰਾ ਰਿੱਛ; ਉਹ ਬੱਚਾ ਜੋ ਬਾਜ਼ੀਗਰਾਂ ਜਾਂ ਮਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਮੂਰਾ ।

[झमूरा] पु० बहुत बालों वाला पशु; एक प्रकार का भूरा रीछ; वह बच्चा जो बाज़ीगरों या मदारियों के साथ होता है, जमूरा ।

جھمیل—[ਝਮੇਲ] ਇ. ਵੈਰ, ਬਖੇੜਾ, ਟੰਟਾ ।

[झमेल] स्त्री० बैर; बखेड़ा, टंटा ।

جھمیلا—[ਝਮੇਲਾ] ਪੁ. ਬਖੇੜਾ, ਉਲਝਣ, ਫ਼ਸਾਦ ।

[झमेला] पु० बखेड़ा, उलझन, फ़साद ।

جھمیلیا—[ਝਮੇਲਿਆ] ਪੁ. ਝਗੜਾਲੂ, ਬਖੇੜਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[झमेलिया] पु० झगड़ालू, बखेड़ा करने वाला ।

جھناؤنا—[ਝੰਨਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਦਾ ਸੌਂ ਜਾਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।

[झन्नाना] क्रि० अक० किसी अंग के न हिलने डुलने से एक विशेष अवस्था उत्पन्न हो जाना; क्रुद्ध होना ।

جھنجلانا - جھنجھلانا—[ਝੁੰਜ-ਲਾਉਣਾ, ਝੂੰਝ-ਲਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਖਿਝਾ ਹੋਣਾ, ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ, ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।

[झुंज-लाना, झुंझ-लाना] क्रि० अक० नाराज़ होना, गुस्से होना, क्रुद्ध होना ।

جھنجوڑنا - جھنجھوڑنا—[ਝੰਜੋੜ-ਨਾ, ਝੰਝੋੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਕੇ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਖੂਬ ਹਿਲਾਉਣਾ, ਜਗਾਉਣਾ; ਸੁਚੇਤ ਕਰਨਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰਨਾ; ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਫੜ ਕੇ ਖੂਹੀ ਜਾਂ ਝਟਕੇ ਦੇਣਾ, ਝਲੂਣਾ ।

[झंझोड़-ना, झंझोड़-ना] क्रि० सक० किसी के पांव पकड़ कर अच्छी तरह हिलाना, जगाना; सचेत करना, सावधान करना, ख़बरदार करना; दांतों से पकड़ कर झटके देना, हिलाना ।

جھنجھٹ—[ਝੰਝ-ਟ] ਪੁ. ਝਗੜਾ, ਝਮੇਲਾ, ਫ਼ਸਾਦ, ਟੰਟਾ, ਘੁਮਾੜਾ, ਬਖੇੜਾ, ਕਜ਼ੀਆ ।

[झंझ-ट] पु० झगड़ा, झमेला, लड़ाई, टंटा, बखेड़ा; विवाद ।

جھنجھٹیا—[ਝੰਝਟੀਆ] ਪੁ. ਫ਼ਸਾਦੀ, ਝਗੜਾਲੂ; ਝਟ ਪਟ ਗੁੱਸੇ ਆਣ ਵਾਲਾ, ਛੇਤੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।

[झंझटिया] पु० फ़सादी, झगड़ालू; शीघ्र ही रुष्ट होने वाला, जल्दी क्रुद्ध हो जाने वाला ।

جھنجھری—[ਝੰਝਰੀ] ਇ. ਛੇਕਾਂ ਵਾਲਾ ਤਵਾ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਜਾਲੀ ਜੋ ਕੋਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਆਹ ਛਣ ਛਣ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗਦੀ ਰਹੇ, ਝਰਨੀ ।

[झंझरी] स्त्री० छेदों वाला तवा अथवा लोहे की जाली जो चूल्हे में प्रायः कोयलों की राख छन छन कर गिरने के लिए लगा देते हैं, जाली ।

جھن جھن—[ਝਨ-ਝਨ] ਇ. ਧਾਤ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਖੜਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਠਣਿਕਾ ।

[झन-झन] स्त्री० धातु के बर्तनों के खड़कने की आवाज़, झनझनाहट ।

جھنجھنا—[ਝੁਨ ਝੁਨਾ] ਪੁ. ਛਣਕਣਾ, ਘੁਣਘੁਣਾ ।

[झुन झुना] पु० झुनझुना ।

جھنجھنانا—[ਝਨ-ਝਨਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਛਣਕਾਉਣਾ, ਖੜਕਾਉਣਾ, ਝਣਕਾਉਣਾ ।

[झन-झनाना] क्रि० अक० झन झन शब्द होना, आवाज़ करना ।

جھنجھناہٹ—[ਝਨ-ਝਨਾਹਟ] ਇ. ਛਣਕਾਰ ।

[झन-झनाहट] स्त्री० झनकार ।

جھنجھنی—[ਝੁਨ-ਝੁਨੀ] ਇ. ਝਾਂਜਰ; ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ।

[झुन-झुनी] स्त्री० पैंजनी; पैरों का एक गहना ।

جھنجھی - جھنجی—[ਝਿੰਝੀ, ਝਿੰਜੀ] ਇ. ਖੋਟੀ ਕੌਡੀ, ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਕੌਡੀ, ਛੇਕ ਵਾਲੀ ਕੌਡੀ; ਡੀਠਲੀ ਤੀਵੀਂ ।

[झिंझी, झिंजी] स्त्री० खोटी कौड़ी, टूटी फूटी कौड़ी, छेद वाली कौड़ी; वह स्त्री जिस की नाक बैठी या पिचकी हुई हो ।

جھنڈ—[ਝੁੰਡ] ਪੁ. ਟੋਲਾ, ਇਕੱਠ, ਭੀੜ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ।

[झुंड] पु० समूह, मण्डली, भीड़; बहुत से वृक्ष ।

جھنڈا—[ਝੰਡਾ] ਪੁ. ਨਿਸ਼ਾਨ, ਧਜਾ ।

[झण्डा] पु० पताका, ध्वजा ।

جھنڈا گاڑنا—[ਝੰਡਾ ਗਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਿੱਤਣਾ, ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ।

[झंडा गाड़-ना] मुहा० जीतना, अधिकार करना ।

جھنڈے پر چڑھانا—[ਝੰਡੇ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ, ਦੂਸ਼ਣ ਲਾਉਣਾ, ਭੰਡਣਾ; ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨਾ ।

[झंडे पर चढ़ाना] मुहा० कलंकित करना, दूषित करना, बदनाम करना; प्रसिद्ध करना ।

—جھنڈے پر چڑھنا—[ਝੰਡੇ ਪਰ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ॰ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣਾ ।

[झंडे पर चढ़-ना] मुहा॰ बदनाम होना ।

—جھنڈے تلے کی دوستی—[ਝੰਡੇ ਤਲੇ ਕੀ ਦੋਸ-ਤੀ] ਇ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ, ਰਾਹ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ।

[झंडे तले की दोस-ती] स्त्री॰ थोड़े समय की मित्रता, राही की जान-पहचान ।

جھنڈی—[ਝੰਡੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਝੰਡਾ ।

[झंडी] स्त्री॰ छोटा झण्डा, पताका ।

جھنگی—[ਝੰਗੀ] ਇ. ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਜੋ ਫਸਲ ਵੱਢਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[झुंगी] स्त्री॰ पौधों की जड़ जो खेती कटने पर भूमि में रह जाती है ।

جھنک—[ਝਣਕ] ਇ. ਘੁੰਗਰੂ ਆਦਿ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਛਣਕਾਰ, ਝੰਕਾਰ ।

[झनक] स्त्री॰ नूपुर-ध्वनि, झनकार, झनझनाहट ।

جھنکار—[ਝੰਕਾਰ] ਇ. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਜਾਂ ਚੀਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਛਣਕਾਰ; ਘੁੰਗਰੂ ਜਾਂ ਜ਼ੰਜੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[झंकार] स्त्री॰ शीशे अथवा चीनी आदि के बरतनों के टूटने की आवाज़, झनक; जंजीर आदि की आवाज़ ।

جھنگار—[ਝਿੰਗਾਰ] ਇ. ਚੀਕ; ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[झिंगार] स्त्री॰ चीख़; नगाड़े की आवाज़ ।

جھنگارنا—[ਝਿੰਗਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੂਕਣਾ, ਚੀਕਣਾ; ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ; ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ; ਮੋਰ ਜਾਂ ਬੀਂਡੇ ਦਾ ਬੋਲਣਾ ।

[झिंगार-ना] क्रि॰ सक॰ चिंघाड़ना, चीखना; मीठे मीठे स्वर में गाना; गीत गाना; मोर या झींगुर का बोलना ।

جہنم—[ਜਹੱਨਮ] ਪੁ. ਨਰਕ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਸਦਾ ਸੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ; ਡੂੰਘਾ ਖੂਹ, ਪਤਾਲ ।

[जहन्नम] पु॰ नरक, वह स्थान जहाँ पापी लोग सदैव जलते रहेंगे; गहरा कुआँ; पाताल ।

—جہنم میں پڑے ، جہنم میں جائے—[ਜਹੱਨਮ ਮੇਂ ਪੜੇ, ਜਹੱਨਮ ਮੇਂ ਜਾਏ] ਵਾਕ. ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪਵੇ, ਅੱਗ ਲੱਗੇ; ਬਹੁਤ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ।

[जहन्नम में पड़े, जहन्नम में जाए] वाक्य॰ चूल्हे में पड़े, आग लगे; अत्यधिक दुखी होने पर ये शब्द कहे जाते हैं ।

جہنمی—[ਜਹੱਨਮੀ] ਪੁ. ਨਰਕੀ, ਨਰਕਵਾਸੀ; ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕੁਕਰਮੀ ।

[जहन्नमी] पु॰ नारकी, नरक वासी; बुरे कर्म करने वाला, कुकर्मी ।

جھوا—[ਝੇਵਾ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਟੋਕਰਾ ।

[झाबा] पु॰ बड़ा टोकरा ।

جھومپا—[ਝੁੰਪਾ] ਪੁ. ਅੰਬਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਫਲਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ।

[झूमा] पु॰ आमों या दूसरे फलों का ढेर ।

جھوٹ—[ਝੂਠ] ਪੁ. ਕੂੜ, ਅਸੱਤ, ਜੋ ਸਚ ਨਹੀਂ ; ਸਚ ਦੇ ਉਲਟ ਧੋਖਾ, ਬਹਾਨਾ, ਮਕਰ ਫ਼ਰੇਬ ।

[झूठ] पु॰ झूठ, असत्य, जो सत्य नहीं; सत्य के विपरीत; धोखा, बहाना, छल, कपट ।

—جھوٹ بنانا—[ਝੂਠ ਬਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝੂਠ ਬਣਾਉਣਾ, ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣਾ, ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਾ ।

[झूट बनाना] मुहा॰ झूठ बनाना, कलंक लगाना, दोष लगाना ।

—جھوٹ پکڑنا—[ਝੂਠ ਪਕੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝੂਠ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ, ਝੂਠ ਫੜਨਾ ।

[झूट पकड़-ना] मुहा॰ असत्य प्रमाणित करना, असत्य बात को पकड़ना

—جھوٹ سچ—[ਝੂਠ ਸੱਚ] ਪੁ. ਉਹ ਸਚਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਝੂਠ ਵੀ ਹੋਵੇ

[झूठ सच्च] पु॰ वह सत्य जिस में कुछ झूठ भी हो ।

—جھوٹ سچ لگانا—[ਝੂਠ ਸਚ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੱਚੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ, ਚੁਗਲੀ ਕਰਨਾ ।

[झूठ सच लगाना] मुहा॰ झूठी सच्ची बातें करना, चुगली करना ।

—جھوٹ کا پتلا—[ਝੂਠ ਕਾ ਪੁਤ-ਲਾ] ਪੁ. ਨਿਰਾ ਝੂਠ; ਬਹੁਤ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ, ਝੂਠਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ।

[झूठ का पुत-ला] पु॰ बिल्कुल झूठा, बहुत झूठ बोलने वाला व्यक्ति, असत्य भाषी ।

—جھوٹ کے پاؤں نہیں ہوتے—[ਝੂਠ ਕੇ ਪਾਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ] ਅਖੌ. ਝੂਠ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ।

[झूठ के पाँव नहीं होते] लोको॰ असत्य नहीं चलता, असत्य स्थिर नहीं रहता ।

—جھوٹ کے پل باندھنا—[ਝੂਠ ਕੇ ਪੁਲ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਅਖੌ. ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ, ਝੂਠ ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ।

[झूठ के पुल बाँध-ना] लोको॰ बिल्कुल असत्य बोलना, झूठ पर झूठ बोलना ।

—جھوٹ کے دفتر—[ਝੂਠ ਕੇ ਦਫ਼-ਤਰ] ਪੁ. ਝੂਠੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਅਫ਼ਸਾਨੇ ।

[झूठ के दफ़-तर] पु॰ झूठी कहानियाँ, कल्पित कहानियाँ ।

—جھوٹ موٹ—[ਝੂਠ ਮੂਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਖੌਲ ਨਾਲ, ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਨਾਲ; ਗ਼ਲਤ; ਝੂਠੀ ਮੂਠੀ ।

[झूट मूट] क्रि॰ वि॰ मज़ाक़ से, हँसी में; मसलन; झूठ मूठ।

جھوٹھ—[ਝੂਠ] ਵਿ. ਜੂਠ, ਖਾਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ ਹਿੱਸਾ, ਜੂਠਣ।

[झूठ] स्त्री॰ खाने के पश्चात् बचा हुआ भोजन, जूठन।

جھوٹا—[ਝੋਟਾ] ਪੁ. ਮਹਿੰ ਦਾ ਨਰ ਬੱਚਾ, ਮਹਿਆਂ।

[झोटा] पु॰ भैंस का नर बच्चा, भैंसा।

—جھوٹا پڑنا—[ਝੂਠਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ; ਇਕਰਾਰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨਾ।

[झूटा पड़-ना] मुहा॰ लज्जित होना; प्रतिज्ञा पूरी न करना।

—جھوٹا جوڑا—[ਝੂਠਾ ਜੋੜਾ] ਪੁ. ਝੂਠਾ ਜੋੜਾ, ਚੂੜੀਆਂ ਦਾ, ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਜਾਂ ਲਾੜੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਦਾ ਉਹ ਜੋੜਾ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸੁੱਚਾ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

[झूठा जोड़ा] पु॰ झूठा जोड़ा, चूड़ियों का, जूतियों का अथवा दुलहिन की पोशाक का वह जोड़ा जिस पर झूठा काम किया गया हो।

—جھوٹا کاغذ—[ਝੂਠਾ ਕਾਗ਼ਜ਼] ਪੁ. ਜਾਅਲੀ ਲਿਖਤ, ਨਕਲੀ ਤਮੱਸਕ।

[झूठा काग़ज़] पु॰ जाली लेख, नक़ली तमस्सुक।

—جھوٹا کام—[ਝੂਠਾ ਕਾਮ] ਪੁ. ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜੋ ਝੂਠੇ ਮਸਾਲੇ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ।

[झूठा काम] पु॰ ज़री का काम जो झूठे मसाले से बना हो।

جھوٹوں کا بادشاہ—[ਝੂਠਾਂ ਦਾ ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਝੂਠਾ, ਝੂਠਿਆਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਝੂਠਾ।

[झूठों का बाद-शाह] पु॰ बहुत ही झूठा, झूठों का सरदार, झूठों का पीर।

جھوٹوں نہ پوچھنا—[ਝੂਠੋਂ ਨ: ਪੁਛਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਛਣਾ; ਉਤਲੇ ਦਿਲੋਂ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਛਣਾ।

[झूठों न: पूछना] मुहा॰ भूल कर भी न पूछना; दिखावे को भी न पूछना।

جھوٹی—[ਝੂਠੀ] ਵਿ. جھوٹا ਦਾ ਇ. ਲਿੰਗ ਰੂਪ।

[झूठी] स्त्री॰ جھوٹا का स्त्रीलिंग रूप।

—جھوٹی خبر—[ਝੂਠੀ ਖ਼ਬਰ] ਵਿ. ਗ਼ਲਤ ਖ਼ਬਰ, ਅਫ਼ਵਾਹ।

[झूठी ख़बर] स्त्री॰ ग़लत ख़बर, अफ़वाह।

—جھوٹی قسم—[ਝੂਠੀ ਕਸਮ] ਵਿ. ਝੂਠੀ ਸੁਗੰਧ।

[झूठी क़सम] स्त्री॰ झूठी सौगन्ध।

—جھوٹی گواہی—[ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ] ਵਿ. ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਜੋ ਸੱਚੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[झूठी गवाही] स्त्री॰ झूठी साक्षी।

—جھوٹی نالش—[ਝੂਠੀ ਨਾਲਿਸ਼] ਵਿ. ਝੂਠ ਮਕਰ ਦਾ ਦਾਵਾ, ਝੂਠਾ ਦਾਵਾ।

[झूठी नालिश] स्त्री॰ व्यर्थ का दावा, झूठा दावा।

—جھوٹے وعدے—[ਝੂਠੇ ਵਾਅ-ਦੇ] ਪੁ. ਝੂਠੇ ਇਕਰਾਰ, ਉਹ ਇਕਰਾਰ ਜੋ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

[झूठे वा-दे] पु॰ झूठे प्रण, वह वायदा जो पूरा न किया जाए।

—جھوٹے ہاتھوں سے کتا نہ مارنا—[ਝੂਠੇ ਹਾਥੋਂ ਸੇ ਕੁੱਤਾ ਨ: ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੰਜੂਸ ਹੋਣਾ, ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦਾ ਮੱਖੀ ਚੂਸ ਹੋਣਾ।

[झूठे हाथों से कुत्ता न: मार-ना] मुहा॰ बहुत ही कृपण होना, अत्यधिक कंजूस होना।

جھوجھا—[ਝੋਝਾ] ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਘਟੀਆ ਜਿਹਾ ਫ਼ਿਰਕਾ।

[झोझा] पु॰ मुसलमानों का घटिया फ़िरक़ा

جھوجھرا - جھوجھڑا—[ਝੋਜਰਾ, ਝੋਝੜਾ] ਵਿ. ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ, ਟੁੱਟਾ ਫੁੱਟਾ, ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ।

[झोझरा, झोझड़ा] वि॰ टूटा हुआ, टूटा फूटा, टुकड़े टुकड़े हुआ।

جھوجھری آواز—[ਝੋਝਰੀ ਆਵਾਜ਼] ਵਿ. ਟੁੱਟੇ ਭਾਂਡੇ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼।

[झोझरी आवाज़] स्त्री॰ टूटे बरतन की सी आवाज़।

جھوک—[ਝੋਕ] ਵਿ. ਧੱਕਾ, ਹੁਬਕਾ; ਤੱਕੜੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਝੁਕਾ; ਊਂਘ।

[झोक] स्त्री॰ धक्का, हिचकोला; पासँग, झुकाव; ऊँघ।

—جھوک سنبھالنا—[ਝੋਕ ਸੰਭਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਧੱਕਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਹੁਬਕਾ ਸਹਿਣਾ, ਕਿਸੇ ਲੰਮੀ ਸੋਟੀ ਜਾਂ ਬਾਂਸ ਦੀ ਲਚਕ ਨੂੰ ਸਹਾਰਨਾ।

[झोक संभाल-ना] मुहा॰ धक्का सहन करना, हिचकोला सहना, किसी लम्बी छड़ी या बाँस की लचक को सहन करना।

جھوک مارنا—[ਝੋਕ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘਟ ਤੋਲਣ ਲਈ ਤੱਕੜੀ ਦੀ ਡੰਡੀ ਨੂੰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੀ ਹਰਕਤ ਨਾਲ ਨੀਵਾਂ ਕਰਨਾ; ਡੰਡੀ ਮਾਰਨਾ, ਘਟ ਤੋਲਣਾ।

[झोक मार-ना] मुहा॰ कम तौलने के लिए तराज़ू को उंगलियों की हरकत से नीचा करना; डंडी मारना, कम तौलना।

جھوکا—[ਝੋਕਾ] ਪੁ. ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ; ਨੀਂਦਰ ਦਾ ਝੂਟਾ, ਊਂਘ।

[झोंका] पु॰ वायु का झोंका; नींद का हिचकोला, ऊँघ।

جھوکنا—[ਝੋਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਾਹੁਣਾ, ਪਾਉਣਾ, ਸੁੱਟਣਾ।

[झोक-ना] क्रि॰ सक॰ डालना, धाना, फेंकना ।

جہول—[ਜਹੂਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮੂਰਖ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਵਕੂਫ਼ ।

[जहूल] अर॰ वि॰ बहुत ही मूर्ख, बुद्धि-हीन ।

جھول—[ਝੋਲ] ਪੁ. ਢਿੱਲਾ-ਪਨ; ਵੱਟ, ਸਿਲਵਟ, ਸੀਤੇ ਹੋਏ ਕਪੜੇ ਵਿਚਲਾ ਵਟ; ਹਾਥੀ ਦੇ ਸਿੱਧਾ ਨਾ ਚਲਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਮੁਲੰਮਾ; ਗਰਭ ।

[झोल] पु॰ ढीलापन, बल, सिलवट, सिलने से पड़ी हुई शिकन; हाथी का सीधे न चलने का भाव; सोने अथवा चाँदी का पानी, मुलम्मा; गर्भ ।

جھال - جھول—[ਝੋਲ, ਝਾਲ] ਪੁ. ਦੇਰ, ਢਿੱਲ ।

[झोल, झाल] पु॰ देर, ढील ।

جھولا—[ਝੂਲਾ] ਪੁ. ਹੰਡੋਲਾ, ਪੀਂਘ

[झूला] पु॰ हिंडोला, पींग ।

جھولا—[ਝੋਲਾ] ਪੁ. ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਥੈਲਾ; ਕੰਬਾ; ਅਧਰੰਗ, ਕੰਬਣ ਦਾ ਰੋਗ ।

[झोला] पु॰ सिपाहियों का थैला; कम्पन; अधरंग, काँपने का रोग।

—جھولا وگنی—[ਝੋਲਾ ਵਗਣੀ] ਇ. ਗਰਮ ਹਵਾ ਜਾਂ ਲੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫ਼ਸਲ ਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[झोला वगनी] स्त्री॰ गर्म हवा अथवा लू के कारण फसल तथा फलों के मारे जाने का भाव ।

—جھولا مار جانا—[ਝੋਲਾ ਮਾਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[झोला मार जाना] मुहा॰ अधरंग हो जाना ।

جھولنا—[ਝੂਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਝੂਟੇ ਲੈਣਾ, ਪੀਂਘ ਝੂਟਣਾ; ਲਮਕਣਾ ।

[झूल-ना] क्रि॰ अक॰ लटक कर आगे पीछे होना, झूला चढ़ाना; लटकना ।

جھولنا—[ਝੋਲ-ਣਾ] ਪੁ. ਥੈਲਾ, ਖੁਰਜੀ; ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਭਿੱਖਿਆ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥੈਲੀ, ਝੋਲਾ ।

[झोल-ना] पु॰ थैला, खुरजी; भिखारियों की वह थैली जिसमें वे रोटी और आटा माँग कर रखते हैं। झोला ।

جھولی—[ਝੋਲੀ] ਇ. ਥੈਲੀ, ਛੋਟਾ ਥੈਲਾ; ਝੋਲੀ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਸਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪੱਲਾ ।

[झोली] स्त्री॰ थैली, छोटा थैला; कोई चीज लेने के लिए फैलाया हुआ आँचल ।

—جھولی چھوڑنا—[ਝੋਲੀ ਛੋੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਰੀਰ ਦੇ ਚਮੜੇ ਦਾ ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਲ ਲਿਲਕ ਜਾਣਾ, ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ।

[झोली छोड़-ना] मुहा॰ शरीर की त्वचा का ढीला होकर दोनों ओर से लटक पड़ना, वृद्धावस्था का प्रकट होना ।

—جھولی ڈالنا—[ਝੋਲੀ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝੋਲੀ ਟਡਣਾ, ਫ਼ਕੀਰ ਹੋਣਾ; ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[झोली डाल-ना] मुहा॰ फकीर होना, भिखारी बनना; भिक्षा माँगने के लिए तैयार होना ।

جھومر—[ਝੂਮਰ] ਪੁ. ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੀਵੀਆਂ ਘੇਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹਨ; ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਗੀਤ ।

[झूमर] पु॰ स्त्रियों का माथे का गहना; एक प्रकार का नृत्य जिस में स्त्रियाँ घेरा बनाकर और एक दूसरे का हाथ पकड़ कर नाचती हैं; स्त्रियों का एक प्रकार का गीत ।

جھومنا—[ਝੂਮ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਲਮਕਣਾ; ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੂਟੇ ਲੈਣਾ; ਊਂਘਣਾ; ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਣਾ ।

[झूम-ना] क्रि॰ अक॰ लटकना; मस्ती में झूमना; ऊँघना; सिर हिलाना ।

جھونا—[ਝੂਨਾ] ਪੁ. ਝੋਨਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਪਤਲੀ ਮਲਮਲ, ਵਿਰਲੀਆਂ ਵਿਰਲੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ; ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ ।

[झूना] पु॰ झोना, एक प्रकार की बारीक मलमल, वह कपड़ा जिसकी बुनाई में धागे की तारें विरल हों; बहुत उत्तम प्रकार की सुपारी ।

1جھونا—[ਝੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਦੁਖੜਾ ਰੋਣਾ; ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ।

[झोना] क्रि॰ सक॰ वर्णन करना, दुखड़ा रोना; आरम्भ करना ।

2جھونا—[ਝੋਨਾ] ਪੁ. ਝੋਨਾ, ਧਾਨ ।

[झोना] पु॰ झोना, धान ।

جھونپڑا—[ਝੋਂਪੜਾ] ਪੁ. ਕੁੱਲੀ, ਝੁੱਗੀ ।

[झोंपड़ा] पु॰ झोंपड़ी, कुटिया ।

جھونپڑی—[ਝੋਂਪੜੀ] ਇ. جھونپڑا ਦਾ ਲਘੁਤਾਵਾਚਕ ।

[झोंप-ड़ी] स्त्री॰ جھونپڑا का लघुतावाचक ।

جھونٹا—[ਝੋਂਟਾ] ਪੁ. ਝੂਟਾ, ਹੁਲਾਰਾ; ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ।

[झोंटा] पु॰ झूला, पींग; स्त्री के सिर के बाल ।

جھونج—[ਝੋਂਜ] ਇ. ਆਲ੍ਹਣਾ ।

[झोंझ] स्त्री॰ घोंसला ।

جھونجل—[ਝੂੰਜਲ] ਇ. ਗੁੱਸਾ, ਕਰੋਧ, ਤੈਸ਼; ਖਿਝ; ਕਲਪ, ਕਚੀਚ ।

[झुंझल] स्त्री॰ गुस्सा, क्रोध, तैश; नाराजगी; गजब, कहर ।

—جھونجل اتارنا—[ਝੂੰਜਲ ਉਤਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਣਾ; ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ; ਵੈਰ ਕੱਢਣਾ ।

[झोंझल उतार-ना] मुहा० गुस्सा निकालना, बदला लेना, प्रतिशोध लेना ।

جھونجھ—[ਝੁੰਝ] ਕਿ. ਵੇਖੋ : جھانجھ

[झोंझ] स्त्री० देखो : جھانجھ

جھونک—[ਝੂੰਕ] ਕਿ. ਵੇਖੋ : جھوک

[झोंक] स्त्री० देखो : جھوک

جھونکا—[ਝੂੰਕਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : جھوکا

[झोंका] पु० देखो : جھوکا

¹جھونکنا—[ਝੂੰਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਖੋ : جھوکنا

[झोंक-ना] क्रि० सक० देखो : جھوکنا

²جھونکنا—[ਝੂੰਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਲਦ ਦਾ ਸਿੰਗ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦੌੜਨਾ ।

[झोंकना] क्रि० अक० बैल का सींग मारने के लिए भागना ।

جھونکے آنا—[ਝੂੰਕੇ ਆਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੀਂਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਝੂਟੇ ਆਉਣਾ, ਊਂਘਣਾ ।

[झोंके आना] मुहा० निद्रा के कारण झूमना, ऊँघना ।

جھیپنا - جھینپنا—[ਝੇਪਣਾ, ਝੇਂਪਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੱਖ ਚੁਰਾਉਣਾ, ਲਜਾਉਣਾ, ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ ।

[झेपना, झेंपना] क्रि० अक० आँख चुराना, लजाना, शर्माना ।

جھیرا—[ਝੇਰਾ] ਪੁ. ਚਸ਼ਮਾ, ਚੋਆ, ਸੋਤਾ; ਖੂਹ; ਸੁੱਕਾ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਕਬੂਤਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[झेरा] पु० झरना, स्रोत, सोता; कुआँ; सूखा कुआँ जिस में प्रायः कबूतर रहते हैं ।

جہیز—[ਜਹੇਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਸਾਮਾਨ ਜੋ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਧੀ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਦਾਜ ।

[जहेज़] अर० पु० वह सामान जो विवाह के समय लड़की को दिया जाता है, दहेज ।

جھیل—[ਝੀਲ] ਇ. ਛੰਭ, ਵੱਡਾ ਟੋਭਾ ।

[झील] स्त्री० तालाब, सर; बड़ा तालाब ।

جھیلنا—[ਝੇਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਹਿਣਾ, ਸਹਾਰਨਾ; ਬੀਮਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਸੀਬਤ ਝੱਲਣਾ ।

[झेल-ना] क्रि० सक० सहारना, सहन करना; रोग अथवा विपत्ति झेलना ।

جھینکنا—[ਝੀਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੋਣਾ, ਰਾਮ ਕਲੱਪਾ ਪਾਉਣਾ; ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ, ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ, ਪਛਤਾਉਣਾ; ਪਿੱਟਣਾ ।

[झींक-ना] क्रि० अक० रोना, चिल्लाना; दुःख प्रकट करना, शोक प्रकट करना, पछताना; पीटना ।

جھینگا—[ਝੀਂਗਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮੱਛੀ ।

[झींगा] पु० एक प्रकार की छोटी मछली ।

جھینگر—[ਝੀਂਗਰ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ ਕੀੜਾ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਕੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀੜੇ ਆਦਿ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ।

[झींगर] पु० एक प्रकार का बड़ी बड़ी मूँछों वाला कीड़ा जो प्रायः दीवारों पर रहता है और कीड़े आदि खाता है ।

جئی—[ਜਈ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜੌਂ ।

[जई] स्त्री० एक प्रकार का छोटा जौ ।

¹جی—[ਜੀ] ਅਵ. ਹਾਂ; ਠੀਕ; ਸ੍ਰੀਮਾਨ, ਹਜ਼ੂਰ; ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੁ ।

[जी] अव्य० हाँ; ठीक; श्रीमान्; आशीर्वाद सूचक शब्द, जीवित रहो, चिरंजीव रहो ।

²جی—[ਜੀ] ਪੁ. ਪ੍ਰਾਣ, ਰੂਹ, ਪਰਾਣ, ਦਮ, ਸਾਹ, ਸਵਾਸ; ਉਮਰ, ਜੀਵਨ; ਦਿਲ, ਮਨ; ਤਬੀਅਤ, ਇੱਛਾ; ਆਪ; ਜਾਨਵਰ, ਪਸ਼ੂ ।

[जी] पु० जान, आत्मा, प्राण, श्वास, साँस; आयु, जीवन; दिल, मन; रुचि, इच्छा; आप; जानवर, पशु ।

جی آ جانا—[ਜੀ ਆ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਤੇ ਮਨ ਆਉਣਾ, ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਆ ਜਾਣਾ ।

[जी आ जाना] मुहा० प्रेम होना, अनुरक्त होना, दिल आ जाना ।

جی اُٹھنا—[ਜੀ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ, ਤਬੀਅਤ ਨਾ ਲੱਗਣਾ; ਜਾਨ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਜੀ ਪੈਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਜੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ।

[जी उठ-ना] मुहा० हृदय व्याकुल होना, जी न लगना; जान पड़ जाना, जीवित हो जाना; भ्रमण अथवा किसी और काम के लिए जी न करना ।

جی اُچٹ جانا—[ਜੀ ਉਚਟ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[जी उचट जाना] मुहा० किसी काम में रुचि न होना, हृदय में व्याकुलता होना ।

جی اُچٹنا—[ਜੀ ਉਚਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਣਾ ।

[जी उचट-ना] मुहा० किसी काम से दिल उचाट जाना, किसी काम में दिल न लगना ।

جی اداس ہونا—[ਜੀ ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਉਪਰਾਮ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਣਾ ।

[जी उदास होना] मुहा० दिल व्याकुल होना, हृदय उदासीन होना ।

جی اُکتا جانا—[ਜੀ ਉਕਤਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਅੱਕ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਜੀ ਉਚਾਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[**जी उकता जाना**] मुहा॰ दिल घबरा जाना, दिल का व्याकुल होना, हृदय का उदासीन होना ।

جی اُکتانا—[**ਜੀ ਉਕਤਾ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਘਬਰਾਉਣਾ ।

[**जी उकता-ना**] मुहा॰ मन व्याकुल होना, दिल घबराना ।

جی بُرا کرنا—[**ਜੀ ਬੁਰਾ ਕਰ-ਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ, ਖ਼ਫ਼ਾ ਹੋਣਾ; ਕੈ ਕਰਨਾ, ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ ।

[**जी बुरा कर-ना**] मुहा॰ रुष्ट होना, क्रुद्ध होना; कै करना, वमन करना ।

جی بڑھانا—[**ਜੀ ਬਧਾਉਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਵਧਾਉਣਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਉਣਾ; ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣਾ; ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ।

[**जी बढ़ाना**] मुहा॰ दिल बढ़ाना, उत्साह बढ़ाना; प्रोत्साहित करना; उत्साहित करना ।

جی بڑھنا—[**ਜੀ ਬਧ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਲੇਰ ਹੋਣਾ, ਹਿੰਮਤ ਵਧਣਾ ।

[**जी बढ़ना**] मुहा॰ दिलेर होना, हिम्मत बढ़ना ।

جی بِکھرنا—[**ਜੀ ਬਿਖਰ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੈਠਣਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ ।

[**जी बिखर-ना**] मुहा॰ दिल बैठना, व्याकुल होना ।

جی بھاری کرنا—[**ਜੀ ਭਾਰੀ ਕਰ-ਨਾ**] ਮੁਹਾ. ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ, ਗ਼ਮਗੀਨ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਤੇ ਭਾਰ ਪਾਉਣਾ; ਰੋਣਾ ।

[**जी भारी कर-ना**] मुहा॰ उदास होना, शोक-ग्रस्त होना, दिल पर भार डालना; रोना ।

جی بھٹکنا—[**ਜੀ ਭਟਕ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਇੱਛਾਵਾਨ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਦਿਲ ਆਉਣਾ ।

[**जी भटक-ना**] मुहा॰ इच्छुक होना, किसी चीज़ के लिए दिल करना ।

جی بھر آنا—[**ਜੀ ਭਰ ਆਉਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਤਰਸ ਆਉਣਾ; ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਆ ਜਾਣਾ, ਗਮੇਂ ਭਰ ਆਉਣਾ ।

[**जी भर आना**] मुहा॰ तरस आना; आँखों में आँसू भर आना ।

جی بھر کر—[**ਜੀ ਭਰ ਕਰ**] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੱਜਕੇ, ਜੀ ਭਰ ਕੇ ।

[**जी भर कर**] क्रि॰ वि॰ खूब ही कर ।

جی بہلانا—[**ਜੀ ਬਹਲਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨਾ, ਦਿਲ ਪਰਚਾਉਣਾ ।

[**जी बहलाना**] मुहा॰ दिल प्रसन्न करना, मन परचाना ।

جی بہلنا—[**ਜੀ ਬਹਲ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਲਗਣਾ, ਜੀ ਲਗਣਾ, ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ।

[**जी बहल-ना**] मुहा॰ दिल लगना, जी लगना, दिल प्रसन्न होना ।

جی بیٹھا جانا—[**ਜੀ ਬੈਠਾ ਜਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬਹਿੰਦਾ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਦਾ ਉਦਾਸ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣਾ ।

[**जी बैठा जाना**] मुहा॰ दिल को गिरते जाना, दिल का उदास और निराश होना ।

جی پر بن جانا—[**ਜੀ ਪਰ ਬਣ ਜਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਨੂੰ ਕਲੇਸ਼ ਹੋਣਾ, ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਣਾ, ਜਾਂ ਦੇ ਬਣਨਾ ।

[**जी पर बन जाना**] मुहा॰ मन को क्लेश होना, सदमा पहुँचना ।

جی پر کھیلنا—[**ਜੀ ਪਰ ਖੇਲ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ, ਸਿਰ ਤਲੀ ਤੇ ਰਖਣਾ, ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।

[**जी पर खेल-ना**] मुहा॰ जान जोखों में डालना, सिर हथेली पर रखना, ख़तरे का काम करना ।

جی پگھلنا—[**ਜੀ ਪਿਘਲ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਆਉਣਾ, ਤਬੀਅਤ ਰਤ ਆਉਣਾ ।

[**जी पिघल-ना**] मुहा॰ दिल आना, तबीयत आ जाना ।

جی پھر جانا—[**ਜੀ ਫਿਰ ਜਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਚਿੱਤ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਉਕਤਾ ਜਾਣਾ ।

[**जी फिर जाना**] मुहा॰ मन का व्याकुल होना, चित्त उदासीन होना; उकता जाना ।

جی پھسلنا—[**ਜੀ ਫਿਸਲ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਆਉਣਾ, ਇਸ਼ਕ ਹੋਣਾ ।

[**जी फिसल-ना**] मुहा॰ दिल आना, प्रेम होना ।

جی ترسنا—[**ਜੀ ਤਰਸ-ਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਲਲਚਾਉਣਾ, ਦਿਲ ਫੜਕਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ।

[**जी तरस-ना**] मुहा॰ दिल ललचाना, दिल फड़कना, दिल में इच्छा उत्पन्न होना ।

جی ٹوٹ جانا—[**ਜੀ ਟੁਟ ਜਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਬੇ ਦਿਲ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਆਸ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ ।

[**जी टूट जाना**] मुहा॰ बे दिल होना, आशा का टूट जाना ।

جی ٹھنڈا ہونا—[**ਜੀ ਠੰਡਾ ਹੋਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਾ, ਤਸੱਲੀ ਹੋਣਾ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ; ਦਿਲ ਦੇ ਅਰਮਾਨ ਨਿਕਲਣਾ ।

[**जी ठंडा होना**] मुहा॰ जी प्रसन्न होना, दिल राज़ी होना; सन्तुष्ट होना; दिल की इच्छाएँ पूरी होना ।

جی جلانا—[**ਜੀ ਜਲਾਣਾ**] ਮੁਹਾ. ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ, ਗੁੱਸੇ ਕਰਨਾ; ਸਾੜਨਾ; ਛੇੜਨਾ, ਸਤਾਉਣਾ ।

[**जी जलाना**] मुहा॰ दुखी करना, व्याकुल करना, कष्ट करना; जलाना; छेड़ना, सताना ।

جی جلنا —[ਜੀ ਜਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ, ਖਿੱਝ ਲੱਗਣਾ, ਸਾੜਾ ਆਉਣਾ ।
[जी जल-ना] मुहा० क्रोध आना, आग लगना, ईर्ष्या होना ।

جی چاہنا —[ਜੀ ਚਾਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਲਲਚਾਉਣਾ, ਦਿਲ ਕਰ ਆਉਣਾ, ਰੂਹ ਕਰ ਆਉਣਾ, ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ।
[जी चाह-ना] मुहा० दिल ललचाना, दिल आना, इच्छा होना, इच्छा उत्पन्न होना ।

جی چاہے —[ਜੀ ਚਾਹੇ] ਵਾਕ. ਜੇ ਜੀ ਕਰੇ, ਜੇ ਦਿਲ ਚਾਹੇ, ਜੇ ਰੂਹ ਮੰਨੇ, ਜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ।
[जी चाहे] वाक्य० यदि जी करे, यदि इच्छा हो, यदि विचार हो, यदि मन माने ।

جی چرانا —[ਜੀ ਚੁਰਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਚਣਾ, ਹੀਲੇ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਣਾ ।
[जी चुराना] मुहा० काम से बचना, बहाने बनाना ।

جی چھپانا —[ਜੀ ਛੁਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : جی چرانا
[जी छुपाना] मुहा० देखो : جی چرانا

جی چھوٹنا —[ਜੀ ਛੁਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਦਿਲ ਹੋਣਾ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣਾ, ਹੌਂਸਲਾ ਢਹਿਣਾ, ਹਿੰਮਤ ਹਾਰਨਾ, ਦਿਲ ਟੁੱਟਣਾ ।
[जी छूट-ना] मुहा० बेदिल होना, निराश होना, उत्साह टूटना ।

جی چھوڑنا —[ਜੀ ਛੋੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨਾ, ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗਣਾ ।
[जी छोड़-ना] मुहा० मरना, प्राण त्यागना ।

جی چھوڑ دینا —[ਜੀ ਛੋੜ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬੇਦਿਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[जी छोड़ देना] मुहा० निराश हो जाना, बेदिल हो जाना ।

جی دار —[ਜੀਦਾਰ] ਵਿ. ਬਹਾਦਰ; ਸਖ਼ਤ, ਪੱਕਾ ।
[जीदार] वि० वीर, बहादुर; पक्का, मज़बूत ।

جی ڈوبنا —[ਜੀ ਡੁੱਬ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਡੁੱਬਣਾ, ਜੀ ਨਿਢਾਲ ਹੋਣਾ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੋਣਾ ।
[जी डूब-ना] मुहा० दिल डूबना, दिल गिरना, चिंतित होना ।

جی رکنا —[ਜੀ ਰੁਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਘਬਰਾਉਣਾ ।
[जी रुक-ना] मुहा० दिल घबराना ।

جی رکھنا —[ਜੀ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਰੱਖਣਾ, ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨਾ, ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਾ ।
[जी रख-ना] मुहा० प्रसन्न करना, खुश करना, तसल्ली देना ।

جی سائیں سائیں کرنا —[ਜੀ ਸਾਏਂ ਸਾਏਂ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ।
[जी साएं साएं कर-ना] मुहा० डर के चिन्ह प्रकट होना ।

جی سنسنانا —[ਜੀ ਸਨ-ਸਨਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੈਠਣਾ; ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਬੁਢੇਪੇ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਦਾ ਬੈਠਦੇ ਜਾਣਾ ।
[जी सन-सनाना] मुहा० दिल बैठना; दुर्बलता या बुढ़ापे के कारण दिल का बैठना ।

جی سے اتر جانا —[ਜੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਿਰਣਾ ਜੋਗ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਿਲੋਂ ਲਹਿ ਜਾਣਾ ।
[जी से उतर जाना] मुहा० मन से उतर जाना, दिल से हट जाना ।

جی سے جانا —[ਜੀ ਤੋਂ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨਾ, ਪ੍ਰਾਣ ਦੇਣਾ, ਦਮ ਨਿਕਲਣਾ ।
[जी से जाना] मुहा० मरना, प्राण त्यागना, दम निकलना ।

جی شاد ہونا —[ਜੀ ਸ਼ਾਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਮਨ ਪਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ।
[जी शाद होना] मुहा० दिल प्रसन्न होना, चित्त का हर्षित होना ।

جی شادماں ہونا —[ਜੀ ਸ਼ਾਦ-ਮਾਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਮਨ ਪਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ।
[जी शाद-मां होना] मुहा० मन प्रसन्न होना, दिल खुश होना ।

جی کا جنجال —[ਜੀ ਦਾ ਜੰਜਾਲ] ਪੁ. ਦਿਲ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ, ਜਾਨ ਦਾ ਰੋਗ ।
[जी का जंजाल] पु० दिल के लिए मुसीबत, जान का रोग ।

جی کرنا —[ਜੀ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਲੇਰੀ ਕਰਨਾ, ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ, ਹੌਂਸਲਾ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਦਿਲ ਕਰ ਆਉਣਾ, ਜੀ ਚਾਹੁਣਾ ।
[जी कर-ना] मुहा० दिलेरी करना, हिम्मत करना; किसी वस्तु को दिल चाहना, मन चाहना, जी चाहना ।

جی کڑا کرنا —[ਜੀ ਕੜਾ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ, ਦਲੇਰੀ ਕਰਨਾ ।
[जी कड़ा कर-ना] मुहा० हिम्मत करना, दिलेरी करना ।

جی کڑھانا —[ਜੀ ਕੁੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਉਦਾਸ ਕਰਨਾ, ਰੰਜ ਕਰਨਾ; ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ, ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨਾ, ਪਛਤਾਉਣਾ ।
[जी कुढ़ाना] मुहा० जी उदास करना, रंज करना; अफ़सोस करना, प्रायश्चित करना ।

جی کو لگنا —[ਜੀ ਨੂੰ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨਾ, ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ, ਭਾ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣਾ ।
[जी को लग-ना] मुहा० दिल पर प्रभाव डालना, पसंद आना, भाना, अच्छा लगना ।

جی کو مارنا—[ਜੀ ਕੋ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਨ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ, ਮਨ ਮਾਰਨਾ ।
[जी को मार-ना] मुहा॰ मन की इच्छाओं को काबू में रखना, मन मारना ।

جی کھپانا—[ਜੀ ਖਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਦੇਣਾ; ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਨ ਲੜਾਉਣਾ, ਜਾਨ ਮਾਰ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।
[जी खपाना] मुहा॰ जान देना; परिश्रम करना, जान लड़ाना, जी जान से काम करना ।

جی کھٹا ہونا—[ਜੀ ਖੱਟਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ, ਖਿਝਣਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ ।
[जी खट्टा होना] मुहा॰ जी व्याकुल होना, घृणा उत्पन्न होना; दिल उचाट होना ।

جی کھلنا—[ਜੀ ਖੁਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਬੀਅਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ; ਸ਼ਰਮ ਤੇ ਡਰ ਦਾ ਦੂਰ ਹੋਣਾ; ਬੇ ਧੜਕ ਹੋਣਾ, ਹੌਂਸਲਾ ਹੋਣਾ ।
[जी खुल-ना] मुहा॰ हृदय प्रसन्न होना; शर्म और डर का दूर होना; निधड़क होना, दिल को साहस मिलना ।

جی کھول کر—[ਜੀ ਖੋਲ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੱਜਵਾਂ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਡੁੱਲ੍ਹਾ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੱਥ, ਕਾਫ਼ੀ, ਬਹੁਤ ।
[जी खोल कर] क्रि॰ वि॰ दिल खोल कर, निश्चिंत हो कर, खुले हाथ, पर्याप्त, काफ़ी, बहुत ।

جی کی جی میں رہنا—[ਜੀ ਕੀ ਜੀ ਮੇਂ ਰਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਸਰਤ ਰਹਿਣਾ, ਅਰਮਾਨ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ।
[जी की जी में रह-ना] मुहा॰ अरमान रह जाना, इच्छा अपूर्ण रहना ।

جی گرا جانا—[ਜੀ ਗਿਰਾ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੈਠਿਆ ਜਾਣਾ, ਤਬੀਅਤ ਵਿਚ ਸੁਸਤੀ ਆਉਣਾ ।
[जी गिरा जाना] मुहा॰ दिल का बैठने लगना, तबीयत में सुस्ती आना ।

جی گنوانا—[ਜੀ ਗੰਵਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ, ਦਿਲ ਗੁਆਉਣਾ ਜਾਂ ਦੇ ਬਹਿਣਾ ।
[जी गँवाना] मुहा॰ दिल बरबाद करना, दिल लुटाना ।

جی گھبرانا—[ਜੀ ਘਬ-ਰਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ, ਘਬਰਾਹਟ ਹੋਣਾ ।
[जी घब-राना] मुहा॰ जी न लगना, व्याकुल होना ।

جی لبھانا—[ਜੀ ਲੁਭਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਖਿੱਚਣਾ, ਦਿਲ ਮੋਹਣਾ ।
[जी लुभाना] मुहा॰ जी चुराना, मन मोह लेना ।

جی لڑانا—[ਜੀ ਲੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਲਾ ਦੇਣਾ, ਪੂਰਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ, ਜਾਨ ਮਾਰਨਾ ।
[जी लड़ाना] मुहा॰ पूरे दिल से काम करना, पूरा ध्यान लगा देना, पूरा यत्न करना, जान लड़ाना ।

جی لگانا—[ਜੀ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਉਣਾ ।
[जी लगाना] मुहा॰ दिल लगाना, प्रेम करना ।

جی لگنا—[ਜੀ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਲੱਗਣਾ, ਜੀ ਪਰਚਣਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੱਗਣਾ; ਪ੍ਰੇਮ ਹੋਣਾ ।
[जी लग-ना] मुहा॰ दिल लगना, दिल परचना; प्रेम करना, नेह लगना ।

جی للچانا—[ਜੀ ਲਲ-ਚਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਕਰਨਾ, ਇੱਛਾਵਾਨ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਭਰ ਆਉਣਾ ।
[जी लल-चाना] मुहा॰ इच्छा करना, इच्छुक होना, दिल का चाहना ।

جی لوٹنا—[ਜੀ ਲੂਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਲੁੱਟ ਲੈਣਾ, ਮਨਮੋਹ ਲੈਣਾ ।
[जी लूट-ना] मुहा॰ दिल चुराना, मोहित करना ।

جی لوٹنا—[ਜੀ ਲੋਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਦਾ ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਣਾ ।
[जी लोट-ना] मुहा॰ दिल का व्याकुल होना, अत्यधिक इच्छुक होना ।

جی متلانا—[ਜੀ ਮਤ-ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਕੱਚਾ ਹੋਣਾ, ਉਲਟੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਨਾ; ਦਿਲ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ ।
[जी मत-लाना] मुहा॰ दिल कच्चा होना, कै करने को दिल करना; दिल व्याकुल होना ।

جی ملنا—[ਜੀ ਮਿਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਮਿਲਣਾ, ਤਬੀਅਤ ਮਿਲਣਾ, ਸੁਭਾ ਮਿਲਣਾ ।
[जी मिल-ना] मुहा॰ दिल मिलना, स्वभाव मिलना ।

جی میں آنا—[ਜੀ ਮੇਂ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਮਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ; ਜੀ ਚਾਹੁਣਾ, ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ।
[जी में आना] मुहा॰ दिल में आना, मन में आना; दिल का चाहना, इच्छा करना ।

جی میں بیٹھنا—[ਜੀ ਮੇਂ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੁੱਭਣਾ, ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ, ਭਾ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨਾ ।
[जी में बैठ-ना] मुहा॰ दिल में समाना, पसंद आना, अच्छा लगना, हृदय पर प्रभाव डालना ।

جی میں جی آنا—[ਜੀ ਮੇਂ ਜੀ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਵਿਚ ਜਾਨ ਆਉਣਾ, ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਉਣਾ; ਤਸੱਲੀ ਹੋਣਾ, ਚਿੰਤਾ ਹਟਣਾ ।
[जी में जी आना] मुहा॰ जान में जान आना, सुख का सांस आना; चिन्ता दूर होना ।

جی میں جی ڈالنا—[ਜੀ ਮੇਂ ਜੀ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣਾ; ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਠਾਉਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਿਠਾਉਣਾ ।

[जी में जी डाल-ना] मुहा० किसी के दिल को अपने जैसा बना देना; अपनी बात को दूसरे के दिल में अच्छी प्रकार से बिठाना।

جی میں رکھنا —[ਜੀ ਮੇਂ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ, ਲੁਕੀਆ ਰੱਖਣਾ, ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ; ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ; ਵੈਰ ਰੱਖਣਾ।

[जी में रख-ना] मुहा० दिल में रखना, गुप्त रखना, छिपा कर रखना; किसी बात को दिल में रखना; शत्रुता रखना।

جی میں کھبنا - گڑنا یا بیٹھنا —[ਜੀ ਮੇਂ ਖੁਬ-ਨਾ, ਗੜ-ਨਾ ਯਾ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਸਣਾ; ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨਾ।

[जी में खुब-ना, गड़-ना या बैठ-ना] मुहा० अच्छा लगना, प्रिय लगना, दिल में बसना; दिल पर प्रभाव डालना।

جی نکلنا —[ਜੀ ਨਿਕਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਮ ਨਿਕਲਣਾ, ਸਾਹ ਨਿਕਲਣਾ, ਮਰਨਾ; ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ।

[जी निकल-ना] मुहा० दम निकलना, सांस निकलना, मरना; मोहित होना।

جی ہاتھ میں لینا —[ਜੀ ਹਾਥ ਮੇਂ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਮੈਲਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਰੱਖਣਾ।

[जी हाथ में लेना] मुहा० दिल मैला न होने देना, दिल प्रसन्न रखना।

جی ہارنا —[ਜੀ ਹਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਛੱਡਣਾ, ਹਿੰਮਤ ਹਾਰਨਾ, ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣਾ।

[जी हार-ना] मुहा० जी छोड़ना, उत्साह खोना, विवश होकर प्रयत्न छोड़ देना।

جی ہوا ہو جانا —[ਜੀ ਹਵਾ ਹੋ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਤਮਾ ਦਾ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਸੁਆਸਾਂ ਦਾ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ।

[जी हवा हो जाना] मुहा० आत्मा का शरीर में से निकल जाना, श्वासों का निकल जाना, प्राण निकलना।

جی ہی جی میں باتیں کرنا —[ਜੀ ਹੀ ਜੀ ਮੇਂ ਬਾਤੇਂ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ, ਆਪ ਮੁਹਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ।

[जी ही जी में बातें कर-ना] मुहा० दिल ही दिल में विचार करना, अपने आप बातें करना।

جے —[ਜੈ] ਇ. ਜਿੱਤ, ਫ਼ਤਿਹ, ਜਿੱਤੇ।

[जै] स्त्री० विजय, जीत।

جیب —[ਜੇਬ] ਅਰ. ਇ. ਖੀਸਾ, ਬੋਝਾ।

[जेब] अर० स्त्री० खीसा, पाकिट।

جیب خرچ —[ਜੇਬ ਖ਼ਰਚ] ਪੁ. ਉਹ ਉਤਲਾ ਖ਼ਰਚ ਜੋ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਲਈ ਰਖਿਆ ਜਾਏ।

[जेब खर्च] पु० वह ऊपर का खर्च जो प्रति दिन के लिए रखा जाए।

جیب کترا —[ਜੇਬ ਕਤ-ਰਾ] ਪੁ. ਉਚੱਕਾ, ਗੰਢ-ਕਤਰਾ, ਗਠ-ਕਤਰਾ, ਗੰਢ ਕੱਪ।

[जेब कत-रा] पु० उचक्का, जेब काटने वाला।

جیب گھڑی —[ਜੇਬ ਘੜੀ] ਇ. ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਘੜੀ।

[जेब घड़ी] स्त्री० जेब में डालने वाली छोटी घड़ी।

جیب - جیبھ —[ਜੀਬ, ਜੀਭ] ਇ. ਜ਼ਬਾਨ, ਜੀਭ।

[जीब, जीभ] स्त्री० जबान, जिह्वा।

جیب نکالنا —[ਜੀਬ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤ੍ਰੇਹ, ਗਰਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੀਭ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ; ਜ਼ਬਾਨ ਖਿੱਚਣਾ; ਜੀਭ ਕੱਢਣਾ।

[जीब निकाल-ना] मुहा० गर्मी के कारण जबान बाहर निकालना; जबान खींचना; जीभ निकालना।

جیبی رومال —[ਜੇਬੀ ਰੁਮਾਲ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਰੁਮਾਲ, ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਰੁਮਾਲ।

[जेबी रूमाल] पु० छोटा रूमाल, जेब में रखा जाने वाला रूमाल।

جیب —[ਜੈਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਲਮਾ, ਗਿਰੇਬਾਨ।

[जैब] अर० पु० कुर्ते आदि का गला, गिरेबान।

جیت —[ਜੀਤ] ਇ. ਜਿੱਤ, ਫ਼ਤਿਹ, ਵਿਜੈ; ਕਾਮਯਾਬੀ; ਗ਼ਲਬਾ, ਉਪਰਲਾ ਹੱਥ।

[जीत] स्त्री० विजय, जय; सफलता; ग़लबा।

جیتا —[ਜੀਤਾ] ਵਿ. ਜੀਉਂਦਾ, ਜਾਨਦਾਰ; ਜ਼ਿਆਦਾ, ਵਜ਼ਨ ਵਿਚ ਵਧੇਰਾ।

[जीता] वि० जीवित, सजीव; अधिक, वजन में अधिक।

جیتا جاگتا —[ਜੀਤਾ ਜਾਗਤਾ] ਵਿ. ਜੀਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ, ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ।

[जीता जागता] वि० जीवित, सही-सलामत।

جیتنا —[ਜੀਤ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਜਿੱਤਣਾ, ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਫ਼ਤਿਹ-ਯਾਬ ਹੋਣਾ।

[जीत-ना] क्रि० विजय प्राप्त करना, विजयी होना।

جیتی مکھی نگلنا یا کھانا —[ਜੀਤੀ ਮੱਖੀ ਨਿਗਲ-ਨਾ ਯਾ ਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਆਫ਼ਤ ਵਿਚ ਪੈਣਾ, ਵੇਖਦਿਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮੁਸੀਬਤ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ।

[जीती मक्खी निगल-ना या खाना] मुहा० जान-बूझ कर विपत्ति मोल लेना, देखते सुनते विपत्ति मोल लेना।

جیتی مکھی نہیں نگلی جاتی — [ਜੀਤੀ ਮੱਖੀ ਨਹੀਂ ਨਿਗ-ਲੀ ਜਾਤੀ] ਅਖੌ. ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ।
[जीती मक्खी नहीं निग-ली जाती] लोको॰ जान बूझ कर हानि सहन नहीं की जा सकती ।

جیتے جی — [ਜੀਤੇ ਜੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜੀਵਨ ਭਰ, ਉਮਰ ਭਰ, ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ।
[जीते जी] क्रि॰ वि॰ जीवन भर, आयु पर्यन्त, आयु भर ।

جیتے جی مر جانا — [ਜੀਤੇ ਜੀ ਮਰ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਉੱਜੜ ਜਾਣਾ, ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਮੌਤ ਵਰਗਾ ਦੁਖ ਵੇਖਣਾ ।
[जीते जी मर जाना] मुहा॰ तबाह हो जाना, उजड़ जाना, बरबाद हो जाना, जीते जी मृत्यु जैसा दुःख देखना ।

جیٹھ — [ਜੇਠ] ਪੁ. ਪਤੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ; ਹਿੰਦੀ ਸਾਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ੧੫ ਮਈ ਤੋਂ ੧੪ ਜੂਨ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
[जेठ] पु॰ पति का बड़ा भाई; देसी वर्ष का दूसरा मास जो आम तौर पर १५ मई से १४ जून तक होता है ।

جیٹھا — [ਜੇਠਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੇ; ਜੇਠ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਜੰਮਣ ਵਾਲਾ ।
[जेठा] वि॰ पु॰ सब से बड़ा, वह पुत्र जो सब से पहले उत्पन्न हो; ज्येष्ठ मास में उत्पन्न होने वाला ।

جیٹھانی — [ਜੇਠਾਨੀ] ਇ. ਜੇਠ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ।
[जेठानी] स्त्री॰ जेठ की पत्नी ।

جیجا — [ਜੀਜਾ] ਪੁ. ਭਣੋਈਆ ।
[जीजा] पु॰ बहनोई ।

جیجی — [ਜੀਜੀ] ਇ. ਭੈਣ; ਚੂਚੀ, ਛਾਤੀ ।
[जीजी] स्त्री॰ बहन; चूची, छाती ।

جیجی پینا — [ਜੀਜੀ ਪੀਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ।
[जीजी पीना] क्रि॰ सका॰ दूध पीना ।

جید — [ਜੱਯਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਤਕੜਾ, ਸ਼ਕਤੀਵਰ, ਜ਼ਬਰਦਸਤ; ਭਾਰਾ, ਮਹਾਨ (ਪੰਡਿਤ) ।
[जय्यद] अर॰ वि॰ बलवान्, शक्तिशाली; भारी, महान् (पंडित) ।

جیسا — [ਜੈਸਾ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਰਗਾ, ਜੇਹਾ, ਵਾਂਗੂ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਜਿਸ ਪਰਕਾਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ।
[जैसा] वि॰ क्रि॰ वि॰ जिस प्रकार का, जिस तरह का, जिस प्रकार ।

جیسا تیسا — [ਜੈਸਾ ਤੈਸਾ] ਵਿ. ਜਿਸ ਪਰਕਾਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ।
[जैसा तैसा] वि॰ जिस प्रकार का, जिस तरह का, जैसा-वैसा ।

جیسا دیس ویسا بھیس — [ਜੈਸਾ ਦੇਸ ਵੈਸਾ ਭੇਸ] ਅਖੌ. ਜਿੱਥੇ ਰਹੀਏ ਉਹੋ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ।
[जैसा देस वैसा भेस] लोको॰ जैसा देश हो वहीं उसी प्रकार का वेश धारण करके रहना चाहिये ।

جیسا راجہ ویسی پرجا — [ਜੈਸਾ ਰਾਜਾ ਵੈਸੀ ਪਰ-ਜਾ] ਅਖੌ. ਪਰਜਾ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਢੰਗ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ।
[जैसा राजा वैसी पर-जा] लोको॰ प्रजा अपने शासक के रहन-सहन का ही अनुकरण करती है ।

جیسا کروگے ویسا بھروگے (پاؤگے) — [ਜੈਸਾ ਕਰੋਗੇ ਵੈਸਾ ਭਰੋਗੇ (ਪਾਉਗੇ)] ਅਖੌ. ਜੇਹੀ ਕਰਨੀ ਤੇਹੀ ਭਰਨੀ, ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਬਦਲਾ ਬੁਰਾਈ ਤੇ ਭਲਿਆਈ ਦਾ ਬਦਲਾ ਭਲਿਆਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
[जैसा करोगे वैसा भरोगे (पाओगे)] लोको॰ जैसी करनी वैसी भरनी, बुराई का बदला बुराई और भलाई का बदला भलाई होता है ।

جیسا کہ — [ਜੈਸਾ ਕਿ] ਅਵ. ਜਿਹਾ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ।
[जैसा कि] अव्य॰ जिस प्रकार की, जिस तरह की ।

جیسی — [ਜੈਸੀ] ਵਿ. ਜਿਹੋ ਜਹੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਰਗੀ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਦੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ।
[जैसी] वि॰ जिस प्रकार की, जिस तरह की, जिस ढंग की, जिस समय की ।

جیسی روح ویسے فرشتے — [ਜੈਸੀ ਰੂਹ ਵੈਸੇ ਫ਼ਿਰਿਸ਼-ਤੇ] ਅਖੌ. ਜੇਹੀ ਨੀਯਤ ਤੇਹਾ ਫਲ ।
[जैसी रूह वैसे फ़िरिश-ते] लोको॰ जैसी नीयत वैसा फल ।

جیسی کرنی ویسی بھرنی — [ਜੈਸੀ ਕਰ-ਨੀ ਵੈਸੀ ਭਰ-ਨੀ] ਅਖੌ. ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਫਲ ਪਾਓਗੇ ।
[जैसी कर-नी वैसी भर-नी] लोको॰ जैसा काम करोगे वैसा फल मिलेगा ।

جیسے بنے — [ਜੈਸੇ ਬਨੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਵਸ ਚੱਲੇ ।
[जैसे बने] क्रि॰ वि॰ जैसे भी हो, जिस प्रकार हो सके, जैसा वश चले ।

جیسے کا تیسا — [ਜੈਸੇ ਕਾ ਤੈਸਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੂਬਹੂ, ਉਸੇ ਵਰਗਾ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ।
[जैसे का तैसा] क्रि॰ वि॰ बिलकुल वैसा, उस जैसा, वैसा ही ।

جیش — [ਜੈਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਲਸ਼ਕਰ ।
[जैश] अर॰ पु॰ सेना ।

جیغہ—[ਜੀਗ਼:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਕਲਗੀ, ਇਕ ਜੜਾਊ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਪੱਗਾਂ ਉੱਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[जीग़:] तुर्की० पु० कलगी, एक जड़ाऊ भूषण जो पगड़ियों पर बाँधा जाता है।

جینے کے لالے پڑنا—[ਜੀਣੇ ਦੇ ਲਾਲੇ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਉਣ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।
[जीने के लाले पड़-ना] मुहा० जीने की आशा न रहना।

چ

چ—[ਚੇ] ਪੁ. ਉਰਦੂ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਅਠਵਾਂ ਤੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਸਤਵਾਂ ਅੱਖਰ।
[चे] पु० उर्दू वर्ण माला का आठवाँ और फ़ारसी का सातवाँ अक्षर।

چابک—[ਚਾਬੁਕ] ਪੁ. ਡੰਡਾ, ਹੰਟਰ, ਕੋੜਾ, ਕੋਟਲਾ।
[चाबुक] पु० हंटर, कोड़ा।

چابک—[ਚਾਬੁਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਸਤ, ਚਲਾਕ, ਫੁਰਤੀਲਾ, ਛੋਹਲਾ, ਤਿੱਖਾ।
[चाबुक] फ़ा० वि० चतुर, चालाक, फुर्तीला, तेज़।

چابک دست—[ਚਾਬੁਕ ਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ ਹੋਵੇ; ਫੁਰਤੀਲਾ, ਛੋਹਲਾ।
[चाबुक दस-त] फ़ा० वि० वह मनुष्य जो हाथों के काम में बहुत चतुर हो; फुर्तीला, चालाक।

چابک سوار—[ਚਾਬੁਕ ਸਵਾਰ] ਪੁ. ਸ਼ਾਹਸਵਾਰ, ਘੋੜਾ ਫੇਰਨ ਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ, ਘੋੜੇ ਤੇ ਖੂਬ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ।
[चाबुक सवार] पु० घोड़ा फेरने या सिखाने वाला मनुष्य, घोड़े पर खूब सवारी करने वाला व्यक्ति।

چابکی—[ਚਾਬੁਕੀ] ਇ. ਚੁਸਤੀ, ਚਲਾਕੀ, ਫੁਰਤੀ, ਛੋਹਲਾਪਨ।
[चाबुकी] स्त्री० चुस्ती, चालाकी, फुर्ती, चंचलता।

چاپٹ—[ਚਾਪਟ] ਇ. ਅੰਨ ਦੇ ਉਹ ਥੋੜੇ ਜੋ ਪਿਸਾਈ ਵਿਚ ਬਚ ਰਹਿਣ; ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਅਨਾਜ ਦੇ ਛਿਲਕੇ; ਫੋਕਟ, ਬੂਰਾ।
[चापट] स्त्री० अन्न के वे कण जो पिसाई में बच जाएँ, भीगे हुए अनाज के छिलके, चोकर।

چادر—[ਚਾਦਰ] ਤੁਰ. ਇ. ਓਢਣੀ; ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ; ਪਾਣੀ ਦੀ ਚੌੜੀ ਧਾਰ; ਲੋਹੇ ਦਾ ਚੌੜਾ ਪਤਰਾ।
[चादर] तुर्की० स्त्री० ओढ़नी; फूलों के हार; पानी की चौड़ी धार; लोहे का चौड़ा पत्तर।

چادر اوڑھانا—[ਚਾਦਰ ਉੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਧਵਾ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ, ਕਰੇਵਾ ਕਰਨਾ; ਮੁਰਦੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ਾਲ ਪਾਉਣਾ।
[चादर उढ़ाना] मुहा० विधवा स्त्री का दूसरा विवाह करना; मुर्दे पर शाल डालना।

چادر پڑنا—[ਚਾਦਰ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੁਕਿਆ ਰਹਿਣਾ, ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ।
[चादर पड़-ना] मुहा० छिपा रहना, छिपा हुआ होना।

چادر چڑھانا—[ਚਾਦਰ ਚੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕਬਰ ਉੱਤੇ ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਚਾਦਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ।
[चादर चढ़ाना] मुहा० कपड़े या फूलों की चादर किसी की क़बर पर चढ़ाना।

چادر ڈالنا—[ਚਾਦਰ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਧਵਾ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਤੀ ਕਰਨਾ, ਕਰੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਚਾਦਰ ਪਾਉਣਾ; ਮੁਰਦੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ਾਲ ਪਾਉਣਾ।
[चादर डाल-ना] मुहा० विधवा स्त्री का दूसरा पति करना; मुर्दे पर शाल डालना।

چادر سے باہر پاؤں پھیلانا—[ਚਾਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਾਉਂ ਫੈਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿੱਤ ਜਾਂ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ।
[चादर से बाहर पाँव फैलाना] मुहा० सामर्थ्य अथवा शक्ति से बढ़कर काम करना।

چادرا—[ਚਾਦਰਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਚਾਦਰ, ਲੰਮਾ ਤੇ ਚੌੜਾ ਦੋਹਾਂ ਪਾਟਾਂ ਵਾਲਾ ਦੁਪੱਟਾ; ਛੋਟੀ ਚਾਦਰ।
[चादरा] पु० बड़ी चादर, बड़ा और चौड़ा पाटों वाला दुपट्टा; छोटी चादर।

چار—[ਚਾਰ] ਵਿ. ਤਿੰਨ ਤੇ ਇਕ, ਤਿੰਨ ਤੇ ਪੰਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੰਦਸਾ।
[चार] वि० तीन और एक, तीन और पाँच के मध्य का अंक।

چار آدمی—[ਚਾਰ ਆਦ-ਮੀ] ਪੁ. ਪੰਚ, ਦੋ ਚਾਰ ਭਲੇ ਮਾਣਸ।
[चार आद-मी] पु० पंच, दो चार सज्जन पुरुष।

چار آئینہ—[ਚਾਰ ਆਈਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਲੋਹਾ ਬਕਤਰ, ਸੰਜੋਆ।
[चार आइन:] फ़ा० पु० एक प्रकार का कवच।

چار ابرو کا صفایا—[ਚਾਰ ਅਬ-ਰੂ ਕਾ ਸਫ਼ਾਯਾ] ਪੁ. ਸਿਰ, ਦਾੜ੍ਹੀ, ਮੁੱਛਾਂ ਤੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦਾ ਮੁੰਨਿਆ ਜਾਣਾ।
[चार अब-रू का सफ़ाया] पु० सिर, दाढ़ी, मूँछों और भौंहों का मूँड़ा जाना।

چار اجسام—[ਚਾਰ ਅਜ-ਸਾਮ] ਪੁ. ਮਿੱਟੀ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਅੱਗ ਇਹ ਚਾਰ ਤੱਤ।
[चार अज-साम] पु० मिट्टी, वायु, पानी और अग्नि ये चार तत्व।

—چار باغ—[ਚਾਰ ਬਾਗ਼] ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਾਲੀ ਰੁਮਾਲ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਚਹੁੰ ਗੁੱਠਾਂ ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਕੱਢੇ ਜਾਂ ਛਾਪੇ ਹੋਏ ਹੋਣ।
[चार बाग़] पु० वह शाली रूमाल जिस के चारों कोनों पर बेल बूटे निकाले या छपे हुए हों।

—چار بالش—[ਚਾਰ ਬਾਲਿਸ਼] ਪੁ. ਗਾਉ ਤਕੀਆ, ਵੱਡਾ ਗੋਲ ਸਰ੍ਹਾਣਾ।
[चार बालिश] पु० गाव तकिया, बड़ा तकिया, बड़ा सिरहाना।

—چار بند—[ਚਾਰ ਬੰਦ] ਪੁ. ਪਿੱਠ ਦਾ ਹੇਠਲਾ, ਉਤਲਾ, ਸੱਜੇ ਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।
[चार बंद] पु० पीठ का नीचे, ऊपर दाईं और बाईं ओर का भाग।

—چار بیتی—[ਚਾਰ ਬੈਤੀ] ਇ. ਚਹੁੰ ਮਿਸਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ; ਰੁਬਾਈ; ਉਹ ਨਜ਼ਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸ਼ਿਅਰ ਹੋਣ।
[चार बैती] स्त्री० चार मिसरों वाली कविता; रुबाई; वह कविता जिसमें केवल दो शेअर हों।

—چار پائی—[ਚਾਰ ਪਾਈ] ਇ. ਮੰਜਾ, ਛੋਟਾ ਪਲੰਘ।
[चार पाई] स्त्री० खाट, छोटा पलँग।

—چار پایہ—[ਚਾਰ ਪਾਯ:] ਪੁ. ਚੌਪਾਇਆ, ਪਸ਼ੂ, ਡੰਗਰ, ਢੋਰ।
[चार पाय:] पु० चौपाया, पशु।

—چار تخم—[ਚਾਰ ਤੁਖ਼ਮ] ਪੁ. ਈਸਬਗੋਲ, ਖ਼ੁਰਫ਼ਾ, ਰੇਹਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲੰਗੂ ਦੇ ਬੀ।
[चार तुख़्म] पु० ईसबगोल, ख़ुरफ़ा, रैहां और बालंगू के बीज।

—چار تکبیر—[ਚਾਰ ਤਕ-ਬੀਰ] ਇ. ਜਨਾਜ਼ੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼।
[चार तक-बीर] स्त्री० जनाज़े की नमाज़।

چار جامہ—[ਚਾਰ ਜਾਮ:] ਪੁ. ਜ਼ੀਨ।
[चार जाम:] पु० ज़ीन।

—چار چاند لگانا—[ਚਾਰ ਚਾਂਦ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਮਾਣ ਵਧਾਉਣਾ, ਸਿਰ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬਿਠਾਉਣਾ।
[चार चांद लगाना] मुहा० सम्मान और आदर बढ़ाना, सिर आँखों पर बिठाना।

—چار چاند لگنا—[ਚਾਰ ਚਾਂਦ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਣ ਸਤਕਾਰ ਵਧਣਾ; ਹੁਸਨ ਤੇ ਜੋਬਨ ਦਾ ਵਧਣਾ।
[चार चांद लग-ना] मुहा० मान सत्कार बढ़ना; रूप और यौवन का निखरना।

—چار خانہ—[ਚਾਰ ਖ਼ਾਨ:] ਪੁ. ਖ਼ਾਨੇਦਾਰ।
[चार ख़ान:] पु० ख़ानेदार।

—چار دانگ—[ਚਾਰ ਦਾਂਗ] ਕ੍ਰਿ. ਪੁ. ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ; ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਕੁਲ ਸੰਸਾਰ; ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ।
[चार दांग] क्रि० पु० चारों ओर; समस्त संसार; संसार के चारों ओर।

—چار دن—[ਚਾਰ ਦਿਨ] ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਦਿਨ, ਗਿਣਵੇਂ ਦਿਹਾੜੇ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ।
[चार दिन] पु० थोड़े से दिन, गिने चुने दिन।

—چار دن کی چاندنی—[ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ] ਇ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮੌਜ ਮੇਲਾ, ਗਿਣਵੇਂ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ।
[चार दिन की चांदनी] स्त्री० थोड़े दिनों की बहार, थोड़े दिनों के लिए रहने वाली माया।

—چار دن کی چاندنی پھر اندھیری رات—[ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਚਾਂਦ-ਨੀ ਫਿਰ ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ] ਅਖੌ. ਚੰਨ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਾਂਗ ਧਨ ਦੌਲਤ ਤੇ ਰੂਪ ਜਵਾਨੀ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦਿਨ ਟਿਕਦੇ ਹਨ।
[चार दिन की चांद-नी फिर अंधेरी रात] लोको० चन्द्रमा की चांदनी की भांति रूप-यौवन भी थोड़े ही दिन रहते हैं।

—چارده—[ਚਾਰ ਦਹ] ਵਿ. ਚੌਦਾਂ, ੧੪।
[चार दह] वि० चौदह, १४।

—چاردهم—[ਚਾਰ ਦਹੁਮ] ਵਿ. ਚੌਦ੍ਹਵਾਂ।
[चार दहुम] वि० चौदहवां।

—چار دیواری—[ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ] ਇ. ਘਰ ਦਾ ਹਾਤਾ; ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ [illegible], ਫ਼ਸੀਲ।
[चार दीवारी] स्त्री० घर का आंगन; बाहर से रक्षा करने वाली दीवार, फ़सील, नगर का कोट।

—چار زانو بیٹھنا—[ਚਾਰ ਜ਼ਾਨੂ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਲਥੀ ਪਾਲਥੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬਹਿਣਾ, ਚੌਕੜੀ ਮਾਰਨਾ।
[चार ज़ानू बैठ-ना] चौकड़ी मार कर बैठना।

—چار سالہ—[ਚਾਰ ਸਾਲ:] ਵਿ. ਚਹੁੰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਪਸ਼ੂ।
[चार साल:] वि० चार वर्षों का पशु।

—چار شنبہ—[ਚਾਰ ਸ਼ੰਬ:] ਪੁ. ਬੁਧਵਾਰ।
[चार शंब:] पु० बुधवार।

—چار عنصر—[ਚਾਰ ਉਨ-ਸੁਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਰ ਤੱਤ ਅਰਥਾਤ ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਤੇ ਅੱਗ।
[चार उन-सुर] फ़ा० अर० पु० चार तत्त्व अर्थात् जल, वायु, और पृथ्वी अग्नि।

—چار قل—[ਚਾਰ ਕੁਲ] ਪੁ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸਪਾਰੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ 'ਸੂਰਤਾਂ' ਜੋ 'ਕੁਲ' ਅੱਖਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
[चार क़ुल] पु० क़ुरान शरीफ़ के अन्तिम सिपारे की चार 'सूरतें' जो 'क़ुल' शब्द से आरम्भ होती हैं।

چار کے کندھے پر جانا یا چڑھنا—[ਚਾਰ ਦੇ ਕਾਂਧੇ ਪਰ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਰਥੀ ਨਿਕਲਣਾ ।

[चार के कांधे पर जाना या चढ़-ना] मुहा० अर्थी निकलना ।

چار گام—[ਚਾਰ ਗਾਮ] ਪੁ. ਤਿੱਖਾ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ ।

[चार गाम] पु० तेज चलने वाला घोड़ा ।

چار گامہ—[ਚਾਰ ਗਾਮ:] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ ।

[चार गाम:] पु० बहुत तेज चलने वाला घोड़ा ।

چار گنا—[ਚਾਰ ਗੁਨਾ] ਵਿ. ਚੌਣਾ, ਚੌਗੁਣਾ ।

[चार गुना] वि० चौगुना ।

چار مذہب—[ਚਾਰ ਮਜ਼-ਹਬ] ਪੁ. ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਫ਼ਿਰਕੇ ਅਰਥਾਤ ਹਨਫ਼ੀ, ਹੰਬਲੀ, ਸ਼ਾਫ਼ਈ ਤੇ ਮਾਲਕੀ ।

[चार मज़-हब] पु० सुन्नी मुसलमानों के चार फ़िरके अर्थात् हनफ़ी, हम्बली, शाफ़ई और मालकी ।

چار مغز—[ਚਾਰ ਮਗ਼ਜ਼] ਪੁ. ਖੀਰੇ, ਖਰਬੂਜ਼ੇ, ਕੱਦੂ ਤੇ ਤਰਬੂਜ਼ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਠੰਡੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਖ਼ਰੋਟ ।

[चार मग़ज़] पु० खीरा, खरबूजा, कद्दू और तरबूज़ आदि की गिरी जो प्राय: ठण्डी औषधियों के तौर पर प्रयोग में लाई जाती है, अख़रोट ।

چار منزل—[ਚਾਰ ਮਨ-ਜ਼ਿਲ] ਇ. ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਹ ਹਨ, ਸ਼ਰੀਅਤ, ਤਰੀਕਤ, ਮਾਰਫ਼ਤ ਤੇ ਹਕੀਕਤ ।

[चार मन-ज़िल] स्त्री० सूफ़ियों की चार मंज़िलें जिनके नाम हैं, शरीयत, तरीकत, मारफ़त तथा हकीकत ।

چار یار—[ਚਾਰ ਯਾਰ] ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁਸਾਹਿਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਹ ਹਨ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂਬਕਰ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ।

[चार यार] पु० हज़रत मुहम्मद के चार मित्र जिन के नाम यह हैं :—हज़रत अबूबकर, हज़रत उमर, हज़रत उसमान, और हज़रत अली ।

چار یاری—[ਚਾਰ ਯਾਰੀ] ਇ. ਖ਼ਾਸ ਦੋਸਤਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ।

[चार यारी] स्त्री० विशेष दोस्तों मित्रों का इकट्ठ ।

چارا—[ਚਾਰਾ] ਪੁ. ਘਾਹ, ਚਰੀ ਆਦਿ ਜੋ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰਦੇ ਹਨ ।

[चारा] पु० घास, भूसा आदि जो पशुओं को चराते हैं ।

چاروں شانے چت گرنا—[ਚਾਰੋਂ ਸ਼ਾਨੇ ਚਿਤ ਗਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਗਣਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਣ, ਪਿੱਠ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ।

[चारों शाने चित गिर-ना] मुहा० इस प्रकार गिरना कि दोनों हाथ और दोनों पैर पृथ्वी पर फैल जायें, पीठ लग जाना ।

چارو ناچار—[ਚਾਰੋ ਨਾਚਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਵੱਸ਼, ਮਜਬੂਰਨ, ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ।

[चारो नाचार] क्रि० वि० बाध्य हो कर, इच्छा के विरुद्ध, जबरदस्ती ।

چارہ—[ਚਾਰ:] ਪੁ. ਇਲਾਜ, ਉਪਾ ।

[चार:] पु० इलाज, उपाय ।

چارہ جوئی—[ਚਾਰ: ਜੋਈ] ਇ. ਇਲਾਜ, ਉਪਾ ।

[चार: जोई] स्त्री० इलाज, उपाय ।

چارہ ساز—[ਚਾਰ: ਸਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਵਿਗੜੇ ਕੰਮ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ ।

[चार: साज़] फ़ा० वि० पु० काम बनाने वाला; बिगड़े हुए काम ठीक करने वाला; ईश्वर, परमात्मा ।

چارہ سازی—[ਚਾਰ: ਸਾਜ਼ੀ] ਇ. ਇਲਾਜ, ਦਾਰੂਦਰਮਲ; ਮਦਦ, ਸਹਾਇਤਾ ।

[चार: साज़ी] स्त्री० इलाज, औषधि; मदद, सहायता ।

چارہ گر—[ਚਾਰ: ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਕੀਮ, ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[चार: गर] फ़ा० पु० चिकित्सक ।

چارہ گری—[ਚਾਰ: ਗਰੀ] ਇ. ਇਲਾਜ ਮੁਆਲਜਾ, ਦਾਰੂਦਰਮਲ ।

[चार: गरी] स्त्री० चिकित्सा, दवा दारू ।

چاشت—[ਚਾਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛਾਹ ਵੇਲਾ, ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੇਲਾ, ਉਹ ਵੇਲਾ ਜਦੋਂ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਵੇਲਾ; ਹਾਜ਼ਰੀ, ਨਾਸ਼ਤਾ, ਸਵੇਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ।

[चाश-त] फ़ा० पु० वह समय जब पहर दिन चढ़ा हुआ हो, सूर्य निकलने तथा मध्याह्न के बीच का समय; सवेरे का खाना ।

چاشنی—[ਚਾਸ਼-ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਜ਼ਾ, ਸੁਆਦ, ਜ਼ਾਇਕਾ; ਪਤ, ਸ਼ਰਬਤ ਦਾ ਤਾਰ; ਰਸ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਿਲਾਵਟ; ਚੱਖਣ ਜੋਗ ਚੀਜ਼ ।

[चाश-नी] फ़ा० स्त्री० मज़ा, स्वाद, ज़ायका; शरबत की तार, चाश; थोड़ी सी मिलावट; चखने योग्य वस्तु ।

چاشنی گیر—[ਚਾਸ਼-ਨੀਗੀਰ] ਪੁ. ਖ਼ਾਨਸਾਮਾਂ, ਰਸੋਈਆ ।

[चाश-नीगीर] पु० ख़ानसामा, रसोइया ।

چاق—[ਚਾਕ਼] ਤੁਰ. ਵਿ. ਤਕੜਾ, ਚੁਸਤ, ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ।

[चाक़] तुर्क० वि० तगड़ा, चतुर, चालाक ।

چاق چوبند—[ਚਾਕ਼ ਚੌਬੰਦ] ਵਿ. ਤਕੜਾ, ਸਿਹਤ ਵਾਲਾ, ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ, ਤੰਦਰੁਸਤ; ਚੁਸਤ ਚਲਾਕ, ਫੁਰਤੀਲਾ ।

[चाक़ चौबंद] वि० तगड़ा, स्वस्थ, हृष्ट पुष्ट; चालाक, फुर्तीला ।

چاقو—[ਚਾਕ਼ੂ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਕਾਚੂ, ਛੋਟੀ ਛੁਰੀ ।

[चाक़ू] तुर्क० पु० चाकू, छोटी छुरी ।

1چاک —[ਚਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ; ਆਸਤੀਨ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹਿੱਸਾ।

[चाक] फ़ा० वि० पु० फटा हुआ, कटा हुआ; आस्तीन का खुला हिस्सा।

2چاک —[ਚਾਕ] ਪੁ. ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਚੱਕ, ਖੂਹ ਦਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਗੋਲ ਚੱਕਾ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਖੂਹ ਦਾ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਦੇ ਹਨ; ਚੱਕ, ਕੂਜ਼ਾ ਮਿਸਰੀ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਟੋਰੀ।

[चाक] पु० कुम्हार का चाक, कुँए की लकड़ी का गोल पहिया जिस पर महल बनाते हैं; वह गोल कूँडा जिस में मिसरी जमाते हैं।

چاکسو —[ਚਾਕਸੂ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਲੇ ਬੀਜ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਚਾਕਸੂ।

[चाक-सू] पु० एक प्रकार के काले बीज जो आंखों के रोग में काम आते हैं।

چاکی —[ਚਾਕੀ] ਇ. ਪਟਾਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਿਚ ਉਹ ਸੱਟ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਗਤਕਾ ਘੁਮਾਕੇ ਜਿੱਥੇ ਥਾਂ ਖ਼ਾਲੀ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

[चाकी] स्त्री० पटाबाजों के संकेत में वह आघात जो विरोधी के सिर पर गतका घुमा कर, जहां स्थान खाली देखते हैं, करते हैं।

چال —[ਚਾਲ] ਇ. ਤੋਰ, ਹਰਕਤ, ਤੁਰਨ ਦਾ ਢੰਗ; ਤਰੀਕਾ; ਤਰਜ਼, ਤੌਰ ਤਰੀਕਾ, ਰਸਮ ਰਵਾਜ; ਆਦਤ, ਸੁਭਾ; ਘੋੜੇ ਦੀ ਤੋਰ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਜਾਂ ਚੌਪੜ ਦੀ ਨਰਦ ਨੂੰ ਇਕ ਘਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ; ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ।

[चाल] स्त्री० गति, चेष्टा, चलने का ढंग; रवैया; तर्ज़, तौर तरीका, रीति; आदत, स्वभाव; घोड़े की चाल; शतरंज या चौपड़ की नर्द को एक घर से दूसरे घर ले जाना; छल, कपट।

—چال اڈانا —[ਚਾਲ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਡਾਉਣਾ।

[चाल उड़ाना] मुहा० चेष्टाओं की नकल करना।

—چال باز —[ਚਾਲ-ਬਾਜ਼] ਵਿ. ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਮੱਕਾਰ।

[चाल-बाज़] वि० चतुर, चालाक, कपटी, धोखेबाज़।

—چال بازی —[ਚਾਲ-ਬਾਜ਼ੀ] ਇ. ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਚਲਾਕੀ, ਮੱਕਾਰੀ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ, ਸ਼ਰਾਰਤ।

[चाल-बाज़ी] स्त्री० चतुरता, कपट, चालाकी, फ़रेब, छल, शरारत।

—چال پڑنا —[ਚਾਲ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਅ ਪੈਣਾ, ਤਦਬੀਰ ਲਗ ਜਾਣਾ।

[चाल पड़-ना] मुहा० दांव पड़ना, युक्ति का सफल होना।

چالاک —[ਚਾਲਾਕ] ਵਿ. ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਚੁਸਤ, ਫੁਰਤੀਲਾ; ਛੋਹਲਾ; ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਤਿੱਖਾ, ਸਿਆਣਾ; ਮੱਕਾਰ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼।

[चालाक] वि० काम करने में चतुर, फुर्तीला, होशियार, बुद्धिमान; कपटी, छली, धोखेबाज़।

چالاکی —[ਚਾਲਾਕੀ] ਇ. ਚੁਸਤੀ, ਫੁਰਤੀ, ਛੋਹਲਾਪਨ, ਤੇਜ਼ੀ; ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਸਿਆਣਪ; ਮੱਕਾਰੀ, ਫ਼ਰੇਬ।

[चालाकी] स्त्री० चुस्ती, फुर्ती, चतुरता, तेज़ी, बुद्धिमत्ता; छल, कपट।

1چانپ —[ਚਾਂਪ] ਇ. ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਉਹ ਪੁਰਜ਼ਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੁੰਦਾ ਤੇ ਨਾਲ ਆਪੋ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[चांप] स्त्री० बन्दूक का वह पुर्ज़ा जिसके द्वारा कुंदा और नाली आपस में जुड़े रहते हैं।

2چانپ - [ਚਾਂਪ] ਪੁ. ਪਸਲੀਆਂ ਦਾ ਮਾਸ।

[चांप] पु० पसलियों का मांस।

چاند بھر —[ਚਾਂਦ ਭਰ] ਵਿ. ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ, ਮਹੀਨਾ ਭਰ।

[चांद भर] वि० पूरा महीना, महीना भर।

—چاند تارا —[ਚਾਂਦ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਰੀਕ ਮਲਮਲ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੰਨ ਤਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਕਢਾਈ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਫੁੱਲਦਾਰ ਮਲਮਲ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪਤੰਗ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੰਨ ਤਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[चांद तारा] पु० एक प्रकार की बारीक मलमल जिस पर चांद सितारों के आकार के बेल बूटे बने होते हैं; फूलदार मलमल; एक प्रकार का पतंग जिस पर चांद सितारे बने होते हैं।

—چاند چڑھنا —[ਚਾਂਦ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਨ ਨਿਕਲਣਾ; ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ; ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਚੰਨ ਦਿਸਣਾ; ਮਾਸਕ ਰਿਤੂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਲੰਘ ਜਾਣਾ; ਗਰਭ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋ ਪੈਣਾ।

[चांद चढ़-ना] मुहा० चांद निकलना; महीना पूरा होना; पहले दिन का चांद दिखाई देना; मासिक ऋतु का महीना बीत जाना; गर्भ हो जाने के चिन्हों का प्रकट होना।

—چاند رات —[ਚਾਂਦ ਰਾਤ] ਇ. ਨਵਾਂ ਚੰਨ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਜਾਂ ਤਾਰੀਖ਼, ਏਕਮ ਦੇ ਚੰਨ ਦੀ ਰਾਤ।

[चांद रात] स्त्री० नया चन्द्रमा निकलने की रात अथवा तिथि, प्रतिपदा की रात।

—چاند سورج —[ਚਾਂਦ ਸੂਰਜ] ਪੁ. ਚੰਦ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਤੀਵੀਆਂ ਗੁੱਤ ਤੇ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ।

[चांद सूरज] पु० चन्द्रमा तथा सूर्य के आकार का एक चांदी या सोने का भूषण जो स्त्रियां चोटी पर लगाती हैं।

—چاند کا کنڈل بیٹھنا—[ਚਾਂਦ ਕਾ ਕੁੰਡਲ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਚੰਨ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਪੈਣਾ।
[चांद का कुंडल बैठ-ना] मुहा॰ चन्द्रमा का अपने चारों ओर घेरा बनाना।

—چاند کھجلانا—[ਚਾਂਦ ਖੁਜ-ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਨਾ; ਹੱਡੀਆਂ ਲੋੜਨੀਆਂ।
[चांद खुज-लाना] मुहा॰ मार खाने को जी करना।

چاندنی - چاننی—[ਚਾਂਦਨੀ, ਚਾਨਣੀ] ਇ. ਚੰਨ ਦਾ ਚਾਨਣ, ਚਾਨਣੀ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਫੁੱਲ; ਸਫ਼ੈਦ ਫ਼ਰਸ਼; ਉਹ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਜੋ ਦਰੀ ਤੇ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[चांदनी, चानना] स्त्री॰ चन्द्रमा का प्रकाश; एक प्रकार का सफ़ेद फूल; सफ़ेद फ़र्श; वह सफ़ेद चादर जो दरी पर बिछाते हैं।

—چاندنی کا پھول—[ਚਾਂਦਨੀ ਕਾ ਫੂਲ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਫੁੱਲ।
[चांदनी का फूल] पु॰ एक प्रकार का सफ़ेद फूल।

—چاندنی کا کھیت کرنا—[ਚਾਂਦਨੀ ਕਾ ਖੇਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਦਾ ਪਸਰਨਾ।
[चांदनी का खेत कर-ना] मुहा॰ चारों ओर चन्द्रमा के प्रकाश का फैलना।

چاندہ—[ਚਾਂਦਹ] ਪੁ. ਮਿਣਤੀ ਦੀ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਫ਼ਾਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਚੰਦੇ ਦਾ ਪੈਸਾ।
[चांदः] पु॰ माप का वह विशेष स्थान जिसके अन्तर के द्वारा सीमा नियत होती है; चन्दे का पैसा।

چاندی—[ਚਾਂਦੀ] ਇ. ਇਕ ਧਾਤ; ਮਾਲ-ਦੌਲਤ।
[चांदी] स्त्री॰ एक धातु, रजत; माल-दौलत।

چاندی کی جوتی—[ਚਾਂਦੀ ਕੀ ਜੂਤੀ] ਇ. ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਜੁੱਤੀ; ਸੰਕੇਤ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[चांदी की जूती] स्त्री॰ चांदी की बनी हुई जूती; संकेत के तौर पर रिश्वत।

چانگلا—[ਚਾਂਗਲਾ] ਵਿ. ਚੰਗਾ ਭਲਾ, ਤਕੜਾ, ਤੰਦਰੁਸਤ।
[चांगला] वि॰ भला-चंगा, तगड़ा, हृष्ट पुष्ट।

چاول—[ਚਾਵਲ] ਪੁ. ਚੌਲ।
[चावल] पु॰ एक प्रकार का धान।

چاہ—[ਚਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੂਹ; ਟੋਇਆ।
[चाह] फ़ा॰ पु॰ कुआं; गढ़ा।

—چاہ بابل—[ਚਾਹੇ ਬਾਬਿਲ] ਪੁ. ਪਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਬਲ ਦਾ ਇਕ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿਚ, ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਹਾਰੂਤ ਮਾਰੂਤ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਕੈਦ ਹਨ।
[चाहे बाबिल] पु॰ प्रसिद्ध नगर बाबल का एक कुआं जिस में कहा जाता है कि हारूत तथा मारूत नाम के दो फ़रिश्ते बन्दी हैं।

—چاہ ذقن—[ਚਾਹੇ ਜ਼ਕਨ] ਪੁ. ਠੋਡੀ ਦਾ ਟੋਇਆ।
[चाहे ज़क़न] पु॰ ठोडी का गढ़ा।

—چاہ زنخداں—[ਚਾਹੇ ਜ਼ਨਖ਼-ਦਾਂ] ਪੁ. ਠੋਡੀ ਦਾ ਟੋਇਆ।
[चाहे ज़नख़-दां] पु॰ ठोडी का गढ़ा।

—چاہ رستم—[ਚਾਹੇ ਰੁਸ-ਤਮ] ਪੁ. ਉਹ ਸਤ ਖੂਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੁਸਤਮ ਨੂੰ ਸੁਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
[चाहे रुस-तम] पु॰ वे सात कुएं जिन में रुसतम को फैंका गया था।

—چاہ کن—[ਚਾਹ-ਕਨ] ਪੁ. ਖੂਹ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲਾ।
[चाह-कन] पु॰ कुआं खोदने वाला।

—چاہ کن را چاہ در پیش—[ਚਾਹ ਕਨ ਰਾ ਚਾਹ ਦਰਪੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਖੂਹ ਪੁਟਣੇ ਨੂੰ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ, ਜੇਹੀ ਕਰਨੀ ਤੇਹੀ ਭਰਨੀ।
[चाह कन रा चाह दरपेश] फ़ा॰ लोको॰ जैसा करोगे वैसा भरोगे, जैसी करनी वैसी भरनी।

—چاہ نخشب—[ਚਾਹੇ ਨਖ਼-ਸ਼ਬ] ਪੁ. ਉਹ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਮੁਕੰਨਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਕੀਮ ਅਤਾ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਚੰਨ ਕਢਿਆ ਸੀ ਜੋ ਚਾਰ ਕੋਹ ਤੀਕ ਚਾਨਣ ਦੇਂਦਾ ਸੀ।
[चाहे नख़-शब] पु॰ वह कुआं जिस में से जादू की शक्ति से मुक़न्ना के पुत्र हकीम अता ने ऐसा चांद निकाला था जो चार कोस तक प्रकाश फैलाता था।

—چاہ یوسف—[ਚਾਹੇ ਯੂਸੁਫ਼] ਪੁ. ਉਹ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸਫ਼ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
[चाहे यूसुफ़] पु॰ वह कुआं जिस में हज़रत यूसुफ़ को उसके भाइयों ने फैंक दिया था।

چاؤش—[ਚਾਊਸ਼] ਪੁ. ਚੋਬਦਾਰ।
[चाऊश] पु॰ चोबदार।

چائے پوشی—[ਚਾਏ ਪੋਸ਼ੀ] ਇ. ਚਾਹ ਦਾਨੀ, ਟੀ ਪਾਟ।
[चाय पोशी] स्त्री॰ चाय-दानी, टी पाट।

چبکنا—[ਚਬਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੀਸ ਮਾਰਨਾ, ਦਰਦ ਕਰਨਾ।
[चबक-ना] क्रि॰ सक॰ टीस मारना, दर्द करना।

چپ—[ਚਪ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੱਬਾ ਹੱਥ; ਖੱਬਾ ਪਾਸਾ।
[चप] फ़ा॰ वि॰ बायां हाथ; बायां भाग।

—چپ و راست—[ਚੱਪੋਰਾਸ-ਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ।
[चप्पोरास-त] क्रि॰ वि॰ दायें-बायें।

چپاتی—[ਚਪਾਤੀ] ਇ. ਰੋਟੀ, ਪਤਲੀ ਰੋਟੀ।
[चपाती] स्त्री॰ रोटी, पतली रोटी।

چپاتی سا پیٹ —[ਚਪਾਤੀ ਸਾ ਪੇਟ] ਪੁ. ਪਸਲਾਂ ਤੇ ਪਿੱਠ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਢਿੱਡ ।
[चपाती सा पेट] पु० पसली और पीठ के साथ सटा हुआ पेट ।

چپت —[ਚਪਤ] ਇ. ਚਾਂਟਾ, ਧੱਫਾ ਜੋ ਸਿਰ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਏ ।
[चपत] स्त्री० थप्पड़, चांटा, धौल जो सिर पर लगाई जाए ।

چپٹا —[ਚਪਟਾ] ਵਿ. ਪੱਧਰਾ ਚਕਲਾ, ਬੈਠਵਾਂ, ਫੀਨਾ ।
[चपटा] वि० चौड़ा चकला, बैठा हुआ ।

چپرانا —[ਚਪ-ਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੁਠਲਾਉਣਾ, ਝੂਠਾ ਬਣਾਨਾ ।
[चप-राना] क्रि० सक० झुठलाना, झूठा करना ।

چپرنا —[ਚਪਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੁਰ ਜਾਣਾ; ਨੱਠ ਜਾਣਾ; ਲੁਕ ਜਾਣਾ ।
[चपर-ना] क्रि० अक० चला जाना; भाग जाना; छिप जाना ।

چپڑا —[ਚਪ-ੜਾ] ਇ. ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਲਾਖ, ਵਧੀਆ ਲਾਖ ।
[चप-ड़ा] स्त्री० साफ की हुई लाख, बढ़िया लाख ।

چپڑا —[ਚਿਪ-ੜਾ] ਪੁ. ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਦਾ ਰੋਗੀ ।
[चिप-ड़ा] पु० मोतिया बिन्द का रोगी ।

چپڑ چپڑ —[ਚਪੜ ਚਪੜ] ਇ. ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਖਾਣ ਜਾਂ ਪੀਣ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[चपड़ चपड़] स्त्री० कुत्ते की भांति खाने अथवा पीने से उत्पन्न आवाज़ ।

چپڑ گنڈی —[ਚਪੜ ਗੰਡੀ] ਇ. ਬਜ਼ਾਰੀ ਤੀਵੀਂ, ਬਦਮਾਸ਼ ਰੰਨ ।
[चपड़ गंडी] स्त्री० बाजारी स्त्री, बदमाश औरत ।

چپڑ قناتیا —[ਚਪੜ ਕ਼ਨਾਤਿਯਾ] ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਬੇਹੂਦਾ; ਲੁੱਚਾ; ਆਵਾਰਾ ।
[चपड़ क़नातिया] वि० नीच, दुष्ट, पतित, मूर्ख; निर्धन; ऐबी ।

چپقلش —[ਚਪ-ਕ਼ੁਲਸ਼] ਤੁਰ. ਇ. ਲੜਾਈ, ਝਗੜਾ, ਤਕਰਾਰ, ਤੂੰ ਤੂੰ ਮੈਂ ਮੈਂ ।
[चप-क़ुलश] तुर्की० स्त्री० लड़ाई, झगड़ा, विवाद, तू तू मैं मैं ।

چپکن —[ਚਪ-ਕਨ] ਇ. ਨੌਕਰਾਂ ਵਰਗਾ ਅੰਗਰਖਾ, ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੰਮਾ ਕੋਟ ।
[चप-कन] स्त्री० नौकरों जैसा अंगरखा, एक विशेष प्रकार का लम्बा कोट ।

چپن —[ਚੱਪਨ] ਪੁ. ਢੱਕਣ ।
[चप्पन] पु० ढकना ।

چپوٹی —[ਚਪੋਟੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੋਪੀ, ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਟੋਪੀ ।
[चपोटी] स्त्री० छोटी सी टोपी, बहुत घटिया टोपी ।

چپی —[ਚੱਪੀ] ਇ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੈਰ ਦੱਬਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ।
[चप्पी] स्त्री० धीरे धीरे पैर दबाने का काम, मुट्ठी चापी ।

چپیکنا —[ਚਪੇਕਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚਿਮਟਾਉਣਾ, ਜੋੜਨਾ; ਗਲ ਪਾਉਣਾ; ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਨੌਕਰ ਕਰਾ ਦੇਣਾ ।
[चपेकना] क्रि० सक० चिपकाना, जोड़ना; गले मढ़ना; योग्यता न होते हुए भी नौकर करा देना ।

چت —[ਚਿਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਠ ਪਰਨੇ, ਢੌਂਹ ਦੇ ਭਾਰ ।
[चित] क्रि० वि० पीठ के बल ।

چت پٹ —[ਚਿਤਪਟ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਉਤਾਂਹ ਉਛਾਲੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਪੁੱਠਾ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਹਾਰੀ ਜਾਂ ਜਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਟਾਸ, ਮੂੰਹ ਸਿਰ ।
[चितपट] स्त्री० एक प्रकार की शर्त जिसमें किसी वस्तु को ऊपर फेंक कर सीधी या उल्टी गिरने से हार जीत होती है ।

چت بٹانا —[ਚਿਤ ਵਟਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ; ਦਿਲ ਫੋਲਾ ਫੋਲ ਕਰਨਾ ।
[चित बटाना] मुहा० विचारों का आदान-प्रदान करना; हृदय खोल करना ।

چت بھنگ ہونا —[ਚਿਤ ਭੰਗ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਜਾਣਾ, ਸਟਪਟਾ ਜਾਣਾ, ਹੱਥ ਪੈਰ ਪੈ ਜਾਣਾ ।
[चित भंग होना] मुहा० चकित रह जाना, सटपटा जाना, हाथ-पाँव ढीले होना ।

چتر —[ਚਤ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੱਤਰ ।
[चत-र] फ़ा० पु० छत्र, छतर ।

چتکبرا - چتلا —[ਚਿਤ-ਕਬਰਾ, ਚਿਤਲਾ] ਵਿ. ਸਫ਼ੈਦ ਉੱਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਦਾਗ਼ਾਂ ਵਾਲਾ; ਡੱਬਖੜੱਬਾ ।
[चित-कबरा, चितला] वि० सफ़ेद पर काले रंग के धब्बों वाला, कबड़ा ।

چہل —[ਚੁਹਲ] ਵਿ. ਮਸ਼ੋਲੀਆ, ਮਸ਼ਕਰਾ ।
[चुहल] वि० विदूषक, ठट्ठे बाज़ ।

چہل بازی —[ਚੁਹਲ-ਬਾਜ਼ੀ] ਇ. ਠੱਠੇ ਬਾਜ਼ੀ, ਹਾਸਾ, ਮਜ਼ਾਕ, ਮਖ਼ੌਲ ।
[चुहल-बाज़ी] स्त्री० ठट्ठे बाज़ी, हँसी, मखौल ।

چٹی —[ਚਿੱਟੀ] ਇ. ਚਿੱਠੀ, ਦਾਗ਼, ਧੱਬਾ ।
[चित्ती] स्त्री० बिन्दी, दाग़, धब्बा ।

چٹی دار—[ਚਿੱਟੀ ਦਾਰ] ਵਿ. ਦਾਗ਼ਦਾਰ; ਚਿਤਕੀ ਵਾਲਾ ।
[चित्ती दार] वि० धब्बेदार; चित्ती वाला ।

چٹ—[ਚਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟ ਪਟ, ਫ਼ੁਰਤ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ।
[चट] क्रि० वि० तत्काल, जल्दी, उसी समय ।

چٹ پٹ—[ਚਟ ਪਟ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟ ਪਟ, ਛੇਤੀ, ਤੁਰਤ ।
[चट पट] क्रि० वि० झट पट, शीघ्र, जल्दी, तत्काल ।

چٹا—[ਚੱਟਾ] ਪੁ. ਚੇਲਾ, ਸ਼ਗਿਰਦ, ਹਿੰਦੂ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ; ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ।
[चट्टा] पु० चेला, शिष्य; पाठशाला का विद्यार्थी; ईंटों का ढेर ।

چٹان—[ਚਟਾਨ] ਇ. ਵੱਡੀ ਸਿਲ, ਵੱਡਾ ਤੇ ਚੌੜਾ ਪੱਥਰ; ਪਥਰੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ।
[चटान] स्त्री० बड़ी शिला, बड़ा और चौड़ा पत्थर; पथरीली भूमि ।

چٹ پٹ—[ਚੁਟ ਪੁਟ] ਇ. ਮੁਤਫ਼ੱਰਿਕ ਖ਼ਰਚ, ਉਤਲਾ ਖ਼ਰਚ ।
[चुट पुट] स्त्री० फुटकर खर्च, ऊपर का खर्च ।

چٹخارا—[ਚਟ-ਖ਼ਾਰਾ] ਪੁ. ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੁਆਦਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਖਾਣ ਤੇ ਜੀਭ ਅਤੇ ਤਾਲੂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ।
[चट-खारा] पु० वह आवाज़ जो किसी स्वादिष्ट वस्तु के खाने पर जिह्वा और तालु से निकलती है ।

چٹخارے بھرنا—[ਚਟ-ਖ਼ਾਰੇ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਜ਼ੇ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਖਾਣਾ, ਸੁਆਦ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਖਾਣਾ ।
[चट-खारे भर-ना] मुहा० बड़े स्वाद से खाना, रस ले ले कर खाना ।

چٹخانا—[ਚਟ-ਖ਼ਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੁਟਕੀ ਮਾਰਨਾ, ਉਂਗਲੀਆਂ ਮਰੋੜਨਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਕੰਧ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ; ਫਟ ਕਰਨਾ ।
[चट-खाना] क्रि० सक० चुटकी मारना, अंगुलियां चटखाना; किसी वस्तु को पत्थर अथवा दीवार के साथ मार कर आवाज़ पैदा करना; तड़क करना ।

چٹخنا—[ਚਟਖ਼-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟੁੱਟਣਾ, ਤਿੜਕਣਾ; ਫੁੱਟਣਾ; ਕਰੜੀ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਡਿੱਗ ਕੇ ਉਛਲਣਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅੱਗ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਤਿੜਕਣਾ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ; ਫਟ ਜਾਣਾ; ਕਲੀ ਦਾ ਖਿੜਨਾ, ਚਟਕਣਾ; ਉਂਗਲੀਆਂ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ ।
[चटख़-ना] क्रि० अक० टूटना; फूटना; कड़ी वस्तु पर किसी वस्तु का गिर कर उछलना; किसी वस्तु का आग में पड़ कर चटखना और आवाज़ करना; पृथक होना; कली का खिलना, चटकना; उंगलियों का आवाज़ देना ।

چٹ کر جانا—[ਚਟ ਕਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੜੱਪ ਕਰ ਜਾਣਾ, ਖਾ ਜਾਣਾ ।
[चट कर जाना] मुहा० हड़प जाना, खा जाना ।

چٹکلا—[ਚੁਟ-ਕਲਾ] ਪੁ. ਲਤੀਫ਼ਾ ।
[चुट-कला] पु० लतीफ़ा ।

چٹک مٹک—[ਚਟਕ ਮਟਕ] ਇ. ਮਜ਼ਾਕ ਮਖ਼ੌਲ, ਠਾਠ ਬਾਠ, ਨਖ਼ਰਾ, ਗ਼ਰੂਰ ।
[चटक मटक] स्त्री० तड़क-भड़क, ठाठ-बाट; नख़रा; ग़रूर ।

چٹکلی—[ਚਟ-ਕਲੀ] ਇ. ਚਿਟਕਣੀ ।
[चट-कली] स्त्री० चटखनी ।

چٹکی—[ਚੁਟ-ਕੀ] ਇ. ਚੂੰਢੀ; ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਆਟਾ; ਗੋਡੇ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਭਾਵ; ਅੰਗੂਠੇ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਟਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[चुट-की] स्त्री० चिकोटी; मुट्ठी भर आटा; गोटे की कीमती-दार बनाने का भाव; अंगूठे को बीच वाली अंगुली से मिलाकर चटक की आवाज़ पैदा करने का भाव ।

چٹکیوں میں اڑانا—[ਚੁਟ-ਕਿਯੋਂ ਮੇਂ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਡਾਉਣਾ ।
[चुट-कियों में उड़ाना] मुहा० बातों में उड़ाना ।

چٹکیلا—[ਚਟ-ਕੀਲਾ] ਵਿ. ਭੜਕੀਲਾ, ਭੜਕਣ ਵਾਲਾ, ਚਟਕ ਮਟਕ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੋਖ਼; ਮੁਖ਼ਾਲੀ, ਚਲਾਕ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ ।
[चट-कीला] वि० भड़कीला, चटक मटक वाला, भड़क वाला, शोख़; स्वादिष्ट, चरपरा, मज़ेदार ।

چٹکیلی دھوپ—[ਚਟ-ਕੀਲੀ ਧੁਪ] ਇ. ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਚੁਭਵੀਂ ਧੁੱਪ; ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਧੁੱਪ ।
[चट-कीली धूप] स्त्री० तीखी धूप; कड़ाके की धूप ।

چٹھی—[ਚਿੱਠੀ] ਇ. ਖ਼ਤ ।
[चिट्ठी] स्त्री० खत, पत्र ।

چٹھی رساں—[ਚਿੱਠੀ ਰਸਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਰਕਾਰਾ, ਡਾਕੀਆ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ।
[चिट्ठी रसाँ] फ़ा० पु० हरकारा, डाकिया, चिट्ठियाँ बाँटने वाला ।

چٹھی نویس—[ਚਿੱਠੀ ਨਵੀਸ] ਪੁ. ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਮੁਨਸ਼ੀ; ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ।
[चिट्ठी नवीस] पु० चिट्ठियां लिखने वाला मुन्शी; कोई वस्तु मंगाने के लिए चिट्ठी लिखने वाला आदमी ।

چٹیانا—[ਚੁਟਿਯਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫੱਟਣਾ, ਫੱਟ ਲਾਉਣਾ, ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਨਾ ।
[चुटियाना] क्रि० सक० मारना, घाव करना, ज़ख़्मी करना ।

چٹے بٹے—[ਚੱਟੇ ਵੱਟੇ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ; ਉਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਗੋਲੇ ਗੋਲੀਆਂ ਜੋ ਮਦਾਰੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਥੈਲੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ।

[चट्टे बट्टे] पु० बच्चों का एक खेल; वह छोटे छोटे गोले गोलियां जो मदारी तमाशा दिखाने के लिए अपने थैले में रखता है।

—چٹے بٹے لڑانا—[ਚੱਟੇ ਵੱਟੇ ਲੜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਦੂਗਰੀ ਕਰਨਾ; ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਕਰਾਉਣਾ।

[चट्टे बट्टे लड़ाना] मुहा० जादूगरी करना; लड़ाई झगड़ा कराना।

چچا—[ਚਚਾ] ਪੁ. ਚਾਚਾ।

[चचा] पु० चाचा।

—چچا زاد بھائی—[ਚਚਾ ਜ਼ਾਦ ਭਾਈ] ਪੁ. ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ, ਚਾਚੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।

[चचा ज़ाद भाई] पु० चचेरा भाई, चाचे का पुत्र।

چچڑی—[ਚਿਚੜ੍ਹੀ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਚੂਸਣ ਵਾਲਾ ਪਤੰਗਾ ਜੋ ਕੁੱਤੇ, ਗਾਈਆਂ ਮੱਝਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਚਿਮਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[चिचड़ी] स्त्री० एक प्रकार का ख़ून पीने वाला कीड़ा जो कुत्ते, गाय भैंस आदि पशुओं के शरीर को चिमट जाता है।

چچیرا—[ਚਚੇਰਾ] ਪੁ. ਚਾਚੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।

[चचेरा] पु० चाचे का पुत्र।

چچینڈا—[ਚਚੀਂਡਾ] ਪੁ. ਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਇਕ ਲੰਮੀ ਜਹੀ ਸਬਜ਼ੀ।

[चचींडा] पु० ककड़ी के आकार की एक सब्ज़ी।

چخ چخ—[ਚਖ਼-ਚਖ਼] ਇ. ਬਕ ਬਕ, ਘਰ ਕਬਾੜ, ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ।

[चख़-चख़] स्त्री० बक बक, कोलाहल, शोर।

چخے—[ਚਖ਼ੇ] ਅਵ. ਬਿੱਲੀ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ, ਚਲ ਦਫ਼ਾ ਹੋ, ਦੂਰ ਹੋ।

[चख़े] अव्यय० घृणा वाचक शब्द, चल दूर हो।

چخیا—[ਚਖ਼ਿਯਾ] ਪੁ. ਬਕਵਾਸੀ, ਝਗੜਾਲੂ।

[चख़िया] पु० बकवासी, झगड़ालू।

چغد گلشیرو—[ਚੁਗ਼ਦ ਗੁਲਸ਼ੇਰੂ] ਪੁ. ਨਕਲੀਆ, ਮਖ਼ੌਲੀਆ; ਮੂਰਖ ਬੇਵਕੂਫ਼।

[चुग़द गुलशेरू] पु० नक़ालिया; मसख़रा; मूर्ख, अज्ञानी।

چڈی—[ਚੱਢੀ] ਇ. ਘਨੇੜੀ, ਕੰਧਾੜਾ।

[चड्डी] स्त्री० पीठ।

—چڈی چڑھانا—[ਚੱਢੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਠ ਤੇ ਸਵਾਰ ਕਰਨਾ, ਮੋਢੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ।

[चड्डी चढ़ाना] मुहा० पीठ पर सवारी कराना, कंधों पर चढ़ाना।

چرا—[ਚਿਰਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਿਉਂ, ਕਾਹਨੂੰ, ਕਾਹਦੇ ਲਈ।

[चिरा] क्रि० वि० क्यों, किस लिए।

—چرا کارے کند عاقل کہ باز آید پشیمانی—[ਚਿਰਾ ਕਾਰੇ ਕੁਨਦ ਆਕਿਲ ਕਿ ਬਾਜ਼ ਆਯਦ ਪਸ਼ੇਮਾਨੀ] ਅਖੌ. ਸਿਆਣਾ ਮਨੁੱਖ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

[चिरा कारे कुनद आक़िल कि बाज़ आयद पशेमानी] लोको० बुद्धिमान मनुष्य ऐसा काम नहीं करता जिसके लिये उसे पछताना पड़े।

چرا—[ਚਰਾ] ਪੁ. ਚਰਾਗਾਹ, ਚਰਾਂਦ।

[चरा] पु० चरागाह।

چراگاہ—[ਚਰਾਗਾਹ] ਇ. ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਚਰਾਂਦ।

[चरागाह] स्त्री० पशुओं के चरने का स्थान।

چراٹا—[ਚੱਰਾਟਾ] ਪੁ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਾਂ ਕਪੜਾ ਫਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[चर्राटा] पु० कागज़ अथवा कपड़ा फटने की आवाज़।

چراغ—[ਚਿਰਾਗ਼] ਪੁ. ਦੀਵਾ, ਲੈਂਪ, ਬੱਤੀ।

[चिराग़] पु० दीपक, लैंप, बत्ती।

—چراغ بتی کرنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਬੱਤੀ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣਾ।

[चिराग़ बत्ती करना] मुहा० प्रकाश का प्रबन्ध करना, दीपक जलाना।

—چراغ بجھانا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਬੁਝਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਕਰਨਾ।

[चिराग़ बुझाना] मुहा० दीप बुझाना।

—چراغ بجھنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਬੁਝਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਹੋਣਾ।

[चिराग़ बुझना] मुहा० दीपक का बुझ जाना।

—چراغ بڑھانا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਬੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਬੁਝਾਉਣਾ।

[चिराग़ बढ़ाना] मुहा० दीपक बुझाना।

—چراغ بڑھنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਬੜ੍ਹਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਬੁਝਣਾ।

[चिराग़ बढ़ना] मुहा० दीपक का बुझना।

—چراغ بحری—[ਚਿਰਾਗ਼ੇ ਬਹਿਰੀ] ਪੁ. ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ, ਲਾਈਟ ਹਾਊਸ।

[चिराग़े बह्‌री] पु० प्रकाश स्तंभ, लाईट हाउस।

—چراغ پا ہونا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਪਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੋੜੇ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਣਾ, ਸੀਖ ਪਾ ਹੋਣਾ; ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।

[चिराग़ पा होना] मुहा० घोड़े का पिछले पैरों पर खड़े होना; क्रुद्ध होना, बहुत तैश में आना।

—چراغ تلے اندھیرا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਤਲੇ ਅੰਧੇਰਾ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲਾਭ ਪੁਚਾਏ ਪਰ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭਿਆਂ ਤੋਂ ਊਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[चिराग़ तले अंधेरा] लोको॰ जब कोई व्यक्ति और लोगों को तो लाभ पहुँचाए परन्तु अपने आदमियों को उससे वंचित रखे, तब ऐसा कहते हैं।

—چراغ ٹھنڈا کرنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਠੰਡਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਗੁਲ ਕਰਨਾ।

[चिराग़ ठंडा कर-ना] मुहा॰ दीया बढ़ाना, बत्ती गुल करना।

—چراغ جلے—[ਚਿਰਾਗ਼ ਜਲੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਿਨ ਢਲੇ, ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਵੇਲੇ, ਸ਼ਾਮੀਂ।

[चिराग़ जले] क्रि॰ वि॰ दिन ढले, सायंकाल के समय, सूर्यास्त के पश्चात।

—چراغ خاموش کرنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਖ਼ਮੋਸ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਬੁਝਾਉਣਾ।

[चिराग़ ख़ामोश कर-ना] मुहा॰ दीपक बुझाना।

—چراغ دان—[ਚਿਰਾਗ਼ ਦਾਨ] ਪੁ. ਸ਼ਮ੍ਹਾ ਦਾਨ, ਦੀਵਟ।

[चिराग़ दान] पु॰ शमादान, दीवट।

—چراغ دکھانا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਨਣਾ ਕਰਨਾ।

[चिराग़ दिखाना] मुहा॰ प्रकाश करना।

—چراغ روشن کرنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣਾ।

[चिराग़ रौशन कर-ना] मुहा॰ दीप जलाना।

—چراغ روشن مراد حاصل—[ਚਿਰਾਗ਼ ਰੌਸ਼ਨ ਮੁਰਾਦ ਹਾਸਿਲ] ਅਖੌ. ਘਰ ਵਸਦਾ ਰਹੇ, ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ।

[चिराग़ रौशन मुराद हासिल] लोको॰ घर आबाद रहे आशाएँ पूर्ण हों।

—چراغ سحری—[ਚਿਰਾਗ਼ੇ ਸਹਰੀ] ਪੁ. ਉਹ ਦੀਵਾ ਜੋ ਬੁਝਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ; ਮੌਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ, ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਬੰਦਾ।

[चिराग़े सहरी] पु॰ वह दीपक जो बुझने वाला ही हो; मृत्यु के समीप पहुँचा हुआ व्यक्ति, बहुत बूढ़ा व्यक्ति।

—چراغ سے پھول جھڑنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਸੇ ਫੂਲ ਝੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਗਦੇ ਹੋਏ ਦੀਵੇ ਦੀ ਬੱਤੀ ਵਿਚੋਂ ਤੇਲ ਦਾ ਕਤਰਾ ਟਪਕ ਪੈਣਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[चिराग़ से फूल झड़-ना] मुहा॰ जलते हुए दीपक की बत्ती में से तेल का क़तरा टपक पड़ना, इसे शुभ शकुन समझा जाता है।

—چراغ سے چراغ جلتا ہے—[ਚਿਰਾਗ਼ ਸੇ ਚਿਰਾਗ਼ ਜਲ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਇਕ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਦੂਜੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੀਵੇ ਨਾਲ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਹੈ।

[चिराग़ से चिराग़ जल-ता है] लोको॰ एक मनुष्य अपनी हानि किए बिना दूसरे को लाभ पहुँचाता है, दीपक से दीपक जलता है।

—چراغ صبح—[ਚਿਰਾਗ਼ੇ ਸੁਬ-ਹ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : چراغ سحری

[चिराग़े सुब-ह] पु॰ देखो : چراغ سحری

—چراغ کا ہنسنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਕਾ ਹੰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : چراغ سے پھول جھڑنا

[चिराग़ का हँस-ना] मुहा॰ देखो : چراغ سے پھول جھڑنا

—چراغ کو ہاتھ دینا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਕੋ ਹਾਥ ਦੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਬੁਝਾਉਣਾ।

[चिराग़ को हाथ देना] मुहा॰ दीया बुझाना।

—چراغ کے نیچے اندھیرا ہونا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਕੇ ਨੀਚੇ ਅੰਧੇਰਾ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨਿਆਂ ਹੋਣਾ; ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪੁਚਾਉਣਾ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝਿਆਂ ਰੱਖਣਾ।

[चिराग़ के नीचे अंधेरा होना] मुहा॰ न्याय-प्रिय अधिकारी के सामने अन्याय होना; दूसरों को लाभ पहुँचाना और अपने लोगों को वंचित रखना।

—چراغ گل پگڑی غائب—[ਚਿਰਾਗ਼ ਗੁਲ ਪਗ-ੜੀ ਗ਼ਾਇਬ] ਅਖੌ. ਦਾਉ ਲੱਗਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਲ ਖਿਸਕਾਇਆ।

[चिराग़ गुल पग-ड़ी ग़ायब] लोको॰ मौक़ा पाया माल उड़ाया।

—چراغ گل ہونا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਗੁਲ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਬੁਝ ਜਾਣਾ; ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਮਰ ਜਾਣਾ; ਪੁੱਤਰ ਮਰ ਜਾਣਾ।

[चिराग़ गुल होना] मुहा॰ दीपक बुझ जाना; सारे वंश का समाप्त होना; पुत्र का मर जाना।

—چراغ گل کرنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਗੁਲ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਬੁਝਾਉਣਾ।

[चिराग़ गुल कर-ना] मुहा॰ दीपक बुझाना।

—چراغ گور—[ਚਿਰਾਗ਼ੇ ਗੋਰ] ਪੁ. ਕਬਰ ਦਾ ਦੀਵਾ, ਉਹ ਦੀਵਾ ਜੋ ਕਬਰ ਦੇ ਸਰਹਾਣੇ ਵਲ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[चिराग़े गोर] पु॰ क़ब्र का दीपक, वह दीपक जो क़ब्र के सिरहाने की ओर जलाया जाता है।

—چراغ لے کر ڈھونڈنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਲੇ ਕਰ ਢੂੰਡ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਭਾਲ ਕਰਨਾ।

[चिराग़ ले कर ढूँढ-ना] मुहा॰ बहुत परिश्रम से खोज करना।

—چراغ میں بتی پڑنا—[ਚਿਰਾਗ਼ ਮੇਂ ਬੱਤੀ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋਣਾ, ਸ਼ੈਂਝ ਹੋਣਾ, ਦੀਵਾ ਜਗਣਾ।

[चिराग़ में बत्ती पड़-ना] मुहा० सायंकाल होना, संध्या होना, दीप जलना।

چراغاں—[ਚਿਰਾਗ਼ਾਂ] ਪੁ. ਦੀਪ ਮਾਲਾ; ਰੋਸ਼ਨੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠਿਆਂ ਜਗਣਾ।

[चिराग़ाँ] पु० दीपमाला; प्रकाश, बहुत से दीपकों का इकट्ठा जलना।

چراغی—[ਚਿਰਾਗ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਏ, ਚੰਦਾ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ।

[चिराग़ी] फ़ा० स्त्री० वह धन जो किसी बुज़ुर्ग की क़बर पर दीपक जलाने के लिये प्राप्त किया जाए, भेंट।

چرانا—[ਚੱਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੱਟ ਦਾ ਤਿੜਕਣਾ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਾ ਫਟਣਾ।

[चर्राना] क्रि० अक० घाव का तिड़कना, घाव का फटना।

چرائتا - چرائتہ—[ਚਿਰਾਇਤਾ, ਚਿਰਾਯਤ:] ਪੁ. ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਬੂਟੀ ਕੌੜੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਜੋ ਖ਼ੂਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[चिरायता, चिरायत:] पु० एक प्रकार की कड़वी तीलियाँ जो ख़ून शुद्ध करने के लिए प्रयोग में लाई जाती हैं।

چرب—[ਚਰ-ਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੋਪੜਿਆ ਹੋਇਆ।

[चर-ब] फ़ा० वि० चुपड़ा हुआ।

چرب زبان—[ਚਰ-ਬ ਜ਼ੁਬਾਨ] ਵਿ. ਚਿਕਨੀਆਂ ਚੋਪੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ।

[चर-ब ज़ुबान] वि० चिकनी-चुपड़ी बातें करने वाला; चाटुकार, ख़ुशामदी।

چربہ—[ਚਰ-ਬ:] ਪੁ. ਖ਼ਾਕਾ, ਨਕਸ਼ਾ।

[चर-ब:] पु० ख़ाका, नक़्शा।

چربی—[ਚਰ-ਬੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸਮ ਦੀ ਚਿਕਨਾਹਟ।

[चर-बी] फ़ा० स्त्री० शरीर की चिकनाई, मेद, वसा।

چرپر - چرپرا—[ਚਰਪਰ, ਚਰ-ਪਰਾ] ਵਿ. ਤਿੱਖਾ, ਤੇਜ਼, ਗਰਮ।

[चरपर, चर-परा] वि० तीखा, तेज़, गर्म।

چرپرانا—[ਚਰ-ਪਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਟੀਸ ਮਾਰਨਾ, ਫੱਟ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਤਿੜਕਣਾ; ਮਿਰਚਾਂ ਲੱਗਣਾ।

[चर-पराना] क्रि० अक० टीस मारना, घाव का ख़ुश्की के कारण तिड़कना; मिर्चें लगना।

چرپراہٹ—[ਚਰ-ਪਰਾਹਟ] ਵਿ. ਜਲਣ, ਸਾੜ, ਚੀਸ; ਮਿਰਚ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ।

[चर-पराहट] स्त्री० जलन, टीस, सूजन; मिर्च की तेज़ी।

چرپوچ—[ਚਰਪੂਚ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਕਵਾਸ, ਬੇਹੂਦਾ, ਬੇਮਤਲਬ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ।

[चरपूच] फ़ा० वि० बकवास, बेहूदा, बेमतलब, निरर्थक।

چرٹ—[ਚੁਰਟ] ਪੁ. ਸਿਗਾਰ।

[चुरट] पु० सिगार।

چرچا—[ਚਰ-ਚਾ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ।

[चर-चा] पु० किसी का ज़िक्र।

چر چرانا—[ਚਰ-ਚਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਰਦ ਕਰਨਾ।

[चर-चराना] क्रि० अक० घाव का दर्द करना।

چر چراہٹ—[ਚਰ-ਚਰਾਹਟ] ਵਿ. ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਾ ਦਰਦ, ਫੱਟ ਦੀ ਪੀੜ।

[चर-चराहट] स्त्री० घाव की पीड़ा, ज़ख़्म का दर्द।

چرخ—[ਚਰ-ਖ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹੀਆ, ਚਰਖੀ; ਅਸਮਾਨ, ਆਕਾਸ਼; ਚੱਕਰ, ਇਕ ਜੰਤਰ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਲੱਕੜੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਜਾਂ ਊਨੀ ਕਪੜਾ ਠੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਘੁਮਿਆਰ ਦਾ ਚੱਕ।

[चर-ख़] फ़ा० पु० घूमने वाला पहिया, चर्खी, आकाश; चक्र, एक यन्त्र जिस पर बरतन चढ़ा कर साफ़ करते हैं, वह लकड़ी जिस पर ऊनी या काश्मीरी कपड़ा चढ़ा कर ठीक करते हैं; कुम्हार का चाक।

چرخ چڑھانا—[ਚਰ-ਖ਼ ਚੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਧਾਤ ਦੇ ਬਣੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਖਰਾਦ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ; ਸਾਣ ਤੇ ਲਾਉਣਾ।

[चर-ख़ चढ़ाना] मुहा० धातु के बने हुए बरतन को खराद पर चढ़ाना; सान चढ़ाना।

چرخ کھانا—[ਚਰ-ਖ਼ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੁੰਮਣਾ, ਫਿਰਨਾ, ਭੌਣਾ।

[चर-ख़ खाना] मुहा० घूमना, फिरना, चक्कर लगाना।

چرخل—[ਚਰ-ਖ਼ਲ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੁੱਢਾ, ਖੋਚਾ।

[चर-ख़ल] वि० पु० बूढ़ा, खूसट।

چرخہ—[ਚਰ-ਖ਼:] ਪੁ. ਸੂਤਰ ਕੱਤਣ ਦਾ ਜੰਤਰ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਚ।

[चर-ख़ा] पु० सूत कातने का यन्त्र; एक प्रकार का नाच।

چرز—[ਚਰ-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਜੰਗਲੀ ਪੰਛੀ।

[चर-ज़] फ़ा० पु० एक प्रकार का जंगली पक्षी।

چرس—[ਚੁਰਸ] ਵਿ. ਵਟ, ਸਿਲਵਟ, ਤਾਨ, ਸ਼ਿਕਨ।

[चुरस] स्त्री० बल, सिकुड़ने से पड़ी हुई सलवट।

چرس—[ਚਰਸ] ਪੁ. ਚਰਸ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਮਾਕੂ ਵਾਂਗੂੰ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।

[चरस] पु० चरस, एक प्रकार का नशा जिसे तम्बाकू की भाँति पीते हैं।

1چرسا—[ਚਰ-ਸਾ] ਪੁ. ਚਮੜੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਵੱਡਾ ਡੋਲ।

[चर-सा] पु० चमड़े का बड़ा डोल।

2 چرسا —[ਚਰ-ਸਾ] ਪੁ. ਚਸਰ, ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਦੀ ਖੱਲ ।
[चर-सा] पु० चैल, गाय अथवा भैंस की खाल ।

چرسا بھر زمین —[ਚਰ-ਸਾ ਭਰ ਜ਼ਮੀਨ] ਇ. ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਦੇ ਚਮੜੇ ਜੇਡੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਭੋਂ ।
[चर-सा भर ज़मीन] स्त्री० इतनी सी भूमि जिसमें कोई गाय अथवा भैंस बैठ सके, थोड़ी सी भूमि ।

چرغ —[ਚਰ-ਗ਼] ਪੁ. ਤਰਮ, ਲੱਕੜ ਬੱਘਾ; ਸ਼ਿਕਰੇ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ ।
[चर-ग़] पु० लकड़बग्घा; शिकरे और बाज़ की जाति का एक शिकारी पक्षी ।

چرک —[ਚਿਰ-ਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੈਲ, ਮੈਲ ਕੁਚੈਲ ।
[चिर-क] फ़ा० पु० मैल, मैल कुचैल ।

چرکا —[ਚਰ-ਕਾ] ਪੁ. ਜ਼ਖ਼ਮ, ਫੱਟ; ਦਾਗ਼; ਨੁਕਸਾਨ ।
[चर-का] पु० घाव, ज़ख़्म; दाग़, धब्बा; हानि ।

چرکا دینا —[ਚਰ-ਕਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੱਟ ਲਾਉਣਾ; ਦਾਗ਼ ਲਾਉਣਾ; ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣਾ ।
[चर-का देना] मुहा० घाव करना; दाग़ लगाना; हानि पहुँचाना ।

چرکا لگانا — [ਚਰ-ਕਾ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : چرکا دینا ।
[चर-का लगाना] मुहा० देखो : چرکا دینا ।

چرکٹا —[ਚਰ-ਕਟਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਹਾਥੀ ਦਾ ਚਾਰਾ ਕੱਟਣ ਵਾਲਾ; ਹਾਥੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ; ਘਟੀਆ, ਕਮੀਨਾ ।
[चर-कटा] पु० वि० हाथी के लिए चारा काट कर लाने वाला; महावतों का सेवक; घटिया, नीच ।

چرکنا —[ਚੁਰਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. (ਚਿੜੀਆਂ ਬਾਰੇ) ਬੋਲਣਾ; ਚਹਿਕਣਾ ।
[चुरक-ना] क्रि० अक० (पक्षी वाचक) चीं-चीं करना; चहकना ।

چرکیں —[ਚਿਰ-ਕੀਂ] ਵਿ. ਗੰਦਾ, ਮੈਲਾ, ਪਲੀਤ; ਲਖਨਊ ਦੇ ਸ਼ੇਖ਼ ਜਾਫ਼ਰ ਅਲੀ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ਜੋ ਆਮ ਗੰਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ।
[चिर-कीं] वि० गंदा, मैला, अपवित्र; लखनऊ के शेख़ बाक़िर अली कवि का उपनाम जो प्रायः गंदे शेर लिखता है ।

چرم —[ਚਰਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਮੜਾ, ਚੰਮ, ਖੱਲ ।
[चरम] फ़ा० पु० चमड़ा, चर्म, खाल ।

چرمی —[ਚਰ-ਮੀ] ਵਿ. ਚਮੜੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ।
[चर-मी] वि० चमड़े का बना हुआ ।

چرن —[ਚਰਨ] ਪੁ. ਪੈਰ, ਕਦਮ, ਜੁੱਤੀ ।
[चरन] पु० पाँव, चरण; जूता ।

چرن بردار —[ਚਰਨ ਬਰ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਅਮੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਸਿਆਂਭਣ ਵਾਲਾ ।
[चरन बर-दार] पु० धनवानों के जूते उठाने और संभालने वाला ।

چرنا —[ਚੁਰ-ਨਾ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਦਾ ਕੀੜਾ, ਚੂਣਾ, ਚਮੂਣਾ ।
[चुर-ना] पु० बच्चों के पेट का कीड़ा, चुनचुना ।

چرند - چرندہ —[ਚਰਿੰਦ, ਚਰਿੰਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਸ਼ੂ, ਚੌਪਾਇਆ, ਚਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਨਵਰ ।
[चरिंद- चरिंदः] फ़ा० पु० पशु, चौपाया, चरने वाला जानवर ।

چرندم خورندم —[ਚਰੰਦਮ ਖ਼ੁਰੰਦਮ] ਪੁ. ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸ਼ੁਗ਼ਲ ਮੇਲਾ ।
[चरंदम ख़ुरंदम] पु० खाने पीने का शुग़ल ।

چرندم خورندم کر جانا —[ਚਰੰਦਮ ਖ਼ੁਰੰਦਮ ਕਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਾ ਜਾਣਾ, ਛਕ ਛਕਾ ਜਾਣਾ; ਖ਼ੁਰਦ ਬੁਰਦ ਕਰ ਜਾਣਾ, ਹੜੱਪ ਕਰ ਜਾਣਾ ।
[चरंदम ख़ुरंदम कर जाना] मुहा० खा जाना, खा पी जाना; ख़ुर्द-बुर्द कर जाना, हड़प जाना ।

چرواہا —[ਚਰ-ਵਾਹਾ] ਪੁ. ਢੋਰ ਚਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ।
[चर-वाहा] पु० जानवर चराने वाला ।

چرونجی —[ਚਿਰੌਂਜੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੇਵਾ ।
[चिरौंजी] स्त्री० एक प्रसिद्ध मेवा ।

چرمرانی —[ਚੁਰ ਮਰਾਨੀ] ਇ. ਇਕ ਗੰਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਹੈ ।
[चुर मरानी] स्त्री० एक गंदी गाली है ।

چڑوا —[ਚਿੜ-ਵਾ] ਪੁ. ਭਿੱਜੇ ਤੇ ਕੁੱਟੇ ਹੋਏ ਚਾਉਲਾਂ ਦਾ ਦਾਣਾ ।
[चिड़-वा] पु० भीगे हुए और कुटे हुए चावलों का दाना ।

چڑھانا —[ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹੇਠੋਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ; ਲੱਦਣਾ; ਸਵਾਰ ਕਰਾਉਣਾ; ਪੀਣਾ; ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ; ਲਾਉਣਾ ।
[चढ़ाना] क्रि० सक० नीचे से ऊपर ले जाना, लादना; सवार कराना; पीना; ऊँचा करना; लगाना ।

چڑھاوا —[ਚੜ੍ਹਾਵਾ] ਪੁ. ਮੂਰਤੀ ਆਦਿ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਚੀਜ਼, ਭੇਟਾ; ਡਾਲੀ, ਨਜ਼ਰਾਨਾ ।
[चढ़ावा] पु० मूर्ति आदि पर चढ़ाई हुई वस्तु, भेंट, डाली, नज़राना ।

چڑھاوا بڑھاوا دینا —[ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਮ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ, ਉੱਚ ਨੀਚ ਸਮਝਾਉਣਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰ ਕੇ ਫੁਸਲਾਉਣਾ ।
[चढ़ावा बढ़ावा देना] मुहा० दिलासा देना, ऊँच नीच समझाना; ख़ुशामद कर के फुसलाना ।

چڑھنا —[ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹੇਠੋਂ ਉੱਤੇ ਜਾਣਾ, ਉਠਣਾ, ਉਭਰਨਾ; ਵਧਣਾ, ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਾ; ਉੱਡਣਾ; ਹਥ੍ਹ ਵਿਚ ਆਉਣਾ; ਹੱਲਾ ਕਰਨਾ, ਧਾਵਾ ਬੋਲਣਾ; ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣਾ; ਤਣ ਜਾਣਾ, ਖਿੱਚੇ ਜਾਣਾ; ਫੁੱਲਣਾ (ਸਾਹ); ਭੇਟਾ ਹੋਣਾ; ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ; ਲਮਕਾਇਆ ਜਾਣਾ; ਬੱਝਣਾ; ਸਿਰੇ ਤੇ ਜਾਣਾ, ਦਰਜ ਹੋਣਾ, ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ; ਸਿਰ ਜਾਂ ਦਮਾਗ਼ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨਾ; ਚੁਲ੍ਹੇ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਣਾ; ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਜਾਣਾ; ਜਚਣਾ, ਪਸੰਦ ਆਉਣਾ; ਸਰੀਰ ਤੇ ਆਉਣਾ।

[चढ़-ना] क्रि॰ अक॰ नीचे से ऊपर चढ़ना, बढ़ना, उभरना; बढ़ना, उन्नति करना; उड़ना; हाथ अथवा कब्ज़े में आना; आक्रमण करना; महँगा होना; तन जाना, खिंच जाना; फूलना (साँस); भेंट होना; सवार होना; लटकाया जाना; बँधना; दर्ज होना, लिखा जाना; सिर अथवा मस्तिष्क पर प्रभाव डालना; चूल्हे पर रखा जाना; अदालत में जाना; पसंद आना; शरीर पर आना।

چڑھی —[ਚੜ੍ਹੀ] ਇ. ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ।

[चढ़ी] स्त्री॰ लड़ाई की तैयारी।

چڑھیت —[ਚੜ੍ਹੈਤ] ਪੁ. ਸਵਾਰ, ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ।

[चढ़ैत] पु॰ सवार, सवारी करने वाला व्यक्ति, चढ़ने वाला व्यक्ति।

چڑی —[ਚੜੀ] ਇ. ਭੈੜ।

[चड़ी] स्त्री॰ लात।

چڑی —[ਚਿੜੀ] ਇ. ਇਕ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪੰਛੀ; ਪੰਛੀ।

[चिड़ी] स्त्री॰ चिड़िया; पक्षी।

چڑی مار ٹولہ —[ਚਿੜੀ ਮਾਰ ਟੋਲਾ] ਪੁ. ਚਿੜੀ ਮਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ।

[चिड़ी मार टोला] पु॰ चिड़ी मारों की मण्डी।

چڑیا —[ਚਿੜਿਆ] ਇ. ਚਿੜੀ।

[चिड़िया] स्त्री॰ चिड़ी, चटका।

چڑیا نوچن —[ਚਿੜਿਆ ਨੋਚਨ] ਪੁ. ਕਸ਼ਟ, ਦੁਖ, ਤਕਲੀਫ਼; ਭੇਦ; ਤੰਗ ਕਰਨਾ।

[चिड़िया नोचन] पु॰ कष्ट, दुःख, पीड़ा; खेद; नोचना तोड़ना।

چسانا —[ਚੁਸਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਿਲਾਉਣਾ, ਚੁਘਾਉਣਾ।

[चुसाना] क्रि॰ सक॰ पिलाना, चुँघाना।

چسپاں —[ਚਸ-ਪਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ, ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ।

[चस-पाँ] फ़ा॰ वि॰ लगा हुआ, चिपका हुआ।

چسک —[ਚਸਕ] ਇ. ਟੀਸ, ਹੌਲਾ ਜਿਹਾ ਦਰਦ।

[चसक] स्त्री॰ टीस, धीमा सा दर्द।

چسکنا —[ਚਸਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮਿੱਠਾ ਮਿੱਠਾ ਦਰਦ ਹੋਣਾ।

[चसक-ना] क्रि॰ अक॰ मीठा मीठा दर्द होना।

چسکی —[ਚੁਸ-ਕੀ] ਇ. ਘੁਟ, ਘੁਟ, ਸੂਟਾ; ਅਫ਼ੀਮ ਦਾ ਸਾਕਾ।

[चुस-की] स्त्री॰ घूंट, घूंट; अफ़ीम की खुराक।

چسنا —[ਚੁਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੂਸਿਆ ਜਾਣਾ, ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[चुस-ना] क्रि॰ अक॰ चूसा जाना, शक्ति का नष्ट होना।

چسنی —[ਚੁਸ-ਣੀ] ਇ. ਚੂਸਣੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਚੂਸਣ ਵਾਲਾ ਖਿਡਾਉਣਾ; ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ।

[चुस-नी] स्त्री॰ बच्चों का एक चूसने वाला खिलौना; दूध पिलाने की शीशी।

چشت —[ਚਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ ਪੁ. ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਜੋ ਖ਼੍ਵਾਜਾ ਮੁਈਨੁੱਦੀਨ ਚਿਸ਼ਤੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸੀ।

[चिश-त] फ़ा॰ पु॰ तुर्किस्तान का एक गाँव जो ख़्वाजा मुईनुद्दीन चिश्ती के बाप-दादा का जन्म था।

چشتی —[ਚਿਸ਼-ਤੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਚਿਸ਼ਤ ਦਾ ਵਸਨੀਕ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ।

[चिश-ती] वि॰ पु॰ चिश्त का निवासी; मुसलमानों का एक फ़िरक़ा।

چشک —[ਚਸ਼-ਕ] ਇ. ਉਹ ਖਾਣਾ ਜੋ ਰਸੋਈਏ ਕਿਸੇ ਉਤਸਵ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[चश-क] स्त्री॰ वह खाना जो रसोइये किसी उत्सव के अवसर पर अपने भाग के रूप में मालिक के घर से ले जाते हैं।

چشم —[ਚਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਖ, ਨੈਣ; ਆਸ, ਉਮੀਦ।

[चश-म] फ़ा॰ स्त्री॰ आंख, नयन; आशा, उम्मीद।

چشم بد دور —[ਚਸ਼-ਮੇ ਬਦ ਦੂਰ] ਅਵ. ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲੱਗੇ।

[चश-मे बद दूर] अव्य॰ बुरी नज़र न लगे।

چشم بر راہ —[ਚਸ਼-ਮ ਬਰ ਰਾਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ; ਉਡੀਕਦਾ।

[चश-म बर राह] क्रि॰ वि॰ प्रतीक्षा करता हुआ, इंतज़ार करता हुआ।

چشم پوشی —[ਚਸ਼-ਮ ਪੋਸ਼ੀ] ਇ. ਅੱਖ ਚੁਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵੇਖ ਕੇ ਅਣ-ਡਿੱਠ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[चश-म पोशी] स्त्री॰ आँख चुराने का भाव, देख कर भी अनदेखा करने का भाव।

چشم داشت —[ਚਸ਼-ਮ ਦਾਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਸ, ਉਮੀਦ, ਭਰੋਸਾ।

[चश-म दाश्त] फ़ा० स्त्री० आशा, उम्मीद, भरोसा।

—چشم زخم—[ਚਸ਼-ਮ ਜ਼ਖ਼-ਮ] ਪੁ. ਨਜ਼ਰ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਦੁਖ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ।

[चश-म ज़ख़-म] पु० नज़र लगने का भाव, बुरी नज़र का दुःख अथवा हानि।

—چشم زدن—[ਚਸ਼-ਮ ਜ਼ਦਨ] ਪੁ. ਅੱਖ ਝਮੱਕਾ।

[चश-म ज़दन] पु० आँख की झपक।

—چشم نمائی—[ਚਸ਼-ਮ ਨੁਮਾਈ] ਵਿ. ਝਾੜ, ਤੰਬੀਹ, ਤਾੜਨਾ, ਝਿੜਕ ਝੰਬ।

[चश-म नुमाई] स्त्री० झाड़, ताड़ना, झिड़की, बुरा भला कहने का भाव।

—چشم و چراغ—[ਚਸ਼-ਮੋ ਚਿਰਾਗ਼] ਪੁ. ਵਿ. ਅੱਖ ਦਾ ਚਾਨਣ, ਅੱਖ ਦਾ ਨੂਰ, ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ; ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ।

[चश-मो चिराग़] पु० वि० आँख की ज्योति, आँख की पुतली; बहुत ही प्यारा।

چشمک—[ਚਸ਼-ਮਕ] ਵਿ. ਅੱਖ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ, ਰਮਜ਼; ਅਣਬਣ; ਐਨਕ।

[चश-मक] स्त्री० आँख का संकेत, इशारा; अनबन; ऐनक।

—چشمک زنی—[ਚਸ਼-ਮਕ ਜ਼ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੇੜ ਛਾੜ; ਬੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[चश-मक ज़नी] फ़ा० स्त्री० छेड़ छाड़, व्यंग्य, ताना।

چشمہ—[ਚਸ਼-ਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੋਤਾ, ਸੋਮਾ; ਐਨਕ।

[चश-मा] फ़ा० पु० पानी का स्रोत; ऐनक।

چغہ—[ਚੁਗ਼ਾ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੋਗਾ, ਇਕ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਲੰਮਾ ਕੋਟ।

[चुग़ा] तुर्क० पु० चोगा, एक प्रकार का लम्बा कोट।

چغتائی—[ਚੁਗ਼-ਤਾਈ] ਵਿ. ਪੁ. ਚੰਗੇਜ਼ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਚੁਗ਼ਤਾਈ ਖ਼ਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ।

[चुग़-ताई] वि० पु० चंगेज़ के पुत्र चुग़ताई ख़ाँ के वंश का व्यक्ति अथवा उससे सम्बन्धित।

چغد—[ਚੁਗ਼-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉੱਲੂ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਉੱਲੂ, ਮੂਰਖ।

[चुग़-द] फ़ा० पु० उल्लू, एक प्रकार का छोटा उल्लू।

چغل—[ਚੁਗ਼ਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਿਕਾਇਤੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਚੁਗ਼ਲ ਖ਼ੋਰ; ਚਿਲਮ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਠੀਕਰਾ ਜਿਸਦੇ ਉੱਤੇ ਤਮਾਕੂ ਤੇ ਫੇਰ ਅੱਗ ਰਖਦੇ ਹਨ।

[चुग़ल] फ़ा० पु० चुग़ली करने वाला, शिकायत करने वाला; चिलम में रखा जाने वाला कंकर जिस पर तम्बाकू और फिर आग रखते हैं।

—چغل خور—[ਚੁਗ਼ਲ ਖ਼ੋਰ] ਪੁ. ਚੁਗ਼ਲੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[चुग़ल ख़ोर] पु० चुग़ली करने वाला, शिकायत करने वाला।

—چغل خوری—[ਚੁਗ਼ਲ ਖ਼ੋਰੀ] ਵਿ. ਚੁਗ਼ਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕੰਮ।

[चुग़ल ख़ोरी] स्त्री० चुग़ली करने का भाव या काम।

چغلی—[ਚੁਗ਼-ਲੀ] ਵਿ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[चुग़-ली] स्त्री० किसी की निन्दा करने का भाव।

چقتی—[ਚਕ-ਤੀ] ਵਿ. ਚੌੜੀ ਫੱਟੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੀਕਾਂ ਵਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਫੱਟਾ।

[चक-ती] स्त्री० चौड़ी पट्टी जिससे लकीरें खींची जाती हैं।

چق—[ਚਿ-ਕ] ਵਿ. ਬਾਂਸ ਜਾਂ ਕਾਨਿਆਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਪਰਦਾ, ਚਿਲਮਨ।

[चिक] स्त्री० बाँस अथवा सरकण्डों का बना हुआ पर्दा, चिलमन।

چقماق—[ਚਕ-ਮਾਕ] ਤੁਰ. ਪੁਲਿੰਗ, ਅੱਗ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਪੱਥਰੀ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਿਚ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[चक-माक़] तुर्क० पु० स्त्री० आग निकालने वाली पथरी जो प्रायः बन्दूकों में लगाई जाती है।

چقمق—[ਚਕ-ਮਕ] ਪੁਲਿੰਗ, ਵੇਖੋ : چقماق।

[चक-मक़] स्त्री० पु० देखो : چقماق।

چک—[ਚਕ] ਪੁ. ਪੱਟੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ।

[चक] पु० भूमि का टुकड़ा।

چک پھیری—[ਚਕ ਫੇਰੀ] ਵਿ. ਚੱਕਰ ਵਾਂਗ ਫਿਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਾਏ ਚੱਕਰ।

[चक फेरी] स्त्री० चक्कर की तरह फिरने का भाव, घेरे में लगाए गये चक्कर।

چک چک—[ਚਕ-ਚਕ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : چکا چک

[चक-चक] स्त्री० देखो : چکا چک

چکا—[ਚੱਕਾ] ਪੁ. ਗੋਲ ਚੀਜ਼; ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਮਾਪਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ, ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਚੱਠਾ।

[चक्का] पु० गोल वस्तु; ईंटों के हिसाब से मापने के लिए पत्थरों का लगाया हुआ ढेर।

چکا چک—[ਚਕਾ ਚਕ] ਵਿ. ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[चका चक] स्त्री० तलवारों के निरन्तर शरीर पर पड़ने की आवाज़।

چکا چوند—[ਚਕਾ ਚੌਂਧ] ਵਿ. ਤੇਜ਼ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅੱਖ ਦੇ ਚਮਕਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਚੁੰਧਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੈਰਾਨੀ।

[चका चौंध] स्त्री० तेज प्रकाश के कारण आँख के झपकने का भाव; आश्चर्य।

چکا چوندھ آؤݨا —[ਚਕਾ ਚੌਂਧ ਆਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : چکا چوندھ لگݨا

[चका चौंध आना] मुहा० देखो : چکا چوندھ لگݨا

چکاہ —[ਚਿਕਾਹ:] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟਾ ਤੇ ਨਾਜ਼ਕ ਹਰਨ, ਮਿਰਗ; ਛੋਟੀ ਸਾਰੰਗੀ।

[चिकाह:] पु० एक प्रकार का बहुत ही छोटा और कोमल मृग; छोटी सारंगी।

چکاوک —[ਚਕਾਵਕ] ਪੁ. ਚੰਡੋਲ।

[चकावक] पु० चंडोल।

چکائی —[ਚਕਾਈ] ਇ. ਭੁੱਲ, ਚੁੱਕ; ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ।

[चकाई] स्त्री० भूल, चूक; धोखा, छल।

چکائی دینا —[ਚਕਾਈ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਲਾਕੀ ਖੇਡਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ, ਫ਼ਰੇਬ ਦੇਣਾ; ਉਕਸਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ।

[चकाई देना] मुहा० धोखा देना, कपट करना, छलना; उकसाना, उत्तेजित करना।

چکتا —[ਚਕੱਤਾ] ਪੁ. ਗੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਵੱਡਾ ਤੇ ਗੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਦੰਦੀ ਵੱਢਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਮਾਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ।

[चकत्ता] पु० गोल निशान, बड़ा और गोल धब्बा; दाँतों से काटने का निशान; मांस का टुकड़ा।

چکری —[ਚਕ-ਰੀ] ਇ. ਟਿੱਕੀ, ਗੋਲੀ, ਕੋਈ ਗੋਲ ਚੀਜ਼; ਦੁੰਬੇ ਦੀ ਚਰਬੀ ਵਾਲੀ ਦੁੰਮ, ਚਕਰੀ।

[चक-री] स्त्री० टिकिया, कोई गोल वस्तु; दुम्बे की चरबी वाली दुम।

چکٹ —[ਚਿੱਕਟ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮੈਲਾ, ਚਿੱਕੜ ਲਿਬੜਿਆ; ਚਿਪ-ਚਿਪਾ; ਮੈਲ ਤੇ ਚਿਕਿਆਈ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ।

[चिक्कट] वि० बहुत मैला; कीचड़ में लथपथ; चिपचिपा; मैल और चिकनाई में लथपथ।

چکٹا —[ਚਿਕਟਾ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : چکٹ

[चिकटा] वि० देखो : چکٹ

چکٹنا —[ਚਿਕਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੈਲਾ ਹੋਣਾ, ਚਿੱਕਾ ਹੋਣਾ।

[चिकट-ना] क्रि० अक० मैला होना, चिकना होना।

چکر —[ਚੱਕਰ] ਪੁ. ਘੇਰਾ, ਫੇਰ, ਗਰਦਸ਼, ਘੁਮੇਰ।

[चक्कर] पु० घेरा, फेर, गर्दिश, सिर का चक्कर।

چکرانا —[ਚਕ-ਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੱਕਰ ਖਾਣਾ; ਸਿਰ ਘੁੰਮਣਾ, ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ।

[चक-राना] क्रि० अक० चक्कर खाना; सिर का घूमना, हैरान होना।

چکر مکر —[ਚੱਕਰ ਮਕਰ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਛਲ, ਫ਼ਰੇਬ, ਬਹਾਨਾ, ਝਾਂਸਾ।

[चक्कर मक्कर] पु० धोखा, छल, फरेब, बहाना, झाँसा।

چکریا —[ਚਕ-ਰਿਯਾ] ਪੁ. ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ, ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[चक रिया] पु० नौकरी करने वाला, जिसका व्यवसाय नौकरी हो।

چکس —[ਚੱਕਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਲਬੁਲ ਦਾ ਅੱਡਾ, ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਅੱਡਾ।

[चक्कस] फ़ा० पु० बुलबुल का अड्डा, पक्षियों का अड्डा।

چکلا —[ਚਕ-ਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਚੌੜਾ, ਗੋਲ; ਦਾਣਾ ਦਲਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ; ਚੱਕੀ ਦਾ ਪੁੜ; ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਗੋਲ ਫੱਟਾ; ਜਗੀਰ, ਇਲਾਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਸੂਬਾ; ਕੰਜਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ।

[चक-ला] वि० पु० चौड़ा, गोल; दाना पीसने की चक्की; चक्की का पाट; लकड़ी का गोल पट्टा; ताल्लुका, जिला, प्रदेश, प्रान्त; वेश्याओं के रहने का स्थान।

چکلا بندی —[ਚਕ-ਲਾ ਬੰਦੀ] ਇ. ਹੱਦ ਬੰਦੀ।

[चक-ला बंदी] स्त्री० हदबन्दी।

چکلا دار —[ਚਕ-ਲਾਦਾਰ] ਪੁ. ਸੂਬੇਦਾਰ, ਜਗੀਰਦਾਰ; ਕੰਜਰੀਆਂ ਦੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਚੌਧਰੀ।

[चक-लादार] पु० सूबेदार, ताल्लुकादार; वेश्याओं के चकले का चौधरी।

چکلی —[ਚਕ-ਲੀ] ਇ. ਚਰਖੀ; ਚੰਦਨ ਰਗੜਨ ਵਾਲੀ ਸਿਲ, ਹੁਰਸਾ।

[चक-ली] स्त्री० चरखी; चन्दन रगड़ने की शिला।

چکما —[ਚਕ-ਮਾ] ਪੁ. ਫ਼ਰੇਬ, ਧੋਖਾ।

[चक-मा] पु० छल, धोखा।

چکماک —[ਚਕ-ਮਾਕ] ਇ. ਵੇਖੋ : چقماق

[चक-माक] स्त्री० देखो : چقماق

چکمک —[ਚਕ-ਮਕ] ਇ. ਵੇਖੋ : چقمق

[चक-मक] स्त्री० देखो : چقمق

چکن —[ਚਿਕਨ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਸੀਦਾ, ਸੂਈ ਦਾ ਕੰਮ; ਫੁੱਲਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ, ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ।

[चिकन] स्त्री० एक प्रकार का कशीदा, सुई का काम; फूलों और बेल बूटों वाला कपड़ा, कढ़ाई वाला कपड़ा।

چکن دوز —[ਚਿਕਨ ਦੋਜ਼] ਪੁ. ਕਪੜੇ ਉੱਤੇ ਸੂਈ ਨਾਲ ਕਢਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[चिकन दोज़] पु० कपड़े पर सुई के साथ कढ़ाई का काम करने वाला।

—چکن دوزی—[ਚਿਕਨ ਦੋਜ਼ੀ] ਵਿ. ਕਪੜੇ ਉੱਤੇ ਸੂਈ ਦੀ ਕਢਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ।

[चिकन दोज़ी] स्त्री० कपड़े पर सूई की कढ़ाई का काम ।

چکنا—[ਚਿਕ-ਣਾ] ਵਿ. ਚੀਕਣਾ; ਚੋਗਲੀ, ਚੋਪੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਮੋਟਾ; ਚਰਬੀਦਾਰ; ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ, ਚਮਕੀਲਾ; ਸੋਹਣਾ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ, ਰੌਣਕਦਾਰ ।

[चिक-ना] वि० चिकनाई वाला; चुपड़ा हुआ; मोटा; चरबी दार; साफ़ सुथरा, चमकदार; सुन्दर, मनोहर, रौनकदार ।

—چکنا چوپڑا—[ਚਿਕ-ਣਾ ਚੁਪ-ੜਾ] ਵਿ. ਚੋਪੜਿਆ ਚਪੜਿਆ, ਪੋਚਿਆ ਪਾਚਿਆ; ਸੋਹਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਾਲਾ; ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ।

[चिक-ना चुप-ड़ा] वि० चुपड़ा हुआ; सुन्दर वेश भूषा वाला; साफ़ सुथरा ।

—چکنا دیکھ پھسل پڑنا—[ਚਿਕ-ਣਾ ਵੇਖ ਤਿਲਕ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੌਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਰੀਝ ਪੈਣਾ; ਸੋਹਣਾ ਵੇਖ ਕੇ ਤਿਲਕ ਪੈਣਾ ।

[चिक-ना देख फिसल पड़-ना] मुहा० सम्पत्ति देख कर प्रसन्न हो जाना; सुन्दर देख कर फिसल पड़ना ।

—چکنا گھڑا—[ਚਿਕ-ਣਾ ਘੜਾ] ਪੁ. ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬੇਸ਼ਰਮ, ਢੀਠ, ਨਿਰਲੱਜ ।

[चिक-ना घड़ा] पु० निर्लज्ज, बेशर्म ।

—چکنا گھڑا بوند پڑی ڈھل گئی—[ਚਿਕ-ਣਾ ਘੜਾ ਬੂੰਦ ਪੜੀ ਢਲ ਗਈ] ਅਖੌ. ਨਿਰਲੱਜ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਸਭ ਅਕਾਰਥ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[चिक-ना घड़ा बूंद पड़ी ढल गई] लोको० निर्लज्ज मनुष्य को जितनी भी शिक्षा दी जाए सब व्यर्थ जाती है ।

—چکناہٹ—[ਚਿਕ-ਣਾਹਟ] ਵਿ. ਚਿਕਨਾਪਣ, ਥਿੰਧਾਪਣ, ਚਿਕਨਾਈ ।

[चिक-नाहट] स्त्री० चिकनापन, चिकनाई ।

—چکنا ہٹ—[ਚਿਕ-ਣਾਵਟ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : چکناہٹ

[चिक-नावट] स्त्री० देखो : چکناہٹ

—چکنائی—[ਚਿਕ-ਣਾਈ] ਵਿ. ਚਰਬੀ, ਤੇਲ, ਘਿਉ ਆਦਿ ਦੀ ਥਿੰਧਿਆਈ ।

[चिक-नाई] स्त्री० चरबी, तेल, घी आदि की चिकनाहट ।

چکنا چور—[ਚਕ-ਣਾ ਚੂਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ, ਰੇਜ਼ਾ ਰੇਜ਼ਾ, ਕੀਚਰ ਕੀਚਰ; ਥੱਕਿਆ ਟੁੱਟਿਆ, ਹਾਰਿਆ ਹੁੱਟਿਆ; ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੜੁੱਚ ਹੋਇਆ ।

[चक-ना चूर] क्रि० वि० खण्ड-खण्ड, टुकड़े टुकड़े; थका हुआ, थका हारा; नशे में डूबा हुआ ।

چکنی چپڑی بات—[ਚਿਕ-ਣੀ ਚੁਪ-ੜੀ ਬਾਤ] ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਭਰੀ ਗੱਲ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ।

[चिक-नी चुप-ड़ी बात] स्त्री० खुशामद भरी बात, मज़ेदार बात ।

چکنی ڈلی—[ਚਿਕ-ਣੀ ਡਲੀ] ਵਿ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਰਿੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ ।

[चिक-नी डली] स्त्री० एक प्रकार की सुपारी जिसे दूध में पकाते हैं ।

چکنے منہ کو سب چومتے ہیں—[ਚਿਕ-ਣੇ ਮੂੰ ਕੋ ਸਭ ਚੂਮ-ਤੇ ਹੈਂ] ਅਖੌ. ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਕਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[चिक-ने मुँ को सब चूम-ते हैं] लोको० धनवानों की सभी खुशामद करते हैं; सुन्दर लोगों का सब जगह आदर होता है ।

چکوتا—[ਚਕੋਤਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜੋ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਗੋਡੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਫਿਨਸੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੀ ਟੰਗ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[चकोता] पु० एक रोग जो प्राय: घुटनों के नीचे फुंसियों के रूप में होता है और धीरे धीरे सारी टांग फूल जाती है ।

چکوترا—[ਚਕੋਤਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਖੱਟਾ ਫਲ ।

[चकोतरा] पु० एक खट्टा फल ।

چکھوتی—[ਚਖੋਤੀ] ਵਿ. ਸੁਆਦੀ ਭੋਜਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਖਾਣਾ; ਚਟੋਰਾਪਣ, ਚਟੋਰਾਪਨ ।

[चखोती] स्त्री० स्वादिष्ट भोजन, मज़ेदार खाना; चटोरापन ।

چکئی آڑو—[ਚਕਈ ਆੜੂ] ਪੁ. ਗੋਲ ਆੜੂ, ਸ਼ਫ਼ਤਾਲੂ, ਚੈਂਗਾ ਆੜੂ ।

[चकई आड़ू] पु० गोल आड़ू, शफ़्तालू, [illegible] आड़ू ।

چکیدہ—[ਚਕੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੋਇਆ ਹੋਇਆ, ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਕਰਕੇ ਚੋਇਆ ਹੋਇਆ ।

[चकीद:] फ़ा० वि० टपका हुआ, थोड़ा थोड़ा कर के टपका हुआ ।

چگ دڑھیا—[ਚੁਗ ਦੜ੍ਹ-ਯਾ] ਪੁ. ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ।

[चुग दढ़-या] पु० छोटी सी दाढ़ी वाला व्यक्ति ।

چگونگی—[ਚਿਗੂਨ-ਗੀ] ਵਿ. ਕੈਫ਼ੀਅਤ, ਹਾਲਤ, ਢੰਗ ਢੋਅ ।

[चिगून-गी] स्त्री० दशा, स्थिति, ढंग ढंग ।

چگونہ—[ਚਿਗੂਨ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ, ਕਿਵੇਂ ।

[चिगून:] फ़ा० क्रि० वि० कैसा, किस प्रकार ।

چل—[ਚੁਲ] ਵਿ. ਆਦਤ, ਖਾਜ, ਖੁਜਲੀ; ਕਾਮ ਚੇਸ਼ਟਾ, ਸ਼ਹਿਵਤ ।

[चुल] स्त्री० खारिश, खुजली, काम चेष्टा, कामातुरता ।

چل اٹھنا—[ਚੁਲ ਉਠਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਾਜ ਹੋਣਾ; ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਪਰਜ੍ਵਲਤ ਹੋਣਾ ।

[चुल उठना] मुहा॰ खुजली होना; काम वासना का उद्दीप्त होना ।

چلا—[ਚਿੱਲਾ] ਪੁ. ਪਗੜੀ ਦਾ ਤਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਰਾ; ਉਹ ਅਮੀਰੀ, ਮੁਲਾਇਮ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਰੋਟੀ ਜੋ ਆਟਾ ਪਤਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕੜਾਹੀ ਵਿਚ ਤਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੂੜਾ ।

[चिल्ला] पु॰ पगड़ी का तिल्ले से बुना सिरा; वह अमीरी, मुलायम तथा मीठी रोटी जो आटा पतला करके कड़ाही में तली जाती है, पूआ ।

چلانا—[ਚਿੱਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੀਕਣਾ, ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ, ਪੁਕਾਰਨਾ; ਰੋਣਾ, ਪੁਕਾਰ ਕਰਨਾ ।

[चिल्लाना] क्रि॰ अक॰ कोलाहल करना, शोर डालना, पुकारना; चीखें मारना, पुकार करना ।

چلاؤ—[ਚੁਲਾਉ] ਪੁ. ਮਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੁਲਾਉ; ਲੂਣੇ ਚਾਉਲ ।

[चुलाओ] पु॰ बिना मांस का पुलाव; नमकीन चावल ।

چلپاسہ—[ਚਲ-ਪਾਸ:] ਪੁ. ਕੋੜ੍ਹਕਿਰਲੀ; ਗਿਰਗਿਟ ।

[चल-पास:] पु॰ कृकलास; गिरगिट ।

چلت پھرت—[ਚਲਤ ਫਿਰਤ] ਇ. ਫੁਰਤੀ ਤੇ ਚਲਾਕੀ, ਚਾਲ, ਢੰਗ; ਨਾਚ, ਹਰਕਤ ।

[चलत फिरत] स्त्री॰ फुर्ती तथा चालाकी, चाल; नाच, चेष्टा, हरकत ।

چلتہ—[ਚਿਲ-ਤ:] ਪੁ. ਸੰਜੋਅ, ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ, ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਬਕਤਰ ।

[चिल-त:] पु॰ बकतर, कवच ।

چلتی گاڑی میں روڑا اٹکانا—[ਚਲ-ਤੀ ਗਾੜੀ ਮੇਂ ਰੋੜਾ ਅਟ-ਕਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੁਰਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ ।

[चल-ती गाड़ी में रोड़ा अट-काना] मुहा॰ चालू कार्य में विघ्न डालना ।

چلتی ہوا سے لڑنا—[ਚਲ-ਤੀ ਹਵਾ ਸੇ ਲੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਐਵੇਂ ਮਖ਼ਾਹ ਲੜਾਈ ਮੁਲ ਲੈਣਾ, ਹਵਾ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਮਾਰਨਾ ।

[चल-ती हवा से लड़-ना] मुहा॰ व्यर्थ लड़ाई मोल लेना ।

چلچل—[ਚਿਲ ਚਿਲ] ਇ. ਅਬਰਕ ।

[चिल चिल] स्त्री॰ अभ्रक ।

چلچلانا—[ਚਿਲ ਚਿਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਐਵੇਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ, ਰੌਲ਼ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣਾ ।

[चिल चिलाना] क्रि॰ अक॰ व्यर्थ में शोर डालना, दुहाई डालना ।

چلچلانا—[ਚੁਲ-ਚੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਖੁਜਲਣਾ; ਭੋਗ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਨਾ ।

[चुल-चुलाना] क्रि॰ अक॰ खाज करना; संभोग की उत्कट इच्छा होना ।

چلغوزہ—[ਚਿਲ-ਗ਼ੋਜ਼:] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਮੇਵਾ ਜੋ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਿਉਜ਼ਾ ।

[चिल-गोज़:] पु॰ एक प्रकार का सूखा मेवा जो दिमागी ताकत के लिए अच्छा होता है, चिलगोज़ा ।

چلمچی—[ਚਿਲਮ-ਚੀ] ਤੁਰ. ਇ. ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਧੋਣ ਵਾਲਾ ਚੌੜਾ ਭਾਂਡਾ ।

[चिलम-ची] तुर्क॰ स्त्री॰ हाथ मुँह धोने का चौड़ा पात्र ।

چلمن—[ਚਿਲ-ਮਨ] ਇ. ਚਿਕ, ਤੀਲੀਆਂ ਦਾ ਬੁਣਿਆ ਪਰਦਾ ।

[चिल-मन] स्त्री॰ चिक, तीलियों का बुना हुआ पर्दा ।

چلو—[ਚੁੱਲੂ] ਪੁ. ਬੁੱਕ, ਉਂਜਲ ।

[चुल्लू] पु॰ एक हाथ का बनाया हुआ अर्घ्य, अंजलि ।

چلو میں الو ہونا—[ਚੁੱਲੂ ਮੇਂ ਉੱਲੂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਨਸ਼ਾ ਪੀ ਕੇ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[चुल्लू में उल्लू होना] मुहा॰ मामूली नशे से ही मस्त हो जाना या बेसुध हो जाना ।

چلووں رونا—[ਚੁੱਲੂਆਂ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ, ਫੁਟ ਫੁਟ ਕੇ ਰੋਣਾ ।

[चुल्लुओं रोना] मुहा॰ बहुत रोना; फूट फूट कर रोना ।

چلووں لہو پینا—[ਚੁੱਲੂਆਂ ਲਹੂ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਲਹੂ ਪੀਣਾ; ਖੂਬ ਮਾਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ।

[चुल्लुओं लहू पीना] मुहा॰ बहुत खून पीना; खूब मारना; बहुत तंग करना ।

چلواس—[ਚਿਲ-ਵਾਸ] ਇ. ਚਿਰਚਾਟ, ਚਿਲਕਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਮਿਰਗੀ ਰੋਗ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਚਿਲਕਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[चिल-वांस] स्त्री॰ चिल्लाहट, चिल्लाने की आवाज़; मिरगी रोग में बच्चे के चिल्लाने का कष्ट ।

چلہ—[ਚਿੱਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਿੱਲਾ, ਕਮਾਨ ਦੀ ਡੋਰ ।

[चिल्ल:] फा॰ पु॰ कमान की डोरी ।

چلیپا—[ਚਲੀਪਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੂਲੀ, ਸਲੀਬ ।

[चलीपा] फा॰ स्त्री॰ सूली, सलीब ।

چمار—[ਚਮਾਰ] ਪੁ. ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਜਾਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੋਚੀ ।

[चमार] पु॰ चमड़े का काम करने वाली एक जाति या उसका एक व्यक्ति, मोची ।

چماری—[ਚਮਾਰੀ] ਇ. ਚਮਾਰਨ; ਕੌਲ ਫੇਪੜੀ ।

[चमारी] स्त्री॰ चमारिन; कमल गट्टे का फूल ।

چمپئی—[ਚੰਪਈ] ਵਿ. ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚੰਪਾ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ।
[चंपई] वि० सोने अथवा चम्पा के रंग का ।

چمچمانا—[ਚਮ-ਚਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਲਿਸ਼ਕਣਾ ।
[चम-चमाना] क्रि० अक० चमकना, दमकना ।

چمچہ—[ਚਮ-ਚਹ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੱਮਚ, ਡੋਈ, ਕੜਛੀ, ਚਿਮਚਾ ।
[चम-चः] तुर्की० पु० चम्मच, कलछी ।

چمچی—[ਚਮ-ਚੀ] ਇ. ਪਨਵਾੜੀਆਂ ਦਾ ਕੱਥਾ ਚੂਨਾ ਆਦਿ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਚਿਮਚਾ ।
[चम-ची] स्त्री० पनवाड़ियों का कत्था, चूना आदि लगाने वाला छोटा सा चमचा ।

چمرخ—[ਚਮ-ਰਖ] ਇ. ਚਰਮਖ, ਚਮੜੇ ਜਾਂ ਮੁੰਜ ਦੀ ਬਣੀ ਪਤਲੀ ਜਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਰਖੇ ਦਾ ਤਕੱਲਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ।
[चम-रख] स्त्री० चमड़े अथवा मूंज की बनी हुई पतली सी चीज जिस में चर्खे का तकला घूमता है ।

چمرس—[ਚਮ-ਰਸ] ਪੁ. ਚਮੜੇ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ; ਉਹ ਜ਼ਖ਼ਮ ਜੋ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਰਗੜ ਨਾਲ ਪੈ ਜਾਵੇ ।
[चम-रस] पु० चमड़े का घाव; वह घाव जो जूते की रगड़ से हो जाता है ।

چمکارنا—[ਚੁਮ-ਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣਾ, ਪੁਚਕਾਰਨਾ, ਲਡਿਆਉਣਾ; ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ।
[चुम-कार-ना] क्रि० सक० प्यार करना, लाड़ लड़ाना; दिलासा देना ।

چمکانا—[ਚਮ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਦੁੜਾਉਣਾ; ਆਬ ਦੇਣਾ ।
[चम-काना] क्रि० सक० घोड़े को दौड़ाना; आब देना ।

چمکی—[ਚਮ-ਕੀ] ਇ. ਝੂਠਾ ਕੰਮ, ਝੂਠੀ ਮਕੈਸ਼ ।
[चम-की] स्त्री० झूठा काम, झूठी मुकैश ।

چمگادڑ—[ਚਿਮ-ਗਾਦੜ] ਇ. ਚਮਗਿੱਦੜ, ਚਾਮਚੜਿੱਕ ।
[चिम-गादड़] स्त्री० चमगीदड़ ।

چمن—[ਚਮਨ] ਪੁ. ਹਰੀ ਕਿਆਰੀ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਗ਼, ਬਗ਼ੀਚਾ ਜੋ ਘਰ ਵਿਚ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।
[चमन] पु० वाटिका, छोटा उद्यान, बग़ीचा जो घरों में लगा लेते हैं ।

چمیگوئی (چہ مے گوئی)—[ਚਿ-ਮੇ-ਗੋਈ] ਇ. ਕਾਨਾ ਫੂਸੀ ।
[चि-मे-गोई] स्त्री० कानाफूसी ।

چنا—[ਚਣਾ] ਪੁ. ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਦਾਣਾ ।
[चना] पु० चने का दाना ।

چنار—[ਚਿਨਾਰ, ਚਨਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਨਾਂ, ਚਨਾਰ ।
[चिनार, चनार] फ़ा० पु० एक पेड़ का नाम ।

چناں چنیں—[ਚੁਨਾਂ ਚੁਨੀਂ] ਇ. ਜੈਸਾ ਵੈਸਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ; ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ, ਨੁਕਸ, ਐਬ; ਚਰਚਾ, ਬਹਿਸਾ ਬਹਿਸੀ ।
[चुनां चुनीं] स्त्री० ऐसा वैसा, इस प्रकार, उस प्रकार; नुक्ताचीनी, दोष, ऐब; चर्चा, बहस ।

چنانچہ—[ਚੁਨਾਂਚਿ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿਹਾ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੋ, ਤਾਂਤੇ ।
[चुनांचि] क्रि० वि० जैसा कि, उदाहरणतया, इस प्रकार, सो ।

چناں و چنیں—[ਚੁਨਾਂ-ਵ-ਚੁਨੀਂ] ਇ.ਵੇਖੋ : چناں چنیں
[चुनां-व-चुनीं] स्त्री० देखो : چناں چنیں

چنبر—[ਚੰਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੇਰਾ, ਦਾਇਰਾ; ਚਿਲਮ ਦਾ ਢੱਕਣ; ਗਰਦਨ ਦੀ ਹਸਲੀ ।
[चंबर] फ़ा० पु० घेरा, दायरा; चिलम का ढक्कन; गर्दन की हँसली ।

چنبل—[ਚੰਬਲ] ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦਾ ਭਿੱਖਿਆ ਵਾਲਾ ਪਿਆਲਾ, ਠੂਠਾ, ਕਾਸਾ; ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਚਿਲਮ ਦਾ ਢੱਕਣ ।
[चंबल] पु० फ़क़ीरों का भिक्षा पात्र; ठूठा, कासा; हुक्के की चिलम का ढक्कन ।

چنت—[ਚੁਨਤ] ਇ. ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਵੱਟ, ਸਿਲਵਟ, ਚੁਣ ।
[चुनत] स्त्री० कपड़े में पड़ा बल, सलवट ।

چنچنانا—[ਚਿਨ-ਚਿਨਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬੱਚੇ ਦਾ ਰੋਣਾ, ਚੀਂ ਚੀਂ ਕਰਨਾ; ਰੁੱਸਣਾ ।
[चिन-चिनाना] क्रि० अक० बच्चे का रोना, चीं चीं करना; रूठना ।

چند—[ਚੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਝ, ਕੁਝ ਕੁ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਜੁ ।
[चंद] फ़ा० वि० कुछ, थोड़ा सा ।

چند بار—[ਚੰਦ ਬਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਈ ਵਾਰ, ਕਈ ਦੇਰ ।
[चंद बार] क्रि० वि० कई बार ।

چندا—[ਚੰਦਾ] ਪੁ. ਚੰਨ; ਮੋਰ ਦੀ ਪੂੰਛ ਦਾ ਚੰਦ ।
[चंदा] पु० चांद; मोर की पूंछ का चांद ।

چندا ماموں—[ਚੰਦਾ ਮਾਮੂੰ] ਪੁ. ਚੰਨ ਮਾਮਾ ।
[चंदा मामूं] पु० चंदा मामा ।

چندان—[ਚੰਦਾਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿੰਨਾ; ਅਜਿਹਾ ।
[चंदां] क्रि० वि० इतना; ऐसा ।

چندرانا—[ਚੰਦ-ਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੂਠਾ ਕਰਨਾ, ਮੁਕਰਾਉਣਾ; ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣਾ, ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਬਣਨਾ ।
[चंद-राना] क्रि० सक० झूठा करना, मुकराना; जान बूझ कर कोई बात पूछना, जान बूझ कर अनजान बनना ।

چندن—[ਚੰਦਨ] ਸੰ. ਪੁ. ਸੰਦਲ ।
[चंदन] सं० पु० सन्दल ।

چندوا—[ਚੰਦ-ਵਾ] ਪੁ. ਟੋਪੀ ਦੇ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਗੋਲ ਟੋਪੀ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਥੇਹਾ।

[चंद-वा] पु॰ टोपी का ऊपर का भाग, गोल टोपी के ऊपर का घेरा।

چندہ—[ਚੰਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਨ ਆਦਿ।

[चंदः] फ़ा॰ पु॰ दान रूप में ली गई आर्थिक सहायता।

چندھیا—[ਚੁੰਧਾ] ਵਿ. ਚੁੰਨ੍ਹਾ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਤੇਜ਼ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘੁਟ ਘੁਟ ਕੇ ਦੇਖੇ।

[चुंधा] वि॰ वह मनुष्य जिसकी आँखें तेज प्रकाश से चुँधियाएँ।

چندی—[ਚਿੰਦੀ] ਇ. ਟੁਕੜਾ, ਹਿੱਸਾ, ਟੋਟਾ।

[चिंदी] स्त्री॰ टुकड़ा, भाग, खण्ड।

چندے—[ਚੰਦੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕੁਝ ਦੇਰ, ਕੁਝ ਦਿਨ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ; ਕੁਝ।

[चंदे] क्रि॰ वि॰ कुछ देर, कुछ दिन, कुछ समय के लिए; कुछ।

—چندے آفتاب چندے ماہتاب—[ਚੰਦੇ ਆਫ਼-ਤਾਬ ਚੰਦੇ ਮਾਹ-ਤਾਬ] ਵਾਕ. ਰੂਪ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵਿਚ ਚੰਨ ਤੇ ਸੂਰਜ ਵਰਗਾ।

[चंदे आफ़-ताब चंदे माह-ताब] वाक्य॰ रूप और सौन्दर्य में चन्द्रमा और सूर्य के समान।

چندیا—[ਚੰਦਿਆ] ਇ. ਸਿਰ, ਖੋਪਰੀ।

[चंदिया] स्त्री॰ सिर, खोपड़ी।

—چندیا پر بال نہ چھوڑنا—[ਚੰਦਿਆ ਪਰ ਬਾਲ ਨਃ ਛੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਰ ਗੰਜਾ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਲੁਟ ਪੁਟ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣਾ।

[चंदिया पर बाल नः छोड़-ना] मुहा॰ सिर पर बाल तक न छोड़ना; लूट लूट कर खा जाना।

—چندیا کھجانا—[ਚੰਦਿਆ ਖੁਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ; ਮਾਰ ਖੱਟੇ।

[चंदिया खुजाना] मुहा॰ जूते खाने को जी करना।

—چندیا مونڈنا—[ਚੰਦਿਆ ਮੁੰਡ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਰ ਮੁੰਨਣਾ, ਲੁਟ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣਾ; ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ।

[चंदिया मूंड-ना] मुहा॰ सिर मूँडना, लूट कर खाना; कठोर दण्ड देना।

چنڈال بال—[ਚੰਡਾਲ ਬਾਲ] ਪੁ. ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਾਲ ਜੋ ਇਕੱਲਾ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਸਰ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹ ਮਨਹੂਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[चंडाल बाल] पु॰ वह बड़ा बाल जो अकेला सरक कर माथे पर आ पड़ता है, इसे बुरा मानते हैं।

چنڈاول—[ਚੰਡਾਵਲ] ਤੁਰ. ਪੁ. ਚੰਡਾਵਲ, ਲਸ਼ਕਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਫ਼ੌਜ; ਸੰਤਰੀ, ਚੌਕੀਦਾਰ, ਸਿਪਾਹੀ।

[चंडावल] तुर्क॰ पु॰ लश्कर की पिछली सेना; संतरी, चौकीदार, सिपाही।

چنری—[ਚੁਨ-ਰੀ] ਇ. ਰੰਗ ਬਰੰਗਾ ਦਾ ਦੁਪੱਟਾ, ਚੁੰਨੀ।

[चुन-री] स्त्री॰ विभिन्न रंगों का दुपट्टा, चुनरिया।

¹چنگ—[ਚੰਗ] ਇ. ਗੁੱਡੀ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪਤੰਗ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਵਾਂਗੂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਡਾਂਦੇ ਹਨ।

[चंग] स्त्री॰ गुड्डी, एक प्रकार की पतंग जिसे रात में गुब्बारे की तरह एक गेंद सी रौशन कर के उड़ाते हैं।

²چنگ—[ਚੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਾਜ਼, ਸਾਰੰਗੀ।

[चंग] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार का बाजा यन्त्र, सारंगी।

چنگاری—[ਚਿੰਗਾਰੀ] ਇ. ਅੰਗਾਰੀ, ਚੰਗਿਆੜੀ, ਅੱਗ ਦਾ ਸ਼ਰਾਰਾ; ਅਜੇਹੀ ਗਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ।

[चिंगारी] स्त्री॰ अंगारा, स्फुलिंग, चिनगारी; ऐसी बात जो किसी का दिल दुखाने का कारण बने।

—چنگاری ڈالنا—[ਚਿੰਗਾਰੀ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਲਾਉਣਾ; ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਾਉਣਾ।

[चिंगारी डाल-ना] मुहा॰ आग लगाना; झगड़ा कराना।

—چنگاریاں چھوٹنا—[ਚਿੰਗਾਰਿਆਂ ਛੂਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਨਿਕਲਣਾ; ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਰੋਸ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ।

[चिंगारियां छूट-ना] मुहा॰ आग की लपटें निकलना; बहुत ही रोष और गुस्सा प्रकट करना।

چنگال—[ਚੰਗਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੰਸਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾ।

[चंगाल] फ़ा॰ पु॰ हिंसक पशुओं और शिकारी पक्षियों का पंजा।

چنگل—[ਚੰਗੁਲ] ਪੁ. ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਪੰਜਾ; ਮੁੱਠ, ਹੱਥ।

[चंगुल] पु॰ मनुष्य अथवा पशु का पंजा; मुट्ठी, हाथ।

چنیدہ—[ਚੁਨਿਦਃ] ਵਿ. ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਛੇਕਵਾਂ, ਚੁਣਵਾਂ; ਵਧੀਆ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ।

[चुनिंदः] वि॰ चुना हुआ, निर्वाचित; उत्तम, श्रेष्ठ, सर्व श्रेष्ठ।

چنوٹی—[ਚੁਨੌਟੀ] ਇ. ਪਾਨ ਦਾ ਚੂਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਭਾਂਡਾ।

[चुनौटी] स्त्री॰ वह बरतन जिसमें पान का चूना रखा जाता है।

چنی—[ਚੁੰਨੀ] ਇ. ਯਾਕੂਤ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਚੁੰਨੀ; ਲਾਲੜੀ।

[चुन्नी] स्त्री॰ लाल नामक रत्न का टुकड़ा; लालड़ी।

چنیا بیگم—[ਚੁਨਿਆ ਬੇਗਮ] ਇ. ਅਫ਼ੀਮ।

[चुनिया बेगम] स्त्री॰ अफ़ीम।

چنیا گوند—[ਚਨਿਆ ਗੂੰਦ] ਇ. ਕੱਚ ਦੀ ਗੂੰਦ।

[चुनिया गूंद] स्त्री० ढाक की गोंद।

چنیں—[ਚੁਨੀਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਉਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੰਞ।

[चुनीं] क्रि० वि० इस प्रकार, ऐसे, इस तरह।

چو—[ਚੌ] ਵਿ. ਚਾਰ।

[चौ] वि० चार।

چوا—[ਚੌਵਾ] ਪੁ. ਗੰਜਫ਼ੇ ਦਾ ਉਹ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਨੁਕਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚੌਕਾ; ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ।

[चव्वा] पु० गंजफ़े का वह पत्ता जिस पर चार नुक़ते होते है, चौका; चार वस्तुओं का समूह।

چوالیس—[ਚਵਾਲੀਸ] ਵਿ. ਚੁਤਾਲੀ।

[चवालीस] वि० चौवालीस, चार ऊपर चालीस।

چوب—[ਚੋਬ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਾਠੀ, ਡੰਡਾ, ਸੋਟਾ।

[चोब] फ़ा० स्त्री० लाठी, डंडा, सोंटा।

چوبا—[ਚੋਬਾ] ਪੁ. ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ; ਮਥੁਰਾ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤ।

[चौबा] पु० चार वेदों का ज्ञाता, चतुर्वेदी; मथुरा के ब्राह्मणों की एक जाति।

چوبا—[ਚੋਬਾ] ਪੁ. ਸੋਂਧ, ਕਿੱਲ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮੋਟੇ ਚਾਉਲ।

[चोबा] पु० कील; एक प्रकार के मोटे चावल।

چوبائی—[ਚੌਬਾਈ] ਇ. ਚੌਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਹਵਾ, ਚੁਫੇਰਿਉਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਵਾ।

[चौबाई] स्त्री० चारों ओर की वायु, चारों दिशाओं से आने वाली वायु।

چوبچہ—[ਚੌਬੱਚਾ] ਪੁ. ਚੁਬੱਚਾ, ਛੋਟਾ ਹੌਜ਼, ਹੌਦੀ, ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਟੋਇਆ।

[चौबच्चा] पु० चहबच्चा, छोटा हौज़, गंदे पानी का गढ़ा।

چوب چینی—[ਚੋਬ-ਚੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਂ, ਗੁਲਾਬਾਸੀ ਫੁਲ ਦੀ ਜੜ੍ਹ।

[चोब-चीनी] फ़ा० स्त्री० एक प्रसिद्ध दवा का नाम, गुलाबासी फूल की जड़।

چوبدار—[ਚੋਬ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੋਪਦਾਰ।

[चोब-दार] फ़ा० पु० चोबदार।

چوبدستی—[ਚੋਬ-ਦਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਠ, ਡੰਡਾ।

[चोब-दस-ती] फ़ा० स्त्री० लाठी, डंडा।

چو برسی—[ਚੌਬਰ-ਸੀ] ਇ. ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕੀਤੀ ਰਸਮ; ਚੁਬਰ੍ਹੀ।

[चौबर-सी] स्त्री० मरने वाले की चौथे वर्ष मनाई गई बरसी।

چوبغلہ—[ਚੌਬਗ਼ਲਾ] ਪੁ. ਚੋਲੇ ਜਾਂ ਅੰਗਰਖੇ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ।

[चौबग़ला] पु० चोले अथवा अंगरखे का नीचे का हिस्सा।

چو بندی—[ਚੌਬੰਦੀ] ਇ. ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਨਾਲਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[चौबंदी] स्त्री० घोड़ों को नालें लगाने का काम।

چوبی—[ਚੋਬੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਕੜੀ ਦਾ, ਕਾਠ ਦਾ।

[चोबी] फ़ा० वि० लकड़ी का, काठ का।

چوبیس—[ਚੌਬੀਸ] ਵਿ. ਚਵ੍ਹੀ, ੨੪।

[चौबीस] वि० चार ऊपर बीस, २४।

چوبیں—[ਚੋਬੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਕੜੀ ਦਾ, ਕਾਠ ਦਾ, ਚੋਬੀ।

[चोबीं] फ़ा० वि० लकड़ी का, काठ का, चोबी।

چوپال—[ਚੌਪਾਲ] ਇ. ਬੈਠਕ, ਬਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪਰ੍ਹਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

[चौपाल] स्त्री० बैठक, बैठने का स्थान, ग्राम का वह पंचायती स्थान जहाँ पंच मिल कर बैठते हैं।

چوپان—[ਚੌਪਾਨ] ਪੁ. ਆਜੜੀ, ਪਾਲੀ, ਚਰਵਾਹਾ।

[चौपान] पु० गडरिया, चरवाहा।

چوپانی—[ਚੌਪਾਨੀ] ਇ. ਪਾਲੀ ਜਾਂ ਚਰਵਾਹੇ ਦਾ ਕੰਮ।

[चौपानी] स्त्री० गडरिये अथवा चरवाहे का काम।

چوپایہ—[ਚੌਪਾਯ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡੰਗਰ, ਢੋਰ, ਪਸ਼ੂ।

[चौपाय:] फ़ा० पु० पशु, ढोर।

چوپٹ—[ਚੌਪਟ] ਵਿ. ਜਿਸਦੇ ਚਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਣ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੈਦਾਨ; ਚੌੜ ਚੁਪੱਟ, ਤਬਾਹ, ਬਰਬਾਦ, ਵੀਰਾਨ।

[चौपट] वि० जिसके चारों द्वार खुले हों; खुला चौड़ा; नष्ट भ्रष्ट, बर्बाद।

چوپڑ—[ਚੌਪੜ] ਇ. ਚੌਪਟ, ਇਕ ਖੇਡ ਦਾ ਨਾਂ, ਪਾਸਾ।

[चौपड़] स्त्री० चौसर, एक खेल का नाम, पाँसा।

چوپڑ کا بازار—[ਚੌਪੜ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਰਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ਾਰ; ਉਹ ਬਜ਼ਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹੋਣ।

[चौपड़ का बाज़ार] पु० आमने सामने जाने वाले चार मार्गों वाला बाजार, वह बाजार जिसके चारों ओर दुकानें हों।

چو پہلا—[ਚੌਪਹ-ਲਾ] ਵਿ. ਇ. ਚਾਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਾਲਾ; ਚੌੜੀ ਇੱਟ।

[चौपह-ला] वि० स्त्री० चार पहलुओं वाला; चौकी ईंट।

چو پہلا—[ਚੌਪਹ-ਲਾ] ਪੁ. ਡੋਲਾ, ਪਾਲਕੀ।

[चौपह-ला] पु० डोला, पालकी।

چوتڑ—[ਚੂਤੜ] ਪੁ. ਪੁੜਾ, ਢੂੰਗਣੀ, ਢੂੰਗਣ।

[चूतड़] पु० पीठ के नीचे तथा जाघों के ऊपर का मांसल भाग, नितम्ब।

چوتڑوں کا لہو مرنا—[ਚੂਤ-ੜੋਂ ਦਾ ਲਹੂ ਮਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹਿਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਉੱਠਣ ਤੇ ਜੀ ਨਾ ਕਰਨਾ।

[चुल-ड़ों का लहू भर-ना] मुहा० बैठने पर उठने को जी न करना।

چوتھ —[ਚੌਥ] ਵਿ. ਹਰ ਪਖ ਦੀ ਚੌਥੀ ਤਿਥ।

[चौथ] स्त्री० प्रत्येक पक्ष की चौथी तिथि।

چوتھائی —[ਚੌਥਾਈ] ਵਿ. ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ।

[चौथाई] स्त्री० चौथा हिस्सा।

چوتھی —[ਚੌਥੀ] ਵਿ. ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ ਜੋ ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[चौथी] स्त्री० विवाह की एक रीति जो विवाह के चौथे दिन होती है।

چوتہی —[ਚੌਤਹੀ] ਵਿ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੂਤੀ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[चौतही] स्त्री० एक प्रकार का सूती कपड़ा जिसे बिस्तर पर बिछाया जाता है।

چوتھیا —[ਚੌਥਿਯਾ, ਚੌਥੈਯਾ] ਪੁ. ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਦਾ ਬੁਖ਼ਾਰ; ਨੰਬਰਦਾਰ; ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ।

[चौथिया, चौथैया] पु० चौथे दिन का ज्वर; नम्बरदार; जमींदार।

چوٹ —[ਚੋਟ] ਵਿ. ਸੱਟ, ਫੇਟ; ਸਦਮਾ।

[चोट] स्त्री० चोट, घाव; सदमा।

چوٹی —[ਚੋਟੀ] ਵਿ. ਟੀਸੀ।

[चोटी] स्त्री० शिखर।

چوٹی —[ਚੋਟੀ] ਵਿ. ਚਰੋਕੀ, ਚੋਰ (ਇਸਤਰੀ)।

[चोटी] वि० चोर स्त्री।

چوٹی والا —[ਚੋਟੀ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਭੂਤ, ਪਰੇਤ, ਜਿੰਨ, ਬਲਾ।

[चोटी वाला] पु० भूत, प्रेत, जिन्न, बला।

چوچل ہائی —[ਚੋਚਲ ਹਾਈ] ਵਿ. ਨਖ਼ਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ, ਲਾਡਲੀ, ਨਖ਼ਰੇਲੋ।

[चोचल हाई] स्त्री० नखरे करने वाली स्त्री, लाडली।

چوچل ہایا —[ਚੋਚਲ ਹਾਯਾ] ਪੁ. ਲਾਡਲਾ, ਨਖ਼ਰੇਲਾ।

[चोचल हाया] पु० लाडला, नखरेबाज।

چو چند —[ਚੌ ਚੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੌਣਾ, ਚੌਗੁਣਾ।

[चौ चंद] फ़ा० वि० चार गुना, चौगुना।

چوداݨی —[ਚੌਦਾਣੀ] ਵਿ. ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮੋਤੀ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[चौदानी] स्त्री० कानों का एक आभूषण जिस में चार मोती लगे होते हैं।

چوداں خانوادے —[ਚੌਦਾਂ ਖ਼ਾਨ-ਵਾਦੇ] ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਚੌਦ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਜੋ ਚਾਰ ਪੀਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

[चौदह खान-वादे] पु० फ़क़ीरों के चौदह वंश जो चार पीरों से जा मिलते हैं।

چور —[ਚੋਰ] ਪੁ. ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਉਚੱਕਾ।

[चोर] पु० चोरी करने वाला, तस्कर।

چور بالو —[ਚੋਰ ਬਾਲੂ] ਪੁ. ਚਿੱਕੜ, ਖੋਭਾ, ਦਲਦਲ; ਮਿਰਗ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ।

[चोर बालू] पु० कीचड़, दलदल, (पंजा०) मृगतृष्णा।

چور بدن —[ਚੋਰ ਬਦਨ] ਪੁ. ਉਹ ਸਰੀਰ ਜਿਸ ਦੀ ਮੁਟਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ।

[चोर बदन] पु० वह शरीर जिसकी मोटाई का पता न लग सके।

چور پیٹ —[ਚੋਰ ਪੇਟ] ਪੁ. ਉਹ ਹਮਲ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗੇ।

[चोर पेट] पु० वह गर्भ जिसका पता न लगे।

چور خانہ —[ਚੋਰ ਖ਼ਾਨਹ] ਪੁ. ਸੰਦੂਕ ਆਦਿ ਦਾ ਗੁੱਝਾ ਖ਼ਾਨਾ; ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਖ਼ਾਨਾ ਜੋ ਦੂਜੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜਾਵੇ; ਇਕਾਂਤ ਸਥਾਨ।

[चोर खान:] पु० सन्दूक आदि का गुप्त खाना; पिंजरे के अन्दर का खाना जो दूसरे खाने में जाय; एकान्त स्थान।

چور کچہری —[ਚੋਰ ਕਚਹ-ਰੀ] ਵਿ. ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਪੁਲਸ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਤੌਰ ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਬੰਦ ਕਰੇ।

[चोर कचह-री] स्त्री० गुप्त पुलिस, वह न्यायालय जो गुप्त रूप में दुराचार आदि को समाप्त करे।

چور گلی —[ਚੋਰ ਗਲੀ] ਵਿ. ਪਜਾਮੇ ਦੇ ਆਸਣ ਦਾ ਕਪੜਾ, ਮਿਆਨੀ।

[चोर गली] स्त्री० पाजामे के आसन का कपड़ा, म्यानी।

چور لیک —[ਚੋਰ ਲੀਕ] ਵਿ. ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਰਾਹ।

[चोर लीक] स्त्री० गुप्त मार्ग।

چور محل —[ਚੋਰ ਮਹਲ] ਪੁ. ਉਸ ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਕਮਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਮਹਿਲ ਜਿਥੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਖੇਲੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

[चोर म:हल] पु० उस उपपत्नी का कमरा जिसके साथ विवाह न किया हुआ हो; वह महल जहां धनवानों की रखेलियां रहती हों।

چورنا [ਚੂਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰਲ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਡੋਬਣਾ।

[चूर-ना] क्रि० सक० टुकड़े टुकड़े कर के किसी तरल वस्तु में डुबोना।

چورنگ —[ਚੌਰੰਗ] ਪੁ. ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਕਾਟ ਪਰਖ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ; ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਵਾਰ ਨਾਲ ਚਾਰ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭਾਵ; ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ।

[चौरंग] पु० वह वस्तु जिस पर तलवार का प्रयोग कर के देखा जाए; तलवार के एक ही वार से चार खण्ड करने का काम अथवा भाव; तलवार का वार ।

—چورنگ کٹنا—[ਚੌਰੰਗ ਕਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਵਾਰ ਨਾਲ ਚਾਰ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ, ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨਾ ।

[चौरंग काट-ना] मुहा० खड्ग के एक ही वार से चार टुकड़े करना; तलवार से टुकड़े टुकड़े करना ।

چوڑانا—[ਚੌੜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ, ਫੈਲਾਉਣਾ, ਪਸਾਰਨਾ, ਖੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ।

[चौड़ाना] क्रि० सक० चौड़ा करना, फैलाना, पसारना, खुला करना ।

چوڑائی—[ਚੌੜਾਈ] ਪੁ. ਚੁੜਾਈ, ਪਾਟ ।

[चौड़ाई] पु० चौड़ाई, पाट ।

چوڑی—[ਚੂੜੀ] ਇ. ਕੱਚ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਆਦਿ ਦਾ ਇਕ ਗੋਲ ਗਹਿਣਾ ਜਿਹੜੇ ਔਰਤਾਂ ਕਲਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ ।

[चूड़ी] स्त्री० काँच अथवा सोने आदि का एक आभूषण जिसे स्त्रियाँ कलाई में पहनती हैं, वलय ।

چوڑیا—[ਚੂੜਿਆ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਧਾਰੀਦਾਰ ਕਪੜਾ ।

[चूड़िया] पु० एक प्रकार का धारीदार कपड़ा ।

چوڑیاں—[ਚੂੜੀਆਂ] ਇ. چوڑی ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[चूड़ियाँ] स्त्री० چوڑی का बहुवचन ।

—چوڑیاں بڑھانا—[ਚੂੜੀਆਂ ਵਧਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੂੜੀਆਂ ਲਾਹੁਣਾ ।

[चूड़ियाँ बढ़ाना] मुहा० चूड़ियाँ उतारना ।

—چوڑیاں پہنانا—[ਚੂੜੀਆਂ ਪਹਿ-ਨਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਕੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨਾ ।

[चूड़ियाँ पह-नाना] मुहा० लड़की की शादी करना ।

—چوڑیاں ٹھنڈی کرنا—[ਚੂੜੀਆਂ ਠੰਡੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੂੜੀਆਂ ਤੋੜਨਾ, ਪਤੀ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸੁਹਾਗ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੋਗ ਕਰਨਾ ।

[चूड़ियाँ ठंडी कर-ना] मुहा० चूड़ियाँ तोड़ना, पति की मृत्यु के पश्चात् सुहाग का सामान त्याग कर शोक करना ।

چوزہ—[ਚੂਜ਼:] ਪੁ. ਮੁਰਗੀ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਚੂਜ਼ਾ, ਪੱਠਾ; ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਲੜਕਾ; ਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ।

[चूज़:] पु० चूज़ा, पट्ठा; छोटा सा लड़का; नवयुवति ।

—چوزہ باز—[ਚੂਜ਼: ਬਾਜ਼] ਇ. ਬੱਚਿਆਂ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਸਨੇਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ।

[चूज़: बाज़] स्त्री० बच्चों के लिए विशेष स्नेह रखने वाली स्त्री ।

چوسنی—[ਚੂਸ-ਣੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : چسنی

[चूस-नी] स्त्री० देखो : چسنی

چوغہ—[ਚੋਗ਼:] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਪੁਸ਼ਾਕ, ਗਾਊਨ ।

[चोग़:] पु० एक प्रकार की लम्बी पोशाक, गाउन ।

چوک—[ਚੂਕ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਖੱਟਾ ਸਾਗ; ਭੁਲ, ਭੁਲ-ਚੁੱਕ, ਗਲਤੀ, ਕਸੂਰ ।

[चूक] स्त्री० एक प्रकार का खट्टा साग; भूल, भूल चूक, गलती, कसूर ।

چوکا—[ਚੌਕਾ] ਪੁ. ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਚਾਰ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਮੋਟਾ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਤੇ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ; ਇਕ ਮਿਣਤੀ ।

[चौका] पु० सामने के चार दाँतों की पंक्ति; एक प्रकार का मोटा कपड़ा जो फ़र्श पर बिछाया जाता है; एक प्रकार का बरतन; एक नाप ।

چوکا—[ਚੂਕਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਖੱਟਾ ਸਾਗ ।

[चूका] पु० एक प्रकार का खट्टा साग ।

چوکر—[ਚੋਕਰ] ਇ. ਭੂਸੀ ।

[चोकर] स्त्री० भूसी ।

چوکڑی—[ਚੌਕੜੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : چوکر

[चौकड़ी] स्त्री० देखो : چوکر

چوکڑ—[ਚੋਕੜ] ਵਿ. ਵਧੀਆ, ਉਮਦਾ ।

[चोकड़] वि० बढ़िया, उत्तम ।

چوکس—[ਚੌਕਸ] ਵਿ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ, ਸਚੇਤ, ਸਾਵਧਾਨ ।

[चौकस] वि० चतुर, सावधान, सचेत ।

چوکسی—[ਚੌਕਸੀ] ਇ. ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਖ਼ਬਰਦਾਰੀ, ਚੇਤੰਨਤਾ; ਚੌਕੀਦਾਰੀ ।

[चौकसी] स्त्री० चतुरता, सावधानी; चौकीदारी ।

چوکھٹ—[ਚੌਖਟ] ਇ. ਦੁਆਰ, ਦਹਿਲੀ ।

[चौखट] स्त्री० द्वार की चार लकड़ियाँ जिन पर किवाड़ लगाए जाते हैं, दहलीज़ ।

چوکی—[ਚੌਕੀ] ਇ. ਸੇਵਾ, ਖ਼ਿਦਮਤ, ਨੌਕਰੀ; ਨਜ਼ਰਾਨਾ, ਭੇਟ; ਜਾਦੂ, ਟੂਣਾ; ਕਵਾਲਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ; ਗਲੇ ਦਾ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ।

[चौकी] स्त्री० सेवा, नौकरी; उपहार, भेंट; जादू, टोना; कव्वालों का टोला; गले का एक आभूषण ।

چوگان—[ਚੌਗਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੇਂਦ ਬੱਲਾ; ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਗੇਂਦ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਖੇਡ, ਪੋਲੋ ।

[चौगान] फ़ा० पु० गेंद बल्ला, घोड़े पर चढ़ कर गेंद और डण्डे के साथ खेला जाने वाला एक खेल, पोलो ।

چوگڈا—[ਚੌਗੱਡਾ] ਪੁ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹੋਣ ।

[चौगड्डा] पु० वह स्थान जहाँ चार ग्रामों की सीमाएं मिलती हों ।

چوگلا—[ਚੌਗੁਲਾ] ਪੁ. ਚਾਰ ਪੰਖੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਫੁੱਲ ।

[चौगुला] पु० चार पंखुड़ियों वाला फूल ।

چو گوشیا —[ਚੌ ਗੋਸ਼ਿਆ] ਪੁ. ਚਾਰ ਕੂੰਨਾਂ ਵਾਲੀ ਟੋਪੀ; ਤੁਰਕੀ ਘੋੜਾ।

[चौ गोशिया] पु॰ चार कोनों वाली टोपी; तुर्की घोड़ा।

چولی دامن دا ساتھ —[ਚੋਲੀ ਦਾਮਨ ਦਾ ਸਾਥ] ਅਖੇ. ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਥ, ਅਟੁੱਟ ਸਾਥ, ਪੱਕੀ ਸਾਂਝ; ਉਹ ਦੋ ਮਨੁਖ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਸਦਾ ਇਕ ਥਾਂ ਰਹਿਣ।

[चोली दामन का साथ] लोको॰ पुराना साथ, अटूट साथ, वे दो मनुष्य अथवा वस्तुएं जो सदैव एक साथ रहें।

چومنا —[ਚੁੰਮ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਤਕਾਰ ਦੇਣਾ; ਚੁੰਮਣਾ।

[चूम-ना] क्रि॰ सक॰ सत्कार करना; चुम्बन लेना।

چو منزلہ —[ਚੌਮੰਜ਼ਿਲਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਚਾਰ ਛੱਤਾ ਮਕਾਨ, ਉਹ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਹੋਣ।

[चौमंज़िला] पु॰ वि॰ चार छतों वाला मकान, वह मकान जिसकी ऊपर नीचे चार छतें हों।

چو میخا —[ਚੌਮੇਖਾ] ਵਿ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮੇਖਾਂ ਗੱਡ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

[चौमेखा] स्त्री॰ एक प्रकार का दण्ड जिसमें चार मेखें गाड़ कर दोषी के हाथ पैरों को उन के साथ बांध दिया जाता था।

چوں —[ਚੂੰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ ਵਿ. ਜਦੋਂ; ਕਿਉਂਕਿ; ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਵੇਂ, ਕੀਕੂੰ; ਕਿਉਂ।

[चूं] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ जब; क्योंकि; किस प्रकार, कैसे; क्यों।

چون و چرا —[ਚੂੰ-ਓ-ਚਿਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੀਲਾ ਬਹਾਨਾ, ਟਾਲ ਮਟੋਲ, ਅਗਰ ਮਗਰ।

[चूं-ओ-चिरा] फ़ा॰ पु॰ बहाना, टाल मटोल, अगर मगर।

چونا —[ਚੂਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੋਣਾ, ਰਿਸਣਾ।

[चूना] क्रि॰ अक॰ टपकना, रिसना

چونپ —[ਚੌਂਪ] ਇ ਸ਼ੌਕ, ਚਾਉ, ਇੱਛਾ, ਉਮੰਗ; ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਿੱਲ ਜੋ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚ ਲੁਆਉਂਦੇ ਹਨ; ਜ਼ਿਦ, ਹਠ।

[चौंप] स्त्री॰ चाव, लगन, इच्छा, उमंग; सोने की कील जो दांतों में लगवाते हैं; ज़िद, हठ।

چونچ —[ਚੁੰਜ] ਇ. ਚੁੰਜ; ਨੋਕ, ਸਿਰਾ।

[चोंच] स्त्री॰ ठोर; नोक, सिरा।

چونچال —[ਚੌਂਚਾਲ] ਵਿ. ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਚਲਾਕ; ਸਿਆਣਾ।

[चौंचाल] वि॰ चतुर, चालाक; समझदार।

چوندھ —[ਚੌਂਧ] ਇ. ਚੁੰਧਿਆਹਟ।

[चौंध] स्त्री॰ चुंधियाहट।

چونڈے پر تولا اچھلنا —[ਚੂੰਡੇ ਪਰ ਤੋਲਾ ਉਛਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਦਾ ਆ ਜਾਣਾ।

[चूंडे पर तोला उछल-ना] मुहा॰ शेख़ी का आ जाना।

چونکہ —[ਚੂੰਕਿ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ, ਕਿਉਂ ਜੋ।

[चूंकि] क्रि॰ वि॰ क्योंकि, इस लिए कि।

چونکیل —[ਚੌਂਕੇਲ] ਵਿ. ਪੁ. ਡਰਾਕਲ; ਸ਼ੰਗਾਊ।

[चौंकैल] वि॰ पु॰ डरपोक; संकोच करने वाला।

چونگا —[ਚੂੰਗਾ] ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ, ਚਾਪਲੂਸੀ, ਫ਼ਰੇਬ; ਬਾਂਸ ਦੀ ਨਾਲੀ।

[चूंगा] पु॰ खुशामद, चापलूसी, फ़रेब; बांस की नली।

چونی —[ਚੂਨੀ] ਇ. ਉਹ ਮੋਟਾ ਮੋਟਾ ਆਟਾ ਜੋ ਦਾਲ ਨੂੰ ਦਲਣ ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

[चूनी] स्त्री॰ वह मोटा मोटा आटा जो दाल के दलने के बाद निकलता है।

چونی بھی کہے مجھے گھی سے کھاؤ —[ਚੂਨੀ ਭੀ ਕਹੇ ਮੁਝੇ ਘੀ ਸੇ ਖਾਓ] ਅਖੇ. ਘਟੀਆ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

[चूनी भी कहे मुझे घी से खाओ] लोको॰ घटिया मनुष्य भी जब बड़ों की बराबरी करने लगे तब ऐसा कहते हैं।

چونے والی —[ਚੂਨੇ ਵਾਲੀ] ਇ. ਡੂਮਣੀ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਗਾਉਣ ਨੱਚਣ ਲਈ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[चूने वाली] स्त्री॰ वह डूमनी जो बच्चे के जन्म पर गाने नाचने के लिए आ जाती है।

چوہا کنی —[ਚੂਹਾ ਕਣੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਬੂਟੀ।

[चूहा कनी] स्त्री॰ एक प्रकार की बूटी।

چوہے دنتی —[ਚੂਹੇ ਦੰਦੀ] ਇ. ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜਿਸਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਚੂਹੇ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੰਗਣ।

[चूहे दंती] स्त्री॰ स्त्रियों के हाथों का एक आभूषण जिसके किनारे चूहे के दांतों जैसे होते हैं, कंगन।

چوہے کا جنا بل ہی ڈھونڈتا ہے —[ਚੂਹੇ ਦਾ ਜਣਾ ਬਿਲ ਹੀ ਢੂੰਡ-ਦਾ ਹੈ] ਅਖੇ. ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[चूहे का जना बिल ही ढूंढ-ता है] लोको॰ प्रत्येक मनुष्य अपने वंशानुकूल ही होता है।

چوبہ —[ਚੋਭਾ] ਪੁ. ਦਰਿਆ ਆਦਿ ਦੇ ਲਾਗੇ ਦਾ ਉਹ ਟੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਚਰ ਚਰ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੋਆ।

[चोबा] पु॰ नदी आदि के पास का वह गढ़ा जिस में पानी भर भर कर इकट्ठा हो जाता है।

چے —[ਚਿ] ਫ਼ਾ. ਪੜ. ਕੀ।

[चि] फ़ा॰ सर्व॰ क्या।

—چه خوش—[ਚਿ ਖ਼ੁਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਵ. (ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ) ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਬ, ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ, ਵਾਹ ਵਾਹ ।
[चि ख़ुश] फ़ा० अव्य० (व्यङ्ग्य के रूप में) बहुत ख़ूब, बहुत अच्छा, वाह वाह ।

—چه نسبت خاک را با عالم پاک—[ਚਿ ਨਿਸ-ਬਤ ਖ਼ਾਕ ਰਾ ਬਾ ਆਲਮੇ ਪਾਕ] ਅਖੌ. ਛੋਟੇ ਦਾ ਵੱਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਕਿੱਥੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਕਿੱਥੇ ਗੰਗਲਾ ਤੇਲੀ ।
[चि निस-बत ख़ाक रा बा आलमे पाक] लोको० छोटे की बड़े से क्या समता, कहाँ राजा भोज और कहाँ गंगू तेली ।

چه—[ਛੇ] ਵਿ. ਛੇ, ੬ ।
[छे] वि० छः, ६ ।

—چه بندکیا—[ਛੇ ਬੁੰਦਕਿਯਾ] ਪੁ. ਇਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਛੇ ਬੂੰਦਾਂ ਜਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ।
[छे बुंदकिया] पु० एक विषैला जानवर जिस की पीठ पर छः बूँदें सी होती हैं ।

چهاتا—[ਛਾਤਾ] ਪੁ. ਛਤਰੀ, ਛਤਰ ।
[छाता] पु० छतरी, छत्र ।

چهاتی—[ਛਾਤੀ] ਇ. ਹਿੱਕ, ਸੀਨਾ, ਮੰਮਾ; ਹਿੰਮਤ, ਹੌਂਸਲਾ ।
[छाती] स्त्री० वक्षःस्थल, सीना, स्तन; साहस, हौसला ।

—چهاتی پر چڑھ کر کهائی چلو لہو پینا—[ਛਾਤੀ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕਰ ਖਾਈ ਚੁੱਲੂ ਲਹੂ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ; ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ।
[छाती पर चढ़ कर खाई चुल्लू लहू पीना] मुहा० बहुत कठोर दण्ड देना; जान से मार देना ।

چهاج—[ਛਾਜ] ਪੁ. ਛੱਜ ।
[छाज] पु० अनाज फटकने का पात्र, सूप ।

—چهاجوں مینہ برسنا—[ਛਾਜੋਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਬਾਰਸ਼ ਹੋਣਾ; ਛੱਜੀਂ ਪਾਣੀ ਵੱਸਣਾ ।
[छाजों मेंह बरस-ना] मुहा० बहुत वर्षा होना ।

چهاچھ—[ਛਾਛ] ਇ. ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ।
[छाछ] स्त्री० मट्ठा ।

چہار—[ਚਹਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਾਰ ।
[चहार] फ़ा० वि० चार ।

—چہار چند—[ਚਹਾਰ ਚੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : چو چند
[चहार चंद] फ़ा० वि० देखो : چو چند

—چہار شنبہ—[ਚਹਾਰ ਸ਼ੰਬਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਧਵਾਰ ।
[चहार शम्बः] फ़ा० पु० बुधवार ।

چہارم—[ਚਹਾਰੁਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੌਥਾ, ਚੌਥਾਈ ।
[चहारुम] फ़ा० वि० चौथा, चौथाई ।

چهاڑا—[ਛਾੜਾ] ਪੁ. ਦਰਿਆ ਦਾ ਕੰਢਾ (ਪੂਰਬ ਵਿਚ) ।
[छाड़ा] पु० दरिया का किनारा, (पूर्व में) नदी का तट ।

چهال—[ਛਾਲ] ਇ. ਛਿੱਲੜ, ਛਿਲਕਾ ।
[छाल] स्त्री० छिलका ।

چهاند—[ਛਾਂਦ] ਇ. ਲਗਾਮ ਦੀ ਰੱਸੀ; ਪਛਾੜੀ, ਪੈਖੜ ।
[छांद] स्त्री० लगाम की रस्सी; पिछाड़ी ।

چهب—[ਛਬ] ਇ. ਫੱਬਤ, ਸੁੰਦਰਤਾ ।
[छब] स्त्री० शोभा, सुन्दरता ।

—چهب تختی—[ਛਬ ਤਖ਼-ਤੀ] ਇ. ਛਾਤੀ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ।
[छब तख़्-ती] स्त्री० छाती और शरीर का सौंदर्य ।

—چهب ککہڑی میں صورت طعام میں—[ਛਬ ਕਠ-ੜੀ ਮੇਂ ਸੂਰਤ ਤੁਆਮ ਮੇਂ] ਅਖੌ. ਇੱਜ਼ਤ ਕਪੜਿਆਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਰੰਗ ਰੂਪ ਖ਼ੁਰਾਕ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ।
[छब कठ-ड़ी में सूरत तआम में] लोको० आदर अच्छी वेश भूषा रखने से होता है और सुन्दर वर्ण भोजन पर निर्भर है ।

—چهپ گر—[ਛਪ-ਗਰ] ਪੁ. ਕਪੜੇ ਛਾਪਣ ਵਾਲਾ, ਛੀਂਬਾ ।
[छप-गर] पु० कपड़े छापने वाला ।

چهپا رستم—[ਛੁਪਾ ਰੁਸ-ਤਮ] ਪੁ. ਲੁਕਿਆ ਕਲਾਕਾਰ; ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਬਦਮਾਸ਼, ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ।
[छुपा रुस-तम] पु० गुप्त कलाकार; छिपा हुआ बदमाश, बहुत शरारती मनुष्य ।

چهپٹی—[ਛਪ-ਟੀ] ਇ. ਲਕੜੀ ਦਾ ਛਿਲਕਾ ਜਾਂ ਸੱਕ ।
[छप-टी] स्त्री० लकड़ी का छिलका ।

چهپر—[ਛੱਪਰ] ਪੁ. ਘਾਹ ਫੂਸ ਆਦਿ ਦੀ ਛੱਤ; ਬੋਝ, ਭਾਰ; ਛੱਪੜ ।
[छप्पर] पु० घास फूस आदि की छत; बोझ, भार; तलैया ।

—چهپر پر پھوس نہ ہونا—[ਛੱਪਰ ਪਰ ਫੂਸ ਨਃ ਹੋਨਾ] ਬਹੁਤ ਗ਼ਰੀਬ ਹੋਣਾ, ਤੰਗਦਸਤ ਹੋਣਾ ।
[छप्पर पर फूस नः होना] मुहा० बहुत निर्धन होना, तंग दस्त होना ।

—چهپر پر پھوس نہیں ڈیوڑھی پر نقارہ—[ਛੱਪਰ ਪਰ ਫੂਸ ਨਹੀਂ ਡਿਓੜ੍ਹੀ ਪਰ ਨਕ਼ਾਰਃ] ਅਖੌ. ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਧੰਨ ਦਾ ਵਡੱਪਣ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[छप्पर पर फूस नहीं ड्योढ़ी पर नक़्क़ारः] लोको० निर्धन और कंगाल होते हुए भी अपना बड़प्पन दिखाना ।

—چھپّر کھٹ—[ਛੱਪਰ ਖਟ] ਪੁ. ਨਵੇਂ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜਿਆਂ ਜਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲਾ ਪਲੰਘ; ਮੱਛਰ ਜਾਲੀ ਵਾਲਾ ਪਲੰਘ ।

[छप्पर खट] पु० नव दुलहा-दुलहिन के अथवा धनवानों के सोने का पलंग, मच्छर जाली वाला पलंग ।

چھپکا—[ਛਪ-ਕਾ] ਪੁ. ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਦੋ ਲੱਕੜੀਆਂ ਨਾਲ ਤੱਯਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾਲ; ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਉਹ ਸਿਰ ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਟਕਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

[छप-का] पु० कबूतरों को पकड़ने के लिये दो लकड़ियों से लगा हुआ जाल; स्त्रियों का एक आभूषण जो वे माथे पर लटकाती हैं ।

چھت گیری—[ਛਤ-ਗੀਰੀ] ਇ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਛੱਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇਸ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਡਿੱਗੇ ।

[छत-गीरी] स्त्री० वह कपड़ा जो छत के नीचे इसलिए लगाया जाता है कि मिट्टी नीचे न गिरे ।

چھتیسی—[ਛੱਤੀਸੀ] ਇ. ਚਲਾਕ ਤੀਵੀਂ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਤੀਵੀਂ, ਤੀਂਤ੍ਰੀ ਨੰਦ੍ਰੀ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ ।

[छत्तीसी] स्त्री० चालाक स्त्री, होशियार औरत ।

چھٹ—[ਛੁਟ] ਵਿ. 'ਛੋਟਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ।

[छुट] वि० 'छोटा' शब्द का संक्षिप्त रूप ।

—چھٹ بھیّا—[ਛੁਟ ਭੱਇਆ] ਪੁ. ਘਟੀਆ ਦੁਕਾਨਦਾਰ; ਨੀਚ ਕੌਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ।

[छुट भय्या] पु० घटिया दुकानदार; नीच जाति का व्यक्ति ।

—چھٹ پن—[ਛੁਟ-ਪਨ] ਪੁ. ਬਚਪਨ, ਬਾਲਪਨ ।

[छुट-पन] पु० बचपन, बालपन ।

—چھٹ پنا—[ਛੁਟ-ਪਨਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : چھٹ پن

[छुट-पना] पु० देखो : چھٹ پن

چھینٹکا—[ਛਿਟ-ਕਾ] ਪੁ. ਪੋਲਸ ਦਾ ਰੰਗਦਾਰ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪਰਦਾ ।

[छिट-का] पु० पोलस का रंगदार और फूलदार परदा ।

چھٹکانا—[ਛਿਟ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗੰਦਾ ਕਰਨਾ, ਮੈਲਾ ਕਰਨਾ; ਫੈਲਾਉਣਾ, ਪਸਾਰਨਾ ।

[छिट-काना] क्रि० सक० गंदा करना, मैला करना; फैलाना, पसारना ।

چھٹیتی—[ਛੁਟੇਤੀ] ਇ. ਵਿਆਹਿਤ, ਛੋਟ ।

[छुटौती] स्त्री० छूट, कमी ।

چھٹیلا—[ਛਟੇਲਾ] ਪੁ. ਉਹ ਪਹਿਰਾਵਾ ਜੋ ਤੀਵੀਆਂ ਅਕਸਰ ਬੱਚਾ ਜਣਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ ।

[छटेला] पु० वह पहरावा जो स्त्रियां प्रायः बच्चा जनने के दिनों में पहनती हैं ।

چھٹی—[ਛਟੀ] ਇ. ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੰਮਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਦਿਨ ।

[छटी] स्त्री० बच्चे के जन्म के बाद का छठा दिन ।

—چھٹی کا دودھ یاد آنا—[ਛਟੀ ਦਾ ਦੁਧ ਯਾਦ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਆਉਣਾ ।

[छट्टी का दूध याद आना] मुहा० संकट में सुख के दिन याद आना ।

—چھٹی کا راجہ—[ਛਟੀ ਦਾ ਰਾਜਾ] ਪੁ. ਪੋਤੜਿਆਂ ਦਾ ਅਮੀਰ, ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਮੀਰ; ਉਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੋਂ ਛਟੀ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਧਨ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤਕ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇ ।

[छट्टी का राजा] पु० पोतड़ों का धनवान, खानदानी अमीर, वह व्यक्ति जिसको ननिहाल से छठी के दिन इतना धन मिला हो कि पीढ़ियों तक काफी रहे ।

—چھٹی کے پوتڑے اب تک نہیں سوکھے—[ਛਟੀ ਦੇ ਪੋਤੜੇ ਅਬ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੂਖੇ] ਅਖੌ. ਅਜੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਤੇ ਨਾ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਹੈ ।

[छट्टी के पोतड़े अब तक नहीं सूखे] लोको० अभी तक बच्चा हो ना तजुर्बाकार है ।

چھٹے چھماہے—[ਛਟੇ ਛਿਮਾਹੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਦੇ ਕਦੇ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ।

[छटे छिमाहे] क्रि० वि० कभी कभी, समय समय पर ।

چھجانا—[ਛਿਜਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘਟ ਕਰਨਾ, ਘਟਾਉਣਾ ।

[छिजाना] क्रि० सक० कम करना, घटाना ।

چھچکارنا—[ਛੁਚ-ਕਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੀਟੀ ਵਜਾ ਕੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਲਾਉਣਾ; ਲਾਨ੍ਹਤ ਮਲਾਮਤ ਕਰਨਾ ।

[छुच-कारना] क्रि० सक० सीटी बजा कर कुत्ते को पीछे लगाना, पुचकारना, फिटकारना ।

چھچہانا—[ਚੁਹ-ਚੁਹਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਲਾਲ ਲਾਲ ਲੱਗਣਾ ।

[चुह-चुहाना] क्रि० अक० लाल लाल लगना ।

چھچھلا—[ਛਿਛ-ਲਾ] ਵਿ. ਘਟ ਡੂੰਘਾ (ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਭਾਂਡਾ) ।

[छिछ-ला] वि० कम गहरा (पानी या बरतन) ।

چھچھلنا—[ਛਿਛਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਛੋਹ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਣਾ ।

[छिछल-ना] क्रि० अक० किसी वस्तु का दूसरी वस्तु को छू कर गुजर जाना ।

چھچھورا—[ਛਿਛੋਰਾ] ਵਿ. ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲਾ; ਕਮੀਨਾ, ਹੋਛਾ, ਪੇਟ ਦਾ ਹੌਲਾ ।

[छिछोरा] वि० बच्चों जैसी प्रकृति वाला; ओछा, नीच, पेट का हल्का ।

چھچھورا پن —[ਛਿਛੋਰਾ ਪਨ] ਪੁ. ਕਮੀਨਗੀ, ਹੋਛਾਪਨ ।
[छिछोरा पन] पु० नीचता, ओछापन ।

چھچھور پن —[ਛਛੋਰ ਪਨ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : چھچھورا پن
[छछोर पन] पु० देखो : چھچھورا پن

چھچھوندر —[ਛਛੂੰਦਰ] ਇ. ਚਕਚੂੰਦਰ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ; ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜੋ ਇਧਰ ਉਧਰ ਲੜਾਈ ਕਰਾਉਂਦੀ ਫਿਰੇ ।
[छछूंदर] स्त्री० एक प्रकार का बड़ा चूहा जो रात को निकलता है; एक प्रकार की आतिशबाज़ी; वह स्त्री जो इधर उधर लड़ाई कराती फिरे ।

—چھچھوندر چھوڑنا—[ਛਛੂੰਦਰ ਛੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਗੂਫ਼ਾ ਛੱਡਣਾ; ਨਵਾਂ ਚੁਟਕਲਾ ਛੱਡਣਾ ।
[छछूंदर छोड़-ना] मुहा० शगूफ़ा छोड़ना; नया चुटकला छोड़ना ।

—چھچھوندر کے سر میں چنبیلی کا تیل—[ਛਛੂੰਦਰ ਕੇ ਸਰ ਮੇਂ ਚੰਬੇਲੀ ਕਾ ਤੇਲ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨੀਵਾਂ ਆਦਮੀ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਵਰਤੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।
[छछूंदर के सर में चंबेली का तेल] लोको० जब कोई नीच व्यक्ति उत्तम वस्तु का प्रयोग करे तब कहते हैं ।

چھدا —[ਛੁੱਦਾ] ਪੁ. ਦੋਸ਼, ਤੁਹਮਤ, ਇਲਜ਼ਾਮ; ਉਲਾਂਭਾ, ਗਿਲਾ; ਇਹਸਾਨ ਦਾ ਭਾਰ ।
[छुद्दा] पु० दोष, आक्षेप; उपालम्भ, गिला; कृतज्ञता का भार ।

—چھدا اتارنا—[ਛੁੱਦਾ ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਥਾ. ਉਲਾਂਭਾ ਲਾਹੁਣਾ; ਸਿਰ ਤੋਂ ਭਾਰ ਲਾਹੁਣਾ; ਆ ਕੇ ਛੇਤੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਣਾ ।
[छुद्दा उतार-ना] क्रि० सका० उपालम्भ दूर करना; सिर से भार उतारना; आ कर शीघ्र वापिस चले जाना ।

چھدام —[ਛਦਾਮ] ਪੁ. ਦਮੜੀ ।
[छदाम] पु० दमड़ी ।

چھدرا —[ਛਿਦ-ਰਾ] ਵਿ. ਛਿਦਾ, ਵਿਰਲਾ, ਜਰਜਰਾ, ਛੇਕਾਂ ਵਾਲਾ ।
[छिद-रा] वि० विरल, जर्जर, छेदों वाला ।

—چھدرا کر چلنا—[ਛਿਦ-ਰਾ ਕਰ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੰਗਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਚਲਣਾ, ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਾਸਲਾ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ।
[छिद-रा कर चल-ना] मुहा० टाँगें फैला कर चलना, टाँगों में फ़ासला रख कर चलना ।

چہرہ ہونا —[ਚਿਹ-ਰ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ।
[चिह-र: होना] मुहा० सेना में नाम लिखा जाना ।

چھری —[ਛੁਰੀ] ਇ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਚਾਕੂ ਜੋ ਬੰਦ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਛੋਟਾ ਛੁਰਾ ।
[छुरी] स्त्री० एक प्रकार का लम्बा चाकू जो बंद न हो, छोटा छुरा ।

—چھری بھلی نہ کٹاری—[ਛੁਰੀ ਭਲੀ ਨ: ਕਟਾਰੀ] ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਜਿਹੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ।
[छुरी भली न: कटारी] लोको० हानिकारक वस्तुएं सब बुरी हैं ।

—چھری بھونکنا—[ਛੁਰੀ ਭੌਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਛੁਰੀ ਮਾਰਨਾ, ਛੁਰੀ ਖੋਭਣਾ ।
[छुरी भोंक-ना] मुहा० छुरी मारना, छुरी घुसेड़ना ।

—چھری تیز ہونا—[ਛੁਰੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ੋਰ ਚਲਦਾ ਹੋਣਾ, ਵਸ ਚਲਦਾ ਹੋਣਾ ।
[छुरी तेज़ होना] मुहा० ज़ोर चलना, बस चलना ।

چھریرا —[ਛਰੇਰਾ] ਵਿ. ਪਤਲਾ, ਛਰਹਰਾ; ਕਮਜ਼ੋਰ, ਲਿੱਸਾ ।
[छरेरा] वि० पतला, छरहरा; निर्बल, दुबला ।

چھریوں کا غسل دینا —[ਛੁਰਿਯੋਂ ਕਾ ਗ਼ੁਸ-ਲ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰਨਾ, ਕਤਲ ਕਰਨਾ, ਕੋਹਣਾ; ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ।
[छुरियों का ग़ुस-ल देना] मुहा० वध करना, हत्या करना; बहुत भारी दण्ड देना ।

چھڑا —[ਛੜਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਇਕੱਲਾ, ਕੱਲਾ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਕੜਾ, ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਚੂੜੀ; ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ੇਵਰ ।
[छड़ा] वि० पु० अकेला, एकाकी; एक प्रकार का पैरों का कड़ा, पैरों की चूड़ी; कानों का मोतियों वाला आभूषण ।

چھڑیلا —[ਛੜੇਲਾ] ਪੁ. ਇਕ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਦਵਾਈ ।
[छड़ेला] पु० एक सुगंधित औषध ।

چہکارنا —[ਚਹ-ਕਾਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਹਿਚਹਾਉਣਾ, (ਲਖਨਊ ਦੀ ਬੋਲੀ) ।
[चह-कारना] क्रि० अक० चहचहाना, (लखनऊ की बोली) ।

چھکڑ —[ਛੱਕੜ] ਪੁ. ਧੱਕਾ, ਥੱਪੜ ।
[छक्कड़] पु० थप्पड़, चपत ।

چھل بٹا —[ਛਲ-ਬੱਟਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਚਲਾਕੀ ।
[छल-बट्टा] पु० धोखा, छल, चालाकी ।

چہل —[ਚਿਹਿਲ] ਵਿ. ਚਾਲੀ, ੪੦ ।
[चिहिल] वि० चालीस, ४० ।

—چہل ابدال—[ਚਿਹਿਲ ਅਬ-ਦਾਲ] ਪੁ. ਉਹ ਚਾਲੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹਸਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ) ਰੱਬ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਲਈ ਥਾਪਿਆ ਹੈ ।
[चिहिल अब-दाल] पु० वे चालीस पवित्र व्यक्ति जिन्हें (मुसलमानों के विश्वास अनुसार) ईश्वर ने संसार के प्रबन्ध की देख भाल के लिए रखा हुआ है ।

—چہل چراغ—[ਚਿਹਿਲ ਚਿਰਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਝਾੜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਹਨ।

[चिहिल चिराग़] फ़ा० पु० एक प्रकार का पीतल का झाड़ जिसमें चालीस दीपक होते हैं।

—چہل قدمی—[ਚਿਹਿਲ ਕ਼ਦਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਟਰ ਗਸ਼ਤ, ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ।

[चिहिल क़दमी] फ़ा० स्त्री० भ्रमण, सैर सपाटा।

—چہل کاف—[ਚਿਹਿਲ ਕਾਫ਼] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸੀਸ (ਪਰਾਰਥਨਾ) ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਕਾਫ਼ (ک) ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

[चिहिल काफ़] स्त्री० एक प्रकार का आशीर्वाद, जिसमें चालीस काफ़ (ک) आते हैं।

چہلا—[ਚਹ-ਲਾ] ਪੁ. ਚਿੱਕੜ ਅਤੇ ਖੋਭੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਦਲਦਲ।

[चह-ला] पु० कीचड़ और दलदल वाली भूमि।

چھلا چھپول—[ਛੱਲਾ ਛਿਪੋਲ] ਪੁ. ਇਕ ਖੇਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੱਥ ਦੇ ਛੱਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਲੁਕਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਮਨੁੱਖ ਜੇ ਛੱਲੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਵੇ ਤਾਂ ਛੱਲਾ ਉਹਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[छल्ला छिपौवल] पु० एक खेल जिसमें हाथ के छल्ले को किसी की मुट्ठी में छिपा देते हैं और दूसरा व्यक्ति यदि छल्ले वाले को ढूंढ ले तो छल्ला उसका हो जाता है।

—چھلا دھو کر اٹھانا—[ਛੱਲਾ ਧੋਕਰ ਉਠਾ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੰਨਤ ਮੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਛੱਲਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਰੱਖਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨਸ਼ਾ ਪਰਾਪਤੀ ਮਗਰੋਂ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

[छल्ला धोकर उठा-ना] मुहा० मन्नत का छल्ला साफ़ करके रखना ताकि आशा पूर्ण होने पर ईश्वर के नाम पर दिया जा सके।

چھلبدار—[ਛਲਬ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਡੂਮ ਜੋ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਗਾਣਾ ਵਜਾਣਾ ਤੇ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

[छलब-दार] पु० एक प्रकार के डोम जो प्रायः गाना बजा कर पीरों के गीत गाते हैं परन्तु गाना उन को बिल्कुल नहीं आता।

چھلچھلانا—[ਛੁਲ-ਛੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਾਣੀ ਛੱਡਣਾ, ਮੂਤਣਾ; (ਜ਼ਨਾਨੀ ਬੋਲੀ) ਆਕੜਨਾ, ਮਾਣ ਕਰਨਾ।

[छुल-छुलाना] क्रि० सक० पानी छोड़ना, पेशाब करना; (स्त्री भाषा) इतराना, अभिमान करना।

چھلکنا—[ਛੁਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਮੂਤਣਾ; ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਮੂਤ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ।

[छुलक-ना] क्रि० अक० स्त्री का पेशाब करना; भय के कारण पेशाब निकल जाना।

چھلکیوں موتنا—[ਛੁਲਕਿਯੋਂ ਮੂਤਣਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰ ਨਾਲ ਮੂਤ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ, ਦੁਆਬ ਹੇਠ ਆ ਜਾਣਾ।

[छुलकियों मूतना] मुहा० भय के मारे पेशाब करना, दबाव में आ जाना।

چہلم—[ਚਿਹ-ਲੁਮ] ਵਿ. ਪੁ. ਚਾਲ੍ਹੀਵਾਂ, ਚਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਚਾਲ੍ਹੀਵੇਂ ਦਿਨ ਕੀਤੀ ਰਸਮ; ਕਰਬਲਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਚਲੀਹਾ, ਦਿੱਲਾ।

[चिह-लुम] वि० पु० चालीसवां, चालीस से सम्बन्धित; मुसलमानों में मृत्यु के पश्चात् चालीसवें दिन की जाने वाली रीति; करबला के शहीदों का चालीसा।

چھلنی—[ਛਲ-ਣੀ] ਇ. ਛਾਨਣੀ।

[छल-नी] स्त्री० चलनी।

چھلوری—[ਛਿਲੌਰੀ] ਇ. ਉਂਗਲੀ ਦਾ ਜਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਛਾਲਾ ਜੋ ਚੀਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

[छिलौरी] स्त्री० उंगली का अथवा नखों के अन्दर होने वाला वह छाला जो चीरने के बिना ठीक नहीं होता।

چھلے کا گل—[ਛੱਲੇ ਦਾ ਗੁਲ] ਪੁ. ਪਿਆਰ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮਾਸ਼ੂਕ ਦਾ ਛੱਲਾ ਤਪਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿਆ ਦਾਗ਼।

[छल्ले का गुल] पु० प्रेम की तीव्रता दिखाने के लिए प्रेमिका का छल्ला गर्म करके शरीर पर लगाने से पड़ा हुआ दाग़।

چہلی—[ਚਹ-ਲੀ] ਇ. ਖੂਹ ਦੀ ਚਰਖੀ।

[चह-ली] स्त्री० कुएं की चर्खी।

چہلی، چہلیا—[ਚੁਹ-ਲੀ, ਚੁਹ-ਲਿਯਾ] ਇ. ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ।

[चुह-ली, चुह लिया] स्त्री० लड़कियों का एक खेल।

چہماچہما—[ਚਮ-ਚਮਾ] ਇ. (ਤੀਵੀਂਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ) ਚਟਕੀਲਾ, ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ।

[चम-चमा] स्त्री० (स्त्रियों की भाषा में) चुटकुला, अनोखी बात।

چہ میگوئی—[ਚਿ ਮੇਗੋਈ] ਇ. ਵੇਖੋ : چہ میگوئی

[चि मेगोई] स्त्री० देखो : چہ میگوئی

چھن—[ਛਨ] ਪੁ. ਗਹਿਣਾ ਜੋ ਚੂੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਕੰਗਣ; ਛੰਦ ਪਰਾਗਾ।

[छन] पु० कलाइयों का वह आभूषण जो चूड़ियों के बीच पहना जाता है, कंगन; छन्द, एक प्रकार की तुक जो वर अपने सुसराल में पढ़ कर पुरस्कार प्राप्त करता है।

چھناک—[ਛਨਾਕ] ਇ. ਗਰਮ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਪੈਣ ਤੇ ਉਪਜੀ ਆਵਾਜ਼।

[छनाक] स्त्री० गर्म वस्तु पर पानी की बूंद गिरने से उत्पन्न हुई आवाज़।

چھناکا —[ਛਨਾਕਾ] ਪੁ. ਛਣਕਾਰ, ਛਣਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਰੁਪਏ [redacted] ਆਵਾਜ਼।
[छनाका] पु० झनकार, झंकार की आवाज़, रुपये की झनकार।

چھنڈائی —[ਛੰਡਾਈ] ਪੁ. ਛਾਂਟੀ, ਛਾਂਟਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਛਾਂਟ।
[छंडाई] पु० छांट, छांटने का भाव, छंटाई।

چھنرا —[ਛਿਨ-ਰਾ] ਪੁ. (ਪੂਰਬ) ਚਾਲੀ, ਜ਼ਨਾਹੀ, ਬਦਕਾਰ; ਅੱਯਾਸ਼, ਬਦਮਾਸ਼; ਲੁੱਚਾ, ਸ਼ੁਹਦਾ; ਸ਼ਰਾਬੀ।
[छिन-रा] पु० (पूर्व) व्यभिचारी, जना करने वाला, पर-स्त्री-गामी, ऐयाश, विलासी; लुच्चा, नीच, शराबी।

چھنگا —[ਛੰਗਾ] ਪੁ. ਛੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਛੰਗਾ।
[छंगा] पु० छः उंगलियों वाला व्यक्ति, छांगा।

چھن مُن —[ਛਨ ਮੁਨ] ਵਿ. ਤੜਫਣ ਜਾਂ ਤਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[छन मुन] स्त्री० तड़फने अथवा तलने की आवाज़।

چھو بننا —[ਛੂ ਬਨ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤੁਰ ਜਾਣਾ, ਚਲਾ ਜਾਣਾ, ਵਿਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[छू बन-ना] क्रि० अक० चले जाना, चला जाना, विदा हो जाना।

چھوپ —[ਛੋਪ] ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾ।
[छोप] पु० घोड़े के घाव पर लगाई जाने वाली दवा।

چھوپنا —[ਛੋਪਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਛੇਕ ਦੀਆਂ ਵਿਰਲਾਂ ਭਰਨਾ; ਕੱਚੀ ਕੰਧ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਾ।
[छोपना] क्रि० सक० गीली मिट्टी से दीवार के छेद बन्द करना, कच्ची दीवार की मुरम्मत करना।

چھوٹ —[ਛੂਟ] ਵਿ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੋਂ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੋਵੇ।
[छूट] स्त्री० वह स्थान जहां से कबूतरों के छोड़ने की शर्त हो।

—چھوٹ لڑنا —[ਛੂਟ ਲੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਗਤਕੇ ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ।
[छूट लड़-ना] मुहा० बहुत से व्यक्तियों का हथियार ले कर गतके बाज़ी के किसी निपुण व्यक्ति के साथ लड़ाई करना और उसका वार से मुकाबला करना।

—چھوٹا منہ بڑی بات —[ਛੋਟਾ ਮੂੰ ਬੜੀ ਬਾਤ] ਅਖੌ. ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਜਾਂ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਗਲ ਕਰਨਾ।
[छोटा मुँह बड़ी बात] लोकोक्ति अपनी योग्यता या सामर्थ्य से बढ़ कर बात करना।

چھوٹی امت —[ਛੋਟੀ ਉੱਮਤ] ਵਿ. ਕਮੀਨੇ ਆਦਮੀ, ਨੀਚ ਆਦਮੀ।
[छोटी उम्मत] स्त्री० कमीना आदमी, नीच व्यक्ति।

چھوٹے گاؤں سے ناتا کیا —[ਛੂਟੇ ਗਾਉਂ ਸੇ ਨਾਤਾ ਕਯਾ] ਅਖੌ. ਛੱਡੇ ਗਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਜਾਂ, ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਾਹਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ।
[छूटे गावों से नाता क्या] लोकोक्ति छोड़ दिया गांव तो क्या लेना नाम, जिस ग्राम को ही छोड़ दिया उस से सम्बन्ध कैसा?

چھو چھو —[ਛੂ ਛੂ] ਵਿ. ਖਿਡਾਵੀ, ਦਾਈ, ਆਇਆ।
[छू छू] स्त्री० दाई, आया।

چھولنا —[ਛੋਲਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਛਿੱਲਣਾ, ਛਿੱਲ ਲਾਹੁਣਾ।
[छोलना] क्रि० सक० छीलना, छिलका उतारना।

چھولنی —[ਛੋਲ-ਨੀ] ਵਿ. ਖੁਰਪੀ।
[छोल-नी] स्त्री० खुरपी।

چھونچھی —[ਛੂੰਛੀ] ਵਿ. ਨੜ ਦੀ ਨਲੀ; ਸੂਆ, ਵੱਡੀ ਸੂਈ; ਚਿੜੀਆਂ ਲਈ ਛੋਟਾ ਪਿਆਲਾ।
[छूंछी] स्त्री० छुच्छी, नरकट की नली; सूआ, बड़ी सूई; पक्षियों के लिए छोटा प्याला।

چھئی —[ਛਈ] ਵਿ. ਇਕ ਪੰਛੀ।
[छई] स्त्री० एक पक्षी।

چھیپ —[ਛੀਪ] ਵਿ. ਛਾਪੀ, ਦਾਗ਼, ਧੱਬਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਮੇਵਾ; ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ।
[छीप] स्त्री० छाप, दाग, धब्बा; एक प्रकार का मेवा; मछलियां पकड़ने की छड़ी।

¹چھیپی —[ਛੀਪੀ] ਪੁ. ਕਪੜਾ ਛਾਪਣ ਵਾਲਾ, ਛੀਂਬਾ।
[छीपी] पु० कपड़ा छापने वाला।

²چھیپی —[ਛੀਪੀ] ਵਿ. ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ ਜਾਂ ਸੋਟੀ।
[छीपी] स्त्री० कबूतरों को उड़ाने वाला कपड़ा अथवा छड़ी।

چھیلن —[ਛੀਲਨ] ਵਿ. ਛਿੱਲਣ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਉਤਰਿਆ ਹੋਵੇ।
[छीलन] स्त्री० छीलने से जो कुछ उतरा हो।

چھیلی —[ਛੇਲੀ] ਵਿ. ਬਕਰੀ (ਗੰਵਾਰ)
[छेली] स्त्री० बकरी (गंवार)

چھینکتے ہی ناک کٹی —[ਛੀਂਕ-ਤੇ ਹੀ ਨਾਕ ਕਟੀ] ਅਖੌ. ਸਿਰ ਮੁੰਡਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਗੜੇ ਪੈਣਾ।
[छींकते ही नाक कटी] लोकोक्ति सिर मुंडाते ही ओले पड़े।

جیاں —[ਜਿਯਾਂ] ਪੁ ਇਮਲੀ ਦਾ ਬੀਜ।
[जियां] पु० इमली का बीज।

چیپ —[ਚੇਪ] ਪੁ. ਲੇਸ, ਲੇਸ ਵਾਂਗ ਇਸਤਰਾਂ ਚਲਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼; ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੀ ਪਸ।

[चेप] पु० लेस, लेस की भाँति चिपकने वाली वस्तु; घाव की पीप; पके हुए आम का रस ।

چیپ دار—[ਚੀਪਦਾਰ] ਵਿ. ਚੀਪਵਾਲਾ, ਲੇਸਦਾਰ, ਲੇਸਲਾ ।

[चेपदार] वि० लेसदार ।

چیپڑ—[ਚੀਪੜ] ਪੁ. ਅੱਖ ਦੀ ਮੈਲ, ਗਿੱਡ ।

[चीपड़] पु० आँख की मैल, कीचड़ ।

1 چیتل—[ਚੀਤਲ] ਵਿ. ਚਿਤਲਾ, ਦਾਗ਼ਦਾਰ ।

[चीतल] वि० धब्बों वाला ।

2 چیتل—[ਚੀਤਲ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰਨ; ਚੀਤਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਸੱਪ ।

[चीतल] पु० एक प्रकार का मृग; चीता; एक प्रकार का साँप ।

چیچک رو—[ਚੇਚਕ ਰੂ] ਵਿ. ਜਿਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮਾਤਾ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਹੋਣ ।

[चेचक रू] वि० जिसके मुँह पर शीतला के दाग हों ।

چیدہ—[ਚੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਚੋਣਵਾਂ ।

[चीदः] फ़ा० वि० चुना हुआ, विशेष ।

—چیدہ چیدہ—[ਚੀਦ: ਚੀਦ:] ਵਿ. ਚੋਣਵੇਂ, ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ।

[चीदः चीदः] वि० चुने-चुने, अच्छे अच्छे ।

چیرا بند—[ਚੀਰਾ ਬੰਦ] ਵਿ. ਵਿ. ਕੁੰਵਾਰੀ; ਚੀਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ।

[चीरा बंद] स्त्री० वि० कुँवारी; चीरा बाँधने वाला, (एक प्रकार की पगड़ी) ।

چیرو—[ਚੀਰੂ] ਪੁ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਮੁਰਗ ਜੋ ਵਲਾਇਤ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

[चीरू] एक प्रकार का लाल रंग का मुर्ग जो विदेश से आता है ।

چیرو—[ਚੇਰੂ] ਪੁ. ਇਕ ਜੰਗਲੀ ਕੌਮ ।

[चेरू] पु० एक जंगली जाति ।

چیز بست—[ਚੀਜ਼ ਬਸ-ਤ] ਇ. ਚੀਜ਼ ਵਸਤ, ਅਸਬਾਬ ।

[चीज़ बस-त] स्त्री० माल, सामान ।

چیما—[ਚੀਮਾ] ਵਿ. ਗਭਰੂ, ਜਵਾਨ; ਸੋਹਣੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ।

[चीमा] वि० नवयुवक, जवान, सुन्दर ।

چیک—[ਚੀਕ] ਪੁ. ਚਿੱਕੜ; ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ; ਗਾੜ੍ਹਾ ਦੁੱਧ ।

[चीक] पु० कीचड़; चिकनी मिट्टी; गाढ़ा दूध ।

چیکٹ—[ਚੀਕਟ] ਪੁ. ਵਿ. ਦੀਵੇ ਦੀ ਗਾਦ, ਮਿੱਟੀ ਜੋ ਤੇਲ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕਾਲੀ ਤੇ ਚਿਕਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਕਾਲਾ ।

[चीकट] पु० वि० दिये की गाद, मिट्टी जो तेल के कारण काली और चिकनी हो जाती है; काला ।

چیل—[ਚੀਲ] ਇ. ਗਿਰਝ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਪੰਛੀ, ਇੱਲ ।

[चील] स्त्री० गिद्ध की जाति का पक्षी, चिल्ह ।

—چیل کا موت—[ਚੀਲ ਕਾ ਮੂਤ] ਪੁ. ਕੋਈ ਦੁਰਲੱਭ ਵਸਤੂ, ਕਾਣੀ ਚਿੜੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ।

[चील का मूत] पु० कोई दुर्लभ वस्तु, अप्राप्य वस्तु ।

—چیل کے گھر پارس ہوتا ہے—[ਚੀਲ ਕੇ ਘਰ ਪਾਰਸ ਹੋਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਚਲਾਕ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸ ਧਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਆਸ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉੱਥੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਪਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[चील के घर पारस होता है] लोको० चालाक लोगों के पास धन अवश्य होता है; जहाँ कोई आशा न हो वहाँ से भी कभी कभी कोई कीमती चीज़ मिल ही जाती है।

چیلک—[ਚੀਲਕ] ਇ. ਟੇਢਾ, ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[चीलक] स्त्री० अस्वीकृत या रद्द करने का निशान जो किसी चीज़ पर लगाया जाता है ।

چیلو—[ਚੀਲੂ] ਪੁ. ਖਾੜੂ; ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਮੇਵਾ ਜੋ ਆੜੂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ ।

[चीलू] पु० आड़ू; एक पहाड़ी मेवा जो आड़ू से मिलता जुलता है ।

چیلڑ—[ਚੀਲੜ] ਇ. ਵੇਖੋ : چیلوڑ

[चील्हड़] स्त्री० देखो : چیلوڑ

چیں—[ਚੀਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਟ, ਸ਼ਿਕਨ, ਸਿਲਵਟ ।

[चीं] फ़ा० स्त्री० सलवट, बल ।

—چیں بر ابرو ہونا—[ਚੀਂ ਬਰ ਅਬ-ਰੂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਪਾਉਣਾ, ਤਿਊੜੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[चीं बर अब-रू होना] मुहा० भौंहें चढ़ाना, त्योरी चढ़ाना, क्रुद्ध होना ।

—چیں بہ جبیں ہونا—[ਚੀਂ ਬ-ਜਬੀਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : چیں بر ابرو ہونا

[चीं ब-जबीं होना] मुहा० देखो : چیں بر ابرو ہونا

—چیں بولنا—[ਚੀਂ ਬੋਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੀਂ ਬੋਲਣਾ; ਹਾਰ ਜਾਣਾ, ਹਾਰ ਮੰਨਣਾ ।

[चीं बोल-ना] मुहा० हार जाना, हार मानना ।

—چیں چپڑ کرنا—[ਚੀਂ ਚਪੜ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ, ਤਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ।

[चीं चपड़ कर-ना] मुहा० झगड़ा करना; तकरार करना ।

چینا گوند—[ਚੀਣਾ ਗੂੰਦ] ਪੁ. ਕਮਰ ਕਸ ।

[चीना गूंद] पु० ढाक की गोंद ।

چھلت —[ਚੈਂਟ] ਵਿ. ਚਤਰ, ਫਰੇਬੀ ।
[चैंट] स्त्री० रगड़, खरोंच ।

چیچلا —[ਚੈਂਚਲਾ] ਪੁ. ਪੰਛੀ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪਰ ਅਜੇ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣ, ਬੋਟ; ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਤ ।
[चैंचला] पु० पंछी का वह बच्चा जिसके अभी पंख न निकले हों; उलझा हुआ सूत ।

چیونٹی —[ਚਯੂੰਟੀ] ਵਿ. ਕੀੜੀ ।
[च्यूंटी] स्त्री० चींटी ।

چیونٹی کی آواز عرش تک —[ਚਿਯੂੰਟੀ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਰ-ਸ਼ ਤਕ] ਅਖੌ. ਦੁਖੀਏ ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਤਕ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ ।
[च्यूंटी की आवाज़ अर्श तक] लोको० दुखी और निर्धन की पुकार भगवान् के दर तक पहुंचती है ।

ح

ح —[ਹੇ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਬੀ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਛੇਵਾਂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਦਾ ਅਠਵਾਂ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਅੱਖਰ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ੮ ਹੈ ।
[हे] अर० स्त्री० अरबी वर्णमाला का छठा, फ़ारसी का आठवां और उर्दू का नौवां अक्षर, इसकी कीमत ८ है ।

حاتم —[ਹਾਤਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਬ ਦਾ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਦਾਨੀ ਜੋ ਤੈ ਨਾਮੀ ਕਬੀਲੇ ਵਿਚੋਂ ਸੀ; ਦਾਤਾ, ਦਾਨੀ; ਵੱਡੇ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲਾ ।
[हातिम] अर० पु० अरब का एक प्रसिद्ध दानी जो तै नामक परिवार में से था; दाता, दानी; बड़े हौसले वाला ।

حاتم کی گور پر لات مارنا —[ਹਾਤਿਮ ਕੀ ਗੋਰ ਪਰ ਲਾਤ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਤਮ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਦਾਨੀ ਹੋਣਾ ।
[हातिम की गोर पर लात मार-ना] मुहा० हातिम से बढ़ कर दानी होना ।

حاجات —[ਹਾਜਾਤ] ਅਰ. ਇ. حاجت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[हाजात] अर० स्त्री० حاجت का बहुवचन ।

حاجب —[ਹਾਜਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਰੋਗ਼ਾ ਡਿਉਢੀ ।
[हाजिब] अर० पु० ड्योढ़ी का दरोगा ।

حاجت —[ਹਾਜਤ] ਅਰ. ਇ. ਇੱਛਾ, ਲੋੜ, ਮਤਲਬ; ਆਸ, ਉਮੈਦ; ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ।
[हाजत] अर० स्त्री० इच्छा, आवश्यकता, उद्देश्य; आशा, उम्मीद; प्रार्थना ।

حاجت رفع کرنا —[ਹਾਜਤ ਰਫ਼-ਅ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੱਟੀ ਜਾਣਾ ।
[हाजत रफ़-अ कर-ना] मुहा० टट्टी जाना ।

حاجت مشاطہ نیست روے دلارام را —[ਹਾਜਤੇ ਮੱਸ਼ਾਤ: ਨੇਸ-ਤ ਰੂਏ ਦਿਲਾਰਾਮ ਰਾ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਹੱਥ ਕੰਙਣ ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਕੀ ।
[हाजते मशात: नेस-त रूए दिलाराम रा] फ़ा० लोको० हाथ कंगन को आरसी क्या ।

حاجت مند —[ਹਾਜਤ ਮੰਦ] ਵਿ. ਲੋੜ ਵੰਦ, ਇੱਛਾਵਾਨ; ਮੁਥਾਜ, ਗ਼ਰੀਬ ।
[हाजत मंद] वि० जरूरतमन्द, इच्छावान; मोहताज, ग़रीब ।

حاجی —[ਹਾਜੀ] ਪੁ. ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਕਾਹਬੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ (ਹਜ) ਕਰ ਆਵੇ ।
[हाजी] पु० वह मुसलमान जो काबे शरीफ़ की यात्रा (हज) कर आए ।

حاجی الحرمین —[ਹਾਜੀ ਉਲ ਹਰ ਮੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੱਕੇ ਅਤੇ ਮਦੀਨੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਹਾਜੀ ।
[हाजी उल हर मैन] अर० पु० मक्के और मदीने शरीफ़ का हाजी ।

حادث —[ਹਾਦਿਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਨਵਾਂ, ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਫ਼ਾਨੀ, ਨਾਸ਼ਵੰਤ ।
[हादिस] अर० वि० नया, नई वस्तु जो पहिले न हो; नश्वर, नाशवान ।

حادثہ —[ਹਾਦਿਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਨਵੀਂ ਗੱਲ; ਦੁਰਘਟਨਾ, ਵਾਰਦਾਤ ।
[हादिस:] अर० पु० नई बात; दुर्घटना, वारदात ।

حادہ —[ਹਾਦ:] ਅਰ. ਵਿ. ਤੇਜ਼, ਤਿੱਖਾ; ਨੱਵੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ (ਜ਼ਾਵੀਆ) ।
[हाद:] अर० वि० तेज, तीखा; नब्बे दर्जे से छोटा (कोण) ।

حاذق —[ਹਾਜ਼ਿਕ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ; ਪੂਰਨ, ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ।
[हाज़िक़] अर० वि० बुद्धिमान; पूर्ण, अपनी कला में निपुण, अनुभवी ।

حار —[ਹਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਗਰਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਗਰਮ, ਗਰਮੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[हार] अर० वि० गर्मी करने वाला, गर्म, गर्मी देने वाला ।

حارج —[ਹਾਰਿਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੋਕ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਰੁਕਾਵਟ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ।
[हारिज] अर० पु० रुकावट डालने वाला, विघ्न डालने वाला, बाधा उपस्थित करने वाला ।

حارونی—[ਹਾਰੂਨੀ] ਵਿ. ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰ, ਆਪਹੁਦਰਾ ।
[हारूनी] वि० शरारती, मुँह ज़ोर, मनमानी करने वाला ।

حاسد—[ਹਾਸਿਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਈਰਖਾਲੂ, ਦੁਸ਼ਮਨ, ਵੈਰੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਚਿਤਵਣ ਜਾਂ ਚਿਤਵਣ ਵਾਲਾ ।
[हासिद] अर० वि० ईर्ष्यालु, शत्रु, विरोधी, बुरा मानने वाला, बुरा सोचने वाला ।

حاسہ—[ਹਾਸੱ:] ਅਰ. ਵਿ. ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ (ਸ਼ਕਤੀ)
[हास्सः] अर० वि० अनुभव करने वाली (शक्ति) ।

حاشا—[ਹਾਸ਼ਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਰੱਬ ਬਚਾਏ; ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ।
[हाशा] अर० अव्य० ईश्वर बचाये; कभी नहीं, बिल्कुल नहीं ।

حاشا للہ—[ਹਾਸ਼ਾ ਲਿੱਲਾਹ] ਅਰ. ਅਵ. ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ, ਖੁਦਾ ਨਾ ਕਰੇ ।
[हाशा लिल्लाह] अर० अव्य० ईश्वर न करे, परमात्मा न करे ।

حاشا رحمان—[ਹਾਸ਼ਾ ਰਹ੍ਮਾਨ] ਅਰ. ਅਵ. ਵੇਖੋ : حاشا للہ
[हाशा रहमान] अर० अव्य० देखो : حاشا للہ

حاشا و کلا—[ਹਾਸ਼ਾ ਵ ਕੱਲਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਵੇਖੋ حاشا للہ
[हाशा व-कल्ला] अर० अव्य० देखो حاشا للہ

حاشیہ—[ਹਾਸ਼ਿਯ:] ਪੁ. ਕਿਨਾਰਾ, ਸੰਜਾਫ਼, ਗੋਟ; ਨੋਟ ਜਾਂ ਅਰਥ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਅਸਲ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ।
[हाशियः] पु० किनारा, गोट; नोट अथवा अर्थ जो किसी पुस्तक के मूल पाठ से अलग लिखे हों ।

حاشیہ چڑھانا—[ਹਾਸ਼ਿਯ: ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਣਾ ।
[हाशियः चढ़ाना] मुहा० अपनी ओर से किसी बात को बढ़ा चढ़ा कर कहना ।

حاشیہ نشین—[ਹਾਸ਼ਿਯ: ਨਸ਼ੀਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਸਾਹਿਬ, ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ।
[हाशियः नशीन] अर० फ़ा० पु० मुसाहिब, पार्श्ववर्ती

حاشیے کا گواہ—[ਹਾਸ਼ਿਏ ਕਾ ਗਵਾਹ] ਪੁ. ਉਹ ਗਵਾਹ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਦੀ ਨੁਕਰ ਜਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਦਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ।
[हाशिये का गवाह] पु० वह साक्षी जिस के किसी लिखित के कोने या किनारे पर हस्ताक्षर हों ।

حاصل—[ਹਾਸਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਹਿੱਸਾ; ਨਕਦੀ, ਆਮਦਨੀ, ਵਿਕਰੀ, ਨਫ਼ਾ, ਲਾਭ; ਸਿੱਟਾ, ਫਲ; ਮਤਲਬ, ਭਾਵ; ਖੁਲਾਸਾ, ਸੰਖੇਪ; ਪੈਦਾਵਾਰ, ਉਪਜ ।
[हासिल] अर० पु० किसी वस्तु का शेष बचा हुआ भाग; रुपया पैसा; आय; बिक्री; लाभ; परिणाम, फल; आशय, मतलब; खुलासा; संक्षेप; उपज ।

حاصل تفریق—[ਹਾਸਿਲੇ ਤਫ਼-ਰੀਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਨਫ਼ੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ।
[हासिले तफ़-रीक़] अर० पु० घटाने के बाद बची रक़म ।

حاصل تقسیم—[ਹਾਸਿਲੇ ਤਕ-ਸੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਾਰਜ ਕਿਸਮਤ, ਭਜਨਫਲ ।
[हासिले तक़-सीम] अर० पु० भजनफल ।

حاصل جمع—[ਹਾਸਿਲੇ ਜਮ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜੋੜ, ਮੀਜ਼ਾਨ, ਕੁਲ ਜੋੜ ।
[हासिले जम-अ] अर० पु० जोड़ करने के पश्चात् अन्तिम प्राप्त योगफल ।

حاصل ضرب—[ਹਾਸਿਲੇ ਜ਼ਰ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਣਨਫਲ, ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜੋੜ ।
[हासिले ज़र-ब] अर० पु० गुणन फल, गुणा करने से प्राप्त हुआ जोड़ ।

حاصل کرنا—[ਹਾਸਿਲ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੈਣਾ, ਪਰਾਪਤ ਕਰਨਾ; ਕਮਾਉਣਾ, ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ; ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ, ਇੱਕਠਾ ਕਰਨਾ, ਸੰਚਿਤ ਕਰਨਾ ।
[हासिल कर-ना] मुहा० लेना, प्राप्त करना; कमाना, उत्पन्न करना; जोड़ करना, इकट्ठा करना, संचित करना ।

حاصل کلام—[ਹਾਸਿਲੇ ਕਲਾਮ] ਅਰ. ਅਵ. ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ, ਕਿੱਸਾ ਕੋਤਾ ।
[हासिले कलाम] अर० अव्य० अन्ततः, भावार्थ यह कि ।

حاصل مطلب—[ਹਾਸਿਲੇ ਮਤ-ਲਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਤੀਜਾ, ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਾਰ ।
[हासिले मत-लिब] अर० पु० परिणाम, बातचीत का सार ।

حاصل نہ حصول—[ਹਾਸਿਲ ਨ: ਹੁਸੂਲ] ਅਰ. ਅਵ. ਨਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਾਜ, ਨਾ ਲੈਣਾ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲ, ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ।
[हासिल नः हुसूल] अर० अव्य० न काम न काज, न लेना न देना, व्यर्थ बात ।

حاضر—[ਹਾਜ਼ਿਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਮੌਜੂਦ, ਤਿਆਰ, ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ।
[हाज़िर] अर० वि० उपस्थित, तैयार, सामने वाला ।

حاضر باشی—[ਹਾਜ਼ਿਰ ਬਾਸ਼ੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਾਜ਼ਰੀ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ह़ाज़िर बाशी] अर० फ़ा० स्त्री० उपस्थिति, उपस्थित होने का भाव।

—حاضر جواب—[ਹਾਜ਼ਿਰ ਜਵਾਬ] ਵਿ. ਝਟ ਪਟ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਗਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਤਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[ह़ाज़िर जवाब] वि० झट पट जवाब देने वाला, बात सुनते ही उत्तर देने वाला।

—حاضر ضامنی—[ਹਾਜ਼ਿਰ ਜ਼ਾਮਿਨੀ] ਇ. ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ।

[ह़ाज़िर ज़ामिनी] स्त्री० किसी दोषी को पेशी के अवसर पर उपस्थित करने की ज़मानत।

—حاضر میں حجت نہیں غائب میں تلاش نہیں—[ਹਾਜ਼ਿਰ ਮੇਂ ਹੁੱਜਤ ਨਹੀਂ ਗ਼ਾਇਬ ਮੇਂ ਤਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ] ਅਖੌ. ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਨਹੀਂ।

[ह़ाज़िर में हुज्जत नहीं ग़ाइब में तलाश नहीं] लोको० यदि है तो इनकार नहीं, ना देने का इकरार नहीं।

—حاضرات—[ਹਾਜ਼ਿਰਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਜਿੰਨਾਂ ਭੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਬੈਠਕ।

[ह़ाज़िरात] अर० स्त्री० जिन्न भूतों को बुलाने के लिये की गई बैठक।

—حاضرات کرنا—[ਹਾਜ਼ਿਰਾਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਿੰਨਾਂ ਭੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਗੁੱਝੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਣਾ।

[ह़ाज़िरात कर-ना] मुहा० जिन्न भूतों को बुला कर गुप्त बातें पूछना।

—حاضری—[ਹਾਜ਼ਿਰੀ] ਇ. ਮੌਜੂਦਗੀ; ਉਹ ਖਾਣਾ ਜਾਂ ਨਕਦ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਘਰ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਈਅਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਸਵੇਰ ਦਾ ਖਾਣਾ, ਨਾਸ਼ਤਾ, ਕਬਾਬ, ਹਲਵਾ ਆਦਿ ਜੋ ਕਰਬਲਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਜਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਬਾਸ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[ह़ाज़िरी] स्त्री० उपस्थिति; वह खाना अथवा धन जो घरवाले या रिश्तेदार उन्हें देते हैं जिनके मृत्यु हुई हो; प्रातःकाल का खाना, कलेवा, जल-पान, कबाब तथा हलवा आदि जो कर्बला के शहीदों अथवा हज़रत अब्बास के निमित्त देते हैं।

—حاضری اصالتاً—[ਹਾਜ਼ਿਰੀ ਅਸਾਲ-ਤਨ] ਅਰ. ਇ. ਆਪ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ह़ाज़िरी असाल-तन] अर० स्त्री० स्वयं उपस्थित होने का भाव।

—حافظ—[ਹਾਫ਼ਿਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਖਾ, ਰਖਵਾਲਾ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇ; ਅੰਨ੍ਹਾ।

[ह़ाफ़िज़] अर० पु० रक्षक, रखवाला; वह व्यक्ति जिसे कुरान मौखिक रूप से याद हो; अन्धा।

—حافظ حقیقی—[ਹਾਫ਼ਿਜ਼ੇ ਹਕ਼ੀਕ਼ੀ] ਪੁ. ਅਸਲੀ ਰਾਖਾ; ਰੱਬ।

[ह़ाफ़िज़े ह़क़ीक़ी] पु० वास्तविक रक्षक; ईश्वर।

—حافظہ—[ਹਾਫ਼ਿਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੇਤਾ, ਯਾਦਾਸ਼ਤ।

[ह़ाफ़िज़ा] अर० पु० स्मरण शक्ति, याद्दाश्त।

—حاکم—[ਹਾਕਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਰਦਾਰ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ; ਅਫ਼ਸਰ।

[ह़ाकिम] अर० पु० शासक, सरदार; बादशाह; अफ़सर।

—حاکم اعلیٰ—[ਹਾਕਿਮੇ ਆਅ-ਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਹਾਕਮ; ਰੱਬ।

[ह़ाकिमे आअ-ला] अर० पु० बड़ा हाकिम; ईश्वर।

—حاکم بالا—[ਹਾਕਿਮੇ ਬਾਲਾ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਹਾਕਮ; ਰੱਬ।

[ह़ाकिमे बाला] पु० बड़ा हाकिम, ईश्वर।

—حاکم ضلع—[ਹਾਕਿਮੇ ਜ਼ਿਲ-ਅ] ਪੁ. ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ।

[ह़ाकिमे ज़िल-अ] पु० ज़िले का अफ़सर, डिपटी कमिश्नर।

—حاکم وقت—[ਹਾਕਿਮੇ ਵਕ਼-ਤ] ਪੁ. ਵੇਲੇ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਸਮੇਂ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ।

[ह़ाकिमे वक़-त] पु० समय का शासक, समय का अफ़सर।

—حاکمانہ—[ਹਾਕਿਮਾਨਾ:] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਾਕਮ ਵਰਗਾ, ਹਾਕਮ ਜਿਹਾ; ਹਾਕਮ ਵਾਂਗ।

[ह़ाकिमाना:] वि० क्रि० वि० शासक जैसा, अफ़सर जैसा; अफ़सरों की भाँति।

—حاکمی—[ਹਾਕਿਮੀ] ਇ. ਹਕੂਮਤ, ਰਾਜ; ਸਰਦਾਰੀ।

[ह़ाकिमी] स्त्री० शासन, राज्य; सरदारी।

—حال—[ਹਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਜ਼ਮਾਨਾ; ਹਾਲਤ, ਅਵਸਥਾ; ਕੈਫ਼ੀਅਤ; ਤੌਰ ਤਰੀਕਾ; ਵਜਦ, ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਝੂਮਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਜ਼ਿਕਰ, ਦਮ, ਤਾਕਤ।

[ह़ाल] अर० पु० वर्तमान काल, बीत रहा समय; परिस्थिति, अवस्था; कैफ़ियत; चाल ढाल; मस्ती में आकर झूमने का भाव; वर्णन; दम, ताकत।

—حال آبادی—[ਹਾਲ ਆਬਾਦੀ] ਇ. ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਵਾਹੁਣ ਜੋਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਜਿਹੜੀ ਵੱਸੋਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।

[ह़ाल आबादी] स्त्री० वह भूमि जो अभी अभी कृषि योग्य बनाई गई हो, जो आबादी अभी अभी हुई हो।

—حال آنا—[ਹਾਲ ਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਝੂਮਣਾ, ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ।

[हाल आना] क्रि० अक० मूर्छना, मस्ती में आ जाना।

—حال آنکہ—[ਹਾਲ-ਆਂਕਿ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਯੋਜਕ ਕਿ. ਵਿ. ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ।

[हाल-आंकि] अव्य० फ़ा० ऐसा होते हुए भी।

—حال سے بے حال ہونا—[ਹਾਲ ਸੇ ਬੇ-ਹਾਲ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਨਾ, ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਮੰਦੀ ਹੋਣਾ, ਭੈੜਾ ਹਾਲ ਹੋਣਾ।

[हाल से बे-हाल होना] मुहा० स्थिति बिगड़ना, हालत अच्छी से बुरी होना, बुरा हाल होना।

—حال گیا احوال گیا - دل کا خیال نہ گیا—[ਹਾਲ ਗਯਾ ਅਹ-ਵਾਲ ਗਯਾ ਦਿਲ ਕਾ ਖ਼ਯਾਲ ਨ: ਗਯਾ] ਅਖੌ. ਸਿਹਤ ਗਈ ਦੌਲਤ ਗਈ ਪਰ ਭੈੜੀ ਆਦਤ ਨਾ ਗਈ।

[हाल गया अह-वाल गया, दिल का ख़याल न: गया] लोकोक्ति० स्वास्थ्य गया, सम्पत्ति गई, पर बुरी आदत न गई।

حالا—[ਹਾਲਾ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਜੇ।

[हाला] फ़ा० क्रि० वि० अभी।

حالات—[ਹਾਲਾਤ] ਪੁ. حال ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[हालात] पु० حال का बहुवचन।

حالت—[ਹਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਸ਼ਾ; ਤਾਕਤ।

[हालत] अर० स्त्री० दशा; शक्ति।

—حالت موجودہ—[ਹਾਲਤੇ ਮੌਜੂਦ:] ਇ. ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਹੁਣ ਦਾ ਹਾਲ, ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ।

[हालते मौजूद:] स्त्री० इस समय की हालत, वर्तमान स्थिति।

—حالت نزع—[ਹਾਲਤੇ ਨਜ਼ਅ] ਇ. ਦਮ ਤੋੜਨ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਪ੍ਰਾਣ ਛੱਡਣ ਦੀ ਹਾਲਤ।

[हालते नज़अ] स्त्री० दम तोड़ने की स्थिति, प्राण त्यागने की अवस्था।

حالی¹—[ਹਾਲੀ] ਪੁ. ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਕਵੀ ਖ਼੍ਵਾਜਾ ਅਲਤਾਫ਼ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਉਪਨਾਮ।

[हाली] पु० पानीपत के एक प्रसिद्ध लेखक तथा कवि ख़्वाजा अलताफ़ हुसैन का उपनाम।

حالی²—[ਹਾਲੀ] ਵਿ. ਹੁਣ ਦਾ, ਮੌਜੂਦਾ।

[हाली] वि० इस समय का, वर्तमान।

حامد—[ਹਾਮਿਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[हामिद] अर० वि० गुणगान करने वाला, प्रशंसा करने वाला।

حامض—[ਹਾਮਿਜ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਖੱਟਾ, ਤੁਰਸ਼।

[हामिज़] अर० वि० खट्टा, तुर्श।

حامل—[ਹਾਮਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ, ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

[हामिल] अर० पु० भार उठाने वाला, कोई वस्तु उठाने वाला, ले जाने वाला।

حاملہ—[ਹਾਮਿਲ:] ਅਰ. ਇ. ਗਰਭਵਤੀ, ਪੈਰ ਭਾਰੀ ਤੀਵੀਂ, ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਦੇ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

[हामिल:] अर० स्त्री० गर्भवती, वह स्त्री जिसे बच्चा होना हो।

حامی—[ਹਾਮੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਮਾਇਤੀ, ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਹਾਇਕ।

[हामी] अर० पु० सहायक, सहायता करने वाले।

—حامی بھرنا—[ਹਾਮੀ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ।

[हामी भर-ना] मुहा० प्रतिज्ञा करना।

—حامی کار—[ਹਾਮੀ ਕਾਰ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਹਿਮਾਇਤੀ; ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਸਹਾਇਕ।

[हामी कार] पु० किसी काम का समर्थन अथवा हिमायत करने वाला; प्रतिज्ञा करने वाला; सहायक।

حاوی—[ਹਾਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਘੇਰਨ ਵਾਲਾ; ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਕਿਸੇ ਗੁਣ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਜਾਂ ਕਾਮਲ।

[हावी] अर० वि० घेरने वाला; काबू करने वाला; किसी गुण में निपुण।

حائل—[ਹਾਇਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਵਿਚਾਲੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਰੋਕ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[हाइल] अर० वि० पु० बीच में आने वाला, बीच में पड़ने वाला, बाधा डालने वाला।

حب—[ਹੁੱਬ] ਅਰ. ਇ. ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ, ਸਨੇਹ।

[हुब्ब] अर० स्त्री० प्रेम, प्यार, स्नेह।

—حب الوطن—[ਹੁੱਬੁਲ-ਵਤਨ] ਇ. ਵਤਨ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ।

[हुब्बुल-वतन] स्त्री० देश-प्रेम, देश भक्ति।

—حب ذات—[ਹੁੱਬੇ ਜ਼ਾਤ] ਇ. ਸ੍ਵੈ ਪਿਆਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਹੈਂਕੜ, ਖ਼ੁਦ ਪਸੰਦੀ।

[हुब्बे ज़ात] स्त्री० अपने प्रति प्रेम, अभिमान, घमण्ड।

حب—[ਹੱਬ] ਪੁ. ਗੋਲੀ, ਦਾਣਾ; ਬੀ, ਬੀਜ।

[हब्ब] पु० गोली, दाना; बीज।

حباب—[ਹੁਬਾਬ, ਹਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੁਲਬੁਲਾ।

[हुबाब, हबाब] अर० पु० बुदबुदा।

حبس—[ਹਬ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੈਦ, ਬੰਧਨ; ਰੋਕ ਰੱਖਣਾ; ਕਬਜ਼; ਵਿਚ ਰੋਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ह़ब-स] अर० पु० कारागार, बन्धन; नियन्त्रण में रखने का भाव, बन्दी रखने का भाव।

—حبس بیجا—[ਹ਼ਬ-ਸੇ ਬੇਜਾ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਖਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ह़ब-से बेजा] पु० किसी मनुष्य को ज़बरदस्ती किसी मकान में बन्द रखने का भाव।

—حبس دم—[ਹ਼ਬ-ਸੇ ਦਮ] ਪੁ. ਦਮਾ, ਦਮਕਸ਼ੀ; ਸਾਹ ਰੁਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਾਹ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ।

[ह़ब-से दम] पु० दमा, दमकशी, सांस रुकने का भाव, श्वास को नियन्त्रण में रखने का भाव, प्राणायाम।

—حبس دوام بعبور دریائے شور—[ਹ਼ਬ-ਸੇ ਦਵਾਮ ਬ-ਅਬੂਰ ਦਰ-ਯਾਏ ਸ਼ੋਰ] ਪੁ. ਉਮਰ ਕੈਦ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜੋ ਅੰਡੇਮਾਨ ਜਾ ਕੇ ਭੁਗਤਣੀ ਪਏ।

[ह़ब-से दवाम ब-अबूर दर-याए शोर] पु० आजीवन कैद, काले पानी भेजने की सज़ा, वह आजीवन कैद जो अण्डेमान जा कर भुगतनी पड़े।

—حبسیات—[ਹ਼ਬ-ਸੀਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਕੈਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤਾਂ।

[ह़ब-सीयात] अर० स्त्री० कैद से सम्बन्धित वस्तु।

—حبش—[ਹ਼ਬਸ਼] ਪੁ. ਹਬਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼, ਜ਼ੰਜ਼ਬਾਰ, ਸੂਡਾਨ, (ਅਫ਼ਰੀਕਾ) ਆਦਿ।

[ह़बश] पु० हबशियों का देश, ज़ंजबार, सूडान, (अफ़्रीका) आदि।

—حبشن—[ਹ਼ਬਸ਼ਨ] ਇ. ਹਬਸ਼ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ, ਹਬਸ਼ੀ ਦੀ ਤੀਵੀਂ; ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਦੀ ਚੌਕੀਦਾਰਨੀ; ਕਾਲੀ ਕਲੋਟੀ ਤੀਵੀਂ।

[ह़बशन] स्त्री० हबश की रहने वाली, हबशी की पत्नी, राज भवन की पहरे दार; काली स्त्री।

—حبشہ—[ਹ਼ਬਸ਼ਃ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : حبش

[ह़बशः] पु० देखो : حبش

—حبشی—[ਹ਼ਬਸ਼ੀ] ਅਰ ਪੁ. ਹਬਸ਼ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਸਨੀਕ; ਕਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਕਾਲਾ ਕਲੋਟਾ।

[ह़बशी] अर० पु० हबश देश का रहने वाला; काला मनुष्य।

—حبل—[ਹ਼ਬ-ਲ] ਅਰ. ਇ. ਰੱਸੀ।

[ह़ब-ल] अर० स्त्री० रस्सी।

—حبل المتین—[ਹ਼ਬ-ਲੁਲਮਤੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਪੱਕੀ ਰੱਸੀ; ਪੱਕਾ ਵਸੀਲਾ।

[ह़ब-लुलमतीन] अर० स्त्री० पक्की रस्सी; पक्का साधन अथवा पक्का वसीला।

—حبل الورید—[ਹ਼ਬ-ਲੁਲ ਵਰੀਦ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਹ ਰਗ।

[ह़ब-लुल वरीद] अर० स्त्री० शाह रग।

—حبوب—[ਹ਼ੁਬੂਬ] ਪੁ. حب ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[ह़ुबूब] पु० حب का बहुवचन।

—حبہ—[ਹੱਬਃ] ਪੁ. ਦਾਣਾ, ਅੰਨ ਦਾ ਦਾਣਾ, ਰੱਤੀ।

[ह़ब्बः] पु० दाना, अन्न का दाना; रत्ती।

—حبہ بھر—[ਹੱਬਃ ਭਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਤੀ ਕੁ, ਜ਼ਰਾ ਕੁ।

[ह़ब्बः भर] क्रि० वि० रत्ती भर, थोड़ा सा।

—حبیب—[ਹ਼ਬੀਬ] ਪੁ. ਦੋਸਤ, ਮਿੱਤਰ, ਪਿਆਰਾ, ਮਾਸ਼ੂਕ, ਮਹਿਬੂਬ।

[ह़बीब] पु० दोस्त, मित्र, प्रिय, प्रेम-पात्र।

—حتی—[ਹੱਤਾ] ਅਰ. ਅਵ. ਜਦੋਂ ਤੀਕ, ਜਿੱਥੇ ਤੀਕ, ਜਿਵੇਂ।

[ह़त्ता] अर० अव्यय० जब तक, जहां तक, जैसे।

—حتی الامکان—[ਹੱਤੁਲ ਇਮ-ਕਾਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਜਿਥੇ ਤਕ ਵਸ ਚਲਦੇ।

[ह़त्तुल इम-कान] क्रि० वि० जहां तक हो सके, वश चलते।

—حتی المقدور—[ਹੱਤੁਲ-ਮ-ਕ-ਦੂਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : حتی الامکان

[ह़त्तुल-मक़-दूर] क्रि० वि० देखो : حتی الامکان

—حتی الوسع—[ਹੱਤੁਲ-ਵਸ-ਅ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : حتی الامکان

[ह़त्तुल-वस-अ] अर० क्रि० वि० देखो : حتی الامکان

—حتی کہ—[ਹੱਤਾਕਿ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਥੋਂ ਤਕ।

[ह़त्ताकि] अर० क्रि० वि० यहां तक।

—حتمی—[ਹਤ-ਮੀ] ਵਿ. ਪੱਕਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ, ਮਜ਼ਬੂਤ।

[ह़त-मी] वि० पक्का, दृढ़, मज़बूत।

—حج—[ਹੱਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਯਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੱਕੇ ਅਤੇ ਕਾਬੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[ह़ज्ज] अर० पु० निश्चित दिनों में मक्के और काबे की यात्रा करने का भाव।

—حج اصغر—[ਹੱਜੇ ਅਸ-ਗ਼ਰ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਹੱਜ, ਆਮ ਹੱਜ, ਉਹ ਹੱਜ ਜੋ ਨਿਯਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

[ह़ज्जे अस-ग़र] पु० छोटा हज्ज, साधारण हज्ज, वह हज्ज जो निश्चित दिनों से आगे या बाद में किया जाए।

—حج اکبر—[ਹੱਜੇ ਅਕ-ਬਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਹੱਜ, ਜੁਮੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਹੱਜ।

[ह़ज्जे अक-बर] अर० पु० बड़ा हज्ज, शुक्रवार के दिन किया गया हज्ज।

حجاب—[ਹਿਜਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਦਾ, ਆੜ, ਓਟ; ਸ਼ਰਮ, ਲਾਜ।

[हिजाब] अर० पु० पर्दा, आड़, ओट; लज्जा, शर्म।

—حجاب اٹھنا—[ਹਿਜਾਬ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਓਹਲਾ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਭੇਦ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਪਰਦਾ ਉਠਣਾ।

[हिजाब उठ-ना] मुहा० रुकावट न रहना, बन्धन न रहना, पर्दा उठना।

—حجاب ٹوٹنا—[ਹਿਜਾਬ ਟੁੱਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : حجاب اٹھنا।

[हिजाब टूट-ना] मुहा० देखो : حجاب اٹھنا।

حجاج—[ਹੁੱਜਾਜ] ਅਰ ਪੁ. حاجی ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਾਜੀ ਲੋਕ; ਇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਜੋ ਬੜਾ ਜ਼ਾਲਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[हुज्जाज] अर० पु० حاجی का बहुवचन; हाजी लोग; एक आदमी का नाम जो बड़ा निर्दयी माना जाता है।

حجام—[ਹੱਜਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੱਛ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਨਾਈ, ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ, ਵਾਲ ਮੁੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਹਜਾਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[हज्जाम] अर० पु० नश्तर लगाने वाला; नाई, ख़लीफ़ा, बाल मूँडने वाला, हजामत करने वाला।

حجامت—[ਹਜਾਮਤ] ਇ. ਸਿਰ ਮੁਨਵਾਉਣ, ਵਾਲ ਕਟਾਉਣ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ; ਨਾਈ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ; ਸਫ਼ਾਈ।

[हजामत] स्त्री० सिर मुँडाना, बाल कटवाने और दाढ़ी मुँडवाने का काम; नाई का काम, सफ़ाई।

—حجامت بنانا—[ਹਜਾਮਤ ਬਣਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੁਟਣਾ, ਠਗਣਾ।

[हजामत बनाना] मुहा० लूटना, ठगना।

—حجامت بننا—[ਹਜਾਮਤ ਬਣ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੁਟਿਆ ਜਾਣਾ, ਠੱਗਿਆ ਜਾਣਾ।

[हजामत बन-ना] मुहा० लूटा जाना, ठगा जाना।

حجب—[ਹੁਜੁਬ] ਅਰ ਪੁ. حجاب ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਰਦੇ।

[हुजुब] अर० पु० حجاب का बहुवचन, पर्दे।

حجب—[ਹਜਬ] ਅਰ. ਇ. ਲੁਕਾ, ਛੁਪਾ, ਓਹਲਾ, ਪਰਦਾ; ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਰੋਕ।

[हजब] अर० स्त्री० छिपाव, दुराव, ओट, पर्दा; पैतृक संपत्ति से वंचित रखने का भाव; रुकावट।

—حجب حرمان—[ਹਜਬੇ ਹਿਰ-ਮਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਵਿਰਾਸਤ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉੱਕਾ ਹੀ ਵਾਂਝਿਆ ਜਾਏ।

[हजबे हिर-मान] अर० स्त्री० वह उत्तराधिकार जिस से कोई बिल्कुल ही वंचित रखा जाए।

—حجب نقصان—[ਹਜਬੇ ਨੁਕ-ਸਾਨ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ।

[हजबे नुक़-सान] अर० स्त्री० उत्तराधिकार से वंचित होने का भाव जिसके कारण थोड़ी हानि हो।

حجت—[ਹੁੱਜਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਲੀਲ; ਬਹਿਸ, ਤਕਰਾਰ, ਝਗੜਾ।

[हुज्जत] अर० स्त्री० दलील, तर्क, विवाद, झगड़ा।

—حجت تائیدی—[ਹੁੱਜਤੇ ਤਾਈਦੀ] ਇ. ਉਹ ਬਹਿਸ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਏ।

[हुज्जते ताईदी] स्त्री० वह विवाद जो किसी पक्ष की हिमायत में किया जाए।

—حجت تردیدی—[ਹੁੱਜਤੇ ਤਰ-ਦੀਦੀ] ਇ. ਉਹ ਬਹਿਸ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਏ।

[हुज्जते तर-दीदी] स्त्री० वह विवाद जो किसी पक्ष के विरोध में किया जाए।

—حجت کرنا—[ਹੁੱਜਤ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ, ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ, ਲੜਨਾ।

[हुज्जत कर-ना] क्रि० समा० झगड़ा करना, विवाद करना, लड़ना।

—حجت نکالنا—[ਹੁੱਜਤ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ।

[हुज्जत निकाल-ना] मुहा० आपत्ति प्रकट करना, एतराज़ करना।

حجتی—[ਹੁੱਜਤੀ] ਵਿ. ਝਗੜਾਲੂ, ਹੁੱਜਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[हुज्जती] वि० झगड़ालू, आपत्ति प्रकट करने वाला, हुज्जत करने वाला।

حجر—[ਹਜਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੱਥਰ।

[हजर] अर० पु० पत्थर।

حجر اسود—[ਹਜਰੇ ਅਸ-ਵਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਜੋ ਕਾਬੇ ਦੀ ਕੰਧ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝ ਕੇ ਚੁੰਮਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਹੈ।

[हजरे अस-वद] अर० पु० काला पत्थर जो काबे की दीवार में लगा हुआ है, सब मुसलमान इसे पवित्र समझ कर चूमते हैं क्योंकि उनके विचार में यह हज़रत आदम का स्मृति चिन्ह है।

حجرہ—[ਹੁਜਰਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੋਠੜੀ; ਮਸੀਤ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਇਕਾਂਤ-ਵਾਸ ਕਮਰਾ ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[हुजरः] अर० पु० कोठरी; मस्जिद का कमरा, एकांत कमरा जिस में बैठ कर कोई भक्ति करता है।

حجم—[ਹਜ਼-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਕਾਰ ।

[हज़-म] अर॰ पु॰ आकार ।

—حد[ਹੱਦ] ਅਰ. ਇ. ਸੀਮਾ, ਕਿਨਾਰਾ; ਸੀਮਾ; ਉਹ ਦੰਡ ਜੋ ਇਸਲਾਮੀ ਸ਼ਰੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।

[हद] अर॰ स्त्री॰ तट, किनारा; सीमा; वह दण्ड जो इस्लामी शरीअत अनुसार दिया जाए ।

—حد باندھنا—[ਹੱਦ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਦ ਬੰਨ੍ਹੀ ਕਰਨਾ, ਹੱਦ ਮਾਰਨਾ ।

[हद बांध-ना] मुहा॰ सीमा नियत करना, हद निश्चित करना ।

—حد بست کرنا—[ਹੱਦ ਬਸ-ਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਦ ਬੰਨ੍ਹੀ ਕਰਨਾ, ਹੱਦ ਮਾਰਨਾ ।

[हद बस-त कर-ना] मुहा॰ सीमा नियत करना; सीमा निर्धारित करना ।

—حد بلوغ—[ਹੱਦੇ ਬੁਲੂਗ਼] ਅਰ. ਇ. ਬਾਲਗ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮਰ ।

[हदे बुलूग़] अर॰ स्त्री॰ वयस्क होने की आयु ।

—حد بلوغ کو پہنچنا—[ਹੱਦੇ ਬੁਲੂਗ਼ ਕੋ ਪਹੁੰਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਾਲਗ਼ ਹੋਣਾ ।

[हदे बुलूग़ को पहुंच-ना] मुहा॰ वयस्क होना ।

—حد سے بڑھنا—[ਹੱਦ ਸੇ ਬੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣਾ, ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਰੱਖਣਾ; ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੱਲਣਾ ।

[हद से बढ़-ना] मुहा॰ सीमा से बढ़ना, अपनी सीमा से बाहर पैर रखना; अपनी सामर्थ्य से बाहर चलना ।

—حد کرنا—[ਹੱਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁ. ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ।

[हद कर-ना] मुहा॰ ऐसी बात करना जो असंभव हो ।

—حد وصیت—[ਹੱਦੇ ਵਸੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਹੱਦ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਤਕ ਹੋਵੇ ।

[हदे वसीयत] अर॰ स्त्री॰ वसीयत की हद जो कानून के अनुसार केवल तिहाई माल तक हो ।

حدی—[ਹੁਦਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਬੀ ਸ਼ੁਤਰਬਾਨਾਂ ਦਾ ਗੀਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਊਂਠ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਤਿੱਖਾ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ।

[हुदा] अर॰ पु॰ अरबी ऊंट-सवारों का गीत जिस से ऊंट मस्त हो कर तीव्र गति से चलता है ।

حداثت—[ਹਦਾਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਵਾਂਪਣ ।

[हदासत] अर॰ स्त्री॰ नयापन, नवीनता ।

—حداثت سن—[ਹਦਾਸਤੇ ਸਿਨ] ਅਰ. ਇ. ਜੋਬਨਕਾਲ; ਬਚਪਨ, ਜਵਾਨੀ ।

[हदासते सिन] अर॰ स्त्री॰ यौवनावस्था; बाल्यावस्था, बचपन ।

حداد—[ਹੱਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੁਹਾਰ ।

[हद्दाद] अर॰ पु॰ लुहार ।

حدت—[ਹਿੱਦਤ] ਅਰ. ਇ. ਤੇਜ਼ੀ; ਜ਼ੋਰ, ਜੋਸ਼ ।

[हिद्दत] अर॰ स्त्री॰ तेज़ी; ज़ोर, जोश ।

حدقہ—[ਹਦਕ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਤਲੀ, ਅੱਖ ਦੀ ਧੀਰੀ; ਅੱਖ ਦਾ ਘਰ ।

[हदक़ः] अर॰ पु॰ पुतली, आंख की पुतली; आंख का घर ।

1حدوث—[ਹੁਦੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, (ਪੁਰਾਣੇ ਦੇ ਉਲਟ) ।

[हुदूस] अर॰ पु॰ नव उत्पत्ति, नया उत्पन्न होने का भाव (पुराने का उल्ट) ।

2حدوث—[ਹੁਦੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, (ਪੁਰਾਣੇ ਦੇ ਉਲਟ) ।

[हुदूस] अर॰ पु॰ नव उत्पत्ति, नया उत्पन्न होने का भाव (पुराने का उल्ट) ।

حدود—[ਹੁਦੂਦ] ਅਰ. ਇ. حد ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हुदूद] अर॰ स्त्री॰ حد का बहुवचन ।

حدود اربعہ—[ਹੁਦੂਦ ਅਰ-ਬਅ:] ਅਰ. ਇ. ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ, ਲਹਿੰਦਾ, ਚੜ੍ਹਦਾ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ ।

[हुदूद अर-बअ:] अर॰ स्त्री॰ चारों ओर, पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण ।

حدیث—[ਹਦੀਸ] ਅਰ. ਇ. ਗੱਲ ਬਾਤ; ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨ ।

[हदीस] अर॰ स्त्री॰ बात चीत; मुहम्मद साहिब के वचन ।

—حدیث کھینچنا—[ਹਦੀਸ ਖੈਂਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਸਮ, ਸੁਗੰਧ ਖਾਣਾ; ਤੋਬਾ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ।

[हदीस खैंच-ना] मुहा॰ सौगन्ध खाना, प्रायश्चित्त करना, प्रतिज्ञा करना ।

حدید—[ਹਦੀਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਹਾ ।

[हदीद] अर॰ पु॰ लोहा ।

حدیقہ—[ਹਦੀਕ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਬਾਗ਼, ਚਾਰੇ ਪਾਸੋਂ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਬਾਗ਼, ਕਿਆਰੀ ।

[हदीक़:] अर॰ पु॰ चार दिवारी वाला बाग़, चारों ओर से घिरा हुआ बाग़, क्यारी ।

حذاقت—[ਹਜ਼ਾਕ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਾਨਾਈ, ਸਿਆਣਪ, ਮਹਾਰਤ ।

[हज़ाक़त] अर० स्त्री० बुद्धिमत्ता, योग्यता, निपुणता।

حلو—[ਹਲਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਕਵਾਨ।

[हलव] अर० पु० पकवान।

حذف—[ਹਜ਼-ਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਦੂਰ ਕਰਨ, ਵੱਖ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਛੱਡ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[हज़-फ़] अर० पु० दूर करने, पृथक् करने अथवा निकालने का भाव; छोड़ जाने का भाव।

حر—[ਹੁਰੱ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਜ਼ਾਦ।

[हुर्र] अर० पु० स्वतन्त्र।

حرارت—[ਹਰਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਗਰਮੀ, ਬੁਖ਼ਾਰ, ਤਾਪ।

[हरारत] अर० स्त्री० गर्मी, ज्वर, ताप।

حرارت دین—[ਹਰਾਰਤੇ ਦੀਨ] ਅਰ. ਇ. ਮਜ਼ਹਬੀ ਜੋਸ਼।

[हरारते दीन] अर० स्त्री० धार्मिक जोश।

حرارت غریزی—[ਹਰਾਰਤੇ ਗ਼ਰੀਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਅਸਲੀ ਹਰਾਰਤ, ਉਹ ਗਰਮੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

[हरारते ग़रीज़ी] अर० स्त्री० वह गर्मी जिस पर मनुष्य जीवन निर्भर है।

حراست—[ਹਿਰਾਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਗਰਾਨੀ; ਕਬਜ਼ਾ; ਹਵਾਲਾਤ।

[हिरासत] अर० स्त्री० देख भाल; अधिकार; बन्दी गृह।

حراست جائز—[ਹਿਰਾਸਤੇ ਜਾਇਜ਼] ਇ. ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ।

[हिरासते जायज़] स्त्री० कानूनी नज़र बंदी।

حرّاف—[ਹੱਰਾਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਗਾਲੜੀ; ਚਲਾਕ, ਫਰੇਬੀ।

[हर्राफ़] अर० वि० बातूनी, चालाक़, कपटी, धोखे बाज़।

حرام—[ਹਰਾਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਨਾਜਾਇਜ਼, ਅਜੋਗ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ; ਅਪਵਿੱਤਰ, ਪਲੀਤ, ਨਾਪਾਕ; ਜ਼ਨਾਹ, ਭੋਗ, ਬਦਕਾਰੀ।

[हराम] अर० वि० पु० अनुचित, अनुपयुक्त, इस्लाम के धार्मिक नियमों के उल्ट, धर्म के विरुद्ध; अपवित्र, भ्रष्ट; व्यभिचार, भोग विलास, बदकारी।

حرام خور—[ਹਰਾਮ ਖ਼ੋਰ] ਪੁ. ਰਿਸ਼ਵਤੀ, ਲੂਣ ਹਰਾਮ, ਮੁਫ਼ਤ ਖ਼ੋਰਾ।

[हराम ख़ोर] पु० पाप की कमाई खाने वाला; मुफ़्त ख़ोर।

حرام خوری—[ਹਰਾਮ ਖ਼ੋਰੀ] ਇ. ਬਦਕਾਰੀ, ਲੂਣ ਹਰਾਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ, ਬੇਵਫ਼ਾਈ।

[हराम ख़ोरी] स्त्री० नीचता, नमक हराम होने का भाव, कृतघ्नता, कर्तव्य अथवा वचन से मुकरने का भाव।

حرام زاده—[ਹਰਾਮ ਜ਼ਾਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਰਾਮੀ, ਹਰਾਮ ਦਾ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਫ਼ਸਾਦੀ।

[हराम ज़ादः] फ़ा० पु० हरामी, हराम का, शरारती, फ़सादी।

حرام کا—[ਹਰਾਮ ਕਾ] ਵਿ. ਦੇਖੋ : حرام زاده

[हराम का] वि० देखो : حرام زاده

حرام کار—[ਹਰਾਮ ਕਾਰ] ਪੁ. ਜ਼ਾਨੀ, ਬਦਕਾਰੀ, ਬਦਕਾਰ।

[हराम कार] पु० व्यभिचारी, पर स्त्री गमन करने वाला, पतित, कुकर्मी।

حرام کاری—[ਹਰਾਮ ਕਾਰੀ] ਇ. ਜ਼ਨਾਹ, ਬਦਕਾਰੀ, ਜ਼ਨਾਹ ਕਾਰੀ।

[हराम कारी] स्त्री० व्यभिचार, कुकर्म, भोग विलास।

حرام کا مال—[ਹਰਾਮ ਕਾ ਮਾਲ] ਪੁ. ਮੁਫ਼ਤ ਦਾ ਮਾਲ, ਰਿਸ਼ਵਤ, ਵੱਢੀ, ਅਣਕਮਾਇਆ ਧਨ।

[हराम का माल] पु० मुफ़्त का माल, रिश्वत लेकर इकट्ठा किया हुआ धन, वह धन जो कमा कर इकट्ठा न किया गया हो।

حرام کر دینا—[ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਔਖਾ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਅਸੰਭਵ ਕਰ ਦੇਣਾ।

[हराम कर देना] मुहा० कठिन कर देना, असंभव बना देना।

حرام کرنا—[ਹਰਾਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਨਾਹ ਕਾਰੀ ਕਰਨਾ।

[हराम कर-ना] मुहा० व्यभिचार करना, पर स्त्री गमन करना।

حرام مغز—[ਹਰਾਮ ਮਗ਼-ਜ਼] ਪੁ. ਸੁਖਮਣਾ।

[हराम मग़-ज़] पु० सुषम्ना।

حرام موت مرنا—[ਹਰਾਮ ਮੌਤ ਮਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਣਆਈ ਮੌਤ ਮਰਨਾ, ਆਤਮ ਘਾਤ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਹਿਰ ਆਦਿ ਖਾ ਕੇ ਜਾਨ ਦੇਣਾ।

[हराम मौत मर-ना] मुहा० आत्म घात करना, विष आदि खा कर आत्म हत्या करना।

حرامی—[ਹਰਾਮੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੋਰ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਸ਼ਰੀਰ; ਹਰਾਮ ਦਾ, ਹਰਾਮ ਜ਼ਾਦਾ।

[हरामी] अर० पु० चोर; शरारती, शरीर; हराम का, हराम ज़ादा।

حرامی پلّا—[ਹਰਾਮੀ ਪਿੱਲਾ] ਪੁ. ਹਰਾਮ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਹਰਾਮ ਦਾ ਜਣਿਆ; ਬਦਜ਼ਾਤ, ਕਮੀਨਾ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ।

[हरामी पिल्ला] पु० हरामी बच्चा, अविवाहित स्त्री से उत्पन्न बालक; पतित, अकुलीन, शरारती।

حرب—[ਹਰ-ਬ] ਇ. ਜੰਗ, ਲੜਾਈ, ਯੁੱਧ।

[ह़रबा] स्त्री॰ जंग, युद्ध, लड़ाई ।

حربا—[ਹ਼ਰ-ਬਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਰਲਿਟ, ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਕਿਰਲਾ ।

[ह़र-बा] अर॰ पु॰ गिरगट, एक प्रकार की बड़ी छिपकली जो अपना रंग बदलती रहती है ।

حربہ—[ਹ਼ਰ-ਬ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਥਿਆਰ, ਸ਼ਸਤਰ ।

[ह़र-बः] अर॰ पु॰ युद्ध के अस्त्र शस्त्र ।

حربہ کرنا—[ਹ਼ਰ-ਬ਼ਹ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੱਟ ਮਾਰਨਾ, ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ।

[ह़र-बः कर-ना] मुहा॰ चोट पहुँचाना, आक्रमण करना ।

حرج—[ਹ਼ਰਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੁਕਸਾਨ, ਹਾਨੀ ।

[ह़रज] अर॰ पु॰ हानि, घाटा ।

حرج مرج—[ਹ਼ਰਜ ਮਰਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੰਗਾ, ਫ਼ਸਾਦ; ਨੁਕਸਾਨ; ਬਖੇੜਾ ।

[ह़रज मरज] अर॰ पु॰ दंगा, फ़साद, लड़ाई; हानि, झगड़ा, कलह ।

حرز—[ਹ਼ਿਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਤਵੀਤ, ਜੰਤਰ, ਬਾਂਹ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਤਵੀਤ ।

[ह़िर-ज़] अर॰ पु॰ कवच, भुजा पर बांधने का जन्त्र ।

حرص—[ਹ਼ਿਰ-ਸ] ਅਰ. ਇ. ਲਾਲਚ, ਤਮ੍ਹਾ, ਲੋਭ; ਚਾਹ, ਇੱਛਾ, ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ।

[ह़िर-स] अर॰ स्त्री॰ लालच, स्वार्थ, लोभ; चाह, इच्छा, कामना ।

حرصی—[ਹ਼ਿਰ-ਸੀ] ਵਿ. ਲਾਲਚੀ, ਲੋਭੀ ।

[ह़िर-सी] वि॰ लालची, लोभी ।

حرف—[ਹ਼ਰ-ਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਖਰ; ਗੱਲ ਬਾਤ, ਸ਼ਬਦ; ਨੁਕਸ; ਅਵਿਅ, ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ।

[ह़र-फ़] अर॰ पु॰ अक्षर; बातचीत, शब्द; नुक़्स; अव्यय, अक्षर जिसके अर्थ दूसरे अक्षर के साथ मिले बिना समझ में न आए ।

حرف آنا—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਣਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਮਿਥਿਆ ਜਾਣਾ ।

[ह़र-फ़ आना] मुहा॰ दोष लगना, दोषी सिद्ध किया जाना ।

حرف اٹھانا—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਉਠਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਾਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ; ਪੜ੍ਹਨਾ ।

[ह़र-फ़ उठाना] मुहा॰ अक्षर का इस प्रकार छीलना कि शेष चिन्ह भी न रहे; पढ़ना ।

حرف بحرف—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਬ-ਹ਼ਰ-ਫ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ, ਇਕ ਇਕ ਅੱਖਰ ।

[ह़र-फ़ ब-ह़र-फ़] क्रि॰ वि॰ अक्षरशः, एक एक अक्षर ।

حرف بنانا—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਬਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ; ਛਾਪੇ ਦੇ ਪੱਥਰ ਤੇ ਅੱਖਰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ; ਅੱਖਰ ਖੁਣਨਾ; ਜਾਅਲ ਸਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨਾ ।

[ह़र-फ़ बनाना] क्रि॰ समा॰ अक्षरों को ठीक करना; छापे के पत्थर पर अक्षर खोदना; जालसाज़ी करके लिखित में कुछ परिवर्तन करना ।

حرف پکڑنا—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਪਕੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟੋਕਣਾ, ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ ਕਰਨਾ, ਗ਼ਲਤੀ ਫੜਨਾ ।

[ह़र-फ़ पकड़-ना] मुहा॰ टोकना, आलोचना करना, किसी त्रुटि को पकड़ना ।

حرف شناس—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਸ਼ਨਾਸ] ਪੁ. ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ।

[ह़र-फ़ शनास] पु॰ अक्षरों को पहिचानने वाला मनुष्य ।

حرف گیری—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਗੀਰੀ] ਇ. ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ, ਨੁਕਸ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ह़र-फ़ गीरी] स्त्री॰ आलोचना, त्रुटियां निकालने का भाव ।

حرف لانا—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਾ, ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣਾ ।

[ह़र-फ़ लाना] मुहा॰ दोष लगाना, दोषारोपण करना ।

حرف نہ اٹھ سکنا—[ਹ਼ਰ-ਫ਼ ਨ: ਉਠ ਸਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਾ ਜਾਣਾ, ਪੜ੍ਹ ਨਾ ਸਕਣਾ ।

[ह़र-फ़ न: उठ सक-ना] मुहा॰ पढ़ा न जाना, पढ़ न सकना ।

حرفت—[ਹ਼ਿਰ-ਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਸਬ, ਪੇਸ਼ਾ, ਕਿੱਤਾ, ਕਾਰੀਗਰੀ; ਹੁਨਰ ।

[ह़िर-फ़त] अर॰ स्त्री॰ व्यवसाय, पेशा, कारीगरी; हुनर, कला ।

حرفہ—[ਹ਼ਿਰ-ਫ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੇਸ਼ਾ, ਕਿੱਤਾ, ਕਸਬ, ਕਾਰੀਗਰੀ; ਸ਼ਿਲਪ, ਸਨਅਤ, ਹੁਨਰ ।

[ह़िर-फ़ः] अर॰ पु॰ पेशा, व्यवसाय, कला, कारीगरी; शिल्प कला, हुनर ।

حرقت—[ਹ਼ੁਰ-ਕ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਜਲਨ, ਸੋਜ਼ਸ਼ ।

[ह़ुर-क़त] अर॰ स्त्री॰ जलन, शोथ ।

حرکات—[ਹ਼ਰਕਾਤ] ਇ. حرکت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਰਕਤਾਂ ।

[ह़रकात] स्त्री॰ حرکت का बहुवचन ।

حرکت—[ਹ਼ਰਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਿਲਜੁਲ, ਚਾਲ, ਤਬਦੀਲੀ, ਫੇਰ, ਜ਼ੇਰ ਜ਼ਬਰ ਪੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ, ਕੰਮ, ਕ੍ਰਿਆ, ਕਰਤੂਤ; ਨਾਪਸੰਦ ਚਾਲ, ਮਾੜਾ ਕੰਮ; ਕਸੂਰ, ਐਬ; ਪਾਪ, ਗੁਨਾਹ; ਬੁਰ ।

[ह़रकत] अर० स्त्री० हिलजुल, चाल, गति; छेड़ खबर, पेश आदि, क्रिया, चेष्टा, अच्छी न लगने वाली बात, दुष्कर्म; दोष, पाप; कुव्र।

حرم—[ਹ਼ਰਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਕਾਅਬੇ ਦਾ ਚੌਗਿਰਦਾ, ਹਾਤਾ; ਸ਼ਰੀਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਨਾਨ ਖ਼ਾਨਾ; ਬੀਬੀ, ਜ਼ਨਾਨੀ, ਇਸਤ੍ਰੀ।

[ह़रम] अर० पु० स्त्री० काबे की चारदीवारी; मकान के अन्दर स्त्रियों के रहने का स्थान; अन्तःपुर; बीबी, स्त्री, लौंडी।

حرم سرائے—[ਹ਼ਰਮ ਸਰਾਇ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਕਾਨ, ਜ਼ਨਾਨ ਖ਼ਾਨਾ।

[ह़रम सराए] अर० स्त्री० अन्तःपुर, जनानखाना।

حرمت—[ਹ਼ੁਰ-ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਇੱਜ਼ਤ, ਆਦਰ, ਵਡਿਆਈ; ਸ਼ਾਨ।

[ह़ुर-मत] अर० स्त्री० आदर सम्मान, बड़प्पन, गौरव, मान।

حرمت بہا—[ਹ਼ੁਰ-ਮਤ ਬਹਾ] ਪੁ. ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤਾਵਾਨ, ਹਤਕ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਤਾਵਾਨ।

[ह़ुर-मत बहा] पु० निरादर करने का दण्ड, अपमान करने का दण्ड।

حرمت جانا—[ਹ਼ੁਰ-ਮਤ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਜ਼ਤ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣਾ।

[ह़ुर-मत जाना] मुहा० आदर सम्मान में फ़र्क़ पड़ना।

حرمت والا—[ਹ਼ੁਰ-ਮਤ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਰੀਫ਼, ਭਲਾਮਾਣਸ, ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ।

[ह़ुर-मत वाला] पु० वि० सम्मानित, सज्जन, श्रेष्ठ मनुष्य।

حرم زدگی—[ਹ਼ਰਮ ਜ਼ਦਗੀ] ਇ. ਸ਼ਰਾਰਤ, ਬਦਜ਼ਾਤੀ।

[ह़रम ज़दगी] स्त्री० शरारत, नीचता, दुष्टता, धृष्टता।

حرمل—[ਹ਼ਰ-ਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਲਾ ਦਾਣਾ, ਹਰਮਲ।

[ह़र-मल] अर० पु० एक प्रकार का काला दाना।

حرمین—[ਹ਼ਰ ਮੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੱਕਾ ਤੇ ਮਦੀਨਾ।

[ह़र मैन] अर० पु० मक्का और मदीना।

حروف—[ਹ਼ੁਰੂਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. حرف ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[ह़ुरूफ़] अर० पु० حرف का बहुवचन।

حریت—[ਹ਼ੁੱਰੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਜ਼ਾਦੀ।

[ह़ुर्‍रीयत] अर० स्त्री० स्वतन्त्रता, स्वाधीनता।

حریر—[ਹ਼ਰੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੇਸ਼ਮ; ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਕਪੜਾ।

[ह़रीर] अर० पु० रेशम; रेशम का कपड़ा।

*حریرہ—[ਹ਼ਰੀਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਪਸੀ, ਪਤਲਾ ਜਿਹਾ ਕੜਾਹ, ਇਕ ਮਿੱਠੀ ਜਹੀ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਮੈਦੇ ਨੂੰ ਖੰਡ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[ह़रीर:] अर० पु० एक मीठी सी पीने वाली वस्तु जो मैदे को चीनी में घोल कर बनाते हैं।

حریری—[ਹ਼ਰੀਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਰੇਸ਼ਮੀ, ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ; ਬਾਰੀਕ, ਪਤਲਾ, ਮਹੀਨ; ਪਤਲਾ ਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ।

[ह़रीरी] अर० वि० पु० रेशमी, रेशम का; बारीक, पतला; पतला सा मनुष्य।

حریص—[ਹ਼ਰੀਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਲਾਲਚੀ, ਲੋਭੀ।

[ह़रीस] अर० वि० लालची, लोभी।

حریف—[ਹ਼ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਣੀ, ਹਮ ਪੇਸ਼ਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ, ਵੈਰੀ; ਜਦੋਂ ਦੋ ਬੰਦੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹਰੀਫ਼ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਬਰਾਬਰ ਦਾ, ਸਾਥੀ।

[ह़रीफ़] अर० पु० एक ही व्यवसाय वाले, शत्रु, विरोधी; प्रतिरोधी।

حریم—[ਹ਼ਰੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ; ਕਾਅਬੇ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ; ਘਰ, ਮਕਾਨ।

[ह़रीम] अर० पु० घर की चारदीवारी; काबे की चारदीवारी, घर, मकान।

حزب—[ਹ਼ਿਜ਼-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੱਥਾ, ਟੋਲਾ; ਫ਼ੌਜ; ਜੋੜ, ਜਾਪ; ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਹਿੱਸਾ।

[ह़िज़-ब] अर० पु० समूह, मण्डली, विभाजन, जाप; क़ुरान शरीफ़ का सातवां भाग।

حزب الاحرار—[ਹ਼ਿਜ਼-ਬੁਲ ਅਹ਼ਰਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਜ਼ਾਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ; ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ।

[ह़िज़-बुल अह़रार] अर० पु० स्वतन्त्र लोगों की संस्था, लिबरल पार्टी।

حزب العمال—[ਹ਼ਿਜ਼-ਬੁਲ ਉੱਮਾਲ] ਪੁ. ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਸਥਾ, ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ।

[ह़िज़-बुल उम्माल] पु० श्रम जीवी-संस्था, मज़दूर संस्था, लेबर पार्टी।

حزب اللہ—[ਹ਼ਿਜ਼-ਬੁੱਲਾਹ] ਪੁ. ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ।

[ह़िज़-बुल्लाह] पु० ख़ुदा के बन्दों की संस्था।

حزم—[ਹ਼ਜ਼ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਹਤਿਆਤ, ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਖ਼ਬਰਦਾਰੀ, ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ह़ज़म] अर० पु० ध्यान, चतुरता, सावधानी, सावधान होने का भाव।

حزن—[ਹ਼ੁਜ਼-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੰਜ, ਦੁਖ, ਗ਼ਮ।

[ह़ुज़-न] अर० पु० दुःख, शोक।

حزیں—[ਹਜ਼ੀਂ] ਅਰ. ਵਿ. ਉਦਾਸ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ; ਸੋਗੀ ।
[हज़ीं] अर० वि० व्याकुल, चिन्तातुर; शोक-मग्न ।

حس—[ਹਿਸ] ਅਰ. ਇ. ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ।
[हिस] अर० स्त्री० महसूस करने की शक्ति ।

حساب—[ਹਿਸਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਿਣਤੀ, ਗਣਿਤ ਵਿੱਦਿਆ; ਭਾ, ਦਰ; ਵਸੀਲਾ, ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ; ਲੈਣ ਦੇਣ; ਸਮਝ, ਰਾਇ; ਲੇਖਾ ।
[हिसाब] अर० पु० गिनती; गणित विद्या; भाव, दर; विधि, ढंग, रीति; लेन देन; समझ, विचार; लेखा ।

—حساب بیباق کرنا—[ਹਿਸਾਬ ਬੇਬਾਕ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲੇਖਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਲੈਣ ਦੇਣ ਮੁਕਾਉਣਾ; ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣਾ, ਹਿਸਾਬ ਚੁਕਾਉਣਾ ।
[हिसाब बेबाक कर-ना] मुहा० लेखा चुकाना, लेन देन समाप्त करना; ऋण चुकाना, हिसाब चुकाना ।

—حساب جوڑنا—[ਹਿਸਾਬ ਜੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੋੜ ਕਰਨਾ, ਮੀਜ਼ਾਨ ਲਾਉਣਾ, ਜੋੜ ਲਾਉਣਾ, ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਕਰਨਾ ।
[हिसाब जोड़-ना] मुहा० जोड़ करना, जोड़ लगाना, विभिन्न राशियों को एक स्थान पर इकट्ठा करना ।

—حساب دار—[ਹਿਸਾਬ ਦਾਰ] ਪੁ. ਮੁਨੀਮ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ।
[हिसाब दार] पु० मुनीम, बही खाता लिखने वाला कर्मचारी ।

—حساب دینا—[ਹਿਸਾਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੇਖਾ ਸਮਝਾਉਣਾ, ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ; ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ; ਜ਼ੁੰਮੇਂ ਲੈਣਾ ।
[हिसाब देना] मुहा० हिसाब समझाना, जवाब देना; उत्तरदायी होना; उत्तरदायित्व लेना ।

—حساب کتاب—[ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ] ਪੁ. ਲੈਣ ਦੇਣ, ਵਹੀ ਖਾਤਾ; ਸਬੰਧ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ।
[हिसाब किताब] पु० लेन देन, बहीखाता; सम्बन्ध, मेल जोल ।

حسابی—[ਹਿਸਾਬੀ] ਵਿ. ਹਿਸਾਬਦਾਨ, ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ।
[हिसाबी] वि० हिसाब जानने वाला, गणितज्ञ ।

حساد—[ਹੁੱਸਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. حاسد ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[हुस्साद] अर० पु० حاسد का बहुवचन ।

حساس—[ਹੱਸਾਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸੁਚੇਤ ।
[हस्सास] अर० वि० अहसास करने वाला, सुचेत ।

حسام—[ਹੁਸਾਮ] ਅਰ. ਇ. ਤਲਵਾਰ, ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ।
[हुसाम] अर० स्त्री० तलवार, खड्ग ।

حسان—[ਹੱਸਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਬਤ ਅਨਸਾਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਜ਼ਰਤ ਹੱਸਾਨ ਜੋ ਅਰਬ ਦਾ ਪਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ।
[हस्सान] अर० पु० साबत अनसारी का पुत्र हज़रत हस्सान जो अरब का प्रसिद्ध कवि और हज़रत मुहम्मद के गुण गाने वाला था ।

حسب—[ਹਸਬ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੁਤਾਬਕ, ਮੁਆਫ਼ਕ ।
[हस्ब] अर० क्रि० वि० अनुसार, अनुकूल ।

—حسب اتفاق—[ਹਸਬੇ ਇੱਤਿਫ਼ਾਕ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਬੱਬ ਨਾਲ, ਦੈਵ ਸਬੱਬੀ, ਅਚਾਨਕ ।
[हस्बे इत्तिफ़ाक़] क्रि० वि० कारण वश, अचानक ।

—حسب ارشاد—[ਹਸਬੇ ਇਰ-ਸ਼ਾਦ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਹੇ ਮੂਜਬ ।
[हस्बे इर-शाद] क्रि० वि० आज्ञानुसार, आज्ञा के अनुसार, कहे अनुसार ।

—حسب توفیق—[ਹਸਬੇ ਤੌਫ਼ੀਕ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੈਸੀਅਤ ਮੁਤਾਬਕ, ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ।
[हस्बे तौफ़ीक़] क्रि० वि० यथाशक्ति, सामर्थ्य के अनुसार ।

—حسب حال—[ਹਸਬੇ ਹਾਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ।
[हस्बे हाल] क्रि० वि० समय अथवा स्थिति के अनुसार ।

—حسب دلخواہ—[ਹਸਬੇ ਦਿਲ-ਖ਼੍ਵਾਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਿਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ।
[हस्बे दिल ख़्वाह] क्रि० वि० दिल की इच्छा अनुसार ।

—حسب ذیل—[ਹਸਬੇ ਜ਼ੈਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ।
[हस्बे ज़ैल] क्रि० वि० निम्नलिखित के अनुसार ।

—حسب ضابطہ—[ਹਸਬੇ ਜ਼ਾਬਿਤਾ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਰੀਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ।
[हस्बे ज़ाबितः] क्रि० वि० विधि के अनुसार, नियमानुसार ।

—حسب قاعدہ—[ਹਸਬੇ ਕ਼ਾਇਦਾ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ।
[हस्बे क़ाइदः] क्रि० वि० नियमानुसार, नियमानुकूल ।

—حسب مراد—[ਹਸਬੇ ਮੁਰਾਦ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਚਾਹ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ।
[हस्बे मुराद] क्रि० वि० इच्छानुसार, इच्छा के अनुकूल ।

—حسب معمول—[ਹਸਬੇ ਮਾ'ਮੂਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨੇਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੇਮ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਦਾ ਵਾਂਗ ।
[हस्बे मा'मूल] क्रि० वि० नियमानुसार, यथा पूर्व, रूढ़ि के अनुसार ।

—حسب مقدور—[ਹ਼ਸਬੇ ਮਕ਼-ਦੂਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੈਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿੱਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ।

[ह़स-बे मक़-दूर] क्रि॰ वि॰ सामर्थ्य के अनुसार, यथा शक्ति ।

—حسب منشا—[ਹ਼ਸ-ਬੇ ਮਨ-ਸ਼ਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ।

[ह़स-बे मन-शा] क्रि॰ वि॰ इच्छानुसार, विचार के अनुसार ।

حسب—[ਹ਼ਸਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਸਲ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ ।

[ह़सब] अर॰ पु॰ नसल, वंश ।

—حسب نسب—[ਹ਼ਸਬ ਨਸਬ] ਪੁ. ਮਾਂ ਪਿਉ ਦਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ।

[ह़सब नसब] पु॰ मां बाप का खानदानी सिलसिला ।

حسد—[ਹ਼ਸਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਈਰਖਾ, ਸਾੜਾ, ਸਾੜਾ, ਜਲਨ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਧਨ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਡਿਆਈ ਜਾਂ ਰੰਗ ਰੂਪ ਤੋਂ ਸੜਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਕੀਨਾ ।

[ह़सद] अर॰ पु॰ ईर्ष्या, डाह, जलन, किसी की धन संपत्ति या सौंदर्य से ईर्ष्या करने का भाव; शत्रुता, कीना ।

حسرت—[ਹ਼ਸ-ਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਰਮਾਨ ।

[ह़स-रत] अर॰ स्त्री॰ अरमान ।

—حسرت برسنا—[ਹ਼ਸ-ਰਤ ਬਰਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ।

[ह़स-रत बरस-ना] मुहा॰ निराशा के चिह्न प्रकट होना ।

—حسرت بھرا—[ਹ਼ਸ-ਰਤ ਭਰਾ] ਵਿ. ਸਧਰਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[ह़स-रत भरा] वि॰ अरमानों से भरा हुआ ।

—حسرت ٹپکنا—[ਹ਼ਸ-ਰਤ ਟਪਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : حسرت برسنا ।

[ह़स-रत टपक-ना] मुहा॰ देखो : حسرت برسنا ।

حسن—[ਹ਼ਸਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਦੂਜਾ ਇਮਾਮ; ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਮੀਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹਸਨ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ।

[ह़सन] अर॰ पु॰ हज़रत अली का बड़ा पुत्र और दूसरा इमाम; दिल्ली के प्रसिद्ध कवि मीर ग़ुलाम हसन का उपनाम ।

حسن—[ਹ਼ੁਸ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਣ, ਫ਼ਾਇਦਾ, ਭਲਾਈ; ਸੁਹਜ, ਸੁਹੱਪਣ; ਜੋਬਨ, ਬਹਾਰ, ਰੌਣਕ; ਚੰਗਾ ਤੇ ਸੁਹਣਾ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ।

[ह़ुस-न] अर॰ पु॰ गुण, अच्छा, भलाई; रूप, सौन्दर्य; यौवन, बहार, कांति, दीप्ति; अच्छा और सुन्दर लगने का भाव, सुन्दरता ।

—حسن انتظام—[ਹ਼ੁਸ-ਨੇ ਇੰਨ-ਤਿ-ਜ਼ਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਬੰਧ ਦੀ ਖ਼ੂਬੀ, ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਚੰਗਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੁਪ੍ਰਬੰਧ ।

[ह़ुस-ने इन्-ति-ज़ाम] अर॰ पु॰ प्रबन्ध की विशेषता, प्रबन्ध अच्छा होने का भाव, सुप्रबन्ध ।

—حسن تدبیر—[ਹ਼ੁਸ-ਨੇ ਤਦ-ਬੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਹਣੀ ਵਿਉਂਤ, ਚੰਗੀ ਵਿਉਂਤ; ਚੰਗਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ।

[ह़ुस-ने तद-बीर] अर॰ पु॰ अच्छी योजना, उत्तम विधि; अच्छी सम्मति अथवा परामर्श ।

—حسن دان—[ਹ਼ੁਸ-ਨ ਦਾਨ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਪਾਨਦਾਨ; ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਪਟਾਰੀ ।

[ह़ुस-न दान] पु॰ छोटा पानदान; छोटी सी पिटारी ।

—حسن صبیح—[ਹ਼ੁਸ-ਨੇ ਸਬੀਹ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਤੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ ਰੂਪ, ਪਿਆਰਾ, ਸੁਹੱਪਣ ।

[ह़ुस-ने सबीह़] अर॰ पु॰ गौर वर्ण का तथा सुन्दर होने का भाव, बहुत ही आकर्षणमय रूप, मनोहर रूप अथवा सौंदर्य ।

—حسن ظن—[ਹ਼ੁਸ-ਨੇ ਜ਼ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇਕ ਖ਼ਿਆਲ ।

[ह़ुस-ने ज़न] अर॰ पु॰ अच्छा ख़याल ।

—حسن محفل—[ਹ਼ੁਸ-ਨੇ ਮਹ਼-ਫ਼ਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਹਿਫ਼ਲ ਦੀ ਰੌਣਕ; ਹੁੱਕਾ ।

[ह़ुस-ने मह़-फ़िल] अर॰ पु॰ सभा की चमक दमक; हुक्का ।

—حسن مطلع—[ਹ਼ੁਸ-ਨੇ ਮਤ-ਲਅ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਗ਼ਜ਼ਲ ਜਾਂ ਕਸੀਦੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਤਲਾ ।

[ह़ुस-ने मत-लअ़] अर॰ पु॰ ग़ज़ल अथवा क़सीदे का दूसरा मतला ।

حسین—[ਹ਼ਸੀਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਹੁਸਨ ਵਾਲਾ, ਸੋਹਣਾ, ਰੂਪਵੰਤ, ਰੂਪਵਾਨ ।

[ह़सीन] अर॰ वि॰ रूपवान, सुन्दर, मनोहर आकृति वाला ।

حسین—[ਹ਼ੁਸੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਇਮਾਮ ਹਸਨ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਜੋ ਕਰਬਲਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ।

[ह़ुसैन] अर॰ पु॰ हज़रत अली का छोटा पुत्र और इमाम हसन का छोटा भाई जो करबला के मैदान में शहीद हुआ ।

—حسین بند—[ਹ਼ੁਸੈਨ ਬੰਦ] ਪੁ. ਚਾਂਦੀ ਜੀਆਂ ਦੇ ਬੇਲਨ ਅੰਗੂਠੀਆਂ ਜੋ ਇਮਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਪਹਿਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[हुसैन बंद] पु॰ चाँदी की नसों से रचित दो अंगूठियाँ जो इमाम हुसैन की मृत्यु के दिन बच्चों के हाथों में पहनाते हैं ।

حسیلہ—[ਹਸੀਲ਼:] ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਤੀਵੀਂ, ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ।

[हसीलः] अर॰ स्त्री॰ रूपवती स्त्री, सुन्दर लड़की ।

حشاش بشاش—[ਹੱਸ਼ਾਸ਼ ਬੱਸ਼ਾਸ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼, ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਗਦ ਗਦ ਪਰਸੰਨ ।

[हश्शाश बश्शाश] अर॰ वि॰ बहुत खुश, गद्गद् प्रसन्न ।

حشر—[ਹਸ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਆਮਤ, ਪਰਲੋ; ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬਾ, ਰੌਲਾ ।

[हश-र] अर॰ पु॰ विनाश, प्रलय; कोलाहल, शोर ।

—حشر برپا کرنا—[ਹਸ਼-ਰ ਬਰ-ਪਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਫ਼ਤ ਲਿਆਉਣਾ, ਆਫ਼ਤ ਢਾਹੁਣਾ, ਕੈਹਰ ਲਿਆਉਣਾ ।

[हश-र बर-पा कर-ना] मुहा॰ विपत्ति लाना, प्रलय लाना ।

—حشر توڑنا—[ਹਸ਼-ਰ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੇਖੋ : حشر برپا کرنا ।

[हश-र तोड़-ना] मुहा॰ देखो : حشر برپا کرنا ।

حشرات—[ਹਸ਼ਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. حشرہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕੀੜੇ ਜੋ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੀਂਹ ਮਗਰੋਂ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

[हशरात] अर॰ पु॰ حشرہ का बहुवचन, छोटे छोटे कीड़े जो पृथ्वी पर रहते हैं और जो वर्षा के पश्चात् बाहर निकल आते हैं ।

—حشرات الارض—[ਹਸ਼ਰਾਤੁਲ ਅਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਖੁੱਡਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ ਮਕੌੜੇ, ਬਰਸਾਤੀ ਕੀੜੇ ।

[हशरातुल अर-ज़] अर॰ पु॰ पृथ्वी में बिल बना कर रहने वाले कीड़े मकोड़े, बरसाती कीड़े ।

حشری—[ਹਸ਼-ਰੀ] ਵਿ. ਡਰਾਉਣਾ; ਅਜੀਬ ਤੇ ਭੱਦਾ (ਚਿਹਰਾ) ।

[हश-री] वि॰ भयानक; बेढब तथा भद्दा (चेहरा) ।

—حشری باغی—[ਹਸ਼-ਰੀ ਬਾਗ਼ੀ] ਪੁ. ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਜਾਏ ।

[हश-री बाग़ी] पु॰ वह विद्रोही जो लोगों की देखा देखी विद्रोही हो जाये ।

حشفہ—[ਹਸ਼ਫ਼ਾ:] ਪੁ. ਲਿੰਗ ਦਾ ਸੁਪਾਰੂ, ਲਿੰਗ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਿਰਾ ।

[हशफ़ः] पु॰ लिंग की सुपारी, लिंग का अगला सिरा ।

حشم—[ਹਸ਼ਮ] ਪੁ. ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਟਹਿਲੀਏ ਸੇਵਕ ।

[हशम] पु॰ नौकर चाकर, सेवकगण, अनुचर ।

حشمت—[ਹਿਸ਼-ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਬਦਬਾ, ਰੋਹਬ ।

[हिश-मत] अर॰ स्त्री॰ दबदबा, प्रभाव ।

حشمت—[ਹਸ਼ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਾਸ ਦਾਸੀਆਂ, ਟਹਿਲੀਏ, ਸੇਵਾ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ।

[हशमत] अर॰ स्त्री॰ दास दासियाँ, सेवक गण, सेवा करने वाले ।

حشو—[ਹਸ਼-ਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਰਤੀ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਿਚ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਫ਼ਾਲਤੂ ਗੱਲ, ਬੇਲੋੜੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ।

[हश-व] अर॰ पु॰ भरती, वह वस्तु जो रिक्त स्थान को भरने के लिए भरी जाती है; व्यर्थ बात, अनावश्यक बात ।

حشیش—[ਹਸ਼ੀਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਸੁੱਕਾ ਘਾਹ, ਭੰਗ ।

[हशीश] अर॰ स्त्री॰ सूखी घास; भंग ।

حصار—[ਹਿਸਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਲ੍ਹਾ, ਕੋਟ; ਹਾਤਾ, ਘੇਰਾ, ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ, ਚੁਫੇਰਾ ।

[हिसार] अर॰ पु॰ दुर्ग, कोट; अहाता, घेरा, चार दीवारी ।

حصر—[ਹਸ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘੇਰਨਾ ਤੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[हस-र] अर॰ पु॰ घेरना और घेरे में लेने का भाव ।

حصص—[ਹਿਸਸ] ਅਰ. ਪੁ. حصہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हिसस] अर॰ पु॰ حصہ का बहुवचन ।

حصن—[ਹਿਸ-ਨ] ਅਰ ਪੁ. ਕਿਲ੍ਹਾ, ਫ਼ਸੀਲ ।

[हिस-न] अर॰ पु॰ दुर्ग, फ़सील ।

—حصن حصین—[ਹਿਸ-ਨੇ ਹਸੀਨ] ਪੁ. ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਪੱਕਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ।

[हिस-ने हसीन] पु॰ सुदृढ़ दुर्ग ।

حصول—[ਹੁਸੂਲ] ਪੁ. ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਲਾਭ ।

[हुसूल] पु॰ प्राप्ति, लाभ ।

حصہ—[ਹਿੱਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਟੁਕੜਾ, ਟੋਟਾ; ਵੰਡ, ਤਕਸੀਮ; ਸ਼ੇਅਰ, ਹਿੱਸਾ, ਪੱਤੀ ।

[हिस्सः] अर॰ पु॰ टुकड़ा, भाग; बांट, तक़सीम; अंश, ख़ण्ड ।

—حصہ رسدہ—[ਹਿੱਸ: ਰਸ-ਦ:] ਪੁ. ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਵੰਡੀ ।

[हिस्सः रस-दः] पु॰ खाद्य पदार्थों का भाग, टुकड़बांट ।

—حصہ دار—[ਹਿੱਸ: ਦਾਰ] ਪੁ. ਸ਼ਰੀਕ, ਭਾਈਵਾਲ ।

[हिस्सः दार] पु॰ किसी हिस्से का मालिक, साझी ।

—حصہ داری—[ਹਿੱਸਾ: ਦਾਰੀ] ਇਸ. ਸਾਂਝ, ਸੀਰਦਾਰੀ, ਭਿਆਲੀ, ਸ਼ਰਾਕਤ; ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੱਤੀ।

[हिस्स: दारी] स्त्री० हिस्सेदार होने का भाव, भागीदारी, साझा; भूमि की पत्ती।

حصیر—[ਹ਼ਸੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਟਾਟ, ਤੱਪੜ, ਫੂਹੜੀ, ਚਟਾਈ।

[हसीर] अर० पु० टाट, चटाई।

حصین—[ਹ਼ਸੀਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੱਕਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ।

[हसीन] अर० वि० पक्का, सुदृढ़।

حضر—[ਹ਼ਜ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕਾਮ, ਟਿਕਾਣਾ, ਇੱਕ ਥਾਂ ਬੈਠਣ ਤੇ ਡੇਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[हज़र] अर० पु० स्थान, ठिकाना, एक स्थान पर स्थिर रूप में बैठने का भाव।

حضرات—[ਹ਼ਜ਼ਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. حضرت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[हज़रात] अर० पु० حضرت का बहुवचन।

حضرت—[ਹ਼ਜ਼ਰਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੇੜ ਨੇੜਤਾ, ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਦਰਗਾਹ; ਜਨਾਬ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ ਆਦਿ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨੀ ਸ਼ਬਦ; ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[हज़रत] अर० पु० समीपता, समीप होने का भाव; दरगाह; महोदय, श्रीमान् आदि आदर सूचक शब्द; पैग़म्बरों के लिए भी सत्कार के रूप में इस शब्द का प्रयोग करते हैं।

—حضرت سلامت—[ਹ਼ਜ਼ਰਤ ਸਲਾਮਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਨਾਬ, ਹਜ਼ੂਰ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ; ਯਾਰ, ਦੋਸਤ; ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[हज़रत सलामत] अर० पु० श्रीमान्, श्रीयुत; मित्र, साथी; यह शब्द आदर तथा व्यंग्य दोनों के लिए प्रयुक्त होता है।

—حضرت فاطمہ کی صحنک پھرے—[ਹ਼ਜ਼ਰਤ ਫ਼ਾਤਿਮਾ: ਦੀ ਸਹਨਕ ਫਿਰੇ] ਅਖੌ. ਇਕ ਕੁਅਸੀਸ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਬਰਬਾਦੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਕੁੱਝ ਨਾ ਰਹੇ।

[हज़रत फ़ातिमः की सह्नक फिरे] लोकोक्ति एक शाप जिसका अर्थ है, विनाश हो जाए, तबाही हो जाए, कुछ न रहे।

حضور—[ਹ਼ਜ਼ੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੌਜੂਦਗੀ; ਜਨਾਬ, ਹਜ਼ੂਰ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਆਦਿ ਸਤਿਕਾਰਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ, ਹਜ਼ਰਤ; ਦਰਬਾਰ, ਦਰਗਾਹ; ਮਜਲਸ, ਬੈਠਕ; ਰੂਬਰੂ।

[हज़ूर] अर० पु० क्रि० वि० उपस्थित होने का भाव, उपस्थिति, विद्यमानता; श्रीमान् की भांति आदर सूचक शब्द, हज़रत; दरबार, दरगाह; मजलिस, बैठक; समक्ष, सम्मुख।

—حضور کا نوکر ہوں بینگن کا نہیں—[ਹ਼ਜ਼ੂਰ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹਾਂ, ਬੈਂਗਨ ਦਾ ਨਹੀਂ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਏ ਉਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[हज़ूर का नौकर हूँ, बैंगन का नहीं] लोको० जब कोई स्वामी की हाँ में हाँ मिलाए तब कहते हैं।

—حضور والا—[ਹ਼ਜ਼ੂਰੇ ਵਾਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ੂਰ, ਜਨਾਬ।

[हज़ूरे वाला] अर० पु० श्रीमान्, जनाब।

حضوری—[ਹ਼ਜ਼ੂਰੀ] ਇ. ਹਾਜ਼ਰੀ; ਨੇੜ, ਨੇੜਤਾ; ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ।

[हज़ूरी] स्त्री० उपस्थिति; समीपता; शाही दरबार।

حضیض—[ਹ਼ਜ਼ੀਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਟੋਇਆ, ਖੱਡਾ, ਨਿਵਾਣ, 'اوج' ਦਾ ਉਲਟ ਹੈ।

[हज़ीज़] अर० पु० गढ़ा; नीचाई, 'اوج' का उलट।

حطیم—[ਹ਼ਤੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ, ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਲ ਦੀ ਕੰਧ।

[हतीम] अर० वि० स्त्री० टूटा हुआ, काबे के बाहर पश्चिम दिशा की दीवार।

حظ—[ਹ਼ੱਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਲਾਭ, ਮਜ਼ਾ, ਸੁਆਦ; ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪਰਸੰਨਤਾ; ਲੱਜ਼ਤ।

[हज़] अर० पु० आनन्द, रस, स्वाद; प्रसन्नता, हर्ष।

—حظ اٹھانا—[ਹ਼ੱਜ਼ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਆਦ ਮਾਣਨਾ; ਮਜ਼ਾ ਲੈਣਾ, ਐਸ਼ ਕਰਨਾ; ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ।

[हज़ उठाना] मुहा० आनन्द मनाना, रस लेना, आनन्द करना।

—حظ خلاف وضع فطری—[ਹ਼ੱਜ਼ੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਵਜ਼ਅ-ਏ-ਫ਼ਿਤਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਾਕਿਰਤਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਮੁੰਡੇ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਨਾਲ ਭੋਗ ਕਰਨਾ।

[हज़्ज़े ख़िलाफ़े वज़्अ-ए-फ़ित्री] अर० पु० प्राकृतिक नियम के विरुद्ध आनन्द लेना; लड़के अथवा पशु से संभोग करना।

—حظ نفسانی—[ਹ਼ੱਜ਼ੇ ਨਫ਼ਸਾਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ।

[हज़्ज़े नफ़सानी] अर० पु० भोग विलास।

حظوظ—[ਹ਼ਜ਼ੂਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. حظ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[हज़ूज़] अर० पु० حظ का बहुवचन।

حف—[ਹ਼ੱਫ਼] ਪੁ. ਧਰਤੀ ਦੇ ਘਾਹ ਦਾ ਸੁੱਕ ਜਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[हफ़] पु० पृथ्वी के घास का सूख जाना, किसी वस्तु का बेकार हो जाना।

حف نظر—[ਹਿਫ਼ਜ਼ ਨਜ਼ਰ] ਅਰ. ਰੱਬ ਸੁਖ ਰੱਖੇ।

[हिफ़्ज़ न ज़र] अव्य० ईश्वर रक्षा करे।

حفاظ—[ਹੁੱਫ਼ਾ ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. حافظ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[हुफ़्फ़ाज़] अर० पु० حافظ का बहुवचन।

حفاظت—[ਹਿਫ਼ਾ ਜ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਰਾਖੀ, ਰਖਵਾਲੀ; ਰਖਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ।

[हिफ़ाज़त] अर० स्त्री० रक्षा, रखवाली, सुरक्षा।

—حفاظت خود اختیاری—[ਹਿਫ਼ਾ ਜ਼ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਇਖ਼-ਤਿਆਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ; ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ।

[हिफ़ाज़ते ख़ुद इख़-तियारी] अर० स्त्री० अपनी जान बचाने का अधिकार; स्वरक्षा।

حفظ—[ਹਿਫ਼-ਜ਼] ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੱਖਿਆ; ਯਾਦ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ।

[हिफ़्-ज़] पु० क्रि० वि० रक्षा; याद, स्मरण, मुखाग्र।

—حفظ امن—[ਹਿਫ਼-ਜ਼ੇ ਅਮ-ਨ] ਪੁ. ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[हिफ़्-ज़े अम-न] पु० शान्ति बनाए रखने का भाव।

—حفظ پڑھنا—[ਹਿਫ਼-ਜ਼ ਪੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਬਾਨੀ ਸੁਣਾਉਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਵੇਖੇ ਪੜ੍ਹਨਾ।

[हिफ़्-ज़ पढ़्-ना] मुहा० मौखिक रूप से सुनाना, बिना देखे पढ़ना।

حفظ صحت—[ਹਿਫ਼-ਜ਼ੇ ਸਿਹ-ਹਤ] ਪੁ. ਸਿਹਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[हिफ़्-ज़े सिह्-हत] पु० स्वास्थ्य रक्षा, स्वास्थ्य को स्थिर रखने का भाव।

—حفظ ماتقدم—[ਹਿਫ਼-ਜ਼ੇ ਮਾਤ-ਕ਼ਦ੍ਦਮ] ਪੁ. ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਰੋਕ ਕਰ ਲੈਣੀ, ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਬਚਾਉ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[हिफ़्-ज़े मातक़द्दुम] पु० पहले से ही बचाव कर लेने का भाव, पहले से ही बचाव की युक्ति।

—حفظ مراتب—[ਹਿਫ਼-ਜ਼ੇ ਮਰਾਤਿਬ] ਪੁ. ਸਤਿਕਾਰ, ਲਿਹਾਜ਼, ਮਰਤਬੇ ਜਾਂ ਦਰਜੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼।

[हिफ़्-ज़े मरातिब] पु० सत्कार, आदर, किसी पद अथवा दर्जे का सम्मान।

حفظ نظر—[ਹਿਫ਼-ਜ਼ੇ ਨਜ਼ਰ] ਪੁ. ਰੱਬ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਏ; ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ।

[हिफ़्-ज़े न ज़र] पु० ईश्वर बुरी नज़र से बचाए; जब किसी बात की प्रशंसा करनी हो तो पहले यह शब्द कहते हैं ताकि बुरी नज़र न लगे।

حفیظ—[ਹਫ਼ੀ ਜ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਰਾਖਾ, ਰਖਵਾਲਾ; ਰੱਬ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ।

[हफ़ीज़] वि० पु० रक्षक, संरक्षक, ईश्वर का एक नाम।

حق—[ਹੱ ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ; ਸੱਚ, ਸਚਾਈ, ਸੱਤ; ਵਾਜਿਬ, ਠੀਕ, ਠੀਕ, ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ; ਕਾਇਮ, ਸਥਿਰ; ਫ਼ਰਜ਼, ਧਰਮ; ਧਰਮਾਨੁਸਾਰ ਇਨਸਾਫ਼, ਨਿਆਂ; ਬਦਲਾ; ਹਿੱਸਾ; ਮਜ਼ਦੂਰੀ; ਇਨਾਮ।

[हक़] अर० पु० ईश्वर, प्रभु; सत्य, सचाई; उचित, ठीक, बिल्कुल ठीक; स्थिर; कर्तव्य, धर्म; धर्मानुसार न्याय; बदला; भाग; मज़दूरी; पुरस्कार।

—حق آسائش—[ਹੱਕੇ ਆਸਾਇਸ਼] ਪੁ. ਆਰਾਮ ਲੈਣ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁਆਂਢੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

[हक़्क़े आसाइश] पु० आराम लेने का वह अधिकार जिस के अधीन किसी का कोई पड़ोसी अपनी भूमि पर कोई काम न कर सकता हो।

—حق آسائش موجود—[ਹੱਕੇ ਆਸਾਇਸ਼ੇ ਮੁਵੱਕ਼ਤ] ਪੁ. ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

[हक़्क़े आसाइशे मुवक़्क़त] पु० वह अधिकार जिसके अधीन किसी की सम्पत्ति तथा भूमि पर कोई काम किया जा सकता है।

—حق ادا کرنا—[ਹੱਕ਼ ਅਦਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ; ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ; ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

[हक़्क़ अदा कर-ना] मुहा० कर्तव्य का पालन करना; नौकरी अथवा सेवा करना; कोई काम करना।

—حق ارجاع نالش—[ਹੱਕੇ ਇਰ-ਜਾਏ ਨਾਲਿਸ਼] ਪੁ. ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਇਸਤਗ਼ਾਸਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ।

[हक़्क़े इर-जाए नालिश] पु० नालिश अथवा दावा करने का अधिकार।

حق پرست—[ਹੱਕ਼ ਪਰਸ-ਤ] ਪੁ. ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ।

[हक़्क़ परस-त] पु० ईश्वर को मानने वाला, आस्तिक, ईश्वर की पूजा करने वाला, ईश्वर पर विश्वास रखने वाला।

—حق پر لڑنا—[ਹੱਕ਼ ਪਰ ਲੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੱਚ ਵਾਸਤੇ ਲੜਨਾ, ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਲੜਨਾ।

[हक़्क़ पर लड़्-ना] मुहा० सत्य के लिए लड़ना, अपने अधिकार के लिए लड़ना।

—حق تعالیٰ—[ਹੱਕ਼ ਤਆਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਉੱਚਾ ਰੱਬ।

[हक़्क़ त-आला] अर० पु० सब से बड़ा ईश्वर ।

—حق تلفی—[ਹੱਕ ਤਲ-ਫ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਅਨਿਆਂ, ਹੱਕ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[हक़्क़ तल-फ़ी] अर० स्त्री० अन्याय, न्याय न होने का भाव, अधिकार मारे जाने का भाव ।

—حق ثابت کرنا—[ਹੱਕ ਸਾਬਿਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਅਵੇ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ; ਹੱਕ ਜਾਂ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਮਨਵਾਉਣਾ ।

[हक़्क़ साबित कर-ना] मुहा० अधिकार मनवाना, अधिकार अथवा सच्चाई को मनवाना ।

—حق حق کرنا—[ਹੱਕ ਹੱਕ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਧਿਆਉਣਾ ।

[हक़्क़ हक़्क़ कर-ना] मुहा० ईश्वर की स्तुति करना ।

—حق دار اراضی—[ਹੱਕਦਾਰੇ ਅਰਾ-ਜ਼ੀ] ਪੁ. ਭੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ।

[हक़्क़दारे अरा-ज़ी] पु० भूमि का अधिकारी ।

—حق دخیل کاری—[ਹੱਕੇ ਦਖ਼ੀਲਕਾਰੀ] ਪੁ. ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ, ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ।

[हक़्क़े दख़ीलकारी] पु० हस्तक्षेप करने का अधिकार, हिस्सा लेने का अधिकार ।

—حق دستور—[ਹੱਕੇ ਦਸ-ਤੂਰ] ਪੁ. ਦੱਸਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ।

[हक़्क़े दस-तूर] पु० दसवें भाग का अधिकार ।

—حق رائے دہی—[ਹੱਕੇ ਰਾਏ ਦਿਹੀ] ਪੁ. ਰਾਇ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ।

[हक़्क़े राए दिही] पु० मत अथवा वोट देने का अधिकार ।

—حق رسی—[ਹੱਕ ਰਸੀ] ਇ. ਨਿਆਂ, ਇਨਸਾਫ਼ ।

[हक़्क़ रसी] स्त्री० न्याय, इनसाफ़ ।

—حق سرکار—[ਹੱਕੇ ਸਰ-ਕਾਰ] ਪੁ. ਮਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਮਾਮਲਾ ।

[हक़्क़े सर-कार] पु० माल गुज़ारी, लगान ।

—حق شفعہ—[ਹੱਕੇ ਸ਼ੁਫ਼-ਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖ਼ਰੀਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸ਼ੁਫ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕ ।

[हक़्क़े शुफ़-अ:] अर० पु० साथ लगती सम्पत्ति ख़रीदने का अधिकार ।

—حق شفعہ بر بنائے جار ملحق—[ਹੱਕੇ ਸ਼ੁਫ਼-ਅ: ਬਰ ਬਿਨਾਏ ਜਾਰੇ ਮੁਲ-ਹਿਕ] ਪੁ. ਲਾਗਲਾ ਗਵਾਂਢੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁਫ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕ ।

[हक़्क़े शुफ़-अ: बर बिनाए जारे मुल-हिक़] पु० साथ लगते पड़ोसी होने के कारण शुफ़े का अधिकार ।

—حق شناس—[ਹੱਕ ਸ਼ਨਾਸ] ਪੁ. ਕਦਰਦਾਨ; ਨਿਆਂਕਾਰ ।

[हक़्क़ शनास] पु० गुण ग्राहक; न्यायशील ।

—حق متقدم—[ਹੱਕੇ ਮੁਤਕੱਦ-ਦਮ] ਪੁ. ਪਹਿਲਾ ਹੱਕ ।

[हक़्क़े मुतक़द्दम] पु० प्रथम अधिकार ।

—حق نا حق—[ਹੱਕ ਨਾ ਹੱਕ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ, ਅਕਾਰਨ, ਖ਼ਾਹਮਖ਼ਾਹ ।

[हक़्क़ ना हक़्क़] क्रि० वि० बिना कारण के, अकारण, व्यर्थ ।

—حق نام اللہ کا—[ਹੱਕ ਨਾਮ ਅੱਲਾਹ ਕਾ] ਅਵ. ਸੱਚਾ ਨਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਹੈ ।

[हक़्क़ नाम अल्लाह का] अव्य० सच्चा नाम ईश्वर का है ।

—حق نصرت قدیم—[ਹੱਕੇ ਨੁਸ-ਰਤੇ ਕਦੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ।

[हक़्क़े नुस-रते क़दीम] अर० पु० पुरातन काल के हिस्से का अधिकार ।

—حق نمک ادا ہونا—[ਹੱਕੇ ਨਮਕ ਅਦਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਹੋਣਾ ।

[हक़्क़े नमक अदा होना] मुहा० सेवा करने का कर्तव्य पूरा होना, किसी के उपकारों के बदले में कोई सेवा करना ।

—حق ہونا—[ਹੱਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰਨਾ, ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਣਾ; ਸੱਚ ਹੋਣਾ; ਨਿਆਂ ਹੋਣਾ ।

[हक़्क़ होना] मुहा० मरना, शरीर त्यागना, स्वर्गवास होना; सत्य होना; न्याय होना ।

حقا—[ਹੱਕਾ] ਅਵ. ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ।

[हक़्क़ा] अव्य० ईश्वर की सौगंध ।

حقارت—[ਹਕਾਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਘਿਰਣਾ, ਨਫ਼ਰਤ; ਨਿਰਾਦਰ, ਬੇਇਜ਼ਤੀ ।

[हक़ारत] अर० स्त्री० घृणा; निरादर, अपमान ।

—حقارت کی نظر سے دیکھنا—[ਹਕਾਰਤ ਕੀ ਨਜ਼ਰ ਸੇ ਦੇਖ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘਿਰਣਾ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ, ਘਟੀਆ ਸਮਝਣਾ ।

[हक़ारत की नज़र से देख-ना] क्रि० सक० घृणा से देखना, घटिया समझना ।

حقانی—[ਹੱਕਾਨੀ] ਵਿ. ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਰੱਬੀ, ਇਲਾਹੀ ।

[हक़्क़ानी] वि० ईश्वर से सम्बन्धित, ईश्वरीय ।

حقانیت—[ਹੱਕਾਨੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਸੱਚਾਈ ।

[हक़्क़ानीयत] अर० स्त्री० सचाई ।

حقائق—[ਹਕਾਇਕ] ਅਰ. ਪੁ. حقیقت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हक़ाइक़] अर० पु० حقیقت का बहुवचन ।

حقنہ—[ਹੁਕ-ਨਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਬਜ਼ੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਦਾ ਰਾਹੀਂ ਪਿਚਕਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਪਿਚਕਾਰੀ, ਅਨੀਮਾ; ਕੋਈ ਦਵਾ ਦੀ ਬੱਤੀ ਜੋ ਕਬਜ਼ੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਦਾ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[हुक-नः] अर० पु० क़ब्ज़ दूर करने के लिए गुदा के रास्ते पिचकारी के साथ पानी चढ़ाने का काम, पिचकारी; अनीमा, कोई बत्ती जो क़ब्ज़ दूर करने के लिए गुदा में दी जाती है ।

—حقنہ کرنا—[ਹੁਕ-ਨਃ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਅਨੀਮਾ ਕਰਨਾ ।

[हुक-नः कर-ना] क्रि० समा० अनीमा करना ।

حقوق—[ਹੁ.ਕੂ.ਕ] ਅਰ. ਪੁ. حق ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हुक़ूक़] अर० पु० حق का बहुवचन ।

حقہ—[ਹੁੱ.ਕਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਡੱਬਾ; ਜਵਾਹਿਰਾਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਡੱਬੀ; ਕਲੀ ।

[हुक़्क़ः] अर० पु० डिब्बा; मणि माणिक्य रखने की डिब्बी; कली ।

—حقہ باز—[ਹੁੱ.ਕਃ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਬਾਜ਼ੀਗਰ, ਮਦਾਰੀ; ਹੁੱਕਾ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ।

[हुक़्क़ः बाज़] पु० बाज़ीगर, मदारी; हुक्का पीने वाला ।

حقہ بھرنا—[ਹੁੱ.ਕਃ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਿਲਮ ਵਿਚ ਤਮਾਕੂ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਗ ਧਰਨਾ ।

[हुक़्क़ः भर-ना] मुहा० चिलम में तम्बाकू रख कर आग रखना ।

—حقہ پانی بند کر دینا—[ਹੁੱ.ਕਃ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕ ਦੇਣਾ ।

[हुक़्क़ः पानी बंद कर देना] मुहा० बिरादरी से निकाल देना ।

—حقہ تازہ کرنا—[ਹੁੱ.ਕਃ ਤਾਜ਼ਃ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਦਲਣਾ ਤੇ ਨੈਚੇ ਨੂੰ ਤਰ ਕਰਨਾ ।

[हुक़्क़ः ताज़ः कर-ना] मुहा० हुक्के का पानी बदलना तथा नैचे आदि को तर करना ।

حقیت—[ਹੱ.ਕੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਹੱਕ, ਮਲਕੀਅਤ, ਮਾਲਕੀ ।

[हक़्क़ीयत] अर० स्त्री० अधिकार, मलकीयत ।

—حقیت محتمل الوقوع—[ਹੱ.ਕੀਯਤੇ ਮੁਹ-ਤਮਿਲੁ ਲਵ-ਕੂ.ਅ] ਅਰ. ਇ. ਅਸਥਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ।

[हक़्क़ीयते मुह-तमिलुलवुक़ूअ] अर० स्त्री० अस्थायी अधिकार ।

حقیر—[ਹ.ਕੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਛੋਟਾ, ਘਟੀਆ, ਹੀਣਾ; ਹੌਲਾ, ਬੇਕਦਰ, ਨੀਚਾ ।

[हक़ीर] अर० वि० छोटा, घटिया, नीच, ओछा ।

حقیقت—[ਹ.ਕੀ.ਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਸਲੀਅਤ, ਅਸਲ; ਹਾਲ, ਹਾਲਤ; ਸੱਚਾਈ, ਭੇਤ; ਹੈਸੀਅਤ ।

[हक़ीक़त] अर० स्त्री० वास्तविकता, वास्तव; स्थिति, अवस्था; सचाई, सत्यता; हैसीयत ।

—حقیقت کھل جانا—[ਹ.ਕੀ.ਕਤ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੇਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਅਸਲ ਗਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ।

[हक़ीक़त खुल जाना] मुहा० भेद खुल जाना, वास्तविक बात का पता लग जाना ।

حقیقی—[ਹ.ਕੀ.ਕੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਸਲੀ; ਸਕਾ, ਆਪਣਾ ।

[हक़ीक़ी] अर० वि० वास्तविक; सगा, अपना ।

—حقیقی بھائی—[ਹ.ਕੀ.ਕੀ ਭਾਈ] ਪੁ. ਸੱਕਾ ਭਰਾ, ਮਾਂ ਪਿਉ ਜਾਇਆ ਭਰਾ ।

[हक़ीक़ी भाई] पु० सगा भाई, माता पिता से उत्पन्न भाई, सहोदर ।

حک—[ਹ.ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੁਰਚਣ, ਛਿੱਲਣ ਤੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[हक] अर० पु० खुरचने, छीलने और दूर करने का भाव ।

حکاک—[ਹੱ.ਕਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੱਖਰ ਖੁਣਨ ਵਾਲਾ, ਮੁਹਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਨਗੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚਮਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।

[हक्काक] अर० पु० अक्षर खोदने वाला, मुहरें बनाने वाला, नगीने को चमकाने वाला ।

حکام—[ਹੁੱ.ਕਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. حاکم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हुक्काम] अर० पु० حاکم का बहुवचन ।

حکایت—[ਹਿ.ਕਾਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਹਾਣੀ, ਕਿੱਸਾ; ਬਾਤ ।

[हिकायत] अर० स्त्री० कहानी, कथा; वार्ता ।

حکایتاً—[ਹਿ.ਕਾਯਤਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਗਲਬਾਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਕਹਾਣੀ ਵਜੋਂ ।

[हिकायतन] क्रि० वि० बातचीत के रूप में, कथा के रूप में ।

حکم—[ਹਿ.ਕਮ] ਅਰ. ਪੁ. حکمت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हिकम] अर० पु० حکمت का बहुवचन ।

حکم—[ਹੁਕ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਰਮਾਨ, ਆਗਿਆ; ਫ਼ਤਵਾ, ਸ਼ਰਈ ਫ਼ੈਸਲਾ; ਹਕੂਮਤ, ਰਾਜ; ਪਰਵਾਨਗੀ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ; ਤਾਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ।

[हुक-म] अर० पु० आदेश, आज्ञा; मुसलमानों के धर्म-शास्त्रानुसार फ़ैसला जो मौलवी आदि किसी कर्म के अनुकूल या प्रतिकूल होने के विषय में देते हैं; शासन, राज्य; स्वीकृति; ताश के दो काले रंगों में से एक ।

—حکم امتناعی—[ਹੁਕ-ਮੇ ਇਮ-ਤਿਨਾ-ਈ] ਪੁ. ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ।

[हुक-मे इम-तिना-ई] पु० रोकने अथवा मना करने का आदेश।

—حکم انداز—[ਹੁਕ-ਮ ਅੰਦਾਜ਼] ਪੁ. ਠੀਕ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਤੀਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀ ਜਾਂ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼।

[हुक-म अंदाज़] पु० ठीक निशाने पर तीर मारने वाला, पक्का निशाने बाज़।

—حکم انفساخ بندوبست—[ਹੁਕ-ਮੇ ਇਨ-ਫ਼ਿਸਾਖ਼ੇ ਬੰਦੋ-ਬਸ-ਤ] ਪੁ. ਬੰਦੋਬਸਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ।

[हुक-मे इन-फ़िसाख़े बंदोबस-त] पु० प्रबन्ध को तोड़ने का आदेश।

—حکم بردار—[ਹੁਕ-ਮ ਬਰ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਆਗਿਆਕਾਰੀ, ਆਗਿਆਪਾਲਕ।

[हुक-म बर-दार] पु० वि० आज्ञाकारी, आज्ञा पालन करने वाला।

—حکم جاری کرنا—[ਹੁਕ-ਮ ਜਾਰੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ, ਡੌਂਡੀ ਪਿਟਵਾਉਣਾ, ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ।

[हुक-म जारी कर-ना] मुहा० विज्ञापन देना, ढिंढोरा पिटवाना, आदेश देना।

—حکم حاکم مرگ مفاجات—[ਹੁਕ-ਮੇ ਹਾਕਿਮ ਮਰ-ਗੇ ਮੁਫ਼ਾਜਾਤ] ਅਖੌ. ਹਾਕਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਕਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਝਟਪਟ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[हुक-मे हाकिम मर-गे मुफ़ाजात] लोको० शासक का आदेश मानना ही पड़ता है, शासक का आदेश एकदम जारी हो जाता है।

—حکم دینا—[ਹੁਕ-ਮ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਰਨਾ; ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ; ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ; ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ।

[हुक-म देना] मुहा० आज्ञा देना, आदेश देना, निर्णय सुनाना; विज्ञापन देना; आज्ञा देना।

—حکم تسمس—[ਹੁਕ-ਮੇ ਤਿਸ-ਮਿਸ] ਪੁ. ਰੋਕ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ।

[हुक-मे तिस-मिस] पु० रोक करने का आदेश।

—حکم ران—[ਹੁਕ-ਮਰਾਨ] ਪੁ. ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ।

[हुक-मरान] पु० शासक, राजा।

—حکم رانی—[ਹੁਕ-ਮ ਰਾਨੀ] ਇ. ਹਕੂਮਤ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ, ਰਾਜ।

[हुक-म रानी] स्त्री० शासन, राज्य।

—حکم ظہری—[ਹੁਕ-ਮੇ ਜ਼ਹ-ਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਾਂ ਰਪੋਟ ਦੀ ਪਿਠ ਪਿੱਛੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁਕਮ।

[हुक-मे ज़ह-री] अर० पु० किसी कागज़ अथवा रिपोर्ट की पिछली ओर लिखा हुआ आदेश।

—حکم قطعی—[ਹੁਕ-ਮੇ ਕ਼ਤ-ਈ] ਪੁ. ਆਖ਼ਰੀ ਹੁਕਮ, ਨਾ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ੈਸਲਾ।

[हुक-मे क़त-ई] पु० अन्तिम आदेश, न बदलने वाला निर्णय।

—حکم کرنا—[ਹੁਕ-ਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣਾ, ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ, ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ।

[हुक-म कर-ना] मुहा० आदेश देना, आज्ञा देना।

—حکم گشتی—[ਹੁਕ-ਮੇ ਗਸ਼-ਤੀ] ਪੁ. ਚਿਣਤੂ ਚਿੱਠੀ, ਉਹ ਹੁਕਮ ਜੋ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਏ।

[हुक-मे गश-ती] पु० परिपत्र, वह आदेश जो सर्वत्र भेजा जाए।

—حکم مطلق—[ਹੁਕ-ਮੇ ਮੁਤ-ਲਿਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਮ ਹੁਕਮ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਕਮ।

[हुक-मे मुत-लिक़] अर० पु० साधारण आदेश, आवश्यक आदेश।

—حکم ناطق—[ਹੁਕ-ਮੇ ਨਾ-ਤਿਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਖ਼ਰੀ ਹੁਕਮ, ਨਾ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ।

[हुक-मे ना-तिक़] अर० पु० अन्तिम आदेश, न बदलने वाला आदेश।

—حکم نامہ—[ਹੁਕ-ਮ ਨਾਮ:] ਪੁ. ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ, ਫ਼ਰਮਾਨ, ਆਰਡਰ, ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੁਕਮ।

[हुक-म नाम:] पु० लिखित आदेश, फ़रमान, राज के द्वारा लिखा गया आदेश।

حکماء—[ਹੁਕਮਾਉ] ਅਰ. ਪੁ. حکیم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[हुकमाउ] अर० पु० حکیم का बहुवचन।

حکمت—[ਹਿਕ-ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਕਲ, ਸਿਆਣਪ, ਚਲਾਕੀ, ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ।

[हिक-मत] अर० स्त्री० बुद्धि, बुद्धिमत्ता, दानाई, दर्शन शास्त्र।

—حکمت عملی—[ਹਿਕ-ਮਤੇ ਅਮਲੀ] ਅਰ. ਇ. ਨੀਤੀ, ਪਾਲੀਸੀ।

[हिक-मते अमली] अर० स्त्री० नीति, पालिसी।

—حکمت کرنا—[ਹਿਕ-ਮਤ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਹਕੀਮੀ ਕਰਨਾ, ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਨਾ; ਸਿਆਣਪ ਕਰਨਾ; ਵਿਉਂਤ ਕਰਨਾ।

[हिक-मत कर-ना] क्रि० समा० हकीमी का काम करना, डाक्टरी करना; बुद्धिमत्ता से काम करना, योजना बनाना।

—حکمت مدنی—[ਹਿਕ-ਮਤੇ ਮਦਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ।

[हिक-मते मदनी] अर० स्त्री० नागरिकता।

حکمتی—[ਹਿਕ-ਮਤੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਫ਼ਲਾਸਫ਼ਰ; ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ।
[हिक-मती] पु॰ वि॰ दार्शनिक; चालाक, चतुर।

حکمی—[ਹੁਕ-ਮੀ] ਵਿ. ਯਕੀਨੀ; ਅਚੂਕ; ਜ਼ਰੂਰੀ; ਸਦਾ।
[हुक-मी] वि॰ निश्चित, अचूक; आवश्यक; सदैव।

حکمی بندہ—[ਹੁਕ-ਮੀ ਬੰਦ:] ਪੁ. ਆਗਿਆਕਾਰ, ਆਗਿਆ ਪਾਲਕ।
[हुक-मी बंद:] पु॰ आज्ञाकारी, आज्ञा का पालन करने वाला।

حکومت—[ਹੁਕੂਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਰਾਜ, ਹੁਕਮਰਾਨੀ, ਸਲਤਨਤ।
[हुकूमत] अर॰ स्त्री॰ राज्य, शासन, सल्तनत।

حکومت جمہوری—[ਹੁਕੂਮਤੇ ਜਮ-ਹੂਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਲੋਕ ਰਾਜ, ਪਰਜਾ ਦਾ ਰਾਜ, ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਜਾਂ ਪਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਵੇ।
[हुकूमते जम-हूरी] अर॰ स्त्री॰ प्रजातन्त्र, वह राज्य जिस में राजा कोई न हो अपितु जनता द्वारा निर्वाचित राष्ट्रपति या प्रधान मन्त्री हो।

حکومت شخصی—[ਹੁਕੂਮਤੇ ਸ਼ਖ਼-ਸੀ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਪੁਰਖੀ ਰਾਜ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ।
[हुकूमते शख़-सी] अर॰ स्त्री॰ एक सत्तात्मक राज्य, राजा का राज्य जिस में सभी अधिकार उसके पास हों।

حکیم—[ਹਕੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ, ਸਿਆਣਾ, ਦਾਨਾ, ਅਕਲਮੰਦ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ; ਚਿਕਿਤਸਕ, ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[हकीम] अर॰ पु॰ दार्शनिक, बुद्धिमान्; चिकित्सक, चिकित्सा करने वाला।

حکیمی—[ਹਕੀਮੀ] ਇ. ਹਕੀਮ ਦਾ ਕਿੱਤਾ।
[हकीमी] स्त्री॰ हकीम का पेशा।

حل—[ਹੱਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਔਖੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਖੁਲ੍ਹਣ, ਘੁਲਣ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[हल्ल] अर॰ पु॰ खोलने का भाव, कठिन कार्य को सुगम करने का भाव; खुलने, घुलने तथा मिलने का भाव; गणित का प्रश्न निकालने का भाव।

حل کرنا—[ਹੱਲ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨਾ, ਘੁਲਣਾਉਣਾ; ਅੰਸ਼ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰਨਾ; ਮਿਲਾਉਣਾ; ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕੱਢਣਾ।
[हल्ल कर-ना] क्रि॰ समा॰ खोलना, सुगम बनाना, घुलवाना; अंश पृथक् पृथक् करना; मिलाना; गणित का प्रश्न निकालना।

حل و عقد—[ਹੱਲੋ ਅਕ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਬੰਧ; ਉਧੇੜ ਬੁਣ।
[हल्लो अक़-द] अर॰ पु॰ खोलने और बन्द करने का भाव, प्रबन्ध; उधेड़ बुन।

حلاج—[ਹੱਲਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੇਂਜਾ, ਰੂੰ ਪਿੰਜਣ ਵਾਲਾ।
[हल्लाज] अर॰ पु॰ धुनिया, रूई धुनने वाला।

حلال—[ਹਲਾਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਾਇਜ਼, ਠੀਕ; ਜ਼ਬ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਕਲਾਮ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਛੁਰੀ ਨਾਲ ਕੋਹਿਆ ਹੋਇਆ; ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼।
[हलाल] अर॰ वि॰ उचित, ठीक; हलाल किया हुआ, कलाम पढ़ कर छुरी से मारा हुआ; शरअ के अनुसार ठीक।

حلال خور—[ਹਲਾਲ ਖ਼ੋਰ] ਪੁ. ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਖਾਣ ਵਾਲਾ; ਮਿਹਤਰ, ਜਮਾਂਦਾਰ।
[हलाल ख़ोर] पु॰ हलाल की कमाई खाने वाला; भाव, मेहतर।

حلال کرکے کھانا—[ਹਲਾਲ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ, ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਾਣਾ।
[हलाल करके खाना] मुहा॰ परिश्रम करके खाना, उचित ढंग से खाना।

حلالہ—[ਹਲਾਲ:] ਅਰ. ਇ. ਤਲਾਕ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਖ਼ਾਵੰਦ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[हलाल:] अर॰ स्त्री॰ तलाक़ की एक क़िस्म जिस में स्त्री को दूसरे से ब्याह करना पड़ता है और फिर उस को तलाक़ देने पर पहले पति से ब्याह कर सकती है।

حلاوت—[ਹਲਾਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਿਠਾਸ।
[हलावत] अर॰ स्त्री॰ मिठास।

حلب—[ਹਲ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. Aleppo, ਏਸ਼ੀਆਈ ਰੂਮ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਪਰਸਿੱਧ ਸਨ, ਅਲੈਪੋ।
[हल-ब] अर॰ पु॰ Aleppo, एशियाई रूम का एक नगर जहाँ के शीशे प्रसिद्ध थे, अलेपो।

حلت—[ਹਿੱਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਲਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[हिल्लत] अर॰ स्त्री॰ हलाल होने का भाव।

حلوان—[ਹਲ-ਵਾਨ] ਇ. ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਦਾ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪੁਰੋਹਿਤ, ਕੰਮੀਆਂ, ਨਾਈ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[हल-वान] स्त्री॰ विवाह के अवसर पर घर की स्त्री का सब अतिथियों से पैसे इकट्ठे करके पुरोहित, कमीनों, नाई आदि सब को बाँटने का भाव।

حلف—[ਹਿਲ-ਫ਼, ਹਲ-ਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਕਸਮ, ਸੁਗੰਧ।

[हिल-फ़, हल-फ़] अर० पु० शपथ, सौगंध ।

—حلف اٹھانا—[ਹਲ-ਫ਼ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਹੁੰ ਚੁਕਣਾ, ਕਸਮ ਖਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ।

[हल-फ़ उठाना] मुहा० शपथ लेना, सौगन्ध खाना; किसी धार्मिक पुस्तक को हाथ लगा कर सत्य कहने की प्रतिज्ञा करना ।

—حلف دروغی—[ਹਲ-ਫ਼ ਦਰੋਗ਼ੀ] ਇ. ਝੂਠੀ ਕਸਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

[हल-फ़ दरोग़ी] स्त्री० झूठी सौगन्ध खाने का भाव ।

—حلف منصب—[ਹਲ-ਫ਼ੇ ਮਨ-ਸਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਹੁੰ ਲੈਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਕ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਾਂਗਾ ।

[हल फ़े मन-सिब] अर० पु० पद ग्रहण करते समय शपथ लेना कि मैं सरकार का शुभ चिन्तक और वफ़ादार रहूंगा ।

حلفاً—[ਹਲ-ਫ਼ਨ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਸਮ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਧਰਮ ਨਾਲ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਾਖੀ ।

[हल-फ़न] अर० क्रि० वि० सौगन्ध खा कर, धर्म से, ईश्वर को साक्षी मान कर ।

حلق—[ਹਲ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਗਲਾ, ਸੰਘ ।

[हल-क़] अर० पु० गला, कंठ ।

—حلق پر چھری پھیرنا—[ਹਲ-ਕ਼ ਪਰ ਛੁਰੀ ਫੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਲਾਲ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਬ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ।

[हल-क़ पर छुरी फेर-ना] मुहा० हलाल करना, वध करना ।

حلقوم—[ਹੁਲ-ਕ਼ੂਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਲਾ, ਹਲਕ, ਗਲੇ ਦਾ ਘੁੰਗਰੂ, ਨਰੜੂ, ਘੰਡੀ ।

[हुल-क़ूम] अर० पु० गला, कण्ठ, गले की घंटी ।

حلقہ—[ਹਲ-ਕ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਘੇਰਾ, ਦਾਇਰਾ, ਵਲਗਣ; ਮੰਡਲ; ਕੜਾ, ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਲੱਕੜ ਦਾ ਗੋਲ ਮੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕੜਾ; ਇਲਾਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ।

[हल-क़:] अर० पु० घेरा, मंडल, कड़ा; लोहे अथवा लकड़ी आदि का गोल कुण्डा, कुण्डी; ज़िला, प्रदेश ।

—حلقہ باندھنا—[ਹਲ-ਕ਼ਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੇਰਾ ਪਾਉਣਾ, ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਘੇਰ ਲੈਣਾ ।

[हल-क़: बांध-ना] मुहा० घेरा डालना, चारों ओर से घेर लेना ।

—حلقہ بگوش—[ਹਲ-ਕ਼ਾ ਬਗੋਸ਼] ਪੁ. ਗ਼ੁਲਾਮ, ਦਾਸ ।

[हल-क़: बगोश] पु० ग़ुलाम, दास ।

حلل—[ਹੁਲਲ] ਅਰ. ਪੁ. حلہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[हुलल] अर० पु० حلہ का बहुवचन ।

حلم—[ਹਿਲ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਡੰਡ ਵਿਚ ਨਰਮੀ ਕਰਨਾ; ਸਹਾਰੀ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ, ਸਹਿਣ ਸ਼ੀਲਤਾ; ਨਰਮੀ, ਨਰਮ ਦਿਲੀ ।

[हिल-म] अर० पु० किसी के दण्ड में नर्मी करना; सहन शीलता, सहिष्णुता; सहृदयता, नरमी ।

حلوا—[ਹਲ-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਿੱਠਾ, ਕੜਾਹ ।

[हल-वा] अर० पु० मीठा, हलवा ।

—حلوا خاتون—[ਹਲ-ਵਾ ਖ਼ਾਤੂਨ] ਇ. ਕੜਾਹ ਖਾਣੀ ਤੀਵੀਂ; ਉਹ ਕਾਠ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਪੜੇ ਪੁਆ ਕੇ ਫ਼ਕੀਰ ਲੋਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਚਾਉਂਦੇ ਤੇ ਲੜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸਤੇ ਸਕਤੇ ।

[हल-वा ख़ातून] स्त्री० हलवा खाने वाली स्त्री; लकड़ी की वे पुतलियां जिन्हें कपड़े पहना कर फ़क़ीर लोग बच्चों के सामने उंगलियों पर नचाते और लड़ाते हैं ।

—حلوا خوردن را روئے باید—[ਹਲ-ਵਾ ਖ਼ੁਰ-ਦਨ ਰਾ ਰੂਏ ਬਾਯਦ] ਅਖੌ. ਇਹ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਦਾਲ ।

[हल-वा ख़ुर-दन रा रूए बायद] लोको० यह मुँह और मसूर की दाल ।

—حلوا سمجھنا—[ਹਲ-ਵਾ ਸਮਝ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਤੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਮਝਣਾ ।

[हल-वा समझ-ना] मुहा० किसी काम को सुगमता से हो जाने वाला समझना ।

—حلوائے بے دود—[ਹਲ-ਵਾਏ ਬੇ ਦੂਦ] ਪੁ. ਪੱਕਾ ਫਲ, ਕੁਦਰਤੀ ਹਲਵਾ, ਨਰਮ ਚਾਰਾ; ਮੁਲਾਇਮ ਚੀਜ਼ ।

[हल वाए बे दूद] पु० पके फल, प्राकृतिक हलवा, नर्म चारा; कोमल वस्तु ।

—حلوائے مرگ—[ਹਲ-ਵਾਏ ਮਰ-ਗ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹਲਵਾ ।

[हल-वाए मर-ग] अर० पु० किसी की मृत्यु पर बांटा गया हलवा ।

—حلوائے مغزی—[ਹਲ-ਵਾ-ਏ ਮਗ਼-ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਪੰਜੀਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਦਾਮ ਅਤੇ ਪਿਸਤਾ ਆਦਿ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[हल-वाए मग़-ज़ी] अर० पु० एक प्रकार की पंजीरी जिसमें बादाम और पिस्ता आदि डालते हैं ।

—حلوائے مقراضی—[ਹਲ-ਵਾਏ ਮਿਕ-ਰਾ-ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਕੜਾਹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਮੇਵਾ ਕੁਤਰ ਕੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[हल-वाए मिक-राज़ी] अर० पु० एक प्रकार का हलवा जिस में बहुत सा मेवा कुतर कर डाला जाता है ।

—حلوے مانڈے سے کام رکھنا—[ਹ਼ਲ-ਵੇ ਮਾਂਡੇ ਸੇ ਕਾਮ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣਾ ਹੀ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣਾ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਲਾਭ ਬਾਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਜਾਂ ਗ਼ਰਜ਼ ਰੱਖਣਾ ।

[हल-वे मांडे से काम रख-ना] मुहा० अपना ही भला चाहना, अपनी ही वृद्धि का विचार अथवा स्वार्थ रखना ।

حلوان—[ਹ਼ਲ-ਵਾਨ] ਪੁ. ਭੇਡ ਜਾਂ ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਬੱਚਾ; ਮੁਲਾਇਮ ਗੋਸ਼ਤ, ਕੂਲਾ ਮਾਸ ।

[हल-वान] पु० भेड़ अथवा बकरी का दूध पीता बच्चा; नर्म मांस, कोमल मांस ।

حلوائی—[ਹ਼ਲ-ਵਾਈ] ਪੁ. ਮਠਿਆਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।

[हल-वाई] पु० मिठाइयां बनाने और बेचने वाला ।

—حلوائی کی دوکان اور دادا جی کی فاتحہ—[ਹ਼ਲ-ਵਾਈ ਕੀ ਦੁਕਾਨ ਔਰ ਦਾਦਾ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਾਤਿਹ਼ਾ:] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਰਾਏ ਮਾਲ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਂ ਉਡਾਏ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[हल-वाई की दुकान और दादा जी की फ़ातिहः] लोको० जब कोई दूसरे की वस्तु का खुले रूप में प्रयोग करे और दूसरे का माल उड़ाए तब कहते हैं ।

حلول—[ਹ਼ੁਲੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਤਰਨਾ; ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਜਾਪੇ ।

[हुलूल] अर० पु० उतरना; एक वस्तु का दूसरी में इस प्रकार समा जाना कि कोई अन्तर दिखाई न दे ।

حلہ—[ਹ਼ੁੱਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਚਾਦਰ, ਬਹਿਸ਼ਤੀ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਜਾਮਾ ।

[हुल्ल:] अर० पु० चादर, स्वर्गीय पहरावा ।

حلیم—[ਹ਼ਲੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਠੰਢੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ ।

[हलीम] अर० वि० सहनशील, सहिष्णु, ठण्डे स्वभाव वाला ।

حلیہ—[ਹ਼ੁਲ-ਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ੇਵਰ, ਗਹਿਣਾ ।

[हुल-य:] अर० पु० भूषण, अलंकार ।

حلیہ—[ਹ਼ਿਲ-ਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਕਲ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[हिल-य:] अर० पु० आकृति, मुख के चिन्ह जिन से कोई पहचाना जाए ।

حمار—[ਹ਼ਿਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਤਾ, ਗਧਾ ।

[हिमार] अर० पु० गधा, गर्दभ ।

حماقت—[ਹ਼ਮਾਕ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਮੂਰਖਤਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ, ਨਾਦਾਨੀ ।

[हमाक़त] अर० स्त्री० मूर्खता, बेवक़ूफ़ी, ना समझी ।

حمال—[ਹ਼ੱਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ, ਪੱਲੇਦਾਰ, ਮਜ਼ਦੂਰ ।

[हम्माल] अर० पु० बोझ उठाने वाला, मज़दूर ।

حمالہ—[ਹ਼ੱਮਾਲ:] ਇ. ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ; ਬਹੁਤ ਭਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ।

[हम्माल:] स्त्री० बोझ उठाने वाली स्त्री; बहुत भारी सामान को उठा कर इधर उधर करने वाली मशीन ।

حمام—[ਹ਼ੱਮਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਗ਼ੁਸਲਖ਼ਾਨਾ; ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਟੂਟੀ ।

[हम्माम] अर० पु० स्नान करने का स्थान, स्नानगृह; गर्म पानी की टोंटी ।

حمام کرنا—[ਹ਼ੱਮਾਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਹਾਉਣਾ ।

[हम्माम कर-ना] मुहा० स्नान करना ।

—حمام کی لنگی—[ਹ਼ੱਮਾਮ ਕੀ ਲੁੰਗੀ] ਇ. ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਵਰਤ ਸਕੇ ।

[हम्माम की लुंगी] स्त्री० वह वस्तु जिसका प्रयोग प्रत्येक मनुष्य कर सके ।

—حمام میں سب ننگے—[ਹ਼ੱਮਾਮ ਮੇਂ ਸਬ ਨੰਗੇ] ਅਖੌ. ਉਸ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਵੇ ।

[हम्माम में सब नंगे] लोको० उस कुकर्म के बारे में कहते हैं जिसके साथ सभी का सम्बन्ध हो ।

حمامی—[ਹ਼ੱਮਾਮੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਮਾਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਨਹਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਨਾਈ, ਹੱਜਾਮ ।

[हम्मामी] अर० पु० स्नान कराने वाला; नाई ।

حمائل—[ਹ਼ਮਾਇਲ] ਅਰ. ਇ. ਹਮੇਲ, ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼; ਛੋਟੀ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਪੋਥੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ ।

[हमाइल] अर० स्त्री० गले में डालने की वस्तु; बहुत छोटे आकार का वह कुरान जो गले में लटका लिया जाता है ।

حمایت—[ਹ਼ਿਮਾਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਪੱਖ, ਮਦਦ ।

[हिमायत] अर० स्त्री० पक्ष, मदद, सहायता ।

حمایتی—[ਹ਼ਿਮਾਯਤੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪੱਖੀ, ਹਾਮੀ, ਹਿਮਾਇਤੀ ।

[हिमायती] अर० पु० हिमायत करने वाला, पक्ष लेने वाला, मदद करने वाला, सहायता करने वाला ।

حمد—[ਹ਼ਮ-ਦ] ਅਰ. ਇ. ਰੱਬ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ।

[हम-द] अर० स्त्री० ईश्वर की स्तुति ।

حمرا—[ਹ਼ਮਰਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ।

[हमरा] अर० वि० लाल रंग की ।

حمق—[ਹੁਮ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮੂਰਖਤਾ, ਨਾਦਾਨੀ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ।
[हुम-क़] अर० पु० मूर्खता, नासमझी, बेवकूफ़ी।

حمل—[ਹਮ-ਲ] ਅਰ ਪੁ. ਭਾਰ, ਬੋਝ; ਪੇਟ, ਗਰਭ; ਅਕਾਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਨਛੱਤਰ, ਮੇਖ।
[हम-ल] अर० पु० भार, बोझ; पेट, गर्भ; आकाश का एक नक्षत्र, मेष।

حمل اسقاط ہونا—[ਹਮ-ਲ ਇਸ-ਕ਼ਾਤ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਣਾ, ਹਮਲ ਗਿਰਨਾ; ਬੱਚਾ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ।
[हम-ल इस-क़ात होना] मुहा० गर्भ पात होना, गर्भ गिरना; बच्चा उचित समय से पूर्व गर्भ से बाहर आना।

حملہ—[ਹਮ-ਲਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੜ੍ਹਾਈ, ਧਾਵਾ।
[हम-लः] अर० पु० आक्रमण, धावा।

حملہ آور—[ਹਮ-ਲਃ ਆਵਰ] ਪੁ. ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[हम-लः आवर] पु० आक्रमण करने वाला, चढ़ाई करने वाला, हमला करने वाला।

حملہ معمولی—[ਹਮ-ਲਏ ਮ-ਅ-ਮੂਲੀ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਮਲਾ।
[हम-लए मअ-मूली] पु० थोड़ा सा आक्रमण।

حمیت—[ਹਮੀਯੱਤ] ਅਰ. ਇ. ਗ਼ੈਰਤ।
[हमीयत] अर० स्त्री० लज्जा।

حمید—[ਹਮੀਦ] ਵਿ. ਸ਼ਲਾਘਾ ਦਾ ਪਾਤਰ।
[हमीद] वि० श्लाघा का पात्र।

حمیم—[ਹਮੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਗਰਮ।
[हमीम] अर० वि० गर्म।

حنا—[ਹਿਨਾ] ਅਰ. ਇ. ਮਹਿੰਦੀ।
[हिना] अर० स्त्री० मेंहदी।

حنا بندی—[ਹਿਨਾ ਬੰਦੀ] ਇ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਰਸਮ, ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ, ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ।
[हिनाबंदी] स्त्री० मुसलमानों की एक रीति, मेंहदी लगाने की रीति, हाथों पर मेंहदी लगाने का काम।

حنان—[ਹੱਨਾਨ] ਅਰ. ਵਿ ਪੁ. ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ, ਮਿਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਰੱਬ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ।
[हन्नान] अर० वि० पु० क्षमा करने वाला, दयालु; ईश्वर का एक नाम।

حنانہ—[ਹੱਨਾਨਃ] ਅਰ. ਵਿ. ਰੋਣ ਵਾਲੀ।
[हन्नानः] अर० वि० रोने वाली।

حنائی—[ਹਿਨਾਈ] ਅਰ ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੇਰੂਆ, ਮਹਿੰਦੀ ਰੰਗਾ।
[हिनाई] अर० फ़ा० वि० गेरुआ, मेंहदी के रंग जैसा।

حنبل—[ਹੰਬਲ] ਅਰ ਪੁ. ਸੁੰਨੀਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਇਮਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਨਾਂ।
[हंबल] अर० पु० सुन्नियों के चार इमामों में से एक का नाम।

حنبلی—[ਹੰਬਲੀ] ਅਰ ਪੁ. ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿਸ ਦੇ ਲੋਕੀ 'ਹੰਬਲ' ਨਾਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਇਮਾਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।
[हंबली] अर० पु० सुन्नी मुसलमानों की वह श्रेणी जिस के लोग 'हंबल' नाम के चौथे इमाम को मानते हैं।

حنجرہ—[ਹਨ-ਜਰਃ] ਅਰ ਪੁ. ਗਲਾ, ਹਲਕ, ਘੰਡੀ।
[हन-जरः] अर० पु० गला, ग्रीवा, कंठ।

حنظل—[ਹਨ-ਜ਼ਲ, ਹਿਨ-ਜ਼ਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੁਮਾ।
[हन-ज़ल हिन-ज़ल] अर० पु० इन्द्रायन का फल।

حنفی—[ਹਨ-ਫ਼ੀ] ਅਰ. ਇ, ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ ਇਮਾਮ ਅਬੂ ਹਨੀਫ਼ਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।
[हन-फ़ी] अर० वि० सुन्नी मुसलमानों की एक श्रेणी जो इमाम अबू हनीफ़ा को मानती है।

حنوط—[ਹਨੂਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਝ ਸੁਗੰਧਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲੇਪ ਜੋ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਨੁਹਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਲਦੇ ਹਨ।
[हनूत] अर० पु० कुछ सुगंधित वस्तुएं जो मुर्दे को नहाने के बाद उसके शरीर पर मलते हैं।

حنیف—[ਹਨੀਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ; ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ।
[हनीफ़] अर० पु० हज़रत इब्राहीम के धर्म को मानने वाला; पक्का मुसलमान।

حوا—[ਹੱਵਾ] ਅਰ ਇ. ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਦੀ ਪਤਨੀ।
[हव्वा] अर० स्त्री० बाबा आदम की पत्नी।

حواجب—[ਹਵਾਜਿਬ] ਅਰ ਪੁ. حاجب ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦਰਬਾਨ।
[हवाजिब] अर० पु० حاجب का बहुवचन, द्वारपाल।

حوادث—[ਹਵਾਦਿਸ] ਅਰ. ਪੁ. حادثہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[हवादिस] अर० पु० حادثہ का बहुवचन।

حواری—[ਹਵਾਰੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ; ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਿਤ੍ਰ।
[हवारी] अर० पु० हज़रत ईसा के साथी, हज़रत मसीह के मित्र।

حواس—[ਹਵਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ।
[हवास] अर० पु० इन्द्रियाँ।

حواس باختہ—[ਹਵਾਸ ਬਾਖ਼-ਤਃ] ਵਿ. ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਬੌਂਦਲਿਆ ਹੋਇਆ।

حیرانی—[ਹੈਰਾਨੀ] ਇ. ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਅਚੰਭਾ ।
[हैरानी] स्त्री० आश्चर्य, अचम्भा ।

حیرت—[ਹੈਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਹੈਰਾਨੀ, ਅਚੰਭਾ ।
[हैरत] अर० स्त्री० आश्चर्य, अचम्भा, हैरानी ।

حیص بیص—[ਹੈਸ ਬੈਸ] ਅਰ. ਇ. ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ।
[हैस बैस] अर० स्त्री० शोर, कोलाहल, लड़ाई झगड़ा ।

حیض—[ਹੈਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ੂਨ, ਮਾਸਕ ਧਰਮ, ਕਪੜੇ ।
[हैज़] अर० पु० स्त्रियों को हर महीने आने वाला रक्त, मासिक धर्म, माहवारी ।

—حیض کا لتّہ—[ਹੈਜ਼ ਕਾ ਲੱਤਾ] ਪੁ. ਉਹ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੀਵੀਆਂ ਮਾਹਵਾਰੀ ਖ਼ੂਨ ਨੂੰ ਪੂੰਝਦੀਆਂ ਹਨ; ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ, ਕੋਝਾ ਤੇ ਘਿਰਣਤ ਮਨੁੱਖ ।
[हैज़ का लत्तः] पु० वह कपड़ा जिस के साथ स्त्रियां माहवारी का ख़ून पूंछती हैं; बहुत ही गिरा हुआ मनुष्य, कुत्सित और घृणित मनुष्य ।

—حیض یا حیضی بچہ—[ਹੈਜ਼ ਯਾ ਹੈਜ਼ੀ ਬੱਚਾ] ਪੁ. ਹਰਾਮੀ, ਹਰਾਮ ਦਾ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਹਰਾਮ ਜ਼ਾਦਾ ।
[हैज़ या हैज़ी बच्चः] पु० हरामी, व्यभिचार से उत्पन्न; नटखट, कमीना ।

حیطہ—[ਹੈਤਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਤਾ, ਦੁਆਲਾ, ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ।
[हैतः] अर० पु० अहाता, चार दीवारी ।

حیف—[ਹੈਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਅਫ਼ਸੋਸ, ਦੁੱਖ, ਹਾਏ; ਜ਼ੁਲਮ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ ।
[हैफ़] अर० पु० खेद, शोक, हाय; अत्याचार ।

حیل—[ਹਿਯਲ] ਅਰ. ਪੁ. حیلہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[हियल] अर० पु० حیلہ का बहुवचन ।

حیلہ—[ਹੀਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹਾਨਾ; ਧੋਖਾ, ਛਲ, ਮਕਰ; ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਕੰਮ, ਨੌਕਰੀ ।
[हीलः] अर० पु० बहाना; धोखा, छल, कपट; आजीविका, काम, नौकरी ।

—حیلہ باز—[ਹੀਲਾ ਬਾਜ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਮੱਕਾਰ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼; ਕੰਮ ਚੋਰ, ਕੰਮ ਚੋਰ ।
[हीलः बाज़] वि० पु० कपटी, छलिया, धोखेबाज़; काम चोर, काम से जी चुराने वाला ।

—حیلہ حوالہ—[ਹੀਲਾ ਹਵਾਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਟਾਲ ਮਟੋਲ ।
[हीलः हवालः] अर० पु० टाल मटोल ।

—حیلہ ساز—[ਹੀਲਾ ਸਾਜ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : حیلہ باز
[हीलः साज़] वि० पु० देखो : حیلہ باز

—حیلہ گر—[ਹੀਲਾ ਗਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : حیلہ باز
[हीलः गर] वि० पु० देखो : حیلہ باز

—حیلۂ رزق بہانۂ موت—[ਹੀਲੇ ਰਿਜ਼-ਕ ਬਹਾਨੇ ਮੌਤ] ਅਖੌ. ਰੋਜ਼ੀ ਜਤਨ ਨਾਲ ਕਮਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[हीले रिज़-क़ बहाने मौत] लोको० आजीविका यत्न से कमानी पड़ती है और मृत्यु का कोई न कोई बहाना बन जाता है ।

حین—[ਹੀਨ] ਅਰ. ਵੇਲਾ, ਵਕਤ, ਸਮਾਂ ।
[हीन] अर० समय, काल, वक़्त ।

—حین حیات—[ਹੀਨੇ ਹਯਾਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਮਰ ਭਰ, ਜੀਵਨ ਭਰ, ਜੀਉਂਦੇ ਤਕ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ।
[हीने हयात] क्रि० वि० आयु पर्यन्त, आजीवन, जीवन भर ।

—حین دوران مقدمہ—[ਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ।
[हीने दौराने मुक़द्दमः] अर० पु० अभियोग जारी रहने का समय ।

حیوان—[ਹੈਵਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਣ ਧਾਰੀ, ਪਸ਼ੂ, ਜਾਨਦਾਰ, ਜਾਨ ਵਾਲਾ; ਮੂਰਖ, ਜੰਗਲੀ ।
[हैवान] अर० पु० प्राणी, पशु, जानदार, प्राण वान; मूर्ख, जंगली ।

—حیوان مطلق—[ਹੈਵਾਨੇ ਮੁਤ-ਲਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਿਰਾ ਜਾਨਵਰ, ਖੋਤਾ ।
[हैवाने मुत-लिक़] अर० पु० निरा जानवर, अहमक़ ।

—حیوان ناطق—[ਹੈਵਾਨੇ ਨਾ-ਤਿਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਪਸ਼ੂ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖ, ਬੰਦਾ, ਇਨਸਾਨ ।
[हैवाने ना-तिक़] अर० पु० बोलने वाला पशु अर्थात् मनुष्य, मानव, प्राणी ।

—حیوان ناہق—[ਹੈਵਾਨੇ ਨਾਹਿ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਤਾ, ਗਧਾ ।
[हैवाने नाहिक़] अर० पु० गधा, गर्दभ ।

حیوانی—[ਹੈਵਾਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਹੈਵਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ।
[हैवानी] अर० वि० पशु से सम्बन्धित, पशुओं का ।

حیوانیت—[ਹੈਵਾਨੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਜਾਂਗਲੀ ਪੁਣਾ, ਮੂਰਖਤਾ, ਨਾਦਾਨੀ ।
[हैवानीय्यत] अर० स्त्री० जंगली पन, मूर्खता, नादानी ।

خ

خ —[ਖ਼ੇ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਸਤਵਾਂ ਅੱਖਰ।

[ख़े] अर० स्त्री० फ़ारसी वर्णमाला का नवाँ, उर्दू का दसवाँ और अरबी का सातवाँ अक्षर।

خاتم —[ਖ਼ਾਤਿਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[ख़ातिम] अर० वि० पु० समाप्त करने वाला, पूर्ण करने वाला।

—خاتم الانبیاء—[ਖ਼ਾਤਿਮੁਲ ਅੰਬਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤਮ ਪੈਗ਼ੰਬਰ, ਸਾਰੇ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਨਬੁੱਵਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ।

[ख़ातिमुल अंबियाः] अर० पु० अन्तिम पैग़म्बर, सभी नबियों की नबूवत को समाप्त करने वाला अर्थात् हज़रत मुहम्मद।

خاتم —[ਖ਼ਾਤਮ] ਅਰ. ਇ. ਮੁੰਦਰੀ, ਛਾਪ, ਅੰਗੂਠੀ।

[ख़ातम] अर० पु० अंगूठी, मुद्रा, छाप।

—خاتم بندی—[ਖ਼ਾਤਮ ਬੰਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਹਾਥੀ ਦੰਦ, ਊਂਠ ਦੀ ਹੱਡੀ ਜਾਂ ਲਕੜੀ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗੁਲਕਾਰੀ।

[ख़ातम बंदी] अर० स्त्री० हाथी दान्त, ऊंट की हड्डी अथवा लकड़ी पर खुदाई या फूल बनाने का काम।

—خاتم کاری—[ਖ਼ਾਤਮ ਕਾਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਦੇਖੋ ; خاتم بندی

[ख़ातम कारी] अर० स्त्री० देखो : خاتم بندی

خاتمہ —[ਖ਼ਾਤਿਮਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤ, ਅਖ਼ੀਰ, ਸਿੱਟਾ, ਨਤੀਜਾ; ਮੌਤ, ਕਾਲ।

[ख़ातिमः] अर० पु० अन्त, इति, परिणाम, नतीजा; मृत्यु, काल।

—خاتمہ بالخیر—[ਖ਼ਾਤਿਮਾ ਬਿਲ-ਖ਼ੈਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਨਾਲ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਅੰਤ ਵੇਲਾ, ਈਮਾਨ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨਾਲ ਬੀਤਣ ਲਈ ਦੁਆ।

[ख़ातिमः बिल-ख़ैर] अर० पु० सकुशल समाप्त होने का भाव, अन्तिम समय धर्मनिष्ठ के रूप में बीत जाने के लिए प्रार्थना।

—خاتمہ ہونا—[ਖ਼ਾਤਿਮਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਤ ਹੋਣਾ, ਮੁੱਕਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ, ਪ੍ਰਾਣ ਛੱਡਣਾ।

[ख़ातिमः होना] मुहा० अन्त होना, समाप्त होना; मर जाना, प्राण त्यागना।

خاتون —[ਖ਼ਾਤੂਨ] ਤੁ. ਇ. ਅਮੀਰ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਸਤਕਾਰ ਵਾਲਾ ਨਾਂ; ਬੇਗਮ, ਰਾਣੀ, ਮਲਕਾ, ਤੀਵੀਂ, ਬੀਵੀ, ਵਹੁਟੀ।

[ख़ातून] तुर्की० स्त्री० धनाढ्य घरों की स्त्रियों का सत्कार-सूचक नाम, पत्नी, श्रीमती, महिला।

—خاتون جنت—[ਖ਼ਾਤੂਨੇ ਜੰਨਤ] ਤੁ. ਅਰ. ਇ. ਸੁਰਗਾਂ ਦੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ, ਬੀਬੀ ਫ਼ਾਤਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਨਾਂ।

[ख़ातूने जन्नत] तुर्की० अर० स्त्री० स्वर्ग की राजकुमारी, बीबी फ़ातिमा का सत्कार सूचक नाम।

—خاتون عرب—[ਖ਼ਾਤੂਨੇ ਅਰਬ] ਅਰ. ਇ. ਬੀਬੀ ਫ਼ਾਤਮਾ; ਕਾਅਬਾ।

[ख़ातूने अरब] अर० स्त्री० बीबी फ़ातिमा; काबा।

—خاتون فلک—[ਖ਼ਾਤੂਨੇ ਫ਼ਲਕ] ਅਰ. ਇ. ਸੂਰਜ; ਚੰਨ; ਜ਼ੁਹਰਾ ਨਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ।

[ख़ातूने फ़लक] अर० स्त्री० सूर्य; चन्द्रमा; शुक्र नाम का सितारा।

خادم —[ਖ਼ਾਦਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨੌਕਰ, ਚਾਕਰ, ਸਦਰ; ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਨਗਾਹ ਮਕਬਰੇ ਆਦਿ ਦਾ ਮੁਜਾਵਰ।

[ख़ादिम] अर० पु० सेवक, अनुचर, नौकर; किसी ख़ानगाह मक़बरे आदि की देखभाल करने वाला मुजाविर।

—خادم درگاہ—[ਖ਼ਾਦਿਮੇ ਦਰ-ਗਾਹ] ਪੁ. ਮੁਜਾਵਰ।

[ख़ादिमे दर-गाह] पु० मुजाविर।

خار —[ਖ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੰਡਾ; ਕੁੱਕੜ ਦੇ ਪੈਰ ਦਾ ਕੰਡਾ; ਸਾੜਾ, ਹਸਦ।

[ख़ार] फ़ा० पु० काँटा; मुर्गे के पाँव का काँटा; जलन, ईर्ष्या।

—خار پشت—[ਖ਼ਾਰ ਪੁਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝਾੜ ਚੂਹਾ, ਸੇਹ; ਪਿੱਠ ਨੂੰ ਖੁਜਲਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਔਜ਼ਾਰ।

[ख़ार पुश-त] फ़ा० पु० जंगली चूहा, एक जानवर जिसकी पीठ पर लम्बे लम्बे काँटे होते हैं, साही; पीठ पर खुजली करने का एक उपकरण।

—خار خار—[ਖ਼ਾਰ ਖ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੇਚੈਨੀ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ।

[ख़ार ख़ार] फ़ा० पु० बेचैनी, व्याकुलता।

—خار دار—[ਖ਼ਾਰ ਦਾਰ] ਵਿ. ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ।

[ख़ार दार] वि० काँटों वाला, काँटे दार।

—خار گزرنا—[ਖ਼ਾਰ ਗੁਜ਼ਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰਾ ਲੱਗਣਾ, ਰੜਕਣਾ।

[ख़ार गुज़र-ना] मुहा० बुरा लगना, अखरना।

—خار و خس—[ਖ਼ਾਰੋ ਖ਼ਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੂੜਾ, ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ।

[ख़ारो ख़स] फ़ा० पु० कूड़ा, कूड़ा करकट।

خارا —[ਖ਼ਾਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਰੜਾ ਪੱਥਰ।

[ख़ारा] फ़ा० पु० कठोर पत्थर।

خارج —[ਖ਼ਾਰਿਜ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਧਰਾ, ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ।

[ख़ारिज] अर० वि० पृथक, निकाला हुआ।

—خارج از اختیار—[ਖ਼ਾਰਿਜ ਅਜ਼ ਇਖ਼-ਤਿਆਰ] ਵਿ. ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ।

[ख़ारिज अज़ इख़-तियार] वि० शक्ति से बाहर का, अधिकार अथवा सामर्थ्य से परे का।

—خارج از بحث—[ਖ਼ਾਰਿਜ ਅਜ਼ ਬਹ-ਸ] ਵਿ. ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੰਨੀ ਪਰਮੰਨੀ (ਗਲ); ਅਣ ਢੁਕਵੀਂ (ਗਲ)।

[ख़ारिज अज़ बह्-स] वि० निर्विवाद (बात), सर्वमान्य (बात), असंगत (बात)।

—خارج از عقل—[ਖ਼ਾਰਿਜ ਅਜ਼ 'ਅਕ-ਲ] ਵਿ. ਅਕਲ ਦੇ ਵਿਰੁਧ।

[ख़ारिज अज़ 'अक़-ल] वि० बुद्धि के विरुद्ध।

—خارج قسمت—[ਖ਼ਾਰਿਜ ਕਿਸ-ਮਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਤਕਸੀਮ ਕਰਨ ਤੇ ਪਰਾਪਤ ਹੋਵੇ, ਫਲ ਲਭ।

[ख़ारिज क़िस-मत] अर० पु० गणित में वह रकम जो किसी रकम पर भाग देने से प्राप्त हो, भागफल।

—خارج کرنا—[ਖ਼ਾਰਿਜ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੱਢਣਾ, ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ, ਵੱਖ ਕਰਨਾ; ਮੁਕਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜੋਗ ਨਾ ਸਮਝਣਾ।

[ख़ारिज कर-ना] मुहा० निकालना, पृथक् करना; अभियोग को सुनने योग्य न समझना।

—خارج ہونا—[ਖ਼ਾਰਿਜ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ, ਨਿਕਲਣਾ, ਵੱਖ ਹੋਣਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਡਿਸਮਿਸ ਹੋਣਾ।

[ख़ारिज होना] मुहा० निकाला जाना, निकलना, पृथक होना; मुक़दमे का रद्द होना।

خارجہ—[ਖ਼ਾਰਿਜ:] ਅਰ ਵਿ. ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ; ਬਦੇਸ਼ੀ।

[ख़ारिज:] अर० वि० निकाला हुआ, बाहर निकाला हुआ; विदेशी।

خارجی—[ਖ਼ਾਰਿਜੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ, ਦੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਉਹ ਫ਼ਿਰਕਾ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ; ਬੇਈਮਾਨ।

[ख़ारिजी] अर० पु० निकाला हुआ, धर्म से निकाला हुआ; मुसलमानों का वह फ़िरक़ा जो हज़रत अली को अपना ख़लीफ़ा नहीं मानता; बेईमान।

خارش—[ਖ਼ਾਰਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੁਰਕ, ਖਾਜ, ਖੁਜਲੀ; ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਫੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਰਕ ਹੋਂਦੀ ਹੈ।

[ख़ारिश] फ़ा० स्त्री० खर्जू, खाज, खुजली; एक रोग जिसके कारण समस्त शरीर फूल जाता है और खुजली होती है।

خارشی—[ਖ਼ਾਰਿਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੁਰਕ ਵਾਲਾ, ਖਾਜ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਜ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋਵੇ।

[ख़ारिशी] फ़ा० वि० खुजली वाला, खाज वाला, जिस को खुजली का रोग हो।

—خارشی کتیا مخمل کی جھول—[ਖ਼ਾਰਿਸ਼ੀ ਕੁਤਿਆ ਮਖ਼-ਮਲ ਦੀ ਝੁਲ] ਅਖੌ. ਕੋਝਾ ਬੰਦਾ ਤੇ ਵਧੀਆ ਪੁਸ਼ਾਕ।

[ख़ारिशी कुतिया मख़-मल की झूल] लोको० कुरूप मनुष्य पर उत्तम वस्त्र।

خارق—[ਖ਼ਾਰਿਕ] ਅਰ. ਵਿ. ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ; ਵਿਰੋਧੀ, ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼।

[ख़ारिक़] अर० वि० तोड़ने वाला; विरोधी, प्रतिद्वन्द्वी।

—خارق عادات—[ਖ਼ਾਰਿ-ਕੇ 'ਆਦਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ।

[ख़ारिक़े 'आदात] अर० पु० प्रकृति के नियम को तोड़ देने वाला; पैग़म्बरों और नबियों का चमत्कार।

خارن—[ਖ਼ਾਰਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ।

[ख़ारिन] अर० पु० खज़ानची।

خاستانی—[ਖ਼ਾਸ-ਤਾਨੀ] ਪੁ. ਕਬੂਤਰ ਦਾ ਇਕ ਰੰਗ।

[ख़ास-तानी] पु० कबूतर का एक रंग।

خاشاک—[ਖ਼ਾਸ਼ਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ: خار و خس

[ख़ाशाक] फ़ा० पु० देखो: خار و خس

خاص—[ਖ਼ਾਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਪਣਾ, ਨਿੱਜੀ; ਉਚੇਚਾ; ਕੇਵਲ, ਸਿਰਫ਼; ਵਧੀਆ, ਚੋਣਵਾਂ, ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ; ਠੀਕ; ਠੇਠ, ਪਿਆਰਾ, ਲਾਡਲਾ।

[ख़ास] अर० वि० अपना, व्यक्तिगत; विशेष; केवल; बढ़िया, चुना हुआ; ठीक, शुद्ध; ठेठ; प्रिय, लाडला।

—خاص بازار—[ਖ਼ਾਸ ਬਾਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ਾਰ; ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਇਕ ਬਜ਼ਾਰ।

[ख़ास बाज़ार] पु० शाही बाज़ार, राजा के राज-भवन के साथ लगता बाज़ार; दिल्ली का एक बाज़ार।

—خاص بردار—[ਖ਼ਾਸ ਬਰ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ ਬੰਦੂਕ ਲੈ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਬੰਦੂਕਚੀ ਸਿਪਾਹੀ।

[ख़ास बर-दार] पु० वे सिपाही जो बन्दूक कन्धों पर रख कर राज्य के बड़े अधिकारियों की सवारी के आगे चलते हैं, बन्दूकची सिपाही।

—خاص تحصیل—[ਖ਼ਾਸ ਤਹ-ਸੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਤਸੀਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਾਕਮ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[ख़ास तह्-सील] अर० स्त्री० वह तहसील जिसमें ज़िले अथवा प्रान्त के अधिकारी का कार्यालय होता है।

—خاص تراش—[ਖ਼ਾਸ ਤਰਾਸ਼] ਪੁ. ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਨਾਈ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਹਜਾਮਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[ख़ास तराश] पु० धनवान् लोगों का नाई, राजा या धनवानों की हजामत करने वाला व्यक्ति ।

—خاص دان—[ਖ਼ਾਸ-ਦਾਨ] ਪੁ. ਪਾਨਦਾਨ, ਪਾਨ ਪਟਾਰੀ ।

[ख़ास-दान] पु० पानदान, पान के पत्ते रखने का डब्बा ।

—خاص کر—[ਖ਼ਾਸ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ

[ख़ास कर] क्रि० वि० विशेष कर के, विशेषतया ।

¹خاصگی—[ਖ਼ਾਸਗੀ] ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਮੁਸਾਹਿਬ; ਰਸਾਲਦਾਰ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ।

[ख़ासगी] पु० राजाओं तथा धनवानों का अनुचर; रिसालदार, ख़ज़ानची ।

²خاصگی—[ਖ਼ਾਸਗੀ] ਵਿ. ਹਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼; ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਲੌਂਡੀ, ਰਖੇਲੀ ।

[ख़ासगी] स्त्री० प्रत्येक अच्छी वस्तु; मालिक द्वारा घर में रखी हुई दासी, रखेली ।

—خاص نویس—[ਖ਼ਾਸ ਨਵੀਸ] ਪੁ. ਨਿਜੀ ਮੁਨਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਲਰਕ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਿਕੱਤਰੀ ।

[ख़ास नवीस] पु० निजी मुंशी, निजी क्लर्क, निजी सचिव ।

—خاص و عام—[ਖ਼ਾਸੋ ਆਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਛੋਟਾ ਵੱਡਾ, ਹਰ ਕੋਈ, ਸਾਰੇ, ਸਭ, ਅਮੀਰ ਗ਼ਰੀਬ ।

[ख़ासो आम] अर० पु० छोटा बड़ा, प्रत्येक, सभी, सब, धनी निर्धन ।

خاصا—[ਖ਼ਾਸਾ] ਵਿ. ਚੰਗਾ, ਸੋਹਣਾ, ਸੁਥਰਾ, ਸੋਹਣਾ; ਦਰਮਿਆਨੇ ਮੇਲ ਦਾ, ਨਾ ਮਾੜਾ ਨਾ ਚੰਗਾ ।

[ख़ासा] वि० अच्छा, अच्छा भला, उचित, सुन्दर; मध्य श्रेणी का, न ही बुरा और न ही भला ।

خاصہ—[ਖ਼ਾਸ਼ਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਆਦਤ, ਸੁਭਾ ।

[ख़ास्सः] अर० पु० आदत, स्वभाव, प्रकृति ।

خاصہ—[ਖ਼ਾਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਜਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਘੋੜਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਚਿੱਟੇ ਸੂਤਰ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ।

[ख़ासः] अर० पु० राजाओं अथवा धनवानों का खाना; राजा की सवारी का घोड़ा; एक प्रकार का सफ़ेद सूत से बुना कपड़ा ।

خاصی—[ਖ਼ਾਸੀ] ਵਿ. ਇ. ਚੰਗੀ, ਵਧੀਆ; ਕਾਫ਼ੀ; ਦਰਮਿਆਨੀ, ਚੰਗੀ ਨਾ ਬੁਰੀ; ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ।

[ख़ासी] वि० स्त्री० अच्छी, बढ़िया, श्रेष्ठ; काफ़ी; न ही अधिक न ही कम, न ही अच्छी न ही बुरी; धनवानों की बन्दूक ।

—خاصی پیاری—[ਖ਼ਾਸੀ ਪਿਆਰੀ] ਇ. ਖੁਸਰਿਆਂ ਵਰਗੀ ਤੀਵੀਂ ।

[ख़ासी प्यारी] स्त्री० नपुंसकों जैसी स्त्री ।

خاصیت—[ਖ਼ਾਸੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਸੁਭਾ, ਤਬੀਅਤ, ਆਦਤ; ਅਸਰ, ਤਾਸੀਰ ।

[ख़ासीयत] अर० स्त्री० स्वभाव, प्रकृति, आदत; प्रभाव ।

خاطر—[ਖ਼ਾਤਿਰ] ਅਰ. ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਹ ਜੋ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਵੇ; ਦਿਲ, ਮਨ; ਚਿੱਤ, ਧਿਆਨ; ਮਨਸ਼ਾ, ਇਰਾਦਾ; ਮਰਜ਼ੀ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ; ਲਿਹਾਜ਼; ਸੇਵਾ, ਆਓ ਭਗਤ, ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ; ਸੁਭਾਅ, ਤਬੀਅਤ; ਵਾਸਤੇ, ਲਈ ।

[ख़ातिर] अर० स्त्री० क्रि० वि० वह जो जी में आए; दिल, मन, हृदय; चित्त, ध्यान; विचार, इरादा; इच्छा, ख़ुशी; सत्कार; सेवा, आव-भगत, स्वागत; स्वभाव; वास्ते, लिए ।

—خاطر آزردہ—[ਖ਼ਾਤਿਰ ਆਜ਼ੁਰ-ਦ:] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਨਾਰਾਜ਼, ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ, ਰੁੱਠਾ ਹੋਇਆ; ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ।

[ख़ातिर आज़ुर-दः] अर० वि० पु० रुष्ट, क्रुद्ध, रूठा हुआ; दुखी हृदय वाला ।

—خاطر جمع—[ਖ਼ਾਤਿਰ ਜਮ-ਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਦਿਲ ਟਿਕਾਣੇ ।

[ख़ातिर जम-अ] अर० वि० दिल ठिकाने ।

—خاطر خواہ—[ਖ਼ਾਤਿਰ ਖ਼੍ਵਾਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਤਬੀਅਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ।

[ख़ातिर ख़्वाह] क्रि० वि० स्वभावानुकूल, इच्छानुसार ।

—خاطر داری—[ਖ਼ਾਤਿਰਦਾਰੀ] ਇ. ਸੇਵਾ, ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ, ਆਓ ਭਗਤ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ।

[ख़ातिरदारी] स्त्री० सेवा, स्वागत, आतिथ्य-सत्कार ।

—خاطر میں نہ لانا—[ਖ਼ਾਤਿਰ ਮੇਂ ਨ: ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇੱਜ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਗੱਲ ਨਾ ਪੁੱਛਣਾ ।

[ख़ातिर में न: लाना] मुहा० विचार न करना, सत्कार न करना, आदर न करना, बात तक न पूछना ।

—خاطر نشاں—[ਖ਼ਾਤਿਰ ਨਿਸ਼ਾਂ] ਵਿ. ਦੇਖੋ : خاطر جمع

[ख़ातिर निशाँ] वि० देखो : خاطر جمع

خاطف—[ਖ਼ਾਤਿਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ातिफ़] अर० वि० छीन कर ले जाने वाला ।

خاطی—[ਖ਼ਾਤੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਗੁਨਾਹਗਾਰ, ਪਾਪੀ ।

[ख़ाती] अर० वि० पु० जान बूझ कर ग़लती करने वाला, अपराधी; पापी ।

خاقان — [ਖ਼ਾਕਾਨ] ਤੁ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੱਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸੁਲਤਾਨ; ਚੀਨ ਤੇ ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਨਾਂ ।

[ख़ाक़ान] तुर्की० पु० राजा, बड़ा राजा, महाराजा; चीन और तुर्किस्तान के राजाओं का सत्कार सूचक नाम ।

خاک — [ਖ਼ਾਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਿੱਟੀ, ਧੂੜ, ਘੱਟਾ, ਸੁਆਹ, ਰਾਖ; ਜ਼ਮੀਨ, ਧਰਤੀ ।

[ख़ाक] फ़ा० स्त्री० मिट्टी, धूलि, रज, छार, राख; भूमि, पृथ्वी ।

— خاک اڑانا — [ਖ਼ਾਕ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ; ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਨਾ, ਘੱਟਾ ਉਡਾਉਣਾ ।

[ख़ाक उड़ाना] मुहा० कलंकित करना; आवारा फिरना, ख़ाक छानना ।

— خاک انداز — [ਖ਼ਾਕ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੰਦਗੀ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਬੇਲ ਜਾਂ ਬਰਤਨ ।

[ख़ाक अंदाज़] फ़ा० पु० कूड़ा फेंकने वाली बाल्टी अथवा ढोल ।

— خاک بازی — [ਖ਼ਾਕ ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੇਡ ਮਲ੍ਹ, ਖੇਡ ਕੁਦ ।

[ख़ाक बाज़ी] फ़ा० स्त्री० खेल कूद ।

— خاک برسنا — [ਖ਼ਾਕ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੇਤ ਉੱਡਣਾ, ਘੱਟਾ ਉੱਡਣਾ, ਉਜਾੜ ਜਾਪਣਾ ।

[ख़ाक बरस-ना] मुहा० रेत उड़ना, मिट्टी उड़ना, निर्जन दिखाई देना ।

— خاک بسر — [ਖ਼ਾਕ ਬਸਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਭੈੜੇ ਹਾਲੀਂ, ਬੁਰੇ ਹਾਲੀਂ ।

[ख़ाक बसर] क्रि० वि० बुरी दशा में, दुर्दशा में ।

— خاک پا — [ਖ਼ਾਕੇ ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ; ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਤੇ ਨਿਗੁਣਾ ਬੰਦਾ ।

[ख़ाके पा] फ़ा० स्त्री० पैरों की मिट्टी, बहुत ही घटिया और गुणहीन मनुष्य ।

— خاک پھانکنا — [ਖ਼ਾਕ ਫਾਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਨਾ; ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ।

[ख़ाक फाँक-ना] मुहा० व्यर्थ घूमना; झूठ बोलना ।

— خاک تودہ — [ਖ਼ਾਕ ਤੋਦ:] ਪੁ. ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰ ।

[ख़ाक तोदः] पु० चांदमारी करने के लिए बनाया हुआ मिट्टी का ढेर ।

— خاک چاٹ کر بات کہنا — [ਖ਼ਾਕ ਚਾਟ ਕਰ ਬਾਤ ਕਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ; ਫ਼ਾਇਦੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਆਜਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ।

[ख़ाक चाट कर बात कह-ना] मुहा० बड़ी नम्रता पूर्वक कोई बात कहना; अधिकार की बात को भी नम्रता सहित कहना ।

— خاک چھاننا — [ਖ਼ਾਕ ਛਾਨ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਢੂੰਡ ਭਾਲ ਕਰਨੀ; ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਨਾ ।

[ख़ाक छान-ना] मुहा० बहुत देख भाल करना; आवारा फिरना ।

— خاک دان — [ਖ਼ਾਕ ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੰਦਗੀ ਕੂੜਾ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ; ਦੁਨੀਆਂ ।

[ख़ाक दान] फ़ा० पु० कूड़ा फेंकने का स्थान; संसार ।

— خاک دھول — [ਖ਼ਾਕ ਧੂਲ] ਇ. ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ, ਕੱਖ ਨਾ, ਸੁਆਹ ਖੇਹ ।

[ख़ाक धूल] स्त्री० कुछ भी नहीं, जिसका नफ़ा नहीं, मिट्टी, छार ।

— خاک ڈالنا — [ਖ਼ਾਕ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣਾ; ਦਬਾਉਣਾ, ਲੁਕਾਉਣਾ, ਪਰਦਾ ਪਾਉਣਾ, ਲੁਕੋਣਾ ।

[ख़ाक डाल-ना] मुहा० मिट्टी डालना, धूलि डालना, दबाना, छिपाना, पर्दा डालना ।

— خاک روب — [ਖ਼ਾਕ ਰੋਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਿਹਤਰ, ਜਮਾਂਦਾਰ ।

[ख़ाक रोब] फ़ा० पु० मेहतर, झाड़ू देने वाला आदमी ।

— خاک سار — [ਖ਼ਾਕ ਸਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਆਜਜ਼, ਹੀਣਾ, ਅਧੀਨਗੀ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।

[ख़ाक सार] फ़ा० पु० वि० मिट्टी में मिला हुआ, विनम्र, विनीत, नम्रता प्रकट करने के लिए इस शब्द का प्रयोग करते हैं ।

— خاکساری — [ਖ਼ਾਕਸਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਜਜ਼ੀ, ਅਧੀਨਗੀ, ਗਰੀਬੀ ।

[ख़ाकसारी] फ़ा० स्त्री० नम्रता, आजिज़ी, निर्धनता ।

— خاک سیاہ ہو جانا — [ਖ਼ਾਕ ਸਿਯਾਹ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[ख़ाक सियाह हो जाना] मुहा० जल कर राख हो जाना, नष्ट भ्रष्ट हो जाना ।

— خاک شفا — [ਖ਼ਾਕੇ ਸ਼ਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਅਰੋਗਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ; ਕਰਬਲਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ।

[ख़ाके शिफ़ा] अर० स्त्री० स्वास्थ्य प्रदान करने वाली मिट्टी; करबला के शहीदों की क़बरों की मिट्टी ।

— خاک کا پتلا — [ਖ਼ਾਕ ਕਾ ਪੁਤ-ਲਾ] ਪੁ. ਮਨੁੱਖ, ਆਦਮੀ, ਇਨਸਾਨ, ਬੰਦਾ ।

[ख़ाक का पुत-ला] पु० मनुष्य, मानव, जन, प्राणी ।

— خاک نائے — [ਖ਼ਾਕ-ਨਾਏ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਥਲ ਡਮਰੂ, ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਦਾ ਉਹ ਤੰਗ ਤੇ ਭੀੜਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਏ ।

[ख़ाक-नाए] फ़ा. स्त्री० स्थल डमरू, स्थल का वह तंग सा भाग जो दो बड़े स्थलों को मिलाए ।

خاکستر—[ਖ਼ਾਕਿਸ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਆਹ, ਰਾਖ, ਸੜੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸੁਆਹ।
[ख़ाकिस-तर] फ़ा० स्त्री० छार, राख, जली हुई वस्तु की राख।

خاکسی—[ਖ਼ਾਕਸੀ] ਇ. ਖ਼ੂਬ ਕਲਾਂ।
[ख़ाकसी] स्त्री० ख़ूब कलां।

خاکش بدہن—[ਖ਼ਾਕਸ਼ ਬਦਹਨ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ; ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ; ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ।
[ख़ाकश बदहन] फ़ा० अव्य० उसके मुँह में मिट्टी; उसका मुँह काला; जब कोई बुरी बात कहे तब उसके प्रति कहते हैं, वह नष्ट हो जाए।

خاکم بدہن—[ਖ਼ਾਕਮ ਬਦਹਨ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ, ਜਦੋਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਮੰਦੀ ਜਾਂ ਬਦਸ਼ਗਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[ख़ाकम बदहन] फ़ा० अव्य० मेरे मुँह में धूल, जब मुँह से कोई बुरी अथवा अपशकुन की बात निकल जाए तब कहते हैं।

خاکہ—[ਖ਼ਾਕਹ:] ਪੁ. ਪੈਨਸਲ ਜਾਂ ਚਾਕ ਨਾਲ ਨਕਸ਼ੇ ਆਦਿ ਦਾ ਖਿੱਚਿਆ ਢਾਂਚਾ, ਨਕਸ਼ਾ, ਕੱਚਾ ਨਕਸ਼ਾ।
[ख़ाकः] पु० पैनसिल अथवा चाक द्वारा खींचा गया चित्र, ढाँचा, कच्चा नकशा, रेखाचित्र।

—خاکہ اتارنا—[ਖ਼ਾਕ: ਉਤਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੱਚਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
[ख़ाकः उतार-ना] मुहा० कच्चा नकशा बनाना, प्रालेख तैयार करना।

—خاکہ اڑانا—[ਖ਼ਾਕ: ਉੜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਣਾ, ਨਕਲ ਕਰਨਾ; ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣਾ; ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ; ਸਾਂਗ ਲਾਉਣਾ।
[ख़ाकः उड़ाना] मुहा० उपहास करना, नकल करना; चित्र खींचना; बदनाम करना; स्वांग उतारना।

خاکی—[ਖ਼ਾਕੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ, ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜਿਆ; ਮਿਟਿਆਲਾ, ਮਿੱਟੀ ਰੰਗਾ; ਮਿਟਿਆਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਵਰਦੀ।
[ख़ाकी] फ़ा० वि० मिट्टी से उत्पन्न, मिट्टी से लथपथ; मटमैला, मटियाला; मटमैले रंग की वर्दी।

—خاکی انڈا—[ਖ਼ਾਕੀ ਅੰਡਾ] ਪੁ. ਉਹ ਅੰਡਾ ਜੋ ਕੁੱਕੜ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁੱਕੜੀ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਲਿਟ ਲਿਟ ਕੇ ਦੇਵੇ; ਹਰਾਮੀ।
[ख़ाकी अंडा] पु० वह अण्डा जो मुर्गी मुर्गे के साथ संयोग किए बिना मिट्टी में लेट लेट कर दे; हरामी।

خاگینہ—[ਖ਼ਾਗੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਭਾਜੀ, ਤਲੇ ਹੋਏ ਆਂਡੇ, ਆਮਲੇਟ, ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਭੁਰਜੀ।
[ख़ागीनः] फ़ा० पु० अण्डों का व्यंजन, तले हुए अण्डे, आमलेट।

خال—[ਖ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿਹਰੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਕਾਲਾ ਧੱਬਾ, ਤਿਲ; ਦੋ ਰੰਗਾ ਕਬੂਤਰ, ਚਿੱਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਰੰਗ ਮਿਲਿਆ ਕਬੂਤਰ; ਗੋਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਤੇ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਕਜਲੇ ਦਾ ਧੱਬਾ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਮਾਮਾ, ਮਾਸੜ।
[ख़ाल] अर० पु० मुख अथवा शरीर के किसी भाग पर का काला तिल; दो रंग का कबूतर, सफ़ेद के साथ साथ अन्य और रंग मिले हुए रंग का कबूतर; गोरे बदन पर सजावट अथवा बुरी नज़र से बचने के लिए लगाया गया काजल आदि का निशान; मामा, मातुल, मौसी का पति।

خال خال—[ਖ਼ਾਲ ਖ਼ਾਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕੋਈ ਕੋਈ, ਵਿਰਲਾ ਵਿਰਲਾ।
[ख़ाल ख़ाल] क्रि० वि० कोई कोई, बहुत कम।

خالص—[ਖ਼ਾਲਿਸ] ਅਰ ਵਿ. ਸਾਫ਼, ਸ਼ੁੱਧ, ਨਿਰਮਲ, ਖਰਾ।
[ख़ालिस] अर० वि० साफ़, शुद्ध, निर्मल, खरा।

خالصہ—[ਖ਼ਾਲਿਸਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਸਰਕਾਰੀ ਭੋਂ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਸਨਮਾਨ ਵਾਲਾ, ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ।
[ख़ालिसः] अर० पु० जो किसी के साथ मिला न हो; सरकारी भूमि जिस पर किसी और का अधिकार न हो; प्रतिष्ठित, आदरणीय।

خالصے ہونا—[ਖ਼ਾਲਿਸੇ ਹਵ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਾ; ਅਜਾਈਂ ਜਾਣਾ, ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ।
[ख़ालिसे हव-ना] मुहा० संपन्न होना; व्यर्थ जाना, नष्ट होना।

خالق—[ਖ਼ਾਲਿਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ, ਖ਼ੁਦਾ।
[ख़ालिक़] अर० पु० उत्पन्न करने वाला, ईश्वर, प्रभु।

خالو—[ਖ਼ਾਲੂ] ਪੁ. ਮਾਸੜ, ਮਾਸੀ ਦਾ ਪਤੀ।
[ख़ालू] पु० माता की बहन का पति, मौसी का पति।

خالہ—[ਖ਼ਾਲਹ:] ਅਰ. ਇ. ਮਾਸੀ, ਮਾਂ ਦੀ ਭੈਣ।
[ख़ालः] अर० स्त्री० मौसी, माता की बहन।

—خالہ جایا—[ਖ਼ਾਲਹ: ਜਾਯਾ] ਪੁ. ਮਾਸੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਮਸੇਰ।
[ख़ालः जाया] पु० मौसी का लड़का, माता की बहन का पुत्र।

—خالہ جی کا گھر—[ਖ਼ਾਲਹ: ਜੀ ਕਾ ਘਰ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਕੰਮ।
[ख़ालः जी का घर] पु० बहुत सुगम कार्य।

—خالہ زاد بھائی—[ਖ਼ਾਲਹ: ਜ਼ਾਦ ਭਾਈ] ਪੁ. ਮਾਸੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਭਰਾ, ਮਸੇਰ ਭਰਾ।
[ख़ालः ज़ाद भाई] पु० मौसी का पुत्र भाई।

—خالہ زاد بہن—[ਖ਼ਾਲ: ਜ਼ਾਦ ਬਹਨ] ਇ. ਮਾਸੀ ਦੀ ਧੀ, ਮਸੇਰ ਭੈਣ।

[ख़ाल: ज़ाद बहन] स्त्री॰ मौसी की लड़की बहन।

خالی—[ਖ਼ਾਲੀ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿ. ਸੁੰਨ, ਸੱਖਣਾ; ਸਿਰਫ਼, ਨਿਰਾ, ਇਕੱਲਾ; ਬੇਕਾਰ, ਨਕੰਮਾ; ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ; ਅਣ-ਵਸਿਆ; ਜਿਸ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

[ख़ाली] अर॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ शून्य, रिक्त; केवल, अकेला; बेकार; बेरोज़गार; जो बसा हुआ न हो; जिस पर किसी का अधिकार न हो।

—خالی جانا—[ਖ਼ਾਲੀ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਨਾ ਬਹਿਣਾ, ਖੁੰਝ ਜਾਣਾ।

[ख़ाली जाना] मुहा॰ निशाने पर न बैठना, चूक जाना।

—خالی سے بیگار بھلی—[ਖ਼ਾਲੀ ਸੇ ਬੇਗਾਰ ਭਲੀ] ਅਖੌ. ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।

[ख़ाली से बेगार भली] लोको॰ बेकार बैठने से कोई न कोई काम करना ही अच्छा है।

—خالی کا چاند—[ਖ਼ਾਲੀ ਕਾ ਚਾਂਦ] ਪੁ. ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਚੰਨ।

[ख़ाली का चाँद] पु॰ हिजरी साल के बारहवें मास का चान्द।

—خالی ہاتھ—[ਖ਼ਾਲੀ ਹਾਥ] ਵਿ. ਖ਼ੁੱਥਾ ਹੱਥ, ਗ਼ਰੀਬ।

[ख़ाली हाथ] वि॰ सूखा, निर्धन।

خام—[ਖ਼ਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੱਚਾ, ਜੋ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ; ਅਣਜਾਣ, ਨਾ-ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਥੋੜ, ਮੁਹਰ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ।

[ख़ाम] फ़ा॰ वि॰ कच्चा, जो पक्का नहीं, अनजान, अनुभवहीन; मुहर से बन्द हुआ हुआ।

خام پارہ = خمپارہ—[ਖ਼ਾਮ ਪਾਰ: ਖ਼ਮ-ਪਾਰ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਚਲ ਤੀਵੀਂ, ਬਦਮਾਸ਼ ਔਰਤ।

[ख़ाम पार: ख़म-पार:] फ़ा॰ वि॰ छिनाल, व्यभिचारिणी स्त्री।

—خام خیالی—[ਖ਼ਾਮ ਖ਼ਯਾਲੀ] ਵਿ. ਗ਼ਲਤ ਖ਼ਿਆਲ, ਝੂਠਾ ਖ਼ਿਆਲ ਵਹਿਮ।

[ख़ाम ख़याली] स्त्री॰ झूठा विचार, भ्रम, विचार जो ठीक न हो।

—خام کرنا—[ਖ਼ਾਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਵੈਰੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਨਾ

[ख़ाम कर-ना] मुहा॰ बन्द करना, वैरी का मुँह बन्द करना।

خاموش—[ਖ਼ਾਮੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁੱਪ, ਅਬੋਲ।

[ख़ामोश] फ़ा॰ वि॰ मौन, चुप, अवाक्।

خاموشی—[ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੁਪ, ਅਬੋਲ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ।

[ख़ामोशी] फ़ा॰ स्त्री॰ मौन, चुप, अवाक् रहने की अवस्था।

خامہ—[ਖ਼ਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੇਖਣੀ, ਕਲਮ, ਕਿਲਕ।

[ख़ाम:] फ़ा॰ पु॰ क़लम, लेखनी।

خامہ فرسا—[ਖ਼ਾਮ: ਫ਼ਰ-ਸਾ] ਪੁ. ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ, ਲਿਖਾਰੀ।

[ख़ाम: फ़र-सा] पु॰ लिखने वाला, लेखक।

خامی—[ਖ਼ਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੱਚਾ ਪਨ, ਨਾ ਤਜਰਬਾਕਾਰੀ, ਨੁਕਸ, ਊਣਤਾਈ, ਘਾਟ।

[ख़ामी] फ़ा॰ स्त्री॰ कच्चापन, अनुभव रहित होने का भाव, त्रुटि, कमी।

خان—[ਖ਼ਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰਦਾਰ, ਰਈਸ; ਅਮੀਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ; ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਨਾਂ।

[ख़ान] फ़ा॰ पु॰ सरदार, धनवान; धनवान् मनुष्यों के लिए आदर सूचक शब्द; पठानों का आदर सूचक शब्द।

—خان بہادر—[ਖ਼ਾਨ ਬਹਾਦੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਬਦਲੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਨਾਂ।

[ख़ान बहादुर] फ़ा॰ पु॰ किसी सेवा के बदले सरकार की ओर से प्राप्त सम्मान-सूचक नाम।

—خان خاناں—[ਖ਼ਾਨ ਖ਼ਾਨਾਂ] ਤੁ. ਪੁ. ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ, ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਅਮੀਰ; ਬੈਰਮਖ਼ਾਨ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਤਰ ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਖ਼ਿਤਾਬ।

[ख़ान ख़ानाँ] तुर्की॰ पु॰ सरदारों का सरदार, धनियों का धनी; बैरमख़ाँ और उसके पुत्र अब्दुर रहीम को अकबर के के दरबार से मिली उपाधि।

خاندان—[ਖ਼ਾਨ-ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਰਾਣਾ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਕਬੀਲਾ, ਪਰਿਵਾਰ।

[ख़ान-दान] फ़ा॰ पु॰ घर, वंश, कुल, परिवार।

خاندانی—[ਖ਼ਾਨ-ਦਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਚੰਗੇ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲਾ, ਸਾਊ।

[ख़ान-दानी] फ़ा॰ वि॰ वंश से सम्बन्धित; बड़े वंश से सम्बन्ध रखने वाला, कुलीन।

خانساماں—[ਖ਼ਾਨ-ਸਾਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਹਿਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ख़ान-सामाँ] फ़ा॰ पु॰ बड़े लोगों का खाना पकाने वाला।

خانقاہ—[ਖ਼ਾਨ-ਕਾਹ] ਇ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਤੇ ਸਾਧੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ।

[ख़ान-क़ाह] स्त्री॰ फ़क़ीरों और साधुओं का ठिकाना।

—خانہ شماری—[ਖ਼ਾਨਹ ਸ਼ੁਮਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਘਰ ਗਿਣਤੀ।

[ख़ानः शुमारी] फ़ा॰ स्त्री॰ सरकारी तौर पर घरों की गिनती करने का काम, घरों की गिनती।

—خانہ نشین—[ਖ਼ਾਨਹ ਨਿਸ਼ੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਇਕਾਂਤ ਵਾਸੀ ; ਬੇਕਾਰ।

[ख़ानः निशीन] फ़ा॰ पु॰ घर में बैठा रहने वाला, एकान्तवासी ; बेकार।

خاور—[ਖ਼ਾਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੂਰਬ।

[ख़ावर] फ़ा॰ पु॰ पूर्व दिशा।

خاوند—[ਖ਼ਾਵੰਦ, ਖ਼ਾਵਿੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਤੀ, ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਘਰ ਵਾਲਾ।

[ख़ावंद, ख़ाविंद] फ़ा॰ पु॰ पति, स्वामी, भर्तार।

خاوندی—[ਖ਼ਾਵੰਦੀ, ਖ਼ਾਵਿੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਿਰਪਾਲਤਾ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

[ख़ावंदी, ख़ाविंदी] फ़ा॰ स्त्री॰ दया, कृपा, अनुकम्पा।

خائف—[ਖ਼ਾਇਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਡਰਨ ਵਾਲਾ, ਡਰਾਕਲ, ਡਰਪੋਕ, ਡਰੂ।

[ख़ाइफ़] अर॰ पु॰ वि॰ डरने वाला, भीरू, कायर, डरपोक।

خائن—[ਖ਼ਾਇਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[ख़ाइन] अर॰ पु॰ दूसरे की धरोहर को अनुचित रूप से अपने काम में लाने वाला।

خایہ—[ਖ਼ਾਯਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਂਡਾ ; ਅੰਡ ਕੋਸ਼।

[ख़ायः] फ़ा॰ पु॰ अण्डा ; अण्ड कोश।

خباثت—[ਖ਼ਬਾਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਗੰਦਗੀ, ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਸ਼ਰਾਰਤ।

[ख़बासत] अर॰ स्त्री॰ गंदगी, अपवित्रता, मलीनता, अपवित्र होने का भाव; शरारत।

خبث—[ਖ਼ੁਬ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੰਦਗੀ, ਮੈਲ।

[ख़ुब-स] अर॰ पु॰ अपवित्रता, मैल।

خبر—[ਖ਼ਬਰ] ਅਰ. ਇ. ਸੂਚਨਾ ; ਸੁਨੇਹਾ, ਸੰਦੇਸ਼ਾ ; ਅਫ਼ਵਾਹ ; ਸੂਹ ; ਨਬੀ ਦੀ ਹਦੀਸ ; ਪਤਾ ; ਮਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ; ਸਮਝ, ਅਕਲ; ਹੋਸ਼, ਸੁਧ।

[ख़बर] अर॰ स्त्री॰ सूचना; सन्देश; किंवदन्ती, अफ़वाह; नबी की हदीस; पता; मरने की सूचना; समझ, बुद्धि; होश, सुध।

—خبر اڑانا—[ਖ਼ਬਰ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਬਰ ਫੈਲਾਉਣਾ, ਅਫ਼ਵਾਹ ਫੈਲਾਉਣਾ।

[ख़बर उड़ाना] मुहा॰ सूचना देना, किंवदन्ती फैलाना, अफ़वाह फैलाना।

—خبردار—[ਖ਼ਬਰ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਅਵ. ਵਾਕਫ਼, ਜਾਣੂ, ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ; ਸੁਚੇਤ, ਚੁਕੰਨਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ; ਜਾਸੂਸ, ਸੂਹੀਆ; ਹੋਸ਼ ਕਰ, ਸੁਚੇਤ ਰਹੁ।

[ख़बर-दार] फ़ा॰ वि॰ पु॰ अव्य॰ परिचित, जानकार; सजग, चतुर; गुप्तचर; सजग रहो, सावधान रहो।

—خبرداری—[ਖ਼ਬਰ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਚੇਤੰਨਤਾ; ਰਾਖੀ, ਰਖਵਾਲੀ।

[ख़बर-दारी] फ़ा॰ स्त्री॰ चतुरता, सचेतता; रक्षा, रखवाली।

—خبر رساں—[ਖ਼ਬਰ ਰਸਾਂ] ਪੁ. ਹਰਕਾਰਾ, ਚਿੱਠੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ।

[ख़बर रसाँ] पु॰ हरकारा, पत्र लाने वाला, सन्देश वाहक।

—خبر کو بھیجنا—[ਖ਼ਬਰ ਕੋ ਭੇਜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਘੱਲਣਾ, ਰੋਗੀ ਦਾ ਹਾਲ ਜਾਣਨ ਲਈ ਘੱਲਣਾ।

[ख़बर को भेज-ना] मुहा॰ अवस्था पूछने के लिए भेजना, रोगी की स्थिति जानने के लिए भेजना।

—خبرگیر—[ਖ਼ਬਰ ਗੀਰ] ਪੁ. ਖ਼ਬਰ ਸੁਰਤ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਖਾ ; ਸੂਹੀਆ, ਜਾਸੂਸ।

[ख़बर गीर] पु॰ ख़बर सार लेने वाला, रक्षक; गुप्तचर।

—خبرگیری—[ਖ਼ਬਰ ਗੀਰੀ] ਇ. ਮਦਦ, ਸਹਾਇਤਾ ; ਖ਼ਬਰਦਾਰੀ, ਚੇਤੰਨਤਾ।

[ख़बर गीरी] स्त्री॰ सहायता, मदद; सचेतता, सजगता।

—خبر لینا—[ਖ਼ਬਰ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਥ ਫੜਨਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ; ਪੁੱਛਣਾ, ਪਤਾ ਕਰਨਾ ; ਬੀਮਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ; ਵੇਖਣਾ, ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ; ਮਾਰਨਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ, ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ।

[ख़बर लेना] मुहा॰ हाथ पकड़ना, सहायता करना; पूछना, पता करना; रोगी का हाल पूछना; देखना, ध्यान रखना; मारना, दण्ड देना, सीधा करना।

خبط—[ਖ਼ਬ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੱਲ, ਪਾਗਲਪਣ, ਜਨੂਨ।

[ख़ब-त] अर॰ पु॰ पागलपन।

خبطی—[ਖ਼ਬ-ਤੀ] ਪੁ. ਪਾਗਲ, ਸੁਦਾਈ; ਮੂਰਖ।

[ख़ब-ती] पु॰ पागल, उन्मादी; मूर्ख।

خبیث—[ਖ਼ਬੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਪਲੀਤ, ਅਪਵਿੱਤਰ ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ।

[ख़बीस] अर॰ पु॰ वि॰ अपवित्र, गंदा, मलीन; शरारती।

خبیر—[ਖ਼ਬੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ਬਰ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ; ਖ਼ੁਦਾ ਕਰ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ, ਘਟ ਘਟ ਦੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ।

[ख़बीर] अर० वि० पु० सूचना पहुँचाने वाला, सूचना देने वाला; गुणों के कारण ईश्वर का एक नाम, सब घट की जानने वाला।

ختا—[ਖ਼ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : خطا ।

[ख़ता] फ़ा० स्त्री० देखो : خطا ।

ختک—[ਖ਼ੁੱਤਕ] ਪੁ. ਸੋਟਾ, ਕੁਤਕਾ ; ਅੰਗੂਠਾ, ਠੋਸਾ, ਠੁੱਠ।

[ख़ुतक] पु० मोटी लकड़ी, डण्डा; अंगूठा, ठेंगा।

ختکا—[ਖ਼ੁਤ-ਕਾ] ਪੁ. ਕੁਤਕਾ; ਠੋਸਾ, ਠੁੱਠ; ਲਿੰਗ।

[ख़ुत-का] पु० मोटा डण्डा, ठेंगा, अंगूठा ; लिंग।

ختم—[ਖ਼ਤ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਤ, ਅਖ਼ੀਰ, ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਭਾਵ ; ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਮਗਰੋਂ ਪਾਇਆ ਭੋਗ।

[ख़त-म] अर० पु० अन्त, समाप्ति, समाप्त होने का भाव; कुरान शरीफ़ को निरन्तर पढ़ने के पश्चात् समाप्ति पर की गई प्रार्थना।

—ختم کرنا—[ਖ਼ਤ-ਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਭੋਗ ਮੁਕਾਉਣਾ ; ਮੁਕਾਉਣਾ।

[ख़त-म कर-ना] मुहा० कुरान शरीफ़ को पढ़ कर समाप्त करना; समाप्त करना।

ختن—[ਖ਼ੁਤਨ] ਪੁ. ਤਾਤਾਰ ਦੇਸ਼, ਤਾਤਾਰ ਦਾ ਇਕ ਇਲਾਕਾ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਕਸਤੂਰੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

[ख़ुतन] पु० तातार देश, तातार का एक प्रदेश जहाँ की कस्तूरी बहुत प्रसिद्ध है।

ختنہ—[ਖ਼ਤ-ਨਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁੰਨਤ।

[ख़त-न:] अर० पु० सुन्नत।

خجالت—[ਖ਼ਜਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ; ਹਯਾ, ਸ਼ਰਮ, ਲੱਜਾ।

[ख़जालत] अर० स्त्री० लज्जा, शर्म; लाज।

خجستہ—[ਖ਼ੁਜਸ-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ੁਭ, ਸੁਲੱਖਣਾ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ, ਮੁਬਾਰਕ।

[ख़ुजस-त:] फ़ा० वि० शुभ, सौभाग्यशाली, भाग्यवान।

خدا—[ਖ਼ੁਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਈਸ਼ਵਰ, ਭਗਵਾਨ ; ਮਾਲਕ।

[ख़ुदा] फ़ा० पु० प्रभु, परमात्मा, ईश्वर, भगवान्; स्वामी।

—خدا پرست—[ਖ਼ੁਦਾ ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੱਬ ਪੂਜਕ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਗਤ।

[ख़ुदा परस-त] फ़ा० वि० ईश्वर का पुजारी, ईश्वरोपासक, प्रभु के भक्त।

—خدا ترس—[ਖ਼ੁਦਾ ਤਰ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਨਰਮ ਦਿਲ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਾ।

[ख़ुदा तर-स] फ़ा० वि० पु० कोमल हृदय वाला, ईश्वर से डरने वाला।

—خدا حافظ—[ਖ਼ੁਦਾ ਹਾਫ਼ਿ-ਜ਼] ਅਵ. ਰੱਬ ਰਾਖਾ, ਮੌਲਾ ਬੇਲੀ; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[ख़ुदा हाफ़ि-ज़] अव्य० ईश्वर रक्षक, प्रभु सहायक; किसी से बिछुड़ते हुए यह शुभ इच्छा प्रकट की जाती है।

—خدا داد—[ਖ਼ੁਦਾ ਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੱਬ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ, ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਧੁਰੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ।

[ख़ुदा दाद] फ़ा० वि० ईश्वर प्रदत्त, ईश्वर का दिया हुआ, परमात्मा से मिला हुआ।

—خدا را—[ਖ਼ੁਦਾ ਰਾ] ਅਵ. ਰੱਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।

[ख़ुदा रा] अव्य० ईश्वर के लिए।

—خدا رسیدہ—[ਖ਼ੁਦਾ ਰਸੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼, ਨੇਕ ਦਿਲ ਮਨੁੱਖ, ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਔਲੀਆ ਲੋਕ।

[ख़ुदा रसीद:] फ़ा० वि० पु० सज्जन पुरुष, भला आदमी, सत्पुरुष।

—خدا سے لڑنا—[ਖ਼ੁਦਾ ਸੇ ਲੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਕਤਵਰ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਸਹੇੜਨਾ, ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਮਤ ਨੂੰ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ।

[ख़ुदा से लड़-ना] मुहा० बलवान के साथ लड़ाई मोल लेना, अपनी मौत पुकारना।

—خدا سے لو لگانا—[ਖ਼ੁਦਾ ਸੇ ਲੌ ਲਗਾ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਬ ਵਲ ਧਿਆਨ ਹੋਣਾ ; ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਣਾ।

[ख़ुदा से लौ लगा-ना] मुहा० ईश्वर के ध्यान में मग्न होना ; अन्तकाल आ जाना।

—خدا شکر خورے کو شکر ہی دیتا ہے—[ਖ਼ੁਦਾ ਸ਼ੱਕਰ ਖ਼ੋਰੇ ਕੋ ਸ਼ੱਕਰ ਹੀ ਦੇਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਮਾਸ ਦੇ ਹੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ; ਰੱਬ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

[ख़ुदा शक्कर ख़ोरे को शक्कर ही देता है] लोको० मांस खाने वालों को ईश्वर मांस ही दे देता है; ईश्वर सभी की इच्छा पूर्ण करता है।

—خدا شناس—[ਖ਼ੁਦਾ ਸ਼ਿਨਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਰੱਬ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ, ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ, ਨੇਕ, ਸਜਣ, ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਔਲੀਆ ਲੋਕ।

[ख़ुदा शिनास] फ़ा० पु० वि० ईश्वर को समझने वाला, पहुँचा हुआ सज्जन, भला, बुज़ुर्ग।

—خدا کا کارخانہ—[ਖ਼ੁਦਾ ਕਾ ਕਾਰ-ਖ਼ਾਨ:] ਪੁ. ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ।

[ख़ुदा का कार-ख़ान:] पु० दुनिया का प्रबंध।

—خدا کی دین—[ਖ਼ੁਦਾ ਕੀ ਦੇਨ] ਇ. ਰੱਬ ਦੀ ਦਾਤ।

[ख़ुदा की देन] स्त्री० ईश्वर की दी हुई वस्तु।

— خدا کے گھر جانا — [ਖ਼ੁਦਾ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ, ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[ख़ुदा के घर जाना] मुहा० मर जाना, पूरा हो जाना ।

— خدا کی لاٹھی میں آواز نہیں ہوتی — [ਖ਼ੁਦਾ ਕੀ ਲਾਠੀ ਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ] ਅਖੌ. ਪਰਮਾਤਮਾ ਝਟ ਪਟ ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ ਸਗੋਂ ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫੜਦਾ ਹੈ ।

[ख़ुदा की लाठी में आवाज़ नहीं होती] लोको० ईश्वर झटपट दण्ड नहीं देता बल्कि जब मनुष्य अपने पापों को भूल जाता है वह उस समय पकड़ता है ।

— خدا لگتی کہنا — [ਖ਼ੁਦਾ ਲਗਦੀ ਕਹਿ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਹੱਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ।

[ख़ुदा लगती कह्-ना] मुहा० न्याय की बात करना, इन्साफ़ करना ।

— خدا نخواستہ — [ਖ਼ੁਦਾ ਨਖ਼ਾਸ-ਤਾ] ਅਵ. ਰੱਬ ਨਾ ਹੀ ਕਰੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਉਂ ਨਾ ਕਰੇ ।

[ख़ुदा नख़्वास-ता] अव्य० ईश्वर न ही करे, परमात्मा इस प्रकार न करे ।

— خدا واسطے کا بیر — [ਖ਼ੁਦਾ ਵਾਸ-ਤੇ ਕਾ ਬੈਰ] ਪੁ. ਨਹੱਕੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਅਕਾਰਣ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਮਾਹਮਖ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ।

[ख़ुदा वास-ते का बैर] पु० अकारण शत्रुता, व्यर्थ की लड़ाई ।

— خدا واسطے کی دشمنی — [ਖ਼ੁਦਾ ਵਾਸ-ਤੇ ਕੀ ਦੁਸ਼-ਮਨੀ] ਅਖੌ. ਨਹੱਕਾ ਵੈਰ ।

[ख़ुदा वास-ते की दुश-मनी] लोको० अकारण शत्रुता ।

— خداوند — [ਖ਼ੁਦਾਵੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਲਕ; ਰੱਬ ।

[ख़ुदावंद] फ़ा० पु० मालिक; ईश्वर, परमात्मा ।

— خدایگان — [ਖ਼ੁਦਾਇਗਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਰੱਬ ।

[ख़ुदाइगान] फ़ा० पु० बड़ा बादशाह, ईश्वर ।

— خدائی — [ਖ਼ੁਦਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੱਬ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਦੁਨੀਆ ।

[ख़ुदाई] फ़ा० स्त्री० प्रभुता, ईश्वर होने का भाव; संसार ।

— خدائی خوار — [ਖ਼ੁਦਾਈ ਖ਼੍ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਵਾਰਾ, ਉਜੜਿਆ, ਪੁੱਜੜਿਆ; ਬਦਨਾਮ, ਨੀਚ ।

[ख़ुदाई ख़्वार] फ़ा० पु० आवारा, उजड़ा हुआ; कलंकित, नीच ।

— خدائی خوار گدھے سوار — [ਖ਼ੁਦਾਈ ਖ਼੍ਵਾਰ ਗਧੇ ਸਵਾਰ] ਅਖੌ. ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਣ ਵਾਲਾ, ਨਿਕੰਮਾ, ਨਕਾਰਾ, ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਵਾਲਾ, ਖ਼ਸਤਾ ਹਾਲ ।

[ख़ुदाई ख़्वार गधे सवार] लोको० आवारा, व्यर्थ घूमने वाला, बेकार, बुरी दशा वाला, दुर्दशा ग्रस्त ।

— خدائے مجازی — [ਖ਼ੁਦਾ-ਏ-ਮਜਾਜ਼ੀ] ਪੁ. ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਲੇ ਦਾ ਹਾਕਮ; ਖਾਵੰਦ, ਪਤੀ ।

[ख़ुदा-ए-मजाज़ी] पु० समय का राजा, समय का शासक; स्वामी, पति ।

خدام — [ਖ਼ੁੱਦਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. خادم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[ख़ुद्दाम] अर० पु० خادم का बहुवचन ।

خدشہ — [ਖ਼ਦ-ਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡਰ, ਫ਼ਿਕਰ, ਭੈਖਾਣਾ, ਚਿੰਤਾ, ਸ਼ੱਕ, ਸੰਦੇਹ, ਸ਼ੁਬ੍ਹਾ ।

[ख़द-शा] फ़ा० पु० डर, चिन्ता, आशंका, सन्देह, भ्रम ।

خدع — [ਖ਼ਿਦ-ਅ, ਖ਼ਦ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ ਛਲ ।

[ख़िद-अ, ख़द-अ] अर० पु० धोखा, छल, कपट ।

خدکا — [ਖ਼ੁਦ-ਕਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : کھٹکا

[ख़ुद-का] पु० देखो : کھٹکا

خدم — [ਖ਼ੁਦਮ] ਅਰ. ਪੁ. خادم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[ख़ुदम] अर० पु० خادم का बहुवचन ।

خدمات — [ਖ਼ਿਦ-ਮਾਤ] ਅਰ. ਇ. خدمت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[ख़िद-मात] अर० स्त्री० خدمت का बहुवचन ।

خدمتگار — [ਖ਼ਿਦ-ਮਤ-ਗਾਰ] ਪੁ. ਸੇਵਕ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਨੌਕਰ, ਚਾਕਰ ।

[ख़िद-मत-गार] पु० सेवक, अनुचर, परिचर ।

خدمتگاری — [ਖ਼ਿਦ-ਮਤ-ਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੌਕਰੀ, ਸੇਵਾ, ਚਾਕਰੀ ।

[ख़िद-मत-गारी] फ़ा० स्त्री० नौकरी, सेवा ।

خدمتگزار — [ਖ਼ਿਦ-ਮਤ-ਗੁਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੌਕਰ, ਸੇਵਕ, ਮਿਹਨਤੀ ਆਦਮੀ, ਖ਼ਿਦਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[ख़िद-मत-गुज़ार] फ़ा० पु० नौकर, सेवक, परिश्रमी मनुष्य, सेवा करने वाला ।

خدمت منصبی — [ਖ਼ਿਦ-ਮਤੇ ਮਨ-ਸਬੀ] ਇ. ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ, ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ, ਜ਼ਾਤੀ ਕੰਮ ।

[ख़िद-मते मन-सबी] स्त्री० सम्बन्धित काम, निजी काम, व्यक्तिगत कार्य ।

خدمتی — [ਖ਼ਿਦ-ਮਤੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟਹਿਲੀਆ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ; ਤੁਹਫ਼ਾ ।

[ख़िद-मती] फ़ा० पु० सेवक, नौकर, अनुचर; सौगात ।

خدنگ — [ਖ਼ਦੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਤੀਰ; ਇਕ ਦਰਖ਼ਤ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਲਕੜੀ ਦੇ ਤੀਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ।

[ख़दंग] फ़ा० पु० एक प्रकार का छोटा तीर; एक वृक्ष का नाम जिस की लकड़ी के तीर बनते हैं ।

خدیجہ — [ਖ਼ਦੀਜਹ:] ਇ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਹੁਟੀ ।
[ख़दीजः] स्त्री॰ हज़रत मुहम्मद साहिब की पहली पत्नी ।

خدیو ، خدیو — [ਖ਼ੁਦੇਵ, ਖ਼ਿਦੇਵ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਬ, ਮਾਲਕ; ਮਿਸਰ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ।
[ख़ुदेव, ख़िदेव] फ़ा॰ पु॰ ईश्वर, प्रभु; मिस्र के राजाओं के नामों के साथ लगने वाला आदर-सूचक शब्द ।

خذ ما صفا و دع ما کدر — [ਖ਼ੁਜ਼ ਮਾ ਸਫ਼ਾ-ਵ-ਦਅ-ਮਾ ਕਦਰ] ਅਰ. ਅਖੌ. ਜੋ ਚੰਗਾ ਹੈ ਉਹ ਲੈ ਲੈ, ਜੋ ਮਾੜਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ; ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈ, ਮਾੜੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ ।
[ख़ुज़ मा सफ़ा-व-दअ-मा कदर] अर॰ लोको॰ जो अच्छा है वह ले लो, जो बुरा है उसे छोड़ दो, गुण ग्रहण कर लो और अवगुण का परित्याग कर दो ।

خر — [ਖ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਧਾ, ਖੋਤਾ ।
[ख़र] फ़ा॰ पु॰ गधा, गर्दभ ।

خر دجال — [ਖ਼ਰੇ ਦੱਜਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੱਜਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਖੋਤਾ ।
[ख़रे दज्जाल] फ़ा॰ पु॰ दज्जाल की सवारी वाला गधा ।

خر دماغ — [ਖ਼ਰ ਦਿਮਾਗ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਮੂਰਖ, ਬੇਵਕੂਫ਼, ਮੋਟੀ ਅਕਲ ਵਾਲਾ ।
[ख़र दिमाग़] वि॰ पु॰ मूर्ख, बुद्धिहीन, मोटी बुद्धि वाला ।

خرمست — [ਖ਼ਰ ਮਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਦਹੋਸ਼, ਮਸਤ; ਬੇਪਰਵਾਹ ।
[ख़र मस-त] फ़ा॰ पु॰ बेहोश, मस्त; बेपरवाह ।

خرمستی — [ਖ਼ਰ ਮਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖੋਤੇ ਵਰਗੀ ਮਸਤੀ; ਕਾਮ ਚੇਸ਼ਟਾ; ਨੱਚਣ ਕੁੱਦਣ ਦਾ ਕੰਮ ।
[ख़र मस-ती] फ़ा॰ स्त्री॰ गधे जैसी मस्ती; काम चेष्टा; नाचने कूदने का काम ।

خروار — [ਖ਼ਰ-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੋਤੇ ਦਾ ਭਾਰ, ਖੋਤੇ ਦਾ ਲੱਦ ।
[ख़र-वार] फ़ा॰ पु॰ गधे का बोझ ।

خراب — [ਖ਼ਰਾਬ] ਵਿ. ਉਜੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਤਬਾਹ, ਬਰਬਾਦ; ਅਵਾਰਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ; ਨਕੰਮਾ, ਮਾੜਾ; ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਾਲਾ ।
[ख़राब] वि॰ उजड़ा हुआ, नष्ट भ्रष्ट, बरबाद; व्यर्थ, बेकार, निकम्मा, बुरा; दुर्दशा ग्रस्त ।

خراب حال — [ਖ਼ਰਾਬ ਹਾਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਾਲਾ, ਮੰਦੇ ਹਾਲ; ਗ਼ਰੀਬ; ਸ਼ਰਾਬੀ ।
[ख़राब हाल] अर॰ वि॰ दुर्दशा ग्रस्त, बुरी हालत वाला; निर्धन; शराबी ।

خراب خستہ اناج خستہ — [ਖ਼ਰਾਬ ਖ਼ਸ-ਤਾ ਅਨਾਜ ਖ਼ਸ-ਤਾ] ਅਖੌ. ਭੈੜਾ ਹਾਲ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ।
[ख़राब ख़स-ता अनाज ख़स-ता] लोको॰ दुर्दशा-ग्रस्त मनुष्य ।

خرابات — [ਖ਼ਰਾਬਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਜੂਏ ਦਾ ਅੱਡਾ; ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ; ਕੰਜਰ ਖ਼ਾਨਾ ।
[ख़राबात] अर॰ स्त्री॰ जूए का अड्डा, मधुशाला; मदिरालय; व्यभिचार का अड्डा, कंजर ख़ाना ।

خراباتی — [ਖ਼ਰਾਬਾਤੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬੀ; ਜੁਆਰੀਆ ।
[ख़राबाती] फ़ा॰ पु॰ शराबी, मदिरा सेवी; जूआ खेलने वाला ।

خرابہ — [ਖ਼ਰਾਬਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਉਜਾੜ ਮਕਾਨ; ਖੋਲਾ ।
[ख़राबः] अर॰ पु॰ उजाड़ मकान; खंडहर ।

خرابی — [ਖ਼ਰਾਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ; ਬੁਰਾਈ, ਐਬ; ਵਿਗਾੜ, ਨੁਕਸ ।
[ख़राबी] फ़ा॰ स्त्री॰ तबाही, विनाश; बुराई; विगाड़, त्रुटि ।

خراٹا — [ਖ਼ੱਰਾਟਾ] ਪੁ. ਘੁਰਾੜਾ ।
[ख़र्राटा] पु॰ ख़र्राटा ।

خراج — [ਖ਼ਰਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਹਿਸੂਲ, ਕਰ, ਮਾਮਲਾ, ਮਾਲੀਆ ।
[ख़राज] अर॰ पु॰ महसूल, कर, मामला, लगान ।

خراج گزار — [ਖ਼ਰਾਜ ਗੁਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਵੱਡੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਰਾਜਾ, ਮਾਤਹਿਤ ਰਾਜਾ ।
[ख़राज गुज़ार] पु॰ बड़े राजा को लगान देने वाला छोटा राजा, अधीन राजा ।

خراد — [ਖ਼ੱਰਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਔਜ਼ਾਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਕੜੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਛਿਲ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਗੋਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[ख़र्राद] फ़ा॰ पु॰ एक औज़ार जिस से लकड़ी आदि को छील कर साफ़ करते और गोल बनाते हैं ।

خراد چڑھنا — [ਖ਼ਰਾਦ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਘੜਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਠੀਕ ਹੋਣਾ, ਸੰਵਰਨਾ; ਅਨੁਭਵਕਾਰ ਹੋਣਾ; ਸਿੱਖਣਾ, ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਤੱਤੀ ਠੰਢੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ।
[ख़राद चढ़-ना] मुहा॰ ठीक होना, संवरना; अनुभवी होना; सीखना, संसार के भले बुरे से परिचित होना ।

خرادی — [ਖ਼ਰਾਦੀ] ਪੁ. ਖ਼ਰਾਦ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਖ਼ਰਾਦੀਆ ।
[ख़रादी] पु॰ ख़राद का काम करने वाला ।

خراس — [ਖ਼ਰਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਟਾ ਪੀਹਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਚੱਕੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਲਦ ਜਾਂ ਊਂਠ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ।
[ख़रास] फ़ा॰ पु॰ आटा पीसने की बड़ी चक्की जिसे बैल या ऊंट चलाते हैं ।

خراش — [ਖ਼ਰਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਗੜ; ਖਾਰਸ਼ ।
[ख़राश] फ़ा॰ स्त्री॰ रगड़; खुजली ।

خراط—[ਖ਼ੱਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਖਰਾਦੀਆ।

[ख़र्रात] अर० पु० ख़राद करने वाला।

خرافات—[ਖ਼ੁਰਾਫ਼ਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ, ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਬਕਵਾਸ।

[ख़ुराफ़ात] अर० स्त्री० व्यर्थ बातें, हँसी की बातें, हँसी की बातें; बकवास।

خرافات بکنا—[ਖ਼ੁਰਾਫ਼ਾਤ ਬਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣਾ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਬਕਣਾ, ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ।

[ख़ुराफ़ात बक-ना] मुहा० गालियां देना, व्यर्थ बातें करना, बकवास करना।

خرام—[ਖ਼ਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਖ਼ਰੇ ਵਾਲੀ ਚਾਲ, ਮਟਕ ਮਟਕ ਕੇ ਚੱਲੀ ਚਾਲ, ਝੂਮ ਝੂਮ ਕੇ ਚੱਲੀ ਚਾਲ।

[ख़राम] फ़ा० पु० नख़रे भरी चाल, मटक मटक कर चलना, झूम झूम कर चलना।

خراماں خراماں چلنا—[ਖ਼ਰਾਮਾਂ ਖ਼ਰਾਮਾਂ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝੂਮ ਝੂਮ ਕੇ ਚਲਣਾ, ਨਖ਼ਰੇ ਨਾਲ ਚਲਣਾ।

[ख़रामां ख़रामां चल-ना] मुहा० झूम झूम कर चलना, नख़रे-भरी चाल से चलना।

خرانٹ—[ਖ਼ਰਾਂਟ] ਵਿ. ਪੁ. ਤਜਰਬੇ ਕਾਰ, ਹੰਢਿਆ ਹੰਢਿਆ; ਬੁੱਢਾ।

[ख़रांट] वि० पु० तजर्बेकार, मंजा हुआ, अनुभवी; बूढ़ा।

خربزہ—[ਖ਼ਰ-ਬੁਜ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : خربوزہ

[ख़र-बुज़ः] फ़ा० पु० देखो : خربوزہ

خربوزہ—[ਖ਼ਰ-ਬੂਜ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਫਲ, ਖ਼ਰਬੂਜ਼ਾ।

[ख़र-बूज़ः] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध फल।

خرپزہ—[ਖ਼ਰ-ਪੁਜ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : خربوزہ

[ख़र-पुज़ः] फ़ा० पु० देखो : خربوزہ

خرج—[ਖ਼ਰ-ਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़र-ज] अर० पु० बाहर निकालने या ख़र्च करने का भाव।

خرجی—[ਖ਼ੁਰ-ਜੀ] ਇ. ਥੈਲਾ, ਟੱਟੂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਥੈਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ ਵਸਤ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਖ਼ੁਰਜੀ।

[ख़ुर-जी] स्त्री० टट्टू की पीठ पर डाला जाने वाला दो भागों में बँटा हुआ थैला जिस में वस्तुएं रख ली जाती हैं।

خرجین—[ਖ਼ੁਰ-ਜੀਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : خرجی

[ख़ुर-जीन] फ़ा० स्त्री० देखो : خرجی

خرچ—[ਖ਼ਰ-ਚ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਾਗਤ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਤੇ ਲੱਗੀ ਰਕਮ, ਧਨ।

[ख़र-च] फ़ा० पु० किसी वस्तु के ख़रीदने पर लगाई गई रक़म।

خرچ روز مرہ—[ਖ਼ਰ-ਚੇ ਰੋਜ਼ ਮੱਰਃ] ਪੁ. ਰੋਜ਼ ਦਾ ਖ਼ਰਚ।

[ख़र-चे रोज़ मर्रः] पु० प्रतिदिन का ख़र्च।

خرچنا—[ਖ਼ਰ-ਚਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ; ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਦੇਣਾ; ਵਰਤਣਾ।

[ख़र-चना] क्रि० सक० ख़र्च करना; ब्याह-शादी में देना; प्रयोग में लाना।

خرچنگ—[ਖ਼ਰ-ਚੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੇਕੜਾ, ਸਰਤਾਨ, ਸਰਤਾਨ।

[ख़र-चंग] फ़ा० पु० केकड़ा, कर्क।

خرچہ—[ਖ਼ਰ-ਚਃ] ਪੁ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੇ ਲੱਗੀ ਰਕਮ, ਲਾਗਤ।

[ख़र-चः] पु० मुक़दमे पर लगी रक़म, लागत।

خرچہ دلانا—[ਖ਼ਰ-ਚਃ ਦਿਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਿਹੀ ਪੂਰਬਕ ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਮੁਦੱਈ ਨੂੰ ਦਿਵਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ।

[ख़र-चः दिलाना] क्रि० समा० न्याय के अनुसार अभियोगी या अभियुक्त को वह रक़म दिलाना जो क़ानून अनुसार उचित हो।

خرچہ عدالت—[ਖ਼ਰ-ਚਃ ਅਦਾਲਤ] ਪੁ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ।

[ख़र-चः अदालत] पु० मुक़दमे का ख़र्च।

خرچی—[ਖ਼ਰ-ਚੀ] ਇ. ਭੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਰਕਮ; ਹਰਾਮ, ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਫ਼ੀਸ।

[ख़र-ची] स्त्री० संभोग करने के लिए दी गई रक़म; हराम, वेश्या की फ़ीस।

خر خر—[ਖ਼ਰ ਖ਼ਰ] ਇ. ਘਰਾੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਘੁਰਾੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[ख़र ख़र] स्त्री० ख़ुर्राटे की आवाज़।

خر خر—[ਖ਼ੁਰ ਖ਼ੁਰ] ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼।

[ख़ुर ख़ुर] बिल्ली की आवाज़।

خرخشہ—[ਖ਼ਰ-ਖ਼ਸ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ, ਦੰਗਾ ਫ਼ਸਾਦ।

[ख़र-ख़शः] फ़ा० पु० लड़ाई-झगड़ा, कलह।

خرد—[ਖ਼ੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੋਟਾ, ਨਿੱਕਾ।

[ख़ुर-द] फ़ा० वि० छोटा, लघु।

خرد بین—[ਖ਼ੁਰ-ਦ ਬੀਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕਰਕੇ ਵੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

[ख़ुर-द बीन] फ़ा० स्त्री० छोटी वस्तु को बड़ी बनाकर दिखाने वाला शीशा।

خرد سال—[ਖ਼ੁਰ-ਦ ਸਾਲ] ਵਿ. ਪੁ. ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ, ਬੱਚਾ, ਨਿਆਣਾ।

[ख़ुर-द साल] वि० पु० छोटी आयु का बच्चा, शिशु ।

—خرد سالی—[ਖ਼ੁਰ-ਦ ਸਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਚਪਨ, ਬਚਪਣ ।

[ख़ुर-द साली] फ़ा० स्त्री० बाल्यावस्था, बचपन ।

خرد—[ਖ਼ਿਰਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਕਲ, ਸੂਝ, ਸਿਆਣਪ ।

[ख़िरद] फ़ा० स्त्री० बुद्धि, समझ, समझ ।

—خرد مند—[ਖ਼ਿਰਦ ਮੰਦ] ਵਿ. ਪੁ. ਸਿਆਣਾ, ਦਾਨਾ, ਅਕਲ ਵਾਲਾ, ਦਾਨਸ਼ਮੰਦ ।

[ख़िरद मंद] वि० पु० बुद्धिमान, समझदार, विचारवान् ।

—خرد مندی—[ਖ਼ਿਰਦ ਮੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਆਣਪ, ਦਾਨਾਈ, ਦਾਨਸ਼ਮੰਦੀ ।

[ख़िरद मंदी] फ़ा० स्त्री० बुद्धिमत्ता, दानाई, विचारशीलता ।

خرداد—[ਖ਼ਰ-ਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨੀ ਸੂਰਜੀ ਸਾਲ ਦਾ ਤੀਜਾ ਮਹੀਨਾ ।

[ख़र-दाद] फ़ा० पु० ईरानी सौर वर्ष का तीसरा महीना ।

خردل—[ਖ਼ਰ-ਦਲ] ਅਰ. ਇ. ਰਾਈ ।

[ख़ुर-दल] अर० स्त्री० राई ।

خردہ—[ਖ਼ੁਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੁਕੜਾ, ਰੇਜ਼ਾ; ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਹਦ; ਭੋਰਾ; ਭਾਨ; ਐਬ, ਨੁਕਸ, ਘਟੀਆ ।

[ख़ुर-द:] फ़ा० पु० टुकड़ा, खण्ड; बचत-खुचत, किसी चीज़ का बहुत छोटा हिस्सा; रेज़गारी; त्रुटि, दोष ।

—خردہ بین—[ਖ਼ੁਰ-ਦ: ਬੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਐਬਜੂ, ਨੁਕਤਾ ਚੀਨ, ਨੁਕਸ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुर-द: बीन] फ़ा० पु० आलोचक, नुक़्ताचीन, दोषान्वेषी, दोष निकालने वाला ।

—خردہ فروش—[ਖ਼ੁਰ-ਦ: ਫ਼ਰੋਸ਼] ਪੁ. ਪਰਚੂਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुर-द: फ़रोश] पु० परचून बेचने वाला, परचूनिया ।

—خردہ کرنا—[ਖ਼ੁਰ-ਦ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾਨ ਤੁੜਾਉਣਾ, ਰੁਪਿਆ ਭੰਨਾ ਕੇ ਉਹਦਾ ਭਾਨ ਲੈਣਾ; ਵੇਚਣਾ ।

[ख़ुर-द: कर-ना] मुहा० रुपया तुड़वा कर रेज़गारी लेना; बेचना ।

—خردہ گیری—[ਖ਼ੁਰ-ਦ: ਗੀਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ, ਨੁਕਸ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

[ख़ुर-द: गीरी] फ़ा० स्त्री० नुक़्ताचीनी, आलोचना, त्रुटियां निकालने का काम ।

خرس—[ਖ਼ਿਰਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਿੱਛ ।

[ख़िरस] फ़ा० पु० रीछ ।

خرطوم—[ਖ਼ੁਰ-ਤੂਮ] ਅਰ. ਇ. ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ।

[ख़ुर-तूम] अर० स्त्री० हाथी की सूंड ।

خرفہ—[ਖ਼ੁਰ-ਫ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਬੀਜ ਜੋ ਠੰਢਿਆਈ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਹਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਸਾਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[ख़ुर-फ़:] अर० पु० एक प्रकार का बीज जो ठंडाई में डालते हैं, इसके हरे पत्तों का साग बनाया जाता है ।

خرق—[ਖ਼ਿਰ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ख़िर-क़] अर० पु० फाड़ने का भाव ।

—خرق عادت—[ਖ਼ਰ-ਕ਼ੇ ਆਦਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਗੱਲ, ਕਰਾਮਾਤ ।

[ख़र-क़े आदत] अर० पु० प्रकृति के विपरीत कोई अनोखी चीज़ या बात, करामात ।

خرقہ—[ਖ਼ਿਰ-ਕ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਟਾਕੀਆਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਕਪੜਾ, ਗੋਦੜੀ, ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਗੋਦੜੀ ।

[ख़िर-क़:] अर० पु० थिगलियों वाला कपड़ा, गूदड़ी, साधु की गूदड़ी ।

—خرقہ پوش—[ਖ਼ਿਰ-ਕ਼: ਪੋਸ਼] ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰ, ਦਰਵੇਸ਼, ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਗੋਦੜੀ ਵਾਲਾ ਫ਼ਕੀਰ ।

[ख़िर-क़: पोश] पु० फ़क़ीर, साधु, गूदड़ी वाला साधु ।

خرگاہ—[ਖ਼ਿਰ-ਗਾਹ, ਖ਼ਰ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੰਬੂ, ਸ਼ਾਹੀ ਤੰਬੂ ।

[ख़िर-गाह, ख़र-गाह] फ़ा० स्त्री० पु० बहुत बड़ा तम्बू ।

خرگوش—[ਖ਼ਰ-ਗੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਹਾ ।

[ख़र-गोश] फ़ा० पु० ख़रगोश, शशा ।

خرم—[ਖ਼ੁੱਰਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਭਰਪੂਰ; ਹਰਾ ਭਰਾ, ਪਰਸੰਨ ।

[ख़ुर्रम] फ़ा० वि० प्रसन्न, प्रमुदित, हर्ष युक्त; हरा भरा; प्रसन्न ।

خرما—[ਖ਼ੁਰ-ਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੁਹਾਰਾ, ਖਜੂਰ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ।

[ख़ुर-मा] फ़ा० पु० छुहारा, खजूर; एक प्रकार की मिठाई ।

خرمن—[ਖ਼ਿਰ-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਲਵਾੜਾ, ਅੰਨ ਦਾ ਢੇਰ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਤੂੜੀ ਨਾ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ।

[ख़िर-मन] फ़ा० पु० खलिहान, अन्न का वह ढेर जिस में से भूसा न निकाला गया हो ।

خر مہرہ—[ਖ਼ਰ ਮੁਹਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੌਡੀ, ਵੱਡੀ ਕੌਡੀ, ਸੰਖ ।

[ख़र मुहर:] फ़ा० पु० कौड़ी, बड़ी कौड़ी, शंख ।

خرمی—[ਖ਼ੁੱਰਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪਰਸੰਨਤਾ ।

[ख़ुर्रमी] फ़ा० स्त्री० ख़ुशी, प्रसन्नता ।

خروج—[ਖ਼ੁਰੂਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਜਾਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੱਲਾ, ਹਮਲਾ; ਬਗ਼ਾਵਤ ।

[ख़ुरूज] अर० पु० बाहर आने या निकलने का भाव; विद्रोह करने का भाव; हल्ला, आक्रमण; बग़ावत, विद्रोह ।

خروس — [ਖ਼ਰੂਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੁੱਕੜ, ਮੁਰਗਾ ।
[ख़ुरूस] फ़ा० पु० मुर्ग़ा ।

خروش — [ਖ਼ਰੂਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੌਲਾ, ਸ਼ੋਰ ।
[ख़ुरूश] फ़ा० पु० कोलाहल, शोर ।

خرید — [ਖ਼ਰੀਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਮੁੱਲ, ਕੀਮਤ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਤਾਰੀ ਰਕਮ; ਮੁੱਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ।
[ख़रीद] फ़ा० स्त्री० वि० मूल्य, क़ीमत; किसी वस्तु के ख़रीदने के लिए दी गई रक़म; ख़रीदा हुआ ।

خرید کے مول — [ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਮੋਲ] ਪੁ. ਖ਼ਰੀਦੇ ਖ਼ਰੀਦ, ਜਿਸ ਮੁੱਲ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਖ਼ਰੀਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਮੁੱਲ ।
[ख़रीद के मोल] पु० जिस भाव कोई वस्तु ख़रीदी हो, उसी मोल ।

خرید و فروخت — [ਖ਼ਰੀਦੋ ਫ਼ਰੋਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੈਣ ਦੇਣ, ਵੇਚਣ ਤੇ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ख़रीदो फ़रोख़्-त] फ़ा० स्त्री० लेन देन, बेचने और लेने का भाव ।

خریدار — [ਖ਼ਰੀਦਾਰ] ਪੁ. ਗਾਹਕ, ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ; ਲੋੜਵੰਦ, ਇੱਛਕ ।
[ख़रीदार] पु० ग्राहक, कोई वस्तु लेने वाला अथवा लेने का इच्छुक; इच्छुक ।

خریدار خوش خیال — [ਖ਼ਰੀਦਾਰੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਖ਼ਯਾਲ:] ਪੁ. ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਹੀ ਖ਼ਰੀਦਣ ਵਾਲਾ ।
[ख़रीदारे ख़ुश ख़याल:] पु० अपने लिए आप ही ख़रीदने वाला ।

خریداری — [ਖ਼ਰੀਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਾਹਕੀ, ਵਿਕਰੀ ।
[ख़रीदारी] फ़ा० स्त्री० गाहकी, बिक्री ।

خریطه — [ਖ਼ਰੀਤ:] ਅਰ. ਪੁ. ਥੈਲਾ, ਉਹ ਥੈਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਸਨ ।
[ख़रीत:] अर० पु० थैला, वह थैला जिस में पुराने समय में राजाज्ञाएं बन्द करके ले जाते थे ।

خریطی — [ਖ਼ਰੀਤੀ] ਅਰ. ਇ. ਛੋਟੀ ਥੈਲੀ ।
[ख़रीती] अर० स्त्री० छोटी थैली ।

خریف — [ਖ਼ਰੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਸਾਉਣੀ, ਜਵਾਰ ਮਕੀ ਆਦਿ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ।
[ख़रीफ़] अर० स्त्री० सावनी, ज्वार मक्की आदि की फ़सल ।

خزاں ، خزا — [ਖ਼ਿਜ਼ਾ, ਖ਼ਜ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਤਝੜ, ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਮੌਸਮ, ਉਹ ਰੁੱਤ ਜਦੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।
[ख़िज़ा, ख़ज़ां] फ़ा० स्त्री० पतझड़, शरद ऋतु, सर्दी का मौसम, वह ऋतु जब वृक्षों के पत्ते झड़ जाते हैं ।

خزانچی — [ਖ਼ਜ਼ਾਨ-ਚੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੋਵੇ ।
[ख़ज़ान-ची] फ़ा० पु० वह कर्मचारी जिस के पास ख़ज़ाने का काम हो, कोषाध्यक्ष ।

خزانه — [ਖ਼ਜ਼ਾਨ:] ਅਰ. ਪੁ. ਰੁਪਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ; ਬੈਂਕ; ਗੁਦਾਮ ।
[ख़ज़ान:] अर० पु० रुपया इकट्ठा करने का स्थान; बैंक; गोदाम ।

خزف — [ਖ਼ਜ਼ਫ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਠੀਕਰੀ ।
[ख़ज़फ़] फ़ा० स्त्री० ठीकरी, कंकर ।

خزینه — [ਖ਼ਜ਼ੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ।
[ख़ज़ीन:] फ़ा० पु० कोष, ख़ज़ाना ।

خس — [ਖ਼ਸ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਸੁੱਕਾ ਘਾਹ; ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ, ਗੰਦ ਕੂੜਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਘਾਹ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿਕਾਂ ਆਦਿ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕ ਕੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕਮਰਾ ਠੰਡਾ ਰੱਖੀਦਾ ਹੈ ।
[ख़स] फ़ा० स्त्री० पु० सूखी घास; कूड़ा करकट; एक प्रकार की सूखी घास जिसकी जड़ों से टट्टियां आदि बनती हैं । गर्मी की ऋतु में इन पर पानी छिड़क कर कमरा ठण्डा रखते हैं ।

خس کم جہاں پاک — [ਖ਼ਸ ਕਮ ਜਹਾਂ ਪਾਕ] ਅਖੌ. ਕਿਸੇ ਮਾੜੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਫ਼ਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਰਨ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ "ਚਲੋ ਗੰਦ ਮੁੱਕਿਆ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ" ।
[ख़स कम जहां पाक] लोको० किसी बुरे मनुष्य के मरने अथवा चले जाने पर कहते हैं "चलो गंद मरा, अच्छा हुआ" ।

خس و خاشاک — [ਖ਼ਸੋ ਖ਼ਾਸ਼ਾਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ, ਗੰਦ ਕੂੜਾ ।
[ख़सो ख़ाशाक] फ़ा० पु० कूड़ा करकट ।

خساره — [ਖ਼ਸਾਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਘਾਟਾ, ਟੋਟਾ, ਤੋਟਾ, ਨੁਕਸਾਨ ।
[ख़सार:] अर० पु० घाटा, हानि, क्षति, नुक़सान ।

خسانده — [ਖ਼ਿਸਾਂਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਭਿਉਂ ਕੇ ਤੇ ਮਲ ਨਿਤਾਰ ਕੇ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾ ।
[ख़िसांद:] फ़ा० पु० पानी में भिगो कर और बाद में छान कर पी जाने वाली दवा ।

خست — [ਖ਼ਿੱਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਹੋਛ ਪਨ, ਕਮੀਨਾ ਪਨ, ਨੀਚਤਾ ।
[ख़िस्सत] अर० स्त्री० ओछापन, कमीनापन, नीचता ।

خستہ—[ਖ਼ਸ-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਖ਼ਮੀ, ਫੱਟੜ, ਫਟੇਲ; ਦੁਖੀਆ, ਉਦਾਸ; ਬੁਰਬੁਰਾ, ਮੁਰਮੁਰਾ; ਬਦਹਾਲ; ਨੀਚ; ਗ਼ਰੀਬ, ਨਿਰਧਨ ।

[ख़स-ता:] फ़ा॰ वि॰ ज़ख़्मी, घायल; दुःखी, उदास; भुरभुरा; बेहाल, दुर्दशा-ग्रस्त; नीच; ग़रीब, निर्धन ।

—خستہ حال—[ਖ਼ਸ-ਤਾ: ਹਾਲ] ਵਿ. ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਵਾਲਾ, ਮੰਦੇ ਹਾਲ ।

[ख़स-ता: हाल] वि॰ दुर्दशाग्रस्त, फटे हाल ।

—خستہ دل—[ਖ਼ਸ-ਤਾ: ਦਿਲ] ਵਿ. ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਾਲਾ, ਆਸ਼ਕ ।

[ख़स-ता: दिल] वि॰ टूटे हुए दिल वाला, प्रेमी ।

خسر - خسر—[ਖ਼ੁਸਰ, ਖ਼ੁਸੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਹੁਰਾ, ਵਹੁਟੀ ਜਾਂ ਖਸਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ।

[ख़ुसर, ख़ुसुर] फ़ा॰ पु॰ श्वसुर, पत्नी अथवा पति का पिता ।

—خسر پورہ—[ਖ਼ੁਸਰ ਪੂਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਲਾ, ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਭਰਾ ।

[ख़ुसर पुर:] फ़ा॰ पु॰ साला, पत्नी का भाई ।

خسران—[ਖ਼ੁਸ-ਰਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਨੁਕਸਾਨ, ਘਾਟਾ, ਘਸਾਟਾ ।

[ख़ुस-रान] अर॰ पु॰ हानि, घाटा, ख़सारा ।

خسرو - خسرو—[ਖ਼ੁਸ-ਰੂ, ਖ਼ੁਸ-ਰੋ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ; ਨੌਸ਼ੇਰਵਾਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪੋਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ; ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਂ ।

[ख़ुस-रू, ख़ुस-रो] फ़ा॰ पु॰ बादशाह; नौशेरवां और उस के पोते का नाम; फ़ारसी के प्रसिद्ध कवि का नाम ।

خسرہ—[ਖ਼ਸ-ਰਾ:] ਪੁ. ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਨਕਸ਼ਾ; ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ, ਛੋਟੀ ਮਾਤਾ ।

[ख़स-रा:] पु॰ गांव के खेतों की सूचि, नक़्शा; बच्चों का एक रोग, छोटी शीतला ।

خسک—[ਖ਼ਸਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੋਖਰੂ, ਭੱਖੜਾ; ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੰਡੇ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਿਛਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[ख़सक] फ़ा॰ पु॰ गोखरू; लोहे के कांटे जो शत्रु के मार्ग में बिछाए जाते हैं ।

خسوف—[ਖ਼ੁਸੂਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਦ ਗ੍ਰਹਿਣ ।

[ख़ुसूफ़] अर॰ पु॰ चन्द्र-ग्रहण ।

خسیس—[ਖ਼ਸੀਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਕੰਜੂਸ ।

[ख़सीस] अर॰ वि॰ कमीना, नीच, कंजूस ।

خشت—[ਖ਼ਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇੱਟ ।

[ख़िश-त] फ़ा॰ स्त्री॰ ईंट ।

خشتک—[ਖ਼ਿਸ਼-ਤਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛੋਟੀ ਇੱਟ; ਪਜਾਮੇ ਦੇ ਆਸਣ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਚਾਰ ਗੁੱਠਾ ਟੁਕੜਾ ।

[ख़िश-तक] फ़ा॰ स्त्री॰ छोटी ईंट; पायजामे के आसन में लगाया जाने वाला चार कोनों वाला टुकड़ा ।

خشخاش—[ਖ਼ਸ਼-ਖ਼ਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੋਸਤ ਦੇ ਦਾਣੇ; ਚਾਵਲ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਜਿੰਨਾ ਵਜ਼ਨ ।

[ख़श-ख़ाश] फ़ा॰ स्त्री॰ पोस्त के दाने; चावल के आठवें हिस्से जितना वज़न ।

خشخشت—[ਖ਼ਿਸ਼-ਖ਼ਤ] ਇ. ਦੇਖੋ : خشتک

[ख़िश-ख़त] स्त्री॰ देखो : خشتک

خشخش—[ਖ਼ਸ਼-ਖ਼ਸ਼] ਇ. خشخاش ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ।

[ख़श-ख़श] स्त्री॰ خشخاش का संक्षिप्त रूप ।

خشک—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁੱਕਾ; ਰੁੱਖਾ; ਕੇਵਲ, ਸਿਰਫ਼ ।

[ख़ुश-क] फ़ा॰ वि॰ सूखा; रूखा, केवल, सिर्फ़ ।

—خشک دماغ—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕ ਦਿਮਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦੇਖੋ : خشک مغز

[ख़ुश-क दिमाग़] फ़ा॰ वि॰ पु॰ देखो : خشک مغز

—خشک سالی—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕ ਸਾਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਲ, ਸੋਕੜਾ, ਕਹਿਤ; ਉਹ ਮੌਸਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਰਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[ख़ुश-क साली] फ़ा॰ स्त्री॰ अकाल, सूखा, दुर्भिक्ष; वह ऋतु जिस में वर्षा न हो ।

—خشک مغز—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕ ਮਗ਼-ਜ਼] ਵਿ. ਦੀਵਾਨਾ, ਪਾਗਲ, ਕੁਜ਼-ਮਗ਼ਜ਼ ।

[ख़ुश-क मग़-ज़] वि॰ पागल, दीवाना, मूर्ख ।

خشکہ—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਫਿੱਕੇ ਚਾਵਲ ।

[ख़ुश-का:] फ़ा॰ पु॰ उबले हुए फीके चावल ।

—خشکہ کھاؤ پنیر کے ساتھ—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕਾ: ਖਾਓ ਪਨੀਰ ਕੇ ਸਾਥ] ਅਖੌ. ਚਲੋ ਦਫ਼ਾ ਹੋ ਜਾਓ, ਪਤਰਾ ਵਾਚੋ; ਆਪੇ ਕਮਾਉ ਤੇ ਆਪੇ ਖਾਉ ।

[ख़ुश-का: खाओ पनीर के साथ] लोकोक्ति॰ चलो आंखों से दूर हो, अपनी राह लो; आप कमाओ और आप खाओ ।

خشکی—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁੱਕਾਪਣ, ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਰੁੱਖਾਪਣ; ਕਾਲ; ਪਰੇਸ਼ਾਨ ।

[ख़ुश-की] फ़ा॰ स्त्री॰ सूखा पन, शुष्कता; रूखापन; दुर्भिक्ष; परेशान ।

خشم - خشم—[ਖ਼ਸ਼-ਮ, ਖ਼ਿਸ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੁੱਸਾ, ਤੈਸ਼, ਰੋਹ ।

[ख़श-म, ख़िश-म] फ़ा॰ पु॰ क्रोध, आवेश, रोष ।

—خشمگیں—[ਖ਼ਸ਼-ਮਗੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਰੋਹ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ।

[ख़श-मगीं] फ़ा॰ वि॰ क्रोध से भरा हुआ, रोष में आया हुआ ।

—خشم ناک—[ਖ਼ਸ਼-ਮ ਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁੱਸੇ, ਗ਼ੁਸੀਲਾ ।

[ख़श-म नाक] फ़ा॰ वि॰ क्रुद्ध, क्रोधी ।

خشوع—[ਖ਼ੁਸ਼ੂ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧੀਨਗੀ, ਆਜਜ਼ੀ ।
[ख़ुशू-अ] अर० पु० अधीनता, नम्रता ।

خشونت—[ਖ਼ੁਸ਼ੂਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਖ਼ਤੀ, ਕਰੜਾਈ ।
[ख़ुशूनत] अर० स्त्री० कठोरता, कड़ाई ।

خشیت—[ਖ਼ਸ਼ੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਡਰ, ਸਹਿਮ ।
[ख़शीयत] अर० स्त्री० डर, सहम ।

خصائص—[ਖ਼ਸਾਇ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. خاصیت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ; ਆਦਤਾਂ, ਸੁਭਾ ।
[ख़साइ-स] अर० पु० خاصیت का बहुवचन; विशेषताएँ; आदतें, स्वभाव ।

خصلت—[ਖ਼ਸ-ਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਦਤ, ਸੁਭਾ, ਖ਼ੋ ।
[ख़स-लत] अर० स्त्री० आदत, स्वभाव, प्रकृति ।

خصم—[ਖ਼ਸ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੈਰੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ; ਪਤੀ, ਮਾਲਿਕ; ਮਾਲਕ ।
[ख़स-म] अर० पु० वैरी, शत्रु; पति; स्वामी ।

—خصم پٹی—[ਖ਼ਸ-ਮ ਪੱਟੀ] ਇ. (ਤੀਵੀਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ) ਵਿਧਵਾ, ਰੰਡੀ; ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਹੈ ।
[ख़स-म पीटी] स्त्री० (स्त्रियों की भाषा में) विधवा; एक प्रकार की गाली है ।

—خصم روئی—[ਖ਼ਸ-ਮ ਰੋਈ] ਇ. ਵੇਖੋ : خصم پٹی ।
[ख़स-म रोई] स्त्री० देखो : خصم پٹی ।

—خصم کرنا—[ਖ਼ਸ-ਮ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਤੀ ਬਣਾ ਲੈਣਾ, ਪਤੀ ਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ।
[ख़स-म कर-ना] मुहा० पति बना लेना, पति वाली बन जाना ।

—خصم مار کر ستی ہونا—[ਖ਼ਸ-ਮ ਮਾਰ ਕਰ ਸਤੀ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਮਗਰੋਂ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨਾ ।
[ख़स-म मार कर सती होना] मुहा० क़त्ल करने के बाद दिखावे की सहानुभूति प्रकट करना ।

—خصموں کھلی—[ਖ਼ਸ-ਮੋਂ ਜਲੀ] ਇ. ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸੁਖ ਨਾ ਡਿੱਠਾ ਹੋਵੇ; ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਮਾਰੀ ।
[ख़स-मों जली] स्त्री० वह स्त्री जिसे पति की ओर से कोई सुख न मिला हो; मुसीबत की मारी ।

خصوص—[ਖ਼ੁਸੂ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ख़ुसू-स] अर० पु० विशेष होने का भाव ।

—خصوصاً—[ਖ਼ੁਸੂ-ਸਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ।
[ख़ुसू-सन] क्रि०वि० विशेषतया ।

—خصوصیت—[ਖ਼ੁਸੂ-ਸੀਯਤ] ਅਰ ਇ. ਖ਼ਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ; ਦੋਸਤੀ, ਮਿੱਤਰਤਾ; ਨਿਜੀ ਸੰਬੰਧ ।
[ख़ुसू-सीयत] अर० स्त्री० विशेषता; विशेष बात; दोस्ती, मित्रता; निजी सम्बन्ध ।

خصوصیات—[ਖ਼ੁਸੂਸਿਆਤ] ਅਰ. ਇ. خصوصیت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[ख़ुसूसियात] अर० स्त्री० خصوصیت का बहुवचन ।

خصومت—[ਖ਼ੁਸੂਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਵੈਰ; ਸਾੜਾ; ਝਗੜਾ, ਫ਼ਸਾਦ ।
[ख़ुसूमत] अर० स्त्री० शत्रुता, वैर; ईर्ष्या; झगड़ा, फ़साद ।

خصی—[ਖ਼ੱਸੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਪਸ਼ੂ ਜਿਸਦੇ ਅੰਡਕੋਸ਼ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਆਖਤਾ; ਨਾਮਰਦ, ਖੁਸਰਾ ।
[ख़स्सी] अर० पु० वह पशु जिसके अण्डकोश निकाल दिए जाते हैं; नपुंसक, हिजड़ा ।

—خصی پرنالہ—[ਖ਼ੱਸੀ ਪਰ-ਨਾਲ:] ਪੁ. ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਗਣ ਵਾਲਾ ਪਰਨਾਲਾ ।
[ख़स्सी पर-नाल:] पु० दीवार के साथ साथ बहने वाला परनाला ।

خصیہ—[ਖ਼ੁਸ-ਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਅੰਡਕੋਸ਼ ।
[ख़ुस-य:] अर० पु० अण्डकोश ।

خضاب—[ਖ਼ਿਜ਼ਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. (ਸਾਧਾਰਣ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ) ਕੋਈ ਰੰਗ; (ਖ਼ਾਸ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ) ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਆਦਿ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਵਾਲਾ ਰੰਗ, ਵਸਮਾ ।
[ख़िज़ाब] अर० पु० (साधारण अर्थों में) कोई रंग; (विशेष अर्थों में) डाढ़ी मूछों और सिर आदि के बालों को रंगने वाला रंग ।

خضر—[ਖ਼ਿਜ਼-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਜਿਸਨੂੰ ਜਲ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਅਤੇ ਥਲਾਂ ਵਿਚ ਆਗੂ ਤੇ ਰਾਹ ਦਿਖਾਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ; ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ।
[ख़िज़-र] अर० पु० एक पैग़म्बर जिसे मुसलमान जल तथा थल में अगुआ और पथ प्रदर्शक मानते हैं; मार्ग बताने वाला ।

—خضر ملنا—[ਖ਼ਿਜ਼-ਰ ਮਿਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣਾ; ਰਹਿਬਰ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ।
[ख़िज़-र मिल-ना] मुहा० कामना पूर्ण होना; अगुआ मिल जाना ।

خضوع—[ਖ਼ੁਜ਼ੂ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਧੀਨਗੀ ਤੇ ਆਜਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ख़ुज़ू-अ] अर० पु० अधीनता और नम्रता प्रकट करने का भाव ।

خط—[ਖ਼ੱਤ, ਖ਼ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਲਿਖਤ; ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ; ਤਮੱਸਕ; ਲੀਕ, ਲਕੀਰ; ਚਿੱਠੀ, ਰੁੱਕਾ; ਦਾੜ੍ਹੀ; ਹਜਾਮਤ ।
[ख़त्त, ख़त] अर० पु० लिखत, लिखा हुआ; तमस्सुक; लकीर; पत्र, चिट्ठी; दाढ़ी; हजामत ।

—خط آزادی — [ਖ਼ੱਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਲਿਖਤ ਜੋ ਮੁੱਲ ਖ਼ਰੀਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[ख़त्ते आज़ादी] अर० पु० वह लिखत जो ख़रीदे हुए दास को स्वतन्त्र करते समय लिख कर देते हैं।

—خط آنا —[ਖ਼ਤ ਆਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਫੁੱਟ ਆਉਣਾ।

[ख़त आना] मुहा० गालों पर दाढ़ी का फूटना।

—خط استوا —[ਖ਼ੱਤੇ ਇਸ-ਤਵਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਕਲਪਿਤ ਲਕੀਰ ਜੋ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਇਸ ਲਕੀਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਸਮੇਂ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ।

[ख़त्ते इस-तवाऽ] अर० पु० वह काल्पनिक रेखा जो पृथ्वी को दो समान भागों में बांटती है और सूर्य के इस रेखा पर पहुंचने पर दिन और रात बराबर हो जाते हैं, भूमध्य रेखा।

—خط بنانا —[ਖ਼ਤ ਬਣਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਜਾਮਤ ਕਰਨਾ।

[ख़त बनाना] मुहा० हजामत करना।

—خط جدی [ਖ਼ੱਤੇ ਜੱਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਕਲਪਿਤ ਲੀਕ ਜੋ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਤੇਈ ਦਰਜੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਕਰ ਰੇਖਾ।

[ख़त्ते जद्दी] अर० स्त्री० वह काल्पनिक रेखा जो भूमध्य रेखा से साढ़े तेईस दर्जे दक्षिण की ओर खींची गई है, मकर रेखा।

—خط سرطان —[ਖ਼ੱਤੇ ਸਰ-ਤਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਕਲਪਿਤ ਲੀਕ ਜੋ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਸਾਢੇ ਤੇਈ ਦਰਜੇ ਤੇ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਰਕ ਰੇਖਾ।

[ख़त्ते सर-तान] अर० पु० वह कल्पित रेखा जो भूमध्य रेखा से उत्तर की ओर साढ़े तेईस दर्जे पर खींची गई है, कर्क रेखा।

—خط صراف —[ਖ਼ੱਤੇ ਸੱਰਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹੁੰਡੀ, ਚੈੱਕ, ਬਿਲ, ਬੀਜਕ।

[ख़त्ते सर्राफ़] अर० पु० हुंडी, चैक, बिल, बीजक।

—خط عمود —[ਖ਼ੱਤੇ ਅਮੂਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੰਬ, ਉਹ ਖੜੀ ਲੀਕ ਜੋ ੯੦° ਦਰਜੇ ਦਾ ਕੋਣ ਬਣਾਏ।

[ख़त्ते अमूद] अर० पु० लम्ब, वह रेखा जो ९०° दर्जे का कोण बनाए।

—خط متوازی —[ਖ਼ੱਤੇ ਮੁਤ-ਵਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਦੋ ਲਕੀਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਤਕ ਜੀ ਚਾਹੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਈਏ ਪਰ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਾ ਮਿਲਣ।

[ख़त्ते मुत-वाज़ी] अर० पु० वे दो रेखाएं जिन्हें दोनों ओर जितना चाहें बढ़ाते जाएं पर वे आपस में न मिलें।

—خط مستقیم —[ਖ਼ੱਤੇ ਮੁਸ-ਤਕ਼ੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿੱਧੀ ਲਕੀਰ, ਸਰਲ ਰੇਖਾ।

[ख़त्ते मुस-तक़ीम] अर० पु० सीधी लकीर, सरल रेखा।

—خط منحنی —[ਖ਼ੱਤੇ ਮੁਨ-ਹਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿੰਗੀ ਲੀਕ।

[ख़त्ते मुन-हनी] अर० पु० टेढ़ी रेखा।

—خط نستعلیق —[ਖ਼ੱਤੇ ਨਸ-ਤਾ'ਅ-ਲੀਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਣ ਢੰਗ ਜੋ 'ਨਸਖ਼' ਅਤੇ 'ਤਾਲੀਕ਼' ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ।

[ख़त्ते नस-तऽअ-लीक़] अर० पु० ईरान की एक बड़ी ही सुन्दर लिपि जो 'नसख़' और 'तालीक़' से मिल कर बनी है।

—خط نسخ —[ਖ਼ੱਤੇ ਨਸ-ਖ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਲਿਪੀ ਜੋ ਅਰਬੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[ख़त्ते नस-ख़] अर० पु० एक पुरानी लिपि जो अरबी लिखने के लिए प्रयोग की जाती है।

—خط و کتابت —[ਖ਼ੱਤੋ ਕਿਤਾਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ।

[ख़त्तो किताबत] अर० स्त्री० पत्र-व्यवहार।

¹خطا —[ਖ਼ੁਤਾ] ਪੁ. ਚੀਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਕਸਤੂਰੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

[ख़ुता] पु० तुर्किस्तान के समीप एक नगर का नाम जहां की कस्तूरी प्रसिद्ध है।

²خطا —[ਖ਼ਤਾ] ਅਰ. ਇ. ਦੋਸ਼, ਕਸੂਰ; ਗੁਨਾਹ; ਗ਼ਲਤੀ, ਭੁੱਲ।

[ख़ता] अर० स्त्री० दोष, अपराध; पाप; भूल, चूक।

—خطا کرے بیوی پکڑی جائے باندی —[ਖ਼ਤਾ ਕਰੇ ਬੀਵੀ ਪਕ-ੜੀ ਜਾਏ ਬਾਂਦੀ] ਅਖੌ. ਕਰੇ ਕੋਈ ਭਰੇ ਕੋਈ।

[ख़ता करे बीवी पक-ड़ी जाए बांदी] लोको० करे कोई भरे कोई।

—خطا وار —[ਖ਼ਤਾਵਾਰ] ਪੁ. ਦੋਸ਼ੀ, ਗੁਨਾਹਗਾਰ, ਕਸੂਰਵਾਰ, ਮੁਜਰਮ।

[ख़तावार] पु० दोषी, अपराधी, पापी।

—خطا ہونا —[ਖ਼ਤਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਉੱਕ ਜਾਣਾ।

[ख़ता होना] मुहा० भूल जाना, चूक होना।

—خطائے بزرگاں گرفتن خطا ست —[ਖ਼ਤਾਏ ਬੁਜ਼ੁਰ-ਗਾਂ ਗਿਰਿਫ਼-ਤਨ ਖ਼ਤਾਅਸ-ਤ] ਅਖੌ. ਵੱਡਿਆਂ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ।

[ख़ताए बुज़ुर-गां गिरिफ़-तन ख़ताअस-त] लोको० बड़ों की बात पर आपत्ति करना ठीक नहीं।

—خطاب —[ਖ਼ਿਤਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਗੱਲ ਬਾਤ; ਉਪਾਧੀ ਜਾਂ ਲਕਬ ਜੋ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਂ ਦੇਵੇ।

[ख़िताब] अ० पु० किसी के सामने होकर बात करने का भाव, बात चीत, एक प्रकार का शब्द जो उपाधि के रूप में सरकार किसी व्यक्ति को उसकी राज्य सेवा के उपलक्ष में देती है।

خطابت—[ਖ਼ਤਾਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਭਾਸ਼ਣ, ਤਕਰੀਰ, ਲੈਕਚਰ, ਵਖਿਆਨ।

[ख़ताबत] अ० स्त्री० भाषण, तक़रीर, लैक्चर, व्याख्यान।

خطاط—[ਖ਼ੱਤਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਹਣੀ ਲਿਖਤ ਵਾਲਾ।

[ख़त्तात] अ० पु० सुन्दर लेख वाला।

خطبہ—[ਖ਼ੁਤ-ਬਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਾਣ।

[ख़ुत-बः] अ० पु० वह भाषण जिस में किसी को कुछ उपदेश दिया जाए अथवा किसी का गुण-गान किया जाए।

خطبہ پڑھا جانا—[ਖ਼ੁਤ-ਬਹ ਪੜ੍ਹਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ; ਕਿਸੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਖ਼ੁਤਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲੈਣਾ।

[ख़ुत-बः पढ़ा जाना] मुहा० बादशाह माना जाना; उपदेश सुनाया जाना; किसी राजा के शासन को मान कर उसका नाम ख़ुत्बे में सम्मिलित कर लेना।

خطر—[ਖ਼ਤਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਡਰ, ਫ਼ਿਕਰ, ਆਫ਼ਤ, ਮੁਸ਼ਕਲ।

[ख़तर] अ० पु० डर, भय, चिन्ता, विपत्ति, कठिनाई।

خطرہ—[ਖ਼ਤ-ਰਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : خطر

[ख़त-रः] अ० पु० देखो : خطر

خطمی—[ਖ਼ਿਤ-ਮੀ] ਅਰ. ਇ. ਗੁਲ ਖ਼ੈਰਾ।

[ख़ित-मी] अ० स्त्री० गुल ख़ैरा।

خطہ—[ਖ਼ਿੱਤਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਲਾਕਾ, ਮੁਲਕ, ਦੇਸ।

[ख़ित्तः] अ० पु० इलाक़ा, प्रदेश, देश।

خطیب—[ਖ਼ਤੀਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੁਤਬਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ, ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ख़तीब] अ० पु० ख़ुत्बा पढ़ने वाला, उपदेश सुनाने वाला।

خطیر—[ਖ਼ਤੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਵੱਡਾ, ਬਹੁਤਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ।

[ख़तीर] अ० वि० बड़ा, अधिक, बहुत।

خفا—[ਖ਼ਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਗੁੱਝਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़िफ़ा] अ० स्त्री० गुप्त होने का भाव।

1 خفا—[ਖ਼ਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਗੁੱਝਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़फ़ा] अ० स्त्री० छिपा हुआ अथवा गुप्त होने का भाव।

2 خفا—[ਖ਼ਫ਼ਾ] ਵਿ. ਨਾਰਾਜ਼, ਗੁੱਸੇ।

[ख़फ़ा] वि० नाराज़, रुष्ट।

خفاش—[ਖ਼ੱਫ਼ਾਸ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚਮ ਗਿੱਦੜ, ਚਾਮਚੜਿਕ।

[ख़फ़्फ़ाश] अ० पु० चमगादड़।

خفت—[ਖ਼ਿੱਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ, ਨਮੋਸ਼ੀ।

[ख़िफ़्फ़त] अ० स्त्री० शर्मिन्दगी, लज्जा।

خفت اٹھانا—[ਖ਼ਿੱਫ਼ਤ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ।

[ख़िफ़्फ़त उठाना] मुहा० लज्जित होना।

خفتان—[ਖ਼ਫ਼-ਤਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਚੋਗ਼ਾ; ਸੰਜੋਅ, ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਬਕਤਰ।

[ख़फ़-तान] अ० पु० एक प्रकार का चोगा; कवच, ज़िरह-बख़्तर।

خفتہ—[ਖ਼ੁਫ਼-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ।

[ख़ुफ़-तः] फ़ा० वि० सोया हुआ।

خفتہ را خفتہ کے کند بیدار—[ਖ਼ੁਫ਼-ਤਹ ਰਾ ਖ਼ੁਫ਼-ਤਹ ਕੇ ਕੁਨਦ ਬੇਦਾਰ] ਅਖੌ. ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਸੁੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਗਾ ਸਕਦਾ, ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

[ख़ुफ़-तः रा ख़ुफ़-तः के कुनद बेदार] लोको० सोए हुए को सोया हुआ नहीं जगा सकता, मूर्ख को कोई मूर्ख शिक्षा नहीं दे सकता।

خفقان—[ਖ਼ਫ਼-ਕਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ, ਧੜੱਕਾ; ਮੁਹਾ. ਪਾਗਲਪਣ; ਘਬਰਾਹਟ।

[ख़फ़क़ान] अ० पु० दिल की धड़कन, हृदय की धक धक; पागलपन; घबराहट।

خفگی—[ਖ਼ਫ਼-ਗੀ] ਵਿ. ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ, ਗੁੱਸਾ, ਰੋਸ।

[ख़फ़-गी] स्त्री० रोष, क्रोध, आवेश।

خفی—[ਖ਼ਫ਼ੀਯ] ਵਿ. ਗੁੱਝਾ, ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ; ਬਹੁਤ ਬਰੀਕ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ।

[ख़फ़ीय] वि० गुप्त, छिपा हुआ; बहुत बारीक अक्षरों में लिखा हुआ।

خفیف—[ਖ਼ਫ਼ੀਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਹੌਲਾ, ਹਲਕਾ; ਥੋੜ੍ਹਾ, ਘਟ; ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ।

[ख़फ़ीफ़] अ० वि० हलका; थोड़ा, कम; शर्मिन्दा।

خفیفہ—[ਖ਼ਫ਼ੀਫ਼ਹ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਛੋਟੀ।

[ख़फ़ीफ़ः] अ० वि० स्त्री० छोटी।

خفیفہ عدالت—[ਖ਼ਫ਼ੀਫ਼ਹ ਅਦਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਦਾਵੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ।

[ख़फ़ीफ़ः अदालत] अ० स्त्री० छोटी छोटी रक़मों के दावे सुनने वाली अदालत।

خفیہ—[ਖ਼ੁਫ਼-ਯਹ] ਅਰ. ਵਿ. ਗੁੱਝਾ, ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ।

[ख़ुफ़-यः] अ० वि० गुप्त, छिपा हुआ।

—خفیہ پولیس—[ਖ਼ੁਫ਼-ਯ: ਪੋਲੀਸ] ਵਿ. ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਭੇਤ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਪੁਲਸ।

[ख़ुफ़-य: पोलीस] स्त्री० भेस बदल कर भेद निकालने वाली पुलिस।

—خفیہ خبر—[ਖ਼ੁਫ਼-ਯ: ਖ਼ਬਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੂਹਾ ਦੇ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਖ਼ਬਰ, ਲੁਕਾਈ ਹੋਈ ਖ਼ਬਰ।

[ख़ुफ़-य: ख़बर] अर० स्त्री० छिपा कर दी सूचना, गुप्त सूचना।

—خفیہ نویس—[ਖ਼ੁਫ਼-ਯ: ਨਵੀਸ] ਪੁ. ਸੂਹੀਆ, ਜਾਸੂਸ, ਮੁਖ਼ਬਰ।

[ख़ुफ़-य: नवीस] पु० गुप्तचर, जासूस, मुख़बिर।

خلا—[ਖ਼ਲਾਂ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਂ, ਸੁੰਞ।

[ख़लाऽ] अर० पु० रिक्त स्थान, शून्य।

—خلا ملا—[ਖ਼ਲਾਂ ਮਲਾਂ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਖ਼ਾਲੀ ਤੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ; ਏਕਤਾ, ਮਿਲਜੋਲ, ਸਾਂਝ।

[ख़लाऽ मलाऽ] अर० पु० वि० ख़ाली और भरा हुआ; मिश्रण, मेलजोल, मेल मिलाप।

خلاص—[ਖ਼ਲਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਆਜ਼ਾਦ, ਸੁਤੰਤਰ, ਰਿਹਾ; ਰਿਹਾਈ, ਅਜ਼ਾਦੀ।

[ख़लास] अर० पु० वि० आज़ाद, स्वतन्त्र, मुक्त; मुक्ति; स्वतन्त्रता।

خلاصہ—[ਖ਼ੁਲਾਸ:] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਖੁੱਲ੍ਹਾ, ਨਿਰਮਲ; ਸ਼ੁੱਧ, ਖਰਾ; ਚੋਣਵਾਂ; ਸੰਖੇਪ, ਤੱਤ, ਨਿਚੋੜ।

[ख़ुलासः] अर० वि० पु० खुला, बिल्कुल शुद्ध, खरा; छांटा हुआ; संक्षेप, सार, निष्कर्ष, निचोड़।

—خلاصہ کرنا—[ਖ਼ੁਲਾਸ: ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੰਖੇਪ ਕਰਨਾ।

[ख़ुलासः कर-ना] मुहा० संक्षेप करना।

خلاصی [1]—[ਖ਼ਲਾਸੀ] ਵਿ. ਰਿਹਾਈ, ਅਜ਼ਾਦੀ, ਛੁਟਕਾਰਾ।

[ख़लासी] स्त्री० मुक्ति, स्वतन्त्रता, छुटकारा।

خلاصی [2]—[ਖ਼ਲਾਸੀ] ਪੁ. ਤੋਪਖ਼ਾਨੇ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਨੌਕਰ।

[ख़लासी] पु० तोपख़ाने या जहाज़ का नौकर।

خلاف—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਉਲਟ, ਵਿਰੁੱਧ।

[ख़िलाफ़] अर० वि० उलट, विरुद्ध।

—خلاف بیانی—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਯਾਨੀ] ਵਿ. ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़िलाफ़ बयानी] स्त्री० झूठ बोलने अथवा ग़लत बयान करने का भाव।

—خلاف دستور—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਦਸ-ਤੂਰ] ਵਿ. ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਰਚੱਲਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

[ख़िलाफ़े दस-तूर] वि० रीति के विपरीत, प्रचलित रीति के विरुद्ध।

—خلاف سرشتہ—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਸਰਿਸ਼-ਤ:] ਵਿ. ਦੇਖੋ: خلاف دستور

[ख़िलाफ़े सरिश-तः] वि० देखो: خلاف دستور

—خلاف سمجھنا—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਮਝ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਲਤ ਜਾਣਨਾ, ਉਲਟ ਸਮਝਣਾ।

[ख़िलाफ़ समझ-ना] मुहा० ठीक न जानना, उलट समझना।

—خلاف شرع—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਸ਼ਰ-ਅ] ਵਿ. ਮੁਹੰਮਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਉਲਟ।

[ख़िलाफ़े शर-अ] वि० मुहम्मदी क़ानून के विपरीत अथवा विरुद्ध, मुस्लिम धर्म सिद्धान्तों के प्रतिकूल।

—خلاف ضابطہ—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਜ਼ਾਬਿ-ਤ:] ਵਿ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ।

[ख़िलाफ़े ज़ाबि-तः] वि० नियम के उलट या विरुद्ध।

—خلاف طبع—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਤਬ-ਅ] ਵਿ. ਸੁਭਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਮਿਜ਼ਾਜ ਦੇ ਨਾ ਮਾਫ਼ਕ ਹੋਣ ਵਾਲਾ।

[ख़िलाफ़े तब-अ] वि० स्वभाव के प्रतिकूल, स्वभाव के अनुकूल न होने वाला।

—خلاف عقل—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਅਕ-ਲ] ਵਿ. ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੂਰਖਤਾ ਭਰਿਆ।

[ख़िलाफ़े अक़-ल] वि० बुद्धिमत्ता के विपरीत, मूर्खता भरा।

—خلاف قیاس—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਕਿਆਸ] ਵਿ. ਅਸੰਭਵ; ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ।

[ख़िलाफ़े क़ियास] वि० असंभव; अनुमान के विरुद्ध।

—خلاف ورزی—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰ-ਜ਼ੀ] ਵਿ. ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿਰੋਧਤਾ।

[ख़िलाफ़ वर-ज़ी] स्त्री० पालन न करने का भाव, न मानने का भाव, विरोधता।

—خلاف ورزی یا سرکار—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰ-ਜ਼ੀ ਯਾ ਸਰ-ਕਾਰ] ਵਿ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ।

[ख़िलाफ़ वर-ज़ी या सर-कार] स्त्री० सरकार की आज्ञा अथवा अधिकार को न मानने का भाव, सरकार का विरोध।

—خلاف وضع—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਵਜ਼-ਅ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਨਿਤਾਪਰਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ।

[ख़िलाफ़े वज़-अ] अर० क्रि० वि० रीति के विरुद्ध, प्रतिदिन के जीवन की रीतियों के विपरीत।

خلاف وضع فطری—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੇ ਵ-ਜ਼ਅ-ਏ-ਫ਼ਿ-ਤ-ਰੀ] ਵਿ. ਪਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਉਲਟ ਜਿਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਬਾਜ਼ੀ ਆਦਿ।

[ख़िलाफ़े व-ज़अ-ए-फ़ि-त-री] वि० प्रकृति के नियम के विरुद्ध जैसे लड़कों के साथ अप्राकृतिक व्यभिचार।

خلافت—[ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਲੀਫ਼ੇ ਦੀ ਪਦਵੀ।

[ख़िलाफ़त] अर० स्त्री० ख़लीफ़े की पदवी।

خلاق—[ਖ਼ੱਲਾ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਰੱਬ, ਖ਼ੁਦਾ।

[ख़ल्लाक़] अर० पु० बहुत उत्पन्न करने वाला अर्थात् ईश्वर, परमात्मा।

خلال—[ਖ਼ਿਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਫ਼ਾਸਲਾ; ਛਿੱਥ, ਦੰਦ ਖੁਰਚਣੀ।

[ख़िलाल] अर० पु० दोनों वस्तुओं के बीच का अन्तर, धातु का वह टुकड़ा जिस से दाँत कुरेदते हैं।

خلال کرنا—[ਖ਼ਿਲਾਲ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੰਦ ਖੋਤਰਨਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਛਿੱਥ ਫੇਰਨਾ।

[ख़िलाल कर-ना] मुहा० दाँत कुरेदना और साफ़ करना।

خلت—[ਖ਼ੁੱਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਗੂੜ੍ਹੀ ਦੋਸਤੀ; ਦੋਸਤੀ; ਸੱਜਣਤਾਈ।

[ख़ुल्लत] अर० स्त्री० घनिष्ठ मित्रता; मित्रता, सज्जनता।

خلجان—[ਖ਼ਲਜਾਨ, ਖ਼ਲ-ਜਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਫ਼ਿਕਰ, ਤੌਖਲਾ, ਵਿਸਵਿਸਾ।

[ख़लजान, ख़ल-जान] अर० पु० चिन्ता, अंदेशा, आशंका।

خلخال—[ਖ਼ਲ-ਖ਼ਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ, ਪੰਜੇਬ।

[ख़ल-ख़ाल] अर० पु० पैरों का एक आभूषण, पाज़ेब।

خلد—[ਖ਼ੁਲ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੰਨਤ, ਸੁਰਗ।

[ख़ुल-द] अर० पु० जन्नत, स्वर्ग।

خلد آشیاں—[ਖ਼ੁਲ-ਦ ਆਸ਼ਿਯਾਂ] ਵਿ. ਸੁਰਗਵਾਸੀ, ਮੋਇਆ ਹੋਇਆ।

[ख़ुल-द आशियाँ] वि० स्वर्गवासी, मृत।

خلد بریں—[ਖ਼ੁਲ-ਦੇ ਬਰੀਂ] ਪੁ. ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੁਰਗ।

[ख़ुल-दे बरीं] पु० सब से श्रेष्ठ और उत्तम स्वर्ग।

خلش—[ਖ਼ਲਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚੋਭ, ਚਸਕ, ਸੂਲ; ਝਗੜਾ।

[ख़लिश] फ़ा० स्त्री० चुभन, कसक, पीड़ा; झगड़ा।

خلط—[ਖ਼ਿਲ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਲਣਾ, ਮੇਲਾ, ਖ਼ੂਨ ਤੇ ਬਲਗ਼ਮ ਰੇਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ।

[ख़िल-त] अर० पु० शरीर में वात, पित्त, रक्त, कफ़ आदि चार में से कोई एक।

خلط ملط—[ਖ਼ਲ-ਤ ਮਲ-ਤ] ਤੁਰ. ਵਿ. ਰਲਿਆ ਮਿਲਿਆ, ਰਲ ਗੱਡ, ਮਿਲਿਆ ਜੁਲਿਆ।

[ख़ल-त मल-त] तुर्की० वि० मिला-जुला, मिश्रित।

خلع—[ਖ਼ਲ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़ल-अ] अर० पु० स्त्री का दैनमहर दे कर तलाक़ लेने का भाव।

خلعت—[ਖ਼ਿਲ-ਅਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਆਪਣਾ ਲਿਬਾਸ; ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਜਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋੜਾ ਜੋ ਘਟੋ ਘਟ ਤਿੰਨ ਕਪੜਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰੋਪਾ।

[ख़िल-अत] अर० पु० दूसरे को उतार कर दिये गये अपने वस्त्र; राजाओं अथवा धनियों की ओर से दिया गया कपड़ों का जोड़ा जो कम से कम तीन कपड़ों का होता है; सिरोपाव।

خلف—[ਖ਼ਲਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸਪੁੱਤਰ, ਆਗਿਆਕਾਰ ਪੁੱਤਰ; ਵਾਰਸ, ਹੱਕਦਾਰ।

[ख़लफ़] अर० पु० सुपुत्र, आज्ञाकारी पुत्र; उत्तराधिकारी, हक़दार।

خلف الصدق—[ਖ਼ਲਫ਼ੁੱਸਦ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸਪੁੱਤਰ, ਆਗਿਆਕਾਰ ਪੁੱਤਰ; ਸੱਚਾ ਵਾਰਸ।

[ख़लफ़ुस्सदक़] अर० पु० सुपुत्र, आज्ञाकारी पुत्र; वास्तविक उत्तराधिकारी।

خلفا—[ਖ਼ੁਲਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. خلیفہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[ख़ुलफ़ा] अर० पु० خلیفہ का बहुवचन।

خلفائے راشدین—[ਖ਼ੁਲਫ਼ਾਏ ਰਾਸ਼ਿਦੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ੇ ਅਰਥਾਤ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ, ਉਮਰ, ਉਸਮਾਨ ਅਤੇ ਅਲੀ।

[ख़ुलफ़ाए राशिदीन] अर० पु० उपदेश देने वाले ख़लीफ़े अर्थात् अबूबक्र, उमर, उस्मान, तथा अली।

خلق—[ਖ਼ੁਲ-ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਆਦਤ, ਸੁਭਾ, ਮਿਲਣਸਾਰੀ।

[ख़ुल-क़] अर० पु० आदत, स्वभाव, मिलनसारी।

خلق محمدی—[ਖ਼ੁਲ-ਕ਼ੇ ਮੁਹੰਮਦੀ] ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਸਦਾਚਾਰ।

[ख़ुल-क़े मुहम्मदी] पु० हज़रत मुहम्मद का सदाचार।

خلق والا—[ਖ਼ੁਲ-ਕ਼ ਵਾਲਾ] ਵਿ. ਮਿਲਣਸਾਰ, ਹਸਮੁਖ, ਖ਼ੁਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ।

[ख़ुल-क़ वाला] वि० मिलनसार, हँस मुख, ख़ुश मिज़ाज।

خلق—[ਖ਼ਲ-ਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਪੈਦਾਇਸ਼, ਰਚਨਾ; ਮਖ਼ਲੂਕ਼ ਸਾਰੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕੀ।

[ख़ल-क़] अर० स्त्री० उत्पत्ति, रचना; मानव जाति, दुनिया के लोग।

خلقت—[ਖ਼ਿਲ-ਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਸੁਭਾ; ਕੁਦਰਤ; ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ।

[ख़िल-क़त] अर० स्त्री० स्वभाव, प्रकृति; सृष्टि।

خلقت—[ਖ਼ਲ਼ਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਦੇਖੋ : خلق

[ख़लक़त] अर० स्त्री० देखो : خلق

خلل—[ਖ਼ਲਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿਗਾੜ, ਕਸੂਰ; ਵਿਰੋਧ; ਘਾਟਾ, ਨੁਕਸਾਨ; ਤਕਲੀਫ਼; ਬਦਹਜ਼ਮੀ, ਪੇਟ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ; ਜਿੰਨ ਪਰੀ ਆਦਿ ਦਾ ਸਾਇਆ; ਬਿਮਾਰੀ, ਦੁਖ, ਰੋਗ।

[ख़लल] अर० पु० विगाड़, झगड़ा, कलह, विरोध; घाटा, हानि; कष्ट; बद हज़मी, पेट की ख़राबी; जिन्न-परी आदि का साया; बीमारी; दुःख, रोग।

خلل انداز—[ਖ਼ਲਲ ਅੰਦਾਜ਼] ਵਿ. ਫ਼ਸਾਦੀ, ਖ਼ਰਾਬੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[ख़लल अंदाज़] वि० झगड़ालू, फ़सादी, ख़राबी पैदा करने वाला।

خلل دماغ—[ਖ਼ਲਲੇ ਦਿਮਾਗ਼] ਪੁ. ਦਿਮਾਗ਼ ਦਾ ਕਸੂਰ, ਮਾਲੀਖ਼ੋਲੀਆ, ਸੁਦਾ, ਪਾਗਲਪਨ, ਝੱਲ।

[ख़लले दिमाग़] पु० दिमाग़ का क़सूर, पागलपन, दीवानापन।

خلوت—[ਖ਼ਲ-ਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਇਕਾਂਤ, ਇਕੱਲਤਾ, ਇਕੱਲੀ ਥਾਂ।

[ख़ल-वत] अर० स्त्री० एकान्त, शून्य अथवा निर्जन स्थान।

خلوت کے وقت—[ਖ਼ਲ-ਵਤ ਕੇ ਵਕ-ਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ, ਇਕੱਲਤਾ ਵਿਚ।

[ख़ल-वत के वक़-त] क्रि० वि० अकेला होने के समय, एकान्त में।

خلوت گاہ—[ਖ਼ਲ-ਵਤ ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕੱਲਤਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ।

[ख़ल-वत गाह] फ़ा० स्त्री० एकान्त स्थान।

خلوص—[ਖ਼ੁਲੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਚਾਈ; ਸੱਚੀ ਮਿੱਤਰਤਾ; ਇਮਾਨਦਾਰੀ।

[ख़ुलूस] अर० पु० सफ़ाई; सच्ची मित्रता; सचाई।

خلوص نیت—[ਖ਼ੁਲੂਸੇ ਨੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਸ਼ੁੱਧ ਭਾਵਨਾ, ਸਾਫ਼ ਦਿਲੀ।

[ख़ुलूसे नीय्यत] अर० स्त्री० शुद्ध भावना, शुद्धहृदयता।

خلیا ساس—[ਖ਼ਲ-ਯਾ ਸਸ] ਇ. ਸੱਸ ਦੀ ਭੈਣ, ਮਸੇਹਸ।

[ख़ल-या सास] स्त्री० सास की बहन।

خلیتا—[ਖ਼ਲੀਤਾ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : خلیطہ

[ख़लीता] पु० देखो : خلیطہ

خلیتی—[ਖ਼ਲੀਤੀ] ਇ. ਦੇਖੋ : خلیطی

[ख़लीती] स्त्री० देखो : خلیطی

خلیج—[ਖ਼ਲੀਜ] ਅਰ. ਇ. ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤਕ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਖਾੜੀ।

[ख़लीज] अर० स्त्री० जल का वह भाग जो बहुत दूर तक स्थल में चला गया हो, खाड़ी।

خلیرا بھائی—[ਖ਼ਲੇਰਾ ਭਾਈ] ਪੁ. ਮਾਸੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਮਸੇਰਾ ਭਰਾ।

[ख़लेरा भाई] पु० मासी का पुत्र, मौसेरा भाई।

خلیطہ—[ਖ਼ਲੀਤ:] ਪੁ. ਥੈਲਾ, ਗੁਥਲਾ।

[ख़लीत:] पु० एक प्रकार की बड़ी थैली, थैला।

خلیطی—[ਖ਼ਲੀ.ਤੀ] ਇ. ਥੈਲੀ।

[ख़ली.ती] स्त्री० थैली।

خلیفہ—[ਖ਼ਲੀਫ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ; ਕਿਸੇ ਦੀ ਥਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਨਾਇਬ; ਨਾਈ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਨਾਂ।

[ख़लीफ़:] अर० पु० किसी के पीछे आने वाला; बदले में काम करने वाला, किसी के स्थान पर काम करने वाला; नायब; नाई के लिये सम्मानवाचक नाम।

خلیق—[ਖ਼ਲੀਕ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਮਿਲਣਸਾਰ, ਚੰਗੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ।

[ख़ली.क़] अर० वि० मिलनसार, अच्छे स्वभाव वाला।

خلیل—[ਖ਼ਲੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੱਚਾ ਦੋਸਤ; ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦਾ ਉਪਮਾਵਾਚਕ ਨਾਂ।

[ख़लील] अर० पु० सच्चा मित्र; हज़रत इब्राहीम का प्रशंसा-सूचक नाम।

خم—[ਖ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿੰਗ, ਟੇਢ, ਵਲ; ਪੇਚ; ਵਲ।

[ख़म] फ़ा० पु० टेढ़ापन, वक्रता, पेच, बल।

خم ٹھونکنا—[ਖ਼ਮ ਠੋਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਡੌਲਿਆਂ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨਾ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ।

[ख़म ठोंक-ना] मुहा० भुजदण्डों पर हाथ मार कर विरोधी को ललकारना, कुश्ती के लिए तैयार होना।

خم دار—[ਖ਼ਮ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿੰਗਾ, ਟੇਢਾ; ਵਲਦਾਰ, ਵਲਾਂ ਵਾਲਾ।

[ख़म-दार] फ़ा० वि० टेढ़ा; बलदार, पेचदार।

خم و چم—[ਖ਼ਮੋ ਚਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਚਕੀਲੀ ਚਾਲ, ਨਖ਼ਰੇ ਭਰੀ ਤੋਰ, ਮਸ਼ੂਕਾਂ ਵਾਲੀ ਚਾਲ।

[ख़मो चम] फ़ा० पु० मटक भरी चाल, नख़रे भरी चाल, बल खाती चाल, प्रेमिकाओं जैसी चाल।

خم—[ਖ਼ੁਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਟਕਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਮੱਟ।

[ख़ुम] फ़ा० पु० मटका, शराब का घड़ा।

—خم خانہ—[ਖ਼ੁਮ-ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਠੇਕਾ, ਕਲਾਲਖਾਨਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਖਾਨਾ, ਮੈਖਾਨਾ ।

[ख़ुम-ख़ान:] फ़ा॰ पु॰ शराब का ठेका, मदिरालय, शराब ख़ाना ।

—خم کدہ—[ਖ਼ੁਮ-ਕਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ ਖਾਨਾ, ਠੇਕਾ, ਕਲਾਲ-ਖਾਨਾ ।

[ख़ुम-कद:] फ़ा॰ पु॰ शराब ख़ाना, मदिरालय, शराब का ठेका ।

خمار—[ਖ਼ੁਮਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਸ਼ਾ, ਮਸਤੀ, ਸਰੂਰ; ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਟੋਟ, ਨਸ਼ਾ ਉਤਰਨ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਕਸਾਈ ਹਾਲਤ, ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਉਤਾਰ ।

[ख़ुमार] अ॰ पु॰ नशा, मस्ती, उन्माद; नशे की कमी, नशा उतरते समय की अलसाई हालत; नशे का उतार ।

—خمار آلودہ—[ਖ਼ੁਮਾਰ ਆਲੂਦ:] ਵਿ. ਮਸਤ, ਮਤਵਾਲਾ, ਮਸਤਾਨਾ, ਮਧ ਭਰਿਆ, ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੂਰ, ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤੋੜ ਵਿਚ ।

[ख़ुमार आलूद:] वि॰ मस्त, मतवाला, मस्ताना, नशे में चूर, नशे के उतार की अवस्था में ।

خماسی—[ਖ਼ੁਮਾਸੀ] ਅਰ. ਵਿ ਪੰਜਾ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ।

[ख़ुमासी] अ॰ स्त्री॰ पाँच अक्षरों का शब्द ।

خمر—[ਖ਼ੁਮ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ, ਅੰਗੂਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ।

[ख़ुम-र] अ॰ पु॰ शराब, अंगूरी शराब ।

خمس—[ਖ਼ਮ-ਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੰਜ ।

[ख़म-स] अ॰ वि॰ पाँच ।

خمس—[ਖ਼ਮ-ਸ, ਖ਼ੁਮੁਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ।

[ख़ुम-स, ख़ुमुस] अ॰ वि॰ पाँचवाँ भाग ।

خمسہ—[ਖ਼ਮ-ਸ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪੰਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਪੰਜਾਂ ਪੰਜਾਂ ਮਿਸਰਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦਾਂ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ।

[ख़म-स:] अ॰ पु॰ पाँच किताबों का समूह; पाँच पाँच तुकों के पदों वाली कविता ।

خموش—[ਖ਼ਮੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. خاموش ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਚੁੱਪ ।

[ख़मोश] फ़ा॰ वि॰ خاموش का संक्षिप्त रूप, चुप ।

خموشی—[ਖ਼ਮੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. خاموشی ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਚੁਪ, ਚੁਪ ਚਾਪ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੋਰ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ।

[ख़मोशी] फ़ा॰ स्त्री॰ خاموشی का संक्षिप्त रूप, चुप, मौन, कोलाहल-रहित होने की स्थिति ।

خمول—[ਖ਼ਮੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁਮਨਾਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ।

[ख़मूल] अ॰ पु॰ अज्ञात, जिसे कोई न जानता हो ।

خمیازہ—[ਖ਼ਮਿਯਾਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਦਲਾ; ਤਕਲੀਫ਼, ਖੇਦ, ਦੁਖ ਅਫ਼ਸੋਸ, ਚਿੰਤਾ, ਫ਼ਿਕਰ ।

[ख़मियाज़:] फ़ा॰ पु॰ बदला; कष्ट, खेद, दुःख, अफ़सोस; चिन्ता, फ़िक्र ।

—خمیازہ اٹھانا—[ਖ਼ਮਿਯਾਜ਼: ਉਠਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਵਾਨ ਭਰਨਾ, ਚੱਟੀ ਭਰਨਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ; ਪਛਤਾਉਣਾ; ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਣਾ ।

[ख़मियाज़: उठाना] मुहा॰ तावान भरना, हानि सहन करना; पछताना; दण्ड भरना या भुगतना ।

—خمیازہ بھرنا—[ਖ਼ਮਿਯਾਜ਼: ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : خمیازہ اٹھانا

[ख़मियाज़: भर-ना] मुहा॰ देखो : خمیازہ اٹھانا

—خمیازہ بھگتنا—[ਖ਼ਮਿਯਾਜ਼: ਭੁਗਤ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ خمیازہ اٹھانا

[ख़मियाज़: भुगत-ना] मुहा॰ देखो : خمیازہ اٹھانا

—خمیازہ کھینچنا—[ਖ਼ਮਿਯਾਜ਼: ਖੇਂਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਉਠਾਣਾ; ਤਕਲੀਫ਼ ਉਠਾਉਣਾ; ਪਛਤਾਉਣਾ, ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ ।

[ख़मियाज़: खेंच-ना] मुहा॰ दुःख कष्ट उठाना, पछताना, अफ़सोस करना ।

خمیدہ—[ਖ਼ਮੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿੰਗਾ, ਟੇਢਾ; ਕੁੱਬਾ, ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ।

[ख़मीद:] फ़ा॰ वि॰ वक्र, टेढ़ा; कुबड़ा, झुका हुआ ।

خمیر—[ਖ਼ਮੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੁੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਆਟੇ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਦੇਰ ਰੱਖ ਕੇ ਖੱਟਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ; ਸੁਭਾ, ਸੁਭਾਵ, ਤਬੀਅਤ; ਮਿੱਟੀ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ।

[ख़मीर] अ॰ पु॰ गूँधे हुए आटे का सड़ाव; स्वभाव, प्रकृति; मिट्टी, शरीर की मिट्टी ।

—خمیر اٹھنا—[ਖ਼ਮੀਰ ਉਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਮੀਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਖੱਟਾ ਹੋਣਾ (ਆਟੇ ਦਾ) ।

[ख़मीर उठ-ना] मुहा॰ ख़मीर तैयार होना, खट्टा होना (आटे का) ।

—خمیر بگڑنا—[ਖ਼ਮੀਰ ਵਿਗੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਭਾ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣਾ; ਸ਼ਾਮਤ ਆਉਣਾ ।

[ख़मीर बिगड़-ना] मुहा॰ स्वभाव में अन्तर पड़ना, मुसीबत पड़ना ।

خمیرہ—[ਖ਼ਮੀਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਮੀਰ ਉਠਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮਿਸਰੀ ਜਾਂ ਖੰਡ ਵਿਚ ਪਕਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਦਵਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਤਮਾਕੂ ।

[ख़मीर:] अ॰ पु॰ ख़मीर उठाकर तैयार किया गया; मिसरी अथवा चीनी में पका कर के तैयार की गई औषधि; एक प्रकार का पिया जाने वाला सुगन्धित तम्बाकू ।

—خمیری—[ਖ਼ਮੀਰੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਖ਼ਮੀਰ ਉਠਾ ਕੇ ਪਕਾਈ (ਰੋਟੀ) ।

[ख़मीरी] अर० वि० स्त्री० ख़मीर उठा कर पकाई गई (रोटी)।

خنازیر—[ਖ਼ਨਾਜ਼ੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. خنزیر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੂਰ; ਕੰਠ ਮਾਲਾ ਨਾਂ ਦਾ ਰੋਗ, ਹਜੀਰਾਂ।
[ख़नाज़ीर] अर० पु० خنزیر का बहुवचन, सूअर; कण्ठमाला नामक रोग।

خناس—[ਖ਼ੱਨਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੈਤਾਨ, ਦੇਉ; ਬਾਗ਼ੀ, ਵਿਰੋਧੀ; ਸੰਦੇਹ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[ख़न्नास] अर० पु० शैतान, देव; विद्रोही; सन्देह में डालने वाला; भड़काने वाला।

خناق—[ਖ਼ੁਨਾਕ, ਖ਼ਿਨਾਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਲੇ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ।
[ख़ुनाक़, ख़िनाक़] अर० पु० गले का एक रोग।

خنثی—[ਖ਼ੁਨ-ਸਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੁਸਰਾ, ਹੀਜੜਾ।
[ख़ुन-सा] अर० पु० नपुंसक, हिजड़ा।

خنجر—[ਖ਼ੰਜਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਥਿਆਰ, ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਛੁਰਾ, ਕਟਾਰ।
[ख़ंजर] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध हथियार, एक प्रकार का छुरा, कटार।

—خنجر بیگ—[ਖ਼ੰਜਰ ਬੇਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਮਾਰੂ ਕੀੜਾ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਪਿੱਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ।
[ख़ंजर बेग] फ़ा० पु० एक घातक कीड़ा जो प्रायः पीठ के पीछे होने के कारण दिखाई नहीं देता।

خنجری—[ਖ਼ੰਜਰੀ] ਇ. ਇਕ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਖ਼ੰਜਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ; ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਾਜ਼ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਫ਼ਕੀਰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਡਫਲੀ।
[ख़ंजरी] स्त्री० एक कपड़ा जिस पर ख़ंजर की शक्ल के चिह्न हों, एक रेशमी कपड़ा; एक छोटा सा साज जो प्रायः साधु बजाते हैं, डफली।

خنخنانا—[ਖ਼ਨ-ਖ਼ਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਨੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ, ਮਿਣ ਮਿਣ ਕਰਨਾ, ਗੁਣਗੁਣਾਉਣਾ।
[ख़न-ख़नाना] क्रि० अक० नाक से बोलना, मिनमिन करना, गुनगुनाना।

خندان—[ਖ਼ੰਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਸਦਾ ਹੋਇਆ, ਖ਼ੁਸ਼, ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ।
[ख़ंदाँ] फ़ा० वि० हँसता हुआ, प्रसन्न, मुस्कराता हुआ।

خندق—[ਖ਼ੰਦਕ] ਅਰ. ਇ. ਖਾਈ, ਖਾਤਾ, ਟੋਇਆ; ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੁਆਲੇ ਪੁਟਿਆ ਟੋਇਆ।
[ख़ंदक़] अर० स्त्री० खाईं, गढ़ा; दुर्ग के चारों ओर खोदा गया गढ़ा।

خنده—[ਖ਼ੰਦਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਾਸਾ, ਮੁਸਕਾਨ, ਮੁਸਕਰਾਹਟ; ਮਖ਼ੌਲੀਆ, ਮਸ਼ਕਰੀ।
[ख़ंदः] फ़ा० पु० मुस्कान, स्मित; मखौलिया, मसख़रा।

—خنده پیشانی—[ਖ਼ੰਦਹ ਪੇਸ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਸਮੁਖ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[ख़ंदः पेशानी] फ़ा० वि० हँसमुख होने का भाव, प्रसन्न रहने का भाव।

—خنده رو—[ਖ਼ੰਦਹ ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੇਖੋ : خنده پیشانی
[ख़ंदः रू] फ़ा० वि० देखो : خنده پیشانی

خندی—[ਖ਼ੰਦੀ] ਇ. ਬਦਕਾਰ ਤੀਵੀਂ, ਬਦਮਾਸ਼ ਤੀਵੀਂ; ਅਕਾਰਣ ਹੱਸਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ।
[ख़ंदी] स्त्री० दुराचारिणी स्त्री; अकारण हँसती रहने वाली स्त्री।

خنزیر—[ਖ਼ਿਨ-ਜ਼ੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੂਰ, ਜੰਗਲੀ ਸੂਰ।
[ख़िन-ज़ीर] अर० पु० सूअर, जंगली सूअर।

خنصر—[ਖ਼ਿਨ-ਸਿਰ, ਖ਼ਿਨ-ਸਰ] ਅਰ. ਇ. ਚੀਚੀ ਉਂਗਲੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਂਗਲੀ।
[ख़िन-सिर, ख़िन-सर] अर० स्त्री० छिंगुनी, सब से छोटी उंगली, कनिष्ठिका।

خنک—[ਖ਼ੁਨਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠੰਢਾ, ਸੀਤ।
[ख़ुनक] फ़ा० वि० ठण्डा, शीतल।

خنگ—[ਖ਼ਿੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਿੱਖਾ ਭੱਜਣ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ।
[ख़िंग] फ़ा० पु० तेज़ दौड़ने वाला घोड़ा।

خنگا—[ਖ਼ਿੰਗਾ] ਵਿ. ਹੱਟਾ ਕੱਟਾ, ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ, ਮੁਸ਼ਟੰਡਾ।
[ख़िंगा] वि० हट्टा-कट्टा, हृष्ट पुष्ट, मोटा ताज़ा।

خنیا—[ਖ਼ੁਨਿਯਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਗ।
[ख़ुनिया] फ़ा० पु० राग।

—خنیا گر—[ਖ਼ੁਨਿਯਾ ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਰਾਸੀ।
[ख़ुनिया गर] फ़ा० पु० डोम।

خو—[ਖ਼ੋ, ਖ਼ੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਦਤ, ਸੁਭਾ, ਬੋ, ਖ਼ਸਲਤ।
[ख़ो, ख़ू] फ़ा० स्त्री० आदत, स्वभाव, प्रकृति।

—خو بو—[ਖ਼ੂ ਬੂ] ਇ. ਆਦਤ, ਸੁਭਾ, ਰੰਗ ਢੰਗ, ਚਾਲ ਚਲਣ।
[ख़ू बू] स्त्री० आदत, स्वभाव; रंग ढंग, चाल-चलन।

—خو گیر—[ਖ਼ੂਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਆਦੀ, ਇਲਤੀ।
[ख़ूगीर] फ़ा० वि० जिसे कोई आदत पड़ गई हो, आदी।

—خوئے بد را بہانہ بسیار—[ਖ਼ੂਏ ਬਦ ਰਾ ਬਹਾਨਹਏ ਬਿਸਯਾਰ] ਅਖੌ. ਮਨ ਹਰਾਮੀ ਹੁੱਜਤਾਂ ਢੇਰ; ਜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸੌ ਬਹਾਨੇ ਲਭ ਪੈਂਦੇ ਨੇ।

[ख़ुए बद रा बहानए-बिस-यार] लोको० काम करने का विचार न हो तो कई बहाने मिल जाते हैं।

خواب — [ਖ਼ਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਪਨਾ; ਨੀਂਦਰ।

[ख़्वाब] फ़ा० पु० स्वप्न; निद्रा।

—خواب آشفتہ—[ਖ਼ਾਬੇ ਆਸ਼ੁਫ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਿਆਨਕ ਸੁਫ਼ਨਾ।

[ख़्वाबे आशुफ़-त:] फ़ा० वि० भयानक स्वप्न।

—خواب آلودہ—[ਖ਼ਾਬ ਆਲੂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨੀਂਦਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਨੀਂਦਰਾਇਆ।

[ख़्वाब आलूद:] फ़ा० वि० नींद से भरा हुआ, निद्रा-युक्त।

—خواب پریشاں—[ਖ਼ਾਬੇ ਪਰੀਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡਰਾਉਣਾ ਸੁਫ਼ਨਾ।

[ख़्वाबे परीशां] फ़ा० पु० डरावना सपना।

خواب خرگوش—[ਖ਼ਾਬੇ ਖ਼ਰ-ਗੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਦਹੋਸ਼ੀ, ਬੇਸੁਧ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਬੇਖ਼ਬਰੀ, ਗ਼ਫ਼ਲਤ।

[ख़्वाबे ख़र-गोश] फ़ा० पु० मदहोशी, बेसुधि, बेख़बरी, ग़फ़लत।

—خواب کی باتیں—[ਖ਼ਾਬ ਕੀ ਬਾਤੇਂ] ਇ. ਖ਼ਿਆਲੀ ਗੱਲਾਂ, ਕਿਆਸੀ ਗੱਲਾਂ।

[ख़्वाब की बातें] स्त्री० काल्पनिक बातें, स्वप्न की बातें।

—خوابگاہ—[ਖ਼ਾਬ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੌਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ।

[ख़्वाब-गाह] फ़ा० स्त्री० शयनागार, सोने का कमरा।

—خواب و خیال—[ਖ਼ਾਬੋ ਖ਼ਿਆਲ] ਪੁ. ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਗੱਲ, ਜਾਂ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਗੱਲ, ਸੁਫ਼ਨੇ ਦੀ ਮਾਇਆ।

[ख़्वाबो ख़याल] पु० भूली हुई बात, विस्मृत बात; सपने की माया।

خواتین—[ਖ਼ਵਾਤੀਨ] ਅਰ. ਇ. خاتون ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੁਆਣੀਆਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ।

[ख़वातीन] अर० स्त्री० خاتون की बहुवचन, महिलाएँ, नारियाँ।

خواجگان—[ਖ਼ਾਜ-ਗਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. خواجہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[ख़्वाज-गान] फ़ा० पु० خواجہ का बहुवचन।

خواجہ—[ਖ਼ਾਜ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਰਦਾਰ, ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਆਗੂ; ਹੀਜੜਾ, ਖੁਸਰਾ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸੈਯਦਾਣੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਾਪ ਸ਼ੇਖ਼।

[ख़्वाज:] फ़ा० पु० सरदार, स्वामी, नेता; नपुंसक, हिजड़ा; वह व्यक्ति जिसकी माँ सैय्यदज़ादी और पिता शेख़ हो।

—خواجہ سرا—[ਖ਼ਾਜ: ਸਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਹੀਜੜਾ ਨੌਕਰ, ਨਾਮਰਦ।

[ख़्वाज: सरा] फ़ा० पु० घर का काम काज करने वाला; हिजड़ा नौकर, नपुंसक।

—خواجہ معین الدین چشتی—[ਖ਼ਾਜ: ਮੁਈਨੁੱਦੀਨ ਚਿਸ਼-ਤੀ] ਪੁ. ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖ਼ਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਖ਼ਾਜਾ ਬਖ਼ਤਿਆਰ ਕਾਕੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਹੋਏ ਹਨ।

[ख़्वाज: मुईनुद्दीन चिश-ती] पु० अजमेर के प्रसिद्ध ख़्वाजा साहब जिनके शिष्य ख़्वाजा बख़्तियार काकी और उनके चेले बाबा फ़रीद हुए हैं।

—خواجہ معین الدین کا چاند—[ਖ਼ਾਜਾ ਮੁਈਨੁੱਦੀਨ ਕਾ ਚਾਂਦ] ਪੁ. ਚੰਨ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਮਹੀਨਾ, ਹਿਜਰੀ ਸੰਨ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਮਹੀਨਾ।

[ख़्वाजा मुईनुद्दीन का चाँद] पु० चन्द्रमा का छठा महीना, हिजरी सन का छठा महीना।

خوار—[ਖ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਲੀਲ, ਬਦਨਾਮ।

[ख़्वार] फ़ा० वि० ज़लील, बदनाम।

خوارج—[ਖ਼ਵਾਰਿਜ] ਪੁ. خارجی ਤੇ خارجہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[ख़वारिज] पु० خارجی तथा خارجہ का बहुवचन।

خوارق—[ਖ਼ਵਾਰਿ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. خارق ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਰਾਮਾਤਾਂ।

[ख़वारि-क़] अर० पु० خارق का बहुवचन, चमत्कार।

خواری—[ਖ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਿੱਲਤ, ਬਦਨਾਮੀ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ।

[ख़्वारी] फ़ा० स्त्री० ज़िल्लत, बदनामी, अपमान।

خواستگار—[ਖ਼ਾਸ-ਤ ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ, ਇੱਛਕ, ਉਮੀਦਵਾਰ।

[ख़्वास-त गार] फ़ा० पु० माँगने वाला, इच्छुक, उम्मीदवार।

—خواستگاری—[ਖ਼ਾਸ-ਤ ਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਨਤੀ, ਇੱਛਾ, ਚਾਹ; ਵਿਆਹ ਲਈ ਸੰਦੇਸ਼।

[ख़्वास-त गारी] फ़ा० स्त्री० विनती, इच्छा, चाह; विवाह के लिए सन्देश।

خواص—[ਖ਼ਵਾੱਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. خاص ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਾਸ ਲੋਕ; خاصیت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਸਰ, ਤਾਸੀਰਾਂ; خاصہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਮੁੱਖ ਨੌਕਰ; ਨੌਕਰ; ਨੌਕਰਾਣੀ, ਸਹੇਲੀ।

[ख़वास्स] अर० पु० स्त्री० خاص का बहुवचन, बड़े लोग; خاصیت का बहुवचन, प्रभाव, असर; خاصہ का बहुवचन, मुख्य सेवक; सेवक; सेविका, सखी।

خواصی—[ਖ਼ਵਾੱਸੀ] ਇ. ਸੇਵਾ, ਨੌਕਰੀ, ਮੁਸਾਹਿਬੀ, ਦਾਸੀ; ਅੰਮਾਰੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਹਾਥੀ ਦਾ ਖ਼ਵਾਸ ਵਲ ਦਾ ਸੇਜ਼।

[ख़वासी] स्त्री० सेवा, नौकरी ; मुसाहिबी, मित्रता ; हाथी के हौदे का पिछला हिस्सा; अंगिया का बग़ल का जोड़ ।

خواصین—[ਖ਼ਵਾਸੀਨ] ਵਿ. ਅਮੀਰ ਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਜਾਂ ਦਾਸੀਆਂ, ਸਖੀਆਂ ।

[ख़वासीन] स्त्री० धनियों की लड़कियों की सखियां या दासियां ।

خوان—[ਖ਼੍ਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੰਗੇਰ, ਥਾਲ, ਟਰੇ, ਵੱਡੀ ਪਲੇਟ; ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਚੌਂਕੀ ; ਮੇਜ਼ ।

[ख़्वान] फ़ा० पु० चंगेर, थाल, ट्रे, बड़ी प्लेट ; रोटी खाने की चौकी ; मेज़ ।

—خوان پوش—[ਖ਼੍ਵਾਨ-ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ, ਪੋਣਾ ।

[ख़्वान-पोश] फ़ा० पु० वह कपड़ा जिससे भोजन ढँका जाता है ।

—خوان سامان—[ਖ਼੍ਵਾਨ-ਸਾਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਾਂਗਰੀ, ਰਸੋਈਆ ।

[ख़्वान-सामां] फ़ा० पु० लंगर में रोटी बनाने वाला, रसोइया, बावर्ची ।

—خوان کرم—[ਖ਼੍ਵਾਨੇ ਕਰਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਮ ਲੰਗਰ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਲੰਗਰ ।

[ख़्वाने करम] फ़ा० पु० आम लंगर, खुला लंगर ।

—خوان نعمت—[ਖ਼੍ਵਾਨੇ ਨਿਅ-ਮਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਆਦੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਲੰਗਰ ।

[ख़्वाने निअ़-मत] फ़ा० पु० स्वादिष्ट खानों का लंगर ।

—خوان یغما—[ਖ਼੍ਵਾਨੇ ਯਗ਼-ਮਾ] ਪੁ. ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ; ਆਮ ਲੰਗਰ, ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਲੰਗਰ ।

[ख़्वाने यग़-मा] पु० लूट का माल ; आम लंगर, सब के लिये खुला लंगर ।

خوانچہ—[ਖ਼੍ਵਾਂਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਥਾਲ, ਛੋਟੀ ਚੰਗੇਰ, ਟਰੇ, ਫੱਟੀ ।

[ख़्वांच:] फ़ा० पु० थाल, छोटी चंगेर, ट्रे, खोंचा ।

—خوانچہ اٹھانا—[ਖ਼੍ਵਾਂਚ: ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਥਾਲ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਣਾ ।

[ख़्वांच: उठाना] मुहा० थाल में रख कर खाने की चीज़ें बेचना ।

—خوانچہ لگانا—[ਖ਼੍ਵਾਂਚ: ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : خوانچہ اٹھانا

[ख़्वांच: लगाना] मुहा० देखो : خوانچہ اٹھانا

خواندگی—[ਖ਼੍ਵਾਂਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੜ੍ਹਾਈ, ਪੜ੍ਹਤ ।

[ख़्वांदगी] फ़ा० स्त्री० पढ़ाई, पढ़त ।

خواندہ—[ਖ਼੍ਵਾਂਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ, ਸੱਦਿਆ ਹੋਇਆ, ਬੁਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ।

[ख़्वांद:] फ़ा० वि० पढ़ा हुआ, पढ़ा लिखा ; बुलाया हुआ, आमन्त्रित ।

خوانین—[ਖ਼ਵਾਨੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. خان ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[ख़वानीन] फ़ा० पु० خان का बहुवचन ।

خواه—[ਖ਼੍ਵਾਹ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਚਾਹੇ, ਭਾਵੇਂ ।

[ख़्वाह] फ़ा० अव्य० चाहे, भले ही ।

—خواه مخواه—[ਖ਼੍ਵਾਹ-ਮਖ਼੍ਵਾਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰੋ ਜ਼ੋਰੀ, ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ, ਮਜਬੂਰੀ ਨਾਲ ।

[ख़्वाह-मख़्वाह] क्रि० वि० ज़ोरा ज़ोरी, मजबूरन, विवशता से ।

—خواه نخواه—[ਖ਼੍ਵਾਹ-ਨਖ਼੍ਵਾਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : خواه مخواه

[ख़्वाह-नख़्वाह] क्रि० वि० देखो : خواه مخواه

خواہاں—[ਖ਼੍ਵਾਹਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇੱਛਕ, ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ, ਇੱਛਾਵਾਨ ।

[ख़्वाहाँ] फ़ा० पु० इच्छुक, चाहने वाले, इच्छावान् ।

خواہر—[ਖ਼੍ਵਾਹਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੈਣ ।

[ख़्वाहर] फ़ा० स्त्री० बहन ।

خواہش—[ਖ਼੍ਵਾਹਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇੱਛਾ, ਚਾਹ, ਮਰਜ਼ੀ ; ਮੰਤਵ, ਮੁਰਾਦ, ਭਾਵ ; ਰੁਚੀ, ਭੁੱਖ ।

[ख़्वाहिश] फ़ा० स्त्री० इच्छा, चाह; उद्देश्य, लक्ष्य, भाव; रुचि, भूख ।

خواہشمند—[ਖ਼੍ਵਾਹਿਸ਼-ਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇੱਛਕ, ਇੱਛਾਵਾਨ, ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ; ਸ਼ੌਕੀਨ ।

[ख़्वाहिश-मंद] फ़ा० वि० इच्छुक, इच्छावान्, चाहने वाला ; शौक़ीन ।

خواہی نخواہی—[ਖ਼੍ਵਾਹੀ ਨਖ਼੍ਵਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਵੇਖੋ : خواه مخواه

[ख़्वाही नख़्वाही] फ़ा० देखो : خواه مخواه

خوب—[ਖ਼ੂਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਧੀਆ, ਚੰਗਾ ; ਸੁਹਣਾ, ਸੁਣੱਖਾ, ਰੂਪਵੰਤ ; ਨਫ਼ੀਸ ; ਕੋਮਲ ; ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ूब] फ़ा० वि० बढ़िया, अच्छा ; सुन्दर, मनोहर, रूपवान् ; कोमल, बढ़िया ; अच्छा लगने वाला ।

—خوب رو—[ਖ਼ੂਬ-ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣਾ, ਸੁਣੱਖਾ, ਮੂੰਹ ਚਿਤ ਲੈਣਾ ।

[ख़ूब-रू] फ़ा० वि० सुन्दर, सुडौल, मन को अच्छा लगने वाला ।

—خوب صورت—[ਖ਼ੂਬ-ਸੂਰਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣਾ, ਮੂੰਹ-ਚਿੱਤ ਲਗਦਾ, ਸੁਹਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ ।

[ख़ूब-सूरत] फ़ा० वि० सुन्दर, मनोहर, सुन्दर आकृति वाला ।

—خوب صورتی—[ਖ਼ੂਬ-ਸੂਰਤੀ] ਇ. ਹੁਸਨ, ਸੁਹੱਪਣ ।

[ख़ूब-सूरती] स्त्री० रूप, सौन्दर्य, सुन्दरता

خوبانی—[ਖ਼ੂਬਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਰਮਾਨੀ ।

[ख़ूबानी] फ़ा० स्त्री० ज़रदालू ।

خوب کلاں—[ਖ਼ੂਬ-ਕਲਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਬੀਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਠੰਢੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਕਸੀ ।

[ख़ूब-कलाँ] फ़ा० स्त्री० एक प्रकार के बीज जिन की तासीर ठण्डी होती है, ख़ाकसी ।

خوبی—[ਖ਼ੂਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਧੀਆਪਣ; ਗੁਣ ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ; ਚੰਗਿਆਈ, ਵਡਿਆਈ ; ਹੁਸਨ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ।

[ख़ूबी] फ़ा० स्त्री० बढ़िया होने का भाव, श्रेष्ठता, गुण ; उत्तमता; विशेषता; बड़ाई, अच्छाई; सौंदर्य, रूप ।

خوجہ—[ਖ਼ੋਜਾ:] ਪੁ. ਖ਼ੁਸਰਾ, ਜ਼ਨਖਾ, ਹੀਜੜਾ ; ਨੌਕਰ, ਦਾਸ ।

[ख़ोजा:] पु० हिजड़ा ; नौकर, सेवक ।

خوخیانا—[ਖ਼ੁਖ਼ਿਆਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੁਰਕੀ ਦੇਣਾ, ਚੀਕਣਾ ; ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ, ਰੁੱਸਣਾ ।

[ख़ुख़ियाना] क्रि० सक० घुड़की दिखाना, चीखना ; क्रुद्ध होना, रुष्ट होना ।

خود—[ਖ਼ੋਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦੀ ਟੋਪੀ ਜੋ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ।

[ख़ोद] फ़ा० पु० लोहे की टोपी जो युद्ध के समय सिर पर पहनते हैं ।

خود—[ਖ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਪੜ. ਆਪ ।

[ख़ुद] फ़ा० सर्व० आप, स्वयं ।

—خود آرائی—[ਖ਼ੁਦ ਆਰਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਪਣੀ ਸਜਾਵਟ ਤੇ ਬਣਤ ; ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ।

[ख़ुद आराई] फ़ा० स्त्री० अपनी सजावट और सिंगार ; शृंगार ।

—خود بخود—[ਖ਼ੁਦ-ਬਖ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਆਪ, ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ, ਬਿਨਾਂ ਕਹੇ ਜਾਂ ਜਤਨ ਕੀਤੇ, ਬਿਨਾਂ-ਬੁਲਾਏ ।

[ख़ुद-बख़ुद] फ़ा० क्रि० वि० अपने आप, बिना कहे या यत्न किए, बिन बुलाए ।

—خود بدولت—[ਖ਼ੁਦ-ਬਦੋਲਤ] ਫ਼ਾ. ਪੜ. ਹਜ਼ੂਰ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮਹਾਰਾਜ; ਆਪ ।

[ख़ुद-बदौलत] फ़ा० सर्व० हुजूर, श्रीमान् जी, महाराज; आप ।

—خود بین—[ਖ਼ੁਦ-ਬੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੈਂਕੜੀ, ਹੰਕਾਰੀ, ਘੁਮੰਡੀ ।

[ख़ुद-बीन] फ़ा० वि० अकड़बाज़, अहंकारी, अभिमानी ।

—خود بینی—[ਖ਼ੁਦ-ਬੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘੁਮੰਡ, ਹੈਂਕੜ, ਹੰਕਾਰ, ਤਕੱਬਰ, ਖ਼ੁਦੀ, ਹਉਮੈਂ ।

[ख़ुद-बीनी] फ़ा० स्त्री० घमण्ड, अभिमान, अकड़, अहंकार, गर्व ।

—خود پرست—[ਖ਼ੁਦ-ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੈਂਕੜੀ, ਹੰਕਾਰੀ, ਹੰਕਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ।

[ख़ुद-परस्-त] फ़ा० वि० अकड़बाज़, अभिमानी, अहंकार से भरा हुआ ।

—خود پرستی—[ਖ਼ੁਦ-ਪਰਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੈਂਕੜ, ਤਕੱਬਰ, ਹਉਮੈਂ, ਗ਼ਰੂਰ, ਮਾਣ ।

[ख़ुद-परस्-ती] फ़ा० स्त्री० घमण्ड, अकड़, गर्व, अभिमान, अहंकार ।

—خود پسند—[ਖ਼ੁਦ ਪਸੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ, ਮਨ ਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ; ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ, ਹੈਂਕੜੀ ।

[ख़ुद पसंद] फ़ा० वि० अपने आप को सब से अच्छा समझने वाला ; मनमानी करने वाला; दूसरे की बात न सुनने वाला, घमण्डी ।

—خود پسندی—[ਖ਼ੁਦ ਪਸੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ਰੂਰ, ਹੈਂਕੜ, ਤਕੱਬਰ, ਮਨ ਆਈ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੰਕਾਰ ।

[ख़ुद-पसंदी] फ़ा० स्त्री० अकड़, अभिमान, गर्व, मनमानी करने का भाव, अहंकार ।

—خود دار—[ਖ਼ੁਦ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਵੈਮਾਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुद-दार] फ़ा० वि० आत्माभिमानी, स्वाभिमानी ।

—خود داری—[ਖ਼ੁਦ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਵੈਮਾਣ, ਸਵੈਮਤ ਮਾਣ ।

[ख़ुद-दारी] फ़ा० स्त्री० आत्माभिमान, स्वाभिमानी ।

—خود رائے—[ਖ਼ੁਦ ਰਾਏ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਏ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुद राए] फ़ा० वि० किसी की बात न मानने वाला, अपनी ही राये पर चलने वाला ।

—خود رفتہ—[ਖ਼ੁਦ ਰਫ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਬੇ ਸੁਧ, ਬੇਹੋਸ਼, ਮਦਮਸਤ, ਬੇਖ਼ਬਰ ।

[ख़ुद रफ़्-तः] फ़ा० वि० अपने आप से बाहर, बेसुध, बेहोश, मदमस्त, बेख़बर ।

—خود رفتگی—[ਖ਼ੁਦ ਰਫ਼-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਹੋਸ਼ੀ, ਮਦਹੋਸ਼ੀ, ਬੜ ਮਸਤੀ, ਬੇਖ਼ਬਰੀ ।

[ख़ुद रफ़्-तगी] फ़ा० स्त्री० बेहोशी, मदहोशी, मद-मस्ती, बेख़बरी ।

—خود رو—[ਖ਼ੁਦ ਰੋ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਬੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਉੱਗਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुदरो] फ़ा० पु० अपने आप उगने वाला, बिना बीज उगाये वाला।

—خود ستائی—[ਖ਼ੁਦ ਸਿਤਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਵੈ ਸ਼ਲਾਘਾ, ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़ुद सिताई] फ़ा० स्त्री० आत्म प्रशंसा, अपने मुँह मियां मिट्ठू बनने का भाव।

—خود سر—[ਖ਼ੁਦ-ਸਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਿੱਦੀ, ਹਠੀਲਾ ; ਸਿਰਕਸ਼; ਬਾਗ਼ੀ, ਆਪ ਹੁਦਰਾ।

[ख़ुद-सर] फ़ा० वि० ज़िद्दी, हठी; सरकश; विद्रोही, मन-मानी करने वाला।

—خود سری—[ਖ਼ੁਦ-ਸਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਗ਼ਾਵਤ; ਸਿਰਕਸ਼ੀ; ਜ਼ਿੱਦ, ਹੱਠ।

[ख़ुद-सरी] फ़ा० स्त्री० विद्रोह; सरकशी; ज़िद, हठ।

—خود غرض—[ਖ਼ੁਦ ਗ਼ਰਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਤਲਬੀ, ਸੈਮ ਸੇਂਕੂ, ਮਤਲਬ ਦਾ ਯਾਰ।

[ख़ुद ग़रज़] फ़ा० वि० स्वार्थी, अपना उल्लू सीधा करने वाला, स्वार्थपरायण।

—خود غرضی—[ਖ਼ੁਦ-ਗ਼ਰਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੁਆਰਥ।

[ख़ुद-ग़रज़ी] फ़ा० स्त्री० स्वार्थ-सिद्धि, स्वार्थ।

—خود کاشت—[ਖ਼ੁਦ ਕਾਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਆਪਣੀ ਵਾਹੀ ਬੀਜੀ ਪੈਲੀ, ਉਹ (ਮਨੁੱਖ) ਜੋ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਆਪ ਵਾਹੇ।

[ख़ुद काश-त] फ़ा० स्त्री० वि० ख़ुद जोती और बोई हुई भूमि, वह (व्यक्ति) जो अपनी खेती आप करे।

—خود کشی—[ਖ਼ੁਦ ਕੁਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਤਮਘਾਤ, ਸ੍ਵੈਘਾਤ।

[ख़ुद कुशी] फ़ा० स्त्री० आत्मघात, आत्म हत्या।

—خود مختاری—[ਖ਼ੁਦ ਮੁਖ਼-ਤਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ, ਸਵੈਅਧੀਨਤਾ, ਪੂਰੇ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़ुद मुख़-तारी] फ़ा० स्त्री० स्वतन्त्रता, आज़ादी, स्वाधीनता, पूरे अधिकार होने का भाव।

—خود نما—[ਖ਼ੁਦ ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੈਂਕੜੀ, ਹੋਛਾ।

[ख़ुद नुमा] फ़ा० वि० अकड़वाला, ओछा।

—خود نمائی—[ਖ਼ੁਦ ਨੁਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ੇਖ਼ੀ, ਦਿਖਾਵਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਣਾ ਠਣਾ ਕੇ ਵਿਖਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़ुद नुमाई] फ़ा० स्त्री० शेख़ी, दिखावा, अपने आप को बना सँवार कर दिखाने का भाव।

—خودی—[ਖ਼ੁਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹੈਂਕੜ, ਹੰਕਾਰ ; ਸਵੈਮਾਨ, ਆਤਮਾ; ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ; ਖ਼ੁਦਗ਼ਰਜ਼ੀ।

[ख़ुदी] फ़ा० स्त्री० अकड़, अभिमान, अहंकार; स्वाभिमान; आत्मा; अपनी स्वतन्त्रता ; स्वार्थ-परता।

—خودی اور خدائی میں بیر ہے—[ਖ਼ੁਦੀ ਔਰ ਖ਼ੁਦਾਈ ਮੇਂ ਬੈਰ ਹੈ] ਅਖੌ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ।

[ख़ुदी और ख़ुदाई में बैर है] लोको० ईश्वर को अहंकार नहीं भाता।

خور—[ਖ਼ੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ . خورشید

[ख़ुर] फ़ा० पु० देखो : خورشید

—خورد و نوش—[ਖ਼ੁਰ-ਦੋ ਨੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ, ਦਾਣਾ ਪਾਣੀ।

[ख़ुर-दो नोश] फ़ा० वि० खाना पीना, दाना पानी।

خوراک—[ਖ਼ੁਰਾਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖਾਧ, ਖਾਣ ਵਸਤੂ, ਖਾਣ ਦੀ ਚੀਜ਼; ਭੋਜਨ, ਖਾਣਾ ; ਚਾਰਾ, ਖਾਜਾ ; ਰਸਤ, ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਖ਼ਰਚ।

[ख़ुराक] फ़ा० स्त्री० खाद्य, खाद्य पदार्थ; भोजन, खाना; चारा, खाजा ; रसद, रास्ते का ख़र्च।

خوراکی—[ਖ਼ੁਰਾਕੀ] ਵਿ. ਖ਼ਰਚ, ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ, ਰੋਜ਼ੀਨਾ ; ਖਾਣ ਦੀ ਚੀਜ਼।

[ख़ुराकी] स्त्री० ख़र्च, वज़ीफ़ा, रोज़ीना ; खाने की चीज़।

خور داد—[ਖ਼ੁਰਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ ; خرداد

[ख़ुरदाद] फ़ा० पु० देखो : خرداد

خورد برد—[ਖ਼ੁਰ-ਦ ਬੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖਾਣ ਉਡਾਉਣ, ਗ਼ਬਨ, ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਨਤ।

[ख़ुर-द बुर-द] फ़ा० स्त्री० खाना उड़ाना, किसी की धरोहर को हड़प लेना, अमानत में ख़ियानत।

خورش—[ਖ਼ੁਰਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : خوراک

[ख़ुरिश] फ़ा० स्त्री० देखो : خوراک

خورشید—[ਖ਼ੁਰ-ਸ਼ੀਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰਜ।

[ख़ुर-शीद] फ़ा० पु० सूर्य।

خورندہ—[ਖ਼ੁਰਿੰਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਖਾਊਵੜ, ਪੇਟੂ, ਖਾਊ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚ।

[ख़ुरिंदः] फ़ा० पु० खाने वाला, पेटू, खाऊ; फ़ज़ूल ख़र्च, अपव्ययी।

—خوش—[ਖ਼ੁਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਰਸੰਨ, ਖ਼ੁਸ਼ ; ਚੰਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਾਲਾ; ਤਗੜਾ, ਅਰੋਗ ; ਹਰਾ ਭਰਾ ; ਜਿਸ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ; ਵਧੀਆ ।

[ख़ुश] फ़ा० पु० प्रसन्न, अच्छा, स्वस्थ ; नीरोग ; हरा भरा ; जिसकी आशा पूर्ण हो गई हो ; बढ़िया ।

—خوش آمدید—[ਖ਼ੁਸ਼-ਆਮ-ਦੇਦ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ, ਸੁਆਗਤਮ ।

[ख़ुश-आम-देद] फ़ा० अव्य० स्वागतम, शुभागमन ।

—خوش آئند—[ਖ਼ੁਸ਼ ਆਇੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਸੁਖਾਵਾਂ, ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ ।

[ख़ुश आयंद] फ़ा० वि० अच्छा लगने वाला, मन हरने वाला, आकर्षक ।

—خوش اسلوب—[ਖ਼ੁਸ਼ ਉਸ-ਲੂਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣਾ ।

[ख़ुश-उस-लूब] फ़ा० वि० सुन्दर ।

—خوش اقبال—[ਖ਼ੁਸ਼ ਇਕ-ਬਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ, ਭਾਗਵਾਨ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-इक़-बाल] फ़ा० स्त्री० भाग्यशाली, भाग्यवान, सौभाग्यशाली ।

—خوش الحان—[ਖ਼ੁਸ਼-ਇਲ-ਹਾਨ] ਵਿ. ਸੁਰੀਲਾ, ਚੰਗੀ ਸੁਰ ਵਾਲਾ, ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ, ਸੁਹਣੇ ਗਲੇ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-इल-हान] वि० सुरीला, मीठी आवाज़ वाला, सुरीले कण्ठ वाला ।

—خوش الحانی—[ਖ਼ੁਸ਼-ਇਲ-ਹਾਨੀ] ਵਿ. ਮਿੱਠੀ ਸੁਰ, ਚੰਗੀ ਆਵਾਜ਼, ਸੁਰੀਲਾ ਪਨ ।

[ख़ुश-इल-हानी] स्त्री० मीठा सुर, अच्छी आवाज़, सुरीलापन ।

—خوش انتظامی—[ਖ਼ੁਸ਼-ਇੰਤ-ਜ਼ਾਮੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣਾ ਬੰਦੋਬਸਤ, ਵਧੀਆ ਪਰਬੰਧ ।

[ख़ुश-इन-तिज़ामी] फ़ा० स्त्री० सुन्दर प्रबन्ध, बढ़िया प्रबन्ध ।

—خوش باش—[ਖ਼ੁਸ਼-ਬਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-बाश] फ़ा० वि० प्रसन्न रहने वाला ।

—خوشبو—[ਖ਼ੁਸ਼-ਬੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਹਿਕ, ਵਾਸ਼ਨਾ, ਸੁਗੰਧੀ ।

[ख़ुश-बू] फ़ा० स्त्री० महक, सुगंध ।

—خوشبودار—[ਖ਼ੁਸ਼-ਬੂਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਗੰਧਿਤ, ਸੁਹਣੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਾਲਾ, ਸੁਗੰਧੀ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-बूदार] फ़ा० वि० सुगंधित, अच्छी गन्ध वाला, सुगंधि युक्त ।

—خوش بیان—[ਖ਼ੁਸ਼-ਬਯਾਨ] ਵਿ. ਮਿਠ ਬੋਲਾ, ਮਿਠ ਬੋਲੜਾ ।

[ख़ुश-बयान] वि० मधुर भाषी, मीठा बोलने वाला ।

—خوش بیانی—[ਖ਼ੁਸ਼-ਬਯਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬੋਲਣ ਦਾ ਸੁਹਣਾ ਢੰਗ ।

[ख़ुश-बयानी] फ़ा० स्त्री० मीठा बोलने का भाव, बोलने का अच्छा ढंग ।

—خوش پوشاک—[ਖ਼ੁਸ਼ ਪੋਸ਼ਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ, ਸਫ਼ੈਦ ਪੋਸ਼, ਫਿਟ ਕਪੜੀਆ ।

[ख़ुश-पोशाक] फ़ा० वि० सुन्दर वस्त्र पहनने वाला, सफ़ेद पोश ।

—خوش تقریر—[ਖ਼ੁਸ਼-ਤਕ-ਰੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮਿਠਬੋਲਾ ।

[ख़ुश-तक़-रीर] फ़ा० वि० सुन्दर ढंग से बातचीत करने वाला, मीठा बोलने वाला ।

—خوش حال—[ਖ਼ੁਸ਼-ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਹੱਸਿਆ ਫੁਲਿਆ; ਖ਼ੁਸ਼ ਨਸੀਬ, ਧਨਵਾਨ, ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-हाल] फ़ा० वि० भाग्यशाली, भाग्यवान, धनवान, सम्पत्ति शाली ।

—خوش خبری—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ਬਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ, ਚੰਗਾ ਸੁਨੇਹਾ ।

[ख़ुश-ख़बरी] फ़ा० स्त्री० अच्छी सूचना, शुभ सन्देश ।

—خوش خرام—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ਿਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣੀ ਚਾਲ ਵਾਲਾ, ਮਟਕੀਲੀ ਚਾਲ ਵਾਲਾ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-ख़िराम] फ़ा० वि० सुन्दर चाल वाला, मटक कर चलने वाला, धीमे धीमे चलने वाला ।

—خوش خط—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ਤ] ਪੁ. ਵਿ. ਸੁਹਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਸੁਹਣੀ ਲਿਖਤ; ਸੁਹਣਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-ख़त] पु० वि० सुन्दर लिखा हुआ, सुलेख; सुलेख लिखने वाला ।

—خوش خلق—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ੁਲ-ਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ, ਮਿਲਾਪੜਾ, ਹਸਮੁਖ ।

[ख़ुश-ख़ुल-क़] फ़ा० वि० अच्छे स्वभाव वाला, हँसमुख ।

—خوش خوان—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-ख़्वाँ] .फ़ा० वि० पु० अच्छी प्रकार पढ़ने या गाने वाला ।

—خوش خوراک—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ੁਰਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਧੀਆ ਖ਼ੁਰਾਕ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-ख़ुराक] .फ़ा० वि० बढ़िया ख़ुराक खाने वाला ।

—خوش خیال—[ਖ਼ੁਸ਼-ਖ਼ਯਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਚੰਗੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-ख़याल] .फ़ा० वि० पु० अच्छे विचारों वाला ।

—خوش دامن—[ਖ਼ੁਸ਼-ਦਾਮਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੱਸ, ਵਹੁਟੀ ਦੀ ਮਾਂ ।

[ख़ुश-दामन] .फ़ा० स्त्री० सास, पत्नी की माता ।

—خوش دل—[ਖ਼ੁਸ਼ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ ਖ਼ੁਸ਼, ਹੱਸਮੁਖ, ਹਸਮੁਖ ।

[ख़ुश दिल] .फ़ा० वि० प्रसन्न, हँसोड़, हँस मुख ।

—خوش ذائقہ—[ਖ਼ੁਸ਼-ਜ਼ਾਇਕ਼ਹ:] ਵਿ. ਸੁਆਦੀ, ਸੁਆਦਲਾ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ ।

[ख़ुश-ज़ाइक़:] वि० स्वादिष्ट, रसीला, मज़ेदार ।

—خوش رنگ—[ਖ਼ੁਸ਼-ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ, ਤੇਜ਼ ਰੰਗ ਵਾਲਾ, ਭੜਕੀਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-रंग] .फ़ा० वि० सुन्दर रंग वाला, शोख़ रंग वाला, चटकीले रंग वाला ।

—خوش سلیقہ—[ਖ਼ੁਸ਼-ਸਲੀਕ਼ਹ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਘੜ, ਸਾਊ, ਸੱਜਣ ।

[ख़ुश-सलीक़:] .फ़ा० वि० शिष्ट, सज्जन, सभ्य ।

—خوش طالع—[ਖ਼ੁਸ਼ ਤ਼ਾਲਿਅ] ਵਿ. ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ, ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਾ, ਭਾਗਵਾਨ ।

[ख़ुश तालिअ] वि० भाग्यशाली, भाग्यवान्, सौभाग्य-शाली ।

—خوش طبع—[ਖ਼ੁਸ਼-ਤ਼ਬ-ਅ] ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲਾ, ਹਸਮੁਖ, ਖਿੜਿਆ ਦਿਲ, ਮਖ਼ੌਲੀਆ ।

[ख़ुश-तब-अ] वि० प्रसन्न चित्त, प्रसन्न रहने वाला, खिला दिल, मख़ौलिया ।

—خوش طبعی—[ਖ਼ੁਸ਼-ਤ਼ਬ-ਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ, ਮਖ਼ੌਲ, ਦਿਲ ਲਗੀ, ਮਜ਼ਾਕ ।

[ख़ुश-तब-ई] .फ़ा० स्त्री० हँसी-ठट्ठा, परिहास, दिल्लगी, मख़ौल ।

—خوش طینت—[ਖ਼ੁਸ਼-ਤ਼ੀਨਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲਾ, ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-तीनत] फ़ा० वि० अच्छे स्वभाव वाला, अच्छी आदतों वाला ।

—خوش عنان—[ਖ਼ੁਸ਼-ਇਨਾਂ] ਵਿ. ਪੁ. ਆਗਿਆਕਾਰ ਘੋੜਾ, ਲਗਾਮ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ ।

[ख़ुश-इनां] वि० पु० आज्ञा पालक घोड़ा, लगाम के संकेत से चलने वाला घोड़ा ।

—خوش فکر—[ਖ਼ੁਸ਼- ਫ਼ਿਕ-ਰ] ਵਿ. ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਰਚਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-फ़िक-र] वि० अच्छी कविता बोलने वाला ।

—خوش قلم—[ਖ਼ੁਸ਼-ਕ਼ਲਮ] ਵਿ. ਸੁਹਣਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ, ਸੁਹਣੀ ਲਿਖਤ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-क़लम] वि० सुलेख लिखने वाला, अच्छा लेख लिखने वाला ।

—خوش گپی—[ਖ਼ੁਸ਼ ਗੱਪੀ] ਇ ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਦੀ ਗੱਲ ।

[ख़ुश गप्पी] स्त्री० हँसी ठट्ठे की बात ।

—خوش گذران—[ਖ਼ੁਸ਼-ਗੁਜ਼-ਰਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश-गुज़-रान] फ़ा० वि० भली प्रकार समय व्यतीत करने वाला ।

—خوش گلو—[ਖ਼ੁਸ਼ ਗਲੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਰੀਲੇ ਗਲੇ ਵਾਲਾ, ਸੁਰੀਲਾ ।

[ख़ुश गलू] फ़ा० वि० सुरीले कण्ठ वाला, सुरीला ।

—خوش گو—[ਖ਼ੁਸ਼ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮਿੱਠ ਬੋਲਾ ।

[ख़ुशगो] फ़ा० वि० बहुत मीठे ढंग से बात चीत करने वाला, मधुर भाषी ।

—خوش گوار—[ਖ਼ੁਸ਼ ਗਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਆਦੀ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਤਬੀਅਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਵੇ ।

[ख़ुश गवार] फ़ा० वि० स्वादिष्ट, मज़ेदार, जिस के खाने से तबीयत ख़ुश हो ।

—خوش لباس—[ਖ਼ੁਸ਼ ਲਿਬਾਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੋਹਣੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ, ਸਫ਼ੈਦ ਪੋਸ਼, ਫਿਟ ਕਪੜੀਆ ।

[ख़ुश लिबास] फ़ा० वि० सुन्दर कपड़े पहनने वाला, सफ़ेद-पोश ।

—خوش نصیب—[ਖ਼ੁਸ਼ ਨ਼ਸੀਬ] ਵਿ. ਭਾਗਵਾਨ, ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ।

[ख़ुश नसीब] वि० भाग्यशाली, भाग्यवान् , सौभाग्य-शाली ।

—خوش نصیبی—[ਖ਼ੁਸ਼ ਨਸੀਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ ਕਿਸਮਤੀ, ਚੰਗੀ ਭਾਗ।
[ख़ुश नसीबी] फ़ा० स्त्री० ख़ुश क़िस्मती, सौभाग्य।

—خوش نما—[ਖ਼ੁਸ਼ ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ, ਸੁਹਣਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[ख़ुश नुमा] फ़ा० वि० देखने में सुन्दर, सुन्दर लगने वाला, नयनाभिराम।

—خوش نمائی—[ਖ਼ੁਸ਼ ਨੁਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਜਾਵਟ, ਫਬਨ।
[ख़ुश नुमाई] फ़ा० स्त्री० सजावट, फबन।

—خوش نویس—[ਖ਼ੁਸ਼ ਨਵੀਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸੋਹਣੀ ਲਿਖਤ ਵਾਲਾ, ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ।
[ख़ुश नवीस] फ़ा० वि० पु० सुन्दर लेख वाला, सुलेख लिखने वाला।

—خوش و خرم—[ਖ਼ੁਸ਼ੋ ਖ਼ੁੱਰਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਨੰਦ, ਖ਼ੁਸ਼ ਪਰਸੰਨ।
[ख़ुशो ख़ुर्रम] फ़ा० वि० आनन्दमय, प्रसन्न।

—خوش وقت—[ਖ਼ੁਸ਼ ਵਕ-ਤ] ਵਿ. ਰੱਜਿਆ ਪੁੱਜਿਆ, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ; ਪਰਸੰਨ, ਖ਼ੁਸ਼।
[ख़ुश वक़्-त] वि० ख़ुशहाल; प्रसन्न चित्त, ख़ुश।

خوشامد—[ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਪਲੂਸੀ।
[ख़ुशामद] फ़ा० स्त्री० चापलूसी, चाटुकारिता।

خوشامدی—[ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੀ ਹਜ਼ੂਰ, ਚਾਪਲੂਸ।
[ख़ुशामदी] फ़ा० पु० चापलूस, चाटुकार।

خوشنود—[ਖ਼ੁਸ਼ਨੂਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਰਾਜ਼ੀ।
[ख़ुशनूद] फ़ा० वि० ख़ुश, प्रसन्न।

خوشنودی—[ਖ਼ੁਸ਼ਨੂਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪਰਸੰਨਤਾ; ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ, ਰਜ਼ਾ, ਮਰਜ਼ੀ।
[ख़ुशनूदी] फ़ा० स्त्री० प्रसन्नता, हर्ष; अनुमति, रज़ामन्दी, मर्ज़ी।

خوشه—[ਖ਼ੋਸ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੁੱਛਾ, ਸਿੱਟਾ, ਡੱਲੀ।
[ख़ोश:] फ़ा० पु० गुच्छा, अनाज की बाल, भुट्टा।

خوشی—[ਖ਼ੁਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰਸੰਨਤਾ।
[ख़ुशी] फ़ा० स्त्री० प्रसन्नता।

—خوشی منانا—[ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਸ਼ਨ ਕਰਨਾ, ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣਾ।
[ख़ुशी मनाना] मुहा० जश्न मनाना, रंग रलियां मनाना।

خوض—[ਖ਼ੌਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਚ, ਵਿਚਾਰ; ਖੋਜ, ਪੜਤਾਲ, ਜਾਂਚ।
[ख़ौज़] अर० पु० सोच विचार; खोज, जाँच, पड़ताल।

خوف—[ਖ਼ੌਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਡਰ, ਸਹਿਮ, ਦਹਿਸ਼ਤ।
[ख़ौफ़] अर० पु० डर, भय, आतंक।

خوفناک—[ਖ਼ੌਫ਼-ਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਰਾਉਣਾ, ਭਿਆਨਕ, ਭੈਭੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[ख़ौफ़-नाक] फ़ा० वि० डरावना, भयानक, भयभीत करने वाला।

خوک—[ਖ਼ੂਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੂਰ, ਖ਼ਿੰਜ਼ੀਰ।
[ख़ूक] फ़ा० पु० सूअर, शूकर।

خوگیر—[ਖ਼ੂਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਾਹਰੂ, ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਠੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਵਾਲਾ ਮੋਟਾ ਕਪੜਾ, ਨਮਦਾ।
[ख़ूगीर] फ़ा० पु० घोड़े की ज़ीन के नीचे वाला मोटा कपड़ा, नमदा।

—خوگیر کی بھرتی—[ਖ਼ੂਗੀਰ ਕੀ ਭਰ-ਤੀ] ਇ. ਬੇਲੋੜਾ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ, ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ; ਨਕੰਮੇ ਬੰਦੇ।
[ख़ूगीर की भर-ती] स्त्री० अनावश्यक चीज़ें, व्यर्थ और रद्दी चीज़ें; बेकार लोग।

خول—[ਖ਼ੋਲ] ਪੁ. ਗਿਲਾਫ਼, ਗ਼ਿਲਾਫ਼; ਗ਼ਲਾਫ਼, ਮਿਆਨ।
[ख़ोल] पु० गिलाफ़; गिलाफ़; मियान।

خولنجان—[ਖ਼ੁਲੰਜਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ, ਕੁਲੰਜਨ।
[ख़ूलंजा] फ़ा० पु० पान की जड़, कुलंजन।

خون—[ਖ਼ੂਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਹੂ, ਰਕਤ, ਰੱਤ।
[ख़ून] फ़ा० पु० लहू, रक्त, रुधिर।

—خون آلوده—[ਖ਼ੂਨ ਆਲੂਦਃ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਹੂ ਲਿਬੜਿਆ, ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ, ਰੱਤੋ ਰੱਤ, ਖ਼ੂਨੋ ਖ਼ੂਨ।
[ख़ून आलूद:] फ़ा० वि० ख़ून से लथ पथ, लहूलुहान, रक्त रंजित।

—خون آنکھوں میں اترنا—[ਖ਼ੂਨ ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਲਾਲ ਹੋਣਾ, ਰੋਹ ਚੜ੍ਹਨਾ।
[ख़ून आंखों में उतर-ना] मुहा० क्रोध से आंखों का लाल होना, गुस्सा चढ़ना।

—خون بار—[ਖ਼ੂੰਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਹੂ ਵਸਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[ख़ूंबार] फ़ा० वि० ख़ून बरसाने वाला।

—خونباری—[ਖ਼ੂੰਬਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਹੂ ਦੀ ਬਾਰਸ਼, ਲਹੂ ਵੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[ख़ूंबारी] फ़ा० स्त्री० रक्त की वर्षा, रक्त बरसने का भाव।

—خون بہانا—[ਖ਼ੂਨ ਬਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰਨਾ, ਕਤਲ ਕਰਨਾ।
[ख़ून बहाना] मुहा० मारना, हत्या करना।

—خون پانی ایک کرنا—[ਖ਼ੂਨ ਪਾਣੀ ਇਕ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ।

[ख़ून पानी एक कर-ना] मुहा॰ बहुत परिश्रम करना।

—خون پینا—[ਖ਼ੂਨ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਤਲ ਕਰਨਾ, ਮਾਰਨਾ, ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨਾ; ਤੰਗ ਕਰਨਾ।

[ख़ून पीना] मुहा॰ हत्या करना, मारना, जान से मार देना; तंग करना।

—خون تھوکنا—[ਖ਼ੂਨ ਥੁਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਹੂ ਦੀ ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ।

[ख़ून थूक-ना] मुहा॰ रक्त की कै करना।

—خونِ جگر پینا—[ਖ਼ੂਨੇ ਜਿਗਰ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ।

[ख़ूने जिगर पीना] मुहा॰ क्रोध पर नियन्त्रण करना; बहुत दुःख झेलना।

—خونِ جگر کھانا—[ਖ਼ੂਨੇ ਜਿਗਰ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ, ਜਰਨਾ; ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਉਠਾਉਣਾ।

[ख़ूने जिगर खाना] मुहा॰ क्रोध को दबाना, सहन करना; बहुत कष्ट उठाना।

—خوں چکاں—[ਖ਼ੂੰਚਕਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਹੂ ਚੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

[ख़ूंचकां] फ़ा॰ वि॰ जिस में से ख़ून टपक रहा हो।

—خون خرابہ—[ਖ਼ੂਨ ਖ਼ਰਾਬਾ:] ਪੁ. ਮਾਰ ਧਾੜ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ; ਜੰਗ, ਯੁੱਧ; ਉਹ ਲੜਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਟਾਂ ਜਾਂ ਫੱਟਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ੂਨ ਵਗੇ, ਦੰਗਿਆ ਫ਼ਸਾਦ।

[ख़ून ख़राबः] पु॰ लड़ाई झगड़ा; युद्ध, वह युद्ध जिसमें चोटों या घावों के कारण ख़ून बहे, हत्याकाण्ड।

—خون خشک ہونا—[ਖ਼ੂਨ ਖ਼ੁਸ਼-ਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲਹੂ ਸੁੱਕ ਜਾਣਾ, ਸਹਿਮ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਡਰ ਜਾਣਾ।

[ख़ून ख़ुश-क होना] मुहा॰ भय खा जाना, आतंक छा जाना, बहुत डर जाना।

—خونخوار—[ਖ਼ੂੰਖ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹਿੰਸਕ, ਰੱਤ ਪੀਣ ਵਾਲਾ; ਜ਼ਾਲਮ।

[ख़ूंख़्वार] फ़ा॰ वि॰ हिंसक, रक्त पीने वाला; अत्याचारी।

—خونخواری—[ਖ਼ੂੰਖ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ੁਲਮ, ਹਿੰਸਾ; ਕਤਲ, ਵੱਧ ਘਾਤ।

[ख़ूंख़्वारी] फ़ा॰ स्त्री॰ अत्याचार, हत्या; क़त्ल, वध, घात।

—خونِ دل پینا—[ਖ਼ੂਨੇ ਦਿਲ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਲੱਗਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਖਾਣਾ।

[ख़ूने दिल पीना] मुहा॰ बहुत बुरा लगना, ग़ुस्सा खाना।

—خوں ریز—[ਖ਼ੂੰਰੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘਾਤਕ, ਖ਼ੂਨੀ, ਖ਼ੂਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਾਲਮ; ਉਹ ਲੜਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਨ ਵਗੇ।

[ख़ूंरेज़] फ़ा॰ वि॰ घातक, ख़ूनी, हत्यारा; वह युद्ध जिस में बहुत ख़ून बहे।

—خوں ریزی—[ਖ਼ੂੰਰੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘਮਸਾਣ, ਉਹ ਲੜਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖ਼ੂਨ ਵਹਾਇਆ ਹੋਵੇ; ਖ਼ੂਨ ਵਗਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ख़ूंरेज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ घमासान युद्ध, वह युद्ध जिसमें मार काट बहुत हो, ख़ून बहने का भाव।

—خون کا جوش—[ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਜੋਸ਼] ਪੁ. ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਪਿਆਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਜੋਸ਼।

[ख़ून का जोश] पु॰ ख़ानदानी प्यार, ख़ून का रिश्ता होने के कारण आया जोश।

—خون کا عوض—[ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਇਵਜ਼] ਪੁ. ਜੋ ਕੁਝ ਖ਼ੂਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਲਿਆ ਜਾਏ।

[ख़ून का एवज़] पु॰ जो कुछ ख़ून करने के बदले में दिया या लिया जाए।

—خونِ کبوتر—[ਖ਼ੂਨੇ ਕਬੂਤਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਾਲ ਸ਼ਰਾਬ।

[ख़ूने कबूतर] फ़ा॰ पु॰ लाल शराब।

خوناب—[ਖ਼ੂਨਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇ. ਲਹੂ ਦੇ ਹੰਝੂ; ਪਾਣੀ ਮਿਲਿਆ ਖ਼ੂਨ।

[ख़ूंनाब] फ़ा॰ पु॰ वि॰ ख़ून के आंसू; पानी में मिला ख़ून।

خونابہ—[ਖ਼ੂਨਾਬਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੇਖੋ : خوناب

[ख़ूंनाबः] फ़ा॰ पु॰ देखो : خوناب

خونی—[ਖ਼ੂਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਤਲ, ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਜੱਲਾਦ, ਜ਼ਾਲਮ।

[ख़ूनी] फ़ा॰ पु॰ ख़ून करने वाला, जान से मारने वाला; हत्यारा, अत्याचारी।

—خونی دست—[ਖ਼ੂਨੀ ਦਸ-ਤ] ਪੁ. ਲਹੂ ਦੇ ਜੁਲਾਬ; ਪੇਚਸ਼, ਮਰੋੜ।

[ख़ूनी दस-त] पु॰ लहू के दस्त; पेचिश, मरोड़।

خونیں—[ਖ਼ੂਨੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੂਨ ਰੰਗਾ, ਲਾਲ।

[ख़ूनीं] फ़ा॰ वि॰ ख़ून जैसा, लाल।

—خونیں جامہ پہننا—[ਖ਼ੂਨੀਂ ਜਾਮ: ਪਹਨ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਤਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁੱਸਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗਿਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਚੋਗਾ ਪਹਿਨਣਾ।

[ख़ूनीं जामः पहन-ना] मुहा॰ वध की आज्ञा देते समय या क्रोध जतलाते समय राजा का ख़ास चोग़ा पहनना।

—خونیں جگر—[ਖ਼ੂਨੀਂ ਜਿਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਸ਼ਕ, ਪ੍ਰੇਮੀ।

[ख़ूनीं जिगर] फ़ा॰ पु॰ प्रेमी, आशिक़।

خوید—[ਖ਼ਵੀਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੂਦ, ਹਰੀ ਕਣਕ ਜਾਂ ਹਰੇ ਜੌਆਂ ਦਾ ਚਾਰਾ।

[ख़्वीद] फ़ा॰ स्त्री॰ हरी गेहूँ या हरे जौ का चारा।

خویش—[ਖ਼ੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਸਰ. ਪੁ. ਆਪਣਾ, ਸਕੇ; ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਾਕ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸੰਬੰਧੀ ।

[ख़्वेश] फ़ा॰ सर्व॰ पु॰ अपना, स्व; समीप का सम्बन्ध, सम्बन्धी ।

خہے—[ਖ਼ਹੇ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵਾਹ ਵਾਹ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ।

[ख़हे] फ़ा॰ अव्य॰ वाह वाह, शाबाश ।

خیابان—[ਖ਼ਿਯਾਬਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੁਲਵਾੜੀ ; ਕਿਆਰੀ ।

[ख़ियाबां] फ़ा॰ पु॰ फुलवाड़ी; क्यारी ।

خیار—[ਖ਼ਿਯਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੀਰਾ, ਤਰ, ਕਕੜੀ ।

[ख़ियार] अर॰ पु॰ खीरा, ककड़ी ।

خیارین—[ਖ਼ਿਯਾਰੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੀਰਾ ਤੇ ਕਕੜੀ ।

[ख़ियारैन] अर॰ पु॰ खीरा और ककड़ी ।

خیاط—[ਖ਼ੱਯਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਰਜ਼ੀ, ਕਪੜੇ ਸੀਉਣ ਵਾਲਾ ।

[ख़य्यात] अर॰ पु॰ दर्ज़ी, कपड़े सीने वाला ।

خیال—[ਖ਼ਯਾਲ, ਖ਼ਿਯਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਚ, ਅਨੁਭਵ, ਵਹਿਮ; ਉਹ ਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਅਵਸਥਾ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਜਾਗਦਿਆਂ ਤਸੱਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁੱਤਿਆਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਹੈ; ਫ਼ਿਕਰ, ਚਿੰਤਾ, ਵਿਚਾਰ ; ਸਮਝ, ਰਾਏ ; ਵਿਸ਼ਾ, ਮਨਸ਼ਾ, ਸਲਾਹ, ਧਿਆਨ ; ਲਹਿਰ, ਮੌਜ ; ਲਖ. ਸੌਦਾ ।

[ख़याल, ख़ियाल] अर॰ पु॰ विचार, अनुभव, अर्थात् वह विचार या अवस्था जिस को मनुष्य जागते हुए कल्पना करता है और सोते हुए स्वप्न देखता है; फ़िक्र, चिन्ता, विचार; समझ, सम्मति ; विषय, इच्छा, परामर्श, ध्यान ; लहर, मौज ; लक्ष्य॰ पागलपन ।

—خیال باطل—[ਖ਼ਿਆਲੇ ਬਾ-ਤਿਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੂਠਾ ਖ਼ਿਆਲ, ਵਹਿਮ, ਅਸੰਭਵ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ।

[ख़याले बातिल] अर॰ पु॰ मिथ्या विचार, भ्रम, असंभव बात का विचार ।

—خیال باندھنا—[ਖ਼ਿਆਲ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਨਾ ।

[ख़याल बांध-ना] मुहा॰ दिल ही दिल में विचार करना ।

—خیال بندی—[ਖ਼ਿਆਲ ਬੰਦੀ] ਇ. ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ, ਖ਼ਿਆਲੀ ਚਿਤਰ ।

[ख़याल बंदी] स्त्री॰ विचारों की लड़ी, कल्पना चित्र ।

—خیال پر چڑھنا—[ਖ਼ਿਆਲ ਪਰ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ।

[ख़याल पर चढ़-ना] मुहा॰ समझ में आना ।

—خیال خام—[ਖ਼ਿਆਲੇ ਖ਼ਾਮ] ਪੁ. ਕੱਚਾ ਖ਼ਿਆਲ, ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ਿਆਲ ।

[ख़याले ख़ाम] पु॰ कच्चा विचार, पूर्ण न होने वाला विचार ।

—خیال فاسد—[ਖ਼ਿਆਲੇ ਫ਼ਾਸਿਦ] ਪੁ. ਮਾੜਾ ਖ਼ਿਆਲ, ਘਟੀਆ ਖ਼ਿਆਲ ।

[ख़याले फ़ासिद] पु॰ बुरा विचार, घटिया विचार ।

—خیال میں نہ لانا—[ਖ਼ਿਆਲ ਮੇਂ ਨਹ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ।

[ख़याल में न: लाना] मुहा॰ परवाह न करना, ध्यान न देना ।

خیالات—[ਖ਼ਿਆਲਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. خیال ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[ख़यालात] अर॰ पु॰ خیال का बहुवचन ।

خیالی—[ਖ਼ਿਆਲੀ] ਵਿ. ਕਿਆਸੀ, ਵਹਿਮੀ, ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ।

[ख़याली] वि॰ क़यासी, वहमी, ख़याल से सम्बन्धित ।

—خیالی پلاؤ پکانا—[ਖ਼ਿਆਲੀ ਪੁਲਾਉ ਪਕਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਸੰਭਵ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਨਾ, ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ।

[ख़याली पुलाओ पकाना] मुहा॰ असंभव बातों का विचार करना, दिल ही दिल में विचार करना ।

خیانت—[ਖ਼ਿਆਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਗ਼ਬਨ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਗੋਲਮਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ख़ियानत] अर॰ स्त्री॰ ग़बन, बेईमानी, गोलमाल करने का भाव ।

—خیانت مجرمانہ—[ਖ਼ਿਆਨਤੇ ਮੁਜ-ਰਿਮਾਨ:] ਇ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਗ਼ਬਨ, ਉਹ ਖ਼ਿਆਨਤ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਜੁਰਮ ਹੋਵੇ ।

[ख़ियानते मुज-रिमान:] स्त्री॰ क़ानून के उलट ग़बन; वह ख़ियानत जो क़ानून के अनुसार अपराध हो ।

خیر—[ਖ਼ੈਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਵ. ਭਲਿਆਈ, ਚੰਗਿਆਈ, ਨੇਕੀ; ਠੀਕ, ਸਚ ਹੈ; ਸੁਖ ਹੈ; ਸੁਖ ਸਲਾਮਤੀ, ਅਰੋਗਤਾ; ਕੁਝ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ।

[ख़ैर] अर॰ फ़ा॰ स्त्री॰ अव्य॰ भलाई, भला, नेकी; ठीक है, सच है; कुशल है; कुशल मंगल, नीरोगता; कुछ परवाह नहीं ।

—خیر الامور اوسطہا—[ਖ਼ੈਰੁਲ-ਉਮੂਰੇ ਔਸਤੁਹਾ] ਅਰ. ਅਖੌ. ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਦਰਜਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

[ख़ैरुल-उमूरे औसतुहा] अर॰ लोको॰ प्रत्येक काम में बीच का दर्जा अच्छा होता है ।

—خیر اندیش—[ਖ਼ੈਰ ਅੰਦੇਸ਼] ਪੁ. ਵਿ. ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਸੁਖ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਸੱਜਣ ।

[ख़ैर अंदेश] पु॰ वि॰ शुभ चिन्तक, कुशलता चाहने वाला, सज्जन ।

—خیر باد—[ਖ਼ੈਰ ਬਾਦ] ਅਵ. ਰੱਬ ਰਾਖਾ, ਰੱਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ।
[ख़ैर बाद] अव्य० ईश्वर सहायक, ईश्वर के भरोसे।

—خیر برکت—[ਖ਼ੈਰ ਬਰਕਤ] ਇ. ਬਰਕਤ।
[ख़ैर बरकत] स्त्री० बरकत।

—خیر خبر—[ਖ਼ੈਰ ਖ਼ਬਰ] ਇ. ਸੁਖ ਸਾਂਦ, ਖ਼ੈਰ ਖ਼ਰੀਅਤ; ਚੰਗੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ।
[ख़ैर ख़बर] स्त्री० कुशल-क्षेम; शुभ सूचना, खुश ख़बरी।

—خیر خواہ—[ਖ਼ੈਰ ਖ਼ਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਕ।
[ख़ैर ख़्वाह] फ़ा० पु० भला चाहने वाला, शुभ चिन्तक।

—خیر خواہی—[ਖ਼ੈਰ ਖ਼ਾਹੀ] ਇ. ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਨਿਮਕ ਹਲਾਲੀ।
[ख़ैर ख़्वाही] स्त्री० भला चाहने का भाव, नमक हलाली।

—خیر سلا—[ਖ਼ੈਰ ਸੱਲਾ] ਇ. ਸੁਖ ਸਾਂਦ, ਖ਼ੈਰ ਖ਼ਰੀਅਤ।
[ख़ैर सल्ला] स्त्री० कुशल क्षेम, कुशलता।

—خیر محض—[ਖ਼ੈਰੇ ਮਹ-ਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ੈਰ, ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਨੇਕੀ ਜਾਂ ਭਲਿਆਈ।
[ख़ैरे मह्-ज़] अर० स्त्री० बिल्कुल ख़ैर, सिर से पैर तक नेकी या भलाई।

—خیر مقدم—[ਖ਼ੈਰ ਮਕ਼-ਦਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਵ, ਤੁਹਾਡਾ ਆਉਣਾ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋ, ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ।
[ख़ैर मक़्-दम] अर० पु० अव्य० शुभागमन, स्वागतम।

—خیر و عافیت—[ਖ਼ੈਰੋ ਆਫ਼ਿਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਸੁਖ ਸਾਂਦ, ਖ਼ੈਰ ਸੱਲਾ।
[ख़ैरो आफ़ियत] अर० स्त्री० कुशल क्षेम, कुशलता।

خیرات—[ਖ਼ੈਰਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਨੇਕੀਆਂ, ਭਲਿਆਈਆਂ, ਚੰਗਿਆਈਆਂ, ਚੰਗੇ ਅਮਲ, ਚੰਗੇ ਕੰਮ; ਦਾਨ, ਜ਼ਕਾਤ, ਸਦਕਾ।
[ख़ैरात] अर० स्त्री० उपकार, भलाइयाँ, शुभ कार्य, श्रेष्ठ कर्म; दान, ज़कात, सदक़ा।

—خیرات خانہ—[ਖ਼ੈਰਾਤ ਖ਼ਾਨਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੰਗਰ, ਸਦਾ ਵਰਤ।
[ख़ैरात ख़ानः] फ़ा० पु० लंगर, सदावर्त।

خیراتی—[ਖ਼ੈਰਾਤੀ] ਵਿ. ਖ਼ੈਰਾਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ, ਦਾਨ ਦਾ, ਮੁਫ਼ਤ ਦਾ, ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ।
[ख़ैराती] वि० दान से सम्बन्धित, दान का, मुफ़्त का, भगवान् के नाम का।

خیرگی—[ਖ਼ੀਰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ; ਹੈਰਾਨੀ; ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਬੇਹਯਾਈ।
[ख़ीरगी] फ़ा० स्त्री० आँखों के आगे अंधेरा छा जाने की अवस्था; आश्चर्य; निर्लज्जता।

خیرو—[ਖ਼ੀਰੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ਤਮੀ।
[ख़ीरू] फ़ा० पु० ख़त्मी।

خیرہ—[ਖ਼ੀਰਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੇਹਯਾ, ਨਿਰਲੱਜ; ਬੁਰਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ; ਹੈਂਕੜੀ, ਗੁਸਤਾਖ਼; ਹੈਰਾਨ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ; ਜਿਸਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਆ ਜਾਵੇ।
[ख़ीरः] फ़ा० वि० बेहया, निर्लज्ज; बुरा चाहने वाला; अकड़ बाज़, गुस्ताख़; हैरान, परेशान; जिसकी आँखों के आगे अँधकार आ जाए।

خیریت—[ਖ਼ੈਰੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਨੇਕੀ, ਭਲਿਆਈ; ਅਰੋਗਤਾ, ਸੁਖ ਸਾਂਦ।
[ख़ैरीयत] अर० स्त्री० नेकी, भलाई; नीरोगता, कुशल क्षेम।

خیزش—[ਖ਼ੇਜ਼ਿਸ਼] ਅਰ. ਇ. ਕਾਮ ਚੇਸ਼ਟਾ, ਕਾਮ ਉਤੇਜਨਾ।
[ख़ेज़िश] फ़ा० स्त्री० काम चेष्टा, कामोत्तेजना।

خیزی—[ਖ਼ੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਮ ਚੇਸ਼ਟਾ, ਕਾਮ ਉਤੇਜਨਾ।
[ख़ेज़ी] फ़ा० स्त्री० काम चेष्टा, कामोत्तेजना।

خیفا—[ਖ਼ੈਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[ख़ैफ़ा] अर० स्त्री० एक शब्दालंकार जिसमें एक शब्द नुक़्तों वाला और एक बिना नुक़्तों के होता है।

خیل—[ਖ਼ੈਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਰ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘੋੜੇ; ਟੋਲਾ।
[ख़ैल] अर० पु० बहुत सवार; बहुत से घोड़े; टोली।

خیلا—[ਖ਼ੈਲਾ] ਵਿ. ਮੂਰਖ, ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ।
[ख़ैला] वि० मूर्ख, बेवक़ूफ़, बुद्धिहीन।

—خیلا پانچا—[ਖ਼ੈਲਾ ਪਾਇੰਚਾ] ਇ. ਬੇਹੂਦਾ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।
[ख़ैला पाइंचा] स्त्री० मूर्ख स्त्री जिसे कोई सुध न हो।

—خیلا پن—[ਖ਼ੈਲਾ ਪਨ] ਪੁ. ਮੂਰਖਤਾ, ਅਹਿਮਕਪੁਣਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ।
[ख़ैला पन] पु० मूर्खता, बुद्धिहीनता।

—خیلا جان بیلا—[ਖ਼ੈਲਾ ਜਾਨ ਬੇਲਾ] ਇ. ਵੇਖੋ: خیلا پانچا।
[ख़ैला जान बेला] स्त्री० देखो : خیلا پانچا।

خیلے—[ਖ਼ੈਲੇ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ।
[ख़ैले] फ़ा० वि० बहुत अधिक।

خیمہ—[ਖ਼ੈਮਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਡੇਰਾ, ਤੰਬੂ।
[ख़ैमः] अर० पु० डेरा, तम्बू।

—خیمہ دوز—[ਖ਼ੈਮਹ ਦੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੰਬੂ ਸੀਉਣ ਵਾਲਾ।
[ख़ैमः दोज़] फ़ा० पु० तम्बू सीने वाला।

—خیمہ گاہ —[ਖ਼ੈਮ: ਗਾਹ] ਇ. ਪੁ. ਕੈਂਪ. ਡੇਰਾ, ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਡੇਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ।

[ख़ैम: गाह] स्त्री० पु० कैंप, डेरा, सेना के डेरा करने का स्थान।

د— [ਦਾਲ] ਇ. ਪੁ. ਉਰਦੂ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਗਿਆਰ੍ਹਵਾਂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਅੱਖਰ; ਅਬਜਦ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਚਾਰ ਹੈ।

[दाल] स्त्री० पु० उर्दू वर्णमाला का ग्यारहवाँ, फ़ारसी का दसवाँ और अरबी का आठवाँ वर्ण; अब्जद में इसकी कीमत चार है।

داب—[ਦਾਬ] ਇ. ਡਾਂਟ; ਰੋਹਬ; ਛਾਪ (ਪੁਸਤਕ ਆਦਿ ਦੀ); ਕਾਇਦਾ, ਤਰੀਕਾ; ਆਦਤ, ਸੁਭਾਉ; ਰੁਹਬ, ਦਬਦਬਾ।

[दाब] स्त्री० भार, दबाव; संस्करण; विधि, रीति; आदत, स्वभाव; रोब, आतंक, दबदबा।

—داب بیٹھنا —[ਦਾਬ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੜ੍ਹ ਬਹਿਣਾ, ਸਵਾਰੀ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰ ਲੈਣਾ।

[दाब बैठ-ना] मुहा० चढ़ कर बैठना, सवारी करना; किसी का अधिकार छीनना।

—داب چوک—[ਦਾਬ ਚੂਕ] ਇ. ਛਪਾਈ ਵੇਲੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਠੀਕ ਥਾਂ ਸਿਰ ਨਾ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[दाब चूक] स्त्री० छपाई के समय काग़ज़ का मशीन में उचित स्थान पर न बैठने का भाव।

دابنا—[ਦਾਬ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੱਬਣਾ, ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਨਾ; ਦਫ਼ਨ ਕਰਨਾ; ਦਬੋਚਣਾ, ਘੁਟਣਾ।

[दाब-ना] क्रि० सक० दबाना, शरीर दबाना, चाँपी करना; गाड़ना, पृथ्वी में दबाना; दबोचना, भींचना।

داتا—[ਦਾਤਾ] ਪੁ. ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਖ਼ੀ; ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ; ਫ਼ਕੀਰ, ਸਾਈਂ, ਸਾਧੂ।

[दाता] पु० दान करने वाला, दाता, दानी; आजीविका देने वाला, ईश्वर; सन्त, साधु।

—داتا دان کرے بھنڈاری کا پیٹ پھٹے—[ਦਾਤਾ ਦਾਨ ਕਰੇ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਪੇਟ ਫਟੇ] ਅਖੌ. ਸਖ਼ੀ ਦੇਵੇ ਤੇ ਸੂਮ ਸੜ ਮਰੇ।

[दाता दान करे भंडारी का पेट फटे] लोको० दानी तो दे किन्तु कृपण मनुष्य जल के मरे।

—داتا کی ناؤ پہاڑ چڑھے —[ਦਾਤਾ ਦੀ ਨਾਉ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹੇ] ਅਖੌ. ਸਖ਼ੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਅਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

[दाता की नाव पहाड़ चढ़े] लोको० दानी कभी भी असफल नहीं होता।

داخل—[ਦਾਖ਼ਲ] ਵਿ. ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ; ਸ਼ਾਮਲ; ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਅੰਦਰ, ਭੀਤਰ।

[दाख़िल] वि० अन्दर आने वाला, पहुँचने वाला; शामिल; प्रविष्ट, अन्दर, भीतर।

—داخل خارج کا مقدمہ—[ਦਾਖ਼ਲ ਖ਼ਾਰਜ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ] ਪੁ. ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਝਗੜਾ ਹੋਵੇ।

[दाख़िल ख़ारिज का मुक़द्दमः] पु० वह अभियोग जिसमें एक के स्थान पर दूसरे स्वामी का नाम दर्ज करने का झगड़ा हो।

—داخل خارج ہونا—[ਦਾਖ਼ਲ ਖ਼ਾਰਜ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਹਿਕਮਾ ਮਾਲ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੋਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਇਕ ਦਾ ਨਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ।

[दाख़िल ख़ारिज होना] मुहा० राजस्व विभाग के काग़ज़ों में भूमिपति के रूप में एक का नाम काट कर दूसरे का दर्ज किया जाना।

—داخل دفتر کرنا—[ਦਾਖ਼ਲ ਦਫ਼-ਤਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਿਸਲ ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ, ਮਿਸਲ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ; ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦੇਣਾ; ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦੇਣਾ, ਫ਼ਾਈਲ ਕਰਨਾ।

[दाख़िल दफ़-तर कर-ना] मुहा० मिसल के साथ लगाना, मिसल के साथ जोड़ना; कार्यवाही किए बिना काग़ज़ कार्यालय में रख देना; किसी बात को दबा देना, फ़ाईल करना।

داخلہ—[ਦਾਖ਼ਿਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਵੇਸ਼, ਕਿਸੇ ਥਾਂ, ਮਕਾਨ, ਮਰਤਬੇ ਜਾਂ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਪੁਰਦਗੀ; ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸੀਦ; ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਫ਼ੀਸ।

[दाख़िलः] अर० पु० प्रवेश, किसी स्थान, मकान, मरतबे या दर्जे में प्रविष्ट होने का भाव; समर्पण; रुपये की रसीद; प्रविष्ट करने या होने का शुल्क।

—داخلہ بہی—[ਦਾਖ਼ਿਲ: ਬਹੀ] ਇ. ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲੇ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

[दाख़िलः बही] स्त्री० वह पुस्तक जिसमें प्रवेश की रीतियाँ अक्षरशः लिखी हों।

داخلی—[ਦਾਖ਼ਲੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ; ਦਾਖ਼ਲ; ਹਜ਼ੂਰੀ; ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਨ।

[दाख़िली] अर० वि० स्त्री० साथ वाला; प्रविष्ट; हज़ूरी, किसी पवित्र स्थान में प्रविष्ट होने का दिन।

1 داد—[ਦਾਦ] ਪੁ. ਦੇਣ, ਦਾਤ, ਦਾਨ।

[दाद] पु० एक प्रसिद्ध चर्म रोग जिसमें बहुत खुजली होती है, दाद, दाद्रु ।

²داد—[ਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਇਨਸਾਫ਼, ਨਿਆਂ; ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਹੌਸਲਾਫ਼ਜ਼ਾਈ; ਨਾਲਿਸ਼, ਫ਼ਰਿਆਦ ।

[दाद] फ़ा० स्त्री० पु० इंसाफ़, न्याय; शाबाश, वाह वाह, प्रशंसा; नालिश, फ़रियाद ।

—داد پانا—[ਦਾਦ ਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਆਂ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣਾ, ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣਾ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ।

[दाद पाना] मुहा० न्याय प्राप्त होना, प्रशंसा का अधिकारी होना ।

—داد چاهنا—[ਦਾਦ ਚਾਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਣਾ; ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਚਾਹੁਣਾ ।

[दाद चाह-ना] मुहा० न्याय की माँग करना; शाबाश और प्रशंसा की इच्छा करना ।

—داد خواه—[ਦਾਦ ਖ਼ਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਨਿਆਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਮੁਦਈ, ਫ਼ਰਿਆਦੀ ।

[दाद ख़्वाह] फ़ा० वि० पु० न्याय माँगने वाला, अभियोगी, अभियोग चलाने वाला, फ़रियाद करने वाला ।

—داد خواهی—[ਦਾਦਖ਼ਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਾਅਵਾ, ਨਾਲਸ਼, ਫ਼ਰਿਆਦ, ਇਸਤਗ਼ਾਸਾ ।

[दाद ख़्वाही] फ़ा० स्त्री० अभियोग, नालिश, फ़रियाद, इस्तग़ासा ।

—داد دهی—[ਦਾਦ ਦਿਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਫ਼ਰਿਆਦ ਸੁਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[दाद दिही] फ़ा० स्त्री० न्याय करने का भाव, फ़रियाद सुनने का भाव ।

—داد رسی—[ਦਾਦ ਰਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਿਆਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਇਨਸਾਫ਼, ਹੱਕਰਸੀ ।

[दाद रसी] फ़ा० स्त्री० न्याय मिलने का भाव, न्याय, हक़रसी ।

—داد فریاد—[ਦਾਦ ਫ਼ਰ-ਯਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੌਲਾ, ਦੁਹਾਈ, ਦਾਅਵਾ, ਨਾਲਸ਼ ।

[दाद फ़र-याद] फ़ा० स्त्री० शोर, कोलाहल, दुहाई, अभियोग, नालिश ।

—داد کو پہنچنا—[ਦਾਦ ਕੋ ਪਹੁੰਚ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਆਂ ਪਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣਾ; ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ; ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਦੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਸੁਣ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ।

[दाद को पहुँच-ना] मुहा० न्याय प्राप्त करना; न्याय करना; अपने गुण की प्रशंसा सुनकर प्रसन्न होना ।

—داد گستری—[ਦਾਦ ਗੁਸ-ਤਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ : داد دهی

[दाद गुस-तरी] फ़ा० स्त्री० देखो : داد دهی

—داد لینا—[ਦਾਦ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਦੀ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਲੈਣਾ; ਨਿਆਂ ਚਾਹੁਣਾ ।

[दाद लेना] मुहा० किसी से अपने गुण की प्रशंसा प्राप्त करना; न्याय की माँग करना ।

—داد نہ فریاد—[ਦਾਦ ਨ: ਫ਼ਰ-ਯਾਦ] ਇ. ਅੰਧੇਰ ਖਾਤਾ, ਅੰਨ੍ਹਾ ਖਾਤਾ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ।

[दाद न: फ़र-याद] स्त्री० अन्धेर, अन्याय ।

—داد و دهش—[ਦਾਦੋ ਦਹਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਣ ਦੇਵਾਇਤ, ਦਾਨ ਪੁੰਨ ।

[दादो दहिश] फ़ा० स्त्री० दान पुण्य ।

—داد و ستد—[ਦਾਦੋ ਸਿਤਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੈਣ ਦੇਣ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ, ਮਾਮਲਾ ।

[दादो सितद] फ़ा० स्त्री० लेन देन, आपस का हिसाब-किताब, मामला ।

دادر—[ਦਾਦਰ] ਪੁ. ਡੱਡੂ ।

[दादर] पु० मेंढक, दादुर ।

دادرا—[ਦਾਦਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਗੀਤ, ਚਲਦੀ ਲੈ ਦਾ ਗੀਤ ।

[दादरा] पु० एक प्रकार का गीत, चलती लय का गीत ।

دادس—[ਦਾਦਸ] ਇ. ਦਦੇਸ, ਸੱਸ ਦੀ ਸੱਸ ।

[दादस] स्त्री० सास की सास ।

دادسرا—[ਦਾਦਸਰਾ] ਪੁ. ਸਹੁਰੇ ਦਾ ਪਿਉ, ਦਦਿਸਹੁਰਾ ।

[ददसरा] पु० श्वसुर का पिता, पति या पत्नी का पितामह ।

دادنی—[ਦਾਦਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਣ ਜੋਗ ਚੀਜ਼, ਪੇਸ਼ਗੀ ਰਕਮ ।

[दादनी] फ़ा० स्त्री० देने योग्य वस्तु, पेशगी रक़म ।

¹دار—[ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੂਲੀ, ਫਾਂਸੀ ।

[दार] फ़ा० स्त्री० सूली, फाँसी ।

²دار—[ਦਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਰ, ਮੁਹੱਲਾ, ਜਗ੍ਹਾ, ਥਾਂ ।

[दार] अ० पु० घर, मुहल्ला, जगह, स्थान ।

—دارالآخرت—[ਦਾਰੁਲ ਆਖ਼ਿਰਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੇਖੋ : دارالبقا ।

[दारुल आख़िरत] अ० पु० देखो : دارالبقا ।

—دارالاقامہ—[ਦਾਰੁਲ ਇਕ਼ਾਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਬੋਰਡਿੰਗ ਹਾਊਸ ।

[दारुल इक़ामः] अ० पु० ठहरने का स्थान, छात्रावास ।

—دار الامارت—[ਦਾਰੁਲ ਇਮਾਰਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ, ਸਦਰ ਮੁਕਾਮ, ਹਾਕਮ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ।

[दारुल इमारत] अ० पु० राजधानी, मुख्यालय, शासक अथवा राजा के रहने का स्थान ।

—دار الامن—[ਦਾਰੁਲ ਅਮ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਨ ਦਾ ਘਰ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਹੋਵੇ।
[दारुल अम-न] अर० पु० शांति का घर, शांति-निकेतन, वह स्थान जहाँ सुख शांति से दिन व्यतीत हों।

—دار البقا—[ਦਾਰੁਲ ਬ-ਕ਼ਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਹਾਨ, ਅਗਲਾ ਜਹਾਨ, ਦੂਜੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਸੁਰਗ, ਅਮਰਲੋਕ।
[दारुल बक़ाअ] अर० पु० अनश्वर लोक, परलोक, दूसरा लोक, स्वर्ग, अमर लोक।

—دار الجزا—[ਦਾਰੁਲ ਜਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਲੇ ਦਾ ਘਰ, ਉਹ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਅਗਲਾ ਜਹਾਨ।
[दारुल जज़ा] अर० पु० बदला लेने वाला स्थान, वह स्थान जहाँ मनुष्य को कर्मों का फल भुगतना पड़े, परलोक।

—دار الحرب—[ਦਾਰੁਲ ਹ਼ਰ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੜਾਈ ਦਾ ਘਰ; ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਲੜਾਈ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ।
[दारुल ह़र-ब] अर० पु० लड़ाई का घर, ऐसा देश जहाँ लड़ाई उचित समझी जाए।

—دار الحکومت—[ਦਾਰੁਲ ਹ਼ੁਕੂਮਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ।
[दारुल ह़ुकूमत] अर० पु० राजधानी।

—دار الخلافہ—[ਦਾਰੁਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ।
[दारुल ख़िलाफ़ः] अर० पु० राजधानी।

—دار السلام—[ਦਾਰੁੱਸਲਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਰਗ, ਬਹਿਸ਼ਤ।
[दारुस्सलाम] अर० पु० स्वर्ग, सुर पुर।

—دار السلطنت—[ਦਾਰੁੱਸਲ-ਤ਼ਨਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ।
[दारुस्सल-तनत] अर० पु० राजधानी।

—دار الشفا—[ਦਾਰੁੱਸ਼ਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਸਪਤਾਲ, ਦਵਾ ਘਰ, ਸ਼ਫ਼ਾ ਖ਼ਾਨਾ।
[दारुश्शिफ़ा] अर० पु० अस्पताल, औषधालय, शफ़ाख़ाना।

—دار الضرب—[ਦਾਰੁੱਜ਼ਰ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿੱਕਾ ਢਾਲਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਟਕਸਾਲ।
[दारुज़्ज़र-ब] अर० पु० सिक्कों की ढलाई का स्थान, टकसाल।

—دار العدالت—[ਦਾਰੁਲ ਅ਼ਦਾਲਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਚਹਿਰੀ, ਅਦਾਲਤ।
[दारुल अ़दालत] अर० पु० कचहरी, न्यायालय।

—دار العلوم—[ਦਾਰੁਲ ਉ਼ਲੂਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਦਰਸਾ, ਕਾਲਜ, ਸਕੂਲ, ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ।
[दारुल उ़लूम] अर० पु० विद्यालय, शिक्षालय, कालिज, स्कूल, विश्व-विद्यालय।

—دار العمل—[ਦਾਰੁਲ ਅ਼ਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ; ਕਰਮ ਖੇਤਰ; ਦੁਨੀਆਂ।
[दारुल अ़मल] अर० पु० कर्मभूमि, कर्म क्षेत्र; संसार, विश्व।

—دار العیار—[ਦਾਰੁਲ ਅ਼ਯਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਟਾ ਖਰਾ ਰੁਪਿਆ ਪਰਖਣ ਦੀ ਥਾਂ।
[दारुल अ़यार] अर० पु० खोटा खरा रुपया परखने का स्थान।

—دار القمامہ—[ਦਾਰੁਲ ਕ਼ੁਮਾਮਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਕਲਾ, ਕੰਜਰ ਖ਼ਾਨਾ।
[दारुल क़ुमामः] अर० पु० चकला, वेश्यालय, वेश्या का घर।

—دار المكافات—[ਦਾਰੁਲ ਮੁਕਾਫ਼ਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਲਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਰਥਾਤ ਦੁਨੀਆਂ।
[दारुल मुकाफ़ात] अर० पु० बदला मिलने का स्थान, कर्मों का फल भुगतने का स्थान अर्थात् संसार।

—دار الملک—[ਦਾਰੁਲ ਮੁਲ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਜਧਾਨੀ।
[दारुल मुल-क] अर० पु० राजधानी।

—دار النعیم—[ਦਾਰੁਲ-ਨ-ਈਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਰਗ; ਬਹਿਸ਼ਤ।
[दारुल-न-ईम] अर० पु० स्वर्ग, जन्नत।

دارا—[ਦਾਰਾ] ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, Darius।
[दारा] पु० ईरान का एक प्रसिद्ध बादशाह, Darius।

داراب—[ਦਾਰਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਈਰਾਨ ਦੇ ਬਹਿਮਨ ਨਾਮੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।
[दाराब] फ़ा० पु० ईरान के बहमन नामक राजा का पुत्र।

دارائی—[ਦਾਰਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਦਾਰਾ ਸੰਬੰਧੀ, ਦਾਰਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ; ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ।
[दाराई] फ़ा० स्त्री० वि० दारा सम्बन्धी, दारा बादशाह का; बादशाही; एक प्रकार का रेशमी कपड़ा।

دارچینی—[ਦਾਰ ਚੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਸੱਕ।
[दार चीनी] फ़ा० स्त्री० एक वृक्ष और उसकी छाल।

دارو—[ਦਾਰੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਵਾਈ; ਸ਼ਰਾਬ; ਮਤਾਬ।
[दारू] फ़ा० पु० दवाई, औषधि, मदिरा।

—دارو درمان—[ਦਾਰੂ ਦਰ-ਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਲਾਜ, ਦਵਾਈ, ਦਵਾ ਦਾਰੂ।
[दारू दर-मां] फ़ा० पु० चिकित्सा, दवाई, औषधि।

—دارو درمن—[ਦਾਰੂ ਦਰ-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : دارو درمان
[दारू दर-मन] फ़ा० पु० देखो : دارو درمان

—داروئے بیہوشی—[ਦਾਰੂਏ ਬੇਹੋਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ, ਕਲੋਰੋਫ਼ਾਰਮ।

[दारू ए बेहोशी] फ़ा० पु० बेहोश करने वाली दवाई, क्लोरोफ़ार्म ।

داروغا—[ਦਾਰੋਗ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : داروغه

[दारोग़ा] फ़ा० पु० देखो : داروغه

داروغائی—[ਦਾਰੋਗ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਰੋਗ਼ੇ ਦਾ ਕੰਮ, ਹਕੂਮਤ, ਅਫ਼ਸਰੀ, ਰਖਵਾਲੀ ।

[दारोग़ाई] फ़ा० स्त्री० दारोग़े का काम, शासन, अफ़सरी, रखवाली ।

داروغه—[ਦਾਰੋਗ਼:] ਤੁਰ. ਪੁ. ਨਿਗਰਾਨ, ਨਿਗਾਹਬਾਨੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਮੁੱਖ-ਅਧਿਕਾਰੀ ।

[दारोग़:] तुर्क० पु० देखभाल करने वाला, किसी काम का प्रबंधक, प्रबन्धक, मुख्य-अधिकारी ।

داروغهٔ آبکاری—[ਦਾਰੋਗ਼ਾਏ ਆਬ-ਕਾਰੀ] ਪੁ. ਆਬਕਾਰੀ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਦਰੋਗ਼ਾ ।

[दारोग़ाए आब-कारी] पु० आबकारी विभाग का दारोग़ा ।

داروغهٔ پولیس—[ਦਾਰੋਗ਼ਾਏ ਪੋਲੀਸ] ਪੁ. ਕੁਤਵਾਲ, ਕੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਫ਼ਸਰ ।

[दारोग़ाए पोलीस] पु० कोतवाल, कोतवाली का बड़ा कर्मचारी ।

داروغهٔ توپ خانه—[ਦਾਰੋਗ਼ਾਏ ਤੋਪ-ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੋਪ-ਖ਼ਾਨੇ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ।

[दारोग़ाए तोप-ख़ानः] फ़ा० पु० तोपख़ाने का अफ़सर ।

داروغهٔ جیل—[ਦਾਰੋਗ਼ਾਏ ਜੇਲ] ਪੁ. ਜੇਲਰ, ਜੇਲਖ਼ਾਨੇ ਦਾ ਦਰੋਗ਼ਾ ।

[दारोग़ाए जेल] पु० जेलर, कारागार का दारोग़ा ।

داروغهٔ گهاٹ—[ਦਾਰੋਗ਼ਾਏ ਘਾਟ] ਪੁ. ਮੀਰ ਬਹਿਰੀ, ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਮਹਿਸੂਲ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ।

[दारोग़ाए घाट] पु० दरिया के पुल और घाट का कर लेने वाला और देखभाल करने वाला सरकारी कर्मचारी ।

دارو گیر—[ਦਾਰੋਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਕੜ, ਧੂਹ; ਲੜਾਈ, ਰੌਲਾ ਗੌਲਾ ।

[दारोगीर] फ़ा० स्त्री० पकड़ धकड़, धूम धाम; लड़ाई झगड़े का शोर, कोलाहल ।

دار و مدار—[ਦਾਰੋਮਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਧਾਰ, ਟਿਕਾਊ, ਬੁਨਿਆਦ ।

[दारो मदार] फ़ा० पु० आधार, ठिकाना, बुनियाद ।

دارین—[ਦਾਰੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਵੇਂ ਜਹਾਨ ।

[दारैन] अर० पु० दोनों लोक ।

دارو—[ਦਾਰੂ] ਇ. ਵੇਖੋ : دارو

[दारू] स्त्री० देखो : دارو

داسا—[ਦਾਸਾ] ਪੁ. ਉਹ ਲੱਕੜ ਜਾਂ ਇੱਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉੱਤੇ ਕੜੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਪਟਾਵਾ; ਪੌੜੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਲੱਗੀ ਲਕੜੀ; ਦਾਤਰੀ; ਸੈਨਤ ।

[दासा] पु० वह लकड़ी या लम्बी शिला जिसे दीवार पर रख कर ऊपर से कड़ियां डालते हैं; सीढ़ी के अगले भाग पर लगी लकड़ी; दरान्ती; कटार ।

داستان—[ਦਾਸ-ਤਾਨ, ਦਾਸ-ਤਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਿੱਸਾ, ਕਹਾਣੀ, ਵਾਰਤਾ, ਵਿਥਿਆ; ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ।

[दास-तान, दास-तां] फ़ा० स्त्री० कथा, कहानी, गल्प; लम्बी कहानी ।

داستان گو—[ਦਾਸ-ਤਾਂ ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दास-तां गो] फ़ा० पु० कहानी सुनाने वाला ।

داشت—[ਦਾਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਖਵਾਲੀ, ਨਿਗਰਾਨੀ, ਰਾਖੀ ।

[दाश-त] फ़ा० स्त्री० रखवाली, देख भाल, रक्षा ।

داشته—[ਦਾਸ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ; ਨਜਾਇਜ਼ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ, ਰਖੇਲੀ ।

[दाश-तः] फ़ा० वि० स्त्री० रखा हुआ; अनुचित रूप से रखी हुई स्त्री, रखेली ।

داشته آید بکار—[ਦਾਸ਼-ਤ: ਆਯਦ ਬਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੰਮ ਆ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[दाश-तः आयद बकार] फ़ा० लोको० रखी हुई वस्तु समय पर काम आ ही जाती है ।

داعی—[ਦਾ-ਈ] ਪੁ. ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਮੁਦਈ, ਦਾਹਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दा-ई] पु० बुलाने वाला, अभियोगी, उकसाने वाला ।

داغ—[ਦਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧੱਬਾ, ਨਿਸ਼ਾਨ; ਕਲੰਕ ਦਾ ਟਿੱਕਾ, ਐਬ, ਦੋਸ਼; ਸੜਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਨਵਾਬ ਮਿਰਜ਼ਾ ਖ਼ਾਂ ਦਿਹਲਵੀ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ।

[दाग़] फ़ा० पु० धब्बा, निशान; कलंक का टीका, ऐब, दोष; जले का निशान; नवाब मिर्ज़ा ख़ाँ देहलवी का उपनाम ।

داغ بیل—[ਦਾਗ਼-ਬੇਲ] ਇ. ਸੜਕ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਬੇਲਚੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ।

[दाग़-बेल] स्त्री० सड़क आदि बनाने से पूर्व सर्वेक्षण के लिये बेलचे आदि से लगाया गया निशान ।

داغ جگر—[ਦਾਗ਼ੇ ਜਿਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ।

[दाग़े जिगर] फ़ा० पु० दिल का घाव ।

داغ دار—[ਦਾਗ਼-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਾਗ਼ੀ, ਧੱਬੇ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਾਲਾ ।

[दाग़-दार] फ़ा॰ वि॰ दाग़ी, धब्बे दार, दोष युक्त ।

—داغ دینا—[ਦਾਗ਼ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਦਮਾ ਪੁਚਾਉਣਾ, ਸੱਟ ਲਾਉਣਾ; ਸਾੜਨਾ, ਫੂਕਣਾ; ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਤਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦਾਗਣਾ; ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ।

[दाग़ देना] मुहा॰ मानसिक कष्ट पहुँचाना, चोट लगाना; जलाना, भस्म करना; कोई वस्तु गर्म करके उस से शरीर पर निशान लगाना; शव को जलाना ।

—داغ کھانا—[ਦਾਗ਼ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੱਟ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਚੋਟ ਸਹਿਣਾ, ਦੁਖ ਉਠਾਉਣਾ ।

[दाग़ खाना] मुहा॰ चोट सहन करना, दुःख उठाना, कष्ट सहना ।

داغنا—[ਦਾਗ਼-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੋਪ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਉਣਾ; ਗਰਮ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਲਾਉਣਾ, ਦਾਗ਼ ਦੇਣਾ ।

[दाग़-ना] क्रि॰ सक॰ तोप अथवा बन्दूक चलाना; गर्म वस्तु से शरीर को निशान लगाना, दाग़ देना ।

داغی—[ਦਾਗ਼ੀ] ਵਿ. ਦਾਗ਼ਦਾਰ, ਧਬਲ; ਐਬਦਾਰ, ਨੁਕਸ ਵਾਲਾ; ਜਿਸਨੇ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੋਵੇ ।

[दाग़ी] वि॰ दाग़दार, धब्बेदार; दोष युक्त, त्रुटि पूर्ण; जिसने जेल की सज़ा काटी हो ।

دافع—[ਦਾਫ਼ਿਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[दाफ़िअ] अर॰ वि॰ दूर करने वाला, हटाने वाला ।

داکھ—[ਦਾਖ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਖੱਟਾ ਅੰਗੂਰ ।

[दाख] स्त्री॰ एक प्रकार का खट्टा अंगूर ।

دال—[ਦਾਲ] ਇ. ਦਲੇ ਹੋਏ ਛੋਲੇ, ਮੂੰਗੀ, ਮਾਂਹ ਆਦਿ ਜੋ ਸਲੂਣੇ ਵਜੋਂ ਰਿੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[दाल] स्त्री॰ दले हुए चने, मूंग, माश आदि जो भाजी के रूप में पकाए जाते हैं ।

—دال جوتیوں میں بٹنا—[ਦਾਲ ਜੁਤਿਓਂ ਮੇਂ ਬਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੁਟ ਪੈਣਾ, ਬਸਲੂਕੀ ਹੋਣਾ, ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਘਰ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋਣਾ ।

[दाल जूतियों में बट-ना] मुहा॰ फूट पड़ना, अनबन होना, एकता का न होना, घर में झगड़ा होना ।

—دال چپاتی—[ਦਾਲ ਚਪਾਤੀ] ਇ. ਦਾਲ ਰੋਟੀ; ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਨਾਉਂ ।

[दाल चपाती] स्त्री॰ दाल रोटी; बच्चों को डराने के लिए एक बनावटी नाम ।

—دال چپو ہونا—[ਦਾਲ ਚੱਪੂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋ ਪਤੰਗਾਂ ਦਾ ਉਲਝ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪੈਣਾ; ਗੁੱਥਮ ਗੁੱਥਾ ਹੋਣਾ ।

[दाल चप्पू होना] मुहा॰ दो पतंगों का उलझ कर नीचे गिर पड़ना; गुत्थम गुत्था होना, आपस में लिपटना ।

—دال دلیا—[ਦਾਲ ਦਲਿਆ] ਪੁ. ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ।

[दाल दलिया] पु॰ निर्धनों का खाना, निर्धनता प्रकट करने वाला खाना ।

—دال روٹی—[ਦਾਲ ਰੋਟੀ] ਇ. ਗ਼ਰੀਬਾਨਾ ਖ਼ੁਰਾਕ, ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ।

[दाल रोटी] स्त्री॰ निर्धनों जैसी ख़ुराक, मध्यम श्रेणी का भोजन ।

دال—[ਦਾੱਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ; ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ।

[दाल्ल] अर॰ वि॰ पथ प्रदर्शन करने वाला, मार्ग बताने वाला; सार्थक ।

دالان—[ਦਾਲਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੱਡਾ, ਚੌੜਾ ਤੇ ਲੰਮਾ ਕਮਰਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹੋਣ ।

[दालान] फ़ा॰ पु॰ बड़ा और लम्बा कमरा जिसमें तीन द्वार हों ।

—دالان در دالان—[ਦਾਲਾਨ ਦਰ ਦਾਲਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੋਹਰਾ ਦਾਲਾਨ, ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ।

[दालान दर दालान] फ़ा॰ पु॰ दोहरा दालान, आगे पीछे के दोनों एक से कमरे ।

دام[1]—[ਦਾਮ] ਅਰ. ਕ੍ਰਿ. ਭੂਤ. ਸਦਾ ਰਿਹਾ, ਸਦਾ ਰਹੇ ।

[दाम] अर॰ क्रि॰ भूत॰ सदैव रहा, सदैव रहे ।

—دام ظلہ—[ਦਾਮ ਜ਼ਿੱਲਹੂ] ਅਰ. ਅਵ. ਉਸਦਾ ਸਾਇਆ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ, ਉਸਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ।

[दाम ज़िल्लुहू] अर॰ अव्य॰ उनकी छाया सदैव स्थिर रहे, उसकी ख़ुशहाली बनी रहे ।

دام[2]—[ਦਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਲ, ਫਾਹੀ, ਫੰਦਾ ।

[दाम] फ़ा॰ पु॰ जाल, फन्दा ।

—دام میں لانا—[ਦਾਮ ਮੇਂ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫਸਾਉਣਾ, ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਫਾਹੁਣਾ ।

[दाम में लाना] मुहा॰ फंसाना, क़ाबू में करना, पकड़ना ।

دام[3]—[ਦਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੁਪਾਇਆ ।

[दाम] फ़ा॰ पु॰ चौपाया ।

دام[4]—[ਦਾਮ] ਪੁ. ਦਮੜੀ, ਕੌਡੀ; ਚਾਰ ਕੌਡੀਆਂ, ਕੀਮਤ, ਕੀਮਤ, ਮੁੱਲ, ਭਾ; ਰੁਪਿਆ, ਧਨ; ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਇਕ ਤੋਲ ।

[दाम] पु॰ कौड़ी; चार कौड़ियाँ कीमत, मूल्य, भाव; रुपया, धन; बारह अथवा अठारह माशे का एक तौल ।

—دام بھرنا—[ਦਾਮ ਭਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁੱਲ ਦੇਣਾ; ਡੰਡ ਭਰਨਾ, ਚੱਟੀ ਭਰਨਾ ।

[दाम भर-ना] मुहा॰ मूल्य देना; दण्ड देना ।

—دام چکانا—[ਦਾਮ ਚੁਕਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਣਾ, ਤਾਵਾਨ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ।

[दाम चुकाना] मुहा॰ मूल्य देना, दण्ड अथवा जुर्माना भरना ।

—دام دام—[ਦਾਮ ਦਾਮ] ਪੁ. ਕੌਡੀ ਕੌਡੀ, ਪਾਈ ਪਾਈ, ਪੈਸਾ ਪੈਸਾ ।

[दाम दाम] पु॰ कौड़ी कौड़ी, पाई पाई, पैसा पैसा ।

—دام کھرے کرنا—[ਦਾਮ ਖਰੇ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੀਜ਼ ਵੇਚ ਕੇ ਪੈਸੇ ਵੱਟਣਾ ।

[दाम खरे कर-ना] मुहा॰ वस्तु बेच कर पैसे लेना ।

داموں کا روڑھا باتوں سے نہیں مانتا—[ਦਾਮੋਂ ਕਾ ਰੂਠਾ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ਨਹੀਂ ਮਾਨ-ਤਾ] ਅਖੌ. ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੰਮ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ।

[दामों का रूठा बातों से नहीं मान-ता] लोकोक्ति॰ रुपये का काम बातों से नहीं चलता ।

داماد—[ਦਾਮਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਵਾਈ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ।

[दामाद] फ़ा॰ पु॰ जामाता ।

دامان—[ਦਾਮਾਨ, ਦਾਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਲਾ, ਝੋਲੀ; ਕੰਢਾ, ਕਿਨਾਰਾ; ਸਿਰਾ, ਵਾਹੀਆਂ; ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਤਰਾਈ ।

[दामान, दामां] फ़ा॰ पु॰ आंचल, छोर; किनारा; सिरा, हाशिया; पर्वत के नीचे की पृथ्वी, तराई ।

دامن—[ਦਾਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : دامان

[दामन] फ़ा॰ पु॰ देखो : دامان

—دامن اٹھا کر چلنا—[ਦਾਮਨ ਉਠਾ ਕਰ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਲਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ।

[दामन उठा कर चल-ना] मुहा॰ आंचल उठा कर चलना ।

—دامن پکڑنا—[ਦਾਮਨ ਪਕੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਲਾ ਫੜਨਾ; ਰੋਕਣਾ, ਮਗਰ ਪੈਣਾ; ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ; ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ।

[दामन पकड़-ना] मुहा॰ आंचल पकड़ना; रोकना, आश्रय लेना; रक्षा करना ।

—دامن پھیلانا—[ਦਾਮਨ ਫੈਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਲਾ ਵਿਛਾਉਣਾ, ਝੋਲੀ ਟੱਡਣਾ, ਮੰਗਣਾ; ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨਾ; ਸੁੱਖ ਮੰਗਣਾ; ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ।

[दामन फैलाना] मुहा॰ आंचल पसारना, मांगना; प्रार्थना करना; सुख मांगना; विनय करना ।

—دامن تلے چھپانا—[ਦਾਮਨ ਤਲੇ ਛੁਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਸਰਾ ਦੇਣਾ, ਪੜਦਾ ਢੱਕਣਾ, ਜੁਆਈ ਬਣਾਉਣਾ; ਪਾਲਣਾ ।

[दामन तले छुपाना] मुहा॰ आश्रय देना; पर्दे से ढांपना; जामाता बनाना; पालन-पोषण करना ।

—دامن تلے ڈھانکنا—[ਦਾਮਨ ਤਲੇ ਢਾਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دامن تلے چھپانا

[दामन तले ढांक-ना] मुहा॰ देखो : دامن تلے چھپانا

—دامن تلے ڈھکنا—[ਦਾਮਨ ਤਲੇ ਢਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دامن تلے چھپانا

[दामन तले ढक-ना] मुहा॰ देखो : دامن تلے چھپانا

—دامن جھاڑ کر اٹھنا—[ਦਾਮਨ ਝਾੜ ਕਰ ਉਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਉਠਣਾ; ਪਾਕ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ; ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਗ ਕਰ ਦੇਣਾ ।

[दामन झाड़ कर उठ-ना] मुहा॰ मुक्त होकर उठना; पवित्र और स्वतन्त्र होना; संसार का त्याग करना ।

—دامن جھاڑ کر کھڑا ہونا—[ਦਾਮਨ ਝਾੜ ਕਰ ਖੜਾ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دامن جھاڑ کر اٹھنا

[दामन झाड़ कर खड़ा होना] मुहा॰ देखो : دامن جھاڑ کر اٹھنا

—دامن جھٹک لینا—[ਦਾਮਨ ਝਟਕ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਲਾ ਛੁੜਾ ਲੈਣਾ, ਨਾਂਹ ਕਰਨਾ, ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ; ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ।

[दामन झटक लेना] मुहा॰ आंचल छुड़ाना, अस्वीकार करना, इंकार करना; पीछा छुड़ा लेना ।

—دامن چھڑانا—[ਦਾਮਨ ਛੁੜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਉਣਾ, ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ।

[दामन छुड़ाना] मुहा॰ आंचल छुड़ाना, पीछा छुड़ाना ।

—دامن سے لگنا—[ਦਾਮਨ ਸੇ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ।

[दामन से लग-ना] मुहा॰ आश्रय लेना ।

—دامن کوہ—[ਦਾਮਨੇ ਕੋਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ; ਪਹਾੜ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲਾ ਚੌੜਾ ਮੈਦਾਨ, ਤਰਾਈ ।

[दामने कोह] फ़ा॰ पु॰ पर्वत के पास का स्थान, पहाड़ के नीचे का विस्तृत मैदान, तराई ।

—دامنگیر ہونا—[ਦਾਮਨ ਗੀਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ, ਮਗਰ ਪੈਣਾ ।

[दामन गीर होना] मुहा॰ पीछा करना, पीछे पड़ना ।

دامنی—[ਦਾਮਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ੀਨ ਪੋਸ਼, ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੇ ਪੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੀਨੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕ ਚਾਦਰ ਜੋ ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

[दामनी] फ़ा॰ स्त्री॰ जीन पोश, एक कपड़ा जो घोड़े के पट्ठों को पसीने से बचाने के लिए डाला जाता है; एक प्रकार की बारीक चादर जो स्त्रियाँ सिर पर डालती हैं ।

دامی—[ਦਾਮੀ] ਇ. ਮਹਿਸੂਲ; ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ।

[दामी] स्त्री॰ कर; पटवारी का वेतन ।

[1] دان—[ਦਾਨ] ਪੁ. ਖ਼ੈਰਾਤ, ਧਰਮ ਅਰਥ, ਪੁੰਨ; ਭਿੱਖਿਆ; ਦਾਜ ।

[दान] पु॰ दान, ख़ैरात, धर्मार्थ, पुण्य; भिक्षा; दहेज ।

—دان پن—[ਦਾਨ ਪੁਨ] ਪੁ. ਵੇਖ ਮਹਾਵਿਤ ।

[दान पुन] पु॰ दान ।

—دان جہیز—[ਦਾਨ ਦਿਹੇਜ਼] ਪੁ. ਦਾਜ, ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਮਿਲਿਆ ਸਾਮਾਨ, ਧਨ ਤੇ ਗਹਿਣਾ ਆਦਿ ।

[दान दहेज] पु॰ दहेज, स्त्री धन, लड़की को विवाह के समय माता पिता की ओर से मिला हुआ सामान, धन और आभूषण इत्यादि ।

[2] دان—[ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪਿਛੇ. ਸ਼ਬਦਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਕੇ, 'ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ' ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਚਿਰਾਗ਼ ਦਾਨ' ।

[दान] फ़ा॰ प्रत्यय॰ स्थान वाची प्रत्यय जैसे 'चिराग़ दान' ।

دانا—[ਦਾਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਅਕਲਮੰਦ, ਹਕੀਮ, ਆਲਮ; ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ; ਬੁੱਢਾ ।

[दाना] फ़ा॰ वि॰ सियाना, बुद्धिमान, कोविद, विद्वान्; चतुर, चालाक; बूढ़ा ।

—دانا بینا—[ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਹੰਢਿਆ ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ।

[दाना बीना] फ़ा॰ वि॰ बुद्धिमान्, चतुर, अनुभवी, समझदार ।

دانائی—[ਦਾਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਆਣਪ, ਅਕਲਮੰਦੀ, ਚਲਾਕੀ ।

[दानाई] फ़ा॰ स्त्री॰ बुद्धिमत्ता, चतुरता, दानाई ।

دانایانِ فرنگ—[ਦਾਨਾਯਾਨੇ ਫ਼ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬ. ਵ. ਜੋਰਪ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ।

[दानायाने फ़रंग] फ़ा॰ पु॰ ब॰ व॰ योरप के बुद्धिमान् अथवा विद्वान ।

دانت—[ਦਾਂਤ] ਪੁ. ਦੰਦ, ਚੱਬਣ ਅਤੇ ਕੱਟਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਗ; ਰੁਚੀ, ਖ਼ਾਹਿਸ਼, ਇਰਾਦਾ; ਦੰਦਾ (ਕੰਘੀ ਜਾਂ ਆਰੀ ਆਦਿ ਦਾ) ।

[दांत] पु॰ दन्त, चबाने और काटने के लिए प्रयोग में लाया जाने वाला शरीर का अंग; रुचि, इच्छा, इरादा; दांत (कंघी अथवा आरी आदि का) ।

—دانت بیٹھ جانا—[ਦਾਂਤ ਬੈਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੰਦਲ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਗਸ਼ੀ ਪੈ ਜਾਣਾ ।

[दांत बैठ जाना] मुहा॰ मूर्छितावस्था में दान्तों का बंद हो जाना ।

دانت پر میل نہ ہونا—[ਦਾਂਤ ਪਰ ਮੈਲ ਨ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਗ਼ਰੀਬ ਹੋਣਾ, ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਣਾ ।

[दांत पर मैल न: होना] मुहा॰ बहुत निर्धन होना, अपने पास कुछ न होना ।

دانت تلے انگلی دبانا [ਦਾਂਤ ਤਲੇ ਉਂਗਲੀ ਦਬਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ; ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ ।

[दांत तले उंगली दबाना] मुहा॰ शोक प्रकट करना; चकित होना ।

—دانت توڑنا—[ਦਾਂਤ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ, ਆਜਿਜ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ।

[दांत तोड़-ना] मुहा॰ किसी काम का न रहने देना, विवश कर देना ।

—دانت دیکھنا—[ਦਾਂਤ ਦੇਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ।

[दांत देख-ना] मुहा॰ पशुओं की आयु का अनुमान लगाना ।

—دانت رکھنا—[ਦਾਂਤ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣਾ, ਨੀਅਤ ਧਾਰਨਾ, ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣਾ ।

[दांत रख-ना] मुहा॰ इरादा रखना, नीयत करना, बदला लेने का विचार रखना ।

—دانت سلسلانا—[ਦਾਂਤ ਸਲ-ਸਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੰਦਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਣਾ ।

[दांत सल-सलाना] मुहा॰ दान्तों में दर्द होना ।

—دانت کٹی روٹی کھانا—[ਦਾਂਤ ਕਾਟੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਣਾ ।

[दांत काटी रोटी खाना] मुहा॰ आपस में अत्यधिक प्रेम होना ।

—دانت کٹکٹانا—[ਦਾਂਤ ਕਟ-ਕਟਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਹੋਣਾ, ਦੰਦ ਪੀਹਣਾ ।

[दांत कट-कटाना] मुहा॰ क्रुद्ध होना, दान्त पीसना ।

—دانت کچکچانا—[ਦਾਂਤ ਕਚ-ਕਚਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دانت کٹکٹانا

[दांत कच-कचाना] मुहा॰ देखो : دانت کٹکٹانا

—دانت کرکرے ہونا—[ਦਾਂਤ ਕਿਰਕਿਰੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਰਕਿਰੇਪਣ ਕਾਰਨ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਹਾਰ ਮੰਨਣਾ; ਅਧੀਨਤਾ ਮੰਨਣਾ ।

[दांत किरकिरे होना] मुहा॰ किरकिराहट के कारण दान्तों का काम न करना; हार मानना; अधीनता स्वीकार करना ।

—دانت کریدنے کو تنکا نہ رہنا—[ਦਾਂਤ ਕੁਰੇਦਨੇ ਕੋ ਤਿਨ-ਕਾ ਨ: ਰਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁਝ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਲੁੱਟਿਆ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ, ਝਾੜੂ ਫਿਰ ਜਾਣਾ, ਹੂੰਝਾ ਫਿਰ ਜਾਣਾ ।

[दांत कुरेदने को तिन-का न: रह-ना] मुहा॰ तिनका तक न रहना, बिल्कुल लुट जाना, धन दौलत और सामान पर झाड़ू फिर जाना ।

—دانت مارنا—[ਦਾਂਤ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ, ਡਾਂਗੀ ਮਾਰਨਾ; ਦੰਦ ਮਾਰਨਾ।

[दाँत मार-ना] मुहा॰ बाधा डालना, विघ्न डालना; काटने को आना।

—دانتوں انگلیاں کاٹنا—[ਦਾਂਤੋਂ ਉਂਗਲਿਆਂ ਕਾਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ; ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ, ਹੱਥ ਮਲਣਾ।

[दाँतों उंगलियाँ काट-ना] मुहा॰ चकित होना; शोक प्रकट करना, पछताना, पश्चाताप करना।

—دانتوں پر ہونا—[ਦਾਂਤੋਂ ਪਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੱਚੇ ਦਾ ਦੰਦ ਕੱਢਣਾ।

[दाँतों पर होना] मुहा॰ बच्चे का दाँत निकलना।

—دانتوں میں انگلی دبانا—[ਦਾਂਤੋਂ ਮੇਂ ਉਂਗਲੀ ਦਬਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਫ਼ਸੋਸ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ; ਰੋਕਣਾ, ਵਰਜਣਾ; ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ।

[दाँतों में उंगली दबाना] मुहा॰ खेद प्रकट करना; रोकना, वर्जित करना; चकित होना।

—دانتوں میں تنکا پکڑنا—[ਦਾਂਤੋਂ ਮੇਂ ਤਿਨ-ਕਾ ਪਕੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਧੀਨਗੀ ਮੰਨਣਾ, ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ, ਹਾਰ ਮੰਨਣਾ, ਜਾਨ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਣਾ।

[दाँतों में तिन-का पकड़-ना] मुहा॰ अधीनता स्वीकार करना, अधीन होना, हार मानना, शरण मांगना।

—دانتوں میں تنکا لینا—[ਦਾਂਤੋਂ ਮੇਂ ਤਿਨ-ਕਾ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دانتوں میں تنکا پکڑنا

[दाँतों में तिन-का लेना] मुहा॰ देखो : دانتوں میں تنکا پکڑنا

—دانتوں میں جیبھ ہونا—[ਦਾਂਤੋਂ ਮੇਂ ਜੀਭ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਣਾ।

[दाँतों में जीभ होना] मुहा॰ शत्रुओं से घिरा होना।

—دانتوں میں زبان ہونا—[ਦਾਂਤੋਂ ਮੇਂ ਜ਼ਬਾਨ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دانتوں میں جیبھ ہونا

[दाँतों में ज़बान होना] मुहा॰ देखो : دانتوں میں جیبھ ہونا

دانتا—[ਦਾਂਤਾ] ਪੁ. ਦੰਦਾ; ਕੰਡਾ।

[दाँता] पु॰ दाँता; शूल, काँटा।

—دانتا کل کل—[ਦਾਂਤਾ ਕਿਲ-ਕਿਲ] ਇ. ਘਰੇਲੂ ਝਗੜਾ; ਕਜ਼ੀਆ, ਦੰਗਾ ਫ਼ਸਾਦ; ਟੋਕਾ ਟਿੱਪਣੀ।

[दाँता किल-किल] स्त्री॰ घरेलू झगड़ा; आए दिन का झगड़ा, कलह, फसाद; टोका टिप्पणी।

دانتن—[ਦਾਂਤਨ] ਇ. ਦਾਤਨ, ਮੁਸਵਾਕ।

[दाँतन] स्त्री॰ दातौन, दान्त साफ़ करने की लकड़ी।

دانتو—[ਦਾਂਤੂ] ਪੁ. ਵਿ. ਦੰਦਲੂ, ਦੰਦਲਾ, ਲੰਮ ਦੰਦਾ।

[दाँतू] पु॰ वि॰ आगे को निकले हुए दान्तों वाला पुरुष।

دانتو—[ਦਾਂਤੋ] ਇ. ਵਿ. ਲੰਮੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ, ਦੰਦਲ, ਲੰਮ ਦੰਦੀ।

[दाँतो] वि॰ स्त्री॰ लम्बे दान्तों वाली स्त्री।

دانترا—[ਦਾਂਤਰਾ] ਪੁ. ਬੇੜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਰਖਣਾ।

[दाँतरा] पु॰ कश्ती के पिछले भाग में सामान रखने का स्थान।

دانتی—[ਦਾਂਤੀ] ਇ. ਬਤੀਸੀ, ਬੱਤੀਆਂ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ, ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਦਾ ਸੰਦ; ਦਾਤੀ, ਦਾਤਰੀ।

[दाँती] स्त्री॰ बत्तीसी, बत्ती दान्तों का समूह; घास काटने का औज़ार, हंसिया।

دانتیا—[ਦਾਂਤਿਆ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਲੂਣ ਜਿਹੜਾ ਤਮਾਕੂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[दाँतिया] पु॰ एक प्रकार का नमक जो तम्बाकू को तेज़ करने के लिए प्रयुक्त होता है।

دانست—[ਦਾਨਿਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਮਝ, ਵਾਕਫ਼ੀ, ਰਾਏ, ਅਕਲ।

[दानिस-त] फ़ा॰ स्त्री॰ समझ, परिचय, सम्मति, बुद्धि।

دانستہ—[ਦਾਨਿਸ-ਤਃ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ, ਸਮਝਦੇ ਬੁੱਝਦੇ ਹੋਇਆਂ।

[दानिस-तः] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ जान बूझ कर, समझते बूझते हुए।

دانش—[ਦਾਨਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਕਲ, ਸਮਝ, ਦਾਨਾਈ, ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ।

[दानिश] फ़ा॰ स्त्री॰ बुद्धि, समझ, बुद्धिमत्ता, चतुरता।

—دانش مند—[ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਅਕਲਮੰਦ, ਸਮਝਦਾਰ।

[दानिशमंद] फ़ा॰ वि॰ बुद्धिमान, समझवान, समझदार।

—دانش مندی—[ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਆਣਪ, ਚਤੁਰਾਈ, ਅਕਲ, ਅਕਲਮੰਦੀ।

[दानिशमंदी] स्त्री॰ बुद्धिमत्ता, समझदारी, दानाई।

دانگ—[ਦਾਂਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛੇ ਰੱਤੀ ਦਾ ਵਜ਼ਨ; ਦਿਰਮ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ; ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼।

[दांग] फ़ा॰ स्त्री॰ छः रत्ती का तौल; दिरम का चौथा भाग; किसी चीज़ का छठा भाग; ओर, तरफ़।

دانہ—[ਦਾਨਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਾਣਾ, ਬੀ, ਅੰਨ, ਅਨਾਜ।

[दानः] फ़ा॰ पु॰ दाना, बीज, अन्न, अनाज।

—دانہ بدلنا—[ਦਾਨਃ ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਦਾਣਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣਾ।

[दानः बदल-ना] मुहा॰ पक्षियों का आपस में अपने मुँह का दाना एक दूसरे को खिलाना।

—دانہ بدلی—[ਦਾਨ: ਬਦ-ਲੀ] ਇ. ਦਾਣਾ ਵਟਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦਾਣਾ ਖੁਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਪਿਆਰ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[दानः बद-ली] स्त्री० दाना बदलने का काम, कबूतरों का परस्पर एक दूसरे को दाना खिलाने का भाव, प्यार प्रगट करने का भाव।

—دانہ بندی—[ਦਾਨ: ਬੰਦੀ] ਇ. ਕੱਚੀ ਪੈਮਾਇਸ਼, ਖੜੀ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਔਕਣਾ।

[दानः बंदी] स्त्री० कच्ची पैमायश, खड़ी फ़सल को आंकना।

دانہ بھرانا—[ਦਾਨ: ਭਰਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਦਾਣਾ ਪਾਉਣਾ, ਚੋਗਾ ਦੇਣਾ।

[दानः भराना] मुहा० पक्षियों का अपने बच्चों के मुँह में दाना डालना, चोगा डालना।

—دانہ دار—[ਦਾਨ: ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਾਣੇ ਦਾਰ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦਾਣੇ ਹੋਣ।

[दानः दार] फ़ा० वि० दानेदार; जिस पर दाने हों।

—دانہ دنکا—[ਦਾਨ: ਦੁਨ-ਕਾ] ਪੁ. ਇਕ ਅੱਧ ਦਾਣਾ; ਟੁਕੜਾ।

[दानः दुन-का] पु० एक आध दाना; टुकड़ा।

—دانہ رو—[ਦਾਨ: ਰਵ] ਪੁ. ਕੰਜੂਸ ਬੰਦਾ; ਕਮੀਨਾ ਆਦਮੀ; ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ ਹੁੱਜਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ।

[दानः रव] पु० कंजूस मनुष्य; कमीना आदमी; हर बात पर अना कानी करने वाला मनुष्य।

—دانہ نہ گھاس پانی چڑ چڑ وقت—ਦਾਨ: ਨ: ਘਾਸ ਪਾਣੀ ਛ: ਛ: ਵ-ਕ-ਤ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਖ਼ਰਚ ਕਰੇ ਤੇ ਹੱਥੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬਚੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਘੋੜੂ ਕੇਰੂ ਕਰਾਂ ਅੰਨ ਤਲੀ ਤੇ ਨਾ ਧਰਾਂ।

[दानः नः घास पानी छः छः वक़-त] लोकोक्ति० जब कोई जवानी जमा खर्च ही करे और हाथ पर कुछ न रखे तब ऐसा कहते हैं।

—دانہ نہ گھاس کھریرا تین تین بار—[ਦਾਨ: ਨ: ਘਾਸ ਖਰੇਰਾ ਤੀਨ ਤੀਨ ਬਾਰ] ਅਖੌ. ਦੇਖੋ: دانہ نہ گھاس پانی چڑ چڑ وقت

[दानः नः घास खरेरा तीन तीन बार] लोको० देखो: دانہ نہ گھاس پانی چڑ چڑ وقت

دانیال—[ਦਾਨਿਯਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਪੈਗੰਬਰ।

[दानियाल] फ़ा० पु० एक प्रसिद्ध पैग़म्बर।

دادا—[ਦਾਦਾ] ਪੁ. ਦਾਦੀ ਦਾ ਘਰ ਵਾਲਾ।

[दादा] पु० दादी का पति।

داور—[ਦਾਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਬ, ਖ਼ੁਦਾ; ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਹਾਕਮ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ।

[दावर] फ़ा० पु० ईश्वर, परमात्मा; न्यायकारी शासक अथवा राजा।

—داور محشر—[ਦਾਵਰੇ ਮ-ਹਸ਼ਿਰ] ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ।

[दावरे म-हशिर] पु० प्रलय के दिन न्याय करने वाला, ईश्वर।

داوری—[ਦਾਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਨਸਾਫ਼, ਨਿਆਂ; ਹਕੂਮਤ।

[दावरी] फ़ा० स्त्री० इंसाफ़, न्याय; शासन।

داہ—[ਦਾਹ] ਇ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਜਲਾਉਣਾ, ਸੰਸਕਾਰ।

[दाह] स्त्री० हिन्दुओं की प्रथा में मुर्दे को जलाना, दाह संस्कार।

داہنا—[ਦਾਹਿਨਾ, ਦਾਹਨਾ] ਵਿ. ਸਿੱਧਾ; ਸੱਜਾ।

[दाहिना, दाहना] वि० सीधा; दायाँ।

دائر—[ਦਾਇਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ, ਘੁੰਮਣ ਵਾਲਾ; ਚਲਦਾ।

[दाइर] अर० वि० भ्रमण करने वाला, घूमने वाला; चलता, जारी।

دائرہ—[ਦਾਇਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਘੇਰਾ, ਕੁੰਡਲ, ਚੱਕਰ; ਮਜਲਸ; ਮਹੱਲਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਵਾਜਾ; ਅੱਖਰ ਦੀ ਗੁਲਾਈ।

[दाइरः] अर० पु० गोल घेरा, कुण्डल, मण्डल; मजलिस; मुहल्ला; एक प्रकार का बाजा; अक्षर की गोलाई।

دائم—[ਦਾਇਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਸਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ।

[दाइम] अर० वि० क्रि० वि० सदा रहने वाला, हमेशा रहने वाला; सदा, हमेशा।

—دائم الحبس—[ਦਾਇਮੁਲ ਹਬ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਮਰ ਕੈਦ।

[दाइमुल हब-स] अर० पु० आजीवन कारावास।

—دائم المرض—[ਦਾਇਮੁਲ ਮਰ-ਜ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਸਦਾ ਦਾ ਰੋਗੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਜਨਮ ਰੋਗੀ।

[दाइमुल मरज़] अर० वि० सदा का रोगी, हमेशा बीमार रहने वाला, जन्म रोगी।

دائمہ—[ਦਾਇਮ:] ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਦਾ ਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ; ਹਮੇਸ਼ਾ, ਸਦਾ।

[दाइमः] अर० वि० क्रि० वि० सदा का, हमेशा का; हमेशा, सदा।

دائمی—[ਦਾਇਮੀ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਦਾ ਦਾ, ਜਨਮ ਦਾ, ਦਾਇਮ।

[दाइमी] अर० फ़ा० वि० सदा का, हमेशा का, जन्म का दाइम।

دائن—[ਦਾਇਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਰਜ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਲੈਣਦਾਰ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ।
[दाइन] अर० पु० ऋण देने वाला आदमी, लेने वाला, साहूकार ।

داؤ—[ਦਾਉ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : داؤں
[दाओ] पु० देखो : داؤں

داؤ—[ਦਾਊ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਭਰਾ ।
[दाऊ] पु० बड़ा भाई ।

داؤد—[ਦਾਊਦ] ਹੀਬ. ਪੁ. ਰੱਬ ਦਾ ਪਿਆਰਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ।
[दाऊद] हीब० पु० ईश्वर का प्यारा; एक प्रसिद्ध पैग़म्बर और इसराईल का बादशाह ।

داؤد خانی—[ਦਾਊਦ ਖ਼ਾਨੀ] ਪੁ. ਦਾਊਦ ਖਾਂ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਕਣਕ, ਦਾਊਦੀ ।
[दाऊद ख़ानी] पु० दाऊद खां का सफ़ेद गेहूँ, दाऊदी ।

1 داؤدی—[ਦਾਊਦੀ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : داؤد خانی
[दाऊदी] पु० देखो : داؤد خانی

2 داؤدی—[ਦਾਊਦੀ] ਪੁ. ਇਕ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਫੁੱਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਲ ਦਾਊਦੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।
[दाऊदी] पु० एक पीले रंग का फूल इसे गुलदाऊदी भी कहते हैं ।

1 داؤں—[ਦਾਊਂ] ਪੁ. ਬਾਜਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਇਕ ਬੂਟਾ ।
[दाऊँ] पु० बाजरे की शकल का एक बूटा ।

2 داؤں—[ਦਾਉਂ] ਪੁ. ਵਾਰੀ, ਵਾਰ; ਮੌਕਾ, ਘਾਤ; ਵੱਸ, ਕਾਬੂ; ਚਾਲ, ਛਲ, ਮਕਰ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਉ ; ਪਾਸਾ ।
[दाओं] पु० बारी, बार; अवसर, मौक़ा; वश, क़ाबू; बाज़ी, चाल; कपट, छल; कुश्ती का एक दाँव; पाँसा ।

—داؤں پر چڑھنا—[ਦਾਉਂ ਪਰ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਾਬੂ ਆਉਣਾ, ਵੱਸ ਪੈਣਾ; ਅੜਿੱਕੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ।
[दाओं पर चढ़-ना] मुहा० क़ाबू में आना, वश में आना ।

—داؤں پر رکھنا—[ਦਾਉਂ ਪਰ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣਾ, ਦਾ ਲਾਉਣਾ ।
[दाओं पर रख-ना] मुहा० बाज़ी लगाना, दाँव लगाना ।

—داؤں پڑنا—[ਦਾਉਂ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੌ ਬਾਰਾਂ ਹੋਣੇ; ਪਾਸਾ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪੈਣਾ, ਬਾਜ਼ੀ ਆਉਣਾ ।
[दाओं पड़-ना] मुहा० दाँव पड़ना, पाँसा हक़ में पड़ना, बाज़ी आना ।

—داؤں پھینکنا—[ਦਾਉਂ ਫੇਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਸਾ ਸੁੱਟਣਾ, ਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕੌਡੀਆਂ ਸੁੱਟਣਾ ।
[दाओं फेंक-ना] मुहा० पाँसा फेंकना, बाज़ी की कौड़ियाँ फेंकना ।

—داؤں پیچ—[ਦਾਉਂ ਪੇਚ] ਪੁ. ਦਾ ਪੇਚ; ਮਕਰ ਫ਼ਰੇਬ, ਝਾਂਸਾ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਦਾਉ ਤੇ ਢੰਗ ।
[दाओं पेच] पु० युक्ति, ढंग; मकर, फ़रेब, छल कपट, झांसा; कुश्ती लड़ने का ढंग ।

—داؤں تاکنا—[ਦਾਉਂ ਤਾਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ, ਦਾ ਤੇ ਰਹਿਣਾ ।
[दाओं ताक-ना] मुहा० अवसर की प्रतीक्षा करना ।

دائی—[ਦਾਈ] ਇ. ਦਾਈ, ਬੱਚਾ ਜਮਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ; ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ; ਨੌਕਰਾਣੀ, ਆਇਆ ।
[दाई] स्त्री० दाई, बच्चा पैदा करवाने का काम करने तथा जानने वाली स्त्री; दूध चुँघाने वाली स्त्री; नौकरानी, दासी ।

—دائی پلائی—[ਦਾਈ ਪਿਲਾਈ] ਇ. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ।
[दाई पिलाई] स्त्री० बच्चे को दूध पिलाने वाली दासी, धाय ।

—دائی جانے اپنی ہائی—[ਦਾਈ ਜਾਣੇ ਅਪਣੀ ਹਾਈ] ਅਖੌ. ਦਾਈ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਜਣਨ ਵਾਲੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਹਰ ਕੋਈ ਦੂਜੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ।
[दाई जाने अपनी हाई] लोको० दाई को प्रसूता के कष्ट का ज्ञान नहीं होता, प्रत्येक व्यक्ति दूसरे व्यक्ति को अपने जैसा ही समझता है ।

—دائی جنائی—[ਦਾਈ ਜਣਾਈ] ਇ. ਦਾਈ ਗਿਰੀ, ਬੱਚੇ ਜਣਾਉਣ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ।
[दाई जनाई] स्त्री० दाई गिरी, बच्चा पैदा कराने का पेशा अथवा काम, धाय का काम ।

—دائی چنبیلی کے سر کا موگرا—[ਦਾਈ ਚੰਬੇਲੀ ਦੇ ਸਿਰ-ਦਾ ਮੋਗਰਾ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਮੀਨੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉੱਚੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।
[दाई चंबेली के सिर-का मोगरा] लोको० जब कोई नीच वंश का होकर उच्च वंश के होने की डींगें मारे तब ऐसा कहते हैं ।

—دائی دائی تیرے ساتوں بھائی—[ਦਾਈ ਦਾਈ ਤੇਰੇ ਸਾਤੋਂ ਭਾਈ] ਅਖੌ. ਲੁਕਣ ਮੀਟੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ।
[दाई दाई तेरे सातों भाई] लोको० आँख मिचौनी के खेल में कहे जाने वाले शब्द ।

—دائی دوا والے—[ਦਾਈ ਦਵਾ ਵਾਲੇ] ਪੁ. ਬਹੁ ਵ. ਕਮੀਣ ਲੋਕੀ ।

[दाई दवा वाले] पु॰ बहु॰ व॰ नीच लोग।

دائی سے پیٹ چھپانا —[ਦਾਈ ਤੋਂ ਪੇਟ ਛੁਪਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਣਕਾਰ ਤੋਂ ਭੇਦ ਛੁਪਾ ਕੇ ਝੂਠਾ ਬਣਨਾ।

[दाई से पेट छुपाना] मुहा॰ परिचित व्यक्ति से भेद छुपाकर झूठा बनना।

دائی کے سر ہوسل پئی —[ਦਾਈ ਦੇ ਸਿਰ ਫੂਲਪਾਲ] ਅਖੌ. ਚੰਗੀ ਮੰਦੀ ਦਾਈ ਦੇ ਸਿਰ, ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚਾਰੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

[दाई के सिर फूलपाल] लोको॰ भली बुरी दाई के सिर, हरेक विपत्ति ग़रीब के सिर पर आती है।

[1]دائیں —[ਦਾਈਂ[1]] ਇ. ਠਨਾਠਨ, ਤੋਪ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[दाईं] स्त्री॰ दनादन, तोप के लगातार चलने की आवाज़।

[2]دائیں —[ਦਾਏਂ] ਇ. ਗਾਹ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ।

[दाएँ] स्त्री॰ अनाज गाहने के लिए दो अथवा तीन बैलों को एक ही स्थान पर जोतने की क्रिया।

دایہ —[ਦਾਯਹ] ਇ. ਦਾਈ, ਖਿਡਾਵੀ, ਨੌਕਰਾਣੀ।

[दायः] स्त्री॰ दाई, दासी, नौकरानी।

دایہ گری —[ਦਾਯਹ ਗਰੀ] ਇ. ਦਾਈ ਦਾ ਕੰਮ, ਦਾਈ ਪੁਣਾ।

[दायः गरी] स्त्री॰ दाई का काम, धाय का काम।

دب —[ਦੱਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਿੱਛ, ਭਾਲੂ।

[दुब्ब] अर॰ पु॰ रीछ, भालू।

دب اصغر —[ਦੱਬੇ ਅਸ-ਗ਼ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਤਰੀ ਧ੍ਰੂ ਲਾਗੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਕਲ ਛੋਟੇ ਰਿੱਛ ਵਰਗੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

[दुब्बे अस-ग़र] अर॰ पु॰ उत्तरी ध्रुव के साथ तारों के दो समूहों में से एक, जिसका आकार छोटे भालू जैसा होता है।

دب اکبر —[ਦੱਬੇ ਅਕ-ਬਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਉੱਤਰੀ ਧ੍ਰੂ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ, ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਕਲ ਇਕ ਵੱਡੇ ਰਿੱਛ ਵਰਗੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

[दुब्बे अक-बर] अर॰ पु॰ उत्तरी ध्रुव की ओर तारों के दो समूहों में से एक, जिसका आकार एक बड़े रीछ जैसा होता है।

دبا —[ਦੱਬਾ] ਪੁ. ਦਰਖਤ ਜਾਂ ਬੂਟੇ ਦੀ ਕਲਮ; ਗੋਤਾ; ਘਾਤ।

[दब्बा] पु॰ वृक्ष अथवा पौधे की कलम; गोता; घात।

دباغ —[ਦੱਬਾਗ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਚਮੋਰ, ਚੰਮੜਾ ਰੰਗਣ ਵਾਲਾ।

[दब्बाग़] अर॰ पु॰ चमड़ा रंगने वाला।

دباغت —[ਦਿਬਾਗ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਚਮੜਾ ਰੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[दिबाग़त] अर॰ स्त्री॰ चमड़ा रंगने का काम।

دبانا —[ਦਬਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਨੱਪਣਾ; ਦਫ਼ਨ ਕਰਨਾ, ਬੀ ਪਾਉਣਾ; ਜ਼ੋਰੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ; ਘੁਟਣਾ; ਹਰਾਉਣਾ; ਮੁੱਠੀਆਂ ਭਰਨਾ; ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਾ; ਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਕੁਰਸਾਨ ਦੇਣਾ; ਡਰਨਾ, ਠੋਸਣਾ, ਲੁਕਾਉਣਾ।

[दबाना] क्रि॰ सक॰ चापना; दबा देना, बीज डालना; ज़बरदस्ती अधिकार करना; पैर दबाना, हराना, पराजित करना, चाँपी करना, ज़ोर डालना; भरना, ठूँसना; छिपाना।

دباؤ —[ਦਬਾਉ] ਪੁ. ਭਾਰ; ਜ਼ੋਰ; ਡਰ, ਕਠੋਰਤ; ਸਖ਼ਤੀ; ਰੁਹਬ; ਹੁਕਮ, ਹਕੂਮਤ; ਲਿਹਾਜ਼।

[दबाव] पु॰ भार, बोझ; ज़ोर; भय; कठोरता; प्रभाव; आज्ञा, शासन; लिहाज़।

دبدبہ —[ਦਬ-ਦਬਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਹਬ ਦਾਬ, ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ।

[दब-दबः] फ़ा॰ पु॰ दबाव, ऐश्वर्य, प्रभाव।

دبر —[ਦੁਬ-ਰ, ਦੁਬੁਰ] ਅਰ. ਇ. ਪਿੱਠ, ਪਿਛਾ; ਗੁਦਾ।

[दुब-र, दुबुर] अर॰ स्त्री॰ पीठ, पीछा; गुदा।

دبدھا دھسدھا —[ਦੁਬ-ਧਾ ਧੁਸ-ਧਾ] ਵਿ, ਇ. ਦੁਬਧਾ, ਚਿੰਤਾ, ਖੇਚ; ਮੁਸੀਬਤ।

[दुब-धा धुस-धा] वि॰ स्त्री॰ दुविधा, चिन्ता; कठिनाई; विपत्ति।

دبستان —[ਦਬਿਸ-ਤਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਕੂਲ, ਮਦਰਸਾ।

[दबिस-ताँ] फ़ा॰ पु॰ विद्यालय, शिक्षालय, स्कूल, पाठ-शाला।

دبکانا —[ਦਬ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਰਾਉਣਾ, ਧਮਕਾਉਣਾ।

[दब-काना] क्रि॰ सक॰ डराना, धमकाना।

دبکنا —[ਦਬਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਕ. ਡਰਨਾ, ਸਹਿਮਣਾ; ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ।

[दबक-ना] क्रि॰ अक॰ सक॰ डरना, भयभीत होना; चाँदी और सोने की तारों को कूटकर चौड़ा करना।

دبکی —[ਦਬ-ਕੀ] ਇ. ਲੁਕ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਧਰਤਿ ਲਾ ਕੇ ਲੁਕ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਦਾਉ।

[दब-की] स्त्री॰ छिप जाने का भाव, किसी जानवर के पृथ्वी से छिप जाने का भाव; दाँव।

دبکیا —[ਦਬ-ਕਿਯਾ, ਦਬ-ਕੱਯਾ] ਪੁ. ਤਾਰ ਨੂੰ ਕੁਟ ਕੇ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[दब किया, दब-कैया] पु॰ तार को कूट कर चौड़ा करने वाला।

دبکی—[ਦਬ-ਕਣੀ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دبکنا ।

[दब-कई] पु० देखो : دبکنا ।

دبگر—[ਦਬ-ਗਰ] ਪੁ. ਕੁੱਪੇ ਤੇ ਕੁੱਪੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दब-गर] पु० ढालें और कुप्पे बनाने वाला ।

دبلا—[ਦੁਬ-ਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਕਮਜ਼ੋਰ, ਲਿੱਸਾ, ਪਤਲਾ ।

[दुब-ला] वि० पु० क्षीण, निर्बल, पतला ।

دبلاپا—[ਦੁਬ-ਲਾਪਾ] ਪੁ. ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਲਿੱਸਾਪਣ ।

[दुब-लापा] पु० निर्बलता, दुबलापन ।

دبلا پتلا—[ਦੁਬ-ਲਾ ਪਤ-ਲਾ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਬਹੁਤ ਲਿੱਸਾ ।

[दुब-ला पत-ला] वि० बहुत क्षीण, बहुत पतला ।

دبلا پن—[ਦੁਬ-ਲਾ ਪਨ] ਪੁ. ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਲਿੱਸਾ ਪਣ ।

[दुब-ला पन] पु० निर्बलता, क्षीणता, पतलापन ।

دبلی بلی چوہوں سے کان کترواتی ہے—[ਦੁਬ-ਲੀ ਬਿੱਲੀ ਚੂਹੋਂ ਸੇ ਕਾਨ ਕਟ-ਵਾਤੀ ਹੈ] ਅਖੌ. ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਬੰਦਾ ਵੀ ਲਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[दुब-ली बिल्ली चूहों से कान कट-वाती है] लोको० निर्बल होने पर बलवान् मनुष्य भी निर्बलों से मार खा जाता है ।

دبنا—[ਦਬ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣਾ; ਦਬਣ ਹੋਣਾ; ਲੁਕਣਾ, ਲੁੱਕਣਾ; ਹਾਰ ਜਾਣਾ; ਡਰਨਾ; ਸੁੰਗੜਨਾ; ਘਬਰਾਉਣਾ, ਝੇਂਪਣਾ, ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ ।

[दब-ना] क्रि० अक० भार के नीचे आना; दबाया जाना; छिपना; हार जाना; डरना; सिकुड़ना; घबराना; लज्जित होना ।

دب جانا—[ਦਬ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਅਬ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਣਾ ।

[दब जाना] मुहा० दबाव में आ जाना ।

دبنگ—[ਦਬੰਗ] ਪੁ. ਹੱਟਾ-ਕੱਟਾ ਆਦਮੀ, ਤਾਕਤਵਰ ਬੰਦਾ, ਬੇਤਰਸ ਮਨੁੱਖ ।

[दबंग] पु० हट्टा कट्टा आदमी, शक्तिशाली मनुष्य, निर्दयी मनुष्य ।

دبنگا—[ਦਬੰਗਾ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : دبنگ ।

[दबंगा] वि० देखो : دبنگ ।

دبنگی—[ਦਬੰਗੀ] ਵਿ. ਮੋਟੀ ਤਾਜ਼ੀ, ਹੱਟੀ ਕੱਟੀ, ਬੇਤਰਸ ਤੀਵੀਂ ।

[दबंगी] स्त्री० मोटी ताज़ी, बलवान् स्त्री ।

دبوچنا—[ਦਬੋਚ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਘੁੱਟਣਾ, ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ।

[दबोच-ना] क्रि० सक० दबाना, भींचना, काबू में करना ।

دبور—[ਦਬੂਰ] ਅਰ. ਇਸ. ਲਹਿੰਦੇ (ਪੱਛਮ) ਵਲ ਦੀ ਹਵਾ, ਪਛੂਆ, ਪੱਛੋਂ ।

[दबूर] अर० स्त्री० पश्चिम की वायु ।

دبوسہ—[ਦਬੂਸ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਮਰਾ ।

[दबूसः] फ़ा० पु० जहाज़ का कमरा ।

دبہ—[ਦੱਬ:] ਪੁ. ਕੁੱਪਾ ।

[दब्बः] पु० कुप्पा ।

دبے—[ਦੁਬੇ] ਪੁ. ਦੋ ਵੇਦ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਦਿਵੇਦੀ ।

[दुबे] पु० दो वेद जानने वाला ब्राह्मण, द्विवेदी ।

دبیر—[ਦਬੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਣਸ਼ੀ, ਲਾਣਥ ।

[दबीर] फ़ा० पु० मुंशी, मुनीम, लिखने वाला ।

دبیر فلک—[ਦਬੀਰੇ ਫ਼ਲਕ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁੱਧ ਸਿਤਾਰਾ ।

[दबीरे फ़लक] फ़ा० पु० बुध नक्षत्र ।

دبیز—[ਦਬੀਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੋਟਾ, ਗਾੜ੍ਹਾ, ਸਖ਼ਤ ।

[दबीज़] फ़ा० वि० मोटा, गाढ़ा, कठोर ।

دبیل—[ਦਬੇਲ] ਵਿ. ਦੱਬਣ ਵਾਲਾ, ਡਰਨ ਵਾਲਾ; ਲਿੱਸਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ; ਦੋਸ਼ੀ, ਐਬਦਾਰ ।

[दबेल] वि० दबने वाला, डरने वाला; निर्बल, क्षीण; अवगुण युक्त, दोष युक्त ।

دپٹ—[ਦਪਟ] ਵਿ. ਦੌੜ, ਹਮਲਾ, ਝਪਟਾ; ਘੁਰਕੀ ।

[दपट] स्त्री० दौड़, आक्रमण, झपट्टा; घुड़की ।

دپٹانا—[ਦਪ-ਟਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤੇਜ਼ ਚਲਾਉਣਾ, ਭਜਾਉਣਾ ।

[दप-टाना] क्रि० सक० तेज़ चलाना, दौड़ाना ।

دپٹنا—[ਦਪਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਕ. ਤਿੱਖਾ ਤੁਰਨਾ; ਘੁਰਕੀ ਦੇਣਾ ।

[दपट-ना] क्रि० अक० सक० तेज़ चलना; दबकाना, घुड़की देना ।

دت—[ਦੁਤ] ਵਿ. ਦੁਰ, ਦੂਰ, ਦੂਰ ਹੋ; ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਦੁਤਕਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[दुत] स्त्री० हट, दूर-दूर हो; कुत्ते को हटाने की आवाज़ ।

دت تورے کی—[ਦੁਤ ਤੇਰੇ ਕੀ] ਅਵ. ਦੁਰ ਤੇਰੀ ।

[दुत तेरे की] अव्य० दुत तेरे की ।

دتکار—[ਦੁਤ-ਕਾਰ] ਵਿ. ਫਿਟਕਾਰ, ਲਾਹਨਤ, ਸ਼ਿਕਵਾ ।

[दुत-कार] स्त्री० धिक्कार, फिटकार, झिड़क ।

دتکارنا—[ਦੁਤ-ਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫਿਟਕਾਰਨਾ, ਧਿਕਾਰਨਾ, ਝਾੜਨਾ, ਘੁਰਕਣਾ, ਘੂਰਨਾ ।

[दुत-कार-ना] क्रि० सक० फिटकारना, दुतकारना, फिट-कारना, धिक्कारना, घुड़कना ।

دجال—[ਦੱਜਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੂਠਾ ਮਸੀਹਾ ਜੋ ਕਿਆਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਰੱਬ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇਗਾ; ਸੋਨਾ; ਜੌਹਰ ਵਾਲੀ ਤਲਵਾਰ ।

[दज्जाल] अर० पु० एक बहुत बड़ा झूठा यहूदी जो प्रलय से पूर्व दजला नदी के किनारे उत्पन्न होगा और अपने आप को ईश्वर बतायेगा; सोना; जौहर वाली तलवार ।

دجلہ—[ਦਿਜ-ਲਹ; ਦਜ-ਲਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਰਾਕ ਦਾ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਦਰਿਆ।
[दिज-लः, दज-लः] अर० पु० ईराक की एक प्रसिद्ध नदी।

دچت—[ਦੁਚਿਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਦੋ ਦਿਲਾ, ਦੋ ਚਿੱਤਾ।
[दुचित] वि० पु० दुविधा में पड़ा हुआ, दो विचारों में फंसा हुआ।

دچتا—[ਦੁਚਿਤਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دچت।
[दुचिता] पु० देखो : دچت।

دخان—[ਦੁਖਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਧੂੰਆਂ, ਭਾਫ।
[दुखान] अर० पु० धुआं, भाप, वाष्प।

دخانی—[ਦੁਖਾਨੀ] ਵਿ. ਭਾਫ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ, ਭਾਫ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ; ਧੂੰਏਂ ਦਾ।
[दुखानी] वि० भाप से सम्बन्धित, वाष्प से चलने वाला; धुएं का।

دخت—[ਦੁਖ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁਤ੍ਰੀ, ਧੀ, ਬੇਟੀ, ਦੁਖਤਰ।
[दुख़-त] फ़ा० स्त्री० पुत्री, बेटी, आत्मजा।

دختر—[ਦੁਖ-ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੜਕੀ, ਧੀ, ਬੇਟੀ।
[दुख़-तर] फ़ा० स्त्री० लड़की, पुत्री, बेटी।

—دختر ربیبہ—[ਦੁਖ-ਤਰੇ ਰਬੀਬਹ] ਇ. ਪਹਿਲੇ ਖ਼ਸਮ ਦੀ ਧੀ, ਮਤਰੇਈ ਧੀ।
[दुख़-तरे रबीबः] स्त्री० सौतेली बेटी, पहले पति की पुत्री।

—دختر رز—[ਦੁਖ-ਤਰੇ ਰਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅੰਗੂਰੀ ਸ਼ਰਾਬ, ਸ਼ਰਾਬ।
[दुख़-तरे रज़] फ़ा० स्त्री० अंगूरी शराब, शराब।

دخل—[ਦਖ਼-ਲ] ਅਰ ਪੁ. ਪਰਵੇਸ਼, ਆਮਦ; ਪਹੁੰਚ; ਕਬਜ਼ਾ; ਰੋਕ; ਸੰਭਾਵਨਾ, ਦਸਤੰਦਾਜ਼ੀ, ਵਾਕਫ਼ੀ; ਮੁਹਾਰਤ, ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ, ਨਿਪੁੰਨਤਾ।
[दख़-ल] अर० पु० प्रवेश, आगमन; पहुंच; अधिकार; रोक; संभावना; हस्तक्षेप; परिचितता, जानकारी, निपुणता, अभ्यास।

—دخل بیجا—[ਦਖ਼-ਲ ਬੇਜਾ] ਪੁ. ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਪਰਵੇਸ਼।
[दख़-ल बेजा] पु० बिना आज्ञा अथवा अनुमति के प्रवेश।

—دخل پانا—[ਦਖ਼-ਲ ਪਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹੁੰਚ ਹੋਣਾ, ਰਸਾਈ ਹੋਣਾ; ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ; ਰਾਹ ਲੱਭਣਾ।
[दख़-ल पाना] मुहा० पहुंच होना, रसाई होना; अधिकार प्राप्त करना; मार्ग प्राप्त करना।

—دخل در معقولات—[ਦਖ਼-ਲ ਦਰ ਮਾਕੂਲਾਤ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਲ ਪੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[दख़-ल दर मा'क़ूलात] पु० किसी बात में व्यर्थ हस्तक्षेप करने का भाव, बीच में बोल उठने का भाव।

—دخل دہانی—[ਦਖ਼-ਲ ਦਿਹਾਨੀ] ਇ. ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ, ਦੁਆਇਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆ।
[दख़-ल दिहानी] स्त्री० अधिकार दिलाने का भाव या क्रिया।

—دخل دینا—[ਦਖ਼-ਲ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣਾ; ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਲਣਾ; ਰੋਕ ਪਾਉਣਾ; ਰਾਹ ਰੋਕਣਾ।
[दख़-ल देना] मुहा० अधिकार देना; बीच में बोलना; बाधा डालना; मार्ग रोकना।

—دخل فی الحال—[ਦਖ਼-ਲ ਫ਼ਿਲ ਹਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਮੌਜੂਦਾ ਕਬਜ਼ਾ।
[दख़-ल फ़िल-हाल] अर० पु० वर्तमान अधिकार।

—دخل نامہ—[ਦਖ਼-ਲ ਨਾਮਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਖ਼ਲ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲਿਖਤ, ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ।
[दख़-ल नामः] अर० पु० दख़ल अथवा अधिकार की लिखित, अधिकार करने की सरकारी आज्ञा।

—دخل یابی—[ਦਖ਼-ਲ ਯਾਬੀ] ਇ. ਪਹੁੰਚ, ਰਸਾਈ; ਕਬਜ਼ਾ, ਦਖ਼ਲ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[दख़-ल याबी] स्त्री० पहुंच, रसाई; अधिकार, अधिकार लेने का भाव।

دخمہ—[ਦਖ਼-ਮਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁਰਦੇ ਰਖਦੇ ਹਨ; ਤਾਬੂਤ, ਕਬਰ, ਮਕਬਰਾ; ਮਸਤ ਹੋਏ ਊਠ ਦੇ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਸ।
[दख़-मः] फ़ा० पु० पारसियों की बनाई हुई वह गुफ़ा जिसमें मुर्दे गाड़े जाते हैं; क़ब्र; वह मांस जो मस्ती के समय ऊंट के मुंह से निकलता है।

دخول—[ਦੁਖੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਖ਼ਲ, ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘੁਸੇੜਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[दुख़ूल] अर० पु० दख़ल, घुसेड़ने या दाख़िल करने का भाव।

دخیل—[ਦਖ਼ੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਰੋਕ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ; ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ; ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[दख़ील] अर० वि० दख़ल देने वाला; बाधा डालने वाला, हस्तक्षेप करने वाला; पहुंचने वाला; अधिकार करने वाला।

—دخیل کار—[ਦਖ਼ੀਲ ਕਾਰ] ਵਿ. ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਉਹ ਵਾਹਕ ਜਿਸਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇ; ਸਲਾਹ ਕਾਰ।
[दख़ील कार] वि० काम काज में हस्तक्षेप करने वाला; वह कृषिक जिसको क़ब्ज़े का अधिकार हो; परामर्श देने वाला।

—دخیل کاری—[ਦਖ਼ੀਲ ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਬਜ਼ਾ, ਦਖ਼ਲ, ਅਖ਼ਤਿਆਰ
[दख़ील कारी] फ़ा॰ स्त्री॰ क़ब्ज़ा, दस्तन्दाज़ी, अधिकार।
دد—[ਦਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿੰਸਕ ਜਾਨਵਰ, ਖ਼ੂਨਖ਼ਾਰ ਜਾਨਵਰ, ਦਰਿੰਦਾ।
[दद] फ़ा॰ पु॰ हिंसक जानवर, ख़ूंख़ार जानवर।
ددا—[ਦਦਾ] ਤੁਰ. ਇ. ਖਿਡਾਵੀ, ਦਾਈ, ਆਇਆ।
[ददा] तुर्क॰ स्त्री॰ वह स्त्री जो बच्चों की देख भाल के लिए नौकरानी हो, दासी, दाई।
ددهار—[ਦੁਧਾਰ] ਵਿ. ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ।
[दुधार] वि॰ दूध देने वाली।
ددهاری—[ਦੁਧਾਰੀ] ਇ. ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗਾਂ।
[दुधारी] स्त्री॰ दूध देने वाली गाय।
ددهر—[ਦੁੱਧੜ] ਇ. ਦੋ ਤਰਫ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ; ਦੁਚਿੱਤੀ, ਦੁਬਿਧਾ।
[दुधड़] स्त्री॰ दोनों पक्षों द्वारा की जाने वाली कार्यवाही; दुविधा, असमंजस।
ددهی—[ਦੁੱਧੀ] ਇ. ਇਕ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆਂ ਦੁੱਧ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਲਾਲ ਪੱਥਰ; ਥਣ, ਛਾਤੀ।
[दुद्धी] स्त्री॰ एक बूटी जिसको तोड़ने से दूध निकलता है; एक प्रकार का सफ़ेद तथा लाल पत्थर; स्तन, छाती, कुच।
ددهیال—[ਦਧਿਆਲ] ਬਹੁ. ਦਾਦੇ ਦਾ ਘਰ, ਦਾਦਕੇ।
[ददियाल] स्त्री॰ पु॰ पितामह का घर।
ددهیل—[ਦੁਧੇਲ] ਵਿ. ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ, ਦੁਧਾਰ।
[दुधेल] स्त्री॰ दूध देने वाली, दुधार।
ددیا خسر—[ਦਦਿਆ ਖ਼ੁਸਰ] ਪੁ. ਦਦਿਔਹਰਾ, ਤੀਵੀਂ ਜਾਂ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਾਦਾ।
[ददिया ख़ुसर] पु॰ पति अथवा पत्नी का दादा।
در[1]—[ਦੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।
[दुर] फ़ा॰ पु॰ कानों का एक आभूषण।
در[2]—[ਦੁਰ] ਅਵ. ਦਫ਼ਾ ਦੂਰ ਹੋ, ਦਫ਼ਾ ਹੋ।
[दुर] अव्य॰ चल दूर हो, चले जाओ।
دُر دُر پِھٹ پِھٹ کرنا—[ਦੁਰ ਦੁਰ ਫਿਟ ਫਿਟ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫਿਟਕਾ ਕਰਨਾ, ਦੁਰਕਾਰਨਾ।
[दुर दुर फिट फिट कर-ना] मुहा॰ घृणा करना, दुत-कारना।
در در ہونا—[ਦੁਰ ਦੁਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ, ਘਿਰਣਾ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ।
[दुर दुर होना] मुहा॰ फिटकारा जाना, घृणा सहित निकाला जाना।
در[3]—[ਦੁਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੋਤੀ।
[दुर] फ़ा॰ पु॰ मोती।
—درافشانی—[ਦੁਰ ਅਫ਼-ਸ਼ਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੋਤੀ ਖਿਲਾਰਨ ਦਾ [illegible], ਖ਼ੁਸ਼ਬਯਾਨੀ।
[दुर अफ़-शानी] फ़ा॰ स्त्री॰ मोती बिखेरने का भाव, सुभाषण।
در بہشت—[ਦੁਰ-ਬਹਿਸ਼-ਤ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਠਿਆਈ।
[दुर-बहिश्-त] स्त्री॰ एक प्रकार की मिठाई।
—در خوش آب—[ਦੁਰੇ ਖ਼ੁਸ਼-ਆਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਮੋਤੀ, ਆਬਦਾਰ ਮੋਤੀ।
[दुरे ख़ुश-आब] फ़ा॰ पु॰ बहुमूल्य और आभा वाला मोती, चमकदार मोती।
—در شہوار—[ਦੁਰੇ ਸ਼ਹ-ਵਾਰ] ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਲਾਇਕ ਮੋਤੀ, ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਮੋਤੀ, ਸ਼ਾਹੀ ਮੋਤੀ।
[दुरे शह-वार] पु॰ बहुमूल्य और बड़ा मोती, शाही मोती।
در نا سفتہ—[ਦੁਰੇ ਨਾ ਸੁਫ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਣਵਿੰਨ੍ਹ ਮੋਤੀ; ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ।
[दुरे ना सुफ़-त:] फ़ा॰ पु॰ वह मोती जो बिंधा हुआ न हो; अविवाहिता लड़की, कुँआरी।
—در نجف—[ਦੁਰੇ ਨਜਫ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਬਲੌਰ ਵਰਗਾ ਪੱਥਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਲੇ ਵਾਲ ਦਿਸਦੇ ਹੋਣ; ਅਸਲੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਸਯੱਦ; ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦਾ ਗੁਣਵਾਚੀ ਨਾਉਂ।
[दुरे नजफ़] फ़ा॰ पु॰ श्वेत और साफ़ बिल्लौर जैसा पत्थर जिसमें कुछ काले बाल दिखाई देते हों; असली ख़ानदानी सैय्यद; हज़रत अली का गुणवाची नाम।
—دُرّ یتیم—[ਦੁਰੇ ਯਤੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੱਡਾ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮੋਤੀ ਜੋ ਸਿੱਪੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।
[दुरे यतीम] अर॰ पु॰ बड़ा क़ीमती और अद्वितीय मोती जो सीपी में से अकेला ही निकलता है।
—در یکدانہ—[ਦੁਰੇ ਯਕ-ਦਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دُرّ یتیم।
[दुरे यक-ता] पु॰ देखो : دُرّ یتیم।
در[1]—[ਦਰ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵਿਚ, ਅੰਦਰ।
[दर] फ़ा॰ अव्य॰ में, भीतर, अन्दर।
—درآمد—[ਦਰ-ਆਮਦ] ਇ. ਆਯਾਤ, ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[दर-आमद] स्त्री॰ आयात, अन्दर आने का भाव।
—در آمد برآمد—[ਦਰ- ਆਮਦ, ਬਰ-ਆਮਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਯਾਤ ਨਿਰਯਾਤ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਵਪਾਰੀ ਮਾਲ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ, ਆਵਾਜਾਈ।
[दर-आमद, बर आमद] फ़ा॰ स्त्री॰ आयात-निर्यात, किसी वस्तु अथवा व्यापारी माल का देश में आना और बाहर जाना।

—در آنا—[ਦਰ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹੁੰਚਣਾ, ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਅੰਦਰ ਸਮਾਉਣਾ।

[दर आना] मुहा॰ पहुँचना, प्रवेश करना, भीतर समाना।

—در انداز—[ਦਰ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੂਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਫੁਟੇਰ ਪੁਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਲੜਾਈ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਲਾਈ ਬੁਝਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਚੁਗ਼ਲ ਖ਼ੋਰ।

[दर अंदाज़] फ़ा॰ वि॰ दो व्यक्तियों में फूट डालने और लड़ाई कराने वाला, किसी दूसरे की निन्दा करने वाला, चुगलखोर।

—در اندازی—[ਦਰ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੁਗ਼ਲਖ਼ੋਰੀ, ਲਾਈ ਬੁਝਾਈ, ਕਲਜੋਗੀ।

[दर-अंदाज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ पिशुनता, निन्दा।

—در باب—[ਦਰ-ਬਾਬ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਪੁ. ਬਾਬਤ, ਸਬੰਧੀ; ਮੁਕੱਦਮਾ, ਕੇਸ, ਦਜ਼ਾ।

[दर-बाब] फ़ा॰ अव्य॰ पु॰ बाबत, सम्बन्धी; मुकद्दमा, कारण।

—در بارہ—[ਦਰ-ਬਾਰ:] ਫ਼ਾ. ਵੇਖੋ : در باب ।

[दर-बार:] फ़ा॰ पु॰ देखो : در باب ।

—در پردہ—[ਦਰ-ਪਰ-ਦ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ, ਗੁਪਤ ਤੌਰ ਤੇ, ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ, ਪਰਦੇ ਵਿਚ।

[दर-पर-द:] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ पीठ के पीछे, गुप्त रूप से, छिप कर।

—در پے—[ਦਰ-ਪੈ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਿੱਛੇ, ਮਗਰ, ਲਾਗੂ।

[दर-पै] क्रि॰ वि॰ पीछे, संलग्न।

—در پیش—[ਦਰ-ਪੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਹਮਣੇ, ਅੱਗੇ, ਰੂਬਰੂ, ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ।

[दर-पेश] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ सम्मुख, सामने, आगे।

—در حقیقت—[ਦਰ-ਹਕੀਕਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਸਲ ਵਿਚ; ਬਿਨਾ ਸ਼ਕ, ਨਿਰ ਸੰਦੇਹ।

[दर-हक़ीक़त] क्रि॰ वि॰ वास्तव में, वस्तुतः; निस्संदेह।

—در عمل کوش ہر چہ خواہی پوش—[ਦਰ ਅਮਲ ਕੋਸ਼ ਹਰ ਚਿ ਖ਼ਾਹੀ ਪੋਸ਼] ਅਖੌ. ਅਮਲ ਚੰਗੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ ਪੁਸ਼ਾਕ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇ।

[दर अमल कोश हर चि ख़्वाही पोश] लोको॰ कर्म श्रेष्ठ होने चाहिएं कपड़े चाहे कैसे भी हों।

—درکار—[ਦਰ-ਕਾਰ] ਵਿ. ਲੋੜੀਂਦਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ, ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਇੱਛਤ।

[दर-कार] वि॰ आवश्यक, ज़रूरी, जिस की आवश्यकता हो, वांछित।

—در کار خیر حاجت ہیچ استخارہ نیست—[ਦਰ ਕਾਰੇ ਖ਼ੈਰ ਹਾਜਤੇ ਹੇਚ ਇਸ-ਤਿਖ਼ਾਰ: ਨੇਸ-ਤ] ਅਖੌ. ਭਲਾ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤਾ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

[दर कारे ख़ैर हाजते हेच इस-तिख़ार: नेस-त] लोको॰ शुभ कर्म करते हुए अधिक सोचने की आवश्यकता नहीं होती।

—در کنار—[ਦਰ-ਕਿਨਾਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕ ਪਾਸੇ, ਸਿਵਾ, ਛੁਟ।

[दर-किनार] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ एक ओर, सिवाए।

—در گذر—[ਦਰ-ਗੁਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਬਰ ਵਿਚ ਜਾਏ, ਦਫ਼ਾ ਹੋਵੇ।

[दर-गोर] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ क़ब्र में जाए, दूर हो।

—در ماہہ—[ਦਰ-ਮਾਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਨਖ਼ਾਹ, ਤਲਬ, ਮਹੀਨਾ।

[दर-माह:] फ़ा॰ पु॰ तनख़्वाह, वेतन, महीना।

—درمیان—[ਦਰ-ਮਿਯਾਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਵਿਚਕਾਰ, ਵਿਚਾਲੇ, ਕੋਲੇ, ਅੰਦਰ, ਵਿਚ।

[दर-मियान] क्रि॰ वि॰ मध्य में, बीच में, भीतर, अन्दर।

—درمیانی—[ਦਰ-ਮਿਯਾਨੀ] ਵਿ. ਵਿਚਲਾ, ਗਭਲਾ; ਵਿਚਕਾਰਲਾ, ਅੰਦਰਲਾ।

[दर-मियानी] वि॰ मध्य वर्ती, बीच का, भीतर का।

—دریں چہ شک—[ਦਰੀਂ ਚਿ ਸ਼ਕ] ਅਵ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ; ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

[दरीं-चि शक] अव्य॰ इस में बिलकुल संदेह नहीं, यह सर्वथा सत्य है, यह बिलकुल ठीक है; लोभ में हानि ही हानि है।

—دریں صورت—[ਦਰੀਂ ਸੂਰਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ।

[दरीं सूरत] क्रि॰ वि॰ इस स्थिति में, ऐसी दशा में।

در²—[ਦਰ] ਪੁ. ਇਜ਼ਤ, ਕਦਰ ਕੀਮਤ, ਆਦਰ; ਦਰਵਾਜ਼ਾ।

[दर] पु॰ भाव; सत्कार, आदर, सम्मान; द्वार, दरवाज़ा।

دربار—[ਦਰ-ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਕਚਹਿਰੀ; ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਜਲਸ; ਸ੍ਰੀਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ; ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਦਾਤਾ ਗੰਜ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਾ ਮਕਬਰਾ।

[दर-बार] फ़ा॰ पु॰ शाही दरबार; शाही समारोह; अमृतसर का दरबार साहिब; लाहौर में दाता गंज बख़्श का मक़बरा।

—دربار باندھنا—[ਦਰ-ਬਾਰ ਬਾਂਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੱਢੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨਾ, ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੱਡੀ ਦੇਣਾ।

[दर-बार बांध-ना] मुहा० घूस नियत करना, रिश्वत देना।

—دربار خاص—[ਦਰ-ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਕਚਹਿਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦਿਵਾਨੇ ਖ਼ਾਸ।

[दर-बारे ख़ास] फ़ा० पु० वह शाही कचहरी जिस में प्रत्येक मनुष्य को जाने की आज्ञा न हो, दीवाने ख़ास।

—دربار داری کرنا—[ਦਰ-ਬਾਰਦਾਰੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਜ਼ ਘਰ ਜਾਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਰਾਜੇ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨਾ।

[दर-बारदारी कर-ना] मुहा० प्रतिदिन घर जा कर चाटुकारिता करना, किसी धनवान् या राजा को प्रतिदिन नमस्कार करना।

—دربار عام—[ਦਰ-ਬਾਰੇ ਆਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਕਚਹਿਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾ ਸਕੇ, ਆਮ ਅਦਾਲਤ।

[दर-बारे आम] फ़ा० पु० वह शाही कचहरी जिस में प्रत्येक मनुष्य जा सके।

—درباری—[ਦਰ-ਬਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਮੁਸਾਹਿਬ ਦਰਬੇਰ ਆਦਿ।

[दर-बारी] फ़ा० पु० नमस्कार करने वाला; दरबारी।

—در بدر—[ਦਰ-ਬਦਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਥਾਂ ਪਥਾਂ, ਦਰ ਦਰ, ਅਵਾਰਾ।

[दर-बदर] फ़ा० क्रि० वि० स्थान स्थान पर, द्वार द्वार पर, आवारा।

—در بدر خاک بسر—[ਦਰ-ਬਦਰ ਖ਼ਾਕ ਬਸਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਫਿਰਦੇ।

[दर-बदर ख़ाक बसर] क्रि० वि० दुर्दशाग्रस्त।

—در بدر—[ਦਰ-ਬਦਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਘਰ-ਘਰ, ਘਰੇ ਘਰੀ, ਦਰ ਬਦਰ।

[दर-बदर] क्रि० वि० घर-घर, दर बदर।

—در بدر مارا پھرنا—[ਦਰ-ਬਦਰ-ਮਾਰਾ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੌਂਦੇ ਫਿਰਨਾ, ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਕਰਨਾ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣਾ।

[दर-बदर-मारा फिर-ना] मुहा० फिरते रहना, व्यर्थ घूमना, जगह जगह मारे मारे फिरना।

—درگاه—[ਦਰ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਹਲੀਜ਼, ਚੁਗਾਠ; ਘਰ, ਡੇਰਾ, ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ, ਮਹਿਲ; ਕਿਸੇ ਬੁਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਕਬਰ; ਪੂਜਾ ਦੀ ਥਾਂ।

[दर-गाह] फ़ा० स्त्री० दहलीज़, चौखट; घर, डेरा; शाही दरबार, महल; किसी पूर्वज अथवा महापुरुष की क़ब्र; पूजा स्थान।

—دریچہ—[ਦਰੀਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਿੜਕੀ, ਬਾਰੀ, ਝਰੋਖਾ, ਛੋਟਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ।

[दरीच:] फ़ा० पु० खिड़की, छोटा द्वार, झरोखा।

—درا—[ਦਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੱਲੀ, ਘੰਟੀ।

[दरा] फ़ा० पु० घण्टी।

—دراج—[ਦੁੱਰਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਤਿੱਤਰ।

[दुर्राज] अर० पु० तीतर।

—دراڑ—[ਦਰਾੜ] ਇ. ਦਰਜ਼, ਛੇਕ, ਤਰੇੜ।

[दराड़] स्त्री० दरज, छेद, दरार।

—دراز[1]—[ਦਰਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੰਮਾ, ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਵਾਲਾ।

[दराज़] फ़ा० वि० लम्बा, बड़े विस्तार वाला, बड़े फैलाव वाला।

—دراز قد—[ਦਰਾਜ਼ ਕੱਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਲੰਮੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ।

[दराज़ क़द] फ़ा० वि० पु० लम्बे क़द वाला।

—دراز گوش—[ਦਰਾਜ਼ ਗੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੰਮੇ ਕੰਨਾਂ, ਲੰਮੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਲਾ; ਖ਼ਰਗੋਸ਼, ਸਹਿਆ।

[दराज़ गोश] फ़ा० वि० लम्बे कानों वाला; ख़रगोश।

—دراز[2]—[ਦਰਾਜ਼] ਇ. ਪੁ. ਅਲਮਾਰੀ ਜਾਂ ਮੇਜ਼ ਦਾ ਖ਼ਾਨਾ, ਦਰਾਜ; ਹੇਠਾਂ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ਤੰਗ ਪਜਾਮਾ।

[दराज़] स्त्री० पु० अलमारी अथवा मेज़ का ख़ाना; नीचे पहना जाने वाला तंग पायजामा।

—درازی—[ਦਰਾਜ਼ੀ] ਇ. ਲੰਮਾਈ, ਵਿਸਥਾਰ।

[दराज़ी] स्त्री० लम्बाई, विस्तार।

—دران—[ਦਰਾਂ] ਫ਼ਾ ਵਿ. ਪਾੜਨ ਵਾਲਾ।

[दरां] फ़ा० वि० फाड़ने वाला।

—درانا—[ਦੱਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਅਣਡਿੱਠ, ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛੇ, ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ।

[दर्राना] क्रि० वि० निस्संकोच, बिना पूछे, आज्ञा बिना।

—درانتی—[ਦਰਾਂਤੀ] ਇ. ਦਾਤੀ, ਦਾਤਰੀ।

[दरांती] स्त्री० घास काटने का औज़ार।

—درانتی پڑنا—[ਦਰਾਂਤੀ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਾਢੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ।

[दरांती पड़-ना] मुहा० खेतों में कटाई आरम्भ होना।

—درانی—[ਦੁੱਰਾਨੀ] ਪੁ. ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੁੱਰਾਨੀ ਦੀ ਕੌਮ; ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਬੀਲਾ, ਅਬਦਾਲੀ।

[दुर्रानी] पु० अहमद शाह दुर्रानी की जाति; पठानों का एक सम्प्रदाय, अब्दाली।

—دراوڑ—[ਦਰਾਵੜ] ਪੁ. ਦੱਖਣੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮ।

[द्राविड़] पु० दक्षिणी भारत की एक जाति।

—دراہم—[ਦਰਾਹਿਮ] ਪੁ. درہم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[दराहिम] पु० درہم का बहुवचन।

—درایت—[ਦਿਰਾਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਕਲ, ਸਮਝ, ਸੂਝ।

[दिरायत] अर० स्त्री० बुद्धि, समझ, सूझ।

درپن —[ਦਰ-ਪਨ] ਪੁ. ਸ਼ੀਸ਼ਾ, ਆਰਸੀ।

[दर-पन] पु० शीशा, आरसी।

درپنی —[ਦਰ-ਪਨੀ] ਇ. ਦੇਖੋ : درپن

[दर-पनी] स्त्री० देखो : درپن

درج —[ਦਰ-ਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੁਸਤਕ ਜਾਂ ਵਹੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਲਿਖਤ; ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।

[दर-ज] अर० पु० पुस्तक अथवा बही में लिखने का भाव, लिखित; वह वस्तु जिस पर लिखा जाए।

درجات —[ਦਰ-ਜਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. درجہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[दर-जात] अर० पु० درجہ का बहुवचन।

درجن —[ਦਰ-ਜਨ] ਇ. ਬਾਰਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ, ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ, ਦਰਜਨ।

[दर-जन] स्त्री० बारह वस्तुओं का समूह, दर्जन।

درجہ —[ਦਰ-ਜਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੌੜੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਲਾ ਡੰਡਾ; ਅਹੁਦਾ, ਮਕਾਨ; ਮੰਜ਼ਿਲ, ਮਕਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ; ਪਦ, ਸ੍ਰੇਣੀ; ਜਮਾਤ, ਕਲਾਸ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਇੱਜ਼ਤ, ਮਾਣ, ਆਦਰ।

[दर-जः] अर० पु० सीढ़ी का सब से ऊपर का डंडा; पद, स्थान; मंज़िल, मकान का हिस्सा; भा० वर्ग; कक्षा, श्रेणी; सम्मान, आदर।

درجہ بدرجہ —[ਦਰ-ਜਾ ਬਦਰ-ਜਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ, ਪੌੜੀਉ ਪੌੜੀ।

[दर-जः बदर-जः] क्रि० वि० शनैः शनैः, एक पद से दूसरे पद तक।

درجہ وار —[ਦਰ-ਜਾ ਵਾਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਰਜੇ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ।

[दर-जः वार] क्रि० वि० पद के अनुसार; क्रमशः।

درخت —[ਦਰਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਿਰਛ, ਰੁੱਖ, ਬੂਟਾ।

[दरख़-त] फ़ा० पु० वृक्ष, तरु।

درخشاں —[ਦਰਖ਼-ਸ਼ਾਂ] ਵਿ. ਚਮਕਦਾਰ, ਚਮਕਣ ਵਾਲਾ, ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ, ਚਮਕੀਲਾ।

[दरख़-शां] वि० चमकदार, चमकता, ज्योतिर्मय।

درخواست —[ਦਰ-ਖ਼ਾਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਰਜ਼ੀ, ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ; ਬੇਨਤੀ, ਅਰਜ਼, ਇੱਛਾ।

[दर-ख़्वास्त] फ़ा० स्त्री० प्रार्थना पत्र, आवेदनपत्र; विनय, प्रार्थना, इच्छा।

درخواست عذرداری —[ਦਰ-ਖ਼ਾਸ-ਤੇ ਉਜ਼ਰ-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁੱਦਾਲਹਿ ਵੱਲੋਂ ਉਜ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ।

[दर-ख़्वास्ते उज़्र-दारी] फ़ा० स्त्री० अभियुक्त द्वारा आपत्ति प्रकट करने का प्रार्थना पत्र।

درد —[ਦੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਲਛਟ।

[दुर-द] फ़ा० स्त्री० तलछट।

درد —[ਦਰ-ਦ] ਪੁ. ਦੁਖ, ਪੀੜਾ; ਤਰਸ, ਰਹਿਮ; ਅਫ਼ਸੋਸ; ਟੀਸ, ਹੂਕ; ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਕਵੀ ਮੀਰ ਦਾ ਉਪਨਾਮ।

[दर-द] पु० दुःख, पीड़ा, कष्ट; दया; शोक; टीस, हूक; प्रसिद्ध उर्दू कवि मीर का उपनाम।

درد آمیز —[ਦਰ-ਦ ਆਮੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਰਦ ਭਰਿਆ, ਦਰਦੀਲਾ, ਦਰਦਨਾਕ।

[दर-द आमेज़] फ़ा० वि० वेदना पूर्ण, पीड़ा से भरा हुआ, भयावह, करुणामय।

درد انگیز —[ਦਰ-ਦ ਅੰਗੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਰਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਅਸਰ ਭਰਪੂਰ।

[दर-द अंगेज़] फ़ा० वि० दर्द पैदा करने वाला; हृदय पर प्रभाव डालने वाला; प्रभाव पूर्ण।

درد دل —[ਦਰ-ਦੇ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਖ ਤਕਲੀਫ਼; ਦਿਲੀ ਦੁਖ, ਦਿਲੀ ਦਰਦ, ਸਦਮਾ, ਦਿਲ ਦੀ ਪੀੜਾ।

[दर-दे दिल] फ़ा० पु० दुःख कष्ट; हार्दिक वेदना, हार्दिक पीड़ा, मानसिक दुःख।

درد زہ —[ਦਰ-ਦੇ ਜ਼ਿਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੀੜ, ਪ੍ਰਸੂਤ ਪੀੜ।

[दर-दे ज़ेह] फ़ा० पु० प्रसव पीड़ा, प्रसूत पीड़ा।

درد سر —[ਦਰ-ਦੇ ਸਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਰ ਪੀੜ; ਔਖਾ ਕੰਮ; ਕਸ਼ਟ; ਮਿਹਨਤ।

[दर-दे सर] फ़ा० पु० सिर दर्द; कठिन कार्य; कष्ट; परिश्रम।

درد سر لینا —[ਦਰ-ਦੇ ਸਰ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਸਹੇੜਨਾ, ਪੁਆੜਾ ਗਲ ਪਾ ਲੈਣਾ।

[दर-दे सर लेना] मुहा० कष्ट मोल लेना।

درد سر مول لینا —[ਦਰ-ਦੇ ਸਰ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੇਖੋ : درد سر لینا

[दर-दे सर मोल लेना] मुहा० देखो : درد سر لینا

درد شریک —[ਦਰ-ਦ ਸ਼ਰੀਕ] ਪੁ. ਸੱਜਣ, ਹਮਦਰਦ, ਦੁੱਖ ਦਾ ਸਾਥੀ, ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[दर-द शरीक] पु० मित्र, सहानुभूति करने वाला, दुःख का साथी, दुःख बाँटने वाला।

درد کرنا —[ਦਰ-ਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨਾ, ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣਾ; ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਣਾ।

[दर-द कर-ना] मुहा० सहानुभूति प्रकट करना, दुःख बाँटना; कष्ट होना।

—دردمند—[ਦਰ-ਦ ਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁਖੀ, ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਆਇਆ ਹੋਇਆ; ਸੱਜਣ, ਹਮਦਰਦ; ਤਰਸਵਾਨ, ਦਰਦੀ।

[दर-द मंद] फ़ा० वि० विपत्ति ग्रस्त; सज्जन, मित्र; सहानुभूति प्रकट करने वाला, दयालु।

—دردمندی—[ਦਰ-ਦ ਮੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਰਦ ਵੰਡਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹਮਦਰਦੀ, ਸਹਿਮਰਿਥੀ; ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ।

[दर-द मंदी] फ़ा० स्त्री० दुःख बाँटने का भाव, दया; ईश्वर का भय।

دردا—[ਦਰ-ਦਾ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਅਫ਼ਸੋਸ, ਆਹ, ਹਾਏ।

[दर-दा] फ़ा० अव्यय० शोक, आह! हाय।

دردرا—[ਦਰ-ਦਰਾ] ਵਿ. ਮੋਟਾ ਪੀਹਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਮੋਟਾ ਮੋਟਾ ਕੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਦਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਦਾਣੇਦਾਰ, ਦਰੜ।

[दर-दरा] वि० मोटा पिसा या कुटा हुआ; दला हुआ; दानेदार, जिसके कण बहुत बारीक न हों।

دردی—[ਦੁਰ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਲਛਟ।

[दुर-दी] फ़ा० स्त्री० तलछट।

درز—[ਦਰ-ਜ਼] ਇ. ਦਰਜ, ਤੇੜ, ਤਰੇੜ, ਵਿਰਲ।

[दर-ज़] स्त्री० दरज, किसी वस्तु के फटने पर बीच में हो जाने वाला रिक्त स्थान, दरार, छेद।

درزن—[ਦਰ-ਜ਼ਨ] ਇ. ਕਪੜਾ ਸੀਉਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ; ਦਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ।

[दर-ज़न] स्त्री० कपड़ा सीने वाली स्त्री; दर्ज़ी की स्त्री।

درزی—[ਦਰ-ਜ਼ੀ] ਪੁ. ਕਪੜੇ ਸੀਉਣ ਵਾਲਾ।

[दर-ज़ी] पु० कपड़े सीने वाला।

—درزی کی سوئی کبھی ٹاٹ میں کبھی کمخواب میں—[ਦਰ-ਜ਼ੀ ਕੀ ਸੂਈ ਕਭੀ ਟਾਟ ਮੇਂ ਕਭੀ ਕਮ-ਖ਼ਾਬ ਮੇਂ] ਅਖੌ. ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਦੇ ਘਟੀਆ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਵਧੀਆ, ਸ਼ਰਮ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

[दर-ज़ी की सूई कभी टाट में कभी कम-ख़ाब में] लोको० मनुष्य को कभी घटिया काम करना पड़ता है, कभी उत्तम, संकोच करने की आवश्यकता नहीं।

درس—[ਦਰ-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਬਕ, ਸਿੱਖਿਆ।

[दर-स] अर० पु० पाठ।

—درس تدریس—[ਦਰ-ਸ ਤਦ-ਰੀਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੜ੍ਹਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[दर-स तद-रीस] अर० पु० पढ़ने पढ़ाने का कार्य।

درست—[ਦੁਰੁਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਠੀਕ, ਸਹੀ; ਚੰਗਾ; ਚੁਸਤ; ਸਿਹਤਵਰ, ਚੰਗਾ ਭਲਾ।

[दुरुस-त] फ़ा० वि० ठीक, सही; उचित; चुस्त; स्वस्थ, हृष्ट पुष्ट।

—درست کرنا—[ਦੁਰੁਸ-ਤ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ, ਠੀਕ ਕਰਨਾ, ਕੰਨ ਖਿੱਚਣਾ।

[दुरुस-त कर-ना] मुहा० सीधा करना, ठीक करना; कान खींचना।

—درستی—[ਦੁਰੁਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗ਼ਲਤੀ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੁਧਾਈ, ਸੋਧ; ਕੰਨ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[दुरुस-ती] फ़ा० स्त्री० ग़लती ठीक करने का भाव, शुद्धि; कान खींचने का भाव।

درشت—[ਦੁਰੁਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਖ਼ਤ, ਕਰੜਾ, ਖਰ੍ਹਵਾ।

[दुरुश-त] फ़ा० वि० कठोर, सख़्त; खुरदरा।

—درشتی—[ਦੁਰੁਸ਼-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਖ਼ਤੀ, ਕਰੜਾਪਨ, ਖਰ੍ਹਵਾਪਣ।

[दुरुश-ती] फ़ा० स्त्री० कठोरता, कड़ापन, खुरदरापन।

درشنی—[ਦਰ-ਸ਼ਨੀ] ਵਿ. ਇ. ਵੇਖਣ ਜੋਗ; ਸੋਹਣਾ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ; ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਤੁਹਫ਼ਾ, ਸੁਗਾਤ, ਭੇਟਾ, ਦਰਸ਼ਨ-ਭੇਟਾ।

[दर-शनी] वि० स्त्री० देखने योग्य; सुन्दर, मनोहर; मिलाप का उपहार, सौग़ात, भेंट, दर्शन-भेंट।

—درشنی ہنڈی—[ਦਰ-ਸ਼ਨੀ ਹੁੰਡੀ] ਇ. ਹੁੰਡੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਏ।

[दर-शनी हुंडी] स्त्री० हुण्डी जिस की रक़म देखते ही मिल जाए।

درفش—[ਦਿਰਫ਼-ਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝੰਡਾ, ਨਿਸ਼ਾਨ, ਫਰੇਰਾ।

[दिरफ़-श] फ़ा० पु० ध्वज, निशान, पताका।

—درفش کاویانی—[ਦਿਰਫ਼ਸ਼ੇ ਕਾਵਯਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ਰੇਦੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਝੰਡਾ ਜਿਹੜਾ ਕਾਵਾ ਲੁਹਾਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

[दिरफ़शे कावयानी] फ़ा० पु० फ़रेदूँ बादशाह का झंडा जो काबा लुहार के नाम से प्रसिद्ध है।

درک—[ਦਰ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਕਲ, ਸਮਝ, ਸੂਝ।

[दर-क] अर० पु० परिचय, बुद्धि, समझ, सूझ।

درگا—[ਦੁਰ-ਗਾ] ਇ. ਦੇਵੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਜਿਹੜੀ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਇੱਕ ਦੇਵੀ ਜਿਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅਨੇਕ ਅਸੁਰ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਕਾਲੀ, ਭਵਾਨੀ, ਚੰਡੀ; ਨੌਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਕੰਨਿਆ।

[दुर-गा] स्त्री० देवी का एक रूप जो आदि शक्ति मानी जाती है, एक देवी जिसके हाथों अनेक असुर मारे गए, काली, भवानी, चण्डी; नौ वर्ष की कन्या।

درگت—[ਦੁਰ-ਗਤ] ਇ. ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ, ਮੰਦੇ ਹਾਲ।

[दुर-गत] स्त्री० दुर्दशा, बुरी हालत।

درگزر—[ਦਰ-ਗੁਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖਿਮਾ, ਮਾਫ਼ੀ, ਵੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[दर-गुज़र] फ़ा० स्त्री० क्षमा, देख कर भी ध्यान न देने का भाव।

درگند — [ਦੁਰ ਗੰਧ] ਵਿ. ਬਦਬੋ, ਭੈੜੀ ਵਾਸ਼ਨਾ, ਬੋ।
[दुर-गंध] स्त्री० दुर्गन्ध, बदबू, बुरी गंध।

درم — [ਦਿਰਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਕਾ, ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਤੋਲ, ਰੁਪਿਆ ਪੈਸਾ; ਦਿਰ੍ਹਮ।
[दिरम] फ़ा० पु० चांदी का एक सिक्का, साढ़े तीन माशे का एक तोल, रुपया पैसा; दिरहम।

درمان — [ਦਰ-ਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਲਾਜ, ਦਵਾ ਦਾਰੂ, ਦਾਰੂ ਦਰਮਲ।
[दर-मां] फ़ा० पु० चिकित्सा, औषधि, इलाज।

درماندگی — [ਦਰ-ਮਾਂਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਜਬੂਰੀ, ਲਾਚਾਰੀ, ਭੈੜਾ ਹਾਲ।
[दरमांदगी] फ़ा० स्त्री० मजबूरी, लाचारी, दुर्दशा।

درمانده — [ਦਰ-ਮਾਂਦਃ] ਵਿ. ਪੁ. ਮਜਬੂਰ, ਲਾਚਾਰ, ਆਜਜ਼।
[दर-मांद] वि० पु० विवश, मजबूर, लाचार।

درمتی — [ਦੁਰ-ਮਤੀ] ਵਿ. ਮੂਰਖ, ਬੇਵਕੂਫ਼, ਅਹਿਮਕ, ਕੋੜ੍ਹ ਮਗ਼ਜ਼।
[दुर-मती] वि० मूर्ख, बुद्धि हीन, बुद्धू।

درمل — [ਦਰ-ਮਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : درمان
[दर-मल] फ़ा० पु० देखो : درمان

درند — [ਦਰੰਦ, ਦਰਿੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਪਾੜਨ ਵਾਲਾ, ਚੀਰਨ ਵਾਲਾ, ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ।
[दरंद, दरिंद] फ़ा० पु० वि० फाड़ने वाला, चीरने वाला, जंगली जानवर।

درنده — [ਦਰਿੰਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : درند
[दरिंद] फ़ा० पु० वि० देखो : درند

درنگ — [ਦਿਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਰ, ਢਿਲ।
[दिरंग] फ़ा० स्त्री० देर, विलम्ब।

درو — [ਦਿਰ-ਵ, ਦਿਰੋ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਟਾਈ, ਵਾਢੀ, ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਕਟਾਈ।
[दिर-व, दिरौ] फ़ा० पु० कटाई, फ़सल की कटाई।

درو بست ایمہ — [ਦਰੋਬਸ-ਤ ਅਇਮਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮਾਫ਼ ਹੋਏ।
[दरोबस-त अइम:] फ़ा० पु० वह पुरस्कार रूप में दी गई भूमि जिस का लगान छोड़ दिया गया हो।

دروازہ — [ਦਰ-ਵਾਜ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫਾਟਕ, ਦਰ, ਬੂਹਾ, ਡਿਉਢੀ।
[दर-वाज़:] फ़ा० पु० फाटक, द्वार, दरवाज़ा, ड्योढ़ी।

دروازے کی مٹی لے ڈالنا — [ਦਰ-ਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਫੇਰੇ ਮਾਰਨਾ, ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਆਉਣਾ।
[दर-वाज़े की मिट्टी ले डाल-ना] मुहा० कई चक्कर काटना, बार बार आना।

درود — [ਦਰੂਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਪਰਾਰਥਨਾ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਦੁਆ, ਸਲਾਮ।
[दुरूद] स्त्री० पु० वह प्रार्थना जो हज़रत मुहम्मद के प्रति की जाए, प्रार्थना, विनय।

درود بھیجنا — [ਦਰੂਦ ਭੇਜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣਾ, ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ।
[दुरूद भेज-ना] मुहा० पैग़म्बर के गुण गाना, किसी सुन्दर वस्तु को देख कर ईश्वर को स्मरण करना।

دروغ — [ਦਰੋਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਝੂਠ, ਕੁਸੱਤ।
[दरोग़] फ़ा० पु० झूठ, असत्य।

دروغ بر گردن راوی — [ਦਰੋਗ਼ ਬਰਗਰ-ਦਨੇ ਰਾਵੀ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਕਿੱਸਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਹੀਏ ਹਨ (ਝੂਠੇ ਦਾ ਪਾਪ ਝੂਠੇ ਨੂੰ ਲੱਗੇ)।
[दरोग़ बरगर-दने रावी] लोकि० जब कोई झूठी कहानी कही जाये तब कहते हैं (झूठ का पाप झूठे को लगे)।

دروغ حلفی — [ਦਰੋਗ਼ੇ ਹਲ-ਫ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. (ਕਨੂੰਨੀ) ਝੂਠੀ ਸੁਗੰਦ, (ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼) ਝੂਠੀ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਕਸਮ।
[दरोग़े हल-फ़ी] फ़ा० स्त्री० (क़ानून) झूठी सौगंध, (क़ानून के विरुद्ध) झूठी शपथ।

دروغ گو — [ਦਰੋਗ਼ ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਝੂਠਾ, ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ।
[दरोग़ गो] फ़ा० वि० झूठा, झूठ बोलने वाला।

دروغ گو را حافظہ نباشد — [ਦਰੋਗ਼ ਗੋ ਰਾ ਹਾਫ਼ਿਜ਼ਃ ਨਬਾਸ਼ਦ] ਅਖੌ. ਝੂਠੇ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[दरोग़ गो रा हाफ़िज़ नबाशद] लोकोक्ति० झूठे मनुष्य की स्मरण शक्ति कम ज़ोर होती है।

دروغ گوئی — [ਦਰੋਗ਼ ਗੋਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਝੂਠ, ਝੂਠ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[दरोग़ गोई] फ़ा० स्त्री० असत्य, झूठ कहने अथवा बोलने का भाव।

دروغ مصلحت آمیز بہ از راستی فتنہ انگیز — [ਦਰੋਗ਼ੇ ਮਸ-ਲਿਹਤ ਆਮੇਜ਼ ਬਿਹ ਅਜ਼ ਰਾਸ-ਤੀਏ ਫ਼ਿਤ-ਨਃ ਅੰਗੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਜੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਫ਼ਸਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਬਚ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਹ ਝੂਠ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ।
[दरोग़े मस-लिहत आमेज़ बिह अज़ रास-तीए फ़ित-न: अंगेज़] फ़ा० लोकोक्ति० यदि सत्य बोलने से झगड़ा होता हो परन्तु झूठ बोलने से बच जाएं तो वह झूठ भी अच्छा है।

درون — [ਦਰੂੰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਦਰ, ਦਿਲ, ਮਨ।
[दरूं] फ़ा० पु० अन्दर, हृदय, मन।

درونا—[ਦਰੂਨਾ] ਵਿ. ਉਹ (ਕੋਸ਼) ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਅੰਦਰ ਵਾਰ ਹੋਵੇ ।
[दरूना] वि० वह (कोश) जिस का मुख अन्दर की ओर हो ।

درونہ—[ਦਰੂਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲ, ਮਨ ।
[दरून:] फ़ा० पु० हृदय, मन, दिल ।

درویش—[ਦਰ-ਵੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰ, ਮੰਗਤਾ; ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਗ਼ਰੀਬ, ਮਸਕੀਨ; ਰੱਬ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ।
[दर-वेश] फ़ा० पु० साधु, भिखारी, निर्धन; लक्ष० अशक्त, बेचारा; ईश्वर तक पहुँचा हुआ ।

—درویشانہ—[ਦਰ-ਵੇਸ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ, ਫ਼ਕੀਰਾਨਾ ।
[दर-वेशान:] फ़ा० वि० भिखारियों जैसा, साधुओं जैसा ।

—درویشی—[ਦਰ-ਵੇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਕੀਰੀ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਮਸਕੀਨੀ, ਆਜਜ਼ੀ ।
[दर-वेशी] फ़ा० स्त्री० फ़कीरी, निर्धनता, ग़रीबी ।

درہ—[ਦੁੱਰ:, ਦਿੱਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਾਬਕ, ਕੋਰੜਾ, ਚਾਬਕ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਈ ਦੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।
[दुर्र:, दिर्र:] फ़ा० पु० चाबुक, वह चाबुक जिसके साथ शरई दण्ड दिया जावे ।

درہ—[ਦੱਰ:, ਦਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੋ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਰਸਤਾ, ਘਾਟੀ ।
[दर्र:, दर:] फ़ा० पु० दो पर्वतों के मध्य का मार्ग, घाटी ।

درہم—[ਦਿਰ-ਹਮ, ਦਿਰ-ਹਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੇਖੋ : درم
[दिर-हम, दिर-हिम] अर० पु० देखो : درم

درہم—[ਦਰ-ਹਮ] ਵਿ. ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ, ਉਲਟ ਪੁਲਟ, ਗੜਬੜ; ਘਾਬਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ।
[दर-हम] वि० तितर-बितर, उलट पुलट, गड़बड़; घबराया हुआ, उलझा हुआ ।

درہم برہم—[ਦਰ-ਹਮ ਬਰ-ਹਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਲਟ-ਪੁਲਟ; ਗੜਬੜ, ਹੇਠ ਉੱਤੇ; ਖ਼ਫ਼ਾ, ਨਾਰਾਜ਼ ।
[दर-हम बर-हम] फ़ा० क्रि० वि० उलट पुलट, गड़बड़; ऊपर नीचे; नाराज़, क्रुद्ध ।

1 دری—[ਦਰੀ] ਵਿ. ਫ਼ਰਸ਼ ਜਾਂ ਮੰਜੇ ਤੇ ਵਿਛਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੋਟਾ ਕਪੜਾ, ਦਰੀ ।
[दरी] स्त्री० फ़र्श अथवा चारपाई पर बिछाने वाला मोटा कपड़ा, दरी, फ़र्श ।

2 دری—[ਦਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਾਰਸੀ ਬੋਲੀ ਦੀਆਂ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਿਹੜੀ ਬਲਖ਼ ਬੁਖ਼ਾਰਾ ਤੇ ਬਦਖ਼ਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
[दरी] फ़ा० स्त्री० फ़ारसी की सात उपभाषाओं में से एक जो बलख़, बुख़ारा और बदख़्शां में बोली जाती है ।

دریا—[ਦਰ-ਯਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿਗਦਾ ਹੈ, ਨਦੀ ।
[दर-या] फ़ा० पु० वह बहता हुआ पानी जो पर्वतों से निकल कर थल में से होता हुआ सागर में जा गिरे, नदी ।

— دریا بر آمد—[ਦਰ-ਯਾ ਬਰ-ਆਮਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਰੇ ਹਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੱਢੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਬੇਟ ।
[दर-या बर-आमद] फ़ा० स्त्री० नदी के दूर हट जाने से निकली हुई पृथ्वी ।

—دریا برد—[ਦਰ-ਯਾ ਬੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਰੋੜ੍ਹ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਦਰਿਆ ਹੇਠ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ।
[दर-या बुर-द] फ़ा० स्त्री० वह भूमि जो नदी की बाढ़ के कारण लुप्त अथवा बह गई हो ।

—دریا پر جانا اور پیاسے آنا—[ਦਰ-ਯਾ ਪਰ ਜਾਨਾ ਔਰ ਪਯਾਸੇ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੰਦੇ ਭਾਗਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀਦੇ ਹਨ ।
[दर-या पर जाना और प्यासे आना] मुहा० दुर्भाग्य के लिए कहते हैं ।

—دریا چڑھنا—[ਦਰ-ਯਾ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੜ੍ਹ ਆਉਣਾ, ਚੜ੍ਹ ਆਉਣਾ ।
[दर-या चढ़-ना] मुहा० बाढ़ आना ।

—دریا دل—[ਦਰ-ਯਾ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਖ਼ੀ, ਖੁਲ੍ਹਦਿਲਾ ।
[दर-या दिल] फ़ा० वि० पु० दानी, खुला, उदार ।

—دریا دلی—[ਦਰ-ਯਾ ਦਿਲੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਲੀ, ਸਖ਼ਾਵਤ ।
[दर-या दिली] फ़ा० स्त्री० उदारता ।

—دریا کوزے میں بند کرنا—[ਦਰ-ਯਾ ਕੂਜ਼ੇ ਮੇਂ ਬੰਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੱਡੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਥੋੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ; ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰ ਵਿਖਾਉਣਾ ।
[दर-या कूज़े में बंद कर-ना] मुहा० लम्बे विषय को थोड़े शब्दों में प्रस्तुत करना; असम्भव कार्य कर दिखाना ।

—دریا میں رہنا اور مگرمچھ سے بیر—[ਦਰ-ਯਾ ਮੇਂ ਰਹ-ਨਾ ਔਰ ਮਗਰ ਮੱਛ ਸੇ ਬੈਰ] ਅਖੌ. ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ; ਜਿਥੇ ਰਹਿਣਾ ਉਥੇ ਹੀ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ।
[दर-या में रह-ना और मगर मच्छ से बैर] लोको० अपने से बड़े के साथ लड़ाई; जहां रहना उन्हीं लोगों से लड़ना-झगड़ना ।

—دریائی—[ਦਰ-ਯਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ, ਪਤੰਗ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

[दर-याई] फ़ा॰ वि॰ नदी से सम्बन्धित; एक प्रकार का रेशमी कपड़ा; पतंग कँधे से जाकर हवा में छोड़ने का काम।

—دریائی آدمی—[ਦਰ-ਯਾਈ ਆਦਮੀ] ਪੁ. ਜਲ ਮਾਨਸ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਰਗਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਜੀਵ, ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ।

[दर-याई आदमी] पु॰ जल मानुष, मनुष्य की आकृति का जल में रहने वाला एक जीव, नदी में रहने वाला मनुष्य।

—دریائی گھوڑا—[ਦਰ-ਯਾਈ ਘੋੜਾ] ਪੁ. ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਜੀਵ ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਘੋੜੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[दर-याई घोड़ा] पु॰ नदी में रहने वाला एक जानवर जिसका शरीर घोड़े जैसा होता है।

—دریائی نار جیل—[ਦਰ-ਯਾਈ ਨਾਰ-ਜੀਲ] ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰੀ ਨਾਰੀਅਲ, ਇਕ ਦਵਾ।

[दर-याई नार-जील] पु॰ समुद्र का नारियल, एक औषधि।

—دریائے شور—[ਦਰ-ਯਾਏ ਸ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਮੁੰਦਰ, ਸਾਗਰ, ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ।

[दर-याए शोर] फ़ा॰ पु॰ समुद्र, सागर, खारा पानी।

دریافت—[ਦਰਯਾਫ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਛਾਣ, ਦੇਖ ਭਾਲ, ਪੁੱਛ।

[दरयाफ़-त] फ़ा॰ स्त्री॰ पहचान, देख भाल, जाँच पड़ताल।

دریبا—[ਦਰੀਬਾ, ਦਰੇਬਾ] ਪੁ. ਪਾਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁਹੱਲਾ, ਪਾਨਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ; ਦੇਹਲੀ ਦਾ ਇਕ ਬਾਜ਼ਾਰ।

[दरीबा, दरेबा] पु॰ पान वालों का मुहल्ला, पानों का बाज़ार; देहली का एक बाज़ार।

دریدہ—[ਦਰੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਾਟਿਆ ਹੋਇਆ।

[दरीद:] फ़ा॰ वि॰ फटा हुआ।

—دریدہ دہن—[ਦਰੀਦ: ਦਹਨ] ਵਿ. ਮੂੰਹ ਫਟ, ਬਦਜ਼ਬਾਨ, ਮੂੰਹ ਤੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[दरीद: दहन] वि॰ मुँह-फट, मुँह पर सुनाने वाला।

دریس—[ਦਰੇਸ] ਇ. ਵਿ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਛੀਂਟ ਜੋ ਮਲਮਲ ਤੇ ਹੋਵੇ; ਸਿੱਧਾ, ਪੱਧਰਾ; ਚੌਕਸ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ।

[दरेस] स्त्री॰ वि॰ एक प्रकार की छींट जो मलमल पर हो; सीधा, समतल; सावधान।

دریغ—[ਦਿਰੇਗ਼, ਦਰੇਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ, ਪੱਛੋਤਾ, ਪਛਤਾਵਾ, ਅਫ਼ਸੋਸ।

[दिरेग़, दरेग़] फ़ा॰ पु॰ प्रायश्चित, पश्चात्ताप, खेद, अफ़सोस।

—دریغ کرنا—[ਦਰੇਗ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਛਤਾਉਣਾ; ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨਾ; ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨਾ।

[दरेग़ कर-ना] मुहा॰ पछताना; खेद प्रकट करना; कृपणता करना।

دریوزہ—[ਦਰ-ਯੋਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭਿੱਖਿਆ, ਗਦਾਗਰੀ, ਭੀਖ।

[दर-योज़:] फ़ा॰ पु॰ भिक्षा, भीख।

—دریوزہ گر—[ਦਰ-ਯੋਜ਼: ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰ, ਮੰਗਤਾ, ਭਿਖ ਮੰਗਾ।

[दर-योज़: गर] फ़ा॰ पु॰ भिखारी, भीख मांगने वाला।

—دریوزہ گری—[ਦਰ-ਯੋਜ਼: ਗਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[दर-योज़: गरी] फ़ा॰ स्त्री॰ भिक्षा मांगने का काम, भिक्षावृत्ति।

دڑاڑ—[ਦੜਾੜ] ਇ. ਵੇਖ : دراڑ

[दड़ाड़] स्त्री॰ देखो : دراڑ

دڑبا—[ਦੜ-ਬਾ] ਪੁ. ਕਬੂਤਰਾਂ ਜਾਂ ਕੁੱਕੜਾਂ ਦਾ ਖੁੱਡਾ, ਡਰਬਾ।

[दड़-बा] पु॰ कबूतरों या मुर्गों का घर।

دڑ بڑانا—[ਦੜ-ਬੜਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਝੁਠਿਆਉਣਾ, ਝੂਠਾ ਕਰਨਾ; ਘਬਰਾਉਣਾ, ਝਿੜਕਣਾ, ਦਬਕਾਉਣਾ; ਡਰਾਉਣਾ।

[दड़-बड़ाना] क्रि॰ सक॰ झुठलाना, झूठा करना; घबराना, झिड़कना; डराना।

دڑبے دڑبے کرنا—[ਦੜ-ਬੇ ਦੜ-ਬੇ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਡੇ ਤੇ ਜਾਂ ਟੋਕਰੇ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣਾ।

[दड़-बे दड़-बे कर-ना] मुहा॰ मुर्गों को अपने अड्डे पर अथवा टोकरे के नीचे आने के लिए बुलाना।

دڑنگا—[ਦੜੰਗਾ] ਪੁ. ਲੰਮਾ ਕਦਮ, ਲੰਮਾ ਡੰਗ; ਮੋਟਾ ਟਾਂਕਾ।

[दड़ंगा] पु॰ लम्बा क़दम, लम्बा डग; मोटा टांका।

—دڑنگے لگانا—[ਦੜੰਗੇ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੱਚਣਾ ਟੱਪਣਾ, ਉੱਛਲਣਾ ਕੁੱਦਣਾ; ਲੰਮੀਆਂ ਛਲਾਂਗਾਂ ਭਰਨਾ; ਮੋਟੇ ਟਾਂਕੇ ਲਾਉਣਾ।

[दड़ंगे लगाना] मुहा॰ नाचना कूदना, उछलना कूदना; लम्बे डग भरना; मोटे टांके भरना।

دڑیڑا—[ਦੜੇੜਾ] ਪੁ. ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਮੀਂਹ, ਝੜੀ; ਦਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ੋਰ।

[दड़ेड़ा] पु॰ ज़ोर की वर्षा, मूसलाधार वर्षा; नदी का चढ़ाव।

دزد—[ਦੁਜ਼-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੋਰ, ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[दुज़-द] फ़ा॰ पु॰ चोर, चोरी करने वाला।

—دزد حنا—[ਦੁਜ਼-ਦੇ ਹਿਨਾ] ਪੁ. ਉਹ ਚਿੱਟੇ ਥਾਂ ਜੋ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਖ਼ਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[दुज़-दे हिना] पु॰ वह सफ़ेद स्थान जो मेंहदी लगाते हुए रिक्त रह जाता है।

—دزدی—[ਦੁਜ਼-ਦੀ] ਇ. ਚੋਰੀ।

[दुज़-दी] स्त्री॰ चोरी।

دس—[ਦਸ] ਵਿ. ਨੌਂ ਅਤੇ ਇਕ, ੧੦ ।
[दस] वि० नौ और एक, १० ।

دس جنے کی لٹھی ایک جنے کا بوجھ—[ਦਸ ਜਣੇ ਦੀ ਲਾਠੀ ਇਕ ਜਣੇ ਦਾ ਬੋਝ] ਅਖੌ. ਜੇਕਰ ਬਹੁਤੇ ਆਦਮੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਭਾਰ ਵੀ ਇਕ ਆਦਮੀ ਤੇ ਪਾਣ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਖਾਸਾ ਭਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[दस जने की लाठी एक जने का बोझ] लोकोक्ति० जब बहुत मनुष्य थोड़ा थोड़ा भार भी एक आदमी पर डालें तो काफ़ी भार बन जाता है ।

دس گز کی زبان—[ਦਸ ਗਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਤਿੱਖੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਜ਼ਬਾਨ ਦਰਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ।
[दस गज़ की ज़बान] स्त्री० बहुत तीखी जिह्वा, बहुत बातें करने वाली अथवा गाली देने वाली जिह्वा ।

دس ہاتھ کی زبان—[ਦਸ ਹੱਥ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : دس گز کی زبان
[दस हाथ की ज़बान] स्त्री० देखो : دس گز کی زبان

دسا—[ਦਿਸ਼ਾ] ਇ. ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼; ਵੇਲਾ; ਜੰਗਲ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਹਾਲਤ; ਬਣੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮ ।
[दिशा] स्त्री० दिशा, ओर; समय; शौच-क्रिया; स्थिति; बनियों की एक जाति ।

دساتیر—[ਦਸਾਤੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. دستور ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਕਾਇਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਨੇਮ, ਰਸਮਾਂ; ਅਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰ; ਆਗਿਆ, ਇਜਾਜ਼ਤ; ਪਾਰਸੀਆਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ; ਜ਼ਰਤੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ।
[दसातीर] अर० पु० دستور का बहुवचन, विधियां, रीतियां, नियम, धनाढ्य लोग; आज्ञा; पारसियों की धार्मिक पुस्तक; ज़रतुश्तियों के मुखिया ।

دساد—[ਦਸਾਧ] ਪੁ. ਸੂਰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਨੀਚ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤੀ ।
[दसाध] पु० सूअर पालने वाली एक नीच हिन्दू जाति ।

دساور—[ਦਿਸਾਵਰ] ਪੁ. ਪਰਦੇਸ; ਬਾਹਰ ਦਾ ਸੁਦਾਗਰੀ ਦਾ ਮਾਲ; ਹਵਾ ਪਾਣੀ, ਮੌਸਮ; ਦੇਸ, ਮੁਲਕ ।
[दिसावर] पु० परदेश; बाहर का व्यापार का माल; जल-वायु, ऋतु; देश ।

دساور چڑھنا—[ਦਿਸਾਵਰ ਚੜ੍ਹਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਦਾਗਰੀ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਦਿਸਾਵਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ, ਮਾਲ ਭਰਨਾ ।
[दिसावर चढ़ना] मुहा० व्यापार का माल दिसावर भेजे जाना, माल भरना ।

دساوری—[ਦਿਸਾਵਰੀ] ਵਿ. ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪਾਨ; ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੁਦਾਗਰੀ ਦਾ ਮਾਲ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਕਬੂਤਰ ।
[दिसावरी] स्त्री० वि० एक प्रकार का बढ़िया पान; बाहर जाने वाला सौदागरी का माल; एक प्रकार का कबूतर ।

دساوری مال—[ਦਿਸਾਵਰੀ ਮਾਲ] ਪੁ. ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੁਦਾਗਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ।
[दिसावरी माल] पु० बाहर जाने वाला सौदागरी का माल ।

دستپنا—[ਦਸ-ਪਨਾ] ਪੁ. ਅੱਗ ਫੜਨ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ, ਚਿਮਟਾ ।
[दस-पना] पु० आग पकड़ने का औज़ार ।

دست—[ਦਸ-ਤ] ਪੁ. ਹੱਥ, ਪੰਜਾ; ਬਾਹੂ, ਜ਼ੋਰ; ਤਾਕਤ; ਪਤਲੀ ਟੱਟੀ ।
[दस-त] पु० हाथ, हस्त, कर; बाहु; शक्ति; पतला पाख़ाना ।

دست آموز—[ਦਸ-ਤ ਆਮੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੱਥੀਂ ਪਾਲਿਆ, ਹੱਥੀ ਸਿਖਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਪਾਲਤੂ, ਹਥਵਾਂ ।
[दस-त आमोज़] फ़ा० वि० हाथों से पाला हुआ, हाथों से सिखाया हुआ, पालतू ।

دست آور—[ਦਸ-ਤ ਆਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੁਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।
[दस-त आवर] फ़ा० वि० दस्त लाने वाला ।

دست آویز—[ਦਸ-ਤ ਆਵੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : دستاویز
[दस-त आवेज़] फ़ा० स्त्री० देखो : دستاویز

دست انداز—[ਦਸ-ਤ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਅਟਕਾਉ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਵਿਘਨ ਕਾਰੀ ।
[दस-त अंदाज़] फ़ा० वि० हस्तक्षेप करने वाला, बाधा डालने वाला, अटकाने वाला, विघ्नकारी ।

دست اندازی—[ਦਸ-ਤ ਅੰਦਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਿਰੋਧ ।
[दस-त अंदाज़ी] फ़ा० स्त्री० हस्तक्षेप करने का भाव, विघ्न डालने अथवा बाधा डालने का भाव, विरोध ।

دستاویز—[ਦਸ-ਤਾਵੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਿਖਤ, ਤਮੱਸਕ, ਅਸ਼ਟਾਮ, ਰੁੱਕਾ ।
[दस-तावेज़] फ़ा० स्त्री० लिखित, तमस्सुक, स्टाम्प, अभिलेख ।

دستاویز انتقال—[ਦਸ-ਤਾਵੇਜ਼ੇ ਇਨ-ਤਿਕ਼ਾਲ] ਇ. ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੱਥ ਬਦਲੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ।
[दस-तावेज़ इन-तिक़ाल] स्त्री० सम्पत्ति के हस्तान्तरण सम्बन्धी लिखित ।

دستاویز بیع بالوفا—[ਦਸ-ਤਾਵੇਜ਼ ਬੈ'ਅ ਬਿਲ-ਵਫ਼ਾ] ਇ. ਸ਼ਰਤੀਆ ਵੇਚਣ ਦੀ ਲਿਖਤ ।
[दस-तावेज़ बैअ बिल-वफ़ा] स्त्री० शर्तिया बेचने की लिखित ।

—دست بدست—[ਦਸ-ਤ ਬਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੱਥੋ ਹੱਥੀ, ਜਲਦੀ, ਛੇਤੀ, ਫਟਾਫਟ ।
[दस-त बदस-त] फ़ा॰ क्रि॰ वि॰ हाथों हाथ, शीघ्र, जल्दी, झट पट ।

—دست برد—[ਦਸ-ਤ ਬੁਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੁੱਟ, ਗ਼ਬਨ, ਖ਼ੁਰਦ ਬੁਰਦ; ਵਸ, ਕਾਬੂ, ਗ਼ਲਬਾ ।
[दस-त बुर-द] फ़ा॰ स्त्री॰ लूट खसोट, ग़बन; वश, क़ाबू, ग़लबा ।

—دست بردار ہونا—[ਦਸ-ਤ ਬਰ-ਦਾਰ] ਮੁਹਾ. ਬਾਜ਼ ਆਉਣਾ, ਹਟ ਜਾਣਾ, ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ, ਛੱਡਣਾ ।
[दस-त बर-दार होना] मुहा॰ बाज़ आना, हट जाना, त्याग करना, छोड़ना ।

—دست برداری—[ਦਸ-ਤ ਬਰ-ਦਾਰੀ] ਇ. ਤਿਆਗ, ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੱਥ ਖਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[दस-त बर-दारी] स्त्री॰ त्याग, छोड़ देने का भाव, हाथ खींच लेने का भाव ।

—دست بستہ—[ਦਸ-ਤ ਬਸ-ਤਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ।
[दस-त बस-तः] क्रि॰ वि॰ हाथ जोड़ कर, अंजलि बद्ध हो कर ।

—دست بندھک—[ਦਸ-ਤ ਬੰਧਕ] ਇ. ਰਹਿਨ, ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੀ ਚੀਜ਼, ਗਿਰਵੀ ।
[दस-त बंधक] स्त्री॰ रेहन, गिरवी रखी हुई वस्तु, गिरवी ।

—دست بوس ہونا—[ਦਸ-ਤ ਬੋਸ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਥ ਚੁੰਮਣਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੱਥ ਚੁੰਮਣਾ ।
[दस-त बोस होना] मुहा॰ हाथ चूमना, सत्कार के तौर पर हाथ चूमना ।

—دست بیعت کرنا—[ਦਸ-ਤ ਬੈ:ਅ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਰੀਦ ਬਣਨਾ; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣਾ ।
[दस-त बै:अ कर-ना] मुहा॰ शिष्य बनना, चेला बनना, किसी को गुरु मानना ।

—دست پاک—[ਦਸ-ਤ ਪਾਕ] ਪੁ. ਤੌਲੀਆ; ਪਰਨਾ, ਰੁਮਾਲ ।
[दस-त पाक] पु॰ तौलिया; अंगोछा, रूमाल ।

—دست چالاک—[ਦਸ-ਤ ਚਾਲਾਕ] ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦਾ ਝੱਸ ਹੋਵੇ, ਚੋਰ ।
[दस-त चालाक] पु॰ वह आदमी जिसे चोरी का चस्का हो, चोर ।

—دستخط—[ਦਸ-ਤ ਖ਼ਤ] ਪੁ. ਹਸਤਾਖਰ, ਲਿਖਤ, ਲਿਖਣ ਦਾ ਢੰਗ; ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਤ ।
[दस-त ख़त] पु॰ हस्ताक्षर, लिखने का ढंग; अपने हाथ की लिखी लिखित ।

—دستخطی—[ਦਸ-ਤ ਖ਼ਤੀ] ਵਿ. ਇ. ਹੱਥ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਹਸਤਾਖਰ ਵਾਲਾ ।
[दस-त ख़ती] स्त्री॰ वि॰ हाथ का लिखा हुआ, हस्ताक्षर वाला ।

—دست خود دہان خود گر نہ خوری زیان خود—
[ਦਸ-ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਦਹਾਨੇ ਖ਼ੁਦ ਗਰਨਾ: ਖ਼ੁਰੀ ਜ਼ਿਆਨੇ ਖ਼ੁਦ]
ਅਖੌ. ਸਭ ਕੁਝ ਵਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ।
[दस-ते ख़ुद दहाने ख़ुद, गरना: ख़ुरी ज़ियाने ख़ुद]
लोको॰ सब अधिकार होते हुए भी यदि उस का प्रयोग न किया तो अपनी ही हानि है ।

—دست دراز—[ਦਸ-ਤ ਦਰਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਾਲਮ, ਜਾਬਰ; ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ।
[दस-त दराज़] फ़ा॰ वि॰ अन्यायी, ज़ालिम; प्रत्येक को मारने पीटने वाला ।

—دست درازی—[ਦਸ-ਤ ਦਰਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਰ ਕੁਟ, ਲੁਟ ਮਾਰ; ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਧਕੀਣੀ, ਹੱਥ ਚਲਾਕੀ ।
[दस-त दराज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ मार पीट, लूट मार; ज़्यादती, अत्याचार ।

—دسترس—[ਦਸ-ਤ ਰਸ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਹੁੰਚ, ਰਸਾਈ ।
[दस-त रस] फ़ा॰ स्त्री॰ पहुँच, रसाई ।

—دست شفا—[ਦਸ-ਤੇ ਸ਼ਿਫ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਰੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ।
[दस-ते शिफ़ा] फ़ा॰ पु॰ नीरोग करने वाला हाथ ।

—دست غیب—[ਦਸ-ਤੇ ਗ਼ੈਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੁੱਝਾ ਹੱਥ ।
[दस-ते ग़ैब] फ़ा॰ पु॰ गुप्त हाथ ।

—دست فروش—[ਦਸ-ਤ ਫ਼ਰੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹੱਥ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਫੜ ਕੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ।
[दस-त फ़रोश] फ़ा॰ पु॰ हाथ में चीज़ें पकड़ कर बेचने वाला ।

—دست قدرت—[ਦਸ-ਤੇ ਕੁਦ-ਰਤ] ਪੁ. ਵਸ, ਕਾਬੂ, ਅਖ਼ਤਿਆਰ ।
[दस-ते क़ुद-रत] पु॰ वश, क़ाबू, अधिकार ।

—دستکار—[ਦਸ-ਤਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਰੀਗਰ, ਹੱਥ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ।
[दस-तकार] फ़ा॰ पु॰ कारीगर, हाथ का काम जानने वाला, शिल्पी ।

—دستکاری—[ਦਸ-ਤਕਾਰੀ] ਇ. ਉਦਯੋਗ, ਕਾਰੀਗਰੀ, ਹੱਥ ਦਾ ਕੰਮ ।
[दस-तकारी] स्त्री॰ उद्योग, कारीगरी, हस्त शिल्प ।

—دست گاہ—[ਦਸ-ਤਗਾਹ] ਇ. ਤਾਕਤ, ਹੈਸੀਅਤ, ਪਾਇਆ।
[दस-तगाह] स्त्री० शक्ति, सामर्थ्य, हैसियत।

—دست گرداں—[ਦਸ-ਤ ਗਰ-ਦਾਂ] ਪੁ. ਹੱਥੋ ਹੱਥੀ ਲਿਆ ਜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਉਧਾਰ, ਹੱਥ ਉਧਾਰ।
[दस-त गर-दां] पु० चलता उधार, दस्ती उधार।

—دست گیر—[ਦਸ-ਤ ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਹੱਥ ਫੜਨ ਵਾਲਾ; ਸਹਾਇਕ; ਵੱਡੇ ਗੌਸ ਦਾ ਲਕਬ ਜਾਂ ਗੁਣਵਾਚੀ ਉਪ ਨਾਉਂ।
[दस्त-गीर] फ़ा० वि० पु० हाथ पकड़ने वाला, सहायक; बड़े ग़ौस का गुणवाची उपनाम।

—دست گیری—[ਦਸ-ਤ ਗੀਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਦਦ, ਸਹਾਇਤਾ; ਆਸਰਾ, ਪਨਾਹ।
[दस-त गीरी] फ़ा० स्त्री० मदद, सहायता; आश्रय, शरण।

—دست مال—[ਦਸ-ਤ ਮਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੁਮਾਲ।
[दस-त माल] फ़ा० पु० रूमाल।

—دست نگر—[ਦਸ-ਤ ਨਿਗਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਮੁਥਾਜ, ਹਾਜਤ ਮੰਦ, ਗਰੀਬ, ਭੁੱਖਾ।
[दस-त निगर] फ़ा० वि० पु० मुहताज; पराश्रित, ग़रीब, निर्धन।

—دست و گریباں ہونا—[ਦਸ-ਤੋ ਗਿਰੀਬਾਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਥਮ ਗੁੱਥਾ ਹੋਣਾ, ਲੜਨਾ।
[दस-तो गिरीबां होना] मुहा० गुत्थम गुत्था होना, हाथा पाई होना, लड़ना।

—دست یاب—[ਦਸ-ਤਯਾਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਜੋਗ, ਮਿਲ ਸਕਣ ਜੋਗ; ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਵਸੂਲੀ।
[दस-तयाब] फ़ा० वि० पु० प्राप्त होने योग्य, मिल सकने योग्य; प्राप्ति, उपलब्धि।

دستار—[ਦਸ-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਗੜੀ, ਪਗ।
[दस- तार] फ़ा० स्त्री० पगड़ी, उष्णीष।

—دستار بند—[ਦਸ-ਤਾਰ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਨੌਕਰ, ਚੀਰਾ ਬੰਦ।
[दस-तार बंद] फ़ा० पु० पगड़ी बांधने वाला नौकर।

—دستار فضیلت—[ਦਸ-ਤਾਰੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ] ਇ. ਵਿਦਵਤਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਪਗੜੀ।
[दस-तारे फ़ज़ीलत] स्त्री० विद्वता और सत्कार के रूप में दी गई पगड़ी।

دستانہ—[ਦਸ-ਤਾਨਹ:] ਪੁ. ਦਸਤਾਨਾ, ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਹਿਨਿਆ ਲੋਹੇ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ।
[दस-तानः] पु० दस्ताना, तलवार का वार रोकने के लिए पहिना हुआ लोहे का औज़ार।

—دستر خوان—[ਦਸ-ਤਰ ਖ਼ੁਆਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਵਿਛਾਇਆ ਕਪੜਾ, ਮੇਜ਼ ਪੋਸ਼।
[दस-तर ख़्वान] फ़ा० पु० खाना खाते समय बिछाया गया कपड़ा, मेज़ पोश।

—دستر خوان بچھانے میں سو عیب نہ بچھانے میں ایک عیب—[ਦਸ-ਤਰ ਖ਼ੁਆਨ ਵਿਛਾਨੇ ਮੇਂ ਸੌ ਐਬ ਨ: ਵਿਛਾਨੇ ਮੇਂ ਏਕ ਐਬ] ਅਖੌ. [illegible] ਕੇ ਐਬ ਕਢਵਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਨਾ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।
[दस-तर ख़्वान बिछाने में सौ ऐब न: बिछाने में एक ऐब] लोकोक्ति० निमन्त्रण देकर बुराइयां निकलवाने की अपेक्षा निमन्त्रण न देना ही अच्छा है।

—دستر خوان بڑھانا—[ਦਸ-ਤਰ ਖ਼ੁਆਨ ਵਧਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਸਤਰਖ਼ਾਨ ਚੁੱਕਣਾ।
[दस-तर ख़्वान बढ़ाना] मुहा० दस्तर ख़्वान उठा देना।

—دستر خوان کا توبہ توبہ کرنا—[ਦਸ-ਤਰ ਖ਼ੁਆਨ ਕਾ ਤੌਬ: ਤੌਬ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਸਤਰ ਖ਼ਾਨ ਦਾ ਭਾਂ ਭਾਂ ਕਰਨਾ।
[दस-तर ख़्वान का तौब: तौब: कर-ना] मुहा० जब दस्तर ख़्वान को बिछाने पर खाने वाला कोई न आए तब ऐसा कहते हैं।

—دستر خوان کی بلی—[ਦਸ-ਤਰ ਖ਼ੁਆਨ ਕੀ ਬਿੱਲੀ] ਇ. ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਾਣਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ।
[दस-तर ख़्वान की बिल्ली] स्त्री० हर समय दस्तर ख़्वान पर सम्मिलित हो कर खाने वाला आदमी।

—دستر خوان کی مکھی—[ਦਸ-ਤਰ ਖ਼ੁਆਨ ਕੀ ਮੱਖੀ] ਇ. ਦੇਖੋ : دستر خوان کی بلی।
[दस-तर ख़्वान की बिल्ली] स्त्री० देखो : دستر خوان کی بلی।

دستک—[ਦਸ-ਤਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਖੜਖੜਾਉਣ ਜਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਤਾੜੀ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਟੈਕਸ, ਮਹਿਸੂਲ; ਪਰਵਾਨਾ, ਰਾਹਦਾਰੀ।
[दस-तक] फ़ा० स्त्री० द्वार पर की गई खट् खट् की आवाज़ या अन्दर से बुलाने के लिए कहा गया शब्द; ताली बजाने की आवाज़, करतल ध्वनि; कर; परवाना, राहदारी।

—دستک پیادہ—[ਦਸ-ਤਕ ਪਿਆਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਕੁਰਕੀ ਜਾਂ ਸੰਮਨ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਾ ਚਪੜਾਸੀ।
[दस-तक पियाद:] फ़ा० पु० मामले की वसूली, सम्मन या कुर्की सम्बन्धी कागज़ों को ले जाने वाला चपड़ासी।

—دستک دینا—[ਦਸ-ਤਕ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣਾ, ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਉਣਾ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਥਪ ਥਪ ਕਰਨਾ, ਤਾੜੀ ਵਜਾਉਣਾ।

[दस-तक देना] मुहा० द्वार खटखटाना, द्वार पर खट खट करना; ताली बजाना ।

دستکی — [ਦਸ-ਤਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਾਕਟ ਬੁਕ, ਨੋਟ ਬੁਕ, ਛੋਟੀ ਪਤਰੀ; ਸੰਦੂਕ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੇ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਕੁੰਡਾ ।

[दस-तकी] फ़ा० स्त्री० नोट बुक, छोटी कापी; सन्दूक के दोनों ओर लगा हुआ कुंडा ।

دستگی — [ਦਸ-ਤਗੀ] ਇ. ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਤਸਮਾ ।

[दस-तगी] स्त्री० तलवार के दस्ते के साथ लगा हुआ तस्मा ।

دستمال — [ਦਸ-ਤਮਾਲ] ਪੁ. ਰੁਮਾਲ ।

[दस-तमाल] पु० रूमाल ।

دستور — [ਦਸ-ਤੂਰ] ਪੁ. ਰਸਮ, ਰਵਾਜ, ਰਹੁ ਰੀਤ; ਆਦਤ; ਵਿਧਾਨ, ਕਨੂੰਨ; ਵਜ਼ੀਰ ।

[दस-तूर] पु० रीति, मर्यादा; आदत; विधान, कानून; मन्त्री ।

دستور العمل — [ਦਸ-ਤੂਰੁਲ ਅਮਲ] ਪੁ. ਕਨੂੰਨ, ਜ਼ਾਬਿਤਾ, ਨਿਯਮ; ਹਦਾਇਤ ਨਾਮਾ ।

[दस-तूरुल अमल] पु० कानून, विधि, नियम; कार्य-प्रणाली ।

دستور باندھنا — [ਦਸ-ਤੂਰ ਬੰਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੇਮ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨਾ, ਕਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ; ਮੁੱਢ ਬਣਾਉਣਾ ।

[दस-तूर बांध-ना] मुहा० नियम निश्चित करना, कानून बनाना; आदत डालना ।

دستوری — [ਦਸ-ਤੂਰੀ] ਵਿ. ਇ. ਦਸਤੂਰ ਸਬੰਧੀ; ਕਮਿਸ਼ਨ, ਦਲਾਲੀ, ਫ਼ੀਸ ।

[दस-तूरी] वि० स्त्री० दस्तूर सम्बन्धी; कमीशन, दलाली, फ़ीस ।

دستہ — [ਦਸ-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁੱਠਾ, ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਥਾਂ; ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ; ਚੌਵੀ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਸੋਟਾ, ਡੰਡਾ; ਗੁਲਦਸਤਾ ।

[दस-तः] फ़ा० पु० छुरी अथवा खड्ग आदि का मुट्ठा; सेना का एक भाग; चौबीस कागज़ों का समूह; सोटा, डंडा; गुलदस्ता ।

دستی — [ਦਸ-ਤੀ] ਵਿ. ਇ. ਹੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਛੋਟੀ ਮਸ਼ਾਲ, ਪਲੀਤਾ; ਛੋਟਾ ਦਸਤਾ; ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਉ; ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਲਮਦਾਨ; ਉਹ ਤੁਹਫ਼ਾ ਜੋ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਕਸਾ ।

[दस-ती] वि० स्त्री० हाथ से सम्बन्धित; छोटी मशाल, फ़लीता; छोटा दस्ता; कुश्ती का एक दाव; छोटा कलमदान; वह तोहफ़ा जो राजागण उपहार के रूप में अपने सरदारों को त्योहार के दिन देते हैं; छोटा सा बक्सा ।

دستی کرنا — [ਦਸ-ਤੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਥ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਾਉ ਕਰਨਾ, ਵਰਜ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ।

[दस-ती कर-ना] मुहा० हाथ से हाथ मिला कर कुश्ती के दाव का अभ्यास करना, व्यायाम करना ।

دسواں — [ਦਸ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਦਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਦਸਵਾਂ ।

[दस-वां] वि० दस से सम्बन्धित, दशम ।

دسوکھا — [ਦਸੂਖਾ] ਪੁ. ਉੱਡਣ ਵਾਲਾ ਖੰਭ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਪਰ ਝਾੜਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ।

[दसूखा] पु० उड़ने वाला पंख, पक्षियों के पर झाड़ने की क्रिया ।

دسوں انگلیاں دسوں چراغ — [ਦਸੋਂ ਉਂਗਲਿਆਂ ਦਸੋਂ ਚਿਰਾਗ਼] ਅਖੌ. ਗੁਣਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਉਹਦੇ ਨਹੁੰ ਨਹੁੰ ਵਿਚ ਗੁਣ ਹਨ ।

[दसों उंगलियां दसों चिराग़] लोको० गुण सम्पन्न लड़की की सराहना करते हुए ऐसा कहते हैं अर्थात वह गुणों से भरपूर है ।

دسہرہ — [ਦਸਹਰਹ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਅੱਸੂ ਸੁਦੀ ਦਸਮੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਜੈ ਦਸਮੀ ।

[दसहरः] पु० हिन्दुओं का एक त्योहार जो श्री राम चन्द्र जी की रावण पर विजय के उपलक्ष्य में आश्विन मास की दसवीं तिथि को प्रतिवर्ष मनाया जाता है, विजय दशमी ।

دشا — [ਦਿਸ਼ਾ] ਇ. ਵੇਖੋ : دسا ।

[दिशा] स्त्री० देखो : دسا ।

دشت — [ਦਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗਲ, ਥਲ, ਬੀਆਬਾਨ, ਉਜਾੜ ।

[दश-त] फ़ा० पु० जंगल, वनस्थल, निर्जन स्थान ।

دشت پیما — [ਦਸ਼-ਤ ਪੈਮਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੰਗਲ ਜੰਗਲ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ, ਆਵਾਰਾ ਗਰਦ ।

[दश-त पैमा] फ़ा० वि० वनों में भ्रमण करने वाला, व्यर्थ घूमने वाला, आवारा ।

دشت پیمائی — [ਦਸ਼-ਤ ਪੈਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਵਾਰਾ ਗਰਦੀ, ਜੰਗਲ ਫਿਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ ।

[दश-त पैमाई] फ़ा० स्त्री० व्यर्थ घूमने का भाव, घूमते फिरते रहने का भाव या क्रिया ।

دشت نورد — [ਦਸ਼-ਤ ਨਵਰ-ਦ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : دشت پیما ।

[दश-त नवर-द] वि० देखो : دشت پیما ।

دشت نوردی — [ਦਸ਼-ਤ ਨਵਰ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : دشت پیمائی ।

[दश-त नवर-दी] फ़ा० स्त्री० देखो : دشت پیمائی ।

دشمن — [ਦੁਸ਼-ਮਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੈਰੀ, ਵਿਰੋਧੀ, ਰਕੀਬ ।

[दुश-मन] फ़ा० पु० शत्रु, रिपु, विरोधी, प्रतिपक्षी ।

—دشمن اگر قوی است نگہبان قوی تراست—
[ਦੁਸ਼-ਮਨ ਅਗਰ ਕ਼ਵੀਅਸ-ਤ ਨਿਗਹ-ਬਾਂ ਕ਼ਵੀਤਰਅਸ-ਤ] ਅਖੋ. ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੇ ਤਕੜਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਰਾਖਾ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤਕੜਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਹੈ।
[दुश-मन अगर क़वीअस-त निगह-बां क़वीतरअस-त] लोको॰ शत्रु यदि शक्ति शाली है तो भी कोई भय नहीं क्योंकि रक्षक उससे भी अधिक बलवान् है अर्थात् ईश्वर बहुत शक्तिमान् है।

—دشمن جانی—[ਦੁਸ਼-ਮਨੇ ਜਾਨੀ] ਪੁ. ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਜਾਨ ਵੈਰੀ, ਤਕੜਾ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਤਿਹਾਇਆ ਵੈਰੀ।
[दुश-मने जानी] पु॰ प्राणों का शत्रु, रक्त का पियासा, विरोधी।

—دشمن چہ کند چوں مہرباں باشد دوست—
[ਦੁਸ਼-ਮਨ ਚਿ ਕੁਨਦ ਚੂੰ ਮਿਹ-ਰਬਾਂ ਬਾਸ਼ਦ ਦੋਸ-ਤ] ਅਖੋ. ਰੱਬ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੈਰੀ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ?
[दुश-मन चि कुनद चूं मिह-रबां बाशद दोस-त] लोको॰ ईश्वर दयालु हो तो शत्रु क्या बिगाड़ सकता है?

—دشمن دور—[ਦੁਸ਼-ਮਨ ਦੋਰ] ਵਾਕ, ਨਵੀਂ ਜੁੱਤੀ ਪਹਿਨਣ ਮੌਕਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[दुश-मन दोर] वाक्य॰ नया जूता पहिनते समय ऐसा कहते हैं।

—دشمن سوئے نہ سونے دے—[ਦੁਸ਼-ਮਨ ਸੋਏ ਨ: ਸੌਣੇ ਦੇ] ਅਖੋ. ਵੈਰੀ ਨਾ ਆਪ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
[दुश-मन सोए न: सोने दे] लोको॰ शत्रु न तो स्वयं सुख की सांस लेता है और न ही दूसरे को लेने देता है।

—دشمنی—[ਦੁਸ਼-ਮਨੀ] ਇ. ਵੈਰ।
[दुश-मनी] स्त्री॰ वैर, शत्रुता।

—دشمنی نکالنا—[ਦੁਸ਼-ਮਨੀ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੈਰ ਕੱਢਣਾ, ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ।
[दुश-मनी निकाल-ना] मुहा॰ वैर निकालना, बदला लेना।

—دشنام—[ਦੁਸ਼-ਨਾਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਾਲ੍ਹ।
[दुश-नाम] फ़ा॰ स्त्री॰ गाली।

—دشنہ—[ਦਸ਼-ਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੰਜਰ, ਕਟਾਰੀ।
[दश-नः] फ़ा॰ पु॰ खंजर, कटार।

—دشوار—[ਦੁਸ਼-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਔਖਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ।
[दुश-वार] फ़ा॰ वि॰ कठिन, दुष्कर।

—دشواری—[ਦੁਸ਼-ਵਾਰੀ] ਇ. ਔਖ, ਔਖਿਆਈ, ਮੁਸ਼ਕਲ, ਸਖ਼ਤੀ।
[दुश-वारी] स्त्री॰ कठिनाई, कठिनता, कठिनता, सख्ती।

—دشواری پڑنا—[ਦੁਸ਼-ਵਾਰੀ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਔਖ ਆਉਣਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਣਾ।
[दुश-वारी पड़-ना] मुहा॰ कठिनाई आना।

—دعا—[ਦੁਆ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਨਤੀ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਅਰਜ਼; ਮਿੰਨਤ; ਅਸੀਸ; ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ; ਨੇਕੀ, ਭਲਾਈ।
[दुआ] अर॰ स्त्री॰ विनय, प्रार्थना, विनती; मन्नत; आशीर्वाद; पापों के लिए क्षमा-याचना; नेकी, सज्जनता, भलाई।

—دعا کرنا—[ਦੁਆ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨਾ, ਭਲਾ ਚਾਹੁਣਾ, ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ।
[दुआ कर-ना] मुहा॰ प्रार्थना करना, भला चाहना, मंगल कामना करना।

—دعا مانگنا—[ਦੁਆ ਮਾਂਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣਾ, ਮੁਰਾਦ ਮੰਗਣਾ।
[दुआ मांग-ना] मुहा॰ ईश्वर से भला चाहना, वरदान मांगना।

—دعائے خیر—[ਦੁਆਏ ਖ਼ੈਰ] ਇ. ਸੁੱਖ ਮੰਗਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ; ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ; ਨਕਾਹ; ਫ਼ਾਤਿਹਾ।
[दुआए ख़ैर] स्त्री॰ सुख मांगने के लिए की जाने वाली प्रार्थना; अच्छी प्रार्थना; विवाह; मृत्यु पर की जाने वाली प्रार्थना।

—دعائے دولت—[ਦੁਆਏ ਦੌਲਤ] ਇ. ਕਿਸੇ ਦੇ ਧਨ ਜਾਂ ਇਕਬਾਲ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਦੁਆ।
[दुआए दौलत] स्त्री॰ किसी की समृद्धि अथवा उन्नति के लिए की गई प्रार्थना।

—دعاوی—[ਦਆਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. دعوی ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[दआवा] अर॰ पु॰ دعوی का बहुवचन।

—دعوی—[ਦਾ-ਅ-ਵਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਰਜ਼ੀ, ਮੰਗ; ਨਾਲਸ਼; ਹੱਕ।
[दा-अ-वा] अर॰ पु॰ अभ्यर्थन, क्लेम, मांग; नालिश, फ़ौजदारी दावा; स्वत्व।

—دعوی جمانا—[ਦਾ-ਅ-ਵਾ ਜਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਲਕੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦੱਸਣਾ; ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ, ਹੱਕ ਜਮਾਣਾ।
[दा-अ-वा जमाना] मुहा॰ अधिकार जताना; अधिकार करना।

—دعویدار - دعوی دار—[ਦਾ-ਅ-ਵਾਦਾਰ, ਦਾ-ਅ-ਵੇਦਾਰ] ਪੁ. ਮੁਦਈ, ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਫ਼ਰਿਆਦੀ; ਦੁਸ਼ਮਣ, ਰਕੀਬ।
[दा-अ-वादार दा-अ-वेदार] पु॰ फ़रियादी, नालिश करने वाला, पुकार करने वाला; शत्रु, प्रतिवादी।

—دعوی زائد المیعاد—[ਦਾ-ਅ-ਵਾ ਜ਼ਾਇਦੁਲ ਮੀ-ਆਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਦਾਵਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲੰਘ ਗਈ ਹੋਵੇ।

[दा'अ-वा फ़ाइदुल-मी'आद] अर० पु० वह अभियोग जिसकी अवधि बीत गई हो ।

—دعوی مہر—[ਦਾ'ਅ-ਵਾਏ ਮਹ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਕ ਮਿਹਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ।

[दा'अ-वाए मह-र] अर० पु० हक़ महर का दावा ।

دعوت—[ਦਾ'ਅ-ਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਿਉਂਦਾ, ਬੁਲਾਵਾ, ਜ਼ਿਆਫ਼ਤ ।

[दा'अ-वत] अर० स्त्री० निमन्त्रण, बुलावा ।

—دعوت اسلام دینا—[ਦਾ'ਅ-ਵਤੇ ਇਸ-ਲਾਮ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ।

[दा'अ-वते इस-लाम देना] मुहा० मुसलमान बनने के लिए कहना ।

—دعوت جنگ—[ਦਾ'ਅ-ਵਤੇ ਜੰਗ] ਇ. ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ ।

[दा'अ-वते जंग] स्त्री० युद्ध के लिए ललकार ।

—دعوت سمرقندی—[ਦਾ'ਅ-ਵਤੇ ਸਮਰ-ਕੰਦੀ] ਅਰ. ਇ. ਉਪਰਲੇ ਦਿਲੋਂ ਕਹੀ ਗੱਲ, ਕਰ ਤਕੱਲੁਫ਼ ਦੀ ਦਾਹਵਤ, ਦਿਲੋਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਦਾਹਵਤ, ਉਪਰਲੇ ਦਿਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਨਿਉਂਦਾ ।

[दा'अ-वते समर-कंदी] अर० स्त्री० दिखावे के रूप में कही गई बात; हार्दिक इच्छा से न दिया गया निमन्त्रण ।

—دعوت شیراز—[ਦਾ'ਅ-ਵਤੇ ਸ਼ੀਰਾਜ਼] ਇ. ਰੁੱਖਾ ਮਿੱਸਾ, ਦਾਲ ਰੋਟੀ ।

[दा'अ-वते शीराज़] स्त्री० रूखा सूखा, दाल-रोटी ।

—دعوت ولیمہ—[ਦਾ'ਅ-ਵਤੇ ਵਲੀਮ:] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਤੀ ਦਾਹਵਤ ।

[दा'अ-वते वलीम:] अर० स्त्री० विवाह के उपरांत दिया गया भोज ।

دغا—[ਦਗ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਧੋਖਾ, ਝਾਂਸਾ, ਛਲ, ਫ਼ਰੇਬ ।

[दग़ा] फ़ा० स्त्री० छल, कपट, प्रवंचना ।

—دغا باز—[ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਛਲੀਆ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਮੱਕਾਰ ।

[दग़ा बाज़] फ़ा० वि० धोखे बाज़, छलिया, कपटी ।

—دغا بازی—[ਦਗ਼ਾ ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਮੱਕਾਰੀ, ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ।

[दग़ा बाज़ी] फ़ा० स्त्री० धोखे बाज़ी, छल, कपट, प्रवंचना ।

دغدغا—[ਦਗ਼-ਦਗ਼ਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਕੰਵਲ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਫ਼ਾਨੂਸ; ਰੌਸ਼ਨ, ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ।

[दग़-दग़ा] वि० पु० कमल; एक प्रकार का फ़ानूस; प्रकाशित, चमकता हुआ ।

دغدغانا—[ਦਗ਼-ਦਗ਼ਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਰੌਸ਼ਨ ਹੋਣਾ; ਲਾਲ ਹੋਣਾ ।

[दग़-दग़ाना] क्रि० अक० चमकना, प्रकाशित होना; लाल होना ।

دغ دغاہٹ—[ਦਗ਼-ਦਗ਼ਾਹਟ] ਇ. ਸੁਰਖ਼ੀ, ਲਾਲੀ, ਚਮਕ, ਆਭਾ ।

[दग़-दग़ाहट] स्त्री० लाली, चमक, आभा, दीप्ति ।

دغدغہ—[ਦਗ਼-ਦਗ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਡਰ, ਸਹਿਮ, ਤੌਖਲਾ, ਖਟਕਾ ।

[दग़-दग़:] अर० पु० डर, भय, आशंका ।

دغنا—[ਦਗ਼-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਛੁੱਟਣਾ, ਚੱਲਣਾ; (ਬੰਦੂਕ ਤੋਪ ਆਦਿ ਦਾ); ਕਿਸੇ ਗਰਮ ਕੀਤੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਦਾਗ਼ਿਆ ਜਾਣਾ ।

[दग़-ना] क्रि० अक० चलना (तोप आदि का); किसी गर्म की हुई वस्तु से निशान लगाया जाना ।

دغیلا—[ਦਗ਼ੀਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਦਾਗ਼ੀ, ਦਾਗ਼ਦਾਰ; ਐਬਦਾਰ; ਦਾਗ਼ੀ ਫਲ ।

[दग़ीला] वि० पु० धब्बेदार; दोष युक्त; दाग़ी फल ।

دف—[ਦਫ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਡੱਫ਼, ਇਕ ਚੰਮ ਦਾ ਮੜ੍ਹਿਆ ਸਾਜ਼ ।

[दफ़] फ़ा० पु० डफ़, डफली, एक चमड़े से मढ़ा हुआ साज़ ।

دفاتر—[ਦਫ਼ਾਤਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. دفتر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[दफ़ातिर] अर० पु० دفتر का बहुवचन ।

دفالی—[ਦਫ਼ਾਲੀ] ਪੁ. ਡੱਫ਼ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दफ़ाली] पु० डफली बजाने वाला ।

دفاں—[ਦਫ਼ਾਂ] ਪੁ. ਪਰ੍ਹਾਂ, ਦੂਰ ।

[दफ़ाँ] पु० परे, दूर ।

دفتر—[ਦਫ਼-ਤਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹੀ ਖਾਤਾ; ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ; ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਖ਼ਤ, ਪੁਲੰਦਾ; ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ; ਮਹਿਕਮਾ; ਲਿਖਾ ਪੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ।

[दफ़-तर] अर० पु० बही खाता; कचहरी के काग़ज़ों का समूह; बहुत बड़ा पत्र; लम्बी कहानी; सरकारी काम करने का स्थान, विभाग; लिखा-पढ़ी का काम करने की जगह ।

—دفتر استمراری—[ਦਫ਼-ਤਰੇ ਇਸ-ਤਮਰਾਰੀ] ਪੁ. ਡਾਕਖ਼ਾਨੇ ਦੇ ਉਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੀਕ ਸਾੜੇ ਹੂਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ।

[दफ़-तरे इस-तमरारी] पु० डाकख़ाने के वे काग़ज़ जो तीन वर्ष तक जलाए नहीं जाते ।

—دفتری—[ਦਫ਼-ਤਰੀ] ਪੁ. ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਆਦਿ ਠੀਕ ਕਰਨ ਤੇ ਜਿਲਦਾਂ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[दफ़-तरी] पु० दफ़्तर के काग़ज़ आदि ठीक करने और जिल्दें आदि बनाने वाला व्यक्ति ।

دفتی—[ਦਫ਼-ਤੀ] ਇ. ਕਾਗ਼ਜ਼ ਆਦਿ ਜੋੜਕੇ ਬਣੀ ਫ਼ਾਈਲ ਦਾ ਗੱਤਾ ।

[दफ़्-ती] स्त्री० कागज आदि रखने के लिए फ़ाईल का गत्ता ।

دفر تلیہ - دفر تلیا—[ਦਫ਼ਰ ਤਲਿਯਾ, ਦਫ਼ਰ ਤਲ-ਯ:] ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ ਵਿੱਚ ਰਿੱਧਾ ਹੋਇਆ ਮਾਸ ।

[दफ़र तलिया, दफ़र तल-य:] पु० शराब में पका हुआ मांस ।

دفع—[ਦਫ਼-ਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੂਰ; ਰੱਦ; ਵੱਖ, ਪਰੇ ।

[दफ़-अ] अर० वि० क्रि० वि० दूर; रद्द; पृथक, परे ।

دفع الوقتی—[ਦਫ਼-ਅਉਲ-ਵਕ-ਤੀ] ਵਿ. ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਟਾਲਮਟੋਲ ।

[दफ़-अल वक़-ती] स्त्री० समय व्यतीत करने का भाव, टालमटोल ।

دفع دفان ہونا—[ਦਫ਼-ਅ ਦਫ਼ਾਨ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰ੍ਹਾ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ।

[दफ़-अ दफ़ान होना] मुहा० परे होना, आँखों से दूर होना ।

دفعتہً—[ਦਫ਼-ਅਤਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚਾਣਚੱਕ, ਅਚਾਨਕ ।

[दफ़-अतन] क्रि० वि० अचानक, सहसा ।

دفعہ—[ਦਫ਼-ਅ:] ਅਰ. ਇ. ਵਾਰ, ਵਾਰੀ; ਹੱਦ; ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ; ਦਰਜਾ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਮਾਤ ।

[दफ़-अ:] अर० स्त्री० बार, बारी; सीमा; विधान की धारा; दर्जा, श्रेणी ।

دفعدار - دفعہ دار—[ਦਫ਼-ਆ: ਦਾਰ, ਦਫ਼-ਅ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ।

[दफ़-अ: दार, दफ़-अ-दार] पु० सिपाहियों के गिरोह का सरदार ।

دفیعہ—[ਦਫ਼-ਈਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਇਲਾਜ, ਦਾਰੂ, ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਢੰਗ ਜਾਂ ਵਸੀਲਾ ।

[दफ़-ईअ:] अर० पु० उपचार, औषधि, बुराई को रोकने की विधि अथवा साधन ।

دفن—[ਦਫ਼-ਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਜ਼ਿਮੀਂ ਵਿਚ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ।

[दफ़-न] अर० वि० पृथ्वी में दबाया हुआ ।

دفنانا—[ਦਫ਼-ਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜ਼ਿਮੀਂ ਵਿੱਚ ਦੱਬਣਾ, ਦਫ਼ਨ ਕਰਨਾ ।

[दफ़-नाना] क्रि० सक० पृथ्वी में गाड़ना या दबाना, दफ़न करना ।

دفینہ—[ਦਫ਼ੀਨ:] ਅਰ. ਪੁ. ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਧਨ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ।

[दफ़ीन:] अर० पु० दबाया हुआ धन, ख़ज़ाना ।

دق—[ਦਿੱਕ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਰੀਕ, ਪਤਲਾ; ਪੁਰਾਣਾ ਬੁਖ਼ਾਰ, ਖਈ ਰੋਗ ।

[दिक़] अर० वि० पु० बारीक, पतला; पुराना बुख़ार, क्षय रोग, यक्ष्मा ।

دقائق—[ਦਕਾਇਕ] ਅਰ. ਪੁ. دقیقہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[दक़ाइक़] अर० पु० دقیقہ का बहुवचन ।

دق کرنا—[ਦਿੱਕ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਛੇੜਨਾ, ਸਤਾਉਣਾ ।

[दिक़ कर-ना] मुहा० तंग करना, छेड़ना, दुःखी करना ।

دقت—[ਦਿੱਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਬਰੀਕੀ; ਔਖ, ਮੁਸ਼ਕਲ ।

[दिक़्क़त] अर० स्त्री० बारीकी; कठिनाई, मुश्किल ।

دقیانوس—[ਦਕ-ਯਾਨੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਜ਼ਾਲਮ ਬੁਤ ਪਰਸਤ, ਈਰਾਨ ਦੇ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ।

[दक़-यानूस] अर० पु० एक अत्याचारी मूर्ति पूजक, ईरान के एक बादशाह का नाम ।

دقیانوسی—[ਦਕ-ਯਾਨੂਸੀ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ, ਪਿੱਛਾਂ ਖਿੱਚੂ ।

[दक़-यानूसी] वि० बहुत पुराना, रूढ़िवादी ।

دقیانوسی خیال—[ਦਕ-ਯਾਨੂਸੀ ਖ਼ਯਾਲ] ਪੁ. ਪੁਰਾਣਾ ਖ਼ਿਆਲ, ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਖ਼ਿਆਲ ।

[दक़-यानूसी ख़याल] पु० पुराना विचार, रूढ़िवादिता पर आधारित विचार ।

دقیق—[ਦਕੀਕ] ਵਿ. ਬਰੀਕ, ਮਹੀਨ; ਨਾਜ਼ੁਕ; ਤੁੱਛ; ਔਖਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ ।

[दक़ीक़] वि० बारीक, महीन; कोमल; तुच्छ; कठिन, मुश्किल ।

دقیقہ—[ਦਕੀਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਬਰੀਕੀ, ਨੁਕਤਾ; ਮਿੰਟ, ਛਿਨ, ਪਲ ।

[दक़ीक़:] अर० पु० बारीकी, भेद; मिनट, क्षण, पल ।

دقیقہ رس—[ਦਕੀਕ: ਰਸ] ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਬਰੀਕ ਬੀਨ, ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ।

[दक़ीक़: रस] वि० बुद्धिमान्, तीव्र प्रतिभ, तीक्ष्ण बुद्धि वाला, कुशाग्र बुद्धि ।

دکان—[ਦੁਕਾਨ] ਇ. ਹੱਟੀ, ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ।

[दुकान] स्त्री० दुकान, कारख़ाना ।

دکان بڑھانا—[ਦੁਕਾਨ ਬੜ੍ਹਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੱਟੀ ਵਧਾਉਣਾ, ਹੱਟੀ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ।

[दुकान बढ़ाना] मुहा० दुकान बन्द करना ।

دکان چلنا—[ਦੁਕਾਨ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲ ਪੈਣਾ, ਖ਼ੂਬ ਵਟਕ ਹੋਣਾ ।

[दुकान चल-ना] मुहा० दुकान का काम चल पड़ना, अच्छी बिक्री होना ।

دکڑا—[ਦੁਕ-ੜਾ] ਪੁ. ਦਮੜੀ, ਧੇਲੀ ।

[दुक-ड़ा] पु० दमड़ी, धेला ।

—دکڑی—[ਦੁਕ-ੜੀ] ਇ. ਦੁੱਕੀ, ਤਾਸ਼ ਦੀ ਦੁੱਕੀ; ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੱਘੀ ।

[दुक-ड़ी] स्त्री० दुक्की, ताश की दुक्की; दो घोड़ों वाली बग्घी ।

دکھ—[ਦੁਖ] ਪੁ. ਤਕਲੀਫ਼, ਖੇਦ; ਰੋਗ, ਬੀਮਾਰੀ; ਮੁਸੀਬਤ, ਕਸ਼ਟ ।

[दुख] पु० कष्ट, खेद; रोग, बीमारी; विपत्ति, आपत्ति ।

—دکھ بٹانا—[ਦੁਖ ਵਟਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਉਣਾ, ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣਾ ।

[दुख बटाना] मुहा० दुःख बाँटना, दुःख में साथ देना ।

—دکھ بھرنا—[ਦੁਖ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸੀਬਤ ਉਠਾਉਣਾ, ਤਕਲੀਫ਼ ਸਹਿਣਾ ।

[दुख भर-ना] मुहा० कष्ट उठाना, विपत्ति का सामना करना, दुःख सहना ।

—دکھ بھگتنا—[ਦੁਖ ਭੁਗਤ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دکھ بھرنا

[दुख भुगत-ना] मुहा० देखो : دکھ بھرنا

—دکھ درد کا شریک—[ਦੁਖ ਦਰ-ਦ ਕਾ ਸ਼ਰੀਕ] ਪੁ. ਦੁਖ ਦਾ ਹਿਮਾਇਤੀ, ਸੱਜਣ, ਮਿੱਤਰ ।

[दुख दर-द का शरीक] पु० दुःख का साथी, सज्जन, मित्र ।

—دکھ سکھ—[ਦੁਖ ਸੁਖ] ਪੁ. ਗ਼ਮੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ।

[दुख सुख] पु० हर्ष शोक ।

دکھاوا—[ਦਿਖਾਵਾ] ਪੁ. ਉਪਰਲੀ ਚੂੰ ਚਾਂ, ਬਣਾਵਟ, ਦਿਖਾਵਾ ।

[दिखावा] पु० ऊपर की चटक मटक, बनावट, प्रदर्शन ।

—دکھاوٹ—[ਦਿਖਾਵਟ] ਇ. ਦਿਖਾਵਾ, ਬਾਹਰਲਾ ਠਾਠ ।

[दिखावट] स्त्री० दिखावा, आडम्बर ।

—دکھاؤ—[ਦਿਖਾਊ] ਵਿ. ਪਰਗਟ ਦਿੱਸਣ ਵਾਲਾ; ਸੋਹਣਾ; ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ; ਖੁਲ੍ਹਾ ।

[दिखाऊ] वि० प्रकट, दिखाई देने वाला; सुन्दर; दिखाने के लिए रखा हुआ, प्रदर्शनीय; खुला ।

—دکھائی دینا—[ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ, ਦਿੱਸਣਾ ।

[दिखाई देना] मुहा० दिखाई पड़ना, दृष्टि गोचर होना ।

دکھتی چوٹ کلونڈے بھینٹ—[ਦੁਖ-ਤੇ ਚੋਟ ਕਲੌਂਡੇ ਭੇਂਟ] ਅਖੌ. ਦੁਖਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਸੱਟ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[दुख-ते चोट कलौंडे भेंट] लोको० दुखते हुए स्थान पर ही चोट लगती है और जिसको मिलना अभीष्ट नहीं होता वह अवश्य ही मिल जाता है ।

دکھڑا—[ਦੁਖ-ੜਾ] ਪੁ. ਮੁਸੀਬਤ, ਦੁਖ, ਬਿਪਤਾ; ਰੋਗ, ਬੀਮਾਰੀ; ਮਿਹਨਤ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ; ਦਰਦ ਭਰੀ ਵਿਥਿਆ ।

[दुख-ड़ा] पु० विपत्ति, दुःख, आपत्ति; रोग, बीमारी; परिश्रम, मेहनत; दर्द भरी कहानी ।

—دکھڑا پڑنا—[ਦੁਖ-ੜਾ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸੀਬਤ ਸਿਰ ਆ ਪੈਣੀ; ਰੰਡਾ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ ।

[दुख-ड़ा पड़-ना] मुहा० विपत्ति का सिर पर आ पड़ना; विधुर हो जाना; जीवन साथी का मर जाना ।

—دکھڑا رونا—[ਦੁਖ-ੜਾ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਖ ਭਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾਉਣਾ ।

[दुख-ड़ा रोना] मुहा० दुःख भरी कहानी सुनाना ।

دکھلانا—[ਦਿਖ-ਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਿਖਾਉਣਾ, ਦੱਸਣਾ, ਜਤਾਉਣਾ, ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ; ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ; ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ, ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ।

[दिख-लाना] क्रि० सक० दिखाना, बताना, सूचित करना; पेश करना, सामने लाना; मार्ग दिखाना, रास्ता बताना ।

—دکھلاوا—[ਦਿਖ-ਲਾਵਾ] ਪੁ. ਦਿਖਾਵਾ ।

[दिख-लावा] पु० दिखावा ।

دکن - دکھن—[ਦੱਕਨ, ਦੱਖਨ] ਪੁ. ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ, ਦੱਖਣ ।

[दक्कन, दक्खन] पु० उत्तर से उल्टा की दिशा, दक्षिण ।

دکھنا—[ਦੱਖਿਣਾ] ਇ. ਦੱਖਣ ਵਲ ਦੀ ਹਵਾ ।

[दक्खिना] स्त्री० दक्षिण दिशा की वायु ।

دکھنا—[ਦੁਖ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਦਰਦ ਕਰਨਾ, ਦਰਦ ਹੋਣਾ, ਪੀੜ ਕਰਨਾ ।

[दुख-ना] क्रि० अक० दर्द होना, पीड़ा होना, दर्द करना ।

دکھنی—[ਦੱਖ-ਨੀ] ਵਿ. ਦੱਖਣ ਸੰਬੰਧੀ, ਦੱਖਣ ਦਾ ।

[दक्ख-नी] वि० दक्षिण सम्बन्धी, दक्षिणी ।

دکھی—[ਦੁਖੀ] ਪੁ. ਰੋਗੀ, ਬੀਮਾਰ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਖ ਪੁੱਜਾ ਹੋਵੇ ।

[दुखी] पु० रोगी, बीमार; जिसे कष्ट पहुँचा हो ।

دکھیا—[ਦੁਖਿਯਾ] ਇ. ਪੁ. ਦੁਖੀ ਤੀਵੀਂ; ਰੰਡੀ, ਵਿਧਵਾ; ਦੁਖੀ ।

[दुखिया] स्त्री० पु० दुखी स्त्री; विधवा; दुखी ।

—دکھیا دکھ روے سکھیا کمر توڑے—[ਦੁਖਿਯਾ ਦੁਖ ਰੋਵੇ ਸੁਖਿਯਾ ਕਮਰ ਤੋੜੇ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[दुखिया दुख रोवे सुखिया कमर तोड़े] लोको० जब कोई पुकार करने वाले के साथ कठोरता का व्यवहार करे तब ऐसा कहते हैं ।

—دکھیارا [ਦੁਖਿਯਾਰਾ] ਪੁ. ਦੁਖੀ ।

[दुखियारा] पु० दुखी ।

دکی—[ਦੁੱਕੀ] ਵਿ. ਤਾਸ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਪੱਤਾ ।
[दुक्की] स्त्री० ताश में दो निशानों वाला पत्ता ।

دگاڑا—[ਦੁਗਾੜਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دوگاڑا
[दुगाड़ा] पु० देखो : دوگاڑا

دگانہ—[ਦੁਗਾਨਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دوگانہ
[दुगाना] पु० देखो : دوگانہ

دگدا—[ਦੁਗ-ਦਾ] ਪੁ. ਦੁਬਧਾ, ਉਲਝਣ ।
[दुग-धा] पु० दुविधा, उलझन ।

دگدا میں دونوں گئے مایا ملی نہ رام—[ਦੁਗ-ਦਾ ਮੇਂ ਦੋਨੋਂ ਗਏ ਮਾਯਾ ਮਿਲੀ ਨ: ਰਾਮ] ਅਖੌ. ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।
[दुग-धा में दोनों गए माया मिली न: राम] लोको० असमंजस में पड़ जाने से कोई काम नहीं होता ।

دگدگا—[ਦਗ-ਦਗਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دغدغہ
[दग-दगा] पु० देखो : دغدغہ

دگ دگانا—[ਦਗ-ਦਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵੇਖੋ : دغدغانا
[दग-दगाना] क्रि० अक० देखो : دغدغانا

دگدگاہٹ—[ਦਗ-ਦਗਾਹਟ] ਇ. ਵੇਖੋ : دغدغاہٹ
[दग-दगाहट] स्त्री० देखो : دغدغاہٹ

دگدگی—[ਦੁਗ-ਦੁਗੀ] ਇ. ਗਲਾ, ਹਲਕ; ਗਲੇ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ੇਵਰ, ਜੁਗਨੀ; ਸੀਨੇ ਦੀ ਹੱਡੀ, ਹੰਸ ।
[दुग-दुगी] स्त्री० गला, कण्ठ, गले का एक आभूषण, जुगनी; सीने की हड्डी ।

دگدگی میں دم ہونا—[ਦੁਗ-ਦੁਗੀ ਮੇਂ ਦਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੁੰਡਾਰੂ ਬੋਲਣਾ, ਅੰਤਲੇ ਸੁਆਸਾਂ ਤੇ ਹੋਣਾ, ਮਰਨ ਕੰਢੇ ਹੋਣਾ ।
[दुग-दुगी में दम होना] मुहा० अन्तिम श्वासों पर होना, मरणासन्न होना ।

دگر—[ਦਿਗਰ] ਵਿ. ਦੂਜਾ, ਹੋਰ, ਓਪਰਾ, ਗ਼ੈਰ ।
[दिगर] वि० दूसरा, अन्य, पराया ।

دگرگوں—[ਦਿਗਰ ਗੂੰ] ਵਿ. ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਲਟ ਪੁਲਟ ।
[दिगर गूं] वि० परिवर्तित, बदला हुआ, उलट पुलट ।

دگرگوں ہونا—[ਦਿਗਰ ਗੂੰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਬਦਲਣਾ, ਹੋਰਵੇਂ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।
[दिगर गूं होना] मुहा० रंग बदलना, उलट पुलट होना; नाराज़ होना ।

دگڑا—[ਦਗ-ੜਾ] ਪੁ. ਰਾਹ, ਸੜਕ, ਰਸਤਾ, ਪਹਿਆ, ਪਗਡੰਡੀ ।
[दग-ड़ा] पु० मार्ग, सड़क, पथ, पगडंडी ।

دگلا—[ਦਗ-ਲਾ] ਪੁ. ਰੂੰ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰਖਾ ।
[दग-ला] पु० रूई वाला अंगरखा ।

دگن—[ਦੁਗਨ] ਇ. ਸਾਜ਼ ਦਾ ਇਕ ਤਾਲ, ਤਬਲੇ ਆਦਿ ਦਾ ਇਕ ਤਾਲ ।
[दुगन] स्त्री० साज़ का एक ताल, मृदंग आदि का एक ताल ।

دگنا—[ਦੁਗ-ਨਾ] ਵਿ. ਦੂਣਾ, ਦੂਹਰਾ ।
[दुग-ना] वि० दोगुना, दुगना ।

دل—[ਦਲ] ਪੁ. ਮੋਟਾਈ, ਆਕਾਰ; ਫ਼ੌਜ, ਲਸ਼ਕਰ; ਪੱਤਾ, ਪੱਤਰ ।
[दल] पु० मोटाई, आकार; सेना, फ़ौज; पत्ता ।

دل بادل—[ਦਲ ਬਾਦਲ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਫ਼ੌਜ; ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤੰਬੂ; ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਮਿਆਨਾ ।
[दल बादल] पु० बहुत सी सेना; शाहजहां का बड़ा तम्बू; बड़ा तम्बू ।

دلدار—[ਦਲ-ਦਾਰ] ਵਿ. ਮੋਟਾ, ਗਾੜ੍ਹਾ ।
[दल-दार] वि० मोटा, गाढ़ा ।

دل—[ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਨ, ਕਲੇਜਾ, ਜ਼ਮੀਰ, ਜਿਗਰ; ਦਾਨ, ਖ਼ੁਸ਼ਦਿਲੀ; ਹਿੰਮਤ, ਦਲੇਰੀ; ਧਿਆਨ; ਇੱਛਾ, ਮਰਜ਼ੀ ।
[दिल] फ़ा० पु० मन, कलेजा, हृदय; दान, उदारता; उत्साह, साहस; ध्यान; इच्छा, मर्ज़ी ।

دل آب آب ہونا—[ਦਿਲ ਆਬ ਆਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਨਰਮ ਹੋਣਾ, ਪਸੀਜਣਾ ।
[दिल आब आब होना] मुहा० हृदय कोमल होना, पसीजना ।

دل آرام—[ਦਿਲ-ਆਰਾਮ, ਦਿਲਾਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਪਿਆਰਾ; ਮਹਬੂਬ ।
[दिल-आराम, दिलाराम] फ़ा० पु० हृदय को प्रसन्नता देने वाला, प्रेमी; प्रेमपात्र ।

دلارام—[ਦਿਲਾਰਾਮ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دل آرام
[दिलाराम] पु० देखो : دل آرام

دل آزار—[ਦਿਲ ਆਜ਼ਾਰ] ਵਿ. ਜ਼ਾਲਮ; ਦੁਖਦਾਈ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[दिल-आज़ार] वि० अत्याचारी, दुखदाई, दिल को दुःख देने वाला ।

دل آزاری—[ਦਿਲ ਆਜ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੁਖ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਜ਼ੁਲਮ ।
[दिल-आज़ारी] फ़ा० स्त्री० दुःख देने का भाव, दुःखी करने का भाव, अत्याचार ।

دلازار—[ਦਿਲਾਜ਼ਾਰ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : دل آزار
[दिलाज़ार] वि० देखो : دل آزار

دلازاری—[ਦਿਲਾਜ਼ਾਰੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : دل آزاری
[दिलाज़ारी] स्त्री० देखो : دل آزاری

—دل آزردہ—[ਦਿਲ ਆਜ਼ੁਰ-ਦ:] ਵਿ. ਨਾਰਾਜ਼, ਖ਼ਫ਼ਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਖ ਪੁੱਜਾ ਹੋਵੇ, ਦੁਖੀ।
[दिल आज़ुर-द:] वि० क्रुद्ध, रुष्ट, जिसे कष्ट पहुँचा हो, दुखी।

—دل آنا—[ਦਿਲ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਣਾ, ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ।
[दिल आना] मुहा० प्रेम उत्पन्न होना, आसक्त होना।

—دل آور—[ਦਿਲ ਆਵਰ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دلاور
[दिल आवर] पु० देखो : دلاور

—دل آوری—[ਦਿਲ ਆਵਰੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : دلاوری
[दिल आवरी] स्त्री० देखो : دلاوری

—دلاور—[ਦਿਲਾਵਰ] ਪੁ. ਬਹਾਦੁਰ ਆਦਮੀ, ਸੂਰਾ, ਸੂਰਮਾ।
[दिलावर] पु० बहादुर आदमी, शूरवीर।

—دلاوری—[ਦਿਲਾਵਰੀ] ਇ. ਬਹਾਦਰੀ, ਸੂਰਮਗਤੀ, ਸੂਰਮਤਾਈ; ਹੌਂਸਲਾ, ਦਲੇਰੀ।
[दिलावरी] स्त्री० वीरता, पराक्रम, शौर्य; साहस, उत्साह।

—دل آویز—[ਦਿਲ ਆਵੇਜ਼] ਵਿ. ਵੇਖੋ : دلاویز
[दिल आवेज़] वि० देखो : دلاویز

—دل آویزی—[ਦਿਲ ਆਵੇਜ਼ੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : دلاویزی
[दिल आवेज़ी] स्त्री० देखो : دلاویزی

—دلاویز—[ਦਿਲਾਵੇਜ਼] ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ, ਮਨ ਭਾਉਣਾ।
[दिलावेज़] वि० मनोहर, चित्ताकर्षक, आकर्षण मय।

—دلاویزی—[ਦਿਲਾਵੇਜ਼ੀ] ਇ. ਪਸੰਦ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[दिलावेज़ी] स्त्री० अच्छा लगने का भाव, मन को भाने का भाव।

—دل اٹکنا—[ਦਿਲ ਅਟਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਆਰ ਪੈਣਾ।
[दिल अटक-ना] मुहा० प्रेम होना।

—دل اٹھ جانا—[ਦਿਲ ਉਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ।
[दिल उठ जाना] मुहा० मन व्याकुल होना, मन उचाट होना।

—دل اٹھنا—[ਦਿਲ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دل اٹھ جانا
[दिल उठ-ना] मुहा० देखो : دل اٹھ جانا

—دل اچاٹ ہونا—[ਦਿਲ ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਉਕਤਾਉਣਾ।
[दिल उचाट होना] मुहा० दिल उकताना, दिल का व्याकुल होना।

—دل افگندہ—[ਦਿਲ ਅਫ਼-ਗੰਦ:] ਵਿ. ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ।
[दिल अफ़-गंद:] वि० टूटे हुए दिल वाला।

—دل افروز—[ਦਿਲ ਅਫ਼-ਰੋਜ਼] ਵਿ. ਦਿਲ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[दिल अफ़-रोज़] वि० हृदय में प्रकाश कर देने वाला।

—دل افگار—[ਦਿਲ ਅਫ਼-ਗਾਰ] ਵਿ. ਫਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਾਲਾ, ਗ਼ਮਗੀਨ, ਉਦਾਸ।
[दिल अफ़-गार] वि० क्षत हृदय, घायल दिल वाला, व्याकुल, दुखी, उदास।

—دل الٹنا—[ਦਿਲ ਉਲਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਗਲ ਹੋਣਾ, ਸੁਦਾਈ ਹੋਣਾ, ਬੁਰਾ ਲੱਗਣਾ, ਦਿਲ ਘਬਰਾਉਣਾ।
[दिल उलट-ना] मुहा० पागल होना, दीवाना होना, व्याकुल होना, दिल घबराना।

—دل امنڈنا—[ਦਿਲ ਉਮੰਡ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਭਰ ਆਉਣਾ, ਰੋਣ ਤੇ ਜੀ ਕਰ ਆਉਣਾ, ਰੋਣ ਹਾਕਾ ਹੋਣਾ।
[दिल उमंड-ना] मुहा० दिल भर आना, रोने को जी करना।

—دل باغ باغ ہونا—[ਦਿਲ ਬਾਗ਼ ਬਾਗ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਅਤੀ ਪਰਸੰਨ ਹੋਣਾ।
[दिल बाग़ बाग़ होना] मुहा० बहुत प्रसन्न होना, अत्यधिक हर्ष अनुभव करना।

—دل باندھنا—[ਦਿਲ ਬਾਂਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਾਇਲ ਕਰਨਾ।
[दिल बाँध-ना] मुहा० आकर्षित कर लेना।

—دل بجھنا—[ਦਿਲ ਬੁਝ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ, ਨਿਰਾਸ ਹੋਣਾ।
[दिल बुझ-ना] मुहा० उदास होना, निराश होना।

—دلبر—[ਦਿਲ-ਬਰ] ਪੁ. ਮਹਿਬੂਬ, ਪਿਆਰਾ, ਯਾਰ।
[दिल-बर] पु० प्रीतम, प्रेमी, प्रेम-पात्र।

—دل برا ہونا—[ਦਿਲ ਬੁਰਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਖੱਟਾ ਹੋਣਾ।
[दिल बुरा होना] मुहा० नाराज़ होना, गुस्से होना, दिल खट्टा होना।

—دل برداشتہ ہونا—[ਦਿਲ ਬਰ-ਦਾਸ਼-ਤ: ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਉਚਾਟ ਹੋਣਾ।
[दिल बर-दाश-त: होना] मुहा० व्याकुल होना, मन उब जाना।

—دل بڑھانا—[ਦਿਲ ਬੜ੍ਹਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ; ਦਲੇਰ ਕਰਨਾ, ਵਾਹ ਵਾਹ ਦੇਣਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣਾ।
[दिल बढ़ाना] मुहा० उत्साह बढ़ाना, साहस दिलाना, प्रशंसा करना।

—دل بلیوں اچھلنا—[ਦਿਲ ਬੱਲਿਯੋਂ ਉਛਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਹੋਣਾ; ਘਬਰਾਉਣਾ।
[दिल बल्लियों उछल-ना] मुहा॰ बहुत उत्सुक होना; घबराना।

—دل بھر آنا—[ਦਿਲ ਭਰ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਦੁਖਿਆ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਆਉਣੇ, ਦਿਲ ਉਮਡ ਆਉਣਾ।
[दिल भर आना] मुहा॰ किसी की दुःख भरी कहानी सुन कर आँसू भर आना, दिल उमड़ आना।

دل بہلنا—[ਦਿਲ ਬਹਿ-ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਪਰਚਾਉਣਾ।
[दिल बह-लाना] मुहा॰ दिल लगाना।

دل پذیر - دلپذیر—[ਦਿਲ ਪਜ਼ੀਰ] ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ।
[दिल पज़ीर] वि॰ दिल का अच्छा लगने वाला, मनोहर।

—دل پر سانپ لوٹنا—[ਦਿਲ ਪਰ ਸਾਂਪ ਲੋਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਛਤਾਵਾ ਲੱਗਣਾ; ਸਾੜਾ ਲੱਗਣਾ, ਹਸਦ ਕਰਨਾ।
[दिल पर साँप लोट-ना] मुहा॰ प्रायश्चित करना; ईर्ष्या करना, जलना।

—دل پر میل آنا—[ਦਿਲ ਪਰ ਮੈਲ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੁਖ ਪਹੁੰਚਣਾ।
[दिल पर मैल आना] मुहा॰ दिल को अच्छा न लगना, दिल को दुःख पहुँचना।

—دل پر نقش ہونا—[ਦਿਲ ਪਰ ਨਕ਼ਸ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਹਿ ਜਾਣਾ।
[दिल पर नक़्श होना] मुहा॰ अच्छी प्रकार स्मरण कर लेना, भली भान्ति याद रहना।

دل پر ہاتھ رکھے پھرنا—[ਦਿਲ ਪਰ ਹਾਥ ਰੱਖੇ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ।
[दिल पर हाथ रक्खे फिर-ना] मुहा॰ प्रेम की अभिव्यक्ति करना।

—دلپسند—[ਦਿਲ ਪਸੰਦ] ਵਿ. ਜੋ ਦਿਲ ਨੂੰ ਭਾਵੇ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ।
[दिल पसंद] वि॰ जो मन को भाये, दिल को अच्छा लगने वाला।

—دل پسیجنا—[ਦਿਲ ਪਸੀਜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਨ ਪਿੰਘਲਣਾ, ਨਰਮ ਹੋਣਾ, ਤਰਸ ਕਰਨਾ; ਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੋਣਾ।
[दिल पसीज-ना] मुहा॰ हृदय कोमल होना, दिल में दया आना; दान देने के लिए तत्पर होना।

دل پک جانا—[ਦਿਲ ਪੱਕ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਮਿਹਣਿਆਂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਉਕਤਾ ਜਾਣਾ।
[दिल पक्क जाना] मुहा॰ दुःखों अथवा कठोर वचनों से मन उकता जाना।

—دل پکڑا جانا—[ਦਿਲ ਪਕ-ੜਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਵਿਚ ਸ਼ਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ।
[दिल पक-ड़ा जाना] मुहा॰ दिल में सन्देह उत्पन्न होना।

—دل پکڑ کر بیٹھ جانا—[ਦਿਲ ਪਕੜ ਕਰ ਬੈਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਏ ਹਾਏ ਕਰ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ; ਦਿਲ ਤੇ ਚੋਟ ਲੱਗਣ ਤੇ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਣਾ।
[दिल पकड़ कर बैठ जाना] मुहा॰ हाय हाय कर के बैठ जाना, हृदय पर आघात होने पर भी बोल न सकना।

—دل پکڑ لینا—[ਦਿਲ ਪਕ-ੜ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਹੋਣਾ।
[दिल पक-ड़ लेना] मुहा॰ व्याकुल हो जाना, किसी आघात को सहन करने की शक्ति न होना।

—دل پکڑے پھرنا—[ਦਿਲ ਪਕ-ੜੇ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉਤਸੁਕ ਰਹਿਣਾ, ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹੋਏ ਫਿਰਨਾ।
[दिल पक-ड़े फिर-ना] मुहा॰ उत्सुक रहना, प्रेम करने के लिए व्याकुल हुए फिरना।

—دل پھٹنا—[ਦਿਲ ਫਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੇਤਾਬ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਉਕਤਾਉਣਾ।
[दिल फट-ना] मुहा॰ दिल का व्याकुल होना, मन उब जाना।

—دل پھرنا—[ਦਿਲ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਜ ਜਾਣਾ, ਜੀ ਭਰ ਜਾਣਾ; ਘਿਰਣਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[दिल फिर-ना] मुहा॰ जी भरना, घृणा उत्पन्न हो जाना।

—دل پھیرنا—[ਦਿਲ ਫੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ, ਘਿਰਣਾ ਫੈਲਾਉਣਾ; ਰਜਾ ਦੇਣਾ।
[दिल फेर-ना] मुहा॰ उदासीन करना, घृणा उत्पन्न करना; तृप्त कर देना।

—دل پھیکا ہو جانا—[ਦਿਲ ਫੋਕਾ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੱਜ ਜਾਣਾ, ਪਿਆਰ ਹਟ ਜਾਣਾ, ਰੁਚੀ ਨਾ ਰਹਿਣੀ।
[दिल फीका हो जाना] मुहा॰ जी भर जाना, ध्यान हट जाना, आकर्षण न रहना।

—دل تڑپنا—[ਦਿਲ ਤੜਪ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ, ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ, ਤਾਂਘਣਾ; ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ।
[दिल तड़प-ना] मुहा॰ व्याकुल होना, आतुर होना, प्रतीक्षा करना; तीव्र इच्छा उत्पन्न होना।

—دل توڑنا—[ਦਿਲ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ, ਹਿੰਮਤ ਢਾ ਦੇਣਾ; ਸੰਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣਾ।
[दिल तोड़-ना] मुहा॰ निराश करना, उत्साह गिराना, साहस घटाना; सम्बन्ध तोड़ लेना।

—دل تولنا—[ਦਿਲ ਤੋਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਖਣਾ, ਦਿਲ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ, ਦਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣਾ ।
[दिल तोल-ना] मुहा॰ परखना, दिल की परख करना, मन की परीक्षा लेना ।

—دل تھام کر بیٹھ جانا—[ਦਿਲ ਥਾਮ ਕਰ ਬੈਠ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دل پکڑ کر بیٹھ جانا ।
[दिल थाम कर बैठ जाना] मुहा॰ देखो : دل پکڑ کر بیٹھ جانا ।

—دل ٹھکانے لگنا—[ਦਿਲ ਟਿਕਾਣੇ ਲਗ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਠਹਿਰਨਾ, ਤਸੱਲੀ ਹੋਣਾ ।
[दिल ठिकाने लग-ना] मुहा॰ दिल ठहरना, आश्वासन मिलना, ढारस बन्धना, तसल्ली होना ।

—دل ٹھکانے ہونا—[ਦਿਲ ਟਿਕਾਣੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دل ٹھکانے لگنا ।
[दिल ठिकाने होना] मुहा॰ देखो : دل ٹھکانے لگنا ।

—دل جلا—[ਦਿਲ ਜਲਾ] ਪੁ. ਆਸ਼ਕ, ਪ੍ਰੇਮੀ ।
[दिल जला] पु॰ प्रेमी, आशिक़ ।

—دل جل کر کباب ہونا—[ਦਿਲ ਜਲ ਕਰ ਕਬਾਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਪੁੱਜਣਾ; ਬਹੁਤ ਸਾੜਾ ਉਪਜਣਾ; ਦਿਲ ਸੜਨਾ ।
[दिल जल कर कबाब होना] मुहा॰ बहुत दुःख पहुँचना; बहुत ईर्ष्या होना, दिल जलना ।

—دل جمعی—[ਦਿਲ ਜਮ-ਈ] ਇ. ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ, ਤਸੱਲੀ, ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ ।
[दिल जम-ई] स्त्री॰ सन्तोष, आश्वासन, निश्चिन्तता ।

دل جمنا—[ਦਿਲ ਜਮ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਸੱਲੀ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਲੱਗਣਾ, ਧਿਆਨ ਹੋਣਾ ।
[दिल जम-ना] मुहा॰ तसल्ली होना, दिल लगना, ध्यान होना ।

دل جو—[ਦਿਲਜੂ] ਵਿ. ਪੁ. ਪਿਆਰਾ, ਮਹਿਬੂਬ ।
[दिलजू] वि॰ पु॰ प्रिय, प्रियतम, प्रेम-पात्र ।

—دل جوئی—[ਦਿਲ ਜੋਈ, ਦਿਲ-ਜੂਈ] ਇ. ਤਸੱਲੀ, ਦਿਲਾਸਾ, ਦਿਲਦਾਰੀ ।
[दिलजोई, दिलजूई] स्त्री॰ आश्वासन, तसल्ली ।

—دل چرانا—[ਦਿਲ ਚੁਰਾਣਾ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਣਾ; ਦਿਲ ਖੋਹ ਲੈਣਾ ।
[दिल चुराना] पु॰ किसी काम से कतराना; दिल छीनना ।

—دلچسپ—[ਦਿਲ-ਚਸ-ਪ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੁਹਾਵਣਾ, ਸੋਹਣਾ, ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ।
[दिल-चस-प] फ़ा॰ वि॰ रुचिकर, सुन्दर, मन को अच्छा लगने वाला ।

—دلچسپی—[ਦਿਲ-ਚਸ-ਪੀ] ਇ. ਸੁਆਦ, ਸ਼ੌਕ, ਮਜ਼ਾ, ਮੇਲ ।
[दिल-चस-पी] स्त्री॰ रुचि, आनन्द, स्वाद, रस, शौक़ ।

—دل چلا—[ਦਿਲ ਚਲਾ] ਵਿ. ਦਲੇਰ, ਬਹਾਦਰ; ਰੰਗੀਲਾ ਰਸੀਆ, ਸ਼ੌਕੀਨ; ਹਿੰਮਤੀ; ਪਾਗਲ, ਸ਼ੁਦਾਈ ।
[दिल चला] वि॰ वीर, बहादुर; रंगीला; उत्साही; पागल ।

—دل چلنا—[ਦਿਲ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ, ਆਕਰਸ਼ਤ ਹੋਣਾ, ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਣਾ, ਪਾਗਲ ਹੋਣਾ ।
[दिल चल-ना] मुहा॰ इच्छा उत्पन्न होना, रुचि पैदा होना, पागल होना ।

—دل حاضر ہونا—[ਦਿਲ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ, ਜੀ ਟਿਕਾਣੇ ਹੋਣਾ ।
[दिल हाज़िर होना] मुहा॰ चित्त स्थिर होना ।

—دل خراش—[ਦਿਲ ਖ਼ਰਾਸ਼] ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਦਿਲ ਦੁਖਾਊ ।
[दिल ख़राश] वि॰ हृदय को कष्ट पहुँचाने वाला, दिल को दुखाने वाला ।

—دل خستہ—[ਦਿਲ ਖ਼ਸ-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੁਖੀਆ, ਦੁਖਿਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪੁੱਜਾ ਹੋਵੇ, ਵੈਰਾਗੀ; ਪ੍ਰੇਮੀ ।
[दिल ख़स-तः] फ़ा॰ वि॰ दुखी, जिसे दुःख पहुँचा हो, जिस के दिल को आघात पहुँचा हो; प्रेमी ।

—دل خواہ—[ਦਿਲ ਖ਼੍ਵਾਹ] ਵਿ. ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਹ ਮੁਤਾਬਕ, ਮਨ ਪਸੰਦ ।
[दिल ख़्वाह] वि॰ इच्छानुसार, इच्छानुकूल, मन चाहा ।

—دلداده—[ਦਿਲਦਾਦਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਸ਼ਕ, ਪ੍ਰੇਮੀ ।
[दिलदादः] फ़ा॰ पु॰ प्रेमी, आशिक़ ।

—دلدار—[ਦਿਲ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਪਿਆਰਾ, ਮਹਿਬੂਬ, ਜਾਨੀ ।
[दिल-दार] पु॰ प्रिय, प्रेम-पात्र, प्रेमी ।

—دلداری—[ਦਿਲ-ਦਾਰੀ] ਇ. ਤਸੱਲੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ; ਹਮਦਰਦੀ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ।
[दिल-दारी] स्त्री॰ तसल्ली, सन्तुष्टता; सहानुभूति, वफ़ा-दारी, प्यार की अभिव्यक्ति ।

—دلدوز—[ਦਿਲ ਦੋਜ਼] ਵਿ. ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪਸੰਦ ਆਉਣ ਵਾਲਾ; ਦਿਲ ਵਿਚ ਛੇਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਮਹਿਬੂਬ ।
[दिल दोज़] वि॰ हृदय पर प्रभाव डालने वाला, अच्छा लगने वाला; दुखी करने वाला, हृदय को कष्ट पहुँचाने वाला; प्रेम-पात्र ।

—دل دھڑکنا—[ਦਿਲ ਧੜਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਕੰਬਣਾ, ਡਰਨਾ, ਸਹਿਮਣਾ; ਭੈਭੀਤ ਹੋਣਾ, ਖੇਦ ਹੋਣਾ ।

[दिल धड़क-ना] मुहा० दिल कांपना, डरना, भयभीत होना; खेद होना ।

—دل دھک سے ہو جانا—[ਦਿਲ ਧਕ ਸੇ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਚਾਨਕ ਸਦਮਾ ਆ ਪੈਣਾ, ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਤੇ ਚੋਟ ਲਗਣਾ ।

[दिल धक से हो जाना] मुहा० अचानक सदमा आ पड़ना, अचानक दिल पर चोट लगना ।

—دل دہلنا—[ਦਿਲ ਦਹਲ-ਣਾ] ਪੁ. ਡਰ ਲਗਣਾ ਦਿਲ ਧੜਕਣਾ, ਸਹਿਮ ਜਾਣਾ ।

[दिल दहल-ना] पु० डर लगना, दिल धड़कना, भयभीत होना ।

—دل دہی—[ਦਿਲ ਦਹੀ] ਇ. ਤਸੱਲੀ, ਦਿਲ ਜਮਈ, ਢਾਰਸ; ਧਿਆਨ ।

[दिल दही] स्त्री० आश्वासन, ढारस; ध्यान ।

—دل دیکھنا—[ਦਿਲ ਦੇਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ, ਪਰਤਾਉਣਾ, ਦਿਲ ਦੀ ਗਲ ਜਾਨਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ, ਦਿਲ ਟੋਹਣਾ ।

[दिल देख-ना] मुहा० परखना, जानना, दिल की बात जानने का यत्न करना ।

—دل ڈوبنا—[ਦਿਲ ਡੁਬ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਬੈਠਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ।

[दिल डूब-ना] मुहा० शिथिलता के कारण हृदय बैठता हुआ सा अनुभव होना ।

—دل ٹھہرنا—[ਦਿਲ ਠਹਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਸੱਲੀ ਹੋਣਾ, ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੋਣਾ ।

[दिल ठहर-ना] मुहा० आश्वस्त होना, सन्तुष्ट होना, किसी काम के लिए तत्पर होना ।

—دل ربا—[ਦਿਲ ਰੁਬਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਭਣ ਵਾਲਾ, ਦਿਲ ਖੋਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਮਸ਼ੂਕ, ਪਿਆਰਾ, ਦਿਲਬਰ; ਇਕ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ।

[दिल रुबा] फ़ा० वि० पु० दिल लेने वाला, दिल चुराने वाला, प्रेम-पात्र, प्रिय, प्रियतम; एक साज़ का नाम ।

—دل ربائی—[ਦਿਲ ਰੁਬਾਈ] ਇ. ਦਿਲਬਰੀ, ਮਸ਼ੂਕਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[दिल-रुबाई] स्त्री० दिल को बहुत प्रिय लगने का भाव, प्रेमिका के समान दिल को बहुत प्रिय लगने का भाव ।

—دل رکنا—[ਦਿਲ ਰੁਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀ ਨਾ ਲੱਗਣਾ; ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ ।

[दिल रुक-ना] मुहा० दिल न लगना, मन उदास होना ।

—دل ریش—[ਦਿਲ ਰੇਸ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਿਲ, ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰੇਮੀ, ਆਸ਼ਕ ।

[दिल रेश] वि० पु० आहत मन, जिसके मन पर चोट लगी हो, प्रेमी ।

—دل ریشی—[ਦਿਲ ਰੇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਿਲ ਦੀ ਪੀੜਾ, ਦਰਦ ।

[दिल रेशी] फ़ा० स्त्री० दिल की पीड़ा, दर्द, पीड़ा ।

—دل زدہ—[ਦਿਲ ਜ਼ਦਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਹੈਰਾਨ, ਉਦਾਸ, ਦਿਲਗੀਰ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ ।

[दिल ज़दा] वि० पु० चकित, उदास, चिन्तातुर, आशंका-ग्रस्त ।

—دلسوز—[ਦਿਲ ਸੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਦਰਦੀ, ਹਮਦਰਦ, ਸ਼ੁਭ-ਚਿੰਤਕ, ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ; ਦੋਸਤ, ਸੱਜਣ, ਮਿੱਤਰ; ਦਿਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दिल सोज़] फ़ा० पु० वि० सहायक, सहानुभूति प्रकट करने वाला, शुभ चिन्तक; मित्र, सज्जन, दोस्त; दिल को हिलाने वाला, दिल को पिघलाने वाला, दर्द पैदा करने वाला ।

—دل سوزی—[ਦਿਲ-ਸੋਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਮਦਰਦੀ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾ; ਪ੍ਰੇਮ; ਪਿਆਰ ਦਾ ਜੋਸ਼ ।

[दिल सोज़ी] फ़ा० स्त्री० सहानुभूति, शुभ इच्छा; शौक; प्यार की गर्मी ।

—دل سے اترنا—[ਦਿਲ ਸੇ ਉਤਰ-ਣਾ] ਪੁ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਣਾ, ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਜਾਣਾ ।

[दिल से उतर-ना] पु० दिल को अच्छा न लगना, नज़रों से गिरना ।

—دل سے دھواں اٹھنا—[ਦਿਲ ਸੇ ਧੂਆਂ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲੋਂ ਆਹ ਨਿਕਲਣਾ ।

[दिल से धुआं उठ-ना] मुहा० दिल से आह निकलना ।

—دل شاد—[ਦਿਲ ਸ਼ਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਖ਼ੁਸ਼ਦਿਲ, ਅਚਿੰਤ, ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ, ਬੇਫ਼ਿਕਰ ।

[दिल शाद] फ़ा० वि० प्रसन्न, प्रसन्नचित्त, चिन्ता रहित, निश्चिन्त ।

—دل شکستہ—[ਦਿਲਸ਼ਿਕਸ-ਤਾ:] ਵਿ. ਪੁ. ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ, ਦੁਖੀ, ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਵਾਲਾ, ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਾਲਾ; ਉਹ ਦਿਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ ਹੋਵੇ ।

[दिल शिकस-ता:] वि० पु० टूटे हृदय वाला, दुखी, दुखी हृदय वाला; वह दिल जिसे आघात पहुंचा हो ।

—دل شکن—[ਦਿਲ ਸ਼ਿਕਨ] ਵਿ. ਦਿਲ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ, ਹੌਸਲਾ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ।

[दिल शिकन] वि० दिल तोड़ने वाला, हतोत्साह करने वाला ।

—دل شکنی—[ਦਿਲ ਸ਼ਿਕਨੀ] ਇ. ਦਿਲ ਤੋੜਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਹੌਸਲਾ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[दिल शिकनी] स्त्री० दिल तोड़ने का भाव, हतोत्साह करने का भाव ।

—دل شگفتہ—**[ਦਿਲ ਸ਼ਿਗੁਫ਼ਤ:]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਾਲਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਦਿਲ ।

[दिल शिगुफ़्त:] फ़ा० वि० प्रसन्न चित्त, खिले हुए दिल वाला ।

—دل فروز—**[ਦਿਲ-ਫ਼ਰੋਜ਼]** ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[दिल-फ़रोज़] वि० मन को प्रकाशित करने वाला, दिल को चमकाने वाला, मन को प्रसन्न करने वाला ।

—دلفریب - دل فریب—**[ਦਿਲ ਫ਼ਰੇਬ]** ਵਿ. ਮਨ ਮੋਹਣ, ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਵਾਲਾ; ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ।

[दिल फ़रेब] वि० चित्ताकर्षक, दिल को मोहित करने वाला, दिल को अच्छा लगने वाला ।

—دلفریبی—**[ਦਿਲ ਫ਼ਰੇਬੀ]** ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਭਾ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਆਕਰਸ਼ਣ ।

[दिल फ़रेबी] स्त्री० दिल को अच्छा लगने का भाव, मन को मोहित करने का भाव, आकर्षण ।

—دل کا بخار نکالنا—**[ਦਿਲ ਦਾ ਬੁਖ਼ਾਰ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਦੀ ਹਵਾੜ ਕੱਢਣਾ, ਗ਼ੁਬਾਰ ਕੱਢਣਾ ।

[दिल का बुख़ार निकाल-ना] मुहा० दिल हल्का करना, दिल का भार हल्का करना ।

—دل کا کہوار رانی جانے یا راو—**[ਦਿਲ ਦਾ ਜਾਣਉ ਰਾਣੀ ਜਾਣੇ ਜਾ ਰਾਉ]** ਅਖੌ. ਆਪਸ ਵਿਚ ਦੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ।

[दिल का जानो रानी जाने या रावो] लोको० पारस्परिक दुःख को केवल पति पत्नी ही जानते हैं ।

—دل کا مالک اللہ ہے—**[ਦਿਲ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ]** ਵਾਕ. ਰੱਬ ਹੀ ਦਿਲ ਤੇ ਪਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਰੱਬ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ।

[दिल का मालिक अल्लाह है] वाक्य० ईश्वर ही हृदय पर प्रभाव डाल सकता है; ईश्वर ही दिल की बातें जानता है ।

—دل کباب ہونا—**[ਦਿਲ ਕਬਾਬ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਸੜਨਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖ ਪੁੱਜਣਾ, ਦਿਲ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋਣਾ ।

[दिल कबाब होना] मुहा० दिल जलना, हृदय को बहुत दुःख पहुँचना, दिल जल कर राख होना ।

—دل کٹنا—**[ਦਿਲ ਕਟ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ, ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਣਾ ।

[दिल कट-ना] मुहा० लज्जित होना ।

—دل کرنا—**[ਦਿਲ ਕਰ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ, ਹੌਂਸਲਾ ਕਰਨਾ; ਦਾਨ ਕਰਨਾ ।

[दिल कर-ना] मुहा० साहस करना, उत्साह करना; दान करना ।

—دل کڑکڑانا—**[ਦਿਲ ਕੜ-ਕੜਾਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਤਕੜਾ ਕਰਨਾ, ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ ।

[दिल कड़-कड़ाना] मुहा० दिल कड़ा करना, साहस करना ।

—دل کڑھنا—**[ਦਿਲ ਕੁੜ੍ਹ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਖਿਝਣਾ, ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਸੜਨਾ; ਦੁਖ ਹੋਣਾ, ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੋਣਾ ।

[दिल कुढ़-ना] मुहा० दुखी होना, अन्दर ही अन्दर जलना; खेद होना, शोक होना ।

—دل کش—**[ਦਿਲਕਸ਼]** ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਿਲ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਭਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸੋਹਣਾ, ਆਕਰਸ਼ਕ ।

[दिलकश] फ़ा० वि० चित्ताकर्षक, दिल को अच्छा लगने वाला, सुन्दर, मनोहर, आकर्षक ।

—دل کشا—**[ਦਿਲ ਕੁਸ਼ਾ]** ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਪਰਸੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਖੁਲ੍ਹਾ; ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ।

[दिल कुशा] वि० दिल को प्रसन्न करने वाला, चित्त को हर्ष प्रदान करने वाला; खुला; चमकता हुआ ।

—دل کشی—**[ਦਿਲ ਕਸ਼ੀ]** ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਦਾ ਗੁਣ ਜਾਂ ਭਾਵ ।

[दिल कशी] फ़ा० स्त्री० सुन्दरता, मन को मोहित करने का गुण अथवा भाव ।

—دل کشیدہ ہونا—**[ਦਿਲ ਕਸ਼ੀਦ: ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ ।

[दिल कशीद: होना] मुहा० दिल व्याकुल होना, दिल दुखी होना ।

—دل کو پنکھا لگنا—**[ਦਿਲ ਕੋ ਪੰਖਾ ਲਗ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ, ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਣਾ ।

[दिल को पंखा लग-ना] मुहा० अत्यधिक बेचैन होना, व्याकुल होना ।

—دل کو دل سے راہ ہونا—**[ਦਿਲ ਕੋ ਦਿਲ ਸੇ ਰਾਹ ਹੋਣਾ]** ਮੁਹਾ. ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਰਾਹ ਹੋਣਾ, ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ ।

[दिल को दिल से राह होना] मुहा० दोनों ओर प्रेम होना, दिल को दिल से प्रेम होना, प्रेम करने वाले से प्रेम होना ।

—دل کو ڈھالنا—**[ਦਿਲ ਕੋ ਢਾਲ-ਨਾ]** ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣਾ, ਮੋਹਣਾ, ਮਾਇਲ ਕਰਨਾ ।

[दिल को ढाल-ना] मुहा० दिल को अपनी ओर आकर्षित करना, मोह लेना ।

—دل کی پھانس—[ਦਿਲ ਦੀ ਫਾਂਸ] ਇ. ਦਿਲ ਦਾ ਦੁਖ ।
[दिल की फाँस] स्त्री॰ दिल का दुःख ।

—دل کی کنجی—[ਦਿਲ ਦੀ ਕੁੰਜੀ] ਇ. ਭੇਤੀ, ਸਲਾਹਕਾਰ ।
[दिल की कुंजी] स्त्री॰ भेदी, परामर्श दाता ।

—دل کی لاگ—[ਦਿਲ ਦੀ ਲਾਗ] ਇ. ਪ੍ਰੇਮ, ਇਸ਼ਕ, ਪਿਆਰ ।
[दिल की लाग] स्त्री॰ प्रेम, प्रीत, प्यार ।

—دل کے پھپھولے پھوڑنا—[ਦਿਲ ਦੇ ਫਫੋਲੇ ਫੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕਢਣਾ, ਸਾੜਾ ਕੱਢਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਣਾ, ਅਰਮਾਨ ਕਢਣਾ ।
[दिल के फफोले फोड़-ना] मुहा॰ हृदय की भड़ास निकालना, दिल की जलन निकालना, क्रोध निकालना, अरमान निकालना ।

—دل گداز—[ਦਿਲ ਗੁਦਾਜ਼] ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾਉਣ ਜਾਂ ਨਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦਰਦ ਭਰਪੂਰ ।
[दिल गुदाज़] वि॰ दिल को पिघलाने या नर्म करने वाला, दर्द से भरा हुआ ।

—دل گردہ—[ਦਿਲ ਗੁਰ-ਦ:] ਪੁ. ਜਿਗਰਾ, ਹੌਂਸਲਾ, ਦਲੇਰੀ, ਜੁਰਅਤ; ਸਹਿਨ ਸ਼ੀਲਤਾ ।
[दिल गुर-द:] पु॰ साहस, हिम्मत, हौसला, वीरता; सहन-शीलता ।

—دل گرمی—[ਦਿਲ ਗਰ-ਮੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਨਿੱਘ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਦੋਸਤੀ ।
[दिल गर-मी] फ़ा॰ स्त्री॰ प्यार की गर्मी, गहरी मित्रता ।

—دلگیر—[ਦਿਲ-ਗੀਰ] ਵਿ. ਉਦਾਸ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ, ਗ਼ਮਗੀਨ, ਸੋਗੀ ।
[दिल-गीर] वि॰ उदास, चिन्तातुर, चिन्ता-ग्रस्त, शोक-ग्रस्त ।

—دل لگی—[ਦਿਲ-ਲਗੀ] ਇ. ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ, ਮਖ਼ੌਲ; ਦੋਸਤੀ, ਪਿਆਰ, ਇਸ਼ਕ, ਮੁਹੱਬਤ; ਦਿਲ ਲਗਣ ।
[दिल-लगी] स्त्री॰ हँसी ठट्ठा; मित्रता, प्रेम, प्यार, प्रीत; मनोविनोद ।

—دل لگی باز—[ਦਿਲ-ਲਗੀ ਬਾਜ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਮਖ਼ੌਲੀਆ, ਹਸੋੜ, ਠੱਠੇ ਬਾਜ਼, ਮਸਖ਼ਰਾ ।
[दिल-लगी बाज़] वि॰ पु॰ हँसोड़, ठट्ठे बाज़, परिहास करने वाला ।

—دل لوٹنا—[ਦਿਲ ਲੋਟ-ਨਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دل ٹوٹنا
[दिल लोट-ना] पु॰ देखो : دل ٹوٹنا

—دل مارنا—[ਦਿਲ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਨ ਮਾਰਨਾ ।
[दिल मार-ना] मुहा॰ मन मारना ।

—دل مسوس کر رہ جانا—[ਦਿਲ ਮਸੋਸ ਕਰ ਰਹ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਦੁਖ ਸਹਿ ਲੈਣਾ, ਗੁਮ ਸੁਮ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਫੜ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ ।
[दिल मसोस कर रह जाना] मुहा॰ मूक होकर दुःख सहन कर लेना, किसी चोट के बाद चुप हो जाना, दिल पकड़ कर बैठ जाना ।

—دل میں چٹکیاں لینا—[ਦਿਲ ਮੇਂ ਚੁਟਕਿਯਾਂ ਲੇਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੋਭੀ ਮਾਰਨਾ, ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਣਾ; ਭਾ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ।
[दिल में चुटकियाँ लेना] मुहा॰ व्यंग्य करना, दिल दुखाना; अच्छा लगना, दिल में समा जाना ।

—دل میں راہ کرنا—[ਦਿਲ ਮੇਂ ਰਾਹ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭਾ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣਾ ।
[दिल में राह कर-ना] मुहा॰ अच्छा लगना, दिल को प्रिय लगना ।

—دل میں گرہ پڑنا—[ਦਿਲ ਮੇਂ ਗਿਰਹ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਲ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਉਸਾਰ ਬੈਠ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਗੰਢ ਪੈ ਜਾਣਾ ।
[दिल में गिरह पड़-ना] मुहा॰ दिल में फ़र्क आ जाना, मन में गिला बनाना, दिल में गांठ पड़ जाना ।

—دل میں گڑ جانا—[ਦਿਲ ਮੇਂ ਗੜ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਸੰਦ ਆ ਜਾਣਾ, ਭਾ ਜਾਣਾ, ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਜਾਣਾ ।
[दिल में गड़ जाना] मुहा॰ अच्छा लगना, पसन्द आ जाना, दिल में बैठ जाना ।

—دل میں گھر کرنا—[ਦਿਲ ਮੇਂ ਘਰ ਕਰ-ਨਾ] ਪੁ. ਦਿਲ 'ਚ ਬੈਠ ਜਾਣਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ; ਪਿਆਰ ਵਧਾਉਣਾ, ਮਿਤ੍ਰ ਬਣਾਉਣਾ ।
[दिल में घर कर-ना] पु॰ मन में बैठ जाना, विशेषता पैदा करना; प्यार बढ़ाना, मित्र बनाना ।

—دل نشیں - دلنشیں—[ਦਿਲ ਨਿਸ਼ੀਂ] ਵਿ. ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਭਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।
[दिल निशीं] वि॰ हृदय पर प्रभाव डालने वाला, प्रिय लगने वाला ।

—دل نشینی - دلنشینی—[ਦਿਲ ਨਿਸ਼ੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[दिल निशीनी] फ़ा॰ स्त्री॰ दिल पर प्रभाव डालने का भाव ।

—دل نواز - دلنواز—[ਦਿਲ ਨਵਾਜ਼] ਵਿ. ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪਿਆਰਾ ।
[दिल नवाज़] वि॰ चित्त प्रसन्न करने वाला, प्रिय ।

—دل نوازی - دلنوازی—[ਦਿਲ ਨਵਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[दिल नवाज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ दिल को प्रसन्नता देने का भाव ।

دل و جاں سے—[ਦਿਲੋ ਜਾਨ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਿਰ ਮੱਥੇ, ਬੜੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ; ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ; ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ।

[दिलो जान से] क्रि० वि० सिर माथे, बड़ी प्रसन्नता से; शौक़ से; बहुत ज़्यादा।

دل ہی دل میں—[ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ, ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ।

[दिल ही दिल में] क्रि० वि० मन में ही, चुपके चुपके।

دلار—[ਦੁਲਾਰ] ਪੁ. ਪਿਆਰ, ਲਾਡ।

[दुलार] पु० प्रेम, लाड, प्यार।

دلارا—[ਦੁਲਾਰਾ] ਵਿ. ਲਾਡਲਾ, ਪਿਆਰਾ।

[दुलारा] वि० लाडला, प्रिय, प्यारा।

دلاری—[ਦੁਲਾਰੀ] ਵਿ. ਪਿਆਰੀ, ਲਾਡਲੀ, ਸਜਨੀ।

[दुलारी] स्त्री० प्यारी, लाडली, सजनी।

دلاسا—[ਦਿਲਾਸਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਸੱਲੀ, ਧੀਰਜ।

[दिलासा] फ़ा० पु० आश्वासन, धैर्य।

دلاک—[ਦੱਲਾਕ] ਪੁ. ਹਮਾਮ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਸਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਨਾਈ।

[दल्लाक] पु० हमाम में शरीर को मलने वाला मनुष्य, मालिश करने वाला; नाई।

دلال—[ਦੱਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੌਦਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ; ਆੜ੍ਹਤੀ; ਦੱਲਾ, ਭੜੂਆ।

[दल्लाल] अर० पु० सौदा कराने वाला, कमीशन एजेंट; आढ़ती; भड़ुआ।

دلالت—[ਦਲਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਅਗਵਾਈ; ਹਦਾਇਤ; ਦਲੀਲ, ਸਬੂਤ।

[दलालत] अर० स्त्री० पथ-प्रदर्शन; हिदायत, निर्देश; दलील, प्रमाण।

دلالہ—[ਦੱਲਾਲਾ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਟਨੀ, ਦਲਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ, ਭੜੂਈ।

[दल्लाल:] अर० स्त्री० दलाली करने वाली स्त्री, कुटनी, भड़ुई।

دلالی—[ਦੱਲਾਲੀ] ਇ. ਦਲਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ।

[दल्लाली] स्त्री० दलाल का काम अथवा उसका कमीशन।

دلانا—[ਦਿਲਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਦਿਵਾਉਣਾ।

[दिलाना] क्रि० प्रे० दिला देना।

دلائی—[ਦੁਲਾਈ] ਇ. ਦੋਹਰੀ ਚਾਦਰ, ਰੂੰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਹਰੀ ਰਜਾਈ।

[दुलाई] स्त्री० दोहरी चादर, रूई के बिना दोहरी रजाई।

دلائل—[ਦਲਾਇਲ] ਅਰ. ਇ. دلیل ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[दलाइल] अर० स्त्री० دلیل का बहुवचन।

دلبا—[ਦਲ-ਬਾ] ਪੁ. ਉਹ ਪੰਛੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੰਛੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਦਥੇਲ।

[दल-बा] पु० लड़ाई करने वाला वह पक्षी जिसको और पक्षियों से लड़ा कर लड़ाई के लिए तैयार किया जाता है; दबेल।

دلتی—[ਦੁਲੱਤੀ] ਇ. ਪਸ਼ੂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ।

[दुलत्ती] स्त्री० पशु की पिछली दो टाँगों की मार।

دلجا پیشگیر—[ਦਲਜਾ ਪੇਸ਼ਗੀਰ] ਪੁ. ਤਰੇਲ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪਲੰਘ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਕਪੜਾ।

[दलजा पेशगीर] पु० ओस से बचने के लिए खाट पर लगवा गया कपड़ा।

دلدر—[ਦਲਿੱਦਰ] ਪੁ. ਗ਼ਰੀਬੀ, ਤੰਗ ਹਾਲੀ, ਦੁੱਖ ਤੰਗ, ਦਲਿੱਦਰ।

[दलिद्दर] पु० निर्धनता, ग़रीबी, दरिद्र।

دلدل—[ਦੁਲ-ਦੁਲ] ਇ. ਉਹ ਖੱਚਰ ਜੋ ਇਸਕੰਦਰੀਆ ਦੇ ਹਾਕਮ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦਾ ਘੋੜਾ।

[दुल-दुल] स्त्री० वह खच्चर जो इसकंदरिया के शासक ने हज़रत मुहम्मद साहिब को भेंट की थी, और उन्होंने आगे हज़रत अली को दे दी, हज़रत अली का घोड़ा।

دلدل سوار—[ਦੁਲ-ਦੁਲ ਸਵਾਰ] ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦਾ ਗੁਣ-ਵਾਚੀ ਉਪਨਾਮ।

[दुल-दुल सवार] पु० हज़रत अली का गुणवाची उपनाम।

دلدل—[ਦਲ-ਦਲ] ਇ. ਚਿੱਕੜ, ਖੋਭਾ, ਤਿਲ੍ਹਕਣ।

[दल-दल] स्त्री० कीचड़, पंक।

دلڑا—[ਦੁਲੜਾ] ਵਿ. ਦੋ ਲੜਾਂ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਲੜ ਹੋਣ, ਦੋ ਲੜਾ।

[दुलड़ा] वि० दो लड़ियों वाला, जिसकी दो लड़ियां हों।

دلق—[ਦਲ-ਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੋਦੜੀ, ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ, ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ।

[दल-क़] फ़ा० स्त्री० गुदड़ी, सूफ़ियों के पहनने की ऊनी पोशाक।

دلق پوش—[ਦਲ-ਕ ਪੋਸ਼] ਪੁ. ਗੋਦੜੀ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ਕੀਰ, ਗੋਦੜੀ ਪੋਸ਼, ਦਰਵੇਸ਼, ਸਾਈਂ ਲੋਕ, ਸੂਫ਼ੀ।

[दल-क़ पोश] पु० गुदड़ी पहिनने वाला फ़क़ीर, दरवेश, सूफ़ी।

دلکی—[ਦੁਲ-ਕੀ] ਇ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਇਕ ਦਰਮਿਆਨੀ ਚਾਲ, ਦੁੜਕੀ।

[दुल-की] स्त्री० घोड़े की बीच की चाल जब वह कुछ उछल कर चलता है।

دلقہ—[ਦਲ-ਕ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਵਾਂ ਫ਼ਕੀਰ।
[दल-क़:] फ़ा० पु० नया फ़कीर।

دلنا—[ਦਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਮੋਟਾ ਮੋਟਾ ਪੀਹਣਾ।
[दल-ना] क्रि० सक० मोटा मोटा पीसना।

دلو—[ਦਲ-ਵ] ਅਰ. ਪੁ. ਡੋਲ; ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਗਿਆਰ੍ਹਵਾਂ ਬੁਰਜ, ਕੁੰਭ ਰਾਸ਼ੀ।
[दल-व] अर० पु० डोल; ज्योतिष में कुम्भ राशि, आकाश का ग्यारहवाँ बुर्ज, कुम्भ राशि।

دلوائی—[ਦਲ-ਵਾਈ] ਇ. ਦਲਣ ਦੀ ਮਜ਼ੂਰੀ, ਦਲਾਈ।
[दल-वाई] स्त्री० दलने की मजदूरी, दलाई।

دلہا—[ਦੁਲ-ਹਾ] ਪੁ. ਲਾੜਾ, ਦੂਲ੍ਹਾ, ਬੰਨਾ, ਪਿਆਰਾ, ਮਾਲੀ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰੰਗ।
[दुल-हा] पु० वर, दुल्हा, प्यारा।

دلہن—[ਦੁਲ-ਹਨ] ਇ. ਲਾੜੀ, ਵਹੁਟੀ, ਮੁਕਲਾਵਣ, ਪਿਆਰੀ।
[दुल-हन] स्त्री० वधू, बहू, पत्नी, प्यारी।

دلی—[ਦਿੱਲੀ] ਪੁ. ਦਿੱਲੀ, ਦੇਹਲੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ।
[दिल्ली] पु० दिल्ली, देहली, भारत की राजधानी।

دلی دور ہے—[ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਹੈ] ਵਾਕ. ਅਜੇ ਮਨ ਇੱਛਤ ਟਿਕਾਣਾ ਔਖੇ ਹੈ, ਹਾਲੀਂ ਮੰਜ਼ਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ।
[दिल्ली दूर है] वाक्य० अभी ध्येय बहुत दूर है।

دلی—[ਦਿਲੀ] ਵਿ. ਦਿਲ ਦਾ, ਦਿਲ ਵਾਲਾ, ਖ਼ਾਲਿਸ, ਜਿਗਰੀ।
[दिली] वि० मानसिक, दिल का, दिल वाला, खास।

دلیر—[ਦਲੇਰ] ਵਿ. ਬਹਾਦਰ, ਨਿਡਰ, ਸੂਰਮਾ, ਮਨਚਲਾ।
[दलेर] वि० शूरवीर, निर्भीक, निडर, मनचला।

دلیرانہ—[ਦਲੇਰਾਨ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ, ਦਲੇਰਾਂ ਵਾਂਗ।
[दलेरान:] क्रि० वि० वीरता सहित, वीरों की भान्ति।

دلیری—[ਦਲੇਰੀ] ਇ. ਬਹਾਦਰੀ, ਸੂਰਮਤਾ, ਨਿਡਰਤਾ, ਜੁੱਰਤ।
[दलेरी] स्त्री० वीरता, पराक्रम, बहादुरी, निडरता, साहस।

دلیل—[ਦਲੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਕਾਰਨ, ਸਬੂਤ, ਯੁਕਤੀ।
[दलील] अर० स्त्री० कारण, प्रमाण, युक्ति।

دلیل کامل—[ਦਲੀਲ ਕਾਮਿਲ] ਇ. ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ, ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ।
[दलीले कामिल] स्त्री० पूरी दलील, पूरा प्रमाण, प्रत्यक्ष प्रमाण।

دلیل ناقص—[ਦਲੀਲ ਨਾਕ਼ਿਸ] ਇ. ਘਟੀਆ ਦਲੀਲ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਬੂਤ, ਕੱਚੀ ਦਲੀਲ, ਥੋਥੀ ਗੱਲ।
[दलीले नाक़िस] स्त्री० घटिया दलील, कच्चा प्रमाण, कमजोर सबूत।

دم—[ਦਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੂਨ, ਰਤ, ਰਕਤ।
[दम] अर० पु० रक्त, रुधिर, खून।

دم الاخوین—[ਦਮੁਲ ਉਖ਼ਵੈਨ] ਅਰ. ਇ. ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ; ਇਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਗੂੰਦ ਜੋ ਕਪੜੇ ਰੰਗਣ ਜਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
[दमुल उख़वैन] अर० स्त्री० दो भाइयों का रक्त; एक लाल रंग की गोंद जो कपड़े रंगने अथवा औषधियों में डालने के काम आती है।

دم—[ਦਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਹ, ਆਤਮਾ, ਜੀਵਨ, ਸਾਹ, ਸੁਆਸ; ਫੂਕ, ਝਾੜਾ; ਧੋਖਾ, ਛਲ, ਮਕਰ; ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਕਸ਼; ਤਾਕਤ, ਜੀ; ਪਲ, ਛਿਨ।
[दम] फ़ा० पु० जान, आत्मा, श्वास; फूंक, झाड़ फूंक; धोखा, छल, कपट; हुक्के का कश; व्यक्तित्व; पल, क्षण।

دم الٹنا—[ਦਮ ਉਲਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹ ਉਖੜਨਾ, ਦਿਲ ਘਬਰਾਉਣਾ, ਧੀਰਜ ਛੱਡਣਾ, ਪੈਰ ਡੋਲਣਾ।
[दम उलट-ना] मुहा० सांस उखड़ना; दिल घबराना, दम टूटना।

دم باز—[ਦਮ ਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਫ਼ਰੇਬੀ, ਛਲੀਆ; ਝੂਠਾ, ਬਹਾਨੇ ਬਾਜ਼, ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਪੱਕੇ ਬਾਜ਼।
[दम बाज़] फ़ा० वि० पु० छलिया, कपटी; झूठा, बहाने करने वाला, धोखा देने वाला, पक्के बाज।

دم بخود—[ਦਮ-ਬਖ਼ੁਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੁਪ, ਹੈਰਾਨ, ਖ਼ਾਮੋਸ਼, ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ।
[दम-बख़ुद] फ़ा० क्रि० वि० चुप, मौन, चकित, स्तब्ध।

دم بدم—[ਦਮ-ਬਦਮ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਘੜੀ ਘੜੀ, ਹਰ ਵੇਲੇ, ਸਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ, ਬਰਾਬਰ, ਹਰ ਘੜੀ।
[दम-बदम] फ़ा० क्रि० वि० घड़ी घड़ी, हर समय, सदैव, बराबर, हर घड़ी।

دم بھر—[ਦਮ ਭਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਲ ਭਰ, ਪਲ ਕੁ, ਇੱਕ ਛਿਨ।
[दम भर] क्रि० वि० पल भर, क्षण भर, पल मात्र।

دم بھرانا—[ਦਮ ਭਰਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲ ਘੁਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਕਾਉਣਾ; ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਹਵਾ ਭਰਨਾ।
[दम भराना] मुहा० पहलवानों का मल्ल-युद्ध में शिष्यों के साथ व्यायाम करके उनको थकाना; कबूतर के कण्ठ में हवा भरना।

دم بھرنا—[ਦਮ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹ ਫੁਲਣਾ, ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਹਫ਼ਣਾ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ।
[दम भर-ना] मुहा० सांस फूलना, सांस चढ़ना, हांफना; किसी के साथ प्रेम अथवा मित्रता आदि पर पक्का भरोसा रखना और अभिमान पूर्वक उसका वर्णन करना, दावा करना।

—دم پخت—[ਦਮ ਪੁਖ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੇਗ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤੰਦੂਰ ਨੂੰ ਉੱਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਖਾਣਾ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੁਲਾਉ ।

[दम पुख़्त] फ़ा० पु० हंडिया का मुँह बन्द करके अथवा तन्दूर को ऊपर से बन्द करके तैयार किया गया खाना, एक तरह का पुलाव ।

—دم پر آنا—[ਦਮ ਪਰ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖਾਣੇ ਦਾ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਪੱਕਣ ਤੇ ਆਉਣਾ ।

[दम पर आना] मुहा० खाने का तैयार होना अथवा पकने पर आना ।

—دم پر بن جانا—[ਦਮ ਪਰ ਬਨ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਤੇ ਬਣ ਜਾਣਾ, ਬਿਪਤ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਗਲ ਪੈ ਜਾਣਾ; ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ ।

[दम पर बन जाना] मुहा० जान पर बन जाना, विपत्ति सिर पर पड़ना; मौत के समीप होना ।

—دم پھولنا—[ਦਮ ਫੂਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੁਹਾ. ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਦਮ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ।

[दम फूल-ना] क्रि० अक० मुहा० श्वास चढ़ना, दम चढ़ जाना ।

—دم پھونکنا—[ਦਮ ਫੂੰਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਪਾਉਣਾ, ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕਣਾ ।

[दम फूंक-ना] मुहा० जान डालना, रूह फूंकना ।

—دم توڑنا—[ਦਮ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹ ਉਖੜਨਾ, ਮਰਨਾ, ਜਾਨ ਦੇਣਾ ।

[दम तोड़-ना] मुहा० श्वास उखड़ना, मरना, जान देना ।

—دم تیغ—[ਦਮੇ ਤੇਗ਼] ਪੁ. ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਜਾਂ ਧਾਰ ।

[दमे तेग़] पु० खड्ग की धार ।

—دم خشک ہونا—[ਦਮ ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਹਿਮਣਾ, ਡਰਨਾ ।

[दम ख़ुश्क होना] मुहा० भयभीत होना, डरना ।

—دم خم—[ਦਮ ਖ਼ਮ] ਪੁ. ਜ਼ੋਰ, ਤਾਕਤ, ਹੌਸਲਾ ਦਾਬ; ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਤੇ ਟੇਢ; ਜੋਸ਼ ਹਰਾਸ ।

[दम ख़म] पु० शक्ति, सामर्थ्य, दबदबा; तलवार की धार अथवा टेढ़ापन; सुध-बुध ।

—دم داعیہ—[ਦਮ ਦਾਇਯਾ:] ਪੁ. ਹੌਸਲਾ, ਜਜ਼ਬਾ ।

[दम दाइया:] पु० उत्साह, साहस ।

—دم دلاسا—[ਦਮ ਦਿਲਾਸਾ] ਪੁ. ਝਾਂਸਾ, ਧੋਖਾ, ਛਲ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ।

[दम दिलासा] पु० झांसा, धोखा, छल, कपट; चाटुकारिता ।

—دم سادھنا—[ਦਮ ਸਾਧ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹ ਰੋਕਣਾ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਕਰਨਾ ।

[दम साध-ना] मुहा० श्वास रोकना, प्राणायाम करना ।

—دم ساز—[ਦਮ-ਸਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੋਸਤ, ਮਿੱਤਰ, ਸਾਥੀ; ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਾਹ ਭੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दम-साज़] फ़ा० पु० दम भरने वाला, मित्र, साथी, सहचर; गाने में साथ देने वाला ।

—دم طمانچہ—[ਦਮ ਤਮਾਂਚਾ:] ਪੁ. ਧੋਖ ਕਪਟ, ਚੱਕਰ, ਕਰਾਰ ।

[दम तमाचा:] पु० [illegible], चक्कर, करार ।

—دم عیسیٰ—[ਦਮੇ ਈਸਾ] ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦੇ ਸਾਹ ਦੀ ਫੂਕ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵਾਲਦੇ ਸਨ; ਅਰੋਗ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[दमे ईसा] पु० हज़रत ईसा के श्वास की फूंक जिससे वह मरे हुए लोगों को जीवन देते थे, आरोग्य प्रदान करने वाला, नया जीवन देने वाला ।

—دم کے دم میں—[ਦਮ ਕੇ ਦਮ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਝਟਪਟ, ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ, ਛਿਨ ਭਰ ਵਿੱਚ ।

[दम के दम में] क्रि० वि० शीघ्र, झटपट, क्षण भर में, पलभर में ।

—دم کھانا—[ਦਮ ਖਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਖਾਣਾ, ਤੰਗ ਕਰਨਾ; ਚੁਪ ਰਹਿਣਾ, ਮੋਨ ਧਾਰਣਾ; ਸਬਰ ਕਰਨਾ; ਖਾਣੇ ਦਾ ਮੱਠੀ ਮੱਠੀ ਅੱਗ ਤੇ ਰਿੱਝਣਾ; ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ ।

[दम खाना] मुहा० जान खाना, तंग करना; चुप रहना, मौन धारण करना; सन्तोष करना; खाने का धीमी धीमी आग पर पकना; धोखा खाना ।

—دم قدم کی خیر—[ਦਮ ਕ਼ਦਮ ਕੀ ਖ਼ੈਰ] ਇ. ਜਾਨ ਦੀ ਸੁਖ ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਦੁਆ ।

[दम क़दम की ख़ैर] स्त्री० प्राणों के सुख तथा कुशलता के लिए प्रार्थना ।

—دم لگانا—[ਦਮ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੂਟਾ ਲਾਉਣਾ, ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਕਸ਼ ਲਾਉਣਾ, ਚਰਸ ਪੀਣਾ ।

[दम लगाना] मुहा० कश लगाना, हुक्के का कश लगाना, चरस पीना ।

—دم مارنا—[ਦਮ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ; ਆਕੜ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਮਾਰਨਾ ।

[दम मार-ना] मुहा० दावा करना; अकड़ना, शेख़ी जताना ।

—دم میں دم آنا—[ਦਮ ਮੇਂ ਦਮ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਾਹ ਫਿਰਨਾ, ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਉਣਾ ।

[दम में दम आना] मुहा० श्वास फिरना, सुख की साँस आना ।

دم نقد — [ਦਮੇ ਨਕ਼ਦ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇਕੱਲਾ, ਕੱਲਾ; ਇਸੇ ਵੇਲੇ ।

[दमे नक़्द] क्रि० वि० एकाकी, अकेला; इसी समय ।

دم واپسیں — [ਦਮੇ ਵਾਪ-ਸੀਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਖ਼ਰੀ ਸੁਆਸ, ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ।

[दमे वाप-सीं] फ़ा० पु० अन्तिम श्वास, आख़री साँस ।

دم — [ਦੁਮ] ਇ. ਪੂਛ; ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਅੰਤ, ਸਿੱਟਾ ।

[दुम] स्त्री० पूँछ; पिछला भाग; अन्त, परिणाम ।

دم چھلا — [ਦੁਮ ਛੱਲਾ] ਪੁ. ਝੁੰਡਾ, ਫੁੰਦਣਾ ।

[दुम छल्ला] पु० झब्बा, फुंदना ।

دمدار — [ਦੁਮ-ਦਾਰ] ਵਿ. ਪੂਛਵਾਲਾ ।

[दुम-दार] वि० पूँछ वाला ।

دم دار تارا — [ਦੁਮ-ਦਾਰ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ ।

[दुम-दार तारा] पु० पूँछ वाला तारा ।

دم دبا کر — [ਦੁਮ ਦਬਾ ਕਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੁਪ ਕਰਕੇ, ਕੰਨ ਵਲ੍ਹੇਟ ਕੇ ।

[दुम दबा कर] क्रि० वि० चुप कर के, चुप चाप ।

دم دبا کر بھاگنا — [ਦੁਮ ਦਬਾ ਕਰ ਭਾਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣਾ ।

[दुम दबा कर भाग-ना] मुहा० डर कर भाग जाना ।

دم کے پیچھے پھرنا — [ਦੁਮ ਕੇ ਪੀਛੇ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਨਾ ।

[दुम के पीछे फिर-ना] मुहा० साथ साथ लगे रहना, हर समय पीछे पीछे रहना ।

دم میں گھسنا — [ਦੁਮ ਮੇਂ ਘੁਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨਾ ।

[दुम में घुस-ना] मुहा० चाटुकारिता करना, ख़ुशामद करना ।

دمادم — [ਦਮਾ ਦਮ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਲਗਾਤਾਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ, ਸਦਾ ।

[दमा दम] क्रि० वि० निरन्तर, हमेशा, सदा ।

دماغ — [ਦਿਮਾਗ਼, ਦਮਾਗ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਗ਼ਜ਼, ਸਮਝ, ਅਕਲ, ਹੋਸ਼, ਸੂਝ ।

[दिमाग़, दमाग़] अर० फ़ा० पु० मस्तिष्क, समझ, बुद्धि, होश, सूझ ।

دماغ آسمان پر ہونا — [ਦਿਮਾਗ਼ ਅਸ-ਮਾਨ ਪਰ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دماغ چلنا

[दिमाग़ आस-मान पर होना] मुहा० देखो : دماغ چلنا

دماغ چاٹنا — [ਦਿਮਾਗ਼ ਚਾਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਗ਼ਜ਼ ਖਾਣਾ, ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਬਕਣਾ ।

[दिमाग़ चाट-ना] मुहा० दिमाग़ खाना, बकवास करना, बकना ।

دماغ چٹ — [ਦਿਮਾਗ਼ ਚਟ] ਵਿ. ਬਕਵਾਸੀ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਬਕਣ ਵਾਲਾ ।

[दिमाग़ चट] वि० बकवासी, हर समय बकने वाला ।

دماغ جل جانا — [ਦਿਮਾਗ਼ ਜਲ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਵਹਿਮੀ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਸਿਰੜੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[दिमाग़ जल जाना] मुहा० पागल हो जाना, वहमी हो जाना, सिड़ी हो जाना ।

دماغ چلنا — [ਦਿਮਾਗ਼ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਕੜ ਜਾਣਾ, ਘਮੰਡ ਕਰਨਾ, ਮਾਣ ਕਰਨਾ ।

[दिमाग़ चल-ना] मुहा० अकड़ जाना, अभिमान करना, घमण्ड करना ।

دماغ رکھنا — [ਦਿਮਾਗ਼ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੰਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਹੰਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ।

[दिमाग़ रख-ना] मुहा० अहंकार करना, अभिमान करना ।

دماغ روشن — [ਦਿਮਾਗ਼ ਰੌਸ਼ਨ] ਵਿ. ਸਮਝਦਾਰ ।

[दिमाग़ रौशन] स्त्री० समझदार ।

دماغ میں خلل ہونا — [ਦਿਮਾਗ਼ ਮੇਂ ਖ਼ਲਲ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਣਾ, ਮਾਲੀਖ਼ੌਲੀਆ ਹੋਣਾ ।

[दिमाग़ में ख़लल होना] मुहा० दिमाग़ ख़राब हो जाना, विक्षिप्त होना ।

دمامہ — [ਦਮਾਮਾ] ਪੁ. ਨਗਾਰਾ, ਧੌਂਸਾ ।

[दमामा] पु० नगाड़ा, धौंसा ।

دماں — [ਦਮਾਂ] ਵਿ. ਤਿੱਖਾ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ; ਜ਼ੋਰਾਵਰ, ਜ਼ੋਰਦਸਤ; ਖ਼ੂਨਖ਼ਾਰ, ਹਿੰਸਕ; ਭਿਆਨਕ ।

[दमां] वि० शीघ्र चलने वाला; शक्ति शाली; ख़ूनी, हिंसक; भयानक ।

دمانا — [ਦਮਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਵਾਉਣਾ ਜਾਂ ਲਿਸ਼ਕਾਣਾ ।

[दमाना] क्रि० सक० तलवार को झुकाना ।

دمانک — [ਦਮਾਨਕ] ਇ. ਘੋੜੇ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਬੰਦੂਕ ।

[दमानक] स्त्री० घोड़े पर बैठ कर चलाई जाने वाली एक बन्दूक ।

دمچی — [ਦੁਮ-ਚੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਠੀ ਦਾ ਉਹ ਤਸਮਾ ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੀ ਪੂਛ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

[दुम-ची] फ़ा० स्त्री० ज़ीन के साथ चमड़े की वह डोरी जो घोड़े की पूँछ के नीचे रहती है ।

دمدمہ—[ਦਮ-ਦਮਾ] ਪੁ. ਮੋਰਚਾ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਵੇਲੇ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਭਰ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਮੋਰਚਾ; ਸ਼ੋਰ, ਰੌਲਾ; ਮਸ਼ਹੂਰੀ; ਅਫ਼ਵਾਹ; ਨਗਾਰਾ, ਦਮਾਮਾ ।

[दम-दमा] पु॰ मोर्चा, युद्ध के समय थैलों में मिट्टी भर कर बनाया गया मोर्चा; शोर, कोलाहल; प्रसिद्धि; अफ़वाह; नक़ारा ।

دمڑک—[ਦਮ-ਰਕ] ਪੁ. ਦਮੜਕਾ ।

[दम-ड़क] पु॰ हुक़्क़े को लगाया जाने वाला गोल चमड़े का टुकड़ा ।

دمڑکا—[ਦਮ-ੜਕਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دمڑک

[दम-ड़का] पु॰ देखो : دمڑک

دمڑیل - دمڑیلی—[ਦਮ-ਰੇਲ, ਦਮ-ਰੇਲੀ] ਪੁ. ਉਹ ਫਲ ਜੋ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਜਾਂ ਫਲ ਦੇ ਤੋੜ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਲੱਗੇ ।

[दम-रैल, दम-रैला] पु॰ वह फल जो ऋतु के बीत जाने पर अथवा फल के तोड़ लेने पर लगे ।

دمڑی—[ਦਮ-ੜੀ] ਇ. ਇ. ਪੈਸੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਜਿੰਨਾ ਇਕ ਸਿੱਕਾ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੀਮਤ; ਸੌ ਦੇ ੨੫ ਹਿੱਸੇ ।

[दम-ड़ी] स्त्री॰ वि॰ पैसे के चौथे भाग का एक सिक्का, थोड़ा मूल्य; रुपये १५ वाँ ।

دمڑی کا گڈوا اور چوہے کی دم—[ਦਮ-ੜੀ ਦਾ ਗੋਹ-ਥਾ ਅੋਰ ਚੂਹੇ ਦੀ ਦੁਮ] ਅਖੋ. ਜਦੋਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਚਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

[दम-ड़ी का गोश-त: और चूहे की दुम] लोको॰ , जब खाने पीने की थोड़ी सी वस्तु में दिल को कच्चा करने वाली कोई वस्तु आ जाए तो उपहास के रूप में ऐसा कहते हैं ।

دمڑی کے تین تین—[ਦਮ-ੜੀ ਦੇ ਤੀਨ ਤੀਨ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਸਸਤਾ, ਦੁਕੀ ਦੇ ਭਾ ।

[दम-ड़ी के तीन तीन] वि॰ बहुत सस्ता, कौड़ियों के भाव ।

دمڑے—[ਦਮ-ੜੇ] ਪੁ. ਰੁਪਏ ।

[दम-ड़े] पु॰ रुपये ।

دمڑے خرچنا—[ਦਮ-ੜੇ ਖ਼ਰ-ਚਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਪੈਸੇ ਲਾਉਣਾ, ਮਾਲ ਲਾਉਣਾ, ਪੈਸੇ ਖ਼ਰਚ ਕੇ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ।

[दम-ड़े ख़र-चना] क्रि॰ सवा॰ सम्पत्ति लगाना, धन लगाना, धन व्यय कर के ख़रीदना ।

دمک—[ਦਮਕ] ਇ. ਚਮਕ, ਜਗਮਗਾਹਟ, ਲਿਸ਼ਕ ।

[दमक] स्त्री॰ चमक, जगमगाहट, प्रकाश ।

دمکلا—[ਦਮ-ਕਲਾ] ਪੁ. ਪਚਕਾਰੀ, ਫ਼ਾ ਨਿ. ।

[दम-कला] पु॰ पिचकारी, सरिंज ।

دمل—[ਦੁੱਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : دنبل ।

[दुम्मल] अर॰ पु॰ देखो : دنبل ।

دمن—[ਦਮਨ] ਇ. ਰਾਜਾ ਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦਮਿਅੰਤੀ ।

[दमन] स्त्री॰ राजा नल की पत्नी दमयन्ती ।

دمنا—[ਦਮ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ; ਲਚਕਣਾ; ਮੁਲਾਇਮ ਜਾਂ ਲਚਕਦਾਰ ਹੋਣਾ (ਲੋਹੇ ਦਾ); ਮੁੜ ਜਾਣਾ, ਦੋਹਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਲਿਫਣਾ ।

[दम-ना] क्रि॰ सक॰ चमकना; लचकना; कोमल अथवा लचकदार होना (लोहे का); मुड़ जाना, तलवार का मुड़ना ।

دموی—[ਦਮ-ਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਵਾਲਾ; ਖ਼ੂਨ ਸਬੰਧੀ ।

[दम-वी] अर॰ वि॰ रक्त का, ख़ून सम्बन्धी; ख़ून के दबाव वाला ।

دموی مزاج—[ਦਮ-ਵੀ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਪੁ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਵਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

[दम-वी मिज़ाज] पु॰ वह मनुष्य जिसके शरीर में रक्त बढ़ जाए ।

دمہ—[ਦਮ:] ਪੁ. ਧੌਂਕਣੀ, ਹਫ਼ਣੀ, ਸਾਹ, ਦੱਮਾ, ਸਾਹ ।

[दम:] पु॰ श्वास रोग, दमकशी, श्वास कास, खाँसी युक्त साँस ।

دمی—[ਦਮੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹੁੱਕਾ, ਗੁੜਗੁੜੀ ।

[दमी] स्त्री॰ छोटा सा हुक्का ।

دن—[ਦਿਨ] ਪੁ. ਦਿਨ, ਸਵੇਰ, ਤੜਕਾ, ਜ਼ਮਾਨਾ; ਸਮਾਂ, ਵੇਲਾ, ਜੁੱਗ; ਭਾਗ, ਨਸੀਬ, ਕਿਸਮਤ ।

[दिन] पु॰ दिवस, प्रातः, सवेरा; ज़माना, समय, युग; भाग्य, नसीब, क़िस्मत ।

دن آنا—[ਦਿਨ ਆਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੌਸਮ ਆਉਣਾ, ਸਮਾਂ ਆਉਣਾ; ਮੌਤ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਉਣਾ, ਮਾਸਕ ਧਰਮ ਆਉਣਾ; ਭੈੜੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ ।

[दिन आना] मुहा॰ मौसम आना, समय आना; मृत्यु का समय आना; मासिक धर्म आना; बुरे दिन आना ।

دن بدن—[ਦਿਨ ਬਦਿਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਿਨੋ ਦਿਨ, ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ।

[दिन बदिन] क्रि॰ वि॰ दिनों दिन, प्रति दिन, शनैः शनैः ।

دن بھاری رہنا—[ਦਿਨ ਭਾਰੀ ਰਹਿ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੈੜੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ ।

[दिन भारी रह-ना] मुहा॰ बुरे दिन आना ।

دن بھاری ہونا—[ਦਿਨ ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دن بھاری رہنا ।

[दिन भारी होना] मुहा॰ देखो : دن بھاری رہنا ।

دن بھر—[ਦਿਨ ਭਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਰਾ ਦਿਨ ।

[दिन भर] क्रि॰ वि॰ सारा दिन ।

—دن بھرنا—[ਦਿਨ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਕਰਨਾ, ਔਖਾ ਸਮਾਂ ਕੱਟਣਾ, ਔਖੇ ਦਿਨ ਬਿਤਾਉਣਾ ।
[दिन भर-ना] मुहा० दिन पूरे करना, बुरे दिन काटना, विपत्ति का समय बिताना ।

—دن پڑنا—[ਦਿਨ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣਾ, ਔਖਾ ਵਕਤ ਆਉਣਾ; ਵਿਧਵਾ ਹੋਣਾ ।
[दिन पड़-ना] मुहा० विपत्ति पड़ना, बुरा समय आना; विधवा होना ।

—دن پھرنا—[ਦਿਨ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ, ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣਾ ।
[दिन फिर-ना] मुहा० अच्छे दिन आना, बुरे दिनों का बीत जाना ।

—دن دوپہر—[ਦਿਨ ਦੋਪਹਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਿਨੇ ਦਿਨ, ਦਿਹਾੜੀ ਦਿਹਾੜੀ, ਦਿਨੇ ਦਾਹੜੇ, ਦਿਨੇ ਦਿਨ ।
[दिन दोपहर] क्रि० वि० दिन ही दिन में, दिन दहाड़े, दिन में ही ।

—دن دونا رات چوگنا—[ਦਿਨ ਦੂਨਾ ਰਾਤ ਚੌਗੁਨਾ] ਵਿ. ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ; ਦੂਣ ਸਵਾਇਆ, ਤਰੱਕੀ ਵਾਲਾ ।
[दिन दूना रात चौगुना] वि० अधिक से अधिक, बहुत ज़्यादा, उन्नति वाला ।

—دن دہاڑے—[ਦਿਨ ਦਹਾੜੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ, ਦਿਨੇ ਦਿਨ, ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ।
[दिन दहाड़े] क्रि० वि० दिन में, दिन के समय ।

—دن عید رات شب برات ہونا—[ਦਿਨ ਈਦ ਰਾਤ ਸ਼ਬ ਬਰਾਤ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਨ ਰਾਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਤੇ ਐਸ਼ ਵਿਚ ਬੀਤਣਾ ।
[दिन ईद रात शब बरात होना] मुहा० दिन रात प्रसन्नता और आनन्द में बीतना ।

—دن کو تارے دکھانا—[ਦਿਨ ਨੂੰ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਸੱਟ ਪੁਚਾਣਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਤਾਰੇ ਜਿਹੇ ਦਿਸਣ; ਕੋਈ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ।
[दिन को तारे दिखाना] मुहा० दिमाग़ी चोट पहुँचाना जिससे आँखों के आगे तारे से दिखने लगें; कोई विचित्र बात करना ।

—دن کو دن رات کو رات نہ جاننا—[ਦਿਨ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨਾ: ਜਾਣ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ।
[दिन को दिन रात को रात न: जान-ना] मुहा० कोई काम करते हुए दिन रात की परवाह न करना, बहुत परिश्रम करना ।

—دن کو دن رات کو رات نہ سمجھنا—[ਦਿਨ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨਾ: ਸਮਝ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੇਖੋ : دن کو دن رات کو رات نہ جاننا ।
[दिन को दिन रात को रात न: समझ-ना] मुहा० देखो : دن کو دن رات کو رات نہ جاننا ।

دنا—[ਦੱਨਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਮੋਟਾ, ਲੰਮਾ; ਤਕੜਾ, ਭਾਰੀ ।
[दन्ना] पु० वि० मोटा, लम्बा; बलवान्, भारी ।

دنادن—[ਦਨਾ ਦਨ] ਵਿ. ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਉਪਰੋਂ ਥੱਲੀ ਚੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[दना दन] स्त्री० तोपों के निरन्तर चलने की आवाज़; लगातार चोट पड़ने की आवाज़ ।

دنانیر—[ਦਨਾਨੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. دینار ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[दनानीर] अर० पु० دینار का बहुवचन ।

دنائت—[ਦਿਨਾਅਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਕਮੀਨਗੀ, ਨੀਚਪੁਣਾ ।
[दिनाअत] अर० स्त्री० नीचता, कमीनापन ।

دنبالہ—[ਦੁੰਬਾਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੂਛ, ਪਿੱਛਾ; ਸੁਰਮੇ ਦੀ ਲਕੀਰ ਜੋ ਅੱਖ ਦੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਬੇੜੀ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਪੂੰਛਲਾ ।
[दुंबाल:] फ़ा० पु० पूँछ, पीठ; सुरमे की लकीर जो आँख के कोने से बाहर खींची जाती है; नाव अथवा जहाज़ का पिछला भाग ।

—دنبالہ دار—[ਦੁੰਬਾਲ: ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੂਛ ਵਾਲਾ, ਬੋਦੇ ਦਾਰ ।
[दुंबाल: दार] फ़ा० वि० पूँछ वाला ।

—دنبل—[ਦੁੰਬਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੋੜਾ ।
[दुंबल] फ़ा० पु० फोड़ा ।

دنبہ—[ਦੁੰਬ:] ਪੁ. ਵਿ. ਭੇਡ ਦਾ ਨਰ, ਛੱਤ੍ਰਾ, ਮੋਟਾ ।
[दुंब:] पु० वि० भेड़ का पुलिंग वाची शब्द; मेढ़ा, मेष; मोटा ।

دنت—[ਦੰਦ] ਪੁ. ਦੰਦ; ਹਾਥੀ ਜਾਂ ਸੂਰ ਦਾ ਬਾਹਰ ਦਿਸਦਾ ਹੋਇਆ ਦੰਦ, ਦੰਦ; ਨੇਜ਼ੇ ਦੀ ਨੋਕ; ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ।
[दंत] पु० दांत; हाथी अथवा सूअर का बाहर निकला हुआ दांत; नेज़े की नोक; पर्वत की चोटी ।

—دنت کھودنی—[ਦੰਤ ਖੋਦ-ਨੀ] ਵਿ. ਦੰਦ ਖੁਰਚਣੀ ।
[दंत खोद-नी] स्त्री० दांतों को कुरेदने की पत्ती ।

دنتیل—[ਦੰਤੈਲ] ਵਿ. ਦੰਦਾਂ ਵਾਲਾ, ਦੰਦਲ ।
[दंतैल] वि० दांतों वाला ।

دنتیلا—[ਦੰਤੈਲਾ] ਵਿ. ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲਾ; ਦੰਦਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਦੰਦਾਲੇ ਦਾਰ ।
[दंतैला] वि० लम्बे लम्बे दांतों वाला; दांतों वाला ।

دند—[ਦੁੰਦ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਨਗਾਰਾ, ਵੱਡਾ ਧੌਂਸਾ, ਦਮਾਮਾ; ਰੌਲਾ; ਹਨੇਰ, ਜ਼ੁਲਮ, ਅਨਿਆਂ।

[दुंद] पु॰ बड़ा नगारा, बड़ा धौंसा, दमामा; शोर; अंधेर, अत्याचार, अन्याय।

—دند مچانا—[ਦੁੰਦ ਮਚਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੌਲਾ ਗੌਲਾ ਪਾਉਣਾ; ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ, ਹਨੇਰ ਖਾਤਾ ਪਾਉਣਾ।

[दुंद मचाना] मुहा॰ शोर मचाना; अत्याचार करना, अन्धेर मचाना।

دندان—[ਦੰਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੰਦ।

[दंदान] फ़ा॰ पु॰ दांत।

—دندان شکن—[ਦੰਦਾਂ ਸ਼ਿਕਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੂੰਹ ਤੋੜ।

[दंदां शिकन] फ़ा॰ वि॰ मुंह तोड़।

—دندان شکن جواب دینا—[ਦੰਦਾਂ ਸ਼ਿਕਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ।

[दंदां शिकन जवाब देना] मुहा॰ मुंह तोड़ उत्तर देना।

دندانہ—[ਦੰਦਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਰੇ ਜਾਂ ਦਾਤਰੀ ਦਾ ਦੰਦਾ।

[दंदाना:] फ़ा॰ पु॰ आरी अथवा दरान्ती का दांत।

دندنانا—[ਦਨ-ਦਨਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੌਜ ਕਰਨਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ, ਗੁਲਛੱਰੇ ਉਡਾਣਾ।

[दन-दनाना] क्रि॰ अक॰ आनन्द मनाना, ख़ुशी मनाना, गुलछर्रे उड़ाना।

دنکا—[ਦੁਨ-ਕਾ] ਪੁ. ਅਨਾਜ ਦਾ ਦਾਣਾ।

[दुन-का] पु॰ अनाज का दाना।

دنگ—[ਦੰਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੈਰਾਨ, ਚਕਿਤ।

[दंग] फ़ा॰ वि॰ चकित, आश्चर्यान्वित।

دنگا—[ਦੰਗਾ] ਪੁ. ਫ਼ਸਾਦ, ਝਗੜਾ, ਲੜਾਈ, ਕਲਹ; ਸ਼ਰਾਰਤ।

[दंगा] पु॰ झगड़ा, कलह, लड़ाई; शरारत।

دنگل—[ਦੰਗਲ] ਪੁ. ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਅਖਾੜਾ, ਭਿੜ, ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ।

[दंगल] पु॰ मल्ल युद्ध का स्थान, अखाड़ा, कुश्ती की प्रतिद्वन्द्वता, पहलवानी करने की जगह।

دنوندا—[ਦਿਨੌਂਦਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦਿਨੇ ਘਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

[दिनौंदा] पु॰ एक नेत्र रोग जिसके कारण दिन में कम दिखाई देता है।

دنی—[ਦਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਘਟੀਆ, ਪਾਜੀ।

[दनी] अर॰ वि॰ कमीना, नीच, अधम, पाजी।

دنیا—[ਦੁਨ-ਯਾ] ਅਰ. ਇ. ਸੰਸਾਰ, ਜਹਾਨ, ਜਗਤ, ਲੋਕ; ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕ; ਧੰਨ, ਦੌਲਤ; ਲੋਭ ਲਾਲਚ।

[दुन-या] अर॰ स्त्री॰ संसार, विश्व, जगत; संसार के लोग; धन, सम्पत्ति; लोभ, लालच।

—دنیا با امید قائم—[ਦੁਨ-ਯਾ ਬਾ ਉੱਮੀਦ ਕ਼ਾਇਮ] ਅਖੌ. ਜਦ ਤੀਕ ਸੁਆਸ ਤਦ ਤੀਕ ਆਸ।

[दुन-या बा उम्मीद क़ाइम] लोको॰ जब तक सांस तब तक आस।

—دنیا دار—[ਦੁਨ-ਯਾ ਦਾਰ] ਪੁ. ਸੰਸਾਰੀ, ਸੰਸਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ, ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ।

[दुन-या दार] पु॰ सांसारिक व्यक्ति, सांसारिक सम्बन्धों में जकड़ा हुआ मनुष्य, गृहस्थी।

—دنیا داری—[ਦੁਨ-ਯਾ ਦਾਰੀ] ਇ. ਗ੍ਰਿਹਸਤ, ਸੰਸਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪਰਿਵਾਰ, ਕਬੀਲਾ, ਰਿਸ਼ਤਾ; ਢੋਂਗ।

[दुन-या दारी] स्त्री॰ गृहस्थ, सांसारिक सम्बन्ध, परिवार, वंश, सम्बन्ध; संयोग।

—دنیا ساز—[ਦੁਨ-ਯਾ ਸਾਜ਼] ਪੁ. ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[दुन-या साज़] पु॰ दिखावा करने वाला।

—دنیا سازی—[ਦੁਨ-ਯਾ ਸਾਜ਼ੀ] ਇ. ਦਿਖਾਵੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਦਿਖਾਵਟ, ਬਣਾਵਟ, ਅਡੰਬਰ।

[दुन-या साज़ी] स्त्री॰ दिखावे की बातें, आडम्बर, बनावट।

—دنیا کے پردے سے اٹھ جانا—[ਦੁਨ-ਯਾ ਕੇ ਪਰ-ਦੇ ਸੇ ਉਠ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ, ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਣਾ।

[दुन-या के पर-दे से उठ जाना] मुहा॰ मर जाना, कूच कर जाना।

—دنیا ہو اور تم ہو—[ਦੁਨ-ਯਾ ਹੋ ਔਰ ਤੁਮ ਹੋ] ਅਖੌ. ਜਦ ਤੀਕ ਦੁਨੀਆਂ ਰਹੇ ਤਦ ਤੀਕ ਜੀਵੇਂ।

[दुन-या हो और तुम हो] लोको॰ जब तक संसार रहे तब तक तुम जीवित रहो।

—دنیا ہے اور خوشامد ہے—[ਦੁਨ-ਯਾ ਹੈ ਔਰ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਹੈ] ਅਖੌ. ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਹੈ।

[दुन-या है और ख़ुशामद है] लोको॰ संसार में ख़ुशामद से ही काम चलता है।

—دنیوی—[ਦੁਨ-ਯਵੀ] ਵਿ. ਦੁਨੀਆਂ ਸਬੰਧੀ, ਸੰਸਾਰਕ।

[दुन-यवी] वि॰ सांसारिक, संसार सम्बन्धी।

دو—[ਦੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇਕ + ਇਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ੨।

[दो] फ़ा॰ वि॰ एक और एक की संख्या, २।

—دو آبہ—[ਦੋ ਆਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਲੀ ਧਰਤੀ।

[दो आब:] फ़ा॰ वि॰ दो नदियों के मध्य की भूमि।

—دو آتشہ—[ਦੋ ਆਤਿਸ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੋ ਵਾਰੀ ਖਿੱਚਿਆ ਹੋਇਆ ਅਰਕ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ।

[दो आतिशः] फ़ा॰ वि॰ दो बार निकाला हुआ अर्क़ अथवा शराब ।

—دو آشیانہ خیمہ—[ਦੋ ਆਸ਼ਯਾਨ: ਖ਼ੈਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੂਹਰਾ ਤੰਬੂ, ਦੋ ਮੰਜ਼ਲਾ ਤੰਬੂ ।

[दो आशयानः ख़ेमः] फ़ा॰ पु॰ दुहरा तम्बू, दो मंज़िलों वाला तम्बू ।

—دو آنسو بہانا—[ਦੋ ਆਂਸੂ ਬਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਰੋਣਾ ।

[दो आंसू बहाना] मुहा॰ थोड़ा सा रोना ।

—دو آنسو ڈالنا—[ਦੋ ਆਂਸੂ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دو آنسو بہانا

[दो आंसू डाल-ना] मुहा॰ देखो : دو آنسو بہانا

—دو آنسو گرانا—[ਦੋ ਆਂਸੂ ਗਿਰਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دو آنسو بہانا

[दो आंसू गिराना] मुहा॰ देखो : دو آنسو بہانا

—دو اسپہ—[ਦੋ ਅਸ-ਪ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਵਾਰੀ; ਬੱਘੀ, ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਡਾਕ; ਝਟਪਟ, ਤੁਰਤ ।

[दो अस-पः] फ़ा॰ पु॰ क्रि॰ वि॰ दो घोड़ों की सवारी; बग्घी; दो घोड़ों की डाक; झट पट, तत्काल ।

—دو انگ—[ਦੋ ਅੰਗ] ਪੁ. ਢਾਲ ਤਲਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[दो अंग] पु॰ खड्ग और ढाल लेकर अथवा घोड़े पर सवार होकर युद्ध करने का भाव ।

—دو انگل کی بچی—[ਦੋ ਉਂਗਲ ਕੀ ਬੱਚੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ।

[दो उंगल की बच्ची] स्त्री॰ अल्प आयु की लड़की ।

—دو ایک—[ਦੋ ਏਕ] ਵਿ. ਕੁਝ ਕੁ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ।

[दो एक] वि॰ कुछ, थोड़ा सा ।

—دوبارہ—[ਦੋਬਾਰ:] ਵਿ. ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ, ਫਿਰ ।

[दोबारः] वि॰ दूसरी बार, फिर ।

—دو باز—[ਦੋ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਦੋ ਰੰਗਾ ਕਬੂਤਰ ਜਾਂ ਪਤੰਗ ।

[दो बाज़] पु॰ दो रंगा कबूतर अथवा पतंग ।

—دو بول پڑھانا—[ਦੋ ਬੋਲ ਪੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਕਾਹ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਗਰੀਬੀ ਦਾਵੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ।

[दो बोल पढ़ाना] मुहा॰ मुसलमानी ढंग पर साधारण रीति से विवाह करना ।

—دو بیسیا—[ਦੋ ਬੇਸਿਯਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਦੋ ਰੰਗਾ ।

[दो बेसिया] पु॰ वि॰ दो रंगा ।

—دو پایہ—[ਦੋ ਪਾਯ:] ਪੁ. ਵਿ. ਦੋ ਟੰਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਦੋ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ ।

[दो पायः] पु॰ वि॰ दो टांगों वाला, दो पैरों वाला ।

—دو پٹہ—[ਦੋਪੱਟ:] ਪੁ. ਪੱਲਾ, ਪਟਕਾ, ਪਗੜੀ; ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਓਢਣ, ਪਤਲਾ ਮਲਮਲ ਦਾ ਓਢਣ, ਦੋ ਪੱਟ ਦੀ ਚਾਦਰ ।

[दोपट्टः] पु॰ उष्णीष, पगड़ी; स्त्री के सिर का ओढ़न, पतला मलमल का ओढ़न ।

—دو پٹہ بدلنا—[ਦੋਪੱਟ: ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜੀ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਹੇਲੀ ਬਣਨਾ ।

[दोपट्टः बदल-ना] मुहा॰ स्त्रियों का एक दूसरे की सखियां बनना ।

—دو پشتہ کرنا—[ਦੋ ਪੁਸ਼-ਤ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਛਾਪੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਛਾਪ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਛਾਪਣਾ ।

[दो पुश-तः कर-ना] मुहा॰ छापेख़ाने में कागज़ को एक ओर से छाप कर दूसरी ओर छापना ।

—دو پلڑی—[ਦੋ-ਪਲ-ੜੀ] ਇ. ਦੋ ਪੱਲਿਆਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਟੋਪੀ ।

[दो-पल-ड़ी] स्त्री॰ दो भागों वाली छोटी टोपी ।

—دو پلہ—[ਦੋ ਪਲ-ਲਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਨਗੀਨਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਕਬੂਤਰ; ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਤੰਗ ।

[दो पल-ला] पु॰ एक प्रकार का नगीना; एक प्रकार का कबूतर; एक प्रकार की पतंग ।

—دو پلّی—[ਦੋ ਪੱਲੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਦੋਹਰੇ ਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਜਾਲੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤੀਵੀਆਂ ਕੁੜਤੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

[दो पल्ली] स्त्री॰ एक प्रकार की दोहरे ख़ानों वाली जाली जिसकी स्त्रियाँ कुर्ती बनाती हैं ।

—دو پہر—[ਦੋਪਹਰ] ਇ. ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਵਜੇ ਦਾ ਵਕਤ, ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ।

[दोपहर] स्त्री॰ दिन के बारह बजे का समय, दोपहर का समय ।

—دوپہریا—[ਦੋਪਹ-ਰਿਯਾ] ਪੁ. ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਖਿੜਨ ਵਾਲਾ ਫੁੱਲ ।

[दोपह-रिया] पु॰ दोपहर को खिलने वाला फूल ।

—دو پیازہ—[ਦੋ ਪਿਯਾਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਿਨਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਪਾਏ ਰਿੱਧਿਆ ਗੋਸ਼ਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਦੋ ਵਾਰੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[दो पियाज़ः] फ़ा॰ पु॰ बिना सब्ज़ी डाले पकाया गया मांस जिस में प्याज़ दो बार डाला जाता है ।

—دوتا—[ਦੋਤਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦੂਣਾ, ਦੁਗਣਾ, ਦੋਹਰਾ; ਟੇਢਾ, ਟੇਢਾ; ਕੁੱਬਾ ।

[दोता] फ़ा॰ वि॰ दुगना, दुहरा; टेढ़ा, वक्र; कुबड़ा ।

—دو تارا—[ਦੋ ਤਾਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਸਾਰੰਗੀ ।

[दो तारा] पु॰ एक प्रकार की दो तारों वाली छोटी सारंगी ।

—دو چار ہونا—[ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਲੜਨਾ ।
[दो चार होना] मुहा० सामने होना, सम्मुख होना, आँखें मिलाना ।

—دو چشمی—[ਦੋ ਚਸ਼-ਮੀ] ਵਿ. ਪੂਰੇ ਚੇਹਰੇ ਵਾਲਾ ਚਿੱਤ੍ਰ ।
[दो चश-मी] स्त्री० पूरे मुख वाला चित्र ।

—دو چند—[ਦੋ ਚੰਦ] ਵਿ. ਦੁਗਣਾ, ਦੂਣਾ, ਦੋਹਰਾ ।
[दो चंद] वि० दुगना, दुहरा ।

—دو چوبہ—[ਦੋ ਚੋਬ:] ਪੁ. ਦੋ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਤੰਬੂ ।
[दो चोब:] पु० दो बाँसों वाला तम्बू ।

—دو حرف بھیجنا—[ਦੋ ਹਰ-ਫ਼ ਭੇਜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫਿਟਕਾਰ ਭੇਜਣਾ ।
[दो हर-फ़ भेज-ना] मुहा० फिटकार देना ।

—دو خاتون—[ਦੋ ਖ਼ਾਤੂਨ] ਵਿ. ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ; ਦਿਨ ਰਾਤ ।
[दो ख़ातून] स्त्री० आँखों की पुतलियाँ; दिन रात ।

—دو دستی—[ਦੋ ਦਸ-ਤੀ] ਵਿ. ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਪੇਚ ।
[दो दस-ती] स्त्री० कुश्ती का एक दाव ।

—دو دو باتیں—[ਦੋ ਦੋ ਬਾਤੇਂ] ਵਿ. ਸੰਖੇਪ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ।
[दो दो बातें] स्त्री० संक्षिप्त प्रश्नोत्तर ।

—دو دو دانے کو پھرنا—[ਦੋ ਦੋ ਦਾਨੇ ਕੋ ਫਿਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾਣੇ ਦਾਣੇ ਦਾ ਮੁਹਤਾਜ ਹੋਣਾ ।
[दो दो दाने को फिर-ना] मुहा० दाना दाना माँगते फिरना ।

—دو رخا—[ਦੋ ਰੁਖ਼ਾ] ਵਿ. ਦੋ ਰੰਗਾ, ਦੋ ਪਾਸਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਦੋ ਭੇਸੀਆ ।
[दो रुख़ा] वि० दो रंगा, दो तरफ़ों वाला, दो भेसिया ।

—دو رسا—[ਦੋ ਰਸਾ] ਪੁ. ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤਮਾਕੂ, ਖ਼ਮੀਰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤੰਬਾਕੂ ।
[दो रसा] पु० दो प्रकार का मिला हुआ तम्बाकू, ख़मीर मिला हुआ तम्बाकू ।

—دو رگا—[ਦੋ ਰਗਾ] ਵਿ. ਦੋਗਲਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੋ ਵਖਰੀਆਂ ਵਖਰੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ।
[दो रगा] वि० वर्ण संकर, जिसके माता पिता दोनों पृथक पृथक जातियों में से हों ।

—دو رویہ—[ਦੋ ਰੁਯ:] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੋ ਰੁਖਾ, ਦੋ ਰੰਗਾ; ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ।
[दो रुय:] वि० क्रि० वि० दो तरफ़ा, दो रंगा; दोनों ओर ।

—دو زانو بیٹھنا—[ਦੋ ਜ਼ਾਨੂ ਬੈਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਬਹਿਣਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬਹਿਣਾ ।
[दो ज़ानू बैठ-ना] मुहा० घुटने टेक कर बैठना, सत्कार सहित बैठना ।

—دو سار ہونا—[ਦੋ ਸਾਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਰ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਤੀਰ ਜਾਂ ਨੇਜ਼ੇ ਆਦਿ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਆਰ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਚੁਸਤ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ।
[दो सार होना] मुहा० आर पार हो जाना, बाण अथवा नेज़े का शरीर के आर पार हो जाना ।

—دو ساکھی—[ਦੋ ਸਾਖੀ] ਵਿ. ਇ. ਦੋ ਫ਼ਸਲੀ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇਵੇ; ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੇਤ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਟੀ ਹੋਵੇ ।
[दो साखी] वि० स्त्री० दो उपजों वाली भूमि; वह भूमि जो एक वर्ष में दो उपजें दे; वह पृथ्वी जिस के ऊपर रेत और नीचे मिट्टी हो ।

—دو سالہ—[ਦੋ ਸਾਲ:] ਵਿ. ਇ. ਦੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ; ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਜੀ ਜਾਵੇ; ਦੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਰਾਬ ।
[दो साल:] वि० स्त्री० दो सालों का, वह भूमि जो दूसरे वर्ष जोई जाए; दो वर्षों की पुरानी मदिरा ।

—دو شاخہ—[ਦੋ ਸ਼ਾਖ਼:] ਪੁ. ਦੁਸਾਂਘੀ, ਦੋ ਸ਼ਾਖ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ, ਜਾਂ ਸ਼ਮਾਦਾਨ, ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ।
[दो शाख़:] पु० दो शाखाओं का एक वृक्ष या चिरागदान, दो लातें ।

—دو ساہی—[ਦੋ ਸਾਹੀ] ਵਿ. ਇ. ਵੇਖੋ : دو ساکھی
[दोसाही] स्त्री० वि० देखो : دو ساکھی

—دو سائی—[ਦੋਸਾਈ] ਵਿ. ਇ. ਵੇਖੋ : دو ساکھی
[दोसाई] वि० स्त्री० देखो : دو ساکھی

—دو شالہ—[ਦੋ ਸ਼ਾਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਸ਼ਾਲਾ, ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦੀ ਵਧੀਆ ਦੋਹਰੀ ਚਾਦਰ, ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਾਲ ।
[दो शाल:] फ़ा० पु० पश्मीने की बढ़िया दुहरी चादर, दुहरी शाल ।

—دو شالہ میں لپیٹ کر لگانا—[ਦੋਸ਼ਾਲ: ਮੇਂ ਲਪੇਟ ਕਰ ਲਗਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਚੋਭਵੀਂ ਗਲ ਕਹਿਣੀ, ਮਿੱਠੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨਾ ।
[दो शाल: में लपेट कर लगाना] मुहा० छिपकर अपमान करना, मीठे शब्दों में निरादर करना ।

—دو شنبہ—[ਦੋ ਸ਼ੰਬ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੋਮਵਾਰ ।
[दो शंब:] फ़ा० पु० सोमवार ।

—دو طرفہ—[ਦੋ ਤਰ-ਫ਼:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ; ਆਪਸ ਵਿਚ ।
[दो तर-फ़:] क्रि० वि० दोनों ओर; आपस में, परस्पर ।

—دو عملہ—[ਦੋ ਅਮਲ:] ਪੁ. ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ।
[दो अमल:] पु० वह वस्तु जिस पर दो मनुष्यों का अधिकार हो ।

—دو عملی—[ਦੋ ਅਮਲੀ] ਵਿ. ਦੋ ਹਿੱਤਰਸ਼ਾਹੀ, ਦੋ ਧੀਰਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ।
[दो अमली] स्त्री० कुशासन प्रबन्ध का भाव, दो मनुष्यों का शासन ।

—دو غزلہ—[ਦੋ ਗ਼ਜ਼ਲ:] ਪੁ. ਇੱਕੋ ਹੀ ਬਹਿਰ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀਆ ਤੇ ਰਦੀਫ਼ ਤੇ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ।
[दो ग़ज़ल:] पु० एक ही छन्द अथवा तुक पर कही गई दो ग़ज़लें ।

—دو فصلی—[ਦੋ ਫ਼ਸਲੀ] ਵਿ. ਦੋ ਮੌਸਮੀ; ਉਹ ਰੁੱਖ ਜੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਫਲ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਫ਼ਸਲ ਦੇਵੇ ।
[दो फ़स्-ली] स्त्री० दो मौसमी; वह वृक्ष जो वर्ष में दो बार फल दे, वह भूमि जिस में वर्ष में दो बार उपज हो ।

—دو کوڑی کی آبرو کر دینا—[ਦੋ ਕੌਡੀ ਦੀ ਆਬ-ਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਾਦਰ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ।
[दो कौड़ी की आब-रू कर देना] मुहा० अपमान करना, निरादर करना ।

—دو کوڑی کی بات کر دینا—[ਦੋ ਕੌਡੀ ਦੀ ਬਾਤ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੇਖੋ : دو کوڑی کی آبرو کر دینا
[दो कौड़ी की बात कर देना] मुहा० देखो : دو کوڑی کی آبرو کر دینا

—دو گاڑا—[ਦੋਗਾੜਾ] ਪੁ. ਦੋ ਨਾਲੀ ਬੰਦੂਕ; ਉਹ ਬੰਦੂਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੁਨਾਲੀ ।
[दोगाड़ा] पु० दो नाली बन्दूक; वह बन्दूक जिस में दो गोलियाँ भरी जाती हैं ।

—دو گانہ—[ਦੋਗਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੁੜਵੀਂ ਜਾਂ ਦੋਹਰੀ ਚੀਜ਼; ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼; ਨਮਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਿਕਤਾਂ ।
[दोगान:] फ़ा० पु० एक साथ मिली हुई दो चीज़ें; धन्यवाद की प्रार्थना; नमाज़ की दो रकअत ।

—دو گھڑی کا تڑکا—[ਦੋ ਘੜੀ ਦਾ ਤੜ-ਕਾ] ਪੁ. ਪਰਭਾਤ, ਵੱਡੀ ਸਵੇਰੀ ।
[दो घड़ी का तड़-का] पु० प्रभात, प्रातः काल ।

—دو لتی—[ਦੋਲੱਤੀ] ਵਿ. ਦੇਖੋ : دلتی
[दोलत्ती] स्त्री० देखो : دلتی

دولڑا—[ਦੋਲੜਾ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : دلڑا
[दोलड़ा] पु० देखो : دلڑا

—دولہڑا—[ਦੋਲ੍ਹੜਾ] ਪੁ. ਦੋੱਸਾ, ਮੋਟਾ ਖੇਸ, ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਮੋਟਾ ਫ਼ਰਸ਼ੀ ਕਪੜਾ ।
[दोल्हड़ा] पु० एक प्रकार का मोटा फ़रशी कपड़ा, एक प्रकार का खेस ।

—دو معنی—[ਦੋ ਮਾਅ-ਨੀ] ਵਿ. ਦੋ-ਅਰਥਾ, ਦੋ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ, ਭੇਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ।
[दो मअ-नी] वि० दो अर्थों वाली बात, भेद वाली बात ।

—دو منزلہ—[ਦੋ ਮਨ-ਜ਼ਿਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੋ ਛੱਤਾ, ਦੁਮੰਜ਼ਿਲਾ, ਦੋ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਵਾਲਾ ।
[दो मन-ज़िल:] फ़ा० पु० दो खण्डा, दो मंज़िलों वाला ।

—دو ملاں میں مرغی حرام—[ਦੋ ਮੁੱਲਾਂ ਮੇਂ ਮੁਰ-ਗ਼ੀ ਹਰਾਮ] ਅਖੌ. ਇਕ ਵਿੱਚ ਹਲਾਲ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[दो मुल्लां में मुर-ग़ी हराम] लोको० हठ के कारण हलाल वस्तु भी हराम कही अथवा समझी जाती है, दो दावेदारों में काम बिगड़ जाता है ।

—دو منہ ہنس لینا—[ਦੋ ਮੂੰ ਹੱਸ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੱਸ ਖੇਡ ਲੈਣਾ ।
[दो मुँ हँस लेना] मुहा० तनिक हँस खेलना ।

—دو میں تیسرا آنکھوں میں ٹھیکرا—[ਦੋ ਮੇਂ ਤੀਸ-ਰਾ ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਠੀਕ-ਰਾ] ਅਖੌ. ਜਿਥੇ ਇਕੱਲਾ ਦੂਜਾ ਬੰਦਾ ਤੀਜਾ ਮਿਲਣੀਆਂ ਦਾ ਭੇਦ, ਤੀਜਾ ਰਲਿਆ ਤੇ ਕੰਮ ਗਲਿਆ ।
[दो में तीस-रा आँखों में ठीक-रा] लोको० दो की सांठ में तीसरे के आने से काम बिगड़ जाता है ।

—دو ورقی—[ਦੋ ਵਰ-ਕੀ] ਵਿ. ਦੋ ਵਰਕਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਕਾਪੀ ।
[दो वरक़ी] स्त्री० दो पन्नों की पुस्तक अथवा कापी ।

—دوہاجن—[ਦੋਹਾਜਨ] ਵਿ. ਦੂਜੇ ਖ਼ਾਵੰਦ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ; ਵਿਧਵਾ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ।
[दोहाजन] स्त्री० दूसरे पति वाली स्त्री; विधवा स्त्री जिस ने दूसरा विवाह कर लिया हो ।

—دوہاجو—[ਦੋਹਾਜੂ] ਪੁ. ਵਿ. ਉਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਦੂਜੀ ਵਹੁਟੀ ਵਾਲਾ ।
[दोहाजू] पु० वि० जिसने पुनर्विवाह कराया हो, दूसरी पत्नी वाला ।

دوا—[ਦਵਾ] ਅਰ. ਇ. ਦਾਰੂ, ਦਵਾਈ, ਇਲਾਜ ।
[दवा] अर० स्त्री० औषधि, दवाई, चिकित्सा ।

—دوا خانہ—[ਦਵਾ ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਸਪਤਾਲ, ਦਵਾਖ਼ਾਨਾ ।
[दवा खान:] फ़ा० पु० औषधालय, हस्पताल ।

—دوا دارو—[ਦਵਾ ਦਾਰੂ] ਪੁ. ਦਾਰੂ ਦਰਮਲ, ਇਲਾਜ ਮਾਲਜਾ ।
[दवा दारू] पु० औषधि, चिकित्सा ।

دوا درمن—[ਦਵਾ ਦਰ-ਮਨ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : دوا دارو
[दवा दर-मन] पु० देखो : دوا دارو

دواب—[ਦਵਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. دابہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਚੁਪਾਏ, ਪਸ਼ੂ, ਡੰਗਰ।
[दवाब] अर० पु० دابہ का बहुवचन चौपाये, पशु, जानवर।

دوات—[ਦਵਾਤ] ਇ. ਕੁਲਵਾ, ਸਿਆਹੀ ਦਾਨੀ, ਬਲੇਵਟੀ।
[दवात] स्त्री० लिखने की स्याही रखने वाली शीशी अथवा बर्तन, दवात।

دوا دو—[ਦਵਾ ਦੌ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੌੜ ਭੱਜ, ਭੱਜ ਨੱਠ।
[दवा दौ] फ़ा० स्त्री० भाग दौड़, भगदड़।

دوا دوش—[ਦਵਾ ਦਵਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ : دوا دو
[दवा दविश] फ़ा० स्त्री० देखो : دوا دو

دوار—[ਦੱਵਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਬਦਲਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।
[दव्वार] अर० वि० बहुत घूमने वाला, बहुत चक्कर लगाने वाला; परिवर्तनशील।

دوازدہ—[ਦਵਾ ਜ਼-ਦਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਾਰਾਂ ੧੨।
[दवा ज़दाह] फ़ा० बारह, १२।

دوازدہ امام—[ਦਵਾਜ਼-ਦਾਹ ਇਮਾਮ] ਪੁ. ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਇਮਾਮ।
[दवाज़-दाह इमाम] पु. शीआ मुसलमानों के बारह इमाम।

دوال—[ਦੁਵਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਸਮਾ, ਰਕਾਬ ਦਾ ਤਸਮਾ।
[दुवाल] फ़ा० पु० चमड़े की डोरी, रिकाब का तसमा।

دوالہ—[ਦਿਵਾਲ:] ਪੁ. ਦੇਖੋ : دیوالہ
[दिवाल:] पु० देखो : دیوالہ

دوام—[ਦਵਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਸਦੀਵਤਾ; ਸਦੀਵ, ਨਿੱਤ, ਸਦਾ।
[दवाम] अर० पु० वि० अनश्वरता; अनश्वर, नित्य, सदैव, हमेशा रहने वाला।

دوامی—[ਦਵਾਮੀ] ਵਿ. ਸਦੀਵੀ, ਪੱਕਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।
[दवामी] वि० हमेशा का, पक्का, अनश्वर।

دوامی بند و بست—[ਦਵਾਮੀ ਬੰਦੋਬਸ-ਤ] ਪੁ. ਭੋਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਬੰਦੋਬਸਤ।
[दवामी बंदोबस-त] पु० भूमि का पक्का प्रबन्ध।

دوان—[ਦਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ, ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ।
[दवाँ] फ़ा० वि० दौड़ता हुआ, भागता हुआ।

دواوین—[ਦਵਾਵੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. دیوان ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[दवावीन] अर० पु० دیوان का बहुवचन।

دوائر—[ਦਵਾਇਰ] ਅਰ. ਪੁ. دائرہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[दवाइर] अर० पु० دائرہ का बहुवचन।

دوب—[ਦੂਬ] ਇ. ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਧੀਆ ਤੇ ਨਰਮ ਘਾਹ।
[दूब] स्त्री० एक प्रकार की बढ़िया और कोमल घास।

دو بدو—[ਦੂ-ਬ-ਦੂ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ, ਰੂਬਰੂ।
[दू-ब-दू] फ़ा० क्रि० वि० आमने सामने, एक दूसरे के सामने।

دو بھر—[ਦੂਭਰ] ਵਿ. ਔਖਾ, ਮੁਸ਼ਕਲ।
[दूभर] वि० कठिन, दुष्कर।

دوت—[ਦੂਤ] ਪੁ. ਚਿੱਠੀ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਏਲਚੀ, ਕਾਸਦ; ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ; ਚੁਗ਼ਲਖ਼ੋਰ।
[दूत] पु० पत्र ले जाने वाला, सन्देश-वाहक; देवता; चुगलखोर।

دوتی—[ਦੂਤੀ] ਇ. ਚੁਗ਼ਲ ਖ਼ੋਰ ਤੀਵੀਂ; ਫੱਫੇ ਕੁੱਟਣ।
[दूती] स्त्री० चुगल खोर स्त्री, कुटनी।

دوخت—[ਦੋਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੀਉਣ, ਸਿਲਾਈ।
[दोख़-त] फ़ा० स्त्री० सीवन, सिलाई।

دود—[ਦੂਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧੂੰਆਂ।
[दूद] फ़ा० पु० धुँआ।

دود کش—[ਦੂਦ-ਕਸ਼] ਪੁ. ਚਿਮਨੀ, ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਛੇਕ।
[दूद-कश] पु० चिमनी, धुँआँ निकलने वाला छेद।

دودھ—[ਦੁੱਧ] ਪੁ. ਦੁੱਧ।
[दूध] पु० दुग्ध, क्षीर।

دودھ بخشنا—[ਦੁੱਧ ਬਖ਼-ਸ਼-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ।
[दूध बख़्-श-ना] मुहा० दूध पिलाने का अधिकार क्षमा करना।

دودھ بھی پیارا پوت بھی پیارا قسم کس کی کھاؤں—[ਦੁੱਧ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਪੁੱਤ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਕਸਮ ਕਿਸ ਦੀ ਖਾਊਂ] ਅਖੌ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਜੀ ਕਰੇ ਤੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[दूध भी प्यारा पूत भी प्यारा क़सम किस की खाऊं] लोको० जब किसी काम को न करने को मन चाहे और जिस बिना काम भी न चले, तब कहते हैं।

دودھ پڑنا—[ਦੁੱਧ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਅਨਾਜ ਵਿਚ ਰਸ ਪੈਣਾ।
[दूध पड़-ना] मुहा० अनाज में रस पैदा होना।

دودھ پلائی—[ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਈ] ਇ. ਦਾਈ; ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਲਾੜਾ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਲਾੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਹਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਘੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[दूध पिलाई] स्त्री॰ वह धन राशि जो दुल्हा विवाह के समय घोड़ी पर चढ़ते हुए अपनी माता को दूध पिलाने के बदले में देता है; वह धन जो दुल्हिन के घर से मेंहदी वाले दिन दुल्हा को भेजी जाती है।

—دودھ پوت—[ਦੁੱਧ ਪੁੱਤ] ਪੁ. ਧਨ ਦੌਲਤ, ਮਾਲ ਤੇ ਉਲਾਦ।

[दूध पूत] पु॰ धन दौलत, सम्पत्ति तथा सन्तान।

—دودھ پوت والی—[ਦੁੱਧ ਪੁੱਤ ਵਾਲੀ] ਵਿ. ਉਲਾਦ ਵਾਲੀ, ਰੱਜੀ ਪੁੱਜੀ, ਚੰਗੇ ਨਸੀਬ ਵਾਲੀ।

[दूध पूत वाली] वि॰ सन्तान वाली, सुसम्पन्न, अच्छे भाग्य वाली।

—دودھ پیتا بچہ—[ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਬੱਚਾ] ਪੁ. ਗੋਦੀ ਦਾ ਬਾਲ; ਭੋਲਾ, ਘੋਗਾ, ਨਾ-ਤਜਰਬਾਕਾਰ।

[दूध पीता बच्चा] पु॰ गोदी का बच्चा; भोला, अनुभव हीन मनुष्य।

—دودھ کا جلا چھاچھ پھونک پھونک کر پیتا ہے—[ਦੁੱਧ ਦਾ ਜਲਾ ਛਾਛ ਫੂਕ ਫੂਕ ਕਰ ਪੀਂਦਾ ਹੈ] ਮੁਹਾ. ਸੱਪ ਦਾ ਡੰਗਿਆ ਰੱਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦਾ ਹੈ।

[दूध का जला छाछ फूंक फूंक कर पीता है] मुहा॰ साँप का काटा रस्सी से भी डरता है।

—دودھ کی سی مکھی نکال کر پھینکنا—[ਦੁੱਧ ਦੀ ਸੀ ਮੱਖੀ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਫੈਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਹਿਫ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕਰ ਦੇਣਾ।

[दूध की सी मक्खी निकाल कर फेंक-ना] मुहा॰ किसी को बड़ी सुविधा से पृथक् कर देना।

—دودھوں کلیاں کرنا—[ਦੁੱਧੀਂ ਕੁਲਿਆਂ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਮਾਲ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ।

[दूधों कुलियां कर-ना] मुहा॰ बहुत सी धन सम्पत्ति होना।

—دودھیا—[ਦੁਧੀਆ] ਵਿ. ਦੁੱਧੀਆ, ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ; ਰਸੀਲਾ, ਰਸ ਭਰਿਆ; ਸਫ਼ੇਦ, ਚਿੱਟਾ, ਚੰਗਾ, ਸਫ਼ਲ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਰਮ (ਪੱਥਰ); ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹਲਵਾ।

[दूधिया] वि॰ दूध के रंग जैसा; रसीला, रस पूर्ण; श्वेत; कच्चा, हरा; एक प्रकार का नर्म पत्थर; एक प्रकार का हलवा।

دور—[ਦੌਰ] ਪੁ. ਘੇਰ, ਚੱਕਰ; ਚਾਲ, ਤੋਰ; ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤ; ਹਾਸ਼ੀਆ, ਕਿਨਾਰਾ; ਵਾਰੀ; ਸਮਾਂ; ਇਨਕਲਾਬ।

[दौर] पु॰ घेरा, चक्कर; चाल, गति; राज्य, शासन; हाशिया, किनारा; बारी; समय; क्रान्ति।

—دور دورا—[ਦੌਰ ਦੌਰਾ] ਪੁ. ਰਾਜ, ਅਧਿਕਾਰ, ਅਮਲਦਾਰੀ।

[दौरा दौरा] पु॰ शासन, अधिकार।

—دور کرنا—[ਦੌਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਕੁਰਾਨ ਸੁਣਾਉਣਾ।

[दौर कर-ना] मुहा॰ दो मनुष्यों का एक दूसरे के सामने बैठकर एक दूसरे को बारी बारी कुरान सुनाना।

دور—[ਦੂਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ, ਵਿੱਥ ਤੇ; ਵੱਖਰਾ, ਅਲੱਗ।

[दूर] क्रि॰ वि॰ अन्तर पर, पृथक, अलग, परे।

—دور از کار—[ਦੂਰ ਅਜ਼ ਕਾਰ] ਵਿ. ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਦੂਰ; ਨਿਕੰਮਾ।

[दूर अज़ कार] वि॰ प्रयोजन से परे; निकम्मा।

—دور افتادہ—[ਦੂਰ ਉਫ਼ਤਾਦਾ] ਵਿ. ਇਕੱਲਾ, ਇੱਕਲਵਾਂਝਾ; ਦੁਰਾਡਾ, ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[दूर उफ़्तादः] वि॰ एकाकी; दूर का, दूर रहने वाला।

—دور اندیش—[ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਸਮਝਦਾਰ, ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਸੋਚ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੂਰ ਦਰਸ਼ੀ।

[दूर-अंदेश] फ़ा॰ वि॰ बुद्धिमान, समझदार, दूर दर्शी, चतुर, आगे पीछे सोच कर काम करने वाला।

—دور اندیشی—[ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੂਰ ਦਰਸ਼ਤਾ, ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਸੋਚ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਿਆਣਪ, ਸਮਝ ਸੂਝ।

[दूर अंदेशी] फ़ा॰ स्त्री॰ दूर-दर्शिता, आगे पीछे सोचकर काम करने का भाव, बुद्धिमत्ता।

—دور باش—[ਦੂਰ ਬਾਸ਼] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਪੁ. ਦੂਰ ਹੋ, ਪਰ ਪਰੇ ਹੋ; ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਚੋਬਦਾਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਇਕ ਦੋ ਸ਼ਾਖ਼ਾ ਨੇਜ਼ਾ।

[दूर बाश] फ़ा॰ अव्य॰ पु॰ दूर हो, हट परे हो; राजाओं के आगे चलने वाले चोबदार यह शब्द कहा करते थे; एक दो शाखा नेज़ा।

—دور بین—[ਦੂਰ ਬੀਨ] ਫ਼. ਇ. ਵਿ. ਦੂਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਜੰਤਰ; ਦੂਰ ਦਰਸ਼ੀ, ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ।

[दूर बीन] फ़ा॰ स्त्री॰ वि॰ दूर की वस्तु को देखने का यन्त्र, दूर की सोचने वाला।

—دور پار—[ਦੂਰ ਪਾਰ] ਅਵ. ਪੁ. ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ; ਖੁਸਰਾ, ਹੀਜੜਾ।

[दूर पार] अव्य॰ पु॰ ईश्वर न करे; निपुंसक।

—دور دراز—[ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੂਰ ਦਾ, ਦੁਰਾਡਾ, ਕਾਫ਼ੀ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ।

[दूर दराज़] क्रि॰ वि॰ दूरस्थ, दूर का, बहुत अन्तर पर स्थित, बहुत दूर।

—دور دست—[ਦੂਰ ਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ ਵਿ. ਬਹੁਤ ਦੂਰ, ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇ।

[दूर दस-त] फ़ा॰ वि॰ बहुत दूर; जहां पहुंचना दुष्कर हो।

—دور کا مضمون—[ਦੂਰ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਮਜ਼ਮੂਨ, ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਿਆ ਲੇਖ ।
[दूर का मज़मून] पु॰ बहुत अच्छा लेख, विद्वता पूर्ण निबन्ध ।

—دور کی کوڑی لانا—[ਦੂਰ ਦੀ ਕੌਡੀ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।
[दूर की कौड़ी लाना] मुहा॰ बड़ा काम करना, सम्मान का काम करना ।

—دور کی کہنا—[ਦੂਰ ਦੀ ਕਹਿ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਪਤੇ ਦੀ ਕਹਿਣਾ ।
[दूर की कह-ना] मुहा॰ बुद्धिमत्ता की बात करना, पते की कहना ।

—دور کی ہانکنا—[ਦੂਰ ਦੀ ਹਾਂਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਪ ਮਾਰਨਾ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ ਮਾਰਨਾ, ਫੜ ਮਾਰਨਾ, ਲਿਆਕਤ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨਾ ।
[दूर की हांक-ना] मुहा॰ गप्प हांकना, डींग मारना, ऐंठ बताना, योग्यता से अधिक शेखी बघारना ।

دوران—[ਦੌਰਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੱਕਰ, ਗਰਦਸ਼; ਜ਼ਮਾਨਾ; ਸਮਾਂ, ਵੇਲਾ, ਵਕਤ; ਉਮਰ, ਆਯੂ ।
[दौरान] फ़ा॰ पु॰ चक्कर, चक्र; समय; संसार; आयु, अवस्था ।

—دوران سر—[ਦੌਰਾਨੇ ਸਰ] ਪੁ. ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆਉਣ ਦਾ ਰੋਗ, ਸਿਰ ਪੀੜ ।
[दौराने सर] पु॰ सिर को चक्कर आने का रोग, शिर-पीड़ा ।

دورہ—[ਦੌਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੱਕਰ, ਗੇੜ; ਫੇਰੀ; ਗਸ਼ਤ; ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ।
[दौर:] फ़ा॰ पु॰ चक्कर, फेरा; भ्रमण, इधर उधर घूमने की क्रिया, अफ़सर का इलाके में जांच पड़ताल के लिए घूमने का काम ।

—دورہ سپرد کرنا—[ਦੌਰ: ਸਿਪੁਰ-ਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੈਸ਼ਨ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ।
[दौर: सिपुर-द कर-ना] मुहा॰ सैशन को समर्पित करना; अदालत के हवाले करना ।

دوری—[ਦੋਰੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਟੋਕਰੀ ।
[दोरी] स्त्री॰ छोटी टोकरी ।

دوری—[ਦੂਰੀ] ਇ. ਫ਼ਾਸਲਾ, ਫ਼ਰਕ; ਜੁਦਾਈ, ਵਿਛੋੜਾ ।
[दूरी] स्त्री॰ अन्तर, फ़ासला; पृथकता ।

دوڑاک—[ਦੌੜਾਕ] ਵਿ. ਦੌੜਨ ਵਾਲਾ, ਚੰਗਾ ਦੌੜਨ ਵਾਲਾ ।
[दौड़ाक] वि॰ दौड़ने वाला, अच्छा दौड़ने वाला ।

دوڑ دھوپ—[ਦੌੜ ਧੁਪ] ਇ. ਭੱਜ ਨਠ, ਨੱਸ ਭਜ, ਢੂੰਡ ਭਾਲ ।
[दौड़ धूप] स्त्री॰ भाग दौड़, निरन्तर प्रयत्न, देख भाल ।

دوزخ—[ਦੋਜ਼ਖ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਰਕ, ਪੇਟ, ਢਿੱਡ ।
[दोज़ख़] फ़ा॰ पु॰ नरक; पेट, उदर ।

—دوزخ بھرنا—[ਦੋਜ਼ਖ਼ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਢਿੱਡ ਭਰਨਾ ।
[दोज़ख़ भर-ना] मुहा॰ पेट भरना ।

—دوزخی—[ਦੋਜ਼ਖ਼ੀ] ਪੁ. ਪਾਪੀ, ਨਰਕਵਾਸੀ ।
[दोज़ख़ी] पु॰ पापी, नरक-वासी ।

دوست—[ਦੋਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਿੱਤਰ, ਯਾਰ, ਸਾਥੀ, ਪਿਆਰਾ, ਸੱਜਣ; ਮਸ਼ੂਕ ।
[दोस-त] फ़ा॰ पु॰ मित्र; सहचर, परिचित, प्रिय, प्यारा ।

—دوستانہ—[ਦੋਸ-ਤਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਯਾਰੀ, ਮਿੱਤਰਤਾ, ਸੱਜਣਤਾਈ, ਸੱਜਣਤਾਈ, ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ ।
[दोस-ताना:] फ़ा॰ पु॰ मित्रता, दोस्ती, प्रेम, प्यार, प्रीत ।

—دوستدار—[ਦੋਸ-ਤ ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ, ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਭੇਤੀ, ਦੋਸਤ ।
[दोस-त दार] फ़ा॰ पु॰ शुभचिन्तक, भला चाहने वाला, भेदी, मित्र ।

—دوستداری ، دوست داری—[ਦੋਸ-ਤ ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਦੋਸਤੀ, ਮਿੱਤਰਤਾ, ਸੱਜਣਤਾਈ, ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ ।
[दोस-त दारी] फ़ा॰ स्त्री॰ भला चाहने का भाव, मित्रता, दोस्ती ।

—دوستی—[ਦੋਸ-ਤੀ] ਇ. ਮਿੱਤਰਤਾ, ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ, ਯਾਰੀ, ਆਸ਼ਨਾਈ, ਦੋਸਤਾਨਾ ।
[दोस-ती] स्त्री॰ मित्रता, प्रेम, प्यार, प्रीत, दोस्ताना ।

دوسرا—[ਦੂਸ-ਰਾ] ਵਿ. ਦੂਜਾ, ਦੂਆ, ਹੋਰ; ਓਪਰਾ, ਬਿਗਾਨਾ, ਗ਼ੈਰ ।
[दूस-रा] वि॰ अन्य, और; अपरिचित, बेगाना, कोई और ।

دوش—[ਦੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੋਢਾ, ਕੰਧਾੜਾ; ਬੀਤੀ ਹੋਈ ਰਾਤ ।
[दोश] फ़ा॰ पु॰ कन्धा; बीती हुई रात ।

—دوش بدوش—[ਦੋਸ਼ ਬਦੋਸ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ, ਨਾਲੋ ਨਾਲ, ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ।
[दोश बदोश] क्रि॰ वि॰ कन्धे से कन्धा जोड़ कर, साथ ही साथ, एक दूसरे के साथ ।

دوشیزگی—[ਦੋਸ਼ੀਜ਼ਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੰਵਾਰਾ ਪਨ, ਕੁਮਾਰ ਅਵਸਥਾ ।
[दोशीज़गी] फ़ा॰ स्त्री॰ कौमारावस्था, कुमारी होने का भाव ।

دوشیزہ—[ਦੋਸ਼ੀਜ਼:] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕੰਵਾਰੀ ਲੜਕੀ, ਅਣਵਿਆਹੀ ਕੁੜੀ ।
[दोशीज़:] फ़ा॰ स्त्री॰ कुमारी लड़की, अविवाहित लड़की ।

دوشینہ—[ਦੋਸ਼ੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬੀਤੀ ਹੋਈ ਰਾਤ ਦਾ ।
[दोशीन:] फ़ा॰ वि॰ बीती हुई रात का ।

دوغ—[ਦੋਗ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਦਹੀਂ; ਲੱਸੀ; ਰਾਇਤਾ।
[दोग़] स्त्री० पु० दही; लस्सी; रायता।

دوغلا—[ਦੋਗ਼ਲਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਦੋ ਨਸਲਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹੋਣ; ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਭੈੜੀ ਅਸਲੋਂ ਦਾ।
[दोग़ला] वि० पु० वह मनुष्य जिस के माता पिता भिन्न जातियों के हों; वर्ण-संकर का, बुरे वंश का।

دول—[ਦੁਵਿਲ, ਦੁਵਲ, ਦਵਲ] ਅਰ. ਪੁ. دولت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤ, ਸਾਮਰਾਜ।
[दुविल, दुवल, दवल] अ० पु० دولت का बहुवचन, राज्य, शासन।

دولاب—[ਦੋਲਾਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਹਟ।
[दोलाब] फ़ा० पु० रहट।

دولت—[ਦੌਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਧਨ, ਮਾਇਆ, ਸ਼ਹ; ਨਸੀਬਾ, ਭਾਗ, ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ; ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤ; ਖ਼ਾਨਦਾਨ।
[दौलत] अ० स्त्री० धन, सम्पत्ति, ऐश्वर्य; सौभाग्य; राज्य, शासन; खानदान।

دولتخانہ - دولت خانہ—[ਦੌਲਤ ਖ਼ਾਨਹ] ਪੁ. ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਖੀਦੇ ਹਨ; ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਘਰ।
[दौलत ख़ानः] पु० सत्कार के कारण किसी के घर को कहते हैं; किसी धनवान् अथवा राजा का घर।

دولتسرائے - دولت سرائے—[ਦੌਲਤ ਸਰਾਏ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ: دولت خانہ
[दौलत सराये] फ़ा० स्त्री० देखो: دولت خانہ

دولہا—[ਦੂਲ-ਹਾ] ਪੁ. ਲਾੜਾ, ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਲੜਕਾ, ਨੌਸ਼ਾ।
[दूल-हा] पु० वर, विवाह करने वाला लड़का।

دولہا بھائی—[ਦੂਲ-ਹਾ ਭਾਈ] ਪੁ. ਭੈਣ ਦਾ ਪਤੀ, ਭਣਵਈਆ।
[दूल-हा भाई] पु० बहन का पति, बहनोई।

دوم—[ਦੁਵੁਮ] ਵਿ. ਦੂਜਾ, ਦੂਸਰਾ, ਹੋਰ।
[दुवुम] वि० दूसरा, द्वितीय, और।

دومیں—[ਦੁਵੁਮੀਂ] ਵਿ. ਦੇਖੋ: دوم
[दुवुमी] वि० देखो: دوم

دوں—[ਦੂੰ] ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਘਟੀਆ, ਨੀਚ; ਹੇਠਾਂ, ਥੱਲੇ; ਬਗ਼ੈਰ, ਬਿਨਾ।
[दूँ] वि० क्रि० वि० नीच, तुच्छ, घटिया, पतित; नीचे; अतिरिक्त, सिवाय, बिना।

دوں ہمت—[ਦੂੰ ਹਿੱਮਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਮੀਨਾ, ਨਾ ਸ਼ੁਕਰਾ, ਨਿਘਰਿਆ ਹੋਇਆ।
[दूँ हिम्मत] फ़ा० पु० नीच, एहसान को न मानने वाला; हत साहस।

دونا—[ਦੂਨਾ] ਵਿ. ਦੁਗਣਾ, ਦੂਣਾ, ਦੋਹਰਾ; ਵਧ।
[दूना] वि० दुगना; दुहरा; अधिक।

دونا—[ਦੋਨਾ] ਪੁ. ਡੂਨਾ, ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਭਾਂਡਾ; [illegible] ਜੋ ਮਠਿਆਈ ਜੋ ਡੂਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[दोना] पु० दोना, पत्तों का बना हुआ पात्र; पेड़ के रूप में बांटी जाने वाली मिठाई जो दोनों में डाल कर दी जाती है।

دوہا—[ਦੋਹਾ] ਪੁ. ਦੋਹਰਾ, ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਛੰਦ।
[दोहा] पु० दो तुकों का छन्द, दोहा।

دوہائی—[ਦੋਹਾਈ] ਇ. ਦੇਖੋ: دہائی
[दोहाई] स्त्री० देखो: دہائی

دوہتا—[ਦੋਹ-ਤਾ] ਪੁ. ਦੋਹਤਰਾ, ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।
[दोह-ता] पु० अपनी लड़की का पुत्र।

دوہتی—[ਦੋਹ-ਤੀ] ਇ. ਦੋਹਤਰੀ, ਧੀ ਦੀ ਧੀ।
[दोह-ती] स्त्री० पुत्री की लड़की।

دوہر—[ਦੋਹਰ] ਇ. ਦੁਲਾਈ, ਦੋਹਰੀ ਚਾਦਰ; ਦਰਿਆ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਗਹਿ; ਦੋ ਫ਼ਸਲੀ ਜ਼ਮੀਨ।
[दोहर] स्त्री० दुहरी चादर; नदी की पुरानी तह; दो फ़सली भूमि।

دوہرا—[ਦੋਹ-ਰਾ] ਪੁ. ਦੇਖੋ: دوہا
[दोह-रा] पु० देखो: دوہا

دوہلی—[ਦੂਹ-ਲੀ] ਇ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਭੋਂ।
[दूह-ली] स्त्री० साधुओं को दान में दी गई भूमि।

دہ—[ਦਿਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿੰਡ, ਗਿਰਾਂ, ਬਸਤੀ।
[दिह] फ़ा० पु० ग्राम, बस्ती।

دہ بندی—[ਦਿਹ ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਲਕਾ ਬੰਦੀ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ।
[दिह बंदी] फ़ा० स्त्री० गांव की हल्का बन्दी, गांव चित्र।

دہ—[ਦਹ] ਵਿ. ਦਸ।
[दह] वि० दस।

دہ چند—[ਦਹ ਚੰਦ] ਵਿ. ਦਸ ਗੁਣਾ, ਦਸ ਹਿੱਸੇ।
[दह चंद] वि० दस गुना, दस भाग।

دہ در دنیا ستر در آخرت—[ਦਹ ਦਰ ਦੁਨ-ਯਾ ਸੱਤਰ ਦਰ ਆਖ਼ਿਰਤ] ਅਖੌ. ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨੇਕ ਕੰਮ ਲਈ ਦਸ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜਹਾਨ ਸੱਤਰ ਮਿਲਣਗੇ।
[दह दर दुन-या सत्तर दर आख़िरत] लोको० संसार में भलाई के काम के लिए दस व्यय करने वाले को परलोक में सत्तर मिलेंगे।

دہ در دہ—[ਦਹ ਦਰ ਦਹ] ਪੁ. ਦਸ ਗਜ਼ ਮੁਰੱਬਾ, ਦਸ ਹੱਥ ਲੰਮਾ ਤੇ ਦਸ ਹੱਥ ਚੌੜਾ; ਦਸ ਗਜ਼ ਮੁਰੱਬਾ ਤੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਜੋ ਇਸਲਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[दह दर दह] पु० दस गज का वर्ग, दस हाथ लम्बा और दस हाथ चौड़ा स्थान; दस वर्ग गज से और एक बिन्दा गहरा पानी जो इस्लाम के अनुसार पवित्र समझा जाता है।

—ده یک—[दह यक] फ़ा. पु. इक बटा दस, $\frac{1}{10}$, दसवां हिस्सा, दसां विचों इक, दस दी सदी।

[दह यक] फ़ा० पु० दसवां भाग $\frac{1}{10}$, दस में से एक, दस प्रतिशत।

—ده یکے—[दह यके] फ़ा. वि. वेखो : ده یک

[दह यके] फ़ा० स्त्री० देखो : ده یک

دہا—[दहा] पु. मुहर्रम, हिजरी साल दा पहिला महीना।

[दहा] पु० मुहर्रम, हिजरी साल का पहला मास।

دھات—[धात] वि. सोना, चांदी, तांबा, लोहा आदि कोई वस्तु जो खान विचों कढ के शुद्ध कीती जांदी है; मनी, वीरज।

[धातु] स्त्री० सोना, चांदी, तांबा, लोहा आदि कोई वस्तु जो खान में से निकाल कर शुद्ध की जाती है; वीर्य।

دھار—[धार] वि. लीक, लकीर; फुहारा; तलवार दा काट करन वाला हिस्सा; पाणी दा वहिण; उह थां जिथे दरिया दे पाणी दा ज़ोर होवे।

[धार] स्त्री० लकीर; फुहारा; तलवार का काटने वाला भाग; पानी का बहाव; वह स्थान जहां नदी के पानी का प्रवाह तेज़ हो।

—دھارا—[धारा] पु. धार, झरना, सोमा, सोता, फुहारा, छल; पाणी दा वहिण; पहाड़ां दी लड़ी।

[धारा] पु० धार, झरना, स्रोत, फुहारा, पानी का प्रवाह; पहाड़ की चोटी, पर्वतों की लड़ी।

—دھار باندھنا—[धार बंध-ना] मुहा. मंतर पढ़ के फूकणा कि तलवार दी धार काट ना कर सके, मंतर पढ़ के तलवार दी धार नूं कटण योग ना रहिण देणा।

[धार बांध-ना] मुहा० मन्त्र पढ़ कर फूंकना कि खड्ग की धारा काट न सके, मन्त्र पढ़ कर खड्ग की धारा को काटने योग्य न रहने देना।

—دھارم دھار رونا—[धारम-धार रोणा] मुहा. बहुत जिआदा रोणा, फुट फुट के रोणा।

[धारम-धार रोना] मुहा० बहुत अधिक रोना, फूट फूट कर रोना।

—دھاروں دھار رونا—[धारों धार रोणा] मुहा. वेखो : دھارم دھار رونا

[धारों धार रोना] स्त्री० देखो : دھارم دھار رونا

دھاری—[धारी] वि. लीक, लकीर।

[धारी] स्त्री० लकीर।

—دھاری دار—[धारी दार] वि. धारीआं वाला, लकीरां वाला।

[धारी दार] वि० धारियों वाला, लकीरदार।

دھاڑ—[दहाड़] वि. रौला, शोर, गरज, शेर दी आवाज़।

[दहाड़] स्त्री० शोर, कोलाहल, गर्ज, सिंह की आवाज़।

دھاڑنا—[दहाड़-ना] क्रि. अक. छैंकणा, गरजणा, चीघाड़ना; रौला पाउणा; बच्चिआं दा उच्ची आवाज़ विच रोणा।

[दहाड़-ना] क्रि० अक० गरजना, चिंघाड़ना; शोर डालना; बच्चों का ऊंची आवाज़ में रोना।

دھاک—[धाक] वि. रोहब; डर, सहिम; शुहरत, दबदबा, धूम।

[धाक] स्त्री० प्रभाव; डर, आतंक; कीर्ति, यश, धूम।

—دھاک بندھنا—[धाक बंध-ना] मुहा. धूम पैणा; शुहरत होणा।

[धाक बंध-ना] मुहा० धूम पड़ना, यश फैलना।

دہاکا—[दहाका] पु. दसां दा अंक।

[दहाका] पु० दस का अंक, दस चीज़ों का संग्रह।

دھان—[धान] पु. धाणीं, छिलकिआं समेत चावल; चावल दा बूटा जां फ़सल।

[धान] पु० छिलकों सहित चावल, चावल का पौधा अथवा फ़सल।

دہان—[दहान] फ़ा. पु. मूंह; छेक, सुराख़, मोरी; फट।

[दहान] फ़ा० पु० मुख; छेद, सुराख़; चोट, ज़ख़्म।

دہانہ—[दहान:] फ़ा. पु. मूंह; किसे दरिआ दे समुंदर विच डिगण दा सथान; नाली, मोरी; मूंहे दा उह हिस्सा जेहड़ा घोड़े दे मूंह विच रहिंदा है, कड़िआला।

[दहान:] फ़ा० पु० मुख; किसी नदी के सागर में गिरने का स्थान; नाली, छेद; लगाम में लोहे का वह हिस्सा जो घोड़े के मुख में रहता है।

دھانی—[धानी] वि पु. हलका हरा रंग; इक प्रकार दा चावल।

[धानी] वि० पु० हल्का हरा रंग; एक प्रकार का चावल।

دھاوا—[धावा] पु. हमला, हल्ला, चढ़ाई।

[धावा] पु० आक्रमण, चढ़ाई।

دہائی—[दहाई] वि. दसां दा अंक, दहाका, १०।

[दहाई] स्त्री० दस का अंक, १०।

دھبا—[धब्बा] पु. दाग़, निशान; ऐब, कलंक।

[धब्बा] पु० कलंक निशान; त्रुटि, दोष।

—دھبا لانا—[धब्बा लगाउणा] मुहा. ऐब भैड़ी लाउणा, बदनाम करना।

[धब्बा लगाना] मुहा० कलंक लगाना, कलंकित करना।

دھبلا —[ਧਬ-ਲਾ] ਪੁ. ਲਹਿੰਗਾ, ਘਗਰਾ ।
[धब-ला] पु० लहंगा, घघरा ।

دھت —[ਧਤ] ਇ. ਅਪਸ਼ਬਦ, ਭੈੜੀ ਆਦਤ; ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਤੋਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।
[धत] स्त्री० आदत, बुरी आदत; हाथी को चलाने की आवाज़ ।

دھت—[ਧੁਤ] ਵਿ. ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਸਤ, ਗੁੱਟ; ਬਦਮਸਤ ; ਛਲ ਮਟੋਲ; ਲਾਹਨਤ ਮਲਾਮਤ ।
[धुत] वि० नशे में मस्त, मदमस्त; टाल मटोल; धिक्कार ।

دھتا—[ਧੱਤਾ] ਪੁ. ਟਾਲ ਮਟੋਲ; ਛਲ, ਕਪਟ, ਧੋਖਾ ।
[धत्ता] पु० टाल मटोल, छल कपट, धोखा ।

دھتا بتانا—[ਧੱਤਾ ਦਸਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛਲ ਫ਼ਰੇਬ ਕਰਨਾ, ਧੋਖਾ ਕਰਨਾ ।
[धत्ता बताना] मुहा० छल फ़रेब करना, धोखा करना ।

دھتکار —[ਧੁਤ-ਕਾਰ] ਇ. ਝਾੜ ਝੰਬ, ਲਾਹਨਤ ਮਲਾਮਤ ।
[धुत-कार] स्त्री० झाड़ झपट, फिटकार ।

دھتکارنا—[ਧੁਤ-ਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਾਹਨਤ ਮਲਾਮਤ ਕਰਨਾ ।
[धुत-कार-ना] क्रि० सक० फिटकारना ।

دھتورا—[ਧਤੂਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਕੰਡੇਦਾਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪੌਦਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਫਲ ।
[धतूरा] पु० कनक, एक कांटेदार विषैला पौधा और उसका फल ।

دھتیا—[ਧਤੀਆ] ਵਿ. ਜਿਸਨੂੰ ਆਦਤ ਪਈ ਹੋਵੇ, ਆਦੀ ।
[धतिया] वि० जिसे आदत पड़ी हुई हो ।

دھج—[ਧਜ] ਇ. ਪੁ. ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ, ਚਾਲ, ਚੀਰਾਜ, ਸ਼ਕਲ, ਨੁਹਾਰ ।
[धज] स्त्री० पु० विधि, ढंग, चाल, रीति, आकृति, आकार ।

دھجی—[ਧੱਜੀ] ਇ. ਲੀਰ, ਕਾਤਰ, ਕਪੜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ।
[धज्जी] स्त्री० कतरन, कपड़े का टुकड़ा ।

دھجیاں اڑانا—[ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ; ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨਾ ।
[धज्जियां उड़ाना] मुहा० टुकड़े टुकड़े कर देना, चकनाचूर कर देना; अपमानित करना ।

دھجیر—[ਧਜੀਰ] ਇ. ਵੇਖੋ : دھجی ।
[धजीर] स्त्री० देखो : دھجی ।

دھجیلا—[ਧਜੀਲਾ] ਵਿ. ਧਜ ਵਾਲਾ, ਫਬੀਲਾ, ਫਬਣ ਵਾਲਾ, ਸੋਹਣਾ, ਬਾਂਕਾ ।
[धजीला] वि० शोभा वाला, छवियुक्त, कान्ति युक्त सुन्दर, बांका ।

دھچکا—[ਧਚ-ਕਾ] ਪੁ. ਸੱਟ, ਧੱਕਾ, ਝਟਕਾ ।
[धच-का] पु० चोट, धक्का, झटका ।

دھر—[ਦਹ-ਰ, ਦਹਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਮਾਨਾ, ਸਮਾਂ, ਵਕਤ, ਜਗ, ਦੁਨੀਆਂ ।
[दह-र, दहर] अर० पु० संसार, समय, विश्व, युग ।

دھر—[ਧੁਰ] ਪੁ. ਮੁੱਢ, ਆਦਿ, ਸਿਰਾ; ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਣਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਦਿਨ ।
[धुर] पु० नींव, आदि, सिरा; संसार की उत्पत्ति का समय अथवा दिन ।

دھڑ دھمکنا—[ਧਰ ਧਮਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆ ਵੱਜਣਾ; ਆ ਢੁੱਕਣਾ, ਆ ਪੁੱਜਣਾ; ਦੌੜਨਾ, ਭੱਜਣਾ ।
[धर धमक-ना] मुहा० आ धमकना, आ पहुंचना; दौड़ना, भागना ।

دھڑ دھڑ جلنا—[ਧਰ ਧਰ ਜਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜੇ ਤੇਜ਼ ਨਾਲ ਸੜਨਾ, ਲਾਟਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਸੜਨਾ ।
[धर धर जल-ना] मुहा० बहुत तेज़ी से जलना, लपटों के साथ जलना ।

دوہرا—[ਦੁਹ-ਰਾ] ਵਿ ਦੋ ਤਹਿਆਂ ਵਾਲਾ; ਦੁਗਣਾ, ਦੂਣਾ; ਮੋਟਾ, ਭਾਰਾ ।
[दुह-रा] वि० दो तहों वाला; दुगना; मोटा, भारी ।

دوہرا تیہرا—[ਦੁਹ-ਰਾ ਤਿਹ-ਰਾ] ਵਿ. ਦੂਣਾ ਤੀਣਾ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਤਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ।
[दुह-रा तिह-रा] वि० दुगना, तिगुना, दो तीन तहों वाला ।

دھرا جانا—[ਧਰਾ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ ।
[धरा जाना] मुहा० पकड़ा जाना ।

دھرا ڈھکا—[ਧਰਾ ਢਕਾ] ਵਿ. ਰਖਿਆ ਢਕਿਆ, ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ ਹੋਇਆ ।
[धरा ढका] वि० रखा हुआ, बचा कर रखा हुआ, शेष रहा हुआ ।

دھرپت—[ਧੁਰ-ਪਤ] ਇ. ਵੇਖੋ : دھرپد ।
[धुर-पत] स्त्री० देखो : دھرپد ।

دھرپد—[ਧੁਰ-ਪਦ] ਇ. ਇਕ ਰਾਗ; ਬੱਤੀ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਛੰਦ ।
[धुर-पद] स्त्री० एक प्रकार का राग; बत्तीस मात्राओं का हिन्दी छन्द ।

دھرتی—[ਧਰ-ਤੀ] ਇ. ਭੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ; ਦੁਨੀਆਂ, ਜਹਾਨ ।
[धर-ती] स्त्री० भूमि, पृथ्वी, धरा; संसार, विश्व ।

دھرتی کا پھول—[ਧਰ-ਤੀ ਦਾ ਫੁਲ] ਪੁ. ਡੱਡ, ਡੱਡੂ ।
[धर-ती का फूल] पु० खुम्भ, मेंढक, दादुर ।

دھرم—[ਧਰ-ਮ] ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਫ਼ਰਜ਼, ਹੱਕ; ਨੇਕੀ, ਨਿਆਂ, ਸਚਾਈ; ਕਾਇਦਾ, ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ; ਪੰਥ, ਮਜ਼੍ਹਬ, ਈਮਾਨ ।
[धर-म] पु० विश्वास, कर्तव्य, अधिकार; भलाई, न्याय, सत्यपरायणता; विधि, ढंग, रीति; पन्थ, धर्म, सम्प्रदाय ।

—دھرم آتما—[ਧਰ-ਮ ਆਤ-ਮਾ] ਵਿ. ਧਰਮੀ; ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਲਾ, ਸਖ਼ੀ, ਦਾਤਾ ।
[धर-म आत-मा] वि० धर्मी; उदार, दाता, दानी ।

—دھرم بگاڑنا—[ਧਰ-ਮ ਵਿਗਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਈਮਾਨ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨਾ, ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਨਾ ।
[धर-म बिगाड़-ना] मुहा० धर्म भ्रष्ट करना, धर्मच्युत करना, विधर्मी बनाना ।

دھریچا—[ਧਰੀਚਾ] ਪੁ. ਵਿਧਵਾ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ।
[धरीचा] विधवा स्त्री का दूसरा विवाह ।

دہریہ—[ਦਹ-ਰਿਯਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ, ਨਾਸਤਕ ।
[दह-रियः] अर० पु० ईश्वर को न मानने वाला, नास्तिक ।

دھسا—[ਧੁੱਸਾ] ਪੁ. ਸ਼ਾਲ, ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਚਾਦਰ ।
[धुस्सा] पु० शाल ।

دہش—[ਦਿਹਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਾਤ, ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ।
[दिहिश] फ़ा० स्त्री० दात, दान, दान में दी हुई वस्तु ।

دہشت—[ਦਹ-ਸ਼ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਡਰ, ਸਹਿਮ, ਖ਼ਤਰਾ ।
[दह-शत] फ़ा० स्त्री० डर, भय, ख़तरा ।

—دہشت انگیز—[ਦਹ-ਸ਼ਤ ਅੰਗੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਰਾਉਣਾ, ਭਿਆਨਕ, ਭੈ ਦਾਇਕ ।
[दह-शत अंगेज़] फ़ा० वि० भीषण, भयभीत करने वाला, भयानक ।

—دہشت زدہ—[ਦਹ-ਸ਼ਤ ਜ਼ਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਸਹਿਮਿਆ ਹੋਇਆ ।
[दह-शत ज़दः] फ़ा० वि० डरा हुआ, भयभीत ।

—دہشت ناک—[ਦਹ-ਸ਼ਤ ਨਾਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਿਆਨਕ, ਡਰਾਉਣਾ ।
[दह-शत नाक] फ़ा० वि० भयानक, भयंकर, भीषण ।

دہقان—[ਦਿਹ-ਕ਼ਾਨ, ਦਿਹ-ਕਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ, ਕਿਸਾਨ ।
[दिह-क़ान, दिहक़ान] अर० पु० किसान, ज़मींदार ।

دہقانی—[ਦਿਹ-ਕ਼ਾਨੀ] ਵਿ. ਪੇਂਡੂ, ਉਜੱਡ ।
[दिह-क़ानी] वि० ग्रामीण, गँवारू ।

دہک—[ਦਹਕ] ਇ. ਤੇਜ਼, ਚਮਕ; ਸਾੜ, ਜਲਨ ।
[दहक] स्त्री० जोश, प्रकाश; जलन ।

دھک—[ਧਕ] ਇ. ਛੋਟੀ ਜੂੰ; ਹੈਰਾਨੀ, ਦਿਲ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਧੜਕਣ ।
[धक] स्त्री० छोटी जूँ; आश्चर्य, हृदय की अचानक धड़कन

—دھک دھکا—[ਧਕ ਧਕਾ] ਪੁ. ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ।
[धक धका] पु० दिल की धड़कन ।

—دھک دھکی—[ਧਕ-ਧਕੀ] ਇ. ਘੁਸਮੁਸੀ, ਚਿੰਤਾ, ਫ਼ਿਕਰ, ਸੋਚ ।
[धक-धकी] स्त्री० दिल की धड़कन, चिन्ता, सोच ।

—دھک سے رہ جانا—[ਧਕ ਸੇ ਰਹ ਜਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ।
[धक से रह जाना] मुहा० चकित रह जाना ।

دھک—[ਧਿਕ] ਅਵ. ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ।
[धिक] अव्यय लानत, शर्म ।

دھکا پیل—[ਧੱਕਾ ਪੇਲ] ਇ. ਧੱਕਮ ਧੱਕਾ ।
[धक्का पेल] स्त्री० धक्के पर धक्का ।

دہکنا—[ਦਹਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਧੁਖਣਾ; ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬਲਣਾ ।
[दहक-ना] क्रि० अक० धीरे धीरे जलना ।

دھکیلنا—[ਧਕੇਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧੱਕਣਾ ।
[धकेल-ना] क्रि० सक० धक्का देना ।

دھگدگی—[ਧੁਗ-ਧੁਗੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : دھک دھکی ।
[धुग-धुगी] स्त्री० देखो : دھک دھکی ।

دھگڑا—[ਧਗ-ੜਾ] ਪੁ. ਯਾਰ ।
[धग-ड़ा] पु० प्रेमी ।

دہل—[ਦਹਲ] ਇ. ਡਰ, ਸਹਿਮ, ਭੈ ।
[दहल] स्त्री० डर, भय ।

دہل—[ਦੁਹੁਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਢੋਲ, ਨਗਾਰਾ ।
[दुहुल] फ़ा० पु० ढोल, नगाड़ा ।

دھلائی—[ਧੁਲਾਈ] ਇ. ਧੁਆਈ ।
[धुलाई] स्त्री० धुलाई ।

دہلنا—[ਦਹਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਹਿਮਣਾ, ਡਰਨਾ, ਤ੍ਰਭਕਣਾ ।
[दहल-ना] क्रि० अक० डरना, भयभीत होना ।

دھلنا—[ਧੁਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਧੋਤਾ ਜਾਣਾ ।
[धुल-ना] क्रि० अक० धोया जाना ।

دہلیز—[ਦਹ-ਲੀਜ਼] ਦਹਲੀਜ਼, ਦਿਹਲੀ, ਬੂਹਾ ।
[दह-लीज़] स्त्री० देहरी, चौखट ।

—دہلیز کا کتا—[ਦਹ-ਲੀਜ਼ ਕਾ ਕੁੱਤਾ] ਪੁ. ਘਰ ਦਾ ਕੁੱਤਾ; ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜੀਊਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ।
[दह-लीज़ का कुत्ता] पु० घर का कुत्ता; दूसरों के आश्रय पर जीने वाला मनुष्य ।

—دہلیز کی مٹی لے ڈالنا—[ਦਹ-ਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਫੇਰੇ ਪਾਉਣਾ ।

[देह-लीज की मिट्टी ले डाल-ना] मुहा० बहुत आना जाना, चक्कर पर चक्कर लगाना।

دہلیز کے ہٹکے سے بیر نہیں جاتا—[ਦਹ-ਲੀਜ਼ ਕੇ ਹਟਕੇ ਸੇ ਬੈਰ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ] ਅਖੌ. ਮੂਰਖਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਦੁਖ ਜਾਂ ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

[देह-लीज़ के हटके से बैर नहीं जाता] लोको० मूर्खों जैसी चेष्टाओं से दुःख अथवा क्रोध दूर नहीं होता।

دہلیز نہ جھانکنا—[ਦਹ-ਲੀਜ਼ ਨः ਝਾਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਆਰ ਨਾ ਵੇਖਣਾ, ਕਦੇ ਘਰ ਨਾ ਜਾਣਾ।

[देह-लीज़ नः झांक-ना] मुहा० दहलीज़ न लांघना, कभी घर न जाना।

دہلینڈی—[ਧੁਲੇਂਡੀ] ਇ. ਹੋਲੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦਿਨ।

[धुलेंडी] स्त्री० होली का दूसरा दिन।

دہم—[ਦਹੁਮ] ਵਿ. ਦਸਵਾਂ।

[दहुम] वि० दसवाँ।

دھم—[ਧਮ] ਇ. ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਕੁੱਦਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[धम] स्त्री० गिरने की आवाज़, कूदने की आवाज़, छलांग लगाने की आवाज़।

دھما چوکڑی—[ਧਮਾ ਚੌਕੜੀ] ਇ. ਊਧਮ, ਉੱਛਲ ਕੁੱਦ, ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ।

[धमा चौकड़ी] स्त्री० उछल कूद, शोर, कोलाहल।

دھما دھم—[ਧਮਾਧਮ] ਇ. ਕੁੱਦਣ ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਲਗਾਤਾਰ ਕੁੱਦਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[धमाधम] स्त्री० कूदने और गिरने की आवाज़; निरन्तर कूदने की आवाज़।

دھماکا—[ਧਮਾਕਾ] ਪੁ. ਬੰਦੂਕ ਤੋਪ ਆਦਿ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਸਦਮਾ, ਸੱਟ; ਹਾਥੀ ਤੇ ਲੱਦਣ ਵਾਲੀ ਤੋਪ।

[धमाका] पु० बन्दूक तोप आदि की आवाज़, छलांग लगाने की आवाज़, शोर, आघात; चोट, हाथी पर लादने वाली तोप।

دھمال—[ਧਮਾਲ, ਧੱਮਾਲ] ਇ. ਟੱਪ ਕੁੱਦ, ਉੱਛਲ ਕੁੱਦ, ਮਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦਾ ਨੱਚਣਾ ਕੁੱਦਣਾ; ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ, ਧੂਮ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਚ।

[धमाल, धम्माल] स्त्री० उछल कूद; मदारियों और साधुओं का नाचना कूदना; शोर, कोलाहल, प्रसिद्धि; एक प्रकार का नाच।

دھمالیہ—[ਧਮਾਲੀਆ] ਪੁ. ਧਮਾਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਅੱਗ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਫ਼ਕੀਰ।

[धमालिया] पु० उछल कूद करने वाला; आग में छलांग लगाने वाला साधु।

دھمک—[ਧਮਕ] ਇ. ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਤ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪੁੱਜਾ ਸਦਮਾ।

[धमक] स्त्री० पाँवों की आवाज़, किसी कठोर आवाज़ से हृदय को पहुँचा हुआ आघात।

دھمکانا—[ਧਮ-ਕਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਰਾਉਣਾ।

[धम-काना] क्रि० सक० डराना।

دھمکنا—[ਧਮਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੀਸ ਉੱਠਣਾ, ਦਰਦ ਉੱਠਣਾ, ਤ੍ਰਹਿਮਣਾ, ਦਹਿਲਣਾ।

[धमक-ना] क्रि० अक० टीस उठना, पीड़ा उठना, भयभीत होना।

دھمکی—[ਧਮ-ਕੀ] ਇ. ਘੁਰਕੀ, ਡਰਾਵਾ।

[धम-की] स्त्री० डरावा, भय।

دھملا—[ਧੁਮ-ਲਾ] ਵਿ. ਧੁੰਦਲਾ।

[धुम-ला] वि० धुन्दला।

دھموکا—[ਧਮੂਕਾ] ਪੁ. ਮੁੱਕਾ, ਘਸੁੰਨ, ਧਮੋਕ।

[धमूका] पु० मुक्का।

دھن—[ਧੁਨ] ਇ. ਧੁਨੀ; ਰਾਗ, ਗੀਤ; ਧਿਆਨ, ਬਿਰਤੀ, ਸ਼ੌਕ, ਚਾਉ, ਲਗਨ; ਆਦਤ।

[धुन] स्त्री० ध्वनि, राग, गीत; ध्यान; वृत्ति; चाव, लगन; आदत।

دھن بھاگ—[ਧਨ ਭਾਗ] ਅਵ. ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬੀ; ਵਾਹ ਵਾਹ।

[धन भाग] अव्य० अहोभाग्य, सौभाग्य; वाह वाह।

دھنا—[ਧਹਿਣਾ, ਧਹ-ਣਾ] ਵਿ. ਵੇਖੋ ; ڈھانا।

[धहिना, धह-ना] वि० देखो ; ڈھانا।

دھنا—[ਧੁੰਨਾ] ਪੁ. ਪੇਂਜਾ, ਰੂੰ ਪਿੰਜਣ ਵਾਲਾ।

[धुन्ना] पु० रूई धुनने वाला।

دھناسری—[ਧਨਾਸਰੀ] ਇ. ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੀ ਇਕ ਰਾਗਣੀ।

[धनासरी] स्त्री० मालकौंस की एक रागिनी।

دھنا سیٹھ—[ਧੰਨਾ ਸੇਠ] ਪੁ. ਮਾਲਦਾਰ, ਅਮੀਰ, ਧਨਵਾਨ; ਹੈਂਕੜੀ; ਲੜਾਕਾ, ਫ਼ਸਾਦੀ।

[धन्ना सेठ] पु० धनी मनुष्य, धनवान; अभिमानी; लड़ाका, झगड़ालू।

دھند—[ਧੁੰਦ] ਇ. ਨਜ਼ਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਗ, ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ; ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਛਾਇਆ ਕੋਹਰਾ।

[धुंद] स्त्री० दृष्टि की कमज़ोरी, नज़र की कमी; कुहरा।

دھندکار—[ਧੁੰਦ-ਕਾਰ] ਪੁ. ਹਨੇਰਾ, ਅੰਧਕਾਰ।

[धुंद-कार] पु० अन्धकार, तम, अँधेरा।

دھندا —[ਧੰਦਾ] ਪੁ. ਕੰਮਕਾਜ, ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਪੇਸ਼ਾ, ਕਿੱਤਾ।
[धंधा] पु० काम काज, व्यवहार, व्यवसाय।

دھندلا —[ਧੰਦ-ਲਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਮਕਰ, ਛਲ, ਫ਼ਰੇਬ।
[धंद-ला] पु० धोखा, छल, कपट, प्रवंचना।

دھندلا —[ਧੁੰਦ-ਲਾ] ਵਿ. ਹਨੇਰਾ, ਬੇਨੂਰ, ਧੂੰਏਂ ਵਰਗਾ, ਗੰਧਲਾ।
[धुंद-ला] वि० अंधेरा; ज्योति रहित, धुएं जैसा, गंदला।

دھندلکا —[ਧੁੰਦਲਕਾ] ਪੁ. ਪਰਭਾਤ ਦਾ ਹਨੇਰਾ।
[धुंदलका] पु० उषा काल, प्रभात का अन्धकार।

دھنک —[ਧਨਕ] ਇ. ਕਮਾਨ, ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਪੀਂਘ, ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ; ਪਤਲਾ ਗੋਟਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਦੁਪੱਟਾ।
[धनक] स्त्री० धनुष; इन्द्र धनुष; पतला गोटा, एक प्रकार का पतला दुपट्टा।

دھنک دھاری —[ਧਨਕ ਧਾਰੀ] ਪੁ. ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਵਾਲਾ, ਧਨੁਸ਼ਧਾਰੀ।
[धनक धारी] पु० धनुर्धारी, धनुष बाण धारण करने वाला।

دھن کٹی —[ਧਨ ਕੁੱਟੀ] ਇ. ਉੱਖਲੀ ਮੋਹਲਾ, ਚੰਦ ਮੋਹਲਾ।
[धन कुट्टी] स्त्री० धान कूटने की ओखली और मूसल।

دھن کٹی کرنا —[ਧਨ ਕੁੱਟੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਧਨ ਕੁੱਟ ਕੇ ਚਾਉਲ ਕੱਢਣਾ; ਖ਼ੂਬ ਕੁੱਟਣਾ।
[धन कुट्टी कर-ना] मुहा० धान कूट कर चावल निकालना; अच्छी प्रकार कूटना।

دھنکنا —[ਧੁਨਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਿੰਜਣਾ, ਰੂੰ ਪਿੰਜ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ; ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰਨਾ।
[धुनक-ना] क्रि० सक० धुनना, रूई धुन कर साफ करना; मार पीट करना।

دھنکی —[ਧੁਨ-ਕੀ] ਇ. ਪੇਂਜੇ ਦੀ ਰੂੰ ਪਿੰਜਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਣ।
[धुन-की] स्त्री० धुनिये की रूई पींजने वाली कमान, पींजन।

دھننا —[ਧੁਨ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਿੰਜਣਾ; ਮਾਰਨਾ।
[धुन-ना] क्रि० सक० पींजना; पीटना।

دھنی —[ਧਨੀ] ਪੁ. ਅਮੀਰ, ਧਨਵਾਨ; ਭਾਗਵਾਨ; ਖ਼ੁਸ਼ਨਸੀਬ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ; ਪੱਕਾ ਉਸਤਾਦ; ਕਿਸੇ ਗੁਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਜਾਣੂ; ਪਤੀ, ਮਾਲਿਕ, ਮਾਲਕ।
[धनी] पु० धनवान, धनाढ्य; भाग्यशाली, सौभाग्यशाली; निपुण, किसी गुण में पूर्णतया दक्ष; पति, स्वामी, कांत, अमीर।

دھنیا —[ਧੁਨਿਆ] ਪੁ. ਰੂੰ ਪਿੰਜਣ ਵਾਲਾ, ਪੇਂਜਾ।
[धुनिया] पु० रूई धुनने वाला, बेहना।

دُہنیت —[ਦੁਹ-ਨੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਥਿੰਧਾ, ਚਿਕਨਾਈ, ਚਰਬੀ।
[दुह-नीयत] अ० स्त्री० चिकनाई, चिकनाहट, चर्बी।

دھنیے کی کھوپڑی میں پانی پلانا —[ਧੁਨਿਏ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਪਿਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਬੜਾ ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ।
[धुनिये की खोपरी में पानी पिलाना] मुहा० बहुत तंग करना, बहुत दुखी करना।

دھواں —[ਧੂਆਂ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸੜਨ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਗੁਬਾਰ, ਧੂੰ।
[धुआं] पु० किसी चीज के जलने से ऊपर को उठने वाला काले रंग का गुबार, धूम।

دھواں دھار —[ਧੂਆਂ ਧਾਰ] ਵਿ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਲੀ; ਬੇਹੱਦ।
[धुआं धार] वि० बहुत ही काला; अत्यधिक।

دھواں دھار برسنا —[ਧੂਆਂ ਧਾਰ ਬਰਸ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵੱਸਣਾ।
[धुआं धार बरस-ना] मुहा० बहुत जोर से बरसना; मूसलाधार वर्षा होना।

دھواں دھار ہونا —[ਧੂਆਂ ਧਾਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣਾ।
[धुआं धार होना] मुहा० घोर अन्धकार होना।

دھوئیں اُڑانا —[ਧੂਏਂ ਉਡਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਰਜ਼ੇ ਉਡਾਉਣਾ, ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣਾ।
[धुएं उड़ाना] मुहा० धज्जियां उड़ाना, जला कर राख कर देना, नष्ट कर देना।

دھوئیں بکھیرنا —[ਧੂਏਂ ਬਖੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ ਕਰਨਾ; ਖ਼ੂਬ ਝਾੜ ਲੈਣਾ।
[धुएं बखेर-ना] मुहा० आलोचना करना; आड़े हाथों लेना।

دھوئیں کے بادل اُڑانا —[ਧੂਏਂ ਕੇ ਬਾਦਲ ਉਡਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੁੱਕੇ ਦੇ ਸੂਟੇ ਲਾ ਕੇ ਧੂਆਂ ਉਡਾਉਣਾ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ।
[धुएं के बादल उड़ाना] मुहा० हुक्के के कश से धुआं उड़ाना; व्यर्थ की बातें करना।

دھوبن —[ਧੋਬਣ] ਇ. ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ, ਧੋਬੀ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ।
[धोबन] स्त्री० कपड़े धोने वाली स्त्री, धोबी की पत्नी।

دھوبی —[ਧੋਬੀ] ਪੁ. ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲਾ, ਧੋਬਾ।
[धोबी] पु० कपड़े धोने का काम करने वाला, रजक।

دھوبی پاٹ —[ਧੋਬੀ ਪਾਟ] ਪੁ. ਧੋਬੀ ਦਾ ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲਾ ਪਟੜਾ ਜਾਂ ਫੱਟਾ; ਧੋਬੀ ਪਟੜਾ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦਾਅ।
[धोबी पाट] पु० धोबी का कपड़े धोने वाला पटरा; कुश्ती का एक दांव।

دھوبی پٹڑا — [ਧੋਬੀ ਪਟ-ੜਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دھوبی پاٹ
[धोबी पट-ड़ा] पु० देखो : دھوبی پاٹ

دھوبی دا چھیلا — [ਧੋਬੀ ਦਾ ਛੈਲਾ] ਪੁ. ਪਰਾਏ ਮਾਲ ਤੇ ਆਕੜਨ ਵਾਲਾ; ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਾਲ ਤੇ ਸ਼ੇਖ਼ੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ।
[धोबी का छैला] पु० दूसरे के माल पर अकड़ने वाला; दूसरे के माल पर डींग मारने वाला।

دھوبی دا کُتا — [ਧੋਬੀ ਦਾ ਕੁੱਤਾ] ਵਿ. ਇਧਰ ਦਾ ਨਾ ਉਧਰ ਦਾ।
[धोबी का कुत्ता] वि० न इधर का न उधर का।

دھوبی دا کُتا گھر دا نہ گھاٹ دا — [ਧੋਬੀ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਘਰ ਦਾ ਨ: ਘਾਟ ਦਾ] ਅਖੌ. ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਘਰ ਟਿਕਾਣਾ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜੋਗਾ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[धोबी का कुत्ता घर का न: घाट का] लोको० वह मनुष्य जिस का घर बार कोई न हो; जब कोई किसी तरफ़ का न रहे तब ऐसा कहते हैं।

دھوپ — [ਧੁਪ] ਇ. ਧੁੱਪ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ; ਧੂਪ।
[धूप] स्त्री० धूप, सूर्य का प्रकाश, सूर्य की गर्मी; धूप।

دھوپ چھاں — [ਧੁਪ ਛਾਂ] ਇ. ਚਾਨਣ ਤੇ ਛਾਂ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ।
[धूप छां] स्त्री० प्रकाश और छाया, एक प्रकार का रेशमी कपड़ा।

دھوپ چھاؤں — [ਧੁਪ ਛਾਉਂ] ਇ. ਵੇਖੋ : دھوپ چھاں
[धूप छाओं] स्त्री० देखो : دھوپ چھاں

دھوپ دان — [ਧੁਪ-ਦਾਨ] ਪੁ. ਧੂਫ਼ ਦਾਨ, ਉਹ ਭਾਂਡਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧੂਫ਼ ਧੁਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[धूप-दान] पु० धूप दान, वह बरतन जिसमें धूप जलाते हैं।

دھوپ دانی — [ਧੁਪ ਦਾਨੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : دھوپ دان
[धूप दानी] स्त्री० देखो : دھوپ دان

دھوپ کھانا — [ਧੁਪ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ, ਧੁੱਪ ਸੇਕਣਾ।
[धूप खाना] मुहा० गर्मी में बैठना, धूप सेंकना।

دھوپ لینا — [ਧੁਪ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دھوپ کھانا
[धूप लेना] मुहा० देखो : دھوپ کھانا

دھوپ گھڑی — [ਧੁਪ ਘੜੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਘੜੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਧੁਪ ਨਾਲ ਵਕਤ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਧੁੱਪ ਘੜੀ।
[धूप घड़ी] स्त्री० एक प्रकार की घड़ी जिस पर सूर्य की धूप से समय देखते हैं; धूप घड़ी।

دھوتو — [ਧੂਤੂ] ਪੁ. ਬਿਗਲ, ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਾਜਾ; ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ।
[धूतू] पु० बिगल, मुंह से बजाने वाला बाजा; लाउड स्पीकर।

دھوتی — [ਧੋਤੀ] ਇ. ਸਾਹੜੀ, ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਲੱਕ ਦਾ ਇਕ ਕਪੜਾ।
[धोती] स्त्री० साड़ी, स्त्रियों की शाटिका।

دھوڑا — [ਧੂੜਾ] ਪੁ. ਧੂੜਾ, ਪੀਸੀ ਹੋਈ ਦਵਾ ਜੋ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਆਦਿ ਤੇ ਧੂੜਦੇ ਹਨ।
[धूड़ा] पु० धूड़ी, पिसी हुई औषधि जो घावों पर लगाई जाती है।

دھوکا — [ਧੋਕਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਛਲ, ਫ਼ਰੇਬ, ਠੱਗੀ; ਭੁਲੇਖਾ।
[धोका] पु० धोखा, छल, कपट, प्रवंचना, ठगी; भ्रम।

دھوکا دھڑی — [ਧੋਕਾ ਧਿੜੀ] ਇ. ਠੱਗੀ, ਫ਼ਰੇਬ ਬਾਜ਼ੀ, ਗੱਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[धोका धिड़ी] स्त्री० ठगी, छल, कपट, अपनी बात से मुकरने का भाव।

دھوکے باز — [ਧੋਕੇ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਠੱਗ, ਦਗ਼ੀਆ, ਫ਼ਰੇਬੀ।
[धोके बाज़] पु० वंचक, बटमार, छलिया, कपटी।

دھوکے کی ٹٹی — [ਧੋਕੇ ਦੀ ਟੱਟੀ] ਇ. ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਚੀਜ਼, ਠੱਗਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼।
[धोके की टट्टी] स्त्री० दिखावे की वस्तु, ठगने वाली वस्तु।

دھول — [ਧੂਲ] ਇ. ਧੂੜ, ਗਰਦਾ, ਘੱਟਾ।
[धूल] स्त्री० धूलि, मिट्टी।

دھول اڑانا — [ਧੂਲ ਉਡਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ।
[धूल उड़ाना] मुहा० व्यर्थ घूमना; कलंकित करना।

دھول جھاڑنا — [ਧੂਲ ਝਾੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰਨਾ, ਕੁੱਟਣਾ, ਖ਼ਬਰ ਲੈਣਾ।
[धूल झाड़ना] मुहा० मारना पीटना, ख़बर लेना।

دھول — [ਧੌਲ] ਇ. ਧੱਫਾ।
[धौल] स्त्री० चपत।

دھول دھپا — [ਧੌਲ ਧੱਪਾ] ਪੁ. ਥੱਪੜ, ਮੁੱਕਾ, ਚਪੇੜ, ਮਾਰ ਪਿੱਟ।
[धौल धप्पा] पु० थप्पड़, मार पीट।

دھولا — [ਧੌਲਾ] ਵਿ. ਚਿੱਟਾ, ਸਫ਼ੈਦ।
[धौला] वि० सफ़ेद, श्वेत।

دھولیا پیر — [ਧੁਲਿਆ ਪੀਰ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਮਨੋਕਲਪਤ ਪੀਰ।
[धुलिया पीर] पु० बच्चों का एक मनोकल्पित गुरु।

دھوم—[ਧੁਮ] ਵਿ. ਧੁੰਮ; ਰੌਲਾ ।

[धूम] स्त्री० धूम, प्रसिद्धि; शोर ।

دھوم دھام—[ਧੁਮ ਧਾਮ] ਵਿ. ਭੀੜ ਭਾੜ, ਠਾਠ ਬਾਠ, ਧਾਕ, ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ, ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ।

[धूम धाम] स्त्री० भीड़ भाड़, धाक, समारोह; कोलाहल, शान शौकत ।

دھوم دھڑکا—[ਧੁਮ ਧੜੱਕਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دھوم دھام

[धूम धड़क्का] पु० देखो : دھوم دھام

دھوما—[ਧੁਮਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਬੂਤਰ ।

[धूमा] पु० एक प्रकार का कबूतर ।

دھوں—[ਧੂੰ] ਇ. ਤੋਪ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[धूँ] स्त्री० तोप अथवा बन्दूक की आवाज़ ।

دھون—[ਧੌਨ] ਪੁ. ਅੱਧਾ ਮਣ, ਵੀਹ ਸੇਰ ।

[धौन] पु० आध मन का वज़न, बीस सेर का तोल ।

دھونا—[ਧੂਣਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗੂੰਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਅੱਗ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਰਾਲ ।

[धूना] पु० एक प्रकार की गूँद जिसे बड़ी जल्दी आग लगती है, राल ।

دھونس—[ਧੌਂਸ] ਇ. ਉਹ ਖ਼ਰਚ ਜੋ ਬਕਾਇਆ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਏ; ਧਮਕੀ; ਰੋਅਬ ।

[धौंस] स्त्री० वह खर्च जो अविशिष्ट रकम प्राप्त करने के कारण ज़िमींदार से दिलवाया जाता है; धमकी; रोब ।

دھونسا—[ਧੌਂਸਾ] ਪੁ. ਨਗਾਰਾ, ਦਮਾਮਾ ।

[धौंसा] पु० नगारा, दमामा ।

دھونسنا—[ਧੌਂਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦਬਾਉਣਾ, ਠੋਸਣਾ; ਮਾਰਨਾ ਕੁੱਟਣਾ ।

[धौंस-ना] क्रि० सक० दबाना, ठौंसना; मारना, पीटना ।

دھونسیا—[ਧੌਂਸੀਆ] ਪੁ. ਫ਼ਰੇਬੀ, ਛਲੀਆ; ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਮਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਖ਼ਰਚ ਮੁਸਤਾਜਰ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

[धौंसिया] पु० कपटी, छलिया; वह मनुष्य जो मालगुज़ारी लेने जाता है और अपना खर्च लगान देने वाले से लेता है ।

دھونک—[ਧੌਂਕ] ਇ. ਦਮਾ; ਦਿਲ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕਰ ਕੇ ਲੱਗੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ।

[धौंक] स्त्री० दमा; दिल की गर्मी के कारण लगी हुई प्यास ।

دھونکنی—[ਧੌਂਕਣ] ਇ. ਵੇਖੋ : دھونک

[धौंकन] स्त्री० देखो : دھونک

دھونکنا—[ਧੌਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਅੱਗ ਬਾਲਣਾ, ਅੱਗ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ।

[धौंक-ना] क्रि० सक० आग जलाना, आग फूँकना ।

دھونکلی—[ਧੌਂਕਣੀ] ਇ. ਅੱਗ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧੌਂਕ ।

[धौंकनी] स्त्री० आग को हवा देने वाली खाल ।

دھونی—[ਧੂਣੀ] ਇ. ਧੂਆਂ, ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਢੇਰ ।

[धूनी] स्त्री० धूआँ, फ़कीरों की आग का ढेर ।

دھونی جگانا—[ਧੂਣੀ ਜਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫ਼ਕੀਰ ਹੋਣਾ, ਧੂਣੀਆਂ ਤਪਾਉਣਾ ।

[धूनी जगाना] मुहा० साधु बनना, संसार का त्याग करना ।

دھونی رمانا—[ਧੂਣੀ ਰਮਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دھونی جگانا

[धूनी रमाना] मुहा० देखो : دھونی جگانا

دھونی لگانا—[ਧੂਣੀ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : دھونی جگانا

[धूनी लगाना] मुहा० देखो : دھونی جگانا

دھویا دیدہ—[ਧੋਇਆ ਦੀਦਾ] ਵਿ. ਬੇਹਿਯਾ, ਬੇਸ਼ਰਮ, ਢੀਠਾ ।

[धोया दीदः] वि० निर्लज्ज, बेशरम, लज्जा रहित ।

دہے—[ਦਹੇ] ਪੁ. ਮੁਹੱਰਮ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਦਿਨ, ਤਾਜ਼ੀਏ ।

[दहे] पु० मुहर्रम का दसवां दिन, ताज़िये ।

دھیانی—[ਧਿਆਣੀ] ਵਿ. ਇ. ਧਿਆਨ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਬਿਰਤੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ; ਧੀ, ਭੈਣ, ਭਤੀਜੀ ਆਦਿ ।

[ध्यानी] वि० स्त्री० ध्यान लगाने वाला; वृत्ति लगाने वाला; लड़की, बेटी; भतीजी आदि ।

دھیر—[ਧੀਰ] ਵਿ. ਧੀਰਜ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਬਰ ।

[धीर] स्त्री० धैर्य, शांति, सन्तोष ।

دھیرا—[ਧੀਰਾ] ਵਿ. ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ, ਧੀਰਜ ਵਾਲਾ, ਧੀਮਾ ।

[धीरा] वि० धैर्यवान, सन्तोषी, शांत प्रवृत्ति का ।

دھیرج—[ਧੀਰਜ] ਪੁ. ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਬਰ ।

[धीरज] पु० शांति, सन्तोष ।

دھیرج دھرنا—[ਧੀਰਜ ਧਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਬਰ ਕਰਨਾ ।

[धीरज धर-ना] मुहा० सन्तोष करना ।

دھیرے دھیرے—[ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ, ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ, ਦਰਜਾ ਬਦਰਜਾ ।

[धीरे धीरे] क्रि० वि० शनैः शनैः, आहिस्ता आहिस्ता, क्रमशः ।

دھیز—[ਦਿਹੇਜ, ਦ-ਹੇਜ਼] ਪੁ. ਦਾਜ ।

[दिहेज, द-हेज़] पु० दहेज ।

دھیما—[ਧੀਮਾ] ਵਿ. ਸੁਸਤ, ਹਲਕਾ, ਮੱਧਮ, ਨੀਵਾਂ ।

[धीमा] वि० सुस्त, हल्का, मन्द, साधारण से नीचा ।

دھیمر—[ਧੀਮਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਕਾਲਾ ਕਲੋਟਾ, ਹਬਸ਼ੀ; ਕਹਾਰ; ਮਾਛੀ, ਮਾਹੀਗੀਰ ।

[धींवर] पु० वि० काला, जंगली; कहार; धीवर; मछुआ, मछली पकड़ने और बेचने वाला।

دھینگ—[ਧੀਂਗ] ਵਿ. ਪੁ. ਮੁਸ਼ਟੰਡਾ, ਮੋਟਾ, ਤਗੜਾ।

[धींग] वि० पु० हृष्ट पुष्ट, मोटा, शक्तिशाली।

—دھینگا—[ਧੀਂਗਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਮੁਸ਼ਟੰਡਾ, ਮੋਟਾ, ਤਗੜਾ।

[धींगा] वि० पु० हृष्ट पुष्ट, बलवान, शक्तिशाली।

—دھینگا دھینگی—[ਧੀਂਗਾ ਧੀਂਗੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹੀ, ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ।

[धींगा धींगी] क्रि० वि० जबरदस्ती, उचित अनुचित का विचार न करते हुए, बल प्रयोग करते हुए।

—دھینگا مشتی—[ਧੀਂਗਾ ਮੁਸ-ਤੀ] ਵਿ. ਧੱਕੋ ਧਾਣੀ, ਮੁੱਕੋ ਘਸੁੰਨੀ, ਕੁਸ਼ਤੀ।

[धींगा मुश-ती] स्त्री० धाधापागी, भिड़त; कुश्ती।

دھیوت—[ਧੈਵਤ] ਸੰ. ਪੁ. ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੁਰ।

[धैवत] सं० पु० सात सुरों में से एक सुर।

دی—[ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਲ੍ਹ, ਬੀਤਿਆ ਹੋਇਆ ਕਲ੍ਹ ਦਾ ਦਿਨ।

[दी] फा० कल, बीता हुआ कल का दिन।

دے—[ਦੇ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚੰਨ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਮਹੀਨਾ।

[दै] फा० पु० चांद का दसवां मास।

دیا—[ਦਿਯਾ, ਦੀਆ] ਪੁ. ਦੀਵਾ, ਜੋਤ।

[दिया, दीआ] पु० दीपक, ज्योति।

—دیا بتی کرنا—[ਦਿਯਾ ਬੱਤੀ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣਾ।

[दिया बत्ती कर-ना] मुहा० दीपक जलाना।

—دیا سلائی—[ਦਿਯਾ ਸਲਾਈ] ਵਿ. ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਵਾਲੀ ਤੀਲੀ; ਲੜਾਈ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ।

[दिया सलाई] स्त्री० आग जलाने वाली तीली; कलह की आग भड़काने वाली स्त्री।

دیار—[ਦਿਯਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਮੁਲਕ, ਦੇਸ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤੀ ਲਕੜੀ।

[दियार] फा० पु० स्त्री० देश; एक प्रकार की इमारती लकड़ी।

دیارا—[ਦਿਯਾਰਾ] ਪੁ. ਉਹ ਭੋਂ ਜੋ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ।

[दियारा] पु० वह भूमि जो नदी के पीछे हट जाने से बन जाती है।

دیا قوزہ - دیا قودہ—[ਦਿਯਾ ਕੂਜ਼ਹ, (ਕੂਦਹ)] ਪੁ. ਖੰਘ ਲਈ ਇਕ ਮਾਜੂਨ।

[दिया कूज़ः (कूदः)] पु० खांसी के लिए एक किस्म का माजून।

دیانت—[ਦਿਯਾਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਈਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਚਾਈ।

[दियानत] अर० स्त्री० ईमानदारी, सत्य निष्ठा।

—دیانتدار—[ਦਿਯਾਨਤ ਦਾਰ] ਵਿ. ਈਮਾਨਦਾਰ; ਧਰਮੀ, ਸੱਚਾ।

[दियानतदार] वि० ईमानदार, धर्मी, सच्चा।

—دیانتداری—[ਦਿਯਾਨਤ ਦਾਰੀ] ਇ. ਈਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਚਾਈ।

[दियानतदारी] स्त्री० ईमानदारी, सच्चाई।

دیبا—[ਦੇਬਾ, ਦੀਬਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੁੱਲਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬਰੀਕ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ, ਅਤਲਸ।

[दिबा, दीबा] फा० पु० बेल बूटों वाला एक पतला रेशमी कपड़ा।

دیباجہ—[ਦੀਬਾਜਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੂਮਿਕਾ।

[दीबाजः] अर० पु० भूमिका।

دیباچہ—[ਦੀਬਾਚਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੂਮਿਕਾ।

[दीबाचः] फा० पु० भूमिका।

دیپک—[ਦੀਪਕ] ਪੁ. ਦੀਵਾ, ਜੋਤ, ਚਾਨਣ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ; ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਂ।

[दीपक] पु० दिया, ज्योति, प्रकाश; एक प्रकार की आतिशबाजी; एक राग का नाम।

دیپ مالا—[ਦੀਪ-ਮਾਲਾ] ਇ. ਦਿਵਾਲੀ।

[दीप-माला] स्त्री० दीवाली।

دیجور—[ਦੈਜੂਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ, ਹਨੇਰਾ; ਕਾਲਾ, ਸਿਆਹ।

[दैजूर] फा० पु० वि० अंधेरी रात; काला।

دید—[ਦੀਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਰਸ਼ਨ, ਦੀਦਾਰ, ਨਜ਼ਾਰਾ, ਨਜ਼ਰ, ਨਿਗਾਹ।

[दीद] फा० स्त्री० दर्शन, साक्षात्कार; दृश्य; दृष्टि, नज़र, निगाह।

—دید نہ شنید—[ਦੀਦ ਨਹ ਸ਼ੁਨੀਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖਿਆ ਨਾ ਸੁਣਿਆ, ਅਨੋਖਾ, ਅਦਭੁਤ।

[दीद नः शुनीद] फा० वि० देखा न सुना, अनुपम, अद्भुत।

—دیدار—[ਦੀਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਰਸ਼ਨ, ਸੂਰਤ, ਸ਼ਕਲ, ਚਿਹਰਾ, ਜਲਵਾ।

[दीदार] फा० पु० दर्शन, साक्षात्कार, शक्ल, सूरत; आकार; रूप, जलवा।

—دیدار بازی—[ਦੀਦਾਰ ਬਾਜ਼ੀ] ਇ. ਖੁਲ੍ਹਾ ਧਾਰੀ, ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਾਜ਼ੀ, ਵੇਖਣ ਦਾ ਢੰਗ।

[दीदार बाज़ी] स्त्री० देखा देखी, देखने का भाव।

—دیدارو—[ਦੀਦਾਰੂ] ਵਿ. ਸੋਹਣਾ, ਸੁਨੱਖਾ, ਸੋਹਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ।

[दीदारू] वि० सुन्दर, सुन्दर आकृति वाला

دیدان—[ਦੀਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੀਤੋ; ਸਿਆਲੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ।
[दीदान] फ़ा॰ पु॰ सीतो; जाड़े की ऋतु का प्रथम मास।
دیدوں کی صفائی—[ਦੀਦੋਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ] ਇ. ਨਿਰਲੱਜਤਾ, ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਬੇਹਯਾਈ, ਨਿਲੱਜਤਾ।
[दीदों की सफ़ाई] स्त्री॰ निर्लज्जता, बेशर्मी, लज्जा रहित होने का भाव।
دیدہ—[ਦੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਅੱਖ, ਨੈਣ; ਵੇਖੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼।
[दीद:] फ़ा॰ पु॰ आँख, नेत्र, देखी हुई वस्तु।
—دیدہ پھٹی—[ਦੀਦ: ਫਟੀ] ਵਿ. ਇ. ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ।
[दीद: फटी] वि॰ स्त्री॰ बड़ी बड़ी आँखों वाली स्त्री।
—دیدہ دلیل—[ਦੀਦ: ਦਲੇਲ] ਵਿ. ਢੀਠ, ਨਿਰਲੱਜ, ਬੇਸ਼ਰਮ।
[दीद: दलेल] वि॰ ढीठ, निर्लज्ज, बेशर्म।
—دیدہ دھونی—[ਦੀਦ: ਧੋਈ] ਵਿ. ਇ. ਨਿਰਲੱਜ ਇਸਤਰੀ, ਬੇਹਯਾ ਔਰਤ।
[दीद: धोई] वि॰ स्त्री॰ निर्लज्ज स्त्री, बेशर्म औरत।
—دیدہ ریزی—[ਦੀਦ: ਰੇਜ਼ੀ] ਇ. ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਬਰੀਕੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ।
[दीद: रेज़ी] स्त्री॰ आंखों के लिये बारीकी का काम।
—دیدہ و دانستہ—[ਦੀਦ: ਓ ਦਾਨਿਸ-ਤ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ, ਜਾਣਦਿਆਂ ਬੁੱਝਦਿਆਂ।
[दीद: व दानिस-त:] क्रि॰ वि॰ जान बूझ कर, समझ बूझ कर।
—دیدہ ور—[ਦੀਦ: ਵਰ] ਵਿ. ਦੂਰ ਦਰਸ਼ੀ, ਗਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲਾ, ਸਿਆਣਾ।
[दीद:वर] वि॰ दूरदर्शी, सूक्ष्मदृष्टा, बुद्धिमान।
—دیدہ وری—[ਦੀਦ: ਵਰੀ, ਦੀਦਾਵਰੀ] ਇ. ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ, ਵੇਖਣ ਸ਼ਕਤੀ; ਦਾਨਾਈ।
[दीद:वरी, दीदावरी] फ़ा॰ नेत्र-ज्योति, देखने की शक्ति; बुद्धिमत्ता।
—دیدے پٹم ہونا—[ਦੀਦੇ ਪਟਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ।
[दीदे पटम होना] मुहा॰ अंधा होना, नेत्र हीन होना।
—دیدے کا پانی ڈھل جانا—[ਦੀਦੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਢਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨਿਰਲੱਜ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[दीदे का पानी ढलजाना] मुहा॰ निर्लज्ज होना।
—دیدے کی صفائی—[ਦੀਦੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ] ਇ. ਨਿਰਲੱਜਤਾ, ਢੀਠੀ, ਬੇਸ਼ਰਮੀ।
[दीदे की सफ़ाई] स्त्री॰ निर्लज्जता, ढिठाई, बेशर्मी।
دیر—[ਦੈਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੁਤਖ਼ਾਨਾ, ਮੰਦਰ।
[दैर] फ़ा॰ पु॰ मूर्ति-पूजा का स्थान, मन्दिर।
دیر—[ਦੇਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਰੀ, ਢਿੱਲ।
[देर] फ़ा॰ स्त्री॰ विलम्ब; ढील।
—دیر آید درست آید—[ਦੇਰ ਆਯਦ ਦੁਰੁਸ-ਤ ਆਯਦ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਸਹਿਜ ਪਕੇ ਸੋ ਮੀਠਾ ਹੋ।
[देर आयद दुरुस-त आयद] फ़ा॰ लोको॰ सहज पके सो मीठा होवे।
دیرپا—[ਦੇਰ-ਪਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੰਢਣ ਸਾਰ, ਪੱਕਾ।
[देर-पा] फ़ा॰ वि॰ अधिक चलने वाला, चिरस्थायी, पक्का।
دیرینہ—[ਦੇਰੀਨ:, ਦੀਰੀਨ:] ਵਿ. ਪੁਰਾਣਾ, ਕਦੀਮੀ; ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਘੁਰਾਂਟ।
[देरीन:, दीरीन:] वि॰ पुराना, प्राचीन; अनुभवी, घुरांट।
دیس—[ਦੇਸ] ਪੁ. ਵਤਨ, ਮੁਲਕ; ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਂ।
[देस] पु॰ देश, प्रान्त, प्रदेश; एक राग का नाम।
—دیس بھاشا—[ਦੇਸ ਭਾਸ਼ਾ] ਇ. ਦੇਸ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਮੁਲਕ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ।
[देस भाषा] स्त्री॰ प्रादेशिक भाषा, देश की भाषा।
—دیس بھاکھا—[ਦੇਸ-ਭਾਖਾ] ਇ. ਵੇਖੋ : دیس بھاشا।
[देस भाखा] स्त्री॰ देखो : دیس بھاشا।
—دیس چوری پردیس بھیک—[ਦੇਸ ਚੋਰੀ ਪਰ-ਦੇਸ ਭੀਖ] ਅਖੌ. ਦੇਸ ਚੋਰੀ ਪਰਦੇਸ ਭਿਛਿਆ; ਦੇਸ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਮੰਗ ਖਾਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।
[देस चोरी पर-देस भीख] लोको॰ अपने देश में चोरी पराये देश में भिक्षा; अपने देश मे चोरी करने से पराये देश में भिक्षा मांग कर खाना अच्छा है।
دیسا—[ਦੇਸਾ] ਪੁ. ਬਰਸੀ, ਵਰ੍ਹੀਣਾ, ਵਰ੍ਹੀ।
[देसा] पु॰ बरसी, वर्षगांठ।
دیسی—[ਦੇਸੀ] ਵਿ. ਵਤਨੀ, ਵਤਨ ਦਾ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ।
[देसी] वि॰ स्वदेशी, देश का, अपने देश में बना हुआ।
دیش—[ਦੇਸ਼] ਪੁ. ਵੇਖੋ : دیس।
[देश] पु॰ देखो : دیس
—دیش بھاشا—[ਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ] ਇ. ਵੇਖੋ : دیس بھاشا।
[देश भाषा] देखो : دیس بھاشا।
دیکھ بھال—[ਦੇਖ ਭਾਲ] ਇ. ਢੂੰਡ, ਤਲਾਸ਼; ਜਾਂਚ; ਪਰਤਾਲ, ਵੇਖਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[देख भाल] स्त्री॰ खोज, तलाश, प्रयत्न; निरीक्षण, देखने का भाव।

دیکھا بھالا—[ਦੇਖਾ ਭਾਲਾ] ਵਿ. ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਵੇਖਿਆ ਸੁਣਿਆ।
[देखा भाला] वि॰ परखा हुआ, देखा सुना।

دیکھا بھالی—[ਦੇਖਾ ਭਾਲੀ] ਇ. ਭਾਲ, ਢੂੰਡ, ਤਲਾਸ਼; ਨਜ਼ਾਰਾ, ਦੀਦਾਰ ਬਾਜ਼ੀ।
[देखा भाली] स्त्री॰ खोज, तलाश; देखने की क्रिया, दर्शन, देखते रहने का भाव।

دیکھئے اونٹ کس کروٹ بیٹھتا ہے—[ਦੇਖੀਏ ਊਂਟ ਕਿਸ ਕਰਵਟ ਬੈਠ-ਤਾ ਹੈ] ਅਖੌ. ਵੇਖ ਸਾਡੇ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ?
[देखिये ऊंट किस करवट बैठ-ता है] लोको॰ ईश्वर जाने क्या परिणाम निकलता है।

دیگ—[ਦੇਗ] ਫ਼. ਇ. ਖਾਣਾ ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਂਡਾ।
[देग] फ़ा॰ स्त्री॰ खाने पकाने का बड़ा बरतन।

دیگچہ—[ਦੇਗ-ਚਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਛੋਟੀ ਦੇਗ, ਪਤੀਲਾ।
[देग-चा] फ़ा॰ पु॰ छोटी देग, बड़ा पतीला।

دیگچی—[ਦੇਗ-ਚੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਤੀਲੀ।
[देग-ची] फ़ा॰ स्त्री॰ पतीली।

دیمک—[ਦੀਮਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਉਂਕ, ਮਿਉਂਕ।
[दीमक] फ़ा॰ स्त्री॰ वल्मीक।

دین—[ਦੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਜ਼੍ਹਬ, ਧਰਮ; ਵਿਸ਼ਵਾਸ; ਅਕੀਦਾ।
[दीन] अर॰ पु॰ मज़हब, धर्म; विश्वास; निश्चय।

دین پناہ—[ਦੀਨ ਪਨਾਹ] ਵਿ. ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਵਾਚੀ ਪਦ; ਦੀਨ ਦਾ ਰਾਖਾ।
[दीन पनाह] वि॰ मुसलमान बादशाह का आदर सूचक पद; दीन का रक्षक।

دیندار—[ਦੀਨਦਾਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਮਜ਼੍ਹਬ ਦਾ ਪੈਰੋ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ।
[दीनदार] वि॰ पु॰ शरअ का पक्का, इस्लाम धर्म के सिद्धान्तों पर कट्टरता सहित अनुसरण करने वाला।

دینداری—[ਦੀਨ-ਦਾਰੀ] ਇ. ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ, ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਪੱਕਤਾ, ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ।
[दीन-दारी] स्त्री॰ परहेज़गारी, धर्म की दृढ़ता, इस्लाम के धार्मिक सिद्धान्तों की पाबन्दी।

دین—[ਦੇਨ] ਇ. ਦਾਤ, ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼, ਦੇਣ।
[देन] स्त्री॰ दान, अनुदान, योगदान।

دین—[ਦੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਰਜ਼, ਉਧਾਰ।
[दैन] अर॰ पु॰ ऋण, उधार।

دین دار—[ਦੈਨ-ਦਾਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਦੇਣਦਾਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।
[दैन-दार] वि॰ पु॰ देने वाला, जिसने ऋण लिया हो, ऋणी।

دینا—[ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੌਂਪਣਾ; ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ; ਵੇਚਣਾ; ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ; ਜਣਨਾ, ਬੱਚੇ ਜੰਮਣਾ; ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ; ਚੁਕਾਉਣਾ (ਹਿਸਾਬ ਜਾਂ ਕਰਜ਼); ਮਾਰਨਾ; ਭਰਨਾ; ਡੰਡ ਭੁਗਤਣਾ।
[देना] क्रि॰ सक॰ सौंपना; बेचना; नियत करना; जन्म देना; प्रस्तुत करना; जनना; हिसाब चुकाना; मारना; दण्ड भरना।

دینار—[ਦੀਨਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਨੇ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਕਾ ਜਿਹੜਾ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[दीनार] अर॰ पु॰ सोने का एक सिक्का जो ढाई रुपये का होता है।

دینار سرخ—[ਦੀਨਾਰੇ ਸੁਰਖ਼] ਪੁ. ਸੋਨੇ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਕਾ।
[दीनारे सुर्ख़] पु॰ सोने का एक सिक्का।

دینی—[ਦੀਨੀ] ਵਿ. ਦੀਨ ਸੰਬੰਧੀ, ਦੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਮਜ਼੍ਹਬੀ।
[दीनी] वि॰ दीन, सम्बन्धी, धर्म से सम्बन्धित, मज़हबी।

دینی باپ—[ਦੀਨੀ ਬਾਪ] ਪੁ. ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
[दीनी बाप] पु॰ ईसाईयों में वह बुज़ुर्ग जो बच्चे को ईसाई मतानुसार बपतिस्मा देता है।

دینی بھائی—[ਦੀਨੀ ਭਾਈ] ਪੁ. ਧਰਮ ਭਰਾ, ਹਮ ਮਜ਼੍ਹਬ, ਧਰਮ ਦਾ ਭਰਾ।
[दीनी भाई] पु॰ धर्म भाई, सहधर्मी, एक ही धर्म से सम्बन्ध रखने वाला।

دینی بہن—[ਦੀਨੀ ਬਹਨ] ਇ. ਆਪਣੇ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੀ ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੈਣ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਧਰਮ ਭੈਣ।
[दीनी बहन] स्त्री॰ अपने धर्म की वह स्त्री जिस को बहन मान लिया जाए, धर्म-बहन।

دینیات—[ਦੀਨੀਯਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਦੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।
[दीनीयात] अर॰ स्त्री॰ दीनों से सम्बन्धित बातें।

دیو—[ਦੇਵ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿੰਨ, ਭੂਤ, ਜਿੰਨ; ਭਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ।
[देव] फ़ा॰ पु॰ जिन्न, भूत प्रेत; भारी शरीर वाला मनुष्य।

دیو زاد—[ਦੇਵ ਜ਼ਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿੰਨ ਦਾ ਜਣਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਜਿੰਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਭਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ।
[देव ज़ाद] फ़ा॰ पु॰ राक्षस की सन्तान, देव का पुत्र; भारी शरीर वाला मनुष्य।

دیوار—[ਦੀਵਾਰ] ਇ. ਕੰਧ।
[दीवार] स्त्री॰ भीत।

—دیوار اُٹھانا—[ਦੀਵਾਰ ਉਠਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੰਧ ਉਸਾਰਨਾ।
[दीवार उठाना] मुहा० दीवार खड़ी करना।

—دیوار چُننا—[ਦੀਵਾਰ ਚੁਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੰਧ ਉਸਾਰਨਾ।
[दीवार चुन-ना] मुहा० दीवार बनाना।

—دیوارِ چین—[ਦੀਵਾਰੇ ਚੀਨ] ਇ. ਚੀਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੰਧ ਜਿਹੜੀ ਤਾਤਾਰ ਤੇ ਖ਼ਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।
[दीवारे चीन] स्त्री० चीन देश की एक प्रसिद्ध ऐतिहासिक दीवार जो तातार और ख़ता की सीमा पर बनी हुई है।

—دیوارِ خطا—[ਦੀਵਾਰੇ ਖ਼ਤਾ] ਇ. ਵੇਖੋ : دیوارِ چین
[दीवारे ख़ता] देखो : دیوارِ چین

—دیوارِ قہقہہ—[ਦੀਵਾਰੇ ਕ਼ਹ-ਕ਼ਹ:] ਇ. ਚੀਨ ਦੀ ਪਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੀਵਾਰ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਹਿਕਹਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਕੰਧ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਸਾ।
दीवारे क़ह-क़ह:] स्त्री० चीन की प्रसिद्ध ऐतिहासिक दीवार, कहते हैं कि इस में से बड़े ज़ोर से हँसने की आवाज़ आती है; बहुत ऊँची दीवार, बहुत लम्बी दीवार, बहुत अधिक हँसी।

—دیوار گیری—[ਦੀਵਾਰ ਗੀਰੀ] ਇ. ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਕਪੜਾ; ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲੈਂਪ।
[दीवार गीरी] स्त्री० सजावट के लिए दीवार से लटकाया गया कपड़ा; दीवार से लटकाया जाने वाला लैम्प।

دیوالہ—[ਦੀਵਾਲ:] ਪੁ. ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋਣ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਬੂਤ।
[दीवाल:] पु० ऋण चुकाने में असमर्थ होने की स्थिति से संबंधित न्यायालय में दिया जाने वाला प्रमाण।

دیوالی—[ਦੀਵਾਲੀ] ਇ. ਦੀਪਮਾਲਾ।
[दीवाली] स्त्री० दीपमाला।

دیوالیہ—[ਦੀਵਾਲਿਯਾ] ਪੁ. ਜਿਸਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ।
[दीवालिया] पु० जिस का दिवाला निकल गया हो।

دیوان—[ਦੀਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ; ਅਦਾਲਤ, ਕਚਹਿਰੀ; ਵਜ਼ੀਰ, ਮਹਿਕਮਾ ਮਾਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਫ਼ਸਰ; ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ; ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ।
[दीवान] फ़ा० पु० शाही दरबार; न्यायालय, कचहरी; मन्त्री, भूराजस्व विभाग का बड़ा अधिकारी; लोगों के एकत्रित होने का स्थान; ग़ज़लों की किताब।

—دیوانِ اعلیٰ—[ਦੀਵਾਨੇ ਆ'ਅ-ਲਾ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਵਜ਼ੀਰ, ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ, ਪਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ।
[दीवाने आ'अ-ला] पु० बड़ा मन्त्री, मुख्य मन्त्री, प्रधान मन्त्री।

—دیوانِ خاص—[ਦੀਵਾਨੇ ਖ਼ਾਸ] ਪੁ. ਖ਼ਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਬਾਰ, ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ।
[दीवाने ख़ास] पु० विशेष प्रकार के लोगों का दरबार, शाही दरबार।

—دیوانِ خالصہ—[ਦੀਵਾਨੇ ਖ਼ਾਲਿ-ਸ:] ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਮੋਹਰ ਦਾ ਰਾਖਾ, ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਖਿਆ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਹਰ ਹੈ।
[दीवाने ख़ालि-स:] पु० राजकीय मुद्रा का रक्षक, वह कर्मचारी जिस के पास सरकारी मुद्रा रहे।

—دیوان خانہ—[ਦੀਵਾਨ ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ।
[दीवान ख़ान:] फ़ा० पु० धनी लोगों की बैठक।

—دیوانِ عام—[ਦੀਵਾਨੇ 'ਆਮ] ਪੁ. ਆਮ ਦਰਬਾਰ; ਆਮ ਦਰਬਾਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ।
[दीवाने 'आम] पु० आम दरबार; आम दरबार लगाने का स्थान।

دیوانگی—[ਦੀਵਾਨਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੁਨੂਨ, ਪਾਗਲਪਣ, ਮੂਰਖਤਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ।
[दीवानगी] फ़ा० स्त्री० पागलपन, दीवानापन, मूर्खता, मूढ़ता।

دیوانہ—[ਦੀਵਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਗਲ, ਸ਼ੁਦਾਈ।
[दीवान:] फ़ा० पु० पागल, विक्षिप्त।

—دیوانہ بکارِ خویش (خود) ہوشیار—[ਦੀਵਾਨ: ਬਕਾਰੇ ਖ਼ੇਸ਼ (ਖ਼ੁਦ) ਹੁਸ਼ਿਆਰ] ਅਖੌ. ਪਾਗਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਿਆਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[दीवान: बकारे ख़्वेश (ख़ुद) हुशियार] लोको० पागल भी अपने स्वार्थ के लिए समझदार होता है।

دیوانی—[ਦੀਵਾਨੀ] ਇ. ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਵਜ਼ੀਰੀ, ਵਜ਼ਾਰਤ, ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ; ਪਾਗਲ, ਸ਼ੁਦਾਇਣ।
[दीवानी] स्त्री० दीवान का पद, मन्त्रीत्व; न्यायाधीश का पद; लेन देन के अभियोगों से संबंधित न्यायालय; पागल स्त्री, पगली।

—دیوانی ماں کا خبطی بیٹا—[ਦੀਵਾਨੀ ਮਾਂ ਕਾ ਖ਼ਬ-ਤੀ ਬੇਟਾ] ਅਖੌ. ਇ. ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਮੂਰਖ; ਜ਼ਿੱਦੀ, ਬੇਵਕੂਫ਼।
[दीवानी माँ का ख़ब-ती बेटा] लोको० वि० ख़ानदानी मूर्ख; हठी, मूढ़।

دیو بانی—[ਦੇਵ ਬਾਣੀ] ਇ. ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬੋਲੀ ਅਰਥਾਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ।
[देव बानी] स्त्री० देवताओं की पवित्र भाषा अर्थात् संस्कृत।

دیوتا—[ਦੇਵ-ਤਾ] ਪੁ. ਇ. ਰੱਬ ਦਾ ਅਵਤਾਰ; ਮਹਾਂਪੁਰਖ; ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ; ਬਜ਼ੁਰਗ; ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਸ਼ੈਤਾਨ।

[देव-ता] पु० वि० ईश्वर का अवतार; महा पुरुष; भोला भाला; पूज्य व्यक्ति; जड़बड़, शराबी।

ديوٹ—[ਦੀਵਟ] ਇ. ਸ਼ਮ੍ਹਾਦਾਨ, ਦੀਵਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਸਟੈਂਡ।

[दीवट] स्त्री० शमादान, दीपक रखने की लकड़ी।

ديوث—[ਦੇਯੂਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਗ਼ੈਰਤ, ਬੇਹਯਾ, ਨਿਰਲੱਜ; ਭੜੂਆ।

[दैयूस] अर० पु० बेशर्म, बेहया, निर्लज्ज; भड़ुआ।

ديودار—[ਦੇਵਦਾਰ, ਦੇਉਦਾਰ] ਪੁ. ਦਿਆਰ।

[देवदार, देयोदार] पु० दियार।

ديور—[ਦੇਵਰ] ਪੁ. ਖ਼ਾਵੰਦ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ।

[देवर] पु० पति का छोटा भाई।

ديور وانی—[ਦੇਵ-ਰਾਣੀ] ਇ. ਦੇਵਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ।

[देव-रानी] स्त्री० देवर की पत्नी।

ديول—[ਦੇਵਲ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਮੰਦਰ।

[देवल] पु० छोटा मन्दिर।

ديو ناگری—[ਦੇਵ ਨਾਗਰੀ] ਇ. ਨਾਗਰੀ ਲਿੱਪੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅੱਖਰ।

[देव नागरी] स्त्री० नागरी लिपि; संस्कृत के अक्षर।

ديوی—[ਦੇਵੀ] ਇ. ਕੰਨਿਆ, ਕੁਆਰੀ।

[देवी] स्त्री० कन्या, कुमारी।

ديہ—[ਦਿਹ] ਪੁ. ਇ. ਪਿੰਡ, ਗਿਰਾਂ; ਸਰੀਰ, ਜਿਸਮ, ਦੇਹੀ।

[देह] पु० स्त्री० ग्राम, गांव; शरीर, तन, काया।

دیہی—[ਦਿਹੀ] ਇ. ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ, ਪੇਂਡੂ।

[देही] वि० ग्रामीण, ग्राम-निवासी।

دیہات—[ਦਿਹਾਤ] ਅ. ديہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ।

[दिहात] का० ديہ का बहुवचन, बहुत से ग्राम।

دیہات خالصہ—[ਦਿਹਾਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸਾ] ਪੁ. ਸਰਕਾਰੀ ਪਿੰਡ।

[दिहाते खालिसा] पु० सरकारी ग्राम।

ديہيم—[ਦੇਹੀਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਤਾਜ, ਰਾਜ ਮੁਕਟ।

[देहीम] फ़ा० पु० शाही ताज, राज-मुकुट।

ਡ

ڈ—[ਡਾਲ] ਪੁ. ਉਰਦੂ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਅੱਖਰ।

[डाल] पु० उर्दू वर्णमाला का बारहवाँ अक्षर

ڈاب—[ਡਾਬ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਲੰਮਾ ਘਾਹ ਜਿਸਦਾ ਬਾਣ ਵੱਟਦੇ ਹਨ; ਕੱਚਾ ਨਾਰੀਅਲ; ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਪੇਟੀ।

[डाब] पु० एक प्रकार की लम्बी घास जिस से बान बनाया जाता है; कच्चा नारियल; तलवार की पेटी।

ڈابر—[ਡਾਬਰ] ਪੁ. ਛੱਪੜ, ਢਾਬ।

[डाबर] पु० जौहड़, गड्ढा, पोखरी।

ڈابک—[ਡਾਬਕ] ਪੁ. ਖੂਹ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ।

[डाबक] पु० कुएँ का ताज़ा पानी।

ڈاٹ—[ਡਾਟ] ਇ. ਡੱਟਾ, ਬੰਦ, ਮਹਿਰਾਬ।

[डाट] स्त्री० काग, गट्टा; मेहराब।

ڈاٹ لگانا—[ਡਾਟ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਕਣਾ, ਬੰਦ ਕਰਨਾ।

[डाट लगाना] मुहा० रोकना, बन्द करना।

ڈار—[ਡਾਰ] ਇ. ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ।

[डार] स्त्री० पक्षियों का झुण्ड।

ڈاڑھ—[ਡਾੜ੍ਹ] ਇ. ਜਾੜ੍ਹ, ਦਾੜ੍ਹ।

[डाढ़] स्त्री० चौभड़, दाढ़।

ڈاڑھ گرم ہونا—[ਡਾੜ੍ਹ ਗਰਮ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਖਾਣਾ ਖਾਣਾ, ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮਿਲਣਾ; ਰਿਸ਼ਵਤ ਮਿਲਣੀ, ਮੁੱਠੀ ਗਰਮ ਹੋਣਾ।

[डाढ़ गरम होना] मुहा० खाना खाना, खाने के लिए कुछ मिलना; घूस प्राप्त होना, मुट्ठी गर्म होना।

ڈاڑھ نہ لگانا—[ਡਾੜ੍ਹ ਨਾ ਲਗਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚਿੱਥੇ ਬਿਨਾ ਖਾਣਾ, ਦਾੜ੍ਹ ਨਾ ਹਿਲਾਉਣੀ।

[डाढ़ न: लगाना] मुहा० चबाए बिना खाना, दाढ़ न हिलाना।

ڈاڑھا—[ਡਾੜ੍ਹਾ] ਪੁ. ਦਾੜ੍ਹ, ਲੰਮੀ ਦਾੜ੍ਹੀ; ਕੰਧ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਮਕਾਉਣ ਲਈ ਵਧਾ ਕੇ ਛੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇੱਟਾਂ; ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਦੰਦ।

[डाढ़ा] पु० लम्बी दाढ़ी; बढ़ी हुई ईंटें जो आगे बनने वाली दीवार के साथ मिलाने के लिए खुली छोड़ दी जाएँ; बाहर को निकला हुआ दान्त।

ڈاڑھی—[ਡਾੜ੍ਹੀ] ਇ. ਠੋਡੀ, ਠੋਡੀ ਦੇ ਵਾਲ, ਪਿੱਪਲ ਜਾਂ ਬੋਹੜ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪਲਮਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ।

[डाढ़ी] स्त्री० ठुड्डी, ठुड्डी पर के बाल; पीपल अथवा बट की दाढ़ी।

ڈاڑھی چھوڑنا—[ਡਾੜ੍ਹੀ ਛੋੜਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਉਣਾ।

[डाढ़ी छोड़ना] मुहा० दाढ़ी बढ़ाना।

ڈاڑھی کا ایک ایک بال کرنا—[ਡਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਵਾਲ ਕਰਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਾੜ੍ਹੀ ਪੁੱਟਣਾ; ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨੀ।

[डाढ़ी का एक एक बाल करना] मुहा० अपमानित करना; दाढ़ी नोचना।

ڈاک—[ਡਾਕ] ਇ. ਚਿੱਠੀਆਂ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹਿਕਮਾ; ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਲਈ ਘੋੜਿਆਂ ਜਾਂ ਪਾਲਕੀ ਆਦਿ ਦਾ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ।

[**डाक**] स्त्री० पत्र पहुँचाने वाला विभाग ; यात्रा करने करने के लिए घोड़ों अथवा पालकी आदि का जगह जगह प्रबन्ध ।

—ڈاک بٹھانا - ڈاک بٹھلانا—[ਡਾਕ ਬਿਠਾਨਾ, ਡਾਕ ਬਿਠਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੌਕੀ ਬਿਠਾਉਣਾ; ਹਰਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦੀ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ।

[**डाक बिठाना, डाक बिठलाना**] मुहा० चौकी बैठाना ; हरकारों के आने जाने का सिलसिला शुरू करना ।

—ڈاک بنگلہ—[ਡਾਕ ਬੰਗਲਾ] ਪੁ. ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਕਾਨ ।

[**डाक बंगला**] पु० सरकारी अधिकारियों तथा यात्रियों के ठहरने के लिए सरकारी मकान ।

—ڈاک چوکی—[ਡਾਕ ਚੌਕੀ] ਇ. ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਹਰਕਾਰਾ ਆਪਣੇ ਡਾਕ ਦੇ ਥੈਲੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰਕਾਰੇ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਡਾਕ ਵਾਲੇ ਟਾਂਗੇ ਦੇ ਘੋੜੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[**डाक चौकी**] स्त्री० वह स्थान जहाँ एक हरकारा अपने डाक के थैले आगे जाने वाले हरकारे को देता है; वह स्थान जहाँ पर डाक के तांगे के घोड़े बदले जाते हैं ।

—ڈاک خانہ—[ਡਾਕ ਖ਼ਾਨ:] ਪੁ. ਡਾਕ ਘਰ ।

[**डाक ख़ान:**] पु० डाक घर ।

—ڈاک کا گھوڑا—[ਡਾਕ ਦਾ ਘੋੜਾ] ਪੁ. ਡਾਕ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟਾਂਗੇ ਦਾ ਘੋੜਾ; ਬਹੁਤ ਤਿੱਖਾ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ।

[**डाक का घोड़ा**] पु० डाक ले जाने वाले तांगे का घोड़ा; बहुत तेज़ चलने वाला व्यक्ति ।

—ڈاک گاڑی—[ਡਾਕ ਗਾਡ਼ੀ] ਇ. ਡਾਕ ਗੱਡੀ, ਉਹ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[**डाक गाड़ी**] स्त्री० वह रेल गाड़ी जिस में डाक जाती है और जिस की रफ़्तार तेज़ होती है ।

—ڈاک والا—[ਡਾਕ ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਡਾਕੀਆ, ਹਰਕਾਰਾ ।

[**डाक वाला**] पु० डाकिया, हरकारा ।

ڈاکنا—[ਡਾਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਾਕਣਾ, ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ; ਕੈ ਕਰਨਾ ।

[**डाक-ना**] क्रि० अक० वमन करना, क़ै करना ।

ڈاکو—[ਡਾਕੂ] ਪੁ. ਲੁਟੇਰਾ, ਧਾੜਵੀ; ਬਹੁਤ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਪੇਟੂ ।

[**डाकू**] पु० दस्यु, लुटेरा ; बहुत खाने वाला, पेटू ।

ڈاکیا—[ਡਾਕਿਆ] ਪੁ. ਚਿੱਠੀ ਰਸਾਨ, ਹਰਕਾਰਾ, ਡਾਕ ਵਾਲਾ ।

[**डाकिया**] पु० चिट्ठी रसाँ, पत्र-वाहक, हरकारा, डाक वाला ।

ڈال—[ਡਾਲ] ਇ. ਟਾਹਣੀ; ਉਹ ਟੋਕਰਾ ਜਾਂ ਡੋਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਨੀਵਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਫਲ ।

[**डाल**] स्त्री० टहनी, शाखा ; वह टोकरा अथवा डाली जिस के साथ सिंचाई के लिए पानी नीचे के स्थान से ऊँचे स्थान पर फेंका जाता है ; तलवार का फल ।

ڈالا—[ਡਾਲਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਟਾਹਣੀ, ਟਾਹਣ ।

[**डाला**] पु० बड़ी टहनी ।

ڈالنا—[ਡਾਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪਾਉਣਾ; ਸੁਟਣਾ; ਰੱਖਣਾ, ਧਰਨਾ ।

[**डाल-ना**] क्रि० सक० फेंकना ; रखना ।

ڈالی—[ਡਾਲੀ] ਇ. ਟਾਹਣੀ; ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ਾ ਜੋ ਫਲਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

[**डाली**] स्त्री० टहनी, शाखा ; भेंट अथवा उपहार जो फलों आदि के टोकरे के रूप में अधिकारियों को देते हैं ।

ڈامسا—[ਡਾਮ-ਸਾ] ਪੁ. ਮਸ਼ਾਲ, ਮਛਾ ।

[**डाम-सा**] पु० मशाल ।

ڈانٹ—[ਡਾਂਟ] ਇ. ਝਿੜਕ, ਧਮਕੀ, ਡਰਾਵਾ ।

[**डांट**] स्त्री० धमकी, घुड़की, भय दिखाने के लिए ज़ोर से बोलने का भाव ।

—ڈانٹ ڈپٹ—[ਡਾਂਟ ਡਪਟ] ਇ. ਝਿੜਕ, ਧਮਕੀ, ਡਰਾਵਾ ।

[**डांट डपट**] स्त्री० झिड़क; धमकी ।

ڈانٹنا—[ਡਾਂਟ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਝਿੜਕਣਾ, ਧਮਕਾਉਣਾ, ਡਰਾਉਣਾ, ਘੂਰਨਾ ।

[**डांट-ना**] क्रि० सक० घुड़कना, डपटना, धमकाना, डराना, भय दिखाना ।

ڈانڈا—[ਡਾਂਡਾ] ਪੁ. ਲਕੜੀ, ਡੰਡਾ; ਸੋਟੀ; ਮੇਵੇ ਦਾ ਦਸਤਾ; ਬੇੜੀ ਦਾ ਚੱਪੂ; ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ; ਖੇਤ ਦੀ ਹੱਦ; ਈਸਾਈ ਨਾਪਣ ਦਾ ਇਕ ਪੈਮਾਨਾ ।

[**डांडा**] पु० लकड़ी, डण्डा, सोंटा; मेवे का दस्ता; नाव खेने का डण्डा; रीढ़ की हड्डी; खेत की सीमा; लम्बाई नापने का एक पैमाना ।

ڈانڈا - مینڈا—[ਡਾਂਡਾ, ਮੇਂਡਾ] ਪੁ. ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੱਦ; ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ; ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਮੇਲ ਜੋਲ ।

[**डांडा मेंडा**] पु० दो देशों की सीमा; लड़ाई झगड़ा, अनबन; मेल मिलाप, मेल जोल ।

ڈانڈی—[ਡਾਂਡੀ] ਪੁ. ਮਲਾਹ, ਪਾਤਣੀ; ਬੇੜੀ ਵਰਗੀ ਇਕ ਡੋਲੀ ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਮੋਢੇ ਤੇ ਚੁਕਦੇ ਹਨ ।

[**डांडी**] पु० खेवट, मल्लाह ; नाव के आकार की एक डोली जिसे चार मनुष्य कन्धों पर उठाते हैं ।

ڈانس—[ਡਾਂਸ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੱਛਰ ।

[**डांस**] पु० एक प्रकार का बड़ा मच्छर ।

ڈانک—[ਡਾਂਕ] ਇ. ਤੋਕ; ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਰੰਗਾ ਜਾਂ ਤਾਂਬੇ ਆਦਿ ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਪਤਲਾ ਪਤਰਾ ਜੋ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।

[डांक] स्त्री॰ डंक; सुनहला, रुपहला अथवा लाल हरे रंग का पतला पत्तर जो सजावट के लिए प्रयुक्त होता है।

ڈاواں ڈول—[ਡਾਵਾਂ-ਡੋਲ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਵਾਰਾ; ਅਸਥਿਰ; ਖਸਤਾ।

[डावांडोल] क्रि॰ वि॰ आवारा; अस्थिर; खस्ता।

ڈاہ—[ਡਾਹ] ਇ. ਸਾੜਾ, ਜਲਨ, ਖਾਰ, ਵੈਰ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ।

[डाह] स्त्री॰ ईर्ष्या, जलन, द्वेष, वैर, शत्रुता।

ڈائن—[ਡਾਇਨ] ਇ. ਡੈਣ, ਜਾਦੂਗਰਨੀ; ਡਰਾਉਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।

[डाइन] स्त्री॰ डाकिनी, भूतनी, चुड़ैल, जादूगरनी; कुरूपा स्त्री।

ڈب—[ਡਬ] ਇ. ਖੀਸਾ, ਜੇਬ; ਦਬ, ਕਾਬੂ, ਕਬਜ਼ਾ; ਕੁੱਪੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਚਮੜਾ।

[डब] स्त्री॰ खीसा, जेब; वश, अधिकार, कब्ज़ा; कुप्पे बनाने का चमड़ा।

ڈبا—[ਡੱਬਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਡੱਬੀ; ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਸਲੀ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ।

[डिब्बा] पु॰ बड़ी डिब्बी; बच्चों को होने वाला पसली का एक रोग।

ڈباؤ—[ਡੁਬਾਊ] ਵਿ. ਡੋਬੂ, ਡੋਬਣ ਵਾਲਾ।

[डुबाऊ] वि॰ डुबाने वाला, डुबा देने वाला।

ڈباؤ پانی—[ਡੁਬਾਊ ਪਾਣੀ] ਪੁ. ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕੱਦ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਪਾਣੀ।

[डुबाऊ पानी] पु॰ मनुष्य के क़द से गहरा पानी।

ڈب ڈبانا—[ਡਬ-ਡਬਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆ ਜਾਣਾ।

[डब-डबाना] क्रि॰ अक॰ आँखों में पानी भर आना।

ڈبرا—[ਡਬ-ਰਾ] ਪੁ. ਲਹੂ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੋਇਆ।

[डब-रा] पु॰ रक्त अथवा पानी इकट्ठा करने का गड्ढा।

ڈبکا—[ਡਬ-ਕਾ] ਪੁ. ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕੱਢ ਕੇ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ।

[डब-का] पु॰ कुएं में से ताज़ा निकाल कर पिया जाने वाला पानी।

ڈبکا—[ਡੁਬ-ਕਾ] ਪੁ. ਡਰ, ਤੌਖਲਾ, ਫ਼ਿਕਰ, ਚਿੰਤਾ।

[डुब-का] पु॰ डर, भय, आशंका; चिन्ता।

ڈبکی—[ਡੁਬ-ਕੀ] ਇ. ਡੁੱਬਕੀ, ਚੁੱਭੀ, ਗੋਤਾ।

[डुब-की] स्त्री॰ डुबकी, गोता।

ڈبل روٹی—[ਡਬਲ ਰੋਟੀ] ਇ. ਮੈਦੇ ਦੀ ਖ਼ਮੀਰੀ ਰੋਟੀ।

[डबल रोटी] स्त्री॰ मैदे की ख़मीरी रोटी।

ڈبونا—[ਡਬੋਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡੋਬਣਾ; ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ।

[डबोना] क्रि॰ सक॰ डुबाना; नष्ट करना, तबाह करना।

ڈبی—[ਡੱਬੀ, ਡਿੱਬੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਡੱਬਾ।

[डब्बी, डिब्बी] स्त्री॰ छोटा डिब्बा।

ڈپٹ—[ਡਪਟ] ਇ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੌੜ; ਹਮਲਾ, ਧਾਵਾ; ਤਿੱਖੀ ਚਾਲ; ਦੌੜ; ਧਮਕੀ।

[डपट] स्त्री॰ घोड़े की दौड़; आक्रमण, चढ़ाई; तीव्र गति; दौड़; धमकी घुड़की।

ڈپٹنا—[ਡਪਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿੱਖਾ ਦੌੜਨਾ, ਭੱਜਣਾ; ਧਮਕਾਉਣਾ; ਧਾਵਾ ਕਰਨਾ, ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ।

[डपट-ना] क्रि॰ सक॰ अक॰ तेज़ दौड़ना, भागना; धमकाना; आक्रमण करना, चढ़ाई करना।

ڈپو—[ਡੱਪੂ] ਪੁ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ; ਸਹਾਇਕ, ਸਾਥੀ; ਗੁਮਾਸ਼ਤਾ।

[डप्पू] पु॰ वि॰ बहुत मोटा, स्थूल शरीर वाला, बहुत बड़ा; सहायक, साथी; गुमाश्ता।

ڈٹنا—[ਡਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਅੜਨਾ, ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ।

[डट-ना] क्रि॰ अक॰ अड़ना, स्थिर रहना।

ڈٹھیارا—[ਡਿਠਿਆਰਾ] ਵਿ. ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ।

[डिठियारा] वि॰ दृष्टिवाला।

ڈٹھیاری—[ਡਿਠਿਆਰੀ] ਇ. ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ।

[डिठियारी] स्त्री॰ आँखों वाली स्त्री; एक प्रकार की पहेली।

ڈر—[ਡਰ] ਪੁ. ਸਹਿਮ, ਖ਼ੌਫ਼, ਭੈ।

[डर] पु॰ भय, ख़ौफ़, त्रास।

ڈرانا—[ਡਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਹਿਮ ਪਾਉਣਾ, ਧਮਕੀ ਦੇਣਾ।

[डराना] क्रि॰ सक॰ भयभीत करना, धमकी देना।

ڈراوا—[ਡਰਾਵਾ] ਪੁ. ਧਮਕੀ, ਡਰ, ਸਹਿਮ, ਭੈ।

[डरावा] पु॰ धमकी, डर, भय, त्रास।

ڈراؤنا—[ਡਰਾਉਣਾ] ਵਿ. ਖ਼ੌਫ਼ਨਾਕ, ਭੈ ਦਾਇਕ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗੇ।

[डरावना] वि॰ भयानक, भयभीत करने वाला, भयावना।

ڈرپوک—[ਡਰ-ਪੋਕ] ਵਿ. ਕਾਇਰ, ਡਰਾਕਲ।

[डर-पोक] वि॰ कायर, भीरु।

ڈرنا—[ਡਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਸਹਿਮਣਾ, ਧਮਕੀ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।

[डर-ना] क्रि॰ अक॰ डरना, भयभीत होना, धमकी से दब जाना।

ڈڑھیالا—[ਡੜ੍ਹਿਆਲਾ] ਪੁ. ਦਾਹੜੀ ਵਾਲਾ।

[डढ़ियाला] पु॰ दाढ़ी वाला।

ڈڑھیل—[ਡੜ੍ਹੀਅਲ] ਪੁ. ਦਾਹੜੀ ਵਾਲਾ।

[डफ़ियल] पु० डाढ़ी वाला।

ڈس—[ਡਸ] ਵਿ. ਤੱਕਲੀ ਦੀ ਡੋਰੀ ਜੋ ਪਲਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
[डस] स्त्री० तकली की डोरी जो पलने के साथ बंधी हुई होती है।

ڈسنا—[ਡਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ।
[डस-ना] क्रि० सक० डंक मारना।

ڈف—[ਡਫ਼] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਢੋਲ, ਡਫ਼ਲੀ।
[डफ़] पु० एक प्रकार का ढोल, डफ़ली।

ڈفالچی—[ਡਫ਼ਾਲ-ਚੀ] ਪੁ. ਇਕ ਕੌਮ; ਡਫ਼ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ।
[डफ़ाल-ची] पु० एक जाति; डफ़ बजाने वाला व्यक्ति।

ڈفلی—[ਡਫ਼-ਲੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਡਫ਼।
[डफ़-ली] स्त्री० छोटी डफ़।

ڈکار—[ਡਕਾਰ] ਪੁ. ਮਿਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੂੰਹ ਰਾਹੀਂ ਨਿਕਲੀ ਹਵਾ।
[डकार] पु० आमाशय की मुंह में से होकर निकली वायु।

ڈکارنا—[ਡਕਾਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਕਾਰ ਮਾਰਨਾ; ਹਜ਼ਮ ਕਰਨਾ; ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣਾ; ਗੱਜਣਾ।
[डकार-ना] क्रि० सक० डकार लेना; पचाना; अधिकार कर लेना; गरजना।

ڈکرانا—[ਡਕ-ਰਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣਾ; ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨਾ; ਚੀਕਣਾ; ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਬੋਲਣਾ।
[डक-राना] क्रि० अक० फूट फूट कर रोना; दुहाई देना; चीखना, चिल्लाना; शेर का गरजना।

ڈکریا—[ਡੁਕਰਿਆ] ਇ. ਬੁੱਢੀ।
[डुकरिया] स्त्री० बूढ़ी स्त्री।

ڈکوسنا—[ਡਕੋਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪੀਣਾ, ਖਾਣਾ (ਭੁੱਖਾ ਬਾਲਕ)।
[डकोस-ना] क्रि० पीना, खाना (भूखा बालक)।

ڈکیت—[ਡਕੈਤ] ਪੁ. ਡਾਕੂ, ਲੁਟੇਰਾ, ਧਾੜਵੀ।
[डकैत] पु० डाकू, लुटेरा दस्यु।

ڈکیتی—[ਡਕੈਤੀ] ਇ. ਡਾਕਾ।
[डकैती] स्त्री० डाका।

ڈگ—[ਡਗ] ਪੁ. ਲੰਮੀ ਚੁਲਾਂਘ।
[डग] पु० लम्बी फाल।

ڈگانا—[ਡਿਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਿਗਾਉਣਾ, ਡੇਗਣਾ;
[डिगाना] क्रि० सक० गिराना, गिरा देना।

ڈگ بھرنا—[ਡਗ-ਭਰਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੈਰ ਭਰਨਾ।
[डग-भरना] क्रि० बड़े बड़े घूँट भरना।

ڈگڈگی—[ਡੁਗ-ਡੁਗੀ] ਇ. ਡੈਰੂ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਨਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਦਾਰੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਡਫ਼ਲੀ।
[डुग-डुगी] स्त्री० डमरू, बन्दरों को नचाने वाली मदारी की छोटी डफ़ली।

ڈگر—[ਡਗਰ] ਪੁ. ਰਾਹ, ਰਸਤਾ, ਸੜਕ।
[डगर] पु० मार्ग, रास्ता, सड़क।

ڈگرا—[ਡਗਰਾ] ਪੁ. ਟੋਕਰਾ, ਬਾਂਸ ਦਾ ਛਾਬਾ।
[डगरा] पु० टोकरा, बांस की छाबड़ी।

1 ڈگری—[ਡਿਗ-ਰੀ] ਅੰਗ. ਇ. ਦਰਜਾ; ਸਫ਼ਲਤਾ ਦਾ ਪਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ।
[डिग-री] अंग० स्त्री० दर्जा, सफलता का प्रमाण पत्र।

2 ڈگری—[ਡਿਗ-ਰੀ] ਇ. ਹੁਕਮ, ਫ਼ੈਸਲਾ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ।
[डिग-री] स्त्री० आदेश, आज्ञा, निर्णय, अदालत का निर्णय।

—ڈگری اجمالی—[ਡਿਗ-ਰੀ ਇਜ-ਮਾਲੀ] ਇ. ਸਾਂਝੀ ਡਿਗਰੀ।
[डिग-री इज-माली] स्त्री० वह डिग्री जिस में दो हिस्सेदार हों।

—ڈگری اقبالی—[ਡਿਗ-ਰੀ ਇਕ-ਬਾਲੀ] ਇ. ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਡਿਗਰੀ।
[डिग-री इक़बाली] स्त्री० क़र्ज़े की अदायगी मान लेने पर अदालत की ओर से दी गई डिग्री।

—ڈگری دار—[ਡਿਗ-ਰੀਦਾਰ] ਪੁ. ਜਿਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।
[डिग-रीदार] पु० वि० जिस के पक्ष में डिग्री हुई हो।

ڈگمگ—[ਡਗ-ਮਗ] ਵਿ. ਡਾਂਵਾਂ ਡੋਲ, ਹਿਲਦਾ ਹੋਇਆ।
[डग-मग] वि० डाँवाँडोल, हिलता हुआ।

ڈگمگانا—[ਡਗ-ਮਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੋਲਣਾ, ਕੰਬਣਾ, ਥਰਥਰਾ-ਉਣਾ।
[डग-मगाना] क्रि० अक० डोलना, काँपना, थरथराना।

ڈگن—[ਡਗਨ] ਇ. ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਦਾ ਇਕ ਹਥਿਆਰ।
[डगन] स्त्री० मछली पकड़ने का एक उपकरण।

ڈگی—[ਡੁੱਗੀ] ਇ. ਢੰਡੋਰਾ, ਮੁਨਾਦੀ।
[डुग्गी] स्त्री० ढिंढोरा, मुनादी।

ڈل—[ਡਲ] ਪੁ. ਟੋਲਾ, ਦਸਤਾ; ਦੌਲਤ, ਧਨ; ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਪਰਸਿੱਧ ਝੀਲ; ਪੁਰਾਣਾ ਡਿੱਗਾ ਢੱਠਾ ਖੂਹ।
[डल] पु० जत्था, गिरोह, दस्ता; धन, सम्पत्ति; कश्मीर की एक प्रसिद्ध झील; पुराना गिरा हुआ कुआँ।

ڈلا—[ਡਲਾ] ਪੁ. ਢੀਮ, ਡਲਾ, ਡੇਲਾ, ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਟੁਕੜਾ।
[डला] पु० ढीमा, ढेला, मोटा बड़ा टुकड़ा, ढोका।

ڈلا—[ਡੱਲਾ] ਪੁ. ਪਤਲੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਟੋਕਰਾ, ਖਾਰਾ।
[डल्ला] पु॰ पतली टहनियों का बना हुआ टोकरा, एक प्रकार की डलिया।
ڈلانا—[ਡੁਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਹਿਲਾਉਣਾ, ਡੋਲਾਉਣਾ; ਹੈਰਾਨ ਕਰਨਾ।
[डुलाना] क्रि॰ सक॰ हिलाना, डोलने में प्रवृत्त करना; चकित करना।
ڈلاؤ—[ਡਲਾਉ] ਪੁ. ਕੂੜਾ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਰੂੜੀ।
[डलाओ] पु॰ कूड़ा करकट फेंकने की जगह, कूड़े का ढेर।
ڈلک—[ਡਲਕ] ਇ. ਚਮਕ, ਲਮਕ।
[डलक] स्त्री॰ चमक, झलक।
ڈلکنا—[ਡਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚਮਕਣਾ, ਲਸ਼ਕਣਾ।
[डलक-ना] क्रि॰ अक॰ चमकना, दमकना।
ڈلنا—[ਡਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੈਣਾ, ਡਿੱਗਣਾ।
[डल-ना] क्रि॰ अक॰ पड़ना, गिरना।
ڈلی—[ਡਲੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਟੁਕੜਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ।
[डली] स्त्री॰ छोटा टुकड़ा; एक प्रकार की सुपारी।
ڈلیا—[ਡਲਿਆ] ਇ. ਛੋਟੀ ਟੋਕਰੀ।
[डलिया] स्त्री॰ छोटी टोकरी।
ڈمرو—[ਡਮਰੂ] ਪੁ. ਡੌਰੂ, ਡੁਗਡੁਗੀ।
[डमरू] पु॰ डमरु, डुगडुगी।
ڈنٹھل—[ਡੰਠਲ] ਪੁ. ਡੰਡੀ, ਡੰਡਲ।
[डंठल] पु॰ डंडी, पौधों की पेड़ी और शाखा।
ڈنڈ—[ਡੰਡ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ, ਡੰਡ; ਜੁਰਮਾਨਾ, ਦੰਡ।
[डंड] पु॰ एक प्रकार का व्यायाम; जुरमाना, दण्ड।
ڈنڈ پیل—[ਡੰਡ ਪੇਲ] ਪੁ. ਡੰਡ ਪੇਲਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨ।
[डंड पेल] पु॰ खूब डंड करने वाला पहलवान।
ڈنڈا—[ਡੰਡਾ] ਪੁ. ਸੋਟਾ, ਡੰਡਾ; ਸੋਕ ਦੀ ਲੱਕੜੀ।
[डंडा] पु॰ सोटा, लाठी; सूखी वृक्ष की लकड़ी।
ڈنڈا ڈولی کرنا—[ਡੰਡਾ ਡੋਲੀ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਲੈਣਾ।
[डंडा डोली कर-ना] मुहा॰ हाथ पाँव से पकड़ ज़मीन से उठा लेना।
ڈنڈوت—[ਡੰਡੌਤ, ਡੰਡਵਤ] ਇ. ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪ੍ਰਣਾਮ, ਮੱਥਾ ਰਗੜਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[डंडौत, डंडवत] स्त्री॰ दंडवत प्रणाम करने का भाव, नमस्कार, माथा रगड़ने का भाव।
ڈنڈی—[ਡੰਡੀ] ਇ. ਰਸਤਾ, ਰਾਹ; ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦੇ ਫੁੱਲ; ਫੁੱਲ ਦੀ ਡਾਹਣੀ; ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਲਿੰਗ, ਇੰਦਰੀ।
[डंडी] स्त्री॰ रस्ता, रास्ता, कण्डा; हार सिंगार के फूल; फूल की डंठी; पुरुष की लिंगेन्द्रिय।
ڈنڈی مارنا—[ਡੰਡੀ ਮਾਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਟ ਤੋਲਣਾ, ਚਲਾਕੀ ਕਰ ਕੇ ਤੋਲ ਵਿਚ ਘਟ ਦੇਣਾ।
[डंडी मार-ना] मुहा॰ कम तोलना, चालाकी से तोल में कमी करना।
ڈنڈیا—[ਡੰਡਿਆ] ਪੁ. ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲਾ।
[डंडिया] पु॰ बाज़ार की आमदनी की उगराही करने वाला।
ڈنڈیر—[ਡੰਡੀਰ] ਇ. ਸਿੱਧੀ ਲਕੀਰ।
[डंडीर] स्त्री॰ सीधी रेखा।
ڈنگ—[ਡੰਗ] ਪੁ. ਡੰਗ; ਨਿਬ; ਜੋਕ ਦੇ ਡੰਗ ਦੀ ਥਾਂ।
[डंक] पु॰ बिच्छू, मधु मक्खी आदि कीड़ों के पीछे का ज़हरीला काँटा जिसे वे जीवों के शरीर में धंसा कर ज़हर पहुँचाते हैं; कलम की जीभ, निब; जोंक के डंक वाली जगह।
ڈنگا—[ਡੰਕਾ] ਪੁ. ਡੱਗਾ; ਨਗਾਰਾ, ਧੌਂਸਾ।
[डंका] पु॰ नगारा बजाने की लकड़ी; नगाड़ा, धौंसा।
ڈنگا وجنا—[ਡੰਕਾ ਵਜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਸਿੱਧ ਹੋਣਾ, ਧੁੰਮ ਪੈਣੀ।
[डंका बज-ना] मुहा॰ प्रसिद्ध होना, यश फैलना।
ڈنگا ڈالنا—[ਡੰਕਾ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੁੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾਉਣਾ, ਕੁੱਕੜਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾਉਣੀ ਤੇ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣਾ; ਕੁੱਕੜ ਦਾ ਚੁੰਝ ਮਾਰਨੀ।
[डंका डाल-ना] मुहा॰ मुर्गों को आपस में लड़ाना; मुर्गों की लड़ाई पर बाज़ी लगाना; मुर्गे का चोंच मारना।
ڈنگنی—[ਡੰਗਿਣੀ, ਡੰਕਣੀ] ਇ. ਡੈਣ; ਝਗੜਾਲੂ ਤੇ ਲੜਾਕੀ ਤੀਵੀਂ।
[डंकिनी, डंकनी] स्त्री॰ डायन; झगड़ालू स्त्री।
ڈنگر—[ਡੰਗਰ] ਪੁ. ਪਸ਼ੂ।
[डंगर] पु॰ पशु।
ڈنگیا—[ਡੁੰਗਿਆ] ਇ. ਛੋਟੀ ਬੇੜੀ; ਕਮੰਡਲ।
[डुंगिया] स्त्री॰ छोटी नाव; कमंडल।
ڈوا—[ਡਵਾ, ਡੋਵਾ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਡੋਈ, ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੜਛੀ।
[डवा, डोवा] पु॰ बड़ी डोई, लकड़ी की बड़ी कलछी।
ڈوب—[ਡੋਬ] ਪੁ. ਡੁਬੀ, ਚੁਭਕੀ, ਗੋਤਾ।
[डोब] पु॰ डुबकी, गोता, डुब्बी।
ڈوبا—[ਡੋਬਾ] ਪੁ. ਚੁਭਕੀ, ਕਲਮ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ ਡੋਬਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਡੋਬਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[डोबा] पु॰ डुबकी, कलम को स्याही में डुबाने का भाव, कपड़े को रंग में रंगने का भाव।

—ڈوبا نام اُچھالنا—[ਡੂਬਾ ਨਾਮ ਉਛਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁੜਕੇ ਪਰਤਿਸ਼ਟਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਗੁਮਨਾਮੀ ਮਗਰੋਂ ਨਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ।

[डूबा नाम उछाल-ना] मुहा० पुनः यश प्राप्त करना, फिर से प्रतिष्ठा प्राप्त करना, खोई हुई ख्याति को फिर से प्राप्त करना, अप्रसिद्धि से प्रसिद्धि प्राप्त करना ।

ڈوبنا—[ਡੂਬ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੁੱਬਣਾ, ਰੁੜ੍ਹਨਾ; ਗ਼ਾਇਬ ਹੋਣਾ; ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਾਇਆ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[डूब-ना] क्रि० अक० डूब जाना, बूड़ना, गोता खाना; अस्त होना, अदृश्य होना; रकम का नष्ट होना; बरबाद होना, तबाह हो जाना ।

ڈوڈا—[ਡੋਡਾ] ਪੁ. ਖੋਲ, ਛਿੱਲੜ, ਛਿਲਕਾ ।

[डोडा] पु० खोल, छिलका, पोस्त आदि की डोंडी ।

ڈور—[ਡੋਰ] ਪੁ. ਧਾਗਾ, ਰੱਸੀ, ਸੂਤ ।

[डोर] पु० धागा, रस्सी, सूत ।

ڈورا—[ਡੋਰਾ] ਪੁ. ਧਾਗਾ, ਰੱਸੀ, ਤਾਗਾ; ਲੀਕ; ਅੱਖ ਦੀ ਲਾਲ ਧਾਰੀ; ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ, ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੰਘੀ; ਸੁਰਮੇ ਦੀ ਅੱਖ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢੀ ਲਕੀਰ ।

[डोरा] पु० धागा, रस्सी, तार; लकीर; आँख की लाल धारी; तलवार की धार; तेल डालने वाली कीप; काजल की आँख से बाहर तक खींची रेखा ।

—ڈورا ڈالنا—[ਡੋਰਾ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫਸਾਉਣਾ, ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ।

[डोरा डाल-ना] मुहा० फँसाना; आकर्षित करना ।

ڈورو—[ਡੋਰੂ] ਪੁ. ਡਮਰੂ, ਡੁਗਡੁਗੀ ।

[डोरू] पु० डमरू, डुगडुगी ।

ڈوری—[ਡੋਰੀ] ਇ. ਧਾਗਾ; ਪਤਲੀ ਰੱਸੀ; ਸੰਬ, ਸਾਂ, ਤੰਬੂ ਦੀ ਰੱਸੀ; ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਧਾਗਾ ।

[डोरी] स्त्री० धागा, पतली रस्सी; वितान अथवा शामियाने की रस्सी; रेशम का बटा हुआ धागा ।

—ڈورے ڈالنا—[ਡੋਰੇ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ, ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣਾ ।

[डोरे डाल-ना] मुहा० फंसाने का प्रयत्न करना; प्रेम पाश में बांधना ।

ڈوریا—[ਡੋਰਿਯਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਤਲਾ ਧਾਰੀਦਾਰ ਕਪੜਾ ।

[डोरिया] पु० एक पतला धारीदार कपड़ा ।

ڈوک—[ਡੋਕ] ਇ. ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਰੋਗ ।

[डोक] स्त्री० पशुओं का एक रोग जो फेफड़ों में होता है ।

ڈوکرا—[ਡੋਕ-ਰਾ] ਪੁ. ਬੁੱਢਾ ।

[डोक-रा] पु० बूढ़ा, वृद्ध ।

ڈوکری—[ਡੋਕ-ਰੀ] ਇ. ਬੁੱਢੀ ।

[डोक-री] स्त्री० बूढ़ी, वृद्धा स्त्री ।

ڈوکنا—[ਡੋਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਾਕਣਾ, ਕੈ ਕਰਨਾ, ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ ।

[डोक-ना] क्रि० सक० वमन करना, कै करना, उल्टी करना ।

ڈوگر—[ਡੋਗਰ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜ਼ਾਤ ।

[डोगर] पु० हिन्दुओं और मुसलमानों की एक जाति ।

ڈوگرا—[ਡੋਗਰਾ] ਪੁ. ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਕੌਮ ਜੋ ਜੰਮੂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ।

[डोगरा] पु० एक राजपूत जाति जो जम्मू प्रदेश में रहती है ।

ڈول—[ਡੌਲ] ਪੁ. ਇ. ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ; ਬਣਤਰ; ਢਾਂਚਾ, ਕੱਚਾ ਨਕਸ਼ਾ; ਨਮੂਨਾ; ਅੰਦਾਜ਼ਾ; ਖੇਤ ਦੀ ਉੱਚੀ ਵੱਟ ।

[डौल] पु० ढंग, तरीका; बनावट का ढंग; ढांचा; कच्चा नक्शा; नमूना; अनुमान; खेतों की मेंड़ ।

—ڈول پر لانا—[ਡੌਲ ਪਰ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਡੌਲ ਕਰਨਾ, ਠੀਕ ਕਰਨਾ; ਕੰਮ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਬਣਾਉਣਾ ।

[डौल पर लाना] मुहा० सुडौल करना, ठीक करना; काम करने के योग्य बनाना ।

—ڈول ڈالنا—[ਡੌਲ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣਾ; ਨੀਂਹ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ; ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਉਣਾ ।

[डौल डाल-ना] मुहा० ढांचा खड़ा करना; नींव रखना; योजना बनाना ।

—ڈول واصل باقی—[ਡੌਲ ਵਾਸਿਲ ਬਾਕੀ] ਪੁ. ਕੁਲ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ।

[डौल वासिल बाकी] पु० समस्त लगान और शेष लगान का नक्शा ।

ڈولا—[ਡੋਲਾ] ਪੁ. ਪਾਲਕੀ; ਡੋਲੀ, ਜ਼ਨਾਨੀ ਸਵਾਰੀ ।

[डोला] पु० शिविका, पालकी; डोली, स्त्रियों की सवारी ।

—ڈولا اُچھلنا—[ਡੋਲਾ ਉਛਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਦੂਜੀ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਯਾਰੀ ਲਾ ਲੈਣਾ ।

[डोला उछल-ना] मुहा० किसी स्त्री का दूसरी स्त्री के पति के साथ विवाह कर लेना या प्रेम-सम्बन्ध स्थापित कर लेना ।

ڈولچی—[ਡੋਲ-ਚੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਡੋਲ ।

[डोल-ची] स्त्री० छोटा डोल ।

ڈولنا—[ਡੋਲ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੁ. ਚਲਣਾ, ਤੁਰਨਾ, ਟਹਿਲਣਾ, ਆਵਾਰਾਗਰਦੀ ਕਰਨਾ; ਹਿਲਣਾ; ਡੋਲਾ; ਇਕ ਭਾਂਡਾ; ਪੰਘੂੜਾ ।

[डोल-ना] क्रि० अक० पु० चलना, घूमना, टहलना; आवारा फिरना; हिलना; डोला; एक बरतन; झूला ।

ڈولی—[ਡੋਲੀ] ਇ. ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪਰਦੇ ਦਾਰ ਸਵਾਰੀ ।

[डोली] स्त्री॰ स्त्रियों की पर्देदार सवारी ।

ڈونڈی—[ਡੌਂਡੀ] ਵਿ. ਢੰਡੋਰਾ, ਮਨਾਦੀ ।

[डौंडी] स्त्री॰ डुगडुगी, मुनादी ।

ڈونگا—[ਡੂੰਘਾ] ਵਿ. ਡੂੰਘਾ ।

[डूंगा] वि॰ गहरा ।

ڈونگا—[ਡੋਂਗਾ] ਪੁ. ਛੋਟੀ ਬੇੜੀ ।

[डोंगा] पु॰ छोटी नाव ।

ڈونگر—[ਡੂੰਗਰ, ਡੋਂਗਰ] ਪੁ. ਉੱਚੀ ਥਾਂ, ਉੱਚਾ ਪੱਥਰ; ਪਹਾੜ, ਟੇਕੀ; ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ।

[डूंगर, डोंगर] पु॰ ऊँचा स्थान, ऊँचा स्थल; भीटा, टीला; छोटी पहाड़ी; पहाड़ी इलाका या प्रदेश ।

ڈونگر پھل—[ਡੂੰਗਰ ਫਲ] ਪੁ. ਇਕ ਬਹੁਤੇ ਕੌੜੇ ਘਾਹ ਦਾ ਫਲ ਜੋ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

[डूंगर फल] पु॰ इंद्रायन का फल, देवदाली का फल जो बहुत कड़वा होता है और घोड़ों को खिलाया जाता है ।

ڈونگری—[ਡੋਂਗਰੀ] ਵਿ. ਛੋਟੀ ਪਹਾੜੀ ।

[डोंगरी] स्त्री॰ छोटी पहाड़ी ।

ڈونگی—[ਡੋਂਗੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਕਿਸ਼ਤੀ; ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਛੋਟੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ।

[डोंगी] स्त्री॰ छोटी नाव; आवश्यकता पड़ने पर प्रयुक्त की जाने वाली जहाज़ पर रखी छोटी नाव ।

ڈھاپنا—[ਢਾਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਖੋ : ڈھانپنا

[ढाप-ना] क्रि॰ सक॰ देखो : ڈھانپنا

ڈھاٹا—[ਢਾਟਾ] ਪੁ. ਠਾਠਾ; ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ ।

[ढाटा] पु॰ दाढ़ी बाँधने की कपड़े की पट्टी; मुर्दे का मुँह बाँधने का कपड़ा ।

ڈھاٹی—[ਢਾਟੀ] ਇ. ਘੋੜੀ, ਘੋੜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲਗਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤਾ ਕਪੜਾ ।

[ढाटी] स्त्री॰ घोड़े के मुँह में लगाम की जगह दिया गया कपड़ा ।

ڈھاٹی چڑھانا—[ਢਾਟੀ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਘੋੜੀ ਦੇਣਾ; ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ।

[ढाटी चढ़ाना] मुहा॰ घोड़े के मुँह से लगाम की जगह कपड़ा बाँधना; मुर्दे के मुँह पर कपड़ा बाँधना ।

ڈھاٹی دینا—[ਢਾਟੀ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : ڈھاٹی چڑھانا

[ढाटी देना] मुहा॰ देखो : ڈھاٹی چڑھانا

ڈھاٹی لانا—[ਢਾਟੀ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : ڈھاٹی چڑھانا

[ढाटी लगाना] मुहा॰ देखो : ڈھاٹی چڑھانا

ڈھارس—[ਢਾਰਸ] ਇ. ਤਸੱਲੀ, ਧਰਵਾਸ ।

[ढारस] स्त्री॰ आश्वासन, तसल्ली ।

ڈھاڑی—[ਢਾਡੀ] ਪੁ. ਢਾਡੀ; ਡੂਮ; ਮਰਾਸੀ; ਕਵੀਸ਼ਰ ।

[ढाढ़ी] पु॰ ढाढी; डोम; मीरासी; गवैया ।

ڈھاک—[ਢਾਕ] ਪੁ. ਛਿਛਰਾ, ਚੱਕ ।

[ढाक] पु॰ पलाश का पेड़, टेसू ।

ڈھاک کے تین پات—[ਢਾਕ ਦੇ ਤੀਨ ਪਾਤ] ਅਖੌ. ... ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ।

[ढाक के तीन पात] लोको॰ फिर बात वहीं की वहीं ।

ڈھال—[ਢਾਲ] ਇ. ਨਿਵਾਣ, ਨੀਵਾਂ ਪਾਸਾ, ਉਤਰਾਈ; ਢਾਲ ।

[ढाल] स्त्री॰ नीचा हिस्सा, उतराई; तलवार आदि का वार रोकने का एक प्रसिद्ध उपकरण, फरी ।

ڈھالنا—[ਢਾਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੰਘਾਰਨਾ, ਪੰਘਰਾਉਣਾ; ਸੱਚੇ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਘੜਨਾ ।

[ढाल-ना] क्रि॰ सक॰ पिघलाना, द्रवित करना; साँचे में ढालना ।

ڈھالو—[ਢਾਲੂ] ਵਿ. ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਨੀਵਾਂ ।

[ढालू] वि॰ टेढ़ा, एक ओर से नीचा ।

ڈھالواں—[ਢਾਲਵਾਂ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : ڈھالو

[ढालवाँ] वि॰ देखो : ڈھالو

ڈھانا—[ਢਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਡਾਹੁਣਾ, ਸੁੱਟਣਾ, ਗਿਰਾਉਣਾ, ਡੇਗਣਾ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਣਾ ।

[ढाना] क्रि॰ सक॰ गिराना, फेंकना, नीचे गिरा देना, नीचे फेंकना ।

ڈھانپنا—[ਢਾਂਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਕੱਜਣਾ, ਢੱਕਣਾ, ਲੁਕਾਉਣਾ ।

[ढांप-ना] क्रि॰ सक॰ छिपाना, किसी चीज़ के ऊपर कोई वस्तु रख कर ओट करना, ढाँकना ।

ڈھانڈا—[ਢਾਂਡਾ] ਪੁ. (ਪੇਂਡੂ) ਬੁੱਢਾ ਬਲਦ; (ਪੰਜਾਬ) ਭੰਗ ਦੀ ਫੈਰੀ, ਢਾਂਡਰੀ; ਪੇਟ, ਢਿੱਡ ।

[ढांडा] पु॰ (ग्रामीण) बूढ़ा बैल; (पंजाब) भाँग का ढेर; पेट, उदर ।

ڈھانڈا چلنا—[ਢਾਂਡਾ ਚਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੁਲਾਬ ਲੱਗਣਾ, ਦਸਤ ਆਉਣਾ ।

[ढांडा चल-ना] मुहा॰ जुलाब लगना, दस्त आना ।

ڈھانکنا—[ਢਾਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਢੱਕਣਾ, ਕੱਜਣਾ; ਲੁਕਾਉਣਾ ।

[ढांक-ना] क्रि॰ सक॰ ढाँपना, ढकना; छिपाना ।

ڈھائی—[ਢਾਈ] ਵਿ. ਦੋ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ।

[ढाई] वि॰ दो और आधा ।

ڈھائی چلو لہو پینا—[ਢਾਈ ਚੁੱਲੂ ਲਹੂ ਪੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਣਾ ।

[ढाई चुल्लू लहू पीना] मुहा॰ क्रोध की अवस्था में क्रोध दूर करने के लिए किसी को मार कर उस का खून पीना।

—ڈھائی دن کی بادشاہت کرنا—[ਢਾਈ ਦਿਨ ਦੀ ਬਾਦ-ਸ਼ਾਹਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਾਜ ਕਰਨਾ; ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਮੌਜਾਂ ਲੁੱਟਣਾ।

[ढाई दिन की बाद-शाहत कर-ना] मुहा॰ चार दिन हुकूमत करना; थोड़े दिन आनन्द लूटना।

—ڈھائی گھڑی کی آنا—[ਢਾਈ ਘੜੀ ਦੀ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝਟਪਟ ਮਰ ਜਾਣਾ।

[ढाई घड़ी की आना] मुहा॰ झटपट मर जाना।

ڈھب—[ਢਬ] ਪੁ. ਤਰੀਕਾ, ਵਿਉਂਤ, ਢੰਗ; ਤੌਰ ਤਰੀਕਾ; ਕਿਸਮ।

[ढब] पु॰ युक्ति, उपाय, ढंग; तौर तरीका, प्रकार, किस्म।

—ڈھب پر چڑھانا—[ਢਬ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ; ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਬਣਾਉਣਾ।

[ढब पर चढ़ाना] मुहा॰ वश में करना; अपने मतलब का बनाना।

—ڈھب پر لگانا—[ਢਬ ਪਰ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : ڈھب پر چڑھانا

[ढब पर लगाना] मुहा॰ देखो : ڈھب پر چڑھانا।

—ڈھب ڈالنا—[ਢਬ ਡਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਆਦਤ ਪਾਉਣਾ, ਸੁਭਾਉ ਬਣਾਉਣਾ।

[ढब डाल-ना] मुहा॰ आदत डालना, स्वभाव बनाना।

ڈھبڈھبانا—[ਢਬ-ਢਬਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਨਾ।

[ढब-ढबाना] क्रि॰ अक॰ तैरते समय हाथ पाँव मारना।

ڈھبیلا—[ਢਬੀਲਾ] ਵਿ. ਸੁਡੌਲ, ਸੋਹਣਾ, ਛਬੀਲਾ।

[ढबीला] वि॰ सुडौल, सुन्दर, छबीला।

ڈھپ—[ਢਪ] ਪੁ. ਡੱਫ।

[ढप] पु॰ डफ।

ڈھپالی—[ਢਪਾਲੀ] ਪੁ. ਡਫਾਲੀ, ਡੱਫ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ढपाली] पु॰ डफ बजाने वाला।

ڈھپنا—[ਢਪ-ਣਾ] ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਢੱਕਣ; ਢੱਕਣਾ, ਕੱਜਣਾ।

[ढप-ना] पु॰ क्रि॰ सक॰ ढक्कन; ढाँपना, ढकना।

ڈھپو—[ਢੱਪੂ] ਵਿ. ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਤੇ ਮੋਟਾ।

[ढप्पू] वि॰ बहुत बड़ा और मोटा।

ڈھٹ—[ਢਟ] ਵਿ. ਪੁ. ਮੋਟਾ, ਤਕੜਾ, ਭਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ; ਗਫ਼ ਕਪੜਾ।

[ढट] वि॰ पु॰ मोटा, बलवान्, भारी शरीर वाला; गफ कपड़ा।

ڈھٹائی—[ਢਿਟਾਈ] ਇ. ਢੀਠਪੁਣਾ, ਜ਼ਿੱਦ, ਹਠ; ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਨਿਰਲੱਜਤਾ; ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ, ਬੇਅਦਬੀ।

[ढिटाई] स्त्री॰ ढिठाई, धृष्टता, ज़िद, हठ; निर्लज्जता उद्दण्डता; गुस्ताखी।

ڈھڈو—[ਢੱਡੋ] ਇ. ਵਿ. ਬੁੱਢੀ ਤੀਵੀਂ; ਬਕਵਾਸਣ, ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ; ਇਕ ਪੰਛੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਟਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[ढड्डो] स्त्री॰ वि॰ बूढ़ी स्त्री, वृद्धा स्त्री; व्यर्थ बोलने वाली स्त्री, शोर डालने वाली स्त्री; एक प्रकार का पक्षी।

ڈھڈوکا—[ਢਡੋਕਾ] ਪੁ. ਮੂਰਖ, ਬੁੱਧੂ, ਬੇਵਕੂਫ਼।

[ढडोका] पु॰ मूर्ख, उल्लू, मूढ़।

ڈھڈی—[ਢੁੱਡੀ] ਇ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੱਕਾ; ਹੁੱਕਾ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਠੋਡੀ।

[ढुड्डी] स्त्री॰ एक प्रकार का हुक्का; हुक्का के ऊपर की ढड्डी।

ڈھرا—[ਢਹਿ-ਰਾ] ਪੁ. ਬੇੜੀ ਦੀ ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਫੱਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਸ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[ढहि-रा] पु॰ नाव की वह जगह जहाँ उसके तख़्तों के बीच की खाली जगह से निकल कर पानी इकट्ठा हो जाता है।

ڈھرا—[ਢੱਰਾ] ਪੁ. ਰਾਹ, ਸੜਕ, ਰਾਤ ਦਿਨ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ (ਲਾਖਣਿਕ)।

[ढर्रा] पु॰ मार्ग, सड़क, पथ, रात दिन चलने वाला मार्ग (लाक्षणिक)।

ڈھسلنا—[ਢਿਸਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿਲਕਣਾ, ਫਿਸਲਣਾ; ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣਾ।

[ढिसल-ना] क्रि॰ अक॰ फिसलना, ढलकना; झुकाव होना।

ڈھسنی—[ਢੁਸ-ਣੀ] ਵਿ. ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਘਟੀਆ।

[ढुस-नी] वि॰ नीच, तुच्छ, घटिया।

ڈھکوانا—[ਢਕ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਢਕਵਾਉਣਾ।

[ढक-वाना] क्रि॰ सक॰ ढकवाना।

ڈھکنا—[ਢਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੁ. ਲੁਕਾਉਣਾ, ਕੱਜਣਾ; ਢੱਕਣ, ਚੁਣੀ, ਚੱਪਣੀ।

[ढक-ना] क्रि॰ सक॰ पु॰ छिपाना, ओट में करना; ढाँकने की वस्तु, ढक्कन।

ڈھکوس—[ਢਕੌਸ] ਇ. ਪਿਆਸ, ਤੇਹ।

[ढकोस] स्त्री॰ प्यास, तृषा।

ڈھکوسلا—[ਢਕੌਸ-ਲਾ] ਪੁ. ਧੋਖਾ, ਛਲ।

[ढकोस-ला] पु॰ धोखा, छल, कपट।

ڈھکوسنا—[ਢਕੌਸ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਬਹੁਤ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ।

[ढकोस-ना] क्रि॰ अक॰ बहुत खाना पीना।

ڈھبکی —[ਢੁੱਬੀ] ਇ. ਡੁਬਕੀ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੁਕ ਕੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[डुबकी] स्त्री॰ शिकार करने के लिए छिप कर बैठने का भाव।

ڈھکیلنا —[ਧਕੇਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਧੱਕਣਾ।
[धकेल-ना] क्रि॰ सक॰ धकेलना।

ڈھگ —[ਢਿਗ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨੇੜੇ, ਲਾਗੇ।
[ढिग] क्रि॰ वि॰ समीप, निकट।

ڈھگا —[ਢੱਗਾ] ਪੁ. ਲੰਮੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਘੋੜਾ, ਲਿੱਸਾ ਘੋੜਾ; ਮੂਰਖ।
[ढग्गा] पु॰ लम्बी टांगों वाला दुर्बल घोड़ा, कमज़ोर घोड़ा; मूर्ख।

ڈھلان —[ਢਲਾਨ] ਇ. ਢਾਲ, ਨਿਵਾਣ, ਨੀਵਾਂ ਪਾਸਾ; ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਝੁਕਾਉ।
[ढलान] स्त्री॰ ढाल, उतार, उतराई; तबीयत का झुकाव।

ڈھلت —[ਢਲਤ] ਇ. ਢਾਲਵੀਂ ਚੀਜ਼, ਸੱਚੇ ਦੀ ਘੜੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼।
[ढलत] स्त्री॰ ढाली हुई वस्तु, साँचे की बनी हुई वस्तु।

ڈھلکا —[ਢਲ-ਕਾ] ਪੁ. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਣ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ।
[ढल-का] पु॰ आँखों में से पानी बहने का रोग।

ڈھلکانا —[ਢਲ-ਕਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵਹਾਉਣਾ, ਰੋੜ੍ਹਨਾ।
[ढल-काना] क्रि॰ सक॰ बहाना, उंडेलना, लुढ़काना।

ڈھل کمرا —[ਢਿਲ-ਕਮਰਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਨਾਮਰਦ, ਨਪੁੰਸਕ।
[ढिल-कमरा] वि॰ पु॰ नपुंसक, क्लीव।

ڈھلکنا —[ਢਿਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ; ਉੱਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣਾ; ਵਗਣਾ, ਚੋਣਾ।
[ढिलक-ना] क्रि॰ अक॰ फिसलना; ऊपर से नीचे की ओर आना; बहना, टपकना।

ڈھلکنا —[ਢੁਲਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ, ਫਿਸਲਣਾ; ਵਗਣਾ, ਚੋਣਾ।
[ढुलक-ना] क्रि॰ अक॰ फिसलना; बहना, टपकना।

ڈھلمل —[ਢਿਲ-ਮਿਲ] ਵਿ. ਹਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ; ਢਿੱਲਾ ਢਾਲਾ; ਡਾਵਾਂ ਡੋਲ; ਦੁਚਿੱਤਾ।
[ढिल-मिल] वि॰ हिलता जुलता; ढीला ढाला; डाँवाँ डोल, दुविधा-ग्रस्त।

ڈھلمل یقین —[ਢਿਲਮਿਲ ਯਕੀਨ] ਵਿ. ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲਾ, ਦੋ ਚਿੱਤਾ।
[ढिलमिल यक़ीन] वि॰ कमज़ोर विश्वास वाला, अस्थिर निश्चय वाला।

ڈھلملانا —[ਢਲ-ਮਲਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡੋਲਣਾ, ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ, ਡਾਂਵਾਂ-ਡੋਲ ਹੋਣਾ, ਦੋ ਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਪੈਣਾ।
[ढल-मलाना] क्रि॰ अक॰ डोलना, फिसलना, डाँवाँ डोल होना, असमंजस में पड़ना।

ڈھلنا —[ਢਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਵਹਿਣਾ; ਘਟਣਾ; ਲਮਕਣਾ; ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ; ਲੰਘਣਾ, ਬੀਤਣਾ; ਸੱਚੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ।
[ढल-ना] क्रि॰ अक॰ बहना; घटना; लटकना; फिसलना; व्यतीत होना, गुज़रना; साँचे में पड़कर तैयार होना।

ڈھلنا —[ਢੁਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਤਿਲ੍ਹਕਣਾ; ਆਕਰਸ਼ਤ ਹੋਣਾ; ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣਾ।
[ढुल-ना] क्रि॰ अक॰ फिसलना; आकर्षित होना; नीचे की ओर जाना।

ڈھلواں —[ਢਲ-ਵਾਂ] ਵਿ. ਢਾਲਵਾਂ, ਢਲਾਣੀ ਵਾਲਾ, ਤਿਲ੍ਹਕਵਾਂ; ਸਾਂਚੇ ਵਿਚ ਢਾਲਿਆ ਹੋਇਆ।
[ढल-वाँ] वि॰ ढालवाँ, ढालदार, ढालू; साँचे में ढाल कर बनाया हुआ।

ڈھلوانا —[ਢਲ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਸੱਚੇ ਵਿਚ ਪੁਆ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣਾ।
[ढल-वाना] क्रि॰ प्रे॰ साँचे में ढलवा कर तैयार करवाना।

ڈھلوانا —[ਢੁਲ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਢੁਆਉਣਾ, ਢੁਆਈ ਕਰਾਉਣਾ।
[ढुल-वाना] क्रि॰ प्रे॰ ढोने का काम कराना, बोझ लेकर जाने का काम कराना।

ڈھلوانسی —[ਢਲ-ਵਾਂਸੀ] ਇ. ਗੋਪੀਆ, ਗੁਲੇਲ, ਘੁਮਾਣੀ।
[ढल-वाँसी] स्त्री॰ गुलेल, वह छोटा धनुष जिस में मिट्टी की गोलियां चलाई जाती हैं।

ڈھلیا —[ਢਲਿਯਾ] ਪੁ. ਢਾਲਣ ਵਾਲਾ, ਢਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[ढलिया] पु॰ ढालने वाला, ढलाई का काम करने वाला।

ڈھلیت —[ਢਲੈਤ] ਪੁ. ਢਾਲ ਤਲਵਾਰ ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ; ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ; ਢਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[ढलैत] पु॰ ढाल तलवार धारण करने वाला मनुष्य; गाँव का चौकीदार; ढलाई का काम करने वाला।

ڈھمڈھمی —[ਢਿਮ-ਢਿਮੀ] ਇ. ਡਫਲੀ।
[ढिम-ढिमी] स्त्री॰ डफली।

ڈھنڈار —[ਢੰਡਾਰ] ਪੁ. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਉਜਾੜ ਮਕਾਨ।
[ढंढार] पु॰ बहुत बड़ा उजाड़ मकान।

ڈھنڈورا —[ਢੰਡੋਰਾ] ਪੁ. ਮੁਨਾਦੀ, ਡੌਂਡੀ।
[ढंढोरा] पु॰ मुनादी।

ڈھنڈورچی —[ਢੰਡੋਰ-ਚੀ] ਪੁ. ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[ढंढोर-ची] पु॰ मुनादी करने वाला।

ڈھنگ —[ਢੰਗ] ਪੁ. ਰੀਤੀ, ਤੌਰ, ਪ੍ਰਕਾਰ, ਤਰੀਕਾ; ਢਾਂਚਾ, ਬਨਾਵਟ; ਜੁਗਤ, ਉਪਾਅ; ਚਾਲ ਚਲਨ, ਵਿਹਾਰ, ਦਸਤੂਰ।

[ढंग] पु० क्रिया-प्रणाली, पद्धति, ढब, प्रकार, भाँति; ढाँचा, बनावट, युक्ति, उपाय, विधि; चरित्र, व्यवहार, चाल ढाल, बर्ताव ।

ڈھوٹا—[ਢੋਟਾ] ਪੁ. ਪੁੱਤਰ, ਬੇਟਾ; ਬੱਚਾ ।

[ढोटा] पु० पुत्र, बेटा; बालक ।

ڈھور—[ਢੋਰ] ਪੁ. ਡੰਗਰ, ਪਸ਼ੂ ।

[ढोर] पु० चौपाया, मवेशी ।

ڈھوسر—[ਢੂਸਰ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤ, ਵੈਸ਼, ਬਾਣੀਆ ।

[ढूसर] पु० हिन्दुओं की एक जाति, वैश्य, बनिया ।

ڈھوکنا—[ਢੂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ।

[ढूक-ना] क्रि० सक० छिप कर शिकार करना ।

ڈھول—[ਢੋਲ] ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਜਾ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਉਂ ਚੰਮ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲ ਵਿਚ ਲਮਕਾ ਕੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

[ढोल] पु० एक प्रकार का दोनों ओर से चमड़े से मढ़ा हुआ बाजा जो गले में लटका कर बजाया जाता है ।

—ڈھول پیٹنا—[ਢੋਲ ਪੀਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਨਾ; ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨਾ ।

[ढोल पीट-ना] मुहा० मुनादी करना, घोषणा करना; प्रसिद्ध करना ।

—ڈھول کے اندر پول—[ਢੋਲ ਕੇ ਅੰਦਰ ਪੋਲ] ਅਖੌ. ਦਿਖਾਵਾ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[ढोल के अंदर पोल] लोको० दिखावा, जो वास्तव में कुछ न हो ।

ڈھولا—[ਢੋਲਾ] ਪੁ. ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ; ਗੁੰਬਦ ਜਾਂ ਡਾਟ ਦਾ ਢਾਂਚਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗੀਤ; ਪਤੀ, ਪ੍ਰੇਮੀ, ਆਸ਼ਕ ।

[ढोला] पु० खेतों की सीमा का निशान; गुम्बद अथवा ताक का ढाँचा; एक प्रकार का गीत; पति, प्रियतम ।

ڈھولک—[ਢੋਲਕ] ਇ. ਛੋਟਾ ਢੋਲ ।

[ढोलक] स्त्री० छोटा ढोल ।

ڈھولکی—[ਢੋਲ-ਕੀ] ਇ. ਛੋਟੀ ਢੋਲਕ ।

[ढोल-की] स्त्री० छोटी ढोलक ।

ڈھولکیا—[ਢੋਲਕਿਯਾ] ਪੁ. ਢੋਲੀ, ਢੋਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਤਬਲਚੀ ।

[ढोलकिया] पु० ढोलक बजाने वाला ।

ڈھولنا—[ਢੋਲ-ਣਾ] ਪੁ. ਢੋਲਕੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਇਕ ਗਲ ਦਾ ਗਹਿਣਾ; ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਕੁਰਾਨ ।

[ढोल-ना] पु० ढोलक के आकार का गले का एक आभूषण; छोटे आकार का कुरान ।

ڈھولی—[ਢੋਲੀ] ਇ. ਇਕ ਸੌ ਤੋਂ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਪਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਠਾ ।

[ढोली] स्त्री० एक सौ से एक हजार तक पानों का मुट्ठा ।

ڈھونچا—[ਢੌਂਚਾ] ਪੁ. ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਦਾ ਪਹਾੜਾ ।

[ढौंचा] पु० साढ़े चार का पहाड़ा ।

ڈھونڈ¹—[ਢੂੰਡ] ਵਿ. ਖ਼ਰਾਬ, ਬੁਰਾ; ਬੁੱਢਾ ।

[ढूंढ] वि० खराब, बुरा; बूढ़ा ।

ڈھونڈ²—[ਢੂੰਡ] ਇ. ਭਾਲ, ਤਲਾਸ਼ ।

[ढूंढ] स्त्री० तलाश, खोज ।

—ڈھونڈ ڈھانڈ—[ਢੂੰਡ ਢਾਂਡ] ਇ. ਭਾਲ, ਤਲਾਸ਼, ਖੋਜ ।

[ढूंढ ढांढ] स्त्री० तलाश, खोज ।

ڈھونڈنا—[ਢੂੰਡ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਭਾਲਣਾ, ਲੱਭਣਾ ।

[ढूंढ-ना] क्रि० सक० खोज करना, तलाश करना ।

ڈھویا—[ਢੋਯਾ] ਪੁ. ਢੋਆ, ਡਾਲੀ ।

[ढोया] पु० ढोवा, डाली ।

ڈھی—[ਢੀ] ਪੁ. ਦਰਿਆ ਦਾ ਉੱਚਾ ਕੰਢਾ ।

[ढी] पु० दरिया का ऊँचा किनारा ।

ڈھیا—[ਢੱਯਾ] ਪੁ. ਢਾਈ ਸੇਰ ਦਾ ਤੋਲ, ਢਾਈ ਸੇਰ ਵਜ਼ਨ; ਪਿੰਡ, ਲਾਗੇ ਦਾ ਪਿੰਡ; ਢਾਈ ਦਾ ਪਹਾੜਾ ।

[ढैया] पु० ढाई सेर का तोल, ढाई सेर वजन; ग्राम, निकटवर्ती गांव; ढाई का पहाड़ा ।

ڈھیڈ پانا—[ਢੇਡ ਪਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਢੋਲ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ, ਢੋਲ ਵਜਾਉਣਾ ।

[ढेड पाना] क्रि० अक० ढोल पर हाथ मारना, ढोल बजाना ।

ڈھیر—[ਢੇਰ] ਪੁ. ਅੰਬਾਰ, ਗੰਜ ।

[ढेर] पु० ढूह, अटाला ।

ڈھیڑ—[ਢੀੜ] ਪੁਲਿੰਗ. ਅੱਖ ਦੀ ਮੈਲ, ਗਿੱਡ, ਢੇਰ ।

[ढीड़] स्त्री० पु० आँख की मैल, कीच, गीदर; ढेर ।

ڈھیڑ—[ਢੇੜ] ਪੁ. ਕਾਂ; ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਨੀਚ ਮੁਰਦਾਰ ਖਾਣੀ ਕੌਮ; ਚਮਾਰ; ਕਮੀਨਾ; ਮੂਰਖ ।

[ढेढ़] पु० काग; हिन्दुओं की एक नीच तथा मृत पशु खाने वाली जाति, चमार; नीच; मूर्ख ।

ڈھیل—[ਢੀਲ] ਇ. ਢਿੱਲ, ਦੇਰੀ; ਸੁਸਤੀ; ਮੁਹਲਤ; ਬੇਪਰਵਾਹੀ ।

[ढील] स्त्री० ढीला पन, विलंब, देरी; सुस्ती; शिथिलता, अवधि; बेपरवाही ।

ڈھیلا—[ਢੀਲਾ] ਵਿ. ਆਲਸੀ, ਸੁਸਤ, ਢਿੱਲਾ, ਜੋ ਤਣਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਜੋ ਕੱਸਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

[ढीला] वि० सुस्त, आलसी, जो कसा हुआ न हो, जो तना हुआ न हो; जो दृढ़ता से बंधा न हो ।

—ڈھیلا پاجامہ—[ਢੀਲਾ ਪਾਜਾਮਾ] ਪੁ. ਗਰਾਰੇਦਾਰ ਪਜਾਮਾ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਜਾਮਾ ।

[ढीला पाजामः] पु० खुला पाजामा, खुली मोहरियों वाला पाजामा ।

—ڈھیلا پن—[ਢੀਲਾ ਪਨ] ਪੁ. ਢਿੱਲ; ਸੁਸਤੀ; ਨਾਮਰਦੀ; ਢਿੱਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ढीला पन] पु० ढील; सुस्ती; नपुंसकता; ढीला होने का भाव ।

—ڈھیلا پیچ—[ਢੀਲਾ ਪੇਚ] ਪੁ. ਉਹ ਜੂੜੇ ਦੇ ਵਾਲ ਜੋ ਮੋਢਿਆਂ ਤਕ ਆ ਜਾਣ; ਪੱਗ ਦਾ ਮੋਢਿਆਂ ਤਕ ਲਟਕਿਆ ਪੇਚ ।

[ढीला पेच] पु० जूड़े के बाल जो मोढ़ों तक आ जाएँ; पगड़ी का मोढ़ों तक लटका हुआ पेच ।

ڈھیلا—[ਢੇਲਾ] ਪੁ. ਰੋੜ, ਡਲਾ; ਅੱਖ ਦਾ ਆਂਡਾ ।

[ढेला] पु० पत्थर का टुकड़ा, डला; आँख का ढेला ।

—ڈھیلا لینا—[ਢੇਲਾ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਡਲਾ ਫੜ ਕੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਨਮੀ ਨੂੰ ਸੁਕਾਉਣਾ ।

[ढेला लेना] मुहा० पेशाब करने के पश्चात् मुसलमानों का एक मिट्टी का ढेला पकड़ कर पेशाब की नमी को सुखाना ।

ڈھینا—[ਢੈਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਡਿਗਣਾ, ਗਿਰਨਾ, ਡਿੱਗਣਾ; ਥੱਕਣਾ, ਦਿਲ ਬੈਠਣਾ; ਮਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ।

[ढैना] क्रि० अक० गिरना, नष्ट होना; थकना, दिल बैठना; कमज़ोर होना ।

ڈھینڈس—[ਢੇਂਡਸ] ਪੁ. ਪੇਠੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਗੋਲ ਕੱਦੂ ।

[ढेंडस] पु० पेठे जैसा एक गोल कद्दू ।

ڈھینکا—[ਢੇਂਕਾ] ਪੁ. ਕੋਹਲੂ ਦੀ ਲੱਠ; ਲੰਮੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਮੁਰਦਾਰ ਖਾਊ ਪੰਛੀ, ਮਾਰਗ ।

[ढेंका] पु० कोल्हू की लट्ठ; बड़ी टांगों वाला तथा मृत पशु खाने वाला एक पक्षी ।

ڈھینکلی—[ਢੇਂਕ-ਲੀ] ਇ. ਢੀਂਗਲੀ, ਪਾਣੀ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀ ਲੰਮੀ ਲਕੜੀ; ਆਡੀ ਸੋਟੀ; ਧੌਣ ਕੁਟਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸੰਦ ।

[ढेंक-ली] स्त्री० पानी खींचने की लम्बी लकड़ी; तिरछी सीधन; धान कूटने का एक औज़ार ।

ڈھینکی—[ਢੇਂਕੀ] ਇ. ਧਾਨ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸੰਦ ।

[ढेंकी] स्त्री० धान कूटने का एक औज़ार ।

ڈھینگ—[ਢੀਂਗ] ਪੁ. ਇਕ ਦਰਿਆਈ ਪੰਛੀ; ਲੰਮ ਢੀਂਗ ।

[ढींग] पु० एक प्रकार का एक जलचर पक्षी; बहुत लम्बा ।

ڈیٹھ بند—[ਡੀਠ ਬੰਦ] ਪੁ. ਜਾਦੂਗਰ ।

[डीठ बंद] पु० जादूगर ।

ڈیڑھ—[ਡੇੜ੍ਹ] ਵਿ. ਡੇਢ ।

[डेढ़] वि० एक और आधा ।

—ڈیڑھ اینٹ کی (جدا) مسجد بنانا (چننا)—

[ਡੇੜ੍ਹ ਇੱਟ ਦੀ (ਜੁਦਾ) ਮਸ-ਜਿਦ ਬਣਾਨਾ (ਚੁਣ-ਨਾ)] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਨਾ ਮਿਲਾਉਣਾ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਰਹਿਣਾ ।

[डेढ़ ईंट की (जुदा) मस-जिद बनाना (चुन-ना)] मुहा० किसी की सम्मति न लेना और पृथक ही रहना ।

—ڈیڑھ بکائن میاں باغ میں—[ਡੇੜ੍ਹ ਬਕਾਇਣ ਮਿਆਂ ਬਾਗ਼ ਮੇਂ] ਅਖੌ. ਕਾਣੀ ਬੂਟੀਆਂ ਹੇਠੂ ਬਾਗ਼ਬਾਨ ।

[डेढ़ बकाइन मियाँ बाग़ में] लोको० डेढ़ पाव चून चौबारे रसोई ।

—ڈیڑھ گرہ—[ਡੇੜ੍ਹ ਗਿਰਿਹ] ਇ. ਉਹ ਗੰਢ ਜੋ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਵੇ ।

[डेढ़ गिरिह] स्त्री० वह गाँठ जो सुविधा से खुल जाए ।

ڈیل—[ਡੀਲ] ਪੁ. ਸਰੀਰ, ਦੇਹ, ਕਾਠੀ; ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੁਟਾਈ; ਗਿੱਟਾ, ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਰਗੜ ਕਾਰਨ ਪਈ ਡੇਲੀ ।

[डील] पु० शरीर, क़द, शरीर की गठन; शरीर की स्थूलता; गिट्टा, पैरों की उंगलियों पर रगड़ के कारण पड़ा हुआ निशान ।

ڈیلا—[ਡੇਲਾ] ਪੁ. ਉਹ ਡੰਡਾ ਜੋ ਬਲ੍ਹਦ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ ।

[डेला] पु० वह डण्डा जो बैल के गले में बाँधते हैं ।

ڈینگ—[ਡੀਂਗ] ਇ. ਲਾਫ਼, ਫੜ੍ਹ, ਸ਼ੇਖੀ, ਫੋਕੀ ਵਡਿਆਈ ।

[डींग] स्त्री० शेख़ी स्वयं की बड़ाई ।

—ڈینگ کی لینا (مارنا)—[ਡੀਂਗ ਕੀ ਲੇਨਾ (ਮਾਰ-ਨਾ)] ਮੁਹਾ. ਫੜਾਂ ਮਾਰਨਾ, ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨਾ ।

[डींग की लेना (मार-ना)] मुहा० डींग मारना, शेख़ी जताना ।

ذ

ذ—[ਜ਼ਾਲ] ਇ. ਫ਼ਾਰਸੀ ਲਿਪੀ ਦਾ ਤੇਰ੍ਹਵਾਂ ਅੱਖਰ ।

[ज़ाल] स्त्री० फ़ारसी लिपि का तेरहवाँ अक्षर ।

ذابح—[ਜ਼ਾਬਿਹ] ਅਰ. ਪੁ. [illegible] ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[ज़ाबिह] अर० पु० वध करने वाला, वधिक ।

ذات—[ਜ਼ਾਤ] ਇ. ਸੁਭਾ; ਕੌਮ; ਗੋਤ; ਮਨੁੱਖ; ਕਿਸਮ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਆਦਤ, ਅਸਲੀਅਤ; ਸ਼ੀਲ, ਧਰਮ, ਮਜ਼੍ਹਬ; ਹੌਸਲਾ; ਅਹੁਦਾ ।

[ज़ात] स्त्री० स्वभाव; जाति; गोत्र; मनुष्य; प्रकार, श्रेणी; आदत, प्रकृति; धर्म, मज़हब, उत्साह; पद ।

—ذات الجنب—[ਜ਼ਾਤੁਲ ਜੰਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਸਲੀ ਦਾ ਦਰਦ, ਪਾਸੇ ਦਾ ਦਰਦ ।

[ज़ातुल जंब] अर० पु० पसली का दर्द ।

—ذات الریہ—[ਜ਼ਾਤੁੱਰਿਯ:] ਅਰ. ਪੁ. ਨਮੂਨੀਆ, ਫੇਫੜੇ ਦੀ ਵਰਮ ।

[ज़ातुर्-रिय:] अर० पु० नमूनिया, फेफड़े की शोथ ।

—ذات الصدر—[ਜ਼ਾਤੁੱਸਦ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੀਨੇ ਦਾ ਦਰਦ, ਸੀਨੇ ਦੀ ਵਰਮ ।

[ज़ातुस़्सद-र] अर० पु० छाती का दर्द, सीने की शोथ ।

—ذات پات—[ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ] ਇ. ਔਕੜ ਪਿੱਛਾ, ਖ਼ਾਨਦਾਨ ।

[ज़ात पात] स्त्री० जाति पीढ़ी, वंश ।

—ذات شریف—[ਜ਼ਾਤੇ ਸ਼ਰੀਫ਼] ਵਿ. ਪੁ. ਚਲਾਕ ਤੇ ਫ਼ਸਾਦੀ (ਆਦਮੀ), ਲੜਾਕਾ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬੰਦਾ ।

[ज़ाते शरीफ़] वि० पु० चालाक और झगड़ालू मनुष्य; झगड़ालू और उद्दण्ड मनुष्य ।

—ذات کی بڑائی برابر بیٹھے کمذات کی بڑائی نیچے بیٹھے—[ਜ਼ਾਤ ਕੀ ਬੁਲਾਈ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠੇ ਕਮ ਜ਼ਾਤ ਕੀ ਬੁਲਾਈ ਨੀਚੇ ਬੈਠੇ] ਅਖੇ. ਆਪਣਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[ज़ात की बुलाई बराबर बैठे कम ज़ात की बुलाई नीचे बैठे] लोको० अपने लोगों में बैठने से अधिक सम्मान होता है ।

—ذات میں بٹا لگنا—[ਜ਼ਾਤ ਮੇਂ ਬੱਟਾ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਣਾ ।

[ज़ात में बट्टा लग-ना] मुहा० वंश के गौरव पर कलंक लगना ।

—ذات ونڈا—[ਜ਼ਾਤ ਵੰਡਾ] ਪੁ. ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ, ਸਾਊ ।

[ज़ात वंडा] पु० कुलीन, सज्जन ।

—ذاتی—[ਜ਼ਾਤੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਨਿਜ ਦਾ, ਆਪਣਾ, ਸਕਾ ।

[ज़ाती] अर० वि० व्यक्तिगत, अपना ।

—ذاتی تعلق—[ਜ਼ਾਤੀ ਤ'ਅੱਲੁਕ਼] ਅਰ.ਪੁ. ਨਿਜ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ।

[ज़ाती त'अल्लुक़] अर० पु० व्यक्तिगत सम्बन्ध, अपना सम्बन्ध ।

—ذاتی جوہر—[ਜ਼ਾਤੀ ਜੌਹਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅਸਲੀ ਗੁਣ ।

[ज़ाती जौहर] फ़ा० पु० वास्तविक गुण ।

—ذاتی حقوق ملک غیر—[ਜ਼ਾਤੀ ਹ਼ਕੂਕ਼ ਮੁਲ-ਕੇ ਗ਼ੈਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਅਸਲੀ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ।

[ज़ाती ह़क़ूक़ मुल-के ग़ैर] फ़ा० पु० वह अधिकार जो किसी मनुष्य को एक वस्तु से दूसरी वस्तु के मसूल द्वारा कोई सम्बन्ध न होने पर प्राप्त होते हैं ।

—ذاتی حیثیت—[ਜ਼ਾਤੀ ਹੈਸੀ-ਯਤ] ਇ. ਨਿੱਜੀ ਪੂੰਜੀ, ਆਪਣਾ ਧਨ ਮਾਲ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ।

[ज़ाती ह़ैसीयत] स्त्री० व्यक्तिगत सम्पत्ति, अपना धन अथवा पूंजी ।

—ذاتی لیاقت—[ਜ਼ਾਤੀ ਲਿਯਾਕ਼ਤ] ਇ. ਨਿੱਜੀ ਸਿਆਣਪ ਜਾਂ ਗੁਣ ।

[ज़ाती लियाक़त] स्त्री० व्यक्तिगत बुद्धिमत्ता अथवा गुण ।

—ذاتی معاملات—[ਜ਼ਾਤੀ ਮੁ'ਆਮਲਾਤ] ਪੁ. ਘਰੋਗੀ ਗੱਲਾਂ ।

[ज़ाती मु'आमलात] पु० घरेलू बातें ।

ذاکر—[ਜ਼ਾਕਿਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[ज़ाकिर] अर० पु० चर्चा करने वाला, ईश्वर को स्मरण करने वाला ।

ذائقہ—[ਜ਼ਾਇਕ਼:] ਪੁ. ਸੁਆਦ, ਮਜ਼ਾ, ਚਸਕਾ ।

[ज़ाइक़:] पु० स्वाद, रस, मज़ा ।

—ذائقہ دار—[ਜ਼ਾਇਕ਼:ਦਾਰ] ਵਿ. ਸੁਆਦਲਾ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ ।

[ज़ाइक़:दार] वि० स्वादिष्ट, मज़ेदार ।

ذبح—[ਜ਼ਬ-ਹ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮੁਤਾਬਕ ਗਲੇ ਉੱਤੇ ਛੁਰੀ ਫੇਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਕਾਰ ।

[ज़ब-ह़] अर० पु० मुसलमानी शरअ के अनुसार गले पर छुरी फेरने की क्रिया अथवा काम ।

—ذبیح اللہ—[ਜ਼ਬੀ-ਹ਼ੁੱਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਨਾਂ ।

[ज़बी-ह़ुल्ला] अर० पु० हज़रत इसमाईल का आदर-सूचक नाम ।

ذبیحہ—[ਜ਼ਬੀਹ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਲਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਨਵਰ ।

[ज़बीह़:] अर० पु० मुसलमानी शरअ के अनुसार वध किया गया जानवर ।

ذخیرہ—[ਜ਼ਖ਼ੀਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ, ਗੁਦਾਮ, ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਢੇਰ, ਸਮੂਹ, ਰਾਸ ਪੂੰਜੀ ।

[ज़ख़ीर:] अर० पु० कोष, ख़ज़ाना, संग्रहालय, गोदाम, ढेर, समूह, पूंजी ।

—ذخیرہ کرنا—[ਜ਼ਖ਼ੀਰ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ।

[ज़ख़ीर: कर-ना] मुहा० इकट्ठा करना, एकत्रित करना, संग्रह करना ।

ذرا—[ਜ਼ਰਾ] ਵਿ. ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹਾ, ਘੱਟ; ਟੁਕੜਾ, ਇਕ ਪਲ ।

[ज़रा] वि० पु० थोड़ा, कम; टुकड़ा; एक पल ।

ذرا ذرا—[ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਰਾ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ।
[ज़रा ज़रा] क्रि॰ वि॰ थोड़ा थोड़ा।

ذرا عقل کے ناخن لو—[ਜ਼ਰਾ ਅ਼ਕ਼-ਲ ਦੇ ਨਾਖ਼ੁਨ ਲੋ] ਅਖੌ. ਜ਼ਰਾ ਅਕਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ।
[ज़रा अक़-ल के नाख़ुन लो] लोको॰ तनिक बुद्धिमत्ता से बात करो।

ذرات—[ਜ਼ੱਰਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ذرہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[ज़र्रात] अर॰ पु॰ ذرہ का बहुवचन।

ذرائع—[ਜ਼ਰਾਇ਼ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ذریعہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[ज़राइअ] अर॰ पु॰ ذریعہ का बहुवचन।

ذرہ—[ਜ਼ੱਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅੰਸ਼; ਜੌਂ ਦਾ ਸੌਵਾਂ ਹਿੱਸਾ; ਘਟ, ਥੋੜ੍ਹਾ; ਟੋਟਾ, ਟੁਕੜਾ।
[ज़र्र:] अर॰ पु॰ वि॰ छोटे से छोटा अंश; जौ का सौवाँ भाग; कम, थोड़ा; खण्ड, टुकड़ा।

ذرہ بھر—[ਜ਼ੱਰ: ਭਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ।
[ज़र्र: भर] क्रि॰ वि॰ थोड़ा सा।

ذریت—[ਜ਼ੁੱਰੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਸਲ, ਬੰਸ, ਬਾਲ ਬੱਚੇ, ਉਲਾਦ।
[ज़ुर-रीयत] अर॰ स्त्री॰ वंश, सन्तान, कुल, बाल बच्चे।

ذریعہ—[ਜ਼ਰੀਅ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਸੀਲਾ, ਸਬਬ, ਕਾਰਨ; ਸੰਬੰਧ, ਸੰਜੋਗ, ਮੇਲ ਜੋਲ।
[ज़रीअ:] अर॰ पु॰ साधन, कारण; रसूख़, मेल मिलाप, सम्बन्ध, मेल जोल।

ذقن—[ਜ਼ਕ਼ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਠੋਡੀ।
[ज़क़न] अर॰ पु॰ ठोडी।

ذکا—[ਜ਼ਕਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਹਨ, ਅਕਲ, ਛੇਤੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।
[ज़काअ] अर॰ पु॰ बुद्धिमत्ता, समझदारी, शीघ्र समझने की शक्ति।

ذکاوت—[ਜ਼ਕਾਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਜ਼ਿਹਨ, ਅਕਲ, ਚਲਾਕੀ।
[ज़कावत] अर॰ स्त्री॰ बुद्धिमत्ता, समझदारी।

ذکر—[ਜ਼ਕਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਰਦ, ਨਰ; ਲਿੰਗ।
[ज़कर] अर॰ पु॰ नर, पुरुष; लिंग।

ذکر—[ਜ਼ਿਕ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਯਾਦ; ਜ਼ਿਕਰ, ਚਰਚਾ; ਭਗਤੀ, ਰੱਬ ਦਾ ਸਿਮਰਨ।
[ज़िक-र] अर॰ पु॰ याद; वर्णन, चर्चा; भक्ति, ईश्वर का स्मरण।

ذکر خیر—[ਜ਼ਿਕ-ਰੇ ਖ਼ੈਰ] ਪੁ. ਚੰਗੀ ਗੱਲ, ਭਲੀ ਗੱਲ; ਭਲੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗੱਲ।
[ज़िक-रे ख़ैर] पु॰ शुभ चर्चा; सद्भावना से की गई बात चीत।

ذکر مذکور—[ਜ਼ਿਕ-ਰ ਮਜ਼-ਕੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਗੱਲ ਬਾਤ, ਚਰਚਾ, ਬਹਸ ਮੁਬਾਹਸਾ।
[ज़िक-र मज़-कूर] अर॰ पु॰ बात चीत, चर्चा, वार्तालाप।

ذکور—[ਜ਼ੁਕੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ذکر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[ज़ुकूर] अर॰ पु॰ ذکر का बहुवचन।

ذکی—[ਜ਼ਕੀਯ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਚਤੁਰ, ਝਟ ਪਟ ਗੱਲ ਸਮਝ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।
[ज़कीय] अर॰ वि॰ बुद्धिमान, समझदार, चतुर, शीघ्र बातचीत समझने वाला।

ذلالت—[ਜ਼ਲਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਹਤਕ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਨਿਰਾਦਰ; ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ, ਕਮੀਨਗੀ।
[ज़लालत] अर॰ स्त्री॰ अपमान, निरादर, तिरस्कार; दुर्दशा, नीचता।

ذلت—[ਜ਼ਿੱਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਬੇਕਦਰੀ, ਨਿਰਾਦਰ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਬਦਨਾਮੀ।
[ज़िल्लत] अर॰ स्त्री॰ निरादर, अपमान, तिरस्कार, बदनामी।

ذلیل—[ਜ਼ਲੀਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਘਟੀਆ, ਛੋਟਾ, ਨੀਚ, ਕਮੀਨਾ, ਬਦਨਾਮ।
[ज़लील] अर॰ वि॰ घटिया, नीच, पतित, तुच्छ, दुष्ट, बदनाम।

ذم—[ਜ਼ੱਮ] ਅਰ. ਇ. ਬੁਰਾਈ, ਐਬ, ਨੁਕਸ, ਬਦੀ।
[ज़म्म] अर॰ स्त्री॰ बुराई, दोष, त्रुटि, बुरा काम।

ذمہ—[ਜ਼ਿੰਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਮਾਨਤ; ਅਮਾਨਤ; ਪ੍ਰਣ, ਇਕਰਾਰ।
[ज़िम्म:] अर॰ पु॰ ज़मानत, किसी कार्य, विषय, अथवा बात का लिया जाने वाला भार, उत्तरदायित्व; अमानत; प्रण, प्रतिज्ञा।

ذمہ وار—[ਜ਼ਿੰਮ:ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਜ਼ਾਮਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ; ਪ੍ਰਬੰਧਕ।
[ज़िम्म:वार] फ़ा॰ वि॰ उत्तरदायी, ज़ामन, विश्वस्त; प्रबन्धक।

ذمہ واری—[ਜ਼ਿੰਮ:ਵਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਾਮਨੀ, ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ।
[ज़िम्म:वारी] फ़ा॰ स्त्री॰ ज़ामनी, उत्तरदायित्व, ज़मानत, ख़बरदारी।

ذمی—[ਜ਼ਿੰਮੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਜੋ ਇਸਲਾਮੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਜ਼ੀਆ ਦੇਂਦਾ ਹੋਵੇ।
[ज़िम्मी] अर॰ पु॰ वह ग़ैर मुस्लिम जो इस्लामी राज्य में रहता हो और जज़िया देता हो।

ذمیم—[ਜ਼ਮੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਬੁਰਾ, ਖ਼ਰਾਬ।
[ज़मीम] अर० वि० बुरा, ख़राब।

ذو—[ਜ਼ੂ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਲਕ, ਖ਼ੁਦਾਵੰਦ, ਸਾਹਿਬ।
[ज़ू] अर० पु० स्वामी, प्रभु, मालिक।

ذوالذناب—[ਜ਼ੁਅ-ਜ਼-ਨਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੂੰਛ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ, ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ।
[ज़ुअ-ज़-नाब] अर० पु० दुमदार सितारा।

ذوا ربعة الاضلاع—[ਜ਼ੂਅਰ-ਬ-ਅਤੁਲਅਜ਼-ਲਾਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਚੌਕੋਰ; ਚੌਹਾਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਸ਼ਕਲ।
[ज़ुअर-ब-अतुलअज़-लाअ] अर० वि० पु० चौकोर, चार रेखाओं से बना हुआ चित्र।

ذوالاضعاف—[ਜ਼ੁ-ਅਜ਼-ਜ਼ਆਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਜਦੋਂ ਇਕ ਰਕਮ ਦੂਜੀਆਂ ਕਈ ਰਕਮਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ੁਆਜ਼ਆਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[ज़ु-अज़-ज़ाफ़] अर० पु० जब कोई राशि दूसरी कई राशियों पर बाँटी जा सके तो उसको उन राशियों का ज़ुअज़ाफ़ कहते हैं।

ذوالاضعاف اقل—[ਜ਼ੁ-ਅਜ਼-ਜ਼ਆਫ਼-ਅਕੱਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਜ਼ੁਅਜ਼ਆਫ਼; ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਹੜੀ ਕਈਆਂ ਰਕਮਾਂ ਤੇ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਕਮ ਅਜਿਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕੇ।
[ज़ु-अज़-ज़ाफ़-अक़ल्ल] अर० पु० सब से छोटा ज़ुअज़ाफ़; वह राशि जो कई राशियों पर पूरी पूरी बाँटी जा सके और उस से छोटी और कोई राशि न हो जो उन राशियों पर बाँटी जा सके।

ذوالجلال—[ਜ਼ੁਲ-ਜਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਅਬ ਦਾਬ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਾਨਾਂ ਵਾਲਾ, ਦਬਦਬੇ ਵਾਲਾ; ਰੱਬ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ।
[ज़ुल-जलाल] अर० पु० प्रभावशाली, तेजस्वी, तेजयुक्त; ईश्वर का एक नाम।

ذوالفقار—[ਜ਼ੁਲ-ਫ਼ਿਕਾਰ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਕਰਮ ਉੱਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
[ज़ुल-फ़िक़ार] अर० स्त्री० वह तलवार जो हज़रत मुहम्मद साहिब ने हज़रत करम-अल्ला को दी थी।

ذوالقرنین—[ਜ਼ੁਲ-ਕਰ-ਨੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ; ਦੋਹਾਂ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲਾ; ਮਹਾਂ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚੀ ਨਾਂ।
[ज़ुल-क़र-नैन] अर० पु० दो मुल्कों अथवा दो सींगों वाला, सिकन्दर महान् का आदर-सूचक नाम।

ذوفنون—[ਜ਼ੂਫ਼ਨੂਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ, ਹਰਫ਼ਨ ਮੌਲਾ; ਫ਼ਰੇਬੀ, ਛਲਾਵਾ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼।
[ज़ूफ़ुनून] अर० वि० पु० बहुत गुणों को जानने वाला, सभी विद्याओं अथवा गुणों में निपुण; कपटी, छलिया, धोखेबाज़।

ذو معنی—[ਜ਼ੂਮ-ਅ-ਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਉਹ ਗੱਲ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋਣ।
[ज़ूम-अ-नी] अर० वि० पु० वह बात जिसके दो अर्थ निकलते हों।

ذوق—[ਜ਼ੌਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਆਦ; ਚੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਮਜ਼ਾ; ਸ਼ੌਕ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਚਾਉ; ਉਰਦੂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਸ਼ੇਖ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦਾ ਉਪਨਾਮ।
[ज़ौक़] अर० पु० स्वाद; रस लेने की शक्ति; शौक़, ख़ुशी, चाव; उर्दू के प्रसिद्ध कवि शेख़ मुहम्मद इब्राहीम का उपनाम।

ذوق سلیم—[ਜ਼ੌਕੇ ਸਲੀਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਗੀ ਸੂਝ, ਵਧੀਆ ਸੂਝ, ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ।
[ज़ौक़े सलीम] अर० पु० अच्छी सूझ, अच्छी वस्तु को समझने की शक्ति।

ذوی الفرائض—[ਜ਼ਵਿਲ-ਫ਼ਰਾਇਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਰਸ।
[ज़विल-फ़राइज़] अर० पु० शरअ के अनुसार उत्तराधिकारी।

ذہانت—[ਜ਼ਹਾਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ, ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ; ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਝਟ ਪਟ ਸਮਝ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।
[ज़हानत] अर० स्त्री० मस्तिष्क की तेज़ी, बुद्धि की तीक्ष्णता; किसी बात को शीघ्र समझने की शक्ति।

ذہب—[ਜ਼ਹਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੋਨਾ।
[ज़हब] अर० पु० सोना।

ذہن—[ਜ਼ਿਹ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਕਲ, ਦਿਮਾਗ਼, ਸੂਝ, ਸਮਝਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਿਆਣਪ, ਯਾਦ ਦਾਸ਼ਤ।
[ज़िह्-न] अर० पु० समझदारी, बुद्धिमत्ता, बुद्धि, सूझ, समझने की शक्ति, स्मरण शक्ति।

ذہن کھلنا—[ਜ਼ਿਹ-ਨ ਖੁਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਕਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਣੀ, ਸਿਆਣਪ ਆ ਜਾਣੀ, ਸੂਝ ਆ ਜਾਣੀ।
[ज़िह्-न खुल-ना] मुहा० बुद्धि का तेज़ होना, सूझ आना।

ذہن لڑانا—[ਜ਼ਿਹ-ਨ ਲੜਾ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੋਚਣਾ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਦਿਮਾਗ਼ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਾ।
[ज़िह्-न लड़ा-ना] मुहा० सोचना, विचार करना, मस्तिष्क पर ज़ोर देना।

ذہن نشین کرنا—[ਜ਼ਿਹ-ਨ ਨਿਸ਼ੀਨ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਮਝਾਉਣਾ, ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਬਿਠਾਉਣਾ, ਤਸੱਲੀ ਕਰ ਦੇਣਾ।
[ज़िह्-न निशीन कर-ना] मुहा० समझाना, दिमाग़ में बिठाना, तसल्ली कर देना।

—ذہنی—[ਜ਼ਿਹ-ਨੀ] ਅਰ. ਵਿ. ذہن ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ, ਦਿਮਾਗ਼ੀ ।
[ज़िह-नी] अर० वि० ذہن के साथ सम्बन्धित, मस्तिष्क सम्बन्धी ।

—ذہنیت—[ਜ਼ਿਹ-ਨੀਯਤ, ਜ਼ਿਹਨੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਸੁਭਾ, ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਝੁਕਾਉ; ਆਦਤ ।
[ज़िह-नीय्यत, ज़िहनीयत] अर० स्त्री० स्वभाव, प्रकृति का झुकाव; आदत ।

—ذہین—[ਜ਼ਹੀਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਿਆਣਾ, ਬੁਧੀਮਾਨ, ਤਿੱਖੀ ਅਕਲ ਵਾਲਾ ।
[ज़हीन] अर० वि० बुद्धिमान, चतुर, तेज बुद्धि वाला ।

ذی—[ਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : ذو
[ज़ी] अर० पु० देखो : ذو

—ذی اختیار—[ਜ਼ੀ ਇਖ਼-ਤਿਆਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਕੂਮਤ ਵਾਲਾ, ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਅਧਿਕਾਰੀ ।
[ज़ी इख़-तियार] अर० पु० शासन वाला, पूर्ण अधिकारों वाला, अधिकारी ।

—ذی استعداد—[ਜ਼ੀ-ਇਸ-ਤਿ-ਅ-ਦਾਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਬਿਲ, ਸਿਆਣਾ, ਵਿਦਵਾਨ ।
[ज़ी-इस-ति-अ-दाद] अर० पु० योग्य, बुद्धिमान, विद्वान ।

—ذی الحجہ—[ਜ਼ਿਲ-ਹਿੱਜਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਹੱਜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ।
[ज़िल-हिज-जः] अर० पु० हज्ज का महीना ।

—ذی حرمت—[ਜ਼ੀ ਹੁਰ-ਮਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ, ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ, ਬਾਇੱਜ਼ਤ ।
[ज़ी हुर-मत] अर० वि० सम्मानित, प्रतिष्ठित ।

—ذی رتبہ—[ਜ਼ੀ ਰੁਤ-ਬਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇ ।
[ज़ी रुत-बः] अर० वि० उच्च पदवी वाला, जिसका समाज अथवा सरकार में अच्छा स्थान हो ।

—ذی روح—[ਜ਼ੀ ਰੂਹ] ਵਿ. ਪੁ. ਪ੍ਰਾਣੀ, ਜਾਨਦਾਰ ।
[ज़ी रूह] वि० पु० प्राणी, जानदार ।

—ذی عزت—[ਜ਼ੀ ਇੱਜ਼ਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ, ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ।
[ज़ी इज़्ज़त] अर० वि० सम्मानित, प्रतिष्ठित, मान तथा सत्कार वाला व्यक्ति ।

—ذی القعدہ—[ਜ਼ੀ ਕਾਅ-ਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ।
[ज़ी क़ाअ-दः] अर० पु० मुसलमानों का बारहवां महीना ।

—ذی وقار—[ਜ਼ੀ ਵ-ਕਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ, ਬਾਰਸੂਖ਼, ਮੰਨਿਆ ਦੰਨਿਆ ।
[ज़ी वक़ार] अर० वि० शानदार, प्रतिष्ठा वाला, मेल मिलाप रखने वाला, सम्मानित ।

—ذی ہوش—[ਜ਼ੀ ਹੋਸ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਹੋਸ਼ਮੰਦ, ਸਿਆਣਾ, ਅਕਲ ਵਾਲਾ ।
[ज़ी होश] अर० वि० बुद्धिमान, समझदार ।

ذیابیطس—[ਜ਼ਿਆ-ਬੀ-ਤੁਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕਰ ਆਉਣ ਦਾ ਰੋਗ ।
[ज़िया बीतुस] अर० पु० पिशाब में शक्कर आने का रोग ।

ذیل—[ਜ਼ੈਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੱਲਾ, ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਟੋਲਾ, ਮੰਡਲੀ, ਲੜੀ; ਇਲਾਕਾ; ਹੇਠਾਂ, ਥੱਲੇ ।
[ज़ैल] अर० पु० क्रि० वि० आंचल, निचला भाग; समूह, मण्डली; प्रदेश; नीचे ।

—ذیلدار—[ਜ਼ੈਲ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਜ਼ੈਲ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ।
[ज़ैल-दार] पु० ज़ैल का सरकारी कर्मचारी ।

—ذیل میں—[ਜ਼ੈਲ ਮੇਂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੇਠ, ਥੱਲੇ, ਹੇਠਾਂ ।
[ज़ैल में] क्रि० वि० नीचे, निम्न ।

ر

ر—[ਰੇ] ਇ. ਅਰਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਦਸਵਾਂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਚੌਦਵਾਂ ਅੱਖਰ ।
[रे] स्त्री० अरबी वर्णमाला का दसवां, फ़ारसी वर्णमाला का बारहवां, तथा उर्दू वर्णमाला का चौदहवां अक्षर ।

راب—[ਰਾਬ] ਇ. ਸ਼ੀਰਾ, ਗੰਨੇ ਦਾ ਗਾੜ੍ਹਾ ਰਸ ਜੋ ਤਮਾਕੂ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।
[राब] स्त्री० शीरा, पतला गुड़ जो प्रायः तम्बाकू में पड़ता है ।

رابڑی—[ਰਾਬੜੀ] ਇ. ਰਬਾੜ, ਬਾਜਰੇ ਜਾਂ ਮੱਕੀ ਦਾ ਲੂਣ ਮਿਲੀ ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਵਿਚ ਘੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਆਟਾ ।
[राबड़ी] स्त्री० रबड़ी, बाजरे अथवा मक्की का नमक में मिली खट्टी लस्सी में मिलाया हुआ आटा ।

رابطہ—[ਰਾਬਿ-ਤ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸੰਬੰਧ, ਰਿਸ਼ਤਾ, ਵਾਸਤਾ, ਮੇਲ ਮੇਲ ।
[राबि-तः] अर० पु० सम्बन्ध, मेल मिलाप, मेल जोल, रिश्तेदारी ।

رابع—[ਰਾਬਿ-ਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਚੌਥਾ ।
[राबि-अ] अर० वि० चौथा ।

رابعاً—[ਰਾਬਿ:ਅਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੌਥੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ, ਚੌਥੀ ਵਾਰੀ।
[राबि:अन] क्रि॰ वि॰ चौथी बात यह कि, चौथी बार।

رابعہ—[ਰਾਬਿ:ਅ:] ਵਿ. ਚੌਥੀ।
[राबि:अ:] वि॰ चौथी।

رابعہ بصری—[ਰਾਬਿ:ਅ: ਬਸ-ਰੀ] ਇ. ਬਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਨੇ ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ਦਾਦ ਤਕ ਇਕ ਨਹਿਰ ਪੁਟਵਾਈ ਸੀ।
[राबि:अ: बस-री] स्त्री॰ बसरे नगर की एक प्रसिद्ध स्त्री जिस ने मदीने से बग़दाद तक एक नहर खुदवाई थी।

راپڑ—[ਰਾਪੜ] ਵਿ. ਬੰਜਰ, ਅਜਿਹੀ ਭੋਂ ਜੋ ਖੇਤੀ ਦੇ ਜੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ।
[रापड़] वि॰ ऊसर, वह भूमि जो कृषि के योग्य न हो।

راپی—[ਰਾਪੀ] ਇ. ਚਮੜਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਇਕ ਸੰਦ; ਚਮੜਾ ਛਿੱਲਣ ਵਾਲੀ ਖੁਰਪੀ।
[रापी] स्त्री॰ चमड़ा काटने का एक औज़ार; चमड़ा छीलने की खुरपी।

رات—[ਰਾਤ] ਇ. ਰਾਤ, ਰੈਣ।
[रात] स्त्री॰ रात्री, निशा।

رات بھاری ہونا—[ਰਾਤ ਭਾਰੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੋਗ ਜਾਂ ਦੁਖ ਦੀ ਰਾਤ ਬਿਤਾਉਣਾ।
[रात भारी होना] मुहा॰ शोक अथवा दुःख की रात बिताना।

رات بھر—[ਰਾਤ ਭਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਰੀ ਰਾਤ।
[रात भर] क्रि॰ वि॰ सारी रात।

رات بھر ممیائی اور بچہ ایک بیائی—[ਰਾਤ ਭਰ ਮਮਿਆਈ ਔਰ ਬੱਚਾ: ਏਕ ਬਿਆਈ] ਅਖੌ. ਮਿਹਨਤ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਖੱਟੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਈ।
[रात भर ममियाई और बच्चा: एक बियाई] लोको॰ परिश्रम बहुत किया परन्तु लाभ थोड़ा हुआ।

رات دن—[ਰਾਤ ਦਿਨ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਰ ਵੇਲੇ, ਸਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ।
[रात दिन] क्रि॰ वि॰ हर समय, सदैव, हमेशा।

رات کی رات—[ਰਾਤ ਕੀ ਰਾਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਕੇਵਲ ਇਕ ਰਾਤ ਵਾਸਤੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਰਾਤ।
[रात की रात] क्रि॰ वि॰ केवल एक रात के लिए, केवल एक ही रात।

راتوں رات—[ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਾਤ ਵਿਚ ਹੀ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ।
[रातों रात] क्रि॰ वि॰ रात में ही, रात को ही।

راتب—[ਰਾਤਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਜ਼ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ; ਗੁਜ਼ਾਰਾ, ਗੁਜ਼ਰਾਨ; ਹਾਥੀ, ਘੋੜੇ ਕੁੱਤੇ ਆਦਿ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ।
[रातब] अर॰ पु॰ प्रतिदिन की खुराक; गुज़ारा, निर्वाह; हाथी, घोड़े, कुत्ते आदि की खुराक।

راٹھور—[ਰਾਠੌਰ] ਪੁ. ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖਾ।
[राठौर] पु॰ राजपूतों की एक शाखा।

راج—[ਰਾਜ] ਪੁ. ਮਕਾਨ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਿਸਤਰੀ; ਹਕੂਮਤ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ, ਸਰਕਾਰ।
[राज] पु॰ मकान बनाने वाला, थवई; शासन, सरकार।

راج بنسی—[ਰਾਜ ਬੰਸੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਕੁਲ ਦਾ, ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਦਾ; ਸੰਗ੍ਯਾ ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਗੋਤ।
[राज बंसी] वि॰ पु॰ शाही परिवार का, राज परिवार से सम्बन्धित; संज्ञा एक राजपूत गोत्र।

راج بھنڈار—[ਰਾਜ ਭੰਡਾਰ] ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।
[राज भंडार] पु॰ राज्य-कोष, सरकारी खज़ाना।

راج بھنگ ہونا—[ਰਾਜ ਭੰਗ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਣਾ, ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ।
[राज भंग होना] मुहा॰ शासन में विघ्न पड़ना, राज्य का नाश होना।

راج بہا—[ਰਾਜ ਬਹਾ] ਪੁ. ਰਜਬਾਹਾ, ਛੋਟੀ ਨਹਿਰ।
[राज बहा] पु॰ नाला, छोटी नहर।

راج پاٹ—[ਰਾਜ ਪਾਟ] ਪੁ. ਹਕੂਮਤ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ।
[राज पाट] पु॰ शासन, बादशाही।

راج پتی—[ਰਾਜ ਪਤੀ] ਪੁ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।
[राज पती] पु॰ राजकुमार, राजा का पुत्र।

راج پتنی—[ਰਾਜ ਪਤ-ਨੀ] ਇ. ਰਾਣੀ, ਮਹਾਰਾਣੀ।
[राज पत-नी] स्त्री॰ रानी, महारानी।

راج پوت—[ਰਾਜ ਪੂਤ] ਪੁ. ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਖੱਤਰੀ; ਇਕ ਜਾਤ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਹਨ।
[राज पूत] पु॰ राजा का पुत्र; क्षत्रिय; एक जाति जिस का सम्बन्ध पुराने समय से राजाओं के साथ है, इस में हिन्दू भी हैं और मुसलमान भी हैं।

راج پھوڑا—[ਰਾਜ ਫੋੜਾ] ਪੁ. ਮੁਹਲਕ ਫੋੜਾ, ਕਾਰ ਬੰਕਲ।
[राज फोड़ा] पु॰ वह बड़ा फोड़ा जो प्रायः पीठ पर होता है, इस से मनुष्य प्रायः कम बचता है, मुहलक फोड़ा, कार बंकल।

راج تلک—[ਰਾਜ ਤਿਲਕ] ਪੁ. ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਾਇਆ ਟਿੱਕਾ; ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਰਸਮ।
[राज तिलक] पु॰ राज्य सिंहासन पर बैठते समय मस्तक पर लगाया गया तिलक; राज्य-सिंहासन पर बैठने की रीति।

راج دربار—[ਰਾਜ ਦਰ-ਬਾਰ] ਪੁ. ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਕਚਹਿਰੀ ।
[राज दर-बार] पु॰ शाही कचहरी राजदरबार, राज-न्यायालय ।

راج دلاری—[ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੀ] ਇ. ਰਾਜੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ।
[राज दुलारी] स्त्री॰ राज कन्या, राजकुमारी ।

راج دھانی—[ਰਾਜ ਧਾਨੀ] ਇ. ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਥੇ ਰਾਜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ।
[राज धानी] स्त्री॰ वह नगरी जहां राजा रहता हो ।

راج دھرم—[ਰਾਜ ਧਰ-ਮ] ਪੁ. ਸਰਕਾਰੀ ਮਜ਼ਹਬ, ਰਾਜੇ ਦਾ ਮਜ਼ਹਬ ।
[राज धर-म] पु॰ राज्य-धर्म, राज्य के राजा का धर्म ।

راج ڈنڈ—[ਰਾਜ ਡੰਡ] ਪੁ. ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਕਸ, ਕਰ, ਡਾਂਡ, ਜੁਰਮਾਨਾ ।
[राज दंड] पु॰ सरकारी टैक्स, कर, राजा की ओर से दिया गया दण्ड, जुरमाना ।

راج رانی—[ਰਾਜ ਰਾਣੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : راج لکشمی ; ਦੇਵੀ ਦੁਰਗਾ, ਕਾਲਕਾ ।
[राज रानी] स्त्री॰ देखो : راج لکشمی ; देवी, दुर्गा, कालिका ।

راج روگ—[ਰਾਜ ਰੋਗ] ਪੁ. ਤਪਦਿਕ, ਕੋੜ੍ਹ; ਦੇਰ ਤਕ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ।
[राज रोग] पु॰ क्षय रोग, क्षयी रोग, यक्ष्मा; कुष्ठ; देर तक चलने वाला अभियोग ।

راج سبھا—[ਰਾਜ ਸਭਾ] ਇ. ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ।
[राज सभा] स्त्री॰ शाही दरबार ।

راج کمار—[ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ] ਪੁ. ਰਾਜੇ ਦਾ ਬੇਟਾ ।
[राज कुमार] पु॰ राजा का पुत्र, राजा का बेटा ।

راج گدی—[ਰਾਜ ਗੱਦੀ] ਇ. ਸਿੰਘਾਸਨ, ਤਖ਼ਤ ।
[राज गद्दी] स्त्री॰ राज्य-सिंहासन, राज-गद्दी ।

راج گری—[ਰਾਜ ਗਰੀ] ਇ. ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਮ, ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ਾ ।
[राज गरी] स्त्री॰ राज का काम, दीवारें अथवा मकान बनाने का काम ।

راج ہٹ—[ਰਾਜ ਹਟ] ਪੁ. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ, ਹਾਕਮ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ।
[राज हठ] पु॰ राजा का हठ, शासक का हठ अथवा ज़िद ।

راج ہنس—[ਰਾਜ ਹੰਸ] ਪੁ. ਵੱਡਾ ਹੰਸ, ਵੱਡੀ ਬਤਖ਼ ।
[राज हंस] पु॰ बड़ा हंस, बड़ी बतख ।

راجا اندر کا اکھاڑا—[ਰਾਜਾ ਇੰਦਰ ਦਾ ਅਖਾੜਾ] ਪੁ. ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਮਜਲਿਸ, ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਬੈਠਕ ਜਿਥੇ ਨਾਚ ਗਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਚ ਰੰਗ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ।
[राजा इंदर का अखाड़ा] पु॰ राजाओं की सभा, राजाओं की एक सभा जहां नृत्य और संगीत होता है, नृत्य और संगीत की सभा ।

راجح—[ਰਾਜਿ.ਹ] ਅਰ. ਵਿ. ਚੰਗਾ, ਵਧੀਆ, ਉਮਦਾ ।
[राजि.ह] अर॰ वि॰ अच्छा, बढ़िया, श्रेष्ठ ।

راجرس—[ਰਾਜਰਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਲੋਹੇ ਦੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਾਜਰਸ (Rogers) ; ਇਸ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਦੀਆਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ ।
[राजर्स] अं॰ पु॰ लोहे के एक अंग्रेज़ी कारखाने का मालिक राजर्स (Rogers); इस कारखाने की लोहे की चीज़ें बहुत प्रसिद्ध हैं ।

راجع—[ਰਾਜਿ.ਅ] ਵਿ. ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ, ਮੁੜਨ ਵਾਲਾ ।
[राजि.अ] वि॰ आकर्षित होने वाला ।

راجی—[ਰਾਜੀ] ਅਰ. ਉਮੀਦਵਾਰ ।
[राजी] अर॰ उम्मीदवार ।

راچھ—[ਰਾਛ] ਪੁ. ਹੱਥ, ਜੁਲਾਹੇ ਦਾ ਕਪੜਾ ਬੁਣਨ ਵਾਲਾ ਸਾਜ ਸਾਮਾਨ; ਸ਼ਹਤੀਰ ਜਾਂ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਪੱਕਾ ਹਿੱਸਾ ।
[राछ] पु॰ जुलाहे के करघे का वह अंग या उपकरण जिससे ताने के तागे ऊपर उठते और नीचे गिरते हैं; शहतीर अथवा लकड़ी का अन्दर का पक्का हिस्सा ।

راحت—[ਰਾ.ਹਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਰਾਮ, ਸੁਖ ।
[रा.हत] अर॰ स्त्री॰ आराम, सुख ।

راحت جان—[ਰਾ.ਹਤੇ ਜਾਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਇਕ ਪਕਵਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ।
[रा.हते जान] फ़ा॰ वि॰ पु॰ दिल को प्रसन्न करने वाला; एक प्रकार का खाना ।

راحل—[ਰਾ.ਹਲ] ਵਿ. ਕੂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[रा.हिल] वि॰ कूच करने वाला ।

راحلہ—[ਰਾ.ਹਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਜਾਨਵਰ, ਊਠਣੀ ।
[रा.हिल:] अर॰ पु॰ सवारी का जानवर, ऊँटनी ।

راحم—[ਰਾ.ਹਿਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਤਰਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[रा.हिम] अर॰ वि॰ दया करने वाला ।

راد—[ਰਾਦ] ਇ. ਛਪੜ ਵਿਚਲੀ ਪਾਂਕ ।
[राद] स्त्री॰ नाव के अन्दर की पांक ।

راز —[ਰਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਭੇਤ, ਗੁੱਝੀ ਗੱਲ।

[राज़] फ़ा० पु० भेद, गुप्त रहस्य।

—راز دار—[ਰਾਜ਼ ਦਾਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਭੇਤੀ, ਭੇਤ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ।

[राज़ दार] वि० पु० भेदी, रहस्य जानने वाला।

—رازداری—[ਰਾਜ਼-ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੇਤ ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਪਰਦਾ ਦਾਰੀ।

[राज़ दारी] फ़ा० स्त्री० भेद छिपाने का काम, पर्दा डालना।

—راز فاش کرنا—[ਰਾਜ਼ ਫ਼ਾਸ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣਾ।

[राज़ फ़ाश कर-ना] मुहा० भेद खोलना, किसी गुप्त बात को प्रकट करना।

—راز و نیاز—[ਰਾਜ਼ ਨਿਯਾਜ਼] ਪੁ. ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਗੱਲਾਂ; ਲਾਡ ਪਿਆਰ।

[राज़ो नियाज़] पु० प्रेमी तथा प्रेमिका की गुप्त बातें; प्यार मुहब्बत।

رازق—[ਰਾਜ਼ਿ.ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਪਾਲਕ, ਪਾਲਣਹਾਰ।

[राज़िक़] अर० पु० आजीविका देने वाला, पालना करने वाला, पालक।

راس[1]—[ਰਾਸ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਠੀਕ, ਮੁਆਫ਼ਕ।

[रास] फ़ा० क्रि० वि० ठीक।

راس[2]—[ਰਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਿਰ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ; ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਹ ਨੁੱਕਰ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਦੂਰ ਤਕ ਧਸ ਗਈ ਹੋਵੇ।

[रास] अर० पु० सर, पशुओं की गिनती के लिए प्रयोग में लाया जाने वाला शब्द; पृथ्वी का वह कोना जो पानी में दूर तक धँस गया हो।

راس[3]—[ਰਾਸ] ਇ. ਰਾਸ਼ੀ; ਨਾਚ; ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ; ਘੋੜੇ ਦੀ ਲਗਾਮ।

[रास] स्त्री० राशि; नाच; खेल तमाशा; घोड़े की लगाम।

—راس الجدی—[ਰਾਸੁਲ ਜੱਦੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਕਰ ਰੇਖਾ ਤੇ ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਜਿੱਥੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿਆਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[रासुल जद्दी] अर० पु० मकर रेखा का वह बिन्दु जहाँ सूर्य के पहुँचने से हमारे प्रदेश में जाड़े की ऋतु आरंभ हो जाती है।

—راس السرطان—[ਰਾਸੁੱਸਰ.ਤਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਦਾ ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਜਿੱਥੇ ਸੂਰਜ ਪੁੱਜਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[रासुस्सर.तान] अर० पु० कर्क रेखा का वह बिन्दु जहाँ सूर्य के पहुँचने पर हमारे देश में ग्रीष्म ऋतु का आरंभ होता है।

—راس چکر—[ਰਾਸ ਚੱਕਰ] ਪੁ. ਉਹ ਘੇਰਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਮਨੋਕਲਪਤ ਬੁਰਜ ਹਨ।

[रास चक्कर] पु० वह चक्कर जिस पर आकाश की बारह मनोकल्पित राशियाँ हैं।

—راس دھاری—[ਰਾਸ ਧਾਰੀ] ਪੁ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤੇ ਗੋਪੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਗ ਧਾਰ ਕੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲਾ।

[रासधारी] पु० कृष्ण जी और गोपियों का स्वांग बना कर नाचने वाला।

—راس لیلا—[ਰਾਸ ਲੀਲਾ] ਇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤੇ ਗੋਪੀਆਂ ਦਾ ਨਾਟਕੀ ਖੇਲ।

[रास लीला] स्त्री० कृष्ण जी और गोपियों का नाटकीय खेल।

—راس ملنا—[ਰਾਸ ਮਿਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਇੱਕ ਹੋਣਾ; ਦੋਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਣਾ।

[रास मिल-ना] मुहा० दो व्यक्तियों के नामों के प्रथम अक्षर एक होना; दो व्यक्तियों का भाग्य एक सा होना।

—راس و ذنب—[ਰਾਸੋ ਜ਼ਨਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਾਹੂ ਤੇ ਕੇਤੂ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਗ੍ਰਹਿ।

[रासो ज़नब] अर० पु० राहु और केतु नाम के दो ग्रह।

راست—[ਰਾਸ-ਤ] ਇ. ਸਿੱਧਾ, ਠੀਕ; ਸਮਰਥਾਕ; ਮੁਆਫ਼ਕ।

[रास-त] क्रि० सीधा, ठीक; प्रभावशाली; अनुकूल।

—راست باز—[ਰਾਸ-ਤ ਬਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੱਚਾ, ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਸੱਤਵਾਦੀ।

[रास-त बाज़] फ़ा० वि० सच्चा, सत्यवादी।

—راست بازی—[ਰਾਸ-ਤ ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਚਾਈ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ, ਸੱਤਵਾਦ।

[रास-त बाज़ी] फ़ा० स्त्री० सच्चाई, सत्य-निष्ठा, ईमानदारी, सत्यवादी होने का भाव।

—راست گو—[ਰਾਸ-ਤ ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਸੱਤਵਾਦੀ।

[रास-त गो] फ़ा० वि० सत्यवादी, सत्य बोलने वाला।

—راست گوئی—[ਰਾਸ-ਤ ਗੋਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[रास-त गोई] फ़ा० स्त्री० सत्य बोलने का भाव।

راستہ—[ਰਾਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਹ, ਰਸਤਾ; ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ, ਕਾਇਦਾ।

[रास-तः] फ़ा० पु० मार्ग, पथ; विधि, ढंग।

—راستہ دیکھنا—[ਰਾਸ-ਤ: ਦੇਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰਾਹ ਵੇਖਣਾ, ਉਡੀਕਣਾ।

[रास-तः देख-ना] मुहा० राह देखना, प्रतीक्षा करना।

راستی—[ਰਾਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੱਚਾਈ, ਸੱਚ।

[रास-ती] फ़ा० स्त्री० सच्चाई, सत्य।

راسخ—[ਰਾਸਿਖ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੱਕਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ ।
[रासिख़] अर० वि० पक्का, मज़बूत ।

راشد—[ਰਾਸ਼ਿਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਹਦਾਇਤ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ।
[राशिद] अर० वि० निर्देश मानने वाला ।

راشی—[ਰਾਸ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਵੱਢੀ ਖੋਰ; ਵੱਢੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[राशी] अर० पु० रिश्वत लेने वाला, घूस खोर; रिश्वत देने वाला ।

راضی—[ਰਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼, ਪਰਸੰਨ; ਤੰਦਰੁਸਤ; ਸਹਿਮਤ; ਚੰਗਾ ਭਲਾ, ਤੰਦਰੁਸਤ ।
[राज़ी] अर० वि० प्रसन्न, ख़ुश; सहमत, सन्तुष्ट; स्वस्थ ।

راضی برضا—[ਰਾਜ਼ੀ ਬਰਜ਼ਾ] ਵਿ. ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ, ਭਾਣੇ ਤੇ ਸ਼ਾਕਰ ।
[राज़ी बरज़ा] वि० ईश्वर की इच्छा पर सन्तुष्ट, ईश्वर की इच्छा पर सन्तोष करने वाला ।

راضی کرنا—[ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨਾ, ਪਰਸੰਨ ਕਰਨਾ; ਰਜ਼ਾ ਮੰਦ ਕਰਨਾ ।
[राज़ी कर-ना] क्रि० समा० प्रसन्न करना, ख़ुश करना; सहमत करना ।

راضی نامہ—[ਰਾਜ਼ੀ ਨਾਮਹ] ਪੁ. ਸੁਲ੍ਹਾ ਨਾਮਾ, ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ।
[राज़ी नामः] पु० समझौते की लिखत, दोनों पक्षों के झगड़े के समाप्त होने पर प्रमाण के रूप में लिखी गई लिखत ।

راعی—[ਰਾਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਜੜੀ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ; ਖ਼ਰਾਈ ਜਾਤ ਦਾ ਆਦਮੀ ।
[राई] अर० पु० अजापालक; बादशाह; एक जाति विशेष का व्यक्ति ।

راغ—[ਰਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚਲਾ ਮੈਦਾਨ; ਜੰਗਲ ।
[राग़] फ़ा० पु० पर्वत के आंचल में स्थित मैदान; जंगल, वन ।

رافت—[ਰਾਫ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਕਿਰਪਾ ।
[राफ़त] अर० स्त्री० अनुग्रह, कृपा ।

رافضی—[ਰਾਫ਼ਿਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੇਦਾਹਈਆ, ਆਪਣੇ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ ।
[राफ़िज़ी] अर० पु० वह व्यक्ति जो अपने सरदार को छोड़ दे; मुसलमानों का एक सम्प्रदाय ।

رافع—[ਰਾਫ਼ਿਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[राफ़िअ] अर० वि० ऊँचा करने वाला ।

راقم—[ਰਾਕ਼ਿਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਤਬ, ਲਿਖਾਰੀ, ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ।
[राक़िम] अर० पु० लेखक, लिखने वाला ।

راکب—[ਰਾਕਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[राकिब] अर० पु० किसी पशु अथवा जहाज़ पर सवारी करने वाला ।

راکھ—[ਰਾਖ] ਇ. ਸੁਆਹ, ਭਸਮ, ਭੁੱਬਲ ।
[राख] स्त्री० राख, भस्म ।

راکھی—[ਰਾਖੀ] ਇ. ਰਖੜੀ, ਰਖਸ਼ਾ ਬੰਧਨ ।
[राखी] स्त्री० रक्षा, रक्षा बन्धन ।

راگ—[ਰਾਗ] ਪੁ. ਸੁਰ, ਲੈ, ਗਾਣਾ ।
[राग] पु० स्वर, लय, गाना ।

راگ رنگ—[ਰਾਗ ਰੰਗ] ਪੁ. ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ, ਗਾਣਾ ਵਜਾਉਣਾ, ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ ।
[राग रंग] पु० रंग रलियां, गाना बजाना, खेल तमाशा ।

راگ لانا—[ਰਾਗ ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਝਗੜਾ ਪਾਉਣਾ; ਖੇਡਣਾ; ਜੋਸ਼ ਤੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ।
[राग लाना] मुहा० तंग करना, झगड़ा छेड़ना; खेलना; जोश और उद्वेग में आना ।

راگنی—[ਰਾਗ-ਣੀ] ਇ. ਰਾਗ ਦੀ ਪਤਨੀ; ਬਦਕਾਰ ਜ਼ਨਾਨੀ ।
[राग-नी] स्त्री० राग की पत्नी; व्यभिचारिणी स्त्री ।

رال—[ਰਾਲ] ਇ. ਥੁੱਕ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਵਗੀ ਥੁੱਕ ਦੀ ਧਾਰ; ਚੀਜ਼ੂ ਦੀ ਗੂੰਦ ।
[राल] स्त्री० थूक, बच्चे के मुँह से निकली थूक की धार; चीड़ की गूंद ।

رال ٹپکنا—[ਰਾਲ ਟਪਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਆਉਣਾ; ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਣਾ ।
[राल टपक-ना] मुहा० मुँह में पानी भर आना; प्रेमी होना, प्रेम होना ।

1رام—[ਰਾਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਗਿਆਕਾਰ, ਆਖਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ।
[राम] फ़ा० वि० आज्ञाकारी, आज्ञा मानने वाला ।

رام بنانا—[ਰਾਮ ਬਣਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ, ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ।
[राम बनाना] मुहा० अधीन करना, वश में करना ।

رام کرنا—[ਰਾਮ ਕਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵੇਖੋ : رام بنانا
[राम कर-ना] क्रि० समा० देखो : رام بنانا

2رام—[ਰਾਮ] ਪੁ. ਇ. ਰੱਬ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ; ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਨਾਂ ।
[राम] पु० वि० परमात्मा, ईश्वर; हिन्दुओं के अवतार श्री राम चन्द्र जी का संक्षिप्त नाम ।

رام بھجن—[ਰਾਮ ਭਜਨ] ਪੁ. ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ, ਪੂਜਾ ਪਾਠ ।
[राम भजन] पु० ईश्वर भक्ति, पूजा पाठ ।

رام پھل—[ਰਾਮ ਫਲ] ਪੁ. ਖੱਟਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ਾ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਲਾਲ ਰੰਗ।
[राम फल] पु० खट्टा शरीफ़ा; एक प्रकार का लाल रंग।

رام جنی—[ਰਾਮ ਜਨੀ] ਇ. ਹਿੰਦੂ ਵੇਸਵਾ, ਕਸਬਣ, ਰੰਡੀ।
[राम जनी] स्त्री० हिन्दू-वेश्या, व्यभिचारिणी, पेशावर औरत, वेश्या।

رام رام—[ਰਾਮ ਰਾਮ] ਅਵ. ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਤੌਬਾ ਤੌਬਾ।
[राम राम] अव्य० वह शब्द जो हिन्दू एक दूसरे को मिलने पर कहते हैं; तौबा तौबा।

رام دانہ—[ਰਾਮ ਦਾਣਾ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਬੀਜ ਜਿਸਦੀ ਮਾਲਾ ਬਣਦੀ ਹੈ।
[राम दाना] पु० एक प्रकार का बीज जिस की माला बनती है।

رام رس—[ਰਾਮ ਰਸ] ਪੁ. ਲੂਣ, ਨਮਕ; ਰੱਬੀ ਸੁਆਦ।
[राम रस] पु० नमक, लवण; ईश्वरीय आनन्द।

رام رولا—[ਰਾਮ ਰੌਲਾ] ਪੁ. ਝਗੜਾ ਝਗੜੀ, ਰੌਲਾ ਗੌਲਾ।
[राम रौला] पु० झगड़ा, शोर शराबा।

رام کہانی—[ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ] ਇ. ਰਾਮਾਇਣ; ਲੰਮੀ ਦਾਸਤਾਂ।
[राम कहानी] स्त्री० रामायण; लम्बी कहानी।

رام کی مایا—[ਰਾਮ ਦੀ ਮਾਯਾ] ਇ. ਰੱਬ ਦੇ ਰੰਗ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਖੇਲ, ਪਰਕਿਰਤੀ।
[राम की माया] स्त्री० ईश्वर की लीला, ईश्वर के खेल, प्रकृति।

رام لیلا—[ਰਾਮ ਲੀਲਾ] ਇ. ਦੁਸਹਿਰੇ ਦਾ ਮੇਲਾ; ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਕਰਾਇਆ ਜੋ ਨਾਟਕ।
[राम लीला] स्त्री० दुसहरे का उत्सव; श्री राम चन्द्र जी की विजय और युद्ध का नाटक।

رام نومی—[ਰਾਮ ਨੌਮੀ] ਇ. ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ।
[राम नौमी] स्त्री० श्री राम चन्द्र जी का जन्म दिन।

راما نندی—[ਰਾਮਾ ਨੰਦੀ] ਪੁ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।
[रामा नंदी] पु० हिन्दुओं में साधुओं का एक सम्प्रदाय जो केवल श्री राम चन्द्र जी को ही मानता है।

رامائن—[ਰਾਮਾਇਣ] ਇ. ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਥਾ।
[रामायण] स्त्री० श्री राम चन्द्र जी की जीवन कथा।

رامش—[ਰਾਮਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਗਾਣਾ।
[रामिश] फ़ा० स्त्री० खुशी का गीत।

رامشگر—[ਰਾਮਿਸ਼ਗਰ] ਪੁ. ਗਵੱਈਆ।
[रामिशगर] पु० गायक।

رامشگری—[ਰਾਮਿਸ਼ਗਰੀ] ਇ. ਗਾਣਾ ਵਜਾਉਣਾ।
[रामिशगरी] स्त्री० गाना बजाना।

ران—[ਰਾਨ] ਇ. ਲੱਤ ਦਾ ਗੋਡੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।
[रान] स्त्री० टांग का घुटनों से ऊपर का भाग।

—ران تلے آنا—[ਰਾਨ ਤਲੇ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਵਾਰੀ ਦੇਣਾ; ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਆਉਣਾ।
[रान तले आना] मुहा० सवारी देना; वश में आना।

رانا—[ਰਾਣਾ] ਪੁ. ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਾਜਾ, ਠਾਕਰ; ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ।
[राना] पु० छोटा सा राजा, ठाकुर; राजपूतों की एक श्रेणी; राजपूतों के लिए सत्कार सूचक शब्द।

رانبھنا—[ਰਾਂਭ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੰਭਣਾ, ਗਾਂ ਦਾ ਬੋਲਣਾ।
[रांभ-ना] क्रि० अक० गाय का बोलना।

رانپی—[ਰਾਂਪੀ] ਇ. ਵੇਖੋ : راپی
[रांपी] स्त्री० देखो : راپی

رانجھا—[ਰਾਂਝਾ] ਪੁ. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਰਈਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਤੇ ਝੰਗ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਹੀਰ ਮੋਹਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
[रांझा] पु० पंजाब का एक प्रसिद्ध प्रेमी जो तख्त हज़ारे के एक रईस का पुत्र था और झंग सियालों की लड़की हीर पर मोहित हो गया था।

¹رانجھن—[ਰਾਂਝਣ] ਪੁ. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੱਟ।
[रांझन] पु० मिट्टी का बड़ा मटका।

²رانجھن—[ਰਾਂਝਣ] ਪੁ. ਵਿ. ਪਿਆਰਾ, ਪ੍ਰੇਮੀ, ਮਾਸ਼ੂਕ; ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁਰਸ਼।
[रांझन] पु० वि० प्रिय, प्रेमी, प्रेम-पात्र; सम्मानित तथा प्रतिष्ठित व्यक्ति।

راند—[ਰਾਂਦ] ਇ. ਝਗੜਾ, ਬਖੇੜਾ।
[रांद] स्त्री० झगड़ा, कलह।

راندھ—[ਰਾਂਧ] ਇ. ਵੇਖੋ : راند
[रांध] स्त्री० देखो : راند

رانده—[ਰਾਂਦਹ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ, ਧੱਕਿਆ ਹੋਇਆ।
[रांदः] फ़ा० वि० निकला हुआ, निकाला हुआ, बहिष्कृत।

—رانده درگاه—[ਰਾਂਦਹੇ ਦਰ-ਗਾਹ] ਵਿ. ਦਰਗਾਹ ਦਾ ਧੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਮਰਦੂਦ।
[रांदए दर-गाह] वि० वह व्यक्ति जो ईश्वर अथवा राजा के दरबार से निकाला गया हो।

رانڈھنا—[ਰਾਂਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਿੰਨ੍ਹਣਾ, ਪਕਾਉਣਾ, ਉਬਾਲਣਾ।

[रांध-ना] क्रि० सक० पकाना, उबालना।

رانڈ—[ਰਾਂਡ] ਇ. ਰੰਡੀ, ਵਿਧਵਾ; ਪਰਾਧੀਨ, ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ; ਵੇਸਵਾ; ਲੌਂਡੀ, ਟਹਿਲਣ।

[रांड] स्त्री० विधवा स्त्री; पराधीन, दूसरे के अधीन; वेश्या; लौंडी, सेविका।

رانڈ رونا—[ਰਾਂਡ ਰੋਣਾ] ਪੁ. ਰੰਡੀ ਰੋਣਾ; ਤਰਸਯੋਗ ਰੋਲ।

[रांड रोना] पु० विधवा की भान्ति रोना; जोरदार बात।

رانڈ کا سانڈ سوداگر کا گھوڑا کھاوے بہت چلے تھوڑا—[ਰਾਂਡ ਦਾ ਸਾਂਡ ਸੌਦਾਗਰ ਦਾ ਘੋੜਾ, ਖਾਵੇ ਬਹੁਤ ਚਲੇ ਥੋੜ੍ਹਾ] ਅਖੌ. ਲਾਡਾਂ ਪਲਿਆ ਬੰਦਾ ਤੇ ਸੌਦਾਗਰ ਦਾ ਘੋੜਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ।

[रांड का सांड सौदागर का घोड़ा, खावे बहुत चले थोड़ा] लोकोक्ति० प्रेम प्यार से पला मनुष्य और सौदागर का घोड़ा देखने को ही अच्छे हैं, वैसे किसी काम के नहीं।

رانڈا—[ਰਾਂਡਾ] ਪੁ. ਰੰਡਾ, ਜਿਸਦੀ ਤੀਵੀਂ ਮਰ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ।

[रांडा] पु० विधुर, जिसकी पत्नी मर गई हो; ऊसर भूमि।

رانگ—[ਰਾਂਗ] ਪੁ. ਇਕ ਨਰਮ ਧਾਤ, ਕਲੀ, ਕਲਈ; ਇਕ ਪਕਵਾਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸਿੱਕਾ (ਧਾਤ)।

[रांग] पु० एक कोमल धातु, कलई; एक प्रकार का बढ़िया सीसक (धातु)।

رانگ بھریا—[ਰਾਂਗ ਭਰਿਆ] ਪੁ. ਕਲੀ ਦੇ ਖਿਡਾਉਣੇ ਜਾਂ ਗਹਿਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ।

[रांग भरिया] पु० कलई के खिलौने अथवा गहने बना कर बेचने वाला।

رانگا—[ਰਾਂਗਾ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : رانگ

[रांगा] पु० देखो : رانگ

رانگھڑ—[ਰਾਂਘੜ] ਪੁ. ਰੰਘੜ, ਇਕ ਨਵੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਈ ਕੌਮ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

[रांघड़] पु० एक नई मुसलमान बनी जाति जो पहले राजपूतों में गिनी जाती थी।

رانی—[ਰਾਣੀ] ਇ. ਰਾਜੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਮਲਕਾ।

[रानी] स्त्री० राजवधू, महारानी।

رانی خاں کا سالا—[ਰਾਣੀ ਖਾਂ ਦਾ ਸਾਲਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਸ਼ੇਖ਼ੀਖ਼ੋਰਾ।

[रानी खां का साला] पु० वि० अकड़ बाज़ आदमी, अभिमानी व्यक्ति।

رانی کو راجا پیارا • کانی کو کاجا پیارا—[ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਪਿਆਰਾ ਕਾਣੀ ਨੂੰ ਕਾਣਾ ਪਿਆਰਾ] ਅਖੌ. ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਪਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[रानी को राजा प्यारा कानी को काना प्यारा] लोको० प्रत्येक व्यक्ति को अपना साथी प्रिय लगता है।

راول—[ਰਾਵਲ] ਪੁ. ਆਗੂ, ਸਰਦਾਰ, ਅਫ਼ਸਰ; ਸਿਪਾਹੀ; ਜੋਗੀ, ਜੋਤਸ਼ੀ; ਜੋਤਸ਼ੀ।

[रावल] पु० नेता, सरदार, अफ़सर; सिपाही; जोगी; ज्योतिषी।

راون—[ਰਾਵਣ] ਪੁ. ਰਾਮਾਇਣ ਦਾ ਇਕ ਪਾਤਰ, ਲੰਕਾ ਦਾ ਰਾਜਾ ਜੋ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

[रावन] पु० रामायण का एक पात्र, लंका का राजा जो सीता जी को उठा कर ले गया था और अन्त में श्री राम चन्द्र के हाथों मारा गया था।

راوی[1]—[ਰਾਵੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਵਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[रावी] अर० पु० कोई बात सुनकर उसी प्रकार कहने वाला।

راوی[2]—[ਰਾਵੀ] ਇ. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਦਰਿਆ।

[रावी] स्त्री० पंजाब की एक नदी।

راہ—[ਰਾਹ] ਇ. ਰਸਤਾ, ਸੜਕ; ਰਾਹੂ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਤਾਰਾ।

[राह] स्त्री० मार्ग, सड़क, रास्ता; राहु नाम का एक नक्षत्र।

راہبر - راہ بر—[ਰਾਹ ਬਰ] ਪੁ. ਆਗੂ, ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ।

[राह बर] पु० नेता, मार्ग बताने वाला, पथ-प्रदर्शक।

راہبری - راہ بری—[ਰਾਹ ਬਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਗਵਾਈ, ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[राह बरी] फ़ा० स्त्री० पथ-प्रदर्शन, मार्ग बताने का काम।

راہ پر لانا—[ਰਾਹ ਪਰ ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣਾ, ਠੀਕ ਕਰਨਾ; ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ; ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣਾ।

[राह पर लाना] मुहा० सीधा करना; सीधे मार्ग पर चलाना, ठीक करना; सहमत करना, मित्र बनाना।

راہ پیدا کرنا—[ਰਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੋਸਤੀ ਪਾਉਣਾ, ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।

[राह पैदा कर-ना] मुहा० दोस्ती लगाना, भेंट करना, किसी काम में जानकारी प्राप्त करना।

راہ چھلی—[ਰਾਹ ਚਲੌਤੀ] ਇ. ਪਰਲੋਕ ਜਾਣ ਲਈ ਦਾਨ, ਉਹ ਭਿਖਿਆ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਕਿਸੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਤੀ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[राह चलौती] स्त्री० परलोक के लिए भेंट, वह भिक्षा जो हिन्दु लोग किसी मृतक की मुक्ति के लिए ब्राह्मणों को देते हैं।

—راہ چلدا—[ਰਾਹ ਚਲ-ਦਾ] ਪੁ. ਮੁਸਾਫ਼ਰ, ਰਾਹੀ, ਪਾਂਧੀ ।
[राह चल-ता] पु० यात्री, पथिक, मुसाफ़िर ।

—راہ چلدیاں دا پلّا پھڑنا—[ਰਾਹ ਚਲ-ਦੇ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਨ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਐਵੇਂ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ।
[राह चल-तों का पल्ला पकड़-ना] मुहा० व्यर्थ में झगड़ा मोल लेना ।

—راہ خرچ—[ਰਾਹ ਖ਼ਰ-ਚ] ਪੁ. ਸਫ਼ਰ ਖ਼ਰਚ, ਰਸਤੇ ਦੇ ਖ਼ਰਚ ਜੋਗੀ ਰਕਮ ।
[राह ख़र-च] पु० मार्ग व्यय, मार्ग में ख़र्च करने की रक़म ।

—راہ دار—[ਰਾਹ ਦਾਰ] ਪੁ. ਸੜਕ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ; ਰਸਤੇ ਦਾ ਮਸੂਲ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ।
[राह दार] पु० सड़क का रखवाला; मार्ग का कर लेने वाला ।

—راہ داری—[ਰਾਹ ਦਾਰੀ] ਇ. ਰਸਤੇ ਦਾ ਮਸੂਲ, ਟੋਲ ਟੈਕਸ ।
[राह दारी] स्त्री० मार्ग का कर, रास्ते का टैक्स ।

—راہ داری دا پروانہ—[ਰਾਹ ਦਾਰੀ ਦਾ ਪਰ-ਵਾਨਾ] ਪੁ. ਉਹ ਆਗਿਆ ਪੱਤਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਾਕਮ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਹੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।
[राह दारी का पर-वाना] पु० वह आज्ञा-पत्र जो किसी मनुष्य को किसी मार्ग से गुज़रने के लिए किसी अफ़सर की ओर से दिया जाए ।

—راہ رو = راہرو—[ਰਾਹਰੋ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਹੀ, ਪਾਂਧੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ ।
[राहरो] फ़ा० पु० पथिक, यात्री, मुसाफ़िर ।

—راہ روش—[ਰਾਹ-ਰਵਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਲ ਚਲਣ; ਵਰਤਾਰਾ; ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ; ਸੁਭਾ ।
[राह-रविश] फ़ा० स्त्री० चरित्र; व्यवहार; विधि, ढंग; स्वभाव ।

—راہ ریت—[ਰਾਹ ਰੀਤ] ਇ. ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ ।
[राह रीत] स्त्री० रीति रिवाज ।

—راہ زن = راہزن—[ਰਾਹ-ਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੁਟੇਰਾ, ਡਾਕੂ ਧਾੜ-ਮਾਰਾ ।
[राह-ज़न] फ़ा० पु० लुटेरा, दस्यु, डकैत, बटमार ।

—راہ زنی = راہزنی—[ਰਾਹ-ਜ਼ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਡਕੈਤੀ, ਧਾੜਮਾਰੀ ।
[राह-ज़नी] फ़ा० स्त्री० डकैती, बटमारी ।

—راہ سے بے راہ ہونا—[ਰਾਹ ਸੇ ਬੇਰਾਹ ਹੋਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰਾਹੋਂ ਭੁੱਲਣਾ, ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਏ ਪੈਣਾ; ਬਦਚਲਣ ਹੋਣਾ ।
[राह से बेराह होना] मुहा० मार्ग भूलना, पथ-भ्रष्ट होना; चरित्र से गिरना ।

—راہ گذر = راہگذر—[ਰਾਹ-ਗੁਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਹ, ਰਸਤਾ, ਸੜਕ, ਵੱਡੇ ਆਮ ।
[राह-गुज़र] फ़ा० पु० मार्ग, पथ, रास्ता, सड़क, जन-साधारण का मार्ग ।

—راہ گیر = راہگیر—[ਰਾਹ-ਗੀਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਹੀ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ ।
[राह-गीर] फ़ा० पु० पथिक, यात्री ।

—راہ مار—[ਰਾਹ-ਮਾਰ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : راہ زن
[राह-मार] पु० देखो : راہ زن

—راہ ماری—[ਰਾਹ-ਮਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ : راہ زنی
[राह-मारी] फ़ा० स्त्री० देखो : راہ زنی

—راہ ناپنا—[ਰਾਹ ਨਾਪ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਛੇਤੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ, ਆਖੇ ਲੱਗੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ; ਗੇੜਿਆਂ ਫਿਰਨਾ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ।
[राह नाप-ना] मुहा० शीघ्र वापस आना, जा कर तत्काल चले आना; घूमते फिरना; व्यर्थ काम करना ।

—راہِ نجات—[ਰਾਹੇ ਨਿਜਾਤ] ਇ. ਮੁਕਤੀ ਮਾਰਗ ।
[राहे निजात] स्त्री० मुक्ति का मार्ग ।

—راہ نما = راہنما—[ਰਾਹ ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਗੂ, ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਲੀਡਰ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ।
[राह नुमा] फ़ा० पु० नेता, पथ-प्रदर्शक, प्रतिनिधि ।

—راہ نمائی = راہنمائی—[ਰਾਹ ਨੁਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਅਗਵਾਈ ।
[राह नुमाई] फ़ा० स्त्री० मार्ग बताने का काम, पथ-प्रदर्शन ।

—راہ وار = راہوار—[ਰਾਹ-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਤਿੱਖਾ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ ।
[राह-वार] फ़ा० पु० बहुत तेज़ चलने वाला घोड़ा ।

راہو ربط—[ਰਾਹੋ ਰਬ-ਤ] ਪੁ. ਵਾਕਫ਼ੀ, ਮੇਲ ਜੋਲ ।
[राहो रब-त] पु० परिचय, मेल-जोल, मेल-मिलाप ।

راہ و رسم—[ਰਾਹੋ ਰਸ-ਮ] ਇ. ਦੇਖੋ : راہ و ربط
[राहो रस-म] स्त्री० देखो : راہ و ربط

راہب—[ਰਾਹਿਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਪਾਦਰੀ; ਸੰਨਿਆਸੀ ।
[राहिब] अर० पु० ईसाइयों का पादरी; संन्यासी ।

راہن—[ਰਾਹਿਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੇ ।
[राहिन] अर० पु० गिरवी रखने वाला, जो अपना माल गिरवी रखे ।

راہو—[ਰਾਹੂ] ਪੁ. ਇਕ ਨਛੱਤਰ ।
[राहू] पु० एक नक्षत्र ।

راہی—[ਰਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਸਾਫ਼ਰ, ਪਾਂਧੀ ।
[राही] फ़ा० पु० यात्री, पथिक ।

راہِم—[ਰਾਹਿਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਰਹਿਮ, ਦਇਆਲੂ, ਕਿਰਪਾਲੂ, ਤਰਸਵਾਨ ।

[राइज] अर० वि० जारी, चालू, चलता, प्रचलित, मरवारा ।

—رائج الوقت—[ਰਾਇਜੁਲ-ਵਕ਼ਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਮੇਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਸਿੱਕਾ, ਚਾਲੂ ਸਿੱਕਾ ।

[राइजुल-वक़्त] अर० वि० किसी समय का जारी सिक्का, चालू सिक्का ।

رائحہ—[ਰਾਇਹ਼ਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਖੁਸ਼ਬੋ, ਸੁਗੰਧ, ਮੁਸ਼ਕ ।

[राइहः] अर० पु० सुगन्धि ।

رائفل—[ਰਾਇਫ਼ਲ] ਅੰਗ. ਇ. ਰਫ਼ਲ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ।

[राइफ़ल] अंग० स्त्री० एक प्रकार की बन्दूक ।

رائگاں—[ਰਾਇਗਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਜਾਈਂ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ, ਅਕਾਰਥ ।

[राइगाँ] फ़ा० वि० व्यर्थ, निरर्थक, नष्ट, बेकार ।

راؤ—[ਰਾਉ] ਪੁ. ਕੰਵਰ, ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ।

[राओ] पु० कंवर, राजकुमार, राजा का पुत्र; हिन्दुओं के लिए एक सरकारी उपाधि जो अंग्रेज़ी सरकार दिया करती थी ।

—راؤ بہادر—[ਰਾਉ ਬਹਾਦੁਰ] ਪੁ. ਇਕ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ।

[राओ बहादुर] पु० एक उपाधि जो अंग्रेज़ी सरकार हिन्दुओं को दिया करती थी ।

—راؤ صاحب—[ਰਾਉ ਸਾਹਿਬ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : راؤ بہادر

[राओ साहिब] पु० देखो : راؤ بہادر

راؤٹی—[ਰਾਉਟੀ, ਰਾਵਟੀ] ਇ. ਛੋਲਦਾਰੀ, ਛੋਟਾ ਤੰਬੂ ।

[रावटी, रावटी] स्त्री० छोटा तम्बू, छोलदारी ।

رائی—[ਰਾਈ] ਇ. ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਦਾਣਾ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਿਕਦਾਰ ।

[राई] स्त्री० एक प्रकार की छोटी सरसों; बहुत थोड़ी मात्रा या परिमाण ।

—رائی بھر ناتا اور کاڑی بھر آشنائی—[ਰਾਈ ਭਰ ਨਾਤਾ ਔਰ ਗਾਡੀ ਭਰ ਆਸ਼-ਨਾਈ] ਕਥ. ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸਾਂਝ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[राई भर नाता और गाड़ी भर आशा-नाई] लोको० अत्यधिक मेल मिलाप से थोड़ी सी रिश्तेदारी बढ़ कर होती है ।

—رائی سے پربت ہونا—[ਰਾਈ ਸੇ ਪਰ-ਬਤ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਣਨਾ ।

[राई से पर-बत होना] मुहा० छोटे से बड़ा बनना ।

رائے—[ਰਾਏ] ਪੁ. ਰਾਜਾ, ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਆਦਿ; ਇਕ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਯਾਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ।

[राय] पु० राजा, राजकुमार, आदि; एक उपाधि जो अंग्रेज़ी सरकार अपने अनुयायी हिन्दुओं को दिया करती थी ।

رائے بہادر—[ਰਾਏ ਬਹਾਦੁਰ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : راؤ بہادر

[राय बहादुर] पु० देखो : راؤ بہادر

رائے بیل—[ਰਾਏ ਬੇਲ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਚੰਬੇਲੀ, ਰਵੇਲ ।

[राय बेल] स्त्री० एक प्रकार की चमेली ।

رائے جامن—[ਰਾਏ ਜਾਮਨ] ਇ. ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ਜਾਮਨ ।

[राय जामन] स्त्री० बहुत मोटा और काला जामुन ।

—رائے صاحب—[ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ] ਪੁ. ਦੇਖੋ : راؤ صاحب

[राय साहिब] पु० देखो : راؤ صاحب

رائے مینا کی چوڑیاں—[ਰਾਏ ਮੀਨਾ ਕੀ ਚੂੜੀਆਂ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ।

[राये मीना की चूड़ियाँ] स्त्री० एक प्रकार की बढ़िया चूड़ियाँ ।

رائے—[ਰਾਏ] ਅਰ. ਇ. ਮਤਿ, ਤਜਵੀਜ਼, ਸਲਾਹ, ਮਸ਼ਵਰਾ, ਵੋਟ ।

[राए] अर० स्त्री० सम्मति, प्रस्ताव, सलाह, मत, परामर्श ।

—رائے عامہ—[ਰਾਏ ਆਮਾ:] ਇ. ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ, ਲੋਕ ਮਤ ।

[राए आम:] स्त्री० लोगों का मत, लोगों की राय ।

رایات—[ਰਾਯਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. رایت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਝੰਡੇ ।

[रायात] अर० पु० رایت का बहुवचन, झण्डे ।

رایت—[ਰਾਯਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੰਡਾ, ਨਿਸ਼ਾਨ ।

[रायत] अर० पु० झण्डा, ध्वज, पताका ।

رب—[ਰੱਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਮਾਤਮਾ, ਖ਼ੁਦਾ; ਪਾਲਣ ਹਾਰ ।

[रब्ब] अर० पु० ईश्वर, परमात्मा; पालक ।

—رب العالمین—[ਰੱਬੁਲ ਆਲ-ਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ।

[रब्बुल आल-मीन] अर० पु० समस्त संसार की पालना करने वाला ।

رب—[ਰੁੱਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਫਲਾਂ ਦੇ ਰਸ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਾੜ੍ਹਾ ਸ਼ਰਬਤ ।

[रुब्ब] अर० पु० पका कर गाढ़ा किया हुआ शरबत ।

رباب—[ਰਬਾਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰੰਗੀ, ਇਕ ਤਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਜ਼ ।

[रबाब] अर० पु० सारंगी की तरह का एक बाजा, एक तार वाला साज़ ।

رباط—[ਰਬਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਰਾਂ, ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਖ਼ਾਨਾ ।

[रबात] अर० पु० सराय।

رباط—[रिबाट] अर. पु. पैदल।

[रिबात] अर० पु० बन्धन।

رباعی—[रुबाई] अर. वि. चार मिसरिआं दा इक छंद।

[रुबाई] अर० स्त्री० चार चरणों का एक विशेष छन्द।

ربانا—[रबाना] पु. मैनदी।

[रबाना] पु० एक प्रकार की डफ।

ربڑ—[रब्बड़] पु. रबड़ी, रबड़।

[रब्बड़] पु० रबड़ी, रबड़।

ربڑی—[रब-ड़ी] वि. गाढ़ा कीता होइआ मिठे वाला दुध।

[रब-ड़ी] स्त्री० गाढ़ा किया हुआ मीठा दूध।

ربط—[रब-त] अर. पु. संबंध; प्रेम; मेल जोल, मेल जोल; अभिआस, आदत, ढंग; पिआर, मित्रता।

[रब-त] अर० पु० सम्बन्ध; स्नेह; मेल जोल, मेल-मिलाप अभ्यास, आदत, ढंग; प्रेम, मित्रता।

ربط ضبط—[रब-त ज़ब-त] अर. पु. आउणा जाणा, आवाजाई, मेल मिलाप।

[रब-त ज़ब-त] अर० पु० आना जाना, मेल-मिलाप, मेल-जोल।

ربع—[रुब-अ] अर. वि. चौथ, चुथाई।

[रुब-अ] अर० वि० चौथा, चतुर्थ, चौथा (भाग)।

ربع مسکوں—[रुब-अ मस-कूं] अर. पु. धरती दा चौथा हिस्सा जो आबाद है।

[रुब-अ मस-कूं] अर० पु० संसार का चौथा भाग जो आबाद है।

ربوبیت—[रबूबिअत] अर. वि. पालणा, परवरदिगारी।

[रबूबियत] अर० स्त्री० पालन, पालन करने का भाव।

ربودگی—[रबूदगी] फ़ा. वि. रोगी दी हालत; लूट।

[रबूदगी] फ़ा० स्त्री० रोगी की असावधानी या बेखबरी; लूट खसूट।

ربیب—[रबीब] अर. पु. पालिआ पोसिआ मुंडा; मतरेआ पुत्र।

[रबीब] अर० पु० पाला पोसा लड़का; पहले पति का लड़का, सौतेला बेटा।

ربیع—[रबी-अ] अर. वि. हाड़ी दी फ़सल; बहार दा मौसम।

[रबी-अ] अर० स्त्री० वह फ़सल जो बसन्त ऋतु में काटी जाती है; बसन्त ऋतु।

ربیع الآخر—[रबी-अ उल-आखिर] अर. पु. अरबी साल दा चौथा महीना।

[रबी-अ उल-आखिर] अर० पु० अरबी साल का चौथा महीना।

ربیع الاول—[रबी-अ उल-अव्वल] अर. पु. अरबी साल दा तीजा महीना।

[रबी-अ उल-अव्वल] अर० पु० अरबी साल का तीसरा मास।

ربیع الثانی—[रबी-अ उस्सानी] अर. पु. देखो : ربیع الآخر

[रबी-अ उस्सानी] अर० पु० देखो : ربیع الآخر

رپ—[रप] वि. तेज़ चलण नाल पैरां दी आवाज़; कैंची नाल किसे चीज़ दे कटण दी आवाज़।

[रप] स्त्री० तेज़ चलने में पांव की आवाज़; कैंची से किसी वस्तु के काटने की आवाज़।

رپٹ—[रप-ट] वि. तिलकण, फिसलण; रपट।

[रप-ट] स्त्री० फिसलन; किसी घटना की वह सूचना जो थानों में दी जाती है।

رپٹانا—[रप-टाणा] क्रि. अक. तिलकाउणा, फिसलाउणा।

[रप-टाना] क्रि० सक० फिसलाना।

رپٹنا—[रप-टणा] क्रि. अक. तिलकणा, फिसलणा।

[रप-टना] क्रि० अक० फिसलना।

رپ رپ—[रप रप] वि. दुड़की चाल।

[रप रप] स्त्री० दुलकी चाल।

رپلی—[रुपॅली] वि. रुपए दा छुटपण दसण वाला शबद।

[रुपल्ली] स्त्री० रुपये का लघुता वाची शब्द।

رپورٹ—[रपोरट] अंग. वि. रपट।

[रपोरट] अंग० स्त्री० किसी घटना की वह सूचना जो थाने में लिखवाई या किसी अधिकारी को दी जाती है।

رپورٹر—[रपोरटर] अंग. पु. खबर भेजू।

[रपोरटर] अंग० पु० संवाद दाता।

روپہلی—[रुपह-ली] वि. चांदी वरगी; चांदी दी।

[रुपह-ली] वि० चांदी जैसी; चांदी की।

روپیہ—[रुपय:] पु. भारत दा चांदी जां चांदी वरगी धात दा सिक्का; धन दौलत।

[रुपय:] पु० भारत का चांदी या चांदी जैसी धातु का सिक्का; धन दौलत।

رت—[रुत] पु. मौसम, समां।

[रुत] पु० ऋतु, समय।

رت بدلنا—[रुत बदल-ना] क्रि. समा. मौसम तबदील होणा।

[रुत बदल-ना] क्रि० समा० ऋतु बदलना।

رت پھرنا—[रुत फिर-ना] क्रि. समा. देखो : رت بدلنا

[रुत फिर-ना] क्रि० समा० देखो : رت بدلنا

رتا—[रता] पु. इक प्रकार दा कीड़ा।

[रता] पु० एक प्रकार का कीड़ा।

رتالو—[ਰਤਾਲੂ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਅਰਬੀ ਵਰਗੀ ਜੜ।
[रतालू] पु० एक प्रकार की अरवी जैसी जड़।

رتبہ—[ਰੁਤ-ਬ:] ਅਰ. ਪੁ. ਵਡਿਆਈ, ਸਤਿਕਾਰ, ਸਨਮਾਨ, ਅਹੁਦਾ, ਦਰਜਾ।
[रुत-ब:] अर० पु० बड़ाई, सत्कार, सम्मान, आदर, उपाधि, दर्जा।

رت جگا—[ਰਤ ਜਗਾ] ਪੁ. ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗ ਕੇ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ, ਜਗਰਾਤਾ।
[रत जगा] पु० रात को जाग कर भजन कीर्तन करने का भाव, प्रसन्नता में रात भर जागने का भाव।

رتق و فتق—[ਰਤਕੇ ਫ਼ਤਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੋਲ੍ਹਣ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਰਬੰਧ।
[रत्क़ो फ़त्क़] अर० पु० खोलने बांधने का भाव, प्रबन्ध।

رتن—[ਰਤਨ] ਪੁ. ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ; ਅੱਖ ਦੀ ਪੁਤਲੀ; ਪਾਰਾ, ਮਣੀ।
[रतन] पु० रत्न, बहुमूल्य तथा चमकीले प्रसिद्ध खनिज पदार्थ जो आभूषणों आदि में जड़े जाते हैं, मणि, जवाहर, नग; आंख की पुतली; धातु, वीर्य।

رتن جوت—[ਰਤਨ ਜੋਤ] ਇ. ਇਕ ਬੂਟੀ ਦਾ ਨਾਂ।
[रतन जोत] स्त्री० एक बूटी का नाम।

رتوا—[ਰਤਵਾ] ਪੁ. ਇਕ ਲਾਲ ਰੰਗਾ ਦਾਣਾ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ; ਕਣਕ ਜੌਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਕੀੜਾ।
[रतवा] पु० एक लाल रंग का दाना जो बच्चों के गले में बांधते हैं; गेहूं अथवा जौं को नष्ट करने वाला एक कीड़ा।

رتوانا—[ਰਿਤਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਪ੍ਰੇ. ਰੇਤੀ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਵਾਉਣਾ।
[रितवाना] क्रि० प्रे० रेती से साफ़ करवाना।

رتواہی—[ਰਤ-ਵਾਹੀ] ਇ. ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹਮਲਾ; ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਹੇਲੀ।
[रत-वाही] स्त्री० रात को किया गया आक्रमण; रात को आने वाली सखी।

رتوندھا—[ਰਤੌਂਧਾ] ਪੁ. ਅੰਧਰਾਤਾ।
[रतौंधा] पु० आंखों का एक रोग जिस के कारण रात को दिखाई नहीं देता।

رتوندھیا—[ਰਤੌਂਧਿਆ] ਪੁ. ਅੰਧਰਾਤੇ ਦਾ ਰੋਗੀ।
[रतौंधिया] पु० रतौंधी का रोगी।

رتھ—[ਰਥ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਗੱਡੀ।
[रथ] पु० एक प्रकार की गाड़ी।

رتھ بان—[ਰਥ-ਬਾਨ] ਪੁ. ਰਥਵਾਹਕ, ਰਥ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[रथ-बान] पु० सारथी, रथ चलाने वाला।

رتھ وان—[ਰਥਵਾਨ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : رتھ بان
[रथवान] पु० देखो : رتھ بان

رتی—[ਰੱਤੀ] ਇ. ਰੱਤਕ, ਘੁੰਗਚੀ, ਅੱਠ ਚਾਵਲ ਦੇ ਤੋਲ ਬਰਾਬਰ ਵਜ਼ਨ
[रत्ती] स्त्री० घुँघची, गुंजा, आठ चावल का एक तौल।

رٹ—[ਰਟ] ਇ. ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[रट] स्त्री० किसी बात को बार बार कहने का भाव।

رٹنا—[ਰਟ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਜਪਣਾ; ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਸਿਮਰਨਾ, ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਕਹਿਣਾ।
[रट-ना] क्रि० सक० जपना; याद करना, स्मरण करना, बार बार कहना।

رجا—[ਰਿਜਾ] ਅਰ. ਇ. ਆਸ, ਉਮੈਦ।
[रिजा] अर० स्त्री० आशा, उम्मीद।

رجال—[ਰਿਜਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. رجل ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਲੋਕ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ।
[रिजाल] अर० पु० رجل का बहुवचन, लोग, बहुत से पुरुष।

رجال الغیب—[ਰਿਜਾਲੁਲਗ਼ੈਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਸ਼ਾਸ਼ੂਲ।
[रिजालुलग़ैब] अर० पु० दिशाशूल।

رجائیت—[ਰਿਜਾਈਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[रिजाईयत] अर० स्त्री० आशावादी होने का भाव।

رجب—[ਰਜਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਮਹੀਨਾ।
[रजब] अर० पु० हिजरी साल का सातवां मास।

رجحان—[ਰੁਜ-ਹਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੁਕਾਉ, ਰੁਚੀ।
[रुज-हान] अर० पु० झुकाव, रुचि।

رجحانات—[ਰੁਜ-ਹਾਨਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. رجحان ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[रुज-हानात] अर० पु० رجحان का बहुवचन।

رجز—[ਰਜਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਜੰਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ, ਵਾਰ।
[रजज़] अर० स्त्री० युद्ध के समय पढ़ी जाने वाली कविता, वीर रस की कविता।

رجعت—[ਰਜ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਾਪਸੀ, ਮੋੜ, ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿੱਚੂ ਰੁਚੀ; ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ ਉਸ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ।
[रज-अत] अर० स्त्री० वापसी, रूढ़िवादी रुचि; पत्नी से विवाह-विच्छेद करने के पश्चात् पुनः उस को पत्नी बनाने का काम।

رجعت پسند—[ਰਜ-ਅਤ ਪਸੰਦ] ਵਿ. ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚੂ।
[रज-अत पसंद] वि० रूढ़िवादी।

رجعت پسندی—[ਰਜ-ਅਤ ਪਸੰਦੀ] ਇ. ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚੂ ਪਣ।
[रज-अत पसंदी] स्त्री० रूढ़ि-वादिता।

رجعت قہقری—[ਰਜ-ਅਤੇ ਕ਼ਹ-ਕ਼ਰੀ] ਇ. ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਪਰਤਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[रज-अते क़ह-क़री] स्त्री० वापस मुड़ने का भाव ।

رجوع—[ਰੁਜੂਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਝੁਕਾਉ, ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਝੁਕਾਉ; ਰੁਚੀ ਖਿੱਚ ।
[रुजूअ] अर० पु० झुकाव, प्रवृत्ति का झुकाव; रुचि, आकर्षण ।

رجوع کرنا—[ਰੁਜੂਅ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁੜਨਾ, ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ, ਪਰਤਣਾ; ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ; ਰੁਚਿਤ ਹੋਣਾ; ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ।
[रुजूअ कर-ना] मुहा० मुड़ना, वापस आना, लौटना; विचार करना; प्रवृत्त होना; अर्जी देना ।

رجولیت—[ਰੁਜੂਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਭੋਗ ਸ਼ਕਤੀ, ਮਰਦਮੀ ।
[रुजूलत] अर० स्त्री० संभोग शक्ति, पुंसत्व ।

رجولیت—[ਰੁਜੂਲਿਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਵੇਖੋ : رجولت
[रुजूलियत] अर० स्त्री० देखो : رجولت

رجوم—[ਰੁਜੂਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰੇ ਪੱਥਰ; ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਤਾਰੇ ।
[रुजूम] अर० पु० शैतान को भगाने के लिए मारे गए पत्थर; टूटे हुए तारे ।

رجھانا—[ਰਿਝਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨਾ, ਪਰਸੰਨ ਕਰਨਾ, ਮੋਹਣਾ ।
[रिझाना] क्रि० सक० प्रसन्न करना, लुभाना, प्रवृत्त करना, मोहित करना ।

رجیم—[ਰਜੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਮਰਦੂਦ, ਜਿਨ੍ਹੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ।
[रजीम] अर० वि० बहिष्कृत, जिसे पत्थर मारे जाएं ।

رچانا—[ਰਚਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਚਾਉਣਾ, ਸੁਗੰਧਤ ਕਰਨਾ; ਲਾਉਣਾ ।
[रचाना] क्रि० सक० अनुष्ठान करना या कराना; सुगन्धित करना; लगाना ।

رچنا—[ਰਚ-ਨਾ] ਇ. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਕੁਦਰਤ ।
[रच-ना] स्त्री० सृष्टि, प्रकृति ।

رچنی مہندی—[ਰਚ-ਨੀ ਮਹਿੰਦੀ] ਇ. ਰੰਗੀਲ ਮਹਿੰਦੀ ।
[रच-नी महिंदी] स्त्री० रंगीली मेंहदी ।

رحل—[ਰ.ਹ-ਲ] ਅਰ. ਇ. ਥੌਂਹ; ਟਿਕਾਣਾ; ਮਕਾਨ; ਅਸਬਾਬ; ਕੂਚ ।
[र.ह-ल] अर० स्त्री० जगह; ठिकाना; मकान; सामान; कूच ।

رحل—[ਰਿ.ਹ-ਲ] ਅਰ. ਇ. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਰੱਖ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਲਕੜੀ ਦੀ ਘੋੜੀ ।
[रि.ह-ल] अर० स्त्री० कुरान शरीफ़ रख कर पढ़ने की लकड़ी की घोड़ी ।

رحلت—[ਰਿ.ਹ-ਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਕੂਚ, ਚਲਾਣਾ; ਮੌਤ, ਕਾਲ ।
[रि.ह-लत] अर० स्त्री० कूच, प्रस्थान; मृत्यु, परलोक-गमन ।

رحم—[ਰਿ.ਹ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਰਭ, ਬੱਚੇਦਾਨੀ ।
[रि.ह-म] अर० पु० गर्भ, बच्चादानी ।

[1]رحم—[ਰ.ਹ-ਮ] ਪੁ. ਕਾਵਿਕਾਂ ਦਾ ਕੱਚਾ ਹਲਵਾ ਜੋ ਨਿਆਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੀਬੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।
[र.ह-म] पु० बालकों का कच्चा हलवा जो भेंट देने के लिए मुसलमान स्त्रियां बनाती हैं ।

[2]رحم—[ਰ.ਹ-ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਿਰਪਾ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਮਿਹਰ, ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼, ਤਰਸ, ਹਮਦਰਦੀ ।
[र.ह-म] अर० पु० कृपा, अनुग्रह, अनुकम्पा, दया, करुणा, सहानुभूति ।

رحم دل - رحمدل—[ਰ.ਹ-ਮ ਦਿਲ] ਪੁ. ਮਿਹਰਬਾਨ, ਕਿਰਪਾਲੂ, ਕੋਮਲਚਿੱਤ ।
[र.ह-म दिल] पु० दयालु, कृपालु, उदार-चित्त ।

رحم دلی—[ਰ.ਹ-ਮ ਦਿਲੀ] ਇ. ਕਿਰਪਾਲਤਾ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਹਮਦਰਦੀ ।
[र.ह-म दिली] स्त्री० दया, कृपा, अनुकम्पा, सहानुभूति ।

رحمان—[ਰ.ਹ-ਮਾਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਮਿਹਰਬਾਨ, ਕਿਰਪਾਲੂ; ਰੱਬ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ।
[र.ह-मान] अर० वि० दयालु, कृपालु; ईश्वर का एक नाम ।

رحمت—[ਰ.ਹ-ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਿਰਪਾ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਦਇਆ; ਮੀਂਹ, ਬਰਖਾ, ਵਡਿਆਈ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਵਾਹ ਵਾਹ ।
[र.ह-मत] अर० स्त्री० कृपा, दया, अनुकम्पा, अनुग्रह; वर्षा, वृष्टि; स्तुति, शाबाश, वाह वाह ।

رحمت خدا کی—[ਰ.ਹ-ਮਤ ਖ਼ੁਦਾ ਕੀ] ਅਰ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਵਾਹਵਾਹ, ਸਦਕੇ, ਕੁਰਬਾਨ, ਕੀ ਕਹਿਣੇ ।
[र.ह-मत ख़ुदा की] अव्य० शाबाश, वाह वाह, धन्य हो, क्या कहने ।

رحیق—[ਰ.ਹੀ.ਕ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਾਲਸ ਸ਼ਰਾਬ ।
[र.हीक़] अर० स्त्री० शुद्ध सुरा ।

رحیل—[ਰ.ਹੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੂਚ, ਰਵਾਨਗੀ ।
[र.हील] अर० पु० कूच, प्रस्थान ।

رحیم—[ਰ.ਹੀਮ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਕਿਰਪਾਲੂ, ਮਿਹਰਬਾਨ, ਦਇਆਲੂ; ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ ।
[र.हीम] अर० वि० पु० कृपालु, दयालु; ईश्वर, परमात्मा ।

رخ—[ਰੁਖ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੱਲ੍ਹ, ਮੂੰਹ, ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼; ਕੰਢਾ, ਧਿਆਨ, ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੁਹਰਾ; ਧਿਆਨ, ਰੁਚੀ ।

[रुख़] फ़ा० पु० गाल, मुख; दिशा, तरफ़; किनारा, ध्यान; शतरंज का एक मोहरा; ध्यान, रुचि ।

—رخ بیٹھنا—[ਰੁਖ਼ ਬੈਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : رخ بیٹھنا

[रुख़ बैठ-ना] मुहा० देखो : رخ بیٹھنا

—رخ سے کر بات کرنا—[ਰੁਖ਼ ਦੇ ਕਰ ਬਾਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ।

[रुख़ दे कर बात कर-ना] मुहा० ध्यान से बात करना ।

رخت—[ਰਖ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਮਾਨ, ਅਸਬਾਬ; ਪਹਿਰਾਵਾ, ਪਹਿਨਣਾ, ਪੁਸ਼ਾਕ ।

[रख़-त] फ़ा० पु० सामान, सामग्री; पहरावा, पोशाक ।

رخسار—[ਰੁਖ਼-ਸਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੱਲ੍ਹ ।

[रुख़-सार] फ़ा० पु० गाल ।

رخسارہ—[ਰੁਖ਼-ਸਾਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੱਲ੍ਹ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ।

[रुख़-सार:] फ़ा० पु० गाल का ऊपर का भाग ।

رخش—[ਰਖ਼-ਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜਾ; ਰੁਸਤਮ ਦਾ ਘੋੜਾ; ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਲਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੰਗ; ਬਿਜਲੀ; ਚਮਕ ।

[रख़-श] फ़ा० पु० घोड़ा; रुस्तम का घोड़ा; सफ़ेद और लाल मिला हुआ रंग; बिजली; चमक ।

رخشاں—[ਰਖ਼-ਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਮਕਣ ਵਾਲਾ ।

[रख़-शां] फ़ा० वि० चमकने वाला ।

رخصت—[ਰੁਖ਼-ਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਗਿਆ, ਪਰਵਾਨਗੀ ਰਵਾਨਗੀ; ਤਬਦੀਲੀ, ਛੁੱਟੀ; ਮੁਹਲਤ, ਵਿਹਲ ।

[रुख़-सत] अर० स्त्री० आज्ञा, स्वीकृति, सहमति; कूच, प्रस्थान, रवानगी, छुट्टी; अवकाश, आराम ।

—رخصت اتفاقی—[ਰੁਖ਼-ਸਤੇ ਇੱਤਫ਼ਾਕੀ] ਇ. ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਛੁੱਟੀ ।

[रुख़-सते इत्तफ़ाक़ी] स्त्री० अनिश्चित अवकाश ।

—رخصت رعایتی—[ਰੁਖ਼-ਸਤੇ ਰਿ-ਆਇਤੀ] ਇ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ।

[रुख़-सते रि-आयती] स्त्री० अधिकारी छुट्टी ।

—رخصت کرنا—[ਰੁਖ਼-ਸਤ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ, ਤੋਰਨਾ, ਵਿਦਾ ਕਰਨਾ, ਭੇਜਣਾ; ਨੌਕਰੀਉਂ ਹਟਾ ਦੇਣਾ, ਟਾਲਣਾ ।

[रुख़-सत कर-ना] क्रि० समा० आज्ञा देना, भेजना, विदा करना; नौकरी से हटाना; टालना ।

رخصتانہ—[ਰੁਖ਼-ਸਤਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿਦਾਇਗੀ ਭੇਟਾ ।

[रुख़-सताना:] फ़ा० पु० विदाई के समय दी गई भेंट ।

رخصتی—[ਰੁਖ਼-ਸਤੀ] ਇ. ਲਾੜੀ ਦੀ ਵਿਦਾਇਗੀ; ਮੁਕਲਾਵਾ; ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦਿੱਤੀ ਰਕਮ ।

[रुख़-सती] स्त्री० दुलहन की विदाई; मुकलावा; दुलहन को विदा करते समय दिया गया धन ।

رخنہ—[ਰਖ਼-ਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਕੰਧ ਦਾ ਥਾਂ; ਛੇਕ, ਮੋਰੀ; ਝਰੋਖਾ, ਖਿੜਕੀ, ਬਾਰੀ, ਦਰਜ਼, ਭੇਤ; ਦੋਸ਼, ਰੁਕਾਵਟ, ਅੜਚਣ; ਖ਼ਲਲ; ਨੁਕਸ; ਝਗੜਾ, ਫ਼ਸਾਦ ।

[रख़-ना:] फ़ा० पु० टूटी हुई दीवार का मार्ग; सूराख़, दीवार में का मोखा आदि; दरीचा, छोटी खिड़की; बाधा, ख़लल, रुकावट; दोष, त्रुटि; झगड़ा ।

—رخنہ انداز—[ਰਖ਼-ਨ: ਅੰਦਾਜ਼] ਪੁ. ਵਿ. ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਵਿਘਨਕਾਰੀ ।

[रख़-ना: अंदाज़] पु० वि० बाधा डालने वाला, विघ्नकारी ।

—رخنہ اندازی—[ਰਖ਼-ਨ: ਅੰਦਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਰੋਕ, ਰੁਕਾਵਟ, ਵਿਘਨ ।

[रख़-ना: अंदाज़ी] फ़ा० स्त्री० बाधा डालने का काम, रुकावट, विघ्न ।

—رخنہ پڑنا—[ਰਖ਼-ਨ: ਪੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਵਿਘਨ ਪੈਣਾ, ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਣਾ; ਔਗੁਣ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਨਿਕਲਣਾ ।

[रख़-ना: पड़-ना] क्रि० समा० विघ्न पड़ना, रुकावट पड़ना; अवगुण अथवा दोष निकलना ।

—رخنہ ڈالنا—[ਰਖ਼-ਨ: ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ, ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਾ ।

[रख़-ना: डाल-ना] मुहा० विघ्न डालना, बाधा डालना, रुकावट डालना ।

رخنہ نکالنا - رخنے نکالنا—[ਰਖ਼-ਨ: ਨਿਕਾਲ-ਨਾ, ਰਖ਼-ਨੇ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਐਬ ਕੱਢਣਾ, ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ ਕਰਨੀ, ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ; ਬਹਾਨੇ ਲਾਉਣਾ ।

[रख़-ना: निकाल-ना, रख़-ने निकाल-ना] मुहा० दोष निकालना, आलोचना करना, झगड़ा पैदा करना; बहाने करना ।

رد—[ਰੱਦ] ਪੁ. ਮੋੜਨ, ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਫੇਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रद्द] पु० मोड़ने अथवा वापस करने का भाव ।

—رد کرنا—[ਰੱਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਛੱਡਣਾ, ਤਿਆਗਣਾ, ਮੋੜਨਾ, ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ।

[रद्द कर-ना] मुहा० छोड़ना, त्याग करना, अस्वीकार करना, खंडन करना ।

—رد و بدل—[ਰੱਦੋ ਬਦਲ] ਇ. ਪੁ. ਉਲਟ ਪੁਲਟ, ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ, ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ, ਵਟਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਬਦਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਬਦੀਲੀ ।

[रद्दो बदल] स्त्री० पु० परिवर्तन, हेरा-फेरी, उलट पुलट, बदलने का भाव, तबदीली ।

—رد و قدح—[ਰੱਦੋ ਕਦਹ] ਅਰ. ਇ. ਹੁੱਜਤ; ਉਜ਼ਰ, ਬਹਾਨਾ; ਬਹਿਸ, ਤਕਰਾਰ ।

[रद्दो क़दाह] अर० स्त्री० मुश्किल; आपत्ति, बहाना; वाद-विवाद, तकरार।

رد و کد—[ਰੱਦੋ ਕਦ] ਅਰ. ਇ. ਬਹਿਸ।

[रद्दो कद] अर० स्त्री० वाद-विवाद।

ردہ—[ਰਦਹ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਦਾ, ਚੁਣੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ; ਕਤਾਰ।

[रदः] फ़ा० पु० रद्दा, चुनी हुई ईंटों की पंक्ति, कतार।

ردا—[ਰਦਾ] ਅਰ. ਇ. ਚਾਦਰ।

[रदा] अर० स्त्री० चादर।

ردی—[ਰਦੀਜ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ਰਾਬ, ਨਿਕੰਮਾ, ਨਕਾਰਾ, ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ; ਖ਼ਰਾਬ ਕਾਗ਼ਜ਼, ਨਿਕੰਮਾ ਕਾਗ਼ਜ਼, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ।

[रद्दी] अर० स्त्री० ख़राब, निरर्थक, व्यर्थ, बिगड़ा हुआ; ख़राब काग़ज़, पुरानी पुस्तकें अथवा समाचार-पत्र आदि।

ردیف—[ਰਦੀਫ਼] ਅਰ. ਇ. ਘੋੜੇ ਜਾਂ ਉਠ ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਾ ਮਨੁੱਖ; ਤੁਕਾਂਤ; ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀਏ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਰ ਵਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ; ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਫ਼ੌਜ।

[रदीफ़] अर० स्त्री० घोड़े अथवा ऊँट के सवार के पीछे बैठा हुआ व्यक्ति; तुकांत; कविता में क़ाफ़िये के पीछे प्रत्येक बार आने वाला या आने वाले शब्द; पीछे की सेना।

ردیف وار—[ਰਦੀਫ਼ ਵਾਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ।

[रदीफ़ वार] अर० फ़ा० वि० शब्दों के अक्षर-क्रम से।

رذالت پن—[ਰ਼ਜ਼ਾਲਤ-ਪਨ] ਪੁ. ਕਮੀਨਗੀ, ਕਮੀਨਾਪਣ।

[रज़ालत-पन] पु० नीचता, कमीनापन।

رذالت—[ਰਜ਼ਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਮੀਨਗੀ, ਕਮੀਨਾਪਣ, ਹੋਛਾ ਪਣ।

[रज़ालत] अर० स्त्री० नीचता, कमीनापन, ओछापन।

رذیل—[ਰਜ਼ੀਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਮੀਨਾ, ਪਾਜੀ, ਘਟੀਆ ਮਨੁੱਖ।

[रज़ील] अर० पु० कमीना, नीच, दुष्ट, पतित व्यक्ति।

رڑک—[ਰੜਕ] ਇ. ਚੋਭ, ਚੁਭਣ।

[रड़क] स्त्री० खटक, चुभन।

رڑکنا—[ਰੜਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੁਭਣਾ, ਦਰਦ ਹੋਣਾ।

[रड़क-ना] क्रि० अक० खटकना, चुभना, दर्द होना।

رز—[ਰਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਗੂਰ।

[रज़] फ़ा० पु० अंगूर।

رزاق—[ਰੱਜ਼ਾ਼ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ਦਾ ਇਕ ਗੁਣਵਾਚਕ ਨਾਂ।

[रज़्ज़ाक़] अर० पु० आजीविका देने वाला, पालना करने वाला; ईश्वर का एक गुण वाचक नाम।

رزاقی—[ਰੱਜ਼ਾ਼ਕੀ] ਇ. ਰਿਜ਼ਕ ਪੁਚਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕੰਮ।

[रज़्ज़ाक़ी] स्त्री० रोज़ी पहुंचाने का भाव अथवा काम।

رزق—[ਰਿਜ਼਼ਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਜ਼ੀ, ਖੁਰਾਕ, ਖਾਣ, ਅਨਾਜ।

[रिज़्क़] अर० पु० रोज़ी, आजीविका, ख़ुराक, खाद्य-पदार्थ, अन्न, अनाज।

رزق کا کیڑا—[ਰਿਜ਼਼ਕ਼ ਕਾ ਕੀੜਾ] ਪੁ. ਅੰਨ ਦਾ ਕੀੜਾ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖ।

[रिज़्क़ का कीड़ा] पु० अन्न का कीड़ा अर्थात् मनुष्य।

رزم—[ਰਜ਼ਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੜਾਈ, ਯੁੱਧ, ਰਣ।

[रज़म] फ़ा० स्त्री० लड़ाई, युद्ध, रण।

رزم گاہ—[ਰਜ਼ਮ-ਗਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ, ਰਣ ਖੇਤਰ।

[रज़म-गाह] फ़ा० स्त्री० युद्ध क्षेत्र, रण क्षेत्र।

رزمیہ—[ਰਜ਼ਮਿਯਹ:] ਇ. ਯੁੱਧ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ; ਵਾਰ।

[रज़मियः] वि० युद्ध की कहानी, अथवा युद्ध सम्बन्धी कविता।

رس—[ਰਸ] ਪੁ. ਸ਼ੀਰਾ, ਅਰਕ, ਦੁਧ; ਸੱਤ, ਜੌਹਰ, ਨਚੋੜ; ਪਾਰਾ; ਜੋਬਨ; ਸੁਆਦ, ਮਜ਼ਾ; ਖ਼ੁਸ਼ੀ; ਪ੍ਰੇਮ; ਮਿਠਾਸ; ਦ੍ਰਵੀ ਪਦਾਰਥ।

[रस] पु० शीरा, अर्क, दूध, सत, तत्व, सार वस्तु, निचोड़; पारा; वीर्य; स्वाद, आनन्द; प्रसन्नता; सुख; मिठास, द्रवण-शील पदार्थ।

رس بھری—[ਰਸ ਭਰੀ] ਇ. ਵਿ. ਰਸਦਾਰ, ਰਸੀਲੀ; ਨਸ਼ੀਲੀ; ਇਕ ਫਲ ਦਾ ਨਾਂ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਬਤ ਜੋ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[रसभरी] स्त्री० वि० रसदार, रसीली; नशीली; एक प्रकार का अंग्रेज़ी शरबत जो बोतलों में भरा जाता है।

رس ٹپکنا—[ਰਸ ਟਪਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਦੁਧ ਚੁਣਾ।

[रस टपक-ना] मुहा० यौवन का जोश में आना, दूध टपकना।

رس کی باتیں—[ਰਸ ਕੀ ਬਾਤੇਂ] ਇ. ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਮਿਠੀਆਂ ਮਿਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

[रस की बातें] स्त्री० प्रेम की बातें, मीठी मीठी बातें।

رسا—[ਰਸਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁੱਜਣ ਵਾਲਾ, ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ, ਦੂਰ ਤਕ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਉੱਚਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

[रसा] फ़ा० वि० पहुंचने वाला, दूर जाने वाला, ऊंचा जाने वाला।

رسا—[ਰਸਾ] ਪੁ. ਰਸ, ਤਰੀ, ਸ਼ੋਰਬਾ।

[रसा] पु० रस, तरी, शोरबा।

رسا—[ਰੱਸਾ] ਪੁ. ਮੋਟੀ ਰੱਸੀ।

[रस्सा] पु० मोटी रस्सी।

رسالت—[ਰਸਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਪੈਗ਼ੰਬਰੀ।

[रसालत] अर० स्त्री० पैग़म्बरी, पैग़म्बर होने का भाव।

رسالدار—[ਰਿਸਾਲ-ਦਾਰ] ਪੁ. ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ, ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਘੁੜਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ।

[रिसाल-दार] पु० रिसाले का एक अधिकारी, घुड़सवार सेना का एक छोटा अधिकारी।

رسالداری—[ਰਿਸਾਲ-ਦਾਰੀ] ਇ. ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਦੀ ਪਦਵੀ।

[रिसाल-दारी] स्त्री० रिसालदार का पद, रिसालदार की पदवी।

رسالہ—[ਰਿਸਾਲ:] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿੱਠੀ, ਲਿਖਤ; ਛੋਟੀ ਕਿਤਾਬ; ਪਰਚਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਕਰ ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਪਰਚਾ; ਅੱਠਸੌ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਫ਼ੌਜੀ ਘੋੜ ਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾ।

[रिसाल:] अर० पु० चिट्ठी, लिखत; छोटी पुस्तक; पत्र, बहुत से लेखकों के लेखों का संग्रह करके छापा गया पत्र; आठ सौ या हज़ार सैनिक घुड़-सवारों का दस्ता।

رساول—[ਰਸਾਵਲ] ਪੁ. ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਦੀ ਖੀਰ।

[रसावल] पु० गन्ने के रस में पकाये हुए चावल।

رسائل—[ਰਸਾਇਲ] ਪੁ. رسالہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[रसाइल] पु० رسالہ का बहुवचन।

رسائین—[ਰਸਾਇਣ] ਇ. ਪਾਰਾ ਆਦਿ ਕੋਈ ਧਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾ, ਅਕਸੀਰ।

[रसाइन] स्त्री० पारा आदि कोई धातु मार कर बनाई गई औषधि।

رستاخیز—[ਰਸ-ਤਾ ਖ਼ੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਰਲੋ, ਕ਼ਿਆਮਤ।

[रस-ता ख़ेज़] फ़ा० स्त्री० प्रलय, क़यामत।

رستخیز—[ਰਸ-ਤ-ਖ਼ੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੇਖੋ; رستاخیز

[रस-त-ख़ेज़] फ़ा० स्त्री० देखो; رستاخیز

رستگار—[ਰਸ-ਤ-ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ।

[रस-त-गार] फ़ा० वि० पु० रिहा होने वाला।

رستگاری—[ਰਸ-ਤ-ਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਿਹਾਈ, ਖ਼ਲਾਸੀ।

[रस-त-गारी] फ़ा० स्त्री० रिहाई, छुटकारा।

رستم—[ਰੁਸ-ਤਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਫ਼ਾਰਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਹਿਲਵਾਨ; ਬਹਾਦਰ, ਸੂਰਬੀਰ, ਤਕੜਾ।

[रुस-तम] फ़ा० पु० वि० फ़ारस देश का एक प्रसिद्ध पहलवान; बहादुर, पराक्रमी, बलवान्।

رستم خاں—[ਰੁਸ-ਤਮ ਖ਼ਾਂ] ਵਿ. ਬਹਾਦਰ, ਸੂਰਮਾ, ਤਕੜਾ।

[रुस-तम ख़ाँ] वि० बहादुर, शूरवीर, बलवान्।

رستم کا سالا—[ਰੁਸ-ਤਮ ਦਾ ਸਾਲਾ] ਪੁ. ਫ਼ਾਂਟੀ ਖ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਲਾ, ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਕੜਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ।

[रुस-तम का साला] पु० बड़े आदमी का सम्बन्धी होने के कारण अकड़ने वाला व्यक्ति।

رستمی—[ਰੁਸ-ਤਮੀ] ਇ. ਬੀਰਤਾ, ਬਹਾਦਰੀ, ਸੂਰਮਗਤ; ਧਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ।

[रुस-तमी] स्त्री० वीरता, बहादुरी, साहस; ज़बरदस्ती, बल प्रयोग।

رستہ—[ਰਸ-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਾਹ; ਆਮ ਰਾਹ, ਸੜਕ; ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ, ਤੌਰ; ਕਾਇਦਾ।

[रस-त:] फ़ा० पु० मार्ग, पथ; जन साधारण का मार्ग, सड़क; ढंग, विधि, रीति; सिद्धान्त।

رستہ دیکھنا—[ਰਸ-ਤ: ਦੇਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਉਡੀਕਣਾ।

[रस-त: देख-ना] मुहा० प्रतीक्षा करना।

رسد—[ਰਸ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ; ਰਾਸ਼ਨ, ਖ਼ੁਰਾਕ, ਭੋਜਨ।

[रस-द] फ़ा० स्त्री० वि० सेना आदि का ख़र्च; राशन, ख़ुराक, भोजन, खाद्य-सामग्री।

رسد رسانی—[ਰਸ-ਦ ਰਸਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਾਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਰਬੰਧ; ਫ਼ੌਜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰਸਦ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹਿਕਮਾ।

[रस-द रसानी] फ़ा० स्त्री० खाद्य सामग्री भेजने का प्रबन्ध; सेना आदि में रसद पहुँचाने वाला विभाग।

رسل—[ਰੁਸੁਲ] ਅਰ. ਪੁ. رسول ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[रुसुल] अर० पु० رسول का बहुवचन।

رسم—[ਰਸ-ਮ] ਅਰ. ਇ. ਚਿੰਨ੍ਹ, ਨਿਸ਼ਾਨ; ਲਿਖਤ; ਤਰੀਕਾ, ਰਿਵਾਜ, ਰੀਤ; ਕਾਨੂੰਨ, ਸੁਭਾਅ; ਤਨਖ਼ਾਹ, ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ; ਮਿਹਨਤਾਨਾ।

[रस-म] अर० स्त्री० चिन्ह, निशान; लिखावट; रीति, परिपाटी, रिवाज, दस्तूर; स्वभाव, प्रकृति; वेतन, तनख़्वाह; पारिश्रमिक।

رسم الخط—[ਰਸ-ਮੁਲ-ਖ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਲਿਖਣ ਢੰਗ।

[रस-मुल-ख़त] अर० स्त्री० लिखने का ढंग।

رسم و رواج—[ਰਸ-ਮੋ ਰਿਵਾਜ] ਪੁ. ਢੰਗ, ਤਰੀਕਾ; ਨੇਮ, ਰੀਤ।

[रस-मो रिवाज] पु० ढंग, विधि; नियम, रीति, प्रथा।

رسمسا—[ਰਸਮਿਸਾ, ਰਸਮਸਾ] ਇ. ਰਸੀਲਾ, ਰਸ ਭਰਿਆ।

[रसमिसा, रसमसा] वि० रस से भरा हुआ, रसीला।

رسمی—[ਰਸ-ਮੀ] ਇ. ਰਿਵਾਜੀ; ਰਸਮਾਂ ਵਾਲਾ।

[रस-मी] वि० परम्परा सम्बन्धी; साधारण, मामूली।

رسن—[ਰਸਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੱਸੀ।

[रसन] फ़ा० पु० रस्सी।

رسنا—[ਰਿਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਚੋਣਾ।

[रिस-ना] क्रि० अक० टपकना।

رسوا—[ਰੁਸ-ਵਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਨਾਮ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਬੇਆਬਰੂ ।
[रुस-वा] फ़ा॰ वि॰ बदनाम, निन्दित, स्वाभिमान-रहित ।

رسوائی—[ਰੁਸ-ਵਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੇਅਣਖੀ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਨਿਰਾਦਰ, ਬਦਨਾਮੀ ।
[रुस-वाई] फ़ा॰ स्त्री॰ अप्रतिष्ठा, अपमान, निरादर, बद-नामी, अपयश ।

رسوت—[ਰਸੌਤ] ਇ. ਰਸੌਂਤ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦਵਾਈ ।
[रसौत] स्त्री॰ रसौंत नाम की एक दवाई ।

رسوخ—[ਰੁਸੂਖ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਪਕਿਆਈ, ਮਜ਼ਬੂਤੀ; ਟਿਕਾਣਾ, ਡੇਰਾ; ਪਹੁੰਚ, ਆਉਣ ਜਾਣ, ਮੇਲ ਜੋਲ; ਵਿਸ਼ਵਾਸ ।
[रुसूख़] अर॰ पु॰ दृढ़ता, मज़बूती; ठिकाना; पहुँच, मेल जोल; विश्वास, एतबार ।

رسول—[ਰਸੂਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਹਨ 'ਘੱਲਿਆ ਹੋਇਆ'; ਪੈਗ਼ੰਬਰ ।
[रसूल] अर॰ पु॰ शब्दार्थ 'भेजा हुआ व्यक्ति'; पैग़म्बर ।

رسول شاہی—[ਰਸੂਲ ਸ਼ਾਹੀ] ਪੁ. ਰਸੂਲ ਸ਼ਾਹ ਨਾਮੀ ਇਕ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਖ਼ਿਆਲ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ, ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਸਮਝਦੇ ਤੇ ਲੱਕ ਤੇ ਲੰਗੋਟੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ।
[रसूल शाही] पु॰ रसूल शाह नामक एक साधु को मानने वाला स्वतन्त्र प्रकृति के फ़क़ीरों का एक सम्प्रदाय, यह मदिरा को जायज़ समझते हैं और कमर में लंगोटी पहनते हैं ।

رسوم—[ਰੁਸੂਮ] ਇਲਿੰਗ. رسم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਨਿਸ਼ਾਨ, ਚਿੰਨ੍ਹ; ਵਿਧਾਨ, ਕਾਨੂੰਨ; ਆਦਤਾਂ ।
[रुसूम] स्त्री॰ पु॰ رسم का बहुवचन; निशान, चिन्ह; नियम, विधान, क़ानून; आदतें ।

رسوم—[ਰਸੂਮ] ਅਰ. ਇ. ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਰਚਾ, ਕੋਰਟ ਫ਼ੀਸ; ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫ਼ੀਸ; ਕਿਸੀ ਵਸਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰੀ ਜੈਸਾ ਮਹਿਸੂਲ; ਵਿਕੇ ਹੋਏ ਮਾਲ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ।
[रसूम] अर॰ स्त्री॰ सरकारी ख़र्च, अधिकरण-शुल्क, न्याय-शुल्क; किसी ज़मींदारी के भाग में से प्राप्त किया जाने वाला कर; बिके हुए माल का कमीशन ।

رسومِ عدالت—[ਰਸੂਮੇ ਅਦਾਲਤ] ਅਰ. ਇ. ਕੋਰਟ ਫ਼ੀਸ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ।
[रसूमे अदालत] अर॰ स्त्री॰ अधिकरण-शुल्क, न्याय-शुल्क, अदालत का ख़र्चा ।

رسومِ محترفہ—[ਰਸੂਮੇ ਮੁਹਤਰਿਫ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਵਪਾਰ ਤੇ ਦਸਤਕਾਰੀ ਦਾ ਕਰ ।
[रसूमे मुहतरिफ़ः] अर॰ स्त्री॰ व्यापार तथा उद्योग-कर ।

رسی—[ਰੱਸੀ] ਇ. ਪਤਲਾ ਰੱਸਾ, ਡੋਰੀ ।
[रस्सी] स्त्री॰ पतला रस्सा, रज्जु ।

رسی دراز ہونا—[ਰੱਸੀ ਦਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੂਰ ਤਕ ਪੁੱਜਣਾ; ਮੁਹਲਤ ਮਿਲਣਾ; ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ।
[रस्सी दराज़ होना] मुहा॰ दूर तक पहुँचना; अवधि मिलना; दीर्घायु होना ।

رسیا—[ਰਸਿਯਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਰਸ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਮਜ਼ੇ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਾ; ਬਾਂਕਾ; ਰੰਗੀਲਾ, ਮੁਸ਼ਟੰਡਾ ।
[रसिया] पु॰ वि॰ रस लेने वाला, आनन्द लेने वाला; रसिक, रंगीला, गुंडा ।

رسید—[ਰਸੀਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਹੁੰਚ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਾਂ ਪਰਚਾ; ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ; ਪਤਾ, ਖ਼ਬਰ, ਸੂਹ ।
[रसीद] फ़ा॰ स्त्री॰ पहुँच; किसी वस्तु के प्राप्त करने पर लिखा गया पर्चा; पहुँचने का प्रमाणक, प्राप्तिका; पता, सूचना, ख़बर ।

رسید کرنا—[ਰਸੀਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲਾਉਣਾ, ਮਾਰਨਾ, ਟਿਕਾਉਣਾ, ਜੜਨਾ; ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ; ਵਸੂਲਣਾ ।
[रसीद कर-ना] मुहा॰ लगाना, मारना, जड़ना; पहुँचाना, वसूल करना ।

رسیدہ—[ਰਸੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਹੁੰਚਾ ਹੋਇਆ; ਬਾਲਗ਼ ।
[रसीद:] फ़ा॰ वि॰ पहुँचा हुआ; वयस्क ।

رسیدہ بود بلائے ولے بخیر گزشت—[ਰਸੀਦ: ਬੂਦ ਬਲਾਏ ਵਲੇ ਬਖ਼ੈਰ ਗੁਜ਼ਸ਼-ਤ] ਅਖੌ. ਮੁਸੀਬਤ ਆਈ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਟਲ ਗਈ ।
[रसीद: बूद बलाए वले बख़ैर गुज़श-त] लोको॰ विपत्ति आई तो थी पर टल गई ।

رسیلا—[ਰਸੀਲਾ] ਵਿ. ਰਸ ਵਾਲਾ, ਰਸ ਭਰਿਆ; ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਸੁਆਦੀ; ਸੁਆਦ ਵਾਲਾ; ਬਾਂਕਾ, ਰੰਗੀਲਾ ।
[रसीला] वि॰ रस वाला, रस से भरा हुआ; मीठा और स्वादिष्ट; रसदार; बांका, रंगीला ।

رسیلی—[ਰਸੀਲੀ] ਵਿ. ਰਸਦਾਰ; ਬਾਂਕੀ, ਰੰਗੀਲੀ ।
[रसीली] वि॰ रसदार; बांकी, रंगीली ।

رسیلی آنکھ—[ਰਸੀਲੀ ਆਂਖ] ਇ. ਮਦ ਭਰੀ ਅੱਖ, ਨਸ਼ੀਲੀ ਅੱਖ, ਮਸਤ ਅੱਖ ।
[रसीली आंख] स्त्री॰ मद भरी आंख, नशीली आंख, मस्त आंख ।

رشتہ—[ਰਿਸ਼-ਤ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧਾਗਾ; ਲੜੀ; ਸਾਕ ।
[रिश-त:] फ़ा॰ पु॰ धागा, डोरा; लड़ी; सम्बन्ध ।

رشتہ دار—[ਰਿਸ਼-ਤ: ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਕ, ਸਨਬੰਧੀ, ਸ਼ਰੀਕੀ ।
[रिश-त: दार] फ़ा॰ पु॰ नातेदार, सम्बन्धी ।

—رشتہ داری—[ਰਿਸ਼-ਤ: ਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੰਬੰਧ, ਸਾਕਾਦਾਰੀ; ਬਰਾਦਰੀ ।
[रिश-तः दारी] फ़ा० स्त्री० सम्बन्ध, बरादरी ।

—رشتہ کرنا—[ਰਿਸ਼-ਤ: ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸ. ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ, ਕੁੜਮਾਈ ਕਰਨਾ ।
[रिश-तः कर-ना] क्रि० सक० सम्बन्ध करना, सगाई करना ।

رشحات—[ਰਸ਼-ਹਾਤ] ਅਰ. ਪੁ. رشحہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[रश-हात] अर० पु० رشحہ का बहुवचन ।

رشحہ—[ਰਸ਼-ਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦੇ ਚੋਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ; ਬੂੰਦ; ਰਸ; ਮੁੜ੍ਹਕਾ ।
[रश-हः] अर० पु० पानी टपकने की क्रिया; बूंद; रस; स्वेद, पसीना ।

رشد—[ਰੁਸ਼-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਦਾਇਤ; ਬਾਲਗ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ; ਸਚਾਈ ।
[रुश-द] अर० पु० निर्देश; वयस्क होने अथवा होश सम्भालने की अवस्था; सच्चाई ।

رشک—[ਰਸ਼-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾੜਾ, ਹਸਦ; ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਵੈਰ ।
[रश-क] अर० पु० जलन, डाह; शत्रुता, वैर ।

—رشک پری—[ਰਸ਼-ਕੇ ਪਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ।
[रश-के परी] फ़ा० वि० बहुत सुन्दर ।

—رشک حور—[ਰਸ਼-ਕੇ ਹੂਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ।
[रश-के हूर] फ़ा० वि० बहुत ही सुन्दर ।

—رشک یوسف—[ਰਸ਼-ਕੇ ਯੂਸੁਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਯੂਸਫ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ।
[रश-के यूसुफ़] अर० वि० यूसफ़ से भी सुन्दर अर्थात् बहुत ही सुन्दर ।

رشوت—[ਰਿਸ਼-ਵਤ] ਅਰ. ਇ. ਵੱਢੀ, ਨਜਾਇਜ਼ ਨਜ਼ਰਾਨਾ, ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਬੇਇਮਾਨੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਧਨ ।
[रिश-वत] अर० स्त्री० घूस, अनुचित उपदान, अत्याचार अथवा कपट से लिया गया धन ।

—رشوت خوار—[ਰਿਸ਼-ਵਤ ਖ਼੍ਵਾਰ] ਪੁ. ਵੱਢੀ ਖ਼ੋਰ ।
[रिश-वत ख़्वार] पु० घूस ख़ोर ।

—رشوت خور—[ਰਿਸ਼-ਵਤ ਖ਼ੋਰ] ਪੁ. ਵੱਢੀ ਖ਼ੋਰ ।
[रिश-वत ख़ोर] पु० घूस ख़ोर ।

—رشوت خوری—[ਰਿਸ਼-ਵਤ ਖ਼ੋਰੀ] ਇ. ਵੱਢੀ ਖਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ।
[रिश-वत ख़ोरी] स्त्री० घूस लेने का काम ।

—رشوت ستانی—[ਰਿਸ਼-ਵਤ ਸਤਾਨੀ] ਇ. ਵੱਢੀ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ।
[रिश-वत सतानी] स्त्री० घूस लेने का काम ।

رشی—[ਰਿਸ਼ੀ] ਪੁ. ਭਗਤ, ਮੁਨੀ, ਸਾਧੂ ।
[रिशी] पु० ईश्वर का भक्त, मुनि, साधु, सन्त ।

رشید—[ਰਸ਼ੀਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੁਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ।
[रशीद] अर० वि० सुधरा हुआ, पढ़ा लिखा, शिक्षित ।

رصاص—[ਰ਼ਸਾ਼ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਕਲੀ, ਟੀਨ, ਇਕ ਧਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ।
[ऱसा़स] अर० पु० सीसक, राँगा, एक धातु का नाम ।

رصد—[ਰ਼ਸ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਤੀਬ ਘਾਤ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਮੁਨਾਰਾ, ਚਬੂਤਰਾ, ਘਾਤ; ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ।
[ऱस-द] अर० पु० नक्षत्रों की चाल देखने वाला स्तम्भ, चबूतरा; यन्त्र मन्त्र ।

—رصد خانہ—[ਰ਼ਸ-ਦ ਖ਼ਾਨ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੀਬ ਘਾਤ, ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ।
[ऱस-द ख़ानः] अर० फ़ा० पु० नक्षत्रों की गति देखने का स्थान, वेधशाला, जंतर-मंतर ।

—رصد گاہ—[ਰ਼ਸ-ਦ ਗਾਹ] ਇ. ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਤੀਬ ਘਾਤ ।
[ऱस-द गाह] स्त्री० नक्षत्रों की गति देखने वाला स्थान, जंतर-मंतर ।

رضا—[ਰਿਜ਼ਾ, ਰਜ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪਰਸੰਨਤਾ; ਮਰਜ਼ੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ; ਆਗਿਆ, ਇਜਾਜ਼ਤ; ਉਹ ਛੁੱਟੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ, ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ ।
[रिज़ा, रज़ा] अर० स्त्री० हर्ष, प्रसन्नता; इच्छा, सहमति; आज्ञा; वह छुट्टी जिसका वेतन नहीं कटता ।

—رضا کار—[ਰਜ਼ਾਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਲੰਟੀਅਰ, ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ।
[रज़ाकार] फ़ा० पु० स्वयं सेवक ।

—رضا کارانہ—[ਰਜ਼ਾਕਾਰਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।
[रज़ाकाराना] फ़ा० वि० अपनी इच्छा अथवा सहमति से किया जाने वाला ।

—رضا مند—[ਰਜ਼ਾਮੰਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰਾਜ਼ੀ, ਖ਼ੁਸ਼, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ।
[रज़ामंद] अर० फ़ा० वि० सहमत, प्रसन्न, स्वीकृति देने वाला ।

—رضا ہونا—[ਰਜ਼ਾ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਰ ਜਾਣਾ ।
[रज़ा होना] मुहा० मर जाना ।

رضاعت—[ਰਜ਼ਾਇਤ] ਅਰ. ਇ. ਬੱਚੇ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੀਰ ਖ਼੍ਵਾਰੀ ।

[रज़ाअत] अर० स्त्री० बच्चे की दूध पान की अवस्था जो प्रायः दो वर्ष तक होती है।

رضاعی—[ਰਜ਼ਾਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਦੁੱਧ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ।

[रज़ाई] अर० वि० पु० जिसके साथ दूध का सम्बन्ध हो।

—رضاعی بھائی—[ਰਜ਼ਾਈ ਭਾਈ] ਪੁ. ਦੁੱਧ ਭਰਾ।

[रज़ाई भाई] पु० वे लड़के जो एक ही दाई का दूध पीकर पले हों।

رضائی—[ਰਜ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੀਂਟ ਦਾ ਸਿਉਂਿਆ ਲੇਫ਼; ਛੋਟਾ ਲੇਫ਼।

[रज़ाई] फ़ा० स्त्री० छींट का बना हुआ लिहाफ़; एक प्रकार का रूईदार ओढ़ना, छोटा लिहाफ़।

رضوان—[ਰਿਜ਼ਵਾਂ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋ ਬਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਦਰਬਾਨ ਹੈ।

[रिज़वां] अर० पु० एक देवता जो स्वर्ग का द्वारपाल है।

رضوی—[ਰਿਜ਼ਵੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਇਮਾਮ ਮੂਸਾ ਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ।

[रिज़वी] अर० वि० इमाम मूसा रज़ा से सम्बन्ध रखने वाला।

رضویہ—[ਰਿਜ਼ਵੀਯਹ:] ਅਰ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : رضوی

[रिज़वियः] अर० वि० देखो : رضوی

رطب—[ਰਤਬ] ਅਰ. ਵਿ. ਤਰ, ਤਰੀ ਵਾਲਾ; ਨਰਮ; ਤਾਜ਼ਾ।

[रतब] अर० वि० नमी वाला, तरी वाला; कोमल; ताज़ा।

رطب و یابس—[ਰਤਬੋ ਯਾਬਿਸ] ਅਰ. ਵਿ. ਤਰ ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਕ, ਗਿੱਲਾ ਤੇ ਸੁੱਕਾ; ਚੰਗਾ ਬੁਰਾ।

[रतबो याबिस] अर० वि० तर और खुश्क, गीला और सूखा; बुरा भला।

رطب—[ਰੁਤਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਰਾ, ਹਰਿਆਵਲ, ਸਬਜ਼ਾ।

[रुतब] अर० पु० हरा, हरियाली, सब्ज़ा।

رطل—[ਰਤਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਜਾਮ; ਇਕ ਪਊਂਡ।

[रतल] अर० पु० मदिरा का प्याला; एक पौंड जितना तोल।

رطوبت—[ਰਤੂਬਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਤਰੀ, ਨਮੀ, ਸਿੱਲ; ਥੁੱਕ; ਨਰਮੀ; ਕੋਮਲਤਾਪਣ।

[रतूबत] अर० स्त्री० तरी, नमी, गीलापन; थूक; कोमलता, ताज़गी।

رعایا—[ਰਆਯਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਰਜਾ, ਰੱਯਤ।

[रआया] अर० स्त्री० प्रजा, शासित वर्ग, किरायेदार।

رعایت—[ਰਿਆਇਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਲਿਹਾਜ਼, ਖ਼ਿਆਲ।

[रिआयत] अर० स्त्री० लिहाज़, विचार।

—رعایتی—[ਰਿਆਇਤੀ] ਵਿ. ਲਿਹਾਜ਼ੀ, ਜਿਸਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਲਿਹਾਜ਼ਦਾਰੀ।

[रिआयती] वि० जिसका लिहाज़ किया जाए, लिहाज़दारी।

—رعایتی پٹہ—[ਰਿਆਇਤੀ ਪਟਾ] ਪੁ. ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਰਿਆਇਤੀ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[रिआयती पटा] पु० कृषकों को दी गई रिआयती लिखत जिसमें उन्हें लगान में कुछ छूट दी जाती है।

رعب—[ਰੋ'ਅ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਡਰ, ਤਰਾਸ, ਸਹਿਮ; ਦਬਦਬਾ, ਧਾਕ, ਧੌਂਸ।

[रोअ-ब] अर० पु० भय, आतंक; दबदबा, शान, बड़प्पन की धाक।

—رعب داب—[ਰੋ'ਅ-ਬ ਦਾਬ] ਪੁ. ਦਬਦਬਾ, ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ।

[रोअ-ब दाब] पु० दबदबा, ऐश्वर्य।

—رعب دار—[ਰੋ'ਅ-ਬ ਦਾਰ] ਵਿ. ਰੋਹਬ ਵਾਲਾ।

[रोअब दार] वि० प्रभावशाली।

رعد—[ਰ'ਅ-ਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕੜਕ, ਗੜਗੜਾਹਟ; ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[रअ-द] अर० पु० बिजली की कड़क, गड़गड़ाहट, बादलों को चलाने वाले देवता की आवाज़।

رعشہ—[ਰ'ਅ-ਸ਼:] ਅਰ. ਪੁ. ਕਾਂਬਾ, ਕੰਬਣੀ; ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੱਥ ਪੈਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[रअ-श:] अर० पु० कम्पन, प्रकम्पन; एक रोग जिस में हाथ पैर कांपते हैं।

رعنائی—[ਰ'ਅਨਾਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਬਾਂਕਪਣ।

[रअनाई] अर० स्त्री० बांकपन।

رعونت—[ਰੁ'ਊਨਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਹੰਕਾਰ, ਆਕੜ, ਘਮੰਡ, ਸ਼ੇਖ਼ੀ।

[रुऊनत] अर० स्त्री० अकड़, अभिमान, गर्व, घमण्ड।

رعی بندہ—[ਰ'ਈ ਬੰਦ:] ਪੁ. ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ।

[रई बंद:] पु० खेतों के भागों का नक़्शा।

رعیت—[ਰ'ਈਯਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਰਜਾ।

[रईयत] अर० स्त्री० प्रजा।

رغبت—[ਰਗ਼-ਬਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਝੁਕਾਉ, ਸ਼ੌਕ।

[रग़-बत] अर० स्त्री० रुचि, शौक़।

رفاقت—[ਰਫ਼ਾ'ਕਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਸਾਥ, ਰਫ਼ੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[रफ़ाक़त] अर० स्त्री० साथ, साथ होने का भाव।

رفاہ—[ਰਿਫ਼ਾਹ] ਅਰ. ਵਿ. ਆਰਾਮ, ਸੁਖ, ਚੈਨ; ਨੇਕੀ, ਭਲਾਈ, ਉਹ ਕੰਮ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਮਿਲੇ।

[रिफ़ाह] अर० स्त्री० आराम, सुख, चैन; भलाई, वह काम जिस से लोगों को सुख मिले ।

رفاہِ خلائق—[ਰਿਫ਼ਾਹੇ ਖ਼ਲਾਇਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਲੋਕਹਿਤ, ਜਨਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ।

[रिफ़ाहे ख़लाइक़] अर० स्त्री० जन कल्याण, जनता की भलाई, लोगों की भलाई ।

رفاہِ عام—[ਰਿਫ਼ਾਹੇ ਆਮ] ਅਰ. ਇ. ਦੇਖੋ : رفاہِ خلائق

[रिफ़ाहे आम] अर० स्त्री० देखो : رفاہِ خلائق

رفاہِ قومی—[ਰਿਫ਼ਾਹੇ ਕ਼ੌਮੀ] ਅਰ. ਇ. ਕੌਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ।

[रिफ़ाहे क़ौमी] अर० स्त्री० राष्ट्र की भलाई ।

رفاہیت—[ਰਿਫ਼ਾਹੀਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਭਲਾਈ, ਸੁਖ ।

[रिफ़ाहीयत] अर० स्त्री० प्रसन्नता, भलाई, सुख ।

رفتار—[ਰਫ਼-ਤਾਰ] ਅਰ. ਇ. ਚਾਲ, ਤੋਰ ।

[रफ़-तार] अर० स्त्री० चाल, गति ।

رفتار و گفتار—[ਰਫ਼-ਤਾਰ ਗੁਫ਼-ਤਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਲ ਢਾਲ, ਬੋਲਣ ਚਾਲਣ ਦਾ ਢੰਗ ।

[रफ़-तार गुफ़-तार] फ़ा० स्त्री० आचरण, बोल चाल का ढंग ।

رفت گزشت—[ਰਫ਼-ਤ ਗੁਜ਼ਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਗਈ ਗੁਜ਼ਰੀ; ਟਾਲ ਮਟੋਲ ।

[रफ़-त गुज़श-त] फ़ा० वि० स्त्री० गई बीती; टाल मटोल ।

رفت گزشت کرنا—[ਰਫ਼-ਤ ਗੁਜ਼ਸ਼-ਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਟਾਲ ਛੱਡਣਾ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਅਣਡਿੱਠਾ ਕੀਤਾ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਜਾਣ ਦੇਣਾ ।

[रफ़-त गुज़श-त कर-ना] मुहा० टाल देना, क्षमा कर देना, गया बीता करना, जाने देना ।

رفتگی—[ਰਫ਼-ਤਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਵਿਸਮਾਦ ।

[रफ़-तगी] फ़ा० स्त्री० अपने आप को भूल जाने की अवस्था, विस्मरण ।

رفتنی—[ਰਫ਼-ਤਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਾਣ ਯੋਗ, ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ, ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਆਰਜ਼ੀ ।

[रफ़-तनी] फ़ा० स्त्री० जाने योग्य, जाने पर मजबूर, जाने वाला, अस्थायी ।

رفتہ—[ਰਫ਼-ਤਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਗਿਆ ਹੋਇਆ; ਮੋਇਆ ਹੋਇਆ; ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ।

[रफ़-तः] फ़ा० वि० पु० गया हुआ; मृतक; खोया हुआ ।

رفتہ رفتہ—[ਰਫ਼-ਤਹ ਰਫ਼-ਤਹ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ, ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ।

[रफ़-तः रफ़-तः] क्रि० वि० धीरे धीरे, शनैः शनैः ।

رفرف—[ਰਫ਼-ਰਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਰਾਫ਼ੀਲ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ; ਉਹ ਸਵਾਰੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਮਿਅਰਾਜ ਤੇ ਗਏ ਸਨ ।

[रफ़-रफ़] अर० पु० हज़रत इसराफ़ील के रहने का स्थान; वह सवारी जिस पर हज़रत मुहम्मद मिइराज पर गए थे ।

رفض—[ਰਫ਼-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਛੱਡਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ ।

[रफ़-ज़] अर० पु० छोड़ने का भाव; विचारों की भिन्नता ।

رفع—[ਰਫ਼-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਚਾਈ, ਉਠਾਉ; ਤਿਆਗ; ਅੱਖਰ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਵਾਲੀ ਪੇਸ਼ ।

[रफ़-अ] अर० पु० ऊपर उठाने का भाव, ऊंचाई, उठाव; त्याग; अक्षर पर पढ़ने वाली पेश ।

رفع دفع کرنا—[ਰਫ਼-ਅ ਦਫ਼-ਅ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਛੱਡਣਾ, ਤਿਆਗਣਾ; ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ।

[रफ़-अ दफ़-अ कर-ना] क्रि० सक० दूर करना, छोड़ना, त्याग करना; क्षमा करना ।

رفعت—[ਰਫ਼-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਉਚਾਈ, ਬਲੰਦੀ; ਤਰੱਕੀ, ਉੱਨਤੀ; ਸ਼ਾਨ ।

[रफ़-अत] अर० स्त्री० ऊंचाई; उन्नति; शान ।

رفقا—[ਰੁਫ਼-ਕ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. رفیق ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।

[रुफ़क़ाउ] अर० पु० رفیق का बहुवचन ।

رفل—[ਰਫ਼ਲ] ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕ ਮਖ਼ਮਲ ।

[रफ़ल] पु० एक प्रकार की बहुत बारीक मख़मल ।

رفو—[ਰਫ਼ੂ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੂਈ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਫਟੀ ਹੋਈ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ।

[रफ़ू] अर० पु० सुई धागे से कपड़े की फटी हुई जगह को सफ़ाई के साथ पूरा करने का काम ।

رفو چکر ہونا—[ਰਫ਼ੂ ਚੱਕਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਨੱਸ ਜਾਣਾ, ਖਿਸਕ ਜਾਣਾ, ਤੇਜ਼ ਜਾਣਾ ।

[रफ़ू चक्कर होना] मुहा० भाग जाना, दौड़ जाना ।

رفوگر—[ਰਫ਼ੂਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰਫ਼ੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਫੁੱਟੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[रफ़ूगर] फ़ा० पु० रफ़ू करने वाला, कटे हुए गर्म कपड़े को उसके धागे से मुरम्मत करने वाला ।

رفوگری—[ਰਫ਼ੂ-ਗਰੀ] ਇ. ਰਫ਼ੂਗਰ ਦਾ ਕੰਮ ।

[रफ़ू-गरी] स्त्री० रफ़ूगर का काम ।

رفیدہ—[ਰਫ਼ੀਦਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਉਹ ਗੱਦੀ ਜਿਸਦੇ ਉੱਤੇ ਰੋਟੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੰਦੂਰ ਵਿਚ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[रफ़ीदः] अर० पु० कपड़े की वह गद्दी जिस पर रोटी रख कर तन्दूर में लगाई जाती है ।

رفیع—[ਰਫ਼ੀਅ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚਾ, ਸ਼ਰੀਫ਼ ।

[रफ़ीअ] अर० वि० ऊंचा, महान ।

رفیع الشان—[ਰਫ਼ੀ-ਉੱਸ਼ਾਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ।
[रफ़ी-उश्शान] अर० वि० ऊंचे पद वाला, ऊंची उपाधि वाला।

رفیق—[ਰਫ਼ੀਕ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਥੀ, ਸੰਗੀ, ਸਹਾਈ; ਮਦਦੀ, ਮਿੱਤਰ।
[रफ़ीक़] अर० पु० साथी, सहायक, मददगार; मित्र।

رقابت—[ਰ਼ਕ਼ਾਬਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਰੋਧ; ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ।
[रक़ाबत] अर० स्त्री० विरोध; प्यार में विरोध, प्रतिद्वन्द्वी होने का भाव।

رقاص—[ਰੱਕ਼ਾਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਚਾਰ।
[रक़्क़ास] अर० पु० नाचने वाला, नर्तक।

رقاصہ—[ਰੱਕ਼ਾਸਃ] ਅਰ. ਇ. ਨਾਚੀ।
[रक़्क़ासः] अर० स्त्री० नाचने वाली नर्तकी।

رقبہ—[ਰ਼ਕ਼-ਬਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਖੇਤਰਫਲ; ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਭੋਂ; ਹਾਤਾ।
[रक़-बः] अर० पु० क्षेत्र फल; ग्राम से सम्बन्ध रखने वाली भूमि; अहाता।

رقبہ بندی—[ਰ਼ਕ਼-ਬਃ ਬੰਦੀ] ਇ. ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਥਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।
[रक़-बः बंदी] स्त्री० किसी स्थान का क्षेत्रफल नियत करने का भाव।

رقبہ قابل تشخیص جمع—[ਰ਼ਕ਼-ਬਃ ਕ਼ਾਬਿਲੇ ਤਸ਼-ਖ਼ੀਸੇ ਜਮ-ਅ] ਪੁ. ਉਹ ਰਕਬਾ ਜਿਸ ਤੇ ਮਸੂਲ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।
[रक़-बः क़ाबिले तश-ख़ीसे जम-अ] पु० वह भूमि जिस पर कर लगा हो या लगने वाला हो।

رقم—[ਰ਼ਕ਼-ਮ] ਅਰ. ਇ. ਲਿਖਤ, ਤਹਿਰੀਰ; ਛਾਪ; ਸੰਖਿਆ, ਹਿੰਦਸਾ, ਗਿਣਤੀ; ਲਗਾਨ ਦੀ ਦਰ।
[रक़-म] अर० स्त्री० लिखत, लिखने की क्रिया या भाव; छाप; अंक, गिनती; लगान की दर।

رقم جمع—[ਰ਼ਕ਼-ਮ ਜਮ-ਅ] ਅਰ. ਇ. ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਰਕਮ।
[रक़-म जम-अ] अर० स्त्री० जमा की हुई रक़म।

رقم سائر—[ਰ਼ਕ਼-ਮੇ ਸਾਇਰ] ਅਰ. ਇ. ਫੁਟਕਲ ਰਕਮ।
[रक़-मे साइर] अर० स्त्री० फुटकर रक़म।

رقم سوائی—[ਰ਼ਕ਼ਮ ਸਵਾਈ] ਇ. ਉਹ ਆਮਦਨੀ ਜੋ ਭੋਂ ਦੇ ਲਗਾਨ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਹੋਵੇ।
[रक़म सवाई] स्त्री० वह आय जो भूमि के लगान से ज़्यादा हो।

رقم کرنا—[ਰ਼ਕ਼ਮ ਕਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਲਿਖਣਾ।
[रक़म कर-ना] क्रि० सक० लिखना।

رقم مشتبہ الوصول—[ਰ਼ਕ਼-ਮੇ ਮੁਸ਼-ਤਬਾਹੁਲ ਵੁਸੂਲ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਵੇ।
[रक़-मे मुश-तबाहुल वुसूल] अर० स्त्री० वह रक़म जिस की प्राप्ति के बारे में सन्देह हो।

رقت—[ਰਿੱਕ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਨਰਮੀ, ਮੁਲਾਇਮਤ; ਰੋਣਾ; ਹਾਲ; ਮਸਤੀ; ਦਿਲਭਰ ਆਉਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ; ਮਿਹਰ, ਰਹਿਮ, ਤਰਸ; ਧਾਤ ਦਾ ਪਤਲਾਪਣ।
[रिक़्क़त] अर० स्त्री० नरमी, कोमलता; रोना, रुदन; हाल; मस्ती; दिल भर आने की अवस्था; दया, अनुग्रह, सहानुभूति; वीर्य का पतलापन।

رقت منی—[ਰਿੱਕ਼ਤੇ ਮਨੀ] ਅਰ. ਇ. ਧਾਤ ਦਾ ਪਤਲਾਪਣ।
[रिक़्क़ते मनी] अर० स्त्री० वीर्य का पतलापन।

رقص—[ਰ਼ਕ਼-ਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਾਚ; ਉਛਲਣਾ ਕੁੱਦਣਾ; ਰਾਗ ਦੇ ਤਾਲ ਤੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਹਿਲ ਜੁਲ।
[रक़-स] अर० पु० नृत्य; उछलना कूदना; संगीत के तालों पर अंगों की फड़कन।

رقص و سرود—[ਰ਼ਕ਼-ਸੋ ਸਰੋਦ] ਪੁ. ਨਾਚ ਗਾਣਾ, ਰਾਗ ਰੰਗ।
[रक़-सो सरोद] पु० नाच गाना, राग रंग।

رقعہ—[ਰੁਕ਼-ਅਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿੱਠੀ, ਪਰਚਾ; ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਲੀਰ।
[रुक़-अः] अर० पु० चिट्ठी, परचा; काग़ज़ का टुकड़ा; पर्ची, चीथड़ा।

رقیب—[ਰ਼ਕ਼ੀਬ] ਅਰ ਪੁ. ਰਾਖਾ, ਰਖਵਾਲਾ; ਹਮ ਪੇਸ਼ਾ; ਵਿਰੋਧੀ, ਵੈਰੀ; ਇਕ ਮਾਸ਼ੂਕ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰਕੀਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[रक़ीब] अर० पु० रक्षक, रखवाली करने वाला; समव्यवसायी; विरोधी, प्रतिद्वन्द्वी; एक प्रेमिका के दो प्रेमी एक दूसरे के रक़ीब होते हैं।

رقیق—[ਰ਼ਕ਼ੀਕ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਪਤਲਾ, ਪਾਣੀ ਵਰਗਾ; ਦ੍ਰਵੀ।
[रक़ीक़] अर० वि० पतला, पानी जैसा; द्रवणशील।

رقیق القلب—[ਰ਼ਕ਼ੀਕ਼ੁਲ ਕ਼ਲ-ਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਰਮ ਦਿਲ, ਤਰਸਵਾਨ।
[रक़ीक़ुल क़ल-ब] अर० पु० कोमल हृदय, दयालु।

رقیمہ—[ਰ਼ਕ਼ੀਮਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਚਿੱਠੀ, ਰੁੱਕਾ।
[रक़ीमः] अर० पु० चिट्ठी, पत्र।

رکاب—[ਰਿਕਾਬ] ਅਰ. ਇ. ਰਕਾਬ; ਰਕਾਬੀ; ਪਿਆਲਾ, ਥਾਲੀ।
[रिकाब] अर० स्त्री० रकाब; रकाबी; प्याला, थाली।

رکاب دار—[ਰਿਕਾਬ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਆਣਾ ਰਸੋਈਆ; ਘੋੜਸਵਾਰੀ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨੌਕਰ।

[रिकाब-दार] फ़ा० पु० समझदार ख़ानसामाँ; घुड़सवारी कराने वाला नौकर ।

رکابی مذہب—[ਰਿਕਾਬੀ ਮਜ਼-ਹਬ] ਵਿ. ਹਰਏਕੀ ਸਮਝਾ; ਲਾਲਚੀ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ ।

[रिकाबी मज़-हब] वि० बे-पेंदी का लोटा; लोभी; चाटुकार ।

رکاکت—[ਰਕਾਕਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਸੁਸਤੀ; ਨਿਰਾਦਰ; ਕਮੀਨਾਪਣ ।

[रकाकत] अर० स्त्री० निर्बलता, सुस्ती; निरादर; नीचता ।

رکاوٹ—[ਰੁਕਾਵਟ] ਇ. ਵਿਘਨ, ਅਟਕਾਉ, ਰੋਕ ।

[रुकावट] स्त्री० विघ्न, बाधा, अटकाव ।

رکاؤ—[ਰੁਕਾਉ] ਪੁ. ਅਟਕਾਉ, ਵਿਘਨ, ਰੋਕ ।

[रुकाओ] पु० अटकाव, विघ्न, बाधा ।

رکعت—[ਰਕ-ਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਝੁਕਾਉ, ਟੇਢ, ਵਿੰਗ, ਝੁਕਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਸ਼, ਤਿਹਾਈ ਜਾਂ ਚੁਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਜਦੇ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

[रक-अत] अर० स्त्री० झुकाव, टेढ़ापन, वक्रता; नमाज़ का आधा, तिहाई या चौथाई भाग जिसमें सिजदे आदि किए जाते हैं ।

رکن—[ਰੁਕ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਥੰਮ੍ਹ, ਥੰਮਲਾ, ਪੀਲ ਪਾਇਆ; ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ; ਕਾਰਿੰਦਾ; ਮੁਖ਼ਤਾਰ, ਮੈਂਬਰ ।

[रुक-न] अर० पु० स्तम्भ, खम्भा; आवश्यक अंग; प्रधान कार्यकर्ता, मुख़्तार, सदस्य ।

رکن سلطنت—[ਰੁਕ-ਨੇ ਸਲ-ਤ-ਨਤ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ।

[रुक-ने सल-तनत] अर० पु० राज्य के प्रधान कार्यकर्ताओं में से कोई एक ।

رکنا—[ਰੁਕ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਠਹਿਰਨਾ; ਝਿਜਕਣਾ; ਰੁਸਣਾ; ਸਾਹ ਰੁਕਣਾ, ਅਟਕਣਾ; ਸਾਹ ਲੈਣਾ; ਉਡੀਕਣਾ; ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ; ਬੰਦ ਹੋਣਾ ।

[रुक-ना] क्रि० अक० ठहरना; झिझकना; रूठना; दूर रहना; अटकना; सांस लेना; प्रतीक्षा करना; भरा जाना; बन्द होना ।

رکوع—[ਰੁਕੂ-ਅ] ਅਰ. ਪੁ. ਨਮਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रुकू-अ] अर० पु० नमाज़ में घुटनों पर हाथ रख कर झुकना ।

رکھ رکھاؤ—[ਰਖ ਰਖਾਉ] ਪੁ. ਰੱਖਿਆ, ਦੇਖ ਭਾਲ ।

[रख रखाओ] पु० रक्षा, देख भाल ।

رکھائی—[ਰੁਖਾਈ] ਇ. ਰੁਖਿਆਈ, ਰੁੱਖਾਪਣ ।

[रुखाई] स्त्री० रूखा होने का भाव, रूखता ।

رکھوالا—[ਰਖ-ਵਾਲਾ] ਪੁ. ਰਾਖਾ, ਚੌਕੀਦਾਰ ।

[रख-वाला] पु० रखवाली करने वाला, रक्षक, चौकीदार ।

رکھوالی—[ਰਖ-ਵਾਲੀ] ਇ. ਰਾਖੀ; ਚੌਕੀਦਾਰੀ; ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ।

[रख-वाली] स्त्री० रक्षा; चौकीदारी; चौकीदार का वेतन ।

رکھوانا—[ਰਖ-ਵਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਖਾਉਣਾ; ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ; ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਾ; ਨੌਕਰ ਰਖਾਉਣਾ ।

[रख-वाना] क्रि० सक० रखाना; जमा करवाना; साथ मिलाना; नौकर रखवाना ।

رکھونچا—[ਰਿਖੋਂਚਾ] ਇ. ਵੜੀ, ਧੋਤੀ ਹੋਈ ਮੂੰਗੀ ਜਾਂ ਮਾਂਹ ਦੀ ਦਾਲ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਵੜੀ ।

[रिखौंचा] स्त्री० बड़ी, धोई हुई मूँग अथवा उड़द की दाल से बनाई गई बड़ी ।

رکیک—[ਰਕੀਕ] ਅਰ. ਵਿ. ਸੁਸਤ, ਮੋਠਾ, ਢਿੱਲਾ; ਪਤਲਾ, ਲਿੱਸਾ; ਬਰੀਕ; ਘਟੀਆ, ਹੀਣਾ ।

[रकीक] अर० वि० दुर्बल, सुस्त, ढीला; दुबला, पतला; बारीक, घटिया, तुच्छ ।

رکین—[ਰਕੀਨ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੱਕਾ ।

[रकीन] अर० वि० पक्का ।

رگ—[ਰਗ] ਇ. ਨਸ, ਨਾੜ, ਨਾੜੀ, ਪੱਠਾ; ਫੁਲ ਜਾਂ ਪੱਤੇ ਵਿਚਲਾ ਬਰੀਕ ਰੇਸ਼ਾ; ਅੱਖ ਦਾ ਡੋਰਾ; ਅਸਲ ਨਸਲ, ਜਾਤ; ਧਾਗਾ ।

[रग] स्त्री० नस, नाड़ी, पट्ठा; फूल अथवा पत्ते में दिखाई देने वाला बारीक रेशा; आँख का डोरा; असल नसल, जाति; धागा ।

رگ اترنا—[ਰਗ ਉਤਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਹੋਣਾ; ਹਠਲੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ।

[रग उतर-ना] मुहा० क्रोध शान्त होना; खब्त उतरना ।

رگ پٹھے سے واقف ہونا—[ਰਗ ਪੱਠੇ ਸੇ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨਾ; ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਸਲ ਨਸਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ।

[रग पट्ठे से वाक़िफ़ होना] मुहा० किसी के बारे में सब कुछ जानना; किसी की असल नसल से परिचित होना ।

رگ پھڑکنا—[ਰਗ ਫੜਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਪਣਾ ।

[रग फड़क-ना] मुहा० पहले ही किसी घटना के बारे में पता लग जाना ।

—رگِ جاں—[ਰਗੇ ਜਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਾਹ ਰਗ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਾੜ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ੂਨ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[रगे जां] फ़ा० स्त्री० शाह रग, वह बड़ी और मुख्य रग जिस में से सारे शरीर में रक्त पहुंचता है।

—رگ زن—[ਰਗ ਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੱਰਾਹ, ਨਸ਼ਤਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[रग ज़न] फ़ा० पु० शल्य चिकित्सक, जर्राह, नाड़ियों में से गन्दा ख़ून निकालने वाला।

—رگِ غیرت—[ਰਗੇ ਗ਼ੈਰਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਵੈ-ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਜੋਸ਼।

[रगे ग़ैरत] अर० स्त्री० स्वाभिमान का जोश।

—رگ و پے—[ਰਗੋ ਪੈ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਸ ਪੱਠਾ।

[रगो पै] फ़ा० पु० रग पट्ठा।

رگ و ریشہ—[ਰਗੋ ਰੇਸ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਸ, ਪੱਠਾ; ਅਸਲ ਨਸਲ।

[रगो रेशः] फ़ा० पु० रग, पट्ठा, नस; असल नसल।

—رگ و ریشہ میں پڑنا—[ਰਗੋ ਰੇਸ਼ਃ ਮੇਂ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਮਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ, ਲੂੰ ਲੂੰ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ।

[रगो रेशः में पड़-ना] मुहा० प्राणों में समा जाना, अंग अंग में समा जाना, रोम रोम में समा जाना।

رگڑا—[ਰਗ-ੜਾ] ਪੁ. ਘੋਟਣ ਦਾ ਕੰਮ।

[रग-ड़ा] पु० घोटने का काम।

—رگڑا جھگڑا—[ਰਗ-ੜਾ ਝਗ-ੜਾ] ਪੁ. ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ।

[रग-ड़ा झग-ड़ा] पु० लड़ाई झगड़ा, कलह।

رلنا—[ਰਲ-ਨਾ] ਕਿ. ਅਕ. ਮਿਲਣਾ; ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ; ਸਾਜ਼ਸ਼ ਕਰਨਾ।

[रल-ना] क्रि० अक० मिलना; सम्मिलित होना; षड्यन्त्र करना।

رم—[ਰਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤ੍ਰਹਿਕਣਾ, ਡਰ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[रम] फ़ा० पु० डर कर भागने का भाव।

رمّال—[ਰੱਮਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਮਲੀਆ ਜੋਤਸ਼ੀ, ਨਜੂਮੀ।

[रम्माल] अर० पु० ज्योतिषी, नजूमी।

رمان—[ਰੁਮਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਨਾਰ।

[रुमान] अर० पु० अनार।

رمانا—[ਰਮਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਫਿਰਾਉਣਾ, ਘੁਮਾਉਣਾ; ਰਚਾਉਣਾ; ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

[रमाना] क्रि० सक० फिराना, घुमाना; रचाना; धारण करना।

رمبھانا—[ਰੰਭਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਮੱਝ, ਗਾਂ ਦਾ ਬੋਲਣਾ।

[रंभाना] क्रि० अक० भैंस अथवा गाय का बोलना।

رمتا—[ਰਮ-ਤਾ] ਵਿ. ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ, ਤੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ।

[रम-ता] वि० घूमने फिरने वाला, चलता फिरता।

—رمتا جوگی—[ਰਮ-ਤਾ ਜੋਗੀ] ਪੁ. ਫ਼ਕੀਰ, ਸਾਧੂ, ਫਿਰਨ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ ਜੋਗੀ।

[रम-ता जोगी] पु० साधु, फ़कीर, घूमने फिरने वाला साधु।

رم جھم—[ਰਿਮ ਝਿਮ] ਇ. ਮੀਂਹ ਦੀ ਹਲਕੀ ਜਹੀ ਆਵਾਜ਼।

[रिम झिम] स्त्री० वर्षा की हल्की सी आवाज़।

رمد—[ਰਮਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਰੋਗ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

[रमद] अर० पु० एक रोग जिसमें आँखें लाल रहती हैं।

رمز—[ਰਮ-ਜ਼] ਅਰ. ਇ. ਅੱਖ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ; ਭੇਤ; ਨੁਕਤਾ; ਮਿਹਣਾ, ਤਾਹਨਾ; ਨਿਸ਼ਾਨ; ਗੱਲ, ਮਾਮਲਾ।

[रम-ज़] अर० स्त्री० आंख का इशारा; भेद, रहस्य, सूक्ष्म बात; व्यंग्य, ताना; निशान; बात।

—رمز پھینکنا—[ਰਮ-ਜ਼ ਫੇਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ, ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਨਾ, ਭੇਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ।

[रम-ज़ फेंक-ना] मुहा० इशारा करना, व्यंग्य करना, रहस्य की बात करना।

—رمز شناس—[ਰਮ-ਜ਼ ਸ਼ਨਾਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਭੇਤ ਦਾ ਜਾਣੂ, ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ।

[रम-ज़ शनास] फ़ा० वि० पु० रहस्य को जानने वाला, इशारा समझने वाला।

—رمز کی باتیں—[ਰਮ-ਜ਼ ਕੀ ਬਾਤੇਂ] ਇ. ਭੇਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

[रम-ज़ की बातें] स्त्री० रहस्य की बातें।

—رمز مارنا—[ਰਮ-ਜ਼ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ: رمز پھینکنا

[रम-ज़ मार-ना] मुहा० देखो: رمز پھینکنا

رمضان—[ਰਮ-ਜ਼ਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਦੇ ਹਨ।

[रम-ज़ान] अर० पु० वि० हिजरी साल का नवम मास जिसमें मुसलमान रोज़ा रखते हैं।

—رمضان کے نمازی—[ਰਮ-ਜ਼ਾਨ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ੀ] ਪੁ. ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦਿਨ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ।

[रम-ज़ान के नमाज़ी] पु० थोड़े ही दिन नमाज़ पढ़ने वाले।

رمق—[ਰਮ-ਕ਼] ਅਰ. ਇ. ਵਿ. ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਹੀ ਜਾਨ; ਅਖ਼ੀਰੀ ਸੁਆਸ; ਜ਼ਰਾ ਕੁ।

[रम-क़] अर० स्त्री० वि० बची खुची थोड़ी सी जान; अन्तिम श्वास; थोड़ा सा।

¹رمل—[ਰਮਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੇਤ; ਇਕ ਵਿਦਿਆ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

[रमल] अर० पु० रेत; एक विद्या जिसके द्वारा गुप्त बातें बताते हैं।

* رمل—[ਰਮਲ] ਅਰ. ਇ. ਇਲਮ ਅਰੂਜ਼ ਦੀ ਇਕ ਬਹਿਰ; ਨਾਚਣੇ ਨਾਲ ਚਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[रमल] अर० स्त्री० अरूज़ की एक बह्र; नाच से चलने का भाव ।
رمنا ، رمنہ—[ਰਮਨਾ, ਰਮਨਹ] ਪੁ. ਚਰਾਂਦ, ਹਰਿਆਵਲ; ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਾਹ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ।
[रमना, रमनः] पु० वह स्थान जहाँ पशु चरते हों, हरियाली; शिकार गाह, वह स्थान जहाँ शिकार खेलते हैं ।
رموز—[ਰਮੂਜ਼] ਅਰ. ਇ. رمز ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ।
[रमूज़] अर० स्त्री० رمز का बहुवचन ।
رمیدگی—[ਰਮੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭਗੌੜ; ਖਿਸਕਣਾ ।
[रमीदगी] फ़ा० स्त्री० भगदड़; पलायन ।
رمیم—[ਰਮੀਮ] ਅਰ. ਇ. ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ ।
[रमीम] अर० वि० गला सड़ा ।
رن—[ਰਨ] ਪੁ. ਲੜਾਈ, ਘਮਸਾਨ, ਮਹਾਂ ਯੁੱਧ; ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ ।
[रन] पु० लड़ाई, युद्ध, महा युद्ध; युद्ध-क्षेत्र ।
—رن بولنا—[ਰਨ ਬੋਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣਾ ।
[रन बोल-ना] मुहा० रण-क्षेत्र में से आवाज़ आना ।
—رن بہادر—[ਰਨ ਬਹਾਦੁਰ] ਪੁ. ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਿਤਾਬ ।
[रन बहादुर] पु० एक सरकारी उपाधि ।
—رن پڑنا—[ਰਨ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਲੜਾਈ ਛਿੜਨਾ, ਜੰਗ ਹੋਣਾ ।
[रन पड़-ना] मुहा० लड़ाई छिड़ना, युद्ध होना ।
—رن جیت—[ਰਨ-ਜੀਤ] ਵਿ. ਪੁ. ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ, ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ।
[रन-जीत] वि० पु० युद्ध में विजय प्राप्त करने वाला, लड़ाई जीतने वाला ।
رنج—[ਰੰਜ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੁਖ, ਰੋਗ; ਚਿੰਤਾ, ਫ਼ਿਕਰ, ਸੋਗ; ਮੋਹ, ਮਾਤਮ; ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ, ਗੁੱਸਾ, ਕਰੋਧ ।
[रंज] फ़ा० पु० दुःख, रोग; चिन्ता, फ़िक्र, शोक, मातम; प्रायश्चित; क्रोध, गुस्सा ।
—رنج مول لینا—[ਰੰਜ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਫ਼ਤ ਮੁਫ਼ਤ ਦਾ ਕਲੇਸ਼ ਸਹੇੜ ਲੈਣਾ ।
[रंज मोल लेना] मुहा० व्यर्थ में दुःख मोल लेना ।
رنج و محن—[ਰੰਜ ਮਿਹਨ] ਪੁ. ਦੁਖ ਦਰਦ, ਤਕਲੀਫ਼, ਮੁਸੀਬਤ ।
[रंजो मिहन] पु० दुःख, क्लेश, कष्ट, विपत्ति ।
رنجش—[ਰੰਜਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਣਬਣ, ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ, ਗੁੱਸਾ ।
[रंजिश] फ़ा० स्त्री० अनबन, क्रोध, नाराज़गी ।

رنجک—[ਰੰਜਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਾਰੂਦ; ਪਲੀਤਾ ।
[रंजक] फ़ा० स्त्री० बारूद; पलीता ।
—رنجک پلانا—[ਰੰਜਕ ਪਿਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੰਦੂਕ ਜਾਂ ਤੋਪ ਦਾ ਪਲੀਤਾ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ।
[रंजक पिलाना] मुहा० बन्दूक या तोप के प्याले में बारूद रखना ।
—رنجک چاٹ جانا—[ਰੰਜਕ ਚਾਟ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਲੀਤਾ ਚਲ ਜਾਣਾ ਪਰ ਬੰਦੂਕ ਜਾਂ ਤੋਪ ਦਾ ਨਾ ਚਲਣਾ ।
[रंजक चाट जाना] मुहा० रंजक का धुआँ देकर रह जाना ।
—رنجک ڈالنا—[ਰੰਜਕ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : رنجک پلانا
[रंजक डाल-ना] मुहा० देखो : رنجک پلانا
—رنجک رکھنا—[ਰੰਜਕ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : رنجک ڈالنا
[रंजक रख-ना] मुहा० देखो : رنجک ڈالنا
رنجور—[ਰੰਜੂਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਗੀ, ਬੀਮਾਰ, ਦੁਖੀਆ ।
[रंजूर] फ़ा० वि० रोगी, बीमार, दुखी ।
رنجوری—[ਰੰਜੂਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਗ, ਦੁਖ, ਬੀਮਾਰੀ ।
[रंजूरी] फ़ा० स्त्री० रोग, दुःख, बीमारी ।
رنجیدگی—[ਰੰਜੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : رنجش
[रंजीदगी] फ़ा० स्त्री० देखो : رنجش
رنجیدہ—[ਰੰਜੀਦਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੁਖੀ, ਰੋਗੀ, ਉਦਾਸ; ਨਾਰਾਜ਼, ਰੁੱਠਾ ਹੋਇਆ; ਬੇਜ਼ਾਰ ।
[रंजीदः] फ़ा० वि० दुखी, रोगी, उदास; क्रुद्ध, रूठा हुआ; व्याकुल ।
—رنجیدہ خاطر—[ਰੰਜੀਦਹ ਖ਼ਾਤਿਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਦਾਸ, ਨਾਰਾਜ਼, ਦੁਖੀ ।
[रंजीदः ख़ातिर] फ़ा० वि० उदास, खिन्न, अप्रसन्न, दुखी ।
رند—[ਰਿੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਮਨੁਖ ਜੋ ਮਜ਼ਹਬੀ ਰੀਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨਹੀਂ, ਆਜ਼ਾਦ ਆਦਮੀ; ਫੱਕੜ; ਸ਼ਰਾਬੀ, ਮਸਤਾਨਾ ।
[रिंद] फ़ा० पु० वह व्यक्ति जो धार्मिक रीतियों पर विश्वास न रखता हो, स्वच्छन्द व्यक्ति; फक्कड़, मनमौजी आदमी; शराबी, मस्त ।
—رند مشرب—[ਰਿੰਦ ਮਸ਼-ਰਬ] ਪੁ. ਆਜ਼ਾਦ ਬੰਦਾ; ਖਾਓ ਪੀਓ ਦਾ ਬੰਦਾ ।
[रिंद मश-रब] पु० स्वच्छन्द पुरुष, खाने पीने वाला मनुष्य, मनमौजी आदमी ।
—رند مشرب—[ਰਿੰਦ ਮਸ਼-ਰਬ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : رند مشرب
[रिंद मश-रब] पु० देखो : رند مشرب

رند—[ਰੰਦ] ਪੁ. ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਫ਼ਸੀਲ ਦੀਆਂ ਮੋਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।
[रंध्र] पु० बुर्ज अथवा फ़सील के वे सुराख़ जिन में से बाहर के शत्रुओं पर गोलियाँ चलाई जाती हैं ।

رندانہ—[ਰਿੰਦਾਨਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ, ਰਿੰਦਾਂ ਵਾਂਗ ।
[रिंदाना:] फ़ा० वि० स्वच्छन्दता पूर्वक, रिन्दों की भाँति ।

رندہ—[ਰੰਦਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਰਖਾਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲੱਕੜੀ ਨੂੰ ਛਿਲ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ।
[रंदा] फ़ा० पु० तरखान का एक लकड़ी को छील कर साफ़ करने का औज़ार ।

رندھنا—[ਰੁੰਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਪੀਹਣਾ ਜਾਣਾ, ਮਲਿਆ ਦਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਭਰ ਜਾਣਾ; ਭਰ ਆਉਣਾ ।
[रुँध-ना] क्रि० अक० पीसा जाना, मला दला जाना, भर जाना (गले का) ।

رندھیر—[ਰੰਧੀਰ] ਵਿ. ਪੁ. ਬਹਾਦਰ, ਸੂਰਮਾ, ਦਲੇਰ ।
[रणधीर] वि० पु० वीर, शूरवीर, उत्साही ।

رندی—[ਰਿੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ, ਐਯਾਸ਼ੀ, ਰਿੰਦਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ।
[रिंदी] फ़ा० स्त्री० सुरा पान, मदिरा-सेवन, रिन्दों का काम ।

1رنڈ—[ਰੰਡ] ਇ. ਅਰਿੰਡ ।
[रंड] स्त्री० एरंड का वृक्ष ।

رنڈ—[ਰੁੰਡ] ਪੁ. ਧੜ, ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਸਰੀਰ; ਰਪਾੜਾ, ਟਾਹਣੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਰੁੱਖ ।
[रुंड] पु० धड़, सिर से पृथक् हुआ शरीर; शाखाओं से रहित वृक्ष ।

—منڈ رنڈ—[ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ] ਵਿ. ਸਫ਼ਾ ਚਟ, ਮੋਨ ਮੋਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ।
[रुंड मुंड] वि० साफ़ा चट, बिलकुल मुंडा हुआ ।

2رنڈ—[ਰੰਡ] ਇ. رنڈی ਦਾ ਸੰਖੇਪ ।
[रंड] स्त्री० رنڈی का संक्षेप ।

رنڈاپا—[ਰੰਡਾਪਾ] ਪੁ. ਰੰਡੇਪਾ, ਵਿਧਵਾਪਣ ।
[रंडापा] पु० वैधव्य, विधवापन ।

رنڈ سالہ—[ਰੰਡ ਸਾਲਾ:] ਇ. ਪੁ. ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਲੀੜਾ (ਕਪੜੇ), ਮਾਤਮੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ।
[रंड साला:] स्त्री० पु० विधवा का जोड़ा (वस्त्र), मातमी वस्त्र ।

رنڈوا—[ਰੰਡਵਾ] ਪੁ. ਰੰਡਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਮਰ ਗਈ ਹੋਵੇ ।
[रंड-वा] पु० विधुर, जिसकी पत्नी मर गई हो ।

رنڈی—[ਰੰਡੀ] ਇ. ਤੀਵੀਂ, ਜ਼ਨਾਨੀ, ਰੰਨ; ਕੰਜਰੀ, ਬਜ਼ਾਰੀ ਤੀਵੀਂ; ਨਾਚੀ ।
[रंडी] स्त्री० स्त्री, पत्नी, औरत; वेश्या, बाज़ारी औरत; नृत्य करने वाली स्त्री ।

—رنڈی باز—[ਰੰਡੀ ਬਾਜ਼] ਪੁ. ਐਯਾਸ਼, ਜ਼ਾਨੀ, ਵਿਭਚਾਰੀ, ਵੇਸਵਾ-ਗਾਮੀ ।
[रंडी बाज़] पु० कामुक, व्यभिचारी, ज़िना करने वाला, वेश्या-गामी ।

1رنگ—[ਰੰਗ] ਅਵ. ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਾਂਗ ।
[रंग] अव्य० की तरह, भाँति ।

2رنگ—[ਰੰਗ] ਪੁ. ਰੂਪ; ਨਾਚ; ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ; ਹਾਲ, ਹਾਲਤ; ਜੋਬਨ, ਬਹਾਰ; ਸਮਾਂ; ਰੌਣਕ; ਖ਼ੁਸ਼ੀ; ਕਾਇਦਾ; ਕਨੂੰਨ; ਕਿਸਮ, ਜਾਤ; ਰੌਣਕ; ਸੈਰ ਤਮਾਸ਼ਾ; ਹਾਸਾ; ਚੌਪਟ ਦੀ ਹਰ ਬਾਜ਼ੀ; ਸਾਵਾਂ, ਬਰਾਬਰ; ਧੂਮ ਧਾਮ; ਮਜ਼ਾ, ਸੁਆਦ; ਨਸ਼ਾ; ਲਹੂ ।
[रंग] पु० रूप; नाच; विधि, ढंग; स्थिति, हालत; यौवन, बहार; समय; रौनक; प्रसन्नता; नियम, सिद्धान्त; कानून; प्रकार, जाति; रौनक; सैर तमाशा; हँसी; गंजफे की हर बाज़ी; समान, बराबर; धूमधाम; आनन्द, स्वाद; नशा; रक्त ।

—رنگ آشنا—[ਰੰਗ ਆਸ਼-ਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਲ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ।
[रंग आश-ना] फ़ा० वि० पु० मुख की रंगत देख कर हाल बताने वाला ।

—رنگ آمیزی—[ਰੰਗ ਆਮੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੰਗ ਦਾ ਕੰਮ; ਚਿਤਰਕਾਰੀ; ਰੰਗ ਦਾ ਮੇਲ; ਅਤਕਥਨੀ ।
[रंग आमेज़ी] फ़ा० स्त्री० रंग का काम; चित्रकारी; रंगों का मेल; अत्युक्ति ।

—رنگ اکھڑنا—[ਰੰਗ ਉਖੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਹਫ਼ਲ ਦਾ ਨਾ ਜੰਮਣਾ; ਬੇਸੁਆਦੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[रंग उखड़-ना] मुहा० सभा का न जमना; नीरसता हो आना ।

—رنگ باندھنا—[ਰੰਗ ਬੰਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਸੁਆਦ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ।
[रंग बांध-ना] मुहा० रंग जमाना, रस पैदा करना ।

—رنگ بدلنا—[ਰੰਗ ਬਦਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਰੂਪ ਵਟਾਉਣਾ; ਕਾਇਆ ਪਲਟਣਾ, ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਹੋਣਾ; ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ।
[रंग बदल-ना] क्रि० समा० रूप बदलना; काया पलटना, और की और स्थिति होना; क्रुद्ध होना ।

—رنگ بندھنا—[ਰੰਗ ਬੰਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਬੱਝਣਾ, ਮਹਿਫ਼ਲ ਜੰਮਣਾ; ਰੰਗ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ ।

[रंग बंध-ना] मुहा० रंग जमना, सभा का जमना; बुरा प्रभाव पड़ना ।

—رنگ بھرنا—[ਰੰਗ ਭਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕਿਸੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਰੰਗ ਲਾਉਣਾ; ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ।

[रंग भर-ना] क्रि० समा० किसी चित्र में रंग लगाना; रंग चढ़ाना ।

—رنگ بھنگ کرنا—[ਰੰਗ ਭੰਗ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਆਦ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨਾ, ਰੰਗ ਵਿਚ ਭੰਗ ਪਾਉਣਾ ।

[रंग भंग कर-ना] मुहा० आनन्द में बाधा डालना, रंग में भंग डालना ।

—رنگ بے رنگ ہونا—[ਰੰਗ ਬੇਰੰਗ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਆਦ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣਾ, ਮਜ਼ਾ ਕਿਰਕਿਰਾ ਹੋਣਾ ।

[रंग बेरंग होना] मुहा० आनन्द में बाधा पड़ना, रंग में भंग पड़ना ।

—رنگ پاشی—[ਰੰਗ ਪਾਸ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੰਗ ਛਿੜਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭਾਵ; ਹੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਛਿੜ ਦੂਜੇ ਤੇ ਸੁੱਟਣਾ ।

[रंग पाशी] फ़ा० स्त्री० रंग छिड़कने का काम अथवा भाव; होली के समय एक दूसरे पर रंग फेंकना ।

—رنگ پر آنا—[ਰੰਗ ਪਰ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੌਣਕ ਚੜ੍ਹਨਾ; ਜੋਬਨ ਤੇ ਆਉਣਾ ।

[रंग पर आना] मुहा० शोभा बढ़ना; यौवन पर आना ।

—رنگ پکڑنا—[ਰੰਗ ਪਕੜ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੰਗਿਆ ਜਾਣਾ; ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਨਾ; ਚਮਕਣਾ ।

[रंग पकड़-ना] क्रि० सक० रंगा जाना, रंग आना; रंग चढ़ना; चमकना ।

—رنگ ٹپکنا—[ਰੰਗ ਟਪਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰਸ ਚੋਣਾ; ਰੂਪ ਚਮਕਣਾ ।

[रंग टपक-ना] मुहा० रस टपकना; ज्योतिमान होना ।

—رنگ جل جانا—[ਰੰਗ ਜਲ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਜਹੀ ਆ ਜਾਣਾ; ਰੰਗ ਸਾਂਵਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[रंग जल जाना] मुहा० रक्त काला होने के कारण मुख पर कालापन आ जाना; श्याम वर्ण हो जाना ।

—رنگ جمانا—[ਰੰਗ ਜਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਠੀਂਹ ਬੰਨ੍ਹਣਾ; ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ; ਰੌਣਕ ਦੇਣਾ ।

[रंग जमाना] मुहा० नींव रखना, असर डालना; सुशोभित करना ।

—رنگ چڑھنا—[ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾਣਾ; ਮਸਤੀ ਹੋਣਾ; ਇਕੋ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

[रंग चढ़-ना] मुहा० रंगा जाना; मस्त होना; एक रूप हो जाना ।

—رنگ دار—[ਰੰਗਦਾਰ] ਵਿ. ਰੰਗ ਵਾਲਾ, ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ; ਚਮਕੀਲਾ ।

[रंगदार] वि० रंगवाला, रंगा हुआ; रंगीला, चमकदार ।

—رنگ دیکھنا—[ਰੰਗ ਦੇਖ-ਣਾ]ਮੁਹਾ. ਸੈਰ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਅਮਲ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਨਾ; ਰੌ ਵੇਖਣਾ, ਮੌਕਾ ਵੇਖਣਾ ।

[रंग देख-ना] मुहा० सैर करना; किसी कर्म के परिणाम का ध्यान करना; बहाव देखना, अवसर देखना ।

—رنگ دینا—[ਰੰਗ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਆਦ ਦੇਣਾ ।

[रंग देना] मुहा० आनन्द देना ।

—رنگ ڈھنگ—[ਰੰਗ ਢੰਗ] ਪੁ. ਚਾਲ ਚਲਣ, ਵਰਤਾਉ, ਆਦਤ, ਸੁਭਾ; ਹਾਲਤ ।

[रंग ढंग] पु० चाल ढाल, आचरण, व्यवहार, आदत, स्वभाव; हालत ।

—رنگ رس—[ਰੰਗ ਰਸ] ਪੁ. ਮੌਜ ਮਿਸਰਤ, ਖੇਡ-ਤਮਾਸ਼ਾ; ਮੌਜ ਮੇਲਾ ।

[रंग रस] पु० आमोद प्रमोद, खेल तमाशा; आनन्द मंगल ।

—رنگ رلیاں—[ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ] ਇ. ਵੇਖੋ : رنگ رس

[रंग रलियां] स्त्री० देखो : رنگ رس

—رنگ رنگیلا—[ਰੰਗ ਰੰਗੀਲਾ] ਵਿ. ਰੰਗਦਾਰ; ਨਕਾਰਾ, ਲੋਫਰ; ਐਸ਼ੀ ।

[रंग रंगीला] वि० रंगदार; निकम्मा, मूर्ख, आनन्दी-रसिया ।

—رنگ روپ—[ਰੰਗ ਰੂਪ] ਪੁ. ਚਮਕ ਦਮਕ; ਹੁਲੀਆ, ਚਿਹਰਾ ਮੁਹਰਾ ।

[रंग रूप] पु० चमक दमक; आकृति, आकार, चेहरा मुहरा ।

—رنگ روغن—[ਰੰਗ ਰੋਗ਼ਨ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : رنگ روپ

[रंग रोग़न] पु० देखो : رنگ روپ

—رنگ ریز = رنگریز—[ਰੰਗ ਰੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਲਾਰੀ, ਕਪੜੇ ਰੰਗਣ ਵਾਲਾ, ਕਪੜੇ ਦੀ ਰੰਗਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[रंग रेज़] फ़ा० पु० कपड़े रंगने वाला, कपड़े की रंगाई का काम करने वाला ।

—رنگ ریزی—[ਰੰਗ ਰੇਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਪੜੇ ਰੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਲਲਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ।

[रंग रेज़ी] फ़ा० स्त्री० कपड़े रंगने का काम; रंगाई का काम ।

—رنگ ساز—[ਰੰਗ ਸਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਲਾਰੀ, ਰੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਰੰਗ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[रंग साज़] फ़ा० पु० रंगरेज़, रंग करने वाला; चित्रकार ।

—رنگ سازی—[ਰੰਗ ਸਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੰਗ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ, ਲਲਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ।

[रंग साज़ी] फ़ा० स्त्री० रंग साज़ का काम, रंगाई का काम ।

—رنگ سفید پڑنا—[ਰੰਗ ਸਫ਼ੇਦ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰ ਜਾਂ ਕੋਮਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੂੰਹ ਦਾ ਰੰਗ ਚਿੱਟਾ ਹੋਣਾ; ਕਿਸੇ ਦੁਖ ਜਾਂ ਸਦਮੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਉੱਡ ਜਾਣਾ ।

[रंग सफ़ेद पड़-ना] मुहा० भय अथवा कोमलता के कारण मुँह का रंग सफ़ेद होना; किसी दुःख अथवा क्षति के कारण चेहरे का रंग उड़ जाना ।

—رنگ کاٹنا—[ਰੰਗ ਕਾਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਰੰਗ ਲਾਹੁਣਾ; ਚੌਪੜ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਨਰਦ ਮਾਰਨਾ; ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਾਖ ਮਾਰਨਾ ।

[रंग काट-ना] मुहा० रंग दूर करना, रंग उतारना; चौपड़ में विरोधी की नरद मारना; दूसरे की साख मारना ।

—رنگ کٹنا—[ਰੰਗ ਕਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਉੱਡਣਾ; ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਉਡ ਜਾਣਾ ।

[रंग कट-ना] मुहा० रंग उड़ना; लज्जा से चेहरे का रंग उड़ जाना ।

—رنگ کرنا—[ਰੰਗ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ, ਜਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ।

[रंग कर-ना] मुहा० ख़ुशी मनाना, आमोद प्रमोद करना ।

—رنگ کھیلنا—[ਰੰਗ ਖੇਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਹੋਲੀ ਖੇਡਣਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਰੰਗ ਸੁਟਣਾ ।

[रंग खेल-ना] मुहा० होली खेलना, प्रसन्नता के अवसर पर एक दूसरे पर रंग छिड़कना ।

—رنگ لانا—[ਰੰਗ ਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗਿਆ ਜਾਣਾ; ਰੁੱਸਣਾ; ਬੁਰਾਈ ਕਰਨਾ; ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣਾ; ਦੰਡ ਦੇਣਾ; ਸਾਂਗ ਬਣਾਉਣਾ; ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ; ਛਲ ਕਰਨਾ; ਸੁਖਾਉਣਾ; ਚੌਪੜ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਨਰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ।

[रंग लाना] मुहा० रंगा जाना; रूठना; बुराई करना; तमाशा देखना; दण्ड देना; स्वांग बनाना; झगड़ा करना; छल करना; सिखाना; चौसर में रंग की नरदों का पहले घर में ला कर इकट्ठा करना ।

—رنگ لینا—[ਰੰਗ ਲੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਣਾ ।

[रंग लेना] मुहा० अपने जैसा कर लेना, अपने धर्म में ले आना ।

—رنگ مارنا—[ਰੰਗ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਦੀ ਨਰਦ ਮਾਰਨਾ; ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤਣਾ ।

[रंग मार-ना] मुहा० रंग की गोट मारना; बाज़ी जीतना ।

—رنگ محل—[ਰੰਗ ਮਹਲ] ਪੁ. ਐਸ਼ ਗਾਹ, ਅਮੀਰਾਂ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਐਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਕਾਨ; ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਮਕਾਨ ।

[रंग म-हल] पु० भोग विलास करने का स्थान; धनवानों अथवा राजाओं का भोग विलास करने का स्थान; सजाया हुआ मकान ।

—رنگ میں ڈوبنا—[ਰੰਗ ਮੇਂ ਡੂਬ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਐਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਡੁਬ ਜਾਣਾ ।

[रंग में डूब-ना] मुहा० आमोद प्रमोद में मग्न हो जाना ।

²رنگ—[ਰੰਗ] ਪੁ. رانگ ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਕਲਈ ।

[रंग] पु० رانگ का संक्षेप, कलई ।

—رنگ بھریا—[ਰੰਗ ਭਰਿਯਾ] ਪੁ. ਕਲਈ ਦੇ ਖਿਡਾਉਣੇ, ਗਹਿਣੇ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[रंग भरिया] पु० कलई के खिलौने तथा गहने आदि बनाने वाला ।

رنگا رنگ—[ਰੰਗਾ ਰੰਗ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ, ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ।

[रंगा रंग] फ़ा० वि० भान्ति भान्ति के, विभिन्न प्रकार के ।

رنگانا—[ਰੰਗਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੰਗ ਕਰਾਉਣਾ ।

[रंगाना] क्रि० सक० रंग कराना ।

رنگائی—[ਰੰਗਾਈ] ਵਿ. ਰੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ ।

[रंगाई] स्त्री० रंगने का काम ।

رنگت—[ਰੰਗਤ] ਇ. ਰੰਗ, ਰੂਪ, ਕ੍ਰਾਂਤ; ਹਾਲਤ ।

[रंगत] स्त्री० रंग, रूप, चमक; हालत ।

رنگترہ—[ਰੰਗ-ਤਰ:] ਪੁ. ਸੰਤਰਾ, ਸੰਗਤਰਾ, ਨਰੰਗੀ ।

[रंग-तर:] पु० सन्तरा, संगतरा, नारंगी ।

—رنگوانا—[ਰੰਗ-ਵਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਵੇਖੋ : رنگانا

[रंग-वाना] क्रि० सक० देखो : رنگانا

رنگوائی—[ਰੰਗ-ਵਾਈ] ਵਿ. ਵੇਖੋ : رنگائی

[रंग-वाई] स्त्री० देखो : رنگائی

رنگیلا—[ਰੰਗੀਲਾ] ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ; ਛਬੀਲਾ, ਸਜੀਲਾ; ਐਸ਼ੀ ।

[रंगीला] वि० मस्ती प्रकृति का; छबीला, सजीला; आनन्दी, रसिया ।

رنگین—[ਰੰਗੀਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੰਗਦਾਰ; ਰੰਗੀਲਾ; ਖ਼ੁਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ; ਹਸ ਮੁਖ; ਸਜੀਲਾ; ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਦਾ ।

[रंगीन] फ़ा० वि० रंगदार; रंगीला; प्रसन्नचित्त; हंसमुख; सजीला; रंग बरंगा ।

—رنگیں ادا—[ਰੰਗੀਂ ਅਦਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛਬੀਲਾ, ਸਜੀਲਾ, ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਢੰਗ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[रंगीं अदा] फ़ा० वि० छबीला, सजीला, नित नये रंग ढंग दिखाने वाला ।

—رنگیں مزاج—[ਰੰਗੀਂ ਮਿਜ਼ਾਜ] ਵਿ. ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ, ਹਸ-ਮੁਖ, ਰੰਗੀਲਾ, ਖ਼ੁਸ਼ ਤਬ੍ਹਾ ।
[रंगीं मिज़ाज] वि० पु० प्रसन्न चित्त, हँसमुख, हँसोड़, आमोद प्रिय, प्रसन्न प्रकृति वाला ।

رنگینی—[ਰੰਗੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ੋਖ਼ੀ; ਸਜਾਵਟ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ; ਖ਼ੁਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜੀ, ਬਾਂਕਾ ਪਣ ।
[रंगीनी] फ़ा० स्त्री० भड़क; सजावट, शृंगार; आमोद-प्रियता, बाँकपन ।

رو—[ਰੌ] ਪੁ. ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਹਿਣ, ਰੋੜ੍ਹ, ਧਾਰ; ਜੋਸ਼ ।
[रौ] पु० पानी का बहाव, बाढ़, धारा; जोश ।

رو—[ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਮੂੰਹ, ਚਿਹਰਾ, ਮੁਖੜਾ; ਸੂਰਤ, ਸ਼ਕਲ; ਕਾਰਣ, ਵਜ੍ਹਾ ।
[रू] फ़ा० स्त्री० पु० मुँह, मुख, चेहरा; आकार, आकृति; कारण ।

—روبراہ—[ਰੂ ਬਰਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਿਆਰ, ਤਤਪਰ; ਠੀਕ, ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ, ਸ਼ੁੱਧ ।
[रू बराह] फ़ा० स्त्री० बिल्कुल तैयार, तत्पर; ठीक, शुद्ध किया गया, शुद्ध ।

—روبرو—[ਰੂ ਬਰੂ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ।
[रू बरू] क्रि० वि० आमने सामने ।

—روبصحت—[ਰੂ ਬਸਿਹਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੋਗ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ।
[रू ब-सिह्हत] क्रि० वि० धीरे धीरे रोग से छुटकारा पाने वाला ।

—روپوش—[ਰੂ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ; ਮਫ਼ਰੂਰ, ਭੱਜਾ ਹੋਇਆ ।
[रू पोश] फ़ा० वि० छिपा हुआ; भागा हुआ ।

—رودار—[ਰੂ ਦਾਰ] ਵਿ. ਸੋਹਣਾ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ, ਸੁਣੱਖਾ ।
[रू दार] वि० सुन्दर, रूपवान, मनोहर ।

—رورعایت—[ਰੂ ਰਿਆਇਤ] ਵਿ. ਲਿਹਾਜ਼, [illegible] ।
[रू रिआयत] स्त्री० लिहाज़, पक्षपात, तरफ़दारी ।

—روسیاہ—[ਰੂ ਸਿਯਾਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਕਲਮੂੰਹਾ, ਕਾਲੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ; ਪਾਪੀ; ਬੇਇੱਜ਼ਤ ।
[रू सियाह] फ़ा० वि० पु० कलमुँहा; काले मुख वाला; पापी, निर्लज्ज ।

—روسیاہی—[ਰੂ ਸਿਯਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਦਨਾਮੀ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਦਾਗ਼ ।
[रू सियाही] फ़ा० स्त्री० कलंक, निरादर, दाग़ ।

—روشناس—[ਰੂ ਸ਼ਨਾਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਾਣੂ, ਪਛਾਣੂ, ਵਾਕਫ਼ਕਾਰ, ਸਿਆਣੂ, ਵਾਕਫ਼ ।
[रू शनास] फ़ा० पु० जानकार, परिचित, जान पहचान वाला ।

—روشناسی—[ਰੂ ਸ਼ਨਾਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਾਕਫ਼ੀ, ਜਾਣ ਪਛਾਣ, ਸਿੰਞਾਣ, ਮੇਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ।
[रू शनासी] फ़ा० स्त्री० परिचय, जान पहचान, पहचान, मेल मिलाप ।

—روکش—[ਰੂ ਕਸ਼] ਵਿ. ਸਾਵਾਂ, ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ; ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[रू कश] वि० सामने आने वाला, सम्मुख होने वाला, मिलता जुलता, बराबर का; लज्जित करने वाला ।

رو کھائی—[ਰੁਖਾਈ] ਇ. ਵੇਖੋ : رکھائی
[रुखाई] स्त्री० देखो : رکھائی

—روگرداں—[ਰੂ ਗਰ-ਦਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੁੜਿਆ; ਉਲਟਿਆ ਹੋਇਆ ।
[रू गर-दाँ] फ़ा० वि० पीछे की ओर मुड़ा या उल्टा हुआ ।

—رومال—[ਰੁਮਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੁਮਾਲ; ਤੌਲੀਆ, ਸਾਫ਼ਾ ।
[रूमाल] फ़ा० पु० मुँह पोंछने का कपड़ा, तौलिया, अंगोछा ।

—رومال پر رومال بھگونا—[ਰੁਮਾਲ ਪਰ ਰੁਮਾਲ ਭਿਗੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣਾ ।
[रूमाल पर रूमाल भिगोना] मुहा० फूट फूट कर रोना ।

—رومالی [ਰੁਮਾਲੀ] ਇ. ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਚੁੰਨੀ; ਮਿਆਣੀ ਦਾ ਕਪੜਾ; ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਲੰਗੋਟਾ ਜੋ ਤਿਕੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਰੁਮਾਲ ।
[रूमाली] स्त्री० लड़कियों के ओढ़ने वाला दुपट्टा; मियानी का कपड़ा; एक तिकोना कपड़ा जो पहलवान लोग कसरत के समय बाँधते हैं, स्त्रियों के सिर पर बाँधने का रूमाल ।

—رومالی چاول—[ਰੁਮਾਲੀ ਚਾਵਲ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਚੌਲ ਜੋ ਰੁਮਾਲ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਬਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।
[रूमाली चावल] पु० एक प्रकार के बढ़िया चावल जो रूमाल में बाँध कर गर्म पानी में डालने से बहुत जल्दी उबल जाते हैं ।

—رومالی سویاں—[ਰੁਮਾਲੀ ਸਵੱਯਾਂ] ਇ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰੀਕ ਵਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੇਵੀਆਂ ਜੋ ਰੁਮਾਲ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਬਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।
[रूमाली सवइयाँ] स्त्री० बहुत बारीक सेंवइयाँ जो रूमाल में डाल कर उबलते हुए पानी में थोड़ी देर रखने से उबल जाती हैं ।

—رونمائی—[ਰੂ ਨੁਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੂੰਹ ਵਿਖਾਲੀ, ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਈ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ।
[रू नुमाई] फ़ा० स्त्री० मुँह-दिखाई, मुँह दिखाने का भाव ।

¹روا—[ਰਵਾ'] ਪੁ. ਸੂਜੀ; ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਦਾਣਾ; ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਦਾਣਾ; ਰੇਤ ਦਾ ਦਾਣਾ।

[रवा] पु० सूजी; बारूद का दाना; चाँदी अथवा सोने का छोटा सा टुकड़ा; दाना; रेत का दाना।

²روا—[ਰਵਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜਾਇਜ਼, ਠੀਕ, ਜੋਗ, ਹਲਾਲ; ਚਾਲੂ, ਜਿਸਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੋਵੇ।

[रवा] फ़ा० वि० उचित, ठीक, वाजिब, जो मुसलमानी शरअ के अनुकूल हो; जारी, प्रचलित, चलता हुआ।

—روادار—[ਰਵਾਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਾਥੀ, ਹਾਮੀ, ਹਮਾਇਤੀ; ਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਕ।

[रवादार] फ़ा० वि० पु० साथी, संगी, पक्षपाती; शुभ चिन्तक।

—رواداری—[ਰਵਾਦਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਿਮਾਇਤ।

[रवादारी] फ़ा० स्त्री० पक्षपात, तरफ़दारी।

روابط—[ਰਵਾਬਿ-ਤ] ਅਰ. ਪੁ. رابطه ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਅਰਥਾਤ ਸੰਬੰਧ।

[रवाबि-त] अर० पु० رابطه का बहुवचन अर्थात् सम्बन्ध।

رواج—[ਰਿਵਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਰਸਮ, ਰੀਤ, ਦਸਤੂਰ, ਕਾਇਦਾ, ਨੇਮ।

[रिवाज] अर० पु० रीति रिवाज, चाल, प्रथा; नियम क़ायदा।

—رواج پڑنا—[ਰਿਵਾਜ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੀਤ ਚਲਣੀ, ਕੋਈ ਰਸਮ ਹੋਣਾ; ਲੀਹ ਪੈਣੀ, ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ।

[रिवाज पड़-ना] मुहा० किसी प्रथा का प्रचलन होना, किसी परिपाटी का चालू होना, जारी होना।

—رواج دینا—[ਰਿਵਾਜ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਚਾਲੂ ਕਰਨਾ, ਰਸਮ ਪਾਉਣਾ, ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ।

[रिवाज देना] क्रि० समा० चालू करना, प्रथा चलाना, जारी करना।

روا روی—[ਰਵਾ ਰਵੀ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਇ. ਛੇਤੀ, ਝਟਪਟ; ਘਬਰਾਹਟ; ਕਾਹਲ, ਹਲਚਲ।

[रवा रवी] क्रि० वि० स्त्री० जल्दी, शीघ्र; घबराहट, हलचल।

رواسن—[ਰਵਾਸਨ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਜਿਸਦੇ ਬੀ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[रवासन] हि० पु० एक वृक्ष जिस के बीज और पत्तों का औषधियों में प्रयोग होता है।

رواق—[ਰੁਵਾ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਮਕਾਨ ਦਾ ਛੱਜਾ; ਸਾਇਬਾਨ, ਸ਼ਾਮਿਆਨਾ; ਮਹਿਲ।

[रुवाक़] अर० पु० मकान का छज्जा; तम्बू, शामियाना; महल।

روال—[ਰਵਾਲ] ਪੁ. ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਜ਼ਰਾ ਟੋਟਾ ਜਾਂ ਕਣ।

[रवाल] पु० चाँदी अथवा सोने के छोटे छोटे टुकड़े अथवा कण।

روآں، رواں—[ਰੁਆਂ, ਰਵਾਂ] ਪੁ. ਰੋਮ, ਰੋਂਗਟਾ, ਸਰੀਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਾਲ, ਲੂੰ, ਲੂਈ।

[रुआँ, रवाँ] पु० रोम, रोंगटा, शरीर का छोटा सा बाल, बाल।

—روآں بدلنا—[ਰੁਆਂ ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਖੰਭ ਝਾੜਨਾ, ਨਵੇਂ ਖੰਭ ਉੱਗਣਾ; ਸੱਪ ਦਾ ਕੁੰਜ ਬਦਲਣਾ।

[रुआँ बदल-ना] मुहा० पंख झाड़ना, नए पंख पैदा होना; साँप का केंचुली बदलना।

رواں—[ਰਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੱਲਦਾ, ਦੌੜਦਾ, ਨੱਸਦਾ; ਵਹਿੰਦਾ; ਤੇਜ਼, ਤਿੱਖਾ; ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ, ਚਾਲੂ।

[रवाँ] फ़ा० वि० दौड़ता हुआ, भागता हुआ; बहता हुआ; तेज़, तीव्र, ज़बानी याद; चालू।

—رواں ہونا—[ਰਵਾਂ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ; ਤੇਜ਼ ਹੋਣਾ; ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ; ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੋਣਾ; ਤੁਰਨਾ।

[रवाँ होना] मुहा० जारी होना; तेज़ होना; अभ्यास करना; ज़बानी याद होना; चलना।

روانگی—[ਰਵਾਨਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੁਰਨ ਜਾਂ ਚਲਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਭੱਜਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਚਾਲਾਨ।

[रवानगी] फ़ा० स्त्री० चलने का भाव; भागने का भाव; चालान।

—روانگی چٹھی—[ਰਵਾਨਗੀ ਚਿੱਠੀ] ਇ. ਰਾਹਦਾਰੀ ਦਾ ਪਰਵਾਨਾ।

[रवानगी चिट्ठी] स्त्री० राहदारी का परवाना।

روانہ—[ਰਵਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਚਲਣ ਵਾਲਾ, ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ; ਘੱਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ; ਰਾਹਦਾਰੀ ਦਾ ਪਰਵਾਨਾ।

[रवाना] फ़ा० वि० पु० जाने वाला, चलने वाला; भेजा हुआ; राहदारी का परवाना।

روانی—[ਰਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤੋਰ, ਚਾਲ, ਵਹਿਣ, ਰਵਾਈ, ਤੇਜ਼ੀ, ਚਾਲ।

[रवानी] फ़ा० स्त्री० चाल, बहाव, तेज़ी, गति।

روایات—[ਰਿਵਾਯਾਤ] ਅਰ. ਇਲਿੰ. روایت ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[रिवायात] अर० स्त्री० पु० روایت का बहुवचन।

روایت—[ਰਿਵਾਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਕਥਨ; ਕਿੱਸਾ, ਕਹਾਣੀ, ਪਰੰਪਰਾਈ, ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ।

[रिवायत] अर० स्त्री० कथन; कहानी, पुरानी कहानी।

روباہ—[ਰੁਬਾਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲੂੰਮੜੀ।

[रुबाह] फ़ा० स्त्री० लूमड़ी।

—روباہ بازی—[ਰੂਬਾਹ ਬਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਮੱਕਾਰੀ, ਠੱਗੀ ਠਾਰੀ ।

[रूबाह बाज़ी] फ़ा० स्त्री० धोखा देने का काम, छल, कपट ।

روبکار—[ਰੂਬਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੇਸ਼ੀ; ਉਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ; ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੁਕਮ, ਕਾਗ਼ਜ਼ ।

[रूबकार] फ़ा० स्त्री० पेशी; वह निर्णय जो किसी अधिकारी के सामने लिखा जाए; अदालत से जारी हुई आज्ञा, काग़ज़ ।

روبکاری—[ਰੂਬਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ।

[रूबकारी] फ़ा० स्त्री० मुक़द्दमे की पेशी या सुनवाई, मुक़द्दमे की कार्यवाही ।

روبل—[ਰੂਬਲ] ਰੂਸੀ. ਪੁ. ਰੂਸ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਕਾ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਡਾਲਰ ਜਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੁਪਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ।

[रूबल] स्त्री० पु० रूस का एक सिक्का जो अमरीका के डालर जितना होता है और भारत के तीन रुपये के बराबर होता है ।

روپ—[ਰੂਪ] ਪੁ. ਚਿਹਰਾ ਮੁਹਰਾ, ਨੁਹਾਰ, ਮੂੰਹ; ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ; ਹੁਸਨ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ; ਜੋਬਨ; ਰੌਣਕ, ਚਮਕ ਦਮਕ; ਜਲਵਾ, ਤੇਜ ਨੂਰ; ਤਸਵੀਰ, ਮੂਰਤ; ਸਵਾਂਗ; ਰੁਪਾ (ਚਾਂਦੀ) ਦਾ ਸੰਖੇਪ ।

[रूप] पु० शक्ल, सूरत, मुँह मुखड़ा; तरीक़ा, ढंग, विधि; सौंदर्य, सुन्दरता, यौवन; रौनक़, चमक दमक; ज्योति, कांति; चित्र, मूर्ति; स्वांग; रूपा (चांदी) का संक्षेप ।

—روپ بدلنا—[ਰੂਪ ਬਦਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਭੇਸ ਵਟਾਉਣਾ, ਸ਼ਕਲ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕਰਨਾ ।

[रूप बदल-ना] क्रि० समा० भेस बदलना, और की और शक्ल सूरत बनाना ।

—روپ بگاڑنا—[ਰੂਪ ਵਿਗਾੜ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਕੋਝਾ ਬਣਾਉਣਾ; ਬੇਰੌਣਕ ਕਰਨਾ ।

[रूप बिगाड़-ना] क्रि० समा० कुरूप बनाना; शोभा हीन करना ।

—روپ بھرنا—[ਰੂਪ ਭਰ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਸਵਾਂਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨਾ; ਸ਼ਕਲ ਬਦਲਣਾ ।

[रूप भर-ना] क्रि० समा० स्वांग बनाना, बहुत सुन्दर बनाव सिंगार करना; शक्ल बदलना ।

—روپ دھاری—[ਰੂਪ ਧਾਰੀ] ਪੁ. ਭੇਸ ਵਟਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਰੂਪੀਆ ।

[रूप धारी] पु० भेस बदलने वाला, विविध रूप धारण करने वाला ।

—روپ والا—[ਰੂਪਵਾਨ] ਵਿ. ਸੋਹਣਾ, ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ, ਸੁੰਦਰ ।

[रूपवान] वि० सुन्दर, मनोहर, ख़ूबसूरत ।

—روپ وَنتی—[ਰੂਪ ਵੰਤੀ] ਇ. ਸੋਹਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ।

[रूप वंती] स्त्री० सुन्दर युवति, सुन्दरी ।

روپا—[ਰੂਪਾ] ਪੁ. ਚਾਂਦੀ, ਰੁੱਪਾ ।

[रूपा] पु० चांदी, रजत ।

روپلی—[ਰੁਪੱਲੀ] ਇ. (ਪਿਆਰ ਨਾਲ) ਰੁਪਿਆ, ਸਿੱਕਾ ਜਾਂ ਦਮੜੀ ।

[रुपल्ली] स्त्री० (घृणा सहित) रुपया, सिक्का, दमड़ी ।

روپنا—[ਰੂਪ-ਣਾ] ਇ. ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਬੁਆਈ ।

[रूप-ना] स्त्री० लगाई का निशान, लगाई ।

روپہلا—[ਰੁਪਹਿ-ਲਾ] ਵਿ. ਚਾਂਦੀ ਰੰਗਾ, ਚਾਂਦੀ ਵਰਗਾ, ਚਾਂਦੀ ਦਾ ।

[रुपह-ला] वि० चांदी के रंग जैसा, चांदी जैसा, चांदी का ।

روٹ—[ਰੋਟ] ਪੁ. ਵੱਡੀ ਰੋਟੀ ।

[रोट] पु० बड़ी रोटी ।

روٹھا—[ਰੁੱਠਾ] ਵਿ. ਰੁੱਠਾ, ਰੁਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਨਾਰਾਜ਼, ਖਿੰਨ, ਖ਼ਫ਼ਾ ।

[रूठा] वि० रूठा हुआ, रुष्ट, नाराज़, क्रुद्ध, खिन्न ।

روٹھا راٹھی—[ਰੁੱਠਾ ਰਾਠੀ] ਇ. ਅਣਬਣ, ਆਪਸ ਵਿਚ, ਬੇਸੁਆਦੀ, ਅਣਮੇਲ, ਖ਼ਫ਼ਗੀ, ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ।

[रूठा राठी] स्त्री० अनबन, आपस में नीरसता, अनमेल, रुष्टता, नाराज़गी ।

روٹھنا—[ਰੁੱਠ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਰੁੱਸਣਾ, ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ।

[रूठ-ना] क्रि० अक० रूठ जाना, नाराज़ होना ।

روح—[ਰੂਹ] ਅਰ. ਇ. ਆਤਮਾ, ਜਾਨ, ਜੀਵਆਤਮਾ, ਪ੍ਰਾਣ; ਸੱਤ, ਰਸ; ਅਰਕ; ਨਚੋੜ, ਸੰਖੇਪ; ਮਨ, ਦਿਲ; ਤਬੀਅਤ ।

[रूह] अर० स्त्री० आत्मा, जान, जीवात्मा, प्राण; सत, सार, रस; अर्क़; सारांश, तत्व; संक्षेप; मन, दिल; तबीयत ।

—روح آنا—[ਰੂਹ ਆਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਪੈਣਾ ।

[रूह आना] मुहा० जान पड़ना ।

—روح افزا—[ਰੂਹ ਅਫ਼-ਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਿਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

[रूह अफ़-ज़ा] फ़ा० वि० दिल को प्रसन्न करने वाला ।

—روح الامین—[ਰੂਹੁਲ ਅਮੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਜਿਬਰੀਲ ਦਾ ਗੁਣਵਾਚੀ ਨਾਂ ਜੋ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਪੁਚਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

[रूहुल अमीन] अर० पु० हज़रत जिब्रील का गुण वाचक नाम जो ईश्वर की आज्ञा मुहम्मद साहिब तक पहुंचाते थे ।

—روح القدس—[ਰੂਹੁਲ ਕ਼ੁਦਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ; ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਜ਼ਰਤ ਜਿਬਰੀਲ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ; ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਹ ਅਵਸਥਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਗ਼ੰਬਰੀ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

[रूहुल क़ुदस] अर० पु० पवित्र आत्मा; मुसलमान हज़रत जिब्रील को कहते हैं; ईसाइयों के मतानुसार परमात्मा की वह अवस्था जब वह मनुष्यों को शुभ कर्मों के लिए प्रेरणा देते हैं।

—روح الله—[ਰੂਹੁੱਲਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਵਾਚੀ ਨਾਂ ਜੋ ਪਿਤਾ ਬਿਨਾਂ ਜੰਮੇ ਸਨ।

[रूहुल्ला] अर० पु० हज़रत ईसा का सत्कार सूचक नाम जो पिता के बिना पैदा हुए थे।

—روح اٹکنا—[ਰੂਹ ਅਟਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਲਈ ਆਤਮਾ ਦਾ ਚਿੰਤਿਤ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਰੂਹ ਦਾ ਆਵਾਗਵਣ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ।

[रूह अटक-ना] मुहा० किसी को मिलने या किसी वस्तु की प्राप्ति के लिए आत्मा का आवागमन जारी रहना।

—روح پرواز کرنا—[ਰੂਹ ਪਰਵਾਜ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਨਿਕਲਣਾ; ਮਰ ਜਾਣਾ; ਬਹੁਤ ਡਰਨਾ ਜਾਂ ਭੈਭੀਤ ਹੋਣਾ।

[रूह परवाज़ कर-ना] मुहा० जान निकलना; मर जाना; बहुत डरना अथवा भयभीत होना।

—روح پھونکنا—[ਰੂਹ ਫੂਕ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜਾਨ ਪਾਉਣਾ; ਸਜੀਵ ਕਰਨਾ।

[रूह फूंक-ना] मुहा० जान डालना; जीवित करना।

—روح تھرانا—[ਰੂਹ ਥੱਰਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਣਾ, ਬਹੁਤ ਸਹਿਮ ਜਾਣਾ।

[रूह थर्राना] क्रि० समा० डर के कारण कांपने लगना, बहुत सहम जाना।

—روح رواں—[ਰੂਹ ਰਵਾਂ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜਿੰਦ ਜਾਨ; ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇ।

[रूह रवां] अर० फ़ा० वि० पु० जान, प्राण; वह व्यक्ति जिस पर कोई काम निर्भर हो।

—روح کانپنا—[ਰੂਹ ਕਾਂਪ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ.ਸਮਾ. ਵੇਖੋ : روح تھرانا

[रूह कांप-ना] क्रि०समा० देखो : روح تھرانا

—روح کھینچنا—[ਰੂਹ ਖਿੱਚ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਤ ਕੱਢਣਾ, ਅਰਕ ਕੱਢਣਾ; ਜਾਨ ਕੱਢਣਾ।

[रूह खींच-ना] मुहा० अर्क खींचना; जान निकालना।

روحانی—[ਰੂਹਾਨੀ] ਵਿ. ਰੂਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਆਤਮਿਕ; ਪਵਿੱਤਰ।

[रूहानी] वि० रूह से सम्बन्धित, आत्मिक; पवित्र।

روحانیت—[ਰੂਹਾਨੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਤਮਕਤਾ, ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ।

[रूहानियत] अर० स्त्री० आत्मभाव, आत्मिक शक्ति।

رود—[ਰੂਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨਦੀ, ਨਾਲਾ, ਦਰਿਆ; ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਵਾਜਾ।

[रूद] फ़ा० पु० नदी, नाला, दरिया; एक प्रकार का बाजा।

—رودبار—[ਰੂਦ-ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆ ਵਗਦੇ ਹੋਣ; ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਜਲ-ਡਮਰੂ ਨਾਲੋਂ ਚੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲਦਾ ਹੈ; ਵੱਡੀ ਝੀਲ।

[रूद बार] फ़ा० स्त्री० वह इलाका जिस में बहुत से दरिया बहते हों; पानी का वह थोड़ा सा हिस्सा जो प्रायः जल-डमरू से चौड़ा होता है और दो सागरों को मिलाता है; बड़ी झील।

روداد—[ਰੂਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਾਲਤ, ਵਿਥਿਆ; ਅਸਲੀਅਤ; ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।

[रूदाद] फ़ा० स्त्री० स्थिति, वृत्तान्त; वास्तविकता; अदालत की कार्यवाही।

—روداد مقدمہ—[ਰੂਦਾਦੇ ਮੁਕੱਦਮਾ] ਇ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹਾਲ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।

[रूदादे मुक़द्दमः] स्त्री० मुक़द्दमे का हाल अथवा कार्यवाही, अदालत की कार्यवाही।

رودہ—[ਰੋਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੰਤੜੀ, ਸਾਜ਼ ਦੀ ਤੰਦੀ।

[रोदः] फ़ा० पु० अन्तड़ी, साज की तांत।

روز—[ਰੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਨ, ਦਿਹਾੜਾ; ਵਾਰ, ਤਿੱਥ।

[रोज़] फ़ा० पु० दिन, दिवस; वार, तिथि।

—روز افزوں—[ਰੋਜ਼ ਅਫ਼-ਜ਼ੂੰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਨਿੱਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਾਲਾ, ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਣ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧੇ।

[रोज़ अफ़-ज़ूं] फ़ा० वि० नित्य की वृद्धि वाला, प्रतिदिन बढ़ने वाला, जो प्रतिदिन बढ़े।

روز بروز—[ਰੋਜ਼ ਬ-ਰੋਜ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰੋਜ਼ ਦਿਹਾੜੀ, ਹਰ ਰੋਜ਼, ਰੋਜ਼, ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ।

[रोज़ ब-रोज़] क्रि० वि० प्रति दिन, हर रोज़, प्रत्येक दिन, नित्य-प्रति।

—روز جزا—[ਰੋਜ਼ੇ ਜਜ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਨ, ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ।

[रोज़े जज़ा] फ़ा० अर० पु० कर्मों का लेखा पेश होने का दिन, क़यामत का दिन।

—روز حساب—[ਰੋਜ਼ੇ ਹਿਸਾਬ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : روز جزا

[रोज़े हिसाब] पु० देखो : روز جزا

—روز حشر—[ਰੋਜ਼ੇ ਹਸ਼-ਰ] ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ।

[रोज़े हश-र] पु० क़यामत का दिन।

—روز قیامت—[ਰੋਜ਼ੇ ਕ਼ਿਆਮਤ] ਪੁ. ਪਰਲੋ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ।

[रोज़े क़ियामत] पु० प्रलय का दिन।

—روز داد—[ਰੋਜ਼ੇ ਦਾਦ] ਪੁ. ਵੇਖੋ : روز جزا

[रोज़े दाद] पु० देखो : روز جزا

روز روز—[ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ, ਸਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ।
[रोज़ रोज़] क्रि० वि० प्रतिदिन, नित्य-प्रति, सदैव, हमेशा ।

—روز روشن—[ਰੋਜ਼ੇ ਰੋਸ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਨ, ਸਵੇਰ, ਦਿਹਾੜ ।
[रोज़े रोशन] फ़ा० पु० दिन, प्रातः काल, दिवस ।

—روز سیاہ—[ਰੋਜ਼ੇ ਸਿਯਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੰਦਾ ਦਿਹਾੜਾ, ਬਦ ਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਦਿਨ, ਮੰਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ।
[रोज़े सियाह] फ़ा० पु० बुरा दिन, दुर्भाग्य का दिन, बुरे दिनों का ज़माना ।

—روز شمار—[ਰੋਜ਼ੇ ਸ਼ੁਮਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ।
[रोज़े शुमार] फ़ा० पु० क़यामत का दिन ।

—روز مرہ—[ਰੋਜ਼ ਮਰ੍ਹ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁ. ਸਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ, ਨਿੱਤ ਨੇਮ, ਬੋਲਚਾਲ; ਨਿੱਤ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ, ਮੁਹਾਵਰਾ ।
[रोज़ मर्र:] क्रि० वि० पु० सदैव, हमेशा, नित्य-प्रति, नित्य के व्यवहार में आने वाली भाषा, बोल चाल, चलती बोली ।

—روزنامچہ—[ਰੋਜ਼ ਨਾਮ-ਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਜ਼ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਜਾਂ ਹਾਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਡਾਇਰੀ; ਉਹ ਵਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿਨ ਵਾਰ ਆਮਦਨ ਖ਼ਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[रोज़ नाम-च:] फ़ा० पु० प्रतिदिन का हिसाब अथवा वृत्तान्त लिखने की पुस्तक, डायरी; प्रतिदिन की आय और ख़र्च का ब्यौरा लिखने की बही ।

—روزنامہ—[ਰੋਜ਼ ਨਾਮ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦੈਨਿਕ, ਰੋਜ਼ ਛਪਣ ਵਾਲੀ ਅਖ਼ਬਾਰ; ਕੈਲੰਡਰ, ਜੰਤਰੀ ।
[रोज़ नाम:] फ़ा० पु० दैनिक, प्रतिदिन छपने वाला समाचार पत्र, कैलेण्डर, जन्तरी ।

—روز و شب—[ਰੋਜ਼ੋ ਸ਼ਬ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪੁ. ਦਿਨੇ ਰਾਤੀਂ; ਹਰ ਵੇਲੇ; ਦਿਨ ਰਾਤ ।
[रोज़ो शब] क्रि० वि० पु० दिन रात; हर समय; निसदिन ।

—روز ولادت—[ਰੋਜ਼ੇ ਵਿਲਾਦਤ] ਪੁ. ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ।
[रोज़े विलादत] पु० जन्म दिवस, वर्ष गांठ ।

روزانہ—[ਰੋਜ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਨਿੱਤੇ, ਰੋਜ਼, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ।
[रोज़ान:] फ़ा० क्रि० वि० नित्य, प्रतिदिन, नित्यप्रति ।

روزگار—[ਰੋਜ਼ਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਮਾਨਾ, ਸਮਾਂ, ਵਕਤ; ਦੁਨੀਆਂ, ਜੀਵਨ, ਜਗਤ; ਮੌਕਾ, ਅਵਸਰ; ਨੌਕਰੀ, ਕੰਮ ਧੰਦਾ ।
[रोज़गार] फ़ा० पु० ज़माना, समय, वक़्त; संसार, विश्व, जगत; अवधि; नौकरी, काम धंधा, व्यवसाय ।

—روزگار پیشہ—[ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪੇਸ਼:] ਵਿ. ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ, ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।
[रोज़गार पेश:] वि० नौकरी पेशा, नौकरी करने वाला ।

—روزگار لگنا—[ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਗ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨੌਕਰੀ ਲੱਗਣਾ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲੱਭਣਾ, ਨੌਕਰ ਹੋਣਾ ।
[रोज़गार लग-ना] मुहा० नौकरी लगना, मज़दूरी मिलना, नौकर होना ।

روزن—[ਰੋਜ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੋਘਾ; ਖਿੜਕੀ, ਝਰੋਖਾ ।
[रोज़न] फ़ा० पु० छिद्र, सुराख़; खिड़की, छोटी खिड़की, झरोखा ।

روزہ—[ਰੋਜ਼ਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਰਤ, ਫ਼ਾਕਾ ।
[रोज़ः] फ़ा० पु० मुसलमानों का व्रत, उपवास ।

—روزہ دار—[ਰੋਜ਼ਾ ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਿਸਨੇ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਵਰਤ ਧਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ।
[रोज़: दार] फ़ा० पु० जिसने रोज़ा रखा हुआ हो, व्रत धारी मुसलमान ।

—روزہ توڑنا—[ਰੋਜ਼ਾ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁਝ ਖਾ ਲੈਣਾ ।
[रोज़: तोड़-ना] मुहा० रोज़ा रख कर कुछ खा लेना ।

—روزہ خور—[ਰੋਜ਼ਾ ਖ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਜ਼ਾ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ।
[रोज़: ख़ोर] फ़ा० पु० रोज़ा न रखने वाला ।

—روزہ کشائی—[ਰੋਜ਼ਾ ਕੁਸ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ; ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ; ਰੋਜ਼ਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ।
[रोज़: कुशाई] फ़ा० स्त्री० रोज़ा खोलने का भाव; वह वस्तु जिसके साथ रोज़ा खोला जाए; रोज़ा खुलवाने की रस्म ।

—روزہ کھانا—[ਰੋਜ਼ਾ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੋਜ਼ਾ ਨਾ ਰੱਖਣਾ, ਰੋਜ਼ਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ।
[रोज़: खाना] मुहा० रोज़ा न रखना, रोज़ा चूक जाना ।

روزی—[ਰੋਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰਿਜ਼ਕ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ, ਰੋਟੀ; ਨੌਕਰੀ, ਕੰਮ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਤ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ।
[रोज़ी] फ़ा० स्त्री० आजीविका, गुज़ारा, रोटी; नौकरी, काम काज, व्यवसाय, रोज़गार ।

—روزی رساں—[ਰੋਜ਼ੀ ਰਸਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਾਲਣਹਾਰ, ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ।
[रोज़ी रसां] फ़ा० पु० रोज़ी पहुंचाने वाला, जीविका की व्यवस्था करने वाला, ईश्वर ।

روزینہ—[ਰੋਜ਼ੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਦਿਹਾੜੀ; ਦਿਨ ਦੀ ਆਪ ਮੁਜਬ, ਰੋਜ਼ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਜਾਂ ਖ਼ਰਚ, ਪਿੰਸ਼ਨ, ਤਨਖ਼ਾਹ ।
[रोज़ीन:] फ़ा० पु० एक दिन की मज़दूरी; दिन का खाना, रोज़ की मज़दूरी या ख़र्च; वृत्ति, वेतन ।

روستا—[ਰੂਸ-ਤਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿੰਡ, ਪੇਂਡੂ, ਗੰਵਾਰ ।

[रूस-ता] फ़ा० पु० ग्राम, ग्राम निवासी, गँवार ।

روستائی—[ਰੂਸ-ਤਾਈ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੇਂਡੂ; ਗੰਵਾਰ ।

[रूस-ताई] फ़ा० पु० ग्रामीण; गँवार ।

روش—[ਰਵਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਲ, ਤੋਰ; ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ; ਬਾਗ ਦੀ ਪਟੜੀ ।

[रविश] फ़ा० स्त्री० चाल, गति; तरीका, ढंग; बाग की पटरी ।

روشن—[ਰੌਸ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਮਕਦਾਰ, ਸਾਫ਼; ਪਰਗਟ, ਪਰਤੱਖ, ਜ਼ਾਹਿਰ ।

[रौशन] फ़ा० वि० चमकदार, साफ़; प्रकट, प्रत्यक्ष, ज़ाहिर ।

—روشن چوکی—[ਰੌਸ਼ਨ ਚੌਕੀ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੌਕੀ ।

[रौशन चौकी] स्त्री० एक प्रकार के बाजे वालों की चौकी ।

—روشندان—[ਰੌਸ਼ਨ-ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੋਘਾ, ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਧੂਆਂ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ ਰਖੀ ਹੋਈ ਛੋਟੀ ਖਿੜਕੀ ਜੋ ਛੱਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

[रौशन-दान] फ़ा० पु० मकान में से धुआं निकलने और प्रकाश अन्दर आने के लिये रखी हुई छोटी खिड़की जो छत में होती है, गवाक्ष, मोखा ।

—روشن دماغ—[ਰੌਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ, ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧ; ਨਾਮਵਰ ।

[रौशन दिमाग़] फ़ा० वि० पु० बहुत समझदार, बहुत बुद्धिमान; नामवर, नम्र, सज्जन ।

—روشن ضمیر—[ਰੌਸ਼ਨ ਜ਼ਮੀਰ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਵਿ. ਸੂਝਵਾਨ, ਸਿਆਣਾ, ਗਿਆਨਵਾਨ ।

[रौशन ज़मीर] फ़ा० अर० पु० वि० बुद्धिमान, ज्ञानी, विद्वान ।

روشنائی—[ਰੌਸ਼ਨਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਨਣ, ਨੂਰ, ਬਿਜਲੀ, ਕਿਰਨ; ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ।

[रौशनाई] फ़ा० स्त्री० प्रकाश, ज्योति, बिजली, किरन; लिखने वाली स्याही ।

روشنک—[ਰੌਸ਼ਨਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੁਸ਼ਨਕਾ; ਮਹਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਨਾਂ; ਇਕ ਦਵਾਈ; ਮਸ਼ਾਲਚੀ ।

[रौशनक] फ़ा० स्त्री० सिकन्दर महान की पत्नी का नाम; एक दवाई; मशाल पकड़ने वाला ।

روشنی—[ਰੌਸ਼ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਨਣ, ਚਾਨਣਾ; ਵੇਖਣ-ਸ਼ਕਤੀ, ਨਜ਼ਰ ।

[रौशनी] फ़ा० स्त्री० प्रकाश, ज्योति; देखने की शक्ति, दृष्टि ।

روشنی طبع—[ਰੌਸ਼ਨੀਏ ਤਬਾਅ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਸੂਝ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ, ਸਿਆਣਪ, ਅਕਲ ।

[रौशनीए तबाअ] फ़ा० स्त्री० मस्तिष्क की तेज़ी, बुद्धि की तीक्ष्णता, बुद्धिमत्ता ।

روضہ—[ਰੌਜ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਾਗ਼, ਬਗ਼ੀਚਾ, ਫੁਲਵਾੜੀ; ਕਬਰ, ਮਕਬਰਾ ।

[रौज़ा] अर० पु० बाग़, उपवन, फुलवाड़ी; क़ब्र, मक़बरा ।

—روضہ خوان—[ਰੌਜ਼ਾ ਖ਼੍ਵਾਂ] ਪੁ. ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਮਾਤਮ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ; ਮਰਸੀਆ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ।

[रौज़ा ख़्वाँ] पु० शहीदों की मृत्यु संबन्धी कविताएं पढ़ने वाला; मरसिया पढ़ने वाला ।

—روضہ رضوان—[ਰੌਜ਼ਾ ਏ ਰਿਜ਼ਵਾਂ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਹਿਸ਼ਤ, ਸੁਰਗ, ਜੰਨਤ ।

[रौज़ा ए रिज़वाँ] अर० पु० स्वर्ग, सुरलोक ।

روغن—[ਰੋਗ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੇਲ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕੱਢਿਆ ਤਿੱਲਾ; ਘਿਉ, ਮੱਖਣ; ਵਾਰਨਿਸ਼, ਲਕੜੀ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਰੰਗ ।

[रोग़न] फ़ा० पु० तेल; किसी चीज़ से निकली चिकनाई; घी, मक्खन; पालिश, वारनिश, लकड़ी पर लगाया जाने वाला चमकदार रंग ।

—روغن تلخ—[ਰੋਗ਼ਨੇ ਤਲ-ਖ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੌੜਾ ਤੇਲ ।

[रोग़ने तल-ख़] फ़ा० पु० कड़वा तेल ।

—روغن زرد—[ਰੋਗ਼ਨੇ ਜ਼ਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੀ, ਘਿਉ ।

[रोग़ने ज़र-द] फ़ा० पु० घी, घृत, घीव ।

—روغن قاز ملنا—[ਰੋਗ਼ਨ ਕ਼ਾਜ਼ ਮਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨਾ, ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨਾ, ਚਿਕਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ; ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ।

[रोग़न क़ाज़ मल-ना] मुहा० चापलूसी करना, खुशामद करना, चिकनी चुपड़ी बातें करना; मित्र बनाना ।

روغنی—[ਰੋਗ਼-ਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਰੋਗ਼ਨਦਾਰ, ਚੋਪੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਰੋਗ਼ਨ ਲਗਾ, ਰੋਗ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ।

[रोग़-नी] फ़ा० वि० रोग़नदार, रोग़न किया हुआ, रोग़न वाला ।

—روغنی روٹی—[ਰੋਗ਼-ਨੀ ਰੋਟੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਘਿਉ ਪਾ ਕੇ ਪਕਾਈ ਰੋਟੀ, ਘਿਉ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ।

[रोग़-नी रोटी] फ़ा० स्त्री० घी डाल कर पकाई हुई रोटी, घी वाली रोटी ।

روک—[ਰੋਕ] ਇ. ਰੋਕ, ਰੁਕਾਵਟ, ਵਿਘਨ, ਮਨਾਹੀ; ਅੜਕਾਅ ।

[रोक] स्त्री० रुकावट, विघ्न, बाधा, मनाही, रोक; अटकाव ।

—روک تھام—[ਰੋਕਥਾਮ] ਇ. ਰੁਕਾਵਟ, ਅੜਚਣ, ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਲਈ ਰੋਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ।

[रोकथाम] स्त्री० रुकावट, अटकाव, पीछे समय के लिए रोकने का भाव।

روک ٹوک—[ਰੋਕ ਟੋਕ] ਇ. ਮਨਾਹੀ, ਅਟਕਾਉ।

[रोक टोक] स्त्री० रुकावट, मनाही, अटकाव।

روکڑ—[ਰੋਕੜ] ਇ. ਨਕਦ ਧਨ, ਰੁਪਿਆ ਪੈਸਾ, ਧਨ ਦੌਲਤ।

[रोकड़] स्त्री० नकद धन, रुपया पैसा, धन पूंजी।

روکڑ بکری—[ਰੋਕੜ ਵਿਕ-ਰੀ] ਇ. ਨਕਦ ਵਟਕ, ਨਕਦ ਵੱਟੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ।

[रोकड़ बिक-री] स्त्री० नकद आय, नगद कमाए हुए पैसे।

روکڑ بہی—[ਰੋਕੜ ਵਹੀ] ਇ. ਉਹ ਵਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਕਦ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦਰਜ ਹੋਵੇ, ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਹੀ।

[रोकड़ बही] स्त्री० वह बही जिस पर प्रति दिन की नगद बिकी का हिसाब दर्ज हो, आय की बही।

روکڑی—[ਰੋਕੜੀ] ਇ. ਦੇਖੋ : روکڑ

[रोकड़ी] स्त्री० देखो : روکڑ

روکڑیا—[ਰੋਕੜ-ਆ] ਪੁ. ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ, ਕੈਸ਼ੀਅਰ।

[रोकड़-या] पु० कोषाध्यक्ष, खजांची, कैशियर।

روکن—[ਰੁਕਨ] ਪੁ. ਝੂੰਗਾ ਲਈ ਹੋਈ ਚੀਜ਼, ਝੂੰਗਾ।

[रुकन] पु० अधिक ली गई वस्तु, किसी चीज के खरीदने पर बिना मूल्य के ली गई कोई चीज।

روکھ—[ਰੁਖ] ਪੁ. ਰੁੱਖ, ਦਰਖ਼ਤ।

[रूख] पु० वृक्ष, दरख्त, तरुवर।

روکھا—[ਰੁਖਾ] ਇ. ਰੁੱਖਾ; ਖੁਸ਼ਕ, ਅਣਚੋਪੜਿਆ; ਫਿੱਕਾ; ਬੇਸੁਆਦ; ਬੇਰਸ; ਨਿਰਦਈ, ਕਠੋਰ, ਪਥਰ ਦਿਲ; ਖੁਰਦਾ, ਖੁਰਦਰਾ, ਬਿਨਾ ਰੋਗਨ ਦੇ।

[रूखा] वि० रूक्ष; शुष्क, जो चुपड़ा हुआ न हो, फीका; नीरस; निर्दयी, कठोर, बेलगाव, पत्थर-दिल; खुरदरा; बिना रोगन के।

روکھا جواب—[ਰੁਖਾ ਜਵਾਬ] ਪੁ. ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ, ਸਾਫ਼ ਨਾਂਹ, ਰੁੱਖਾ ਜਵਾਬ, ਟਕੇ ਵਰਗਾ ਜਵਾਬ।

[रूखा जवाब] पु० टका सा जवाब।

روکھا سوکھا—[ਰੁਖਾ ਸੁਖਾ] ਇ. ਪੁ. ਰੁਖਾ ਸੁੱਕਾ; ਸਾਦੀ ਜਿਹੀ ਖ਼ੁਰਾਕ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਵਰਗਾ ਖਾਣਾ, ਦਾਲ ਦਲੀਆ, ਲੂਣ ਪਾਣੀ।

[रूखा सूखा] वि० पु० घी तथा मसाले से रहित; सादा खुराक, गरीबों जैसा खाना, दाल दलिया, नमक पानी।

1 روکھانی—[ਰੁਖਾਣੀ] ਇ. ਲਕੜੀ ਵਿਚ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸੰਦ।

[रुखानी] स्त्री० लकड़ी को खोदने का औजार।

2 روکھائی—[ਰੁਖਾਈ] ਇ. ਰੁੱਖਾਪਨ, ਬੇਸੁਆਦਾਪਨ, ਖੁਸ਼ਕੀ, ਕਠ-ਮਸਤੀ; ਸਖ਼ਤੀ।

[रुखाई] स्त्री० रूखापन, नीरसता, शुष्कता; कठोरता, सख्ती।

روگ—[ਰੋਗ] ਪੁ. ਬੀਮਾਰੀ, ਦੁਖ, ਮਰਜ਼; ਫ਼ਿਕਰ, ਖੁਆਰਾ; ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ, ਫ਼ਸਾਦ; ਨੁਕਸ, ਐਬ, ਦੋਸ਼।

[रोग] पु० बीमा-री, दुःख, व्याधि; झगड़ा, जंजाल; लड़ाई झगड़ा, कलह; त्रुटि, दोष, बुराई।

روگ پالنا—[ਰੋਗ ਪਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੈਣਾ; ਵੈਰ ਪਾ ਲੈਣਾ; ਮਾੜੀ ਆਦਤ ਸਹੇੜ ਲੈਣ; ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਦਾ ਪਾ ਲੈਣਾ; ਸਦਾ ਰੋਗੀ ਰਹਿਣਾ।

[रोग पाल-ना] मुहा० झमेले में पड़ना; शत्रुता मोल लेना; बुरी आदत में फँसना; किसी रोग का शिकार होना; सदैव रोगी होना।

روگ دھوگ—[ਰੋਗ ਧੋਗ] ਪੁ. ਬੀਮਾਰੀ; ਝਗੜਾ, ਮੁਸੀਬਤ।

[रोग धोग] पु० बीमारी; झगड़ा।

روگ کا گھر—[ਰੋਗ ਦਾ ਘਰ] ਪੁ. ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਜਿੱਥੇ ਰੋਗ ਜਾਂ ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ।

[रोग का घर] पु० दुखों का कारण, जहां से रोग अथवा झगड़ा उत्पन्न हो।

روگ کی جڑ—[ਰੋਗ ਦੀ ਜੜ੍ਹ] ਇ. ਦੇਖੋ : روگ کا گھر

[रोग की जड़] स्त्री० देखो : روگ کا گھر

روگی—[ਰੋਗੀ] ਪੁ. ਮਰੀਜ਼, ਬੀਮਾਰ, ਦੁਖੀ।

[रोगी] पु० बीमार, मरीज, दुखी।

روم—[ਰੋਮ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਵਾਲ, ਰੋਂਗਟਾ।

[रोम] हि० पु० बाल, रोंगटा।

روم—[ਰੂਮ] ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਰਾਜ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰੂਮਾ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰੂਮਾ (ਇਟਲੀ) ਹੀ ਰਹੀ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੁਸਤੁਨਤੁਨੀਆ ਬਣ ਗਈ।

[रूम] पु० एक प्रसिद्ध राज्य जिस की राजधानी रूमा थी; फिर उस के दो हिस्से हो गए थे। पहले की राजधानी रूमा (इटली) ही रही लेकिन दूसरे की राजधानी कुस्तुन्तुनिया बन गई।

رومان—[ਰੁਮਾਨ] ਫ਼ਾ. ਅੰਗ. [Romance] ਨਾਵਲ, ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀ।

[रूमान] फा० अंग० [Romance] उपन्यास, प्रेम-गाथा।

رومی—[ਰੂਮੀ] ਪੁ. ਵਿ. ਰੂਮ ਦਾ ਵਸਨੀਕ; ਰੂਮ ਸੰਬੰਧੀ।

[रूमी] पु० वि० रूम का निवासी; रूम सम्बन्धी।

رونا—[ਰੂਨਾ] ਹਿੰ. ਪੁ. ਰੋਣਾ, ਵਾਰਵਾਰ ਦੇ ਔਂਕੜਾਂ ਸਿਰੇ ਦਾ ਗਾਉਣ; ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਔਂਕੜਾਂ ਪਾੜ ਦਾ ਰਾਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਖ਼ਾਸਕਰ ਹੈ; ਲਾੜੀ ਦਾ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ।

[रुन्दा] वि० पु० दर्रा, कारतूस के अन्दर का सिक्के का दाना; घुंघरू या झाँझन के अन्दर के दाने जिन्हें बजाने से आवाज़ निकलती है; मधु का तीसरी बार अपने मनुष्य के घर आना जाना।

روند—[ਰੌਂਡ] ਵਿ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ Round ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ; ਚੱਕਰ, ਫੇਰਾ।

[रौंद] स्त्री० अंग्रेज़ी शब्द Round का रूपान्तर; भ्रमण, दौरा, चक्र, फेरा।

روندنا—[ਰੌਂਦ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਲਣਾ, ਕੁਚਲਣਾ; ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿੱਧਣਾ।

[रौंद-ना] क्रि० सक० पैरों से मलना, कुचलना, पैरों के नीचे कुचलना।

رونق—[ਰੌਨ.ਕ] ਅ. ਇ. ਰੂਪ, ਸੁਹੱਪਣ, ਸੁੰਦਰਤਾ, ਚਮਕ ਦਮਕ; ਮਨਭਾਂਵਦਾ, ਤਾਜ਼ਗੀ; ਰੌਣਕ, ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ; ਬਹਾਰ, ਮਜ਼ਾ, ਖੁਸ਼ੀ; ਧੂਮ ਧਾਮ; ਸਜਾਵਟ।

[रौनक] फ़ा० स्त्री० रूप, सौंदर्य, सुन्दरता, चमक दमक; ताज़गी; आबादी, चहल पहल; बहार, आनन्द, रस; धूम धाम; सजावट।

—رونق افروز—[ਰੌਨ.ਕ ਅਫ਼-ਰੋਜ਼] ਵਿ. ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[रौनक़-अफ़-रोज़] वि० रौनक बढ़ाने वाला।

رونق افزا—[ਰੌਨ.ਕ ਅਫ਼-ਜ਼ਾ] ਅ. ਵਿ. ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[रौनक़ अफ़-ज़ा] फ़ा० वि० रौनक बढ़ाने वाला।

رونق دار—[ਰੌਨ.ਕ ਦਾਰ] ਅ. ਵਿ. ਸੋਹਣਾ, ਚਮਕੀਲਾ, ਸਜੀਲਾ।

[रौनक़ दार] फ़ा० वि० सुन्दर, चमत्कार, सजीला।

رونگا—[ਰੂੰਗਾ, ਰੌਂਗ] ਪੁ. ਰੋਮ, ਰੋਂਗਟਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵਾਲ।

[रूंगा, रौंग] पु० लोम, रोम, रोंगटा, मनुष्य के शरीर का बाल।

رونگ رونگ میں بسنا—[ਰੌਂਗ ਰੌਂਗ ਮੇਂ ਬਸ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣਾ।

[रौंग रौंग में बस-ना] मुहा० बहुत ही प्रिय होना।

رونگٹا—[ਰੌਂਗਟਾ] ਪੁ. ਰੋਮ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਨਰਮ ਤੇ ਛੋਟਾ ਵਾਲ, ਲੂੰ।

[रौंगटा] पु० रोम, मनुष्य के शरीर का कोमल और छोटा बाल।

رونگٹے کھڑے ہونا—[ਰੌਂਗਟੇ ਖੜੇ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਡਰਨਾ, ਭਰਿਆਣਾ, ਕੰਬਣਾ; ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਹੋਣਾ; ਤ੍ਰਭਕਣਾ।

[रौंगटे खड़े होना] मुहा० डरना, भयभीत होना, काँपना; रोमांचित होना; चकित होना, चौंकना।

روونا - رونا—[ਰੋਵਨਾ] ਪੁ. ਉਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਮਸੂਲ ਆਦਿ ਦਰਜ ਹੋਵੇ; ਰਾਹਦਾਰੀ; ਆਗਿਆ ਪੱਤਰ; ਹਰਕਾਰਾ, ਪਿਆਦਾ; ਮੁੰਡੂ, ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿਚ ਤੀਵੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਚੌਕੀਦਾਰ।

[रवन्ना] पु० वह कागज़ जिस पर माल का विवरण, लाने वाले का नाम तथा चुंगी आदि लिखी हो; राहदारी; आज्ञा पत्र; हरकारा, प्यादा; स्त्रियों का काम काज करने वाला नौकर, चौकीदार।

—رونے سے روزی نہیں ملتی—[ਰੋਨੇ ਸੇ ਰੋਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ-ਤੀ] ਅਖੌ. ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਬਰਾਉਣ ਨਾਲ ਧਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

[रोने से रोज़ी नहीं मिल-ती] लोको० शोक करने अथवा व्याकुल होने से धन की प्राप्ति नहीं होती।

روہو—[ਰੂਹੂ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੱਛੀ।

[रुहू] स्त्री० एक प्रकार की मछली।

روئداد—[ਰੂਏ ਦਾਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : روداد

[रूए दाद] फ़ा० स्त्री० देखो : روداد

روئے دار—[ਰੂਏ ਦਾਰ] ਹਿੰ. ਵਿ. ਮਸਤਾ, ਦਾਣਾ ਦਾਣਾ, ਭੁਰਭੁਰਾ।

[रुवे दार] हि० वि० भस्ता, दाना दाना, भुरभुरा।

روئی—[ਰੂਈ] ਇ. ਰੂੰ, ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕਪਾਹ।

[रूई] स्त्री० रूई, साफ़ की हुई कपास।

روئے—[ਰੂਏ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : رو

[रूए] फ़ा० पु० देखो : رو

—روئے سخن—[ਰੂਏ ਸੁਖ਼-ਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੱਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ।

[रूए सुख़-न] फ़ा० पु० बात का रुख़ अथवा संकेत।

روئیدگی—[ਰੂਈਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਰਿਆਉਣ ਦੇ ਉੱਗਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਪਨੀਰੀ ਜਾਂ ਕਰੂੰਬਲੀ ਫੁੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[रूईदगी] फ़ा० स्त्री० वनस्पति के उगने का भाव, पनीरी के पनपने का भाव।

روئش ہے بہیں حالتِ صورت—[ਰੂਇਸ਼ ਬਸ਼ੀਂ ਹਾਲਤ ਮਪੁਰ-ਸ] ਫ਼ਾ. ਅਖੌ. ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[रूइश बबीं हालशा मपुर-स] फ़ा० लोको० मुख से ही दिल की स्थिति प्रकट होती है।

رویں—[ਰੋਈਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਿ. ਕਾਂਸੀ, ਕਾਂਸੇ, ਪਿੱਤਲ ਦੀ; ਪਿੱਤਲ ਜਾਂ ਕਾਂਸੇ ਦਾ।

[रोईं] फ़ा० स्त्री० वि० कांसी, कांसे या पीतल का।

رویہ—[ਰਵਿੱਯਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਚਾਲ ਚਲਨ; ਵਰਤਾਉ; ਕਾਇਦਾ।

[रविय्या] फ़ा० पु० चाल चलन; व्यवहार, बरताव; रीति।

رہ—[ਰਹ] ਫ਼ਾ ਪੁ. راہ ਦਾ ਸੰਖੇਪ।

[रह] फ़ा० पु० راہ का संक्षिप्त रूप।

رہبر - رہبر—[ਰਹ-ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : راہبر

[रह-बर] फ़ा० पु० देखो : راہبر

رہبری - رہبری—[ਰਹ-ਬਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : راہبری

[रह-वारी] फा० स्त्री० देखो : راهوری

رہ وان - رہوان—[ਰਹ-ਵਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : راهوان

[रह-वान] फा० पु० देखो : راهوان

رہ وانی - رہوانی—[ਰਹ-ਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : راهوانی

[रह-वानी] फा० स्त्री० देखो : راهوانی

رہ گزر - رہگزر—[ਰਹ-ਗੁਜ਼ਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : راهگزر

[रह-गुज़र] फा० स्त्री० पु० देखो : راهگزر

رہ نما - رہنما—[ਰਹ-ਨੁਮਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ : راه نما

[रह-नुमा] फा० पु० देखो : راه نما

رہ نمائی - رہنمائی—[ਰਹ-ਨੁਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ : راه نمائی - راهنمائی

[रह-नुमाई] फा० स्त्री० देखो : راهنمائی - راه نمائی

رہ نموں - رہنموں—[ਰਹ-ਨਮੂੰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਆਗੂ, ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[रह-नमूँ] फा० पु० नेता, पथ-प्रदर्शक, मार्ग बताने वाला ।

رہ نمونی - رہنمونی—[ਰਹ-ਨੁਮੂਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਗਵਾਈ ।

[रह-नुमूनी] फा० स्त्री० पथ-प्रदर्शन ।

رہا—[ਰਹਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਜ਼ਾਦ, ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਛੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ।

[रहा] फा० वि० स्वतन्त्र, बन्धन-मुक्त, कैद से छोड़ा हुआ ।

رہا سہا—[ਰਹਾ ਸਹਾ] ਵਿ. ਰਿਹਾ ਸਿਹਾ, ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ।

[रहा सहा] वि० रहा० अवशिष्ट, शेष ।

رہانا—[ਰਿਹਾਉਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਚੱਕੀ ਨੂੰ ਰਹਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੱਕੀ ਦੇ ਪੁੜ ਨੂੰ ਖੁਰਦਰਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ।

[रिहाना] क्रि० सक० चक्की या सिल को खुरदरा कराना ।

رہائش—[ਰਹਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਟਿਕਾਣਾ, ਥਾਂ, ਵਸੇਬਾ, ਘਰ, ਨਿਵਾਸ ।

[रहाइश] फा० स्त्री० ठिकाना, स्थान, निवास-स्थान, घर ।

رہائی—[ਰਹਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ਲਾਸੀ, ਅਜ਼ਾਦੀ; ਛੁੱਟੀ ।

[रहाई] फा० स्त्री० मुक्ति, स्वतन्त्रता; छुट्टी ।

رہبان—[ਰੁਹਬਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਇਕ ਧਰਮਾਤਮਾ ਸੰਤ ।

[रुहबान] अर० पु० ईसाइयों का एक धर्मात्मा सन्त ।

رہبانیت—[ਰੁਹਬਾਨਿਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਤਿਆਗ, ਸੰਨਿਆਸ, ਫ਼ਕੀਰੀ; ਈਸਾਈ ਮਹਾਤਮਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रहबानियत] अर० स्त्री० त्याग, सन्यास, साधु होने का भाव; ईसाई महात्माओं की तरह भक्ति करने का भाव ।

رہٹ—[ਰਹ-ਟ] ਪੁ. ਹਲਟ; ਹਰਟ; ਹੀਂਡਾ ।

[रह-ट] पु० रहँट, कुएं से पानी निकालने का एक प्रकार का यन्त्र जिस में काठ का एक बड़ा चक्कर होता है; हिंडोला ।

رہتی—[ਰਹ-ਤੀ] ਇ. ਰਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ; ਤਰੀਕਾ, ਢੰਗ; ਨੇਮ ।

[रह-ती] स्त्री० छोटा रहँट; विधि, ढंग; नियम ।

رہتی بندھنا—[ਰਹ-ਤੀ ਬੰਧ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨਾ ।

[रह-ती बाँध-ना] मुहा० किसी नियत करना ।

رہتی چلانا—[ਰਹ-ਤੀ ਚਲਾਉਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਰਾਹੀਂ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ।

[रह-ती चलाना] मुहा० किसी द्वारा ऋण चुकाना ।

رہچولا—[ਰਹ-ਚੂਲਾ] ਪੁ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ, ਚਾਪਲੂਸੀ ।

[रह-चूला] पु० खुशामद, चाटुकारिता ।

رہڑو—[ਰਹ-ਡੂ] ਪੁ. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੱਡਾ ।

[रह-डू] पु० बच्चों को चलने का ढंग सिखाने वाली गाड़ी ।

رہکلا—[ਰਹ-ਕਲਾ] ਪੁ. ਛੋਟੀ ਤੋਪ; ਤੋਪ ਗੱਡੀ; ਤੋਪ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ।

[रह-कला] पु० छोटी तोप; गंजर कली; तोप रखने की गाड़ी ।

رہن—[ਰਹ-ਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रह-न] अर० पु० गिरवी रखने का भाव ।

رہن اراضی—[ਰਹ-ਨੇ ਅਰਾਜ਼ੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਭੋਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रह-ने अराज़ी] अर० पु० भूमि को गिरवी रखने का भाव ।

رہن انتفاعی—[ਰਹ-ਨੇ ਇੰਤ-ਫ਼ਿਆਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਰਹਿਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ।

[रह-ने इन्त-फ़िआई] अर० पु० वह रहन जिस से लाभ उठाया जा सकता हो ।

رہن جماعی—[ਰਹ-ਨੇ ਜਮਾਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਾਂਝਾ ਰਹਿਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रह-ने जमाई] अर० पु० साझा रहन रखने का भाव ।

رہن در رہن—[ਰਹ-ਨ ਦਰ ਰਹ-ਨ] ਪੁ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣਾ ।

[रह-न दर रह-न] पु० किसी की गिरवी रखी चीज को आगे गिरवी रख देना ।

رہن مستعملی—[ਰਹ-ਨੇ ਮੁਤ-ਆਈ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ਾਸ ਮੀਆਦ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਹਿਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रह्-ने मुस्त-मआदी] अर० पु० निश्चित नियत किए गए समय तक गिरवी रखने का भाव।

—رہن مطلق—[ਰਹ-ਨੇ ਮੁਤ-ਲਿ-ਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਅਮਾਨਤ, ਰਹਿਨ।

[रह्-ने मुत्-लिक़] अर० पु० धरोहर, रेहन, गिरवी।

—رہن نامہ—[ਰਹ-ਨ ਨਾਮ:] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਏ।

[रह्-न नाम:] अर० पु० वह लिखत जिस के द्वारा कोई वस्तु किसी के पास गिरवी रखी जाए।

رہوار—[ਰਹ-ਵਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਖੋ: راہوار

[रह्-वार] फ़ा० पु० देखो: راہوار

رہین—[ਰਹੀਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੀ ਚੀਜ਼।

[रहीन] अर० पु० गिरवी रखी हुई वस्तु।

—رہین منت—[ਰਹੀਨੇ ਮਿੰਨਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਧੰਨਵਾਦੀ, ਕਿਰਤੱਗ।

[रहीने मिन्नत] अर० वि० पु० कृतज्ञ, अनुगृहीत।

رہے نام اللہ کا—[ਰਹੇ ਨਾਮ ਅੱਲਾਹ ਕਾ] ਅਰ. ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੇ ਔਕੜ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[रहे नाम अल्लाह का] अव्य० ईश्वर ही चिरस्थायी है; जब कोई मर जाए या किसी का पतन हो जाए तब ऐसा कहते हैं।

رؤسا—[ਰਊਸਾ] ਅਰ. ਪੁ. رئیس ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[रऊसा] अर० पु० رئیس का बहुवचन।

رؤف—[ਰਊਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਮਿਹਰਬਾਨ, ਕਿਰਪਾਲੂ, ਦਇਆਲੂ ਅਰਥਾਤ ਰੱਬ।

[रऊफ़] अर० वि० दयावान, कृपालु, दयालु अर्थात् ईश्वर।

رؤیا—[ਰੁਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਸੁਫ਼ਨਾ, ਜੋ ਕੁਝ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵਿਚ ਡਿੱਠਾ ਜਾਏ।

[रुऊया] अर० पु० स्वप्न, जो कुछ स्वप्न में देखा जाए।

—رؤیائے صادقہ—[ਰੁਯਾਏ ਸਾਦਿ-ਕ:] ਅਰ. ਪੁ. ਸੱਚਾ ਸੁਫ਼ਨਾ; ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਆਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ (ਵਹੀ)।

[रुऊयाए सादि-क़:] अर० पु० सच्चा स्वप्न; एक प्रकार की आकाश वाणी, देववाणी।

رؤیت—[ਰੁਯਤ] ਅਰ. ਇ. ਦਰਸ਼ਨ, ਦੀਦਾਰ।

[रूयत] अर० स्त्री० दर्शन।

—رؤیت ہلال—[ਰੁਯਤੇ ਹਿਲਾਲ] ਅਰ. ਇ. ਏਕਮ ਦੇ ਚੰਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ।

[रूयते हिलाल] अर० स्त्री० प्रतिपदा के चन्द्रमा के दर्शन।

رئی—[ਰਈ] ਇ. ਮਧਾਣੀ।

[रई] स्त्री० मथनी।

رئیس—[ਰਈਸ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਾਕਮ, ਸਰਦਾਰ।

[रईस] अर० पु० राज्याधिकारी, सरदार, धनी।

ری—[ਰੀ] ਅਵ. اری ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਨੀ।

[री] अव्य० اری का संक्षेप।

رے—[ਰੇ] ਅਵ. ارے ਦਾ ਸੰਖੇਪ।

[रे] अव्य० ارے का संक्षेप।

ریا—[ਰਿਯਾ] ਅਰ. ਇ. ਦਿਖਾਵਾ, ਛਲ ਫ਼ਰੇਬ, ਧੋਖਾ, ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼ੀ।

[रिया] अर० स्त्री० दिखावा, छल कपट, धोखा, धूर्तता।

—ریا کار—[ਰਿਯਾ ਕਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼, ਛਲੀਆ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਉੱਤੋਂ ਹੋਰ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ।

[रिया कार] अर० पु० धोखे बाज़, छलिया, कपटी, धूर्त, ऊपर से कुछ और अन्दर से कुछ और होने वाला मनुष्य।

—ریا کاری—[ਰਿਯਾਕਾਰੀ] ਇ. ਛਲ, ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਮਕਰ।

[रिया कारी] स्त्री० छल, कपट, धोखा, धूर्तता।

ریاح—[ਰਿਯਾ-ਹ] ਅਰ. ਇ. ریح ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵਾਯੂ, ਵਾਈ; ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਵਾ, ਪੌਣ।

[रिया-ह] अर० स्त्री० ریح का बहुवचन, वायु, वाई; शरीर के अन्दर की वायु, अपान वायु।

ریاست—[ਰਿਯਾਸਤ] ਅਰ. ਇ. ਸਰਦਾਰੀ, ਅਮਾਰਤ, ਅਮੀਰੀ; ਦਰਿਆਦਿਲੀ, ਦਲੇਰੀ; ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤ।

[रियासत] अर० स्त्री० बड़प्पन, सरदारी, अमीरी; उदारता, साहस; राज्य, शासन।

—ریاست جمہوری—[ਰਿਯਾਸਤ ਜਮ-ਹੂਰੀ] ਅਰ. ਇ. ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਲੋਕ ਰਾਜ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ।

[रियासत जम-हूरी] अर० स्त्री० वह राज्य जिस में कोई बादशाह न हो, गणतन्त्र, पंचायत का राज्य।

ریاض—[ਰਿਯਾ-ਜ਼] ਅਰ. ਪੁ. روضہ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਗ਼; ਮਿਹਨਤ, ਅਭਿਆਸ।

[रिया-ज़] अर० पु० روضہ का बहुवचन, बहुत से बाग़; परिश्रम, अभ्यास।

ریاضت—[ਰਿਯਾ-ਜ਼ਤ] ਅਰ. ਇ. ਘਾਲਣਾ, ਮਿਹਨਤ, ਮੁਸ਼ੱਕਤ; ਮਨ ਮਾਰਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਆਪਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਵਰਜ਼ਿਸ਼, ਕਸਰਤ; ਮਸ਼ਕ।

[रिया-ज़त] अर० स्त्री० परिश्रम, कष्ट-सहिष्णुता, तपस्या; मन मारने की अवस्था; व्यायाम, कसरत; मश्क़।

—ریاضت کش—[ਰਿਯਾ-ਜ਼ਤ ਕਸ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਿਹਨਤੀ, ਕਸਰਤੀ, ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ।

[रियाज़त कश] अर० फ़ा० वि० परिश्रमी, कष्ट-सहिष्णु ।

ریاضی —[ਰਿਆਜ਼ੀ] ਅਰ. ਇ. ਗਣਿਤ ।

[रियाज़ी] अर० स्त्री० गणित ।

ریاضی دان —[ਰਿਆਜ਼ੀਦਾਨ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਿਸਾਬ ਦਾਨ ।

[रियाज़ीदान] अर० फ़ा० पु० गणितज्ञ, हिसाब जानने वाला ।

ریائی —[ਰਿਆਈ] ਅਰ. ਵਿ. ਮੱਕਾਰ, ਫ਼ਰੇਬੀ, ਛਲੀਆ ।

[रियाई] अर० वि० छलिया, कपटी, धूर्त ।

ریب —[ਰੇਬ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੱਕ, ਭੁਲੇਖਾ ।

[रैब] अर० पु० सन्देह, शक ।

ریت —[ਰੇਤ] ਇ. ਬਾਲੂ ।

[रेत] स्त्री० बालू ।

ریتا —[ਰੇਤਾ] ਪੁ. ਰੇਤ, ਬਾਲੂ ।

[रेता] पु० रेत, बालू ।

ریتل - ریتلا —[ਰੇਤਲ-ਰੇਤਲਾ] ਵਿ. ਰੇਤੀਲਾ, ਰੇਤਵਾਲਾ ।

[रेतल-रेतला] वि० रेतीला, रेत वाला ।

ریتنا —[ਰੇਤ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰੇਤੀ ਨਾਲ ਰਗੜਨਾ, ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ; ਚਮਕਾਉਣਾ; ਰਗੜਨਾ; ਰੇਤਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ।

[रेत-ना] क्रि० सक० रेती से घिसना; साफ़ करना; चमकाना; घिसाना; रेत साफ़ करना ।

ریتی —[ਰੇਤੀ] ਇ. ਲੁਹਾਰਾਂ ਤਰਖਾਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਗੜਨ ਵਾਲਾ ਸੰਦ; ਰੇਤਲੀ ਭੋਂ; ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦੀ ਰੇਤਲੀ ਭੋਂ ।

[रेती] स्त्री० लोहारों और तरखानों का एक रगड़ने वाला औज़ार; रेतीली भूमि; नदी के तट की रेतीली भूमि ।

ریتیلا —[ਰੇਤੀਲਾ] ਵਿ. ਰੇਤਲਾ, ਰੇਤ ਵਾਲਾ ।

[रेतीला] वि० रेतला, रेतवाला ।

ریح —[ਰੀਹ] ਅਰ. ਇ. ਪੌਣ; ਹਵਾ, ਬਾਦੀ ।

[रीह] अर० स्त्री० अपान वायु; बाई ।

ریحان —[ਰੈਹਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇ. ਤੁਲਸੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖੁਸ਼-ਬੂਦਾਰ ਪੌਦਾ, ਕਾਲੀ ਤੁਲਸੀ ।

[रैहान] अर० पु० स्त्री० तुलसी की तरह का एक सुगन्धित पौधा, काली तुलसी ।

ریختہ —[ਰੇਖ-ਤਾ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਡਿੱਗਾ ਹੋਇਆ; ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ; ਪੱਕਾ; ਖਿੰਡਿਆ ਹੋਇਆ; ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ; ਪੱਕੀ ਇਮਾਰਤ; ਉਰਦੂ ਬੋਲੀ; ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੇਖਤਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ।

[रेख-ता:] फ़ा० वि० पु० गिरा हुआ या टपका हुआ; अपने आप मुँह से निकला हुआ; पक्का; बिखरा हुआ; मकान बनाने का सामान; पक्का मकान; उर्दू भाषा, प्रारंभ में लिखी हुई कुछ कविताओं को भी रेख्ता कहते थे ।

ریختی —[ਰੇਖ-ਤੀ] ਇ. ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਕਵਿਤਾ ।

[रेख-ती] स्त्री० स्त्रियों की भाषा में लिखी कविता ।

ریخیں ڈھیلی ہونا —[ਰੇਖੇਂ ਢੀਲੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੂਲਾਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਹੋਣਾ; ਜੋੜ ਹਿਲ ਜਾਣੇ; ਡਰ ਜਾਣਾ, ਸਹਿਮ ਜਾਣਾ ।

[रेखें ढीली होना] मुहा० चूलें ढीली होना; जोड़ हिलना; डर जाना, भयभीत होना ।

ریڑھ —[ਰੀੜ੍ਹ] ਇ. ਪਿੱਠ ਦੀ ਹੱਡੀ ਜੋ ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਦਾ ਤਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[रीढ़] स्त्री० पीठ की हड्डी जो गर्दन से लेकर गुदा तक जाती है ।

ریز —[ਰੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਹਿਚਹਾਹਟ, ਚਹਿਕ, ਚਹਿਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਤਥਾ ਗਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[रेज़] फ़ा० स्त्री० चहचहाहट, चहकने का भाव, गाने का भाव, राग गाने का भाव ।

ریزش —[ਰੇਜ਼ਿਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ੁਕਾਮ, ਨਜ਼ਲਾ, ਨੱਕ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਣ ਦਾ ਰੋਗ ।

[रेज़िश] फ़ा० स्त्री० ज़ुकाम, नज़ला, नाक से पानी बहने का रोग ।

ریزگاری —[ਰੇਜ਼-ਗਾਰੀ] ਇ. ਭਾਨਘੜ, ਭਾਨ, ਤੇੜਾ ।

[रेज़-गारी] स्त्री० रुपये के छोटे सिक्के ।

ریزگی —[ਰੇਜ਼-ਗੀ] ਇ. ਭਾਨ ਘੜ; ਭਾਨ, ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ; ਟੁਕੜਾ; ਕਟਪੀਸ ।

[रेज़-गी] स्त्री० छोटे सिक्के; बची हुई वस्तु; खुरचन; बहुत छोटा टुकड़ा, कट पीस ।

ریزہ —[ਰੇਜ਼ਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਟੁਕੜਾ, ਰੇਜ਼ਾ; ਰੇਜ਼ਾ; ਟੁਕੜਾ; ਕਪੜਾ; ਵਧੀਆ ਤੇ ਸੁਡੌਲ ਸੰਦੂਕ ।

[रेज़ा:] फ़ा० पु० टुकड़ा, बहुत छोटा टुकड़ा; वस्त्र खण्ड; पुर्ज़ा; कपड़ा; बढ़िया और सुडौल सन्दूक ।

ریس —[ਰੀਸ] ਇ. ਨਕਲ; ਬਰਾਬਰੀ, ਮੁਕਾਬਲਾ ।

[रीस] स्त्री० नकल; बराबरी, मुकाबला ।

ریسمان —[ਰੀਸ-ਮਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੱਸੀ, ਡੋਰੀ ।

[रीस-माँ] फ़ा० स्त्री० रस्सी, डोरी ।

ریش —[ਰੀਸ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦਾੜ੍ਹੀ ।

[रीश] फ़ा० स्त्री० दाढ़ी ।

—ریش قاضی—[ਰੀਸ਼ੇ ਕਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ; ਮੰਗ ਛਾਣਨ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ।

[रीशे क़ाज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ क़ाज़ी की दाढ़ी; भांग छानने का कपड़ा।

—ریشائل—[ਰੀਸ਼ਾਇਲ] ਵਿ. ਲਮਦਾੜ੍ਹੀਆ, ਲੰਮੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ।

[रीशाइल] वि॰ लम्बी दाढ़ी वाला।

—ریشخند—[ਰੀਸ਼ ਖ਼ੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਖ਼ੌਲ, ਮਜ਼ਾਕ, ਠੱਠਾ।

[रीश खंद] फ़ा॰ पु॰ हँसी, मज़ाक़, ठट्ठा, परिहास।

ریشم—[ਰੇਸ਼ਮ] ਪੁ. ابریشم ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰ ਜੋ ਇਕ ਕੀੜਾ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਕਾ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਕਪੜੇ ਬੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[रेशम] पु॰ ابریشم का संक्षिप्त रूप, एक प्रकार की तार जो एक कीड़ा अपने पेट से निकालता है, इसे पका कर इसके कपड़े बुने जाते हैं।

ریشمی—[ਰੇਸ਼ਮੀ] ਵਿ. ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ; ਮੁਲਾਇਮ।

[रेशमी] वि॰ रेशम का बना हुआ; कोमल।

ریشہ—[ਰੇਸ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੱਠਾ, ਰਗ; ਸੂਤਰ।

[रेशा] फ़ा॰ पु॰ पट्ठा, रग; सूत।

—ریشہ خطمی ہونا—[ਰੇਸ਼ਾ ਖ਼ਤ੍ਮੀ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਹੱਸਣਾ।

[रेशा ख़त्मी होना] मुहा॰ बहुत हंसना।

—ریشہ دار—[ਰੇਸ਼ਾ ਦਾਰ] ਵਿ. ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੂਤ ਜਿਹਾ ਨਿਕਲੇ, ਸੂਤਰੇ ਦਾਰ।

[रेशा दार] वि॰ वह वस्तु जिसमें से सूत या रेशे निकलें।

—ریشہ دوانی—[ਰੇਸ਼ਾ ਦਵਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸ਼ਰਾਰਤ, ਫ਼ਸਾਦ, ਝਗੜਾ।

[रेशा दवानी] फ़ा॰ स्त्री॰ शरारत, फ़साद, लड़ाई।

ریع—[ਰੈਅ] ਅਰ. ਇ. ਦਰ, ਭਾ, ਨਿਰਖ, ਭਾੜਾ।

[रैअ] अर॰ स्त्री॰ दर, भाव।

—ریع بندی—[ਰੈਅ ਬੰਦੀ] ਇ. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ।

[रैअ बंदी] स्त्री॰ लगान के हिसाब का नक़्शा।

ریعان—[ਰੈਆਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਠਦੀ ਜਵਾਨੀ, ਉਭਰਦੀ ਜਵਾਨੀ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹਿੱਸਾ।

[रैआन] अर॰ पु॰ उभरता हुआ यौवन, उभरती जवानी; किसी चीज़ का सब से अच्छा हिस्सा।

ریکان—[ਰੇਕਾਨ] ਇ. ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਭੋਂ)।

[रेकान] स्त्री॰ नदी के पानी की पहुँच से दूर की भूमि।

ریکن کرتی—[ਰੇਕਨ ਕਿਰ-ਤੀ] ਇ. ਕਿਸੇ ਪੂਰੀ ਬੂਟੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿਸੂਲ ਦੀ ਦਰ।

[रेकन किर-ती] स्त्री॰ प्रति पौधे की उपज के हिसाब से ली जाने वाली माल गुज़ारी की दर।

ریکھ—[ਰੇਖ] ਇ. ਲੀਕ, ਲਕੀਰ; ਲਿਖਤ; ਨਿਸ਼ਾਨ; ਕਿਸਮਤ, ਭਾਗ, ਤਕਦੀਰ।

[रेख] स्त्री॰ लकीर, रेखा; लिखत; निशान; भाग्य, तक़दीर।

ریکھا—[ਰੇਖਾ] ਇ. ਵੇਖੋ: ریکھ

[रेखा] स्त्री॰ देखो: ریکھ

—ریکھا گنت—[ਰੇਖਾ ਗਣਿਤ] ਇ. ਜਿਉਮੈਟਰੀ।

[रेखा गणित] स्त्री॰ ज्यामिती।

ریگ—[ਰੇਗ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੇਤ।

[रेग] फ़ा॰ स्त्री॰ रेत।

—ریگ رواں—[ਰੇਗੇ ਰਵਾਂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉੱਡਣ ਵਾਲੀ ਰੇਤ; ਅਰਬ ਤੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਥਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਟਿੱਬੇ ਜੋ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਉੱਡਕੇ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[रेगे रवां] फ़ा॰ स्त्री॰ उड़ने वाली रेत; अरब और अफ़्रीका के थलों में वे टीले जो रेत की आंधी के कारण उड़ कर कभी कहीं और कभी कहीं बन जाते हैं।

—ریگ ماہی—[ਰੇਗ ਮਾਹੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੇਤ ਦੀ ਮੱਛੀ; ਥਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਕੀੜਾ ਵਰਗਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਾਨਵਰ।

[रेग माही] फ़ा॰ स्त्री॰ रेत की मछली; सांडे या गोह की तरह का एक छोटा जानवर जो प्रायः रेगिस्तान में रहता है।

ریگستان—[ਰੇਗਿਸ-ਤਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੇਤ ਦਾ ਮੁਲਕ, ਰੇਤਲਾ ਮੁਲਕ, ਰੇਤਲਾ ਮੈਦਾਨ, ਥਲ, ਰੇਤ ਥਲਾ।

[रेगिस-तान] फ़ा॰ पु॰ रेतीला देश, रेतीला मैदान, स्थल, मरुस्थल, मरुभूमि।

ریل پیل—[ਰੇਲ ਪੇਲ] ਇ. ਧੱਕਾ ਧੋੜ, ਧੱਕਮ ਧੱਕਾ; ਬਹੁਲਤਾ; ਭੀੜ।

[रेल पेल] स्त्री॰ धक्कम धक्का, धक्का पेल; बाहुल्य, अधिकता, भीड़।

ریلا—[ਰੇਲਾ] ਪੁ. ਰੌ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਉ, ਹੜ੍ਹ; ਧੱਕਾ; ਭੀੜ।

[रेला] पु॰ प्रवाह, बहाव, पानी का चढ़ाव, बाढ़; धक्का; भीड़।

ریلنا—[ਰੇਲ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸਰਕਾਉਣਾ, ਚਲਾਉਣਾ, ਧਕੇਲਣਾ, ਧੱਕਾ ਦੇਣਾ।

[रेल-ना] क्रि॰ सक॰ सरकाना, चलाना, धकेलना, धक्का देना।

ریمیا—[ਰੀਮਿਆ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇਕ ਇਲਮ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
[रीमिया] फ़ा० स्त्री० एक विद्या जिस के द्वारा मनुष्य जहाँ चाहे जा सकता है।

رین—[ਰੈਨ] ਇ. ਰਾਤ।
[रैन] स्त्री० रात।

رین بسیرا—[ਰੈਨ ਬਸੇਰਾ] ਪੁ. ਰਾਤ ਬਿਤਾਉਣਾ, ਰਾਤ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ; ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਲਈ ਥਾਂ।
[रैन बसेरा] पु० रात बिताना, रात का ठिकाना; रात काटने का स्थान।

رینٹ—[ਰੀਂਟ] ਪੁ. ਸੀਂਢ।
[रींट] पु० नाक का सफ़ेद लेसदार मल।

رینڈھنا—[ਰੀਂਧ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਰਿੰਨ੍ਹਣਾ।
[रींध-ना] क्रि० सक० पकाना।

رینڈھی—[ਰੀਂਧੀ] ਇ. ਛੋਟਾ ਖਰਬੂਜ਼ਾ; ਖਖੜੀ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਗੁੱਛਾ।
[रींधी] स्त्री० छोटा ख़रबूज़ा; ख़रबूज़े के बीजों का गुच्छा।

ریندی—[ਰੀਂਦੀ] ਇ. ਦੇਖੋ : ریندھی
[रींदी] स्त्री० देखो : ریندھی

رینڑی—[ਰੈਂਣੀ] ਇ. ਦੇਖੋ : ارنڑی
[रैंणी] स्त्री० देखो : ارنڑی

ریں ریں—[ਰੀਂ ਰੀਂ] ਇ. ਰੂੰ ਰੂੰ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼; ਸਰੰਗੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
[रीं रीं] स्त्री० रूं रूं, बच्चे के रोने की आवाज़; सारंगी की आवाज़।

رینکنا—[ਰੀਂਕ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਹੀਂਗਣਾ, ਹਿਣਕਣਾ, ਖੋਤੇ ਦਾ ਹਿਣਕਣਾ।
[रींक-ना] क्रि० अक० गधे का बोलना।

رینک—[ਰੀਂਗ] ਇ. ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਬਰੀਕ ਕਪੜਾ; ਬਰੀਕ ਮਲਮਲ।
[रींग] स्त्री० एक प्रकार का बारीक कपड़ा; बारीक मलमल।

رینگڑا—[ਰੀਂਗ-ੜਾ] ਪੁ. ਖੋਤੇ ਦਾ ਬੱਚਾ; ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ।
[रींग-ड़ा] पु० गधे का बच्चा; जानवर का छोटा बच्चा।

رینگنا—[ਰੀਂਗ-ਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਅਕ. ਭੋਂ ਨਾਲ ਰਗੜ ਖਾ ਕੇ ਚਲਣਾ; ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ।
[रींग-ना] क्रि० अक० भूमि से घसीट कर चलना, धीरे धीरे चलना।

رینگنی—[ਰੀਂਗ-ਣੀ] ਇ. ਰੀਂਗ ਦਾ ਰੁੱਖ।
[रींग-नी] स्त्री० रींग का पेड़।

رینی چڑھنا—[ਰੈਨੀ ਚੜ੍ਹ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਨਾ; ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਮਾਹਵਾਰੀ ਆਉਣਾ।
[रैनी चढ़-ना] मुहा० रंग चढ़ना; स्त्री को मासिक धर्म आना।

ریوڑ—[ਰੇਵੜ] ਪੁ. ਇੱਜੜ।
[रेवड़] पु० गल्ला।

ریوڑی—[ਰੇਵੜੀ] ਇ. ਰਿਉੜੀ।
[रेवड़ी] स्त्री० छोटी टिकियों के रूप में तिल और चीनी या गुड़ की बनी एक मिठाई।

ریوس—[ਰੇਵਸ] ਪੁ. ਪਾਲਤੂ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦਾਣਾ ਚੁੱਗਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।
[रेवस] पु० पालतू कबूतरों के जंगल में जा कर दाना चुगने की क्रिया।

ریولیا—[ਰੇਵਲਿਆ] ਪੁ. ਪਾਲਤੂ ਕਬੂਤਰ ਜੋ ਬਾਹਰੋਂ ਦਾਣੇ ਚੁਗ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਡੇ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[रेवलिया] पु० पालतू कबूतर जो बाहर से दाने चुग कर फिर अपने अड्डे पर आ जाता है।

ریوند—[ਰੇਵੰਦ] ਇ. ਇਕ ਦਵਾਈ ਦਾ ਨਾਂ।
[रेवंद] स्त्री० एक प्रकार की दवाई।

ریوند چینی—[ਰੇਵੰਦ ਚੀਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇਲਿੰਗ. ਚੀਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਿਉਂਦ।
[रेवंद चीनी] फ़ा० स्त्री० पु० चीन देस की रेवन्द।

ریعہ—[ਰਿਅ:] ਅਰ. ਪੁ. ਫਿਫੜਾ, ਫੇਫੜਾ।
[रिय:] अर० पु० फेफड़ा।

ریہڑ—[ਰੇਹੜ] ਪੁ ਰੇਹ ਵਾਲੀ ਬੰਜਰ ਭੋਂ।
[रेहड़] पु० रेह वाली बंजर भूमि।

ریہو—[ਰੇਹੂ] ਇ. ਦੇਖੋ : روہو
[रेहू] स्त्री० देखो : روہو

ڑ—[ੜ] ਇ. ਉਰਦੂ ਦਾ ਪੰਦਰ੍ਹਵਾਂ ਅੱਖਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
[ड़] स्त्री० उर्दू का पन्द्रहवाँ अक्षर जो किसी शब्द के आरंभ में नहीं आता।

ز

ز—[ਜ਼ੇ] ਅਰ. ਇ. ਉਰਦੂ ਵਰਣ ਮਾਲਾ ਦਾ ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਤੇਰ੍ਹਵਾਂ ਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਗਿਆਰ੍ਹਵਾਂ ਅੱਖਰ ।

[ज़े] अर॰ स्त्री॰ उर्दू का सोलहवाँ, फ़ारसी का तेरहवाँ और अरबी का ग्यारहवाँ अक्षर ।

زاج—[ਜ਼ਾਜ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਫਟਕੜੀ; ਫਟਕੜੀ ।

[ज़ाज] फ़ा॰ स्त्री॰ फटकरी; फिटकरी ।

—زاج سفید—[ਜ਼ਾਜੇ ਸਫ਼ੈਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਫਟਕੜੀ ।

[ज़ाजे सफ़ेद] फ़ा॰ स्त्री॰ फिटकरी ।

زاجر—[ਜ਼ਾਜਿਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਝਿੜਕਣ ਵਾਲਾ, ਡਾਂਟਣ ਵਾਲਾ ।

[ज़ाजिर] अर॰ वि॰ फिटकारने वाला, डाँटने वाला ।

زاد—[ਜ਼ਾਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੰਮਿਆ, ਜਨਮਿਆ ਹੋਇਆ; ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਖ਼ਰਚ, ਤੋਸ਼ਾ ।

[ज़ाद] फ़ा॰ वि॰ पु॰ जन्मा हुआ, उत्पन्न; मार्ग-व्यय, पाथेय ।

—زاد بوم—[ਜ਼ਾਦ ਬੂਮ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜਨਮ ਭੂਮੀ, ਜੰਮਣ ਭੋਂ, ਦੇਸ਼, [illegible]

[ज़ाद बूम] फ़ा॰ स्त्री॰ जन्म भूमि, मातृ भूमि, स्वदेश, देश ।

—زاد راه—[ਜ਼ਾਦੇ ਰਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਫ਼ਰ ਖ਼ਰਚ ।

[ज़ादे राह] फ़ा॰ पु॰ मार्ग-व्यय ।

—زاده—[ਜ਼ਾਦਹ] ਵਿ. ਪੁ. ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਨਮਿਆ ਹੋਇਆ; ਪੁੱਤਰ ।

[ज़ादः] वि॰ पु॰ जन्मा हुआ, उत्पन्न; पुत्र, बेटा ।

—زادی—[ਜ਼ਾਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਜੰਮੀ, ਜਨਮੀ; ਧੀ ।

[ज़ादी] फ़ा॰ वि॰ स्त्री॰ जन्मी हुई, उत्पन्न; पुत्री ।

[1] زار—[ਜ਼ਾਰ] ਪੁ. ਰੂਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਲਕਬ ।

[ज़ार] पु॰ रूस के पुराने बादशाहों की उपाधि ।

[2] زار—[ਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪਛੇ. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਗ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਥਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ।

[ज़ार] फ़ा॰ प्रत्य॰ शब्दों के अंत में लग कर जगह अथवा स्थान के अर्थ का बोधक प्रत्यय, जैसे गुलज़ार ।

[3] زار—[ਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਪਤਲਾ, ਲਿੱਸਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ; ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ।

[ज़ार] फ़ा॰ वि॰ क्रि॰ वि॰ क्षीण, दुर्बल, कमज़ोर; बहुत ज़्यादा ।

—زار زار رونا—[ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਧਾਹੀਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਰੋਣਾ ।

[ज़ार ज़ार रोना] मुहा॰ चिल्ला चिल्ला कर रोना, बहुत रोना ।

—زار قطار رونا ,زار—[ਜ਼ਾਰੋ ਕ਼ਤਾਰ ਰੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੇਖੋ: زار زار رونا

[ज़ारो क़तार रोना] मुहा॰ देखो: زار زار رونا

—زار و نزار—[ਜ਼ਾਰੋ ਨਜ਼ਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਮਜ਼ੋਰ, ਲਿੱਸਾ, ਮਾੜਾ, [illegible]

[ज़ारो नज़ार] फ़ा॰ वि॰ दुर्बल, कमज़ोर, दुबला, पतला ।

زاری—[ਜ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਰੋਣ, ਰੋਣਾ, ਫ਼ਰਿਆਦ; ਆਜਜ਼ੀ, ਅਧੀਨਗੀ ।

[ज़ारी] फ़ा॰ स्त्री॰ रुदन, रोना, पुकार; नम्रता, आधीनता ।

زاغ—[ਜ਼ਾਗ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਂ, ਕਾਗ; ਕਮਾਨ ਦੇ ਗੋਸ਼ੇ ਦੀ ਨੋਕ; ਇਕ ਰਾਗ ।

[ज़ाग़] फ़ा॰ पु॰ कव्वा, काक; धनुष के किनारे का सिरा; एक राग ।

زاغ آبی—[ਜ਼ਾਗ਼ੇ ਆਬੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਲ ਕਾਂ; ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ।

[ज़ाग़े आबी] फ़ा॰ पु॰ जल कव्वा; पानी का एक जानवर ।

زال—[ਜ਼ਾਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬੁੱਢਾ, ਚਿੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ; ਰੁਸਤਮ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਲ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੀ ਚਿੱਟੇ ਸਨ ।

[ज़ाल] फ़ा॰ वि॰ पु॰ वृद्ध, बूढ़ा, सफ़ेद बालों वाला; रुस्तम के पिता का नाम जिस के बाल जन्म से ही सफ़ेद थे ।

زانو—[ਜ਼ਾਨੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੋਡਾ ।

[ज़ानू] फ़ा॰ पु॰ घुटना ।

—زانو پوش—[ਜ਼ਾਨੂ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੈਪਕਿਨ, ਉਹ ਕਪੜਾ ਜੋ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਸਮੇਂ ਗੋਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਛਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੁ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਕਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਨਾ ਕਰੇ ।

[ज़ानू पोश] फ़ा॰ पु॰ वह कपड़ा जो रोटी खाते समय घुटनों के आगे बिछा लेते हैं ताकि खाने की कोई वस्तु कपड़ों को ख़राब न करे ।

—زانو پیٹنا—[ਜ਼ਾਨੂ ਪੀਟ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪੱਟਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਪਿੱਟਣਾ; ਮਾਤਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪਰਗਟਾ ਕਰਨਾ ।

[ज़ानू पीट-ना] मुहा॰ घुटनों पर हाथ मार कर पीटना, शोकावस्था में हार्दिक वेदना प्रकट करना ।

—زانو توڑنا—[ਜ਼ਾਨੂ ਤੋੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੈਠਣਾ ।

[ज़ानू तोड़-ना] मुहा॰ आदर सहित बैठना ।

—زانو بدلنا—[ਜ਼ਾਨੂ ਬਦਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੋਡਾ ਬਦਲਣਾ ।

[ज़ानू बदल-ना] मुहा॰ घुटना बदलना ।

زانی—[ਜ਼ਾਨੀ] ਅਰ. ਪੁ. ਜ਼ਿਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਰਦ, ਵਿਭਚਾਰੀ, ਦੁਰਾਚਾਰੀ, ਵਿਭਚਾਰੀ ।

[ज़ानी] अर० पु० व्यभिचार-ग्रस्त मनुष्य, व्यभिचारी, दुराचारी।

—زانیہ—[ਜ਼ਾਨਿਯਾ:] ਅਰ. ਵਿ. ਜ਼ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਬਦਕਾਰ ਜ਼ਨਾਨੀ, ਵਿਭਚਾਰਨ।

[ज़ानिया:] अर० स्त्री० ज़िना करने वाली औरत, व्यभिचारिणी, स्वैरिणी।

زاویہ—[ਜ਼ਾਵਿਯਾ:] ਅਰ. ਪੁ. ਕੋਣਾ, ਗੁੱਠ; ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬਣਿਆ ਕੋਣਾ।

[ज़ाविया:] अर० पु० कोण, कोना; दो विरोधी दिशाओं से आई सीधी लकीरों के मिलने के स्थान पर बना कोना।

زاہد—[ਜ਼ਾਹਿਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ, ਸੂਫ਼ੀ, ਤਿਆਗੀ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ।

[ज़ाहिद] अर० पु० विरक्त, सूफ़ी, त्यागी, संसार को त्याग कर ईश्वर की भक्ति करने वाला व्यक्ति।

زائچہ—[ਜ਼ਾਇਚ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ, ਟੇਵਾ; ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ।

[ज़ाइचः] फ़ा० पु० जन्म कुण्डली, जन्म पत्री; फलित ज्योतिष के रूप की पत्री खींच कर बनाते हैं।

—زائچہ بنانا—[ਜ਼ਾਇਚ: ਬਣਾਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਟੇਵਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

[ज़ाइचः बनाना] क्रि० समा० जन्म कुण्डली बनाना, जन्म पत्री तैयार करना।

زائچہ کھینچنا—[ਜ਼ਾਇਚ: ਖੇਂਚ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਦੇਖੋ : زائچہ بنانا

[ज़ाइचः खैंच-ना] क्रि० समा० देखो : زائچہ بنانا

زائد—[ਜ਼ਾਇਦ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਧ, ਜ਼ਿਆਦਾ, ਫ਼ਾਲਤੂ, ਵਾਧੂ, ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ, ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ।

[ज़ाइद] अर० वि० अधिक, ज़्यादा, फ़ालतू, व्यर्थ का, बचा हुआ।

—زائد الوصف—[ਜ਼ਾਇਦੁਲਵਾਸਫ਼-ਫ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਉਪਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇਰੇ, ਉਪਮਾਰਹਿਤ।

[ज़ाइदुल वास-फ़] अर० वि० प्रशंसा से बाहिर, अनगिनत गुणों वाला।

زائر—[ਜ਼ਾਇਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਜਾਤਰੀ, ਹਾਜੀ, ਜਾਤਰੂ।

[ज़ाइर] अर० पु० यात्री, हाजी, किसी पूज्य स्थान की यात्रा करने वाला।

زائل—[ਜ਼ਾਇਲ] ਅਰ. ਵਿ. ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲਾ; ਘਟਣ ਵਾਲਾ।

[ज़ाइल] अर० वि० नष्ट होने वाला, नष्ट होने वाला, घटने वाला।

زائیدہ—[ਜ਼ਾਈਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਣਿਆ ਹੋਇਆ।

[ज़ाइदः] फ़ा० वि० उत्पन्न, जन्मा हुआ।

زبان—[ਜ਼ੁਬਾਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੀਭ; ਬੋਲੀ; ਮੁਹਾਵਰਾ; ਕੌਲ; ਇਕਰਾਰ; ਬਿਆਨ।

[ज़ुबान] फ़ा० स्त्री० जिह्वा; बोली; मुहावरा; बात; प्रतिज्ञा; बयान।

—زبان آب کوثر سے دھولی ہونا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਆਬੇ ਕੌਸਰ ਸੇ ਧੋਈ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਬੁਲਾਰਾ ਜਾਂ ਕਵੀ ਹੋਣਾ; ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣਾ।

[ज़ुबान आबे कौसर से धोई होना] मुहा० बहुत अच्छा वक्ता अथवा कवि होना; जिह्वा का बहुत ही पवित्र होना।

—زبان آور—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਆਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੋਹਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸੁਵਕਤਾ, ਮਿਠ ਬੋਲਾ, ਮਿੱਠੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਾਲਾ।

[ज़ुबान आवर] फ़ा० पु० अच्छी तरह वर्णन करने वाला, श्रेष्ठ वक्ता, मिष्ट भाषी, मीठी वाणी वाला।

—زبان آتش فشاں—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਆਤਸ਼-ਫ਼ਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ।

[ज़ुबान आतश-फ़शाँ] फ़ा० वि० आग की लपटें निकालने वाला, जिस में से आग की लपटें बाहर निकलती रही हों।

—زبان الٹنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਉਲਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਭ ਦਾ ਥਿੜਕਣਾ, ਗੱਲ ਕਰਨਾ; ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰ ਤੋਂ ਫਿਰਨਾ।

[ज़ुबान उलट-ना] मुहा० जिह्वा का हिलना, बात करना; की हुई प्रतिज्ञा से फिरना।

—زبان بدلنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਬਦਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕਰਾਰੋਂ ਫਿਰਨਾ, ਜ਼ੁਬਾਨੋਂ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।

[ज़ुबान बदल-ना] मुहा० वचन भंग करना, ज़बान से कही हुई बात पर स्थिर न रहना।

—زبان بگاڑنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਬਿਗਾੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੰਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ, ਜ਼ਬਾਨ ਗੰਦੀ ਕਰਨਾ।

[ज़ुबान बिगाड़-ना] मुहा० गन्दे शब्द बोलना, जिह्वा गन्दी करना।

—زبان بگڑنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਗੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਜਾਣਾ।

[ज़ुबान बिगड़-ना] मुहा० गन्दी बातें करने की आदत पड़ जाना।

—زبان بند—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਓ।

[ज़ुबान बंद] फ़ा० पु० विरोधियों को बोलने से रोकने के लिए किया गया उपाय।

—زبان بند کرنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੋਲਣੋਂ ਰੁਕਣਾ ਜਾਂ ਰੋਕਣਾ; ਚੁਪ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕਰਾਉਣਾ।

[ज़ुबान बंद कर-ना] मुहा॰ बोलने से रुकना या रोकना, चुप होना अथवा चुप कराना।

—زبان بند ہونا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਣਾ, ਚੁਪ ਹੋਣਾ; ਡਰਦਿਆਂ ਮਾਰਿਆਂ ਗਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ; ਜਾਦੂ ਦੇ ਅਸਰ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਕਹਿ ਨਾ ਸਕਣਾ।

[ज़ुबान बंद होना] मुहा॰ बोल न सकना, चुप होना; भय के कारण बात न कर सकना; जादू के प्रभाव के कारण बात न कर सकना, जादू के प्रभाव से किसी के विरुद्ध कुछ न कह सकना।

—زبان بندی—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਵਾਹੀ, ਸ਼ਹਾਦਤ, ਚੁੱਪ, ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ; ਹਲਫ਼ ਨਾਮਾ।

[ज़ुबान बंदी] फ़ा॰ स्त्री॰ गवाही, साक्षी; मौन, ख़ामोशी; शपथ लेने के सम्बन्ध में लिखा गया पत्र।

—زبان پر چڑھنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਪਰ ਚੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੋ ਜਾਣਾ।

[ज़ुबान पर चढ़-ना] मुहा॰ ज़बानी याद हो जाना; ज़बानी बोलने का अभ्यास हो जाना।

—زبان پر دھرنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਪਰ ਧਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੱਖਣਾ; ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਖਾਣਾ।

[ज़ुबान पर धर-ना] मुहा॰ चखना; थोड़ा सा खाना।

—زبان پر رکھنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਪਰ ਰਖ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਚੱਖਣਾ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਖਾਣਾ।

[ज़ुबान पर रख-ना] मुहा॰ चखना, थोड़ा सा खाना।

—زبان پر لانا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਪਰ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕਹਿਣਾ, ਆਖਣਾ, ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ।

[ज़ुबान पर लाना] मुहा॰ कहना, बोलना, प्रकट करना।

—زبان پکڑنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਪਕੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੋਲਣੋਂ ਰੋਕਣਾ; ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ ਕਰਨਾ, ਐਬ ਕੱਢਣਾ।

[ज़ुबान पकड़-ना] मुहा॰ बोलने से रोकना; आलोचना करना, दोष निकालना।

—زبان پلٹنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਪਲਟ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : زبان بدلنا

[ज़ुबान पलट-ना] मुहा॰ देखो : زبان بدلنا

—زبان پھیرنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਫੇਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : زبان بدلنا

[ज़ुबान फेर-ना] मुहा॰ देखो : زبان بدلنا

—زبان تراشنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਤਰਾਸ਼-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣਾ।

[ज़ुबान तराश-ना] मुहा॰ उत्तम ढंग से बोलना अथवा भाषण करना।

—زبان تتلانا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੁਤ-ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਥਥਲਾਉਣਾ, ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਬੋਲਣਾ।

[ज़ुबान तुत-लाना] मुहा॰ हकलाना, रुक रुक कर बोलना।

—زبان تڑ تڑ چلنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੜ ਤੜ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਤਿੱਖਾ ਬੋਲਣਾ।

[ज़ुबान तड़ तड़ चल-ना] मुहा॰ बहुत तेज़ बोलना, जल्दी जल्दी बोलना।

—زبان تڑاق تڑاق چلنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੜਾਕ ਤੜਾਕ ਚਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : زبان تڑ تڑ چلنا

[ज़ुबान तड़ाक़ तड़ाक़ चल-ना] मुहा॰ देखो : زبان تڑ تڑ چلنا

—زبان تلے زبان ہونا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਤਲੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਇਕ ਗੱਲ ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।

[ज़ुबान तले ज़ुबान होना] मुहा॰ एक बात पर स्थिर न रहना।

—زبان چلانا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਚਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਝਟ ਪਟ ਬੋਲ ਪੈਣਾ, ਬੁੜਬੁੜਾਉਣਾ; ਖਾਣਾ ਖਾਣਾ; ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕਢਣਾ; ਬੋਲਣਾ।

[ज़ुबान चलाना] मुहा॰ झट से बोल उठना, बुदबुदाना; भोजन करना, खाना खाना; गाली देना; बोलना।

—زبان حال—[ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਰਤਮਾਨ ਅਵਸਥਾ।

[ज़ुबाने हाल] फ़ा॰ स्त्री॰ वर्तमान स्थिति।

—زبان حال سے کہنا—[ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਹਾਲ ਸੇ ਕਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਰਤਮਾਨ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲੇ ਬਿਨਾਂ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ।

[ज़ुबाने हाल से कह-ना] मुहा॰ वर्तमान स्थिति को मुँह से बोले बिना कहना।

—زبان خلق نقارۂ خدا—[ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਖ਼ਲ-ਕ ਨ-ਕਾਰ: ਏ ਖ਼ੁਦਾ] ਅਖੌ. ਜੋ ਲੋਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

[ज़ुबाने ख़ल-क़ नक़्क़ारः ए ख़ुदा] लोको॰ जो लोग कहें वह हो कर ही रहता है।

—زبان داب کے کچھ کہنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾਬ ਕੇ ਕੁਝ ਕਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਹਿਣਾ, ਨੀਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ।

[ज़ुबान दाब के कुछ कह-ना] मुहा॰ चुपके से कुछ कहना, धीमी आवाज़ में कहना।

—زبان دان—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬੋਲੀ ਦਾ ਮਾਹਿਰ, ਬੋਲੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪਾਰਖੂ; ਆਲਮ, ਵਿਦਵਾਨ।

[ज़ुबान दान] फ़ा॰ पु॰ भाषा-विशेषज्ञ, भाषा का प्रकाण्ड पण्डित; विद्वान, कोविद।

—زبان دانی—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੋਲੀ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀ ।

[ज़ुबान दानी] फ़ा॰ स्त्री॰ भाषा का ज्ञान, भाषा की जानकारी ।

—زبان دراز—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਰਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁਸਤਾਖ਼, ਸ਼ੋਖ਼, ਬੇਅਦਬ; ਮੂੰਹ ਫਟ, ਬੇਲਗਾਮ; ਬਕਵਾਸੀ ।

[ज़ुबान दराज़] फ़ा॰ वि॰ अशालीन, धृष्ट, अशिष्ट; मुँह फट, बेलगाम; बकवास करने वाला ।

—زبان درازی—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਰਾਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ; ਬਦ-ਜ਼ਬਾਨੀ, ਬਕਵਾਸ; ਗੰਦ ਮੰਦ ਬਕਣ ਦਾ ਭਾਵ ।

[ज़ुबान दराज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ गुस्ताख़ी; अशिष्टता, बकवास; गन्दी बातें बकने का भाव ।

—زبان زد ہونا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਜ਼ਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਰਸਿੱਧ ਹੋਣਾ, (ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ) ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ।

[ज़ुबान ज़द होना] मुहा॰ प्रसिद्ध होना, (लोगों की) ज़बान पर चढ़ना ।

—زبان سمجھنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਸਮਝ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ।

[ज़ुबान समझ-ना] मुहा॰ किसी की भाषा अथवा बोली से परिचित होना ।

—زبان سنبھال کر بات کرنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਬਾਤ ਕਰ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਗਲ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान संभाल कर बात कर-ना] मुहा॰ सोच समझ कर बात करना ।

—زبان سنبھال کر بولنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਬੋਲ-ਣਾ] ਵੇਖੋ : زبان سنبھال کر بات کرنا

[ज़ुबान संभाल कर बोल-ना] मुहा॰ देखो : زبان سنبھال کر بات کرنا

—زبان سنبھالنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੰਭਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁਪ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਜੀਭ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ।

[ज़ुबान संभाल-ना] मुहा॰ चुप होना या हो जाना; जिह्वा को वश में रखना ।

—زبان سینا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੀਣਾ] ਮੁਹਾ. ਚੁੱਪ ਹੋਣਾ, ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान सीना] मुहा॰ चुप होना, बात न करना ।

—زبان سے نکالنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੇ ਨਿਕਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿਣਾ; ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान से निकाल-ना] मुहा॰ मुँह से कहना; उच्चारण करना ।

—زبان شمع—[ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਸ਼ਮ-ਅ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਦੀਵੇ ਦੀ ਲਾਟ ।

[ज़ुबाने शम-अ] फ़ा॰ स्त्री॰ दीप-शिखा ।

—زبان شیشہ—[ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ਃ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬੋਤਲ ਵਿਚਲੀ ਰੁੜ੍ਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਧਾਰ ।

[ज़ुबाने शीशः] फ़ा॰ स्त्री॰ बोतल में से उँडेली जा रही तरल पदार्थ की धार ।

—زبان کا بھوڑا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਭੈੜਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਬਦਜ਼ਬਾਨ, ਬਕਵਾਸੀ, ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ, ਬੇ ਲਗਾਮ ।

[ज़ुबान का भोड़ा] पु॰ वि॰ अशिष्ट, दुर्भाषी, बकवास करने वाला, गालियाँ देने वाला, बे लगाम ।

—زبان کا چسکا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਚਸ-ਕਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਭ ਦਾ ਸੁਆਦ, ਸੁਆਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ।

[ज़ुबान का चस-का] मुहा॰ जिह्वा का स्वाद, स्वादिष्ट चीज़ें खाने की आदत ।

—زبان کا میٹھا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਮੀਠਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਮਿਠ ਬੋਲਾ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ ।

[ज़ुबान का मीठा] पु॰ वि॰ मिष्ट-भाषी; चाटुकार ।

—زبان کو لگام دینا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਕੋ ਲਗਾਮ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਗਲ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान को लगाम देना] मुहा॰ सोच समझ कर बात करना ।

—زبان کو منہ میں رکھنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਕੋ ਮੂੰਹ ਮੇਂ ਰਖ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਭ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ।

[ज़ुबान को मुँह में रख-ना] मुहा॰ जिह्वा को नियन्त्रण में रखना ।

—زبان کھینچنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਖਿੱਚ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਭ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਗਿੱਚੀ ਪਿਛੋਂ ਖਿਚ ਲੈਣਾ, ਜੀਭ ਕੱਟ ਦੇਣ ਦਾ ਦੰਡ ਦੇਣਾ ।

[ज़ुबान खींच-ना] मुहा॰ जिह्वा को एक यन्त्र द्वारा गर्दन के पीछे से खींच लेना, जिह्वा काट देने का दण्ड देना ।

—زبان کے چٹخارے لینا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਕੇ ਚਟ-ਖ਼ਾਰੇ ਲੈਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ, ਕੋਈ ਸੁਆਦੀ ਚੀਜ਼ ਖਾ ਕੇ ਜੀਭ ਨੂੰ ਚੱਟਣਾ ।

[ज़ुबान के चट-खारे लेना] मुहा॰ रस लेना, किसी स्वादिष्ट वस्तु को खा कर जीभ चाटना ।

—زبان ملانا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਮਿਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ, ਬੋਲਣਾ ਚਾਲਣਾ; ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान मिलाना] मुहा॰ बातें करना, बोल चाल करना, उत्तर देना, वाद विवाद करना ।

—زبان میں کانٹے پڑنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਮੇਂ ਕਾਂਟੇ ਪੜ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਿਆਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੀਭ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਹੋਣਾ ।

[ज़ुबान में कांटे पड़-ना] मुहा॰ प्यास के कारण जिह्वा का सूखना ।

—زبان نکالنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਵੇਖੋ : زبان کھینچنا ਬਕਣਾ, ਬੇਥਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान निकाल-ना] देखो : زبان کھینچنا; बकना, बे सिर पैर की बातें करना ।

—زبان نکل پڑنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਿਕਲ ਪੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਹੁਤ ਤ੍ਰੇਹ ਜਾਂ ਥਕੇਵੇਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੀਭ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਉਣਾ ।

[ज़ुबान निकल पड़-ना] मुहा॰ बहुत प्यास अथवा थकान के कारण जिह्वा का मुँह से बाहर निकल आना ।

—زبان نکلنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਿਕਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : زبان نکل پڑنا

[ज़ुबान निकल-ना] मुहा॰ देखो : زبان نکل پڑنا

—زبان ہارنا—[ਜ਼ੁਬਾਨ ਹਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਕੀਤੇ ਕੌਲ ਤੋਂ ਫਿਰਨਾ, ਮੁਕਰਨਾ ।

[ज़ुबान हार-ना] मुहा॰ की हुई प्रतिज्ञा से फिरना ।

زبانہ—[ਜ਼ੁਬਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ, ਲੌ, ਸ਼ੁਅਲਾ ।

[ज़ुबान:] फ़ा॰ पु॰ आग की शिखा, लपट ।

—زبانی—[ਜ਼ੁਬਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ; ਸੁਣਿਆ ਸੁਣਾਇਆ ।

[ज़ुबानी] फ़ा॰ वि॰ मुँह से कहा हुआ; सुना सुनाया ।

—زبانی امتحان—[ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਮ-ਤਿਹਾਨ] ਪੁ. ਮੂੰਹ ਦੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਪਰੀਖਿਆ ।

[ज़ुबानी इम-तिहान] पु॰ पूछ कर ली गई परीक्षा ।

—زبانی پڑھنا—[ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪੜ੍ਹ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬਿਨਾ ਵੇਖੇ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਯਾਦ ਕਰਨਾ ।

[ज़ुबानी पढ़-ना] मुहा॰ बिना देखे पढ़ना, स्मरण करना ।

—زبانی جمع خرچ—[ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਮ-ਅ ਖ਼ਰ-ਚ] ਪੁ. ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ, ਉਹ ਗੱਲ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਜੋ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ ।

[ज़ुबानी जम-अ ख़र-च] पु॰ केवल बातें या वह बात जिसका कोई निष्कर्ष न निकले ।

—زبانی حساب—[ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹਿਸਾਬ] ਪੁ. ਬਿਨਾਂ ਲਿਖਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ।

[ज़ुबानी हिसाब] पु॰ बिना लिखत के हिसाब ।

زبدہ—[ਜ਼ੁਬ-ਦ:] ਅਰ. ਪੁ. ਮੱਖਣ; ਚੋਣਵੀਂ ਚੀਜ਼, ਤੱਤ, ਸਾਰ ।

[ज़ुब-द:] अर॰ पु॰ मक्खन; चुनी हुई वस्तु, सार ।

زبدۃالحکما—[ਜ਼ੁਬ-ਦਤੁਲ ਹੁਕਮਾਂ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਡੇਰਾ; ਹਕੀਮੀ ਦੀ ਇਕ ਡਿਗਰੀ ।

[ज़ुब-दतुल हुकमाऽ] अर॰ पु॰ चिकित्सकों में शिरोमणि, श्रेष्ठ; हकीमी की एक डिग्री ।

زبر—[ਜ਼ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਉੱਚਾ, ਉੱਪਰਲਾ; ਤਾਕਤ, ਤਕੜਾ; ਭਾਰਾ; ਅਹਿੰਕਾਰ; زبر ਦਾ ਸੰਖੇਪ; ਉਰਦੂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਟੇਢੀ ਨਿੱਕੀ ਲਕੀਰ ਜੋ ਛੋਟੇ ਅਲਫ਼ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ।

[ज़बर] फ़ा॰ वि॰ पु॰ ऊँचा, ऊपर का; बलवान्; भारी; महँगा; زبر का संक्षिप्त रूप; उर्दू के अक्षर पर लगाई गई छोटी सी टेढ़ी रेखा जो ह्रस्व अलिफ़ की आवाज़ देती है ।

زبرجد—[ਜ਼ਬਰ ਜਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਪੰਨਾ, ਇਕ ਪੱਥਰ ਜਾ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਜਵਾਹਿਰ ਜੋ ਨੀਲੀ ਭਾਹ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ।

[ज़बर जद] अर॰ पु॰ पुखराज नामक रत्न, एक प्रकार का हरे रंग का रत्न जो नीली झलक देता है ।

زبردست—[ਜ਼ਬਰਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਾਕਤ, ਤਕੜਾ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ; ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਇਕ; ਪੱਕਾ, ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ; ਜਾਬਰ, ਜ਼ਾਲਮ ।

[ज़बरदस-त] फ़ा॰ वि॰ बलवान्, शक्तिशाली, बलिष्ठ; बहुत ही योग्य; पक्का, बहुत देर तक स्थायी रहने वाला; अत्याचारी ।

—زبردست کا ٹھینگا سر پر—[ਜ਼ਬਰਦਸ-ਤ ਕਾ ਠੇਂਗਾ ਸਿਰ ਪਰ] ਅਖੌ. ਤਾਕਤ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ, ਉਸਦੀ ਮੰਨਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ।

[ज़बरदस-त का ठेंगा सिर पर] लोको॰ शक्तिशाली के आगे बस नहीं चलता और उसकी माननी ही पड़ती है ।

—زبردست کے بیس بسوے—[ਜ਼ਬਰਦਸ-ਤ ਕੇ ਬੀਸ ਬਿਸ-ਵੇ] ਅਖੌ. ਤਾਕਤ ਦਾ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ।

[ज़बरदस-त के बीस बिस-वे] लोको॰ जिसकी लाठी उसकी भैंस ।

—زبردست مارے اور رونے نہ دے—[ਜ਼ਬਰਦਸ-ਤ ਮਾਰੇ ਔਰ ਰੋਨੇ ਨ: ਦੇ] ਅਖੌ. ਤਾਕਤ ਮਾਰੇ ਤੇ ਰੋਣ ਵੀ ਨਾ ਦੇਵੇ ।

[ज़बरदस-त मारे और रोने न: दे] लोको॰ बलवान व्यक्ति मारे भी और रोने भी न दे ।

زبردستی—[ਜ਼ਬਰਦਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਧੱਕਾ, ਧੱਕੇ ਜ਼ੋਰੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧਿੰਗੇ ਜ਼ੋਰੀ, ਮੱਲੋ ਜ਼ੋਰੀ; ਅਨਿਆਂ ।

[ज़बरदस-ती] फ़ा॰ स्त्री॰ क्रि॰ वि॰ धक्का, धींगा ज़ोरी, ज़बरदस्ती, अत्याचार; अन्याय ।

زبس—[ਜ਼ਬਸ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਵੇਖੋ : ازبس

[ज़बस] फ़ा॰ अव्य॰ देखो : ازبس

زبور—[ਜ਼ਬੂਰ] ਅਰ. ਇ. ਇਕ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ ਤੇ ਉਤਰੀ ਸੀ ।

[ज़बूर] अर॰ स्त्री॰ एक आसमानी किताब का नाम जो हज़रत दाऊद पर उतरी थी ।

زبوں—[ਜ਼ਬੂੰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਅਧੀਨ; ਮੰਦ ਹਾਲਤ, ਵਿਚਾਰਾ; ਬੁਰਾ, ਮਾੜਾ; ਨਹਿਸ, ਮਨਹੂਸ ।
[ज़बूँ] फ़ा० वि० अधीन; दुर्दशा-ग्रस्त, निस्सहाय; बुरा, ख़राब; अशुभ, अनिष्टकारी ।

—زبونی—[ਜ਼ਬੂਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਤਬਾਹੀ, ਖ਼ਰਾਬੀ, ਬਦਨਾਮੀ ।
[ज़बूनी] फ़ा० स्त्री० तबाही, ख़राबी, बदनामी ।

زٹل—[ਜ਼ਟਲ] ਇ. ਗੱਪ, ਫ਼ਟੱਲ ।
[ज़टल] स्त्री० गप्प, व्यर्थ और बे सिर पैर की बात ।

—زٹل قافیہ—[ਜ਼ਟਲ ਕ਼ਾਫ਼ਿਯ:] ਪੁ. ਗੱਪ ਸ਼ੱਪ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ।
[ज़टल क़ाफ़िय:] पु० गप्प, व्यर्थ और बे सिर पैर की बातें ।

—زٹل ہانکنا—[ਜ਼ਟਲ ਹਾਂਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨਾ ।
[ज़टल हांक-ना] मुहा० गप्पें हांकना ।

—زٹلی—[ਜ਼ਟਲੀ] ਵਿ. ਬਕਵਾਸੀ, ਗੱਪੀ ।
[ज़टली] वि० बकवासी, व्यर्थ की बातें करने वाला ।

زجاج—[ਜ਼ੁਜਾਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੱਚ, ਸ਼ੀਸ਼ਾ; ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ; ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਜਾਂ ਗਲਾਸ; ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਬੋਤਲ ।
[ज़ुजाज] अर० पु० कांच, शीशा; शीशे का टुकड़ा; शीशे का प्याला अथवा गिलास; शीशे की बोतल ।

زجر—[ਜ਼ਜ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੋਕ, ਡਾਂਟ ਡਪਟ, ਧਮਕੀ, ਝਿੜਕ, ਫਿਟ ਫਾੜ; ਧਿੱਕਾਰ ।
[ज़ज-र] अर० पु० रुकावट, डांट डपट, धमकी, फिटकार, झिड़की; धिक्कार ।

—زجر و توبیخ—[ਜ਼ਜ-ਰੋ ਤੌਬੀਖ਼] ਅਰ. ਇ. ਡਾਂਟ ਡਪਟ, ਫਿਟ ਫਾੜ, ਲਾਹਨਤ ਮਲਾਮਤ ।
[ज़ज-रो तौबीख़] अर० स्त्री० डांट डपट, फिटकार, झिड़की, धिक्कार ।

زچ—[ਜ਼ਿਚ] ਵਿ. ਇ. ਤੰਗ, ਮਜਬੂਰ, ਬੇਵਸ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਹਿ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਘਰ ਚੱਲਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।
[ज़िच] वि० स्त्री० तंग, मजबूर, विवश; शतरंज में खेल की वह अवस्था जिसमें बादशाह के लिए शह मिले बिना कोई मोहरा चलने की जगह न रह जाए ।

—زچ کر دینا—[ਜ਼ਿਚ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਤ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਤੰਗ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਕਾਫ਼ੀਆ ਤੰਗ ਕਰ ਦੇਣਾ ।
[ज़िच कर देना] मुहा० मात कर देना, मजबूर कर देना, तंग कर देना, क़ाफ़िया तंग कर देना ।

—زچ ہو جانا—[ਜ਼ਿਚ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤੰਗ ਆ ਜਾਣਾ, ਜਿਚ ਕਾਲ ਆ ਜਾਣਾ ।
[ज़िच हो जाना] मुहा० तंग आ जाना, नाक में दम होना ।

زچہ—[ਜ਼ੱਚ:] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਬੱਚਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ।
[ज़च्च:] फ़ा० स्त्री० वह स्त्री जिसने अभी अभी शिशु को जन्म दिया हो ।

—زچہ خانہ—[ਜ਼ੱਚ: ਖ਼ਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਕਮਰਾ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
[ज़च्च: ख़ान:] फ़ा० पु० वह अस्पताल अथवा कमरा जहां नव-प्रसूता स्त्रियों की सेवा होती है ।

زحاف—[ਜ਼ਿਹਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ।
[ज़िहाफ़] अर० पु० फ़ारसी छन्द शास्त्र में शब्दांशों की कांट छांट ।

زحل—[ਜ਼ੁਹਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸਨੀਚਰ ਨਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਜੋ ਨਹਿਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[ज़ुहल] अर० पु० शनैश्चर नामक एक ग्रह जो अशुभ समझा जाता है ।

زحمت—[ਜ਼ਹ-ਮਤ] ਅਰ. ਇ. ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ਼, ਰੋਗ, ਸਖ਼ਤੀ ।
[ज़ह-मत] अर० स्त्री० दुःख, क्लेश, कष्ट, तकलीफ़ ।

—زحمت اٹھانا—[ਜ਼ਹ-ਮਤ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲਣਾ, ਖੇਚਲ ਕਰਨਾ ।
[ज़ह-मत उठाना] मुहा० कष्ट सहन करना, दुःख सहना ।

زحیر—[ਜ਼ਹੀਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਮਰੋੜ; ਉਦਾਸ, ਦੁਖੀ ।
[ज़हीर] अर० स्त्री० वि० पेचिश; उदास, दुखी ।

زخار—[ਜ਼ੱਖ਼ਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੰਢਿਆਂ ਤੀਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਵਿਸ਼ਾਲ ।
[ज़ख़्ख़ार] अर० वि० किनारों तक पानी से भरा हुआ, विशाल ।

زخم—[ਜ਼ਖ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੱਟ, ਘਾਉ ।
[ज़ख़-म] फ़ा० पु० घाव, क्षति ।

—زخم بھر جانا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਭਰ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੱਟ ਮਿਲ ਜਾਣਾ; ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਪਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ।
[ज़ख़-म भर जाना] मुहा० घाव का अच्छा हो कर बराबर हो जाना; क्षति-पूर्ति होना, हानि के बदले कुछ प्राप्त हो जाना ।

—زخم بھرنا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਭਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : زخم بھر جانا
[ज़ख़-म भर-ना] मुहा० देखो : زخم بھر جانا

—زخم پر نمک چھڑکنا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਪਰ ਨਮਕ ਛਿੜਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਸੜੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ, ਦੁਖੀਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ ।
[ज़ख़्-म पर नमक छिड़क-ना] मुहा॰ जले हुए को और दुखी करना ।

—زخم دینا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਫੱਟ ਲਾਉਣਾ, ਘਾਇਲ ਕਰਨਾ; ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣਾ; ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ ।
[ज़ख़्-म देना] मुहा॰ घायल करना, चोट लगाना; हानि पहुँचाना; कष्ट देना ।

—زخم کاری—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਕਾਰੀ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਾਰੂ ਫੱਟ, ਡੂੰਘਾ ਫੱਟ, ਘਾਤਕ ਫੱਟ ।
[ज़ख़्-म कारी] .फ़ा॰ पु॰ घातक घाव, गहरा घाव ।

—زخم کھانا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਘਾਟਾ ਪਾਉਣਾ; ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ; ਫੱਟੜ ਹੋਣਾ ।
[ज़ख़्-म खाना] मुहा॰ हानि उठाना; कष्ट सहन करना; घायल होना ।

—زخم ہرا کرنا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਹਰਾ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਦੀ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ।
[ज़ख़्-म हरा कर-ना] मुहा॰ दुःख अथवा हानि की याद दिलाना ।

—زخم ہرا ہو جانا—[ਜ਼ਖ਼-ਮ ਹਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁੱਖ ਯਾਦ ਆ ਜਾਣਾ; ਬੀਤੀ ਹੋਈ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਣਾ ।
[ज़ख़्-म हरा हो जाना] मुहा॰ दुःख की याद आना, बीती हुई दुखद घटना का स्मरण होना ।

زخمہ—[ਜ਼ਖ਼-ਮ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਿਜ਼ਰਾਬ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਤਾਰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਨਗਾਰੇ ਦਾ ਡੰਡਾ ।
[ज़ख़्-म:] .फ़ा॰ पु॰ मिज़राब, तार का वह नुकीला छल्ला जिसके साथ सितार बजाते हैं; नगाड़े का डंडा ।

زخمی—[ਜ਼ਖ਼-ਮੀ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੱਟੜ, ਘਾਇਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ।
[ज़ख़्-मी] .फ़ा॰ पु॰ आहत, घायल, जिसे घाव लगा हो ।

زد—[ਜ਼ਦ] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ, ਚੋਟ ।
[ज़द] .फ़ा॰ स्त्री॰ मार, चोट, निशाना ।

—زد پر ہونا—[ਜ਼ਦ ਪਰ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੋਣਾ ।
[ज़द पर होना] मुहा॰ मार के नीचे होना ।

—زد و کوب—[ਜ਼ਦੋ ਕੋਬ] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਰ ਕੁਟ, ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ, ਜੁੱਤੀ ਪੋਲਾ ।
[ज़दो कोब] .फ़ा॰ स्त्री॰ मारपीट, मार धाड़, लात-घूँसा ।

زدہ—[ਜ਼ਦ:] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਕੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ।
[ज़द:] .फ़ा॰ वि॰ मारा हुआ, पीटा हुआ ।

—زدہ حال—[ਜ਼ਦ: ਹਾਲ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੰਦੇ ਹਾਲ, ਉਜੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਤਬਾਹ ਹੋਇਆ, ਉਦਾਸ, ਦੁਖੀ ।
[ज़द: हाल] .फ़ा॰ वि॰ दुर्दशा ग्रस्त, उजड़ा हुआ, नष्ट भ्रष्ट, उदास, शोक-ग्रस्त ।

زر—[ਜ਼ਰ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੋਨਾ; ਧਨ, ਦੌਲਤ, ਰੁਪਿਆ ਪੈਸਾ, ਮਾਲ ਮੱਤਾ; ਫੁੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਦਾਣੇ ਜੋ ਜੀਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ ।
[ज़र] .फ़ा॰ पु॰ सोना; धन, सम्पत्ति, रुपया-पैसा, ऐश्वर्य; फूल के भीतर के पीले रंग के दाने जो जीरे के दानों से मिलते जुलते हैं ।

—زر اصل—[ਜ਼ਰੇ ਅਸ-ਲ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮੂਲ, ਮੂਲ ਧਨ; ਕਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਅਸਲ ਰੁਪਿਆ ।
[ज़रे अस-ल] .फ़ा॰ पु॰ मूल, मूलधन; ऋण के रूप में दिया गया असली रुपया ।

—زر باف—[ਜ਼ਰ ਬਾਫ਼] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਮਖ਼ਾਬ, ਤਿੱਲੇ ਦਾ ਬੁਣਿਆ ਕਪੜਾ; ਕਮਖ਼ਾਬ ਬੁਣਨ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਜ਼ਰਬਫ਼ਤ ਬੁਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ।
[ज़र बाफ़] .फ़ा॰ पु॰ कमख़्वाब, ज़री का बुना हुआ कपड़ा; ज़री के कपड़े आदि बुनने वाला, जो ज़रबफ़्त बुनने का काम करे ।

—زر بافی—[ਜ਼ਰ-ਬਾਫ਼ੀ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਇ. ਤਿੱਲੇ ਦੀ ਤਾਰ ਦਾ ਬੁਣਿਆ ਹੋਇਆ; ਤਿੱਲੇ ਦੀ ਤਾਰ ਦਾ ਕਪੜਾ ਬੁਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ।
[ज़र-बाफ़ी] .फ़ा॰ वि॰ स्त्री॰ सोने चाँदी के तारों से बुना हुआ; ज़री के कपड़े आदि बुनने का काम ।

—زر باقی—[ਜ਼ਰੇ ਬਾਕ਼ੀ] ਪੁ. ਕੁਝ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਬਾਕੀ ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਰਕਮ ।
[ज़रे बाक़ी] पु॰ कुछ रक़म प्राप्त कर लेने के पश्चात् शेष प्राप्त करने योग्य रक़म ।

—زر بفت—[ਜ਼ਰ ਬਫ਼-ਤ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਮਖ਼ਾਬ, ਜ਼ਰੀ, ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਬੁਣਿਆ ਕਪੜਾ ।
[ज़र बफ़्-त] .फ़ा॰ पु॰ कमख़्वाब, ज़री, वह रेशमी कपड़ा जो कलाबत्तू से बुना गया हो ।

—زر بیعانہ—[ਜ਼ਰੇ ਬੈ:ਆਨ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੇਸ਼ਗੀ, ਸਾਈ ।
[ज़रे बै:आन:] .फ़ा॰ पु॰ पेशगी, वह धन जो किसी को कोई काम करने के लिए पहले ही दे दिया जाए, बयाना, अग्रिम धन ।

—زر توفیر—[ਜ਼ਰੇ ਤੌਫ਼ੀਰ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਧੂ ਰੁਪਿਆ, ਬਹੁਤ ਰੁਪਿਆ ।
[ज़रे तौफ़ीर] .फ़ा॰ पु॰ आवश्यकता से अधिक रुपया, बहुत रुपया ।

—زر ثمن—[ਜ਼ਰੇ ਸਮਨ] ਪੁ. ਨੀਲਾਮ ਕੀਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਰੁਪਿਆ ।
[ज़रे समन] पु॰ नीलाम किए गए माल का रुपया ।

—زر خرید—[ਜ਼ਰ ਖ਼ਰੀਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੁੱਲ ਖ਼ਰੀਦ, ਮੁੱਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਹੋਇਆ।
[ज़र ख़रीद] फ़ा॰ वि॰ रुपये देकर ख़रीदा हुआ, मोल लिया हुआ, ख़रीदा हुआ।

—زرخیز—[ਜ਼ਰ ਖ਼ੇਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਪਜਾਊ, ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ (ਜ਼ਮੀਨ)।
[ज़र ख़ेज़] फ़ा॰ वि॰ उपजाऊ, बहुत उर्वरा (भूमि)।

—زر دار—[ਜ਼ਰ ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਧਨੀ ਅਮੀਰ, ਧਨਵਾਨ।
[ज़र दार] फ़ा॰ पु॰ धनाढ्य, सम्पत्तिशाली, धनवान्।

—زر دوز—[ਜ਼ਰ ਦੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ।
[ज़र दोज़] फ़ा॰ पु॰ ज़री का काम करने वाला व्यक्ति।

—زر دوزی—[ਜ਼ਰ ਦੋਜ਼ੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕੰਮ।
[ज़र दोज़ी] फ़ा॰ स्त्री॰ ज़री का काम।

—زر پرست—[ਜ਼ਰ ਪਰਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਾਲਚੀ, ਤਮਾਹੀ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ।
[ज़र परस-त] फ़ा॰ वि॰ लोभी, स्वार्थी, धन-लोलुप।

—زر پرستی—[ਜ਼ਰ ਪਰਸ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਾਲਚ, ਤਮ੍ਹਾ, ਧਨ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ।
[ज़र परस-ती] फ़ा॰ स्त्री॰ लोभ, स्वार्थ, धन का प्रेम।

—زر نقدی—[ਜ਼ਰੇ ਨਿਕ-ਦੀ] ਪੁ. ਨਿਕਦੀ ਦੀ ਰਕਮ।
[ज़रे नक-दी] पु॰ नक़दी की रक़म।

—زر رہن—[ਜ਼ਰੇ ਰਹ-ਨ] ਪੁ. ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਸਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਏ।
[ज़रे रह-न] पु॰ वह रक़म जिसमें कोई वस्तु गिरवी रखी जाए।

—زر سرخ—[ਜ਼ਰੇ ਸੁਰ-ਖ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੋਨਾ; ਖ਼ਾਲਸ ਰਕਮ।
[ज़रे सुर्ख़] फ़ा॰ पु॰ स्वर्ण, सोना; असली रक़म।

—زر سفید—[ਜ਼ਰੇ ਸਫ਼ੇਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਂਦੀ, ਰੁੱਪਾ।
[ज़रे सफ़ेद] फ़ा॰ स्त्री॰ चांदी, रजत।

—زر ضمانتی—[ਜ਼ਰੇ ਜ਼ਮਾਨ-ਤੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਕਮ (ਰੁਪਿਆ)।
[ज़रे ज़मान-ती] फ़ा॰ पु॰ ज़मानत की रक़म (रुपया)।

—زر فاضل—[ਜ਼ਰੇ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲ] ਪੁ. ਵਾਧੂ ਰੁਪਿਆ।
[ज़रे फ़ाज़िल] पु॰ अतिरिक्त धन, अनावश्यक रुपया।

—زر قرض—[ਜ਼ਰੇ ਕ਼ਰ-ਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਰਜ਼ ਦਾ ਰੁਪਿਆ।
[ज़रे क़र-ज़] फ़ा॰ पु॰ ऋण का रुपया।

—زر قلب—[ਜ਼ਰੇ ਕ਼ਲ-ਬ] ਪੁ. ਖੋਟਾ ਸਿੱਕਾ, ਜਾਅਲੀ ਸਿੱਕਾ; ਨਾਖ਼ਾਲਸ ਸੋਨਾ।
[ज़रे क़ल-ब] पु॰ खोटा सिक्का, झूठा सिक्का; अशुद्ध सोना।

—زر کا جوتا—[ਜ਼ਰ ਕਾ ਜੂਤਾ] ਪੁ. ਵੱਢੀ, ਰਿਸ਼ਵਤ; ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਜੁੱਤੀ।
[ज़र का जूता] पु॰ घूस, रिश्वत; तिल्लेदार जूती।

—زر کار—[ਜ਼ਰ-ਕਾਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਸੁਨਿਆਰਾ; (ਉਹ ਚੀਜ਼) ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮੁਲੱਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।
[ज़र-कार] पु॰ वि॰ सुनार, स्वर्णकार; (वह चीज़) जिस पर गिलट या मुलम्मा किया हुआ हो।

—زر کاری—[ਜ਼ਰ-ਕਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੁਲੱਮਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ; ਸੁਨਿਆਰ ਦਾ ਕੰਮ।
[ज़र-कारी] फ़ा॰ स्त्री॰ गिलट करने का काम; सुनार का काम।

—زر کوب—[ਜ਼ਰ ਕੋਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਵਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ।
[ज़र-कोब] फ़ा॰ पु॰ वरक़ बनाने वाला, चाँदी या सोने आदि को कूट कर वरक़ बनाने वाला।

—زر کوبی—[ਜ਼ਰ-ਕੋਬੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਵਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ।
[ज़र-कोबी] फ़ा॰ स्त्री॰ चाँदी सोने के वरक़ बनाने का काम।

—زرگر—[ਜ਼ਰ-ਗਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੁਨਿਆਰਾ, ਸੁਨਾਰ।
[ज़र-गर] फ़ा॰ पु॰ सुनार, स्वर्णकार।

—زرگری—[ਜ਼ਰ-ਗਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਨਿਆਰੇ ਦਾ ਕੰਮ; ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਾਸ ਆਦਮੀ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ।
[ज़र-गरी] फ़ा॰ स्त्री॰ स्वर्णकार का काम; एक विशेष प्रकार की भाषा जिसे कुछ विशिष्ट व्यक्ति ही समझ सकते हैं।

—زرگری جنگ—[ਜ਼ਰ-ਗਰੀ ਜੰਗ] ਇ. ਬਨਾਵਟ ਦੀ ਲੜਾਈ।
[ज़र-गरी जंग] स्त्री॰ दिखावे की लड़ाई।

—زر گل—[ਜ਼ਰੇ ਗੁਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫੁੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਜ਼ੀਰਾ।
[ज़रे गुल] फ़ा॰ पु॰ फूल के अन्दर का ज़ीरा, पराग।

—زر لگان—[ਜ਼ਰੇ ਲਗਾਨ] ਪੁ. ਮਾਲੀਆ, ਹਾਲਾ ਬਾਜ।
[ज़रे लगान] पु॰ माल गुज़ारी, भूमि कर, भू राजस्व।

—زر مالگزاری—[ਜ਼ਰੇ ਮਾਲ-ਗੁਜ਼ਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮਾਲੀਆ, ਹਾਲਾ, ਬਾਜ, ਮਾਮਲਾ।
[ज़रे माल-गुज़ारी] फ़ा॰ स्त्री॰ मालिया, लगान, भूमि कर, भू राजस्व।

—زر مطالبہ—[ਜ਼ਰੇ ਮੁਤਾਲਬਾ] ਪੁ. ਦੇਣ ਜੋਗ ਸਰਕਾਰੀ ਰਕਮ।
[ज़रे मुतालबा] पु॰ देने योग्य सरकारी रक़म।

—زر مطالع—[ਜ਼ਰੇ ਮੁਤਾਲਿਅ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਗੇ ਦਾ ਰੁਪਿਆ, ਖੇਤੀ, ਨਫ਼ਾ; ਸੂਦ, ਵਿਆਜ।

[ज़रे मुतालि:अ] अर० फ़ा० पु० लागत का रुपया, कमाई, लाभ; ब्याज।

—زر نشان—[ਜ਼ਰ ਨਿਸ਼ਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲੋਹੇ ਉੱਤੇ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਚਿੱਤਰ।

[ज़र निशां] फ़ा० पु० लोहे पर सोने से बनाए हुए बेल बूटे।

—زر نقد—[ਜ਼ਰੇ ਨਕ਼-ਦ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਰੋਕ ਰੁਪਿਆ, ਨੈਂਕ।

[ज़रे नक़-द] अर० फ़ा० पु० नक़द रुपया, कैश।

—زر نگار—[ਜ਼ਰ ਨਿਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਵੇਲ ਬੂਟੇ ਹੋਏ ਹੋਣ।

[ज़र निगार] फ़ा० वि० वह वस्तु जिस पर सुनहरी बेल बूटे बने हुए हों।

—زر واجب الادا—[ਜ਼ਰੇ ਵਾਜਬ-ਉਲ-ਅਦਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ ਰਕਮ, ਉਗਰਾਹੁਣ ਯੋਗ ਰੁਪਿਆ।

[ज़रे वाजब-उल-अदा] फ़ा० पु० प्राप्त करने योग्य रकम, उगराहने योग्य रुपया।

زراعت—[ਜ਼ਰਾ.ਅਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ, ਵਾਹੀ, ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ; ਬੀਜਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆ।

[ज़रा.अत] अर० स्त्री० खेती बाड़ी, कृषि; बोने की क्रिया अथवा भाव।

—زراعت پیشہ—[ਜ਼ਰਾ.ਅਤ ਪੇਸ਼ਃ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਾਹੀ ਕਾਰ, ਹਲ ਵਾਹਕ, ਕਿਰਸਾਨ, ਕਿਸਾਨ, ਜੱਟ।

[ज़रा.अत पेश:] अर० फ़ा० पु० कृषक, हल चलाने वाला, किसान, जाट।

زرافہ—[ਜ਼ੁਰਾਫ਼ਃ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਲੰਮੀ ਗਰਦਨ ਵਾਲਾ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਤਰ ਗਾਂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[ज़ुराफ़:] अर० पु० एक लम्बी गरदन वाला जंगली जानवर जिसे शुतुर गाव भी कहते हैं।

زرد—[ਜ਼ਰ-ਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੀਲਾ, ਸੁਨਹਿਰੀ।

[ज़र-द] फ़ा० वि० पीला, सुनहरी।

—زرد آلو—[ਜ਼ਰ-ਦ ਆਲੂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ੁਰਮਾਨੀ, ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਆਲੂ।

[ज़र-द आलू] फ़ा० पु० खुबानी, एक प्रकार का पहाड़ी आड़ू।

—زرد رو—[ਜ਼ਰ-ਦ ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ, ਲੱਜਤ; ਲਿੱਸਾ, ਸ਼ਰਮਸਾਰ; ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ।

[ज़र-द रू] फ़ा० वि० लज्जित, शर्मिन्दा; खिन्न, ग्लानि युक्त; डरा हुआ, भयभीत।

—زرد روئی—[ਜ਼ਰ-ਦ ਰੂਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ, ਸ਼ਰਮਸਾਰੀ।

[ज़र-द रूई] फ़ा० स्त्री० लज्जा, ग्लानि, शर्मिन्दगी।

—زرتشت • زردشت—[ਜ਼ਰ-ਦੁਸ਼-ਤ, ਜ਼ਰ-ਤੁਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਅੱਗ-ਪੂਜਕਾਂ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ।

[ज़र-दुश-त, ज़र-तुश-त] फ़ा० पु० अग्नि पूजा करने वालों का पैग़म्बर।

زردک—[ਜ਼ਰ-ਦਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗਾਜਰ।

[ज़र-दक] फ़ा० स्त्री० गाजर।

زردہ—[ਜ਼ਰ-ਦਃ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਘੋੜਾ; ਪਿੱਤ, ਸਫ਼ਰਾ; ਆਂਡੇ ਦੀ ਪਿਲੱਤਣ; ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਚਾਉਲ; ਪਾਨ ਨਾਲ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਤਮਾਕੂ; ਪੀਲੀ ਕੌਡੀ।

[ज़र-द:] फ़ा० पु० पीले रंग का घोड़ा; पित्त, सफ़रा; अण्डे का पीलापन; पीले रंग के मीठे चावल; पान के साथ खाया जाने वाला तम्बाकू; पीली कौड़ी।

زردی—[ਜ਼ਰ-ਦੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਪਿਲੱਤਣ, ਪੀਲਾਪਣ; ਆਂਡੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਲਾ ਪੀਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਜਰਕਾਨ; ਮੋਹਰ।

[ज़र-दी] फ़ा० स्त्री० पीतिमा, पीला पन; अण्डे के भीतर का पीला भाग; कमला या पाण्डु नाम का रोग, पीलिया; स्वर्ण-मुद्रा, अशरफ़ी।

زرطل—[ਜ਼ਰਟਲ] ਵਿ. ਖ਼ਰਾਬ, ਨਿਕੰਮਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ।

[ज़रटल] वि० ख़राब, व्यर्थ, बेकार।

زرق برق—[ਜ਼ਰ-ਕ਼ ਬਰ-ਕ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਭੜਕਦਾਰ, ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ; ਸ਼ਾਨ, ਟੀਪ ਟਾਪ।

[ज़र-क़ बर-क़] अर० वि० स्त्री० भड़कीला, सजा हुआ; शान, टीप टाप।

زرہ—[ਜ਼ਿਰਿਹ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੰਜੋਅ, ਕਵਚ, ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਫ਼ੌਲਾਦੀ ਕੜੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਪੁਸ਼ਾਕ।

[ज़िरिह] फ़ा० स्त्री० कवच, बकतर, युद्ध में पहनने की लोहे की कड़ियों की एक पोशाक।

—زرہ پوش—[ਜ਼ਿਰਿਹ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸੰਜੋਅ ਧਾਰੀ, ਜਿਸਨੇ ਕਵਚ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

[ज़िरिह पोश] फ़ा० पु० कवच धारी, जिसने कवच पहना हुआ हो।

زری—[ਜ਼ਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰ, ਤਿੱਲਾ; ਤਿੱਲੇ ਦਾ ਬੁਣਿਆ ਕਪੜਾ; ਗੋਟਾ ਕਿਨਾਰੀ।

[ज़री] फ़ा० स्त्री० सुनहरी तार, तिल्ला; तिल्ले का बुना हुआ कपड़ा; गोटा किनारी।

زریں—[ਜ਼ਰੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੋਨੇ ਦਾ, ਸੁਨਹਿਰੀ।

[ज़र-रीं] फ़ा० वि० सोने का, सुनहरी।

زشت—[ਜ਼ਿਸ਼-ਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੋਝਾ, ਬੇਸ਼ਕਲਾ, ਬਦਸ਼ਕਲ, ਕੁਰੂਪ; ਬੁਰਾ, ਖ਼ਰਾਬ।
[ज़िश-त] फ़ा॰ वि॰ कुरूप, असुन्दर, बेढब; बुरा, ख़राब।
زشت رو—[ਜ਼ਿਸ਼-ਤ ਰੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਰੂਪ, ਬਦਸ਼ਕਲਾ, ਕੋਝਾ, ਬੁਰਮੂੰਹਾ।
[ज़िश-त रू] फ़ा॰ वि॰ बेढब, कुरूप, असुन्दर, बुरा, बद-सूरत।
زعفران—[ਜ਼ਾ'ਅ-ਫ਼ਰਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੇਸਰ।
[ज़ा'अ-फ़रान] अर॰ पु॰ केसर, कुंकुम।
—زعفران کا کھیت—[ਜ਼ਾ'ਅਫ਼ਰਾਨ ਦਾ ਖੇਤ] ਪੁ. ਕੇਸਰ ਦਾ ਖੇਤ; ਅਜੇਹੀ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਾਸਾ ਆ ਜਾਵੇ।
[ज़ा'अफ़रान का खेत] पु॰ केसर का खेत; ऐसा स्थान जहाँ अपने आप हँसी आ जाए।
—زعفرانی—[ਜ਼ਾ'ਅ-ਫ਼ਰਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੇਸਰੀ, ਪੀਲਾ।
[ज़ा'अ-फ़रानी] फ़ा॰ वि॰ केसरी, पीला।
زعم—[ਜ਼ੋ'ਅਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਹਿਮ, ਭਰਮ, ਖ਼ਿਆਲ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ।
[ज़ो'अम] अर॰ पु॰ भ्रम, सन्देह, विचार, अनुमान।
زعماء—[ਜ਼ੋ-'ਅਮਾਅ] ਅਰ. ਪੁ. زعیم ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
[ज़ो-'अमाअ] अर॰ पु॰ زعیم का बहुवचन।
زعیم—[ਜ਼ਾ'ਈਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਆਗੂ, ਲੀਡਰ।
[ज़ा'ईम] अर॰ पु॰ पथ-प्रदर्शक, नेता।
زغال—[ਜ਼ੁਗ਼ਾਲ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੋਲਾ।
[ज़ुग़ाल] फ़ा॰ पु॰ कोयला।
زغن—[ਜ਼ਗ਼ਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਇੱਲ, ਚੀਲ।
[ज़ग़न] फ़ा॰ स्त्री॰ चील।
زغند—[ਜ਼ਗ਼ੰਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਛਾਲ, ਛਲਾਂਗ, ਕੁੱਦ, ਚੌਕੜੀ।
[ज़ग़ंद] फ़ा॰ स्त्री॰ उछाल, छलांग, कूदने का भाव, चौकड़ी।
زفاف—[ਜ਼ਫ਼ਾਫ਼] ਅਰ. ਪੁ. ਮੁਕਲਾਵਾ, ਗੌਣਾ; ਸੁਹਾਗ ਰਾਤ।
[ज़फ़ाफ़] अर॰ पु॰ गौना, द्विरागमन; सुहाग रात।
زفیر—[ਜ਼ਫ਼ੀਰ] ਅਰ. ਇ. ਸੀਟੀ, ਵਿਸਲ।
[ज़फ़ीर] अर॰ स्त्री॰ सीटी।
زفیل—[ਜ਼ਫ਼ੀਲ] ਇ. ਸੀਟੀ, ਵਿਸਲ।
[ज़फ़ील] स्त्री॰ सीटी।
زقند—[ਜ਼ਕੰਦ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵੇਖੋ; زغند
[ज़क़ंद] फ़ा॰ स्त्री॰ देखो : زغند
زقوم—[ਜ਼ੱਕੂਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਥੋਹਰ।
[ज़क़्क़ूम] अर॰ पु॰ थूहर।

زک—[ਜ਼ਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਾਰ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ, ਹੇਠੀ; ਘਾਟਾ, ਨੁਕਸਾਨ।
[ज़क] फ़ा॰ स्त्री॰ हार, पराजय, ग्लानि; घाटा, हानि।
—زک اٹھانا—[ਜ਼ਕ ਉਠਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਹਾਰ ਖਾਣੀ; ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ, ਹੇਠੀ ਹੋਣੀ।
[ज़क उठाना] मुहा॰ हार मानना; लज्जित होना, अपमानित होना।
زکام—[ਜ਼ੁਕਾਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਰੇਸ਼ਾ, ਨਜ਼ਲਾ, ਠੰਢ ਲੱਗ ਜਾਣ ਦਾ ਰੋਗ।
[ज़ुकाम] अर॰ पु॰ प्रतिश्याय, नज़ला, सर्दी लग जाने का रोग।
—زکام بگڑنا—[ਜ਼ੁਕਾਮ ਵਿਗੜ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਨਜ਼ਲਾ ਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ।
[ज़ुकाम बिगड़-ना] मुहा॰ प्रतिश्याय के बन्द होने पर कोई और रोग पैदा हो जाना।
زکریا—[ਜ਼ਕ-ਰਿਯਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪਰਸਿੱਧ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਜਿਸਨੂੰ ਆਰੇ ਨਾਲ ਚੀਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
[ज़क-रिया] अर॰ पु॰ एक प्रसिद्ध पैग़म्बर जिसे आरे के साथ चीरा गया था।
زکوٰۃ—[ਜ਼ਕਾਤ] ਅਰ. ਇ. ਆਮਦਨ ਦਾ ਚਾਲੀਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਖ਼ਰਚਦੇ ਹਨ।
[ज़कात] अर॰ स्त्री॰ आय का चालीसवाँ भाग जो मुसलमान लोग ईश्वर के निमित्त ख़र्च करते हैं।
زکی—[ਜ਼ਕੀ] ਅਰ. ਵਿ. ਪਵਿੱਤਰ, ਪਾਕ।
[ज़की] अर॰ वि॰ पवित्र, शुद्ध।
زلال—[ਜ਼ੁਲਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਸ਼ੁੱਧ ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ; ਇਕ ਕੀੜਾ ਜੋ ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਏ ਹੋਏ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪਾਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[ज़ुलाल] अर॰ पु॰ स्वच्छ और मीठा पानी; एक कीड़ा जो बर्फ़ में उत्पन्न होता है, इसे मरे हुए को पानी में डालने से पानी ठण्डा हो जाता है।
زلزلہ—[ਜ਼ਲ ਜ਼ਲਹ:] ਅਰ. ਪੁ. ਭੁਚਾਲ, ਭੂਚਾਲ, ਭੂਕੰਪ।
[ज़ल-ज़ला:] अर॰ पु॰ भूडोल, भौंचाल, भूकम्प।
زلف—[ਜ਼ੁਲ-ਫ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਲਿਟ, ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲਟ।
[ज़ुल-फ़] फ़ा॰ स्त्री॰ अलक, बालों की लट।
زلو—[ਜ਼ਲੂ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੋਂਕ।
[ज़लू] फ़ा॰ स्त्री॰ जोंक, जलौका।
زلوک—[ਜ਼ਲੂਕ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੋਂਕ।
[ज़लूक] फ़ा॰ स्त्री॰ जोंक, जलौका।
زلہ—[ਜ਼ੱਲਹ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੂਠ, ਸੀਤ ਪਰਸ਼ਾਦ।

[ज़ल्लः] अर० .फ़ा० पु० जूठन, किसी श्रद्धेय व्यक्ति द्वारा खाये गए खाने का शेष जो उसके शिष्य ग्रहण करें।

—زلہ ربا—[ਜ਼ੱਲ਼: ਰੁਬਾ] ਅਰ. .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੂਠ ਲੈਣ, ਜੂਠਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ।

[ज़ल्लः रुबा] अर० .फ़ा० पु० जूठन खाने वाला।

زلیخا—[ਜ਼ੁਲੈਖ਼ਾ] ਅਰ. ਇ. ਕੋਈ ਅਜੇਹੀ ਸੁੰਦਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੇ; ਯੂਸਫ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ।

[ज़ुलैख़ा] अर० स्त्री० कोई ऐसी सुन्दरी जिसे देख कर दिल काबू में न रहे; यूसुफ़ की प्रेमिका।

زمام—[ਜ਼ਿਮਾਮ] ਅਰ. ਇ. ਵਾਗ, ਨਕੇਲ, ਮੁਹਾਰ।

[ज़िमाम] अर० स्त्री० बाग, नकेल।

زمان—[ਜ਼ਮਾਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਕਤ, ਸਮਾਂ, ਯੁਗ, ਵੇਲਾ।

[ज़मान] अर० पु० समय, वक्त, युग।

زمانہ—[ਜ਼ਮਾਨ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵੇਲਾ, ਵਕਤ, ਸਮਾਂ; ਮੁੱਦਤ, ਮਿਆਦ; ਰੁੱਤ, ਫ਼ਸਲ, ਮੌਸਮ; ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤ; ਯੁਗ, ਦੌਰ; ਦੁਨੀਆ, ਸੰਸਾਰ; ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕ; ਜਗਤ, ਜੱਗ।

[ज़मानः] .फ़ा० पु० समय, वक़्त; अवधि; ऋतु, फ़सल, मौसम; राज्य, शासन; युग, दौर; संसार, विश्व; संसार के लोग; जगत, दुनिया।

—زمانہ بھر—[ਜ਼ਮਾਨ: ਭਰ] ਪੁ. ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ।

[ज़मानः भर] पु० समस्त संसार, सारी दुनिया, अखिल विश्व।

—زمانہ ساز—[ਜ਼ਮਾਨ: ਸਾਜ਼] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਮਤਲਬੀ, ਮਤਲਬ ਦਾ ਯਾਰ; ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ; ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

[ज़मानः साज़] .फ़ा० वि० पु० स्वार्थी, स्वार्थी मित्र, चाटुकार; समय के साथ बदलता रहने वाला।

—زمانہ سازی—[ਜ਼ਮਾਨ: ਸਾਜ਼ੀ] .ਫ਼ਾ. ਇ. ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ, ਦੁਨੀਆ ਦਾਰੀ, ਮਕਰ, ਮੱਕਾਰੀ।

[ज़मानः साज़ी] .फ़ा० स्त्री० चाटुकारिता, चालाकी, छल, कपट।

—زمانہ عدت—[ਜ਼ਮਾਨ: ਏ ਇੱਦਤ] ਅਰ. .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਵਿਧਵਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੀਵੀਂ ਦੂਜਾ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

[ज़मानः ए इद्दत] अर० .फ़ा० पु० वह अवधि जिस के पश्चात् विवाह-विच्छेद होने अथवा विधवा होने पर मुसलमान स्त्री दूसरे पति से विवाह कर सकती है।

—زمانہ کا لہو سفید ہونا—[ਜ਼ਮਾਨ: ਦਾ ਲਹੂ ਸਫ਼ੈਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ; ਆਪੋ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।

[ज़मानः का लहू सफ़ेद होना] मुहा० संसार में प्रेम का लेश न रहना; आपस में प्रेम न रहना।

—زمانہ موافق ہونا—[ਜ਼ਮਾਨ: ਮੁਵਾਫ਼ਿਕ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਦਿਨ ਚੰਗੇ ਹੋਣਾ।

[ज़मानः मुवाफ़िक़ होना] मुहा० दिन अच्छे होना।

زمرد—[ਜ਼ੁਮੁੱਰੁਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਹਰਾ ਪੰਨਾ।

[ज़ुमुर-रुद] अर० पु० हरे रंग का एक बहुमूल्य पत्थर, हरे रंग का मूंगा।

—زمردی—[ਜ਼ੁਮੁੱਰੁਦੀ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਬਜ਼, ਹਰਾ, ਸਬਜ਼।

[ज़ुमुर-रुदी] .फ़ा० वि० सब्ज़, हरा।

زمرہ—[ਜ਼ੁਮ-ਰ:] ਅਰ. ਪੁ. ਟੋਲਾ, ਜੱਥਾ; ਗਿਣਤੀ; ਸਾਥੀ, ਸੰਗੀ; ਫ਼ੌਜ; ਸੈਨਾ।

[ज़ुम-रः] अर० पु० समूह, टोली; संख्या; साथी; फ़ौज; सैना।

زمزم—[ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮ] ਅਰ. ਪੁ. ਬੀਬੀ ਹਾਜਰਾ ਦਾ ਖੂਹ ਜੋ ਮੱਕੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

[ज़म-ज़म] अर० पु० बीबी हाजरा का कुँआ जो मक्के में अभी तक विद्यमान है।

زمزمہ—[ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੀਤ, ਗਾਉਣ, ਤਰਾਨਾ; ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਅੱਗ-ਪੂਜਕ ਬੜੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਗ-ਪੂਜਾ ਵੇਲੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[ज़म-ज़मः] .फ़ा० पु० गीत, गाना, तराना; वह गीत जो अग्नि के उपासक बड़ी सुरीली आवाज़ से अग्नि-पूजा के समय गाते हैं।

—زمزمہ پرداز—[ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮ: ਪਰ-ਦਾਜ਼] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ज़म-ज़मः पर-दाज़] .फ़ा० वि० गीत गाने वाला।

—زمزمہ پیرا—[ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮ: ਪੈਰਾ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : زمزمہ پرداز

[ज़म-ज़मः पैरा] .फ़ा० वि० زمزمہ پرداز

—زمزمہ خواں—[ਜ਼ਮਜ਼ਮ: ਖ਼੍ਵਾਂ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ज़म-ज़मः ख़्वां] .फ़ा० वि० गीत गाने वाला।

—زمزمہ سنج—[ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮ: ਸੰਜ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ज़म-ज़मः संज] .फ़ा० वि० गीत गाने वाला।

—زمزمی—[ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮੀ] ਅਰ. ਇ. ਪੁ. ਜ਼ਮਜ਼ਮ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਭਾਂਡਾ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੰਗਾ ਜਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਹਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਜ਼ਮ ਦੇ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।

[ज़म-ज़मी] अर० स्त्री० पु० ज़मज़म के पानी वाला बरतन, जैसे गंगा-जली होती है; हाजियों को ज़मज़म के कुएँ का पानी पिलाने वाला।

زمستان—[ਜ਼ਿਮਸ-ਤਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਿਆਲਾ, ਸਰਦੀ, ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ।
[ज़िमिस-तां] फ़ा० पु० सर्दी, जाड़े का मौसम, शीत काल ।

زمن—[ਜ਼ਮਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਵਕਤ, ਜ਼ਮਾਨਾ, ਸਮਾਂ, ਜੁੱਗ ।
[ज़मन] अर० पु० समय, वक़्त, ज़माना, युग ।

زمہریر—[ਜ਼ਮ-ਹਰੀਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੜਾਕੇ ਦਾ ਪਾਲਾ; ਬਹੁਤ ਸਰਦੀ; ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਢਾ ਹੈ; ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗ ਜਿੱਥੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।
[ज़म-हरीर] अर० पु० कड़ाके की सर्दी, बहुत सर्दी; वायु-मण्डल का वह भाग जो बहुत ठंडा है; नरक का वह भाग जहां पापियों को ठण्डक द्वारा कष्ट दिया जाएगा ।

زمین—[ਜ਼ਮੀਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਭੋਂ, ਧਰਤੀ; ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ, ਰਦੀਫ਼ ਤੇ ਵਜ਼ਨ; ਦੁਨੀਆ, ਜਹਾਨ, ਸੰਸਾਰ; ਦੇਸ਼, ਮੁਲਕ, ਵਲਾਇਤ; ਖ਼ਾਕ, ਮਿੱਟੀ; ਨੀਂਹ, ਜੜ੍ਹ; ਤਹਿ, ਤਲਾ, ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ; ਕਾਗ਼ਜ਼ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਦੀ ਅਸਲ ਸਤ੍ਹਾ ਜਾਂ ਅਸਲ ਰੰਗ ।
[ज़मीन] फ़ा० स्त्री० भूमि, धरती; ग़ज़ल का क़ाफ़िया, रदीफ़ और वज़न; संसार, विश्व, जगत; देश, मुल्क, राज्य; मिट्टी, धूलि; नींव, जड़; तह, नीचे का भाग, काग़ज़ अथवा कपड़े का तल अथवा वास्तविक रंग ।

زمین آسمان ایک کر دینا—[ਜ਼ਮੀਨ ਆਸ-ਮਾਨ ਏਕ ਕਰ ਦੇਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕਿਸੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਬਾਕੀ ਨਾ ਛੱਡਣਾ; ਛਾਣ ਮਾਰਨਾ ।
[ज़मीन आस-मान एक कर देना] मुहा० किसी की खोज में कोई स्थान बाक़ी न छोड़ना; छान मारना ।

زمین آسمان کے قلابے ملانا—[ਜ਼ਮੀਨ ਆਸ-ਮਾਨ ਦੇ ਕੁੱਲਾਬੇ ਮਿਲਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਝੂਠੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ; ਸ਼ੇਖ਼ੀਆਂ ਮਾਰਨਾ, ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨਾ ।
[ज़मीन आस-मान के क़ुल्लाबे मिलाना] मुहा० झूठी सच्ची बातें करना; शेख़ी जताना, डींग मारना ।

زمین اٹھنا—[ਜ਼ਮੀਨ ਉਠ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ; ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬੀਜਿਆ ਜਾਣਾ ।
[ज़मीन उठ-ना] मुहा० भूमि का ठेके पर चढ़ना; धरती का बोया जाना ।

زمین بلند ہونا—[ਜ਼ਮੀਨ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ ਤੇ ਬਹਿਰ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋਣਾ ।
[ज़मीन बुलंद होना] मुहा० ग़ज़ल का क़ाफ़िया और बह्र बहुत कठिन होना ।

زمین بوس ہونا—[ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਸ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਮੁਹਾਠ ਚੁੰਮਣਾ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ; ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ।
[ज़मीन बोस होना] मुहा० दहलीज़ चूमना, मस्तक झुकाना; सेवा में उपस्थित होना ।

زمین بوسی—[ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਸੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਮੁਹਾਠਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ज़मीन बोसी] फ़ा० स्त्री० मस्तक झुकाने का भाव, दहलीज़ को चूमने का भाव ।

زمین خالصہ—[ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਾਲਿ-ਸ:] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਇ. ਸ਼ਾਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ।
[ज़मीन ख़ालि-स:] फ़ा० अर० स्त्री० सरकारी भूमि जिस पर लगान न लगा हो ।

زمین دار - زمیندار—[ਜ਼ਮੀਂ-ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਿਰਸਾਨ, ਜੱਟ, ਹਲ ਵਾਹਕ; ਜ਼ਮੀਂ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਬਿਸਵੇਦਾਰ, ਜਗੀਰਦਾਰ ।
[ज़मींदार] फ़ा० पु० कृषक, किसान, हल चलाने वाला; भूमि पति, बिसवेदार, जागीरदार ।

زمین دارا - زمیندارا—[ਜ਼ਮੀਂ-ਦਾਰਾ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਮਾਲਕਾਨਾ ।
[ज़मींदारा] फ़ा० पु० ज़मींदारी का अधिकार, भूमि पतित्व, जागीरदारी ।

زمیندارنی—[ਜ਼ਮੀਂ-ਦਾਰਨੀ] ਇ. ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ।
[ज़मींदारनी] स्त्री० ज़मींदार की पत्नी ।

زمین دار ہم سوانہ—[ਜ਼ਮੀਂ-ਦਾਰ ਹਮ ਸਵਾਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਉਹ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਭੋਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹੋਣ ।
[ज़मींदार हम सवान:] फ़ा० पु० वह ज़मींदार जिसकी भूमि की सीमाएं दूसरे की सीमा से मिलती हों ।

زمینداری—[ਜ਼ਮੀਂ-ਦਾਰੀ] ਇ. ਕਿਰਸਾਨੀ; ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਬਿਸਵੇ-ਦਾਰੀ ।
[ज़मींदारी] स्त्री० कृषि, जागीरदारी, बिसवेदारी ।

زمین دکھانا—[ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਖਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਭੋਂ ਤੇ ਸੁੱਟਣਾ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਢਾਹ ਮਾਰਨਾ; ਹਰਾਉਣਾ ।
[ज़मीन दिखाना] मुहा० भूमि पर फैंकना, भूमि पर चित कर फैंकना; हराना ।

زمین دوز—[ਜ਼ਮੀਨ-ਦੋਜ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ; ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ; ਉਹ ਖੂਹ ਜਿਸ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਾ ਬਣਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਤੰਬੂ ਜਿਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਕਪੜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦੱਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ।
[ज़मीन दोज़] फ़ा० वि० पु० पृथ्वी में धंसा हुआ पृथ्वी के नीचे बना हुआ; वह कुआं जिसका कोई मुण्डेरा न हो; वह तम्बू जिसके चारों ओर का कपड़ा पृथ्वी में दबा दिया गया हो ।

زمین غیر مزروعہ—[ਜ਼ਮੀਨ ਗ਼ੈਰ ਮਜ਼-ਰੂਆ:] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਅਣਵਾਹੀ ਭੋਂ, ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ।

[ज़मीन शोर यज़-कारा] अर० .फ़ा० स्त्री० वह भूमि जिसमें भूमि न की गई हो, ऊसर भूमि ।

—زمینِ مرطوبہ—[ਜ਼ਮੀਨੇ ਮਰ-ਤੂਬ:] .ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਗਿੱਲੀ ਪਈ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ।

[ज़मीने मर-तूब:] .फ़ा० अर० स्त्री० गीली पड़ी हुई भूमि ।

—زمینِ مزروعہ—[ਜ਼ਮੀਨੇ ਮਜ਼-ਰੂਆ] .ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਬੀਜੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ।

[ज़मीने मज़-रूअ:] .फ़ा० अर० स्त्री० वह भूमि जिसमें बीज डाला जा चुका हो, बोई हुई भूमि ।

—زمین نکالنا—[ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਾਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਲਈ ਰਦੀਫ਼, ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਲੱਭਣਾ ।

[ज़मीन निकाल-ना] मुहा० ग़ज़ल लिखने के लिए रदीफ़, क़ाफ़िया और वज़न ढूंढ़ना ।

—زمین و زماں—[ਜ਼ਮੀਨੋ ਜ਼ਮਾਂ] ਅਰ. .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ, ਸਾਰਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ।

[ज़मीनो ज़मां] अर० .फ़ा० पु० समस्त संसार, अखिल विश्व ।

زن—[ਜ਼ਨ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤੀਵੀਂ, ਇਸਤ੍ਰੀ, ਔਰਤ, ਵਹੁਟੀ ।

[ज़न] .फ़ा० स्त्री० स्त्री, औरत, पत्नी, जोरू ।

—زنِ مدخولہ—[ਜ਼ਨੇ ਮਦ-ਖ਼ੂਲ:] ਵਿ. ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਤੀਵੀਂ, ਰਖੇਲ ।

[ज़ने मद-ख़ूल:] स्त्री० घर में रखी हुई स्त्री, रखेल ।

—زن مرید—[ਜ਼ਨ ਮੁਰੀਦ] .ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜ਼ੋਰੂ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ, ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਕਹੇ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਨ ਮੁਰੀਦ ।

[ज़न मुरीद] .फ़ा० अर० वि० स्त्रैण, पत्नी की कही हुई बात पर चलने वाला, अपनी पत्नी का भक्त ।

—زنِ منکوحہ—[ਜ਼ਨੇ ਮਨ-ਕੂਹ:] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿਆਹੀ ਜਾਂ ਨਿਕਾਹੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ, ਵਿਆਹਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ।

[ज़ने मन-कूह:] .फ़ा० स्त्री० विवाहित स्त्री, विवाहिता पत्नी ।

زنا—[ਜ਼ਿਨਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਬਦਕਾਰੀ, ਬਦਫ਼ੈਲੀ, ਬਗਾਨੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਭੋਗ ।

[ज़िना] अर० पु० अत्याचार, व्यभिचार, पर-स्त्री-गमन ।

—زنا بالجبر—[ਜ਼ਿਨਾ ਬਿਲ-ਜਬ-ਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਰਾਈ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਉਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੋਗ ।

[ज़िना बिल-जब-र] अर० पु० दूसरे की स्त्री के साथ उसकी इच्छा के विरुद्ध किया जाने वाला संभोग ।

—زناکار—[ਜ਼ਿਨਾ ਕਾਰ] ਅਰ. .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ੈਲੀ, ਜ਼ਾਨੀ, ਬਦਕਾਰ ।

[ज़िना कार] अर० .फ़ा० वि० व्यभिचारी; व्यभिचारिणी, बदकार ।

—زناکاری—[ਜ਼ਿਨਾ ਕਾਰੀ] ਅਰ. .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਦਕਾਰੀ, ਵਿਭਚਾਰ, ਜ਼ਿਨਾ ।

[ज़िना कारी] अर० .फ़ा० स्त्री० दुराचार, व्यभिचार, बदकारी ।

زناٹا—[ਜ਼ੱਨਾਟਾ] ਪੁ. ਸਾਂ ਸਾਂ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹਵਾ ਵਿਚੋਂ ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਆਵਾਜ਼ ।

[ज़न्नाटा] पु० सायँ सायँ, किसी वस्तु के वायु में से बड़ी शीघ्रता से गुज़रने से उत्पन्न हुई आवाज़ ।

زناخ—[ਜ਼ਨਾਖ਼] ਵਿ. ਕੁੱਕੜ ਜਾਂ ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਸੀਨੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ।

[ज़नाख़] स्त्री० मुर्ग़े अथवा कबूतर के सीने की हड्डी ।

زنار—[ਜ਼ੁੱਨਾਰ] ਅਰ. ਵਿ. ਪੁ. ਜੰਞੂ, ਜਨੇਊ, ਯੱਗਿਉਪਵੀਤ ।

[ज़ुन्नार] अर० स्त्री० पु० जनेऊ, यज्ञोपवीत ।

—زنار بند—[ਜ਼ੁਨਾਰ ਬੰਦ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ।

[ज़ुन्नार बंद] .फ़ा० पु० ब्राह्मण, यज्ञोपवीत पहनने वाला ।

زنا شوئی—[ਜ਼ਨਾ ਸ਼ੋਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਪਣੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਭੋਗ ।

[ज़ना शोई] .फ़ा० स्त्री० अपनी पत्नी के साथ किया गया संभोग ।

زنانہ—[ਜ਼ਨਾਨ:] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖੁਸਰਾ, ਹੀਜੜਾ, ਨਾਮਰਦ; ਕਾਇਰ; ਜ਼ਨਾਨਖਾਨਾ ।

[ज़नान:] .फ़ा० पु० नपुंसक, हिजड़ा, ख़ोजा; कायर, भीरू; रनवास ।

زنبق—[ਜ਼ੰਬਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਚੰਪਾ ਦਾ ਫੁੱਲ; ਚੰਬੇਲੀ ਦਾ ਤੇਲ; ਸ਼ਰਾਬ ।

[ज़ंबक़] अर० पु० चम्पा का फूल; चम्बेली का तेल; मदिरा ।

زنبور—[ਜ਼ੰਬੂਰ] .ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਮਧੂਮੱਖੀ, ਭਰਿੰਡ; ਜਮੂਰ; ਛੋਟੀ ਤੋਪ ।

[ज़ंबूर] .फ़ा० पु० भिड़, बर्रे; एक औज़ार; छोटी तोप ।

—زنبورچی—[ਜ਼ੰਬੂਰ-ਚੀ] ਪੁ. ਤੋਪਚੀ, ਬੰਦੂਕਚੀ, ਤੋਪ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

[ज़ंबूर-ची] पु० तोपची; बन्दूक़ चलाने वाला, तोप चलाने वाला ।

—زنبورک—[ਜ਼ੰਬੂਰ-ਕ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੋਟੀ ਤੋਪ ।

[ज़ंबूर-क] .फ़ा० स्त्री० छोटी तोप ।

زنبیل—[ਜ਼ੰਬੀਲ] .ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਜਾਂ ਗੁਥਲੀ, ਚਮੜੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫ਼ਕੀਰ ਭਿੱਖਿਆ ਦਿਆ ਅੰਨ ਆਦਿ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

[ज़ंबील] फ़ा० स्त्री० फ़क़ीरों की थैली, चमड़े की वह थैली जिसमें फ़क़ीर लोग माँगा हुआ अनाज आदि डाल लेते हैं।

زنجبیل—[ਜ਼ੰਜਬੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਸੁੰਢ; ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਇਕ ਨਹਿਰ।

[ज़ंजबील] अर० स्त्री० सोंठ; बहिश्त की एक नहर।

زنجیر—[ਜ਼ੰਜੀਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੰਗਲ, ਸੰਗੀ, ਬੇੜੀ, ਹਥਕੜੀ, ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਗਹਿਣਾ।

[ज़ंजीर] फ़ा० स्त्री० शृंखला, साँकल; बेड़ी, हथकड़ी; गले में पहनने का एक आभूषण।

—زنجیر ڈالنا—[ਜ਼ੰਜੀਰ ਡਾਲ-ਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸੰਗਲ ਪਾਉਣਾ, ਹਥਕੜੀ ਜਾਂ ਬੇੜੀ ਨਾਲ ਜਕੜਨਾ, ਬੇੜੀ ਪਾਉਣਾ।

[ज़ंजीर डाल-ना] मुहा० साँकल लगाना; हथकड़ी या बेड़ी के साथ जकड़ना, बेड़ी डालना।

زنجیرا—[ਜ਼ੰਜੀਰਾ] ਪੁ. ਹਾਰ, ਗਲ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ੇਵਰ, ਕੈਂਠਾ।

[ज़ंजीरा] पु० माला, गले में पहना जाने वाला एक आभूषण, कंठा।

زنجیری—[ਜ਼ੰਜੀਰੀ] ਵਿ. ਪੁ. ਬੰਧਾ ਹੋਇਆ; ਕੈਦੀ, ਪਾਗਲ।

[ज़ंजीरी] वि० पु० बन्धा हुआ; कन्दी, कैदी; पागल।

زنخ—[ਜ਼ਨਖ਼] ਫ਼ਾ. ਇ. ਠੋਡੀ।

[ज़नख़] फ़ा० स्त्री० ठोड़ी, चिबुक।

زنخدان—[ਜ਼ਨਖ਼ਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਠੋਡੀ।

[ज़नख़दान] फ़ा० स्त्री० ठोड़ी, चिबुक।

زنخا—[ਜ਼ਨਖ਼ਾ] ਪੁ. ਵਿ. ਖੁਸਰਾ, ਹੀਜੜਾ; ਡੰਗ; ਨਾਮਰਦ; ਪਤਲੀ ਕਮਰ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ।

[ज़नख़ा] पु० वि० नपुंसक, हिजड़ा; भांड; जो पुरुष न हो; नामर्द; पतली कमर वाला आदमी।

زنداں—[ਜ਼ਿੰਦਾਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕੈਦ, ਜੇਲ, ਕੈਦ ਖਾਨਾ।

[ज़िन्दान] फ़ा० पु० कैद, जेल, बन्दीगृह।

—زندانی—[ਜ਼ਿੰਦਾਨੀ] ਪੁ. ਕੈਦੀ।

[ज़िन्दानी] पु० कन्दी।

زندقہ—[ਜ਼ਿੰਦਕ਼ਹ] ਅਰ. ਪੁ. ਕੁਫ਼ਰ, ਨਾਸਤਕਤਾ, ਅਧਰਮ।

[ज़िंदक़:] अर० पु० कुफ़्र, नास्तिकता, अधर्म।

زندگانی—[ਜ਼ਿੰਦਗਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜੀਵਨ, ਉਮਰ, ਆਯੂ।

[ज़िन्दगानी] फ़ा० स्त्री० जीवन, उम्र, आयु।

زندگی—[ਜ਼ਿੰਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੀਵਨ, ਉਮਰ, ਆਯੂ, ਅਵਸਥਾ।

[ज़िन्दगी] फ़ा० स्त्री० जीवन, उम्र, आयु, अवस्था।

زندگی تلخ ہونا—[ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਲਖ਼ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।

[ज़िन्दगी तल्ख़ होना] मुहा० जीवन में आनन्द न रहना।

زندہ—[ਜ਼ਿੰਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੀਉਂਦਾ, ਜੋ ਮੋਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਪ੍ਰਾਣ-ਧਾਰੀ; ਸੁਚੇਤ, ਜਾਗਦਾ; ਤਾਜ਼ਾ।

[ज़िन्द:] फ़ा० वि० जीवित, जो मरा न हो; सजीव, सचेत, जागृत, ताज़ा।

—زندہ باد—[ਜ਼ਿੰਦਹ ਬਾਦ] ਵਾਕ. ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇ, ਜੀਵੇ, ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ।

[ज़िन्द: बाद] वाक्य० जीवित रहे, अमर रहे, सलामत रहे।

—زندہ باش—[ਜ਼ਿੰਦਹ ਬਾਸ਼] ਵਾਕ. ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੋ; ਸਲਾਮਤ ਰਹੋ; ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਵਾਹ ਵਾਹ।

[ज़िन्द: बाश] वाक्य० जीते रहो, चिरंजीव रहो, सकुशल रहो; शाबाश, वाह वाह।

—زندہ دار—[ਜ਼ਿੰਦਹ ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਹੁਤ ਜਾਗਣ ਵਾਲਾ।

[ज़िन्द: दार] फ़ा० वि० बहुत जागने वाला।

—زندہ در گور—[ਜ਼ਿੰਦਹ ਦਰ ਗੋਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੋ ਜੀਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੋਏ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ।

[ज़िन्द: दर गोर] फ़ा० वि० जो जीवित होता हुआ भी मृत समान हो।

—زندہ دل—[ਜ਼ਿੰਦਹ ਦਿਲ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਹਸਮੁਖ, ਮਖ਼ੌਲੀਆ।

[ज़िन्द: दिल] फ़ा० वि० प्रसन्न रहने वाला, हँस मुख, मसखरा।

—زندہ دلی—[ਜ਼ਿੰਦਹ ਦਿਲੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਹਸਮੁਖਾ ਪਣ, ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਭਾਅ, ਮਖ਼ੌਲ।

[ज़िन्द: दिली] फ़ा० स्त्री० हँसमुखपन, खुश मिजाजी, हास्य, हँसी।

زندیق—[ਜ਼ਿੰਦੀਕ਼] ਅਰ. ਵਿ. ਕਾਫ਼ਰ, ਨਾਸਤਕ, ਮਲਹਦ।

[ज़िन्दीक़] अर० वि० काफ़िर, नास्तिक, ला मज़हब।

زنگ—[ਜ਼ੰਗ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗਾਲ, ਲੋਹੇ ਦੀ ਮੈਲ; ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਪਈ ਕੁੜੱਤਣ; ਘੁੰਗਰੂ, ਘੰਟੀ।

[ज़ंग] फ़ा० पु० मंडूर, लोहे की मैल; मानसिक विद्वेष; घुंघरू, घंटी।

—زنگ آلود—[ਜ਼ੰਗ ਆਲੂਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜੰਗ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੰਗਾਲੀ ਹੋਇਆ।

[ज़ंग आलूद] फ़ा० वि० जंग लगा हुआ, मोरचा खाया हुआ, कलंकित।

—زنگ آلودہ—[ਜ਼ੰਗ ਆਲੂਦਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : زنگ آلود

[ज़ंग आलूद:] फ़ा० वि० देखो : زنگ آلود

زنگار—[ਜ਼ੰਗਾਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੰਗ; ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ।

[ज़ंगार] फ़ा० पुं० ज़ंग, कसाव; नीला थोथा ।

—زنگاری—[ਜ਼ੰਗਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ੰਗਾਰ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਖ਼ਾਕੀ ।
[ज़ंगारी] फ़ा० वि० ज़ंग के रंग जैसा, ख़ाकी ।

زنگولہ—[ਜ਼ੰਗੋਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੰਟਾ, ਘੜਿਆਲ; ਘੁੰਗਰੂ, ਟੱਲੀ, ਟੱਲ ।
[ज़ंगोल:] फ़ा० पुं० घंटा, घड़ियाल; घुंघरू, घंटी ।

زنگی—[ਜ਼ੰਗੀ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਹਬਸ਼ੀ, ਜ਼ੰਗਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ।
[ज़ंगी] फ़ा० पुं० हब्शी, ज़ंगबार देश का वासी ।

—زنگی ہڑر—[ਜ਼ੰਗੀ ਹਰੜ] ਵਿ. ਕਾਲੀ ਹਰੀੜ ।
[ज़ंगी हरड़] स्त्री० काली हड़ ।

زنہار—[ਜ਼ਿਨਹਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਸਰਾ, ਪਨਾਹ, ਬਚਾਉ; ਉੱਕਾ, ਬਿਲਕੁਲ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ ।
[ज़िनहार] फ़ा० स्त्री० क्रि० वि० आश्रय, शरण, बचाओ; बिलकुल, सर्वथा; ख़बरदार ।

زوار—[ਜ਼ੱਵਾਰ] ਅਰ. ਪੁ. زائر ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਹਾਜੀ, ਯਾਤਰੀ; ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ।
[ज़व्वार] अर० पुं० زائر का बहुवचन; हाजी, यात्री; ज़ियारत करने वाले ।

زوال—[ਜ਼ਵਾਲ] ਅਰ. ਪੁ. ਘਾਟ, ਉਤਰਾਈ, ਘਾਟਾ, ਘਟਾਉ; ਗ਼ਰੀਬੀ; ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ।
[ज़वाल] अर० पुं० कमी, कसर, घाटा; निर्धनता; पतन ।

—زوال کا وقت—[ਜ਼ਵਾਲ ਕਾ ਵਕ਼-ਤ] ਪੁ. ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਮਾਂ; ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ, ਧੁੱਪ ਢਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ।
[ज़वाल का वक़-त] पुं० पतनोन्मुख अवस्था का समय; तीसरा पहर; धूप ढलने का समय ।

—زوال ماہ—[ਜ਼ਵਾਲੇ ਮਾਹ] ਪੁ. ਹਨੇਰਾ ਪੱਖ, ਚੰਦ ਦਾ ਘਟਣ ਦਾ ਪੱਖ ।
[ज़वाले माह] पुं० कृष्ण पक्ष, चन्द्रमा का घटता हुआ पक्ष ।

زوائد—[ਜ਼ਵਾਇਦ] ਅਰ. ਪੁ. زائده ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਵਾਧੂ, ਫ਼ਾਲਤੂ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ।
[ज़वाइद] अर० पुं० वि० زائده का बहुवचन; व्यर्थ का; व्यर्थ; व्यर्थ की बातें ।

زوج—[ਜ਼ੌਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਜੋੜਾ; ਪਤੀ ਪਤਨੀ, ਦੰਪਤੀ ।
[ज़ौज] अर० पुं० युगल; पति पत्नी, दम्पति ।

—زوج الزوج—[ਜ਼ੌਜੁਲ ਜ਼ੌਜ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਦੋ ਉੱਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾ ਕੇ ਫੇਰ ਦੋ ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕੇ ।
[ज़ौजुल ज़ौज] अर० पुं० वह गिनती जो दो पर विभाजित होने के बाद फिर दो पर विभाजित की जा सके

—زوج الفرد—[ਜ਼ੌਜੁਲ ਫ਼ਰਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਜਿਸਤ ਤੇ ਟਾਂਕ ਦੋਹਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕੇ ।
[ज़ौजुल फ़र्द] अर० पुं० वह गिनती या रक़म जो जुफ़्त और ताक़ दोनों से बांटी जा सके ।

زوجہ—[ਜ਼ੌਜ:] ਅਰ. ਇ. ਵਹੁਟੀ, ਇਸਤ੍ਰੀ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਘਰਵਾਲੀ ।
[ज़ौज:] अर० स्त्री० पत्नी, स्त्री, जोरू, गृहिणी ।

—زوجہ مطلقہ—[ਜ਼ੌਜ: ਮੁਤੱਲਕ਼:] ਅਰ. ਇ. ਤਲਾਕੀ ਹੋਈ ਜਨਾਨੀ ।
[ज़ौज: मुतल्लक़:] अर० स्त्री० वह स्त्री जिसके साथ विवाह-विच्छेद कर लिया गया हो ।

—زوجہ منکوحہ—[ਜ਼ੌਜ: ਮਨਕੂਹ:] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਹਤਾ ਜਨਾਨੀ ।
[ज़ौज: मनकूह:] अर० स्त्री० विवाहिता पत्नी ।

—زوجۂ ہمعصر—[ਜ਼ੌਜ: ਏ ਹਮ-ਆਸ-ਰ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਇ. ਸੌਂਕਣ ।
[ज़ौज: ए हम-आस-र] अर० फ़ा० स्त्री० सौत ।

زوجیت—[ਜ਼ੌਜੀਅਤ] ਅਰ. ਇ. ਵਿਆਹ, ਨਿਕਾਹ; ਪਤੀ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਵਹੁਟੀ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ज़ौजीयत] अर० स्त्री० विवाह, शादी; पतित्व; पत्नी बनने का भाव ।

—زوجیت میں لانا—[ਜ਼ੌਜੀਅਤ ਮੇਂ ਲਾਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵਿਆਹੁਣਾ, ਵਹੁਟੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ।
[ज़ौजीयत में लाना] मुहा० विवाह करना, पत्नी बनाना, शादी करना ।

—زوجین—[ਜ਼ੌਜੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਦੰਪਤੀ, ਮਰਦ-ਜ਼ਨਾਨੀ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ।
[ज़ौजैन] अर० पुं० दम्पति, स्त्री-पुरुष, पति-पत्नी ।

زود—[ਜ਼ੂਦ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਛੇਤੀ, ਜਲਦੀ, ਫ਼ੌਰਨ, ਝਟਪਟ ਤੁਰੰਤ ।
[ज़ूद] फ़ा० क्रि० वि० शीघ्र, जल्दी तत्काल, झटपट ।

—زود آشنا—[ਜ਼ੂਦ ਆਸ਼-ਨਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਝਟਪਟ ਯਾਰ ਜਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।
[ज़ूद आश-ना] फ़ा० वि० बहुत शीघ्र मित्र अथवा परिचित बन जाने वाला ।

—زود رنج—[ਜ਼ੂਦ ਰੰਜ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਝਟ ਪਟ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਤੇਜ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ ।
[ज़ूद रंज] फ़ा० वि० बहुत जल्दी क्रुद्ध हो जाने वाला, आशुरोष ।

—زودرس—[ਜ਼ੂਦ ਰਸ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਝਟਪਟ ਸਮਝ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਗੱਲ ਦੀ ਤਹਿ ਤੀਕ ਫ਼ੌਰਨ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ।
[ज़ूद रस] फ़ा० वि० बहुत शीघ्र समझ जाने वाला, बात की तह तक शीघ्र पहुंचने वाला ।

—زور رقم—[ਜ਼ੂਦ ਰਕ਼-ਮ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : زودرس
[ज़ूद रक़-म] फ़ा० वि० देखो : زودرس

—زود نویس—[ਜ਼ੂਦ ਨਵੀਸ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ।
[ज़ूद नवीस] फ़ा० पु० बहुत जल्दी लिखने वाला ।

—زودی—[ਜ਼ੂਦੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੇਤੀ, ਜਲਦੀ, ਕਾਹਲੀ ।
[ज़ूदी] फ़ा० स्त्री० शीघ्रता, जल्दी ।

زور—[ਜ਼ੂਰ] ਅਰ. ਪੁ. ਦਗ਼ਾ, ਫ਼ਰੇਬ, ਛਲ, ਧੋਖਾ, ਮਕਰ, ਝੂਠ ।
[ज़ूर] अर० पु० दग़ा, कपट, छल, धोखा, झूठ ।

زور—[ਜ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਬਲ, ਤਾਕਤ, ਤਾਕਤ; ਕਾਬਲੀਅਤ, ਹਮੇਸ਼ਾ; ਜ਼ਬਰ, ਇਖ਼ਤਿਆਰ; ਜ਼ੁਲਮ, ਧਾੜ ਧਾੜ; ਹੁਕਮ, ਹਕੂਮਤ; ਜ਼ਬਰ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ; ਜ਼ੋਰ ।
[ज़ोर] फ़ा० पु० बल, शक्ति; अधिकता, प्रचुरता; ज़बर, क़ियामत; ज़ुल्म, मार धाड़, आदेश, शासन; ज़बरदस्ती, दबाव ।

—زور آزمانا—[ਜ਼ੋਰ ਆਜ਼-ਮਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਤਾਕਤ ਵੇਖਣਾ; ਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ।
[ज़ोर आज़-माना] मुहा० शक्ति दिखलाना; प्रयत्न करना ।

—زور آزمائی—[ਜ਼ੋਰ ਆਜ਼-ਮਾਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕੁਸ਼ਤੀ; ਤਾਕਤ ਵੇਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ज़ोर आज़-माई] फ़ा० स्त्री० मल्लयुद्ध; शक्ति दिखलाने का भाव ।

—زور آور—[ਜ਼ੋਰ ਆਵਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ, ਤਕੜਾ, ਤਾਕਤਵਰ, ਬਲਵਾਨ ।
[ज़ोर आवर] फ़ा० वि० बलवान्, शक्तिशाली, बहादुर, पराक्रमी, ताक़तवर ।

—زور آوری—[ਜ਼ੋਰ ਆਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਜ਼ਬਰੀ, ਜ਼ਬਰ; ਤਾਕਤ ।
[ज़ोर आवरी] फ़ा० स्त्री० ज़्यादती, ज़ुल्म, अत्याचार; शक्ति ।

—زور بازو سے—[ਜ਼ੋਰੇ ਬਾਜ਼ੂ ਸੇ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਪਣੇ ਬਲ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਤਾਣ ਨਾਲ, ਆਪ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ।
[ज़ोरे बाज़ू से] क्रि० वि० अपने बल के साथ, अपनी शक्ति के साथ, अपने परिश्रम से ।

—زور پر—[ਜ਼ੋਰ ਪਰ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ।
[ज़ोर पर] क्रि० वि० उन्नत अवस्था में ।

—زور دار—[ਜ਼ੋਰ ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਤਕੜਾ, ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਬਲਵਾਨ ।
[ज़ोर दार] फ़ा० वि० स्वस्थ, ताक़तवर, बलवान् ।

—زور شور—[ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤੇਜ਼ੀ, ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ।
[ज़ोर शोर] फ़ा० पु० तेज़ी, धाड़ धाड़, दबदबा ।

—زور ظلم—[ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੁਲਮ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਸਖ਼ਤੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਜ਼ੁਲਮ ।
[ज़ोर ज़ुल्म] अर० फ़ा० पु० सख़्ती, कठोरता; ज़्यादती, अत्याचार ।

—زورمند—[ਜ਼ੋਰਮੰਦ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਬਲਵਾਨ, ਬਲੀ, ਤਕੜਾ ।
[ज़ोर मंद] फ़ा० स्त्री० बलवान्, बली, ताक़तवर ।

—زور آوری—[ਜ਼ੋਰਾਵਰੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵੇਖੋ : زور آوری
[ज़ोरावरी] फ़ा० स्त्री० देखो زور آوری

زورق—[ਜ਼ੋਰਕ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਛੋਟੀ ਬੇੜੀ; ਬੇੜੀ ਵਰਗੀ ਟੋਪੀ ।
[ज़ोरक़] फ़ा० स्त्री० छोटी नाव; नाव जैसी टोपी ।

زوف—[ਜ਼ੂਫ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਲਾਪਰਵਾਹ, ਤੁਛ ।
[ज़ूफ़] फ़ा० स्त्री० लापरवाह, [illegible] ।

—زوف زوف کرنا—[ਜ਼ੂਫ਼ ਜ਼ਾਫ਼ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਪਾਉਣਾ, ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ।
[ज़ूफ़ ज़ाफ़ कर-ना] मुहा० [illegible], [illegible] करना ।

—زوفا—[ਜ਼ੂਫ਼ਾ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪੌਦਾ ਜਾਂ ਬੂਟੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਰਬਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
[ज़ूफ़ा] अर० पु० एक पौधा या बूटी जिस का शरबत बनाया जाता है ।

زہ—[ਜ਼ਿਹ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਕਿਨਾਰਾ, ਕਿਨਾਰਾ; ਵਾਹ ਵਾਹ; ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ।
[ज़िह] फ़ा० स्त्री० [illegible], पतंचिका, किनारा; वाह वाह; बच्चे को जन्म देने का भाव ।

زہار—[ਜ਼ਿਹਾਰ] ਫ਼ਾ.ਪੁ. ਮਰਦ ਜਾਂ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਗੁਪਤ ਅੰਗ; ਇਹਨਾਂ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਵਾਲ ।
[ज़िहार] फ़ा० पु० पुरुष अथवा स्त्री का गुप्त अंग; इन गुप्त अंगों के निकट होने वाले बाल ।

زہد—[ਜ਼ੁਹ-ਦ] ਅਰ.ਪੁ. ਪਾਰਸਾਈ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ।
[ज़ुह-द] अर० पु० पारसाई, परहेज़गारी, संसार के सब सुखों का परित्याग ।

زہر—[ਜ਼ਹਿ-ਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਵਿਸ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ; ਗੁੱਸਾ; ਕੌੜਾ; ਮਾੜਾ, ਬੁਰਾ; ਘਾਤਕ; ਬੇਸੁਆਦਾ ।
[ज़ह-र] फ़ा० पु० वि० विष, वह वस्तु जिस के खाने से मृत्यु हो जाए; गुस्सा; कड़ुआ; बुरा; घातक; अस्वादिष्ट ।

—زہر آب—[ਜ਼ਹਿ-ਰ ਆਬ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ।
[ज़ह-र आब] फ़ा० पु० विषमय जल ।

—زہر اگلنا—[ਜ਼ਹਰ ਉਗਲ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ; ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਕਹਿਣਾ; ਗਿਲਾ ਜਾਂ ਤਾਹਨਾ ਮਾਰਨਾ; ਗੁੱਸਾ ਕਰਨਾ।

[ज़हर उगल-ना] मुहा॰ विष उगलना; कटु वचनों का प्रयोग करना; मर्मभेदी बात कहना, क्रोध दिखलाना।

—زہر باد—[ਜ਼ਹ-ਰ ਬਾਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਜੋ ਹਾਥੀ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਦੇ ਪਤਾਲੂ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਇਕ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਤੇ ਮੁਆਫ਼ਕ ਰਾਹੀਂ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

[ज़ह-र बाद] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार की एक बीमारी जो हाथियों और घोड़ों के अंडकोषों पर हो जाती है; वह विष जो श्वास द्वारा असर करता है।

—زہر بونا—[ਜ਼ਹ-ਰ ਬੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਪਾਪ ਕਰਨਾ, ਕੁਕਰਮ ਕਰਨਾ, ਮੰਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

[ज़ह-र बोना] मुहा॰ पाप करना, कुकर्म करना, बुरे काम करना।

—زہر خند—[ਜ਼ਹ-ਰ ਖ਼ੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੱਸਿਆ ਜਾਣਾ।

[ज़ह-र ख़ंद] फ़ा॰ पु॰ क्रोधयुक्त अथवा लज्जित अवस्था में हँसी हुई हँसी।

—زہر دار—[ਜ਼ਹ-ਰ ਦਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ, ਵਿਸ਼ੈਲਾ।

[ज़ह-र दार] फ़ा॰ वि॰ विषयुक्त, विषैला।

—زہر قاتل—[ਜ਼ਹ-ਰੇ ਕ਼ਾਤਿਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਪੁ. ਮਾਰੂ ਜ਼ਹਿਰ, ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਹਿਰ।

[ज़ह-रे क़ातिल] फ़ा॰ अर॰ पु॰ घातक विष, जान से मार डालने वाला विष।

—زہر کی پڑیا—[ਜ਼ਹ-ਰ ਕੀ ਪੁੜੀ] ਵਿ. ਇ. ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਫ਼ਸਾਦੀ, ਵਿਸ਼ੈਲਾ।

[ज़ह-र की पुड़ी] स्त्री॰ वि॰ नटखटा, क्रोधी, विषैला।

—زہر کی گانٹھ—[ਜ਼ਹ-ਰ ਕੀ ਗਾਂਠ] ਵਿ. ਇ. ਵੇਖੋ : زہر کی پڑیا

[ज़ह-र की गांठ] स्त्री॰ वि॰ देखो : زہر کی پڑیا

—زہر مار کرنا—[ਜ਼ਹ-ਰ ਮਾਰ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਣਾ, ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਖਾਣਾ।

[ज़ह-र मार कर-ना] मुहा॰ बुरी तरह से खाना, जल्दी जल्दी खाना।

—زہر مہرہ—[ਜ਼ਹ-ਰ ਮੁਹ-ਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਇਕ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਸਬਜ਼ ਰੰਗ ਦਾ ਪੱਥਰ ਜੋ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਘਸਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਇਕ ਪੱਥਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਅਸਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ज़ह-र मुह-र:] फ़ा॰ पु॰ एक प्रकार का हरे रंग का पत्थर जिसे गर्मी के दिनों में घिस कर बच्चों को देते हैं; वह पत्थर जिस के द्वारा विष का प्रभाव नष्ट हो जाता है —

—زہر مہرہ خطائی—[ਜ਼ਹ-ਰ ਮੁਹ-ਰ: ਖ਼ਤਾਈ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਖ਼ੁਤਨ ਦੇ ਲਾਗੇ ਖ਼ਤਾ ਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਮੁਹਰਾ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸਵਾਦਲਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ज़ह-र मुह-र: ख़ताई] फ़ा॰ पु॰ ख़ुतन के निकट ख़ता नाम के नगर का ज़हर मुहरा जो देखने में सुन्दर और खाने में स्वादिष्ट होता है।

زہریلا—[ਜ਼ਹ-ਰੀਲਾ] ਵਿ. ਵਿਸ਼ੈਲਾ, ਜ਼ਹਿਰਲਾ, ਜ਼ਹਿਰੀ।

[ज़ह-रीला] वि॰ विषैला, विष से भरा हुआ।

زہرا—[ਜ਼ਹ-ਰਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਇ. ਚਮਕੀਲਾ, ਚਮਕਦਾਰ; ਬੀਬੀ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਨਾਂ।

[ज़ह-रा] अर॰ वि॰ स्त्री॰ चमकदार; बीबी फ़ातिमा का आदर-सूचक नाम।

زہرہ—[ਜ਼ੁਹ-ਰ:] ਅਰ. ਇ. ਤੀਜੇ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਇਕ ਸਿਤਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ; ਇਕ ਸੁੰਦਰੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਕੇ ਹਾਰੂਤ ਮਾਰੂਤ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ [illegible] ਵਿਚ ਫਸ ਗਏ ਸਨ।

[ज़ुह-र:] अर॰ स्त्री॰ तीसरे आसमान के एक सितारे का नाम; एक सुन्दरी जिस के प्यार में फंस कर हारूत और मारूत नाम के दो फ़रिश्ते घोर यातनाओं में फंस गए थे।

—زہرہ جبیں—[ਜ਼ੁਹ-ਰ: ਜਬੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਮੁਖੜੇ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ, ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ।

[ज़ुहर: जबीं] फ़ा॰ वि॰ चाँद जैसे मुख वाला, बहुत सुन्दर, बहुत ख़ूबसूरत।

زہرہ—[ਜ਼ਹ-ਰ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪਿੱਤਾ; ਦਲੇਰੀ, ਹੌਸਲਾ, ਬਹਾਦਰੀ; ਹਿੰਮਤ, ਜਿਗਰ।

[ज़हर:] फ़ा॰ पु॰ जिगर की वह थैली जिस में पित्त रहता है, पित्ताशय, पित्ता; साहस, हिम्मत, बहादुरी, शूरवीरता।

—زہرہ آب ہونا—[ਜ਼ਹ-ਰ: ਆਬ ਹੋਣਾ] ਮੁਹਾ. ਸਹਿਮ ਜਾਣਾ; ਡਰ ਜਾਣਾ, ਰੁਹਬ ਹੇਠ ਆ ਜਾਣਾ।

[ज़ह-र: आब होना] मुहा॰ सहम जाना, डर जाना, दबाव में आ जाना, रोब में आ जाना।

زہے—[ਜ਼ਹੇ] ਫ਼ਾ. ਅਵ. ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਵਾਹ ਵਾਹ।

[ज़हे] फ़ा॰ अव्य॰ शाबाश, वाह वाह।

—زہے نصیب—[ਜ਼ਹੇ ਨਸੀਬ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਧਨ ਭਾਗ।

[ज़हे नसीब] अर॰ फ़ा॰ धन्य भाग्य, अच्छी क़िस्मत।

زیادتی—[ਜ਼ਿਆਦਤੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਵਧੀਕੀ; ਬਹੁਲਤਾ; ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[ज़ियादती] फ़ा॰ स्त्री॰ ज़बरदस्ती, अधिकता, बाहुल्य, प्रचुरता।

زیادہ—[ਜ਼ਿਆਦਾ] ਅਰ. ਵਿ. ਵਧ, ਬਹੁਤ, ਵਾਧੂ, ਫ਼ਾਲਤੂ।

[ज़ियाद:] अर० वि० बहुत, अधिक, ज़रूर।

—زیادہ تر—[ਜ਼ਿਆਦ: ਤਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਆਮ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤ।

[ज़ियाद: तर] फ़ा० वि० अधिकतर, अधिक मात्रा में, ज़्यादा करके।

—زیادہ حد ادب—[ਜ਼ਿਆਦ: ਹੱਦੇ ਅਦਬ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਜਾਂ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਮਗਰੋਂ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਲਿਖਣਾ ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਹੈ।

[ज़ियाद: हद्दे अदब] अर० फ़ा० किसी बुज़ुर्ग को पत्र अथवा पदाधिकारी को प्रार्थनापत्र लिखने के पश्चात् अन्त में लिखे जाने वाले शब्द जिनका भाव है कि आपकी शान में अधिक लिखना गुस्ताख़ी है।

—زیادہ ستانی—[ਜ਼ਿਆਦ: ਸਤਾਨੀ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਰਕਾਰੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਵਧੇਰੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[ज़ियाद: सतानी] फ़ा० स्त्री० सरकारी आज्ञा से अधिक रक़म वसूल करने का भाव, अधिक कर लेने का भाव।

—زیادہ کرنا—[ਜ਼ਿਆਦ: ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪੁਸ਼ਾਕ ਉਤਾਰਨਾ, ਕਪੜੇ ਲਾਹੁਣਾ; ਘਟਾਉਣਾ; ਦਸਤਰਖ਼ਾਨ ਉਠਾਉਣਾ।

[ज़ियाद: कर-ना] मुहा० पोशाक उतारना, कपड़े उतारना; कम करना, घटा देना; खाना खाने के बाद मेज़ पर लगे हुए बरतनों को उठाना।

—زیادہ گو—[ਜ਼ਿਆਦ: ਗੋ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪੁ. ਬਾਤੂਨੀ, ਗਪਸ਼ਪੀ, ਝੂਠਾ, ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ।

[ज़ियाद: गो] फ़ा० वि० पु० बहुत बातें करने वाला व्यक्ति, बातूनी; झूठा, इधर उधर की बातें करने वाला।

—زیادہ گوئی—[ਜ਼ਿਆਦ: ਗੋਈ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਧਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ; ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲ।

[ज़ियाद: गोई] फ़ा० स्त्री० बढ़ा चढ़ा कर बात करने का भाव; फ़ज़ूल बातें करने का भाव; इधर उधर की हाँकने का भाव।

—زیادہ مٹھائی میں کیڑے پڑتے ہیں—[ਜ਼ਿਆਦ: ਮਿਠਾਈ ਮੇਂ ਕੀੜੇ ਪੜ-ਤੇ ਹੈਂ] ਅਖ. ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਗ਼ਮ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

[ज़ियाद: मिठाई में कीड़े पड़-ते हैं] लोको० अधिक प्यार का नतीजा दुःख तथा ग़म होता है।

زیارت—[ਜ਼ਿਆਰਤ] ਅਰ. ਵਿ. ਯਾਤਰਾ, ਦੌਰ, ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ; ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ, ਕਬਰ, ਮਕਬਰਾ, ਦਰਗਾਹ।

[ज़ियारत] अर० स्त्री० यात्रा, दौरा, किसी पवित्र स्थान की यात्रा अथवा दर्शन करने का भाव; पवित्र स्थान, समाधि, पूजा करने का स्थान, मज़ार।

—زیارت بزرگاں کفارۂ گناہ—[ਜ਼ਿਆਰਤੇ ਬੁਜ਼ੁਰ-ਗਾਂ ਕੱਫ਼ਾ-ਰਏ ਗੁਨਾਹ] ਅਖ. ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[ज़ियारते बुज़ु-र्गां कफ़्फ़ारए गुनाह] लोको० महापुरुषों के दर्शनों से पापों का नाश हो जाता है।

—زیارت کرنا—[ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ; ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ।

[ज़ियारत कर-ना] मुहा० दर्शन करना, यात्रा करना।

—زیارت گاہ—[ਜ਼ਿਆਰਤ ਗਾਹ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ; ਦਰਗਾਹ।

[ज़ियारत गाह] अर० फ़ा० स्त्री० पवित्र स्थान; किसी महापुरुष की समाधि, पूजा करने का स्थान।

زیاں—[ਜ਼ਿਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਨੁਕਸਾਨ, ਘਾਟਾ, ਖਸਾਰਾ।

[ज़ियाँ] फ़ा० पु० हानि, घाटा, नुकसान।

—زیاں کار—[ਜ਼ਿਯਾਂ ਕਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਘਾਟਾ ਪੁਚਾਉਣ ਜਾਂ ਪਾਉਣ, ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

[ज़ियाँ कार] फ़ा० वि० नुकसान करने या करवाने वाला, हानि पहुँचाने वाला।

زیب—[ਜ਼ੇਬ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਜਾਵਟ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸੋਭਾ; ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਰੌਣਕ, ਆਭਾ।

[ज़ेब] फ़ा० स्त्री० सजावट, सिंगार, शोभा, सुन्दरता, दीप्ति, आभा।

—زیب تن کرنا—[ਜ਼ੇਬੇ ਤਨ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਪਹਿਨਣਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ (ਕਪੜੇ ਗਹਿਣੇ) ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਤੇ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਪਹਿਨਣਾ, ਸਰੀਰ ਤੇ ਸਜਾਉਣਾ।

[ज़ेबे तन कर-ना] मुहा० किसी कपड़े अथवा आभूषण को शरीर पर डालना या पहनना, शरीर पर धारण करना।

—زیب دینا—[ਜ਼ੇਬ ਦੇਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਸੋਭਣਾ, ਸਜਾਉਣਾ, ਚੰਗਾ ਲੱਗਣਾ, ਫਬਣਾ, ਫਬਣਾ।

[ज़ेब देना] क्रि० सक० सुन्दर लगना, अच्छा लगना, भला लगना, सजना, शोभायमान होना।

—زیب و زینت—[ਜ਼ੇਬੋ ਜ਼ੀਨਤ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸਜਾਵਟ, ਰੌਣਕ।

[ज़ेबो ज़ीनत] फ़ा० स्त्री० शृंगार, सजावट, आभा।

زیبا—[ਜ਼ੇਬਾ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸੋਭਣ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਸੋਭੇ, ਜੋ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ, ਜੋ ਫਬਦਾ ਹੋਵੇ, ਠੀਕ, ਵਾਜਬ।

[ज़ेबा] फ़ा० वि० शोभा देने वाला, जो अच्छा लगे; सही, उचित, उपयुक्त।

زیبائش—[ਜ਼ੇਬਾਇਸ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਸਜਾਵਟ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ।

[ज़ेबाइश] फ़ा० स्त्री० शोभा, सजावट।

زیبق—[ਜ਼ੈਬਕ] ਅਰ. ਪੁ. ਪਾਰਾ।
[ज़ैबक़] अर० पु० पारा (एक धातु)।

زیتون—[ਜ਼ੈਤੂਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੁੱਖ ਜਿਸਦੇ ਫਲ ਨੂੰ ਜ਼ੈਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[ज़ैतून] अर० पु० एक वृक्ष जिस के फल को ज़ैत कहते हैं।

زیٹ—[ਜ਼ੇਟ] ਵਿ. ਬਕਬਕ, ਬਕਵਾਸ।
[ज़ेट] स्त्री० बकबक, बकवास।

—زیٹ اڑانا—[ਜ਼ੇਟ ਉਡਾਣਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਕ. ਬਕਵਾਸ ਕਰਨਾ।
[ज़ेट उड़ाना] क्रि० सक० बकवास करना, बुरा भला कहना।

زیٹک—[ਜ਼ੀਟਕ] ਵਿ. ਠਿੰਗਣਾ; ਬੇਮਿਹਰ, ਬੇਤਰਸ।
[ज़ीटक] वि० छोटे क़द का; निर्मम, निर्दयी।

زید—[ਜ਼ੈਦ] ਅਰ. ਪੁ. ਇਕ ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ।
[ज़ैद] अर० पु० किसी मनोकल्पित व्यक्ति का नाम।

1 زیر—[ਜ਼ੇਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼, ਨੀਵੀਂ ਸੁਰ।
[ज़ेर] फ़ा० स्त्री० मध्यम सी आवाज़, नीचे का स्वर।

—زیر بم—[ਜ਼ੇਰੋ ਬਮ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਢੋਲਕ ਦੇ ਪੁੜੇ; ਨੀਵੀਂ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਸੁਰ।
[ज़ेरो बम] फ़ा० पु० तबले अथवा ढोलक के दो पुड़े; स्वर का उतार चढ़ाव।

2 زیر—[ਜ਼ੇਰ] ਪੁ. ਵਿ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਾਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੇਢੀ ਲਕੀਰ ਜੋ ਸਿਹਾਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਹੇਠਾਂ; ਮਾਤਹਿਤ; ਕਮਜ਼ੋਰ, ਲਿੱਸਾ।
[ज़ेर] पु० वि० क्रि० वि० उर्दू फ़ारसी में शब्द के नीचे लगाई जाने वाली छोटी सी मात्रा (ِ) जो ह्रस्व इकार की ध्वनि पैदा करती है; नीचे; अधीन; कमज़ोर दुर्बल।

—زیر انداز—[ਜ਼ੇਰ ਅੰਦਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਲੀਚਾ; ਹੁੱਕੇ ਦੇ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੁੱਕੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗਾ ਪਾਣੀ ਫ਼ਰਸ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
[ज़ेर अंदाज़] फ़ा० पु० क़ालीन, हुक्के के नीचे रखने का कपड़ा जिसके कारण हुक्के से गिरा हुआ पानी फ़र्श को ख़राब नहीं कर सकता।

—زیر بار—[ਜ਼ੇਰ ਬਾਰ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਦਬਿਆ ਹੋਇਆ; ਕਰਜ਼ਾਈ, ਜਿਸਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ।
[ज़ेर बार] फ़ा० वि० दबा हुआ; ऋणी, जिसने ऋण चुकाना हो।

—زیر باری—[ਜ਼ੇਰ ਬਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।
[ज़ेर बारी] फ़ा० स्त्री० ऋण देने का भाव, ऋणी होने का भाव।

—زیر بند—[ਜ਼ੇਰ ਬੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਘੋੜੇ ਦੀ ਪੇਟੀ, ਘੋੜੇ ਦਾ ਤੰਗ।
[ज़ेर बंद] फ़ा० पु० घोड़े की पेटी, घोड़े का तंग।

—زیر بند لگانا—[ਜ਼ੇਰ ਬੰਦ ਲਗਾਣਾ] ਮੁਹਾ. ਕੋਰੜੇ ਜਾਂ ਚਾਬੁਕਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਚਾਬੁਕ ਨਾਲ ਕੁੱਟਣਾ।
[ज़ेर बंद लगाना] मुहा० कोड़ों से पीटना, चाबुक से पीटना।

—زیر بند مارنا—[ਜ਼ੇਰ ਬੰਦ ਮਾਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਵੇਖੋ : زیر بند لگانا
[ज़ेर बंद मार-ना] मुहा० देखो : زیر بند لگانا

—زیر تجویز—[ਜ਼ੇਰੇ ਤਜਵੀਜ਼] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ।
[ज़ेरे तजवीज़] अर० फ़ा० वि० विचाराधीन।

—زیر حراست—[ਜ਼ੇਰੇ ਹਿਰਾਸਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ, ਨਜ਼ਰ ਬੰਦੀ ਵਿਚ।
[ज़ेरे हिरासत] क्रि० वि० नज़रबंदी में।

—زیر حکومت—[ਜ਼ੇਰੇ ਹੁਕੂਮਤ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਰਾਜ ਵਿਚ, ਹੁਕਮ ਹੇਠਾਂ।
[ज़ेरे हुकूमत] क्रि० वि० राज्य में, शासनाधीन।

—زیر دست—[ਜ਼ੇਰ ਦਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗ਼ਰੀਬ; ਲਿੱਸਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ; ਮਾਤਹਿਤ।
[ज़ेर दस-त] फ़ा० पु० निर्धन; निर्बल, कमज़ोर, अधीन।

—زیر سایہ—[ਜ਼ੇਰੇ ਸਾਯਾ:] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਆਸਰੇ ਵਿਚ; ਅਧੀਨ; ਹੇਠਾਂ; ਨੇੜੇ।
[ज़ेरे साय:] क्रि० वि० आश्रय में; अधीन; नीचे; निकट।

—زیر لب—[ਜ਼ੇਰੇ ਲਬ] ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੋਠਾਂ ਵਿਚ ਹੀ; ਗੁੱਝਾ।
[ज़ेरे लब] क्रि० वि० होंठों में ही; गुप्त।

—زیر مشق—[ਜ਼ੇਰੇ ਮਸ਼-ਕ] ਅਰ. ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਲਿਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦੇ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਚਮੜਾ।
[ज़ेरे मश-क़] अर० फ़ा० पु० लिखने का अभ्यास करते समय काग़ज़ के नीचे रखने का चमड़ा।

—زیر و زبر—[ਜ਼ੇਰੋ ਜ਼ਬਰ] ਫ਼ਾ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਹੇਠ ਉੱਤੇ, ਉਥਲ ਪੁਥਲ, ਉਲਟ ਪੁਲਟ।
[ज़ेरो ज़बर] फ़ा० क्रि० वि० उथल पुथल, नीचे ऊपर।

—زیریں—[ਜ਼ੇਰੀਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਹੇਠਲਾ, ਹੇਠ ਵਾਲਾ, ਥੱਲੇ ਵਾਲਾ।
[ज़ेरीं] फ़ा० वि० नीचे का, निम्नस्थ।

زیرک—[ਜ਼ੀਰਕ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਚਾਤਰ, ਸਿਆਣਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ।
[ज़ीरक] फ़ा० वि० चतुर, बुद्धिमान, समझदार, होशियार।

—زیرکی—[ਜ਼ੀਰਕੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਸਿਆਣਪ, ਚਲਾਕੀ, ਚਤੁਰਾਈ।
[ज़ीरकी] फ़ा० स्त्री० बुद्धिमत्ता, समझदारी, चतुराई।

3 زیرہ—[ਜ਼ੀਰਾ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਜੀਰਾ।

[ज़ीर:] फ़ा० पु० जीरा, जीरक।

—زیرۂ سفید —[ਜ਼ੀਰ: ਸਫ਼ੇਦ] ਪੁ. ਚਿੱਟਾ ਜੀਰਾ।

[ज़ीर: सफ़ेद] पु० सफ़ेद रंग का जीरा।

—زیرۂ سیاہ —[ਜ਼ੀਰਏ ਸਿਯਾਹ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਲਾ ਜੀਰਾ

[ज़ीरए सियाह] फ़ा० पु० काले रंग का जीरा।

زیست —[ਜ਼ੀਸ-ਤ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਜੀਵਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ।

[ज़ीस-त] फ़ा० स्त्री० जीवन, ज़िंदगी।

—زیست کا مزہ اٹھ چکنا—[ਜ਼ੀਸ-ਤ ਕਾ ਮਜ਼ਾ ਉਠ ਚੁਕ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਉਣ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।

[ज़ीस-त का मज़ा उठ चुक-ना] मुहा० जीवन का आनन्द जाता रहना, जीने का कोई मज़ा न रहना।

—زیست کا مزہ اٹھنا—[ਜ਼ੀਸ-ਤ ਕਾ ਮਜ਼ਾ ਉਠ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਦੇਖੋ: زیست کا مزہ اٹھ چکنا

[ज़ीस-त का मज़ा उठ-ना] मुहा० देखो: زیست کا مزہ اٹھ چکنا

—زیست کرنا—[ਜ਼ੀਸ-ਤ ਕਰ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ, ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ।

[ज़ीस-त कर-ना] मुहा० जीवन व्यतीत करना, जीवन गुज़ारना।

—زیست مشکل ہونا—[ਜ਼ੀਸ-ਤ ਮੁਸ਼-ਕਿਲ ਹੋ-ਨਾ] ਮੁਹਾ. ਜੀਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋਣਾ।

[ज़ीस-त मुश-किल हो-ना] मुहा० जीवन दूभर होना।

زیل —[ਜ਼ੀਲ] ਅਰ. ਇ. ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਆਵਾਜ਼।

[ज़ील] अर० स्त्री० लड़कों की आवाज़ से मिलती हुई आवाज़।

زین —[ਜ਼ੀਨ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਠੀ; ਪਲਾਣਾ; ਕਜਾਵਾ।

[ज़ीन] फ़ा० पु० घोड़े की पीठ पर कसी जाने वाली काठी; पलयान, कजावा।

—زین پوش —[ਜ਼ੀਨ ਪੋਸ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਕਾਠੀ ਉੱਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ।

[ज़ीन पोश] फ़ा० पु० घोड़े के साज़ के ऊपर बिछाया जाने वाला कपड़ा।

—زین دھرنا —[ਜ਼ੀਨ ਧਰ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਘੋੜੇ ਤੇ ਕਾਠੀ ਪਾਉਣਾ।

[ज़ीन धर-ना] क्रि० समा० घोड़े पर साज़ डालना।

—زین کسنا —[ਜ਼ੀਨ ਕਸ-ਨਾ] ਕ੍ਰਿ. ਸਮਾ. ਘੋੜੇ ਤੇ ਕਾਠੀ ਪਾਉਣਾ।

[ज़ीन कस-ना] क्रि० समा० घोड़े पर साज़ डालना।

زین —[ਜ਼ੈਨ] ਅਰ. ਪੁ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਸਜਾਵਟ।

[ज़ैन] अर० पु० सुन्दरता, सजावट।

زین خاں —[ਜ਼ੈਨ ਖ਼ਾਂ] ਪੁ. ਜੋਗੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਕਲਪਿਤ ਜਿੰਨ।

[ज़ैन ख़ाँ] पु० स्त्रियों का एक मनोकल्पित जिन।

زینت —[ਜ਼ੀਨਤ] ਅਰ. ਇ. ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਸਜਾਵਟ।

[ज़ीनत] अर० स्त्री० सुन्दरता, सजावट।

زیں زپٹ —[ਜ਼ੀਂ ਜ਼ਪਟ] ਇ. ਬਕਵਾਸ।

[ज़ीं ज़पट] स्त्री० बकवाद।

زینہ —[ਜ਼ੀਨ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਪੌੜੀ, ਪੌੜੀ।

[ज़ीन:] फ़ा० पु० सीढ़ी, सोपान।

زینہار —[ਜ਼ੀਨਹਾਰ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਕ੍ਰਿ. ਵਿ. ਦੇਖੋ: زنہار

[ज़ीनहार] फ़ा० स्त्री० क्रि० वि० देखो: زنہار

زیور —[ਜ਼ੇਵਰ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗਹਿਣਾ; ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸਜਾਵਟ।

[ज़ेवर] फ़ा० पु० आभूषण, अलंकार; सिंगार।

زیورات —[ਜ਼ੇਵਰਾਤ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. زیور ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।

[ज़ेवरात] फ़ा० पु० زیور का बहुवचन।

ژ —[ਜ਼ੇ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਚੌਧਵਾਂ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਸਤਾਰ੍ਹਵਾਂ ਅੱਖਰ।

[झे] फ़ा० स्त्री० फ़ारसी वर्णमाला का चौदहवाँ और उर्दू वर्णमाला का सत्तरहवाँ अक्षर।

ژاژ —[ਜ਼ਾਜ਼] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲ, ਬਕਵਾਸ।

[झाझ] फ़ा० पु० फ़ज़ूल बकवास, इधर उधर की बातें, निरर्थक बातें।

—ژاژخا—[ਜ਼ਾਜ਼ ਖ਼ਾ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਕਵਾਸੀ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

[झाझ ख़ा] फ़ा० वि० फ़ज़ूल की बातें करने वाला, इधर उधर की बातें करने वाला, बकवासी।

—ژاژخائی—[ਜ਼ਾਜ਼ ਖ਼ਾਈ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਬਕਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ।

[झाझ ख़ाई] फ़ा० स्त्री० बकवास करने का भाव, निरर्थक बातें करने का भाव।

ژالہ—[ਜ਼ਾਲ:] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਗੜਾ, ਓਲਾ।

[झाल:] फ़ा० पु० ओला, हिम उपल।

—ژالہ باری—[ਜ਼ਾਲ: ਬਾਰੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੜੇ ਵੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ।

[झाल: बारी] फ़ा० स्त्री० ओले पड़ने का भाव।

—ژالہ زدگی —[ਜ਼ਾਲ: ਜ਼ਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਗੜੇ ਮਾਰ, ਗੜੇ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ।

[ज़ाल: ज़दगी] फ़ा॰ स्त्री॰ तुषारपात, ओलों के पड़ने से हुई हानि।

—ژالہ زدہ —[ਜ਼ਾਲ: ਜ਼ਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੜੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ।

[ज़ाल: ज़द:] फ़ा॰ वि॰ करकापात से मारा हुआ।

ژرف —[ਜ਼ਰਫ਼] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਡੂੰਘਾ, ਗਹਿਰਾ।

[ज़र्फ़] फ़ा॰ वि॰ गहरा।

ژند —[ਜ਼ੰਦ] ਫ਼ਾ. ਪੁ. ਵਿ. ਗੋਦੜੀ, ਫਟਿਆ ਕਪੜਾ; ਗੋਦੜੀ ਪੋਸ਼ ਫ਼ਕੀਰ; ਜ਼ਰਦੁਸ਼ਤ ਦੀ ਇਕ ਸਿਖਿਆਦਾਇਕ ਪੁਸਤਕ; ਜ਼ਰਦੁਸ਼ਤ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਫ਼ਾਰਸੀ।

[ज़ंद] फ़ा॰ पु॰ स्त्री॰ गुदड़ी, फटा हुआ कपड़ा; गुदड़ी पोश फ़क़ीर; ज़रतुश्त का धार्मिक ग्रन्थ, ज़रतुश्त के समय की पुरातन भाषा, बहुत पुरानी फ़ारसी।

—ژندہ —[ਜ਼ਿੰਦ:] ਪੁ. ਗੁੱਦੜੀ, ਗੋਦੜੀ।

[ज़िंद:] पु॰ पुराना कपड़ा, गुदड़ी।

ژولیدگی —[ਜ਼ੋਲੀਦਗੀ] ਫ਼ਾ. ਇ. ਉਲਝਣ, ਗੁੰਝਲ; ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ।

[ज़ोलीदगी] फ़ा॰ स्त्री॰ उलझन, परेशानी, अस्त व्यस्तता।

—ژولیدہ —[ਜ਼ੋਲੀਦ:] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ, ਖਿੱਲਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ।

[ज़ोलीद:] फ़ा॰ वि॰ उलझा हुआ, अस्त व्यस्त, परेशान।

—ژولیدہ حال —[ਜ਼ੋਲੀਦ: ਹਾਲ] ਫ਼ਾ. ਅਰ. ਵਿ. ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਵੇ, ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਵਾਲਾ।

[ज़ोलीद: हाल] फ़ा॰ अर॰ वि॰ जिस की शोचनीय अवस्था हो, शोचनीय स्थिति वाला।

—ژولیدہ مو —[ਜ਼ੋਲੀਦ: ਮੂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ।

[ज़ोलीद: मू] फ़ा॰ वि॰ बिखरे बालों वाला।

ژیان —[ਜ਼ਿਯਾਂ] ਫ਼ਾ. ਵਿ. ਗੁਸੈਲਾ, ਕ੍ਰੋਧ ਵਾਲਾ।

[ज़ियां] फ़ा॰ वि॰ क्रोधवान, क्रुद्ध।

В-4288

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ